

INDC

SACRORUM CONCILIORUM

NOVA ET AMPLISSIMA COLLECTIO

CUIUS

IOANNES DOMINICUS MANSI

ET POST IPSIUS MORTEM FLORENTINUS ET VENETUS EDITORES

AB ANNO 1758 AD ANNUM 1798 PRIORES TRIGINTA UNUM TOMOS EDIDERUNT
NUNC AUTEM CONTINUATA ET DEO FAVENTE ABSOLUTA

CURANTIBUS

Illmo et Rmo D. D. LUDOVICO PETIT

ARCHIEPISCOPO ATHENARUM

E CONGREGATIONE AUGUSTINIANORUM AB ASSUMPTIONE

ET

IOANNE BAPTISTA MARTIN

SACERDOTE, PROFESSORE IN CATHOLICA UNIVERSITATE LUGDUNENSIS

TOMUS QUADRAGESIMUS SEPTIMUS
SYNODI OCCIDENTALES, 1854-1859.

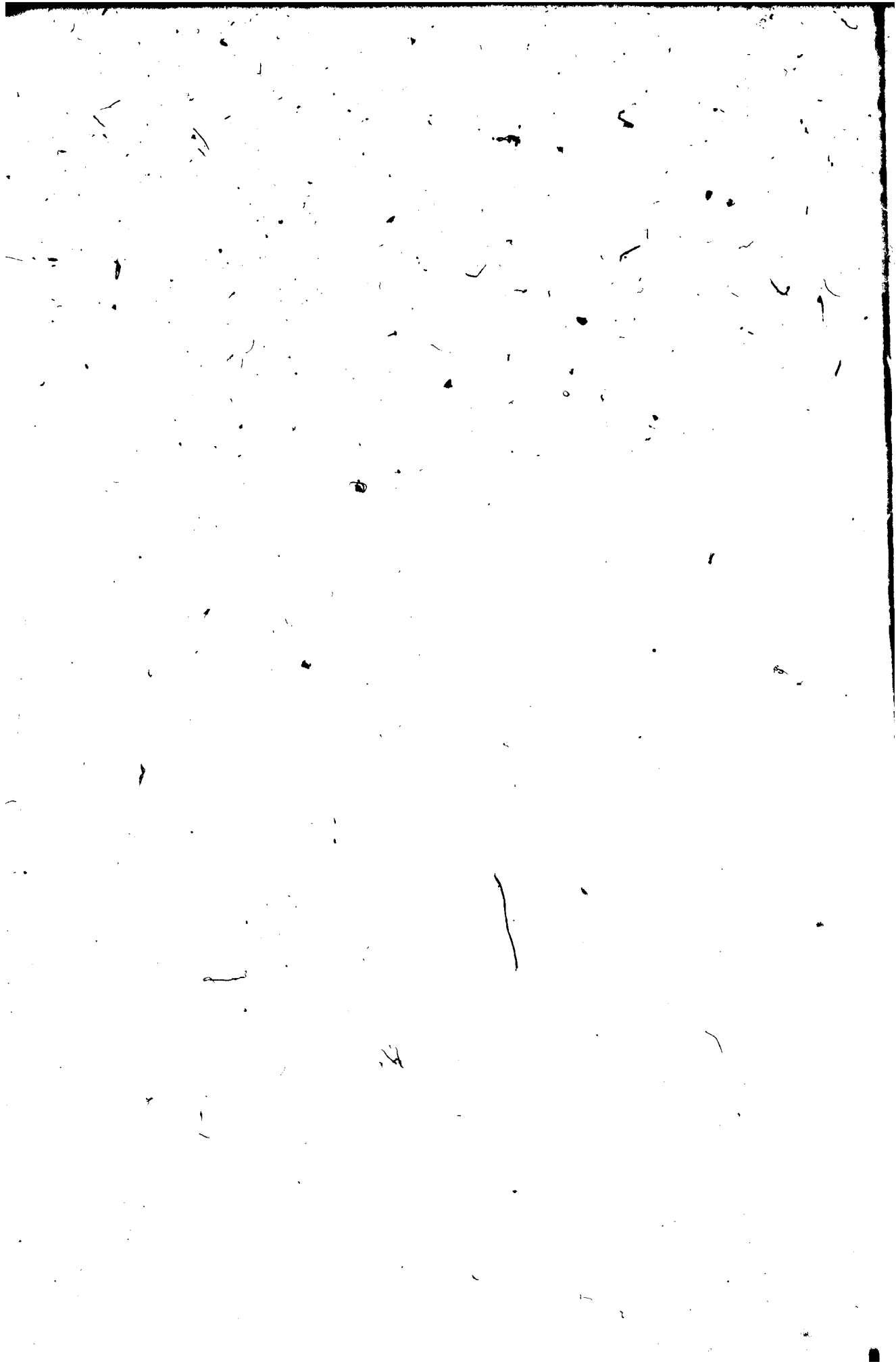

PARISIIS

MDCCCXIII.

EXPENSIS HUBERTI WELTER, BIBLIOPOLAE

INDEX CHRONOLOGICUS.

ANNO CHRISTI		ANNO CHRISTI	
1854	martii 19. — Statuta dioecesis Ruthenensis in Gallia 1 et 1197	1855	mai 13-20. — Concilium provinciale Cincinnatiense I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 167
1854	mai 10-7. — Concilium provinciale Arma- canum in Hibernia 1	1855	mai 28. — Concilium provinciale celebratum Ravennae (et non Imolae, ut in textu) in Italia 189
1854	mai 16. — Syn. dioec. Mechliniensis in Belgio 13	1855	iulii 2-15. — Concilium provinciale West- monasteriense II in Anglia 263
1854	mai 19. — Conventus Dublinensis episco- porum Hiberniae 13	1855	iulii 7-10. — Syn. dioec. Pictaviensis II in Gallia 305 et 1199
1854	mai 28 - iunii 4. — Concilium provinciale Quebecense II in Canada 15	1856	iulii 30 - augusti 1. — Syn. dioec. Petro- corensis II in Gallia 306
1854	iunii 15 - iulii 2. — Concilium provinciale Portus Hispaniae I in America centrali 55	1855	augusti 1. — Statuta dioecesis Atrebatensis in Gallia 305
1854	iulii 7. — Statuta dioecesis Eystettensis in Germania 1197	1855	augusti 7-8. — Syn. dioec. Suessionensis in Gallia 307
1854	augusti 1-2. — Syn. dioec. Burdigalensis in Gallia 71 et 1197	1855	augusti 24-5. — Syn. dioec. Molinensis III in Gallia 1185 et 1195
1854	augusti 8-10. — Syn. dioec. Suessionensis in Gallia 71	1855	septembris 7. — Syn. dioec. Cameracensis in Gallia 1185 et 1199
1854	augusti 15-20. — Concilium provinciale Tuamense II in Hibernia 71	1855	septembris 25-9. — Syn. dioec. Elnensis in Gallia 307
1854	augusti 25-6. — Syn. dioec. Molinensis II in Gallia 1197	1855	octobris 3. — Syn. dioec. Montalbanensis in Gallia 307
1854	augusti 29-31. — Syn. dioec. Laudensis VIII in Italia 81	1855	octobris 3-5. — Syn. dioec. Philadelphiensis in Foederatis Statibus Americae septen- trionalis 307
1854	septembris 8. — Syn. dioec. Cameracensis in Gallia 1185 et 1197	1855	octobris 7-14. — Concilium provinciale Sancti-Ludovici I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 307
1854	septembris 26. — Syn. dioec. Carnotensis in Gallia 81	1855	octobris 10-1. — Syn. dioec. Aeduensis II in Gallia 317
1854	septembris 30 - octobris 8. — Concilium provin- ciale Neo-Eboracense I in America 81	1855	Syn. dioec. Buffalensis VI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1199
1854	ante decembris 8. — Episcoporum conven- tus Romae 105	1855	Syn. dioec. Divionensis in Gallia 317
1854	Statuta dioecesis Brugensis in Belgio 136	1855	Statuta dioecesis Vratislaviensis in Ger- mania 319
1854	Syn. dioec. Buffalensis V in Foederatis Sta- tibus Americae septentrionalis 135 et 1197	1853-1856	Synodi dioeceseanae Cameracenses in Gallia 319
1854	Statuta dioecesis Cadurcensis in Gallia 137	1856	ianuarii 20. — Concilium provinciale Neo- Aurelianense I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 319
1854	Syn. dioec. Clevelandensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 137	1856	aprilis 6 - iunii 17. — Conventus Viennensis episcoporum Austriae 335
1854	Statuta synodalia dioecesis Divionensis in Gallia 137	1856	aprilis 22. — Congregatio XXII archipres- byterofum dioecesis Mechliniensis in Belgio 1185 et 1199
1854	Syn. dioec. Hartfordiensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 137	1856	augusti 2-10. — Concilium Petrocorenae provinciae Burdigalensis in Gallia 455
1854	Syn. dioec. Molinensis II in Gallia 1097	1856	augusti 6. — Syn. dioec. Molinensis IV in Gallia 1185 et 1201
1854	Synodale ecclesiae Parisiensis 137	1856	augusto. — Syn. dioec. Novarcensis I in Foederatis Statibus Americae septen- trionalis 498
1854	Syn. dioec. Pittsburgensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 139		
1855	aprilis 15. — Statuta dioecesis Atrebatensis in Gallia 139		
1855	mai 5. — Syn. dioec. San-Claudiensis in Gallia 139 et 317		
1855	mai 6-13. — Concilium provinciale Balti- morense VIII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 139		
1855	mai 8. — Congregatio XXI archipresbyte- rorum dioecesis Mechliniensis in Belgio 1185 et 1199		

ANNO CHRISTI		ANNO CHRISTI	
1856	septembris 2-9. — Syn. dioec. Atrebatensis in Gallia 493	1858	mai 24-6. — Syn. dioec. Tusculana in Italia 596
1856	septembris 12-7. — Syn. dioec. Pictaviensis III in Gallia 495 et 1201	1858	augusti 3. — Syn. dioec. Ambianensis I in Gallia 597
1856	septembris 16-7. — Syn. dioec. Dinensis in Gallia 495	1858	augusti 10-5. — Concilium Tuamense III in Hibernia 597
1856	septembris 28 - octobris 1. — Syn. dioec. Massiliensis in Gallia 495	1858	augusti 11. — Syn. dioec. Molinensis VI in Gallia 623, 1185 et 1203
1856	octobris 7-9. — Syn. dioec. Nanceiense in Gallia 495	1858	septembris 4-5. — Syn. dioec. Aeduensis III in Gallia 623
1856	octobri. — Syn. dioec. Richmondensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 495	1858	septembris 5. — Concilium Sancti-Ludovici II in America 623
1856	decembris 15. — Statuta dioec. Valleguidonensis in Gallia 497	1858	septembris 15-7 [et non mense iulio]. — Syn. dioec. Pictaviensis in Gallia 595 et 643
1856	Syn. dioec. Buffalensis VII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1201	1858	septembris 17. — Syn. dioec. Cameracensis in Gallia 643
1856	Statuta dioecesis Divionensis in Gallia 497	1858	septembris 19 - octobris 3. — Concilium Strigoniense I in Hungaria 643
1856	Statuta synodalia provinciae Gnesnensis in Polonia 497 et 1201	1858	octobris 4-8. — Syn. dioec. Bellovacensis II in Gallia 753
1857	mai 12. — Congregatio XXIII archiepiscoporum dioecesis Mechliniensis in Belgio 1185 et 1201	1858	octobris 5-7. — Syn. dioec. Remensis in Gallia 755 et 1203
1857	junio. — Syn. dioec. Baltimorensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 497	1858	octobris 18 - novembris 9. — Concilium provinciale Viennense in Austria 755
1857	iulio. — Syn. dioec. Pictaviensis IV in Gallia 497 et 1201	1858	Syn. dioec. Hortana (Orte) in Italia 1203
1857	augusti 26. — Syn. dioec. Molinensis V in Gallia 1185 et 1201	1858	Syn. dioec. Sancti-Dionysii in insula La Réunion 1185 et 1205
1857	septembris 8. — Concilium Halifaxiense in Canada 499	1859	ianuarii 18-25. — Syn. dioec. Guadalupensis I in America 849
1857	septembris 11. — Syn. dioec. Cameracensis in Gallia 1185 et 1203	1859	mai 1-3. — Syn. dioec. Rossanensis in Italia 851 et 1183
1857	septembris 17. — Syn. dioec. Vapincensis in Gallia 527	1859	junii 5-8. — Concilium provinciale Urbinate in Italia 851
1857	septembris 24-6. — Syn. dioec. Auscitana in Gallia 527	1859	junii 15-7. — Syn. dioec. Andriensis in Italia 965
1857	novembris 15-7. — Syn. dioec. Aesina in Italia 527	1859	iulii 13-4. — Syn. dioec. Aeduensis IV in Gallia 965
1857	novembris 18-25. — Concilium Remense in Gallia 529	1859	iulii 13. — Concilium provinciale Westmonasteriense III in Anglia 965
1857	Syn. dioec. Buffalensis VIII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1203	1859	augusti 10. — Syn. dioec. Molinensis VII in Gallia 1031
1857	Syn. dioec. Cenomanensis in Gallia 571	1859	augusti 27-9. — Syn. dioec. Valleguidonensis (Laval) in Gallia 1031
1857	Syn. dioec. Clevelandensis in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 1185 et 1203	1859	septembris 8-18. — Concilium provinciae Burdigalensis, celebratum Aginni in Gallia 1033
1857	Syn. dioec. Massiliensis in Gallia 571	1859	septembris 12-6. — Syn. dioec. Sancti-Dionysii in insula La Réunion 1091
1857	Syn. dioec. Philadelphiensis VI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 571	1859	septembris 27-9. — Syn. dioec. Andegavensis I in Gallia 1091
1857-85	Bullarium Romanum, editio Taurinensis 1203	1859	octobris 8. — Syn. dioec. Montalbanensis in Gallia 1091
1858	ianuario. — Syn. dioec. Neo-Aurelianensis III in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 571	1859	octobris 18 - novembris 4. — Concilium Venetum I in Italia 1091
1858	aprili. — Syn. dioec. Natchetensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 571	1859	novembris 3. — Conventus cleri Dublinensis in Hibernia 1181
1858	mai 2. — Concilium provinciale Baltimoreense IX in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 571	1859	Syn. dioec. Buffalensis IX in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1181
1858	mai 2-9. — Concilium provinciale Cincinnatiense II in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1185 et 1203	1859	Statuta synodalia dioecesis Camberiensis in Gallia 1181
1858	mai 4. — Congregatio XXIV archiepiscoporum dioecesis Mechliniensis in Belgio 1185 et 1203	1859	Syn. dioec. Gerundensis in Hispania 1183
		1859	Conciliorum Hispaniae et Americae collectio 1183
		1859	Syn. dioec. Pictaviensis VI 1205
		1859	Synodus Yunnanensis 1183

INDEX TOPOGRAPHICUS.

<i>Aeduensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1855 octobris 10-1	317 et 497	<i>Clevelandensis</i> in Statibus Foederatis Americae septentrionalis dioec. syn., 1854	137
<i>Id. III</i> , 1858 septembris, 4-5	623	<i>Id.</i> , 1857	1203
<i>Id. IV</i> , 1859 iulii 13-4	965	<i>Diniensis</i> in Gallia dioec. syn., 1856 septembris 16-7	495
<i>Aesina</i> in Italia dioec. syn., 1857 novembris 15-7	527	<i>Divionensis</i> in Gallia dioecesis synodalia statuta, 1854	137
<i>Aginni</i> concilium provinciae Burdigalensis in Gallia, 1859 septembris 8-18	1033	<i>Id.</i> dioec. syn., 1855	317
<i>Ambianensis I</i> in Gallia dioec. syn., 1858 augusti 3	597	<i>Id.</i> statuta, 1856	497
<i>Americae et Hispaniae</i> conciliorum collectio, 1859	1183	<i>Dublinensis</i> conventus episcoporum Hiberniae, 1854 maii 19	13
<i>Andegavensis I</i> in Gallia dioec. syn., 1859 septembris 27-9	1091	<i>Id.</i> cleri conventus, 1859 novembris 3	1181
<i>Andriensis</i> in Italia dioec. syn., 1859 iunii 15-7	965	<i>Elnensis</i> in Gallia dioec. syn., 1855 septembris 25-9	307
<i>Armacanum</i> in Hibernia concilium provinciale, 1854 maii 10-7	1	<i>Eystettensis</i> in Germania dioec. statuta, 1854 iulii 7	1197
<i>Atrebatensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1855 aprilis 15	139	<i>Gorundensis</i> in Hispania dioec. syn., 1859	1183
<i>Id.</i> , supplementum, 1855 augusti 1	305	<i>Gnesensis</i> provinciae in Polonia statuta synodalia, 1856	497 et 1201
<i>Id.</i> , dioec. syn., 1856 septembris 7-9	493	<i>Guadalupensis I</i> in America dioec. syn., 1859 ianuarii 18-25	849
<i>Auscitana</i> in Gallia dioec. syn., 1857 septembris 24-6	527	<i>Hali-fariensis</i> in Canada concilium, 1857 septembris 8	499
<i>Baltimorensis VIII</i> in America provinciae concilium, 1855 maii 6-13	139	<i>Hartfordiensis I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1854	137
<i>Id. IX</i> , 1858 maii 2	571	<i>Hispaniae et Americae</i> conciliorum collectio, 1859 1183	
<i>Id.</i> dioec. syn., 1857 iunio	497	<i>Hortana</i> (Orto) in Italia dioec. syn., 1858	1203
<i>Bellovacensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1858 octobris 4-8	753	<i>Laudensis VIII</i> in Italia dioec. syn., 1854 augusti 29-31	81
<i>Brugensis</i> in Belgio dioecesis statuta, 1854	135	<i>Massiliensis</i> in Gallia dioec. syn., 1856 septembris 28- octobris 1	495
<i>Bufalensis V</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1854	135 et 1197	<i>Id.</i> , 1857	571
<i>Id. VI</i> , 1855	1199	<i>Mechliniensis</i> in Belgio dioec. syn., 1854 maii 16	13
<i>Id. VII</i> , 1856	1201	<i>Id.</i> congregatio XXI archipresbyterorum, 1855 maii 8	1199
<i>Id. VIII</i> , 1857	1203	<i>Id.</i> XXII, 1856 aprilis 22	1199
<i>Id. IX</i> , 1859	1181	<i>Id.</i> XXIII, 1857 maii 12	1201
<i>Burdigalensis</i> in Gallia dioec. syn., 1854 augusti 1-2	71 et 1197	<i>Id.</i> XXIV, 1858 maii 4	1203
<i>Id.</i> provinciae concilium, celebratum Aginni, 1859 septembris 8-18	1033	<i>Molinensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1854 augusti 25-6	1197
<i>Cadurcensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1854	137	<i>Id. III</i> , 1855 augusti 24-5	1199
<i>Camberiensis</i> in Gallia dioecesis statuta synodalia, 1859	1181	<i>Id. IV</i> , 1856 augusti 6	1201
<i>Cameroacenses</i> in Gallia dioecesanae synodi, 1853-1856	319	<i>Id. V</i> , 1857 augusti 26	1201
<i>Id.</i> , 1854 septembris 8	1197	<i>Id. VI</i> , 1858 augusti 11	623 et 1203
<i>Id.</i> , 1855 septembris 7	1199	<i>Id. VII</i> , 1859 augusti 10	1031
<i>Id.</i> , 1857 septembris 11	1203	<i>Montalbanensis</i> in Gallia dioec. syn., 1855 octobris 3	307
<i>Id.</i> , 1858 septembris 17	643	<i>Id.</i> , 1859 octobris 8	1091
<i>Carnotensis</i> in Gallia dioec. syn., 1854 septembris 26	81	<i>Naucciensis</i> in Gallia dioec. syn., 1856 octobris 7-9	495
<i>Cenomanensis</i> in Gallia dioec. syn., 1857	571	<i>Natchatensis I</i> in America dioec. syn., 1858 aprilis 571	
<i>Cincinnatiensis I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis concilium provinciale, 1855 maii 13-20	167		
<i>Id. II</i> , 1858 maii 2-9	1185 et 1203		

<i>Neo-Aurelianensis I</i> in America concilium provinciale. 1856 ianuarii 20	319	<i>Euthanenensis</i> in Gallia dioecesis statuta. 1854 martii 19	1 et 1197
<i>Id. III</i> dioec. syn., 1858 ianuario	571	<i>San-Claudiensis</i> in Gallia dioec. syn., 1855 maii 5	139 et 317
<i>Neo-Eboracensis I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1854 septembris 30- octobris 8	81	<i>Sancti-Dionysii</i> in insula la Réunion dioec. syn., 1858	1205
<i>Novarcensis I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1856 agosto	492	<i>Id.</i> , 1859 septembris 12-6	1091
<i>Parisiensis</i> ecclesiae synodale, 1854	137	<i>Sancti-Ludovici I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis concilium provinciale, 1855 octobris 7-14	307
<i>Petrocorensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1855 iulii 30- augusti 1	305	<i>Id. II</i> , 1858 septembris 5	623
<i>Petrocorensis</i> concilium provinciae Burdigalensis 1856 augusti 2-10	455	<i>Strigoniensis I</i> in Hungaria concilium, 1858 septembris 19 - octobris 3.	643
<i>Philadelphiensis V</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1855 octobris 3-5	307	<i>Suessionensis</i> in Gallia dioec. syn., 1854 augusti 8-10	71
<i>Id. VI</i> dioec. syn., 1857	471	<i>Id.</i> , 1855 augusti 7-8	307
<i>Pictaviensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1855 iulii 7-10	305 et 1199	<i>Tuamense II</i> in Hibernia concilium provinciale, 1854 augusti 15-20	71
<i>Id. III</i> , 1856 septembris 12-7	495 et 1201	<i>Id. III</i> , 1858 augusti 10-5	597
<i>Id. IV</i> , 1857 iulio	497	<i>Tuscolana</i> in Italia dioec. syn., 1858 maii 24-6	595
<i>Id. V</i> , 1858 septembris 15-7 [et non mense iulio]	595 et 643	<i>Urbinate</i> in Italia concilium provinciale, 1859 iunii 5-8	851
<i>Id. VI</i> , 1859	1205	<i>Valleguidonensis</i> (Laval) in Gallia dioecesis statuta, 1856 decembris 15	497
<i>Pittsburgensis</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1854	139	<i>Id.</i> dioec. syn., 1859 augusti 27-9	1031
<i>Portus Hispaniae I</i> in America centrali concilium provinciale, 1854 iunii 15 - iulii 2	55	<i>Vapincensis</i> in Gallia dioec. syn., 1857 septembris 17	527
<i>Quebecense II</i> in Canada concilium provinciale, 1854 maii 28 - iunii 4	15	<i>Venetum I</i> in Italia concilium, 1859 octobris 18- novembris 4	1091
<i>Ravennatense I</i> in Italia concilium provinciale, 1855 maii 28	189	<i>Viennensis</i> episcoporum Austriae conventus, 1856 aprilis 6 - iunii 17	335
<i>Remense</i> in Gallia concilium, 1857 novembris 18-25	529	<i>Id.</i> provinciae concilium, 1858 octobris 18- novembris 9	755
<i>Id.</i> dioec. syn., 1858 octobris 5-7	755 et 1203	<i>Vratislaviensis</i> in Germania dioecesis statuta, 1855	319
<i>Richmondensis I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1856 octobri	495	<i>Westmonasteriense II</i> in Anglia concilium provinciale, 1855 iulii 2-15	263
<i>Romae</i> conventus episcoporum, 1854 ante decembris 8	105	<i>Id. III</i> , 1859 iulii 13-24	965
<i>Romanum</i> bullarium, editio Taurinensis, 1857-85	1203	<i>Yunnanensis</i> in Sinis synodus, 1859	1183
<i>Rossanensis</i> in Italia dioec. syn., 1859 maii 1-3	851 et 1183		

SACRORUM CONCILIORUM

NOVA ET AMPLISSIMA COLLECTIO.

TOMUS QUADRAGESIMUS SEPTIMUS.

STATUTA DIOECESIS RUTHENENSIS 1854 martii 19.

Statuta dioecesis Ruthenensis in Gallia, edita a évêque de Rodez et de Vabres. [*Insigne.*] Rodez, die 19 martii 1854, sub Ioanne-Francisco Croizier, episcopo Ruthenensi, imprimerie de V. E. Carrère, imprimeur libraire de l'évêché, 1881.

Exstant constitutiones in opere, cui titulus:

Statuts synodaux du diocèse de Rodez, publiés en 1854, par monseigneur Croizier, évêque de Rodez; troisième édition, publiée par ordre de Mgr Bourret.

In-32, 84 p. Metz, séminaire.

P. 3-16, mandatum Ioannis-Francisci Croizier, episcopi Ruthenensis, pro his statutis editis extra synodum, sub die 19 martii 1854.

CONCILIUM PROVINCIALE ARMACANUM

1854 maii 10-7.

Concilium provinciale Armacanum, celebratum a die 10 ad diem 17 maii 1854, sub Iosepho Dixon, archiepiscopo Armacano.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provincialis Armacani, Droghedae celebrati, mense maio 1854. Dublinii, apud Jacobum Duffy, ripa vulgo dicta Wellington quay, 1855.

In-8, 46 p. — London, Brit. Museum 5015 aa: Lyon, abbé Martin.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J. v. e. domo b. v. M. sine lae conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 845-54.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Relatis, per eminentissimum ac reverendissimum dominum Ludovicum sanctae Romanae ecclesiae cardinalem Altieri, actis ac decretis concilii provincialis Armacani, habiti mense maio anni 1854, a reverendo domino domino Iosepho Dixon, archiepiscopo Armacano, totius Hiberniae primato; eminentissimi patres sacrae congregationis de Propaganda fide, in generali conventu habito die 12 martii 1855, omnibus mature perpensis, commendandum censuerunt studium antistitum qui synodi participes fuerunt in promovenda plenarii concilii Thurlensis observantia, riteque disciplina ecclesiastica componenda: placuit vero, nonnullis adhibitis modificationibus iuxta tradendam instructionem, memoratam synodum probari.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam sanctissimo domino nostro Pio divina providentia papae IX relata, in audientia diei 18 eiusdem mensis et anni, sanctitas sua benigne ratam habuit.

In impressione textus decretorum istae adhibentur modificationes, quae non nisi unam aut alteram decretum respiciunt.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, VI kalendas aprilis, anno MDCCCLV.

L. Ph. cardinalis Fransoni, praefectus.
Al. Barnabo, a secretis.

Locus + sigilli.

LITTERAE

convocationis concilii provincialis Armacani, 1854.

Iosephus, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Armacanus, primas totius Hiberniae.

Illustratissimis et reverendissimis fratribus episcopis sedis metropolitanae Armacanae suffraganeis, et aliis omnibus qui de iure concilio provinciali Armacano interesse debent, salutem in Domino.

Cum tempus haud breve iam sit elapsum à litteris datis metropolitanis Hiberniae, in quibus, probante sancto domino nostro Pio IX, sacra congregatio de Propaganda fide, inter caetera, illos urget, concilia provincialia celebrare iuxta praescriptum sanctae Tridentinae synodi, et quidem hac vice, eo fine praecipue, ut adhuc solemnitas evulgentur in respectivis provinciis leges latae in

concilio nationali Turlesensi, ubi, praesidente illustrissimo et reverendissimo domino Paulo Cullen, sanctae sedis delegato, tam multa praedare decreta statutaque fuere, quae sancta sedes iam repetitis vicibus approbasit et rata habuit.

Nos igitur, pro officio nobis praeter merita commissio, synodum provincialem episcoporum sedis Armacanae suffraganeorum, in ecclesia parochiali Sancti Petri apud Droghedam, qui locus visus est omnibus commodus, feria quarta hebdomadae tertiae post pascha, die scilicet 10 maii huius praesentis anni 1854, inchoandam, et divina opitulante gratia, per sequentes dies continuandam, donec feliciter absolatur, per praesentes in Domino indicimus et convocamus.

Quamobrem, illustrissimi et reverendissimi fratres, vos omnes et singulos ad indictam synodum per praesentes vocamus, ut ad praefatum diem et locum nos conveniatis, communi consilio nobiscum tractaturi de promovendo, quo meliori pos-

sumus modo, ope disciplinae saluberrimae, salutem gregeis nobis commisi.

Rogamus vos insuper ut in vestris dioecesebus tempus et locum in quibus synodus est habenda, omnibus significetis, ut si qui alii ipsa habeant vel praestendant ut synodo intersint, notitiam convocationis opportunam habentes, ipsa eam tempestive assentant.

Denique vos enixe hortamur in Domino, ut praeter privatas preces quas ad Deum effundere satagetis, publicas quoque, in hoc praesertim quod imminet quadragesimali tempore, indicatis, ut Deus omnipotens dives in misericordia mentes omnium nostrum illustrare et corda nostra dirigere dignetur, ut sua gratia adiuti, gloriam suam in omnibus quaeramus, et quae sunt placita ei statuere et exsequi valeamus.

Datum Ardmachae, die 14 ianuarii 1854.

† Iosephus Dixon, archiepiscopus Armacanus, etc.

ACTA CONCILII.

Die 10 maii, hora 10 ante meridiem, habitus est congressus praeparatorius episcoporum: omnes aderant praeter Dromorensem, scilicet:

Reverendissimi archiepiscopus reverendissimi episcopi Rapotensis, Kilmorensis, Midensis, Dunensis et Connorensis, Clogherensis, Titopolitanus (apostolicus administrator Derriensis), Ardagadensis. Aderat P. Hanratty, secretarius archiepiscopi.

Hora 1 post meridiem, habita est privata congregatio episcoporum: huic adfuit reverendus dominus Gul. O'Brien, vicarius generalis, procurator episcopi Dromorensis, qui ob infirmitatem aberat: brevi discussione habita, patres ei vocem decisivam concesserunt. Promotor constitutus reverendissimus Iohannes, episcopus Ardagadensis. Secretarii electi sunt: reverendus Daniel M'Gettingan, reverendus Iacobus Campbell, et reverendus Bernadus Hughes. Promotor petiit decretum legi *de aperienda synodo*, et quoque *de methodo vitas, de officialibus, de non praesudicando, et de non discedendo*. Quae omnia placuerunt patribus.

Tunc admissi sunt reverendus Andreas Rogers, doctor in decretis procurator capituli Armacani: reverendus Daniel Boylan, decanus et procurator capituli Clogherensis: reverendus Antonius Dardis, ordinis sancti Francisci provincialis. Caeremoniarii electi, reverendus Franciscus Montague, reverendus Iohannes Levins, reverendus Iacobus Macken: cantores: reverendus Richardus O'Sullivan, reverendus Patritius V. Meadth, ordinis Praedicatorum, et reverendus Iacobus Powderly. His peractis, secretarius introduxit theologos, reverendum Michaelem Kieran, vicarium generalem, theologum archiepiscopi: reverendum Daniele M'Gettingan, theologum episcopi Rapotensis: reverendum Matthaicum M'Quaid, theologum episcopi Kilmorensis: reverendum Iohannem Kearney, theologum episcopi Midensis: reverendum Georgium Crolly, theologum episcopi Dunensis et Connorensis: reverendum Iacobum Iosephum M'Mahon, doctor in decretis, theologum episcopi Clogherensis: reverendum Patritium O'Loughlen, vicarium generalem, theologum episcopi Derriensis: reverendum Iacobum Smyth, vicarium generalem, theologum episcopi Ardagadensis. Intra ductis theologis, habita fuit congregatio prima generalis: archiepiscopus brevem sermonem habuit ad patres et alios praesentes, et secretum indixit de actibus synodi usque ad confirmationem decretorum a sancta sede. Facta est divisio theologorum in duas classes, 1. reverendi M. Kieran, D. Boy-

lan, Ant. Dardis, Iohannes Kearney, I. I. M'Mahon, I. Smyth; 2. A. Rogers, D. M'Gettingan, M. M'Quaid, G. Crolly, P. O'Loughlen. Relectis decretis congregatio absoluta fuit.

Feria 5, hora 9¹/₂ antemeridiana, convenerunt presbyteri in aula congregatorum, a cantoribus et caeremoniariis exercitandi pro publica sessione. Hora 10¹/₂ antemeridiana, convenerunt omnes in aula paramentorum, et hora undecima, ordinata est processio ad ecclesiam hoc ordine:

Cursores synodi, subdiaconus cum cruce, cantores: clerus regularis et saecularis: parochi Armacani, cum stolis rubris: crux metropolitana: provincialis ordinis Sancti Francisci, pluviali indutus: procuratores capitulorum, pluvialibus induti: procurator reverendissimi Dromorensis, cum pluviali: illustrissimi et reverendissimi episcopi, induti pluvialibus rubris supra amictum et rochetum, et mitras habentes auriphrygiatas: presbyteri assistens: subdiaconus et diaconus missae: illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus cum duobus diaconis.

Episcopi et clerus decantabant per viam hymnos et psalmos: Finita processione, omnes ad loca propria accesserunt. Illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus, precibus recitatis, paramenta et pallium assumpsit, et missam de Spiritu sancto solemniter celebravit. Post evangelium, reverendus dominus Michael Kieran sermonem ad patres et populum habuit super verbis: *Memento praepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum Dei, quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem.*¹ Paracta missa, decantati fuerunt psalmi, litaniae et evangelium cum hymno *Veni Creator*, et habita est sessio prima, praesidente archiepiscopo. Lecta allocutione *Venerabiles*, promotor petiit declarari synodum Armacanam iam inceptam esse, atque ut proponatur decretum de aperienda synodo. Secretarius suffragia patrum collegit, et ea archiepiscopo detulit, quibus auditis, archiepiscopus: „Decretum placuit patribus; itaque decernimus huius provincialis synodi Armacanae initium fieri et iam factum esse.“ Promotor: „Illustrissime et reverendissime domine, peto ut proponantur decreta *de methodo vitas, de officialibus, de non praesudicando et de non discedendo.*“ Secretarius suffragia collegit et archiepiscopo renuntiavit. Archiepiscopus: „Decreta placuerunt patribus, ideo agenda Deo gratias.“ Tunc promotor petiit decretum usuale *de fidei professione emittenda* in prima provinciali

¹ Hebr. XIII. 7.

synodo cui intersunt episcopi. Archiepiscopus decretum dedit, et omnes professionem fidei Pii IV debite emiserunt. Promotor petiit decretum de tenenda sessione secunda, feria 2 hebdomadae proxima futurae, 15 maii. Archiepiscopus decretum dedit. Postea, omnes vocati sunt ad orationem mentalem, et deinde archiepiscopus benedictionem impertitus est. Omnes tunc rogiunt in aulam paramentorum. Hora 6^{1/2} postmeridiana, rosario beatæ virginis Mariæ recitato, archiepiscopus benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit. Hora 7^{1/2}, habita fuit congregatio privata in aula congregationum; episcopi assistebant in rochetto et mozzetta, procurator Dromorensis in veste talari et superpelliceo.

Feria sexta, 12 maii, hora 10 antemeridiana, habita est congregatio privata episcoporum, et congregationes particulares theologorum. Hora 2^{1/2} postmeridiana, habita est congregatio generalis. Hora 6^{1/2}, post rosarium beatæ Mariæ virginis recitatum, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Rapotensis.

Sabbato, 13 maii, hora 10 antemeridiana, congregatio privata episcoporum et congregationes particulares theologorum usque ad 12^{1/2}. Hora 2 postmeridiana, habita est congregatio generalis. Hora 6^{1/2}, post rosarium, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Kilmorensis.

Die dominica, 14 maii, hora 12, erat missa sollemnis; celebrans reverendus dominus Iacobus Macken, caeremonarius synodi. Archiepiscopus assistebat in cappa, episcopi in rochetto et mozzetta. Post evangelium, sermonem habuit reverendus dominus Franciscus Montague, super verbis: „*Expediit vobis ut ego cadam; si enim non abiero Paracletus non veniet ad vos; si autem abiero mittam eum ad vos.*“ Hora 6^{1/2} postmeridiana, post rosarium, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Midensis. Hora 7^{1/2}, habita est congregatio generalis.

Feria secunda, 15 maii, hora 9^{1/2} antemeridiana, convenerunt sacerdotes a caeremonariis et canforibus pro sessione exercitandi. Hora 10^{1/2} antemeridiana, episcopi et clerus convenerunt in aula paramentorum, ad paramenta sumenda pro missa sollemni. Hora 11, missam sollemnem celebravit illustrissimus et reverendissimus episcopus Kilmorensis. Post evangelium, sermonem habuit illustrissimus et reverendissimus episcopus Ardaghensis, super verbis: „*Quia ecce tenebrae aperient terram, et caligo populos; super te autem orietur Dominus, et gloria eius in te videbitur.*“ Missa finita, episcopi induebant pluvialia et mitras pro sessione. (Omnia rite peractis, et decretis propositis, illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus benedictionem dedit. Decretum erat ex consensu patrum ut sessio ultima haberetur feria quarta currentis hebdomadae. Hora 3 postmeridiana, habita est congregatio privata episcoporum. Hora 6^{1/2}, post rosarium, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Clogherensis.

Feria tertia, 16 maii, hora 10 antemeridiana, missam sollemnem de requiem pro defunctis episcopis provinciae Armacanae celebravit illustrissimus et reverendissimus episcopus Clogherensis. Archiepiscopus assistebat in cappa; abolutiones datae sunt ab episcopis Midensi, Dunensi et Connorensi, Titopolitano, Ardaghensi et Clogherensi. Hora 1

postmeridiana, habita est congregatio generalis ultima, in qua lecti sunt varii actus et omnia decreta synodi. Peracta congregatione; et cum discesserat archiepiscopus, statuerunt patres, omnium instantium plausu, gratias amplissimas archiepiscopo esse agendas, ob mansuetudinem eximiamque comitatem quam ipsis exhibuit, et exprimendum quoque esse, quanti faciebant modum omnibus probatum, quo, pro synodo, celebranda omnia ab eo ordinata fuerunt, et quo synodi ipsius congregationibus praefuit, suumque gratum sensum eius blandae hospitalitatis; Deumque eorum rogant eum diu felicem sospitemque servare. Hora 6^{1/2}, rosario recitato, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Titopolitanus.

Feria quarta, 17 maii, hora 9^{1/2} antemeridiana, presbyter exercitati sunt pro sessione ultima. Hora 10^{1/2}, patres et clerus adeunt ecclesiam ut missae sollemni assistant. Hora 11, missam de Spiritu sancto sollemniter celebravit illustrissimus et reverendissimus episcopus Midensis. Missa finita, patres assumunt pluvialia et mitras pro sessione. Archiepiscopus accessit ad altare maius; et omnibus rite peractis, promotor petiit omnia decreta proponi; quibus propositis, secretarius archiepiscopo renuntiavit ea patribus placere. Promotor tunc dixit: „Illustrissime et reverendissime domine, peto ut decernatur omnes qui ius habent interessendi, ad subscribendum teneri et obligari antequam discedant ex hoc loco.“ Archiepiscopus ita decrevit; et omnes subscriperunt suo ordine. Postea, archiepiscopus, ex consensu patrum, decrevit finem huic provinciali synodo fieri; et tunc sermonem ad patres et populum habuit super verbis: „*Pax Dei, quas exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Iesu.*“ Processio ordinata est sicut ad primam sessionem; et cum in ecclesiam reversa fuerit, acclamationes cantatae sunt, et episcopi ad osculum pacis admissi. Archiepiscopus impertivit benedictionem sollemnem, et publicatis indulgentiis quadraginta dierum in forma consueta, omnes recesserunt.

Nota. Omnes conventus synodi, praeter sessiones sollemnes, habiti sunt in aedibus archiepiscopis. Aula paramentorum erat prope ecclesiam, in aedibus conventus monialium Praesentationis beatæ virginis Mariæ.

Nomina episcoporum qui interfuerunt huic provinciali synodo Armacanae.

Praefuit illustrissimus et reverendissimus Iosephus Dixon, totius Hiberniae primas, archiepiscopus Armacanus;

Interfuerunt: illustrissimus et reverendissimus Patritius M'Gettigan, episcopus Rapotensis;

Illustrissimus et reverendissimus Iacobus Browne, episcopus Kilmorensis;

Illustrissimus et reverendissimus Ioannes Cantwell, episcopus Midensis;

Illustrissimus et reverendissimus Cornelius Denvir, episcopus Dunensis et Connorensis;

Illustrissimus et reverendissimus Carolus M'Nally, episcopus Clogherensis;

Illustrissimus et reverendissimus Franciscus Kelly, episcopus Titopolitanus, administrator apostolicus Derrisensis.

Illustrissimus et reverendissimus Ioannes Kilduff, episcopus Ardaghensis.

Admodum reverendus dominus Gulielmus O'Brien, episcopi Dromorensis procurator;

¹ Ioann. XVI, 7.
² Isa. LX, 2.

³ Phil. IV, 7.

Admodum reverendus Antonius Dardis, provincialis ordinis Sancti Francisci:

Admodum reverendus dominus Andreas Rogers, doctor in decretis, deputatus capituli Armacani:

Admodum reverendus dominus Dardis Boylan, decanus et deputatus capituli Clogherensis.

Theologi episcoporum:

Admodum reverendus Michael Kierha, vicarius generalis, adductus ab archiepiscopo:

Reverendus Daniel M'Gettigan, ab episcopo Rapotensi:

Reverendus Matthaeus M'Quaid, ab episcopo Kilmorensi:

Reverendus Georgius Crolly, ab episcopo Darnensi et Connor:

Reverendus Iacobus Iosephus M'Mahon, doctor in decretis, ab episcopo Clogherensi:

Admodum reverendus dominus Patritius O'Loghlen, vicarius generalis, ab episcopo Titopolitano:

Admodum reverendus Iacobus Smyth, vicarius generalis, ab episcopo Ardagadensi.

Secretarii: Reverendus dominus Daniel M'Gettigan: reverendus dominus Iacobus Campbell: reverendus dominus Bernardus Hughes.

Cantores: Reverendus dominus Ricardus O'Sullivan: reverendus dominus Patricius V. Meadth, ordinis Praedicatorum: reverendus dominus Iacobus Powderly.

ACCLAMATIONES

in fine synodi Armacanae factae.

Archidiaconus: Deo patri misericordiarum et Deo totius consolationis et gratiae, omnis laus, honor et gloria in saecula saeculorum.

Chorus: Amen, amen, amen.

Archidiaconus: Beatissime Pio papae et domino, sanctae et universalis ecclesiae pontifici, multi anni et aeterna memoria.

Chorus: Domine Deus, sanctissimum patrem vere pium diutissime ecclesiae tuae conserva multos annos.

Archidiaconus: Reverendissimo archiepiscopo, reverendissimis episcopis, caeterisque huic concilio assistentibus, vita et felix ad ecclesias suas et domos reditus.

Chorus: Fac illos, Domine, dies videre bonos. Domine, custodi introitum eorum et exitum eorum, et ostende illis salutare tuum.

Archidiaconus: Nostrae provinciae fidelibus et cuncto populo christiano in catholica unitate pax.

Chorus: Deduc populum tuum, domine Deus, in semitam mandatorum tuorum, ut serviat tibi in sanctitate et iustitia omnibus diebus vitae suae.

Archidiaconus: Decreta huius synodi et sanctae ecclesiae leges in omnibus fideliter custodientes, intercedente beatissima et immaculata Dei genitrice Maria, cum beato Patritio et omnibus sanctis, misericordiam a Deo omnipotente et vitam consequamur aeternam.

Chorus: Fiat, fiat. Amen, amen.

DECRETA CONCILII.

1. *De aperienda synodo.* In nomine sacrosanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Nos Iosephus, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Armacanus, totius Hiberniae primas, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et salvatoris nostri Iesu Christi, ad honorem beatissimae et immaculatae virginis Dei genitricis Mariae, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, sancti Patritii et omnium sanctorum, ad aedificationem ecclesiae, ad corrigendos abusus, et ad salutem animarum augendum, tam in clero quam in populo, statumus et decernimus, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum a sede metropolitana Armacanae suffraganeorum, hoc ipso die, qui est 10 mensis maii anni 1854, in ecclesia Sancti Petri de Drogheda, Deo adiuvante, initium fieri atque iam factum esse concilii provincialis Armacani, quod ad hunc diem et locum, litteris datis die 14 ianuarii huius praesentis anni, rite convocavimus: quae concilii inchoatio felix sit ac fausta, et ad maiorem Dei gloriam, ad ecclesiae commodum et ad animarum salutem bene vertat.

2. *De modo vivendi.* Cum non simus sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis, sed omnis nostra sufficientia sit ex Deo, imprimis his diebus curandum est ut sine intermissione orantes inveniamur. Mane sacris meditationibus omnes vacent: et missam vel quotidie celebrent vel eidem devote assistant. Prae hoc horariae divini officii digne, attente ac devote studeant recitare, et eisdem, cum in ecclesia celebrentur, intersint. Prae hoc vespertinae diligenter persolvantur. Benedictio quoque sanctissimi sacramenti, quando patribus placuerit, impertietur. Sit etiam in recreatione conspicua gravitas incessus, vultus, verborum, et procul abest omnis ille clamor et strepitus qui viros graves semper dedecet. Ea demum omnia quae de ratione vivendi iam a sacrosancta Tridentina synodo tam plene sunt tradita, omnes qui huic praesenti concilio intersint, et praesente habeant

et executioni mandare curent. Omnia in caritate fiant, quae est vinculum pacis, neque quis prolixis sermonibus synodi moretur tempora, sed quidquid dicendum, breviter et simpliciter proferatur. Magna tamen libertas in iis quae sentiunt proferendis, est omnibus in Domino concedenda.

3. *De officialibus.* Ut vero omnia secundum ordinem fiant, et ut huius synodi actus recte ac legitime perficiantur, sequentes eligimus ad officia ipsis hic attributa. Sint ergo:

Promotor: Illustrissimus et reverendissimus dominus episcopus Ardagadensis.

Secretarii: Reverendus dominus Daniel M'Gettigan, reverendus dominus Iacobus Campbell, reverendus dominus Bernardus Hughes.

Ceremoniarii: Reverendus dominus Franciscus Montague, reverendus dominus Ioannes Levins, reverendus dominus Iacobus Macken.

Cantores: Reverendus dominus Ricardus O'Sullivan, reverendus dominus Patricius V. Meadth, ordinis Praedicatorum, reverendus dominus Iacobus Powderly.

4. *De praesudicio non afferendo.* Quodsi cui contigerit in hanc provinciam synodum non iure admissum fuisse, vel suo proprio loco non sedere, sententiamve dicere, aut aliud quidquam agere, vel si forte aliqua ratione propria alicui privilegia non concedantur, declaramus ac decernimus nullum ipsi ita novam esse ideo acquirendum vel praesudicium inferendum, sed omnia iura unicuique manere, ac si nihil haec in re in synodo actum fuisset.

5. *De iudicibus causarum personarum in synodo occurrentium.* Ne vero haec synodus tempus insumat in audiendo causas singulorum, et sic a gravioribus negotiis distrahatur, huiusmodi causarum iudices constituimus illustrissimos et reverendissimos domines episcopos Kilmorensium et Clogherensium, quorum erit de absentium excusationibus, deque causis diocesis ante synodum dimissam plene inquirere nobisque referre.

6. *De non discedendo.* Omnibus denique et a singulis qui ad hanc synodum convenerunt, districto precipimus, etiam in virtute sanctae obedientiae et sub poenis in iure statutis, ne antequam synodus ad exitum perducta fuerit, et eius decreta subscripta, discedant, nisi patribus visum fuerit, ob causas sibi allegatas, alicui permissionem discedendi concedere.

7. *De professione fidei emittenda.* Cum, iuxta summorum pontificum constitutiones, episcopi teneantur emittere professionem fidei a Pio IV in bulla *Inimicetum nobis*, anno 1564, editam, in prima provinciali synodo cui interfuerint: hoc nos praecare non negleximus in prima huius synodi sessione. Quamvis vero professio ista habeatur in relatione decretorum synodi Thurlesensis, hic repetendam censemus.

Professio fidei, iuxta formam Pii IV.

Ego N. . . . firma fide credo et profiteor omnia B et singula, quae continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia utitur, videlicet:

Credo in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex patre natum, ante omnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, et propter nostram salutem, descendit de caelis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum scripturas. Et ascendit in caelum; sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos; cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum dominum et vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur; qui locutus est per prophetas. Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum. Et exspecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.

Apostolicas et ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem ecclesiae observationes et constitutiones firmissime admitto et amplector.

Item, sacram scripturam iuxta eum sensum quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam unquam, nisi iuxta unanimum consensum patrum, accipiam et interpretabor.

Profiteor quoque septem esse vere et proprie sacramenta novae legis, a Iesu Christo domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet: baptismum, confirmationem, eucharistiam, poenitentiam, extremam unctionem, ordinem et matrimonium; illaque gratiam conferre; et ex his baptismum, confirmationem et ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque et approbatos ecclesiae catholicae ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemnibus administrationibus recipio et admitto.

Omnia et singula quae de peccato originali et de iustificatione, in sacrosancta Tridentina synodo definita et declarata fuerunt, amplector et recipio.

Profiteor pariter in missa offerri Deo verum, proprium et propitiatorium sacrificium, pro vivis et defunctis; atque in sanctissimo eucharistiae sacramento esse vere, realiter et substantialiter corpus et sanguinem una cum anima et divinitate domini

nostri Iesu Christi, ferique conversionem totius substantiae panis in corpus et totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem catholica ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totam atque integram Christum, verumque sacramentum sumi. Constantiter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuvari.

Similiter et sanctos una cum Christo regnantes, venerandos atque invocandos esse; eoque orationes Deo pro nobis offerre; atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissime assero imagines Christi, ac deiparae semper Virginis, necnon aliorum sanctorum habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia relictam fuisse; illarumque usum christiano populo maxime salutarem esse affirmo.

Sanctam, catholicam et apostolicam Romanam ecclesiam, omnium ecclesiarum matrem et magistram agnosco; Romanoque pontifici, beati Petri apostolorum principis successori ac Iesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro.

Caetera item omnia a sacris canonibus, et oecumenicis conciliis ac praecipue a sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita et declarata, indubitanter recipio atque profiteor; simulque contraria omnia, atque haereses quascumque ab ecclesia damnatas et reiectas et anathematizatas, ego pariter damno, reicio et anathematizo.

Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor et veraciter teneo, eandem integram et inviolatam, usque ad extremum vitae spiritum, constantissime, Deo adjuvante, retinere et confiteri, atque a meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. spondeo, voveo ac iuro. Sic me Deus adjuvet, et haec sancta Dei evangelia.

8. Cum synodi Thurlesiae decreta ab omnibus Hiberniae episcopis lata, sedis apostolicae auctoritate iam confirmata sint et publice edita, decernimus ea esse accurate ab omnibus observanda et pro viribus conabimur ut quam citissime ea omnia quae in iis praescripta sunt, in usum ubique deducantur.

9. Statuimus etiam synodum celebrandam esse in singulis dioecesibus huius provinciae, in qua statuta dioecessana ad normam decretorum Thurlesianae synodi reformabimus, si in aliqua re ab iis discrepent; et cum illis accurate ea componere operam dabimus.

10. Cum iam in synodo Thurlesensi¹ iniungatur catholicis qui ex hac in externas regiones profecturi sunt, „ut antequam proficiantur, cavendum sit, ut sacramenta poenitentiae et eucharistiae suscipiant, atque etiam litteras testimoniales a parochis subscriptas secum deferant, quibus eos baptizatos fuisse constat, necnon solutos esse, prout res se habet, vel legitimo coniunctos matrimonio“: nos insuper graviter prohibemus, ne quis sacerdos aliquid exigat occasione has litteras testimoniales dandi.

11. Sacramenta baptismi et matrimonii, secluso necessitatis casu, nunquam extra ecclesiam administrantur.

12. Decretum quoque synodi Thurlesensis² de audiendis confessionibus, accurate servari volumus. Itaque praedicti decreti menti inhaerentes, vetamus ne in vicis et oppidiis, ubi adsunt ecclesiae, et in locis

¹ Decretum de fidei periculis evitandis, art. 10. [n. 7. Mansi, Concil., XLIV, 160 D].

² Ex capite de poenitentia, [art. XIV], n. 41. [Mansi, l. c. 160 C].

omnibus, quae prope distant ab ecclesia, stationes A pro confessionibus audiendis tam virosum quam mulierum, in domibus privatis sunt, sed stationes in ipsa ecclesia teneantur.

13. Meminerint vero episcopi, ad eorum munus pertinere inquirere, utrum fideles omnes suae curae commisi, tum clerici tum laici, ad hoc poenitentiae sacramentum debite accedant.

14. In memoriam revocamus omnium, quod cum facultas ex indulto apostolico conceditur alicui sacerdoti celebrandi duas missas eadem die, privilegium hoc legitime exercei nequit, nisi publica necessitas, a proprio episcopo dimittenda, utriusque missae celebrationem exigat.

15. In carceribus, xenodochiis et aliis institutionibus quae publico aere eriguntur, aliquando cubiculum aliquod vel sacellum ad usum cultus religioni seponitur, ea ratione ut primum sacerdos catholicus ibi missam celebret, et postea minister anglicanus vel calvinianus eodem in loco proes sui ritus peragat. Huiusmodi usum inductum fuisse dolemus, et pro viribus conabimur, ut locus separatus missae sacrificio celebrando deputetur.

16. Cum nunc extra omne dubium esse videatur, graviter illicitum esse uti in sacrificio vino a caspibus vel a multis oenopoli comparato, cum sit bene notum, sincerum vinum ab huiusmodi hominibus saepe non vendi: igitur, sub poena suspensionis ferendae sententiae praecipimus, ut in posterum illud vinum solum adhibeatur in sacrificio, quod ab oenopola per episcopum ad hoc approbato comparatum fuerit.

17. Cum, in hac provincia, quando aliquis extra fines suae parochiae moritur, diversa praxis in diversis locis obtineat respectu parochi qui ius habeat ad oblata occasione funeris fieri solita, et cum uniformitas in hac re valde optanda sit, igitur in posterum haec regula ubique observetur: ad parochum istius loci in quo corpus alicuius defuncti manet usque ad diem depositionis, ita ut in hoc loco processio funeris efformetur, et ex eo defunctus ad locum sepulturae deferatur, oblationes hac occasione iuxta consuetudinem debite pertineant; et hanc fere regulam praecipimus tenendam, sive defunctus alterius parochiae, sive etiam alterius dioecesis incola fuerit. Verum haec ita serventur, ut propriae defuncti parochus a quarta parte oblationum obtinenda nunquam excludatur.

18. Omnibus huius provinciae sacerdotibus in memoriam revocamus obligationem, qua mysteria fidei, sacramenta, Dei praecepta et alia ad religionem spectantia fidei populo exponere teneantur. Cum vero periculum sit, ne haec negligantur, si de alienis ac profanis negotiis in ecclesiis agatur, districto prohibemus, ne inter missarum solemnitas, quod plane indecens esset, aut omnino in ecclesia, de rebus mere secularibus, ut de politicis electionibus aut aliis eiusmodi rebus agatur, quae facile dissidia inter pastorem et populum promovere valeant, et magnam animorum commotionem excitare: quae tamen ita interpretanda non sunt, quasi de largitionibus non recipiendis, de perisurio evitando, de iuribus ecclesiae, et de caritate et cura erga pauperes, sacerdotibus non esset agendum.

Quodsi quis sacerdos secularis aut regularis de huiusmodi rebus agat, aut, spreto synodi Thurolesensis praecepto, nominationem in aliquem in ecclesia invehat, in poena suspensionis aut alia pro arbitrio ordinarii plectatur.

Hortamur vero ut litae et iurgia inter se de rebus politicis, in conventibus publicis, et magis adhuc in foliis seu ephemericis publicis, non

ineant sacerdotes, ne dignitas sacerdotalis aliquo detrimenti capiat, ne caritas illa, quae robor ecclesiae est, violetur, et ne rixis et contentionibus cum aliis implicentur.

19. Haec vero dum statuimus, religionis bonum et ecclesiae libertatem exigere putamus, ut quotiescumque de curantibus pauperum et parliamenti membris eligendis agatur, a quorum agendi ratione pauperum catholicorum fides et incolumitas, et ecclesiae iura et libertas detrimenta pati possunt, sacerdotes solliciti esse debeant, ut hominibus probis et religionis catholicae minime hostibus missa haec conferatur. Attamen extra ecclesiam, sine tumultu, abeque caritatis violatione, et cum debita subiectione proprio episcopo, ne dissensiones in clero oriantur, et cum ea moderatione quae statui clericali omnino convenit, relicta unicuique in dubiis libere pro se sentiendi facultate, de omnibus huiusmodi rebus agendum esse arbitramur.

20. Ut paci et tranquillitati communitatis provideatur, statuimus, ne quis coadiutor parochi collecta suis usibus applicanda facere attentet, nisi cum approbatione episcopi scriptis exarata, qui in quibusdam casibus rationem forsan detegere possit cur talibus collectis indulgeatur. Sub suspensionis comminatione prohibemus, ne quis sacerdos vel per se vel per alium pecuniam sibi colligat, ea conditione quod missae pro dantibus offerentur.

21. Ne dissensiones oriantur in publicis institutionibus administrandis, volumus ut in posterum capellani xenodochiorum, carcerum et praesidiorum militarium, nihil (in) rerum saerarum administratione in iis innovent, neque voce aut in scriptis institutionum istarum administrandi rationem publice impugnent, nisi prius negotium episcopo proprio detulerint, cuius sententia dirigi debent. Meminerint iidem capellani, certis temporibus, status animarum et religionis observantiae in praedictis institutis episcopo rationem reddere.

22. Quicumque sacerdos, per tres menses post promulgata praesentia statuta, neglexerit legem Thurolesiae de testamentis condendis implere, cognoscat se esse suspendendum; et neo-sacerdotes, post tres menses ab officio misionario ipsis commisso, hac lege neglecta, se eidem poenae subiacere cognoscat.

23. Decreta Thurolesiana numeris 14, 15, de vite et honestate clericorum renovamus sub poena suspensionis. Haec decreta sic se habent: „14. Et quis sacerdos non solum innocens, verum etiam ab omni mali suspitione immunus esse debent, ancillas quae illis ministrant, sint actate proveciores, spectatas morum honestatis, et quas nulli incontinentiae suspitioni locum praebere possint. 15. Quodsi in eodem domo cum parochis habitent eius coadiutores seu vicarii, volumus ut parochi in praedicta domo nullo modo consanguineos vel affines iuniores retineant, nisi permittente ordinario.“¹

24. In memoriam revocantes legem Thurolesensem de obligatione sacerdotum frequenter scholas visitare, insuper, sub poena suspensionis ferendae sententiae, praecipimus quod unusquisque parochus, vel per se vel per alium idoneum sacerdotem, scholas nationales aut alio quocumque nomine designatas in sua parochia, ubi liber introitus permittitur sacerdotibus catholicis, semel saltem quolibet mense visitet, ut in principis fidei discipulos catholicos instruat.

25. In posterum, in quantum fieri possit, habeatur, quotannis in unaquaque dioecesi huius provinciae concursus spiritalis pro sacerdotibus

diocesanis; et ad hunc accessum vel omnes sacer- A
dotes singulis annis conveniant, vel saltem parochi
et coadiutores annis alternis.

23. Synodus Thuricensis, non sine ratione gra-
vissima et omnibus obvia, votat „ne quis parochus
conducat aut retineat plus quam quindocim iugera
terras sine consensu episcopi, et ne vicarii parochia-
rum conducant ullam portionem agrorum nisi con-
sentat episcopi consensus“. Cum vero quidam sacer-
dotes, post concilium Thuricense, et haud obstante
hac lege, sine licentia episcopi multa agrorum iu-
gera comparaverint, ut malo tam deplorando occur-
ramus, praecipimus iam dictis sacerdotibus, sub
poena suspensionis, sese sine mora conformare legi
Thuricensi iam memoratae; et sub eadem poena
prohibemus, ne in posterum aliquis sacerdos hanc
legem transgrediatur.

Omnia et singula in hac synodo provinciali sta-
tuta, decreta et acta, qua decet obedientia et re-
verentia, auctoritati, correctioni et emendationi
sanctae Romanae ecclesiae, omnium ecclesiarum
matri et magistrae, et Romani pontificis, Christi
vicarii, iudicio emendanda, corrigenda, mutanda
subileimus.

† Ego Iosephus, archiepiscopus Armacanus, to-
tius Hiberniae primas, definiens subscripsi.

† Ego Patritius, episcopus Rapotensis, definiens
subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Kilmorensis, definiens
subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Midensis, definiens
subscripsi.

† Ego Cornelius, episcopus Dunensis et Conno-
rensis, definiens subscripsi.

† Ego Carolus, episcopus Clogherensis, definiens
subscripsi.

† Ego Franciscus, episcopus Titopolitanae, et
ecclesiae Dorriensis apostolicus administrator, de-
finiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Ardacadensis, de-
finiens subscripsi.

Ego Guillelmus, procurator reverendissimi episco-
pi Dromorensis, eius nomine subscripsi.

Daniel M'Gottigas, Iacobus Campbell, Bernardus
Hughes, a secretis synodi.

Haec omnia acta et decreta et subscriptiones
cum originali concordant. Ita testor et fidem facio.

Locus † sigilli.

† Iosephus Dixon, archiepiscopus Armacanus, etc.

SYNODUS DIOECESANA MECHLINIENSIS

1854 maii 16.

Synodus dioecesis Mechliniensis in Belgio, cele-
brata die 16 maii 1854, sub Nicolao Iosepho De-
heeselle, archiepiscopo Mechliniensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
titulus:

Synodi Mechliniensis... Mechliniae, MDCCCLIV. C
In-12°, 232 p. — Gand, universitatis; St. Gallen,
Stiftbibliothek.

Pag. 9. mentio synodorum Mechliniensis anni
1609 et Gandavensis anni 1613. Pag. 14, mentio
synodi habitae die 31 aprilis 1790 a Ioanne Hen-
rico Frankenberg, archiepiscopo Mechliniensi, et
synodorum Antverpensiis celebratarum annis 1612,
1658 et 1779.

Index synodorum in hoc opere contentarum:
P. 11-23, synodus die 29 septembris 1835.
P. 24-6, synodus die 30 augusti 1836.
P. 27-41, synodus die 29 augusti 1837.

P. 42-58, synodus die 13 novembris 1838.

P. 59-62, synodus die 27 augusti 1839.

P. 63-5, synodus die 25 augusti 1840.

P. 66-9, synodus die 11 maii 1841.

P. 70-3, synodus die 26 aprilis 1842.

P. 74-7, synodus die 16 maii 1843.

P. 78-86, synodus die 7 maii 1844.

P. 87-91, synodus die 22 aprilis 1845.

P. 92-9, synodus die 19 maii 1846.

P. 100-9, synodus die 4 maii 1847.

P. 110-8, synodus die 23 maii 1848.

P. 119-20, synodus die 8 maii 1849.

P. 129-33, synodus die 30 aprilis 1850.

P. 134-46, synodus die 20 maii 1851.

P. 147-55, synodus die 11 maii 1852.

P. 156-69, synodus die 26 aprilis 1853.

P. 170-83, synodus die 16 maii 1854.

CONVENTUS DUBLINENSIS EPISCOPORUM HIBERNIAE

1854 maii 19.

Conventus Dublinensis episcoporum Hiberniae, D
habitus die 19 maii 1854, sub Paulo Cullen, archi-
episcopo Dublinensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-

DECRETA

ab omnibus Hiberniae praesulibus lata, et a sancta
sede approbata.

Omnibus huius regionis sacerdotibus in memo-
riam revocamus obligationem, qua mysteria fidei,
sacramenta, Dei praecepta et alia ad religionem
spectantia fidei populo diebus festis exponere
tenentur. Cum vero periculum sit ne haec negli-
gantur, si de alienis ac profanis negotiis in eccle-
siis agatur, districtè prohibemus ne, inter missarum
solemnia, quod plane indecens esset, aut omnino in
ecclesia de rebus mere saecularibus, ut de politis
electionibus aut aliis eiusmodi rebus agatur, quae

facile dissidia inter pastorem et populum promo-
vere valeant, et magnam animorum commotionem
excitare: quae tamen ita interpretanda non sunt,
quasi de largitionibus non recipienda, de periurio
evitando, de iuribus ecclesiae, et de caritate et cura
erga pauperes, sacerdotibus non esset agendum.
Quodsi quis sacerdos saecularis aut regularis de
huiusmodi rebus agat, aut, spreto synodi Thurliae
praecepto, nominatim in aliquem in ecclesia invaha-
tur, is poena suspensionis aut alia pro arbitrio
ordinarii plectatur.

Hortamur vero ut lites et iurgia inter se de
rebus politis in conventibus publicis, et magis
adhuc in foliis seu ephemericibus publicis non

ineant sacerdotes, ne dignitas sacerdotalis aliquid a detrimento capiat, ne caritas illa, quae rebus ecclesiae est, violetur, et ne rixis et contentionibus cum aliis implicentur.

Haec vero dum statuimus, religionis bonum et ecclesiae libertatem exigere putamus, ut quoties, cumque de curatoribus pauperum et parlamenti membris eligendis agatur, a quorum agendi ratione pauperum catholicorum fides et incolumitas, et ecclesiae iura et libertas detrimenta pati possunt, solliciti esse debeant, ut hominibus probis et reli-

giosis catholicis minime hostibus munera haec conferantur. Attamen, extra ecclesiam, sine tumultu, absque caritatis violatione, et cum debita subiectione proprie episcopi, ne discussiones in clerico fiantur, et cum ea moderatione, quae statui clericali omnino convenit, relicta unicuique in dubio libero pro se sentiendi facultate, de omnibus huiusmodi rebus agendum esse arbitramur.

Concordat cum originali Romae typis edito.

† Paulus Cullen, archiepiscopus Dublinensis.

CONCILIUM PROVINCIALE QUEBECENSE II

1864 maii 28 - iunii 4.

Concilium provinciale Quebecense II in Canada, celebratum a die 28 maii ad diem 4 iunii 1864, sub Petro Flaviano Turgeon, archiepiscopo Quebecensi.

Bibliographia:

1) Decreta secundi concilii provinciae Quebecensis, in civitate Quebecensi celebrati, a sancta sede revisa et recognita, anno pontificatus Pii papae noni VIII, Domini MDCCCLIV. Quebeci, Lovel et Lamoureux, 1855.

In-8. — Ipse non vidi.

2) Concilia provinciae Quebecensis I, II, III, IV, in Quebecensi civitate celebrata, et a sancta sede revisa et recognita. [*Insigne.*] Quebeci, apud P.-G. Delisle, typographum, 1, port Dauphin, 1870.

In-8°, 320 p. — Avignon, séminaire; Lyon, abbé Martin.

3) Acta, et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris A. J., e domo S. V. M. sine labe conceptas ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Briegoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXV, col. 625-64.

LITTERAE

de indicendo et convocando provinciae Quebecensis secundo concilio.

Petrus-Flavianus Turgeon, misericordiae divinae et sanctae sedis apostolicae gratia archiepiscopus Quebecensis etc.; reverendissimis provinciae Quebecensis episcopis, nostro eorumdemque clero et populo, salutem in Domino.

Cum, secundum sacrosancti concilii Tridentini praescriptiones, tertio quoque anno, in unaquaque provincia ecclesiastica, celebrandum sit concilium, ut pastores simul congregati, inspirante Spiritu sancto, utiliora possint media saligere ad tuendam stabilendamque fidem in cordibus christianorum, cultum divinum ampliori honore manendum, studium bonorum operum amoremque rectae disciplinae in clero populoque fovenda: nos, praeterea, decreto XX primi concilii provinciae Quebecensis obsequentes, pro munere nostri officii, secundum concilium eiusdem provinciae in civitate Quebecensi, ecclesiaeque nostrae metropolitanae, indicere et convocare decrevimus, illudque, in dicta ecclesia, dominica infra octavam Ascensionis, die scilicet 28 mensis maii praesentis anni, incipiendum, per praesentes indicimus atque convocamus.

Quapropter, omnes et singulos reverendissimos ac venerabiles in Christo fratres nostros, Marianopolitaneensem, Carthensem, diocesis Regiopollitanensis administratores, Bypolitanae, Terontinae, Sancti-Hyacinthi, Trifurvanum et Sancti-Bonifacii episcopos, nostros comprovinciales, eorumdemque coadiutores cum futura successione, ac alios quos-

cumque qui, de iure vel privilegio, synodo seu concilio provinciali interesse debent, enixe hortamur et invitamus, et, in quantum necesse est, auctoritate nostra archiepiscopali et ordinaria requirimus et admonemus, eisque virtute sanctae obedientiae districtae praecipimus ut ad dictam synodum seu concilium provinciale celebrandum conveniant et personaliter compareant, nisi forte, iusto detenti impedimento, procuratoribus ab eis legitime electis, in hoc concilio suppleantur; et quoscumque suarum respective diocesium ecclesiasticas, qui de iure vel privilegio interesse debent, ad illud quoque convenire et comparere faciant.

Venerabiles in episcopatu fratres obsecramus, ut diocesanos suos hortentur ad preces pro felici concilii exitu fundendas. Omnipotentem Deum humillime deprecantur ut decreta eiusdem concilii spiritu sapientiae indicta, maiorem Dei gloriam animarumque salutem in provincia ecclesiastica Quebecensi promoveant.

Datum Quebeci, in aedibus nostris archiepiscopalibus, sub signo sigilloque nostris ac secretarii nostri chirographo, in Epiphania Domini, anno millesimo octingentesimo quinquagesimo quarto.

† P.-F., archiepiscopus Quebecensis.

Locus † sigilli.

De mandato illustrissimi ac reverendissimi domini domini Quebecensis archiepiscopi:

Edmundus Langevin, presbyter, secretarius.

Fortasse indita.

ACTA CONCILII.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Iuxta decretum indictionis, in Epiphania Domini, anno 1864, ab illustrissimo ac reverendissimo domino Petro Flaviano Turgeon, archiepiscopo Quebecensi, datum, convenimus die 27 maii, hora 10 ante meridiem, in aedibus palatii archiepiscopalis Quebecensis, cum praefato illustrissimo ac reverendissimo

archiepiscopo, ad secundum provinciae ecclesiasticae concilium habendum, scilicet:

Reverendissimus dominus episcopus Marianopolitanae, Ignatius Bourget;

Reverendissimus dominus episcopus Carthensis, coadjutor episcopi Kingstoniensis, necnon diocesis Kingstoniensis administrator, Patritius Phelan, de

iare dioto concilio assistens cum voce decisiua, vi A litterarum Romae, die 31 augusti 1853; datarum;

Reverendissimus dominus episcopus Sancti-Hyacinthi, Ioannes Carolus Prince;

Reverendissimus dominus episcopus Bypolitanaus (Ottawiensis), Iosephus Eugenus Bruno Guigue;

Reverendissimus dominus episcopus Torontinus, Armandus Franciscus Maria a comitibus de Charbonnel;

Reverendissimus dominus episcopus Trifluvianensis, Thomas Cooke.

I. Placuit patribus alios coadiutores episcoporum provinciae ad concilium admittere cum voce tantum consultativa, iuxta mentem sanctae sedis, litteris diei 8 iulii 1852 expressam, eisque concedere facultatem sibi presbyteros seligendi qui inter theologos et canonistas connumerentur.

Vi dictae concessionis admissi sunt reverendissimus dominus episcopus Tloanus, supradicti illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi Quebecensis coadiutor, Carolus Franciscus Baillargeon; et reverendissimus dominus Cydoniensis episcopus, supradicti episcopi Marianopolitani coadiutor, Iosephus Larocque.

II. Aberat reverendissimus Alexander Taché, episcopus Sancti-Bonifacii, in territorio vulgo dicto *le Nord-Ouest*, qui, litteris die 23 decembris 1853, ante dicti concilii convocationem, scriptis fatebatur sibi facultatem futurum concilium adeundi non fore, ob gravia quae missionibus suae vastae dioecesis evenirent damna, si praesenti tempore eas relinqueret.

III. Illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Quebecensis, de consilio et consensu reverendissimorum aliorum patrum concilii, sequentes officiales, ad dictum concilium adiuvandum, eligit et nominat, nempe:

1. Promotores concilii, reverendissimum dominum Tloanum episcopum; et reverendum Ioannem Baptistam Antonium Ferland, domus archiepiscopalis Quebecensis presbyterum;

2. Secretarios concilii: admodum reverendum Carolum Felioem Caseau, vicarium generalem archiepiscopi Quebecensis; et reverendum Ioseph Octavium Paré, canonicum capituli cathedralis ecclesiae Marianopolitanae, ac secretarium dioecesis Marianopolitanae;

3. Magistros caeremoniarum: reverendos Edmundum Carolum Hippolytum Langevin, secretarium archidioecesis Quebecensis; et Iosephum Renatum Leandrum Hamelin, secretarium dioecesis Trifluvianensis;

4. Cantorem: reverendum Iosephum Auclair, D parochum Quebecensem.

IV. Perlecto instrumento delegationis capituli ecclesiae cathedralis Marianopolitanae, reverendus Petrus Adolphus Pinsonnault, archidiaconus dicti capituli, admissus est tanquam deputatus ab eodem capitulo.

V. Admissi sunt tanquam theologi et canonistae: 1. Illustrissimi ac reverendissimi domini archiepiscopi Quebecensis: admodum reverendus Ludovicus Iacobus Casault, vicarius generalis dicti archiepiscopi, necnon superior seminarii Quebecensis; et reverendi Antonius Parant, presbyter dicti seminarii et Franciscus-Xaverius Delage, parochus a Beata Maria Auxiliatrice vulgo *l'Islet*, in Quebecensi archidioecesi;

2. Reverendissimi Marianopolitani episcopi: admodum reverendus Iacobus Philippus Santoni, Oblatorum Mariae Immaculatae provincialis; et reverendus Ioannes Baptista Labelle, parochus a Sancto

CONCILII ANNUALIS TOMUS XLVII.

Rocho vulgo *de l'Asignon*, in dioecesi Marianopolitana;

3. Reverendissimi Carrhonensis episcopi: admodum reverendus Aeneas McDonnel, vicarius generalis dicti episcopi; et reverendus Olivarius Kelly, loci vulgo dicti *Brookville* pastor, in dioecesi Kingstoniensi;

4. Reverendissimi episcopi Sancti-Hyacinthi: admodum reverendus Franciscus Xaverius Demera, vicarius generalis dicti episcopi, necnon parochus a Sancto-Dionysio, in dioecesi Sancti-Hyacinthi; et Iosephus Sabinus Raymond, vicarius generalis eiusdem episcopi, necnon praepositus studiis in seminario dictae dioecesis;

5. Reverendissimi episcopi Bypolitani: admodum reverendus Petrus Aubert, vicarius generalis dicti episcopi et superior Oblatorum Mariae Immaculatae in dioecesi Bypolitana; et reverendus Petrus Henricus Harkin, presbyter domus archiepiscopalis Quebecensis;

6. Reverendissimi Torontini episcopi: admodum reverendus Eduardus Gordon, vicarius generalis dicti episcopi, et civitatis vulgo dictae *Hamilton* in dioecesi Torontina pastor; et reverendus Claudius Ternet, loci vulgo nuncupati *Pmitanguishine* in eadem dioecesi missionarius;

7. Reverendissimi Trifluvianensis episcopi: admodum reverendus Franciscus Germanus Loranger, vicarius generalis dicti episcopi, necnon monialium Sanctae Ursulae in urbe Trifluviana capellanus; et reverendus Carolus Harper, seminarii Nicoletensis in dioecesi Trifluvianensi superior;

8. Reverendissimi Tloani episcopi: reverendi Georgius Schneider, superior societatis Iesu in archidioecesi Quebecensi; et Georgius Hilarius Besserer, parochus a Sancta Familia in insula Aurelianiensi, in eadem archidioecesi;

9. Reverendissimi Cydoniensis episcopi: reverendi Felix Martin, superior societatis Iesu in Marianopolitana dioecesi; et Vincentius Leo Villeneuve, presbyter seminarii Sancti Sulpitii Marianopolitani;

VI. Staturitur ordinem eundem servandum esse, quoad praecedentiam, ac in primo concilio.

VII. Sequentes formantur congregationes ad expendendum diversas sibi a patribus propositas quaestiones:

Prima scilicet de decretis.

Reverendissimo domino Cydoniensi episcopo, praeside.

Admodum reverendus A. McDonnel, et reverendi G. Schneider, V. L. Villeneuve et O. Kelly.

Secunda de doctrina.

Reverendissimo domino Bypolitano episcopo, praeside.

Admodum reverendi E. Gordon, P. Aubert, I. P. Santoni, et reverendi A. Parant et F. X. Delage.

Tertia de liturgia.

Reverendissimo domino Sancti-Hyacinthi episcopo, praeside.

Reverendi P. A. Pinsonnault, F. G. Loranger, I. Auclair, E. C. H. Langevin et I. R. L. Hamelin.

Quarta de disciplina.

Reverendissimo domino Marianopolitano episcopo, praeside.

Admodum reverendus F. X. Demera, et reverendi G. H. Besserer, C. Ternet, I. B. A. Ferland, I. B. Labelle et P. H. Harkin.

Quinta de studiis.

Reverendissimo domino Torontino episcopo, praeside.

Admodum reverendi L. I. Casault et I. S. Raymond, et reverendi F. Martin et C. Harper.

VIII. Proposita et unanimiter admixta sunt a patribus quae sequuntur decreta in prima sessione legenda, scilicet: 1. *de aperienda synodo*, 2. *de modo vivendi in concilio*, 3. *de professione fidei*.

IX. Quoad ordinem servandum 1. ab omnibus qui interesse debent concilio; 2. in privata congregationibus episcoporum; 3. in congregationibus generalibus: statuerunt patres eadem regulas esse sequendas ac in primo concilio.

X. Secretarii instruuntur per edictum publicum convocare primam congregationem generalem, eadem die, tertia hora post meridiem, in aula palatii archiepiscopalis habendam.

Quibus finitis, recitatur oratio *Sub tuum* etc., et recedunt patres.

PRIMA CONGREGATIO GENERALIS.

Eadem die, hora tertia post meridiem, in congregatione generali convenerunt omnes reverendissimi episcopi ad primam congregationem privatam praesentes, rochetto et mosetta induti.

Adfuerunt quoque deputatus a capitulo ecclesiae cathedralis Marianopolitanae, necnon officiales et theologi concilii ad dictam congregationem rite convocati, in habitu ordinario, in aula maiori palatii archiepiscopalis sicut in primo concilio strata et adornata.

Post recitationem hymni *Veni creator* etc. cum deprecatione *Adsumus* etc., facie versa ad crucem archiepiscopalem, instantibus promotoribus, illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus declarat reverendissimos episcopos Thonum et Cydoniensem, priorem coadiutorem dicti archiepiscopi et posteriorum coadiutorem episcopi Marianopolitani, admissos fuisse inter patres sed tantum cum voce consultativa, ex decisione sanctae sedis, cum privilegio sibi adiungendi theologos presbyteros eodem numero ac caeteri patres.

His peractis, 1. Proclamantur nomina officialium qui in prima privata congregatione a patribus nominati sunt;

2. Legitur instrumentum, quo reverendus Petrus Adolphus Pinsonnault constituitur deputatus ad concilium a capitulo ecclesiae cathedralis Marianopolitanae;

3. Rubricantur nomina theologorum et canonistarum a quocumque episcopo selectorum.

Post hoc legitur ordo praecedentiae in primo concilio servatus, qui iubetur a patribus in hoc praesenti concilio servari.

Proclamantur congregationes diversae scilicet de decretis, de doctrina, de liturgia, de disciplina et de studiis, eo modo quo a patribus in privata prima congregatione coordinatae sunt.

Postea leguntur tria decreta quae in sessione prima, sequenti die habenda, proclamanda sunt, scilicet: 1. *de aperienda synodo*; 2. *de modo vivendi in concilio*; 3. *de professione fidei*.

Legitur quoque ordo qui servatus fuit in primo concilio et qui, secundum mentem patrum, servandus est et in hoc concilio:

1. Quoad residentiam necnon distributionem temporis ab omnibus qui interesse debent dicto concilio;

2. Quoad regulas in congregationibus generalibus observandas.

Tum recitatur et admittitur promissio ordinaria de secreto ab omnibus tenendo circa res in concilio discussas, et quae possent detrudere vel reverentiae concilio, debitae vel honori cuiusvis personae.

Tandem, indicata fuit prima sessio generalis

die sequenti, hora octava cum dimidia ante meridiem habenda.

Tunc finem habuit prima congregatio generalis, recitata oratione *Sub tuum* etc.

SESSIO PRIMA.

Die 28 maii eiusdem anni, incidente in dominicam infra octavam Ascensionis, anno pontificatus sanctissimi domini nostri Pii divina providentia papae IX, mane hora 8 cum dimidia, conveniunt patres in maiori aula palatii archiepiscopalis, cum deputato a capitulo Marianopolitano, theologis et officariis concilii, multisque aliis sacerdotibus.

Ordinata processione, a palatio omnes exeunt et per viam publicam procedunt ad ecclesiam metropolitanam, eodem modo et ordine ac in prima sessione primi concilii, archiepiscopo et episcopis cappa et mitra, caeterisque omnibus habitu sibi competenti induti.

Ecclesiam ingressi patres concilii pergunt ad faldistoria ex utraque parte chori disposita, et caeteri adeunt stallos.

Missae sollemnis *de Spiritu sancto* ab archiepiscopo celebratur. Qua finita cantantur psalmi, litaniae orationesque, prout in pontificali Romano inveniuntur. Concionem habuit ad populum reverendissimus episcopus Marianopolitanae.

Tum promulgantur et approbantur a patribus cum caeremoniis solitis, sequentia decreta: 1. *de aperienda synodo*; 2. *de modo vivendi in concilio*; 3. *de professione fidei*.

Hanc professionem fidei emittunt reverendissimi Sancti-Hyacinthi et Trifuvianensis episcopi, qui a tempore primi concilii ad has novas sedes fuerunt promoti.

Deinde indicitur secunda sessio concilii, quae habenda est feria quinta eiusdem hebdomadae, die scilicet 1 iunii proxime evenientis, nisi pro rebus concilii bene gerendis aliud conducere videatur.

Tandem, benedictione solenni ab archiepiscopo clero et populo impertita, omnes processionaliter, eo ordine quo advenerant, ad domum archiepiscopalem recedunt.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Eadem die, quinta hora post meridiem, conveniunt patres.

Leguntur et approbantur acta praecedentium congregationum, necnon sessionis primae. Proponitur ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo decretum *de sacramentis*, quod, post lectionem, iubetur ad congregationem *de doctrina* deferri. Proponitur quoque decretum *de vita et honestate clericorum*, quod legitur et refertur ad congregationem *de decretis*. Refertur etiam ad eandem congregationem decretum *de iuramento*.

Hora undecima recedunt patres.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Hora 9 cum tribus quadrantibus, feria secunda, die 29 maii, conveniunt patres loco consueto.

Quaedam quaestiones circa disciplinam referuntur reverendissimis episcopis Bypolitano et Trifuvianensi ut examinentur, competenti modo formulentur et de novo reverendissimorum patrum iudicio subiciantur. Legitur decretum *de parochiis et aliis animarum curam gerentibus*, cuius discussio, non completa hora 11 cum tribus quadrantibus, continuabitur in proxima congregatione privata.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA.

Eadem die, hora 3 post meridiem, conveniunt patres.

Discutitur de novo decretum de parochiis et aliis animarum curam gerentibus, et iubetur deferri ad congregationem de disciplina. Discutitur etiam decretum de administratione bonorum ecclesiarum, et refertur ad eandem congregationem.

Hora sexta discedunt patres.

QUINTA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria tertia, die scilicet 30 maii, hora 9 cum dimidia ante meridiem, conveniunt patres, post missam solemnem ab archiepiscopo celebratam pro defunctis episcopis provinciae ecclesiasticae Quebecensis.

Legitur relatio prima congregationis de doctrina super decretum de sacramentis, quod decretum, cum dicta relatione, legatur in proxima congregatione generali post meridiem tenenda.

Hora undecima cum tribus quadrantibus recedunt patres.

SECUNDA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 30 maii, incidente in feriam tertiam sextae hebdomadae post Pascha, 3 hora post meridiem, habita est, loco solito, secunda congregatio generalis, cui interfuerunt patres cum theologia et officariis concilii.

Leguntur acta praecedentis congregationis generalis. Legitur decretum de sacramentis cum relatione congregationis de doctrina super dicto decreto.

Sexta hora, facta oratione, omnes discedunt.

SEXTA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria quarta, die 31 maii, hora 9 cum dimidia ante meridiem, adsunt patres, loco consueto.

Leguntur acta trium praecedentium congregationum, et a patribus approbantur. Legitur decretum de sacramentis, quod emendatum a patribus iubetur in sessione, sequenti die habenda, proclamari. Decretum de administratione bonorum ecclesiarum iubetur referri ad congregationem de decretis. Decretum de vita et honestate clericorum a patribus admissum praecipitur etiam proclamandum esse in dicta sessione.

Hora 3, recedunt patres ad tertiam congregationem generalem tenendam.

TERTIA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 31 maii eiusdem anni, hora 3 post meridiem, conveniunt patres in loco solito, cum suis officialibus et theologia.

Leguntur acta praecedentis congregationis generalis. Legitur etiam decretum de vita et honestate clericorum in proxima sessione proclamandum.

Hora 4 cum dimidia, facta oratione, recedunt omnes.

SESSIO SECUNDA.

Die 1 iunii eiusdem anni, incidente in feriam quintam sextae hebdomadae post Pascha, hora 8 cum dimidia ante meridiem, conveniunt patres cum theologia et officariis suis, in aula palatii archiepiscopalis, et perrexerunt omnes per viam privatam ad ecclesiam metropolitanam, eodem ordine et eadem solemnitate in prima sessione servatis.

Missae solennis de Spiritu sancto celebratur a reverendissimo episcopo Torontino, et sacra concilio, anglico idioma, habita est a reverendissimo episcopo Cartheusi.

Omnibus ritibus in pontificali Romano praescriptis pro secunda sessione concilii provincialis observatis, et instantibus promotoribus, sequentia decreta edicuntur et proclamantur, scilicet: 1. de sacramentis in genere; 2. de sacris ritibus in sacramentorum administratione; 3. de baptismo; 4. de

confirmatione; 5. de eucharistia; 6. de sacramento poenitentiae; 7. de sacramento extremas unctionis; 8. de ordine; 9. de sacramento matrimonii, et 10. de vita et honestate clericorum. Quae decreta approbantur a patribus, suffragio cuiuscumque a secretariis petito, more consueto.

Tunc indicitur tertia et ultima sessio die 4 eiusdem mensis iunii, incidente in dominica Pentecostes, habenda, nisi concilii bonum requirat eam ad aliam diem transferri. Demum, post solemnem benedictionem ab archiepiscopo datam, publicata quadraginta dierum indulgentia, per eandem viam ad aulam archiepiscopalem redeunt omnes.

QUARTA CONGREGATIO GENERALIS.

Eadem die, hora 3 post meridiem, adsunt patres in loco solito cum theologia et officariis concilii: abest tamen, pro re gravi, de aliorum patrum consensu, reverendissimus episcopus Tloanensis.

Leguntur et approbantur a patribus acta praecedentis congregationis generalis.

Hora 6, recedunt omnes.

SEPTIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria sexta, die 2 iunii, hora 10 cum dimidia ante meridiem, adsunt patres loco solito.

Leguntur et approbantur relationes quartae congregationis generalis et sessionis secundae. Decretum de fide examinatur et iubetur deferri ad congregationem de decretis. Decretum de administratione bonorum ecclesiarum etiam examinatur, et statuitur illud in proxima sessione proclamandum esse, cum dicto decreto de fide a dicta congregatione de decretis nuper relato.

QUINTA CONGREGATIO GENERALIS.

Eadem die hora 3 post meridiem, adsunt patres cum theologia et officariis concilii.

Leguntur acta praecedentis congregationis generalis. Leguntur quoque decreta de fide et de administratione bonorum ecclesiarum a patribus approbata et admissa, et, eorum iussu, in proxima et ultima sessione promulganda.

Hora quarta cum tribus quadrantibus abeunt omnes.

OCTAVA CONGREGATIO PRIVATA.

Sabbato ante dominicam Pentecostes, die 3 iunii, hora 9 cum dimidia ante meridiem, conveniunt patres.

Examinantur decreta de iuramento et de parochiis et aliis animarum curam gerentibus, quae in proxima congregatione generali perlegenda proclamabuntur in sessione ultima concilii, die sequenti tenenda.

Hora undecima cum quadrante recedunt patres.

SEXTA CONGREGATIO GENERALIS.

Eadem die, hora 3 post meridiem, adfuerunt cum theologia et officariis, patres concilii, excepto reverendissimo episcopo Marianopolitano, cui, ob rem gravem, bonum dicti concilii spectantem, data est facultas praesentem congregationem non adire; aberat etiam reverendus G. N. Besserer, qui, propter legitimam causam, licentiam habuit ad parochiam suam redeundi.

Fit relatio praecedentis congregationis generalis.

Leguntur decreta de iuramento et de parochiis et aliis animarum curam gerentibus, quae, de iussu patrum, sunt in ultima sessione promulganda.

Hora 5 recedunt omnes.

NONA CONGREGATIO PRIVATA.

Eadem die, hora 8 cum dimidia post meridiem, conveniunt patres. Leguntur et admittuntur acta

præcedentis congregatiōis privatæ necnon et a sextæ congregatiōis generalis. Summa facultatum a sancta sede postulandarum admittitur, et instructio datur secretariis supplicem libellum ad hoc præparandi.

Decernitur quod a sancta sede sequentes gratiæ postulabuntur:

1. Ut in diocœsibus Kingstoniensi, Torontina et Bypolitana, festa Epiphaniæ Domini, Annuntiatiōis beatæ Mariæ virginis, Corporis Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli, Assumptiōis et Immaculatæ Conceptionis beatæ Mariæ virginis suppriantur, et eorum solemnitates ad dominicam transferantur;

2. Ut solemnitates quarundam festivitatum quæ, virtute indulti sanctæ sedis celebrantur dominica sequenti, possint anticipari, et dominica proximiori præcedenti fieri;

3. Ut in matrimoniis mixtis ordinarius dispensare possit partem catholicam a iuramento solito præstando, et, in his casibus, promissio solemnissima scripta et coram testibus facta valere possit;

4. Ut suffragium sancti Iosephi fieri valeat in officio sponsalium beatæ Mariæ virginis.

Instruuntur secretarii petitiones ad sanctam sedem his de rebus præparare.

Ad infantiam reverendissimi episcopi Torontini, statuitur novas opportunum esse efformare duas diocœses ex diocœsi Torontina distrahendas, quarum una nomen habeat Hamilton, et altera, London. Dicto reverendissimo episcopo onus imponitur expostulationem ad sanctam sedem prærandi, de erectione novarum diocœsium, necnon et de promotione episcoporum quibus earumdem cura committenda est. Statuitur etiam limites diocœsis Sancti-Hyacinthi extendendas esse, comprehendendo parvam territorii partem ex diocœsi Marianopolitanensi distrahendam: petitio ad hunc finem edicetur a reverendissimo episcopo Sancti-Hyacinthi. Reverendissimus episcopus Cydoniensis instruitur epistolam summo pontifici a patribus subsignandam edicere. Tandem reverendus Elzéar Alexander Taschereau, unus ex directoribus seminarii Quebecensis, a dicto seminario Romam missus, eligitur ut summi pontificis acta decretaque huius concilii iudicio subiciat.

Hora 10 reoedunt patres.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

Dominica Pentecostes, die scilicet 4 iunii eiusdem anni, convenerunt patres cum suis officariis et theologis, in aula maiori palatii archiepiscopalis, et

per viam publicam processerunt, eodem ordine et apparatu ac in prima sessione, ad ecclesiam metropolitanam, ut tertiam et ultimam sessionem concilii tenerent. Aderat magnus populi concursus, tam splendidam invisendi solemnitatem cupidus.

Missæ dici solemniter celebratæ ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo, sacram concionem ad populum habuit reverendissimus episcopus Bypolitana. Cantatis orationibus, evangelio, psalmis et cæteris in pontificali Romano præscriptis pro ultima sessione concilii, et requirentibus promotoribus, decreta sequentia, iam a patribus sancita in privatis congregatiōibus, promulgata sunt in forma assueta, scilicet: 1. *De fide*; 2. *De parochiis et aliis animarum curam gerentibus*; 3. *De administratione bonorum ecclesiarum*; 4. *De iuramento*; 5. *De publicatione decretorum huius concilii provincialis*; 6. *De promulgatione tractatum synodaliū*; 7. *De invocatione et veneratione beatissimæ Mariæ virginis*.

Hoc ultimo decreto perlecto, patres, summa reverentia, voverunt se suasque oves almæ Dei salvatoris matri, et statim canticum *Magnificat* ab omnibus, magna cum iubilatione, cantatum est. Deinde, ad instantiam promotorum, publicatum est decretum *subscriptionis*, et invitati sunt patres propria manu subsignare duplicem codicem decretorum, quorum unus sanctæ sedi apostolicæ subiciendus est, et alter in archivis archiepiscopalibus est servandus.

Decretis sic a patribus subsignatis, edicta sunt, post instantiam requisitam, decreta *de indictione proximi concilii provincialis*, necnon *de fine concilii*, quæ approbata sunt more solito, sicut cæterea decreta superius memorata.

Tunc illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, de consensu aliorum patrum, declaravit concilium absolutum esse: quo facto, cantatus est hymnus *Te Deum*, quem secutæ sunt solennes acclamationes, ut videtur in actibus primi concilii huius provinciæ Quebecensis.

Tandem, post osculum pacis mutuo datum a patribus, solennis benedictio omnibus ab archiepiscopo impertita fuit, et quadraginta dierum indulgentia proclamata fuit: cantato a diacono versiculo: *Recedamus dum pace*, omnes responderunt: *In nomine Christi*; et ad aulam archiepiscopalem regressi sunt, prima hora cum dimidia post meridiem.

Concordat cum originali.

C. F. Caseau, presbyter, secretarius concilii.

DECRETA CONCILII.

I. De aperienda synodo.

In nomine sanctissimæ et individue Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nox, Petrus Flavianus Turgeon, ecclesiæ metropolitanæ Quebecensis archiepiscopus, ad laudem et gloriam Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi, unigeniti Filii Dei, Patri consubstantialis, qui, pro nobis caro factus, unus est Dei et hominum mediator et auctor salutis nostræ; sub tutela et præsidio matris eius beatæ Mariæ virginis, sancti Petri apostolorum principis, sanctorum quorum patrocinio nostræ ecclesiæ cathedrales et diocœses muniuntur, atque omnium sanctorum, statuimus ac decernimus, de consilio ac consensu reverendissimorum episcoporum nostrorum comprovincialium, hac ipsa die decima quinta augusti inchoari atque adeo inchoatum esse concilium provinciale, quod nostra metropolitana auctoritate indiximus et con-

vocavimus; Iesum Christum dominum et salvatorem nostrum humiliter deprecantes, ut quod coepit ipse perficiat, ac quaecumque ad nostram clerique et populi aedificationem stabilienda recognovimus, ab omnibus et singulis, Deo adjuvante, observentur.

II. De modo vivendi in concilio.

Hæc synodus provincialis, a beato apostolo edocta quod omne datum optimum et omne donum perfectum deorsum est, descendens a patre lumine, qui eis qui postulant a se sapientiam dat omnibus affluenter, statuit omnes christifideles huius civitatis Quebecensis, quorum, sicut et totius provinciæ gratia celebratur, exhortandos esse, prout hortatur, ut se a peccatis hactenus commissis emendare, ac de cætero in timore Domini ambulare, piis operibus instare, ad sacramenta poenitentiae et eucharistiæ frequentius accedens, et quotidie pro episcopis et sacerdotibus hic legitime congre-

gatis instantanter orare valint; eodem vero episcopos A et sacerdotes, ut assidue incumbant in laudibus Dei, atque singulis diebus, in quantum fieri poterit, sanctissimum missae sacrificium peragant, aut saltem mysteriorum celebrationi devoto intersint, facientes obsecrationes, orationes et postulationes pro ecclesia sancta Dei, pro sanctissimo patre nostro Pio papa IX, pro regina nostra, pro gubernatoribus et caeteris qui in sublimitate constituti sunt, et pro omnibus hominibus, ut tranquillam et quietam vitam agamus, pace fruamur, et fidei augmentum videamus. Praeterea, hortatur illos ut ieiunent singulis sextis feriis, in memoriam passionis Domini, omnibusque diebus mensa frugali utantur.

Et, quoniam oportet episcopos irreprehensibiles esse, hortatur etiam illos et obsecratur in Domino, ut otiosas sermocinationes sedulo devitent, vitae innocentia et integritate, fide, religione et pietate, omniumque virtutum ornamento praefulgeant, ita ut in omnibus honestatem praeseferant, sicut decet ministros Dei mysteriorum.

Cum autem synodi provincialis scopus sit, ut sacra conciliorum summorumque pontificum decreta revoventur et custodiantur, illos monet summopere ipsis curandum esse ut ea accurate referantur, adiectis quibusdam, si opus est, explicationibus; ita tamen ut non recedatur unquam a mente sanctae ecclesiae Romanae, caeterarum ecclesiarum matris ac magistrae.

In sententiis vero dicendis, nullus audeat aut immodicis verbis perstreperere, aut tumultibus perturbare, variisve et obstinatis disceptationibus contendere; sed omnes ad gloriam Dei et animarum salutem unice conspirantes, cum modestia et animi lenitate, prout Spiritus sanctus dabit eloqui, opportune, servato ordine, proferant opiniones in actionibus tam privatis quam publicis; ac ita, quid dixerint, miti verborum prolatione temperent, ut nec audientes offendantur, nec recta iudicii acies perturbato animo infectantur.

Insuper, ipsa synodus decernit ac declarat quod, si forte contigerit aliquos debito in loco non sedere, sive in sessionibus sive in congregationibus, nulli propterea praesudicium generetur, nullique novum ius acquiratur¹. In qualicumque enim ordine quisque compareat et sedeat, iura illius salva esse vult synodus.

Demum universis qui, iure vocati, ad hoc concilium provinciale convenerunt, in virtute sanctae obedientiae praecipit, ne antequam dimissum fuerit, discedere praesumant, nisi ob rationabilem causam, facultateque petita et obtenta a patribus; et insuper eos omnes hortatur, ut diurnum vivendi ordinem, in prima congregatione generali promulgatum et statutum, fideliter exequantur.

III. De professione fidei.

Praecipit sancta synodus Tridentina patriarchis, primatibus, archiepiscopis et omnibus aliis qui de iure vel consuetudine in concilio provinciali interesse debent, ut in ipsa prima synodo provinciali post finem praesentis concilii habenda, ea omnia et singula quae ab hac sancta synodo definita et statuta sunt palam recipiant, necnon veram obedientiam summo Romano pontifici spondeant et profiteantur, simulque haerese omnes a sacris canonibus et generalibus conciliis, praesertimque ab hac eadem synodo damnatas, publice detestentur et anathematizent: idemque in posterum quicumque in patriarchas, primates, archiepiscopos, episcoposque promovendi, in prima synodo provinciali in qua ipsi interfuerint, omnino observent.

¹ Conc. Trid., sess. II.

IV. De fide.

Cum fides sit salutis humanae initium, fundamentum et radix omnis iustificationis, „sine qua impossibile est placere Deo,“ et ad filiorum eius consortium pervenire: „credere enim oportet accedentem ad Deum quis est, et inquirentibus se renumeratur sit;“ cumque nostris temporibus innumeri homines ignorantiae tenebris sint involuti, aut sophismatibus impiorum decepti, necnon haereticorum cavillationibus expositi: mandamus omnibus nostras provinciae animarum rectoribus, ut fidei catholicae dogmata sedulo et lucide exponant, quo fidelium mentes contra horum impiorum artes et effrenatos impetus feliciter praemuniantur.

Ut autem in his exponendis habeant formam sanorum verborum, docentes ex eodem sensu, iisdemque terminis, quibus ab ecclesia tradita et definita sunt, firmiter teneant fideliterque sequantur symbolum fidei, cuius expositionis typum exhibet tum professio fidei a Pio IV pontifice maximo praescripta, tum decretum, quod hic subiicimus, concilii Lateranensis IV, quo praecipue errores, qui hodie dum pullulant fideique fundamenta subruunt, radicitus praescinduntur.

„Firmiter credimus, et simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus, aeternus, immensus et incommutabilis, incomprehensibilis, omnipotens et ineffabilis, Pater, et Filius, et Spiritus sanctus; tres quidem personae, sed una essentia, substantia, seu natura simplex omnino: Pater a nullo, Filius a Patre solo, ac Spiritus sanctus pariter ab utroque; absque initio semper ac sine fine; Pater generans, Filius nascentis, et Spiritus sanctus procedens, consubstantiales et coaequales et coomnipotentes et coaeterni: unum universorum principium; creator omnium visibilium et invisibilium, spiritualium et corporalium. Qui sua omnipotenti virtute, simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem et corporalem, angelicam videlicet et mundanam, ac deinde humanam quasi communem, ex spiritu et corpore constitutam. Diabolus enim et alii daemones, a Deo quidem natura creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali; homo vero diaboli suggestionem peccavit. Haec sancta Trinitas secundum communem essentiam individua, et secundum personales proprietates discreta, primo per Moysen et sanctos prophetas aliosque famulos suos, iuxta ordinatissimam dispositionem temporum, doctrinam humano generi tribuit salutarem.

„Et tandem unigenitus Dei filius Iesus Christus, a tota Trinitate communiter incarnatus, ex Maria semper virgine, Spiritus sancti cooperatione conceptus, verus homo factus, ex anima rationali et humana carne compositus, una in duabus naturis persona, viam vitae manifestis demonstravit. Qui, cum secundum divinitatem sit immortalis et impassibilis, idem ipse secundum humanitatem factus est passibilis et mortalis. Qui etiam pro salute humani generis in ligno crucis passus et mortuus, descendit ad inferos, resurrexit a mortuis et ascendit in caelum: sed descendit in animam et resurrexit in carne, ascenditque pariter in utraque; venturus in fine saeculi, iudicaturus vivos et mortuos, et redditurus singulis secundum opera sua tam reprobis quam electis: qui omnes cum suis propriis resurgent corporibus quae nunc gestant, ut recipiant secundum opera sua, sive bona fuerint sive mala: illi cum diabolo poenam perpetuam, et isti cum Christo gloriam sempiternam.

„Una vero est fidelium universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur. In qua idem ipse

sacerdos et sacrificium Iesus Christus, cuius corpus et sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis et vini veraciter continetur, transubstantiatis pane in corpus et vino in sanguinem potestate divina: ut, ad perficiendum mysterium unitatis, accipiamus ipsi de suo, quod accepit ipse de nostro. Et hoc utique sacramentum nemo potest conficere nisi sacerdos, qui rite fuerit ordinatus secundum claves ecclesiae, quas ipse concessit apostolis eorumque successoribus Iesus Christus. Sacramentum vero baptismi (quod ad Dei invocationem et individuae Trinitatis, videlicet Patris et Filii et Spiritus sancti, consecratur in aqua), tam parvulis quam adultis in forma ecclesiae a quocumque rite collatum, proficit ad salutem. Et si post susceptionem baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram poenitentiam semper poenitentiam reparari¹.

Nos autem hanc fidem firmiter tenentes atque hic palam corde et ore confitentes, omnes errores B quos ipsa evertit et damnat, detestamur ac damnamus.

His igitur fidei nostrae documentis innixi, et omnino inhaerentes latis vel ferendis sanctae sedis oraculis, damnamus pantheismum, sive spirituales sive materiales, in quo systemate Deus est omnia et omnia Deus.

Reprobamus et damnamus omnia systemata ex quibus concludi posset aut insinuari, sive directe sive indirecte, divinam substantiam non esse vere et absolute omnique modo et sub omni respectu a quacumque alia substantia, seu visibili seu invisibili, quovis nomine et forma, segregatam.

Detestamur ac damnamus impietatem illorum, qui augustissimum Trinitatis mysterium nihil esse dicunt nisi symbolum systematis pantheistici.

Damnamos systema illorum, qui catholicum de creatione e nihilo dogma abiicientes, asserunt Deum solummodo efformasse ac disposuisse materiam sibi coaeternam. Respiciamus etiam ac damnamus illorum errorem, qui summam Dei independentiam tollunt, negantes eius libertatem in sui ad extra operibus.

Damnamos non tantum errorem materialistarum, qui negant animam esse substantiam spirituales a corpore distinctam, sed etiam impietatem eorum, qui affirmant omnes animas actus ab organicis corporis dispositionibus invincibiliter determinari, tollentes sic humanam libertatem.

Detestamur et damnamus impietatem eorum qui hominis ordinationem ad statum supernaturalem, eiusdemque ad vitam aeternam et beatam vocationem negare non erubescunt.

Damnamos omnia systemata quae historiam religionis, quam scriptura sacra continet, actiones mythicas evertunt; sicut etiam perhorrescimus et damnamos impietatem eorum, qui sacrosancta evangelii dicta ad sensus et usus non solum profanos sed etiam criminosos detorquebant, ipsum Iesu Christi nomen sacrilega audacia usurpantes, ipsum Dominum nostrum sibi vindicant, hodiernaque sectariis impiis et antichristianis antesignanum blasphemare non refugiant.

Damnamos eorum pervulgatissimum errorem, qui religionem, ut dicitur, indifferentiam introducentes, negant unicam esse religionem a Deo institutam, unicam Christi ecclesiam, aut eam ex diversis sectis coalescere contendunt.

F. De sacramentis in genere.

1. Parochi caeterique omnes sacerdotes, quibus incumbit mysteriorum Dei dispensatio, in primis haec verba ritualis Romani temporis ob oculos habeant: „Cum igitur in ecclesia Dei nihil sanctius

aut utilius, nihilque excellentius aut magis divinum habeatur, quam sacramenta ad humani generis salutem a Christo domino instituta, parochus vel quivis alius sacerdos, ad quem eorum administratio pertinet, meminisse in primis debet se sancta tractare, atque omni fore temporis momento ad tam sanctae administrationis officium paratum esse oportere.

2. „Quamobrem, illud perpetuo curabit, ut integre, caste pieque vitam agat; nam etiam sacramenta ab impuris inquinari non possunt, neque a pravis ministris eorum effectus impedi, impure tamen et indigne ea ministrantes, in aeternae mortis reatum incurrunt. Sacerdos ergo, si fuerit peccati mortalis sibi conscius, quod abest, ad sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi prius corde poeniteat; sed si habeat copiam confessorii, et temporis locique ratio ferat, convenit confiteri.

3. „Quocumque diei ac noctis hora ad sacramenta administranda vocabitur, nullam officio suo praestando, praesertim si necessitas urgeat, moram interponat. Ac praeterea¹ populum saepe, prout sese offerat occasio, praemonebit, ut cum sacro ministerio opus fuerit, se quamprimum advocet, nulla temporis aut cuiuscumque incommodi habita ratione.

4. „Ipse vero antequam ad huiusmodi administrationem accedat, paululum, si opportunitas dabitur, orationi et sacrae rei, quam acturus est, meditationi vacabit, atque ordinem ministrandi et caeremoniam, pro temporis spatio, praevidebit et perleget.

5. „In omni sacramentorum administratione, superpelliceo sit indutus, et desuper stola eius coloris quem sacramenti ritus exposcit, nisi in sacramento poenitentiae ministrando, occasio vel consuetudo vel locus interdum aliter suadeat.

6. „In sacramentorum administratione, eorum virtutem, usum ac utilitatem et caeremoniarum significationes, ut concilium Tridentinum praecipit, ex sanctorum patrum et catechismi Romani doctrina, ubi commode fieri poterit, diligenter explicabit.

7. „Dum sacramentum aliquod ministrat, singula verba quae ad illius formam et ministerium pertinent, attente, distincte, pie atque clara voce pronuntiabit. Similiter et alias orationes et preces devote ac religiose dicet, nec memoriae, quae plerumque labitur, facile confidet, sed omnia recitabit ex libro. Reliquas praeterea caeremonias ac ritus, ita decenter gravique actione peraget, ut adstantes ad coelestium rerum cogitationem erigat et attentos reddat.²

VI. De sacris ritibus in sacramentorum administratione.

Voluimus et mandamus ut in sacramentorum administratione, in missis et divinis officiiis celebrandis, aliisque functionibus ecclesiasticis obeundis, recepti et approbati ecclesiae catholicae ritus peculiari studio ac adhaerentia serventur. Eos vero tanquam receptos et approbatos ecclesiae ritus agnovimus qui in pontificali Romano et caeremoniali episcoporum, vel rubricis miscelae, breviarii et ritualis praescribuntur. Ut autem ab omnibus, qui per eos diligenter ac religiose, custodiantur, et ubique fideliter coryentur, illud ante omnia attente perpendatur quod sacrosancta Tridentina synodus³, de his ritibus decrevit in haec verba: *Si quis dixerit receptos et approbatos ecclesiae catholicae ritus, in solemnibus sacramentorum, administratione consuetos,*

¹ Alias praeterea.

² Ritualis Romani.

³ Sess. VII, can. 18.

aut contenti aut sine peccato a ministris pro libito A
 mitti, aut in necesse alios per quoscumque ecclesi-
 arum pastorem mutari posse, anathema sit.

VII. De baptismo.

1. „Sacrum baptismum, christianae religionis et
 aeternae vitae ianuam, quod inter alia novae legis
 sacramenta a Christo instituta primum tenet locum,
 cunctis ad salutem necessarium esse ipsa veritas
 testatur illis verbis: „Nisi quis renatus fuerit ex
 aqua et Spiritu sancto, non potest introire in reg-
 num Dei.“ Itaque, summa ad illud opportune rite-
 que administrandum ac suscipiendum diligentia
 adhibenda est.“

2. „Opportune“ igitur et instanter „hortetur
 parochus eos ad quos ea cura pertinet, ut natos
 infantes, sive baptizandos, si[ve] baptizatos, quam-
 primum fieri poterit, ea qua decet christiana mo-
 destia, sine pompae vanitate“, praetermissa omni
 vano praetextu, „deferant ad ecclesiam, ne iis
 sacramentum tantopere necessarium nimium diffe-
 ratur, cum periculo salutis, et ut iis, qui ex ne-
 cessitate privatim baptizati sunt, consuetas caere-
 moniae ritusque suppleantur, omnia forma et ab-
 lutione.“

3. Cum, absque gravi delicto et irregularitatis
 poena, baptismus iterari nequeat, sacerdos cavere
 debet ne quemquam, etiam sub conditione, iterum
 baptizet, nisi, re diligenter perquisita, prudens du-
 bium relinquatur an rite baptizatus fuerit. Curet
 igitur diligenter ut certior fiat de statu baptizan-
 dorum: an scilicet iam riteque baptizati sint, necne.
 Praemissa hac matura investigatione, iis quidem
 quos valide baptizatos esse constat, omnia tantum
 suppleantur: illi vero omnes de quibus prudens et
 probabilis subest dubitatio an fuerint baptizati, sub
 conditione baptizentur. Hinc baptizandi sunt sub
 conditione infantes expositi et inventi, atque etiam
 ii qui domi a laicis abluti sunt, nisi testimonio
 omni fide digno constet baptismum fuisse rite con-
 fectum.

4. Et quoniam, de die in diem, graviora ex-
 citantur dubia de valore baptismi apud protestantes
 collati, decernimus huiusmodi baptismum sub con-
 ditione esse iterandum, nisi ex indubiis probationi-
 bus certissime constet in ipsorum baptismo omnia
 rite fuisse peracta quoad materiae et formae ap-
 plicationem.

5. Super haereticis vero adultis ad catholicam
 ecclesiam venientibus, sive valide iam baptizati
 sint, sive sub conditione sint baptizandi, caere-
 moniae omniae suppleantur iuxta praescripta ritu-
 alia, nisi episcopus, facultate apostolica praeditus,
 dispensare in casibus particularibus iudicaverit.

6. Infantes catholicorum, quos ipsi parentes
 afferunt, baptizandos esse iudicamus, quoties pro-
 babilis adeit apud catholicos eorum educationis.
 Curandum tamen omnino est ut patrinus vel ma-
 trina, iique catholici, habeantur. Meminerint autem
 sacerdos, in mortis periculo, quotiescumque occasio
 se obtulerit, omnes infantes baptizari non solum
 posse, sed etiam debere.

7. Adultos autem iuniores adhuc sub parentum
 tutorumve catholicorum potestate constitutos, cum
 certe sui iuris sint in iis quae Dei sunt, si fidem
 catholicam profiteri voluerint, ac firmam propositum
 spemque bonam perseverandi habuerint, etiam in-
 vitis ac repugnantibus parentibus, baptizandos, si
 opus fuerit, ac in gremium ecclesiae recipiendos
 esse decernimus. Quod tamen, propter pertur-
 bationes gravesque molestias, quae quandoque hinc

Rituale Romanum.

erri possint, passim et inconsulte episcopo fieri
 non debet, sine consensu parentum.

8. Quoad eos qui ad munus patrinus admittendi
 sunt, serventur praescripta in rituali Romano, quod
 omnino et adamussim servari volumus in tota hac
 provincia.

VIII. De confirmatione.

1. Provideant diligenter parochi ut fideles de
 tanti sacramenti excellentia edocti, illud digno sus-
 cipiant, atque gratiam eius in seipsis fovendam et
 ampliandam curent. Cum autem status gratiae
 habitualis ad confirmationem suscipiendam sit ne-
 cessarius, eos qui sibi conscii sunt peccati mortalis
 moneant, ut ad sacram unctionem non accedant,
 nisi praemissa confessione sacramentali.

2. Dentur confirmandis schedae, illas epis-
 copo sacramentum administrato exhibeant; huius-
 modi autem schedas potentibus, quos iudicaverit
 idoneos, tradat parochus.

3. Satagat parochus ut omnes confirmandi praes-
 entes sint in principio ritus, cum episcopus ele-
 vans manus profert orationem *Omnipotens* (non tamen
 affirmet illum ritum esse ad sacramenti valorem
 necessarium), nec exeant nisi post benedictionem
 in fine caeremoniae datam. Nomina autem con-
 firmatorum describantur in registro ad formam in
 rituali praescriptam.

IX. De sacramento poenitentiae.

„Sanctum poenitentiae sacramentum“ tanquam
 humanae infirmitatis remedium „ad eos qui post
 baptismum lapsi sunt in gratiam Dei restituendos,
 a Christo domino institutum, eo diligentius admini-
 strandum est, quo frequentior est eius usus, et
 quo plura requiruntur ad illud recte digneque
 tractandum ac suscipiendum.“

§ 1. Qui sint ministri huius sacramenti et quales esse
 debeant.

1. Quare, ante omnia oportet ut ministri huius
 sacramenti, qui sunt sacerdotes habentes iurisdic-
 tionem absolvendi vel ordinariam vel delegatam,
 apprime suas agnoscant partes, quae sunt iudicis,
 medici et doctoris. Has autem ut digne impleant,
 in ipsis omnino requiritur bonitas, scientia atque
 prudentia, cum sigillo secretae confessionis sub
 exacto perpetuoque silentio. Unde „iis debet
 et aliis ad id opportunis, ut optime sint instructi,
 omni studio curare debent confessarii“.

2. „In primis igitur meminerit confessarius se
 iudicis pariter et medici personam sustinere, ac
 divinae iustitiae simul et misericordiae ministrum
 a Deo constitutum esse, ut tanquam arbiter inter
 Deum et homines honori divino et animarum saluti
 consulat.“ Sicut enim nimia facilitas peccatorum
 est fomentum, sic nimia severitas pluribus via ad
 desperationem.

3. „Ut autem recte iudicare queat, discernens
 inter lepram et lepram, et tanquam peritus medicus
 animarum morbos prudenter curare, et apta cui-
 que remedia applicare sciat, quantum potest maxi-
 mam ad id scientiam atque prudentiam, tum in
 assiduis ad Deum precibus, tum ex probatis au-
 thoribus (inter quos praecipue commendamus sanc-
 tus Alphonsus Maria de Ligorio, quem, ex iudicio
 sanctae sedis, inoffenso pede ac tuta conscientia
 omnes sequi possunt), praesertim e catechismo
 Romano, et prudente consilio peritorum student
 sibi comparare.“

4. „Sciat casus et censuras sedi apostolicae et

Rituale Romanum.

ordinario suo reservata, et sine cuiusque ecclesie constitutiones, easque diligenter observet.¹

§ 2. De officio confessorii.

1. „Sacerdos ad audiendam confessionem vocatus, promptum facilemque se præbeat; ne priusquam ad audiendum accedat, ei tempus suppetat, ad hoc ministerium rite canotique obsequium, divinum auxilium piis precibus implet.“²

2. Confessorius benignitate paternæ poenitentem adiuvat, ut omnia peccata sua rite et integre confiteatur, remota stigila illa quorundam verecundia, quæ præpediti, euadente diabolo, peccata ministro Christi „confiteri non audeat“³.

3. „Si poenitens numerum et species et circumstantias peccatorum explicatu necessarias non exproberit, eum sacerdos prudenter interroget; sed caveat ne curiosis aut inutilibus interrogationibus quemquam detineat, præsertim iuniores utriusque sexus, vel alios, de eo quod ignorant imprudenter interrogans, ne scandalum patiantur indeque peccare discant“⁴, atque sic confessio sacramentalis evadat odiosa.

„Audita confessione, pro gravitate peccatorum ac poenitentis conditione, opportunas correptiones ac monitiones, prout opus esse viderit, paternæ charitate adhibeat, et ad dolorem et contritionem efficacibus verbis adducere conetur, atque ad vitam emendam ac melius instituendam inducat, remediaque peccatorum tradat.“⁵

5. Demum „salutarem et convenientem satisfactionem, quantum spiritus et prudentiæ suggererit, iniungat, habita ratione status, conditionis, sexus et ætatis et item dispositionis poenitentium; videatque ne pro peccatis gravibus levisimas poenitentias imponat, ne, si forte peccatis connivens, alienorum peccatorum particeps efficiatur“⁶. „Pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, publicam poenitentiam non imponat.“ Caveat etiam ne ullam præscribat poenitentiam nimium difficilem, vel quam probabile sit a poenitente non fore adimplendam.

§ 3. Quibus danda vel deneganda est absolutio.

1. Postremo „videat sacerdos quando et quibus conferenda vel neganda vel differenda sit absolutio, ne absolvat eos qui talis beneficii sunt incapaces, quales sunt qui nulla dant signa doloris, qui odia et inimicitias deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deorere, aut alio modo peccata derelinquere, et vitam in melius emendare nolunt, aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publice satisfaciant et scandalum tollant; neque etiam eos absolvat, quorum peccata sunt superioribus reservata“⁷.

2. Quæ quidem nemo non viderit, ut ait Leo XII, quam longe ab eorum ratione distent, qui ut gravius aliquod audiunt peccatum, aut aliquem sentiant multiplici peccatorum genere infectum, statim pronuntiant se non posse absolvi: illi nempe ipsi moderi recusant, quibus maxime curandis ab eo sunt constituti, qui ait: „Non est opus valentibus medicis, sed male habentibus,“ aut quibus vix ulla scrutandas conscientias diligentia, aut doloris ac propositi satis videtur significatio, ut absolvi se posse existiment; ac tam demum tutum se cepisse consilium putant, si homines in aliud tempus absolvendos dimiserint. Si enim ulla in re servanda est mediocritas, in hac potissimum servetur necesse est, ne vel nimia facilitas absolvendi facilitatem afferat peccandi, vel nimia difficultas alienet

animas a confessione, et in desperationem salutis adducat. Stant eo quidem multi sacramenti poenitentiae ministri prosum imparati, sed pernepe tamen huiusmodi, ut ex imparatis parati fieri possint, si modo sacerdos vicere indutus misericordie Christi Iesu, qui non venit occidere iustos, sed peccatores, sciat studioso, patienter et mansuete cum ipsis agere. Quod si præstare prætermittat, profecto non magis ipse discendus est paratus ad audiendum, quam ceteri ad confitendum accedere. Imparati enim illi tantummodo sunt iudicandi, non qui vel gravissima admisserint flagitia, vel qui plurimos etiam annos abfuerint a confessione; „misericordie enim Domini non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus,“ vel qui rudes conditione aut tardi ingenio, non satis in seipso inquisierint, nulla fore industria sua id sine sacerdotis ipsius opera assecutari; sed qui, adhibita ab eo necessaria, non qua præter modum graventur, in his interrogationibus diligentia, omnique in eisdem ad detestationem peccatorum excitanda, non sine fuis ex intimo corde ad Deum precibus, exhausta caritatis industria, sensu tamen doloris ac poenitentiae, quo saltem ad Dei gratiam in sacramento impetrandam dispendantur, carere prudenter iudicentur. Quocumque animo sint qui accedant ad ministrum poenitentiae, nihil ei magis cavendum est quam ne sua culpa diffusus quiescam Dei bonitati, aut sacramento reconciliationis infensus discedat. Quare, si iusta sit causa cur differenda sit absolutio, verbis quoad poterit humanissimis, persuadeat confessis necesse est, id et manus officiumque eorum et eorum salutem omnino postulare, eosque ad redeundum quamprimum blandissime alliciat, ut illi feliciter peractis quæ salubriter præscripta fuerunt, vinculis soluti peccatorum, gratiæ cœlestis dulcedine reficiantur¹.

§ 4. De necessitate confessionis.

1. Christus dominus redemptor noster instituit sacramentum poenitentiae ad reconciliandos fideles. „Est autem hoc sacramentum poenitentiae lapsis post baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse baptismus.“²

2. Deploranda ergo valde est illa exitiosa quorundam christianorum indifferentia, qua salutis curam parvipendentes, tantum caritatis Christi beneficium despicientes, nunquam aut nonnisi raro ad salutiferum hunc divinae misericordiae fontem accedunt.

§ 5. De confessione annuali.

1. Itaque, omnes christifideles hortamur atque obsecramus enixe in Domino, ut sæpe sæpius sacramentum poenitentiae suscipiant. Quod si hanc salutarem hortationem nostram non audiant, volumus ut ad minus memores sint se teneri, ex ecclesie præcepto, confiteri saltem semel in anno, iuxta hoc concilii Lateranensis IV decretum: „Omnia utriusque sexus fideles, postquam ad annos discretionis pervenerint, omnia sua peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio sacerdoti, et intimentum sibi poenitentiam studet pro viribus adimplere.“

2. Igitur, de tam salutari ac gravi præcepto frequenter moneantur fideles, iuxta eiusdem concilii mandatum, ac sedulo edoceantur.

3. Per proprium quidem sacerdotem intelligitur parochus; episcopus et pontifex Romanus. Ut³ autem poenitentia esset periculosa libertatis fidelium, relative ad confessarii delectum, restrictio, iuxta

¹ Encyclica ad omnes patriarchas, archiepiscopos et episcopos, de extensione iubilæi, anno 1865.

² Conc. Trid., sess. XIV, cap. 2.

³ Scribendum videtur.

praesentem ecclesiae disciplinam declaramus et volumus eos praedicto ecclesiae praescepto satisfacere, qui peccata sua cuilibet ab episcopo ad confessionem excipiendam approbato sacerdoti confitentur; ita ut ea de re nemo debeat a parochio inquietari, non obstante qualibet alia consuetudine particulari.

§ 6. De confessione puerorum.

Certe pueri, cum ad discretionis aetatem venerint, tenentur eodem praescepto confessionis. Debeat ergo parochum vel alium sacerdotem adire et peccata sua confiteri: atque, si digni absolutionis videantur, etiam ante tempus primae communionis absolvantur. Munus est parochi eos allicere, ut paulatim confiteri assuescant, ac per vitam iuocentem praeparent corda ad sanctissimum eucharistiae sacramentum suscipiendum. Quam dolendum esset, si parochi negligentia, longum per tempus eorum animae in peccatis et pravis consuetudinibus languerent! Quare, volumus ut parochi, quantum fieri poterit, saltem bis aut ter in anno eos confitentes audiant, praesertim cum iam incipiunt attingere aetatem primae communionis, atque ad gratiam absolutionis, in quantum poterunt, illos praeparant, dispositosque absolvant.

§ 7. Ubi audiendae sint confessiones.

1. „Sacerdos in ecclesia, non autem in privatis aedibus confessiones audiat, nisi ex causa rationali, quae cum incidit, studeat tamen id decenti ac patenti loco praestare.“

2. Habeat tum in ecclesia, pro tempore aestivo, tum in eiusdem sacristia, pro tempore hiemali, sedem confessionalem, in qua confessiones audiat, „quae sedes patenti, conspicuo et apto ecclesiae vel sacristiae loco posita, crate perforata inter poenitentem et sacerdotem sit instructa“: nec liceat, extra casum infirmitatis, vel alterius rationalis causae, mulierum confessiones excipere, nisi interposita huiusmodi crate.

X. De eucharistia.

1. „Omnibus quidem ecclesiae catholicae sacramentis religiose sanctoque tractandis magna ac diligens cura adhibenda est, sed praecipue in administrando ac suscipiendo sanctissimo eucharistiae sacramento, quo nihil dignius, nihil sanctius et admirabilius habet ecclesia Dei: cum in eo contineatur praecipuum et maximum Dei donum, et ipsemet omnis gratiae et sanctitatis fons auctorque Christus dominus.“¹

2. Salvator enim noster ex hoc mundo transiurus ad patrem, cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos, et, coena facta, pridie quam pateretur, instituit sacrosanctum eucharistiae sacramentum, in quo continentur vere, realiter et substantialiter corpus eius et sanguis, una cum anima et divinitate.

3. „Parochus igitur summum studium in eo ponat, ut cum ipse venerabile hoc sacramentum, qua decet reverentia, debitoque cultu tractet, custodiat et administret, tum etiam populus sibi commissus religiose colat, sancte frequenterque suscipiat, praesertim in maioribus anni solemnitatibus.“²

§ 1. De dispositionibus ad suscipiendum eucharistiae sacramentum requisitis.

1. Quo magis sanctitas et divinitas coelestis huius sacramenti viro christiano compta est, eo

¹ „*Etiale Romanum*.“

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

diligentius cavere debet ille, ne absque magna reverentia et sanctitate, quae potissimum in peccati lethali immunitate consistit, ad id percipiendum accedat, praesertim cum illa plena formidinis verba apud apostolum legamus: „Qui manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non dividens corpus Domini.“¹

2. Quare, communicare volenti revocandum est in memoriam eius praesceptum et concilii Tridentini decretum: „Probat autem seipsum homo.“ Ecclesiae autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione, ad sacram eucharistiam accedere debeat. Quod a christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus quibus ex officio incumbit celebrare, sancta synodus Tridentina perpetuo servandum esse decrevit, modo non deest illis copia confessarii; quod si, necessitate urgente, sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.²

§ 2. De frequenti communione.

1. Cum nihil habeat christiana religio sacramento eucharistiae praestantius et augustius, nihilque ad sancte et inculpate vivendum efficacius eiusdem frequentissima participatio: parochi et verbi divini praedicatores de eius fructibus et utilitate frequenter disserant, et fidelibus persuadere nitantur, ut omnes et singuli qui christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae-symbolo iam tandem aliquando conveniant et concordent, memoresque tantae maiestatis et tam eximii amoris Iesu Christi domini nostri, qui dilectam animam suam in nostrae salutis pretium et carnem suam nobis dedit ad manducandum, haec sacra mysteria corporis et sanguinis eius ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione ac pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter, et, sicuti optaremus cum sacrosancta synodo Tridentina, in singulis missis, non solum spiritali affectu sed etiam realiter suscipere possent. Sic enim certe panis ille divinus vere eis esset animae vita et perpetua sanitas mentis, cuius vigore confortati, ex huius miserae peregrinationis itinere ad coelestem patriam pervenire valerent, eundem panem angelorum, quem modo sub sacris velaminibus edunt, absque ullo velamine manducaturi.³

2. Parochos autem et illos omnes qui verba habent ad populum christianum, hortamur, ut, quando de dispositionibus ad communicandum requisitis vel de indigna sacramenti perceptione disserunt, a nimia verborum austeritate declinent, ne forte, mentibus audientium formidine ultra modum concussis, fideles in quamdam desperationem incidant, unde a communionis prorsus deterreantur. Peroptat igitur haec synodus, ut, quoties de sacra eucharistia agitur, non omittatur equidem quod terreat indignos, sed libentius proferatur quod bene dispositos ad panem vitae suavissimum alliciat.

3. Circa vero frequentem sacrae communionis sumptionem, parochi ac confessarii haec ante omnia sedulo perpendant et observent, quae habentur in decreto, quod, iubente et approbante Innocentio XI. die 12 februarii 1679, promulgatum est:

„Etai frequens quotidianave sacrosanctae eucharistiae usus a sanctis patribus fuerit in ecclesia probatus, nunquam tamen, aut saepius illam percipiendi,

¹ 1 Cor., XI, 29.

² Conc. Trid., sess. XIII, cap. 7.

³ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 8.

aut ab ea abstinendi, certos singulis mensibus aut hebdomada dies statuerunt, quos nec concilium Tridentinum praescripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil praecipiens, quid cuperet tantum indicavit, cum inquit: *Optaret quidem sacrosancta synodus, ut in singulis mensibus fideles adstantes sacramentali eucharistiae percipiendi communicarent.* Idque non immerito: multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variae ob negotia spiritus alienationes, multae e contra gratiae et Dei dona parvula concessa: quae cum humanis oculis scrutari non possumus, nihil certi de cuiusque dignitate atque integritate, et consequenter de frequentiori aut quotidiano vitalis panis usu potest constitui.

4. „Et propterea, quod ad negotiatores attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus confessoriorum, secreta cordis explorantium, iudicio est relinquendus, qui, ex conscientiarum puritate et frequentiae fructu et ad pietatem processu, laicis negotiatoribus et coniugatis quod perspicient eorum saluti profuturum, id illis praescribere debebunt.

5. „In hoc igitur pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti aut quotidiana sacrae communionis sumptione, unica praeccepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter observentur;... sed magis ut nemo a sacro convivio, seu frequenter seu quotidie accesserit, repellatur; et nihilominus dent operam ut unusquisque digne, pro devotionis et praeparationis modo, rarius aut crebrius dominici corporis suavitatem degustet.“

6. Ad hoc etiam proderit, praeter parochorum et confessoriorum diligentiam, id praedicatores observare, „ut cum fideles ad sanctissimi sacramenti frequentiam, quod facere debent, accederint, statim de magna ad illud sumendum praeparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eam, qui ad frequentioram aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive laici negotiatores sint sive coniugati sive quicumque alii, suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate sacramenti ac divini iudicii formidine discant coelestem mensam, in qua Christus est, revereri, et si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad maiorem praeparationem accingere.“

7. Istud vero maxime „ab eorum officio postulari sibi persuadeant tum concionatores tum confessarii, nulli labori aut diligentiae parcendum, ut omnis irreverentiae et scandali suspicio in veri et immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque et dona in summentibus augeantur. Quod abunde continget, si ii, qui devoto huiusmodi studio, divina praestante gratia, tenentur, seque sacratissimo pane frequentius refici cupiunt, suae vires expendere, seque probare cum timore et caritate assueverint.“

8. Quod autem ad dispositiones suscipientium attinet, monemus in primis confessarios, ne frequentem ad eucharistiam accessum illis aut suadeant aut permittant, qui in gravia peccata saepe labuntur, nec de poenitentia peragenda suaeque vitae emendanda sunt solliciti, sicuti nec illi qui, etsi gravia evitent crimina, voluntatem tamen habent venialibus inhaerentem: quae de re legenda sunt quae scripserunt probati auctores, inter quos commendamus sanctum Alphonsum Mariam de Liguorio.

§ 2. Quibus deneganda sit eucharistia.

1. Quod vero ad eos qui a sanctissimae eucharistiae participatione arceudi sunt attinet, servetur quod praescribit rituale Romanum.

2. Illis autem qui morte plerumque sunt, sedum inter repellendos recessimus: iudicamus contra et volumus admittendos, modo vere poenitentes sint; ideoque una ex diebus quae praecedent, puta pridie executionis, si fieri possit, aut etiam eius ipsa die, quando nihil indecentiae timendum erit sacramento, conferatur eis eucharistia, qua ad dolores mortis resignato et patienti animo sustinendos mirifice adjuvabuntur.

§ 4. De eucharistia administranda.

Sancta eucharistia administretur, quantum fieri potest, intra missarum solemnias, nec ante nec post missae celebrationem, sine rationabili causa.

§ 5. Lampas ante sanctissimum sacramentum.

Ante sanctissimum sacramentum lampas diu noctaque luceat, nisi pro tempore episcopus, ex indulto sedis apostolicae, dispensaverit.

§ 6. Communio Paschalis.

Parochi dent operam ut omnes tempore paschali communicent. Ad hoc denuntiet opportune populo constitutionem concilii Lateranensis sub Innocentio III. quae incipit his verbis: „*Omnia utriusque sexus,*“ etc. Inde doceantur fideles sibi incumbere obligationem, semel saltem in anno, in Paschate atque in propria parochia communicandi.

§ 7. Communio infirmorum.

1. „Infirmis, qui in periculo mortis probabili et proximo, quamvis non actuali et imminente, versantur, viaticum corporis domini nostri Iesu Christi, summo studio ac diligentia, opportuno tempore, deferendum est, ne forte contingat illos tanto beneficio incuria sacerdotis privatos decedere. Perseverante periculo mortis, iterari potest viatici administratio, quin etiam parochi debent, ut monet Benedictus XIV pontifex maximus, sanctissimam eucharistiam iterato deferre ad aegrotos, qui, perseverante morbi eodem periculo, illam saepius per modum viatici, cum naturale ieiunium servare nequeant, percipere cupiunt.“

2. Non a recipiendi viatici lege eximitur quicumque, seu devotionis causa, seu ut praecceptum paschale impleret, corpore Domini assumpto, paulo post in gravem morbum inciderit.

3. Nec deneganda eucharistia est, imo potius conferenda pueris, qui primae communionis aetatem nondum adepti, ad usum tamen rationis pervenerunt, modo edocti, prout tempus permiserit, cibum coelestem et supernum a communi et materiali discernere queant.

4. Cum autem infirmis est ministranda, quanta praestari potest veneratione, pro temporis vel locorum circumstantiis deferatur, comitantibus fidelibus ad hoc salutare pietatis obsequium frequenter invitatis.

§ 8. De sacrificio missae.

1. „Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur,“ ait Tridentina synodus, „quavis inde facile aestimare poterit, qui cogitarit, maledictum in sacris litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessario fatemur nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a christifidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremen-

¹ Alias: eos.

² Sacra congr. concilii, 12 febr. 1679.

³ De synod. dioc., lib. VII, cap. 12, § 4.

dum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo A Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur, satis etiam apparet omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse ut, quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate atque exteriori devotionis ac pietatis specie, peragatur.¹

2. Tanta ergo gravitate, tanto religiosius cultu missae sacrificium celebrent, ut per visibilem ministri pietatem invisibilia aeterni sacerdotis mysteria conspiciantur. Nihil igitur obiter in hac divina actione, nihil perfunctorio, nihil praecipitater, nihil inconditis gestibus, omnia vero graviter, omnia secundum ordinem fiant, iuxta receptos et approbatos ecclesiae ritus, qui vel in minimis, sine peccato negligi, omitti vel mutari haud possunt.

3. „Pia enim mater ecclesia,“ prout docet eadem sancta synodus, „ritus quosdam et caeremonias“ in missa servandas instituit, „quo et maiestas tanti sacrificii commendaretur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.“²

4. Horum igitur sacrorum rituum leges, quae rubricarum nomine censentur, presbyteri accurate addiscant, apprimèque calleant ac attentissime servent; nec illos commentarios, qui de istis sacris ritibus a piis et eruditis viris conscripti sunt, legere omittant, dictasque caeremonias frequenter inter missarum celebrationem exponere, ut earum sanctitatis et significatio ab omnibus agnoscantur.

XI. De sacramento extremae unctionis.

1. Clementissimus redemptor noster, qui servis suis, quovis tempore, voluit de salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in sacramento alii praeparavit, quibus christiani conservare se integros, dum viverent, ab omni graviore spiritus incommodo possent, ita extremae unctionis sacramento finem vitae tanquam firmissimo quodam praesidio munivit.

2. „Unde extremae unctionis sacramentum, a Christo domino institutum, tanquam coelestis medicina, non animae solum sed etiam corpori salutaris, omni studio ac diligentia, periculose aegrotantibus adhibendum est, et eo quidem tempore, si fieri possit, cum illis adhuc integra mens et ratio viget, ut ad uberiores sacramenti gratiam percipiendam, ipsi etiam suam fidem ac piam animi voluntatem conferre possint, dum sacro linuntur oleo.“³

3. Ut autem ad id facilius perveniant, parochi moneant tanti sacramenti contemptum absque ingenti scelere et ipsius Spiritus sancti iniuria esse non posse, atque conentur ex hominum animis evellere falsam illam opinionem, qua plerique hoc sacramentum, quasi supremam horam portendat vel etiam acceleret, sibi suisque reformidant.

4. Parochus caveat ne, sua culpa, quisquam suorum moriatur sine extrema unctione. Quosquos igitur periculose aegrotantes compererit, benigne urgeat ad postulandum, cum adhuc integra mente et ratione sunt, tam opportunum Dei misericordiae auxilium, siquidem cunctando periculum incurrunt, vel sine illo moriendi, vel illud in extremis, iam deficiente sensu, cum minore fructu percipiendi.

§ 1. Quibus conferenda vel demoganda sit extrema unctio.

1. Extrema unctio, utpote sacramentum vivorum, requirit in suscipiente gratiam sanctificantem;

¹ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observ. in celebr. miss.
² Conc. Trid., sess. XXII, cap. 5.
³ Rituale Romanum.

quapropter administrationi ipsius praecire debet confessio, quantum fieri potest, vel saltem absolatio.

2. „Debet autem hoc sacramentum infirmis praebere, qui, cum ad usum rationis pervenerint, tam graviter laborant ut periculum mortis imminere videatur, et is qui praesens deficiunt, et in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate.“¹

3. „Infirmis autem qui, dum sana mente et integre sensibus essent, illud petierint, seu verisimiliter petissent, seu dederint signa contritionis, etiamsi deinde loquelam amiserint, vel amentes effecti sint, vel delirent aut non sentiant, nihilominus praebetur.“²

4. Conferatur pariter pueris qui, etiam ad sacram communionem nondum admissi, ad eam tamen pervenerunt aetatem, in qua peccati probabiliter praesumuntur capaces.

5. „Imposentibus vero, et qui in manifesto peccato mortali moriuntur,“ haereticis manifestis, excommunicatis et non baptizatis, penitus debetur.“³

6. „In eadem infirmitate hoc sacramentum iterari non debet, nisi diuturna sit, ut cum infirmus convalescerit, iterum in periculum mortis incidit.“⁴

7. Sacrum oleum infirmorum cum magna religione tractetur atque servetur. Habeat igitur illud parochus diligenter custoditum, loco nitido et decore ornato, in vase argenteo seu stanneo, ab aliis vasculis speciali inscriptione distincto; quod quidem oleum singulis annis, feria V in coena Domini, ab episcopo benedictum, veteri combusto, renovandum est.

§ 2. De visitatione infirmorum.

Infirmi, etiam cum iam sunt sacramentis eucharistiae et extremae unctionis reflecti ac roborati, adhuc egent ope et benigno auxilio pastorum suorum. Meminerint ergo parochi et omnes sacerdotes quibus incumbit animarum cura, se ex officio suo teneri ad illos, quantum fieri potest, frequenter visitandos. Equidem, si christianis omnibus infirmorum visitatio et consolatio a Christo domino proponitur tanquam caritatis officium super quo iudicandi sunt, quanto magis id inter praecipua sollicitudinis sacerdotalis munia recensendum est? Perpendant ergo attente serventque diligenter monita mirabili sapientia ac pietate referta, quae ipsis, de hac visitatione et cura infirmorum traduntur in rituali Romano, ad quod eos hic remittimus.

§ 3. De sepultura ecclesiastica.

1. Iuxta leges canonicas, corpora fidelium sepelienda sunt ministerio sacerdotis, ecclesiae proceus et ritus adhibentis.

2. Fideles igitur de hoc ultimo et iusto pietatis erga suos officio sollicite provideant.

3. Parochi vero curent ut cuncta fiant iuxta ordinem praescriptum et omnes caeremoniae et preces, quibus sancta mater ecclesia catholica in florum exsequiis uti solet, religiose serventur ad normam ritualis Romani.

4. Coemeteria debent episcopi vel presbyteri rite deputati benedictione sanctificare.

5. Sint, ad normam sacrorum canonum, clausa; nullis usibus profanis pateant.

6. Distinctus in eis assignetur locus non benedictus sed muro aut sepe aut effossione a parte benedicta separatus, eis destinatus qui de iure sepultura ecclesiastica privantur.

XII. De sacramento ordinis.

1. Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege existerit. Cum igitur in Novo Testamento sanctum eucharistiae sacrificium visibile, ex Domini institutione, ecclesiae acceperit, fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile et externum sacerdotium in quod vetus translatum est.

2. Quamvis autem omni tempore summam dignitatem obtinuerint, tamen Novi Testamenti sacerdotes caeteris omnibus honore longe antecellunt. Potestas enim, tum corpus et sanguinem Domini nostri conficiendi et offerendi, tum peccata remittendi quae illis collata est, humanam quoque rationem atque intelligentiam superat.

3. Declarat ergo synodus huius tanti officii onus nemini temere imponendum esse, sed iis tantum qui illud vitae sapientia, doctrina, fide, prudentia sustinere possint. „Nec quisquam sumet sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron.“

4. Itaque, valde exoptant patres concilii ad clericos pietate et scientia melius informandos, ut tribus annis, post exantlatum philosophiae cursum, in maiori seminario obedientiae et sacris litteris se exercent. Cum, antequam ordinentur, clerici interdum in parocia sua commorantur, eorum agendi rationi incessanter invigilent parochi, ne lupi rapaces gregem invadant; caveant magnopere se bonum de illis reddant testimonium, nisi pia conversatione digni habeantur. Itaque, animarum rectores synodus vult monitos gravis culpae reos fore, qui episcopum monere negligerent cum tanto ecclesiae damno.

5. Si quis aliorum sacramentorum naturam et rationem diligenter considerarit, facile perspiciet ea omnia ab ordinis sacramento ita pendere, ut sine illo partim confici et administrari nullo modo queant, partim solemniter caeremonia et religioso quodam ritu ac cultu carere videantur. Quare, necesse est ut pastores, institutam sacramentorum doctrinam persequentes, eo diligentius de ordinis etiam sacramento sibi agendum arbitrentur.

XIII. De sacramento matrimonii.

Fidelium matrimonium, a Deo in officium naturae ab initio institutum, fuisse postea a Christo domino elevatum ad dignitatem veri et proprii sacramenti novae legis, causantis gratiam ex opere operato, veritas catholica est, ut continetur in instructione Eugenii IV pro Armenia, atque in Tridentina synodo, quae, sic docet: „Cum matrimonium in lege evangelica veteribus connubiis per Christum gratia praestet, merito inter novae legis sacramenta annumerandum sancti patres, concilia et universalis ecclesiae traditio, semper docuerunt“¹; et *ibid.*, can. 1, definit: „Si quis dixerit, matrimonium non esse vere et proprie unum ex septem legis evangelicae sacramentis a Christo domino institutum, sed ab hominibus in ecclesia inventum, neque gratiam conferre, anathema sit.“²

§ 1. De servandis ecclesiae circa matrimonium ritibus.

Cum igitur adversus hanc fidei veritatem multi impii homines huius saeculi insanientes, non solum perperam de hoc venerabili sacramento senserint, sed, de more suo, praetextu evangelii, libertatem carnis introducentes, multa ab ecclesiae catholicae sensu et ab apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto et verbo asseruerint, non sine magna christifidelium iactura: nos, eorum temeritati oppugnatore, statuimus de sacramento

A matrimonii quaecumque patres Tridentini summique pontifices decreverunt, in omnibus ac singulis huius provinciae ecclesiis religiose observari.

§ 2. De impedimentis canonice matrimonium dirimentibus.

1. Ecclesiam semper potuisse ac posse in christianorum matrimoniis, iure proprio, impedimenta constituere quae non solum impediant matrimonium contrahendum, sed et nullum reddant quoad vinculum; atque causas matrimoniales spectare, ad iudices ecclesiasticos, etiam definitum est ab eadem sacrosancta Tridentina synodo¹.

2. Hinc docemus ea nulla esse et invalida, non solum quoad sacramentum, sed etiam quoad vinculum seu contractum naturalem, matrimonia quae cum impedimento dirimente canonice contrahuntur.

3. Hinc contra declaramus tanquam valida habenda esse, quaecumque fiunt iuxta sanctiones canonicas.

4. Parochi moneant fideles de iis quae lege saeculari praescripta sunt, ne matrimonium careat effectibus civilibus, vel alia inde eveniant incommoda.

§ 3. De officio parochi circa celebrationem matrimonii.

1. „Parochus igitur admonitus de aliquo matrimonio in sua parochia contrahendo, primum cognoscat qui et quales sint qui matrimonium contrahere volunt: an inter eos sit aliquod canonicum impedimentum; utrum sponte, libere et secundum honestatem contrahere velint; utrum sint in aetate legitima, et an uterque sciit rudimenta fidei, cum ea deinde filios suos docere debeant.“²

2. „Noverit quae sint canonice impedimenta matrimonii contrahendi, et quae contractum dirimant; et qui sint gradus consanguinitatis et affinitatis, et item cognationis spiritualis ex baptismo vel confirmationis sacramento contractae.“³

3. „Habeat in primis ipse bene cognita praecpta illa omnia quae in matrimoniis rite conficiendis servari oportere, sacri canones et praecipue sancta synodus Tridentina iussit; detque operam ut illa omnia in sua parochia accurate exacteque servantur.“⁴

§ 4. De proclamatione matrimonii.

1. „Antequam matrimonium contrahatur ter a proprio contrahentium parochio, tribus continuis diebus festiviis, in ecclesia, inter missarum solemnias, publice denuntietur inter quos matrimonium sit contrahendum. Quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum impedimentum opponatur, ad celebrationem matrimonii in facie ecclesiae procedatur;“⁵ „sed si quid obstat, ultra parochus non procedat.“⁶

2. Hinc si noverit impedimentum aliquod adesse, nedum dirimens sed vel duntaxat impediens, debet assistentiam suam denegare, statimque recurrere ad superiores, qui opportune consulere et providere valeat.

3. Si vir et mulier ad diversas parochias pertineant, in utraque parochia fiant denuntiationes.

4. Si sponsi non semper commorati sunt in parochia quam nunc incolunt, denuntietur insuper matrimonium in ea ex qua veniunt, nisi habeant domicilium sex mensium in parochia in qua versantur. Servetur haec regula etiam erga eos qui ex aliena veniunt dioecesi.

¹ Sess. XXIV, de reform. matrim.

² „Rituale Romanum.“

³ Conc. Trid., sess. XXIV, de reform. matrim., cap. 1.

⁴ Sess. XXIV, de reform. matrim.

⁵ *Ibid.* can. 1.

5. Si sint minores, banna publicentur in paroecia ubi exstant et in paroecia eorum quorum auctoritati subeunt. De maioritate et minoritate relative ad proclamationes standum est legi civili.

6. Si vero infra duos menses post factas denuntiationes matrimonium non contrahatur, denuntiationes repetantur.¹

§ 5. De celebratione matrimonii.

1. In locis ubi iam publicatum est decretum *Tawrtsi*, moneantur fideles, eos qui aliter quam praesente parochi, vel alio sacerdote de ipsius parochi vel ordinarii licentia, et duobus vel tribus testibus, matrimonium contrahere attentabunt, ex hoc concilii Tridentini decreto, ad sic contrahendum omnino inhabiles, irritosque et nullos esse huiusmodi contractus.

2. Est autem proprius parochus is, in cuius parochia vir seu mulier habet domicilium aut quasi-domicilium.

3. Si sponsi non sint eiusdem parochiae, decet quidem ut celebretur matrimonium in parochia mulieris: nihilominus ea de re nullatenus inquietandi sunt a parochis. Ad celebrationem autem matrimonii non procedat parochus, nisi constiterit banna proclamata fuisse ubi de iure proclamari debent, aut a facienda proclamatione fuisse dispensatum.

4. Sponsi, quando duplex habent domicilium, alterutrum eligere possunt ad sui matrimonii celebrationem, servatis ad proclamationem bannorum praescriptis.

5. Quoad vagos qui nullas aut nonnisi incertas habent sedes, contrahere debent coram parochi loci in quo degunt, dum contrahunt. At, iuxta praecceptum sanctae Tridentinae synodi, caveant parochi ne illorum matrimoniis intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, et, re ad ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.²

6. Matrimonio non iungantur qui rudimenta christiana doctrinae penitus ignorant.

7. Pastores animarum monemus ut, sui officii memores, omnem adhibeant sollicitudinem ad rite disponendos fideles qui sacramentum matrimonii suscipere volunt.

8. Admoneant coniuges ut, antequam contrahant, in eadem domo non cohabitent; item ut sua peccata diligenter confiteantur, et ad sanctissimam eucharistiam atque ad matrimonii sacramentum suscipiendum pie accedant, et, quomodo in eo rite et christiane conversari debeant, diligenter eos edoceant.

9. Matrimonium in ecclesia celebretur: atque omnia serventur quae pro ipsius celebratione tum in rituali tum in missali Romano praescribuntur.

XIV. De vita et honestate clericorum.

1. Tridentinorum patrum vestigiis insistentes, omnes et singulos in sacris ordinibus constitutos admonemus, ut semper memores sint „nihil esse quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim a rebus saeculi in altiore sublati locum conspiciantur, in eos, tanquam in speculum, reliqui oculos coniciunt, ex hisque exemplum „sumunt quod imitentur“.³

2. „Quapropter, sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos omnes

A componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum ac religionis plenum praeserant; levia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.“⁴

3. Sint igitur sobrii, prudentes, ornati, pudici, fiant ex animo forma gregis, exemplum sint fidelium, in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate: ita ut eorum vita communis sit omnium disciplina; quatenus per tacitam praedicationem bonae vitae malos redarguant, vitiosos erubescere cogant, et os loquentium iniqua obstruatur.

4. Ut autem fervor pietatis in eorum animis foveatur ampliusque in dies exardescat, praeter devotam divini officii recitationem, curent frequentem sacramenti poenitentiae usum, quotidianum conscientiae examen, piisque lectiones nunquam negligere. Et quoniam „desolatione desolata est omnis terra quae nullus est qui recogitet corde“⁵, ideo mentali orationi quotidie incumbant, ita ut proprio experimento discentes quot et quanti spirituales fructus ex sancta meditatione fluant, ad illam etiam devotos fideles efficaciter informare possint.

5. Sed impossibile est ut de mundano pulvere non aliquantisper etiam religiosa corda sordescant: singulis igitur annis non praetermittant spiritualibus exercitiis operam dare, et pastoralibus secessibus, quos indixerit episcopus, interesse sedulo curent, ut hic, si quae maculae ipsis adhaeserint, abstergeri possint, et inde mentis acies ad coelestia contemplanda vividior, et voluntatis vires ad omne opus bonum amplectendum et persequendum firmiores evadant.

6. Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu. Bene ergo omnia faciant, tanquam veri imitatores Christi; bonum secundum ordinem operentur: certam vitae regulam habeant, nec ab ea recedant nisi quaedam imperet necessitas aut caritas urgeat.

7. Eiusdem sacrosancti concilii Tridentini decretis inhaerentes, praecipimus clericos vestes proprio congruentes ordini deferre, ut per decentiam habitus extrinseci honestatem intrinsecam ostendant. Itaque, nonnisi tonsura insigniti vesteque talari nigri coloris superinduti incedant. Si qui in itinere constituti nequeant absque gravi incommodo supradictam vestem retinere, saltem induantur veste oblongiori, eiusdem coloris huiusque formae, unde eorum modestia omnibus innotescat; et ipsi gravitatis honestatisque clericalis perpetuo et ubique meminerint.

8. Et quoniam munia ecclesiastica nequeunt, nisi cum iniuria in Deum, salutis detrimento et ecclesiae dedecore ab ignavis exerceri, omnibus clericis strenue demandamus ut attendant lectioni et doctrinae, ac scientiae sacrae acquirendae perseveranter se tradant. Caveant autem ne, sub omni sciendi desiderio, quoscumque libros aut potius libellos velint acquirere, domi retinere, vel cum animae suae detrimento legere; damnatos et vitiosos libros respuant ac penitus reiiciant, nec alios habeant nisi sanam et probatam doctrinam continentes, modestiae saltem et honestati consentaneos, quos ita testamento relinquere possint, ut etiam post mortem ecclesiae utiliter inserviant.

9. Bonorum autem studiorum solum et amorem maxime promovebunt collationes ecclesiasticae. Neminem enim latet quanta sit ipsarum utilitas non solum ad mutuum inter sacerdotes caritatem fovendam, sed etiam ad ipsos in doctrina sacra in-

¹ Ibid.

² Ierem. XII, 11.

³ Hic locus (n. 8-9) excerptus est e concilio Romano I anni 1849. Cf. Mansi, Concil., XLIII, 506 C-577 B.

⁴ *Rituale Romanum*.

⁵ Sess. XXIV, de reform., cap. 7.

⁶ Sess. XXII, de reform., cap. 1.

fermandos confirmandosque. Vehementer igitur A præscribere canones, atque statuta sive provincialia sive dioecesana, de ipsarum ætate aliisque dotibus, religiose servent; ut sic non solum ab omni male, sed etiam ab omni specie mali caveatur.

10. „Ut secure præesse possint sacerdotes,“ ait sanctus Bernardus, „subesse et ipsi cui debent non dedignantur.“ Episcopo igitur suo obediant eique subiaceant, ipsi reverentiam promissam et debitum obsequium semper, ubique et in omnibus præsentent. Quidquid vetat, fugiant; quidquid mandat, prompto et aliori animo fideliter exsequantur, ita ut omnes, humili subiectione summaque animarum cum episcopo consensione, collatis in unum studiis, „in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi,“ vires eas unanimiter impendant.

11. Clericos inæper obsecramus in Domino ut omnes ad eandem ministerii sortem vocatos tanquam fratres habeant, eosque caritate prosequantur. Sint omnes unanimis, inter se concordēs, „idipsum sentientes, honore in vicem præsentantes.“ Infirmos in fide et pietate relevent et sustineant, afflictos consolentur, delinquentes blande ac suaviter admonent, absentem obtreactione ne lacerent, sed magis excausent: „omnis [in] caritate fiat.“

12. De bonis propriis, si quas habeant, non negligent prudenter ac opportune testamentum conficere, ne unquam litibus vel discordiis occasionem præbeant, ac etiam ne, quod Christi pauperibus aut ecclesiae relinquere debent, transeat ad familiam ditandam.

13. Memores vocationis suae sanctae, qua vocavit eos Deus, ad collaborandum evangelio, atque in animo infixum habentes, se non ad otium et ignaviam, sed ad salutares pro ecclesia Dei et animarum salute labores obeundos esse vocatos, sacerdotes Domini fugiant otiositatis et ignaviae vitium, quo nihil a viro ecclesiastico magis alienum esse debet, quodque tam multorum malorum fons est et origo.

14. Christi mansuetudinis imitatores, non oblivescantur quaecumque sanxerunt canones, sive de venatione, sive de medicinae et chirurgicae exercitio.

15. „Quia nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat cui se probaverit,“ caveant ne contra sacros canones, lucri causa, negotientur; et multo magis quidquid usurae speciem ferret.

16. Omnem avaritiam fugiant, scientes quod qui velant divites fieri incidunt in varias tentationes et in laqueum diaboli: radix omnium malorum est cupiditas, in omnibus quidem, maxime vero in sacerdotibus.

17. Paupertatis amatores, ne thesauris sibi thesauros in terra; modestiae ac sanae mediocritatis sectatores, sordidam negligentiam aeque ac saeculi pompam, in vestitu, in suppellectili et in omnibus sedulo devitent.

18. Caveant summopere ne pro aliis fideiussores se constituant, nisi patrimonium ad id sufficiens habeant; et ne graventur aere alieno semper invigilent.

19. Publicis spectaculis non interint; illos actus fugiant qui sive mundanitate sive immodestia, sive intemperantiam redolerent, a mundanarum personarum societate, a conversationibus, choreis aliisque illicitis ludibus, ac demum ab omnibus quae sacerdotem non decet, omnino abstineant.

20. Cum mulieribus omnem consuetudinem devitent, quae offendiculum parere possit. Quoad ancillas vel etiam consanguineas, ea quae sapienter

præscribere canones, atque statuta sive provincialia sive dioecesana, de ipsarum ætate aliisque dotibus, religiose servent; ut sic non solum ab omni male, sed etiam ab omni specie mali caveatur.

21. Denique, sanctissimi domini nostri Pii papae IX verba usurpantes, vires omnes ecclesiasticos huius provinciae monemus, hortamur et excitamus, quo orationi instantes, spiritu ferventes, ac pie sanctoque viventes, præbeant in omnibus seipso exemplum bonorum operum; et Dei gloriae et animarum salutis zelo incensi, atque arctissimo inter se caritatis vinculo obstricti, accipiant armaturam Dei, et concordissimis animis coadjunctisque viribus, sub proprii antistitis ductu, in aciem prodeant et praelia Domini fertiter praelientur¹.

XV. De parochis et aliis animarum curam gerentibus.

1. Parochi et sacerdotes alii omnes, ad excolendam Domini vineam, tanquam episcoporum adiutores missi, alte in animo infixum habeant, se sublime tremendumque ministerium exercere, atque sua magni ponderis esse officia. Ab ipsis namque animarum, quas suo sanguine Christus redemit, cura geritur, et redemptionis aeternae divinum opus continuatur.

2. Sint igitur operarii inconsumibiles, et pastoralis ministerii partem sibi demandatam omni diligentia et opere adimpleant, quasi villicationis suae rationem reddituri.

3. Meminerint in primis se dispensatores esse mysteriorum Dei, et ideo, vi officii, debere sacramenta, quoties rationabiliter petita fuerint, administrare omnibus sibi commissis, maxime vero aegrotis, quorum cura non postremas sui muneris partes constituit. Quare, cum primum noverit quempiam ex parochiae suae fidelibus periculose aegrotare, non expectabit parochus ut ad eum vocetur, sed ultro ad eum accedat, idque non semel tantum, sed quoties opus fuerit; hortaturque parochianos suos ut ipsum admoneant, cum aliquem in parochia aegrotare contigerit, praecipue si morbus gravior fuerit.

4. Quia bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis, nedam, mercenarii more, sibi commissos deserat, parochus, ubi contagiosum morbum grassantem viderit, illis tunc sollicitus invigilabit; quod quidem praeteritis temporibus semper, nostris vero praesertim fecit huius provinciae clerus, toti ecclesiae laetitiam et aedificationem afferens, sibi quae saeculi ipsius hominum plausus et admirationem conciliant.

5. Perpetuo igitur et personaliter resideat in parochia sua, nisi aut christiana caritas, aut urgens necessitas, aut debita obedientia, aut alia quaevis legitima causa illum abesse cogant; tunc vero attente provideat ut ex absentia, quantumvis brevi, nullum detrimentum patiantur parochiani; quod si intra tempus absentiae comprehendatur dies dominica, prius petatur et obtineatur episcopi vel eius vicarii generalis licentia, aut, si non permittat urgentia causa, in ipso saltem dioecese moneatur episcopus.

6. Sed quia parum prodesset haec corporalis praesentia sine verbi divini praedicatione, ideo parochi meminerint horum apostoli verborum: „Praedico verbum; arguo, obsecro, increpo in omni patientia et doctrina.“ Per se igitur, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, fideles sibi commissos pro eorum captu pascant salutaribus verbis, docendo

¹ Allocutio [20] maii 1850.

quae scire omnibus necessarium est ad salutem, a quo paratus ad hoc munus accedat, ut animos audientium ipsa rerum explicatione attentiores reddat.

7. Omnia et singula haec concilii Tridentini verba sedulo perpendentes, studeant ut clare, distincte, sermone castigato quidem, sed rudibus etiam intelligibili maturaque praeparatione, verbum Dei praedicent; certum ordinem instituunt in serie concionum suarum, saltim tempore Adventus et Quadragesimae, puta explicando aut fidei symbolum, aut praecipua decalogi, aut sacramenta iuxta normam catechismi concilii Tridentini, ut veritates christianae in mentibus fidelium inter se cohaereant et altius infigantur.

8. In concionibus vero a rebus politicis, quaestionibus et controversiis inter saeculares agitatiss, sedulo abstineant; de propriis querelis et acceptis iniuriis non disserant; vitia, non personas insectentur; neminem personaliter laedant; sed veram Dei aemulationem habentes, nec sua sed quae sunt Iesu Christi quaerentes, ea tantum quae decent sanam doctrinam loquantur.

9. Cum autem omnibus omnia fieri debeat parochus, et nulla spes esse possit vel emendandae vel in bono stabilendae parociae, nisi pueri rudimentis fidei diligenter et assidue imbuantur: ideo, iuxta decretum concilii primi huius provinciae, catecheses, praevia semper et sufficienti adhibita praeparatione, fiant, quoad possibile sit, dominicis saltim et aliis festis diebus, usque ad annum primae communionis, qua propinquante iam fieri debent pluries in hebdomada, eoque ardentiori zelo hoc munus adimpleatur quo tepidius hac in re sese gerunt multi parentes.

10. Id ergo admodum persuasum habeat parochus has catechesis institutiones inter praecipua sua officia merito recenseri: nec se muneri suo satisfecisse existimet si, quasi perfunctorie, perpetuo recitationis circulo, nulla interiecta explicatione ad veritates christianae illustrandas, magisque puerorum mentibus inculcandas, nulla adhibita exhortatione ad eorum corda divini amoris dulcedine movenda, rem conficiat.

11. Pueros, postquam rationis usum attigerint, ad poenitentiae tribunal benigne alliciat parochus, eorumque confessiones identidem primum, deinde frequentius excipiat, ubi primae communionis tempus instantius fuerit. Illos ad quotidianas preces Deo pie fundendas, necnon ad pietatem christianam excitet informetque, ne excidant ab innocentia, et si invenerit illos in vitiorum coeno iacentes, contendant omnimodo insinuare illis quae necessaria sunt ad absolutionem sacramentalem; quam impertietur illis, non habita ratione aetatis, modo requisitas habeant dispositiones.

12. Praeterea, cum doctrina christiana, haud satis mentibus insculpta, oblivioni citius tradatur, nullum admittat puerum ad sacram synaxim, qui non ad convenientem pervenerit aetatem, nec regulariter, nisi assidue interfuerit catechesibus, per totum tempus decreto concilii provincialis primi praescriptum¹.

13. Peracta vero prima communione, pueris invigilare non desinat, quin potius maiori illos circumdet sollicitudine, utpote multiplici tentationum generi obnoxios, nihilque omittat ut frequenti sacramentorum usu in bono proposito perseverent. In quantum fieri poterit, illis, dominica qualibet die, fusius evolvat quae antea breviter exposuerat veritates, sic-

quoque paratus ad hoc munus accedat, ut animos audientium ipsa rerum explicatione attentiores reddat.

14. Personarum, quae Deo specialiter inserviunt, devotionem fovere augereque studeat, ut paulatim illarum numero aliae aggregentur, quae pietati pariter incumbant: caveat tamen ne, perfectioni paucorum intentus, caeteros negligat parochianos. Si non adit in parocia pars illa melior gregis, huic efformandas indesinenter allaboret. Ad hoc autem assequendum maxime eum iuvabunt solennia exercitia spiritualia (*les retraites solennelles*) populo suo opportune tradita, piarumque confraternitatum institutio.

15. Nec praedicatione tantum, sed et oratione assidua gregem suum adiuvet, applicetque ei fructum sacrosancti missae sacrificii, diebus dominicis et festis per annum; nec unquam omittat memoriam eius facere in omnibus sacrificiis et orationibus suis.

16. Quos habuerit in adiutorium officii vicarios parochus, paterna benignitate ad pietatem et virtutes ecclesiasticas informet, tum monitis tum exemplis, necnon ad ministerium rite implendum, ab iisque, in quantum poterit, omnia removeat animae pericula.

17. Quocirca, sedulo advertere debet quod, licet ex communi ecclesiae usu invaluerit, atque etiam ex speciali decreto primi huius provinciae concilii indultum sit, ut avia, aut mater, aut soror, aut amita, cum sacerdote commorari possint, si tamen in eadem dome versantur alii presbyteri, praefatas mulieres aetatem canonicam attigisse omnino requiratur.

18. „Si quis autem domus suas praesens nescit, quomodo ecclesiae Dei diligentiam habeat?“ Parochus ergo in familia sive constituenda sive regenda, valde providus sit, cautus ac circumspectus.

19. Equidem, sicut virtutibus christianis omnibus eminere debet sacerdos, ita filiali pietati. Cum vero sit homo Dei, et in eis quae Dei sunt illum esse oporteat, familiae suae curis non possit implicari, quin sacri huius muneris perfectioni decuset. Ideo, totius huius provinciae presbyteros hortamur, non sane ut parentes negligant, egenos potissimum vel aetate caducos, sed ne suorum nimiae sollicitudini indulgeant, neque eos nimio numero retineant in presbyterio commorantes, nec locupletare affectent, nec in parochiae administrationem sese ingerere permittat. Sit ergo parochus domui suae bene praepositus, ut inveniat gratiam coram Deo et hominibus, et odor vitae eius fiat ecclesiae Christi delectamentum.

20. Quia vero scriptum est: „Letus domus tuas comedit ves,“ caute curet ut in templo Dei nihil squalidum sit, sed omnia munda appareant. Saepe ergo sordes eiciantur, expurgentur a pulvere parietes et altaria; vasa sacrificii, sacraque linteamina necnon paramenta sacerdotalia nitore resplendeant: imo ecclesiam suam ornare studeat parochus, prout sese offeret occasio, sic tamen ut nihil peritorum oculis offendat.

21. Invigilet etiam vitae et moribus iuniorum clericorum qui intra parociae fines degunt, tempore quo seminaria vacant.

22. Nec parvi momenti esse existimet, si pueros quosdam bona indole praeditos et indicia praebentes ex quibus iudicari possint idonei ad sacerdotium, ad pietatem singulari studio instruat, primis scientiae sacrarumque disciplinarum elementis imbuat, atque, si opus fuerit, etiam ex propria pecunia adiuvet, quo studiorum curriculum in aliquo minori seminario prosequi possint, et sic tandem ad clericale tirocinium pervenire. Quo enim amplius leviticam illam tribum multiplicabit, eo incunctius Deo praestabit obsequium, eo magis ecclesiam Christi laetificabit, regnumque Christi dilatabit.

¹ Concilium Quebecense I, cap. IX, [Mansi, Concil. (1911), XLIV, 588-4].

23. Pari utatur vigilantia erga personas Deo alicuius carissimas, moneat, infirmos in fide benigne suscipiat, nemini det ullam offensionem, omnibus exemplo praeleceat, statque tanquam si nutrix fovet filios suos. Insuper inquirat studioso de pauperibus, praesertim de orphanis, pupillis, aegrotis senioque confectis, aliisque personis temporali vel spirituali misericordia indigentibus, quibus et ipse, pro viribus, opitalari, et alicui suo exemplo et hortatu ad id officium incitare studeat.

24. Religiosa inventantis educatio ad ecclesiam, utpote christianorum matrem ac magistram, ex ipse Dei institutione spectat; nam omnis sexus, omnis aetas in his verbis Christi: *Docete omnes gentes*, includitur.

25. Inde scholas instituere, iisque optimae notae magistros sufficere, animarum pastor sui muneris esse memor sit. Scholas ergo puerorum interdum visitet, non quidem censoris importuni vices gerens, sed potius patris et amici, ut omnes, tum praecceptorem tum alumnos, Christo lucrificat.

26. Caveat ne mere curiosa, vel supra captum posita, vel quae in vitae decursu levis tantum aut nullius essent utilitatis, pueri edoceantur, cum temporis iactura, et periculo ne supra humile ac simplex vivendi genus assurgere ambiant, eisque inutilis ac vere miserabiles evadant.

27. Omnium, quibus pueri in scholis utuntur, librorum catalogum ubi exhiberi curet; perversos, quantum poterit, procul amandet, ac si quominus eliminentur per eum non stet, rem ad episcopum referat.

28. In immutandis usibus, vel tollendis abusibus, magnam adhibeat cautelam, nec quidquam alicuius momenti aggrediatur, nisi consulto episcopo; meminerit horum sancti Augustini verborum, qui agens de aufrendo usu quodam pernicioso, scripsit: *„Non aspers, quantum existimo, non duriter, non modo imperioso ista tollantur; magis docendo quam iubendo, magis monendo quam minando; sic enim agendum est cum multitudine; severitas autem exercenda est in peccata paucorum, et si quid minamur, cum dolore fiat; de scripturis commonendo vindictam futurorum, ne nos ipsi in nostra potentia, sed Deus in nostro sermone timeatur.“*

29. Cum parochus pro Christo legatione fungatur in terra, Christum induere quitatur, ita ut sese totum devoteat religionis augmento animarumque saluti. Caveat igitur ne quid detrimenti afferat rebus tanti momenti vel levitate, aut petulantia, vel inanis gloriae amore, vel rerum terrenarum cupiditate. Dicta sua ponderet, scripta discutiat, actus suos ita componat, ut non vituperetur ministerium nostrum: perfectus appareat homo Dei ad omne opus bonum instructus.

30. Quia, ut ipse ait Christus, *bonus pastor cognoscit oves suas et vocat eas nominatim*, ideo parochus cognoscere debet fideles sibi commissos. Non ergo negligat morem hunc tam salutarem, singulas parochiae suae familias, si fieri potest, certis temporibus visitandi, hocque munus adimpleat cum gravitate simul et modestia, necnon et singulari caritate. Quamvis enim a quolibet inutili per parochiam discursu abstinere debeat, non tamen officio suo satisfecisse arbitretur, si domi inclusus, expectet ut ad ipsum veniant parochiani. Semper equidem valuit, sed hisce praesentibus temporibus valet hoc praecceptum Domini: *„Ite ad oves quas perierunt domus Israel.“*

31. Obediant parochi praepositis suis et subiacent eis; ipsi enim pervigilant, quasi rationem reddituri pro eis. Inter se autem sint unanimes, idipsum sentientes, fraternitatis amatores, honore invicem praevinentes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitantes, non quae sua sunt singuli considerantes, sed quae aliorum.

32. Denique, se patrem esse, magis quam dominum memor parochus quisque, parochianos suos sincera caritate amplectatur et diligat; illos, ut

alios carissimos, moneat, infirmos in fide benigne suscipiat, nemini det ullam offensionem, omnibus exemplo praeleceat, statque tanquam si nutrix fovet filios suos. Insuper inquirat studioso de pauperibus, praesertim de orphanis, pupillis, aegrotis senioque confectis, aliisque personis temporali vel spirituali misericordia indigentibus, quibus et ipse, pro viribus, opitalari, et alicui suo exemplo et hortatu ad id officium incitare studeat.

§ 1. De vicariis.

1. Vicarii in adiutorium ministerii parochialis instituti sunt, et ab episcopis deputantur, parte fructuum iisdem pro sufficienti victu assignata.

2. Quamobrem, non proprio nomine curam habent animarum, sed tanquam parochum adiuvantes vel repraesentantes.

3. Debent igitur cum reverentia et subiectione erga eum esse habere; nihil, ipso invito, muneris obire, nisi, ob graves causas, aliter ab episcopo statutum fuerit.

4. Curent, quantum fieri potest, ut uniformem cum parochi agendi rationem teneant; nimia enim inter utrumque, quoad sacri ministerii praxim, discrepantia in destructionem potius vergeret, quam in aedificationem.

5. Summopere etiam caveant ne verbis aut factis parochum in mente fidelium imminuant, sed in omnibus modeste, sicut decet, sese gerentes, cum diligenti cura fidei populo salutis adiumenta praebent.

§ 2. De administratione bonorum ecclesiarum.

1. Res ecclesiae, utpote propter cultum divinum ecclesiae donatas, esse Dei, proindeque sub potestate et iurisdictione ecclesiae omnino constitutas, declarant plurimae summorum pontificum constitutiones et innumera concilia.

2. Curent ergo sedulo parochi, alique quibus competit sacerdotes, ut bona temporalia ecclesiarum suarum recte administrantur.

3. Provideant, pro viribus, ut fabricarum suarum regimini non praepoantur nisi viri selecti, probatae religionis, et huic officio idonei.

4. Intelligant isti administratores se tanquam procuratores ecclesiae constitutos esse, aeque ab eadem tenere ius administrandi bona dictarum fabricarum. Sedulam dent operam ut, iuxta iniunctum sibi ab ecclesia munus, ea bona fideliter servent, ac ne quid de ipsis distrahatur vel deperat. Meminerint sibi non licere dicta bona, tam mobilia quam immobilia, donare, vendere, permutare, vel alio quocumque modo alienare, aut in mutuum dare, vel in emphyteusim tradere, vel sub hypotheca obligare, nisi in casibus a iure permissis, inconsulto episcopo et sine expressa eiusdem licentia. Caveant etiam ne, absque eadem licentia, pecunias numeratas aliave fabricarum bona in alios usus impendant, quam ad quos iure aut consuetudine destinantur.

5. Rationum et deliberationum libri sint amanuensis exarati et legitimis muniti chirographis. Redditi accurate percipiuntur. Accepti et expensis ratio (*comptes*) quotannis accurate exhibentur.

6. Invigilent continuo ecclesiarum rectores ne instrumenta, quae spectant ad bona, sive mobilia sive immobilia, perimantur aut pereant, sed ut sacra tecta serventur.

7. Thesaurarii officio non fungatur parochus, ne sacri ministerii honor et independentia laedantur.

8. Ne parochi et ecclesiarum rectores apud fideles sibi commissos aut in suspensionem veniant, aut male audiant, iura sua ab ecclesiarum suarum iuri-

bus apprime distinguant, nec taxam (*taxe*) pro A functionibus ecclesiasticis immutent, nisi approbante episcopo, neque alia sibi attribuant, quam quas ipsis vel lege dioecessana vel probata consuetudine, competunt.

9. Nulla aedificetur ecclesia, nisi sita, schema ornamentaque fuerint ab episcopo probata.

10. Nulla in aedibus sacris fiat alicuius momenti relectio, nulla mutatio formae, cuius opportunitas non fuerit episcopali auctoritate sancita.

XVI. De iuramento.

Sanctum et terribile nomen Domini, summa igitur reverentia, summoque timore et tremore proferendum, invocandum et benedicendum. Quam vero horrendum sit scelus, illud profanare, tum scriptura sacra tum ipsa ratio doceant.

Huius sane veritatis sunt prorsus immemores ii omnes qui eo impietatis devenerunt, ut quasi maiestatem omnipotentis spernerent, iam nomen sanctum eius in vanum asumere, atque nomen Dei sui polluere non reformident.

Isti namque superbia, ambitione aliisque malis cordis sui cupiditatibus exagitati et obcecati, erroneam falsamque sibi effingentes conscientiam, quasi omnia sibi permessa forent, cum vel de rebus suis in iudicio contendunt, vel maxime cum illis effrenatae licentiae diebus, quibus populares aguntur electiones, de candidato pugnant, saepe iurare non dubitant temere et falso et iniuste. Tunc enim saepe iurant, vel se habere quod non habent, vel se revera possidere quod nonnisi fide possident, vel bona fide tenere quod nonnisi fraudulenter tenent, vel se esse quod non sunt.

Tantam ergo impietatem, tamque damnabile scelus toto animo execrantes, atque totis viribus abolere cupientes, omnes parochos aliosque sacerdotes in sancto ministerio laborantes obsecramus atque obtestamur in Domino, ut fideles sibi commissos sanctitatem iuramenti diligenter frequenterque doceant, maxime vero instante illarum electionum tempore, quo tandem isti discant quanta religione, in veritate, in iudicio et in iustitia iurare debeant, et quantam iniuriam divinae maiestati inferant, quantoque scelere conscientiam suam onerent, qui falso, temere aut iniuste iurant, quacumque de causa, quocumque tempore et quocumque loco ita male iurant.

XVII. De publicatione decretorum huius concilii provincialis.

Decreta huius synodi provincialis nemo praeulo publicat aut promulget, antequam a sancta sede apostolica, iuxta constitutionem Sixti V quae incipit *Immensa*, revisa et recognita fuerint. Litteris autem quibus illa confirmantur a sanctitate sua obtentis, ea statim imprimantur, impressaque, a singulis episcopis, vel in synodo dioecessana, vel, si celebrari nequeat, extra synodum, quamprimum promulgentur.

XVIII. De promulgatione testium synodali.

Nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, antiquum atque probatum de testibus synodalibus institutum secuti, ad hoc officium, de consilio et consensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, deligimus, institimus atque pronuntiamus eos, quorum nomina sequuntur:

Pro archidioecesi Quebecensi: dominos Ludovicum Iacobum Casault, vicarium generalem et superiorem seminarii dioecesis archidioecesis, et Franciscum Xaverium Delage, parochum a Beata Maria Auxiliatrice vulgo *l'Islet*;

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

Pro dioecesi Marianopolitanaensi: dominos Iacobum Philippum Santoni, Oblatorum Mariae immaculatae provinciales; et Ioannem-Baptistam Labelle, parochum a Sancto-Rocho vulgo *de l'Asignon*;

Pro dioecesi Kingtoniensi: dominos Aeneam McDonnell, vicarium generalem dioecesis; et Olivarium Kelly, loci vulgo dicti *Brockville* pastorem;

Pro dioecesi Sancti-Hyacinthi: dominos Franciscum Xaverium Demers, vicarium generalem dioecesis et parochum a Sancto-Dionysio; et Eduardum Crevier, etiam vicarium generalem dioecesis et parochum a Sancta-Maria vulgo *de Monnoir*;

Pro dioecesi Bypolitana: dominos Petrum Aubert, vicarium generalem dioecesis et superiorem Oblatorum Mariae Immaculatae; et Michaelem Byrne, loci vulgo dicti *Renfrew* pastorem;

Pro dioecesi Torontina: dominos Eduardum Gordon, vicarium generalem dioecesis et loci vulgo dicti *Hamilton* pastorem; et Claudium Ternet, loci vulgo dicti *Penitanguishine* pastorem;

Pro dioecesi Trifluviana: dominos Franciscum Germanum Loranger, vicarium generalem dioecesis et monialium Sanctae Ursulae in urbe Trifluviana capellanum; et Michaelem Carrier, parochiae a Sancto-Antonio vulgo *la Baie du Fevre* pastorem.

XIX. De invocatione et veneratione beatissimae Mariae virginis.

Cum Deus nos totum habere voluerit per Mariam, ut christiani pro matre sua venerarentur, quae genuit Iesum Christum salvatorem nostrum: ideo, huius concilii patres, in hac ecclesia sub titulo Immaculatae Conceptionis, ducentis abhinc annis iamdudum dicata, hortantur et obsecrant sacerdotes salutem animarum incumbentes ut, pro viribus suis, cultum beatissimae virginis magis ac magis propagare studeant: provolutique ad pedes eiusdem Dei genitricis, illi se suasque oves offerunt ac devovent, eamque ponunt gregis custodem.

O Domina nostra, sancta Maria, ecclesiae Dei decus et firmissimum praesidium, apostolorum regina et mater, per te et quasi de tua plenitudine in hac ipsa die Pentecostes, Spiritus sancti donis repleti sunt apostoli: per te solam, nos quoque hic in concilio congregati, provinciae Quebecensis episcopi, et apostolorum successores, eiusdem Spiritus sancti dona et ardentem exposcimus et confidenter expectamus. Tibi nosmetipsos et omnia nostra plenissimo dicamus et consecramus; tibi carissimas oves nostras omnes ex intimo cordis affectu commendamus; nullam earum perire sinas, o mater piissima, quas nobis divinus ille pastor, Filius tuus Iesus, dedit pascendas. Nos cultum tuum et tui amorem pro viribus dilatavimus, et in omnium cordibus promoturos spondemus. Et quoniam affectuosissima pietate tenemus te semper ab omni laeae immunem et in ipsa conceptione omnimode immaculatam fuisse, hanc tuam ineffabilem praerogativam, hoc tuum tibi soli proprium privilegium omni zelo tueri et extollere conabimur. Tu, vero, o mater sanctissima et piissima, ora pro populo nostro, interveni pro clero; nos omnes, tibi commissos pietate superna, hodie et per totam vitam illumina, custodi, rege et gubernas. Amen.

XX. De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctae synodi Tridentinae decretis statutum sit, ut quolibet saltem triennio celebren-

tur concilia provincialia, ut ecclesiae menti obsequamur, nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, proximum concilium huius provinciae, in ipsa nostra ecclesia metropolitana, mense maio, anno millesimo octingentesimo quinquagesimo septimo, celebrandum iam denuntiamus et indicimus omnibus qui praesentes adesse debent.

XXI. De fine concilii.

Cum placuerit omnibus patribus huius concilii finem fieri, nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, provinciali concilio finem facimus et iam nunc factum esse decernimus.

XXII. De subscriptione.

Nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, admonemus reverendissimos patres omnes qui huic synodo iure intersunt et interfuerunt, ut post nos, singuli loco et ordine suo, ad altare accedant, et iis quae in hac synodo decreta sunt, subscribant.

Nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, haec decreta a nobis definita subscripsimus.

† P. F., archiepiscopus Quebecensis.

† Ego Ignatius, episcopus Marianopolitanus, ut definiens subscripsi.

† Ego Patritius, episcopus Carrhensis, Kingstoniensis administrator apostolicus, ut definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Carolus, episcopus Sancti-Hyacinthi, ut definiens subscripsi.

† Ego Ioseph Eugenius, episcopus Bypolitanus, ut definiens subscripsi.

† Ego Armandus F. M., episcopus Torontinus, ut definiens subscripsi.

† Ego Thomas, episcopus Trifluvianus, ut definiens subscripsi.

† C. F., episcopus Tioanensis.

† Ego Iosephus La Rocque, episcopus Cidonienis, subscripsi.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide,

Pro decretorum approbatione:

In generalibus sacrae congregationis de Propaganda fide conventibus, habitis diebus 30 aprilis et 7 maii anni 1855, per eminentissimum ac reverendissimum dominum Ludovicum Altierium proposita sunt acta et decreta secundi concilii provincialis Quebecensis, habiti sub praesidentia reverendi patris domini Petri Flaviani Turgeon, archiepiscopi Quebecensis, a die 28 maii ad 4 iunii superioris anni 1854. Omnibus vero mature perpensis, eminentissimi et reverendissimi patres decreverunt instructionem eidem reverendo patri domino archiepiscopo Quebecensi esse tradendam circa memorata acta et decreta, eademque ad instructionem huius formam composita, probanda esse atque edenda censuerunt.

Sententiam eminentissimorum patrum, per infra-scriptum sacrae congregationis de Propaganda fide secretarium sanctissimo domino nostro Pio divina providentia papae IX relatum, in audientia diei 13 maii 1855, sanctis sua benigne in omnibus probavit, ac decretum vulgari permisit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 7 iulii 1855.

L. Ph., cardinalis Franzoni, praefectus.

Locus et sigilli. Al. Barnabo, a secretis.

EPISTOLA

patrum concilii secundi Quebecensis, Romam una cum decretis eiusdem concilii, post eius celebrationem ad summum pontificem missa.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO PAPAE IX.

Beatissime pater.

Archiepiscopus necnon episcopi provinciae ecclesisticae Quebecensis, utpote visibili ecclesiae capiti addictissimi, incessanter mente sibi repraesentant amantissimum patrem, quem ipsi tanto amore prosequuntur. Cum hodie in urbe metropolitana, ad provinciale concilium celebrandum iuxta regulas canonicas sint coadunati, data occasione libentissime utuntur, ut iterum testificentur solemniori modo, qua veneratione, obedientia, devotione erga sanctam sedem magis [ac magis] afficiuntur. In regionibus ab urbe Roma remotissimis degentes, patres concilii sunt valde solliciti ut saltem testimonium solemne ante oculos sanctitatis vestrae depositum paternitati vestrae rememoret Canadenses episcopos inter addictissimos filios vestros annumerandos esse.

Quamvis impietas necnon multiformis haeresis in hisce regionibus eadem ac catholica virtus libertate gaudeant, fideliumque aures saepissime laederentur diatribis calumniisque eorum, qui a vera fide aversi, praesudicis obcaecati, sanctae sedi, columnae et firmamento veritatis, pertinaciter obloquuntur: attamen, nedum fides et devotio erga supremum ecclesiae caput imminuantur, firmiora vividioraque de die in diem evadere videntur. Omnes enim intelligunt palmites, quo latius a vite abducuntur, eo magis indigere ad ferendum fructum ut viti plenius adhaereant.

Hac veritate ducti primi concilii Quebecensis patres, de obedientia summo pontifici debita decretum ediderunt, Romanaeque liturgia, quae iamdudum fere quoad omnes suas partes in provincia nostra vigeat, episcoporum unanimi ore fuit adoptata. Ne autem aliquis error in sacrorum rituum praxim et explanationem haud sponte irreperet, caeremoniale rubricis omnino conforme publicandum fore decreverunt.

Caeremoniale istud iam prelo traditum, una cum decretis quae tum ad fovendam fidelium pietatem, tum ad zelum pastorum animarum dirigendum, tum ad fidem contra multiplices ecclesiae hostes tuendam, in hoc secundo concilio condidimus, sanctitatis vestrae iudicio subiecturus est reverendus Elzear Alexander Taschereau, praebiter et unus ex directoribus seminarii Quebecensis, nobis in Domino carissimus et omni nostra fiducia dignus.

Ad pedes amantissimi patris provoluti, nobis fidelibusque nostrae solitudini commissis apostolicam benedictionem humillime imploramus.

Sanctitatis vestrae, obsequentissimi devotissimique filii:

† P. F., archiepiscopus Quebecensis.

† Ig., episcopus Marianopolitanus.

† Patritius, episcopus Carrhensis, administrator apostolicus.

† I. C., episcopus Sancti-Hyacinthi.

† Ios. Eugenius, episcopus Bypolitanus.

† Armandus Fr. M., episcopus Torontinus.

† Thomas, episcopus Trifluvianus.

Quebeci, die 4 iunii anno Domini 1854.

* Legendum videtur veritas.

PII PAPAE IX

litterae super actis secundi concilii Quebecensis.

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras benevolentissime accepimus die quarto iunii proximi datas, quibus, venerabiles fratres, ad nos acta concilii mox a vobis celebrati, animo supremæ huic apostolicæ sedi addictissimo planeque devoto, mittere voluistis. Quam nos ceperimus in Domino consolationem, cum ex iisdem vestris litteris studium et alacritatem intelleximus, quibus, venerabiles fratres, in custodiendo vigiliis super vestrum gregem, [ad] omque in doctrina sana erudiendum continuo adlaboratis, vix explicare verbis possumus. Itaque, cum merito vos prosequimur laudibus, pro supremi apostolatus nostri munere vobis ipsis, bene licet currentibus, stimulos addimus, ut ecclesiæ auctoritatem ac leges, sacrorumque canonum disciplinam maiori usque studio tuendo ac propugnando, magis in dies et magis de nobis sanctaque hac sede possitis præclare mereri. Iam vero congregationi nostræ de Propaganda fide acta concilii vestri et petitiones dedimus expendendas, a qua, ubi primum fieri poterit, responsa accipietis. Quod superest, Deum suppliciter oramus et obsecramus, ut vos creditamque vobis suæ vineæ partem dextera sua tegat et brachio sancto suo defendat; ac nostræ pignus studiosissimæ voluntatis apostolicæ benedictionem, vobis ipsis, venerabiles fratres, vestroque clero ac fidei populo universo, effuso cordis affectu peramanter impertimur.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, die 8 novembris 1854, pontificatus nostri anno IX.

Pius Papa IX.

INDULTUM

de commemoratione sancti Ioseph in officiis sponsalium beatæ virginis Mariæ.

Beatissime pater.

Cum magna existat devotio hac in regione erga beatum Ioseph qui olim in patronum novæ Franciæ electus est, nos, archiepiscopus et episcopi provinciae ecclesiasticæ Quebecensis, humiliter petimus, ut beatitudo vestra velit concedere facultatem faciendi commemorationem huius sancti in officiis sponsalium beatissimæ Virginis.

Quod de sanctitatis vestræ indulgentia speramus. Quebeci, die 4 iunii 1854.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, in audientia diei 13 maii 1855, benigne annuit iuxta petita, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romæ, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda [fide,] die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Locus + sigilli.

Al. Barnabo, a secretis.

INDULTUM

de translatione solemnitate.

Beatissime pater.

Cum saepius exoriantur difficultates circa solemnitates quarundam festivitatum, quæ, virtute indulti die 20 iunii 1852 dati, celebrandæ sunt diebus dominicis prædictas festivitates sequentibus, et cum frequenter hæc dominicæ sint alias impeditæ, nos, archiepiscopus et episcopi provinciae ecclesiasticæ Quebecensis, humiliter petimus ut bea-

titudo vestra velit nobis impertiri privilegium die 11 martii 1837 concessum episcopo Baiocensi, celebrandi scilicet prædictarum festivitatum solemnitate in dominica proximiori præcedenti non impedita.

Dictum privilegium his verbis constat:

Episcopus Baiocensis sacram rituum congregationem humillime supplicavit ut, in sua diocesi, solemnitas sanctorum patronorum cuiuslibet parochiæ celebrari valeat dominica proximiori non impedita, sive ipsa festum præcedat, sive subsequatur.

Et sacra rituum congregatio rescripsit:

Pro facultate transferendi festa de quibus in precibus ad dominicos dies non impeditos festo altioris ritus vel privilegiatos, in quibus tamen permittitur missa votiva solemnitas de festo translato, dummodo in cathedrali missa de sancto occurrente non omittatur; quatenus vero dominica proximior sequens sit impedita, tunc festum ut supra fieri permittitur in dominica proximiori præcedenti.

Quebeci, die 4 iunii 1854.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, in audientia diei 13 maii 1855, precibus perpensis, iuxta votum eminentissimorum patrum benigne annuit iuxta petita, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romæ, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quovis titulo. *Locus + sigilli.*

Al. Barnabo, a secretis.

INDULTUM

pro abrogatione quarundam festivitatum in Kingstoniensi, Torontina et Bypolitana diocesis.

Beatissime pater.

[+ Ut] catholici in Kingstoniensi, Torontina et Bypolitana diocesis, numero catholicis cedentes, ab eisque magna ex parte pendentes ad necessaria vitæ obtinenda, multa graviaque et in se et suis in familiis incommoda patiuntur, [propter] observationem quarundam festivitatum solemnium, sæpiusque illas servare non possunt: nos, archiepiscopus et episcopi provinciae ecclesiasticæ Quebecensis, humiliter exoramus ut beatitudo vestra, ad religionis utilitatem promovendam et conscientiarum pacem tuendam, benigne velit, pro prædictis diocesis, quemadmodum iam factum est diocesis Statuum Foederatorum, abrogationem permittere festorum Epiphaniæ, Annuntiationis beatissimæ Virginis, Corporis Christi, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis et Immaculatae Conceptionis beatissimæ Mariæ virginis, eorumque festorum solemnitate in dominicam transferre. Quod de indulgentia sanctitatis vestræ speramus. Quebeci, die 4 iunii 1854.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, in audientia diei 13 maii [1855], precibus perpensis, iuxta votum eminentissimorum patrum benigne annuit, repositis tamen festis Epiphaniæ Domini et Immaculatae Conceptionis beatæ Mariæ virginis, et iniuncta fidelibus in aliis vel missæ auditione vel recitatione alicuius orationis arbitrio ordinarii; contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romæ, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Locus + sigilli.

Al. Barnabo, a secretis.

INDULTUM

pro adiunctione trium parocciarum diocesis Sancti-Hyacinthi.

Beatissime pater.

Archiepiscopus et episcopi provinciae Quebecensis in Canada conciliariter congregati, ad pedes sanctitatis vestrae provoluti, humiliter petunt ut tres parocciae, scilicet una a Sancto-Antonio, altera a Sancto-Marco, tertia a Sancto-Matthaeo vulgo *Beloni* denominatae, neonon et partes parocciarum a Sancto-Urso, et a Sancto-Petro vulgo *Sorel*, situstae iuxta ripam laevam amnis *Richelieu*, detrahantur a diocesi Marianopolitana, et addantur novae diocesi Sancti-Hyacinthi, consentientibus duobus episcopis.

Rationes huius postulationis eae sunt: 1. Ista parochiae iuxta ripam amnis *Richelieu*, proximiores sunt civitati Sancti-Hyacinthi quam civitati Mariano-

tionem episcopi Sancti-Hyacinthi; 3. Valde utiles forent ad augmentationem sacerdotum, cum plures alumni harum parocciarum degentes sint in seminario Sancti-Hyacinthi ad cursum studiorum peragendum.

Quebeci, die 5 iunii 1854.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente infra-scripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, in audientia diei 13 maii 1855, perpensis precibus, iuxta votum eminentissimorum patrum benigne annuit pro dismembratione trium parocciarum ex diocesi Marianopolitana, ut diocesi Sancti-Hyacinthi adiungantur: contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque

Locus + sigilli.

Al. Barnabo, a secretis.

CONCILIIUM PORTUS HISPANIAE I

1854 iunii 15 - iulii 2.

Concilium Portus Hispaniae I in America centrali, celebratum a die 15 iunii ad diem 2 iulii 1854, sub Vincentio Spaccapietra, episcopo Arcadiopolitano, delegato apostolico.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum re-

LITTERAE

sacras congregationis de Propaganda fide

AD REVERENDISSIMUM PATREM DOMINUM

VINCENTIUM SPACCAPIETRA,

episcopum Arcadiopolitanum, delegatum apostolicum¹.

Illustrissime et reverendissime domine.

Cum iamdiu istarum missionum ea fuerit conditio, ut synodi ad iuris tramitem haberi haud potuerint, innotescat vero rei catholicae confirmandae ac promovendae valde profuturum, si inter episcopos aliosque missionum superiores conventus aliquis haberetur, sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX peculiarem delegationem apostolicam cum necessariis et opportunis facultatibus ea de causa amplitudini tuae concessit, et per sacrae congregationis litteras significandam censuit. Tui proinde muneris erit eos advocare antistites vel

missionum superiores, qui in peculiaribus tradendis instructionibus designantur, iidemque per te vocati adesse teneantur; conventus quoque praesidentiam memorato apostolicae delegationis titulo habeas: quoad vero licuerit, studeas ut forma pro synodis constituta servetur, acta demum ad sacrae congregationis transmittas ut opportune valeat provideri.

Superest proinde ut amplitudo tua et quotquot conventus participes sint, sanctissimi domini nostri sollicitudini studiose ac fideliter cooperantes, pro viribus adlaborent, ut uberes fructus ad religionis bonum et animarum salutem inde oriantur. Precor Deum ut te diu sospitem incolumemque servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 18 februarii 1854.

Amplitudinis tuae [uti frater studiosissimus] I. Ph. cardinalis Fransoni, praefectus.

ACTA CONCILII.

Feria tertia, quae erat dies 13 iunii, anno salutis 1854, hora 8 ante meridiem, convenere in aedibus archiepiscopaliibus illustrissimi et reverendissimi D praelati quos ad concilium habendum illustrissimus et reverendissimus episcopus Arcadiopolitanus, delegatus apostolicus, ex auctoritate et indulto speciali sanctae sedis, Portus Hispaniae² convocaverat ad diem 15 iunii. Aderant autem illustrissimi ac reverendissimi episcopi duo nempe: episcopus Arcadiopolitanus, episcopus Rosensis et vicarius apostolicus Iamaicae.

Aberant autem illustrissimi ac reverendissimi vicarii apostolici Guianae Anglicae, Guianae Hollandicae et Curaçao, quorum primum in insula Barbadae, propter luem grassantem, detineri nuncia-

tum est, atque duorum aliorum nulla certa notitia habebatur.

Convenerunt igitur, hora iam dicta, supradicti praelati, veste talari induti, ad consecutum privatam habendum, ut regulas quasdam statuerent, pro [rebus] concilii ordine tractandis et pro electione officialium concilii.

Proponente eodem reverendissimo episcopo, sedis apostolicae delegato, in secretarium concilii reverendus dominus Cuneat fuit electus, et in theologos reverendissimi episcopi, delegati apostolici, reverendus dominus Thomas Smith; reverendissimi episcopi Rosensis reverendus dominus Marius Vincentius Casale; reverendissimi coadiutoris Iamaicae, reverendus dominus Renatus Carolus Poirier.

Deinde sequentia communi consilio stabilita sunt: 1. Prima sessio differenda usque ad dominicam tertiam post Pentecosten, diem 25 iunii, ob spem adventus aliorum episcoporum; 2. Nihil decernendum quod executioni mandari facile non possit in omnibus locis praelatorum iurisdictioni subiectis; 3. Nullum de-

¹ Sequemur editionem in castello Guianensi Sancti Andreae anni 1854 factam. — Notae infra-scriptae, asterico insignitae, sunt editorum *Collectionis Lacensis*.

² Portus Hispaniae (Spanish Town) caput est insulae Sanctae-Trinitatis.

cretum praelo subiciendum quin prius sanctae sedis A approbatione fuerit firmatum; 4. Materiam in concilio discutendam ad tria sequentia capita revocandam, nempe: de sacramentis, de cleri disciplina, de publicis moribus informandis.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

Die 20 iunii.

Hora 9 ante meridiem, iidem patres conveniunt ad congregationem habendam. In ea illustrissimus et reverendissimus praeses duas accepisse epistolas declarat, unam episcopi Curaçao, qua se infirmitate impediri quominus ad concilium accedat, nuntiat; alteram episcopi Guianae Anglicanae, qua propter luem in insula Barbadae, ubi moratur, grassantem, impossibile sibi dicit Portum Hispaniae accedere. Nullum autem responsum illustrissimi et reverendissimi episcopi Guianae Hollandicae usquedum sibi pervenisse idem praeses testatus est.

B
Omni ergo adventus aliorum episcoporum spe amissa, patres in promotorem synodi elegerunt reverendum patrem Iacobum Dupeyron. Cum autem pauci essent patres, ab electione aliorum officialium abstinere congruum visum est. Demum, quae pro inchoando concilio die sequente agenda sint, iuxta caeremoniale et pontificale Romanum statuta fuerunt.

[Synodus tres solennes sessiones diebus 21, 28 iunii et 2 iulii, quatuor vero congregationes, ritu consueto, habuit. In prima sessione decreta Tridentina de professione fidei et residentia lecta sunt et professio fidei Tridentina facta, in altera pro defunctis vicariis apostolicis, praesulibus et missionariis missa celebrata est.]

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

Adfuerunt patres omnes cum theologis, secretarius defuit, infirmitate domi detentus. Unde censuerunt alium eius loco designandum, et dominus Isidorus Albertini fuit unanimiter electus. Lecta deinde decreta in sessione secunda publicanda.

Valde gravis et complexa quaestio est agitata, vel potius dubium inter praelatos exortum, utrum in istis regionibus, eorum iurisdictioni subiectis, sanctum concilium Tridentinum rite publicatum haberi debeat, necne ac proinde quid de matrimoniorum clandestinorum validitate sit iudicandum. Ratio enim dubitandi ex eo potissimum videtur deducenda, quod aliquae insulae regis Hispaniarum ditioni vel nunquam vel per modicum tempus fuerint subiectae, et aliae, mutato statu civili, a catholici regis dominio in haereticorum principum potestatem translatae, novam prorsus societatem a prima, propter ipsam defectionem, distinctam efformare videntur. Illud autem accidit animadversione dignum, quod licet Philippus II, Hispaniarum rex, concilium Tridentinum in omnibus provinciis sibi submissis promulgari mandaverit, uti Benedictus XIV clarissime disputat¹, non constat, utrum in hisce regionibus id fuerit realiter effectum; imo non improbabile videtur conditionem a concilio ipso adiectam de publicatione in singulis parochiis faciendam nunquam fuisse adimpletam, tum propter defectum missionariorum, quorum vel unus quidem plures excolebat insulas, tum propter bellorum successionem et continuum piratarum illuviem, tum propter iurisdictionis ecclesiasticae incertitudinem et dubitationem, cum paucissimi tum temporis episcopi in America fuerint constituti. Desunt vero omnia monumenta, nisi forsitan antiqua casu exstant in publicis Hispaniae archivis, ex quibus aliquid certi hac de re statui posse videatur. Patres ergo, cum

nulla iustissimi modi gravis quaestio solvendae spe affulgeat ex historicis narrationibus, suppliciter sanctam eadem exorandam consueverunt, ut quid ipse sit sentiendum ex suprema eae auctoritate definiat atque decernat. Quoties enim fidei ratio ventilatur vel morum, omnes episcopos non nisi ad Petrum, id est sui nominis et honoris autorem, referre debere, ex sancto Innocentio¹ agnoscat.

Illud autem pro certo habendum atque in praxi amplectendum, iuxta eiusdem Benedicti XIV quoad matrimonia in Hollandia et Belgio placitum, visum est, nimirum pro validis habenda matrimonia sive inter duos protestantes, sive mixta coram ministro acatholico iusta. Si fidem catholicam coniuges amplectantur, non illis opus esse consensum coram parcho catholico et duobus testibus renovare, cum pro legitimis coniugibus se invicem habere debeant.

ACCLAMATIONES.

Archidiaconus: Deo patri misericordiarum et totius consolationis, gratiae.

Chorus: Immensa est misericordia tua super nos, Domine, qui per hoc primum concilium ecclesiam hanc in hisce coloniis augere, nosque rectum iustitiae tramitem et disciplinae regimen, uti confidimus, docere dignaris: tibi laus, honor et gloria in saeculorum saecula.

Archidiaconus: Beatissimo Pio papa^o et domino nostro, sanctae universalis ecclesiae pontifici, multi anni, protectio ab hostibus et diuturna prosperitas.

Chorus: Domine Deus, sanctissimum patrem nostrum ecclesiae tuae conserva, mitte ei auxilium de sancto, ut, eo gubernante, errorum umbracula dissipentur, errantium mentes illuminentur, ita ut de eorum ad ecclesiae gremium reditu omnes in te, Domine, gaudere valeamus.

Archidiaconus: Reverendissimo domino episcopo Arcadiopolitano, delegato apostolico, huius concilii praesidi, cum multis annis in laboribus robur et constantia, in peregrinationibus apostolicis divinum praesidium et omnia fausta.

Chorus: Omnipotens Deus, super sedis apostolicae dignissimum delegatum benedictionum tuarum dona semper multiplica.

Archidiaconus: Reverendis dominis episcopis aliisque missionum praesidibus, qui in hac dominici gregis [parte] salutem animarum invigilant, cum multis annis in zelo pro domo Dei perseverantia et gratiae multae.

Chorus: Auge in eis, Domine, dona Spiritus sancti, a quo positi sunt regere ecclesiam tuam.

Archidiaconus: Omnibus presbyteris in vinea Domini adlaborantibus perpetuum auxilium de sancto.

Chorus: Multiplica, Domine, super eos dona Spiritus tui, ut forma facti gregis ex animo, fideles ministri mercedem percipere mereantur.

Archidiaconus: Nos, Domine, qui huc advenimus ut ex corde mandata supremae pastoris expleremus, decreta huius concilii exsequamur, dignique reddamus misericordiae eiusdem domini nostri Iesu Christi, simul intercedente beata atque immaculata eius genitrice Maria et omnibus sanctis.

Chorus: Amen, amen.

EPISTOLAE PATRUM CONCILII

AD SANCTITATEM DOMINI NOSTRI PAPAE PII IX FELICITER
REGNANTIS.

Beatissime pater.

Mirabilem Deum in operibus sua nullus est ex nobis, qui non confiteatur nimis in ore suo, cum

¹ De synodo dioecessana, lib. VI, cap. I.

¹ Ep. 29 ad Carthag. conc. V. (Constant. Rom. post. epist. p. 289 D).

in nomine Iesu Christi servatoris nostri nos congregatos videmus, sicut in medio nostrum Iesum esse non immerito speramus. Tu enim, cui et agnos et oves simul pascentes omnemque ligandi et solvendi potestatem atque claves regni caelorum ipse tradidit, tu, beatissime pater, fecisti: et est mirabile in oculis nostris.

Ubi enim, quadraginta minus abhinc annis, nullus positus erat episcopus regere colonias istas, quas acquisivit Deus sanguine suo, nunc filii tui, quos donavit tibi Dominus, et quos pastores docere et erudire gregem Domini dedisti, ex auctoritate tua in unum convenientes, potuimus, de longinquo venientes, insularum munera, id est obedientiae, submissionis et amoris nostri, et gregum nostrorum testimonium tibi offerre. Sic adimpletum quod dictum est per prophetam, „Multi filii desertar,“ vidimus atque testamur, et gavisus sumus gaudio magno valde. Sic impiorum hominum, qui in his novissimis temporibus subintroierunt, et dominationem omnem spernentes, atque maiestatem blasphemantes, adversus Deum et adversus ecclesiam Christi sui adstiterunt, consilia irritis Dominus. Nunquam sic viae sunt tentoria Domini! Nunquam tabernacula, quae fixit Dominus, ut horti iuxta fluvios irrigui, uberioris fructus attulerunt! De omni loco et de omni gente, quasi novellae olivarum, filii tui in circuitu sedis tuae congregantur, et pedes suos super petram, super quam aedificavit unigenitus Patris ecclesiam suam, statuere festinant. Eia ergo, beatissime pater, inter omnium vota etiam nostra, qui omnium episcoporum minimi et de minimis ecclesiae tribubus sumus, bono animo suscipe; cum enim minores sumus omnibus miserationibus tuis, non ideo nobis deest animus te plus omnibus diligendi et tibi obsequendi, nulli in hac dilectione et obsequio primae cessari partes. Videas precamur, bona ecclesiae omnibus diebus vitae tuae et pacem super Israel. Haec autem pax ut fiat in virtute tua, et spiritualis abundantia in turribus nostris, concilii Colonialium decreta supremo iudicio tuo subicimus, patrum concilii Milevitani ad sanctum Innocentium verba adhibentes: „Cum enim te Dominus gratiae suae praecipuae munere in sede apostolica collocaverit, talemque nostris temporibus praestiterit, ut nobis potius ad culpam negligentiae valeat, si apud venerationem tuam, quae pro ecclesia suggerenda sunt tacerimus, quam ea possit sanctitas vestra fastidiosa accipere, non dubitamus quin magnis periculis nostris pastorem diligentiam adhibere digneris.“ Tuum ideo erit, beatissime pater, discernere et apostolica sanctione communire quae probanda; tuum reicere quae a nobis reprobanda erunt. „Sic enim omnia facta fuere“, addere posuimus cum patribus oecumenici concilii Chalcedonensis ad sanctum Leonem, „ut gestorum vis et confirmatio auctoritati vestrae beatitudinis fuerint reservata.“¹

Verum in hoc cognoscere potes, quod nihil novi volumus proferre de thesauris nostris, quoniam solum adaperire corda nostra et populi nostri in lege Dei et in ecclesiae praecipitis mens nostra et consilium fuit. Commixtis enim gregibus nostris cum gentibus, quae veritatem fidei nobiscum non servant in vinculo pacis, et nulla adhuc propter temporum angustias in hisce regionibus statuta, ut omnia secundum ordinem fiant, disciplina, neque episcopalia vel vicaria apostolica nisi ab anno 1820 vineae Domini custodibus positae, et huius temporis lapsu multiplicatis malis in terra, et bellis et populorum seditionibus omnia vastantibus, facile fuit irrita facere mandata Dei et ab eius praecip-

tis declinare, et multa non in melius, sed in deterius progredi. Haec, quantum potuimus, in novitate sensus reformare et canones ecclesiae in actum revocare curavimus, unde et clerici recta institutio et populi mores iuxta legem vitae et disciplinae componantur. Omnem sollicitudinem aequo posuimus ut omnia iuxta leges, decreta et caeremonias fiant sanctae apostolicae Romanae ecclesiae, „cum qua, propter potentiorum principalem, necesse est convenire omnes qui sunt undique fideles,“ iuxta sancti Irenaei effatum². Et reposita est haec spes nostra in sinu nostro, quod quaecumque dixeris nobis, et erunt per te sancta, omnes servare et facere animo volenti curabunt; experimento enim didicimus ad tui oris imperium omnem populum nostrum obedire, atque sanctae Romanae ecclesiae et summi Christi vicarii praecipua et verba, non ut hominum, sed, sicut est vere, verbum Dei accipere.

Ne in vanum postea cureremus, cum verba aliqua exorta fuerint, ea tecum conferre nostra putavimus³, ut, quid nobis sit faciendum innoscat, et patris praecipua in omnibus filiis conservare possimus. Ad quem enim ibimus, ut incerta manifesta sint nobis? „Quoniam, recte sanctus Petrus Damianus scribebat ad Leonem IX, apostolica sedes, omnium ecclesiarum mater, ex ipso veritatis ore cognoscitur, dignum est ut, si quid usquam dubitationis emergerit, quod ad animarum videatur pertinere negotium, ad ipsam velut ad magistram recurratur, quatenus ex illo uno capite ecclesiae perspicuo veritatis nitore clarescat.“⁴ Et eodem animo obsequiosissimo tibi necessitates harum Colonialium notas facere volumus, et ab humanitate tua aliquas exposcere facultates, quas in gregum nostrorum bonum et animarum salutem vertere posse confidimus.

Interca, ad pedes sanctitatis tuae provoluti, benedictionem tuam, in qua speramus, super nos et super populos nobis commissos, effundere digneris, precamur et obtestamur, humillimi et obsequiosissimi filii.

Portu Hispaniae, die 2 Iulii 1854.

Beatissime pater.

Sanctissimam virginem Mariam in Adam, in quo omnes peccaverunt, non fuisse mortuam, nec pro illa, sed pro omnibus legem peccati et mortis constitutam, fidelium omnium sensum et eandem esse sententiam certissime constat. Nullus est qui non cantet in visis Domini, quoniam magna est gloria Domini super illam. Et quidem iuste: nam digna factis recipit illa mater Iesu, qui cum sit sanctus, innocens, segregatus a peccatoribus, nullo modo cum matre peccati serva partem habere poterat. Si mater enim est, ubi est honor eius, si tota pulchra non esset et peccatum inveniretur in ea?

Profecto Dominus ipse signavit super fideles hoc lumen vultus sui, et haec fides posita est ut signaculum super omnium corda. Reliquum est, ut detur nunc plena laetitia in cordibus nostris, et fides ista sententia tua dogmatica firmetur in ecclesia Dei. Ideo, beatissime pater, prosternimus proces communes ante faciem tuam; ut ex ore populorum nobis commissorum laudes Virginis immaculatae perficias obsecramus. Testimonium iuxta piissimum [tui] cordis votum declaratum encyclica ad omnes episcopos, sub die 2 februarii 1849 data Caietae, ubi tui immemor, eiectus sede tua et a pessimis filiis, sicut David ab Absalone, fugiens,

¹ *Adversus haer.*, l. III, c. 3. [opera s. Iren., ed. Migne, col. 849 A].

² * Locus a librario corruptus est. Legendum videtur: cum debis aliquis exorta fuerint, ... nostrum putavimus.

³ Opera s. Petri Damiani, [ed. Migne, II, 161 A].

animam suam sanctissimam non facies pretiosorem quam ecclesiae, cui praesens commune bonum: hoc testimonium perhibet tibi conscientia nostra in Spiritu sancto, quod omnes in fide divites te deprecantur supercoartari semel traditae patribus suis eidem fidei. Nam quis ignorat, Hispaniae gentis, ex cuius genere praecipua gregum nostrorum pars est origine, de Virginis matris conceptione immaculata fidem annuuciari in universo mundo? Et patrum suorum memores, [in] beatae Virginis ab omni labe immunis honorem, cathedralem ecclesiam sacram voluere. Ita certo grandis cunctos huius sententiae persuasio invasit, ut conversum videatur quodammodo et acatholicorum cor in ipsis adhuc non credentibus. Quomodo enim matrem diligentem eius quem quotidie conculcant? Tamen non audent maledicere exercitui, id est ecclesiae Dei viventis, et iudicium ipse huius blasphemiae, ut ipsi aiunt. Et cum minister quidam erroris, contra privilegium Mariae novem sermonibus ante diem festum Conceptionis eius, in ecclesia cathedrali, populo catholico plaudente, assertum, multa blasphemans, in templo suo per novem quoque dies ad suos qui aderant disputare proposuisset, post unam viri illusionis fabulationem, illum silere fecerunt: tantae enim audaciae erat Mariam in civitate sua, etiam coram inimicis suis, contumeliis afficere!

Idcirco, beatissime pater, († si) multum per omnem modum nos unum convenire gavisi sumus, primum quidem, quia nobis facta est facultas sine impedimento te deprecandi, et confitendi bonam confessionem ad Mariae laudem coram multis testibus, abundantius aemulatores existentes ecclesiarum nostrarum traditionis. Cur timebimus in Maria? Iniquitas calcanei eius circumdabit eam, quia serpens antiquus insidiatur ei? At illa conteret caput eius. Omnes in Adam peccaverunt: at omnes redempti sumus Christi sanguine, quem „*profundendum pro mundi vita de corpore tuo* (Mariam interpellat sanctus Eucherius) *accepit, ac de te sumpsit, quod etiam pro te solvat*“. Conceptio eius, sanguinis huius origo, talis esse debebat, ut nihil inquinatum in ea inveniretur et super eam ceciderit, ita ut tuta esset omnino ab inimico qui persequeretur eam. Nonne eodem maledicto dictum fuit mulieri: „*In dolore paries filios?*“ Quid ergo dicemus? Legi subiecta est Maria? Absit; nec enim potest, cum de Spiritu sancto conceperit. Nihil vero ex sacrae scripturae silentio contra privilegium Mariae arguere licet. Ea quae catholica ecclesia de Maria sentit et firmissime tenet, potius ex traditione ex patribus accepta, quam ex verbo Dei [scripto] nobis credenda proponuntur. Nonne ille filius diaboli, plenus omni dolo et omni fallacia, Nestorius divinam maternitatem veluti peregrinam reiciebat, quod ne verbum quidem de ea († aut ista) unum reperiretur in lege? Concilium Ephesinum tamen tradidit illum satanae, ut disceret non blasphemare. Scriptumne est in lege et legitur in illa, Mariam virginem post partum incorruptam remansisse? Si quis autem evangelizat praeterquam quod evangelizatum est semper in catholica ecclesia, anathema sit. Dominus Iesus ecclesiam nobis columnam et firmamentum veritatis audiendam imposuit, et eam non audientes sicut ethnicos et publicanos esse voluit. Et id ecclesia unam pastorem statuit, ut unum sit ovile, et pro fide eius oravit, ut confirmet fratres suos, episcopos scilicet et fideles omnes, qui ibi ecclesiam, id est, veritatem inveniunt, ubi est Petrus, secundum verbum sancti Ambrosii. Petrus autem in te vivit,

beatissime Pater; surge ergo, decerne Mariae gloriam iudicio supreme et irreformabili, ut in perpetuum coronata triumphet, incoquinata certaminum praemium vincens. Hymnum novum cantemus Domino, ut iucundi simus secundum faciem sanctorum. Tu scis dies nostros malos, multoque antichristos factos, atque seductores multos in mundum exiisse, attendentes spiritibus erroris et doctrinis daemioniorum, quorum serpo ut cancer serpit, ita ut discessio illa ab apostolo praedicta ventura quamprimum videatur. Et tu scis quoque, omnes haereses a Virgine sola, quam matrem filius Dei nobis dedit, in universo mundo interemptas esse. Da ergo nobis, beatissime pater, auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis; et haec salus non est in alio quam in Maria, nec aliud nomen sub coelo est datum hominibus apud dominum Iesum, cum nihil ipse nos habere voluerit, quod per Mariae manus non transiret, docente sancto Bernardo¹, et ecclesiae monumentis testantibus. Videant per te universi fines terrae salutare Dei, ad te enim dirigimus oculos nostros, ut simul abeant in confusionem omnes fabricatores errorum. Benedicens Mariam voce veritatis et virtutis, exalta eam quantum potes, et lauda coram ecclesia magna. Sic callidus serpens ne unius ore quidem audebit dicere se gavisum super eam. Sic per pedes eius se contritum capite in aeternum sentiet. Sic portas inferi non praevaluisse contra Mariam, sicut praevalere contra ecclesiam, quae est imago eius, non possunt, omnes iuvenes et virgines, senes cum iunioribus cum iubilo cantabunt. Firma est confidentia nostra, beatissime pater, et tenemus spei nostrae confessionem indeclinabilem, quod sicut omnia mala per mulierem, cum satanae versutis seducta fuit, sic omnia bona [nobis per eam ventura sint], cum sanctae Mulieri amictae sole, et in capite eius corona stellarum duodecim, fideles omnes, pedes tenentes et adorantes eam, catholicae ecclesiae auctoritate, te praeciente, qui eius caput, gloria et praesidium es, dicent ex corde: *Maria immaculata, vicisti*. De caetero, beatissime pater, ad sacros pedes humillime provoluti, ut nobis et nostris populis singulis benedictionibus benedicas, obsecramus et obtestamur, tanquam filii obsequentissimi.

Portu Hispaniae, die 2 iulii 1854.

BREVE EPISTOLARE

summi pontificis ad patres concilii.

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres et dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem. Gratissimae nobis fuisse vestrae litterae die 2 proximi iulii datae. In illis enim undique elucet vestra religio, pietas ac singularis erga nos et hanc Petri cathedram amor et observantia summaque sollicitudo et cura, qua allaborare contenditis, ut in istis regionibus sanctissima nostra religio quotidie magis vincat et floreat. Libentissimo quidem animo excepimus acta synodi a vobis nuper habitae, ac nostrae congregationi fidei Propagandae propositae eadem acta ex more examinanda commisimus. Dum autem examinum vestrum zelum meritis laudibus prosequimur, vobis addimus animos, ut maiori usque alacritate laborantes veluti boni milites Christi Iesu, et ministerium vestrum implentes, nihil unquam intentatum relinquere velitis, quo ecclesiastici viri propriae vocationis ac dignitatis semper memores, virtutum omnium exempla christiano populo praebeant, et fideles magis in dies enutriti verbis fidei crescant

¹ Totum nos habere voluit per Mariam. S. Bern.: sermo de aqueductu, n. 7, opera, ed. Migne, II, 441, B.

² Fortasse sicut de ista, id est de conceptione.

in scientia Dei, et miseri errantes ad veritatis et a vos caritatis testem, apostolicam benedictionem ex intimo corde depromptam, vobis ipsis, venerabiles fratres ac dilecti filii, cunctisque clericis laicisque fidelibus vestrae curae commendatis peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 4 septembris anno 1854, pontificatus nostri anno nono.
PIUS PAPA IX.

Venerabilibus fratribus.

Vincentio, episcopo Arcadiopolitano, legato apostolico; Michaeli, episcopo Rosensi, administratori Portus Hispaniae; et dilecto filio Iacobo Eustachio, coadiutori vicarii apostolici Iamaicensis.

DECRETA CONCILII.

FIDEI DECLARATIO PATRUM CONCILII ERGA SANCTAM SEDEM.

Cum sollicitudinis vere paternae ecclesiarum harum coloniarum sanctissimus dominus Pius papa IX testimonium, hoc concilium convocando, dederit praeclarissimum, patres uno ore gratias illi agendas plurimas atque devotissimas agnoscunt, et corde magno et animo volenti omnes hanc occasionem submissionis suae et obedientiae perfectae declarandae nacti sunt, sicut declarant, erga sanctam sedem, ex qua unitas sacerdotalis exorta est, iuxta sancti Cypriani verbum¹, et profuit quicquid in episcopis auctoritatis est, ut aiebat Innocentius I.²

Omnes ergo in corde suo credunt et ore suo confitentur (usque ad mortem hanc fidei professionem Dei gratia redditori), cum patribus concilii Florentini, traditam Romano pontifici plenam potestatem pascendi, regendi et gubernandi ecclesiam. Itaque, sibi persuasum esse arbitrantur, huiusmodi fidei declaratione se catholicos ostendere, cum Hincmaro Rhemensi profitentes, catholicum eum esse qui fidem Romanae ecclesiae habet³.

SECTIO PRIMA.

De sacramentis.

Articulus I. De baptismo.

Quoad hoc sacramentum statutum fuit:

1. Ut in omnibus ecclesiis parochialibus fontes baptismales stabiliantur sub clavi, iuxta praescriptiones ritualis Romani, in quibus ea omnia, quae ad huius sacramenti administrationem pertinent, nitide serventur.

2. Ut populus fidelis moneatur de baptismo infantium non differendo ultra mensem (attentis peculiaribus circumstantiis) a die nativitatis.

(Ut huius decreti ratio intelligatur, animadvertere iuvat, abusum iam praevaluisse in insulis baptismum longius quam par est differendi, ut saepe ultra duos vel tres annos lavacri regenerationis beneficio infantes caruerint. Nec huius negligentiae excusatio defuit ex aeris harum regionum natura, cum non raro infantes recens nati mortali tetano percussi, si post paucos a nativitate dies in apertum prodeant, videantur. Ex medicorum autem cordatorum consilio, nullum post duas hebdomadas periculum huiusmodi adesse, cum sit compertum: ad mensem usque baptismi administrandi terminum prorogare placuit.)

3. Nullos admittendos esse patrinus nisi catholicos; atque catholicis prohibendum patrinorum officio fungi, quoties a ministro acatholico baptismus ministratur.

4. Baptismum in aedibus privatis, nisi aliqua urgente causa, prohibendum omnino, sed omnes baptizandos esse in ecclesia, in qua sit fons baptismalis. Aliqua vero urgente causa, veluti si parochus aut eius vicarius vocetur ad baptizandum infantem vita periclitantem in privata domo, is, accepta aqua de fonte baptismali, vel saltem breviori forma a sancta sede indulta rite benedicta, statim, aecedat et baptismum administret absque caeremoniis et sacramentalibus in rituali Romano praescriptis; quae tamen si baptizatus postea vixerit, et cum primum convaluerit, in ecclesia suppleri omnino debeant.

5. Campanarum sonum nunquam permittendum in parvulorum illegitimum baptismate, ne crimen extollatur et paene laude divulgetur.

6. Sanctam sedem suppliciter exorandam, ut sacerdotibus harum regionum concedere dignetur facultatem, quoties ea utendi aderit necessitas, praesertim in itineribus, benedicendi aquam baptismalem illa breviori forma, quae decreto sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 octobris anno 1830, pro dioecibus Provinciarum Foederatarum Americae Septentrionalis approbata fuit. Videatur tenor rescripti [infra col. 71 A].

7. Quoad paganorum adultorum baptismum:

Primo, vetitum ne ulli conferatur, nisi sufficienter iuxta eius aetatem, intelligentiam, idiomaticam cognitionem, instructus de fidei mysteriis videatur.

Secundo, supplicandam sanctam sedem, ut privilegium concedat, vi cuius forma in rituali Romano pro baptismate parvulorum posita in hisce regionibus etiam pro baptismate adultorum uti liceat. Vide tenorem rescripti col. 71 A.

8. Quoniam de die in diem graviora excitantur dubia de valore baptismi apud protestantes collati, decernimus huiusmodi baptismata sub conditione esse iterandum, nisi constet legitimam baptizandi rationem in eo servatam fuisse.

9. Censemus infantes acatholicorum, quos ipsi parentes afferunt, baptizandos, quoties probabilis affulget spes catholicae eorum educationis. Curandum autem, ut omnino patrinus vel matrina, sique catholici, habeantur. Meminerit autem sacerdos in mortis periculo, quotiescumque occasio se obtulerit, omnes infantes baptizari non solum posse, sed etiam debere.

Art. II. De confirmatione.

Liber confirmatorum habeatur in ecclesiis, in quibus confertur chrisma; atque in eo libro describantur nomina et cognomina confirmatorum, parentum, patrinorum seu matrinarum, etc., iuxta formam in rituali Romano praescriptam.

Art. III. De eucharistia.

1. Pastores sedulo curent, ut iuvenes ante primam eorum communionem in doctrina me-

¹ Ep. 64, al. 55, ad Cornel. opera a Cypr., ed. Baluz., p. 86.

² Ep. 59, ad Carthag. concil. V, [Constant., Rom. post. epist., p. 266 D].

³ Opera Hincm., ed. Migne, I, 214 B.

liori modo possibili instituantur; caveant autem, ne A huius primae communionis tempus nimis protrahatur, neque tamen ad illam admittantur statim ac rationis usum adepti sunt, cum angustissimum hoc sacramentum, quo Christus sumitur, exigit iudicii discretionem quandam. Non existiment autem se muneri suo fecisse satis, reiecto omnino in alios onere iuvenes alioque rudes fidei et morum principia edocendi.

2. Episcopi omni sollicitudine pastores moneant, ne fideles ex hac vita decedere sinant absque viatico corporis domini nostri Iesu Christi, ad quod suscipiendum ex praecepto divino tenentur. Nec arbitrentur, collata absolutione sacramentali vel etiam extrema unctione, omnibus quae sui officii sunt, functum iri.

Articulus IV. De poenitentia.

1. In ecclesia vel saltem in sacro oratorio sacramentales fidelium confessiones audiendae sunt, nisi B ex causa rationabili; quae cum incidit, studeat confessarius id decenti ac patenti loco praestare. Mulierum vero, quae gravi aliqua infirmitate aut imbecillitate virium domi non detineantur, confessiones in privatis aedibus sine ordinarii licentia nunquam excipiantur: semper tamen per interpositas crates et in patenti loco, ut facile a vicinioribus confessarius videri possit, non etiam audiri.

2. Ideo, in omnibus publicis ecclesiis, praesertim parochialibus, sedes confessionales, in quibus sacrae confessiones excipiantur, erunt omnino erigendae. Meminerint vero sacerdotes sacramentum poenitentiae cum superpelliceo et stola esse administrandum. Iis ergo utantur confessarii, quantum per rationem temporis et loci fieri poterit, stola saltem quae sit violacei coloris, quaeque in confessionibus audiendis nunquam omitti deberet.

3. Curent episcopi, ut confessarii, quoad fieri C potest, in administrando poenitentiae sacramento unanimes sese ostendant, in iis praesertim quae ad superstitiones, contractus usurarios, scandala publica et huiusmodi similia spectant.

Articulus V. De extrema unctione.

Sacerdotes in huius sacramenti administratione non nisi pollice, excepto morbi contagiosi casu, ad sacras unctiones faciendas utantur, iuxta ritualis Romani praescriptum.

Articulus VI. De matrimonio.

1. Pastores nullum benedicant matrimonium, nisi contrahentes, vel saltem pare una, scilicet femina, domicilium in suis paroeciis habeant.

2. Ubi ii, qui ad paroeciam non pertinent vel peregrini aut vagi sunt, matrimonium contrahere petunt, parochus nunquam eiusmodi matrimonium benedicat, nisi prius utriusque partis contrahentis statum liberum certo sciat, tum ex litteris parochi vel parochorum contrahentium, tum ex ipsorum ordinario, si sint alienae dioeceseos. Isti vero nunquam huiusmodi litteras concedant ante bannorum publicationem. Recolenda item quae habet concilium Tridentinum¹, ne parochus ad matrimonium admittat eos, qui ad suam paroeciam non pertinent, nisi de proprii parochii licentia; itemque, cum ii qui vagantur matrimonium contrahere petunt, rem ad ordinarium esse deferendam, et ab eo licentiam id faciendi obtinendam².

3. Matrimonia benedicere in domibus privatis et extra ecclesiam parochialem, excepto infirmitatis vel gravis necessitatis casu, omnino vetitum est.

4. Ad matrimonia mixta, quod attinet, nunquam sunt permittenda, nisi excluso partis catholicae per-
versionis periculo, et promissione ab ea facta conversioni partis acatholicae pro viribus incumbendi, et ambo se obligent in catholica religione omnes utriusque sexus infantes educare.

5. Parochi moneant fideles de iis quae lege saeculari praescripta sunt, ne matrimonium careat effectibus civilibus vel alia inde eveniant incommoda.

6. Liber matrimoniorum accurate iuxta formam in rituali Romano praescriptam teneatur in omnibus ecclesiis, in quibus celebrantur.

Articulus VII. De sacramentis in genere.

1. Curent pastores in sacramentorum administratione, quantum fieri potest, superpelliceo et stola esse induti. Nefas autem est alio ritu praeter Romanum uti.

2. Unusquisque ordinarius et stipem missarum et quidquid aliud in ecclesiasticis functionibus accipi a fidelibus possit, suo decreto statuatur, quod nullo in casu sacerdotibus infringere liceat: isti vero nunquam arbitrentur, eis qui paupertatis causa nihil solvere possunt, sibi licitum sacramenta denegare. Idcirco, episcopi prae oculis saepius habeant Tridentini concilii verba: „*Importunas atque illiberales elemosynarum exactiones potius quam postulationes aliaque huiusmodi, quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt, omnino prohibeant.*“¹

3. Cum vero harum regionum ea sit inopia, ut omnia tum iuventutis instituendae, tum aliorum bonorum operum sustinendorum media deficiant, praelati enixe postulandam sanctam sedem putarunt, ut sibi liceat pro dispensatione impedimentorum matrimonii vel alia simili causa elemosynae titulo aliquid exigere, quod postea praedictis operibus impendatur.

(*Instructiones sacrae congregationis de ea re delegato apostolico traduntur, quibus episcopis et vicariis apostolicis praecipitur, ut ad sacram congregationem hac de re suam mittant opinionem, ut per eam postea quid exigendum decerni possit.*)

4. Accurate demum parochi servant librum de statu animarum propriae paroeciae, necnon librum mortuorum.

SECTIO SECUNDA.

De cleri disciplina.

1. Sacerdotes, qui ministerii exercendi desiderio, nostras dioeceses petunt, non admittantur, nisi litteras dimissoriales rite confectas habeant. Priusquam vero aliquid ipsis committatur officium, ad ordinarium tum dioeceseos, ex qua dioecesserunt, tum illius in qua sacros ordines receperunt, litterae mittantur oportet, ut de eorum moribus et ante-acta vita notitia secunda habeatur; nec aliquid, nisi post responsionem acceptam, circa eos definiatur.

2. Valde optandum esset, ut in omnibus parochiis, quae longe ab aliis distant, praesertim in iis, quae unam insulam complectuntur, statim ac licuerit, duo saltem sacerdotes habeantur, quorum unus ut parochus sit designatus.

3. Parochi nunquam audeant a parochia, etiam ad tempus, discedere, nisi prius permissionem in scriptis habuerint ab ordinario, cuius est tum tempus absentiae, tum sacerdotem qui illum suppleat, iuxta concilii Tridentini decretum, determinare. Poteest autem illis permitti, quod per triduum sint absentes, dummodo nullus in parochia sit infirmus, qui eorum ministerio indigere possit, neque extra

¹ Sess. 24, de ref. matrim., cap. 1.

² Ibid., cap. 7.

¹ Sess. 22, decret. de observand. in celebr. missae.

insulam vel dioecesim peregrinentur. Ad ordinari-
um autem pertinebit decernere, quid illis sit fa-
ciendum, si soli in aliqua insula vel parochia moran-
tur, longe a aliis distantes, ut ad sacramentum
poenitentiae accedere possint. Quod ut facilius
illis reddatur, omni sacerdoti, qui casu in eorum
parochiam advenerit, dummodo sit approbatus in
dioecesi ex qua discessit, datur facultas eorumdem
sacerdotum confessiones excipiendi.

4. Ut theologia praesertim moralis atque sacro-
rum rituum scientia excolatur, singulis annis, ordi-
narius, vel in brevi dioecesi vel alio modo, casus
solvendo sub praesidentia decani in unoquoque
districtu determinare sataget, sicut designationem
loci et temporis. Resolutionem autem casuum de-
canus ad episcopum seu ad alium sacerdotem ab
eo designatum transmittet.

5. Inhaerentes canonibus conciliorum, prohibemus
ne sacerdotes ad cohabitandum in suis aedibus, B
quocumque titulo, foeminae de quarum moribus
aliqua fuerit sinistra suspicio, et quae quadragesi-
mum aetatis annum non expleverint, admittant.
Hortamur vero generatim ecclesiasticos viros, praesertim
iuniores et parochos, ut pro viribus cohabi-
tationem cum foeminis vitare studeant.

6. Parochi nunquam ecclesias vel presbyteria
aedificare audeant, nisi praevia approbatione ordi-
narii, cuius est definire utrum loca designata necessi-
tati et utilitati fidelium conveniant. Presbyteria
autem non nisi brevi intervallo ab ecclesiis distent.

7. In omnibus functionibus ecclesiasticis, sacer-
dotes veste talari, superpelliceo et stola utantur,
iuxta rubricas. Vehementer etiam eis commendamus,
ut eandem vestem talarem continuo, quatenus fieri
potest, gerant. Quodsi eam induere peculiare
locorum circumstantiae non sinant, ut saltem collare
Romanum, vulgo *collet romain*, semper adhibeant, C
iis suademus. Nunquam vero aliis vestibus uti sibi
sacerdotes licere arbitrentur, nisi quae sacro ordini
congruant, scilicet quae nigri sint coloris et [ab]
omni inani ornatu atque a mundana vanitate alienae
prorsus sint.

8. Missali, breviario et rituali Romano, omni
alio vetito, omnes utantur.

9. Ut in omnibus dioecesibus exercitia spiri-
tualia pro sacerdotibus, in locis sibi visis, singulis
annis peragantur, maxima erit ordinarii cura, qui
sacerdotes ad ea accessuros designabit.

SECTIO TERTIA.

De publicis moribus informandis.

1. Cum ex librorum lectione plurima mala
populo fidei imminere constet, catholici nullos libros
edant qui episcoporum iudicio approbati non sint; D
ideo, consuendum episcopis, ut in sua quisque
dioecesi unum aut plures sacerdotes scientia theo-
logiae insignes designet, qui examini subiiciant libros
prezum aut alios ad religionem pertinentes, prius-
quam supradicta approbatio impertiatur. Episco-
porum quoque erit, quinam libri in scholis catholicis
adhiberi debeant definire, cum non raro in huius-
modi libris plura reperiantur, quibus principia fidei
et dogmata vel impugnentur vel perperam ex-
ponantur. Omni cura vero praesules incumbunt,
ut biblia ab acatholicis vitata a suis evis ar-
ceantur, et non nisi ex probatis versionibus atque
editionibus verbum Dei, pabulum incorruptum,
desumere illis permittant. Pro Anglia versio Dua-
censis, ab episcopis plurium dioecesium commendata,
permitteri potest. Fideles autem moneantur prohibitum
eis esse legere libros, catechismos praesertim, haere-
ticos, sicut et caeteros, qui fidem vel bonos mores

offendant. Ipsos etiam meminisse oportet graviter
catholicam ecclesiam eorum accessum ad conventus
et ritus religiosos haereticorum prohibere.

2. Sedulo episcopi, attentis gravissimis malis,
quae ex iuvenum educatione non recte instituta
facile fluere videntur, curent omni meliori modo
quo possunt, scholas unicuique parochiae suarum
dioecesium annexas constituere. Ipsorum autem
erit, media ad id operis providere sua sollicitudine,
sive ex caritate fidelium, sive ex pecunia oblata
pro dispensationibus matrimonialibus, sive ex obla-
tionibus voluntariis, ad quas populum fidelem fre-
quenter parochi in suis sermonibus et catechismis
excitant. His autem scholis si magistri praefi-
ciantur, qui optimis moribus imbuti, vita non
destruant quod verbo aedificaverunt eorum erit. Nulla
autem catholicorum schola instituat, nisi prius
ordinarii approbatione excepta.

3. Cum aperte constet, omnes secretas societa-
tes quovis nomine nuncupatas, praesertim libe-
rorum muratorum, a sancta sede vetitas omnino
esse sub excommunicationis poena, atque ab ea
declaratum nullos ex hac excommunicatione excipi,
neque putatam bonam fidem eis prodesse, omnes
sacerdotes sciant neminem posse absolutione sacra-
mentali donari, nec ultimum adiuvari sacramentis,
nisi ab huiusmodi societatibus recedat. Saepes
saepius fideles moneantur, ut eiusmodi societates
omnino declinent: non habet enim Christum pa-
trem, qui non vult ecclesiam catholicam agnoscere
veluti matrem et eius obtemperare mandatis.

4. Ex decreto, sub anno 1821, illustrissimi ac
reverendissimi episcopi Gerrensis, Jacobi Buckley,
vicarii apostolici colonialium Angliae, Hollandiae
atque Daniae in Indis occidentalibus, facultate illi
facta a Pio VII, quatuor, praeter dominicam, festi
dies declarantur, id est, circumcisio Domini, feria VI
in Parasceve (quoad operum servilium cessationem),
Corpus Christi et Nativitatis domini nostri Iesu
Christi: patres arbitrati sunt his quatuor festis etiam
festa Assumptionis beatae virginis Mariae et sanctorum
Petri et Pauli, ex sanctae sedis mandato, posse
addi. Ideoque suppliciter eam exorare hac de re cen-
suerunt, et eodem tempore ab illa obsequenti anno
postulare, ut facultatem faciat festum Conceptionis
beatae Mariae virginis, quoad missas et vesperas
solemnes, in diem dominicam infra octavam trans-
ferendi. [Videantur rescripta col. 72 A.]

5. Omnes sacerdotes in nostris insulis sciant
ieiunandi praecceptum, ex decreto per sacram con-
gregationem de Propaganda fide edito sub die 22
ianuarii 1826, servandum pro vigiliis Assumptionis
beatae Mariae virginis et sanctorum Petri et Pauli,
praeter vigiliis Pentecostes, Omnium Sanctorum et
Nativitatis domini nostri Iesu Christi, ieiunium
quadragesimale et quatuor temporum. Parochi autem
accurate fideles doceant, quoniam modo ieiunii iuxta
catholicae ecclesiae leges sint servanda.

6. Sancta sedes omni obsequio est exoranda,
ut tempus communionis paschalis, habita ratione
sacerdotum inopiae, locorum distantiae et consue-
tudinum iam alicubi vigentis, prorogetur.

(*Episcopis et vicariis apostolicis opportunae facul-
tates ab apostolica sede concessae fuerunt, infra
col. 70-72.*)

7. Parochi vero omni modo curent, ut pueri
probe in doctrina christiana instructi, quamprimum
ad primam communionem accedant, et omni modo
ab usum [eam] ad senectutem usque protrahendi
exstirpare satagent, ideoque ultra annum vigesi-
mum aetatis primam communionem solemnem pompa
et religiosae laetitiae testimonio peragi non per-
mittant.

Valde etiam ad hunc abusum tollendum iuvabit, si puellas catechistae, vulgo *mestresses d'instruction*, non nisi ex ordinarii approbatione habeantur, et eiusdem ordinarii erit regulas determinare, sub quibus hoc pietatis officio fungi debeant.

8. Societatem Propagationis fidei praeclearissime de omni ecclesia et praesertim de nostris coloniis optime meritam, toto animo in omnibus paroeciis stabilire parochi curam, neque desinent eam fidelibus sibi commissis omni modo commendare, qua indulgentiarum ei annexarum declaratione, qua factorum ad fidei propagationem spectantium narratione.

9. Pro parochiis, quae pauperes existant, preces ad sanctam sedem mittere placuit, ut aliqua immunitio concedatur circa dies festos, quibus missam pro populo applicare debeant. [Videatur rescriptum, col. 70 B.]

Pro coronide autem patres cordis sui sincerissimo desiderio satisfacturi, et devotionem erga beatissimam virginem Mariam tenerimam atque filialem demonstraturi, uno ore et animo concorditer non solum, sed per spontaneam acclamationem in eam sententiam venerunt, ut sancta sedes suppliciter et obnixis precibus exoretur, ut ab omni labe conceptionem ipsius virginis matris exemptam, eamque a reatu et macula peccati originalis prorsus praeservatam veluti fidei dogma ab omnibus amplectendum et tenendum quantocius definiat ex cathedra. Id enim et fideles nostrarum coloniarum exoptant, cum nihil († magis) ipsis omni tempore fuerit certius nihil carius, et eo titulo ecclesiam principem Portus-Hispaniae condecorari maiores voluerint. Et patres magnopere populo christiano [id] profuturum arbitrantur; per illam enim cunctis haeresibus interemptis, per illam quoque nostri temporis errores, qui ab apostolo praedicta discessione non differe vel parum abesse videntur, exsufflentur facillime, sperant; cum ecclesia, eius provoluta pedibus victricibus, omnem antiqui serpentis fractam superbiam decantaverit. Ideoque supplices hae de re ad sanctissimum dominum nostrum litteras mittendas statuerunt.

Ut supradicta decreta facilius in praxim redigi et omni tempore adamussim servari possint, unanimi consensu patres censuerunt sanctam sedem rogandam, quarto quoque anno concilium coloniarum cogendum in loco et sub praesidentia alicuius earundem coloniarum praelati vel alterius episcopi tanquam delegati apostolici, ab ipsa, pro sua sapientia et omnium sollicitudine ipsi a Christo domino demandata assignati.

(Promissum per sacrae congregationis instructionem, qua declaratur sanctam sedem consulendam, ut, quoniam loco et sub quo praeside concilium cogendum, definiat.)

BREVE APOSTOLICUM
quo decreta concilii probantur.

PIUS PAPA IX.

Ad futuram rei memoriam. In supremo catholicae ecclesiae apostolatu, Deo sic disponente, constituti, nostrarum partium esse ducimus ut illa, quae in bonum spirituale Christianorum, vel in ultimis terrae partibus existentium, faciant promoveri, et eadem iam decreta de nostra auctoritate confirmare, omnibusque ad quos pertinet observanda confirmare, omnibusque ad quos pertinet observanda proponere, interposito etiam ea super re mandato nostro. Hunc in finem venerabilis frater Vincentius Spaccapietra, episcopus Arcadiopolitanus et delegatus apostolicus in insula Trinidad, ex huius sanctae sedis auctoritate episcopos et vicarios apostolicos coloniarum Angliae, Hollandiae et Daniae Americae Me-

ridionalis atque Antillarum ad synodum convocavit, qua res christiana in his regionibus, opportune iuretur. Synodus isthaec habita est, nonnullis et praedictis praesulibus in ea praesentibus, aliis vero ob graves difficultates penes commissos sibi populos retentis, eiusque acta et decreta transmissa sunt ad nos, ut recognita a nobis in lucem ederentur, illaeque in locis observanda proponerentur. Nos igitur his christifidelibus, quorum causa haec acta sunt, salubriter providere volentes, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium negotiis Propagandae fidei praepositorum, decreta praefati conventus synodalis iuxta formam quam proponimus, cuiusque exemplar in tabulario ipsius congregationis de Propaganda fide asservari mandavimus, auctoritate nostra apostolica tenore praesentium rata habemus, sancimus et confirmamus; tum eorundem observantiam per archidiecesim Portus Hispaniae, per diecesim Rosensem ac per vicariatus apostolicos Iamaicae, Guyanae Britannicae, de Curaçao ac Surinam, quorum praesules vel synodi praedictae participes fuerunt vel ad illam vocati fuerant, de pari nostra auctoritate praecipimus; non obstantibus constitutionibus et sanctionibus apostolicis aliisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anno piacatoris, die 11 mensis septembris anno 1853, pontificatus nostri anno decimo.

V. cardinalis Macchi.

Locus + sigilli pontificalis.

RESCRIPTUM APOSTOLICUM
pro reductione missarum a parochiis pro populo celebrandarum.

Beatissime pater.

Cum parochi in nostris diecesibus et vicariatus vel nullum emolumentum habeant vel ita modicum, ut ex eo honeste vivere non liceat, beatitudinem tuam enixis precibus exoramus, synodum Portus Hispaniae habentes, ut aliquid de obligatione iis imposita diebus festis celebrandi sanctum sacrificium pro populo ex indulgentia relaxare digneris. Quare, etc.

Ex audientia sanctissimi, habita die 15 aprilis 1853.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infra scripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, praevia absolute quoad praeteritum, quatenus opus, († S. P.) attentis peculiaribus circumstantiis benigne indulget ad quinquennium, si tandem eadem circumstantiae perseveraverint, super quibus episcoporum seu vicariorum apostolicorum conscientia oneratur, ut parochi ab onere eximantur applicandi missam pro populo, exceptis diebus festis et dominicis ritus duplicis primae classis, in quibus iidem parochi missam applicare teneantur, et imposita in reliquis obligatione eidem peculiariter orandi ac deprecandi Deum in missa pro populis suis curis crectis.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

*Al. Barnabo, secretarius.

Locus + sigilli.

ALIA RESCRIPTA APOSTOLICA ET FACULTATES.

Beatissime pater.

Ut omnia secundum ordinem in ecclesiis nobis commissis fiant, nihilque introducatur aut fieri pro-

sequatur, quod sacrosanctae ecclesiae ritibus vel legibus contradicat, beatitudinem tuam exoramus suppliciter, ut, ea qua polles benignitate, facultates sequentes perpetuo concedere digneris ordinariis et vicariis apostolicis Antillarum ac missionum Guianae Britannicae, Surinam et Curaçao:

1. Benedicendi aquam baptismalem breviori forma iam approbata decreto sacrae congregationis de Propaganda fide, sub die 16 octobris 1830, pro Provincia Foederatis Americae Septentrionalis. Eadem enim pro nostris quam pro illis regionibus ratio urget, et validior, cum viae asperae saepe et difficiles, et omnia peragrantes commoda desint.

2. Utendi pro baptismo adultorum ea forma, quae in rituali Romano pro parvulis est praescripta, tum quia adulti ad baptismum venientes, ut plurimum cum crassioris sint minervae, interrogationibus consuetis respondere non valent, tum quia varii sunt ritus, qui sine pusillorum scandalo vel etiam haereticorum subsannatione observari facile non possint.

3. Communionis paschalis praeepto satisfaciendi a dominica I Quadragesimae ad dominicam sanctissimae Trinitatis inclusive, cum sacerdotum inopia et locorum distantia paucis diebus et etiam uno mense illud praeeptum adimplere non sinant.

4. Cum reverendissimus dominus Iacobus Buckley, episcopus Gerrensis et primus Coloniarum vicarius apostolicus, ex facultate ei facta a Pio VII felicis

recoordinatis sub anno 1831, quatuor dies festos in Colonia instituerit, id est Circumcisionis et Nativitatis Domini, Corporis Christi et feriae VI in Parasceve (quoad cessationem ab operibus servilibus), addendi etiam duo alia festa, scilicet Assumptionis beatae Mariae virginis et sanctorum apostolorum Petri et Pauli.

5. Diem festum Conceptionis immaculatae beatae Mariae virginis pro missis et vespere cantatis in dominicam infra octavam eiusdem festi transferendi.

Ex audientia sanctissimi, habita die 15 aprilis 1855.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infra scripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, habito ipsius sanctae congregationis voto, quoad primum et secundum benigne annuit ad quinquennium: quoad tertium remisit proceus cum facultatibus prudenti uniuscuiusque episcopi seu vicarii apostolici arbitrio: ad quartum benigne annuit pro gratia iuxta petita: ad quintum item annuit, ad missam tamen quod attinet, pro solemnitate tantum.

Datum Romae, ex actibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Al. Barnabe, secretarius.

Locus + sigilli.

SYNODUS DIOECESANA BURDIGALENSIS

1854 augusti 1-2.

Synodus dioecessana Burdigalensis in Gallia, celebrata diebus 1 et 2 augusti 1854, sub Ferdinando Francisco Augusto Donnet, cardinali archiepiscopo Burdigalensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta du synode diocésain tenu à Bordeaux,

le 1er et le 2 août 1854, par son eminence monseigneur le cardinal Ferdinand-François-Auguste Donnet, archevêque de Bordeaux, primat d'Aquitaine. [Insigne.] Bordeaux, G. Gounouilhou, imprimeur de l'archevêché, place Puy-Paulin, 1, 1855.

In-8°, 141 p.-1 f. — Chambéry, séminaire; Paris, Saint-Sulpice.

SYNODUS DIOECESANA SUESSIONENSIS

1854 augusti 8-10.

Synodus dioecessana SueSSIONENSIS in Gallia, celebrata, tribus sessionibus, diebus 8, 9 et 10 augusti 1854, sub P.-A.-A.-I. de Garaignies, episcopo SueSSIONENSIS.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi SueSSIONENSIS, anno Domini MDCCCLIV, pontificatus Pii papae IX anno nono, habitae ab illustrissimo et reverendissimo

d. d. Paulo-Armando-Anacleto-Ignatio de Garaignies, SueSSIONENSIS et Laudunensi episcopo, provinciae Remensis decano et primo suffraganeo. Parisiis, apud Firmin Didot fratres, episcopatus SueSSIONENSIS typographos, via Jacob, 56, 1854.

In-8°, 128 p. — Paris, Bibl. nat. B5760.

P. 10, 27 et 29, haec synodus dioecessana celebrata est, tribus sessionibus, 8, 9 et 10 augusti 1854.

CONCILIUM PROVINCIALE TUAMENSE II

1854 augusti 15-20.

Concilium provinciale Tuamense II in Hibernia, celebratum a die 15 ad diem 20 augusti 1854, sub Ioanne MacHale, archiepiscopo Tuamensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-

LITTERAE

de convocando provinciae Tuamensis concilio.

Ioannes MacHale, miseratione divina et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Tuamensis, Conaciae primas et metropolitanus: reverendissimis

tiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCLXXV, III, col. 855-64.

fratribus, episcopis huiusce nostrae provinciae, salutem in Domino.

Etsi salutaris quae olim viguit consuetudo celebrandi provincialia concilia, iam dudum interrupta fuerit, saltem in hisce regionibus, acerbitate temporum et saevitia persecutionum: tamen spem magnam animo concipimus, eandem restaurari et cum incremento religionis in posterum continuari posse. Congruum videtur, ut quae, aetate († minus)

* Concilia II et III provinciae Tuamensis edita sunt Dublini, anno 1850.

inflata, diminuta et oppressa fuerit vis sacerdotum canonum, rursus gradatim reviviscat, cum aspirante providentia divina, suam propriam libertatem ecclesia valeat asserere.

Cum itaque sacrosancta et oecumenica Tridentina synodus decreverit, ut provincialia concilia, sicubi quiesca sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris canonibus permissis, renoventur; atque propterea metropolitani, quolibet saltem triennio, non praetermittant synodum in sua quisque provincia cogere, quo episcopi omnes et alii qui de iure vel consuetudine interesse debent, convenire teneantur: nos, memores officii, tam venerabili sanctione commendati, ad maiorem Dei gloriam et utilitatem ecclesiarum totius nostrae provinciae Tuamensis, provincialem synodum in metropolitana nostra ecclesia celebrandam indiximus, eamque ad diem decimam quintam augusti proxime advenientis — festum nempe beatissimae virginis immaculatae Dei genitricis Mariae in coelum assumptae — inchoandam, et subsequens diebus continuandam, indiximus et statuimus.

Quapropter, reverendissimos in Christo fratres, episcopos nostros comprovinciales, hortamur, et archiepiscopali nostra auctoritate monemus, ut praedictae synodo, die significato, intersint, nisi necessitate aut alia iusta causa impediti fuerint, quod illos significare et probare iuxta canonicas sanctiones oportebit.

In hoc nostro concilio, tractabitur de iis, quae ad integritatem et incolunitatem fidei catholicae, cultus divini maiestatem, sacramentorum administrationem, clericorum disciplinam moresque fidelium spectant. Cum in adolescentia teneri, puerorum animi ope educationis christianae ad pietatem efformentur, agatur quoque de seminariis, caeterisque quibuscumque institutionibus ad iuventutem instruendam destinatis, ut, quae videbuntur efficaciora media adhibeantur, ut ex illis scientiis instructi, artibus litterisque excolti, et religione alte imbuti, prodeant adolescentes. De his in synodo agatur, et de aliis ad uniformitatem in disciplina pertinentibus, prout patres opportunitate iudicabunt.

De hac convocazione synodi provincialis in ecclesia metropolitana Tuamensi, monebunt episcopi capitula suarum respective ecclesiarum, aliosque ecclesiasticos viros, qui huic concilio ex iure vel consuetudine interesse debent. Tempore celebrationis synodi propius accedente, congruum erit, si rursus, tribus diebus dominicis ante dictam diem, in singulis ecclesiis parochialibus, per parochos iterum atque iterum denunciatur, populique fideles ad devotionem, orationes, ieiunia et sacramentorum frequentiam aliaque pia opera adhortentur, ut, Deo opitulante, *„dignum sortiantur exordium, felicemque et fructuosum progressum et exitum habeant.“*

Datum Tuamae, ex aedibus nostris Sancti-Iarlathi, feria quarta Cinorum, die nempe 1 martii 1854.

† Ioannes, archiepiscopus Tuamensis.

CONGREGATIO PRAEPARATORIA.

Die 14 augusti, hora 4 post meridiem, habita est congregatio praeparatoria, in aula praecipua collegii Sancti-Iarlathi, in qua consederunt quotquot advenerant provinciae episcopi, nimirum: Thomas Feeny, episcopus Alladensis, Ioannes Derry, episcopus Clonfertensis, Patricius Durkan,

¹ Legendum celebrationis

² Caeremoniale episcoporum.

et episcopus Achadensis, et Patricius Fallos, episcopus Duacensis, cum canonicis et sacerdotibus ab eisdem episcopis adductis.

Post solemnem supplicationem et invocationem divini auxilii, praeside illustrissimo et reverendissimo domino archiepiscopo, exhibita fuerunt mandata procuratoris ab admodum reverendo domino Martino O'Reilly, et admodum reverendo domino Bartholomaeo Roche, ut suorum respective episcoporum vicibus in concilio fungantur. Prae oculis habentes patres infirmam valetudinem episcoporum Elphinensis et Galviensis, praedicta admittere eos cum voto definitivo censuerunt et ita statuerunt.

Peracto examine delegationum, proponente illustrissimo et reverendissimo domino archiepiscopo, officiales concilii designati fuerunt.

Promotor: reverendus dominus Petrus Cannon, canonicus et parochus Tuamensis.

Secretarii: reverendus dominus Ioannes Mac Evilly, praeses collegii Sancti-Iarlathi; reverendus dominus Thomas MacHale, in theologia et philosophia doctor.

Magistri caeremoniarum: reverendus dominus Patricius Conry; reverendus dominus Eugenius Coyne; reverendus dominus Patricius Corcoran.

Regulae sequentes pro recto in congregationibus ordine servando constitutae fuerunt.

1. Singulis theologis et canonicis, eo quem tenent ordine sui respective episcopi, enunciandi sententiam suam cum summa libertate facultas datur.

2. Omnes reverendissimum praesidem alloqui tenentur.

3. Non nisi in congregationibus privatis, episcopi mentem suam adaperient.

Deinde declaratum fuit, nullum novum ius acquirendum aut praedictum inferendum esse ex iis, quae in hoc concilio geruntur.

Demum, indicta fuit sessio prima ad crastinam diem, hora meridiana, et absoluta est congregatio per orationem *Sub tuum*, etc.

SESSIO PRIMA.

Anno 1854, die 15 augusti, festo beatissimae virginis immaculatae Mariae in coelum assumptae, prouti pridie in congregatione praeparatoria indictum fuerat, sessio prima habita est in ecclesia metropolitana Tuamensi.

Ex aedibus archiepiscopi, solemniter processerant reverendissimus dominus archiepiscopus, ornamentis consuets indutus, reverendissimus dominus episcopus Alladensis pontificalibus, caeteri vero episcopi pluvialibus cum mitra ornati, presbyteri autem in habitu sacerdotali, ad ecclesiam metropolitanam, ubi sacrum ab episcopo Alladensi fieri deberet. Post sacrum, concionem ad populum habuit reverendissimus archiepiscopus. Quibus absolutis, reverendissimo archiepiscopo interroganti: „Venerabiles fratres, placetne vobis ad Dei gloriam et honorem, et ad ecclesiarum nostrarum utilitatem, concilium Tuamense legitime convocatum et congregatum, hodierna die aperiri?“ singuli patres responderunt: „Placet.“ Tunc archiepiscopus ita pronuntiavit:

„In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad laudem et gloriam salvatoris nostri Iesu Christi, ad honorem beatissimae et immaculatae virginis Dei genitricis Mariae, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, sancti Patritii, Hiberniae apostoli et sancti Iarlathi, decernimus, de consensu episcoporum nostrae huius provinciae, hac ipsa die inchoari et iam inchoatum

esse concilium provinciale, quod nostra auctoritate ad indicimus et convocavimus."

Deinde, perlectis ab uno ex secretariis nominibus eorum, qui ut officiales concilii designati fuerunt, approbantibus episcopis, eos electos declaravit reverendissimus archiepiscopus.

Iubente eodem archiepiscopo, lectum fuit decretum de professione fidei, quo finito, concilii patres professionem fidei iuxta formulam Pii IV emiserunt.

Quibus peractis, proxima sessio ad diem 18. indicta fuit.

Hora 7 postmeridiana, solemniter sanctissimi sacramenti benedictio data est, ad quam populi multitudo magna convenerat.

PRIMA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 16, hora 10 antemeridiana, habita est congregatio generalis, in qua condecorati illustris- Bimus et reverendissimus dominus archiepiscopus, reverendissimi episcopi et omnes canonici et theologi concilii adiutores. Invocato divino auxilio, per recitationem devotam precum consuetarum, propositae fuerunt quaestiones sequentes discussioni theologorum:

1. De solemniori promulgatione decretorum concilii Thuresensis.
2. De baptismi sacramento, eiusque in ecclesia administratione.
3. De missae sacrificio, eiusque decenti et frequenti oblatione.
4. De expositione sanctissimi sacramenti.

Hisce quaestionibus fuse perpensis et agitatis, absoluta est congregatio.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Hora 2 postmeridiana, habita est congregatio privata episcoporum, in qua condita sunt decreta a 1 ad 7 inclusive.

SECUNDA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 17 augusti, hora 10 ante meridiem, condecorati in congregatione generali, praeside reverendissimo archiepiscopo, omnes concilii patres, praesentibus canonicis et theologis. Invocato divino auxilio, propositae fuerunt discussioni theologorum sequentes quaestiones:

1. De stationibus confessionum.
2. De sacramento matrimonii et de matrimoniis mixtis.
3. De quibusdam negotiis in quibus se immiscere non debent viri ecclesiastici.
4. De seminariis clericorum.
5. De scholis catholicis pro educatione iuventutis.

Quibus accurate et diligenter expensis, more solito absoluta est congregatio.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

In congregatione privata, eodem die et hora solita habita, condita fuerunt decreta quae sub numeris 8 usque ad 17 exclusive inveniantur.

SESSIO SECUNDA.

Die 18 augusti, habita est sessio secunda. Post missam synodalem celebratam a reverendissimo episcopo Achadensi, habita est concio a reverendissimo episcopo Clonfertensi. Qua finita, quae in pontificali praescribuntur, accurate servata sunt.

DECRETA CONCILII.

1. Decretis in concilio nationali Thuresensi latis, et ab apostolica sede approbatis, consentimus et adhaeremus, sperantes magnas in fidelem nostrum clerum et populum utilitates redundaturas ex ac-

Eadem die, hora 7 post meridiem, data est solemniter benedictio sanctissimi sacramenti.

TERTIA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 19 augusti, hora consueta, habita est congregatio generalis, in qua examini theologorum submissae fuerunt sequentes quaestiones:

1. De munere verbum Dei annunciandi.
2. De saceris missionibus.
3. De residentia pastorum.
4. De residentia, aliisque ad sacerdotes regulares pertinentibus.
5. De quibusdam diebus festis reductis.
6. De hospitio pro sacerdotibus infirmis.
7. De synodo dioecesana.

Post longam et seriam istarum quaestionum discussionem, absoluta est congregatio.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Eadem die, habita est congregatio privata episcoporum, in qua condita fuerunt decreta a 17 usque ad finem.

SESSIO ULTIMA.

Die 20 augusti, habita est sessio ultima. Assistentibus reverendissimis episcopis, cum canonicis et theologis, missam solemnem celebravit illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus. Concionem ad populum habuit reverendissimus episcopus Alladensis. Post sacrum et recitationem eorum quae in pontificali praescribuntur, archiepiscopo interroganti, utrum placeret, decreta in secreto coram patribus et theologis lecta approbare et confirmare, singuli patres responderunt: "Placet." Quibus peractis, singuli patres post illustrissimum et reverendissimum archiepiscopum accesserunt et decretis subscripserunt.

Tandem decantatae fuerunt acclamationes, et absoluta est sessio tertia et ultima.

ACCLAMATIONES

in fine concilii.

Secretarius: Laus, honor et gloria Deo, Patri omnipotenti, qui Spiritus sancti invisibili gratia sacrum istud provinciale concilium dirigere, atque ad felicem exitum perducere dignatus est.

Responsio: Laus, honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Secretarius: Summo pontifici, universalem ecclesiam gubernanti, veram et diuturnam prosperitatem et pacem.

Responsio: Dominus Deus multos annos conservet et vivificet eum, et liberet eum ab omnibus inimicis eius.

Secretarius: Reverendissimo domino archiepiscopo, concilio praesidenti, magnae gratiae et divinarum miserationum abundantia.

Responsio: Fiat, fiat.

Secretarius: Reverendissimis episcopis qui ad hoc concilium celebrandum advenerunt, multae gratiae et salutaris vigilantiae.

Responsio: Multae gratiae et prosperum ad suas ecclesias iter.

Secretarius: Universo provinciae nostrae populo christiano, pax, animorum concordia et fides multiplicetur.

Responsio: Amen.

curata observantia eorum, quae in eo concilio gesta fuerunt: hinc praecipimus et mandamus, prout iam fecimus unusquisque in propria dioecesi, statim ac ad nos pervenerunt munita approbatione sedis apo-

stoicae praediota decreta, ut sedulo ab omnibus observentur; et ut singuli sacerdotes exemplar eorum apud se retineant, illudque studeant atque pervolvant. Quaedam tamen explanationes et additamenta, prout locorum et temporum adiuncta postulant, *salvo semper substantia et spiritu decretorum praedicti concilii Thurlensis*, per nova decreta in hoc concilio condenda, praebere necessarium duximus. Decreta prioris concilii huius provinciae, a sancta sede approbata die 30 maii anno 1825¹, a quibuscumque recentioribus decretis, *quae ab auctoritate superiore vel a nationali concilio lata non sint*, minime abrogata censei debent: quinimo, totum suum robur et vim retinent. Cum exemplaria deficiant praedictorum decretorum, volumus ut eum decretis praesentis concilii suo tempore imprimantur.

2. Baptismi sacramentum extra ecclesiam administrare, excepto casu quo infantium vita periclitaretur, omnino prohibemus: nec se peccato immunes existimant sacerdotes, qui temere istud praecipuum observare detrectant. Meminerint parochi, fontes baptismales quamprimum erigendos esse in ecclesiis parochialibus in quibus adhuc desiderantur. Cum caeremoniae in rituali Romano praescriptae omittendae sunt in casu, quo privatim infantibus baptismus confertur, si convaluerint, in ecclesia suppleri debent.

3. In sacris litteris maledictus vocatur qui opus Dei facit negligenter. Satis itaque apparet, omnem diligentiam adhibendam esse, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu et exteriori decencia celebretur. Volumus propterea, ut praxis missae celebrandi in ecclesiis dumtaxat, in quantum fieri potest, fideliter servetur. Quoad capellanias decernimus, eas nullibi permittendas esse, nisi in ecclesia duae saltem, diversis horis, missae celebrari valeant.

4. Cum nihil sit in religione sanctius, nihil praestantius eucharistico sacrificio, „per quod purgantur peccata, virtutes augentur et mens omnium spiritualium charismatum abundantia impinguatur,“ parochi alique sacerdotes in frequenti eius oblatione incumbere nitantur. In oppidis, hora convenienti pro populi assistentia, missa quotidiana celebretur. In ecclesiis ad communitates sacerdotum regularium pertinentibus, ubicumque sint, missa singulis diebus hora fixa habeatur. Diebus dominicis, in omnibus parochiis, in quibus id sine gravi incommodo fieri potest, duae in singulis ecclesiis missae celebrentur. Licet optandum foret, quod in minoribus ecclesiis, in quibus unus sacerdos invenitur, isto salutaris usus induceretur, nolumus tamen lege generali id statuere, sed rem pietati ac prudentiae singularum episcoporum committimus.

5. Omnem diligentiam in eo ponant parochi, ut fidelium pietatem et devotionem erga divinissimum altaris sacramentum excitent ac foveant. Ad hunc finem ipsis iterum atque iterum commendamus, ut sedulo elaborent ad necessaria comparanda, quibus, singulis uniuscuiusque mensis primis dominicis et festis solemnioribus, in oppidis praesertim et ubicumque id commode fieri potest, venerabile sacramentum fidelium adorationi exponere et benedictionem solemnem impertiri valeant, prout in pluribus poestis ecclesiis nunc fit.

6. Enixe hortamur in Domino parochos eorumque vicarios, ut studeant ecclesias suas ornare; altaria praesertim, sacra linteamina et paramenta, sin minus pretiosa, munda sint et ab omni sorde immunia. Ministri qui missae sacrificio assistunt,

veste talari et superpelliceo induantur. Candelae ex pura cera sint. In iis ecclesiis ubi collecta sunt diebus dominicis, liber retineatur, in quo inscripta inveniantur singula, et usque in quibus impensa fuerunt. Nulli parochi aut alii personae ecclesiasticae aut laicali, licet extrordinaria collecta in ecclesiis quacumque de causa facere, quin prius ab episcopo licentiam petierint et obtulerint.

7. Omnibus sacerdotibus, sive saecularibus sive regularibus, praecipimus, ut primam et ultimam missam in ecclesiis parochialibus et conventualibus praecedat pia et devota recitatio actuum fidei: spei et caritatis, una cum oratione consueta ante missam dicenda. Aspersio pariter aquae benedictae in missa parochiali, iuxta formam in missali Romano praescriptam, fiat. Si quandoque altera instructio pro populo haberi non potest, legatur saltem epistola aut evangelium dominicae currentis in lingua vernacula, *ex versionibus approbatis cum suis notis*.

8. Stationes confessionum per aedes privatas, in vicis et oppidis ubi adsunt ecclesiae, et in locis omnibus, *quae prope distant ab ecclesiis*, omnino vetamus. In locis in quibus populus ad ecclesiam facile accedere non valet, stationes publicas permittendas esse rationabilis causa persuadet. Maxime tamen parochis commendamus, ut dum istud exerceant munus, id in loco patenti ac decenti praestare conentur.

9. Matrimonia catholicorum extra ecclesiam celebrare denuo stricte prohibemus. Vehementer hortamur parochos, ut aliquibus praesertim diebus ante sacramenti celebrationem, omni studio curent, animos fidelium, qui ad hoc sacramentum accedunt, rite, uti decet, disponere; simplicis explicationis sanctitatem et dignitatem illius pervolvant; identidem paterna benignitate, de obligationibus status conjugalis contrahentes admoneant, ut pie ac sancte in eo vivere valeant.

10. Matrimoniis catholicorum cum aatholicis, absque praevia episcopi licentia, quae in quibusdam rerum adiunctis ex apostolica auctoritate concedi potest, sacerdotibus assistere omnino vetitum est. Prae oculis habentes antiquam ecclesiae legem a Romanis pontificibus, iteratis vicibus, inculcatam, ne non plura mala et incommoda, quae ex huiusmodi connubiis exoriuntur, declaramus huiusmodi licentiam, *matrimonia nempe mixta inveniendi ex auctoritate apostolica*, ab episcopis huius provinciae concedi non debere, nisi in illis casibus, in quibus longe graviora mala ex eius denegatione subsequutura praevideantur. *Accurate serventur regulae et monita ea de re a synodo Thurlensiae tradita*.

11. Sacri canones sapienter prohibent, ne clerici lucri causa negotientur, ut qui Deo militant, se non implicent negotiis saecularibus. Caveant itaque summopere sacerdotes, ab illis commerciis quae spiritum mundanum redolent, ac sacerdotem minime decent. Nundinas adire, mercaturae exercendae causa, sub quocumque titulo, sacerdotibus omnibus sive saecularibus sive regularibus omnino inhibemus. Si qui autem deliquerint, ad arbitrium proprii ordinarii poenis ecclesiasticis puniantur.

12. Stricte vetamus, ne sacerdotes aut lites in curiis saecularibus agant, aut tanquam testes ad illas accedant, quin prius, si fieri possit, rem totam episcopo aperiant, et eius licentiam obtineant. Si mandatum curiae saecularis adeo urgeat, ut periculum sit in mora, oportebit statim ac tempus vacabit, episcopum de integro negotio certiore reddere. In nullo casu licebit sacerdotibus, inconsulto episcopo, in rebus pecuniariis, aut in execu-

¹ Mansi, Concil., (1907), XXXIX, 246 C.

² Rubr. ritualis Romani.

tione quorumcumque contractum; se vades aliorum A constituere.

13. Sacri concilii Tridentini decretis imbutos, volumus ut quae in quibusdam huius provinciae dioecesiibus seminaribus inveniantur, episcopi summa diligentia servent. Locorum ratio postulat, ut in iis, non modo clericalis inventus efformetur, sed iuvenes ad varias professiones liberales destinati educationis causa admittantur. Hinc satagent episcopi, ut dum ad ingenium, aequum et scientias addiscendas inserviant, nihil in ipsis desit, quod ad religionem inculcandam et pietatem fovendam conducatur. Superiores seminariorum hortamur, ut, indesinenter allaborent, ad alumnos ad statum clericalem aspirantes ita dirigendos, ut notitiam practicum earum virtutum acquirant, quae in iis praelucere debent, qui ad alios erudiendos et in viam salutis perducendos, designati sunt.

14. Sacerdotum nostrorum diligentiam magis ac magis incitare desiderantes, eos monemus, ut sedulo contendant, ad numerum augendum scholarum pure catholicarum, quae nullam cum quocumque systemate educationis nationalis relationem habebunt. Quoties media ad hunc finem asequendum parochiae ipsae subministrare nequeant, res episcopo deferatur, eiusque approbatione habita, fidelium divitum religionem ac caritatem excitare curabunt sacerdotes, ut hiis eorum largitionibus et subsidiis eiusmodi scholae ad catholicae disciplinae normam erigi ac sustentari queant.

15. Sub nullo praetextu licebit sacerdotibus proprietatem scholarum erectarum aut erigendarum ad commissarios educationis nationalis transferre. In memoriam revocamus pastorum, se ad id restringi, ut in omnibus scholis suis magistri probi et religione sincera praediti inveniantur; si qui forte sint magistri non ita animati, ad eos removendos summis viribus contendant.

16. Congregationes religiosas virorum ac mulierum, quae in nostra provincia existunt aut in posterum exituras sunt, principaliter aut secundarie ad educationem iuventutis institutae, cum systemate educationis nationalis illo modo coniungi, nisi cum expressa licentia et approbatione ordinarii, omnino prohibemus. In casu particulari, episcopi erit iudicium ferre, utrum religioni proderit necne talem coniunctionem permittere.

17. Sciant animarum rectores, quod unicuique eorum, sicut Timotheo ab apostolo, dicitur: „*Prædica verbum, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina.*“ Hoc vero munus verbi Dei annunciandi non modo respicit fideles, qui simplici expositione doctrinae christianae pasci debent, sed etiam pueros in quibus erudiendis in scientia fidei totus esse debet parochus. Ideo, sacerdotibus commendamus ut omni studio contendant, ad confraternitates virorum ac mulierum in suis parochiis formandoas, quarum ope pueros ac puellas per classes in ecclesiis distributos, diebus saltem dominicis et festivis, erudire poterant; ut ita tenerae adolescentium mentes salutiferis divinis nostras religionis praeceptis mature imbuantur. In singulis parochiis, quantum fieri potest, bibliotheca habeatur librorum piorum, ex quorum lectione populus instrui et ad religionem accendi possit.

18. Quoniam ad populorum mores corrigendos eorumque pietatem fovendam nihil magis inservit quam idoneos operarios aliquando convocare, qui doctrinae et officiorum explanatione populum ad meliorem frugem reducere possint: erunt episcopi, ut sacerdotes suae aut alienae dioeceseos a seipais

designati invitentur, qui pro temporum ac locorum exigentia haec pia exercitia peragere queant.

19. Invigilent episcopi ne abusus ex disturbatione pastorum absentia irrepat. Quocirca, eos hortamur, ut prorsusquam alicui licentiam absendi concedant, causas et motiva summa sollicitudine discutiant; si ea iusta, inveniant, licentiam postulatam in scriptis concedant. Tempus nihilominus praescribant, quo reverti tenentur, servatis semper iis quae concilio Tridentino haec super re praescripta sunt, quemadmodum synodus Thuricensis etiam monuit.

20. Cum maxime religionis intersit, regulares sacerdotes, ad normam suarum constitutionum, verbi praedicatione, confessionum exceptione et quotidiana sanctissimi missae sacrificii celebratione, in suis conventibus pie et efficaciter laborare: ut haec praecleara beneficia praestare possint, vehementer cupimus, regiones pro eleemosynis quaerendis ita definire ut fratres, ea propter exeuntes, ordinario ad aedes conventuales eadem die revertantur; si autem quandoque necesse sit, ea aut aliqua alia occasione, longius abire quam ut commode eadem die reverti possint, saltem curent provinciales, neminem sine speciali sui ipsorum licentia plus quam tres dies continuos abesse, excepto casu quo regulares sacris missionibus habendis operam dent.

Omnino oportet, omnes eleemosynas, quomodocumque collectas, in usum conventuum impendi; quocirca, statim ac colligantur, superioribus tradantur.

Maxime optandum est, ita inter ordines religiosos res componi, ut in gratiam unius dumtaxat conventus eleemosynae petantur eodem loco et tempore; nec iterum sollicitentur, donec rationabile intervallum temporis elapsum fuerit.

21. Cum tenerrima devotione erga beatissimam virginem Dei genitricem Mariam alte imbuantur fideles, cui satisfacere quam maxime optantes, statuimus, ut in tribus festis reductis, Purificationis, Nativitatis et Conceptionis immaculae, in qualibet parochiali ecclesia missa hora fixa celebretur, necnon in festis sancti Stephani protomartyris, sancti Ioannis Baptistae et in feriis secundis post Pascha et Pentecosten.

22. Cum iustitia et pietas postulent, ut non relinquantur egestati obnoxii sacerdotes aut senio confecti aut laboribus in ministerio fracti, hospitium pro eorum levamine quamprimum erigendum deornamus, communi consilio et auctoritate provinciae antistitum regendum; communibus largitionibus et subsidiis cleri et populi totius provinciae, prout opportunum videbitur, sustentandum.

23. Iuxta decretum sacri concilii Tridentini, dioecesana synodus quotannis, quantum fieri potest, celebretur. Huic synodo omnes et singuli intersint, qui ex iure vel consuetudine interesse tenentur. Singulorum episcoporum erit, tempus praefinire quo synodus celebranda sit.

Ego Ioannes, archiepiscopus Tuamensis, definiens subscripsi.

Ego Thomas, episcopus Alladensis, definiens subscripsi.

Ego Ioannes, episcopus Clonfertensis, definiens subscripsi.

Ego Patritius, episcopus Achadensis, definiens subscripsi.

Ego Patritius, episcopus Duacensis, definiens subscripsi.

Ego Martinus O'Reilly, procurator reverendissimi episcopi Elphinensis, eius nomine subscripsi.

¹ Videtur legendum adhiberi.

² II Tim., IV, 2.

³ Tit. de epis., n. 4.

Ego Bartholomaeus Roche, procurator reverendissimi episcopi Galviensis, eius nomine subscripti.

Thomas MacHale, Ioannes MacEvilly, a secretis concilii.

.NB. — Correctiones et emendationes in litteris sacrae congregationis de Propaganda fide exhibitae, propriis locis insertae sunt.

Excerpta ex litteris sacrae congregationis de Propaganda fide.

Caeterum, pluræ eminentissimi patres peculiari digna commendatione in iis decretis deprehenderunt, quod imprimis prolatum dignoscas circa penultimum decretum pro erigendo hospicio in bonum sacerdotum senio vel infirmitate debiliū; ac pro certo habent, ex diligenti observantia tum nationalis synodi Thurlesensis, tum provincialis huius, iuxta approbationis tenorem, uberes fructus in Tuamensis provinciae bonum esse eruendos.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

In generali sacrae congregationis de Propaganda fide conventu diei IX martii 1854, eminentissimus ac reverendissimus dominus Ludovicus cardinalis Altieri retulit de actis et decretis concilii provincialis Tuamensis, habiti mense augusto superioris anni, per reverendissimum patrem dominum Ioannem MacHale, archiepiscopum Tuamensem. Porro, eminentissimi ac reverendissimi patres, omnibus mature perpensis, instructionem circa nonnulla capita tradendam, atque ad formam instructionis huius, memorata decreta probari posse censuerunt.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam, sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia die 18 eiusdem mensis et anni, per ipsum secretarium relatam, sanctitas sua benigne ratam habuit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 11 aprilis 1855.

I. Ph., cardinalis Fransoni, praefectus.
Alexander Barnabo, a secretis.

SYNODUS DIOECESANA LAUDENSIS VIII

1854 augusti 29-31.

Synodus dioecesana Laudensis VIII in Italia, celebrata diebus 29, 30 et 31 augusti 1854, sub Caietano Benaglia, episcopo Laudensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus Laudensis octava, quam illustrissimus ac reverendissimus d. d. Cajetanus comes Benaleus, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Laudensis

et solio pontificio assistens, celebrabat feris III, IV et V post dom. XII post Pentecosten, id est diebus 29, 30, 31 mensis augusti anni 1854. [Insigne.] Ex episcopali typogr. C. Wilmant et fil.

Sine anno [1857], in-8°, 12 f. - 309 p. - 1 f. (errata). — Milano, Ambrosiana.

P. 217-304, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

SYNODUS DIOECESANA CARNOTENSIS

1854 septembris 26.

Synodus dioecesana Carnotensis in Gallia, celebrata die 26 septembris 1854, sub Ludovico Eugenio Regnault, episcopo Carnotensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodi dioecesanae ab illustrissimo et reverendissimo in Christo patre Ludovico Eugenio Regnault, episcopo Carnotensi, habitae anno Domini

M. D. CCC. LIV. [Insigne.] Carnuti, ex typis Garnier, d. d. episcopi bibliopolae, M. D. CCC. LIV. [In fronte: M. D. CCC. LV.]

In-8°, 96 p. — Besançon, archevêché; Paris, Bibl. nat. B 17144; Paris, Saint-Sulpice.

P. 7-9, haec synodus convocatur celebranda die 26 septembris 1854.

CONCILIIUM PROVINCIALE NEO-EBORACENSE I

1854 septembris 30 - octobris 8

Concilium provinciale Neo-Eboracense I, celebratum a die 30 septembris ad diem 8 octobris 1854, sub Ioanne Hughes, archiepiscopo Neo-Eboracensi.

Bibliographia:

1) Concilium Neo-Eboracense primum, habitum anno 1854. New-York, Durrigan, 1855.

In-12, 32 p. — Washington, catholic university.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine lae conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Briegoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 259-70 et 1165-75.

ACTA CONCILII.

Sabbato, quod erat dies 30 septembris, anno salutis 1854, inceptum est concilium primum Neo-Eboracense. Hora 7 post meridiem, convenerunt in aedibus archiepiscopalibus illustrissimi ac reverendissimi praelati ad concilium provinciale habendum ex litteris convocationis illustrissimi ac reverendissimi domini Neo-Eboracensis.

Aderant autem reverendissimus ac illustrissimus archiepiscopus, reverendissimi ac illustrissimi episcopi eius suffraganei septem: I. Albanensis, II. Bostoniensis, III. Buffalensis, IV. Hardfordensis, V. Brooklynensis, VI. Newarocensis, VII. Burling-tonensis. Conveniant igitur hora iam dicta re-

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII. 2

verendissimi ac illustrissimi praelati supradicti, ad concessum privatum habendum apud reverendissimum dominum archiepiscopum ut regulas quasdam statuunt pro negotiis concilii ordine tractandis; et ut illorum nomina proponantur quos crastina die in officiales concilii eligere placeat.

Proponente reverendissimo domino archiepiscopo; sequentes officiales nominantur:

Promotor: illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes McCloskey, episcopus Albanensis.

Secretarii: reverendus dominus Ieremias W. Cummings, sacrae theologiae doctor; et reverendus dominus Thomas S. Preston.

Magister caeremoniarum: reverendus dominus A. d. Farrall, diaconus; reverendus dominus Daniel dominus Franciscus McNierny.

Cantores: reverendus dominus Cornelius Franciscus Smarius, societatis Iesu; et dominus Hector Glackmeyer, societatis Iesu.

Proponente eodem reverendissimo et illustrissimo domino archiepiscopo, sequentia inter patres communi consilio stabilita sunt:

De rebus tractandis in tribus congregationibus patrum particularibus agatur.

Primae congregationi de quaestionibus ad disciplinam et iurisdictionem ecclesiasticam pertinentibus intererunt Bostoniensis et Albanensis.

Secundae congregationi de quaestionibus ad bona ecclesiastica pertinentibus, Hartfordensis et Newarcensis.

Tertiae congregationi cuius erit de puerorum catholicorum educatione, et de foliis publicis agere, intererunt Albanensis, Buffalensis, et Brooklynensis.

Quotidie, hora 10 ante meridiem, convenient patres omnes in ecclesia, ubi, post invocationem sancti Spiritus, archiepiscopus, vel alius congregationis particularis praeses, ordine servato, ea referet quae visa fuerint plerisque, et decretum proponetur.

Congregationibus generalibus privatis patrum soli secretarij concilii praeter patres adsint. Hora 1 post meridiem, prandium erit apud reverendissimum dominum archiepiscopum, ad quod praesules omnes et theologi invitantur. Legitur capitulum scripturae et sub finem martyrologium. Hora 3 post meridiem, praesules et sacerdotes omnes, qui quovis nomine concilio intersunt, convenient in ecclesia, ubi ea legentur quae decernenda visa fuerint, vel quae patres theologorum examini subicere velint; et si quis animadversiones facere cupiat, audiatur.

Statutum est sequentes epistolas esse scribendas:

1. Bostoniensis, in nomine patrum ad summum pontificem.

2. Burlingtoniensis, gallico sermone ad societatem ad fidem propagandam.

3. Pastoralis, a reverendissimo archiepiscopo ad clerum populumque fidelem huius provinciae.

Sequentes quaestiones a patribus pertractandas in concilio proponebat illustrissimus ac reverendissimus Neo-Eboracensis:

1. An aliquid statuendum sit de iurisdictione exercenda in vicina dioecesi a presbyteris qui in limitibus propriae dioecesis sunt constituti.

2. De bonis ecclesiasticis tam mobilibus quam immobilibus et de modo ea possidendi et conservandi.

3. De puerorum catholicorum educatione, et quatenam media sint adhibenda ne eorum fides subiciatur perversionis pericula in locis ubi hi pueri scholas publicas adeunt. Alias quaestiones proponebat illustrissimus et reverendissimus Hartfordensis.

SESSIO PRIMA SOLEMNIS.

Die 1 octobris, qui erat dominica XVII post Pentecosten, anno Domini 1854, convenerunt patres omnes cum suis theologis in aedibus archiepiscopalis, unde, processione ordinata, petierunt metropolitanam ecclesiam Sancti-Patricii, archiepiscopus et episcopi pluvialibus induti ac mitra, sacerdotes autem indumentis sacerdotalibus, stolis nempe et planetis.

Missam de Spiritu sancto celebravit illustrissimus ac reverendissimus dominus episcopus Albanensis, cui adstiterunt admodum reverendus Gulielmus Starra, archidiaconus; reverendus dominus Bernar-

dus Farrell, diaconus; reverendus dominus Daniel Durning, subdiaconus.

Diaconi vero fuerunt iuxta thronum archiepiscopi adstantes admodum reverendus Michael McCarron et reverendus dominus Gulielmus Quinn.

Concionem ad populum habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus.

Absolute sacro, sessio prima solennis huius concilii provincialis habita est.

Praeter patres eadem interfuerunt sequentes: admodum reverendus pater Clemens Boulanger, societatis Iesu, superior missionis Canadensis et Neo-Eboracensis.

Theologi ab episcopis vel secum adducti vel Neo-Eboraci designati:

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo: admodum reverendus Gulielmus Starra, vicarius generalis; admodum reverendus Michael McCarron; reverendus Thomas Martin, ordinis Sancti Dominici;

A reverendissimo et illustrissimo Albanensi: admodum reverendus Ioannes I. Conroy, vicarius generalis;

A reverendissimo et illustrissimo Bostoniensi: reverendus dominus Ioannes M. Forbes;

A reverendissimo et illustrissimo Buffalensi: reverendus dominus Gulielmus Quinn; et reverendus Iosephus Helmprecht, congregationis Sanctissimi Redemptoris;

A reverendissimo et illustrissimo Hartfordensi: reverendus Matthaes Hart;

A reverendissimo et illustrissimo Brooklynensi: admodum reverendus dominus Ioannes Raffener, vicarius generalis;

A reverendissimo et illustrissimo Newarcensi: admodum reverendus dominus Patricius Moran;

A reverendissimo et illustrissimo Burlingtonensi: admodum reverendus dominus Petrus M. Mignault.

Adfuerunt etiam reverendus dominus Ieremias W. Cumming, sacrae theologiae doctor; et reverendus dominus Thomas S. Preston, designati secretarii.

Habita est igitur sessio iuxta praescripta pontificalis Romani.

Perlecta sunt decreta concilii Tridentini de professione fidei et de residentia; et fidei professio iuxta formulam a Pio IV propositam emissa est.

FORMA IURAMENTI.

[Vide supra col. 9 A - 10 C.]

Tandem benedictione solenni ab illustrissimos ac reverendissimo archiepiscopo impertita, omnes processionaliter ad aedes archiepiscopales reversi sunt.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

Feria secunda, die 2 octobris habita.

Hora 10 ante meridiem, conveniunt patres rochetis et mozettis induti in sacristia ecclesiae metropolitanae ad congregationem habendam. Praeter patres adfuerunt tantum concilii secretarii.

Quaestiones a patribus propositae quatuor congregationibus theologorum delatae sunt:

Primae congregationi, cui intersunt admodum reverendi domini Gulielmus Starra, Patricius Moran, et Ioannes Raffener, quaestio de bonis ecclesiasticis.

Secundae congregationi cui intersunt admodum reverendus Michael McCarron, reverendi domini Ioannes M. Forbes et Matthaes Hart, quaestio tertia de iurisdictione in dioecesi vicina exercenda.

Tertiae congregationi, cui intersunt admodum reverendi domini Clemens Boulanger, societatis Iesu,

Petrus M. Mignault et Ioannes J. Conroy, quaestio prima de puerorum educatione.

Quartae congregationi, cui intersunt reverendi domini Iosephus Helmprecht, congregationis Sanctissimi Redemptoris, et Gulielmus Quinn, alia quaestio ab illustrissimo Hartfordensi proposita.

Latum est decretum primum: *Patres concilii*.

Cum hora advenisset qua de episcopo ad sedem Portlandensem nominando agendum esset, recesserunt secretarii.

CONGREGATIO PRIMA PUBLICA.

Eodem die, hora 3 post meridiem, in ecclesia metropolitana habita.

Aduere patres omnes necnon theologi a patribus vel adducti vel designati. Quaestiones [† quae] congregationibus theologorum mane delatae, a reverendissimo archiepiscopo et aliis patribus sunt elucidatae.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

Feria tertia, die 3 octobris habita.

Aduere patres omnes cum concilii officialibus. Argumentum erat inter patres de quaestione quinta. Quaestio sexta congregationi primae theologorum delata est. Actum est etiam de quaestionibus VII, VIII et IX.

Quaestio decima delata est congregationi secundae theologorum.

Ad mentem Buffalensis argumentum, erat inter patres utrum expediat sanctae sedi supplicare pro permissione incipendum adhibendi ad offertorium in missa cantata quae sine diacono et subdiacono celebretur. Attamen caeteri patres responderunt *negative*.

Ab Albanensi quaestio allata est utrum aliquid statuendum sit de foliis publicis quae catholicum nomen prae se ferunt et negotia ad ecclesiam eiusque ministros pertinentia in typis pertractant. Quaestio haec congregationi particulari theologorum est commendata. Congregationi huic intersunt admodum reverendus dominus I. I. Conroy, admodum reverendus Patricius Moran, reverendus dominus Iuannes M. Forbes.

Alia quaestio: „quoniam banna matrimonii publicanda in provincia nostra mox erunt, quid domicilium constituere hisce in regionibus sentiantur?“ commendata est congregationi theologorum cui intersunt admodum reverendus dominus Gulielmus Starra, admodum reverendus dominus Petrus M. Mignault, reverendus dominus Matthaens Hart.

CONGREGATIO SECUNDA PUBLICA.

Eodem die, hora 3 post meridiem.

Sententiae theologorum de quaestionibus sibi a patribus traditis in lucem prolatae sunt. De hisce quaestionibus argumentum inter theologos patribus interrogantibus habitum est.

SESSIO SECUNDA.

Die 4 octobris.

Hora 9 ante meridiem, convenerunt in ecclesia patres omnes et theologi. Missam pro defunctis praesulibus huius provinciae celebravit illustrissimus ac reverendissimus dominus episcopus Burlingtoniensis; cui adstiterunt admodum reverendus Gulielmus Starra, archidiaconus, reverendus dominus Bernardus Farrell, diaconus, reverendus dominus Daniel Durning, subdiaconus.

Finita missa, concionem ad populum habuit illustrissimus et reverendissimus dominus Buffalensis.

Absolutio a reverendissimo et illustrissimo domino Neo-Eboracensi facta est, qua finita, praelati omnes pluvialia et mitras sumpserunt, et habita

est sessio secunda sollemnis ad normam pontificalis Romani; hodie tamen nulla lecta sunt decreta.

CONGREGATIO PUBLICA TERTIA.

Eodem die, hora 3 post meridiem habita.

Agitur apud patres de quaestionibus theologiae iam subiectis, et multa in medium allata sunt, sed propter temporis brevitatem rerumque considerandarum gravitatem placuit reverendissimis ut denuo in congregationibus de iisdem quaestionibus ageretur.

CONGREGATIO PRIVATA TERTIA.

Feria quinta, die 5 octobris, hora 10 ante meridiem.

Aduere patres omnes cum officialibus.

Disceptatum est inter patres de iurisdictione a sacerdotibus exercenda in dioecesi vicina, tamen ad nullam regulam stabiliendam ventum est.

De bonis ecclesiasticis et de modo ea possidendi fuit argumentum, et congregatio cui delata fuerat talis quaestio, responderunt non expedire de re conciliariter agere.

CONGREGATIO PUBLICA QUARTA.

Eodem die, hora 3 post meridiem.

Congregationes theologorum quibus commissa fuerant quaestiones hesternae die, responderunt, et lectae sunt earum relationes. Quaestio inter theologos tunc habita est an aliquid de foliis publicis decerni possit, et insuper quid sentiri et statui debeat de domicilio. Denique quaestiones novae a reverendissimo promotore allatae sunt:

1. „An expediat regulam aliquam statuere quae mutuo definiat et explicet officia pastoris eiusque vicarii vel assistentis?“

2. „An expediat decernere ut presbyterium vel pastoralis residentia provideatur in omni casu quo ecclesia existat vel aedificetur, et ut talis residentia sub eodem titulo quo reliqua ecclesiastica bona ab ordinario possideatur.“

Prima quaestio congregationi speciali theologorum data est, cui interfuerunt admodum reverendus dominus Moran, reverendi domini Quinn et Hart.

Quaestio secunda congregationi tertiae tradita est.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA.

Feria sexta, hora 10 ante meridiem.

Aduere patres omnes. Argumentati sunt patres de sacerdotibus ecclesias suas debitis onerantibus, et latum est decretum quod incipit *Cum non raro acciderit*, duobus patribus dissentientibus. Congregatio cui delata est quaestio de puerorum educatione decretum proposuerunt *patribus concilii*, quod, uno dissentiente, latum est. Lata sunt quoque decreta sequentia: *Patribus imprimis visum est, et Haud supervacaneum*. Circa finem, recedentibus secretariis, actum est de erectione sedis Bostoniensis in sedem archiepiscopalem.

CONGREGATIO PUBLICA QUINTA.

Eodem die, hora 3 post meridiem.

Quaestio inter theologos ventilata est an expediat aliquam regulam statuere de officiis pastoris eiusque vicarii.

Congregatione hac ad finem perducta, illustrissimus ac reverendissimus metropolitanus theologos humaniter admodum gratioseque affatus est, eisdem patribus omnium nomine gratias referens propter labores ab eis assidue et alacriter perlatos.

CONGREGATIO QUINTA PRIVATA.

Sabbato, die 7, hora 10 ante meridiem.

Aduere patres, excepto illustrissimo ac reverendissimo promotore, qui propter mortem sororis abfuit.

¹ Legendum *respondit*.

² Legendum *proponit*.

Disceptatum est inter patres de quaestione an A expediat regulam aliquam sancire de residentis pastoralibus erigendis. Latum est decretum *Meminerint sacerdotes, duobus patribus dissentientibus.*

CONGREGATIO SEKTA ET ULTIMA PRIVATA.

Eodem die hora 3 post meridiem.

Adfuerunt patres omnes excepto illustrissimo ac reverendissimo episcopo Albanensi.

Perlectae sunt et approbatae epistolae sequentes: Epistola ad summum pontificem a Bostoniensi conscripta:

Epistola ad societatem ad fidem propagandam:

Epistola pastoralis ad clerum populumque huius provinciae:

Patribus placuit decreta huius concilii ad pedes sanctissimi domini nostri papae deferri per manus Buffalensis. Patribus placuit ut sanctae sedi supplicaretur, facultates iam ad biennium datas renovare, et ad quinquennium benigne concedere.

Delecti sunt Bostoniensis et Buffalensis qui actis a secretariis recte conscribendis invigilarent.

SESSIO TERTIA SOLEMNIS.

Die 8 octobris, qui erat dominica XVIII post Pentecosten.

Hora 10, facta est processio patrum omnium, theologorum et multorum sacerdotum ab aedibus archiepiscopalibus ad ecclesiam metropolitanam. Missam celebravit illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, cui adstiterunt: archidiaconus, admodum reverendus dominus Gulielmus Starrs; diaconus, reverendus dominus Bernardus Farrell; subdiaconus, reverendus dominus Daniel Durning; diaconi autem prope thronum assistentes admodum reverendus dominus Michael McCarron et reverendus dominus Gulielmus Quinn.

Missae absoluta, concionem ad populum habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus Albanensis. Deinde cantati sunt psalmi et orationes iuxta praescripta pontificalia Romani pro ultima sessione. His finitis, patres omnes, decretis super altare maius positis, nomina iuxta ordinem subscribere.

Deinde, astantibus omnibus, factae sunt acclamationes.

ACCLAMATIONES.

Regi saeculorum immortalis. Deo optimo maximo. ipsi honor et gloria in saecula saeculorum.

DECRETA CONCILII.

1. Patres concilii huius Neo-Eboracensis primi provincialis, prae omnibus et ante omnia, reverentiam illam, obsequium atque amorem quibus sanctam sedem apostolicam Romanam prosequantur, in medium proferre et palam proclamare gestiunt. Atque ideo beatissimum pontificem Pium IX tanquam sancti Petri successorem, Christi salvatoris ac magistri nostri vicarium, totius episcopatus ac omnium ecclesiarum caput iure divino constitutum, cui etiam omnia ab ipsis in hac synodo agenda subiecta esse fatentur, corde ac animo agnoscunt et venerantur.

2. Patribus imprimis visum est ea omnia quae in septem conciliis provincialibus Baltimorensibus, necnon in plenario eiusdem civitatis concilio sunt decreta et apostolicae sanctae sedis Romanae auctoritate probata vel respectiva sancta, denuo promulgare: omnesque huiusce provinciae viros ecclesiasticos commovere, eadem ab ipsis, tanquam agendi normam, prae oculis habenda seduloque in omnibus esse servanda.

3. Cum non raro acciderit ut gravia exorta sint mala propter debita a sacerdotibus sive in aedifi-

Chorus: Dignus est dominus Deus noster accipere gloriam et honorem et benedictionem in saecula saeculi.

— Beatissimae matri Dei Mariae virginis, sine labe originali conceptae, laus et honor in aeternum.

Chorus: Beatae illam dicent omnes generationes et sit benedicta in saeculum.

— Beatissimo Pio papae et domino nostro, principis apostolorum successoris, totius ecclesiae capiti ac vero Christi in terris vicario, multi anni et diuturna prosperitas.

Chorus: Effundat super eum Deus noster abundantes divitias gratiae suae et inimicos sanctae sedis ad nihilum reducat.

— Reverendissimo domino archiepiscopo Neo-Eboracensi huius concilii praesuli cum multis annis magnae gratiae.

Chorus: Accipiat benedictionem a Domino in tempore praesenti, et in futuro saeculo coronam gloriae.

— Reverendissimis dominis episcopis qui ad hoc concilium celebrandum accesserunt, incrementum gratiae coelestis et felix ad ecclesias suas reditus.

Chorus: Deus mittat eis auxilium de sancto et de Sion semper tueatur eos.

— Episcopis et presbyteris provinciae huius qui bonum certamen certantes obdormierunt in Domino, sors inter sanctos.

Chorus: Lucem perpetuam et plenam mercedem bonorum operum tribuat eis dominus Deus noster.

— Fidelibus populis provinciarum nostrarum et universo dominico gregi pax a Deo patre nostro, et Christo Iesu filio eius.

Chorus: ipse Deus pacis sanctificet eos per omnia, tribuens eis tempus bene vivendi et spatium bene moriendi.

C — Decreta huius sanctae synodi assidua veneratione prosequamur et fideliter custodiamus.

Chorus: Semper veneremur, semper custodiamus.

— Iuxta monitum apostolicum et propheticum, satagamus nos, fugientes mundi corruptionem, constanter adhaerere Deo, donec occurramus omnes in mensuram aetatis plenitudinis Christi et in terram viventium. Amen, amen.

His finitis, cantatus est hymnus *Te Deum*, necnon ab archiepiscopo orationes praescriptae: et impertita ab eodem benedictione solenni, omnes processionaliter ad aedes archiepiscopales sese receperunt.

candis sive in amplificandis aut ornandis ecclesiis contracta, penitus inhibemus ne sacerdotes, inconsulto ordinario, aere alieno ecclesias gravare praesument.

4. Patres concilii sacerdotes omnes monitos volunt ut quae per plenarii concilii Baltimorensis decreta XII et XIII lata sunt exequi omni studio conentur, eosque Domini et Servatoris nostri nomine, enixe hortantur fidei et moribus puerorum, eorumque vere catholicae institutioni quam maxima cura invigilare, eos praesertim avortendo ab his quae indifferantiam inducere valeant.

5. Haud supervacaneum patres consueverunt sacerdotes monere, eos praesertim qui sive in dioecibus recentere erectis, sive in veteribus dioecibus ex quarum territorio novae sunt desumptae, versantur, ipsis non esse licitum facultates extra limites dioeceseos propriae exercere absque alterius ordinarii consensu.

6. Meminerint sacerdotes qui ecclesiis sive iam aedificatis sive aedificandis sunt praepositi, quam primum operam omni studio dare ut presbyterium seu domus pastoralis, quandocumque fieri potest,

prope ipsam ecclesiam edificetur, atque ordinario A
diocessano prout caetera bona ecclesiastica titule
assignetur.

† Ego Ioannes, archiepiscopus Neo-Eboracensis,
definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Albanensis, definiens
subscripsi.

† Ego Ioannes-Bernardus, episcopus Bostonien-
sis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Buffalensis, definiens
subscripsi.

† Ego Bernardus, episcopus Hartfordensis, de-
finiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Brooklynensis, defi-
niens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Newarcensis, definiens
subscripsi.

† Ego Ludovicus, episcopus Burlingtoniensis, B
definiens subscripsi.

• EPISTOLA AD SANCTISSIMUM.

Beatissime pater.

Quae a nobis in prima Neo-Eboracensi synodo
provinciali, cui hodie finem facimus, acta et decreta
sunt, haec omnia, († prout) auctoritate tua aposto-
lica atque iudicio supremo firmanda vel emendanda,
sanctitati tuae, qua maxima possumus et debemus
obedientia, subiicimus. Reverendissimus et illustris-
simus episcopus Buffalensis, qui hac in parte procu-
ratoris nostri vices gerit, concilii acta sanctitati
tuae porriget, et omnia, si opus fuerit, fusius
exponet.

Felicem quidem existimamus insignem istum
antistitem, cui contigit te, omnium fidelium patrem,
adire et praesentem colloqui; futurumque speramus C
ut dum ipse ad pedes paternitatis tuae provolutus,
amantissimi obsequii nostri sensus exprimet, tu in
nos etiam et populos nobis commissos mentis
oculos advertas, apostolicamque benedictionem ef-
fundas.

Interea, superni Patris misericordiam precamur
ut te, totius ecclesiae summum rectorem, elisa
christiani nominis hostium superbia, consilii que
devictis, felicem diu incolumemque conservet.

Neo-Eboraci, die 7 octobris, anno Domini 1854.

EPISTOLA

ad societatem ad fidem Propagandam.

New-York, 9 octobris 1854.

Messieurs les membres des conseils de l'œuvre de la
Propagation de la foi.

Messieurs.

Nous venons, avec l'aide de Dieu et à la grande
édification des fidèles, de terminer heureusement le
premier concile de la nouvelle province de New-
York. Notre premier besoin, après nous être adres-
sés au père commun des fidèles, est d'exprimer
d'une voix unanime notre reconnaissance à la so-
ciété de la Propagation de la foi.

Dans le vaste territoire, qui forme maintenant
la province ecclésiastique de New-York, il n'y avait,
il y a trente ans, que deux évêques, onze prêtres et
environ quarante mille catholiques: aujourd'hui nous
y comptons un archevêque avec huit suffragants,
tout près de cinq cents prêtres et environ un mil-
lion de catholiques.

A la vue de ces progrès rapides de notre sainte
religion, il nous est impossible de ne point reporter

nos pensées vers cette société admirable de la
Propagation de la foi, à laquelle nous sommes en
grande partie redevables pour un si grand bien-
fait; il nous est également impossible de nous
séparer sans vous témoigner notre reconnaissance.
A vous, messieurs, qui en êtes les représentants, et
en distribuez les fonds avec tant de sagesse. Ces
millions de pauvres immigrants, qui se rendent an-
nuellement dans nos diocèses respectifs, et qui trou-
vent, grâce à votre charité, des prêtres et des
autels; ces pauvres brebis égarées, que nous avons
la consolation de ramener tous les ans dans le ber-
cail de l'unique pasteur; ces nombreux orphelins
tendrement élevés par nos bonnes religieuses; ce
nombre encore plus grand de jeunes enfants pré-
servés dans nos écoles catholiques du poison de
l'hérésie; ce corps de missionnaires sélés, que vous
soutenez par vos prières et vos aumônes, tous nos
fidèles, en un mot, unissent leur voix à la nôtre B
pour vous témoigner leur vive et bien sincère re-
connaissance.

Depuis longtemps, messieurs, nous désirions
établir parmi nous la société de la Propagation de
la foi, mais les circonstances dans lesquelles nous
nous trouvons, ne nous ont pas permis de le faire
dans tous les diocèses. Les pères du concile de
New-York ont résolu de prendre des mesures im-
médiates pour la propager dans leurs diocèses, et
ils s'empresent de vous communiquer cette réso-
lution adoptée unanimement dans leur première
assemblée.

Il est malheureusement trop certain qu'il existe
maintenant dans ce pays des coalitions secrètes et
puissantes, dont le but n'est rien autre que d'abo-
lir le catholicisme aux Etats-Unis. Témoin les in-
sultes, les calomnies journalières auxquelles nous
sommes exposés, témoin ces églises que l'on a in-
cendiées ou démolies. A Dieu ne plaise que nous
soyons découragés. Marie immaculée est notre
puissante et glorieuse protectrice, et l'extension déjà
si grande du catholicisme parmi nous, est un gage
des miséricordes de Dieu sur notre église. Oui,
nous en avons la conviction, Dieu veut communi-
quer la lumière de la foi à ce peuple qu'il a con-
quis par le sang de son fils: nous disons plus,
Dieu veut se servir de notre nation, pour ramener
à la vérité ces peuples éloignés auxquels elle a
accès par l'extension de son commerce.

Permettez nous donc, messieurs, de solliciter
instamment la continuation des secours que vous
nous avez accordés. Le bien que ces allocations
nous aideront à opérer, est un bien qui aura des
effets permanents. Nous vivons au milieu d'un
peuple intelligent, civilisé, sur un territoire vaste
D et fertile: il nous est donc donné d'espérer, sui-
vant le cours ordinaire de la providence, que nos
institutions pieuses seront une source de sancti-
fication pour la génération présente et pour celles
à venir, au milieu d'un peuple qui parait des-
tiné à jouer un grand rôle dans l'histoire des
nations.

Il nous est impossible, dans une lettre, de vous
exposer l'étendue de nos besoins. Si nous nous
réjouissons d'avoir pu établir quelques écoles et
orphelinats, notre cœur est navré de douleur en
pensant que la plus grande partie de nos enfants
reste exposée aux dangers de l'erreur, à la con-
tagion du mauvais exemple, sans un nombre suffi-
sant de maîtres pour les instruire, de prêtres pour
les sanctifier par les sacrements. Souvent nous
nous réjouissons d'apprendre qu'une nouvelle église
vient d'être consacrée au culte catholique, mais
plus souvent encore nous gémissons de voir des

paroisses entières sans pasteurs pour les guider, sans ressources pour construire une modeste chapelle. Cependant notre population catholique devient tous les ans plus nombreuse par l'immigration, de sorte que les évêques des villes, même les plus florissantes, sont souvent à plaindre, ne pouvant suffire à leur construire des églises à proportion de leur nombre toujours croissant. De plus il est dans la province de New-York des évêchés récemment érigés, où il faudrait se procurer un clergé plus nombreux, des églises, des séminaires, où tout, en un mot, est à créer. C'est donc à juste titre, et j'ose le dire avec confiance, que nous vous prions de nous continuer vos allocations. Il nous reste à vous bénir de tout notre cœur, et à vous assurer de la reconnaissance et du respect de tous les pères de notre concile.

EPISTOLA PII PAPAE IX

venerabilibus fratribus Ioanni, archiepiscopo Neo-Eboracensi; Ioanni, episcopo Albanensi; Ioanni Bernardo, episcopo Bostoniensi; Ioanni, episcopo Buffalensi; Bernardo, episcopo Hartfordensi; Ioanni, episcopo Brooklynensi; Iacobo, episcopo Newaracensi; et Ludovico, episcopo Burlingtoniensi, in Foederatis Americae regionibus, Pius papa IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Obsequentissimas litteras a vobis subscriptas reddidit nobis venerabilis frater Ioannes, episcopus Buffalensis, quem omni benevolentia excepiimus, ac de vestris rebus loquentem libentissime audivimus. Non mediocre certe, ex ipso venerabili fratre et eisdem vestris litteris, iucunditatem cepimus, cum magis atque magis noverimus quae sit egregia vestra erga nos et hanc Petri cathedram, catholicæ veritatis et unitatis centrum, pietas, amor et observantia. Ac perlibenter intelleximus quae episcopali sollicitudine primam Neo-Eboracensem provinciam synodum concelibrandam curastis, cuius acta more maiorum ad nos misistis ac precati estis, ut illa probare, vel etiam, ubi opus sit, emendare velimus. Congruum responsum accipietis a nostra congregatione fidei propagandae praeposita, cui eisdem synodi acta cognoscenda mandavimus, et in litteris ipsius congregationis novum habebitis documentum praecipuae benevolentiae, qua vos, venerabiles fratres, ecclesiaeque vestras impense prosequimur. Interim vero, dum vos certiores facimus, vestris votis a nobis perlibenter fuisse obsecundatum in eligendo novo Vindeleni seu Portlandensi episcopo, haud possumus, quin meritis laudibus efferramus pastorem vestram sollicitudinem, qua impulsus, ex sacrorum canonum praescripto convenistis in unum, et invocato Spiritus sancti lumine, communicatisque invicem consiliis, ea constituere studuistis, quae ad cleri disciplinam, populi fidei pietatem magis magisque fovendam, ad vitiorum germina convellenda seductionisque pericula propulsa, ac inventum vera fide solidaque virtute accuratius instituendam conducere queant. Dum autem hanc vestram solum catholicis antistitibus plane dignum summopere commendamus, vobis addimus animos, ut divino auxilio freti, pergatis maiori usque alacritate omnes vestri munera partes implere, nihil unquam intentatum relinquentes, quo sanctissima nostra religio eiusque salutaris doctrina in istis regionibus maiora incrementa suscipiat, ac miseri errantes ad salutis semitam redeant. Nullis

A vero curis, consiliis et laboribus unquam parcite, venerabiles fratres, ut, si in vestris dioccesibus reperiantur infideles, qui sedent in tenebris et umbra mortis, illos evangelicæ legis luce illuminare et Christo sacrificare valeatis. Quo vero facilius vestrarum diocesium indigentis consulere, et navos ac industriae operarios habere possitis, qui auxiliariam vobis in vinea Domini excolenda operam praebent, optamus vehementer, quemadmodum nonnullis e vestre ordinis, hic in Urbe non levi animi nostri gaudio, occasione dogmaticæ nostrae definitionis de immaculato Deiparæ conceptu commemorantibus, iam significavimus, ut, celsitis consiliis consociatisque viribus, proprium vestrae nationis clericorum collegium in hac ipsa alma urbe nostra erigere velitis. Nam pro vestra sapientia probe nocitis quantas in istas dioceses ex eiusmodi institutione utilitates possunt redundare. Hoc enim pacto iuvenes a vobis electi, et in hanc urbem missi in spem religionis, veluti in plantario crescent, qui pietate bonisque artibus hic imbuti, et incorruptam doctrinam ex ipso fonte hauferint, ac ritus sanctissimasque caerimonias ex ecclesiae omnium matris et magistrae more institutisque addiscentes, atque optimis disciplinis excolti, cum in patriam redierint, vel parochi vel concionarii vel praepositi manus rite obire, atque exemplo vitae populo praeferre, rudemque plebem erudire, et errantes ad veritatis et iustitiae semitas reducere, doctrinaeque praesidiis insidiantium hominum fallacias refellere et insaniam redarguere poterunt. Si huic nostro desiderio, quod spirituale istarum regionum bonum unico spectat, vos obsecundare volueritis, nos certe, quantum in nobis erit, haud omittemus, vos omni studio iuvare, ut idem collegium constituere possitis. Denique, persuasum habetis velimus, feridas clementissimo misericordiarum patri preces a nobis offerri, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper affundat, quae in dilectas quoque oves vobis commissas copiose descendant. Atque horum auspiciis, et studiosissimae nostrae in vos caritatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vestrum singulis, et universis istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus paramanter impertimur. Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die prima Ianuarii anno 1855, pontificatus nostri anno nono.

Pius papa IX.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Referente eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Benedicto Barbarino, in generali sacrae congregationis de Propaganda fide conventu habito die 30 aprilis 1855, eminentissimi ac reverendissimi patres censuerunt acta et decreta primi concilii provincialis Neo-Eboracensis, quod celebrari coepit die 30 septembris, absolutum vero est die 8 octobris anni 1854, nonnullis modificationibus adhibitis iuxta habitam instructionem, esse approbanda.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam illustrissimo domino nostro Pio divina providentia papae IX relatam per infrascriptum secretarium, die 13 mensis maii anni 1855, sanctitas sua benigne probavit et vulgari mandavit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 9 Iulii 1855.

I. Ph. cardinalis Franzoni, praefectus.
Al. Barnabo, a secretis.

LITERAE PASTORALES.

The archbishop and bishops of the province of New York, assembled in provincial council in the metropolitan church of New York, to the venerable clergy and beloved laity of their charge, health and benediction.

Venerable brethren of the clergy, and beloved brethren of the laity.

The objects for the attainment of which we have been assembled in provincial council are now accomplished, so far as depends upon us. Our labors require the approval of the supreme bishop of the catholic church, the successor of saint Peter. Our decrees are few in number, and bear exclusively on subjects of ecclesiastical discipline.

The prayers which you ceased not to offer up to almighty God for some time previous to the holding of this provincial council, and during its session, invoking the presence of the holy Spirit to guide its deliberations, have not, we trust, been in vain. The confidence with which our experience of your zeal and fidelity inspires us, tends greatly to alleviate the burden and responsibility of the episcopal office with which we are charged. Each bishop has borne testimony to the fulness of your faith, the ardor of your zeal, and the abundance of your charity, which have consoled and encouraged him in his efforts to extend the kingdom of Christ in the dioceses committed to his care. But still, before separating, we deem it expedient to address you in the accents of one united voice. This will not be unexpected on your part, venerable brethren of the clergy, who are associated with us in the great work of the salvation of men, which Christ commenced on earth, and which he, the bishop and pastor of our souls, continues, and will continue to carry on, through the ministry of his church, to the end of time. To you also, beloved brethren of the laity, our words will be acceptable. By you, no less than by your pastors, they will be received with affectionate joy and reverence. Nor should it be otherwise; for we are all members of the one, holy, catholic and apostolic church. Now this church is the divinely organized visible society, in which, and through the agency of which, our adorable redeemer proposed to diffuse to the ends of the earth, to perpetuate to the consummation of the world, and apply individually and personally to each, as generation succeeds generation, the merits of his sacrifice on the summit of calvary, when he died once for all. This application to us individually of his merits, is by a worthy reception of the sacraments. But to be entitled to a participation of the sacraments, we must be, in the communion of his church, members of his mystical body. For this, it is necessary to have faith in his doctrine. "He that believeth and is baptized, shall be saved: he that believeth not, shall be condemned." The truth of christianity being once established, is established for all time, and for all eternity. It is true, the church has not hesitated to admit infants to her communion by baptism, since the habit of faith is communicated to them by that holy sacrament. But she imposes on their parents or sponsors the obligation of seeing them instructed in the principles of the christian doctrine, in proportion as their reason is developed, and as they become capable of believing and professing the same. But as regards adults, we are taught, that without faith it is impossible to please God:

Archiepiscopus et episcopi provinciae Neo-Eboracensis in provinciale concilium collecti, metropolitana in aede Neo-Eboracensi, venerabili clero et dilectis laicis suae curae commissa, salutem et benedictionem.

Venerabiles fratres clerici, et carissimi filii laici¹.

Quae res conventibus nobis in provinciale concilium erant propositae, eas, quoad in nobis quidem situm erat, confecimus; nostri enim labores supremi antistitis ecclesiae catholicae, successoris sancti Petri, approbationem requirunt. Decreta autem nostra numero pauca sunt et ad ecclesiasticam duntaxat disciplinam pertinent.²

Nec vero eas proces, quas et aliquamdiu antequam haberetur provinciale concilium, et dum habebatur, omnipotenti Deo sine intermissione obtulit, ut eiusdem deliberationibus conciliaretur Spiritus sancti praesentia, effectu suo, uti confidimus, curarent. Fiducia enim, quam ex vestra explorata religione et fidelitate sumimus, magnam vim habet ad levandum onus et periculum episcopalis muneris, quod sustinemus. Et episcopi quidem collaudant pro se quisque fidei vestrae plenitudinem, zeli fervorem, caritatis abundantiam, quae ipsos, in sua quemque dioecesi regnum Christi propagare conantes, recreant confirmantque. Neque eo minus tamen faciendum putamus, ut, priusquam hinc discedimus, vos quasi communi voce alloquamur. Quod vobis profecto, venerabiles fratres sacerdotalis ordinis, non praeter expectationem accidet, quos socios habemus magni operis humanae salutis: quod opus Christus in his terris inchoavit, et idem ipse, episcopus et pastor animarum nostrarum, ecclesiam ministerio exercere pergit ac porro perget usque ad consummationem saeculi. Vobis quoque, carissimi fratres laici, accepta erit nostra vox, nec minus a vobis quam a vestris pastoribus, cum pio gaudio reverentiaque excipietur. Neque enim secus fieri potest, cum simul omnes unius sanctae, catholicae et apostolicae ecclesiae membra. Est autem haec ecclesia divinitus constituta visibilis societas, in qua et cuius opera adorandus redemptor noster sacrificii sui, quod in summa calvaria semel pro omnibus mortuus obtulit, merita in omnem terram diffundere, usque ad finem temporum propagare, et unicuique proprie ac singulatim, dum aliae atque aliae hominum aetates sibi succedunt, applicare decrevit. Talis autem eius meritorum applicatio digna sacramentorum susceptione efficitur. Ius vero participandorum sacramentorum ita demum acquiritur, si communione ecclesiae Christi contineamur et membra mystici eius corporis simus. Quod ut fiat, eiusdem doctrinae credamus necesse est; nam „qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur“³. Christianae autem doctrinae veritatis postquam est semel stabilita, in omne tempus atque adeo in aeternum stabilita est. Ecclesia minime dubitavit, illa quidem infantes ad suam communionem per baptismum admittere, quod his fidei habitus hoc sancto infunditur sacramento; eadem tamen horum parentibus vel sponsoribus iniungit, ut eos christianae doctrinae principiis imbuendos curent, prout eorum mens et ratio confirmatur, ipsique idonei sunt ad eam doctrinam credendam ac profitendam. Adultorum vero alia ratio est; scimus enim, sine fide impossibile esse placere Deo⁴. Itaque, nusquam in sacris libris relatum legitimus, quemquam

¹ Verbo curata ab editoribus *Collectionis Laecensis*.

² Marc. XVI, 16.

³ Heb. XI, 6.

and hence in the sacred writings there is no instance on record in which any one was admitted to the sacraments, or aggregated to the communion of saints, who had not previously believed and made profession of his faith. „Now faith comes by hearing, and hearing by the word of God.“

Neither need we inform you that the church is the depository of faith, the witness of the doctrines revealed by Christ and propagated by his apostles and their successors. In regard to this, our divine Lord himself declares, „He that will not hear the church, let him be to thee as the heathen and the publican.“

Thus, dearly beloved brethren, our divine saviour himself sends us to his church. Whilst he was on earth, he alone was infallible. But as he came to enable man to honor his creator by the supreme homage of the intellect and of the heart, that undoubting trust in the veracity of God, which the simple word faith, namely divine faith, implies; so before returning in his risen and glorified humanity, to take his seat at the right hand of God, he appointed and instituted a visible church to which he communicated his own infallibility, so that she might be the universal and perpetual witness of his doctrine, whose living voice all men might hear, and hearing which, might obtain the heavenly gift of faith, believe, be baptized and saved. And whatever may be our personal unworthiness, the eyes of our soul ever turn with affection and reverence to the contemplation of the holy church of the living God, the pillar and ground of the truth. Of her it is said, in the persons of his apostles, — „And Jesus coming, spoke to them saying, — All power is given to me in heaven and on earth. Going therefore, teach ye all nations, baptizing them, in the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Ghost, — teaching them to observe all things whatsoever I have commanded you: and behold, I am with you all days, even to the consummation of the world.“ And again — „Go ye into the whole world, and preach the Gospel to every creature.“ And still more, — „He that heareth you, heareth me, and he that despiseth you, despiseth me; and he that despiseth me, despiseth him that sent me.“

Under such instruction from their divine master, the apostles understood the sublime mission confided by him to them and to their legitimate successors. Accordingly, after the ascension of their Lord, and after having received the promised Paraclete on the day of Pentecost, they enter on the discharge of their ministry, with the confidence that to them was committed the deposit of faith, and the right to speak in the name and with the authority of Christ himself. And although the Holy Spirit had been given to them in the form of fiery tongues, still, when a question of practical importance to the church arose, they did not overlook the ordinary means of human inquiry in its determination. This we perceive in the proceedings of the council of Jerusalem. The testimony of each of the apostles is listened to with respect, as each in turn felt authorized or moved to utter the same. And when all who wished to speak had expressed their sentiments, there was one voice heard above the rest, not by the loudness of its tone, but by the height, and breadth, and depth of its authority, as declaring the decision. Of course, this was the voice of

ad sacramenta esse admissum aut sanctorum communioni aggregatum, qui non ante credidisset eamque fidem professus esset: „Fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.“¹

Neque illud necesse est vos doceri a nobis, ecclesiam custodem esse fidei earumque doctrinarum, quae a Christo revelatae sunt, ab eius apostolis horumque successoribus propagatae. De hac Christus ipse sic pronuntiavit: „qui ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.“²

Itaque, carissimi fratres, ipse divinus Salvator noster ad suam nos mittit ecclesiam. Qui quidem dum erat in terris, solus ipse ita docebat, ut falli non posset. Sed quoniam ad hoc venerat, ut hominem idoneum redderet ad creatorem suum colendum summo intellectus sui animique obsequio. Id est, certissima illa Dei veritatis fiducia, quam ipsa vox fidei, divinae fidei scilicet, comprehendit: ideoque, priusquam in sua ex mortuis excitata gloriataque humanitate illuc, unde venerat, rediret ut sedem suam ad dexteram Dei collocaret, constituit ordinavitque ecclesiam, quam, instar sui, ab errore immunem praestitit; ita ut universalis et perpetua fieret ipsius doctrinae testis; cuius vivam vocem omnes homines audire possent; qui vero audissent, accepto coelesti fidei dono, crederent, baptizarentur et salvi fierent. Neque obstat ulla propria indignitas, quominus oculos animarum nostrarum pie ac reverenter convertamus ad contemplandam sanctam illam „ecclesiam Dei vivi, quae est columna et firmamentum veritatis.“³ Huic in persona apostolorum dictum est: „Et accedens Iesus locutus est eis, dicens: data est mihi omnis potestas in caelo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis; et ecce ego vobiscum cum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.“⁴ Et iterum: „Euntes in mundum universum, praedicante evangelium omni creature.“⁵ Et imprimis illud: „Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit; qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.“⁶

Ex his divini magistri praeceptis intellexerunt apostoli, quam excellens ab illo manus sibi et legitimis successoribus suis demandata esset. Itaque, postquam Dominus in caelum ascendit, et ipsi promissum Paracletum acceperunt die Pentecostae, continue ministerium suum exercere coeperunt, ea conscientia freti, sibi commingum esse depositum fidei et factam potestatem ipsius Christi nomine et auctoritate loquendi. Quamvis autem Spiritus sanctus illis datus esset in morem ignearum linguarum, si qua tamen ad ecclesiasticam vitam magni momenti exstiteret quaestio, in ea decidenda humanam inquirendi diligentiam minime praetermittabant. Quod quidem ex concilii Hierosolymitani exemplo intelligi potest. Nam uniuscuiusque apostolorum reverenter auditum est testimonium, prout cuique ordine suo dicendi facta est copia aut indita voluntas. Postquam autem omnes, quibus visum erat, sententiae suae dixerunt, tum una praeceteris audita vox est, non utique propter vim et contentionem, sed propter altissimam, amplissimam et profundissimam auctoritatem, quae sententiam pronuntiavit. Nimirum Petri illa vox fuit, qui non

¹ Rom. X, 17.

² Matth. XXIII, 17.

³ I Tim. III, 16.

⁴ Matth. XXVIII, 19-20.

⁵ Marc. XVI, 15.

⁶ Luc. X, 16.

Peter — not the first to speak, but by divine right the first to express the general decision. His privilege it was, "being once converted, to confirm his brethren." Accordingly, his words contain the whole force of the first decree promulgated in the first council recorded in the annals of the christian church. The substance of the decree is not so important to us as the form in which it is expressed, indicating the perfect consciousness of the whole mission which Christ, our Lord, had committed to Peter and his apostolic associates and their successors, — "It hath seemed good to the Holy Ghost and to us."

In this first synod, the church spoke in her divinely appointed corporate capacity. Her decision and that of the Holy Ghost were one and the same. And so it has ever been, even down to the present day. Such, dearly beloved brethren, is the glorious church of Christ, of which you are ministers and members.

It is quite unnecessary for us, dearly beloved brethren, to remind you, that neither Christ nor his apostles, nor their successors, nor the members of his church, were ever favorites with the god of this world. Our divine redeemer was put to death on the cross; the apostles sealed their ministry by martyrdom; the church, so perfect in herself as a divine organisation, but yet, dimmed in her glory by the imperfection of her members, has been ever an object of hostility on the part of princes and rulers, and of the world at large. She was launched into this world to struggle against its evil propensities. And if we are astonished at the hostility she has had to encounter, we may also be grateful for the victories which she has won. If any one will review the trophies of her martyrs, the brilliant testimony of her confessors, the angelic purity of her virgin daughters, the efforts of religious communities to meet, one after another, all the wants and trials under which humanity suffers, he will perceive that if she had not been instituted of God and sustained by him, she never could have accomplished such wonderful results in such a world as ours. The persecution of the sword, except in remote and barbarous nations, has come to an end. But there is another persecution. It is of petty sovereigns or rulers in some countries, and of popular prejudice in others. To this latter, dearly beloved brethren, God has in his providence permitted you to be exposed. And yet, clinging, through the medium of your pastors, to that everlasting rock on which Christ built his church, and against which the gates of hell shall never prevail, you have nothing to fear. We live in a country in which the rights of conscience are publicly and authoritatively recognized. Our fellow-citizens, though not of our religious communion, are yet deeply imbued with this principle of our government and institutions. Prejudice, indeed, may from time to time break forth against us in forms more or less violent. But there is, we may reasonably hope and believe, a residuum of sound and just judgment in the minds of the American people, which will prompt and sustain them to preserve and carry out the just and wholesome equality of our laws and constitution. Should any portion of the community assail you, as if you were unworthy to be members of this free and enlightened republican government, let your refutation of their calumnies be less in writings and in words, than in deeds and actions. Your first duty is supreme loyalty to God and your own holy faith. Your

primus dixit, sed ex divine iure primus universorum sententiam expressit. Nam haec illius erat prerogativa, ut aliquando convocatus confirmaret fratres suos. Itaque, ut consentaneum erat, cum verbis continetur tota vis primi decreti in eo concilio editi, quod primum in christiana ecclesia annalibus memoratur. Illud autem decretum non tam ipse re quam forma verbisque animadverti a nobis meretur. Hinc enim oriet certissima conscientia totius missionis, quae a Christo domino in Petrum eiusque in apostolatu collegas et horum successores profecta est: „Visum est Spiritui sancto et nobis.“

In prima illa synodo sic locuta est ecclesia, ut divinitus constituta societas atque persona. Una enim eademque fuit et ipsius et Spiritus sancti sententia. Idemque perpetuo usu venit usque in praesentem diem. Talis est igitur, carissimi fratres, gloriosa Christi ecclesia, cuius ministri estis et membra.

Plane supervacaneum sit, dilectissimi, admonere vos, neque Christum, neque eius apostolos aut horum successores, neque ecclesiae membra Deum huius saeculi unquam habuisse fautores. Divinus redemptor noster crucis supplicio necatus est; apostoli ministerium suum martyrio consecrarunt; ecclesia, natura sua perfecta illa quidem, ut divinum institutum, ipsi tamen eorum saeculis infusata, nunquam non infensus habuit principes potentesque et mundum universum; in quem est immissa, ut pravae eius cupiditates impugnaret. Quodsi miramur hostiles insectationes in quas incurrit, est profecto etiam, quod nobis gratulemur de victoriis quas reportavit. Si quis enim recolare velit eius martyrum trophaea, confessorum praeclara testimonia, angelicam castimoniam virginum, quas peperit, industriam, qua aliae ex aliis religiose familiae omnes necessitates et serumnas, quibus humanum genus conflictatur, sublevent: ne is intelliget, illam, nisi a Deo et condita esset et sustentata, nunquam res tam mirabiles in tali mundo, qualis est hic noster, effecturam fuisse. Cruenta quidem persecutio, praeterquam apud remotas et barbaras nationes, iam desiit. Sed nimiram aliud est persecutionis genus, quod alibi a parvis principibus rectoribusve, alibi a populari errore profisciscitur. Et huic quidem posteriori malo, carissimi fratres, obitici vos patitur providentia divina. Quamquam, si per pastores vestros aeternae illi petrae, super quam Christus aedificavit ecclesiam suam, et adversus quam portae inferi non praevalerunt, adhaeratis, non est vobis quidquam timendum. In ea enim regione vivimus, in qua iura, quae ad conscientiam pertinent, publica lege atque auctoritate sancita sunt. Nostrae civitatis, etiam nobiscum religionis communione non sociati, tamen regiminis huius atque institutorum sunt ratione penitus imbuti. Sane non venire potest, ut insitae iniquae opiniones interdum in nos magis minusve vehementer erumpant. Verum non immerito sperare et credere possumus, residere in animis Americanorum hominum aliquantum sani et aequi iudicii, quo excitentur ac iuventur ad iustam ac salutarem legum nostrarum et institutorum aequalitatem tuendam atque servandam. Quodsi qui eorum, quibuscumque vitiis, vos aggrediantur, quasi indigno scilicet huius liberae et sapientis reipublicae societate, sic horum calumniis refellite, ut non tam in scriptis aut verbis quam in rebus ipsis et factis posita sit vestra defensio. Officiorum autem vestrorum primum est summa erga Deum et sanctam religionem fides; secundum vero, illo quidem ordine inferius, idem tamen in suo genere summum, fides

second, subordinate, but in its own sphere, equally supreme, loyalty to your country, in all her vicissitudes of prosperity or of adversity, if God should so permit her to be tried. Next to your country, in this secondary order, your families, your kindred, your neighbours, your friends and enemies, your countrymen, and all mankind. Be obedient to the laws. Let pastors be zealous that no one professing the catholic name shall bring disgrace upon the church by disorderly conduct or contempt for the laws of the land, every violation of which involves an attempt, so far as it goes, to overthrow and uproot society from its foundations.

Now God, dearly beloved brethren, has created mankind a universal brotherhood. Besides the divine testimonies of revelation, this is evident from the fact that he has placed us on this earth, which is a limited space, and from which, unless by crime, there is no mode of escape, except as he in the order of his mysterious providence calls one after another from time into eternity. We in this country ought to be more, especially grateful to his providence, that, while our population is yet sparse, our boundaries are exceedingly extended; so that there is no reasonable pretext for disagreement among our citizens on any subject, and especially none on a subject of religion. Still, dearly beloved brethren, it is not to be disguised that a hereditary and, in some instances, bitter prejudice prevails even in this free and enlightened country against our holy faith. On this account, alike at the present time, and during the trials which God may still have in store for you, as the crucible through which you may have to pass, we look to your conduct as the best refutation which can be presented in attestation of the solidity of your faith as christians, of your loyalty as citizens, and of the silliness of the prejudice which arrays itself against you.

We are aware, dearly beloved brethren, that on this point you are assailed with remarks to the effect, that wherever the catholic church prevails there is poverty; and our enemies also add, ignorance. It is of little importance whether these observations be true or not. Our divine redeemer, and the holy apostles, whom he sent forth, have so described the church, that, if she were a favorite with the world — if she were rich and powerful — if she were cherished of princes — if she were a favorite of the multitude — in short, if she lived by any other life except the immortality with which God, her founder, has made her eternally vital, she would no longer be the church described in the sacred pages. You would not be able to recognize her according to the description given of her by our blessed saviour. The woes which he pronounced against the world, and against the rich, and against the proud, would be woes pronounced against her, if she were by possibility a favorite with this world. Be not therefore discouraged; but rather see in these reproaches a verification of the prophecies by which our redeemer described the character and career of his church as necessarily in perpetual antagonism with the spirit of the world.

It is already known to you, dearly beloved brethren, that, according to the general law and custom of the church, the bans of holy matrimony are henceforward to be published, in the appropriate places, previous to the administration of that holy sacrament. By the laws of several of the states within this province, this publication of bans has been required, for many years past. Henceforth it is to be universal for all catholics,

erga patriam cum in prospera eius fortuna, tum etiam in adversa, si quando illam Deus calamitatibus exerceri permiserit. Patriam proxime sequuntur, in hoc inferiore officiorum genere, vestras cuiusque familiae, necessarii, vicini, amici et inimici, populares, denique caeteri homines universi. Obtemperate legibus. Videant diligenter sacerdotes, ne quis catholicum nomen professus ecclesiae dedecus afferat morum immodestia aut patriarum legum contemptu; quas quisquis violat, facit, quantum in se est, ut evertatur societas et ex fundamentis suis convellatur.

Enimvero, fratres carissimi, homines sic creavit Deus, ut eos fraterna societate inter se coniungeret. Nam, ut mittamus divina testimonia, id vel hinc apparet, quod nos in hac terra collocavit, cuius circumscriptum est spatium; ut, excepto scelere, nullo alio modo hinc discedi possit, nisi prout ipse, secundum arcana suae providentiae consilia, alios atque alios ex tempore in aeternitatem evocat. Ac nos quidem, quibus haec assignata est regio, et magis erga providum eius numen grati esse debemus, quod cum etiamnum populus noster haud ita frequens sit, fines tamen nostri in immensum patent: ita ut nulla sit probabilis causa, cur inter cives nostros offensiones existant, cum ulla alia in re, tum maxime in religione. Neque tamen dissimulari potest, fratres carissimi, etiam in hac libera et humanissima civitate, haereditariam quamdam et interdum infensissimam opinionem sanctae fidei nostrae adversari. Quamobrem, cum hoc tempore tum in rebus adversis, si quas forte nobis Deus, tanquam ignem, quo probemur, destinet, vitam vestram intuemur tanquam optimam defensionem, quae testari possit, et quam sitis probati et fideles christiani, boni modestique cives, et, quam vanae illae sint opiniones, quae adversum vos velut instructa acie consistunt.

Atque hoc in genere satis scimus, dilectissimi fratres, vos istiusmodi dictis lacerari, quasi, ubicumque catholica ecclesia dominetur, ibi reperitur paupertas, etiam, id enim addunt inimici nostri, ignorantia. Haud sane multum interest, verene ista dicantur, an secus. Nam divinus redemptor noster et missi ab eo sancti apostoli sic descriperunt ecclesiam, ut, si ea diligeretur a mundo, si opibus et potentia, si amicis principum, si multitudinis gratia floreret, denique si alia vita viveret, praeter illam immortalem, qua est ab auctore Deo ad aeternitatem condita; iam non illa esset ecclesia, quae in sacris paginis exhibetur, nec foret quidquam, ex quo eius similitudinem a divino salvatore expressam agnoscere possent. Illud res, quod in mundum et in divites et in superbos pronuntiavit, in ipsam pronuntiatum esset, si fieri ullo modo posset, ut huius saeculi favore frueretur.

Quare nolite animum abittere; immo vero sic habetote, hinc conviciis impleri ea oracula, quibus redemptor noster ecclesiae suae naturam atque vitam ita descripsit, tanquam ab ingenio mundi necessario ac perpetuo dissidentem.

Iam notum vobis est, fratres carissimi, ab hoc tempore, ex communi lege ac consuetudine ecclesiae, annuntianda esse publice idoneis in locis matrimonia, priusquam ipsum administraretur sacramentum. Ac legibus quidem nonnullarum civitatum huius provinciae iam ante complures annos praescripta est haec promulgatio; nunc vero eadem praescriptio lege ecclesiastica ad omnes catholice extenditur. Omnino enim tota ecclesiae catholicae

by the requirements of the ecclesiastical law. The whole legislation of the catholic church from the beginning, affords the most abundant evidence with how much care and solicitude she has endeavored to provide for every thing that can more and more contribute to the honor and dignity of her children in the various relations of life — of which, beyond all question, matrimony, according to the institution of Christ, is, in the ordinary life, the most important and exalted — and we have confidence that you yourselves, comprehending the dignity of holy marriage as the basis of all that is pure and honorable in the christian family and in society, will cooperate with us in every effort of ours by which its security and sanctity may be more and more protected.

Intimately connected with this subject is that of providing a religious education for the offspring of christian parents. On this all-important subject, we would encourage you, venerable brethren of the clergy, to renewed efforts for providing means of education to the flock with which you are charged in connection with the churches placed under your care. We have been accused of wishing to overturn the system of education which has found acceptance with our fellow-citizens of other denominations. This is not, and never was, our intention. But, comprehending the obligations which rest upon them who exercise our ministry, and upon christian parents, heads of families, we cannot be silent in reference to the same.

We exhort you, therefore, to leave nothing undone, either on your own part, or on that of the parents in your respective congregations, to provide, at whatever sacrifice, sufficient instruction in the christian doctrine for the children to be found under your pastorage in one place or in another. These are the little ones intrusted to our care. In so far as we are enabled to provide the aliment of christian doctrine for their tender minds, God will hold us and their parents conjointly responsible for the neglect of our duty. Be zealous, therefore, venerable brethren of the clergy, and beloved children of the laity, to provide, as far as your means will permit, a christian education for the little ones committed to your care; so that, whilst a necessary measure of secular education shall be secured to them, their minds and hearts shall not be left as earth without water — ignorant, that is, of the knowledge of God, of the principles of faith, and of the practices of piety. Otherwise you, believing parents, will be left with unbelieving children. You will be the occasion of taking away from the church of God the immortal beings of whose existence you have been, in his providence, the instruments. You will, at the same time, bequeath to the state future citizens, without having provided them in their childhood with the only basis — namely, that of religion — on which individual morality and general integrity can be sustained; so that the individual and the community shall prove themselves worthy of the great country which it is their privilege to inherit.

Two other subjects, dearly beloved brethren, have engaged the attention of the fathers in the council which has just been brought to a close. One is the indiscriminate reception into your families of journals not at all calculated to impart, either to you or to those committed to your care, those solid maxims of public instruction which would tend to edification. We do not here intend to speak of merely secular papers. But we do

legum ratio aptissime declarat, quanta cura et sollicitudine a suis primordiis operam dederit, ut, quocumque ratione posset, magis ac magis honori et dignitati suorum in variis vitae conditionibus prospiceret; inter quas, si communem vivendi formam spectes, facile principem et nobilissimum locum ex Christi institutione obtinet matrimonium; planeque confidimus, vosmetipsos, intelligentes sancti coniugii dignitatem, utpote in quo constat quidquid est in christiana familia et humana societate purum atque honorabile, omni ope annisuros esse nobiscum ad eius sanctitatem ac securitatem magis magisque tutandam.

Cum hoc officio illud arcte connexum est, ut christianorum parentum liberis religiose educandis consulatur. Quae res cum sit longe gravissima, animos vestros, carissimi fratres sacerdotalis ordinis, excitare volumus, ut nova industria educationis subsidia comparare studeatis fidelibus populis, quorum vobis una cum ecclesiis, quibus estis praepositi, cura commissa est. Insimulati sumus nos quidem, quasi illud institutionis genus, quod nostri diversae religionis cives probant, evertere cuperemus. Ea vero neque est neque unquam fuit nostra mens. Sed cum intelligamus, quo officio et ii, qui ministerium nostrum exercent, et christiani patresfamilias obstringantur, id silentio praeterire non possumus.

Vos igitur hortamur, ne quid in vestris quisque congregationibus reliqui faciatis, quod sive a vobis sive a parentibus praestari possit, neve ulli rei aut labori paratis, ut, quantum satis sit, christiana doctrina erudiantur pueri, quotquot ad vestram curam, ubicumque tandem versentur, pertinent. Nostrae enim diligentiae crediti sunt hi parvuli; quorum teneras mentes nisi, quantum in nostra potestate fuerit, sacrae doctrinae aluerimus cibo, neglecti officii rationem Deus a nobis pariter et ab eorum parentibus exposcet. Videte igitur diligenter, venerabiles sacerdotes vosque carissimi filii laici, ut, quoad facultates tulerint, haec vobis creditos parvulos christiana educatione impertiendos curetis: ut, quemadmodum iis necessaria eruditio saecularis adhibenda est, ita neque mentes eorum atque animi sicut terra sine aqua relinquuntur, id est inculta, et Dei cognitione, fidei elementis, pietatis operibus vacua. Alioqui relinquatur vobis, fideles parentes, infideles filii. Vestra erit culpa, si ab ecclesia Dei excidant immortales animae, in quibus procreandis divinae providentiae ministri fuistis. Idemque reipublicae cives tradetis non a prima aetate instructos una illa re (religionem dicimus), qua niti possit et privata probitas et integritas publica. Sic enim cum singuli tum universi dignos se praestare debent hac nobili patria, quae ipsis potissimum haereditate obvenit.

Sunt et alia duo, fratres carissimi, ad quae animus intenderunt patres concilii, cui modo impositus est quis. Quorum unum est, ne promiscue vestras in domos admittantur id genus ephemerides, ex quibus non possitis omnino vos atque vestri sana illa civilis communisque vitae haurire praecpta, quae ad bonam frugem comparata sint. Neque hoc loco de mere profanis paginis loquimur, sed de illis, quae, sumpta occasione ex certis qui-

speaking rather of those which, taking advantage of certain feelings supposed to be alive in your breasts, whether in reference to kindred, country, or religion, involve you in political relations which it would be expedient for you to avoid; except indeed in the sense in which it is the right of every free man to give his vote freely, conscientiously, individually, as often as the laws of the country call upon and authorize him to do so. There appears to be abroad an ignorance or prejudice on this subject, which it would be our desire and your interest to have removed. It is to the effect, that every paper which advocates, or professes to advocate, the catholic religion, or which advocates some imaginary foreign interest in this country, is, as a matter of course, under the direction of the priests and bishops in the locality where it is published, and consequently authorized to speak for and in the name of the catholic church. Hence, when the editors of such papers publish their own sentiments by virtue of their indisputable right to exercise the liberty of the press, it is assumed by persons outside of our communion that they speak in the name of the church, and under the direction of her pastors. Nothing could be more false than this inference, and we exhort you, venerable and beloved brethren, to leave nothing unsaid or undone to remove every shadow of foundation for this inference, so absurd in itself, but yet so injurious to us.

We dare not hope that any effort on your part, or ours, will be sufficient to remove from all minds the prejudices on this or other subjects which some are fain to cling to and cherish. But there is among our fellow-citizens a great predominant sense of equal rights and common justice; and if that be satisfied, we must bear whatever happens besides and apart from its decisions.

The last topic to which we would call your attention, is one which, to you, will be most agreeable, as it stands out by itself unconnected with the capricious heavings of merely human or secular agitations. It has reference to sweet and holy charity, promotive of the salvation of men and the glory of God. It is the mind and desire of the fathers, that we should inaugurate amongst us, and immediately, the work and association which is known in Europe as the "*Propagation of the faith*". The originators of this society proposed, that its members should contribute one cent a week for the support of foreign missions. It has already spread over a large portion of christendom.

We exhort you then, venerable brethren of the clergy, to institute, with as little delay as possible, this great work of catholic charity. For more than thirty years past it has been the means of supporting, at least to a moderate extent, the heroic missionaries of the catholic church, who have gone forth to the north and the south, the east and the west, proclaiming to the yet unconverted nations the doctrines of the christian faith. Let your contributions, and those of the faithful committed to your care, be added to the offering of your catholic brethren throughout the world. The exercise of this charity will bring down from heaven a blessing on your churches, and on your families. Both will be enriched in the spiritual order by the benediction of our holy father, and by the indulgences which he has at various times granted to those who, complying with the other essential conditions, shall have contributed to the funds of the society

A bundam studiis, quibus vos occupati esse putamini, sive propter genus aut patriam, sive propter religionem, civilibus vos conjunctionibus implicant, quas vitare satius foret; nisi quatenus cuique civi ius fasque est suffragium libere atque ex animi sui sententia ferre, quoties ad id rite vocatur patriae legibus. Apparet profecto, sive ex ignorantia sive ex levitate vulgo pervagatam esse falsam opinionem, quam et nos cupimus et vestra interest amoveri. Si qua enim ephemeris aut catholica religionem defendat seu defendere se profiteatur, aut nescio quae externa his in regionibus commoda tuenda suscipiat, continuo plerique sic statuunt, eam regi a sacerdotibus vel antistite eius loci, in quo edatur, et ideo ei fieri potestatem pro catholica ecclesia eiusque nomine loquendi. Ex quo fit, ut, si huiusmodi ephemeridum scriptores, usi non controverso iure edendi libere quae velint, pro se quaeque ea, quae ipsi sentiant, in vulgus sparserint, tum homines a nostra communione alieni pro certo admittant, talia ecclesiae nomine et huius pastorum auctoritate proferri. Qua conclusione nihil potest esse inoportunius; vosque, venerabiles et carissimi fratres, hortamur, ne quid non dicatis faciatisque, quo ista coniectura, cum per se absurda tum nobis iniuriosa, ne umbra quidem veri ulla nisi intelligatur.

Neque vero ea est nobis fiducia, ullis aut vestris aut nostris conatibus effici posse, ut ex omnium animis evanescent praedictae de hac re aliaeque opiniones, quibus nonnulli sic adhaerescunt, ut eas etiam studiosae foveant. Nihilominus tamen viget inter populares nostros acer quidam aequitatis et communis iustitiae sensus; cui si modo satisfactum sit, ferendum est scilicet, quidquid praeter eius decreta nobis accidit.

Iam illud, quod postremo loco exponendum nobis proposuimus, genere suo vobis erit gratissimum, quod haec res in se ipsa consistat, neque incertis mere humanorum aut popularium studiorum fluctibus sit obnoxia; quippe quae ad caritatem pertineat, suavem illam et sanctam operatricem humanae salutis divinaeque gloriae. Suscepta est enim a concilio patribus cogitatio et cura inaugurandi apud nos, idque quamprimum, illius instituti, quod in Europa nomine societatis Propagandae fidei vulgo cognitum est. Huius societatis auctoribus propositum fuit, ut, qui et nomen dedissent, singulis hebdomadis singulas centenas conferrent ad sustentandas externas missiones; eademque iam magnam christiani orbis partem complexa est.

Itaque vos cohortamur, venerabiles fratres clerici, ut, quamprimum fieri possit, inchoetis magnum hoc opus catholicae caritatis, quod, ab annis iam amplius triginta, sumptus suppeditavit mediocriter saltem sustentandis fortissimis illis catholicae ecclesiae legatis, qui septentrionem et meridiem, orientem et occidentem petiverant, ut nondum conversis nationibus christianam fidem annuntiarent. Agite, stipem et vestram et eorum, quibus ecclis praepositi, adhaere ad ea quae vestri catholici fratres offerunt. Haec pia largitio coelestem favorem tum ecclesiis vestris tum familiis conciliabit. Eademque spiritalibus opibus locupletabunt et benedictio sanctissimi patris et indulgentiae, quas in diversis temporibus iis largitus est, qui, non omisis aliis necessariis conditionibus, ad augenda societatis Propagandae fidei subsidia de suo aere conferunt. Huius rei faciendae modum, venerabiles fratres, vestrae diligentiae ac prudentiae permittimus; ut

for the Propagation of the faith. We leave, venerable brethren of the clergy, to your own zeal and discretion the mode of establishing this; but we exhort you to establish it with as little delay as possible, in the parishes or districts committed to your care. We would suggest, at the same time, that in every school, whether it be in the form of a college or academy, or day-school, you should organize the children attending the same in bands of ten each for this purpose. This is the form in which the society exists in Europe, and will be sufficiently applicable to the children, especially to those who are collected in our schools. But the holy father has granted the same benedictions and indulgences to others who shall at any time contribute annually any amount which their charity may prompt for this sacred object. The pastors of each diocese will, as a matter of course, transmit to the ordinary thereof, or to any one designated by him, the amount of contributions within his parish or district. This society publishes a periodical once in two months, making six numbers each year. This periodical simply enumerates the labors, the trials, the success or the disappointments, not unfrequently the martyrdom, of our missionaries in foreign pagan lands. In Europe, every ten subscribers of one cent a week each, are entitled to a copy of the „Annals of the propagation of the faith“. We understand that these annals are now regularly republished in Baltimore, and as soon as the society for the propagation of the faith shall have been established in the different parishes and districts of this province, measures will be taken to have the annals of its labors communicated and circulated everywhere.

Our hearts, dearly beloved brethren, would prompt us to say yet more, but this is sufficient. You, venerable brethren of the clergy, are our support; you are our hope and consolation. On you, to a great extent, the condition of religion in the places of your appointment necessarily depends. Our faithful brethren of the laity will be prompt and zealous to cooperate with you in every good work and purpose in which you may be engaged. And now the fathers of this council, in concluding this pastoral letter, implore God, with united hearts, to bestow upon the clergy and laity of this province, his most abundant blessing; and may the peace of God, which surpasseth all understanding, keep your hearts and minds in Christ Jesus, our Lord.

Given at New York, in provincial council, on the feast of sanct Bridget, 8th of october.

eam quidem quam possit, brevissimo tempore, in vestris parocciis aut regionibus perficiatis, hortamur. Simul admonendos vos putamus, ut in omnibus scholis, sive collegia haec sint aut academias, sive quas diurnas scholas vocant, pueros, qui eas frequentant, accommodata ad id propositum in decurias tribuendos curetis. Nam ad hunc modum societas in Europa constituta est; neque incommode ea ratio servari potest in pueris, iis praesertim, qui ad scholas nostras conveniunt. Sed sanctissimus pater eadem gratias et indulgentias iis quoque impertitus est, qui quolibet tempore annuam aliquam pecuniae summam pro sua caritate ad idem sanctum opus contulerint. Sacerdotes cuiusque dioecesis summas, quas in sua quisque parocchia seu regione collegerint, vel de more ad ordinarium loci mittent, vel ad eum quem is designaverit. Eadem autem societas libellos bimestribus intervallis, quotannis senos, edit, in quibus simpliciter commemorantur nostrorum missionariorum inter externos barbarosque populos labores, molestias, res secundae vel adversae, nec raro etiam martyria. Solent in Europa singulis subscriptorum decuriis, qui quot hebdomadis centesimam conferunt, singula attribui *Annalium propagationis fidei* exemplaria. Hi Annales, ut comperimus, nunc statis temporibus denuo eduntur Baltimore. Cum primum autem ipsa societas in variis parocciis seu regionibus huius provinciae constituta fuerit, dabitur opera, ut eius Annales ubique legendi circumferantur.

Impellit nos quidem animus, fratres carissimi, ut plura dicamus; verum haec sufficient. Vos, venerabiles fratres sacerdotes, nostrum estis columen, vos spes nostra et solatium. Vobis magna ex parte niti necesse est religionis conditionem iis in locis, quae cuique vestrum assignata sunt. Fideles nostri fratres laici omnium piorum operum et consiliorum, quae suscepta a vobis fuerint, prompte studioseque se socios adiungent. Iam concilii patres, dum has pastorales litteras concludunt, consociatis animis Deum implorant, ut clericis et laicis huius provinciae copiosissimas gratias largiatur; „et par Dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Iesu“ domino nostro.

Datum Neo-Eboraci, in provinciali concilio, die 8 octobris, sanctae Birgittae sacra.

Philipp IV, 7.

EPISCOPORUM CONVENTUS ROMAE

1854, ante decembris 8.

Episcoporum conventus Romae habitus, ante diem 8 decembris 1854, quo die immaculatae Mariae conceptionis dogma solemniter a Pio papa IX definitum est.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum,

NARRATIO ACTORUM

sanctissimi domini nostri Pii IX, pontificis maximi, super argumento de immaculata deiparae Virginis conceptione.

NARRATIO.

Omnes certe norant miram in catholico orbe semper existisse pietatem erga immaculatum Dei-

Romae, anno MDCCCLIV edita.

rum, collectio Lacensis, presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus sextus. ... Friburgi Briegoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXXII, col. 827-80.

parae conceptum, atque ab antiquis temporibus episcoporum praesertim precibus saepe ab apostolica sede petatum fuisse, ut idem sanctissimae Virginis conceptus veluti catholicae fidei dogma definiatur. Itaque, sanctissimus dominus noster Pius IX, pontifex maximus, eiusmodi enixis postulationibus sibi quoque allatis permotus, vel ab ipso sui pontificatus exordio, pro singulari sua erga Dei

genitricem veneratione et affectu viginti viros ex A clero tum saeculari, tum regulari theologiarum disciplinarum scientia praestantes selegit, ut quae ad immaculatam Virginia conceptionem pertinent accurato examine perpendere, suamque sententiam scripto exponerent. Atque eadem de causa peculiare sanctae ecclesiae Romanae cardinalium consilium constituit.

Deinde, notissimis rerum vicibus a sua sede exulare coactus, encyclicas litteras die 2 februarii anno 1849, Caietas datas ad universi catholici orbis sacerdotum antistites misit, ut quamprimum clare aperteque suis litteris significarent, quae esset suorum fidelium erga immaculatum Dei matris conceptum pietas, et quid ipsi potissimum episcopi de eodem conceptu sentirent, quidve exoptarent, publicis etiam adhibitis ad Deum precibus, ut sancti sui Spiritus lumen propitius largiri vellet.

Commemorati theologi consultores quas de hoc argumento scripserunt sententias, quibus evolventes sacram scripturam, patrum testimonia, traditionem, illustra ecclesiae summorumque pontificum in hanc rem facta, et liturgiam ac notissimam Tridentinae synodi declarationem in decreto de peccato originali, putarunt iuxta ea immaculatum Deiparae conceptum posse definiri, et id opportunum fore.

At vero summus pontifex pro oximia sua sapientia rei gravitatem optime noscens, omnemque maturitatem adhibere vehementer cupiens, nulli neque curae neque consilio sibi parcendum esse duxit, ut idem argumentum omni ex parte maiorem in modum quam diligentissime examinaretur. Quocirca, post suum in urbem reditum specialem constituit commissionem ex nonnullis eorumdem theologorum conflata, eique praefecit clarae memoriae cardinalem Raphaellem Fornari. Specialis haec commissio, pluribus habitis sessionibus apud eundem cardinalem, vertentibus annis 1852 et 1853, delatum sibi munus omni sedulitate et studio obeundum curavit. Namque ea omnia accurate perpendit, quae praesertim ex divinis litteris, ex traditionibus, ex patrum sacerdotumque scriptorum et ecclesiasticae liturgiae testimoniis deponunt valent ad immaculatum deiparae Virginis conceptum demonstrandum omnesque amovendas difficultates. Hinc, adhibiti studii elucubravit summam, ab eodem cardinale praeside et ab aliis omnibus ipsius specialis commissionis theologis unanimi consensu plenissime approbatam, qua ostenditur fieri posse et opportunam esse de immaculato sanctissimae Virginis conceptu definitionem. Eiusmodi summam pontifex maximus omnibus theologis consultoribus tradendam et examinandam mandavit, qui in conventu penes praedictum cardinalem expresse habito eandem summam probarunt.

Quaesitae etiam fuere sententiae peculiaris consilii cardinalium, qui undeviginti fuere, quique in conventu simul congregati, rebus omnibus accuratissime libratis, pro sua sapientia existimarent, definitionem de immaculato gloriosissimae Virginis conceptu fieri posse, eamque opportunam esse.

Interim, episcoporum responsa plus minus sexcenta ac tria iuxta regionum distantiam paulatim pervenerunt. Summi pontificis iussu eadem responsa typis edita fuere novem voluminibus cum appendice, de quibus responsis archiepiscoporum Coloniae, Guatimalensis, Taurinensis, Mediolanensis, Caesareae, Agriensis, Colocensis et Baecensis, atque episcoporum Roensis, Cadenensis, Cabillonensis et Maticoonensis, Namurcensis, Salutarum, Tornacensis, Fogarasiensis, Eperiensis, Transilvaniensis, Casavienensis, Albaregalensis, Canadensis, Quinque-Ecclesiensis, Vesprimiensis, Neapolitanensis, Vaccin-

ensis, Boepuziensis, Rosariensis, Sabariensis et Ferulianensis. Namque horum litterae ad summum pontificem perlatae sunt, postquam novem voluminum et appendix editio fuerat absoluta. Quae etiam litterae quamprimum in lucem proferantur.

Ex hisce episcoporum responsis constat quingentos quadraginta sex circiter episcopos non solum singularem suam et proprii cuiusque cleri populi que fidelis erga immaculatum beatissimae Virginis conceptum pietatem confirmare, verum etiam ipso episcopos iteratis fervidisque precibus summum pontificem obsecrare, ut immaculatam ipsius Virginis conceptionem supremo suo et apostolicae sedis iudicio quamprimum definire vellet.

Quinquaginta sex episcopi circiter ab aliis quingentis quadraginta sex vario modo discrepantes se praebuere. Quatuor enim vel quinque definitioni adversantur, etiam sui suam et proprii cleri populi que fidelis erga Deiparae conceptionem pietatem testentur, ac simul luculentissimis verbis profiteantur, se omni veneratione esse excepturos atque ex corde credituros, quidquid apostolica sedes de hac re definiendum esse iudicaverit. Alii autem, etiam si immaculato beatissimae Virginis conceptu eiusque definitioni faveant, tamen vel circa opportunitatem, vel circa rationem definitionis edendae varias dixerunt sententias. Aliquot enim, ratione praesertim habita locorum, in quibus versantur, timent, ne hac definitione acatholicis et incredulis praebatur aena calumniandi et criminandi ecclesiam, perinde ac si ipsa ederet nova fidei dogmata; alii vero opinantur definitionem modo indirecto fieri oportere, censuris plane omissis, ne haereticorum nota afficiantur sectatores contrariae sententiae; alii autem a sua sententia proferenda se abinent. Attamen hi quoque confirmant praecipuam suam et fidelium suorum erga immaculatum Deiparae conceptum devotionem itemque declarant, se omni observantia esse prosequuturos quidquid apostolica sedes decernendum esse censuerit.

Ex quibus breviter narratis, quisque vel facile intelligit quantam diligentiam maturitatemque summus pontifex in hac re examinanda impendi voluerit, et quanta sit catholici episcopatus conspiratio et instantia pro definitione immaculati conceptus beatissimae Virginis, et quanto pietatis studio fideles ubicumque terrarum immaculatum eiusdem virginis conceptum prosequantur.

Neque vero silentio est praeterendum, novem voluminibus cum appendice, quae episcoporum responsa exhibent, insertas quoque fuisse, iussu summi pontificis, non solum litteras, quibus a spectatissimis ecclesiasticorum hominum coetibus et illustribus religiosae familiae aliisque fidelibus immaculati Virginis conceptus definitio certatim postulatur, verum etiam plures dissertationes variis linguis exaratas, quibus immaculata Deiparae conceptio gravissimis argumentis illustratur ac demonstratur.

In quinto volumine sunt dissertationes scriptorum ephemeridis vulgo *Civiltà cattolica*, p. VII; Gasparis Rivarola, abbatis Cassinensis, p. 7; dioecesis Tarvisinae, p. 99; clarae memoriae cardinalis Lambruschini, p. 123; Petri Biancheri, presbyteri congregationis Missionis, p. 181; Mariani Spada, ordinis Praedicatorum, p. 581; presbyteri congregationis Oratorii Sancti Philippi Neri, p. 663; Caesaris Tondora, p. 683; Caietani Martorelli, archidiaconi cathedralis Auximi, p. 721; auctoris sine nomine, p. 735; et archipresbyteri Augustini Opita Vratislaviensis, p. 769.

Sextum volumen continet dissertationes theologi Dominici Cerri, p. 1; Iosephi Mariae Diez, Mexicani, p. 217; Ioannis Perrone, doctoris theologi societatis Iesu, p. 309.

Septimum volumen habet dissertationes Properi A Guéranger, abbatis Solesmensis, p. 1; commissionis theologiae Atrebatensis, p. 137; archiepiscopi Theatini, post p. 343; episcopi Sancti-Marci et Bisianensis post votum archiepiscopi Theatini; et opusculum Veneti presbyteri post votum episcopi Sancti-Marci et Bisianensis.

Octavo volumine continentur dissertationes Petri Gual, ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia, p. 1; cardinalis de Romo, archiepiscopi Hispanensis, p. 131; Raphaelis Aquila, p. 229; commissionis canonicorum collegii Guadalaxarae, p. 345; et universitatis Guadalaxarae, p. 441.

Nonum volumen habet dissertationem Theobaldi Casuari, monachi Cisterciensis, p. 269; et in eisdem voluminis appendice existit votum episcopi Mutinensis, p. 37.

Quare, pontifex maximus praesentens sibi aliquid esse deliberandum, iussit interim apostolicarum litterarum exemplar confici, illudque theologis consultoribus expendendum commisit; variisque auditis sententiis, aliud peculiare constituit consilium, ut exemplar idem pro rei gravitate diligentissimo examine noceretur. Quod exemplar ab eodem consilio sedulo consideratum, ac denuo theologis consultoribus exhibitum, ab illis fuit probatum. Postea exemplar idem fuit pluries subiectum nonnullis sacrae Romanae ecclesiae cardinalibus, qui illud comprobaverunt.

Pars altera eorum, quae in definitione immaculatae conceptionis beatae Mariae virginis acta sunt.

Omnibus, quae *Narratio actorum* breviter perstrinxit, feliciter absolutis, cum iam nihil ad exoptatum rei exitum desiderari videretur, summo pontifici certum ac deliberatum erat immaculatam beatae Virginis conceptionem definire, ita quidem, ut hunc supremum apostolici muneris actum maxima, quam ferret temporum ratio, celebritate cohonestaret. Et sine dubio totus ecclesiae episcopatus libentissimo, si visum esset summo pontifici, Romam se contulisset. Is vero, sive noluit omnes simul ecclesias pastoribus orbari, seu veritus ne quam forte suspicionis occasionem saecularibus potestatibus praeberet, sive aliis rationibus metus, satis esse duxit cardinales externos et perpaucos ex unaquaque catholica natione episcopos ad illam solemnitatem convocare. Externi episcopi circiter quadraginta, eius invitatu, Romam convenerunt; qui omnes in palatiis apostolicis et in aedibus canonicorum ad Sancti-Petri regia hospitalitate sunt excepti. Sed, praeter hos, alii multi antistites, Marianae solemnitatis concelebrandae studio, ultro in Urbem confluerant. Quos omnes summus pontifex ad praevias quasdam consultationes convocare statuit singulisque descriptam typis bullae formam, sicut a theologis consultoribus et a cardinalium congregatione elaborata erat, expendendam tradidit; quod quos melius et consultius facere possent, unicuique item exemplar decem illorum voluminum, quibus episcoporum responsa aliaque documenta contineri diximus, mittendum curavit, una cum narratione actorum sanctae sedis, quae prior pars est huius relationis. Tum, auctoritate summi pontificis, omnes Romae praesentes episcopi invitati sunt, ut die 20 novembris, hora 9 matutina, veste episcopali induti cum rochetto et mozetta, in Vaticanum palatium convenerint. Congregatio est in vastissimo eius

Quae sequuntur, a nobis partim excerpta, partim translata sunt ex opere reverendissimi episcopi Bragensis, Iohannis B. Malou, quod inscribitur: *L'immaculée conception de la bienheureuse vierge Marie, considérée comme dogme de foi*, t. II, p. 287-80. Nota editorum *Collectanea Lacerana*.

palatii loco, summorum Italiae artificum picturis decorato, qui *aula dyocesis* appellatur. Eminebat in extrema parte, sub umbella holoserica, pulcherrima Christi crucifixi imago ex ebore. In eo suggesto, ubi erat collocata, tres stabant stratae cathedrae, tribus cardinalibus Brunelli, Caterini et Santucci destinatae, qui a sancto patre designati erant consultationum praesides. Trini subselliorum ordines viridibus tecti stragulis ad dextram et ad sinistram praesidum dispositi erant. In his archiepiscopi et episcopi a caeremoniarum magistris ordinis antiquitatis collocati sunt. Theologi consultores, primo die, in extrema aula e regione praesidum considerant; postea vero, quo melius intelligi possent, eum locum, qui inter suggestum praesidium et episcoporum subsellia, prope duos secretarios, vacuus remanserat, occuparunt.

Postquam omnes episcopi suis locis constitissent, cardinalis Brunelli, cum suis collegis, cunctisque adstantibus, ante crucem in genua provolutus, hymnum *Veni Creator* et angelicam salutationem recitavit. Tum latinam orationem legit, in qua profitebatur, sanctissimum dominum summopere gaudere, quod tam multi episcopi ex omnibus terrae partibus ad concelebrandam definitionem Mariani privilegii accurrisent, cupereque de bullae forma, quae eius iussu perscripta esset, quid iidem sentirent, cognoscere. Caeterum admonuit, suae sanctitati non fuisse in animo episcopos ad concilium convocare, aut eis potestatem facere de ipsa re ac quaestione vel de definitionis opportunitate deliberandi, quandoquidem de utroque hoc, capite ipse sibi iudicium reservaret; sed ea scire velle, quae in bullae, quam prae manibus haberent, verbis et perscriptione animadvertenda esse duceret. Verum his finibus disceptatio contineri minime potuit, cum saepe necesse esset a verbis ad res ipsas devenire et ea temporum, locorum, personarum adiuncta proferre, quae aliquid mutandum esse suaderent. Itaque, omnia quae in medium allata sunt, eo spectabant, ut allegata argumenta expenderentur rationeque explicarentur, cum bulla tali potius quam alio modo conformanda videretur. Et eminentissimus quidem cardinalis, qui consultationibus praeserat, plenam episcopis libertatem reliquit, dicentes attentissime audiens, quaeque digna esse censebat quae summi pontificis iudicio subicerentur, diligenter notanda curabat. Haec autem in illa disquisitione ratio tenebatur, ut unus praeslatorum, qui secretariorum munus obibat, dum bullam legeret, post singulos articulos seu paragraphos moram interponeret, quoad episcopi, si qui vellent, sententiam suam aperuissent; dictis sententiis, ipse legere porro pergeret.

Quae ab episcopis notata sunt, praecipue ad haec tria referebantur: allatos scripturae locos, traditionis monumenta et bullae formam. Erant enim nonnulli, qui dicerent, quaedam e sacra scriptura esse allata, quorum vis et significatio saltem dubia esset, quaeque certe, litterali sensu accepta, dogma non probarent. Addebant etiam, nimis absolute affirmari, perfectam beatae virginis de peccato victoriam in sanctis litteris consignatam esse, eius animae puritatem admirabili modo in iis declarari, originalem eius integritatem a prophetis praedicari; quae quidem sibi paulo elatius dicta videri aiebant. Neque illud incommodo carere existimabant, quod loci e libris sapientialibus desumpti, inter celeberrimam genesis prophetiam et angelicam salutationem, inter proto-evangelium et evangelium collocarentur, perinde ac si utraque testimonia eiusdem momenti essent. Postquam complura alia de rebus minoribus dicta sunt, car-

dinalis processu congregatorum sententias rogavit, utrum illi e psalmis et sapientiae libris deprompti loci, de quibus potissimum controversia erat, retinendi viderentur necne; iamque secretarii suffragia colligere parabant, cum unus e congregatis patribus, petita dicendi venia, huiusmodi fere orationem habuit:

Eminentissime cardinalis, vereor, ne ambigua res sit, de qua conventus modo sententias laturus est. Convenit enim inter omnes, sacrae scripturae testimonia secundum sensum aut litteralem aut mysticum in bulla allegari oportere eaque omnia esse removenda, quae disceptationem ferre non possint. Sed rursus negari nequit, multa e sanctorum libris bulla contineri, quae veteres patres et antiqua ecclesia in explicandis beatae Virginis praerogativis usurparunt, quaeque egregie declarant quid de hac incomparabili virgine praeteritae aetates censeant. Quare minime conveniret, huiusmodi locos, cum ecclesiae doctrinam expriment, removeri. Revera non tam usus ipse illorum locorum in bulla notatus est quam utendi modus. Illud enim postulatur, ne ea, quae accommodatio tantum sensu mysterio suffragantur, sic afferantur in bulla, quasi literali sensu ad probandum valeant. Illud displicet, quod testimonia e libris sapientialibus sumpta inter proto-evangelium et evangelium collocentur, perinde ac si parum cum his vim ad dogma confirmandum haberent; id quod dici non potest. Quod si eadem haec testimonia aut secundum sensum mysticum, ab ecclesia intellectum, aut secundum sensum accommodatum, tanquam traditionis documenta et doctrinae patrum, qui iis explicandis aetatis suae fidem expresserunt, monumenta adhiberentur, nemo est profecto, qui reprehenderet; immo vero omnes nostri collegae ea retinenda censerent. Nihil aliud igitur fieri necesse est, nisi ut haec sacrae scripturae testimonia in bono lumine collocentur sicutque plane, ut a patribus accepta sunt, usurpentur, tanquam antiquae traditionis monumenta. Quod si fiat, tolletur, quod nimium est: quod minus accuratum est corrigetur, bullaeque contextus plus nanciscetur ponderis et decoris.

Haec dicta non ambiguus consecutus est omnium assensus. Itaque, cum cardinalis, qui id animadvertit, venerabilem coetum rogavit, velletne illa scripturae testimonia eo pacto, quo dictum esset, retineri, statim cuncti episcopi ad significandam approbationem consurrexerunt. Atque haec episcoporum sententia a secretariis notata et summo pontifici delata est, qui eiusdem in novissima bullae prescriptione rationem haberi voluit, sicut ab unoquoque videri potest.

Sanctorum patrum testimonia accurate item recognita et examinata sunt. Aliquot episcopi monebant, multa esse allata sub nominibus auctorum, quorum ea esse non constaret, citatis autem auctoribus dubiis et controversis, viam aperiri litibus et haereticorum criminationibus; satius esse pauciora, sed firma proferre argumenta quam multa dubia et infirma congerere.

Unus de theologiae consultoribus respondit, sanctorum auctorum libros accurate in bulla ab iis distingui, quorum incogniti essent auctores; aequam vero non esse negligi scripta anonyma, quae quidem perantiqua essent; haec enim veneranda esse christianae antiquitatis monumenta, quorum auctoritas cum ex orationis genere appareret, tam etiam ex modo, quo a magnis doctoribus et ab ipsa ecclesia in suis conciliis allegarentur. Quae responsio non omnibus episcopis satisfecit. Itaque cardinalis Brunelli, ut iis, qui etiamnum reclamabant, morem gereret suffragiis, decerni iussit, utrum re-

tinendi an reticiendi essent duo loci, de quibus praecipue controversia erat, alter ex sancti Ambrosii commentario in Psalm. 118, alter ex sancti Augustini libro *De natura et gratia*. Collectis suffragiis, inventi sunt omnino duodecim, qui utrumque locum, quatuor vel quinque, qui priorem tantummodo expunctum vellent. Ex quo iudicari potuit, de ceteris patrum testimonis quae esset episcoporum sententia.

Postremo, neque in ipsa bullae conformatione non complura notabantur. Nonnulli enim existimabant, dicendi genus paulo acrius esse, et controversiarum vestigia ac scholae similitudinem quamdam praese ferre; huiusmodi orationem abhorrere a solemnitate sanctae sedis decreto et dogmatica definitione; haereticos has pontificias litteras arrepturos et minutissime excussuros: quibus si quae reprehendendi aena daretur, difficultatem certaminis, quod haut dubie subeundum esset, augeri. Ac fuit etiam doctus quidam antistes, qui quassavit, annon praestaret, ut summus pontifex, omnia omni illa doctrinae explanatione, nihil aliud nisi definitionem ipsam solemnibus verbis conceptam, instar canonis conciliaris, sine declaratione ulla aut commentario enuntiaret.

Ad haec alius antistes in hunc fere modum respondit. „Nemo est in hoc amplissimo consensu, qui ultro velit haereticis, fratribus nostris dissidentibus, lapidem offensionis obicere, aut omnino eos ulla re non necessaria laedere; sed rursus ingens esset incommodum, propter misere praedudatas opiniones a catholicae doctrinae declaratione abstinere. Ne timeamus existuras fortasse sectarum reclamaciones; neque enim vehementius aut pertinacius Mariani privilegii definitionem aggredientur, quam olim concilii Tridentini canones oppugnaverunt. Quae crimina, quae convicia adversus dogmaticas sanctae huius synodi sanctiones congesta! Iam quotusquisque est hodie protestantium, qui haec noverit? Quis ea repetere possit aut velit? Oblivione prorsus deleta sunt. Eodem modo brevi evanescent, quae fortasse haeresis adversus definitionem immaculatae conceptionis obiciet. Mirandum non est, quod si antistes, qui perpetuo velut in conspectu haereseis versantur, huiusmodi difficultates non contemnendas putent et praevertere conentur. Nobis vero, qui inter greges nostros nullos habemus dissidentes, liceat a communi fidelium patre hanc salutarem petere doctrinam, quae mentes illustrat, nutrit animos. Si summo ecclesiae pastori cavendum est, ne haereticos offendant, multo etiam magis catholicis veritates sanctas proponere et fidei suae fundamenta declarare debet. Mihi quidem mirum in modum probatur, quod in bulla enumerentur praecipui fontes rationum et argumentorum, quibus definiendum mysterium confirmatur; quae cum legerem, vehementer sum commotus, et idcirco fateor; hunc thesaurum nobis eripi gravissime ferrem. Nec vero si tollerentur argumenta, continuo difficultas tolleretur, sed sub alia forma recurreret. Dicerent enim haeretici, nullum argumentum proferri, quod nullum praesto sit; scilicet detrectari controversiam, et sola voluntate atque imperio novum dogma catholicis imponi, cuius nulla ratio reddi possit. Ad hunc locum deducta controversia, non modo non facilius, sed fortasse etiam impeditior fieret. Quodsi haeresis nunc agitari coepit, mihi credite, multo minus illam movebunt argumenta, quibus probatur mysterium immaculatae conceptionis, quam admirabilis catholicae ecclesiae unitas, quae in hoc conventu resplendet. Ad vocem enim summi pastoris, videre erat episcopos ex remotissimis orbis regionibus hac circum apostolicam sedem advolantes, eodemque hic congregatos vide-

mus cum perfecta consensione atque concordia, tanta cum quiete, dignitate, caritate, quantum unquam in se ipso experitur. Nimirum hoc est, quod haereticum turbat, incredulitatem percellit, hominum admirationem concitat; sed rursus idem hoc est, quod nos roborat et roborat in quo gloria et felicitas nostra consistit."

Haec oratio, cum totius conventus sensum exprimeret, magna approbationis significatione excepta est, ut etiam videretur quosdam timore, qui se in nonnullorum antistitum verbis prodiderant, sedavisse ac vel timidissimos confirmavisse.

Episcopi duo, alter Italiae, alter Galliae, prudenti quodam consilio, cuius ratio facile perspicitur, ducti, quaesierant ex praeside, an non conveniret episcopatus desiderium atque etiam iudicium in bulla commemorari. Sic enim sperabant, se facilius speciosa quaedam, quae increduli haud dubie obiecturi essent, refellere posse maioremque externam auctoritatem definitioni esse accessuram. Neque tamen ullam in conventu approbationem nactum est tale consilium. Itaque unus antistitum hunc fere in modum respondit:

Quandoquidem non sumus in concilium vocati, nullus nobis datus est dogmatici iudicii ad normam canonum ferendi locus. Quomodo igitur iudicii, quod nullum fuit, mentio in bulla fieri posset? Praeterea quid causae est, cur interveniat episcoporum iudicium? An non satis constat, quae sit eorum omnium fides? Hanc prae se ferunt singulae paginae nostrorum responsorum, quae sanctus pater edenda curavit. Quam fidem, si nihil aliud, vel illud unum, quod hic adsumus, universo mundo satis declararet. Nemo omnium nescit, episcopos, clerum, populum fidelem mente animoque adhaerere ei doctrinae, quam sancta sedes iam definitura est; neque hac in re ulli dubitationi relictus est locus. Longe praestat, a solo pontifice maximo pronuntiare immaculatae conceptionis definitionem, ut hoc iudicium, quemadmodum re ac materia catholicum est, ita etiam forma sit catholicum. Quod cuiusmodi sit, exponam. Re ac materia catholica erit definitio, quod sola ecclesia catholica his temporibus studet praerogativae et gloriae Deiparae virginis. Videmus, quae populi fidelis studia excitaverint sancti patris consilium et definitionis expectatio, qua in urbem adducti sumus. Quidquid honorem Mariae auget, id ad se pertinere existimat et summopere cordi habet ecclesia; cum a contrario sectae conspirare videantur ad matrem Dei iniuriis et opprobriis onerandam. Quarum blasphemias, quae nusquam non obstrepunt, quam saepe sunt nostrae aures vulneratae! Haeretici vere dici possunt natura inimici incomparabilis illius Virginis, cuius proprium est quotidie serpentis caput conterere. Soli catholici Mariam ut matrem suam colunt et summa caritate diligunt. Itaque dogmaticum decretum, quod splendidissimam Mariae coronam nova gemma decorabit, ipsa natura sua eximio quodam modo catholicum est. Idem vero etiam forma catholicum erit, si a solo pontifice maximo proficiatur. Societates enim ab ecclesia separatae dogmatica quaedam decreta synodali more seu pluribus suffragiis conficere possunt. Atque hoc modo ab iis haereticae symbola sunt recepta et silentium dissidentibus impositum. Eadem vero dogmaticum decretum auctoritate constituere atque ut valeat efficere nequam possunt. Nullos enim habent pastores et doctores divina missione instructos; nemo est apud illos, qui divinitus promissionem infallibilitatis acceperit; sola ecclesia catholica hierarchiam a Deo institutam possidet, cuius qui caput est, tanquam spiritualis aedificii firmamentum, in rebus fidei errare

CONCILII GENERALIS TOMEI XLVII

non potest, atque ita omnes ecclesiae filiae ad eam fidem tenendam communionemque servandam obstringit. Si solus pontifex Immaculatae Conceptionis definitionem, cui omnes fideles sponte adhererunt, pronuntiauerit, hoc eius iudicium re ipsa demonstrabit et supremam ecclesiae decentis auctoritatem et inerrantiae donum, quae Christus eam in terris vicarium instruxit. Quod si contrario episcoporum iudicium in definitione intervenerit, non modo non obtinebuntur haec comoda, sed etiam sancta sedes obsoletis quibusdam et iam diu infamatis (Gallicanis) opinionibus assentari videbitur. Itaque ex animo gratulemur sapientiae summi pontificis, qui, totius ecclesiae bono consulens, hanc nobis exoptatam definitionem solus pronuntiare decrevit."

Haec postrema verba, sicut ex omnium antistitum sententia dicta erant, ita omnium plausu excepta sunt; planeque effecit ea oratio, ut, excitatis ac prope exultantibus animis, omnium in sanctam sedem pietas et studia se palam ostenderent, neque aliud quidquam in illis conventibus fuerit insignius aut suavius; cum uno ore cuncti episcopi venerationem suam erga ecclesiae caput profiterentur eique fausta omnia precarentur. Quale tum spectaculum praebuerit amplissimus ille coetus, nullis verbis describi potest.

Consultationes, quae modo breviter exposuimus, quatuor consensu occuparunt, die 20, 21, 23 et 24 novembris habitos. Primo die aderant episcopi amplius octoginta, postremo ad centum et viginti. Qui congressus, dici non potest, quam essent episcopis, mutua veneratione, concordia, dignitate, grati ac iucundi. Qui enim tot venerabiles aeneas, fortissimos fidei confessores, generosos pastores, praesidentibus tribus ecclesiae principibus, ut de praerogativa Dei genitricis deliberarent, ante crucem congregatos videbat, non poterat non vehementer tali aspectu moveri, et sua sponte ad illam supernam civitatem, cuius ecclesia in terris imago est, cogitatione erigebatur.

Hunc in modum exquisita episcoporum sententia, sanctus pater cardinales quoque sanctae Romanae ecclesiae in consilium adhibuit, et die 1 decembris ad consistorium secretum convocavit. Qui etiam iam omnia nosent, quae ad praeparandam definitionem a summo pontifice acta erant, is tamen apud eos commemoravit, quam celeriter aucta esset cleri et populi pietas erga Virginem Immaculatam; quam multae preces tum praedecessori suo tum sibi ipsi oblatae essent ad impetrandam definitionem; acta quoque a consultoribus et cardinalibus ad negotium pertractandum delectis; denique episcoporum ad literas encyclicas datas die 2 februarii anno 1849 responsae, quae prope omnia Mariana praerogativae definitionem instanter exposcerent. Tum significavit, sibi in animo esse id iudicium pronuntiare die 8 decembris Immaculatae conceptioni sacra: quod tamen priusquam facere decerneret, velle se, decessorum suorum exemplo, sacri collegii consilium exquirere. Etiam autem secretum fuit consistorium, tamen fuerunt qui affirmarent, aliquem cardinalium extraneum nonnulla adversus sancti patris consilium protulisse. Quod quamvis incertum sit, hic tamen rumor iudicio est, vulgo persuasum fuisse, integram libertatem cardinalibus atque episcopis in toto hoc negotio esse concessam; et ideo huius rei mentionem faciendam esse duximus. Sed sanctus pater, postquam intellexit, suum consilium sacro collegio probari, ea re gavisus nuntiavit, se immaculatae

1. Sa. d. s. Pii divina providentia papa IX, allocutio habita in consistorio secreto, die 1 dec. anno 1854.

conceptionis definitionem die 8 proximi mensis decembris promulgaturum; quod et fecit.

Cum dies cupidissime expectatus adfuit, Urbs referta erat plebura peregrinorum, qui ex toto terrarum orbe illuc confuxerant; populus Romanae, antiquae suae famae haud immerito, omnium christianorum matrem condignis honoribus prosequi parabat.

Hora 8 matutina, episcopi in aulam ducalem palatii Vaticani convenerunt, ut ornamenta pontificalia sumerent, tum pluviali albo et mitra ex tela item alba induti, capellam Sixtinam petiverunt. Huo paulo post summus pontifex advenit positique ante aram genibus, clara voce hanc antiphonam recitavit: *Sancta Maria et omnes sancti tui, quascumque Domine, nos ubique adhaerent, ut, dum eorum meritis recolimus, patrocinia sentiamus.* Inde cantores litanias sanctorum canere coeperunt. Ad versiculum *sancte Michael*, episcopi antiquitatis ordine disponuntur, tum processione more per maiores palatii scalas in basilicam Sancti Petri se conferunt. Cardinales, planetis mitrique pretiosis ornati, praecedebant summum pontificem, qui, sub umbella alba incedens, agmen claudebat. Episcopi, postquam ad medium basilicae processerunt, in semicirculum dispositi ante sacellum sanctissimi sacramenti, summum pontificem exspectarunt, et una cum eo omnes in genua procubuerunt. Sanctus pater, parumper silentio precatus, tres orationes cantavit: *Deus qui nobis sub sacramento etc., Deus refugium nostrum etc. et Actiones nostras etc.*, quibus terminatae sunt litaniae. His precibus finitis, cum rursus instructa esset processio, episcopi, sequentibus cardinalibus et sancto patre, duplici ordine petiverunt chorum pone aram maximam situm, qui ita dispositus erat, ut in habendis capellis papalibus fieri consuevit. Ut primum cardinales, episcopi et praelati ad eum quisque locum pervenerunt, summus pontifex in throno, iuxta altare ad cornu epistolae posito, consedit, ut cleri obedientiam acciperet. Cardinales, priusquam eius annulum ocularentur et postquam osculati erant, profunde se ante ipsum inclinabant. Episcopi in primo solii gradu flectebant genu, et pulvino ad pedes sancti patris posito genibus insistentes, annulum, quem ille stola sua opertum iis porrigebat, reverenter oculabantur; tum recedentes rursus genu flectebant, et versus cardinales assistentes ad dextram et ad sinistram caput inclinabant.

Missae pontificalis, sicut a summo pontifice ad Sanctum Petri celebratur, pulcherrimos ritus non est huius loci describere; satis erit ea breviter commemorare, quae ad ipsam dogmaticam definitionem pertinent.

Postquam igitur evangelium tum latine tum graeco, ut in missis pontificalibus fieri solet, cantatum est (hora tum erat undecima matutina), eminentissimus cardinalis Macchi, sacri collegii decanus, admodum provecta aetate, ad solium summi pontificis accessit, comitantibus tum utroque decano archiepiscoporum et episcoporum praesentium, tum utroque archiepiscopo rituum graeci et armenici, et sanctissimo domino latina lingua supplicavit in hunc modum:

Sanctissime pater!

„Quod ecclesia catholica ardentem exoptat votique omnibus flagitat, ut sanctae virginis Mariae Dei genitricis immaculata conceptio supremo et infallibili sanctitatis tuae iudicio, ad laudem, gloriam et venerationem Mariae augendam, definiatur, id ut sanctitas tua in hac conceptionis beatissimae virginis solemnitate perficiat atque ita omnium vota expleat, nos, sacri cardinalium collegii, episcoporum

totius orbis catholici consensumque fidelium nomine, humiliter et instanter sanctitati tuae supplicaturi venimus. Dignare igitur, sanctissime pater, inter solennia incruenti sacrificii in hac magna principis apostolorum basilica inchoati, coram hoc amplissimo antistitem fideliumque coetu, apostolicam vocem tuam extollere et dogmaticum de immaculata Mariae conceptione decretum promulgare, quod et caelo novum gaudium afferret et mundum universum exultatione repleret.“

Ad haec sanctissimus dominus respondit, libenter se hanc sacri collegii, episcoporum fideliumque supplicationem accipere; prius tamen quam eidem satisfaceret, Spiritum sanctum invocandum esse. Continuoque universa adstantium multitudo in genua procubuit, et mirabili vocum conspiratione hymnum *Veni creator* concinere coepit, ita ut amplissima templi spatia alacri symphonia personarent omniumque animi moverentur. Post cantatam orationem, summus pontifex ante thronum suum consistens, maximo omnium silentio, firma, clara et distincta voce mysterii immaculatae conceptionis definitionem pronuntiare coepit. Cum ad solennia illa verba venisset: *Ad decus et ornamentum virginis Dei-parae, . . . auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli, ac nostrae . . .* intimè conscius quam magnam rem ageret, commotus summa expectatione cleri et fidelium, qui oculis in illum intentis, singula eius verba avidè excipiebant, eum haud dubie etiam mente contempleretur supernam illam sedem, ubi angeli gaudium suum cum electorum his in terris laetitia sociabant, sanctus pater, concusso penitus animo, vocem sibi deficere oculosque oppleri lacrimis sensit. Sed mox, naturam coercens seque ipsum confirmans, valida voce, etiam non sine suo et auditorum motu, inceptam orationem est prosecutus, et, postquam rursus paulisper affectus vehementia tentatus erat, decreti lectionem, universis gaudio perfusa, absolvit.

Tum cardinalis decanus, denuo precipiens ad pedes sancti patris, pro decreto definitionis modo pronuntiato illi gratias egit rogavitque, ut idem solenni bulla promulgaret. Statimque accesserunt protonotarii apostolici; et promotor fidei, tanquam advocatus consistorialis, petivit a sancto patre, ut sollemnis huius actus instrumentum confici iuberet: quod ille ut fieret continuo mandavit.

Haec postrema vix animadvertenter populus et clerus, utpote omnibus in ea cogitatione suavissime defixa, sibi dogmaticam magni privilegii Mariani definitionem audire contigisse.

Vix autem ultima definitionis verba protulerat summus pontifex, cum tormenta bellica arcis Sancti Angeli crebris ictibus fastidiosum eventum urbi et vicinis regionibus nuntiarunt. Omnes urbis campanae pulsari coeptae, omnes domus incredibili celeritate ornatae.

Post *Its missa est* sanctus pater hymni Ambrosiani cantum incoepit, prosecuti sunt alternis cantores capellae papalis et chorus; quod canticum, modorum exultatione quadam splendore, suavem atque intimam animorum laetitiam testabatur et celebrati velut cumulum addidit. Sanctus pater, post orationem actionis gratiarum, pontificalem benedictionem populo impertitus est, et ultimum evangelium recitavit. Tum, tiara ornatus, in throno suo consistens, coronam auream crebris gemmis distinctam, quam capiti Marianae imaginis super aram sacelli capituli ad Sanctum Petrum depictae impositurus erat, benedixit. Quam deinde, inspectantibus episcopis et immensa fidelium multitudine, imagini rite imposit.

Caerimonias definitionis adfuisse existimabantur hominum quinquaginta millia; quae coelectura verum non excedit. Ecclesia enim Sancti Petri sic omni ex parte referta erat, ut nulla relinquere commendi facultas. Nec quisquam Romae meminerat, tantam se hominum frequentiam in basilica Sancti Petri unquam vidisse.

Summus pontifex non prius permisit episcopis Roma discedere, quam eis benevolentiam suam gratumque animum coram significasset. Itaque sabbato, die 9 decembris, cum eos una cum sacro collegio in magna aula consistoriali palatii Vaticani congregasset, pulcherrimam illam habuit allocutionem, quae deinde in lucem edita nunc omnibus notissima est. Magistri caerimoniarum, summi pontificis nomine, adstantibus praelatis authenticum catalogum cardinalium, patriarcharum; archiepiscoporum et episcoporum, qui definitioni adfuerant, distribuerant, simulque pulchram virginis immaculatae imaginem, ex typo Sancti Petri probato expressam, et aureum numisma, cuius altera pars immaculatae virginis effigie insignita erat, altera hanc inscriptionem praeferebat: *Marias sine labe conceptas Pius IX pontifex maximus ex auri Australiae primitiis sibi oblatis cudi iussit, 6 idus decembris anno 1854*. Postridie eius diei, summus pontifex, praesentibus plerisque extraneis cardinalibus, episcopis et maxima populi multitudine, basilicam Sancti-Pauli extra muros consecravit.

Pii IX encyclica Ineffabilis 8 decembris 1854, de dogmatica definitione immaculatae conceptionis beatae Mariae virginis.

PIUS EPISCOPUS
servus servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ineffabilis Deus, cuius viae misericordia et veritas, cuius voluntas omnipotentia, et cuius sapientia attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter, cum ab omni aeternitate praeviderit luctuosissimam totius humani generis ruinam ex Adami transgressione derivandam, atque in mysterio a saeculis abscondito primum suae bonitatis opus decreverit per Verbi incarnationem sacramento occultiore complere, ut contra misericors suum propositum homo diabolicae iniquitatis versutia actus in culpam non periret, et quod in primo Adamo casurum erat, in secundo feliciter erigeretur, ab initio et ante saecula unigenito filio suo matrem, ex qua caro factus in beata temporum plenitudine nasceretur, elegit atque ordinavit, tantoque praecreaturis universis est prosequutus amore, ut in illa una sibi propensissima voluntate complacuerit. Quapropter, illam longe ante omnes angelicos spiritus cunctosque sanctos coelestium omnium charismatum copia de thesauro divinitatis deprompta ita mirifice cumulavit, ut ipsa ab omni prorsus peccati labe semper libera ac tota pulchra et perfecta eam innocentiae et sanctitatis plenitudinem prae se ferret, quae maior sub Deo nullatenus intelligitur, et quam praeter Deum, nemo assequi cogitando potest. Et quidem decebat omnino, ut perfectissimae sanctitatis splendoribus semper ornata fulgeret, ac vel ab ipsa originali culpa labe plane immunitatis amplissimum de antiquo serpente triumphum referret tam venerabilis mater, cui Deus pater unicum filium suum, quem de corde suo aequalem sibi genitum tamquam seipsum diligit, ita dare disposuit, ut naturaliter esset unus idemque communis Dei patris et Virginis filius, et quam ipse Filius substantialiter facere sibi matrem elegit, et de qua

Spiritus sanctus voluit, et operatus est, ut conciperetur et nasceretur ille, de quo ipse procedit.

Quam originalem augustae Virginis innocentiam cum admirabili eiusdem sanctitate praecoelesteque Dei matris dignitate omnino cohaerentem catholica ecclesia, quae a sancto semper edocta Spiritu columba est ac firmamentum veritatis, tamquam doctrinam possidens divinitus acceptam et coelestis revelationis deposito comprehensionem multiplicitate continenter ratione splendidisque factis magis in dies explicare, proponere ac fovere nunquam destitit. Hanc enim doctrinam ab antiquissimis temporibus vigentem, ac fidelium animis penitus insitam, et sacrarum antistitum curis studioque per catholicam orbem mirifice propagandam, ipsa ecclesia luculentissime significavit, cum eiusdem Virginis conceptionem publico fidelium cultui ac venerationi proponere non dubitavit. Quo illustri quidem facto ipse virginis conceptionem veluti singularem, miram et a reliquorum hominum primordiis longissime secretam et omnino sanctam colendam exhibuit, cum ecclesia non nisi de sanctis dies festos concelebrat. Atque idcirco vel ipsissima verba, quibus divinae scripturae de increata sapientia loquuntur eiusque sempiternas origines repraesentant, consuevit tum in ecclesiasticis officis, tum in sacrosancta liturgia adhibere et ad illius Virginis primordia transferre, quae uno eodemque decreto cum divinae sapientiae incarnatione fuerant praestituta.

Quamvis autem haec omnia penes fideles ubique prope recepta ostendant, quo studio eiusmodi de immaculata Virginis conceptione doctrinam ipsa quoque Romana ecclesia, omnium ecclesiarum mater et magistra, fuerit prosequuta, tamen illustris huius ecclesiae facta digna plane sunt, quae nominatim recensentur, cum tanta sit eiusdem ecclesiae dignitas atque auctoritas, quanta illi omnino debetur, quae est catholicae veritatis et unitatis centrum, in qua solum inviolabiliter fuit custodita religio, et ex qua traducem fidei reliquae omnes ecclesiae mutuenter oportet. Itaque eadem Romana ecclesia nihil potius habuit, quam eloquentissimis quibusque modis immaculatam Virginis conceptionem eiusque cultum et doctrinam asserere, tueri, promovere et vindicare. Quod apertissime planissimeque testantur et declarant tot insignia sane acta Romanorum pontificum decessorum nostrorum, quibus in persona apostolorum principis ab ipso Christo domino divinitus fuit commissa suprema cura atque potestas pascendi agnos et oves, confirmandi fratres et universam regendi et gubernandi ecclesiam.

Enimvero praedecessores nostri vehementer gloriantur apostolica sua auctoritate festum conceptionis in Romana ecclesia instituisse ac proprio officio propriaque missa, quibus praerogativa immunitatis ab haereditaria labe manifestissime assereretur, augere, honestare et cultum iam institutum omni ope promovere, amplificare sive erogatis indulgentiis, sive facultate tributa civitatibus, provinciis regniisque, ut Deiparam sub titulo Immaculatae Conceptionis patronam sibi deligerent, sive comprobatis sodalitatibus, congregationibus religiosisque familiis ad immaculatae conceptionis honorem institutis, sive laudibus eorum pietati delatis, qui monasteria, xenodochia, altaria, templa sub immaculati conceptus titulo erexerint, aut sacramenti religione interposita immaculatam Deiparae conceptionem strenue propugnare sponderint. Insuper summo opere laetati sunt decernere Conceptionis festum ab omni ecclesia esse habendum eodem censu ac numero, quo festum Nativitatis, idemque Conceptionis festum cum octava ab universa ecclesia celebrandum et ab omnibus inter ea, quae praeccepta sunt, sancte

colendam, ac pontificiam capellam in patriarchali nostra Liberiana basilica, die virginis Conceptionis sacro quotannis esse parandam. Atque exoptantes in fidelium animis quotidie magis fovere hanc de immaculata Deiparae conceptione doctrinam eorumque pietatem excitare ad ipsam virginem sine labe originali conceptam colendam et venerandam, graviter sunt quam libentissime facultatem tribuere, ut in Laurentianis litaniis et in ipsa missae praefatione immaculatae eiusdem virginis proclamaretur conceptus, atque adeo lex credendi ipsa supplicandi lege statueretur. Nos porro tantorum praedecessorum vestigiis inhaerentes, non solum quae ab ipsis piensissime sapientissimeque fuerant constituta, probavimus et recepimus, verum etiam memores institutionis Sixti IV proprium de immaculata conceptione officium auctoritate nostra munivimus, illiusque usum universae ecclesiae laetissimo prorsus animo concessimus.

Quoniam vero quae ad cultum pertinent, intimo plane vinculo cum eiusdem obiecto conserata sunt, neque rata et fixa manere possunt, si illud anceps sit et in ambiguo versetur, ideoque, decessores nostri Romani pontifices omni cura conceptionis cultum amplificantes, illius etiam obiectum ac doctrinam declarare et inculcare impensissime studuerunt. Etenim clare aperteque docuere, festum agi de virginis conceptione, atque uti falsam et ab ecclesiae mente alienissimam proseripsissent illorum opinionem, qui non conceptionem ipsam, sed sanctificationem ab ecclesia coli arbitrarentur et affirmarent. Neque mitius cum his agendum esse existimarunt, qui ad labefactandam de immaculata virginis conceptione doctrinam, exogitatio inter primum atque alterum conceptionis instans et momentum discrimine, assererant, celebrari quidem conceptionem, sed non pro primo instanti atque momento. Ipsi namque praedecessores nostri suarum partium esse duxerunt, et beatissimae virginis conceptionis festum, et conceptionem pro primo instanti tanquam verum cultus obiectum omni studio tueri ac propugnare. Hinc decretoria plane verba, quibus Alexander VII decessor noster sinceram ecclesiae mentem declaravit, inquit: „Sane vetus est Christi fidelium erga eius beatissimam matrem virginem Mariam pietas sententium, eius animam in primo instanti creationis atque infusionis in corpus fuisse speciali Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Iesu Christi eius filii, humani generis redemptoris, a macula peccati originalis praeservatam immunem, atque in hoc sensu eius conceptionis festivitatem solemniter colentium et celebrantium.“¹

Atque illud in primis solemne quoque fuit iisdem decessoribus, nostris doctrinam de immaculata Dei matris conceptione certam testamque omni cura, studio et constantia tueri. Etenim non solum nullatenus passi sunt, ipsam doctrinam quovis modo a quopiam notari atque tradidi, verum etiam longe ulterius progressi, perspicuis declarationibus iteratisque vicibus edixerunt, doctrinam, qua immaculatam virginis conceptionem profitemur, esse suoque merito haberi cum ecclesiastico cultu plane consonam, eamque veterem ac prope universalem et eiusmodi, quam Romana ecclesia sibi fovendam tuendamque susceperit, atque omnino dignam, quae in sacra ipsa liturgia solemnibusque precibus usurparetur. Neque his contenti, ut ipsa de immaculata virginis conceptu doctrina inviolata persisteret, opinionem huic doctrinae adversam sive publicam, sive privatim defendi posse severissime prohibuere

eamque multiplici veluti vulnere confectam esse vulserunt. Quibus repetitis luculentissimisque declarationibus, ne inanes viderentur, adiacere sanctionem: quae omnino laudatus praedecessor noster Alexander VII his verbis est complexus:

„Nos considerantes, quod sancta Romana ecclesia de intemeratae semper virginis Mariae conceptione festum solemniter celebrat, et speciale ac proprium super hoc officium olim ordinavit iuxta piam, devotam et laudabilem institutionem, quae a Sixto IV praedecessore nostro tunc emanavit; volentesque laudabili huic pietati et devotioni et festo ac cultui secundum illam exhibito, in ecclesia Romana post ipsius cultus institutionem nunquam immutato, Romanorum pontificum praedecessorum nostrorum exemplo, favere, nec non tueri pietatem et devotionem hanc colendi et celebrandi beatissimam virginem, praeviente scilicet Spiritus sancti gratia a peccato originali praeservatam; cupientesque in Christi grege unitatem spiritus in vinculo pacis, sedatis offensionibus et iurgiis amotisque scandalis, conservare: ad praefatorum episcoporum cum ecclesiarum suarum capitulis, ac Philippi regis eiusque regnorum oblatam nobis instantiam ac preces, constitutiones et decreta, a Romanis pontificibus praedecessoribus nostris, et praecipue a Sixto IV, Paulo V et Gregorio XV edita in favorem sententiae asserentis, animam beatae Mariae virginis in sui creatione et in corpore infusione Spiritus sancti gratia donatam et a peccato originali praeservatam fuisse, necnon et in favorem festi et cultus conceptionis eiusdem virginis Deiparae, secundum piam istam sententiam, ut praefertur, exhibiti, innovamus, et sub censuris et poenis in eisdem constitutionibus contentis, observari mandamus.

„Et insuper omnes et singulos, qui praefatae constitutiones seu decreta ita pergunt interpretari, ut favorem per illas dictae sententiae et festo seu cultui secundum illam exhibitum frustrentur, vel qui hanc eandem sententiam, festum seu cultum in disputationem revocare, aut contra ea quoquo modo directe vel indirecte aut quovis praetextu, etiam definibilitatis eius examinandae, sive sacram scripturam, aut sanctos patres, sive doctores glossandi vel interpretandi, denique alio quovis praetextu seu occasione, scripto seu voce loqui, concionari, tractare, disputare, contra ea quidquam determinando, aut asserendo, vel argumenta contra ea afferendo et insoluta relinquendo, aut alio quovis exogitabili modo disserendo ausi fuerint: praeter poenas et censuras in constitutionibus Sixti IV contentas, quibus illos subiacere volumus, et per praesentes subiiicimus, etiam concionandi, publice legendi, seu docendi et interpretandi facultate, ac voce activa et passiva in quibuscumque electionibus eo ipso absque alia declaratione privatos esse volumus; nec non ad concionandum, publice legendum, docendum et interpretandum perpetuae inhabilitatis poenas ipso facto incurrere absque alia declaratione; a quibus poenis non nisi a nobis ipsis, vel a successoribus nostris Romanis pontificibus absolvi, aut super his dispensari possint; nec non eodem alii poenis, nostro et eorundem Romanorum pontificum successorum nostrorum arbitrio infligendis, pariter subiacere volumus, prout subiiicimus per praesentes, innovantes Pauli V et Gregorii XV superius memoratas constitutiones sive decreta.

„Ac libros, in quibus praefata sententia, festum, seu cultus secundum illam in dubium revocatur, aut contra ea quomodocumque, ut supra, aliquid scribitur aut legitur, seu locutiones, conciones, tractatus et disputationes contra eandem continentur, post Pauli V supra laudatum decretum edita, aut

¹ Alexander VII. const. *Sollicitudo omnium ecclesiarum*, 8 decembria 1661.

in posterum quemodolibet edenda, prohibemus sub A
poenis et censuris in indice librorum prohibitorum
contentis, et ipso facto absque alia declaratione pro
expresso prohibitis haberi volumus et mandamus."

Omnes autem norunt quando studio haec de im-
maculata Deiparae virginis conceptione doctrina a
spectatissimis religiosis familiis et celeberrimis
theologicis academiis ac praestantissimis rerum
divinarum scientia doctoribus fuerit tradita, asserta
ac propugnata. Omnes pariter norunt quantopere
solliciti fuerint sacerdotum antistites vel in ipsis ec-
clesiasticis conventibus palam publiceque profiteri,
sanctissimam Dei genitricem virginem Mariam ob
praevisa Christi domini redemptoris merita nun-
quam originale subiacuisse peccato, sed praeser-
vatum omnino fuisse ab originis labe, et ideo
sublimiori modo redemptam. Quibus illud profecto
gravissimum et omnino maximum accedit, ipsam
quoque Tridentinam synodum, cum dogmaticum de
peccato originali ederet decretum, quo, iuxta sacra-
B scripturarum sanctorumque patrum ac proba-
tissimorum conciliorum testimonia, statuit ac defini-
vit omnes homines nasci originali culpa infectos,
tamen solemniter declarasse, non esse suae inten-
tiones in decreto ipso tantaque definitionis ampli-
tudine comprehendere beatam et immaculatam
virginem Dei genitricem Mariam. Hac enim de-
claratione Tridentini patres, ipsam beatissimam vir-
ginem ab originali labe solutam pro rerum tem-
porumque adiunctis eatis innuerunt, atque adeo
perspicue significarunt, nihil ex divinis litteris, nihil
ex traditione patrumque auctoritate rite afferri
posse, quod tantae virginis praerogativae quovis
modo refragetur.

Et re quidem vera hanc de immaculata bea-
tissimae Virginis conceptione doctrinam quotidie
magis gravissimo ecclesiae sensu, magisterio, studio,
C scientia ac sapientia tam splendide explicatam, de-
claratam, confirmatam, et apud omnes catholici orbis
populos ac nationes mirandum in modum propa-
gatam, in ipsa ecclesia semper existisse veluti a
maioribus acceptam ac revelatae doctrinae charac-
tere insignitam illustra venerandae antiquitatis ec-
clesiae orientalis et occidentalis monumenta vali-
dissime testantur. Christi enim ecclesia, sedula
depositorum apud se dogmatum custos et vindex,
nihil in his unquam permutat, nihil minuit, nihil
addit, sed omni industria vetera fideliter sapienter-
que tractando si qua antiquitus informata sunt, et
patrum fides sevit, ita limare, expolire studet, ut
prisca illa coelestis doctrinae dogmata accipiant
evidentiam, lucem, distinctionem, sed retineant
plenitudinem, integritatem, proprietatem, ac in suo
tantum genere crescant, in eodem scilicet dogmate,
eodem sensu eademque sententia.

Equidem patres ecclesiaeque scriptores coelesti-
bus edocti eloquiis nihil antiquius habuere, quam
in libris ad explicandas scripturas, vindicanda dog-
mata erudiendosque fideles elucubratis, summam
Virginis sanctitatem, dignitatem atque ab omni
peccati labe integritatem eiusque praecalam de
teterimo humani generis hoste victoriam multis
mirisque modis certatim praedicare atque efferre.
Quapropter, enarrantes verba, quibus Deus prae-
parata renovandis mortalibus suae pietatis remedia
inter ipsa mundi primordia praenuntiana, et decep-
toris serpentis retudit audaciam, et nostri generis
spem mirifice crexit, inquit: „Inimicitias ponam
inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius,"
docuere, divino hoc oraculo clare aperteque prae-
monstratum fuisse misericordem humani generis
redemptorem, scilicet unigenitum Dei filium Chri-
stum Iesum, ac designatam beatissimam eius matrem

virginem Mariam, ac simul ipsissimas utriusque
contra diabolum inimicitias insigniter expressas.
Quocirca, sicut Christus Dei hominumque mediator
humana assumpta natura delens quod adversus nos
erat chirographum decreti, illud cruci triumphator
affixit, sic sanctissima virgo ardentissimo et indiso-
lubilii vinculo cum eo coniuncta una, cum illo et
per illum sempiternas contra venenosum serpentem
inimicitias exerceat, ac de ipso plenissime trium-
phans, illius caput immaculato pede contrivit.

Hunc eximium singularemque virginis triumphum
excellentiissimamque innocentiam, puritatem, sancti-
tatem eiusque ab omni peccati labe integritatem
atque ineffabilem coelestium omnium gratiarum,
virtutum ac privilegiorum copiam et magnitudinem
iidem patres viderunt tum in arca illa Noë, quae
divinitus constituta a communi totius mundi nau-
fragio plane salva et incolumis evasit; tum in scala
illa, quam de terra ad coelum usque pertingere
vidit Iacob, cuius gradibus angeli Dei ascendebant
et descendebant cuiusque vertici ipse innitebatur
Dominus, tum in rubo illo, quem in loco sancto
Moyses undique ardere ac inter crepitantes ignis
flamas non iam comburi aut iacturam vel mini-
mam pati, sed pulchre virescere ac florescere con-
spexit, tum in illa inexpugnabili turri a facie ini-
mici, ex qua mille clypei pendent omnisque arma-
tura fortium, tum in horto illo concluso, qui necit
violari neque corrumpi ullis insidiarum fraudibus;
tum in corusca illa Dei civitate, cuius fundamenta
in montibus sanctis, tum in augustissimo illo Dei
templo, quod divinis refulgens splendoribus plenum
est gloriis Domini, tum in aliis eiusdem generis
omnino plurimis, quibus excelsam Deiparae digni-
tatem eiusque illibatam innocentiam et nulli un-
quam naevo obnoxiam sanctitatem insigniter prae-
nuntiatam fuisse patres tradiderunt.

Ad hanc eandem divinorum munerum veluti
summam originaleque virginis, de qua natus est
Iesus, integritatem describendam iidem prophetarum
adhibentes eloquia, non aliter ipsam augustam vir-
ginem concelebrarunt, ac uti columbam mundam
et sanctam Ierusalem et excelsum Dei thronum et
arcum sanctificationis et domum, quam sibi aeterna
aedificavit sapientia, et reginam illam, quae deliciis
affluens et innixa super dilectum suum ex ore altis-
simi prodit omnino perfecta, speciosa ac penitus
cara Deo, et nullo unquam labe naevo maculata.
Cum vero ipsi patres ecclesiaeque scriptores animo
menteque reputarent, beatissimam virginem ab an-
gelo Gabriele, sublimissimam Dei matris dignitatem
ei nuntiante, ipsius Dei nomine et iussu, gratia
plenam fuisse nuncupatam, docuerunt, hac singulari
solemnique salutatione nunquam alia audita, ostendi,
D Deiparam fuisse omnium divinarum gratiarum sedem
omnibusque divini Spiritus charismatibus exornatam,
immo eorumdem charismatum infinitum prope the-
saurum abyssumque inexhaustam, adeo ut nunquam
maledicto obnoxia et una cum filio, perpetuae ben-
dictionis particeps ab Elieabeth divino acta Spiritu
audire meruerit: „Benedicta tu inter mulieres, et bene-
dictus fructus ventris tui."

Hinc non luculenta minus, quam concors eorum-
dem sententia, gloriosissimam virginem, cui fecit
magna qui potens est, ea coelestium omnium do-
norum vi, ea gratiae plenitudine eaque innocentia
emicuisse, quae veluti ineffabile Dei miraculum,
immo omnium miraculorum apex ac digna Dei
mater existerit, et ad Deum ipsum pro ratione
creatae naturae, quam proxime accedens, omnibus,
qua humanis, qua angelicis praecognis celsior eva-
serit. Atque ideo ad originale Dei genitricis
innocentiam iustitiamque vindicandam, non eam

modo cum Heva adhuc virginis, adhuc innocens, adhuc incorrupta, nondum mortificis fraudulentissimi serpentis insidiis decepta, sapientissime contulerunt, verum etiam mira quadam verborum contentiarumque varietate praetulerunt. Heva enim serpenti misere obsequuta et ab originali expulsa innocentia, et illius mancipium evasit, sed beatissima virgo originale donam lugiter augens, quin serpenti aurem unquam praebuerit, illius vim potestatemque virtute divinitus accepta funditus labefactavit.

Quapropter nunquam cessarunt Deiparam appellare vel liliam inter spinas, vel terram omnino intactam, virginis, illibatam, immaculatam, semper benedictam et ab omni peccati contagione liberam, ex qua novus formatus est Adam; qua irreprehensibilem, lucidissimum amoenissimumque innocentiae, immortalitatis ac deliciarum paradysum a Deo ipso conatum, et ab omnibus venenosi serpentis insidiis defensum; vel lignum immarcescibile, quod peccati vermibus nunquam corruperit; vel fontem semper illum et Spiritus sancti virtute signatum; vel divinis templum, vel immortalitatis thesaurum; vel unam et solam non mortis sed vitae filiam, non irae, sed gratiae germen, quod semper virens, ex corrupta infectaque radice singulari Dei providentia praeter stultas communesque leges effluerit. Sed quasi haec, licet splendidissima, satis non forent, propria definitisque sententiis edixerunt, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habendam esse quaestionem de sancta virgine Maria, cui plus gratiae collatum fuit ad vincendum omni ex parte peccatum; tum professi sunt, gloriosissimam virginem fuisse parentum reparatricem, posterorum vivificatricem, a saeculo electam, ab altissimo sibi praeparatam, a Deo, quando ad verpentem ait, „inimicitias ponam inter te et mulierem,“ praedictam, quae procul dubio venenatum eiusdem serpentis caput contrivit; ac propterea affirmarunt, eandem beatissimam virginem fuisse per gratiam ab omni peccati labe integram ac liberam ab omni contagione et corporis et animae et intellectus, ac semper cum Deo conversatam et sempiterno foedere cum illo coniunctam, nunquam fuisse in tenebris, sed semper in luce, et idcirco idoneum plane existitisse Christo habitaculum non pro habitu corporis, sed pro gratia originali.

Accedunt nobilissima effata, quibus de Virginis conceptione loquentes, testati sunt, naturam gratiae cessasse ac statim tremulam, pergere non sustinentem; nam futurum erat, ut Dei genitrix virgo non antea ex Anna conciperetur, quam gratia fructum ederet; concipi siquidem primogenitam oportebat, ex qua concipiendus esset omnis creaturae primogenitus. Testati sunt carnem Virginis ex Adam sumptam, maculas Adae non admisisse, ac propterea beatissimam Virginem tabernaculum esse ab ipso Deo creatum, Spiritu sancto formatum, et purpureae revera operae, quod novus ille Bezaleel auro intextum variumque effluxit, eandemque esse meritoque celebrari ut illam, quae proprium Dei opus primum existitit, ignis maligni tolli latuerit, et pulchra natura ac labe prorsus omnia necesse, tamquam aurora undequaque rutilans in mundum prodiderit in sua conceptione immaculata. Non enim decebat, ut illud vas electionis communibus laceaseretur iniuriis, quoniam plurimum a ceteris differens, natura communicavit, non culpa, immo prorsus decebat, ut sicut unigenitus in coelis patrem habuit, quem seraphim ter sanctum extollunt, ita matrem haberet in terris, quae nitore sanctitatis nunquam caruerit. Atque haec quidem doctrina adeo maiorum mentes animosque occupavit, ut sin-

gularis et omnino mirus penes illos invaluerit loquendi usus, quo Deiparam sapientissime compellarant immaculatam, omnique ex parte immaculatam, innocentem et innocentissimam, illibatam et undequaque illibatam, sanctam et ab omni peccati corde alienissimam, totam puram, totam intemeratam, ac ipsam prope puritatis et innocentiae formam, pulchritudine pulchriorum, venustate venustiorum, sanctiorem sanctitate, solamque sanctam, purissimamque animam et corpore, quae supergressa est omnem integritatem et virginitatem, ac sola tota facta domicilium universarum gratiarum sanctissimi Spiritus, et quae, solo Deo excepto, existit cunctis superior, et ipsis Cherubim et Seraphim et omni exercitu Angelorum *natura pulchrior, formosior et sanctior*, cui praedicandae coelestes et terrena lingua minime sufficiunt. Quem usum ad sanctissimae quoque liturgiae monumenta atque ecclesiastica officia sua veluti sponte fuisse traductum, et in illis passim recurrere ampliterque dominari nemo ignorat, cum in illis Deipara invocetur et praedicitur veluti una incorrupta, pulchritudinis columba, veluti rosa semper virens, et undequaque purissima, et semper immaculata semperque beata, ac celebretur uti innocentia, quae nunquam fuit laca, et altera Heva, quae Emmanuelem peperit.

Nil igitur mirum si de immaculata deiparae Virginis conceptione doctrinam iudicio patrum divinis litteris consignatam, tot gravissimis eorumdem testimoniis traditam, tot illustribus venerandae antiquitatis monumentis expressam et celebratam, ac maximo gravissimoque ecclesiae iudicio propositam et confirmatam, tanta pietate, religione et amore ipsius ecclesiae pastores populi que fideles quotidie magis profiteri sint gloriati, ut nihil istud dulcius, nihil carius, quam ferventissimo affectu deiparam Virginem absque labe originali conceptam ubique colere, venerari, invocare et praedicare. Quamobrem, ab antiquis temporibus sacrarum antiistites, ecclesiastici viri, regulares ordines ac vel ipsi imperatores et reges ab hac apostolica sede enixe efflagitarant, ut immaculatae sanctissimae Dei genitricis conceptio veluti catholicae fidei dogma definiatur. Quae postulationes hac nostra quoque aetate iteratae fuerunt, ac potissimum felicis recordationis Gregorio XVI praedecessori nostro ac nobis ipsis oblatae sunt tum ab episcopis, tum a clero saeculari, tum a religiosis familiis, ac summis principibus et fidelibus populis.

Nos itaque singulari animi nostri gaudio haec omnia probe noscentes ac serio considerantes, vix dum, licet immeriti, aereo divinae providentiae consilio ad hanc sublimem Petri cathedram evecti, totius ecclesiae gubernacula tractanda suscepimus. Nihil certe antiquius habuimus, quam pro summa nostra vel a teneris annis erga sanctissimam Dei genitricem virginem Mariam veneratione, pietate et affectu ea omnia peragere, quae adhuc in ecclesiae votis esse poterant, et beatissimae Virginis honor augeretur eiusque praerogativae uberiori luce niterent. Omnem autem maturitatem adhibere volentes, constituimus peculiarem venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium religione, consilio ac divinarum rerum scientia illustrium congregationem, et viros ex clero tum saeculari tum regulari, theologis disciplinis apprime exultos selegimus, ut ea omnia, quae immaculatam Virginis conceptionem respiciunt, accuratissime perpendent, propriamque sententiam ad nos deferrent. Quamvis autem nobis ex receptis postulationibus de definienda tandem aliquando immaculatae Virginis conceptione perpectus esset plurimorum sacrarum antiistitum sensus, tamen encyclicas litteras die

8 februarii anno 1849 Cuiusdam datae ad omnes A venerabiles fratres totius catholici orbis sacrorum antistites minimus, ut, adhibitis ad Deum precibus, nobis scripto etiam significarent, quae esset suorum fidelium erga immaculatam Deiparae conceptionem pietas ac devotio, et quid ipsi praesertim antistites de hac ipsa definitione ferenda sentirent, quidve exoptarent, ut, quo fieri solemnius posset, supremum nostrum iudicium proferremus.

Non mediocri certe solatio affecti fuimus, ubi eorumdem venerabilium fratrum ad nos responsa venerunt. Nam iidem incredibili quidem iucunditate, laetitia ac studio nobis rescribentes non solum singularem suam, et proprii cuiusque cleri populi fidelem erga immaculatam beatissimae Virginis conceptum pietatem mentemque denuo confirmarunt, verum etiam communi veluti voto a nobis exposularunt, ut immaculata ipsius Virginis conceptio supremo nostro iudicio et auctoritate definiretur. Nec B minori certe interim gaudio perfusi sumus, cum venerabiles fratres nostros sanctae Romanae ecclesiae cardinales commemoratae peculiaris congregationis et praedicti theologi consultores a nobis electi pari alacritate et studio, post examen diligenter adhibitum, hanc de immaculata Deiparae conceptione definitionem a nobis efflagitaverint.

Post haec illustribus praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes ac rite recteque procedere optantes, indiximus et habuimus consistorium, in quo venerabiles fratres nostros sanctae Romanae ecclesiae cardinales alloquuti sumus, eosque summa animi nostri consolatione audivimus a nobis exposcere, ut dogmaticam de immaculata deiparae Virginis conceptione definitionem emittere vellemus.

Itaque, plurimum in Domino confisi advenisse temporum opportunitatem pro immaculata sanctissimae Dei genitricis virginis Mariae conceptione definienda, quam divina eloquia, veneranda traditio, perpetuus ecclesiae sensus, singularis catholicorum antistitum ac fidelium conspiratio et insignia praedecessorum nostrorum acta, constitutiones mirifice illustrant atque declarant: rebus omnibus diligentissime perpensis, et assiduis fervidisque ad Deum precibus effusis, minime cunctandum nobis esse censuimus supremo nostro iudicio immaculatam ipsius Virginis conceptionem sancire, definire atque ita pietissimis catholici orbis desideriis nostraeque in ipsam sanctissimam Virginem pietati satisfacere, ac simul in ipsa unigenitum filium suum dominum nostrum Iesum Christum magis atque magis honorificare, cum in filium redundet quidquid honoris et laudis in matrem impenditur.

Quare, postquam nunquam intermisimus in humilitate et ieiunio privatas nostras et publicas ecclesiae preces Deo patri per filium eius C. Ferre, ut Spiritus sancti virtute mentem nostram dirigere et confirmare dignaretur, implorato universae coelestis curiae praesidio, et advocato cum gemitibus Paraclito Spiritu, eoque sic adspirante, ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad decus et ornamentum Virginis deiparae, ad exaltationem fidei catholicae et christianae religionis augmentum, auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli ac nostra, declaramus, pronuntiamus et definimus, doctrinam, quae tenet, beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originis culpae labe praeservatam immanem, esse a Deo revelatam, atque ideo ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam. Quapropter, si qui secus ac a nobis definitum est, quod Deus avertat, prae-

sumpserint corde sentire, si noverint ac porro sciant, se proprio iudicio condemnatos, naufragium circa fidem passos esse, et ab unitate ecclesiae defecisse, ac praeterea facto ipso suo semet poenis a iure statuti subicere, si quod corde sentiunt, verbo aut scripto vel alio quovis extero modo significare ausi fuerint.

Repletum quidem est gaudio os nostrum. et lingua nostra exultatione, atque humillimas maximasque Christo Iesu domino nostro agimus et semper agemus gratias, quod singulari suo beneficio nobis, licet immerentibus, concesserit hunc honorem atque hanc gloriam et laudem sanctissimae suae matri offerre et decernere. Certissima vero spe et omni prorsus fiducia nitimur fore, ut ipsa beatissima Virgo, quae tota pulchra et immaculata, venenosum crudelissimi serpentis caput contrivit et salutem attulit mundo, quaeque prophetarum apostolorumque praeconium et honor martyrum omniumque sanctorum laetitia et corona, quaeque tutissimum cunctorum periclitantium perfugium et fidissima auxiliatrix, ac totius terrarum orbis potentissima apud unigenitum filium suum mediatrix et conciliatrix, ac praeclarissimum ecclesiae sanctae decus et ornamentum firmissimumque praesidium, cunctas semper interemit haereseos, et fideles populos gentesque a maximis omnis generis calamitatibus eripuit, ac nos ipsos a tot ingruentibus periculis liberavit, velit validissimo suo patrocinio efficere, ut sancta mater catholica ecclesia, cunctis amotis difficultatibus cunctisque profligatis erroribus, ubicumque gentium, ubicumque locorum quotidie magis vigeat, floreat ac regnet a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum, omnique pace, tranquillitate ac libertate fruatur, ut rei veniam, aegri medelam, puilli corde robor, afflicti consolationem, periclitantes adiutorium obtineant, et omnes errantes, discussa mentis caligine, ad veritatis ac iustitiae semitam redeant, ac fiat unum ovile et unus pastor.

Audiant haec nostra verba, omnes carissimi catholicae ecclesiae filii, et ardentiori usque pietatis, religionis et amoris studio pergant colere, invocare, exorare beatissimam Dei genitricem Virginem Mariam sine labe originali conceptam, atque ad hanc dulcissimam misericordiae et gratiae matrem in omnibus periculis, angustiis, necessitatibus rebusque dubiis ac trepidis cum omni fiducia confugiant. Nihil enim timendum nihilque desperandum ipsa dux, ipsa auspice, ipsa propitia, ipsa protegente, quae maternum sane in nos gerens animum, nostraeque salutis negotia tractans, de universo humano genere est sollicita, et coeli terraeque regina a Domino constituta, ac super omnes Angelorum choros sanctorumque ordines exaltata, adstans a dextris unigeniti filii sui domini nostri Iesu Christi, maternis suis precibus validissime impetrat, et quod quaerit invenit, ac frustrari non potest.

Denique, ut ad universalis ecclesiae notitiam haec nostra de immaculata conceptione beatissimae virginis Mariae definitio deducatur, has apostolicas nostras litteras ad perpetuam rei memoriam extare volumus; mandantes ut harum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fide ab omnibus adhibeatur, quae ipsis praec. tibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo hominum liceat paginam hanc nostrae declarationis, pronuntiationis ac definitionis infringere, vel ei ausu temerario adversari et contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignatio-

nem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo octingentesimo quinquagesimo quarto, VI idus decembris, anno 1854, pontificatus nostri anno nono.

ALLOCUTIO PII IX.

habita in consistorio secreto, die 9 decembris 1854.

Venerabiles fratres,

Singulari quadam perfusi laetitia exultamus in Domino, venerabiles fratres, cum vos hodierno die lateri nostro frequentes adstare videamus, quos nostrum gaudium et coronam iure possumus nuncupare. Vos enim pars estis eorum, quibuscum communicamus labores et curas in pacendo humilitati nostrae concredito dominico grege universo, in tutandis iuribus catholicae religionis eique novis adiungendis sectatoribus, qui iustitiae et veritatis Deum in sinceritate fidei colant et venerantur. Itaque, quod olim Christus dominus dixit apostolorum principi: *Tu aliquando conversus confirma fratres tuos;* id ipsum nobis, qui in eius locum, licet immerentes, divina benignitate suffecti sumus, hac oblata opportunitate praestandum videtur, ut vobis nimirum, venerabiles fratres, verba faciamus, non ut vos aut commoneamus officii, aut languentes excitemus, quos inflammatis studio novimus divini nominis gloriae propagandae, sed ut tanquam voce ipsius beatissimi Petri, qui vivit vivetque in successoribus suis, recreati atque erecti, novo veluti robore muniamini, ad quaerendam commissarum ovium salutem, ad ecclesiae causam in tanta asperitate temporum animose ac fortiter sustinendam.

Neque vero deliberandum fuit, cuius potissimum adhibeamus patrocinium apud coelestem patrem luminum, ut, eo adiuvante, alloqui vos fructuose possimus; siquidem cum ea de causa apud nos conveneritis, ut conspirantibus animis studia curasque conferremus, amplificando honori augustae genitricis Dei Mariae, sanctissimam ipsam virginem, sapientiae sedem ab ecclesia nuncupatam, iteratis precibus obsecravimus, ut impetrare nobis radium velit sapientiae coelestis, qua collustrati ea vobis loquamur, quae et incolunitati et prosperitati ecclesiae Dei maximopere sint profutura. Iam vero ex hac tanquam arce religionis intuentibus nobis errorum monstra, quae per Catholicum orbem hac difficillima aetate grassantur, nihil opportunius visum est, quam illa vobis indicare, ut ad eadem debellanda vires exortatis vestras, venerabiles fratres, qui custodes praepositi estis et speculatores domui Israel.

Existere etiam pene dolendum est impium incredulorum genus, qui omnem, si fieri posset, exterminatum vellet religionis cultum, easque adnumerandi imprimis sunt clandestinarum societatum gregales, qui nefario inter se foedere coniuncti nullas non adhibent artes, ut quibusque violatis iuribus rem et sacram et publicam perturbent, evertant; in quos profecto verba illa cadunt divini reparatoris: *Vos ex patre diabolo estis, et opera patris vestri vultis facere.* Hos si excipiamus, fatendum est praesentis aetatis homines generatim abhorre ab incredulorum pravitate et inclinationem quamdam animorum ostendere erga religionem et fidem. Sive enim facinorum ob atrocitatem, quae superiori praesertim saeculo perpetrata incredulis tribuenda sunt, quaeque animus meminisse reformidat, sive ob metum seditionum ac tumultuum, qui miserandum in modum convellunt, afflictae nationes et regna, sive denique divini Spiritus opera, qui spirant ubi vult, imminutum esse patet perditorum numerum,

qui incredulitate se iactent et gloriantur; contra vero commendari audimus interdum vitae ac morum honestatem excitatumque praeterea novimus in animis hominum admirationis sensum catholicam erga religionem, quae quidem in omnium incurrit oculos tamquam lux solis.

Non exiguum hoc est bonum, venerabiles fratres, et quidam quasi ad veritatem progressus, eod tamen multa adhuc sunt, quae a veritate plane assequenda absterrent homines et remorantur.

Sunt enimvero plerique, qui rebus publicis tractandis praepositi fautores ac adsertores dicant, illam laudibus attollant humanaeque societati quam maxime accommodatam atque utilem praedicent; nihilominus eius moderari disciplinam volunt, sacros ministros regere, sacrorum procuracionem attingere, uno verbo civilis intra status limites coercere nituntur ecclesiam eique dominari, quae tamen sui iuris est divinoque consilio nullius imperii terminis contineri debet, sed ad ultimas terras propagari omnesque complecti gentes ac nationes, ut sempiternae illis beatitatis iter designet, expediat. Et proh dolor! dum haec loquimur, venerabiles fratres, in Subalpina ditione proposita lex est, qua regularia et ecclesiastica instituta de medio tolluntur, et ecclesiae iura plane conculcantur atque, si fieri potest, delentur. Sed tamen de re tam gravi hoc ipso in loco alias agemus. Utinam vero qui libertati obsistunt catholicae religionis, agnoscant aliquando, quantopere publicae rei bono ipsa conducatur, quae sua cuique civium observanda proponit et inculcat officia ex coelesti quam accepit doctrina; utinam persuadere sibi tandem velint, quod olim Zenoni imperatori scribebat sanctus Felix, praedecessor noster, nihil esse utilius principibus, quam sine ecclesiam uti legibus suis, hoc anim illis esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeant subdere, non praeferre.

Sunt praeterea, venerabiles fratres, viri quidam eruditione praestantes, qui religionem minus esse fatentur longe praestantissimum a Deo hominibus datum, humanam nihilominus rationem tanto habent in pretio, tantopere extollunt, ut vel ipsi religioni aequiparandam stultissime putent. Hinc ex vana ipsorum opinione, theologiae disciplinae perinde ac philosophicae tractandae sunt; cum tamen illae fidei dogmatibus innitantur, quibus nihil firmitus, nihil stabilius, istae vero humanae explicentur atque illustrentur ratione, qua nihil incertius, utpote quae varia est pro ingeniorum varietate innumerica fallacis et praestigii obnoxia. Ita quidem reiecta ecclesiae auctoritate, difficillimis quibusque reconditisque quaestionibus latissimus patuit campus, ratioque humana infirmis suis confisa viribus, licentius excurrens turpissimos in errores lapsa est, quos hic referre nec vacat nec lubet, quippe vobis probe cognitos atque exploratos, quique in religionis et civilis rei detrimentum illudque maximum redundarunt. Quamobrem, istis hominibus, qui plus aequo vires efferunt humanae rationis, ostendere oportet, plane id esse contrarium verissimae illi sententiae doctoris gentium: *Si quis putet se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit.* Demonstrandum illis est, quantae sit arrogantiae perrestragare mysteria, quae revelare nobis dignatus est clementissimus Deus, eademque assequi complectique audere humanae mentis imbecillitate et angustiis, cum longissime ea vires excedant ubi intellectus, qui ex apostoli eiusdem dico captandus est in obsequium fidei.

Atque huiusmodi humanae rationis sectatores, seu cultores potius, qui eam sibi certam veluti

magistram proponunt eiusque ductu fausta sibi A
omnia pollicentur, oblitī certe sunt quam grave et
acerbum ex culpa primi parentis inflictum sit vul-
nus humanae naturae, quippe quod et offusae tene-
brae menti, et prona effecta ad malum voluntas.
Hinc celeberrimi ex antiquissima aetate philosophi
quamvis multa praecelara scripserint, doctrinas tamen
suae gravissimis erroribus contaminarunt; hinc assi-
duum illud certamen quod in nobis experimur, de
quo loquitur apostolus: sentio in membris meis
legem repugnantem legi mentis meae. Nunc
quando ex originis labe in universos Adami poste-
ros propagata, extenuatum esse constat rationis lum-
men, et ex pristino iustitiae atque innocentiae statu
miserrime deciderit humanum genus, equis satis
esse rationem ducat ad assequendam veritatem?
equis in tantis periculis atque in tanta virium infi-
rmitate, ne labatur et corruat, necessaria sibi
neget ad salutem religionis divinae et gratiae B
coelestis auxilia? quae quidem auxilia benignissime
nis largitur Deus, qui humili prece eadem flagitent,
cum scriptum sit: *Deus superbus resistit, humilibus
autem dat gratiam.* Idcirco, conversus olim ad pa-
trem, Christus dominus altissima veritatum arcana
patefacta haud esse affirmavit prudentibus et sa-
pientibus huius saeculi, qui ingenio doctrinaeque sua
superbiunt, et praestare negant obsequium fidei,
sed vere humilibus ac simplicibus hominibus, qui
fidei divinae oraculo nituntur et conquiescunt. Sa-
lutare hoc documentum eorum animis inculcatis
oportet, qui humanae rationis vim usque adeo
exaggerant, illius ut ope mysteria ipsa scrutari
audeant atque explicare, quo nihil ineptius, nihil
insanius. Revocare illos contendite a tanta mentis
perversitate, exponentes nimirum nihil esse praes-
tabilius a providentia Dei concessum hominibus,
quam fidei divinae auctoritatem, hanc nobis esse C
quasi faciem in tenebris, hanc ducem quam sequamur
ad vitam, hanc necessariam prorsus esse ad
salutem, utpote quod *„sine fide impossibile est pla-
cere Deo“*; et *„qui non crediderit, condemnabitur“*.

Errorum alterum nec minus exitiosum aliquas
catholici orbis partes occupasse non sine moerore
novimus, animisque insediisse plerumque catholi-
corum, qui bene sperandum de aeterna illorum
omnium salute putant, qui in veteri Christi ecclesia
nequaquam versantur. Idcirco, percontari saepe-
numero solent, quanam futura post obitum sit
eorum sors et conditio, qui catholicae fidei minime
addicti sunt, vanissimisque adductis rationibus re-
sponsum praestantur, quod pravae huius sententiae
suffragetur. Absit, venerabiles fratres, ut miseri-
cordiae divinae, quae infinita est, terminos audeamus
apponere; absit ut perscrutari velimus arcana consi-
lia et iudicia Dei, quae sunt abyssus multa, nec
humana queunt cogitatione penetrari. Quod vero
apostolici nostri muneris est, episcopalem vestram
et sollicitudinem et vigilantiam excitatam volumus,
ut, quantum potestis contendere, opinionem illam
impiam aequae ac funestam ab hominum mente pro-
pulsent, nimirum quavis in religione reperiri posse
aeternae salutis viam. Ea qua praestatis solertia
ac doctrina, demonstratis commissis curae vestrae
populis miserationi ac iustitiae divinae dogmata
catholicae fidei neutiquam adversari. Tenendum
quidem ex fide est extra apostolicam Romanam
ecclesiam saluum fieri neminem posse, hanc esse
unicam salutis arcam, hanc qui non fuerit ingressus,
diluvio periturum; sed tamen pro certo pariter
habendum est, qui verae religionis ignorantia la-
borent, si ea sit invincibilis, nulla ipsos obstringi
huiusce rei culpa ante oculos Domini. Nunc vero
quis tantum sibi arroget, ut huiusmodi ignorantiae

designare limites queat iuxta populorum, regionum,
ingeniorum aliarumque rerum tam multarum ra-
tionem ac varietatem? Enimvero cum subiti cor-
poreis hisce vinculis, videbimus Deum sicuti est,
intelligemus profecto quam arcto pulchroque nexu
miseratio ac iustitia divina copulentur; quamdiu
vero in terris versamur mortali hac gravati mole
quae hebetat animam, firmissime teneamus ex
catholica doctrina unum Deum esse, unam fidem,
unum baptisma; ulterius inquirendo progredi nefas
est. Caeterum, prout caritatis ratio postulat, assi-
duas fundamus preces, ut omnes quaquaversus
gentes ad Christum convertantur, communique ho-
minum saluti pro viribus inserviamus; neque enim
abbreviata est manus Domini, gratiaeque coelestis
dona nequaquam illis defutura sunt, qui hac luce
recreari sincero animo velint et postulent. Huius-
modi veritates defigendae altissime sunt fidelium
mentibus, ne falsis corrumpi queant doctrinis eo
spectantibus, ut religionis foreant indifferentiam,
quam ad exitium animarum serpere latius videmus
ac roborari.

Praecipuos contra errores hactenus expositos,
quibus maxime hoc tempore oppugnatur ecclesia,
vestram opponite, venerabiles fratres, et virtutem
et constantiam, ad eosque profigandos planeque
delendos habeatis ecclesiasticos viros necesse est
laboris socios et adiutores. Immortaliter quidem
gaudemus catholicum clerum nihil praetermittere,
nihil molestiarum defugere, ut officio suo ac muneris
cumulate satisficiat; atque adeo non asperitate et
longitudine itineris, non ullo incommodorum metu
retardari, quominus regiones pertingat terrarum
marisque tractu disiunctissimas, ut efferatas ibi
gentes ad humanitatem et christianae legis disci-
plinam salubriter instituat; gaudemus pariter clerum
ipsum in terriffimae luis calamitate, quae tot oppida,
tot frequentissimas urbes funestavit, adeo alacriter
obvivisse quaelibet caritatis officia, ut vitam pro-
fundere ad salutem proximorum pulchrum sibi ac
decorum existimaverit. Quo sane argumento magis
constabit, catholica in ecclesia, quae unico vera
est, inextinctum ardere pulcherrimum caritatis ignem,
quem Christus venit mittere in terram ut accenda-
tur. Vidimus enim religiosas mulieres in adiutandis
aegris cum clero certasse, neque mortis aspectu
fuisse deterritas, quam pleraeque constantissimo
oppetiverunt cuius inusitatae fortitudinis exemplo
illi ipsi obstupefacti admiratione sunt, qui a catho-
lica fide dissentiant.

Est hoc nobis iure laetandum, venerabiles fratres;
verumtamen illud ad animi nostri curam grave et
acerbum, quibusdam in locis non deesse ex clero
aliquos, qui non semetipsos exhibeant in omnibus
ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum
Dei. Hinc deest christiano populo divini verbi pa-
bulum, unde nutriatur ad vitam, hinc infrequens
sacramentorum usus, quibus tanta vis inest ad Dei
gratiam vel conciliandam vel retinendam. Monendi
hi quidem sunt, venerabiles fratres, ac vehementius
excitandi, ut sacri ministerii partes recte ac fide-
liter explendas curent; docendi sunt quam gravi
se culpa obstringant, qui, mensis multa cum sit,
laborare detrectent in agro Domini. Hortandi sunt,
ut quanta sit divinae hostiae virtus ad propitiand-
um Deum et flagitiorum poenas avertendas, fre-
quenter explicent fidelibus, ut iidem salutaris missae
sacrificio religiose adesse, ubereque ex illo fructus
percipere studeant. Sane quidem promptiores ali-
gubi fideles essent ad pietatis actus exercendos, si
vehementiora haberent a clero et incitamenta et
praesidia. Videtis hinc, venerabiles fratres, ad com-
parandos idoneos ministros Christi quanta sit se-

minorum necessitas et opportunitas; in quibus moderandis non civilis potestatis, sed episcoporum dumtaxat versari debet cura et industria. Collectos ibi iuvenes in spem religionis succrescentes ad pietatem doctrinamque sedule informetis, ut duplici quasi instructi gladio, boni olim milites esse queant ad praelianda praelia Domini. Tum in theologia, tum vero in philosophicis etiam disciplinis probatae fidei scriptores eidem proponatis, ne qua imbuantur opinione catholicae doctrinae minus consentanea.

Ita quidem ecclesiae bono et incremento consultum per vos erit, venerabiles fratres. Quo vero susceptae pro ecclesia curae secundissimos habeant exitus, summa exstet concordia opus est consensusque animorum, longaeque discidia quaelibet prohibeantur, quae solvant caritatis vinculum, quaeque fovere solet vaferrimus nostri generis inimicus utpote sibi ad nocendum opportunissima. Repetendum memoria est veteres illos catholicae fidei propugnatores de pertinacissimis haeresibus retulisse victoriam, cum scilicet una secum et cum apostolica sede tanquam cum duce suo coniuncti milites, firmo animo erectoque in certamen descendissent.

Haec sunt, quae significanda vobis duximus, venerabiles fratres, in hac cura et sollicitudine satia apostolico ministerio faciendi, quod divina clementia et bonitate impositum est infirmitati nostrae. Eri-gimur primum ac recreamur spe coelestis auxilii, deinde ab explorato vestro religionis ac pietatis studio non mediocre nobis pollicemur in tantis rerum difficultatibus adiumentum. Aderit ecclesiae suae Deus, aderit communibus votis nostris, aderit praesertim si oratrix pro nobis accedat virgo sanctissima Dei parens Maria, cuius immunitatem ab originalis noxae macula, vobis magno cum nostro gaudio adstantibus et plaudentibus, divino adiuvente spiritu pronuntiavimus. Eximium sane privilegium, quod Dei matrem plane decebat, in communi nostri generis exitio, sospitem atque incolymem evasisse. Atque huius privilegii amplitudo plurimum quidem valitura est ad eos refellendos, qui deteriorem factam esse inficiantur ex propria culpa hominum naturam viresque amplificaverunt ad negandum vel minuendum revelatae religionis beneficium. Faxit tandem Virgo beatissima, quae interemit ac perdidit universas haereseas, ut hic etiam evellatur stirpibus et deleatur rationalismi error perniciosissimus, qui hac miserima aetate non civile modo societatem, sed vero etiam tantopere affligit et vexat ecclesiam.

Reliquum nunc est, venerabiles fratres, ut, quanto animi nostri solatio summa vos alacritate ex di-sistis etiam terris properasse conspeximus ad apo-stolicam hanc sedem, propugnaculum fidei, magi-stram veritatis, catholicae unitatis firmamentum, tanto perinde amoris studio, anteaquam sedes repe-tatis vestras, omnia vobis precemur fausta, felicia ac salutaria. Arbitrator ille omnium rerum et bono-rum auctor Deus det vobis spiritum sapientiae et intellectus, ut prohibeatis ab ovium pernicie ubique latentes insidias, ac quidquid ad commoditatem vestrarum ecclesiarum vel susceptis iam, vel eritis suscepturi, id praepotenti numine suo bonus pro-pitiusque confirmet; permissis autem vestrae curae fidelibus det illam mentem, ut abstrahere se nun-quam velint a pastoris latere, sed vocem ipsius audiant, quoque ipse velit, accurrant. Adsit vobis Virgo sanctissima ab origine immaculata; sit ipsa vobis in dubiis rebus fidele consilium, in angustiis levamen, in adversis auxilium. Ad extremum, le-vantes manus nostras in caelum, vobis gregique vestro ex intimo cordis affectu benedicimus. Sit

porro apostolicae huius benedictionis munus tamquam pignus certissimum caritatis erga vos nostrae, sit exploratissimum tamquam omen beatissimae vitae ac sempiternae, quam vobis gregique vestro et optamus et poscimus a supremo animarum pa-tore Christo Iesu, cui cum Patre et sancto Spiritu sit et honor et laus et gratiarum actio per omnem aeternitatem.

CATALOGUS ANTISTITUM

qui definitioni immaculatae conceptionis adfuerunt.

Emmentissimi et reverendissimi domini sanctae ecclesiae Romanae cardinales ordinis episcoporum:

Vincentius Macchi, sacri collegii decanus, epis-copus Ostionensis et Veliternus.

Marius Mattei, episcopus Portuensis et Sanctae-Rufinae.

Constantinus Patrizi, episcopus Albanensis.

Aloysius Amat, episcopus Praenestinus.

Gabriel Ferretti, episcopus Sabinensis.

Antonius Maria Cagiano de Azevedo, episcopus Tusculanus.

Ordinis presbyterorum:

Iacobus Philippus Franzoni, titulus Sanctae Ma-riae in Aracoeli.

Benedictus Barberini, tituli Sanctae Mariae trans Tiberim.

Hugo Petrus Spinola, tituli Sancti Martini ad Montes.

Adrianus Fieschi, tituli Sanctae Mariae de Victoria.

Ambrosius Bianchi, tituli Sanctorum Andreae et Gregorii in Monte Coelio.

Gabriel della Genga Sermattei, tituli Sancti Hieronymi Ihyricorum.

Clarissimus Falconieri, tituli Sancti Marcelli, archiepiscopus Ravennatensis.

Antonius Tosti, tituli Sancti Petri in Monte aureo.

Philippus de Angelis, tituli Sancti Bernardi ad Themas, archiepiscopus Firmanus.

Engelbertus Sterckx, tituli Sancti Bartholomaei in Insula, archiepiscopus Mechliniensis.

Caspar Bernardus Pianetti, tituli Sancti Sixti, episcopus Viterbiensis.

Aloysius Vannicelli-Casoni, tituli Sanctae Praxe-diae, archiepiscopus Ferrariensis.

Ludovicus Altieri, tituli Sanctae Mariae in Porticu.

Ludovicus Iacobus de Donald, tituli Sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio, archiepiscopus Lugdu-nensis.

Fridericus de Schwarzenberg, tituli Sancti Augu-stini, archiepiscopus Pragensis.

Cosmas Corsi, tituli Sanctorum Ioannis et Pauli, archiepiscopus Pisanensis.

Fabius Maria Asquini, tituli Sancti Stephani in Monte Coelio.

Nicolaus Cafrelli Paracciani, tituli Sancti Petri ad Vincula.

Domianus Carafa di Trasteto, tituli Sanctae Mariae Angelorum, archiepiscopus Beneventanus.

Laurentius Simonetti, tituli Sancti Laurentii in Panisperna.

Iacobus Piccolomini, tituli Sancti Marci.

Guillelmus Henricus de Carvalho, tituli Sanctae Mariae supra Minervam, patriarcha Lisbonensis.

Xystus Riario-Sforza, tituli Sanctae Sabinae, archiepiscopus Neapolitanus.

Caietanus Baluffi, tituli Sanctorum Marcellini et Petri, episcopus Imolensis.

Ioannes Ios. Bonnel-y-Orbe, tituli Sanctae Ma-riae de Pace, archiepiscopus Toletanus.

Iacobus Maria Mathieu, tituli Sancti Sylvestri A in Capite, archiepiscopus Bisanthina.

Thomas Goussot, tituli Sancti Callixti, archiepiscopus Rhemensis.

Nicolaus Wiseman, tituli Sanctae Pudentianae, archiepiscopus Westmonasteriensis.

Ioephus Cocozza, tituli Sanctae Mariae in Transpontina, archiepiscopus Capuanus.

Ioephus Pecci, tituli Sanctae Balbinae, episcopus Eugubinus.

Dominicus Lucciardi, tituli Sancti Clementis, episcopus Senogalliensis.

Hieronymus d'Andrea, tituli Sanctae Agnetis.

Carolus Morichini, tituli Sancti Onaphrii, episcopus Aesinas.

Ioannes Brunelli, tituli Sanctae Caeciliae trans Tiberim.

Ioannes Scitovsky, tituli Sanctae Crucis in Ierusalem, archiepiscopus Strigoniensis.

Iustus Rocanati, tituli Sanctorum XII apostolorum.

Ioachim Pecci, tituli Sancti Chrisogoni, archiepiscopus episcopus Perusinus.

Ordines diaconorum:

Thomas Riario-Sforza, diaconus Sanctae Mariae in Via lata.

Ludovicus Gazzoli, diaconus Sancti Eustachii.

Ioephus Ugolini, diaconus Sancti Adriani.

Ioannes Serafini, diaconus Sanctae Mariae in Cosmedin.

Petrus Marini, diaconus Sancti Nicolai in Carcere.

Ioephus Bofondi, diaconus Sanctae Caesarei.

Iacobus Antonelli, diaconus Sanctae Agathae ad Suburram.

Robertus Roberti, diaconus Sanctae Mariae in Domnica.

Dominicus Savelli, diaconus Sanctae Mariae in Aquiro.

Prosper Caterini, diaconus Sanctae Mariae de Scala.

Vincentius Santucci, diaconus Sanctae Mariae ad Martyres.

Illustrissimi et reverendissimi patriarchae, archiepiscopi et episcopi:

Patriarcha:

Paulus Augustus Foscolo, patriarcha Alexandrinus.

Archiepiscopi:

Aloysius Maria Cardelli, archiepiscopus Acriensis in partibus.

Ferdinandus Minucci, archiepiscopus Florentinus.

Aloysius Frasoni, archiepiscopus Taurinensis.

Ludovicus Teoli, archiepiscopus Athenarum.

Ioephus Vespignani, archiepiscopus episcopus D Urbevitanus.

Ioannes Mac-Hale, archiepiscopus Tuamensis.

Stephanus Mifsir, archiepiscopus Irenopolitanus ritus graeci.

Ludovicus Martini, archiepiscopus Cirrenensis in partibus.

Franciscus Pichi, archiepiscopus Heliopolitanus in partibus.

Ioannes Polding, archiepiscopus Sydneyensis.

Emmanuel Marongiu, archiepiscopus Calaritanus.

Franciscus Cometti, archiepiscopus Nicomediensis in partibus.

Antonius Maria Antonucci, archiepiscopus Anconitanus.

Franciscus Gentilini, archiepiscopus Tyanensis in partibus.

Leo Priystucki, archiepiscopus Gnesensis et Poznanensis.

Michael Manzo, archiepiscopus Theatinus.

Alexander Macioti, archiepiscopus Colossensis.

Alexander Asinani de Sanmarzano, archiepiscopus Ephesensis in partibus.

Alexander Angeloni, archiepiscopus Urbinatensis.

Carolus de Reisch, archiepiscopus Monacensis et Frisingensis.

Bartholomaeus Romilli, archiepiscopus Mediolanensis.

Felicianus Salvini, archiepiscopus Camerinensis.

Petrus Maria Darcoimoles, archiepiscopus Aqueensis.

Eduardus Harmus, archiepiscopus Siracensis, armenici ritus.

Andreas Charvaz, archiepiscopus Iannensis.

Maria Dominicus Sibour, archiepiscopus Parisiensis.

Ioephus Maria Debelay, archiepiscopus Avinionensis.

Iulius Arrigoni, archiepiscopus Lucanus.

Paulus Cullen, archiepiscopus Dublinensis.

Ioannes Hughes, archiepiscopus Neo-Eboracensis.

Antonius Blanc, archiepiscopus Novae Areliae.

Antonius Ligi-Bussi, archiepiscopus Iconiensis in partibus.

Stephanus Scorra, archiepiscopus Ancyranus in partibus.

Franciscus Kenrick, archiepiscopus Baltimorensis.

Michael Garcia, archiepiscopus Compostellanus.

Caietanus Bedini, archiepiscopus Thebarum in partibus.

Guillelmus Walsh, archiepiscopus Halifaxiensis.

Ioephus Dixon, archiepiscopus Armacanensis.

Franciscus Cuculla, archiepiscopus Naxiensis.

Ioannes Zwysen, archiepiscopus Ultraiectensis.

Ioephus Othmarus de Rauscher, archiepiscopus O Viennensis.

Vincentius Tagliatela, archiepiscopus Sipontinus.

Ioannes Bapt. Arnaldi, archiepiscopus Spolitanus.

Episcopi:

Nicolaus Laudisio, episcopus Policastroensis.

Ioannes Folicaldi, episcopus Faventinus.

Franciscus Barzellotti, episcopus Soanensis et Pitilianensis.

Eugenius Maxenod, episcopus Massiliensis.

Ioannes Briggs, episcopus Beverlacensis.

Petrus Basgatti, episcopus Burgi Sancti Domini.

Guillelmus Silani Aretini, episcopus iam Terracinenensis.

Gaspar Labis, episcopus Tornacensis.

Nicolaus Dehesselle, episcopus Namurcensis.

Ignatius Bourget, episcopus Marianopolitanus.

Franciscus Bruni, episcopus Ugentinus.

Caietanus Benaglia, episcopus Laudensis.

Ioephus Maria Castellani, episcopus Porphyriensis in partibus.

Petrus Raffaeli, episcopus Regiensis.

Ludovicus Besi, episcopus Canopensis in partibus.

Guillelmus Vereing, episcopus Northantonienensis.

Petrus Maria Chatrousee, episcopus Valentinensis.

Georgius Stahl, episcopus Herbiopolitanus.

Carolus Gigli, episcopus Tiburtinus.

Iacobus Foratti, episcopus Clodiensis.

Franciscus Vibert, episcopus Maurianensis.

Bonifacius Caiani, episcopus Calliensis et Pergulanus.

Ioephus Maria Galligari, episcopus Narniensis.

Ferdinandus Girardi, episcopus Succanensis.

Eleonorus Aronne, episcopus Montis-Alti.

Aloysius Rendu, episcopus Anagninensis.

Vincentius Tizzani, episcopus iam Interamnenensis.

- Carolus Mac-Nally, episcopus Oglethorpiensis. A
 Michael O'Connor, episcopus Pittsburgensis.
 Aloysius Landi-Vittori, episcopus Anagninensis.
 Ioannes Doney, episcopus Montis-Albani.
 Ioannes Bapt. Rosani, episcopus Acirithrensis
 in partibus.
 Petrus Iosephus De Preux, episcopus Bedunensis.
 Bonaventura Atanasio, episcopus Liparenensis.
 Caietanus Carletti, episcopus Reatinus.
 Bernardus Tirabassi, episcopus Ferentinus.
 Ioannes Onesimus Luquet, episcopus Eschonenensis
 in partibus.
 Urbanus Bagdanovich, episcopus Europensis in
 partibus, administrator Scopiensis.
 Ioannes Bapt. Pellei, episcopus Aquaspendensis.
 Stephanus Marilley, episcopus Lausannensis et
 Genevensis.
 Petrus Paulus Trucchi, episcopus Anagninus.
 Felix Cantimorri, episcopus Parmensis.
 Victorinus de Morlhon, episcopus Ancienensis.
 Ioannes Timon, episcopus Buffalensis.
 Iosephus Novella, episcopus Patarenensis in parti-
 bus, coadiutor vicarii apostolici Hucuangensis.
 Aloysius Ricci, episcopus Signenus.
 Ioannes Derry, episcopus Clonfertensis.
 Camillus Bialeli, episcopus Cornetanus et Cen-
 tumcellarum.
 Amedeus Zangari, episcopus Maceratensis et
 Tolentinus.
 Franciscus Agostini, episcopus Nucerinus.
 Franciscus Gandolfi, episcopus Antipatrensis
 in partibus.
 Ioannes Bapt. Malou, episcopus Brugensis.
 Ludovicus de Salinis, episcopus Ambianensis.
 Ianuarius Acciardi, episcopus Anglonensis et
 Tursiensis.
 Iosephus Singlau, episcopus Burgi Sancti Se- C
 pulcri.
 Timotheus Murphy, episcopus Cloynensis.
 Antonius Felix Dupanloup, episcopus Aurelia-
 nensis.
 Paulus Bertolozzi, episcopus Icinensis.
 Ioannes van Genk, episcopus Adrasensis in parti-
 bus, coadiutor archiepiscopi Ultraieotensis.
 Guillelmus Emmanuel de Ketteler, episcopus
 Moguntinus.
 Raphael Bachetoni, episcopus Nursinus.
 Hieronymus Verseri, episcopus Brizianensis.
 Iulianus Desprez, episcopus Sancti-Dionysii et
 Madagascar.
 Raphael Bocci, episcopus Alatrius.
 Salvator Valentini, episcopus Amerinus.
 Raphael Ferrigno, episcopus Bovensis.
 Ludovicus Pall du Parc, episcopus Blesensis.
 Thomas Grant, episcopus Southwarcensis.
 Matthias Mengacci, episcopus Civitatis Castellanae.
 Caietanus Brinciotti, episcopus Balneoregionensis.
 Ioannes Newman, episcopus Philadelphiensis.
 Ioannes Bapt. Lyonnet, episcopus Sancti-Flori.
 Eugenius Regnault, episcopus Carnutensis.
 Michael Caputo, episcopus Oppidenensis.
 Ferdinandus De-la-Puenta, episcopus Salaman-
 tianus.
 Iosephus Cardoni, episcopus Carystensis in par-
 tibus. B
 Marianus Falcinelli, episcopus Foroliviensis.
 Aloysius Filippi, episcopus Aquilanus.
 Iacobus Maria Ginoulhiac, episcopus Gratiano-
 politanus.
 Vitalis Tirmarcho, episcopus Adrasensis.
 Richardus Roskell, episcopus Nottinghamensis.
 Alexander Goswami, episcopus Gerrensis in partibus,
 coadiutor episcopi Liverpoolitani.
 Aemygdus Foschidi, episcopus Civitatis Plebis.
 Henricus Förster, episcopus Vratislaviensis.
 Nicolaus Bedini, episcopus Terracinensis.
 Franciscus di Apuzzo, episcopus Anastasianopo-
 litanus.
 Benedictus Riccabona, episcopus Veronensis.
 Aloysius Iona, episcopus Montis Falisci.
 Aloysius Zannini, episcopus Verulanus.
 Michael Adinolfi, episcopus Nuscanus.
 Franciscus Alli-Maccarani, episcopus Sancti-
 Miniati.
 Felicianus Barbacci, episcopus Cortonensis.
 Ioannes Amatus de Vesina, episcopus Agennensis.
 Gesualdus Vitali, episcopus Agathopolitanus.
 Petrus Vrancken, episcopus Colophonensis in
 partibus, vicarius apostolicus Bataviensis.
 Ioannes Bapt. Bouvier, episcopus Cenomanensis.
 Iosephus Serra, episcopus Dauliensis in partibus,
 administrator apostolicus Perthensis.

STATUTA DIOECESIS BRUGENSIS

1854.

Statuta dioecesis Brugensis in Belgio, edita
 anno 1854, sub Ioanne Baptista Malou, episcopo
 Brugensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
 titulus:

Statuta dioecesis Brugensis, diligenter recognita,
 emendata et denuo edita iussu illustrissimi ac reve-
 rendissimi domini Joannis-Baptistae Malou, episcopi
 Brugensis XIX. [Insigne.] Brugis, typis Vanhee-
 Wante, episc. Brugen. typog., 1854.

In-12°, XXIV-198 p. — Nevers, évêché; Roma,
 Vittorio Emanuele.

P. IV-VIII, mentio habetur sequentium syno-
 dorum: die 13 februarii 1871, synodus dioecessana,

sub Remigio Driutio, episcopo Brugensi; die 16 iunii
 1693, congregatio decanorum dioecesis Brugensis,
 sub Gulielmo de Bassery, episcopo Brugensi; die
 30 decembris 1765, eadem congregatio sub Ioanne
 D Roberto Calmo, episcopo Brugensi; die 21 maii
 1877, synodus dioecessana Yprensis, sub Martino
 Rittovio, episcopo Yprensi; die 4 novembris 1609,
 synodus eiusdem dioecesis, sub Carolo Masio, epis-
 copo Yprensi; die 2 octobris 1839, synodus eius-
 dem dioecesis, sub Georgio Chamberlain, episcopo
 Yprensi; denique anno 1838, statuta dioecesis Bru-
 gensis, sub Francisco Renato Bousson, episcopo
 Brugensi.

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS

1854.

Synodus dioecessana Buffalensis in Foederatis
 Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno
 1851, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
 titulus:

Statuta dioecesis Buffalensis, lata in synodo

dioecessana a. D. 1854 habita, cum decretis emen-
 datis ex synodis a. D. 1847, 1849, 1851 et 1852
 habitis. [Insigne.] Buffalo, typis Wieckmann &
 Brandt, 1854.

In-8°, 17 p. — Baltimore, St. Mary's seminary;
 Roma, Vittorio Emanuele.

STATUTA SYNODALIA DIOECESIS CADURCENSIS
1854.

Statuta synodalia dioecesis Caduroensis, edita a solio pontificali assistente et comite Romano, edita anno 1854, sub Ioanne Iacobo Davide Barbon, episcopo Caduroensi. [*Insigne.*] Caduro, typis J.-G. Plantada, typogr. dd. episcopi, 1854.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodalia dioecesis Caduroensis, a dd. Joanne-Jacobo-David Barbon, episcopo Caduroensi,

In-8°, 156 p. — Autun, séminaire.

P. 3: „Duplici synodo hac de re coacta ...“ P. 103-43, appendix documentorum ad haec statuta attinentium.

SYNODUS DIOECESANA CLEVELANDENSIS
1854.

Synodus dioecesana Clevelandensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1854, sub Amadeo Rappe, episcopo Clevelandensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta dioecesis Clevelandensis, lata in synodo dioecesana habita 1852, et in aliis synodis 1854 et 1857: editio aucta et emendata. Cleveland, H. Kramer, 1857.

In-8°, 8 p. — Baltimore, St. Mary's seminary. — Ipse non vidi.

STATUTA SYNODALIA DIOECESIS DIVIONENSIS
1854.

Statuta synodalia dioecesis Divionensis in Gallia, edita anno 1854, sub Francisco Victore Rivet, episcopo Divionensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Lettre d'indiction de Mgr l'évêque de Dijon, portant convocation de son synode de 1852. Dijon, Douillier.

Sine anno [1852], in-4°. — Cf. Maroel, *Livres liturgiques de Langres*, (1892), p. 287, nota 1.

2) Statuta du diocèse de Dijon donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon. [*Insigne.*] Dijon, Douillier, libraire, imprimeur de l'évêché, rue des Godrans, 1854.

In-8°, 2 f. - 79 - XCII p. — Autun, séminaire: C Paris, Bibl. nat. B 17163.

Haec statuta edita sunt in synodis dioecesanis celebratis annis 1852 et 1853.

3) Lettre circulaire de monseigneur l'évêque de Dijon au clergé de son diocèse, au sujet de la publication des statuts [*sub data:*] Pagny, 18 mai 1853. Dijon, Douillier.

Sine anno [1853], in-4°. — Cf. Maroel, l. c.

4) Statuta du diocèse de Dijon donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon. [*Insigne.*] Dijon, Pentet-Pommey, libraire, imprimeur de l'évêché, rue des Godrans, 1856.

In-8°, X p. et a pag. 79 ad 173 et a pag. LXXIX ad CXXIV. — Autun, séminaire: Paris, Bibl. nat. B 17164 et 21009.

Hic libellus habetur ut secunda pars statutorum impressorum anno 1854 [*supra col.* 137 B, n. 2]. Pag. VIII, mentio synodi dioecesanae celebratae anno 1855.

SYNODUS DIOECESANA HARTFORDIENSIS I
1854.

Synodus dioecesana Hartfordiensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1854, sub Bernardo O'Reilly, episcopo Hartfordiensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Decreta synodi Hartfordiensis primae, mense octobris anno 1854 celebratae. Providence, Albro, 1855.

In-12, 20 p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

SYNODALE ECCLESIAE PARIENSIS
1854.

Liber synodalis ecclesiae Parisiensis, editus anno 1854, sub hoc titulo:

Actes de l'église de Paris touchant la discipline et l'administration, publiés par l'ordre de monseigneur Marie-Dominique-Auguste Sibour, archevêque de Paris. Imprimerie de J.-P. Migne, aux ateliers catholiques du Petit-Montrouge, 1854.

In-8° maiori, X - 628 p. — Paris, Bibl. nat. B 2398; Paris, Saint-Sulpice.

Omnia documenta versa sunt gallice. Hoc opus continet fragmenta seu quaedam statuta conciliorum vel synodorum quorum enumeratio sequitur:

P. 2-3, concilium Parisiense III, anno 557.

P. 3-6, concilium Parisiense V, anno 615.

P. 6-25, concilium Parisiense VI, anno 829.

P. 26-31, concilium Parisiense sive Meldense, anno 845.

P. 31-3, concilium Parisiense, anno 1209.

P. 33-46, concilium Parisiense, anno 1212.

P. 47-8, concilium Parisiense, anno 1246.

P. 46-50, concilium Parisiense, anno 1429.

D P. 51-4, concilium Senonense sive Parisiense, anno 1528.

P. 55-78, concilium Parisiense, anno 1849.

P. 84-90, synodus dioecesana Parisiensis I sub Odone de Sully, episcopo, inter annos 1196 et 1207.

P. 90-5, synodus dioecesana II sub eodem, inter annos 1197 et 1208.

P. 95-8, appendix ad utramque synodum.

P. 98-100, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, sub Guillelmo [de Baufet], episcopo, edita ante 1319, id est inter annos 1306 et 1319.

P. 100-4, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, episcopo et anno incertis, sed post annum 1311.

P. 104-8, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, a Iacobo du Chastellier, episcopo, edita, in synodo dioecesana celebrata circa festum sancti Lucae, id est circa diem 18 octobris 1428.

P. 107-8, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, edita a Ioanné Simone [de Champigny], episcopo,

in synodo dioecæsana celebrata die jovis post dominicam Misericordia, id est die 1 iulii 1490.

P. 109-29, statuta synodalia dioecæsana Parisiensis, edita ab Stephano Poncher, episcopo, inter annos 1503 et 1519.

P. 129-43, statuta synodalia dioecæsana Parisiensis, edita ab Eustachio du Bellay, episcopo, anno 1557. Cf. Gama, *Series episcoporum*, (1876), p. 597.

P. 144-8, fragmenta statutorum synodaliæ editorum ab Henrico de Gondi, episcopo, anno 1608.

P. 148-59: „Règlement [Henrici de Gondi] con-

nant l'explication de quelques articles des statuts synodaux de son diocèse", inter annos 1598 et 1622.

P. 158-64, fragmenta statutorum synodaliæ dioecæsana Parisiensis, editorum a Francisco de Harlay, archiepiscopo, in synodo dioecæsana celebrata die 6 iulii 1673.

P. 164-8, fragmenta statutorum dioecæsana Parisiensis, editorum ab eodem, in synodo dioecæsana, anno 1674.

P. 174-9, fragmentum statutorum dioecæsana Parisiensis, editorum a Ludovico Antonio de Noailles, archiepiscopo, in synodo dioecæsana celebrata die 26 septembris 1697.

SYNODUS DIOECESANA PITTSBURGENSIS

1854.

Synodus dioecæsana Pittsburgensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1854, sub Michaele O'Connor, episcopo Pittsburgensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta dioecæsana Pittsburgensis, lata in synodo dioecæsana habita a. D. 1844, et in aliis synodis a. D. 1846 et a. D. 1854 emendata. Pittsburg, George Quigley; et Baltimore, John Murphy, 1854.

In-8°, 26 p. — Baltimore, St. Mary's seminary. — Ipse non vidi.

STATUTA DIOECESIS ATREBATENSIS

1855 aprilis 15.

Statuta dioecæsana Atrebatensis in Gallia, edita die 15 aprilis 1855, sub Petro Ludovico Parisia, episcopo Atrebatensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

1) Règlements ecclésiastiques et statuts pour le diocèse d'Arras. Arras, typographie d'Alphonse Briaey, imprimeur de l'évêché, rue Saint-Jean-en-Rouville, 4, MDCCCLV.

In-8°, VIII-190 p., cum fig. — Chambéry, séminaire; Lyon, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 16679; Paris, Saint-Sulpice.

Statuta haec edita sunt extra synodum, sub die 15 aprilis 1855.

Confer etiam:

2) Rapport sur les statuts diocésains, supplément. [*In fine:*] Arras, Alphonse Briaey, imp. et lith. de l'évêché.

Sine anno [1855], in-8°, 1 f.-42 p. — Chambéry, séminaire.

P. 1: „Pierre Louis Parisia, évêque d'Arras, de Boulogne et de Saint-Omer. ... [*Sub data:*] Arras, 1er août 1855.“

Continet relationem commissionis, ut aiunt, de commentariis statutorum editorum die 15 aprilis 1855.

SYNODUS DIOECESANA SAN-CLAUDIENSIS

1855 maii 5.

Synodus dioecæsana San-Claudiensis in Gallia, celebrata die 5 maii 1855, sub Ioanne Petro Mabille, episcopo San-Claudiensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodaux du diocèse de Saint-Claude. Saint-Claude, Adolphe Enard, imprimeur de monseigneur l'évêque, 1855.

In-8°, 157 p. - 1 f. (index). — Lons-le-Saulnier, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 17174.

P. 15: „Donné à Lons-le-Saulnier, en notre synode, le 5 mai 1855.“

P. 14, mentio synodi dioecæsanae celebratae mense augusto 1852.

P. 121-57, appendix documentorum ad synodum anni 1855 attinentium.

CONCILIIUM PROVINCIALE BALTIMORENSE VIII

1855 maii 6-13.

Concilium provinciale Baltimoreense VIII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis celebratum a die 6 ad diem 13 maii 1855, sub Francisco Patrio Kenrick, archiepiscopo Baltimoreensi.

Bibliographia:

1) Concilium Baltimoreense provinciale VIII, 1855. Baltimore, John Murphy C°, 1857.

In-8°, 40 p. — Baltimore, St. Mary's seminary. — Ipse non vidi.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris a. J., e domo b. v. M. sine lae conceptae ad Lacum. Tomus tertius ... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 155-68 et 1155-66.

ACTA CONCILII.

CONGREGATIO PRAEPARATORIA.

Die 5 maii, quae fuit sabbatum ante dominicam IV post Pascha, habitus est in reverendissimi archiepiscopi aedibus conventus, ut aiunt, praeparatorius. Interferre praesales omnes infra commemorandi.

Actum est de officialibus crastina die eligendis; de ordine in gerendis rebus servando; de iure suffragii in admodum reverendis administratoribus agnoscendo; tandem, de litteris ad summum pontificem, ad Lugdunensem fidei propagandae societatem, atque ad clerum populumque conscribendis.

SESSIO PRIMA.

Die dominica, maii 6, convenere patres omnes ac theologi ad ecclesiam cathedralem, ubi sacrum peregit reverendissimus archiepiscopus, ad populum vero concionatus est reverendissimus Richmondensis. Reverendissimo archiepiscopo adstantibus admodum reverendus dominus Franciscus Lhomme, archidiaconus; reverendus dominus Gulielmus H. Elder, diaconus; reverendus dominus Ioannes I. McNally, subdiaconus; admodum reverendus dominus Henricus B. Cookery et reverendus dominus Thomas Foley, diaconi honoris, seu iuxta thronum adstantes. Absoluto sacro, concilium a reverendissimo metropolitano solemniter inchoatum est.

Haec sunt patrum ac theologorum, qui adfuere, nomina:

Illustrissimus et reverendissimus dominus Franciscus Patritius Kenrick, archiepiscopus Baltimorensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Richardus Vincentius Whelan, episcopus Vehelingsensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Michael O'Connor, episcopus Pittsburgensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Ioannes McGill, episcopus Richmondensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Ioannes Nepomucenus Neuman, episcopus Philadelphiaensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Iosue M. Young, episcopus Eriensis;

Admodum reverendus dominus Ioannes Barry, administrator, sede vacante, Savannensis;

Admodum reverendus dominus Patritius N. Lynch, administrator, sede vacante, Carolopolitanus.

Adfuerunt quoque superiores ordinum religionum quatuor, scilicet:

Admodum reverendus pater Demetrius Marogna, ordinis sancti Benedicti, prior monasterii Sancti Vincentii in dioecesi Pittsburgensi;

Admodum reverendus pater Carolus H. Stonestreet, societatis Iesu provincialis;

Admodum reverendus pater Franciscus Burlando, congregationis Missionis, Caritatis superior;

Admodum reverendus dominus Franciscus Lhomme, seminarii Sancti Sulpitii Baltimorensis rector.

Theologi.

Ab illustrissimo et reverendissimo archiepiscopo Baltimorensi theologi consultores designati fuerunt: admodum reverendus Henricus B. Cookery, vicarius generalis; reverendi quoque domini Carolus I. White, sacrae theologiae doctor; et Ioannes McCaffrey, sacrae theologiae doctor, praeses collegii Sanctae Mariae prope Emmetsburgum;

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Velingensi: reverendi domini Gulielmus H. Elder, sacrae theologiae doctor; et Ioannes B. Byrne;

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Pittsburgensi: admodum reverendus dominus Eduardus McMahon, vicarius generalis; et reverendus dominus Eduardus McColgan;

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Richmondensi: admodum reverendus dominus Ioannes Teeling, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis.

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Philadelphiaensi: reverendus dominus Gulielmus O'Hara, sacrae theologiae doctor; et reverendus pater Antonius Schmidt, congregationis Sanctissimi Redemptoris.

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Eriensi: reverendi domini Ioannes Hickey; et Leonardus Obermeyer;

Ab admodum reverendo domino administratore Savannensi: reverendus dominus Iacobus Dolan; et reverendus pater Ioannes Early, societatis Iesu.

Ab admodum reverendo domino administratore Carolopolitano: reverendus pater Hippolytus de Neckere, societatis Iesu; et reverendus dominus Ioannes I. McNally.

Hi tunc concilii officiales electi sunt:

Promotores: admodum reverendus Patritius N. Lynch, administrator Carolopolitanus; et admodum reverendus dominus F. Lhomme;

Notarius: reverendus dominus Eduardus Dampoux, sacrae theologiae doctor.

Secretarii: reverendi domini Iacobus A. Corcoran, sacrae theologiae doctor; et Thomas Foley;

Magister caeremoniarum: reverendus dominus Stanislaus Ferté;

Cantores: reverendus dominus Hyacinthus Rouxel; et dominus Eduardus D. Lyman.

Lectis postea concilii Tridentini *de professione fidei* et *de residentia* decretis, omnia est a patribus omnibus professio fidei huius tenoris:

FORMA IURAMENTI.

[Vide supra col. 38C-40A.]

Solemni deinde benedictione a reverendissimo archiepiscopo impertita, finis sessioni impositus est.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

Die lunae, maii 7, hora 9, convenere patres omnes cum promotoribus, notario et secretariis, in aulam domus reverendissimi archiepiscopi, qui locus erat ad conventum constitutus.

Post praes a reverendissimo archiepiscopo fusas, qui mos caeteris quoque diebus servatus est, pertractatum est de singulis quas vel promotores, concilii nomine, proposuerunt, vel patrum cuilibet, pro sua prudentia, communi consilio perpendenda in medium afferre placuit.

1. Imprimis disputatum est, utrum expediret, necne, festum beatae Mariae virginis sine labe originali conceptae inter dies illos festos ac solemnes, qui *de praeepto* servantur, adnumerandum decernere; deinde, de forma in auctoritate baptismi adhibenda. Utrumque vero omnium consensu dilatatum est.

2. Admodum reverendus promotor patribus significavit sanctissimum dominum nostrum, pro singulari ipsius in ecclesiam Americanam benevolentia, optare ut in alma Urbe collegium sacerdotibus in sacrorum missionum huius regionis usum educandis constituitur, idque operis, quandocumque suscipiatur, fovere et adjuvare eum benignissime velle. Quae de re cum multa et praeclara verba fecissent reverendissimi Pittsburgensis, Eriensis et Philadelphiaensis, caeterique omnes certatim gratum animi sui sensum pro tanto beneficio testati essent, patres unanimi consilio rem probandam decreverunt. Rogarunt deinde reverendissimum archiepiscopum ut tres ex ipsorum numero designaret, qui de iis omnibus quas ad tantum opus inchoandum necessaria viderentur, postero die referrent. Designavit autem reverendissimos Pittsburgensem, et Philadelphiaensem, atque admodum reverendum administratorem Carolopolitanum.

3. Proponente admodum reverendo administratore Carolopolitano, actum est de nova sede in urbe *Wilmington* erigenda, cuius iurisdictioni Carolina septentrionalis tota subiceretur; item, proponente admodum reverendo administratore Savannensi, de vicariatu apostolico in Florida constituendo. Rationes, ob quas id aequum videbatur,

uterque fuisit exposuit. Quibus auditis, ac per- A
pensis, omnium consensu statutum est orandam esse
sanctam sedem, ut novam Wilmingtoniae epis-
copalem sedem, atque vicariatum apostolicum in
Florida constituere dignaretur.

4. Reverendissimus Philadelphienis postulavit
ut nova sedes in ea Pennsylvaniae regione, quae
nunc dittoni ipsius subiacet, erigeretur: quod om-
nibus differri placuit.

Hic, cum de sacerdotibus sedi apostolicae com-
mendandis agendum erat, secretarii recesserunt;
quod deinceps in reliquis congregationibus privatis
factum est.

CONGREGATIO PRIMA PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem, ad ecclesiam
cathedralem patres omnes cum suis officialibus et
theologis consultoribus conveniunt.

Retulerunt theologi, quibus demandatum fuerat, B
de ratione providendi sacerdotibus munere amotis,
de sacerdotum in matrimoniis *civilitate* contractis
adistentia, etc.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

Die martis, maii 8, cum hora solita convenissent
patres omnes cum caeteris supra commemoratis,
habita est congregatio privata secunda.

Antequam quidquam novi ageretur, iubente
reverendissimo archiepiscopo, lecta sunt ea quae
de prioris congregationis actis secretarii in commen-
taria sua retulerant, ut patrum iudicio probaren-
tur, aut, si opus esset, emendarentur. Quod ex-
inde privatae cuiusque congregationis initio (ac-
tum est.

1. Proposita est ab admodum reverendo pro-
motore forma decreti, quo profitentur patres pro
definitionem Romani pontificis de immaculato Dei-
parae virginis conceptu, toto cordis mentisque as-
sensu amplecti. Quod cum reverendissimus Rich-
mondensis valde commendasset, omnium plausu
datum est decretum primum quod incipit *Cum be-
atissimus pater noster Pius papa IX.*

2. Actum est de mutando, aliqua ex parte,
modo qui nunc in sacerdotibus sedi apostolicae
commendandis adhibetur; designatique, omnium
rogatu, tres episcopi qui hac de re, consiliis inter
se collatis, postero die referrent. Hi autem erant
reverendissimi Velingensis, Pittsburgensis et Rich-
mondensis.

3. Deinde, de nova sede Vashingtoni, in urbe
reipublicae principe, constituenda deliberatum est.
Re diu perpensa, auditisque his omnibus quae in
utramque partem afferri poterant, ad suffragia
ventum est. Constituendam esse consenserunt qua-
tuor ex patribus; dissenserunt vero tres. Reve-
rendissimus archiepiscopus, medio consilio usus,
suffragium ferre noluit.

4. Reverendissimis Velingensi et Pittsburgensi,
et admodum reverendo administratori Carolopolit-
ano commissum est, ut, antequam domum rever-
terentur, acta concilii a secretariis conscripta lege-
rent, et ubi opus esset corrigenda curarent.

Hic, more suo, discesserunt secretarii.

CONGREGATIO PUBLICA SECUNDA.

Eadem die, hora 4 a meridie, habita est secunda
congregatio publica. Adfuerunt patres omnes cum
officialibus. Disceptatum est inter theologos de
titulo quo bona ecclesiastica quibusdam in locis
quam tutissime possideri possint; de multis in-
dispensationum matrimonialium concessione exigen-
dis; denique, de sacrae scripturae vernaculo ser-
mone in scholis lectione.

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA.

Die mercurii, maii 9, congregatis de more patribus
ac caeteris;

I. Retulit reverendissimus Pittsburgensis de iis,
in quibus praesens provehendo ad episcopatum
sacerdotes commendandi modus apte et commode
mutari posse sibi sociisque huius designatis videbatur.
Mutationes autem quae proposuit, erant huiusmodi.

1. Vacante sede, transmittenda non esse, ut nunc
moris est, extra provinciam commendandorum no-
mina, nisi ad alienam provinciam pertineat commen-
dandus; tunc enim sententia metropolitani et epis-
copi, in cuius dioecesi sacris missionibus inservit,
exquirenda foret. 2. Convocandos esse, triginta
circiter ab episcopi cuiuscumque obitu diebus,
metropolitani litteris, aut, metropoli vacante, se-
nioris episcopi, reliquos provinciae episcopos, ut
in ipsa urbe cuius sedes vacat, nisi graves rationes
alium conventus locum eligendum suaserint, con-
veniant, atque de rebus dioecesanis, et sacerdotum
meritis, accuratius edocti, maxime idoneos sanctae
sedi commendare possint. 3. Suadendum episcopis,
ut consultorum suorum numerum ad decem aut
duodecim usque augeant, quibus, inter caetera, mu-
neris officia liceat; vacante sede, litteris ad archi-
episcopum aut episcopum seniore datis, suam de
sacerdotibus, qui in defuncti locum succedant, com-
mendandis sententiam patefacere.

Mutationes primo et secundo loco positae patri-
bus omnibus placuerunt. Tentia quoque, licet initio
variis sententiis dicendis locum praebuisset, tandem
omnium consensu probata est.

II. Reverendissimus Philadelphienis rationes
exposuit, quae novam sedem in Pennsylvaniae op-
pido Pottsville diocesi, erigendam suaderent. Suffra-
gio inito, quinque ex patribus in id consenserunt,
C repugnarunt duo.

CONGREGATIO PUBLICA TERTIA.

Eadem die, hora a meridie 4, habita est con-
gregatio tertia publica, cui interfuere patres omnes
ac theologi. Disceptarunt hi de multis pecuniariis
pro dispensatione in poenam exigendis; de propria
ritualis Romani pro adultorum baptismo forma per
omnem provinciam introducenda; denique, de ad-
gendis ad iusiurandum sacerdotibus, quo in ea
dioecesi, in quam ex alia, servato iure, recepti
fuerint, manuros se spondeant.

SESSIO SECUNDA.

Die iovis, maii 10, mane, patres cum officialibus
concilii, theologis consultoribus et magna sacer-
dotum frequentia, ad aedem reverendissimi domini
archiepiscopi conveniunt; unde ad ecclesiam cath-
edralem solemniter pompae incedentes, progressi sunt.
Reverendissimus Philadelphienis pro mortuis a
superiori concilio episcopis sacrum piaculare fecit,
eorumque memoriae iusta funebria instauravit.
Sacra facienti adstant, ministrorum loco, ad-
modum reverendus F. Lhomme, archidiaconus; re-
verendus pater Antonius Schmidt, congregationis
Sanctissimi Redemptoria, diaconus; reverendus pater
Iosephus Wisel, ex eadem religiosa familia, sub-
diaconus. Archiepiscopali throno adstantebant dia-
coni honoris admodum reverendus H. B. Cookery
et reverendus T. Foley.

Episcopi, qui in hoc triennio vita cessarant,
erant: reverendissimi domini Ioannes-I. Chanche,
episcopi Natchetensis; Ignatius-A. Reynolds, epis-
copus Carolopolitanus; Franciscus-X. Gartland, epis-
copus Savannahensis, et Eduardus Barron, episcopus
Escarpiensis in partibus in fidelium quorum postremi
duo Savannahae, dum pestifera haec infectio servirent,

lethali inde morbo correpti, vitam pro Christi grege, a laudabili exemplo, profuderant. Eos, inter sacra, a suggestu reverendus dominus Ioannes McCaffrey concione laudavit.

Decreta nonnulla lecta sunt; sed absolutis iustis, omnes eodem quo venerant ordine ad domini archiepiscopi aedes reversi sunt.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA.

Die Iovis, maii 10, hora 4, habita est congregatio privata quarta, praesentibus patribus omnibus atque concilii officialibus.

I. Retulit reverendissimus Pittsburgensis, eorum nomine quibus id negotii commissum fuerat, de optima novum collegium Romae constituendi ac regendi ratione. Inter plura quae proposuit, praecipua erant: 1. Orandum esse sanctam sedem ut tres episcopos *commissariorum* loco designaret, qui hac de re mature et collatis consiliis agerent. 2. Rogandum esse dominum archiepiscopum ut interea, dum hoc fieret, caeterorum ipse vices gereret. 3. Mittendum esse Romam sacerdotem, rerum gerendarum peritia insignem, qui episcoporum nomine ea omnia perficeret, quae ad tantum opus inchoandum apta atque idonea viderentur. Haec et alia singillatim perpensa, tandem omnium iudicio probata sunt.

II. De praescripta in rituali Romano pro baptismo adulterum forma ubique inducenda, iterum actum est. Censuit reverendissimus Eriensis melius religionis bono consultum iri, si episcopi sacerdotes suos hortentur ut, vel antequam cesset illud quo nunc provincia fruitur indultum, hac forma in baptizandis adultis interdum utantur, ut eidem paulatim assuescant animi, neque nova consuetudo abrupte inducta videatur. Placuit hoc omnibus, iussusque est promotor decretum in hunc sensum parare, crastina die ferendum.

CONGREGATIO QUINTA PRIVATA.

Die Veneris, maii 11, hora 9, patres omnes more solito convenerunt.

1. Auctore reverendissimo Eriensi, decretum secundum, quod incipit *Monemus sacerdotes omnes*, de praescripta a rituali Romano adultos baptizandi forma per totam provinciam in posterum servanda, lectum est, et consentientibus omnibus latum.

2. Deinde, de more muletam in dispensationibus matrimonialibus exigendi deliberatum est. Reverendissimus Pittsburgensis, epi negaret quidquam mercedis proprie dictae loco exigi aut posse aut debere, censuit tamen ut penes episcopum esset, eum qui dispensationem huiusmodi obtinet, cogere ut aliquid in pauperum usum eroget. Cum patres suffragia iniissent, decretum quartum, quod incipit *Cum facultates extraordinariae*, latum est.

3. Reverendissimus archiepiscopus de metropolitani iuribus sedi Philadelphensi tribuendis sententias patrum exquisivit. Repugnante vero reverendissimo Philadelphensi, res in medio relicta est.

CONGREGATIO PUBLICA QUARTA.

Eadem die, hora post meridiem 4, coram patribus et concilii officialibus, theologi de plurimis disputarunt; atque, inter caetera, de parochi testimonio a vagis matrimonium contrahere volentibus, ut de libero eorum statu constet, exigendo; de dispensandi in matrimoniis, ut vocant, mixta facultate; denique, de momento temporis a quo dispensationes quae in radice, ut loquuntur, sanant, concessae, vim ac robur habere incipiunt.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

CONGREGATIO SEXTA PRIVATA.

Sabbato, die maii 12, hora nona, habita est congregatio privata sexta, cui patres omnes atque officiales interfuerunt.

1. Decretum tertium, quod incipit *Sacerdotes qui titulo missionis*, de sacerdotum titulis, reverendissimo Pittsburgensi proponente, lectum est, et nemine repugnante latum.

2. Reverendissimus deinde archiepiscopus de idoneo, quo congruae episcoporum sustentationi consulatur, modo verba fecit; patribusque ea in memoriam revocavit, quae sacra congregatio de Propaganda fide, tribus fere ante annis, hac de re ad concilii plenarii episcopos scripserat. Sententia hinc inde dictis, propositum est decretum octavum, quod incipit *Probe intelligentes*, quod omnes una voce probarunt.

3. Reverendissimus Vehelingensis patres monuit statuendum esse quam primum quomodo nefarii quorundam hominum in bona ecclesiastica et legitimam eorum administrationem machinationibus occurrere possit. Patribus hoc consilium vehementer probantibus, designati sunt reverendissimi Pittsburgensis, Philadelphensis et Eriensis, qui iurisperitos consulere, et ad archiepiscopum referrent. Placuit denique non solum eos, qui relaturi erant, de gravissimo illo cui tota hac de re catholica disciplina innititur principio commone, sed et in decreti quoque forma illud iterum evulgare. Latum est igitur decretum quintum, quod incipit *Declarant patres*, quo monentur omnes ea quae in cleri sustentationem aut divini cultus decorem conferuntur, auctoritati ecclesiasticae unice et omnino subiacere.

CONGREGATIO SEPTIMA PRIVATA.

Eadem die, hora a meridie quinta, convenerunt iterum patres cum officialibus. Nihil gravius momenti factum: lectae tantum et probatae epistolae patrum nomine exaratae, latina scilicet ad summum pontificem, quam in se susceperat reverendissimus Pittsburgensis, et anglica altera ad clerum populamque, quam, patrum voluntati morem gerens, reverendissimus archiepiscopus conscripserat.

Reverendissimo Richmondensi auctore, rogatus est reverendissimus archiepiscopus ut librum parandum curaret, in quem omnia conciliorum huius provinciae acta sedulo et accurate referrentur.

SESSIO TERTIA.

Dominica post Pascha quinta, die maii 13, hora circiter 10, patres omnes cum concilii officialibus, theologis consultoribus, aliisque sacerdotibus, in reverendissimi archiepiscopi aedibus congregati sunt. Inde paulo post, sacris vestibus induti, ad ecclesiam cathedralem, solemniter de more supplicatione facta, se contulerunt. Sacrum fecit reverendissimus episcopus Vehelingensis, cui adstiterunt reverendus dominus Gulielmus O'Hara, sacrae theologiae doctor, archidiaconus, et reverendus dominus Ioannes I. McNally ac dominus Patritius Conway, diaconi et subdiaconi munere fungentes. Reverendissimo vero archiepiscopo prope thronum, praeter solitos diaconos honoris, admodum reverendos H. B. Coakery et D. T. Foley, adstitit admodum reverendus P. Carolus H. Stonestreet, societatis Iesu provincialis. Inter sacra, admodum reverendus administrator Carolopolitanus concionem habuit. Cantatis deinde psalmis et precibus coeunctis, decreta a secretario lecta, et solemniter a patribus confirmata fuerunt. Eisdem mox *arg* impositis, omnes sua quisque manu subscribere. Tunc, instante admodum reverendo promotore, reverendissimus archiepiscopus finem con-

cilio imponi iussit. Stantibus postea, omnibus, a solemnem benedictionem impertitus est, omnesque acclamationes de more factae sunt. Cantato deinde e templo discesserunt. hymno *Te Deum*, reverendissimus archiepiscopus

DECRETA CONCILII.

1. Cum beatissimus pater noster Pius papa IX, qui nunc cathedram Petri tenet, exploratum habens totius ecclesiae sensum ex episcoporum per orbem litteris, solemnem iudicio defuerit, *doctrinam, quae tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti quae conceptionis fuisse, singulari Dei omnipotentis gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originali culpa labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constantissime credendam*: nos, hanc fidei definitionem toto animi consensu amplectimur. Petrus quippe per Pium locutus est, et solemnem sedis apostolicae iudicio causa finita est.

2. Monemus sacerdotes omnes, quotquot missionibus in hac provincia inseruiunt, non licere amplius post mensem augusti anni 1867, ea in baptizandis adultis uti forma, quae in rituali Romano pro baptizandis parvulorum proponitur, prout usus hucusque ferrebat, atque ex indultis apostolicis licebat. Curent igitur diligenter ut eam baptizandi adultos formam, quae in rituali Romano praescribitur, ad manus habeant. Opportunum quoque erit, et menti apostolicae sedis consentaneum, posthac eam, data occasione, et quando graves rationes non obstant, adhibere, ita ut paulatim ad debiti ritus observantiam accedere satagant.

3. Sacerdotes qui titulo missionis vel ordinati fuerit, vel eundem postea obtinere, illum amittunt omnino, quando a proprio episcopo dimissoriae litterae accipiunt, quibus ab omni illius dioeceseos missionibus vacandi obligatione solvuntur: ac eo ipso ab ordine suspensi intelliguntur, usquedum eundem recuperent, vel alium titulum canonicum obtineant. Idem dicendum de iis qui ad sacros ordines alio titulo canonico promoti, illum postea amiserit. Titulum vero missionis non recuperant, donec in aliam dioecesim cooptati, iuramentum praestiterint, quo se ad illius dioeceseos missiones in perpetuum adstringant.

4. Cum facultates extraordinariae episcopis huius provinciae a sancta sede collatae, sine ulla mercede exercendae sint, nulla exigenda est taxa pro dispensationibus ab impedimentis matrimonii.

5. Declarant patres administrationem eorum quae pro sacrorum ministrorum sustentatione, vel cultus divini desore offeruntur, auctoritati ecclesiasticae subiacere, sive oblationes istas ex eorum locutione, prout mos est, proficiant, sive sponte a fidelibus erogentur. Caeterum, servanda erunt brevium Pii VII et Leonis XII, necnon data decreta.

6. Cum decreto sexto concilii plenarii Baltimorensis moneantur episcopi, ut ex dignioribus suae dioeceseos sacerdotibus quosdam quisque seligat, qui ei consultores sint in dioeceseos administratione, eos nunc praeterea hortamur, ut eorundem numerum ad decem vel duodecim extendant, quin tamen singulorum sententiae circa omnia etiam graviora exquirere teneantur. Satius enim erit si tribus vel quatuor nominatim rem quamlibet commendent. Singulorum tamen consultorum erit, post mortem episcopi, archiepiscopo, vel, eo mortuo, seniori episcopo scriptis referre, quosnam ad sedem vacantem promovendos quisque censent. Addeant quoque rationes ob quas ita iudicant, aliaque quorum cognitio episcopis utilis esset ut idoneos sacerdotes sedi apostolicae commendare possint. Haec vere omnia, tam de numero quam de officiis consultorum, praesertim quaedam commendandos ad episcopatum, non quasi certa ac fixa lege praecipere volumus, sed episcopi cuiusque prudentiae et conscientiae relinquitur.

7. Cum iustum sit episcopum qui omnium salutem invigilat, ab omnibus in dioecesi fidelibus ea accipere quae ad idoneam eius sustentationem, et onera sui muneris sustinenda, necessaria sunt: statumus eum, in hunc finem, partem reddituum omnium ecclesiarum, in quibus animarum cura exeroetur, exigere posse. Inter redditus ecclesiasticos autem numeramus quidquid ex sedium locutione, fidelium in ecclesia oblationibus durante missa percipitur, necnon quidquid sacerdotibus baptismatis vel matrimonii occasione offertur. Opportunum igitur videtur ut uniuscuiusque dioeceseos sacerdotes, in synodo coadunati, collatis in se consiliis, consentiant de certa pensione singulis annis episcopo solvenda, unde officii sui munera sustentare valeat. Hac inter omnes praedictas ecclesias pro reddituum ratione divisa, unaquaeque portionem suam tribuere tenebitur, dummodo tamen haec decimam pro unaquaque ecclesia reddituum partem non excedat. Si autem propter ecclesiarum tenues redditus, vel parvum numerum, modus hic non sufficiat, alius idoneus pro circumstantiarum varietate excogitetur, et in illo executioni mandando boni omnes, sive laici sive clerici, auxilium praestabunt.

8. Probe intelligentes quantopere religio nostra sanctissima in hisce regionibus profectura sit, si collegium in alma Urbe sub ipsa apostolicae sedis umbra instituat, in quo iuvenes ad sacrum ministerium in provinciis nostris exeroendum destinati, ad doctrinas omnes atque disciplinas quae ecclesiasticum virum decant, informantur, ita ut digni divini verbi ministri evadant: statuerunt patres eiusmodi collegium omnino, si fieri poterit, sine mora esse instituendum. Insuper, rogaverunt reverendissimum dominum archiepiscopum Baltimorensis, cui sententias suas de meliori consilio hoc perficiendi ratione iam aperuerant, ut eorum hac in re viocum erga sanctam sedem, tum erga caeteros Americae Foederatae archiepiscopos et episcopos gerere dignetur.

† Ego Franciscus Patritius, archiepiscopus Baltimorensis, definiens subscripsi.

† Ego Richardus Vincantius, episcopus Vebelingensis, definiens subscripsi.

† Ego Michael, episcopus Pittaburgensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Richmondensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Nepomucenus, episcopus Philadelphienensis, definiens subscripsi.

† Ego Iosue Maria, episcopus Eriensis, definiens subscripsi.

Ego Ioannes Barry, dioeceseos Savannahensis administrator, subscripsi.

Ego Patritius N. Lynch, sacrae theologiae doctor, administrator dioeceseos Carolopolitanae, subscripsi.

Iacobus Andreas Corcoran, sacrae theologiae doctor, secretarius.

Ego Eduardus Damphoux, sacrae theologiae doctor, huius concilii provincialis notarius, testor haec decreta actaque, lecta fuisse et probata in ultima sessione solemnem, quae habita est in ecclesia metro-

politana Sanctae Mariae Baltimorensis, die mensis A
 maii 13, anno Domini 1855. In cuius fidem sub-
 scripsi.

Eduardus Dampoux, sacrae theologiae doctor,
 notarius.

EPISTOLA

patrum concilii ad summum pontificem.

Beatissimo patri nostro
 Pio, divina providentia papae IX.

Beatissime pater.

Postquam in concilio hoc provinciali congregati
 ea omnia quae ad disciplinam ecclesiarum nostrarum
 promovendam fidemque tuendam facere videbantur,
 collatis in unum consiliis egissemus, non potuimus
 inde discedere, quin tibi prius debitos illos, quibus
 te quasi patrem filii prosequimur, amoris ac venera-
 tionis sensus patefaceremus. Postulat enim hoc
 supremus ille, quem tenes, beati Petri locus, cui a
 Domino demandatum est ut fratres in fide confir-
 maret; postulat summa illa, qua potiris, ecclesiam
 totam, gregem scilicet universum, qui tam oves quam
 agnos complectitur, pascendi regendique auctoritas.
 Quaecumque igitur sive ad integritatem catholicae
 fidei vindicandam, sive ad ecclesiae ritus, mores
 iuraque tuenda, decrevimus, ea omnia sapientissimo
 tuo iudicio aut probanda, aut emendanda, bono
 libentique animo relinquimus.

Officio autem munerique nostro satis nullo modo
 factum arbitraremur, si de iis, beatissime pater,
 quae in honorem sanctissimae Dei matris Romae
 super a te gesta sunt sileremus. Quomodo enim
 fieri potest, ut, laetante coslo, totoque orbe catho-
 lico plaudente, nos uni taceamus, neque ullam
 laetitiae vocem efferamus? Nos praesertim, qui
 omnia ecclesiae huius Americanae incrementa Virgini
 sine labe conceptae optimo iure accepta referimus.
 Maximas igitur gratias tibi, beatissime pater, nostro
 clerique et populi nostri nomine agimus ob solemne
 illud decretum, nostrisque quoque, inter communia
 totius orbis vota, precibus efflagitatum, quo beatis-
 simam Dei genitricem ab omni prorsus originalis
 culpae reatu immunem pronuncias. Hoc quippe
 unum sanctissimae Deiparae gloriae tam late apud
 mortales homines propagatae deesse adhuc vide-
 batur. Tibi vero, beatissime pater, ex animo gra-
 tulamur, quod innumeris prope divinae matris
 laudibus ac titulis hanc quasi coronidem imponere,
 tibi uni potissimum inter tot Petri haeredes, divino
 quodam consilio, obtigerit.

Volumus quoque te, beatissime pater, (quod iure
 quodam suo exigit paterna filia qua urgeris omnium
 ecclesiarum sollicitudo) maximae laetitiae participem
 fieri, qua nos filii tui perfundimur, ea omnia circum-
 spicientes, quae in ecclesiae Americanae bonum et
 incrementum Deus operari dignatus est. Tempora
 ubique eriguntur; crescit in dies sacerdotum nume-
 rus; constituuntur pluribus in locis pie domus atque
 instituta, in quibus pueri et puellae non modo litteris
 bonisque artibus excoluntur, sed, quod longe maius
 est, ad probos quoque mores, pietatem atque accu-
 ratam sanctissimae religionis nostrae scientiam infer-
 mantur; religiosae virorum ac mulierum familiae
 latius quotidie propagantur, ut iam difficile sit ullam
 vastissimam huius regionis plagam invenire, quae
 eorum consortio, laboribus, exemplo non fridatur.
 Quid plura? In hoc ipso quod celebramus concilio,
 ex una tantum provincia congregato, adunt profecto
 tot episcopi, quot, viginti quinque tantum ante annis,
 ad primam concilium, quamvis ex omnibus Foe-
 deratae Americae diocesis, convenerint fuerant. Unde
 argumentari licet quam mirabilis apud nos tam

brevis tempore sanctissima nostra religio progressus
 egerit.

Difficili quidem haud possumus, singularem hanc
 rei catholicae prosperitatem, maximam in nos fa-
 vidiam odiaque gravissima excitasse: antiquae enim
 humani generis hostia, cui unice cordi est magnum
 illud a Christo patratum pietatis opus frustrari atque
 irritum redderi, id apud nos quotidie per impios
 homines totis viribus agit, ut vera Christi ecclesia,
 extra quam non est salus, aut omnino in hac regione
 deleatur, aut saltem ita vilis [et] contempta evadat,
 ut paulatim numerus fidelium minuat, iique qui
 foris sunt, ab obedientia fidei deterreantur. Hinc
 suspiciones, odia vocesque ambiguae per vulgus de
 incerta nostra erga rempublicam fide, dolo malo
 disseminatae; hinc turbae etiam seditioesque in
 nos conditae; hinc quoque mille in sanctissimam
 religionem, sacerdotes virginesque Deo dicatas
 mendacia et convicia; hinc impudentissima per
 publicas ephemerides calumniandi consuetudo, quam
 retundere ac cohibere omni qua potuimus ratione,
 haecenus conati sumus: sed frustra. Quid enim
 rerum gestarum veritas, argumenta luce ipsa clariora,
 aut ipsum denique catholicorum hominum ab omni
 partium studio alienorum testimonium contra effrena-
 tam hanc maledicendi libidinem efficiant? Eo usque
 audaciae nonnulli tandem devenerunt, ut clamitare
 non erubescant religionem nostram civilibus etiam
 poenis, si fieri possit, coercendam.

Haec tamen omnia, beatissime pater, nullo nos
 timore percellunt, neque nos a proposito ullo modo
 revocare possunt. Equid enim aliud propositum
 nobis est, quam ut regnum Dei apud nostros cives
 tam in adversis quam in prosperis rebus, utque ait
 apostolus, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam
 et bonam famam, amplificare atque propagare stu-
 deamus? Tentat scilicet nos Deus, ut fideles in-
 veniamur; cribrat nos quasi triticum, ut pretiosum
 a vili separet, suosque agnoscat electos. Scimus
 autem cui credidimus, atque ideo certa spe con-
 fidimus, fore aliquando ut respiciat Dominus, po-
 pulumque suum ex aquis multis mortisque laqueis
 eripiat, atque ex angustiis, in quas ipse coniecit,
 in latitudinem educat. Ceasabunt tunc nefaria in
 nos impiorum hominum consilia et fraudes, civesque
 nostros tandem aliquando pudebit, nulla causa, nullo
 teste, tam male de nobis sanctissimam quam pro-
 fitemur religionem sensisse. Tunc scilicet dabit tan-
 dem Deus, ut laetentur pro diebus quibus ipse nos
 humiliavit; proque annis quibus vidimus mala, diu-
 turno nos exultationis die ipse consolabitur. Quae
 quidem optatissima tempora ut adesse festinent,
 beatissimam Virginem sine labe conceptam, sin-
 gularem harum ecclesiarum patronam, cui potenti
 nihil denegat Deus, precibus nostris quotidie fatis-
 gamus.

Antequam vero, beatissime pater, huic epistolae
 finem imponamus, non possumus nobis temperare,
 quin tibi pro recentissimo tuo in nos gentemque
 nostram collato beneficio agamus gratias, quas
 habemus maximas. Significasti enim velle te ut in
 alma Urbe, apud ipsam Petri sedem tutissimamque
 fidei arcem, collegium institueris, in quo aliantur
 iuvenes, quorum erit, peracto studiorum curriculo,
 sacris in hac regione missionibus operam dare; id-
 que operis paratum te ope atque auctoritate tua pro-
 movere. Haec scilicet, beatissime pater, tot aliis tan-
 tisque benevolentiae indicis, quibus paternum tuum
 in nos animum comprobasti, quasi consalus accessit.

Humillime ad pedes tuos, beatissime pater, pro-
 voluti, benedictionem apostolicam flagitamus.

Franciscus Patritius Kenrick, archiepiscopus Bal-
 timorensis.

Richardus Vincentius Whelan, episcopus Vohelingensis.
 Michael O'Connor, episcopus Pittsburgensis.
 Ioannes McGill, episcopus Richmondensis.
 Ioannes Nepomus Neuman, episcopus Philadelphiensis.
 Iosue Maria Young, episcopus Eriensis.
 Ioannes Barry, administrator Savannahensis.
 Patritius N. Lynch, administrator Carolopolitanae.
 Baltimori, in concilio provinciali, die 13 maii 1855.

BREVE EPISTOLARE

sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad patres concilii Baltimorensis provincialis VIII.

Venerabilibus fratribus Francisco, archiepiscopo Baltimorensi; Richardo, episcopo Vohelingensi; Michaeli, episcopo Pittsburgensi; Ioanni, episcopo Richmondensi; Ioanni, episcopo Philadelphiensis; Iosue, episcopo Eriensi; ac dilectis filiis Ioanni Barry, administratori ecclesiae Savannahensis, et Patritio Lynch, administratori ecclesiae Carolopolitanae, in Foederatis Americae provinciis:

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres ac dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem.

Maximam quidem laetitiam percepimus ex vestris obsequentissimis aequae ac amantissimis litteris, quas die 13 proximi mensis maii conscriptas in exitu provincialis Baltimorensis concilii a vobis denique concelerati, ad nos dedistis. Namque in iisdem litteris iterum perspeximus singularem ac perceptam pietatem, amorem et observantiam, qua personam humilitatis nostrae et hanc sanctam sedem colere tantopere laetamini, cum nihil vobis potius fuerit, quam de omnibus concilii actis ex more maiorum ad supremam Petri sedem referre, ac simul enixe precari ut decreta in ipso concilio edita probari, vel etiam ubi opus fuerit, emendare velimus, atque insuper nonnulla indulgere ac decernere, quae vos istis ad sanctissimae nostrae religionis incrementum pertinere posse existimatis. Vestris autem petitionibus congruum debuit responsum nostra congregatio Fidei propagandae praeposita, cui concilii acta cognoscenda mandavimus, ac nostram super illis mentem significavimus. Singulari certe gaudio affecti fuimus cum ex eisdem litteris noverimus tanta vos, venerabiles fratres, ac dilecti filii, istoque clericos laicosque fideles laetitia fuisse perfusus ob dogmaticam de immaculato sanctissimae Dei genitricis virginis Mariae conceptu definitionem a nobis promulgatam, ut eorundem clericorum quoque et fidelium nomine, maximas nobis pro eiusmodi decreto gratias egeritis. Quod quidem, etiam gratissimum, tamen nos novum nec inexpectatum nobis accidit, cum haud ignoremus quae quantaque sit vestra et istorum fidelium erga aliam deiparam Virginem, omniumque nostram amantissimam matrem, pietas et devotio. Ac per vos ipsi vel facile cogitando assequi poteritis, quanta animi nostri consolatio ex iisdem vestris litteris intellexerimus sanctissimam nostram religionem in istis regionibus, Deo bene iuvante, maiora in dies incrementa suscipere. Significatio enim istis quotidie magis templi Deo sacra erigi, sacerdotum numerum crescere, ac pluribus in locis pia domus et instituta pueri puellaeque, cum ad divinae nostrae religionis scientiam, atque ad pietatem, virtutem morumque honestatem informandis, tum ad litteras bonaeque artes instituendis constitui, ac religiose virorum et mulierum familias ita longe lateque propagari, ut in amplissimis istis regionibus difficile sit ullam

A reperiri plagam, quae eorundem religionum familiarum consortio, laboribus et exemplis non proficatur, ac magnas ex illis non percipiat utilitates. Itaque, in humilitate cordis nostri immortalis clementissimo bonorum omnium largitori Deo agimus gratias, ac simul ab ipso enixe exposcimus, ut super istos populos magis in dies multiplicet misericordiam suam, quo omnes occurrant in unitatem fidei et cognitionis domini nostri Iesu Christi. Vobis autem vehementer ex animo gratulamur, quod coelesti ope freti, ac vestri muneris optime memores, vestram omnem operam, curam, industriam, sollicitudinem ac laborem impendere gloriavimini, ut in diocesis vestrae commissis, sanctissimae fidei depositum integrum inviolatumque custodiatur; ut cleri disciplina sarta tecta servetur, eiusque accurata procuraretur institutio; ut christiana puerorum ac puellarum educatio foveatur, et populorum religio, pietas, virtus magis ac magis excitetur et inflammetur. Pergite, venerabiles fratres, ac dilecti filii, maiori usque studio et contentione omnes muneris vestri partes implere, nihilque unquam intentatum relinquere, ut isti populi vobis concrediti magis in dies enutriti verbis fidei, crescant in scientia Dei, et per gratiarum charismata confirmati, alacriori usque pede incedant per semitas Domini, ac miseri errantes veritatis lucem aspiciant, agnoscant, et ad iustitiae tramitem redeant, et ad unicum Christi ovile confugiant. Atque inter multiplices nefariosque impetus et conatus, quibus teterrimus humani generis hostis aegerrime ferens sanctissimam nostram religionem per istas regiones feliciter propagari, vos adoriri ac vexare conatur, nolite, ut optime dicitis, unquam expavescere; sed confortati in Domino et in potentia virtutis eius, ac potentissimo immaculatae virginis Mariae patrocinio suffulti, et laborantes veluti boni milites Christi Iesu, ne desinat unquam certare bonum certamen, praedicare verbum, instare opportune, importune, arguere, obsecrare, increpare in omni patientia et doctrina, et omnia pro Dei gloria, et sempiterna hominum salute strenue constanterque agere, et sustinere, cogitantes immarcescibilem illam gloriae coronam ab aeterno pastorum principe perseverantibus promissam.

Iam vero quod attinet ad collegium in hac alma Urbe nostra constituendum pro istius nationis clericis rite educandis, de quo verba facitis in iisdem vestris litteris, noscatis velimus, per nostras litteras kalendis ianuarii vertentis anni datas, nos venerabilibus fratribus Ioanni, archiepiscopo Neo-Eboracensi, eiusque suffraganeis episcopis significasse, vehementer nos optare ut istarum regionum sacerdotum antistites, collatis inter se consiliis, consociatisque viribus, eiusmodi collegium Romae erigere vellent. Quae sane res nobis gratissima esset, propterea quod, veluti pro vestra sapientia probe notis, ad spirituale istorum populorum bonum summopere conduceret. Quocirca, nos quidem, quantum in nobis est, haud omitteremus tam salutare opus omni studio quam libentissime iuvare, cum idem collegium vestris aliorumque venerabilium fratrum istorum provincialium antistitum curis, consiliis et sumptibus in hac urbe esset erigendum. Denique, pro certo habete, venerabiles fratres ac dilecti filii, nos praecipua vos caritate prosequi, ac sine intermissione a clementissimo misericordiarum patre et Deo totius consolationis humiliter enixeque efflagitare, ut in abundantia divinae suae gratiae vobis semper propitius adesse, vestrique pastoralibus curis et laboribus benedicere velit. Atque superni huius praesidii auspiciis, et propensissimae nostrae in vos voluntatis testem accipite apostolicam

benedictionem, quam ex intimo corde deprectam a vobis ipsis, venerabilis fratres ac dilecti filii, cunctisque istarum ecclesiarum clericis, laicisque fidelibus peramanter impetimus.

Datum Romae, apud Sanctam Petram, die 9 augusti 1855, pontificatus nostri anno decimo.
Pius papa IX.

PETITIO

de sacris ordinibus titulo missionis conferendis.

Beatissime pater.

Episcopi in concilio provinciali Baltimori collecti supplicandum duxerunt beatitudini tuae, ut, habita ratione difficultatis titulum canonicum comparandi ad ordines suscipiendos in hisce regionibus, liceat eis ad viginti annos ordines-conferre titulo missionis iis quos idoneos iudicaverint sacris missionibus.

RESPONSIO

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Decretum tertium, ac (praefata) petitio eidem respondens, quemadmodum et plura ad idem pertinentia quae in aliis synodis occurrebant, occasionem suppeditarunt eminentissimis patribus ut de titulo presbyterorum in missionibus, atque in istis praesertim provinciis agerent: regulae autem quoad plura quaestionum capita statutae sunt; exinde autem accurata disponitur instructio, quae brevi mittetur.

PETITIO

de mutando modo, quo nunc ad episcopatum evadendi commendari solent.

Beatissime pater.

Cum modus haecenus apud nos adhibitus in sacerdotibus ad episcopale munus commendandis, a sancta sede probatus fuerit, patres concilii Baltimorensis provincialis VIII ad tuam auctoritatem recurrendum duxerunt, ut mutationes quaedam, quae in eodem faciendas temporum adiuncta essent, probare ac firmare digneris. Sunt autem, quae sequuntur:

I. Vacante aliqua huius provinciae sede, necessarium amplius non erit ad alios metropolitanos scribere, nominaque sacerdotum, qui commendandi sunt, ad eos transmittere, nisi sacerdos siq. commendandus ad aliam provinciam pertineat, quo in casu scribendum erit ad archiepiscopum illius provinciae, et ad episcopum dioeceseos in qua degit praedictus sacerdos, ut mentem suam de eo sanctae sedi aperiant.

II. Mortuo quocumque huius provinciae episcopo, reliquos antistites, triginta circiter ab eius obitu diebus, metropolitanus convocabit, ut de idoneo successore sanctae sedi commendando consilium capiant. Si vacaverit sedes metropolitana, id praestabit senior episcopus. Locus ad quem convenient, erit ipsa defuncti praesulis urbe episcopalis, nisi graves rationes obstant, de quibus pro sua prudentia iudicabit metropolitanus. Quo in casu, ad ipsum spectabit urbem aliam, ut et conveniendi diem, designare.

Hac ratione, beatissime pater, et inutiles morae tollentur, et vacantibus ecclesiis citius tutiusque consulatur. Orant igitur, ut quod ipsi, re mature perpensa, melius in Domino iudicaverint, auctoritate tua ratum habere ac confirmare velis.

RESPONSIO SACRAE CONGREGATIONIS

Quando inter episcopos agi contingat de ecclesiasticis viris sanctae sedi commendandis ut ad episcopatum assumantur, ratio ingiter habeatur illorum qui adnotati ad eiusmodi scopum reperiantur in defuncti episcopi schedis. Cum vero petitio facta sit ut

de commendandis ad episcopatum ingiter in episcoporum boventu pertractaretur, et alterius provinciae archiepiscopi et episcopi interpellati foret tum tantum cum proponendum extra provinciam degeret; id quidem admissum est cum clausula, si commode fieri possit: sin minus, per epistolam. Quoties vero de novis sedibus episcopalibus erigendis, vel altero archiepiscopatu statuendo pertractatio iniri placeat, methodus haecenus adhibita servetur.

ANIMADVERSIONES

sacrae congregationis circa decretum VIII.

Decretum VIII approbatum fuit. Attamen, quoad deputationem nonnullorum antistitum qui veluti commissarii pro collegio existant, aliqua circa rectoris electionem, de quibus in actis concilii fit mentio (supra ep. 145 A), responsionem sacra congregatio differendam censuit. Addam vero mirum evenisse quod non eadem concordia in re tam opportuna inter aliarum provinciarum antistites deprehensa fuerit, quod inde potissimum est repetendum, quia nonnulli antistites censerent haud posse se opus ratione eadem ac alii iuvare, vel quod alicubi offensionem aliquam timerent. Attamen litterae nomine sanctitatis suae eo spectabant ut commendaretur opus, de cuius utilitate nulla excitari controversia potest. Licet vero diversimode antistites opem conferant, vel per se, vel per ditiores fideles ad id opportune excitatos, plus nonnulli, alii minus, uberius forsitan progressu temporis; attamen id imprimis erat in votis, ut unanimi voluntate collatisque consiliis, omnes ad opus perficiendum conspirarent. Eminentissimi patres animadvertendum id voluerunt et etiam de causa, ut amplitudo tua praestare melius valeat quod episcopi concilii Baltimorensis statuerant, nimirum ut cum aliis archiepiscopis ageres, quatenus in synodis suarum provinciarum cum felici exitu ea de re pertractarent. Haud vero omitto praedictarum litterarum sensum explicare archiepiscopis Cincinnatiensi, Sancti-Ludovici et Neo-Aurelianensi, quemadmodum praestiti cum archiepiscopo Neo-Eboraceno, qui nuperrime se ad huiusmodi scopum plura praestitutum spopondit.

DECRETUM

concilii primi provincialis Sancti-Ludovici, quod sanctae sedes approbavit, et per alias quoque provincias servari mandavit quoad ecclesiasticas iudicia.

Sacerdotes, quibus per ordinarii sententiam sacri ministerii exercitium interdictum fuerit, nullum ius habent ad sustentationem ab eo petendam, cum ipsi se sua culpa missionibus operam navandi incapaces reddiderint. Ut autem omnis occasio querelarum tollatur, consent patres omnino expedire ut ordinarii in causis criminalibus clericorum aut presbyterorum, servent certam iudicii normam, quae ad formam a concilio Tridentino praescriptam quam proxime accedat; scilicet, ut episcopus, seu vicarius eius generalis, de ipsius commissione, duos eiusdem episcopi consultores (ex eis quos, iuxta alterum Baltimorensis concilium, pro gravioribus negotiis pertractandis designatos habet), nec semper eodem eligat, qui et presbyterum criminis postulatam iudicare, coram notario tamen ipsius episcopi, assistant. Unum autem sit utriusque votum, possitque alter episcopo accedere. Quod si ambo ab episcopo, seu eius vicario, discordes fuerint, tertium tunc ex praedictis suis consultoribus ipse eligat, et iuxta eam partem cum qua tertius convenit, causa terminetur. Si autem contigerit omnes

consultores ab ordinario electos ab eius sententia dissidere, tunc ad metropolitanam causam referri debet, qui sententiarum iudicia expedit, et iudicium feret. Quando autem quaestio erit de subdito metropolitani, criminis postulato, et omnes neces-

sarios metropolitani, modo praedicti ab ipse designati, ab eius auctoritate discesserint, tunc appellatio fiat ad seniores episcopos comprovinciales, cuius sententia finalis erit, salvo semper sedis apostolicae privilegio et auctoritate.

LITTERAE PASTORALES.

The archbishop of Baltimore and the bishops and other prelates assembled in provincial council, at Baltimore, to the clergy and faithful of their charge:

Grace unto you, and peace be multiplied.

With feelings of deep gratitude to almighty God for the blessings, both social and religious, which we enjoy, we have assembled with a view, by mutual consultation, under the guidance of the holy Spirit whom we have earnestly invoked, to provide for the maintenance and advancement of discipline and piety in the dioceses which form our ecclesiastical province. But a quarter of a century has elapsed since the first provincial council was held in this city, at which seven prelates were present. The multiplication of sees, of which there are now forty-one, besides two apostolic vicariates, has led to the increase of the number of provinces, of which there are seven; yet the see of Baltimore has now seven suffragans. Two, indeed, of the dioceses are in a widowed state, pestilence having carried away the late bishop of Savannah, whilst, after the example of saint Charles Borromeo, day and night he ministered religious aid to its victims; and a lingering and severe disease having more recently brought to a close the life of the late bishop of Charleston, which was marked by untiring activity and great usefulness. Another prelate, not charged with the government of any diocese, from the responsibility of which his humility shrank, but distinguished for piety and devotedness, gave his life for the faithful of Christ, as a volunteer in the cause of charity, aiding the bishop of Savannah in affording the consolations of religion to the sick and dying. Shortly after the national council, which was held three years ago, a prelate who was born in this city, and passed in it the greater part of his life, as a student and professor in the college of saint Mary, which he governed during several years as president with great success, until he was chosen first bishop of Natchez, died in the city of Frederick, in this state, when preparing to return to his see. Thus death has thinned our ranks, and given us the important warning, that we also may be soon summoned to render an account of our stewardship to the shepherd and bishop of our souls.

Our first solemn act and decree in council has been the acceptance of the definition made by our holy father, pope Pius IX, in the assembly of cardinals and bishops, in the basilic of saint Peter, on the festival of the conception of the blessed virgin Mary. At the urgent solicitation of the bishops throughout the world and of those especially gathered around him on that occasion, from the chair of saint Peter, he declared and defined that the doctrine which holds that the most blessed virgin Mary, at the first moment of her conception, by a special grace and privilege of almighty God, in view of the merits of Christ Jesus, the saviour of mankind, was preserved free from all stain of

Archiepiscopus Baltimorensis et episcopi aliique antistites in concilium provinciale congregati Baltimore, clericis et fidelibus sibi commissis:

Gratia vobis et pax multiplicetur.

Gratissimis erga omnipotentem Deum animis, cuius beneficio haec reipublicae pariter et religionis prosperitate fruimur, in unum convenimus, ut, duce sancto Spiritu, quem sedulo invocavimus, communicatis inter nos consiliis, disciplinae pietatisque incolumitati atque incremento in huius provinciae ecclesiasticae diocesis provideremus. Anni sunt non amplius quinque et viginti, cum primum provinciale concilium in hac urbe celebratum est, cui interfuerant antistites septem. Multiplicatis autem sedibus, sunt enim nunc una et quadraginta, praeter apostolicos vicariatus duos, consequens fuit, ut multiplicarentur ipsae provinciae, quae iam septem numerantur; totidem autem suffraganeos habet Baltimorensis sedes. Quanquam ex diocesis nostris duae suis pastoribus orbatae sunt; nam episcopus Savannahensis pestilentia sublatu est, dum, sanctum Carolum Borromaeum aemulatus, eo malo afflictis diu noctuque sacra ministrat; posterius vero lentus et acerbis morbus vitam absumpsit episcopi Carolopolitani, viri indefesso zelo et magno rerum usu conspicui. Alii antistes, nulli quidem dioecesi praepositus, quod eius modestia gubernationis onere et periculis terrebatur, sed pietate ac prompta ad omnia voluntate insignis, vitam suam, tanquam voluntarius in causa caritatis, pro Christi fidelibus devovit, cum episcopum Savannahensem; aegrotis et moribundis religionis solatia ferentem, adiuveret. Brevis post nationale concilium, tertio abhinc anno habitum, antistes ex hac urbe oriundus, ubi maiorem vitae partem egit, primo discipulus, inde magister in collegio Sanctae Mariae, cui idem multis annis magna cum laude praefuit, quoad primus Natchetensium creatus est episcopus, Fridericopoli in hac provincia, dum ad suam sedem reditum parat, diem supremum obiit. Ita mors numerum nostrum imminuit, nosque gravi documento admonuit, brevi fore ut ad rationem administrationis nostrae reddendam a pastore et episcopo animarum nostrarum evocemur.

Illud primum est a nobis in concilio solemniter actum ac decretum, ut definitionem a sanctissimo patre Pio IX, coram congregatis cardinalibus et episcopis, in basilica Sancti Petri, die conceptionis beatae Virginis sacre factam, susciperemus. Impendentis enim praefatus episcopus, cum per orbem disperseretur, tum eorum maxime qui ad illum eo tempore convenerant, permotus, declaravit definitivumque doctrinam, quae beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originali culpae lae praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab

* Verbo curato ab editoribus Collectionis Laeensis.

† Franciscus Xav. Garricus.

‡ Ignatius Reginaldi.

§ Richardus Barrow, episcopus Bearnensis.

¶ Ioannes Chanca.

• I Petr. II, 28.

original sin, has been revealed by almighty God, and must therefore be firmly and constantly believed by all the faithful. It is an undeniable fact that difficulty and doubt perplexed the minds of several learned and devoted men, especially since the twelfth century, in regard to this privilege, which was, nevertheless, strenuously affirmed by others, who were ready to suffer death for its maintenance as a truth of revelation, and was solemnly recognized by the celebration of the festival in several local churches, and at least during the last four centuries in the apostolic church of Rome, and throughout the universal church. It may embarrass some to understand why it was not defined at an earlier period. The church, brethren, is not accustomed to define doctrines unless when they are assailed. She received from Christ our lord, through his apostles, the entire deposit of revealed truth, which she has preserved in its integrity, regulating her worship accordingly; but each doctrine was successively defined, with greater precision and clearness, when it became necessary to protect it against the subtle devices of innovators. When the great mysteries were assailed, she lost no time in vain discussions, and used no measures of compromise, but on the authority of ancient faith and tradition, she proscribed the pernicious errors which were broached in opposition to them. Greater forbearance is exercised when undefined points of a secondary character are called in question by those who sincerely believe the settled doctrines of faith, and who err only in reasoning, with no proud or perverse disposition. It does not appear that any of the ancient sectaries denied the immaculate conception of the blessed virgin: on the contrary Pelagius and Julian, his follower, availed themselves of the general persuasion of the faithful that she was without sin, to oppose the teaching of the church, which saint Augustine triumphantly defended, that all men are born in sin, and fall into actual transgression. Pelagius enumerated many saints whose virtues are recorded in scripture, and closed the list by the virgin Mary, observing that christian piety obliges us to acknowledge that the mother of our Lord and Saviour was without sin. Saint Augustine used great circumspection in his reply, lest by an unqualified concession he should afford his adversary an undue advantage, but he did not hesitate to say, that all those holy personages would acknowledge themselves sinners, if they could reappear on earth and give testimony, excepting the blessed virgin Mary. As to her he declined entertaining any question, when sin is spoken of, since the honor of our Lord requires us to hold that she received grace to overcome sin in every respect, being made worthy to conceive and bring forth him who was altogether sinless. Julian pursued the matter farther, and reproached Augustine with dishonoring Mary more than Jovinian had dishonored her, who contended that in becoming a mother, she lost her virginal integrity, whilst Augustine, by affirming that all but Christ were born in sin, made Mary herself the bond-slave of satan. The holy doctor replied that he did not represent her in this light, since the grace of the new birth prevented such necessity. Whatever obscurity may appear in this answer, it is manifest that the general persuasion of the exemption of Mary from all stain of sin can alone account for the confidence with which the

omnibus fidelibus firmiter constantibus credendum. Negari quidem non potest, fuisse, praesertim a saeculo duodecimo, complures doctos et pios viros, quibus illud privilegium non exiguum difficultatem ac dubitationem afferret; cum idem interim non solum ab aliis strenue defenderetur, qui ad id, ut rem revelatam, tradendum mori parati essent, sed etiam celebritate diei festi, cum in diversorum locorum ecclesiis, tum per ultimam quatuor saecula in apostolica ecclesia Romana et toto orbe catholico, palam agnosceretur. Quod cur non maturius definitum fuerit, sunt fortasse, quibus intellecta difficile videatur. Verum non consuevit ecclesia doctrinas definire, nisi cum impugnantur. Accepit enim a Christo domino nostro, per eius apostolos, totum revelatae veritatis depositum, idque integerrimum conservavit, et ad eiusdem normam divinarum cultum composuit; singula vero doctrinae capita paulatim sunt accuratius et distinctius definita, cum necesse visum est ea adversus captiosas opinionum novitates tueri. Ubi enim primaria mysteria oppugnabantur, non vanis controversiis ac implicabat ecclesia, aut ad ullam compositionem descendebat; sed veteris fidei et traditionis auctoritate nixa, damnabat perniciosos errores, qui adversus illa secebantur. Maior vero tum adhibebatur indulgentia, si qua inferioris dignitatis nequum definita doctrina in quaestionem vocaretur ab iis, qui, cum certa fidei dogmata sincere crederent, ratiocinio tantum, sine ulla voluntatis contumacia aut perversitate, laborarent. Immaculatam beatae virginis conceptionem ab ullo veterum haereticorum negatam esse non constat; immo vero Pelagius huiusque sectator Iulianus, ex communi fidelium persuasione Mariam sine peccato fuisse, occasionem arripuerunt ad eam aggrediendam ecclesiae doctrinam, quam sanctus Augustinus invictis defendit, omnes homines in peccato nasci, nec sine propriis delictis vivere. Nam Pelagius, cum multos enumerasset sanctos, quorum virtutes scriptura commemorat, his postremo adiunxit virginem Mariam, illud addens, Domini ac salvatoris nostri matrem „sine peccato concepti necesse esse putati.“ Ad haec sanctus Augustinus circumspectissime respondit, ne quid non necessarium concederet, quo adversarii iniuste abuterentur. Nam, ut non dubitavit dicere, ceteros omnes illos sanctos, si redirent ad vitam ac de se testimonium dicerent, peccatores se confessoiros, ita excepit virginem Mariam, de qua quidem nullam prorsus, cum de peccatis ageretur, haberi voluit quaestionem; quod honor Domini cogeret nos credere, „ei gratiam collatam fuisse ad vincendum omni ex parte peccatum, quae concipere et parere meruit eam, quem constat nullum habuisse peccatum.“ Sed Iulianus, propositum suum persequens, exprobravit Augustino, quod Mariae maiorem inferret iniuriam, quam Iovinianus, hunc enim „virginitatem Mariae partus conditione dissoluisse“: Augustinum vero, cum affirmaret, omnes praeter Christum in peccato esse natos, „ipsam Mariam diabolo nascendi conditione transcribere.“ Quod refellens sanctus doctor negat, se tale quid dicere de Maria, „ideo, quia ipsa nascendi conditio solvitur gratis renascendi.“ Quae responsio quamvis obscura videri possit, apparet tamen, nulla alia ex re, nisi ex vulgari persuasione, Mariam immunem fuisse ab omni labe peccati, intelligi posse, quare illud argumentum et adversarii tam confidenter urgerent, et catholicae fidei vindex tam molli manu exciperet. Iam vero eam doctrinam veterem esse ac plane a primis temporibus traditam, orientales

¹ De nat. et grat., c. 36, n. 42.

² Opus imperf. in Isid., l. IV, c. 122.

objection was urged, and the reserve with which it was met by the champion of orthodoxy. Of this ancient, nay primitive, tradition we have satisfactory evidence in the language of the oriental liturgies, which style her all stainless, highly blessed, more honored than the cherubim and more glorious than the seraphim. The terms applied to her in the sacred scriptures are justly interpreted in their highest acceptation and greatest force, inasmuch as her dignity of mother of God so requires. She is truly blessed among women, full of grace. He that is mighty hath done great things for her, and holy in his name. Although we acknowledge that Jesus Christ our lord has crushed the serpent's head, and restored us to the grace from which we fell in Adam, yet we recognize Mary as the woman who is in necessary opposition to the serpent, and who also, according to the ancient version employed by saint Ambrose, and appealed to by saint Bernard, crushed the head of the serpent by giving birth to the redeemer. "What other woman," says the latter, "think you, did God foretell, when he said to the serpent: 'I will put enmity between thee and the woman?' And if you still doubt that he speaks of Mary, listen to what follows: 'She shall crush thy head.' For whom was this victory reserved, but for Mary?"

There is respectable authority for believing that the immaculate conception of the blessed virgin was distinctly honored in the eastern churches by a special festival at a very early period. In the west the festival appears to be of much later institution, and to have originated in the zeal of individuals in various local churches. Saint Bernard, who lived in the twelfth century, rebuked the canons of Lyons, in France, for establishing it without the sanction of the holy see, whose judgment he professed his readiness to follow. He seems to have understood it as regarding the corporal conception, rather than the animation, or creation and infusion of the soul. This did not prevent the celebration spreading to other churches. Saint Thomas, of Aquin, did not venture to reprobate it, since it was known to the holy see, which tolerated it, and he suggested that it might be understood of the sanctification, which he was convinced took place immediately on animation, that is, when life was first imparted. "It is reasonably believed," he observes, "that the blessed virgin Mary, who brought forth the only begotten of the Father, full of grace and truth, received greater privileges of grace than all others, and was sanctified in the womb." The primitive tradition of the holiness of the virgin from the moment of her existence was so strongly impressed on the minds of all, that the whole question turned on this point, whether she was sanctified in the very act of animation, or the moment afterwards. Had any one asserted that Mary was a child of wrath, born in sin, he would have found himself in opposition to the whole body of theologians, and to the general sentiment of the church. It was indeed admitted by all that the conception of the blessed virgin was natural, and consequently of itself liable to the original stain, which created difficulty in ascribing her exemption from it, and opened the way to scholastic subtleties and distinctions. It was well known that Christ was the redeemer of the whole human race, and that Mary, as a natural

liturgias ita evidentiter ostendant, ut nihil equum est ultra requirere: quae beatam virginem omnino immaculatam, singulariter benedictam, honoratissimam quam Cherubim, gloriosissimam quam Seraphim praedicant. Denique, his verbis, quae de illa in sanctis libris dicuntur, vis ac significatio, quam capiunt maximam, iure tribuitur, sicut postulat matris Dei dignitas. Ipsa est vere *benedicta in mulieribus, gratia plena. Ipse fecit magnum quod potens voluit, et sanctum nomen eius.* Et quamvis constet, Iesum Christum dominum nostrum contrivisse caput serpentis, neque in gratiam, qua excidimus in Adamo, restituisse, nihilominus tamen Mariam agnoscentem illam mulierem, quae perpetuas cum serpente inimicitias exerceat, quaeque hac ratione, secundum antiquam versionem a sancto Ambrosio usurpatam et a sancto Bernardo allatam, serpentis caput contrivit, cum peperit redemptorem. "Quam tibi aliam," inquit hic, "praedixisset Deus videtur, quando ad serpentem ait: *Inimicitias ponam inter te et mulierem.*" Et si adhuc dubitas, quod de Maria non dixerit, audi quod sequitur: *Ipsa conteret caput tuum.* Cui haec servata victoria est, nisi Mariae?"

Non deest gravis auctoritas, quare credamus, immaculatam beatae Virginis conceptionem in orientis ecclesiis primis iam temporibus proprio die festo honoratam fuisse. In occidente autem multo posterius id festum institutum esse constat, et quorundam piorum hominum opera in diversis ecclesiis initium cepisse. Sanctus Bernardus, qui vixit saeculo duodecimo, canonicos ecclesiae Lugdunensis in Gallia reprehendit, quod illud, non consulta sede apostolica, instituissent; cuius quidem iudicio sententiam suam subicere se profiteretur. Quamquam is videtur sic existimasse, eum cultum ad corporalem conceptionem potius, quam ad animationem, sive animae creationem et infusionem, referri. Nec vero ea res obstitit, quominus idem festum ad alias ecclesias propagaretur. Neque illud sanctus Thomas Aquinas temere improbandum putavit, quippe quod sciente et permittente sancta sede celebraretur; idque ad sanctificationem [potius] referri posse significavit, quam ipsi animationi, id est, cum primum vita esset infusa, statim supervenisse pro certo habebat. "Rationabiliter creditur," inquit, "quod illa, quae genuit unigenitum a patre, plenum gratiae et veritatis, praeter omnibus aliis maiora privilegia gratiae acceperit, et sanctificata fuerit in utero." Et illa quidem a principio tradita doctrina, beatam Virginem ab ipso vitae exordio sanctam fuisse, sic erat omnium animis impressa, ut tota quaestio in hoc verteretur, utrum in ipsamet animatione, an statim post illam sanctificata esset. Ac si quis affirmasset, Mariam fuisse illam irae, in peccato natam, is universitati theologorum et communi ecclesiae sensui repugnasset. Sed cum nihilominus inter omnes constaret, conceptionem beatae Virginis naturalem fuisse, atque ita per se originali maculae obnoxiam, hinc crebatur difficultas, si eandem ab hac immunem statuere velles, et subtilibus scholasticorum ingenii locus aperiebatur. Erat enim plane notum, Christum esse totius humani generis redemptorem, et Mariam, ut naturaliter ex Adamo progentam, equivoce redemptione; ex quo haec nascebatur impedita quaestio, si ea nullam peccati

¹ *Lit. de Papa con.*, c. 7.

² *Hom. II, super Missam con.*, n. 4.

³ *Summ. theol.*, p. III, q. 27, art. 1, conclusio.

decedant of Adam, needed redemption: whence a difficulty arose to explain how she was, in fact, redeemed, if she had contracted no stain of sin. Thus the close examination of this subject served for a time to throw some obscurity on the primitive tradition of the sinless perfection of the mother of our Lord, although it has ultimately resulted in giving to this doctrine that entire clearness and distinction which enabled the chief bishop to declare and define it authoritatively. The permission of the discussion, and the liberty for a time allowed to support either opinion, without branding the other as heresy, prove indeed that the revelation of the immaculate conception of the holy virgin was not then defined: but the general belief in its existence is firmly gathered from the deep conviction of all that she was immediately sanctified, and from the celebration of the festival, which continued and spread throughout the whole church. The postponement of the definition during so many ages, since the rise of the controversy is, then, to be accounted for by the fact that the dispute was raised within the church by persons most devoted to the honor of the virgin mother, and most submissive to ecclesiastical authority, and that it was involved in partial obscurity by the difficulty of reconciling the tradition in this respect with other acknowledged dogmas, as also by the approximation of sentiment among the disputants, although with some diversity of language. At all times the popes, in all the provisional measures which they adopted, intimated that the matter was reserved for the final judgment of the holy see, and showed favor to the sentiment which asserted the privilege. That decision has at length been pronounced after the most mature examination, and on the fullest evidence of the persuasion of the bishops, clergy and faithful generally; so that we may, in the language of saint Augustine, say, that the cause is now finally decided. Saint Bernard thus addressed pope Innocent II, on an occasion of controversy concerning doctrine: "It is fit that all dangers and scandals that spring up in the kingdom of God, and especially such as regard faith, should be referred to your apostolical authority. For I deem it just, that the injuries inflicted on faith should be redressed there particularly, where faith cannot suffer loss. This is the prerogative of your See; for, to what other was it ever said: I have prayed for thee, Peter, that thy faith may not fail."

In defining the revealed doctrines, the pope does not propose his own individual sentiment, but the belief of the catholic church, testified by the bishops, and collected from the various monuments and testimonies of christian antiquity. "The church of Christ," says our holy father in his decree, "being the faithful guardian and defender of the dogmas deposited with her, changes nothing in them, takes nothing from them, adds nothing to them, but with all industry handling ancient truths faithfully and wisely, whatever may have been indistinct in ancient times, and implied in the faith of the fathers, she studies to refine and polish in such a way, that those ancient dogmas of heavenly origin may receive evidence, light, distinctness, whilst at the same time they retain their fulness, integrity, propriety, and that they may grow only however in their own kind, namely, in the same dogma, in the same sense and in the same sentiment." This view of the mode of proceeding observed in ascertaining

maculam contraxisset, quo tandem modo vere esset redempta. Atque huius rei seris disceptatio aliquandiu quodam modo obscuravit antiquam fidem de illibata matris Domini sanctitate; quamquam eadem postremo effecit, ut illa doctrina tantam acciperet lucem ac distinctionem, ut iam summi pontificis auctoritate declarari definitaque posset. Sicut enim relicta ad tempus disceptandi fiscalitas et libertas alterutrinus tuendae opinionis, sic tamen, ut alteri non inureretur haereticis nota, argumento est, immaculatae conceptionis beatae Virginis revelationem nondum fuisse definitam; ita hanc revelationem existisse et vulgo notam, fuisse liquido colligitur cum ex penitus inrita omnibus persuasione, beatam Virginem statim esse sanctificatam, tum ex nunquam intermissa et per totam ecclesiam propagata dei festi celebritate. Itaque, quod definitio per tot saecula post exortam constitutionem est dilata, huius rei causa partim ex eo repetenda est, quod controversia intra ecclesiam ab hominibus Virginis deiparae honoris studiosissimis et ecclesiasticae auctoritati obsequentissimis mota fuit, eademque obscuritate quadam involuta erat, ob difficultatem conciliandae hac in re traditionis cum aliis exploratis dogmatibus; partim ex eo, quod proxime inter se accedebant disceptantium sententiae, etsi nonnihil discrepanti oratione propositae. Pontifices vero, cum interim de hoc negotio, quae tempus postularet, statuerent, nunquam non admonebant, rem summo sedis apostolicae iudicio reservari; caeterum ei sententiae, quae privilegium tuebatur, non obscure favebant. Nunc denique, post diligentissimam inquisitionem, cum de episcoporum, clericorum et fidelium universim persuasione evidentissime constaret, pronuntiata sententia est, ut cum Augustino dicere possimus, causam esse finitam. Sanctus Bernardus, exorta quadam doctrinae controversia, ad Innocentium II pontificem ita scripsit: "Oportet ad vestrum referri apostolatam pericula quaeque et scandala emergentia in regno Dei, ea praesertim quae de fide contingunt. Dignum namque arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Haec quippe huius praerogativa sedis. Cui enim alteri aliquando dictum est: *Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua?*"

In definiendis autem revelatis doctrinis, summus pontifex non suam privatam sententiam proponit, sed totius ecclesiae catholicae fidem, ab episcopis testatam et ex variis christiana antiquitatis monumentis testimoniisque collectam. "Christi enim ecclesia," inquit in suo decreto sanctissimus pater, "sedula depositorum apud se dogmatum custos et vindex, nihil in his unquam permutat, nihil minuit, nihil addit, sed omni industria vetera fideliter sapienterque tractando, si qua antiquitus informata sunt, et patrum fides sevit, ita limare, expolire studet, ut prisca illa coelestis doctrinae dogmata accipiant evidentiam, lucem, distinctionem, sed retineant plenitudinem, integritatem, proprietatem, ac in suo tantum genere crescant, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu eademque sententia." Quae quidem doctrina de ratione, quam in illustranda antiqua traditione tenet ecclesia, a veteri scriptore, sancto Vincentio Lirinensi, proponitur, cuius verba ipsa a pontifice referuntur. Quare, nihil est quod

¹ Ep. ad Innocent. II, in causa Absalaridi.
² *Communitorium.*

primitive tradition is presented by the ancient writer A saint Vincent, of Lerins, whose very words are borrowed by the pontiff. The recent decision should not then startle or offend those who are wont to appeal to this venerable writer as guarding against innovation by insisting on maintaining the doctrines which were held always, everywhere and by all. It is manifest that in the application of this rule he does not require absolute universality and conformity of sentiment, and does not exclude the action and judgment of the church, to whom it belongs, to ascertain and declare the ancient and general belief of her members. To her the promises of Christ are made, that the gates of hell shall not prevail against her, so that error can never corrupt her teaching, or superstition defile her worship.

Brethren, the mystery of the incarnation of our Lord necessarily disposes us to form the most exalted idea of her who was its chief and honored instrument. She was reverently greeted by an angel of God, and assured of his special favor, and her consent was awaited before the word was made flesh for our salvation. Who can hesitate to say with the devout woman whose exclamation to our saviour is recorded in the gospel: "Blessed is the womb that bore thee, and the breasts which gave thee suck?" Who shall not be anxious to fulfil the prophecy uttered by herself: "Behold, henceforth all generations shall call me blessed." No idea which we can form of her holiness can well exceed the eulogies of the ancient liturgies, which pronounce her all stainless, all holy, more than blessed. Her merits are said, by saint Gregory the great, to exceed those of all the choirs of angels, and to reach to the foot of the very throne of deity. The more highly you venerate her, the more practically you will manifest your belief in the incarnation.

It is vainly imagined by some, that the recognition of the immaculate conception and the other privileges of the virgin mother, raises her to the level of her divine son, who is holy, pure, undefiled, and separated from sinners. The sanctity and perfection of Jesus Christ necessarily result from the assumption of human nature by the Word of God; whilst she possesses no excellence but by the free gift of God, who bestowed on her grace and gifts to prepare and qualify her for the dignity of mother of our redeemer. Elizabeth, although connected with her by the natural tie of kindred, admired her condescension in vouchsafing to visit her: "Whence is this to me, that the mother of my Lord should come to me?" It is this intimate relation to Christ which entitles her to the highest veneration that a mere creature can receive. There is no danger whatever of confounding her with her divine son, whilst she is acknowledged to owe all things to the bounty of God, and to have received all in consideration of the merits of Christ. Those who fancy that she is unduly exalted, betray a low estimate of the mystery of the incarnation, and seem like the arians to regard Christ our Lord as a mere creature highly privileged, since otherwise they would have no ground for asserting that Mary is raised to a level with him. We, on the contrary, who venerate her, are constantly reminded that her son is the incarnate word, born of the Father before all ages, and consubstantial with him, God

si recenti definitione turbentur vel offendantur, qui solent venerabilem illum scriptorem appellare, tanquam arcantem novandi licentiam, quippe qui eas doctrinas tenendas esse contendat, quae semper, quae ubique, quae ab omnibus creditae fuerint. Manifestum est enim, in huiusce praecepti usu non requiri ab illo absolutam planeque universalem consensionem, neque excludi operam iudiciumque ecclesiae, cuius est antiquam et generalem suorum fidem cognoscere ac declarare. Ipsi enim est a Christo promissum, *portae inferi non esse praevalescitur adversus eam*; ut neque error doctrinam eius corrumpere, nec superstitio religionem inficere possit.

Incarnationis dominicae mysterium necessario illud efficit in nobis, ut de ea, quae huius exsequendi praecipua et honoratissima ministra esse meruit, nihil mediocre cogitemus. Haec a divino nuntio reverenter salutata est, et singularis Dei favoris fidem accepit, utque verbum pro nostra salute caro fieret, eius est expectatus assensus. Quis dicere dubitet cum piis illa muliere, cuius vox ad salvatorem in evangelio memoratur: "*Beatus venter qui te portavit et ubera quae suxisti?*"¹ Quis non vehementer exoptet implere editum ab ipsa vaticinium: "*Eccae beatam me dicent omnes generationes?*"² Nihil de huius sanctitate cogitari a nobis potest, quod excedat veterum liturgiarum laudes, quae illam omnino intemeratam, totam sanctam, plus quam benedictam pronuntiant. Haec, ut ait Gregorius Magnus, "*meritorum verticem supra omnes angelorum choros, usque ad solium Deitatis erexit.*"³ Hanc quo impensius colitis, eo luculentius vestram incarnationis fidem testamini.

Frustra nonnulli timendum putant, ne immaculatae conceptionis caeterorumque privilegiorum beatae Virginis praedicatio cum divino illam filio exaequare videatur, qui est "*sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus*"⁴. Nam Iesu Christi quidem sanctitas et perfectio inde necessario consequitur, quod verbum Dei naturam hominis assumpsit; Maria vero nihil habet excellentiae, nisi ex liberrimo Dei munere; qui eam gratia et donis ornavit, ut ad matris Redemptoris nostri dignitatem compararet atque idoneam redderet. Elisabeth, quamvis ei propinquitate coniuncta, tamen admirata est, quod se ultro ad eam invisendam submisisset: "*Unde hoc mihi, inquit, ut veniat mater Domini mei ad me?*"⁵ Haec igitur arctissima cum Christo coniunctio est, propter quam ei maxima iure debetur veneratio, quae merae creaturae exhiberi possit. Nequa ullum omnino periculum est, ne eodem loco habeatur ac divinus filius; quippe quae omnia Dei bonitati debere, omnia intuitu meritorum Christi accepisse agnoscat. Quare, si qui sunt, quibus immerito extolli videntur, hi sane incarnationis mysterium non magni facere se significant, ac videntur, quemadmodum Arian, nihil aliud Christum dominum existimare, nisi hominem praecipuis quibusdam donis ornatum; nam alioqui nihil cause esset, cur dicerent, Mariam cum illo in pari dignitatis gradu collocari. Immo vero, dum Mariam colimus, perpetuo admonemur, eius filium esse Verbum incarnatum, "*patre natum ante omnia saecula eique consubstan-*

¹ Luc. XI, 27.² Hebr. VII, 26.³ Ibid. I, 48.⁴ Luc. I, 48.⁵ Lib. I in I Reg., c. 5.

of God, light of light, true God of true God. Hence the devotion to her serves as an outwork and protection to the belief of the mystery of the incarnation, so that whenever Mary is honored, Christ is adored. On the other hand, the neglect of this devotion disposes men to regard him in a merely human light, as is proved by the spread of unitarian and rationalistic views in countries where she is no longer venerated.

We are naturally reminded by the mention of the virgin mother of our Lord, of the chaste spouses of Christ, who are engaged throughout this province in various works of piety and charity. They do not stand in need of our testimony or eulogy: since their good works have secured for them the esteem and respect of our fellow-citizens generally. They truly are the precious portion of the flock, as saint Cyprian designates christian virgins, and their prayers ascend as grateful incense to their divine spouse, whilst their example is reflected in those committed to their care, who come forth from their institutions to adorn society in various walks of life. We exhort them to persevere in their holy purpose, with fervent spirit, serving the Lord, and imitating the stainless purity and entire devotedness of his immaculate mother. Her modesty, which made her troubled at the unexpected appearance of the angel in human form, and at his address, is pointed out by saint Ambrose as worthy of special imitation, since „it particularly recommends the mother of our Lord, and abundantly proves her fitness for the dignity for which she was chosen“.

Venerable brethren of the clergy, our joy and our crown, our fellow-laborers in the vineyard of the Lord, continue to console us by your piety and zeal, and to preach the word of God in season and out of season. Let it be your study especially to train youth to piety, that they may become useful members of society and of the church, serving God in holiness and justice all their days. Cultivate and foster the pious dispositions of those especially who desire to devote themselves to the sacred ministry, that a sufficient number of laborers may be provided for the harvest, which is great. Use all diligence and care to reform and correct the morals of the faithful entrusted to your charge, that they may give no occasion of scandal or offence, but that in all things they may show forth by virtuous example the maxims of the gospel. It behoves you to pray for them with great earnestness, in order to secure the divine blessing for your labors, since it is only the grace of God which can convert sinners from the error of their way. Pray then, with humility and fervor, between the porch and the altar, crying from your hearts: „Spare, o Lord, spare thy people.“ Your own example will be more powerful than the most eloquent language to move them to piety. Avoid all that might give occasion of offence to any one, lest our ministry be blamed. Ask especially, through the intercession of the mother of our Lord, the great gift of stainless purity of life, that you may worthily offer the lamb without stain.

Beloved brethren of the laity, we embrace you all with paternal affection, and entreat you to walk circumspectly, for the days are evil. You know what manner of precepts we have given you in the name of the Lord Jesus. For this is the will

of God, *Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero.* Quare etiam eius cultus inest munimenti dei, quo defenditur incarnationis fides, ut, quotiescumque honoratur Maria, Christus adoratur; quemadmodum e contrario, qui matrem non colunt, si facile adducatur, ut de filio nihil nisi humanum sentiant. Omnis rei testimonium est, quod, quibus in regionibus illius cultus cepit, in his errores Trinitatem et revelationem negantium facillime propagantur.

Dissentibus autem nobis de virgine Domini nostri matre, velut sponte in mentem veniunt castae illae Christi sponsae, quae per haec provincias variis se pietatis et caritatis operibus tradiderunt. Quae quidem a nobis testimonium laudemque minime desiderant, cum suis meritis id plane effecerint, ut vulgo a civibus nostris in pretio et honore habeantur. Hae sunt vere *illustrior portio gregis* nostri, quemadmodum christianas virgines sanctus Cyprianus appellat; earum enim cum orationes, sicut suavissimum incensum, ad divinum sponsum diriguntur, tum exempla in iis resplendent, quarum pueritiam excolunt; quae ex earum disciplina egressae, in diversis vitae itineribus hominum societatem exornant. Itaque eas hortamur, ut in sancto suo proposito perseverent, et fervente spiritu Domino serviant, eiusque immaculae matris integerrimam innocentiam et perfectam devotionem aemulentur. Huius imprimis pudor, propter quem inexpectato angeli humana specie sibi apparentis aspectu et salutatione turbata est, a sancto Ambrosio proponitur imitandus: „*Hic primus, inquit, Domini matrem commendat, et, tanquam testis locuples, dignam, quae ad tale munus eligeretur, adstruit.*“

Venerabiles fratres clerici, gaudium nostrum et corona, socii laborum nostrorum in vinea Domini, pergite, ut facitis, religione et sancta industria nos consolari, et verbum Dei opportune et importune praedicare. Sit praecipuum vestrum studium, adolescentes ad pietatem informare, ut aliquando reipublicae et ecclesiae utilem operam narent, Deo servientes in sanctitate et iustitia omnibus diebus suis. Excultite et fovete prima pietatis semina in iis praesertim, qui se sacris ministeriis devovere cupiunt, ut idoneus operariorum numerus provideatur ad messem, quae quidem multa est. Omnem adhibete diligentiam atque curam ad fidelium, qui vobis commissi sunt, mores castigandos et corrigendos, ne quam occasionem scandalis et offensionibus praebent, sed omnibus in rebus evangelii praecepta in virtutum suarum exemplis expressa demonstrent. Vestra interest, pro illis studiosissime orare, quo magis divinus favor vestris laboribus aspiret; cum sola Dei gratia peccatores ab errore viarum suarum revocare possit. Orate igitur humiliter ac ferventer „*inter vestibulum et altare*“, clamantes de cordibus vestris: „*Parce, Domine, parce populo tuo.*“ Efficacius autem ad pietatem movebuntur vestris exemplis, quam ulla verborum eloquentia. Quare videte, ne cui „*detis ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum.*“ Petite imprimis, per Domini matrem, magnum illud donum purae atque integerrimae vitae, ut agnum immaculatum digne offerre possitis.

Carissimi fratres laici, vos omnes paterno affectu amplectimur, obsecramusque ut „*caute ambulatis, quoniam dies mali sunt.*“ Scitis, quae praecepta dederimus vobis per dominum Iesum. Haec est enim voluntas Dei, sanctificatione vestra“.

¹ De off., I. I, c. 18.

² I Cor. II, 17.

³ II Cor. VI, 2.

⁴ Eph. V, 15, 16.

⁵ I Thes. IV, 2, 3.

of God, your sanctification. Be peaceable, sober, just, and faithful in the performance of all duties towards all mankind. Practice patience, forbearance, charity towards all. In the exercise of your rights as free citizens, remember your responsibility to God, and act as free men, but not as having liberty as a cloak for malice, but as the servants of God. Respect and obey the constituted authorities, for all power is from God, and they that resist, resist the ordinances of God, and purchase for themselves damnation. To the general and state governments you owe allegiance in all that regards the civil order: the authorities of the church challenge your obedience in the things of salvation. We have no need of pressing this distinction which you fully understand, and constantly observe. You know that we have uniformly taught you both publicly and privately, to perform all the duties of good citizens, and that we have never exacted of you, as we ourselves have never made even to the highest ecclesiastical authority, any engagements inconsistent with the duties we owe to the country and its laws. On every opportune occasion we have avowed these principles, and even in our communications to the late pontiff, we rejected as a calumny the imputation that we were in civil matters subject to his authority. Be not disturbed at the misstatements of our tenets which are daily made, or at the effort to deprive us of our civil rights, and of the confidence and esteem of our fellow citizens. Formidable as is the combination for this purpose, we do not despair that the justice and good sense of the nation will soon discover the groundless character of the suspicions thrown on the fidelity of catholics, whose religion teaches them to respect and maintain the established order of society, under whatsoever form of government they may be placed. Brethren, let the light of your example shine before men, that they may see your good works and glorify your father who is in heaven. Pray for the conversion and salvation of all men, for this is the will of God, who desires that all men may be saved, and may come to the knowledge of the truth.

Given under our hands in provincial council at Baltimore, the 13th day of may, in the year of our Lord 1855.

pacis amantes, sobrii, iusti, in omnibus erga ceteros homines officia diligentes. Exhibete omnibus patientiam, indulgentiam, caritatem. Iuribus vestris, tanquam liberi cives, ut utimini, ut memineritis, vos rationem Deo reddituros, atque ita vos gerite, quasi liberi, et non quasi columnas habentes malitiae libertatem, sed sicut servi Dei.¹ Constitutis potestatibus honorem et obedientiam praestate: „non est enim potestas nisi a Deo, et qui resistunt potestati, Dei ordinationi resistunt, et ipsi sibi damnationem acquirunt.“² Illis igitur, qui vel universae reipublicae vel singulis civitatibus praesunt, fidem debetis in omnibus rebus, quae ad civilem disciplinam pertinent; in his vero, quae ad aeternam salutem spectant, obedientiam vestram postulant ecclesiae praepositi. Neque est, cur de hoc discrimine plura dicamus, utpote quod et plane perspiciatis ipsi et diligentissime servatis. Scitis enim, nos eodem semper modo praecipisse vobis, cum publico tum privato, ut omnia bonorum civium exploratis officiis, neque unquam exegisse a vobis, sicut ne nos quidem etiam supremae ecclesiasticae auctoritati spondimus quidquam, quod cum nostris adversus patriam eiusque leges officiis consistere non posset. Haec eadem, quoties fuit occasio, professi sumus; atque in nostris quidem ad ultimum pontificem literis illud, quod obiciebatur, ut calumniam reiicimus, nos in rebus civilibus ipsius auctoritati esse subiectos. Nolite turbari falsis criminationibus, quae in nostras doctrinas quotidie conferantur, neque eorum constantibus, qui, vobis civilia iura et vestrorum civium fidem ac benevolentiam eripere contendunt. Quamvis enim huius rei causa ingens adversus nos existerit consensionis globus, minime tamen desperamus fore, ut populares nostri, pro sua aequitate ac prudentia, mox perspiciant, quam immerito in suspensionem vocatur catholicorum probitas et fides; quos sua religio iubet vigentem societatis constitutionem servare ac tueri, quaecumque demum utantur reipublicae forma. „Sic luceat lux vestra, fratres, coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent patrem vestrum, qui in caelis est.“³ Orate pro omnibus hominibus, ut convertantur et ad salutem perveniant, quia haec est voluntas Dei, „qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire.“⁴

Datum sub nostro chirographo, in provinciali concilio Baltimorensi, die 13 mensis maii, anno Domini 1855.

¹ I Petr. II, 16.
² Rom. XIII, 1, 2.

³ Matth. V, 16.
⁴ I Tim. II, 4.

CONCILIUM PROVINCIALE CINCINNATENSE I

1855 maii 13-20.

Concilium provinciale Cincinnatiense I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebratum a die 13 ad diem 20 maii 1855, sub Ioanne Baptista Purcell, archiepiscopo Cincinnatiensi.

Bibliographia:

1) Acta et decreta quatuor conciliorum provincialium Cincinnatiensium, 1855-1863, adiectis pluribus decretis, rescriptis aliisque documentis. Cincinnati, typis Benziger fratrum, curam pontificis typographorum, MDCCCLXXXVI.
In-8°, vii-319 p. — Roma, collegio Germanico; Roma, Propaganda; Washington, catholica universitate.

P. 3-47, concilium provinciale Cincinnatiense I, a die 13 ad diem 20 maii 1855.

P. 48-100, concilium provinciale Cincinnatiense II, a die 2 ad diem 9 maii 1856.

P. 101-155, concilium provinciale Cincinnatiense III, a die 29 aprilis ad diem 4 maii 1861.

P. 156-262, concilium provinciale Cincinnatiense IV, a die 5 ad diem 19 martii 1863.

2) Acta et decreta sanctorum conciliorum recentiorum, collectis Leonis, auctoribus presbyteris a. J., e domo b. v. M. sine labore conceptis ad Leonem. Tomus tertius ... Friburgi Brisgoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXV, col. 168-208.

EPISTOLA DEDICATORIA

actuum et decretorum primi concilii provincialis Cincinnati habiti anno 1855, cum prima vice, post eorundem a sancta sede approbationem, iuris publici facta fuerint.

Beatissime patri nostro
PRO PROPOSTITO MAXIMO,
glorioso regnanti,
provinciae Cincinnati praesule.

Beatissime pater.

✠ Spiritus sancti lumine illustrati, scimus Christum, auctorem et consummatorem fidei nostrae, beatum Petrum selegisse pro suo vicario in terris. Pro ipso oravit; illi claves regni caelorum tradidit; illi soli pasce oves et agnos manus demandavit, eique prae caeteris apostolis tantam gratiam contulit, ut *„omnibus illius amaret ovibus“*. Tu, beatissime pater, Petri vires agis; ✠ Christi vicarius constitutus es. Tu divina, qua praestas, sapientia, divino, quo flagras, amore, Christi gregem, pastores scilicet et populos fideles, ubique terrarum dispersos, tuis, moderaris et pascis. Ad te oculos, manus, corda nostra levamus. Tibi primum hunc concilio-

Act. ap. cap. V, 15.

rum nostrorum fructum, nulli nostri pro salute animarum nobis a te compleremur testimonium, suppliciter deducimus. A capite descendunt divini influxus in membra. Cum te communicantes, communicantes cum Christo, et per manus tuas diffunditur in nos benedictio eius. Provinciam nostram ipse, qui orasti, benedixit. Modis beatitudinis tuae obsequentes, consilio inherentes, precibus adiuti, sperare est univocum serium conciliorum quae, iuxta canonem, singulis trienniis a nobis et a successoribus nostris habenda sunt, nova semper documenta praestituras quam altae radice fides Petri his in terris egerit. Hac petra solidatae, non aliter, ecclesiae nostrae ab omnibus haereseon et schismatum procellis et fluctibus inelumeq; evadent. Dignaris igitur, beatissime pater, nobis, deo te clero nostro et fidelibus benedicere, ut fide et opere in communionem sedis apostolicae, matris et magistrae omnium ecclesiarum, perseverantes, immarcescibilem gloriae coronam aliquando consequamur.

† Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis.
† Amadeus, episcopus Clevelandensis.
† Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanae.
† Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis.
† Mauritius, episcopus Vincennopolitanae.
† Petrus Paulus, episcopus Detroitensis.
† Fridericus, episcopus Amysoniensis.

ACTA CONCILII.

CONVENTUS PRAEPARATORIUS.

Die 13 maii, quae erat sabbatum ante dominicam V post Pascha, hora 4 post meridiem, in aede archiepiscopali convenerunt:

Reverendissimus ac illustrissimus dominus dominus Ioannes Baptista Parcell, archiepiscopus Cincinnatiensis;

Reverendissimus ac illustrissimus dominus dominus Petrus Paulus Lefèvre, episcopus Zelanus et dioeceseos Detroitensis administrator;

Reverendissimus ac illustrissimus dominus dominus Amadeus Rappa, episcopus Clevelandensis;

Reverendissimus ac illustrissimus dominus dominus Martinus Ioannes Spalding, episcopus Ludovicopolitanae;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Georgius Aloysius Carrell, episcopus Covingtonensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Fridericus Baraga, episcopus Amysoniensis et vicarius apostolicus pro Michigan superiori.

Aberat ex suffraganeis solus illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Mauritius de Saint-Palais, episcopus Vincennopolitanae.

Invocato Spiritus sancti auxilio, patres egerunt de officialibus constituendis, qui ordini et deceri agendorum inservirent; atque, proponente illustrissimo ac reverendissimo domino archiepiscopo, designati sunt:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Martinus Ioannes Spalding; et reverendus dominus Fridericus Wood, ut concilii promotores;

Reverendus pater Wilhelmus Unterthiner, ordinis Sancti Francisci; et reverendus dominus Sylvester H. Roscorana, sacrae theologiae doctor, secretarii;

Idem reverendus dominus S. H. Roscorana, magister caeremoniarum;

Reverendi domini Carolus Boeswald et Fridericus I. Wood, cantores.

His definitis, ad diversas quaestiones examinandas et tractandas, sex congregationes theologurarum sunt constitutae.

Primae congregationi praepositus admodum reverendus dominus Eduardus Parcell, vicarius generalis Cincinnatiensis.

Theologi assistentes fuerunt: admodum reverendus dominus Benedictus I. Spalding, sacrae theologiae doctor et vicarius generalis; reverendus pater Wilhelmus Unterthiner, ordinis Sancti Francisci; reverendi domini Carolus Boeswald, F. Wood, Ioannes H. Luera, S. H. Roscorana, sacrae theologiae doctor.

Congregationi secundae praepositus est admodum reverendus dominus Petrus Paulus Kindekina, vicarius generalis Detroitensis.

Theologi assistentes fuerunt: reverendus pater Franciscus Di Maria, societatis Iesu; reverendus pater David Wittman, ordinis Sancti Francisci; reverendi domini C. Boeswald, F. Wood, Ioannes Quinala.

Congregationi tertiae praepositus est admodum reverendus Wilhelmus H. Murphy, societatis Iesu provincialis.

Theologi assistentes: admodum reverendus dominus Ioannes Luhr, vicarius generalis Clevelandensis; reverendi domini Clemens Hammer, Eduardus Soris, congregationis Sanctissimae Crucis, et patres Petrus de Smet et Carolus Van den Driessche, e societatis Iesu.

Congregationi quartae praefuit admodum reverendus dominus B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis Ludovicopolitanae.

Theologi assistentes: admodum reverendus pater Wilhelmus H. Murphy, societatis Iesu; reverendus pater Wittman, ordinis Sancti Francisci; reverendi domini Ioannes Luhr, I. F. Wood et Ioannes Wittmer, ex congregatione Praedicatorum Sanguinis.

Congregationi quintae praefuit admodum reverendus dominus Eduardus T. Collins, vicarius generalis Cincinnatiensis.

Theologi assistentes: reverendi patres Nicolaus D. Young, ordinis Praedicatorum; P. de Smet, societatis Iesu; reverendi domini Ioannes H. Luera, I. Wittmer, S. H. Roscorana.

Congregationi sextae praepositus est reverendus dominus Carolus Boeswald.

Theologi assistentes: admodum reverendus dominus P. F. Kindelkin, vicarius generalis Detroitensis; reverendus pater Franciscus Di Maria, societas Iesu, et reverendus dominus Ioannes H. Lora.

Actum est deinde de speciali congregatione de gravaminibus, ex omnibus parochiis constituta, quibus tamen admissi sunt quidam eorum ordinis theologi.

Actum est de ordine agendorum, qui ex actis, quae sequuntur, manifestus fit.

Denique opus conseribendi quosdam epistolas diversis patribus demandatum est:

Illustrissimo ac reverendissimo episcopo Ludovicopolitano demandatae sunt epistolae ad summum pontificem Pium IX, et ad universum clorum omnique fideles huius provinciae;

Illustrissimo ac reverendissimo episcopo Clevelandensi epistola ad societatem de Propaganda fide Lugdunensem;

Illustrissimo et reverendissimo episcopo Amyzonensi, ad societatem Leopoldinam Vianensem, nomine concilii scribenda.

Quibus perfecta, finem conventui imposuerunt.

SESSIO SOLEMNIS PRIMA.

Die 13 madi, hora 9 cum dimidia, ante meridiem, in aedem archiepiscopales convenerunt omnes reverendissimi ac illustrissimi praesules qui concilio interesse debebant, cum superioribus ordinum religiosorum, theologiae doctores vel designati, plerisque etiam aliis ecclesiasticis viris, omnibus sui ordinis vestibus indutis iuxta rituale Romanum de processioneibus; processio ordinata est in sacristia; et exinde transiit per hortam archiepiscopalem, versus portam ecclesiae metropolitanae maiorem, cantantibus interim omnibus psalmum *Quem dilecti*. Huc perventi, omnes intrarunt, et ordine convenienti in choro dispositi sunt. Deinde illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus archiepiscopus missam solemnem de Spiritu sancto pontificaliter celebravit, assistentibus admodum reverendo E. T. Collins vicario generali, archidiacono, [diacono] admodum reverendo E. Purcell, vicario generali, subdiacono reverendo patre P. de Smet, societatis Iesu; et ad throam: admodum reverendo B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor, vicario generali Ludovicopolitano, et admodum reverendo P. Kindelkin, vicario generali Detroitensi.

Absoluto sacro, concionem ad populum de unitate ecclesiae habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus episcopus Ludovicopolitanus; deinde secundo prima huius concilii solennis iuxta ritum a pontificali Romano praescriptis aperta est. Huius concioni adfuerunt viri quorum nomina sequuntur:

Reverendissimus et illustrissimus dominus dominus Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatensis, locum concilii praesens;

Illustrissimus ac reverendissimus Petrus Paulus Lefebvre, episcopus Zelanus, diocesis Detroitensis administrator;

Illustrissimus ac reverendissimus Amodeus Rappo, episcopus Clevelandensis;

Illustrissimus ac reverendissimus Martinus Ioannes Spalding, episcopus Ludovicopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus Evaristus de Saint-Palais, episcopus Vincennopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus Georgius Abvius Carroll, episcopus Covingtonensis;

Illustrissimus ac reverendissimus Felicitus Rappo, episcopus Amyzonensis et vicarius apostolicus pro apostolice sedis legatus.

Superiorum ordinis religiosorum nomina.

Admodum reverendus pater Iacobus Whelan, ordinis Praedicatorum provincialis.

Admodum reverendus pater David Wittman, ordinis Sancti Francisci commissarius provincialis.

Admodum reverendus pater Wilhelmus Murphy, societatis Iesu, vice-provincialis pro vice-provincia Missouriensi.

Admodum reverendus pater Eduardus Sorin, congregationis Sanctissimae Crucis superior.

Reverendus pater Ioannes Wittmer, vicarius admodum reverendi domini Salusti Brunner, congregationis Protestantismi Sanguinis.

Aberat, infirmitate corporali detentus, reverendissimus pater Eustrophus, abbas sanctae Mariae de la Trappe in Kentucky.

Theologi a patribus vel adducti vel designati fuerunt:

Ab archiepiscopo Cincinnatensi reverendissimo praeside: admodum reverendi domini Eduardus T. Collins et Eduardus Purcell, vicarii generales; et reverendus dominus Ioannes Quinan, seminarium Sanctae Mariae rector, designati;

A reverendissimo episcopo Zelano: admodum reverendus P. F. Kindelkin, vicarius generalis, adductus;

Ab episcopo Clevelandensi, admodum reverendus dominus Ioannes Lora, vicarius generalis, adductus;

Ab episcopo Ludovicopolitano: admodum reverendus B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor et vicarius generalis; ac reverendus dominus Carolus Boeswald, adducti;

Ab episcopo Vincennopolitano: reverendi domini Iacobus F. Wood et Ioannes Henricus Lora, designati;

Ab episcopo Covingtonensi: reverendus pater Franciscus Di Maria, societatis Iesu, adductus;

Ab episcopo Amyzonensi: reverendus dominus Clemens Hammer, designatus.

Aderant etiam plures alii sacerdotes inter quos reverendus pater Nicolaus Dominicus Young, ordinis Praedicatorum, venerabilis senex, ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo specialiter invitatus, eo quod ipse cum avunculo suo, bonae memoriae illustrissimo ac reverendissimo Ed. Fenwick, primo episcopo Cincinnatensi, fundamenta ecclesiae in Statu Ohioensi primis iecerit.

Denique adfuerit reverendus pater G. Unterthiner, ordinis Sancti Francisci, et reverendus dominus S. H. Roserose, designati secretarii.

Deಂತतत igitur, de more, psalmis, litanis et orationibus, illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus sedens in medio altaris, petente reverendissimo promotore ut aperiretur concilium, patres allocutus est: „Reverendissimi patres, placet vobis, ad Dei gloriam et honorem, et ad catholicae ecclesiae ampliationem, concilium provinciale Cincinnatense, legitime convocatum et hic congregatum, hodie die aperiri et iuberi?“ Qui responderunt: „Placet: aperiat.“ Deinde ad populum versus alta voce prosequutus est: „Obsecro nomine invocato decernimus sanctam synodum provinciale Cincinnatensem apertam esse, et ita indicamus.“ Tunc lecta sunt secretarii nomina officialium, praesenti in conventu praeparata designati fuerunt.

Reverendissimus episcopus concilii promotor postulavit ut decreta concilii Tridentini de professione fidei et de residentia legerentur, cui petitioni, interrogante praeside, annuerunt patres et lecta sunt.

Statim postea fidei solennis omnia est per reverendissimos Covingtonensem et Amyzonensem.

sententiam, quod in nullo concilio antehac praestiterant.

PROFESSIO FIDELI

[Vide supra col. 9 B - 10 C.]

Hanc fidem omnes presules uno corde tenent, uno ore confitentur.

Data benedictione archiepiscopali, omnes concilium, in audibus archiepiscopi, processionaliter petierunt.

Ad mensam illustrissimi ac reverendissimi domini domini archiepiscopi omnes supradicti praesules atque sacerdotes invitati fuerunt, et, durante refectione, quaedam ex sacra scriptura et martyrologio Romano lecta sunt.

Hora 4 post meridiem, vespere solemniter celebratae sunt ab illustrissimo ac reverendissimo episcopo Clevelandensi, qui brevem ad populum sententiam de immaculata Virginis conceptione habuit.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA,

feria II, die maii 14 habita.

Hora 9, convenerunt omnes patres, rochetto et mozetta induti, aderant etiam secretarii.

Cum theologi nullas relationes super quaestionibus ipsis traditis adhuc praebuissent, actum est:

I. De supplicanda sancta sede et erigatur nova sedes episcopalis pro superiori Michigina, quaes titulum desumat ex oppido vulgo dicto *Sans Sainte-Marie*. Haec diocesis eodem limite habere debet quae nunc habet districtus sub reverendissimo episcopo Amyzonensi ut vicario apostolico.

Reverendissimus idem episcopus Amyzonensis patribus notum fecit, se iam de hac sede erectione egisse apud sacram congregationem de Propaganda fide, eandemque sacram congregationem nullatenus esse eidem adversam.

Quod titulum assumere debebat ex praedicto oppido *Sans Sainte-Marie*, nullum dubium oriri posse, dictum est. Illud esse ex omnibus districtus oppidis frequentissimum, situm habere unde spes incrementi maior appareret, et centrum fore totius districtus constituturo.

Quoad nomen, cum nulla in orbe catholico sit episcopalis sedes dicta Sanctae-Mariae, hoc imponendum novae sedi omnibus visum est. Quibus omnibus mature discussis ac perpenis, tulerunt patres decretum sub numero II positum, quod incipit: *Consenserunt patres.*

II. Proponente reverendissimo episcopo Vincennopolitano, egerunt deinde patres de partitione dioceseos Vincennopolitanae, deque erectione novae sedis in parte septentrionali status Indianae.

Animadvertit episcopus Vincennopolitanus statum Indianae vastam complecti regionem, innumera fore esse oppida, pluraque octoginta milia fidelium: existere in parte septentrionali plures ecclesias, ibique influxum catholicorum immigrantium incessanter fieri, fundationes communitarum religionum ibi fieri: unde nullum dubium esse affirmavit quia episcopus, si crearetur, bene et decore vivere posset: numerum denique catholicorum ibi degentium esse circa quadraginta milia. Quaesitum de limitibus novae dioceseos in promptu habuit responsum.

De titulo, dictum est oppidum *Fort Wayne* debere hunc praestare propter numerum inhabitantium et propter commoditatem situs; in hoc oppido existere iam duas ecclesias, domum et scholam monialium quae Providentiae dicuntur, fundos satis amplius ad ecclesiam pertinentes; plures etiam catholice esse in oppido fideles.

Quibusdam deinde diebus ad clariorum rei intelligentiam, convenerunt patres in decretum sub numero III positum, incipiens: *Consenserunt quoque patres.*

III. Lectae sunt litterae sacrae congregationis de Propaganda fide ad archiepiscopum Cincinnatiensem, quibus committitur ecclesiasticum pro missionibus Federatorum Statuum Americanae septentrionalis Romae erigendum propositum est.

Benignissimum patrum tantam nostrarum missionum curam gerere maximi patribus gaudii esse fuit. Unum praevide fuit omnium desiderium, rerum et temporum advenia et circumstantias favorabilia futura fundationi et sustentationi praesentati collegii. Obstat, si quae sint, ipse erectioni benedictione summi pontificis et solo tam cleri quam populi amorenda sperantur.

IV. Deliberatum est de seminario generali pro hac provincia erigende.

Experientia enim compositum fecerat seminaria dioceseana non posse sustentari ea frequentia discipulorum et copia magistrorum, quibus disciplinae theologicae bene tradantur et diligenter apprehendantur. Generale ergo aliquod institutum, cui omnes provinciae dioceseos sustentando convenirent, visum est huiusmodi malorum esse unicum remedium.

Ex alia tamen parte incommoda oritura particularibus dioceseibus nemo ignorabat:

1. Invenire statui ecclesiasticos additi in singulis dioceseibus, ut plurimum, sunt ecclesiae cathedralibus adnexi, ubi doctrinae christianae pueris tradendae decorique sacrarum caerimoniarum valde inerviant.

2. Difficile esset in tali seminario medium excogitare quo iuvenes, qui ab aliis ac praesertim indigentioribus dioceseibus venirent, et qui ditioribus esse addicere vellent, denegata ab ordinariis licentia, a proposito studia relinquendi et ad saeculum redeundi avertentur.

3. Attamen aliquod seminarium domi habendum pro meliori cleri educatione omnes feci sunt. Visum est igitur seminarium provinciale erigendum, cui quisque episcopus debet semper tenere addictos duos saltem alumnos: nullatenus tamen sublati eorum seminaria dioceseana, qui ea habere adhuc possent.

Deinde reverendissimus archiepiscopus obtulit patribus aedem seminarii proprio haecenus dioceseanae, quod dicitur Sanctae Mariae ad Montem in finem praedictum: quod iidem acceptatum est. Omnes denique indicaverunt ferendum esse decretum sub numero VI: *Cum immutasset patres.*

Quaedam postea dicta sunt de regimine novi collegii. Rectorem et professores debere ab episcopo eligi et nominari; impensa ab omnibus pro rato numero alumnorum defertur, fundum et aedificium ab omnibus in solidum tenari per locationem ab archiepiscopo; et alia eiusmodi.

Ad incrementum porro novi instituti, omnibus compositum est quantum conferret, si facultate gradus philosophiae et theologiae conferendi eidem augeretur, privilegioque exigendi ab eadem iuramentum redoundi ad missionem propriam, decoraretur; hinc nomine disceptante, tulerunt decretum sub numero VII: *Parvas quoque incrementis.*

V. Illustrissimus ac reverendissimus episcopus Vincennopolitanus materiam seminarii praeparationi patribus proposuit. Dixit eodem incommoda existere, quibus committitur humanitatem singulis dioceseibus impossibile reddentur, quae de semiparis philosophiae et theologiae commenta fuerant. Ipsi praevide videri, seminarium praeparationem ad sta-

tum ecclesiarum commune eligendum esse; et A habere in diocesi Ludovicopolitana citum et edificium pro huiusmodi comitiis, sedque esse plures iuvenes ex diversis diocesis, praesertim diocesi Cincinnatiensi, prope urbem Bardoniae nomine Sancti Thomae distinctam; etiam se eorum non posse omnia impensa sustinere; citum hinc et edificium libenter se patribus daturum esse, dummodo ex corde concurrerent, et bene sustentaretur.

Nemo in contrarium quidquam proposuit; animadvertit tamen illustrissimus ac reverendissimus episcopus Vincennesopolitanae se non velle omnes ex sua diocesi iuvenes clericos se mittere.

Animadvertens deinde necessitate tradendi in seminario praeparatorio linguae Germanicae disciplinae, statuerunt omnes decretum sub numero VIII: *Ut extra ad studia.*

VI. Lectae sunt litterae ac decreta sacrae congregationis de Propaganda fide, in quibus de titulo ordinandorum, et eorum qui ab una ad aliam transcurrunt diocesim, sermo est. Expectandam theologorum relationem censuerunt.

Hae congregatione quaedam dicta sunt etiam de his sacerdotibus, qui invito episcopo vitam religioam amplecti volunt, eaque de re lectum est decretum sacrae congregationis de Propaganda fide, sed nihil actum.

Dimissis denique secretariis, hora duodecima, de privatibus inter se negotiis egerunt.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA.

eadem die, hora 4 post meridiem.

Aderant omnes praesules, viri religiosi et theologi. Praesens invocatio sancti Spiritus qua semper congregationes tam publicae tam privatae apertae sunt, rationem et normam opinionem proponendi reverendissimus promotor theologiae tradidit.

Postea relationes scriptae factae sunt et disputationes de exercitiis spiritualibus quotannis in unaquaque diocesi habendis; de profusione fidei emittenda ab his qui novas missiones petunt; de sustentatione sacerdotum, sociis, meritis vel aliis, praesens ordine, ab exercitiis ordinis impeditorum; de episcoporum privilegiis in aliis diocesi.

Hora 6, post gratiarum actionem, recesserunt omnes.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

hora III, die maii 15 habita.

Hora 9, omnibus adunatis, congregatio aperta est more solito.

Quaedam dicta sunt de libris pro seminario provinciali eligendis, de instrumentis considerandis quibus locatio fundi et aedificii Sanctae Mariae corpori episcoporum officii ponat. Differenda tamen haec utpote minoris momenti negotia omnes indicaverunt.

Relationes theologorum deinde lectae sunt, et desideria et suggestionibus patrum perpensis, decreta sub numeris I, IV, V, IX posita, lata sunt.

De fidei profusione nihil docendum censuerunt omnes, nisi standum esse concilio Tridentini decreto.

Theologi secundi ordinis, qui ad congregationem de gravaminibus pertinere debebant, nominati sunt:

Admodum reverendus H. I. Spalding, sacrae theologiae doctor; admodum reverendus P. P. Kindelino; admodum reverendus H. T. Collins; admodum reverendus P. Gulielmus Murphy, societatis Iesu; reverendus pater H. D. Young; reverendus dominus Othman Hammer.

Dimissis secretariis, hora 12, de nominatione candidatorum pro nova diocesi Wayne-Ontario patres egerunt.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA.

eadem die maii 15 habita.

Hora solita, convenerunt patres et theologi in ecclesia cathedrali.

Reverendissimus promotor nominis theologorum, qui constituto debent congregationem de gravaminibus, promulgavit.

Deinde lecta sunt responsa theologorum, et disceptatum est de seminario Romae erigendo; de ratione conservandi bene ecclesiarum inter aggressionem civilem gubernari; de vita et honestate clericorum, praesertim de exercitiis artis medicinae ab iisdem; de cura infantium expectorum, aegrotorum et miserabilium in publicis aedibus detentorum, muttorum, surdorum et caecorum; de scholis mixtis seu publicis frequentandis, et de erectione festi sanctorum Angelorum custodem ad gradum dupliis maioris, deque eiusdem translatione ad diem dominicam infra octavam, et, cum venia sanctorum sedis, haec fieri possint.

Feria IV, die nempe maii 16 atque vigilia Ascensionis Domini, hora 9 ante meridiem, missa solennis de *Aspersione* pro animabus omnium praesulum et sacerdotum huius provinciae, omniumque qui post consilium plenarium Baltimorem in pace Dequini dormierunt, celebrata est a reverendissimo episcopo Vincennesopolitano, cui adstiterunt reverendus dominus Iacobus Wood archidiaconus, reverendi domini Iacobus Meagher diaconus et Ioannes Luere subdiaconus.

Absolutione a reverendissimo archiepiscopo data, conscientiam ad populum habuit reverendissimus episcopus Amynensis.

Deinde in bibliotheca archiepiscopali habita est congregatio tertia publica.

In hac congregatione theologi disceptarunt de cathedrali, et de religiosis missionibus, quas susceperant, derelinquentibus.

SESSIO SECUNDA SOLEMNIS.

feria V, in festo Ascensionis domini nostri Iesu Christi, die 17 maii habita.

Aderant omnes praesules, viri religiosi, theologi, ut in prima sessione solenni.

Missam pontificaliter celebravit reverendissimus episcopus Clevelandensis, ministrantibus reverendis dominis Carolo Boeswald, I. Quinlan, et P. Edmundo Hochman, ordinis Sancti Francisci, archidiacono, diacono et subdiacono; reverendissimo archiepiscopo adstiterunt: admodum reverendi domini Ed. T. Collins, Iacobus Whelan, ordinis Praedicatorum, et Gulielmus Unterthiner, ordinis Sancti Francisci, archidiaconus et diaconus ad thronum.

Conscientiam est ad populum admodum reverendus Gulielmus Murphy, societatis Iesu provincialis.

Post conscientiam, aperta est sessio secunda solennis iuxta ritum in pontificali Romano pro secunda die synodi praescriptum.

Hae sessione, reverendissimus archiepiscopus solemniter promulgavit decretum dogmaticum de immutabilitate virginis conceptionis, panes adiungens de gaudio populi catholici haec super re, et de magna religionis incrementis, quae ex protectione Delperno haec occasione speraret.

Vesperae solemniter celebratae sunt hora 8 post meridiem, et reverendissimus episcopus Amynensis conscientiam habuit. Hora 4 cum dimidio, habita est in bibliotheca archiepiscopali congregatio quarta publica, cui adstiterunt omnes praesules et theologi. A theologia disceptatum est de titulo sacerdotum qui immovent in novam diocesim; de residentia subdiaconorum; de scholis hinc plures

sacerdotes eidem ecclesiae vel missioni addictos; a ministerio provinciali; de sacerdotibus postquam mutuantibus, vel apud se depositi hortantibus vel permittentibus.

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA.

18 maii, feria VI habita.

1. Lecta sunt decreta haecenus lata.
2. Reverendissimo archiepiscopo demandata est a patribus cura acta et decreta inspiciendi, corrigendi, Romam mittendi, quam curam reverendissimus dominus libenter suscepit.

3. Lectae sunt relationes theologorum.

1. Circa residentiam missionariorum: de hac re nihil innovandum praeter id, quod in concilio Baltimorensibus habetur, consueverunt omnes.

2. Circa seminarium provincialis erectionem, de qua cum iam egissent, ut supra dictum est, voluerunt patres ante definire rationem, qua regimen novi instituti subesset episcopia. Determinatum est huiusmodi administrationem esse debere penes reverendissimum archiepiscopum, reverendissimos dominos episcopum Ludovicopolitanum, Clevelandensem, Vincennesopolitanum et Covingtonensem, cum episcopo Zelanne et episcopo Amynsionensi, propter locorum distantiam, participationem se non posse sine incommodo habere professi sunt.

Duos ex supradictis praesalibus sufficere cum archiepiscopo ad negotia tractanda dictum est; dummodo certiores caeteros facerent de iis quae egerint.

3. Circa relationem inter plures sacerdotes eidem ecclesiae vel missioni addictos, nil addendum decreto IV concilii Baltimorensis I, et decretis II et III concilii Baltimorensis IV omnes definiunt.

4. Circa cathedralium, de quo postquam plura essent dicta, conveniunt in decretum *Morum* praesentis, sub numero X positum.

5. De mutuo et deposito.

Hac in re, plures exitium abusus et incommoda omnes testati sunt. Apud plures sacerdotes invaluisse consuetudinem accipiendi a fidelibus pecuniam mutuo seu in depositum: sacerdotes proinde esse implicatos saecularibus negotiis; aliquando contingere ut morerentur, vel ad aliam ecclesiam transferrentur, quia media praesto essent solvendi debita sine contractu; populum ea opinione praecipuum esse ut in eiusmodi casu ad ordinarium recursum habendum esse putarent, unde episcopi gravantur. Quidam ex patribus consueverunt huiusmodi praxim districto inhibendam esse; alii tamen animadvertunt se non posse prohibere quoniam sacerdotes pecuniam sibi oblata in depositum acciperent. Observatum quoque est, huiusmodi pecuniam aliquando valde utilem esse in aedificandis ecclesiis.

Pluribus hinc inde dictis, decretum sub numero XI positum *De incommodis et scandalis*, latum est.

6. Circa curam orphanorum etc., latum est decretum sub numero XV positum, incipiens: *Omnia haec.*

Secretarius hora 12 dimissa, egerunt de specialibus negotiis.

CONGREGATIO QUINTA ET ULTIMA PUBLICA.

feria VI, 18 maii habita.

Conveniunt omnes patres et theologi in ecclesia cathedrali, hora 4 post meridiem.

Discussatum est de facultatibus quibus uti possunt sacerdotes in aliqua diocesi ad quam vocati possunt, quando facultates vicarij existunt; de decreto Tridentino circa matrimonium promulgato in quibusdam locis; de perversione illorum et episcoporum, quibusdam rebus etc.

meridiam lectione; de omni ecclesiastica ad civile tribunalia trahendis; de religione suscipienda a sacerdotibus, invito ordinario; de una candidatura ex sebo vel ex materia quae vocatur *staturus* confecturam in officio ecclesiastico; de una stelo; de supplicanda auctoritate sede pro privilegio dicendi missam de regibus in duplilibus quibusdam; de controversiis publicis sacerdotibus inter et haereticos, insecto ordinario; de cura caecorum, corderum et mutorum; de metropolitanorum iuribus in diocesis suffraganeorum, praesertim in cathedralibus; quae quaestio, utpote non satis ventilata, congregationi rursus est demandata.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA.

sabbatum 19 maii habita.

Aderant omnes patres cum secretariis.

Quaestio mota est, utrum nemp expediret decretum speciale edere, quo gratiae sanctissimo domino patri Pio IX ageretur ob definitam dogmaticam immaculatam beatae virginis Mariae conceptionem. At visum est meliori ratione id confici posse in epistola ad summum pontificem nomine concilii mittenda.

Lectae sunt deinde relationes theologorum.

1. De ratione qua tueri possent episcopi bona ecclesiastica ab aggressionibus civilis gubernii. Responsum congregationis primae placuit omnibus patribus.

In illo theologi consilium dederunt huiusmodi: episcopos, proprio nomine, tenere debere omnia bona ecclesiastica, exceptis bonis regularium, titulo qui dicitur *pleni iuris, seu simple*; eos qui nunc habent bona per incorporationem, id est, per legem specialem, hunc titulum in titulum pleni iuris quamprimum convertere; omnes habere testamentum rite confectum in aliquo loco depositum, et adammum ea omnia servanda esse quae patribus Baltimorensibus anno 1834 a sacra congregatione de Propaganda fide praescripta sunt.

Haec placuerunt omnibus. Insuper voluerunt patres quomodo episcopum bona eius dioceseos per testamentum tradere episcopo alterius status, ut exinde via appellacionis ad supremum tribunal, pro omnibus status, a quocumque usurpatione facilius pateret; ad hoc enim tribunal recurri nequit nisi ab iis, qui in diversis status habitant.

Reverendissimus episcopus promotor patribus, notum fecit se audivisse episcopos provinciae Baltimorensis congregationem nominasse episcoporum qui de ratione tenendi bona ecclesiastica habituri erant, 24 iunii, Pittsburgi conventum. Conventio fore si aliquis ex nostra provincia sive episcopus, sive sacerdos doctus et prudens, illi conventui adesse posset. Omnes patres consueverunt episcopum aliquem vel sacerdotem mittendi demandandam curam reverendissimo archiepiscopo.

Acceptis esse ab archiepiscopo litteras quibus patres Baltimorensis concilii, super habiti, certiores noster, fuerunt de quadam mutatione in ratione nominandi novos episcopos, a concilio illo facta, dictum est. Haec super re nihil determinare ante decisionem auctoritate sede patres statuerunt.

Lectae sunt responsiones theologorum.

1. De ministerio Romano. Haec placuit omnibus patribus, et statuerunt eandem mittendam esse Romam simul cum actis concilii veluti planam expressionem sensus concilii patrum.

2. De sustentandis infirmis sacerdotibus. Animadvertendum est existere iam decretum concilii Baltimorensis III, quo talis haec provisum est. Hinc latum est decretum sub numero XII positum [concilii Baltimorensis III, c. 2, Mansi, Concil., XXXIX, 348 D].

3. De facultatibus sacerdotum quibus permissum est sacra exercere in diocesi non sua. Hae de re conveniunt quinque illi episcopi quorum dioceses limitre hae sunt, ut viciniam constituerent utique singulis episcopos suos ad hoc vicarios generales, qui proinde propriis sacerdotibus iurisdictionem in finitima diocesi eorum necessitate tunc darent possent.

4. De arte medicinae a clericis exercenda. Innotuerat patribus quaedam sacerdotes medicinam, quam vix ac ne vix quidem collebant, exercere pecuniae gratia. Talem praxim esse contra sanones, spiritui ecclesiastico noxiam, periculis et scandalis plenam nemo ignoravit; unde unanimiter tulerunt decretum sub numero XIII, incipiens: *No sacerdotes.*

5. De scholis publicis, tulerunt decretum sub numero XIV: *Pastores animarum.*

6. De infantibus expositis factum est decretum sub numero XV: *Cum lactuosa eopiantia.*

7. De iis, qui causas ecclesiasticas ad tribunalia civilia deducunt: de quo nihil speciale decretum est.

8. De sacerdotibus titulo missionis ordinatis et deinde ad religionem transuentibus: de qua re servanda esse, quae ad archiepiscopum Baltimoreensem rescripsit sacra congregatio de Propaganda fide litteris die 23 octobris anni 1853, datis et quae decreto 3 concilii Baltimorensis VI sancita sunt.

9. De lectione pravorum librorum et ephemeridum: de qua iudicant patres cum theologis referentibus, pastores animarum hortandos esse, ut persuasionibus et exhortationibus fideles a lectione pravorum librorum et ephemeridum avertere enixe studeant, simulque sacerdotes ipsi a controversiis publicis omni conatu abhorreant, nisi ordinarii licentiam prius habeant.

De quaestione circa titulum, plures erant sententiae atque dubia:

1. De titulo religiosorum qui, debitis obtentis dispensationibus, ad saeculum redeunt.

2. Utrum ordinati in una diocesi, titulo missionis, ad aliam transuentes, de novo iuramentum emittere obligandi sint; timebant enim quidam ex patribus huiusmodi sacerdotes fieri irregulares per amissionem tituli, quibus proinde non liceret sacra exercere, etiam volente ordinario.

Qua de re aliquam declarationem petendam esse a sacra congregatione omnes convenerunt.

Acta his super rebus continentur in decretis sub numeris XVI et XVII positis: *Statuerunt patres et Placuit patribus.*

8. Lecta est relatio congregationis de regularibus derelinquentibus missiones, quae contractu oneroso susceperunt.

Hae de re opportunum fuit decretum Bonifacii VIII, caput unum de successibus praed. (V, 6)

¹ Ex lectione epistolae sequenti indicabitur quid sentiantur ubi de necessitate tituli. Regula de qua agitur nonnulla ad nos transmissa est.

Illustrissimus et reverendissimus dominus: — Rebellis sunt litterae apostolicae tuae a die 5 novembri diebus ante datae, quibus cum venerabilis episcopus dedit quaedam circa titulum ordinationis propositiones. Profecto cum diocesani lectis regendis ad formam missionum potius designatis, haec decreta apostolicae officii presentia potuerunt, quae circa constituta reglem in concilio hinc constituta reperimus. Adhibendum tamen ut postquam id fact, cum praesentis episcopi missio hinc facta fuerit constituta; nullius vero presentia id possit, cum, eorum diocesanis numero, constitutus nullum eorum congregaverunt.

Quoniam itaque est ut singuli praesentis concilio sint instructi, ergo de causa missionis quae circa est hinc; quatenus vero, hinc formam obligandi alios in praesentia missionis dedit, eisdem missionibus obligandi ut vult, quatenus ergo facti possit, alios missionibus hinc constituta.

in VI, et rescriptum Pii VII ad archiepiscopum Baltimoreensem, anno 1803 datum, quibus eorum omnem controversiam aliam positum videbatur, religiose esse concessa sanctae sedis, etc.¹ ordinariorum, cum quibus contractum interant de missionibus curandis, nullatenus rescire posse.

Hinc tulerunt unanimiter decretum sub numero XVIII, incipiens: *Cum neminem laesat.*

Tandem defuierunt concilii proxime futuri tempus, ut apparet ex decreto XIX.

In speciali autem conventu audierunt epistolas, quae conscribendas praescriperant in conventu praeparatorio, decreta et acta concilii, quae omnia adprobarunt.

SESSIO TERTIA SOLEMNIS,

die 20 maii quae erat dominica infra octavam Ascensionis Domini, habita.

Hora 10, omnes praesules, religiosi et theologi processionaliter, ut in prima die, ecclesiam cathedralem potierunt.

Missam pontificalem celebravit illustrissimus ac reverendissimus episcopus Zelanus, qui ministros admodum reverendum dominum Ioa. Ferneding, vicarium generalem Cincinnatiensem, archidiaconum, reverendum dominum Clem. Hammer, diaconum, reverendum dominum T. Brandt, subdiaconum habuit; diaconi ad thronum archiepiscopalem fuerunt: admodum reverendi domini B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor, et Eduardus Purcell, archidiaconus vero admodum reverendus Ed. T. Collins.

Post sacrum, concionem habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus episcopus Covingtonensis.

Deinde, observatis quae in pontificali Romano praescribuntur, aperta est sessio III sollemnis, ultima concilii provincialis Cincinnatiensis I.

Cantatis psalmis et orationibus, secretarius versus ad patres et theologos, alta voce perlegit decreta omnia; et, rogante reverendissimo promotore, reverendissimus archiepiscopus patres allocutus est: „Placet vobis, venerabiles fratres, haec quae lecta sunt decreta approbare et confirmare?“ Omnes responderunt: „Placet, approbamus et confirmamus.“

Accepto reverendissimi archiepiscopi mandato, secretarius proclamavit: „Nos, Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis, et episcopi in hac sacra concilio adunati, decreta haec, quae modo lecta sunt, approbamus et confirmamus.“

Deinde patres omnes ad altare maius unis post alium accesserunt atque decretis subscriperunt. Confectis subscriptionibus, reverendissimus promotor surgens inter patres, elegantissimo sermone gratias omnia reverendissimorum episcoporum illustrissimo ac reverendissimo metropolitano retulit pro prudentia, suavitate, urbanitate, quibus praesidii officio functus erat, etque gratulatus est de

eum prior reliquibus: hinc enim ad sacra curanda rite constituerunt qui tunc quilibet sint destituti.

Quod vero ad titulum missionis non irritant, postquam obligacionem, ut missioni deserviant, assumpserunt; cui quidem satisfactione vel nullum aliam concessit (debet) vicarium, antequam ad regularis instituta admittantur. Ceterum, optimum facti est et archiepiscopi in provincialibus conciliis proponenda curant quae ea de et suggerenda concilio hinc locorum admittent, ut, rite constituta hinc, certa quaedam regula tradi deinde per concilium rite possit.

Procer Domus, etc. etc.
Romae, ex officio sacrae congregationis de Propaganda fide, die 12 Iunij 1854.

J. P., concilii Praesens, praesens.
A. C. Barnaba, a secretis.
Illustrissimus et reverendissimus dominus I. B. Purcell, archiepiscopus Cincinnatiensis.

¹ Praesens et

unitate et unitate patrum, utpote de fructu et A effectu huiusmodi exempli.

Respondens illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, processum concordiam et solam laudavit; Deo gratias agit quod ipse tante et tam sancte ecclesie processus petuit; theologorum scientiam, prudentiam, modestiam paternis verbis commendavit; felicem concilii exitum Desperare immaculatae benedictione tribuendum ac minime dubitare proclamavit, quod et precibus fidelium conciliatum grata mente agnovit.

Reverendissimus promotor petiit ut finis concilii provinciali tandem imponeretur; reverendissimus archiepiscopus proinde patres interrogavit: „Venerabiles fratres, placetne vobis ad Dei omnipotentis laudem huius concilii provincialis finem iam fieri?“

Cum singuli responderent: „Placet,“ secretarius proclamavit: „Nos, Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis, aliqui patres qui huius concilio intersumus, cum absoluta sint, quae pro temporis ratione agi gerique posse videbantur, eumque pastoralis cura [nos] ad ecclesiarum nostrarum status et pastorales vigilas revocet, propterea huius sancto concilio finem imponi censuimus.“

Deinde factae sunt acclamationes quae sequuntur.

Archidiscopus: Regi saeculorum immortalis, invisibili, soli Deo honor et gloria in saecula saeculorum.

Chorus: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, qui est et qui venturus est.

Archidiscopus: Beatissimae immaculatae semper virginis Dei genetricis Mariae, laus ac veneratio per omnes generationes.

Chorus: Tota pulchra es Maria et macula originalis culpa non est in te.

Archidiscopus: Sanctissime domino nostro Papae IX, Christi in terris vicario, sancti Petri principis apostolorum successoris totiusque ecclesiae capiti, pax, virtus et omnis prosperitas ad multos annos.

Chorus: Mittat ei Dominus auxilium de sancto et de Sion tueatur illum.

Archidiscopus: Reverendissimo ac illustrissimo archiepiscopo, huius concilii provincialis praesidi, benedictio a Domino et magnae gratiae.

Chorus: Deus retribuat ei propter nomen suum in hoc saeculo, ac in futuro gloria aeterna corenet eum.

Archidiscopus: Reverendissimis episcopis qui ad hoc concilium convenerunt, Spiritus sancti gratia, ac felix ad omnes ecclesias rediens.

Chorus: Pax sempiterna, gratiae plenitudo, et benedictio celestis in regendis ecclesiis abundantia comitetur illis.

Archidiscopus: Animabus reverendissimorum episcoporum ac reverendarum sacerdotum, qui ecclesiam Dei in his partibus occidentalibus Statuum Foederatorum suo ardore ac laboribus fundaverunt, et omnium, qui ex tempore plenarii concilii Baltimorensis in Domino dormierunt, pax et requies in lumine sanctorum.

Chorus: Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomina eorum vivent a generatione in generationem.

Archidiscopus: Omnibus ordinum religiosorum superioribus ac theologia, qui sua praesentia et doctrina hoc concilium decora, suoque labore patres in tractandis negotiis iuvarunt, magnae gratiae Dominus retribuat.

Chorus: Det eis Dominus secundum suam bonitatem omne donum perfectum et bonam memoriam.

Archidiscopus: Omni clero, omnibusque fidelibus huius provinciae, cunctoque populo christiano benedictio a Domino et misericordia a Deo salutaris suae.

Chorus: Quia haec est generatio quaerentium Dominum, quaerentium faciem Dei Isaac.

Archidiscopus: Huius synodi decreta, obtenta a sancta sede approbatione et confirmatione, assidua veneratione prosequamur, et iuvante gratia fideliter observemus.

Chorus: Semper veneremur, semper observemus.

Archidiscopus: Secundum monitum apostoli studemus inter gentes habere conversationem bonam, ut ex bonis operibus nos considerantes, glorificent Deum in die visitationis, et ut per bona opera certam nostram vocationem faciamus.

Chorus: Amen, amen.

Deinde cantatus est hymnus *Te Deum laudamus*, atque interim sibi invicem datum est osculum pacis ab omnibus praesentibus.

Cantatis orationibus, reverendissimus archiepiscopus solemnem benedictionem impertit; et deinde omnes processionaliter ad domum archiepiscopalem reverterunt, cantantes interim psalmum *Benedixisti Domine*.

DECRETA CONCILII

1. Decreta omnia conciliorum Baltimorensium hactenus, lata ac a sede apostolica approbata, recipimus, eoque vim legis in nostra provincia habere statuimus et declaramus.

2. Consecravit patres supplicandam esse sanctam sedem ut illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Fridericus Baraga, vicarius apostolicus Amyntonensis, in Michigan superiori, episcopus ordinarius nominetur, eique titulus episcopalis Sanctae Mariae ex oppido vulgo *Saint-Sainte-Marie* dicitur assignetur.

3. Consecravit quoque patres supplicandam esse sanctam sedem ut nova diocesis cui titulus Wayne-Centralls, in oppido in Indiana septentrionali Fort Wayne, per partitionem diocesis Vincennesopolitanae erigatur, cuius limites in parte meridionali sint: civitates Pountiac, Montgomery, Boon, Hamilton, Madison, Delaware, Randolph et Warren, qui in nova diocesi includantur.

4. Iuxta aeri concilii Tridentini moenia¹ curent episcopi et milites ad sacros ordines promoverent

nisi eos qui, rite examinati, vel ab ipse episcopo, vel a sacerdotibus divinae legis peritis sibi adiectis, doctrina, probitate atque omnibus dotibus quae requiruntur a sanctionibus canonice instructi inveniantur; neminique mentis confusiones excipiendi committant nisi praesens ad hoc speciali examine, toties etiam renovandas quoties cuique ordinario necessarium videbitur.

5. Cum valde in votis habeamus ut in omnibus nostrae provinciae sacerdotibus scientia rerum divinarum sequamur e mente labatur vel parvi accretur, sed potius in dies augetur, curae hortamur ut collationes de argumentis theologicis fiant inter sacerdotes, quoties per distantiam locorum, aliquae rerum adiacentia, iudicio ordinarii opportuno vel facta possibilia videantur.

6. Cum immotivis patribus deesse in plerisque seminariis diocesanis tum scripturae quae docent magisterium, tum numerum alumnorum ad alendam speculationem in studiis scientiae et pietatis necessarium, placuit omnibus, consensibus communi pro universa provincia instituta, seminariis diocesanis tamen sublimis sublimis; eodemque seminariis

¹ Sum. XXIV, de ref., c. 4, 5, 7, 8, 24.

Sanctae-Mariae ad Montem, prope urbem Cincinnati, munificentissime a reverendissimo ac illustrissimo domino domino archiepiscopo Cincinnatiensi oblatam, eligere in aium novi instituti.

7. Porroque quoque incrementa, quae exinde sacrarum rerum scientia atque decore, quem catholica religio in his regionibus asperet, consequerentur omnes supplicandam esse sanctam sedem ut ex sua dignatione hoc seminarium provinciale aliquo modo collegium pontificium fieret, quatenus per auctoritatem apostolicam facultate conferendi gradus philosophiae et theologiae, atque exigendi ab alumnis, post sex mensium probationem, iuramentum mandandi in propria missione in eiusmodi collegiis consuetum, decoraretur.

8. Ut autem ad studia philosophiae et theologiae adolescentes huius provinciae, statim ecclesiastico esse devotentes rite praeparantur, placuit omnibus, seminarium ad Sanctum-Thomam in diocesi Ludovicopolitana, ad hoc munificentia illustrissimi ac reverendissimi domini domini Spalding oblatum, seminarium praeparatorium totius provinciae eligere.

9. Omnes huius provinciae sacerdotes vehementer hortamur, ut quovis anno exercitia spiritualia iuxta methodum sancti Ignatii devote peragant; carentque ordinarii commodum pastoribus praebere, unde ad renovandum mentis suae spiritum omnes ad eandem locum convenire possint quotannis vel biennio, vel quoties factu possibile ipsis visum fuerit.

10. Morem gerentes monito sacrae congregationis de Propaganda fide, opportunum esse duxerunt patres supplicari sanctae sedi, ut dignetur rationem uniformem sanctorum, qua episcopi huius provinciae ad onera muneris sui sustinenda subsidiis ex ecclesiis propriae iurisdictionis iuventur.

11. Ut incommodis et scandalis ex incauta et improvida acceptatione a sacerdotibus pecuniae mutuo datae finem imponamus, statuimus monendos esse sacerdotes ne in posterum pecunias mutuo, seu in depositum, uti dicitur, proprio nomine accipiant, nisi casu quo, ex iudicio ordinarii, causa pietatis [vel] aedificandarum ecclesiarum hoc exigeret; in quo casu approbatio ordinarii scriptis obtinenda est, ipsaque tradendum instrumentum seu scheda, continens expositionem finis intenti, summae requisitae, et rationem qua debita sic contracta sive ex ecclesia ipsa, sive ex fundo quocunque, sive tandem ex quibusdam determinatis fidelibus solvi poterunt; clare etiam exponere debent sacerdotes quibus concessa est haec facultas, omnibus mutuatoribus, ordinarium diocesanos nullam omnino obligationem contrahere huiusmodi debita persolvendi.

12. Concilium Baltimorense III decreto inhaerentes, monemus episcopos ut in prima synodo diocesana, collatis cum sacerdotibus conciliis, modum constituent, quo missionarii infirmi vel alias impediti sustentari possint, ne, cum ordinis sui decore, mendicare vel egestatem pati cogantur.

13. Ne sacerdotes, neglectis sacris muneribus, esse implicent secularibus negotiis atque tentationibus esse exponant, ipso monent episcopi ut nullatenus artem medicinae stipendii causa exercent. Sia autem nunquam, deficiente medico, et urgente erga proximum caritate, auxilium vel medicinam aegrotis porrigant, id praestent gratis omnino sine ulla solutione quocunque titulo. [Vide appendixem, supra col. 100 B].

14. Pastores animarum iterum iterumque monemus, ut summa epe sollicitudine pueros et puellas sibi creditos avertere ab his scholis frequentandis, quae sine gravi fidei meramine periculo esse nequeant; simulque parochias hactenus adhibere

A parochias et alias, quae regimini catholico submittuntur, congruis subsidiis adjuvent atque sustentent.

15. Cum hactenus experientia constet numerum peregrinorum miserabilium quotidie apud nos angere, praecipue puerorum puellarumque a parentibus inhumanis expectatorum, nos non aegrotorum, qui in xenodochiis publicis languent, item mutorum, surdorum, caecorum in domibus publicis, quibus vix admittuntur sacerdotes, vehementer in Domino hortamur episcopos, ut domicilia catholica, orphanotrophis et valetudinaria in diocesis suis erigere satagant, ubi huiusmodi pauperes Christi foveantur.

16. Statuerunt patres, missionarios, qui titulo missionis ordinati ab una ad aliam transeunt diocesim, cum a proprio episcopo fuerint dimissi et ab alio accepti, iuramento serviendi missionibus, quibus deputantur in nova diocesi, esse obstringere debere, ne titulo omnino careant. [Vide appendixem, supra col. 190 D].

17. Placuit patribus supplicationem ad sanctam sedem dirigere ut declaratio sacrae congregationis fiat, unde iudicare possint de iis sacerdotibus qui ordinati in aliquo ordine religioso titulo paupertatis, et deinceps, ordine dimisso, missionibus se addicere volunt; utrum tempore titulus praedictus sit amissus aliusque sufficiens, iureiurando emisso antequam ad sacra exercenda admittantur; itemque quid agendum de iis, qui titulo aliquo canonico ordinati in patria, nostris missionibus interesse volunt, num hi etiam iuramentum praestare cogendi sint?

18. Cum neminem lateat quanto cum studio fructuque animarum curam egerint collegiaque regenda susceperint viri religiosi diversorum ordinum in hac provincia, et quanto cum scandalo et religionis detrimento missiones et instituta ipsa commissa, insecis seu iavitis ordinariis locorum, relinquere et alias se transferrent, haud inopportunum esse censuere patres, quae bona sunt firmare, quae autem mala avertere providentes, in mentem omnibus revocare decretum summi pontificis Bonifacii VIII¹ et sacrae congregationis de Propaganda fide², ex quibus constat societates religiosas a conventionibus cum episcopis initis recedere non posse, nec pastores et rectores religiosos ab ecclesiis et locis, quibus praepositi sunt, a superioribus suis removeri, nisi iis alii societatum sodales, cum consensu ordinarii subrogentur. His sapientissimis summorum pontificum decretis omnes morem gerere obsequiumque praestare in Domino monemus.

19. Veluerunt patres proximum concilium provinciale habendum esse Cincinnati, dominica quarta post Pascha anno 1858.

† Ego Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis, definitio subscripsi.

† Ego Petrus Paulus, episcopus Zelandus, coadjutor administrator Detroitensis, definitio subscripsi.

† Ego Amedeus, episcopus Chevaladenensis, definitio subscripsi.

† Ego Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanae, definitio subscripsi.

† Ego Mauritius, episcopus Vincennesopolitanae, definitio subscripsi.

† Ego Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis, definitio subscripsi.

† Ego Fridericus, episcopus Amynionensis, et vicarius apostolicus superioris Michigan, definitio subscripsi.

¹ Cap. unum de sacerdotibus praedictorum (V. 6) in VI.

² Die 8 Iulii 1858, a summo pontifice Pio VII, die 22 Iulii eadem anni approbata.

EPISTOLA

petrum concilii Cincinnatiensis provincialis I
ad summum pontificem.

Beatissime ac sanctissime patri,

PRO IX POSTVICI MAXIMO.

Beatissime pater.

In concilium provinciale Cincinnatiense primum convenientes, quo potius nostros oculos convertere debemus quam ad Petri cathedram ac sedem principalem ex qua unitas sacerdotia est exorta! Ad hanc enim sedem, ob potioris eius principalitatem, omnes oportet ecclesias convenire; haec nimirum est fidei catholicae columna et firmissimum propugnaculum, haec petra solidissima in fundamento posita, contra quam inferorum portas non praevalent. In hac veritatis cathedra Petrus adhuc per successores suos loquitur, et munere a Christo sibi imposito fungitur, pascendi nempe et agnos et oves gregis, populum nimirum et pastores illi praepositos ubique terrarum degentes, ut in unum ovile sub uno pastore omnes congregentur.

Exultavit vero cor nostrum laetitia inenarrabili, cum nuper audivimus te, beatissime pater, in medio tempestatum quibus iactabaris, et ex quibus te Deus dignatus est eripere, in hoc praecipuum pro fide catholica sollicitudinem ostendisse, quod, post maturum examen et invocatum Spiritum sanctum, solemnem de immaculata sanctissimae Virginis conceptione, plaudente urbe et orbe, definitionem promulgaveris; gratulamur autem quod a Spiritu sancto tibi hoc munus fuerit demandatum, coronae Deiparae gemmam hanc pretiosissimam inserendi. Sane, cum omnes ubique terrarum christiani de hoc virginis matris privilegio definito congaudent, et nos et populum fidelem nostrae provinciae pastorali nostrae sollicitudini commissum laetitia principali haec definitio afficit et adimplet, cum Maria sine labe concepta sit electa, probante sancta sede apostolica, in patronam specialem huius nostrae provinciae, caeterarumque quae in hac republica inveniantur. Speramus ipsam, quae est pulchra ut luna et terribilis ut castrorum acies ordinata, quae te ex tantis periculis iam eripuit, nobis quoque filiis tuis auxilio fore in tribulationibus, quae nos ubique circumdant. Antiquus nimirum humani generis adversarius, aegre ferens fidei augmentum intra huius reipublicae fines, quae et diocesium multiplicatione et fidelium incremento in dies ostenditur, in multorum animis contra nos odium et invidiam excitavit, adeo ut fidei nostrae et libertatum nostrarum ecclesiasticarum iacturam minuteretur. Sed in vanum fremunt gentes, et inania contra nos loquantur; apostolice nostrae est in Domino posita, et sub patrocinium immaculatae matris nostrae confugientes, cui datum est cunctas in toto mundo interimere haeresees, nullam mali incursionem pertimescimus.

Nihil magis in votis habemus, beatissime pater, quam ut obsequium nostrum in te et in sanctam Petri sedem et factis ostendamus. Precamur autem Deum ut te diu sospitem et incolorem servet; gregemque nostrum hortamur caixas ad Deum fundere preces ut te ab omnibus periculis et malis liberet, et bonis omnibus cumulet.

Domum, pro nobis una cum missionariis nostris, et fidei populo, benedictionem apostolicam exire flagitantes, manusque sanctitatis vestrae filii in Christo devoti et obsequio pleni.

A Datum in concilio provinciali Cincinnatiensi, hoc die 30 madi anno reparatae salutis 1855.

† Iohannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis.
† Petrus Paulus, episcopus Zolanae, coadjutor administrator Detroitensis.

† Amedeus, episcopus Clevelandensis.
† Martinus Iohannes, episcopus Ludovicopolitanae.
† Mauritius, episcopus Vincennesopolitanae.
† Georgius Aloysius, episcopus Carvingtonensis.
† Fridericus, episcopus Amyneoniensis, et vicarius apostolicus superioris Michigan.

BREVE EPISTOLARE

sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad archiepiscopum Cincinnatiensem et episcopos eius suffraganeos.

Venerabilibus fratribus, Iohanni Baptistae, archiepiscopo Cincinnatiensi, et eius suffraganeis,

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Summae certe consolationi nobis fuerant obsequiosissimae vestrae litterae die 24 proximi mensis maii datae, quas nuper accepimus. Namque ex illis novimus, vos, venerabiles fratres, ad primum Cincinnatiense provinciale concilium concelebrandum congregatos nihil antiquius habuisse, quam luculentissimis verbis profiteri singularem pietatem, amorem et observantiam, qua nos et hanc Petri cathedram, omnium ecclesiarum non modo caput, sed et matrem ac magistram, colere vehementer gloriamini. Tuemini porro hos egregios religiosas vestrae mentis sensus catholicis antistitibus plane dignos, atque omni prorsus fiducia ad nos et hanc apostolicam sedem confugite, cum praesertim nostrae et eiusdem sedis auctoritatis ope et auxilio vos indigere noveritis. Nihil vero dubitamus, quin in hoc habendo concilio pro eximia vestra religione et episcopali vigilantia ac zelo, ea omnia suscepturi sitis consilia, quibus in vestris diocesis et catholicae fidei inoblimitati, et rectae sanctaeque cleri institutioni eiusque disciplinae, et populorum pietati ac morum honestati magis magisque consulere possitis. Gratissimum autem nobis erit eiusdem concilii acta accipere, quae supremae nostrae et huius sanctae sedis auctoritati vos subiecturus esse pro certo habemus. Maxima vero iucunditate ex iisdem vestris litteris intelleximus quanta laetitia et exultatione cum a vobis, venerabiles fratres, tum ab istis fidelibus populis fuerit audita et accepta dogmatica de immaculato deiparae virginis Mariae conceptu definitio a nobis pronunciata, nostrisque apostolicis litteris vulgata, quae vestra et eorundem populorum laetitia eo maior extitit, quod ecclesiastica ista praesertim provincia beatissimam virginem sine labe originali conceptam veluti potissimam suam patronam colere et venerari summopere gaudet. Iam vero non mediocri sane animi nostri molestia cognovimus in quibus angustiis versemini, venerabiles fratres, cum antiquus humani generis hostis aegerime ferens sanctissimam nostram fidem, eiusque doctrinam maiora in istis regionibus incrementa quotidie magis accipere, coeperit multorum odium et invidiam contra vos concitare. Ne abiectis animarum, venerabiles fratres, sed, veluti optime dicitis, divino auxilio freti, ac potentissimo immaculatae Dei genitricis virginis Mariae, omniumque nostrum amantissimae matris patrocinio suffulti, pergitis maiori neque alacritate et studio ministerium vestrum implere, et omnia conamini, quo fideles curae vestrae concrediti in catholicae fidei professione stabiles et immoti magis in dies persistant, atque alacriori neque pede incedant per semitas

† Petrus Paulus, episcopus Zolanae, coadjutor administrator Detroitensis.

Domini et insidiantium hominum errores, fallacias & fraudesque studiosissime devitent, ac mistri errantes, depales mentis caligine, veritatis lucem aspiciant, et ad iustitiam comitem redeant. Atque inter angustias et difficultates, quae hinc praesertim hostilissimis temporibus ab episcopali munere abesse non possunt, immarcescibilem fidem cogitate gloriae coronam ab aeterno pastorem principum perseverantibus promissam. Peruvianissimum autem vobis sit, nos quam libentissime esse praesertitur quidquid ad maiorem vestram et interum fidelium utilitatem conducere posse noverimus. Interim, haud omissimus in humilitate cordis nostri divitem in misericordia Deum orare et obsecrare, ut uberrima quoque eius bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vobis traditas copiose decendant. As superai huius praesidii auspiciis et praecipuae nostrae in vos paternae benevolentiae testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vobis ipsa, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus permanenter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 19 Iulii anno 1855, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

EPISTOLA

eminentissimi domini domini A. I. Ph. cardinalis Fransoni, cardinalis praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide.

Illustrissime et reverendissime domine.

Ad manus pervenerunt amplitudinis tuae litterae, nec non acta et decreta provincialis synodi cum suffraganeis episcopis habitae. Cura erit ea omnia, quamprimum fieri possit, sacrae congregationi proponere, ut deinde quid super his visum fuerit aperiam.

Precor Deum ut te diu sospitem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 25 Iulii 1855.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus:

I. Ph. cardinalis Fransoni, praefectus.
Al. Barnabo, a secretis.

EPISTOLA

eminentissimi domini domini A. cardinalis Barnabo, cardinalis praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide.

INSTRUCTIO

circa decreta a concilio provinciali Cincinnatiensi edita.

Illustrissime ac reverendissime domine.

Haec certe miraberis quod circa provinciam synodum sacrae congregationis tandem dilata sint responsa, si attendas in deliberatione coniungenda fuisse acta et decreta synodorum quatuor huius regionis, necnon documenta omnia eorum per antistites quaedam res in huiusmodi tractatibus transscripta. Examine itaque absoluto, quae pertinent ad Cincinnatiense concilium haec epistola pervingam; videlicet aperiendo quae adnotatione aliqua digna visa sunt. In quatuor serie phrasibus deprehendere quod, cum de primo ageretur provinciali concilio Cincinnatiensi, sed catholice profusio per omnes antistites praesentia fuisset; optatum vero fuerit, ut in concilio eadem forma praedicta et profusio per integrum inseratur.

Ex auctoritate apostolica huiusmodi, iuxta vota in decreto secundo, episcopatum cum titulo

Santi Sancti-Maris erectum fuisse et in episcopatum electum reverendum patrem dominum Ludovicum Baraga, ipsius regionis antea vicarium apostolicum.

Item, iuxta tertio articulo proposita, sedes episcopalis apud Fort Wayne fuit erecta: attamen cum presbyter Wood, qui pro ea sede designatur, episcopo Philadelphensi coadiutor datus sit, eminentissimi patres scribendum decreverunt, ut pro memorata sede Fort Wayne nova ferret ecclesiasticorum propositio.

Circa septimum atque octavum decreta, differri voluerunt responsum quoad petitionem, ut provinciale seminarium declararetur pontificium, eidemque privilegium conferatur tradendi gradus academicos. Quoad creationem seminarii Americani in alia Urbe, peruvianum habent eminentissimi patres istius provinciae antistites fuisse agnitores uberrime fructus ex opere eiusmodi evenire, quemadmodum rei ipsius ratio evincit, communis sententia confirmat, et experientia similium collegiorum demonstrat: opportunum autem erit adnotare litteras ex mente sanctorum suae traditas eo spectante, ut omnes, collatis consiliis et iuxta vires, opus levarent vel per se, vel per fideles ad id opportune excitatos, alibi etiam reservatis ad meliora tempora subsidia.

Amplitudo tuae necesse agnitionem fuisse ius episcopi, ut ad sustinenda officii sui onera ex diocesi subsidia percipiat: applicatio tamen et determinatio subsidiorum opportunius fieri posse videtur in synodi diocessana, habita nimirum ratione ad uniuscuiusque diocesis statum et conditionem.

In decreto XII, ubi legitur *rationem quandam stabilis constituant*, melius dici poterit *modum constituant*.

Quoad decretum XIII, visum est ea inculcanda circa medicine artis exercitium, quae Benedictus XIV habet libro XIII *de synodo diocessana*, c. X, § 7.

Quid circa decretum XVI et XVII visum fuerit, patebit ex instructione quamprimum mittenda, ut quaestiones plures titulum ordinationis respicientes accurate declarantur.

Denique, quoad usum communis caeremonialis pro baptizandis adultis, etiam difficultates propositae perponere fuerint, eminentissimi patres insinuandum voluerunt ut per annum experientia fiat, iuxta ea quae post plenarium Baltimoreense concilium rescripta sunt.

Eminentissimi autem patres conserunt et pro ista provincia aptandas esse modificationes occasione alterius synodi tradita. Videlicet cum per alios antistites postulatum fuerit ut prima propositio promovendorum ad episcopatum per consultores D ferret, eaque de causa consultorum numerus augeri posset; sacra congregatio respondit id relinquendum consentitio et prudentiae episcopi, ita quidem ut ratio legitime habeatur nominum, quae in eodem defuncti episcopi commendata deprehenderentur. Item petitio facta est ut de commendandis ad episcopatum legitime id conventu episcoporum ageretur, et tantum archiepiscopi et episcopi alterius provinciae ferret interpellatis, cum proponenda extra provinciam degeret: id quidem fuit admittum cum elevari, si commode fieri possit, cum missa, per litteras. Quoties vero de verbis aedibus episcopalis erigenda, vel altero archiepiscopo statuendo tractatio iuri placeat, methodus hactenus adhibita retineatur.

Item servari placuit et per alias provincias formam pro ecclesiasticis iudicis in concilio Ludoviciano editam, et per sacram congregationem commendatam, cuius exemplar ab ipso archiepiscopo Sancti-Lodovici

scripsit. [Vide appendixem, col. 190 D, n. III.] Post hæc Deum procor ut te diu scripsit incolumemque servet.

Romæ, ex aedibus sacre congregationis de Propaganda fide, die 16 februarii 1857.

Ad officia paratissimus:

A. cardinalis Barnabe, prefectus.
Caietanus, archiepiscopus Thebar.,
a secretis.

Amplitudini tue, reverendo patri domino Iohanni Purcell, archiepiscopo Cincinnatiensi, Cincinnati.

Illustrissime et reverendissime domine.

(† Romæ, Ianuæ ex aedibus dicte sacre congregationis, die et anno supra, gratis sine ulla solutione quovis titulo.)

Epistolam a te accepti, datam die 6 iunii huius anni.

Ad facultatem quod spectat nomine episcoporum latine provincie requisitam, celebrandi videlicet quibusdam in casibus missam solemnem de *Esperis*, etiam in festo duplici minori, rescriptum habes pro gratia hinc literis inclusum. Interca, Deum procor ut amplitudinem tuam diu scripsit et incolumem servet.

Romæ, ex aedibus sacre congregationis de Propaganda fide, die 10 augusti 1857.

Ad officia paratissimus:

A. cardinalis Barnabe, prefectus.
Caietanus, archiepiscopus Thebar., a secretis.
Reverendo patri domino Iohanni Baptistæ Purcell, archiepiscopo Cincinnatiensi.

Die 31 mensis iulii anni 1857.

Utando facultatibus a sanctissimo domino nostro Pio divina providentia papa IX, durante illius absentia ab Urbe sibi benigne tributis, eminentissimus ac reverendissimus dominus Alexander, tituli Sapoteæ Sasanæ, sacre Romanæ ecclesie presbyter cardinalis Barnabe, sacre congregationis de Propaganda fide prefectus, referente me infrascripto eiusdem sacre congregationis secretario, mature perpenis expositis, indulget reverendo patri domino archiepiscopo et episcopo provincie Cincinnatiensis in statibus Federatis Americæ septentrionalis, ut in eorum diocessibus missa solemnem de *Esperis* celebrari posset, etiam in die festo ritu duplici minoris, quando scilicet occurrit anniversarium institutionis confraternitatum erectarum in suffragium animarum fidelium in purgatorio degentium.

Caietanus, archiepiscopus Thebar., a secretis.

APPENDICES.

I. *Excerpta quaedam de loco citato eximii operis Benedicti XIV de synodo diocesana* (lib. XIII, cap. 10) *circa medicæ artis exercitium.*

Ecclesia, iustis ac urgentibus de causa, interdicens censuit monachis, et maiorum ordinum clericis, medicæ artis exercitium; hæcque disciplina protracta et ampliata fuit ad clericos quoque minoribus tantum ordinibus initiatos. Hinc sequitur necessarium nunc esse his omnibus apostolicum indultum, ut medendi artem valeant exercere.

Quodlibet dispensationis indultum duo hæc requirit: iustam videlicet causam, huiusque legitimam probationem; ut et superior tata conscientia imploratam auctoritatem suam præstare possit, et orator obtento dispensationis beneficio uti valeat. Itaque, cum res est de secularibus clericis, sacris ordinibus insignitis, qui artis medicæ exercendæ facultatem implorant, pro obtinendæ dispensationis causa plerumque offertur civitatem, oppidum vel pagum, in quibus clericus artem præstari cupit, destitui penitus seculari medico, facultate huiusmodi satis instructo; vel si qui forte adsint laici medici, ad eum tamen numerum dicuntur non pertinere, qui aegri in civitate, oppido vel pago, curandis sufficiat. Est et alia legitimæ dispensationis causa assumpta ex clerici ipsiusque familie egestate, quæ non nisi honesto lucro, ex arte medicæ percipiendo, levari possit.

Reliquum est ut de probationibus dicamus, quæ ad verificandam causam in precibus expressæ requiruntur. Quicumque est curator ecclesiasticus, secularis vel regularis, nunquam oblatæ preces obviantur, vel breve expeditur, priusquam episcopus retulerit de viri peritia in arte medicæ, deque civitatis, oppidi vel loci, eiusdem medicam operam

exposcentis, non affectata indigentia. In omnibus dispensationum litteris, conditionalis hæc verba inscribantur, medicam scilicet exercendam obsequi *incisionem vel aduersionem.*

Cum vero indultum clerico seculari, maioribus ordinibus insignito, in eum finem conceditur, ut propriam familiæque suæ inopiam levare possit, in litteris clausula hæc apponitur, videlicet, indultum eoque vim habiturum, quousque orator certos ecclesiasticos redditus vel residentiale beneficium fuerit assecutus.

Ecclesiastico medico prohibetur ne quid exposcat; at integrum ipsi relinquatur sponte oblata recipere, præterquam si a vero egeat offerantur; neque enim ei permittitur quidquam a veris pauperibus, quantumvis sponte offerentibus, accipere.

Chirurgiæ vero exercitium longe difficilius ecclesiasticis permittitur: huiusmodi enim indultum seculari vel regulari clerico tunc tantummodo concedi consuevit, cum nullus omnino adest in loco laicus chirurgiæ professor, qui incolis illius opera indigentibus præsto esse possit; tuncque inceptor, ad avertendum irregularitatis periculum, in rescripto vel brevi inscribitur, ut plurimum, clausula: *citra incisionem vel aduersionem.*

II. *De titulo ordinationis.* Vide decretum III concilii Baltimorensis VIII, [supra col. 147 B].

III. *Iussit hic adiungi, ex concilio eminentissimi cardinalis præfecti Propagandæ fidei, sermone pro ecclesiasticis iudicis iussu decretum 10 primi concilii provincialis Sancti-Ludovici, anno Domini 1855 habiti, prout a sacra congregatione fidei Propagandæ præpositis emendatum est.* [Supra col. 154 C].

CONCILIUM PROVINCIALE RAVENNATENSE

1855 maii 23.

Concilium provinciale Ravennatense, celebratum in civitate Imola, die 23 maii 1855, sub Clarissimo Falconieri, cardinali archiepiscopo Ravennatensi.

Bibliographia:

1) [Titulus manuscriptor:] Acta concilii provincie Ravennatis, 1857 [laps: 1855], quælibet primo

scripta fuerunt, sub eminentissimo viro **Clarissimo A. Ravennate**, e typographico car. seminar. archiep., **Falconerio**, archiepiscopo.

Sine loca, nec typ., nec anno, in-4°, 68 p. — Roma, **Vittorio Emanuele**.

Edictio ad correctionem.

3) Concilium provinciae Ravennatis, quod, Pio IX post. max., Ravennae habuit eminentissimus a. E. c. presbyter cardinalis **Clarissimus Falconerius**, archiepiscopus et princeps, anno Domini 1866. [*Insignis.*]

LITTERAE PUBLICATIONIS

provincialis concilii Ravennatis.

Clarissimus tituli Sancti Marcelli sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis **Falconerius**, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Ravennae et princeps, universis provinciae nostrae fidelibus, salutem in Domino.

Quae iam a vobis pro nostrae archiepiscopali munere, ad Dei omnipotentis gloriam omniumque vestrum spirituale bonum, caelesti aspirante gratia, in provinciali synodo, conciliantibus et assensibus coepiscopis aeternis, statuta, exposita et lata fuerunt, ea, ab apostolica sede recognita et confirmata ac demum typis exorsa, palam nunc edimus et promulgamus. Quod dum gaudemus perficere, hortamur simul et etiam atque etiam suademus in Domino, ut eodem libenti animo excipere ac prompta alacrique voluntate exequi studentia. Implete scilicet, ac pie sanctorum implete omnia pastorum vestrorum sive praeccepta sive monita; quos ipsi damnant et execrantur errores, damnate et vos et execramini; quaeque de fide et doctrina catholica Dei dono tenent unaque voce vobis praedicant, firmiter constantique ad vitae finem tenete. Hoc pacto prorsus fiet, ut princeps pastorum **Iesus Christus**, vos oves, suas cognoscens, proximam aeternae gloriae coronam vobis impertire dignetur. Gratia Dei cum omnibus vobis.

Datum Ravennae, pridie nonas novembris, anno Domini 1867.

C. cardinalis **Falconerius**, archiepiscopus.
Vincentius, parochus **Amadori**, cancellarius archiepiscopalis.

LITTERAE

datas ab eminentissimo sacrae congregationis concilii praefecto ad eminentissimum cardinalem Falconerium, archiepiscopum Ravennarum, de provinciali synodi recognitione et approbatione.

Eminentissime ac reverendissime domine observantissime.

Expendit ac recognovit haec sacra congregatio, Tridentini iuris interpretis ac vindex, acta synodalia provinciae Ravennatensis, quae nuper eminentia tua eiusdem auctoritati et iudicio subiecit. Itaque, ex mandato sanctissimi domini nostri, cui rite haec de re specialis relatio facta est, ac de contentis eiusdem, cui praesum, sacrae congregationis, tibi declarare maxime haec, eodem acta magnis suffragis excepta fuisse et maxime laudum praesentis decorata. Singularis enim ibidem eluxit in animarum salute curanda sollicitudo, provide in decretis iubendis sapientia, talis ac tantus in rebus disponendis ordo ac simplicitas, ut egregium hocce synodali canonico corpore eo, quo fulget, concilio singularique erga Dei domum solo dignum esse visum fuerit.

Sed omnino admodum placent, quod ea, quae ad rem sacram ordinandam tenendumque ibidem sancita sunt, ex verissimo ac sincerissimo petita fuerint fontibus, prout sunt sacrae litterae, Tridentini

Ravennae, e typographico car. seminar. archiep., **MDCCLVII.**

In-4°, XVI-168 p., cum fig. — Roma, Propaganda; Roma, **Vittorio Emanuele**.

3) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectis **Laccensis**, auctoribus presbyteris J., e domo b. v. M. sine labore conceptae ad locum. Tomus sextus... **Friburgi Brigeviae**, sumptibus **Herder**, **MDCCLXXXII**, col. 133-218.

concilii decreta ac sacrae huiusmodi congregationis declarationes, pontificiae constitutiones, praesertim ea, quae ultimis haec temporibus editae sunt, ac tandem Ravennatensis provinciae sive antiquioris sive recentioris aevi concilia.

Post haec, mei muneris esset eminentiam tuam ceterisque episcopos suffraganeos hortari, ut quae sapientissime in hac Ravennatensi synodo constituta sunt, accurate perpetuo serventur et explantur. At vero quoniam in ultimo capite huiusmodi vestrae synodi necessaria quaeque ac opportuna ad hanc rem concilia ac monita iam data sunt, superfluum esse existimo id magis argere, satiusque habeo incitamentum addere, ut unusquisque vestrum semper, et potissimum quando res cadit, huiusmodi monita ob oculos habeat.

Ceterum, quae paucis hic sacro ordo adnotavit tibi manifestari censuit, habebis in pagella, quam haec litteris separatim adhaecimus.

Tandem ad me quod singulariter attinet, impensas observantiae meae consensu ex corde profitor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor.

Eminentiae tuae humillimus et addictissimus famulus.

A. M. cardinalis **Cagianis**, praefectus.

A. **Quaglia**, secretarius.

Romae, 6 aprilis 1867.

EDICTUM

de concilio provinciali Ravennatensi convocando.

Clarissimus tituli Sancti Marcelli sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis **Falconerius**, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus sanctae ecclesiae Ravennatensis et princeps, reverendissimis fratribus episcopis et venerabilibus abbatibus, capitulis aliisque provinciae nostrae personis, quae iure vel consuetudine concilio provinciali interesse debent vel possunt, salutem in Domino.

Si inquam alius magis fuerit, profecto in tanta vertuntium temporum auctoritate momenti maximi sunt provincialia concilia, seu ad memorandos mores et corrigendos excessus, seu ad fidem et religionem tuendam et propagandam, seu ad conservandam instaurandamque ecclesiasticam disciplinam, seu denique ad modendum omnibus christianae republicae malis. Quapropter nos, inherentes praescriptionibus antiquorum canonum ac potissimum sacrosancti Tridentini concilii, habentesque praeculis hortamenta et vota summi pontificis nostri **Pii IX**, quae ad instar praeccepti nobis sunt, reverendissimas provinciae nostrae episcopos congregare iam deliberavimus, ut, una simul collectis concilio atque contentis, quae ad illos sanctissimos fines consequendos melius conducere viderentur, opportuna decreta deliniremus et ediceremus. Sublatis tandem, adiuvante Deo, ac de ipsa Virgine immacolata intercedente, impedimentis omnibus, quae, quominus mens nostra ac desiderium perhorretur haecque obstituerent, eodem episcopos omnes et singulos, non solum litteris ac potissimum nomine uniusque eorum iam scriptis, sed haec etiam publice edite ad provincialia concilia, in metropolitana nostra **Ursiana basilica** habendum, et die

26 maii, videlicet feria II post Pentecosten proxime a subsequenti anni, si Domino pluerit, inchoandum, convocandum; memento simul ac pro archiepiscopali nostra auctoritate mandantes, ut eo ipse a nobis constituto die, huc ipsi per se vel, si necessaria et iuxta causas impediti fuerint, per procuratores legitime delegatos conveniant.

Ut autem abbatibus, capitulis cathedralibus ac reliquis omnibus et singulis, qui possunt debentve iure vel consuetudine aut privilegio aut electione eidem interesse, pervulgata sit et nota huius nostrae provincialis synodi indictio, neve cuiquam vel rei ignorantia ad excusationem uti, vel eo contemptum neglectamve dicere liceat, iis ipsis universis et singulis, tum ceteris, qui sua referre aliqua ratione putaverint, hoc edicto publice proposito, illam significamus, indicimus ac denuntiamus. Iubemus item illos ipse omnes et singulos, qui adesse tenentur, in provinciam synodum convenire ad constitutum locum et diem, poenis illis propositis, quae per canonicas sanctiones decretas fuere.

Interea vero, comprovinciales nostri episcopi et privatas preces effundere ipsi per se et publicas ex praecepto sacrorum canonum, opportuno tempore, in sua quaque dioecesi indicere curent, ut pater caelestis, a quo bona cuncta procedunt, concilia et actiones omnes conciliares ad felicem exitum gratia sua perducere dignetur, ad maiorem eiusdem omnipotentis Dei et sanctorum eius gloriam, et ecclesiarum huius provinciae prosperitatem et decus.

In quarum rerum omnium fidem et testimonium hoc indictiois decretum confici, et nostra manu signatum nostrique sigilli impressione munitum, per nostrum etiam cancellarium archiepiscopalem subscribi, auctoritate item nostra imprimi, et in cathedralium omnium aliarumque insignium ecclesiarum, quae in singulis provinciae dioecesibus existant, valvis affigi et in vulgus proponi volumus.

Datum Ravennae, pridie nonas novembris anno Domini 1854.

C. cardinalis Falconerius, archiepiscopus.
Joseph canonicus Orioli, cancellarius archiepiscopalis.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nos Clarissimus tituli Sancti Marcelli sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Falconerius, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Ravennatensis, una cum reverendissimis patribus coepiscopis nostris in provinciali concilio legitime congregatis, haec quae sequuntur statuimus atque sancimus.

DECRETA CONCILII.

PARS PRIMA.

De fide et doctrina.

Caput I.

De professione fidei.

Cum inter omnia pastoralis muneris officia primum ac praecipuum illud habendum sit, ut fides, quam sancta Romana ecclesia, quae sola catholica et apostolica est, semper tenuit coluitque, integra etiam in posteram et incorrupta permaneat: nos, quibus Ravennatis provinciae cura demandata fuit, in hac provinciali synodo ita potissimum exordium petavimus, ut eiusdem fidei, ex qua iustus vivit et sine qua impossibile est placere Deo, cuique propterea toto corde et animo, divina gratia adiuti, adhereremus, etiam ore ad salutem confessionem fiat.

CONCILIUM UNIVERSALE TOMUS XLVII.

DECRETA CONCILII PRAEIVIA.

Caput I.

De consecratione totius provinciae Ravennatensis beatae Mariae virgini sub titulo immaculatae conceptionis.

Maxima semper laetitia gaudioque perfusi, ob dogmaticam definitionem immaculati conceptus Dei genitricis Mariae, a summo pontifice Pio IX nuper prolatae¹, atque ob honorem et gloriae et laudis augmentum virgini beatissimae inde derivatum, existimamus omnino ac perenturum habemus, haud posse melius illos animi nostri sincerissimos sensus palam testari, nec felicis auspiciisque synodali actionum nostrarum initium capere, quam dicendo et consecrando solemniter, prout iam nunc dicere et consecrare decernimus, ac intimo cordis affectu devotaque penitus mente consecramus revera dicamusque, totam Ravennatensem provinciam eidem augustissimae Virgini sub titulo immaculatae conceptionis. Speramus hoc pacto in omnemque erigimur fiduciam, fore, ut eiusdem provinciae fideles, consecrationis et dicationis tam faustae certiores facti, episcoporum suorum votis obsequentes, peculiari prorsus pietatis et amoris studio matrem Dei, sub eo praesertim titulo, neque colant, invocent atque in omnibus necessitatibus ad eam confugientes exorent et deprecantur; et ut vicissim eadem benignissima virgo illos, tamquam filios singulariter dilectos semper habens, cura item singulari et defendat ab incursionibus insidiisque venenosi serpentis, cuius caput vel a primo instanti illius conceptus sui ipsa contrivit, et det ut eam servent fideliter vel quantocius recipiant gratiam et sanctitatem, cuius splendoribus ornata ex eo tempore semper refuluit. Neque haec solum praestet illa immaculata semperque speciosa et in mulieribus benedicta, sed insuper ab universa sibi dicata et sacra provincia, materno plane amore, cuncta infortunia et calamitates abigat, vitia, haereseos erroresque omnes depellat, efficiatque prorsus (potens est enim), ut magis atque magis in dies vigeat ibi ac floreat iustitia vera et vera pax, integra fides et religio.

Caput II.

De peculiari cultu praestando in tota provincia sancto Apollinari, episcopo et martyri.

Decernimus etiam, ut in provincia Ravennatensi universa peculiari veneratione colatur selectisque honoretur obsequiis inelytus apostoli Petri discipulus et Ravennae episcopus, sanctus Apollinaris, utpote qui per Aemiliam Christi fidem praedicavit primus, ibique veritatem caelestem proprio sanguine testatam fecit.

¹ Bulla *Ineffabilis Deus*, 8 dec. 1854 (supra col. 117 C).

D Quare, uti nos ipsimet, sacrosanctae Tridentinae synodi decretis inherentes, et praedecessorum secuti exempla¹, professionem fidei, una cum reverendissimis coepiscopis nostris, publice et solemniter in actionum nostrarum principio iuxta infra scriptam formulam, a summo pontifice Pio IV praescriptam, emisimus, ita ab omnibus, qui ex sacrorum canonum sanctionibus et praesertim ex decreto concilii Romani² vel singularum dioecesium consuetudine ad id tenentur, suo loco et tempore, coram episcopo vel eius generali vicario, rite emittendam decernimus.

¹ Conc. prov. Ravenn. card. de Erveto, pref. 2da, [Manus. Concil., XXXV, 205 D].

² Tit. I, cap. I, [Manus. Concil., XXXIV, 1868 C].

Formula professionis fidei.

Vide supra col. 9 B.

Caput II.

De principis huius temporis erroribus.

Si fuit unquam tempus, quo spiritus erroris spiritum veritatis oppugnaret acerrime, omnique insidiarum genere extinguere conareretur, ille profecto est, in quod imperocrotabili omnipotentis Dei iudicio fuit reservati. Innumeri nunc magistri mendaces, de quibus aiebat beatus Petrus¹, „qui audaces, sibi placentes, sectas perditionis non metuentur introducere blasphemantes;“ innumera doctrinarum monstra, quae in fideles populos, sive per fraudem, sive palam diffundere isti contendunt. In tanto rerum discrimine haud tacendum nobis est, qui ad praelianda praelia Domini positi fuimus, quique, uti doctores et pastores, non modo depositum fidei integram custodire et contradicentes arguere, sed etiam gregem Dei nobis concredita ab impiorum machinationibus incolorem servare, abiectos reducere vacillantesque confirmare debemus. Quapropter, sacrarum scripturarum divinarumque traditionum, nec non conciliorum, sanctorum patrum et summorum pontificum auctoritate suffulti, quae sola docendorum et credendorum in ecclesia catholica regula est, nonnulla errorum capita, ex quibus ceteri derivantur, quaeque eius fidei et doctrinae adversantur, prorsus exponenda, respuenda et damnanda iudicamus².

1. Supremum inter suprema capita errorum in praesentia ubique grassantium eo maxime continetur, quod humanae rationis vires et excellentiae adeo extollantur, ut ipsa ratio sibi in omnibus sufficiens et in religionis quoque negotio omnino independens statuatur. Et revera sic statuunt philosophi illi superbe delirantes, quos haec etiam de causa vocant *rationalistae*. Negant isti audacter existentiam et necessitatem, immo possibilitatem ipsam divinae revelationis, asseruntque nihil de religione credendum, nihil tenendum, quod rationis lumine ac vi percipi non possit ac demonstrari. Hinc omni supernaturali ordine prorsus expulso, universa utriusque testamenti facta mirifica et mysteria vel inter fictiones mythicas amandant, vel modo mere naturali explicanda volunt et ipsi explicare conantur.

In hanc impiam ipsique rectae rationi repugnantem doctrinam, quae christianam et catholicam fidem, quae iuxta apostolum „argumentum est non apparentium“, ab imis fundamentis evertit destruitque, nos, uti par est, vehementissime insurgimus, eamque execramur et damnamus.

Speciatim vero execramur et damnamus, quae de sanctissima Trinitate et incarnatione pronuntiare non verentur rationalistae: illam nempe consistere in infinito, finito et utriusque nexu, istam in manifestatione rationis divinae in unoquoque homine, maxime vero in Christo Iesu, quem ideo appellant hominem, sapientissimum quidem ac etiam divinum, sed non Deum.

Habeat sane humana ratio partes suas: sint certi fines, in quibus illi libere excurrere datum sit. Qui fidem scilicet nondum est amplexus, exerat in hoc rationis suae vires, ut cognoscat et certus fiat, an vere Deus locutus fuerit, et cuius eloquia sua custodienda et conservanda commiserit. Sed his peractis, id unum est reliquum, ut intellectus captivetur in obsequium Christi. Dictat enim ipsamet

A recta ratio, quod Deo loquenti, qui nec fallere nec falli potest, sit omnino credendum.

Qui vero fidem, divina gratia adiutus, se suscipere gaudet, reiecta prorsus iam damnata³ exitiiali doctrina dubii positivi, tanquam basi omnis theologice inquisitionis, in id tantummodo potest rationis suae exercere virtutem, ut eandem susceptae fidei ac singulorum dogmatum fundamenta cognoscat, ac etiam pro opportunitate adversus incredulos et haereticos teneatur. Nil aliud enim ad hoc praecipit ut credat, licitum sibi est inquirere, cum ipsa fides ab auctoritate et Dei revelantis et ecclesiae credenda proponens unico pendat.

2. Nec minus relicimus atque damnamus insanissimum illorum errorem, qui humani, ut dicunt, progressus obtenta fidem rationi subiectent, religionem ipsam catholicam posse ac debere per philosophiam perfici affirmant. Scilicet isti mali homines et seductores⁴, semper *proficientes in peius*, nullam hodie perfectam religionem existere praedicant. Christianam quidem utilem fuisse, cum populi rudes adhuc essent et inculti; at in praesens statui novarum societatum non amplius esse accommodatam; hinc ope rationis, cuius id proprium volunt, accommodandam et perficiendam. Quod sane ipsa praestabit et vetera dogmata obliterando, quae temporum conditioni haud amplius conveniunt, et alia sufficiens vel a se noviter inventa, vel selecta ex traditionibus, philosophiis et religionibus, quae huc usque fuerunt et nunc sunt, quaeque aliquas veritatis partes in se continent omnes. Quasi vero fides ac religio nostra sanctissima rationis humanae opus sit, aut [sit] philosophicum inventum, quod humanis modis prohiberi ac perfici valeat. Ast opus Dei est; ast a solo Deo sapientissimo, qui, „olim loquens patribus in prophetis, novissime locutus est nobis in Filio“, tota nobis benigniter revelata fuit; ideoque ex sola eiusdem Dei loquentis auctoritate pendere ipsa debet in omnibus, quae eius substantiam attingant. Itaque, si quis ad catholicam veritatem, iam a principio omnibus numeris absolutam, aliquid *apposuerit* vel de ea *diminuerit* vel in ea immutaverit, „*auferet Deus partem eius de libro vitae*.“⁵

Habeatur sane progressus in via virtutum, in devotionis fervore, in caritate, in eo demum, de quo apostolus ad Timotheum: „*perfectus tuus manifestus est*.“⁶ Habeatur in componendis moribus populorum ac legibus ad normam christianae sapientiae; in philosophicis et physicis ceterisque optimis disciplinis; in ipsa sacra scientia aliquo modo habeatur. Doctores nempe theologi in hoc ingenii sui vires conferant, tum ut clarius in dies divinae revelationis et verae Christi ecclesiae existentiam demonstrent, et singula catholica dogmata illustrent atque efficacius defendant, tum potissimum ut melius percipiant, et, quantum ipsorum natura patitur, aptius explicent eorundem dogmatum inter se rerumque omnium revelationum intimum nexum, relationem et dependentiam, una cum consecutionibus, quae ex illis proficiunt, et analogiis atque respectibus cum reliquis scientiis quibuscumque.

Huiusmodi progressus conformis sane est agendi modo antiquorum patrum; iste placitis eorundem ac praesertim Vincentii Lirinensis, respondet⁷. Ast si quis alium sectetur et promovendum velit, sciat,

¹ Greg. XVI, breve *Dum acerbissimas ingemiscimus*, 26 sept. 1856.

² II Tim. III, 12.

³ Hebr. I, 1, 2.

⁴ Apocalyp. XXII, 18-9.

⁵ I Tim. IV, 15.

⁶ II Petr. II, 1 et 10.

⁷ Conc. prov. Tolosa 1850, tit. II, cap. I. [Mansi, *Concil.*, XLIV, 884 A].

⁸ *Comment. I, n. 22, per totum, in *Dei verba, patr. Andreae Gallandii, tom. X, edit. Venet., 1764, Albrithi, [Patrol. lat., ed. Migne, I, 608.]**

ae veram fidem destrucere, quae sola prorsus im-
mobilis est et irreformabilis.

3. Horremus praeterea animo ad impiam doctrinam, quae statuit, unicam dari substantiam, seu infinitum cum finito, Deum cum mundo unum et idem esse. Hoc systema, licet monstruosum et absurdissimum, tamen ex eo praesertim, quod superbiae hominum ceterisque eorum effrenata cupiditatibus favet, haud paucos hac aetate nactum est sectatores. Sed nos et illud explodimus atque damnamus, firmiter credentes et simpliciter contentos, una cum patribus magni concilii Lateranensis¹: „*Quod unus solus est verus Deus . . . . Pater et Filius et Spiritus sanctus; tres quidem personae, sed una essentia, seu natura simplex omnino, . . . unum universorum principium, creator omnium invisibilem et visibilem, spirituum et corporalem, et qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spirituales et corporales, angelicam videlicet et mundanam, ac deinde humanam quasi communem, ex spiritu et corpore constitutam.*“

4. Eidem tam luculentae definitioni alique innumeris sacrarum scripturarum, ecclesiae patrum et conciliorum testimoniis insistentem, damnamus in super et reprobamus eorum etiam postiferum errorem, qui, quis deificent hominem cum pantheistis, obliti potius accepisse eum a Deo creatore animam spirituales, liberam et immortalem, ita dignitati eiusdem hominis detrahunt, ut ad meram, uti vocant, *organisationem* totum revocent, aut omnes actus animae suae ita invincibiliter a constitutione corporis eiusque organicis dispositionibus pendere et determinari affirmant, ut liberi dici nequeant, nec ipsa anima potens sui. Ex qua doctrina idem prorsus, licet diversa via, concludendum esset, quod ex pantheistica: nihil edicet homini tribuendum esse vitio, nihil virtuti, nihil merito vel demerito; nullamque proinde dari futuram vitam, in qua Deus vitae praesentis rationem sit a nobis postulaturus.

5. Magnum etiam sectatorum numerum habet in praesens *indifferentismus*, quem vocant; capitalis ille error nempe, quo docetur, tot inter religiones et sectas in mundo existentes, licere, absque salutis iactura, dummodo recte et honeste vivatur, illam profiteri, quam quisque maluerit, ne excepto quidem, iuxta recentiores philosophos, *Deismo* ceterisque sectis et religionibus, quae divinam revelationem nullimode admittunt. Ab huiusmodi placito, quod supponit non unam esse veritatem, et conventionem haberi posse Christi ad Belial, quodque divinam illam revelationem inutilem reddit et, quin faveat, perniciem potius affert religioni cuius, caveant omnino huius provinciae fideles. Ecclesia enim catholica, quae sola „*columna est et firmamentum veritatis*“, docuit ac tenuit iam ab initio, sicuti nunc etiam docet et tenet, quod, licet is, qui fidem ab ea praedicatam invincibiliter ignorat, non sit, praecise ob id, culpabilis et puniendus, tamen oppositum prorsus dicendum de illo, qui eandem fidem vel sufficienter ab ipsa propositam suscipere negligit, vel susceptam sive omnino sive ex parte relinquit. Recolenda hic verba symboli, quod Athanasii nomine insignitur: „*Quicumque sunt salvis esse, ante omnia opus est, ad tenent catholicam fidem, quam nisi quisque integram intactamque servaverit, abque dubio in aeternum peribit.*“ Et alia magni concilii Lateranensis: „*Una est fidei universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur.*“

¹ Conc. Lat. IV, cap. I, de fide cath. [Mans. Concil. XXII. 281].

² Cap. I, de fide cath. [Mans. I. c.]

6. Errorem aliam relictum atque damnatum, quo quidam olim praedicabant, *omnis boni esse communis*, ab inferis revocare aena est et nova quam veste indutum evulgare recens quaedam impiorum hominum secta, quae a *communismi* doctrina *communiorum* appellationem sortita est. Quam non pudet palam pronuntiare, bonorum et rerum communionem in naturali iure fundari nullamque inae proprietatis in humana societate esse admittendum. Ab hoc, tanquam ex arbore sarculus, prodiit error alius magis horrendus, qui, ex quo totam civilem societatem quasi radicibus eruat, *radicalismus* vocatur. Hac enim ipse spectat potissimum, ut omnem potestatem et cuiuscumque generis aut nominis regimen in mundo destruat, affirmans praecaciter, omnes et singulos homines aequali auctoritate praeditos esse nec unum alteri praeesse posse aut imperare; ideoque quodcumque gubernium esse iniustum et naturae hominum prorsus adversari. Communismi et radicalismi placita, quamvis artificiose temperata, verbisque in specie blandis lenita, complectitur in se, et variis, licet iniquissimis, modis provehit et ad actum reducere nititur *socialismus*. Cuius magistri et assertores, mysterium et evangelium Christi vel prorsus abnegantes vel abutentes sacrilege ad fines suos, proclamant impudentissime, felicitatem, ad quam naturae suae vi tendit homo, in explendis omnibus appetitionibus et cupiditatibus suis consistere, nec tamen unquam esse expleturum, ni conditionum disparitates in variis societatibus existentes prorsus tollantur, et omnium civium tum in bonis, tum in auctoritate et iurisdictione aequalitas plena inducatur.

Has etiam omnes sectas et doctrinarum pestes, quae jam non paucas, etiam inter fideles Italiae, populos infecerunt, nos reprobamus, execramur atque damnamus; utpote quae iuri naturali non minus quam divino adversantur maxime, quaeque libertatis et aequalitatis nominibus sanctas, sedum licitas, reddunt tum direptiones et expilationes bonorum ecclesiae non solum, sed aliorum quorumcumque, tum conspirationes, perduelliones et oppugnationes superioris cuiusque auctoritatis tam ecclesiasticae quam civilis; ex quo destructio divini cultus et tranquillitatis, totiusque ordinis inter homines subversio.

Monemus autem in simul Christi fideles, ut saepe ac serio recogitent, veram hominis felicitatem sive in futura sive etiam in praesenti vita non in alio sitam esse, quam in cognitione et amore summae veritatis et summi boni, nempe Dei, qui cum fecerit nos ad se, inquietum oportet sit cor nostrum, donec in ipso requiescat, certaue media ad eam felicitatem haec inter cetera existere, abnegationem suimet ipsius, ut sacrae litterae loquantur, mortificationem membrorum et crucifixionem carnis cum vitia suis et concupiscentiis.

Meminerint insuper iidem fideles monita gravissima summi pontificis nostri Pii IX: „*Pertinere omnino ad naturam ipsam humanae societatis, ut omnes auctoritati obtemperare debeant legitime in illa constitutae; nec quidquam commutari posse in praeceptis Domini, quae in sacris litteris ea super re annuntiata sunt. Scriptum est enim: Subiecti estote omni humanae creaturae propter Deum, sicut regi quasi praecellenti, sicut ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum; quia sic est voluntas Dei, ut beneficientes obmutescere faciat imprudentium hominum ignorantiam: quasi liberi et non quasi velamen habentes*“

³ Encycl. Noctis, 8 dec. 1868, 5 Monachor.

malitias libertatem, sed sicut servi Dei. Et rursus: *Omnia enim potentibus sublimioribus subdita sunt: non est enim potestas nisi a Deo; quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt: itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.*¹²

„Meminerint etiam (sunt verba eiusdem pontificis), nullo libertatis et aequalitatis obtentu fieri unquam posse, ut aliena bona vel iura invadere aut quomodolibet violare licitum sit. Perspicua hoc quoque in genere et passim inculcata exstant in sacris litteris divinae praecepta, quibus nedum ab occupatione alienarum rerum, sed ab ipso etiam eius desiderio districto prohibemur.“¹³

„Agnoscant denique fideles, veram perfectamque hominum libertatem et aequalitatem in christiana lege custodia positam esse, quandoquidem Deus omnipotens, qui fecit „puillum et magnum, et cui aequaliter cura est de omnibus“, non subtrahet personam cuiusquam nec verborum magnitudinem cuiusquam, ac diem statuit, in quo iudicaturus est orbem in aequitate in suo unigenito Christo Iesu, qui venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuique secundum opera eius“¹⁴.

Caput III.

De auctoritate ecclesiae in docendo et regendo.

Unigenitus Dei filius, cuius benignitas et humanitas in terris apparuit, „ut iustificati gratia ipsius, haeredes simus secundum spem vitae aeternae,“¹⁵ instituit in hunc finem ecclesiam suam et in ea tanquam fundamentum indefectibile posuit apostolos, quibus munus gignendi in hominibus sanctitatem eosque docendi regendique commisit, dicens: „Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.“¹⁶ Et: „Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra: cunctas ergo docete omnes gentes, baptizantes eos; . . . ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.“¹⁷ Et: „Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo.“¹⁸ Et: „Qui vos audit, me audit.“¹⁹

In coetu autem apostolorum elegerit unum Petrum, super quem, tanquam supra petram solidissimam, eandem ecclesiam aedificavit, eique omnimodam in spiritualibus potestatem concessit his verbis: „Ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevalent adversus eam: et tibi dabo claves regni caelorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in caelis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in caelis.“²⁰ Et: „Ego rogaui pro te, Petre, ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.“²¹ Et: „Pater agnosce meos . . . pater oves meas.“²²

His aliisque scripturarum testimoniis et sanctorum patrum traditioni conciliorumque definitionibus innixi, patres concilii provincialis, ut pro viribus obstant et ingeniorum huius temporis petulantiae et tantis impiorum conatibus tradendae Italiae populos ad protestantiam placita et tanto ecclesiasticarum institutionum et legum contemptum, haec de Christi ecclesiae auctoritate et signanter summi

pontificis, nec non singulorum episcoporum in sua cuiusque diocesi, profitantur se tenere firmissime, praedicant una voce sibi commissis fidelibus et in memoriam virorum omnium sui cleri iudicant esse singillatim revocanda.

1. Non ratio *individualis*, uti nunc dicunt, non spiritus privatus per commentitiam quandam inspirationem a Spiritu sancto ulcuique istus communicatam edoctus, non sacra scriptura per seipsam, non magistratus civilis vel politica potestas, quaecumque illa sit, sed ecclesia, id est, corpus episcoporum suo capiti Romano pontifici adhaerentium est (idque prorsus de fide), supremus index controversiarum fidei et morum, sive spectetur per totum orbem dispersa sive in concilium congregata; eiusque definitionibus, utpote infallibilibus, omnes fideles tenentur ex animo et in conscientia acquiescere. Per ipsam solam, uti certo scire quipiam libri sint divinitus inspirati et ad canonem scripturarum pertineant; ita datum est eorum sensum et infallibilem interpretationem assequi; per ipsam traditiones, quae vere divinae sunt, nobis pateant.

2. Eadem ecclesia divinitus accepit potestatem independentem atque supremam sancienti per leges exteriorem disciplinam, qua, tanquam sepe et munimento, populus Dei in sua fide facilius retineatur, et ad felicitatem perducatur aeternam; eique propterea fideles omnes obedire tenentur in conscientia, ipsamque perinde ac Christum audire. Accepit insuper eadem ecclesia supremam atque independentem potestatem cogendi fideles ad illarum legum observationem, et coercendi devios et contumaces excommunicatione aliisque salutaribus poenis, non solum spiritualibus, sed afflictivis etiam et corporalibus. Qui aliter senserit et usum illius potestatis notaverit velut abusum, contenderitque ecclesiam non habere auctoritatem subiectionis suis decretis exigendae, aliter quam per media quae pendunt a persuasione, sciat, hanc doctrinam a Ioanne XXII¹, a Pio VI² et nuperrime a Pio IX³, qui Petri cathedram nunc tenet, solemniter damnatam et proscriptam fuisse.

3. Romanus pontifex, uti successor Petri et verus Christi vicarius et centrum indefectibile unitatis catholicae, obtinet iure divino primatum honoris et iurisdictionis in universa ecclesia cum *plena potestate eam pacendi, regendi et gubernandi*⁴; tantaque et tali pollet auctoritate, ut, licet de fidei et morum controversiis supremum omniumque solemnissimum iudicium ferat ecclesia, ut in § 1, accepta et definita, tamen et ipse, ut omnium christianorum doctor⁵, per quem Petrus loquitur⁶ et semper vivens iudicium exercet⁷, et in propria sede praesidens praestat quaerentibus fidei veritatem⁸, sententia prorsus irreformabili controversias easdem dirimere possit per se solum, ac ex cathedra definiens reapse dirimat. Huius constitutionibus, independentem a cuiusque potestatis sanctione, ea inest vis sua propria et nativum robur, ut sint norma credendorum et agendorum regula, qua omnes,

¹ Const. *Licet in tanta doctrina*, cit. a Bened. XIV in consuet. *Ad assidue quibus*, 4 martii 1755.

² Constit. *Auctoritas fidei*, [28 aug. 1794], prop. 4, [Mansi, Concil., XXXVIII, 1265 A].

³ Breve *Ad apostolicam sedis fastidium*, 28 aug. 1861.

⁴ Cons. Florent. in definitione, collect. Labbei, tom. XVIII [col. 1169], edit. Venet., 1792, Coleti et Albrizzi, [Mansi, Concil., XXXI, 1081 B].

⁵ Cons. Florent., *ibid.*

⁶ Cons. Chalced., act. II, collect. cit., tom. IV, col. 1295, [Mansi, Concil., VI, 971 A].

⁷ Cons. Ephes., act. III, collect. cit., tom. III, col. 1154, [Mansi, Concil., IV, 1295 C].

⁸ S. Patr. Chrysost., epist. ad Eutych. [Patr. lat., ed. Migne, LII, 71 C].

¹ I Pet. II, 18 et seqq.

² Rom. XIII, 1, 2.

³ Exod. XX, 15, 17; Deuter. V, 19, 21.

⁴ Sap. VI, 8.

⁵ Matth. XXVIII, 18-20.

⁶ *Ibid.*

⁷ Matth. XVIII, 18.

⁸ Act. XVII, 31.

⁹ Luc. X, 19.

⁹ Matth. XVI, 27.

¹⁰ Matth. XVI, 18-9.

¹⁰ Tit. III, 7.

¹¹ Luc. XXII, 32.

¹¹ Ioan. XX, 31.

¹² Ioan. XXI, 15 et seqq.

nomine excepto, non solum coram ecclesia, sed etiam coram Deo vere adstringatur.

4. Nec praeterenda hic consuetudo spiritualis auctoritatis cum temporali potestate, quam mirabili divinae providentiae dispensatione, optimo et perantiquo iure Romanus pontifex sibi vindicat in alma Urbe et tota ditione ecclesiastica. Haec consuetudo legi evangelicae adversari, ut plurimum iam abhinc saeculis affirmavit nonnulli, ideo ab ecclesia damnata¹, ita et in praesenti alii affirmare non dubitant. Hoc propterea nos etiam reprobamus atque damnamus, obstantes in simul Deum optimum maximum, ut eandem politicam potestatem pontifici summo sarram tectam servare velit, quo liberius et efficacius in bonum totius ecclesiae per universum orbem dispergat, suo apostolico muneri satisfacere valeat.

5. Magnam profecto auctoritatem, in sua quaque civitate et dioecesi, habent etiam episcopi, qui auctoritate Romani pontificis assumuntur². Ipsi sunt enim, qui „in apostolorum locum successerunt“³; ipsi positi „a Spiritu sancto regere ecclesiam Dei“⁴; ipsi superiores non solum laicis, sed etiam clericis iisdemque presbyteris, uti sacrae scripturae, documenta traditionis apostolicae et praesertim definitiones Tridentini concilii summorumque pontificum, ac in primis Pii VI in constitutione *Auctorem fidei*⁵, declarant. Hinc certum ius et auctoritas, quae ipsi episcopis competit, docendi et gubernandi ecclesiam sibi commissam, leges et statuta condendi, quae vim omnem habeant independentem a consensu cleri vel ipsius capituli, nisi in casibus a iure expressis⁶; iudicandi causas ecclesiasticas et mixtas atque etiam mere civiles, in quibus clericus rei partes sustinet⁷, ipsaque causas clericorum criminales⁸; indicendi poenas adversus eos, qui poena sunt digni, ceteraque episcopalia munia exercendi secundum apostolicas et canonicas sanctiones.

6. Has doctrinas de auctoritate ecclesiae Christi tum in docendo tum in regendo, hortamur in Domino, ac pro paterno plane affectu, quo eos complectimur, etiam atque etiam obsecramus huius provinciae fideles, ut et ipsi nobiscum una tenere semper velint, et eo, quo par est, animi obsequio prosteri. Quod si oblitus fuerint et ad protestantium ac iansenistarum placita se traduci patientur, sciant, se non modo in poenas canonicas, sed etiam in illud errorum omnium inter se pugnantium barathrum in illamque vitae et morum dissolutionem prono prorursu itinere prolapsuros, in quam alios Europae nostrae populos iam miserrime prolapsos lamentamur.

Caput IV.

De praes libris et personis haereticis.

Inter praecipuas machinationes, quibus huius saeculi filii catholicam religionem et divinam ecclesiae auctoritatem et tum sacrae tum civilis potestatis iura conculeare conantur, adnumeranda profecto est „*detestabilis tot undique volantium et peccatorum docentium voluminum ac libellorum contagio, qui apte compositi et fallaciae et artificii pleni, . . . pestiferas doctrinas, ubique disseminant, et inceptorum*

¹ Wicel. prop. 98 et 99, damnatae in conc. Constant. collect. cit., tom. XVII, [Manus. Concil., XXVII, 633 E et 634 A].

² Conc. Trid., sess. XXXIII, can. 8.

³ Ibid., can. 4.

⁴ Act. XX, XXVIII.

⁵ Prop. 9 et 10, [Manus. Concil., XXXVIII, 1965 D].

⁶ Decret. sac. congr. concil., apud Ben. XIV, de syn. dioecesa., lib. XIII, cap. I, n. 9 et seqq.

⁷ Can. 19 et 14, can. XI, quest. I.

⁸ Cap. 4, 8 et 10, de iudic., [II, 1], cap. 12, de foro com. pet., [II, 2]; Conc. Trid., sess. XXIV, c. 20, de reform.

A petisimum mentes animosque depravant“¹. Ut huius malo, quantum in nobis est, modestum, revocantes in mentem fidelium certam et sane divinae missioni prorsus inhaerentem potestatem, quam ecclesia habet et ab initio semper exercuit, damnandi libros nocuae lectionis, haec decernenda et praecipienda duximus.

1. Nemo, sine licentia a legitima auctoritate legitime obtenta, praesumat legere, retinere, legendo tradere, deinde imprimere vel vendere et evulgare libros in indice librorum prohibitorum, iussu Romani pontificis edito, descriptos, vel alios quocumque a sancta sede aut ab ordinario damnatos et vetitos. Qui contra scienter faciat, noverit, se mortalis culpae reatum incurere, et sui episcopi iudicio severe puniendum; ac insuper quandoque incurere excommunicationis poenam, si agatur de libris vel haereticorum vel alius etiam cuiusvis auctoritas, qui ob haeresim vel falsi dogmatis suspicionem prohibiti sint².

2. Caveant omnes a lectione quorumcumque librorum scriptorumque obscoenorum, aut impietate vel pravitare haeretica infectorum, qui, licet ab ecclesia nondum expresse et nominatim damnati, naturali tamen vel etiam divino iure, ob subversionis periculum, prohibentur. Quam cautelam adhibeant etiam quoad ephemerides et scripta periodica, quae vitis iisdem reperiuntur infecta.

3. Sicuti, inhaerentes constitutionibus summorum pontificum³, dampnatis et reprobamus eas hominum sectas, quas *biblicas* vocant, quaeque in hanc nostram etiam Italiam ab acatholicis inductae fuere, ut omnes fideles paulatim sacras paginas privato iudicio interpretari assuescant: ita damnamus et reprobamus ac peculiari ratione legi prohibemus versiones omnes et explanationes librorum sacrae scripturae, quae cura et impensis earundem societatum eduntur, vulgantur et audacissime obtruduntur ubique. Quinimmo, propter abusus ex iisdem praesertim societatis biblicis provenientes, sciant fideles, esse ibi omnino vetitum legere et retinere, sine apostolicae sedis licentia, quascumque sacrae scripturae in vulgari lingua versiones, quae ab eadem sede apostolica approbatas non sint, aut editas cum adnotationibus desumptis a sanctis ecclesiae patribus aliisque doctis atque catholicis viris. Qui contra facere praesumpserit, haud absolvendus in confessione sacramentali, nisi prius biblia illa proprio ordinario reddiderit⁴.

4. Ea item ratione, qua a nobis reprobantur et damnantur „*clandestinas illas sectas, et tonibus ad rei tum sacrae tum publicae utilitatem et veritatem emerisse, atque a Romanis pontificibus iterato anathemate damnatas*“⁵, damnantur etiam peculiariter et reprobantur et interdicuntur catechismi, ut aiunt, et statuta et codices harum societatum. Quod item valet de libris omnibus ad defensionem illarum exaratis⁶.

5. Monemus vero et etiam atque etiam hortamur in Domino parochos, concionatores animarumque moderatores, ut in periculosa libris invadantur acerrime, et quascumque poterunt alia ratione fideles

¹ Encycl. Pii IX, Qui pluribus, 9 nov. 1866, § *Item vero*.

² Bulla Coenae, regula X Indulc., et constit. Pii IV *De ministerio proph.*, 24 mart. 1564.

³ Greg. XVI, encycl. *Inter praecipuas machinationes*, 6 maii 1844; Pius IX, encycl. cit. *Qui pluribus*.

⁴ Declaratio a congr. Indulc., 28 Ian. 1866.

⁵ Clem. XII, constit. *En comendati* [26 april. 1768]; Ben. XIV, constit. *Providas* [10 maii 1751]; Pius VII, constit. *Soletiam a Iesu Christo* [18 sept. 1801]; Leo XII, constit. *Que graviores*, 18 mart. 1826, in qua habetur tenor trium praecedentium constit.

⁶ Pius IX, *Ibid.*

⁷ Pius VII, constit. cit.

ab eorum consuetudine abstrahere curent; potius A
namque parentes, magistros et domos excitent
ad idem praestandum erga liberos, alumnos famu-
losque suos. Quinimmo, eorundem sacerdotum
solum exstimulamus, ut si solum inter fideles dif-
fundantur libri, per quorum lectionem fides et pietas
foveantur auquanturque, et morum honestas omni ex
parte servetur.

6. Sciatis fideles, qui libros vetitos habent, licet
de illis sint, qui sunt prohibiti *denot expurgantur*¹,
se, iuxta summorum pontificum constitutiones²,
teneri sub obedientiae praeepto tradere illos quam-
primum vel episcopis vel inquisitoribus. Qui re-
nuant facere vel saltem tradere habenti licentiam
eos retinendi, ne absolvantur in confessione sacra-
mentali.

7. Invigilant tandem parochi, ne qui viri in suis
parochiis exurgant, qui in cathedra pestilentiae seden-
do, loquantur perversa contra catholicam fidem, „ut B
abducant discipulos post se“³ et, quem nunc vocant,
prophetyanum exercent; et si quem ex his sedu-
toribus deprehenderit, deferant quamprimum ad
suum quisque episcopum, ut huic tanto scandalo
totis viribus occurrat. Nec sibi interest desint pa-
rochi ipsi ceterique sacerdotes, sed conatus conati-
bus strenue opponentes, depellant et verbo et opere
haereseos, firmentque simul in omnium mentibus
veram et salutiferam fidem.

Caput V.

De approbatione librorum.

In librorum aliarumque scripturarum impressione,
servetur, quod in conciliis Lateranensi V⁴ et Tri-
dentino⁵ nec non in regulis indicis⁶ statutum est.
Hinc vigilandum, ne quid typographi formis ex-
cudant, praesertim si religionem directe spectet,
quod censoribus imprimendorum, ab ordinario et C
ab inquisitore deputatis, exhibitum ante non fuerit,
ut, iuxta Tridentini verba⁷, „*probanda probentur et
reprobentur improbanda. Ipsa vero probatio in
scriptis detur atque ideo in fronte libri vel scripti
vel impressi authentice appareat.*“ Sed nec quioquam,
iam ab ipsis impressum, absque episcopi vel vicarii
generalis et inquisitoris licentia, scripto concedenda,
evulgare praesumant.

Iis vero, qui ad aliorum regimen incumbere
debent, opera admodum diligens navanda est, ne,
indocti praesertim et iuvenes, libros, licet de reli-
giosis rebus tractantes, legant, qui gravibus authen-
ticisque testimoniis sint destituti. Constat enim
experientia, non semper titulo reo, de quibus dis-
serunt, respondere, et eorum auctores esse haud
raro falsos prophetas, sub pelle ovina rapacitatem
luporum celantes.

Caput VI.

De verbi Dei praedicatione.

Quam utilis, immo necessaria christinae rei-
publicae sit evangelii praedictio, vel ex hoc uno
intelligi potest, quod *fides*, ex qua reliquae virtutes
tanquam a radice germinant, concipiatur „*ex auditu,
auditus autem per verbum Christi*“⁸. Quapropter,
ne sanctissimum hoc ministerium exercentium vitio
infructuosum evadat, provincialis synodus sequentia
decrevit.

¹ Prop. damn. ab Alex. VII. n. 65.
² Pius IV. constit. *Dominiis gratia*, 24 mart. 1564.
³ Act. XX, 20.
⁴ Sess. X [Mans. Concil., XXXII, 913 C].
⁵ Sess. IV.
⁶ Regal. X.
⁷ Sess. cit.
⁸ Rom. X, 17.

1. Patrum Tridentinorum decreta¹ ab oculis
habentes ac serio meditantes, parochi et ceteri
quique concionatores *plures sibi commissos possunt
substantibus verbis, docendo mysteria et mandata,
quae scire omnibus necessarium est ad salutem sive
necessitate modis sive praeeptis, commutando vitia
quae eos declinare, et virtutes quae sectari oportet,
deterrendoque ab illis et ad has inflammando, ut
penam aeternam evadere et caelestem gloriam con-
sequi valeant.* Hinc omnia fugiant, quae cum tam
excellenti evangelicae praedicationis obiecto haud
bene noceant congruere. Hinc, opinionibus com-
mentisque mere philosophicis et politicis audientium
mentes ne occupent; „*inerte et quae specie falsi
laborant, ne evigilent*“²; inutiles vel difficiliore sub-
tilioresque quaestiones, quae supra captum popu-
lorum assurgunt, ne attingant; ab ineptis reve-
lationibus, historicis apocryphis miraculorumque non
approbatorum recitatione abtineant³; indulgentias
non veras aut dubias ne indicant; ipsae „*praeferas
vices necessitates*“⁴ devitent.

2. Ut autem sine ulla errandi formidine et ma-
iori, qua fieri possit, dissensione, certoque sermonum
ordine et methodo catholica veritas tradatur et ex-
plicetur, proponimus et nos divini verbi praeco-
nibus ac praesertim parochis, catechismum Romanum, iuseu
sancti Pii V ex decreto concilii Tridentini editum,
et a Clemente XIII⁵ novissimeque a Pio IX⁶ sum-
mopere commendatum. Hunc librum, „*omnium con-
sensus probatum et summis laudibus exceptum*“⁷
habeant prae manibus, attente legant pieque me-
ditentur.

3. Memores sint iidem Christi praeco-
nibus „*evangelium praedicandum esseque propte-
rea sapientibus et insipientibus, doctis et indoctis
debitores esse.*“ Hinc „*non in sublimitate sermonis,
non in permixtibus humanae sapientiae verbis, sed
in extensione spiritus et virtutis*“⁸ ministerium suum
exerceant. Sermo eorum sit facilis, ut mandat
Tridentinum concilium⁹, nec tamen rudis et in-
compositus; sit apertus et simplex, nec tamen ea
gravitate ac dignitate destitutus, quae decet semper
eos, qui „*Dei adiutores*“¹⁰ sunt, et pro Christo
legatione funguntur¹¹. Huiusmodi autem tertii § verba
in litteris, quibus datur facultas ad concionandum,
episcopi inserant.

4. Simplicitati ac facilitati sermonis brevitatem,
iuxta Tridentini monitum¹², adiungant concionatores
et praesertim parochi. Experientia enim compertum
est, prolixitatem creare fastidium, populosque per
eam ab audiendo divino verbo removeri. Verum,
concionis brevitatem compensanda rerum, quae dicun-
tur, soliditate, perspicuitate, lucido ordine sobriaque
varietate, quae animos excitet intentoque teneat.

5. In primis vere evangelizantis sermo spiret
in omnibus caritatem, pietatem, humilitatem, mo-
destiam. Sit sale sapientiae ac prudentiae aspersus.
Exagitet vitia: at neminem ignominiae aut reprehensionis
nominatim notet, nec indirecte quidem de-

¹ Sess. V, de reform., c. 2.

² Conc. Trid., sess. XXV, de re purg.

³ Conc. prov. Rav. de Evara, hoc tit., cap. II; Conc. prov.
Rev. Bolognensi, de concionator., cap. V, [Mans. Concil.,
XXXV, 800 B, et t. XXXVI¹].

⁴ I ad Timoth., VI, 20.

⁵ Encycl. In Dominico agr., 14 iun. 1781.

⁶ Encycl. Hecle., 8 dec. 1846.

⁷ Clem. XIII, ibid. § 5.

⁸ Marc. XVI, 18.

⁹ I Cor. II, 1, 4; Conc. Rom., tit. I, cap. 10, [Mans. Concil.,
XXXIV, 1487 C].

¹⁰ Sess. V, de reform., c. 2.

¹¹ I Cor. III, 9.

¹² II Cor. V, 20.

¹³ Sess. V, ibid.

signet. Intendat in Dei gloriam ac spiritualem A
sacculentium profectum; non in captandam apud
homines famam aliaque terrena emolumenta.

6. Ex hisce omnibus autem colligendum, quanti
momenti sit in his, qui Dei verbum praedicant, dili-
gens et accurata praeparatio. In qua quidem praepa-
ratione primas partes sibi vindicent oportet et
pia meditatio eorum¹, quae sacer concionator dic-
turus est, et fervidae proce ad Deum „*pro se et pro
illis, quae est allocutus... ut intelligatur, ut liben-
ter, ut obedienter audiatur ab eis*“. Ita sanctus
Augustinus².

7. Parochi autem et ceteri omnes, qui verbum
veritatis tractare debent, imitantes Iesum, qui coepit
prius *facere*, dein *docere*³, sollicite curent seipso⁴
probabiles exhibere Deo, operarios inconfusibiles,
honorificentique ministerium suum⁵, luendo coram
hominibus luce honestatis et sanctitatis. Etenim
magisterium stat de scientia, sed magisterii auctoritas
constat de vita; doctrina in dictis scientia est, in
factis virtus; qui docenda facit, et auditu instruit
et informat exemplo⁶. Nullus reprehendi possit:
„*Qui ergo alium docet, se ipsum non docet*“,⁷ de nullo
timeri, ne, cum aliis praedicaverit, ipse reprobis
efficiatur.

8. Tandem, qui officium assumunt loquendi in
conspetu populi testimonia Dei, curent ante omnia,
ut ad hoc mittantur legitime. Nemo igitur, ni ex
proprio munere ipsi competat, in ecclesiis huius
provinciae, iurisdictioni ordinarii subiectis, praedi-
care praesumat, nisi prius eiusdem ordinarii⁸
licentiam, suorumque superiorum⁹, quoad regulares,
approbationem et facultatem obtinuerit. Iisdem
regularibus vero in ecclesiis suorum ordinum tunc
tantum conciones habere liceat¹⁰, cum a suis superiori-
bus licentiam obtinuerint, atque ab ordinario, ante-
quam praedicare incipiant, benedictionem ipsi per
se petierint. Recolenda hic Tridentinae synodi
verba¹¹: „*Nullus saecularis sive regularis etiam in
ecclesiis suorum ordinum, contradicente episcopo, praedi-
care praesumat*.“ Sed nec omnes, qui evangelizandi
causa episcopo obtulerint, illico velint admitti; cum
nonnisi ei noti¹², maturi¹³, moribus atque doctrina
probatu admittendi sint.

Caput VII.

De catechesi christiana.

Inter graviora eorum officia, quibus animarum
cura demandata est, nemini dubium, quin puerorum
de rudimentis fidei et doctrinae christianae institutio
adnumeranda sit. Ex hac vel diligenter peracta
vel neglecta pendent ex parte maxima boni vel
mali parocciarum mores et incrementum vel decre-
mentum pietatis et omnis iustitiae. Huiusmodi vero
institutio specialiter necessaria in praesentiarum D
videtur. Norunt enim plerique, „*hodiernos religionis*

*humanaeque societatis inimicos, diabolicis plane spiritus,
in id sese omnes artes conferre, ut iuveniles mentes
et corda a primo ipso aetate pervertant*.“¹⁴ Quare
nos, insistentes decretis conciliorum Tridentini¹⁵ et
Romani sub Benedicto XIII¹⁶ et summorum pontifi-
cum constitutionibus¹⁷:

1. Praecipimus parochis ceterisque animarum
rectoribus, ut dominicis et aliis festiviis diebus, et
quandoque etiam saepius, iuxta statuta et antiquam
consuetudinem cuiusque dioecesis, pueros puellasque
in propriam parocciam vel ecclesiam convocent,
illosque in duas vel plures classes distributos, maribus
a feminis omnino seiunctis, elementa christianae
doctrinae studiosos et diligenter edoceant. Iuverit
hic ipsissima verba Tridentini concilii referre: „*Iidem
episcopi saltem dominicis et aliis festiviis diebus pueros
in singulis parochiis fidei rudimenta et obedientiam
erga Deum et parentes diligenter ab eis, ad quos
spectabit, doceri curabunt, et, si opus sit, etiam per
censuras ecclesiasticas compellent, non obstantibus
privilegiis et consuetudinibus*.“¹⁸

2. Ad unitatem autem formae et methodi in
catechesibus, adhibeatur in tota provincia brevior
libellus, quem venerabilis cardinalis Bellarminus,
Clementis VIII iussu, edidit, et Benedictus XIV multa
cum laude commendavit¹⁹, cum iis tamen addita-
mentis, quae synodus provincialis proponenda exi-
stimaverit. Formula potissimum actuum fidei, spei,
caritatis et contritionis sit una et eadem ubique in
dioecesis omnibus.

3. Quoniam vero pueri christianam institutionem,
ut plurimum, refugiunt, parochi et per se alliciant,
moneant terrentque negligentes, et hortentur, prout
nos quoque hortamur in Domino, parentes, tutores
aliosque, quorum curae crediti sunt, ut non solum
bonis moribus et verbo et exemplo domi imbuant,
et ea, quae ad christianam vitam pertinent, sedulo
edocuant, eadem crebro, quae a parochis audierint,
repetendo; sed etiam ad ecclesiam adducant vel
adducendos curent.

4. Quod si tanta sit puerorum frequentia, ut
erudiendis omnibus unus non sufficiat parochus, alios
ipse in messem suam operarios conducat, sive clericos
et presbyteros, sive etiam pios laicos, tum ma-
rum feminas. Immo, quoad clericos spectat, seu in
minoribus seu in maioribus ordinibus constitutos,
omnino iubemus, in christiana doctrina tradenda
commodare eos parochis operam suam. Quod si
neglexerint, sciunt, se ad reliquos ordines, ad quos
aspiciunt, non admittendos. Presbyteris vero satis
sit in mentem revocare pactum, quo sacerdotio
initiati sunt, docendi scilicet populum „*se, quae scire
omnibus necessarium est ad salutem*“²⁰. Si velint
ipsi nihilominus se a tam pio et salutari opere
subducere, praeterquam quod sibi timendum erit,
ne vineae dominus ipsis exprobet, quod homini-
bus stantibus in foro otiosis obiect, noverint in-
super, nullum ab episcopis habendum ad ipsos
respectum in beneficiorum honorumque ecclesiasti-
corum distributione.

5. Ut autem sacra catechesis maiori studio et
uberiori fructu habeatur, danda omnino est opera,
ut, praesertim in civitatibus et oppidis et insigniori-
bus singularum dioecesium parocciis, erigantur vel
restituantur societates illae seu confraternitates

¹ Act. eccl. Mediol. part. IV, de praedic. verb. Dei.

² Lib. IV, de doct. christ., cap. 15, (opp. ed. Bened., III, 76 F).

³ Act. I, 1.

⁴ II Timoth. II, 15.

⁵ Rom. XI, 13.

⁶ S. Petr. Chrysol., Sermon. 167, sub initium, (Patr. lat., ed. Migne, LII, 666-7).

⁷ Rom. II, 21.

⁸ Conc. Trid., sess. V, de reform., c. 2.

⁹ Conc. Trid., l. c.; Conc. prov. Rav. Boncompagni, de con-
cionator., cap. II, (Mansl. Concil., tom. XXXVI^{no}).

¹⁰ Conc. Lateran., sub Leone X, sess. XI, (Mansl. Concil., XXXII,
266 A); conc. Trid., l. c.; Gregor. XV, constit. Inscrutabili, 5 febr.
1622; Conc. X, constit. Suprema, 21 ian. 1670.

¹¹ Sess. XXIV, de reform., c. 4.

¹² Conc. Trid., l. c.; Conc. prov. Rav. habit. 1811, a b. Ray-
naldi, rubric. XIII, (Mansl. Concil., XXV, 487 B).

¹³ Conc. Rom., tit. I, cap. 10, (Mansl. Concil., XXXIV, 1867 C).

¹⁴ Pius IX, encycl. cit. Nostis, § Haec sine mirabilini.

¹⁵ Sess. 24, de reform., c. 4.

¹⁶ Tit. I, cap. 4, (Mansl. Concil., XXXIV, 1864 D).

¹⁷ S. PM V, de debito pastorali officio, 6 oct. 1571; Be-
ned. XIV, Etsi minime, 7 febr. 1762, et Conc. religiosi, 26 ian. 1764.

¹⁸ Sess. XXIV, de reform., c. 4.

¹⁹ Constit. cit. Etsi minime.

²⁰ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 14, de reform.

doctrinae christianae, quas olim sanctus Pius V tractant et a recipientibus tractantur. Calleant omnibus ecclesiarum praelatis erigendas apostolica auctoritate instituendasque mandavit¹, quasque idem² alique summi pontifices³ indulgentiis amplissimis ditaverunt.

6. Ast inter adultos etiam dolendum est, non paucos reperiri, qui divinarum rerum, quibus aeterna salus comparatur, ignorantia laborant. Hoc omni caritatis officio sibi demereantur parochi, nulloque parcent labori et industriae, ut ignorantiam tam exitiosam quanticius ex eorum mentibus depellant. In hunc eundem finem ipsi parochis districte mandamus, ut, diebus festis, ante vel in ipsa missae parochialis celebratione, clara et intelligibili voce, populo universo respondente, ea recitent, quae in Romano concilio⁴ singillatim adnotantur. Idem, sub poena suspensionis episcoporum arbitrio imponenda, praestent sacerdotes, qui ruri postremam missam in ecclesiis parochialibus vel primam in oratoriis et capellis celebrabunt.

7. Voluimus tandem monitos ludimagistros piisque feminas pueris puellisque instituendis operam navantes, teneri se, iuxta concilii Lateranensis sanctiones⁵ et constitutiones apostolicas, illamque praesertim quae incipit: *Quod divina sapientia*, a summo pontifice Leone XII editam⁶, necnon iuxta decreta et statuta sacrae studiorum congregationis⁷, discipulos suorum sana et incorrupta doctrina nutrire et confirmare. Ni saltem semel per hebdomadam praestiterint, debitis poenis puniantur⁸. At cum praestare nequeant, uti par est, ni sint idonei, ideo diligenter admodum eorum eorumque omnium peritia et habilitas periclitanda, ad normam in praedicta constitutione Leonis XII ac subsequentiibus laudatae congregationis statutis praescriptam. Idem experimentum capiendum de ludimagistris a communitatibus conductis, qui debent et ipsi, quamvis laici, rudimenta fidei ac religionis dogmata discipulos suos docere⁹.

PARS SECUNDA.

De sacramentis.

Caput I.

De sacramentis in genere.

Nihil in ecclesia Dei sanctius aut utilius, nihil excellentius aut magis divinum, quam sacramenta, per quae *omnis vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur*¹⁰. Quae de illorum institutione a Christo facta, quae de numero, essentia, effectibus, necessitate et usu credenda sunt et tenenda, sapientissime definivit Tridentinum concilium¹¹. Eius definitionibus firmissima fide inhaerentes, inhaerendumque ab omnibus declarantes, sequentes tantum disciplinae regulas statuendas seu ad memoriam revocandas censuimus.

Quod spectat ad sacramenta generatim sumpta, parochi vel quivis filii sacerdotes, ad quos eorum administratio pertinet, diligentissimam operam adhibeant, ut rite, digne ac pie et ipsi tam sancta

itaque ac fidelissime herent illa praesertim, quae in principio ritualis Romani de iis, quae in sacramentorum administratione generaliter servanda sunt, praescribuntur, quaeque ideo singillatim haberi hic volumus tanquam ad verbum relata.

Caput II.

De baptismo.

1. Ne sacramentum, quod christianae religionis ianua est, quodque ipsa veritas ad salutem necessarium praedicavit¹², nimum natis infantibus, quorum vitam innumeris subiaccere periculis constat, differatur, parentes et ceteri, ad quos ea cura pertinet, *quamprimum fieri poterit*¹³, offerant baptizandos. Consuetae caerimoniae et ritus iis, qui ex necessitate privatim baptizati fuerint, suppleantur et ipsi quamprimum. Extra hanc necessitatem nemini, nisi in casibus a iure expressis, liceat baptizare domi¹⁴ vel in oratoriis privatis¹⁵. Qui contrarium fecerit, sciat se suspensionis poena feriendum.

2. Curent parochi, ut fideles ac praesertim obstetrices rectum baptizandi ritum calleant, et quando ab illis vel ab aliis laicis, instante necessitate, collatum fuerit baptisma, de eius validitate inquirent sacerdotes diligentissime. In prudenti dubio iterum abluatur infans sub conditione. Infantes vero expositi, si nullum collati baptismatis indicium ferant, absolute baptizentur; si vero schedulam baptismatis suscepti affixam habeant, baptizentur sub conditione, consulto, si commode fieri possit, ordinario, nisi schedulae auctor fide dignus innotescat, vel unius etiam tantum testimonii collatum fuisse sacramentum comprobetur¹⁶.

3. Quoniam baptizandis, tanquam Dei filii regenerandis in Christo, nomen imponitur, curet parochus alique sacerdotes baptizantes, ne ullis profanis ridiculisque nominibus nuncupentur, sed potius sanctorum, ut, quorum nominis similitudinem referunt, eorum exemplo ad pie vivendum excitentur et patrocinii protegantur¹⁷.

4. Parochi, antequam ad baptizandum accedant, exquirant diligenter, quinam patrum seu susceptores a parentibus electi fuerint, ne indignos vel ineptos admittant. Sciant, sibi excludendos potissimum fidei rudimenta ignorantes, quique paschale praecceptum non adimpleverint. Eos autem, qui assumpti fuerint, sui muneris dignitatem edoceant, hortando in Domino, ut ex baptismi fonte susceptos tanquam spirituales filios semper habeant, et, praesertim, si parentes desint vel id officii negligant, christianae religionis rudimentis imbuant bonisque moribus informant.

5. Baptismi fontes interius exteriorumque nitore insigni ac munditie ornati sint¹⁸. Vascula vero chrisimatis et sacri olei et ipsa sint munda, et propriam unumquodque inscriptionem habeat, ne quis error committatur¹⁹.

Caput III.

De confirmatione.

1. „*Peculiaris erit cura, (episcopis), ut fideles omnes tempestive ab ipsis suscipiant sacramentum confirmationis, per quod summo Dei beneficio specialis gratiae robur confertur ad fidem catholicam*

¹ Constit. *Ex debito*, 6 oct. 1571.

² Constit. cit.

³ Greg. XIII in plurib. brev. Paulus V, constit. *Ex credito*, 6 oct. 1607; Ben. XIII, in app. conc. Rom., Instruct. I, § 8. [coll. Lac., I, 402 B].

⁴ Tit. I, cap. 5. [Mansi, *Concil.*, XXXIV, 1855 D].

⁵ Conc. Later. sub Leone X. [Mansi, *Concil.*, XXXII, 881 C]. apud Bened. XIV, constit. cit. *Etis minime*, § 7.

⁶ 28 aug. 1824.

⁷ 26 sept. 1826 et 2 sept. 1828.

⁸ Decret. cit. 2 sept. 1828.

⁹ Constit. cit. Leonis XII, § 137.

¹⁰ Conc. Trid., sess. VII.

¹¹ *Sess. cit.*

¹² Ioana. III, 5.

¹³ Rit. Rom. et Catech. Rom., hoc tit.

¹⁴ Rit. Rom.

¹⁵ Clem. unic. de bapt. [II, 16].

¹⁶ Cap. Nuper 51, de testibus [II, 20]; Lambertini, *Instit.* VIII.

¹⁷ Rit. Rom., de bapt.; Catech. Rom. de sacram. bapt. § 16;

Conc. prov. Rav. de Ervere, de bapt., cap. IV, [Mansi, *Concil.* XXXIV, 617 A].

¹⁸ 1844, cap. II [Mansi, *Concil.*, XXXV, 616 C].

¹⁹ Rit. Rom.

in gravioribus etiam periculis constanter profitemdam. Hiæ prudentissimis monitiis sanctissimi pontificis nostri Pii IX¹ obtemperantes huius provinciae episcopi singulis dioeceseos suae partibus, sacramentum hoc administraturi, opportune aderunt. Quorum curae parochi respondentes, cum venturum esse episcopum intellexerint, satagant, ut tam salutaris unctio non modo a nemine negligatur, quod sine animae periculo esse non posset, sed digne ab omnibus recipiatur. Qua de re per aliquot ante dies non omittant iteratis catechesibus confirmandos edocere mysteria fidei ac praesertim catholicam de confirmatione doctrinam, eosque pro aetatis modulo excitare ad pietatem, ac sacramentali confessione disponere.

2. Pueri septennio minores, nisi forte tam gravi morbo laborent, ut ex eo morituros praevideatur, vel nisi adsit alia rationabilis causa, ad huius sacramenti participationem non admittantur². Singuli exhibeant episcopo schedulam, parochi manu ob-signatam, et ecclesiae suae sigillo munitam, in qua nomen et cognomen eiusdem confirmandi (nec non parentum et susceptoris), aetas eiusque in christiana catechesi intelligentia referantur. Si cui vero illorum profanum nomen inditum fuerit, in aliud christiano homine dignum commutetur³.

3. Exatet in unaquaque episcopali cancellaria liber omnium confirmatorum, ex quo indubium de suscepta confirmatione testimonium, cum opus fuerit, peti possit.

4. Parochi demum ad alienae dioeceseos episcopum non mittant confirmandos absque proprii ordinarii consensu. Et postquam sic miserint, eorum nomina et cognomina nec non parentum, susceptoris et episcopi confirmantis cancellario propriae dioecesis quamprimum significent.

Caput IV

De sacramento eucharistiae.

Inter innumera et praestantissima beneficia, a Christo domino generi humano collata, nullum, quod magis divinam eius caritatem demonstrat atque commendat; nullum, quod magis ecclesiam suam illustret nobilitetque; nullum, quod huic sponsae suae in tereno exilio peregrinanti plus praebat adiumenti et solatii, quam sanctissimum eucharistiae sacramentum, in quo Christus ipse, sacramentorum auctor ac omnium caelestium charismatum fons, sub sacrorum mysteriorum velamine continetur. Hinc, ut tam admirabile salvatoris nostri in nos amoris monumentum debitum honoribus omnes prosequantur, haec statuenda seu memoranda decrevimus.

1. Non solum in ecclesiis cathedralibus et collegiatis, sed etiam in parochialibus quibuscumque, quantavis paupertate premantur, eucharisticus panis iugiter asservetur, renovando particulas singulis hebdomadis, tam in aestate quam in hieme⁴. Lampados coram eo plures, vel saltem una, diu noctuque perpetuo colliceant⁵. Nisi hoc praestetur diligenter, poenis ad arbitrium infligendis exigent episcopi.

2. „Sacrosanctum eucharistiae sacramentum decentissime collocetur, nihilque quod ad illius ornatum et tutam conservationem pertineat, praetermit-

tatur.“⁶ Pyxis ad id sit ex solida materia⁷, intus auro perlita alboque cooperta velo. Insaideat corporali mundo in tabernaculo, cuius ostium clavi sive argentea sive ex aurichalco diligentissime obseretur. Quae clavis duplex sit, ne, una amissa, sacrum ostium perfringere manus laica debeat. Tabernaculum autem ipsam affabre elaboratum, si non auro, saltem sit aptis coloribus decoratum, extrinsecus decentique conopeo contextum; intrinsecus vero panno holoserico circumvestitum⁸. Animadvertendum ab ordinario meritis poenis in eos, quorum incuria aut desidia contractari unquam vel surripi sacrilego ausu altaris sacramentum contingat.

3. Nullus dubitandi locus, quin Christo domino, sub panis specie in sacra hostia verissime existenti, laetiae cultus sit exhibendus⁹. Exhibeant propterea prompta et alacri voluntate omnes fideles, convenientes illum crebro, intimo cordis affectu adorantes, gaudentes eius praesentia, enixasque preces coram illo effundentes, ut misericordiam consequantur et gratiam inveniant in auxilio opportuno.

4. Et quoniam benignissimus Dominus non solum voluit in hac lacrymarum valle socius noster esse, sed et indulgit, immo praecipit, ut corpore suo tanquam cibo uteremur eique tanquam capiti viva membra insereremur: hinc nos cum Tridentinis patribus¹⁰ hortamur, rogamus et obsecramus „per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae symbolo iam tandem aliquando conveniant atque concordent; memoresque . . . tam eximii amoris Iesu Christi domini nostri, . . . sacra mysteria corporis et sanguinis eius ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione et pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint“ et revera suscipiant. Ad hanc frequentiam crebris fervidisque adhortationibus excitent illos parochi, concionatores et confessarii,

ponendo prae omnium oculis quantae utilitatis sit oportet quantaeque efficaciae ad sancte vivendum; nullumque modum excogitari posse aptiorem et compendiosorem, quo fervor apostolicus in ecclesia hinc temporibus reviviscat. Nec tamen deant iidem serio admonere ad sacrae synaxim accessuros, ut, praecelsam sacramenti dignitatem secum reputantes, probent seipso diligenter et ea animi puritate humilique et modesta totius corporis compositione ad illud accedere studeant, ut, nedum divinam ultionem indigne amentibus reservatam vitare, verum etiam maiora semper gratiarum incrementa percipere valeant.

5. Ut omnis utriusque sexus fidelis ad minus in Pascha eucharistiae sacramentum sumeret, concilii Lateranensis decreto, quod postea Tridentinum confirmavit¹¹, statutum est: alioquin et vivens ab ingressu ecclesiae arceretur, et moriens ecclesiastica careret sepultura. Patres concilii provincialis, habentes prorsus animo deliberatum et firmum canonicis his remediis, prout pastoralis prudentia suggererit, uti, in sua quisque dioecesi, adversus eos qui praecepto tanti momenti obtemperare renuerint, quin immo et plectere tandem excommunicationis poena refractarios et contumaces¹², interea populos

¹ Conc. prov. Rav. de Ravere, de euchar., cap. I. [Mansi, I c.], Conc. prov. Rav. habitam a b. Raynaldo 1311, rubr. VII. [Mansi, Concil., XXV, 463 E].

² Rit. Rom.

³ S. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. II, c. 4, Mansi, Concil., XXXIV, 291 E].

⁴ Conc. Trid., sess. XIII, c. 8.

⁵ Sess. XIII, c. 8.

⁶ Sess. XIII, c. 9.

⁷ Sacra Congr. concil., 28 ian. 1857.

¹ Rit. Rom., tit. Nostis, § Interca vobis.

² Bened. XIV, de syn. dioec., lib. VI, cap. X, § 8.

³ Conc. prov. Rav. de Ravere, de confirm., cap. III, [Mansi, Concil., XXXIV, 618 A]; Lambertini, Inst. VI, n. 12.

⁴ S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. I, c. 6, Mansi, Concil., XXXIV, 304 D].

⁵ S. Congr. episc., in Ravennaten., 5 apr. 1873.

⁶ Rit. Rom.

sibi commissos et ipsi de gravi, qua tenentur, obligatione etiam atque etiam monent, et, ut idem omni cura praestent, praecipiant parochis. Revovent insuper hi in omnium mentes, communionem paschalem in propria parocia sumendam¹ intra quiddecim dies, a dominica Palmaram ad dominicam in Albis numerandos², nec effugere letalis flagitii reatum, qui, nulla interposita iusta causa, terminos illos praetergrediantur. Occurrant autem omni studio eorum fraudibus, qui, salutis suae immemores, ab ecclesiastici mandati observantia se dolose abducere nituntur, persuadentes una omnibus, eidem per communionem sacrilegam haud satisfieri³. Nec propterea quod ecclesiae praeepto aliqui pertinaciter obstant, statim despondeant animum parochi, sed ardentiori semper zelo aestuantes, nunc in spiritu lenitatis obsecrando, nunc gravibus verbis increpando, nunc minas salutareque terrores incutiendo, devias aberrantesque oves, pro quibus Deo rationem sunt reddituri, ad vitae pascua reducere contendant.

6. Cum ad hanc sanctissimae eucharistiae perceptionem in Paschate etiam aegrotantes teneantur, ideo, deferre ad eos domum, pompa qua poterunt maiore, parochi non omittant. Immo deferant et alias, diebus praesertim solemnioribus, postquam illos ad id praeparaverint. Quando vero in probabili mortis periculo aegroti versantur, satagant omnino, ut, peracta rite confessione, tanti sacramenti, ad quod obligantur iure divino, etiam non servata ieiunii naturalis lege, participes sint. Afflicti gravibus poenis illi animarum rectores, quorum negligentia aliquem sanctissimo viatico non refectum obire contigerit. Quod si idem mortis periculum instare videatur, illud iterum et tertio in eadem infirmitate administrari poterit, pie vero petenti prorsus debebit. Volumus tandem et capite damnatos, alioquin rite dispositos, pane eucharistico refici, ut ad mortem christiana patientia sustinendam adiuventur⁴.

7. Haud potest, quin multum conferat ad totius christianae vitae rationem ipsamque ideo aeternam salutem modus, quo quis prima vice sacram communionem recipiat. Hinc, omnes animarum rectores sedulo curent ad illam disponere puellas et pueros, quos per aetatem ac sufficientem rerum spiritualium intelligentiam capaces iudicaverint. Erudiant eos peculiari studio, inquirant diligenter in eorum vitam, et quos in christianae doctrinae rudimentis iam satis instructos esse, ac morum probitate et pietate commendari intellexerint, ad sacram mensam admittant, ceteros in aliud tempus, omni humano respectu posthabito, remittentes. Per triduum autem ante communionem, tum exercitationibus piis, tum generali potissimum confessione praeparantur

8. Christum Dei filium in sancto eucharistiae sacramento publice, ut adoretur, proponendum, definit Tridentinum concilium⁵. Sed providere debent episcopi, ut, quod ad excitandam pietatem et religionem augendam institutum est, rite peragatur et, quam fieri potest, decentissime. Cum itaque venerabile sacramentum in ostensorio sub baldachino

A exponatur, viginti saltem⁶ cerei in altari collocant, sex saltem, et ad tabernaculi ostium sistatur in pyxide. Ostensorium vero sit affabre elaboratum, habeatque utraque parte nitidae crystalli munimentum lunulamque interius et exterius insuratam. Ipsum baldachinum sit, pro cuiusque ecclesiae facultate, exornatum, et micante auro vel argento decorum. De cetero hortentur parochi populum, ut, cum praesertim solemniori pompa et splendidiore apparatu expositiones fiat, frequens et religiose intersit, curentque, ut, quamdiu sanctissima eucharistia exposita manebit, nunquam desint qui pie precentur et orent. Ipsi autem et reliqui omnes sacerdotes et clerici non tam verbo quam exemplo doceant, quanto et quali honore et cultu tantum sacramentum prosequendum sit.

9. Quod eo magis praestabunt, cum in processionibus idem praecelsum sacramentum sive intra ecclesiae ambitum, sive per vias et loca publica circumferetur. Pie admodum et religiose, inquit Tridentini patres⁷, hae processiones inductae fuere, illaque praesertim, quae in ipso sanctissimi Corporis Christi die festo solemniter fieri solet. Haec itaque prae ceteris non modo intima animorum devotione et gaudio, sed externa etiam magnificentiori pompa ac triumphali prorsus apparatione celebretur. Uterque clerus saecularis et regularis nec non laicorum sodalitates omnisque populus, ad eandem praesentia sua honestandam ac per omnia decorandam, sancta aemulatione concurrant. Quoad delationem vero sanctissimae eucharistiae ad infirmos, parochi ritualis Romani regulas et ritus, hac de causa editos⁸, et ipsi accurate custodiant, et, ut ab aliis semper custodiantur, inatent urgeantque. Ut ad illam deducendam populus frequentior accedat, crebris per concionem admonitionibus⁹ indulgentiarumque evulgatione, quas sanctissimum sacramentum comitantibus summi pontifices liberaliter concessere, cum excitari vehementer studeant episcopi. Immo, ne comitatus congruens unquam desit, curent iidem, ut in unaquaque parochia pia sodalitas in eum finem instituat, quae, appositis regulis atque statutis firmata, augeatur etiam peculiaribus indulgentiis et privilegiis. Tandem, si qui sacerdoti eucharistiam deferenti obviam fient, statim procedentes eandem adorent, et, si curru vel equo vehantur, idem facturi descendant. Quin etiam provincialis synodus hortatur omnes in Domino enixeque obsecrat, ut venerabile sacramentum reverenter prosequi et comitari non graventur¹⁰.

Caput V.

De sacramento poenitentiae.

Clementissimus Dominus, qui dives est in misericordia, cognoscens figmentum nostrum et pericula quae nos undique et semper circumstant, viam parare dignatus est, qua etiam a peccatis post baptismum admissis ad gratiam reditus fieret, atque adeo saluberrimum poenitentiae sacramentum instituit. De hoc provincialis synodus haec sibi praecipienda et decernenda esse duxit.

I. Cum tanta sit huius sacramenti necessitas et tam frequens usus, maximam parochi adhibeant industriam et diligentiam in eius natura, vi et dignitate fidei populo explicanda, veraque tradenda ratione, qua cum fructu ab omnibus percipiatur.

¹ Instruct. Clementis XII, 1 sept. 1780.

² Sess. XIII, c. 5.

³ Rituale Rom., de comun. infirm.

⁴ Conc. prov. Rav. de Ravenn., de euchar., cap. III. [Mansi, Concil., XXXV, 618 E].

⁵ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de sacram. euchar., cap. VII, [Mansi, Concil., t. XXXVI, 60]; Lambertini, Instruct. V.

⁶ Clemens VIII, 1592, apud Lambertini, Instruct. XVIII.

⁷ Eugen. IV, constit. *Fide digna*, 6 iul. 1440.

⁸ Prop. 55, ex damnat. ab Innoc. XI, die 8 mart. 1679.

⁹ Bened. XIV, de sign. diocesis, lib. VII, cap. XI, n. 8.

¹⁰ Sess. XIII, c. 6.

Peculiariter autem parochi iidem et reliqui concionatores animam intendant, pro loco et tempore, ad adstruendam contra haereticos nostraeque aetatis incredulos sacramentalis confessionis et institutionem divinam et necessitatem et tam privatam quam publicam utilitatem.

2. Quamvis sacerdotes in sua ordinatione a peccatis absolvendi potestatem accipiant omnes, nullus tamen sive saecularis sive regularis, qui iuxta canonicas sanctiones ordinaria iurisdictione non gaudet, potestatem illam audeat unquam extra mortis periculum vel articulum exercere, nisi [ab] ordinario loci per accuratum examen vel per alia eiusdem ponderis argumenta idoneus iudicatus fuerit, et ad confessiones excipiendas rite approbatus.

3. In his vero approbandis hanc episcopi habeant rationem, ut non solum ea scientia praediti reperiantur, qua triplici munere iudicis, medici et doctoris rite fungi valeant, sed sint etiam *pii, bene morati, prudentes, patientes deque animarum salute solliciti*, *profecta etiam aetate, praesertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendae*. Quod si qui ex iam approbatis in sacro munere obeundo non ita sincere integreque et cum aedificatione se gerant, quemadmodum et tanti ministerii illis commissi sanctitas postulat et animarum salus deposcit, a confessionibus audiendis, licet regulares sint, suspendantur aut etiam amoveantur omnino.

4. Cum publice et in aperto confessiones in ecclesiis excipi debeant, propterea, in aperto et publice exstant ibidem confessionales sedes, quae, tabulis a tergo et ab utroque latere septae, a fronte tantum pateant, ut tamen volubili ostio ocludantur. In iis sedibus, ad poenitentes audiendos sint fenestellae, quibus ferreae laminae, angustis foraminibus pertusae, firmiter adhaereant. Et prope illas, ex parte poenitentis, aliqua ponatur crucifixi imago ad pio affectus in eius corde excitandos; ex parte vero confessarii affigatur bulla *In coram Domini*, nec non tabula quae casus et censuras episcopo reservatas exhibeat.

5. Loci ac etiam temporis habenda ratio in confessionibus excipiendis, mulierum potissimum et impuberum. Hi nunquam in domibus, quaecumque illae sint, audiantur, illae nunquam extra praedictas confessionales sedes. Qui in hoc altero deliquerit, sciat, se ipso facto a ministrando poenitentiae sacramento suspensum. Quod si infirma sit mulier, excipiatur quidem domi eius confessio, at cubiguli foribus, quoad fieri poterit, semper patentibus. Si in lecto autem ipsa non cubet, meminerit confessarius, teneri se insuper veniam exhibendi eidem ministerium suum ab episcopo impetrare. Tandem animam subeat, mulierum confessiones neque ante auroram neque post signum salutationis angelicae audiendas esse in ecclesiis.

6. Maximam in eo curam collocent confessarii, ut in actibus poenitentis, qui sunt ex Dei institutione quasi sacramenti materia, nihil omnino ex requisitis conditionibus desit. Consulunt propterea confessionis integritati, interrogando eos, qui pecca-

torum numerum, species et circumstantias speciem mutantos haud satis expresserint. Haerenti et praesertim aetate et metu tacenti animos addant, nec quemquam corripiant obiurgentque, qui non antea peccata omnia exposuerit. At caveant ab interrogationibus importunis otiosisque et multo magis a periculosis, ne praesertim pueri, puellae ceterique rudes sibi ignotis ediscant facinora; meminerintque insuper, vetitum sibi severe complicitas peccati seu nomen seu habitationem exquirere. Audita autem peccatorum accusatione, moneant salutariter, pro qualitate cuiusque, poenitentes, excipientque efficacibus verbis ad animi dolorem, veterisque vitae odium, et novae propositum et inchoationem; mediaque incedentes via inter nimiam severitatem indulgentiamque nimiam, oleum et vinum vulneratis conscientiae superinfundant.

7. Ad satisfactiones vero sacramentales quod attinet, pro qualitate criminum et poenitentium facultate, salutare et convenienter iniungantur. Non graviores et quas verisimile est non esse implendas, at nec leves, si de gravissimis delictis agatur. Ceterum eae sint, ut, ad Tridentini concilii mentem, non solum ad novae vitae custodiam, sed etiam ad praeteritorum criminum vindictam referantur.

8. Nec desint confessarii, sacri concionatores et parochi vehementer commendare fidelibus etiam satisfactiones per sacras indulgentias, quarum concedendi potestatem a Christo domino ecclesiae, idest episcopis ac potissimum Petri in Romana cathedra successoribus, collatam fuisse, dogma est catholicae fidei. Commemorent itaque ac pro opportunitate explicent diligenter earundem indulgentiarum naturam, vim speciesque varias, nec non conditiones et dispositiones, quae ad illas lucrandas tam pro vivis quam pro defunctis sunt necessariae.

9. In concedenda vel neganda vel differenda absolutione, serventur regulae a rituali Romano et a sancto Carolo et probatis auctoribus traditae. Potissimum autem haec duo revocent in mentem confessarii: 1. a se denegandam absolutionem iis, qui res ignorant acitu necessarias *necessitate media* ad salutem, iisque differendam, qui necessarias *necessitate praescripti* vel dicere negligunt, vel a filiis aut domesticis ignorari patiuntur, quique demum haud satis habent cognitae proprii status obligationes et officia; 2. servandas sibi fideliter summorum pontificum ac praesertim Benedicti XIV constitutiones quoad absolutionem complicitas et sollicitatorum ad turpia.

10. Habeant etiam animo firmum iidem confessarii, nunquam ratione magni concursus posse confessionem dividuari et satius esse confessiones audire paucas, quam multas temere properare.

11. Sollicitudinem excitamus parochorum, ne sinant, quantum in ipsis est, adolescentulos ad provectorum aetatem deduci, quin huius sacramenti fructum participant. Tenetur enim quisque fidelis

¹ Conc. Trid., sess. XIV, c. 7, et sess. XXIII, c. 15, de reform.

² Conc. Trid., ibid.

³ S. Car. Borr., conc. prov. I [part. II, c. 6; Mansi, Concil., XXXIV, 29 C].

⁴ Ibid.

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. VI, [c. 10, Mansi, Concil., XXXIV, 507 D]; Clem. X, constit. *Supervacua*, 21 iun. 1670.

⁶ Conc. prov. Rav. de Ravere, de poenit., cap. II, [Mansi, Concil., XXXV, 619 A].

⁷ S. Car. Borr., instruct. fabricae ecclesiae, de confessionali.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ Conc. Trid., sess. 14, c. 8.

¹ Ibid., c. 5 et c. 7.

² Conc. prov. Rav. de Ravere, de sacram. poenit., cap. III, [Mansi, Concil., XXXV, 620 B].

³ Bened. XIV, constit. *Supervacua*, 7 iulii 1745.

⁴ Conc. prov. Rav. cit., ibid., cap. I [Mansi, l. c.].

⁵ Conc. Trid., sess. XIV, c. 8.

⁶ Conc. prov. Rav. de Ravere, ibid., cap. III [Mansi, l. c.].

⁷ Ibid.

⁸ Sess. XIV, c. 8.

⁹ Ordo ministrandi sacram. poenit.

¹⁰ Prop. 64, ex damnat. ab Innoc. XI, 2 martii 1679.

¹¹ Bened. XIV, constit. *Sacramentum poenitentiae*, 1 iun. 1741, et *Apostolici numeris*, 8 febr. 1745.

¹² Prop. 59, ex damnat. ab Innoc. XI, 2 martii 1679.

¹³ Bened. XIV, constit. *Apostolica*, 26 iun. 1745, § 22.

ad confessionem, cum ad annos discretionis¹ pervenerit, id est, cum inter bonum et malum discernendi vim habet in eiusque mentem dolus cadere potest². Cum autem participare inoeperint, curent iidem parochi, ut non una solum infra annum vice, iuxta ecclesiae praescriptum sed etiam frequentius ad sacrum tribunal accedant.

12. Quoniam vero sacramenti poenitentiae praecceptum tunc urget maxime, cum per aegritudinis molestias de fine vitae nostrae admonemur, hinc artis medicae professores, cum ad infirmos in lecto iacentes advocati fuerint, moneant³ vel per se vel per alios de sacramentali confessione peragenda, ni per testes fide dignos sciant, iam peregrinasse; et moneant non solum, cum infirmitas est ad praesens periculosa (tunc enim ad id ipso naturali iure tenentur), sed etiam, cum prudenter iudicatur periculosa in posterum evadere posse. Neque tertio die ulterius visitent, nisi sacerdos testimonium tulerit de confessione vel sibi facta vel rationaliter dilata⁴. Quam tamen si obstinato animo neget aegrotus se velle peragere, et ceteroquin vita periclitetur, si illum deserat medicus, poterit is adhuc eidem curam suam adhibere⁵. Medicinam exercentes, quos antedictis officiis defuisse constitit, canonicas poenas aliaque episcopi arbitrio experiantur.

13. Episcopus aliquando per annum et in civitate et in frequentioribus dioeceseos suae locis, visitationis tempore, convocet ad se confessarios, vel singulos vel universos, et cum eis graviter et accurate agat de iis, quae ad munus per eos suscepti partes rite exequendas pertinent, illosque admoneat, quam cautos quamque diligentes in audiendis confessionibus, absolvendis poenitentibus et satisfactionibus iniungendis esse oporteat, cum certum sit, ex hoc potissimum sacramento conversionem peccatorum morumque reformationem pendere⁶.

Caput VI.

De sacramento extremae unctionis.

Ut baptismi sacramento aditum nobis ad veram vitam patefecit Deus, ita etiam, ut, ex hac mortali vita decedentes, expeditiorem ad caelum viam haberemus, extremae unctionis sacramentum instituit⁷. De hoc statuimus:

1. Studeant parochi, ut crebris monitionibus tam publice quam privatim omnes curae suae creditos ab illo abducant errore, quo plerique sentiunt sinistrae de hoc sacramento, perinde ac si aegris mortem portenderet vel etiam acceleraret.

2. Oleum solemniter benedictione consecratum⁸, quod est huius sacramenti materia, in tuto et honesto loco⁹, et vasculo argenteo vel saltem stanneo¹⁰, peculiari inscriptione signato, asservetur. Sacculus sericus violacei coloris illud suo vase inclusum excipiat, quoties ad infirmos deferendum erit; neo, peractis sacris unctionibus, relinquatur

¹ Innoc. III, can. *Omnis utriusque sexus*, [Mansi, *Concil.*, XXII, 1007 E].

² Catech. Rom., de poenit., § 44.

³ Conc. Lat. celeb. an. 1215, can. 22, [Mansi, *Concil.*, XXIII, 1010 D], relat. in cap. *Cum infra*, de poenit. et remis.; Concilia prov. Rav. habita et a b. Raynaldo an. 1811, rubr. XV, [Mansi, *Concil.*, XXV, 458 A] et a card. de Bavaro, de poenit., cap. IV, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 690 D].

⁴ S. Pius V, constit. *Supra dominicum gregem*, 8 martii 1566; Conc. Rom., tit. XX [corrigit XXXII, cap. 1, Mansi, *Concil.*, XXIV, 1900 A]; Lambertini, *Instit.*, XXII.

⁵ Lambertini, *Instit.*, cit.

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit. poenit., cap. IX [Mansi, *Concil.*, t. XXXVIbis]; a. Car. Borr., conc. prov. IV et V.

⁷ Catech. Rom., hoc tit., § 1.

⁸ Decreta a. cong. a. Rom. et univ. Inquisit., 17 ian. 1655 et 14 sept. 1648.

⁹ Conc. prov. Rav. de Bavaro, hoc tit., cap. I, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 691 B].

¹⁰ *Rituale Rom.*

in aedibus aegroti, sed referatur omnino ad ecclesiam, sub poenis ordinarii arbitrio irrogandis¹.

3. Ad decernendum in singulis casibus, cuinam hoc sacramentum conferri debeat, cui non, habeantur praee oculis regulae potissimum ritualis Romani². Sufficiat hic tantum in parochorum mentem revocasse, negandam esse sacram unctionem impenitentibus³.

4. Servanda etiam, quoad facultas tulerit, ecclesiae consuetudo, ut non ante aegroti liniantur, quam eucharistiae et poenitentiae sacramenta receperint⁴. Nec tamen haec caelestis medicina differenda ad ultimum vitae momentum, sed, si fieri possit, eo prorsus tempore aegris adhibenda, cum adhuc illis integra mens et ratio viget⁵.

5. Sacerdos in sacramento extremae unctionis administrando, ex catechismi Romani doctrina, explicet aegro ceterisque praesentibus illius vim et utilitates tum ad animae salutem tum etiam ad valetudinem corporis, si haec ad aeternam gloriam sit profutura⁶. Moneat etiam eosdem adstantes, ut, dum aegrotus inungitur, eum religiosis precibus Deo commendare non desinant⁷.

6. Si, extrema unctione recepta, aegrotus vivat adhuc et in extremis laboret, non deserat illum parochus, sed per se vel saltem per alium sacerdotem idoneum, omnia praestet eidem curae parochialis officia⁸. Domesticos vero serio moneat, ut et ipsi illius curam semper habeant, quaeque corpori vel alendo vel levando vel etiam curando necessaria sunt, ministrare non praetermittant⁹.

Caput VII.

De sacramento ordinis.

Sanctissimus dominus noster Pius IX, tum ab ipso supremi pontificatus exordio, totius orbis episcopis¹⁰ generatim, tum postea speciatim episcopis Italiae¹¹ gravissima sane verbis commendavit, ut nemini cito manus imponerent, sed in ecclesiasticae militiae delectu maiorem usque diligentiam adhiberent; retulitque verba immortalis memoriae Benedicti XIV docentis¹², melius profecto esse „*pauiores habere ministros, sed probos, sed idoneos atque utiles, quam plures, qui in aedificationem corporis Christi, quod est ecclesia, nequidquam sint valituri*“. Hinc monitis, ex purissimo sacrorum canonum fonte tantorumque pontificum corde amantissimo manantibus, pronas aures praebentes, nos, cum reliquis provincialis concilii patribus, haec de sacramento ordinis, quo in sortem Domini vocati solemniter Deo consecrantur, ecclesiaeque mancipantur ministerio, discernenda putavimus.

1. Cum ministri illi probi et vere idonei, de quibus laudati pontifices, Dei donum sint et maximum illud quidem, hinc ante omnia enixe rogandus idem Deus, qui est „*Dominus messis*“, ut huiusmodi operarios mittat in messem suam“, rogandusque saepius, sed praesertim adventantibus sacrarum ordinationum diebus. Ad id tunc fidelem populum

¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. III [Mansi, *Concil.*, t. XXXVIbis].

² De sacram. extremae unct.

³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. II, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 619 D].

⁴ Catech. Rom., hoc tit., § 12; *Rituale Rom.*

⁵ Catech. Rom., *ibid.*, § 9; a. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 8, Mansi, *Concil.*, XXXIV, 94 E].

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. I, [Mansi, *Concil.*, t. XXXVIbis].

⁷ *Ibid.*

⁸ *Ibid.*, cap. II.

⁹ *Ibid.*, cap. IV.

¹⁰ *Encycl. Qui pluribus*, 9 nov. 1846, § *Veram cum nihil sit*.

¹¹ *Encycl. Noctis*, 8 dec. 1849, § *Item vero*.

¹² *Encycl. Ubi primum*, 8 dec. 1740.

¹³ *Law. X. 2.*

parochi omnes opportunis admonitionibus excitent¹. A Domino autem die, qui stata quatuor ieiunii tempora proxime antecedit, nedum solenne illud ieiunium, earum ordinationum causa institutum, significent, sed etiam in propria parochiali ecclesia supplicationes unusquisque pie habeat², ut, Dei sanctorumque ope implorata, tum episcopus in eorum delectu, quibus ordines conferat, Spiritus sancti lumine illustretur³, tum illi, quibus conferendi erunt, tales evadant, quales Dei honor cultusque et ecclesiae utilitas, immo necessitas, calamitosis potissimum hisce temporibus, postulant.

2. Sed et omnis humana cura et cautela adhibenda in electione assumendorum ad ordines. De his praesertim, qui ordinibus sacris initiari desiderant, inquirere et diu multumque investigare debent episcopi, num a Deo legitime vocati, num ea indole, doctrina, gravitate morum et divini cultus studio commendentur⁴, ut certa spes affulgeat, fore ut, tanquam lucernae ardentes in domo Domini, viam salutis gregi fidelium commonstrare, eumque ad opera christianae vitae inflammare queant. Hinc nemini praedicti ordines conferantur, qui non antea, saltem per annum, in seminario commoratus fuerit.

3. Nec tamen satis profuturae episcoporum inquisitiones et investigationes, ni, quorum opera ad id necessario uti debebunt, sincero zelo adjuventur. Fungantur itaque munere suo examinatores, quibus de ordinandorum genere, persona, aetate, institutione, moribus, doctrina et fide inquirendi et cognoscendi negotium⁵ ab ordinario demandatum fuerit. Fungantur pariter, qui testimoniales, ab iisdem ordinandis afferendas, exarabunt litteras seu de studiis, seu de vita et moribus, seu de frequentia doctrinae christianae et congregationis clericorum et sacramentorum poenitentiae et eucharistiae. Caveant tam isti quam illi, ne amore vel odio, ne gratiae quorumlibet ineundae vel offensionis vitandae causa, a veritate et aequitate vel minimum deflectant. Intentos unice habeant mentis oculos ad Dei gloriam ecclesiaeque utilitatem et decus. Si secus fecerint, et tam grave negotium suae fidei commissum non omni gesserint religione, sciant, se malorum omnium, quae inde christianae reipublicae obveniant, apud tribunal supremi iudicis debitas poenas persoluturos.

4. Prima tonsura non initiatur, qui non calleant fidei rudimenta, quique legere et scribere nesciant⁶; nec minoribus ordinibus, qui latinam linguam non intelligant⁷, quosque in studiis, pro aetate cuiusque et tempore, ex quo scholas frequentant, haud satis profectus constitierit; nec subdiaconatu et diaconatu, qui in litteris et philosophicis et, aliqua saltem notabili parte, etiam theologicis disciplinis non sint competenter instructi; nec presbyteratu tandem, qui insuper diligenti examine idonei non comprobentur ad populum docendum, ea potissimum, quae sciri ab omnibus necessarium est ad salutem, ac sacramenta recte administranda⁸, quique propterea, quantum fieri poterit, theologiae, saltem moralis, cursum non expleverint. Ceterum, omnes provehendi ad ordines de eorundem ordinum natura, dignitate, vi ac muneribus discutiantur, in primis curaque peculiari oportet. Regulares ipsi, iuxta Tridentini

concilii statuta, „sine diligenti episcopi examine non ordinantur.“¹

5. In conferendis ordinibus, maioribus praesertim, serventur, quantum fieri poterit, temporum interstitia, nisi episcopo, inspecta ecclesiae suae necessitate et utilitate, aliud magis expedire videatur². Neque plusquam duo una simul ex minoribus conferantur, in gravis momenti ratione aliud suadeant.

6. Nemo initiandus tonsura et ordinibus minoribus, qui per triduum, nec maioribus, qui per dies decem in semoto aliquo loco spiritualibus exercitationibus non ante vacaverit, duce ac moderatore religioso viro, earum usu perito, quem episcopus in primis probavit³. Qui id neglexerint vel in eo pio opere minus religiose se gesserint, repellantur omnino a sacra ordinatione⁴. Ne regulares quidem ad subdiaconatum promoveantur, si, praeter expressam suorum superiorum fidem de solemnibus per eos emissa regulari professione, attestationem etiam de praeviis exercitiis spiritualibus peractis ipsi per se non exhibeant⁵. Spiritualibus tandem exercitationibus per decem dies vacent clerici omnes, sacrarum disciplinarum cursum in scholis incepturi, ut cognoscant an vere a Domino ad eum statum vocentur, ad quem illiusmodi studiis sese comparare intendunt.

7. Ne ad sacros ordines promovendi, temporali sollicitudine a spiritualibus postea distrabantur⁶, neve ullo unquam tempore, cum clericalis status dedecore, vel mendicare vel sordidum quid exercere cogantur, provideant omni cura episcopi, ut beneficia, quae ipsis secundum canonicas sanctiones in titulum assignabuntur, vel capellaniae aut pensiones ecclesiasticae aut patrimonialia, quae, suadente ecclesiae necessitate sive commoditate, assignari permittitur, talia reapse sint, ut inde tantum annui proventus certo sit rediturum, quantum ad honestam sustentationem, iuxta cuiusque dioecesis synodalem taxam, sufficiat.

8. Hortamur tandem in Domino parochos usque etiam atque etiam commendamus, ut quamplurimos possunt pueros, praesertim pauperes, bona indole praeditos, qui spem afferant, sacris initiatos, ecclesiae ministros utiles fore, ad clericalem vitae normam, pro paterna caritate, accurate erudiant litterasque etiam doceant; idque potissimum erga eos praestent, qui ob inopiam aliamve causam, ab aliis probatis viris commodius diliguntur, ut instrui non possunt. Cum autem expedire videtur, singulorum mores ac in studiis progressum episcopo significent, ut suo tempore vel inter seminarii alumnos cooptati vel alia quacumque via adiuti, pro aetatis ratione proque ingenii captu, studiis gravioribus dare operam queant⁷.

Caput VIII.

De sacramento matrimonii.

Licet praestantior matrimonii statu virginitas sit, maioremque in se perfectionem ac sanctitatem contineat⁸, tamen et matrimonium ipsum, utpote magnum sacramentum, sancta res est⁹, ac propterea

¹ Ibid., c. 12.

² Ibid., c. 11.

³ S. Car. Borr., conc. prov. IV [part. II, c. 7, Mansi, XXXIV, 285 B].

⁴ Alex. VII, constit. *Apostolica*, 7. aug. 1662; a. congr. ep. et reg., encycl. 9 oct. 1662, in ass. Inq. XI; et a. congr. conc. encycl. 1 febr. 1710, in ass. Clem. XI, apud Lambertin., *Instit.* CIV.

⁵ Conc. Rom., tit. XXI, cap. 1, [Mansi, Concil., XXXIV, 1890A].

⁶ Conc. Trid., sess. XXI, c. 2, *de reform.*

⁷ S. Car. Borr., conc. prov. IV [part. II, c. 7, Mansi, Concil., XXXIV, 281 C].

⁸ Catech. Rom., de sacram. matrim., § 12.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 10, *de reform. matrim.*

¹ S. Car. Borr., conc. prov. II [part. I, decr. 22] et IV, [part. II, c. 7, Mansi, Concil., XXXIV, 112 C et 281 A].

² Ibid. et conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc. tit., cap. III, [Mansi, Concil., t. XXXVII^{no}].

³ S. Car. Borr., conc. prov. II et IV [Mansi, Concil., XXXIV, l. c.].

⁴ Pius IX, encycl. cit. *Noctis*, § *Item vero*.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 7, *de reform.*

⁶ Ibid., c. 4.

⁷ Ibid., c. 11.

⁸ Ibid., c. 14.

sancte per omnia tractandum. Ut huiusmodi effectus, ex quo christianae societatis bonum tantopere pendet, obtineatur, haec statuuntur.

1. Nullam non diligentiam adhibeant parochi in iis omnibus pro conditione locorum et personarum explicandis, quae de catholicae matrimonii doctrina a Tridentino praesertim concilio et catechismo Romano traduntur. Edoceant in primis, vim et naturam matrimonii in nexu illo et vinculo proprie consistere, quo vir et mulier per mutuum de praesenti consensum obligantur, quodque coniunctionis vocabulo significatum est in definitione, quam idem catechismus a communi theologorum sententia est mutuatus. Edoceant, matrimonium non ab hominibus inventum, sed a natura¹, immo a Deo naturae auctore, ut sacrae utriusque testamenti paginae² declarant. Et illud quidem, ut naturalis coniunctio est, ad propagandum humanum genus ab initio institutum³; at deinde, ut populus ad veri Dei et salvatoris nostri cultum et religionem procrearetur et educaretur, eique in coniunctione illa signum daretur arctissimae illius necessitudinis quae Christo cum ecclesia intercedit, ad sacramenti dignitatem evectum. Evectum vero ita, ut in christianorum coniugio sacramentum a contractu iam nunquam separare liceat. Tradant insuper et incalcent parochi, matrimonium, etiam quatenus naturae est officium, perpetuum et indissolubile esse, at multo magis quatenus est sacramentum, illiusque vinculo duos tantummodo, iuxta divina verba, copulari et coniungi⁴. Insinuent tandem, ad hoc, ut matrimonium legitimum sit, prorsus requiri, ut inter contrahentes nullum, praesertim dirimens, adsit impedimentum, non solum ex illis, quae a naturali vel divino iure inducuntur, sed ex aliis etiam, quae ab ecclesia, pro sapientia sua et paterna erga filios suos sollicitudine, convenientissime statuta fuere; ipsam vero ecclesiam non adventitio, ex tacito vel expresso saecularis potestatis consensu, sed iure proprio et originario potuisse haec impedimenta dirimentia, quae scilicet matrimonii vinculum afficiunt, statuere, immo potuisse ipsam solam⁵; causas tandem matrimoniales, quae videlicet ipsum matrimonii vinculum respiciunt, pertinere, et quidem omnes, ad solos iudices ecclesiasticos⁶.

2. Ad praxim vero quod attinet, hortentur iidem parochi iuvenes, ut in contrahendis nuptiis serio cogitent, vere se non humanam aliquam rem, sed divinam⁷ aggredi; esse propterea sibi causas proponant, quae sanctorum filios decet, vel quae saltem matrimonii sanctitati non repugnent⁸. Nichil, ignavis, nedum rationaliter invitae et reluctantis parentibus et iis in quorum fide et potestate sunt, statuunt⁹. Pias ad Deum fundant preces, ut de re tam gravi deliberantibus adsit. Corripiant etiam efficacibus verbis parochi eorum morem, qui illicitis amoribus viam sibi ad nuptias sternunt, vel qui iam matrimonio iuncti adulterinae, ex quibus tot tantaque mala generantur, foveant affectus. Exponant tandem saepius varia et gravissima virorum uxorumque munera et officia, non erga se invicem, seu erga liberos, quos Dei dono susceperint, ad eaque omnia accurate implenda vehementissime

hortentur excitentque. Quod exequantur maxime erga nobiles divitesque, quos praeceteris et vivere, et prolem instituire ac educare ad normam vere catholicam necesse est. Illis student persuadere ante omnia, fidem aperta fronte profitendam, non erubescendum evangelium publicoque religionis actus, et natos mature ad haec eadem consuefaciendos. Quae officia a nonnullis eorum negligi, non sine maximo animi dolore, patres provincialis synodi propriis oculis conspiciere coguntur. Corrigendae potissimum ac sanctificandae familiae, ac in primis magis conspicuae, ut societatis non solum ecclesiasticae, sed etiam civilis et politicae malis efficax remedium afferi possit.

3. Licet mutuae futuri matrimonii promissiones seu sponsalia, etiam remotis arbitris, valida sint¹, optat tamen provincialis synodus, ut coram parcho et testibus ea contrahantur. Parochus autem, antequam sponsores consensum excipiat, inquirat diligentissime de iis omnibus, quae in rituali Romano² adnotantur; praesertim vero, an aliquod sit inter eos impedimentum canonicum, et an fidei rudimenta calleant³; cuius rei ab ipso periculum fiat. Sponsalibus vero initis, hortandi ab eodem gravi oratione et ipsi sponsi, ne in eadem domo cohabitent, vel soli maneant⁴, et eorum parentes, ne omnino id permittant, antequam matrimonium rite in ecclesia celebretur.

4. Ex Tridentini concilii decreto⁵ matrimonium praecedere debent denuntiationes, ut, si quae forte existant impedimenta, detegantur. Quoad illarum tempus, locum, modum, numerum causasque eas interrumpendi vel prorsus omittendi vel repetendi, serventur in primis praescripta in rituali Romano⁶. Meminerint vero parochi, non ante esse faciendas, quam contrahentes ipsi per se petierint⁷, vel haberi consenserint, vel, si in diversis parochiis incolant, de hoc consensu per litteras testimoniales alterius parochi constiterit⁸; nec item antequam ab ordinario vel eius vicario generali authenticum testimonium reportent de libero eorundem contrahentium statu. Quod testimonium (ad praevendendum meliori, quo fieri possit, modo polygamiae gravissimum regimen, aliaque incommoda haud minus declinanda) referant omnino non solum vagi, milites, exteri et ii, qui extra dioecesim per notabile temporis spatium morati sint, sed omnes etiam cives ac in dioecesi habitantes, iuxta laudabilem consuetudinem et institutum in plerisque provinciis dioeceseibus iam invalens: hoc tamen semper discrimine, ut testes, qui inducantur pro civium ac dioeceseim colentium matrimoniis contrahendis, examinari possint vel in curia ordinariarum vel alibi, sive a vicariis foraneis sive ab aliis spectatis et idoneis viris ab episcopo deputandis; testes vero pro contrahendis matrimoniis ceterorum, quos supra memoravimus, semper in dicta curia examinari debeant. In quibus autem civitatis examinibus servanda semper instructio sacrae congregationis universalis inquisitionis, iuxta eius decretum coram Clemente X editum⁹.

5. Meminerint insuper parochi, sibi prorsus facultas

¹ Catech. Rom., ibid., § 8.

² Ibid., § 9.

³ Genes. I, 27-8; II, 18, 20; Matth. XIX, 6.

⁴ Catech. Rom., ibid., § 18.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, in princip.

⁶ Conc. Trid., ibid., c. 4; Plan VI, constit. *Auctoritas Adii*, [28. aug. 1794], prop. 60 et 61, [Mansi, XXXVIII, 1878-4].

⁷ Conc. Trid., ibid., c. 12; Ritus apostolicus Pii VI ad episcopum Neapolitanum, 16 sept. 1788.

⁸ Catech. Rom., loc. cit., § 11.

⁹ Ibid., § 12.

¹ Lamberini, Instit., XLVI, n. 12.

² De sacram. matrim., in princip.

³ S. Car. Borr., conc. prov. V, (part. III, c. 18, Mansi, Concil., XXXIV, 480 B); Bened. XIV, constit. *Alti sermone*, 7 febr. 1742, § 11.

⁴ Conc. prov. Rav. de Ravera, hoc tit., cap. VI, [Mansi, Concil., XXXV, 684 B]; Ritus Rom., de nuptiis.

⁵ Sess. XXIV, c. 1, de reform. matrim.

⁶ Hoc tit.

⁷ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. II, [Mansi, Concil., t. XXXVIbis].

⁸ Ibid., § 11. ⁹ 21 aug. 1870.

tatem esse interdictam vel unam tantam ex praefatis denuntiationibus remittendi¹. Ipsi episcopi, quibus facultatem super his dispensandi Tridentinae leges² reservant, eadem non utentur, si gravis et legitima causa omnino adsit³. Separandi autem statim et, servata iudicii forma, acriter puniendi, qui matrimonium contracturi, nulla ipsius denuntiatione praegravata, parochum adeant vel, deesse arceant, et coram eo, licet reluctante, et duobus testibus coniugium inire ausi fuerint. Testes ipsi severa animadversione plectendi⁴.

6. Sed frustra sacri canones matrimonia promulgari mandant, nisi fideles ad aperienda impedimenta, quae noverint, teneantur. Revelent itaque omnia, etiam secreta et dubia, vel quae probari non possint. Feriendi vel ipsa excommunicatione et qui dolose reticuerint, et qui e contra confictum aliquod impedimentum non exhorruerint⁵ malitiose obficere. Ne autem eadem haec impedimenta matrimonii ex ignorantia reticere contingat, haud omittant parochi aliquoties, facili sermone et methodo, ea quotannis populo exponere.

7. Denuntiationibus factis vel obtenta ab ordinario dispensatione, aliisque expletis quae iure pro personarum ac circumstantiarum qualitate explenda sunt, si nullum opponatur impedimentum legitimum, ad matrimonium procedatur, eo scilicet modo usque ex necessitate praesentibus, de quibus Tridentinum concilium⁶ et rituale Romanum. Celebraretur autem, quantum fieri poterit, per ipsum parochum⁷, non per alium, et in parochiali ecclesia, non in oratoriis sive privatis sive publicis, et mane, non de prandio, nisi ex legitima causa aliter fieri episcopus concesserit⁸. Quandonam vero in coniugii celebratione nuptialis benedictio adhibenda sit, quae omittenda, quibus et a quo elargienda, praescribitur in eodem ritu Romano, eiusque praescriptionibus standum edicimus, hortantes simul cum Tridentinis patribus⁹ et decessoribus nostris¹⁰ sponsos, ut, antequam contrahant et benedictionem recipiant, peccata sua diligenter confiteantur, ac postea intra missam ad sanctissimae eucharistiae sacramentum pie accedant.

8. Moneant parochi populum, quod, licet feriatis etiam temporibus, matrimonia, iure saltem communi, contrahi possint, tamen vel ipsae ecclesiae solemnitates tunc inhibentur¹¹; multo magis sponsae tractio cum comitatu et plausu et nuptialis convivium et cantus et quaecumque alia signa laetitiae¹². At extra ea quoque tempora nuptias christiana modestia et honestate celebrandas, inculcent¹³, nihilque in illis procaz, nihil turpe aut indecorum admittendum. Qui autem tempore feriato matrimonium contraxerit, meminerint teneri, tempore illo exacto, sistere se parochi ad nuptialem benedictionem obtinendam.

9. Cum casus haud desint, quibus debeant matrimonia permitti conscientias vulgo nupcupata, quae scilicet, omissis ex indulto denuntiationibus, coram parochi vel alio sacerdote, ad id legitime delegato, et duobus testibus familiarissimis, secreto,

ad evitanda hominum dicitur aliaque molestia, quas facile subirent coniuges, incedant, maximam cautionem adhibeant episcopi, ut de libero contrahentium stata certiores fiant, utque proles ex his matrimoniis nascitur et quamprimum baptizetur et rite educetur, et nullum sive in legitimorum natalium probatione sive in his, quae ad vitae sustentationem et a vitae haereditatis possessionem pertinent, detrimentum accipiat¹. Observent propterea et executioni mandent et ipsi et ceteri, qui iisdem matrimoniis incedunt suam quomodoocumque operam dabunt, omnia, quae in apostolicis Benedicti XIV litteris² continentur.

10. Grave semper peccatum est profecto concubinatus, gravissimum et huic magno sacramento maxime iniuriosum, si de uxoris agatur. Quare, ut tantum dedecus ab huius provinciae finibus propulsetur, omnibus concubinariis, sive coniugatis sive solutis, sive maribus sive feminis, cuiuscumque status et conditionis existant, poenas sacrorum canonum ac praesertim Tridentini concilii³, citra ullam veniae spem, episcopi indignant. Nec, iuxta monita sanctissimi nostri pontificis Pii IX⁴, desint et ipsi et ipsae in animarum regimine auxiliantes, in id, inter alia, curas omnes convertere, ut fideles maximum illius tanti sceleris, cum aliorum scandalo fere semper coniuncti, horrorem concipiant.

11. Si quae autem mulieres, abiecto pudoris freno, eo protervitatis⁵ progressae fuerint, ut se prostituere et meretricium facere non vereantur, poena carceris, exilii aliaque, pro culpas et scandalum mensura, arbitrio ordinarii puniantur, ne pravo exemplo alias inficere et contaminare possint.

PARS TERTIA.

De cultu divino.

Caput I.

De sacrificio missae.

Cum maledictus in sacris litteris vocetur¹, qui facit opus Dei negligenter, nullumque aliud opus adeo divinum sit, quam laetiticum, eucharisticum, impetratorium et propitiatorium missae sacrificium, in quo idem ille Christus continetur, et Deo patri in odorem suavitatis incremente offertur, qui in arboris semel se ipsum oruente obtulit: provincialis synodus, ut in celebratione tam tremendi mysterii non solum ea vitentur, quae ab eius dignitate sunt aliena, sed insuper debitus honor et cultus, ad Dei gloriam et fidelis populi aedificationem, eidem praestetur, haec statuenda censuit.

1. Nullibi, quam in ecclesiis quae saltem sint benedictae, vel oratoriis ad divinum tantum cultum dicatis, quae ordinarius designaverit² et visitaverit, missa celebretur, sub poena suspensionis aliaque ad eiusdem ordinarii arbitrium³. Tempus autem celebrationis, excepta nocte Nativitatis Domini, ab aurora ad meridiem metiatur⁴; tertia tamen horae parte ante auroram itemque post meridiem permisa⁵. Nemini horum limites excedere liceat, nisi speciali apostolicae sedis privilegio; quo tamen ad-

¹ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. II, [Manus. Concil., XXXV, 626 C].

² Sess. XXIV, c. 1, de reform. matr.

³ Bened. XIV, constit. Satis vobis, 27 nov. 1741, § 5.

⁴ Bened. XIV, de syn. dioecese, lib. XII, cap. VI, n. 2.

⁵ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VIII, [Manus. Concil., t. XXXVI¹⁰⁰].

⁶ Sess. XXIV, c. 1, de reform. matr.

⁷ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. IV, [Manus. Concil., XXXV, 626 E].

⁸ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. I, [Manus. Concil., t. XXXVI¹⁰⁰]; a. Car. Borr., conc. prov. II et III.

⁹ Sess. XXIV, c. 1, cit.

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. VI, [Manus. l. c.].

¹¹ Rituale Rom. ¹² Ibid. ¹³ Ibid.

¹ Bened. XIV, de syn. dioecese, lib. XIII, cap. XXIII, n. 12.

² Constit. Satis vobis, 27 nov. 1741.

³ Sess. XXIV, c. 8, de reform. matr.; Conc. prov. Rav. de Ravere, de meretric. et concubina, cap. II, [Manus. Concil., XXXV, 648 A]; conc. prov. Rav. Buoncompagni, eod. tit., cap. III, [Manus. Concil., t. XXXVI¹⁰⁰].

⁴ Encycl. Nostre, 6 dec. 1849, §. Ceterum in his omnibus.

⁵ Jerem. XLVIII, 10.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observandis et vitand. in celeb. missae.

⁷ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. I, [Manus. Concil., XXXV, 626 D].

⁸ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. I, [Manus. l. c.].

⁹ Lambertini, Inst. XIII, n. 5, et XXXIV, § 2.

modum parce erit utendum, vel nisi gravis adit causa, A exempli gratia solemnitate vel dandi viaticum.

2. Vestes sacrae et ornamenta tum altaris in quo sacrum offertur, tum sacerdotum offerentium, sint omnino pura et munda¹, praesertim corporalia et purificatoria². Nec obliviscenda hic sacrae congregationis rituum decreta³ quoad prohibitionem gossipii in sacra suppellectile. Calices ex metalli genere iure permisso adhibeantur eoque pretiosiori, quo per facultates licuerit⁴. Eorum crater intrinsecus itemque patena, qua parte sacrae hostiae supponitur, obducto auro semper nitescant. Vult autem ac distincte praecipit provincialis synodus, ut haec sacra suppellex sit, iuxta rei qualitatem et exigentiam, vel unctione consecrata vel piis precibus benedicta⁵.

3. Curandum sedulo, ut sacrificii materia illius sanctitati apprime respondeat. Qui ineptam vel quomodocumque interdictam scienter apponere vel adhibere praesumpserit, severioribus poenis puniatur.

4. At sacerdotes praesertim oportet sint tremendo ministerio congruenter dispositi. Vagi, ignoti vel peregrini, cum prudens dubium haberi possit, an sint uspiam publice criminosi, et aliqua innodentur irregularitate atque censura, immo an vere sint sacerdotes, a sacro conficiendo, etiam in ecclesiis cuiusvis ordinis regularium⁶, prohibeantur, nisi ordinarii sui⁷, vel, si regulares sint, sui superioris commendatitias litteras ab episcopo vel eius vicario generali recognitas et approbatas attulerint.

5. Presbyteri vero, quibus sacrum operari fas est, commendentur in primis ore et habitu exteriori, qui ecclesiasticam simplicitatem modestiamque gravitati coniungat. Qui urbes et suburbia et oppida incolunt, integra talari veste nigri coloris⁸ induti sint, cum rem divinam facturi ad sacrarium accedunt. Reliquis talarem vestem sine manicis vel saltem dimidiatam sumere in sacrario permittitur; quas propterea ii, ad quos spectat, comparare properabunt ac, ut in promptu semper habeantur, efficient. Gravioribus poenis ordinarii arbitrio plectendi, qui aliusmodi habitu celebrare praesumpserint.

6. Sed praecipue interiorem cordis munditiam⁹ et puritatem Dei sacerdotes induant necesse est. Hinc hortamur, ut octavo saltem quoque die poenitentiae sacramento peccatorum maculas eluere studeant. Nec, quantumvis contriti sibi videantur, sine sacramentali confessione ad altare accedant, si, quod absit, alicuius mortiferae noxae conscientia extimulentur. Quod si confessarii copia deficiat, et necessitas urgens eos celebrare compellat, confiteantur quamprimū¹⁰.

7. Colligant se sacerdotes missam celebraturi, et orantes precesque ab ecclesia propositas pie recitantes mentem in tanti mysterii cogitationem defigant¹¹. Sacris vero vestibus induti cum nemine

colloquantur, oventesque ab omnibus, quibus distrahi possint, haud e sacrario exeant, nisi cum ad altare erit eundem, quod tunc graviter et modeste fiat¹².

8. Ritus et caerimonias, in celebratione missae ab ecclesia institutas et approbatas, servent ad amantissimum sacerdotum¹³. Omnia clare et distincte legant, omnia accurate et diligenter agant; et ne minimum quidem apicem vel addere vel omittere vel quomodolibet immutare praesumant. Hinc, non solum ad altare prima vice accessuri, sed reliqui etiam sacerdotes, quos minus perite celebrare notum fuerit, ritibus et caerimoniis erunt diligenter instituendi¹⁴. Fugienda autem nimia prolixitas, ita ut missa horae dimidium non excedat; at multo magis nimia festinatio, ut tertiam horae partem non exaequet¹⁵. Qui citius absolverit, sciat a celebratione se suspendendum¹⁶.

9. In hoc autem maxime elaborent huius provinciae episcopi, ut, iuxta Tridentinae synodi decreta¹⁷, in sua cuiusque dioecesi e medio tollantur quae avaritia, idolorum servitus, fortasse invenerit, id est „cuiusvis generis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro missis novis celebrandis datur, nec non importunae atque illiberales eleemosynarum exactiones potius quam postulationes aliaque huiusmodi, quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt“. Contendant iidem sacri antistites, ut omnia serventur, quae tum ab Urbano VIII, Innocentio XII aliisque summi pontificibus, tum a sacris Urbis congregationibus quoad missarum stipendia statuta fuere, quaeque Benedictus XIV¹⁸ collegit ac luculenter illustravit.

10. Satagent insuper, ut, qui munus assumpserint missae, cuiuscumque generis sint, celebrandi, numerum, tempus locumque a testatoribus sive ab eleemosynarum oblatoribus statutum, exacte servent. In quum finem, praeter tabellam, missarum perpetua offera exhibentem, iubeant, a sacrariorum praefectis comparari libros, in quibus et eadem et alia onera, obvenientia in dies, diligenter adnotata appareant; appareatque simul illorum omnium implementum, propria celebrantis manu signatum.

11. Divini sacrificii naturam, excellentiam et saluberrimos fructus, nec non rituum illius et caerimoniarum significationes studiose admodum, explicent parochi sibi commissis fidelibus; ac ipso hortentur saepius, omnique argumentorum genere excitent, ut, quam fieri possit, frequentius, et corpore et anime ad veram pietatem composito, eidem interesse velint. Illos in primis moneant parochi, ut, audito¹⁹ aeris campani signo, quo ad sacrum vocantur, unusquisque conscientiae suae latebras diligenter excutiat, et, si mortalis peccati sibi conscius extiterit, doleat ex animo, et supplex a Deo veniam petat. Nemo autem missam audiens, in foribus ecclesiae vel extra subsistat²⁰, nisi necessitatis causa; et quo tempore a sacerdote confessio dicitur et graviora missae mysteria peraguntur, sint omnes flexis genibus²¹. Ne ita prope ad altare

¹ Conc. prov. Rav. habitum a b. Raynald deoan 1811, rubr. VIII, [Mansi, Concil., XXV, 454 B].

² S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 5, Mansi, Concil., XXXIV, 19 D].

³ Decret. general. 15 maii 1819, confirm. 18 eiusdem mensis.

⁴ S. Car. Borr., conc. prov. I cit.

⁵ Lambertin., *Instit.* XXI.

⁶ S. Car. Borr., conc. prov. III; a congr. concil., 17 nov. 1804, apud Lambertin., *Instit.* XXXIV, § 1.

⁷ Conc. Trid., sess. XXII, decr. cit. de observand. etc., ac sess. XXIII, c. 16, de reform.; Conc. prov. Rav. habitum a b. Raynaldo, 1811, rubr. IX, [Mansi, Concil., XXV, 454 B]; Lambertin., *Instit.* et § cit.

⁸ Lambertin., *ibid.*, § 4.

⁹ Conc. Trid., sess. XXII, decr. cit.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XIII, c. 7; Conc. prov. Rav. de Buvère, hoc tit., [Mansi, Concil., XXXV, 625 B].

¹¹ Conc. prov. Rav. Buoconpagni, hoc tit., cap. V, [Mansi, Concil., t. XXXVI¹⁸]; a. Car. Borr., conc. prov. I, [part. I, c. 5, Mansi, Concil., XXXIV, 19 D].

¹² Conc. cit. Buoconpagni, eod. tit., cap. IV [Mansi, Concil., t. XXXVI¹⁸]; a. Car. Borr., conc. prov. I, [Mansi, l. c.].

¹³ Conc. Trid., sess. XXII, decr. cit. de observand. etc.; conc. prov. Rav. de Buvère, hoc tit., cap. II, [Mansi, Concil., XXXV, 624 D].

¹⁴ S. Car. Borr., conc. prov. I, [p. II, c. 5, Mansi, Concil., XXXIV, 20 A].

¹⁵ Lambertin., *Instit.* XXXIV, § 5, n. 80; Conc. prov. Rav. de Buvère, hoc tit., cap. IV, [Mansi, Concil., XXXV, 625 A].

¹⁶ Lambertin., *Instit.* cit. § 6, n. 82.

¹⁷ Sess. XXII, decr. cit. de observand. etc.

¹⁸ *Instit.* LVI.

¹⁹ Conc. prov. Rav. Buoconpagni, hoc tit., cap. III, [Mansi, Concil., t. XXXVI¹⁸].

²⁰ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 6, Mansi, Concil., XXXIV, 21 D].

accedant, ut indecorum sit et sacerdos perturbetur. ¹ A Nemo prius discedat, quam sacerdos evangelium, quod post benedictionem dicitur, absolvit.²

12. Hortentur tandem frequenter iidem parochi populum, ut in sua parochia festis diebus missam audire non omittat³, moneantque eum diligenter, debere unumquemque, ut a sacra Tridentina synodo traditum est⁴, in parochiam suam, ubi commode id fieri potest, convenire ad audiendum verbum Dei.

Caput II.

De observatione festorum.

Maximo afficimur dolore, dum dies dominicae et festos de praecepto, „qui ad divina beneficia recolenda debitoque honore sanctis tribuendos“⁵ sunt instituti, non ea qua decet veneratione observari, immo variis modis iisque omnibus sane lugendis, violari videmus. Huic tanto malo remedium pro viribus adhibere cupientes, decernimus:

1. Invigilant attentae, quantum verbo et auctoritate valent, adlaborent episcopi provinciae nostrae, ut in sua cuiusque diocesi omnes fideles devote religioseque praedictos dies celebrent, et quo temporis spatio concluduntur, id est a media ad mediam noctem, ab iis omnibus abstineant, quae sacrorum canonum iure summorumque pontificum constitutionibus prohibentur. Neminem propterea servilia opera iis diebus aggredi patientur, puniantque pro culpae modo refractarios. Quod si quis vera, non iam simulata et consulto quaesita, necessitate prematur, detur tunc quidem illi manus operi admovere, at solum postquam ab ordinarii sui vicario generali vel alii ab episcopo deputandis licentiam in scriptis obtinuerit.

2. Iisdem illis diebus divino cultui dicatis cessent iudiciales actiones, sive criminales sive civiles, praeterquam in casibus a iure expressis⁶; apothecae et operariorum officinae clausae maneant, cum iis tamen ob necessitatem publicam exceptionibus et quoad modum, horas et dies limitationibus, quas singuli episcopi apposito edicto singillatim determinabunt.

3. At dies festos tum plene et perfecte celebramus, cum non solum cessamus a corporis laboribus et negotiis, sed etiam pietatis et religionis officia insuper Deo praestamus. Qua de re hortamur in Domino omnes Christi fideles, ut iisdem diebus non solum sacrosancto missae sacrificio, ad quod sub gravi tenentur, devota animi attentione intersint, sed et sacramenta, ad animae vulnerum curationem instituta, frequentent, sacras conciones et catecheses diligenter audiant, in precibus divini-que laudibus perolvendis assidui sint, eleemosynam pauperibus largiantur, aegrotos visitent, moerentes quique dolore afflicti iacent, pie consolentur⁷, aliaque his similia misericordiae et religionis opera exercent⁸.

4. Prohibemus districto patere theatra, et comaedias ibi et alia scenica agi; non solum in Quadragesima, Adventu et singulis per annum sextis feriis, utpote pretiosa Christi morte sacratis, sed etiam in vigiliis praecipuarum solemnitatum, Pentecostes videlicet, Sanctorum Omnium, Assumptionis

beatae Mariae virginis, sanctorum apostolorum Petri et Pauli et primarii singularum civitatum ac dioecesium patroni. Quoad alia publica spectacula et oblectamenta, episcoporum erit iudicare in singulis casibus, permitti possint necne, quibusque potissimum diebus et horis. Choreae, vulgo *Festini vel Feste di ballo*, vetitae semper festis diebus.

5. Cum, ex iisdem diebus festis diligenter cultis, ad reliqua legis iussa servanda facilius adducantur fideles⁹, hinc ut ab omnibus potissimumque a patribus familias ita reapse colantur, instent cura peculiarissima parochi. Commemorent, capta occasione, et amplificent commoda atque utilitates, quae ex eo cultu dimanant; nec non graves minas et supplicia, quae reservantur festorum violatoribus, iis praesertim, qui tali tempore non solum ea temere faciunt, quae animum a divinum studio avocant, quaeque vetantur hac una tantum de causa, sed ea admittunt in super, quae per se mala sunt et a Dei amore nos prorsus coniungunt¹⁰. Ante omnia vero parochiarum moderatores fervidas effundant preces, ut Dominus corda omnium in dierum suorum observantiam pro misericordia et omnipotentia sua inclinet.

6. Caveant autem iidem parochi ab iis omnibus, quae populum a frequentanda, uti debent diebus festis, ecclesia possunt avertere: videlicet a peragendis sacris functionibus horis vel incommodis vel incertis, a nimia in illis vel prolixitate, quae fastidium generat, vel festinatione, quae aures oculosque offendit, et potissimum a sacrarum rerum incuria, quae insuper parit contemptum. E contra vero nihil omittant, ex quo populum ipsum allici competens est: exactam scilicet diligentiam in cantu et executione rituum et caerimoniarum, concionem, quantum fieri potest, apte compositam ad normam rationemque, quam alibi¹¹ exposuimus, domus Dei decorem, rerumque omnium, quae ad cultum divinum pertinent, nitorem et elegantiam, ornamenta denique magnificentiora in solemnioribus festis¹².

7. Hortamur tandem et pro paterno, quo eos prosequimur amore, obtestamur saeculares magistratus¹³ et civitatum proceres, ut festis diebus ac praesertim primariis, cum ab episcopo vel sacrum vel vespertina officia solemniter celebrantur, omni respectu humano posthabito, ad ecclesiam convenire velint, ut fideles reliqui, eorum exemplo incitati, facilius et ipsi eo conveniant.

Caput III.

De sacrosanctis ecclesiis et oratoriis.

Si iustum et rationi consentaneum est, nos certos quosdam dies habere, quos totos divino cultui tribuamus, Dominumque nostrum, a quo summa et innumerabilia beneficia accepimus, agnoscamus ac veneremur, iustum haud minus est et consentaneum rationi, certa nos quaedam habere loca, eidem cultui et venerationi unice destinata peculiarique modo consecrata. Haec loca, templa videlicet, quae vere sunt tabernaculum Dei cum hominibus et domus orationis, ut quo decet in honore et ipsa habeantur ab omnibus, a nemine autem sacrilego ausu violentur, haec pro consuetudine nostra edicere visum est.

1. Curent episcopi, ecclesiae quaecumque in suis dioecesibus existentes opportune instaurari, vel etiam,

¹ Ibid.

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Boss. XXII, decr. cit. de observand. etc., ac sess. XXIV, c. 4, de reform.; a. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. II, c. 10, Mansi, XXXIV, 248 A].

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 1, Mansi, XXXIV, 187 E].

⁶ Cap. Compendii 8, de fertis [II, 9]; Conc. prov. Rav. Bencompagni, hoc tit., cap. IX, [Mansi, XXXVI, 100].

⁷ Catech. Rom., de III praecip. decal., § 10.

⁸ Conc. prov. Rav. Bencompagni, hoc tit., cap. XVII, [Mansi, XXXVI, 100].

Collecta generalis, tenore XLVII.

⁹ Catech. Rom., loc. cit., § 2.

¹⁰ Catech. Rom., § 22.

¹¹ Part. I, cap. VI, de verbis Dei praedictis, supra col. 204 C].

¹² S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. I, c. 2, et part. III, c. 9, Mansi, XXXIV, 250 B et 480 A].

¹³ Conc. prov. Rav. Bencompagni, hoc tit., cap. XXI; a. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 1, Mansi, XXXVI, 100 et XXXIV, 180 D].

si temporum iniuria collapsae sint, a fundamentis A excitari denuo, ab his, qui ad id iure vel consuetudine tenentur. Altaria ipsa per ecclesias erecta provideant, ut ab his, ad quos ea cura pertinet, in tempore reficiantur, illaque instruantur, suppellectile, quae ad missae sacrificium rite celebrandum requiritur.

2. Cunctis etiam iidem episcopi, ut ab ecclesiarum confinis silla omnia absint, quae cum loci sanctitate et quiete componi nequeunt: ut tabernaculi, tanienae, armentorum stabula et alia huiusmodi: nec impones esse sinant, qui aliquid profani in eas inferre et asseruere quasi in horreo quodam et promptuario ausi fuerint.

3. Hortamur vero in Domino parochos ceteroque ecclesiarum rectores et custodes, ut decori earum et nitori paviter studeant. „*Ne situ, pulchritudine aut alio squalore obsordescant. Altaria, sacras tabulas, imagines ac parietes ipsi perpetuo enitent. Pavimentum saltem octavo quoque die diligenter verratur.*“ Mappae altarium, missis finitis, contegantur atragalis suis.

4. Inscriptiones aut epitaphia, res gestas defunctorum aut virtutes referentia, in quacumque ecclesiarum parte, quamvis obiter, ut in funeribus, non apponantur, nisi ab ordinario approbata fuerint. Ipsi autem non approbent italico conscripta idiomate, quaeque praetera catholicam religionem pietatemque non redoleant.

5. Super omnia autem et verbo et exemplo conmittantur parochi ac ceteri etiam sacerdotes, ut aedibus sacris debitus honor, ab ingredientibus reddatur, nihilque reprehendi possit in eis sive maribus sive feminis, quod a maiestate et sanctitate loci alienum sit. „*Saeculares omnes actiones, vana atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut domus Dei vere domus orationis esse videatur et dici possit.*“ Si qui autem adeo expudoratae frontis fuerint, ut licentiose in templis versari, seseque aliis scandali petram facere non vereantur, hi episcopum divini honoris ultorem sacrilegisque sceleris severum vindicem experientur.

6. In ecclesiarum circuitu ac praesertim plateis et atris non spectacula, non ludi habeantur, neque in earum vestibulis, porticibus, coemeteriis aut prope muros quicquam, vel ad sacrificii aut ipsarum ecclesiarum usum, venale proponatur vel circumferatur. Non comessationes ibi, non comotationes, non mercatus, nec saecularia tractentur negotia; idque praesertim in civitatibus et oppidis. Qui hinc omnibus praescriptionibus contraxerit, noverit se arbitrio episcopi punitum iri.

7. Ne ullis unquam pateant iniuria, templa Dei caute custodienda sunt. Hinc sero, post datum signum salutationis angelicae, omnia, nullo excepto, claudantur, nec reuerentur ante diluiculum, ni iusta causa ab episcopo approbata aliter faciendum suadeat.

8. Criminosos homines ad ecclesias vel loca sacra confugientes, si facinororum a pontificis constitutionibus exceptorum minime rei fuerint, fruantur immunitate, quam iisdem locis antiqui canones tribuerunt. Verum, ad praecedendas lites, mandent episcopi ecclesiarum rectoribus, ut, ruri praecipue,

loci immopis confinia certis iisque patentibus terminis designent.

9. Adhaereat cuique ecclesiae sacrarium, in quo aditu, suppellectilem mundam et nitidam fideliter serrent, nihilque in illis desideretur ex his, quae, ut missam rite per omnia et decenter celebrare queant sacerdotes, opus sunt.

10. Ne, desit unde templorum ornatu divini cultus impensis satisfiat, curent ecclesiarum rectores et curatores, bona ad eas pertinentia recte administrari, iura sibi concedita viriliter in mansuetudine sapientiae defendant, caveantque ne sacri reditus praeterquam in destinatos usus alioque necessarios et utiles conferantur.

11. Quoad oratoria privata, in quibus ex apostolico indulto missa celebratur, haec duo potissimum sedulo agant episcopi: et ut huiusmodi sacella decenter mure extructa sint ac omnia in illis semper apte composita habeantur, quae ad divini sacrificii dignitatem et maiestatem requiruntur; et ut brevium apostolicorum clausulae ad amissim serventur, illaque praesertim, quae vel excipiunt dies, quibus sacrum fieri omnino prohibetur, vel unius tantum, ut plurimum, missae celebrationem unoquoque die concedunt, vel determinant personas, quae ecclesiastico praeepto missae diebus festis audiendae in oratoriis iisdem satisfacere possunt.

Caput IV.

De cantu et musica.

Quod divinorum officiorum dignae celebrationi haud parum conferat ecclesiasticus cantus, experientia maxime compertum est. Per illum, fidelium mentes facilius elevantur in Deum, ardentiusque animi ad pietatem excitantur. Hinc, tam in veteri quam in novo testamento, sacra liturgia cantum admittit: hinc ad cantum vel ipsos laicos fideles excitabat sanctus Paulus. Quare, ut illius et usus bonus promoveatur, et malus vitetur, vel, si quo modo alicubi irrepserit, tollatur, provincialis synodus, praecedentium conciliorum summorumque pontificum constitutionibus inhaerens, haec servanda decernit.

1. Curent episcopi, ut in seminario scholam cantus, qui planus dicitur seu firmus, a Tridentino ipso concilio praescriptam, omnes clerici tempestive frequentent, nec ex facili ad sacros ordines admittant, quos, nulla excusante legitima causa, eam neglectisae vel non satis profectisae compererint.

2. Provideant, ut hi praecipue cantus disciplinam calleant, qui in ecclesiis cathedralibus vel collegiatis antiphonas, gradualia huiusque similia canere in choro debent ex officio; et ut ii eligantur chori magistri, qui in eodem cantu supra ceteros eruditi, praecentoris munus probe exercere valeant. Praevideantur ab his magistris et proponantur canenda, ut cani promptius possint, aliique in cantu praecant, ut dissonantiae vitentur et adstantium non offendantur aures.

3. Ad mansionarii munus non admittatur, qui a duobus in munere eodem peritis ab episcopo deligendis non approbetur, idque in praesentia ipsius episcopi, si ita videbitur.

4. Licet cantus planus rite peractus a piis et doctis audiatur libentius, et alteri, qui harmonicus

¹ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. I. [Mansi, XXXV, 636 C].

² Ibid., cap. IV; s. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. I, c. 17-8. [Mansi, XXXIV, 904-6].

³ S. Car. Borr., ibid.

⁴ Conc. Trid., sess. XXII, decr. de observand. et vitand. in celebr. missae: Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. II. [Mansi, XXXV, 636 D].

⁵ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. III. [Mansi, XXXV, 636 D].

⁶ Greg. XIV, constit. Cum alias novembris, 24 maii 1601; Bened. XIII, constit. Ex quo, 8 iun. 1725; Bened. XIV, constit.

⁷ C. Sicut antiquitus 6; C. Quisquis incensus 11; C. Diffrigid 35; Caus. XVII, quaest. 4.

⁸ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. VI. [Mansi, XXXV, 637 B].

⁹ Ephes. V, 18-9; Coloss. III, 16.

¹⁰ Sess. XXIII, c. 18, de reform.

¹¹ Conc. prov. Rav. de Ravere, de chori magistro, cap. I et II. [Mansi, XXXV, 630 B. C].

¹² Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de mansionariis, cap. I. [Mansi, XXXVI¹⁰].

¹³ Bened. XIV, encycl. Aeternus patris, 19 Apr. 1748, § 4.

seu musicus dicitur, anteforendus sit, utpote aptior ad pios in Deum affectus excitandos: si tamen musicam interdum adhiberi contigerit, adiecto vel non, vocum modulationi organorumque instrumentorum usu, cavendum omnino est, ne quidquam mundani, theatri et lascivi resonet. Instrumenta, quin opprimant et extinguant, regant et corroborent cantum, efficiantque prorsus, ut, sacrum carminum sensu facilius percepto, facilius etiam audientium mentes et abstrahantur a terrenis et ad caelestia rapiantur. Sonus ipse organorum, quando sine ullo cantu adhibetur, sit simplex, gravis, pius et ab omni profana melodia alienus. Si contra haec statuta deliquerint musicae magistrae organorum pulsatores, fiducinae et cantores, cohibeant illos episcopi.

5. Invigilandum insuper, ne quidquam detrahat, vel pro libito immutetur ex iis, quae in sacris officii cani debent, et etiam extra eadem officia, ne quidquam in ecclesia cantetur, quod approbatum non sit. Cantus verpiculo diomate vel nunquam, vel admodum raro et non sine ordinari licentia, audiatur.

6. Si necessitas urgeat, admittantur utique ad pulpitum etiam laici cantores: at excludendi prorsus publicis vitis foedati, inque prae ceteris eligendi, qui studiosae et devote munus sibi commissum sint impleturi.

Caput V.

De cultu sanctorum et veneratione sacrarum reliquiarum et imaginum.

Sanctos, uti nostros intercessores, invocandos, ipsos ipsorumque sacras reliquias venerandas et colendas, imagines quoque eorundem et multo magis Christi deiparaeque Virginis debito honore afficiendas esse, catholica et apostolica ecclesia iam a primaevis temporibus semper tenuit. sancti patres unanimiter docuerunt et decreverunt sacrae synodi, etiam oecumenicae, ac praesertim Tridentina, quae insuper anathemate percussit, qui contrarium docere unquam ac sentire ausi fuerint. Nos hae doctrinis et definitionibus tota mente et corde adhaeremus. Sed quoniam pastorale, quod gerimus, munus omnino postulat, ut sanctorum sacrarumque reliquiarum et imaginum verum cultum et legitimum promoveamus, falsum vero et illegitimum, quantum in nobis est, eliminemus, haec propterea, quae sequuntur, edicimus.

1. Curent in primis animarum rectores, ut sanctorum reginae ille hyperduliae cultus alacritate summa a christiano populo exhibeatur, quem tantopere commendat ecclesia, quemque postulat praecellentissima divinae maternitatis dignitas, tum virginis tantae tantaeque apud Deum gratiae benignissima in omnes homines, etiam peccatores, voluntas et inexhausta misericordia. Studeant imbuere, vel ab ipsa prima aetate, fidelium omnium pectora filiali dilectione et fiducia et observantia erga illam beatissimam matrem. Satagant festivitates illius devote celebrari; confraternitates sub diversis titulis in eius honorem institutas, prout prudentia suggererit, erigi curent; pia exercitia, uti quotidianae preces quae toto mense maio peragi solent, publica et privata rosarii recitatio et alia huiusmodi, aut introduci consentur aut iam introducta stabiliter provehantque.

¹ Conc. Trid., sess. XXII, decr. de observand. et vitand. in celebr. missae.

² Conc. Rom., tit. XV, cap. VI, [Mansi, XXXIV, 1876 C].

³ Conc. Nicaen. II, [Hard. IV, 455 A, B].

⁴ Sess. XXV, de invoc., vener. et reliq. sanctorum et sacr. imag.

2. Praecipua autem cura iidem moderatores animarum contendant, ut inter ceteras Dei genitricis praerogativas conceptum eius prorsus immaculatum, cui iam peculiariter sacra et devota est haec provincia, christiani omnes singulari amore, veneratione et cultu iugiter prosequantur.

3. Promovendus etiam studiose sanctorum angelorum cultus. Ipsi praestantissimi omnes natura, et tamen longe longeque praestantiores exuberantia supernaturalium gratiarum donorum. „Omnis in coelis semper videt faciem patris, qui in coelis est; omnes sunt administratorum spiritus, in ministerium missi propter eos, qui haereditatem capient salutis.“¹ Eos itaque debitis obsequiis prosequantur fideles. Praesertim vero custodi quisque suo habeant semper „reverentiam pro praesentia, devotionem pro benevolentia, fiduciam pro custodia.“² Invocent saepe saepius precatione, quae incipit *Angele Dei*, quam ideo parochi pueros ipsosque adultos docebunt in catechesibus.

4. Quoad ceteros sanctos vero, qui in terris nobiscum iam militantes, nunc regnantes una cum Christo, orationes suas pro hominibus et ipsi Deo offerunt, illos praecipue invocari, coli solemniterque etiam pro opportunitate laudari mandamus, qui dioecesium et parochiarum patroni sunt et advocati. Nec temperare nobis possumus, quin, praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes³ et decreta innovantes, statuamus, ut ab huius provinciae episcopis, in ecclesiarum suarum calendaris, nomina perpetuo adscribantur ac festa pie celebrentur, non solum divi Apollinaris, primi ecclesiae Ravennae episcopi et martyris gloriosi, sed aliorum etiam undecim archiepiscoporum, quos traditio antiquissima fert per columbam electos. Generatim vero loquendo, quidquid inordinatum aut minus honestum humana infirmitas cultui sanctorum admiscuerit, satagendum ab episcopis ut prorsus tollatur.

5. Satagendum pariter ab ipsis, ut quamprimum tollantur abusus, qui in sacrarum reliquiarum veneratione aut visitatione forsitan irrepererint, ne piorum animae falsa religionis specie decipiantur. Eam autem venerationem cineribus, ossibus ceterisque sanctorum reliquiis exhiberi ab omnibus curent, quam Tridentini patres et decessores nostri pro sapientia sua decreverunt.⁴

6. Nemo fidelibus publice venerandas eas reliquias offerat, quas ordinarium vel eius decessores recognovisse ac rite probasse non constiterit.⁵ Honestissimis et tutis locis, decorisque vasculis seu thecis in ecclesia⁶ vel sacrario ipsae asserventur; nec, nisi statis diebus et iis sane, qua decet solemnitate, per sacerdotum manus⁷ exponantur.

7. Ut imagines Christi, beatae Virginis et aliorum sanctorum sine ullius erroris aut superstitionis admixtione honorentur ab omnibus, explicit diligenter parochi, non ideo eas colendas, „quod credatur inesse aliquis in iis divinitas vel virtus, propter

¹ Matth. XVIII, 10.

² Hebr. I, 14.

³ S. Bern. in [pa. *Qui habitat*, [opp. ed. Migne, II, 283 C].

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, de invoc. ut supra.

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. III, de sanctorum dierum cultu, [c. I, Mansi, XXXIV, 140 D].

⁶ Conc. prov. Rav. habita a b. Raynaldo, 1811, rubr. X, et a card. de Ruvere, de festo. dierum cultu, cap. IV, [Mansi, XXV, 465 E, et XXXV, 605 B].

⁷ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de sanctorum reliq., cap. III, [Mansi, XXXV, 605 B].

⁸ Sess. XXV, loc. cit.; Conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid.

⁹ Conc. Trid., ibid.

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Ruvere, tit. de reliquiis, cap. I, a Car. Borr., conc. prov. I, [part. I, c. 2, Mansi, XXXV 605 A, et XXXIV, 19 A].

¹¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. II, [Mansi, XXXVI 100].

quam sint colendas, vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus sit figenda; ... sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quae illas repraesentant.¹ Ut autem earundem sacrarum imaginum usum et venerationem fidelis populus acriori stimulo impellatur, iidem parochi, doctrinae patrum Tridentinorum² et catechismi Romani³ inhaerentes, declarant fructum, qui ex illis sive pictis sive sculptis, sive alio quocumque opere expressis percipitur; quomodo nempe per huiusmodi repraesentationes et signa ad colendum diligendumque Deum et nos ipsos ad vitam moresque sanctorum conformandos vehementius inflammamur.

8. Nemo in ecclesiis, etiam quomodolibet exemptis, ullam insolitam praesumat ponere imaginem, nisi ante ab episcopo approbata fuerit, et rite ab eo, ad quem spectat, benedicta⁴. Ut autem probari possint, nihil indecens, indecorum profanumque, multo minus lascivum⁵, prae se ferant, sed potius tales sint et habitu et vultu et toto corporis statu, ut in illis inspicendis pietas excitetur. Cavendum etiam, ne quidquam in eis appareat, quod prototypo et exemplari suo ex approbata ecclesiae consuetudine non conveniat⁶. Sanctissimae Trinitatis personae et angeli sub his tantum formis exprimentur, sub quibus constat ex scripturis sacris apparuisse⁷.

9. Ne patiantur episcopi, sanctae crucis sanctorumve imagines humi efformari, ubi pedibus conculcari possunt, aut aliis fingi vel poni locis sordidis vel quomodocumque indecoris. Si quae huiusmodi usquam in hac provincia reperiantur, delendae sunt omnino vel amovendae⁸. Inhibeant item omnino, quominus circulatorum alique homines circumforanei per plateas et vicos proponant populo spectandas beatae virginis Mariae vel sanctorum imagines lucri causa.

10. Episcopi et parochi hortentur in Domino frequenter, uti maximopere etiam atque etiam hortantur et nos, populum ac praesertim patres familias, ut pro christiana illa dilectione, qua filios suos ceterosque domesticos complecti debent et studiose curare, ut integri semper coram Deo et immaculati permaneant, imagines omnes obscenas et turpes e domibus suis auferant, earumque locum Christi Iesu eiusque sanctissimae matris et sanctorum imagines sufficiant⁹. Quod ni praestiterint, sciant se quoque supreme iudici districtam culparum omnium rationem reddituros, in quas propter illiusmodi offensivula labi illos contingat.

Caput VI.

De funeribus et sepulturis.

Vetus est, sanctum et salubre catholicae ecclesiae institutum, ut mortuorum funus et exequias piis precibus et officiis celebrentur, tum ad publice testandam fidem, qua credimus illorum corpora

¹ Conc. Trid., sess. cit., ibid.

² Conc. Trid., sess. XXV cit., ibid.

³ Part. III, de I praeepto decal., § 24.

⁴ Conc. Trid., ibid.

⁵ Pontific. et rit. Rom., de benedictione imaginum: Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VI. [Mansi, XXXVI¹⁸⁶].

⁶ Conc. Trid., ibid.

⁷ Conc. prov. Rav. de Ravera, hoc tit., cap. I; a. Car. Borr. conc. prov. I, [part. I, c. 7, Mansi, XXXV, 498 D, et XXXIV, 11 B].

⁸ Conc. cit. de Ravera, ibid.

⁹ Bened. XIV, constit. *Sollicitudini nostrae*, 1 oct. 1745.

¹⁰ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. II; a. Car. Borr., conc. prov. III, tit. *Quae ad sacramentalia pertinent*, [c. 5, Mansi, XXXVI¹⁸⁶, et XXXIV, 147 D].

¹¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VII, [Mansi, XXXVI¹⁸⁶].

„resurrectura et in aeternitate manura“¹, tum ad eorundem animas, si forte purgatorio igni addictae sint, recreandas et expiandas. Qua de re synodus provincialis mandat:

1. In persolvendis exequiarum officiis inhumanisque vita functis, servent summo studio parochi ritus et caerimonias, quae a rituali Romano praescribuntur, caveantque ne quid vanae superstitionis pieae ac religiosae actioni irrepant.

2. Consuetudo antiqua² sepeliendi mortuos in coemeteriis rite benedictis curent episcopi ut, ubi adhuc viget, retineatur, et ubi intermissa est, restituatur³. At curent simul, ut, quo par est, in honore eadem coemeteria habeantur ab omnibus, semperque propterea firmis munimentis cineta serventur, eorum impensis ad quos noverint pertinere.

3. Parochi alique ecclesiarum administri, occasione funerum, ne quidquam petant aut exigant, quod illis sordidae avaritiae aut simoniace cupiditatis labem aspergat⁴, sed iis contenti sint elemosynis et emolumentis, quae in dioecessana synodo vel aliter ab episcopo fuerint decreta. Si quid ultra flagitare non erubuerint, severe ab eodem episcopo puniantur. Pauperum vero, qui funeris sumptui ferendo non sunt, vel suis vel ecclesiae expensis peragant exequias, ac ita se gerant in hoc pietatis officio, ut nulla vel levi avaritiae suspicione notari possint⁵.

IV. In exequiis solemnibus, quae pro defunctis divitibus celebrari contingat, eliminetur omnis vana pompa et apparatus, qui templi Dei sanctitati et maiestati cognoscatur non congruere: potissimum autem inscriptiones, figurae, emblemata et symbola, quae aliquid indecorum innuant vel christiano homini non conveniens.

5. „Nemini quemquam in funere laudare liceat, nisi et eum, quem laudare velit, episcopus dignum censuerit et laudationem scriptam antea probaverit: Liceat tamen concionem habere, quae tota referatur ad humanam miseriam fidelium oculis proponendam, omnesque ad vigilandum cohortandos, ne, cum venerit Dominus hora qua non putarint, inveniat eos dormientes.“⁶

VI. Quoad sepulturam ecclesiasticam in nonnullis casibus denegandam, serventur ad amissim declarata et praescripta in rituali Romano: semper tamen, quoad fieri poterit, consulto ordinario.

7. Curant episcopi, ut missae, orationes alique pietatis opera, quae pro fidelibus defunctis ex testatorum voluntate vel alia, ratione persolvi debent, non perfunctorie, sed diligenter a sacerdotibus peragantur. Parochi vero non omittant hortari populum, ut frequenter in precibus suis defunctorum meminerit et pro animabus ipsorum divinam imploret misericordiam.

Caput VII.

De ieiunio et quadragesima.

Vix ullum orthodoxae disciplinae caput magis laudandum, quodque propterea laudant magis Hieronymus⁷, Ambrosius⁸, Basilii⁹ ceterique sancti patres, quam ieiunium, per quod et lex peccati

¹ S. Aug., de cura pro mortuis, cap. XVIII, [opp., ed. Bened., VI, 580 F].

² Can. Nullus 18, causa XIII, q. 2.

³ Rit. Rom., de exequiis.

⁴ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VI, [Mansi, XXXVI¹⁸⁶].

⁵ Ibid., cap. VII.

⁶ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 60, Mansi, XXXIV, 65 E].

⁷ Epist. 180 [n. 10-1], ad Demetriadem, ed. Vallars., [opp., ed. Migne, I, 1115-6].

⁸ In Hb. de Elias et ieiunio, cap. II [opp., ed. Migne, I, 697 etc.].

⁹ Hom. I, de ieiunio, [opp., ed. Migne, III, 168 etc.].

saeviens in membris nostris coercetur, et mens ad caelestia erigitur, et placatur ira Dei, et virtus et praemia ab ipso Deo impertiuntur nobis. Verumtamen, proh dolor! eo excrevit hisce temporibus hominum incredulitas et intemperantia, ut institutionis tam salutiferae vix nomen et species maneat, res ipsa apud plerisque incassum quaeratur. Huic etiam lacrymabili corruptelae opportuna remedia a nobis pro viribus adhibenda sunt; ideoque

1. Monemus animarum rectores ac verbi Dei praedicones, ut pro loco et audientium qualitate acerrime invehantur, in terribilissimam eorum doctrinam, qui, originalem noxam eiusque effectus insitantes, carnis libertatem et innocentiam, seu, uti nunc dicunt, *rehabilitationem* praedicare non erubescunt; ob idque nedum ieiunium, sed omnia universae poenitentiae et mortificationis opera, omnemque pugnam spiritus adversus carnem et eius concupiscentiam, utpote adversantia hominis indoli et naturae, non minus impie quam stulte condemnant.

2. Ostendant christiano populo iidem concionatores animarumque moderatores, quam gravi impulsu rationum pondere ecclesiae Christi, ut reliqua sua fidelibus omnibus communia praecepta, in rudiori etiam catechismo exponi solita, ita et praeceptum ieiunii ipsi imposuit; quo nil aliud tandem praestitit sapientissima mater, quam ut determinaret tempus et modum implendi id, quod „in communi, ut ait angelicus doctor¹, *cadit sub praecepto ipsius legis naturae*“.

3. Monendi etiam frequenter fideles de letalis culpa reatu, quem si incurrunt, qui ieiunia ab ecclesia instituta non implent²; diligenterque item edocendi de eiusdem ecclesiasticae ieiunii natura et modo illius observandi, et causis quae ab ipso legitime excusant, vel non.

4. Curent pro viribus episcopi, ne quadragesimali tempore in sua cuiusque civitate et dioecesi vendat quis aut emat, absque legitima causa, carnes et alia esculenta vel poculenta, quorum usus ieiunantibus interdicitur.

5. Nos vero cohortamur omnes in Domino et obsecramus, ut indicta ieiunia summa animi alacritate suscipere et religione sincera perficere velint. Impendant virtuti, quod subtrahunt voluptati. „Studeant praecipue, ut, dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter a culpa ieiunet.“³

6. Sanctificandum in primis, utpote omnium solemnissimum, ieiunium quadragesimale, „quod olim in lege et prophetis primitus adumbratum, ipsius domini nostri Iesu Christi exemplo veluti consecratum, ab apostolis traditum, a sacris canonibus ubique praescriptum, et ab universali ecclesia ab ipso sui primordio retentum et observatum est.“⁴ Illud itaque comitentur uberiores eleemosynae, ferventiores orationes, frequentior divini verbi auditio, ardentiusque studium in aliis piis operibus christianisque omnibus virtutibus exercendis.

7. Curent solliciti episcopi, ut post quadragesimae dimidium in singulis ecclesiis cathedralibus et, quantum fieri poterit, etiam collegiatis et parochialibus, octo saltem diebus, fidelis populus sacris catechesibus piisque rerum divinarum meditationibus, captui omnium accommodatis, ad fructuosam sacramentorum poenitentiae et eucharistiae receptionem per idoneos verbi Dei ministros disponatur; et hac ratione mysteria passionis, mortis et resurrectionis Iesu Christi sanctius celebrare et prae-

cepto communionis paschalis et annuae confessionis perfectius satisfacere valeat.

Caput VIII.

De blasphemis.

Quam detestabile scelus admittant, qui in Deum et beatam Virginem et sanctos contumelias ingerunt eorumque non horrent nomina blasphemare; praeterquam quod tanti criminis naturam vel leviter consideranti patet per se, declarant in super apertissime terribiles offensi numinis in blasphemis animadversiones, quae in sacris litteris referuntur, nec non gravissimae poenae, quae tam per canonicas sanctiones, quam per ipsas civilium potestatum leges in huiusmodi nefarios homines statutae fuerunt. Quare, ad removendam ab hac provincia impietatem adeo infandam, quae in eius quoque finibus magis in dies grassatur, et sarcinendum aliqua ratione divinae maiestatis beatorumque caelorum honorem indignissime violatum:

1. Zelantes zelum Domini, haud cessent episcopi forti animo insurgere in blasphemos, eos pro culpae qualitate meritis poenis afficiendo⁵. Sed cum afficere nequeant, ni deferantur; ideo a moderatoribus animarum exstimulandi fideles ad id pro Dei gloria praestandum, potissimumque alliciendi expositione indulgentiarum, quas, iuxta statuta concilii Lateranensis sub Leone X celebrati, tam sancta actione consequi poterunt⁶.

2. Meminerint officii sui omnes, qui blasphemis viam occludere easque eliminare aliquo modo tenentur. Concionatores aperiant nefarii sceleris malitiam, illudque pro opportunitate vehementer insectentur; nec insectari simul omitant ludos vitiosos, qui, praeter alia crimina, maxime blasphemias fovere solent⁷. Parochi invigilent attentissime, ne tam horrida pestis in grege sibi commisso serpere unquam incipiat. Confessarii corripant gravibus verbis blasphemiarum reos eamque illis gravem poenitentiam imponant, quae et vindicet culpam et ad culpae consuetudinem eradicandam efficaciter conducatur⁸.

3. Parentes autem moneant non solum, sed etiam acriter obiurgent ac severe puniant filios blasphemis assuetos; domini vero, qui famulos, aliique, qui sibi subiectus idem peccantes et desperatae emendationis domi habent, aliis remediis incassum adhibitis, ipsos tandem domo eiciant⁹, ne, quasi eorum scelerum participes, divinam offensionem incurrant. Tandem civiles ipsi magistratus et potestates quidquid virium et auctoritatis habent in compeccendos blasphemantes impendant¹⁰.

4. Ut vero facilius execrabile blasphemiae crimen tolli queat, Romanorum pontificum constitutionibus¹¹, et sancti Caroli Borromei¹² nostrorumque praedecessorum decretis¹³ inhaerentes, hor-

¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. I, [Mansi, XXXVI¹⁰⁰].

² Conc. prov. Rav. cit., ibid., et de Ravere, eod. tit., cap. I, [Mansi, XXXIV, 567 B], ac b. Raynaldi, 1311, rubr. XXVII, [Mansi, XXV, 473 A].

³ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. IV, [Mansi, XXXVI¹⁰⁰].

⁴ Ibid., cap. II.

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. I, c. 11, [Mansi, XXXIV, 128]].

⁶ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. II, [Mansi, I, c.]; S. Car. Borr., conc. prov. I, [l. c.].

⁷ Conc. Later. sub Leone X et constit. Superuae, eiusd. pontif. 6 maii 1514, § 33, [Mansi, XXXII, 861 D]; conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. III, [Mansi, XXXV, 579 C].

⁸ Pius IV, constit. *Inimicum*, 13 april. 1564; Gregor. XIII, constit. *Alia*, 9 iul. 1580; Bened. XIV, litt. *Ad execrabile blasphemiae scelus*, 6 sept. 1746.

⁹ Conc. prov. II, tit. I, decret. 3, [Mansi, XXXIV, 108 D].

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc tit., cap. IV, et Buoncompagni, cap. I, eodem tit., [Mansi, XXXV, 567 D, et XXXVI¹⁰⁰].

¹ 2, 2, qu. 117, art. 2, in corp.

² Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. III, [Mansi, XXXVI¹⁰⁰].

³ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 7, Mansi, XXXIV, 94 E].

⁴ Bened. XIV, constit. *Non ambigimus*, 30 maii 1741.

tamur enim episcopos, ut *societates Dei*, seu nominis *Dei*, quarum confratres blasphemantium correptioni summa caritate intendant, in sua quisque civitate et dioecesi canonice institui curent, describantque et regulas, quae in exercendo tam pro opere ab iisdem confratribus servari oporteat, et indulgentias, quae a laudatis pontificibus concessae fuerint.

5. Ad compensandas denique aptiori, quo fieri possit, modo iniurias Deo a blasphemantibus illatas, hortamur episcopos, ut, si iam non statuerint, quamprimum statuunt, ut ter per annum, recurrentibus nempe diebus festis sanctissimorum nominum Iesu et Mariae, alioque die ad eorum arbitrium, in ecclesiis cathedralibus, collegiatis et parochialibus, post appositam concionem, clerus et populus simul coram venerabili eucharistiae sacramento super altare rite exposito, solemniter Deo et Iesu Christo et beatas Virgini et ceteris sanctis status rependant laudum honores, aliaque praestent et sinceram poenitentiae et religionis officia, quae magis proposito congruere videbuntur.

PARS QUARTA.

De disciplina.

Caput I.

De episcopis.

Cum de episcoporum auctoritate aptiori loco alibi egerimus, restat, ut hic de eorum qualitatibus et officiis pauca evolvamur et decernamus.

1. Magna sane ipsorum dignitas, cum in hoc saeculo nil sublimius episcopis valeat reperiri: at non minus necesse est existat virtus eorum et sanctitas. Quamobrem lucernae in domo Dei ardentes simul et lucentes, ita se ipsos componant, ut ceteris sint exemplo, eamque degant vitam, quae viva lex quaedam sit, ad quam aliorum mores sint conformandi. Hinc, iuxta monitum divi Caroli Borromaei, perfectam illam episcopi imaginem, digito Dei ab apostolo descriptam, assidue sibi proponant: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non violentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, sed suae domus bene praepositum*. Quam imaginem ut in se perfecte expriment, ea omnia religiose impleant, quae a Tridentino concilio de residentia et ab eodem et antiquis canonibus et decessorum nostrorum decretis de vita et honestate episcoporum praescripta fuerint.

2. Magnificentiae et splendoris studiosi in iis, quae ad publicum Dei cultum et ornamentum templorum pertinent, quoad privatae res suasque sumptus cogitent serio ac saepe meditentur, Tridentinam synodum, exemplo patrum in concilio Carthaginiensi, non solum iudicare, ut episcopi modesta suppellectili et mensa ac frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitae genere ac tota eius domo caveant, ne quid appareat, quod a sancto

hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei solum ac vanitatem contempnimus praesens ferat. Familiares praesertim tot solummodo habeant et numero et aetate et qualitate, quot pro cuiusque episcopi dignitate videbuntur congruere; sicutque et ipsi religione et pietate conspicui, et exemplis vitae et morum ceteris prae luceant.

3. Memores nominis sui, inspectores nempe et speculatores esse positos, super domum Israel, vigilent attentissime episcopi, ne quid in sua cuiusque dioecesi peccetur seu in fidem seu in obedientiam ecclesiae et Petri cathedrae debitam; ne populi mores depraventur; ne clerici muneribus suis quoquo modo desint. Vigilent in omnibusque laborent, ut, ea, qua par est, diligentia et pietate, divina celebrentur officia, sacramenta administrantur suscipianturque, et ut, uno verbo, religio vera florescat ac divini cultus dignitas magis magisque augeatur. Vigilent etiam omnemque operam ponant, ut clericorum seminaria, monasteria monialium, laicorum confraternitates, neocomia, orphanotrophia, montes pietatis ac reliqua pia instituta recte per omnia gubernentur, eorumque bona et redditus, sicuti redditus et bona ecclesiarum quarumcumque administrantur serventurque fideliter. Archivia quoque, praesertim episcopalia, capitularia et parochialia, studeant recte curari.

4. Magni proinde momenti dioecesis visitatio a concilio Tridentino praescripta, qua propius eius status appareat, et quid hic vel illic evellendum et destruendum sit, quid aedificandum et plantandum distinctius certiusque dignosci possit. Visitent igitur quotannis, magna saltem ex parte, et quidem per se vel, si legitime impediti fuerint, per idoneos visitatores. In hoc munere autem implendo caveant ne sumptibus inutilibus quemquam gravent. Propterea quam celerrime, debita tamen cum diligentia, visitationem absolvere studeant, modesto comitatu et frugali victu semper contenti. Numerosiora ferula, exquisitiores epulas, etiam ultro delatas, sibi apponi prohibeant.

5. Curent omnino antistites sacri, ut, quae visitationis tempore, vel alia occasione quacumque praecipienda censuerint, exacte observentur, ac rata fixaque permaneant; nihil enim magis auctoritati detrahit pariterque contemptum, quam si frequenter et impunito negligantur quae statuta et decreta fuerint. Maxima quidem episcopis utendum prudentia et iudicii maturitate, ut in reliquis, quae dioecesis rectam administrationem respiciunt, ita potissimum in praecipiendo; capiant in hoc praesertim negotio a piis et doctis consilium. At non minori utendum ab eis vigilantia et firmitate in exigenda praeccepti executione.

6. Habeant etiam episcopi prae oculis graves haec Tridentinorum patrum admonitiones: ita praesens sibi subditis oportere ut non in eis dominentur, sed illos tamquam fratres et filios diligant; elaborentque, ut hortando et monendo ab illicitis deterreat, ne, ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur. Quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa apostoli

¹ Praecipue in litteris cit. ad amovibile.

² Part. I, cap. 8, [supra col. 190 B].

³ Conc. prov. Rav. habit. a b. Raynaldo an. 1814, rubr. VI. [Mansl. XXV, 580 D].

⁴ Conc. prov. Rav. de Ravere, de episcopi dignit. et qualit., cap. IV. [Mansl. XXXV, 600 B].

⁵ Conc. prov. Rav. Buzoncampagni, hoc tit., [Mansl. XXXVI, 600].

⁶ Conc. prov. I, [part. II, c. 14, Mansl. XXXIV, 51 A].

⁷ I Timoth. III, 9 et seqq.

⁸ Sess. VI, c. 1, de reform., et sess. XXIII, c. 1, de reform.

⁹ Conc. prov. Rav. de Ravere et Buzoncampagni.

¹⁰ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 18, Mansl. XXXIV, 62 B].

¹¹ Sess. XXV, de reform., c. 1.

¹² Sess. XXV, de reform., c. 1.

¹ Conc. prov. Rav. de Ravere, de episc. qualit., cap. V, [Mansl. I, c.].

² Ibid. et a. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. III, c. 1, Mansl. XXXIV, 575 C].

³ Conc. prov. Rav. de Ravere, de archivio, cap. I, [Mansl. XXXV, 607 A].

⁴ Sess. XXIV, c. 2, de reform.

⁵ Ibid. et conc. prov. Rav. de Ravere, de visitatione, cap. I, [Mansl. XXXV, 601 D].

⁶ Conc. cit. de Ravere, ibid.

⁷ Conc. Trid., sess. et c. cit.; conc. prov. Rav. de Ravere, ibid.

⁸ Conc. prov. Rav. de Ravere, ibid.

⁹ Sess. XIII, c. 1, de reform.

est ab eis servanda praecipio¹, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et patientia. Sin autem, ob delicti gravitatem, virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est, ut sine asperitate disciplina populis salutaris ad necessaria comervetur, et qui correpti fuerint emendantur, aut, si resipiscere noluerint, ceteri salubri in eos animadversionis exemplo a vitia deterreantur.²

7. Cum, ex praescripto sacrorum canonum, evangelii praedicatione sit praecipuum episcoporum munus, hoc pie et fideliter exequi satagant³, potissimum tempore visitationis. Quod si legitime impediti nequeant ipsi per se, aptos verbi Dei ministros, iuxta concilii Tridentini decretum⁴, assumere teneantur. Quin et praedicationi ordinariae adiungant interdum sive in civitate sive in oppidis et praecipuis parocciis dioecesis, „*extraordinaria subsidia spiritualium exercitiorum et sacrarum missionum, quas, ubi operibus idoneis commissae fuerint, valde utiles, benedicente Domino, esse constat, tum fovendae bonorum pietati, tum peccatoribus et longo etiam vitiorum habitu depravatis hominibus ad salutarem poenitentiam excitandis*“⁵.

8. Quod autem attinet ad spiritualia exercitia, „*cum compertum sit, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam pium huiusmodi institutum vel maxime conducere, episcopi, pro pastoralis zelo, quo inflammari debent, tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos, praesertim parochos et confessarios, moneere et hortari ne intermittant, ut saepe in opportunum aliquem locum iidem peragendis exercitiis accedant; quo exterioribus curis repositis et vehementiori studio aeternarum veritatum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque exspoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate veritatis*“⁶.

9. Quanta diligentia adhibenda sit in electione eorum, quibus cura et regimen animarum committitur, probe intelligit quisquis considerarit: „*parochis officii sui ignavis vel negligentibus continuo populorum mores prolabi, et christianam saxari disciplinam et religionis cultum exsoli atque convelli, ac viti aomnia et corruptelas in ecclesiam facile invehit*“⁷. Quapropter, ubi vacanti parochiali ecclesiae providendum erit, praemisso, eo modo quem lex praescribit⁸, concurre, „*ex iis, qui aetate, moribus, doctrina, prudentia et aliis rebus ad eam gubernandam opportunis*“⁹ idonei fuerint, eum eligat episcopus, quem, omnibus attentissime coram Deo perpensis, non modo dignum, sed etiam ceteris magis idoneum iudicaverit¹⁰. Memineritque idem episcopus, posse se ex officio, tam in visitatione quam extra, revocare ad examen parochos, etiam regulares, a praedecessoribus, immo etiam a se ipso ad curam ani-

marum iam approbatus, si vehemens adit imperitiae eorum auspicio, comperitque per examina illud eorundem parochorum inscitia, posse item eis coadiutores aut vicarios pro tempore deputare, assignata fructuum parochiae parte pro congrua horum sustentatione¹¹.

10. Urgeant etiam episcopi viribus omnibus rectam christianae iuventutis institutionem, ex qua tum ecclesiae tum ipsius civilis societatis bonum maxima ex parte pendet. Itaque admoncant saepe gravibus verbis et admonendos curent parentes de stricta, qua iure naturali et divino devinciuntur, lege inatruendi et educandi filios iuxta catholicam normam, eosque committendi illis tantum magistris, qui vitae honestate et sincero religionis amore commendantur. Nec solum parentes admoncant, sed et invigilent scholis, sive publicis sive privatis, et collegiis et aedibus quibuscumque alendae instituendaeque utriusque sexus iuventutis addictis, ut certiores fiant, an et quomodo ad pietatem et ad mores christiano nomine vere dignos ibi pueri puellaeve informantur.

11. Hoc est etiam inter episcoporum officia, ut omnes homines, infimos licet, ad se recurrentes et excipiant et audiant et alloquantur faciles et benigni, quin tamen a gravitate recedant. Omnibus satisfacere, omnibus vel re vel consilio vel consolatione studeant proficere, quaeque recte possunt, statim expediant¹². Et quoniam communes omnium parentes existimantur, hinc pauperes, civitatis praesertim et dioecesis, paterna respiciant caritate, protegant in necessitatibus egestatique eorum prompte succurrant¹³. Quod ut uberius facere possint, non solum parimoniam, „*quae tantopere non Deo commendat*“¹⁴, omnino sectentur¹⁵, sed et episcopalis mensae praedia tum urbana tum rustica bene administrari curent¹⁶.

12. Potissimum autem praesto sint pauperibus presbyteris, maxime morbo vel senio gravatis, providendo, meliori quo poterunt modo, ne ipsis necessaria unquam desint ad vitae sustentationem. Quin immo, zelo caritatis accensi, episcopi, si quem ecclesiasticum hominem, etiam minoris ordinis, intra alicuius parochialis viciniae fines aegrotantem audierint, vel ipsi, vel alius eorum nomine, inviasant paternisque consiliis et officiis consolentur. Quod quidem multo accuratius ardentiorique dilectione exequentur erga eos, quos habent vel basilicae suae cathedralis ministros vel in animarum salute procuranda adiutores¹⁷.

13. Coactionem dioecesanae synodi a sacris canonibus ac praesertim a Tridentino concilio¹⁸ episcopis omnibus praescriptam iure merito decessores nostri Ravennatis provinciae episcopi praescribendam et ipsi putarunt¹⁹. Maxima enim harum synodorum utilitas tum ad clericos in officio suo continendos tum ad deformatos populi mores reformandos. Quare frequentius, quam fieri poterit, celebrant singuli episcopi, vocando ad eas, qui de iure vel consuetudine vocandi sunt; et, servatis item de iure praescriptis, ea omnia per opportuna decreta statuendo vel ad minus per monita insinuando, quae ad bonum gregis sibi concediti melius conducere videbuntur. Quod si, ob novas

¹ Bened. XIV, de syn. dioec., lib. XIII, cap. 9, n. 21, et Inst. IX, n. 16.

² S. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. III, c. 1, Mansi, XXXIV, 276 E].

³ Conc. prov. Rav. de Ravere, de episcopi qualis, cap. VII, [Mansi, XXXV, 601 A].

⁴ Ibid., cap. V, [Mansi, XXXV, 600 C].

⁵ Conc. prov. Buoncompagni, de episcopis, [Mansi, XXXVI¹⁰⁰].

⁶ S. Car. Borr., conc. prov. VI, [c. 21, Mansi, XXXIV, 519 E].

⁷ Sess. XXIV, c. 2, de reform.

⁸ Conc. prov. Rav. de Ravere, de visitatione, cap. VII, [Mansi, XXXV, 606 A].

¹ II Timoth. IV, 2.

² Conc. prov. Rav. de Ravere, de praedica. verbi Dei, cap. I, [Mansi, XXXV, 600 A].

³ Sess. V, c. 2, de reform.

⁴ Pius IX, encycl. Noctis, 8 dec. 1849, § Equidem non dubitamus.

⁵ Bened. XIV, constit. Ubi primum, 8 dec. 1740, § 3, et Inst. CIV, n. 14.

⁶ Pius IX, encycl. Qui pluribus, 9 nov. 1846, § Cum autem, venerabiles fratres.

⁷ Ibid., § Verum cum nihil.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 18, de reform.; conc. prov. Rav. Buoncompagni, de examine promovendor. ad parochial. eccles., cap. V, [Mansi, XXXVI¹⁰⁰].

⁹ Conc. Trid., ibid., loc. cit.

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Ravere, de examine promovendor. ad parochial. eccles., cap. IV, [Mansi, XXXV, 611 C].

semper insurgentes difficultates nullimode cogere possint, suppleant saltem per annuas vicariorum foraneorum congregationes, in quibus, dioecesium suarum administrationem et regimen pervestigato et expenso, ea agantur et statuatur, quae agenda in synodo et statuenda forent.

14. Quoniam vero episcopi pervigilare debent assidue, quasi rationem pro subditorum animabus reddituri, ac tunc aliis et tantis oneribus pro ipsorum bono gravantur, hinc, iidem subditi nullum erga illos praetermittant obsequii genus, quod ad eorum dignitatem tuendam pertinet. Ament eos sicut parentes et in omnibus reverentur; obviantes debita aolant observantia, pioque animo eorum ex-cipitis benedictionem. Admonitionibus atque praeceptis eorum libenter obtemperent et acquiescant; nunquam illis detrahant, et obloquantur, habentes praesens obsequium, quae de ipsis in apostolorum persona ait Christus Iesus: „Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit; qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.“

Caput II.

De metropoli.

Licet episcopi ratione ordinis sint inter se omnino pares, tamen vel a primis saeculis, ut ecclesiasticae hierarchiae status rectius constitueretur, et facilius disciplina vel integra servaretur vel restitueretur collapsa, unicuique provinciae praepositus fuit episcopus, qui metropolita vel archiepiscopus nuncupatur.

1. Porro metropolitae haec sunt praecipua iura et privilegia. Integrum est illi tertio quoque anno episcopos provinciae suae convocare ad provinciale concilium, cui ipse praesidet, cuiusque decretorum executioni invigilat. Ius dicit inter eos, qui a sententia proprii ordinarii ad eum appellant. Visitat suffraganeorum dioecesi, cognita tamen et probata causa a provinciali concilio, ac modo propriam dioecesim plene visitat. Constituit vicarios capitulares, si capitula cathedralium infra octo dies ab episcopi obitu eos eligere neglexerint. Praeterea, intra provinciae suae fines crucem ante se libere portare potest, tanquam in signe iurisdictionis, nec non benedicere, atque uti pallio statis diebus, quoties in pontificalibus celebrabit. Quae omnia privilegia et iura dum patres provincialis concilii libentes agnoscunt, metropolitae suo reverentiam exhibent, eiusque voluntati se obsecuturos iuxta apostolicas sanctiones profitentur.

2. Ut debita unicuique in suo ordine iurisdictionis auctoritatisque praerogativa retineatur, ut discordiarum et contentionum aemina suffocentur, ac mutuo caritatis vinculo societur, tribunalia curabit metropolita, ut in appellationibus a suffraganeorum iudiciis, sive civilibus sive criminalibus, ea semper agendi ratio et disciplina praesens oculis habeatur penitusque servetur a vicario suo generali, quam maturo saluberrimoque consilio sacri canonice et apostolicas constitutiones decreverunt, ac viget polletque in praesentia.

3. Ut vero archiepiscopus et coepiscopi religionem tueri et amplificare in suis dioecesibus

¹ Conc. prov. Rav. de Ravenna, de episcopi qualitat. et dignit., cap. II, [Mansi, XXXIV, 560 B].

² Lec. X, 16.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, de reform.

⁴ Ibid., sess. XIII, c. 2, de reform.; Bened. XIV, constit. Ad militandis, § [nal.] april. 1762.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, de reform.

⁶ Ibid., c. 16.

⁷ Clementina II, de privilegiis, [V, 7].

⁸ Pontif. Rom., part. I, de pallio.

⁹ Clementina, de privilegiis, c. Archiepiscopus.

efficacius, possint, peroptat provincialis synodus esique Dominum rogat, ut semper inter ipsos vigeat perfecta caritatis dilactio; vigeatque arctior in dies, si colatur per frequens commercium mutuaque consiliorum, in gravioribus saltem negotiis, communicationem.

Caput III.

De capitulis.

Sapienter admodum in ecclesia Dei canonicorum ordines seu capitula instituta fuere, per quae et splendor divini cultus et ecclesiae ipsius dignitas maxime augetur.

1. Cum praecipuae canonicorum partes sint divina officia publice, et quidem per se ipsos, persolvere, huiusmodi angelicum munus angelicamente et voluntate implere studeant. Inherent choro singuli constitutis horis, ibique iuxta ritum „Hymnis et canticis Dei nomen reverenter, distincte devotique“ laudare socia exultatione certent. Si cathedralibus ecclesiis addicti sint, singulas horas canonicas, nulla unquam qualibet ex causa praetermissa, recitent vel cantent quotidie. Si vero ecclesiis collegiatis mancipentur, legitimas quoad hoc consuetudines ac peculiaris statuta servare permittimus.

2. Divinorum officiorum nomine missam quoque conventualem comprehendere compertum est. In quibus igitur ecclesiis divina officia peragi debent, decantetur alternatim tam a canonicis quam a mansionariis, pro cuiusque ecclesiae statutis, ipsam pro benefactoribus in genere semper applicando. Celebranti autem et canenti assistant in choro graviter ac pie omnia, qui earundem ecclesiarum stipendiis militant, multumque orent pro populo et catholica societate universa.

3. Quoniam vero officiis his publicis nemo cooperari potest absque residentia, hinc invigilante attente episcopi, ne ultra tempus a concilio Tridentino statutisque dioecesis definitum, vacationes sive a canonicis sive a mansionariis protrahantur; efficiantque prorsus, ut ab utrisque ita per vices disponantur absentiae, ut nunquam debita frequentia chorus fraudetur. Tempore Quadragesimae et Adventus, nec non in amplissimis anni festivitatibus, nemini ex iisdem canonicis et mansionariis liceat vacationibus uti.

4. Videant item episcopi, ne qui ex illis a choro absentes tanquam praesentes habeantur unquam, nisi, iuxta canonicas sanctiones, adit vero legitima causa. Abusus quoad hoc, qui forte alicubi irrepserint, adhibito omni iuris remedio, prorsus tollantur.

5. Episcopo celebranti aut alia pontificalia exercenti assistant et inserviant ecclesiarum cathedralium canonici, idque non in cathedrali tantum, sed etiam in aliis civitatis ecclesiis. Immo eum ad ecclesiam divinorum causa deducere et domum reducere in habitu, loco, tempore eius dignitati congruente, teneantur; salva tamen dignitate capituli iuribus, exemptionibus et privilegiis.

6. Proprio episcopo vita facta, eius mortem ceteris provinciae capitulis cathedralibus quantocius

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, de reform.; conc. prov. Rav. Buoncompagni, de dignitatibus et canonice, cap. III, [Mansi, XXXVI].

² Conc. Trid., ibid.

³ Can. de iis 12, dist. 12, et cap. Cum christus 11, de celebr. missae, [III, 41].

⁴ Sess. XXIV, c. 12, de reform.

⁵ Sacr. congr. conc. apud Lambertin., Inst. CVII, § 6, n. 84.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, de reform.

⁷ Decr. sac. congr. in Liéon., apud Lambertin., Inst. CVII, n. 80.

⁸ Conc. prov. Rav. de Ravenna, de dignit. et canonice, cap. III, [Mansi, XXXIV, 560 D].

significent, ut, de more, pro illius anima sacram A expiationis causa, nec non exequias capitulariter celebrent.

7. Canonici congregentur, item capitulariter, singulis mensibus ac etiam saepius, si opus sit; non tamen diebus festis nec iis horis, quibus divina celebrentur officia, nisi forte gravis necessitas urgeat. Maioris momenti negotia, si unico conventu expediri, uti par est, non possint, in aliud capitulum maturiori iudicio decernenda remittantur. Dicta autem et decreta in capitulari congregatione omnes silentio contineant. Nec tamen, si quid episcopi auctoritate emendandum et corrigendum quis agnovit, dubitet ei renuntiare. Qui episcopus interdum canonicorum capitulo interesse non praetermittat, et monitus et acturus, quae pro pastoralis officio et bono ecclesiae regimine expedire censuerit¹.

8. Quae ad capitulares conventus et divina chori officia universamque nemum cuiusque capituli B disciplinam spectant, si iam, uti oportet, singillatim disposita et exacte determinata non habeantur, determinentur disponanturque, quamprimum fieri poterit, per apposita statuta ab iisdem capitulis conficienda, et a proprio ipsorum ordinario approbanda. Quae deinde statuta, ut facilius et memoria teneant et opere religiose perficiant canonici omnes et dignitates, aliqua illorum pars in exedra perlegatur, quoties ibi capitulum agendum erit.

9. Si onera et vincula obligationum, sunt etiam sua iura capitulis ac praesertim cathedralibus. Inter haec duo potissimum eminent, quae huius synodi patres libenter agnoscunt atque fatentur. Debent capitula cathedralia ad provinciale concilium specialiter invitari², cui per deputatos suos assistunt, vocemque in eo habent consultivam³. Sede autem vacante, ad cathedrale capitulum omnis de iure transfertur episcopi iurisdictio; licet, ob faciliorem C promptioremque negotiorum expeditionem, exercere ipsam debeant per idoneum vicarium capitularem, infra octo dies ab obitu eiusdem episcopi eligendum⁴.

10. Cum haec tam praeclara habeant a legibus ecclesiarum cathedralium canonici; cum ipsi in dioecesa hierarchia reliquos ordines officiis et honore superent, quippe qui cum episcopo unum corpus censeantur efficere; cum eiusdem episcopi coadiutores⁵, consiliiarii⁶ et suae ecclesiae senatus⁷ nuncupentur; praevalgeant etiam oportet ceteris omnibus tum virtutum omnium tum prudentiae et scientiae laude. Quare, clero et populo fidelium se ipsos praebant exemplum non modo fidei integritatis et vitae innocentiae, sed etiam pietate non ficta, devota sanctuarii frequentatione, filiali erga episcopum obsequio⁸ et accurata sacrorum canonum omniumque dioecesanarum legum custodia. Hinc D insuper litterarum sanctorumque disciplinarum studio vacent, assidue habentes prae oculis, Tridentinam synodum gravibus verbis hortari, „ut dignitates omnes et saltem dimidia pars canonicatum in cathedralibus ecclesiis et collegiatis insignibus, conferantur tantum magistris vel doctoribus, aut etiam licentiatibus in theologia vel iure canonico.“⁹

¹ In hoc § contenta habentur omnia in prov. conc. Rav. Boncompagni, de dignit. et canonicis.

² C. *Etiam membra* 10, de his quae sunt a praesatis, III, 10).

³ Sacra Congr. concilii, 19 april. 1566.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 16, de reform.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, de reform.

⁶ Bened. XIV, de syn. dioecesa, lib. XIII, cap. 1, n. 5.

⁷ Conc. Trid., l. c.

⁸ Conc. prov. de Ravenna, de dignit. et canonicis, cap. III, [Mans. XXXV, 686 D].

⁹ Sess. XXIV, c. 12, de reform.

Concil. universal. sessus XLVII.

Caput IV.

De parochiis.

Apostolicum plane opus illud, ad quod exercendum, licet iurisdictione episcopi auctoritati subiecta, assumuntur iam a multis saeculis parochi; quibus ex officio haec una incumbit cura, ut animas, quas, per tot et tantos labores doloresque, Dei filius venit quaerere et salvas facere, ad salutem aeternam ipsis ducentibus reapse perveniant. Ut muneri tam eximio, modo quo fieri possit perfectiore, respondeant, multa iam sparsim, ad illos plus minus spectantia, in hac provinciali synodo decreta et monita edidimus; at nunc quae sunt potiora, quaeque propius ipsos attingunt, ab eis propterea attentius legenda diligentiusque servanda, simul hic collecta subnectimus.

1. Cum, muneris sui vi¹, animarum sibi creditarum regimen exercere curamque gerere debeant ipsi per se, meminerint in primis parochi, teneri et quidem sub gravi culpa, in propria paroecia personaliter residere. Hinc, nullus ab ipsa abique episcopi aut vicarii generalis licentia in scriptis obtinenda, ultra biduum abesse praesumat². Huiusmodi vero licentia nunquam bimestre spatium nisi ex gravi causa excedat; nec concedatur tempore Adventus et Quadragesimae ac in festis ecclesiae celebrioribus. Absente autem parochio, vicarius idoneus ab ordinario probandus cum debita mercede substituitur. Qui contra hanc residentiae legem deliquerit, sciat, se poenis a Tridentina synodo³ praescriptis puniendum.

2. Ne autem sit otiosa et inutilis eorum residentia, omnia implere satagant parochi, quae iuxta Tridentini concilii⁴ doctrinam, divino praecepto erga creditas sibi oves ipsis incumbunt. Horum primum est, ut, quasi boni pastores, easdem oves agnoscant; videlicet, ut omnes et singulos in propria paroecia degentes, eorumque conditionem, necessitates, indolem, vitam moresque cognitos et exploratos habeant. Inquirant propterea de haece omnibus diligentissime, probatioris eiusdem paroeciae viros, praesertim patres familias ac etiam matres, prudenter interrogando. Hac sane via poterunt, uti debent, quod est infirmum consolidare, quod aegrotum sanare, alligare quod contractum, quod abiectum reducere et quod perditum requirere et recuperare⁵. Ut vero facilius exactiusque cognitionem illam assequi possint, conficiant quotannis accuratissime statum animarum, quem vocant⁶, et in libris distinctis nomina tam baptizatorum et confirmatorum, tum matrimonio iunctorum mortuorumque, praescriptis verborum formulis, de vice in vicem, sine mora describant. Qui libri a generali vicario in civitate et suburbis, in dioecesi vero a vicario foraneo vel alio presbytero ab episcopo deputando recognoscantur, ut de illis episcopo eidem fideliter referant.

3. Invigilent vero potissimum omnique caritatis zelo provideant, ne quid in populum sibi commissum irrepit, quod possit fidem, pietatem christianamque disciplinam debefactare; ne odia et similitates animos discendant; ne obsceni foveantur amores;

¹ Bened. XIV, constit. *Ubi primum*, 3 dec. 1740.

² Conc. Rom., tit. XVII, cap. 6, [Mans., XXXIV, 1885 E].

³ Sess. XXIII, c. 1, de reform.; conc. prov. Rav. de Ravenna, de resid. inferiorum, cap. I, [Mans., XXXV, 618 B].

⁴ Sess. XXIII, c. 1, de reform.; conc. prov. Rav. de Ravenna, de resid. inferiorum, cap. I, [Mans., l. c.].

⁵ Enoch. XXXIV, 4; a. Car. Borr., conc. prov. I, de diligentia episcopi in statu uniuscuiusque paroeciae cognoscendo, [part. II, c. 28, Mans., XXXIV, 684].

⁶ S. Car. Borr., *ibid.*

ne peccandi licentia in aliorum scandalum erumpat. Habentesque prae oculis prophetae denuntiam: „Si non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram.“¹ Impleant omnino gravem, qua obstringuntur, obligationem corrigendi non tantum in manifesto mortali peccato iam existentes, sed eos etiam, quos in proximo etiam eiusdem periculo versari notum sit. Quod si quis, inemendabilis, alii exemplo pravo sit rinae spiritualis occasio, rem totam episcopo significare non omittant, qui pro sapientia sua et caritate providere non deerit. Nec obliviscantur iidem parochi, hanc corrigendi obligationem extendi etiam, immo quam maxime, ad clericos ipsosque sacerdotes, quos, si mali sint, in ecclesia Dei prae ceteris nocere competentum est. Si quem igitur ex iis minus recte se gerere noverint, moneant primum in spiritu lenitatis; at, si monitiones non proficiant, eundem, ne alienis peccatis communicent, episcopo denuntiare non praetermittant.

4. Est etiam eorum munus, quibus animarum cura commissa est, „pro suis ovis sacrificium offerre.“² Quapropter, summi pontificis Benedicti XIV decretis³ et sacrae congregationis specialiter ad id deputatae declarationibus⁴ inhaerentes, volumus atque mandamus, ut parochi, etiam regulares, immo et oekonomi, ecclesiarum vacantium, et qui tamquam vicarii, sive perpetui sive ad tempus constituti, animarum curam exercent, singulis dominicis aliisque de praeepto festis diebus, etiam suppressis, missam pro populo celebrent applicentque. Quod si quis, congruis redditibus destitutus, huic oneri satisfaciendo impar sit sine gravi incommodo, exponat rem ordinario suo, qui eius inopiae, iuxta modum ab eodem pontifice propositum, consulere poterit. Effundant insuper quotidianas pro populo ad Deum preces et orationes parochi⁵, ut veri deprehendantur ministri sacerdotis aeterni, qui et semetipsum quotidie offert hostiam pro peccatis, et semper vivit ad interpellandum pro nobis.

5. Tenentur quoque animarum rectores, diebus saltem dominicis et festis solemnibus⁶, gregem suae curae fideique concredendum verbo salutis alere; tenentur item iis ipsis diebus, frequentiusque etiam in Quadragesima, pueros et rudes christianae doctrinae elementis imbueri. Ut haec fructuose perficiant, meditentur saepius quae suo loco⁷ de duplici illo munere ediximus. Valde autem hic commendandi parochi illi, qui, venia ab episcopo obtenta, arcessant interdum evangelicos operarios, qui ad formam sacrae missionis populum sibi commissum ad veram pietatem excolant. Qui id e contra, cum facile possint, haud praesent, et parvipendentes negligant tam efficax medium animas sanctificandi, revocent in mentem sancti Alphonsi nostri sententiam⁸: „Parochus qui missionem non curat, suspensionem ingerit exoritur morum.“

6. Cum et sacramentorum administratione oves suas pacere parochis praecipitur⁹, hinc promptos se semper et paratos exhibeant illa potentibus; et, quin aliquem inurbanis et asperis verbis deterreant repellantque (quod sane dolendum ac etiam punien-

dum foret), omnes, paterna caritate et comitate excipiant ac etiam invitent. Diebus saltem dominicis aliisque festis, etiam non vocati, in confessionali sede per aliquod temporis spatium ultro permaneant. Nec desint identidem extraordinarios adsciscere sacramenti poenitentiae ministros, praesertim si capellanum vel alium sacerdotem non habeant in confessionibus excipiendis adiutores. At peculiari caritatis sollicitudine praesto sint aegrotis, praesertim in vitae discrimen adductis; visitent eos frequenter, etiam non accersiti, instruant, consoletur et, quod magis interest, sacramentis communicant, cavendo quam maxime, ne eorundem praeepto eo usque differatur, cum vel morte praerepti, tanto bono penitus defraudati e vita discedant; vel mortis doloribus afflictati et oppressi, ea minus fructuose percipiant. Ne obliviscantur tandem animarum pastores, sacramenta, etiam cum vitae periculo, ubi extrema salutis necessitas intervenerit, esse parochianis dispensanda.

7. Nec se pastorali cura satis functos existiment parochi, nisi „pauperum aliarumque miserabilium personarum paternam curam gerant“¹. Itaque, non solum pro reddituum facultate eleemosynas praebent potentibus, sed insuper „inquirant studiosae de pauperibus suis parochiae, praesertim puellis, aegrotis, senio confectis“² et ab atipe roganda pudore deteritis, et haec pro viribus ultro subveiant. Et quoniam omnibus levandis necessitatibus pars esse nequibunt, hinc, agentes egenorum causam, enixe pro iis divitum subsidia implorent flagitentque. Omnibus demum omnia facti, omnes qua consilio, qua consolatione, qua opera iuvent, nullaque in re desint, quae ad animae et corporis miseriae extenuandae auferendasque quoquo modo pertinere videntur.

8. Nec possumus hic, quin redarguamus et damnemus parochorum illorum desidiam et negligentiam, qui, arduis quibusque in vicarium seu capellanum reiectis, inerti otio indulgent, et, cum per se ipsos, uti iam diximus cum patribus Tridentinis³, animarum curam exercere debeant, „alieni laboris spectatores magis quam ecclesiae suae rectores existunt.“⁴ Liceat iis sane capellanos habere, immo, ubi frequentia populi id requirat, habeant omnino; at munera, quae sibi fideique suae concredita fuere, quantum cuiusque vires ferre poterunt, ipsimet obeant. Ni fecerint, per episcopos erunt cogendi⁵. Ut vero eadem munera obire semper parochi valeant, prohibeantur omnino onus et officium quodcumque, quo ab ipsis aliqua ratione abducantur⁶, suscipere.

9. At quoniam nihil animarum curatori prodesset vel universos lucrari, si se ipsum perderet; hinc ante omnia, iuxta apostoli monitum⁷, attendat sibi, atque indesinenter profectui suo in via Domini studeat. Cogitet quotidie, se onus quidem gravissimum sustinere; nec tamen animo concidat, confidens in Deo; et ob oculos sibi proponens immarcescibilem coronam laboriosis pastibus in caelis promissam. Sit in oratione assiduus. Nedom a malo, ab omni etiam specie mala abtineat, nemini dans ullam offensionem. Caveat ex aequo ab omni sive tenacitatis sive prodigalitatis nota. De nullo sinistre loquatur; cunctis bene velit. Sectetur uno verbo

¹ Ezech. XXXIII, 8.

² Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de reform.

³ Constit. Cum semper oblatas, 19 aug. 1744.

⁴ 28 mart. 1801, 10 sept. 1816, 18 maii et 27 aug. 1824, 14 ian. 1841.

⁵ Conc. Rom., tit. I, cap. 4, (Mans., XXXIV, 1864 D).

⁶ Conc. Trid., sess. V, c. 2, de reform.

⁷ Part. I, cap. 6 et 7, (supra col. 205-7).

⁸ Homo apost., tract. VII, n. 81.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de reform.

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de reform.

² S. Car. Borr., Acta ecclesiae Mediol., part. I.

³ L. c.

⁴ Conc. prov. Rav. de Ravenna, de resid. inferior., cap. III, (Mans., XXXV, 618 D).

⁵ Ibid.

⁶ Conc. prov. Rav. Basso-compagni, de officio parochorum, cap. X, (Mans., XXXVI, 600).

⁷ I Timoth. IV, 16.

virtutes omnes, quas apostolus tantopere commendat Timotheo, *justitiam nempe, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem.*¹

10. In tota vero agendi ratione maximam prudentiam prae se ferat, considerans attente, non omnia quae licent et bona sunt, semper expedire. Hinc nec usus receptos mutare, nec ipsos abusus, si inveterati sint, corrigere aggreditur, nisi admodum caute et consulto etiam antea episcopo.

11. Caveant etiam parochi ab inordinato parentum et cognatorum amore, unde *multorum malorum in ecclesia seminorium exstat*². Quamvis ex iis sint, quos in parochialem domum recipere sacri canones et statuta synodalia permittunt, non tamen recipiant perpetuo, nisi ex gravissima causa; eaque semper lege, ut bonis moribus commendentur, et pastoralium munerum implemento debitoque parociae regimini impedimenta non inferant. Meminerintque iidem parochi, per ecclesiasticas leges³ omnino interdicti studium agendi consanguineos familiareve ex ecclesiae redditibus. Quod si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuunt, dummodo tamen reliquum sit ad decenter vivendum.

12. Quidquid tandem a pastoralibus curis supererit temporis, sacris studiis constanti opera insumant, ut ovis suis regendis et pascendis aptiores in dies evadant. Hinc, libros necessarios et utiles sibi comparare non graventur, praesertim sacram scripturam optimis commentariis explanatam, aliquem theologum dogmaticum, ex iis potissimum, qui errores huius temporis exponunt et insectantur, nec non aliquem christianae moralis et sacrorum canonum et historiae ecclesiasticae tractatorem. Immo praestaret valde, si quam adquirent sibi catholicam ephemeridem seu diarium, tum ad cognoscendas novas semper impiorum hominum in fidem et religionem machinationes, seque suosque ab eorum invidiis communiendos, tum ad aptius cum ceteris conferendas vires in doctrinae sanae disseminationem et defensionem. Nec desint tandem parochi, etiam regulares⁴, praescriptis casuum conscientiae congregationibus interesse, et huius provincialis concilii nec non dioecesanae synodi statuta frequenter legere et meditari.

Caput V.

De vita et honestate clericorum.

Quae vitae ratio ab iis omnibus tenenda sit, qui clericali militiae nomen dederunt, quocumque demum in ordine existant, docuit Tridentina synodus, cum ait: *„Sic decet omnino clericos, in sortem Domini vocatos, vitam moreque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant; levia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.*“ Gravibus hisce ac sapientissimis admonitionibus inhaerendo, haec de vita et honestate clericorum in nostra hac provinciali synodo proponimus, non tam nova edicentes, quam antiqua et iamdiu a conciliis, summis pontificibus et decessoribus nostris constituta in memoriam revocantes.

1. Cum extrinsecus corporis cultus et vestium decentia indices sint intrinsecae morum honestatis, et a multis peccatorum occasionibus avertant, et maiorem ordini ecclesiastico reverentiam pariant atque auctoritatem, praecipimus, ut presbyteri

¹ Ibid., VI, 11.

² Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de reform.

³ Conc. Trid., ibid.

⁴ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de regularibus, cap. I, [Mansi, XXXVIbis].

⁵ Sess. XXII, c. 1, de reform.

omnes alique clerici, praesertim si sacris ordinibus initiati, lineam vittam de more collo circumductam habeant, nec extra domum unquam dimittant; utque, dum sacramenta ministrant vel quodcumque aliud obeunt clericalis officii munus, talari veste nigri coloris semper utantur. Extra hos quoque casus optandum valde, ut e clero omnes eadem veste induti semper incederent; attamen nos breviorum tolerabimus; dummodo genua saltem obtegat, eiusque coloris et formae sit, quae ecclesiastici hominis gravitati et sanctitati conveniat. Quoad pileum autem, gestent singuli triangulare, etiam occasione itineris. Non obliviscendum denique monitum divi Caroli¹: *„In habitu clericali nec studiosius exquisita cultus elegantia, nec nimis abiecta negligentia et affectata sordes appareant.*“ Clerici item singuli *„tonsuram conspicuam continue gerant*“², per quam, ut decessores nostri admonuerunt, *„designetur regalis esse generis, et sperare se aequi debere partem haereditatis divinae.*“³ Capillos vero studiose ne comant, sed simplicem ipsis cultum adhibeant⁴.

2. Cuiusvis conditionis, ordinis et dignitatis iidem clerici sint, modesta utantur suppellectile, iuxta sacrorum canonum sanctiones. Signa et tabulas profanarum rerum rejiciant⁵, potissimum vero libros, quorum lectione morum dissolutio timeri⁶, et timor caritatisque Dei languescere possit⁷. Tandem modesta mensa et frugali victu contenti sint⁸, etiam si consacerdotes et honestos laicos invitent.

3. Continentiam tamquam praecipuum eorum decus et bonam continentiae famam servant studiosissime clericali ordini adscripti. Hinc cauti admodum sint in mulierum conversatione. Nullas sub eodem tecto degere secum permittant praeter illas, quae, sive ob cognationis foedus sive ob famulatus necessitatem, a dioecesanis statutis excipiuntur; et haec quoque boni nominis laude morumque honestate commendentur. Nullas unquam in arte aliqua instituendas suscipiant sine expressa ordinarii licentia⁹. Potissimum vero ab omni prorsus mulierum consortio, de quibus sinistra suspicio haberi possit, abstineant, sub poenis a Tridentino concilio statutis¹⁰, aliisque a sacris canonibus inflicis vel episcoporum arbitrio infligendis¹¹. Quin et a nimia temperent laicorum virorum familiaritate, nec nisi cum probis ac pietate laudatis sit illis consuetudo.

4. Ab aleis et ludis quibuscumque per sacros canones improbatis contineant se omnino clerici; aliter poenas daturi iuxta eorundem canonum sanctiones¹². Immo nec publice nec per notabile temporis spatium ludis ipsis, qui liciti habentur, indulgeant. Et prorsus sese ab hac cohibeant, praesertim parochi, festorum vel funerum occasione in suis parocciis. Choreas clerici nec ducant nec spectent, larvati non incedant¹³. Severe ad episcopi arbitrium puniantur

¹ Conc. prov. I, de clericor. vestitu, [part. II, c. 28, Mansi, XXXIV, 26 C].

² Conc. prov. Rav. de Ravere, de vita et honestate clericor., cap. I, [Mansi, XXXV].

³ B. Raynald. de conc. habit. 1314, rubr. X, et 1317, rubr. IV, [Mansi, XXV, 543 D et 608 D].

⁴ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 28, Mansi, XXXIV, 26 C].

⁵ Ibid.

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc. tit., cap. III, [Mansi, XXXVIbis].

⁷ S. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. III, c. 2, Mansi, XXXIV, 261 B].

⁸ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de reform.; S. Car. Borr., conc. prov. I, [l. c.].

⁹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc. tit., cap. V, [Mansi, XXXVIbis].

¹⁰ Sess. XXV, c. 14, de reform.

¹¹ Conc. prov. de Ravere, de vita et honestate clericor., cap. V, [Mansi, XXXV, 626 A].

¹² Conc. Trid., sess. XXII, c. 1, de reform.; Conc. prov. Rav. de Ravere, hoc. tit., cap. IV, [Mansi, XXXV, 624 D].

¹³ Conc. prov. Rav. etc., ibid.

qui in his deliquerint; et, si in minoribus tantum ordinibus fuerint constituti, ad ordines superiores nisi probata diu emendatione non admittantur. A venationibus contra ecclesiasticorum canonum formam¹ abstinere eos. Abstinere quoque a profanis spectaculis, quae animum a sacrorum munerum cogitatione avertant, et aures conloque, divinis mysteriis deputatos, impuris sermonibus precacibusque actionibus polluant. Qui theatrales representationes, in quibus feminae in scenam prodeunt, spectatum lerit, debitis poenis plectatur. Ad cauponas et tabernas, praeterquam in itinere necessitatis causa, ne accedant. Uno verbo mundanas omnes consuetudines omnemque laicorum mores, qui cum clericali modestia non conveniat, sedulo devitent.

5. Ut ea, qua opus est, libertate et efficacia sacrum ministerium tractare valeant, ne se negotiis saecularibus implicent sacerdotes alique clerici sacris initiati². Non itaque mercimoniam aut aliam quamcumque quaestuosam negotiationem, sive per se directe sive indirecte, sub alio nomine exercere audeant. Aliena praedia luci causa ne conducant³. Laicorum bona ne administrent⁴. Tutelam et curam praeterquam subtrahere sine assensu episcopi ne suscipiant⁵. Nundinas et mercatores praeter necessitatem ne adeant. Si denique in sacris sint constituti vel de ecclesiastico beneficio provisii, abstinere omnino ab exercendo munere sive iudicis sive advocati sive procuratoris in foro saeculari, nisi in causis, quae suam vel ecclesiae vel beneficii vel miserabilium personarum utilitatem respiciant⁶.

6. Disciplinaram studiis, quas cuiusque fert aetas, diligentem operam navabunt clerici. Sacerdotes praesertim, quorum labia populi salute custodire debent rerum divinarum scientiam, in sacrarum litterarum et ecclesiasticae historiae et dogmaticae moralisque theologiae exercitatione diu noctuque versentur. Quin et in ipsas humanas disciplinas toto pectore nostris hinc temporibus incumbant, ut et ablatiis nimium scientiae errores et ignorantiae tenebras veritatis luce depellere possint.

7. Ante omnia tamen in studium interioris pietatis ac omnium evangelicarum virtutum intendant animum oportet, qui Dominum haereditatis suae partem sibi delegerunt. Hortamur itaque in primis cunctos sacerdotes, ut, saltem diebus dominicis et festis solemnibus, sacrosanctum missae sacrificium religiosissime celebrent. In sacris autem constituti et beneficiati meminerint horas canonicas digne, attente ac animo et corpore ad sinceram pietatem compositis, tempore congruo recitare. Universim vero clerici omnes orationi, pie meditationi ac spirituali lectioni assidue vacent; sacris functionibus devote intersint; supplicationibus, concionibus aliisque piis institutis adant frequentes, et sui quisque ordinis officia rite et diligenter obeant. Praeterea, sacris ordinibus insigniti unaquaque hebdomada, et prima tonsura initiati vel in minoribus ordinibus consistentes decimoquinto quoque die peccata sua eidem semper, quoad fieri poterit, confessorio aperiant, et eucharistiae sacramento se reficiant. Meritis tandem exireque obsecramus sacerdotes singulos, etiam provecioris aetatis, ut per decem dies ad spiritualia exercitia in aliqua pia et regulari

A domo identidem ecedant, quo diligentius sibi in salutis via prospicere valeant.

8. Memores promissionis in sacra ordinatione antistiti suo factae, sacerdotes omnes, sique praesertim qui animarum curam gerunt, obedientiae et reverentiae officia, ipsi studioso et constantiter exhibeant. Nec illius personam tantummodo reverentur, sed et eiusdem acta, gesta et decreta. Caveant potissimum et iidem sacerdotes et alii clerici, ne, superbia decepti, ea unquam notent, carpant vituperantque: sed potius sint semper parati episcopum in arduis et perplexis quaestionibus fidenter consulere, eius stare mandata, salutaria monita humili et submisso animo accipere, atque omnia sibi ab illo concredita quam fidelissime complere.

9. Mutuam denique caritatis dilectionem inter se sollicite foveant cuiusque ordinis clerici ac speciatim sacerdotes. Sint omnes cor unum et anima una, in Dei gloriam et fidelis populi aedificationem. Compatientes, fraternitatis amatores, praebent sibi invicem consolationem in adversis, in arduis praesidium. Et ne huiusmodi caritas refrigescat unquam, recolant saepe apostoli verba. „Nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantur; non quas sua sunt singuli considerantes, sed ea quae aliorum.“¹

Caput VI.

De seminariis et studiis ecclesiasticis.

Quandoquidem populi sanctificatio ab idoneis ecclesiae ministris maxime pendet, et ministri huiusmodi „sive aliter haberi possunt, quam ex illis, qui ab adolescentia et prima ipsae aetate ad sacra officia rite informati fuerint“², et hi tandem ita informari difficile admodum queunt, nisi in collegio aliquo tempestive recipiantur, ibique a terrenis curis paternae domus et mundi strepitu, oblectamentis et scandalis remoti, religiose educentur, congruisque imbuantur disciplinis: hinc patet, quanta sapientia Tridentini patres pro ecclesia universa³, et, quadriennio tantum post confirmata a summo pontifice Pio IV eorum decreta, decessores nostri pro Ravennate provincia⁴ sacra seminaria in eum finem in dioecesiibus singulis erigi mandaverint: et quam gravibus impulsus rationum momentis sanctissimus pontifex noster Pius IX, praedecessorum exempla secutus, seminaria eadem rectamque in illis iuniorum clericorum institutionem, episcopis omnibus⁵ ac speciatim Italis⁶, enixissime commendaverit. Votis eius itemque nostris nos satisfacere cupientes, haec de seminariorum administratione et regimine simulque de ecclesiasticis studiis decernenda existimavimus.

1. Impendant curam omnem et exactissimam diligentiam⁷ episcopi in electione tum magistrorum, qui apprime teneant bonas artes et scientias, quae ab ipsis in seminarii scholis tradendae erunt; tum moderatoris spiritualis vitae, qui vere aptus sit eorum conscientiae moribusque regendis, qui postea fidelium mores et conscientias regere et ipsi debent; tum denique illius ecclesiastici viri, cui totius collegii cura committenda erit. Meminerint, ut et hic postea meminisse debet, eum praeceteris talem esse oportere; qui, sapientia, pietate, zelo,

¹ Philip. II, 3-4.

² Pius IX, encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849, § *Post haec ad saecularia*.

³ Sess. XXIII, c. 18, *de reform.*

⁴ Conc. prov. Rav. de Ravere, de seminario, cap. 1, [Mansi, XXXV, 608 A].

⁵ Encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846, § *Cum eodem, cum fratribus*.

⁶ Encycl. cit. *Nostis*, ibid.

⁷ Conc. prov. de Ravere, ibid., cap. III, [Mansi, l. c.].

¹ Ibid., cap. VII, [Mansi, XXXV, 608 B].

² Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VII, [Mansi, XXXVI 100].

³ Ibid. et Bened. XIV, *de syn. dioecesa.*, lib. X, cap. 6, n. 1.

⁴ Conc. cit. Buoncompagni, ibid.

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 26, Mansi, XXXIV, 98 C].

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, *de vitis et honest. clericis*, cap. IX, [Mansi, XXXVI 100].

modestia omnibusque sacerdotalibus virtutibus excellat; qui potissimum fortitudinem animi in disciplina tenenda mansuetudini et suavitati gubernationis consociet; qui vigilet attentis curetque diligentissime, ut omnes seminarum ministri suo munere rite fungantur. Quare, cum de aliis, „*quae ad paucorum seminarum institutionem, disciplinam morisque attinent*“, tum praesertim de illiusmodi virorum delecta haud desiat ipsi episcopi eos consulere, qui, iuxta Tridentinum concilium¹, ad eiusdem seminarum optimum regimen promovendum adlecti fuerint.

2. Etiam in iis assumendis, qui in seminario educari et institui debebant, caute admodum se gerant episcopi. Exquirant in hoc parochorum etiam consilium. Seligant, ut plurimum, adolescentulos tenerae aetatis, ad scientias idoneos, animo ad religionem propenso², „*quorum indoles et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perituros inseruituros*“, et, quantum fieri poterit, parentibus ortos probis et piis, quorum, vel in ipsa paupertate, christiana nobilitas religionis successione sit venerabilis³. Si ditiorum filios admittere videbitur, praeterquam quod suo sumptu ali debebunt, prae se ferant et ipsi studium Deo et ecclesiae inserviendi⁴; aliter omnino excludantur.

3. Doctrina christiana, litteris et minoribus maioribusque disciplinis, pro suo quisque modulo, recte excolantur in seminario iuniores clerici. Si non graecam, quod sane laudabile esset, linguam saltem latinam et patriam ediscant, ac ita, ut pure et emendate scribere utroque idiomate ac etiam loqui possint. Huic linguarum culturae efficiendum ut coniungant tum sacrae et profanae historiae, tum etiam geographiae studium. Rhetoricae sedulam operam navent, in eiusque exercitationibus informantur potissimum ad illud dicendi genus, quod perspicuum et simplex sit quin tamen incultum, sublime et dignitatis plenum quin tamen inflatum et turgidum. Dum vacabunt philosophiae, satagendum prae omnibus, ut severis logicis⁵ regulis eorum mentes flectantur et assuescant, atque ad disserendum et argumentandum latino sermone, formaque, ut aiunt, scholastica crebro exercentur; quod postea etiam in tractationibus theologicis fiet. Colatur ab ipsis matheos ad hoc praecipue, ut eius demonstrationibus vim ratiocinandi acuant perficiantque. Physica ac reliquae etiam naturales scientiae, si fieri possit, colantur et ipsae; ac providendum, ne sit cum studiorum praecipuorum detrimento, theologiae nempe dogmaticae et moralis, sacrae scripturae, historiae ecclesiasticae et sacrae eloquentiae, nec non cantus Gregoriani, computi ecclesiastici et sacrorum rituum⁶: quae omnia, quantum fieri poterit, in unoquoque seminario tradenda erunt. Ad theologiam dogmaticam quod attinet, quaestionibus minus utilibus aut omnis aut leviter tantum delibatis, planissime tractandum de reliquis, ac praesertim de iis, quae ad recentiorum errorum confutationem pertinent; peculiarissimaque diligentia disserendum de religionis fundamentis, de ecclesiae natura, notis, infallibilitate et auctoritate, nec non de auctoritate et primatu Romani pontificis. In controversiis vero moralibus

A a nimia seu laxitate seu rigiditate cavendum. Tandem expediat valde, si, sub finem curriculum studiorum, per aliquot menses, edocentur summa cura profectiones alumni de divinarum mysteriorum celebratione, de animarum regimine deque ipsa temporali parochiarum administratione.

4. Ad hoc autem, ut eiusdem iunioris clerici studia provebantur melius, ad iter illis et brevius et tutius sternatur, praescribant episcopi maturo consilio libros, qui explicari debebunt; atque his, ut plurimum, inhaereant magistri, paucis admodum auctori addenda dictantes. Acuenda etiam modis omnibus inter discentes aemulatio, ac in hunc finem habenda potissimum, anno praesertim labente, examina sive scripto sive verbo; idque coram episcopo vel viris eximiae doctrinae ad id delegatis.

5. „*Adolescentes, qui in seminariorum disciplinam traditi sunt, sic magistri classium inferiorum instituant, ut una cum litteris mores etiam clericis dignos in primis hauriant*.“¹ Praeceptores etiam superiorum facultatum tum in lectionibus, cum se occasio obtulerit, tum etiam extra eas in id intendant peculiari ratione, ut auditores suos ad obsequium et amorem Dei ac virtutum, quibus ei placere oportet, moveant, utque ab ipsis sua omnia studia ad finem hunc referantur².

6. Idem praeceptores, magistri omnesque seminariorum moderatores removeant maxima cura ab alumnorum manibus libros seu vernaculo seu etiam latino idiomate conscriptos, qui res inane, iocosas multoque magis obscenas et irreligiosas referant, quae molles adolescentium animi a divinarum cogitatione alienantur, et flagitiorum veluti contagione inficiantur et depravantur.

7. Edat, si iam non ediderit, quisque episcopus seminarum sui constitutiones, quae singillatim doceant quid sentire, quid agere quidve spectare oporteat, tum eos, qui in eodem seminario in spem dioecesis aluntur, tum eos, qui illorum institutioni operam suam impendant; curetque insuper, ut illas et illarum praesertim pars, quae ad religionem et vitae honestatem pertinet, ab alumnis singulo quoque mense perlegantur et observentur ad unguem³.

8. Seminarium visitet frequenter episcopus et, adhibitis etiam, si modo ei videbitur, aliis doctis et piis viris, tum de magistrorum diligentia, tum de progressibus, quos et in vitae disciplina et in litterarum scientiarumque studiis clerici habuerint, accurate inquirat⁴. Quod si, iuxta causam impeditus, visitare per se nequibit, perficiat id per deputatos⁵. Si qui alumni deprehendantur dycolii et incorrigibiles et malorum morum seminatores, qui neque pudoris neque disciplinae freno coercentur, eos, iuxta Tridentini concilii decretum⁶, acriter puniat, ac etiam e contubernio eiiciat⁷.

9. Valde quidem optandum esset, ut alumni ad suos lares nunquam redirent, nisi plane confecto studiorum omnium curriculo, ipsisque propterea autumnalibus feriis sub seminarum moderatorum custodia manserent. Hoc pacto melius certe mos perficeretur Tridentinorum patrum, qui eos religiose educari, et ecclesiasticis disciplinis in collegio instrui

¹ S. Car. Borr., conc. prov. V, de sem., [part. III, c. 1. Mansi, XXXIV, 480 A]; conc. prov. Rav. Boncompagni, de sem., cap. I. [Mansi, XXXVI b].

² Sess. XXIII, c. 18, cit.

³ Conc. prov. Rav. de Ravera, ibid., cap. VII, [Mansi, XXXV, 609 A].

⁴ Conc. Trid., loc. cit.

⁵ S. Ambros. in Luc., lib. I, sub initium, [opp., ed. Migne, I, 1640 B].

⁶ Conc. Trid., loc. cit.

⁷ Conc. Trid., loc. cit.

⁸ Lambertini, Inst. XLII, n. 9.

¹ Constit. sem. Patav., a b. Greg. Barbado editae, part. IV, cap. 15.

² Ibid., cap. II.

³ Conc. prov. Rav. de Ravera, de sem., cap. V, [Mansi, XXXV, 609 B]; a. Car. Borr., conc. prov. II, [tit. II, decr. 25, Mansi, XXXIV, 119 D].

⁴ Conc. prov. Rav. cit., ibid., cap. II, [Mansi, l. c.].

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. II, [l. c.].

⁶ Conc. prov. Rav. de Ravera, ibid.

⁷ Sess. XXIII, c. 18 cit.

⁸ Conc. prov. Rav. de Ravera, ibid.

⁹ Sess. et cap. cit.

deceverunt. Verum, si ad id collegii ipsius facultates non sufficiunt, detur quidem venia dumtaxat redendi; at omnis simul adhibeatur cura, ne vacationum tempore, illum brevi rectae institutionis fructum amittant, quem sepe sine magno et uno et eorum moderatum praecceptorumque labore acquisiverunt. Reficiant per aliquod tempus, instantique ingenii et corporis vires, assiduis studiorum laboribus defatigatas, quae vegetiores ad intermissa exercitia revertantur; „sed ita tamen, ut relaxatio ecclesiasticam disciplinam redolent.“¹ Hinc, ab ordinario appositis litteris singuli commendandi et parochis et vicariis foraneis, iubendumque, ut et isti et illi totam eorundem alumnorum vivendi rationem per se et per alios diligenter observent; et, ubi redeundi tempus advenerit, litteris proprio sigillo munitis, singillatim eidem ordinario significent, quidnam in singulis capitibus, quae in commendatitiis epistolis iam ipse expresserit, aliisque etiam in rebus excessus extiterit vel defectus. Ad haec tandem seminariorum rectores de iis clericis, quorum disciplinam suspectam habebunt, separatim litteras ad eorum vicarios foraneos, parochos aut religiosos alios sacerdotes vel etiam probatas viros laicos curent perferendas. Qui omnia, acceptis litteris, horum praecipue mores et facta vacationum tempore perscrutabuntur.²

10. Haec dum de sacris huius provinciae seminaris rectaque iunioris clerici institutionis patres concilii provincialis decernunt, decernunt pariter plane unanimes, exhibendam esse (ut re ipsa hic exhibere intendunt ac prorsus volunt) publicam et solemnem memoriam gratiae ac penitus devoti animi significationem et testimonium sanctissimo pontifici Pio IX, qui, ad augendum ubique in sua pontificia ditione optimorum sacerdotum numerum, novum, aere proprio, crexit in alma Urbe et dotavit ecclesiasticum seminarium, in quo adolescentes clerici, ex omnibus eiusdem pontificiae ditionis diocesisbus delecti, sine eorum impendio, ad pietatem omnemque virtutem sedulo fingantur; et bonis artibus et disciplina, potissimum sacris, imbuantur diligentissimo.³

Caput VII.

De regularibus utriusque sexus.

Quod ex regularium ordinibus eorumque monasteriis pie institutis ac recte administratis ingens in Dei ecclesiam splendor atque utilitas dimanet, affirmarunt, qui profecto prae caeteris nevarunt, ipsa videlicet concilia oecumenica, inter quae Tridentinum⁴, ipsique in suprema Vaticani specula collocati pontifices maximi, in quibus feliciter regnans Pius IX⁵. Ut Ravennatis quoque provinciae civitates et dioceses largius in dies ea bona participent, nonnulla ad regulares quoque viros praecertim, pertinentia huc illuc pro opportunitate monita et decreta in hac nostra synodo interioribus; at nunc et alia nonnulla proponere vicum in Domino est.

1. Regularium sive virorum sive mulierum ordines, ab ecclesia recognitos et approbatos, meritis laudibus prosequantur, protegant pro viribus ac defendant episcopi; nec per ipse stet, quin magis magisque florescant, ac (si praecertim, quae gregi sibi concessito magis profuturas cognoverint) in diocesisbus suis dilatentur.

2. Huic curae et sollicitudini respondentem regulares, et in primis viri, quibus possunt in rebus

A clericali muneri propria, episcopis opem ferant, eorumque verum sublevando allevent. Ad id vel ipse monachos, „qui montium occupant cacumina, quibus medio omnibus ac ipse mundo eriguntur,“ exortabat olim sanctus Iohannes Chrysostomus⁶. Ideo tot beneficia et privilegia in regulares homines contulerunt summi pontifices, ut et ipsi vicissim omnia sua conferrent studia et labores in animarum salutem, eorumque subsidium qui gubernacula tractant ecclesiarum. Conferant itaque alicuiori in dies constantique voluntate, nec obliviscantur eorundem pontificum constitutiones⁷, quae episcoporum obsequium et in rebus pluribus subiectionem ipsi praescribunt.

3. Meminerint etiam viri regulares, se quoque ordinariorum iurisdictioni, correctioni et visitationi subiicere, si a numero deficient, quem apostolicae constitutiones⁸ et declarationes sacrae congregationis concilii⁹ determinant. Patres concilii provincialis summo quidem iure nunquam se acturos profiterentur; attamen, si res ecclesiaeque utilitas deposcent, potestatem sibi delatam exercere non dubitabunt.

4. Habeant quoque prae oculis decreta a sacris congregationibus edita¹⁰ circa accessum ad monasteria monialium, etiam ipsis regularibus subiectarum; ne, secus agentes, se gravi culpa commaculent, et ordinarius facultate in ipsis sibi in hoc casu concessa uti cogatur.

5. Hortamur tandem et obsecramus omnes homines, qui regulare institutum amplexi sunt, ut in cordis proposito permanere velint, digneque ambulare vocatione qua vocati fuerunt. Solliciti ante omnia sint servare unitatem spiritus in vinculo pacis, non cum episcopis solum, sed cum parochis etiam ceterisque clericis saecularibus. Absint omnino schismata, absint dissensiones. Nihil enim calamitosius discordia, quae totum caritatis bonum pessundat et perdit, nihil concordia salutaris. Per hanc res parvas crescere, per illam magnas dilabi experientia compertum est. Haud parum iuverit ad eam pacem et unitatem servandam, si regulares in suorum privilegiorum seu terminos nequaquam excedant, quos sacri canones et apostolicae sanctiones ipsis posuere. Verumtamen nihil est, quod iis super rebus nobis timendum sit, immo optima quaeque de ipsorum virtute speranda.

6. Optima etiam in statu suo speramus a sacris virginibus, quae, iuxta divum Cyprianum¹¹, „sunt ecclesiastici germinis flores, . . . Dei imago respondent ad sanctimoniam Domini, illustrior portio gregis Christi.“ Ne vel minimo haec spes defraudetur unquam, super illas peculiarissima cura vigilias custodiant episcopi provinciae nostrae, omnique studio enitentur, ut, quo se resque suas solemniter Deo devoverunt, tantum opera, superna adspirante gratia, consummamentum perficiantque.

7. Sponsae agni immaculati, qui nascitur inter lilia, virginitatis florem omni custodia servent, cavendo diligentissime ab omni sive interno sive externo tam profecto thesauri insidiatore. Praefectis et praesidibus suis quam sponderunt obedientiam, ne retenta quidem voluntate libertatis, prompto hilarique animo constantiter praesentent. Religionem vero paupertatum ita studiosae sectentur, ut vere

¹ Car. Institut., part. I, cap. 7; R. Greg. Barbada, constit. con. Patrv., part. I, cap. 7.

² R. Greg. Barbada, ibid., in fine.

³ Litt. apostolica. Con. Romani pontificis, 20 Jun. 1855.

⁴ Sess. XXV, c. 1, de regula. et monial.

⁵ Encycl. Notis, 8 Dec. 1855, § Quamvis cura.

⁶ Homil. de a. Philogonia, (opp. ed. Montfaucon, I, 486 D).

⁷ Greg. XV, constit. Inscrutabili, 5 Feb. 1622, et al. plur.

⁸ Inno. X, constit. Intercurandis, 15 Oct. 1622, et decret.

U. de parvis, 10 Feb. 1624.

⁹ 29 Nov. 1627, 16 Sept. 1700, 10 Mart. 1715.

¹⁰ S. Congr. ep. et reg. 7 Maii 1855, Inno. XI, c. 1, et 29 Nov. 1855, de mandato Urbani VIII; a. Congr. con. 11 Maii 1855, approb. Con. IX, et 29 Nov. 1873 et 21 Maii 1878.

¹¹ Lib. de Aedib. virginum, (opp. ed. Balm., p. 174).

Domina sibi in partem hereditatemque elegisse A
demonstrant. Haec et si quae alia sunt eius regulae
et ordinis vota et praecipua, ad eorum respective
essentiam pertinentia, exacte et fideliter virgines
Deo dicantur exequantur¹.

8. Quae sanctorum absolutam communis
vitae rationem, Deo adiuvante, amplectae sunt, tam
efficax regularis disciplinae praesidium religiosissime
servent; quae vero non sunt amplectae, omnem
operam industriamque adhibeant episcopi, ut in sua
cuiusque dioecesi, si quo modo fieri possit, amplectantur.

9. Nec nuncupata vota implebunt, nec ad quam
perfectionem adspirare obligantur, contendant mo-
niales, nisi regulas et constitutiones instituti sui
propriis studiosè observent. Cum vero ita obser-
vare nequeant, nisi saepe saepius in memoriam
revocent et meditentur, eas ideo publice ac etiam
privatim assidue legant. Qua in re et nos cum
divo Carolo² praefectas monemus, ut ceteras ad
summam „earum legum observationem non minus
exemplo suo imitent, quam auctoritate compellant“.

10. Magnum sane castitatis non solum, sed
totius etiam regularis disciplinae munimentum et
propugnaculum clausura, per quam a mundi huius
consortio sacrae virgines separatae, liberius orationi
vacare, mentemque ad caelestium rerum contempla-
tionem traducere valent. Ipsam itaque inviolatam
in monasteriis omnibus conservari maxime pro-
curent episcopi Ravennatis provinciae, memores,
id sibi a Tridentinis patribus³, „sub obestations
divini iudicii et interminationis maledictionis aeter-
nae,“ praecipuum fuisse. Commemorent singillatim
in dioeceseana synodo, quoad praecipua saltem capita,
quae sacri canonum, constitutionum summorum ponti-
ficum et sacrae Urbis congregationes de monialium
clausura eiusque conservatione, nec non de ex-
teriorum ad ipsas accessu et colloquiis praescribunt.
Nec desint et ipsi per se hinc super rebus edicere,
quae sibi in Domino magis congruere videbuntur.

11. „Episcopi et praetati omnes tam saeculares,
quam regulares, quibus monasteriorum sanctimonialium
quavis modo cura commissa est, facultate sibi
ex officio data in ea ingrediendi ita demum utantur,
ut scilicet cum necessariis causis ingrediantur,
paucosque comites et eos quidem seniores et religio-
sos homines secum adhibeant, ne poenas ac censuras,
Gregorii XIII summi pontificis constitutione⁴ ipso
facto inflictas, subeant.“⁵

12. Et ratione et experientia constat, optimam
familiae cuiusque institutionem ab eius, qui praesert,
prudencia, sollicitudine ac virtute potissimum pen-
dere. Hinc, omni ambitione ac partium studio
posthabito, habeant prorsus religioni moniales, eam
in praefectam (sive abbatissam sive quocumque alio
vocatur nomine) rite ac legitime eligere, quam
regulari disciplinae conservandae vel restituendae,
rebus omnibus coram Deo mature perpensa, magis
aptam diiudicaverit. Electa autem, matrem se,
non dominam agnoscentem, diligit tanquam filias
omnes sorores; pacem inter eas fovat; tollat, si
quae forte irreperant, consuetudines malas; singulas
ad religiosam perfectionem excitet, ipsisque corporis
necessitatibus sedulo provident.

13. Sacrarum virginum confessionibus excipien-
dis eos tantum episcopi praesentent, qui, qua par-
te est, morum gravitate, prudentia, doctrina, et asse-
ctione artis intelligentia praediti reperiantur. Me-

minorintque, Tridentinos patres⁶, ad opportuum
solatium remediumque afferendum ipsarum animis
in afflictione interdum et angustia constitutis, de-
crevimus, ut „praeter ordinarium confessorem, alius
extraordinarius ab episcopo et aliis superioribus his
aut ter de anno offeratur, qui omnium confessiones
audire debeat“. Offerant itaque monasteriis omnibus
eius iurisdictioni subiectis, instantque pro viribus,
et a superioribus etiam regularibus, quaedam sancti-
moniales eorum regimini subiectas, idem, iuxta for-
mam a Benedicto XIV praescriptam⁷, exhibeant.
Nec se iidem episcopi adeo difficiles praesentent
peculiaribus etiam monialibus confessorum extra-
ordinarium aliquando expetentibus; quin potius,
nisi aut monialis postulantis aut confessorii requi-
siti qualitas aliter faciendum suadeat, eorum iustis
precibus libenti animo obsecundent⁸.

14. In puellis ad habitum regularem vel pro-
fessionem admittendis, prospiciendum maximo studio
et virginitatis Deo dicendarum libertati et monasterio-
rum religiosorumque ordinum bono. Serventur ita-
que exactissime quae de postulantium aetate, de
natalibus, de qualitibus animi et corporis, de dote,
de modo⁹ acceptationis per monialium suffragia, de
spiritualibus exercitiis tam susceptioni habitus, quam
professioni praesententur, et aliis huiusmodi, eccle-
siasticas leges, statuta synodalia dioeceseos et legi-
timae consuetudines praescribunt. Ante omnia vero
revocent in mentem episcopi, sibi cum Tridentinis
patribus¹⁰ ihibendum omnino esse, ne qua puella
sive ad habitum sive ad votorum emissionem assu-
matur, etiam in monasteriis iurisdictioni regularium
subiectis, nisi ante, vel ipsi per se vel per vicarium
eum generalem, illius voluntatem diligenter ex-
ploraverit.

15. Nec desint tandem episcopi earum quoque
feminarum curam omnem gerere, quae, licet nec
solemnia professionis vota emisissent nec clausurae
legibus adstringantur, in aliqua tamen pia demo-
pecculari habita indutae vitam collegialiter degunt.
Studeant, impleri ab ipsis ac in more exacte tra-
duci proprias constitutiones, ac cetera omnia ser-
vari, quae ad retinendam disciplinae rationem pro
temporum opportunitate iisdem episcopis decernere
visum fuerit.

Caput VIII.

De confraternitatibus.

Saluberrimo quidem consilio piarum laicorum socie-
tates, quae confraternitatum nomine vulgo appel-
lantur, institui voluit ecclesia. Per eas enim et
mutuo caritatis vinculo devincuntur animi, et fovetur
pietas, et ecclesiae ipsius decor Deique cultus au-
gentur. Hinc summorum pontificum favor in illas et
studium; hinc indulgentiae et privilegia, quibus
eadem cumulatissime ornantur¹¹. Quamobrem, et
nos pastoralis curae nostrae partibus videmur
deesse, si saltem haec pauca in hac nostra synodo
de huiusmodi sodalitatibus sanciremus.

1. Parochi in sua quisque parocchia, non solum
confraternitates doctrinae christianae et nominis Iesu,
et eas quae in beatae Mariae virginis honorem sunt
institutae, de quibus omnibus suo loco nonnulla de-
crevimus, sed alias quoque erigi curent, si in Dei
gloriam et animarum salutem rem curam operaverint.
Ad id propterea eorum animos et monendo

¹ Sess. XXV, c. 10, de regular.

² Constit. Pastoralis curae, § ang. 1746, et de syn. dioecese, lib. XIII, cap. 12, n. 17.

³ Bened. XIV, locis cit.

⁴ Sess. cit., c. 17.

⁵ Clemens VIII, constit. Quocumque a sede apostolica, 7 dec. 1604.

⁶ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1; de regular.

⁷ Conc. prov. I, [part. III, c. 15, Mansi, XXXIV, 26 B].

⁸ Sess. cit., c. 6.

⁹ Dubia, 29 dec. 1663.

¹⁰ S. Car. Borr., conc. prov. VI, [c. 22, Mansi, XXXIV, 268 C].

et hortando et efficacioribus verbis suadendo disponant. Erectae autem non negligant, sed vivide caritatis zelo foveant provehantque. Deficientes at collabentes reddeere pro viribus ac in pristinum statum reducere conentantur.

2. Episcopi vero, quorum iurisdictioni confraternitates omnes eius diocesis nulla excepta subiiciuntur¹, studeant bene per omnia eas ordinare et componere, hinc firmare regulis et statutis, per quas et praestitutum sibi finem, quin ab eo unquam deflectant, assequantur, et omnia, quoad fieri possit, impediatur discordia aive variarum sodalitatium inter se, sive inter confratres et confratres eiusdem sodalitates, aive tandem inter ipsos sodalitates et parochos.

3. Confraternitates parochiae ecclesiae, in qua sunt institutae, vel eius delegato, omnino subeant, iuxta constitutiones quas ordinarius posuerit. Si quae vero in locis a parochiali ecclesia prorsus distinctis erectae existant, ita distribuant sua exercitia, ut publica officia parochiae non impediatur per ipsa, nec perturbentur nec deserantur².

4. Il tantum viri inter confratres recipiantur, qui rudimenta fidei calleant et de quorum probitate morumque honestate constitit³. Recepti autem, si statuta contemnant, si negligant praescriptam sacramentorum frequentiam et reliqua pietatis officia, multoque magis si in vitia ruant, et cum aliorum scandalo vivant, nec admoniti respiciant, a confratrum numero episcopali auctoritate et cura amoveantur⁴.

5. Quando publice peraguntur supplicationes, quibus seu lege seu legitima consuetudine sodales interesse tenentur, quovis humano respectu terrenaeque negotii posthabitis, convenire satagant omnes. Dolendum sane et maxime improbandum, immo etiam arbitrio episcopi⁵ puniendum foret, si numero non congruente sub sacro vexillo procedere conpicerentur.

6. Visitent episcopi pro iure suo⁶ confraternitates, etiam in ecclesiis regularium erectas; meminerintque confraternitatum eandem administratores teneri se iisdem episcopis administrationis suae rationem reddere⁷.

Caput IX.

De iudiciali foro episcopi.

Ex quo episcopia, regimini ecclesiae praeposita, inter alia iura quoque competit iudicandi causas, quas alibi recessimus⁸, nec non coguoscendi crimina clericorum et generatim ea omnia, quae fidem et mores laedunt, inque reos animadvertendi, sit, ut proprium forum ac tribunal habere debeant. De hoc itaque sequentia statuimus.

1. Cum ob tantum, quo obruantur, curarum pondus cogantur episcopi iudicia agere, ut plurimum, per alios ac potissimum per generales diocesis vicariam, hinc cauti admodum sint oportet, cum in ceterorum suae curiae officialium, qui bonis moribus commendari debebant omnes, tum praecipue in illius primarii ministri electione. Eam, quantum fieri possit, deligant, qui non solum lauro donatus et fori usu exercitatus sit, sed qui insuper praedictae laudis, paritate morum totiusque vitae

integritate pro ample dignitatis gradu praefulgeat. Non est eius urbis civis, in qua ius dicere debet⁹, sed, quoad fieri poterit, exterrus, nec, ut facilius pleniusque muneris sui partes explorare valeat, ad personam residentem in aliqua ecclesia obligetur¹⁰.

2. Non abiectione castro ab episcopis adhibenda in electione vicariorum foraneorum, quos item sibi potestate sollicitudinis socios adiungant, partibusque diocesis, a residentiae suae loco distantibus, cum potestate praeficiant¹¹. Eorum iura et officia singulatum in diocesana synodo describantur.

3. Generales vicarii, quorum erit curare, ut officio quisque suo naviter fungantur episcopalis fori ministri, ipso praesire exemplo suo studeant. Hinc, statis diebus et horis, haud unquam desint sedere pro tribunali. Diebus feriatis a iure dicendo abstineant, praeterquam in causis, in quibus lex foris derogare permittat. Discordia et lites, praesertim inter consanguineos, pro viribus amice dirimere et pacifice componere curent. In causis vero cognoscendis et decidendis, postquam utriusque partis rationum momenta accurate perpenderit, celeriter¹², quod ad iustitiae normam sibi visum fuerit magis accedere¹³, sine ulla personarum acceptione, cavillationibus omnibus, asfracibus et dilationibus explosis et recessis, decernant. Parcant, quoad eius fieri poterit, sumptibus litigantium¹⁴. In criminalibus autem causis humanitate et clementia delictorum animadversiones ita temperabunt generales vicarii alique iudices ecclesiastici, ut reorum potius respiciantiam quam poenam et vindictam spectare videantur. Ubi vero res dubia fuerit, reo magis, quam actori favendum esse meminerint¹⁵. Nec illud etiam obliviscantur, si causas omnes cito, quam citissime, ne afflictio afflictio addatur, conficiendas esse causas eorum, qui carceribus detinentur.

4. Si quando adversus matrimonii alicuius validitatem disceptari contingat, serventur religiose constituta a Benedicto XIV¹⁶; neque novi coniugii incoendi facultas concedatur, nisi praestitis ita quae ab eo praestari iubentur. Eiusdem pariter pontificis praescriptionibus¹⁷ exacte insistendum in causis, quae religiosae professionis validitatem respiciunt.

5. Provideant ordinarii meliori, quo poterunt, modo, ne patronii defectu iure suo fraudentur et adversariorum potentia opprimantur pupilli, viduae et egentes homines generatim, qui a sacrosanctis canonum legibus episcopo tamquam communi omnium parenti peculiariter commendantur.

6. Ut omnis avaritiae suspicio ab ecclesiastico foro arceatur¹⁸, singuli episcopi in diocesana synodo curiae suae ministris exacte ac pro aequitate praescribant, et iam non praescripserint, „*servam legem quam pro sui vel operis vel officii vel laboris mercede capgi ab unguibus hinc*“¹⁹. In quo habeant potissimum praes oculis mensuram taxae Innocentianae, vel eam quam a sancta sede probatam habuerint. Haec taxa publice in cancellaria semper proponita sit, ut omnibus lanctent²⁰. Qui eam excedere ausus fuerit, sicut ac severissime puniendum²¹.

¹ Conc. Rom. tit. VIII, cap. 2. [Mans. XXXV, 1865 A].

² S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. III, c. 11, Mans. XXXIV, 678 C].

³ Dec. XIV, de qm. diocesis, lib. III, cap. 2, n. 5 et seq.

⁴ Conc. Rom. ibid.

⁵ Prop. II, inter damnatas ab Innoc. XI, 2 martii 1679.

⁶ Conc. prov. Rav. de Buvura, hoc tit., cap. 1. [Mans. XXXV, 626 C].

⁷ In reg. XI iuris, in 6.

⁸ Constit. Dei celebrationis, 8 nov. 1741.

⁹ Constit. Si datum hinc, 4 martii 1748.

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Buvura, hoc tit., cap. 2. [Mans. l. c.]

¹¹ S. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 12, Mans. XXXIV, 171 A].

¹² Conc. prov. Rav. de Buvura, ibid.

¹ Lambertini, Inst. CV, n. 67 et seq.

² S. Car. Borr., conc. prov. V, [p. III, c. 10, Mans. XXXIV, 628 D].

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ S. Congr. concil., 21 ian. 1688, et 8 maii 1687.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, c. 8, de reform., extra deq. a. Congr.

⁷ Conc. Trid., sess. XXII, c. 8, de reform.

⁸ Part. I, cap. 2, n. 6, [supra col. 251 B].

7. Nullam manus et donum, ne occulte quidem a et peccatis, vicarii generales ab his accipiant, qui coram eis causas vel habent vel agunt¹. Idem cancellario et notariis interdictum sit ab illis saltem accipere, in quorum causis contribunt acta notariique partes sustinent². Poenas autem et multas omnes et singulas, cuiusvis generis sint, plerum sive locorum sive operum usui assignentur³.

8. Episcopus visitet quotannis fori sui tribunal et visitando inquirat, an quas in synodis seu provincialibus seu diocesanis aliisque feri constitutionibus praescripta sunt, observentur; et si quid abusus irrepositae cognoverit, curet omnino tolli instituique studeat quaecumque pro sapientia sua iudicaverit expedire⁴. Meminerit etiam per certos homines, immo aliquando per se, visitare carceres, nec solum eos, ubi ibi detinentur, in quos ecclesiastici iudices inquirunt, sed, si fieri potest, ceteros quoque, in quos inquirunt iudices laici, atque ibi detentos paternae caritate consoletur pieque adhortetur in Domino. Videat, ut opportunis temporibus ecclesiastica sacramenta ipsis administrantur, et ne caetera eis desint, quas referuntur ad animae salutem ipsiusque corporis congruam sustentationem⁵.

9. Sit certus vel in archivio episcopali vel in ipsa cancellaria locus, ubi causarum ac iudiciorum processus et acta omnia ad ecclesiasticum forum pertinentia, codicibus suis ordine digesta, per singulos annos recondantur, ut inde, cum usu venerit, promi possit quidquid in eodem ecclesiastico foro agitatum erit. Hic locus clavibus suis claudatur ac custodiat diligentissime⁶. Caetera etiam cancellariae acta, instrumenta, litterae testimoniales, matrimoniales dispensationes, beneficiorum atque ordinum collationes, edicta et id genus alia, digesta et ipsa ordinatim codicibus suis, pari diligentia asserventur.

Caput X.

De his quae generatim ad decreta huius concilii pertinent.

Decreta, quae haecenus, Dei aspirante gratia, in provinciali synodo una cum reverendissimis coepiscopis edidimus, incassum omnino caderent, si de his generaliter sumptis ageremus et statueremus, quae hic sub finem agimus revera atque statuimus.

1. Ac primo omnia prorsus et singula, quae in hac ipsa synodo continentur, obedientia, reverentia et humilitate, qua possumus habere, sanctae Romanae ecclesiae, aliarum ecclesiarum matri et magistrae, subiciimus perpetuo emendanda et corrigenda ad demum Iesu Christi honorem et gloriam ecclesiaeque suae salutem et dignitatem.

2. Ne quis in hac provincia ignorantiae executionem praestare possit, quominus ea praestet, quae in provinciali synodo decreta sunt, edicimus, ut, postquam haec ab apostolica sede probata fuerint, edantur, et in valvis proponantur primum ecclesiae metropolitanae, deinde omnium cathedralium et collegatarum provinciae; a cuius publicationis die mensibus duobus elapsis, omnes et eisdem decretis et, si quid contra commiserint, poenis, quae in illis constitutae sunt, se obstringi soliant. Unusquisque praeterea episcopus in dio-

cesana synodo, quamprimum fieri poterit celebranda, provincialis concilii statuta referat.

3. Singulae ecclesiae seu cathedrales seu collegatae, seminaria et vicarii foranei constitutionum eiusdem concilii exemplar in proprio archivio perpetuo asservent.

4. Urgent etiam quoque episcopus in diocesi sua executionem eorum, quae in nostra hac synodo sunt decreta. Ideo, in congregationibus casuum conscientiae tam in urbe apud ordinarium, quam in reliquis diocesanis locis apud vicarios foraneos, aliqua decretorum pars legatur. Idem fiet a canonicis, cum singulis mensibus capitulares conventus habebunt.

5. Quod si qui nihilominus provincialis concilii statuta, cum prorsus debeant, obtemperare renuerint, vel quid contra committere non dubitaverint, si poenas luant tum per eadem statuta sanctas tum alias praescriptas per sacros canones. Compellanturque praeterea ad parendum omnibus iuris remediis aliisque etiam censuris et poenis ad arbitrium⁷, licet de his decretis agatur, pro quorum observatione et implemento nulla fuit in synodo apposta poena⁸.

6. Decessorum nostrorum vestigia sequentes⁹, omnia et singula in decretis huius nostrae synodi comprehensa ita ab omnibus, ad quos spectat, servanda esse decernimus, ut tamen constitutiones et consuetudines ecclesiarum arctiores et laudabiliores salvae permanent in omnibus.

7. Quomouque facultatem ex iisdem decretis habent episcopi, eam ipsos per vicarios suos generales¹⁰ vel etiam per alios a se delegatos exercere posse, volumus; his tamen exceptis, quae proprie ad episcopalem ordinem pertinent, aut in quibus iisdem vicarii a sacris canonibus aut Tridentino concilio vel a nobis expresse exclusi sint.

8. Si de eorundem sensu ullum unquam exitum fuerit prudens dubium et difficultas, eius et omnium, quae decretis praefatis continentur, declarationem, interpretationem et explicationem nobis vel metropolitanis pro tempore reservamus, neque dum alia provincialis synodus in Ravennatensi provincia habeatur, salva tamen semper sedis apostolicae auctoritate¹¹.

DECRETUM

de indictione futuri concilii provincialis.

Cum a Tridentinis patribus¹² statutum sit, provincialia concilia cogi quolibet saltem triennio: hinc, decretis eorum inhaerentes,

Nos Clarissimus tituli Sancti Marcelli sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Falconerius, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanus ecclesiae Ravennatensis archiepiscopus et princeps, de consilio et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, futurum huius provinciae concilium, anno millesimo octingentesimo quinquagesimo octavo celebrandum, loco et tempore alias significandis et constituendis, iam denuntiamus et indicimus in omnibus, qui debent adesse.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

C. cardinalis Falconerius, archiepiscopus, subscripsi.

Ego Aloysius cardinalis Vannicelli, archiepiscopus Ferrariensis, immediate subiectus sanctae sedi apo-

¹ S. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 18, Mand. XXXIV, 17. B].

² S. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. III, c. 8, Mand. XX. V, 814 B].

³ Ibid., et conc. prov. Rav. Boncompagni, hoc tit., cap. V, [Mand. XXXVIIbis].

⁴ Conc. prov. Rav. Boncompagni, hoc tit., cap. VIII; a Car. Borr., conc. prov. III, [c. 18, Mand. XXXVIbis et XXXIV, 178 D].

⁵ Conc. prov. de Ravera, hoc tit., cap. VI, [Mand. XXXV, 608 D]; a Car. Borr., conc. prov. III.

⁶ S. Car. Borr., conc. prov. III.

⁷ S. Car. Borr., conc. prov. III.

⁸ S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. III, c. 20, Mand. XXXIV, 487 B].

⁹ Conc. prov. Rav. Boncompagni, de his quae generatim ad constitutiones pertinent, [Mand. XXXVIbis].

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Ravera, decretum generale, [Mand. XXXV, 644 B].

¹¹ Conc. prov. Rav. Boncompagni, de constitutionibus, cap. IV, [Mand. XXXVIbis].

¹² S. Car. Borr., in provincialibus conciliis.

¹³ Sess. XXIV, c. 8, de reformatione.

stellens, salvis metropolitanæ ecclesiæ necne iuribus et privilegiis iuxta constitutionem Clementis papæ XII *Pateris pontifici nobis* anni 1736, facta mihi facultate ab eodem sancta sede apostolica, habens atque cum gaudio interfui et subscripsi.

Ego Cai. cardinalis Baluffi, archiepiscopus episcopus Imolanus, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Michael, episcopus Comaclensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Ioannes Baptista, episcopus Britinorii, et ecclesiæ Sarninensis administrator apostolicus, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Ioannes Benedictus, episcopus Faventinus, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Ioachim, episcopus Cerviensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Salvator, episcopus Ariminensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Henricus, episcopus Casanenæ, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Marianus, episcopus Foroliviensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ioachimus, episcopus Aegitanensis in Lusitanie regno, vocatus, interfui et subscripsi.

ACCLAMATIONES

in fine concilii ex suggesto cantatas ab episcopo Foroliviensi.

Acclamatio: Deo patri misericordiarum et Deo totius consolationis et gratiæ, omnis laus, honor et gloria in sæcula sæculorum.

Responsio: Amen, amen, amen.

Acclamatio: Beatissimæ virginis Mariæ sine labe originali conceptæ, cui Ravennatensis provincia a sancta synodo est solemniter consecrata, gloria, laus et plenus perennis.

Responsio: Beatissima virgo, respice de caelo fideles ad te confugientes, illosque defende ab insidiis venenosi serpentis, cuius caput vel a primo instanti conceptus tui contrivisti.

Acclamatio: Sanctissimo Apollinari, qui per Aemiliam Christi fidem prædixit primus, et celestem veritatem proprio sanguine testatam fecit, actio gratiarum, honor, obsequium.

Responsio: Inclyte martyr, protego populum tuum et oves pascuæ tuæ a conventu malignantium, a multitudine operantium iniquitatem.

Acclamatio: Beatissimo domino nostro Pio papæ nono, summo sanctæ et universalis ecclesiæ pontifici, christiani nominis in omnes partes propagatio, quæntarum gentium obedientia, pax vera, diuturna prosperitas.

Responsio: Domine Deus, sanctissimum patrem nostrum ecclesiæ tuæ conserva; mitte illi auxilium de sancto, ut, eo gubernante, omnes gentes illuminentur, et quæ dispersæ sunt in unum ecclesiæ tuæ orile colligantur.

Acclamatio: Eminentiſſimo ac reverendiſſimo domino cardinali Clarissimo Falconerio, archiepiscopo nostro, huius synodi præculli, cunctisque ministris salutaris vigilantia, in laboribus constantia et felix exitus.

Responsio: Omnipotens Deus, super pontificem nostrum Clarissimum benedictionum tuarum dona perpetuo multiplicata.

Acclamatio: Sanctissimis episcopis conprovincialibus vita et salutaris vigilantia.

Responsio: Deus, pater luminum, illustra faciem tuam super cervices tuas, accende corda eorum in ædificationem corporis tui.

Acclamatio: Regibus et principibus omnibus, catholicæ religionis solus, iustitiæ et pacis fecunditas et contra christianæ fidei hostes victoria.

Responsio: Princeps ecclesiæ, terræ principes, catholice fidei, acquiratæ et concordie conservatores atque hostium nostrorum exterminatores, custodi.

Acclamatio: Clero, civitati et toti provincie nostræ tranquillitas, salus et divinarum gratiarum abundantia.

Responsio: Benedic, Domine, filios tuos, et esto in circuitu populi tui ex hoc nunc et usque in sæculum.

Acclamatio: Populo christiano universo pax Christi æterna.

Responsio: Memento, domine Deus, in benedicto populi tui, et confirma in omni virtute gressus eius, perpetuumque tuæ benedictionis rorem illi infunde.

VIRI EX UTROQUE CLERO

qui aliquam cum episcopis partem vel ab eis mandatum in concilio habuerunt.

Abbatas qui vocati interfuerunt concilio:

Reverendissimus pater dominus Eldradus de Fazy, ordinis sancti Benedicti, congregationis Cassinensis, abbas monasterii Sanctæ Mariæ de Monte apud Casenam.

Reverendissimus pater dominus Antonius Anselmi, congregationis Camaldulensis, abbas monasterii Sancti Salvatoris Forolivii.

Procuratores capitulorum ecclesiæ metropolitanæ et ecclesiarum cathedralium provincie, qui, legitime instructi mandato, privatis concilii congregationibus, notam semelitis publicis adfuerunt.

Pro capitulo metropolitanæ: reverendissimus dominus Ioannes Vistoli, canonicus; reverendissimus dominus Ioachim Beasi, canonicus et parochus Sancti Ioannis in Fonte.

Pro capitulo Imolensi: reverendissimus dominus Thaddæus Dalla-Volpe, præpositus et prima dignitas, sanctissimi domini nostri papæ praelatus domesticus, iuris utriusque doctor; reverendissimus dominus Angelus Perdica, canonicus, iuris utriusque doctor, et iuris canonici in seminario professor.

Pro capitulo Comaclensi: reverendissimus dominus Dominicus Feletti, canonicus theologus, vicarius generalis, sacre theologiæ et iuris utriusque doctor, necnon theologiæ dogmaticæ lector in seminario; reverendissimus dominus Ioannes Guidi, canonicus, seminarii rector, et in eodem seminario eloquentiæ professor.

Pro capitulo Britinoriensi: reverendissimus dominus Dominicus Zauli, canonicus poenitentarius; reverendissimus dominus Peregrinus Fastini, canonicus.

Pro capitulo Faventino: reverendissimus dominus Andreas Strocchi, præpositus et prima dignitas; reverendissimus dominus Antonius Conti, canonicus, iuris utriusque doctor, et in publico lyceo institutionum civilium et canonicarum lector.

Pro capitulo Cervinensi: reverendissimus dominus Ant. Negri, archidiaconus et provicarius generalis in spiritualibus; reverendissimus dominus Aloysius Zabardi, canonicus theologus et præpositus, iuris utriusque doctor, et seminarii rector.

Pro capitulo Ariminensi: reverendissimus dominus Franciscus Neroni, canonicus, sacre theologiæ et iuris utriusque doctor, necnon philosophiæ rationalis in seminario lector; reverendissimus dominus Michael Galassi, canonicus theologus, et theologiæ dogmaticæ lector in seminario.

Pro capitulo Casanensi: reverendissimus dominus Paulus Bentini, canonicus et parochus ecclesiæ

cathedralis; reverendissimus dominus Ioseph Zeffoli, A canonice penitentiarum.

Pro capitale Foroliviensi: reverendissimus dominus Dominicus Brunelli, archipresbyter; reverendissimus dominus Vincentius Silvagni, canonicus, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, ac in seminario professor.

Pro capitale Sarunateni: reverendissimus dominus Tobias Masacci, canonicus theologus, vicarius generalis, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, seminarii rector, necnon theologiae dogmaticae et philosophiae professor; reverendissimus dominus Simone Perini, canonicus.

Ministri et officiales concilii:

Indices querelarum: illustrissimus et reverendissimus dominus Iohannes Baptista Guerra, episcopus Britinoriensis, et ecclesiae Sarunatenae administrator apostolicus; illustrissimus et reverendissimus dominus Ioseph Tamburini, episcopus Cervienis; reverendissimus dominus Iohannes canonicus Monetti, vicarius generalis Ravennae, philosophiae, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, necnon theologiae academiae Romanae censor; reverendissimus dominus Dominicus Feletti, canonicus theologus et vicarius generalis Comaclensis, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, necnon theologiae dogmaticae in seminario lector.

Indices excusationum: illustrissimus et reverendissimus dominus Salvator Lesiroli, episcopus Ariminensis; illustrissimus et reverendissimus dominus Henricus Orfei, episcopus Caesanae.

Promotores: reverendissimus dominus Aloysius Scabbia, archidiaconus et prima dignitas metropolitanae ecclesiae Ravennae, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor; reverendissimus dominus Thaddaeus Dalla-Volpe, praepositus et prima dignitas cathedralis ecclesiae Imolensis, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesticus, iuris utriusque doctor.

Deputatus ad renunciandos et introducendos postulantes audiri in concilio: reverendissimus dominus Leonardus Zirardini, metropolitanae ecclesiae Ravennae praepositus.

Secretarius: reverendissimus dominus Paschalis Pasqui, metropolitanae ecclesiae Ravennae canonicus theologus, et seminarii archiepiscopalis rector.

Secretarius adiutor: reverendus dominus Vincentius Amedori, in municipali collegio Ravennateni director spiritualis.

Notarii: reverendissimus dominus Ioseph Orioli, metropolitanae ecclesiae Ravennae canonicus, protonotarius apostolicus honorarius, et cancellarius archiepiscopalis, iuris utriusque doctor; reverendus dominus Franciscus Viviani, eiusdem metropolitanae ecclesiae mansionarius, iuris utriusque doctor.

Testes ad acta synodalia: admodum reverendus dominus Antonius Trenta, parochus Sancti Apollinaris in Vecio Ravennae; admodum reverendus dominus Aloysius Servadei, parochus Sanctae Euphemiae Ravennae.

Magistri caerimoniarum: reverendissimus dominus Pius Martinucci, sacrae sedis apostolicae caerimoniarum magister, canonicus insignis collegiatus Sancti Eustachii in Urbe, et bibliothecae vaticanae subsecretus; reverendus dominus Ioseph Salvatori, eminentissimi cardinalis archiepiscopi et metropolitanae ecclesiae caerimoniarum magister; reverendus dominus Eduardus Triani, eiusdem constitutus.

Cellarii: reverendus dominus Aloysius Pedrignani, metropolitanae ecclesiae Ravennae mansionarius;

reverendus dominus Maximianus Ghigi, eiusdem ecclesiae mansionarius supernumerarius.

Theologi et canonici qui, a singulis episcopis electi, ad concilium aditus fuerunt:

Pro diocesi Ravennateni: reverendissimus dominus Aloysius Scabbia [vide supra]; reverendissimus dominus Paschalis Pasqui [vide supra]; reverendissimus dominus Iohannes Fabri, eiusdem capitali canonicus penitentiarum, iuris utriusque doctor; reverendissimus dominus Iohannes Maioli, eiusdem capitali canonicus et cathedralis ecclesiae Faventinae archipresbyter, iuris utriusque doctor; reverendissimus dominus Dominicus Lega, eiusdem capitali canonicus, et theologiae moralis lector in seminario; admodum reverendus dominus Iacobus Filippi, archipresbyter Sanctae Mariae Maioris Ravennae et emeritus theologiae moralis lector in seminario; admodum reverendus dominus Aloysius Montanari, parochus Sanctae Apolloniae Ravennae; reverendus dominus Iohannes Guix, in archiepiscopali seminario Ravennae director spiritualis, et historiae ecclesiasticae necnon philosophiae lector; reverendus dominus Ioseph Porretti, theologiae dogmaticae lector in eodem seminario, et director spiritualis in seminario sanctorum Angelorum custodum; admodum reverendus pater Norbertus Palmieri, canonicus regularis Lateranensis, praeses canonice Portuensis Ravennae, philosophiae lector; admodum reverendus pater Angelus a Brixichella, ex ordine Minorum de Observantia sancti Francisci, lector iubilatus et in seminario Foroliviensi institutionum sacrae scripturas professor; admodum reverendus pater Benedictus a Luco, ordinis Capucinorum ex-minister provincialis.

Pro diocesi Imolensi: reverendissimus dominus Antonius Fantini, cathedralis ecclesiae canonicus; reverendissimus dominus Angelus Perdina [vide supra]; reverendus dominus Aloysius Alpi, iuris utriusque doctor.

Pro diocesi Comaclensi: reverendissimus dominus Dominicus Feletti [vide supra]; reverendissimus dominus Iohannes Guidi [vide supra].

Pro diocesi Britinoriensi: reverendissimus dominus Ioseph Turci, cathedralis ecclesiae praepositus et prima dignitas, necnon vicarius generalis, iuris utriusque doctor.

Pro diocesi Faventina: reverendissimus dominus Antonius Conti [vide supra]; admodum reverendus dominus Ioseph Samorè, parochus Sancti Marci, et theologiae moralis lector in seminario.

Pro diocesi Cervienis: reverendissimus dominus Aloysius Zabardi [vide supra]; reverendissimus dominus Caietanus Balladelli, eiusdem ecclesiae canonicus, iuris utriusque doctor.

Pro diocesi Ariminensi: reverendissimus dominus Franciscus Moroni [vide supra]; reverendissimus dominus Michael Galassi [vide supra].

Pro diocesi Caccenato: reverendissimus dominus Paulus Bentini [vide supra].

Pro diocesi Foroliviensi: reverendissimus dominus Rainierius Rainieri, cathedralis ecclesiae canonicus primitivus, parochus Sancti Mercurialis, et sanctissimi domini nostri papae cubicularius secretus; reverendissimus dominus Vincentius Silvagni [vide supra]; admodum reverendus pater Angelus Savini, ordinis beatae Mariae virginis de Monte Carmelo ex-minister provincialis, et theologiae dogmaticae lector in seminario.

Pro diocesi Sarunateni: reverendissimus dominus Tobias Masacci, cathedralis ecclesiae canonicus theologus, vicarius generalis, sacrae theologiae

et iuris utriusque doctor, rector seminarii, necnon A theologiae et philosophiae lector.

Testes synodales pro singulis dioccesibus designati.

Pro dioccesi Ravennatensi: reverendissimus dominus Paschalis Pasqui *[vide supra]*; admodum reverendus dominus Franciscus Pasini, archipresbyter Sanctae Margaritae martyris in Colonia.

Pro dioccesi Imolensi: admodum reverendus dominus Carolus Cavina, collegiatae ecclesiae Luci praepositus; admodum reverendus dominus Dominicus Montanari, parochus Sanctae Mariae in Valverde Imolae.

Pro dioccesi Comaclensi: reverendissimus dominus Philippus Cinti, cathedralis ecclesiae archidiaconus, et theologiae moralis lector in seminario; admodum reverendus dominus Franciscus Monti, archipresbyter Sancti Martini episcopi in Codigoro.

Pro dioccesi Britinoriensi: reverendissimus dominus Ioaehim Turci *[vide supra]*; admodum reverendus dominus Salvator Golfarelli, canonicus collegiatae ecclesiae Foropompiliensis, et vicarius foraneus.

Pro dioccesi Faventina: reverendissimus dominus Andreas Strocchi *[vide supra]*; reverendissimus dominus Seraphinus Raffoni, archipresbyter Sancti Petri in Sylvis Tiberiaci, ecclesiae parochialis Sancti

Michaelis archangeli rector, in eoque insigni collegiata canonicorum caput, et episcopi Faventini vicarius perpetuus.

Pro dioccesi Cervinensi: reverendissimus dominus Antonius Negri *[vide supra]*; admodum reverendus dominus Alexander Rainieri, collegiatae ecclesiae Massae Fiscagliae canonicus, et provicarius foraneus.

Pro dioccesi Ariminesi: admodum reverendus Augustinus Ceccarelli, archipresbyter collegiatae ecclesiae Savignanensis; admodum reverendus dominus Michael Agusani, archipresbyter Sancti Ioannis evangelistae.

Pro dioccesi Caesenate: reverendissimus dominus Ioseph Zoffoli *[vide supra]*; admodum reverendus dominus Christophorus Andreucci, archipresbyter collegiatae ecclesiae in Longiano.

Pro dioccesi Foroliviensi: reverendissimus dominus Antonius Reggiani, cathedralis ecclesiae archidiaconus; admodum reverendus dominus Petrus Godoli, parochus Sancti Francisci Meldulae, et vicarius foraneus.

Pro dioccesi Sarsinatensi: reverendissimus dominus Tobias Masacci *[vide supra]*; admodum reverendus dominus Fridericus Randi, praepositus ecclesiae Fori-Saraceni.

CONCILIUM PROVINCIALE WESTMONASTERIENSE

1855 iulii 2-15.

Concilium provinciale Westmonasteriense in Anglia, celebratum diebus 2, 14 et 15 iulii 1855, sub Nicolao Wisemann, archiepiscopo Westmonasteriensi.

Bibliographia:

1) A. M. D. G. Acta et decreta secundi concilii provincialis Westmonasteriensis, habiti, Deo adjuvante, mense julio MDCCCLV, in collegio S. Mariae apud Oscott, adiectis pluribus decretis, rescriptis, aliisque documentis ad ipsum spectantibus. Parisiis, ex typis J.-P. Migne, maii 1857.

In-8°, 93 p. — Paris, Bibl. nat. B 5766.

P. 6, hoc concilium provinciale celebratum est, diebus 2, 14 et 15 iulii 1855.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Secundo post restitutam in Anglia episcopalem hierarchiam provincialis synodus habita est superiore anno apud Oscott, praesidente eminentissimo domino cardinali Wiseman, archiepiscopo Westmonasteriensi, pari cum fructu ac prior anno 1853 inaugurabatur. Actis itaque secundi concilii provincialis Westmonasteriensis propositis in generali sacrae congregationis conventu, diei 21 iulii 1855, D referente eminentissimo ac reverentissimo domino cardinali Ludovico Aldieri, eminentissimi patres

P. 53-93, appendix documentorum ad hoc concilium attentum.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris A. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius. . . Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 971-94 et 1341-50.

3) Decreta quatuor conciliorum provincialium Westmonasteriensium, 1852-1873, adiectis pluribus decretis, rescriptis aliisque documentis; editio secunda. Londini, Burns et Oates.

Sine anno, in-8°, xii-454-xliii p. (index). — London, British Museum; Lyon, abbé Martin.

P. 95-148, decreta concilii Westmonasteriensis II.

consenserunt praedictum concilium, paucis quibusdam ad peculiaris instructionis, quae insimul traditur, formam reductis, esse approbandum.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam sanctissimo domino Pio papae IX per infrascriptum secretarium relata, in audientia diei 27 iulii 1856, sanctitas sua admisit, annuitque reddi decretum.

Datum ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 15 augusti 1856.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
(L. + S.) Caiet., archiepiscopus Thebar.,
a secretis.

ACTA CONCILII.

Litteris convocationis huius secundi concilii provincialis Westmonasteriensis, die 1 iunii 1855, ab eminentissimo domino cardinali archiepiscopo Westmonasteriense datis, advenerunt praesules, et omnes in pontificale Romano praescriptis fideliter servatis, celebratum est concilium, cuius prima sessio habita est die 2 iulii, secunda vero et ultima diebus 14 et 15 eiusdem mensis.

Nomina eorum qui interfuerunt huius secundae synodo provinciali Westmonasteriensi.

Praefuit eminentissimus ac reverendissimus dominus Nicolaus, tituli Sancti Pudentianae sanctae

Romanae ecclesiae praebiter cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis.

Interfuerunt: illustrissimus et reverendissimus Iohannes Briggs, episcopus Beverlacenensis, consecratus die 29 iunii 1833.

Illustrissimus et reverendissimus Georgius Brown, episcopus Liverpoolitanus, consecratus die 24 augusti 1840.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Waring, episcopus Northantoniensis, consecratus die 21 septembris 1840.

Illustrissimus et reverendissimus Thomas Iosephus Brown, ordinis Sancti Benedicti, episcopus New-

portensis et Menevensis, consecratus die 28 octobris 1840.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Bernardus Ullathorne, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamensis, consecratus 21 iunii 1846.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Hogarth, episcopus Hagulstadensis, consecratus die 24 augusti 1848.

Illustrissimus et reverendissimus Thomas Grant, episcopus Suthwarcensis, consecratus die 6 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Turnes, episcopus Salfordensis, consecratus die 25 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Iacobus Brown, episcopus Salopiensis, consecratus die 27 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Richardus Butler Roskell, episcopus Nottinghamensis, consecratus die 21 septembris 1853.

Reverendus dominus Thomas Brindle, cubicularius intimus sanctissimi domini, vicarius capitularis et praepositus Cliftoniensis.

Reverendissimus dominus Gulielmus Clifford, vicarius capitularis et canonicus Plymuthensis.

Illustrissimus et reverendissimus Beda Polding, ordinis Sancti Benedicti, archiepiscopus Sydneiensis, consecratus die 29 iunii 1834.

Illustrissimus et reverendissimus Georgius Errington, archiepiscopus Trapezuntinus, consecratus die 25 iulii 1851, coadiutor eminentissimi archiepiscopi Westmonasteriensis.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Morris, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Troianus, consecratus die 5 februarii 1832.

Illustrissimus et reverendissimus Alexander Goss, episcopus Gerrensis, consecratus die 25 septembris 1853, coadiutor episcopi Liverpoolitani.

Reverendissimus pater Bernardus Burder, abbas monasterii Sancti Bernardi, ordinis Cisterciensis.

Superiores ordinum regularium:

Reverendissimus dominus Placidus Burchall, abbas, et praeses generalis congregationis Anglo-Benedictinae.

Reverendus pater Gulielmus Nickolds, provincialis ordinis Sancti Dominici.

Reverendus pater Iosephus Johnson, provincialis societatis Iesu.

Reverendus pater Robertus Cooke, provincialis Oblatorum beatissimae Mariae virginis sine labe originali conceptae.

Deputati capitulorum:

Reverendus admodum dominus Fredericus Oakeley, canonicus ecclesiae metropolitanae.

Reverendus admodum dominus Ioannes Walker, canonicus ecclesiae Beverlacenensis.

Reverendus admodum dominus Thomas Cookson, canonicus ecclesiae Liverpoolitanae.

Reverendus admodum dominus Fredericus Husenbeth, sacrae theologiae doctor, praepositus ecclesiae Northantoniensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes Moore, sacrae theologiae doctor, canonicus ecclesiae Birminghamensis.

Reverendus admodum dominus Rodolphus Platt, canonicus poenitentarius ecclesiae Hagulstadensis.

Reverendus admodum dominus Marcus Tierney, canonicus poenitentarius ecclesiae Suthwarcensis.

Reverendus admodum dominus Iacobus Boardman, canonicus ecclesiae Salfordensis.

Reverendus admodum dominus Eduardus Brown, canonicus ecclesiae Salopiensis.

Reverendus admodum dominus Iacobus Innes, canonicus ecclesiae Nottinghamensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes Williams, canonicus ecclesiae Cliftonensis.

Reverendus admodum dominus Gulielmus Clifford, sacrae theologiae doctor, canonicus theologus ecclesiae Plymuthensis.

Theologi a synodo invitati:

Reverendissimus dominus Henricus Weedall, sacrae theologiae doctor, praelatus domesticus sanctissimi domini nostri, rector collegii Sanctae Mariae de Oacott.

Reverendissimus dominus Georgius Talbot, cubicularius intimus sanctissimi domini nostri.

Reverendus admodum dominus Gulielmus Weather, sacrae theologiae doctor, rector collegii Sancti Edmundi.

Reverendus admodum dominus Thomas Rooker, sacrae theologiae doctor, rector collegii Sanctorum B Petri et Pauli.

Reverendus admodum dominus Ludovicus English, sacrae theologiae doctor, director collegii Piani, Romae.

Reverendus admodum dominus Cyrus Champion, superior domus presbyterorum societatis Mariae, Londini.

Reverendus dominus Henricus Manning, sacrae theologiae doctor.

Theologi episcoporum:

Reverendus dominus Fredericus Faber, sacrae theologiae doctor, adductus ab eminentissimo archiepiscopo.

Reverendus admodum dominus Ioannes Maguire, sacrae theologiae doctor, adductus ab eminentissimo archiepiscopo Trapezuntino coadiutore.

Reverendus dominus Gulielmus Fisher, adductus ab episcopo Beverlacenensi.

Reverendus dominus Georgius Corless, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Liverpoolitano.

Reverendus dominus Marcus Oleron, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Northantoniensi.

Reverendus dominus Edmundus O'Reilly, societatis Iesu, adductus ab episcopo Newportensi et Menevensi.

Reverendus admodum dominus Georgius Morgan, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Birminghamensi.

Reverendus admodum dominus Michael Gibson, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Hagulstadensi.

Reverendus admodum dominus Eduardus Cox, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Suthwarcensi.

Reverendus admodum dominus Petrus Benott, adductus ab episcopo Salfordensi.

Reverendus admodum dominus Michael Trovell, adductus ab episcopo Salopiensi.

Reverendus admodum dominus Franciscus Cheadle, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Nottinghamensi.

Reverendus admodum dominus P. Aylward, ordinis Sancti Dominici, adductus a vicario capitulari ecclesiae Cliftoniensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes B. Morris, adductus a vicario capitulari ecclesiae Plymuthensis.

Reverendus dominus Ioannes Virtue, cubicularius sanctissimi domini patri, adductus ab episcopo Troiano.

Reverendus dominus Iacobus Fisher, adductus a coadiutore episcopi Liverpoolitani.

Promotores:

Reverendus pater dominus episcopus Sathwarensis, et reverendus vicarius capitularis Plymuthensis.

Secretarii:

Reverendus admodum dominus Rodolphus Bagnall, canonicus Birminghamensis.

Reverendus admodum dominus Gulielmus Thompson, canonicus Hagulstadensis.

Reverendus dominus Fredericus Rymer.

Ceremoniarii:

Reverendi domini Iacobus Moore, Ioannes Bonomi, Michael O'Sullivan.

Canonicus:

Reverendus admodum dominus Ioannes Crookall, sacrae theologiae doctor, canonicus Sathwarensis.

Notarius:

Dominus Georgius Bowyer, iuris civilis doctor, ordinis Piani eques commendatarius.

ACTA SYNODI.

In conventu praeparatorio die 9 iulii habito, statutum est tres congregationes particulares nominandas esse: 1. scilicet *catechisticam*, cui revisio catechismi, qui primus seu parvus appellatur, committi posset; 2. *disciplinarem*; 3. vero *generalem* seu *moralem*.

Censuerunt patres votum decisivum non competere duobus coadiutoribus, archiepiscopo nimirum Trapezuntino et episcopo Gerrensi, nisi ex unanimi patrum consensu. Dummodo futuris synodi obligationem non inferret, omnes et singuli concesserunt votum decisivum duobus coadiutoribus, votumque tantum consultativum episcopis invitatis. Die vero sequenti duo, vicarii capitulares petierunt ut sibi liceret, absque diminutione iuris praecedentiae iam admitti in posterum incedere post episcopos.

Die 10 iulii, habita est congregatio generalis, in qua eminentissimus archiepiscopus sermonem habuit super verbis: „*Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo*“ etc.; et commemoravit a praeterita synodo ad coronam laborum suorum vocatum fuisse reverendissimum patrem dominum Thomam Burges, episcopum Cliftoniensem.

Eminentissimus deinde indixit silentium super omnibus in synodo peragendis. Facta ad valvas ecclesiae potestate singulis libere dicendi si quid referre vellent, inductus est reverendus dominus canonicus Iones, qui petiit decretum, quo episcopi iuberent ut omnes sacerdotes, in pecuniis colligendis occupati, suis ordinariis deberent singulis hebdomadae rationem reddere de pecuniis acceptis, easque in aede pecuniaria deponere.

Inducti sunt de more procuratores capitulorum. (Ex declaratione sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 augusti 1856 data, patet capitulum Cliftoniense recte deputasse suum procuratorem praeter vicarium capitularem, cum hic, sede vacante, episcopi partes ageret.)

In hac congregatione lecta sunt decreta in sessione prima facienda, et summa cum omnium laetitia eminentissimus proposuit ut per decretum solemne gratias summo pontifici humillimas concilium offerret de definitione dogmatica immaculae conceptionis beatissimae virginis Dei genitricis Mariae ab ipso edita.

In conventu particulari episcoporum, ad singulas congregationes deputati fuerant quorum nomina sequuntur.

I. Catechistica:

Reverendissimi domini Beverlacenensis, Birminghamensis, Salfordensis, Garrensis. Theologi: reverendi domini et patres Virtue, Faber, Aylward, O'Reilly, Jones, Trovell, Maguire, Morgan, Walker, Cookson, Manning, Gibson, Thompson, Benoit. Secretarius: reverendus dominus Hubenbeth.

II. Disciplinaria:

Reverendissimi domini Northantiensis, Hagulstadensis, Salopiensis, Trapezuntinus, vicarius capitularis Plymuthensis, abbas monasterii Sancti Bernardi. Theologi: reverendi domini et patres Weedall, Talbot, Burchall, Johnson, Champion, Tierney, Cheadle, Rooker, Corless, Fisher, Brown. Secretarius: reverendus dominus Boardman.

III. Moralis et generalis:

Reverendissimi domini Liverpoolitanus, Newportensis, Sathwarensis, Nottinghamensis, Troianus, et vicarius capitularis Cliftoniensis. Theologi: reverendi domini et patres Nickolds, Cooke, Oleron, Cox, Weather, English, Williams, Moore, G. Fisher, Bonomi, Moore (Iacobus), Crookall, Oakeley, O'Sullivan, Morris, Rymer. Secretarius: reverendus dominus Platt.

SESSIO PRIMA.

Die 11 iulii, habita est sessio, in qua episcopus Nottinghamensis, vice eminentissimi archiepiscopi, cantavit missam solemnem de Spiritu sancto. Post evangelium, episcopus Birminghamensis concionem habuit de celebratione synodorum.

Aperta synodo per decretum *De synodo incerta*, promotores dixerunt: Eminentissime ac reverendissime domine, humillime petimus ut in hac synodo, ante omnia alia, legatur decretum de definitione dogmatica immaculati conceptus beatissimae virginis Mariae.

Eminentissimus libentissime postulationem admisit per verba: „Episcopi excipiant huius decreti lectionem assurgendo et stando, quo clarius pateat nostra in beatissimam matrem Mariam devotio atque erga summum pontificem obedientia.“

Omnibus patribus sine mitris stantibus, reverendus dominus Bagnall legit decretum.

Deinde lata sunt decreta: *De methodo vitas*; *De officialibus*; *De iudicibus querelarum*; *De non praesudicando*; *De non discedendo*; et *De fidei professione*.

Vocati sunt episcopi, qui nondum hanc professionem iuxta symbolum Pii IV in synodo emisserant, scilicet Liverpoolitanus, Nottinghamensis, Gerrensis et Troianus, iisque eam rite facientibus se adiunxit archiepiscopus Trapezuntinus, qui, licet in prima synodo eam emisisset, voluit tamen ad cautelam, propter translationem a sede Plymuthensi ad Trapezuntinam eam renovare. Post eam, professio a vicariis capitularibus Cliftoniensi et Plymuthensi atque ab reverendo patre abbate Sancti Bernardi pronuntata est.

Lectis decretis sessionis VI et XXIII concilii Tridentini super residentia, eminentissimus dixit:

Nicolaus, etc.

Decernimus, de episcoporum, qui ultra tres menses sive continuos sive interruptos a residentia abfuerint, contra praescriptum concilii Tridentini, absentia huiusmodi investigari, praesertimque, ex praescripto [huius sancti concilii de causa] illorum agi.

Datum, die 11 iulii 1855.

Factum est decretum de celebratione sessionis A secundae, et, redeuntibus aliis de clero, puncta orationis mentalis a reverendo patre domino Weedall et a reverendo patre Faber lecta sunt.

Die 13 iulii, habitae sunt congregationes particu-
lares.

Die 13 iulii, reverendissimus episcopus Troiauis cantavit missam de requiem pro omnibus episcopis Angliae defunctis.

Eadem die, factae sunt congregationes particu-
lares, et secunda congregatio generalis habita est.

SECUNDA SESSIO ET ULTIMA.

Die 14 iulii, missa secundae sessionis lecta est ab eminentissimo archiepiscopo, et post concionem super verba sancti Pauli apostoli¹ aperta est sessio: quae, postquam lata fuissent decreta *De bonis ecclesiasticis*, a primo ad decimum inclusive, et *De revisione canonicarum scripturarum*, prorogata est ad diem dominicam proxime sequentem.

Praeter alias congregationes episcoporum, vel particulares episcoporum et theologorum, singulis diebus habitae, hac die factus est conventus specialis omnium in synodo praesentium, in quo lectum est specimen catechismi a congregatione catechetica dispositum.

Eadem die, celebrata est congregatio generalis tertia, in qua electus est reverendissimus dominus Gulielmus Clifford, vicarius capitularis Plymuthensis, qui acta et decreta synodi ad sanctissimum dominum nostrum Pium papam IX feliciter regnantem deferret.

Die 15 iulii, dominica septima post Pentecosten, missa celebrata est a reverendissimo archiepiscopo Trapezuntino, in qua, post evangelium, reverendus pater Faber sermonem habuit super verbis: „*Pacem meam do vobis.*“

Sessio deinde reassumpta est, in qua omnia C decreta, iuxta elenchum a secretario recitata, lata sunt, et patres decreverunt epistolam ab omnibus patribus signatam una cum decretis esse mittendam.

Omnes suo ordine ad altare maius accesserunt, et his quae decreta fuerant subscripserunt.

Episcopus Beverlacensis, nomine omnium, gratias eminentissimo archiepiscopo de benignitate qua erga patres usus fuerat, egit.

Rogantibus promotoribus, eminentissimus dedit edictum sub hac forma:

Nicolaus, etc.

Auditis suffragiis comprovincialium episcoporum in fine sessionis ultimae secundae synodo nostrae provinciae praesentium, decernimus tertiam futuram synodum provincialem habendam esse, si Deo placuerit, die sexta et sequentibus mensis iulii, incipiendo scilicet feria tertia hebdomadae VI post Pentecosten anno 1868.

In quorum fidem, etc.

Lecto decreto de synodo dimittenda, facta est processio, et post reditum in ecclesiam, lecta sunt puncta orationis mentalis a reverendo patre domino Weedall et a reverendo domino Manning.

Acclamationibus egregio cum concentu cantatis, et dato pacis osculo, eminentissimus et reverendissimus archiepiscopus omnibus ad sua revertentibus in pace benedictionem impertitus est.

PUNCTA ORATIONIS MENTALIS in duabus sessionibus synodi.

I.

Orationis mentalis in prima sessione puncta tria.

1. Fratres carissimi, ad Deum patrem omnipotentem, omnium bonorum largitorem, animos devote

¹ I Cor. V. 11.

convertite, et orate pro sponsa dilecti filii sui, ut ipsi concordiam et pacem misericorditer tribuant. Ubique terrarum iura sanctae sedis vel sanctae matris ecclesiae invadantur, saniora inspiret consilia, filiorumque corda ad patrem convertat, ut, avulsis ab ecclesiae solo, quae fidei superseminavit inimicus, pravaram opinionum sizaritis, resplendeat in his regnis¹ credentis populi renovata pietas; iterum luceat obcuratum aurum devotionis; eorum Nazaraei, quorum denigrata est super carbones facies, et qui amplius non sunt cogniti in plateis, iterum candidiores nive, nitidiores lacte, ipsi appareant²; et virgines sacrae, non amplius squalidae, sacerdotum gementes, sed cum laetitia Dei misericordiam collaudantes, audiantur:

2. Fratres carissimi, sincerissimo cordis affectu principem pacis rogate, ut bellis finem imponat, excidiumque tot nobis carorum cohibeat, dissidium nationum animos demulceat, et ad pacifica flectat consilia, qui corda regum in manu tenet, et quocumque voluerit inclinabit illa. Luem etiam perniciosissimam dissipet, quae belli superveniens exitio, clades cladibus ingeminat. Fratres nostros dilectissimos sacerdotes, qui maxima caritate flagrantes, inter tot pericula totque funera versantur, corroboret ac conservet. Sit illis protector potentiae, firmamentum virtutis, tegimen ardoris et umbraculum meridiano, dans sanitatem et vitam et benedictionem³. Et quos ad altiora vocaverit exempla virtutum, ab illis animam pro fratribus expetens, aeterna cum sanctis vita beatos statim excipiat.

3. Fratres carissimi, sancti Spiritus gratiam pro nobis exposcite, quibus commissum est dominicum gregem in saeculi tenebris et innumeris paene aerumnis pascere et custodire. Angustiae nos undique circumdant, odia et inimicitiae. Defecerunt prae lacrymis oculi nostri, conturbata sunt viscera nostra, cum deficeret parvulus et lactens in plateis oppidi, pane coelestis doctrinae egentes, nec est qui distribuat. Obsaederunt nos, veluti tauri pingues, erroris ministri, a pascuis veritatis ut eos alliciant, ad amaram et exitiosam erroris solitudinem perducturi. In omnia pretiosa nostra insaeviunt qui oderunt nos; sacratissima quaeque irrident, divinis extingui in terra nostra. Parce, Domine, parce illis, neque retribuas eis sicut retribuerunt nobis, sed iuxta infinitam tuam misericordiam, redde eis pro malis bona, et pro conviciis benedictionem: subleva onus nostrum, et iugum servitibus nostris impositum sustine manibus tuis, ut in semitis mandatorum tuorum laeti ambulemus, post fletum sementes, manipulos messis cum exultatione portantes.

II.

Orationis mentalis in secunda sessione puncta tria.

1. Fratres carissimi, levate animas vestras ad Dominum Deum nostrum et deprecamini faciem eius benignissimam, ut ab orbe terrarum, et ab hac praesertim regione, tetras incredulitatis nebulas, diram infidelitatis noctem repellat. Satis sit excusatione suave iugum catholicae fidei, onusque leve tuorum sprevisse mandatorum; ne sinas ea quae pietatis in te superfuere fragmenta ab irruente impietatis turbine arripi et dissipari. Si iam multos in haereseis barathrum demeruit tempestas aequae, ne patiaris simplices infigi in luto faeciae, in te non amplius sperantes. Cohibe insuperbientis humani intellectus petulantiam, reprime sapientiae huius

¹ Thren. IV, 1 seq.

² Ezech. XXXIV, 19-20.

mundi arrogantiam, refrena vanae scientiae lascivum A
cursum, tempera novitatis studium. Infunde cordi-
bus hominum veritatis amorem, et sanae doctrinae,
prae omnibus humani ingenii inventis, affectum.
Accende in medio nostri lucernam pacis etiam
fidei, et pone eam super candelabrum, ut luceat
omnibus qui in domo sunt.

2. Fratres carissimi, corda vestra dirigite ad
dominum nostrum Iesum Christum, patrem pau-
perum et parvulorum amatorem, rogantes eum ut
super eos omnia largam sube benedictionis copiam
effundat, qui ecclesiam suam adjuvant in sublevandis
miseris, praesertim vero in puerulis educandis.
Allaboravimus quidem ut doctrinam christianam
(lae parvulorum) suaviorem, et ipsorum intelli-
gentiae magis accomodatam, reddamus. Sed in
vanum ad ipsam sapientia etiam divina clamitat, nisi
adeint qui manibus eos ducant, ab insidiis in itinere
tueantur, ac titubantes eorum gressus sustineant.
Non desint nobis tales, misericordissime Iesu, sed
in cordibus tuorum fidelium accende tenerrimum
erga parvulos tuos amorem, ut non solum studio
et desiderio, sed efficaci operatione ipsorum edu-
cationi provideant, nobisque cooperentur. Et redde
illis septuplum, imo centuplum in sinu eorum, ut
videant ipsi filios filiorum suorum prosperos, et in
via vitae ambulantes, donec ad amplissima caritatis
praemia securi ipsi perveniant.

3. Fratres carissimi, petite Spiritum sanctum,
ut omnes qui hic convenerunt, in eius gloriosissimo
nomine congregatos, suo irradiet lumine, foveat igne,
dirigat sapientia, corroboret virtute. Redeant ad
sua incolumenta, pleni ipsius gratia et fortitudine,
ut maiore semper cum zelo et promptiore animo
pro salute animarum se impendant. Da, Domine,
episcopis, quos posuisti regere ecclesiam Dei, apo-
stolicae benedictionis plenitudinem; da sacerdotibus C
ecclesiasticarum virtutum largissimam abundantiam;
confer religionis viris, severioris disciplinae ama-
toribus, gratiarum coelestium superfluentem copiam;
ut omnes ad propria redeant referti divinis
donis, supernis ditati thesauris, spiritualium gau-
diorum pinguedine saginati. Retribue illis abun-
danter pro iis quae hic laboraverunt, ut tu praemia
rependas pro iis quae ipse in illis operatus es.
Fiat, fiat!

DECRETA CONCILII.

I. De synodo incepta.¹

II. De immaculato beatissimae virginis Mariae con-
ceptu, dogmatice a sanctissimo domino nostro definito.

Felicissimis sane sub auspiciis hanc nostram
synodum convocatam inchoatamque iure censere
debemus, quae dogmaticam definitionem immacu-
latae Dei genitricis conceptionis tam prope sequitur,
ut merito ipsius patrocinio commendare possimus
quidquid a nobis actum pronuntiatumve fuerit.

Qua de re, si omnipotenti Deo gratias palam
agens esse iam curavimus, tanto magis hic adunati
solemniore ritu repetendas duximus, ita ut in ipso
nostri operis limine, manus ac oculos in Deum totius
consolationis intendentes, ipsi grates pro tanto
beneficio rependamus, eiusque imploremus clemen-
tiam, ut ab ingruentibus malis ecclesiam et orbem,
dulcissimae virginis Mariae intuitu, liberet et prae-
servet.

Sed maxime aequum pariter videtur, ut sanc-
tissimo domino nostro Pio nono grati nostri animi

ACCLAMATIONES

in fine synodi Westmonasteriensis provincialis II
faciendas.

Archidiaconus: Deo omnipotenti, trino in per-
sona, in essentia uni, laus et honor.

Chorus: Sit in perpetuum laus et honor tibi,
beata Trinitas. A te principium nostrum, in te finis
noster. A te procedant omnia opera nostra, ad te
solum tendant.

Archidiaconus: Sanctissimo domino nostro Pio,
sacrae ecclesiae catholicae supremo gubernatori et
capiti, Iesu Christi in terris vicario, cuncta prospera.

Chorus: Pontificem summum patremque dilec-
tissimum, sospitem nobis conserva, clementissimo
Domine: ut diu feliciter regat ecclesiam tuam, fideles
consoletur, errantesque in viam salutis reducat.

Archidiaconus: Eminentissimo ac reverendissimo
cardinali archiepiscopo nostro pax et felicitas.

Chorus: Accende illum, Domine, amore tui
nominis, et zelo animarum sibi commissarum. Ad-
auge in eo patientiam et laboris tolerantiam. Re-
pone illi coronam gloriae, pro tua immensa miseri-
cordia.

Archidiaconus: Illustrissimis patribus, qui ad
hanc synodum laeti convenerunt, summae gratiae,
felicisque reditus ad sua.

Chorus: Summae gratiae, omniumque bonorum
adprocatio. Angelus Raphael sit illis in itinere
custos et protector; sitque ingressus eorum in do-
mum quietis habitantium, pax dissidentium, laetitia
omnium credentium.

Archidiaconus: Omnibus orthodoxam fidem sanc-
tae Romanae ecclesiae profitentibus tranquillitas,
et in unitate fundata pax.

Chorus: Salva populum tuum, Domine, et benedic
haereditati tuae; et rege eos, et extolle illos usque
in aeternum.

Archidiaconus: Decreta nostrae synodi accurate
servantes, et sanctae matri ecclesiae in omnibus
obtemperantes, intercedente beatissima et immacu-
lata virgine Dei genitrice Maria, cum sanctis
martyribus Thoma et Georgio, et omnibus sanctis,
per misericordiam omnipotentis Dei, ad vitam per-
veniamus sempiternam.

Chorus: Fiat, fiat! Amen, amen!

sensus pandamus, eo quod divinis cedens impulsibus,
coelestisque luminis radiis obsequens, hanc magni-
ficam definitionem gaudens protulerit, suamque
laetitiam per totum mundum profuderit. Nec satis
sed voluit etiam ut secum quamplures nostrum
gauderent, quos omnes Urbem commeantes, be-
nignissime excepit, et episcopalis gratiae a beato
Paulo descriptae toti exemplum praebens ecclesiae,
hospitio munificentissimo recreavit.

Hinc evenit, ut e nostro coetu septem antistes¹
illustrissimis quampluribus totius orbis episcopis
sociati, veluti testes auspiciatissimae illius definitionis,
summo pontifici astiterint. Hinc ad greges nostros
vivacior quodammodo pervenit tam insignis beneficii
sensus, et in universali laetitia magis intima par-
ticipatio.

Definitionem igitur ipsam demisso gratissimoque
animo suscipientes, clero populoque nobis commissis
hic unanimes proclamatus, ipsorumque pietati
peramanter commendamus. Oraclum paternae
vocis audiant et exultent. Maternae dignitatis

¹ Pro textu decretorum, n. 1. 3-7, vide eadem decreta
in concilio Westmonasteriensi I anni 1852 (Mansl. Concil.,
XLIV. 728-81).

¹ Scilicet eminentissimus archiepiscopus Westmonasterien-
sis, reverendissimi patres domini episcopi Beverlacenensis, New-
portensis et Herevrensis, Northantoniensis, Suthwarrensis, Not-
tinghamensis, atque Gerraensis nunc Liverpoolitanae.

incrementum, honore ampliore cumulum. misericordiae sublimiorem titulum, pietatis augendas novam rationem. puritatis et innocentiae, totius originalis decoris veluti complementum perfectissimumque eulogium¹, ipsi matri gratulantes recognoscat, sibi que providi amplectantur. Crescat in dies in nostrorum omnium animis fervens in Mariam ab omni labe immunem devotio, firma fiducia, filialis affectio. Lucent in vita candor praecipuus castitatis, humilitatis eximius nitor, in Deum accensus amor, in proximos prompta dilectio, ut speculum nosmetipsos exhibeamus virtutum quas gloriae absolutissimae sermo in Maria coelestis coronavit pater.

Sitque ipsius dulcissimum nomen in hoc qualicumque nostri laboris exordio, a nobis invocatum veluti tessera quaedam pignusque divinae gratiae, qua foti adiutique, opus nobis commissum sic feliciter inceptum feliciter ad exitum perducamus.

III. De methodo vitae in synodo servanda.

IV. De non praevindicando.

V. De officialibus synodi.

VI. De iudicibus in causis personalibus constituendis.

(Constituti sunt reverendus pater dominus episcopus Beverlacensis, et reverendus pater dominus episcopus Birminghamensis.)

VII. De non discedendo.

VIII. De bonis ecclesiasticis.

1. Bona quae a fidelibus in religionis propagationem et decorem, cleri sustentationem, pauperum sublevationem alioque pios usus erogantur, Deo et ecclesiae donata censentur; eorumque administratores seu curatores, sive viri ecclesiastici sive laici fuerint, nihil amplius quam eorum dispensatores, Deo ipsi redditori rationem, sunt habendi. Cum igitur hic iam inter dispensatores quaeratur ut fidelis quis inveniatur, de his, quae rectam honorum ecclesiasticorum administrationem respiciunt, in hac synodo plenius nobis agendum videtur, quia praesertim in primo provinciali concilio, rebus maioris momenti occupati, huiusmodi materiam ad tempus opportunitus remiserimus.

2. Igitur allaborandum ut omni modo determinetur, si dubium existat, intentio et animus donatoris vel testatoris alicuius fundi, et ut usui ab ipso definito ipsius fructus accuratissime applicentur.

3. Si vero huiusmodi intentio non constet ex aliquo certo documento, servandae sunt regulae sive canones quibus de tali voluntate recte iudicari possit.

4. Quotiescunque erigatur aut provideatur ecclesia seu schola, sive aliud quodvis aedificium usibus religionis destinatum sive ex integro sive ex parte pecuniis collatis a fidelibus, vel etiam a quavis societate piorum catholicorum eleemosynarum administratrice, eiusmodi aedificium habendum est veluti in perpetuum illi loco addictum. Et quamvis missio, de qua agitur, sit ab aliqua corporatione religiosa occupata et administrata, eleemosynae illae praesumuntur non corporationi ipsi, sed Dei cultui promovendo et pauperum levamini fuisse collatae, eoque in loco ad hosce usus erogandae.

5. Similiter iudicandum, si ab aliquo benefactore talia aedificia alicubi provideantur, nisi certissime constet declarasse se in tali erectione non loci eiusque fidelium commodum respexisse, sed ordini illi donum volumine conferre. (Regulae, sub numero praecedenti

et sub hoc traditae quoad ius in fundationes, sunt applicandae ad novas tantum fundationes, cum de regularibus agitur.)

6. Non veru licet episcopo, missionem legitime alicui ordini religioso conceditam dicto titulo ipsi auferre. Respiciunt enim has regulas solummodo casum in quo regularis illa familia vel nequeat vel nolit illius missionis curam retinere, si, exempli gratia, a superiore ab illo loco revocetur, vel alia quavis de causa cesset omnino, et non ad tempus duntaxat, ibidem existens.

7. Si vero aliqua missio fundatur exclusivae sive longe maiore ex parte sumptibus alicuius religiosae familiae, quae iustis de causis atque in perpetuum alio migrare poterit velle, hortamur ut pacto clara fiat inter episcopum et superiores ordinis quid hoc in casu sit agendum, ne iura ex una parte laedantur, neve scandalum ex altera oriatur, et grave animarum damnum emergat.

8. Multo minus licet clerico vel ipsi episcopo bona ecclesiae alienare, sicuti constat ex innumeris paene iuris canonici sanctionibus. Quodsi, propter causas ab ipso iure approbatas, contigerit talem alienationem esse necessariam, sacerdos nunquam sine episcopi auctoritate, nec episcopus absque iis cautionibus quae a lege canonica requiruntur, illam efficere potest.

9. In omni missione, pecuniae quae a fidelibus contribuuntur modis infra recensendis, habendae sunt pro bonis ecclesiae, non pro muneribus datis sacerdoti. Ex ea namque pecunia non solum eius honestae sustentationi, sed et sumptibus religiosi cultus, manutentioni fabricae, debitis, si quae sint, solvendis, aliisque huiusmodi providendum est. Ideo, si discedere a missione alicui sacerdoti contigerit in anni cursu, non ius habet ad ratam partem introitus annui, nisi prius detrahatur pars iuste assignanda illis impensis. Similiter, ea quae providerat pro ecclesiae usu ex ipsis redditibus ecclesiae, verbi gratia cerea, vinum pro sanctissimo sacrificio, sacram suppellectilem, post se relinquare debet absque compensatione, nisi constare faciat hanc provisionem aequam rationem excedere.

10. Diversas quidem methodos colligendi pecunias pro missionum sustentatione praevalere omnibus satis patet. Sequentes in primis non improbandas censemus, donec melius per caritatem fidelium provisum fuerit. Sunt igitur:

a) Sedium seu locorum assignatio certis personis seu familiis, a quibus compensatio determinata datur ecclesiae.

b) Collectae ad offertorium in ecclesiis factae.

c) Pro consuetudine generaliter in Anglia vigente, solutio nummi determinati iuxta qualitatem loci occupandi, ab his qui locum assignatum non habent, nolunt vero locum liberum, ut aiunt, occupare.

d) Conciones ab aliquo insigniori verbi Dei praecone, post quas generatim pro ecclesia, vel pro aliqua eius parte seu attributione, colliguntur assistentium eleemosynae, qui saepe ex aliis congregationibus accurrunt, stipendiaque conferunt.

e) Collectae quae vel de domo in domum fiunt per viros ad hoc deputatos aut per societates et confraternitates legitime institutas, vel exiguntur per decurias aut centurias, prout fieri solet a laudabili societate Propagationis fidei nuncupata, vel quae a ditioribus, statutis temporibus aut singulis annis, solvuntur.

11. Quamvis equidem exoptandum esset, plures ex hisce modis sustentandi ecclesiam posse e medio tolli, iam tamen experientia docuit adhuc impossi-

¹ Legendum videtur eulogium.

bile esse talibus adiumentis omni ex parte super-
sedere. Ubi igitur usus iam inviguit unum vel
plures ex ipsis adhibendi, continuari ita debet, ut
nulla in eis innovatio absque episcopi arbitrio
introducatur. Praesertim vero spatium liberum non
minuatur neque coarctetur, eo inconsulto. Quidquid
vero pecuniae per ista media ad missionem con-
fluit, non ad ipsum sacerdotem, sed ad totas mis-
sionis necessitates pertinere reputetur. Quidquid
igitur suppellectilis, sacrae vel domesticae, ex his
reducatibus adquisierit sacerdos, vel quidquid in sacra
tectis aedium sacrarum vel aedificiorum ad ecclesiam
quomodocumque spectantium conservanda impen-
derit: non sibi, sed missioni providit, ex bonis ad
eam pertinentibus.

12. Cum igitur sacerdos aliquis ad suam primo
missionem accedit, accipiat a vicario foraneo, vel
ab alio deputato ab episcopo, inventarium omnium
ad missionem pertinentium. Tenetur autem supel-
lectilem et aedificia integra servare, imo potius
meliorare, ut saltem successori tantum tradat quan-
tum ipse accepit. Quod si, vel ad reficienda quae
vetustate obsoleta et squalida evaserunt, vel ad
maiores locorum decorem nova seu venustiora
provererit, distinguendum est, quoniam ex fonte ista
provererint.

a) Nam si ex proprio peculio, sive ex fami-
liarium sibi bene affectorum donis, sive tandem ex
ea parte proventuum ecclesiae quae sibi competit
pro sua honesta sustentatione, sacerdos haec sibi
comparaverit, habenda erunt ut propria, ratione
semper habita obligationis conservandi in bono
statu ea quae accepit.

b) Si vero generatim proventibus ecclesiae, vel
donis sive collectis congregationis, vel tandem aere
ab episcopo vel administratoribus rerum temporalium
dioeceseos concessis, fuerint haec conquesta, omnino
missioni addicta dicenda sunt, neque ullo pacto licet
sacerdoti ea sibi vindicare.

13. Communiter etiam censendum, nisi con-
trarium pateat, iuxta regulam in iure traditam, ea,
quae ecclesiasticis usibus apta donantur viro mis-
sionario, esse missioni donata. Ea vero quae per-
sonalem habent usum, ipsi data reputantur, sicuti
etiam res sacrae, si expresse veluti grati animi vel
affectus pignus a congregatione sacerdoti cuius
donantur.

14. Honoraria missarum ad sacerdotis peculium
pertinent. Similiter, ubi viget usus, antiquus quidem
in Anglia, temporibus solemnibus Paschae et Nati-
vitatibus Domini, singulis sacerdotibus munuscula dandi,
haec ad ipsos de iure pertinent. Caveat vero
sacerdos ne in suspicionem cadat aliquid reci-
piendi intuitu sacramenti poenitentiae ab ipso ad-
ministrati.

15. De applicatione pecuniae quae ex iuribus
stolae provenit, non una eademque praxis per totam
obtinere ecclesiam. Etenim, quamvis ecclesia sor-
didum quaestum detestetur, ob quem pro sacra-
mentorum celebratione extorqueatur vel exigatur
pecunia a fidelibus ea petentibus, concilium tamen
Lateranense, sub Innocentio III anno 1215 habitum,
praescripsit ut observarentur laudabiles consuetu-
dines, quarum vigore oblationes, ex occasione cele-
brationis sacramentorum, a fidelibus altaris ministris
sunt. Proventus ex hoc fonte derivantes ordinario
sacerdotibus adiudicentur, quamvis diversis modis,
pro diversitate locorum, distribuantur. Anteferenda
vero videtur caeteris ea distributio quae magis ad
allevanda onera missionis possit conferre.

16. Dum igitur prohibemus ne aliquid petatur,
multoque magis exigi, ante baptismatis vel matri-
monii celebrationem aut etiam post celebrationem

veluti de iure, remittimus prudentiae episcoporum
ea in suis dioecesanis synodiis hac de re statuere,
quae consuetudinibus et conditioni locorum visa
fuerint magis apta. Abusus praesertim omnes, si
qui existant, tam in quantitate quam in exactione
huiusmodi oblationum, diligentissime corrigant,
modum ubique aequum imponendo.

17. Quicumque administrationi alicuius missionis
praesit, quocumque titulo, librum omnino teneat
diurnum omnium receptorum et expensarum mis-
sionis, in quo quotidie utraque scribat accuratissime,
et suo quaque ordine. Habeat etiam penes se
alterum librum quem magistrum (*ledger*) vulgo
vocant, in quem transferat, post mensem vel tri-
mestrem, omnia quae in primo libro continentur,
ita tamen ut in ordinem redigantur, iuxta capita
ad quae summa quaeque, sive recepta sive expensa,
referri debet.

18. Quivis administrator habeat *computum aper-
tum*, ut dicitur, in mense aliqua nummularia duorum
virorum honestorum nominibus, praeter sum, ascrip-
tum. Isti vero solummodo ad conservationem pec-
uniae a quovis iacturae periculo assumptos se
sciant, neque esse illius administrationi ingerere
debent. Deficiente vero uno, quacunquē ex causa,
duo qui supersunt, alium ab episcopo electum,
supplendum curabunt. Administrator igitur pecuniam
ad missionem pertinentem, scilicet eam quae ad
proprium peculium non pertinet, ultra summam
librarum viginti apud se, plus quam decem dies
non retineat, sed in dictam mensam diligenter
referat.

19. Nullus missionis administrator instrumenta
legalia de bonis ecclesiae conficiat sine expressa
auctoritate episcopi, qui legisperitus in huiusmodi
negotiis versatissimos consulere non dubitabit, sique
revisioni accuratissimae subiiciantur.

20. Omnia aedificia ad missionem pertinentia
contra incendium secunda reddantur per annum
solutionem factam alicui societati ad hoc destinatae.

21. Omnis elemosynas fidelium quaerens, muniri
debet autographo ordinarii vel superioris proprii,
obiectum quaestus pii declarante, et recognito ab
ordinario loci ubi quaestum facit, cum conditione
in eo expressa, quod ipse teneatur rationem accu-
ratam reddere episcopo vel superiori suo omnium
summarum ab eo collectarum, cum determinatione
locorum in quibus versatus fuerit, et personarum
a quibus eas habuerit, cum expressione temporis
suae in singulis locis residentiae.

IX. De versione canoniarum scripturarum.

Ut versio accurata sacrae scripturae ex vulgata
latina quam primum habeatur, patres censuerunt
D committendam esse viris doctis ab eminentissimo
archiepiscopo eligendis eius confectionem, servatis
tamen regulis indicis quoad operis revisionem, notas
apponendas ex sanctis patribus et piis scriptoribus
desumptas, et permissionem et approbationem
lectionis eiusdem.

X. De absentia sacerdotum.

Ad clariorem intelligentiam decreti 14, c. 25,
primae synodi provincialis, statuimus, sacerdotes
coadiutores debere monere missionarium in ecclesia
principalem quoties discedant etiam ad diem; nullos-
que missionarios vel principales, vel coadiutores
debere abesse die dominico vel festivo de prae-
cepto absque licentia episcopi vel vicarii generalis,
excepto casu urgentiae, in quo sacerdos discedens
debet monere quamprimum episcopum de dicta
urgentia, et relinquere idoneum sacerdotem qui vires
suppleat.

Hæc omnia in duabus sessionibus acta sunt. A
Ita testor ego notarius rogatus, in collegio Sanctæ
Mariæ de Oscott, die 15 iulii 1855.

Georgius Bowyer, notarius.
Ioannes Bonomi, Iacobus Moore, testes.

ELENCHUS

decretorum synodi secundæ provincialis Westmonasteriensis, habitæ in collegio Sanctæ Mariæ de Oscott, cum numero articuloꝝ.

- I. De aperienda synodo, articulus unicus.
- II. De immaculato beatissimæ Mariæ virginis conceptu, dogmaticè a sanctissimo domino nostro definito, articulus unicus.
- III. De methodo vitæ, articulus unicus.
- IV. De non præiudicando, articulus unicus.
- V. De officialibus synodi, articulus unicus.
- VI. De iudicibus constituendis in causis personalibus, articulus unicus.
- VII. De non discendendo, articulus unicus.
- VIII. De bonis ecclesiasticis, articulus viginti unus.
- IX. De versione canonicarum scripturarum, articulus unicus.
- X. De absentia sacerdotum, articulus unicus.

Omnia et singula in hac synodo statuta, decreta et acta, qua decet obedientia et reverentia auctoritati, correctioni et emendationi sanctæ Romanæ ecclesiæ, omnium ecclesiarum matris et magistræ, et Romani pontificis, Christi vicarii iudicio, emendanda, corrigenda, mutanda subiicimus.

† Ego Nicolaus cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Beverlacensis, definiens subscripsi.

† Ego Georgius, episcopus Liverpoolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Northantoniensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas Iosephus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Newportensis et Menevensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus Bernardus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Hagulstadensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas, episcopus Suthwarcensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Salfordensis, definiens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Salopiensis, definiens subscripsi.

† Ego Richardus, episcopus Nottinghamensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas Brindle, vicarius capitularis Cliftoniensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus Clifford, vicarius capitularis Plymuthensis, definiens subscripsi.

† Ego Georgius, archiepiscopus Trapezuntinus, coadiutor Westmonasteriensis, definiens subscripsi.

† Ego Alexander, episcopus Gerrensis, coadiutor Liverpoolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Beda, ordinis Sancti Benedicti, archiepiscopus Sydnensis, subscripsi.

† Ego Gulielmus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Troianus, subscripsi.

† Ego Bernardus, abbas monasterii Sancti Bernardi, Cisterciensis ordinis, subscripsi.

Rudolphus Bagnall, canonicus Birminghamensis, secretarius.

Gulielmus Thompson, canonicus Hagulstadensis, secretarius.

Fredericus Rymer, secretarius.

EPISTOLA PATRUM

ad sanctissimum dominum nostrum Pium papam I.X.

Beatissime pater.

Synodi nostræ provincialis secundæ acta et decreta, nos metropolitanus et episcopi provincie Westmonasteriensis in Anglia, ad sacros beatitudinis vestræ pedes, quos humillime deosculamur, grati et læti deponimus.

Liceat enim nobis in Domino gaudere, quod denuo in synodo congregati, pacifice ea statuere potuerimus, quæ ad cleri populique spirituales profectum summopere conducere posse speramus. Liceat nobis lætari quod conveniens frequentissimus clerus se paratissimum exhibuerit nostris desideris obsecundare, nobisque collaborare, maxima cum industria et caritate in iis omnibus quæ ad Dei gloriam et ecclesiæ decus quomodocunque spectent. Liceat tandem nobis merito exultare, videntes ea quæ in primo concilio plantavimus, et per tres continuos annos rigavimus, dante Deo incrementum, inter nos altam radicem fixisse; unde bonum augurium modo peracta synodo capere possimus.

Sed et cum gratissimi animi sensu ad beatitudinem vestram accedimus, pro effusissima semper in nos bonitate, quæ nos nunc quoque impellit ad novas aliquas gratias implorandas; per speciale tamen decretum, actis huius synodi insertum, curavimus beatitudini vestræ solemniter reddi gratias pro præclara definitione immaculati conceptus beatæ Mariæ virginis, necnon pro liberalitate quæ plures ex nobis Urbem invisentes, paternæ caritate et hospitio excipere dignata est.

Delegavimus, qui prædicta acta et decreta, post debitas emendationes et correctiones, uti speramus, approbanda, ad pedes beatitudinis vestræ deferat, reverendum dominum Gulielmum Clifford, canonicum et vicarium capitularem Plymuthensis ecclesiæ, nunc viduatæ pastore, qui toti interfuit synodo.

Restat igitur ut ad pedes beatitudinis vestræ prostrati, apostolicam benedictionem in nos gregesque nobis commissos effundendam devotissime supplicemus.

E collegio Sanctæ Mariæ, in synodo, die 15 iulii 1855.

Beatitudinis vestræ humillimus, devotissimus, obsequentissimus famulus et creatura.

Nicolaus cardinalis Wiseman.

Humillimi et obsequentissimi atque devotissimi famuli et filii:

- D † Ioannes, episcopus Beverlacensis.
- † Georgius, episcopus Liverpoolitanus.
- † Gulielmus, episcopus Northantoniensis.
- † Thomas Iosephus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Newportensis et Menevensis.
- † Gulielmus Bernardus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamensis.
- † Gulielmus, episcopus Hagulstadensis.
- † Thomas, episcopus Suthwarcensis.
- † Gulielmus, episcopus Salfordensis.
- † Iacobus, episcopus Salopiensis.
- † Richardus, episcopus Nottinghamensis.
- Thomas Brindle, vicarius capitularis Cliftoniensis.
- Gulielmus Clifford, vicarius capitularis Plymuthensis.
- † Georgius, archiepiscopus Trapezuntinus, coadiutor Westmonasteriensis.
- † Alexander, episcopus Gerrensis, coadiutor Liverpoolitanus.

RESPONSUM
sanctissimi domini nostri.

PIUS PAPA IX.

Dilecte filii noster, venerabiles fratres ac dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem. Libentissimo prorsus animo vestras accepimus litteras intimo erga nos pietatis, amoris et obsequii sensu conscriptas, ac die 15 proximi mensis iulii datas, et nuper nobis [traditas] a dilecto filio Gulielmo Clifford, canonico et vicario capitulari vacantis Plymuthensis ecclesiae, quem misistis, ut cum iisdem litteris supremo nostro et huius sanctae sedis iudicio subiceret acta secundae provincialis synodi a vobis concelebratae. Ipsum dilectum filium omni, quae par erat, paterni animi nostri benevolentia excepimus, ac de vestris rebus loquentem quam libentissime audivimus. Nostrae autem congregationi fidei Propagandae praepositae mandavimus, ut eiusdem synodi acta ex more sedulo perpendat, ac deinde omnia diligenter ad nos referat, quo congruum suo tempore vobis dari possit responsum. Interim vero vobis summopere gratulamur, quod iterum in nomine Domini conveneritis, et, collatis inter vos consiliis, ea statuenda curaveritis, quae ad maiorem istorum fidelium utilitatem conducere posse existimatis. Pergratum autem nobis fuit, ex iisdem litteris intelligere, istum clerum suae vocationis prope memorem, vobis obsequi, vestrisque desideriis omni alacritate obsecundare, atque omni cura, industria et studio auxiliariam vobis praebere operam in iis omnibus, quae ad maiorem Dei gloriam procurandam, eiusque sanctae ecclesiae bonum ac decus amplificandum et animarum salutem obtinendam pertinent. Nec minori certe voluptate novimus uberes fructus, Deo bene iuvante, perceptos ex iis quae in primo provinciali concilio a vobis statuta, et a nobis probata fuerunt. Iam vero cum haud ignoremus qua singulari pietate sanctissimam Dei genitricem virginem Mariam prosequi gloriemini, tum nec novi, nec inexpectati nobis acciderunt sensus summae laetitiae, qua affecti fuistis ob dogmaticam de immaculato ipsius glorio-

simae Virginia conceptu definitionem a nobis promulgatam: qui quidem religiosissimae vestrae mentis sensus non mediocrem certe nobis consolationem attulerunt. Dum autem his rebus vehementer in Domino gaudemus, vestros erigimus animos, dilecte filii noster, venerabiles fratres ac dilecti filii, ut divino auxilio freti, maiori usque studio pergatis ministerium vestrum implere, et ea omnia peragere, quibus catholica istae ecclesiae, eiusque salutaria doctrina quotidie magis propagetur, et fideles magis in dies enutriti sanctissimae fidei nostrae verbis, et per gratiarum charismata confirmati, crescant in scientia Dei, et alacriori usque pede incedant per semitas Domini, ac misere errantes depulsa mentis caligine, veritatis lucem aspiciant, atque ad unicum Christi ovile redeant. Denique pro certo habete, praecipuum esse, quae vos complectimur, benevolentiam. Cuius quoque testem, ac coelestium omnium numerum auspitem esse volumus apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde depromptam, vobis ipsis, dilecte filii noster, venerabiles fratres ac dilecti filii, omnibusque istarum ecclesiarum clericis, laicisque fidelibus, peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 20 decembris anno 1855, pontificatus nostri anno decimo.

PIUS PAPA IX.

Dilecto filio nostro Nicolao sanctae Romanae ecclesiae presbytero cardinali Wiseman, archiepiscopo Westmonasteriensi, ac venerabilibus fratribus Ioanni, episcopo Beverlacensi, Georgio, episcopo Liverpoolitano, Gulielmo, episcopo Northantoniensi, Thomae, episcopo Newportensi et Menevensi, Gulielmo, episcopo Birminghamensi, Gulielmo, episcopo Haguletadensi, Thomae, episcopo Suthwarcensi, Gulielmo, episcopo Salfordensi, Iacobo, episcopo Salopiensi, Richardo, episcopo Nottinghamensi, Georgio, archiepiscopo Trapezuntino, coadiutori archiepiscopi, Westmonasteriensis, Alexandro, episcopo Gerrensi, coadiutori episcopi Liverpoolitani, ac dilectis filiis Thomae Brindle, vicario capitulari diocesis Cliftoniensis, et Gulielmo Clifford, vicario capitulari diocesis Plymuthensis.

APPENDIX.

I. Litterae apostolicae de dogmatica definitione immaculatae conceptionis beatae Mariae virginis.

Ineffabilis Deus, [die 8 decembris 1854 *Supra* col. 117 C].

II. Litterae apostolicae quibus adiungitur ecclesiae Liverpoolitanae centuria Leyland.

PIUS PAPA IX.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Cum ecclesiasticam hierarchiam in Angliae regno instauravimus, et plures episcopales ecclesiae archiepiscopali sedi Westmonasteriensi suffraganeas constituimus, apostolicis ea super re expeditis in simili forma brevis litteris die 29 septembris anno 1850, in definiendo episcopalis ecclesiae Salfordensis territorio centuriam Leyland dictae Salfordensis ecclesiae assignavimus. Nunc vero cum gravissimis etiam testimoniis innotuerit, melius provisum iri, si regio illa Liverpoolitanae ecclesiae adiungatur, nos, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae ecclesiae Romanae cardinalium Propagandae fidei praepositorum, eam a Salfordensi ecclesia substractam Liverpoolitanae sedi addiciendam existimavimus. Itaque, motu proprio, certa scientia ac matura deliberatione nostra, deque apostolicae auctoritatis plenitudine, memoratam centuriam Leyland a Salfordensi

ecclesiae territorio tenore praesentium subtrahimus ac dismembramus, eamque ecclesiae Liverpoolitanae in perpetuum adiungimus, atque antistiti Liverpoolitano in perpetuum pariter regendam committimus: non obstantibus nostra et cancellariae apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, nec non memoratis nostris in forma brevis datae litteris die 29 septembris anni superioris, aliisque apostolicis, atque in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, caeterisque contrariis quibusque. Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, die 27 iunii 1851, pontificatus nostri anno sexto.

Pro domino cardinali Lambruschini.

A. Picchioni, substitutus.

III. Quaestiones pro relatione ad sanctam congregationem de Propaganda fide, ab eadem sacra congregatione propositae.

1. Exprimantur nomen, aetas, patria episcopi, et etiam institutum, si sit regularis.
2. Amplitudo et qualitas diocesis.
3. In qua provincia sit, vel quot provinciae contineat.
4. Si ecclesia sit archiepiscopalis, quot et quales habeat suffraganeos; si vero episcopalis, cuius archiepiscopi sit suffraganea.

5. An habeat cathedralem et propriam residentiam, et in qua civitate.
6. An episcopus habeat facultates speciales a sancta sede, et quas.
7. An habeat redditus proprios, quot et in quo consistant.
8. Enumerentur loca dioecesis, et eorum respective distantia.
9. Quando visitatio dioecesis fuerit peracta, num ad tramites praescriptionum canonicarum.
10. Quando provincialis ac dioecesana synodi fuerint habitae.
11. An pro exercitio iurisdictionis aliqua inferatur molestia ab episcopis finitimis.
12. An habeat capitulum, et ex quot canonicis constet.
13. An adsint praebendae, et quae.
14. Quale servitium praestent canonici cathedrali; et an etiam fungantur munere parochi in locis dioecesis.
15. An resideant intra fines parochiae.
16. An se immisceant in regimine ecclesiae, et impediunt liberam iurisdictionem episcopi.
17. An habeat seminarium, et ubi; quot iuvenes ibidem alantur, et quibus studiis vacent.
18. Num concilii Tridentini regulae circa seminaria serventur.
19. An ibi adsint parochi, vel tantummodo simplices missionarii.
20. An parochi sint perpetui, vel ad nutum amovibiles, et an missam celebrent festis diebus pro populo.
21. An eligantur ab episcopo.
22. Quot sint parochiae: an in eis servetur sacrosancta eucharistia, et cum qua decencia.
23. An habeant fines certos, et propriam ecclesiam: et quot capellae inveniantur in districtu uniuscuiusque parochiae.
24. An aliquae parochiae sint addictae ordinibus regularibus, et quibus.
25. An parochi habeant sacerdotes, qui eos adjuvent in cura animarum.
26. Exprimatur numerus et qualitas catholicorum in singulis quibusque locis degentium.
27. An sint et quo numero scholae catholicae, et quot in iis instituuntur.
28. An adsit doctrina christiana in lingua vernacula, expurgata ab omni errore, et quatenus negative.
29. An sint et quo numero scholae acatholicorum, et num catholici et quo numero illas adeant.
30. Exprimatur numerus sacerdotum indigenarum et exterorum.
31. Eorum patria, mores, munera, in quibus se exercent, et cuius utilitatis sint pro servitio ecclesiae.
32. An huiusmodi sacerdotes facultates habeant a sede apostolica, et cuius expensis vivant.
33. An inter istos inveniantur alumni sacrae congregationis de Propaganda fide: quinam sint, et an satisfaciant muneri suo.
34. Exprimantur etiam nomen, aetas et qualitates sacerdotum indigenarum, qui sunt extra dioecesim; tum etiam adnotentur loca, in quibus morantur; quid ibi peragant; et an ex aliquo peculiari titulo teneantur inservire propriae ecclesiae.
35. An sint etiam clerici, et quot; quomodo et ad quem titulum ordinentur; ubi resideant; et quid ab illis exigatur, ut ad sacros ordines promoveri possint.
36. An adsint missionarii regulares, quot, cuius ordinis, et cuius regionis.
37. An cuilibet ordini sint assignati certi districtus; et qua auctoritate.
38. Ubi resideant, quibus superioribus subsint, et quot habeant domos.
39. An habeant conventus formatos vel duntaxat hospitia; et an in iis servetur clausura.
40. An in communi vivant, et cum regulari observantia, vel habitent soli, et in domibus privatis cum saecularibus, et praecipue cum mulieribus.
41. In quo habitu incedant.
42. An admittant ad habitum et professionem sui ordinis indigenas, et qua auctoritate.
43. An regulares habeant facultates speciales; et an eas exhibeant episcopo, antequam exerceant.
44. In quibus debeant ab episcopis.
45. Quibus mediis sustententur; an aliquid pro sacramentorum administratione percipiant, et quae sit illorum fama.
46. An, et in quibus utile opus praestent pro salute animarum et pro incremento religionis.
47. An sit aliquis monialium conventus; cuius instituti; qua auctoritate fundatus; et cuius curae et ministerio subiat.
48. An ibidem observetur vita communis, et an moniales obstringantur votis solemnibus paupertatis, castitatis, obedientiae et clausurae.
49. An sint in dioecesi piaae aliquae fundationes, seu legata pia.
50. An redditus pro huiusmodi legatis rite administrantur, et canones ea de re serventur.
51. Enumerentur omnes abusus, qui forte irreperunt etiam inter catholicos, sive circa fidem et ritus, sive circa mores, vel administrationem sacramentorum, divini verbi praedicationem; et cuiusque alterius generis sint.
52. Exprimantur principales causae huiusmodi abusuum; et quomodo possint eradicari.
53. Num matrimonia rite contrahantur.
54. An a viginti circiter annis status fidei catholicae augeatur, vel potius decreascit; et qua de causa.
55. Tandem attente perpendat spirituales christianitatis illius necessitates; eas distincte referat; mediaque proponat idonea ad praeteritos errores evellendos, et maiorem religionis profectum inducendum.

IV. De canonicatum collatione.

In collatione canonicatum, alia non reservatorum et affectorum, conceditur indultum episcopo residenti pro mensibus februarii, aprilis, iunii, augusti, octobris, decembris¹.

Beatissimo padre.

Il vescovo di Southwark in Inghilterra, riflettendo che l'imminente sinodo provinciale sarà di non piccola durata per la molteplicità delle materie da trattarsi in esso, ardirebbe implorare dalla santità vostra per una certa uniformità negli statuti capitolari dei quali anderanno certamente a trattare, la grazia apostolica del godimento dei sei mesi in favore dei vescovi residenti, imperocchè potendo accadere che qualche vescovo ignorasse l'obbligo di chiedere per sé i due mesi concessi a favore dei residenti oltre i quattro soliti, potra esser luogo a qualche disturbo, vedendosi un vescovo conferire in un mese, in cui un altro, non munito del privilegio suddetto, non lo potesse esercitare.

Ex audientia sanctissimi, habita die 27 iunii 1852.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia, iuxta petita, dummodo

¹ Bened. XIV, Ad universae, 8 sept. 1746.

enuntiati episcopi vere resideant. Contrariis quibus- A
cunque minime obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae con-
gregationis, die et anno ut supra.

Gratis, etc.

Al. Barnabò, a secretis.

Locus *f sigilli.*

V. De conventibus capitularibus, conceditur episcopo
facultas dispensandi ob rationabiles causas.

Ex audientia sanctissimi, habita die 21 Ianuarii
1855.

Sanctissimus dominus noster Pius divina provi-
dentia papa IX, referente me infrascripto sacrae
congregationis de Propaganda fide secretario, pre-
cibus nonnullorum Angliae antistitum benignae au-
nuens, attentis difficultatibus quae aliquando occur-
runt quominus omnes prorsus canonici metropoli-
tanae ecclesiae Westmonasteriensis vel cathedralium
ecclesiarum Angliae adsint coetibus per singulos
menses habendis, facultatem concessit archiepiscopo
Westmonasteriensis caeterisque Angliae episcopis, ut
unum vel alterum ex canonicis sibi subiectis ob
rationabilem causam dispensare valeant, quatenus
mensilis conventus participes haud existant, ita
tamen ut praedicti conventus non omittantur.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae con-
gregationis, die 22 Ianuarii 1855.

Locus *f sigilli.*

Al. Barnabò, a secretis.

VI. Litteras apostolicas sanctissimi domini nostri, qui-
bus aliqua dubia circa sacrosanctas Romanas eccle-
sias cardinalium et episcoporum utensilia declarantur.

PIUS PAPA IX

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Cum illud plurimi referat, ut in apostolicis con-
cessionibus nullus detur dubitationi locus, quae
animos torqueat et controversias excitet, ideo-
C
si quam existere ambiguitatem noverimus, ad eam
advertendam¹ curas nostras libenter intendimus.
Iam vero, praeter indultum testandi de propriis
bonis, quod venerabilibus fratribus nostris sanctae
Romanae ecclesiae cardinalibus sancta haec sedes tri-
buere solet per apostolicas litteras in forma brevis
incipientes *De benignitate sedis apostolicae*, iisdem
per alias similes litteras in forma brevis, quarum
initium *Cum felicitis recordationis Urbanus VIII*,
facultas conceditur disponendi de sacris utensilibus
favore alicuius ecclesiae seu capellae, vel loci pii,
non obstante constitutione Urbani VIII *Aequum
est*, edita die 24 Iulii anno 1624, qua sacra cardi-
nalianum utensilia pontificio sacario attribuuntur.
Verum, cum in memorato postremo brevi, etiam
quando agitur de cardinalibus, archiepiscopis et
abbatibus, ex quodam invento usu addi consueverit
clausula: „salvae in praemissis quoad ecclesias
D
cathedrales, metropolitanas aut patriarchales, qui-
bus praefuerit, quas alias ex concessione vel dis-
pensatione apostolica in titulum, administrationem
seu commendam obtinuerit, dispositioni constituti-
onis felicitis recordationis Pii papae V, anno 1567,
tertio kalendas septembria, anno secundo,“ saepe
saepius dubia exorta sint circa interpretationem et
vim huiusmodi reservationis, eoque magis quod in
superius memorato brevi *De benignitate sedis apo-
stolicae*, praefatae sancti Pii V constitutioni in ea
parte, quae sacra utensilia respicit, aperte deroge-
tur. Si namque Romanj pontifices cardinalibus
quoque archiepiscopis et abbatibus privilegium dis-
ponendi de sacris utensilibus concedere solent, illud
frustraneum et illusorium foret, quatenus adiecta
clausula vim haberet, quam verba praee se ferunt.

His quoque accedebat quod nonnulli sacrorum ca-
nonum interpretes doceant, cardinales utpote qui
in memorata sancti Pii V constitutione speciatim
nominati non sint, ea lege minime teneri, etsi alii
contrariam sententiam tueantur. Quae cum ita
essent, venerabilis frater noster Petrus cardinalis
Ostini, nunc episcopus Albanensis, qui tunc tem-
poris episcopalem ecclesiam Aesinam regebat, eum
postulavit a felicitis recordationis Gregorio XVI,
praedecessore nostro, ut rem certe definiret, atque
expresse declararet, an cardinales episcopi, seu ab-
bates nullius in [litteris] apostolicis memoratis sancti
Pii V praedecessoris nostri comprehendantur, ac
statueret quatenam sacra ornamenta, et suppellectiles
et utensilia sanctae Romanae ecclesiae cardina-
lium ad sacrarium pontificium ex memorata con-
stitutione Urbani VIII, et quatenam patriarcharum,
archiepiscoporum, episcoporum et abbatum nullius, B
sive cardinali dignitate fulgeant, sive illa careant,
ad ecclesias cathedrales ex superius citata sancti
Pii V constitutione revera spectent, et quomodo
facienda sit divisio sacrorum suppellectilium et uten-
silium, quando episcopus sive successore sive si-
multaneae plures ecclesias gubernaverit. Nos, igitur,
qui in memorati decessoris nostri bonae memoriae
Gregorii XVI locum, licet immerentes, suffecti
sumus, ad praecedendas omnes hac super re dubi-
tationis ac controversiae causas, de consilio vene-
rabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae eccle-
siae cardinalium negotiis et consultationibus
episcoporum et regularium praepositorum, haec,
quae sequuntur, auctoritate nostra apostolica decer-
nimus et mandamus.

1. Cardinales episcopos teneri quoad sacra
utensilia lege lata in constitutione sancti Pii V
incipiente *Romani pontificis*, exceptis tamen cardi-
C
nalibus episcopis suburbicariis, necnon exceptis pa-
riter cardinalibus abbatibus nullius, qui in Romana
curia morantur, quorum sacra utensilia, attenta ci-
tata constitutione *Aequum est* Urbani VIII, praede-
cessoris nostri, ad pontificium sacarium spectabunt.

2. Firmis remanentibus clausulis derogatoriis
constitutioni sancti Pii V, cuius initium *Romani
pontificis providentia*, in litteris in forma brevis in-
cipientibus *De benignitate sedis apostolicae*, apponi
solutis, in altero brevi quod incipit *Cum felicitis re-
cordationis Urbanus VIII*, auferatur clausula, qua
salva edicitur eadem Piana constitutio, eiusque loco
substituatur ea quae sequuntur: „Quod si ecclesiis
abbatialibus, cathedralibus, metropolitanis, patriar-
chialibus praefuerit, seu quas alias ex concessione seu
dispensatione apostolica in titulum, administrationem
seu commendam obtinuerit, te vehementer hortamur,
prout iam Benedictus XIV, praedecessor noster, in
sua constitutione incipiente *Inter arduas*, cardina-
les hortatur, ut in praedictis rebus disponendis eas
ecclesias praee oculis habeas, caeterisque praeferas.“
Quae vero in hoc articulo praescripsimus, ea ad
singulos cardinales extendimus, qui ante praesentium
litterarum publicationem enuntiatam testandi ac
disponendi facultatem obtinuerunt, perinde ac si
in respectivis indultis expressa essent.

3. Sacra utensilia quae, vigore constitutionis
sancti Pii V incipientis *Romani pontificis*, ecclesiis
cathedralibus debeantur, haec esse edicimus: mitras
scilicet, planetas, pluvialis, tunicellas, dalmaticas,
sandalia, chirothecas, albas cum cingulis, lintees
amictus, et his similia; item missalia, gradualia,
libros cantus firmi et musicos, libros pontificales,
alterum cui titulus canon missae; item calices,
patenas, pyxides, ostensoria, thuribula; vas aquae
benedictae cum aspersorio, palram cum urceo,
vas sacrorum oleorum, et urceolos una cum pel-

¹ Forte: advertendam.

vibna, et tintinnabula, palmatoria, iconae pacis, A
 cruces archiepiscopales, candelabra cum cruce pro
 altaris usu, baculum pastorem, faldistorium,
 aliasque res sacras sive paramenta, sive ornamenta,
 sive vasa, si qua sunt etiam ex eorum natura usui
 profano congrua, dummodo non per accidens, sed
 permanenter divino cultui sacrisque functionibus
 fuerint destinata; exceptis annulis et crucibus
 pectoralibus etiam cum sacris reliquiis, et iis omni-
 bus utensilibus cuiusvis generis, quae legitime
 probentur ab episcopis defunctis comparata fuisse
 bonis ad ecclesiam non pertinentibus, neque constet
 ecclesiae fuisse donata. Volumus propterea teneri
 ac debere episcopos conficere in forma authentica
 inventarium sacrorum utensilium, in quo, pro rei
 veritate, expriment quando acquisita fuerint, et
 speciali nota describant, quae ex ecclesiae redditibus
 ac proventibus sibi compararunt, ne alias prae-
 eumi debeat ea omnia redditibus ecclesiae fuisse
 comparata. Quod vero pertinet ad utensilia sacra
 sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, ad sacrarium
 sacelli summi pontificis spectantia, nullam haberi
 volumus rationem qualitatis et naturae reddituum
 quibus comparata fuerint, et praeter ea, quae in
 constitutione Urbani VIII incipiente *Aequum est*,
 in specie enumerata sunt, alia verbis generalibus
 tantum expressa intelligi volumus sandalia, chiro-
 thecas, lineo amictus, albas cum cingulis, item
 pixides, ostensoria, vas aquae benedictae cum asper-
 sorio, vasa sacrorum oleorum, et urceolos cum
 pelvibus ac tintinnabulo, tandem baculum pasto-
 rem, faldistorium, palmatorias, icones pacis, thuri-
 bulum et his similia, exceptis annulis et crucibus
 pectoralibus, etiam cum sacris reliquiis.

4. Quando episcopus duas vel plures ecclesias
 successive rexerit, sacra utensilia dividi volumus
 proportionaliter inter ecclesias cathedrales, habita
 ratione fructuum ac temporis, iuxta constitutionem
 sancti Pii V incipientem *Romani pontificis*.

5. Ubi vero aliquis episcopus simul praefuerit
 duabus pluribusve ecclesiis unitis vel in perpetuam
 administrationem concessis, quae habeant capitulum
 et cathedralem ecclesiam propriam ac distinctam,
 sacrorum utensilium divisionem faciendam esse
 edicimus aequis partibus, singulis ecclesiis cathedra-
 libus, quatenus earundem ecclesiarum unitarum, seu
 in perpetuam administrationem concessarum redditus
 non sint divisi, sed unam episcopalem mensam
 perpetuo constituent; si vero redditus divisi fuerint
 ac separati, divisionem fieri volumus singulis eccle-
 siis cathedralibus proportionaliter ratione reddi-
 tum.

6. Quod si constet, episcopum, qui per trans-
 lationem duabus ecclesiis successive praefuerit,
 comparasse sibi omnia sacra utensilia redditibus
 tantum unius ecclesiae, nulli divisioni locus erit,
 sed eadem sacra utensilia ad ecclesiam cathedralem
 tantum spectabunt illius dioecesis, ex cuius episco-
 palis mensae proventibus fuerint acquisita.

Haec volumus et mandamus, decernentes has lit-
 teras firmas, validas atque efficaces esse et fore, suos-
 que plenarios et integros effectus sortiri ac obtinere,
 eisque ad quos spectant aut spectabunt, plenissime
 suffragari; sique in praemissis per quoscunque
 iudices ordinarios et extraordinarios iudicari ac
 definiiri debere, irritumque et inane quidquid secus
 super his a quopiam, quavis auctoritate, scienter vel
 ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus,
 si opus fuerit, nostra et cancellariae apostolicae
 regula de iure quaesito non tollendo, aliisque
 apostolicis, atque in universis, provincialibusque
 et synodalibus conciliis editis generalibus vel speci-
 alibus constitutionibus et ordinationibus, caeterisque

etiam speciali et individua mentione ac derogatione
 dignis in contrarium facientibus quibuscunque.

Datum Romae, apud Sanctam Mariam maiorem,
 sub annulo piscatoris, die 1 iunii 1857, pontificatus
 nostri anno primo.

Mloysius, cardinalis Lambruschini, a brevibus
 apostolicis.

VII. *Super matrimonio contrahendo, ubi adest
 praesumptio baptismi invalide collati parti haereticae.*

INSTRUCTIO SANCTI OFFICII.

Sanctissimus dominus noster divina providentia
 Gregorius papa XVI, in solita audientia reverendo
 patri commissario generali sancti officii impertita,
 audita relatione dubii ab reverendo patre domino
 episcopo Neo-Eboracensi, utrum, scilicet, in prae-
 sumptione baptismi invalide collati parti haereticae,
 matrimonium cum parte catholica a sede apostolica
 dispensata inire cupienti, conferri debeat iterum
 baptismum sub conditione; et praehabitis eminentissi-
 morum inquisitorum generalium suffragiis, dixit:

Detur decretum latum sub feria VI, 17 septem-
 bris 1830, instante, ut sequitur, reverendo patre
 domino episcopo Aniciensi: „An Calvinistae et
 Lutherani in illis partibus degentes, quorum baptismum
 dubium et suspectum est, infideles habendi, ita ut
 inter eos et catholicos disparitatis cultus im-
 pedimentum dirimens adesse censatur?“ Cui in-
 stantiae sacra congregatio in praedicta feria ita
 respondit: „1. Quoad haereticos, quorum sectae
 ritualia praescribunt collationem baptismi absque
 necessario usu materiae et formae essentialis, debet
 examinari casus particularis: 2. Quoad alios qui
 iuxta eorum ritualia baptizant valide, validum cen-
 sendum esse baptismum. 3. Si autem certe cognos-
 catur nullum baptismum ex consuetudine actuali
 illius sectae, nullum est matrimonium.“

Hisque omnibus sanctissimus superaddi man-
 davit: „In tertio casu praefati decreti respiciente
 nullitatem certam baptismi in parte haeretica, idem
 episcopus Neo-Eboracensis recurat in casibus parti-
 cularibus.“

Angelus Argenti, sanctae Romanae et univer-
 salis inquisitionis notarius.

Die 20 decembris 1837.

VIII. *Super qualitate probationis requirendae ante
 quam secundae nuptiae inchoentur.*

INSTRUCTIO SANCTI OFFICII.

Ingentes bellorum clades, aliaeque rerum huma-
 narum conversiones, quibus nostra haec aetas ob-
 iecta fuit, frequentes adhuc suppeditant Romae
 mulierum et quandoque virorum preces, qui legali
 documento mortis coniugis iamdin absentis destituti,
 licentiam tamen sollicitant, qua sibi liceat ad alias
 nuptias transire. Iam vero sedes apostolica, seu
 suprema sacra eminentissimorum Romanorum sanctae
 Romanae ecclesiae cardinalium ad haec deputatorum
 congregatio, ecclesiasticis regulis omnino insistit, ex
 quarum praescripto mors ex aliquot annorum decursu
 non praesumitur, sed probari debet. Unde Lucii III
 responso (cap. *Dominus*, extr. De secundis nuptiis)
 a iure canonico cautum est, ut nullus amodo ad
 secundas nuptias migrare praesumat donec constet,
 quod ab hac (vita) migraverit coniux eius. Qualis
 autem probationum ratio exigatur, ex decreto *Cum
 alias* Clementis X, perpetuis futuris temporibus vali-
 turo, dato feria V, 21 augusti 1670, in bullarium Ro-
 manum inserto, habetur, ubi summus pontifex instruc-
 tionem ponit tam in curia eminentissimi et reveren-
 tissimi domini cardinalis Urbis vicarii, quam in aliis
 curiis caeterorum ordinariarum servandam, pro exa-
 mine testium ad contrahenda matrimonia inductorum.

Primo ergo authenticum ipsius obitus documentum exquiri debet ubi haberi possit. Nam haec num. 10 et 11 praescribuntur: „Si (testis) responderit contrahere volentes habuisse uxorem vel maritum, sed esse mortuos, interrogetur de loco et tempore, quo sunt mortui, et quomodo ipse testis sciat fuisse coniuges, et esse mortuos. Et si respondeat mortuos fuisse in aliquo hospitali, vel vidisse sepeliri in certa ecclesia, vel occasione militiae sepultos fuisse a militibus, non detur licentia contrahendi, nisi prius recepto testimonio authentico a rectore ecclesiae in qua humata fuerunt cadavera, vel, si fieri potest, a duce illius cohortis in qua descriptus erat miles. Si tamen huiusmodi testimonio haberi non possunt, sacra congregatio non intendit excludere alias probationes, quae de iure communi possunt admitti, dummodo sint legitimae et sufficientes.“

Ex postremis hinc verbis habetur regula huius sacrae congregationis pro casibus in quibus talia testimonio obitus authentica haberi non possunt, nempe, ut suppleri valeant aliis probationibus legitimis et sufficientibus.

Harum praecipua exurgit e dictis testimonium fide dignorum, de quibus sic in eadem instructione praecipitur: „Pro testibus in hac materia recipiantur magis consanguinei quam extranei, qui praesumuntur melius informati, et cives magis quam caeteri; ne admittantur homines vagi, et milites nisi data causa et maturo consilio.“

Ubi autem de persona testimonium ferente agitur, opportune praescribitur, ut „una cum persona testis, alia compareat cognita notario, et quae attestetur de nomine et cognomine ipsius testis, neque de idoneitate eiusdem ad testimonium ferendum.“ Verum in tantis, quibus saepe huiusmodi mortis probationes premuntur difficultatibus, sacra congregatio nullam respuit, quae aliquid ad fidem faciendam valeat, ut perspicere possit, an pluribus quandoque concurrentibus, quae a seorsim certitudinem sufficientem parere nequeunt, omnia tamen simul iuncta hanc efficiant. Hinc datur locus praesumptionibus et coniecturis, quibus testimonium dicta confirmetur, publicae vocis et famae ratio habetur, certa facta authentica probata quae mortem supponant, expenduntur. Etiam contingit, ut testimonium fide dignorum, probe informatum dicta, tempore non suspecto ab aliis percepta fuerint; testes autem immediati vel morte vel absentia aut alia de causa audiri nequeant; habeantur verò dicta testimonium de alieno dicto deponentium, qui tamen, omnibus pensatis, prudenti mortis secutae iudicio satis esse censeantur.

Iam vero cum de re gravissima agatur (matrimonium enim de iure divino indissolubile esse, dogma fidei est, atque aliud matrimonium, priore coniuge vivente, esse non potest), sacra congregatio singulorum casus expendit, auditis plurium theologorum et iurisperitorum suffragiis, iudicium denique suum pronuntiat, an de tali obitu satis constet, et nihil obstat quominus petenti transitus ad alia vota concedi possit.

Die 12 iulii 1822.

IX. Super indulgentiarum translatione.

Decretum sacrae congregationis indulgentiarum.

URBS ET ORBES.

Ex audientia sanctissimae, die 9 augusti 1852.

„Cum potestas conferendi indulgentias a Christo ecclesiae concessa sit in fidelium utilitatem, atque eorum usum christiano populo maxime salutarem

esse“ affirmet sancta Tridentina synodus, congruum omnino videtur omne studium impendere ut indulgentias, quae occasione dierum festorum vel concessae iam sunt vel concedentur, fideles facilius lucrari possint, eoque magis cum ingens populi christiani concursus ad ea festa celebranda conveniat. Iam vero cum, hac nostra praesertim aetate, maxime ob ecclesiasticas conventiones ab apostolica sede cum exteris nationibus initas, festorum legitima translationes occurrant; et generatim cum per huiusmodi translationes ex iustis causis, debitis tamen cum facultatibus factas (licet etiam pro sola externi cultus celebratione, quin et una simul officium cum missa transferatur), fidelium devotio excitetur ad laudandum Dominum in sanctis eius: huic fidelium pietati fovendae atque animarum saluti quam maxime interest ut etiam indulgentiae his festis annexae transferantur. Quamvis autem alias tum a sacra rituum congregatione tum ab hac sacra congregatione indulgentiis sacrisque reliquiis praeposita quaesitum fuerit, utrum in translatione festorum etiam translatae intelligantur annexae indulgentiae, et vel negativa intercesserit responsio, vel in singulis casibus recurrendum esse ad hanc sacram congregationem sancitum esset, nec unquam generali decreto publice evulgato usquedum huic translationi indulgentiarum provisum fuerit: at tamen, eminentissimi patres in generalibus comitiis huius sacrae congregationis, attentis actualibus temporum huiusmodi et peculiaribus locorum et ecclesiarum et fidelium circumstantiis, atque etiam die 16 februarii currentis anni pro concessione generali translationis indulgentiarum, occasione translationis festorum, supplicandum sanctissimo unanimiter censuerunt. Sanctissimus itaque dominus noster Pius papa IX, audita de his omnibus relatione, per me infra scriptum secretario eiusdem sacrae congregationis substitutum, in audientia diei 9 augusti 1852, facta, benigne mandavit ut omnes indulgentiae, quae hucusque quibusdam festis concessae fuerunt ac in posterum concedentur, vel quae pro iisdem festis aliquibus ecclesiis et publicis oratoriis pariter concessae fuerunt et in posterum concedentur, vel etiam si libuerit de consensu ordinarii illae concessae in sacris supplicationibus, aut in novendialibus, vel septenariis, sive triduanis precibus ante vel post festum vel eius octavario perdurante, translatae intelligantur pro eo die quo festa huiusmodi vel quaedam solemnitas tantum et externam celebrationem (non tamen quoad officium et missam) in aliquibus locis vel ecclesiis, publicisque oratoriis, sive aliqua occasione, sive ad tempus, eoque durante, legitime transferantur. Cum vero transferatur tantum officium cum missa, non autem solemnitas et exterior celebratio festi, indulgentiarum nullam fieri translationem decrevit.

Hanc autem apostolicae benignitatis concessionem eadem sanctitas, quibuscumque in contrarium non obstantibus, ac perpetuis futuris temporibus, absque ulla brevis expeditione valitaram; per hoc sacrae congregationis decretum typis impressam publicare voluit, dummodo caeterae omnes aliae conditiones, in particularibus vel generalibus concessionibus praedictarum indulgentiarum pro iis adipiscendis praescriptae omnino serventur.

Datum Romae, ex eadem secretaria sacrae congregationis indulgentiarum.

F. cardinalis Asquinius, praefectus.

Aloisius, archip. Prinsivalli, substitutus.

Locus et sigill.

San. XVI, decr. de indulg.

X. Rescripta.

1. De celebratione octavae sancti Thomae Cantuariensis, non obstante rubrica breviarii recogniti.

Dec. nationis Anglicanae, sanctissimi domini nostri Urbani papae VIII.

Instanto eminentissimo et reverendissimo domino cardinale Francisco Barberino, nationis Anglicanae protectore, pro licentia continuandi in antiquissima consuetudine celebrandi missam et recitandi officium cum octava in festo sancti Thomae Cantuariensis, cadente in die 29 decembris, in ecclesia dictae nationis, non obstante impedimento aliorum festorum, et dispositione contraria rubricarum breviarii Romani auctoritate sanctissimi domini nostri recogniti.

Sacra rituum congregatio censuit, si sanctissimo videbitur, petita posse concedi pro Anglicanis et confluentibus ad eorum ecclesias in ipsa die festi et octavae dumtaxat. Infra vero octavam, aliis festis impeditam, faciendam esse commemorationem octavae iuxta rubricam dicti breviarii. Et facta per secretarium infrascriptum relatione sanctissimo, sanctitas sua sacrae congregationis sententiam approbavit, die 23 martii 1641.

C. episcopus Ostiensis cardinalis Pius.
Iulius Cingius, secretarius.

Locus et sigilli.

2. De officiis sanctorum Angliae.

Cum regia celsitudo eminentissimi cardinalis ducis Eboracensis, pro sua pietate ac zelo promovendi cultum sanctorum Angliae, enixas sanctissimo domino nostro Benedicto XIV preces porrexerit, pro facultate recitandi infrascripta sanctorum officia quae a commemorantibus in collegio Anglorum Urbis et a religiosis societatis Iesu provinciae Angliae respective recitantur, necnon pro extensione eorumdem ad omnes Anglicanae nationis ecclesiasticos ubique locorum degentes, sanctitas sua ipsius pietatem ac zelum fovere studens, attentisque peculiaribus facti circumstantiis, petitam facultatem ac respective extensionem benigne concessit atque induluit, sub ritu in dictis officiis infra designato; ita tamen ut in sanctorum suffragiis fiat tantum commemoratio de sancto Georgio. Die 8 ianuarii 1749.

Officium de sancto Georgio, martyre, Angliae patrono, recitandum sub ritu duplici primae classis cum octava, die 23 aprilis.

Officium de sancto Augustino, Angliae apostolo, sub ritu duplici primae classis cum octava, recitandum die 26 maii.

Officium de sancto Edwardo rege, sub ritu duplici secundae classis cum octava, recitandum die 13 octobris.

Officium de sancta Ursula et sociis, martyribus, sub ritu duplici maiori, recitandum die 21 octobris.

Officium de sancto Edmundo, rege et martyre, sub ritu duplici maiori, recitandum die 20 novembris.

Officium de sancto Thoma, episcopo Cantuariensi et martyre, sub ritu duplici secundae classis cum octava, recitandum die 29 decembris.

Ita reperitur in actis et registis secretariae congregationis sacrorum rituum. In fidem, etc.

Ex eadem secretaria, die 23 februarii 1857.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus et sigilli.

3. De officio et missa venerabilis Bedae.

Ex supplemento anni 1765.

Ad pias preces... (erga venerabilem Bedam devotionis suae perenne monumentum relicta) sanctissimo domino nostro Benedicto papae XIV porrectas, officium cum missa praedicti venerabilis

A Bedae, de communi confessorum non pontificum, cum lectionibus secundi nocturni et oratione propriis tantum, desumendis ex breviario congregationis Cassinensis, ab omnibus Anglicanae nationis ecclesiasticis, tam saecularibus quam regularibus, qui ad horas canonicas tenentur, ubique locorum degentibus, sub ritu duplicis minoris, die vicesima nona octobris recitari ac respective celebrari posse, sanctitas sua ad relationem mei secretarii benigne induluit atque concessit, die 2 ianuarii 1754.

D. F. cardinalis Tamburinus, praefectus.

M. Marefusus, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus et sigilli.

4. De missis votivis sanctissimi Sacramenti et Conceptionis immaculatae beatae virginis Mariae.

Porrectis sanctissimo domino Clementi papae XIII humillimis precibus, tam ex parte alumnorum qui in collegio Anglorum de Urbe sunt, quam illorum qui ex eodem collegio missionarii in Anglia nunc versantur, pro indulto recitandi singulis feriis quintis non impeditis officium votivum cum missa sanctissimi Sacramenti, itemque singulis sabbatis non impeditis officium itidem votivum cum missa Conceptionis beatae Mariae virginis immaculatae; sanctitas sua ad relationem per me infrascriptum secretarium factam, petita officia votiva sub ritu semiduplici alumnis praefati collegii existentibus in missionibus Angliae tantum benigne concessit, exceptis tamen temporibus Adventus, Quadragesimae, quatuor temporum, vigiliarum, sive cum ieiunio, sive absque ieiunio, atque illis feriis vel sabbatis in quibus, secundum rubricas, sit reponendum officium dominicae aut de festo duplici vel semiduplici translato.

Die 27 aprilis 1765.

Joseph Maria, cardinalis, praefectus.

S. Burghesius, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus et sigilli.

5. Approbatio officiorum propriorum Angliae.

Ex audientia sanctissimi habita die 26 iulii 1823.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa VII, post diligenter examinatas matureque consideratas lectiones et orationes proprias supradescriptas, et ad nonnullos Angliae sanctos pertinentes, referente me infrascripto cardinali sacrae congregationis de Propaganda fide propaefecto, benigne annuit precibus reverendi patris domini Gulielmi Poynter, episcopi Haliensis, et vicarii apostolici Londinensis, ac illas ea forma qua superius descriptae sunt, approbavit, [et] induluit ut in posterum ab omnibus, qui in Angliae regno horarum canonicarum obligatione teneantur, valide et licite recitari possint, utque liceat illas sive in breviariis et missalibus, sive in supplementis edendis, suis apte locis addere et imprimere: in contrarium quibuscunque non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno quibus supra.

Gratis, etc.

H. cardinalis Consalvi, propaefectus.

Locus et sigilli.

6. Concessio plurium officiorum.

Ex audientia sanctissimi,

habita die 19 novembris 1843.

Ad humillimas preces reverendorum patrum dominorum vicariorum apostolicorum Angliae, sanctissimo domino nostro Gregorio divina providentia papae XVI oblatas ab reverendo patre domino Nicolao Wiseman, episcopo Melipotamensi, ac coadiutore reverendi patris

domini vicarii apostolici districtus centralis, idem A sanctissimus dominus noster, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, sequentia officia cum missa propria, quae in missali Romano habetur, in omnibus districtibus Angliae recitanda benigne concessit.

23 ianuarii, Desponsatio beatæ Mariæ virginis, duplex maius, translato festo sancti Raymundi ad 28 ianuarii.

18 martii, sancti Gabrielis archangeli, duplex maius.

16 maii, sancti Ioannis Nepomuceni, martyris, duplex.

24 maii, beatæ Mariæ virginis, tituli Auxilii Christianorum, duplex maius.

23 octobris, sanctissimi Redemptoris, duplex maius.

24 octobris, sancti Raphaelis archangeli, duplex maius.

18 decembria, Expectationis partus beatæ Mariæ virginis, duplex maius.

7. Festa mobilia.

Feria VI post dominicam Septuagesimæ, Orationis domini nostri Iesu Christi in Monte Oliveti, duplex maius.

Feria VI post dominicam Sexagesimæ, Passionis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post dominicam Quinquagesimæ, sanctissimæ Spineæ Coronæ domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post I dominicam Quadragesimæ, de Lancea et Clavis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post II dominicam Quadragesimæ, sanctæ Sindonis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post III dominicam Quadragesimæ, sanctarum quinque Plagarum domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post IV dominicam Quadragesimæ, pretiosissimi Sanguinis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Dominica III post Pascha, Patrocinii sancti Iosephi, duplex secundæ classis.

Dominica post octavam corporis Christi, sanctissimi Cordis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Dominica II octobris, Maternitatis beatæ virginis Mariæ, duplex maius.

Dominica III octobris, Puritatis beatæ virginis Mariæ, duplex maius.

Dominica IV octobris, Patrocinii beatæ virginis Mariæ, duplex maius.

Singulis vero feriis quintis et sabbatis per annum non impeditis, officium sanctissimi Sacramenti et Conceptionis beatæ Mariæ virginis respective, prout alumnis collegii Anglorum missionariis concessum fuit, ritu semiduplici.

Datum Romæ, ex aedibus dictæ sacrae congregationis, die et anno quibus supra.

Gratis etc.

Ioannes Brunelli, secretarius.

Locus et sigilli.

8. Officia sancti Gregorii magni et venerabilis Bedæ.

Sanctissimus dominus noster Pius papa IX indulgit ut in Anglia observari posset officium sancti Gregorii magni, Anglorum apostoli, sub ritu duplici secundæ classis, et venerabilis Bedæ sub ritu duplici maioris, per rescriptum diei 18 iulii 1847, quod habetur in appendice primi concilii Westmonasteriensis¹.

9. Alia officia.

Idem sanctissimus dominus noster approbavit unum celebrandi, sub ritu duplici, festum sanctæ

Martine 30 ianuarii, sanctæ Mariæ Magdalene de Patis 3 iunii, et sancti Gregorii Thaumaturgi 27 novembris, per rescriptum anno 1850 datum.

10. De commemorationibus sancti Thomæ martyris et sancti Georgii martyris, in suffragiis.

Pro sancto Thoma, archiepiscopo Cantuariensi, martyre.

Ad vesperas et laudes, antiphona. Ego sum pastor bonus, et cognosco oves meas, et cognoscunt me mee, et animam meam pono pro ovibus meis.

V. In patientia vestra.

R. Possidebitis animas vestras.

Oratio. Deus pro cuius ecclesie, ut in breviario, 29 decembria.

Pro sancto Georgio, martyre.

Ad vesperas et laudes, antiphona. Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones.

V. Scuto bonæ voluntatis tuæ.

R. Coronasti eum, Domine.

Oratio. Deus qui nos beati, ut in breviario, 23 aprilis.

DECRETUM.

Cum reverendissimus Northantoniensis episcopus sanctissimum dominum nostrum Pium IX pontificem maximum rogavit enixe, ut pro suo clero approbare dignaretur suprascriptas antiphonas proprias cum suis versiculis et responsoriis recitari, dum inter suffragia sanctorum in officio apponenda est commemoratio tum sancti Thomæ, archiepiscopi Cantuariensis, martyris, præcipui diocesis suæ patroni, tum sancti Georgii, martyris, patroni regni, ut et iisdem sanctis specialior tribuatur cultus, et confusio devitetur, dum alie commemorationes occurrunt; sanctitas sua, referente me subscripto sacrae rituum congregationis prosecretario, benigne annuens iuxta preces, memoratas antiphonas cum suis versiculis et responsoriis, uti superiori in exemplari adnotantur, approbavit, cleroque universo Northantoniensi concessit, quibuscumque in contrarium disponentibus minime obstantibus, die 26 ianuarii 1852.

A. cardinalis Lambruschini, sacrae rituum congregationis præfectus.

Dom. Gigli, sacrae rituum congregationis, prosecretarius.

Locus et sigilli.

Decretum 11.

Idem sanctissimus dominus noster, per decretum diei 13 martii 1853¹ permisit recitationem in suffragiis ad vesperas et laudes antiphonæ cum versiculis in honorem sancti Georgii, Angliæ protectoris, ad formam rescripti sacrae rituum congregationis pro diocesi Northantoniensi.

Decretum 12.

Idem sanctissimus dominus noster elevavit festum sancti Patricii, Hiberniæ apostoli, ad ritum duplici maioris, per decretum diei 13 martii 1853, quod habetur in appendice primi concilii².

13. Concessio officii et missæ in honorem sancti Bonifacii, martyris. Decretum.

Ad cultum in christiano orbe augendum latiusque propagandum erga sanctum Bonifacium, episcopum et martyrem, cuius præconium occurrit in martyrologio Romano nonis iunii, plures reverendissimi cardinales, et amplissimi diversarum nationum episcopi, e Germania præsertim et Angliæ, auspiciatissima arrepta occasione sui in Urbem adventus,

¹ Append. concilii I, p. 70, (Mans. Concil., XLIV, 771 B).
² Mans. Concil., XLIV, 771 D, n. 20.

cum dogma de immaculata beatæ Mariæ virginis A conceptione a sanctissimo domino nostro Pio papa IX. facti solemniter proclamatum, humillimis precibus eidem sanctissimo patri supplicarunt ut officium missæque prædicti sancti Bonifacii tot caeteroqui nominibus insignis, et de catholica religione, deque hac sancta sede apostolica adeo promeriti, ad universalem ecclesiam pontificia sua auctoritate dignaretur extendere; aut si forte pro multa sapientia sua id incongruum iudicaret, eiusdem saltem officii ac missæ recitationem toti Germaniæ totique Angliæ vellet concedere, quod in sancto Bonifacio suum hæc filium, suum alia veneretur apostolum; reliquis vero extra Germaniam et Angliam dioecibus, si illarum episcopi duxerint, ea de re supplicandum.

Istiusmodi preces, referente me subscripto sacerorum rituum congregationis secretario, idem sanctissimus dominus noster clementer excipiens, B induisit ut in tota Germaniâ et Angliâ quotquot dioeceses concessionem officii et missæ de sancto Bonifacio, episcopo et martyre, ab apostolica sede nondum obtinuerunt, volentibus episcopis, recitare amodo possint iuxta exemplar huic decreto prævium, sub ritu duplici minore, die quinta iunii in martyrologio assignata; indulisitque præterea ut extra Germaniam et Angliam a sacra rituum congregatione eadem concessio tribuatur episcopis, qui postulaverint; dummodo rubricæ serrentur; contrariis quibuscunque non obstantibus.

Die 29 martii 1855.

C. episcopus Albanensis, cardinalis Patrizi, sacrae rituum [congregationis] præfectus.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus † sigilli.

14. De officio sanctæ Mariæ Magdalænæ de Pazzi, C et de commemoratione sancti Georgii, martyris.

Beatissime pater.

Nicolaus, cardinalis archiepiscopus Westmonasteriensis, humillimo supplicat ut sanctitas vestra benigne dignetur assignare pro Angliâ diem 3 iunii tanquam proprium pro festo sanctæ Mariæ Magdalænæ de Pazzi, quo die per quinquaginta et amplius annos, ut videtur, in Angliâ per errorem festum illud celebratum est. Insuper petit ut a toto Angliæ clero antiphona cum versiculo et responsorio, a sanctitate vestra pro commemoratione in suffragiis sancti Georgii, martyris, Angliæ protectoris, faciendâ, decreto diei 13 martii 1853 benigne approbata, ad vesperas et laudes in die festo eiusdem sancti et per octavam recitari († et) valeat.

Quare, etc.

Ex audientia sanctissimi habita die 28 decembris 1856.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia in omnibus iuxta petita.

Datum Romæ, ex aedibus dictæ sacrae congregationis, die et anno prædicti.

Gratis, etc.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Locus † sigilli.

15. Rescriptum sanctissimum¹ de pio exercitio viæ crucis.

Beatissime pater.

Eminentissimus archiepiscopus Westmonasteriensis et episcopi suffraganei supplicant ut sanctitas vestra benigne dignetur singulis ordinariis pro suis

¹ Forte legendum: sanctissimi.

respective dioecibus concedere indultum, vi cuius erigere valeant pias stationes viæ crucis, easque sive per se, sive per alios ab episcopo delegatos, benedicere et in locis destinatis collocare.

Cumque episcopi propter locorum distantiam nequiverint stationes per seipso collocare, neque adfuerit in indulto præterito facultas idem indultum presbyteris delegandi, petitur apostolica sedes¹ omnium erectionum iam factarum per erroneam delegationem ab episcopis in favorem sacerdotum datam.

Rogant præterea facultatem erigendi in suis respective dioecibus omnes et singulas confraternitates a sancta sede approbatas, cum potestate delegandi sacerdotes in singulis ecclesiis et sacellis, qui benedictionem et distributionem scapularium et insignium earundem confraternitatum exsequi valeant.

Humillime supplicant insuper ut fideles lucrari valeant omnes indulgentias et favores spirituales in favorem peragentium stationes prædictas et eadem confraternitatibus ascriptorum et ascribendorum.

Quare, etc.

Die 7 maii 1857.

Utendo facultatibus a sanctissimo domino nostro Pio divina providentia papa IX, durante illius absentia ab Urbe sibi benigne tributis, eminentissimus ac reverendissimus dominus Alexander sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyter cardinalis Barnabo, sacrae congregationis de Propaganda fide præfectus, præesente me infrascripto eiusdem sacrae congregationis secretario, annuit, pro sanctione quoad præteritas concessionem: ac facultates necessarias et opportunas concessit ad quinquennium iuxta petita quoad futurum, dummodo non religiosi quibus privilegium competat, etc.

Datum Romæ, ex aedibus dictæ sacrae congregationis, die et anno supradicti.

Gratis sine ulla solutione quocunque titulo.

Caietanus, archiepiscopus Thebar, a secretis.

Locus † sigilli.

16. Concessio officii sancti Thomæ Cantuariensis sub ritu duplici I classis.

Eminentissimus et reverendissimus dominus cardinalis Nicolaus Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, et reverendissimi Angliæ episcopi, exponentes huic sanctæ sedi apostolicæ, Angliæ clerum sæcularem tanquam patronum venerari sanctum Thomam Cantuariensem, episcopum, martyrem, a sanctissimo domino nostro Pio papa IX supplicibus votis postularunt, ut perpetuum privilegium indulgere dignaretur festum eiusdem sancti martyris deinceps in Angliâ recolendi ritu duplici primæ classis, prout ab anno saltem 1765 fieri consuevit, quin apostolicæ concessionis exstet indultum. Subscriptus porro cardinalis, sacerorum rituum congregationis præfectus, utendo specialibus facultatibus ab eodem sanctissimo domino nostro, quæ ab Urbe, absentia perdurante, sibi tributis, ad relationem subscripti secretarii, benigne concessit ut a clero regni Angliæ festum sancti Thomæ Cantuariensis, episcopi, martyris, agatur ritu duplici primæ classis, dummodo rubricæ serventur. Contrariis non obstantibus quibuscunque.

Die 3 iunii 1857.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis præfectus.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus † sigilli.

¹ Forte legendum: petitur ab apostolica sede sanatio.

LITTERAE SYNODICAE PATRUM PROVINCIALIS CONCILII WESTMONASTERIENSIS,
ad Sanctae Mariae apud Oscott habiti anno 1855.

We the archbishop and bishops of the province of Westminter, in provincial synod assembled. To our dearly beloved brethren and children in Christ, the clergy secular and regular, and the faithful under our jurisdiction: Health and benediction in our Lord Christ Jesus.

It is now three years since we addressed to you our first synodical letter, at the conclusion of our first provincial council. According to the provisions of ecclesiastical law, we at that time appointed the 10th day of July 1855, for the opening of our second synod, if God would so mercifully permit it. It has pleased him to allow us the enjoyment of our earnest desire; and hence on the appointed day, after due convocation, we met at saint Mary's college, Oscott, and under the Divine auspices commenced our second provincial synod. It was consoling indeed to us to meet again, with so small a change in our body; for in the interval only one of our venerable colleagues had been called away to the reward of his labours, the right reverend doctor Burgess, bishop of Clifton; for the repose of whose soul we duly offered up, in synod, the adorable victim of propitiation.

1. As this solemn meeting, attended by three archbishops, twelve bishops, two vicars capitular and one mitred abbot, took place so soon after the dogmatical definition of the immaculate conception of the blessed virgin Mary, we feel it our first duty in addressing you, to turn your thoughts towards this great exercise of the power vested in the chair of Peter. For, although indeed most of us have separately made known to you this important event, we deemed it right to record in the acts of our synod, our gratitude to God, for having allowed the declaration of this glorious and consoling mystery to be made in our time, so that even many of our number were privileged to witness it. Still more do we now consider it becoming, to communicate these feelings to you, who so willingly and so edifyingly take part in our sorrows and our joys.

We, therefore, most earnestly exhort you, dearly beloved in Christ, to increase your devotion, great as it has hitherto been, towards the immaculate mother of God. The history of saintliness in the church, the observation of all engaged in directing souls, and the experience of every catholic mind prove that this devotion is the truest source of affection for our Blessed Lord, and for the mysteries of his life and passion. In exalting her, we exalt him; in loving her, we love him; in trusting in her, we trust in him; in invoking her, we in truth invoke him. For when she intercedes, he mediates; and so when she asks, she receives; when she seeks, she finds; when she knocks, the gate of mercy is ever opened. Devotion to her is admiration of her virtues, and a desire to copy them. "The first incentive to learning," says saint Ambrose, "is the nobility of the master. What is nobler than the mother of God?" It is the inspirer of humility, the safeguard of purity, the nourisher of divine charity. It tempers our actions with meekness, it sweetens our prayers with confidence, it multiplies our devotions, it leads us to frequent oftener the holy sacraments, and gain the church's indulgences.

And now that this spouse of Christ, guided by him, has formally added a fresh title to those

Archiepiscopus¹ et episcopi provinciae Westmonasteriensis in concilio provinciale congregati, carissimis fratribus et filiis in Christo, clero saeculari et regulari populoque fidei nostrae iurisdictioni subiectis: salutem et benedictionem in Domino nostro Iesu Christo.

Tres nunc anni sunt, cum, absoluto primo nostro provinciali concilio, primas ad vos synodicas literas dedimus. Eodem tempore, ex praescripto legis ecclesiasticae, diem iulii 10 anni 1855, alteri nostrae synodo, si Deus propitius annueret, inchoandae constituimus. Placuit illi id nobis, quod maxime cupiebamus, concedere: itaque, praefinita die, legitime prius convocati, in collegium Sanctae Mariae apud Oscott convenimus, et, auspice Deo, alterum provinciale concilium exorsi sumus. Magno autem nobis solatio fuit, quod sic iterum convenimus, ut tam exigua in nostro numero sit facta mutatio: unus enim tantum e venerandis nostris collegis hoc temporis intervallo ad laborum suorum praemium evocatus est, reverendissimus doctor Burgess, episcopus Cliftoniensis; pro cuius animae requie adorandam propitiationis hostiam in synodo rite obtulimus.

1. Cum autem sollemnis hic conventus, cui interfuerunt tres archiepiscopi, duodecim episcopi, duo vicarii capitulares, unus abbas infulatus, tam brevi post tempore habitus sit, quam inter dogmata relata est immaculata beatae virginis Mariae conceptio: illud primum, dum ad vos scribimus, faciendum esse arbitramur, ut ad tantum documentum eius potestatis, quae in Petri cathedra residet, vestros animos convertamus. Quamvis enim profecto perique nostrum separatim de hoc gravi eventu vos certiores fecerint, tamen iustum esse ducimus, actis nostrae synodi consignare grati erga Deum animi testimonium, quod gloriosi illius et suavis mysterii declarationem nostrae aetati reseravit: ut etiam compluribus nostrum contigerit eius esse testes. Quo magis decere nunc putamus ea, quae sentimus, communicare vobiscum, qui soletis tam libenter tamque pie nostra omnia seu tristia seu laeta nobiscum habere communia.

Quare vos summopere hortamur, carissimi in Christo, ut pietatem vestram erga immaculatam Dei matrem, quamvis magna hactenus fuerit, tamen augeatis. Nam cum sanctitatis in ecclesia monumentis, tum omnium, qui animas moderantur, animadversione, tum etiam iis, quae unusquisque catholicus in se experitur, constat, ex hoc cultu, tanquam e proprio fonte, manare amorem erga Christum dominum nostrum et eius vitae passionisque mysteria. Illam si extollimus, hunc extollimus; illam si amamus, hunc amamus; illi si confidimus, huic confidimus; illam si invocamus, revera hunc invocamus. Illa enim intercedente, ipse interpellat pro nobis; atque ita cum petit illa, accipit; cum quaerit, invenit; cum pulsat, misericordiae ianua semper aperitur. Pietas in illam admiratio est eius virtutum eademque imitandi desiderium. „Primus discendi ardor, inquit sanctus Ambrosius, nobilitas est magistri: quid autem nobilitas Dei matris?" Haec pietas inspiratrix est humilitatis, tutrix integritatis, divinae caritatis nutritrix. Eadem actiones nostras lenitate temperat, preces fiducia condit, piis exercitationibus auget, nosque ad sancta sacramenta magis frequentanda et ad lucrandas ecclesiae indulgentias allicit.

Et quoniam nunc haec sponsa Christi, ab ipso docta, ad ea nomina, quibus nostra veneratio, fidu-

¹ Venerabilis pater et dominus Oscottensis Locum.

already possessed by Mary to our veneration, confidence and love, it becomes us to use and apply it to her in our public and private devotions. Our oratories and churches, built under the invocation of it, will indeed attest to posterity how tenderly we cherished it; but our own warm-hearted piety, our own holy lives, and our own inflamed zeal, resulting from devotion to this endearing mystery, will be a still happier legacy to the generations that shall succeed us in perpetuating the church of God.

2. Intimately connected with the solemn definition to which we have alluded, is the instruction given by the holy father to all his children, through the bishops assembled on that great occasion. It may be doubted, whether ever before, the chief pastor saw gathered round him, and addressed so many venerable prelates, collected from such various regions of the globe. When, therefore, he called them before him, and spoke to them words well pondered, and full of gravity, earnestness and wisdom, as the message which he would have them carry with them from him to their flocks, it was doubtless his intention that their import should be accurately conveyed to all who with docility listen to his words. Wherefore we, in synod assembled, have thought it our duty to make known to you the authoritative instructions thus delivered, in the very words wherein they were expressed. We omit only such passages as relate to the bishops themselves, and to the feelings of regard and affection which the sovereign pontiff entertains for them; or which refer to dangers or events in other parts of the world. These, therefore, are his words*:

„Sunt praeterea, venerabiles fratres, viri quidam C eruditione praestantes, qui religionem munus esse fatentur longe praestantissimum a Deo hominibus datum, humanam nihilominus rationem tanto habent in pretio, tantopere extollunt, ut vel ipsi religioni acquiparandam stultissime putent. Hinc, ex vana ipsorum opinione, theologicae disciplinae perinde ac philosophicae tractandae sunt; cum tamen illae fidei dogmatibus innitantur, quibus nihil firmitus, nihil stabilius, istae vero humanae explicantur atque illustrentur ratione, qua nihil incertius, utpote quae varia est pro ingeniorum varietate, innumerisque fallaciis et praestigiiis obnoxia. Ita quidem reiecta ecclesiae auctoritate, difficillimis quibusque reconditis quaeestionibus latissimus patuit campus, ratioque humana infirmis suis confusa viribus, licentius excurrrens, turpissimos in errores lapsa est, quos hic referre nec vacat nec lubet, quippe vobis probe cognitjs atque exploratis, quique in religione et civilis rei detrimentum, illudque maximum, redundarunt. Quamobrem, istis hominibus, qui plus aequo vires efferunt humanae rationis, ostendere oportet, plane id esse contrarium verissimae illi sententiae doctoris gentium, „si quis putet se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit.“¹ Demonstrandum illis est, quantae sit arrogantiae pervertigere mysteria, quae revelare nobis dignatus est clementissimus Deus, eademque assequi complectique audere humanae mentis imbecillitate et angustia, cum longissime ea vires excedant nostri intellectus, qui, ex apostoli eiusdem dicto, captivandus est „in obsequium fidei“².

„Atque huiusmodi humanae rationis sectatores,

* Anglicanum huius allocutionis translationem brevitatatis causa omisimus.

¹ Gal. VI, 3.

² II Cor. X, 5.

cia, caritas iam Mariae debebatur, novum rite adiecit; hoc nos utamur, ut par est, hoc illam salutemus in nostro cum privato tam publico cultu. Profecto sacella nostra atque templa hoc titulo insignita testes erunt posteris, quam eximie is nobis carus fuerit; verum nostra fervens atque intima pietas, nostrae vitae sanctimonia, nostra incensa religionis studia, ex huius suavissimi mysterii cultu hausta, felicior etiam erunt haereditas, futuris hominum aetatebus, quae huic in propaganda Dei ecclesiae succedent, a nobis relicta.

2. Cum solemnem definitionem, cuius mentionem fecimus, coniuncta sunt illa monita, quae sanctus pater omnibus suis filiis per episcopos, eo memorabili tempore Romae congregatos, dedit. Nunquam enim fortasse antea summus pastor tot venerabiles antistites ex tam diversis regionibus sibi circumfusus vidit affatusque est. Quos cum ille ad se convocavit, et prudenter ponderata, plenaque gravitatis, dignitatis, sapientiae, apud eos verba fecit, quae tanquam nuntium ab ipso ad suum quiesque gregem deferrent; haud dubie ea sancti patris mens erat, ut eadem accurate cum iis omnibus communicarentur, qui eius vocem docilibus animis excipiunt. Quare, cum in synodum convenissemus, officium nostrum esse duximus, a tanta auctoritate profecta mandata, iisdem ad vos verbis, quibus essent expressa, perferre. Ea tantum omittimus, quae ad ipsos episcopos pertinent, et summi pontificis erga illos observantiam amoremque declarant, aut quae ad pericula vel facta aliarum orbis partium propria referuntur. Eius igitur verba haec sunt.

seu cultores potius, qui eam sibi certam veluti magistram proponunt, eiusque ductu fausta sibi omnia pollicentur, oblitii certe sunt, quam grave et acerbum ex culpa primi parentis infictum sit vulnus humanae naturae, quippe quo et obscurae tenebrae menti, et prona effecta ad malum voluntas. Hinc celeberrimi ex antiquissima aetate philosophi, quamvis multa praeclare scripserint, doctrinas tamen suas gravissimis erroribus contaminarunt; hinc assiduum illud certamen quod in nobis experimur, de quo loquitur apostolus, „sentio in membris meis legem repugnantem legi mentis meae.“¹ Nunc, quando ex originis labe in universos Adami posteris propagata extenuatum esse constat rationis lumen, et ex pristino iustitiae atque innocentiae statu miserrime deciderit humanum genus, equis satis esse rationem ducat ad assequendam veritatem? equis in tantis periculis, atque in tanta virium infirmitate, ne labatur et corruat, necessaria sibi neget ad salutem religionis divinae et gratiae coelestis auxilia? quae quidem auxilia benignissime iis largitur Deus, qui humili prece eadem flagitent, cum scriptum sit: „Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.“² Idcirco, conversus olim ad patrem Christus dominus, altissima veritatum arcana patefacta haud esse affirmavit prudentibus et sapientibus huius saeculi, qui ingenio doctrinaeque sua superbiunt, et praestare negant obsequium fidei, sed vero humilibus ac simplicibus hominibus, qui fidei divinae oraculo nituntur et conquiescunt³. Salutare hoc documentum eorum animis insculctis oportet, qui humanae rationis vim usque adeo exaggerant, illius ut ope mysteria ipsa scrutari audeant atque expli-

¹ Rom. VII, 26.

² Ier. IV, 6.

³ Luc. X, 21.

care, quo nihil ineptius, nihil insanius. Revocare illos contendite a tanta mentis perversitate, exponentes nimirum nihil esse praestabilius a providentia Dei concessum hominibus, quam fidei divinae auctoritatem: hanc nobis esse quasi facem in tenebris, hanc ducem quam sequamur ad vitam, hanc necessariam prorsus esse ad salutem, utpote quod „sine fide impossibile est placere Deo“, et „qui non crediderit, condemnabitur“¹.

„Errorum alterum nec minus exitiosum aliquas catholici orbis partes occupasse non sine moerore novimus, animisque inaedisse plerumque catholicorum, qui bene sperandum de aeterna illorum omnium salute putant, qui in vera Christi ecclesia nequaquam versantur. Idecirco, percontari saepe numero solent, quaenam futura post obitum sit eorum sors et conditio, qui catholicae fidei minime addicti sunt, vanissimisque adductis rationibus responsum praestolantur, quod pravae huic sententiae suffragetur. Absit, venerabiles fratres, ut misericordiae divinae, quae infinita est, terminos audeamus apponere; absit ut persecrari velimus arcana consilia et iudicia Dei, quae sunt abyssus multa, nec humana queunt cogitatione penetrari. Quod vero apostolici nostri muneris est, episcopalem vestram et sollicitudinem et vigilantiam excitatum volumus, ut, quantum potestis contendere, opinionem illam impiam aequae ac funestam ab hominum mente propuletis, nimirum quavis in religione reperiri posse aeternae salutis viam. Ea, qua praestatis, solertia ac doctrina, demonstratis commissis curae vestrae populi, miserationi ac iustitiae divinae dogmata catholicae fidei neutiquam adversari. Tenendum quippe ex fide est, extra apostolicam Romanam ecclesiam salvum fieri neminem posse, hanc esse unicam salutis arcam, hanc qui non fuerit ingressus, diluvio periturum; sed tamen pro certo pariter habendum est, qui verae religionis ignorantia laborent, si ea sit invincibilis, nulla ipso obstringi huiusce rei culpa ante oculos Domini. Nunc vero quis tantum sibi arroget, ut huiusmodi ignorantiae designare limites queat iuxta populorum, regionum, ingeniorum, aliarumque rerum tam multarum rationem et varietatem? Enimvero cum soluti corporeis hinc vinculis videbimus Deum

¹ Hebr. XI. 6; Marc. XVI. 16.

Such, dearly beloved in Christ Jesus, are the instructions given us by the father of the faithful, and vicar of Christ our Lord upon earth; to whose words, as affectionate children and dutiful disciples, you will ever listen with docility and cheerful readiness to obey.

3. Before descending from this higher sphere of authoritative teaching to which we have, in the first instance, led you, we must put before you another topic, on which the holy father has condescended to address us, and concerning which we have already issued a joint circular. The visit of so many prelates to Rome, on the occasion already referred to, has led to an increased desire on the part of many to see established these colleges for their different countries, or those enlarged which they already possessed. We have been more fortunate than the catholics of other countries, in having long enjoyed this advantage. The English college has, for three hundred years sent missionaries to England, many of whom have shed their blood for the faith.

But his holiness Pius IX, seems to have anticipated the thoughts of others, by wishing to enlarge for our island, the means of ecclesiastical

education, as it is, intelligimus profecto, quam arcto pulchroque nexu miseratio ac iustitia divina copulentur; quamdiu vero in terris veramur mortali haec gravati mole, quae hebetat animam, firmissime teneamus ex catholica doctrina unum Deum esse, unam fidem, unum baptismum; alterius inquirendo progredi nefas est. Ceterum, prout caritatis ratio postulat, assiduas fundamus preces, ut omnes quaeverus gentes ad Christum convertantur, communique hominum saluti pro viribus inserviamus, neque enim abbreviata est manus Domini, gratiaeque coelestis dona nequaquam illis defutura sunt, qui hac luce recreari sincero animo velint et postulent. Huiusmodi veritates descendae altissime sunt fidelium mentibus, ne falsis corrumpi queant doctrinis eo spectantibus, ut religionis foveant indifferentiam, quam ad exitium animarum serpere latius videmus ac roborari.“

„Praecipuos contra errores haecenus expositos, quibus maxime hoc tempore oppugnatur ecclesia, vestram opponite, venerabiles fratres, et virtutem et constantiam, ad eosque profligandos planeque delendos, habeatis ecclesiasticos viros necesse est laboris socios et adiutores. Immortaliter quidem gaudemus, catholicum clerum nihil praetermittere, nihil molestiarum defugere, ut officio suo ac muneris cumulate satisfaciatur; atque adeo non asperitate et longitudine itineris, non ullo incommodorum metu retardari, quominus regiones pertingat terrarum marisque tractu disiunctissimas, ut efferatas ibi gentes ad humanitatem et christianae legis disciplinam salubriter instituat; gaudemus pariter, clerum ipsum in teterrimae luis calamitate, quae tot oppida, tot frequentissimas urbes funestavit, adeo alacriter obisse quaelibet caritatis officia, ut vitam profunderet ad salutem proximorum pulchrum sibi ac decorum existimaverit. Quo sane argumento magis constabit, catholica in ecclesia, quae unico vera est, inextinctum ardere pulcherrimum caritatis ignem, quem Christus venit mittere in terram, ut accendatur. Vidimus enim religiosas mulieres in adiutandis aegris cum clero certasse, neque mortis adpectu fuisse deterritas, quam pleraeque constantissime oppetiverunt: cuius inusitatae fortitudinis exemplo illi ipsi obstupefacti admiratione sunt, qui a catholica fide dissentiunt.“

Haec sunt igitur, carissimi in Christo Iesu, praecepta, quae nobis tradidit fidelium parens et Christi domini nostri in terris vicarius; cuius vos verba, ut pii filii modestique discipuli, semper docili et ad parendum prompta et alacri voluntate excipietis,

3. Priusquam autem hoc fastigium auctoritatis atque doctrinae, ad quod vos primum duximus, relinquamus, aliud vobis ob oculos ponamus oportet, quod nobis commendare dignatus est sanctus pater; de quo etiam communes iam literas edidimus. Cum enim tot antistites ea, qua diximus, occasione Romam venissent, in multis vehementius existit eius rei desiderium, ut pro sua quisque regione collegia in Urbe institui, aut iam instituta amplificari viderent. Nos quidem aliarum regionum catholicis feliciores fuimus, qui iam pridem eo commode fruimur. Ab annis enim iam trecentis, collegium anglicum apostolicos viros in Angliam misit, quorum multi pro fide sanguinem suum profuderunt.

Verum sanctissimus pater Pius IX aliorum cogitationes videtur praeviasse, dum cupit ea, quibus iam instructi sumus, ecclesiasticae educationis pro

education with which we were already blessed. He saw that our country required a still larger supply of clergy; and that divine providence was disposed kindly to grant it, by bestowing numerous vocations to the ecclesiastical state; [among] converts to the faith. But however well furnished with human learning they might be, they and others, who were in maturer years on embracing that state, seemed to require some institution expressly planned for their benefit, in which to add theological to human science. For this purpose, the holy father most generously established a new college, honoured by bearing his own name, which was soon filled with most promising candidates for the priesthood, whose conduct has proved most edifying, and whose assiduity and success in study give hope of much religious advantage. But the limits of this first foundation proved too straitened for its object; and it was resolved to take advantage of considerable unoccupied space in the English college, for the purpose of uniting under one roof, but with separate regulations, the two institutions. His holiness, however, most justly considered that an arrangement intended to benefit the catholics of England should receive their support, and that they should prove, by their zealous cooperation, their appreciation of what he had done for them. He has, therefore, under his own hand, by a special blessing, authorized the reverend doctor English, president of this new college, known as the collegio Pio, to come to England, to collect the alms of the faithful, both for the completion of the new buildings, and for the education of students. And further, as we have intimated, he has desired us to cooperate with him, to the extent of our power, in this undertaking.

Having therefore maturely considered in what manner we can best second this expressed desire of him whose wishes are to us commands, and prove to him our filial reverence and affection, we have resolved that a general collection be made in all the churches and chapels of our dioceses, and have appointed the Sunday after the reading of this our synodical letter, namely, the second Sunday in September, being the ninth day of the month, for this simultaneous collection; the proceeds whereof must be forwarded as early as possible to the bishop or vicar general of each diocese. We earnestly exhort you, dear children in Christ, to gratify the paternal heart of our beloved pontiff, which yearns, with tenderest affection, for your welfare, which desires most earnestly to see the strongest links of faithful attachment uniting us to him and his apostolic see; and looks to us for some compensation for the undutifulness of other countries, once so catholic, and some consolation for the injuries offered him by the enemies of our faith. Contribute generously to an object so dear to him, and thus increase the number of your zealous and devoted clergy, who are ready to give their lives for your salvation.

5. For, dearly beloved, it is with feelings of exultation and spiritual joy that we give thanks to God, that what the holy father said, in his words already quoted, on the charity and intrepidity displayed by the clergy of the catholic church, under the visitations of cholera, can be fully applied to the zealous clergy over whom it is our consolation to preside. Never have they shrunk before the fiery scourge of pestilence, but they have faced sickness and death, to succour the most destitute of their flock. But in addition to this general and daily-earned commendation, we rejoice

A nostra insula augere praesidia. Videbat enim, patriae nostrae maioribus sacerdotum supplementis opus esse; haec porro divinam providentiam benignae praestare paratam esse, cum inter eos, qui fidem amplecterentur, plurimos ad ecclesiasticum statum vocaret; qui quidem etsi profanis disciplinis egregie exulti essent, his tamen, itemque aliis, qui maturiore iam aetate ad hoc vitae genus se applicarent, necessariam videri quamdam institutionem ipsis proprie accommodatam, qua theologia doctrina adderetur humanae. Atque huius rei causa sanctus pater novum collegium, ipsius nominis decoratum, liberalissime condidit; quod brevi tempore refertum fuit optimae aevi candidatis sacerdotii, quorum et vita insignis est ad exemplum, et assiduitas ac progressus in studiis multa religioni commoda pollicentur. Sed prima huius instituti sedes angustior erat, quam poscebat usus; quare, visum est amplo quodam et vacuo collegii Anglici spatio utendum esse; ita ut ambo instituta eodem tecto, etsi legibus suis separata, continerentur. Ceterum, sanctus pater merito sane iudicavit, catholicos Anglos id consilium, quod ad suum commodum pertineret, adiuturos, suoque studio et opera probaturos quanti facerent, quod ipsorum causa ille fecisset. Itaque, literis propria manu scriptis, addita peculiari benedictione, reverendo doctori English, novi collegii Piani (sic enim appellatur) praesidi, potestatem fecit veniendi in Angliam, ut, cum ad absolvendas aedificationes, tum ad instituendos discipulos, fidelium eleemosynas colligeret. Praetereaque, ut significavimus, cupere se ostendit, ut ipsum in eo consilio exsequendo pro viribus iuvaremus.

Postquam igitur diligenter consultavimus, qua maxime ratione possemus illius desiderio, cuius nos optata imperata ducimus, obsecundare, sique nostram, ut filios decet, reverentiam pietatemque testari; decrevimus, ut in omnibus simul ecclesiis et sacellis nostrarum dioecesium collecta ferret: cui quidem proximam dominicam, postquam haec synodica epistola lecta fuerit, id est septembris dominicam secundam, diem autem nonam, constituimus: collectae vero summae, quam primum fieri poterit, ad cuiusque dioecesis episcopum vel vicarium generalem mittendae sunt. Vos igitur maiorem in modum hortamur, carissimi in Christo filii, ut paterno animo dilecti nostri pontificis gratificemini: qui cum nostris commodis tam pio tamque sollicito studio consultit, et tantopere cupit, nos sibi ac sedi apostolicae firmissimis fidelis amoris vinculis copulari: tum aliquid a nobis, quod aliarum gentium, olim egregie catholicarum, inobedientiam aliquam ex parte compenset, et ipsum ab hostibus fidei iniuriis violatum soletur, expectat. Tam carum illi opus liberaliter adjuvate, atque ita augete numerum vestrorum, zelo et caritate ferventium sacerdotum, qui ad vitam pro vestra salute devotendam parati sunt.

4. Et profecto, carissimi, spirituali gaudio exultantibus animis Deo gratias agimus, quod, quae a sancto patre dicta supra commemoravimus de caritate et insigni fortitudine, quam clerus catholice ecclesiae, saeviente cholera morbo, exhibuit, ea in strenuos sacerdotes, quibus tanto cum solatio praesumus, plane conveniunt. Nunquam enim gravis pestilentiae atrocitatem horruerunt, sed morbo mortisque obviam iverunt, ut maxime destituti ovium suarum opem ferrent. Sed praeter hanc communem et quotidie promeritam commendationem, habet hic commemorare effusam illam caritatem,

to record thus solemnly the devotedness with which so many of them have abandoned the comforts of home, to carry consolation to our soldiers in the hospital, and even on the field of battle, with full consciousness of the perils that awaited them, derived from the experience that preceded them. For not a few of the number have "laid away their tabernacles", amidst the tents of those whom they had prepared for death, and given their dust to sanctify the soldier's unconsecrated cemetery. Nor must we refuse equal praise to those religious women, who have ventured to those distant regions, and by their tender assiduity in ministering to the sick and wounded, have shut up the mouths of their ruthless persecutors at home, and turned enemies into friends.

Yet, notwithstanding these beautiful evidences of religion, and these touching examples of virtue which war has produced, like flowers, the richer for springing from a grave, we cannot but consider it as one of the scourges of divine justice, and the cause of much present and future misery. It is a calamity which we must ever beg the Almighty to remove, and to give us, in its place, the blessings of a just, an honourable, and a durable peace. Pray for this, dearly beloved brethren and children; pray also that God will inspire other labourers to go into that vineyard, or rather choice soldiers to step into the ranks of the fallen; for the number of our chaplains requires constant filling up. And show particular charity to the widows and orphans of the brave soldiers, who have lost their lives in fighting the battles of our country.

5. There is another topic which cannot be omitted from our synodical letter: for it is one which we are bound to urge on you in season and out of season. Never must we be weary of pleading to you for the education of the poor. The necessity for it is ever new, ever more pressing. After much has been done, more comes up to be done. Its craving is insatiable, its demand unlimited, its claims uncompromising. Yet we must keep pace with them, and not be dismayed. We must proportion our efforts to the work, and not repine. Open freely your hands, and give abundantly to the little ones of Christ, that they may plead for you, together with their Angels, who ever see the face of their heavenly father.

There is one particular form of this charity which is much required, and to which we rejoice to see your attention has been drawn, — the establishment of reformatory schools. The system adopted by the legislature makes it imperative on us to provide establishments, where youthful delinquents can be reformed without danger to their faith. Several, at least four, such establishments are in course of preparation in different parts of England; some under the efficient care of religious corporations. We earnestly exhort you, however, to multiply them, and extend them to the whole of England.

6. Nor can we close this letter without reminding you, dearly beloved children, of another duty, not always sufficiently discharged; that of contributing to the adequate support of the clergy, who, removed from the gains of worldly life, labour exclusively for your spiritual welfare, "as having to render an account of your souls." It is not me-

qua permeti ex his multi domesticas commoditates reliquerunt, ut militibus nostris tum in noceomitum in ipsa acie solatium ferrent, gaari plane et aliorum ante se exemplis docti, quibus periculis sese obitterent. Non pauci enim ex eorum numero deposuerant tabernacula sua¹ inter ipsa illorum tentoria, quos ad mortem comparaverant, et cineribus suis non dedicatum militum coemeterium consecrarant. Nec vero fas sit religiosis illis feminis parem negare laudem, quae in longinquas oras proficisci ausae, dum plerumque amoris assiduitate aegrotis et vulneratis ministrant, insectantium se domi linguas retuderunt, inimicosque reddiderunt amicos².

Sed tamen neque haec pulcherrima religionis testimonia, neque suavissima illa virtutum exempla, quae bellum tanquam flores quosdam extulit, qui insigniores e sepulcris nasci videntur, prohibere possunt, quominus idem a divina iustitia immisam pestem, causamque multarum et praesentium et futurarum miseriarum esse dicamus. Quam ut calamitatem avertat omnipotens, et pro ea nobis iustae, honestae stabilisque pacis bona tribuat, semper orare debemus. Hoc rogate, fratres filiique carissimi; etiam illud rogate, ut Deus alios operarios suscitet, qui eant in illam vineam suam, vel potius delectos milites, qui in eorum, qui ceciderunt, locum succedant; numerum enim caestrensiu sacerdotum explere perpetuo necesse est. Praecipuum vero caritatem exhibete viduis orbisque liberis fortissimorum militum, qui pro patria nostra pugnantes vitam posuerunt.

5. Est et aliud, quod in his synodicis literis praetermitti non potest, utpote eiusmodi, ut de eo vos oportune et importune commoneri a nobis oporteat. Nunquam enim fatigari debemus commendanda pauperum educatione. Cuius necessitas semper est recens, sitque in dies gravior: ut, postquam multa sint facta, plura instent facienda. Ea sic petit, sic flagitat, ut nunquam satiatur, nullo fine terminetur, nullam admittat pactionem. Sed nos hanc importunitatem pacate ferre, neque animo deficere debemus. Conatibus ita cum opere certemus, ut nulla difficultate vincamur. Aperite liberaliter vestras manus, date affatim parvulis Christi, ut hi causam vestram agant cum angelis eorum, qui „semper vident faciem coelestis patris“.

Unum est hoc in genere opus caritatis magnopere desideratum, quod vobis iam commendatum esse gaudemus: *emendatorius* scholas dicimus. Quae enim ratio inita est a legum conditoribus, ea plane poscit a nobis, ut scholas, in quibus improbi adolescentuli, tuta eorum fide, ad bonam frugem reduci possint, provideamus. Nonnullae, minimum quatuor, id genus scholae iam institui coeptae sunt in diversis Angliae locis, partim religiosorum collegiorum opera atque cura. Neque eo minus tamen vos vehementer hortamur, ut augeatis earum numerum, easque per totam Angliam propageis.

6. Nec scribendi finem facere possumus, nisi prius vos de alio admoneamus officio, quod non semper ita, ut oportet, expletur, id est, de conferendis iis, quae ad idoneam sacerdotum sustentationem pertinent; qui, a saecularibus lucris remoti, pro vestra salute unico laborant, „quasi rationem pro animabus vestris reddituri.“ Neque hoc

¹ Il Petr. I. 14.

² Significatur hoc loco bellum, quod anno 1854 et 1855 a Gallis et Anglis adversus Russos gestum est in Chersoneso Turcico.

rely as a claim of charity, but as an obligation of justice, that we inculcate this duty. Saint Paul has clearly laid it down, on the same ground as that which gives to the labourer a right to his reward. And again he writes, „let him that is instructed in the word communicate to him that instructeth him in all good things.“ If such be your duty, be not surprised, still less offended, if you be frequently reminded of it, by those who are bound to keep before your eyes the obligations imposed on you by God.

And now we call upon you all to return, with us, thanks to the giver of all good gifts, for the happy completion of this second synod, enjoining, that on the Sunday following the public reading of this letter, there shall be sung or recited the hymn *Te Deum*, with the usual versicles and prayers, in every church or chapel under our jurisdiction, after mass, and at benediction.

Finally, we „commend you all to God and to the word of his grace, who is able to build up, and to give an inheritance among all the sanctified“. May he bless you, that you may the more abound in every good work, and in all faith, and grace, and charity; and confirm you unto the end without crime, in the day of the coming of our Lord Jesus Christ, to whom, with the Father and the holy Ghost, be honour and glory for ever and ever. Amen.

Given at Saint Mary's College, in synod, this fifteenth day of July, in the year of our Lord 1855.

caritatis solum, sed etiam iustitiae nomine, inculcatus. Hoc officium aperte statuit sanctus Paulus, idque propter eandem rationem, qua „dignus est operarius mercede sua“¹. Idemque rursus scribit: „Communicet autem ei, qui catechizatur, ei, qui se catechizat, in omnibus bonis.“² Quodsi tale est vestrum officium, nolite mirari, multo vero minus offendi, si de eo frequenter admonemini ab iis, quorum est officia vobis a Deo iniuncta ob oculos ponere.

Iam vos omnes rogamus, ut nobiscum bonorum omnium largitori gratias agatis pro felici exitu secundae huius synodi; mandamusque, ut prima post lectas publice has litteras die dominica, in omnibus ecclesiis vel sacellis nostrae iurisdictionis, hymnus *Te Deum* post missam et in benedictione cantetur vel recitetur cum versiculis orationibusque consuetis.

Denique „commendamus vos omnes Deo et verbo gratiae ipsius, qui potens est aedificare et dare haereditatem in sanctificationis omnibus“³. Ipse vobis benedicat, ut magis abundetis omni opere bono, et omni fide et gratia et caritate, et „confirmet vos usque in finem sine crimine in die adventus domini nostri Iesu Christi“⁴; cui cum Patre et sancto Spiritu sit honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Datum apud collegium Sanctae Mariae, in synodo, die 15 iulii anno Domini 1855.

¹ I Tim. V. 18. ² Gal. VI. 6. ³ Act. XX. 32. ⁴ I Cor. I. 8.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVENSIS II

1855 iulii 7-10.

Synodus dioecesis Pictavensis II, celebrata a C. Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictavensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Oeuvres de monseigneur l'évêque de Poitiers, discours, allocutions, homélies, panégyriques, éloges funèbres, lettres pastorales, mandements, instructions synodales, entretiens ecclésiastiques; seconde édition revue et augmentée. Tome II. [Insigne.] Poitiers, Henri-Oudin, libraire éditeur, rue de l'Eperon, 4, 1866. [In fine:] Poitiers, typographie et stéréotypie Oudin. In-8°, 2 f. - 654 p. — Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat.

Index contentorum:

1. P. 303-5, mandatum pro indictione synodi dioecesis Pictavensis II. „Datum in domo nostra de Mola-Rupe, 16 iulii 1854.“

2. P. 306-39: „Homélie prononcée dans la solennité d'ouverture du second synode diocésain, et résumé des questions traitées dans ce synode, VIII, IX et X juillet MDCCCLV.“

3. P. 340-417: „Première instruction synodale sur les principales erreurs du temps présent, adressée au clergé diocésain, assemblé pour la retraite et le synode, VII juillet MDCCCLV.“

4. P. 436-9: „Observations à propos d'une lettre de M. le ministre des cultes relative à l'instruction synodale de l'évêque de Poitiers, sur les principales erreurs du temps présent, décembre MDCCCLV.“

SYNODUS DIOECESANA PETROCORENSIS II

1855 iulii 30-augusti 1.

Synodus dioecesis Petrocorensis II in Gallia, celebrata diebus 30 et 31 iulii, et 1 augusti 1855, sub Ioanne Baptista Amadéo Georgio Massonais, episcopo Petrocorensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Second synode diocésain tenu à Périgueux par

Mr Jean-Baptiste Amédée George, évêque de Périgueux et de Sarlat, les 30 et 31 juillet et 1er août 1855, et règlement sur les cérémonies. [Insigne.] Périgueux, chez Lavertujon fils, imprimeur de M^r l'évêque, 1857.

In-8°, 165 p. — Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat. B 17060; Paris, Saint-Sulpice.

STATUTA DIOECESIS ATREBATENSIS

1855 augusti 1.

Statuta dioecesis Atrebatensis in Gallia, edita die 1 augusti 1855, sub Petro Ludovico Parisiis, episcopo Atrebatensi.

De his statutis confer opus cui titulus:

Rapport sur les statuta diocésains, supplément. [In fine:] Arras, Alphonse Brissy, imp. et lith. de l'évêché.

Sine anno [1855], in-8°, 1 f. - 42 p. — Chambéry, séminaire.

P. 1: „Pierre Louis Parisiis, évêque d'Arras, de Boulogne et de Saint-Omer... Arras, 1er août 1855.“

Continet relationem commissionis, ut aiunt, de commentariis statutorum editorum die 15 aprilis 1855, [supra col. 139 B].

SYNODUS DIOECESANA SUESSIONENSIS

1855 augusti 7-8.

Synodus dioecesis SueSSIONENSIS in Gallia, celebrata diebus 7 et 8 augusti 1855, sub Paulo Armando Anacleto Ignatio de Garsignies, episcopo SueSSIONENSIS et Laudunensi episcopo, provinciae Remensis decano et primo suffraganeo. [Insigne.] SueSSIONENSIS, excudebat Em. Fosé-Darcosse, honorificae legionis eques, via Antonina, n° 15, 1855.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi SueSSIONENSIS, anno Domini, MDCCCLV, pontificatus Pii papae IX anno decimo, habitae ab illustrissimo et reverendissimo

ad d. Paulo-Armando-Anacleto-Ignatio de Garsignies, SueSSIONENSIS et Laudunensi episcopo, provinciae Remensis decano et primo suffraganeo. [Insigne.] SueSSIONENSIS, excudebat Em. Fosé-Darcosse, honorificae legionis eques, via Antonina, n° 15, 1855. In-4°, 82 p. — Paris, Bibl. nat. B 5761. P. 10 et 28, haec synodus dioecesis celebrata est diebus 7 et 8 augusti 1855.

SYNODUS DIOECESANA ELENENSIS

1855 septembris 25-9.

Synodus dioecesis Elenensis in Gallia, celebrata a die 25 ad diem 29 septembris 1855, sub Olympio Philippo Gerbet, episcopo Elenensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

1) Synodi dioecesis Elenensis acta et documenta, typis mandata iussu Olympii-Philippi Gerbet, episcopi Elenensis. [Insigne.] Perpiniaci, typis Ioannis-Baptistae Alzine, 1856.

In-4°, 96 p. — Paris, Bibl. nat. B 2883.

P. 6, 10 et 19, haec synodus dioecesis celebrata est diebus 25, 27 et 29 septembris 1855.

De hac synodo confer. etiam opus cui titulus:

2) Statuta synodalia dioecesis Elenensis, ab illu-

strissimo et reverendissimo in Christo patre dd. Natali-Mathaeo Victore-Maria Gausail, episcopo Elenensi, promulgata in synodo habita diebus 28 et 29 septembris anno Domini 1893. Perpiniaci, ex typis Caroli Latrobe, MDCCCXCIV.

In-8°, 351 p. — Paris, Bibl. nat. B 40114.

P. 297: „Ordinatio illustrissimi ac reverendissimi dd. Philippo Gerbet, episcopi Elenensis, in dioecesis synodo anni 1855 publicata, ad promulganda decreta concilii provinciae Albiensis anno 1850 celebrati.“

P. 342: „Philippe Ier Gerbet, évêque de Perpignan, (1854-1864), ... tient un mémorable synode, 24-29 septembre 1855.“

SYNODUS DIOECESANA MONSALBANENSIS

1855 octobris 3.

Synodus dioecesis Monsalbanensis in Gallia, celebrata die 3 octobris 1855, sub Ioanne Maria Doney, episcopo Montalbanensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Ordonnances, règlements et avis de monseigneur

l'évêque du Montauban, publiés dans l'assemblée synodale du 3 octobre 1855. [Insigne.] Montauban, Charles Forestié fils, impr. de Mgr l'évêque, place impériale

Sine anno, [1855], in-8°, 18 p. — Chambéry, séminaire.

SYNODUS DIOECESANA PHILADELPHIENSIS

1855 octobris 3-5.

Synodus dioecesis Philadelphiensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata diebus 3, 4 et 5 octobris 1855, sub Ioanne Nepomuceno Neumann, episcopo Philadelphiensis.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Constitutiones dioecesis in synodi Philadelphiensibus, annis 1832, 1842, 1847, 1853 et 1855 latae et promulgatae. Philadelphiae, ex typis J. B. D. Chanderler, 1855.

In-8°, 50 p. — Baltimore, St. Mary's seminary; Speyer, Priesterseminar.

P. 3-9, statuta edita a Patricio Kenrick, episcopo Arathensi in partibus infidelium, et coadiutore Henrici Conwell, episcopi Philadelphiensis,

et dioecesis Philadelphiensis administratore, in synodo dioecesis I, celebrata die 15 maii 1832.

P. 10-22, statuta edita a Patricio Kenrick, episcopo Philadelphiensis, in synodo dioecesis II, celebrata a die 22 ad diem 26 maii 1842.

P. 23-8, statuta edita a Patricio Kenrick, episcopo Philadelphiensis, in synodo dioecesis III, celebrata die 3 octobris 1847.

P. 29-33, statuta edita a Ioanne Nepomuceno Neumann, episcopo Philadelphiensis, in synodo dioecesis IV, celebrata, in capella episcopali, diebus 20 et 21 aprilis 1853.

P. 39-46, statuta edita a Ioanne Nepomuceno Neumann, episcopo Philadelphiensis, in synodo dioecesis V, celebrata diebus 3, 4 et 5 octobris 1855.

CONCILIIUM PROVINCIALE SANCTI-LUDOVICI I

1855 octobris 7-14.

Concilium provinciale Sancti-Ludovici I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebratum a die 7 ad diem 14 octobris 1855, sub Petro Richardo Kenrick, archiepiscopo Sancti-Ludovici.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provincialis primi Sancti-Ludovici, habiti anno 1855. St. Louis, George Knappe C^o, 1858.

In-8°, 16 p. — Baltimore St. Mary's seminary — A. S. J., e domo b. v. M. sine labe conceptas ad Lacum.
Ipse non vidi. Tomus tertius. Friburgi Brigoviae, sumptibus
Herder, MDCCLXXV, col. 303-12.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris

ACTA CONCILII.

Concilio Tridentini decreto obtemperans, reverendissimus dominus archiepiscopus Sancti-Ludovici, in Statibus Foederatis Americae septentrionalis, litteras dedit, die 12 aprilis anno Domini 1855, ad reverendissimos dominos episcopos suffraganeos suos directas, quibus eos ad concilium celebrandum invitavit; quorum exemplar subiicitur.

Reverendissime ac illustrissime domine

Decreto concilii Tridentini de conciliis provincialibus singulis tribus annis habendis morem gerere cupientes, inchoandam synodum huiusce provinciae dominica XIX post Pentecosten currentis anni, in ecclesia nostra cathedrali, statuimus: ad quam proinde reverendissimos dominos episcopos provinciae Sancti-Ludovici, aliosque qui de iure seu consuetudine adesse debent, per praesentes litteras convocamus.

Ut autem quae in concilio tractanda sunt maturius expendantur, amplitudinem vestram rogamus duximus, ut quaestiones quas concilio proponi debere iudicaverit, nobis per litteras quam citissime communicare dignetur.

Sum, amplitudinis vestrae, famulus in Domino obsequentissimus.

† Petrus Richardus, archiepiscopus Sancti-Ludovici.

Dominica XIX post Pentecosten, post missam pontificalem, per reverendissimum dominum archiepiscopum debita cum assistentia celebratam, et concionem ab admodum reverendo patre Gulielmo Murphy, e societate Iesu, habitam, apertum est concilium provinciale in ecclesia metropolitana, sancti Ludovici nomine insignita, iuxta ordinem ad synodum in pontificali descriptum. Post allocutionem, quae incipit verbis „venerabiles fratres“, a reverendissimo domino archiepiscopo habitam, promotor concilii institit pro aperitione concilii, verbis ad reverendissimum dominum archiepiscopum directis. Deinde, per secretarium concilii lectum est decretum inaequens:

Illustrissimi ac reverendissimi domini, reverendissimi patres: placeat vobis, ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patri et Filii et Spiritus sancti, ad tuendam et augendam christianae religionis disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus et controversiis componendis provinciae Sancti-Ludovici, aliisque ex sacris canonibus permissis, Sancti-Ludovici provinciale concilium incipere?

Cui decreto cum ab omnibus assensum fuerat, institit iterum admodum reverendus dominus promotor ut ferretur decretum de modo vivendi in synodo, et de officialibus synodi constituendis.

Acceptum a reverendissimo domino archiepiscopo decretum, reverendus dominus secretarius clara et intelligibili voce legit.

„Nos, Petrus Richardus Kenrick, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Sancti-Ludovici, omnes et singulos Christi fideles urbis Sancti-Ludovici cives et incolas in Domino hortamur, ut ambulent in timore Domini, et pro pace christianorum conservanda, et pro salute eorum qui per vigilant quasi rationem pro animabus reddituri,

quotidie orare velint. Episcopos vero et reliquos sacerdotales ordinis homines, provinciale concilium in hac civitate concelebantes, item cohortamur, ut assidue in Dei laudes incumbere, pure ac caste hostias et preces offerre studeant. Episcopi et alii qui huic concilio interesse debent, ne discedant ex civitate Sancti-Ludovici, ante exitum concilii, nisi ob iustam ac probabilem causam, ab illis qui ei muneri praefecti fuerunt examinandam. Cum vero ad huius synodi progressionem varii adiutores et ministri requirantur, ideo secretarium reverendum dominum Ioannem Bannon, huius dioeceseos, praebiterum deligimus; concilii item promotorem admodum reverendum dominum Iacobum Duggan, unum ex vicariis nostris generalibus; notarium, reverendum dominum Edmundum Saulnier, praebiterum et cancellarii munere in hac dioecesi vestitum. Ad cognoscendas absentium excusationes, et eorum qui ante finem concilii iustam aliquam discedendi causam se habere existimaverint, praeficimus reverendissimos dominos episcopos Dubuquensem et Sancti-Pauli. Ad cognoscendas accusationes et querelas contra quoscumque delatas, praeficimus reverendissimos dominos episcopos Nashvillensem et Milwauchiensem qui eas ante finem huius synodi vel componere vel compromitti, vel, re ad nos in synodo relata, defini studeant.“

Quo lecto, secretarius patros allocutus est hisce verbis:

Illustrissimi ac reverendissimi domini, reverendissimi patres, placeatne haec decreta vobis?

Et omnes responderunt: *Placent.*

Deinde iterum institit admodum reverendus dominus promotor, ut legerentur nomina episcoporum qui huic synodo interesse debent, id quod, annuente archiepiscopo, per reverendum dominum secretarium sic peractum est:

„Vocantur reverendissimi patres domini episcopi, qui huic primae provinciali synodo Sancti-Ludovici interant et interesse debent. Qui ordine singuli nominatim vocati, ita singillatim respondebunt: *Adsum.*“

Reverendissimus dominus episcopus Dubuquensis.
Reverendissimus dominus episcopus Nashvillensis.
Reverendissimus dominus episcopus Milwauchiensis.

Reverendissimus dominus episcopus Sanctae-Fidei.
Reverendissimus dominus episcopus Sancti-Pauli.
Reverendissimus dominus episcopus Chicagiensis.

Quibus omnibus (solo excepto episcopo Sanctae-Fidei, cui per locorum distantiam adesse non licuit) respondentibus: *Adsum*, institit deinde admodum reverendus dominus promotor ut legerentur decreta concilii Tridentini de professione fidei emittenda et de residentia. Id praestitum est a reverendo domino secretario, lectis quae incipiunt verbis: *Cogit, eadem sacrosancta synodus, et Cum praescripto divino.*

Accessit deinde reverendissimus dominus episcopus Chicagiensis, et fidei professione iuxta praescriptam formam lecta, eam, iuramento in manus reverendissimi domini archiepiscopi praestito, firmavit.

Reverendus dominus secretarius deinde accepit e manu reverendissimi domini archiepiscopi decretum de secunda sessione solemnium, feria quinta insequenti habenda, hisce verbis conceptum:

"Illustrissimi ac reverendissimi domini, reverendissimi patres: Placeat vobis ut proxima sessio habeatur et celebretur feria quinta, quae erit ad diem undecimum praesentis mensis; ita tamen ut dictus terminus in congregatione generali contrahi et prorogari libere possit, sicut rebus concilii conducere videbitur."

Quod cum lectum et assensu firmatum fuerat, reverendissimus dominus archiepiscopus clero populoque solemniter benedixit, et omnes se domum receperunt.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Insequenti die, feria secunda, hora ante meridiem 10, habita est prima congregatio privata in aedibus archiepiscopalibus. Praesuit reverendissimus dominus archiepiscopus. Aderant omnes reverendissimi domini episcopi qui concilio intererant, moxetis supra rochetum induti. Aderant etiam admodum reverendus dominus promotor et reverendus dominus secretarius ac notarius concilii.

Initio, decretum sanctissimi patris nostri Pii papae noni, feliciter regnantis, de immaculato conceptu beatæ virginis Mariae, summa animorum consensione simul ac maxima reverentia a patribus acceptatum est, latumque decretum, numero primum, in hunc sensum. Deinde latum est decretum, quo declaratum est statuta et decreta conciliorum Baltimorensium, quae ante concilium plenum anno Domini 1852 habita fuerunt, necnon eiusdem concilii plenarii, vim habere in provincia Sancti-Ludovici. Actum est etiam de precibus sanctae sedi porrigendis, ut iuramentum, ut dicitur, stabilitatis ab ordinandis exigendi obligatio tolleretur; necnon de modo adhibendo in designandis sacerdotibus qui pro sedibus vacantibus sanctae sedi commendarentur.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA.

Eodem die, hora 3 post meridiem, habita est congregatio publica in ecclesia metropolitana, cui, praeter reverendissimum dominum archiepiscopum, reverendissimos dominos episcopos suffraganeos, et concilii officiales, intererant:

Admodum reverendus pater Gulielmus S. Murphy, societatis Iesu in Missouri vice-provincialis; admodum reverendus pater I. T. Jarboe, ordinis Sancti Dominici; admodum reverendus pater Clemens Smyth, ex ordine Cisterciensis strictioris observantiae; admodum reverendus dominus I. Maanou, congregationis Missionis sancti Vincentii a Paulo in Statibus Unitis visitator; reverendus dominus Simon A. Paris, piarum feminarum quae a sancto Iosepho nomen ducunt, pater spiritualis; reverendus dominus Patricius Fechan, reverendus dominus Patricius O'Brien, reverendus dominus Iacobus Rolando, congregationis Missionis, reverendus pater Iosephus Patchowaki, societatis Iesu, a reverendissimo domino archiepiscopo designati theologi.

Reverendus dominus I. V. Vignar; reverendus pater P. I. de Smet, societatis Iesu, a reverendissimo domino episcopo Dubuquensi designati theologi.

Reverendus dominus P. Donnelly; reverendus dominus Ioannes Higginbotham, a reverendissimo domino episcopo Nashvillensi designati theologi.

Reverendus dominus Michael Heise; reverendus pater Arnold Damen, societatis Iesu, a reverendissimo domino episcopo Milwauchiensis designati theologi.

Reverendus dominus E. Vignonet; reverendus dominus Gulielmus Wheeler, a reverendissimo domino episcopo Sancti-Pauli designati theologi.

Reverendus dominus I. Larkin; reverendus dominus P. I. Ryan, a reverendissimo domino episcopo Chicagiensi designati theologi.

In hac congregatione, sicut in caeteris publicis congregationibus postea habitis, suas sententias protulerunt theologi de rebus quae ad eorum examen reverendissimi domini episcopi retulerant; quae sententiae inter ipsos theologos libere discussae ac ventilatae sunt.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Die insequenti, feria nempe tertia, eodem loco ac eadem hora sicut pridie, habita est congregatio secunda privata, cui interfuere omnes qui primae congregationi privatae aderant: id quod de omnibus subsequens congregationibus intelligi debet. Primo, quod semper in huiusmodi coetibus observatum est, lecta sunt acta praecedentis congregationis, eaque tamquam accurate relata, probata sunt. Deinde lecta est epistola eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis Fransoni, praefecti congregationis de fide propaganda, de proposito quod nonnulli conceperunt, aperiendi nempe in ipsa alma Urbe scholam theologiae in gratiam iuventutis Americanae. Ab omnibus quidem probatum est propositum, modo adessent media necessaria, de quo tamen dubitatum est. In hunc sensum rescribendum eminentissimo domino cardinali praefecto omnes censuerunt. Deinde actum est de professione fidei et iuramento ab haereticis aliisque ad fidem conversis exigendis, necnon de forma in eiusmodi hominum receptione in ecclesiam adhibenda; de quibus eminentissimus dominus cardinalis praefectus aliis litteris concilii sententiam exquirebat.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA

eodem loco, eadem hora, et eodem ordine ac prima congregatio habita est.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA

habita est insequenti die, in qua, post maturum examen, latum est decretum de *causis criminalibus clericorum*, quod numero sextum est.

SESSIO SECUNDA SOLEMNIS.

Feria quinta, die nempe 11 octobris, post missam solemnem pro defunctis, a reverendissimo domino episcopo Dubuquensi, debita cum assistentia, celebrata, sessio secunda habita est, iuxta ordinem ad synodum; in cuius fine, tertia sessio solemnis die dominica proxima habenda indicta est.

CONGREGATIO QUARTA PUBLICA

habita est vespere eadem die.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA

habita est feria sexta, mane, in qua plura puncta in responsione ad litteras eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis Fransoni, praefecti sacrae congregationis de fide propaganda, collatis sententiis, determinata sunt.

CONGREGATIO QUINTA ET ULTIMA PUBLICA

habita est eadem die, vespere. In cuius fine reverendissimus dominus metropolitanus, nomine concilii, gratias egit theologis qui suis doctis sententiis patres multum adjuverunt.

SEKTA CONGREGATIO PRIVATA.

In hac ultima congregatione privata, quae ab hora 10 ante meridiem ad vespem duravit, post nonnulla lata decreta, erectionem novae diocesis in oppido Canipratensi (*Prairie du Chien*), in statu Wisconsin, necnon vicariatus apostolici in territorio Nebraskaensi a sancta sede petendam patres censuerunt.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

Dominica insequenti, die nempe 14 octobris, post missam pontificalem a reverendissimo domino

episcopo Milvauchensi, debita cum assistentia, a celebrata, sessio tertia et ultima inchoata est, praesidente reverendissimo domino archiepiscopo, in qua, omnibus iuxta ordinem ad synodum peractis, reverendus dominus secretarius concilii legit decreta quae in privatis congregationibus lata fuere. Ictis solemniter et rite probatis, praesente reverendissimo domino archiepiscopo, ad altare ac-

cesserunt et ea suis subscriptionibus firmaverunt. Deinde pacis oculum singulis praesentibus dedit reverendissimus dominus metropolitanus, id quod ipsi reverendissimi domini episcopi sibi ipsis mutuo dederunt. Post benedictionem a reverendissimo domino archiepiscopo solemniter impertitam, decantatae sunt consuetae acclamationes, et concilium solutum est.

DECRETA CONCILII

1. Bulla sanctissimi domini Pii papae IX, feliciter regnantis, de immaculato conceptu beatae Mariae virginis tanquam fidei articulo tenendo, a patribus huius praesentis concilii maxima animorum consensione et iactitia acceptata est.

2. Statuta et decreta septem priorum conciliorum provincialium Baltimoriensium, quorum ultimum mense maio anno Domini 1849 habitum fuit; necnon concilii plenarii, Baltimori anno Domini 1852 habitii, vim in hac etiam provincia Sancti-Ludovici habere patres decreverunt.

3. Summo pontifici proces porrigendas patres censuerunt, quibus licentia peteretur ordines sacros titulo *missionis* conferendi, haud exacto iuramento quod ordinandi omnes emittre iubentur, se nempe missionibus dioeceseos, cui adscripti sint, operam perpetuo daturus, cum, experientia teste, ab eo praestando plures abhorreant, nec videatur amplius necessario exigi ad propositum finem assequendum.

4. Visum est patribus omnino expedire († ut), quando sedem episcopalem, morte episcopi, vacare contigerit, omnes episcopos provinciae intra unum mensem a mortis die, die statuenda a metropolitanano per litteras ad reverendissimos dominos suffraganeos directas, aut, si ipsa sedes metropolitana vacet, a seniore episcopo comprovinciali, in ipsa civitate cuius episcopalis sedes vacet, aut si id fieri nequit sine incommodo, in civitate metropolitana, convenire debere, ut, collatis consiliis et debita inquisitione facta, sacerdotes designentur, quorum nomina sanctae sedi proponi possint, ut ex iis successor episcopi demortui eligatur.

5. Placuit etiam patribus a sancta sede petere ut commendatio sacerdotum pro sedibus vacantibus in posterum haud significaretur extra provinciam in qua sedes vacans extitit, modo commendati ad aliam provinciam non pertineant, in quo rerum eventu ordinario dioeceseos cui adstricti¹ sint, commendatio intimari debeat².

6. Sacerdotes quibus per ordinarii sententiam sacri ministerii exercitium interdictum fuerit, nullum ius habent ad sustentationem ab eo petendam, cum ipsi se, sua culpa, missionibus operam navandi incapaces reddiderint. Ut autem omnis occasio querelarum tollatur, censent patres omnino expedire ut ordinarii, in causis criminalibus clericorum aut presbyterorum, servent certam iudicii normam, quae ad formam a concilio Tridentino³ praescriptam in visitatione capituli quam proxime accedat: scilicet, ut episcopus, seu vicarius eius generalis, de ipsius commissione, duos eiusdem episcopi consultores, ex iis quos, iuxta alterum Baltimoriense concilium, pro gravioribus negotiis pertractandis designatos habet (nec⁴ semper eosdem eligat, qui ei presby-

terum criminis postulatum iudicatum, coram notario tamen ipsius episcopi, assistant). Unum autem aut⁵ utriusque votum, possitque alter episcopo accedere. Quod si ambo ab episcopo, seu eius vicario discordes fuerint, tertium tunc ex praedictis suis consultoribus ipse eligat, et iuxta eam partem cum qua tertius convenit, causa terminetur. Si autem contigerit omnes tres consultores, sic ab ordinario electos, ab eius sententia dissidere, tunc ad metropolitanum causa referri debet, qui, accepto exemplari totius processus, debitis subscriptionibus et sigillis munito, ab episcopo ad quem causa pertineat, sententiarum motiva expendet et iudicium feret. Si autem quaestio erit de subdito ipsius metropolitani, criminis alicuius postulato, et omnes tres assessores metropolitani, modo praefato ab eo designati, ab eius sententia disenserint, appellatio fiat ad seniore episcopum comprovincialem, cuius sententia rei finem imponet, salvo semper sedis apostolicae privilegio et auctoritate.

7. Hortantur patres ordinarios dioeceseos ut qui in suis dioeceseos non habent seminaria in gratiam iuventutis cupidae sese sacro ministerio addicere, ea quae praeparatoria dicuntur fundare conentur. Si autem per rerum adiuncta seminaria quae dicuntur maiora in singulis dioeceseos instituire non liceat, tunc exoptant patres ut praesules, Tridentino decreto inhaerentes⁶, collatis viribus, unum saltem in hac provincia maius seminarium instituendum curent.

LITTERAE CONCILII

ad sanctissimum dominum Pium papam directas.

Sanctissime pater.

Sacri concilii Tridentini decreto morem gerentes, convenimus Sancti-Ludovici, in statu Missouriensis, dominica XIX post Pentecosten, concilium huius provinciae primum celebraturi; quod per dies octo continuatum, ad finem perduximus dominica insequenti, die nempe 14 octobris. Quae edidimus constitutiones eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali praefecto sacrae congregationis de fide propaganda, iam mittendas curavimus, ut quae in iis supplenda aut corrigenda apostolicae sedi visum fuerit, supplere et emendare haud dedignaretur. Nolumus autem coetui nostro finem prius imponere quam summae vestrae erga sanctitatem tuam reverentiae et obedientiae testimonium, scriptis his litteris, ex istimo cordis affectu, praebuissemus. Agnovimus petram unde excisus sumus; et felici illo ecclesiae fundamento a Christo domino posito inaedificati, spem fovemus fore ut firmitas fidei, quam, haereditario iure, sanctitas tua possidet, nobis quoque, in sollicitudinis partem adactis, communicetur. Quo longius abeamus a cathedra principali, cum qua necesse esse convenire omnes qui undique sunt fideles⁷ profiteamur, eo magis nos oportet te duocem, fratresque confirmandi munere insignitam, propius sequi, et sanctitati tuae tanquam membra capiti inhaerere, ut unum Christi

¹ Videtur legendum *adscripti*.

² Haec petitioni a sancta sede assensum est, ut ex litteris eminentissimi domini cardinalis Barnabo, praefecti congregationis de fide propaganda, infra describendis, patebit; adiecta tamen monitione ut quando de sede aliqua metropolitana adimplenda aut de novae sedis erectione agi contingeret, tunc nomina candidatorum caeteris archiepiscopis communicentur.

³ Sess. XXV, cap. 6, de *ref.*

⁴ Haec verba sunt desumpta ex litteris eminentissimi domini cardinalis infra referendis.

⁵ Sess. XXIII, cap. 18, de *ref.*

corpus et esse et videri possit. Dignetur sanctitas A
tua vota nostra quae pro tua salute, salubrique
Christi ovilis regimine, plurimum facimus, benigne
accipere, nobisque, et fidei populo curae nostrae
concedito, benedictionem apostolicam impertiri.
Sanctitatis tuae, ut filii obsequentissimi et de-
votissimi:

Petrus Richardus, archiepiscopus Sancti-Ludovici.
Matthias Loras, episcopus Dubuquensis.
Richardus Pius Miles, episcopus Nashvillensis.
Ioannes Martinus Henni, episcopus Milwauchiensis.
Iosephus Cretin, episcopus Sancti-Pauli.
Antonius O'Regan, episcopus Chicagiensis.

LITTERAE

sanctissimi domini Pii papae IX.

Venerabilibus fratribus Petro Richardo, archi-
episcopo Sancti-Ludovici; Matthiae, episcopo B
Dubuquensi; Richardo Pio, episcopo Nashvil-
lensi; Ioanni Martino, episcopo Milwauchiensi;
Iosepho, episcopo Sancti-Pauli, et Antonio,
episcopo Chicagiensi, in Foederatis Americae
regionibus,

Pius papa IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam
benedictionem. Vehementer nos delectarunt vestrae
obsequentissimae litterae, die 14 proximi mensis
octobris datae, ac nobis nuper redditae, quibus
significastis, vos sapientissimis concilii Tridentini
praescriptis inhaerentes, in civitatem Sancti-Ludo-
vici, istius Missouriensis status, convenisse ad pri-
mam provincialem synodum concelebrandam, atque
ex more maiorum ipsius synodi acta ad hanc sanc-
tam sedem misisse, ut supremo nostro et eiusdem
sedis iudicio subiiciantur, et cognoscantur. Namque
in iisdem litteris undique elucet singularis vestra C
erga nos et hanc Petri cathedram, catholicae uni-
tatis centrum omniumque ecclesiarum matrem et
magistram, pietas, amor et observantia. Itaque
vobis ex animo gratulamur de hisce egregiis reli-
giosissimae vestrae mentis sensibus, qui catholicos
antistites omnino decent, ac simul meritis vobis,
venerabiles fratres, tribuimus laudes, quod pro
eximia vestra religione et episcopali sollicitudine,
eamdem provincialem synodum habendam curastis,
ut in nomine Domini congregati, collatis inter vos
consiliis, ea statueretis quae ad maiorem istius Dei
gloriam et animarum salutem procurandam con-
ducere existimastis. Congruum autem de eadem
synodo responsum accipietis a nostra congregatione
fidei propagandae praeposita, cui commisimus, ut
ipsius synodi decreta ex more accurate perpendat,
ac deinde omnia ad nos sedulo referat. Interim
vero pro paterna in vos et istos populos caritate,
haud possumus quin vobis addamus animos, vene-
rabiles fratres, ut divino auxilio freti, ac potentis-
simo immaculatae ac sanctissimae genitricis virginis
Mariae patrocinio ianixi, maiore usque alacritate
[et] contentione ministerium vestrum implentes, bo-
numque certamen certantes, quantum cura, labore,
vigiliis, auctoritate, consilio entis atque efficere
potestis, nihil unquam praetermittatis quod ad
ecclesiae causam istic tuendam, ad augustam
nostram religionem, eiusque salutarem doctrinam
propagandam, ad ecclesiasticam disciplinam certam
tectamque servandam, ad accuratam cleri institu-
tionem promovendam, ad pietatem quotidie magis
in populorum fidelium animis excitandam, atque
ad errantium conversionem procurandam pertinere
possent noveritis. Nullus vero labor, molestia nulla
vos unquam deterreat, immo viriliter agite, vene-
rabiles fratres, et confortamini in Domino, et in

potentia virtutis eius, expectantes beatam spem et
immarcescibilem gloriae coronam ab aeterno pasto-
rum principe perobverantibus promissam, ac memoria
semper repetentes quod qui ad iustitiam erudiunt
multos, fulgebunt quasi stellae in perpetuas aeter-
nitates. Ac persuasissimum vobis sit, nihil certe
nobis gratius futurum, quam ea praestare quae ad
maiores vestram, et istorum fidelium utilitatem
spectare posse cognoverimus. Interim verò haud
omittimus humiles fervidasque clementissimo miseri-
cordiarum patri adhibere preces, ut in abundantia
coelestis suae gratiae, vobis propitius semper adsit,
vestrisque pastoralibus curis et laboribus benedicat,
quo ecclesia sua sancta in istis regionibus maiora
in dies incrementa suscipiat, et omnes crescant in
scientia Dei et cognitione Iesu Christi, ac per bona
opera certam eorum vocationem et electionem fa-
ciant. Atque huius superni praesidii auspiciem, et
studiosissimae nostrae in vos voluntatis testem
apostolicam benedictionem ex intimo corde pro-
fectam vobis ipsis, venerabiles fratres, cunctisque
istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus per-
manenter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die
16 decembris anno 1855, pontificatus nostri anno
decimo.

Pius papa IX.

LITTERAE

reverendissimi ac eminentissimi cardinalis Barnabo,
praefecti sacrae congregationis de fide propaganda,
ad reverendissimum dominum archiepiscopum Sancti-
Ludovici.

Illustrissime et reverendissime domine.

Plures ob causas, responiones circa provinciale
concilium Sancti-Ludovici dilationem pati debuerunt,
potissimum vero eo quod proponi simul oportuit
acta et decreta quatuor conciliorum istius regionis,
nequon quae seorsim per nonnullos antistites refere-
bantur.

Primo autem eminentissimi patres significandum
amplitudini tuae duxerunt, ut acta quoque memo-
ratae provincialis synodi transmitteres, quemad-
modum per antistites aliarum provinciarum praes-
titum est.

Ad decreta vero quod pertinet, ea tantum
attingam, quae adnotatione digna visa sunt; ac
primo circa decretum tertium quo de missionis
titulo agitur, praemoneam instructionem brevi esse
mittendam, qua nonnulla capita, hac in re oppor-
tune disposita, tradantur.

Plurima animadvertentur circa decretum sex-
tum, praesertim quod satius esset ad iudicium
exercendum ipso adhibere consultores selectos iuxta
alterum Baltimoreense concilium pro gravioribus ne-
gotiis pertractandis; haud rite distingui ordinarium
a vicario generali; difficultatem quoque facere posse
verba illa quorum unus saltem sententiae ab ordi-
nario, seu a vicario generali ferendae adherere
debet. Melius itaque provisum iri visum est si
accuratius ad Tridentinae sanctionis tramitem di-
ceretur, scilicet, „ut episcopus seu vicarius eius
generalis, de ipsius commissione duos, eiusdem episcopi
consultores, nec semper eodem, eligat, qui si praes-
byterum criminis postulatum iudicaturus, coram no-
tario tamen ipsius episcopi, assistant. Unum autem
sit utriusque votum, possitque alter episcopo acco-
dere. Quod si ambo ab episcopo seu eius vicario
discordes fuerint, tertium tunc ex praedictis suis
consultoribus ipse eligat, et iuxta eam partem cum
qua tertius convenit, causa terminetur. Si vero con-
tigerit omnes consultores ab ordinario electos, ab

eius sententia dissidere, tunc ad metropolitanam, etc. A Favosa vero exemplar huius decreti post emendationem peractam ad caeteros metropolitanos istius regionis mittere, cum ex sacrae congregationis mente illis pariter sit commendandum.

Ad petitiones quod pertinet, placuit vicariatum apostolicum ad orientem, ut dicuntur, Saxorum Montium in duos partiri (traduntur autem hac de re literae apostolicae); ea tamen ratione ut interim regionis totius cura penes reverendissimum patrem Dominum Miège, episcopum Messanensem, maneat; fiat vero nova sacerdotum propositio, ut uni ex his alter vicariatus apostolicus tradi possit.

Circa propositam erectionem episcopatus Canipraensis differi resolutionem voluerunt, significandum vero episcopo ut interim per alium tanquam delegatum suppleat.

Probata vero est translatio ad Alton episcopalis sedis quae assignata iam fuerat civitati Quincy: in episcopatum autem Altonensem electus est presbyter dominus Henricus Junker. De his pariter literae apostolicae adiciuntur.

Ex additis demum apostolicis literis animadvertentes sanctissimum dominum nostrum, iuxta votum sacrae congregationis, annuissae precibus amplitudinis tuae, ut reverendus dominus Iacobus Duggan coadiutor assignaretur; precibus item episcopi Dubuquensis, ut illi pariter coadiutor daretur reverendus pater Clemens Smyth, ordinis Cisterciensis, et

quidem ea ratione ut ambo ad gradum episcopalem titulo in partibus infidelium promoveantur.

Censuerunt pro ista etiam provincia aptandas esse modificationes occasione alterius synodi traditas: videlicet cum per alios antistes postulatum fuerit, ut prima propositio promovendorum ad episcopatum per consultores fieret, eaque de causa consultorum numerus augeri posset, sacra congregatio respondit, id relinquendum conscientiae et prudentiae episcopi: ita quidem ut ratio iugiter habeatur nominum quae in schedis defuncti episcopi commendata deprehenderentur. Item petitio facta est ut de commendandis ad episcopatum iugiter in conventu episcoporum ageretur, et tantum archiepiscopi et episcopi alterius provinciae fieret interpellatio cum proponendis extra provinciam degeret: id quidem fuit admissum cum clausula: si commode fieri possit, sine minus per epistolam: quoties vero de novis sedibus episcopalibus erigendis, vel altero archiepiscopatu statuendo pertractatio iniri placeat, methodus haecenus adhibita servetur.

Post haec Deum precor ut te diu sospitem incolumemque servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 17 februarii 1857.

Amplitudinis tuae ad officia paratissimus:

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietan., archiepiscopus Thebarum, a secretis.

SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS II

1855 octobris 10-1.

Synodus dioecesis Aeduensis II in Gallia, celebrata diebus 10 et 11 octobris 1855, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus secunda dioecesis Aeduensis, Cabillonensis et Maticonensis, anno 1855 celebrata, ab illustriss. et rever. dd. Frederico-Gabriele-Maria-Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabil-

lonensi et Maticonensi, praelato a. n. pontificio assistente, etc. [*Insigne.*] Aeduae, ex typis Michaelis Dejusieu, dd. episcopi typographi, 1856.

In-12°, 164 p. — Autun, séminaire; Bourges, séminaire.

P. 53, haec synodus dioecesis celebrata est diebus 10 et 11 octobris 1855.

P. 109-61, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

SYNODUS DIOECESANA DIVIONENSIS

1855.

Synodus dioecesis Divionensis in Gallia, celebrata anno 1855, sub Francisco Victore Rivet, episcopo Divionensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Lettre circulaire de monseigneur l'évêque de Dijon au clergé de son diocèse, indiquant les matières du synode de 1855. [*Sub data:* 17 decembris 1854.] Dijon, Douillier, 1854.

In-4°. — Cf. Marcel, *Livres liturgiques de Langres*, (1892), p. 287, nota 2.

2) Lettre d'indiction de monseigneur l'évêque de Dijon, portant convocation à son synode de 1855.

[*Sub data:* 9 juillet 1855.] Dijon, Douillier, 1855.

In-4°. — Cf. Marcel, l. c.

3) Statuta du diocèse de Dijon, donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon. [*Insigne.*] Dijon, Peutelet-Pommey, libraire, imprimeur de l'évêché, rue des Godrans, 1856.

In-8°, X p. et a pag. 79 ad 173 et a pag. LXXIX ad CXXIV. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 17164 et 21009.

Hic libellus habetur ut secunda pars statutorum impressorum anno 1854. [*Supra col.* 137 B.]

P. VIII, mentio synodi dioecesis celebratae anno 1855.

STATUTA SYNODALIA DIOECESIS SAN-CLAUDIENSIS

1855.

Statuta synodalia dioecesis San-Claudiensis in Gallia, edita anno 1855, sub Ioanne Petro Mabile, episcopo San-Claudiensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodaux du diocèse de Saint-Claude. Saint-Claude, Adolphe Enard, imprimeur de monseigneur l'évêque, 1855.

In-8°, 157 p. - 1 f. (index). — Lons-le-Sauvier, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 17174.

STATUTA DIOECESIS VRATISLAVIENSIS
1855.

Statuta dioecesis Vratislaviensis in Germania, A edita anno 1855, sub Henrico Foerster, episcopo Vratislaviensi.

De his statutis confer opus cui titulus:

Statuta synodalia dioecesis sanctae ecclesiae Vratislaviensis, edidit M. de Mönzbach, dr. es. theologiae et iuris utriusque. Secunda editio Vratislaviae, anno Domini MDCCCLV.

In-8°, VI-362 p. — Roma, Casanatense.

In opere exstant constitutiones sequentium conciliorum vel synodorum, scilicet:

P. 1-3, constitutiones Thomae [Zaremba], episcopi Vratislaviensis, editae in synodo celebrata in ecclesia cathedrali in castro Sancti Ioannis Baptistae, die 31 augusti 1279.

P. 4-5, synodus dioecesis Vratislaviensis, celebrata in ecclesia cathedrali, die 31 augusti 1290, sub Thoma [Zaremba], episcopo Vratislaviensi.

P. 7-9, synodus dioecesis Vratislaviensis, celebrata die 19 novembris 1305, sub Henrico [de Wirbna], episcopo Vratislaviensi.

P. 9-11 et 12-5, constitutiones dioecesis Vratislaviensis, editae, extra synodum, anno 1331, sub Nankero [von Oxa], episcopo Vratislaviensi.

P. 16-38 et 38-51, synodus dioecesis Vratislaviensis, celebrata anno 1415, sub Wenceslao [von Schlesien-Liegnitz], episcopo Vratislaviensi.

P. 52-73, synodus dioecesis Vratislaviensis, celebrata a festo s. Urbani ad octavam s. Ioannis Baptistae [25 maii ad 1 iulii] 1446, sub Conrado [von Schlesien-Oels], episcopo Vratislaviensi.

P. 74-84, statuta synodalia dioecesis Vratislaviensis, edita anno 1454, sub Petro [Nowack], episcopo Vratislaviensi.

P. 84-95, statuta synodalia dioecesis Vratislaviensis, edita die 18 octobris 1473, sub Rodolpho [von Ruedesheim], episcopo Vratislaviensi.

P. 95-101, statuta dioecesis Vratislaviensis, edita

feria 2 post dominicam Iubilata [15 aprilis], anni 1475, a Rodolpho [von Ruedesheim], episcopo Vratislaviensi.

P. 106, mentio synodi dioecesis Vratislaviensis I, celebratae post octavam Corporis Christi [post diem 9 iunii] anni 1486, sub Joanne Roth, episcopo Vratislaviensi.

P. 105-9, synodus dioecesis Vratislaviensis II, celebrata diebus 26 aprilis et sequentibus anni 1497, sub Ioanne IV, episcopo Vratislaviensi.

P. 109-15, synodus dioecesis Vratislaviensis, celebrata 25 aprilis 1509, sub Ioanne Turso, episcopo Vratislaviensi.

P. 115-8, concilium provinciae Gnesensis, celebratum Petrikoviae, die 11 novembris 1510.

P. 115-8, synodus dioecesis Vratislaviensis, celebrata die 28 aprilis 1511, sub [Ioanne Turso], episcopo Vratislaviensi.

P. 148-35, concilium provinciae Gnesensis, celebratum Petrikoviae, die 19 maii 1577, sub Iacobo Uchanaki, archiepiscopo Gnesensi.

P. 118-76, synodus dioecesis Vratislaviensis, celebrata in ecclesia cathedrali, die 1 septembris 1580, sub Martino [Gerstmann], episcopo Vratislaviensi.

P. 176-236, synodus dioecesis Vratislaviensis, celebrata Vratislaviae, in insula Sancti-Ioannis, mense octobri 1592, sub Andrea [Jerin], episcopo Vratislaviensi.

P. 237-306, synodus dioecesis celebrata Nissae, dioecesis Vratislaviensis, in ecclesia collegiata Sancti Iacobi, a die 26 ad diem 28 maii 1653, sub Carolo Ferdinando [von Pelen und Schweden], episcopo Vratislaviensi.

P. 307-24, concilium provinciale Vratislaviense, celebratum mense octobri 1245, ab Iacobo, archidiacono Leodiensi, legato apostolico.

P. 324-7, concilium provinciale Vratislaviense, celebratum die 2 februarii 1267, a Guidone cardinali presbytero Sancti Laurentii in Lucina, legato apostolico.

SYNODI DIOECESANAE CAMERACENSIS

1853-1856.

• Synodi plures dioecesis Cameracensis in Gallia, celebratae inter annos 1853 et 1856, sub Renato Francisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi.

De his synodis confer opera quibus tituli:

1) Statuta synodalia archidioecesis Cameracensis, ab illustrissimo ac reverendissimo dd. Renato-Francisco Régnier, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopo Cameracensi, edita. [Insigne] Cameraci, ex typis Fenelonis Deligne, typographi reverendissimi dd. archiepiscopi Cameracensis, MDCCCLVI.

In-12°, 3 f. - 249 p. — Paris, Saint-Sulpice.

• F. 3: "Quae in synodo nostra dioecesis anni 1852 et aliis subsequenter statutis fuerunt ac decreta, typis mandari curavimus."

creta, typis mandari curavimus."

2) Statuta synodalia archidioecesis Cameracensis, ab illustrissimo ac reverendissimo dd. Renato-Francisco Régnier, archiepiscopo Cameracensi, edita, et a sancta sede approbata; editio secunda. [Insigne] Cameraci, ex typis Edmundi Deligne, typographi reverendissimi dd. archiepiscopi Cameracensis, MDCCCLXXII.

In-12°, XI-270 p. — Chambéry, séminaire.

P. V, mentio statutorum editorum anno 1781.

P. X: "Quae in synodo nostra dioecesis anni

1852 et aliis subsequenter statutis fuerunt ac decreta, typis mandari curavimus."

CONCILIIUM PROVINCIALE NEO-AURELIANENSE I

1856 ianuarii 20.

Concilium provinciale Neo-Aurelianense I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, die 20 ianuarii 1856, sub Antonio Blank, archiepiscopo Neo-Aurelianensi.

Bibliographia:

1) Concilium Neo-Aurelianense provinciale primum, habitum anno 1856. N. Orleans, H. Meridier, 1857.

In-12°, 36 p. — Washington, catholic university.

— Ipse non vidi.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris a. J. e domo b. v. M. sine lae conceptae ad Lacum. Tomus tertius ... Friburgi Brigoviae, sumibus Herder, MDCCCLXXV, col. 233-48.

ACTA CONCILII.

Cum ecclesia catholica tam mirabiles progressus, Deo favente, in hisce foederatis statibus Americae septentrionalis obtinisset, ut Baltimorensis metro-

polis, quae primum paucos numerabat suffraganeos, post quadraginta circiter annos, in modum grani sinapis quod fit arbor, amplius quam triginta dioe-

cegae, quasi totidem] virentes ramos, effudisset, A supremus pontifex, beatissimus Pius IX, qui utpote successor et haeres principis apostolorum, mandatum accepit a Domino ut pasceret agnos et oves, aequum duxit et necessarium, ut votis episcoporum Foederatorum Statuum, fieret satis, et illa Baltimorensis provincia, quae quidem huc usque unica fuerat, ac vastissimam complectebatur: regionum tractus, in complures ecclesiasticas divideretur provincias, quod actum ac perfectum est anno Domini 1850.

Antequam vero inchoaretur aedies provincialium conciliorum, quae, iuxta canonum praescriptiones, in singulis provinciis tertio quoque anno celebrari debent, bonum et utile visum est episcopis, benigne licentiam concedente summo pontifice, ut nationale, ut aiunt, vel plenarium celebraretur concilium, in quo firmius ac retiusque conneretur vinculum unitatis et caritatis. Quod quidem plenarium concilium Baltimori habitum est anno Domini 1852, praeside Baltimorensi metropolitano, qui a summo pontifice ad hoc fuerat delegatus, et consedentibus duobus et triginta tam archiepiscopis quam episcopis.

Cum vero praesules illi omnes experientia comprobatum haberent fructum conciliorum provincialium, ac zelo disciplinae et canonum observantiae fulgerent, metropolitani nihil utilius ac sanctius duxerunt, quam, ut concilia provincialia post tres annos a concilio plenario convocarent, et quidem archipraesulis Neo-Aurelianensis mens erat ut concilium suae provinciae locum haberet in anno 1855. Cum autem limina sanctorum apostolorum, summo pontifice invitante, adisset, ut adesset definitioni dogmaticae immaculae conceptionis beatissimae virginis Mariae, quae quidem definitio, pio cum plausu orbis universi, locum habuit die 8 decembris anno Domini 1854, supra laudatus Neo-Aurelianensis metropolitano ultra expectationem in Europa fuit detentus: quas propter causas, cum concilium provinciae Neo-Aurelianensis anno Domini 1855 convocari non potuisset, illius convocatio usque ad mensem ianuarii anno Domini 1856 protracta est. Per suas igitur litteras, mense octobris anno Domini 1855 datas, metropolitano Neo-Aurelianensis omnes suos suffraganeos convocavit, et concilium provinciale, quod aperiendum erat in ecclesia metropolitana Neo-Aureliae, die vigesima ianuarii anno Domini 1856 qua die occurrebat dominica septuagesimae [indixit]: omnes episcopi provinciae alacres metropolitani convocationi annuere, et convenerunt in urbe Neo-Aureliae.

I. CONGREGATIO PRIVATA PRAEPARATORIA

Die 17 ianuarii, feria quinta, hora 4 post meridiem, prima congregatio praeparatoria habita est in aedibus archiepiscopi Neo-Aureliae. Aderant:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Antonius Blanc, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, solio pontificali praesul assistens, consecratus die 22 novembris anno Domini 1835.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Michael Portier, episcopus Mobilienis, consecratus die 5 novembris anno Domini 1826.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes-Maria Odin, episcopus Galvestonensis, consecratus die 6 martii anno Domini 1842.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Andreas Byrne, episcopus Petriculanus, consecratus die 10 martii anno Domini 1844.

Aberat illustrissimus ac reverendissimus dominus Augustinus Martin, episcopus Natchitochensis, consecratus die 30 novembris anno Domini 1853, qui

aegritudine simul et nimia itinerum difficultate detentus fuerat.

Acriter deploratus est decessus illustrissimi ac reverendissimi domini Iacobi Oliverii Vandeveldae, episcopi Natchitochensis, qui obit die 13 novembris anno Domini 1855.

Huic congregationi admissus est reverendus Napoleo Iosephus Perché, monialium Sanctae Ursulae Neo-Aureliae capellanus, secretarii functionem gerens.

In illa congregatione statuerunt episcopi quod pertinebat ad ordinem concilii, nempe: sessio publica apertionis concilii locum habebit die 20 ianuarii, in qua occurrit dominica septuagesimae; huic sessioni adesse tenentur omnes sacerdotes civitatis Neo-Aureliae, nisi legitima existente dispensationis causa ab illustrissimo ac reverendissimo Archiepiscopo approbata, simulque aderunt theologi a patribus designati et superiores religiosorum ordinum vel congregationum in provincia degentium. Crucem processionalem sequentur primum sacerdotes qui ad concilium non pertinent, unusquisque secundum ordinem ordinationis suae; tunc theologi a patribus designati, unusquisque iuxta ordinem consecrationis episcopi qui illum elegit, et tandem theologi ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo designati et primarii concilii officarii, nempe secretarius et promotor, qui omnes planeta induti erunt.

Tunc procedent superiores ordinum et congregationum, superpelliceo et pluviali induti; post illos vero incedent reverendissimi episcopi rochetto, amietu et pluviali induti et mitra decorati, et tandem reverendissimus archiepiscopus in pontificalibus cum pluviali, mitra et baculo, praecedente cruce archiepiscopali et comitantibus archidiacono cum diaconis honoris et diacono atque subdiacono officii.

Quibus omnibus locum tenentibus unicuique assignatum a magistro caeremoniarum, missa pontificalis celebrabitur a reverendissimo archiepiscopo, et intra missam concionem habebit gallico sermone reverendissimus episcopus Mobilienis; post missam concio habebitur anglico sermone a reverendo I. I. Mullon, ecclesiae Sancti Patritii Neo-Aureliae rectore; et, peracta concione, sessio apertionis concilii locum habebit iuxta ritum in caeremoniali episcoporum et pontificali praescriptum; et, ritibus omnibus absolutis, processio redibit ad aedes archiepiscopales eodem quo venerit ordine.

II. CONGREGATIO PRIVATA PRAEPARATORIA

Die 19 ianuarii, sabbato, hora 4 post meridiem, locum habuit secunda congregatio privata praeparatoria, in aedibus archiepiscopaliibus. Praeter praesules qui primae congregationi adfuerunt, aderat reverendissimus et illustrissimus dominus Augustinus Martin, episcopus Natchitochensis; admissus est quoque reverendus N. I. Perché, secretarii functionem gerens.

In illa congregatione plura statuerunt praesules, nimirum: litterae pastorales ad fideles provinciae ab illustrissimo archiepiscopo Neo-Aureliae scribendae erunt gallico sermone, quae in anglicum sermonem transferendae erunt. Reverendissimus episcopus Mobilienis scribet litteras ad directores societatis de Propaganda fide.

Praesules simul elegerunt officarios concilii, nempe: reverendum N. I. Perché, promotorem et reverendum I. Cambiaso, societatis Iesu, vice-promotorem; reverendum G. Raymond, sacrae theologiae doctorem, rectorem ecclesiae Sancti Landerici, vulgo Opelousas, secretarium, et admodum reverendum Ludovicum Claudium Mariam Chambodut, vicarium generalem reverendissimi episcopi Galve-

stonensis, vice-secretarium; reverendum Cyrillum A. Delaeroix, vicarium ecclesiae Sancti Patritii Neo-Aureliae, magistrum caeremoniarum; et reverendum I. B. Jobert, vicarium ecclesiae metropolitanae, adiutorem caeremoniarum; reverendum I. P. Bellier, rectorem Sanctae Theresiae Neo-Aureliae, et reverendum F. Conas, rectorem Sancti Augustini Neo-Aureliae, cantorem.

Designati fuerunt quoque theologi a praesulibus electi, nimirum theologi reverendissimi archiepiscopi Neo-Aureliae: admodum reverendus Steph. Rousselon, vicarius generalis; reverendus G. Duquesnay, rector ecclesiae metropolitanae; et reverendus I. I. Mullon.

Theologi reverendissimi episcopi Mobilienis: reverendus C. Rampon, rector ecclesiae Sancti Michaelis in civitate Pensacola; et reverendus B. Poyet, rector ecclesiae Sancti Iosephi Neo-Aureliae.

Theologi reverendissimi episcopi Galvestonensis: admodum reverendus L. C. M. Chambodut; et admodum reverendus C. M. Dubuis, rector ecclesiae Sancti Ferdinandi in civitate Sancti-Antonii.

Theologi reverendissimi episcopi Petriculani: reverendus Patritius Behan, rector ecclesiae Sancti Iosephi in pago vulgo Pine Bluff; et reverendus Ieremias Moynihan, rector ecclesiae Sancti Iohannis Baptistae Neo-Aureliae.

Theologi reverendissimi episcopi Natchitochensis: admodum reverendus Petrus Felix Dicharry, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis reverendissimi episcopi supra laudati; et reverendus I. Cambiaso, societatis Iesu.

Statuerunt quoque praesules admittendos esse in concilio, tanquam consultores, spectatissimos viros, qui religiosis ordinibus et congregationibus in hac provincia praesunt, nempe: reverendum I. Leopoldum Moesigamba, superiorem ordinis Minorum conventualium Sancti Francisci; reverendum A. Curioz, superiorem missionum societatis Iesu; reverendum Thaddaeum Anwander, superiorem congregationis Sanctissimi Redemptoris; reverendum Ioannem Mauritium Casimirum Verdet, superiorem congregationis Oblatorum; et reverendum Ioannem Masnou, superiorem congregationis Missionis.

Insuper statuerunt patres omnes theologos et superiores ordinum ac congregationum, necnon et secretarium concilii distribuendos esse in quatuor distinctas congregationes, nempe: congregationem de sacris ritibus, congregationem de sacramentis, congregationem de studiis ecclesiasticis, ac congregationem de disciplina.

Promotori mandata est cura distribuendi omnes theologos et superiores ordinum in illas congregationes: qui, cum opus illud perfecisset, subiecit illud praesulibus, a quibus approbatum est ut sequitur:

Congregatio de sacris ritibus.

Reverendus Ioannes Masnou, praeses.

Admodum [reverendus] P. F. Dicharry, sacrae theologiae doctor.

Reverendus Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor.

Reverendus I. Moynihan.

Reverendus Benedictus Poyet.

Congregatio de sacramentis.

Admodum reverendus Stephanus Rousselon, praeses.

Reverendus Ioannes Cambiaso, societatis Iesu.

Admodum reverendus L. C. M. Chambodut.

Reverendus Ioannes Masnou.

Reverendus Patritius Behan.

Reverendus Aloysius Curioz, societatis Iesu.

Congregatio de studiis ecclesiasticis.

Reverendus Aloysius Curioz, societatis Iesu, praeses.

Reverendus Guilielmus Duquesnay.

Reverendus Thaddaeus Anwander, congregationis Sanctissimi Redemptoris.

Reverendus Ioannes Cambiaso, societatis Iesu.

Reverendus Carolus Rampon.

Reverendus Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor.

Congregatio de disciplina.

Reverendus Ioannes Iacobus Mullon, praeses.

Admodum reverendus C. M. Dubuis.

Reverendus I. M. C. Verdet.

Reverendus Leopoldus Moesigamba, ordinis Sancti Francisci.

Item statuerunt praesules ut congregationes privatae episcoporum locum haberent unaquaque die, feria quinta excepta, hora 10 ante meridiem; et eadem hora, unaquaque specialis congregatio theologorum haberetur in loco a praeside designato ad tractandas quaestiones a promotore propositas, et provinciae praesidis uniuscuiusque congregationis erit relationem discussionis paratam habere, ad horam congregationis publicae.

Congregationes publicae, in quibus aderunt omnes episcopi, theologi et superiores ordinum cum promotoribus et secretariis, locum habebunt unaquaque die, excepta feria quinta, in sacello privato aedium archiepiscopali, hora 3 post meridiem.

In prima congregatione publica, quae locum habebit feria secunda, monitum dabitur ab illustrissimo archiepiscopo de praeepto non discedendi a concilio sine causa legitima et a praeside concilii approbata, et ab omnibus sacerdotibus requiretur promissio de secreto servando.

Nullus theologorum vocem promere praesumat, priusquam invitatus aut interrogatus fuerit a praeside concilii. Statutum est ut congregationes privatae episcoporum, item congregationes speciales theologorum inciperent feria 2. die 21 ianuarii. Item mandatum est promotori, ut die dominica, post sessionem publicam, unicuique praesidi congregationum theologorum praeberet nomina membrorum suae congregationis, et quaestiones discutiendas sequenti die in sua congregatione. Quod factum est.

SESSIO PRIMA.

Anno Domini 1856, die mensis ianuarii 20, quae fuit dominica Septuagesimae, habita est in ecclesia metropolitana Neo-Aurelianensi prima concilii sessio.

Praesentes erant:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Antonius Blanc, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, qui concilio praefuit.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Michael Portier, episcopus Mobilienis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes Maria Odin, episcopus Galvestonensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Andreas Byrne, episcopus Petriculanus.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Augustinus Martin, episcopus Natchitochensis.

Aderant quoque:

Reverendus Napoleo I. Perché, designatus promotor.

Reverendus Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor, designatus secretarius.

Reverendus Leopoldus Moesigamba, superior ordinis Minorum Conventualium.

Reverendus Aloysius Curtius, superior missionum A societatis Iesu.

Reverendus Thaddaeus Anwander, superior congregationis Sanctissimi Redemptoris.

Reverendus Ioannes Mauritius Casimirus Verdet, superior congregationis Oblatorum.

Reverendus Ioannes Masnou, superior congregationis Missionis.

Admodum reverendus Stephanus Rousselon, vicarius generalis, reverendus G. Duquesnay, reverendus I. I. Mullon, ab archiepiscopo Neo-Aurélias designati theologi.

Reverendus C. Rampon, reverendus Benedictus Poyet, ab episcopo Mobilienensi designati theologi.

Admodum reverendus Ludovicus C. M. Chambodut, admodum reverendus Claudius M. Dubuis, ab episcopo Galvestonensi designati theologi.

Reverendus Patritius Bohan, reverendus Ieremias Moynihan, ab episcopo Petriculano designati theologi.

Admodum reverendus Petrus Félix Dicharry, sacrae theologiae doctor, reverendus Ioannes Cambiaso, societatis Iesu, ab episcopo Natchitochensi designati theologi.

Aderant quoque sacerdotes variarum civitatis ecclesiarum ad solemnem hanc sessionem invitati.

Hora sesquidua, patres concilii, officarii, ordinum ac congregationum superiores, theologi aliique sacerdotes, propriis ornati indumentis, ab aedibus archiepiscopalibus ad ecclesiam metropolitanam, praecedentibus piorum laicorum sodalitatibus, circumstante ingenti fidelium multitudine, resonantibus ecclesiae metropolitanae campanis, psalmum *Miserere* cantantes, iuxta ordinem in prima episcoporum praevia congregatione determinatum solemniter processerunt.

Processione in ecclesiam ingressa, missam solemniter celebravit illustrissimus ac reverendissimus Neo-Aurelianensis archiepiscopus; concionem ad populum intra missam habuit sermone gallico illustrissimus ac reverendissimus episcopus Mobilienensis; missa finita, populum sermone anglico allocutus est reverendus I. I. Mullon, uti pariter in prima praevia congregatione statutum fuerat. His peractis, aperta est synodus, more solemniori, servatis omnibus quae in Romano pontificali praescribuntur, cantatisque psalmo *Salvum me fac*, litaniis sanctorum, evangelio, necnon et hymno *Veni creator Spiritus*, interrogavit illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus reverendissimos patres venerabilesque fratres, an eis placeret ad Dei gloriam et honorem, et ad catholicae ecclesiae amplificationem, concilium Neo-Aurelianense legitime convocatum et hic congregatum hodierna die aperiri et inchoari. Cuncti alta voce responderunt: *Placet*. Tunc illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus ad populum conversus, tam suo quam coepiscoporum nomine dixit: „Christi nomine invocato, decernimus sanctam synodum provincialem Neo-Aurelianensem esse apertam, et ita iudicamus.“

Deinde reverendissimus archiepiscopus primo secretario legi mandavit eorum nomina, quos in secunda praevia episcoporum congregatione tanquam concilii officarios proposuerat.

Eisque perlectis, coepiscopos iterum interrogavit: „Placetne, venerabiles fratres, hosce in concilii officiales esse eligendos?“

Singulique responderunt episcopi: *Placet*; secretarius decretum legit his verbis: „Illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus Neo-Aurelianensis una cum episcopis in hoc sacro concilio congregatis, decernit hos reverendos viros in officiales huius concilii eligendos esse, nempe: promotorem, reve-

rendum I. Napoleonem Perché, vice-promotorem, reverendum Ioannem Cambiaso, secretarium, reverendum Gilbertum Raymond, sacrae theologiae doctorem; vice-secretarium, admodum reverendum L. Claudium D. Chambodut; magistrum caeremoniarum, reverendum Cyrillum Delacroix; adiutorem magistri caeremoniarum, reverendum I. Baptistam Jobert; cantores, reverendum Ioannem Petrum Bellier et reverendum Franciscum Céna.“

Reverendus promotor sic postea illustrissimum ac reverendissimum archiepiscopum allocutus est: „Illustrissime ac reverendissime domine, peto ut legantur decreta concilii Tridentini de professione fidei et de residentia.“ Singulique responderunt episcopi: *Placet, legantur*. Praedicta igitur decreta ab archidiacono alta voce lecta sunt.¹

Postea professio fidei emissa est iuxta formam pontificali Romano praescriptam; proximaque congregatione in diem sequentem indicta, benedictioneque illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi accepta, patres concilii necnon sacerdotes, eodem modo, quo ad ecclesiam metropolitanam venerant, ad aedes archiepiscopales cantando psalmos rediere.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 21 ianuarii, hora 10 ante meridiem, habita est in aedibus archiepiscopalibus, clausis ianuis, prima congregatio privata.

Praefuit illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus; aderant episcopi supra memorati, cum promotore et secretario.

Latum est decretum de meliori modo episcopos eligendi.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA.

Die 21 ianuarii, hora 3 post meridiem, habita est in privato illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi sacello prima congregatio publica.

Praefuit illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus; aderant quoque theologi ab episcopis designati nec non ordinum ac congregationum superiores.

In principio congregationis, reverendus promotor notam fecit prohibitionem a patribus concilii factam a concilio discedendi, nisi causa legitima et a praeside concilii approbata.

Legit etiam promissionis formulam de servando secreto, cui promissioni omnes surgendo assenserunt. Promissio autem sic erat: *Promitto me nihil ex eis quae dicuntur in congregationibus tam generalibus quam particularibus, esse revelaturum, quod possit detrudere vel reverentiae concilio debita vel honori cuiusvis personae. Promitto insuper, me nulla decreta concilii scriptis publicis divulgaturum, antequam typis demandata fuerint.*

Addidit quoque reverendus promotor quasdam regulas pro congregationibus publicis a patribus statutas. Nullus theologus vocem promere praesumat, priusquam invitatus aut interrogatus fuerit a praeside concilii, vel ab illo loquendi licentiam obtinuerit. Nulli concedatur loqui amplius quam spatio quindecim minutarum; nullus qui semel locutus fuerit, permittetur iterum loqui circa eandem quaestionem nisi de speciali mandato reverendissimi praesidis concilii; qui loquitur stare debet et solum concilii praesidem alloqui.

Postea, privatae theologorum congregationes, quibus variae traditae fuerant quaestiones discutiendae, suam de eis opinionem expresserunt, alio-

¹ De prof. fid., sess. 26, de ref., c. 2; de resid., sess. 6, de ref., c. 1, et sess. 23, de ref., c. 1.

rumque theologorum sententia de eisdem quaestionibus ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo [exquisita est].

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 22 Ianuarii, habita est secunda congregatio privata, eodem loco et hora ac prima. Lata sunt in ea congregatione decreta: 1. de die celebrandi festum conceptionis immaculatae virginis Mariae, 2. de collegio ecclesiastico Romae erigendo pro foederatis Americae provinciis, 3. de modo celebrandi matrimonia mixta.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA.

Die 22 Ianuarii, habita est secunda congregatio publica, eodem loco et hora ac heri: discussio quaestionum in privatis theologorum congregationibus expensarum continuata est.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 23 Ianuarii, habita est tertia congregatio privata. Actum est in ea: 1. de haeticorum dubie baptizatorum matrimoniis, 2. de breviori forma ab iurationis, 3. de non administrandis extra ecclesiam baptismi et matrimonii sacramentis.

TERTIA CONGREGATIO PUBLICA.

Die 23 Ianuarii, habita est tertia congregatio publica in eodem loco et hora ac aliae: continuata est in ea discussio quaestionum theologorum examini propositarum.

SESSIO SECUNDA.

Die 24 Ianuarii, hora aequinoctia ante meridiem, sollemnis defunctorum missa ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Petriculano, in ecclesia metropolitana celebrata est, in qua habita est sermo anglico ab illustrissimo ac reverendissimo Galvestonensi episcopo, oratio funebris illustrissimorum ac reverendissimorum episcoporum Natchitochensis, Carolopolitani et Savannensis, qui a nationali concilio e vita migrarunt, missaque finita, gallico sermone populum allocutus est reverendus Napoleo Iosephus Perché; postea secunda concilii sessio habita est, iuxta formam in pontificali Romano habitam.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 24 Ianuarii, hora 8 post meridiem, habita est quarta concilii congregatio privata, in qua lecta et approbata est epistola pastoralis ab illustrissimo et reverendissimo archiepiscopo et episcopo provinciae ad clerum populumque dirigenda.

QUINTA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 25 Ianuarii, hora 10 ante meridiem, habita est quinta concilii privata congregatio. Renovata sunt in ea decreta conciliorum Baltimorensium: 1. circa vagos sacerdotes, 2. circa societates secretas.

Lata sunt insuper decreta 1. de seminario provinciali erigendo, 2. de iure cathedralico requirendo, 3. de ratione quotannis episcopo reddenda a sacerdotibus res temporales administrantibus.

QUARTA CONGREGATIO PUBLICA.

Die 24 Ianuarii, habita est quarta congregatio publica, in qua discussae sunt reliquae quaestiones examini theologorum propositae.

SEXTA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 26 Ianuarii, hora 4 post meridiem, habita est sexta concilii privata congregatio.

In ea lata sunt decreta: 1. de parochiarum limitibus determinandis, 2. de stabilienda ubique societate de propagatione fidei, 3. de uniformibus formis pro registro baptismorum et sepulturarum ab omnibus servandis, 4. de veste clericali, 5. de obligatione lampadem ceram sanctissimo sacramento innocentem semper habendi, 6. de collationibus ecclesiasticis, 7. de annuo examine pro sacerdotibus recentiter ordinatis, 8. de multis in parochia agendis vel institutendis ad fovendam fidelium pietatem, tandem, 9. de proximo concilio anno Domini 1859 habendo.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

Die 27 Ianuarii, hora 9, habita est in ecclesia metropolitana tertia et ultima concilii sessio.

Patres concilii, theologi nec non et sacerdotes civitatis, in medio ingentis fidelium pio et reverenter adstantium concursu, praecedentibus [et] comitantibus omnibus piis sodalitatibus civitatis, ab aedibus archiepiscopalibus ad ecclesiam metropolitanam hymnos cantantes, ut dominica praecedente, solemniter processerunt.

Sollemnis missa fuit celebrata ab illustrissimo ac reverendissimo episcopo Mobilienensi: intra missam illustrissimus ac reverendissimus episcopus Petriculanus concionem ad populum habuit anglico sermone.

Missae finita, habita fuit tertia concilii sessio, servatis omnibus quae pontificali Romano praescribuntur.

Postquam a secretario lecta fuerunt decreta, eorum approbationem et confirmationem postulavit promotor, his verbis: "Reverendissime pater, ego Napoleo I. Perché, huius sancti concilii promotor, peto ut decreta quae lecta sunt, a patribus huius concilii approbentur et confirmentur, ad ecclesiae catholicae augmentum." Itaque illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, patrum exquirens sententiam, sic eos allocutus est: "Placetne vobis, venerabiles fratres, haec quae lecta sunt decreta approbare et confirmare?" Et singuli responderunt: "Placet, approbamus, confirmamus."

Tunc secretarius, iubente illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo, sequens legit decretum: "Nos Antonius, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, alique episcopi in hoc concilio adunati, decreta haec quae mox lecta sunt, approbamus et confirmamus," quibus dictis, omnes concilii patres, post illustrissimum ac reverendissimum archiepiscopum, accesserunt, decretisque subscripserunt.

Conclusionem concilii post hoc postulavit reverendus promotor his verbis: "Ego Napoleo Iosephus Perché, huius sancti concilii promotor, peto ut huic concilio provinciali finis iam fiat." Patres itaque sic allocutus est illustrissimus archiepiscopus: "Venerabile a fratres, placetne vobis, ad Dei omnipotentis laudem, huius concilii provincialis finem iam fieri?" et responderunt singuli: *Placet*. Secretariusque decretum de synodi conclusionem legit: "Nos Antonius, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, alique patres, qui huic concilio provinciali intersumus, cum absoluta sint quae temporis ratione agi gerique posse videbantur, cumque pastoralis curae nos ad ecclesiarum nostrarum status et pastorales vigilias revocet, propterea huic sancto concilio finem imponi censuimus."

Absolutis acclamationibus, cantato hymno *Te Deum*, dataque pace, illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus solemnem impartitus est benedictionem; et postquam alta voce dixisset *discedamus in pace*, ceterique responderunt: *Amen*, omnes ab ecclesia metropolitana ad aedes archiepiscopales, eo quo venerant ordine, redierunt.

DECRETA CONCILII

1. In quantum die 8 decembris anno Domini A 1854, beatissimus pater noster Pius papa IX, auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli et sua, declaravit, pronuntiavit et definiit, *doctrinam, quae tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse, singulari omnipotentis Dei gratis et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu saluatoris humani generis, ab omni originalis culpas labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constantique credendam*: nos, hanc fidei definitionem toto animi assensu amplectimur: Petrus quippe per Pium locutus est, et solenni sedis apostolicae iudicio causa finita est.
2. Quamvis ab initio vim legis habuerint pro universalis foederatis Americae provinciis decreta a sancta sede approbata septem conciliorum provincialium Baltimorensium, nec non et concilii plenarii Baltimori pariter habiti, ea tamen omnia et singula specialius et solemnius pro tota Neo-Aurelianensi provincia placuit patribus concilii nunc rursus promulgari. Ne autem fortasse vel ignorentur a quibusdam vel in oblivionem veniant, libellum in quo continentur omnes habeant sacerdotes, singulisque annis perlegant.
3. Cum tanti sit momenti pios solummodo atque idoneos sacerdotes sanctae sedi pro sedibus vacantibus esse commendandos, patribus visum est expedire, ut mortuo aliquo huius provinciae episcopo, alii episcopi quam primum conveniant, si commode possit fieri (sin minus per epistolam) in aedibus archiepiscopalibus, die ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo, nisi ipse defunctus sit, et tunc a seniore episcopo, designata; ibique collatis inter se sententiis, tres seligant sacerdotes summo pontifici proponendos, quos magis idoneos coram Deo iudicaverint, habita tamen reverentia defuncti praesulis voto quoad eos quos ipse ante mortem forte designaverit commendandos. Si quis autem ex alia provincia pro sede vacante seligatur, selectionem hanc, via consultationis, notam facient tum archiepiscopo provinciae, tum episcopo dioecesis ex qua fuerit selectus, ut eorum obtineant sententiam. Quod si, intra tres menses ab obitu episcopi, celebrandum est concilium provinciale, in eo fiet selectio. Si episcopus desideraverit coadiutorem habere, nomina trium sacerdotum, ex quibus coadiutorem cupit esse eligendum, archiepiscopo et episcopis suffraganeis significabit, supplicem libellum de ea re ad sacram congregationem mittet, et archiepiscopus et episcopi sacrae congregationi mentem suam de coadiutore eligendo communicabunt.
4. Censuerunt patres, attentis praesentibus circumstantiis, melius et opportunius esse, magisque ad honorem beatae Mariae virginis esse redundaturum, si solemnitas festivitatis eius immaculae conceptionis, nisi in dominicam incidat, ad dominicam proxime sequentem transferatur, ut iampridem in concilio Baltimorensi provinciali quarto statutum fuit, tum quia maiore fidelium pietate festivitas dominica die celebrabitur, tum quia multis praerberetur nova occasio graviter peccandi, si, eo quo cadit die, tanquam de praecepto foret celebranda, tum demum quia maximo fidelium numero im-possibilis foret huius praecepti observatio. Quoad festum Circumcisionis domini nostri Iesu Christi, desiderant patres, ut illud, eo ipso quo cadit die, celebretur per missam solemniter cantatam, sive ad melius fovendam fidelium pietatem, sive ad novum annum melius inchoandum, abque tamen obligatione
5. Patribus visum est omnino expedire ut seminarium ecclesiasticum pro hac provincia, iuxta mentem plenarii Baltimorensis concilii, instituantur, alicui religiose societati committendum. Cum autem plurimas in eo stabiliente oriturae praevideantur difficultates, satius visum est patribus ut illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus Neo-Aurelianensis nec non et illustrissimus ac reverendissimus episcopus Petriulanus prius conferrent cum una e religiosis societatibus provinciae, tum de loco seligendo, tum de expensis pro aedificatione seminarii alumnorumque educatione necessariis, tum de studiorum cursu, ut postea quid agendum sit episcopi facilius possint determinare.
6. Cum ingenti gaudio, animoque gratissimo audierunt patres summo pontifici pergratum fore, si seminarium ecclesiasticum pro omnibus dioecesebus harum provinciarum Romae constitueretur, ubi selecti iuvenes ad sanam doctrinam ac bonos mores instituantur, sacris disciplinis sub Romanae ecclesiae auspiciis imbuantur, eaque ratione uniformis in re ecclesiastica methodus per hasce dioeceses firmetur. Ideo statuerunt patres, ad tanti operis executionem, pro viribus uniuscuiusque dioecesis, et († in) quo meliori modo videbitur, paratos se habituros.
7. Cum sacramenta, propter reverentiam eis debitam, in loco sacro debeant ministrari, patres concilii, decretis conciliorum Baltimorensium firmiter adhaerentes, omnino prohibent ne sacramenta baptismi et matrimonii extra ecclesiam celebrentur, nisi locus tribus saltem milliariis ab omni ecclesia distet.
8. Meminerint sacerdotes lampadem semper debere coram sanctissimo sacramento lucere. Quod si fortasse id in aliqua ecclesia propter gravem rationem observari non possit, ad episcopum foret recurrendum.
9. Stricte serventur in hac provincia, quae de sacerdotibus vagis et ignotis in concilio Baltimorensi provinciali II et plenario I iam sancita fuerunt.
10. Meminerint sacerdotes fidelesque, societates secretas pluries fuisse a summis pontificibus condemnatas, specialiterque a concilio Baltimorensi provinciali IV prohibitas. Quae quidem decreta renovant patres concilii, mandantque ab omnibus fideliter servari.
11. Necessarium iudicant patres ad sacerdotum memoriam revocare ius cathedraticum episcopis ab ecclesia concessum, sive ad sustentandam mensam episcopalem, sive ad providendum variis dioecesis necessitatibus; visum est autem magis expedire ut applicatio principii supra memorati ab unoquoque episcopo in synodo sua dioecesana fiat.
12. Sacerdotes res temporales ecclesiae sibi commissae administrantes, rationem suae administrationis scripto quotannis episcopo vel sacerdoti ab eo deputato reddent.
13. Visum est patribus multum expedire ut omnes provinciae episcopi certos parochiarum limites in dioecesebus suis quamprimum instituant, regulasque stabiliant ne sacerdotes extra parochiae sibi commissae limites iurisdictionem suam postea extendant.
14. Statuant patres concilii ut postea uniformes ab omnibus serventur formulae pro registris baptismorum, matrimoniorum et sepulturarum, nempe illae quae in rituali Romano reperiuntur.

15. Cum, iuxta concilium Tridentinum¹, clerice A oporteat vestes propriis ordini congruentes semper deferre, ut decentia habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant, patres concilii permaxime hortantur episcopos provinciae ut statuam in proxima synode sua quid debeant dioecesium suarum sacerdotes circa habitum ecclesiasticum, sive domi sint aut in publicum exeant, aut sacras exerceant functiones, observare.

16. Praecipiant patres sacerdotibus curam animarum habentibus, ut societatem de propaganda fide, si nondum existat in parochiis suis, quamprimum in eis instituant.

17. Cum valde optandum foret ut sacerdotes certis temporibus una convenirent, praecipuasque theologicas quaestiones inter se successive discuterent, hortantur patres episcopos provinciae ut eiusmodi collationes in dioecesiis suis, praesertim in civitatibus, quamprimum fieri poterit, instituant.

18. Valde peroptant patres ut, quamprimum fieri poterit, instituantur in variis provinciae dioecesiis annuum examen circa praecipuos tractatus theologicos, praecipuasque sacrae scripturae partes, cui, ut in multis Europae dioecesiis, per tres annos subiciantur sacerdotes recenter ordinati.

19. Moneant patres concilii sacerdotes, eos potissimum quibus incumbit cura animarum, ut salutem populi sibi crediti totis viribus seroveant, pueros sedulo doceant doctrinam christianam, scholas parochiales pro pueris utriusque sexus, quamprimum fieri poterit, instituant, in quibus fidei bonorumque morum simul ac litterarum principia hauriant; stabiliant pro fidelibus provectoris aetatis pias sodalitates devotioni in parochia fovendae adeo utiles; moneant fideles ut ad sacramentum matrimonii pie recipiendum se praeparant per diligentem peccatorum confessionem et dignam sanctissimae eucharistiae susceptionem; visitent infirmos et agonizantes; eos exhortentur et adjuvent, curentque potissimum ne sine confessione aut sacro viatico e vita exeant; nec pro catholicis tantum orare debent, sed etiam pro aatholicis, commendantes fidelibus societatem precum pro conversione protestantium a plenario Baltimorensi concilio institutam, et a summis pontificibus indulgentiis ditatam. Ut autem officium suum rite impleant parochi, debent in medio plebis sibi commissae, sicut pastor bonus in ovium suarum medio, residere, potissimum diebus dominicis et festis solemnibus, quibus debent populum suum praedicatione verbi et sacramentorum administratione pacere, tremendumque missae sacrificium pro eis offerre.

20. Statuerunt patres proximum concilium provinciale habendum esse dominica tertia post Pascha, anno Domini 1869.

† Ego Antonius, archiepiscopus Neo-Aurelianus, definiens subscripsi.

† Ego Michael, episcopus Mobilienensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Maria, episcopus Galvestonensis, definiens subscripsi.

† Ego Andreas, episcopus Petriculae, definiens subscripsi.

† Ego Augustinus Maria, episcopus Natchitochensis, definiens subscripsi.

Ego infrascriptus secretarius concilii Neo-Aurelianus provincialis primi, testor nota et decreta supra memorata, iuxta exemplar ab ipsis praesentibus propria manu subscriptum, fuisse expressa, atque eidem in omnibus conformia reperiri.

G. Raymond, sacrae theologiae doctor, secretarius.

EPISTOLA

patrum concilii ad summum pontificem.

Beatissimo patri nostro
PIO, DIVINA PROVIDENTIA PAPA IX.

Beatissime pater.

Primo provinciae Neo-Aurelianus concilio finem imposituri, patres qui illi interfuerunt, summo pretio ducunt, se eaque omnia ponere ante pedes sanctitatis vestrae una cum paucis decretis, quae ad gloriam Dei et salutem animarum promovendae, condere opportunum iudicaverunt. Humiliter etiam deprecantur, ut si quid in illis bonum invenierit, apostolica sua auctoritate sancire placeat, reicere vero omnino aut emendare dignetur, si casu quid minus rectum in illis deprehenderit.

Sedes enim apostolica columna et firmamentum est veritatis. Beato Petro demandata est cura confirmare suos fratres et pacere oves simul et agnos Christi. Ideo, provoluti ad pedes sanctitatis vestrae, toto corde et ore profiteamur summam erga illam pietatem, reverentiam et devotionem, et, quo maiori spatio locorum a Roma, unitatis centro, distamus, tanto magis creceat cordis nostri affectus in illam matrem et magistram omnium ecclesiarum, a cuius visceribus fluere [novimus] spiraculum vitae, quod a nos veros et fideles filios animat.

Illud constentur et ipsi inimici nostri, dum tanto odio invehantur in sedem apostolicam. Non latet enim sanctitati vestrae, quod, in hisce regionibus, ille qui homicida erat ab initio, praecipuum hoc nunc suggestit argumentum, quod catholici hostiles sunt reipublicae institutionibus, et nos impugnant quasi partem agentes pro extraneo principe: et propter hoc mortificamur tota die, aestimati sumus sicut oves occisionis. Quod enim intendunt gregales istarum societatum, et occulte machinantur in suis tenebrosis latebris, palam manifestarunt sua defendenda opera. Nam haud contenti laedere aculeo linguae et lacerare sponsam Christi immaculatam, in cathedris pestilentiae et innumeris libellis et sordidie foliis, quae profluerent spargunt inter plebem penitus ignaram, per quae derisus et odium in nostras sanctissimas institutiones, ritus sacros et ministros ecclesiae excitantur: eo devenit sua audacia ut nomen catholicum penitus exulare aut potius exterminare omnibus modis resolverint et attentaverint, et iam nobis dolendum fuit, quod civium innocuorum caede manus imbuere non dubitaverint. Sed, „o altitudo sapientiae et scientiae Dei! quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles vias eius!“ Dum maximo furore insaniant et conveniant in unum adversus Dominum et adversus Christum eius, Dominus irridet et subannat illos, evanuerunt in conciliis suis et putantes se esse sapientes stulti facti sunt, et ipsi inciderunt in foveam, quam ante faciem nostram foderunt; sui enim conatus ad penitus evertendum opus Dei multo tempore profuerunt ad illud stabilendum et proficiendum. Multi enim catholici, qui antea nimis negligebant suas obligationes, videntes religionem in tali discrimine positam, excusserunt suum torporem, et nunc suo zelo et pietate illam consolantur. Alii etiam non pauci in via erroris versantes, recta mente ducti, abhorrerunt tales feritates e concilio protestantium ortas, et valuerunt melius cognoscere ecclesiam, quae tam iniunctis et vituperandis modis insectabatur. Inde etiam evenit ut evidenter appareret quam numerosa iam filios tenent sponsa Christi in his Federatis Americanae provinciae, et quam fertis iam existat. Sicut

¹ Sess. XIV, de ref. cap. 6.

² Sicut etiam alii. Sicut, scilicet, etiam.

mentita est iniquitas tibi, et qui tribulabant a nos inimici nostri, ipsi infirmati sunt et occiderunt.

In eo quod magis ad istam provinciam attinet, in illa, paucis abhinc annis, incrementa non paucis obtinuit religio. Multis necessitatibus iam subventum est, multis in locis nova eriguntur templa, plurimae florent institutiones, ubi utriusque sexus iuventus canae et christianae educationis eugit principia. Aliquantulum crevit numerus cleri saecularis et plures communitates ex variis religionis ordinibus non parvum nobis praestarent auxilium ad regni Christi limites dilatandos.

Pro tam insignibus gratiis quas retribuit nobis summe misericors Deus, dignum quid rependere omnino imparis sumus, sicut et verbis exprimere cordis nostri gratitudinem erga sanctitatem vestram pro benedictionibus, quas nostris ecclesiis impertitur. Novam erga nos peculiaris affectus testimonium dedit sanctitas vestra, proponendo institutionem collegii in civitate aeterna, ubi iuvenes clerici nostrorum provinciarum sub oculis summi pontificis formarentur pietati et scientiis ecclesiasticis, et quasi de suo affectu sinceram et immutabilem devotionem erga sanctam ecclesiam et apostolicam sedem haurirent. Consilium hoc cum summa cleri simul et fidelis populi laetitia exceptum est, et omnia pertentare parati sumus, ut quamprimum ad optatum exitum deveniat.

Quibus laudum praeconiis poterimus celebrare magnam quam nobiscum fecit Deus misericordiam! Corte in tam multo experimento tribulationis, quae per multos annos circumdedit sanctitatem vestram, abundantia gaudii illi fuit illa definitio et promulgatio dogmatis purissimi et immaculati conceptus gloriose virginis Mariae. Iade quanta gloria ad summam Trinitatem redundavit! Qualis honor et exaltatio matris nostrae! Laetitia fuit in coelo, tubilus in omni terra. Benedictus Deus, quia non est abbreviata manus eius, ut salvare noqueat. Ut quid nunc nobis pertimescendum est? Illa, quae sola, terribilis ut castrorum acies ordinata, cunctas haereseis interemit in universo mundo, nunc quidem tam exaltata, tam glorificata, tam dilecta, faciliore victoria ad nihilum rediget inimicos nostros. Ei qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus, ipsi gloria in ecclesia et in Christo Iesu in omnes generationes, et tibi, sancte pater, gratiarum actiones reddantur ubique, per quem talis mundo venit benedictio; ex hoc nomen tuum ita magnificatum est, ut non recedat laus tua de ore hominum: generatio ventura tuam gloriam dicet sicut et praesens saeculum, cui gratia concessa est admirandi praecelaras virtutes illustris pontificis, quem, sua semper benedicta providentia, Christus praefecit ad gubernandam naviculam Petri in istis temporibus, in quibus tantis iactatur procellis.

Ad sanctitatis vestrae pedes provoluti, apostolicam benedictionem nobis nostrisque gregibus imploramus, et ex imo corde inviolabilem sanctae sedi obedientiam, venerationem et obsequium profitemur,

sanctitatis vestrae, obsequentissimi filii:

- † Antonius, archiepiscopus Neo-Aurelianensis.
- † Michael, episcopus Mobilienis.
- † Ioannes Maria, episcopus Galvestonensis.
- † Andreas Byrne, episcopus Petriculanae.
- † Augustinus Martin, episcopus Natchitochensis.

Ex aedibus archiepiscopalis Neo-Aureliae, die 30 Ianuarii anno Domini 1844.

BREVE EPISTOLARE

sanctissimi dantis vestri Pii papae IX ad patres concilii Neo-Aurelianensis provincialis I.

Venerabilibus fratribus Antonio, archiepiscopo Neo-Aurelianensi; Michaeli, episcopo Mobilienis; Ioanni Mariae, episcopo Galvestonensi; Andreae, episcopo Petriculanae; et Augustino Mariae, episcopo Natchitochensi,

PIDUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Vehementer nos delectarunt vestrae obsequiosissimae litterae, die 27 proximi mensis Ianuarii datae, quas summo animi nostri gaudio super accepimus una cum actis primi provincialis concilii a vobis conocelebrati. In iisdem enim litteris undique elucere perspeximus, venerabiles fratres, egregiam vestram religionem, pietatem, ac mirificam erga nos et hanc Petri cathedram, catholicae unitatis centrum, omniumque ecclesiarum matrem ac magistratam, observantiam, nec non eximiam pastorem sollicitudinem, qua summo opere animati estis ad Dei gloriam amplificandam, eiusque sanctae ecclesiae causam strenue tuendam, et sempiternam hominum salutem studiosissime procurandam; qui quidem egregii, omnique laude digni religiosissimae vestrae mentis sensus summam nobis attulerunt consolationem. Etsi vero ex iisdem vestris litteris non levi dolore noverimus quibus nefariis crudelibusque insidiis inimici homines acerrimum immaculatae Christi sponsae bellum istic facere conitantur, tamen non parum in Domino gavisi sumus, cum significaveritis, eiusmodi impio impetu conatusque a Deo irritos effectos, ad ipsius Dei opus magis ac magis constabiliendum valuisse. Namque nunciastis, non solum multos catholicos, qui ante proprias obligationes nimis negligebant, sum excussisse torporem, et ardentiori pietatis et religionis studio fuisse inflammatos, verum etiam non paucos in errorum tenebris morantes, catholicae ecclesiae veritatem agnovisse: ex quo evenit, ut clarius appareret, quam numerosi sint catholicae ecclesiae filii, qui in Foederatis istis Americae regionibus existunt. Ac per vos ipsi facile intelligitis, venerabiles fratres, quam gratum nobis fuerit, ex iisdem vestris litteris agnoscere quomodo sanctissima nostra religio in ecclesiastica ista provincia, paucis abhinc annis, Deo bene iuvante, maiora incrementa susceperit, et multis in locis nova excitata fuerint templa, et instituta quibus utriusque sexus iuventus ad pietatem et catholicam educationem informatur, et quomodo saecularis clerus auctus fuerit, ac simul plures existant religiosae familiae, quae vobis manum, auxilium et operam praestant in dominico agro excolendo.

Libentissimo autem novissis iucundissimum vobis, vestroque clero et fideli populo extitisse consilium a nobis propositum, erigendi scilicet in hac alma Urbe nostra collegium, in quo adolescentes istarum regionum clerici, vel ab ineunte aetate, tam pietate tum bonis artibus imbuanatur, atque incorruptam doctrinam ex ipso fonte hauriant, et sacrorum ritus sanctissimasque caeremonias ex Romanae ecclesiae more institutisque condicant, ut disciplinae optimis excolti, in propriam redeuntes patriam, vobis auxilio, et ecclesiae usui et ornameto esse possint. Ac nobis gratissimum fuit accipere, nihil vobis et eidem clero ac populo potius esse, quam omnia velle conari, ut collegium idem quamprimum erigi queat.

Iam vero cum haud ignoremus qua singulari pietate sanctissimam Dei genitricem virginem Mariam

prosequamini, tum nec novi nec inexpectati nobis fuerant laetitiae et exultationis sensus, quibus vos, venerabiles fratres, summo affectu spiritus ob dogmaticam de immaculata ipsius Deiparae conceptu definitionem a nobis promulgatam. Nos certe quidem incredibili gaudio et consolatione perfusi fuimus in tam augusta re peragenda, atque una vobiscum ea prorsus fiducia nitimur fore, ut ipsa gloriosissima virgo, omniumque nostrum amantissima mater, potentissimo suo apud eum quem genuit, patrocinio efficiat, ut sancta mater ecclesia, cunctis amotis difficultatibus, cunctisque profligatis erroribus, a solis ortu usque ad occusum maiora incrementa suscipiat, et magis in dies vigeat, floreat, dominetur, et omnes miseri errantes, discussa mentis caligine, ad veritatis ac iustitiae semitam redeant.

Nunc vero quod attinet ad acta primi vestri provincialis concilii, quae ex more maiorum nostro et huius sanctae sedis iudicio subiciere gloriam estis, illa ad nostram congregationem fidei propagandae praepositam misimus, ut acta ipsa recognoscat, ac deinde omnia sedulo nobis referat, quo congruum vobis de actis ipsis responsum dare possit. Pergite vero, ut facitis, venerabiles fratres, maiore usque alacritate ministerium vestrum implere, Dei gloriam amplificare, eiusque sanctae ecclesiae causam fortiter prudenterque defendere, et animarum salutem opportunissimis quibusque modis quaerere. Atque inter angustias et difficultates ne abiiciatis usquam animum, sed confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius, immarcescibilem illam gloriae coronam prae oculis semper habentes, ab aeterno pastorem principe perseverantibus promissam. Pro certo autem habeatis velimus, praecipuam esse benevolentiam, qua vos, venerabiles fratres, et fideles populos curae vestrae commissos prosequimur, ac nihil nobis gratius fore, quam ea peragere, quae ad maiorem vestram et eorundem fidelium utilitatem pertinere posse noverimus. Interim vero haud omitimus divitem in misericordia Deum humiliter enixeque obsecrare, ut in abundantia divinae suae gratiae vobis semper propitius adesse velit, vestrisque pastoralibus curis, laboribus et conciliis benedicat. Atque divini huius pra-

sidii auxilium, et propensissimae nostrae in vos voluntatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vobis ipsis, venerabiles fratres, cunctisque letarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impartimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 10 aprilis anno 1856, pontificatus nostri anno decimo.
Pius papa IX.

PETITIO

de solemnibus festivitatibus immaculatae conceptionis beatae virginis Mariae transferendis.

Beatissime pater.

Consueverunt patres synodi provincialis Neo-Aureliae in Statibus Foederatis Americae septentrionalis, attentis praecedentibus circumstantiis, melius et opportunius esse, magisque ad honorem beatae virginis Mariae esse redantaturum, si solemnitas festivitatis eius immaculatae conceptionis, nisi in dominicam incidat, ad dominicam proxime sequentem transferatur, ut iam pridem in concilio Baltimorensi VI statutum fuit; tum quia maiore fidelium pietate festivitas die dominica celebrabitur, tum quia multis praeberetur nova occasio graviter peccandi, si eo quo cadit die, tanquam ex praeecepto foret celebranda, tum demum quia maximo fidelium numero impossibilis foret huius praeecepti observatio. Quare etc.

Es audientia sanctissimae, habita die 8 martii 1857.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia iuxta petita.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Caletanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

DECRETUM X

Concilii provincialis Sancti-Ludovici, mense octobris anno Domini 1855 habiti, prout ex sententia sacrae congregationis emendatum est, et per alias provincias servari mandavit, quoad ecclesiastica iudicia.

[Vide supra col. 154 C.]

CONVENTUS VIENNENSIS EPISCOPORUM AUSTRIAE

1856 aprilis 6 - iunii 16.

Conventus Viennensis episcoporum Austriae, habitum a die 6 aprilis ad diem 16 iunii 1856.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-

I. LITTERAE APOSTOLICAE

a sua sanctitate Pio IX summo pontifice, ad archiepiscopos et episcopos imperii Austriaci, anno 1856 Viennae congregatos, datae.

Dilectis filiis nostris sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus ac venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis universae, imperialis ac regiae Austriae ditionis

PIUS PAPA IX.

Dilecti filii nostri et venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Singulas quidem animi nostri gaudio cognoscimus, vos, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, nostris et carissimi in Christo filii nostri Francisci Iosephi, Austriae imperatoris et regis apostolici, desideriis omnes vestrum una fore eodemque tempore significatis, quam

tiorum, collectio Laeensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quintus. ... Friburgi Briogoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXIX, col. 1241-318.

Diligentissime obsequentes, pro egregia vestra religione et pastoralis sollicitudine statuisse convenire in istam imperialem et regiam Vindobonensem civitatem, quo ibi inter vos colloqui et consilia conferre possetis, ut rite ea omnia perficerentur, quae a nobis cum eodem carissime in Christo filio nostro sancita sunt in conventionem, quam idem clarissimus et religiosissimus princeps, cum summa nostra consolatione et immortalis sui nominis gloria, ob ecclesiae iara vindicata, bonis omnibus prae laetitia gesticentibus, incundam nobiscum curavit. Itaque, dum vobis, dilecti filii nostri et venerabiles fratres, vel maxime gratulamur, quod in hoc habendo conventu, insigni ac perspectum vestram pro ecclesia studium impense ostenditis, nobis temperare non possumus, quin vos hac occasione peramanter alloquamur, et intimas vobis animi nostri sensus aperiamus.

mas, ex quibus maiorem in modum intelligetis A quanta vos et omnes amplissimi istius imperii fideles populos curae vestrae commisso benevolentia prosequamur.

Atque in primis quod attinet ad commemoratas conventionis executionem, cum optime nocentis, multos in illa esse articulos, qui a vobis praecipue sunt exequendi, tum vehementer optamus, ut quod modum in eorundem articulorum executione unam eandemque certam viam atque rationem habere velitis, ea tamen circumspectione sedulo prudenterque adhibita, quam varia diversarum latissimi Aestriaci imperii provinciarum adiuncta postulare poterant. Si quae autem de alicuius articuli sensu dubitatio vel difficultas oriatur, quod non fore arbitramur, gratissimum nobis erit, illam a vobis ad nos deferri, ut, collatis inter nos et caesarem apostolicam maiestatem consiliis, veluti in tricesimo quinto eiusdem conventionis articulo cautum est, B opportunas declarationes dare possimus.

Iam vero ardentissima illa caritas, qua universum dominicum gregem nobis ab ipso Christo domino divinitus commissum complectimur, et gravissimum apostolici nostri ministerii munus, quo omnium nationum et populorum salutem totis viribus procurare debemus, urgent nos, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, ut eximiam vestram pietatem, virtutem et episcopalem vigilantiam maiore, qua possumus, contentione etiam atque etiam excitemus, ut alacriori usque zelo pergatis omnes episcopalis vestri muneris partes diligentissime implere, ac nullis neque curis, neque consiliis, neque laboribus unquam parcere, quibus sanctissimae fidei nostrae depositum in vestris dioeceseibus integrum inviolatumque custodiatis, et vester gregis incolunitati consulentes, illum ab omnibus defensionis inimicorum hominum fraudibus et insidiis. Namque probe C noscitis nefarias multiplicisque artes ac molitiones et monstrosa omnis generis opinionum portenta, quibus callidissimi perversorum dogmatum architecti improvidos praesertim et imperitos a veritate et iustitiae tramite avertere, atque in errorem exitumque inducere conantur. Neque ignorant, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, inter plurima et nunquam satis lugenda mala, quae ecclesiasticam et civilem societatem vel maxime perturbant atque divexant, duo potissimum nunc emnere, quae aliorum omnium quaedam veluti origo non immerito videantur. Vobis enim apprime nota sunt innumera et funestissima sane damna, quae in christianam et civilem rempublicam ex putidissimo indifferantissimi errore redundant. Hinc enim omnia erga Deum, in quo vivimus, movemur, et sumus, officia penitus neglecta, hinc sanctissima religio place posthabita, hinc omnis iuria, iustitiae virtutis D quae fundamenta concussa ac propemodum eversa. A qua turpissima sane indifferentiam forma haud admodum distat illud de religionum indifferentia systema e tenebris eruptum, quo homines a veritate alienati veraeque confessionis adversarii, suaeque salutis immemores, et inter se pugnantia decentes, et nunquam stabilitam sententiam habentes, nullum inter diversas fidei professiones discrimen admittunt, et pacem passim cum omnibus miscent, omnibusque aeternae vitae portum ex qualibet religione patere contendunt. Nihil enim interest illis, licet diversa tractantibus, dum ad unius veritatis expugnationem conspirent¹. Videtis profecto, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, qua vigilantia vobis sit excubandum, ne tam dirae contagia pestis vestras oves misere inficiant ac perdant. Itaque, ne

desinat populos vobis traditos ab hisce perniciosissimis erroribus sedulo defendere, eoque catholice veritatis doctrina magis in dies accurate imbueri et illis docere, quod sicut unus est Deus pater, unus Christus eius, unus Spiritus sanctus, ita una est divinitus revelata veritas, una divina fides, humanae salutis initium omniisque iustificationis fundamentum, qua iustus vivit, et sine qua impossibile est placere Deo et ad filiorum eius consortium pervenire²; et una est vera, sancta, catholica, apostolica Romana ecclesia, et cathedra una super Petrum, Domini voce fundata³; extra quam nec vera fides, nec aeterna invenitur salus, cum habere non possit Deum patrem, qui ecclesiam non habet matrem, et falso confidat se esse in ecclesia, qui Petri cathedram deserat, super quam fundata est ecclesia⁴. Nullum vero maius potest esse delictum, et nulla macula deformior, quam adversus Christum stetit, quam ecclesiam divino eius sanguine partam et acquisitam dissipasse, quam evangelicae dilectionis oblitum contra unanimum et concordem Dei populum hostilis discordiae furor pugnasce⁵.

Cum autem ratio divini cultus ex hisce duobus constet, piis dogmatibus et actionibus bonis, neque doctrina sine operibus bonis accepta sit Deo, neque opera recipiat Deus a religiosis dogmatibus seiuncta, neque in solo opere virtutum aut in sola observantia mandatorum, sed etiam in tramite fidei angusta et ardua sit via quae ducit ad vitam⁶, tum ne intermittatis fideles vestros populos continenter monere et excitare, ut non solum in catholicae religionis professione magis in dies stabiles et immoti perseverent, verum etiam per bona opera certam suam vocationem et electionem facere satagant. Dum autem in vestri gregis salutem procurandam incumbitis, ne omittatis in omni bonitate, patientia et doctrina miseros errantes ad unicum Christi ovile atque ad catholicam unitatem revocare, illis praesertim Augustini verbis: "Venite, fratres, si vultis, ut inseramini in vite: dolor est, cum vos videamus praecipuos ita iacere: numerate sacerdotes vel ab ipsa Petri sede, et in ordine illo patrum quis cui successit, videte; ipsa est petra, quam non vincunt superbae inferorum portae". Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est; si quis in arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio."⁷

Verum non minori sane pernicie alteri uno grassatur morbus, cui ab elatione et quodam veluti rationis fastu, rationalismi nomen est inditum. Non improbat certe ecclesia⁸ eorum studium, qui veritatem scire voluerunt, quae Deus hominibus naturam veri adipiscendi cupientissimum fecit, neque improbat rectae saneque rationis studia, quibus animus excolitur, natura investigatur, et aditissima quaeque eiusdem arcani in apertam profertur lucem. Siquidem novit ac probe tenet pietatissima mater, inter collata caelitus munera⁹ illud esse praeclearum, quod ratione continetur, et quo ea omnia quae sensibus obnoxia sunt, praetergressa, insignem quendam Dei imaginem in nobis ipsis praeforimus. Novit quaerendum esse donec inveniam, et creden-

¹ Rom. I; Hebr. XI; conc. Trid., sess. VI, cap. 8.

² S. Cyprian., *Epist.* 48.

³ S. Cyprian., *De unitat. eccl.*

⁴ S. Cyprian., *Epist.* 72.

⁵ S. Cyrill. Hierosol., *Cat.* IV, *Illuminad.*, n. 2; S. Leo.

Serm. 5, *de nativ. dom.*

⁶ *In psalm. contra part. Donat.*

⁷ S. Hieronym., *Epist.* 14, al. 57, ad Damas.

⁸ *Lectant. Divin. institut.*, lib. III, cap. 1.

⁹ *Oronius, Alex., Stromat.*, lib. I, cap. 2, lib. II, cap. 2, et Gregor. Thaumaturg., *Oval. pascag.*, cap. 7, 12.

dum ubi inveneris, et nihil amplius nisi custodien-
dam quod credidisti, dum hoc inasper credas aliud
non esse credendum, ideoque nec requirendum, cum
id inveneris et credideris quod a Christo institutum
est, qui non aliud tibi mandat inquirendum, quam
quod instituit¹. Eoquid igitur est, quod ipse non
patitur, non sinit, et quod pro iniuncto tibi officio
tuendi depositi omnino reprehendit ac damnat?
Illorum nimirum morem vehementer reprehendit ac
semper damnavit et damnat ecclesia, qui ratione
abutentes, eam Dei ipsius loquentis auctoritati
impie et stulte opponere ac praeferre non eru-
bescunt neque reformidant, et dum insolenter se
extollunt, propria superbia suoque tumore caecati,
veritatis lumen amittunt, fidem, de qua scriptum
est: „*Qui non crediderit condemnabitur*“² super-
bissime aspernantur, sibi que praesidentes³ diffiden-
tur ipsi Deo de se credendum esse, et iis, quae
cognitioni nostrae de se tribuit, obsequendum. Hi
sunt, quibus constantissime opponit, aequum esse⁴,
ut de cognitione Dei ipsi Deo credamus, cuius
scilicet totum est, quod de eo credimus, quia uti-
que ab homine Deus, uti oportet, cognosci non
potuit, nisi salutarem sui cognitionem ipse tri-
buisset. Hi sunt, quos ad mentis sanitatem hisce
verbis revocare contendit: quid magis contra rati-
onem, quam ratione rationem conari transcendere?
et quid magis contra fidem, quam credere nolle
quidquid non possit ratione attingere?⁵ Atque his
incolare non desinit, fidem non rationi, sed au-
toritati inniti⁶: nec enim decebat, ut cum Deus ad
hominem loqueretur, argumentis assereret suae voces,
tamquam fides ei non haberetur; sed ut oportuit,
est loquutus, quasi rerum omnium maximus iudex,
cuius non est argumentari sed pronuntiare⁷. His
apertissime denuntiat, unam hominis spem unamque
salutem positam esse in christiana fide, quae veri-
tatem docens ac divina sua luce humanae ignorantiae
tenebras discutens, per caritatem operatur, et in
catholica ecclesia, quae verum retinens cultum
est stabile ipsius fidei domicilium et Dei templum,
extra quod, citra invincibilis ignorantiae excusatio-
nem, quisquis fuerit, est a spe vitae et salutis
alienus. Et hoc gravissime monet ac docet, quod
humanae artis peritia, si quando tractandis sacris
eloquiis adhibetur, non debet iis magisterii sibi
arroganter arripere, sed veluti ancilla dominae quo-
dam famulatus obsequio subservire, ne, si praecedit,
oberret, et dum exteriorum verborum sequitur con-
sequentiam, intimae virtutis lumen amittat et rectam
veritatis tramitem perdat⁸. Neque existimare iocirco
debet, nullum in ecclesia Christi profectum haberi
religionis. Habetur namque, idemque maxima,
dummodo tamen vere profectus sit fidei, non per-
mutatio. Crescat igitur oportet, et multum vehe-
menterque proficiat tam singulorum quam omnium,
tam unius hominis quam totius ecclesiae aetatum
ac saeculorum gradibus intelligentia, scientia, sa-
pientia, qua intelligatur illustris quod antea cre-
debatur obscurius, qua posteritas intellectum gratu-
letur, quod veteritas non intellectum venerabatur,
qua pretiosae divinae dogmatis gemmae exculpantur,
fideliter coaptantur, adornantur sapienter, et splen-
dore, gratia, vaquestate ditescant in eodem tamen
genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu

eodemque contentia, ut cum dicantur nove non
dicantur nova¹.

Neminem vestram mirari arbitramur, dilecti filii
nostri ac venerabiles fratres, si pro nostro fidei
primatu et principatu² de lectuissimis hisce ac-
rei, cum sacrae tum publicae perniciosissimis errori-
bus denuo locuti simus, eximiamque vestram epis-
copalem vigilantiam ad illos profigandos excitare,
censuerimus. Cum enim inimicus homo non cesset
superceminare sisanis in medio tritici, tum nos, qui
divina disponente providentia dominico agro exco-
lendo praesumus, atque uti servi fideles et pru-
dentes super Domini familiam constituti sumus³,
ab iis partibus explendis desistere non debemus,
quae ab apostolico nostro munere separari non
possunt.

Nunc vero a singulari vestra pietate et pru-
dentia exposcimus, ut in hoc congressu ea potissi-
mum inter vos consilia provide sapienterque inire
studeatis, quae in amplissimi istius imperii regioni-
bus, ad maiorem Dei gloriam promovendam ac
sempiternam hominum salutem procurandam con-
ducere existimaveritis. Etsi enim vehementer in
Domino laetemur, cum noscamus multos existere,
tum ecclesiasticos tum laicos homines, qui christia-
nae fidei et caritatis spiritu egregie animati, bonum
Christi diffundunt odorem, tamen non mediocri
afficiamur dolore, cum haud ignoremus, in aliquibus
locis nonnullos ex clero suae dignitatis et officii
oblitos minime ambulare pro ea vocatione qua vo-
cati sunt, et christianum populum sanctissimis di-
vinae nostrae religionis praeceptionibus parum in-
structum gravibusque obnoxium periculis, a pietatis
operibus et sacramentorum frequentia infeliciter
abstinere atque a morum honestate christianaque
vitae disciplina deflectere et ad interitum ruere.
C Persuasissimum nobis est, vos, pro spectata vestra
episcopali sollicitudine, omnes curas cogitationesque
esse collaturos, ut commemorata damna omnino
eliminarentur.

Et quoniam optime scitis, dilecti filii nostri ac
venerabiles fratres, quantam ad ecclesiastici ordinis
disciplinam instaurandam, populorum mores corri-
gendos, eorumque damna avertenda, vim habeant
provincialia concilia a canonicis sanctionibus sapienter
praescipta, et a sanctis antistitibus maximo
semper ecclesiae bono frequentata, iocirco vel
maxime optamus, ut provinciales synodos ad sacro-
rum canonum normam rite concelebratis, quo com-
munibus cuiusque ecclesiasticae istius imperii provin-
ciae malis opportuna ad salutaria adhibeatis re-
media. Cum autem multa et gravis in hisce provin-
cialibus synodis a vobis sint agenda, nostris in
votis est, ut pro vestra sapientia, in isto Viendo-
bonensi conventu concordissimis animis ea inter vos
suscipiatis consilia, quibus unanimes esse possitis
tum circa potiores praecertim res, quae in provin-
cialibus synodis erant tractandae ac statuendae,
tum circa illa, quae uno eodemque studio a vobis
erant praestanda, ut in omnibus istius imperii provin-
ciis divina nostra religio diuque salutaris doc-
trina magis in dies vigeat, floreat, dominetur, et
fideles populi, declinantes a malo et facientes bo-
num, ambulent ut filii lucis in omni bonitate,
iustitia ac veritate.

Et cum nihil sit, quod alios magis ad virtutem,
pietatem ac Dei cultum assidue instruat, quam
eorum vita et exemplum, qui se divina ministerio
dedicarunt, ne praetermittatis omni industria inter

¹ Tertull., *De praescrpt.*, cap. 9.

² Marc. XVI, 16.

³ S. Hier., *De Trinit.*, lib. IV.

⁴ Cassian., *De incarnat.*, lib. IV, cap. 2.

⁵ S. Bernard., *epist.* 190.

⁶ S. Bernard., *De considerat.*, lib. V, cap. 2.

⁷ Lactant., *Divin. institut.*, lib. III, cap. 1.

⁸ S. Petr. Dam., *opusc.* XLIX, cap. 5.

¹ Vinc. Lirin., *Commovent.*

² S. Ambros., *De incarnat.*, cap. 4, n. 82; Cassian., *De incarnat.*, lib. III, cap. 12.

³ S. Ambros., *De fide ad Gratian. imperat.*, lib. V, in prolog.

vos ea statuere, quibus cleri disciplinam, ubi pro-
 lapsa est, instauretis, et accuratam illius institutionem,
 ubi opus fuerit, promoveatis. Quocirca, dilecti filii
 nostri ac venerabiles fratres, collatis inter vos
 consiliis coniunctisque studiis, diligentissime prospicite,
 ut ecclesiastici viri propriae dignitatis et officii
 semper memores, ab iis omnibus declinent, quae clericis
 vetita, quaeque eos nequaquam deoent, ac virtutatum
 omnium ornata praefugiant, exemplum sint fidelium in
 verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate,
 ut diurnas canonicas horas, quae deoet, attentione ac
 pietatis affectu recitent, ac sancta oratione se exerceant,
 et rerum caelestium meditationi instent, decorem domus
 Dei diligant, sacras functiones et caerimonias iuxta pontificale
 et rituale Romanum peragant, et proprii ministerii
 munia naviter, scienter ac sancte obeant, et sacrarum
 praesertim disciplinarum studia nunquam intermittant,
 et sempiternae hominum saluti quaerendae assiduam
 navent operam.

Ac pari cura consulite, ut omnes cuiusque metropolitani,
 cathedralis et collegialis templi canonici, alique beneficiarii
 choro addicti, morum gravitate, vitae integritate ac
 pietatis studio undique praefulgere studeant tamquam
 lucernae ardentes positae super candelabrum in templo
 Domini, et omnes suscepti muneris partes diligenter
 explant, residendi legem servant, divini cultus splendorem
 curent, atque alacres in excubiis Domini divinas laudes
 studiose, rite, pie, religiose, non vero mente vaga,
 non vagis oculis, non indecoro corporis statu concelebrent,
 memoria semper repetentes, quod ipsi ad chorum
 accedunt, non modo ut sanctissimum Deo cultum
 venerationemque tribuant, verum etiam, ut a Deo ipso
 et sibi et aliis omne bonum deprecantur.

Sed quam vehementer ad ecclesiasticum spiritum tuendum
 et fovendum atque ad salutarem constantiam retinendam
 conferant spiritalia exercitia, innumeris iccirco per
 Romanos pontifices praedecessores nostros ditata
 indulgentiis, quisque vestrum optime noscit. Ea proinde
 cunctis ecclesiasticis vestris viris etiam atque etiam
 commendare et inculcare ne desinat, quo ipsi certo
 dierum spatio in opportunum aliquem locum saepe
 secedant, ubi quavis humanarum rerum cura abiecta,
 omnia sua facta, dicta, cogitata coram Deo quam
 diligentissime reputantes, et annos aeternos assidua
 meditatione habentes, in mente ac maxima beneficia
 sibi a Deo collata recolentes, studeant contractas de
 mundano pulvere sordes abluere, et resuscitare gratiam
 quae ipsis data est per impositionem manuum, et
 expoliantes veterem hominem cum actibus suis novum
 induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate.

Quoniam vero sacerdotum labia custodire debent scientiam,
 qua et respondere possint iis, qui legem requirunt
 de ore ipsorum, et contradicentes revincere, iccirco,
 dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, in rectam
 accuratamque cleri institutionem omnes vestras
 curas convertatis oportet. Summa igitur contentione
 omnia conemini, ut in vestris praecipue seminaris
 optima ac plane catholica vigeat studiorum ratio,
 qua adolescentes clerici vel a prima pueritia per
 probatissimos magistros ad pietatem omnemque virtutem
 et ecclesiasticum spiritum mature fingantur, ac
 latinae linguae cognitione et humanioribus litteris
 philosophicisque disciplinis ab omni prorsus cuiusque
 erroris periculo alienis sedulo imbuantur. Atque in
 primis omnem adhibete vigilantiam, ut cum dogmaticam
 tam moralem theologiam, ex divinis libris
 sanctorumque patrum traditione et infallibili
 ecclesiae auctoritate haustam ac depromptam,
 ac simul solidam divinarum litterarum, sacro-

rum canonum ecclesiasticarumque historiae rerumque
 liturgicarum scientiam congruo necessarii temporis
 spatio diligentissime addiscant. Ac vobis summopere
 cavendum in librorum delectu, ne in tanta graecorum
 errorum colluvie a sanae doctrinae semita ecclesiastici
 adolescentes temere abducantur, cum praesertim
 haud ignoretis, viros eruditos a nobis in religione
 dissidentes et ab ecclesia praecisos, in vulgus edere
 tam divinos libros quam sanctorum patrum opera,
 concinna illa quidem elegantia, sed saepe, quod
 maxime est dolendum, vitiosa ac praeposteris
 commentariis a veritate detorta. Neminem vestrum
 latet, quantopere ecclesiae, hinc praesertim temporibus,
 intersit idoneos habere ministros, qui vitae
 sanctitate et salutaris doctrinae laude praestantes,
 ac potentes in opere et sermone, valeant Dei
 eiusque sanctae ecclesiae causam strenue tueri, et
 aedificare Domino domum fidelem. Nihil itaque
 intentatum est relinquendum, ut iuniores clerici
 vel a teneris annis sancte ac docte educantur,
 quandoquidem nonnisi ex ipsis rite institutis utiles
 ecclesiae ministri fieri possunt. Quo vero facilius
 pro eximia vestra religione ac pastoralis sollicitudine
 accuratam cleri institutionem, ex qua ecclesiae bonum
 ac populorum salus tantopere pendet, quotidie
 magis promovere valeatis, ne vos pigeat exhortari,
 rogare egregios vestrarum dioecesium ecclesiasticos
 laicosque viros divitiis pollentes et in rem catholicam
 praecclare animatos, ut vestrum sectantes exemplum,
 aliquam pecuniae vim perlucubenter tribuere
 velint, quo nova etiam seminaris erigere et congrua
 dote instruere possitis, in quibus adolescentuli
 clerici vel ab ineunte aetate rite instituantur.

Nec minori studio, dilecti filii nostri ac venerabiles
 fratres, ea omnia consilia suscipienda curate, quibus
 vestrarum dioecesium iuventutis, cuiusque conditionis
 et sexus, magis in dies catholico plane modo
 educetur. Quapropter, episcopalis vestrae vigilantiae
 nervos intendite, ut iuventus ante omnia spiritu
 timoris Dei mature imbuta ac pietatis lacte
 nutrita, nedum fidei elementis, sed pleniori
 sanctissimae nostrae religionis cognitione sedulo
 excolatur, atque ad virtutem morumque honestatem
 christianaeque vitae rationem conformetur, et ab
 omnibus perversionis et corruptionis illecebris et
 scopulis arceatur.

Pari autem sollicitudine ne desinat unquam fideles
 populos vobis commissos opportunis quibusque
 modis ad religionem et pietatem etiam atque etiam
 excitare. Itaque, ea omnia peragite, quibus ipsi
 fideles populi magis in dies salutari catholicae
 veritatis ac doctrinae pabulo enutriti, Deum ex
 toto corde diligant eiusque mandata apprime
 servant, sanctuarium eius frequenter ac religiose
 adeant, sabbata eius sanctificent ac saepe, qua par
 est veneratione et pietate, tum divini sacrificii
 celebrationi intersint, tum ad sanctissimam
 poenitentiae et eucharistiae sacramenta accedant,
 et singulari devotione sanctissimam Dei
 genitricem immaculatam virginem Mariam
 prosequantur et colant, ac mutuam inter se
 continuam caritatem habentes et precibus
 instantes, ambulent digne Deo per omnia
 placentes et in omni opere bono fructificantes.
 Cum autem sacrae missionis ab idoneis operariis
 peractae summopere conducant ad fidei
 religionisque spiritum in populis excitandum,
 eoque ad virtutis ac salutis semitam
 revocandos, vehementer optamus, ut illas
 identidem in vestris dioecesium agendas
 curetis. Ac meritis summasque laudes iis
 omnibus deferimus, qui e vestro ordine in
 suas dioeceses tam salutare sacrarum
 missionum opus iam invexere, ex quo,
 divina aspirante gratia, uberes fructus
 perceptos fuisse gaudemus.

Haec potissimum in isto vestro conventu prae oculis habeatis oportet, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, ut communibus malis communibus studiis provide mederi possitis. Etenim ad praecipua cuiusque vestrae dioecesis damna reparanda, eiusque prosperitatem promovendam, nihil frequenti eiusdem dioeceseos lustratione et dioeceseanae synodi celebratione validius esse probe intelligitis. Quae duo, quantopere a concilio praesertim Tridentino sint praescripta et inculcata, neminem vestrum fugit. Quamobrem, pro spectata vestra in gregem vobis commissum sollicitudine et caritate, nihil antiquius habere velitis, quam ex canonicis sanctionibus vestras dioeceses impensissimo studio invisere et ea omnia accurate perficere, quae ad ipsam visitationem fructuosam peragendam omnino pertinent. Quo in munere obeundo vobis summopere cordi sit, summa cura ac paternis praesertim monitis et frugiferis concionibus aliisque opportunissimis modis, errores, corruptelas et vitia, si quae irrepserint, radicibus evellere, omnibus salutis documenta praebere, cleri disciplinam sartam tectamque tueri, et fideles spiritualibus praesertim quibusque subsidiis iuvare, munire et omnes Christo lucrifacere. Nec dissimilem diligentiam impendite in dioeceseana synodis iuxta sacrorum canonum normam celebrandis, ea praecipue statuente, quae ad maius cuiusque vestrae dioecesis bonum spectare pro vestra prudentia duxeritis.

Ne vero in sacerdotibus, qui doctrinas et lectioni attendere debent, quique obstricti sunt officio docendi populum ea, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, et ministrandi sacramenta, sacrarum disciplinarum studium unquam restinguatur aut languescat industria, optatissimum nobis est, ut a vobis, ubi fieri possit, in omnibus vestrarum dioecesium regionibus, instituantur opportunis regulis congressus de morum praesertim theologia ac de sacris ritibus, ad quos singuli potissimum presbyteri teneantur accedere, et afferre scripto consignatam propositae a vobis quaestionis explicationem, et aliquo temporis spatio a vobis praefiniendo inter se disserere de morali theologia deque sacrorum [rituum] disciplina, postquam aliquis ex ipsis presbyteris sermonem de sacerdotalibus praecipue officiis habuerit.

Cum autem in vestro grege procurando, operam prae ceteris, manuum auxiliumque vobis praesent parochi, quos in sollicitudinis partem adscitos et in arte omnium maxima obeunda adiutores habetis, eorum zelum omni studio inflammare ne intermittatis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, ut proprio munere, ea qua par est diligentia ac religione, fungantur. Illis ideo inculcata, ut nunquam cessent christianam plebem sibi traditam sedulo pascere divini verbi praecoenio ac sacramentorum et multiformis gratiae Dei dispensatione et rudes homines ac maxime puerulos christianae fidei mysteriis nostraeque religionis documentis amanter patienterque erudire, et errantes ad salutis iter adducere, ut summopere studeant odia, simultates, inimicitias, discordias, scandala tollere, et confortare pusillanimes, et visitare infirmos, eosque omni praesertim spirituali ope iuvare, et miseris, afflictis atque aermis consolari, omnesque exhortari in doctrina sana, et monere ut religiosissime reddant quae sunt Deo Deo et quae sunt caesaris caesari, docentes quod omnes, non solum propter iram sed etiam propter conscientiam, principibus et potestatibus subditi esse et obedire debent, in iis omnibus quae Dei et ecclesiae legibus minime adversantur.

Pergite vero, ut facitis, cum summa vestri nominis laude, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, accuratam vestrarum dioeceseum relationem et statibus temporibus ad nostram concilii congregationem mittere, ac nos de rebus ad ipsas dioeceses pertinentibus diligenter certiores facere, ut maiori cum vestrae tam earumdem dioeceseum utilitati providere possimus.

Nobis autem innotuit, in quibusdam Germanici territorii dioeceseibus, aliquas circa parochiarum potissimum collationem invaluisse consuetudines, et nonnullos ex vobis optare, ut huiusmodi consuetudines serventur. Nos quidem propensi sumus ad adhibendam indulgentiam, postquam tamen easdem consuetudines, ab unoquoque vestrum speciatim ac per diligentem expositas, debito examine perpendimus, ut eas inter illos permittamus limites, quos necessitas et praecipua locorum adiuncta suadere poterunt, cum pro apostolici nostri ministerii munere curare omnino debeamus, ut canonicas praescriptiones generatim sedulo observentur.

Antequam finem huic nostrae epistolae faciamus, qua vos omnes Austriaci imperii sacrorum antistites alloqui summopere gaudemus, nostrum ad vos sermonem praesertim convertimus, venerabiles fratres archiepiscopi et episcopi, qui in eodem nobilissimo imperio morantes, ac nobiscum in vera fide et catholica unitate coniuncti et huic Petri cathedrae adhaerentes, orientalis ecclesiae ritus et laudabiles consuetudines ab hac sancta sede probatas seu permissas colitis. Compertum exploratumque vobis est, quo in pretio haec apostolica sedes vestros semper habuerit ritus, quorum observantiam tantopere inculcavit, quemadmodum luculenter testantur tot Romanorum pontificum decessorum nostrorum decreta et constitutiones, inter quas commemorare satis est litteras Benedicti XIV praedecessoris pariter nostri, die 26 iulii anno 1755 editas, quarum initium *Allato*, et nostras die 6 ianuarii anno 1848 omnibus Orientalibus missas, quae incipiunt *In suprema Petri apostoli sede*. Itaque vos etiam summopere excitemus, ut pro eximia vestra religione et episcopali sollicitudine ministerium vestrum implentes, atque ante oculos habentes ea omnia, de quibus loquuti sumus, vestram omnem curam, industriam et vigilantiam continenter impendatis, ut vester clerus virtutibus omnibus ornatus, et optimis disciplinis potissimum sacris accurate excoltus, in sempiternam fidelium salutem quaerendam intentissimo studio incumbat, ut fideles populi insistent viam, quae ducit ad vitam, ut quotidie magis sancta augeatur et amplifietur catholicae religionis unio, ut sacramenta administrantur ac divina celebrentur officia iuxta vestram disciplinam, iis tamen liturgicis libris adhibitis, qui ab hac sancta sede probati fuerant. Et cum nihil nobis optatius, quam vestris et vestrorum fidelium indigentis quam libentissime occurrere, ne omissis ad nos confugere, nobisque exponere vestrarum dioeceseum res, et illarum relationem ad nostram congregationem fidei propagandae praepositam quarto quoque anno mittere.

Denique, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, vos obtestamur, ut intentissimo studio connitamini magis in dies conservare, fovere et augere pacem et concordiam inter universum istarum omnium dioeceseum clerum tam latini tum graeci catholici ritus, ut omnes, qui militant in castris Domini, mutuo fraternae caritatis affectu se invicem diligentes, et invicem honore praevinentes, Dei gloriae et animarum saluti unanimiter ac studiosissime inserviant.

Habetis quae, pro impensissima nostra erga vos et fideles vestrosque castissimi imperii populos caritate

vobis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, nunc potissimum significanda censuimus, ac pro certo habemus, vos, pro egregia vestra virtute, religione, pietate ac perspecta in nos et hanc Petri cathedram fide et observantia, hisce paternis nostris desideriis monitibusque quam libentissime et cumulatissime esse obsequuturos. Ac plane non dubitamus quin vos omnes, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, pastorum principem Christum Iesum continenter intuentes, qui se humilem et mitem corde est professus, quique dedit animam suam pro ovibus suis, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia eius, contendatis totis viribus illius exempla sectari, documenta exequi, et gregi curae vestrae commisso assidue advigilare, in omnibus laborare, ministerium vestrum implere, et quaerere non quae vestra sunt sed quae Christi Iesu, neque iam ut dominantes in cleris, sed ut pastores immo patres amantissimi, et facti forma gregis ex animo, nihil tam molestum, B tam impeditum, tam arduum unquam fore putetis, quod in omni patientia, mansuetudine, lenitate, prudentia ferendum, expediendum ac providendum pro vestrarum ovium salute non curetis. Nos interim in humilitate cordis nostri haud omittimus assidue fervidaeque clementissimo luminum et misericordiarum patri Deo totius consolationis adhibere preces, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vobis concreditas copiose descendant. Cuius divini praesidii auspicem et propensissimae aequae ac studiosissimae nostrae in vos voluntatis testem apostolicam benedictionem ex imo corde depromptam, vobis singulis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 17 martii anno 1856, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

II. LITERAE APOSTOLICAE

ad eminentissimum et reverendissimum dominum Michaellem sacrae Romanae ecclesiae cardinalem Viale-Prelà, archiepiscopum Bononiensem, pronuntium apostolicum, datae.

Pius papa IX.

Dilecte filii noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Non mediocri certe animi nostri consolatione cognoscimus, dilectos filios nostros sacrae Romanae ecclesiae cardinales ac venerabiles fratres archiepiscopos et episcopos istius amplissimae imperialis et regiae Austriae ditionis, nostris et carissimis in Christo filii nostri Francisci Iosephi, Austriae imperatoris et regis apostolici, desideriis, uno fere eodemque tempore cuique eorum manifestata, quam libentissime obsecundantes, proximo mense aprili, se in imperialem regiamque istam Vindobonensem civitatem esse collaturos, ut ibi opportunis inter se congressibus habitis, communicatque consiliis, ea praesertim agant, quae ad conventionem a nobis cum eodem carissimo in Christo filio nostro initam rite exsequendam pertinent. Cum autem exoptemus, ut primis et ultimis hisce conventibus, vel cum aliquid tibi nostro nomine eidem antistitibus erit significandum, veluti noster et huius sanctae sedis apud caesarem apostolicam maiestatem pronuntius praesens: ideoque, has ad te, dilecte filii noster, litteras damus, quibus tibi munus committimus praesidendi commemoratis antistitum congressibus, vel quoties aliquid tibi demandamus congregatis antistitibus communicandum, eo plane modo, quem pro eximia tua prudentia et arbitrio magis in Domino expedire existimaveris. In eam

porro spem erigimur fore, ut iidem congressus, Deo auxiliante, optatum consequantur exitum. Tuum autem erit opportunam nobis et huic apostolicae sedi relationem mittere. Demique, hac etiam occasione libenter utimur, ut iterum testemur et confirmemus praecipuam, qua te complectimur, benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus esse volumus apostolicam benedictionem, quam toto cordis affectu tibi, dilecte filii noster, peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 17 martii anno 1856, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

III. LITERAE

antistitum congregatorum ad sanctissimum patrem, die 6 aprilis 1856 datae.

Beatissime pater.

Inter praecclare gesta, quae sanctitatis tuae pontificatum exornant, concordia cum augustissimo nostro imperatore facta insignem tibi vindicat locum. Beneficia, quae nobilissima haec conventio regnum coeleste anhelantibus parat, iu trigeesies mille catholicorum millia redundant, sed nec imperii Austriaci limitibus continentur: etenim veritas, cui ingenita quaedam divinaque vis inest, animos non commovere non potest, si tanto proponatur exemplo, quantum ecclesiasticae rationis vigor et candor in Austria restitutus praebet. Egregie constituta pari efficacia prudentiaeque executioni mandentur oportet: in quo cum nobis pro officii commissi munere multifariam allaborandum esset, neminem nostrum latebat, quod, ex collationibus fraternis de maximo negotio habitis, insignis possit Deo iuvante percipi utilitas. Unde auspiciatissimum plane nobis obtigit, conspirantibus sanctitatis tuae et augustissimi imperatoris desideriis, in principem nos imperii urbem advocari, de nostris in concordia exequenda partibus deliberaturis. Viennam magna in spe advectis, vir et dignitatis et meritorum fastigio eminentissimus, quem praesens nos praesens gaudebamus, apostolicas nobis communicavit litteras, quibus beatitudo tua nos recreare voluit, peramanter nos alloquens et paternos animi tui sensus nobis aperiens.

„A Domino hoc factum est et est mirabile in oculis nostris.“ Patris misericordiarum, sine quo nihil facere possumus, gubernationibus concordiae actus ad faustissimum exitum perductus: igitur sanctissimo obstringimur officio, indefessis contendere studiis, ut quicquid iuris libertative ecclesiae redditum sit, id ad nomen eius sanctificandum impendatur, et, quantum humana sinat fragilitas, voluntas eius fiat a nobis ac iis, de quorum aliquando animabus ratio nobis reddenda erit, episcopo animarumstrarum. „Deus unus et Christus unus et cathedra una super Petrum Domini voce fundata.“ Unius patris, qui in coelis est, filii, ubi Christi, qui pro nobis oblatio factus est, cohaeredit, in unum corpus iungimur unitate petrae, super quam aedificata est ecclesia, et quam Dominus ipse posuit inconcussam, efficacissimum disciplinae propugnaculum. Quapropter verbo et opere doceamus oportet, quod, cum alii pastores assignatos sibi greges habeant, singuli singulos, tibi beatissime pater, in quo Petri auctoritas et virtus superatos habetur, universi sint crediti, nec modo ovium sed et pastorum sis pastor. Augustissimo autem imperatori Francisci Iosepho I, qui tot et tanta ecclesiae sanctae Dei contulit, praeter eam, quam apostolo docente didicimus, obedientiam, intimos grati animi sensus debemus: quo maiori studio agendum nobis

erit, ut imperii cum sacerdotio concordia, quae a beatitudinis tuae sapientia stabilita est, plenum in optima quaeque concessum operetur, et pacis, qualem mundus dare nequit, fructibus abundet.

Haec meditantes, in nomine Domini accedimus ad collationes nostras. Emittat Spiritus sanctus coelitus lucis suae radium, qui corporis nostri intima repleat! Intercessione sua nobis adit immaculata coeli regina, cui magna fecit qui potens est, et sanctum nomen eius! Ut autem superna auxilia ad nos uberius descendant, ad tuam, beatissime pater, pedes prostrati, apostolicam flagitamus benedictionem, Sanctitatis tuae humillimi et obsequentissimi filii.

Fridericus cardinalis Schwarzenberg, princeps archiepiscopus Pragensis.

Ioannes cardinalis Scitovsky, princeps archiepiscopus Strigoniensis et primas.

Josephus Othmarus cardinalis Rauscher, princeps archiepiscopus Viennensis.

Josephus Godeassi, archiepiscopus Iadrensis.

Bartholomaeus Carolus Romilli, archiepiscopus Mediolanensis.

Lucas Baraniecky, archiepiscopus Leopoliensis latini ritus.

Adalbertus Bartakovic, archiepiscopus Agriensis.

Maximilianus Iosephus de Tarnóczy, princeps archiepiscopus Salisburgensis.

Josephus Kunst, archiepiscopus Zolocensis.

Josephus Aloysius Trevisanato, archiepiscopus Utinensis.

Georgius Haulik, archiepiscopus Zagrabiensis.

Fridericus landgrafus Fürstenberg, princeps archiepiscopus Olomucensis.

Andreas Gollmayr, princeps archiepiscopus Goritiensis.

Alexander Sterka-Sulucz, greco-catholicus archiepiscopus Fogarasiensis.

Henricus Förster, princeps episcopus Vratislaviensis.

Antonius Aloysius Wolf, princeps episcopus Labacensis.

Antonius Peteani, episcopus Parentiensis et Polensis.

Ioannes Michael Leonhard, episcopus et vicarius apostolicus Castrensis.

Carolus Hanl, episcopus Eginio-Gradicensis.

Augustinus Bartholomaeus Hille, episcopus Lito-mericensis.

Ioannes Tölderer, princeps episcopus Tridentinus.

Antonius comes Schaaffgotsche, episcopus Brunensis.

Aloysius Maria Pini, episcopus Spalatiensis et Macarensis.

Gregorius L. B. de Jachimovic, episcopus Premislensis graeci ritus.

Basilus Erdély, greco-catholicus episcopus Magno-Varadinensis.

Josephus Gaganetz, greco-catholicus episcopus Speriocensis.

Manfredus Bellati, episcopus Cenetensis.

Antonius Slomcshek, princeps episcopus Lavantinus.

Bartholomaeus Legat, episcopus Tergestinus.

Ioannes Corti, episcopus Mantuanus.

Franciscus Xaverius Wierschleyski, episcopus Premialiensis latini ritus.

Antonius Karner, episcopus Iaurinensis.

Angelus Ramazzotti, episcopus Papiensis.

Ioannes Ranolder, episcopus Veszprimiensis.

Josephus Georgius Strosmayer, episcopus Discovariensis.

Antonius Novaconi, episcopus Cremocensis.

Ioannes Antonius Farina, episcopus Tarvisinus.
Ladislavus Zabovsky, episcopus Scepuociensis.
Franciscus Szaniszló, episcopus Magno-Varadinensis latini ritus.

Ioannes Valerianus Irsik, episcopus Budviciensis.
Augustinus Rozkoványi, episcopus Vaciensis.

Alexander Csaiághy, episcopus Canadensis.

Emericus Farkas, episcopus Alba-Regalensis.

Ignatius Feigert, episcopus San-Hippolytanus.

Ludovicus Haynald, episcopus Transylvaniensis.

Josephus Pakalaki, episcopus Tarnoviensis.

Ignatius Fábry, episcopus Cassoviensis.

Georgius Girk, episcopus Quinque-Ecclesiensis.

Franciscus Szency, episcopus Sabariensis.

Franciscus Iosephus Rudgier, episcopus Lincioniensis.

Ottocarus Maria comes ab Attema, princeps episcopus Seccoviensis et administrator episcopatus B Leobitensis.

Petrus Aloysius Speranza, episcopus Bergomensis.

Vincentius Zubrasiich, episcopus Cattarensis.

Benedictus Riccabona, episcopus Veronensis.

Alexander Dobra, greco-catholicus episcopus Lugocensis.

Ioannes Alexi, greco-catholicus episcopus Szamunivárens.

Ioannes Iosephus Vitexich, episcopus Vegliensis.

Ioannes Renier, episcopus Feltrensis et Bellunensis.

Andreas Casasola, episcopus Concordiensis.

Petrus Dominicus Maupas, episcopus Sebenicensis.

Michael Rimely, archi-abbas Montis Pannoniae.

Matthaeus Gladyszewicz, administrator episcopatus Cracoviensis.

Natalis Reocetar, vicarius capitularis Ragusanus.

Petrus Maria Ferré, vicarius capitularis Cremensis.

Georgius Haptmann, procurator principis episcopi C Brixinensis.

Michael Pickl, procurator principis episcopi Gurgensis.

Datum Viennae, die 6 aprilis 1856.

IV. ACTA

in imperii Austriaci cardinalium, archiepiscoporum et episcoporum comitiis, a 6 aprilis die, 17 iunii usque Viennae celebratis anno salutis 1856.

Cardinales, archiepiscopi et episcopi imperii Austriaci, conspirantibus sanctissimi patris et augustissimi imperatoris desiderii, Viennae congregati, ut consiliis conferent de rite perficiendis, quae saluberrimo aeque ac celeberrimo concordiae actu sancita sunt, postquam divina suspirantes auxilia tanto negotio operam diligentissime dederant, in ea, quae sequuntur, convenerunt:

1. Et antiquitatis christianae exempla et sancti Tridentini concilii decreta, ut synodorum dioecesanarum institutum redintegretur, commendant; attamen multa et magna sunt, quae suadent, ut synodi dioecesanae non nisi post concilium provinciale Deo iuvante celebratum habeantur, et de convocandis congruae ab apostolica sede implorentur facultates.

2. Episcopo Leodiensi concessum est, ut, cum secundum dioeceseos circumstantias, omnes, qui per illam curam animarum exercent, sacerdotes abeque gravi incommodo haud facile convocare possent, ex istis decani tantum advocarentur, quorum ad propria redeuntium erit, quaecumque in synodo acta vel decreta fuerint, respectivis subditis enuntiare vel promulgare. De eodem obtinendo sanota sedes [roganda est], ita ut, ubi minor sit decanorum numerus, aut quia decanatus latius pateant, aut quia non ita magnus dioeceseos ambitus, addatur senior cuiusvis decanatus parochus.

3. Advocantur insuper capitalem cathedralem A nec non abbates seu superiores provinciales monasteriorum, quibus parochiae incorporatae existant, et ecclesiarum collegiatarum praepositi saltem, liberumque episcopo sit, alios quoque adscisere sacerdotes scientia, pietate, rerum gerendarum experientia insignes, ita ut omnes fateri debeant, neminem deesse, qui ceteros meritis aut animi dotibus antecellat.

4. Episcopi, concordatus ad normam, in seminariis tam clericorum quam puerorum studia moderabuntur, prout in Domino expedire censebunt; hac tamen libertate ita utentur, ut omnes fateri debeant, eandem solidis literarum studiis undequaque proficere.

5. Indecorum est sacerdoti ignerare, quae pro gentis temporisque ratione cultiorum nemo nescire solet: igitur ad studia theologica si solummodo admittentur, qui inferius superiusque gymnasium B sufficienti cum successu absolverint. Hanc tamen normam concilium provinciale ad tempus saltem temperabit, ubi tanta sit sacerdotum penuria, ut nec ad parochialem animarum curam agenda plane sufficiant.

6. Theologia quatuor annorum decursa a sex aut quatuor saltem professoribus tradenda est.

7. In cunctis institutis theologicis tradatur oportet: theologia dogmatica et moralis pastoralisque, eloquentia sacra, historia ecclesiastica, ius canonicum, sacra scriptura tam veteris quam novi testamenti, nec non lingua hebraica, a qua tamen addiscenda episcopus dispensare poterit alumnos, in quantum id conducere censerit.

8. In quantum pro rerum adiunctis fieri possit, praelectiones accedant extraordinariae de patrologia praesertim, sed et de aliis, quae ad ecclesiae ministros amplius erudiendos inseruiunt.

9. Lingua latina ordinarium erit praelectionum theologicarum idioma: exceptio non nisi in singulis quibusdam disciplinis et gravi ex causa admitti poterit.

10. Circa professores assumendi modum, et alia quae ad studia theologica adcuratius moderanda faciunt, concilia provincialia providebunt. Episcopi tamen congregati quae normam sequi intendant ea, quae communicatis consiliis statuerunt, exceptis provincialium ecclesiasticarum Mediolanensis et Venetae antistitibus, quibus pro praesenti rerum statu magisteria theologica concursu indicto conferendi copia non est.

11. De studiorum gymnasialium in seminariis episcopaliibus ratione, concilia provincialia constituent, diligenter attentis omnibus quaecunque pro gentium et locorum conditione ad ministerii sacri dedus augendam et efficacitatem promovendam condere possunt.

12. Expectatis istis, iuribus gymnasiarum publicorum A, insignis enasci potest utilitas: cum autem potestatis civilis sit conditio statuere, sub quibus quis civile aliquod munus adipisci queat, consultum erit, ut hoc de negotio singuli antistites vel et singulae provinciae ecclesiasticae cum maiestatis suae gubernio agant.

13. In gymnasiis publicis qua regula statuatur, oportet non expedire, ut religionis magister aliam simul materiam tradat. In quantum exceptio admittenda sit, episcopus diiudicabit. Fieri vix potest, ut unus idemque vir gymnasii superioris inferiorisque discipulis et religionis doctrinam exponat et conciones diebus dominicis ac festis habeat. Aut duo sint gymnasio religionis magistri, quod plerumque praefendum erit, aut conciones alius sacerdos ab episcopo deputandus habeat.

14. Libri ad religionem tradendam inseruientes statuuntur ab episcopis collatis inter se consilia; ita ut obsecundent gubernii desideris in his quae formam methodumque spectant, salvo semper et iscolami episcoporum iudicio et iure circa doctrinam eisdem in libris contentam.

15. Vir, quem episcopus ad gymnasium invigilandum deputaverit, adit professorum consultationibus in saltem, in quibus res fidem moreque attinentes pertractantur, nec unquam eo in acio delibetur de novo quodam institutionum textu etiam in materiis profanis adoptando. Quando librum aliquid contra fidem moreve continere censeat, rem ad episcopum deferat, quo contra licente nullus unquam liber in gymnasiis scholae media adhibeatur.

16. Gymnasiorum et scholarum mediarum omnium discipuli quotidie missae sacrificio, diebus dominicis B festive et concioni pie intersint. Hebdomada sancta, exercitiis spiritalibus a religionis magistro vel alio sacerdote ab episcopo deputando habitis vacent. Quinquies saltem quovis anno peccata confiteantur et corpus Domini devote suscipiant.

17. Quodsi episcopus alia quaedam pietatis exercitia superaddenda censeat, cum gymnasii direttore agatur de ordinandis, quae ad ipsum pertinent: casu, quo difficultates enascantur, episcopus, collatis cum gubernio consiliis, rem componat.

18. Summi interest, ut profanarum quoque rerum magistri adolescentibus pietatis exemplum verbis factisque exhibeant. Scandala quomocunque dantes officio suo graviter desunt.

19. Post ea, quae concordatu sancita sunt, fieri nequit, ut fundentur scholae mediae pro catholicis et acatholicis simul destinatae atque acatholicis catholicis mixtos magistros habentes. Sed et sperandum agendumque, ut eiusmodi scholae, ceteroquin rarissimae, in catholica et acatholica instituta separentur.

20. Desiderandum, ut adolescentes catholici civilis etiam auctoritatis interventu prohibeantur, ne acatholici cuiusdam scholam frequentent in loco, ubi catholicum instructionis institutum eiusdem generis praesto sit.

21. Ut scholae elementares inspectioni ecclesiasticae, prout conventum est, subsint, episcopi congregati necessarium esse ducunt, ut intacto manente maiestatis suae iure, inspectorem dioecesanum nominandi ex viris ab episcopo ipsi propositis, inspectores districtibus singulis invigilantes ab antistite dioeceseo nominentur ex viris maiestatis suae gratia, magistri autem scholarum omnes per imperium instituantur a consistorio seu curia episcopali.

22. Ludimagistros designandi ius, qui habent, retineant; episcopo vero liberum omnino sit, repellere candidatos, quorum fidem vel conversationem intemeratam non esse censeat.

23. Perutile est, ut scholarum elementarium visitatio in profanis quoque materiis ordinariis ab inspectoribus tantum dioeceseis vel singularum districtuum aut alio viro ab episcopo nominato peragatur, nec absque gravi causa visitator quidam a provinciae praeside deputatus, accedat.

24. Ruricolarem prolixa, liberis, quantum indigent, imbuendis de regula sufficit, ut dimidiato die seniores iunioresque scholam alternis vicibus frequentent: itaque, nisi exceptioni locus sit, non insistatur, ut in scholis ruri constitutis provideatur lectionibus quibus omnes discipuli, tam matutino quam pomeridiano tempore adesse teneantur.

25. Diligenter consulatur instructioni christianae impuberum, qui, tenera non obstante aetate, diem

inter fabricarum labores exigunt; immo lege sancitur, ut ad operam in fabricis praestandam non admittantur, nisi qui decimum aetatis annum absolverint.

26. Optandum, ut influxus, quam communitates in scholae magistrum soligendum exerceant, vel restringatur vel certe non augeatur.

27. Cura habeatur, ut ludimagistri stipendia eis statuta percipiant; ubi autem fieri potest, eorundem sustentationi, vel annona vel etiam praedio assignato, prospiciatur.

28. Catholicis, qui in Transylvania aetholicis numero superioribus immixti degant, benevola subministrantur subsidia ad instituendas, ubi desunt, scholas catholicas.

29. Non expedit, ut saecularibus scholarum elementarium curatoribus maiora tribuantur, quam quae antiquitas eis concessa fuerint.

30. Desiderandum, ut ad scholas elementares, quas maiores vocant, dirigendas, sacerdotes, quantum fieri possit, deputentur.

31. Instructionis seu educationis instituta privata pro catholica iuventute destinata non erigant, nisi quorum fidem moresque episcopus intemeratos esse iudicet. Ubi in eiusmodi institutis [aetholicis] homines magistri constituantur, adoloscens catholico admittit haud liceat.

32. Non decet, ut episcopus aut ipse aut per delegatum, in Israelitarum scholam inspectionem quamdam habeat; magistratus potius civilis scholarum illarum curam, prout ipsi visum fuerit, agat.

33. Instructio eorum, qui ludimagistros agere adgrediuntur, ita disponenda est, ut optime calleant, quae ipsos scire oportet, sed non inducantur ad leviter tangendum ea, ad quorum solidam cognitionem eluctari nequeunt.

34. Optandum et, ubi successus spes arrideat, magno animo allaborandum est, ut studiorum fundetur universitas, quae et nomine et re catholica sit, atque episcoporum gubernatione regatur. Ceterum nihil omittendum, ut apud iuvenes, qui in studiorum universitatibus litteris vacant, fidei vigor et pietatis studium restitatur, sive conservetur et augeatur.

35. Vel maxime optandum, quin immo necessarium plane est, ut in pertractandis causis matrimonialibus perfecta vigeat uniformitas in omnibus tribunalibus ecclesiasticis, quae de memoratis causis iudicium ferre debeant. Quae cum ita sint, episcopi congregati instructionem de causis matrimonialibus pertractandis ab eminentissimo cardinali archiepiscopo Viennensi exaratam, iudicibus ab ipsis deputandis normam constituant.

36. Earum Austriae ditionum, ubi hucusque D iudex saecularis de matrimonio cognovit, antea 17 ianuarii diem anni 1857 constituunt, quo tribunalia ab ipsis deputanda causas matrimoniales iudicandi initium faciant.

37. Episcopi congregati ad iudiciorum matrimonialium sumptibus ex parte saltem providendum, a partibus moderatas exigent taxas, in quibus statuendis, quantum locorum diversitas permittat, inter se conveniant. Ne autem partibus duplex imponatur onus, petendum a gubernio, ut in causis matrimonialibus pertractandis abest necessitas utendi charta signata, pro iudiciis civilibus praescripta, saltem quatenus in taxarum locum subierit.

38. Si quis dicendi modo, quem sacerdos adhibuerit, cum munere suo fungens de rebus ad manus ipsius pertinentibus cum commoverit seu increpaverit, gravatum se arbitretur, haud iudicem saecularem, sed episcopum adent.

39. Cum insurandum aetate religionis sit, diligenter cavendum est, ne in iudiciis peragendis abeque condigna causa exigatur seu imponatur. Valde optandum, ut sacerdotibus liceat, veritatem per eorum fidem sacerdotalem seu consecrationem obtestari, aut saltem per virum saecularem eorum iuramenta haud excipiantur.

40. Instaurato per Austriam immunitatis localis principio, episcopi congregati necessarium esse censent, ut, salva semper accuritate ac iustitia publica, quam salvam esse praestandam concordiae publicae decorant, in ecclesiam profugi neque intra cultus divini solemnitas neque inconsulto ecclesiae rectore comprehendantur.

41. De diebus dominicis festisque rite colendis, salutaribus legibus cautum est. Ubi minori vigore executioni mandentur, vel officiorum publicorum magistri earum haud memores sint in muneris exequendi tempore suis statuendo, ad augustissimi imperatoris pietatem confugiendum erit. Agetur porro, ut illi, qui in viis ferreis ministrant, ad incrementum novi foederis sacrificium diebus saltem dominicis festisque aditus pateat, quantum locorum ratio permittat.

42. Cum bona ecclesiastica vota sint fidelium et pretia pauperum ac patrimonium pauperum, ecclesiae pauperumque necessitatibus debentur, quae, post vitae sustentationem statui congruam, ex beneficii ecclesiastici fructibus supersint. De gravissima hac obligatione in conciliis provincialibus monebuntur, quicunque beneficia ecclesiastica possident, ut eam et in actibus inter vivos et in testamentis condendis sancte adimpleant.

43. Parochiae in omni Austriae imperio non nisi publico iudicio concursu conferentur.

44. In maioribus dioecesibus vix fieri potest, ut competitores, in ipso concursu, scientiae examini ea, qua per est, diligentia subiiciantur, nisi collatio parochiarum vacantium differatur ita, ut bis aut ter in anno concursus habeatur pro omnibus, quae intermedio tempore vacaverint, beneficiis parochialibus. Cum autem expediat, ut parochiis vacantibus quam citissime provideatur, episcopi congregati perutile esse censent, ut, ubi hucusque consuetum fuerit, imposterum quoque statim temporibus, scientiae examina concursus parochialis in usum habeantur.

45. Tentamina ista a vicario generali et tribus ad minimum examinatoribus synodalibus seu prosynodalibus, ab episcopo designandis, bis vel semel saltem quovis anno instituantur. Inhabiles iudicati tentamen instaurent oportet. Qui bene profecerint, per sex annos ad concurrentium pro beneficiis parochialibus admittentur.

46. Ad examen pro concursu parochiali accessus pateat sacerdotibus cunctis fide moribusque integris, postquam in animarum curam peragendo per triennium laboraverint, vel sacramentum poenitentiae dispensandi facultate per quinquennium potiti fuerint.

47. Episcopus viris, qui scientiae vel rerum gerendarum peritiae specimina alio iam modo dederunt, permittere potest, ut examen extra tempus praescriptum, forma tamen debita, subeant. Cetera, quae praevium hoc scientiae tentamen attinent, concilia provincialia ordinabunt.

48. Concursu facto, examinatores synodales non pauciores tribus ab episcopo designandi, vicario generali praeside, iudicabunt quinam competitores idonei sint. Episcopo integrum erit, eos, quos examinatores idoneos reventaverint, propter conversationis sacerdotalis defectum reprobare, vel competitores in ipso concursu nove scientiae

tentamini subicere, siquidem ita conveniens con-
suerit.

49. Inter idoneos episcopus digniorem seliget, quem ad beneficium promoveat vel patrono commendat.

50. Administratorem parochiae monasterio cui-dam incorporatae agere non potest, nisi qui examen pro concursu parochiali debito cum profectu subiit. Ubi autem alio hucusque modo examinatus fuerit, concilium provinciale providebit.

51. Antistites provinciarum, quarum intra limites apostolice monasteriorum visitatio a sanctissimo patre decreta est, eminentissimis visitatoribus exponant, quae de tanto negotio sentiant atque desiderant.

52. In moderandis studiis regularium sive religionis candidatorum in monasterio degentium, quantum de ipsis ad sacros ordines aut munera ecclesiastica efformandis agatur, potestatis saecularis B nullae sunt partes.

53. Ubi regulares magisteria in publicis gymnasiis exercent, magna cura omnia ita sunt disponenda, ut professores vitae religiosae leges fideliter servent, atque superioribus regularibus debitam obedientiam praestent.

54. Cum collegia scholarum piarum nonnullis in regionibus egestate premantur, intercedendum apud maiestatis suae gubernium, ut eisdem ex fundo studiorum, utpote catholicae iuventutis instructioni destinato, uberius provideatur.

55. Cum summopere desiderandum sit, ut religiosi omnesque viri ecclesiastici adolecentes publicis in gymnasiis docentes, saecularibus omni scientia et doctrina praevaldeant potius quam cedant, quibusdam in partibus insignem afferret utilitatem institutum, quo religiosi, qui iuventuti humanioribus litteris imbuendae operam navaturi sint, ad scientiae C simul ac vitae regularis profectum diligentissime efformarentur.

56. Quando explorandum, an religiosus quidam seu ecclesiasticus vir ad magisterium in publico quodam instituto obeundum idoneus sit, sacerdotes nonnulli, quorum doctrina gubernio probata est, examinatores constituantur, addito, si necessarium videatur, ex saecularibus erudito quodam et catholico viro.

57. Religiosus ad munus, quo per longius tempus extra monasterium detinendus sit, non facile, nec unquam absque superioris licentia deputetur.

58. Commissarius caesareus ad abbatum seu abbatisarum electiones imposterum aut omnino non dirigatur, aut certe a bonis monasterii neoelecto tradendis abstinere, et reformentur caerimoniae, quae in commissario excipiendi et deducendo superiori saeculo introductae sunt.

59. Episcopi congregati applaudunt piis augustissimi imperatoris studiis, quibus effectum est, ut ad curam habendam carceribus detentorum nec non in nosocomiis publicis decumbentium sorores, quae Misericordiae dicunt, aliaeque congregationes caritate christiana conspicuae multis in locis adscitae fuerint. Operis salutaris augmenta, divina gratia affluente et exerecentibus piarum congregationum viribus, optimo iure sperant.

60. Episcopi congregati confidunt fore, ut confraternitates sive sodalitates, quales ecclesia probat et commendat, legis de associationibus latae praescriptionibus haud subiacent, sed sub iurisdictione antistitis dioeceseos abeque difficultate constent, pietatisque operibus incumbere possint, ita tamen, ut res gubernio illico communicentur, et summa adhibeatur diligentia ad politicas quascunque molitiones arcendas.

61. Ut bonorum ecclesiasticorum administratio apud eos sit, ad quae secundum canones spectat, episcopi congregati ea, quae sequuntur, statuta considerant, et a maiestatis suae gubernio petunt, ut reformentur leges civiles, quascunque impediunt, ne praedicta statuta executioni mandentur. Medicinensis tamen Venetaeque provinciae antistitibus de administrandis beneficiis vacantium fructibus exspectanda erunt, quae eo de negotio sanctissimus pater et augustissimus imperator communicatis conciliis constituant.

62. Fundus religionis pariter ac studiorum ad ecclesiae proprietatem spectat: unde, concordatus ad normam, uterque nomine ecclesiae ab episcopis inspectionem exercentibus administrabitur. De inspectionis peragendae forma, sancta sedes cum maiestate sua conveniet; episcopi autem congregati suum esse ducunt, ea de re desideria sua ex-
ponere.

63. Expedire ducunt, ut ipsis adcurata bonorum, tam immobilium quam mobilium, quibus praedicti fundi constant, recensio, adiectis omnibus, quibus gravantur, oneribus communicetur. Edoceantur praeterea de ratione, qua praedicti fundi hucusque administrati sunt, ut de redditibus augendis sententiam suam, attentis rerum et locorum adiunctis, dicere possint.

64. Quoad modum religionis fundum ecclesiae necessitatibus impendendi, episcopi necessarium esse ducunt, ut ad sumtum, qui requiruntur, descriptionem quotannis conficiendam, adhibeantur episcoporum, quorum interest, delegati; ipsa vero descriptio iisdem antistitibus opportuno tempore communicetur. Impensae, quae praeviae statutae haud fuerint, abeque episcopi consensu haud fiant; ipso autem instante, saltem si minores, non declinentur; pecuniae erogatae rationarium episcopo quotannis diiudicandum proponatur.

65. Fundum studiorum quod attinet, omnino necessarium est, ut quotannis redditum ex eodem perceptorem, et institutorum catholicorum, quorum in usus conversi sunt, expositio episcopis communicetur. Ceterum, de modo fundum religionis studiorumque Hungaricum et Transylvanicum et administrandi et impendendi, harum partium episcopi peculiaris quaedam desideria maiestatis suae gubernio exponere intendunt.

66. Episcopi congregati desiderant, ut sacerdotum animarum curam agentium vel senio aut morbo confectorum sustentationi melius provideatur: et hac de re vestigiis insistentes episcoporum, qui 1849 Viennae convenerant, ad maiestatem suam preces dirigunt.

67. Pro eo, qui in plerisque imperii Austriaci D provinciis habetur, rerum stata, patronis liberum haud est, patronatus iuribus renuntiando, patronatus se oneribus expedire: quamobrem, neque consuetis maiora nolentibus onera addenda videntur. Ipsis igitur optio offerretur, aut satisfaciendi obligationi, qua ad congruam parochi portionem, ubi deest, supplendam tenentur, aut praesentandi unum ex tribus, quos, publico concursu habito, episcopus ceteris digniores censuerit.

68. Cum patroni passim ex ita dicta fundi ab oneribus liberatione magnum ceperint detrimentum, aequum est, ut minuantur onera, quae lex et consuetudo eis imposuit, pro varia, quae in variis imperii partibus obtinet, rerum conditione.

69. Ex eo, quod duas pluresve ecclesiae eundem patronum habeant, minime ius quoddam consequitur, peculium unius in alterius usum vertendi.

70. Valde optandum, ut communitates patronatus iuribus gaudentes compellantur ad colligendum usum

ex tribus, quae antistes diocesanis ceteris digniores a iudicaverit.

71. Quando contigerit, ut bona publica vendantur, maiestas sua reservare sibi dignetur iura patronatus, quae eidem inhaerent.

72. Episcoporum est, ceterorum adiutar, implere obligationes patronatum, qui bonis mensae episcopalis reales inest. De aliis beneficiorum collationibus, quae, quia nullo praesentante peraguntur, lex civilis ad ius aliquod patronatus episcopo competens refert, praesumendum potius est, quod ex iure liberae collationis episcopalis originem ducant.

73. Patronatum, quem scholae dicunt, canones nesciunt. Ex eo igitur, quod parochias quis patronus sit, iuris titulus, quo eidem patronatus scholastici onera imponantur, derivari nequit.

74. De usu pontificalium episcopi congregati, praeter Mediolanensis tamen Venetaeque provinciae antistites, sedem apostolicam adibunt, ut eiusdem gratia praelati episcopis minores in quibusdam amplioribus augeantur privilegiis, quam quae eidem Alexandri VII et Pii VII decretis concessa sunt.

75. Tristissimo casu, quo quis a veritate catholica defecturus sit, antistites congregati utile esse ducunt, ut, qui ecclesiae monita spernat, civilis potestatis iniectione parochum bis saltem adire cogatur.

76. Cum per Hungariam nec non Croatiam, Slavoniam Banatumque catholici quidem, qui nefando consilio ad haeresim seu schisma defecturi sint, parochi catholico se his, quatuor interpositis septimania, sistere iubeantur, sed ut acatholicus veritatem catholicam amplecti cupiens, ministrum acatholicum vel magistratum civilem rei certiore faciat, nulla ibi hucusque lege sancitum sit, interam partium antistites, attenta praesenti rerum conditione, desiderant, ut circa hoc negotium lex civilis in eo, quo nunc est, statu permaneat.

77. Transylvanicae praesules gravissimis ex causis desiderant, ut abrogata ea, quae ibi locorum 1851 publicata est, constitutione, res Hungariae ad exemplum componatur.

78. In Galicia promulgatum quidem est decretum ianuario anni 1849 conditum, sed ex parte tantum executioni mandatum, quippe abrogata est instructio sex hebdomadam decursu a defecturis excipienda; verum conversionem parantibus in ipsa Galicia nulla ministrum acatholicum adeundi necessitas hucusque imponitur: igitur Galliciae episcopi desiderant, ut res [in] eo, quo nunc est, statu permaneat.

79. In ceteris imperii ditionibus, Italicis exceptis, praefatum decretum non tantum promulgatum, sed etiam quoad omnia, quae continet, capita executioni mandatum est. Cum autem in plerisque praefatarum ditionum partibus acatholicus infrequenter sint, et dispersi plerumque degant, veritati catholicae nomen daturi peraepe non absque magno incommodo pastorem acatholicum adire possunt. Ut ab hac difficultate liberentur et vel negotium totum ecclesiasticae auctoritati relinquatur, vel conversionis consilium magistratui civili indicetur, ditionum praefatarum antistites petent.

80. Si, quod Deus avertat, sacerdos aut religiosus in profundum maiorum prolapsus, declaret se a fide catholica defecere velle, neque monita proficiant et obtestationes, episcopus quidem impedire nequit, quominus nefarium consilium opere compleat, sed neque consensu suo unquam probare potest, ut ad defectionem peragendam ex domo ecclesiastica, [in] qua constitutus sit, dimittatur.

Datum Vienna, 16 iunii die, anno reparatae salutis 1856.

Sequuntur subscriptiones episcoporum uti col. 347.

V. LITERAE

Ad eminentissimos et reverendissimos cardinales Fridericum Schwarzenberg et Ioannem Scitovsky, a provinciarum ecclesiasticarum, intra quas monasteriorum visitatores apostolici constituti sunt, antistitibus Viennae congregatis directae.

Eminentissimi ac reverendissimi principes.

Magna est disciplinae regularis dignitas, utpote quae hominem, abdicatis bonis fragilibus et ipso eodem possidendi desiderio, Christum dominum sequi doceat. Quamobrem, sanctissimus pater, ad regularis vitae decus illibatum undequaque per Austriam restituendum, extraordinarium aliquod remedium adhibendum esse censuit, et visitatorum apostolicorum facultates eminentiis vestris reverendissimis contulit. Igitur in eminentiarum vostrarum sapientia et piisque studiis omnimodam fiduciam reponentes, ac ad auxilia, quantum in nobis est, ferenda parati, apostolicae sedis decreta magna spe fratri expectamus, nostrum tamen esse ducimus, quae de tanto negotio sentiamus et desideremus paucis exponere.

Haud expedit dissimulare malum, cui remedia quaeruntur. Multa nostris in partibus monasteria reformatione, quae ad intima usque pertingat, valde indigent. Habentur inter ea, in quibus scandala infrequenter occurrunt. Attamen haec est virorum religiosorum dignitas et vocatio, ut ad vitae christianae perfectionem eluctentur, et fidelibus magnum animi, qui, terrenis calcatis ad superna tendit, exemplum praebent. Humanam fragilitatem nec a monasteriis abesse posse, nemo non videt; ubi autem in instituto quodam regulari, votorum in spiritu et veritate observatio penitus desit, id ipsum sal effectum est infatuatum, quamvis eius viri passim casti honestos se exhibeant. Vitae regularis perfectio absque diligenti paupertatis voti observantia consistere nequit. Circa gravissimum hoc caput rei summa versabitur. Difficultates dissimulandae non sunt: unde hinc inde res ita disponenda erit, ut ad optima quasi gradibus quibusdam ascendatur. Si viria religiosa lex statuatur, ut pecuniam apud superiorem deponant, ac ceterorum, quae peculii nomine habeant, descriptionem texant, annuamque resignationem faciant, nec eis vitae necessarium loco certa pecuniae summa attribuitur, perfectae vitae communitatis instraurandae initium aliquod factum est.

Inter paupertatis evangelicae obstacula, non ultimum occupat locum, quod, nonnullis in regionibus, regulares frequentissimi parochiali animarum curae disitis a fratrum conventu locis incumbant. In diocesi Viennensi 140 ferme parochiae domibus regularibus incorporatae reperiuntur. Quinquaginta sex ad monasteria pertinent extra diocesim, immo extra provinciae ecclesiasticae limites posita. Sunt, qui totum post ordines susceptos vitae regularis curriculum in parochiis incorporatis exigant, neque cogitent, quod a parochiis saecularibus aliis plane rebus differant, quam administratoris titulo et testamenta condendi inhabilitate. Obsunt pariter disciplinae religiosae gymnasia extra monasterium posita, quorum magisteria viri religiosi tenent. Remedia autem parare facilius: efformetur ex iis domus religiosa, superiore constituto et uno alterove monacho, qui docendi munere non fungatur, superaddito. De his aliisque pro conditione locorum et omnium, quae, attendenda veniant, adiunctorum statuendum erit. Id unum certissimum, instituta religiosa, quae, flamma aeternae caritatis corda humana accendunt, exorta sunt, reformari nullo modo posse, nisi Dominus ignem sui amoris accendat.

in cordibus virorum religiosorum, et ad hoc omnia componenda esse.

Singula quae attinet, liceat nonnulla exponere, quae praesertim, attente praesenti vitae regularis in Austria statu, utilia vel et necessaria esse videantur.

Summopere optandum, ut imposterum quoque Austriae in monasteriis, ad vota solemnibus Deo se mancipandum si tantum admittantur, qui annum vigesimum quartum expleverint, vel et annum vigesimum primum absolverint, et in monasterio, cui per professionem aggregari postulent, triennium integrum exegerint. Unde sanctissimus pater in eo est, ut rei salutaribus mandatis provideat. Nec timendum fore, ut facilitati religionis efformandi alumnos aliquid detrahatur; quippe nihil obabit, quin hac aetate minores votis simplicibus se post novitatum rite exactum obstringant, quodsi superiores regulares id iuvare conseat.

In monasteriis, quae secundum ordinis sui constitutiones subiecta sunt superioribus generalibus penes apostolicam sedem residentibus, praedictorum superiorum, quam primum inspectionem et visitationem exercere coeperint, unico erit invigilare instructioni religiosorum nec non religionis candidatorum in monasterio degentium. Ubi de aliis quibuscumque edocendis agatur, inconsummum stet, quod nemo sacram theologiam, disciplinam catechetica vel religionis doctrinam in quocumque instituto vel publico vel privato tradet, nisi cum missionem tum auctoritatem obtinuerit ab episcopo dioeceseo, cuius eandem revocare est quando id opportunum censuerit. Intactum pariter maneat episcoporum ius examinandi regulares, antequam eis approbationem ad saecularium confessiones excipiendas concedant, liberumque eis sit iterare examen, quodsi nova supervenerit causa. Usque ad superiores generales inspectionem et visitationem secundum concordias actum eis debitam exercere inceperint, necessarium esse videtur, ut antistes dioecesei regularium instructioni eo, quo hucusque factum est, modo invigilent.

Quoad monasteria, quae superiorem generalem Romae residentem non habent, sed episcopis subeunt, muneri nostri esse censemus sollicite invigilare, ut eorum alumni scientia, qua sacerdotem decet, rite imbuantur, praesertim quando parochias incorporatas habeant, immo in magna dioecesis parte parochialem animarum curam agant. Cum praedictarum parochiarum administratores omnes parochorum partes explere debeant, immortalium animarum salus exigit, ut dotes habeant, quaecumque in aliis munere parochiali functuris merito requirantur.

Restituta praepositorum generalium potestate in regularium, qui eisdem subeunt, superioribus eligendis, confirmationi episcopali locus esse non potest. Attamen, ad scandala et animarum damna praecavenda, necessarium esse videtur, ut ad superioris provincialis seu localis munus non deputentur, quos episcopus dioeceseus, propter fidei vel morum defectus, idoneos haud conseat. Hoc sane intolerabile, ut domui religiosae praeficiantur, qui, ante aliquot annos, propter excessus graves, in ius vocati fuerint, nisi raro quodam exemplo eius, de qua angeli in coelo gaudent, poenitentiae signa dederint.

Expediit ut omne removeatur dubium circa potestatem episcoporum puniendi regulares in monasterio degentes quocumque, non tantum quando in cura animarum et sacramentorum administratione deliquerint, sed etiam propter alios excessus, modo extra monasterium facti fuerint, ita tamen ut poenitentiam in proprio monasterio vel in aetiori

quodam agant. Gravissima multis in locis timenda ferret scandala, quodsi regularis quidam declinare posset, ob delicta extra monasterium perpetrata, causam coram episcopo dicere. Nec id ecclesiae libertati ac regularium decori conducere: nam politicae entis speciosus offerretur praetextus negotio se ingerendi; episcopus vero aut pati deberet, ut exempli gratia regularis de pravo cum mulieribus commercio valde suspectus sacramentum poenitentiae administraret, aut eum inauditum suspendere. Insuper episcopis liceat auctoritatem suam imponere, quodsi regulares, qui superioribus generalibus subeant, clausurae legem negligendo, populo fideli scandalo sint.

In domibus post Urbani VIII decretum fundatis, ubi non habitant duodecim regulares, si omnimodae episcoporum iurisdictioni subdantur. Salutare autem videtur, ut hoc idem constitutur de cunctis domibus religiosa, ubi non sex ad minimum regulares habitant. In Austriae ditionibus non infrequenter occurrunt domus, ubi tres tantum quatuorve regulares degunt; nec mirandum, quod ibi peraepe vix ulla disciplinae monasticae species remaneat.

Victum eleemosynis ea quaerere mento, quam sanctus Franciscus suos edocuit, magnum est inter humilitatis et abnegationis opera. Desiderandum igitur, ut fratres mendicantes ubique sibi mendicando ad regulae normam vitae necessaria parent. Attamen, si quibusdam in locis mendicantium superiores arbitrentur, pro tempore saltem fieri non posse, ut ad eleemosynas conquirendas redeant, et episcopus dioeceseus rerum adiuncta, ad quas provocant, veritate niti iudicet, pecuniam eis ex fundo religionis statutam, eo quo hucusque modo, percipere ad tempus permittantur.

Superioribus regularium liberum esse debet, in suos iuxta constitutiones ordinis a sancta sede approbatas animadvertere. Loca autem, quibus corrigendi detinentur, ubique commissario episcopali visitanda pateant. Ipsis hoc monasteriis utile: quippe praecavebitur, ne potestas saecularis locis his pro re nata visitandis insistat, vel monasteria omnium opinione traducantur, quasi nimium et inhumanum in suos rigorem exerceant.

In electione solemniter professorum, cumprimis si ordinibus sacris initiati, summa cautio adhibenda, ne peius quid contingat. Multum iuvaret, si haberi posset domus monachorum piorum curis concredita, qua alerentur et ad poenitentiam, quantum fieri possit, inducerentur regulares, de quorum correctione fratres desperant.

Ubi parochiae ordini cuidam religioso incorporatae sint, bona, quae extent, ecclesiae ac beneficii parochialis ab ordinis proprietate diligenter separentur, et inventaria eorum ab episcopo recognoscantur, etiam quando regulares, quorum conventui parochia incorporata sit, superiori generali penes sedem apostolicam residenti subdantur.

Quantum monasteriorum, quae stabilitatem loci habent, congregationes ad ipsa reformanda efficere possint, Cluniacensis inter disciplinae monasticae per Galliam ruinas saeculo decimo commonstravit, neque sequioris aevi egregia desunt exempla. Unde Innocentius III, in concilio Lateranensi IV, patribus approbantibus constituit, ut in singulis regnis sive provinciis fiat de triennio in triennium, salvo iure dioeceseorum pontificum, commune capitulum abbatum atque priorum abbatum proprio non habentium. Voleit, ut in eodem capitulo ordinentur religiosae ac circumspectae personae, quae singulas abbatias eiusdem regni sive provinciae, secundum formam sibi praefixam, visitare studeant: ita quod si rectorem loci cognoverint

ab administratione penitus amovendum, denotantur a episcopo proprio, ut illum amovere procuret; quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad apostolicam sedis examen. Dioecesani autem episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare, ut, cum ad ea praedicti visitatores accesserint, plus in illis inveniant quod commendatione, quam quod correctione sit dignum.

Notissimum concilii Tridentini decretum ea solummodo attinet monasteria, quae generalibus capitalis aut episcopis non subeant, sed sub immediata sedis apostolicae protectione regi consueverint. Ipsa patres in congregationes sese redigere iusserunt, et quando, etiam metropolitano instante, praedicta exequi non curaverint, eadem episcopis, in quorum dioecesibus sita sint, subiecit.

Congregationes monasterium, quae stabilitatem loci habent, etiam nostro aevo ad disciplinae regularis vigorem restituendum multa conferre posse confidimus, modo viri aliqui praesto sint, qui intimam vitae regularis intelligentiam habeant, et magno animo parique prudentia arduum opus aggrediantur. Nam congregationum formam instaurare, quin eam humilitatis, paupertatis et poenitentiae spiritus vivificet, verae reformationi obesset magis, quam prodesset. Porro, in Austriae imperio, excepta abbatis Montis Pannoniae, qua una populam habet, et Prataleensi, vix ullum reperitur monasterium loci stabilitatem habens, quod episcopis non subit, sed sub immediata sedis apostolicae protectione regatur. Praeter episcoporum iura in congregationibus efformandis, multa, quae pro loco diversitate diversa sunt, attendenda erunt, praesertim quod, nonnullis in regionibus, parochias frequentes in pluribus etiam dioecesibus sitas, incorporatas habeant. Ubi hoc contingat, monasteria de facto seminaria sunt parochialem animarum curam agentium. Itaque, in his saltem provinciis ecclesiasticis, ubi abbatis et frequentiores existant, et notabilem parochiarum numerum incorporatum tenent, utile fore videtur, ut sanctissimus pater metropolitae iniungat, de congregationibus instaurandis cum antistitibus comprovincialibus consilia conferre, et quae optima visa fuerint, sedi apostolicae exponere.

Viennae, die 16 iunii 1856.

Ioannes Othmarus cardinalis Rauscher, archiepiscopus Viennensis.

Ioannes Godeassi, archiepiscopus Iadrensis.

Lucas Baraniecky, archiepiscopus Leopoliensis latini ritus.

Adalbertus Bartakovic, archiepiscopus Agriensis.

Maximilianus Ioannes de Tarnóczy, princeps archiepiscopus Saliaburgensis.

Ioannes Kunszt, archiepiscopus Colocensis et Bács.

Georgius Haulik, archiepiscopus Zagrabienensis.

Fridericus, princeps archiepiscopus Olomucensis.

Andreas, princeps archiepiscopus Goritiensis.

Alexander Sterka-Salaca, archiepiscopus et metropolita Albo-Iulienensis.

Antonius Aloysius Wolf, princeps episcopus Labacensis.

Ioannes Michael Leonhard, episcopus vicarius apostolicus Castr.

Ioannes Tschiderer, episcopus Tridentinus.

Antonius Ernestus, episcopus Brunensis.

Aloysius Maria, episcopus Spalatensis.

Antonius Martinus, episcopus Lavantinus.

Bartholomaeus, episcopus Tergentinus et Iustinopolitanus.

Gregorius, episcopus Premialienensis.

Ioannes, episcopus Eperiesensis graeco-catholicus.

Antonius Karner, episcopus Iaurinensis.

Franciscus Xaverius, episcopus Premialienensis latini ritus.

Ioannes Rasolder, episcopus Vesprimiensis.

Ioannes Georgius Strommayer, episcopus Diacovariensis.

Franciscus Szaniszló, episcopus Magno-Varadinensis latini ritus.

Stephanus Moyses, episcopus Neosoliensis.

Ioannes Valerianus Jirnik, episcopus Budviensis.

Augustinus Roskoványi, episcopus Vaciensis.

Emericus Farcas, episcopus Alba-Regalensis.

Alexander Csajághi, episcopus Csanadiensis.

Ignatius Feigler, episcopus San-Hippolytanus.

Ludovicus Haynald, episcopus Transylvaniensis.

Ioannes Aloys Pukalski, episcopus Tarnoviensis.

Ignatius Fabry, episcopus Casoviensis.

Georgius Girk, episcopus Quinque-Eclesiensis.

Franciscus Szemesy, episcopus Sabariensis.

Franciscus Ioannes Rudigier, episcopus Linciniensis.

Ottocarus Maria comes ab Attema, episcopus Seocoviensis.

Vincentius Zubranich, episcopus Cattarensis.

Ioannes Alexi, graecus episcopus Szamos-Ujvárensis.

Ioannes Ioannes Vitezich, episcopus Vegliensis.

Petrus Dominicus Maupa, episcopus Sebenicensis.

Matthaeus Gladyszewicz, administrator episcopus Cracoviensis.

Natalis Rescetar, vicarius capitularis Ragusanus.

VI. ZUSCHRIFTEN

an das kaiserlich königliche Ministerium für Cultus und Unterricht.

A.

Hohes kaiserlich königliches Ministerium für Cultus und Unterricht!

Die Bischöfe Oesterreichs haben es für eine heilige Pflicht und einen grossen Gewinn gehalten, der Einladung, welche im Namen Seiner Majestät an sie erging, mit Bereitwilligkeit zu entsprechen. In Gegenden, die durch weite Räume getrennt, und unter Völkern, welche durch Abkunft, Sprache und Lebensgewohnheiten verschieden sind, hat der Herr ihnen ihren Platz angewiesen, und derselbe Gott und Herr führte durch seine huldreichen Fügungen sie in die Hauptstadt des Reiches zusammen, damit die Einheit ihrer Versammlung darstelle und besorge, dass sie Eines sind durch den Glauben, der auf dem Felsen ruht, durch die Liebe, welche ihr Gut im Himmel hat, und durch den Thron, um welchen her sich Oesterreichs Länder zu einem mächtigen Ganzen gestalteten. Sie haben in einer Reihe von Besprechungen und Zusammenkünften ihre Erfahrungen ausgetauscht und ihre vereinten Kräfte der Vollendung des grossen Werkes geweiht. Sie übergeben nun den Ausdruck mehrfacher Erklärungen, Anträge und Wünsche und bitten das hohe Ministerium, dieselben an dem Throne Seiner Majestät unterstützen zu wollen.

Die theologischen Studien gehören ihrer Natur nach in den eigentlichen Bereich der kirchlichen Verfügungen. Die Urkunde der Vereinbarung räumt jedoch Seiner Majestät das Recht ein, die öffentlichen Professoren der Theologie und Lehrer der Katechetik, nachdem der Bischof sich über den Glauben, die Wissenschaft und die Frömmigkeit der Bewerber ausgesprochen hat, aus solchen Männern zu ernennen, welchen der Bischof die Sendung und Vollmacht des Lehramtes zu erteilen bereit ist. Ueberdies wurde festgesetzt, dass, wo einige Professoren der theologischen Facultät von dem Bischof verwendet zu werden pflegen, um die Zöglinge des bischöflichen Seminares in der

Theologie zu unterrichten, zu solchen Professoren A ihre Befähigung durch eine schriftliche Prüfung und einen mündlichen Probevortrag angewiesen werden bestellt werden, welche der Bischof zur Verwaltung gedachten Amtes für vorzugweise tauglich hält. Für die Ausführung ist jedoch manche Näherbestimmung erforderlich. Was den theologischen Unterricht in den Seminarien betrifft, so steht es zwar dem Bischofe zu, denselben so einzurichten und zu leiten, wie er vor Gott und seinem Gewissen es für das Zweckmäßigste erachtet; indessen ist es nach mehreren Seiten hin wichtig und heilsam, dass auch in diesem Stücke Einklang und Zusammenhang walte, und der heilige Vater hat die Bischöfe des Kaiserthumes ermahnt, über die Regelung des Unterrichtes in ihren Seminarien sich mit einander in's Einvernehmen zu setzen. Die versammelten Bischöfe haben daher über diesen Gegenstand einige allgemeine Bestimmungen getroffen, welche sie bei den Verfügungen, die sie mit Gottes Hülfe in den Provincial-Concilien treffen werden, im Auge zu behalten gedenken. Nur die Bischöfe der Kirchenprovinzen Mailand und Venedig haben es für unmöglich erachtet, sich dem vollen Umfange jener Bestimmungen anzuschließen, vorzüglich, weil sie unter Verhältnissen gestellt sind, welche für die Lehrämter ihrer Seminarien die Ausschreibung einer Bewerbung nicht zulassen.

§ 1. In die theologischen Studien sind nur Solche aufzunehmen, welche das Unter- und Ober-Gymnasium mit hinreichendem Erfolge zurückgelegt haben.

§ 2. Die Theologie zerfällt in vier Jahrgänge und wird von sechs oder wenigstens vier Professoren vorgetragen.

§ 3. An allen theologischen Lehranstalten müssen Dogmatik, Moral und Pastoral, Kirchengeschichte, Kirchenrecht, die heilige Schrift alten und neuen Bundes und hebräische Sprache gelehrt werden; doch kann der Bischof die Zöglinge von Erlernung der hebräischen Sprache, in so weit es ihm zweckmässig scheint, loszählen.

§ 4. In so weit es nach Massgabe der Verhältnisse möglich ist, sollen vorzüglich über die Väterkunde, doch auch über andere dem Diener der Kirche nützliche Gegenstände ausserordentliche Vorlesungen gehalten werden.

§ 5. Die Bischöfe beabsichtigen bei dem Unterrichte ihrer Seminarius-Zöglinge die Reihenfolge der ordentlichen Lehrfächer nach folgendem Entwurfe zu bestimmen.

Erster Jahrgang. Allgemeiner Theil der Dogmatik. — Einleitung in die heilige Schrift. — Erklärung der heiligen Schrift des alten Bundes aus der Vulgata. — Hebräische Sprache.

Zweiter Jahrgang. Besonderer Theil der Dogmatik. — Erklärung der heiligen Schrift des neuen Bundes aus der Vulgata mit fortlaufender Rücksicht auf die Begründung der Glaubenslehre. — Erklärung des Urtextes.

Dritter Jahrgang. Kirchengeschichte mit vorherrschender Rücksicht auf Dogmen- und Verfassungsgeschichte. — Moral-Theologie mit besonderer Rücksicht auf die Bedürfnisse des Beichtvaters.

Vierter Jahrgang. Pastoral-Theologie im engeren Sinne. — Liturgik. — Geistliche Beredtsamkeit. — Katechetik. — Unterrichtslehre. — Kirchenrecht.

§ 6. Das Latein ist die ordentliche Sprache der theologischen Lehrvorträge. Eine Ausnahme soll nur für einzelne Lehrfächer und aus wichtigen Gründen gemacht werden.

§ 7. Als Professoren der Theologie sollen in der Regel nur Solche angestellt werden, welche

und einen mündlichen Probevortrag angewiesen haben; doch kann mit Männern, welche ihre Fähigkeit durch Leistungen als Lehrer oder Schriftsteller bereits hinreichend bewährt haben, eine Ausnahme gemacht werden.

§ 8. Bei Erledigung von Lehrkanzeln an Diöcesan-Lehranstalten ist die Bewerbung von dem Bischofe wenigstens in der ganzen Diöcese auszusprechen. Bei Lehranstalten, welche mehreren Diöcesen gemeinsam sind, soll die Ausschreibung in allen diesen Diöcesen veranlasst werden.

§ 9. Wo der Religionsfond für den Gehalt des Professors Sorge trägt, wird der Bischof die eingetretene Erledigung der Lehrkanzel der obersten Landesbehörde bekannt geben.

§ 10. Der Bischof bestimmt die Fragen und trägt Sorge, dass die schriftliche Prüfung der Bewerber unter einer jeden Missbrauch ausschließenden Aufsicht gehalten werde. Ueber das Ergebniss derselben wird er nebst dem Gutachten der Professoren der Diöcesan-Lehranstalt auch das einer andern theologischen Lehranstalt einholen.

§ 11. Die Beurtheilung des Probevortrages ist von einem Ordinariats-Commissär und den Professoren der Theologie vorzunehmen.

§ 12. Sollte keine Hoffnung vorhanden sein, durch die Ausschreibung der Lehrkanzel befähigte Bewerber zu gewinnen, so wird der Bischof für den Vortrag des erledigten Lehrfaches Vorsorge treffen. Wenn der supplirende Lehrer Ein Jahr hindurch den auf ihn gesetzten Erwartungen entsprochen hat, so kann der Bischof denselben zu einer schriftlichen und mündlichen Prüfung zulassen, bei deren Beurtheilung nach § 10 und § 11 vorzugehen ist.

§ 13. Nach vorgenommener Beurtheilung der Prüfungsleistungen wählt der Bischof aus den Bewerbern Jenen, welcher am meisten Bürgschaften für eine heilbringende Wirksamkeit darbietet, und versichert sich mittels einer an den Statthalter gerichteten Anfrage, dass demselben kein politisches Bedenken im Wege stehe; worauf er ihm das Lehramt verleiht. Dasselbe ist zu beobachten, wenn der Bischof einen Mann, welcher durch seine Leistungen als Schriftsteller oder Lehrer sich auszeichnet, ohne vorausgegangene Concursprüfung als Professor bezeichnet.

§ 14. Wo die theologische Lehranstalt für zwei oder mehrere Diöcesen gemeinsam ist, wird zwischen den betreffenden Bischöfen eine Uebereinkunft zur Besetzung der theologischen Lehrämter zu schliessen sein.

§ 15. Wenn an theologischen Facultäten die Stelle eines der Professoren, welche zum Unterrichte der Zöglinge des bischöflichen Seminars verwendet zu werden pflegen, in Erledigung kömmt und der Bischof für dieselbe einen Mann wünscht, welcher seine Befähigung bereits durch Leistungen im Lehramte oder als Schriftsteller hinreichend bewährt hat, so wird er wegen Berufung desselben sich nach Anhörung des theologischen Lehrkörpers mit dem k. k. Unterrichtsministerium in's Einvernehmen setzen.

§ 16. Wünscht der Bischof keine Berufung, oder sollte über dieselbe ein Einvernehmen nicht hergestellt werden, so ist durch das Ordinariat mittels der öffentlichen Blätter eine Bewerbung auszusprechen.

§ 17. Die Fragen werden vom Bischofe bestimmt und den Bewerbern ist es gestattet, sich an allen theologischen Lehranstalten der Concursprüfung zu unterziehen.

§ 18. Das Gutachten über die schriftlichen A Leistungen geben sowohl die theologischen Professoren der Lehranstalt, in welcher die Lehrkasseleriedigt ist, als auch die einer anderen theologischen Facultät. Hinsichtlich des Probevortrages wird nach § 11 vorgegangen.

§ 19. Nach Einholung der erforderlichen Gutachten legt der Bischof dem k. k. Unterrichtsministerium sämtliche Bewerber sammt den Prüfungsarbeiten vor; doch wird die Ernennung stets demjenigen zu Theil werden, welchen der Bischof für den Unterricht seiner Seminarium-Zöglinge als vorzugsweise tauglich erachtet; es sei denn, dass politische Bedenken im Wege ständen.

§ 20. Wenn an theologischen Facultäten die Stelle eines Professors, welcher zum Unterrichte der Zöglinge des bischöflichen Seminariums nicht verwendet wird, in Erledigung kommt, so steht es dem Bischofe frei, nach Anhörung des Lehrkörpers auf die Berufung eines befähigten Mannes anzutragen, sowie auch das k. k. Ministerium einen solchen dem Bischofe bezeichnen kann. Wird es als nothwendig erkannt, eine Bewerbung auszusprechen, so sind die Bestimmungen des § 10 zu beobachten.

§ 21. Die Ernennung wird stets Einem aus Jenen zu Theil werden, welchen der Bischof die Sendung und Vollmacht des Lehramtes zu ertheilen bereit ist.

§ 22. Der Bischof hat von sämtlichen Professoren und Lehrern der Theologie die Gewährleistung kirchlicher Geinnung zu fordern, ihren Wandel, ihre Lehre und gesammte Amtsthätigkeit fortwährend zu überwachen, und wenn sie in einer dieser Beziehungen sich ihres Berufes unwürdig erweisen sollten, die Ermächtigung zum Vortrage der Theologie zurückzunehmen.

§ 23. Die Bischöfe werden sich über die Fortschritte der Schüler in sämtlichen Lehrfächern durch genau zu überwachende Prüfungen Gewissheit verschaffen. Ueber den Erfolg der ganz- oder halbjährigen Prüfungen sollen in bisheriger Weise Zeugnisse ausgestellt werden.

Indem die versammelten Bischöfe den vollen Inhalt dieser Bestimmungen zur Kenntniss des hohen Ministeriums bringen, drücken sie die Hoffnung aus, dass die Anträge, welche in denselben über die Ernennung der öffentlichen Professoren der Theologie enthalten sind, auf keine Schwierigkeiten stossen werden.

Die Seminarien, deren Gründung das heilige Concilium von Trient angeordnet hat, haben sich nicht auf den Unterricht in der Theologie zu beschränken, sondern sollen auch dazu dienen, um Knaben, welche sich dem geistlichen Stande zu widmen wünschen, in jenen Gegenständen zu unterrichten, welche für jeden wissenschaftlicher Bildung bedürftigen Lebensberuf als Vorbereitung dienen. In einem Theile des Kaiserthums haben die bischöflichen Seminarien wirklich diese Ausdehnung; in anderen Diöcesen bestehen Knabenseminare, welche den theologischen als Ergänzung und Vorstufe dienen, und die versammelten Bischöfe erkennen es als dringend nothwendig, dass der heilsamen Anordnung des Conciliums überall, sei es durch Erweiterung des bisherigen Seminariums oder durch Hinzufügung eines Knabenseminars, genügt werde. In Betreff der so wünschenswerthen Unterstützung muss Alles der Grossmuth Seiner Majestät überlassen und nur bemerkt werden, dass diese Gründungen einen ausgezeichneten Anspruch auf huldreiche Berücksichtigung haben.

Da künftig die Heranbildung der Geistlichkeit von der Kirche allein wird geleitet und beaufsichtigt werden, so wird es den Bischöfen vollkommen überlassen bleiben, den Unterricht in den Gymnasialfächern, insoweit derselbe zur Vorbereitung der theologischen Studien dient, nach eigenem Ermessen einzurichten. Allein der Priester bedarf nicht nur jener Vorkenntnisse, welche für die Theologie selbst unentbehrlich sind, sondern es soll ihm auch keine Kenntnisse fehlen, welche nach Massgabe der Zeit und des Volkes jeder Mann von Bildung zu besitzen pflegt. Schon dadurch müssen die Bischöfe sich aufgefordert fühlen, den Gymnasialunterricht in ihren Gymnasien so einzurichten, dass er in Allem, was die wahre Wissenschaft vorbereitet und fördert, mit dem der öffentlichen Gymnasien wetteifern könne. Hierzu kommt noch eine andere Rücksicht. Die Zöglinge des bischöflichen Seminariums können ihre dem geistlichen Stande zugewendeten Wünsche ändern und einen andern Beruf wählen, und es ist zu wünschen, dass die Freiheit ihres Entschlusses durch keine, auch nicht durch eine mittelbare Nöthigung beirrt werde. Durch das Concordat ist dafür gesorgt, dass die Zöglinge der bischöflichen Seminare, nachdem sie ihre Befähigung durch eine Prüfung ausgewiesen haben, bei jeder anderen Lehranstalt Aufnahme finden werden. Es ist jedoch überall, vorzüglich aber unter den besonderen Verhältnissen, welche in den Kirchenprovinzen Mailand und Venedig obwalten; sehr zu wünschen, dass die Zeugnisse der bischöflichen Gymnasiallehrer denen der Staatsgymnasien gleichgestellt werden. Dabei handelt es sich nun allerdings auch um die Fähigkeit zur Anstellung im Staatsdienste, deren Bedingungen die Staatsgewalt vorseichnet; indessen dürfen die versammelten Bischöfe hoffen, dass die Wünsche und Anträge, welche die Bischöfe, in deren Seminarium der Gymnasialunterricht ertheilt wird, darüber vorlegen, wohlwollende Beachtung finden werden.

Die versammelten Bischöfe müssen im Durchschnitte es für wünschenswerth erklären, dass an öffentlichen Gymnasien die obere und die untere Abtheilung einen besonderen Religionslehrer habe, welcher zugleich für seine Schüler die sonntäglichen Predigtvorträge halte. Jedenfalls ist es durchaus unzulässig, dass einem Manne, welcher wöchentlich siebenzehn oder wenigstens sechzehn Lehrstunden zu halten hat, überdies auch die sonntäglichen Predigtvorträge zugewiesen werden; denn es liesse sich weder erwarten noch mit Billigkeit verlangen, dass er auf die Vorbereitung die gehörige Zeit und Mühe verwende. Der Religionsunterricht in allen acht Gymnasialklassen kann also demselben Manne nur dann übertragen werden, wenn für die Erbauungsreden ein anderer befähigter Priester verfügbar ist.

Es muss als Regel festgehalten werden, dass der Religionslehrer bloss für sein Fach leben soll; wenn aber das Gymnasium zwei Religionslehrer hat, so ist es nicht schlechthin unzulässig, dass derselbe mit jedesmaliger Genehmigung des Bischofes aus einem den Studien seines Bereiches verwandten Fache einige Lehrstunden ertheile. Die Herstellung einer strengen Gleichförmigkeit ist weder nothwendig noch rüthlich. Es muss dem Bischof ein Spielraum bleiben, inner welchem er nach Massgabe der Verhältnisse und der zu seiner Verfügung stehenden Männer das Nöthige anordnen kann. Uebrigens verdient es in reife Ueberlegung gezogen zu werden, ob es bei Gymnasien, deren Lehrer sämtlich Priester sind, nicht zweckmäßiger wäre, für das Untergymnasium vier Professoren zu be-

stellen, welche ihren Schülern aus sämtlichen Gegenständen Unterricht zu ertheilen und sie bis zum vierten Jahrgange hinaufzuführen hätten. Doch kann auf diese Frage, in so weit sie die Staatsgymnasien betrifft, wohl erst bei definitiver Regelung dieser Lehranstalten näher eingegangen werden.

Der Religionsunterricht ist ein Same, welcher zwischen das Unkraut fällt, wenn bei dem Vortrage der übrigen Lehrfächer ein der katholischen Kirche oder sogar dem Christenthume entfremdeter Geist mittelbar oder unmittelbar hervortritt. Die Gymnasien und anderen mittleren Schulen werden für Kirche und Staat das, was sie sein sollen, dann erst vollkommen sein, wenn an denselben nach Vorschrift des Concordates der ganze Unterricht nach Massgabe des Gegenstandes geeignet ist, das Gesetz des christlichen Lebens dem Herzen einzuprägen. Damit dies Ziel erreicht werde, bedarf es vor Allem einer entsprechenden Zahl von Lehrern, welche mit den erforderlichen Kenntnissen die rechte Gesinnung verbinden. Immerhin ist aber schon Vieles geschehen, wenn die Lehrbücher der Aufgäbe, welche ihnen durch die erwähnte Bestimmung des Concordates gestellt ist, vollkommen entsprechen. Um so mehr muss es unmöglich gemacht werden, dass ganz wider die Absicht der obersten Leitung des Unterrichtes ein Schulbuch gebraucht werde, welches irgend etwas dem Glauben oder der Sittlichkeit Widerstrebendes enthalte. Damit die Bischöfe hierüber und über Alles, was die sittliche und religiöse Erziehung betrifft, eine wirksame Aufsicht führen können, möge den Männern, welche sie in den Gymnasien und anderen mittleren Schulen als Inspectoren bestellen, das Recht eingeräumt werden, den Conferenzen der Professoren und Lehrer beizuwohnen, so oft sie es für nöthwendig erachten; dem Director aber werde aufgetragen, wenn in einer Sitzung über die Anwendung neuer Lehr- oder Hilfsbücher, die Schulzucht oder andere Religion und Sittlichkeit berührende Gegenstände verhandelt werden soll, dem bischöflichen Inspector hiervon rechtzeitig Nachricht zu geben.

Um zu einer lebendigen Kenntniss der christlichen Wahrheit zu gelangen, bedarf der Mensch der Gnade des heiligen Geistes, welcher das Gebet den Weg bahnt, und die in den heiligen Sacramenten mitgetheilt wird; daher würde der Religionsunterricht seinen Zweck verfehlen, wenn nicht entsprechende Andachtsübungen ihm zur Seite gingen. Die Schüler der Gymnasien und sämtlicher mittleren Schulen sollen täglich, an dem Opfer der heiligen Messe Theil nehmen und an Sonn- und Festtagen überdies dem für sie bestimmten Kanzelvortrage beiwohnen; sie sollen in der Charwoche durch geistliche Uebungen sich auf die Feier des Veröhnungstodes und der Auferstehung des Herrn vorbereiten und wenigstens fünf Mal im Jahre die heiligen Sacramente der Buße und des Altars empfangen. Dies Alles ist ohnehin durch Gesetz und Gewohnheit seit unvordenklichen Zeiten festgesetzt und hat bloss in Folge trauriger Erschütterungen eine vorübergehende Unterbrechung erfahren. Zwar sind in einigen neu errichteten Ober-Realschulen diese Andachtsübungen bis jetzt nur theilweise eingeführt; doch die versammelten Bischöfe zweifeln nicht, dass die Verfügungen, welche sie hierüber zu treffen gedenken, nöthigen Falles durch Weisungen der Regierung werden unterstützt werden. Es ist heilsam, wenn jährlich auch einige ausserordentliche Andachtsübungen gehalten werden; doch muss dies allerdings mit weiser Sparsamkeit geschehen und zugleich nichts unterlassen werden, um den Eindruck auf die

jugendlichen Gemüther sicher zu stellen. Das Nähere wird mit Rücksicht auf die Bedürfnisse der einzelnen Länder festzusetzen sein. Wenn der Bischof eine Aenderung der festgesetzten Andachtsübungen für nothwendig hält, so wird er durch den Religionslehrer, oder wen er sonst damit zu beauftragen findet, die Schuldirection davon in Kenntniss setzen lassen, damit diese die ihrerseits nöthigen Verfügungen treffen könne; sollte die Sache auf Schwierigkeiten stossen, so wird er sich darüber mit der Landesbehörde in's Einvernehmen setzen. Der Religionslehrer ist nicht befugt, ohne Auftrag des Bischofes in den festgesetzten Andachtsübungen etwas zu ändern oder bei der Schuldirection eine Aenderung in Antrag zu bringen. Das Beispiel der Lehrer kann viel beitragen, um den Erfolg der Andachtsübungen zu sichern, mehr noch, um denselben zu vereiteln. Wenn dieselben für die Geheimnisse des Glaubens Geringachtung oder Gleichgiltigkeit an den Tag legen, so wird die Unerfahrenheit der Jugend auf eine harte Probe gestellt. Der Gesichtspunkt der Erziehung, welcher in den unteren Schulen vorwalten muss, tritt in den mittleren dem des Unterrichtes gleichberechtigt zur Seite, und wer in denselben ein Lehramt übernimmt, der übernimmt zugleich die Pflicht, zur Heranbildung der Jugend für Religion und Sittlichkeit nach Massgabe seiner Stellung mitzuwirken; wenn er sogar hemmend entgegen tritt, so ist diese eine schwere Verletzung und eine traurige Verkenntnis seiner Aufgabe. Im grössten Theile des Kaiserthumes hat die Kirche an die Mehrzahl der mittleren Schulen ein ganz besonderes Recht; denn sie werden durch den Studienfond erhalten, welcher in dem Concordate seinem Ursprung gemäss als Kirchengut anerkannt ist. Doch es bedarf dieser Rücksicht nicht, um die kaiserliche Regierung zu bestimmen, mit allen für sie verfügbaren Mitteln auf die Besetzung der Lehrerstellen mit wahrhaft katholischen Männern hinzuwirken. Darauf vertrauen die versammelten Bischöfe.

Mittlere Schulen, welche für die katholische und nichtkatholische Jugend in gleicher Weise bestimmt sind, und wo deshalb Katholiken mit Nichtkatholiken sich in das Lehramt theilen, sind ganz gemacht, der Gleichgiltigkeit und Glaubensarmuth, an welcher die Welt krankt, als Pflegerinnen zu dienen. Ohne Zweifel können in Zukunft gemischte Schulen auch dann nicht errichtet werden, wenn eine gemischte Gemeinde sich zur Gründung derselben vereinigen sollte. Doch ist es sehr zu wünschen, dass überdies Mittel gefunden werden, um die wenigen Schulen dieser Art, welche im Kaiserthume bestehen, ohne langen Verzug in katholische und nichtkatholische Lehranstalten zu scheiden.

Dass die katholische Jugend eine nichtkatholische Schule an solchen Orten besuche, wo eine katholische Unterrichtsanstalt derselben Art besteht, möge auch von Seiten der Staatsgewalt unterragt werden.

Die versammelten Bischöfe erkennen die Bedeutung, welche die Wissenschaft für das geistige Leben hat; um so mehr beklagen sie den Bund, welchen die wissenschaftlichen Bestrebungen nur zu häufig mit dem Unglauben und Irrthume geschlossen haben. Das Christenthum, welches von dem Vater der Wahrheit stammt, hat die Wahrheit in keiner Beziehung und auf keinem Gebiete zu scheuen. Jeder wirkliche Vorschritt, welcher für das Verständniss der Thätigkeiten und Zustände des geschaffenen Geistes, für die Erkenntniss der Sinnenwelt oder die Fähigkeit, das Räumliche den menschlichen Zwecken dienstbar zu machen, errungen wird,

ist, an sich betrachtet, für die Menschheit erfreulich und wird von der Kirche, deren Pflegekind die neueuropäische Wissenschaft ist, mit wohlwollender Theilnahme betrachtet. Allein die widerchristliche Strömung, welche im achtzehnten Jahrhunderte eine Macht wurde, hat sich über alle Fächer des Wissens verbreitet, und sogar in jene, welche zur Religion in keiner Beziehung zu stehen scheinen, das verfälchende Vorurtheil wider die Lehre des Heiles eingeführt. Nicht nur das Interesse der Kirche, sondern auch das der Wissenschaft und des Staates verlangt, dass den verderblichen Einflüssen Einhalt geboten und in den angehäuften Ergebnissen menschlicher Forschung die Spreu von dem Weizen ausgeondert werde. Hierzu können wahrhaft katholische Hochschulen ausgezeichnete Dienste leisten. Wahrhaft katholisch sind aber nur jene, deren sämtliche Leistungen das Gepräge katholischer Glaubensstreue tragen. Die Gelehrten, welche sich dort vereinigen, sollen die Wissenschaft im Geiste wahrer Christen fortbilden und lehren. Sie sollen den ganzen Gang der bisherigen Forschung überblicken und jedes probenhältige Ergebnis getreu benützen, doch von der Ueberzeugung durchdrungen sein, dass die Forschung, wenn zwischen ihr und dem Worte Gottes ein wirklicher Missklang entsteht, von ihrem Ziele, der Wahrheit, abgairt ist. Die höhere Erkenntniss, welche die Offenbarung uns vermittelt, bringt dem wissenschaftlichen Streben keine Knechtschaft, sondern eben in Betreff seiner wichtigsten Aufgaben die wahre Freiheit, nämlich die Freiheit vom Irrthume. Wenn die Regierung Seiner Majestät dahin wirkt, dass die Hochschulen des Kaiserthumes katholisch in diesem vollen Sinne des Wortes werden, so wird sie auf den Aufschwung der Gesinnung einen Einfluss nehmen, welcher weit über Oesterreichs Grenzen hinausreicht. Die versammelten Bischöfe erkennen, dass es die schönste Aufgabe ihrer vereinten Thätigkeit wäre, wenn sie eine Hochschule zu gründen vermöchten, welche von der katholischen Ueberzeugung beherrscht wäre und zugleich in allen Fächern des menschlichen Wissens an der Spitze des wahren Vorschrittes stände. Sie entsagen keineswegs der Hoffnung, dass die Verhältnisse sich für die Verwirklichung dieses Gedankens günstig gestalten werden. Vor der Hand müssen sie sich darauf beschränken, kein Mittel unversucht zu lassen, um in den Hochschulen ihres Bereiches die Kraft des Glaubens und der die Erde überragenden Gesinnung zu beleben. Sie zählen bei ihren Massregeln, welche nach Verschiedenheit der Länder verschieden sein müssen, vertrauensvoll auf die Mitwirkung der kaiserlichen Regierung.

Seine Majestät haben mit gewohntem Scharfblick erkannt, wie wichtig es sei, dass die katholische Volksschule unter kirchlicher Leitung stehe. Schon früher war dies im grössten Theile des Reiches der Fall; durch das Concordat ist es nicht nur bestätigt, sondern auch auf alle Länder des Kaiserthumes ausgedehnt worden. Bei Ausführung dieser Bestimmung handelt es sich vor Allem um die Art und Weise, in welcher die Regierung Seiner Majestät künftighin auf die Leitung und Beaufsichtigung der Volksschule Einfluss nehmen werde. Mit Rücksicht auf das diesfällige Recht der Staatsgewalt ist es im Concordate ausgesprochen, dass Seine Majestät auch in der Folge den Diöcesan-Schuloberaufseher auf den Vorschlag des Bischofes ernennen werde. Was die District-Schulaufseher betrifft, so wird es am entsprechendsten sein, wenn der Bischof denselben ernannt, aber stets Männer wählen hat, welche der Regierung genehm sind.

Die Anstellung der Schullehrer geht ohnehin in den meisten österreichischen Ländern von der bischöflichen Behörde aus, und man darf nicht zweifeln, dass dieses künftighin als eine allgemeine Massregel werde zu gelten haben. Ueber die Weise, wie die Beaufsichtigung an Ort und Stelle am zweckmässigsten dürfte zu üben sein, behalten die Bischöfe sich vor, besondere Anträge zu stellen.

Den Bedürfnissen des Landvolkes genügt in der Regel ein halbtägiger Unterricht, ja wo nur ein Lehrer ist, muss demselben unbedingt der Vorrug gegeben werden: denn die Jugend wird grössere Fortschritte machen, wenn man die erste und zweite Classe abgesondert, und mit Beachtung ihres Bildungsstandes, je einen halben Tag unterrichtet, als wenn Grössere und Kleinere mit einander den ganzen Tag in der Schule zubringen. Auch wird dadurch, der Schulbesuch befördert. Die den Eltern obliegende Pflicht der Erziehung schliesst ohne Zweifel die Verbindlichkeit ein, die Kinder in die Schule zu schicken, insoweit die Eltern, wie dies bei Landleuten der Fall ist, nicht in der Lage sind, den Kindern auf andere Weise Unterricht in den unentbehrlichen Kenntnissen zu verschaffen. Dass der Staat auf die Erfüllung dieser Pflicht hinwirke, muss die Kirche um so mehr wünschen, da der sonntägliche in der Kirche erteilte Religionsunterricht für die Belehrung der Kinder nur dann genügt, wenn, wie in den Zeiten der Glaubenskraft, das ganze Familienleben von christlichem Geiste getragen wird. Aber man kann nicht allen Eltern auflagen, ihrer Kinder vom siebenten bis zur Vollendung des zwölften Jahres den ganzen Tag über zu entbehren. Oft würden sie dadurch wirklich gehindert, das für das leibliche Dasein unentbehrliche zu erwerben. In den meisten Fällen werden die begründeten, gegen den Schulbesuch gerichteten Einwendungen beseitigt, wenn die Kinder während der vor- oder nachmittägigen Stunden zur Verfügung der Eltern bleiben. Je genauer eine Forderung dem Massstabe der Billigkeit angepasst ist, desto entschiedener kann dieselbe durchgeführt werden. Die versammelten Bischöfe halten es also für zweckmässig, dass in den Landschulen auf die Einführung des ganztägigen Unterrichtes nicht oder doch nur ausnahmsweise gedungen werde.

Durch Verhältnisse, welche mit der ganzen europäischen Entwicklung zusammenhängen, wächst überall, doch vorzüglich in grossen Städten, die Zahl der Familien, welche im bürgerlichen Leben keine gesicherte Stelle haben, ja, welche mit oder ohne ihre Schuld kaum für den nächsten Tag des Nothdürftigen sicher sind. Deswegen wächst eben in grossen Städten hart neben den Kundgebungen der feinsten Bildung oder auch der Ueberbildung die Menge von Kindern, welche fast alles Unterrichtes entbehren und sogar in den Anfangsgründen des Glaubens Fremdlinge sind. Hiermit stehen die Fabriken im Zusammenhange, welche den Eltern Gelegenheit verschaffen, die Thätigkeit ihrer Kinder so früh als möglich zu verwerthen. Die versammelten Bischöfe blicken mit innigem Mitleiden auf das Schicksal der Knaben und Mädchen, welche, sobald ihre Kräfte irgendwie ausreichen, zum Dienste der Maschine verwendet werden, um an Leib und Seele zu verkrüppeln. Mit Dank erkennen sie die wohlthätige Absicht, in welcher verordnet wurde, dass an Sonn- und Feiertagen oder in Abendstunden auf Kosten des Fabrikbesizers für den Unterricht der schulpflichtigen bei ihm arbeitenden Kinder gesorgt werden müsse. Allein eine sonntägliche Stunde kann nicht genügen, und unmittelbar nachdem sie acht bis zehn Stunden in dampfenden Räumen

bei einer einformigen Beschäftigung zugebracht haben, muss ihre Empfänglichkeit für den Unterricht fast gänzlich abgestumpft sein. Die kurze Erholungszeit zwischen der vor- und nachmittägigen Arbeit darf keine Beschränkung erleiden. Soll also der Zweck erreicht werden, so muss des Morgens vor Beginn der Arbeit eine Stunde für den Unterricht ausgemittelt werden; wenn nicht täglich, so doch dreimal in der Woche. Doch können nicht einmal die schlimmsten Uebelstände gänzlich ausgeschlossen werden, wofür nicht den Fabrikbesitzern verboten wird, Knaben oder Mädchen, welche das zehnte Jahr noch nicht vollendet haben, in den Fabriken zu verwenden. Die Heilsamkeit einer solchen Massregel liegt am Tage, und die Berufung auf das Gebot der Nothwendigkeit, welche Manche ihr entgegenstellen, scheint auf ausländische Zustände besser als auf die österreichischen zu passen.

Der Einfluss der Gemeinden auf Verleihung des Schuldienstes ist selten ein heilsamer. Es wäre zu wünschen, dass derselbe überall, wo er besteht, eine Einschränkung erführe; wenigstens soll er unter keiner Bedingung und in keiner Weise erweitert werden.

Mit gutem Grunde klagen viele Lehrer über die Schwierigkeiten, mit welchen sie bei Einbringung des Schulgeldes zu kämpfen haben. Wo das Schulgeld üblich ist und von den Eltern entrichtet wird, werde also nach Massgabe der allerdings sehr verschiedenen Verhältnisse gesorgt, dass einerseits der Schullehrer das ihm Gebührende erhalte, und andererseits die wahrhaft dürftigen Eltern durch Leistungen von der Gemeinde erleichtert werden. Wider ein allgemeines Gesetz, kraft dessen das Schulgeld von der Gemeinde zu entrichten wäre, könnten mehrfache Bedenken erhoben werden; wofür aber eine Gemeinde bereit ist, den Lehrer für das Schulgeld durch einen nach den directen Steuern zu vertheilenden Geldbetrag zu entschädigen, so möge sie hierin keine Schwierigkeit finden. Wo den Schullehrern und, was noch häufiger der Fall ist, den Schulgehilfen das nöthige Auskommen fehlt, wäre es zu wünschen, dass für dieselben durch Naturalien gesorgt würde. Eine solche Leistung fällt dem Landmanne leichter und gewährt dem Beteiligten grössere Sicherheit. Der Werth der Lebensmittel, welcher auf ihrer unmittelbaren Verwendbarkeit beruht, steht fester als der des Geldes. In Ungarn wird es leicht sein, bei Gelegenheit der Theilung des Gemeinlandes für den Schullehrer Grundstücke auszumitteln; es wäre zu wünschen, dass in anderen Theilen des Reiches dasselbe geschehen könnte.

An dem südöstlichen Rande des Kaiserthumes und der europäischen Gesittung, in Siebenbürgen, ist die katholische Kirche in die Mitte von ganz eigenthümlichen Gefahren und Schwierigkeiten gestellt, welche auch für den Jugendunterricht sich fühlbar machen. In vielen Gegenden gebrechen den Katholiken alle Mittel zur Errichtung einer katholischen Schule, und die Kinder derselben besuchen die Schulen eines der nichtkatholischen Bekenntnisse, unter deren Anhängern sie als eine entschiedene Minderzahl zerstreut sind. Für solche Fälle möge der Schulfond in den Stand gesetzt werden, die erforderliche Hilfe zu leisten. Es ist dies eine Wohlthat, welche nicht nur der katholischen Kirche, sondern auch der geistigen Entwicklung eines Kronlandes, dessen Zukunft grosse Hoffnungen bietet, erwiesen wird.

Mit Bezug auf eine schon früher gemachte Bemerkung darf man voraussetzen, dass von Volksschulen, welche zugleich für die katholische und

nichtkatholische Jugend bestimmt wären, ganz und gar keine Rede sein könne, und dass dieser Grundsatz auch für Siebenbürgen zu gelten habe.

Der Ortschaftschullehrer soll in der Stellung verbleiben, welche die bisherige Schulverfassung ihm zuweist, und in welcher er zum Gedeihen der Schule Vieles beitragen kann. Ein Recht, den Religionslehrer und somit auch den Pfarrer zu beaufsichtigen oder über denselben an irgend eine Behörde Bericht zu erstatten, darf demselben nicht eingeräumt werden. Das pflichtmässige Verhältnis würde dadurch gestört, und selbst im besten Falle weit mehr geschadet als genützt. Sollte bei Ertheilung des Religionsunterrichtes sich wirklich Nachlässigkeit einschleichen, so wende der Ortschaftschullehrer sich an den Bezirksschullehrer; was übrigens jedem Beteiligten freisteht.

Mannichfache Gründe machen es rathsam, dass für Leitung der Hauptschulen so viel als möglich Priester verwendet werden.

Es lässt sich nicht vermeiden, dass die Errichtung nicht öffentlicher Lehr- und Erziehungsanstalten von Solchen, welche dabei etwas Anderes als das Heil der Seelen suchen, als Mittel des Erwerbes betrachtet und behandelt werde. Um so mehr bedürfen sie der Aufsicht, und die Grundsätze, nach welchen in den meisten Theilen des Reiches bereits vorgegangen wird, verdienen überall als Regel festgehalten zu werden. Die Erlaubniss, für die katholische Jugend eine nicht öffentliche Lehr- und Erziehungsanstalt zu errichten, soll also nur an Personen ertheilt werden, wider welche der Bischof keine auf ihren Glauben oder ihre Sittlichkeit gegründete Einwendung erhebt. Werden in einer solchen Anstalt nicht katholische Personen zum Unterrichte oder zur Erziehung verwendet, so kann sie nicht mehr als für die katholische Jugend bestimmt gelten, und es ist daher nicht erlaubt, die katholische Jugend in dieselbe aufzunehmen.

Es ist der Stellung und Aufgabe des Bischofes nicht entsprechend, dass er über den Unterricht in den Schulen der Israeliten selbst oder durch seine Beauftragten Aufsicht führe. Wo dies bisher üblich war, dort möge die Regierung Seiner Majestät sich bewegen finden, für die Beaufsichtigung jener Schulen in anderer Weise zu sorgen.

Dass die Lehrer wie überall so auch in den Volksschulen die erforderlichen Kenntnisse besitzen müssen, versteht sich von selbst; doch von denselben vorzüglich in der Landschule mehr als das Nothwendige verlangen, ist eine missliche Sache. Ein Schulgehilfe, welcher mit dem oberflächlichen Anstrich moderner Vielwisserei auf das Land kommt, fühlt sich unglücklich, weil er sich zu Ansprüchen berechtigt glaubt, deren Befriedigung er nicht hoffen kann. Er ist dem Landvolke nicht das, was er ihm sein soll und kann, und bahnt vielleicht durch Wort und Beispiel den verfälschten Lebensansichten der Aufklärung den Weg. Es ist aber ein weit geringeres Unglück, wenn die Jugend in vielen Dörfern die Zierlichkeit der Handschrift, welche sie bei der Feldarbeit schnell verlernt, sich gar niemals eigen macht, als wenn in ein einziges Dorf Unglauben und Unzufriedenheit eingeführt wird. Ueberdies wächst in jenen Ländern, wo an die Candidaten des Schuldienstes gesteigerte Forderungen gestellt werden, mit jedem Jahr die Schwierigkeit, die in Erledigung kommanden Plätze von Schulgehilfen zu besetzen. Oesterreich umfasst eine sehr grosse Verschiedenheit von Bildungszuständen, und eine vollkommene Gleichförmigkeit der Anordnungen wird dadurch unmöglich gemacht; doch ein junger Mensch, welcher bereits des Lesens und Schreibens

und der Anfangsgründe des Rechnens vollkommen kundig ist, kann gewiss binnen einem Jahre Alles erlernen, dessen er als Landschullehrer bedarf. Dass er die nothwendigen Vorkenntnisse besitzt, muss er natürlich mittelst einer Prüfung darlegen; es werde aber den Candidaten des Schuldienstes nicht zur Pflicht gemacht, sich über den Besuch des Unter-Gymnasiums, der Unter-Realschule oder doch einer Hauptschule auszuweisen: denn durch die Nothwendigkeit, mehrere Jahre fern von dem elterlichen Hause in einem grösseren Orte zuzubringen, werden die Söhne von Landleuten abgehalten, sich dem Schuldienste zu widmen, in welchem sie doch dem wahren Bedürfnisse des Landvolkes vorzugsweise entsprechen würden.

Das Wort, durch welches Seine Majestät im ganzen Bereiche des Kaiserthums die Ehe der kirchlichen Entscheidung zurückgab, war ein grosses und folgenreiches. Der Staat, wie die Revolution ihn will und bräucht, der Staat ohne Gott und Pflichtgefühl, kann seinen segensreichen Bau nur auf dem Grunde der verweltlichten Familie errichten, und der Boden ist ihm entzogen, wenn das Bewusstsein der höheren Weihe, welche die Ehe an den Himmel knüpft, die häusliche Gesellschaft belebend durchdringt. Allein in der grösseren Hälfte des Reiches konnte die weltliche Gerichtsbarkeit in Ehesachen einem gewöhnlichen Beobachter als etwas Unantastbares erscheinen. Durch eine ruhige Uebung von mehr als siebenzig Jahren war sie befestigt und gleichsam verjährt: sie war mit den Einrichtungen des bürgerlichen Lebens vielfach verschlungen und selbst in die Gewohnheiten der Völker eingedrungen. Demungeachtet haben Seine Majestät mit richtigem Blicke erkannt, wie sehr auch in dieser Beziehung die innersten Bedürfnisse der Gesellschaft mit den Rechten der Kirche Hand in Hand gehen. Das Concordat hat die Ehesachen, so weit als Oesterreichs Grenzen reichen, der Kirche zurückgegeben, und das Gesetz über die bürgerlichen Beziehungen der Ehe wird sich auf Grundsätze stützen, durch welche die Heiligkeit der Ehe auch in jenen Theilen des Kaiserthums, wo die kirchliche Gerichtsbarkeit in Ehesachen niemals aufhörte, an wirksamem Schutze gewinnen muss. Bei dieser Sachlage erkennen die versammelten Bischöfe, wie nützlich, ja nothwendig es sei, bei Behandlung der Ehefragen eine gemeinsame Richtschnur zu Grunde zu legen, und haben daher beschlossen, den Erwartungen Seiner Majestät gemäss, die von Seiner Eminenz dem Herrn Cardinal Fürst-Erzbischof von Wien verfasste Anweisung für die geistlichen Gerichte in Ehesachen ihren Ehegerichten zur genauen Beobachtung vorzuschreiben.

Ueber den Zeitpunkt, zu welchem die Ehegerichte ihre Thätigkeit beginnen sollen, haben die Bischöfe jener Länder, wo die Ehesachen bisher vor dem weltlichen Gerichte verhandelt wurden, sich dahin geeinigt, hierzu den 1. Jänner 1857 anzusetzen.

Zu wenigstens theilweiser Bestreitung der Kosten, welche bei Verhandlung der Ehegerichte nicht vermieden werden können, wird es unerlässlich sein, von den Betheiligten mässige Taxen zu erheben. Es ist sehr wünschenswerth, dass dieselben, in so weit die Verschiedenheit der Verhältnisse es gestattet, im ganzen Kaiserthume gleich seien, und deshalb haben die versammelten Bischöfe darüber vorläufige Berathungen gepflogen. Dennoch ist man nicht in der Lage, dem hohen Ministerium schon jetzt über den Gebühren-Ansatz die erforderliche Anweisung zu ertheilen: denn es bleibt noch eine

Schwierigkeit zu beseitigen. Bei den weltlichen Gerichten werden die Gebühren nicht mehr, in der Form von Taxen erhoben, sondern durch den erhöhten Ansatz des für die Actenstücke vorgeschriebenen Stempelpapieres eingebracht. Wofür die Parteien bei Ehestreitigkeiten dem Staate den Stempel und dem bischöflichen Gerichte die Taxen bezahlen müssten, so wäre dies eine doppelte für denselben Gegenstand zu entrichtende Steuer, welche vielfache Klagen hervorrufen würde. Die versammelten Bischöfe stellen daher die Bitte, dass für die bei den kirchlichen Ehegerichten vorkommenden Verhandlungen der Gebrauch des Stempelpapieres, wenigstens in so weit dasselbe an die Stelle der Taxen trat, nicht eingeführt werde.

Der Seelsorger hat kraft seines Berufes zu lehren, zu ermahnen und nöthigenfalls auch zu rügen. Deswegen kann an Ermahnungen und Rügen, welche er in der Ausübung seiner Amtstätigkeit und über Gegenstände derselben gibt, keineswegs und über Gegenstände gelegt werden, welchen das Strafgesetz für die Aeusserungen des Staatsbürgers gegen den Staatsbürger aufstellt; das ganze Verhältnis ist verkannt, wenn dem Katholiken gestattet ist, wegen derselben, vor dem weltlichen Richter eine Klage auf Ehrenbeleidigung anzustellen. Noch Niemand hat daran gedacht, dies dem Sohne wegen der Vorstellungen und Verweise des Vaters zu gestatten, ja ohne schwere Störung des Verhältnisses ist es nicht einmal zulässig, dass der Beamte aus Ermahnungen, welche ihm sein Vorgesetzter in Dienst-sachen gibt, ein gerichtliches Klagerrecht herleite. Wenn also Jemand sich über die Form von Ermahnungen und Rügen, welche der katholische Seelsorger in der Ausübung seiner Amtstätigkeit und über Gegenstände derselben gegeben hat, beschwerten zu können glaubt, so bringe er seine Klage bei dem geistlichen Gerichte an. Die Kirche verpflichtet ihren Diener, mit dem Eifer Sanftmuth und mit der Strengen Klugheit zu paaren, und wenn ein Priester sich hinreissen lässt, die gebührende Grenze zu überschreiten, so wird dies nicht ungeahndet bleiben.

Der Staat muss nicht minder als die Kirche wünschen, dass Alles vermieden werde, wodurch das Bewusstsein der Bedeutung des Eides verdunkelt werden könnte. Denn der Eid ist eine heilige Handlung, er ist die feierliche Anrufung des Allerhöchsten, das öffentliche Bekenntnis des Glaubens an seine Allmacht, Allwissenheit und Gerechtigkeit. Der Eid ist aber auch das letzte Mittel, zu welchem die menschliche Gerechtigkeit bei Erforschung der Wahrheit ihre Zuflucht nehmen kann. Wenn er also ohne einen seiner würdigen Grund in Anwendung gebracht und eben dadurch die leichtsinnige Behandlung desselben nahe gelegt wird, so leiden sogar die Zwecke der weltlichen Gerechtigkeit. Die versammelten Bischöfe können den Wunsch nicht unterdrücken, dass sämtliche Gerichtsbehörden sich dies immer gegenwärtig halten möchten.

Kraft einer Uebung, welche in einer echt christlichen Auffassung wurzelte, war den Priestern ver-dem vergönnt, anstatt der Eidesablegung die Wahrheit bei ihrer priesterlichen Treue oder auch bei der Heiligkeit ihrer Weihe zu betheuern. Ohne Zweifel würden durch die Wiederherstellung dieses Verfahrens die Bürgschaften für Sicherstellung der Wahrheit nichts verlieren. Wenigstens werde aber einem Priester der Eid wo möglich durch einen Priester abgenommen. Es klingt sonderbar, wenn ein Mann, welcher seinen Platz in der hörenden Kirche hat, einem Geistlichen, welcher zum Lehren

der christlichen Gemeinde verordnet und geweiht ist, die Heiligkeit des Eides vorhält.

Die Local-Immunität ist in der Hauptsache und abgesehen von Näherbestimmungen, bei welchen die Zustände der Gesellschaft in Anschlag kommen, dem katholischen Christen eine ganz natürliche und einfache Folge seines Glaubens. Man kann die Stätte, wo der Herr Himmels und der Erde unter der Hülle des Sacramentes gegenwärtig ist, nicht so behandeln, wie irgend ein Privathaus. Seine Majestät haben durch die Anerkennung der Local-Immunität dem Glauben und der Ehrfurcht vor dem Heiligthume ein grosses Zeugnis gegeben. Jede Besorgnis des Misbräuchlichen, welche sich daran knüpfen könnte, ist durch den klaren Buchstaben des Concordates beseitigt: denn die Ehrerbietung vor dem Hause des Herrn wird sich in einer Weise zu äussern haben, dass die öffentliche Sicherheit und die Forderung der Gerechtigkeit unberührt bleiben. Inner der hierdurch vorgeseichneten Grenzen halten daher die versammelten Bischöfe es für nothwendig, dass die Verhaftung eines Flüchtlinges weder während des Gottesdienstes, noch ohne eine an den Kirchenvorsteher gemachte Anzeige geschehe.

Alles, was die Kirche vom Geiste Gottes geleitet verordnet hat, trägt das Siegel tiefer Einsicht in die menschlichen Bedürfnisse. Dies bewährt sich auch an der christlichen Sonntagsfeier, welche als ein Bote des Himmels zwischen den Drang der irdischen Bestrebungen hineintritt und den Menschen zum Altare des Herrn und in den Kreis aller hohen und heiligen Erinnerungen einführt. Wie unerträglich diese Mahnung an das Ewige sogar dem Staate sei, kann gegenwärtig keinem tieferen Beobachter entgehen: denn wir stehen einer Zeit gegenüber, deren zügelloser Drang nach vergänglichem Genusse die Bande der Gesellschaft zu zerreißen droht. Das österreichische Gesetz hat durch zweckmäßige Anordnungen Fürsorge getroffen, und wenn die Vollstreckung derselben hier und da etwas zu wünschen übrig lässt, so liegt dies dem Willen Seiner Majestät und den Absichten Seiner obersten Räte fremd. Eben desswegen erlauben sich die versammelten Bischöfe darauf hinzuweisen, wie wichtig es sei, dass kein Amtsvorsteher seinen Untergebenen die Sonntagsfeier verkümmern oder fast unmöglich machen könne. Der Staatsbeamte ist ein wichtiges Glied in der künstlichen Maschine des modernen Staates; dass er von höheren Überzeugungen durchdrungen sei, ist für ihn selbst und für das Ganze wichtig.

Die versammelten Bischöfe können nicht umhin, auch der Eisenbahnen zu gedenken. Durch den Dienst derselben wird eine rasch anwachsende Menschenmenge von allen christlichen Erinnerungen und Uebungen ausgeschlossen. Die Folgen sind leicht zu ermessen. Die versammelten Bischöfe kennen das ganze Gewicht der Schwierigkeiten, welche einer gründlichen Abhilfe im Wege stehen: sie erfüllen aber eine Hirtenpflicht, indem sie die Aufmerksamkeit des hohen Ministeriums auf die geistigen Bedürfnisse der bei den Eisenbahnen Angestellten hinlenken. Durch eine Anzahl zweckmässig vertheilter Kapellen, deren Kosten unter den Ausgaben dieser grossartigen Unternehmungen sich kaum sehr bemerklich machen würden, könnte viel Heilsames gewirkt werden.

Jene Zeit, deren Rückwirkungen gründlich sollen gehoben werden, hatte für die katholischen Einrichtungen das Verständnis verloren. Dies erführen die Klöster. Man wollte sie nur in so weit gelten lassen, als durch ihren Fortbestand Pfarrer, Jugendlehrer, Krankenwärter erspart wurden; über

das beschauliche Leben erging das Urtheil der Verwerfung. Allein der Eifer des Gebetes und der Selbstverläugnung ist nichts, was Ordensmänner haben oder auch nicht haben können: denn er gehört zum Wesen des Ordenslebens, welches ohne ihn seine Kraft und Bedeutung nach allen Richtungen hin verliert und sowohl etwas Grosses als etwas Nützlichem zu sein aufhört. Das Beispiel der Entsagung und Selbstverläugnung ist schon an sich genommen etwas der Menschheit sehr Heilsames, und zwar um so mehr, je höher die Wogen der dem Ewigen entfremdeten Bestrebungen gehen. Allein derselbe Geist, welcher die Werke der Buss und Selbstverläugnung hervorbringt, bewährt seine Macht auch in Werken der Nächstenliebe, für welche er weder zu entbehren noch zu ersetzen ist. Geistliche Orden, welche durch Gebet und Betrachtung, gehoben in Armuth, Gehorsam und Keuschheit getreu vor dem Herrn wandeln, haben mit geringen äusseren Hilfsmitteln für die Verbreitung des Glaubens, für den Unterricht, die Armenpflege, die Seelsorge Staunenswerthes gethan und thun es noch. Wenn aber das beschauliche Leben, welches eipat mit so viel Ungunst behandelt wurde, erloschen ist, so verflüchtigt sich zugleich der Sinn für die Bedeutung der Ordensgelübde und der Eifer der Nächstenliebe. Von dem höheren Geiste, der sie belebte, verlassen, leistet dann die äussere Thätigkeit eben für jene Zwecke, welchen man sie ausschliesslich widmen will, im besten Falle etwas ganz Gewöhnliches, welches nicht selten zu den verfügbaren Hilfsmitteln in keinem günstigen Verhältnisse steht. Wann also nichts unterlassen wird, um in allen Ordensgemeinden den Geist des wahren Ordenslebens wieder anzufachen, so wird zugleich für alle Zwecke gesorgt, für welche Kirche und Staat von den Ordensgemeinden Unterstützung hoffen können.

Die Regierung Seiner Majestät hat dies schon längst erkannt; denn schon im Jahre 1851 wandte sie sich an den heiligen Stuhl, um zu kraftvoller Erneuerung des Klosterwesens eine ausserordentliche Massregel zu erwirken, und es wurden apostolische Visitatoren mit den ausgedehntesten Vollmachten aufgestellt. Das Concordat aber sichert nicht nur im Allgemeinen allen Ordenspersonen das Recht, nach ihrer von der Kirche gutgeheissenen Regel zu leben, sondern lässt auch insbesondere die Schranken fallen, welche durch die früheren Gesetze zwischen den General-Obersten und den Klöstern Oesterreichs errichtet wurden. Die versammelten Bischöfe hoffen, dass der glücklichste Erfolg diese hochwichtigen Bestimmungen krönen werde, und achten es für eine heilige Pflicht, nichts, was ihrem Bereiche angehört, zu unterlassen, um eine fördernde Mitwirkung zu gewähren. Für jetzt glauben sie über Nachstehendes sich aussprechen zu sollen.

Die österreichischen Gesetze haben für die Ablegung feierlicher Gelübde eine Altersgrenze festgelegt, von welcher sich nicht läugnen lässt, dass sie unter den gegenwärtigen Verhältnissen nicht ohne wichtige Nachtheile überschritten werden könnte, und nach der den versammelten Bischöfen gewordenen Mittheilung ist binnen Kurzem eine päpstliche Verfügung zu erwarten, kraft welcher die Ordenscandidaten erst, wenn sie das vierundzwanzigste Jahr vollendet oder sowohl das einundzwanzigste Jahr zurückgelegt als auch drei Jahre in dem betreffenden Kloster zugebracht haben, feierliche Gelübde ablegen können. Dagegen darf man nicht bezweifeln, dass es den Klöstern freistehen werde, Schüler des Gymnasiums,

deren Wünsche sich dem Ordensleben zuwenden, in ihre gewählten Räume aufzunehmen und für den Beruf, dessen Anzeichen dieselben geben, heranzubilden. Ebenso entspricht es den Bestimmungen des Concordates, dass die Staatsbehörden auf den Unterricht der Ordenscandidaten, insoweit es sich bloss um deren Befähigung zum Empfange der Weihen handelt, und ganz abgesehen von der Geltung der Zeugnisse für eine Anstellung im Staatsdienste, keinen Einfluss nehmen und die Regelung und Ueberwachung desselben jener geistlichen Autorität, welcher es nach Verschiedenheit der Orden zukömmt, vollkommen überlassen bleibe. Dass eine Aufsicht in bloss politischer Beziehung, wie man sie dem Staate niemals und nirgends verweigern kann, dadurch nicht ausgeschlossen werde, bedarf kaum der Bemerkung.

Allein es gibt eine nicht unbedeutende Zahl von öffentlichen Gymnasien, deren Besetzung mit Lehrern von geistlichen Orden übernommen worden ist. Dies kann bei Orden, deren Regel mit der Lehrthätigkeit vereinbar ist, an sich genommen, nur gebilligt werden. Dass die Staatsgewalt keine Verminderung der Bürgschaften wünscht, welche ihr für die Zweckmässigkeit des Unterrichtes bisher gegeben wurden; liegt in der Natur der Sache. Doch andererseits ist auch die Klage begründet, dass bei dem bisherigen Verfahren solche Gymnasialprofessoren häufig des Ordensmannes vergessen und der Ordensdisciplin entfremdet werden. In dieser Beziehung müssen die versammelten Bischöfe vorerst wieder auf die Bemerkung zurückkommen, von welcher sie ausgegangen sind. Je mehr in einem Kloster die wahre Selbatverläugnung und Andacht waltet, desto mehr wird sich auch erproben, dass die Liebe Gottes zu Allem nütze ist, und wenn die Ordensbrüder zum Jugendunterrichte verwendet werden, so wird in ihren Bemühungen ein Eifer, eine gewissenhafte Fürsorge walten, welche bei dem Unterrichte und der Heranbildung zu katholischer Glaubensstreue sich in gleicher Weise erproben wird. Als im dreizehnten Jahrhunderte die europäische Wissenschaft einen Aufschwung nahm, welchem die Neuzeit mehr, als sie glaubt, verdankt, standen an der Spitze der Bewegung ganz unbestritten zwei Orden, welche Vorbilder der Buße und Entsagung waren. Was nun das Einzelne der zu nehmenden Massregeln betrifft, so muss unstreitig dafür gesorgt werden, dass der Ordensmann auch als Gymnasiallehrer in einer Ordensgemeinde lebe und seine Ordenspflichten getreu erfülle. Wenn also das Gymnasium sich nicht in einem Ordenshause befindet, so sollen die Gymnasiallehrer sich zu einer Ordensgemeinde gestalten und nicht nur unter einem Director, sondern auch unter einem Ordens-Oberen stehen. Bei Orden, deren Regel die Lehrthätigkeit zwar zulässt, aber nicht vorschreibt, kann man nicht voraussetzen, dass der Ordensvorsteher immer die nöthigen Eigenschaften zur Leitung eines Gymnasiums besitze. Es ist also nicht wohl möglich, dass, wo in einer Abtei sich ein öffentliches Gymnasium befindet, der Abt immer zugleich Director desselben sei. Eine vollkommene Ausgleichung der möglichen Uebelstände kann nur in dem Vorherrschen einer höheren Auffassung gefunden werden; vor der Hand werde dem Abte, welcher die Leitung nicht selbst führen kann oder will, es überlassen, die Directoren der von seinen Ordensgliedern besetzten Gymnasien im Einvernehmen mit der Schulbehörde zu bestellen. Befindet das Gymnasium sich ausser der Abtei, so wird es fast immer gerathen sein, zum Oberen der Klostergemeinde und zum Director der Lehranstalt

eine und dieselbe Person zu wählen. Besucht der Schulrath das Gymnasium, so werde der Ordensvorsteher hiervon in Kenntniss gesetzt und mit demselben, auch wenn er die Lehranstalt nicht leitet, über alle als nöthig erscheinenden Massregeln Rücksprache gepflogen. Alle Erlasse von Behörden, welche nicht ausschliesslich das Studienwesen betreffen, sondern irgendwie die persönlichen Verhältnisse der ordensgeistlichen Lehrer berühren, sollen den Ordens-Oberen zur Mittheilung an den Director oder Professor mitgetheilt werden. Auch muss es dem Vorgesetzten freistehen, seinen Untergebenen, wenn es für die Ordensdisciplin nothwendig ist, von dem Lehramte abzuberufen, wobei jedoch die Rücksicht für die Zwecke des Unterrichtes nicht aus dem Auge darf verloren werden.

Wesentlich verschieden ist die Sachlage bei den Priestern der frommen Schulen. Dieser Orden ist für den Unterricht der Jugend gegründet, und soll er dem Gedanken, welcher ihn in's Leben rief, entsprechen, so müssen seine Mitglieder für das Ordensleben und für die Lehrthätigkeit mit gleicher Sorgfalt herangebildet werden. Insoweit dies geschieht, wird der Ordens-Oberer stets auch geeignet sein, ein Gymnasium zu leiten. Uebrigens erfuhr dieser Orden seit achtzig Jahren die Rückwirkungen jenes einseitigen Bestrebens, die geistlichen Genossenschaften für Zwecke des thätigen Lebens nutzbar zu machen. Man bestimmte denselben, um die damals aufgehobene Gesellschaft Jesu für den Jugendunterricht so wohlfeil als möglich zu ersetzen, und übergab ihm eine ganze Reihe von Gymnasien mit nothdürftiger Ausstattung. Nur darauf bedacht, den gestellten Anforderungen zu genügen und eine hinlängliche Zahl von Lehrern zu gewinnen, begannen die Vorsteher bei Heranbildung der Ordenscandidaten es weniger genau zu nehmen. Hierzu gesellte sich die Einwirkung des Mangels, welchem die Lehrer der dem Orden übergebenen Gymnasien preisgegeben wurden: denn ohne den Geist der Buße, welcher von oben kömmt, pflegt der Mangel auf die Haltung einer klösterlichen Anstalt ebenso nachtheilig zu wirken als der Ueberfluss. Die Bischöfe der Länder, wo die Priester der frommen Schulen sich in der geschilderten Lage befinden, ergreifen diese Gelegenheit, um für die Collegien derselben um eine angemessene Ausstattung zu bitten. Sie haben darauf um so mehr Anspruch, da der Studienfond grösstentheils aus Gütern der Jesuiten besteht, von deren früheren Gymnasien so viele auf die Piaristen übergegangen sind, und die Bemühungen, den letzteren Orden zu kräftigen und zu heben, werden darin eine bedeutende Unterstützung finden.

Die Regierung Seiner Majestät verlangt von den Lehrern öffentlicher Gymnasien, dass sie sich auf ihre Lehrthätigkeit in einer gesetzlich vorgezeichneten Weise vorbereiten, und glaubt mit denselben, auch wenn sie Ordensgeistliche sind, keine Ausnahme machen zu können. Die versammelten Bischöfe haben wider keine Anforderung, welche auf Gründlichkeit und Zweckmässigkeit der Vorbereitung gerichtet ist, eine Einwendung zu machen: denn sie schlagen die Bedeutung des Gymnasial-Unterrichtes sehr hoch an. Er ist die Vorschule für jeden Lebensberuf, welcher eine höhere Geistesentwicklung fordert; eben jener Theil der Gesellschaft, dessen geistige Haltung für das Ganze entscheidend ist, besucht das Gymnasium in den Jahren des Ueberganges, während welcher der Mensch für das ganze Leben seine Richtung zu nehmen pflegt. Der Gymnasial-Unterricht kann also zur Beseitigung der falschen Auffassungen,

deren Früchte im Jahre 1848 zum zweiten Male A reifen, Grosses beitragen; dann muss aber der Gymnasiallehrer einen Standpunkt haben, von welchem herab er den Strom der modernen Entwicklung in allen seinen Windungen verfolgen kann. In diesem Sinne zu wirken, ist insbesondere der Priester berufen, und er erfüllt dadurch seinen Beruf, die Seelen zu Gott zu führen, in ausgezeichnete Weise. Hiernu bedarf er aber in jenen Theilen des Kaiserthumes, wo der Einfluss westlicher Bildungszustände eine Thatsache ist, durch deren Längnung nichts gewonnen wird, einer besonderen Befähigung. Er bedarf nämlich dort nicht zur Kenntniss, welche dem Gymnasiallehrer überall notwendig sind, sondern auch des gründlichen Einblickes in die Systeme, welche für den Gymnasial-Unterricht überhaupt und die Philologie insbesondere das Ergebnis der westlichen Bildungszustände sind. Dabei soll er aber die Reinheit B priesterlicher Gesinnung unbefleckt bewahren, und zwar ist dies auch für seinen Lehrberuf von höchster Wichtigkeit: denn wenn er von der Strömung fortgerissen wird, so kann er sie nicht mehr beherrschen. Dies gilt um so mehr von dem Ordenspriester, welcher sich zur Lossagung von den zeitlichen Gütern durch feierliche Gelübde verpflichtet hat, und, wenn er seine Verheissungen nicht erfüllt, unter das Mittelmaass des schlechthin Nothwendigen herabsinkt. Für einen jungen Ordensgeistlichen ist es also eben am gefährlichsten, wenn er, um die Vorlesungen der Hochschule zu besuchen, vereinzelt in dem Getümmel grosser Städte dasteht und für Erfüllung der Ordenspflichten auf sich selbst angewiesen ist; es ist um so gefährlicher, da in den Vorlesungen, die er besucht, die Licht- und Schattenseiten westlicher Bildungszustände sich häufig in gleichem Masse abprägen. Es ist gegenwärtig ein Augenblick, in welchem es sich sowohl hinsichtlich des Unterrichtes als des Ordenslebens um Erneuerung oder Befestigung seiner wahren Grundlagen handelt. Für Eines und das Andere würde es von hohem Belange sein, wenn der Gedanke, welchem die versammelten Bischöfe hiermit Worte leihen, unter Seiner Majestät hilfreichen Schutze zur That werden könnte.

Es werde unter der Leitung eines Priesters, welcher die Bedürfnisse des wissenschaftlichen und des geistlichen Lebens in gleicher Weise kennt, für junge Ordensmänner, welche zu öffentlichen Gymnasiallehrern bestimmt sind, eine Bildungsanstalt errichtet. Alles sei darauf berechnet, um in ihnen das Bewusstsein der Verpflichtungen, welche sie durch die Ablegung der drei Gelübde erhalten haben, lebhaft anzufachen und ihnen einen Hauch zu vermitteln von jener Innigkeit des Strebens, in welcher Thomas von Aquin und andere Vorbilder des Ordenslebens die Werke der Andacht und Buss mit ausharrendem Fleisse gelehrter Arbeiten vereinigten. Für Ordensgeistliche, welche in einem solchen Vereine leben, wird es gar keine Schwierigkeiten haben, dass sie auch Vorlesungen an der Universität besuchen; vielmehr sollen sie den dermaligen Stand der Philologie und aller für das Gymnasium wichtigen Fächer genau kennen lernen, damit sie alles Gute benützen und sich befähigen können, die Berichtigung des Einseitigen oder Verfehlten gründlich einzuleiten. Alles hängt davon ab, dass ein Mann gefunden werde, dessen Eigenschaften den Erfordernissen einer solchen Gründung vollkommen gewachsen sind. Gelänge dies, so könnte eine solche Anstalt einen heilbringenden und tief eingreifenden Einfluss üben.

Eine solche Anstalt wird die beste Bürgerchaft darbieten, dass die ordensgeistlichen Professoren öffentlicher Gymnasien den weltlichen auch in den weltlichen Lehrfächern eher verleschten als nachstehen. Aber schon jetzt möge es allen Geistlichen und um so mehr allen Ordensgeistlichen gestattet sein, ihre Fähigkeit zum öffentlichen Gymnasiallehrer vor einer Commission nachzuweisen, welche aus Priestern besteht, in deren Kenntnisse des hohen Ministerium Vertrauen setzt. Erscheint es nothwendig, so werde ein katholischer Gelehrter weltlichen Standes beigelegt.

Die Pflichten, welche der Ordensmann durch die Gelübdeablegung übernimmt, setzen ein gemeinsames Leben voraus, und wenn es ihm mit Erfüllung derselben Ernst ist, so muss ihm die Nothwendigkeit, aus seiner Ordensgemeinde für längere Zeit zu scheiden, als eine harte Prüfung erscheinen. Ein Kloster, bei dessen Gliedern sich das Bestreben kundgibt, so bald als möglich in eine vereinzelte Stellung zu gelangen, ist offenbar ein gesunkenes. Der Ordensmann soll also nur ausnahmsweise eine Verwendung erhalten, welche ihn durch längere Zeit ununterbrochen ausser dem Kloster festhält; jedenfalls aber soll es niemals ohne Erlaubniss von Seite seines Ordens-Oberen geschehen.

In Folge einer Uebung, welche weit zurückreicht, wird in mehreren Theilen des Reiches zu der Wahl der Aebte und Aebtissinnen ein Regierungscommissär abgesendet. Derselbe nimmt an der Wahlhandlung keinen Antheil; doch wird der Gewählte ihm zum Zwecke allfälliger Einsprache angezeigt, und er übergibt demselben das Klostervermögen. Die versammelten Bischöfe glauben, dass, vorzüglich seit Aufhören der herrschaftlichen Rechte, zu einer Uebergabe des Klostervermögens von Seite eines Bevollmächtigten des Staates kein Grund vorhanden sei; denn der Abt ist bloss der berechnete Verwalter dieses Kirchengutes und erhält die Befugniss zur Uebernahme der Verwaltung durch die gültig vollzogene und rechtmässig bestätigte Wahl. Würde also der bischöfliche Commissär in den Stand gesetzt, die Erwählung einer Person, welche Seiner Majestät nicht genehm wäre, auszuschliessen, so könnte das Erscheinen eines Regierungscommissärs ohne allen Nachtheil für die wirklichen Interessen des Staates gänzlich unterbleiben. Jedenfalls müssten die Förmlichkeiten, von welchen es seit dem Ende des vorigen Jahrhunderts begleitet ist, eine wesentliche Umänderung erfahren.

Die Regierung Seiner Majestät hat bereits erkannt, dass die Aufopferung christlicher Liebe sich durch bezahlte Diener und Beamte ungeachtet aller Zweckmässigkeit der Amtverschriiten nicht ersetzen lässt. Viele öffentliche Strafanstalten und mehrere Krankenhäuser sind bereits weiblichen Orden übergeben worden, deren aufopfernde Selbsterläugnung bewährt ist. Die versammelten Bischöfe begrüssen diese wohlthätige Massregel mit Freuden und hoffen auf eine vorschreitende Ausdehnung derselben, sobald jene frommen Genossenschaften eine entsprechende Anzahl von Mitgliedern herangebildet haben.

Inner dem grossen Ganzen der Kirche ist jeder Kirchensprengel, inner jedem Kirchensprengel ist jede Pfarre ein Mittelpunkt für das Zusammenwirken der Katholiken in allen Werken der Frömmigkeit und Nächstenliebe. Dadurch ist jedoch nicht ausgeschlossen, dass Katholiken sich zu besonderen Uebungen der Andacht und der christlichen Barmherzigkeit verbinden, nur muss es mit Genehmigung der geistlichen Gewalt und unter Oberleitung der-

selben geschehen. Allen, wodurch die Bethätigung A der christlichen Gesinnung und Bruderliebe vielfältigt wird, kann dem Staate nur willkommen sein; er muss also solchen Vereinen gegenüber sich eher berufen fühlen, dieselben zu fördern als zu erschweren. Dagegen hat er unstreitig ein dringendes Interesse, dass nicht ganz andere Zwecke sich unter die Larve frommer Bestrebungen bergen; dies Interesse theilt aber mit ihm die Kirche, welche einen solchen Missbrauch des Heiligen verabscheut. Die versammelten Bischöfe erkennen die wohlwollenden Rücksichten, mit welchen diese Angelegenheit schon seit mehreren Jahren behandelt wird; damit aber das Gesetz mit denselben in Einklang stehe, stellen sie die Bitte: dass auf Vereine von Katholiken, welche sich unter geistlicher Leitung, und ohne dadurch eine Rechtsverbindlichkeit einzugehen, zu Werken der Frömmigkeit und Nächstenliebe verbinden, das Vereinsgesetz in Zukunft keine Anwendung finden möge. Sobald der Bischof einen solchen, das Gepräge einer katholischen Bruderschaft tragenden Verein genehmigt hat, wird er hiervon der obersten Landesbehörde sogleich Anzeige machen. Es bedarf kaum der Bemerkung, dass dieser Antrag die Gründung geistlicher Orden und Congregationen in keiner Weise berühre, sondern für diese Frage die Bestimmungen des Concordates allein massgebend sein können.

Die bischöfliche Versammlung, welche im Jahre 1849 in stürmischen, entscheidenden Tagen über die Erneuerung der Kirche Oesterreichs berieth, wandte zwar ihre Aufmerksamkeit vor Allem jenen Gegenständen zu, auf welche die göttliche, der Kirche ertheilte Sendung unmittelbar gerichtet ist. Allein als eine menschliche Gesellschaft bedarf die Kirche auch zeitlicher Hilfsmittel ihrer Wirksamkeit und hat das Recht, für die Erwerbung und den Besitz derselben den Schutz des Staates anzusprechen. Darum haben die Bischöfe jener Versammlung auch für das Kirchengut ihre Stimme erhoben und sowohl das Eigenthumsrecht, welches die Kirche an ihrem rechtmässig erworbenen Besitze hat, als auch die derselben zustehende Befugnisse, das Kirchengut nach dem Kirchengesetze zu verwalten, der kaiserlichen Regierung gegenüber ausgesprochen und hinsichtlich der Verwaltung des Pfründen- und Gotteshaus-Vermögens sich über Bestimmungen geeinigt, welche dem hohen Ministerium am 13. Junius 1849 vorgelegt wurden. Das Concordat hat die Grundsätze, für welche die Bischöfe damals eintraten, in ihrem vollen Umfange verkündet und geheiligt: denn es ertheilt die feierliche Verheissung, dass das Eigenthum der Kirche hinsichtlich alles Dessen, was sie gegenwärtig besitzt oder in Zukunft erwirbt, unverletzlich verbleiben werde; es gibt die feierliche Anerkennung, dass die Kirche berechtigt sei, neue Besitzungen auf jede gesetzliche Weise frei zu erwerben, und dass die Verwaltung der Kirchengüter von denjenigen zu führen sei, welchen sie nach dem Kirchengesetze obliegt. Die versammelten Bischöfe haben daher, um die Verwaltung des Pfründen- und Gotteshaus-Vermögens zu regeln, die im Jahre 1849 gefassten Beschlüsse mit einer geringen, durch die nunmehrige Sachlage gebotenen Umgestaltung sich angeeignet, wobei nur zu bemerken ist, dass die Bischöfe jener Theile des Kaiserthumes, wo kein Regierungsfond besteht, über die Verwaltung des Vermögens erledigter Kirchen und Pfründen die Bestimmungen zu erwarten haben, welche laut dem zweiunddreissigsten Artikel des Concordates den Gegenstand eines Einverständnisses zwischen dem heiligen Stuhle und Seiner Majestät dem Kaiser

bilden werden. Im Uebrigen ist man über die Beobachtung nächstehender Vorschriften übereingekommen:

§ 1. Die Verwaltung des Pfründen- und Gotteshaus-Vermögens wird von Denjenigen geführt werden, welchen sie nach dem Kirchengesetze obliegt, und der Bischof die Oberaufsicht nach Massgabe des Kirchengesetzes üben.

§ 2. Die Verwaltung des Vermögens einzelner Kirchen und der bei denselben bestehenden Stiftungen führt der geistliche Kirchenvorsteher mit Beiziehung derjenigen, welche bei Unzulänglichkeit des Kirchenvermögens das Mangelnde ganz oder zum Theile zu decken haben. Die Kirchengemeinde theilt sich dabei durch Gemeindeglieder, welche in der Regel nicht mehr als zwei sein sollen. In wie weit der Patron selbst oder durch einen Stellvertreter mitwirken könne, entscheidet der Bischof nach Erwägung aller Umstände, welche im Sinne des Kirchengesetzes massgebend sind.

§ 3. Die Vogteien entstanden durch Verhältnisse, welche nun bis auf den letzten Nachklang verschwunden sind. Daher halten die versammelten Bischöfe es für nothwendig, dass die Vogteien überall, wo sie noch der Sache oder sogar dem Namen nach bestehen, aufgehoben werden; um so weniger kann denselben irgend ein Einfluss auf die Vermögensverwaltung eingeräumt werden.

§ 4. Die zur Vermögensverwaltung beizuziehenden Gemeindeglieder (Kirchenpräpöste, Zechpräpöste, Kirchenkämmerer) sollen stets rechtschaffene, vollkommen verlässliche und wo möglich auch wohlhabende Männer sein. Sie werden von dem geistlichen Kirchenvorsteher mit Rücksicht auf die begründeten Wünsche der Kirchengemeinde vorgeschlagen und von dem Bischofe oder dessen Bevollmächtigtem für einen Zeitraum, welcher von der Gewohnheit und den Anordnungen des Bischofes abhängt, doch wenigstens ein Jahr betragen soll. Sie können nach Ablauf dieser Zeit wieder vorgeschlagen werden. Sollte es sich thatsächlich herausstellen, dass einem derselben die nothwendigen Eigenschaften fehlen, so kann er auch vor Ablauf der festgesetzten Zeit entfernt werden.

§ 5. Die Beträge, welche die Kirchenverwaltung aus dem Ertragnisse des Kirchenvermögens unter ihrer eigenen Verantwortlichkeit und ohne Einholung einer Bewilligung verausgaben kann, bestimmt der Bischof. Die Bewilligung zu Ausgaben, welche diesen Betrag überschreiten, ertheilt das Ordinariat nach Einvernehmung aller Jener, welche bei Unzulänglichkeit des Kirchenvermögens das Mangelnde ganz oder theilweise zu decken haben.

§ 6. Fromme Stiftungen gehören nach ihrer Natur und nach den ausdrücklichen Bestimmungen der Kirchengesetze in den Bereich der Kirchengewalt, welche auch darüber entscheidet, ob und unter welchen Bedingungen neue Stiftungen angenommen werden können.

§ 7. Die Vermögensverwaltung hat die Verbindlichkeiten und Bezüge der Stiftung nach dem Willen des Stifters und den Weisungen des Ordinariats festzusetzen und Sorge zu tragen, dass über die Annahme und Bestätigung von Seite des Bischofes die erforderlichen Urkunden ausgefertigt werden.

§ 8. Die Vermögensverwaltung kann die Kirchen- und Stiftungs-Capitalien nur unter pupillarmässiger Sicherheit und mit Einwilligung des Bischofes fruchtbringend anlegen.

§ 9. Die Kirchenvermögensverwaltung haftet für die genaue Beobachtung aller Vorschriften,

welche ihr für die Verwaltung, sowie zur Sicher- A und nöthigenfalls ergänzt, denn aber bis zum An-
stellung und Erhaltung des Kirchen- und Stiftungs-
Vermögens vorgesehnet sind. tritt des Nachfolgers gehörig verwahrt werden.

§ 10. Die Vertretung des Kirchenvermögens liegt in der Regel der Vermögensverwaltung ob; sie darf jedoch keine Rechtsstreitigkeit ohne Einwilligung des Bischofes beginnen.

§ 11. Die Vermögensverwaltung hat sich über ihre Thätigkeit jährlich durch eine gehörig belegte Rechnung auszuweisen.

§ 12. Die Revision der Rechnung, bei welcher zugleich der unversehrte Bestand des Stammvermögens und aller hierzu gehörigen Gegenstände im Auge zu behalten ist, hat nebst Denjenigen, welche den Abgang der Erträge des Kirchenvermögens zu decken verbunden sind, der Bezirksdechant oder ein anderer vom Bischofe dazu Bevollmächtigter vorzunehmen. Diesem liegt es ob, nach Behebung aller vorgekommenen Anstände die B Rechnungen sämtlicher Kirchen seines Bezirkes dem bischöflichen Ordinariate mit den etwa erforderlichen Bemerkungen vorzulegen.

§ 13. Sollte für die Supervision mancher Kirchenrechnungen beim Ordinariate die Aufstellung von Rechnungsführern, oder zur Prüfung der gesetzlichen Sicherstellung der Kirchen- und Stiftungs-Capitalien die Aufnahme eines Rechtsfreundes sich als notwendig darstellen, so wird es Sache des Diöcesan-Bischofes sein, dafür auf Kosten des Kirchenvermögens zu sorgen.

§ 14. Das geistliche Pfründenvermögen wird von dem Pfründenbesitzer wie bisher nach den für die Fruchtweiser bestehenden Vorschriften verwaltet, wobei derselbe niemals vergessen darf, dass er der unversehrten Erhaltung des Stammvermögens und aller Gegenstände des Pfründen-Inventars wie auch der dazu gehörigen Gegenstände die gewissen- C hafteste Obsorge schulde.

§ 15. Sowohl die Vermögensverwaltung als auch der Bezirksdechant sind befugt und verbunden, dem Pfründenbesitzer allfällige Vernachlässigungen seiner Pflichten in Betreff der Gebäude und des Pfründenvermögens ohne Aufschub in Erinnerung zu bringen. Bleibt dies ohne Erfolg, so haben sie die Anzeige an das Ordinariat zu erstatten.

§ 16. Kömmt ein Bisthum in Erledigung, so bestellt das Domcapitel nach Vorschrift des Conciliums von Trient und gegen eine angemessene Belohnung einen Temporalien-Administrator. Derselbe hat vor Allem im Einvernehmen mit dem Religionsfonds-Anwalte alle Gegenstände des Inventars aus dem Nachlasse des verstorbenen oder aus dem Privatvermögen des abtretenden Bischofes auszuscheiden und nöthigenfalls zu ergänzen. Er verwaltet das Bisthumsvermögen unter Aufsicht des D Domcapitels und übergibt es seiner Zeit dem rechtmässig eingesetzten Nachfolger, bei welchem er sich über den unversehrten Bestand aller Inventar-Gegenstände auszuweisen hat; und dem er auf Verlangen desselben über seine Verwaltung Rechnung zu legen verpflichtet ist.

§ 17. Bei Erledigung von Pfarren und anderen weltgeistlichen Pfründen, welche nicht für eine Gesamtheit von Geistlichen, die eine gemeinsame Güterverwaltung haben, bestimmt sind, wird der Bischof die Verwaltung des Pfründenvermögens in der Regel dem von ihm aufgestellten Verweser des geistlichen Amtes übergeben. Die Kirchenvermögensverwaltung hat unter Leitung des Bezirksdechanten dafür zu sorgen, dass alle Gegenstände des Kirchen- und Pfründen-Inventars aus dem Nachlasse des verstorbenen oder aus dem Privatvermögen des abgetretenen Pfründenbesitzers gehörig ausgeschieden

und nöthigenfalls ergänzt, denn aber bis zum An-
tritt des Nachfolgers gehörig verwahrt werden.

§ 18. Der Reinertrag der erledigten Pfründen hat, in so weit es bisher üblich war, in den Religionsfond zu fließen. Die Einkünfte des Intercalar-Jahres werden daher nach Abzug aller Lasten in derselben Weise wie bisher vertheilt werden.

§ 19. Bei Pfründen, deren Einkünfte ausschliesslich in barem Gelde bestehen, oder welche aus dem Religionsfonde Congrua-Ergänzungen beziehen, erscheint die Legung der Intercalar-Rechnung als überflüssig, weil der Betrag, welcher dem Religionsfonde nach Abzug des Provisorgehaltes verbleibt, sich von selbst ergibt. Bei anderen Pfründen hat der Temporalien-Verwalter dem Bischofe Rechnung zu legen; doch können die Betheiligten ihn mit Genehmigung des Bischofes gegen Entrichtung eines Intercalar-Pauschales von dieser seiner Pflicht entbinden.

§ 20. Sobald der neu ernannte Pfründenbesitzer die canonische Einsetzung erhalten hat, wird ihn der von dem Bischofe dazu Bevollmächtigte mit Beiziehung des Patronen oder seines Stellvertreters und aller Mitglieder der Kirchenvermögens-Verwaltung in den Besitz des Pfründenvermögens einführen. In der Regel ist hierbei ein authentisches Pfründen-Inventar zu Grunde zu legen, doch können etwa vorhandene Visitations-Acten die Stelle desselben nach Umständen vertreten. Zugleich ist eine genaue Beschreibung der der Pfründe und Kirche gehörigen beweglichen und unbeweglichen Güter, sowie des Bauzustandes der pfarrlichen Gebäude vorzunehmen, es sei denn, dass eine solche nach dem Tode oder Austritte des früheren Pfründenbesitzers verfasst worden wäre. Das über die Installation aufgenommene Protokoll ist in zwei Exemplaren auszufertigen und von dem Installirten sammt Allen, die dabei mitgewirkt haben, wie auch von zwei Zeugen zu unterzeichnen. Das eine Exemplar ist in der Kirchenkasse zu hinterlegen, das andere an das Ordinariat einzusenden. Wo es üblich ist, hat der neue Pfründebeizitzer die genaue Erfüllung der ihm gegen das Pfründevermögen obliegenden Verbindlichkeiten durch einen Revers zu verheissen.

§ 21. Wenn bei einzelnen geistlichen Körperschaften oder Anstalten (instituta et loca pia) kirchlich genehmigte Statuten über die Vermögensverwaltung bestehen, so soll es bei denselben verbleiben.

Indem die versammelten Bischöfe diese Beschlüsse mittheilen, stellen sie zugleich die Bitte, das hohe Ministerium möge die zur Ausführung derselben nöthigen Einleitungen treffen und deshalb an die Behörden, welche bisher mit der Beaufsichtigung und Controllirung der kirchlichen Vermögensverwaltung beauftragt waren, entsprechende Weisungen erlassen. Bei kirchlichen Stiftungen, die für einen Zweck bestimmt sind, welcher aus dem öffentlichen Schatze nicht unterstützt wird, hat der Staat durchaus keinen Beruf, die Verwaltung irgendwie zu überwachen; denn sollte dieselbe auch unglücklich geführt werden, so erwächst ihm hieraus keinerlei Schaden. Die versammelten Bischöfe setzen also voraus, dass die Verwaltung solcher Stiftungen künftig von jeder Controllirung durch die Staatsbehörden vollkommen werde befreit sein.

Die versammelten Bischöfe erkennen mit Dankbarkeit, dass die Kirche für ihren zeitlichen Besitz nirgends so viel Schutz und Berücksichtigung fand, wie in Oesterreich. Die gleichenden Lehren, durch welche der Kirchenraub verschleiert wird, haben durch ganz Europa ihren Weg gemacht und das

Weltmeer überschritten. Vergebens stellte die Macht A der Ereignisse es in ein helles Licht, dass die Grundsätze, kraft deren der Staat nach dem Kirchengutgriff, in folgerechter Entwicklung zum Communismus führen; noch in diesem Augenblicke ist man in mehr als einem Lande damit beschäftigt, der Kirche zu entziehen, was ihr von den reichen Gaben einer glaubenstarken Zeit noch übrig blieb. In Oesterreich dagegen hat die Staatsgewalt sogar, als sie den Grundsätzen des Tages manches Opfer brachte, das Vermögen der Bischöfe, der Domcapitel und Pfarrer stets unberührt gelassen. Zwar sind viele Klöster und nicht wenige einfache Beneficien ohne Beobachtung der rechtlichen Bedingungen aufgehoben worden; doch es erfolgte zugleich die Erklärung, dass die Güter derselben für die Bedürfnisse der Kirche verwendet werden sollten. So entstand der Religionsfond, dessen Verwaltung zwar keine glückliche war, aber nach denselben Vorschriften geführt wurde, welche der Staat für seine eigenen Güter als die zweckmässigste erachtete. Als der Religionsfond in Folge einer finanziellen Krise, welche das Ergebnis zwanzigjähriger Kriege war, seinem Zwecke nicht mehr zu genügen vermochte, wurde demselben in der Form von Vorschüssen eine Unterstützung aus dem Staatseinkommen gewährt.

Das Concordat verpflichtet die Bischöfe des Kaiserthumes zu neuem Danke; denn Seine Majestät haben feierlich anerkannt, dass der Religionsfond und gleich demselben der Studienfond, welcher ebenfalls aus geistlichen Gütern errichtet wurde, in Folge seines Ursprunges ein Eigenthum der Kirche sei. Seine Majestät haben ferner die vertragsmässige Verpflichtung übernommen, dem Religionsfonde in derselben Weise wie bisher Aushilfe zu leisten. Dadurch ändert diese Aushilfe ihre Natur, und die versammelten Bischöfe dürfen voraussetzen, dass der Betrag derselben nicht wie bisher als ein dem Religionsfonde von dem Staatsschatze gemachtes Darlehen werde betrachtet werden.

Seine Majestät haben das huldvolle Versprechen hinzugefügt, wofern die Zeitverhältnisse es gestatten, auch grössere Unterstützung gewähren zu wollen. Es ist endlich ausgesprochen, dass der Religions- und Studienfond im Namen der Kirche und unter Aufsicht der Bischöfe werde verwaltet werden.

Damit diese letztere Verfügung ihrem Sinne gemäss ausgeführt werde, muss zuerst die Art der von den Bischöfen zu übenden Aufsicht festgesetzt werden. Dies wird durch ein Uebereinkommen zwischen Seiner Majestät und dem heiligen Stuhle geschehen. Doch glauben die versammelten Bischöfe nur den Erwartungen des heiligen Stuhles wie Seiner D Majestät zu entsprechen, indem sie über diesen Gegenstand ihre Wünsche und Vorschläge ausdrücken.

Damit eine Beaufsichtigung möglich sei, ist es unumgänglich notwendig, dass den Bischöfen der genaue Ausweis über den Stand des sämtlichen beweglichen und unbeweglichen Religions-Vermögens mitgetheilt werde. Dieser Ausweis muss wie überhaupt alle auf dem Religionsfonde haftenden Lasten, so insbesondere auch die auf demselben haftenden Messen-Stiftungen und sonstigen geistlichen Obliegenheiten enthalten und zugleich die allfälligen Rückstände ersichtlich machen, damit der betreffende Bischof Vorsorge treffen könne.

Hinsichtlich der dem Religionsfonde gehörigen Wertpapiere erscheint es als notwendig, dass den Bischöfen über die Art und Weise der Ver-

geben und dieselben dadurch in den Stand gesetzt werden, sich über die Erzielung von Ersparnissen zu äussern.

Was die unbeweglichen Güter betrifft, so gehören zum Religionsfonde nicht wenige Gebäude, durch deren wohlfeilere Verwaltung und bessere Benützung namhafte Summen könnten gewonnen werden. Am meisten ist aber auf Erhöhung der Einkünfte dort zu hoffen, wo der Religionsfond noch bedeutende Grundstücke besitzt. Auch in dieser Beziehung ist es vor Allem unerlässlich, dass die Bischöfe von dem dermaligen Stande der Sache vollkommen unterrichtet und dadurch in die Möglichkeit versetzt werden, über die Verwaltung und Benützung des unbeweglichen Religionsfonds-Vermögens, sowie über die zu übende Aufsicht genaue, in's Einzelne gehende Anträge zu machen. Der Bischof, in dessen Kirchensprengel das Gebäude B oder Grundstück sich befindet, ist offenbar am meisten in der Lage, auf die gute Gebarung wirklichen Einfluss zu nehmen. Bei diesem Allem handelt es sich um eine Frage des Nutzens wie der Gerechtigkeit; denn es liegt im eigenen Vortheile des Staates, dass der Religionsfond so gut als möglich benützt werde: um so vollkommener vertrauen sie darauf, dass die Regierung Seiner Majestät zu allen Massregeln, welche das Erträgniss des Fondes zu vermehren geeignet sind, bereitwillig beistimmen werde. Uebrigens behalten die Bischöfe Ungarns sich vor, über die Verwaltung und Beaufsichtigung des ungarischen Religionsfondes, welcher bedeutenden Grundbesitz hat, besondere Anträge zu stellen.

Ueber die Verwendung des Religionsfondes glauben die versammelten Bischöfe folgende Bitten stellen zu sollen, welche jedoch, in so weit sie den ungarischen Religionsfond betreffen, durch die besonderen, von Ungarns Bischöfen beabsichtigten Anträge ihre Näherbestimmung erhalten werden.

1. Es werde bei Abfassung des Voranschlages ein Bevollmächtigter jedes der betreffenden Ordinariate beigezogen, der Voranschlag selbst aber den beteiligten Bischöfen rechtzeitig zur Einsicht und zu allfälligen Bemerkungen mitgetheilt.

2. Ueber unvorhergesehene, im Voranschlage nicht berücksichtigte Ausgaben möge stets mit dem betreffenden Ordinariate Rücksprache genommen und ohne dessen Einstimmung nichts verfügt werden. Erklärt aber der Bischof solche Ausgaben für notwendig, so darf wohl erwartet werden, dass hinsichtlich derselben, wenigstens wenn sie kleinere Summen betreffen, keine Schwierigkeiten obwalten werden. Man muss dabei den Fall von Pensionierungen herausheben, durch welche manchmal grosse Uebelstände vermieden werden können. Wenn ein Pfarrer um seine Pensionierung ansucht, und der Bischof dieselbe den Zwecken der Seelsorge entsprechend findet, so wird dieselbe ohne Anstand zu bewilligen sein.

3. Vorräglich dringend ist, dass für die Bauherstellungen, welche von dem Religionsfonde zu bestreiten sind, in anderen Formen als bis jetzt gesorgt werde. Die gehäuften Vorsichtsmassregeln entsprechen ihrem Zwecke nicht; denn die pecuniären Nachteile, welche sie bringen, sind grösser als die, welche durch sie vermieden werden. In unzähligen Fällen wurde über eine kleine Reparatur so lange verhandelt, bis ein höchst kostspieliger Bau notwendig wurde. Die Commissionen verursachen sehr bedeutende Kosten. Die Ueberlassung an den Wenigstnehmenden hat eine schlechte Arbeit und die baldige Erneuerung der Verhandlung und der Kosten zur Folge.

4. Der Rechnungsabschluss jedes Jahres werde den theilhaftigen Bischöfen zur Einsicht und Ausrückung übermittlelt.

Ueber die Verwaltung des Studienfondes spricht das Concordat den Bischöfen gleichfalls eine Aufsicht zu, deren nähere Bestimmungen dem Gegenstand einer Verhandlung zwischen Seiner Majestät und dem heiligen Stuhle bilden werden. Die versammelten Bischöfe sprechen sich dahin aus, dass zu wirksamer Uebung dieser Aufsicht dasselbe nothwendig sei, was sie über die Verwaltung des Religionsfondes angetragen haben. Hinsichtlich der Verwendung des Studienfondes entspricht es der Natur der Sache und den Bestimmungen des Concordates, dass derselbe ausschliesslich für den katholischen Unterricht verwendet werde. Es ist den versammelten Bischöfen nicht unbekannt, wie weit die Ausgaben, welche der Staat an den Unterricht der katholischen Jugend wendet, das Erträgnis des Studienfondes übersteigen. Damit aber dem Grundsatz genügt werde, stellt es sich jedenfalls als nothwendig dar, dass den Bischöfen jährlich ein Ausweis über das Erträgnis des Studienfondes und der Lehranstalten, für welche er verwendet wurde, mitgetheilt werde. Was insbesondere den ungarischen und den siebenbürgischen Studienfond betrifft, so beabsichtigen die betreffenden Bischöfe, sich darüber in eigenen Vorlägen auszusprechen.

Im Jahre 1843 und der nächstfolgenden Zeit wurden mehrere, auf kirchlichen Stiftungen beruhende Convente aufgehoben und die Einkünfte derselben in Handstipendien umgewandelt. Da die Stifter bei ihren Widmungen den Zweck hatten, der Jugend eine gemeinsame, unter geistlicher Leitung stehende Erziehung zu vermitteln, so möge nach den Wünschen und Anträgen der betreffenden Bischöfe die Wiederherstellung dieser Stiftungen sobald als möglich erfolgen.

In so weit der Schulfond aus dem Vermögen der aufgehobenen Bruderschaften und anderem Kirchengute besteht, müssen die versammelten Bischöfe hinsichtlich dieses Fondes dasselbe wie in Betreff des Studienfondes in Anspruch nehmen.

Die Bischöfe der im Jahre 1849 gehaltenen Versammlung haben die ungenügenden Einkünfte vieler Seelsorger der Beachtung des hohen Ministeriums anempfohlen und herausgehoben, wie wenig die als Congrua angesetzte Summe von 300 und 200 Gulden für den anständigen Unterhalt des Pfarrers und Hilfspriesters genügen könne. Seit dieser Zeit sind sieben Jahre verflossen, während welcher die Preise aller Lebensbedürfnisse sich fortwährend steigerten. Die versammelten Bischöfe fühlen sich also noch dringender aufgefordert, der Regierung seiner Majestät das Schicksal der Pfarrgeistlichkeit an's Herz zu legen. Der Seelsorger dient zunächst Gott, in dessen Reich er die unsterblichen Seelen hinaufleiten soll; er dient aber auch der menschlichen, er dient der bürgerlichen Gesellschaft. Der Seelsorger ist ein Bote des Glaubens und der Gnade; er ist aber auch ein Vermittler der Gesittung und der bürgerlichen Ordnung. Kein Gebirgthal ist so rau und fern, keine Heide ist so weit und öde, dass dorthin nicht die Stimme des Priesters dringe, um die Pflichten gegen Gott und den von Gott gesetzten Herrscher zu lehren. Ueberdies hat der Pfarrer zahlreiche Schreibgeschäfte zu verrichten, welche für den geordneten Gang der Staatsverwaltung unentbehrlich sind. Der Seelsorger nimmt daher in keiner Hinsicht die Berücksichtigung des Staates als ein Unberechtigter in Anspruch, deswegen ist es im Con-

cordate ausgesprochen, dass die Ausstattung der Pfarren, welche keine nach den Verhältnissen der Zeit und des Ortes genügende Congrua haben, sobald als möglich werde vermehrt werden. In einigen Ländern des Kaiserthums finden sich kirchliche Hilfsmittel, durch deren zweckmäßige Benützung für die Pfarrgeistlichen schon jetzt oder doch in einer nahen Zukunft ausreichend gesorgt werden kann. Wo dies nicht der Fall ist, vertrauen die Bischöfe auf die Grossmuth Seiner Majestät. Am meisten sind derselben jene Pfarrer würdig, welche ohne irgend eine Beihilfe durch Naturalbestände auf einen Baarbetrag von nur 300 Gulden beschränkt sind; denn dass bei dem gegenwärtigen Verhältnisse zwischen dem Gelde und den Lebensbedürfnissen diese Summe nicht einmal den bescheidensten Ansprüchen einer Haushaltung genügen könne, liegt offen am Tage. Für solche Priester müssen die versammelten Bischöfe zunächst um eine Unterstützung bitten, deren unabwendliche Nothwendigkeit keinem Zweifel unterliegen kann.

Allein auch durch ein Baareinkommen von 400 fl. ist der Pfarrer gegenwärtig vor Nahrungsorgen noch nicht gesichert, und dass er an die Anschaffung von Büchern denke, ist vollends unmöglich. Die Ablösung jener Naturalabgaben, deren sogar das Gesetz vom 7. September 1848 schonte, hat die Verlegenheit der Seelsorger vermehrt und den Gemeinden einen nur scheinbaren Vortheil gebracht. Wenn der Landmann einen kleinen Theil dessen, was die Erde durch Gottes Segen ihm gebracht hat, auf Gottes Altar für den Diener des Altares niederlegt, so ist dies nicht nur christlich, sondern es ist auch der einfachste naturgemässste Weg zur Erfüllung seiner Verbindlichkeit, für den Unterhalt des Seelsorgers beizutragen. Einige Garben mehr oder weniger machen in der Scheune keinen fühlbaren Unterschied; eine sehr kleine Geldsumme kann dem Landmanne, vorzüglich wenn er von den Hauptwegen des Verkehrs entfernt ist, empfindlich fallen. Wo Naturalabgaben noch bestehen, sind sie durch die bestehende Gesetzgebung geschützt. Es ist aber auch sehr zu wünschen, dass keine Gelegenheit veräumt werde, um für den Seelsorger durch Grund und Boden oder durch Leistungen an Lebensmitteln zu sorgen. Bis die Congrua nicht eine bedeutende Erhöhung erhalten hat, mögen Leistungen an Lebensbedürfnissen, zu welchen die Gemeinden sich freiwillig verpflichten, bei den Zuschüssen des Religionsfondes nicht in Anrechnung gebracht werden.

Bevor eine solche Erhöhung erfolgt ist, soll überhaupt der Ertrag von künftig erfolgenden Schenkungen dem Seelsorger nicht eingerechnet werden. Der Religionsfond wird dadurch keinen Nachtheil erfahren; denn die Schenkungen, welche in Folge einer solchen Massregel zu hoffen sind, würden ohne dieselbe gar nicht erfolgt sein. Nur wenige finden sich berufen, zur Erleichterung des Religionsfondes ein Opfer zu bringen. Am wenigsten aber darf dem Seelsorger bei dem dermaligen Ausmasse der Congrua die Möglichkeit beschränkt werden, durch die Messstipendien eine fromme Beisteuer zu erhalten. Derjenige also, welchem der Religionsfond nur 300 Gulden sichert, werde nicht verpflichtet, zur Erfüllung der auf dem Religionsfonde haftenden Messverbindlichkeiten beizutragen. Aus demselben Grunde mögen jene Messstiftungen, welche nach Verschiedenheit der Länder bei Festsetzung der Congrua noch in Anschlag kommen, nur in so weit eingerechnet werden, als sie das

von dem Bischöfe der Diocese festgesetzte Stipendium übersteigen.

Die Lage der Provisoren erledigter Pfarren verdient vorzüglich in jenen Ländern Berücksichtigung, wo der Religionsfond die Intercalar-Einkünfte bezug und kraft des Concordates auch künftig beziehen wird; denn man setzt voraus, dass dort, wo der Religionsfond auf die Intercalar-Einkünfte weder Ansprüche hätte noch haben wird, dem Bischöfe keine bisher unbekannte Beschränkung auferlegt werden, sondern demselben freistehen werde, den Verwesern erledigter Pfründen nach dem Kirchengesetze und mit billiger Erwägung aller Umstände, den anständigen Unterhalt und die verdiente Belohnung anzuweisen. Der Provisor hat für die Uebersiedlung und seine zeitweilige, wenn auch noch so einfache Einrichtung Kosten zu tragen, und obgleich seine Bezüge etwas erhöht worden sind, so bleibt er ohne freiwillige Unterstützung von Seite der Pfarrgemeinde doch immer noch in einer drückenden Lage. Es gelte daher von ihm dasselbe, wie von einem auf die nothdürftige Congrua beschränkten Pfarrer; er werde nicht gehindert, den Beitrag zu seinem Unterhalte, welcher in Form eines Messstipendiums gegeben wird, zu empfangen, und sei deswegen künftighin nicht verpflichtet, die bei der Pfarre vorhandenen Stiftungen anders als gegen das von dem Bischöfe festgesetzte Stipendium zu entrichten.

In Betreff der kranken und hochbejahrten Seelsorger, welche keine zur Erhaltung eines Provisors hinreichende Pfründe besitzen, wiederholen die versammelten Bischöfe die Bitten, welche schon die im Jahre 1849 gehaltene Versammlung der Regierung Seiner Majestät vorgelegt hat. Das Geringste, was geschehen kann, ist, dass in allen Theilen des Reiches der Ruhegehalt für jeden nicht selbstständigen Seelsorger auf 200, für jeden selbstständigen auf 300 fl. angesetzt, und bei gänzlicher Untauglichkeit eine entsprechende Erhöhung gewährt werde. Sie wiederholen ferner und empfehlen lebhaft den Antrag, dass alle Seelsorger, welche mehr als vierzig Jahre lang treu und eifrig im Weinberge des Herrn gearbeitet haben und zur Führung ihres Amtes nicht mehr fähig sind, auf ihr Ansuchen einen Ruhegehalt von 400 fl. erhalten sollen. Wo die kirchlichen Hilfsmittel des Landes es möglich machen, werde für die dienstunfähigen Seelsorger auch reichlicher gesorgt.

Die Patronatsverhältnisse fordern in doppelter Hinsicht Beachtung: denn sowohl die Bestimmungen des Concordates als auch die Folgen der Grundentlastung nehmen auf dieselben Einfluss. Nach dem Concordate hat bei Patronatspfarren, welche keine genügende Ausstattung besitzen, der Patron für eine entsprechende Erhöhung des Pfarr-einkommens zu sorgen. Das Kirchengesetz geht nämlich von der Voraussetzung aus, dass der Patron dies sein Recht deshalb besitze, weil er oder seine Rechtsvorgänger die Pfarre mit dem nöthigen Vermögen ausgestattet haben, oder weil er das Fehlende zu ergänzen bereit ist. Doch nimmt es für die Bauherstellungen nicht den Patron allein in Anspruch; auch die bei der Kirche angestellte Geistlichkeit, die Besitzer kirchlicher Zehnten, die Eingepfarrten haben beizutragen, und zwar nach einem Massstabe, für welchen, abgesehen von besonderen Verträgen, die Rechtsgewohnheiten des Landes entscheidend sind. Allein alle im Kirchengesetze begründeten Forderungen an den Patron gewinnen dadurch eine veränderte Gestalt, dass es im Allgemeinen als Regel gilt: der Patron könne durch

seiner Verbindlichkeit befreien. Hierbei wird von besonderen Rechtsverhältnissen und Verträgen abgesehen, und in Folge von besonderen Rechtsverhältnissen und Verträgen muss man in den meisten Ländern des Kaiserthumes vielmehr als Regel festhalten, dass der Patron zwar auf seine Rechte verzichten, doch von den damit verbundenen Lasten sich nicht willkürlich befreien könne. Für die meisten Länder ist dies nämlich schon seit langen Jahren durch das Staatsgesetz ausgesprochen, in dessen Bereiche es allerdings liegt, den Staatsbürgern hinsichtlich ihrer Leistungen zu Gunsten anderer Staatsbürger Verbindlichkeiten aufzubürden. Auch wurden bei der Veräußerung liegender Güter die Patronatsleistungen stets als eine Last, der man sich nicht entziehen könne, in Anschlag gebracht und der Kaufpreis darnach bestimmt. Wenn aber das Staatsgesetz wider die Patrone geltend gemacht wird, so muss es in dem, was seiner Natur nach der weltlichen Gesetzgebung angehört, auch zu Gunsten der Patrone Wirksamkeit äussern, und man muss denselben zugestehen, dass sie zu Leistungen, welche dem österreichischen Gesetze fremd sind, nicht gezwungen werden können. Sie können daher auch nicht gezwungen werden, bei Pfarren, welche keine genügende Ausstattung haben, den anständigen Unterhalt der Seelsorger zu bestreiten. Wenn diese Last ihnen aber durch den Religionsfond abgenommen wird, so widerstreitet es der Natur der Sache und den Bestimmungen des Kirchengesetzes, dass Jemand, welcher weder selbst für den Unterhalt des Pfarrers sorgt, noch der Rechtsnachfolger derer ist, welche dafür gesorgt haben, das unbeschränkte Präsentationsrecht übe. In allen Fällen also, in welchen der Pfarrer seinen Unterhalt ganz oder theilweise aus dem Religionsfonde bezieht, gedenken die versammelten Bischöfe den Patronen die Wahl zu lassen, entweder die von dem Religionsfonde gewährte Leistung auf sich zu nehmen, oder künftighin Einen aus den Dreien zu präsentieren, welche der Bischof als die Würdigsten bezeichnet.

Die meisten Besitzer dinglicher Patronatsrechte haben die Folgen der Grundentlastung erfahren, wenn man ihnen also die Freiheit der Verzichtleistung nicht gestattet, so wird es von der Billigkeit um so entschiedener gefordert, dass in den Patronatslasten eine entsprechende Ermässigung eintrete. Andererseits darf man nicht vergessen, dass das Präsentationsrecht, welches den vorzüglichsten Theil des Patronatsrechtes bildet, eine sehr bedenkliche Seite habe. Nicht nur die Kirche, sondern auch der Staat muss wünschen, dass die Pfarren den Würdigsten verliehen werden; denn auf jene sittliche Kräftigung des Volkes, welche für die Geschichte der Zukunft entscheidend ist, können die Pfarrer einen wichtigen Einfluss üben. Die öffentlichen Patronatsrechte werden ganz in diesem Sinne geübt. Anders verhält es sich, wenn nicht immer, so doch sehr oft, mit dem Privatpatronate. Gewiss wäre es für das Kriegswesen nicht vortheilhaft, wenn der Feldherr die Officiersstellen nach dem Ermessen von Gutsherren und Verwaltern besetzen müsste, sofern ihm nur nicht ein offenbar feiger und unbrauchbarer Mensch bezeichnet würde. Ebensovornig ist im Durchschnitte der Einfluss von Gutsherren und Verwaltern bei Besetzung der Pfarren heilsam, und in solchen Kirchensprengeln, wo die Zahl der Privatpatronate gross ist, stellen die nachtheiligen Folgen sich deutlich heraus. Wenn es also in Oesterreich bei den Verordnungen bleiben soll, in Folge deren es nicht einmal möglich ist, dass das freie bischöfliche Ver-

leihungsrecht durch freiwillige Verzichtleistung des Patronen wieder hergestellt werde, so muss von demselben ein namhafter Beitrag zur Bestreitung der kirchlichen Ausgaben gegeben werden; sonst hätte der Staat ebensowenig als die Kirche ein Interesse, das Aufgeben des Privatpatronates zu hindern. Allein für den Massstab, nach welchem die Patrone künftig zu den Bauherstellungen beitragen sollen, sind Verhältnisse entscheidend, welche in den verschiedenen Theilen des Reiches sehr verschieden sind. Im Allgemeinen lässt sich also nur so viel sagen, dass das Höchste, was den Patronen könnte auferlegt werden, niemals zwei Drittel dessen übersteigen dürfe, was denselben nach der bisherigen Concurrenzordnung oblag, weil sie den dritten Theil ihrer nutzbaren Rechte ohne alle Entschädigung verloren haben, und dass die Leistungen, welche den Patronen mit Rücksicht auf ihre Verluste nachgelassen werden, von den Besitzern der entlasteten Grundstücke zu tragen sind, weshalb dem vormaligen herrschaftlichen Besitze kein Beitrag hierzu aufgebürdet werden kann. Ferner müsste in Betreff der Kosten zur Erweiterung des Gotteshauses eine Ausnahme gemacht werden. Nach dem kirchlichen Rechte liegt dem Patrone als solchem keine Pflicht ob, für die Vergrößerung des Gotteshauses zu sorgen; nur kann der Bischof das Recht des Patronen zu Gunsten eines Wohlthäters beschränken, welchem das Gotteshaus eine durch den Zweck geforderte Erweiterung verdankt. Wenn die österreichischen Verordnungen dem Patrone eine diesfällige Verbindlichkeit auferlegten, so waltete dabei ein Billigkeitsgrund ob. Er war in der Regel zugleich Gutsherr, und vermehrte sich die Pfarrgemeinde, so vermehrten sich auch seine Bezüge; es entsprach daher seiner Stellung, dass er, wenn die steigende Bevölkerung eine Vergrößerung des Gotteshauses notwendig machte, zu diesem Zwecke ein Geldopfer brachte. Jetzt hat die Sache sich gänzlich geändert; denn das Steigen der Bevölkerung übt so wenig wie das Sinken derselben auf die Entschädigungsrente einen Einfluss. Wenn also die Kirche einer Bauherstellung bedarf, und man dieselbe bei dieser Gelegenheit vergrößern will, so soll der Patron nur verpflichtet sein, so viel beizutragen, als er beitragen müsste, wenn das Gotteshaus in seinem bisherigen Umfange hergestellt würde. Ist aber die Kirche noch in entsprechendem Baustande, und hat der Neubau bloss die Vergrößerung zum Zwecke, so kann dem Patrone fernerhin eine Pflicht, Beiträge zu leisten, nicht auferlegt werden. Im Uebrigen berufen die einzelnen Bischöfe sich auf ihre schon gestellten Anträge oder behalten sich vor, neue Anträge zu stellen. Doch wird es unmöglich sein, über die Vertheilung der die Gemeinde treffenden Leistungen etwas Endgültiges festzusetzen, bevor die noch ob-schwebende Frage des Gemeindegesetzes eine endgültige Lösung gefunden hat.

Es bedarf nicht der Bemerkung, dass das Kirchenvermögen wie bisher in Anspruch nicht zu nehmen sein; nur kann der Umstand, dass zwei Kirchen Einen und denselben Patron haben, keinen rechtlichen Grund darbieten, um das Vermögen der einen für Bauherstellungen der anderen zu verwenden.

Die Patronatsrechte von Gemeinden bringen vielfache Uebelstände mit sich. Häufig führen sie zu Parteilagen. Der Geistliche, dessen Wagschale überwiegt, steht zwischen seinen Freunden, welche von ihm Dankbarkeit für die erlangte Pfründe verlangen, und seinen Gegnern, welche ihn als einen Aufgedrungenen ansehen, und häufig erschweren die Ersteren seine Amtswaltung noch mehr als die

Letzteren. Deswegen ist in mehreren Theilen des Reiches bereits die Anordnung erfolgt, dass die Gemeinden stets Einen aus den Dreien zu wählen haben, welche der Bischof als die Würdigsten bezeichnet. Dadurch werden die Nebenbuhler des Gemeindepatronates grösstentheils beseitigt, und die versammelten Bischöfe halten es für wünschenswerth, dass diese Bestimmung auf alle Länder des Kaiserthumes ausgedehnt werde.

Die versammelten Bischöfe erkennen die Pflicht der Dankbarkeit, welche sie seiner Majestät sowohl für die bisherige Uebung der öffentlichen Patronatsrechte als auch für das Versprechen schulden, durch welches die grossmüthigen dabei obwaltenden Rücksichten für alle Zukunft besiegelt worden. Eben deswegen müssen sie es für einen Verlust halten, wenn solche Patronatsrechte an Privatpersonen übergehen, und stellen daher die Bitte Seine Majestät wolle, wofern ein dem Staate oder einem öffentlichen Fonde gehöriges Gut verkauft würde, die auf demselben haftenden Patronatsrechte sich vorbehalten. Da in solchen Fällen nur die Grundstücke veräußert werden, so kann für die Erfüllung der Patronatsverbindlichkeiten aus der zu der Besetzung gehörigen Entschädigungsrente gesorgt werden.

Wenn das Bisthum mit Grundbesitz ausgestattet ist, so kann es keinem Zweifel unterliegen, dass der Bischof die Lasten der dergleichen auf seinen Tafelgütern haftenden Patronate ganz wie ein anderer Besitzer zu tragen habe. Man muss jedoch in Erinnerung bringen, dass nach dem Kirchengesetze dem Bischöfe die freie Verleihung der Pfründen zusteht, wofern er nicht durch die stattgefundene Erwerbung von Patronatsrechten in der Auswahl der Person beschränkt ist. Ganz im Gegentheil gingen die österreichischen Verordnungen von der Voraussetzung aus, als müsse jede Pfarre einen Patron haben; und der Umstand, dass der Bischof eine Pfarre ohne die in der Präsentation gegebene Beschränkung verlieh, wurde für genügend erachtet, denselben als Patron zu betrachten und ihm die Patronatslasten zuzumuthen. Diese Auffassung kann künftig nicht mehr Platz greifen, und somit muss vorausgesetzt werden, dass die einem Bischöfe in seinem eigenen Kirchensprengel zugewiesenen Patronate mit Ausnahme der dergleichen auf den Tafelgütern haftenden eigentlich freie Verleihungsrechte seien. Das Gegentheil wird zu beweisen sein.

Das Schulpatronat ist dem Kirchengesetze völlig fremd; es ist, wo es besteht, eine Einrichtung, welche einzig und allein dem Staatsgesetze angehört, wiewohl man dabei die Formen des Kirchenpatronates zum Vorbilde genommen hat. Die Verpflichtung zu den mit dem Schulpatronate verbundenen Leistungen gründet sich daher einzig und allein auf das Staatsgesetz und kann nur insoweit, als sie dem Grundherrn zu Gunsten seiner Unterthanen auferlegt wurde, auf einen Grund der Billigkeit zurückgeführt werden. Für eine diesfällige Verpflichtung, welche dem Kirchenpatrone als solchem auferlegt würde, wüsten die versammelten Bischöfe durchaus keinen rechtlichen Anhaltspunkt zu finden.

Wien, den 16. Junius 1856.

Im Namen der versammelten Bischöfe:

Friedrich Cardinal Schwarzenberg, Fürst-Erzbischof von Prag.

Joannis cardinalis Scitovsky, archiepiscopus Strigoniensis et Primas.

Joseph Othmar Cardinal Rauscher, Fürst-Erzbischof von Wien.

B.

Hohes kaiserlich königliches Ministerium für Cultus und Unterricht!

Die Gestaltung, welche das neu-europäische Staatsleben genommen hat, macht es unerlässlich, dass der Geistliche, dessen Einkommen dem strengen Bedarf überschreitet, zu den Bedürfnissen des Ganzen einen Beitrag gebe. In Oesterreich trägt aber die Geistlichkeit alle Staatslasten nach demselben Massstabe wie andere Besitzende, und für die Veränderungsgebühren, deren Fall bei den geistlichen Gütern allerdings sehr selten eintritt, wird der Staatsschatz durch das Veränderungsgebühren-Aequivalent mehr als entschädigt: denn es ist dabei die Voraussetzung zu Grunde gelegt, dass bei liegenden Gütern, welche sich im Besitze Weltlicher befinden, im Durchschnitte alle zehn Jahre eine Veränderung vorgehe, was offenbar nicht der Fall ist. Dennoch haben überdies die Abteien bei der Wahl des Abtes oder Propstes die Wahltaxen und die Bischöfe, Domherren und Pfarrer, deren Ernennung Seiner Majestät zusteht, bei ihrem Amtsantritte die sogenannten Verleihungstaxen zu entrichten. Dass für die Ernennung oder die Wahl an sich genommen keine Abgabe dürfte gefordert werden, bedarf wohl keines Beweises. Das österreichische Gesetz erkennt dies auch dadurch an, dass es den Privatpatronen die Erhebung einer Taxe nicht gestattet. Die Übung früherer Zeiten, auf welche man theilweise sich berufen könnte, beruhte auf einer Sachlage, welche vom Grunde aus umgeändert ist. Als der bedeutende Besitz der Geistlichkeit von den ordentlichen Staatslasten befreit war, suchte man den Beitrag, dessen man für die Staatsbedürfnisse nicht entbehren konnte, sich in anderen Formen zu verschaffen und nahm es damit nicht immer so genau. Da aber der kirchliche Besitz nun dieselben Abgaben wie der weltliche, ja bei dem damaligen Ausmasse des Veränderungsgebühren-Aequivalentes sogar höhere bezahlt, so lässt für die Fortdauer der Verleihungs- oder Wahltaxen sich kaum ein auf Billigkeit gestützter Grund anführen, und die versammelten Bischöfe glauben um Aufhebung derselben bitten zu sollen.

Wien, am 17. Junius 1856.

[Subscriptiones ut supra col. 390 D.]

C.

Hohes kaiserlich königliches Ministerium für Cultus und Unterricht!

Die Beaufsichtigung der Volksschule, wie sie der Schulverfassung gemäss geführt wurde, ist von der Regierung Seiner Majestät für unzureichend gehalten, und es sind seit dem Jahre 1850 die Bereisungen von Seite der Schulräthe eingeführt worden. Wiewohl diese Massregel in der Theorie uneschwer zu rechtfertigen ist, so stösst sie doch in der Ausführung auf mannigfache Unsakömmlichkeiten. Wenn der Schulrath nicht eine Umsicht und Mässigung besitzt, wie sie nicht als Regel kann angenommen werden, so ist es fast unvermeidlich, dass zwischen ihm und den District-Schulinspektoren fortwährend Reibungen entstehen. Dadurch muss entweder das Ansehen des Regierungsorganes oder des District-Schulinspektors leiden, und leicht kann es geschehen, dass bei dem letzteren Lust und Liebe zu seiner unentgeltlichen Amtsführung geschwächt wird. Hiervon kommt, dass die Schulräthe mit den wahren Bedürfnissen des Volkes, vorzüglich auf dem Lande, nicht immer

A bedenklich behaupten, dass manches Gute, welches durch die erwähnten Bereisungen allerdings, gestiftet wurde, durch die damit verbundenen Uebelstände überwogen werde. Unstreitig wäre vorzüglich in ausgedehnten Diöcesen sehr nützlich, dass ausser den Schulvisitationen des Dechanten noch eine andere Beaufsichtigung an Ort und Stelle stattfände. Es wäre aber zu wünschen, dass dieselbe von dem Diöcesan-Schuloberaufseher, oder, wenn dieser zu beschäftigt ist, von einem anderen Geistlichen, welchen der Bischof mit Einstimmung der Regierung zu wählen hätte, vorgenommen würde. Dabei würde es natürlich der politischen Landesbehörde freistehen, aus wichtigen Gründen durch eines seiner Organe eine ausserordentliche Bereisung vornehmen zu lassen. Zum Zwecke dieser Bereisungen müsste für jede Diöcese eine Summe festgesetzt werden, welche nach dem Umfange derselben und der Zahl der Schulen zu bemessen wäre. Da die bisherigen Tagelder der Schulräthe in Ersparung kämen, so würde durch eine solche Aenderung keine Vermehrung, sondern vielmehr eine Verminderung der Ausgaben erzielt werden. Um so entschiedener können also die versammelten Bischöfe diese Regelung der Angelegenheit anempfehlen.

Wien, am 17. Junius [etc. ut supra col. 390 D].

D.

Hohes kaiserlich königliches Ministerium für Cultus und Unterricht!

Durch die früheren Gesetze war vorgeschrieben, dass ein Katholik, welcher von seinem Glauben sich lossagen wolle, vorher von seinem Seelsorger sechs Wochen lang in der katholischen Glaubenslehre unterrichtet werden müsse. Diese Verordnung ist nun im ganzen Kaiserthume aufgehoben, und so lebhaft die versammelten Bischöfe wünschen, dass ihnen die Gelegenheit gesichert bleibe, jeden Unwissenden zu belehren und jeden Irrenden auf den rechten Weg zu leiten, so erkennen sie doch die Schwierigkeiten, auf welche man bei einer Wiedereinführung jener Nöthigung stossen würde. An die Stelle des sechswöchentlichen Unterrichtes hat das Staatsgesetz die Verpflichtung gesetzt, den beabsichtigten Abfall dem Pfarrer mit einem Zwischenraume von vier Wochen zwei Mal vor zwei Zeugen anzuzeigen. Dadurch wird wenigstens so viel erreicht, dass der Seelsorger von dem traurigen Vorhaben vier Wochen vor dessen Ausführung Kenntnis bekommt und jedes zweckmässige Mittel ergreifen kann, um durch Abmahnung und Belehrung entgegen zu wirken. Allein durch die (provisorische) Verordnung vom 30. Jänner 1849 hat Seiner Majestät damaliges Ministerium überdies vorgeschrieben, dass Akatholiken, welche sich zur katholischen Wahrheit bekehren wollen, diesen Entschluss ihrem bisherigen Seelsorger zwei Mal mit einem Zwischenraume von vier Wochen bekannt geben sollen. Diese Verfügung entbehrte aller Veranlassung: denn die Aufhebung des sechswöchentlichen Unterrichtes, um die es sich eigentlich handelte, bezog sich nur auf solche, welche aus der katholischen Kirche ausscheiden wollten, und konnte keinen Grund darbieten, die Bekehrung der Andersgläubigen zu erschweren. Ueberdies wurde durch eine solche Verfügung die katholische Ueberzeugung nicht etwa bloss den akatholischen Bekenntnissen gleichgestellt, sondern sogar weit ungünstiger als diese letzteren behandelt. In dem grössten Theile des Länderbereiches, wo die Verordnung kundgemacht wurde, bilden nämlich die Akatholiken

eine kleine Minderzahl und leben meistens zwischen A Katholiken zerstreut. Darum ist es für den Katholiken, welcher seinem Glauben entsagen will, sehr leicht, seinen Pfarrer zu finden, aber der sich bekehrende Akatholik muss denselben meistens in weiter Entfernung suchen, ja nicht selten kann er dem Gesetze nicht genügen, ohne eine Reise von mehreren Tagen zu unternehmen. Wie beschwerlich dies für bejahrte, kranke, dürftige Personen sei, bedarf keiner langen Auseinandersetzung. Deswegen ist auch jene Verordnung in mehreren der Länder, wo sie kundgemacht wurde, hinsichtlich der Akatholiken, welche ihren Glaubensirrhümern zu entsagen gedenken, bis jetzt noch nicht in Ausführung gekommen. Die versammelten Bischöfe stellen also die Bitte, wo die provisorische Verordnung vom 30. Jänner 1849 entweder gar nicht kundgemacht oder doch nur theilweise ausgeführt wurde, so dass den Akatholiken keine vorläufige Anzeige ihrer bevorstehenden Bekehrung auferlegt wird, dort möge die Sache im bisherigen Stande verbleiben, in den übrigen Kronländern aber werde entweder gleichfalls von jeder vorläufigen Anzeige der Bekehrung Umgang genommen, oder es möge wenigstens den Akatholiken, deren Herz die Wahrheit gerührt hat, verstattet sein, ihren Entschluss vier Wochen vor ihrem förmlichen Eintritte in die katholische Kirche der politischen Obrigkeit ihres Wohnsitzes anzuzeigen. Man darf voraussetzen, dass auf Einhaltung dieser Frist bei gefährlich kranken oder hochbejahrten Personen nicht werde gedrungen werden. Ueberdies kann der in Antrag gebrachte Ausweg bei einer Sachlage, wie sie in Siebenbürgen obwaltet, nicht genügen. Darnämlich in diesem Lande die Katholiken die Minderzahl bilden, so sind auch die politischen Beamten grossen Theils Akatholiken, bei welchen diejenigen, welche den Entschluss ihrer Bekehrung anmelden, auf mannigfache Hemmnisse stossen dürften, und es ist dringend zu wünschen, dass in Siebenbürgen die Angelegenheit auf dieselbe Weise wie in Ungarn, Croatien und Slavonien behandelt werde.

Wien, am 17. Junius 1856.

[Subscriptiones ut col. 390 D.]

Annot. Episcoporum conventus a sancta sede quoque petiit, ut, quae literae apostolicae *Optimo nocitis* de usu pontificalium (*vide ad calcem huius tomi XLVII*) statuerant, paululum mitigaret.

INSTRUCTIO

pro iudiciis ecclesiasticis quoad causas matrimoniales.

TITULUS PRIMUS.

De matrimonio.

§ 1. Matrimonium est coniunctio maris et foeminae ad propagationem humani generis et mutuum adiutorium Dei voluntate ordinata: quod cum in ipsis eius primordiis indissolubile esset institutum, et eam accepisset legem, ut coniuges duo essent in carne una, a Christo domino ad pristinam dignitatem reductum et in sacramentum novae legis erectum est¹.

¹ Matrimonii perpetuum indissolubileque nexum primus humani generis parens, divini Spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: *Hec nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea, quos membra relinquat homo patrem suum et matrem et adheret uxori suae et erunt duo in carne una.* Gratiam vero, quae naturalem illum amorem perficeret, et indissolubilem unitatem confirmaret coniugisque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium sacramentorum institutor atque perfector, sua nobis passione promeruit. Quod Paulus apostolus innuit, dicens: *Viri, diligite uxores vestras, sicut Christus*

§ 2. Sponsalia sunt conventio, qua mas et foemina sibi matrimonii inter eos inveniendi fidem dant.

§ 3. Sponsalia valide inihi nequeunt, nisi per voluntaria declarationem libere ac debita cum deliberatione factam ab iis, qui matrimonium inter se valide ac licite contrahere possunt. Impuberum nomine inihi, impuberes ad matrimonium contrahendum haud obligant, nisi, postquam ad pubertatem pervenerit, rata eadem habuerint.

§ 4. Sponsalia, licet iureiurando firmata sint, mutuo tamen consensu dissolvi possunt¹.

§ 5. Sub paterna potestate constitutorum sponsalia solvenda sunt, quoties patentes iuste contrahunt.

§ 6. Quando una pars fidem sponso debitam violaverit, altera promissis stare non amplius tenetur. Si, post sponsalia inihi, talis intercedat mutatio, ut merito supponatur, in praesenti rerum conditione haud eventurum fuisse, ut ad sponsalitia pacta procederetur, horum obligatio pro ea cessat parte, in qua eiusmodi mutatio haud contigit. Sin autem talia rerum adiuncta iam sponsalium initorum tempore locum habuere, parti, cui ignota tunc fuerunt, ius competit a sponsalibus resiliendi.

§ 7. Sponsi obligatione contracta non impediuntur, quin religionem ingrediantur, aut Deo in statu clericali militent. Professione religiosa aut ordinis sacri susceptione sponsalia dissolvuntur.

§ 8. Matrimonio, quod una pars cum tertia quadam persona contrahit, sponsalia quidem dissolvuntur, salvum tamen permanet ius quod alteri parti quoad damnum resarciendum pro re nata competit².

§ 9. A sponsalibus absque legitima causa resiliens, nec non qui legitimam resiliendi causam vel celaverit vel sua culpa adduxerit, tenetur ad resarciendum alteri pro personarum et rerum adiunctis damnum, quod ex resiliendo eidem enascitur.

§ 10. Obligatio standi promissis per contractum sponsalium datis tunc quoque cessat, quando, omnibus perpensis circumstantiis, supponendum merito sit, matrimonium a sponsis contrahendum infaustum fore. Quodsi autem circumstantiae, qui-

diderit ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea, non subtingens sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo et in ecclesia. Cum igitur matrimonium in lege evangelica veteribus connubiis per Christum gratia praeset, merito inter novas legis sacramenta annumerandum sancti patres nostri, concilia et universalis ecclesiae traditio semper docuerunt. Conc. Trid., sess. XXIV, *doct. de sac. matrim.* — „Si quis dixerit, matrimonium non esse vere et proprie unum ex septem legis evangelicae sacramentis a Christo domino institutum, sed ab hominibus in ecclesia inventam, neque gratiam conferre anathema sit.“ Ibid., can. 1.

D „Praeterea hi, qui de matrimonio contrahendo pare et sine omni conditione fidem dederunt, commoneandi sunt et omnibus modis inducendi, ut praestitam fidem observent. Si autem se invicem admittere soluerint, ne forte deterius inde contingat, ut talem scilicet ducat, quam odio habet, videtur, quod ad instar eorum, qui societatem interpositionis fidei contrahunt et postea eandem sibi remittant, hoc possit in patientia tolerari.“ Decretal. IV, l. 2.

„Omnia controversia, utrum sponsalia sine parentum consensu vim habeant, eo pacto quo matrimonium de praesenti contrahitur etiam ipsis parentibus firmum habetur; certissimum tamen est, ipsa illicita fieri, culpam admitti, cogitatione parentum disensione solvi posse, licet iniurandum intercesserit.“ Bened. XIV, iust. 46. — „Necnon vero si pater iusto contradicat, semper si matrimonium vergeret in dedecus familiae, tunc enim sponsalia illa non obligant, cum nemo possit obligari ad exequendam rem iniustam.“ S. Alphons. Liguor., *Theol. moral.*, VI, n. 877.

„Respondemus, quod si tibi constiterit, quod L. P. per verba de futuro, E. vero desponsaverit per verba de praesenti, imposita ei poenitentia competentis, quia primam fidem irritam fecit, matrimonium secundo loco contractum legitimum iudicari.“ Decretal. IV, l. 22. Cf. *ibid.*, l. 31.

bus suppositio ista innititur, culpa unius partis exortae sint, haec alteri damnum, quod ipsi frustratis questibus eius expectationibus illatum est, pro viribus resarcire tenetur.

§ 11. Causa efficiens matrimonii est consensus mutuus, in quantum a personis ad contrahendum habilibus respective forma praescripta declaratur.

§ 12. Ad coniunctionem, quae vere matrimonium est, ineundam, inhabiles sunt omnes et ii tantum, quos lex divina et ecclesiastica inhabiles pronuntiat.

§ 13. Amentes, furiosi, infantes, et quicumque talium, qualem rei naturam exigit, consensum praestando impares habentur, matrimonium contrahere nequeunt.

§ 14. Ne consensus detur ac proinde matrimonium contrahatur, impedit error qui versatur circa personam futuri coniugis, aut qui in personam redundat. In personam redundat error in ea tantum qualitate, qua sola futuri coniugis persona determinatur.

§ 15. Quodsi contingeret, ut liber contrahat cum servo vel serva, quos liberos putet, irritum foret matrimonium.

§ 16. Impotentia debitum coniugale praestandi matrimonium antecedens et insanabilis, ne matrimonium valide contrahatur, impedit.

§ 17. Cum pueri, qui decimum quartum, et puellae, quae duodecimum aetatis annum nondum abolverint, de regula neque physice ad matrimonium apti, neque ii sint, qui matrimonii contrahendi vim, prout deest, intelligant, de iure ad matrimonium inhabiles censentur. Quodsi autem unquam eveniret, ut hac aetate minores et physica et morali ad matrimonium aptitudine pollerent, nihilominus, nisi desuper ab episcopo dioecesano vel ab ipsa apostolica sede sententiam declaratoriam obtinuerint, matrimonio iungi non possent.

Respondemus, quod matrimonium in veritate contrahitur per legitimum viri et mulieris consensum, sed necessaria sunt, quantum ad ecclesiam, verba consensuum exprimentia dignitatis praesenti. Nam surdi et muti possunt contrahere matrimonium per consensum mutuum sine verbis, et pueri ante annos legitimos per verba sola non contrahunt, cum intelliguntur minime consentire. Decretal. IV, l. 96.

Si quis dixerit, ecclesiam non potuisse consistere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in eis constituendis errasse: anathema sit. Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 4.

Dilectus filius R. proposuit, quod filiam suam cuidam matrimonialiter copulavit. Cum autem eadem mulier cum ipso viro, qui continuo furere laborat, morari non possit, et propter alienationem furoris legitimus non poterit intervenire consensus, mandamus, quatenus, si rem veritas ita esse, praefatas personas viros a se invicem separare. Decretal. IV, l. 94.

Quia vero nobis constare non potuit, cuius aetatis esset puella, cum eadem viro existitit desponsata; cum dicatur, quod circiter annos XII habebat, utrumque prudentia tunc in illa supplevit aetatem: respondemus, quod, si puella nubilis non erat aetatis, cum saepe praefatus vir desponsavit eandem, et aetatem in ea prudentia non supplebat, proci dubie inter eos non coniugium, sed sponsalia contracta fuerunt. Decretal. IV, l. 14. — Huius facti speciem, quam nos animo praesentem retinemus, nos ab re erit hic explanare. Dispensatio erat super aetate favore cuiusdam puellae, quae sex mensibus minor erat duodecimo, quod est in femina legitimam aetatis tempus ad matrimonium ineundum. In eius autem concessione expeditum fuit, quod malitia ista supplebat aetatem, et de iure matrimonium contrahere posset. Quapropter, declaratoria haec potius dicenda erat quam dispensatio, cum facultas contrahendi matrimonium ante praescriptum aetatis tempus, quoties malitia supplet aetatem, ab ipse legum et canonum dispositione proveniat. Quia immo episcopi ipsi et ordinarii locorum iure suo pronuntiare possunt super ea quaestione, quae facti est: an scilicet malitia, ut asseritur, aetatem supplet, et consequenter matrimonium contrahendi licentia impartiri videant; neque necesse est apostolicam sedem appellare, nisi pro maiori actus solemnitate.

§ 18. Consensus, ad quem exprimentum, quis a quocunque per malum magnum et inevitabile iniuste ipsi vel illatum vel intentatum compellitur, ad matrimonii vinculum nectendum haud sufficit.

§ 19. Mulier, quae matrimonium ineundi, causa rapta fuerit, cum raptore, quamdiu in eius potestate manserit, matrimonium valide contrahere nequit. Rapta censenda est mulier, quae violentia ipsi illata vel abducitur, vel in loco, ad quem dolo allecta est, detinetur; nec non ea, quae a viro, cui ante facinus rite desponsata haud fuit, ipsa licet consentiente, in ecclesiis tamen vel invitis parentibus seu tutoribus abducitur.

§ 20. Matrimonii vinculum eodem iuncto ad aliud matrimonium contrahendum inhabiles reddit.

§ 21. Vinculum matrimonii valide contracti, sed nondum consummati, per solemnem religionis professionem alterius coniugis vel summi pontificis dispensatione dirimitur. Matrimonium a christianis contractum, postquam consummatum fuerit, non nisi morte solvi potest.

§ 22. Quodsi christiani non catholici autem, matrimonii vinculum solvi posse, ecclesia errantes

propter minorem aetatem haesitari contingat, ut habet formula, quae in concipiendis litteris declaratoriis super minori aetate adhiberi consuevit. Siquidem canonistae docent, cumulatim ius esse inter apostolicam sedem et indices ordinarios cognoscendi et pronuntiandi de hac re, an scilicet malitia suppleat aetatem; privativum vero apostolicae sedis ius esse concedendi dispensationem ad contrahendum matrimonium impuberi, qui per aetatem nondum coniugali copulae maturus est, sed tamen rationis usu ita pollet, ut matrimonii contrahendi vim et naturam intelligat. Etenim ad validitatem matrimonii quemadmodum rationis usus requiritur de iure naturali et divino, ita actualis ad coniugalem copulam potentia requiritur de iure positivo canonico. Benedict. XIV, *Magnaes nobis*, vol. II, p. 416.

Decernit sancta synodus, inter raptorem et raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quodsi rapta a raptore separata, et in loco tuto et libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, et nihilominus raptor ipse ac omnes illi consilium, auxilium et favorem praebentes, sint ipso iure excommunicati ac perpetuo infames omniumque dignitatum incapaces; et si clerici fuerint, de proprio gradu decedant. Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 6. — Die 24 ianuarii 1608 habita est congregatio concilii domi illustrissimi domini cardinalis Camerinensis, cui interfuerunt illustrissimi cardines Camerinensis, Montesperelli, Pallavicinus, Acquaviva, Mantica, Pamphilius, Montisregalis, Maffeus, qui omnes senserunt, concilium propedere etiam in muliere volente, dum tamen sit rapta iuxta terminos iuris civilis. Unus cardinalis Montisregalis existimavit, concilium procedere quoad nullitatem matrimonii, non autem quoad poenas, sed ceteri omnes putarunt, concilium sibi vindicare locum etiam quoad poenas. De Luca, ad calc. discora V, de matr., (fr. Rigant ad reg. can. XLIX, n. 84. — Atque in hoc consistere videtur aliquorum aequivocum, quod scilicet illae genericae sollicitudines, quae simplicibus puellis per viros etiam ex causa libidinali fieri solent, de ipsas decedendo in uxores, ad id sufficiant, quoniam ita est reddere nunquam verificabilem raptum atque de facili eludere inaneque reddere istam adeo prudentem et commendabilem provisionem, quae cum adeo accurato studio in generali concilio facta fuit. De Luca, *ennot. ad a. conc. Trid., discora XXVIII, 16.* — „Dictaque tractatus debet probari conclusenter, et necesse est quod probationes sint luce meridiana clariores, cum agatur de re gravi.“ Rigant in reg. XLIX *conc.*, n. 80.

„Hoc autem vinculo duos tantammodo copulari et coniungi, Christus dominus apertius docuit, cum postrema illa verba, tanquam a Deo prolata, referens dixit: *Haec non sunt duo, sed unus caro*; statimque eiusdem verbi firmitatem, ab Adamo tantum ante pronuntiatam, his verbis confirmavit: *Quod ergo Deus coniunxit, homo non separat.*“ Conc. Trid., sess. XXIV, *doctr. de oper. matr.* — „Si quis dixerit, licere christianis plures simul habere uxores, et hoc nulla lege divina esse prohibitum: anathema sit.“ *Ibid.*, can. 2.

„Si quis dixerit, matrimonium ratum non consummatum per solemnem religionis professionem alterius coniugis non dirimi: anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de matr.,

deponat, verum permittit nequit, ut error legis a suae sanctitatem contaminet. Inter catholicum et christianum non catholicum, qui coniugem superstitem habet, matrimonium consistere nequit, licet tribunal, apud quod causae matrimoniales christianorum non catholicorum tractari solent, separationem quoad vinculum pronuntiaverit¹.

§ 23. Cum per sacramentum baptismi non solvantur coniugia, sed crimina dimittantur, matrimonium ab infidelibus contractum coniugibus ad Christum conversis firmum manet, non obstantibus impedimentis ecclesiastica lege institutis. Quodsi autem altero tantum coniuge converso alter in infidelitate persistens cum eodem cohabitare, interpellatione neglecta omnino renuat, aut cohabitare nolit absque contumelia creatoris, eidem potenti concedendum est, ut ad novas convolet nuptias, quibus rite celebratis vinculum coniugii in infidelitate contracti dirimitur².

§ 24. Clerici in maioribus constituti, et regulares qui vota solemniter emisissent, ad matrimonium ineundum habiles non sunt. In quantum vota simplicia in congregatione regulari emissam, eum per exceptionem sortiantur effectum ut matrimonium irritent, secundum statuta ordinum a sede apostolica approbata diiudicandum est³.

"Si quis dixerit, propter haeresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam a coniuge, dissolvi posse matrimonii vinculum: anathema sit." "Si quis dixerit, ecclesiam errare, cum docuit et docet, iuxta evangelicam et apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonii vinculum non posse dissolvi, et utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterii non dedit, non posse, altero coniuge vivente, aliud matrimonium contrahere, necharitque enim, qui dimissa adultera aliam duxerit, et eam, quae dimisso adultero alii nupsit, anathema sit." Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 5, 7.

"Utrum pagani, uxores accipientes in secundo vel tertio vel ulteriori gradu sibi coniunctas, sic coniuncti debeant post conversionem suam insimul remanere, vel ab invicem separari, edoceri per scriptum apostolicum postulasti. Super quo taliter respondimus, quod cum sacramentum coniugii apud fideles et infideles existat, quemadmodum ostendit apostolus dicens: *Si quis frater infidelem habet uxorem, et haec consentit habitare cum eo, non illam dimittat, et in praemis gradibus a pagano quoad eos matrimonium licite sit contractum, qui constitutionibus canonicis non arctantur (quid enim ad nos, secundum apostolum eundem, de his, qui foris sunt, iudicare?)*, in favorem praesertim christianae religionis et fidei, a cuius perceptione, per uxores se deseri timentes, viri possunt facile revocari, fideles huiusmodi matrimonialiter copulati libere possunt et licite remanere coniuncti, cum per sacramentum baptismi non solvantur coniugia, sed crimina dimittantur." "Qui autem secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem, cum tale repudium veritas in evangelio reprobaverit, nunquam ea vivente licite poterit aliam, etiam ad fidem Christi conversam, habere, nisi post conversionem ipsius illa renuat cohabitare cum ipso, aut etiam consentiat, non tamen absque contumelia creatoris, vel ut eum pertrahat ad mortale peccatum. In quo casu restitutionem potenti, quamvis de iniusta spoliatione constaret, restituit negaretur, quia secundum apostolum frater aut soror non est huiusmodi subiectus servituti." Decretal. IV, 19, 8. — "Quaeritur a theologis et canonici iuris († eo) consultis, quando solvatur matrimonium contractum ab hebraeo cum hebraea, quae se convertere recusat; et quando conversus novum matrimonium cum muliere christiana, et quando hebraeus cum hebraea contrahere possit. Quod ad conversum attinet: quidam volunt, praecedens matrimonium dissolvi quoad vinculum, statim ac infidelis renuit fidem christianam amplecti, aut intra terminum seu temporis spatium praedictum in interpellatione, quae illi facta est, nullam responsam praebet. Alii vero putant, matrimonium solvi, quando conversus aliud matrimonium celebrat cum christiana. Quae opinio in praesenti communis est inter theologos et canonici iuris peritos, et in praxi eam sequitur congregatio sanctae Romanae ecclesiae cardinalium decretorum concilii Tridentini interpretum." Benedict. XIV, Apostolici.

"Si quis dixerit, clericos in sacris ordinibus constitutos, vel regulares castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica vel voto, et oppositum ali aliud esse, quam hanc matrimonium non posse contrahe-

§ 25. Inter baptizatos, et eos qui regenerationis sacramentum haud susceperunt, matrimonium consistere nequit.

§ 26. Qui in linea recta aut in quarto vel proximiori quodam lineae transversae gradu consanguinei sunt, validum inter se matrimonium contrahere non possunt, neque refert an consanguinitas ex copula licita vel illicita exorta sit⁴.

§ 27. Cognatio spiritualis, quae ex baptismo et confirmatione oritur, dirimit matrimonium inter sacramenti dispensatorem et baptizatum, vel confirmatum, nec non baptizati vel confirmati parentes, inter patrimum quoque et baptizatum vel confirmatum, nec non baptizati vel confirmati parentes⁵.

§ 28. Adoptio, quae arrogationi seu adoptioni perfectae iuris Romani quoad essentialia respondet, secundum nunc vigentem ecclesiae praxim, etiam postquam dissoluta fuerit, matrimonium dirimit inter adoptantem adoptatumque et ab adoptato descendentes sub paterna eius potestate adoptionis tempore constitutos, nec non inter adoptantem adoptati uxorem et adoptatum vicissim adoptantisque uxorem. Praeterea, quamdiu adoptio perdurat, inter adoptatum et adoptantis liberos carnales legitimos, sub potestate paterna constitutos, matrimonium consistere nequit⁶.

num, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam voverint, habere donum: anathema sit, cum Deus id recte petentibus non denegat, nec patitur, nos supra id quod posuimus, tentari." Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 9. — "Antiquae concertationi finem cupientes imponere, ac animarum periculis inde provenientibus salubriter providere, de fratrum nostrorum consilio praesenti declaramus edicto, quod, licet votum solennitatum per sacri susceptionem ordinis, quantum ad impediendum matrimonium contrahendum ac ad dirimendum, si post contractum fuerit, secundum statuta canonum sit efficax repugandum, ad dissolvendum tamen prius contractum, etiam si per carnis copulam non fuerit consummatum, cum nec iure divino, nec per sacros reperimus canones hoc statutum, invalidum est censendum." Extrav. Ioannis XXII, 6.

"Prohibitio quoque copulae coniugalis quantum consanguinitatis et affinitatis gradum de cetero non excedat, quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest absque gravi dispendio huiusmodi prohibitio generaliter observari." Decretal. IV, 14, 8. — "Vir qui a stipite quarto gradu, et mulier quae ex alio latere distat quinto, secundum regulam approbatam, qua dicitur: *quoto gradu remotior distat a stipite, et a quolibet per aliam lineam descendentium ex eodem*, licite possunt matrimonialiter copulari." Decretal. IV, 14, 9.

"Docet experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta synodus huic incommodo providere, et a cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantum, sive vir sive mulier, iuxta sacrorum canonum instituta, ad summum unum et unum baptismum de baptismo suscipiant, inter quos ac baptismum ipsum et illius patrem et matrem, nec non inter baptismantem et baptismatum, baptismatque patrem ac matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur. Parochus, antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos spectabit, sciscitetur, quem vel eos tantum ad illum suscipiendum admittat, et in libro eorum nomina describat, docetque eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia illa circari valeant. Quodsi alii, ultra designatos, baptismum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contrahant, constitutionibus, in contrarium facientibus, non obstantibus. Si parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio ordinarii puniatur. Ea quoque cognatio, quae ex confirmatione contrahitur, confirmatam et confirmatum, illiusque patrem et matrem, ac tementem non egrediatur: omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omnino sublati." Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 2.

"Et haec adeo vera sunt, ut, quamvis per adoptionem parentum liberorumve loco sibi esse coeperint, non possint inter se matrimonio coniungi: in tantum ut, etiam dissoluta adoptione, idem iuris maneant. Itaque eam, quae tibi per adoptionem filia vel nephis base coepit, non poteris uxorem ducere, quamvis eam emancipaveris." *Instit. de nupt.*, l. 10. — "Adoptivus filius, si emancipetur, eam quae patris adoptivi uxor est,

§ 29. Adoptio iuris Austriaci intra praefatos terminos matrimonium dirimit, quoties adoptatus paternae adoptantis potestati subiicitur, vel in eiusdem domum filiorumfamilias ad instar cohabitaturus recipitur. Quodsi autem neque paternae adoptantis potestati subiiciatur, neque in eiusdem domum cohabitaturus recipiatur, adoptio iuris Austriaci imperfectae aequiparanda est, et nullum matrimonii impedimentum involvit.

§ 30. Matrimonium consummatum inter unam partem et alterius, quantum usque inclusive gradum consanguineos affinitatem parit, qua irritatur matrimonium inter eosdem initum.

§ 31. Concubitus extra matrimonium habitus dirimit matrimonium contrahendum inter unam partem et alterius consanguineos in primo et secundo gradu.

§ 32. Coniux, qui cum alterius consanguineis

ducere non potest, quia novercae locum habet. Item, qui filium adoptaverit, uxorem eiusdem (quae nurus loco est) ne quidem post emancipationem filii ducere potest: quoniam aliquando nurus eius fuit. Digest., de rit. nupt., XXIII, §. 14. — Per adoptionem quaesita fraternitas eo usque impedit nuptias, donec manet adoptio, ideoque eam, quam pater meus adoptavit et emancipavit, potero uxorem ducere. Aequae et si me emancipato illam in potestate retinuerit, poterimus iungi matrimonio. Itaque volenti generum adoptare, suadet, ut filiam emancipet. Similiter suadet ei, qui uxorem velit adoptare, ut emancipet filium. Ibid., §. 17. — Si qua per adoptionem soror mihi esse coeperit, quamdiu durat adoptio, inter me et ipsam nuptiae consistere non possunt. Decretal. IV, 12, 1. — Eius vero mulieris, quam pater tuus adoptavit, filiam non videris impediri uxorem ducere, quia neque naturali, neque civili iure tibi coniungitur. Inst. de nupt., l. 10.

Si quaestio incidat, sive in tribunali ecclesiastico sive etiam in synodo, an in hoc vel illo casu adsit impedimentum cognationis legalis, necessario recurrendum erit ad leges civiles atque ad eandem normam controversia decidenda. Disputant exempli gratia doctores, num praefata ad matrimonium obstacula a sola inducantur adrogatione, an etiam ab adoptione simplici et imperfecta. Tam priora quam posteriori sententiae, patroni unice insistant iuris civilis textibus, quos de qualibet adoptione indiscriminatum loqui, defensores primae sententiae autumant: alii ex adverso opinantibus, eos de sola adrogatione intelligendos. De hac quaestione actum fuit in sacra congregatione concilii, die 25 septembris 1784; nihil tamen ex decisione, quae tunc prodit, potest concludenter ad rem evinci. Itaque, cum indecisum adhuc remaneat controversia, si de ea in synodo agendum foret, ex solis iuris civilis sanctionibus potest defini. Bened. XIV, de syn. dioec., lib. IX, cap. 10, n. 5. — Adoptivae sororis filiam possum uxorem ducere: cognata enim mea non est filia eius: quia avunculus nemo fit per adoptionem. Et eae demum cognationes contrahuntur in adoptionibus, quae legitimae sunt, id est quae agnatorum ius habent. (Digest., de rit. nupt., XXIII, §. 12.) Ex hoc textu clarissime patet, secundum iuris Romani sanctiones, adoptionem imperfectam non posse involvere matrimonii impedimentum: etenim cognatio, quae legitima sit, id est, quae agnatorum ius habeat, ab eo contrahi nequit, qui in patrii adoptivi familia non transit. — Imperfecta est, quando sit sine rescripto principis supremi, sed auctoritate inferioris magistratus nec adoptatus cum filii transit in potestatem adoptantis. Dubitatur, an cognatio legalis oriatur etiam ex adoptione imperfecta. Affirmant Pal., Pontius, Tol. etc. apud Salm. Sed probabilius dicunt sanctus Thomas, Sanchez, Salm. cum aliis oriri tantum ex adoptione perfecta. S. Alphons. Liguor., Theolog. moral., lib. VI, n. 1037.

Super eo igitur, quod pater et filius cum matre et filia et duo cognati cum duabus cognatis, avunculus et nepos cum duabus sororibus contrahunt matrimonium: taliter tibi diximus respondendum, quod, licet omnes consanguinei viri sint affines uxoris, et omnes consanguinei uxoris sint viri affines, inter consanguineos tamen uxoris et viri ex eorundem, scilicet viri et uxoris coniugio, nulla prorsus affinitas est contracta, propter quam inter eos matrimonium debeat impediri. Decretal. IV, 14, 5.

Praeterea sacra synodus, eisdem et aliis gravissimis de causis adductis, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, et matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum qui in primo et secundo gradu coniunguntur, restringit: in ulterioribus vero gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non

in primo vel secundo gradu copula carnali culpabiliter iungitur, eo ipso amittit ipsa debitum conjugale petendi, donec dispensationem obtinuerit.

§ 33. Matrimonium ratum, non consummatum, coniugem qui supervixerit, aut in saeculo remanserit, inhabilem reddit ad matrimonium ineundum cum alterius consanguineis quartum usque inclusive gradum.

§ 34. Matrimonium invalide contractum non consummatum, nisi propter defectum consensus nullum sit, impedit, ne coniugium subsistat inter unam partem et alterius consanguineos quartum usque inclusive gradum.

§ 35. Sponsalia valide et pure inita, obstant ne sponsum alter cum alterius consanguineis in primo gradu matrimonium contrahat. Idem operantur sponsalia sub honesta conditione contracta, postquam eadem purificata fuerit.

§ 36. Inter eos, qui adulterium secum invicem commiserunt, matrimonium valide contrahi nequit, quando, altero adhuc vivente coniuge, matrimonii ineundi fidem sibi dederint, vel matrimonium de facto inire attentaverint, aut quando vel una tantum pars ea intentione, ut cum altera matrimonio iungi queat, in mortem coniugis, cuius iura adulterio violavit, machinata fuerit, effectu secuto.

§ 37. Coniugicidium inter coniugem eiusdem reum et personam, quacum ad crimen patrandum conspiravit, matrimonium invalidum efficit, quando vel una tantum pars facinus ea intentione perpetraverit, ut cum altera matrimonium inire possit.

§ 38. Ad matrimonium valide ineundum requiritur, ut contrahentes coram parochia proprio utriusque vel unius partis, aut alio sacerdote de ipsius parochia sequi ordinarii licentia, et duobus vel tribus testibus consensum declarent. In his tamen imperii partibus, pro quibus sancta sedes instructionem datam die 30 aprilis 1841 edidit, absentia parochi catholici ad matrimonia inter catholicos et christianos non catholicos irritanda haud sufficit.

Instituta publicae honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, sacra synodus prorsus tollit; ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant, quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio observari. Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 3. — Sane si praefata puella ante desponsationem septimum annum compleverat, licet praedictus vir, a desponsatione praedictae puellae ipso iure fuerit absolutus, cum ea in eam consentire noluerit, inhonestum tamen videtur, ut matrem eius habeat, cuius filia fuit sibi desponsata. Decretal. IV, §. 5.

Si qua mulier in mortem mariti sui cum aliis consiliata est, et ipse aliquem illorum se defendendo occiderit, potest ipse post mortem uxoris, si voluerit, aliam ducere: ipsa autem insidiatrix poenitentiae absque spe coniugii stet subiecta. Decretal. IV, 10, 1.

Tametsi dubitandum non est, clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata et vera esse matrimonia, quamdiu ecclesia ea irrita non fecit; et proinde irredamandi sint illi, ut eos sacra synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata esse negant, quique falso affirmant, matrimonia a filiisfamilias sine consensu parentum contracta irrita esse, et parentes ea rata vel irrita facere posse: nihilominus sancta Dei ecclesia, ex iustissimis causis, illa semper detestata est atque prohibuit; verum, cum sacra synodus animadvertat, prohibitiones illas propter hominum inobedientiam iam non prodese, et gravis peccata perpenderit, quae ex eisdem clandestinis coniugiis ortum habent; praesertim vero eorum, qui in statu damnationis permanent, dum priori uxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum aliis palam contrahunt, et cum ea in perpetuo adulterio vivant; cui malo cum ab ecclesia, quae de occultis non indicat, succurri non possit, nihil efficacius aliquod remedium adhibeatur: idcirco, sacri Lateranensis concilii sub Innocentio III celebrati vestigiis imitandis, praecipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium parochia tribus continuis diebus festis in ecclesia, inter miserum solemniter, publice denuntiatur inter eos, qui contraeundum quibus denuntiationibus

§ 39. Proprius nuptiarum parochus est in A. ius habens de ea requisitus reapse eam concessurus in cuius parochia verum aut quasi domicilium habent.

§ 40. Domicilium verum ibi locorum est, ubi quis habitationem suam vel unice vel principaliter figit, ita, ut peregrinari dicatur, quando ibi non commoretur. Quamdiu hoc in loco habitationem sibi vel familiae suae destinatae retinet, absentia, longior licet, per se sumpta, non sufficit ad efficiendam domicilii veri translationem. Ubi quis duraturam figere sedem haud quidem intendit, verum tamen talem habitat in finem, ad quem assequendum longior commoratio requiritur, ibi quasi domicilium habet.

§ 41. Uxor, ubi maritus; minores, ubi parentes, tutor, verum habent domicilium. Locus, ubi, exempli gratia, uxor servitii praestat, aut minorensis studiorum ergo commoratur, vel persona militariae stativa habet, ipsorum quasi domicilium reputandus est. Quinam minorensis censendus, vel minorensibus quoad effectus iuris equiparandus sit, iuxta legem Austriacam diiudicandum venit.

§ 42. Officialis publici nec non ii, qui ad servitia quaecunque publica in dies vitae assumti sunt, domicilium verum eo habent in loco, ubi ad muneris servitii sui ordinarii partes explendas habitant. Quando alio in loco ad extraordinarium deputantur ministerium, quod pro sua natura longiorem postulat moram, ibi quodam domicilium acquirunt.

§ 43. Qui hominis privati, societatis aut instituti cuiusdam servitio se mancipat, quasi domicilium acquirit in loco, ubi ad servitia haec praestanda habitat. Haud ea tamen sint oportet, quae continuam habitationis mutationem inferant. Neque ratione servitorum, quorum quis tenore, herum quoad habitationem sequi debet, loco quo herus domicilium non habet, domicilium acquiri potest.

§ 44. Si quis extra locum domicilii veri in aliis adhuc parochiis domus ipsius usibus destinatas instructasque possideat, in illo tantum horum locorum quasi domicilium habet, ubi vel quovis anno per notabile tempus commorari solet, vel tempore quo locum sibi domicilium asserit, per sex ad minimum septimanas habitat.

§ 45. Eorum, qui neque verum, neque quasi domicilium habent, parochus proprius is est, in cuius parochia commorantur.

§ 46. Proprius personarum ad militiam vagam pertinentium parochus est capellanus et respective superior castrensis iuxta tenorem facultatum a sancta sede concessarum. Qui militiae stabili annuerantur, parochiam domicilii adeant oportet.

§ 47. Quod licentia matrimonio assistendi ab eo cui competit (§ 38), tacite collata sit, foederis coniugalis valori haud obest; attamen absque urgente necessitate copulationem non peragat, cui a parcho vel ab ordinario ipso facultas expresse haud facta sit. Licentia mere praesumpta non sufficit: neque iuvat, quod delegandi

factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie ecclesiae procedatur. — Qui alter quam praesente parcho vel alio sacerdote de ipsius parochi seu ordinarii licentia et duobus vel tribus testibus, matrimonium contrahere attentabant, eos sacra synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit: et huiusmodi contractus irritos et nullos esse decernit, prout eos praesenti decreto irritos facit et annullat. Matrimonii benedictionem a proprio parcho fieri, neque a quocquam, nisi ab ipso parcho vel ab ordinario licentiam ad praedictam benedictionem faciendam alii sacerdoti concedi posse; quaecunque consuetudine etiam immemorabili, quae potius corruptela dicenda est, vel privilegio non obstant. Cons. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 1. — Qui autem nupturi erunt, a sacerdote benedicti nubere audeant, nec aliter praesument. Decret. can. 88, qu. 1 et 2, c. 19.

factis, aut rem postmodum ratam habeat.

§ 48. Qui licentiam matrimonio assistendi pro universitate casuum accepit, eam pro singulis casibus alii sacerdoti concedere potest. Qui licentiam istam pro singulo casu accepit, iure supplegandi caret, nisi expresse ipsi collatum sit.

§ 49. Quando ex quacunque ratione dubium emergit, cuinam animarum curatori ius matrimonio assistendi competat, res ad episcopum deferenda, ac eius decisio vel ordinatio expectanda est.

§ 50. Consensus declaratio, per procuratorem facta valida est, quando hanc in rem ei mandatum speciale, personam futuri coniugis sufficienter determinans, collatum, nec eo tempore quo mandantis nomine matrimonium contrahitur, revocatum fortasse iam fuerit. Parochus tamen matrimonium per procuratorem ineundum nullatenus admittat, nisi B episcopus facultatem expresse concesserit.

§ 51. An consensus sub conditione datus causa efficiens matrimonii sit, a conditionis impletione dependet.

§ 52. Quando conditio veretur circa futurum contingens vel non contingens, matrimonium suspenditur, usque dum conditio impleatur. Quod si non impletur, consensus dati effectus cessat. Quando consensus alligatur conditioni de praesenti vel de praeterito, matrimonium validum est vel non, prout conditio impleta iam est vel non.

§ 53. Irritus esse consensus, qui alligaretur conditioni substantiae matrimonii repugnanti. Conditiones impossibile quidpiam aut inhonestum, quod matrimonii substantiae haud repugnat, continentes, pro non adiectis habendae sunt.

§ 54. Qui ante conditionem impletam matrimonium consummat, eo ipso conditioni renuntiat.

§ 55. Ut consensus sub conditione detur, non nisi de expressa episcopi licentia admitti potest. Conditiones, quae in consensus declaratione haud exprimuntur, pro non appositis habendae sunt.

§ 56. Ecclesia matrimoniorum et decori et puritati omni ex parte provisura, nec tamen consultum ducens, ut impedimentorum dirimentium numerus nimis augeatur, de matrimonio constitutiones edidit, pro quibus obedientiam postulat, quarum tamen transgressio matrimonii nullitatem minime involvit.

§ 57. In quantum et quamdiu sponsalia obligationem ad matrimonium contrahendum inducunt, illicitas reddunt nuptias, quaecunque sponsorum alter cum tertia quadam persona contrahit.

§ 58. Vota simplicia obedientiae, paupertatis et castitatis in religiosa quadam congregatione emissa, nec non votum simplex perpetuae casti-

Si conditiones contra substantiam coniugii inserantur, puta, si alter dicat alteri: „contraho tecum, si generationem proles evites,“ vel: „donec inveniam aliam honore vel facultatibus digniorem,“ aut: „si pro quaestu adulterandam te tradas,“ matrimonialis contractus, quantumvis sit favorabilis, caret effectu: licet aliae conditiones appositae in matrimonio, si turpes aut impossibiles fuerint, debeant propter eius favorum pro non adiectis haberi. Decretal. IV, 5, 6.

Quicumque sub conditione nomine aliquam desponsaverit et eam relinquere voluerit, dictum quod fragatur conditio, et desponsatio irrefragabiliter tenetur. Decretal. IV, 5, 1. — Si vero aliquis sub huiusmodi verbis iuramentum alicui mulieri praestiterit: „Ego te in uxorem accipiam, si tantum mihi donaveris,“ res perituri non habebitur, si eam nolentem sibi solvere, quod iuramento sibi dari potuit, non accepit in uxorem, nisi consensus de praesenti, aut carnalis sit inter eos commixtio subsecuta. Decretal. IV, 5, 2. — Consultationi tunc taliter respondendum, quod cum liquido constet, quod post contracta sponsalia carnalis est inter eos copula subsecuta, pro matrimonio est praesumendum, quia videtur a conditione apposta recedisse. Decretal. IV, 5, 3.

tatis, religionis, ordinis sacri et coelibatus, eisdem A ligatos haud sinunt matrimonium licite contrahere.

§ 59. A prima dominica Adventus usque ad festum Epiphaniae Domini inclusive, et a feria quarta Cinerum usque ad dominicam in Albis inclusive prohibetur nuptias celebrare.

§ 60. Matrimonium, antequam contrahatur, a paroco sponsi ac sponsae, tribus diebus dominicis vel festiviis, inter missarum solemnibus publice denuntiandum, et quicumque impedimenti alicuius potestiam habeat, ut istud revelet, monendus est. Personae nupturientium, expresso utriusque nomine baptismali, cognomine, loco nativitatis, aetate, conditione ac domicilio accurate determinentur.

§ 61. Si sponsus vel sponsa non tantum verum; sed etiam quasi domicilium habet, trina proclamatio tam a paroco veri, quam a paroco quasi domicilii eorum instituenda est. Quando autem contingat, ut persona quaedam, praeter domicilium verum, plus quam unum habeat quasi domicilium, sufficit, ut matrimonium a paroco veri eiusdem domicilii ac ab uno parochorum, in quorum territorio quasi domicilium habet, rite denuntietur.

§ 62. Si sponsus vel sponsa in ulla parochiarum, ubi secundum regulas praedictas proclamatio fieri debet, per sex saltem septimanas habitaverit, proclamatio instituat praeterea in ecclesia parochiali eius loci, ubi persona, de qua agitur, ultimo per sex saltem hebdomadas habitavit. Peculiaribus rerum adiunctis, ne id commode fiat, obstantibus, ea de re ad episcopum referendum est.

§ 63. Quantum ad eos, qui neque verum habent domicilium, neque in loco quasi domicilii per anni ad minimum tempus iam commorantur, proclamationes etiam, ubi iura indigenatum in communitate civili habentium eis competunt, et quando eiusmodi iura nullibi eis competant, si fieri possit, etiam in parochia, loci eorum natalis instituendae sunt. Nupturiente non tantum vero, sed etiam quasi, domicilio carente, proclamatio fiat tam in parochia, ubi tunc temporis commoratur, quam in loco, ubi iura indigenatum in communitate civili habentium ei competunt, aut si nullibi iisdem gaudeat, quantum fieri possit, in parochia loci natalis.

§ 64. Iterandae sunt proclamationes, quando intra sex post eas peractas menses matrimonium non contrahitur, vel et minori elapso tempore renovationem episcopus mandat.

§ 65. Antequam proclamationes rite institutae fuerint, matrimonium licite contrahi nequit.

§ 66. Ecclesia detestatur fidelium cum apostatis coniugia; improbat quoque matrimonia inter catholicos et christianos non catholicos, et ab ipsis invidis suos dehortatur.

§ 67. Quando fundata habetur suspicio, nupturientibus impedimentum quoddam ob stare, sive in metu est, ne nuptiae magnis litibus vel scandalis alijsque malis anciam praebiturae sint, sacrorum antistiti ipsi competit et respective obligatio incumbit, matrimonii celebrationem interdicere. Quamdiu interdictum ab eodem sublatum non fuerit, matrimonium contrahere illicitum est.

Ab Adventu domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphaniae, et a feria quarta Cinerum usque in octavam Paschae inclusive, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari, sancta synodus praecipit, in alijs vero temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quae episcopi, ut ea, quae decet modestia et honestate fiant, curant; sancta enim res est matrimonium et sancte tractandum." Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 10.

Licet enim contra interdictum ecclesiae ad secunda vota transire non liceat, tamen contentens, ut ob

§ 68. Etiam innectendo matrimonii vinculo memores sunt filii familias Domini dicentis: „Honora patrem tuum et matrem tuam." Praeterea, prona est ad praepropera consilia iuventus, nisi maturioris aetatis experientia regatur, et coniugia absque debita deliberatione inita uberem maiorum continent segetem. Quocirca illicita sunt matrimonia, quae parentibus, iustis ex causis, assensum denegantibus, contrahuntur.

§ 69. Sanctum est christiano, potestati civili praestare obedientiam, ad quam Dominus ipse nos per apostolum suum instituit. Eo districtius eas observet necesse est constitutiones civiles, quae ad ordinem moralem conservandum accurate concurrunt. Quamvis igitur potestas civilis, quin validum inter christianos matrimonium contrahatur, sanctionibus suis impedire minime possit, civi tamen Austriaco haud licet negligere praescriptiones, quas lex Austriaca de civilibus matrimonii effectibus statuit.

§ 70. Ad matrimonii celebrationem contracturi tunc tantum admitti debent, quando coniunctioni eorum nullum, quod sciri potest, obstat impedimentum, et cuncta praestiterint, quae ecclesiae leges ad matrimonia invalida aut illicita arrenda praescribunt. In specie ipsis incumbit, proclamationes rite peractas esse comprobare, nec non liberi status testimonium exhibere, et, nisi aetas et origo eorum ex libris parochialibus colligi possit, litteras baptismales afferre. Quodsi nupturientis testimonium baptismale sibi parare plane non valeret, parochus ad episcopum recurreret. De supra indicatis legis Austriacae praescriptionibus magno agendum est studio, ut matrimonium contracturi eas exacte observent. Si accidat, ut parochi monita nihil proficiant, res ad episcopum deferenda. Hoc ipsum fiat, si alia quaecunque ex causa difficultates vel dubia enascentur.

§ 71. Caveatur oportet, ne exteri, aliter quam servatis omnibus, quae ad matrimonium rite celebrandum requiruntur, matrimonium contrahere permittantur. In quantum parochus hoc in negotio procedere possit, quin ipsum curiae episcopali diiudicandum proposuerit, episcopus pro rerum adiunctis constituet.

§ 72. Procurandum est, ut avertantur matrimonia eorum, qui annum quidem decimum quartum et, respective duodecimum absolverunt, ast nondum attigerunt aetatem, qua pro terrae genti-

tentia debet eis imponi, quia contra prohibitionem ecclesiae hoc fecerant." Decretal. IV, 16, 2.

„Verebatur, ne episcopi, praedicti Iuvenii aliorumque contra communem sapientiorum Galliae doctorum sensum idem scriptitantium auctoritate decepti, non audeant in suis synodis declarare, matrimonia a filiisfamilias invitae ac iniussu parentibus contracta, etiam illicita, valida tamen esse." Benedict. XIV, De synod. dioec., IX, 11, n. 6.

„Dicoendum, quod personae illegitimae ad matrimonium dicuntur, ex eo quod sint contra legem qua matrimonium constituitur. Matrimonium autem, in quantum est in officium naturae, statuitur iure naturae, in quantum est in officium communitatis, statuitur iure civili, in quantum est sacramentum, statuitur iure divino; et ideo ex qualibet dictarum legum, naturae, humanae et divinae, potest persona effici ad matrimonium illegitima." S. Thom. Aqu., Comment. in IV sentent., dist. 84, qu. 1, art. 1. — „In quantum igitur (generatio humana) ordinatur ad bonum naturae, quod est perpetuitas speciei, dirigitur in finem a natura inclinante in hunc finem, et sic dicitur naturae officium. In quantum vero ordinatur ad bonum politicum, subiacet ordinationi legis civilis. In quantum igitur ordinatur ad bonum ecclesiae, oportet ut subiacet regimini ecclesiastico." S. Thom. Aqu., Controv. gen., IV, c. 78.

„Dicoendum, quod prohibitio legis humanae non sufficeret ad impedimentum matrimonii, nisi interveniret ecclesiae auctoritas, quae hanc etiam interdicat." S. Thom. Aqu., Quaest. 10, art. 15.

que ratione aptitudo ad matrimonium debita cum a deliberatione ineundum et maturitas physica adesse solet.

§ 73. Copulationem eorum, qui nec verum nec quasi domicilium habent, peragere non licet, antequam episcopus ipse licentiam concesserit.

§ 74. Cum matrimonium novi foederis sit sacramentum, et vinculo ipsius obligatis sancta et gravissima imponat officia, qui elementa fidei christianae ignorant, ad nuptias admitti nequeunt; immo, antequam de Deo eiusque mandatis saltem scitu absolute necessaria didicerint, nec ad proclamanda eorum matrimonia parochus procedat.

§ 75. Decet, ut sponsi, priusquam in facie ecclesiae foedere mortem usque duraturo iungantur, poenitentiae sacramento cor omundent, et corpus Domini nostri devote suscipiant. Nec ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam in eadem domo cohabitent. De hisce ac omnibus, quae conferre possunt, ut matrimonium pie ac decore celebretur, statuta et laudabiles consuetudines cuiusque dioecesis fideliter observandae sunt.

§ 76. Parochus, cui copulationem peragere competit, tenetur, matrimonium contractum cum omnibus rerum adiunctis, quae ad probationem efficiendam necessaria vel utilia sunt, libro nuptiali parochiae suae propria manu inscribere. Distincte igitur exprimantur: nomen baptismale, cognomen, aetas, religio, habitatio et conditio coniugum; insuper, an prius iam matrimonio iuncti fuerint nec ne; porro nomen, religio et conditio parentum ac testium, dies quo, nec non sacerdos coram quo matrimonium inierunt. Quosdam difficultates emergerint, modus quo sublatae fuerint, indicandus erit.

§ 77. Si parochus sacerdotem quemdam deleget ad copulandum sponso in loco, ubi neuter eorum domicilium habet, ipsius est, rem in libro copulatorum parochiae suae annotare. Parochus loci, ubi matrimonium contrahitur, actum, modo superius exposito, libro copulatorum parochiae suae propria manu inscribere, et addere simul debet a quonam parochus delegatio facta sit. Posterior tenetur pariter, copulationem peractam, de qua intra proximos octo dies certior reddendus est, libro copulatorum parochiae ipsius inferre.

§ 78. Cive Austriaco postulante, ut matrimonium ab eo in exteris terris initum, libro copulatorum parochiae, ubi nunc domicilium fixit, inseratur, parochus libellum supplicem, simul cum probationibus de coniugio rite inito allatis, episcopo proponet, ac eiusdem expectabit mandata.

„Multi sunt qui vagantur, et incertas habent sedes, et ut improbi sunt ingenii, prima uxore relicta, aliam et plerumque plures, illa vivente, diversis in locis ducunt. Cui morbo cupiens sancta synodus occurrere, omnes, ad quos spectat, paterne monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium facile recipiant; magistratus etiam saeculares hortatur, ut eos severe coercent; parochia autem praecipit, ne illorum matrimonium intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, et, re ad ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinerint.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 7.

„Praeterea eadem sancta synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent.“ — „Postremo sancta synodus coniuges hortatur, ut, antequam contrahant, vel saltem triduo ante matrimonii consummationem, sua peccata diligenter confiteantur et ad sanctissimum eucharistiae sacramentum pie accedant. Si quae provinciae aliae, ultra praedictas, laudabiles consuetudinibus et caeremoniis hac in re utuntur, eas omnino retineri sancta synodus vehementer optat.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 1.

„Habeat parochus librum, in quo coniugum et testium nomina diemque et locum contracti matrimonii describat, quem diligenter apud se custodiat.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 1.

§ 79. Ea matrimonii impedimenta, quae iuris canonici sanctionibus inniuntur, dispensatione legitime obtenta, et conditionibus, quae forsitan adiunctae fuerint, adimpletis, pro singulis cessant casibus. In impedimentis dirimentibus, proprio iure dispensare solius apostolicae sedis est, cui reservatum quoque, in voto castitatis simplici sed perpetuo, nec non in disparitate cultus inter catholicos et christianos non catholicos, dispensationem indulgere.

§ 80. Episcopi, cum canonicae non deficient rationes, faciles erunt in utendo facultatibus a sancta sede concessis, sequentia quoad impedimenta:

1. In tertio et quarto gradu consanguinitatis et affinitatis ex copula licita.

2. In cognatione spirituali.

3. In affinitate ex copula illicita, nisi timendum sit, ne matrimonium contracturi ex immundis commerciis consanguinitate in linea recta iuncti existant.

4. In tertio et quarto gradu iustitiae publicae honestatis, ex matrimonio rato non consummato.

5. In iustitia publicae honestatis proveniente ex matrimonio invalide contracto et non consummato, aut ex sponsalibus.

§ 81. Cetera quod attinet impedimenta dirimentia, unanimi consatu agendum est, ut efficax eorum vigor aut asseratur aut restituatur. Ubi matrimonia inter consanguineos proximiores inita frequentiora occurrunt, corrumpunt intima familiarum commercia, quippe cupidinem pravam eiusque suspicionem excitant.

§ 82. Dispensatio ab omnibus tribus proclamationibus, non nisi urgentissimis in casibus, a secunda vero et tertia proclamatione non nisi ex causis consideratu dignis et sufficienter probatis concedenda est.

§ 83. Cum contingere possit, ut instans mortis periculum dilationem longiorem fieri omnino non patiatur, episcopi in quovis districtu, pro ratione locorum, unum pluresve sacerdotes delegabunt, qui tali eveniente casu, ipsorum nomine a tribus proclamationibus dispensent.

§ 84. Si duae personae, quae coniugio se iunctas esse falso asserunt, et in loco domicilii passim pro coniugibus habentur, matrimonium inter se contrahere exoptant, dispensatio ab omnibus tribus proclamationibus ipsis absque gravissima causa deneganda non est. Sedulo tamen examinetur, an eas peraeque pro coniugibus haberi veritate undequaque nitatur.

§ 85. Nupturientes, quibus proclamationes penitus remittuntur, nunquam non tenentur, coram parochio cui copulationem peragere competit, iurando firmare, quod nullum eis notum sit impedimentum, ne coniungantur, obstant.

§ 86. In libello supplicis, quo dispensatio petitur, impedimentum cum omnibus adiunctis, a quibus eiusdem qualitas dependet, clare exponendum est: insuper rationum momenta, quibus petitio fulcitur, necessariis allegationibus instruantur. Episcopus de factis, quibus decisio ab eo ferenda vel relatio sanctae sedi proponenda innitatur oportet, investigationes necessarias habebit.

„Si quis dixerit, eos tantum consanguinitatis et affinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum et dirimere contractum: nec posse ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constitere ut plures impediant et dirimant: anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 8.

„In contrahendis matrimoniis, vel nulla omnino detur dispensatio, vel raro, idque ex causa et gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos principes et ob publicam causam.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 6.

§ 87. Quodsi impedimentum occultum sit, neque a timendam fore ut publice innotescat, ad conscientias convalidandum dispensatio, suppresso coniugum nomine, etiam per confessorium seu aliam idoneam personam peti ne impetrari potest. Huiusmodi tamen dispensatio in foro externo nullatenus suffragatur; quocirca, quando impedimentum praeter expectationem publicum foret, ne matrimonium coram iudice humano in discrimen adduceretur, dispensationem pro foro externo valitatem servatis servandis petere oporteret.

§ 88. Si matrimonii celebratio forma debita peracta, propter impedimentum eidem obstat irrita existit, dispensatione obtenta, matrimonii convalidatio institui debet.

§ 89. Dispensatione pro foro conscientiae tantum concessa, ad matrimonium convalidandum sufficit, ut ambae partes consensum abque parcho et testibus renovent.

§ 90. Obtenta dispensatione, quae pro foro externo valet, consensus invalide copulatorum coram parcho, in cuius parochia domicilium habent, et duobus testibus, renovetur oportet. Parochus nunquam non convalidationem peractam libro copulatorum inserere debet; quando autem coniunctio invalida in alia parochia contracta fuerit, res huius praeterea logi parcho communicanda est, ut ipse convalidationem peractam inscriptioni, quae de matrimonio invalido facta est, diligenter adiungat.

§ 91. Proclamationes tali casu haud repetantur: copulatio a parcho privatim et coram fidei testibus peragatur. Exceptio fieri potest, quando impedimentum eo in loco, quo convalidatio instituenda est, notorium est.

§ 92. Impedimento abque dispensatione per mutationem facti sublato, coniugibus iniungendum est, ut consensus declarationem coram parcho et duobus testibus iterent, nisi forem, quod nuptiarum celebratarum tempore impedimentum adfuerit, omnino occultum sit, nec ullum rei probandae periculum; tunc enim concedi potest, ut consensus inter se renovent.

§ 93. Matrimonium, quod consensus fictus irritum reddit, consensu, ab eo qui ficto agerat, vere praestito, convalidatum censetur oportet. Idem valet de matrimonio, cui error seu vis metusque obstetit, quamprimum pars, quae errori aut violentiae iniustae suberat, recognito errore aut libertate plene recuperata, verbo factove assensus suppleverit. Nihil minus ad omne de consensu praestito dubium excludendum, his quoque in casibus consultum est, ut coniuges consensum coram parcho et duobus testibus renovent; igitur hoc ut fiat, agendum erit, nisi observetur prudens scandalorum vel matrimonii in discrimen adducendi metus.

§ 94. Convalidatione peracta, matrimonium quoad effectus civiles ita considerandum venit ac si ab initio valide contractum esset. Idem de effectibus ecclesiasticis obtinet, quando vel una tantum pars, nuptiarum celebratarum tempore, ignorantia facti aut iuris detenta fuerit. Alias ad dispensationis remedium confugiendum erit.

„In matrimonialibus dispensationibus (pro foro conscientiae indultis) illud semper subicitur: Ita quod huiusmodi absolutio et dispensatio in foro iudiciali nullatenus suffragetur.“ Benedict. XIV. *Instit.* 67.

„Postquam legitime tempore accidento, simul etiam copulae coniugalis consentit, ex ratiabilitate sibi super hoc silentium non ambigitur indixisse.“ Decretal. IV, 18, 4. — „Secunda tamen contentio communis et verior dicitur suffragari, quod tantum fidei conscientiae vel metus pennis cum ponit consentium.“ S. Alphonsus, de *Lig.*, Theol. mor., lib. VI, n. 1114.

„Cum inter l. Votorem et T. malitiam divorcii contentio canonice sit premissa, illi coram non debent excludi sententiae

TITULUS SECONDOUS

De processu matrimoniali.

§ 95. Causae matrimoniales ad iudicem ecclesiasticum spectant, cui soli competit, de validitate matrimonii et obligationibus ex eodem derivandis sententiam ferre. De effectibus matrimonii more civilibus potestas civilis iudicat.

§ 96. Coniuges in causis matrimonialibus subsunt episcopo, in cuius diocesi maritus domicilium habet. Exceptioni locus est, si coniugale vitae consortium aut per separationem a marito patratam sublatum sit. Priori casu, quaelibet pars actionem, cuius intendendae iure pollet, coram episcopo diocesis, ubi altera domicilium habet, instituere debet. Posteriori casu, uxor apud episcopum, intra cuius diocesim domicilium eius situm est, actionem institui potest. Postquam citatio iudicialis intimata est, mutatio quoad coniugum domicilium facta, mutationem respectu iudicis competentis minime operatur.

§ 97. Episcopus in tractandis causis matrimonialibus, utitur tribunali, quod ex praeside et consiliariis ad minimum quatuor constare debet. Nec tamen ultra sex consiliariorum numerus facile ascendat. Adiungatur eisdem secretarius, nec non vir idoneus, qui, aliquo tribunalis consiliario, ne munere fungatur, praepedito, eius locum tenet. Congruum erit, eundem ad sessiones, quibus ad supplendum necessarium haud est, ut assessorum abque suffragii iure admittere. Quando, propter magnum diocesis ambitum commode fieri haud potest, ut praeses negotiis iuxta instructionis huius tenorem ipsi incumbendis solus fungatur, adiungatur eidem, qui vires eius subeat.

§ 98. Episcopus membra tribunalis matrimonialis nominat, et quando finis ratio exigere ipsi videatur, a collato munere vel suspendit vel removet. Viros seliget debitis dotibus praeditos, et quibus nulla ex parte exceptionis nota opponi possit.

§ 99. Causas referendas, nisi episcopus peculiare quid statuat, praeses consiliariis distribuit. Decisio fertur per suffragia absolute maiora. Praeses mentem suam ultimus explicat, et quando ipsius computato suffragio paria emergunt vota, rem suffragio suo decernit, nisi de sententia super matrimonii validitate ferenda agatur, quo quidem in casu votis paribus existentibus nunquam non pro validitate standum erit. Si episcopo visum fuerit, praesidi virum, qui vires eius gerat, adiungere, de negotiis eidem assignandis necessaria constituet.

§ 100. Consiliarius tribunalis matrimonialis, cuius ea est ad partes relatio, ut testis suspectus

lecturam, cum parentes coram publico et sine contradictione ecclesiae inter se contraxerint necessent. Ideoque sancimus, ut illi coram, quae ante divorcium habuerunt, et qui concepti fuerunt ante letam sententiam, non minus habeantur legitimi, et quod in bona paterna haereditario iure succedant, et de parentum facultatibus nutrantur.“ Decretal. IV, 17, 2. — „Pari modo proles illegitima censetur, si ambo parentes, impedimentum scientes legitimum, praeter omne interdictum, etiam in conspectu ecclesiae cognoscere praesumpserunt.“ Decretal. IV, 3, 2.

„Si quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad iudices ecclesiasticos, anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, can. 12.

„Propositi vobis, quod quidam subditus tuus, ad petitionem cuiusdam adversarii sui a te legitime citatus ad eum, quia postmodum iudicialiter abbas esse coepit, tamen intendit iudicium desistere. Pore tunc praesentis debet esse non creditum, quod in te praesentis causa hoc revocandi forum non habet, quod ab altero iam praesentis.“ Decretal. II, 2, 20.

quis etiam inhabilis foret, ista in causa a functionibus suis excoercendis abstinere.

§ 101. Appellatio ab episcopo diocesis ad metropolitam provinciae ecclesiasticae, a metropolitā vero ad aemulam dirigitur eodem. Idem locum habet, quando res, secundum legis constitutionem tenorem, ad quartam instantiam devalvi potest vel debet. Causae, quae a metropolitā vel episcopo exortae in prima instantia cognovit, in secunda quoque a sede apostolica indicantur.

§ 102. Appellatio apud tribunal, contra cuius sententiam directa est, intra decem a sententia communicata dies annuntianda venit; tribunal vero intra triginta dies, qui pariter ab intimatione peracta computandi sunt, acta ad instantiam superiorem remittere debet. Pars appellans ea de re certior reddatur et commoneatur, quod intra triginta a mandato recepto diem, gravamen ad iudicem, apud quem appellatio secundum iuris ordinem interponenda est, deferre teneatur. Supplicatio de longiori termino concedendo, tribunali cuius sententia impugnatur, proponi debet; nec ei abeque gravi causa annuendum est. Si pro rerum adiunctis necessarium sit ad sedem sanctam proes de delegato nominando dirigere, tribunal, quamprimum de nominatione peracta, notitiam ex officio acceperit, ad actorum transmissionem abeque ulla mora procedet.

§ 103. Si coniuges vel sponsi, qui in causis matrimonialibus citantur, competentiam tribunali impugnare posse autumant, eidem intra decem post citationem intimatam dies, exceptiones suas proponere debent. Quando reclamationem fundatam non esse indicatur, liberum eis est, ad instantiam proximam superiorem appellationem dirigere.

§ 104. Competentia, quam impugnaverunt, per tribunal superius confirmata, partes coram prima actionis iudice causam dicant oportet.

§ 105. Parocho copulationem differente vel denegante, contractus liberum est curiam episcopalem adire, quae, pro rei conditione, aut obstacula removere sataget, aut negotium tribunali matrimoniali perpendendum definiendumque transmittet.

§ 106. Quando difficultas in obmoto quodam impedimento firmiter sit posita, tribunal matrimoniale, perpenis singularibus casus circumstantiis, diiudicabit, an copulationis denegandae sufficiens adeit causa. Id tamen pro norma habebit, melius esse, ut matrimonium valide contrahendum differatur, quam ut aene praebatur matrimonio invalido, cum omnibus, quae ipsum concomitari solent, malis. Depositis unius testis fide digni, nec non fama, qualis et graves cordatosque viros movet, nunquam non sufficit, ut nuptiantes, neque dum res uberius dilucidata fuerit, repellantur.

§ 107. Si reclamatione sponsalium interum nomine instituitur, parochus, ubi sponsalia invalida fuerint, partes ea de re edocet; sin autem valida eadem iudicet, litam amice componere conatur. Reclamatione immediate ad tribunal matrimoniale directa, nisi forsan sponsalium nullitas manifesta

est, parochus ante omnia inturgendum est, ut conventiones et consilia paterno adhibeat.

§ 108. Praesumptio est pro libertate in conjugis electione; unde contra sponsalia pronuntiandum est, quoties de eorumdem validitate plene non constat.

§ 109. In casu, qui promissionem sponsalibus datam implere recusant, admittitioe potius quam coactione agendum est. Omnis pactio de poena conventionali, a parte quae resillit, solvenda, non tantum illicita, sed etiam invalida est.

§ 110. Si tribunal matrimoniale sponsalia irrita esse censet, necessaria disponat, ut matrimonii celebratio ulterius haud retardetur.

§ 111. Declarata sponsalium validitate, tribunal matrimoniale, commissarii ope, partes ad amicum perducere compositionem conabitur. Damni compensationem quod attinet, id agatur, ut in aequas transigantur conditiones. Pecunia quoque compensationis loco danda statui potest, una saltem id possente parte. Aotori, qui non acquiescat, liberum quidem est, de damni compensatione iudicem saecularem interpellare, verum reclamationis ab eo matrimonio oppositae ratio non amplius habetur.

§ 112. Quando conventio de solvendis sponsalibus vel aequa compensatione praestanda obtineri non posset, nuptiarum, adversus quae reclamatione instituta est, celebrationem admittere, minus reputari deberet malum.

§ 113. Quodsi personae, quae matrimonio ne iunctae esse falso praetendunt, ordinariam ad matrimonium contrahendum viam ingredi non possunt, quia sibi aut liberis suis gravis generentur damna, rem aut ipsi aut per curatorem animarum ad tribunalis matrimonialis praesidem deferre possunt, qui investigationes ad abusum omnem excludendum necessarias habebit aut haberi curabit. Regulariter, in tali negotio tractando, duos tribunalis consiliarios adhibebit; quando autem peculiaris rerum adiuncta strictissimum exigunt secretum, episcopus ei permittit potest; ut solus rem pertractet.

§ 114. Ecclesia, utpote fidei ac morum custos, matrimonii invigilat sanctitati ac vinculo indissolubili. Quodsi catholicus homo in coniunctione vivat, quae, cum impedimentum dirimens ei obstat, matrimonii nomen perperam usurpat, ipse ad veri matrimonii dignitatem elevari, aut quando id fieri nequeat, invalida pronuntari ac dirimi debet. Vicesim indissolubile matrimonii vinculum adversus omnem conatum, ut dirimatur, nullitate praefixa dolose efficiendi, magno vigore sustineri debet.

§ 115. Matrimonium impugnandi ius, in quantum haud expresse ad coniuges restringitur, competit catholico cuivis, exceptis illis, qui eae hac in re commoda quaerere suspecti sunt, vel quamvis matrimonium contrahendum esse sciverint ac reclamationes debite modo institutas fuerint, impe-

"Cum actum apparuerit probabili coniectura contra copulam contrahendam, contractus interdictus expressis, donec quid fieri debeat super eo manifestis constitit documentis." Decretal. IV, § 2. — "Super illa vero quaestione, quam fecisti, an mulier non sit coniungenda viro, pro eo quod cum mater alterius eae esse conjugum constitit, respondendum: quod si non est firmatum matrimonium inter eos, matre amoverente ipse esse conjugum, non debet coniungi, quia praesumptio est non matris, quod ea sine conjugum sit coniugum. Si vero matrimonium est firmatum, non debet alius plurius intervenire dimidi." Decretal. II, § 22.

"Requisivit a nobis tua fraternitas, qua consuevit mulier compelli debeat, quae irritandi religione nuptiarum, subire rursus, cui se nuptiarum interposito iuramento firmavit? Ad quod breviter respondendum, quod cum libera debeat esse matrimonium, mandanda est potius quam agenda, cum coactione difficilis solent exitus frequenter habere." Decretal. IV, § 1, c. 17. — "Gemma mulier nobis exposuit, quod, cum T. filia eius cum C. contraxit matrimonium, B. de Alferio ea occasione, quod inter P. filium suum et praedictam gemmam, iura copulationis constitutas, sponsalia contracta fuerint, poenam solvendam a parte quae contraxerit, in stipulatione apposuit, ab ipsa muliere extorserit. Cum itaque libere matrimonium esse debeat, et ideo talis stipulatio, propter poenam interpositionem, sit merito improbanda: mandamus quatenus, si est ita, secundum B. et ab externis praedictae poenae destitut, constitutas coactione compellat." Decretal. IV, § 1, 20.

dimentum tamen abeque legitima excusatione retinerentur.

§ 116. Propter errorem et coactionem iniustam, ea tantum pars, quae in errore versata, aut cui coactione coactione iniusta extortita est, matrimonium accusare potest. Iure suo exiit, quando, postquam errorem agnovit, aut metum, qualis ad matrimonium irritandum sufficit, cessavit, debitum conjugale voluntarie ac scienter praestiterit, vel etiam, quin circumstantia ista probari possit, conjugale vitae consortium per sex menses voluntarie continuaverit.

§ 117. Quando nuptiis sub conditione iungi per exceptionem conceditur, matrimonium, propter conditionem non impletam, ab eo tantum coniuge accusari potest, qui neque in conditionem positum adesse falso asseveraverit, aut id non adesse dolo retinuerit, neque sua culpa impeditur quominus conditio impleatur. Resistanti conditioni accusandi iure se exiit.

§ 118. Propter impotentiam matrimonium con-

summandi, nisi notoria sit, coniuges tantum matrimonium accusare possunt.

§ 119. In valorem matrimonii, cui impedimentum impubertatis obstat, pubertate impleta inquirendum non est, nisi id exigat casus, qui matrimonii contracti tempore pubertatem nondum attigerat.

§ 120. Propter impedimentum raptus, raptor adversus matrimonium reclamare sequitur. Rapta, quae raptui consensit, suo matrimonium accusandi iure in exordio libertatis plene recuperatae utatur: alias non amplius audiatur.

§ 121. Impedimento ligaminis mutatione facti sublato, quando una pars, dum invalidas celebraret nuptias, impedimenti existentiam abeque sua culpa ignoravit, altera, quae impedimenti conscia fuerat, matrimonium accusandi iure haud potitur.

§ 122. Omnibus casibus et propter omnia impedimenta, quorum respectu ius accusandi coniugibus aut uni ipsorum haud privative competit, tribunal matrimoniale ex officio procedere debet quamprimum aut notorietate facti aut denuntiationibus allatis aliove modo, sufficienti rei ratio subministrata fuerit.

§ 123. Sive matrimonium ab eo, cui de iure concessum est, accusatur, sive inquisitio ex officio instituitur, nunquam non tribunal matrimoniale tenetur, cuncta, quae veritati perfecte investigandae inservire possunt, ex officio ordinare et executioni mandare.

§ 124. Cuiusvis est episcopi, virum pietate et iuris scientia insignem et quidem ex ecclesiastico, si fieri potest, coetu, matrimonii defensorem constituto, et quando in munere suo fungi impediatur, virum necessarii debitis instructum ad eius locum tenendum nominare.

Sigillatim M. de Canula, nostro est apostolatus declaratum, quod cum N. duxisset in uxorem, S. mater ipsa nina est matrimonium accusare, ut ab eo pecuniam extorqueret. Et licet intellectui suo prava non possint opera respondere, nihilominus vult habere pecuniam, ut sermone decipiat. (Nam igitur non sit malitiae hominum indulgentiam, mandamus quatenus, si est ita, ipsam ab accusatione matrimonii repellentes, eidem super hoc silentium imponatur." Decretal. IV, 18, 6. — "Si vero post contractum matrimonium aliquis appareat accusator, cum non prodierit in publica n. quando haec secundum consuetudinem in ecclesiis debeant, utrum vox eius debeat accusationi admitti, merito quaeri potest. Super quo sic duximus distinguendum, quod, si tempore denuntiationis praesens sit, qui iam coniunctus impetit, extra diocesanum existebat, vel alias denuntiationi non potuit ad eius notitiam pervenire, et puta, si nimis infirmitate ferore laborans, sanae mentis patebatur existens, vel in annis tam teneris constitutus, quod ad comprehensionem talium eius aetas sufficere non valebat, seu alia causa legitima fuerit impedita, eius accusatio debet audiri. Alioquin, cum rationabiliter praesumatur, quod denuntiationem publice factam eidem existens in ipsa diocesi minime ignoravit, tamquam suspectus est procul dubio repellendus, nisi proprio firmaverit iuramento, quod postea didicerit ea quae oblocorit, et ad hoc ex malitia non procedat: quia tunc, etiam si didicisset ab illa, qui denuntiationis tempore absuerat, claudi non debet eidem aditus accusandi, quoniam, et si ab impetitione huiusmodi culpa de silentio tali contracta illos excluderet, iste tamen amoveri nequiret, cum culpabilis non existat." Decretal. IV, 18, 6.

"Insuper adiecti, quod aliquis cum quadam inabili puella contraxit, quae tandem notatis motus attingens, ab illo pluries cognita, contra matrimonium proclamavit, asserens se semper ab initio dissensisse, quod per testes probat suam et conversationis praeclearas. In hoc itaque casu sentimus, quod adversus matrimonium audiri non debet, quae, ante cognitionem sui legitimum animum attingens, cum potuit, minime reclamavit." Decretal. IV, 18, 4. — "Sane illis, quae benedictione accepta, mox a sponsis auferunt ante carnis copulam subsecutam, asserentes, se nunquam in illos venositer consensisse, sed metu illato compellens verba protulisse concessisse, nec animo dissentire, non statim est audientia deneganda; sed de illato metu est cum diligentia inquirendum; et si talis metus invenitur illatus, qui potuit cadere in constantem virum, erant neq. immerito audiendae." Decretal. IV, 1, 28. — "Ad id, quod per tua litteras indicant, de quadam parochiana tua, quam cum vitiosa eadem Testonice matrimonialiter copulavit, taliter respondendum, quod, quavis undecim annos habens ab initio invita fuit et tradita et remissa, tamen, quia postmodum per suum et dimidium sibi relictum coactionis videtur, ad ipsam est cogenda redire. Nec de ostere recipiendi sunt testes, si quae memorata mulier ad probandum quod non consentit in eundem, nominaverit producenda, cum mora tanti temporis huiusmodi probationem conturbat." Decretal. IV, 1, 31. Puella, de qua tertius citatus loquitur, cum marito invita et remissa tradiderat, non nisi undecim annos habens, non antequam pubertatem attingeret, consensum supplicare poterat. Quia autem per suum et dimidium, huiusmodi huiusmodi copulam expleam memores viro exhibuerunt, cum ad matrimonium propter vim notitiamque coactionem, admitti non posse decernatur.

"Nos igitur attendentes, quod secundum canonicas sanctiones et naturae rationem, qui frigidae naturae sunt et impotentes, sicut minime apti ad contrahenda matrimonia reputantur, quodque praedicti eunuchi aut spadones, quae tamquam uxores habere non possunt, eandem habere ut sorores solent, quia experientia docet, tam ipsos, dum se potentes ad coeundum iactant, quam mulieres quae eis nubunt, non ut caste vivant, sed ut carnaliter liberos contrahant, prava et libidinosa intentione sub praetextu et in figura matrimonii turpes huiusmodi commixtiones affectare, quae cum peccati et scandalii occasione praebent et in animarum damnationem tendunt, sunt ab ecclesia Dei proventus exterminandae; et in super considerantes, quod ex spadonum huiusmodi et eunuchorum contactu nulla utilitas provenit, sed potius tentationum illecebrae et incentiva libidinis oriuntur: eidem fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut coniuga per dictos et alios quoscumque eunuchos et spadones, utroque teste carentes, cum quibusvis mulieribus, defectu praedictum sive ignorantibus sive etiam scientibus, contrahi prohibeas, coeque ad matrimonia quomodocumque contrahenda inhabiles auctoritate nostra declares; et tam locorum ordinaria, ne huiusmodi commixtiones de ostere fieri quomodocumque permittant, interdicas, D quam eos etiam, qui sic de facto matrimonium contraxerint, separari curet, et matrimonia ipsa sic de facto contracta nulla, irrita et invalida esse decernas." Sixtus V. emanat. data die 27 Iunii 1587.

"Mulier autem, quae, postquam annos nobiles attigit, ei, qui nondum ad aetatem aptus matrimonialis venerat, nupit, cum in eum consensisset, amplius non poterit dissentire, nisi ipse, cui nupit, postquam ad legitimum aetatem pervenerit, in eam eum negaverit praestare consentium." Decretal. IV, 2, 7.

"Quia praefata mulier erat inusta, quod ille aliam haberet uxorem viventem, nec dignum est, ut praedictus vir, qui scienter contra canones venerat, lucrum de suo dolo reportet, consultationi tuae taliter respondendum, quod, nisi mulier divortium petat, ad petitionem viri non sunt separandi." Decretal. IV, 7, 1.

"Non apparentibus asserentibus et parentia manifestata esse publicis existens, quod creditibile non est, nisi constet in primo gradu vel secundo, tui officii interest, matrimonium illa obdubio gravitate dissolvere, quae illi debet contractum accusatur." Decretal. IV, 18, 6.

"Constitutum, decernimus et iubemus, ut ab omnibus et singulis locorum ordinariis, in suis respective diocesium, parochiis aliisque locis diligantur, et si fieri potest, ex officio

§ 125. Defensor matrimonii, et in nuptiarum ingressu a quoque dicitur an, quae evocantur, inquisitionem decerni postulet.¹

et quoties matrimonii eisdem valore tenendum suscipit, iurare tenetur, se omnia, quae ad matrimonii vinculum servandum facere possent, diligenter exploraturum, et ad ipsum tenendum fideliter adhibiturum esse. Tribunalis matrimonialis ea de re sessionibus interit. Ad partes audiendas, ad testium depositiones excipiendas, et in genere ad omnes actus iudiciales vocatur oportet. Quivis actus iudicialis, in quo aut ipse, aut quem episcopus ad eum locum tenendum nominaverit, praesens haud fuerit, quae invalidus et irritus censendus est.¹

§ 126. Matrimonii valorem impugnans, accusationem, respective petitionem, ut nullitas prononcietur, aut scripto expressam afferre aut in gesta redigendam viva voce exhibere potest. Facta, quibus assertio nullitatis superstruitur, distincte ac plene proponenda, et probationes, quas praesto sibi esse autumat, indicandae sunt.

§ 127. Qui matrimonium scripto porrecto accusat, coram tribunali matrimoniali aut eius commissario personaliter se sistere, atque de scitu necessariis respondere debet: alias accusatio ab eo facta tamquam mera denuntiatio consideranda et tractanda erit.¹

§ 128. Denuntiationes ore tenus factae in acta redigantur: si scripto proponantur, curandum est, ut actor personaliter examinetur. Omnes ad eum dirigantur interrogationes, quae ad quaestionem facti accurate eruendam facere possunt.

§ 129. Denuntiationes scripto exhibitae, quarum actores personaliter examinari nequeant, sub peculiaribus tantum rerum adiunctis pro sufficienti processu instituendi causa haberi possunt. Indicis tamen ibi contentis pro re nata utendum est ad posteriores investigationes instituendas.

§ 130. Denuntiationes scripto factae, quarum actor nomen abecondit, per se ad inquisitionem de matrimonii valore decernendam nunquam sufficiunt.

§ 131. Quodsi de impedimento matrimonio alicui obstante fama divulgetur, quae, omnibus perpensis circumstantiis, attentionem mereatur, tribunal matrimoniale circa fundamentum harum narrationum vel assertionum indagations habeat,

atque coetu, iuris scientia pariter et vitae probitate praedita, quae matrimoniorum defensor nominabitur, cum facultate tamen eam suspendendi vel removendi, si iusta causa adfuerit, et substituendi aliam aequae idoneam et huiusmodi qualitatibus ornatum; quod etiam fieri poterit, quotiescunque persona ad matrimoniorum defensionem destinata, cum se occidendi agendi obtulerit, erit legitime impedita." Benedict. XIV, const. *Dei misericord.*, § 5.

"Ad officium autem defensoris matrimoniorum huiusmodi, ut supra electi, spectabit, in iudicium venire, quotiescunque contigerit matrimoniales causas super validitate vel nullitate coram legitimo iudice discutari, omnesque oportebit in quolibet actu iudicali exerceri, adesse officium testium, voce et scriptis matrimonii validitatem tueri, eaque omnia deinceps, quae ad matrimonium sustinendum necessaria consistunt. Et demum defensoris huiusmodi personam tanquam parvi necessaria ad iudicii validitatem et integritatem censentur, compere adit in iudicio, sive unus ex coniugibus, qui pro nullitate matrimonii agit, sive ambo, quorum alter pro nullitate, alter vero pro validitate in iudicium veniat. Defensor autem, cum ei nuptiarum huiusmodi committitur, iuramentum praestabit fideliter officium suum obsequi, et quotiescunque contigerit, ut in iudicio adesse debeat pro alienius matrimonii validitate tenenda, rursus idem iuramentum praestabit; quocumque vero, eo non legitime citato aut intimato, in iudicio peracto fuerint, nulla, irrita, casus declaratione, ac pro nulla, omnia ac irrita haberi volumus." Benedict. XIV, const. *Dei misericord.*, §§ 6, 7.

"A nobis est requisitum, utrum aliqui super accusatione matrimonii nihil voce propria deponentes, debeant per solam chartularum conscriptionem admitti. Ad hoc respondendum, quod in talibus, nisi quantum ad praesentationem, nullius momenti est conscriptio quoad contentum forendam, nisi alia legitime administrativa suffragentur." Decretal. IV, 18, 2.

atque dicitur an, quae evocantur, inquisitionem decerni postulet.¹

§ 132. Denuntiationem de impedimento, propter quae coniugibus tantum ius accusandi competit, regulariter nullatenus ratio habenda est; ubi autem ex aliis liquidis constat, matrimonium aliquod propter eiusmodi impedimentum irritum esse, ea officio agendum est, ut vel convalidatio peragatur, vel pars accusandi iure pollens ad verum matrimonium reclamet.

§ 133. Quodsi impedimentum in ius adductum tale sit, ut, quomodocumque res se habeat, consensus certe coniugis matrimonium accusantis ad ipsum removendum sufficiat, ordinario coniugum animarum curatori, aut pro rerum et personarum conditione alii sacerdoti iniungendum est, ut ad monitionibus opportuna partem matrimonium impugnantem ad consensum renovandum inducat, vel etiam pro re nata efficiat, ut consensus declaratio coram paroco et duobus testibus iteretur.

§ 134. Referat, cui negotium commissum est, ad tribunalis matrimonialis praesidem comminuum eventum, et quando omnino matrimonium impugnans consilio capto insistit, superaddat quaecumque de factis, a quibus valor matrimonii accusati dependet, comperire potuit.

§ 135. In quantum emergentibus impedimentis, quae coniugum consensu removeri nequeunt, praeviae cooperatio quaedam animarum curatoris disponenda veniat, a conditione casus et prudenti tribunalis matrimonialis iudicio dependebit.

§ 136. Coniugum altero matrimonio accusante, praepriis inquirendum est, an forsitan ea habeantur rerum adiuncta, ut, si actor unquam reclamandi ius habuerit, nunc certe temporis eodem exutus sit; quod quando extra dubium sit positum, actio haud admittatur.

§ 137. Ubi accusatio matrimonii facto innititur, quod, licet verum undequaque esset, nihilominus aut absolute aut sub circumstantiis ab ipso actore expositis matrimonium irritando impar foret, accusatio abeque ulteriori inquisitione repellenda est.

§ 138. Fieri potest, ut quavis factum, cui accusatio innititur, veritate eius supposita, matrimonium irritum redderet, assertionis tamen falsitas in propatulo sit. Tali casu actor de rei statu edocendus, et ut ab accusatione desistat, commoneendus est. Obsequium ipso detrectante, nisi forma quae afferat, aperte inepta vel absurda sint, accusatio per conclusum, a tribunali matrimoniali debita forma conditum, rescidatur oportet.

§ 139. Quando unum ex impedimentis § 80 enumeratis obmoveretur, tribunal matrimoniale inquisitionem in forma iuris instituendam, quantum fieri potest, evitet. Plerumque cleri parochialis opera effici poterit, ut dubia factum attententia eliminantur. Impedimento per libros parochiales vel depositiones fide dignas comprobato, episcopus dispensationem, qua opus est, tribuet, curamque habebit, ut convalidatio, omni scandalo diligenter remoto, peragatur. Ubi solida adesse ratio timendi, ne coniuges vel alter eorum impedimento detesto ad coniunctionem dirimendam abutantur, apud sanctam sedem pro sanatione matrimonii in radice supplicandum foret.

§ 140. Quoties in valorem matrimonii alicuius inquirendum erit, tribunal matrimoniale commissarium ad quaestionem facti eruendam nominet.

§ 141. Commissarius ad inquirendum deputatus, antequam ad probationes in forma iuris instituendas

¹Consensus fama confirmat rei, de qua quaeritur, idem." Decretal. can. 4, qu. 2, c. 3, § 22. — "Rumor vicinis non est adeo indicandus validus, nisi rationabilis et fide dignis probationibus accedant." Decretal. IX, 18, 5.

procedatur, assenti debet, ut omnium circumstantiarum, quae ad matrimonii valorem vel nullitatem extra dubium ponendum facere possint, accuratam acquirat notitiam. Hanc in finem, pro conditione casus et personarum, necessariae perquisitiones faciendae; postea coniuges, personae matrimonium accusantes, vel quae impedimentum demonstrant, et, in quantum fieri potest, etiam testes, qui pro matrimonio aut contra illud produntur, defensore matrimonii praesente, praevie interrogandi sunt.

§ 142. Quae in disquisitione praevia eruta fuerint, proponantur tribunali matrimoniali, et ipsam, si quidpiam deesse censeat, ordinationes opportunas dabit. Quo facto, omnia disponenda sunt ad processum probatorium, absque ulla annotatione, habendum.

§ 143. Tam in praevia inquisitione quam in processu probatorio, coniuges personaliter se sistere debent. Conceditur quidem, ut advocatos secum adduceant, et antequam declarationem exhibeant, eorum consilium expectant; verum ead tantum declarationes, quas ipsimet pronuntiant, ut ipsorum mentem explicantes actis inserendae sunt. Quodsi advocatus proprio nomine quaedam casum matrimoniale attinentia deponat, haec ita excipienda et tractanda sunt, quomodo excipi et pertractari deberent, quando ipse haud qua advocatus comparuisset. Advocato negotium perturbante, commissarii est statuere ut loco excedat¹.

§ 144. Si coniuges citati tribunal incompetens esse asseverent, ad normam §§ 103, 104 procedendum est.

§ 145. Coniugibus qui, citatione facta, non compareant, aliam quam incompetentiae excusationem praetendentibus, de eadem vel admittenda vel reiicienda tribunal iudicabit. Convenienti ex causa dilatio indulgeri potest. Si rationes adductae minus firmas inveniantur, vel quando quis, nulla excusatione proposita, comparere neglexerit, terminus eis pro domicilio distantia dimittendus statuatur; quo elapso, a iudicio saeculari, ut citatos ad comparandum adigat, petendum est. Sin vero petitio ista ex qualicumque causa effectum haud sortiatur, procedendum est, etiam absque citati praesentia, ad rem pertractandam².

§ 146. Magna cura agendum est, ut coniuges ad quaestionem facti erudendam coram commissario ad inquirendum deputato personaliter compareant. Quando id praestiterint, ac domicilium eorum a sede tribunalis matrimonialis longine distet, ipsis supplicantiibus ad ultiores interrogationes habendas in loco quem incolant vel prope eum, delegatus quidam constitui potest. Defensor matrimonii ius quidem habet, eiusmodi interrogationibus semper et ubique adesse; potest tamen potest, ut pro iisdem, qui eius locum teneat, designetur. Hic iuramentum promittere debet, se in interrogatione causam legitimis coniugibus, quam optime sciat ac possit, tuiturum esse; instructionesque ac notitias, quibus pro re nata indiget, a defensore matrimonii ei communicandas sunt. Delegate non tantum quaestiones coniugibus proponendas transmittantur, sed de omnibus quoque instruat circumstantiis, quarum cognitio ad investigationem, prout expedit, dirigendam re-

quiritur. Coniugibus in alia commercantibus dieocesi, eiusdem tribunal matrimoniale rogandum erit, ut ad institutas interrogationes ultiores opem ferat.

§ 147. Praesumptio stat pro valore matrimonii; impedimentum plene probari debet.

§ 148. Confessio, quam coniuges in ipsa disquisitione faciunt, aut prius quidem, post matrimonii tamen, quod accusatur, celebrationem fecerunt, in quantum adversus matrimonii valorem pugnat, omni vi caret. Confessio vero, quam coniuges, antequam matrimonium accusatum contraxerant, deposuerunt, in nullitate probanda haud excluditur.

§ 149. Confessio coniugum, quae pro matrimonii valore militat, vim probandi in iis habet casibus, in quibus coniugibus accusandi ius priusquam reservatur. Alias praesumptionem tantum generat.

§ 150. Quod coniuges aut alter eorum haud compareant, adversus matrimonii valorem nihil probare potest; quapropter, exinde onus probandi matrimonium accusanti incumbens, diminevi haud debet.

§ 151. De testibus admittendis vel respiciendis, de fide ipsis habenda et exceptionibus eisdem oppositis tribunal matrimoniale iuxta generales iuris canonici normas et peculiarem, quem negotii natura postulat, respectum de casu in casum iudicabit.

§ 152. Si coniux matrimonium accusans, contra testem qui suspectus, immo et respective inhabilis censendus est, exceptionem haud faciat, ipse ad testimonium pro matrimonio ferendum admitti potest. Verum quod coniuges contra testem aliquem haud excipiant, nunquam suppeditat rationem, eius depositionem contra matrimonium militantem ut fide dignam admittendi.

§ 153. Relationes quae praesumptionem fundant, testem pro uno aut contra unum coniugum partium studio agi, eas tantum depositiones suspectas reddunt, quae in favorem vel in praedudicium respectivi coniugis cedunt.

§ 154. Si testis ad utrumque coniugem tales habet relationes, quae praesumptionem partium studii eodem fere gradu generant, relationes hae per se haud sufficiunt, ut depositio quae in commodum unius, sed in praedudicium alterius coniugis cedit, suspecta censeatur.

§ 155. Consanguinei coniugum a testimonio pro matrimonio aut contra illud ferendo tum tantum excludendi sunt, quando ex singulari casu natura peculiare oriuntur rationes, eos de partium studio suspectos habendi³.

¹ „Super eo quod postulat, utrum coniugibus, qui ante contractum matrimonium uxoris sine consanguineam carnali commixtione cognovit, cum id fateatur uterque et aliqua pars viciniae hoc acclamare debeat, ut ab uxore sua iudicio ecclesiae separandus, tunc fraternitati respondendum: quod propter eorum confessionem tantum vel rursus viciniae separari non debent, cum et quandoque nonnulli inter se contra matrimonium velint colludere, et ad confessionem incoctas facile praedissent, si suo iudicio crederent per iudicium ecclesiae concurrendum.“ Decretal. IV, 18, 5.

² „Quod parentes, fratres et cognati utriusque sexus in testificatione astricti ad matrimonium contrahendum vel dirimendum admittantur, tam antiquae consuetudine quam legibus approbatur.“ — „Quod vero legitur: pater non recipiatur in causa filii, nec filius in causa patris, in criminalibus causis et contractibus verum est: in matrimonio vero contrahendo et dirimendo, ex ipsius consilii prerogativa et quia favorabilis res est, congrue admittuntur.“ Decretal. IV, 18, 5. — „Super eo quod a nobis tunc devotio postulavit, utrum vir negante se nullam affinitatem, ipsius mater nullitatis et altera mulier possit ad testimonium recipi: consultationi tuae taliter respondendum, quod cum mater filio iuramentum et honorem videtur diligere, ubi vir superior est divitiis et nobilitate, potest vel honore, testimonium eius videtur suspectum et ideo non esse aliquatenus admittendum.“ Decretal. II, 29, 22.

¹ Statuimus praeterea, ut principales personas, non per advocatos sed per se ipsas factum proponant; nisi forte sint adeo indolentes, ut eorum defectus de iudicio honoris per alios supplicetur.“ Decretal. II, 1, 14.

² „Quodsi manifestum sit quod auctoritas, aut legitima accusatoris et testes apparent, postquam inventi cum eorum diligentia fuerit requisiti, etiam si nequissimi fuerint, testes recipere poterit, et sine omni modo iudicium determinare.“ Decretal. IV, 18, 1.

§ 156. In diiudicanda fide consanguineorum et omnium personarum, quarum ad coniuges relatio partium studii suspicionem inducit, imprimis considerandum est, an coniuges nullitatem matrimonii exoptent, necne.

§ 157. Omnes ii, de quibus supponendum est, quod circumstantiarum, ad nullitatis quaestionem pertinentium, bene gnari sint, etiam tunc audiri debent, quando ut testes repellendi forent, quia depositiones eorum praesumptiones stabilire ac viam ulterioribus recludere possunt dilucidationibus.

§ 158. Tam partes quam defensor matrimonii ius habent, testibus pro matrimonio aut contra illud productis, exceptiones opponendi.

§ 159. Testimonium personaliter ferendum est; scripta absentium testimonia probationem haud faciunt, sed praesumptionem solum fundant.

§ 160. Si testium habitatio tantum distet, ut in sede tribunalis matrimonialis interrogari nequeant, secundum normas, quae § 146 de ulterioribus coniugum interrogationibus stabilitae sunt, procedendum erit.

§ 161. Quaestiones testibus proponendas commissarius ad inquirendum deputatus concipit, attentis omnibus quae in hucusque gestis emeruerunt, nec non interrogatoriis, quae partes forsitan proponenda exhibuerunt, et communicatis cum matrimonii defensore consiliis. Posterior ius habet, quae ipsi e re esse videntur, superaddendi vel et petendi, ut interrogationes tribunalis matrimoniali approbandae proponantur.

§ 162. Iurati tantum testis depositio vim habet legitimae probationis. Testes, quos admittere nil impedit, antequam examinentur, tactis sacrosanctis Dei evangelii iurare debent, se de interrogationum ad eos dirigendarum obiecto veritatem, quemadmodum eam coram Deo et conscientia compertam habeant, plene ac intemerate, quin aliquid addant, omittant vel immutent, edicturos fore. Congrua de iurisiurandi sanctitate admonitio praemittatur.

§ 163. Ad iurandum a testibus praestandum coniuges ac, si matrimonium a tertio quodam accusetur, iste quoque vocandi sunt. Attamen vocatorum absentia, quin iurandum excipiat, impedire nequit.

§ 164. Examen testium partibus remotis et singillatim instituendum est, ac, antequam omnino terminatum fuerit, testium depositiones haud publicentur.

§ 165. Quod a duobus testibus iuratis, quibus nulla exceptio in lege fundata opponi potest, distincte ac conformiter depositum est, in quantum haud alia testimonia fide digna aut circumstantiae, quae praesumptionem gravem stabiliant, refragentur, regulariter plene probatum censeri debet. Verum quando de circumstantia agitur, a qua valor matrimonii dependet, minime sufficit, relationem quamdam vel factum, quo testium veracitas in dubium vocetur, evictum haud esse, sed probatum sit oportet, eos intemeratae probitatis, et suppositioni quod periurio conscientiam gravare possint, locum haud esse.

§ 166. Quando ad probationem conficiendam rei periti adhibendi sunt, eorum duos saltim, eosque scientia et integritate praestantes et ab omni partium studio alienos, tribunal matrimoniale seliget qui,

„Providens, ne super hoc probationem recipias, nisi tales personae appareant, de quibus verisimile non sit, quod debeant delere, quoniam saepe contingit, quod testes corrupti fidele indicantur ad falsum testimonium profendum.“ Decretal. II, 23, 10. — „Inquisita vero diligentius veritate, si per testes circumspicere omni exceptione mactes invenieris, quod primus vir superstitum quarto gradu consanguinitatis attingit, non differas divortii sententiam promulgare.“ Decretal. IV, 14, 1.

iuxta instructionem a commissario exarandam et a matrimonii defensore approbandam, indagacionem debitam habeant, et animi sententiam scriptis pendant. Relato ad partium studium contra rei peritos, eadem valent exceptiones, quae ipsis, si testes agerent, opponi possent.

§ 167. Rei periti iurati sint oportet. Ubi de facto agitur, a quo validitas matrimonii dependet, iurandum ab eis etiam tunc exigendum est, quando iam iuramento in muneris auspiciis deposito se obstrikerint, fore ut veritatem in relationibus dandis sancte servent.

§ 168. Genuina esse instrumenta, quae adversus matrimonii valorem pugnant, depositionibus coniugum aut talium personarum, quae tanquam testes aut suspectae aut phabiles reputari deberent, probari nequit.

§ 169. Iurandum a coniugibus praestitum aequae ac eorundem confessio probationem de impeditenti existentia suppeditare aut supplere nequit.

§ 170. In quantum ad probandam circumstantiam, a qua ius matrimonium accusandi dependet, iurandum coniugis matrimonium accusantis admitti possit, tribunal matrimoniale de casu in casum perpendat et decernat.

§ 171. Si impeditenti natura prohibeat, ne ex officio procedatur, iurandum coniugis matrimonii valorem asserentis, ut probatio pro matrimonio militans admitti potest.

§ 172. Si coniux matrimonium iniustae violentiae titulo accusat, ii, quos coactionem iniustam exercuisse asserit, citandi et examinandi sunt. Altero coniuge huius rei insimulato, eiusdem confessio probationem efficere nequit. Quodam parente facta confiteantur, quae coactionem iniustam et matrimonium irritantem involvant, omnibus perpensis circumstantiis diiudicandum est, an forsitan colludant cum prole coniugii solutionem desiderante? Ceterum, in quantum accusatio haud alterum attinet coniugem, iuxta normas generales de probationibus in delictorum causis valentes, procedendum est.

§ 173. De rapta, quae cum raptore, dum in eius potestate permaneret, matrimonium contraxit, praesumendum est, quod matrimonii ineundi causa rapta sit. Contrario plene probato, consistit nihilominus praesumptio, eam violentia iniusta ad consentiendum adaptam esse. Haec ipsa praesumptio adversus omne matrimonium militat, quod a quacunque persona quacunque ex causa rapta, antequam libertatem penitus recuperaverit, contractum fuerit.

§ 174. Etiam quando in matrimonium propter impedimentum impotentiae inquiritur, normas de confessione et iuramento coniugum propositae, ad instar regulae tenendae sunt. Si duo rei periti, in quorum scientia et animo a partium studio remoto tribunal matrimoniale plenam colloceat fiduciam, unanimes declaraverint, impotentiam adesse insanabilem et absolutam, ipsamque matrimonium praes-

„Casum matrimonii, quae inter V. iuvenem et G. puellam Senonensem, quae se virginem et monacham proditor, noscitur agitari: mandantes, quatenus eandem puellam ponatis interim in illo monasterio, quod intravit, ut ibi saepe valeat commorari, donec iudiciali sententia, quid agi debeat, decernatur; recepturi postmodum, non solum probationes viri, quae inducere voluerit contra matrem illam, quae ad investigandum signa virginis ex parte puellae fuerint introductae, verum etiam probationes alias hoc negotium contingentes, quae pars utralibet duxerit producenda. Et quia, ut dicit caput, saepe manus fallit et oculi obstreperunt: volumus et mandamus, ut a illis honestas matrem, providas ac prudentes deputare curetis ad inquirendum, utrum dicta puella virginis privilegio sit munita.“ Decretal. II, 19, 14.

cessisse, hoc non obstant, pars cuius impotentia assertur, petere potest, ut tertius quoque rei peritus investigationem habeat. Si impotentia pro respectiva tantum declaratur, conspirans trium saltem rei peritorum relatio ad probationem plenam necessario requiritur. Quodsi dubium remaneat, an impotentia insanabilis existat et matrimonium antecesserit, reiicienda est declarandae nullitatis petitio.

§ 175. Exceptio locum habet, quando aut probatum est, matrimonium nondum consummatum esse, aut nullitatis declarandae petitio intra tres a matrimonio contracto annos proponitur, simulque impotentiam adesse, non tantum ab utroque coniuge asseveretur, sed etiam a duobus rei peritis fide dignis ut valde verisimile astruantur. Tali casu coniuges consortium matrimoniale, per tempus a tribunali constituendum, nunquam vero non tamdiu continuare debent, donec in eo per triennium vixerint. Si elapso hoc tempore denuo petant, ut nullitatis sententia feratur, tribunal matrimoniale certius ante omnia se reddat, nil immutatum esse quoad facta, ex quibus impotentiam verisimilem et respectivo matrimonio nondum consummatum esse colligebatur. His peractis, coniugibus permitti potest, ut impotentiam adesse iureiurando confirmet, et istud plenam probationem efficit¹.

§ 176. Absolutis investigationibus, coniuges et quicumque matrimonium accusaverit, nec non defensor matrimonii moneantur de eo, quo pollent iure, in hucusque acta animadvertendi. Exceptiones, si quas habeant, intra octiduum proponant. Ratione domicili eorum, quorum interest, terminus pretrahi potest, ita tamen, ut maior, quam omnino necessaria sit, mora non concedatur.

§ 177. Et tribunal matrimoniale et matrimonii defensor ex officio eas possunt ordinare investi-

¹ „Illa autem, si prior post annum aut dimidium, ad episcopum aut eius missum proclamaverit, dicens, quod non cognovisset eam, tu autem contrarium affirmas, tibi credendum est eo, quod caput es mulieris; quia, si proclamare voluit, cur tandem tacuit? (Vito enim et in parvo tempore scire potuit, si secum coire potuisset. Si autem statim in ipsa novitate post mensem aut duos, ad episcopum aut eius missum proclamaverit, dicens: volo esse mater, volo filios procreare, et ideo maritum accepi, sed vir, quem accepi, frigidae naturae est, et non potest illa facere, propter quae illum accepi, si probari potest per rectam iudicium, separari potest, et illa, si vult, nubat in Domino.“ Decretal. IV, 15, 1. — „Dicta M. proposuit, quod, cum octo annis elapsis, dicto A. fuisset matrimonialiter copulata, et diu cohabitasset eidem, sed adhuc integra permanebat, eo, quod praedictus vir eius non habebat potentiam coeundi; quare petebat, divortium celebrari. Praedictus vero A. fatebatur, quod illam nunquam cognoverat, tamen se habere potentiam cognoscendi alias asserbat. Vos vero, ne id confiterentur in fraudem, a matronis bonae opinionis, fide dignis ac expertis in opere nuptiali, dictam foecitatis inspicit mulierem, quae perhibuerat testimonium, ipsam adhuc virginem permanere. Postmodum, per presbyterum, de cuius parochia vir exstitit, foecitatis inquiri, utrum ipse aliquam cognovisset, nec per inquisitionem ipsam vobis constare potuit, aliquam esse carnaliter cognitam ab eodem. Muliere autem requirente divortium, et dicente quod mater esse volebat et filios procreare, proponente vero viro, quod paratus erat stare consilio ecclesiae, iniunctis eisdem, ut agerent poenitentiam de commissis, et sic forte placeret Deo, qui matrimonii fuit institutor et auctor, ut opus matrimonii consummarent; qui post plures terminos ad vestram reversi praesentiam, consona voce dixerunt, quod non poterant carnaliter committeri. Quocirca mandamus quatenus, si ita est, et constiterit vobis, praefatum virum et mulierem infra praedictos annos per continuam triennium incedit habitasse, ipsi cum septimo propinquorum manu firmiter iuramento, se commissi carnaliter acquiescere, praefatis divortii sententiam inter eos.“ Decretal. IV, 15, 7. — „Requisiti, quantum tempus indulgendum sit, naturaliter frigidae ad experientiam copulae nuptialis. Nec vero in praesenti consultatione sentimus, ut a tempore celebrati conjugii, si frigidity prius probari non possit, cohabitavit per-

gationes, quas probationum complendarum ratio eis exigere videtur.

§ 178. Antequam sententia feratur, tribunal matrimoniale ea, in quae decernenda consensit, episcopo, adiunctis rationum momenta, subiiciet; qui quando sententiam ferendam haud sufficienter fundatam esse censeat, tribunali matrimoniali injunget, ut circumstantias ab ipso indicandas denuo mature perpendat, et de consultationum effectu ad ipsum referat.

§ 179 Appellatio admittenda est, donec matrimonii validitas per duas, aut eius nullitas per tres sententias conformes pronuntiata fuerit. Duabus sententiis pro matrimonio et duabus contra illud militantibus, matrimonium validum censeatur oportet.

§ 180 Prima instantia sententiam in matrimonii favorem ferente, matrimonium accusans ad secundam instantiam appellare potest. Validitate in secunda instantia confirmata, provocationi amplius locus non est. Si matrimonium in secunda instantia invalidum declaratur, matrimonii defensori incumbit, ex officio, ad tertiam provocare instantiam. Si tertia instantia matrimonium validum esse iudicat, ulterior appellatio non habetur. Quando autem nullitatem decernit, defensor matrimonii petere debet, ut quarta constituatur instantia, pro cuius sententia matrimonium vel validum vel invalidum reputetur oportet¹.

§ 181 Si prima instantia matrimonium invalidum declarat, matrimonii defensor ex officio appellare debet. Si secundae instantiae iudicium pariter nullitatem edicat, defensor matrimonii, nisi alitae probationes nullitatis omne dubium secludant, causam ad tertiam instantiam deferre tenetur. Nullitatis sententia a tertia quoque instantia lata, ulterior appellatio institui nequit. Si validitatem ea sanciat, actori liberum est petere, ut quarta constituatur instantia, et huius sententia pro finali habenda est².

§ 182. Quando in prima et tertia instantia adversus matrimonium, in secunda autem pro eo sententia feratur, matrimonii incumbit defensori, quartam petere instantiam.

§ 183. Appellatio a defensore matrimonii interposita ex sua natura parti simul prodest, quae pro matrimonii validitate agit. Liberum nihilominus ipsi est, eandem appellationem seorsum a matri-

¹ „Itaque, si a iudice pro matrimonii validitate iudicabitur, et nullus sit qui appellet, ipse etiam ab appellatione se abstineat; idque etiam servetur, si a iudice secundae instantiae pro validitate matrimonii fuerit iudicatum, postquam index primae instantiae de illius nullitate sententiam pronuntiaverit.“ Coeset. Dei miserat, § 8.

² „Si autem contra matrimonii validitatem sententia feratur, defensor inter legitima tempora appellabit, adhaerens parti quae pro validitate agere; cum autem in iudicio nemo unus sit, qui pro matrimonii validitate negotium insistat, vel si adest, lata contra eum sententia, iudicium desererit, ipse ex officio ad superiores iudices provocabit.“ — „Si secunda sententia alteri conformis fuerit, hoc est, si in secunda aeque ac in prima nullum ac irritum matrimonium iudicatum fuerit, et ab ea pars vel defensor pro sua conscientia non crediderit appellandum, vel appellationem interpositam prosequendam minime consenserit, in potestate et arbitrio coniugum sit novae nuptiae contrahere, dummodo alicui eorum, ob aliquod impedimentum vel legitimam causam, id vetitum non sit.“ — „Quodsi a secunda sententia super nullitate vel altera pars appellaverit, vel huiusmodi sit, ut ei salva conscientia defensor matrimonii acquiescendum non putet, vel quia sibi videtur manifeste iniuria vel invalida, vel quia fuerit lata in tertia instantia et sit revocatoria alterius praecedentis super validitate in secunda instantia emanatae, volumus, ut, firma remanente utriusque coniugi prohibitione ad alias transcurri nuptias, quae si contrahere non fuerint, possint, ut praefertur, a nobis constitutis subesse decernamus, cum in tertia vel quarta instantia cog-

monii defensore interponere; consultum tamen, ut A cum eo hoc de negotio consilia conferat.

§ 184. Relate ad appellationes, quas interponere defensor matrimonii muneris sui ratione obligatur, nulli habentur dies fatales. Si intra terminum praescriptum appellationem haud annuntiet, iudicium, a quo appellare debet, ipsum ad officii sui partes implendas compellat, vel pro casus ratione etiam ad episcopum ea de re referat et proponat, ut matrimonii defensio alii viro omni ex parte habili concedatur.

§ 185. Iudex, qui in superiori instantia sententiam fert, non tantum in inferioribus instantiis gesta diligentem examinet, sed etiam omnia peragat, quae necessaria ducit, ut defectus suppleantur, dubia dilucidentur et errores corrigantur. Hunc in finem, coniuges examinare, de instrumentis probandi ergo adhibitis investigationes instituere, ac testes a quibus novas informationes sperat, audire potest. Experimenta tamen per rei peritos facta tunc tantum iterari debent, quando iudicii praesumptionem gravem generantibus probabile redditur, aut errorem aut partium studium intercessisse¹.

§ 186. Tam partes quam defensor matrimonii ius habent in superiori instantia novas probationes afferendi.

§ 187. Sententia nulla est, si a iudice haud competente lata, vel actus iudicii essentialis aut prorsus omisus, aut, quin matrimonii defensor adhiberetur, institutus fuerit. Attamen valor sententiae a iudice superiore latae, ideo quod inquisitionem ulteriorem habere necessarium haud duxerit, sed secundum allegata sententiam dixerit, impugnari minime potest.

§ 188. Nullitatis actio, intra tempus appellationibus praefixum coram iudice proximo superiori, instituenda est.

§ 189. Cum coniuges exceptionem incompetentiae intra decem a citatione intimata dies proponere debeant (§ 103), iure carent sententiae latae incompetentiae assertionem opponendi; superior tamen iudex sententiam propter competentiae defectum ex officio irritam declarare potest.

§ 190. Sententia de nullitatis actione lata, appellationem haud admittit.

§ 191. Processus pro nullo declaratus coram eodem iudice, aut quando ob competentiae defectum irritatus fuerit, coram iudice qui competens pronuntiatu est, forma debita iterandus erit.

§ 192. Quando matrimonium irritum esse, tribus conformibus sententiis decretum, impedimentum vero eiusmodi sit, ut renovatione consensus aut dispensatione indulta e medio tolli possit, episcopus, nisi gravis causa contrarium suadeat, agat, ut matrimonium convalidetur.

§ 193. Si natura impedimenti dispensationem excludat, aut conamen adducendi convalidationem effectum careat, nullitatis declaratio partibus annuntianda est, nec non prohibendae sunt ne amplius cohabitent.

§ 194. Cuius sententiae rationum, quibus innititur, momenta succincte, quin tamen essentialia quidpiam omitantur, adiungenda sunt. In sententia finali nullitatem pronuntiante, disertis declaratur verbis, ex titulo prioris coniugii nullum novis in eundem nuptiis impedimentum obstare. Quaelibet

¹ „Posteaquam vero appellationis beneficio ad alterum iudicem, causa in secunda instantia delata fuerit, omnia et singula, quaecumque coram iudice in prima instantia servanda praescripta fuerunt, etiam coram altero in secunda exacte ac diligenter custodiantur, citato in quolibet iudicii actu defensore matrimonii, qui voce et scripto matrimonii validitatem strenue ac pro viribus tuebatur.“ *Const. Dei miserat.* § 10.

sententia iudicum et secretarii subscriptione nec non curiae episcopalis signo munienda est.

§ 195. Sententia partibus per apparitorem, dimissa etiam copia, notificatur: de quo peracto fides in scriptis facienda erit. Quamlibet sententiam de matrimonii valore latam, episcopus in gubernatoris provinciae notitiam perferet.

§ 196. Sententia de matrimonii valore dicta nunquam in rem iudicatam abit. Si post temporis probetur, eam suppositione erronea nti, causa denuo in ius vocanda et forma debita pertractanda est. Si contingat, ut sententia matrimonii nullitatem edicens retractetur, eo ipso matrimonia cuncta, quae coniuges intermedio forsan tempore inierunt, irrita declarata sunt¹.

§ 197. Excepto casu, de quo § 196 agit, inquisitio de matrimonii valore tum tantum, quando sententia primae instantiae irrita declaratur, tamquam de novo iterum institui potest.

§ 198. Is, cuius impotentiae pro absoluta et insanabili declaratae sententia nullitatis innititur, ad nuptias ineundas admitti nequit. Si postea quomodocumque pateat, eum ad matrimonium consummandum aptum esse, redintegratur coniugium antehac ab eo ininitum².

§ 199. Per se liquet, coniuges, priusquam finalis nullitatis sententia lata sit, ad novum contrahendum matrimonium nullatenus admitti debere. Quamvis autem coniunctio ante sententiam finalem inita, nunquam non illicita valde sit, immo iisdem ac polygamia poenis ecclesiasticis subiaceat, tamen, si processus qui agitur, nullitatis declaratione terminetur, nec aliud quoddam praeproperis copulatis obstat impedimentum, verum reputari debet matrimonium³.

§ 200. Causae matrimoniales neque transactione, neque sententia ab arbitris dicta, terminari possunt. C Conditiones, sub quibus tribunal matrimoniale ius habet, de litibus bona temporalia spectantibus, in forma arbitrii decernere, lege civili expressae sunt.

§ 201. Quando coniux conqueritur, alterum consummationem matrimonii denegare, posterior vero declarat, quod saeculo renuntiare constituerit, per-

¹ „Potestas tamen post alteram sententiam conformem, ut supra, coniugibus facta intelligatur, et locum habeat, salvo semper et firmo remanente iure seu privilegio causarum matrimonialium, quae, ob cuiuscumque temporis lapsum, nunquam transeunt in rem iudicatam; sed si nova res, quae non deducta vel ignorata fuerit, detegatur, resummi possunt, et rursus in iudiciale controversiam vocari.“ *Const. Dei miserat.* § 9.

² „Acceptisti mulierem et per aliquod tempus habuisti, per mensem aut per tres aut per annum, et nunc primum dixisti, te esse frigidae naturae, ita, ut non potuisses coire cum illa nec cum aliqua alia: si illa, quae uxor tua esse debuit, eadem affirmat quae tu dicis, et probari potest per verum iudicium, ita esse ut dicitis, separari potestis; ea tamen ratione, ut, si post aham acceperis, reus perjurii diiudicaris, et iterum post peractam poenitentiam priora connubia reparare debebis.“ *Decretal. IV.* 15. 1.

³ „Verum quis villicum et mulierem, quam superinduxit, pendente lite prioris uxoris, invicem asseris consensisse: consultationi tuae taliter respondemus, quod imposita viro poenitentia competenti, et infra poenitentiae tempus carnali commercio interdicto, postmodum in maritali copula poterunt remanere.“ *Decretal. IV.* 1. 18. — „Appellatione a prima sententia pendente, vel etiam nulla ob nullitatem vel occultantiam vel collusionem defensoris et partium interposita, si ambo vel unus ex coniugibus novas nuptias celebrare ausus fuerit, volumus ac decernimus, ut non solum serventur, quae adversus eos qui matrimonium contra interdictum ecclesiae contrahunt, statuta sunt, praesertim ut invicem a cohabitatione separentur, quoadusque altera sententia super nullitate emanaverit, a qua intra decem dies non sit appellatum, vel appellatio interposita decarta deinde fuerit: sed ulterius, ut contrahens vel contrahentes matrimonium huiusmodi omnibus poenis contra polygamos... sacris canonibus et constitutionibus apostolicis constitutis omnino subiaceant, quas in eos, quatenus opus sit, motu, scientia ac potestate simili rursus statuimus, decernimus ac renovamus.“ *Const. Dei miserat.* § 9.

pendendam ante omnia venit, an citra dubium constet matrimonium nondum esse consummatum. Quo sufficienter probato, coniugi recessanti iniungendum est, ut intra bimestre aut matrimonium consummet, aut religionem a sacra sede approbatam ingrediatur. Ex gravi tamen causa terminus vel brevior vel longior praefigi potest.

§ 202. Si duorum coniugum, qui matrimonium haud consummasse asserunt, alter monasterium ingrediatur, quin alter reclamet; an veritate nitatur assertio de matrimonii consummatione nondum perfecta, ad collusionis pericula devitanda eo districtius examinandum est.

§ 203. Postquam coniux, qui saeculo renuntiare vult, votis solemnibus se obstrinxit, alteri instrumento tradito fides fiat, matrimonii ab eo valide contracti, sed nondum consummati vinculum dissolutum esse, nec eum impediri, quin ad alia convolet vota.

§ 204. Tam nullitatis declaratio quam dissolutio vinculi matrimonialis per vota solemnia in libro nuptiali annotanda est. Si matrimonium in loco, ubi neque sponsus neque sponsa domicilium habebat, contractum fuit, annotatio non tantum libro nuptiali parochiae, ubi matrimonium celebratum, sed etiam parochi, qui delegationem ad nuptias assistendum dedit, inseri debet.

§ 205. Absque coniugali vitae consortio obligationes per matrimonium contractae impleri nequeunt; ipsum igitur in casibus tantum a lege ecclesiastica statutis, et respective in forma a lege ecclesiastica praescripta solvere licet.

§ 206. Coniuges mutuo consensu vitae consortium eum in finem solvere possunt, ut religionem a sacra sede approbatam ingrediatur vel ambo vel et una tantum pars, aut, ut vir ordines sacros suscipiat. An et quibus sub conditionibus altera pars in saeculo permanere possit, iuxta legum ecclesiasticarum praescripta decernendum est.

§ 207. Quodsi coniugum alter adulterii crimen commiserit, alteri ius competit, perpetuam a thoro et mensa separationem petendi, nisi forsitan adulterium approbaverit, permiserit vel sua culpa adduxerit, aut ipse quoque adulterii reum se reddiderit. Iure suo excidit, si alteri parti culpam expresse vel tacite condonaverit.

§ 208. Coniuges ad vitae consortium eatenus tantum obligantur, quatenus id absque animae, vitae vel sanitatis periculo continuare possunt. Quodsi coniux a fide christiana deficiat, quodsi alteram partem ad defectionem a fide catholica, ad vitam vel crimina sollicitet, quodsi iniuriis realibus vel insidiis vitam eius et sanitatem in periculum adducat, quodsi ei acerbiores animi afflictiones per longius tempus intentet, etiam quando malo corporali diuturno contagiosoque laboret, alteri parti, supplicatione proposita, concedendum est, ut a thoro et mensa separetur, usquequod coniugale vitae consortium, quin periculum salutis suae aeternae vel temporali immineat, renovare possit¹.

§ 209. Coniux, quem altera pars malitiose deseruit, separationem a thoro et mensa petere potest, usque dum desertionis reus animum ad officia coniugalia adimplenda paratum sufficienter probaverit.

§ 210. Etiam propter tales officiorum transgressiones, quae iuribus bona temporalia attinentibus vel honori civili alterius coniugis grave afferunt detrimentum, aut urgens parant periculum, temporalis a thoro et mensa separatio decerni potest.

¹ Si quis dixerit, ecclesiam errare, cum, ob multas causas, separationem inter coniuges quosdam thorum esse quosdam cohabitationem ad certum incertumve tempus fieri posse decernit: anathema sit. Conc. Triad., sess. XXIV, de matr., can. 8.

§ 211. Coniux, qui separationem obtinere desiderat, ante omnia parochum suum adest. Hic utramque partem vocabit, et cuncta, quae lex Dei et foederis coniugalis dignitas ad animos commovendos suppeditat, graviter simul et amanter adhibebit, ut coniugale vitae consortium intactum servetur. Si animos conciliare non valeat, secundo et tertio id ipsum, octiduo saltem quavis vice interposito, efficere conetur. Tertium tamen omitti potest experimentum, quando animorum exacerbatio successus spem adimit, aut manifestum sit actorem vitae consortium continuare non posse, quin aeternam aut temporalem salutem urgenti exponat periculo.

§ 212. Si reus comparere recusat, parochus ius habet, eum, magistratus civilis interventu, ad obedientiam praestandam compellendi. An praesentia, coactione obtenta, finem iuvare possit, secundum verum adiuncta diiudicandum erit.

§ 213. Quodsi parochus frustra laboraverit, eo de negotio ad praesidem tribunalis matrimonialis referre, et ubi coniuges bis tantum vocaverit, causam, ex qua tertium experimentum omiserit, accurate exponere debet. Addat insuper, an et quatenus gravamina allata ipsi fundata videantur.

§ 214. Episcopus, in remotioribus dioecesis suae partibus, commissarios nominabit delegatos ad disquisitionem habendam in actionibus, quae de separatione a mensa et thoro instituuntur, et secretarium ad protocollum excipiendum singulis adiunget.

§ 215. Actor petitionem suam vel apud ipsum tribunal matrimoniale, vel apud commissarium intra cuius districtum domicilium habet, aut scripto porrigere aut in acta redigendam viva voce exponere potest. Causam, ex qua vitam communem legitime se tollere posse arbitratur, accurate exponere, ac probationis faciendae adminicula indicare debet. Edicendum praeterea tempus, quo hucusque matrimonium duraverit, et liberorum, qui ex eo procreati sint, numerus et aetas. An et in quantum coniugum separationem a thoro mensaque intendentes curiam episcopalem adire possint vel debeant, ab episcopi ordinatione pendeat.

§ 216. Separationis decernendae petitio tribunali proponatur matrimoniali, quod, nisi rationes aperte insufficientes sint, ad rem investigandam procedet. Quando causa in tribunalis matrimonialis sede tractatur, aliquis ex iudicibus ad disquisitionem habendam deputetur.

§ 217. Inquisitionis ergo ambo coniuges personaliter comparere tenentur. Quoad advocatos, et declarationes vel assertiones ab eisdem prolatas, ad normam § 143 procedendum est.

§ 218. Primo tentandum est, an negotium absque probationibus in rigore iuris talibus terminari possit. Coniuges singuli examinari ac dein ambo simul audiri debent. Cuilibet parti assertiones alterius una post alteram, ordine quem successus temporis vel nexus inter causam et effectum indicat, proponendae sunt, et instandum ut exacte respondeat. Si una pars ad instrumenta privata provocet, altera interroganda venit an eadem genuina agnoscat? Testes, quos partes nominaverint, in quantum adhiberi possunt, examinandi, ac, si necessarium videatur, inter se nec non cum coniugibus committendi sunt.

§ 219. In hac praevia disquisitione seu testes tales quoque admittantur personae, quarum depositiones probationem iudicalem fundare non possent, apud quas autem accurata factorum, de quibus quaestio versatur, notitia merito supponitur.

§ 220. Commissarius ad inquirendum deputatus potestatem habet, personas, quarum depositionibus

quaestionem facti dilucidatam iri sperat, interrogandi, etiam si non a partibus ut testes productae fuerint. An cum coniugibus committi debeant, prudenti eiusdem iudicio relinquatur.

§ 221. Actorum in praevia disquisitione commentarius tribunali matrimoniali proponendus est, et quando facta, quae actor suam in rem adducit, confessione rei vel instrumentis quae omnem exceptionem excludunt, extra dubium iam posita sint, tribunal matrimoniale ad sententiam ferendam procedere debet. Casu opposito, processus probatorius instituendus est.

§ 222. Reo postulanti exemplar petitionis, quam actor scripto porrexit, sive acta ad vivam vocem confecta exhibent, transcriptum communicari debet, termino simul statuto, intra quem responsionem vel scripto offerat, vel in acta redigendam viva voce exhibeat. Secus separationis decernendae petitio ipsi praelegatur, et quae ad se et conjugale vitae commercium tuendum afferat, in acta redigantur.

§ 223. Testes, quibus ea, contra quam deponunt, pars exceptiones haud opponit, admittendi sunt, etsi aliunde tamquam suspecti vel inhabiles repelli deberent.

§ 224. Quando domicilium testium ab inquisitionis loco notabiliter distat, ad eorum examen, in loco quo facilius se conferre possint, instituendum, vir, quantum fieri potest, ecclesiasticus deputandus erit. Quodsi extra dioecesis limites habitent, agendum cum episcopo, cui subsunt, ut de eorum depositionibus excipiendis, quae oportet, constituat. Testes, qui prope tribunal matrimoniale sedem degunt, nunquam non apud tribunal matrimoniale examinandi sunt.

§ 225. Quaestiones concipit commissarius ad inquisitionem deputatus, ratione habita interrogatorum, quae partes forsitan obtulerunt. Quoad iusiurandum testium observentur normae § 162 statutae.

§ 226. Ad iuramentum a testibus deponendum partes vocari debent; attamen quod non compareant, haud impedit, quominus iusiurandum excipiatur. Partibus non licet examini testium adesse, atque depositiones, antequam examen terminatum sit, publicari haud debent.

§ 227. Rei periti, quorum forte sententiam requirere necesse sit, a commissario ad inquirendum deputato seligendi sunt; de exceptionibus eis oppositis tribunal matrimoniale decernit. Iusiurandum a rei peritis exigi debet, nisi iuramento in muneris auspiciis deposito se ad veritatem in relationibus dandis sancte servandam obstrinxerint.

§ 228. Per depositionem conformem duorum testium iuratorum et fide undequaque dignorum, nec non per relationem conformem duorum rei peritorum, qui scientiae iam documenta praestiterint, et a partium studio alieni sint ac respective iurati, factum, circa quod depositio vel relatio veretur, plene probatur.

§ 229. Ut adulterium in finem separationis a mensa et thoro probetur, sufficienti praesumptiones violentae. Facta vero, quibus praesumptiones hae innituntur, iuxta normas processum in delictorum causis attinentes probanda veniunt¹.

§ 230. Acta, in quae testium examen redactum est, partibus vel praelegenda vel scripto communicanda sunt; si relatio a rei peritis facta fuerit, de huius pariter tenore instruendae sunt.

§ 231. His peractis, ambo coniuges commoneri debent, ut de testium depositionibus vel rei peri-

torum relationibus sensus suos exponant. Si nova instrumenta, vel de instrumentis, quae in disquisitione praevia dubiis obnoxia remanebant, novas probationes afferant, pars adversaria hac de re audienda est.

§ 232. Confessio coniugis, contra quem separationis actio intentatur, plenam efficit probationem.

§ 233. An iuramentum suppletorium ex parte coniugum concedendum, an iuramentum litis decisiivum uni eorum imponendum vel permittendum sit, a tribunali decerni debet; quo in negotio ante oculos habeat, et in genere iusiurandum partium tunc tantum admitti posse, si omne aliud veritatem eruendi medium defecerit, et animorum exacerbationem, qualis in coniugum litibus obtinere solet, periurii augere periculum.

§ 234. Si coniux in ius vocatus citatione facta non compareat, iuxta normam § 145 statutam procedendum est.

§ 235. Quando actio propter desertionem malitiosam instituitur, absentem in prima statim citatione praefigatur terminus, in quo dimittendo distantiae atque mediorum communicationis ratio prudenter habeatur. Quodsi, ubi commoretur, ignotum sit, per ephemerides publicas citari debet praefixo termino, quem tribunal matrimoniale, omnibus perpensis circumstantiis, constituet.

§ 236. Si actor asserat, se conjugale vitae consortium continuare non posse, quin salutem animae vel vitam et sanitatem magno exponat periculo, et circumstantiae tales sint, ut separatione legitime pronuntiata reus teneatur alteri coniugi honestam procurare sustentationem, tribunal matrimoniale perpendere debet, an sufficientes praeviae ordinationis causae adsint, quae si haberi iudicatum sit, a iudice saeculari petendum est, ut actori habitationem separatam et sustentationem honestam rei impensis praeviae assignet.

§ 237. Episcopus, si pro casu natura necessarium duxerit, ordinabit, ut, antequam sententia feratur, tribunal matrimoniale, quae decernenda censentur ipsi proponat (§ 178).

§ 238. Quavis sententia separationis enuntiantem exprimendum est, an causa separationis, quatenus culpa ei insit, uni tantum vel ambabus partibus imputari debeat. Si ex peractis eluceat, patrem vel matrem propter defectus morales non eos esse, qui ius educationis iisdem competens in liberorum salutem exercere possint, istud quoque in sententia exprimitur.

§ 239. A decisione tribunalis matrimonialis coniux, qui ea se gravatum arbitratur, ad secundam instantiam provocare potest. Duabus sententiis conformibus latis, ulteriori appellationi locus haud superest.

§ 240. Sententia de separatione a thoro et mensa pronuntiata nulla est, si a iudice non competente lata, vel actus iudicii essentialis omissus fuerit. Causa nullitatis secundum normas §§ 187, 188 stabilitas pertractanda venit.

§ 241. Quod coniuges in vitae consortium solventium consenserint, legitimam separationis decernendae causam non subministrat. Attamen iuris solemnitates, praeter absolute necessarias, cunctae eo magis vitandae sunt, quod actibus iudicialibus animorum exacerbatio augeri et reconciliatio difficilior reddi solet. Insuper famae partium et familiarum suarum, quantum finis ratio permittit, consulatur oportet.

§ 242. Quando una pars ad facta provocat, quae legitimam separationis postulandae causam constituunt, et altera rem ita se habere haud negat, parochus animos dissidentium conciliare tentare debet. Conaminibus eius effectu frustratis, apud commissarium ad inquisitionem deputatum

¹ Respondemus, quod ex huiusmodi violenta et certa suspitione fornicationis potest sententia divortii promulgari, ita quidem, ut vir licentiam habeat, mortua illa, ducendi aliam, muliere sine spe coniugii remanente." Decretal. II, 28, 12.

accusatio et confessio redigantur in acta, et res a tribunali matrimoniali decernenda proponatur.

§ 243. Quodsi facta haud negantur a reo, et ut famae partium parcat, vel ex alia gravi ratione necessarium videtur ut negotium quam secretissime pertractetur, partes immediate tribunalis matrimonialis praesidem accedere possunt. Iam, postquam cognoverit, legitimam adesse separationis causam, parochum vel pro re nata etiam alium sacerdotem admonitione trina concordiae restitendae experimentum facere iubeat, effectu haud subsecuto, duobus tribunalis consiliariis adhibitis separationem pronuntiet. Tali casu, utraque parte petente, causa separationis in sententiae tenore silentio premi potest. Haec tamen ipsorum supplicatio actis iudicii inserenda est.

§ 244. Quoad postulationes et lites circa bona temporalia versantes, quae ex sententia in causa quadam matrimoniali lata oriuntur, partes ad iudicium saeculare remittendae sunt. Si ambae unanimes petant, ut ea de re a tribunali matrimoniali in forma arbitrii decernatur, iniungendum ipsis est, ut de transactione, qua in hanc petitionem convenerint, instrumentum proponant. Minorennis admoventur, quod ad transactionis huius valorem, patris vel tutoris consensus requiratur. Ceterum, in arbitrio dando, leges Austriae pro norma teneantur.

§ 245. Quando uxor de nullitate vel separatione actionem instituens, petit ut marito administratione bonorum suorum adimatur, aut ut ipse ad cautionem dandam pro bonis suis, quae eius in manibus versantur, adigatur, ad saeculare iudicium remitti debet.

§ 246. Cum sanctum et inviolabile sit coniugii vinculum, ad secundas nuptias nemo admitti potest, nisi de coniugis morte probationes afferat, quae omne prudens dubium penitus excludant. Ea, quae ad morale mortis certitudinem stabilendam tendunt, summa cum cautione pertractanda, verum haud absolute reiicienda sunt. Fieri potest, ut ex rerum adiunctis plene probatis, moralis oriatur certitudo, coniugem in vivis haud amplius agere, licet desint documenta vel testium depositiones mortem subsecutam iam esse confirmantes. Quodsi absentis cuiusdam coniugis talia afferat, quae eiusmodi casum adesse valde probabile reddant, commendendus est, ut praevie civilem adeat magistratum, cui ampliora suppetunt factum explorandi media, et cuius est, mortis declarationem quoad effectus civiles edere.

Quaecumque, quid agendum sit de mulieribus, quae viros suos cause captivitatis vel peregrinationis absentes ultra septennium praestolatas fuerint, nec justificari possunt de vita vel de morte ipsorum, licet super hoc certitudinem adhibuerint diligentem, et pro invicibili aetate et fragilitate carnis nequeant continere, petentes aliis matrimonio copulari. Consultationi ergo tuae taliter respondemus, quod, quantumvis annorum numero ita remaneant, viventibus viris suis non possunt ad aliorum consortium canonicum convolare, nec auctoritate ecclesiae permittas contrahere, donec certum nuntium recipiant de morte virorum." Decretal. IV, l. 19. — "Interrogatur de loco et tempore, quo sunt mortui, et quomodo ipse testis sciat fuisse coniuges, et tunc esse mortuos. Et si respondeat, mortuos fuisse in aliquo hospitali, vel videlicet sepeliri in certa ecclesia, vel occasione militum sepultos fuisse a militibus, non datur licentia contrahendi, nisi prius recepto testimonio authentico a rectore hospitalis in quo praedicti decesserunt, vel a rectore ecclesiae in qua humata fuerunt

§ 247. Quamprimum superius provinciae iudicium hac in re gesta communicaverit, tribunal matrimoniale ex iisdem, praesente matrimonii defensore, diiudicabit, an coniux cuius fata ignorantur, eo cum effectu ut alteri parti ad novas transire nuptias liceat, mortuus censeri possit. Decisio ferenda nunquam non episcopi iudicio subiicienda est.

§ 248. Quoties tribunal matrimoniale certitudinis moralis, ad quam provocatur, fundamentum haud ita firmum esse indicaverit, ut ligamen coniugale morte solutum esse abque haesitatione teneri possit, mortis declarationi enuntiandae assensum denegabit, et rationum, quibus commoveatur, momenta iudicio civili communicabit. Quodsi secunda et tertia instantia ecclesiastica oppositam sententiam amplectantur, ac eisdem assensum praebentibus appremum tribunal civile mortis declarationem pronuntiet, novis contrahendis nuptiis nullum obicitur impedimentum.

§ 249. Quando tribunal matrimoniale censet, nil novis ineundis nuptiis obesse, hoc quidem sensus suos iudicio provinciae superiori significet, ad coniugem tamen nullam dirigat communicationem, antequam mortis declaratio relate ad effectus civiles firma consistat.

§ 250. Si ad novas transitur nuptias, parochus, tam mortis declarationem a magistratu civili editam quam decisionem tribunalis matrimonialis, respective assensum, quem superior instantia ecclesiastica praebuit, in libro nuptiali annotare debet.

§ 251. Quodsi casus occurrat, cui in instructione hac provisum haud sit, ad iuris communis normam pertractetur et decidatur oportet.

Praesentem instructionem, quam celsissimus et reverendissimus princeps archiepiscopus Vindobonensis Iosephus Othmarus Rauscher exasavit, pro singulari, qua praestat, modesta nobis exhibuit, ut privatam nostrum de ea iudicium aperiremus. Huiusmodi benignitati respondere cupientes, diligentiori, quo valuimus, examini opus subiecimus, et pro rei veritate declaramus, nihil in eo nos invenisse, quod vel sacrorum canonum praescripto, vel apostolicarum constitutionum ordinationibus, vel probatorum doctorum sententiis conforme non sit. Quamobrem, opus summo labore ac sapientia elucubratum, merito futurum confidimus, ut in valissimis imperii Austriaci regionibus, ubi in usum fuerit inductum, sacrae aequae ac civili republicae beneverat.

Romae, die 4 maii anni 1855.

Aloysius Tomassetti, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor.

Hannibal Capalti, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor.

Petrus Beckx, praepositus generalis societatis Iesu.

Laurentius Valensi, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor.

Laurentius Nina, iuris utriusque doctor.

eorum cadavera, vel, si fieri potest, a duce illius cohortis, in qua descriptus erat miles. Si tamen huiusmodi testimonia haberi non possunt, sacra congregatio non intendit excludere alias probationes, quae de iure communi possunt admitti, dummodo sint legitimae et sufficientes." Decretum congr. a officio datum die 21 aug. 1870, a Clemente X approbatum, et 25 dec. 1897 ad omnes episcopos transmissum, n. 11.

ADNOTATIO DE CONCORDATO AUSTRIACO ET EPISCOPORUM AUSTRIAE CONVENTIBUS

Concordatum inter Pium IX et Franciscum Iosephum, Austriae imperatorem, initum, non solum in provincialibus imperii Austriaci conciliis sae-

piissime commemoratur, et ab iis cum *Instructione pro iudiciis ecclesiae* promulgatum fuit, sed etiam; eius causa tot alii sunt habiti episcoporum con-

ventus, ut a nobis hic nullo modo praeteriri poterit. A Quare, imprimis articulos conventionis cum documentis, quae ad eam pertinent¹, et actis conventus qui Viennam, anno 1856, ad eandem exequendam convocatus est, dedimus: quibus nunc etiam aliorum conventuum, qui iam praeparaverant vel subsequuti erant, acta subiicimus.

Iniquam servitutem, qua ecclesia in imperio Austriaco ex anno 1780 premebatur, ipsi imperatores tollere studebant², iamque hac de re multa saepe agere coeperant, diu tamen incassum, quod principum pia consilia elasis iustisque desideriis restitit corpus illud supremorum, mediorum, inferiorum administratorum, dominationis appetens, quod *status* vel *litteraturam* vulgo appellant. Cuius potentia tandem anno 1848 infracta, statim episcopi libertatem, quam sibi omnes arripiebant, ecclesiae quoque vindicant. Praevidere ceteris episcopi provinciae Moraviae. Ibi enim doctor Beidtel, insignis iurisconsultus, episcopo Brunneni suavitatis, ut aequissimas ecclesiae quereelas commentario ad imperii comitia mittendo comprehenderet. Cui consilio archiepiscopus Olomucensis alacriter accedebat, et reverendo domino doctori Kutschker (nunc cardinali et principi archiepiscopo Viennensi) mandatum dedit, ut hunc commentarium componeret. Quod hic tam egregie praestitit, ut omnibus, quae deinceps consecuta sunt, quasi viam aperiret. Quare, archiepiscopus cum suffraganeis confestim, nullo habito conventu, commentarium subscripsit et mense iulio edidit³. Dein, mense septembris, cardinalis Schwarzenberg, princeps archiepiscopus Salisburgensis, primus omnes provinciae episcopos coegit, cuius conventus Salisburgensis gravissimas litteras ad imperii comitia infra dabimus. Similes omnino litteras ad eadem comitia episcopi provinciae Viennensis, die 12 decembris 1848, dederunt⁴. Gortienensis quoque provinciae episcopi contulerunt, et litteras⁵ infra a nobis edendas conscripserunt. Paulo post vero omnes totius imperii episcopi Viennam convocati, praesidente eminentissimo cardinali Schwarzenberg, qui huius conventus etiam auctor fuerat, plurima eaque saluberrima decreverunt, quorum nonnulla in libello: *Actenstück der bischöfliche Versammlung zu Wien betreffend* (Wien, 1850), dein a Brühl⁶ edita sunt. Nos etiam ea acta foras dabimus, quae nondum publici iuris facta erant.

¹ Articulus concordatus invenies infra col. 431.

² Porro principum animum ostendunt haec litterae ab imperatore Francisco II paulo ante mortem dictatae, et manu propria subscriptae, quarum accuratum exemplum manuscriptum nobis a celebri Austriae iurisconsulto transmissum est.

An meinen vielgeliebten Sohn Ferdinand!

Da ich als treu ergebener Sohn Meiner Mutter, der katholischen Kirche, zu leben und zu sterben entschlossen bin, so erwartige ich von Deiner, mir wohlbekannten kindlichen Liebe die Erfüllung Meines Wunsches, dass das von Mir angefangene Werk der Berichtigung und Modificirung jener Gesetze, (Grundsätze und Behandlung kirchlicher Angelegenheiten, welche seit dem Jahre 1780 in Meinen Staaten eingeführt worden sind und die freie Wirkamkeit oder andere Rechte der Kirche mehr oder minder verletzen, und mit der Lehre, Verfassung oder Disciplin der Kirche und insbesondere mit den Satzungen des heiligen Kirchenrathes von Trient nicht im Einklange stehen, von Dir ebemöglich auf eine den heiligen Vater befriedigende Weisung zu Ende geführt werden möge.

Da wirst, vielgeliebter Ferdinand, wohl thun, wenn Du Dich in dieser Angelegenheit des Rathes des Fürsten Metternich und des Bischofs Wagner bedienen wirst.

Wien, den 28. Februar 1835.

Franz m. p.

³ V. Brühl, *Acta ecclesiastica*, (Moguntiae, 1853), p. 3 ss.

⁴ V. Brühl, *Acta ecclesiastica*, p. 57 ss.

⁵ Haec litterae, cum noquum typis vulgatae essent, ex ipso archivo metropolitano nobiscum communicatae sunt.

⁶ *Acta ecclesiastica*, p. 57 ss., ubi litterae quoque pastorales ad clerum et populum, p. 137 ss.

Concordato inter summum pontificem et imperatorem inito, vix dici potest, quantum contra sapientissimam eandemque aequissimam conventionem omnium ecclesiarum inimicorum furor exarserit. Europa et America inconditis clamoribus contra Concordatum, ut paulo post contra Syllabum et denique contra Vaticanum, perstrebebant. Instigabantur enim ab occultarum Francorum societatum capitibus, quicumque *mallos obediunt*; qui vero caeca obedientia, necdum cognitae aut intellectae conventionis stipulationibus, sic in illam furebant, quasi *ea vulnus letale rationi, nationi, generi humano* intenteretur¹. Quamquam initio quidem nihil aut parum profecerunt. Cum vero Austria, post cladem anno 1859 in Italia et anno 1866 in Bohemia acceptas, in maximas calamitates incidisset, his illi ad consilia sua perficienda abuti non indignum putarunt. Sed sancta sedes et antistites Austriaci nihil intentatum reliquerunt, ut conventio firma et integra perstaret, neque ei quidquam legibus civilibus derogaretur. Atque huius rei causa, episcopi iam die 8 maii anno 1861, cum in unum convenissent, communes litteras ad imperatorem scripserunt², idemque rursus anno 1867, a summo pontifice admontiti, fecerunt³; sed iam frustra: nam leges aliae ex aliis latae sunt compluribus conventionis capitibus repugnantes; ac primo lex imperii (*Staatsgrundgesetz*) data die 21 decembris 1867; deinde leges de matrimonio, de ratione quae est inter scholam et ecclesiam, itemque de ratione quae inter cives diversarum religionum intercedit, haec tres datae die 25 maii anno 1868.

Quare episcopi, dum in comitiis imperii versantur, etiam ad imperatoris ministros tres dederunt epistolas, quibus ecclesiae iura in concordato asserta defendunt; unam quidem data die 27 novembris 1867 ad ministerium cultus, in qua declarant, cur in procerum senatu (*Herrenhaus*), cum de lege imperii (*Verfassung*) deliberaretur, non iam adesse voluerint; alias vero duas datas die 30 martii 1868 et die 9 martii 1869 ad praesides, qui tum erant ministri, quibus veram iurisdictionem ecclesiae vindicant⁴. Idem, mense martio anno 1868, Viennae congregati, inter se consilia communicarunt, qua ratione et perferrentur leges de matrimonio et de schola, se gerere deberent. Quibus legibus perlatis, episcopi Bohemiae, anno 1868, Prage habito conventu, instructionem de matrimonio composuerunt.

Postquam concilium Vaticanum constitutionem de Romano pontifice eiusque infallibilitate magisterio edidit, imperii Austriaci cancellarius, comes Beust, protestans Saxo, ex ea constitutione qua summus pontifex nova prorens potentia, immo vero omnipotentia quadam, non sine gravi civilis reipublicae periculo, armari conati, ac dicere ausus est, fictam causam conventionis penitus abrogandae quaesivit, et, nuntio Romam ad equitem de Polomba, die 30 iulii 1870 missa, sanctae sedi significavit mutationem quae ex decretis Vaticanis tum in persona contrahentis, tum in iis conditionibus quibus conventio facta esset, accidisset, guber-

¹ Ne infanti sumus, ex litteris encyclicis Summi Pontificis Italici, datas die 18 iulii 1868. Augustus Taurinorum, haec verba afferens: *Esortato dunque i fratelli, che obbediscono al nostro magistero, di combattere da partout e sempre gli artifizii del governo Romano, essi debbono scorgere in un concordato qualsiasi una mortale offesa alla missione, alla natura, al progresso, all'umanità.* Statuti generali ed altri documenti dei Francescani (Roma, 1874, II ed.), p. 902.

² Vering VI, 309 ss.

³ Vering XVIII, 456 ss.

⁴ Vering XIX, 457 ss.

⁵ Vering XIX, 461 ss., XXXII, 161 ss.

nio Austriaco iustam causam dare, cur concordatum irritum haberet, eoque iure gubernium uti. Frustra ecclesiae antistites, quomodo quidquam tale fieret, intercesserunt. Nam, anno insequente, lex de ecclesia catholica in comitiis proposita est, qua litterae patentes, quibus imperator concordatum sanxerat, omnino abrogarentur. Quamobrem, summus pontifex tum imperatorem tum episcopos admonuit; hi denno die 20 martii anno 1874, communes litteras, quibus concordatum tuebantur, ad imperatorem dederunt¹. Neque eo minus tamen perita

lex, et die 1 maii eiusdem anni promulgata est. Quamquam haec lege neque ecclesia esse ab eo vinculo, quod contraxerat, solutam putavit, neque ius ecclesiasticum Austriae ulla in re mutatum est. Nam episcopi in postremis illis litteris diserte declarant, „concordatum lege illa abrogatum non esse; ideoque se iura eodem imperatori concessa, sicut adhuc fecissent, porro agnitos;“² quod et summus pontifex approbavit.

Gerechtigkeit ist dadurch nicht aufgehoben und auf die basisen wie am 2. Mai 1874 so auch jetzt sich die Unterschriften.“

„Gerade die wesentlichen, von ihrer Sendung unzertrennlichen Rechte der Kirche sind solche, die der Staat ihr nicht zu geben braucht und nicht zu geben vermag; sie verlangt von ihm nur die Anerkennung derselben und hat sie in Oesterreich durch das Concordat erhalten. Im Jahre 1866 ist hierin eine tiefgreifende Aenderung vorgegangen: denn das Staatsgesetz trat mit hochwichtigen Bestimmungen des Concordates in Widerstreit.“

„Wir wiederholen, dass wir die auf einen heiligen Vertrag gegründete Forderung der Gerechtigkeit nicht als erloschen ansehen, und in der Hoffnung, dass die Wahrheit sich Raum machen werde, sind wir bereit, den Anforderungen, welche die Staatsgewalt in dem Gesetzentwurf über die äusseren Rechtsverhältnisse der katholischen Kirche an uns stellt, in so weit zu entsprechen, als sie mit dem Concordate der Sache nach im Einklange stehen.“

¹ Vöring XXXII, 176 ss.

² Hanc gravissimam declarationem hic ad verbum subicimus:

„Am 2. Mai 1874 haben 19 Erzbischöfe und Bischöfe, welche der Zustimmung ihrer zu Wien damals nicht anwesenden Amtsbrüder vollkommen sicher waren, gegen die Aufhebung der mit dem hl. Stuhl geschlossenen Vereinbarung im Namen der Gerechtigkeit, der Kirche und der Gesellschaft in Verwahrung eingelegt. Der an das Herrenhaus gelangte Gesetzesentwurf über die äusseren Rechtsverhältnisse der katholischen Kirche bringt in seinem ersten Artikel folgende Bestimmung: „Das Patent vom 5. Nov. 1866 ist seinem vollen Inhalte nach aufgehoben.“ Da dieses Patent es war, wodurch die vereinbarten Festsetzungen zum Staatsgesetz erhoben wurden, so soll denselben nun die Grundlage des bürgerlichen Rechtes gänzlich entzogen werden; aber die Forderung der

APPENDIX

ad praecedentem conventum Viennensem episcoporum Austriae.

CONVENTIO AUSTRIACA

anno 1855 cum actis et documentis, quae ad eam pertinent¹.

CONVENTIO

inter suam sanctitatem Pium IX summum pontificem et suam maiestatem caesarem ac regem apostolicam Franciscum Iosephum I, imperatorem Austriae et regem Hungariae etc. etc.

(Cui subscriptum Viennae, die 18 augusti 1855, ratificationes mutuo traditae ibidem, die 26 septembris 1855.)

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis.

Sanctitas sua summus pontifex Pius IX et maiestas sua caesareo-regia apostolica Franciscus Iosephus I, Austriae imperator, concordibus effecturi studiis, ut fides, pietas et omnis recti honestique vigor in Austriae imperio conservetur et augeatur, de ecclesiae catholicae statu in eodem imperio solemnem conventionem inire decreverunt.

Quapropter, sanctissimus pater in plenipotentiarium suum nominavit: eminentissimum dominum Michaellem, sacrae Romanae ecclesiae presbyterum cardinalem Viale-Prelà, eiusdem sanctitatis suae et sanctae sedis apud praefatam apostolicam maiestatem pro-nuntium, et maiestas sua imperator Austriae, celatissimum dominum Iosephum Othmarum de Rauscher, principem archiepiscopum Viennensem, solio pontificio adstantem, caesarei Austriaci ordinis Leopoldini praelatum et magnae crucis equitem, nec non eiusdem maiestatis caesareae a consiliis intimis.

Qui, post plenipotentiae ipsis collatae instrumenta mutuo sibi tradita atque recognita, de sequentibus convenerunt:

Articulus 1. Religio catholica, apostolica, Romana in toto Austriae imperio et singulis, quibus constituitur, ditionibus, sarta tecta conservabitur semper cum iis iuribus et praerogativis, quibus frui debet ex Dei ordinatione et canonicis sanctionibus.

Articulus 2. Cum Romanus pontifex primum tam honoris quam iurisdictionis in universam, qua

late patet, ecclesiam iure divino obtineat, episcoporum, cleri et populi mutua cum sancta sede communicatio in rebus spiritualibus et negotiis ecclesiasticis nulli placetum regum obtinendi necessitati suberit, sed prorsus libera erit.

Articulus 3. Archiepiscopi, episcopi omnesque locorum ordinarii cum clero at populo dioecetano pro munere officii pastoralis libere communicabunt, libere item suas de rebus ecclesiasticis instructiones et ordinationes publicabunt.

Articulus 4. Archiepiscopis et episcopis id quoque omne exercere liberum erit, quod pro regimine dioecesium, sive ex declaratione sive ex dispositione sacrorum canonum, iuxta praesentem et a sancta sede approbatam ecclesiae disciplinam, ipsis competit, ac praesertim.

- Vicarios, consiliarios et adiutores administrationis suae constituere ecclesiasticos, quoscunque ad praedicta officia idoneos iudicaverint.
- Ad statum clericalem assumere et ad sacros ordines secundum canones promovere, quos necessarios aut utiles dioecesium suis iudicaverint, et e contrario, quos indignos censuerint, a susceptione ordinum arceri.
- Beneficia minora erigere, atque, collatis cum caesarea maiestate consiliis, praesertim pro convenienti reditu assignatione, parochias instituire, dividere vel unire.
- Praescribere preces publicas aliaque pia opera, cum id bonum ecclesiae aut status populivae postulet, sacras pariter supplicationes et peregrinationes indicere, funera aliaque omnes sacras functiones, servatis quoad omnia canonicis praescriptionibus, moderari.
- Convocare et celebrare, ad sacrorum canonum normam, concilia provincialia et synodos dioecetanas, eorumque acta vulgare.

Articulus 5. Omnis iuventutis catholicae institutio in cunctis scholis, tam publicis quam privatis,

¹ Ex editione curata a Collectione Laceni, V. 1291-40.

conformis erit doctrinae religionis catholicae; episcopi autem ex proprio pastoralis officii munere dirigent religiosam iuventutis educationem in omnibus institutionis locis et publicis et privatis, atque diligenter advigilabunt, ut in quavis tradenda disciplina nihil adeit, quod catholicae religioni morumque honestati adversetur.

Articulus 6. Nemo sacram theologiam, disciplinam catecheticaam vel religionis doctrinam in quocunque instituto vel publico vel privato tradet, nisi cum missionem tum auctoritatem obtinerit ab episcopo dioecessano, cuius eandem revocare est, quando id opportunum censuerit. Publici theologiae professores et disciplinae catecheticae magistri, postquam sacrorum antistes de candidatorum fide, scientia ac pietate sententiam suam exposuerit, nominabuntur ex iis, quibus docendi missionem et auctoritatem conferre paratum se exhibuerit. Ubi autem theologiae facultatis professorum quidam ab episcopo ad seminarii sui alumnos in theologia erudiendos adhiberi solent, in eiusmodi professores nunquam non assumuntur viri, quos sacrorum antistes ad munus praedictum obeundum praeter cetera habiles censuerit. Pro examinibus eorum, qui ad gradum doctoris theologiae vel sacrorum canonum aspirant, dimidiam partem examinantium episcopus dioecessanus ex doctoribus theologiae vel sacrorum canonum constituet.

Articulus 7. In gymnasiis et omnibus, quas medias vocant, scholis pro iuventute catholica destinatis, non nisi viri catholici in professores seu magistros nominabuntur, et omnis institutio ad vitae christianae legem cordibus inscribendam pro rei, quae tractatur, natura composita erit. Quinam libri in iisdem scholis ad religiosam tradendam instructionem adhibendi sint, episcopi collatis inter se consiliis, statuent. De religionis magistra pro publicis gymnasiis mediisque scholis deputandis firmas manebunt, quae hac de re salubriter constituta sunt.

Articulus 8. Omnes scholarum elementarium pro catholicis destinatarum magistri inspectioni ecclesiasticae subditi erunt. Inspectores scholarum dioecesanos maiestas sua caesarea ex viris ab antistite dioecessano propositis nominabit. Casu, quo iisdem in scholis instructioni religiosae haud sufficienter provisum sit, episcopus virum ecclesiasticum, qui discipulis catechismum tradat, libere constituet. In ludimagistrum assumendi fides et conversatio intemerata sit oportet. Loco movebitur, qui a recto tramite deflexerit.

Articulus 9. Archiepiscopi, episcopi omnesque locorum ordinarii propriam auctoritatem omnimoda libertate exercebunt, ut libros religioni morumque honestati perniciosos censura perstringant, et fideles ab eorundem lectione avertant. Sed et gubernium, D ne eiusmodi libri in imperio divulgentur, quovis opportuno remedio cavebit.

Articulus 10. Cum causae ecclesiasticae omnes et in specie, quae fidem, sacramenta, sacras functiones nec non officia et iura ministerio sacro annexa respiciunt, ad ecclesiae forum unice pertineant, eandem cognoscat iudex ecclesiasticus, qui perinde de causis quoque matrimonialibus iuxta sacros canones et Tridentina cumprimis decreta iudicium feret, civilibus tantum matrimonii effectibus ad iudicem saecularem remissis. Sponsalia quod attinet, auctoritas ecclesiastica iudicabit de eorum existentia et quoad matrimonium impediendum effectibus, servatis quae idem concilium Tridentinum et apostolicae litterae, quarum initium *Auctorum fidei*, constituunt.

Articulus 11. Sacrorum antistitibus liberum erit, in clericis honestum habitum clericalem eorum

ordini et dignitati congruentem non deferentes aut quomodocunque reprehensione dignos, poenas a sacris canonibus statutas, et alias quas ipsi episcopi convenientes iudicaverint, indigere, eoque in monasteriis, seminariis aut domibus ad id destinandis custodire. Iidem nullatenus impediuntur, quominus censuris animadvertant in quocunque fideles ecclesiasticarum legum et canonum transgressores.

Articulus 12. De iure patronatus iudex ecclesiasticus cognoscat; consentit tamen sancta sedes, ut, quando de laicali patronatu agatur, tribunalia saecularia iudicare possint de successione quoad eundem patronatum, seu controversiae ipsae inter veros et suppositos patronos agantur, seu inter ecclesiasticos viros, qui ab iisdem patronis designati fuerint.

Articulus 13. Temporum ratione habita, sanctitas sua consentit, ut clericorum causas mere civiles, prout contractuum, debitorum, haereditatum, iudices saeculares cognoscant et definiant.

Articulus 14. Eadem de causa, sancta sedes haud impedit, quominus causae ecclesiasticorum pro criminibus seu delictis, quae poenalis imperii legibus animadvertuntur, ad iudicem laicum deferantur; cui tamen incumbet, episcopum ea de re absque mora certiore reddere. Praeterea, in reo deprehendendo et detinendo, si adhibebuntur modi, quos reverentia status clericalis exigit. Quodsi in ecclesiasticum virum mortis vel carceris ultra quinquennium duraturi sententia feratur, episcopo nunquam non acta iudicialia communicabuntur, et condemnatum audiendi facultas fiet, in quantum necessarium sit, ut de poena ecclesiastica eidem infligenda cognoscere possit. Hoc idem, antistite petente, praestabitur, si minor poena decreta fuerit. Clerici carceris poenam semper in locis a saecularibus separatim luent. Quodsi autem ex delicto vel transgressione condemnati fuerint, in monasterio vel alia ecclesiastica domo recludentur.

In huius articuli dispositione minime comprehenduntur causae maiores, de quibus sacrum concilium Tridentinum decrevit¹. Iis pertractandis sanctissimus pater et maiestas sua caesarea, si opus fuerit, providebunt².

Articulus 15. Ut honoretur domus Dei, qui est rex regum et dominus dominantium, sacrorum templorum immunitas servabitur, in quantum ad publica securitas et ea, quae iustitia exigit, fieri solent.

Articulus 16. Augustissimus imperator non patietur, ut ecclesia catholica eiusque fides, liturgia, institutiones sive verbis, sive factis, sive scriptis contemnantur, aut ecclesiarum antistites vel ministri in exercendo munere suo pro custodienda praesertim fidei ac morum doctrina et disciplina ecclesiae, impediuntur. Insuper efficax, si opus fuerit, auxilium praestabit, ut sententiae ab episcopis in clericos officiorum oblitos latae executioni demandentur. Desiderans praeterea, ut debitus, iuxta divina mandata, sacris ministris honor servetur, non

¹ Sess. XXIV cap. 5. de reform.

² Articulo 14 conventionis, imperatore postulante, haec secreta stipulatio addita fuit, quae in germanicum translatam libellus periodicus *Archer für das kath. Kirchengesetz* (XXII. 394), continet, et quam in latinum vertimus. Quamvis sua maiestas nunquam fore confidat, ut quicumque episcopus molitionibus publicae quieti periculosas esse implicet, tamen illud imperatori providendum esse, si quis forte episcopus (quod Deus avertat) perditionis aut laesae maiestatis crimes in se admitteret, ut etiam priusquam de iudiciali actione institueretur quam sancta sede consilia conferre liceat, id interim statuere possit, quod, pro rei ratione, ad imperii integritatem et quietem tutelam necessarium videatur, iis tamen semper salvis, quae articulo 14 constituta sunt.

sinet quidquam fieri, quod dedecus eisdem afferre, aut eos in contemptum adducere possit, immo vero mandabit, ut omnes imperii sui magistratus et ipsi archiepiscopis seu episcopis et clero quacunq[ue] occasione reverentiam atque honorem eorum dignitati debitum exhibeant.

Articulus 17. Seminaria episcopalia conservantur, et ubi dotatio eorum haud plene sufficiat fini, cui ad mentem sacri concilii Tridentini inservire debent, ipsi augendae congruo modo providebitur. Praesules dioecesei eadem, iuxta sacrorum canonum normam, pleno et libero iure gubernabunt et administrabunt. Igitur, praedictorum seminariorum rectores et professores seu magistros nominabunt, et quotiescunq[ue] necessarium aut utile ab ipsis censabitur, removebunt. Adolescentes et pueros in iis efformandos recipiant, prout dioecesebus suis expedire in Domino iudicaverint. Qui studiis in seminariis hiis vacaverint, ad scholas alius cuiuscunq[ue] instituti, praevio idoneitatis examine admitti, nec non servatis servandis pro qualibet extraseminarium cathedra concurrere poterunt.

Articulus 18. Sancta sedes, proprio utens iure, novas dioeceses eriget, ac novas earundem peraget circumscriptiones, cum id spirituale fidelium bonum postulaverit. Verumtamen quando id contigerit, cum gubernio imperiali consilia conferet.

Articulus 19. Maiestas sua caesarea in seligendis episcopis, quos, vigore privilegii apostolici a serenissimis antecessoribus suis ad ipsam devoluti, a sancta sede canonicis instituendos praesentat seu nominat, imposterum quoque antistitem imprimis comprovincialium consilio utetur.

Articulus 20. Metropolitanis ac episcopi, antequam ecclesiarum suarum gubernacula suscipiant, coram caesarea maiestate fidelitatis iuramentum emittent, sequentibus verbis expressum: „Ego iuro et promitto ad sancta Dei evangelia, sicut decet episcopum, obedientiam et fidelitatem caesareo-regiae apostolicae maiestati et successoribus suis: iuro item et promitto, me nullam communicationem habiturum nullique consilio interfuturum, quod tranquillitati publicae noceat, nullamq[ue] susceptam unionem neque intra neque extra imperii limites conservaturum, atque si publicum aliquod periculum imminere receiverim, me ad illud avertendum nihil omisurum.“

Articulus 21. In cunctis imperii partibus, archiepiscopis, episcopis et viris ecclesiasticis omnibus liberum erit, de his, quas mortis tempore relicturi sint, disponere iuxta sacros canones, quorum praescriptiones et a legitimis eorum haeredibus ab intestato successoris diligenter observandas erunt. Utroque tamen in casu excipientur antistitem dioeceseanorum ornamenta et vestes pontificales, quae omnia veluti mensae episcopali propria erunt habenda, et ideo ad successores antistites transibunt. Hoc idem observabitur quoad libros, ubi usu receptum est.

Articulus 22. In omnibus metropolitanis seu archiepiscopalis suffraganeisque ecclesiis sanctitas sua primam dignitatem conferet, nisi patronatus laicalis privati sit, quo casu secunda substituetur. Ad ceteras dignitates et praebendas canonicas maiestas sua nominare perget, exceptis permanentibus iis, quae liberae collationis episcopalis sunt, vel iuri patronatus legitime adquisito subiacent. In praedictarum ecclesiarum canonicos non assumuntur nisi sacerdotes, qui et dotes habeant a canonicis generaliter praescriptas, et in cura animarum aut in negotiis ecclesiasticis seu in disciplinis sacris tradendis cum laude versati fuerint.

Sed et, si necesse sit, et alium nobilium sive nobili-

tatis titularum necessitas, salva tamen conditionibus, quas in fundatione adiectas esse constat. Laudabilis vero consuetudo canonicatus publico indicto concursu conferendi, ubi viget, diligenter conservabitur.

Articulus 23. In ecclesiis metropolitanis et episcopalibus, ubi desint tum canonicus poenitentiarum tum theologiae, in collegiatis vero theologiae canonicus, iuxta modum a sacro Tridentino concilio praescriptum, ut primum fieri poterit, constituetur, episcopis praefatas praebendas secundum eisdem concilii sanctiones et pontificia respective decreta conferentibus.

Articulus 24. Parochiis omnibus providebitur publico indicto concursu et servatis concilii Tridentini praescriptionibus. Pro parochiis ecclesiastici patronatus praesentabunt patroni unum ex tribus, quos episcopus enuntiata superius forma proposuerit.

Articulus 25. Sanctitas sua, ut singularis benevolentiae testimonium apostolicae Francisci Iosephi imperatoris et regis maiestati praebeat, eidem atq[ue] catholicis eius in imperio successoribus indultum concedit, nominandi ad omnes canonicatus et parochias, quae iuri patronatus ex fundo religionis seu studiorum derivanti subsunt, ita tamen, ut seligat unum ex tribus quos, publico concursu habito, episcopus ceteris digniores iudicaverit.

Articulus 26. Parochiis, quae congruam pro temporum et locorum ratione sufficientem non habeant, dos, quam primum fieri poterit, augetur, et parochiis catholicis ritus orientalis eodem ac latini modo consuletur. Ceterum, praedicta non respiciunt ecclesias parochiales iuris patronatus sive ecclesiastici sive laicalis, canonicis acquisiti, quarum onus respectivis patronis incumbet. Quodsi patroni obligationibus eis a lege ecclesiastica imposita haud plene satisfaciunt, et praesertim, quando parochia dos ex fundo religionis constituta sit, attentis pro rerum statu attendendis, providendum erit.

Articulus 27. Cum ius in bona ecclesiastica ex canonica institutione derivet, omnes, qui ad beneficia quaecunq[ue] vel maiora vel minora nominati seu praesentati fuerint, bonorum temporalium eisdem annexorum administrationem non nisi virtute canonicae institutionis assumere poterunt. Praeterea, in possessione ecclesiarum cathedralium bonorumq[ue] annexorum, quae in canonicis sanctionibus et praesertim in pontificali et caerimoniali Romano praescripta sunt, accurate observabuntur, quocunq[ue] usu sive consuetudine in contrarium sublata.

Articulus 28. Regulares, qui secundum ordinis sui constitutiones, subiecti sunt superioribus generalibus penes apostolicam sedem residentibus, ab iisdem regentur ad praefatarum constitutionum normam, salva tamen episcoporum auctoritate iuxta canonum et Tridentini praecipue concilii sanctiones. Igitur, praedicti superiores generales cum subditis cunctis, in rebus ad ministerium ipsis incumbens spectantibus libere communicabunt, libere quoque visitationem in eosdem exercebunt. Porro regulares, absq[ue] impedimento, respectivi ordinis, instituti seu congregationis regulas observabunt, et iuxta sanctae sedis praescriptiones candidatos ad novitiatum et ad professionem religiosam admittent. Haec omnia pariter observabuntur quoad moniales, in iis quae ipsas respiciunt.

Archiepiscopis et episcopis liberum erit, in propriis dioecesebus ordines seu congregationes religiosas utriusq[ue] sexus, iuxta sacros canones con-

etiam; communicabant tamen ea de re cum gubernio imperiali consilia.

Articulus 29. Ecclesia iure suo pollebit, novas iusto quovis titulo libere acquirendi possessiones, eiusque proprietates in omnibus quas nunc possidet, vel impostorum acquirere, inviolabilis solemniter erit. Proinde, quoad antiquas novasque ecclesiasticas fundationes, nulla vel suppressio vel unio fieri poterit absque interventu auctoritatis apostolicae sedis, salvo facultatis a sacro concilio Tridentino episcopis tributa.

Articulus 30. Honorum ecclesiasticorum administratio apud eos erit, ad quos secundum canones spectat. Attentis autem subsidiis, quae augustissimus imperator ad ecclesiarum necessitatibus providendum ex publico aulario benigne praestat et praestabit, eadem bona vendi vel notabili gravari onere non poterunt, nisi tam sancta sedes, tum maiestas sua caesarea, aut ii quibus hoc munus demandandum duxerint, consensum tribuerint.

Articulus 31. Bona, quae fundos, uti appellant, religionis et studiorum constituunt, ex eorum origine ad ecclesiae proprietatem spectant, et nomine ecclesiae administrantur, episcopis inspectionem ipsius debitam exercentibus iuxta formam, de qua sancta sedes cum maiestate sua caesarea conveniet. Reditus fundi religionis, donec, collatis inter apostolicam sedem et gubernium imperiale consilia, fundus ipse dividatur in stabiles et ecclesiasticas dotationes, erunt erogandi in divinum cultum, in ecclesiarum aedificia et in seminaria, et in ea omnia quae ecclesiasticum respiciunt ministerium. Ad supplenda quae desunt, maiestas sua eodem, quo hucusque, modo impostorum quoque gratiose succurret; immo si temporum ratio permittat, et ampliora subministraturus est subsidia. Pari modo reditus fundi studiorum unice impenduntur in catholicam institutionem et iuxta piam fundatorum mentem.

Articulus 32. Fructus beneficiorum vacantium, in quantum hucusque consuetum fuit, inferuntur fundo religionis, eique maiestas sua caesarea proprio motu assignat quoque episcopatum et abbatiarum saecularium per Hungariam et ditiones quondam annexas vacantium redditus, quos eiusdem in Hungariae regno praedecessores per longam saeculorum seriem tranquille possederunt. In illis imperii provinciis, ubi fundus religionis haud extat, pro quavis dioecesi instituentur commisiones mixtae, quae iuxta formam et regulam, de quibus sanctitas sua cum caesarea maiestate conveniet, tam mensae episcopalis quam beneficiorum omnium bona vacationis tempore administrabunt.

Articulus 33. Cum, durante praeteritarum vicissitudinum tempore, plerisque in locis Austriae ditionis ecclesiasticae decimae civili lege de medio sublatae fuerint, et attentis peculiaribus circumstantiis, fieri non possit, ut earumdem praestatio in toto imperio restituatur, instante maiestate sua et intuitu tranquillitatis publicae, quae religionis vel maxime interest, sanctitas sua permittit ac statuit, ut, salvo iure exigendi decimae, ubi de facto existit, aliis in locis, earumdem decimarum loco seu compensationis titulo, ab imperiali gubernio assignentur dotes seu in bonis fundisque stabilibus, seu super imperii debito fundatae, usque omnibus et singulis tribuantur, qui iure exigendi decimae poterant; itemque maiestas sua declarat, dotes ipsas habendas omnino esse prout assignatae fuerint, titulum oneroso, et eodem ac decimae, quibus succedunt, iure percipiendas tenendasque esse.

Articulus 34. Cetera ad personas et res ecclesiasticas pertinentia, quorum nulla in his articulis mentio facta est, diriguntur omnia et administra-

buntur iuxta ecclesiae doctrinam et eius vigentem disciplinam a sancta sede approbatam.

Articulus 35. Per solemnem haec conventionem leges, ordinationes et decreta quovis modo et forma in imperio Austriaco et singulis, quibus constituitur ditionibus, haecenus lata, in quantum illi adversantur, abrogata habebuntur, ipsaque conventio ut lex status deinceps eisdem in ditionibus perpetuo vigeat. Atque idcirco utraque contrahentium pars spondet, se successoresque suos omnia et singula, de quibus conventum est, sancte servaturos. Si qua vero in posterum supervenerit difficultas, sanctitas sua et maiestas caesarea invicem conferent ad rem amice componendam.

Articulus 36. Ratificationum huius conventionis traditio fiet intra duorum mensium spatium a die haec articulis apposita, aut citius si fieri potest.

In quorum fidem praedicti plenipotentarii huic conventioni subscripserunt, illamque suo quisque sigillo obsignaverunt.

Datum Viennae, die 18 augusti anno reparatae salutis 1856.

Mich. cardinalis Viale-Prelà, manu propria.
Locus et sigilli.

Joseph. Othmar. de Rauscher,
archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Locus et sigilli.

1. *Litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà, die 6 augusti 1855.*

Copia n° 1.

Eminentissime ac reverendissime domine,
domine colendissime.

Litteris, quibus eminentia vestra 1 iunii 1854, me honoravit, communicata sunt mihi nonnulla catholicorum in Austria statum concernentia, in quibus sancta sedes desideriis suis a gubernio imperiali satisfieri cupit, antequam ad concordiae opus Deo favente complendum procedatur. Muneri mei ratio exigebat, ut haec augustissimo imperatori proponerem, et eius expectarem mandata, quae cum acceperim, gaudio mihi pariter ac honori est, eminentiae vestrae reverendissimae sequentia communicare, ex quibus, prout spero, sedes apostolica colliget, maiestatem suam, in quantum pro rerum adiunctis ipsi licet, ecclesiae catholicae patrocinium lubentissime per omnia suscipere.

1. Provisoria ministerii ordinatione, mense Ianuario 1849 edita, decretum est, ut qui ab ecclesia catholica desciscere vellent, parochum catholicum adeant eique declarent quod ecclesiam catholicam relicuri sint; parochus autem de declaratione ista testimonium exhibeat, ita tamen, ut ipso nefandum consilium attestari recusante, sufficienti duo, quos defecturus secum adducere tenetur, testes ad comprobandum, quod legi civili satisfactum sit. Sunt qui arbitrentur, utilitate non carere, si defecturus bis, sex interpositis hebdomadibus, adire parochum cogatur. Attamen rarissime contingit, ut apostasiam parans parochi, cui coactus se sinit, monitis obtemperet, vel instructioni religiosae, quam offert, aurem praebet. Igitur maiestas sua intendit, rem ita componere, ut ab ecclesia catholica defecturi magistratum civilem bis, sex interiectis hebdomadibus, accedere iubeantur, magistratum vero civili in iungatur, absque ulla mora parochum proprium apostasiam meditantis ea de re certiores reddere; etenim hac ratione animarum pastori occasio paratur.

¹ Haec et octo quae sequuntur litterae a domino Verzag (Archiv. XIV. 93. ca. XVIII. 469 ca.) editae sunt.

et ovem perituram pro munera sui ratione quaerendi, et casa, quo machinationes forsan pravae subesse noscantur, opportuna remedia pro re nata adhibendi.

Mariae Theresiae lege 1765 condita sancitum est, Iudaeis septennio maioribus liberum plane esse fidem catholicam amplecti, licet impuberes adhuc sint et parentes reclamant; septennio vero minore, parentibus invitis, tunc ad baptismum admittendos esse, quando ea iam gaudeant intelligendi vi, ut de religionis rebus iudicare possint. Huic constitutioni Iosephi II legibus derogatum est: attamen anno 1806 quoad aetatem, qua Iudaeorum infantes, parentibus invitis, Christo nomen dare possunt, restituta sunt legis Theresianae principia, ita ut minime timendum sit, ne in Austria Iudaeus, ideo quod certam aetatis metam haud attigerit, a regenerationis sacramento repellatur.

Ordinatione 30 augusti 1782 emissa statutum est, quodsi acatholicus quidam adoptaret infantes illegitimos, gubernii sumptibus educatos, ipsi liberum esse, eosdem in acatholica religione educare. Verum constitutio ista vix ullum sortita est effectum, et abrogata tandem per legem a Francisco I, 21 iunii 1831 conditam. Nunc igitur temporis tantum abest, ut tales infantes acatholicis in acatholica religione educandi tradantur, ut eos ne coniugibus quidem, quorum alter a fide catholica alienus est, vel gratis vel pro mercedem alendos, concedere liceat.

2. Iuxta leges Austriacas hunc in diem vigentes in matrimoniis mixtis, quodsi maritus fidei catholicae addictus est, proles omnes in religione catholica educari debent; viro autem ab ecclesia alieno puellae in fide catholica educari debent; ut pueri in acatholica religione educantur, ex parte civitatis permittitur. Igitur cum contingat, ut matrimoniis mixta impediri non possint, sponsio omnium liberorum in veritate catholica educandorum, non nisi quando vir acatholicus sit, exigi solet: quippe marito fidem catholicam profitente, lex ipsa civilis sufficienter providet. Cum rerum adiuncta non sinant, ut lege civili sanciantur, omnes omnino proles ex matrimoniis mixtis procreatae in fide catholica educandas esse, eo, qui expositus est, legum tenore, rei catholicae melius quam alia quacunq[ue] ordinatione consulitur, et ideo constituciones praefatas in omnibus, ubi vigent, ditionibus intemeratas esse conservandas, maiestas sua censet. Quod autem litterae attinet reversales, quibus vir acatholicus spondet, fore ut omnes proles ex matrimonio mixto oriundae in fide catholica educantur, earum firmitati provisum est per legem 3 iulii 1842 latam, quam integram conservari augustissimi voluntas est.

3. Revera anno 1783 decretum est, ut acatholici eodem ac catholici coemeterio sepeliantur, nec non ut in acatholicorum fueribus catholicorum campanae pulsantur, et quoties praesto non sit qui defuncto funebria iuxta confessionis suae ritum faciat, parochus catholicus funus comitetur, vestem tamen communem indutus, et ministerii sacri neque signa gerens neque functiones exercens. Attamen ex anno 1850, parochus catholicus nulla plane imponitur necessitas, vel funus acatholici cuiusdam quomodocunque concomitandi, vel permittendi ut in acatholicorum funeribus ecclesiae catholicae campanae pulsantur. Insuper gubernium imperiale curam, quantum fieri poterit, habebit, ut acatholicorum funeribus aut coemeteria separata aut separata in coemeteriis loca assignentur.

Galicia (proprie sic dicta, praeter Bucovinam eidem annum usque 1849 unitam) continet 30,000 protestantes, et Graecos ab ecclesia separatos haud

attinentibus tractatu Varsoviensi cautum est. Bucovina, quae pars est Moldaviae, Turcis armis Austriae crepta, cum Austriae cederet, tota quanta incolebatur a Graecis unionem sacram roccasantibus, quorum et hodieum 300,000 habet. Tirolum regio est exclusive catholica, sed partem constituit confederationis Germanicae, cuius pacto fundamentali sancitum est, ut intra eius limites catholici et acatholici iisdem iuribus civilibus politicisque gaudeant. Quodsi lege statuerentur, quae confederationis pactionibus omnino contradicerent, summum praedictum inferretur tot Germaniae catholicis sub principibus acatholicis viventibus, quorum patrocinium Austriae in comitiis Francofordiensibus agendum est. Nihilominus gubernium Austriacum nil unquam intentatum reliquit, ut acatholicorum coetus a Tirolensium regionibus arceret. Zillerthalensibus, qui, quingenti circiter numero, a vera doctrina multum aberrantem efformaverant, anno 1837 emigrandum erat. In ditionibus Longobardica-Veneticae, ubi, praeter 1000 circiter protestantes et 400 Graecos a catholica unitate alienos, fidem catholicam omnes tenent, duo tantum vel tria reperuntur protestantium et Graecorum praedictorum oratoria. Haec in statu quo relinquere necesse est; augustissimus autem imperator pro eo, quo agitur, religionis studio, omnia ita disponet, ut in regno Lombardo-Veneto publicum religionis exercitium ecclesiae catholicae eo, quo hucusque factum est, modo exclusive reservetur.

4. Ceterum, et pietas et publica imperii utilitas augustissimo suadet, omnia, quibus fidei catholicae vigor labefactari posset, congruis remediis praecavere. Attamen eo in negotio provide attendatur oportet, quod imperium Austriacum incolas 7,400,000 contineat, a fide catholica alienos, qui, nonnullis in regionibus, ad pacta publica non immerito provocant. In dioecesi Magno-Varadinensi multi Graeci ritus catholici, variis artibus circumventi, a sacra unione defecerunt, et, ubi numero plures erant, ecclesia, domo parochiali praediisque potiti sunt. Attamen eo haec acciderunt tempore, quo seditione et mutua civium caede saeviente, nullum ibi divinum humanumve supererat ius. Nec ante has turbas nec his sedatis gubernium Austriacum, ut talia peragerentur, toleravit. Sed periculo non carebat, pace vix utenque restituta et disidiis adhuc gliscentibus, tot homines rudes ad retractandum prave gesta vi adhibita compellere. Curae tamen gubernio erit, ut catholicis restituantur bona ecclesiastica, quaecunque ipsis iniuria ablata fuerint.

Ceterum iterare mihi liceat expressionem venerationis eximiae, quacum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentiassimus servus:

J. O. de Rauscher, princeps archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Viennae, die 6 augusti 1855.

Eminentissimo ac reverendissimo domino domino Michaeli sanctae Romanae ecclesiae cardinali Viale-Prelà, pronuntio apostolico etc. etc.

2. *Aliae litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà, die 6 augusti 1855.*

Copia n° 2.

Eminentissime ac reverendissime domine domine colendissime.

Respectu eorum, quae eminentia vestra reverendissima litteris 19 iulii 1854 datis exposuit, honorem

sua iudices cunctos edoceri iusserit, casu, quo sacerdos catholicus de crimine quodam civili condemnatus sit, hoc ipsum haud involvere eiusdem a beneficio ecclesiastico depositionem, qua effectum vi legis ex iudicis civilis sententia derivantem, sed ad episcopum, cui condemnatus subsit, pertinere, eundem pro re nata a beneficio deponere seu remove.

Singularis simul observantiae summaeque venerationis sensus exponens, permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus

I. O. de Rauscher, princeps archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Viennae, die 6 augusti 1855.

Eminentissimo ac reverendissimo domino domino Michaeli sanctae Romanae ecclesiae cardinali Viale-Prelà, pronuntio apostolico etc. etc.

3. *Litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà, die 17 augusti 1855.*

Copia n° 3.

Eminentissime ac reverendissime domine, domine colendissime.

Eminentia vestra haud ignorat, quaedam haberi maiestatis suae desideria, quibus satisfacere sanctissimus pater haud recusavit, ita tamen, ut de iisdem in ipso concordatus-textu mentionem fieri minus consultum duceret. Igitur, praefatas res conformatas ad normam eorum, de quibus praevie conventum est, eminentiae vestrae reverendissimae haec observantissime communico, et precor ut fidem mihi facere velit, quod vel instructioni, quam sanctitas sua ad episcopos Austriae dirigere dignabitur, inserendae vel aliis congruis modis constituendae sint.

Perhonorificum mihi gratissimumque est, exprimere simul eximiae venerationis et perfectissimi obsequii sensus, quibuscum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus.

I. O. de Rauscher, princeps archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Ex Castello sancti Viti, die 17 augusti 1855.

Eminentissimo ac reverendissimo domino domino Michaeli sanctae Romanae ecclesiae cardinali Viale-Prelà, pronuntio apostolico etc. etc.

4. *Litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà, dato die 18 augusti 1855.*

Copia n° 4

Eminentissime ac reverendissime domine, domine colendissime.

Ecclesia catholica nunquam non est arca, ad quam confugiunt omnes, qui salvi sunt in vitam aeternam; nostris autem temporibus, Dominus mundum promissionum Christi oblitum clarissimis argumentis edocuit, temporalis quoque vitae bonis pessimam imminere ruinam, nisi ecclesiae salutaris influxus societatis civilis fundamenta confirmet. Vicinim tempestates, quibus agitati sumus, haud obscure innuerunt, quanti pro ecclesia Dei momenti sit, ut potestas civilis effrenem cupidinum licentiam manu forti compecat; quippe nostro aevo ecclesiae res est cum factione, quae non tantum fidem divinitus infusam, sed etiam naturalem religionis sensum funditus evertere conatur, freta commentis prava arte ita adornatis, ut animum, quae sua sunt quaerentem, vehementer commoveant.

Ubi perversitatis praecomibus liberum est ad populos fascinandos cuncta componere, nunquam deerunt, qui, sana ratione frustra reclamante, in magistrorum verba iurent, atque renovabitur abominatio desolationis, quae ante aliquot annos in ipso loco sancto, principis scilicet apostolorum sede, stare coepit.

Hic ita compositis, magis quam unquam exoptandum est, ut imperium cum sacerdotio ad tuendum Dei in terris regnum fideliter conspiret. Augustissimus vero Austriae imperator, avita pietate ductus, nihil sanctius habuit, quam ut concordiam sacrae atque civilis potestatis in latissimis ditionibus accepto eius subiectis intemperatam inconcussamque atabiliret. Regnator omnium Deus incrementum benigne dedit eis, quae ad ipsius sanctificandum nomen suscepta sunt, et conventum est de articulis, quos tam a sanctissimo patre, quam a maiestate sua ratos esse habendos, addubitari vix potest. Cum autem in tantae molis gravitatisque opere nonnulla supersint, quae meminisse iuvat, augustissimus imperator mihi in mandatis dedit, ut, quae sequuntur, eminentiae vestrae reverendissimae communicem.

1. Maiestati suae cordi omnino est, ut in studiorum universitatibus fides floreat et pietas, Multifaria, quam scientia humana parit, utilitas, praesertim ex saeculo XVIII, multifariis erroribus quasi nubibus obducta est, quae ut veritatis luce disappentur, ipsius societatis humanae quam maxime interest. Tantae rei in studiis generalibus ordinandis diligentissime rationem habere, maiestati suae propositum est. Multa sunt, quae suadeant, ut sacerorum antistites in universitatibus archicancellarii seu cancellarii partes agant; quatenus difficultates obstant, in facultatem tamen theologiam, secluso cancellarii, ubi adest, officio, peculiarem influxum exercebunt.

2. Ad examinandos laurea theologiae sive iuris canonici candidatos per Austriam nulla non tempore viri catholici exclusive sunt adhibiti, sed et adhibebuntur.

3. Quodsi expediat, ut episcopis nonnullis laurea theologiae conferendi facultas auctoritate apostolica tribuatur, augustissimus facile consentiet; communicatis tamen inter sanctam sedem et gubernium imperiale consilia, negotium pertractetur.

4. Liberum erit episcopis, studiorum universitatem catholicam sub eorum dependentia constitutam fundare. Cum autem necesse sit, quoad res politicas et iura civilia eiusmodi instituto assignanda, cautiones pro rerum et locorum varietate adhibere, consilia cum gubernio caesareo praevie conferenda erunt.

5. Antequam professor facultatis iuridicae ad ius canonicum tradendum deputatus constituatur, episcopi dioecessani de eius fide et doctrina sententia expetetur.

6. Universitas Pestinensis originem debet fundationi ecclesiasticae, quae, Maria Theresia augusta regnante, bonis ecclesiasticis adacta est. Nihilominus, ex saeculi praeteriti fine rarissimis quibusdam casibus accidit, ut viri acatholici ad scientias profanas in universitate praedicta tradendas admitterentur. Augustissimus vero imperator aequum esse agnoscit, ut in eiusdem professores catholici tantum assumantur, quin tamen derogare intendat iuribus virorum ab ecclesia catholica alienorum, qui ad docendi munus deputati iam fuerint.

7. Theologiae studentes, quodsi ab episcopo in seminarii sui alumnos suscepti vel vestem religiosam induiti sint, nec non monasteriorum ab ecclesia

approbatorum novitii in cunctis imperii partibus a A
servitiis militaribus praestandis immunes erant.

8. Secundum leges in Austria vigentes pro
gymnasis mediisque scholis a potestate civili in-
stitutis, religionis magistri ita assignantur, ut epi-
scopus dioecesanus concursus habeat, et quem
dignissimum censeat, gubernio, adiectis concursus
actis, significet: qui et de regula ad magistratum
vacans deputatur. Quando, sub peculiaribus rerum
adiunctis, eum declinari contigerit, nunquam non
vir nominatur, quem episcopus ad munus obeundum
habilem enuntiaverit.

9. In reprimendis libris religioni morumque
honestati perniciosis communis est ecclesiae civi-
tatisque causa, et augustissimus imperator nihil
intentatum relinquet, ut, quantum fieri possit, ab
imperio excludantur. Curabit igitur, ut ad scrip-
torum licentiam refronandam, leges, quarum di-
strictas cautiones non desunt, debito vigore execu-
tionis mandentur, et desideriorum, quae sacrorum
antistites hoc de negotio exposuerint, ratio dili-
gentissime habeatur. Multa tamen pro re nata
cautione opus est, ne peiora contingant. In pleris-
que Europae partibus, classes animi cultioris et
scientiae laude gloriantes morbo intimo laborant,
quem, medici prudentis adinstar, tractare oportet.
Annum uque 1848 in Austria exercebatur censura
praeventiva et quidem rigore plena. Conquere-
bantur, qui liberales se haberi amabant, quod
patrocinium a gubernio ecclesiae catholicae ex-
hiberent omnes iusti et aequi tramites excederet.
Revera autem censura, qualis tunc obtinebat, malo
praeveniendo vel reprimendo impar plane erat.
Nimis late patent Austriae fines et innumerae
praesto sunt artes, quibus, inspectio a politica exer-
cita eludatur. Igitur bibliopoliis nunquam deerat
copia librorum prohibitos invehendi, et quo gravius
essent interditi, eo avidius quaerebantur et per-
legebantur, eo maiori pretio divendebantur, ita ut
tali mercimonio operam dantes, mulctas quibus
deprehensi punirentur, facile praestare possent, et
exultarent exterarum partium librarii, quando opus
eorum sumptibus editum in Austria proscriberetur.
Non eadem tamen in cunctis imperii partibus rerum
conditio est. In ditionibus Veneticis et Longobardicis
facilius est, perversos libros excludere quam in
Germanicis, quibus tot principum protestantium
dominia vicina sunt, vel in Hungaria et Transyl-
vania, ubi tantus habetur incolarum acatholicorum
numerus. Praeterea in Italia, multa, quae in Ger-
mania taedium iam iam pariunt, utpote innumeri
vicibus repetita, nova adhuc sunt et maiorem se-
ducendi vim exerunt.

10. Quando ecclesiasticus vir a iudice saecu-
lari in ius vocetur propter crimen seu delictum ad
religionem pertinens, quod poenalibus imperii legi-
bus animadvertitur, maiestas sua difficultatem non
facit, ut a tribunali civili primae instantiae, ante-
quam ad sententiam ferendam procedat, episcopo
acta exhibeantur, et ipse reum audiat omniaque
peragat, quae ad causam iuxta canones cognos-
cendam requiruntur. Postquam episcopus in foro
suo sententiam tulerit, eandem communicabit iudici
saeculari; qui subinde de legis civilis violatione,
legis civilis ad normam iudicabit.

11. Ceterum, articuli XIV de clericorum causis
dispositiones eos respiciunt, qui a iudiciis ordinariis
condemnati fuerint: exceptiones occurrant neesse
est, ubi de crimine agatur, in quod ad tempus
extraordinarius procedendi modus, quem *Stand-
recht* (iudicium instantaneum) vocant, statutus est.
Insuper maiestas sua exspectat, fore ut episcopi

civili de delicto vel transgressione condemnatus
fuerit, domum ecclesiasticam seligant, quae gubernio
haud displiceat. In quantum ad ecclesiasticam
aliquam domum custodiendi remitti possint, qui
criminis rei iudicati fuerint, pendebit a casus na-
tura et gratia imperatoria.

12. In provincia, quae sub limitum militarium
nomine venit, peculiaris plane res administrandi
modus statutus est; quippe unus idemque et militum
praefectus et iudex et magistratus civilis. Igitur
iudices ordinarii, ad quos clericorum causae civiles
per ordinationem datae die 7 augusti 1852 remissae
fuerant, militiam simul regunt. Cum autem in
pluribus limitum militarium partibus acatholici
frequentissimi habitent, non contingere non potest,
ut hi magistratus aliquando viri ab ecclesia catholica
alieni sint. Quapropter, maiestas sua clero catholico
ab ordinariis districtuum singulorum iudicibus
exempto Zagrabiae, ubi rerum civilium et militarium
per Croatiam et Slavoniam gubernator residet, forum
speciale delegatum constituit. Pari modo in ceteris
quoque limitum militarium partibus providebitur.

13. Cum maiestas sua desideret, ut disciplinae
ecclesiasticae vigor conservetur, paratum semper
se exhibuit et exhibebit, ad executioni mandandas
sententias ab episcopis in clericos eis subditos latae
brachii saecularis auxilium praestare. Exspectat
autem fore, ut episcopi brachium saeculare implora-
turi congruas afferant dilucidationes, si quas ab
ipsis peti contigerit, quo quidem eveniente casu,
augustissimus consilio utetur commissionis sub
episcopi cuiusdam praesidio ex sacrorum antistitibus
seu aliis viris ecclesiasticis compositae.

14. Leges Austriae qua regulam statuunt,
ut testes, quorum domicilium a sede iudicii in-
quisitionem peragentis ultra duo miliaria distat,
coram iudice districtus, in quo habitant, testimonium
ferant. Praeterea, et legum tenori et maiestatis
suae voluntati plane consentaneum est, ut in ex-
petendis testimoniis sacerdotum, quantum rei natura
sinat, caveatur, ne persolvendis muneris sacri officii
impedimenta ponantur. Quodsi accidat, ut iudex
quidam indiscretus agat, episcopi augustissimum
adeant, qui curabit ut negotium secundum ipsius
voluntatem et legis ad mentem pertractetur.

15. Cum, anno 1849, militum in domibus collo-
candorum cura communitatibus politicis concederetur,
non infrequenter accidit, ut parochiis, qui neque
ampliori habitatione neque redditibus congruam
superantibus fruerentur, milites in sua recipiendi
necessitas imponeretur. Quantum hoc ab aequitate
alienum sit, episcopi plus una vice exposuerunt, et
melam afferri imperatoris voluntas est, cumque
hoc ipso tempore de reformando toto milites collo-
candi negotio agatur, iussit, ut in dispositionibus
condendis clero debito modo provideatur.

16. Quoad ratas habendas personas ad beneficia
ecclesiastica promovendas, maiestas sua intendit,
cuncta in eo, quo nunc sunt, statu relinquere, et
sperat, nunquam futurum, quod necessitatem inferat,
eiusmodi cautionem amplius, quam hucusque factum
sit, adhibendi.

17. Summi per Austriam imperantes iure pa-
tronatus coronae vel fundorum publicorum nomine
exerendo constanter ita usi sunt, ut curae ani-
marum efficacius gerendae benevolam curam ha-
berent, et maiestas sua, quae hac de re ab ante-
cessoribus eius constituta sunt, pro pietate et
sapientia sua proprio motu confirmavit. Voluntas
eius est, ut haec eadem imposterum quoque, salva
conventionem articulo XXV inita, firma maneat:
quippe desiderat, ut ad parochialem animarum

quanti in eligendis sacerdotibus ceteris dignioribus. A antietitis dioecessani iudicium faciendum sit.

18. Si forsitan eveniat, ut corporatio quaedam ecclesiastica legitime supprimatur, beneficia, ad quae praesentaverat, liberae collationi episcopali reddentur, in quantum id canonum sanctiones praescribunt.

19. Maiestas sua nullo modo obstacula ponere intendit, quin confraternitates sive sodalitates, quas ecclesia probat et commendat, constituentur, et pietatis operibus unitis viribus incumbant. Attamen praecavendum est periculum, ne sodalitatum piarum titulo molitiones obtegantur in civitatis sed et ecclesiae perniciem vertentes. Itaque cautiones quaedam adhibere necesse est: magni tamen episcopi dioecessani de sodalitate quadam constituenda iudicium fiet.

20. Archiepiscopi et episcopi minime impediuntur, quin in institutis piis, ea quae religionem B et vitae christianae integritatem attinent, vi muneris pastoralis eis proprii dirigant. Quantum vero maiestas sua exoptet, ut in omnibus quibuscunque institutis cuncta recte ac pie componantur, ex eo patet, quod etiam, qui carceris poenam luunt, novissime magnam partem congregationum religiosarum curae demandati fuerint.

Ceterum mihi concessum sit, denuo exponere sensus summae venerationis, quacum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus.

Ios. Othmar de Rauscher,
archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Viennae, die 18 augusti 1855.

5. *Aliae litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelò.*

Copia n° 5.

Eminentissime ac reverendissime domine,
domine colendissime.

Cum maiestati suae quam maxime cordi sit, ut nihil remaneat difficultatibus pariendis utcuque aptum, eminentia vestra concedat, quaeso, ut de abrogatis episcoporum per Hungariam decimis alisque capitibus observationes quaedam seu dilucidationes, augustissimi iuxta mandata, exponam.

1. Episcopi Hungariae anno 1848 renuntiaverunt decimis ecclesiasticis, et, ipsos quod attinet, iuri simul compensationem petendi, quod clero tamen eis subito reservatum esse voluerunt. Quanam mente, quemnam in finem hoc fecerint, ipsi Strigonii congregati sequentibus declaraverunt verbis: „Feralis, cui tum nullatenus occurrere poterat, necessitas et triaetis pars ecclesiarum Galliae, Germaniae, Hispaniae, D Portugalliae, immo ex parte etiam dittonum Italiae, ubi illatis, adverso revolutionum impetu, ecclesiae catholicae damnis nec pecciora remedium tulere tempora, eam praesentibus in diaeta ecclesiasticis imponere videbantur obligationem: ut, partem ecclesiasticorum proventuum implacabili alias revolutionis odio immolantes, alteram eamque partem ecclesiae dotem sacris suis finibus conservare adniterentur.“ Spes cetera ecclesiae bona conservandi eos fefellisset, quodam factio, quae dominationem illa tempestate exercebat, Hungariam voti compos facta ab Austriae imperio avulsisset. Decretum est a comitiis, ut possessoriis privatis iurium utilium, quae per ita dictam fundi exonerationem ipsis ablata sunt, compensatio statueretur. Cum autem episcopi, paucis quibusdam saecularibus adiuvantibus, peterent ut bona ecclesiasticorum, nec non fundi religionis et studiorum privatam

catholicorum regni possessionem esse declararetur, repulsam tulerunt. Publica haec bona esse palam proponebatur, et in eo iam erat, ut legis quoque civilis sanctio accederet. Sed et peiores ecclesiae catholicae per Hungariam tunc calamitates imminabant. Etenim convocata est synodus nationalis Pestini 20 augusti 1849, celebranda ea quidem lege, ut componeretur ex duabus tertiis saecularium virorum partibus et una tantum deputatorum cleri maiori parte votorum eligendorum. Moliminibus hisce finem imposuit proelium ad Temesvar commissum. Bona ecclesiastica intacta sunt relicta, et cum fieri non posset, ut ita dicta fundi exonerationi retractaretur, clericis et laicis compensatio secundum eandem normam decreta est, ea tamen cum exceptione, quod episcopis, iuxta tenorem resignationis 1848 ab eis factae, pro decimis redemptionis haud assignaretur. Hoc consilium ut iniretur, effecerunt aerarii publici augustiae, compensationibus in immensum plane excrecentibus. Uni archiepiscopo Strigoniensi in redemptionem iurium, quae urbanae vocant et aliorum similium, duae ferme miliones cesserunt, ex quibus quotannis proventus 100 000 florenorum super imperii debito fundatos percipit. Insuper episcopi Hungariae, cum, praeter nonnullos recentioris fundationis, omnes bonis immobilibus et his amplissimis gaudeant, rerum vicissitudine, quam Hungaria subiit, abundantem pro decimis compensationem nacti sunt. Ex quo difficultates sublatae sunt commerciis inter Hungariam et reliquis imperii ditones obstantes, et itineribus parandis multum laboris sumtumque impenditur, fundorum pretium magna iam cepit augmenta et maiora capiet. Unus tamen alterque habetur in Hungaria antistes, cuius mensae episcopali post decimas sublatae haud praesto amplius sint bona, quae sustinendo decori C episcopali pro regionis more plene sufficiant. His munificentia augustissimi hucusque consultum est. Ut autem iuris quodam titulo gaudeant, maiestas sua parata est, loco compensationis pro decimis, quibus Hungariae episcopi anno 1848 nuntium miserunt, assignare annuam 25 000 florenorum dotationem, ea sub conditione, ut ex praedicta summa provideatur his Hungariae episcopis, qui vicissitudinibus anni 1848 decimarum perceptione exciderunt, in quantum redditus eorum annui, deductis deducendis, sustinendo decoro episcopali haud sufficiant, ea autem, quae supersint, necessitatibus ecclesiasticis impendantur.

2. Ex antiquissimis temporibus in Hungaria consuetum fuit, ut reges in episcopis nominandis praeter alias expressiones, quibus nihil plane obstat, etiam vocem „conferre“ adhiberent: quae cum stricte interpretata genuinis iuris canonici principii haud consentiat, maiestas sua iussit, ut ex nominationis instrumento deleatur.

3. Augustissimus imperator, qui summo opere desiderat, ut omnes per Austriam regulares spirita vere regulari agantur, articuli XXVIII statuta sancte per omnia observabit: supponit tamen regulares in omnibus discrete et prudenter acturos, nec unquam eventurum, ut superior quidam generalis moliminibus politicis sese ingerat. Annotandum insuper quod in pluribus Austriae provinciis, mendicantibus sustentatio ex fundo religionis tribuatur, hac tamen sub conditione, ut ab elemosinis conquirendis abtineant, et in cura animarum subsidia ferant. Si conditionem non amplius impleturi essent, cessaret dotatio.

4. Canonicos Olomucenses quod attinet, dubio caret, articulum XXII cum ipsis ita esse applicandum, ut canonicatus Olomucenses cuncti non nisi viris sacerdotio insignitis conferantur, et sublata sit nobili-

tatis secundum carnem necessitas quoad eodem A canonatus omnes et singulos, de quibus plene probari non possit, ipsos vigore conditionis in fundatione legitime adiectae, nobilibus exclusivè destinatos esse.

Praeterea autem, ut eminentiae vestrae reverendissimae notum est, augustissimus imperator ex causis, quibus exponendis supercedo, tam per me quam per eiusdem maiestatis apud sedem apostolicam legatum petiit, ut canonatus domicellares Olomucenses salvo iure eorum, qui canonicam institutionem consecuti iam fuerint, penitus abrogentur, et sperat fore ut desiderii expositi ratio habeatur, eo magis, quod apprime conveniat eis, quae articulo XXII disposita sunt. Canonicoorum domicellarium institutum originem traxit ex vita communi, quam Germaniae capitula, iuxta concilii Aquigranensis aliarumque Germaniae synodorum praescripta, saeculo nono adoptaverunt. Instituta sequebantur ad B Chrodegangi Metensis regulam conformata: unde canonici dividebantur in seniores ordinibus sacris insignitos suffragique iure gaudentes, et iuniores scholastico rectore studiis incumbentes. Primum seniores ex vita communi recesserunt, post et iuniores, qui domicellares dici coeperunt. Canonatus domicellares rationem habuerunt expectativae praebendarum capitularium filiis nobilium concessae. Cum vita communis restitui nequeat et nobilitatis necessitas sublata sit, non est cur retineantur. Praeterea, quodsi domicellaribus tantum aditus ad capitulum Olomucense pateat, de facto excluduntur viri meritis et experientia praestantes: etenim cum domicellaribus praebenda non raro per decem et amplius annos expectanda sit, difficile est, canonicatum domicellarem in meritorum iamiam partorum praemium conferre. Beneficia vero quae domicellaribus destinata esse dicuntur, difficultatem obgerere vix poterunt, quippe admodum tenuia sunt, atque si saltem simul sumta decenti canonicorum gradui sustinendo sufficiant, ad normam concilii Tridentini puniantur, et nova praebenda capitularia ex eisdem efformetur.

5. De extravagante *Ambitiose* constat, quoad eiusdem obligationem attendendam esse consuetudinem locorum. Cum igitur praefata decretalis in plerisque Austriae partibus hucusque usu haud fuerit recepta, ope articuli XXX pro plerisque Austriae partibus novum statuitur ius. Insuper ad iudicandum, an alienatio seu oneratio boni cuiusdam expediat, rerum et locorum adiuncta undequaque perspecta sint oportet. Accedit, quod in Austria magna rerum ecclesiasticarum pars componatur ex censibus super publicum imperii debitum fundatis, neque peculiarem huiusmodi bonorum naturam canones respexerint, nam de nuperae originis D instituto agitur. Quapropter, maiestas sua desiderat et supponit, sanctitatem suam archiepiscopis, immo et episcopis opportunas concessuram facultates, quibus muniti consensum ad res ecclesiae legitima ex causa alienandas seu onerandas tribuere possint.

Ceterum salus publica poscit, ut conservetur vigor legum ita dictam expropriationem coercitivam attententium: salva tamen compensatione pro bonis ecclesiasticis iuxta eandem normam, ac pro privatorum hominum rebus statuenda.

6. Augustissimus imperator, attentis quae per Austriam obtinent, circumstantiis, necessarium omnino ducit, ut tribunalia ecclesiastica in imperio puncta in pertractandis causis matrimonialibus accurate observent instructionem, cui quantus labor impensus sit, eminentia vestra reverendissima no-

vit. Plene confidit, in gravissimo hoc negotio nullam suborituram fore difficultatem.

Eis quae officii mei ratio posebat, absolute, hac simul occasione libentissime utor, ut novum exhibeam argumentum summae venerationis et perfectissimi obsequii, quocum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus

J. O. de Rauscher,

princeps archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Viennae, die 18 augusti 1855.

6. *Litterae principis archiepiscopi Viennensis ad prae-nuntium apostolicum datas die 19 augusti 1855.*

Eminentissime ac reverendissime domine, domine colendissime.

Honoratissimae eminentiae vestrae reverendissimae litterae, die 18 augusti, datae, redditae mihi sunt, de quibus mihi unicam subiungere liceat observationem. Relate ad ea, quae in epistola eodem die data n° XIII exposueram, eminentia vestra in litteris n° 1 mihi communicavit, sanctissimum patrem non dubitare, quin in constituenda commissione ecclesiastica, de qua ibi sermo est, gubernium Austriacum sancta cum sede pertractaturum sit. Rem, de qua nulla mihi facultas concessa est, ad maiestatem suam referam: eminentiam tamen vestram pro eximia, qua praefulget, sapientia minime fugit, quantum ipsius ecclesiae utilitas poscat, ut commissio, cuius consilio maiestas sua uti intendit, ex viris componatur, in quibus augustissimus fiduciam omnimodam collocaat.

Ceterum, ea sane maiestatis suae mens est et firma voluntas, ut omnia, de quibus conventum est, eo, quo conventum est, sensu executioni mandentur, ac optimo iure sperandum, in Dei gloriam ecclesiaeque salutem et exaltationem omni ex parte commurum gravissimum negotium, cuius tanta pars fuit eminentia vestra.

Eidem denuo exhibeo summae venerationis eximiaque observantiae sensus, quibuscum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus

Ios Othm. de Rauscher,

archiepiscopus Viennensis, manu propria
Viennae, die 19 augusti 1855.

7. *Litterae eminentissimi cardinalis Viale-Prelà ad principem archiepiscopum Viennemensem, datas die 18 augusti 1855.*

Copia n° 1.

Celsissimè ac reverendissime princeps.

Accepi litteras celsitudinis tuae reverendissimae hodierna die ad me datas, in quibus plura pertractantur, circa quae inter nos collata fuerunt consilia, quaeque partim ad dilucidationem illorum, quae in conventionione continentur, inserviunt, partim vero ad alia statuenda sunt ordinata, de quibus quidem opportunum iudicatum fuit, in eadem conventionione sermonem non habere, sed maiestas sua caesarea pro eximia sua aequitate et pietate paratam sese exhibuit, sanctissimi patris desideriis et postulationibus satisfacere. Ea itaque, quae in memoratis litteris expressa sunt, tam a sancta sede quam a maiestate sua caesarea religiose servabuntur.

Ut omnis, quantum fieri potest, praeccludatur aditus difficultatibus, quae ex interpretatione illorum, quae in memorata conventionione continentur, oriri possent, nomine sanctae sedis declaro, ea, quae

articulo VII statuuntur, non esse intelligenda, nisi a de gymnasiis mediisque scholis pro iuventute catholica destinatis, exclusis iis, quae pro acatholicis fuerint fundatae et destinatae.

Declaratio vero, quae continetur n° X litterarum celsitudinis tuae circa modum sequendum in iudiciis contra ecclesiasticos viros, qui in ius vocantur propter crimen seu delictum ad religionem pertinens, quod poenalibus imperii legibus animadvertitur, a sancta sede admittitur quidem, per se autem patet, causas religionis et fidei qua tales ad competentiam iudicis saecularis non pertinere.

Relata ad ea, quae adnotata sunt in litteris celsitudinis tuae reverendissimae n° XIII, sanctissimus pater non dubitat, quin in constituenda commissione ecclesiastica, de qua ibi sermo est, gubernium Austriacum cum sancta sede sit pertractaturum.

Superest, ut effusas Deo optimo maximo gratias agam, quod gravissimum maximeque omnium momenti tam pro ecclesia quam pro statu negotium felicem ad exitum fuerit perductum.

Praeclarissima hac occasione, ut semper, augustissimus imperator exhibuit pietatis et eximii religionis studii argumenta, quae quidem clariori adhuc nitore fulgebunt, dum ea, quae pacta conventaque sunt, executioni mandabuntur.

Hac autem utor occasione, ut celsitudini tuae reverendissimae toto corde gratuler, quod gravissimo huic negotio summa sedulitate summoque studio et labore, multorum annorum spatio dederis operam. Deo adiuvante, sanctum hoc opus ad exitum est perductum; det eidem Dominus incrementum.

Pergratum mihi est hac uti occasione, ut sincerissimis peculiaris observantiae sensibus permanentem celsitudinis tuae reverendissimae obsequentissimus servus

M cardinalis Viale-Prelà, manu propria.

Viennae, die 18 augusti 1855.

8. *Litterae eminentissimi cardinalis Viale-Prelà, datae die 18 augusti 1855.*

Copia n° 2.

Celsissime ac reverendissime princeps

Gravissimi quidem momenti sunt res, de quibus pertractant litterae, quas celsitudo tua reverendissima hodierna die ad me dedit, n° 5 notatae.

(1) In iis sermo est 1° de compensatione episcopii et capitulis Hungariae tribuenda pro amissis decimis anno 1848. — Libenter agnosco, multa a maiestate sua caesarea praestita fuisse, ut ecclesiae necessitatibus, in nonnullis imperii provinciis et regnia esset consultum; sancta sede non dubitat, quin augustissimus imperator pro ea, qua praefulget pietate et zelo, maiora sit in bonum ecclesiae praestiturus, et dum annuam summam 25000 fl., quae a maiestate sua compensationis titulo statuta est, acceptat, non potest tamen, quin tamquam nullam declaret renuntiationem, quam episcopi Hungariae emisserunt relate ad decimas. Eos nullum ius habuisse renuntiandi decimis pro suis successoribus, atque hinc eorum renuntiationem nullius roboris fuisse, clarum per se est.

Cum autem potissimum graeci uniti in Hungaria et Transylvania multis premantur necessitatibus, in iis quae ad cultum sacrumque ministerium pertinent, non deerit occasio caesareae suae maiestati suam pietatem in ecclesiam magis ac magis ostendendi, et sancta sede conficit futurum, ut augustissimus imperator memoratis necessitatibus benigne et larga manu succurrat.

(2) Non levi sanctissimus pater gaudio afficietur percipiens, augustissimum imperatorem iam iussisse, ut ex instrumento nominationis ad episcopatus Hungariae vox conformis deleatur, quippe quae iuris canonici principis haud consentiat.

(3) Spes, quae tertio loco in iis litteris panditur, fore ut regulares per Austriam in omnibus discrete et prudenter agant, neque eorum superiores generales moliminibus politicis esse ingerant, haec, inquam, spes apprime conformis est iis, quae sanctissimus pater a regularibus et a clero generatim exposcit. Sancta sede omnem adhibebit operam, ut mala, quorum timor in memoratis litteris panus est, arceantur.

(4) Quarto loco loquitur in iisdem litteris de capitulo Olomucensi.

Sancta sede non solum exclusit pro nominandis ad canonicatus in illo capitulo necessitatem natalium nobilium seu nobilitatis titulorum, salvis conditionibus, quas in fundatione adiectas esse constat; sed etiam clericos minores a canonicatibus Olomucensibus exclusos voluit, dum in articulo XXII conventionis statuit, non assumendos esse in canonicos nisi sacerdotes etc. Quoad reliqua desideria maiestatis suae, quae quidem nil aliud nisi bonum ecclesiae hanc circa rem praee oculis habet, meum erit curare, ut eorundem sanctissimus pater iterum certior fiat.

(5) Relate ad facultates a sancta sede concedendas, ut res ecclesiae legitima ex causa alienari vel onerari possint, sancta sede pronam esse exhibebit, ut memoratas facultates tribuat sive nuntio apostolico pro tempore, sive archiepiscopis, nec ullam censeo futuram difficultatem, quin sancta sede relate ad archiepiscopos delegandos maiestatis suae desideriis faciat satis.

(6) Apprime mihi notum est quanti momenti sit desiderium, quod in pluries memoratis litteris panus est circa instructionem matrimonialem; non diffiteor pro huius rei esse vel maxime optandum, ut nulla suboritur difficultas, et hoc sensu ad sanctam sedem scribam.

Pergratum mihi est, hac uti occasione, ut sincerissima peculiaris observantiae meae sensa celsitudini tuae exhibeam, quibus permaneo celsitudinis tuae reverendissimae obsequentissimus servus

M cardinalis Viale-Prelà

Viennae, die 18 augusti 1855.

9. *Aliae litterae eminentissimi cardinalis Viale-Prelà, datae Viennae, die 18 augusti 1855.*

Copia n° 3.

Celsissime ac reverendissime domine.

Redditae mihi sunt litterae celsitudinis tuae reverendissimae, die 17 huius mensis ad me datae, quibus nulla mora respondeo, declarans pontificiam instructionem quoad substantiam conformem futuram desideris, quae celsitudo tua reverendissima mihi pandit in adnotationibus, quae erant adiectae memoratis celsitudinis tuae litteris, et quarum exemplar huic meae epistolae includo.

Dumtaxat circa articulum VII adnotandum mihi est, sanctitatem suam in instructione locuturam plane in sensu adnotationis ad eundem articulum, ita tamen, ut salva maneat, quae statuuntur in memorato articulo, ubi dicitur: „Quinam libri in iisdem scholis (nimirum in gymnasiis et iis quas medias vocant) ad religiosam tradendam instructionem adhibendi sunt, episcopi, collatis inter se consiliis, statuent.“

Quoad articulum XXIV, sanctitas sua monebit episcopos, ut parochias et alia beneficia ecclesiastica

haud conferant viris maiestati suae minus gratis. A libertate iuris, quod episcopis inest relate ad doctrinam.

Haec dicta sint relate ad instructionem pontificiam: relate vero ad desideria, quae in memorato hic adiecto exemplari continentur, et praesertim ea, quae panduntur respectu articuli IV, sancta sedes, iuxta preces quae ab episcopis imperii Austriaci porrigantur, pronam esse exhibebit concedendi facultates, quae pro celebratione synodi dioeceseanae episcopo Leodiensi concessae fuerunt, mutatis, quae pro circumstantiarum et locorum varietate sint mutanda.

Relate vero ad articulum XXII, sanctitas sua, in conferenda prima dignitate ecclesiarum metropolitanarum et episcopali, rationem habebit commendationis, quam augustissimus imperator, consulto singulis in casibus antistite dioeceseano et servatis servandis, sit prolaturus. Idem agendi modus adhibebitur circa nominationem ad secundam dignitatem capituli Goriciensis, cum prima patronatus laicalis privati sit.

In conferenda autem prima dignitate capitulorum Pragensis et Olomucensis, sanctitas sua rationem habebit commendationis, quam archiepiscopus et capitulum metropolitanum ipsi exhibebunt.

Pro iis autem, quae concursum parochialem respiciunt, de quo in articulo XXIV, sancta sedes eorum, quae exposita sunt de praefato concursu et examineribus synodalibus, rationem habebit, quando episcopi provinciarum, ubi res indigitato modo pertractetur, propositiones suas exhibebunt.

Notum mihi est, quantopere maiestati suae caesareo-regiae cordi sit, ut ex parte sanctae sedis ea executioni mandentur, quae aetatem illorum respiciunt, qui ad vota solemnia in Austriae monasteriis admitti velint; haec in re illud declarare mihi licet, verba articuli XXVIII et iuxta sanctae sedis praescriptiones ita esse sumenda, ut decreto sacrae congregationis de statu regularium die 23 septembris anni 1853 in imperio Austriaco sit satisfactum, quo quidem desiderii maiestatis suae circa aetatem illorum, qui ad professionem religiosam volunt admitti, sit satia.

Haec quidem sunt, quae sanctae sedis nomine circa ea respondeo, quae ad memoratas celestitudinis tuae literas referuntur, atque interim sincerissimis peculiaris observantiae sensibus permaneo celestitudinis tuae reverendissime obsequentissimus servus

M. cardinalis Vialle-Prelà.

Viennae, die 18 augusti 1856.

Celsissimo et reverendissimo principi Iosepho Othmaro de Rauscher, archiepiscopo Viennensi etc. etc.

Copia ad n. 3.

Vide articulum III.

In pontificia instructione dicitur episcopis, ut eodem tempore, ac sua publicabunt acta, eorum exemplar gubernio notitiae causa transmittant.

Vide articulum IV.

Instructioni pontificiae inseretur, ut episcopi gubernium de synodis celebrandis certius reddant, ac eidem decretorum exemplar notitiae causa communicent.

Vide articulum VII.

In pontificia instructione monebuntur episcopi, quando gubernium, utpote catholicum et fidem pietatemque in scholis promovere studens, desideria quaedam de docendorum forma methodove mani-

Vide articulum VIII.

Monebuntur in pontificia instructione episcopi, ut in eligendis libris, qui in scholis elementaribus inserviunt ad tradendum catechismum, uniformitas servetur, nec fiant immutationes absque gravi causa, et collatis semper inter se consiliis.

Vide articulum XVII.

In pontificia instructione dicitur episcopis, quod collatis consiliis statuatur methodum studiorum in seminariis observendam. (Placeat quaedam addere de eo, quantum ecclesiae intersit, ut omnibus pateat, libertatem episcopis in studiis regendis partem, bonis artibus promovendis haud obesse, sed undequaque proficere. Revera sub iis, quae in Austria obtinent, rerum adiunctis, id ecclesiae honor salusque exigit.)

In dicta instructione commemorabitur etiam, quod episcopi in eligendis professoribus seu magistris antecederent requirant oporteat certumque teneant, utrum gubernium quoad res politicas quid contra illos habeat.

Vide articulum XXIV.

In instructione pontificia episcopi monebuntur, ut parochias et alia beneficia ecclesiastica haud conferant viris maiestati suae minus gratis et quidem his circiter verbis: Quoniam dolendum est, his postremis temporibus aliquos sacros ministros, obliquo suae vocationis, partem suscepisse in rebus politicis et praesertim, quod dolendum magis, in perturbationem republicae et imperii, idcirco cavendum, ut eiusmodi ecclesiastici ad munia parochialia et ad alia beneficia non promoveantur. Curent ideo episcopi, ut nunquam seligantur ad dicta beneficia personae, quae minus acceptae sint gubernio, quas dignoscere possunt sive ex ipsa personarum indole et conditione, sive ex praecedentibus gubernii factis, sive aliis adhibitis idoneis modis.

Vide articulum IV.

Facultas episcopo Leodiensi quoad synodorum dioeceseanarum celebrationem collata, etiam Austriae episcopis petentibus concedetur, mutatis, quae pro dioecesium statu mutanda veniunt.

Vide articulum XXII.

Rationem habebit sanctitas sua, in conferenda prima dignitate, commendationis, quam augustissimus imperator ipsi consulto antistite dioeceseano proponet. Cum Goricii prima dignitas sit patronatus laicalis privati, secunda ibi substituetur. In conferenda autem prima dignitate capitulorum Pragensis et Olomucensis, sanctitas sua rationem habebit commendationis, quam archiepiscopus et capitulum metropolitanum ipsi exhibuerint.

Vide articulum XXIV.

Eorum, quae de concursu parochiali et examineribus synodalibus exposita sunt, ratio habebitur, quando episcopi provinciarum, ubi res indigitato modo pertractatur, propositiones suas exhibebunt.

Vide articulum XXVIII.

Sanctissimus pater, prout praevie iam intimatum fuit, ordinavit, ut in Austriae monasteriis, tam virorum quam mulierum, ad vota solennia tantum admittantur, qui annum vigesimum quartum absolverunt, vel et annum vigesimum primum compleverunt et in monasterio, cui per professionem aggregari potant, triennium integrum

Litterae apostolicae a sanctitate Pio IX summo pontifice, ad imperii Austriaci cardinales, archiepiscopos et episcopos datae.

PIUS PAPA IX.

Dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Optime nocitis, dilecti filii nostri et venerabiles fratres, carissimum in Christo filium nostrum Franciscum Iosephum, Austriae imperatorem et regem apostolicum, de nobis et hac sancta sede tot sane nominibus praecclare meritum, pro avita sua religione et pietate atque eximio rei catholicae studio, vel ab ipso sui imperii exordio iustissimis nostris desideriis quam libentissime obsequutum, nihil antiquius habuisse, quam suas curas cogitationesque ad catholicae ecclesiae libertatem in amplissimis suis ditionibus asserendam conferre, cumque tam salutari operi manum admovisset, ubi decretum die 18 aprilis anno 1850 edidit, cum summa sui nominis gloria et maxima bonorum omnium congratulatione ac laetitia. Hinc idem religiosissimus imperator et rex, nostris postulationibus magis in dies filiali prorsus pietate obsecundans ac probe cognoscens, quantum opere catholica ecclesia eiusque salutaris doctrina ad veram populorum felicitatem tranquillitatemque procurandum conducatur, a nobis anxie efflagitavit, ut conventionem cum ipso inire vellemus, qua ecclesiasticis totius imperii sui et omnium, quibus illud constituitur, ditionum negotiis, auctoritate nostra apostolica occurrere et consulere possemus. Itaque, non mediocri certe animi nostri voluptate pientissimis ipsius principia desideriis perlibenter annuentes, conventionem cum ipso ineundam existimavimus, ac mira quadam consolatione affecti fuimus, quandoquidem eadem conventionem, Deo bene iuvante, et catholicae ecclesiae libertatem eiusque veneranda iura maiorem in modum tueri et vindicare, ac multa sane et gravissima ecclesiastica negotia in vastissimis universi illius imperii ditionibus componere potuimus. Quocirca, dum eidem carissimo in Christo filio nostro vel maxime ex animo gratulamur ac meritis amplissimasque deferimus laudes, quod tanto studio sanctissimam nostram religionem profiteri et colere ac pari nos et hanc Petri cathedram observantia et veneratione prosequi gloriatur, has vobis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, scribimus litteras, quibus egregiam ac perspectam vestram religionem et pastorem sollicitudinem etiam atque etiam excitamus, ut omnem percipientes utilitatem ex maiori illa libertate, qua in omnibus istis Austriae dominationis regionibus catholica ecclesia ex inita conventionem frui ac potiri plane debet, summa cura, industria et studio omnes ministerii vestri partes ad ipsius ecclesiae incrementum, decus et prosperitatem, atque ad animarum salutem diligentissime implere velit. Nunc enim vestrum erit, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, collatis inter vos consiliis, studiosissime advigilare, ut in vestris dioecesebus sanctissimae catholicae fidei depositum integrum inviolatumque magis in dies custodiat, et alacriori usque zelo ac vigilantia rectae clericorum institutioni prospicere, et cleri disciplinam sartam tectamque tueri, et ubi prolapsa est, instaurare, et parochorum manus aliaque ecclesiastica beneficia dignis dumtaxat, idoneis et spectatis ecclesiasticis viris conferre, et salutari iuventutis educationi consulere, et gregem curae vestrae commissum divini verbi praesentio ac salutaribus monitiis opportunisque scriptis pascere ac nutrire, et cum provinciales tum dioecesanarum synodos habere, ut maiori vestrorum fidelium bono quotidie magis providere possitis. Iam vero nonnulla vobis, dilecti

A filii nostri et venerabiles fratres, significanda esse ducimus, quae aliquos ipsius conventionis articulos praecipue recipiunt, quaeque a vobis perfici et executioni mandari exoptamus, ut gratissima illa inter catholicam istud imperium et ecclesiam et hanc apostolicam sedem magis ac magis fovetur concordia, ex qua in christianam et civilem republicam maxima semper bona redundant. Atque in primis vos monemus, ut eodem tempore, quo pastorales vestras litteras et alia acta in lucem emissuri eritis, illorum exemplar caesareae et apostolicae maiestatis gubernio, notitiae dumtaxat causa, mittere velit, atque etiam eidem gubernio significetis, quando synodos eritis habituri, atque eadem de causa ad ipsam synodalia actorum, cum ea publici iuris fiant, exemplar perferendum curatis, vix dum acta ipsa evulgentur. Et quod attinet ad dioecesanarum synodos, cumnaverimus, nonnulla ex episcopali vestro ordine vehementer cupere, ea se facultate maniri, quae a nobis Leodiensi episcopo, per recriptum die 4 maii anno 1851 editum, fuit concessa, in animo nobis est, illorum desideria obsecundare, qui id a nobis postulaverint, ac simul peculiaribus propriae cuiusque dioeceseos adiuncta sedulo exposuerint, ut ea incamus consilia, quae cuique dioecesi magis opportuna fore existimaverimus. Cum autem pro certo habeamus, nihil catholico isti gubernio potius unquam futurum, quam et religionem et pietatem omni studio magis in dies excitare ac fovere, tum si gubernium idem sibi aliquid in votis esse significaverit quoad formam et methodum, qua libri ad religionem pertinentes sunt scripti in scholarum usum, eiusmodi votorum ratio vobis erit habenda, salvo tamen semper incolumique vestro iudicio ac iure circa doctrinam quae iisdem libris continetur. Omnem vero curam impendite, ut in primordiorum seu elementariis scholis ii ad catechesim tradendam adhibeantur libri, quibus iuventus unam eandemque catholicae ecclesiae addiscat doctrinam, atque ut nulla unquam quoad libros ipsos fiat immutatio, nisi gravis adsit causa, et collatis semper inter vos consiliis. Et quoniam compertum exploratumque vobis est, quam vehementer rei cum sacrae tum publicae intersit, adolecentes praesertim clericos vel a teneris annis ad pietatem omnemque virtutem et ecclesiasticum spiritum mature conformari, ac litteris et disciplinis potissimum sacris ab omni prorsus cuiusque erroris periculo alienis sedulo imbui et erudiri: icecirco, collatis inter vos consiliis, omni studio prospicite, ut in vestris seminariis accurata sit ecclesiasticae educationis ratio, et ea optimorum studiorum vigeat methodus, quae rerum, temporum ac locorum perpensis adiunctis, et maiorem ecclesiae utilitatem parere possit, ac simul efficiat, ut clerus salutari solidaque scientia ac doctrina praefulgeat. In seligendis autem professoribus seu magistris, singularem diligentiam et vigilantiam adhibete, et gravissimum docendi munus nolite unquam committere, nisi viris, qui religione, pietate, vitae integritate, morum gravitate ac sanae doctrinae laude omnino praesent. Cum autem, ob tristissimas omnibusque notissimas rerum vicissitudines, aliquis forsitan inter ecclesiasticos viros possit reperiri, qui caesareae et apostolicae maiestati suae haud sit probatus: icecirco ad omnem difficultatem penitus amovendam, tum in parochiis, tum in aliis ecclesiasticis beneficiis conferendis, curae vobis erit, ut ad illa minime ii eligantur ecclesiastici viri, qui caesareae et apostolicae maiestati suae minus sint accepti; atque id noscere poteritis sive ex ipsa ecclesiasticorum indole et conditione, sive ex praecedentibus gubernii factis, sive aliis idoneis adhibitis modis. In-

super, ob eandem causam, antequam eligatis seminariis professoribus et magistris, opus est, ut diligentissime inquiratis et certi sitis, num ipsa caesarea et apostolica maiestas aliquid contra illos habeat circa res politicas. Denique, vobis summopere cordi sit, continenter advigilare, ut in ecclesiasticis functionibus, ac potissimum in sacrosancto missae sacrificio et sacramentorum administratione, ecclesiae formulae in lingua eiusque ritus ab hac apostolica sede iam probati, sedulo, pie religioseque usurpentur. Neque desinatistis studiosissime curare, ne praelati episcopis inferiores sacra pontificali ritu in posterum agant, nisi eiusmodi speciale privilegium ab eadem sancta sede obtinuerint, et ea conditione, ut qui privilegium idem fuerint consecuti, diligentissime observare debeant, quae tum in decreto felicitis memoriae Alexandri VII, praedecessoris nostri, die 27 septembris anno 1659 edito, tum in apostolicis litteris felicitis recordationis Pii VII, decessoris pariter nostri, incipientibus *Decet Romanos pontifices* et IV nonas iulii anno 1823 datae, sunt praescripta.

Habetis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, quae vobis in praesentia significanda esse censuimus.

ac plane non dubitamus, quin pro egregia vestra pietate ac singulari et perspecta erga nos et hanc sanctam sedem observantia pronis auribus haec nostra excipiat monita, et ea omnia, de quibus loquuti sumus, quam diligentissime perficienda et exequenda curetis. Interim haud omitimus a Deo optimo maximo humiliter entroque exposcere, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, vestrisque pastoralibus curis, consiliis et laboribus benedicat, quo sanctissima nostra religio eiusque doctrina in vestris dioecesebus maiora in dies incrementa suscipiat, ac prospere feliciterque ubique vigeat et floreat. Atque caelestium omnium munerum auspiciem, et flagrantissimae nostrae in vos caritatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vobis singulis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, omnibusque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus curae vestrae commissis peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 5 novembris anno 1856, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

CONCILIIUM PETROCORENSE PROVINCIAE BURDIGALENSIS

1856 augusti 2-10.

Concilium Petrocorense provinciae Burdigalensis in Gallia, celebratum a die 2 ad diem 10 augusti 1856, sub Ferdinando Francisco Augusto Donnet, archiepiscopo Burdigalensi.

Bibliographia:

1) Decreta concilii provinciae Burdigalensis, Petrocorae celebrati, anno Domini MDCCCLVI. Petrocorae, typis J.-B.-A. Lavertujon, typographi ill. ac rev. episcopi Petrocorensis et Sarlatensis et cleri, MDCCCLVI.

In-4° minori, V:61 p. — Paris. Bibl. nat. B23713.

Editio ad correctionem.

2) Acta et decreta concilii provinciae Burdigalensis, Petrocorae celebrati, anno Domini MDCCCLVI, a sancta sede recognita. Petrocorae, typis J.-B.-

A. Lavertujon, typographi ill. ac rev. dd. episcopi Petrocorensis et Sarlatensis et cleri, MDCCCLVIII.

In-8°, XVI-99 p. — Autun, séminaire; Lyon, abbé Martin; Lyon, séminaire.

3) Réponse au concile de Périgueux; par M. C. Jean Reynaud. Paris, Furne et Co, éditeurs, rue Saint-André-des-Arts, 45, MDCCCLVIII. [Intro:] Paris, imprimerie L. Martinet, rue Mignon, 2.

In-8°, 2 f. - 27 p. — Besançon, archévêché.

Sermo est de condemnatione operis huius auctoris cui titulus est: „Terre et ciel.“

4) Acta et decreta sanctorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, presbyteris S. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum, Tomus quartus. Friburgi Brisgoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXIII, col. 685-728.

PROMULGATIO CONCILII PETROCORENSIS.

Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, clero et populo provinciae nostrae Burdigalensis salutem et benedictionem in domino nostro Iesu Christo.

Eo iam tertio venimus ad vos¹, venerabiles compresbyteri, fidelesque in Domino charissimi, decretaque tertii nostri concilii provincialia, in urbe Petrocora feliciter celebrati, quae sanctae sedi grata penitus integreque accepta fuerunt, ad vos tandem mittimus, prae manibus omnium et singulorum sacerdotum ac levitarum habenda, sedulo ab ipsis legenda, pia meditatione ruminanda, promptissimo zelo ac fideli obsequio exequenda, denique populo pro cuiusque utilitate exponenda ac evolvenda.

His episcoporum vestrorum paternis comminationibus edocti et muniti, dilectissimi fratres, ecclesiae

quae est columna et firmamentum veritatis¹ fideliter obsequamini; dogmata quolibet aevo a sancta sede apostolica, quae est magistra veritatis indeficiens, sancita et definita, inviolabiliter tenete, ex corde credite et ore profiteamini; Romani pontificis, Dei in terris vicarii, errores et pericula temporum indicantis, vocem audite: „videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum.“² doctrinae ac fidei baptismi vestri incessanter inhaerete et studete, neque iterum convertamini ad infirma et egena elementa quibus denuo servire volunt³ aliqui pseudophilosophi qui recesserunt a Christo domino; „nolite conformari huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus vestri.“⁴ a mundo et concupiscentiis eius ac pravis consuetudinibus et voluptatibus abhorrete; ab omni specie mala abstinete vos⁵; crescite vero in gratia et in cognitione domini nostri et salvatoris Iesu Christi, cui gloria et nunc et in diem aeternitatis⁶.

¹ I Tim. III, 15.

² Colos. II, 8.

³ Galat. IV, 8.

⁴ Rom. XII, 2.

⁵ I Thim. V, 22.

⁶ II Petr. 3, 18.

Voluimus interea et mandamus decreta concilii A Petrocorensis in qualibet provinciae nostrae dioecesei quantocius publicari, ipsaque, ut primum innotuerint, obligatoria pro omnibus et singulis ad quos spectant declaramus.

Datum Parisiis, ubi nunc sedemus in curia senatoria, sub signo et sigillo nostris ac cancellarii nostri subscriptione, die 15 martii anni Domini 1856.

† Ferdinandus cardinalis Donnet,
archiepiscopus Burdigalensis.

De mandato reverendissimi ac eminentissimi cardinalis archiepiscopi Burdigalensis.

Fonteneau, canonicus honorarius,
secretarius generalis.

LITTERAE

indictionis concilii provinciae Burdigalensis, in civitate Petrocorensi celebrandi.

Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, venerabilibus episcopis provinciae Burdigalensis, salutem in Domino.

Cum, in praecedenti concilio provinciae Burdigalensis, Rupellae celebrato, anno Domini 1853, a sancta sede expenso et recognito, statutum fuerit, ut iuxta mentem ecclesiae, et sanctissimae synodi Tridentinae decreta, novum haberetur, anno Domini 1856, huius provinciae concilium, loco et tempore per nos ulterius indicendis, celebrandum:

Gratias agentes Deo super omnibus bonis quae ex prioribus nostris conciliis dimanaverunt, sperantesque fore ut ex eodem fonte rursus aperiendo eadem iterum defluant beneficia:

Et licet, in istis conciliis, plurimae maximi C momenti quaestiones perpensae fuerint, et variis decretis praestiterint materiam, cum nobis compertum sit non pauca superesse puncta ad fidem, mores, cultum divinum et ecclesiasticum regimen attinentia, quae vel iterum tractare, vel prima vice expendere oporteret:

Votis vestris, venerabiles fratres, obsequentes cum gaudio, munusque nostrum, hac in parte, perlibenter adimplentes: rogamus et hortamur, simulque, in quantum opus foret, praecipimus et mandamus:

1. Ut huius provinciae nostrae episcopi suffraganei omnes qui legitimis causis impediti non fuerint, (de quibus causis, si forte intervenerint, nos fore monitos intendimus,) cum iis omnibus qui, de iure vel consuetudine, sacris huiusmodi coetibus interesse debent, in civitatem Petrocorensis conveniant ad diem secundam augusti huius anni 1856: ut, in concilio nobiscum congregati, ecclesiarum suarum necessitates, si quae sint, proponere, et, quae discutendae proponuntur, communi consilio expendere et consensu firmare valeant.

2. Ut praesens edictum nostrum de celebratione concilii, curante episcopo, singulis capitulis legatur et intimetur, adeo ut omnibus canonicis sufficienter notum fiat.

3. Ut, post elapsos quindecim dies a lectione edicti, convocetur capitulum per quod duo viri scientia et prudentia praevalentes eligentur ad concilium deputandi.

4. Ut in singulis dioecesibus preces et supplicationes indicantur, iuxta sacrorum canonum praescriptionem, pro salutari ingressu, progressu et exitu concilii, quatenus Spiritu sancto congregatum hostili nullatenus incurione turbetur, et Deus confirmet, quod in nobis et per nos operatus fuerit.

Datum Parisiis, sub signo sigilloque nostris, ac secretarii archiepiscopatus nostri subscriptione, die 30 maii anno Domini 1856.

† Ferdinandus cardinalis Donnet,
archiepiscopus Burdigalensis.

De mandato reverendissimi ac eminentissimi cardinalis archiepiscopi,

Fonteneau, canonicus honorarius,
secretarius.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis archiepiscopi Burdigalensis, quibus decreta concilii Petrocorensis summi pontificis revisioni subiciuntur.

Burdigalae, 3 novembris 1856.

Beatissime pater.

Ad pedes sanctitatis vestrae decreta concilii B Petrocorensis deferimus.

Ut adimplerentur tum praescriptio sanctissimae synodi Tridentinae de trienniali provincialium conciliorum celebratione, tum concilii nostri Rupellensis decretum, quo indictum fuit, pro anno praesenti novum provinciae Burdigalensis concilium: omnes huius provinciae episcopi, vel per se, vel per procuratores legitime deputatos, ex indictione cardinalis metropolitani, ad civitatem Petrocorensis, ultimo mense augusti, convenerunt, ibique concilium habere, cuius acta supremae sanctitatis vestrae auctoritati nunc humillime subiciuntur.

Fuit inter nos oor unum et anima una, ut iterum stringeremus venerationis, obedientiae et devotionis vincula, quibus sanctae sedi apostolicae et beatitudini vestrae ex intimis visceribus devincimur: simulque exciperemus plausu novo et gratissima mente hoc decretum immortale, iam pridem a nobis exoptatum, quo sanctitas vestra, voto et pietati totius ecclesiae annuens, dogma catholicum de immaculato conceptu beatae Mariae virginis feliciter proclamavit.

Cura insuper incubuit synodo ut fidei tuendae, moribus corrigendis, stabiliscendae disciplinae, fovendisque pietati et charitati diligenter provideret. Varia inde prodierunt decreta quae matura et unanimi mente prolata sunt.

Antequam haec decreta in lucem veniant et vim suam assequantur, opus est ut sanctitas vestra ea dignetur vel approbare, vel, si expediat, mutare et reformare. Quapropter, acta concilii nostri Petrocorensis, ad sanctam sedem apostolicam, cum filiali obedientia, transmittimus, ea committentes reverendo patri Dubourg, e Societate Iesu, qui fuit unus ex huius concilii theologis: simulque a beatitudine vestra suppliciter postulamus ut haec decreta benignis oculis respiciat, eaque confirmata vel emendata ad nos dignetur remittere.

Ad pedes sanctitatis vestrae provoluti, nos profitemur, beatissime pater, sanctitatis vestrae, humillimos et devotissimos servos et filios, patres concilii Petrocorensis.

† Ferdinandus cardinalis Donnet,
archiepiscopus Burdigalensis.

LITTERAE SANCTISSIMI PII PAPAE IX.

EMINENTISSIMO CARDINALI
archiepiscopo Burdigalensi.

SUPER RECEPTIS ACTIS CONCILII PETROCORENSIS.

Dilecto filio nostro Francisco Augusto sanctae Romanae ecclesiae presbytero cardinali Donnet, archiepiscopo Burdigalensi,

PIUS PAPA IX.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem. Libentissime accepimus tuas litteras

omnium etiam venerabilium fratrum istius ecclesiae A
 sticae Burdigalensis provinciae episcoporum nomine
 ad nos datas, atque intimo erga nos et hanc Petri
 cathedram, pietatis, amoris et obsequii sensu con-
 scriptas, quibus, dilecte fili noster, nostro et huius
 sanctae sedis iudicio et examini subiecti acta
 provincialis synodi, a te et eisdem venerabilibus
 fratribus tuis suffraganeis in Petrocoriensis civitate,
 mense augusto huius anni concelebratae. Acta ipsa
 nostrae congregationi Tridentinis decretis tuendis
 interpretandisque praeposita, statim recognoscenda
 commisimus, ut omnia ex more accurate perpendat
 ac nobis referat, et congruum deinde det responsum.
 Interim vero haud possumus, quin tibi aliisque
 venerabilibus fratribus istius ecclesiae provinciae
 episcopis ex animo gratulemur singularem diligentiam
 in Tridentini concilii praescripto exsequendo
 de provincialis synodi celebratione. Gratissimum
 autem nobis fuit ex iisdem litteris noscere quanta B
 omnium animorum consensione, omnia fuerint peracta
 in synodo a te, et commemoratis sacrorum antistitibus
 recens habita. Ac summa certe animi nostri con-
 solatione intelleximus omnes eadem in synodo iterum
 singularis gaudii et laetitiae exhibuisse significa-
 tiones, ob dogmaticam de immaculato sanctissimae
 Dei genitricis virginis Mariae conceptu definitionem
 a nobis promulgatam. Nec minori certe iocunditate
 agnovimus, nihil tibi et eisdem venerabilibus
 fratribus, in hac synodo celebranda antiquius fuisse,
 quam omni pastoralis studio et sollicitudine pro-
 spicere, ut in istis dioecesibus magis in dies divinae
 fidei nostrae depositum integrum inviolatumque
 custodiatur, ut catholicae ecclesiae doctrina pro-
 moveatur, ut cleri disciplina sartatecta habeatur,
 et christiani populi mores corrigantur, ac virtus,
 religio, pietas ubique excitetur et augetur. Ac
 plane non dubitamus, quin maiori usque studio
 cum a te, dilecte fili noster, tum ab eisdem vene-
 rabilibus fratribus omnes semper adhibeantur curae
 ad ea peragenda quae ad maiorem Dei gloriam et
 animarum salutem magis ac magis procurandam
 conducant. Denique, alacri libentissimoque animo
 hanc etiam occasionem amplectimur, ut denuo tes-
 temur et confirmemus praecipuam, qua te eodemque
 venerabiles fratres in Domino prosequimur, bene-
 volentiam.

Cuius quoque certissimum pigane esse volumus
 apostolicam benedictionem, quam ex imo corde
 profectam tibi ipsi, dilecte fili noster, et eisdem
 venerabilibus fratribus, cunctisque clericis laicisque
 fidelibus tuae et venerabilium fratrum curae con-
 creditis peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 27
 novembris anno 1856, pontificatus nostri anno XI.

Pius papa IX.

DECRETA CONCILII.

TITULUS PRAEVIUS.

Decretum de apertenda synodo.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis,
 Patris, et Filii et Spiritus sancti. Amen.

Nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet,
 Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae
 ecclesiae cardinalis presbyter tituli sanctae Mariae
 in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae
 primas;

Ad maiorem Dei et salvatoris nostri Iesu Christi
 gloriam, et honorem immaculatae semperque virginis

LITTERAE

eminentissimi cardinalis praefecti sacrae congrega-
 tionis concilii Tridentini super revisione decretorum
 concilii Petrocoronensis.

Eminentissime ac reverendissime domine ob-
 servandissime.

Quod Tridentini patres de synodis provincialibus
 unoquoque triennio celebrandis consulti praescripserunt,
 id ab eminentia tua et Burdigalensis
 provinciae suffraganeis servari demonstrat tertia
 haec synodus mense augusto anni 1856 Petrocorae
 habita, cuius acta ex disciplinae ecclesiae in-
 stituto recognoscenda huic sacrae congregationi
 Tridentini iuris interpreti ac vindici exhiberi curasti.
 Porro iam per te, eminentissime domine, coniectura
 assequi potes, quantum id placuit tum pontifici
 optimo maximo, (speciatim enim ex more hac de
 re ipsi relatum est), qui hac nostra aetate synodorum
 convocationem summo opere excitavit ac fovit, tum
 huic sacrae congregationi, quae qualem se nominat,
 talem se semper praebuit Tridentinorum decretorum
 sollicitam vindicem atque custodem. Sed enim vero
 huiusmodi laetitiae causam amplissime adauxit
 synodali, quae a vobis editae sunt, sanctionum
 diligens institutum examen. In primis enim quam
 maxime probatum est consilium vestrum, quo dogma
 nuper in ecclesia per summum pontificem declaratum
 de beatae Mariae virginis sine labe concepta, veluti
 auspiciatissimum initium vestris laboribus posuisti.
 Subinde, ea opportune recoluitis monita, quae in
 allocatione Romae ab eodem pontifice habita sciti-
 tissime tradita sunt, erroresque damnasti, qui hoc
 praesertim tempore inter Christi fideles misere serpunt.

Neque caetera enumerabo quae tam sapienter
 in vestro eo coestu praescripsistis, ut decreta in
 superioribus synodis vestris edita firmiter obser-
 ventur; aptiora adhibeantur remedia praesentibus
 ecclesiae malis tempestive medendis; peculiaribus
 ecclesiarum, quae in coloniis sunt, necessitatibus
 consulatur; denique ut iam nunc tertio ab hac
 synodo redeunte anno quarta synodi convocatio
 praecipiat: quae omnia maximo sunt laudis praeco-
 nio commendata.

Quod superest pauca sunt, quae sacra con-
 gregatio in hac aetate synodi actis adnotavit, quaeque
 in ea, quam hic reperies, pagella exscripta habentur.

Tandem, quoniam tanto iam per vos studio
 exardescit, ut quae a vobis decreta sunt, religiose
 serventur, supervacaneum esse arbitror pluribus
 verbis inculcare, ut a bono semine iacto uberrimos
 fructus recolligere satagatis.

Quibus, de sententia sacrae congregationis, cui
 praesum, expositis, ad me quod peculiariter attinet,
 impensas observantiae meae sensus ex animo testor
 eminentiae tuae, cui manus humillime oculos.

Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus
 famulus,
 cardinalis Cagianò, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

gelorum, sanctorum Petri apostolorum principis,
 eiusque fratris Andreae, Stephani protomartyris ac
 Frontonis huius dioecesis et ecclesiae patronorum,
 Hilarii universalis ecclesiae doctoris, aliorumque
 sanctorum qui provinciam hanc illustrarunt; ad
 Burdigalensis, Petrocoronensis ac Sarlatensis, Agin-
 nensis, Imae-Telluris, Pictaviensis, Engolismensis,
 Sancti-Petri et Arcis-Gallicae, Sancti-Dionysii, Lucio-
 nensis, Rupellensisque ac Santonensis ecclesiarum
 decorem;

Statuimus ac decernimus, de consilio ac consensu
 reverendissimorum episcoporum comprovincialium
 petrocoronensium, haec ipsa die 3 augusti anni 1856 in

edoleam cathedrali Petrocorensi incipere et inceptum a
esse concilium provinciale, quod nostra metropolitana
auctoritate indiximus et convocavimus, dominum
Iesum humiliter et exixe obsecrantes, ut in nobis
impleat quod ipse dixit: „Ubi . . . sunt duo vel tres
congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.“¹

*Lecta sunt deinde decreta de modo vivendi in synodo et
de professione fidei, prout in concilio Burdigalensi, anno 1280,
atque ab omnibus ad id adstrictis professio fidei canonice
canonice est.*

TITULUS I.

De fide et de doctrina ecclesiae.

Caput I.

*De dogmate immaculatae conceptionis beatæ Mariæ
virginis.*

1. In nomine domini nostri Iesu Christi canonice
coadunati, et tertiam hanc nostram synodum provin-
ciale celebrantes, ante omnia sanctissimo patri
nostro ac domino Pio papæ nono, amplissimas
agimus gratias, quod decretum illud tantopere
exoptatum, de immaculata conceptione beatæ Mariæ
virginis, solemniter tandem proferre cunctandum
non censuerit.

Nos quippe, sexto iam abhinc anno, dum priorem
synodum Burdigalæ celebrarem, una cum totius
provinciæ clero et fidelibus, communi voto totisque
præcordiis sedem apostolicam deprecabamur, ut
huius sanctissimæ Dei genitricis conceptionem,
singulari privilegio immaculatam, atque ab omni
peccati originalis labe prorsus immunem, decernere
vellet ac fidei dogmatibus accensere.

2. Exultanti igitur animo, ac singulari fidei et
pietatis sensu amplexi sumus et etiam nunc am-
plectimur, sicut et cæteri totius orbis antistites,
dogmaticam illam constitutionem, VI idus decembris
anno 1854 datam, incipientem *Ineffabilis Deus*, qua
scilicet perspiciens advenisse temporum opportuni-
tatem, immaculatam beatissimæ Dei genitricis
virginis Mariæ conceptionem, „*quem divina eloquia,
reuerenda traditio, perpetuus ecclesiæ sensus, sin-
gularis catholicorum antistitum ac fidelium conspiratio,
et insignia summorum pontificum acta et constitutiones
mirifice illustrabant ac declarabant*“, sanctissimus pater
Pius papa IX non dubitavit, „*supremo suo iudicio
sancire, definire, atque ita piensissimis catholici orbis
desideriis, propriæque suæ in ipsam sanctissimam
virginem pietati satisfacere, ac simul in ipsa unigenitum
filium suum dominum nostrum Iesum Christum magis
atque magis honorificare; cum in alium redundet
quidquid honoris et laudis in matrem impenditur*.“²

Quod ergo Petrus per Pium locutus est, corde
credimus et ore confitemur, cunctisque curæ nostræ
commisissis denuntiamus et declaramus, „*doctrinam,
quæ tenet beatissimam virginem Mariam in primo
instanti suæ conceptionis fuisse, singulari omnipotentis
Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu
salvatoris generis humani, ab omni originalis culpæ
labe præservatam immunem, esse a Deo revelatam,
atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constantè-
rque credendam*.“³

3. Vixit enimvero universa christianæ plebis
et firmissima fides, eamque non temere fuisse ab
antistitibus totius orbis in testimonium adductam
eo facile comprobatur, quod, statim ut decretoria
sententia dogma illud definitum fuisse audierunt,
erupit omnium plausus, ac, nemine obnitente, omnium
in intemeratæ virginis decus effusæ laudes sunt,

celebrata certatim festorum solemnia, publicæ
privatæque memoriæ monumenta ubivis dedicata.
Nec occidenti nostro in his occisit nostrarum etiam
ineularum pietas. Quæ cum oculis nostris videremus,
vix tamen credebamus; cum a nobis narrata legent
posteri, credere non poterant: tantam enim reli-
gionem sæculi huius mores et languor ferre posse
non videbantur. Sed, audito nomine sanctissimæ
Dei genitricis, eius aucta gloria, novo fidei æctu
exarsit populus fidelis, nova spe erectus est melioris
ævi; triumphum gloriam, pacis gaudium, regni Dei
dilatationem, imo faustum felicemque dispersarum
ovium in unum ovile, sub uno pastore, reditum
auspicatus est.

Faxit Deus optimus maximus, idemque virginis
filius, ut frustra non sint ævorum suorum vota!
Huc in terris matris suæ honori cumulum adiciat!
Hoc gaudio superabundare faciat piissimum ponti-
ficem in omni tribulatione sua: ut cui datum est,
non tantum Christi oves pascere, sed multa pro
Christo pati, is tandem longitudine dierum repletus,
duplici, in omnium oculis, decoretur corona, et pro
cura pastoris et pro sufferentia crucis!

Caput II.

*De allocutione habita a summo pontifice ad episcopos
Romæ congregatos.*

1. Dum occasione proclamandæ supradictæ
definitionis de immaculato conceptu beatæ Mariæ
virginis Romæ congregarentur, magno et ab anti-
quis temporibus inaudito numero, episcopi, hac
oblata opportunitate, id sibi præstandum censuit
summus pontifex, ut ad tot venerabiles fratres suos
e cunctis orbis partibus verba faceret, quibus tan-
quam voce ipsa beatissimi Petri, qui vivit vivetque
in successoribus suis, recreati atque erecti, novo
veluti robore munirentur, ad quaerendam communi-
sarum ovium salutem, ad ecclesiæ curam in tanta
asperitate temporum animosæ ac fortiter sustinendam.
Præsertim vero errorum monstra quæ per catho-
licum orbem hac difficillima ætate grassantur, iidem
fratribus suis indicanda curavit, ut ad eadem
debellanda vires exererent suæ, qui custodes præ-
positi sunt et speculatores domui Israël.

2. Nos quidem præclara pontificis allocutionis
documenta et monita præ oculis semper habentes,
hos præsertim errores notandos et castigandos in
nostra præsentis provinciali synodo, hæc doctrinæ
catholicæ aut ecclesiasticæ disciplinæ puncta præ-
cipue stabilienda duximus, de quibus nos summus
pastor potissimum sollicitus esse voluit. Nullum
enim alium ducem præter Petrum novimus, cuius
cathedræ omnes et singuli pariter devincimur, ideo-
que nexu firmiori invicem consociamur. Quo melius
magisque faustum nihil nobis esse potest: memoria
quippe tenemus „*veteres illos catholicæ fidei pro-
pugnatores de pertinacissimis hæresibus retulisse
victoriam, quando scilicet una secum et cum apostolica
sede, tanquam cum duce suo, consensu milites, firmo
animo erectoque in certamen descendissent*“⁴.

3. Quemadmodum autem actis et decretis con-
cilii Rupellensis annexam esse voluimus encyclicam
ad episcopos Gallos, quæ incipiebat *Inter multi-
plices*, ita allocutionem ad cunctos orbis terrarum
antistites, adeo salubribus nostræque ætati ac-
commodatissimis admonitionibus refertam, post de-
creta præsentis concilii transcribi iubemus, totique
clero provinciæ nostræ identidem relegendam atque
attentius meditandam commendamus.

4. Neque etiam e memoria excidant quatuor

¹ Matth. XVIII, 20.

² Bulla *Ineffabilis Deus*.

³ *Ibid.*

⁴ Allocutio pontificis *Singulari quadam*.

illae propositiones a sacra indicis congregatione, a apostolos ad praedicandum evangelium mittit, decreto 11 iunii 1855 avertas¹.

Caput III.

De rationalismo quorundam librorum recentiorum vel recentius itorum editorum.

1. Sanctissimi patris nostri Pii papae IX monita recentissima, sive ad omnes episcopos sive ad Austriacos antistites, iterum iterumque meditantibus, vobis visum est nihil non molendum ut hostis in ecclesiam infensissimi, nempe rationalismi, apoveantur insidiae, tela infringantur. At belli huius impii artes variae, diversa facies. Alii quippe in tabellis publicis aut diariis quotidianis aciem instruunt. Alii tela petunt ex historiae monumentis male recusa. Alii demum longe exitiosius bellum intentant, qui philosophiae obtecti pallio, mitiores vultu, lingua cultiores, nonnullam in Deum, permultamque in homines pietatem prae se ferunt, quorum sermo sub flore serpit, spargitque venena. Hi namque nobis invehant religionem quam dixerunt mere naturalem, eo nimirum sensu ut omnem revelatam coelitus religionem aut fraude praetermittant occulta, aut aperte soli philosophiae locum cedere iubeant.

Iam enim esse volunt animos numero non paucos, neque eosdem ingenio, litteris, conditione minus praestantes, quibus necessarium intercedit cum fide divortium, ita ut, posthabita demum quavis religione positiva, unius rationis magisterio sese addicere cogantur; aliunde vero non deesse philosophiam doctrinas mere humanas solique innixas rationi proponentem, quae huiusmodi animis sive desperatis, sive peculiari praeditis indole, tutum praebet asylum portusque refugium, in quo perinde ac si in ecclesiae navi iter fecissent, tranquillitatem in praesenti, imo et in aere futuro sint pacem cum Deo reperturi.

2. Verum haec in plena evangelii luce proferre non aliud est ac noctem infidelitatis reducere, „*qua nihil, teste angelico doctore, in perversitate morum perversius.*“² Cum enim certo constet Deum omnes homines velle salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire³, id est, Iesu Christi, quotquot sunt qui Iesum Christum cognoscere et ipsi credere nolunt, ipsi a Deo et veritate et salute recedunt. Nam „*unus est et mediator Dei et hominum homo Christus Iesus, et non est in alio aliquo salus, nec enim aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.*“⁴ Ideoque ipse Christus pronuntiat: „*qui non est mecum, contra me est, et qui non colligit mecum, dispergit.*“⁵; et dum

¹ Etai fides sit supra rationem, nulla tamen very dissenso, nullum dissidium inter ipsas inveniri unquam potest, cum ambae ab uno eodemque immutabili veritatis fonte, Deo optimo maximo, orientur, sique ita sibi mutuan opem ferant. Encycl. papae Pii IX, 9 nov. 1844.

² Ratiocinatio Dei existentiam, animae spiritualitatem, hominis libertatem cum certitudine probare potest. Fides posterior est revelatione, proindeque ad probandum Dei existentiam contra atheum, ad probandum animae rationalis spiritualitatem ac libertatem contra naturalismi sectatorum allegari convenienter nequit. Prop. subscripta a d. Batain 6 sept. 1840.

³ Rationis usus fidem praecedit et ad eam hominem ope revelationis et gratiae conducit. Prop. subscripta a d. Batain 6 sept. 1840.

⁴ Methodus, qua usi sunt d. Thomas, d. Bonaventura et alii post ipsos scholastici non ad rationalismum ducit neque causa fuit, cur apud scholas hodiernas philosophia in naturalismum et pantheismum impingeret. Proinde non licet in crimen doctoribus et magistris illis vertere, quod methodum hanc, praesertim approbante vel saltem tacente ecclesia, usurpaverint.

⁵ S. Thomas, Summa, II° II^{ae}, qu. 18, art. 3.

⁶ I. Th. II, 4.

⁷ Act. IV, 12.

„*qui... non crediderit, inquit, condemnabitur.*“¹ De illis profecto dolens aiebat dilectionis apostolus: „*Et nunc antichristi multi facti sunt. . . . Hic est antichristus qui negat Patrem et Filium. Omnis qui negat Filium, nec Patrem habet; qui constituitur Filium, et Patrem habet.*“² Et alibi apud eundem Ioannem: „*Qui... incredulus est Filio, non videbit vitam; sed ira Dei manet super eum.*“³

3. Neque impium illud tantummodo, sed vanissimum est. Dum enim Christum indigna fraude omittunt, dum illum suo male premunt silentio, et „*veritatem Dei in iniustitia detinent*“⁴, philosophiam nobis inducunt corrasis hinc inde ab evangelio spoliis inepte vestitam. At enim, si ante Christum, eodem tum de Deo rerum omnium creatore, deque supremo domino ac provido numine, tum de immortali anima eiusque officio, tam alta dicere et usque adeo affirmare audissemus, forsitan illos ut Platone et Tullio praestantiores suspicere oportuisset. Ecco autem quae isti tanquam sua ratione quaesita venditant, ab ecclesia suffrati sunt, imo nec sincera nec integra reddunt. „*Si quid enim, ut ait de eiusmodi philosophis Tertullianus, (si quid) in sancti offenderunt scriptis, gloriae solius et eloquentiae libidinosi, exinde rogestum pro instituto curiositatis ad propria vertunt, affectant veritatem et affectando corrumpunt.*“⁵ de certis incerta praediuicant, vera falsis immiscent, „*nostram hanc paraturam ad philosophicas sententias adulteraverunt, et de una via obliquos multos et inextricabiles tramites sciderunt.*“⁶

4. Viderint igitur qui stoicum et platicum et dialecticum christianismum proferunt, an non ipsi rationi, quam solam ducom volunt, adversentur? Initium quippe humanae sapientiae est ut, sibi non praesumens nec sui inscia, statim profiteatur rationem ad intimiora Dei arcana liberisque eius voluntates, et exinde obvientia homini munia cognoscenda ac implenda imparem esse prorsus. Tum optimus est rationis usus ac progressus, nosse quousque ea pertingat, et ubi necesse est ipsa deficiat, sistere. Finis demum cuiuslibet philosophiae inter christianos institutae alius esse non potest, nisi cum ex multiplici de Deo, de homine, de mundi consideratione, ad Christum perpetuo tramite deducit, ad eum nimirum qui „*finis est saeculorum*“⁷, et saecularium utique rerum universarum. Contra istorum vero sapientiam Paulus: „*Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum.*“⁸ Succurrit quoque summus ille Hipponensium magister et philosophus: „*Inimicos, ait, huic dispensationi quae facta est per Iesum Christum et hunc crucifixum, generaliter accipere debemus [omnes], qui velant incognita credere et certam scientiam pollicentur, sicut faciunt... illi qui in superstitione gentilium philosophi nominantur. Non quod scientias pollicitatio reprehendenda sit; sed quod gradum saluberrimum et necessarium fidei negligendum putant, per quem in aliquid certum, quod esse nisi aeternum non potest, oportet ascendi. Hinc eos oportet nec ipsam scientiam habere, quam contempta fide pollicentur, quia tam utilem ac necessarium gradum eius ignorant.*“⁹

¹ Marc. XVI, 16.

² Ioan. III, 26.

³ I. Ioan. II, 18, 2-3.

⁴ Rom. I, 18.

⁵ Apolog., XLVI, 47. [Opp. Tertull., ed. Migne, I, 516 A. 519 A, 504 A.]

⁶ Colum. II, 3.

⁷ I. Thoma. Act. VIII, in 6. act. a. Act. et. Rom. IV, 12.

5. Nolumus interea res per se diversas tumultuario committere, ut nec theologiae partes philosophi temere invadant, nec philosophos ex ipsorum finibus theologia immerito iure exterminet. Utramque enim scientiam, theologiam nempe et philosophicam, ab alterutra differre, ut a fide rationem, gratiam a natura, omnibus in aperto est. Multa in scientiis humanis sine revelatae doctrinae directo subsidio ab hominibus evolvi non mirandum profecto, sed nec improbandum. Instrui vero universae philosophiae systema, quod ita suapte mole stat, ut nullum iam habeat cum ordine supernaturali commercium, ut nulla omnino indagine ducat ad sublimiorem religionis divinae sapientiam, ut ne suspicari quidem patiatur Deum potuisse inter homines conversari, et re omnino vera nobiscum habitavisse Verbum, quod caro factum est, et vidimas gloriam eius, plenum gratiae et veritatis¹, illud quodcumque est nedum christianum, imo nec philosophicum, quia nec naturali hominis rationi est consentaneum. Praeclare enim Aquinas: „*Habere quidem fidem non est in natura humana; sed in natura humana est ut mens hominis non repugnet interiori instinctui, et exteriori veritatis praedicationi; unde infidelitas secundum hoc est contra naturam.*“² Quod breviori stylo Tertullianus: „*Nemo sapiens est nisi fidelis.*“³

Caput IV.

Quonam sensu intelligenda sit propositio: *Unus rationis praecedat fidem.*

Cum eadem ipsa verba, quae apud filios lucis et diei lumen sunt, apud filios noctis et tenebrarum⁴ tenebrae saepius evadant, pia-omnium mater ecclesia, sicut et verba proferre, ita iam prolata, ubi opus est, commentari et explicare minime unquam recusat.

1. Ratio naturalis eo modo fidem supernaturalem quo natura gratiam et perfectibile perfectum⁵ praecedat: hoc omnimoda certitudine certum est.

Si enim de fidei habitu agitur, prout per baptismi sacramentum in infantium animabus cum gratia sanctificante divinitus infunditur, habitus rationis, seu natura ipsa rationalis, ipsum praecedat necesse est; cum creatura rationalis sola capax sit baptismi, et nisi ex Adamo prius natus fuerit, nemo in Christo possit deinde renasci.

Si autem de actu fidei, prout ab adultis elicitur, res est, rationis iam non habitum tantum, sed usum et actum necessario talis actus praesupponit. Cum enim adultus nondum baptisatus, de tenebris infidelitatis in admirabile evangelii lumen⁶, exterius

¹ Ioan. I, 14.

² S. Thom., II° II^{ae}, qn. 10, art. 1, ad 1.

³ Tertall., *De praescr.* 3, [opp. Tertall., ed. Migne, II, 15 A.]

⁴ Abs re non erit hic adducere virum magni nominis apud universalitatis etiam hodiernae philosophos, cl. Rollin in *Tractatu de studiis satis apte dicentem: Le grand, l'important service que la bonne philosophie rend à l'homme, c'est de le disposer à recevoir tout ce que lui enseigne la révélation. Elle s'oppose surtout à lui faire bien comprendre que devant Dieu tout doit se taire, la raison aussi bien que les sens, parce que rien n'est plus raisonnable que de n'écouter que lui, quand il parle: Ipsi de se Deo credendum est. (S. Hilari., *De Trinit.*, IV, 50): que la raison ne doit pas trouver étrange qu'on la soumette à l'autorité dans des sciences qui, en traitant des choses qui sont au dessus de la raison, doivent suivre une autre lumière qui ne peut être que celle de l'autorité divine. Voilà la leçon que donne la philosophie aux jeunes gens: non une philosophie inquiète, hardie, téméraire, dont saint Paul avertit les fidèles de se donner la garde, et qui, pour expliquer ce qu'elle croit, abandonne ce qu'elle devrait croire, mais une philosophie sage, solide et fondée sur les principes mêmes et sur les lumières les plus pures de la raison naturelle. — *Tr. des études*, liv. 7, art. 5.*

⁵ I^o Petr. V, 5.

⁶ I^o Petr. II, 3.

⁷ S. Thomas, *Summa*, passim.

docente ecclesia et gratia movente interiori, feliciter transfertur, abicit ut rationi aeternae, id est Christo, irrationabile obsequium praestet; et divinae sententiae immemor, iuxta quam „*qui credit cito, levit corde est*“⁷, absque maturo iudicio et rationum quae fidem suadent, imo imperant, probe examine et certa demonstratione, fidem adhibeat. Nemo enim credit, ait sanctus Thomas, nisi videat esse credendum⁸. Secus, credit quidem, sed non ut oportet. Fanaticus est, non fidelis. Porro, quod aliquid credendum sit, non fides videt, sed ratio: unde infideles omnes ad legitimum naturalis rationis exercitium ecclesia provocat, multa et magna fidei sibi dandae motiva eis proponendo: quae quidem credibilitatis, ut dicimus, motiva minime ex se christianam fidem efficiunt: donum quippe Dei est⁹; rationem tamen ad rectum, ut potest et debet, de christiana revelatione iudicium efformandum trahunt: et ita huic tantae fidei gratiae locum quasi parant, quam Deus, prout et quando volet, ex bonitatis suae thesauris largiatur.

Ab infantia autem baptisatus, aures audiendi exinde habet, habitum nempe fidei, qui, ut aiunt theologi, ad actum fidei suo tempore eliciendum animum disponit. Unde statim ac per magisterium ecclesiae (cui non caeco, sed prudenti et vere, prout fort huius aetatis infirmitas, rationabili iudice assentitur) obiectum fidei, veritatem nempe revelatam, ex auditu concepit, ipsi sine dubio, sine suspensione plene adhaeret: et sic, adiuvante Deo, qui solus incrementum dat, ex radice habitus in actum fidei, tam suaviter quam fortiter, efflorescit.

Et eo et non alio sensu fides rationem vere ac necessario supponit, habitualis nempe habitualem, actualis actuaalem: eo et non alio sensu, ratio fidem praecedat.

2. Si vero, ut non semel dictum et scriptum novimus, ex his verbis velit quis inferre, quod ita ratio fidem praecedat sicut absolutionem rei sententia iudicis, et conclusionem praemissae, et effectum causa: verbum ecclesiae, quod est Dei, adulterat, et in errorem ruit quo vix gravior quit excogitari.

Neque enim ipse adolescens baptisatus veritati supernaturali, quam ipsi credendam ex auctoritate sua ecclesia mater proponit, fidem non solum negare, sed per unius instantis morulam ultro differre potest, quin lumini supernaturaliter sibi per sacramentum infuso adversetur¹⁰. Quod quidem indirecte declarat sacrosancta Tridentina synodus definiens: „*Si quis dixerit parvulos baptisatos, cum adoleverint, interrogandos an ratum habere velint, quod patrini, eorum nomine, dum baptisarentur, polliciti sunt; et ubi se nolle responderunt, suo esse arbitrio relinquendos, .. anathema sit*“¹¹ unde rectissime concluditur hoc promissum patrinorum et baptisatorum ideo debitum, cuius utique pars est fides et quidem praecipua¹², nec negari, nec differri, nec etiam incipiti examine discuti posse, sed statim, et sponte, et omnino, et per totum vitae decursum persolvendum esse.

3. Quanto ergo minus adulto, qui conscius et volens, sacrum hoc aui baptismi debitum per actum fidei Christo domino semel persolvit, divinas veritates, quas infallibili et imputabili auctoritate ipsius innixus, credit, sive ipsa rationabilia illas

⁸ Eccl. XIX, 4.

⁹ Summa, II° II^{ae}, qn. 1, art. 4, ad 2.

¹⁰ Ephes. II, 8; conc. Araus. II, cap. 5. [Hardouin II, 1068 D.]

¹¹ Boanet, *Conf. avec Claude*, [opp. Bôls., ed. Migne, IX, 48 et seq.]; Lefranc de Pompignan, *Controv. pacif.*

¹² Boss. VII, can. 14.

¹³ Conc. Trid., sess. VII, can. 7.

credendi motum, ita examinare licetum erit atque scrutari: ut ab huius investigationis exitu sui ipsius fides exinde pendat; et si probet falsis, credat ipse non credit, si improbet: vel quod in fide ratum habet ratio, retineat, quod non ratum habet, reliciat?

Utique motiva credibilitatis, post conceptam et professionem fidem, intacta fide examinare, eorum vim aestimare, et si Deus det, novis documentis illustrare, argumentis musicis, non licet tantum, sed expedit. Quid est enim, nisi apostolicis obtemperare consilio, iuxta quod ad satisfactionem omni peccati, de ea quae in nobis ad ep̄e rationem († reddere) parati esse debemus? Imo ipsam ap̄ocantem fidei nostrae veritates et altissima mysteria suspicere, meditari et pia, quas docet filia, libertate scrutari: ad eorum intellectum, quem fides meretur, eo ardentius quo religiosius, eo secutius quo humiliter niti: quid est nisi effodere sapientiam sicut thesaurum, et quaerere faciem Domini semper? Equid magis licitum?

Bed pia haec est credentis interrogatio, non diffidentis anxia dubitatio. Dubium est (si ad hoc vocabulum urgemus) improprium, fictitium, hypotheticum; minime practicum, minime verum. Examen est inhaesivum et confirmativum, non criticum et iudicarium. Fides ipsa extra quaedam stat: imo quaerentis pedibus lucerna est, et rationi eius summa ratio, ipsam sanans, ipsam illuminans, ipsam et a semetip̄e saepe protegens.

Quisquis autem et cuiusvis aetatis baptizatus sic a ratione praecedendam fidem opinatur, ut iam an rationaliter olim crediderit et deinceps sit crediturus, in corde vero dubitet; et ideo de catholica fide, usque nunc sua, examen rationis iam maturioris, ut putat, arbitrio et iudicio relinquat; ad ea ipsa ratione credendi licentiam petiturus, fideique suae principium et normam et modum accepturus: noverit hoc fidei christianae nec praeparationem esse, nec conditionem, sed eversionem; seque ideo fidem hanc prorsus amisisse, baptisimi sui pactum fregisse, Christum repudiasse, totam Trinitatem contumelia affecisse, et animam suam occidisse.

4. Quid tamen, si sapientiae aeternae per hominem Christum discipulus, imo, frater, imo membrum, cum in tanto honore esset, non intellexerit, et a veritate Christi ad vanitatem sensus sui exhalaverit? Infidelis iam sponte factus, meminere se, etsi posteriora, minime tamen desperatae conditionis esse: seque, etsi mortuum per peccatum, tamen propter baptisimi sui indelebilem characterem nomen vitae in eo habere. Meminerit imprimis misericordiae Dei numerum non esse: solem ipsius quem facit oriri super iustos et iniustos, non corporum tantum solem esse, sed animarum, Christum nempe suum; et hunc ipsum Iesum Christum salvare in perpetuum posse accedentes per semetipsum ad Deum. Invocet ergo eum qui omnium vota aspirando praevenerit: natura, eo iuvante, recte utatur; rationem probe exerceat; mores suos componere studeat: tumorem mentis deponat; et iam speret se sapientiae illi bonae aliquando obviam iturum, quae

praecipua est et sempiterna, et (verba sunt ipsius) nonaginta novem annis in montibus iniquis, cum quadring. vadit quae erraverat? Omet tunc peccavi. Rationem ancillam et quidem profugam, fidei subito dominio recitat: et cur tunc stolam primam, gratiam nempe Dei, cum baptisimi sui fide non recipiet? Non quia, philosophatus est, imo non quia voluit, non quia occurrit, sed quia miseretur, cuius miseretur, misericors et misericorator Dominus.

Caput V.

De quibusdam erroribus praesertim circa futuram sive bonorum sive malorum conditionem.

1. Inter recentiores qui religioni adversantur libros, quibus animadversione nostra praecaster dignus visus est, qui de terra, de caelo, de tempore et aeternitate, de mundo et angelis, de Deo, specialiter vero de futuro nostro post vitam praesentem statu, disserens, mirantur quot et quanta errorum somnia, quot et quanta monstra blasphemiarum in unum nec ita magnum volumen congerere potuerit.

Cui per partes et rite, ut par est, refellendo, catholici doctores utique non deerunt, neque forsitan iam defuerunt. Cum autem ad destruendam omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Christi, plus aequo sufficiat ipsa, quam passim negant, ecclesiae auctoritas, errorum huius libri praecipua quaedam capita colligere, notare et damnare prorsus decernimus, ea vero maximo quae catholicae fidei nostrae de futuro seu bonorum seu malorum statu contradicunt.

2. Imprimis id improbandum et omnino reiiciendum denuntiamus quod passim ibi docetur, erupturam scilicet, sive angelicam sive humanam, utpote libertate et activitate praeditam, ex naturae suae essentiali et immutabili conditione, semper in via esse et futuram fore, numquam autem in termino: adeo ut, si ex praecedentibus meritis caelo iam sit quis adscriptus, abhinc tamen per abusum libertatis ruere in infernum semper possit; et si contra inferis partibus ex demerito sit addictus, per solito quidem divinae iustitiae aequo pro offensis suis debito, in caelum transmigrare queat, minime tamen a futuro lapsu ibi securus. Quod fidei nostrae e fronte adversatur, dicente Christo de statu mortuorum: „Veni hoc quando nemo potest operari“ nempe ad merendum aut demerendum, et alibi per Ioannem: „Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, et mors ultra non erit, neque datus, neque clamor, neque dolus erit ultra quia prima abierunt“: et iterum de damnatis: Cruciabuntur „igne et sulfure... in saecula saeculorum“; et de universi orbis post iudicium statu: „Tempus non erit amplius.“¹ Istam insuper „monstruosam damnationem ac impiorum hominum restitutionem“² in Origene et Origenetis damnaverunt concilium Alexandrinum anno 400, ab Anastasio pontifice approbatum, item concilium V oecumenicum seu Constantino-politanum II anno 553, et iterum VI oecumenicum seu Constantinopolitanum III³ et Lateranense generale IV⁴.

¹ 1 Petr. III, 15.
² Cf. August., *Epist. ad Consent.* I. [opp. 120 alias 220], et *De Trinit.*, lib. IX, cap. 1. [opp. a. Aug., ed. Bened., II, 346, seqq., VIII, 87-8.]
³ Prov. II, 4.
⁴ Peronne, *De locis theolog.*, pars III, cap. 2, art. 2, prop. 1; ex diff. II, ad 2.
⁵ Psalm. CXVIII, 106.
⁶ Psalm. XLVIII, 13.
⁷ Orat. eccles.

⁸ Sap. VI, 14.
⁹ Matth. XVIII, 12.
¹⁰ *Philosophie religieuses: terre et ciel*, par Jean Reynan, Paris 1854.
¹¹ 2 Cor. X, 5.
¹² Ioan. IX, 4.
¹³ Apoc. XXI, 4.
¹⁴ Conc. Constantinop. II, can. 1, adv. Orig., [Hardouin III, 284 C].
¹⁵ Act. XVIII.
¹⁶ *Cap. Firmiter*, [Hardouin VII, 16.]

¹⁷ Rom. IX, 16-18.
¹⁸ Psalm. CX, 4.
¹⁹ *Ibid.* XIV, 10-1
²⁰ *Ibid.* X, 6.

3. Quod iterum de beatorum statu blasphematur auctor, pariter damnamus. Darius enim resurrectionem, symboli nostri utique articulum, omnium scripturarum apertis testimoniis et ipsissimis domini nostri Iesu Christi verbis obfirmatum, ipse utpote ignorantiae simul et inconsiderationis signum et ideo falsum, imo ridiculum et absurdum abnuit. System autem in caelo beatorum, „qui clare ipsum Deum vident et unum sicuti est intus“¹ et similes ei, facti sunt et in gaudium eius intraverunt, nec felicissimam nec sanctissimam, imo, quod vix credibile est, conditioni praesenti sub utroque respectu felicitatis et sanctitatis inferiorem esse autumat. Quo nihil falsius: cum ex hoc solo quod dicit post Isaiam Paulus: „*Non oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descendit quae preparavit Deus*“² timentibus se, pateat omnia, sive quae experimur, sive quae mente concipimus bona, bono coeli, quod summum est et vere Deus est, fingimus superari. Et iterum, qui sanctiores illis inveniuntur qui, quia cum poterant transgredi non sunt transgressi, per gratiam perseverantiae „*ad libertatem hanc perducti sunt in qua peccare non possunt, . . . et voluntas eorum ab omni malo liberata, impleta est omni bono*“³.

4. Iterum doctrinam auctoris, et in libro principalissimam, de malorum post mortem poenis damnamus et reicimus, et uti perniciosissimam magis detestamur. Quid enim si, dum sapientissime cupiditatem pondere divinus in corde hominis obruat amor, lenocinante doctrina tollatur et timor, et iam perverse generationi is offeratur Deus „*sed quae delicta gesserunt*“⁴?

Aeternas quas veritas Christus, et cum ipso et ex ipso docet ecclesia, malorum post mortem poenas, omnino respuit iste et abominatur, quibusque pollet ingenii ac styli viribus impugnat. Post multa autem ex ratione, ex cordis affectibus, ex humanarum societatum statu, imo ex ipso evangelico, non quidem textu, sed intimiori, ut ait, sensu desumpta et pathetica exposita sophismata, ad rem vere mirandam venit. Pro sua erga ecclesiam benevolentia, eam ad hoc funestum et aliunde mere scholasticum signum de medio tollendum inducit. Cuilibet enim, affirmat ille, biblia et concilia legenti, patebit hoc de poenarum infernalium aeternitate impium dogma tanquam de fide nunquam fuisse definitum.

Haec autem omnia nos uti falsa, et fidei catholicae prorsus adversa, et impia et scandalosissima, et iamdudum ab ecclesia iudicata et damnata, iterum iudicantes et damnantes, profitemur cum patribus: doctrinam hanc de aeternis reproborum in inferno poenis, non ab hominibus, sed a Iesu Christo, unigenito Dei et aeterno filio, per apostolos nos accepisse; maxime ubi Christus ille benedictus, vivorum atque mortuorum se iudicem praesentians et iam exhibens, reprobis in iudicio dicturum se narrat: „*Dicidite a me, maledicti, in ignem aeternum*“⁵ et addit: „*Ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam*“⁶. Quod autem de vera et stricte sumpta aeternitate, seu pro beatia seu pro reprobis, verba haec sint accipienda, ex ipsismet, uti limpidiis, patet: sed et insuper veteris ac novi testamenti scripturae ubique con-

firmant. Imo iuxta mater ecclesia, „*cuius est indicare de esse sensu, et interpretatione scripturarum sanctarum*“⁷ ea nunquam aliter accepit. Id ex professione fidei liquet, quam Lateranensis IV concilii patres fecerunt et subscripserunt: „*Omnes (reprobi nempe et electi) cum suis propriis corporibus surgent, quos nunc gerunt, ut recipient secundum merita sua, sive bona fuerint sive mala: illi cum diabolo poenam perpetuam, et iusti cum Christo gloriam sempiternam*“⁸. Cui omnino consentiunt Tridentina synodus et symbolum Athanasianum.

5. Rursum declaramus vanissimum effugium sibi fingere quicumque cum praefato auctore dixerit, infernum quidem sine fine duraturum, neminem tamen ibi sine fine permasurum. Scriptum est enim: „*Si ceciderit lignum ad austrum, ibi ad aquilonem, in quo loco ceciderit, ibi erit*“⁹. Ad quod Bernardus: „*Ibi erit, inquam, immutabiliter et irrefragabiliter . . . Non adiciet ut resurgat, sed nec ut se vertat*“¹⁰. Praeiverat Augustinus similia delirantibus respondens: „*Negus illud dici hic poterit, in quo nonnulli scipos adducunt, dicentes ignem aeternum dictum, non ipsam poenam aeternam. Per ignem quippe, qui aeternus erit, transibunt arbitrantes eos quibus . . . per ignem promittunt salutem: ut videlicet ipse ignis sit aeternus, combustio vero eorum, hoc est, operatio ignis non sit in eos aeterna: cum et hoc praevideat Dominus, tanquam Dominus, sententiam suam ibi concluserit, dicens: sic ibunt illi in combustionem aeternam, iusti autem in vitam aeternam. Erunt ergo aeterna combustio, sicut ignis*“¹¹.

6. Declaramus ipsaer nunquam nos a societatis humanae variae opinionibus, legibus, institutionibus, credendi aut agendi aut docendi in divinis normam accipere; quippe quibus dictum est: „*Nolite conformari huic saeculo*“¹². Et verba eius nobis fundamentum et lex et modus sunt qui dixit: „*Coelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt*“¹³.

Quapropter, pastores animarum et concionatores maxime adhortamur et monemus, ut tum de beatorum in coelis perfectissima et inamissibili felicitate, tum de reproborum in inferno immensis aeternisque poenis, fideles interdum alloqui non omittant; haec tanti momenti dogmata iuxta eorum patrum doctrinam exponendo, et a vane mundaanae sapientiae et falsi nominis scientiae sophismatibus vindicando.

7. Haec igitur quae de aeternis reproborum in inferno poenis huc usque exposuimus, omnia uti a Deo revelata, a patribus tradita, ab ecclesia definita, ubique et semper a catholicis credita, nobis quidem altiora et humano iudicio impervia, verissima tamen et omnimode certa, sed et sanctissima, piissima, minimeque misericordiae aedum iustitiae divinae repugnantia, tenemus nos et amplectimur, et corde credimus, et ore confitemur, et ex data auctoritate docemus, et ab omnibus christifidelibus, etiam si non homo tantum mundus, sed et angelus de coelo contrarium evangelizet, firmissime et immutabiliter retinenda declaramus. Quod si quis non fecerit, noverit se circa fidem catholicam reprobum esse¹⁴, et poenas ipsas aeternas, quas negavit, incurrisse.

¹ Conc. Florent. decret. unionis.

² I Ioan. III, 2.

³ Matth. XXV, 21.

⁴ Aug. De civit. Dei, lib. XXII, cap. ult., [ed. Benedict. VII, 701.]

⁵ Tertull., Adv. Marcion., lib. II, 18. [opp. Tertull., ed. Migne, II, 300 B.]

⁶ Gal. I, 12.

⁷ I Cor. II, 9.

⁸ Eccl. XXXI, 10.

⁹ Matth. XXV, 41, 42.

¹⁰ Conc. Trid., sess. IV, decretum de alt. et non s. lib.

¹¹ Conc. Lateran. IV, cap. 1, Firmior.

¹² Eccl. XI, 3.

¹³ R. Bernard., Serm. 26, alias 48, inter parvas. [opp. a. Bern., ed. Migne, II, 708 B.]

¹⁴ Aug., Lib. de fide et oper., cap. 28, [opp. a. Aug., ed. Bened. VI, 179 F.]

¹⁵ Rom. XII, 2.

¹⁶ Matth. XXIV, 28.

¹⁷ Rom. X, 10.

¹⁸ Galat. I, 8.

¹⁹ II Tim. III, 8.

Caput VI.

De publicatione Martyrum scripturarum.

1. Non in philosophia tantum oblationibus
noxii erroris reperiantur. Quibus cum aucto-
tempore histeriam scripturas, non vero fidei nar-
rationibus regem veritatem perveniunt, cum inquit
iudicij hominum deficiunt. Sicut scilicet est, vel
omnes pontificum, vel ceteros, aut illis puto
venerabiles viros p[ro]hibere h[er]esim, malis autem
vel infancissimae ecclesiae longe benigno temper
favere. prosequi. Quae non figura sine magna
cautione prudens est, nec laudare deorum.

2. Historias ecclesiasticas Typicorum novae aucto-
ritatis consensu Romano his iam potestatem, et in
concilio nostro Rapolensi correctam, in erroribus
suis periculum esse dolemus. Hinc nova scripta,
eodem tempore spiritu plena, quemadmodum priora,
condemnamus.

Caput VII.

*De Propagatione fidei, simul et cultum pro beatifica-
tione venerabilium servorum Dei in longinquis
expeditionibus pro fide Christi ecclesiarum.*

1. Institutum Propagationis fidei, quod in nostra
provincia mirabiliter crevit ac dilatatum est, ne
decreseat et minuat omni modo aliendum.

2. Sed et aliud maxima laude dignum visum
est: dum enim tot et tam conspicui sacerdotes in
urbibus nostris aut raribus, varia divini ministerii
officia humiliter exercent, et in magna saepe con-
solationum inopia laborantes perseverant, insimul
videre est clericos et presbyteros non paucos, e
nostris partibus oriundos, tanto fidei calore incensos
esse, ut familiam, patriam sponte deserant, sacris
expeditionibus per cunctas orbis regiones adscripti,
sanguisque sui effusione nonnunquam apostolatam
eum signatur, quod etiam nuper ad oras Thibeti
contigit.

3. Hoc autem summopere in votis nobis esset,
nemp ut beatificatio plurimorum eorum martyrum
et speciatim venerabilis Caroli Cornay, Pictaviensis
presbyteri, quorum iam causa fuit introducta et
martyrium declaratum a venerabilis memoriae
Gregorio papa XVI, solemniter tandem a beatissimo
patre nostro Pio papa IX pronuntiaretur. Ita
enim institutum Gallico Propagationis fidei, inter
reliqua moderni temporis prodigia vere praecipuo,
protocristianum ac desideratissimum eum praestium
a sancta Romana ecclesia tribueretur. Inde etiam
exurgeret quasi ex fecundiore semine nova membra,
novam apostolorum agmen.

4. Quapropter, episcopi huiusmodi Burdigalensis
provinciae unanimi voto, exposcunt praedictum
beatificationis causam, sollicita eorum ad quae
spectat cura, quantocius resummi; et simul cum
pontifici humiliter instantesque supplicent, ut aucto-
ritate summa, qua pollet in servorum Dei beatifi-
catione et canonizatione, benigne uti dignetur; quod
sane neque magis opportunum, neque ad maiorem
unquam ecclesiae utilitatem indulgere poterit.

Caput VIII.

De praescriptions catholicorum.

Reverendissime quibusdam in locis, nostra haec
tempestate, pseudoreformatorum proselytismi arde-
ntem compertum nobis est. Invigilent itaque pa-
tores, eoque eas cognoscant et omni cura ser-
vant incolemes. In patientia et doctrina perseverantes,
preces inter vestibulum et altare fundat accedens,
operibus charitatis et misericordiae instet ferventius,
nihilque intentatum relinquant, ut omnis haereticus

A. Sicut praescriptions, sed et in locis
haereticorum tantis proventus, quibus
quantumvis auctoritate auctoritate sit.

Caput IX.

*De collatione graduum theologicorum et canonice
in provincia Burdigalensi.*

1. Institutum illud provinciale, in synodis Bur-
digalensi et Rapolensi a nobis decretum, iuxta quod
diploma titulum baccalaureatus, licentiae et
doctoratus in theologia et iure canonico, auctori-
tate episcoporum totius provinciae conferri possint,
non modo apud eodem ratum acceptumque habuit,
dum litteris die 23 septembris 1851 et 7 martii 1855
data, praedictarum synodorum acta probavit; sed et
insuper spes nostram feliciter auxilii et condecoravit,
dum per brevem apostolicam inscriptione his verbis
Quae ad emittenda, vim academicorum graduum,
in omni modo privilegia, honores et praerogativas in
qualibet legitima studiorum universitate haberi con-
sueti, duobus primis titulis, baccalaureatus nemp
et licentiae, sive praecedentur collatis, sive in
proximum decennium ab eodem coetu provinciali
deferendis, apostolica auctoritate tribuere non
distulit.

2. Sed et sua laus debetur candidatis nostris,
quorum aliqui a plurimis annis sacerdotes atque
in clero et populo titulis et ministerio suo commen-
dati, novum hoc sui ingenii periculum facere non
dubitarunt, sicque optimo exemplo aliis iunioribus
theologis animos addiderunt. Ecce enim triginta
et novem iam baccalaurei, quinque vero licentiatii,
ex omnibus provinciae ac etiam dioceses trans-
marinarum partibus reventiati sunt: quorum etiam
quidam doctorales, sive theologiae sive iuris eccle-
siastici palmas ab Urbe reportarunt.

3. Debitas igitur gratias memoriaeque animi
testimonia sanctissimo patri nostro Pio IX tribui-
mus, qui talia praeludia instituti nostri provincialia
adiumenta, tantaque studiis sacris incitamenta aman-
tissime praebuit.

Hinc non tantum in nostra provincia, sed et in
plurimis, ut novimus, aliis diocesis, maximus
studiorum auctorum profectus exurgit: hinc con-
stitutiones Tridentinae quae necessitatem graduum
pro multis ecclesiasticis dignitatibus adstruunt, in
praxim, post aliquod tempus a futuris conciliis deter-
minandum, revocari poterunt.

Ex hac deinceps graduum ecclesiasticorum colla-
tione, post sexaginta et plures annos interrupta
feliciterque restituta, futurum esse confidimus, quem-
admodum dixit summus pontifex Pius papa IX
de seminario suae ditionis, ut, Deo bene iuvante,
a quo omne datum optimum et omne donum per-
fectum descendit, quotidie magis in singulis nostrae
provinciae diocesis optimorum sacerdotum crecet
numerus, qui, vitae sanctimoniam et doctrinae laude
commendati, virtutum omnium exempla christiano
populo praebent, eiusque spirituali bono inserviant:
quique in diversis ecclesiasticis munitis aliquando
constituti, ea pie scienterque exercere, ac propriis
antistitibus in dominis agris excolendo auxiliarem
operam navare possint atque gloriari.

4. Cum autem tertia iam nunc annua colla-
tionis graduum semel, occasione huiusmodi concilii
peragenda, occurrat, nobis placuit fixa regula sta-
biliri plurima puncta, harum ipsarum exercitationum
normam spectantia, quae quidem, in singulis ad
quos pertinet distributa, sint sedulo observanda.

5. Dum vero ecclesiasticis disciplinas maximo
quo possumus studio instauramus, laudanda nobis

in singulis benevolentia prosequenda ducimus. A
quorundam ad doctrinam ecclesiam magis ac magis
diffundendam, ad patrum, patrumque traditionis sententias
omninoque apostolicas, denique ad graviores studia
in illis curanda iuvat. Ideo non possumus non
laudare, et laudare his beneficiis animo susceptos
a pluribus huius incomparabilibus viris laborare, ut
vix annorum potum et auctorum ecclesia-
sticorum opera typis deinde ederentur. Speciali
autem laude debetur notissime ecclesiastico viro,
cuius arte insigni foliisque nota iterum in lucem
prodeunt totius traditionis ecclesiasticae monumenta
ac maxime scientiae fundamenta, et tandem in-
numera alia scripta defensorum verae religionis, pro
necessitatibus temporum opportunissime multiplicata.

Ceterum, ita susceptos labores laudare inten-
dimus, ut tamen singula opera edita non ideo ap-
probata censentur.

Caput X.

De regularibus.

1. Ultima synodi Burdigalensis patribus placuit
varias religiosi status familias laude, tutela, votis
commendare; esse quidem concepta futurum esse
ut plures in hac provincia reviviscerent, ac, sine
ullo ullius gravamine, singuli pro singulorum insti-
tuto et conditione, qua proce, qua verba, qua doc-
trina et opere, esse animarum sanctificationi darent.

Sex anni sunt cum haec vota decretaque pro-
mererent: quae porro non exordinae eo promptius
declarare iuvat, quod nunc primum, ab instauratis
in Gallia conciliis, contigit omnium fere veterum
ordinum et permularum congregationum novissi-
marum deputatos huic synodo interesse.

Nihil igitur moramur quin, desiderii nostri com-
potes, debitas Deo gratias perolveramus: quia vo-
viamus iterum ut nodum numero, sed et merito
crescant tam virorum quam mulierum religiosae
familiae: atque servatis, quae singulis competunt,
concessis ab ecclesia privilegiis, omnes inoffenso
pede et dilatato corde currant in regularum suarum
mandata.

2. Testes autem sumus tam societatis quam
ecclesiae bono segetem hanc inopinam suerivisse:
gratumque fuisse aequo et profusum totius pro-
vinciae plebi redivivos demum salutare ordines,
antiqua conspiciere sacri habitus insignia, illudque
claustralis observantiae perenne decus, quasi tacita
obedientiae, paupertatis castitatisque hortamenta:
quibus et sublimioribus potestatibus crescit auctori-
tatis, et pauperum plebi praesto sunt exempla
ac solatia, et caeteris omnibus inculantur id quod
aegrotanti saeculo, iterque delicias diffuente, sola
medela est: Christo coniungi cruci.

Novimus enimvero sive sodalitia recentia, sive
veteratissimos ordines sic aequo bonoque animo
fidelibus acceptos fuisse ut promptius in haec sae-
culi praesidia non deconderint, semper: aut eorum
effluxisse tempus, locumve decessu ordinibus anti-
quioribus, quippe qui e contra religionis et eccle-
siae testes eo locupletiores sunt, quo diutius et
latius florere: aut obstar bono religionem varie-
tatem, qua potius ostenditur gratiae Dei libertas,
captandique animis effusus abundantius charismata:
aut inutilem esse vitam contemplationi addictam
et poenitentiae, quam tamen angelicus doctor ideo
maxime ait esse activa potiorum, quia „*activa est
contemplatio est secundum divinam, cito autem actus
secundum humanam*“¹.

3. Caeterum quod in Gallia plerumque fausta
sorte contingit, id quoque in hac provincia notatu

dignum est: eadem enim viget in omnibus regularium
observantiam, eandemque eam, aequali alio con-
suetudinem, ut cum omnia uti in bonum servatis,
neque dispar in instrudis animis sollicitudo. Dum
enim, praesentis saeculi ecclesiae vocis, non infirmamur
religiosorum vitam, qui vitam suam integre holo-
crato consecraverunt, molliorem partem esse et
perfectiorem, ita aperte laudandos esse volumus
nostros venerabiles saecularis cleri concordes
qui, indefesso labore pendens diei et noctis conti-
nentes, dominis gregi inserviant, et cum summa
nelli quotidianaque abnegationis laude totos esse
in officio pastoralis impendant.

TITULUS II.

De praecedentium conciliorum observatione.

Cum nemo ullus ambigat longe minoris operae
proptium esse, sive ad disciplinae robur, sive ad
animarum emolumenta, novas condere leges, quam
invigilare, ut quae prius et probe sancita fuerant
firmiter teneantur, et si quod exciderit, reformetur
citius: ideoque, nonnulla synodorum praecedentium
decreta iterum iterumque commendare statuimus.

Caput I.

De praevis libris et diariis.

(Conc. Burd. tit. 1, cap. 2; conc. Ruffell. cap. 2, § 10.)

1. Imprimis, quod semel et iterum et nunquam
sine luctu monuimus, crescere nempe in immensum
perversorum librorum colluvium qua undique in-
volvitur, easdem nostras necesse est ingeminare
querelas. Rursus igitur et omni qua valemus ope,
enixe rogantur, quotquot sollicitudini nostrae Christus
concredidit, nolle oblivisci, quanti omnium interit
ea firmiter obsequi quae antea fieri aut prohibuimus
aut praecipimus.

Deinde viros publicis munitis suffectos literatis
precibus accersimus, ut, pro singulorum munere,
vigilantius caveant ne inundantium huiusmodi opel-
larum copia, nedum per civitates et oppida, sed per
ruris villulas et in remotissimos neque agrorum
angulos disseminentur.

2. Prae caeteris vero dilectissimos sacerdotas
cooperatores nostros in partem laboris, curae, solli-
citudinis nostrae convolare certatim velimus, mone-
antque fideles sibi commissos nulli parandum esse
libro male notato, si quem sacra eedes, si quem
ordinarii sententia, si quem religionis decus aut
morum reverentia anathemate confixerit.

Tam demum hortamur in Christo patres et matres
familias, dominos quoque et magistros, caeterosque
quibus id potius competit, ut novis curis biblio-
thecarum foculos excutiant; ut si quos adhuc delites-
centesprehenderint libellos repudiandos, re-
pudiant; ut quam cito comburendos, flammis
addicant; ut quam fortasse, si minus invigilent,
luem in eorum posteritatem tradunt, eam illos
abolere non morentur; ut inter alia libros romanenses
aut diarias subiectas fabulas praesentis a domo, ab
adolescenti familia, et a male feriatis servulis arceant.

3. Sed suis hostis confidendus est talis, ut qui
dimicat per libros, libris expugnetur; unde praedi-
catus bibliothecae, a concilio Burdigalensi commen-
datas, volumus ut magis magisque crescant, et in
singulis, sed in saltem maioribus parochiis, inci-
pant: inceptas vero, novis seruant incrementis.
Quae locupletandi gratia et reovevendi, annua colli-
gantur stipendia, quae uti iam, sic praesentis
volumus decreto approbari, eoque aut bis in anno,
festo aliquo die, in ecclesia fieri. Neque demum
negligantur indulgentiarum laura, ab omnibus operi
huiusmodi Burdigalensi nomen daturis, ex summo-
rum pontificum largitione comparanda.

¹ S. Thomas, Summa, II° II°, q. 182, art. 1, in corp. n. 7.

agricolæ, et fœderatæ duræ imperiæ, quibus A
impudens et prædictis devoranda, libertatem et
fidem eam opprimendam tradunt.

4. Hinc Dei et animæ immortalis oblitæ, vitæ
æternæ ac celestis timentæ contemptus et irritis;
hinc in agris pro Dei laudibus et laudis patrum can-
tibus, horrendæ blasphemias et animum infidelitatem
desperatæ. Qui eorum caprem malitiam blas-
phemiam, hinc, teste apostolo, terram domi-
nationem operant, et ad eam detestandam fœde
perpetuant. Hinc patet via in ista operata cele-
statis, quibus avari homines, aede bonorum, et
universali atrocitate, et totius gubernii ruina ac
confusione, in novam rerum convulsionem ut sibi
et suis meliorem cogitant.

5. Si quæd tantis malis remedium superest, non
aliunde quam in bonorum omnium unione et quasi
virtutis ac pietatis conurbatione quaerendum est.
Non viribus, non rebus suis parcent: pauperum in-
opia sublevanda; imprudentium ignorantia curanda
malorum consiliorum frandæ, meliorum artibus et
virtute retundenda; praværum præsertim extem-
plorum vis bonorum exemplorum luce depellenda
est. Quæ omnia feliciter peragent christiani divites,
prædiorum domini, si disticta in fœdis suis inter
colonos suos volint commorari; vel si propter publica
munia aut alias causas plerumque abesse coacti,
per sua tamen benefacta et providam ecclesiæ ac
pauperum curam, per utiles labores et omnium
bonorum operum communionem, semper præsentem
esse censeantur.

Caput II.

De andronibus seu circulis virorum.

1. In civitatibus vel oppidis, optimo exemplo
civibus suis proderant, qui domi suæ bene præ-
positi, in pace et dilectione familiam regentes, uxoris
et filiorum cum delectis amicis societatem in deliciis
habebant, nec, suis derelictis, potiores delicias qua-
rent in andronibus seu circulis virorum, in quibus
nimis sæpe sermonum libertas, ludorum alioquin
diariorum quorumlibet lætio, indeque ortæ contru-
versias, nec pauca, nec minima sæpe religioni,
moribus, et rei ac paci domesticæ creant pericula.

2. Gravia quidem in urbibus, etiam inter cultiores
viros, horum andronum seu circulorum mala. Sed
is cumulus accessit in pagis et vicis, ubi ad urbis
exemplar inferiores circuli instituti sunt. Hic pater,
illius filius familias, domo decerta, cum aequalibus
liberioribus sermonibus miscet, alios res suas commit-
tunt, nec tam vino quam venenatorum diariorum
fœces inebriantur.

Caput III.

De iure domesticæ.

1. Perit et iamdudum deplorata est pristina
christianorum morum modestia et simplicitas: cuius
si quæ adhuc supersint apud nos vestigia, plurimè
contemptum, paucis admirationem movent, paucis-
simos ad imitationem trahunt. Longe absunt maiores
nostri qui domi et sibi metipsum parci et simplices
publice pro Deo et propter Deum largi erant et
magnifici in elemosynis pauperum, in templorum
ædificatione et exornatione.

2. Fortitan ad hæc patrum exempla convertere
corda filiorum frustra nitoremur. Nec ideo omit-
tomus fideles curis nostris conceditis ab huius
saltem mali excessibus præmunire, et notare et
reprehendere iocum sæcularem luxum in dies cre-
scentem et anguescentem, qui a proceribus ad in-
famiam plebem ita grassatur, et omnium facultates

ita excedit, ut inde cuiusque pecunia absumatur, nec
ulla pars plerumque magnærum opum in pia opera
impensabile possit. Hæc enim agunt nimis be-
vitiarum lenitas, virtutum expletas depice, hodierni
et unipotentis ambitionis apparatus, sed præsertim
cultus ille muliebri qui neque adit superbit et
intumescit, ut non modo rationis et modestiæ, sed
ipsetus quandoque iustitiæ limites prætergrediatur,
dam, lucra aut invito marito, quasi domesticis spoliis
ditatur.

3. In his genere lætè periculum. Caveant ergo
cuiusque sibi et suis, religioni et patriæ ruinam
parare nolant aut parantibus obsecundare.

Caput IV.

De usura et frandibus.

1. Et neque nostris temporibus invasi hominum
mentes inextinguibile illa luci et divitiarum sitis,
ut iam, nedum per licitas negotiationes et labores,
verum et per omne genus contractuum iniquorum,
opes suas in dies agere non timeant.

Alii per manifestam usuram, non tantum lege
divina, sed etiam civili prohibitas; alii per usuras
palliatas non minus damandas, exempli gratia, in
antecessum pecuniæ mutuatæ lucrum percipiendo;
vel mutuantem cogendo ut sibi maiori pretio quam
æquum est merces emat; vel commodando vinum,
frumentum et similia, mixta aut corrupta, aut mi-
noris pretii, ea lege, ut eodem sibi reddantur in
eodem quantitate, pura et integra, aut annuarum
quindinarum cariore pretio; vel indigentis alium merces
caris vendendo, ut statim per se vel personam
interpositam viliori pretio redimant; per hæc et
per alia bene multa non minus damanda, multi
quotidie sibi ista ista hora acquirunt.

Alii eodem obtinent, non quidem per formales
usuras, sed per non minus reprobandas fraudes, in
natura, quantitate, taxa, pondere, mensura mercedum;
vinum, oleum, carum, pannos, medicamenta ipsa,
aurumque et argentum occurrando; et se neque
prolata est iniquitas, ut, nisi summo tempore invigi-
larent pastores, invalida aliquando sacramentis ma-
teria daretur.

2. Nostri muneris est tanto malo pro peccato
nostro nos opponere. Meminerint igitur omnes
quantis comminationibus in libro sacro Spiritus
sanctus iniustus, raptorem, iniqui mammonæ ama-
tores prosecutus fuerit.

Tot contra iustitiam peccata non cessent con-
cionatores omni increpatione et vindictæ Dei ac
mortis æternæ comminatione insectari. Confes-
sarii diligenti cura conscientiam singulorum qui
fœderantur, vel suspectos contractus pascuntur,
aut varias fraudes exercent, sedulo scrutentur, et
caveant, ut monet sanctus Carolus in suo concilio
Mediolanensi primo, ne ante debitam satisfactionem,
vel, si statim fieri nequeat, ante sinceram satis-
factionis promissionem, absolvant. Pastori etiam
nos emittant interdum publice in suis ecclesiis
varias usurarum et fraudum species eorum par-
ochianorum animadversioni denuntiare.

3. Et nunc toto corde congratulamur magistrati-
bus, qui solo iustitiæ vehementer accessi, nefarias
his fraudibus extirpandis incumbunt.

Monsque omnes, præsertim rusticolas, ut quam
maxime ab aere alieno abstinant; exponens eas
in illis filiabusque exornandis et ultra loci con-
ditionem extollendis moderentur; nimium ditæscendi
ardorem repriment; falsis vanisve aut fraudulenti
computationibus ne dent operam; nec nimium sibi
confidant in quæstionis speculationibus; alioquin
mox ad rei familiaris angustiam, deus in hæc
usurariarum deducetur.

Specialem laudem debentur viris illis bonis, qui in praedia sua institutum illud, quod vocant *mutuum ad honorem*, creaverunt, unde micelli ruricolae opportunum subdium, absque lucro usurario in eorum sua fide, recipiunt; et valde optaremus ut ad totam nostram provinciam nobile illud institutum, populo christiano vere dignum, extenderetur.

Caput V.

De zelo et speciali sollicitudine erga viros.

1. Sane hoc aevi nostri opus praecipuum reputamus, viros videlicet quam solertissimam industriam et quovis indolens zelo provocare, ut ad meliorem vitam christianam, rationem instituendam, ad exigenda integrius cuiusque status et conditionis officia, tandem se recipiant. Non speret sacerdos qui, laboris difficultatibus solummodo intentus, de divinis promissionibus, et virtute gratiae diffidens, hoc opus aggredere seigniter aut minus strenue prosequeretur.

2. Quapropter patres impii urbanos vel oppidanos hortamur ut, tempore Adventus et quadragesimae, virorum duntaxat, semotis feminis, et absque ullo etiam sedilium sumptu, conventus habeant; ut illos doctrinam fidei, officia Deo, aequalibus, superioribus aut inferioribus quibuscumque et sibi met ipsis debita, et ea quae propria sunt singulorum conditionis, libere et familiariter edoceant. Promoveant pias consociationes eorum qui eiusdem artis professioni, intra parochiae suae limites, mancipantur; et data die cum solemnibus apparatu, festum sancti patroni celebretur. Si quae sint id genus societates, peculiarem quoque illis sollicitudinem, occasione praesertim exequiarum, exhibeant.

3. At sive rare, sive in urbe sit parochus, sciat viros sibi commissos tempore opportuno, aut domi, aut in agris, aut intra officinam invisere et compellere: tum paterno affectu sciscitari de his primis negotiis quae ad manum, quae quisque pluris habet, quibus promptis mutuum intercedit commercium ac reciproca benevolentia: ita ut, si qua infirmitas obfuerit, si qua imminet calamitas, si quid fausti contigerit, in limine pastor bonus statim adsit, dolenti condoleat, gaudenti collaetetur, sublatique sensim obicibus, cum prius Deum inter et peccatorem chaos magnum firmari videretur, postmodum quasi lene fiat ad Deum iter et proclivior vel desperatissimi ad religionis gremium reditus.

Caput VI.

De christiana patrum familias disciplina restituenda.

1. Quam non immerito lugent ecclesia mater civilisque societas, usque adeo labefactam patris familias vere christiani disciplinam, pro viribus instaurare optantes, praeae aetatis exempla speculati, pauca perstringere, nec nisi summa praehibere capita, commodum duximus.

Ut corona filiorum pater, ita laetetur pater, sicut novellas olivarum, filios in circuitu mensae suae multiplicari.

Ut ovis et hinnulus currunt ad fontes aquarum, ita pater filium recens natum ad sacri baptismatis lavacrum quamprimum deferat.

Parvulum neophytum religiosi compadres probeque electi suscipiant.

Solius intuitu pietatis, sancti nuncupatio assumatur.

Aut lactantis matris filius sit alumnus, aut nutriciae honestae et piae; inuuptae autem infamiae, notitiam.

Puer, nondum anno integro natus, solus in solo lecto decumbat, quae ecclesiastica praescriptio solemnitas est.

Principis, obesa vitiorum, pueri foete ab incunabulis; ut verno tempore herbae mala feraces eradicantur.

2. Ordo rationalis disculo, quae aetas discretionis audit, da puello initium sapientiae, timorem domini simul et amorem, cum admittente precum his quotidiano; neque ulla id genus, vel pusilla, negligantur.

Filius crecat aetate et sapientia, iam patientiae et obedientiae laude conspicuus; sed charitate praecox, inopi det stipem manu sua suam.

Parent ad Dei sanctuarium, eiusque ministros reverentur, senes similiter, aut conditione commendabiles.

Summa sit a teneris erga parentes observantia; statimque ut primus eruperit audentia parentes compellendi singulari numero, quod horruere maiora, interdicto.

3. Corripitur iam adultus puer, in spiritu lenitatis; sed noxae minores censura, graviores poenis emendantur.

Ut cera digito styloque variatur, sic a patre fingatur indoles pueri, sic mens formetur, sic christianae doctrinae exarentur rudimenta.

Ad id una conspirent selecta lectio, honesta iocorum consuetudo, amicorum commercia bona, nomen piae sodalitati prompto datum.

Sed a pestilentiae cathedra, a sagitta pravi sermonis volante in die, a lue librorum perambulante in tenebris, ab incursu omnis corruptelae fugiat, quasi a facie colubri.

Bus et tugurium ruricolae ament, amarique a filiis curent.

At sive rure, sive in urbe, patri ut a filio, hero ut a servis observentur debita religionis munera, invigilandum.

Custos vero pecudum ita gregi invigilet, ut Dei interim cultum et animae curam non negligat; alternis saltim dominicis ad missam veniat.

4. Ea adolescenti schola litteraria eligatur quae pietati primum et bonis moribus, deinde doctrinae favent.

Ubi vero docet ludum magister haereticus, noverint omnes aut procul hinc esse, aut a sacramentis omnino recedendum.

Si de addiscendo officio aut statu capessendores est, nihil eligatur quod necessarium pariat cum fide divortium. Sed prius ex condito serventur de festis et abstinentiis praecepta.

Caveatur ne ob iter aut hospitium peregrinaturi tirones a pietate deflectant.

5. Immaculatus sit, si habendus est, in Domino thorax, neque lucri cupido aut prava parentum consilia huc usque ducant, ubi pro gratia imminet maledictio.

Ducat vero sive ad sacerdotium sive ad claustrum quemcumque spiritus Dei movet, sibi que pater gratuletur, depositum sibi commissum Deo redditurus libentissime.

6. Quae hactenus, uti par erit, et de filia dicantur.

Insuper ad omnia mulieris fortis munia domestica, prout ea Deus ipse descripsit, instruat.

Item et de patre et de matre, dum servanda serventur, eadem definienda sunt.

Cuncta vero ne citius excidant, pastor bono zelo succensus adsit, parentes compellat, pueros adsciat, puellas prudenter admoneat; ipsique demum patres familias, si fieri possit, suos habeant conveniendi mensam et diem, suasque excipiant conciones, sua sive censurae, sive laudis monita, blando aut severo, sed paterno semper data colloquio, ut omnis aetas et sexus Deo serviat in sanctitate et iustitia, in pace et gaudio Spiritus sancti.

TITULUS IV.

De coloniarum ecclesiis.

Caput I.

De progressu religionis in coloniarum diocesis promovendo.

1. Vix annis sextus est, cum elargiente apostolica sede Francorumque gubernio munificas conferente suppetias, tres erectae sunt in coloniis nostris novae dioeceses: in quibus exinde iam mirum est quot fructus uberrimos ecclesia sibi comparaverit.

Potissima vero causa cur inibi floreat fides pietasque, et unde inopis religio gaudeat incrementis, sane non alia est quam sedium episcopaliū institutio, ex qua nimirum effluxere maior novi regiminis dignitas et robur, paternus antistitis amor et auctoritas amplior, inque eiusdem filii obsequentior pietas et observantia, copia demum caelestium donorum uberos in omnes effusa.

Neminem praeterea fugit haec recens natis ecclesiis, quibus deesse oportuit praevia et probata traditionis et experientiae adminicula tutelamque transmarini metropolitani, quantum et praesidii accesserit, cum in antiquae Burdigalensis ecclesiae ditionem ire concessum est. Unde sibi met gratulantur insularum praesules posse sive per se, sive per procuratores, nostris interesse synodis: inde leges, quae nova renuntient, redintegrent obsoleta, cuncta in canonicam disciplinam educant, relaturi.

2. Idcirco, ut in praecedentibus synodis, sic etiam nunc plane aequo iure, et in eadem omnium rerum adiutorumque consensione, et nostras et transmarinas ecclesias volumus haberi, unumque toti provinciae Burdigalensi corpus disciplinae, unam eandemque decretorum promulgationem: id quod eminentissimus cardinalis praefectus sacrae congregationis concilii monebat Rupellensis synodi patres „rectissime praestitisse, ut pietatis et fidei germina magis ac magis fecundarentur“.

Quapropter, omnes in coloniarum dioecesis curam animarum exercentes monitos volumus, ut quidquid in tribus nostris conciliis praecepimus, praeculis semper habeant, ac nisi legitime dispensati fuerint, tam a se quam a suis, ut cuique competit, observandum curent.

Caput II.

De clero in coloniarum diocesis.

1. Omnes patres concilii summiopere exoptant et enixe deprecantur, ut, favente, quae nuper sancita est, pace publica, gubernio voto sanctae sedis obtemperans, inceptum opus tandem absolvat, et decreta apud quemcumque in coloniis episcopum capituli cathedralis erectio effectum nanciscatur. Id quippe desiderat ardua novae dioeceseos administratio: desiderat religionis decus in sacris officiis et necessaria pontificalium functio: desiderat demum veteranorum presbyterorum, aut aetate confectorum aut labore, exornanda conditio, ne animo decident qui parentela, amicis, patria amissis, lue aut morte non semel contempta, sese in commune gentis decus et emolumentum impensissime devoverunt.

2. Insuper, quo religio incrementis sit etiam atque etiam felicio, in votis erat ut transmarinus ille clerus, iam multa laude vix alii cuilibet impar, quanto citius numero augetur. Percipimus igitur ut illuc agmine conferto deputentur operarii strenui, spiritu ferventes, zelo exardescentes animarum. Pigeret enimvero vacare, quae solita gubernii benignitas contulit et quae nuper adauxit, subsidia instituendo coloniarum clero assignata. Huc igitur cum tot homines quaestuosos commercia vehant, non pauciores vehat aura Spiritus sancti et lucran-

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

darum animarum zelus, et si quem alicubi aut levitiam aut sacerdotem perfaverit ille spiritus, ecclesiasticos superiores, nedum obstant, ut faveant huiusmodi vocationi, efflagitantes.

3. Cum vero inde in plures annos vix exspectandi sint indigenae sacerdotes, nec tali provincia idoneus satis videatur clerus, fortasse bonus, sed quasi succedaneus hospes, illic vicario transiturus, satius visum est sacerdotes omnes et singulos, eosque imprimis ex aerario gubernii educandos, firmiori quam antea nexu devinciri et rite incorporari dioecesis coloniarum.

4. At ne quem urgeat importuna sollicitudo de crastina die, deque egenae senectutis aerumnis, neve cuiquam lucri cupidus obrépat, a praecedenti concilio iam male notata, ceteris modis constituendum esse aerarium commune, vel praereverendissimos insularum episcopos a gubernio exorandum esse pensionem congruentiorem illa qua in praesentia fruuntur sacerdotes, viris, ibidem aliquo munere civili perfunctis aequo saltem iure assimilandi.

Caput III.

De populo fidei in coloniis.

1. Quae ubi gentium tantopere de confovenda religione facit bene instituta iuventutis educatio, aut in dimidia parociarum parte apud colonos deest omnino, aut in altera parte, ubi scholae christianae sunt, stipendium erogandum est quod libertorum facultates excedit. Unde et beneficium scholae liberae et gratuita, quoad fieri potest, restituendum; et scholae ubi desiderantur, erigendae. Utrumque reverendissimis episcopis cum singulis coloniarum praefectis tractandum confidenter committimus. Sed a pastoribus moneantur parentes ut et ipsi primum omni ope satagant filios ad christianas scholas mittere, poenas certe pro immani in tanta re negligentia († a) Deo daturi.

2. Tum convertimur ad religiosos illos fratres piisque sanctimoniales, qui illic non infructuosam educandis pueris navaverunt operam, monemusque ut vili venalique magisterio aliora sapientes, se potius fidissimos sacerdotum, ideoque et Dei adiutores aestiment. Illorum est vel extra scholarum cancellos extraneis dare quae sciunt habentque, adultos et senio confectos ad primam communionem caeteraque suscipienda sacramenta disponere. Hoc illis solamen erit: haec, qua nulla maior, gloria.

3. Verum quod spectat ad eos libertos, quotquot in nefaria concubitus equaetudine irretiuntur, vehementer hortamur, ut, sublato demum scandalo, sese ad Deum erigant. Quibus velimus medicam manum adhibeant sive sacerdotes, sive piis congregationibus adscripti, ut pro vili parte e coloniae finibus flagitia id genus omnia exterminent.

4. Maximi quoque refert quamplures condere ecclesias et parochias, tam ad fidelium munia promptius exsequenda, quam ad ipsorummet pastorum sublevamen et solatium.

5. Apostoli demum monita revertere iuvat, cui nemo graecus aut scythae, ut similiter nationis colorisve in Christo sint immemores, ipsique omnes „corpus Christi sint et membra de membro“.

Caput IV.

De infidelibus in colonias immigrantibus.

1. Haud sine multa miseratione Dei et proluxa voluntate Christi domini contigit, ut a tribus potissimum abhinc annis in quasdam colonias, quasi dato signo, Indi, Arabes, Madascarini seu Malgacii, ultimique Sinenses confluerint. Quidam igitur non effusis

¹ 1 Cor. XII, 27.

precibus rogiteras christianos dominos, ne odoori fidem volentibus obiant, ne dominicis diebus et festis veient eos adire sacra, audire catechistas, a labore et æcumnis respirare, ne, si conjugatos habeant servos, violari sinant matrimonii foedera dissipareque familiam?

2. Per unumquemque pariter non stet, si cum infidelibus conversetur, quia qualicumque conversioni sinceræ tollatur obex, in quo properet ad lucem et vitam, qui in umbra mortis iacet.

3. Sed quis neget eam episcopi præcipientium sacerdotum, partem, illas delictas oves ex virgultis et sentibus in humeros reportare, illas maris exuvias piscesque sive bonos sive malos in littus ad Christi pedes adducere? Spiritus eos docebit quaecumque vel ignota in lingua dicenda sunt. Sed nec labori, nec taedio parcant, si qui sint ibi iuniores sacerdotes, ut quam cito adventantium linguam addiscant.

4. At diu serioque pensandum est quanta, uti oporteat in paganis excipiendis prudentia, ut quae Deo debetur et hominibus, mensura servetur. Idcirco minime abs re duximus nonnullas statuere regulas, quae per se apostolis huic [operi] destinatis se commendant.

a) Caveatur ne citra mortis periculum inforum ac Sinensium infantes, etiam ultra a parentibus oblati, baptizentur, si in parentum potestate relinquendi sunt.

b) In mortis periculo etiam moraliter dumtaxat certo, invitit licet seu infanti parentibus, infantes baptizari possunt. Taliū vero infans baptizatus, si postea sanitati restitueretur, nulla plane praetermitti deberet cura, ut in christiana religione institueretur.

c) Ad adultos quod attinet, sedulo sacerdotes cavere debent, ne unquam, absque sufficienti circa praecipua fidei mysteria instructione, ipsos baptizare sibi assument.

TITULUS ULTIMUS

Caput I.

De promulgatione decretorum huius concilii.

Decreta huius concilii provincialis nemo praelo subiciat in lucem edenda aut promulget, antequam a sancta sede apostolica iuxta constitutionem Sixti V. quae incipit *Immense*, expensa et recognita fuerint. Litteris autem quibus illa recognoscantur, a sanctitate sua obtentis, ea statim imprimantur, impressaque, a singulis episcopis, vel in synodo dioecæsana, vel si celebrari nequeat, extra synodum, quamprimum promulgentur.

Caput II.

De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctae synodi Tridentinae decretis statutum sit, ut, quolibet saltem triennio, celebrentur concilia provincialia; ut ecclesiae menti obsequamur: nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae

¹ S. congr. off., 1776.

² S. congr. off., 1777.

³ S. congr. de Prop. fide, 1826.

Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, de consilio, et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, proximum concilium huius provinciae anno 1859 celebrandum, loco et tempore ulterius indicendis, iam denuntiamus et indicimus omnibus qui adesse debent.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM

Nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, haec decreta a nobis, de consilio et consensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum definita, subscripsimus.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

Ego Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis, subscripsi.

† Ioannes, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis.

Ego Ioannes Amatus de Lavezon de Vosus, episcopus Aginnensis, subscripsi.

† Ioannes, episcopus Aginnensis.

Ego Ludovicus Franciscus Desideratus Edrilius Pie, episcopus Pictaviensis, subscripsi.

† Ludovicus Eduardus, episcopus Pictaviensis.

Ego Antonius Carolus Cousseau, episcopus Engolienensis, subscripsi.

† Antonius Carolus, episcopus Engolienensis.

Ego Franciscus Augustinus Delamarre, episcopus Lucionensis, subscripsi.

† Franciscus Augustinus, episcopus Lucionensis.

Ego Ioannes Baptista Anna Landriot, episcopus Rupellensis et Santonensis, subscripsi.

† I. B. Anna Franciscus Thomas, episcopus Rupellensis et Santonensis.

Ego Franciscus Alexander Bouquier, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Theodori Augustini Forcade, episcopi Imae Telluris, in insula Guadalupa, procurator designatus, subscripsi.

Franciscus Alexander Bouquier, procurator designatus.

Ego Petrus Mouniq, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Ioannis Francisci Stephani Leherpeur, episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae, in insula Martinica, procurator designatus, subscripsi.

Petrus Mouniq, procurator designatus.

Ego Ignatius Schwindenhammer, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Iuliani Floriani Desprez, episcopi Sancti Dionysii, in insula Unionis, procurator designatus, subscripsi.

Ignatius Schwindenhammer, procurator designatus.

¹ Archipresbyter ecclesiae cathedralis Imae Telluris.

² Superior seminaris illius dioecæsani.

³ Superior generalis congregationis Sancti Spiritus et Sancti Cordis beatæ virginis Mariae.

ACTA CONCILII.

ACTUM PRAEVIUM.

Anno Domini 1856, die 2 mensis augusti, in civitate Petrocorensi, convenerunt ad concilium provinciae Burdigalensis, iuxta litteras indictionis supra relatas celebrandum, eminentissimus ac reverendissimus archiepiscopus metropolitanus, suffraganeus episcopi, absentiumque episcoporum procuratores, quorum nomina sequuntur.

Adfuerunt igitur, praeter eminentissimum ac reverendissimum metropolitanum, dominum dominum Ferdinandum Franciscum Augustum Donnet sanctae Romanae ecclesiae cardinalem presbyterum tituli Sanctae Mariae in Via, Aquitaniae primatem:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Amatus de Lovezou de Vesins, episcopus Aginensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus P. episcopus Pictaviensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Carolus Antonius Cousseau, episcopus Engolismensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Franciscus Augustinus Delamare, episcopus Lucionensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Franciscus Thomas Landriof, episcopus Rupellensis ac Santolensis.

Nec non cum ipsis

Reverendus dominus Franciscus Alexander Bouquier, archipresbyter ecclesiae cathedralis Imae-Telluris, et in praesenti synodo illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Theodori Augustini Forcade, episcopi Imae-Telluris (in insula Guadalupe) procurator.

Reverendus dominus Petrus Mouqui, superior seminarii minoris dioecesis Sancti Petri et Arcis-Gallicae, et illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannis Stephani Leherpeur, episcopi Sancti Petri et Arcis-Gallicae (in insula Martinica) procurator.

Reverendus dominus Ignatius Schwindenhammer, superior generalis congregationis Sancti Spiritus et Sanctissimi Cordis beatae virginis Mariae, vicarius generalis trium episcoporum coloniarum, et illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Iuliani Floriani Augusti Desprez, episcopi Sancti Dionysii (in insula Unionis) procurator.

Adfuerunt etiam capitulorum cathedralium deputati, canonicae et theologiae quorum nomina infra describuntur.

Qui omnes in aedibus seminarii maioris Petrocorensis ab illustrissimo ac reverendissimo domini domino episcopo Petrocorensi peramanter et quam hospitiosissime hospitio recepti sunt.

CONGREGATIO GENERALIS I.

Eadem die 2 augusti, hora pomeridiana 7, habita est prima congregatio generalis, in qua primum admissi sunt a reverendis patribus concilii.

1. DEPUTATI CAPITULORUM PROVINCIAE.

Ex parte capituli ecclesiae metropolitanae dominus Gasto de Laborie, canonicus.

Ex parte capituli Petrocorensis, dominus Renatus Bernaret, canonicus; Victor Jacquin, canonicus.

Ex parte capituli Aginensis, dominus Guillelmus Serougue, canonicus.

Ex parte capituli Pictaviensis, dominus Carolus Iosephus Chambier de Larnay, canonicus.

Ex parte capituli Engolismensis, dominus Rochus Brunehère, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Ex parte capituli Lucionensis, dominus Andreas Mennet, canonicus; Carolus Soyer, canonicus.

Ex parte capituli Rupellensis, dominus Eutropius Leo Thibaud, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

2. THEOLOGI ET CANONISTAE A SINGULIS EPISCOPIS DESIGNATI

Ex dioecesi Burdigalensi, dominus Ioannes P'Zulus Aemilius Gignoux, vicarius generalis, archidiaconus, Franciscus Chapt, e congregatione Sancti Sulpitii, rector seminarii maioris Burdigalensis; reverendus pater Antonius Danzas, provincialis ordinis fratrum

Prædicatorum in Gallia, reverendus pater Dominicus, provincialis ordinis fratrum Carmelitarum discipulorum in Gallia; reverendus pater Amabilis du Bourg, Societatis Iesu, rector domus professorum in civitate Tollosana.

Ex dioecesi Petrocorensi, dominus Ioannes Baptista Aleaenus Mazet, canonicus honorarius, rector seminarii maioris; Antonius Molèges, canonicus honorarius, rector seminarii minoris; Maximus de Saint-Exupéry, canonicus honorarius, secretarius illustrissimi ac reverendissimi domini domini episcopi Petrocorensis; Ioannes Baptista Crabol, canonicus honorarius, sacrae theologiae professor, reverendus pater Ambrosius, custos conventus fratrum Minorum Capuccinorum in civitate Petrocorensi; dominus Petrus Coldefy, professor in seminario maiori Petrocorensi; Petrus Dion, professor in seminario maiori Petrocorensi; Ioannes Baptista Augustinus Ressa, professor in seminario maiori Petrocorensi; Ioannes Labouygue, missionarius dioecesis; Ioannes Baptista Rousseau, missionarius dioecesis; Ioannes Carolus Bouldere, missionarius dioecesis.

Ex dioecesi Aginensi, dominus Ludovicus Berdes, vicarius generalis, archidiaconus; Ioannes Petrus Manec, vicarius generalis, archidiaconus; Ioannes Baptista Jaquet, e congregatione beatae virginis Mariae, rector seminarii maioris.

Ex dioecesi Pictaviensi, dominus Amedaeus de Bechillon, vicarius generalis; Carolus Ludovicus Gay, canonicus honorarius Lemovicensis, reverendus pater dominus F. B. Pitra, ordinis Sancti Benedicti, de abbacia Sancti Martini Lugdunensis.

Ex dioecesi Engolismensi, dominus Felix Fruchaud, vicarius generalis, archidiaconus; Ioannes Rabeau, sacrae theologiae professor.

Ex dioecesi Lucionensi, dominus Alexander Bourbon, canonicus honorarius, in seminario maiori sacrarum caeremoniarum praefectus.

Ex dioecesi Rupellensi, dominus Petrus Frieu, canonicus.

Pro dioecesi Coloniarum, dominus Matthaeus Gauthier, e congregatione Sancti Spiritus, in seminario Sancti Spiritus Parisiensi professor; Petrus Paulus Stumpf, e congregatione Sancti Spiritus, sacrae theologiae professor Romae in seminario Gallico.

Tum lectum est quod de officio concilii a patribus, in congregatione particulari ab ipsis eadem die iam habita, statutum fuerat.

Designati sunt

Pro officio promotoris, dominus Paulus Aemilius Gignoux, vicarius generalis Burdigalensis.

Pro officio vice promotoris, dominus Carolus Soyer, canonicus Lucionensis.

Pro officio notarii, dominus Victor Jacquin, canonicus Petrocorensis; Ioannes Rabeau, sacrae theologiae professor.

Pro officio secretarii et magistri caeremoniarum, dominus Maximus de Saint-Exupéry, canonicus honorarius Petrocorensis; Alexander Bourbon, canonicus honorarius Lucionensis.

His peractis, monuit eminentissimus cardinalis praeses eadem in hoc concilio ac in praecedentibus Burdigalensi et Rupellensi esse servanda, circa ordinem sedendi ac procedendi, ac circa habitum quem quisque gestare debebat, tum in congregationibus privatis aut generalibus, tum in sessionibus publicis.

Demum statuerunt patres primam sessionem habendam esse in ecclesia cathedrali, die sequenti, 3 augusti, hora 8 ante meridiem.

Absolutaque est haec prima congregatio generalis, per orationem *Sub tuum praesidium*.

SESSIO PRIMA.

Die 3 mensis augusti, dominica XII post Pontocosten, hora 8 matutina, celebrata est prima concilii sessio.

E sacello xenodochii ad ecclesiam cathedrali solemniter processerunt omnes concilii patres et theologi, comitante capitulo cathedrali et clero civitatis, assistentibusque cum omni veneratione praecipuis magistratibus ingentique fidei numero.

Ab eminentissimo metropolitano missa celebrata est: et omnes sive episcopi, sive canonici, sive theologi, sanctam eucharistiam de manibus ipsius receperunt.

Finita missa, observatioque omnibus caeremoniis in pontificali descripta, sermonem ad populum habuit de nova hac celebratione concilii provincialis eminentissimus ac reverendissimus metropolitanus.

Post haec, ad instantiam promotorum lecta sunt tria decreta, de aperienda synodo, de modo vivendi in synodo, et de professione fidei emittenda. Quam fidem catholicam, iuxta formam a Pio IV praescriptam, supra scripta Dei evangelia professi sunt concilii patres caeterique synodales sacerdotes, qui praecedentibus conciliis provincialibus non interfuerant.

Dein indicta est secunda concilii sessio ad proximum feriam V, et dicto cantico *Te Deum*, eodem ordine quo venerant ad sacellum xenodochii praecedentialiter reversi sunt concilii patres et inde ad aedem seminarii.

Eadem die, post prandium, statuta est regula distributionem temporis variarumque functionum, duranti concilio, determinans, scilicet.

Hora 5, signum ad surgendum.

Hora 5^{1/2}, oratio mentalis per horam dimidiam.

Hora 6, omnes concilii patres et theologi missam privatim celebrant, sive in variis seminariorum capellis, sive in urbis ecclesiis et monasteriis.

Hora 7 cum tribus quadrantibus, ientaculum.

Hora 8^{1/2}, congregationes particulares durante saltem una hora integra.

Hora 11, congregatio episcoporum.

Hora meridiana, prandium quo durante fiunt lectiones e scriptura sacra et libris piis. Inde procedunt omnes ad sacellum psalmum *Miserere* recitantes. Post orationem *Agnus Dei* adoratio sanctissimi sacramenti. Deinde relaxatio usque ad horam 2.

Hora 2^{1/2}, congregationes particulares per horam.

Hora 4^{1/2}, congregatio episcoporum.

Hora 6, congregatio generalis.

Hora 7^{1/2}, coena et relaxatio.

Hora 9, oratio vespertina.

Deinde, designatae et ordinatae sunt variae congregationes eo quo sequitur modo:

Congregatio episcoporum.

Praeses: eminentissimus ac reverendissimus dominus dominus cardinalis Donnet, metropolitanus.
Secretarius: dominus Fruchaud, vicarius generalis Engolismensis.

Congregatio de fide.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Lud. Franc. Desid. Eduard. Pie, episcopus Pictaviensis.

Vices gerens praesidis: dominus Chapt, presbyter Sancti Sulpitii.

Secretarius: dominus Gay, canonicus Lemovicensis.

A Theologi: dominus Maseo, vicarius generalis Aginensis; reverendus pater dominus Pitra, ordinis Sancti Benedicti; dominus de Bechillon, vicarius generalis Pictaviensis; Gauthier, moderator seminarii Colosiensium, Parisiis; Rabreau, sacrae theologiae professor in seminario Engolismensi; Dion, professor in seminario Petrocorensi; Rouba, professor in seminario Petrocorensi.

Congregatio

de observatione praecedentium conciliorum.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus I. B. Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis.

Vices gerens praesidis, dominus Gignoux, vicarius generalis Burdigalensis.

Secretarius: dominus reverendus pater Ambrosius, ordinis Minorum Capuccinorum.

B Theologi: domini Bordes, vicarius generalis Aginensis; Menuet, canonicus Lucionensis; de Saint Exupéry, canonicus honorarius Petrocorensis; Coldefy, sacrae theologiae professor in seminario Petrocorensi.

Congregatio de liturgia et de capitulis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Amatus de Lévezou de Vesins, episcopus Aginensis; illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Carolus Antonus Coussau, episcopus Engolismensis.

Vices gerens praesidis, reverendus pater Dominus, ordinis fratrum Carmelitarum discalceatorum.

Secretarius: dominus J. Rabol, sacrae theologiae professor in seminario Petrocorensi.

Theologi: domini de Laborie, canonicus Burdigalensis; Jacquin, canonicus Petrocorensis; Serougue, canonicus Aginensis; Brunelière, canonicus et archipresbyter ecclesiae cathedralis Engolismensis; de Larnay, canonicus Pictaviensis; Soyet, canonicus Lucionensis; Friou, canonicus Rupellensis; Bourbon, canonicus honorarius Lucionensis.

Congregatio

de quibusdam reliquiis malis eorumque remediis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Franciscus Thomeas Landriest, episcopus Rupellensis et Santonensis.

Vices gerens praesidis, reverendus pater Danzas, ordinis fratrum Praedicatorum.

Secretarius: reverendus pater Dubourg, societatis Iesu.

Theologi: domini Mazet, rector seminarii maioris Petrocorensis; Jacquet, rector seminarii maioris Aginensis; Bernaret, canonicus Petrocorensis;

D Thibaud, canonicus et archipresbyter ecclesiae cathedralis Rupellensis; Molenea, rector seminarii minoris Petrocorensis; Labougue, missionarius dioecesis Petrocorensis; Bouldre, missionarius dioecesis Petrocorensis.

Congregatio de colonia.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Franciscus Augustinus Delamare, episcopus Lucionensis.

Vices gerens praesidis: reverendus dominus Schwindenhammer, superior generalis congregationis Sancti Spiritus et Sanctissimi Cordis Mariae.

Secretarius: dominus Stumpf, congregationis Sancti Spiritus.

Theologi: reverendi domini procuratores episcoporum Imae-Telluris et Arcis-Gallicae in colonia: dominus Rousseau, missionarius dioecesis Petrocorensis.

Congregatio de decretis.

Proces: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Carolus Anteauus Coussou, episcopus Engolismensis.

Secretarius: reverendus pater Pitra, ordinis Sancti Benedicti.

Theologi: domini Gauthier, congregationis Sancti Spiritus; Gay, canonicus honorarius Lemovicensis; Crabol, canonicus honorarius Petrocoronensis.

Eadem pariter die, unaquaque congregatio particularis muneri suo vacare coepit.

CONGREGATIO GENERALIS II.

Die 4 augusti, hora pomeridiana 6, habita est secunda congregatio generalis.

Post orationem *Adsumus* e pontificali depromptam, (quae pariter initio singularum congregationum recitata est), omnes presbyteri ad concilium pertinentes eadem promissione ac in praecedentibus conciliis sese adstrinxerunt ad instantiam promotorum, ad ea tacenda quae in variis congregationibus dicentur.

Monuit postea eminentissimus praeses omnibus de synodo, magna utendum esse libertate in emittenda sententia sua circa varias quaestiones examini subiiciendas.

Dein proposita sunt varia decreta *De dogmate immaculatae conceptionis beatae virginis Mariae; de allocutione habita a summo pontifice, ad episcopos Romae congregatos occasione proclamandi praefati dogmatis; de collatione graduum theologicorum et canonicorum in provincia Burdigalensi; de brevissimo quodam caeremoniali in provincia Burdigalensi adoptando.* Quibus perpensis, absoluta est haec congregatio, sicut et sequentes, per orationem *Sub tuum praesidium*.

CONGREGATIO GENERALIS III.

Die 5 augusti, hora pomeridiana 6, habita est tertia congregatio generalis, in qua iterum actum est *de brevissimo caeremoniali pro provincia, et deinde de unitate in quibusdam disciplinis punctis; de libris et diariis prohibitis; de praedicatione in missis parochialibus; de blasphemis; de modo viros ad religionem alliciendi.*

CONGREGATIO GENERALIS IV.

Die 6 augusti, hora pomeridiana 6, in quarta congregatione generali, perpensis sunt quinque capita, *de propagatione fidei simul et votum pro beatificatione venerabilium servorum Dei in longinquis expeditionibus pro fide Christi occisorum; de institutione domestica patrum familias instauranda et fovenda; de honore religionis in diocesis coloniarum magis ac magis promovendo,* demum quaedam addita sunt decreto iam proposito *de collatione graduum theologicorum in provincia.*

In eadem congregatione substitutus est dominus Rénatus Bernaret, canonicus Petrocoronensis, pro obeundo munere notarii concilii, in locum domini Ioannis Rabeau, qui infirma valetudine impeditus, id amplius adimplere non potuit.

CONGREGATIO GENERALIS V.

Die 7 augusti, inepta est quinta congregatio, hora sequisecunda post meridiem, quia sub vespere continuanda erat prima concilii sessio.

Post consuetam orationem, pluribus e variis provinciis diocesis presbyteris qui Petrocoronae conveniant ad subeundum examen pro obtinendis baccalaurei aut licentiae in theologia gradibus, concessum est congregationibus generalibus, non

A autem particularibus, assistendi licentia. Et iubente eminentissimo praeside, ad instantiam promotorum, eadem promissione servandi secreti ne concilio de synodo esse obstrinxerunt.

In ea congregatione tractatum est, *de moribus et conversatione cleri; de cura et confessione pauperum; de quorundam auctorum libris recentioribus, iterumque de institutione domesticorum patrum familias.*

Demum indicta est ab eminentissimo cardinale praeside, ad horam 6 pomeridianam primae sessionis continuatio. Indictum est pariter ieiunium pro feria sequente quae sexta est.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO.

Feria V, die 7 augusti, hora 6 vespertina, eminentissimus metropolitanus ac illustrissimi et reverendissimi episcopi, rochetto, moetta et biretto induti, cum procuratoribus episcoporum absentium, canonicis, theologis et regularibus, in habitu choraliter conveniunt ad ecclesiam semiharii maioris, in qua sacra evangelia iuxta crucem archiepiscopalem super pulpitu positae erant, et post consuetam orationem *Adsumus* omnes condescerunt in locis suis in hemicyclum ante altare dispositis.

Tum patres ad instantiam promotorum decreverunt, ut amplificatis et crescentibus concilii laboribus, tempore etiam deficiente ad indictam pro hac die habendam cum praescriptis solemnitatibus sessionem, prima sessio nunc resumeretur, promulgarenturque varia decreta iam in congregationibus patrum probata.

LECTA sunt igitur intelligibili voce a secretariis varia decreta: 1. *De dogmate immaculatae conceptionis beatae virginis Mariae;* 2. *De allocutione habita a summo pontifice ad episcopos Romae congregatos;* 3. *De collatione graduum theologicorum et canonicorum in provincia Burdigalensi;* 4. *De praevis libris et diariis;* 5. *De praedicatione in missis parochialibus.*

Quae cum eminentissimus metropolitanus, illustrissimi ac reverendissimi episcopi, ac reverendissimorum episcoporum absentium procuratores sibi placere per vices declaraverint, institerunt promotores, propter abundantiam decretorum quae legenda supersunt, ac ne secunda et ultima concilii sessio ultra proximam diem dominicam differatur, ut praesens primae sessionis continuatio in proximo sabbato, si patribus videatur expedire, resumatur; quod praescriptum est.

Et finem habuit haec primae sessionis continuatio per orationem *Sub tuum praesidium*.

CONGREGATIO GENERALIS VI.

Die 8 mensis augusti, hora 6 pomeridiana, habita est sexta congregatio generalis, in qua lecta sunt varia decreta scilicet: *de quibusdam religionis malis eorumque remediis; de quibusdam mundanis viciis damnandis; de usura et fraudibus; de usu quo intelligenda sit propositio; non rationis praecedit fides,* quae quidem, ac potissimum posterius illud, doctissimis et perucidis animadversionibus et discussionibus locum dederunt.

Hac die, post prandium, eminentissimus praeses concilii, tum reverendissimis episcopis, aegrotos in xenodochio inviderunt, et elemosinam ipsi largiti sunt.

CONGREGATIO GENERALIS VII.

Die 9 mensis augusti, hora pomeridiana 3, locum habuit septima congregatio generalis, quae ultima fuit.

In ea proposita sunt novem decreta, nimirum: *De die dominica; de prosclytismo a Catholicorum; de virorum coetibus et de luxu; de regularibus; de*

quibusdam erroribus praesertim circa futuram aetate bonorum sine malorum conditionem; de clero in ecclesia; de populo fidei et castitate; de ingratitudine in collegiis litterarum; de quibusdam historicorum scripturis. Quibus malis parvum, absoluta est congregatio per solennem orationem.

Antequam ab aula discederet concilii patres, movit eminentissimus cardinalis processus, nulli pro-bytore concilii licitum esse quidquam ex his factis, quibus ad examen decretorum durante concilio uni fuerant, sibi retinere, aut eorum auctore, sed omnia sui e theologicis quorum designavit esse tradenda.

Denique alteram sessionem primae continuationem ad horam septimam cum quadrante eiusdem diei, prout iam a promotoribus requisitum fuerat, indicit eminentissimus metropolitanus.

Hae eadem in die; reverendi deputati capitulorum cathedralium, ad reverendissimorum episcoporum congregationem introducti, aliquot puncta de rebus capitulorum exposuerunt, de quibus singula capitula interroganda esse decretum est, antequam quidquam statui possit.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO ALTERA.

Sabbato, die 9 augusti, hora indicta, habita est eodem omnino rita ac feria V praecedente, primae sessionis continuatio altera, adstantibus pluribus viris ecclesiasticis, tam ex civitate Petrocoronensi quam ex variis diocesis partibus, qui ad solemnitates ultimae sessionis convenorant.

Promulgatae autem fuerunt decreta quorum titulus sequitur: 1. De sensu quo intelligenda sit haec propositio: *usus rationis praeredit fidem*; 2. De quibusdam erroribus circa futuram bonorum vel malorum conditionem; 3. De propagatione fidei simul et votum pro beatificatione martyrum pro fide in longinquis regionibus eorum; 4. De quibusdam scriptoribus historicis; 5. De praesertim a catholicorum; 6. De solo et speciali sollicitudine erga viros; 7. De quibusdam mundanis voluptatibus et viciis damnandis; 8. De cura et confessione puerorum.

Quae cum fuerint a patribus approbata, indicta est ab eminentissimo metropolitanis praeside solennis et ultima concilii sessio, pro sequenti die hora matutina 8, et absoluta est haec sessio primae continuationis per consuetam orationem.

SESSIO SECUNDA ET ULTIMA.

Die 10 augusti, dominica, in fidei sancti Laurentii, celebrata est in ecclesia cathedrali secunda et ultima concilii Petrocoronensis sessio.

Sicut et in prima sessione, a usculo xenedochii solenniter processit patrum et theologorum ordinata est, comitantibus, cum ecclesiae cathedralis capitulo et clero civitatis, puerulis presbyteris qui ad hanc solemnitatem a velle diocesis partibus convenorant, adstantibusque magistratibus, militem pontificali et ducibus, magisque solenniter multitudine.

Missa in praesentibus solemniter celebrata congregatio concilii Petrocoronensis, inter quos et ipse capite voto, propter solennem conditionem, omnes de concilio eorum adstantibus convenorant.

Post missam, et celebratam orationem, datus fuit postulationis parvula, illustrata et reverendissimus episcopus Burdigalensis suggestum amplexus, secundum et in interpretatione operis concilii partium sessionem habuit.

Post orationem, ad instantiam promotorum, de mandato eminentissimi ac reverendissimi metropolitani, lecta sunt et a patribus probata verba decretorum capituli, scilicet:

1. De rationalitate quorundam scriptorum recentiorum vel recentius eorum editorum; 2. De die

dominica; 3. De curia et fructibus; 4. De hinc deinde; 5. De conditione an clerici clero; 6. De christiano populo simulque discipulis recentioribus; 7. De ingratitudine in collegiis.

Incipit, de consensu patrum, indicium est, esse decreta iam confecta et probata, ne diutius protraheretur sessio, eadem die sub vespere in ecclesia maiore solemniter esse proclamanda.

Tum ad instantiam promotorum designati sunt testes synodales, ut sequitur:

Pro diocesi Burdigalensi: dominus Ioannes Paulus Aemilius Gignoux, vicarius generalis.

Pro diocesi Petrocoronensi et Sarlatensi: dominus Bonatus Bernart, canonicus.

Pro diocesi Aginonensi: dominus Ludovicus Borde, vicarius generalis.

Pro diocesi Imas-Telluris: dominus Thomas Nicolass Bellaunay, vicarius generalis.

Pro diocesi Pictaviensi: dominus Carolus Iosephus Chambier de Larnay, canonicus.

Pro diocesi Engolismensi: dominus Rochus Brunellière, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Pro diocesi Sancti-Petri et Arca-Gallicae: dominus Ludovicus Martinus Porchea, vicarius generalis.

Pro diocesi Sancti-Dionysii: dominus Armandus Fava, vicarius generalis.

Pro diocesi Luconensi: dominus Augustus Benjaminus Gouraud, vicarius generalis et superior seminarium maioris.

Pro diocesi Rapolensi et Santonensi: dominus Eutropius Leo Thibaud, canonicus archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Dein, instantibus iterum promotoribus, probantibusque patribus, vocati sunt omnes qui concilio interesse debebant, quique reipso aderant vel procuratores miserant. Lectaque sunt decreta de subscribendis actibus concilii (quod ab omnibus patribus ad altare peractum est), de proximo concilio provinciali celebrando in civitate Aginonensi anno 1859, ac de fine praesenti concilio imponendo.

Postea, illustrissimus ac reverendissimus cardinalis archiepiscopus puillum progressus, patres concilii omnesque adstantes paternae ferventique charitate allocutus est, acclamationesque mox faciendas explanavit. Dein hymnum *De Teum* inchoavit, choro alternis vocibus prosequente, clerumque ac populum solemniter benedixit.

Tunc decantatae sunt a canonico designato, choro respondente, uno ore et anima, acclamationes quae sequuntur.

ACCLAMATIONES PATRUM

in fine concilii Petrocoronensis.

Secretarius concilii: Gratias Deo omnipotenti, bonorum omnium auctori et patri luminum.

Respondent omnes: Gloria et honor omnipotenti Deo nostro, in cuius nomine sumus congregati, qui gentem nostram invenit, et magnificavit in cordibus nostris.

Secretarius concilii: Benedictio Dei genitrici Mariae, nuper virgini, in sua conceptione immaculatae, servae honor, nova gloria.

Respondent omnes: Sancta Maria, mater Dei, regno super eos: regna, mater nostra! Tuus est clerus, tuus est populus. Perpetuum cantant omnes tuam invocam, quibusque celebrant tuam immaculatam conceptionem.

Secretarius concilii: Benedictio patri et domino nostro Pio papa, summo universali ecclesiae pontifici, nulli omni et aeternum memorati.

Respondent omnes: Magno gaudio dominici patris vices Deo addat et anno multiplicet. Urbem et

orbem videtur ad pacem et unitatem composita, a nobis illis cum illis requiescent alienigena, et usque ad ora gentium extendat palmis suae.

Secretarius concilii: Emulatione nostro praesidi, sanctae Romanae ecclesiae principi, Aquitaniae nostrae primati, cum multis annis magnae gratiae.

Respondent omnes: Magnae gratiae: Dominus retribuat, et in huius provinciae bonum et honorem, multos annos ecclesiae suae conservet.

Secretarius concilii: Reverendissimis episcopis huius concilii patribus, magnae gratiae cum multis annis.

Respondent omnes: Magnae gratiae, multi anni, et felix ad suas ecclesias reditus, ut populi ab ore ipsorum verba salutis audiant, et tota dilectioque perficiant.

Secretarius concilii: Reverendis transmarinarum ecclesiarum procuratoribus, felix ad suos episcopos reditus, tuta navigatio.

Respondent omnes: Duc eos, Domine, ut ad venerandos et unanimes fratres nostros, veritatis et charitatis verba et cordis nostri desideria perferant.

Secretarius concilii: Omnibus huius concilii canonicis, deputatis et theologis, diversorum ordinum religiosi, sancti laboris adiutoribus, boni operis praemium.

Respondent omnes: Benefac, Domine, bonis et rectis corde, ut cum his qui verbum tuum bene administraverunt ab initio partem habeant.

Secretarius concilii: Gloriosissimo Francorum imperatori, felici, augusti, victori et pacifico, uberrima benedictio.

Respondent omnes: Custodiat cum Dominus protectione assidua, et bonae voluntatis suae circumspicione tutissima.

Secretarius concilii: Exercitui nostro fortissimo et semper invicto, christiana laus et coelestis benedictio.

Respondent omnes: Semper et ubique manifestetur gesta Dei per Francos. Tuos, Christe, milites vivos in tua pace conserva, mortuos in praelio bonignus respice, eisque requiem aeternam tribue, et triumphum aeternum.

Secretarius concilii: Civitati Petrocorensi et omnibus magistratibus et civibus eius, pax et omnimoda felicitas.

Respondent omnes: Pils ministrorum tuorum hospitibus, Domine, abundantissima superveniat tuae pietatis effusio, et fratrum omnium, sub uno pastore eodemque patre, in fide unitas et charitatis perfectio.

Secretarius concilii: Novellis insularum ecclesiis nobiscum in eadem regula, uno ore, uno corde Deum constituentibus, salus et vera in Christo fraternitas.

Respondent omnes: Vincam plantasti Domine: firma radices eius, sapes et fructus multiplica: sub

nostrum implere ministerium, intercedente sancta Dei genitrice Maria immaculata, cum sanctis apostolis Petro et Paulo atque Andrea, sancto Stephano protomartyre, et sancto Frontone, huius ecclesiae patrono, ut et nos, et plebs universa curis nostris concredita, post huius vitae labores et certamina, ad requiem et coronam perveniamus sempiternam.

Secretarius concilii: Nos tandem optis tui, Domine, adituros, sic in eadem permanentes ecclesiae tuae reguli, sic huius concilii decreta servare et nostrum implere ministerium, intercedente sancta Dei genitrice Maria immaculata, cum sanctis apostolis Petro et Paulo atque Andrea, sancto Stephano protomartyre, et sancto Frontone, huius ecclesiae patrono, ut et nos, et plebs universa curis nostris concredita, post huius vitae labores et certamina, ad requiem et coronam perveniamus sempiternam.

Respondent omnes: Fiat, fiat, amen!

His peractis, dominus dominus episcopus Petrocorensis, mira suavitate et facilitate sermonis, verbum bonum fecit eminentissimo metropolitanano, reverendissimis episcopis, procuratoribus, canonicis et theologis, parochis praesertim ruralibus, regularibus, magistratibus et ducibus militum, et omnibus fidelibus assistantibus.

Demum, oculo dato, concessis quoque centum indulgentiarum diebus, regressa est sacra processio cantando *Inviolata* ad sacellum xenodochii eodem modo quo venerat, per mediam strictam fidelium aciem signo crucis se signantium.

SECUNDAE ET ULTIMAE SESSIONIS CONTINUATIO.

Eadem die, hora 5 pomeridiana, contiguata est sessio secunda et ultima, in ecclesia maioris seminarii, in qua consederunt illustrissimus metropolitanus, reverendissimi episcopi et reverendi procuratores cum canonicis theologis et regularibus eodem modo ac in prima et secunda continuatione sessionis primae.

Recitata oratione *Veni Sancte spiritus*, instantibus promotoribus ut decreta quae esperent publicanda legantur, quatenus sic compleatur concilium hoc, auspice Deo, provinciae Burdigalensi tanto opere proficuum, omnibusque grato memorandum, lecta sunt decreta quorum sequitur titulus:

1. *De necessitate piorum omnium in bonum conspiratione;* 2. *De unitate in libris caeremoniarum;* 3. *De progressu religionis in colonialium diocesis promovenda;* 4. *De clero colonialium;* 5. *De populo fidei in colonialibus;* 6. *De regularibus.*

Postquam reverendissimi patres et procuratores haec omnia decreta sibi placere per vias declaraverint, eminentissimus metropolitanus solita prece *Sub tuum*, consensum et concilio finem imposuit.

SYNODUS DIOECESANA NOVARCENSIS I.

1856 augusti.

Synodus dioecesis Novarcensis I in Foederatis Statibus Americae Septentrionalis, celebrata mense augusti 1856, sub Iacobo Reeserok Baylay, episcopo Novarcensi.

Extant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta Novarcensis dioecesis, a reverendissimo domino Baylay, Novarcensi episcopo, in synodo

dioecesis prima, mense augusti 1856 data et promulgata, iterumque, cum nonnullis mutationibus additionibusque in dioecesis synodo habita die 10 Iulii 1858, in collegio Seton hall, South Orange N. J. confirmata. New York, catholic association Press, 1860.

In-12°, 96 p. — Baltimore St. Mary's seminary.

SYNODUS DIOECESANA ATREBATENSIS

1856 septembris 7-9.

Synodus dioecesis Atrebatensis in Gallia, celebrata diebus 7, 8 et 9 septembris 1856, sub Petro Ludovico Parich, episcopo Atrebatensi.

Extant constitutiones synodales in opere cui titulus:

1) Pars secunda statutorum dioecesis et

Acta synodi Atrienensis, ab ill. et m. d. Petro A. Ludovico Puccia, episcopo Atrienensi, Balabanini et Antonianensi, habitis anno MDCCCLVI. Atribus et typis Alphonso Balabanini, typographi episcopi, anno MDCCCLVI.

In-8°. — Lyon, ciuitatis; Paris, Bibl. nat. B 21528; Paris, Saint-Sulpice.

Synodus diocessana celebrata est diebus 7, 8 et 9 septembris 1856.

De hac synodo ceteris ceteris que sui titulis: 3) Manual de synodo diocessana 1856 à Mgr Puccia, évêque d'Ancône, de Bonifazio et de St-Omer. Paris, Louis Veuve, Libraire-Éditeur, 25, rue Cassette, MDCCCLVI. [Pag. 2]: Ancône, typ. et Bib. d'Alph. Balabanini.

In-20°, 116 p. — Lyon, Fourville; Paris, Saint-Sulpice.

Nota manus scripta: „par l'abbé Clévis Bolard.“

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS III

1856 septembris 12-17.

Synodus diocessana Pictaviensis III in Gallia, celebrata a die 12 ad diem 17 septembris 1856, sub Eduardo Pia, episcopo Pictaviensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) „Lettre pastorale adressée au clergé du diocèse, au sujet du troisième concile de la province de Bordeaux et du troisième synode diocésain XIV juillet MDCCCLVI.“ Mgr Pia, Osmes, (Poitiers, Oudin, 1856), II, 440-51.

2) „Instruction synodale adressée au clergé diocésain, assemblé pour la retraite et le synode, sur Rome considérée comme siège de la papauté, XII et XIII septembre XVCCCLVI (sic).“ Ibid., II, 466-536.

3) Instructions synodales sur la relation de l'état de l'église de Poitiers, sur le calendrier et le propre diocésain, etc., XV, XVI et XVII septembre MDCCCLVI. Ibid., II, 555-67.

4) „Instruction synodale concernant les titulaires et patrons des églises, XVI septembre MDCCCLVI.“ Ibid., II, 566-76.

5) Instruction synodale de monseigneur l'évêque de Poitiers, à son clergé diocésain assemblé pour la retraite et le synode, 12 septembre 1856. Deuxième édition. Poitiers, imprimerie et librairie de Henri Oudin, rue de l'Eperon, 4, 1857.

In-16°, 97 p. — Aunoy, séminaire.

SYNODUS DIOECESANA DINIENSIS

1857 septembris 16-7.

Synodus diocessana Diniensis in Gallia, celebrata diebus 16 et 17 septembris 1857, sub Maria Iuliano Meirieu, episcopo Diniensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodaux du diocèse de Digne, publiés

par Mr Marie-Julien Meirieu, évêque de Digne, synode des 16 et 17 septembre 1856. Digne, Mr V^o A. Guichard, imprimeur, place de l'Evêché, 7, 1857.

In-8°, VIII-908 p. — Lyon, abbé Martin; Marseille, séminaire.

SYNODUS DIOECESANA MASSILIENSIS

1856 septembris 28 - octobris 1.

Synodus diocessana Massiliensis in Gallia, celebrata diebus 28, 29, 30 septembris et 1 octobris 1856, sub Carolo Iosepho Eugenio de Masconod, episcopo Massiliensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Ordonnances synodales du diocèse de Marseille, promulguées le 14 octobre 1857. [Insigne.] Marseille, V^o Marius Olive, imprimeur de M^r l'évêque, rue Montgrand 28, 1857.

In-8°, XVI-384 p. - 2 f. — Marseille, séminaire; Marseille, ville; Paris, Saint-Sulpice.

P. 329-60: „Précis historique du synode diocésain tenu à Marseille, les 28, 29, 30 septembre et 1er octobre 1856, par Mgr Charles-Joseph-Eugène de Masconod.“

P. 329: „Les statuts publiés dans le dernier synode diocésain tenu, en 1712, par l'immortel Bologne, statuts publiés, en synode, le 18 avril 1712; Mgr de Bolley les fit réimprimer en 1775.“

SYNODUS DIOECESANA NANCYENSIS

1856 octobris 7-9.

Synodus diocessana Nancyensis in Gallia, celebrata diebus 7, 8 et 9 octobris 1856, sub Alexio Basilio Monjeud, episcopo Nancyensi et Tullensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi Nancyensis, anno Domini MDCCCLVI habitis, ab Illustrissimo et Reverendissimo d. Alexio-Basilio Monjeud, episcopo Nancyensi et Tullensi. [Insigne.] Nancy, typis Grim-

met et V^o Raybaud, episcopatus typographorum et bibliopolarum, via Sancti Desiderii, 125, 1857.

In-8°, 90 p. — Metz, séminaire; Nancy, ville; Paris, Bibl. nat. B 5754.

P. V, haec synodus diocessana celebrata est a die 7 ad diem 9 octobris 1856.

P. VI-VII, mentio quatuor synodorum diocesis Tullensis celebratarum annis 1678, 1729, 1740 et 1751.

SYNODUS DIOECESANA RICHMONDENSIS I

1856 octobris.

Synodus diocessana Richmondensis I in Paeninsulae Statibus Americae Septentrionalis, celebrata mense octobris 1856.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodi Richmondensis primae, mense octobris anno Domini 1856 celebratae. Baltimore, J. Murphy, 1857.

In-12°, 68 p. — Washington, catholica university. — Ipse non vid.

STATUTA DIOECESIS VALLEGUIDONENSIS

1856 decembris 15.

Statuta dioecesis Valleguidonensis in Gallia, edita extra synodum, die 15 decembris 1856, sub Casimiro Alexie J. Wicart, episcopo Valleguidonensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta dioecesis Valleguidonensis, ab illustrissimo et reverendissimo dd. Casimiro-Alexie-J. Wicart, primo Valleguidonensi episcopo, promulgata.

[*Insigne.*] Valle-Guidonia, apud H. Godbert, rr. dd. episcopi typographum, MDCCCLVII.

[*Pars II.*] Ordonnance de monseigneur l'évêque de Laval, portant organisation de l'officialité dé-créée dans les statuts diocésains.

In-8°, 2 partes, 126 p. - 2 f. (index) - 12 p. — Paris, Bibl. nat. B 17163.

P. 8, haec statuta edita sunt extra synodum, decreto dato die 15 decembris 1856.

STATUTA DIOECESIS DIVIONENSIS

1856.

Statuta dioecesis Divionensis in Gallia, edita anno 1856, sub Francisco Victore Rivet, episcopo Divionensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta du diocèse de Dijon, donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon.

[*Insigne.*] Dijon, Peutet-Pommeu, libraire, imprimeur de l'évêché, rue des Godrans, 1856.

In-8°, X p., et a pag. 79 ad 173 et a pag. LXXIX ad CXXIV. — Autun, séminaire; Paris B. Bibl. nat. B 17164 et 21009.

Hic libellus habetur ut secunda pars statutorum impressorum anno 1854. P. VIII, mentio synodi dioeceseanae celebratae anno 1855.

STATUTA SYNODALIA PROVINCIAE GNESENENSIS

1856.

Statuta synodalia provinciae Gnesensis in Polonia, edita anno 1856.

De his statutis confer sequens testimonium:

1) „Quibus [id est collectioni constitutionum conciliorum provincialium Gnesensium collectae anno 1357] non multis annis post, altera manus adiunxit statuta synodalia, edita a legatis, a sede apostolica, saeculo decimo tertio, diversis annis in Poloniam missis, et quidem statuta duarum synodorum, Vratislaviae an. 1248 et 1266 celebratarum, atque synodi Budensis an. 1279, una cum constitutionibus a pontifice Martini II, Bonifacii VIII et Clementis V. Duo antiqui codices manuscripti istius ita auctae collectionis: unus in caesarea bibliotheca Petropolitana, ex opulentissima bibliotheca Zalusciana Petropolim delatus; alter in bibliotheca illustrissimi

capituli cathedralis Vratislaviensis asservantur. Novissima temporibus praefata collectio in duabus editionibus publici iuris facta est. Unam editionem adornavit Romualdus Hube, anno 1856, Petropoli, sub titulo: *Antiquissimas constitutiones synodales provinciae Gnesensis*; alteram Sigismundus Heloel eodem anno [1856], Cracoviae in opere *Sterodawne prawa Polskiego pomniki* a pag. 330, tom. I. [Chodynski et Likowski], *Decretales pro regno Poloniae*, (1883), I, p. II.

2) Hube (Romuald), *Antiquissimae constitutiones synodales provinciae Gnesensis*. Petropoli, 1856.

In-8° maiori. — Torino, Bibl. naz. — Ipeo non vidi.

SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS II

1853-1857.

Synodus dioeceseana Aeduensis II in Gallia, celebrata inter annos 1853 et 1857, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus sexta et synodus septima ecclesiae Aeduensis, Cabillonensis et Matisconensis, annis 1861 & 1862 celebratae ab illustrissimo et reverendissimo dd. Frederico-Gabriele-Maria-Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Matisconensi, praesato solio pontificio assistente.

[*Insigne.*] Aeduae, ex typis Michaelis Dejustien, dd. episcopi typographi, 1863.

In-8°, 52 p. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 19729; Paris, Saint-Sulpice.

P. 5, mentio synodorum dioeceseanarum celebratarum, quae sunt: synodus III anno 1858; synodus IV anno 1859 [diebus 13 et 14 iulii]; synodus V anno 1860 [die 23 augusti]. Cum synodus I celebrata sit diebus 4-8 octobris 1852, necesse est ut synodus II habita fuerit inter annos 1853 et 1857.

SYNODUS DIOECESANA BALTIMORENSIS

1857 iunio.

Synodus dioeceseana Baltimorensis in Foederatis Statibus Americae Septentrionalis, celebrata mense iunio 1857.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus dioeceseana Baltimorensis, mense iunio 1857 habita. Baltimori, 1857.

In-12°, 16 p. — Washington, catholic university. — Ipeo non vidi.

P. 3-8, acta. P. 8-14, constitutiones.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS IV

1857 iulio.

Synodus dioeceseana Pictaviensis IV in Gallia, celebrata mense iulio 1857, sub Eduardo Pio, episcopo Pictaviensi.

Concil. general. tomus XLVII

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) *Secunda instructio specialis de investigatione* A. l'évêque de Québec, à son évêque diocésain responsable pour la retraite et le synode (juillet 1857 et juillet 1858), sur les principales erreurs du temps présent. Deuxième édition. Québec, Imprimerie et Librairie de Henri Oudin, rue de l'Espérance, 4, 1858. Droits de reproduction et de traduction réservés.

In-8°, 164 p. — Grenoble, éditeur.
 Concilium instructiones datas in duobus synodis celebratis mense Julio 1857 et mense Julio 1858.
 2) *Secunda instructio (ut supra, Ad compendium)* ... tribus editionibus ... 1858 ...
 In-16°, 164 p. — Grenoble, éditeur.

CONCILIUM HALIFAXIENSE I

1857 septembris 8.

Concilium provinciale Halifaxense I, celebratum die 8 septembris 1857, sub Guillelmo Walsh, archiepiscopo Halifaxensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recens-

torum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris A. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius ... Friburgi Brigoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXV, col. 727-60.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Post institutum provinciam ecclesiasticam Halifaxensem, prima synodus provincialis habita est anno superiori in civitate eiusdem nominis, praesidente reverendissimo patre domino Guillelmo Walsh, archiepiscopo Halifaxensi. Actis autem ac decretis eiusdem concilii provincialis propositis in generalibus comitiis sacrae congregationis de Propaganda fide, diei 9 martii huius anni, referente eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Constantino Patrizi, eminentissimi patres consueverunt praedictum concilium, paucis quibusdam ad peculiaris instructionis, quae insinuat traditur, formam redactis, esse approbandum.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum reverendus pater dominus Caiotanus Bedini, archiepiscopus Thebarum, sacri concilii christiano nomini Propaganda a secretis, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia habita die 11 iulii anno 1858, sanctissimus eam in omnibus approbavit, ac praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 13 iulii 1858.

Locus sigilli. Al. cardinalis Barnabo, praefectus. Caiotanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

INDICTIO

synodi provincialis Halifaxiensis.

Guillelmus Walsh, micratione divina et sanctae sedis apostolicae gratia, archiepiscopus Halifaxiensis, sanctissimi domini nostri praetatus domesticus pontificis solio assistens etc.

Illusterrimis et reverendissimis dominis episcopis, sedis metropolitanae Halifaxiensis suffraganeis et aliis omnibus qui de iure concilio provinciali interesse debent, salutem in Domino.

Inter alia innumera sollicitudinis archiepiscopalis officia, haud infimum locum sibi vindicat provincialis synodi convocatio, quae cum veterum canonum iure ac super Tridentini concilii solemnibus decretis constituta, ad disciplinae ecclesiasticae conservationem et perfectionem quam maxime conferre potest.

„Metropolitano ... non posteritatis synodum in provincia sua cogere.“ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, de reform.
 „In quibus de corrigendis consuetudinibus et rebus praesertim in clero, diligentem habeant curam Dei iudicium tractatum, canonice regulas ... religenter, ut eas sanctas observari, debent penam transgressores indigenda.“ Conc. Lateranense IV, c. 6.

B Magno quidem dolori nobis fuit officium tam magni momenti usque nunc, praeter expectationem atque desiderium nostrum, dilatum fuisse, propter rationes omnibus bene cognitae. Dies tandem optata iam advenit qua tempus definitum pro prima synodo provinciae Halifaxiensis ecclesiasticae statuere possumus.

Synodum ergo provinciam episcoporum sedis Halifaxiensis suffraganeorum in ecclesia metropolitana Sanctae Mariae de Halifax, 8 die septembris currentis anni inchoandam et divina gratia per dies sequentes continuandam, donec felici absolvatur exitu, per praesentes indicimus et convocamus in Domino.

Quapropter, illusterrimi ac reverendissimi fratres, virtute officii nobis praeter merita commissi, vos omnes et singulos ad indictam synodum per praesentes vocamus, ut ad praefatum diem et locum qui est omnibus accessu facilis, convenientes, collatis consiliis, et salutaribus editis decretis, sacrosanctae fidei catholicae augeatur conserveturque: ut praeterea de recta sacramentorum administratione, de officiis et obligationibus antistitem et cleri, de christiana inventutis institutione provideatur: ut omnia dissidia, si opus fuerit, canonice componantur, et ut cuncta quae morum reformationem spectant, rite decernantur.

Enixe vos hortamur, illusterrimi ac reverendissimi fratres, ut praeter vestras orationes privatas, unusquisque etiam in sua dioecesi processu publico ad Deum devote effundendas praescribat, toto tempore quod inter convocationem et celebrationem concilii intercedat; ut, spiritu Dei edocti, aliquid saltem illius coelestis sapientiae quae, sicut omne aliud datum optimum, a patre luminum descendit, pro magno officio nobis proposito digne perficiendo obtineamus. Sancta desideria et recta consilia a domino impetremus, ut omnia quae a nobis in spiritu divinae caritatis et unionis fraternae decreta fuerint, ad maiorem Dei gloriam et sanctificationem fidelium conducant.

Rogamus insuper ut per vos haec synodi indictio tempestive nota fiat omnibus in vestris dioecesibus, qui ipsi vel habeant vel se dicant habere synodo interveniendi.

Faxit Deus, intercedente beatissima virgine Dei genitricis Mariae sine labe originali conceptae, cum beatis apostolis Petro et Paulo, et omnibus huius provinciae sanctae patronis, hoc primum provinciale concilium ad fidem catholicam et ecclesiasticam disciplinam stabilendam prospere proficiat, et

„Provincialis concilium ... pro moderandis moribus, corrigendis consuetudinibus, controversis componendis aliisque ex sacris canonibus permittis, renoventur.“ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2.

omnium bonorum spiritualium dilectissime populo, a quo quoque supremo iudicii rationem aliquando reddi-
turi sumus, origo et fons personis existat.

Datum Halifaxiae, apud Sanctam Mariam,
kalendis maii 1857.

† Guillelmus Walsh, archiepiscopus Halifaxiensis.

ACTA CONCILII.

Feria 2, die 7 septembris.

CONVENTUS PRAEPARATORIUS.

Die 7 septembris, post missam, summo mane habitus est in aula archiepiscopi congressus praeparatorius episcoporum, scilicet illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi, episcoporum Carolinapolitani, Arichatensis, et Sancti-Ioannis.

A metropolitano dicta est oratio *Adusus*. Idem secretum de omnibus actibus indixit, et promotorem designavit episcopum Sancti-Ioannis. Praecedentia episcoporum iuxta ordinem promotionis statuta est, sine tamen ullo praepudicio iurium ad suas dioeceses respective pertinentium.

Lecta sunt nomina theologorum ab episcopis adductorum, inter quos erant duo theologi a patribus invitati.

Praeterea nomina deputatorum a capitulo metropolitano lecta fuerunt.

Eadem die 7 scilicet septembris, hora 1 pomeridiana, congregatio generalis habita fuit. Omnes ordinatim procedebant, sedesque proprias occupabant. Archiepiscopus stans versus crucem in medio positam, orationem *Adusus* recitavit, praeter episcopos omnibus aliis genua flectentibus. Postea, de synodi celebratione et de modo in ea vivendi, sedentes omnes gravi sermone allocutus est, et usque ad decretorum confirmationem a sancta sede, secretum indixit.

Digressis omnibus praeter episcopos, secretarios et caeremonarios, episcopus Sancti-Ioannis instantiam fecit pro aperiendo concilio, atque documentum quo promotor nominatus est exhibuit, scilicet:

Deputatio promotoris.

(Omnibus et singulis notum facimus, in coetu particulari die 7 septembris 1857 habito, illustrissimos ac reverendissimos episcopos censuisse illustrissimum ac reverendissimum Thomam Ludovicum, Sancti-Ioannis episcopum, nominandum esse promotorem in synodo provinciali Halifaxiensi proxime aperienda.

Quapropter, nos eidem episcopo omnia iura et privilegia ad suum munus rite exercendum necessaria per has praecedentes conferimus, ut in singulis sessionibus et congregationibus tanquam promotor haberi possit et debeat.

Datum Halifaxiae, apud Sanctam Mariam, hac ipsa die 7 septembris 1857.

† Guillelmus, archiepiscopus Halifaxiensis.

De mandato illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi:

Eduardus Butler, a secretis.

Instantia pro aperienda synodo.

Illustrissime ac reverendissime domine.

Cum concilii provincialis Halifaxiensis per decretum, kalendis maii huius anni datum, dies praefixa, 8 scilicet septembris iam advenit: cumque, prout ex instrumento modo exhibito (constat), amplitudo tua me Thomam Ludovicum, Sancti-Ioannis episcopum, huius synodi promotorem constituerit, pro meo munere adstans, requiro hoc concilium provinciale de iure et de venia sanctae sedis apostolicae rite denuntiatum atque promulgatum, hoc ipso die per vos deliberari et declarari incipere,

iamque inceptum esse. Cuius factum et felicem exitum a Deo suppliciter deprecemur.

† Thomas Ludovicus, episcopus Sancti-Ioannis, promotor.

Ad quam instantiam unus ex secretariis haec protulit verba: „Illustrissime ac reverendissime domine, reverendissimi patres, placetne vobis, ad laudem omnipotentis Dei, beatissimae semperque immaculae virginis, et sanctorum patronorum huius provinciae, praesentem synodum declarare incipere iamque inceptam esse?“

Alter secretarius cum caeremonario ad singulos accessit episcopos, atque responsum excepit uniuscuiusque per verbum *Placet*. Deinde versus ad illustrissimum archiepiscopum, dixit: „Illustrissime ac reverendissime domine, ad quaestionem propositam omnes patres responderunt *Placet*.“

Tunc archiepiscopus decretum pro aperienda synodo dedit secretario, qui illud distincte perlegit.

LECTO decreto, unus ex secretariis clericos qui foris aderant, his verbis allocutus est: „Reverendi domini, si quis vestrum ad synodum aliquid referre velit, datur ei libera facultas dicendi.“

Idem vulgari sermone a caeremonario dictum est.

Introduci fuerunt reverendus dominus Dionysius Geary, canonicus poenitentiarum, et reverendus dominus Iacobus Kennedy, canonicus, qui documentum deputationis eorum a capitulo metropolitano exhibuerunt et postea discesserunt.

Quo facto promotor Archiepiscopo haec verba fecit:

„Illustrissime ac reverendissime domine, ego Thomas Ludovicus, episcopus promotor, humillime rogo ut recipiatur protestatio mea contra praepudicium quod huic synodo inferri possit propter absentiam eorum qui ad synodum non fuerunt vocati, seu vocati adesse vel noluerunt aut non potuerunt.“ Cui archiepiscopus: „Admittimus protestationem.“

Et tunc: „Reverendissimi patres, noetiane aliquem absentem esse eorum qui ius habeant ad votum decisivum in hac synodo proferendum?“ Et patres negative responderunt.

Promotor dixit: „Peto ut legantur decreta in sessione prima, feria tertia proferenda.“ Lecta fuerunt decreta, et assensu episcoporum in forma solita obtento, archiepiscopus dixit: Decreta modo lecta placuerunt patribus. De eorum ergo consensu ea statuimus ut lecta sunt.

Dicta oratione *Sancta Maria* etc., et *Actiones nostras* etc., processerunt omnes.

In hac congregatione lecta sunt decreta *De methodo vitae*, *De non praepudicando*, *De officialibus*, *De iudiciis in causis personalibus*, et *De non discedendo*.

Hodie sub vespere, campanae metropolitanae ecclesiae per spatium temporis notabile festive sonabant, et ipsa ecclesia iuxta rubricas summo studio disposita atque ornata fuit.

[Bessio I ritu praescripto die 8 septembris celebrata est, in qua omnes patres fidem ex formula Tridentina professi sunt et „etiam lectae fuerunt litterae apostolicae pro erectione provinciae ecclesiasticae Halifaxiensis, pro creatione primi archiepiscopi et pro erectione capitali metropolitani, cum litteris archiepiscopi, quibus, vi facultatum a sancta

sede concessurum, capitulum metropolitanum constituit atque erexit.

Congregatio disciplinaria et moralis praesidem habuit episcopum Arichatensem, et episcopus Sancti-Ioannis congregationali liturgicae praefuit. Praeter has congregationes particulares, more consueti habitae sunt privatae et generales.]

In sessione II, die 10 septembris.

Rogatu archiepiscopi bulla *Ineffabilis Deus* de immaculata Deiparae conceptione ab archidiacono lecta fuit. Qua finita, omnes quasi uno instinctu acclamaverunt et repetitis vicibus dixerunt: Amen, amen. - In aeternum fiat! Firmiter credimus et exultantibus animis confitemur: Tota pulchra est Maria et macula originalis non est in ea. Vivat, in aeternum vivat immaculata Deipara.

In sessione III, die 15 septembris.

Lata sunt decreta *De coenae et De coemeteriis.*

Promotor: „Illustrissime ac reverendissime domine, peto ut omnia et singula decreta, scilicet *De methodo vitae*, etc. denuo et integre, quantum opus est, pro lectis habeantur, et a patribus confirmentur, et supremo sanctae sedis iudicio emendanda et sancienda submittantur.“

Assentientibus patribus dixit archiepiscopus: „Placuit patribus, et ideo decernimus et statuimus ita fieri debere.“

Promotor: „Illustrissime ac reverendissime domine, peto ut decernatur omnes qui ius habent interessendi, ad subscribendam teneri et obligari antequam ex hoc loco discedant.“

Et archiepiscopus dedit decretum ut infra.

„Guillelmus, etc.

Admonet omnes reverendissimos patres qui huic synodo iure intersunt, ut, post se, singuli suo loco et ordine ad altare maius accedant, et iis quae in hac sancta synodo decreta sunt, subscribant.“

Datum Halifaxiae, apud Sanctam Mariam, die 15 septembris.

† Guillelmus, archiepiscopus Halifaxiensis.

Ex mandato illustrissimi ac reverendissimi domini mei archiepiscopi:

Eduardus Butler, a secretis.

Archiepiscopus et alii patres tunc ordine subscribebant sub hac formula:

„Ego N., archiepiscopus vel episcopus N., definiens subscripsi.“

Litteris quoque ad sanctissimum dominum N., sicut iam antea statutum est, subscripserunt.

Tunc fecit instantiam promotor pro secunda synodo provinciali, his verbis: „Illustrissime ac reverendissime domine metropolitane, cautum est proximam synodum provincialem in hac ultima sessione indicere. Ideo humiliter peto secundam synodum provincialem futuram omnibus denunciari et indicere pro anno 1860, die 9 septembris.“

Assenserunt patres et archiepiscopus sequens dedit decretum:

„Guillelmus, etc.

Auditia suffragii comprovincialium episcoporum, in fine sessionis ultimae huius primae Halifaxiensis provinciae synodi, decernimus secundam futuram synodum provincialem habendam esse, si Deo placuerit, die 9 et sequentibus mensis septembris anno 1860.

In quorum fidem has praesentes in praefata sessione publicari iussimus.“

Die 15 septembris 1857.

† Guillelmus, archiepiscopus.

Ex mandato illustrissimi ac reverendissimi domini mei archiepiscopi:

Eduardus Butler, a secretis.

Promotor tunc dixit: „Illustrissime ac reverendissime domine, peto ut huic synodo provinciali finis imponatur.“

Secretarius: „Reverendissimi patres, placetne vobis ad Dei omnipotentis laudem, huius provincialis synodi finem iam fieri?“

Placuit patribus, et archiepiscopus publicavit decretum quod sequitur:

„Guillelmus, etc.

Cum iam, Deo adiuvante, absoluta sint ea quae pro temporis circumstantiis agi posse videbantur, cumque cura pastoralis reverendissimos episcopos, qui hic in concilio adsunt, ad illorum sedes episcopales revocet, hinc finem huius synodi iure faciendam esse censuimus.“

Datum in synodo, die 15 septembris 1857.

† Guillelmus, archiepiscopus.

Ex mandato illustrissimi ac reverendissimi domini mei archiepiscopi:

Eduardus Butler, a secretis.

Promotor tunc dixit archiepiscopo: „Illustrissime ac reverendissime domine, reverendissimi patres concilii huius gratias quam maximas amplitudini tuae et habent et agunt, pro urbanitate et hospitalitate qua usus es versus omnes tam patres quam clerum per totam synodum, et multos annos exoptant.“

Postea clerus et populus in ecclesiam ingressi sunt, et archiepiscopus intonavit hymnum *Te Deum*, qui cum psalmis praescriptis a cantoribus prosecutus est, et festive pulsabantur campanae.

Tunc facta est oratio mentalis pro qua tria puncta ab archidiacono lecta fuerunt. Oratione finita, acclamationes ab omnibus summa laetitia decantatae fuerunt.

●culo pacis ab archiepiscopo singulis episcopis dato, benedictio in fine sessionis ab eodem est impertita. Deinde omnes in pace recesserunt.

Durante concilio, multitudo quam maxima fidelium confessi atque sacra communione refecti sunt, ad plenariam indulgentiam lucranda, quae a sanctitate sua benigne concessa fuerat.

Nomina eorum qui huic primae synodo Halifaxiensis interfuerunt.

Praefuit illustrissimus ac reverendissimus, Guillelmus Walsh, archiepiscopus Halifaxiensis.

Interfuerunt: illustrissimus ac reverendissimus D Donaldus Bernardus McDonald, episcopus Carolinae politanus.

Illustrissimus ac reverendissimus Colinus Franciscus McKinnon, episcopus Arichatensis.

Illustrissimus ac reverendissimus Thomas Ludovicus Connolly, episcopus Sancti-Ioannis.

Deputati capituli metropolitani.

Reverendus pater Dionysius Geary, canonicus poenitentiarum.

Reverendus pater Iacobus Kennedy, canonicus.

Theologi a patribus invitati.

Reverendus admodum Iacobus Dunphy, capituli metropolitani decanus.

Reverendus pater Ioannes Higginbotham.

Theologi episcoporum.

Reverendus pater Michael Hannan, sacrae theologiae doctor, capituli metropolitani archidiaconus.

et reverendus pater Guillelmus Hannigan, canonicus A
theologus eiusdem capituli, ab illustrissimo archi-
episcopo adducti.

Reverendus pater Daniel McDonald, sacrae theo-
logiae doctor, ab illustrissimo episcopo Carolina-
politano adductus.

Reverendus admodum Alexander McDonald,
vicarius generalis, ab episcopo Arichatensi adductus.

Reverendus admodum Ioannes Sweeny, vicarius
generalis, ab episcopo Sancti-Ioannis adductus.

Secretarii: reverendus pater Ioannes Cameron,
sacrae theologiae doctor; reverendus pater Eduar-
dus Butler.

Caeremoniarii: reverendus dominus Patritius
Madden, capituli metropolitani canonicus; reveren-
dus dominus Ioannes Woods, capituli metropolitani
canonicus; Thomas Daly, clericus.

Cantores: reverendus dominus Patritius Power,
capituli metropolitani canonicus; reverendus domi-
nus Philippus Holden.

ACCLAMATIONES

in fine synodi Halifaxiensis provincialis I. faciendae.

Archidiaconus: Deo omnipotenti, trino in per-
sonis, in essentia uni, laus et honor.

Chorus: Sit in perpetuum laus et honor tibi,
beata Trinitas. Replebitur maiestate tua omnis
terra, fiat, fiat.

Archidiaconus: Beatissimae immaculatae semper
virgini Dei genitrici Mariae, laus ac veneratio per
omnes generationes.

Chorus: Tota pulchra es, Maria, et macula ori-
ginalis non est in te.

DECRETA.

I. De aperienda synodo.

In nomine sacrosanctae et individuae Trini-
tatis, Patris et Filii et Spiritus sancti,
amen.

Nos, Guillelmus Walsh, miseratione divina archi-
episcopus Halifaxiensis, ad laudem et gloriam Dei
omnipotentis et salvatoris nostri Iesu Christi, et
honorem beatissimae semperque immaculatae vir-
ginis Dei genitricis Mariae, beatorum apostolorum
Petri et Pauli et omnium sanctorum, ad aedifica-
tionem ecclesiae Dei, ad abusum corrigendos, pie-
tatem fovendam et zelum animarum augendum in
clero et populo;

Statuimus et decernimus, de consilio et consensu
illustrissimorum et reverendissimorum dominorum
huius provinciae Halifaxiensis episcoporum, hoc ipso
die qui est 8 mensis septembris huius anni 1857,
Deo adiuvante, initium fieri et iam factum esse
huius synodi provincialis Halifaxiensis, apud eccle-
siam metropolitanam Sanctae Mariae de Halifax,
quam ad hanc diem et locum convocavimus et
indiximus per litteras nostras, kalendis mensis maii
currentis anni datas.

Concedat misericors Deus, ut omnia coepta vel
absoluta in hoc concilio ad maiorem ipsius honorem
et salutem animarum proficiant.

II. De modo vivendi in concilio.

Cum, sicut testatur scriptura, omne datum op-
timum et omne donum perfectum deorsum sit,
descendens a patre luminum, atque frustra vigilet
qui custodia civitatem nisi Dominus custodierit eam,
ad illum nostra dirigenda sunt corda, ex quo omnis
sufficiens nostra est.

¹ II Cor. III, 6.

Archidiaconus: Sanctissimo domino nostro Pio,
sanctae ecclesiae catholicae supremo gubernatori
et capiti, cuncta prospera.

Chorus: Pontificem summum, patremque dilec-
tissimum, oospitem nobis conserva, clementissimo
Domine: ut diu feliciter regat ecclesiam tuam,
fideles consoletur, errantesque in viam salutis reducat.

Archidiaconus: Illustrissimo ac reverendissimo
archiepiscopo nostro, pax et felicitas.

Chorus: Accende illum, Domine, amore tui no-
minis, et zelo animarum sibi commissarum. Repone
illi coronam gloriae, pro tua immensa misericordia.

Archidiaconus: Illustrissimis patribus, qui ad
synodum laeti convenerunt, summae gratiae, feli-
cisque reditus ad sua.

Chorus: Summae gratiae, omniumque bonorum
adprecatio. Angelus Raphael sit illis in itinere
custos et protector, sitque ingressus eorum in do-
mum quies habitantium, pax dissidentium, laetitia
omnium credentium.

Archidiaconus: Omnibus orthodoxam fidem sanc-
tae Romanae ecclesiae profitentibus tranquillitas et
in unitate fundata pax.

Chorus: Salva populum tuum, Domine, et bene-
dic hereditati tuae; et rege eos, et extolle illos
usque in aeternum.

Archidiaconus: Decreta nostrae synodi accurate
servantes, et sanctae matri ecclesiae in omnibus ob-
temperantes, intercedente beatissima et immaculata
virgine Dei genitrice Maria et omnibus sanctis, per
misericordiam omnipotentis Dei, ad vitam perveniamus
sempiternam.

Chorus: Fiat, fiat! Amen, amen!

Quamobrem, omnes qui huc synodo intersunt
enixe monemus et hortamur ut in ipsa viventis
sicut decet *ministros Christi et domesticos patris*,
assidue divinam implorent opem, atque *continuas*
Deo preces effundant ut *sedem suam assistentem*
*sapientiam*¹ de coelo mittens, Spiritus sancti *gratia*
corda nostra illuminet, ac ad faustum perducatur exi-
tum deliberationes nostras.

Omnes igitur sacris meditationibus vacent et
sacrosanctum missae sacrificium vel quotidie cele-
brent vel eidem devote assistant. Horas canonicas
digne studeant recitare, et omnia quae de ratione
vivendi a sacrosancta Tridentina synodo tam salub-
riter tradita sunt, accurate observent.

In congregationibus omnia in caritate fiant, et
in sententia omni cum libertate proferendis, bre-
vitas atque modesta sermonis gravitas adhibeantur.

III. De praesidio vitando.

Si aliquis error circa ordinem sedendi vel lo-
quendi, vel circa titulos, honores, praeceminentias
seu privilegia in hac prima synodo irreperit, nul-
lum us novum ideo acquiri vel praesudicium afferri,
declaramus atque decernimus.

IV. De officiis.

Iam vero ut omnia ordinate procedant et ad
finem rite deducantur, ad officia illis respective
attributa sequentes eligimus, scilicet:

Promotorem, illustrissimum ac reverendissimum
Thomam Ludovicum, episcopum Sancti-Ioannis in
Novo Brunopol.

Secretarios, reverendum Ioannem Cameron,
sacrae theologiae doctorem, et reverendum Eduar-
dum Butler.

¹ Sapient. IX, 4.

Ceremoniarum: reverendum Patritium L. Mad- den, et reverendum Ioannem Woods, ecclesie metropolitanae canonicos.

Cantores: reverendum Patritium Power, ecclesie metropolitanae canonicum, et reverendum Philippum Holden.

V. De causarum personalium iudiciis constituendis.

Quae iura vel actus respiciant personarum, graviora synodi negotia impedire non debent. Quapropter, in huiusmodi causis iudicium constituimus illustrissimum ac reverendissimum dominum episcopum Carolinopolitanum, cum duobus presbyteris assistentibus, scilicet admodum reverendo Iacobo Dunphy, capituli metropolitani decano et admodum reverendo Alexandro McDonald, diocesis Arichatensis vicario generali, ut etiam de absentium atque discedentium a synodo excusationibus plene inquirentes ad nos deferant.

VI. De non discedendo.

Porro, virtute sanctae obedientiae et sub poenis in iure constitutis, omnibus et singulis qui ad hanc synodum convenerunt, districte praecipimus, ne ante exitum synodi atque decretorum subscriptionem, discedant sine patrum licentia, rationabiles ob causas obtenta.

VII. De fide catholica.

Christus Iesus, qui est fidei catholicae auctor atque consummator¹, ut nos de fundamentalis huius virtutis necessitate plenius instrueret, apostolos suos ad totum terrarum orbem evangelizandum mittendo, haec verba vere formidanda continuo subiunxit: „Qui non crediderit condemnabitur.“² Alio etiam in loco dixit: „Qui non credit iam iudicatus est.“³ Hinc, quam magna cura adlaborandum sit, ut aeterna ista condemnatio atque tremendum evitetur iudicium, nemo est qui ignorare debeat. Regnum Dei nunquam possidebit qui Deo placere non studet. Atqui Deo sine fide placere omnino esse impossibile, doctrina declarat apostoli⁴. Inde ergo sumamus constitutionum nostrarum exordia, unde humana salus initium, atque omnis iustificatio fundamentum sumit et radicem⁵.

Quidquid igitur sacrosancta apostolica Romana ecclesia de fide divina credendum proponit, non solum ex intimo corde credimus, sed etiam ore salubriter praefatur, agnoscentes totam veritatis doctrinam a Christo acceptam, apostolos huic ecclesiae cum sanguine tradidisse.

Et sicut orthodoxae fidei fundamentum in inconcussa beati Petri cathedra ab ipso Domino positum est, sanctam Romanam ecclesiam totius orbis magistratam et matrem constantissime declaramus, atque filiali prosequimur observantia. Huic centro unitatis arctissime adhaeremus, ut inde unitatem spiritus in vinculo pacis servemus, unde unitas sacerdotalis exorta est. Quare, Romanum pontificem tanquam ecclesiae catholicae caput in terris visibile, et successorem beati Petri principis apostolorum agnoscamus et veneramus. Ille sine dubio Christi vicarius, episcopus episcoporum atque omnium fidelium pater et doctor est, qui primatum in orbe tenet univ[er]so, qui universalem ecclesiam, oves et agnos, pascendi, regendi et gubernandi potestatem plenam ab ipso Domino per beatum Petrum consecutus est. Nam soliditas illius fidei, quae in

apostolorum principe est laudata, perpetua est; et sicut permanet quod in Christo Petrus credidit, ita permanet quod in Petro Christus instituit⁶. Ex toto credimus corde quicquid Romana de fide divina credendum proponit ecclesiae, et quicquid relicit, relicimus atque damnamus.

Quocirca, errores omnes contra fidem a Romanis pontificibus praescriptos nos etiam praescribimus et anathematizamus.

Praeterea, hunc nostrum, debitum honorem, observantiam et reverentiam erga eamdem sedem apostolicam exhibentes, beatissime patri nostro Pio divina providentia papae IX gratias quam maximas et debemus et agimus atque cum omni humilitate et amore deferimus, pro immenso quidem beneficio in erectione provinciae huius ecclesiasticae solis nostraeque ecclesiae collato.

Et sicut eius in nos animi benigni et paterni argumentum tam perpicuum accepimus, ita volumus ut ante finem huius synodi litterae ad sanctissimum dominum conscribantur, in quibus devoto cordis affectu grates rependantur, atque omnium nostrum filialis exprimatur reverentia.

VIII. De fidei professione emittenda.

Decretis sacri concilii Tridentini quatuordecimque pontificum constitutionibus inhaerentes, praecipimus ut intra terminos praescriptos, professionem fidei iuxta formam Pii IV in bulla *Iniunctum nobis* anno 1564 editam, emittant:

1. Episcopi recens de beneficiis ecclesiis provinciae in provinciali seu dioecessana synodo primo celebranda.
2. Vicarii generales.
3. Canonici post possessionem obtentam, in ipso capitulo et infra duos menses in manibus episcopi seu vicarii generalis.
4. Omnes curam animarum recipientes infra idem tempus in manibus episcopi seu vicarii generalis.
5. Sacrae theologiae, iuris canonici vel philosophiae professores in seminariis seu collegiis.
6. Et omnes alii, quamvis hic non recensiti, qui de iure tenentur, et qui pro negligentia in re tam magni momenti, non solum poenis adversus contumaces a Pio IV latis, sed etiam aliis subiiciuntur, episcoporum arbitrio ferendis.

IX. De fide servanda.

Quo magis fides cunctis mundi divitiis omnibusque rebus humanis longe anteposenda est, eo cura maiore et indefessa vigilantia tueri debet. Unde sacerdotes in vinea Domini laborantes, pro visceribus misericordiae Dei nostri rogamus ut fidei catholicae necessitatem et excellentiam populo frequenter exponant, astutias versipelles magistrorum erroris plane detegant, atque horribile iudicium denuncient apostatarum, qui in manus Dei viventis prolapsuri sunt⁷. Semel illuminati et doni coelestis participes effecti, erraverunt a fide, et filium Dei quem cruci rursus affixerunt et ostentui habuerunt, venientem quoque iudicem trementes aspicient⁸. Iatos ingratos et miserabiles qui salvatorem nostrum in terra negaverunt, coram patre suo et angelis in caelo negabit in aeternum⁹. Super muros Ierusalem, scilicet sanctam Dei ecclesiam, custodes positi sumus, ideoque nec nocte nec die tacere debemus, sed potius incessanter clamare ut sobrii

¹ Heb. XII, 2.
² Marc. XVI, 16.
³ Ioan. III, 18.
⁴ Heb. XI, 6.
⁵ Conc. Trid., sess. VI, [de iustific.], c. 8.

⁶ S. Leo, Serm. 2, [al. Serm. 3, cap. 2, opp. s. Leonis, ed. Ballerini, I, 19].

⁷ Heb. X, 31.

⁸ Heb. VI, 4-6.

⁹ Matth. X, 33. Luc. XII, 9.

comper et cum oratione vigilantes civis sanctorum A et domesticis Dei, fortes in fide resistent adversario, et sic, sicut illum confidenter expectant quem Deus certo daturus est his qui fidem suam nunquam mutant ad se.

1. Sollicitudinem maximam sacerdotes ostendant in educatione christiana iuventutis procuranda. Scholis continue invigilent, et parentes tempestive moneant ut liberos suos ab iis locis amovere curent, ubi amittendae fidei periculo exponantur.

2. Parentes frequentius instruant de eorum obligationibus in re tam gravi, et si liberos suos vel ad scholas periculosas mittant vel alio modo fidei naufragio exponant, ubi opus sit puniantur etiam sacramentorum privatione: nam „si quis suorum et omnium domesticorum curam non habet, fidem non possit et est infidelis deterior“.

3. Quoniam hodie libri pestiferi contra fidem, pietatem et bonos mores, ubique per ministros satanae sparguntur, curent sacerdotes ut a grege suo omnino reiiciantur, et serpenti veneno antidotum praebent in libris piis disseminanda.

4. Non solum in ecclesia, sed etiam in scholis, doctrina christiana pueris edocetur, tum a sacerdote tum ab aliis ab illo probatis. Pro hac provincia, auctoritate huius synodi, praeparetur triplex catechismus in anglico scilicet et gallico sermone, necnon in lingua celtica, et obtenta venia sacrae congregationis cui catechismi exemplar submitatur.

5. Persaepe in odium religionis, et fidei labefactandae studio, heterodoxi suos servos catholicos vel alliciunt, vel cogunt suis precibus privatis assistere. Talis consuetudo omnino aboleatur, et serio admonentur famuli ut servitium periculosum dimittant, si ius libere exercendi religionem catholicam iis denegetur, quia melius est omnia sufferre et ipsam vitam profunderere, quam animae detrimentum tolerare.

6. Omnibus notum est quanto studio laboret ecclesiae catholicae hostes vaferrimi, ut pauperes indigenas in hac provincia qui ad varias tribus pertinent, blanditiis et largitionibus ab orthodoxa fide seducant, atque apostatas et filios gehennae efficiant. Catholicos indigenas sic misere vexatos, zelo et paternae caritati nostrorum presbyterorum in Domino commendamus. Frequenter eos visitent, et in fide confirmet, et a luporum moribus tueantur. Optaremus valde ut temporibus et locis praefixis errantes indigenae congregentur ad audiendum verbum Dei et sacramenta suscipienda. Hortentur caeteri fideles ut caritatis opera indigenis exhibeant, atque omni quo possunt modo corroborent illos in fide.

7. Et quoniam sermo est de fide, rogamus omnes dilectos filios, tam clerum quam populum, ut hanc virtutem summa fiducia ponant sub patrocinio beatissimae virginis Mariae, quae cunctas haereses sola interemit in universo mundo, et quae beata fuit quia credidit. Hanc immaculatam Dei genitricem, hanc reginam angelorum et sanctorum omnium de labe originali conceptam, et ab omni macula singulari Dei beneficio custoditam, toto cordis affectu veneramus, atque pro speciali patrona huius provinciae Halifaxiensis oligimus, et in hanc rem supplicem dabimus sanctissimo domino nostro papae libellum. Atque hic nobis exprimere liceat maximum quo perfusi sumus gaudium, eo quod, die in aeternum memorabili, scilicet decembris, anno 1854, quando decretum infallibile de conceptione immaculata genitricis Dei a beatissimo patre nostro Pio divina providentia papa nono, in

temple Vaticano solemniter est promulgatum, reverendissimus metropolitanus noster adrianus fuerit inter antistites ex toto orbe catholico, et sic devotionem et venerationem profundam omnium catholicorum in hac provincia erga gloriosissimum Dei matrem exhibuit, et praeterea testis fuit fidei de unanimi omnium consensu quod illa nunquam labe originali peccati maculata fuerit, sicut tametsi tanquam degna fidei catholicae definitum est.

X. De sacramentis.

Per septem aetate legis sacramenta a Christo domino instituta, aquae ad vitam aeternam salientes haerunt fideles de festibus salvatoris.

Sine gratia divina per Iesum Christum coram Deo iustificari non possumus. Ita nos docent patres Tridentini¹, qui etiam tradunt, sacramenta a Christo instituta esse, ut per ea „omnis vera iustitia vel incipiat vel coepta augeatur, vel amissa reparetur“². Hinc facile colligi potest quam maxime nobis incumbat plene cognoscere, fideliter administrare, atque devote suscipere ieta salutis media tam necessaria, quibus nihil sanctius, nihil augustius unquam est institutum.

In his divinis institutionibus, sacerdos summus et pontifex futurorum bonorum fructus uberrimos sacrificii, ad multorum exhaurienda peccata semel ab ipso in ara crucis oblatus, animabus fidelium per nostrum communicat ministerium. Nos, ecclesiae sacerdotes, ministri eius, sumus et dispensatores istorum mysteriorum Dei. Quare omnino oportet omnem reverentiam, devotionem et curam in administratione sacramentorum adhibere, ne quid negligentiae vel erroris vel scandali in eisdem administrandis incurrat. Qui pertractat ea quae sancta sunt, sanctus esse debet, qui sordes aliorum diluere curat, ipse et ab omni inquinamento mundus sit³.

Omnia quae circa sacramentorum administrationem sive in rituali Romano, rubricis missalis vel pontificali Romano ab ecclesia praescribuntur, diligenter addiscenda sunt, atque accurate observanda. Sacramentorum dispensator, in re tam magni momenti, non solum ipse instructus et fidelis inveniri debet, sed etiam populum christianum de eorum institutione, efficacia, usu, dignitate et fructibus salutaribus instruere tenetur. Et quando commodum et utile videbitur, adstantibus exponat naturam, utilitatem, effectus et caeremonias sacramenti quod administrat, ut fidem, caritatem et devotionem in iis excitet, atque eorum animos ad rerum coelestium cogitationem erigat.

1. In quantum fieri poterit, sacramenta in ecclesiis administrantur.

2. Ad amissam servantur omnia quae in rubricis praescripta sunt, iuxta ritum Romanum.

3. Nisi necessitas obstat, vel circumstantiae loci aut temporis prohibeant, vestis talari, superpelliceo et stola indutus sit sacerdos dum sacramenta administrat.

4. In sacramentorum administratione sedulo cavendum est ne aliquid fiat quod nefandum simoniae crimen, vel avaritiam seu turpe lucrum sapiat, et nunquam denegentur sacramenta sub praetextu quod oblationes consuetae non sint tribuendae. Qui secus facit infidelis est dispensator, Christi ministerium vilipendit, puillos eius scandalizat, et talis delinquens noverit se ad arbitrium ordinarii districte esse puniendum.

¹ Sess. VI. can. 1.

² Sess. VII. proem. de sacr.

³ S. Greg. mag., *Reg. pastor.*, part. 2, c. 2. [opp. à Gregor., ed. Migne, III. 97 A].

XI. De baptismo.

Baptismi sacramentum, si collato sacramentorum primam obtinet locum, tamquam per quem ad alia intratur sacramenta, et ex variis causis necessarium est. Illud servare pariter ministerialis et a quolibet baptisio valde censetur parum. Inter innumeras protestationes contra, contra plerumque alias hoc sacramentum expugnatur, et quod unquam errorum est corpus, saepe olim ipse baptisimus ad salutem necessitas certis et lapsis demergatur. Oportet ergo et inextinguibilem auctoritate ecclesiae doctrina super hoc regenerationis sacramentis verbis clara et perspicua amplius populo tradantur, quae etiam modis et forma illis ministrandi in eam necessitate diligenter exponatur, quod de eucharistia specialiter dictum sit.

1. In unoquoque ecclesiae, ubi commode fieri potest, originatur fons baptismalis, et alia necessitatem in ecclesiis semper confertur baptismus.
2. Omnia quae ad huius sacramenti administrationem Romane aequae baptismalis benedictionem in rituali Romano praescripta sunt, stricto observantur.
3. Baptisari possunt infantes parentibus aethelice nati, si concesserint eos in orthodoxa religione educandos esse per idoneam catholicam personam, sed patris vel matris debet esse aethelice.
4. Infantes aethelice in articulo seu momento certe imminenti mortis periculo constituti, omnino baptisari debent, si oculo sese dederit.
5. Liber baptisatorum ab unoquoque sacerdote qui curam animarum gerit, caute servetur, in quo sub gravi obligatione tenetur baptisatorum, parentum, necnon patris et matris nomina in forma praescripta inserere.
6. Moneantur fideles ut nullam faciant moram in parvulis eorum praesentandis ad sacrum regenerationis lavacrum.
7. Proceus et caeremoniae quae in privato baptismo fuerint omnes semper sunt supplendae, si supervixerit infans.
8. Sacerdotes, omni quo possint modo, horribile scelus chirurgorum seu medicorum impediunt, qui infantem occidere in utero volunt. Omnia foetus, quantumvis exigua, baptisatur sub conditione si dabitur, absolute si constet de vita.

XII. De confirmatione.

In hisce regionibus nihil intentatum relinquunt adversarii nostri ad labefactandam catholicorum fidem. Quocirca, *spiritus principis*¹ confirmatos nos esse oportet, ad eorum sequitiam repellendam. Iamvero in confirmationis sacramento, *spiritus promissionis*² signatur, et salutis unguis christate, ut bonum certamen certantes fidemque servantes, adversario nostro diabolo et membris eius invicta fortitudine resistamus. Qui culpa sua se privat tam copiosa Spiritus sancti gratia, et fidem et salutem innumeris exponit pericula. Quare omnes adhortandi sunt, ut tempestivo et debitis cum dispositionibus ad sacramentum accedant, quod tutamen et propugnaculum fidei merito vocari possit.

1. Pueros ante septennium ad confirmationem admittere non volumus, nisi periculum mortis aliter evadant, vel alia causa sufficiente.
2. Hoc sacramentum suscipiendi, in doctrina christiana sint sufficienter instructi, et praesertim in omnibus quae sacramentum ipsum respiciunt, et ad confessionis tribunal accedant.
3. Habeatur confirmatorum registrum, in quo nomen patris seu matris scribatur.

XIII. De eucharistia.

De eucharistia dicitur in constitutione de sacramento eorum sacramentis de sacramento, quo spiritus sanctus descendit, quae in IV, huius constitutionis, verbis, et in IV in huius developmenti ministerialis, et in huius constitutionis eorum sacramentis corpus et sanguis perfectissimum Domini per universam extensum continentur.

O sanctissimum sacramentum! O adorandum, venerandum, colendum, glorificandum, praecipue magisterium in fide, dignis processibus celebrandum, sacris honorandum speciebus, devotis suscipiendum obsequiis et cineris mensibus religiosis! O memoriale nobilitatem, iustitiam, clementiam praesertim, fructus animae alligandum, diligenter reservandum in cordis utero, et meditatione ac eucharistia sedula recordandum.³

In eucharistia celebratur omnium sacramentorum sacer, omniis gratiae fons, atque vere, realiter et substantialiter corpus et sanguis una cum anima et divinitate domini nostri Iesu Christi. In eucharistia Salvator noster carissimus ille qui est in mundo diligit in finem, et in eos divinus sui amoris voluti effudit. Delicias suas esse cum illis hominum in hoc mysterio satis superque demonstrat. Hec nobiscum est et cum ecclesia sponsa sua usque ad consummationem saeculi, Deus noster abscipit. Qui ignis consumens est, quo nos pascat, cui nos unimur, et, facti unum Christi corpus et una caro, merito gloriamur possumus, quod „non est alia ratio tam grandis quae habeat Deo appropinquantes sibi, sicut adest nobis Deus noster“⁴. Semel in cruce vitam et sanguinem [pro] nobis profudit: et hanc „maiorum dilectionem quam nemo habet ut animam suam ponat pro amicis suis“⁵, nostris condolens miseriis erga nos exhibuit. Porro ut tanti amoris et memoriale perenne exstaret et fructus, coeleste convivium instituit, panem angelorum homini manducandum dedit, et, in memoriam omnium mirabilium suorum, „secum dedit timoribus“⁶. Elegit enim Dominus Sion, ecclesiam scilicet suam, elegit eam in habitationem sibi, et sic nobiscum est usque ad consummationem saeculi.

1. Cum magna cura et reverentia sub clavi custodiatur sanctissima eucharistia et clavem nullus alius nisi sacerdos penes se habeat. Nihil aliud praeter sanctissimum sacramentum in tabernaculo poni debet, et lampas continue luceat coram sanctissimo sacramento.
2. Ubi, propter necessitatem, in domo sacerdotis asservatur sanctissima eucharistia, enixe hortamur, ut in aliquo loco decenter orato et ab omni usu profano segregato reverenter custodiatur.
3. Singulis annis in dominica Quinquagesimae et in capite ieiunii quadragesimalis, feria scilicet quarta cinerum, decretum concilii Lateranensis IV, quod incipit *Omnia utriusque aequae*, populo in ecclesia annuncietur, et greges suos moneant sacerdotes, ut hoc tam salutare praecceptum infra tempus praescriptum adimpleant.
4. Quoniam maxime interest ut prima puerorum puellarumque communio congruis dispositionibus fructuque magno suscipiatur, sacerdotum rebus commendamus, ut christiana inventus de natura et effectibus huius coelestis convivii, praevius et repetitis instructionibus, sedulo sint eruditi. Eos, ante corporis Domini perceptionem, saepe ad sacrum poenitentiae tribunal accedere debere, haud videtur dictu necessarium. In unoquoque districtu, iuxta

¹ Urbani IV, constit. *Transitorie*, anno 1262.

² Deuter. IV, 7.

³ Ioan. XV, 13.

⁴ Ps. L, 14.

⁵ Ezech. I, 18.

locum circumstantiis, statantur tempus profixum a pro prima communione eligenda.

8. Ad pietatem fidelem erga divinam eucharistiam accedendam commovere concideret, si devotio Quadragesimae Horarum diebus abstinere statuta temporibus introduceretur, sicut in nostrarum ecclesiarum pluribus iam antea factum est cum magno utilitatem fructu.

Non solum haec, sed et fundamentum soliditatis sanctissimi sacramenti, nomen doctrinae christianae confirmantem, in locis ubi non existant, huius provinciae sacerdotibus multum in Domino commendamus.

9. Si non esset periculum, non tantum semel sed frequentius, in eodem infirmitate sanctum viaticum administrari debet.

10. Sanctissimi sacramenti benedictio quae fit per extensorium, nunquam sine episcopi licentia dari potest. Idem dictum sit de solemnibus expositionibus sanctissimi, et de processionibus quae a rubricis non permittuntur.

11. Processiones solennes et publicae quae in multis huius provinciae partibus per octavam Corporis Christi fiunt, omnino retineantur.

12. Si non decet ad sacras ulla functiones quamquam accedere nisi sancto: certe quo magis sanctitas et divinitas coelestis huius sacramenti vires christiano compta est, eo diligentius cavere ille debet, ne absque magna reverentia et sanctitate ad id percipiendum accedat. . . Nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis contritus sibi videatur, absque praesentia sacramentali confessione ad sacramentum eucharistiam accedere debet: quod a christianis omnibus, etiam ab his sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, haec sancta synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessoris; quodsi necessitate urgente sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.¹

Hanc ultimi concilii oecumenici admonitionem gravissimam in omnium fidelium et sacerdotum memoriam serio revocamus.

13. Altaria, vasa et omnia sacra suppellex, quae ad divinam eucharistiam pertinent, munda saltem et nitida sint, et etiam, secundum facultates uniuscuiusque ecclesiae, pretiosa. Cuppa calicis et pyxidis ad minus argentea sit atque intus deaurata; quod de patena quoque intelligendum est. Paramenta praescripti coloris sint et ex holoserico facta, reliquae vestes nee non et altaris tabulae ex solo lino formentur.

14. In posterum lapides sacros non consecrabitur nisi sint talis magnitudinis ut calicem, hostiam et pyxidem sustinere queant.

15. Confectio panis consecrandi personis probatis committi debet. Rotundae et satis magnae debent esse particulae pro populi communione; praeterea maximam adhibeant sacerdotes diligentiam, adjuvantibus etiam episcopis, ut vinum sincerum pro sacrosancto missae sacrificio semper obtineatur.

16. Post meridiem non incipiatur missa; nec bis in eodem die celebrandum est, nisi (cum) consensu episcopi, cui facultas ad hoc in casu necessitatis ordo a sancta sede conceditur.

17. Ne quis missam celebret sine veste talari et collari Romano: biretto quoque utatur ubi commode fieri potest.

18. Nulli sacerdoti alieno missam offerre permittatur, nisi litteras testimoniales ordinarii sui aut sui superioris spiritualis, vel episcopo vel vicario

generali vel alii sacerdoti ab episcopo ad hoc deputato exhibuerit.

19. Missa, quae missa celebranda est, praesertim in dominicalis et festis de praescripto, semper sit certa et determinata; et sine licentia ordinarii nunquam mutetur. Ubi sacerdos in una missione plures habet umbonas, non licet pro arbitrio, in diebus praedictis, unam celebrare in una vel altera; sed approbante episcopo, statuantur dies fixi pro locorum circumstantiis et fidelium numero.

20. In diebus privatis vel extra ecclesiam, incruenti sacrificii prohibitio celebratio. Ubi aliud necessitas postulat, facultas ab ordinario petatur.

21. In omnibus diebus, ubi missa ex praescripto est audienda, sacerdos, ante missam, vasa etiam fidei ad populum, et clara ac distincta voce, actus contritionis, fidei, spei et caritatis una cum oratione ante missam iuxta formulam communiter receptam, devote legat.

22. Quoniam maxime convenit et omnes missarum pro quibus honorarium accipitur, ad tempus non protrahatur immediatum, statimque ad omnem negligentiam praevocandam, infra mensem talium esse obligationem implendam.

23. Episcopo mortuo, quinque pro eius anima celebrentur missae ab unoquoque sacerdote in eius dioecesi, et a singulis episcopis in provincia. Pro defuncto vicario generali tres dicantur missae, pro canonicis duas, pro omnibus aliis sacerdotibus una. Hoc fraternae caritatis opus tam caputem et salubre quamprimum post mortem perficiatur.

24. In omnium missarum celebratione, strictissime serventur rubricae quae missali Romano praeposuntur; et ne maledictionem incurrat eorum qui opus Dei faciunt negligenter, praecipimus ut semel saltem in anno unaqueque sacerdos rubricas generales missalis Romani, et ordinem in celebratione missae servandum studioso perlegat.

25. Nihil quod non sit ab ordinario probatum cantetur in ecclesia. Cantus semper sit gravis et ecclesiasticus, et nunquam protrahatur ita ut missae cursum impediatur, ubi hoc non permittunt rubricae.

XIV. De sacramento poenitentiae.

„Quorum remiseritis peccata remittuntur eis.“¹ sunt verba clara atque perpicua, quibus potestatem dimittendi peccata in sacramento poenitentiae Christus dominus apostolis tradidit. Haec potestate clavium regni coelorum, sacerdotibus omnibus in sacra ordinatione collata, uti debent Christi ministri, non ad perniciem sed ad salutem animarum. Quapropter, ut scribit sanctus Franciscus Salesius, „necesse est ut confessorius caritate, scientia et prudentia plenus sit, ne sibi metipsum et alios periculosus fiat.“² Caritas libenter praebit non solum tempus, sed laborem et patientiam quae ad hoc munus rite implendum tam necessaria sunt. Scientia requiritur ut inter lepra et lepra iudicare possimus, ut enormitatem et naturam simul ac numerum cognoscamus peccatorum, denique ut recte statuamus iuxta peccatoris dispositiones utrum peccata vel remittenda vel retinenda esse debeant, scilicet utrum absolutione dignus vel indignus sit. Et nisi confessorius sit prudens, quomodo potest remedia praecipere pro anima languente vel aucta, aut media suggerere quibus a vitio ad virtutem, a tepiditate ad fervorem et perfectionem eundem est? Qui vice Christi gerit in sacro tribunali, officium arduum, periculosum et vere formidandum suscipit, munia medici et iudicis implet, et totis viribus cavere debet ne sua

¹ Ioan. XX, 23.

² Lib. I. c. 4, *Introductio* (Philothes).

¹ Conc. Trid., sess. XIII, de eucharistia, cap. 7.

ignorantia vel negligentiâ non debent admitti. Et si forte gratulari in occasione peccatorum...

Sacerdos penitentiam accipientem adhibenda... terna oblationum applicare potest... cetera...

Secundo est primum et mundum est... dicitur coram coram; et quoniam Christus dicit:...

Et sicut tradit Benedictus XIV, ita et ipsius... rei natura satis apparet, theologia moralis... tionem illi omnino necessarium...

- 1. In omnibus ecclesiis, ubi non existant, erigantur sedes confessionales... 2. Confessiones, omnes in Domino obsecramus... 3. Pro hoc munere obsecratur quaedam dies et horas... 4. Quantum fieri potest, confessiones in ecclesia audiantur... 5. Sacerdos in confessionali sedens, supra vestem... 6. Nunquam sub quocunque praetextu pecuniam recipiat... 7. Quando cum rudiioribus versatur, eos de... 8. Sacerdos ad confessiones accipiendas approbatus... 9. Cum clerici ad deponenda sua peccata accedunt... 10. Omnia quae a Benedicto XIV in bullis... 11. Meminerint sacerdotes, secundum doctrinam concilii Tridentini...

Et si quis indigne, quod abiit! hoc sacramentum susceperit, ne iterum inungatur in eodem morbo...

XV. De sacramento extremæ unctionis.

Designat et misericors Deus qui per alia sacramenta ad laetam et pie vivendam dat gratiam, sacramentum extremæ unctionis pro ultimo militis...

Huius sacramenti præcipuos effectus Iacobus apostolus his verbis commemorat: Orationis fidei... et accipit animum alleviat et confirmat, magnam in eo...

- 1. Oleum infirmorum custodiatur in loco decenti, clare obsecrato, et, ubi fieri potest, in ecclesia vel sacario. 2. Summa cura invigilet sacerdos ne quis fidelium sibi commissorum a vita discedat... 3. Moneantur saepius populi teneri se, sacerdotem ad infirmum vocare... 4. Hortetur sacerdos aegrotum ante huius sacramenti administrationem... 5. Dum hæc monita salutis tradet, caveat omnino sacerdos omnem avaritiæ suspicionem... 6. Si quis indigne, quod abiit! hoc sacramentum susceperit...

1 Ioan. X, 10. 2 Ioan. XVII, 19. 3 Iustit. XXXI.

1 Iacob. V, 15. 2 Sen. XIV, de extrem. unct., c. 2. 3 Ibid. 4 II Cor. VI, 3.

nom, eucharistiam et plenariam in articulo mortis A indulgentiam accipiat.

7. Si infirmus de morbo convalescit iterumque in periculum mortis sive ex eodem vel alio morbo incidit, aetio extrema iterari debet.

XVI. De sacramento ordinis.

„Nemo sumit sibi hunc honorem, nisi qui vocatur a Deo tanquam Aretus.“¹ Imo Christus ipse, sicut subdit apostolus, seipsum non glorificavit ut pontifex fieret, sed ab aeterno patre sempiternum suscepit sacerdotium.

Quibus divinis testimoniis liquido constat, vocationem Dei omnino esse necessariam ad ordinem sacros digno suscipiendam, ideoque singulis episcopis gravi monitione dicit idem apostolus: „*Menus cito nemini imponeris.*“² Quid magis prodest hominum saluti vel ecclesiae decori, quam ut fideles tantum dispensatores in domo Dei constituantur? aut quid maioris detrimenti christiana patitur respublica, quam cum furas et latrones, indigni scilicet pastores, aliando praeter ostium intrant in ovile? Quapropter, episcopalis sollicitudinis munus est praecipuum, maximam adhibere curam in his seligendis, qui ad talem honorem et onus tam formidandum sunt promovendi. Quam innumera mala, soli Deo cognita, christiano populo afferuntur etiam per unum sacerdotem indignum! Meminerint episcopi districtam rationem Deum ab eis exacturum esse, de omnibus quae ad ordinem sacrorum collationem pertinent: unde ea cuncta quae in materia tam gravi ab ecclesia et a sacris canonibus praescripta sunt, summo studio observare debent.

1. Moneantur parentes eos graviter peccare, si, ob mundanas rationes, ecclesiasticum statum liberos suos vel eligere vel relicere compellunt.

2. Edoceatur populus, ut, si aliquam culpam gravem et publicam in his cognoscit qui pro sacro ministerio candidati sunt, vel in eorum familia aliquam infamiae notam quae in ecclesiae dedecus redundaret, illos coram Deo teneri talia facere tempestive nota, ut repulsis indignis, honori sacerdotalis ordinis atque ecclesiae utilitati consulatur.

3. Priusquam studia ecclesiastica incoperint, examini subiiciantur omnes candidati.

4. Habeantur ordinationes in ecclesiis cathedralibus, ubi fieri potest, et in temporibus a iure statutis. Serventur quoque interstitia ut uniuscuiusque ordinis officia clericis cognoscere et implere possit, antequam ad alium promoveatur.

XVII. De sacramento matrimonii.

„Sacramentum hoc magnum est in Christo et in ecclesia.“³ Magnum est quia per hoc divinitus constituitur unio sancta coniugum, super quam totius societatis fundamentum est positum, et ecclesiae membra usque ad finem mundi rite crescunt et legitime multiplicantur. Praeterea matrimonium est mystica quaedam representatio unionis sanctae et indivisae Christi domini salvatoris nostri cum ecclesia sponsa sua. Unde Paulus apostolus coniuges admonens de mutuo usque ad mortem amore, exemplar Christi ipsius sponsam ecclesiam, etiam ad sanguinem diligentis, his verbis proposuit: „*Viri diligite uxores vestras sicut et Christus dilexit ecclesiam.*“⁴ Nihil ergo nisi sanctum, nihil impudicum, nihil quod non sit fide plenum in christianorum connubiis reperiri debet.

„Primum ergo in coniugio religio quaeratur.“⁵ dicit sanctus Ambrosius, „quia cum sancto sanctus oris et cum perverso perversiora. Si hoc in aliis, quanto magis in coniugio, ubi una caro et unus spiritus est? Quomodo autem potest congruere caritas, si discorpet fides?“ Hinc nunquam desistit ecclesia illis esse a connubiis mixtis deterrere, quia divinitus edocta, periculum multiplex ex capite lae infamiae conjunctionibus inesse cognovit.

Iure divino coniugia cum infidelibus [et] Hebraeis interdicta sunt. „*Negus sociabis cum eis coniugia. Filium tuum non dabis filio eius, nec filium illum accipies filio tuo, quia seducet filium tuum ne sequatur me.*“⁶

Tristi experientia compertum est eandem rationem contra catholicorum coniugium cum haereticis vel schismaticis invictis militare. Proinde si ab apostolis moneamur „*Aereticum, hominem... deridite*“⁷ et cum huiusmodi nec cibum sumere, quanto magis connubium cum eo reformidare debemus?

Merito quidem gloriamur in pietate populi nobis commissi, qui in omni huius provinciae parte formidolosa huiusmodi respuit connubia, quae non solum iuri naturali et divino minus consentaneae, sed etiam sacris ecclesiae canonibus sunt interdicta. Hanc disciplinam salutarem, apud nos pluribus annis et magno animarum fructu vigentem, totis viribus conservari volumus, et solo dilecti nostri cleri exike commendamus. Cum nubunt fideles, „*nubunt tantum in Domino.*“⁸ sicut apostolus praecipit, et sacriligo vinculo inimicis ecclesiae Dei esse non coniungant. Ex animo et penitus abhorreant ista detestanda connubia quae sancta mater ecclesia perpetuo damnavit et interdixit, illa ecclesia, dicimus, quae Christi ipsius est sponsa, quae nec sanctitate nec veritate corrupta est, sed sine maculis et rugis semper gloriosa. Nihil ergo quod adulterium olet, sive in moribus sive in fide, inveniat in christianorum connubiis quae ad vivum representare debent sancti sanctorum coniunctionem cum puritatis et veritatis sponsa.

Hic non praetereamus hominum perditorum impio ausus, qui hisce temporibus matrimonii unitatem et indissolubilitatem omni quo possunt modo, contra sacrae scripturae luculenta testimonia et perpetuam ecclesiae traditionem, subvertere conantur. Quapropter anathema dicimus omnibus qui catholicam impugnant fidem de matrimonio, sicut a patribus Tridentinis iuxta evangelicam et apostolicam doctrinam definita fuit, declarantes imprimis christianos lege divina prohiberi ne plures simul habeant uxores, et cum ecclesia docentes propter adulterium alterius coniugum matrimonii vinculum dissolvi non posse.⁹

Hortamur etiam sacerdotes nostros ut super doctrinam catholicam de unitate et indissolubilitate matrimonii invigilent, ita ut quos „*Deus coniunxit*“¹⁰ duos in carne una *homo non separet*¹¹ nec separet tentet.

1. Sacerdotes gravi sermone saepius instruant populos in omnibus scitu necessariis quae hoc sacramentum attingunt. Moneant eos qui illud suscepturi sunt, illos ducendos esse neque vana pulchritudine, neque prava concupiscentia, neque turpis lucri desiderio, sed motivis sanctae religioni omnino consentaneis.

¹ [De Abraham, lib. 1, c. 9, opp. s. Ambros., ed. Migne, I, 451B.]

² Deuter. VII, 3-4.

³ Tit. III, 10.

⁴ I Cor. VII, 39.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, can. 7.

⁶ Marc. X, 9.

¹ Hebr. V, 4.

² I Tim. V, 22.

³ Ephes. V, 32.

⁴ Ephes. V, 25.

2. Parentes ceteros reprehendant, qui in se tam magni momenti, nulla ratione habita eorum salute aeterna, liberos suos vel ad matrimonium licendum edignant, vel ab illo inhibere solent.

3. Semper et ubique in fidelibus procurant concubitorum mixtorum detestacionem, quae propter innumeram mala hinc obveniens nulla non tempore abheryit pia mater ecclesia.

4. Matrimonium contractant, per praeviam confessionem et dignam sanctae ecclesiae perceptionem ad illud fructuose suscipiendum dispositi sint.

5. Extra eorum necessitate vel speciale ab ordinario facultatem, fideliter matrimonio tempore in ecclesia sunt et ante hoc in modum. Hinc commendamus ut, ubicumque fieri potest, missa de sponsa et sponso cum benedictione sponso matrimonium immediate subsequatur.

6. Illius est sacerdotis matrimonium celebrare ad cuius missionem vel districtum pertinet sponsa. Quod si sponsa in eodem missione non legit, habent a sacerdote proprie litterae testimoniales de libero statu et de publicatione hauseram, sine quibus matrimonium celebrari vetamus.

7. In matrimoniis celebrandis absint clamor, strepitus verborum, omnia scurrilitas et locus, et ex parte sacerdotis, quaerendi quae sua sunt nimis arbor. Omnia gravitatem et religionem spirant, ut hoc magnum sacramentum, sicut et alia a Christo instituta, cum omni reverentia celebretur.

8. Sacerdotes ipsosque ut diligenti studio plenam et accuratam cognitionem de hoc sacramento acquirant, et praesertim de omnibus impedimentis quae contractum matrimoniale vel prohibent vel efficiunt nullum.

9. Zelo nostrorum clericorum exire commendamus, ut abusus et peccaminosa consuetudo vigiliarum ante matrimonium quae *ocillos* vocantur, corrigantur, vel omnino tollantur, ne fideles qui esse ad matrimonium disponunt, maledictionem Domini potius quam benedictionem in suis recipiant nuptiis.

XVIII. De vita et honestate clericorum.

„Legatione pro Christo fungimur“, ideoque fideles nos existimant ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei.“ Sed „quagitur inter dispensatores ut fideles quis innocentiatur“ Si ergo volumus esse fideles servi et prudentes a Domino super familiam suam constituti, in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros... ut non vituperetur ministerium nostrum. Nihil a populo diligentius scrutatur quam mores et vita clericorum. Quocirca, omnes ecclesiasticos et maxime sacerdotes, et corpore et spiritu sanctos esse oportet, quia ex hominibus assumpti, pro salute suorum fratrum constituuntur in his quae sunt ad Deum, ut offerant dona et sacrificia pro peccatis, et reconciliatio fiat in tempore iracundiae.

Hinc vitam suam ad exemplar summi sacerdotis componere debent; tales enim esse decet esse, qualis et ipse fuit: innocens, sanctus, impollutus et a peccatoribus segregatus. De illius sacerdotio participantes, ita virtutum eius et innocentiae participes sunt, ad digno per eos seipsum offerat.

„Sanctificandus in eis qui appropinquant mihi,“ dicit Dominus; et filios Aaron alloquens: „Incomum Domini et panes Dei cui offerant et ideo sancti erunt.“ Porro si in figuris et sub veteri testamento tantam in ministris eius sanctitatem Deus exegit, quanta paritas angelica in sacerdotibus novae

legis requiritur, in quibus sanctitas Dei filius voluit in eis vestigia imitari? De mundo non sunt, sed Christiani esse debent de mundo, et lux mundi ferant. „Cum a vobis esset in aliterum spectat locum accipiantur, in eos tanquam in speculum reliqui oculos constituit, ex illis enim quod imitentur. Quapropter eis decet omnia clericis in sortem Domini vocatis vitam: necesseque esse omnes compescere, ut habitus, gustus, incessus, sermone aliisque omnibus rebus nil aliud, grave, moderatum ac religiose plerumque praesent fuerit; levitia etiam delicta, quae in ipsis maxime essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis offerant venerationem.“

Maxima sollicitudine hortamur omnes qui in vices Domini nobis collaborant, ut monita et regulas quae sequuntur, devoto suscipiant, et stricte observent ad edificationem corporis Christi et glorificationem patris eius qui in caelis est.

1. Sicut „omnis glorie filiae regis et ipse cor“, sanctificationem internam ante omnia habere commendamus. Propriae dignitatis reverentiae consideratio seria, piarumque meditationum et lectionum assiduis eorum mentes enutrient, spiritum ecclesiasticum fovabant et divinae gratiae donum augebant et tuebantur.

2. Rerum oculi in populum refundendum ex oratione continua haeriant, et non solum dignae, attente ac devoto officium recitent divinum, sed cogitationi mentali, sine qua vix possunt salvari, quotidie et indesinenter incumbant.

3. Externa corporis ratio sanctitati internae omnino respondeat. Semper et ubique „exemplum sint fidelium in verba, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate“. Sciatis in sacerdotibus nihil plebeium requiri, nihil populare, nihil commune cum studio et usu inconditae multitudinis, et quod sobriam a turbis gravitatem, seriam vitam, singulare pondus dignitas vindicet sacerdotalis.

4. Ad „ignominiam saecularis habitus“ quem in sortem Domini ingredienti depositum non revertantur, sed per formam et vestium colorem a laicis discreti sint. Collari Romano omnes utantur, et ubi viget continuus et laudabilis vestis talaris usus, retineatur.

5. A spectaculis in theatris publicis, a choreis et saltationibus, a venatione clamorosa, et a publicis equorum cursibus omnino abstant. Qui moniti secus fecerint, suspensionem incurrent.

6. Sicut sacerdotis vita cum Christo in Deo debet esse abscondita, valde nocivum et indecorum estet nimirum cum saecularibus habere familiaritatem. Fugiant igitur convivia frequentiora et interperativa, et quotiescunque laicorum domos ingrediuntur, memores sint ecclesiasticae dignitatis, et „in omnibus se ipsos praebant exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate“.

7. Sacerdotis domus ita composita sit ut, luxu mundanae profanoque ornatu remotis, omnia pietatem, ordinem, simplicemque munditiam spirant, et crucifixi salvatoris ministrum illic habitare proclament.

8. Provecioris aetatis et probatae virtutis sint famulae eorum, et in hac re sacerdotum canonum inunctiones episcopi faciant observari. Et quoniam castitas praecipuum decus sacerdotii et ornamentum

¹ S. August., *Super ps. XXXVII.*

² Ioan. XV, 19.

³ Conc. Trid., sess. XXII, c. 1, *de reform.*

⁴ Ps. XLIV, 14.

⁵ I Tim. IV, 12.

⁶ S. Ambr., *Ep. ad Irenaeum*, ed. Migne, III, 1081 C.

⁷ *Pontif. Rom.*

⁸ Tit. II, 7.

¹ II Cor. V, 30.

² I Cor. IV, 1-2.

³ Hebr. V, 1; Eccl. XLIV, 17.

⁴ Hebr. VII, 26.

⁵ Levit. X, 2.

⁶ Levit. XXI, 6.

est, sive qua lux mundi obcuratur, vel terrae patrocini, et mutatur color optimus, clericos omnes rogamus et obsecramus in domino Iesu, ut istam pretiosam margaritam et thesaurum istum, quem in vasis fictilibus portamus, omni cura et studio immaculate conservent. Non solum impudicitiae cardos abhorreant, sed ab omni specie mala omnique occasione prorsus abtineant. Seseum custodias et corporis mortificationi ferventem adjuvant orationem, scientes quoniam donum Dei continentia est, et a Deo exire et humiliter postulandum.

9. In memoriam eorum revocamus se esse non solum discipulos sed ministros illius „qui cum esset dives, propter nos egonus factus est“¹, et qui non habebat in terris „ubi caput reclineret“². Quare, omnem avaritiam et turpis lucri quaestum effugiant, et, iuxta apostolicam monitionem, „habentes alimenta et quibus tegantur his contenti sint.“³ Audiant iterum doctoris gentium vocem qui „argentum et aurum nullius concupivit“⁴, sed suis laborabat manibus, et quaerens solummodo ea quae Christi erant, evangelium eius efficacius praedicaret. „Qui volunt divites fieri, incurrunt in tentationem et in loquendi diaboli, et desideria multa inutilia et nociva quae mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt a fide. Tu autem, o homo Dei, haec fuge; sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem.“⁵

10. Ad turpem avaritiam e sanctuario eliminandam, sacerdotibus aliisque sanctissimum patrum verba proferimus. Per avaritiam pastor in lupum convertitur, et a propriis ovibus rapit, pro quibus vitam suam dare oportet. Et sic, dum in fallaci confidentia et quiete recumbit, maledictio altissimi iam pronuntiata est: „Vae pastoribus qui pascebant oves suas!“⁶ Avaritia omnes qui ei serviant crudeliter efficit atque ferocem. Ita enim indurat cor sacerdotis ut nemini parcat, nemini compatiatur, viduam opprimat, pupillum invadat, pauperem aggravet, nemini succurrat a quo lucrum non sperat.

11. Consanguineorum et propinquorum inordinatus amor vel excitat vel auget in clericis detestabilem pecuniae amorem, ex quo diversis temporibus multa mala et scandala exorta sunt in ecclesia.

Qui carnem respiciunt et sanguinem, et bona sacro ministerio acquisita in propinquos impie profundunt, praecipua divina et ecclesiastica palam resistunt, petra scandali existunt fidelibus, venerandos in sacerdotio confratres inhonorant, et corona immarcescibili, quae servis bonis et fidelibus promissa est, seipsos omnino indignos reddunt. Unde omnes alloquimur verbis gravissimis concilii Tridentini:

„Clericis omnino interdicitur ne ex redditibus ecclesiae consanguineos familiaresve suos augere studeant, cum et apostolorum canones prohibeant, ne res ecclesiasticae quae Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuunt, eas autem nec distrahant nec dissipent illorum causa; imo, quam maxime potest, eos sancta synodus monet ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in ecclesia seminarium exstat, penitus deponant.“⁷

12. Ne gravia scandala, heu! nimis frequentia, post mortem sacerdotis exoriantur ex disidiis pro-

pinquorum, praecipimus et iubemus ut unusquisque sacerdos testamentum suum in forma legitima condant, et in loco tuto reponat, pro executione testamenti unum saltem coelestium constituens. Si quis huic mandato parere detrectaverit, a confessorio suo non est absolendus, donec officium suum adimpleverit.

13. Hos tamen qui vita superstitie bona sua in pios usus et caritatis opera ex amore divino expendunt, omni honore dignissimos reputamus cunctisque laudibus attollendos.

14. Nullus sacerdos contra sacros canones negotiationem exerceat sive per se sive per alios, nec latifundia colat, nisi intra moderatos limites ab ordinario praescriptos; nec bonorum saecularium tutorem aut administratorem vel testamenti alicuius laici executores se nominari permittat, inconsulto episcopo, quia „nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus“⁸.

15. Districte vetamus ne quis sacerdos aliquem publice in ecclesia denuntiet vel nominatum declarat excommunicatum, sine expressa licentia ordinarii. Opprobria et convicia nunquam ab altari proferantur; et quando peccata corripienda sunt, erga peccatorem caritatis ordo servetur.

16. Omnia mala docuit otiositas, ideoque clericis omnibus otium interdiciamus, eosque in Domino hortamur ut „sapientes et non insipientes sint, rodentes tempus, quoniam dies mali sunt“⁹. Sacris studiis per totum vitae cursum incumbant, et libros noxios de rebus ineptis et mundanis tractantes recitent. Devotionem erga divinam eucharistiam et Domini nostri passionem, quae per eucharistiam annuntiat, necnon erga beatissimam virginem Mariam sine labe conceptam in seipsis excitent, et in aliis promoveant, et nunquam praetereat dies sine visitatione sanctissimi sacramenti.

17. Ad residentiam teneri eos qui curam gerunt animarum, nemo est qui ignoret. Nullus ergo sine permisso ordinarii a districtu spirituali suae curae subiecto ultra unam vel alteram diem se subtrahat, quia sine residentia partes muneris pastoralis impleri non possunt, quae sic in concilio Romano egregie recensentur¹⁰, scilicet ut pastores „plebem per se in catholica fide incessanter instruant, sacramentis reficiant, infirmos visitent, moribundis adsistant, quotidianas pro populo ad Deum preces et orationes effundant, et laudabili vitae ac conversationis exemplo, virtutibus et morum disciplina omnibus prae luceant viamque salutis praemonstrent“.

18. Collationes theologicae saltem quator in anno in unaquaque dioecesi habeantur, et iis adesse tenentur sub poena suspensionis omnes sacerdotes curam animarum habentes. Idem dictum sit de accessu spirituali singulis annis habendo, ad quem saltem dimidia pars cleri ab episcopo designanda tenentur accedere.

XIX. De episcopis.

Angeli et principes ecclesiae, successores apostolorum et Christi legati, sunt pauci ex titulis quibus a sanctis patribus decorantur episcopi. Speculatores sunt super muros Ierusalem et in altissimo loco positi; dum super alios vigilant, ab omnibus ipsi contemplantur. „Nec dubitandum est,“ aiunt patres Tridentini, „fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, si praepositos suos viderint non ea quae mundi sunt, sed animarum

¹ II Cor. VIII, 9.

² Luc. IX, 58.

³ I Tim. VI, 8.

⁴ Act. XX, 33.

⁵ I Tim. VI, 9-11.

⁶ S. Greg. mag.

⁷ S. Chrysost.

⁸ Sess. XXV, de ref., c. 1.

⁹ II Tim. II, 4.

¹⁰ Ecdi. XXXIII, 29.

¹¹ Ephes. V, 15-6.

¹² Anno 1785, tit. I, c. 4.

salutem ac ecclesiam patriam cogitantes.¹ Nomen A
episcopi nomen est laboris potius quam honoris,
ideoque intelligat, „se non ad propria commoda,
non ad divitias aut luorum, sed ad labores et solli-
citudines pro gloria Dei vocatos esse.“²

Cum oporteat „*ergo episcopum irreprehensibilem*
esse“³, atque aliis omnibus virtute praeferere,
agnoscamus et nos officia et munia onera nostri
formidandi, ut qui caeteros admonemus et ad omnem
perfectionem exhortamur in Domino, ipsi „*facti*
sinus forma gregis ex ovino“⁴. Praeceptis nostris
actus non discrepent, et sicut Iesus Christus ponti-
fex summus, incipiamus „*facere et docere*“⁵.

1. Virtutis praestantiam et innocentiam vitae
cunctis viribus acquirant episcopi et in primis, iuxta
monitionem apostoli, sibi metipsis attendentes, alio-
rum saluti facilius consulere possunt.

2. Cum negotia difficilia et quaestiones maximi
momenti ad salutem animarum pertinentes iudicio B
episcopi continuo subiiciantur, oportet eum in divina
lege, in sacris canonibus et ecclesiastica disciplina
instructum esse, ne quid detrimenti ex ignorantia
sua capiant fideles. Unde liquet illum teneri sacris
studiis indefinenter insistere, quia ex eius ore non
solum laici sed sacerdotes ipsi sapientiam exquirent.

3. A concilio Tridentino praedicatio evangelii
vocatur „*praecipuum episcoporum munus*“, quod
„per seipsum tenentur implere. Si vero contigerit
eos legitimo detineri impedimento, viros idoneos
assumere tenentur ad huiusmodi praedicationis
officium salubriter exsequendum“⁶.

4. Aliud episcoporum officium et quidem maximi
momenti, est dioecesis accurata atque canonica
visitatio, quam eos facere monemus intra tempus a
concilio Tridentino praescriptum. Ut haec visitatio
rite perficiatur, consulantur auctores probati qui de
hoc munere tractant.

Curent episcopi ut schedulae cum quaestionibus
necessariis de missione ad sacerdotes mittantur, ita
ut responsiones in scriptis episcopo in ipsa visita-
tione tradi possint.

5. Quae de residentia a concilio Tridentino
praescribuntur et de onere certis temporibus, ad
tramitem apostolicarum constitutionum, Romam
visitandi et statum dioecesium sanctae sedis exhibendi,
ab omnibus stricte sunt observanda.

6. Singulis annis dioecesanam synodum, si fieri
potest, celebrabunt episcopi, in qua decreta concilii
provincialis (emendatione vel approbatione sanctae
sedis prius habita) publicari, eaque omnia ordinari
debent, quae ad sanam dioecesis administrationem
spectant.

7. Sine litteris dimissoriis vel testimonialibus
proprii episcopi, nullus episcopus ordinet clericos ex
aliena dioecesi oriundos, nec etiam alienum sacer-
dotem suae dioecesi aggregare potest episcopus, sine
consensu et litteris excommunicationis ordinarii sui.
Et quoniam in America plurima scandala et incom-
moda obveniunt ob numerum sacerdotum vagantium,
qui, quamvis litteris excommunicationis seu testimo-
nialibus muniti, huc et illuc discursant sine ulla fixa
sede, ita ut reipso contra ecclesiae disciplinam per
longum tempus sine aliquo superiore existant, huic
malo succurrere volens, haec synodus enixe hortatur
episcopos, ut, omni quo possunt modo, remedium
opportunitate adhibeant, et tali deordinationi finem
imponent.

8. In unaquaque dioecesi constituatur archivum
episcopale in loco tuto et commodo. In eo custo-

diri debent omnia quae ad dioecesim spectant et,
ne originalia deperant, instrumentorum exempla
habeat archivistae. Si quis documenta in archivo
conservata mutaverit, subtraxerit seu occultaverit,
eo ipso privatus sit omni dignitate, officio et bene-
ficio, si clericus; si vero laicus, excommunicationem
ipso facto incurrat.

9. Cum episcopus non pro una sed pro omnibus
dioecesis partibus constitutus, pro omnibus laboret
et invigilet, tenentur cuncti pro sua decenti susten-
tatione contribuere. Quapropter, singulis annis,
per mensem octobris, oblationes fidelium in omnibus
ecclesiis uniuscuiusque dioecesis a sacerdote loci
recipiantur, et ad episcopum seu eius secretarium
transmittantur quam primum.

XX. De ecclesiis:

1. Sacrosancta Domini templa in custodia sunt
sacerdotum. Quapropter, diligentes decorem domus
Dei et locum habitationis gloriae eius, omnes inten-
dant nervos ut ecclesiae rite ornentur, omnibusque
necessariis instructae rigidissime serventur. In hoc,
atque in sacris peragendis, eorum religionis studium
semper effulgeat.

2. Nulli liceat in aliquo determinato ecclesiae
loco sedem fixam habere in perpetuum. Sed ubi
ex consuetudine sedes istae construuntur in ecclesiis,
earum usus non nisi de tempore ad tempus conce-
datur. Regulae pro sedibus locandis et tenendis
ab episcopis emper praescribantur, et si aliqua dis-
putatio exoritur, deferenda est ad ordinarium, cuius
iudicium erit decisivum.

3. Ne quis, sive clericus sive laicus, ecclesiam
vel presbyterium aedificare incipiat, inconsulto
episcopo atque eius approbatione non obtenta, non
solum pro situ et titulo sed pro ichnographia. Et
C quando talia construuntur aedificia, teneatur sacerdos
librum habere in quo, auxiliantibus duobus laicis ab
ordinario nominandis, scribi debet relatio pecuniarum
quae accipiuntur vel expenduntur. Hic liber epis-
copo inspiciendus in visitatione sua subiiciatur, vel
saepius prout necessarium iudicaverit. Thesaurarius
vel thesaurarii ab episcopo semper constituendi
sunt.

4. Nullus sacerdos sine expressa licentia episcopi
aliquam societatem novam erigat in ecclesiis sibi
commisissis, nec aliquid in missione sua permanenter
instituat in sui ipsius commodum.

5. Si quis missionarius sine licentia episcopi
domum vel aedificium cuiuscumque generis in terris
ad ecclesiam pertinentibus aedificet, periculo faciet
suo, et nunquam pro his compensatio aliqua tribuetur.
Quotiescunque datur talis licentia, episcopus ex-
primere debet utrum aliqua compensatio facienda
sit vel non.

6. Et cum de licentiis seu facultatibus ab
episcopo necessario obtinendis per decreta huius
concilii loquimur, semper intelliguntur licentiae
scriptae.

XXI. De coemeteriis.

„Non sunt contemnenda et abiicienda corpora
defunctorum maximeque iustorum atque fidelium,
quibus tanquam organis et vasibus ad omnia bona
opera sanctus usus est Spiritus.“¹

Hinc pia mater ecclesia pro inhumatione fidelium
coemeteria solemniter benedici, sanctificari et
consecrari iubet, ut eorum corpora „quietis sedem
et ab omni incursione malorum spirituum tutelam“
habeant.

1. Haec polyandria, quae etiam „de benedictione
sepulti corpora Christi“, qui „figulus noster et

¹ Sess. XXV, de ref., c. 1.

² I Petr. V, 8.

³ Ibid.

⁴ Act. I, 1.

⁵ I Tim. III, 2.

⁶ Sess. V, c. 2, de ref.

¹ Aug., De civitate Dei, lib. I, c. 18, [ed. Bened., VII, 136].

quietis nostrae ager est, ab ecclesia consecrantur. Atque tanquam loca religiosa aestimari debent, et summa custodiri reverentia.

2. Omnia coemeteria diligenter sepiantur et tuto claudantur. Ad pascendum in eis ne admittantur animalia, sordosque ab eis omnino arceantur.

3. Moneantur fideles ne sumptus moderatos in exequiis excedent, et hortentur ut potius omnem impendant curam, per eleemosynas, orationes, suffragia, sacrae communionis receptionem et missas, solatium et requiem defunctis procurare.

4. Iuxta antiquissimum ecclesiae institutum missa, praesente corpore defuncti, pro eo celebretur antequam sepulturae tradatur. Hoc maxime fidelibus commendandum est.

5. Quaecumque de his agitur, quibus ex ecclesiae praeepto sepultura negatur ecclesiastica, cum omni prudentia procedendum est, et dubio occurrente consulatur ordinarius.

6. Omnes querelae, strepitus, dissidia et contentiones in his locis sacris tolerari non possunt. Si de loco sepulturae vel ex aliqua alia causa obortae fuerint contentiones, sacerdoti primo deferantur, et postea iudicio ordinarii subiciantur.

7. Cum corpus semel terrae mandatum fuerit, nec exhumari nec transferri potest sine licentia episcopi.

8. Si aliquid coemeterium violatum vel pollutum fuerit, sacerdos statim certiores faciet episcopum, ut ritu ecclesiastico quamprimum reconcilietur.

Omnia et singula in hac synodo statuta, decreta, et acta, qua decet obedientia et reverentia, auctoritati, correctioni et emendationi sanctae Romanae ecclesiae, omnium ecclesiarum matris et magistrae, et Romani pontificis, Christi vicarii, iudicio emendanda, corrigenda, mutanda subiciemus.

† Ego Guillelmus, archiepiscopus Halifaxiensis, definiens subscripsi.

† Ego Bernardus Donahue, episcopus Carolinapolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Colinus Franciscus, episcopus Arichatensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas Ludovicus, episcopus Sancti-Ioannis in Novo Brunswick, definiens subscripsi.
Ioannes Cameron, sacrae theologiae doctor,
a secretis.

Eduardus Butler, a secretis.

EPISTOLA PATRUM

ad sanctissimum dominum nostrum Pium papa IX.

Beatissime pater.

Cum sancti concilii Tridentini decretis obtemperantes, in urbe metropolitana, die 8 septembris, convenerimus, ad ea synodice pertractanda quae bono communi ovium nobis concreditarum inserviant, haud inde discedere par esset, quin supremo fidelium pastori, obsequentissimi gratissimique animi nostri sensus ea, qua decet, reverentia et dilectione exhiberemus.

Vestrae namque sollicitudini vigilantiaeque paternae magnum illud beneficium, huius nimirum provinciae nostrae Halifaxiensis erectionem et constitutionem, unice debemus.

Quapropter, ex intimo cordis affectu sanctitati vestrae gratias agimus, atque in perpetuum habebimus.

Profectus spiritalis, qui paucis annis praeteritis in hac nova dominicae vineae parte se manifestare coeperunt, spem praebent firmissimam fore ut sanctissima nostra religio, divina gratia opitulante, maiora in dies incrementa percipiat.

De victoriis ac triumphis super hostes ecclesiae Dei, quibus pontificatus vester tam mirifice illustratur, sanctitati vestrae vehementer gratulamur.

Dogma, quo Deiparae immaculata conceptio ex Petri cathedra voce infallibili annuntiata, nobis una cum caeteris per orbem terrarum christifidelibus quam maximum praebuit gaudium.

Eandem beatissimam virginem Mariam sine labe conceptam, veluti totius provinciae Halifaxiensis patronam eligendam esse communi voto censuimus, atque ut sententiam nostram approbare digneris, sanctitatem vestram enixe rogamus.

Iter, quo magnam statuum pontificiorum partem nuper invisisti, et quo plaudentes ubique sanctitatem vestram amplexati sunt amatissimi subditi, ingenti laetitia atque cordis oculis prosecuti sumus.

Vidimus enim qua ratione divinae providentiae placuit, sedis apostolicae hostium intensissimorum audaciam et calumnias retundere, atque ad probrosum illos redigere silentium.

Neque dubitare omnino possumus quin ardentissimus amor quo sanctitatem vestram prosequitur filii devotissimi, quotidie augeseat ad incrementum religionis catholicae atque in laudem et gloriam Dei omnipotentis, cuius voces in terris geris praesertim cum neminem latere possit, qua paterna caritate, qua munificentia proressis admirabili, qua cura indefessa, felicitati eorum temporalis et aeternae consulis atque invigilas.

Denique, ea qua erga sanctitatem vestram tenemur obedientia atque veneratione, huius nostri primi concilii provincialis decreta supremo vestro iudicio et emendationi subiciimus, ut quae pro ecclesiarum nostrae curae commissarum bono decernenda censuimus, apostolicam approbationem, ac sanctionem, si quam merentur, obtineant.

Interea, sanctitati vestrae a Deo optimo maximo omnia fausta ex corde precantes, apostolicam benedictionem nobis nostrisque gregibus humiliter imploremus.

Datum Halifaxiae in Nova Scotia, in ipsa synodo, apud ecclesiam metropolitanam Sanctae Mariae, die 15 septembris 1857.

† Guillelmus Walsh, archiepiscopus Halifaxiensis.
† Bernardus D. McDonald, episcopus Carolinapolitanus.

† Colinus F. McKinnon, episcopus Arichatensis.
† Thomas E. Connolly, episcopus Sancti-Ioannis in Novo Brunswick.

RESPONSUM

sanctissimi domini nostri.

Venerabilibus fratribus, Guillelmo archiepiscopo Halifaxiensi et eius suffraganeis, Pium papa IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Omni, qua par erat, benevolentia excepimus et complexi sumus vestrum collegam, venerabilem fratrem Thomam Connolly, episcopum Sancti-Ioannis, qui nobis reddidit tum acta primi provincialis concilii a vobis concelebrati die 8 proximi mensis septembris, tum vestras litteras die 15 eiusdem mensis datas, atque intimo erga nos et hanc Petri cathedram pietatis, amoris et obsequii sensu conscriptas, quibus, venerabiles fratres, eiusdem concilii decreta supremo nostro iudicio subficientes, precati estis, ut illa probare, vel si opus fuerit, emendare velimus. Nulla interposita mora, ipsius concilii acta cognoscenda mandavimus nostrae congregationi fidei propagandae praepositae, quae suo tempore, iuxta nostram mentem, congruum vobis dabit responsum. Sed nobis temperare non possumus, quin hac nostra epistola meritis celebremus laudibus eximiam vestram pastorem sollicitudinem, qua inducti, ex sacrorum canonum praescripto in unum convenistis, et invocato

lumine Spiritus sancti, communicatisque invicem a consiliis, ea statuere studuistis quae ad sanctissimae fidei nostrae depositum integrum custodiendum, ad catholicae ecclesiae doctrinam tuendam promovendamque, ad cleri disciplinam tutandam, ad fidelium pietatem virtutemque fovendam, ad vitiorum germina convellenda, ac seductionis pericula propulsanda magis conducere posse existimastis. Summae quidem iucunditati nobis fuit maximum gaudium, quo affecti fuistis ob dogmaticam de immaculata sanctissimae Dei genitricis virginis Mariae conceptione definitionem a nobis cum incredibili animi nostri laetitia pronunciatam: ac non posuimus non vehementer probare, summisque laudibus offerre salutare sane consilium a vobis communi consensione susceptum adsciendi ipsam beatissimam virginem, sine labe originali conceptam universae iustae ecclesiasticae Halifaxiensis provinciae patronam. Hoc enim pacto futurum confidimus, ut omnes isti fideles ardentiore vere filialis pietatis ac devotionis affectu deiparam Virginem, omniumque nostrum amatissimam matrem magis in dies colere ac venerari contendant, quo ea duce, et auspice, ea protegente, ambulent digne Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes. Pergratum quoque nobis fuit, ex iisdem vestrae litterae cognoscere quos lactos fructus ista dominicae vineae pars, paucis annis divina adspirante gratia, ediderit, et firmiori vobiscum spe nitimur fore, ut, Deo bene iuvante, sanctissima nostra religio istis magis in dies vigeat ac floreat, et catholicus populus merito iuxta ac numero augeatur. Plane non dubitamus, quin vos, venerabiles fratres, pro egregia ac perspecta vestra religione) et episcopali zelo quo inflammati estis, divino auxilio freti pergratis maiore usque alacritate ministerium vestrum implere omnique studio salutarem urgere talentorum negotiationem, quae est de animabus Christo lucranda. Ac persuasissimum nobis est, vos quoscentes quae Iesu Christi sunt, nullisque parentes curis, consiliis atque laboribus, nihil unquam intentatum relicturos, ut ecclesiae causam eiusque iura strenue tueri, et cleri disciplinam, sanctitatem fovere, eiusque rectam institutionem procurare, et fideles ab venenatis pascuis arceri, ad salutaria propellere, eosque magis in dies sedulo enutrire verbis fidei, et per gratiarum charismata confirmare, ac miseros errantes in omni patientia, bonitate, doctrina, caritate ab errorum tenebris ad veritatis iustitiaeque semitam et unicum Christi ovile reducere possitis. Nos interim, licet indigni, non desistimus divitem in misericordia Deum humiliter orare et obsecrare, ut uberrima suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vigilantiae vestrae commissas copiose descendant. Ac pro certo habemus, vos pariter nunquam intermissuros assiduis fervidisque precibus ab ipso clementissimo Domino exposcere, ut infirmitatem nostram difficillima haec temporibus sub immenso supremi apostolatus onere laborantem, omnipotenti sua virtute sustentet, omnesque actus nostros ad maiorem ecclesiae suae sanctae utilitatem dirigat. Denique, studiosissimae ac propensissimae nostrae in vos voluntatis pignus adiungimus apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde profectam vobis singulis, venerabiles fratres, sanctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctam Petrum, die 10 decembris anno 1857, pontificatus nostri anno duo decimo.

Pius papa IX

SYNODUS DIOECESANA VAPINCENSIS

1857 septembris 17

Synodus dioecesis Vapincensis in Gallia, celebrata die 17 septembris 1857, sub Iouanne Irénée Depéry, episcopo Vapincensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cuius titulus

Synode diocésain célébré dans la cathédrale de Gap, le 17 septembre 1857, par Mgr Jean-Irénée

Depéry, évêque de Gap. Gap, Delaplace père et fils, imprimeurs libraires de l'évêché, rue de Provence, 1857.

In-8°, 43 p. Avignon, sémaphore

P. 20, mentio synodi dioecesis celebratae anno 1853, sub eodem episcopo

SYNODUS DIOECESANA AUSCITANA

1857 septembris 24-6

Synodus dioecesis Auscitana in Gallia, celebrata diebus 24, 25 et 26 septembris 1857, sub Antonio de Salinis, archiepiscopo Auscitano.

Exstant constitutiones synodales in opere cuius titulus

Acta et statuta synodi Auscitanae, anno M. DCCC. LVII habitae, a. rr. dd. Antonio de Salinis,

archiepiscopo Auscitano [Unsign] Augustae Auscorum, apud J. A. Portes, typographum, 1857.

In-12°, 72 p. Paris, Bibl. nat. B 5753

P. 11-7, haec synodus dioecesis celebrata est, quatuor sessionibus, a die 24 ad diem 26 septembris 1857.

P. 65-72, appendix documentorum

SYNODUS DIOECESANA AESINA

1857 novembris 15-7

Synodus dioecesis Aesina in Italia, celebrata diebus 15, 16 et 17 novembris 1857, sub Carolo Aloisio Morichini, archiepiscopo Aesino.

Exstant constitutiones synodales in opere cuius titulus

Synodus dioecesis ab eminentissimo et reverendissimo domino Carolo Aloisio, tituli S. Cyprii, R. e. presbitero, cardinali Morichini, archiepiscopo

Aesino, celebrata in ecclesia cathedrali, diebus XV, XVI, XVII novembris MDCCLVII. Aesii, ex typographia episcopali Vincentii Cherubini, cum privilegio.

Sine anno, (1857), in-4°, 2 partes, 263-249 p. f. Paris, bibl. nat. B 3429.

P. 7. Ut dioecesis synodus ab octoginta et quinque annis intermissa, celebraretur

CONCILIIUM REMENSE

1857 novembris 18-25.

Concilium provinciale Remense in Gallia, celebratum a die 18 ad diem 25 novembris 1857, sub Thoma Maria Josepho Gousset, archiepiscopo Remensi.

Bibliographia:

1) Decreta concilii provinciae Remensis, a s. congregatione (sic) concilii examinanda et recognoscenda. (*In fine*) Reims, imp. de P. Regnier.

Sine anno, (1875), in-4° minori, ff. 90 p. Paris, Bibl. nat. B 21270.

Pag. 1. "Acta concilii provinciae Remensis anno MDCCCLVII celebrati, praeside eminentissimo et reverendissimo cardinali Gousset, archiepiscopo Remensi."

Pag. 3. "Decreta concilii provinciae Remensis."

2) Acta et decreta concilii provinciae Remensis, in ecclesia metropolitana anno Domini MDCCCLVII, pontificatus Pii papae noni XII celebrati, a sancta sede examinata et recognita. Parisiis, apud Iacobum Lecoffre et socios, bibliopolas, via vulgo dicta du Vieux-Colombier 29, 1858. (*Fol. 1.*) Parisiis, ex typis Simonis Raçon et soc., in via dicta Erfurth. 1.

In-8°, 2 f. - 115 p. - Ancey, séminaire; Autun, séminaire; Lyon, abbé Martin. Paris, Bibl. nat. B 20831 et 5758; Paris, Saint-Sulpice.

3) Acta et decreta sanctorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris a. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum Tomus quartus. Friburgi Brigoviae, signatibus Herder, MDCCCLXXIII, col. 195-246.

ACTA CONCILII

LITTERAE

de i. licendo et convocando provinciae Remensis concilio.

Thomas Maria Josephus sanctae Romanae ecclesiae tituli Sancti Callisti presbyter cardinalis Gousset, miseratione divina et apostolicae aedificatae archiepiscopus Remensis, etc.

Illustrissimis ac reverendissimis fratribus episcopis, necnon venerabilibus capitulis, aliisque provinciae nostrae Remensis, qui de iure vel de consuetudine tenentur concilio provinciali interesse, salutem in Domino.

Ex quo in synodo provinciali, anno 1853, in civitate Ambianensi habita, futurum concilium ad annum 1856 indiximus, propositi huius executioni obstitit ad di. usque temporum circumstantiae, quibus non ignota, ita ut ipsius celebrationem praecasti mandum indixissemus. Nunc autem sacris patrum Tridentinorum praescriptionibus obsequentes, pro nostrae dignitatis munere, idem concilium iterum indicimus et convocamus. Itaque, per praesentes litteras illustrissimos ac reverendissimos in Christo fratres, Catalaunensem, Bellocacensem, Suessionensem, Ambianensem, necnon Medensem *in partibus infidelium*, reverendissimi episcopi Catalaunensis conductorem, episcopos comprovinciales nostros, item capitula et alios qui ex privilegio vel consuetudine ius habent in concilio sedendi, hortamur, ut ad praedictam synodum in ecclesia nostra metropolitana conveniant, in festo sancti Caroli Borromei, cuius instaurandae synodorumque ecclesiasticae disciplinae studium contempere non debent, hoc est, ipsa 1 die mensis novembris proxime futuri.

De huius synodi convocatione mandabunt illis, trissimis ac reverendissimis episcopis capitula suorum respective cathedralium, abbates, si qui sint in eorum diocesis, et alios qui concilio provinciali interesse tenentur.

Datum Remis, in aedibus nostris, sub signo sigilloque nostro, necnon secretariis nostri sub scriptis, anno Domini 1857, die vero mensis anni 18.

Th. cardinalis Gousset, archiepiscopus Remensis.

De emanatae saec. mandato

I. Theurel, canonicus a secretis.

INCEPTIO CONCILII

Anno 1857, die 17 novembris, litteris supra relatis de indicendo et convocando provinciali concilio

Ex aedibus huius rectoris sanctorum episcoporum comprovincialium ad diem 18 eiusdem mensis dilata est concilii inchoatio.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII

fideliter obsequentes, in civitatem Remensem conveniunt ad locus eminentissimi et reverendissimi domini Thomae Mariae Josephi, sanctae Romanae ecclesiae tituli Sancti Callisti presbyteri cardinalis Gousset, archiepiscopi Remensis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Iosephus Armandus Gagnoux, episcopus Bellocacensis, Noviomensis et Sylvanectensis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Paulus Armandus de Garsignies, episcopus Suessionensis et Laudunensis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Iacobus Antonius Boudinet, episcopus Ambianensis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Ioannes Honoratus Bara, episcopus Medensis *in partibus infidelium*, idem conductus et pro concilio procurator illustrissimus et reverendissimus Mariae Iosephi Monyer de Prilly, episcopi Catalaunensis.

SESSIO PRIMA

Prima sessio, die 18 novembris, in festo dedicationis basilicae Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, hora 10, ab eminentissimo et reverendissimo archiepiscopo, praesentibus singulis episcopis supra dictis, in ecclesia metropolitana, iuxta praescripta pontificalis Romani, celebrata est.

Huius sessionis interfuerunt, tanquam procuratores capitulorum metropolitanae ecclesiae et ecclesiarum cathedralium provinciae Remensis, canonicus quorum nomina subsunt.

Pro capitulo Remensi, reverendus dominus Ioannes Baptista Theurel, canonicus, reverendus dominus Ioannes Baptista Curier, canonicus.

Pro capitulo Catalaunensi, reverendus dominus Iosephus Carolus Beguin, canonicus, reverendus dominus Paulinus Leousson de Guadagnout, canonicus.

Pro capitulo Bellocacensi, reverendus dominus Ludovicus Henr, canonicus et seminariorum rector.

Pro capitulo Suessionensi, reverendus dominus Victor Iosephus Guvart, decanus capituli, reverendus dominus Ludovicus Iosephus Clodivaneus Le grand, canonicus.

Pro capitulo Ambianensi, reverendus dominus Antonius Theophilus David, canonicus, reverendus dominus Carolus Augustinus Petit, canonicus.

Considerunt etiam a patribus admissi theologi et canonistae interscripti, reverendus dominus Nicolaus Iosephus Lambert, vicarius generalis archiepiscopi Remensis, reverendus dominus Mathurin Aubry, rector seminariorum Remensis, reverendus dominus Iosephus Gerard, canonicus ecclesiae Remensis, reverendus dominus Ioannes Baptista Simon Jacquenet, canonicus honorarius ecclesiae Remensis, reverendus dominus Claudius Theodorius Obre,

vicarius generalis episcopi Bellovacensis; reverendus A dominus Carolus Honoratus Millière, vicarius generalis episcopi Bellovacensis; reverendus dominus Augustinus Iosephus Martin, doctor et sacrae theologiae professor in seminario Bellovacensi; reverendus dominus D. Stoequelet, vicarius generalis episcopi Suessionensis; reverendus dominus Iosephus Knapp, canonicus, archipresbyter ecclesiae Suessionensis; reverendus dominus Ludovicus Leonardus Gobaille, rector seminarii Suessionensis; reverendus dominus Stephanus Gillot, rector seminarii Ambianensis; reverendus dominus Petrus Fredericus Fallières, canonicus honorarius ecclesiae Ambianensis; reverendus dominus Mathurin Gaultier, in seminario Parisiensi Sancti Spiritus sacrae theologiae professor, ecclesiae Remensis canonicus honorarius; reverendus dominus Iosephus Sauvage, Villersexelliensis in dioecesi Vesontionensi parochus, canonicus honorarius ecclesiae San-Claudiensis.

Convenerunt autem ad hanc sessionem canonici ecclesiae metropolitanae, ceterisque civitatis Remensis, necnon permulti fideles, novo ac religioso spectaculo attracti.

Intra missarum solemnium, omnes sive episcopi, sive canonici et theologi, sacram eucharistiam e manibus archiepiscopi celebrantis receperunt.

Iubente eodem archiepiscopo, lecta et publicata sunt: 1. Decretum de aperienda synodo; 2. Decretum de modo vivendi in concilio; 3. Decretum quo designati sunt:

Pro officio promotoris concilii, reverendus dominus Nicolaus Iosephus Lambert, vicarius generalis archiepiscopi Remensis; et reverendus dominus Carolus Augustinus Potit, canonicus ecclesiae Ambianensis.

Pro officio secretarii, reverendus dominus Claudius Theodorius Obré, vicarius generalis episcopi Bellovacensis; et reverendus dominus Antonius Theophilus Duval, canonicus ecclesiae Ambianensis.

Pro officio magistro caeremoniarum, reverendus dominus Iosephus Gérard, canonicus ecclesiae metropolitanae, et reverendus dominus Carolus Honoratus Millière, vicarius generalis episcopi Bellovacensis.

Postquam designati fuere officarii concilii, ab altero e duobus secretariis lectum est decretum de professione fidei et deinde formula a summo pontifice Pio IV exarata, iuxta quam fidem professi sunt concilii patres et synodales cuncti sacerdotes.

Sessio per canticum *Te Deum* et solemnem processionem absoluta est.

CONGREGATIONES GENERALES

Eadem die 18 novembris, hora serotina 4 et dimidia, in congregatione generali, praeside eminentissimo et reverendissimo archiepiscopo, sederunt concilii patres, praesentibus omnibus canonicis et theologis.

Post orationem *Adeamus*, idem archiepiscopus praeses doctam et paternam allocutionem ad synodum habuit, multa disserens de statu provinciae Remensis, atque de iure communi et de consuetudinibus quae, partim vi circumstantiarum, partim virtute concilii Suessionensis labefactatae videntur. Praea addidit ut significaret qua mente, quaque prudentia leges ecclesiasticae in praxim deduci possint. Tandem benevolenti animo theologos et canonicos homines hortatus est ad digne et libere opinionem aperiendam super his quae in synodi decursu examinanda et discutienda occurrerent.

Per orationem *Sub tuum* clausa est prima congregatio generalis.

A die decima nona usque ad diem 25 novembris habitae sunt decem congregationes generales, in quibus consererunt patres concilii, praesidente eminentissimo metropolitanò, praesentibus canonicis et theologis.

Proposita sunt decreta: 1. De Romani pontificis auctoritate; 2. De sacram Romanarum congregationum decretis et decisionibus; 3. De casibus summo pontifici reservatis; 4. De casibus summo pontifici reservatis ratione suspensionis; 5. De casibus episcopo a iure reservatis ratione suspensionis; 6. De excommunicationibus non reservatis; 7. De irregularitatibus; 8. De praecipuis episcoporum officis; 9. De dignitate et auctoritate episcoporum; 10. De cognitione, dilectione et imitatione domini nostri Iesu Christi; 11. De beata virgine Maria sine labe concepta; 12. De sanctitate clericorum; 13. De cura et pietate pro defunctis.

Super quibus canonici et theologi aperuerunt sententiam suam, postquam in congregationibus particularibus perfecta et discussa fuissent.

Haec autem congregationes particulares per primam congregationem generalem ordinatae fuerunt eo modo quo sequitur.

Congregatio de decretis.

Praeses illustrissimus ac reverendissimus dominus Iosephus Armandus Guignou, episcopus Bellovacensis, Noviomensis, et Sylvanensis.

Theologi: dominus Obré, vicarius generalis episcopi Bellovacensis; dominus Theurel, canonicus ecclesiae Remensis; dominus Duval, canonicus ecclesiae Ambianensis.

Congregatio de auctoritate summi pontificis.

Praeses illustrissimus ac reverendissimus dominus Paulus Armandus de Garsignies, episcopus Suessionensis et Laudunensis.

Theologi: dominus Guyart, decanus capituli Suessionensis; dominus Hen, canonicus ecclesiae Bellovacensis; dominus Petit, canonicus ecclesiae Ambianensis; dominus Sauvage, canonicus honorarius ecclesiae San-Claudiensis.

Congregatio de officis et auctoritate episcoporum.

Praeses illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Iacobus Antonius Boudinet, episcopus Ambianensis.

Theologi: dominus Crier, canonicus ecclesiae Remensis; dominus Gérard, canonicus ecclesiae Remensis; dominus Legrand, canonicus ecclesiae Suessionensis; dominus Fallières, canonicus honorarius ecclesiae Ambianensis.

Congregatio de censuris.

Praeses illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Iohannes Honoratus Bara, episcopus Medensis, coadiutor illustrissimi et reverendissimi episcopi Catalaunensis.

Theologi: dominus Millière, vicarius generalis episcopi Bellovacensis; dominus Stoequelet, vicarius generalis Suessionensis; dominus Bégin, canonicus ecclesiae Catalaunensis; dominus Gillot, rector seminarii Ambianensis; dominus Gaultier, sacrae theologiae professor; dominus Jacquenet, canonicus honorarius ecclesiae Remensis.

Congregatio de irregularitatibus.

Praeses dominus Lambert, vicarius generalis archiepiscopi Remensis.

Theologi: dominus Knapp, canonicus, archi-
presbyter ecclesiae Successionensis; dominus Loisson
de Guinaumont, canonicus ecclesiae Caplannensis;
dominus Aubry, rector seminarii Remensis; dominus
Gobaille, rector seminarii Successionensis; dominus
Martin, sacrae theologiae professor.

In ultima congregatione generali, die 24 novem-
bris, decreta proclamata sunt, qualia in sessione
solemni, proxima die, subscribenda erant, eo fine ut
omitti posset eorum lectio; quae fidelibus linguam
latinam ignorantibus taedium forsitan generasset.

SESSIO SECUNDA.

Die 25 novembris, in ecclesia metropolitana,
servatis omnibus quae in pontificali Romano prae-
scribuntur, solemniter habita est sessio secunda, cui
interfuerunt omnes concilii patres, canonici et theologi,
capitulum ecclesiae Remensis, parochi civitatis,

DECRETA CONCILII.

Caput I.

Decretum de aperienda synodo.

[Vide superioris concilii Remensis caput I, quo-
cum verbotenus consentit, excepto die, quo synodus
est aperta, 18 novembris 1857.]

Caput II.

Decretum de modo vivendi in concilio.

[Vide eiusdem synodi provinciae Remensis ca-
put II, quocum verbotenus congruit.]

Caput III.

Decretum de professione fidei.

[Vide synodi provinciae Remensis anno 1849,
caput III, quocum verbotenus congruit.]

Caput IV.

De Romani pontificis auctoritate.

„Super soliditate petrae fundatam a Christo
ecclesiam, Petrumque singulari Christi munere prae-
caeteris electum, qui vicaria potestate apostolici
chori princeps, totiusque adeo gregis pascendi,
fratres confirmandi, totoque orbe ligandi ac solvendi
summam curam auctoritatemque in successores omni
aero prorogandam susciperet, dogma catholicum
est, quod ore Christi acceptum, perenni patrum
praedicatione traditum ac defensum, ecclesia uni-
versa omni aetate sanctissime retinuit, saepiusque
adversus novatorum errores summorum pontificum
conciliorumque decretis confirmavit.“¹ Et vero in
tota retro antiquitate christiana beatus Petrus ipse
vel eius successor pontifex Romanus appellatur firma
et solidissima petra, super quam Salvator ecclesiam
aedificavit, Christi vicarius in terra, apostolorum
princeps, ecclesiae caput, columna, magnum et
firmum fundamentum, firmamentum fidei, archi-
episcopus totius orbis, episcopus episcoporum, pastor
pastorum, primas primatum, patriarcha patri-
archarum; unde una voce sedem apostolicam seu
ecclesiam Romanam confessi sunt omnium eccle-
siarum matrem et magistram, cuius et in totum
orbem terrarum principatum proclamaverunt. Sed
neque patrum traditione concilia unquam recessere.
In Lugdunensi II, edita est Graecorum fidei pro-
fessio, qua se recognoscere testati sunt Romanam
ecclesiam summam et plenum primatum et princi-
patum super universam ecclesiam catholicam obti-
nere; eumque ab ipso Domino in beato Petro
apostolorum principe sive vertice, cuius Romanus

aliique permulti tum ecclesiastici viri, tum laici
fideles. Post missam ab eminentissimo archiepis-
copo celebratam, secretarius ad ipsum et ad unum-
quemque episcoporum accedens, ab illis singulatum
quaesivit utrum decreta placerent, et singuli respon-
derunt: *Placent*. Tunc metropolitanus dixit: *De-
creta placuerunt patribus; Deo reddantur gratias*.
Assistentes responderunt: *Deo gratias*. Postea lecta
sunt decreta *de promulgatione huius concilii pro-
vinciae Remensis, et de iudicatione futuri concilii
provincialis*; quod in ecclesia cathedrali Bellovacensi
celebrandum denuntiatum est.

Tandem, designatis testibus synodalibus, et
postquam patres concilii decreta ab ipsis sancita
super altare maius subscripserint, solemnes, ut de
more, acclamationes factae sunt, cunctique ad aedes
archiepiscopales, in cantu hymni *Te Deum*, pro-
cessionaliter redierunt.

R pontifex est successor, cum potestatis plenitudine
recepisse; ac eidem ecclesiae Romanae omnes eccle-
sias subiectas esse, ipsarumque praelatos obedientiam
et reverentiam dare: ad hanc autem sic potestatis
plenitudinem consistere, quod ecclesias caeteras ad
solicitudinis partem admittit; quarum multas et
patriarchales praecipue diversis privilegiis eadem
Romana ecclesia honoravit, sua tamen observata
praerogativa, tum in generalibus conciliis, tum in
aliquibus aliis semper salva.²

Idem dogma de supremo principatu sanctae sedis
Florentina synodus sancivit, definiendo sanctam
apostolicam sedem et Romanum pontificem in uni-
versum orbem tenere primatum, et ipsum pontificem
Romanum successorem esse beati Petri, principis
apostolorum, et verum Christi vicarium, totiusque
ecclesiae caput, et omnium christianorum patrem
et doctorem existere, et ipsi in beato Petro pascendi,
regendi et gubernandi universalem ecclesiam a
domino nostro Iesu Christo plenam potestatem
traditam esse.

Cum igitur pontifex Romanus in beato Petro,
cuius apostolicam sedem occupat, mandatum acce-
perit a Christo agnos et oves, totumque gregem
christianum pascendi, necnon claves regni caelorum
cum suprema potestate in universo orbe terrarum
ligandi ac solvendi, illius utique officium est ac
munus, non solum veritatem catholicam defendere,
et, si quae de fide morumve regulis subortae fuerint
quaestiones, suo irreformabili quidem iudicio definire,
sed etiam et eadem auctoritate, quicquid universali
ecclesiae expedire iudicaverit, in iis quae ad populi
christiani disciplinam pertinent, statuere, ita ut vera
illius decretis et constitutionibus, cuiuscumque sint
generis, obedientia praestari debeat ab omnibus
fidelibus ac etiam ecclesiarum praelatis, ad quod
ii tenentur, non solum ratione supremi et divini
principatus sedis apostolicae, sed etiam vi ipsius
iuramenti quod praestiterunt intra solemnitatem
consecrationis suae. Etenim istius iuramenti forma
haec habet: „Ego N., electus ecclesiae N., ab hac
hora in antea fidelis et obediens gr[ati]a beato Petro
apostolo sanctaeque Romanae ecclesiae, et Domino
nostro domino N. papae N. suisque successoribus
canonice intransibus... Iura, honores, privilegia,
et auctoritatem sanctae Romanae ecclesiae, domini
nostri papae et successorum praedictorum, con-
servare, defendere et augere et promovere cu-
rabo.“ Regulas sanctorum patrum, decreta, ordi-

¹ Pii VI const. *Super soliditate*, die 28 nov. 1786.

² Labbe, *Conc.*, t. XI, col. 966. [Hardouin, VII, 696 E.]

³ *Ibidem*, t. XIII, col. 1167. [Hardouin, IX, 429 A.]

nationes seu dispositiones, reservationes, provisiones et mandata apostolica totis viribus observabo, et faciam ab aliis observari.¹ Item electus sic respondet consecratoris interrogationibus: „Vole traditiones orthodoxorum patrum, ac decreta sanctae et apostolicae sedis constitutiones veneranter suscipere, docere ac servare. Vole beato Petro apostolo, cui a Deo data est potestas ligandi ac solvendi, eiusque vicario domino nostro N. papae N., suisque successoribus Romanis pontificibus, fidem, subiectionem et obedientiam, secundum canonicam auctoritatem, per omnia exhibere.“²

Praeterea, ob eam coniunctionem divinitus ordinatam, quam ideo membra cum capite habere oportet, necesse est ut episcopi sanctae sedis praerogativas sedulo defendant, et pro viribus promoveant: „Suam enim,“ ut ait Benedictus XIV., „causam agunt, cum supremi pastoris auctoritatem propugnant et sustinent.“³ fieri quippe non potest ut veniat in discrimen auctoritas summi pontificis, quin et ipsa periclitetur episcopalis auctoritas. Haec optime consideraverunt patres concilii Duziacensis, in dioecesi Remensi, sub Hinemaro metropolitano habiti anno 871, cum ad Adrianum II papam, in epistola synodali ad rem apposite ita scripsere: „Quia ergo nos, quantum scimus et possumus, privilegium sanctae et primae sedis Romanae et conservare, et obaudire, et extollere cupimus atque satagimus, pro suo scilicet principatu quem beatus Petrus apostolus Domini voce perceptum, ecclesia nihilominus subsequente, et tenuit semper et retinet.“⁴

Anno 876, quadraginta supraque novem Galliarum episcopi, inter quos Hinemarus metropolitanus, Hildeboldus Suevionensis, Geraldus Ambianensis, Hadebertus Sylvanectensis, Odo Bellovacensis, Willebertus Catalaunensis, Hedenulfus Laudunensis, eiusdem provinciae nempe Remensis, subscribere concilio Pontigonensis, in dioecesi Catalaunensi, praesente Carolo Calvo imperatore celebrati, cuius in capitulis haec leguntur: „Ut sancta Romana ecclesia, sicut est caput omnium ecclesiarum, ita ab omnibus honoretur et veneretur, nec quisquam contra ius et potestatem ipsius aliquid iniuste agere praesumat: ut honor domino et spiritali patri nostro Joanni, summo pontifici et venerabili universali papae, ab omnibus conservetur: et quae secundum sacrum ministerium suum auctoritate apostolica decreverit, cum summa veneratione ab omnibus suscipiantur et debita illi obedientia in omnibus conservetur.“⁵

Ex dictis igitur summopere cavendum nobis est, ne in ulla re sedis apostolicae auctoritatem inconsulte praetermittamus, decepti nimirum quorundam doctorum scriptis, qui summi pontificis auctoritatem minuere non verentur. Leges enim ecclesiasticae a concilio generali aut constitutionibus apostolicis latae et more apud ecclesiam Romanam consueto promulgatae, sive acceptatae fuerint a subditis sive non, vim habent ligandi, eosque ad quos spectant, quantumvis reluctantes, constringunt: illarum namque firmitas nec pendet nec ulatenus pendere potest ab inferiorum acceptione, sed a sola legislatoris voluntate, qui sibi subiectis imperandi ius habet. In vanum utique a Christo pontifex Romanus plenam potestatem accepisset universum gregem regendi gubernandique, ac proinde leges in toto orbe ferendi,

si nobis licitum esset subiectionis iugum excutere, aut constitutiones sanctae sedis infirmare atque etiam irritas prorsus facere eo praetextu quod acceptatae non fuerint.

Nihilominus, quoniam quandoque contingit ut constitutio, qua de disciplina ecclesiastica generaliter statuitur, aliquid decretum contineat, quod, licet plerisque provinciis utile sit ac proficuum, alicui tamen provinciae aut dioecesi opportunum non esse, quin etiam magis minuisse noxium pro temporibus et locis iudicatur ab huius provinciae praesulibus, tunc hi possunt atque etiam tenentur illius constitutionis quoad peculiare decretum de quo agitur, executionem suspendere: dummodo interea suas pontifici Romano rationes exponant, ut vel recessum a praedicto statuto vel suarum dioecesium a lege onerosa nimis exemptionem dispensationemve generalem obtineant. „Illud autem omnino tenendum est,“ inquit Benedictus XIV., „ut et in huiusmodi recursibus debita apostolicae sedi reverentia semper servetur: et cum ipsa, omnibus auditis, iudicium suum protulerit, illius sententiae obtemperetur, eiusque iussa promptae executioni demandentur. Constat enim aliquando proacram agendi modum in culpam adducere eum, qui alioquin bonum ius fovet quoad rei substantiam, quoniam autem non esse apostolica decretaliter excepti tunc solum cum propriis intentionibus congruit, et in sententia obfirmate persistere, cum summus pontifex, relictis rationibus auditis atque elaboratis, casum fore esse non reputat ut mandata sua revocare, vel leges generales moderari opportunum censet.“⁶

Sed addit idem pontifex, decreta quae circa sacros ritus, sacramenta, caeremonias, clericorum vitam, prodire contingat, inferiorum iudicio et consensu nullo modo subiecta esse debere.

Quod ad nos spectat, omnes constitutiones apostolicas, etiam eas quibus de universali disciplina ecclesiastica statutum est, veneranter amplexamur atque in tota provincia Remensi servari volumus, in his scilicet quae consentiunt cum concordatis quibus ecclesiae Galliarum reguntur.

Capitulum V

De sacrarum congregationum Romanarum decretis et decisionibus.

Sacrae congregationes sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, quarum pro diversis temporibus varia fuit ordinatio, ab ipsa sede apostolica institutae esse univocum constat, ad faciorem promptioremque universae reipublicae christianae negotiorum et causarum expeditionem. De quo referre haud super vacuam erit quod statuit inter alios Sixtus papa V, qui sic habet:

„Immensa aeterni Dei omnium optes sapientia a fine usque in finem fortiter attingens, sic cuncta inter se admirabili concordiae nexu copulavit, suaviterque disposuit, ut vicissim ad suorum se munerum functiones exercendas mutuis auxiliis sublevarent. Ipsa in coelesti Hierusalem varios beatorum spirituum ordines distinxit, quorum superiores de divinae providentiae rebus inferiores illuminarent. Ipsa militantis ecclesiae, quae triumphantis illius imago est, corpus variis membris discrevit, quae capiti suo glutine caritatis compacta et connexa, mutuo se adiuverent, ex quo totius corporis salus et conservatio existeret.“

Quare, iure optimo, Romanus pontifex, quoniam Christus dominus corporis sui, quod est ecclesia visibile caput constituit omniumque ecclesiarum sol-

¹ Pontificale Romanum de consecr. electi in episc. *Forma iuramenti*.

² Pontificale Romanum l. c. *Examen*.

³ De synodo dioecessana, lib. IX, cap. I, n. 4.

⁴ Cellot, *Conc. Duziacense* l. p. 296. [Hardouin, t. V, col. 1321.]

⁵ Labbé, *Conc.* t. I, col. 285 et 286. [Hardouin, t. VI, part. I, col. 171 B.]

⁶ De synodo dioecessana, lib. IX, cap. 8.

⁷ Ibidem.

citadinem gerere voluit, multos sibi tam immensi aonerie adiutores advocat atque adiecit, cum venerabiles episcopos fratres suos, quos toto terrarum orbe ad singulos greges pasceudos mittit, tum amplissimum ordinem sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, qui tanquam nobilissima membra capiti propius cohaerentia, eidem summo pontifici, sicut Christo domino apostoli, semper assistunt, quique primi laborum et consiliorum socii sunt et participes, ut partita inter eos alioque Romanae curiae magistratus ingenti curarum negotiorumque mole, ipse tantae potestatis clavum tenens, divina gratia adfutrice, non succumbat.

Nos igitur magni illius Moysis exemplo adducti, qui cum Deo loquens soceri sui Iethro consilium de variis iudiciis constituendis non perdidit, quique Dei iussu insignem senatum septuaginta seniorum conscripsit, qui cum eo onus populi sustinerent, ne solus ipse gravaretur, pontificium hoc onus angelicis plane humeris formidandum, inter senatores orbis terrae fratres nostros cardinales, apta quadam distributione, pro temporum conditione, negotiorum multitudine et varietate, ipsaque utilitatis ratione salubriter partiti decrevimus: ea in primis cogitatione permoti, ut qui ex omnibus nationibus ad hanc matrem, magistram perfugumque fidelium, apostolicam sedem, devotionis salutisque studio, iuris persequendi, gratiae impetrandae, aliasve multiplices ob causas frequentissimi confugiunt, in quidem, et tuto et commode (quantum in provinciis nostris praestare possumus) Romam perveniant, et ut facilius celeriusque expediantur, distinctos cardinalium conventus et congregationes ad certas rerum negotiorumque tractationes paratas habeant, cardinalesque ipsi distributi muneris partem lexus ferant, diligentius administrent, commodius nos consulant, et demum viri primarii publicis in rebus exercitati, nullo unquam tempore desint.

Congregationum autem cardinales propriis singillatim habent secretarios, ac eidem libere deputandas, et ad res quae in dies geruntur annotandas et in publicam formam, si opus fuerit, redigendas. Eaedem congregationes viros sacrae, theologicae utriusque iuris peritos et rerum gerendarum usu peritios in consultationibus advocare atque adhibere debeant, ut causis, quaestionibus et negotiis quam optime discussis, quae Dei gloriae animarumque saluti, et iustitiae atque aequitati consentanea erunt, decernantur, gravioribus quibusque ad summum pontificem delatis, ut quid secundum Deum expediat, mature statuatur.

Ex his itaque patet quanta sint ponderis sacrarum congregationum decreta et decisiones, illae siquidem de rebus levioris momenti frequentioribus quaestionibus ad illa decernunt aut definiunt nisi secundum disciplinam apud sanctam sedem vigentem et probatam, nihilque statuunt de gravioribus negotiis nisi de mandato vel iussu Romani pontificis, cuius ad iudicium causam referre tenentur ex apostolicarum constitutionum praescriptis. Istarum autem congregationum decreta, quae supremus pastor expresse confirmaverit atque suaverit, habere vim legis cuique perspectum est; alia vero, quae absque speciali et expressa legislatoris approbatione proferuntur, habentur tanquam certa moraliter itaque agendi norma, maioris utique valoris quam privatorum quantumvis docto- rum sententiae. Quare, ut una eademque sit apud nos agendi ratio in regendis ecclesiis sollicitudini nostrae commissis, suscepimus et, Deo iuvante, quam diligentissime exsequimur sacrarum congregationum decreta quae summo ponti-

fificis approbatione vestiuntur, vel eius iussu aut mandato publicantur.

Caput VI.

De casibus summo pontifici reservatis.

Catholicum dogma est episcopos multoque magis omnium supremum, Romanum scilicet pontificem, ius habere quaedam graviore culpas sibi suoque iudicio relaxandas reservandi; adeo ut a reservatis absolvi non valeant inferiores, nisi hanc a superioribus facultatem obtinuerint: quod sacrosancta synodus Tridentina sic exposuit in sessionis XIV de sacramento poenitentiae capite VII: „Quoniam natura et ratio iudicii illud exposcit, ut sententia in subditos duntaxat feratur, persuasum semper in ecclesia Dei fuit, et verissimum esse synodus haec confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum proferat, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Magnopere vero ad christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis patribus nostris visum est, ut atrociora quaedam et graviora crimina non a quibusvis, sed a summis duntaxat pontificibus absolventur. Unde merito pontifices maximi, pro suprema potestate sibi in universa ecclesia tradita, causas aliquas criminum suo potuerunt peculiari iudicio reservare. Neque dubitandum est, quando omnia, quae a Deo sunt, ordinata sunt, quia hoc idem episcopis omnibus in sua cuilibet dioecesi, in aedificationem tamen, non in destructionem liceat, pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes auctoritate, praesertim quoad illa quibus excommunicationis censura annexa est. Haec autem delictorum reservationem, consonum est divinae auctoritati, non tantum in externa politica, sed etiam coram Deo vim habere.“ Ea de re veritatem catholicam praedicta synodus stabilivit eiusdem sessionis canone XI, quo contrarium sentientes anathemate percussit.

Quoniam autem episcopi munus est sacris ecclesiae Romanae ad populi christiani disciplinam spectantibus decretis religiose adhaerere, volumus et statuimus ut decretales sanctae et apostolicae sedis constitutiones, quibus reservationes institutae sunt, vim suam habeant in omnibus et singulis provinciis Remensis ecclesiae, atque ab unoquoque confessario cuiusvis gradus dignitatisve quam diligentissime, iuxta tenorem verborum, executioni demandentur. Equidem illa sedis apostolicae decreta in diversis monumentis scientiarum theologicarum atque canonicarum a clericis inveniri possent, sed cum necesse sit ut confessarius, quemadmodum aliunde commendat rituale Romanum, „sciat casus et censuras sedi apostolicae et ordinario suo reservatas, et suae cuiusque ecclesiae constitutiones, easque diligenter observet.“ eos casus qui in praxi in regionibus nostris occurrere consueverunt hic recensemus, cum indicatione sacrarum canonum constitutionumque pontificiarum de quibus consulendi sunt canonistae qui leges ecclesiasticas interpretati sunt iuxta doctrinam et mentem sanctae ecclesiae Romanae, omnium ecclesiarum matris et magistrae.

Casus summo pontifici reservati.

Haec reservatio afficit

1. Omnes et singulos haereticos, quoscumque nomine coseantur et cuiuscumque sectae existant, eorumque fautores, et generaliter quoslibet defensores, a christiana fide apostatas, necnon schismaticos, et eos qui se a Romani pontificis obedientia pertinenter subtrahunt vel recusant.

1. Ex Gregorio XIII const. *Consueverunt*, die 4 apr. 1583, quam Pius V, Urbanus VIII, Alexander VII alique summi pontifices renovarunt, quot *Pastorals*.

Attendant autem confutari ad haec moenia A. hanc hanc, ab a concilio Tridentino¹ concessam, ultimi nostri concilii provincialis in civitate Ambrosiana celebrati, quibus eorum est ne confundantur cum vere haereticis quicumque contra dogmata catholica verba protulerunt: „Nostris temporibus specialiter attendenda est quaedam peccantium categoria, quam apud nos numerosissimam esse quotidie legimus. Multi sunt qui, a falsis et impia philosophia delusi, nulli tamen sectae haereticæ publicæ aut occulte nomen dantes, quaedam opiniones aut assertiones vel raro et obiter, vel saepius in medium proferunt, quas notioribus fidei articulis aut etiam generatim christianæ fidei adversantur. Cum autem illi de sua conversione cogitare incipiunt, experientia constat eos plerumque vitam christianam firmiter amplecturos fore, si deviata, qua præcipue detinentur erga confessionem sacramentalem, repugnantia, tribunal poenitentiae saltem adierint. Confessarii igitur nihil negligant ut eis, hunc primum conversionis gradum inchoantibus, via ad reconciliationem facilius sternatur, caveantque ne rigidiores eis imponant condiciones, priusquam illis absolutionem impertiantur. Prudenter suggerant ea quæ ad reparationem scandali opportuno fieri possunt, scientique ad hoc, pluribus in casibus, sufficere publicam vitæ christianæ professionem.“

2. Eos qui, sine facultate sedis apostolicæ, immediate vel mediate sibi concessa, libros hæreticorum scienter legunt, retinent, imprimunt seu quomodolibet defendunt, ex quavis causa, publice vel occulte, quovis ingenio vel colore¹.

Ut autem incurrat ista excommunicatio et reservatio, necesse est 1. ut liber exaratus fuerit tempore quo auctor erat vere hæreticus; 2. ut liber hæresim contineat, vel, si nulla sit infectus hæresi, ex professio et non obiter de religione tractet; 3. ut legens noverit et auctorem libri esse hæreticum, et librum continere hæresim, aut de religione tractare. Caeterum servantur regulæ sacræ congregationis Indicis.

3. Appellantes ab ordinationibus seu mandatis Romanorum pontificum ad universale futurum concilium, et eos, quorum auxilio, consilio vel favore appellatum fuerit².

4. Falsificatores litterarum apostolicarum, etiam in forma brevis, ac supplicationum gratiam vel iustitiam concernentium, necnon falso eas publicantes³.

5. Offendentes cardinalem aut aliquem alium ecclesiæ praelatum.

„Excommunicamus et anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, patriarchas, archiepiscopos, episcopos, sedisque apostolicæ legatos vel nuntios, aut eos a suis diocæsis, territoriis, terris seu dominiis eicientes; necnon ea mandantes vel rata habentes, seu præstantes in eis auxilium, consilium vel favorem.“⁴

6. Surripientes bona christianorum naufragantium, sive in navibus existentia, sive in mari ab eis eiecta, sive in littore inventa⁵.

7. Absolventes sine facultate ab excommunicationibus supra memoratis, extra mortis articulum, cuiuscumque sint dignitatis etiam episcopalis, et non obstantibus facultatibus contrariis quibuslibet, concessis per sanctam sedem, ac cuiusvis concilii decretis⁶.

Ex his ultimis præfatæ constitutionis verbis recte conclusum est ademptam fuisse episcopis

absolvendi pro foro conscientias ab hæresi et aliis peccatis reservatis casibus occultis. Quod ad hæresim spectat, sanctus Pius V, Gregorius XIII et Clemens VIII ea de re interrogati, indubitanter responderunt nulli præter papam integrum esse quemquam absolvi ab hæresi etiam occultissima: quod aliunde inferitur ex expressis sacrarum congregationum Romanarum declarationibus⁷.

Attamen potest episcopus, ut sanctæ sedis delegatus, recipiscentem hæreticum, aut sponte coram se comparantem, aut ad suum forum quoquomodo deductum, ecclesiæ reconciliare, et pro utroque foro absolvi a censura in quam propter hæresim incidit. Quinimo potest poenitentem hæreticum, postquam suos ejuerit errores, ad simplicem confessarium remittere ut ab eo absolvatur; eaque absolutio, licet a confessario data in foro sacramentali, prodest etiam pro foro externo a cuius iurisdictione promanat⁸.

8. Docentes aut defendentes, etiam disputative, opiniones a sancta sede damnatas.

Quod constat ex constitutione *Ex omnibus afflictionibus*, sancti Pii V, anno 1567; ex constitutione *Provisionis nostræ*, Gregorii XIII, anno 1579; ex duplici decreto Alexandri VII, anno 1665; ex decreto Innocentii XI, anno 1679; ex duobus decretis Alexandri VIII, 1690; ex decretis sacræ congregationis sancti Officii, annis 1655, 1666, 1679, 1690; ex constitutione *Unigenitus*, Clementis XI, anno 1713; ex constitutione *Super soliditate petrae*, Pii VI, anno 1786; necnon ex constitutione *Detestabilem*, Benedicti XIV, anni 1762, qui enumeratis quinque propositionibus duello faventibus, vestigiis plurimorum ex dictis summis pontificibus inhaerens, illas postquam damnaverit, non quidem ut hæreticas, sed solummodo ut falsas, scandalosas ac perniciosas, addit: „Quicumque illas aut conjunctim aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de his, etiam disputandi gratia, publice aut privatim tractaverit, nisi forsitan impugnando, ipso facto incidit in excommunicationem, a qua non possit, præterquam in mortis articulo, ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, nisi ab existente pro tempore Romano pontifice absolvi.“

9. Eum qui litteras apostolicas falsas se habere cognoscens, eas non destruit aut non resignat, intra viginti dies⁹.

10. Impedientes executionem litterarum sacræ Poenitentiarie¹⁰.

11. Percutientes clericum vel monachum: ex hoc canone XX concilii Lateranensis II, anno 1139. „Si quis suadente diabolo huius sacrilegii reatum incurrit, quod in clericum vel monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo subiaceat; et nullus episcoporum [illum] præsumat absolvi, nisi mortis urgente periculo, donec apostolico conspectui præsentetur, et eius mandatum auscipiat.“

12. Conspirantes in personam aut statum pontificis Romani¹¹.

13. Violantes interdictum papale¹².

14. Absolutos ab excommunicatione sub conditione, si eam adimplere neglexerint.

¹ Sens. XXIV, de ref., cap. 6.

² Bened. XIV, de synod. diocæsanâ, lib. IX, cap. IV et V.

³ Bened. XIV, l. c., cap. IV, n. 3.

⁴ Cap. *Dura*, 4, de crimine falsi (V. 20).

⁵ Iulii III const. *Rationi congruit* (Die 29 febr. 1550).

⁶ Extravag. *Etis dominici*, 3, de poenit. et remis. (V. 20).

⁷ (Clement. *Gravis*, 2, de sent. excommun. (V. 10); Extravag. *Etis*, 3, de poenit. (V. 9).

¹ Gregor. XIII, l. c.

² Gregor. XIII, l. c.

³ Gregor. XIII, l. c.

⁴ Gregor. XIII, l. c.

⁵ Gregor. XIII, l. c.

⁶ Gregor. XIII, l. c.

Legitur enim in VI Decretalium¹: „Eos qui a sententia canonis vel hominis (cum ad illum a quo alias de iure fuerunt absolvendi, nequeunt propter imminentiis mortis periculum, aut aliud impedimentum legitimum, pro absolutionis beneficio habere recursum) ab alio absolvuntur: si, cessante postea periculo vel impedimento huiusmodi, se illi a quo his cessantibus absolvi debebant, quam cito commode poterunt, contempserint praesentare, mandatum ipsius super illis, pro quibus excommunicati fuerunt, humiliter recepturi, et satisfacturi prout iustitia suadebit: decernimus, ne sic censurae illudant ecclesiasticae, in eandem sententiam recidere ipso iure.“

„Idem statuimus de his, quibus (cum a sede apostolica vel a legatis ipsius absolutionis beneficium a quibusvis sententiis consequuntur) iniungitur ut ordinariorum suorum vel aliorum quorumlibet, suscepturi poenitentiam ab eisdem, se conspectui repraesentent, et passis iniuriam, seu his quibus propter hoc obligati existant, satisfactionem exhibeant competentem si haec, cum primum commode poterunt, non curaverint adimplere.“

15. Vexantes eos qui censuram in aliquos tulerunt².

16. Committentes simoniam realem aut confidentialem, circa ordinem vel beneficium³.

17. Eum qui sacerdotem innocentem falso insinuat de crimine sollicitationis apud iudices ecclesiasticos, sive per se impie calumniando, sive ecclesiae procurando ut ab aliis id fiat⁴. Casus isto summo pontifici reservatur ratione sui.

18. Sacrilegos qui ecclesias violenter confrugerunt easque spoliaverunt, dummodo, iudice ut excommunicati denunciati fuerint⁵.

19. Mulieres ingredientiis monasteria regularium⁶.

20. Violantes clausuram monialium aut religiosorum ad malum finem⁷.

21. Incendiarios, ex quo sunt per ecclesiae sententiam publicati⁸.

22. Duellantes et eorum cooperatores⁹.

23. Adscriptos sectis occultis et clandestinis vulgo *des francs maçons*, eorumque fautores.

Legitur in constitutione *Providas*, Benedicti XIV¹⁰ „Sane felix recordationis praedecessor noster Clemens papa XII, per suas apostolicas litteras, anno incarnationis dominicae 1738, IV kalendas maii, pontificatus sui anno VIII datas, et universis Christi fidelibus inscriptas, quarum initium est *In eminenti*, nonnullas societates, coetus, conventus, collectiones, conventicula seu aggregationes, vulgo *de liberi muratori*, seu *des francs maçons*, vel aliter nuncupatas, in quibusdam regionibus tunc late diffusas, atque in dies invalescentes, perpetuo damnavit atque prohibuit, praecipiens omnibus et singulis Christi fidelibus, sub poena excommunicationis ipso facto absque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo per alium quam per Romanum pontificem pro tempore existentem, excepto mortis

articulo, absolvi posset, ne quis auderet vel praesumeret huiusmodi societates inire, vel propagare aut confovere, receptare, occultare, iisque adscribi, aggregari aut interesse.“

Ita pariter Pius VII¹, Leo XII², Gregorius XVI³, atque sanctissimus pater Pius papa IX⁴, qui cum locutus fuisset de errorum monstris et fraudibus, quibus huius saeculi filii catholicam religionem et divinam ecclesiae auctoritatem eiusque leges acerrime oppugnare et tum sacrae tum civilis potestatis iura conculcare conantur, statim addit: „Huc spectant nefariae molitiones contra hanc Romanam beatissimi Petri cathedram, in qua Christus posuit inexpugnabile ecclesiae suae fundamentum. Huc clandestinae illae sectae e tenebris ad rei tum sacrae tum publicae exitium et vastitatem emersae, atque a Romanis pontificibus praedecessoribus nostris iterato anathemate damnatae suis apostolicis litteris, quas nos apostolicae nostrae potestatis plenitudine confirmamus, et diligentissime servari mandamus.“

24. Clericos qui scienter et sponte participaverunt excommunicatis a papa et ipsos in officiis receperunt⁵.

25. Clericos regulares, qui sine licentia parochi, sacrum viaticum vel extremam unctionem ministrare, vel matrimonium solemnizare praesumunt⁶.

26. Religiosos, qui, praetextu privilegiorum, absolvunt a criminibus episcopo reservatis⁷.

27. Confessarium qui extra casum extremae necessitatis, nimirum in ipsius mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio sacerdote, confessionem sacramentalem personae complicitis in peccato turpi atque inhonesto contra sextum decalogi praeceptum commisso, excipere ausus fuerit: sublata illi ipso iure quacumque auctoritate et iurisdictione, ad qualemcumque personam ab huiusmodi culpa absolvendam⁸.

Attamen prohibitio haec in articulo mortis remittitur, si adsit infamiae aut scandali periculum. Sic enim praefatam constitutionem temperavit idem pontifex, constitutione *Apostolice muneri*⁹. „Si casus urgentis qualitas, et concurrentes circumstantiae, quae vitari non possint, eiusmodi fuerint, ut alius sacerdos ad audiendam constitutae in dicto articulo personae confessionem vocari aut accedere, sine gravi aliqua exortura infamia vel scandalo, nequeat, tunc alium sacerdotem perinde haberi censeatur posse ac si revera abesset atque deficeret, ac proinde in eo rerum statu, non prohiberi socio criminis sacerdoti absolutionem poenitentiae ab eo quoque crimine impertiri. Sciat autem complex eiusmodi sacerdos, et serio animadvertat, fore se re ipsa coram Deo, qui irrideri non potest, reum gravis adversus praedictam nostram constitutionem inobedientiae, latusque in ea poenis obnoxium si praedictae infamiae aut scandali pericula sibi ultro ipse confingat, ubi non sunt: imo intelligat, teneri se graviter huiusmodi pericula, quantum in se erit, antevertere vel removere, opportunis adhibitis remedijs, unde fiat ut alteri cuius sacerdoti locus pateat illius confessionis, absque ullius infamia vel scandalo audiendae. Ita enim ipsum teneri vigore memoratae nostrae constitutionis declaramus: et

¹ Cap. *Eos qui*, 22, de sent. excomm. (V, 11) in VI.

² Cap. *Quocumque*, 11, de sent. excomm. (V, 11) in VI.

³ Extravag. *Cum detestabile*, 2, de simon. (V, 1) Pii IV const. *Romanum*, die 16 oct. 1564. Pii V const. *Intolerabile* die 1 iun. 1569.

⁴ Ex Bened. XIV const. *Sacramentum*, die 1 iun. 1741.

⁵ Cap. *Conquiescit*, 22, de sent. excomm. (V, 39).

⁶ Pii V const. *Regularium*, die 24 oct. 1566.

⁷ Decret. s. congr. in sen. Clementis VIII.

⁸ Cap. *Tua nos*, 19, de sent. excomm. (V, 39).

⁹ Pii IV const. *Et quae*, die 13 nov. 1560. Gregor. XIII *Ad tollendum*, die 3 dec. 1582. Clement. VIII const. *Illius exco.*, die 17 aug. 1592. Trid. sess. XXV, de ref., cap. 18.

¹⁰ [Die 18 maii 1751.]

¹ Const. *Ecclesiam a Iesu Christo* [idibus sept. 1821]

² Const. *Quo graviora* [die 13 mart. 1825]

³ In litteris encycl. *Inter praecipuas*.

⁴ In litteris encycl. *Qui pluribus*.

⁵ Cap. *Significavit*, 18, de sent. excomm. (V, 39).

⁶ Clement. *Religion*, l. de privil. (V, 7).

⁷ Decret. s. congr.

⁸ Bened. XIV const. *Sacramentum*, die 1 iun. 1741.

⁹ [Die 8 febr. 1745.]

nunc quoque ita ipsi faciendum esse districte mandamus et precipimus.¹

Hi sunt precipui casus summo pontifici reservati, et quidem praeter unum, ratione excommunicationis, quos enumerare utile duximus. Superest autem ut ex casibus sanctae sedi aeque reservatis ratione suspensionis, eos qui possunt etiam apud nos occurrere, et quorum accurata cognitio animarum rectoribus necessaria est, recensamus.

Caput VII.

De casibus summo pontifici reservatis ratione suspensionis.

Suspensiones iure latae sunt aliae contra episcopos, aliae contra clericos tum saeculares tum regulares.

§ I. Suspensiones contra episcopos.

1. Ordinantes non subditum, absque licentia sui episcopi. Ita agentes suspensi sunt a collatione ordinum per annum.²

2. Ordinantes ad sacros ordines religiosos non professos. Suspensionem hanc statuit sanctus Pius V. in constitutione LXXV³, quae decretum concilii Tridentini⁴, spectans ordinationes clericorum saecularium, extendit ad omnes et singulos clericos religiosos non professos, ac interdicat omnibus praelatis, cuiuslibet gradus et dignitatis, ordines impendere huiusmodi religiosis personis contra formam dicti decreti, sub poena ipso iure incurrenda suspensionis per annum a praestatione talium ordinum.

3. Conferentes tonsuram infanti illiterato, aut coniugato. Episcopus qui ita ageret per unum annum a collatione clericali tonsurae dumtaxat suspensus esset.⁵

4. Conferentes ordines extra diocesim sine licentia episcopi loci, licet ordinatus sit subditus. Idem dicendum de iis qui pontificali exercerent in aliena dioecesi sine licentia ordinarii. „Nulli episcopo liceat,“ inquit concilium Tridentinum⁶, „cuiusvis privilegii praetextu, pontificalia in alterius dioecesi exercere, nisi de ordinarii loci expressa licentia et in personas eidem ordinario subiectas tantum. Si secus factum fuerit, episcopus ab exercitio pontificalium, et sic ordinati ab executione ordinum, sint ipso iure suspensi.“

5. Conferentes ordines sacros ante aetatem praescriptam. Episcopus qui versatur in hoc casu a collatione suspenditur.⁷

6. Conferentes ordines simoniae.⁸

7. Conferentes duos ordines sacros eodem die vel duobus diebus continuis.⁹

8. Conferentes ordines suspensam propter malam promotionem.¹⁰

9. Publicantes indulgentias, mediante stipendio.¹¹

§ II. Suspensiones contra clericos saeculares.

1. Suscipientes aliquem ordinem dum sunt censura ligati, id est dum sunt excommunicati, suspensi aut interdicti.¹²

2. Accipientes duos ordines sacros eodem die, vel duobus diebus continuis.¹³

3. Consequentes aliquem ordinem simoniae vel simoniam aliter committentes. Istam suspensionem incurrunt simoniam committentes in sacrorum ordinum receptione, in beneficiorum et officiorum acquisitione et in acquisitione dignitatum ecclesiasticarum.¹⁴

4. Suscipientes ordines furtive, id est sine praevio examine et sine admissione ab episcopo facta.¹⁵

5. Celebrantes missam et in ea non communicantes: suspenduntur per annum unum a celebratione missae.¹⁶

6. Non perficientes sine gravi causa missam iam inchoatam.¹⁷

§ III. Suspensiones contra clericos regulares.

1. Non deferentes habitum regulae determinatum, nisi rite dispensati fuerint.¹⁸

2. Recipientes alumnos ad professionem ante annum probationis.¹⁹

3. Apostatas suscipientes ordines sacros in apostasia.²⁰

4. Suscipientes ordines sacros ante professionem.

Qui sic promoti fuissent, ad altare ministrare non possunt. Quinimo ministrantes, privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, et aliis gratiis clericis concessis omnino privantur, et irregularitatis aliasque in decreto concilii Tridentini²¹ contentas poenas eo ipso incurrunt, a quibus nisi a Romano pontifice, vel in mortis articulo, absolvi non possunt.²²

5. Eos qui introducunt mulieres intra clausuram conventuum. Suspendio haec decreta est a sancto Pio V.²³ Postquam enim revocaverit facultates quibuslibet mulieribus concessas ingrediendi monasteria ac domos, quorumcumque regularium, et prohiberit omnibus mulieribus, sub poena excommunicationis latae sententiae cuius absolutionem reservat summo pontifici (ut supra dictum est ubi de casibus summo pontifici reservatis), ne dictas domos et monasteria ingredi audeant, addit „ipsis vero monasteriorum et conventuum abbatibus, praepositis, prioribus et aliis praesidentibus, quocumque nomine vocentur, et eorum monachis, canonicis, et fratribus, sive mendicantibus sive non mendicantibus (districte prohibentes), sub privationis officiorum quae in praesentia obtinent et inhabilitatis in posterum ad illa et alia omnia, et suspensionis a divinis, ipso facto et sine alia declaratione incurrendis poenis, ne eas introduceere admittereve praesumant.“

Caput VIII.

De casibus episcopo a iure reservatis ratione suspensionis.

Praeter casus quos episcopi in sua quisque dioecesi facultatem habent sibi reservandi, etiam sub poena suspensionis, alii sunt plures casus ipsi a iure reservati, quorum praecipui, prout occurrere possunt in nostra provincia, sic exponuntur.

¹ Cap. *Litteras*, 13, de temp. ordinat. (I, 10).

² Pii V. const. *Quoniam primum*, die 1 apr. 1566. Extravag. *Cum detestabile*, 2, de simonia (V, 1).

³ Sess. XXIII, de ref., cap. 8.

⁴ Cap. *Nullus episcopus*, 4, de temp. ordinat. (I, 9) in VI.

⁵ Sess. VI, de ref., cap. 5.

⁶ Cap. *Vel non*, 14, de temp. ordinat. (I, 11).

⁷ Extravag. *Cum detestabile*, 2, de simonia (V, 1).

⁸ Cap. *Litteras*, 13, et cap. *Inlectus filius*, 15, de temp. ordinat. (I, 11). Conc. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 13.

⁹ Cap. *Nullus episcopus*, 4, de temp. ordinat. (I, 9) in VI.

¹⁰ Cap. *Si quis episcopi*, 43, l. q. 1.

¹¹ S. Pii V. const. *Quam plenum*, die 2 jan. 1570.

¹² Cap. *Cum illorum*, 32, de sent. excomm. (V, 39).

¹³ Can. *Kelutum*, 11, dist. 2, de consecr.

¹⁴ Can. *Nullus episcopus*, 37, dist. 1, de consecr.

¹⁵ Clement. *Ne in agro*, 1, de statu monachor. (III, 19).

¹⁶ *Si quis autem*.

¹⁷ Cap. *Non solum*, 2, de regularib. (III, 14) in VI.

¹⁸ Cap. *Consultatione*, 5, de apostatis (V, 9).

¹⁹ Sess. XXIII, de ref., cap. 8 (vel potius sess. XXI, de ref., cap. 2).

²⁰ S. Pii V. const. *Romanus pontifex*, die 14 oct. 1566.

²¹ Const. *Regularium personarum*, die 24 oct. 1566.

1. Susceptio ordinum sacerdotum ante legitimam a licentiam, aut litteras dimissorias seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex iuris communis dispositione, quam etiam cuiusvis privilegii aut consuetudinis vigore, alicui qui beneficii ecclesiastici recepti sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere. Si secus fiat, capitulum contraveniens ecclesiastico auctoritate interdicto, et sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, praesertim in criminibus gaudeant; in maioribus vero, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri praelati, sint ipso iure suspensi.

2. Susceptio ordinis ab episcopo alieno sine licentia seu dimissione proprii episcopi. Concilium enim Tridentinum, renovans et confirmans statuta iuris antiqui, haec habet: „Unusquisque a proprio episcopo ordinetur. Quod si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id erit, etiam cuiusvis generalis aut specialis rescripti vel privilegii praetextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi eius probitas ac mores ordinarii sui testimonio commendentur. Si secus fiat, ordinans a collatione ordinum per annum, et ordinatus a susceptione ordinum executione, quam diu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspensus.“

3. Susceptio ordinum a proprio episcopo in aliena dioecesi, sine licentia episcopi loci.

Hoc declarat Tridentina synodus, iuxta canones plurimum conciliorum veterum et decreta iuris, his verbis: „Nulli episcopo liceat cuiusvis privilegii praetextu, pontificalia in alienis dioecesi exercere, nisi de ordinari loci expressa licentia, et in personas eadem ordinario subiectas tantum. Si secus factum fuerit, episcopus ab exercitio pontificalium, et sic ordinati ab executione ordinum sint ipso iure suspensi.“

4. Susceptio ordinum ab episcopo titulari, absque licentia proprii episcopi, etiam praetextu familiaritatis.

„Nemo episcopus, qui titularis vocatur, inquit patres concilii Tridentini, etiam si in loco nullius dioecesis, etiam exempto, aut aliquo monasterio cuiusvis ordinis residerit, aut mori intraverit, vigore cuiusvis privilegii sibi de promovendo quocumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam praetextu familiaritatis continuae commensalitatibus suae, absque sui proprii praelati expresso consensu aut litteris dimissorias, ad aliquos sacros aut maiores ordines, vel primam tonsuram promovere, seu ordinare valeat. Contra faciens ab exercitio pontificalium per annum, taliter vero promotus ab executione ordinum sine susceptorum, licentia sui praelati visum fuerit, ipso iure sit suspensus.“

5. Susceptio ordinum per saltum, si ita ordinati non ministraverint.

„Cum promotus per saltum, si non ministraverint, episcopus ex legitima causa possit dispensare.“

6. Ordinatio in maioribus cum litteris dimissoris capituli sive eius vicarii, sede vacante, ante annum elapsum.

Concilium enim Tridentinum, restringens facultatem olim capitulis concessam, illam in posterum sic determinat: „Non liceat capitulis ecclesiarum, sede vacante, infra annum a die vacationis, ordinandi

„Cum promotus per saltum, si non ministraverint, episcopus ex legitima causa possit dispensare.“

7. Ordinatio in maioribus cum litteris dimissoris capituli sive eius vicarii, sede vacante, ante annum elapsum.

Concilium enim Tridentinum, restringens facultatem olim capitulis concessam, illam in posterum sic determinat: „Non liceat capitulis ecclesiarum, sede vacante, infra annum a die vacationis, ordinandi

Cap. *Constitutio*, *non licet*
Sess. XXIII, *de ref.*, cap. 5.
Can. *Thol. quae*, 1, et can. *Si quis*, 3, dist. 71. — Cap. *Quoniam*, LXXI, q. 2. — Cap. *Super*, 1, et seqq., de temp. ordinat., l. 90 in VI.

Sess. VI, *de ref.*, cap. 3.
Can. *Episcopos*, 28, VII, q. 1.
Sess. XIV, *de ref.*, cap. 2.

Trid., sess. XXIII, *de ref.*, cap. 14.
Cap. *Quoniam nullus*, 3, de temp. ordinat., l. 90 in VI.
Sess. VII, *de ref.*, cap. 10.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

licentiam, aut litteras dimissorias seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex iuris communis dispositione, quam etiam cuiusvis privilegii aut consuetudinis vigore, alicui qui beneficii ecclesiastici recepti sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere. Si secus fiat, capitulum contraveniens ecclesiastico auctoritate interdicto, et sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, praesertim in criminibus gaudeant; in maioribus vero, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri praelati, sint ipso iure suspensi.

7. Benedictio nuptialis a quocumque sacerdote, sine licentia parochi sponsorum.

„Quod si quis parochus vel alius sacerdos, sive regularis sive saecularis sit, etiamsi id sibi ex privilegio vel immemorabili consuetudine necesse contendant, alterius parochiae sponsos sine illorum parochi licentia coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tandem suspensus maneat, quamdiu ab ordinario eius parochi qui matrimonio interesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda erat, absolvatur.“

8. Omnes suspensiones summo pontifici reservatae, quando sunt occultae, non ad forum contentiosum deductae.

Ita decrevit concilium Tridentinum, sess. XXIV, cap. 4, *de reformatione*, ubi haec habet: „Liceat episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus ex delicto occulte provenientibus, excepta ea quae oriuntur ex homicidio voluntario, et exceptis illis deductis ad forum contentiosum dispensare, et in quibuscumque casibus occultis etiam sedi apostolicae reservatis delinquentes quoscumque sibi subditos, in dioecesi sua, per se ipsos aut vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientiae gratis absolvere, imposita poenitentia salutari.“

Capitulum IX

De excommunicationibus non reservatis.

Praeter excommunicationes tunc summo pontifici, tum episcopo reservatas in iure sive antiquo sive novo plures aliae latae sunt, a quibus absolvere nemini quidem reservatum est. Quoniam vero exinde damna bonorum spiritualium vixenda pro omnibus et singulis Christi fidelibus emergere possent, se paratione videlicet a communione matris ecclesiae, cui concrediti sunt fontes aquae salutaris in vitam aeternam, imo irregularitas induci possit in clericos, qui talibus censuris affecti, munus alicuius ordinis sacri exercere praesumerent, opus utile gregibus curae nostrae commissis praestare, et simul officio nostro satisfacere duximus, si, inter illas excommunicationes nulli reservatas, praecipuas atque iustiores, caeteris tamen nullatenus relictis, breviter hic recensere.

Pertinet istiusmodi excommunicationes latae sunt contra:

1. Clericos qui sacris initiati matrimonium contrahunt.

Hoc declarat *Clementis* lib. IV, tit. ante *de consanguinitate*, his verbis: „Clericos in sacris ordinibus constitutos matrimonia contrahentes, refracnare metu poenae ab humeris eorum temeritatis audacia capientes, ipsos excommunicationis sententiae ipso facto decernimus subiaccere.“

2. Sacerdotes recipientes praefecturas saeculares, et non desistentes ab illis post mentionem.

„Infamus,“ inquit Alexander III, „sub interminatione anathematis, ne quis sacerdos officium habeat vicarii, comitis, aut praepositi saecularis. Si quis autem contra hoc venire praesumpserit, et

1. Trid., sess. XXIV, *de ref. matr.*, cap. 1.

2. Cap. *Clericos*, 5, ne clerici vel monachi (III, 50).

commonitus, se emendare noluerit, excommunicationi subiacet.

3. Regulares profanos temere, id est abeque licentia, vel sine iusta causa, habitum dimittentes.

Dicitur enim, lib. III, tit. XXIV *Ne clerici vel monachi*, cap. 2° in VI. „Ut periculosus religiosis evagandi materia subtrahatur, districtius inhibemus ne de caetero aliquis quancumque religionem tacite vel expresse professus, in scholis vel alibi, temere habitum religionis suae dimittat. Si quis autem (huius) temerarius violator extiterit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto.

4. Regulares non servantes interdictum, sive a papa, sive ab ordinario positum, quando observatur ab ecclesia principali loci.

Hoc statutum est a Clemente VII, lib. V, tit. X. *De sententia excomm.*, cap. *Ex frequentibus I.*

5. Extorquentes revocationem vel absolutionem a censuris per vim et metum.

Ex capite *Absolutionis*, tit. XX, *de his quae ex metu causa sunt*, lib. I, in VI, ubi sequentibus verbis, duo statuuntur, nempe absolutionem extortam non valere, et extorquentem illam excommunicationis laqueo innodari. „Absolutionis beneficium ab excommunicationis sententia vel quancumque revocationem ipsius, apt suspensionis seu etiam interdicti, per vim vel metum extorta, praesentis constitutionis auctoritate omnino viribus vacuumus.“

„Ne autem sine vindicta violentiae crescat audacia, eos qui absolutionem seu revocationem huiusmodi, vi vel metu extorserint, excommunicationis sententiae decernimus subiacere.“

6. Cogentes iniuste ad matrimonium.

„Cum maxime nefarium sit matrimonio libertatem violare,“ inquit patres Tridentini, „et ab eis iniurias nasci, a quibus iura expectantur, praecipit sancta synodus omnibus, cuiuscumque gradus, dignitatis et conditionis existant, sub anathematis poena, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo directe vel indirecte subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus libere matrimonia contrahant.“

7. Docentes confessionem, ante susceptionem eucharistiae, non esse necessariam iis qui concilii sunt peccati mortalis.

„Ne tantum sacramentum (eucharistiae scilicet) indigne, atque ideo in mortem et condemnationem, sumatur; statuit atque declarat ipsa sancta synodus (Tridentina), illis quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia confessoris, necessario praemittendam esse confessionem sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, praedicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publice disputando defendere praesumpsit, eo ipso excommunicatus existat.“

8. Contrahentes matrimonium in gradibus prohibitis, vel cum moniali sine legitima dispensatione.

Nam in *Clementinis*, lib. IV, tit. unic., *de consanguinitate et affinitate*, cap. unic. iam citato supra n. 1, sic habetur: „Eos qui, divino timore postposito, in suarum periculum animarum, scienter in gradibus consanguinitatis et affinitatis constitutione canonica interdicta, aut cum monialibus contrahere matrimonialiter non verentur... ipso excommunicationis sententiae ipso facto decernimus subiacere.“

9. Raptores mulierum et eorum fautores.

„Decernit sancta synodus (Tridentina), inter raptorem et raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullam posse consistere matri-

monium. Quod si rapta a raptore separata, et in loco tuto et libero donata, illum in virum habere consenserit, eam raptae in uxorem habeat, et nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium et favorem praesbentes, sint ipso iure excommunicati ac perpetuo infames.“

10. Procurantes abortum foetus animati.

Hoc decrevit Gregorius XIV.

Memoriae autem revocandum est censuras, excommunicationem scilicet, suspensionem et interdictum personale, ab iis non incurri, qui ex earum poenarum ignorantia, saltem inculpabili, leges transgrediuntur, aut agunt in dubio, sive iuris, quod versatur circa interpretationem legis, sive facti, quando istud dubium affert facti veritatem.

Insuper ex communi doctorum sententia, episcopi absolvere possunt a censura sanctae sedi reservata, eos qui Romam adire sunt legitime impediti; necnon a censuris occultis, exceptis excommunicationibus contentis in constitutionibus apostolicis quae incipiunt *Pastorale* *Romani pontificis vigilantia*.

Caput X.

De irregularitatibus.

Ad promovendum honorem sacris mysteriis debitum, et ad augendam cultus divini maiestatem, plura statuta sunt impedimenta canonica, quae susceptionem ordinum sacerorum et susceptorum usum necnon beneficia recipienda impedirent. Quamvis autem haec impedimenta, quae sub nomine irregularitatis veniunt, interdum imponantur per modum poenae, non habent tamen proprie rationem censurae ecclesiasticae, cum non recenseantur ab Innocentio III° inter poenas quae in bullis pontificiis censurae nuncupantur, nec semper et necessario ex se culpam supponant.

Potestatem vero illa impedimenta seu irregularitates determinandi et instituendi ad Romanos pontifices et ad concilia auctoritate apostolica approbata atque confirmata pertinere constat. Unde huiusmodi impedimenta sunt iuris ecclesiastici communis seu universalis, et omnes ubique clericos spectant.

Irregularitates, quarum cognitionem clericis et speciatim animarum rectoribus necessariam nemo ambigit, ex duplici capite oriuntur, nimirum ex delicto et ex defectu.

§ 1. De irregularitatibus ex delicto.

Causae ex quibus oriuntur irregularitates ex delicto sunt:

1. Mala susceptio baptismi.

Hinc irregularis ex hoc capite est qui sciens suscipit baptismum ab haeretico declarato extra casum necessitatis¹, qui illud differt ad mortis usque periculum², qui publice aut solemniter rebaptizat, necnon clericus qui scienter rebaptizanti ministerium praestat³; item qui scienter rebaptizatur⁴; item etiam, ex Benedicto XIV°, qui ex culpa gravi sub conditione rebaptizatur.

2. Haeresis et apostasia a fide.

Prius constat, ex capite *Qui in aliquo crimine* V, dist. LI, ubi, recensita haeresi inter impedimenta

¹ Sec. XXIV, *de ref. matr.*, cap. 6.

² Const. 8, *Sedes apostolica*, edita die 31 maii anno 1591, ballar., t. II, p. 708.

³ Cap. *Quaerenti*, 20, *de verborum signif.* (V. 40).

⁴ Can. *Ventum est*, 18, l. q. 1.

⁵ Can. *Si quis*, unic. dist. 57.

⁶ Cap. *Ex litterarum*, 2, *de apostasia* (V. 9).

⁷ Can. *Confirmandum est*, 65, dist. 50.

⁸ *De synodo dioeceseana*, lib. VII, cap. 6, n. 2-3.

¹ Cap. *Ut periculosus*.

² Sec. XXIV, *de ref. matr.*, cap. 9.

³ Sec. XIII, *de euc.*, can. 11.

quae obstant promovendo episcopo, subiungitur: „Si quis hactenus deinceps contra praedicta verba canonum ad gradum sacerdotii indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit.“ Posteriori autem, ex capite *Presbyteros XXXII*, dist. L, ubi legitur: „Presbyteros qui immolaverunt et postea certamen inierunt, si ex fide luctati sunt, et non ex comparsu ad ostentationem ut caperentur, ipsi fecerunt, hoc placuit honorem quidem sedis propriae retineret offerre autem illis et sermonem ad populum facere, aut aliquibus sacerdotalibus officiis fungi non liceat.“ Unde patet hic dispensari in beneficio tantum, non autem in officio.

Item irregularitati subiacent haereticorum „credentes“, receptatores, defensores et fautores, ipsorumque filii, usque ad secundam generationem ratione haereseis patris, et usque ad primam ratione haereseis matris, nisi parentes ante mortem haeresim abiuraverint.

3. Violatio censurae.

Haec contingit cum quis censura ligatus, verbi gratia excommunicatus, interdictus vel suspensus, ordinem sacrum solemniter et scienter exerceat. Porro quod talis violatio censurae inducat irregularitatem, patet ex capite VII, caus. 11, quaest. 3. „Si quis episcopus in concilio excommunicatus fuerit, sive presbyter aut diaconus, facere oblationem vel matutinum aut vespertinum sacrificium quasi in officio suo agere, sicut prius non liceat ei nec in alio concilio spem reconciliationis habere, nec ultra recolligi,“ id est, reconciliari.

Pariter irregularitatem incurrit qui scienter celebrat in loco interdicto in casibus non permisis: ex capite *Is qui VIII, de sententia excommunicat.*, lib. V, tit. XI, in VI, ubi habetur: „Is vero qui scienter celebrat in loco supposito interdicto (nisi super hoc privilegiatus existat, aut a iure sit concessum eidem) irregularitatem incurrit a qua nequit per alium quam per Romanum pontificem liberari.“ Idem declaratur capite *Is cui XX*, lib. V, tit. XI, in VI.

4. Exercitium ordinis sacri non suscepti.

Ex hoc capite irregularis evadit exercens scienter et solemniter actum ordinis sacri quem non habet; ut verbi gratia, clericus in minoribus exercens solemniter et scienter, et adhibitis eorum insignibus, ordines maiores. Legitur enim, capite *Si quis I de clerico non ordinato ministrante*, Decretal., lib. V, tit. XXVIII. „Si quis baptizaverit (extra casum necessitatis), aut aliquod divinum officium exerceverit non ordinatus, propter temeritatem abiciatur de ecclesia et nunquam ordinetur.“

Similiter Urbanus III, interrogatus de diacono qui missam celebrare praesumpserat, recepit, cap. II, *Ex litteris*, eiusdem tituli: „Respondemus quod ad sacerdotis officium non poterit promoveri; a diaconatu quoque biennio vel triennio pro tua maneat provisione suspensus. De beneficio autem misericorditer agatur cum eo, ne sustentatione privatus, ad saeculi negotia revertatur.“

Sic etiam irregularis foret diaconus solemniter benedicens aquam lustralem, cum hoc munus proprie ad sacerdotem spectet.¹

¹ Credentes, id est, qui haereseis sectantur aut haereticis opinionibus imbuti sunt. S. Aug., *De utilitate credendi*, cap. I (opp. a Aug., ed. Bened., VIII, 45 A), discrimen statuit inter haereticos et credentes. Haereticos enim esse ait „qui aliquis temporalis commodi, et maxime gloriae principatusque gratia, falsas ac novas opiniones vel gignunt vel sequuntur: illos autem qui huiusmodi hominibus credunt homines esse imaginatione quadam veritatis et pietatis illusa.“ De Cange, *Glossarium*, verbo *Credentes*.

² Ex cap. *Agnus*, 20, dist. 2, de consecr.

5. Mala susceptio ordinum.

In hoc casu versantur suscipientes ordines furtive, sine episcopi ordinantis licentia et voluntate, non vocati, nec legitime examinati, nec admissi, nomen alterius approbati et admissi usurpando vel alium in examine sub nomine suo dolose supponendo. Hi omnes, si contra hoc facientes lata erat excommunicatio prout ab episcopo intra ordinationem ferri solet, ex libro pontificali, incurrun non solum suspensionem, sed etiam irregularitatem, a quibus summus pontifex solus potest dispensare.¹

Irregulares sunt etiam ex hac causa qui eodem die, sine dispensatione episcopi, plures recipiunt ordines, quorum usus atrox est.²

6. Crimina infamia et notoria.

Crimina autem quae infamiam habent infamiam sic enumerantur:³ „Infames esse eas personas dicimus quae pro aliqua culpa notantur infamia, id est, omnes qui christianae legis normam abiciunt et statuta ecclesiastica contemnunt: similiter fures, sacrilegos et omnes capitalibus criminibus irretitos, sepulchrorum quoque violatores et apostolorum atque successorum eorum, reliquorumque patrum statuta libenter violantes, et omnes qui adversus patres armantur, qui in omni mundo infamia notantur: similiter et incestuosos, homicidas, periurios, raptos, maleficos, veneficos, adulteros, de bellis publicis fugientes et qui indigna sibi petunt loca tenere, aut facultates ecclesiae abstrahunt iniuste, et qui fratres calumniantur aut accusant et non probant, vel qui contra innocentes principum animos ad iracundiam provocant et omnes anathematizatos vel pro suis sceleribus ab ecclesia pulsos, et omnes quos ecclesiasticas vel saeculi leges infames pronuntiant. Hi homines, inquam, ad sacros ordines non debent provehi.“

Igitur irregulares ii sunt qui in aliquo ex casibus supra memoratis versantur, si eorum crimina sint notoria et publica, quod sedulo notandum; nam si occulta remaneant, excepto homicidio, de quo infra, nullatenus irregularitatem inducant, prout constat cap. *Ex tenore IV* et cap. ult. *De temp. ordinat. et qualitate ordinandorum*, ubi expresse habetur: „Si proposita crimina ordine iudiciario probata, vel alias notoria non fuerint, non debent hi, praeter reos homicidii, post poenitentiam in iam susceptis vel suscipiendis ordinibus impediri.“

7. Homicidium.

Ex isto capite irregulares sunt primum homicidae voluntarii, quamvis occulti. Concilium enim Tridentinum⁴, renovans et confirmans antiquius statuta⁵, hoc declarat disertis verbis: „Cum etiam qui per industriam occiderit proximum suum, et per insidias, ab altari evelli debeat; qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiamsi crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit; nullo tempore ad ordines promoveri possit, nec illi aliqua ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat; sed omni ordine ac beneficio et officio ecclesiastico perpetuo careat.“

Deis homicidium mandantes, consulentes, ac eidem quolibet modo effeciter cooperantes, *Si quis viduus VIII*, dist. L, quod sic habet: „(Si quis) homicidii aut facti (ut miles), aut praecoepo (ut iudex), aut consilio (ut assessor), aut defensione

¹ Cap. *Veniens*, 1 et seq., de eo qui furtive ordinem suscipit (V. 20).

² Cap. *Cum later*, 2, et cap. *Innotuit*, eiusdem tit.

³ Can. *Infames*, 17, VI, c. 1.

⁴ Sess. XIV, de ref., cap. 7.

⁵ Cap. *Suscipiens*, 10, et cap. *De ostentore*, 11, de homicidio (V. 12).

(evitabili scilicet), post baptismum concessus fuerit, A et per aliquam subreptionem ad clericatum venerit, deiciatur.¹

Homicidium hic supponitur iniustum. Si foret iustum, ut in eo qui alium occidit ad vitas suas defensionem, irregularitatem non induceret; *Clement.*, *Si furiosus, de homicidio (V, 4)*; ubi expresse dicitur: „Illum non incurere irregularitatem, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat invasorem.“ *Attampon cap. Significasti XVIII, de homicidio (V, 12)*, „id fieri debet cum moderamine inculpatae tutelae: non ad sumendam vindictam: sed ad iniuriam propulsandam.“

Et haec quidem de homicidio voluntario.

Quoad homicidium casuale, accidit dando operam rei licitae vel rei illicitae. In priori casu, irregularitas non incurritur, si adhibita sit diligentia sufficientis, quae nempe a quolibet prudenti adhibetur iuxta facti qualitatem²; dum e contra incurritur deficiente diligentia praedicta, cap. *His qui arbores*, dist. XXX³ ubi habetur: „Si vero aliqua culpa eorum vel neglectu, morientis hominis interitus cognoscitur advenisse, abiciendi sunt e gradu et in sacro ordine nullatenus suscipiendi;“ et cap. *Presbyterum VII, de homicidio (V, 12)*, cuius summarium rem clare exprimit his verbis: „Homicidium casuale imputatur ei qui dabit operam rei licitae si non adhibuit diligentiam quam debuit.“ In posteriori casu pariter non incurritur irregularitas nisi ex defectu debitae diligentiae, modo non agatur de actione periculosa mortis: nam, licet actio sit peccaminosa ex hypothesi, mors tamen non esset voluntaria.

8. Mutilatio membri iniusta.

Mutilatio haec consistit in separatione et truncatione membri alicuius principalis quod habet in corpore humano distinctum et peculiare officium, ut, verbi gratia, oculos ad videndum, manus ad agendum, pes ad ambulandum.

Hinc irregulares sunt mutilantes alium per gravem culpam⁴. Mutilare et occidere, quoad contrahendam irregularitatem, aequiparantur.

Irregulares etiam evadunt mutilantes seipsos aut mutilationem sine iusta causa procurantes in quacumque parte sui corporis⁵, etiamsi ex zelo iudicet, vel existimando ea ratione se obsequium praestare Deo seipsos mutilaverint⁶.

§ II. De irregularitatibus ex defectu.

Irregularitates ex defectu plures assignantur.

1. Prima est ex defectu animae: ratione cuius irregulares sunt amentes, lunatici et furiosi, licet habeant aliquod huiusmodi intervallum⁷; epileptici, seu laborantes morbo caduco⁸; daemones, seu obsessi a daemone⁹. Omnes tamen isti et a sua respectiva aegritudine liberati fuerint, possunt suscipere ordines exercera, modo constet eos per integrum annum ab ultimo lapsu non amplius fuisse correptos, ut expresse habetur, cap. *Communiter III*, dist. XXXIII, his verbis: „Ut nullus de his qui aut in terram arrepti a daemone eliduntur, aut quolibet modo vexationibus, incurribus offerantur, vel caecis audeant altaribus ministrare; vel indiscrete se ingerant sacramentis divinis, exceptis illis, qui

corporalibus incommoditatibus dediti, elapso huiusmodi passionibus in terram probantur illi, qui tamen et isti tandem eruntque officii sui ordine et loco censendi, quousque unius anni spatium per discretionem episcopi inveniantur ab incuria daemone liberati.“ Imo amentes seu furiosi, constantia lucis intervalla habentes, et epileptici seu morbo caduco laborantes quamvis nondum perfecte sanati, si raro cadant aut desipiant, possunt privatim celebrare cum assistentia usui sacerdotis ieiunii, qui missam prosequi posset si aliter deficeret, ut colligitur ex cap. *Illud XV*, et cap. *Nihil XVI*, caus. 7, quae¹⁰.

Ex defectu animae irregulares sunt etiam illiterati, prout habetur cap. *Illiteratos I*, dist. XXXVI. „Illiteratos... nullus praesumat ad clericatus ordinem promovere: quia litteris carens sacris non potest esse aptus officii.“ At scientia mediocri sufficit. Concilium autem Tridentinum, sess. XXIII, de reformatione, determinat, cap. IV scientiam necessariam prima tonsura iniciandis; cap. XI suscepturis minores ordines, quibus nemo initiari debet quem non scientiae spes maioribus ordinibus dignum ostendat; cap. XIII promovendis ad subdiaconatum, qui litteris et iis quae ad ordinem exercendum pertinent instructi esse debent; et cap. XIV promovendis ad presbyteratum, qui diligenti examine praecedenti comprobari debent idonei ad populum docendum ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem ac ad administranda sacramenta.

Irregulares sunt etiam ex defectu animae omnes neophyti seu recenter conversi, ex cap. *Sicut neophytus II*, dist. XLVIII, ubi expresse habetur: „Sicut neophytus tunc dicebatur qui initio sanctae fidei erat auditione plantatus; sic modo neophytus habendus est, qui repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores sacrae irrepserit. Ordinate ergo ad ordines accedendum est. Nam casum appetit, qui ad summi loci fastigia, postpositis gradibus, per abrupta quaerit ascensum.“ Rationem huius affert apostolus¹¹, dicens: „Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli;“ et ipsam ius, in cap. *Miserum IV*, dist. LXI, ubi prohibetur ne fiant magistri qui nondum didicere esse discipuli.

2. Secunda est ex defectu corporis, ratione cuius irregulares sunt qui ita sunt corpore vitati ut absolute non possint peragere ordinis ministeria, vel si aequaliter possunt, non tamen sine quodam aliorum horrore, ut colligitur ex cap. *Illiteratos I*, dist. XXXVI, ubi dicitur: „Illiteratos aut aliqua parte corporis vitiatos nullus praesumat ad clericatus ordinem promovere, quia litteris carens sacris non potest esse aptus officii, et vitiosum nihil Deo prorsus offerri legalia praecepta sanxerunt.“

3. Tertia, ex defectu natalium; propter quam irregulares sunt omnes filii illegitimi, eo quod ratione originis reputantur viles; ex cap. *Innotuit XX, de electione; Decretal.*, l. I, t. VI, ex pluribus capit. XVII *Qui filii sint legitimi, decretal.*, lib. IV; et ex concilio Tridentino sess. XXIII, de reformatione, cap. V, ubi praescribitur episcopo ut de ordinandorum natalibus diligenter inquirat. Illegitimi tamen qui per sequens matrimonium legitimantur iam non sunt irregulares, ut constat ex argumento cap. *Consecutus I, qui filii sint legitimi, decretal.*, l. IV, t. XVII, quod sic habet: „Naturalis ex soluto genitus et soluta, legitimitur per subsequens parentum coniugium;“ et ex cap. *Tanta VI*, eiusdem tit.: „Tanta est vis matrimonii, ut qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium

¹ Cap. *Quidem*, 26, eiusd. tit.

² Vel potius can. *Hi qui arbores*, 69, dist. 80.

³ Cap. *Significasti*, 18, de homicidio (V, 12), et *Clement.*

⁴ *Si furiosus*, unio, de homicidio (V, 4).

⁵ Can. *Si quis obediit*, 4, et can. *Hi qui ex*, 5, dist. 84.

⁶ Can. *Hi qui ex*, 5, cit., et cap. *Signif.*, 4, de corpore vitatis (I, 90).

⁷ Ex can. *Maritum*, 2, et can. *Communiter*, 2, dist. 82.

⁸ Ex can. *Communiter*, 2, cit.

⁹ Ex can. *Clerici*, 4, dist. 82.

¹⁰ I Tim. III, 6.

legitimi habeantur.¹ Nam subsequens matrimoniam actione iuris retrotrahitur ad tempus conceptionis. Ad hoc autem requiritur ut parentes tempore conceptionis, aut saltem natiuitatis, potuerint valide contrahere; ex eodem cap. *Tanda*. Hinc si adulter mortuus coniuge ducat mulierem ex qua filium suscepit, iste manebit illegitimus. Inter illegitimos ac proinde irregulares, ex defectu natalium recenseri debent etiam ii qui nati sunt ex matrimonio civiliter inito, non servatis formalitatibus ab ecclesia praescriptis sub poena nullitatis. Illegitimi autem qui aliquam religionem intrant iam non sunt irregulares et possunt ad sacros ordines promoveri, licet non possint ad praelaturas.²

Reservationi eidem subjacent clerici saeculares, quibuscum super defectu natalium dispensatum sit ad dignitatem vel beneficium etiam annexam habens curam animarum; et dispensatio quam obtinere debuerunt a summo pontifice³, ad suscipiendos ordines sacros, non valere censetur ad dignitatem maiorem, verbi gratia episcopalem⁴; ita ut his dispensatione indigeat illegitimus, semel ad sacros ordines et iterum ad apicem episcopatus consequendum.

4. Quarta, ex defectu sacramenti: ratione cuius irregulares sunt bigami, eo quod bigamus non perfecte repraesentet unionem Christi cum ecclesia; quippe qui carnem suam divisit in plures uxores. Constat autem irregularitatem isto modo incurri, ex cap. *Debitum V, de bigamis non ordinandis* (l. 21), sicut ex toto hoc titulo et etiam ex ipso apostolo qui, *I Tim. II*, ad ordines unius uxoris virum requirit. Eandem incurrunt bigami sive bigamiae verae; id est, qui contrahunt et consummant matrimonium cum pluribus uxoribus, sive simultanee sive successive⁵; sive bigamiae interpretativae, id est, qui contrahunt et consummant cum vidua vel cum corrupta ab alio; isti enim censentur, quaedam iuris interpretatione, habuisse duas uxores, licet vere illas non habuerint⁶; sive bigamiae similitudinariae, id est, qui post votum solenne castitatis emissum in religione approbata, vel post receptionem sacrorum ordinum matrimonium quamvis invalidum contrahunt et consummant⁷.

5. Quinta, ex defectu legitimae aetatis: ratione cuius irregulares sunt omnes qui nondum habent aetatem legibus ecclesiasticis ad susceptionem ordinum requisitam, quae quidem aetas pro receptione cuiusque ordinis a concilio Tridentino⁸ novissime et clare statuta est.

6. Sexta, ex defectu bonae famae, seu ex infamia, sive iuris sive facti: ratione cuius sunt irregulares ii qui infamos habentur vel ob exercitium artis ignominiosae, vel aliquando ob alterius infamiam quae in alium redundat. Hoc constat ex cap. *Infames XVII*, caus. 6, quaest. 1; et etiam ex apostolo, qui⁹ praescribit ut non ordinentur nisi viri boni testimonii.

7. Septima, ex defectu libertatis: ratione cuius irregulares sunt coniugati qui vel ad ipsam primam tonsuram admitti prohibentur, ex cap. *Nullus episcopus IV*, in VI, hb. I, tit. 9, *de temp. ordin. et qualitate ordinandorum*, ubi dicitur: „Nullus episcopus vel quivis alius ... clericalem praesumat conferre

et tonsuram ... coniugatis, nisi volenti religionem intrare aut ad sacros ordines promoveri, prout est sacra canonibus definitum.“ Quae ultima verba casus iurant in quibus maritus potest ordinari, nempe primum, si uxor expresse ac libere consentiat et simul castitatem fovet; ex cap. *Coniugatus V, de conversione coniugatorum*, decret. l. III, t. XXXII, ubi habetur: „Nullus coniugatorum est ad sacros ordines promovendus nisi ab uxore continentiam profertente fuerit absolutus;“ (imo si maritus heret religiosus aut crearetur episcopus, vel si uxor esset iuvenis, ipsa religionem ingredi debet; ex cap. *Sane VI*, eiusdem tituli); deinde, si ob uxoris adulterium divortium actum sit iudiciale: nam tunc ab illius iure est perpetuo subductus. Insuper milites et reipublicae administratores, donec eidem officio, consentiente principe, non valedixerint [irregulares sunt]; ex cap. *Legem* dist. LIII.

8. Octava, ex defectu lenitatis: ratione cuius irregulares sunt omnes qui ad mortem aut mutilationem etiam iustam cooperantur active et efficaciter, et proxime, per actionem ex natura sua ad id ordinatam: ut sunt milites qui in bello iusto aliquem propria manu mutilant vel occidunt¹⁰. Decret. l. V, t. XII. (Notum est aliunde quod in bello certe iniuste omnes sunt irregulares ex delicto, si unus commilitonum hostem aliquem occiderit, ut docet signanter, *Institutione CI*, Benedictus XIV.) Ut sunt etiam clerici in sacris vel monachi medentes cum adustione vel incisione, morte vel mutilatione inde secuta, quamvis sint arte periti, modo tamen id egerint extra casum necessitatis¹¹; ut sunt etiam iudices sententiam mortis vel mutilationis pronuntiantes, advocati, testes ultronei, accusatores sine protestatione, sententiam dictantes aut scribentes et omnes ministri iustitiae sententiam exequentes¹². Quamvis enim omnes supradicti nullum committant delictum, ecclesia tamen eos irregulares declarat, quia non satis perfecte imitantur et repraesentant lenitatem et mansuetudinem Christi.

Haec quidem sunt irregularitates tum ex delicto, tum ex defectu, quae in iure communi expresse statuuntur, et quae, intellectae iuxta tenorem sacrorum canonum, mentem summorum pontificum et interpretationes doctorum de ecclesia Romana optime meritorem, effectus supradictos inducunt.

Quoad earumdem irregularitatum cessationem, praeter modos particulares quibus tolli possunt, videlicet cessatione causae ob quam inductae fuerunt, prout sunt defectus corporis, aetatis, scientiae aut bonae famae, susceptione baptismi, qua tollitur irregularitas ex delicto, ut ex homicidio et mutilatione, non vero ex bigamia; professione religiosa, qua tollitur irregularitas ex defectu natalium ad ordines suscipiendos, non autem ad dignitates et praelaturas, possunt etiam cessare per dispensationem. Porro ex concessione concilii Tridentini¹³, „licet episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea quae oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare.“ Similiter in his quae sunt ex defectu, episcopi a iure etiam habent ut dispensent cum illegitimis ad minores ordines et beneficia simplicia¹⁴; necnon cum bigamis ad consequendos ordines sacros

¹ Ex cap. *Ubi filii*, l. de filiis presbyt. (l. 17).

² Cap. cit.

³ Ex cap. *Innotuit*, 20, et cap. *Cum Wintoniensis*, 26, de electione (l. 6).

⁴ Cap. *Debitum*, cit., et can. *Valentino*, 20, dist. 34.

⁵ Can. *Maritum*, 2, dist. 33; can. *Si cuius*, 11, et can. *Larci*, 12, dist. 34.

⁶ Cap. *Nuper a nobis*, 4, et cap. ult. de bigam. non ordinand. (l. 21), can. *Quotquot*, 24, can. *Monacho*, 22, XXVII, q. 1.

⁷ Sess. XXIII, de ref., cap. 6 et 12.

⁸ I Tim. III, 7.

⁹ Ex cap. *Dilectus filius*, 12, de homicidio (V, 12), et cap. *Significasti*, 16 et 18, eiusd. tit.

¹⁰ Ex cap. *Sustentum*, 9, de clericis vel monachi (III, 50), et cap. *Tuo nos*, 19, de homicidio (V, 12).

¹¹ Ex can. *Abipantos*, 1, dist. 81, et can. *Si quis*, 2, dist. 80.

¹² Sess. XXIV, de ref., cap. 6.

¹³ Cap. *Is qui*, 1, et cap. *Si is*, 2, de filiis presbyterorum, (l. 11) in VI.

in bigamia dissolutioris, et quidem in hoc polo. Quibus vero cunctis exceptis, tota potestas tribendi irregularitates: penes est Romanum pontificem, qui pro sua auctoritate plena et suprema in universali ecclesia potest dispensare in omni iure ecclesiastico.

Hinc hanc omnia in mente et pene oculis habentes, prohibemus, ne deinceps nunc in sacra provincia ecclesiastica Romanæ super irregularitatibus dispensare præsumat, nisi conformiter ad præscripta iuris; et in casibus ubi ius talium facultatem non faceret, nisi virtute indulti prius a sacra sede concessi.

Caput XI.

De præceptis episcoporum officio.

In epistola beati Pauli ad Timotheum scriptum est: „Hoc autem scito, quod in novissimis diebus instabant tempora periculosa: erant homines cupidos avaros, cupidus, elati, superbi, blasphemus, parentibus non obediens, ingratus, ecclesiæ sine affectione, sine pace, criminator, incontinentes, inimici, sine benignitate, proditores, proturvi, tumidi et voluptatum amatores magis quam Dei; habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes... semper discipulos, et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes... Mali autem homines, et seductores proficiunt in peius, errantes et in errorem mittentes.“ His autem verbis apostolus monebat Timotheum: „Sectare vero invidiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem; certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam in qua vocatus es, et confessus bonam confessionem coram multis testibus. O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates et opposiciones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. Labora sicut bonus miles Christi Iesu, ... nam qui certat in agone non coronabitur, nisi legitime certaverit. Prædica verbum, in omni opportuna, importuna; argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria concurrant sibi magistros prurientes auribus; et a veritate quidem [auditum] avertent, ad fabulas autem convertentur. Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac evangelicæ, ministerium tuum imple.“

Idem ad Titum: „Oportet enim episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, ... sed hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidem sermonem: et potens sit exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi etiam inobedientes, vaniloqui et seductores, maxime qui de circumcissione sunt, quos oportet redargui.“

Itaque necesse est ut indamus arma militiæ nostræ, quibus etiam carnalia non sint, hostes ecclesiæ debellare valeamus, quod aliunde idem apostolus commendat: „De auctore, fratres, confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam fidei, ut possitis resistere adversus insidias diaboli, quoniam non est nobis collectio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principem et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitia in occultibus. Propterea accipite armaturam fidei ut

possitis resistere in die mali, et in cunctis periculis stare. Stare ergo vestrami lumbos vestros in veritate, et induti loriceam iustitiæ, et calcanti pedes in præparatione evangelii pacis, in armis mentis cœlestis fidei in qua possitis omnia tela nequissimi ignis extinguere: et galeam salutis accipite, et gladium spiritus, quod est verbum Dei, per omnem eruditionem et observationem, crantes cum tempore in spiritu et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis.“

Verum ea de re audiatur dominus noster dominus sanctissimus pater Pius papa IX, qui in suis litteris apostolicis Romæ datis die 9 novembris anno 1864, sic omnes episcopos allocutus est: „Neminem vestrum latet, venerabiles fratres, hæc nostra deploranda aetate, acerrimum ac formidolosum contra catholicam rem universam bellum ab illis hominibus confari, qui nefaria inter se societate coniuncti, sacram non sustinentes doctrinam, atque a veritate auditum avertentes, omni generis opinionum portenta a tenebris eruere, eaque totis viribus exaggerare, atque in vulgus prædere et disseminare conantur. Horrescimus quidem animo et acerbissime dolore confestimur, cum omnium errorum monstra, varias multiplicesque nocendi artes, insidias, machinationes mente recogitamus, quibus hi veritatis et lucis caecos, et peritissimi fraudis artifices, omne pietatis, iustitiæ, honestatis studium in omnium animis restringere, mores corrumpere, iura quoque divina et humana perturbare, catholicam religionem civilemque societatem convellere, labefactare, imo, si fieri unquam posset, funditus evertere commoliantur.“

„Noscitis enim, venerabiles fratres, hos infensissimos christiani nominis hostes caeco quodam insanientis impietatis impetu misere raptos, eo opinandi temeritate progredi, ut, inaudita prorsus audacia, spernentes eos sicut in blasphemias ad Deum, palam publiceque edocere non erubescant, commentitia esse et hominum inventa sacrosancta nostræ religionis mysteria, catholicæ ecclesiæ doctrinam humanæ societatis bono et commodis adversari, ac vel ipsum Christum et Deum eurare non extimeant.“

„Iam vero probe noscitis, venerabiles fratres, alia errorum monstra et fraudes quibus huius sæculi filii catholicam religionem et divinam ecclesiæ auctoritatem, eiusque leges acerrime oppugnare, et tum sacræ tum civilis potestatis iura conantur... Hoc volunt vaferrimæ societates biblicæ, quæ veterem hæreticorum artem renovantes, divinarum scripturarum libros, contra sanctissimas ecclesiæ regulas vulgaribus quibusque linguis translatos ac perveris cepe explanationibus interpretatos, maximo exemplarum numero ingentique expensa, omnibus cuiusque generis hominibus, etiam rudioribus, gratis impertiri, obtrudere non cessant, ut divina traditiõ, patrum doctrina et catholicæ ecclesiæ auctoritate relicta, omnes eloquia Domini privato suo iudicio interpretentur, eorum sensum pervertant, atque ita in maximos delabantur errores... Hæc spectat horrendam, ac ipsi naturalis rationis lumini repugnans, de cuiuslibet religionis indifferentia systema, quæ isti veteratores, omni virtutis et vitii, veritatis et erroris, honestatis et turpitudinis sublato discrimine, homines in cuiusvis religionis cultu æternam salutem assequi posse comminiscuntur, perinde ac si ulla unquam esse possent participatio iustitiæ cum iniquitate, aut societas lucis ad tenebras, et conventio Christi ad Belial. Hæc perveris

1 Cap. 2.º, 4.º de clericis coniugat. (III, 2), et cap. De clericis, 1.º, Qui clerici vel vocatus (IV, 6).

2 II Tim. III, 1 et seq.

3 I Tim. VI, 11-12, 20.

4 II Tim. II, 2-3.

5 II Tim. IV, 2-3.

6 Tit. I, 7-11.

7 Ephes. VI, 10-12.

8 Apoc. XIII, 6.

in philosophia praesertim doctrinae dicendi ratio, quae improvidam inventam miram in modum decipit, corruptis, eique fel draconis in calice Babyloniae propinat. Huc infanda ac vel ipsi naturali iuri maxime adversa de *Continuismo*, uti vocant, doctrina, qua semel admessa, omnium iura, res, proprietates ac vel ipsa humana societas funditus everterentur. . . . Huc denique, ut cetera quae vobis apprime nota ac perspecta sunt omittamus, terribissima tot undique volantium et peccata docendum voluminum ac libellorum contagio, qui apte compositi, ac fallaciae et artificii pleni, immensisque sumptibus per omnia loca in christianae plebis interitum dissipati, pestiferas ubique doctrinas disseminant, incautorum potissimum mentes animosque depravant, et maxima religioni afferunt detrimenta. Ex hac undique serpentium errorum colluvie atque effrenata loquendi, scribendi cogitandique licentia mores in deterius prolapsi, sanctissima Christi spreta religio, divini cultus improbata maiestas, huius apostolicae sedis divinita potestas, ecclesiae oppugnata atque in turpem servitutem redacta auctoritas, episcoporum iura conculcata, matrimonii sanctitas violata, cuiusque potestatis regimen labefactatum, ac tot alia tum christianae tum civilis reipublicae damna, quae communibus lacrymis una vobiscum flere cogimur, venerabiles fratres.

Talia est utique legendus ecclesiae etiam apud Gallias status, quem cum supremus pastor exposuerit omnes orbis christiani episcopos sic adhortatur: „In tanta igitur religionis, rerum ac temporum vicissitudine, de universi dominici gregis salute nobis divinitus commissa vehementer solliciti, pro apostolici nostri ministerii officio, nihil certe inausum, nihilque intentatum relinquemus, quo cunctae christianae familiae bono totis viribus consulamus.“

„Verum praeclearam quoque vestram pietatem, virtutem, prudentiam, summopere in Domino excitamus, venerabiles fratres, ut coelesti ope freti, una nobiscum Dei eiusque sanctae ecclesiae causam pro loco quem tenetis, pro dignitate qua insigniti estis, impavide defendatis. Vobis acriter pugandum esse intelligitis, cum minime ignoretis quibus quantisque intemerata Christi sponsa vulneribus afficiatur, quantoque acerrimorum hostium impetu divexetur. Atque imprimis optime noscitis vestri muneris esse catholicam fidem episcopali robore tueri, defendere, ac summa cura vigilare, ut grex vobis commissus in ea stabilis et immotus persistat, quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, abique dubio in aeternum peribit.“

„In hanc igitur fidem tuendam atque servandam pro vestra pastorali sollicitudine diligenter incumbite, neque unquam desinite omnes in ea instruere, confirmare nutantes, contradicentes arguere, infirmos in fide corroborare, nihil unquam omnino dissimulantes ac ferentes quod eiusdem fidei puritatem vel minimum violare posse videatur. Neque minori animi firmitate in omnibus fovete unionem cum catholica ecclesia, extra quam nulla est salus, et obedientiam erga hanc Petri sedem, cui tanquam firmissimo fundamento tota sanctissimae nostrae religionis moles innititur. Pari vero constantia, sanctissimae ecclesiae leges observandas curate, quibus profecto virtus, religio, pietas, summopere vigent et florent. Magna autem cum sit pietas *predare latrobras impiorum et ipsam in eis cui serviunt diabolum debellare*¹, illud obsecrantes

monemus, ut omni ope et opera multiformes inimicorum hominum insidias, fallacias, errores, fraudes, machinationes fidei populo delegere eamque a pestiferis libris diligenter avertere, atque assidue exhortari velitis, ut impiorum sectas et societates fugiens tanquam a facie colabris, ea omnia studiosissime devitet quae fidei, religionis matrumque integritati adversantur.“

„Caeterum, fratres sharicissimi, non dubitamus quin vos omnes ardenti erga Deum et homines charitate incensi, summo in ecclesiam amore inflammati, angelicis pene virtutibus instructi, episcopali fortitudine, prudentia muniti, uno eodemque sanctae voluntatis desiderio animati, apostolorum vestigia sectantes et Christum Iesum pastorum omnium exemplar pro qua legatione fungimini imitantes, quemadmodum decet episcopos, concordissimis studiis facti forma gregis ex animo, sanctitatis vestrae splendore ceterum populorumque fideles illuminantes, atque induti viscera misericordiae, et condolentes his qui ignorant et errant, devias ac pereuntes oves, evangelici pastoris exemplo, quaerere, persequi amanter, ac paterno affectu vestris humeris imponere, ad ovile reducere, ac nulli neque curis, neque consiliis, neque laboribus parcere unquam velitis, quo omnia pastoralis muneris officia religiosissime obire, ac omnes dilectas nobis oves pretiosissimo Christi sanguine redemptas et curae vestrae commissas a rapacium luporum rabie, impetu, insidiis defendere, easque a venenatis paucis arcere, ad salutaria propellere, et qua opere, qua verbo, qua exemplo, ad aeternae salutis portum deducere valeatis. In maiori igitur Dei gloria procuranda viriliter agite, venerabiles fratres, et omni alacritate, sollicitudine, vigilantia, in hoc simul elaborate, ut, omnibus erroribus penitus depulsis,

vitiisque radicibus evulsis, fides, religio, pietas maiora in dies ubique incrementa suscipiant, cunctique fideles, abiicientes opera tenebrarum, sicut filii lucis ambulent digne Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes; atque inter maximas angustias, difficultates, opera et pericula quae a gravissimo episcopali vestro ministerio hinc praesertim temporibus abesse non possunt, nolite unquam terreri, sed confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius qui nos in *congregatione nominis sui constitutos desuper spectans, volentes comprobat, adjuvat dimicantes, vincentes coronat*². Cum autem nobis nihil gratius, nihil iucundius, nihil optabilius quam vos omnes quos diligentius in visceribus Christi Iesu, omni affectu, consilio, opera iuvare, atque una vobiscum in Dei gloriam et catholicam fidem tuendam, propagandam, toto peccatore incumbere, et animas salvas facere pro quibus vitam ipsam, si opus fuerit, profundere parati sumus, venite, fratres, obsecramus et obsecramus, venite magno animo magnaue fiducia ad hanc apostolorum principis sedem, catholicae unitatis centrum atque episcopatus apicem, unde ipse episcopatus ac tota eiusdem nominis auctoritas emerit, venite ad nos quotiescumque nostrae et eiusdem sedis auctoritatis ope, auxilio, praesidio vos indigere noveritis.“

Itaque summi pontificis monitis incitati, nos qui pro Christo legatione fungimur, quam diligentissime, Deo adiuvante, praestabimus quidquid ad fidem catholicam adversus novatores tuendam et propagandam expedire nobis visum fuerit. Ideo, quemadmodum etiam ab unoquoque nostrum pastoralis officii nostri munus impense postulat, in omni-

¹ Ex symbolo Quicumque.

² S. Leo, *Serm.* VIII, cap. 4 [al. *Serm.* IX, opp. a. Leonis, ed. Haller., I, 88].

³ S. Cypri., *Epist.* LXXVII, ad Novatianum et ceteros martyres, [opp. a. Cypriani, ed. Baluz., p. 180].

huc sacramenta eorum fidei, galopu hactenus, quibus spiritus, praesidia. Utopiam scimus ecclesiasticam, virorum ecclesiasticorum nostrorum qui ipse dederunt nomen militiae Christi, cooperatione adfati, atque supremi pontificis copulatis, quae non desolent unquam, pro ratione rerum temporaria confecti. Caesodientes igitur vigilas noctis, capet gregem curae nostrae commissum, non concubium cum omni studio avertat a pestifera lectione librorum, libellorum et ephemeridum, quibus nostrae religionis dogmata ac etiam fundamenta liberantur, omniaque ipsa tam divina quam humana convellere conatur infensissimus Dei et hominum hostis. Isidemi modi sunt et scripta quibus, sub vano praetextu libertatis conscientiae, aut alio quovis nomine, neotericum non pauci, qui sibi nomen philosophorum arrogare non dubitant, nihil non moliantur ad propugnandum illud horrendam, uti vocat Pius IX, de quavis religionis indifferentia systema, quod, reiecta omni revelatione divina, primitiva scilicet mosaica, et evangelica, omnes religionis veluti totidem unius eisdemque religionis pure naturalis formas accidentales et commentitias exhibet; adeo ut hanc vel alteram religionem ad nutum amplecti tuto, quisque queat, absque ullo aeternae salutis discrimine; ac proinde tolerandi sint vel gravissimae errores quibus praecipuae religionis christianae veritates institutionesque impugnantur; denegari vero debeat ecclesiae potestas qua sibi a Christo concessa semper usa est, devios contumacesque exteriori iudicio ac salubribus poenis coerceri.

Cum autem istud systema, quo alii aperte affirmant, alii dolose insinuant, homini satis esse religionis aut legis naturalis praecepta servet, ut sit probus, honestus ac patriae devotus, non possit non esse valde periculosum, non indoctis tantum et rudioribus, sed et sapientibus, etiam caeteroquin rerum temporalium peritis, illud, utpote aeternam fidem catholicam subvertens, omnino improbandum et damnandum aestimamus, atque improbamus et damnamus, districto prohibentes ne libri et scripta in quibus exponitur ac defenditur, a fidelibus sollicitudini nostrae creditis legantur aut recitentur.

Fideles autem continenter exhortandi sunt, ut christianis institutis ac dogmatibus firmiter adhaerentes, nunquam se ab illis decipi in errorem induci patiantur, qui, aut religionem christianam destruant, aut, quod item est, ecclesiam catholicam reformare, pro ratione temporum, ut aiunt, et societatis hodiernae progressu, eamque veluti ancillam magistrae rationi seu philosophiae subicere volunt.

Praeterea, praesules provinciae Remensis ac parochiarum rectores, sciunt quidquid in se est, ut omnes libri fidei catholicae aut morum integritati magis minuse periculosi, diligenter amoveantur a puerorum scholis, atque parentes admonentur ne pueros nisi institutoribus et magistris probis atque vere catholicis committant. Sed nec ipsi sint immemores magistris scholarum, sive publicarum sive privatarum, quae frequentantur a diversorum cultuum iunioribus, sibi hanc licitam esse pueros infidelium aut haereticorum de placitis in ipsorum secta dogmatibus docere, quomodocumque id fiat.

Demum, quoniam sicut scholae in quibus proleque recipiantur catholicorum et haereticorum pueri, ita etiam atque etiam matrimonia catholicorum cum haereticis non parum favent indifferentiae de rebus religionis, nobis utique minus incumbit omni cura impediendi ne catholici permisceantur cum haereticis per concubium; quod

¹ Litt. encycl. Qui pluribus.

aliando obstat ab ecclesia semper prohibitum fidei. Praecipue episcopalis auctoritate partes erant, sequit Benedicte XIV, „maxima catholica denuntiare pericula, quae tam ipsis quam necessitate nobis, ex praesentia imminere videntur; quae propterea contemneri nequeant obtentu solius consuetudinis (verius corruptelam dicerent), nisi ea amoverentur pericula, quod tamen vix evenire potest.“

Verumtamen si huius generis matrimonium effluenter impediri nequeat, illudque fieri permiserit sedes apostolica, partium consentum, alio non obstante impedimento canonico, recipere poterit parochus, certatis tamen prius eiusdem sedis praescriptionibus, et praesertim scripto biurata promissione a parte a catholica, permittendi educationem prole utriusque sexus, tam foren natae quam nascituras, in religione catholica, illisque liberum catholice religionis exercitium; sed contrahentes non possunt absque peccato mortali nec ante nec post matrimonium se sistere in templo coram ministro haeretico seu protestante, qui, cum non sit minister pure civilis, non potest matrimonio assistere nisi ut minister additus sacris, de quo praemoneri partem catholicam commendamus atque praecipimus.²

Ut autem si qui curam animarum habent sua erga Deum et homines officia digne impleant, atque infestissimum indifferentiae de religione systema impugnare ac etiam debellare valeant, semper esse debent induti loricae fidei et charitatis, necnon omni virtute, pietate, doctrina, eruditione instructi. Nisi enim istam armaturam Dei habeant, inermes erunt, nec proinde poterunt resistere in die malo. Omnem igitur operam impendemus, ut omnes presbyteri, sacrum aliquod ministerium exercentes, in omnibus praebant exemplum honorum operum, ut attendant lectioni et doctrinae, ut regimen animarum quod est ars artium addiscant, et improbo labore atque studio perfectam solidamque theologiarum doctrinarum, historiae ecclesiasticae et sacrarum canonum scientiam, et ex auctoribus ab apostolica sede probatis depromptam, consequantur, remotis placitis et opinionibus Romani pontificis auctoritati et iuribus adversis.³ Quocirca, dominus noster dominus sanctissimus pater Pius papa IX, cardinalis, archiepiscopus et episcopus Galliarum hortatur his verbis: „Dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, a vobis enixe postulamus, ut pro eximia vestra in ecclesiam fide, ac praecipua in eandem Petri cathedram pietate, nunquam desinat una mente, unoque spiritu vestram omnem curam, diligentiam et operam in id praesertim intendere, ut isti fideles Galliarum populi callidissimas insidiantium hominum fraudes et errores sedulo devitantes, quotidianis (magis filiali prorsus affectu et devotione huic apostolicae sedi firmiter constanterque adhaerere; eique summo, quo par est, obsequio obtemperare gloriantur. Omni igitur vestrae episcopalis vigilantiae studio nihil unquam neque re neque verbis praetermittite, quo fideles ipsi hanc sanctam sedem magis ac magis ex animo diligant, venerentur, omni obsequio excipiant, et exequantur quidquid sedes ipsa docet, statuit atque decernit.“

Caput XII.

De dignitate et auctoritate episcoporum.

Postquam praecipue episcoporum officia sedulo recensita exposuimus, opportunum habemus quae-

¹ De synodo diocesana, lib. VI, cap. 3, n. 2.

² Bened. XIV, ibid., cap. 7, n. 2.

³ Litt. encycl. PII IX ad cardinales, archiepiscopos [et] episcopos Galliarum, datae Romae, die 21 martii an. 1862.

⁴ Litt. encycl. PII IX, etc.

dam patefacere de illa auctoritate quam a domino nostro Iesu Christo, et eius vicariis licet indigni accepimus, non ut inanis gloriae cupidi extollamur, sed ut clerici et fideles agnoscant pro quo legatione fungamur, quo iure ecclesias nobis commissas regamus, et quam reverenti et filiali animo ipsi nos duces et pastores sequi debeant.

„Spiritus sanctus,“ sicuti praefatus apostolus, „posuit episcopos regere ecclesiam Dei,“¹ et sic in persona apostolorum quorum in locum successerunt, a domino nostro Iesu Christo dictum est: „Qui nos audit, me audit, et qui nos spernit, me spernit.“² Unde sanctus Ignatius martyr in epistola ad Polycarpum: „Episcopo attendite, ut et vobis Deus attendat.“³ Quare sanctus Cyprianus: „scire debes episcopum in ecclesia esse, et ecclesiam in episcopo; et si quis cum episcopo non sit, in ecclesia non est.“⁴

Et sanctus Hieronymus: „Ecclesiae salus ex summi sacerdotii dignitate pendet, cui si non exire quaedam et ab omnibus imminens detur potestas, tot in ecclesiis efficiuntur schismata, quot sacerdotes.“⁵

Nunc vero quibus et quam multis titulis ab ipso iure decoretur dignitas episcopalis, non sine aliqua formidine et verecundia recognoscimus. Episcopus vocatur summus sacerdos ratione ordinis, ad differentiam simplicium sacerdotum⁶, quorum nomen est aetatis, nomen vero episcoporum, dignitatis. Vocatur antistes, quia ante alios stans praeminet populo, et est primus templi et dioecesis sacerdos⁷. Vocatur propriissime pastor, ab officio quod habet pascendi oves sibi commissas verbi Dei praedicatione et sacramentorum administratione⁸. Vocatur medicus ut sciat attemperare vinum oleo, in curandis vulneribus⁹. Vocatur lucerna super candelabrum posita, ut luceat coram hominibus, et videantur opera eius. Vocatur sal terrae¹⁰ ut condidat aliorum mores sapientissimis institutis et praeseptis. Vocatur angelus¹¹, quia mittitur ut nuntius praedicatoris verbum Dei. Vocatur sanctissimus¹², quia cum episcopus debeat alios sanctos efficere, oportet ut sit ipse sanctissimus. Et cum, iuxta doctorem angelicum, divina mysteria debeant esse magis ordinata quam humana, sed humanorum officiorum ordo exigit ut in quolibet officio praepositus unus qui sit princeps illius officii, sicut praepositus militibus dux, sacerdotibus debet aliquis praepositus qui sit sacerdotum princeps, et hic est episcopus. Quamobrem ita statuit synodus Tridentina: „Episcopis is honor tribuatur qui eorum dignitati par est; eisque in choro et in capitulo, in processione et aliis actibus publicis, sit prior sedes et locus quem ipsi elegerint, et praecipua omnium rerum agendarum auctoritas.“¹³

Abest a nobis ut potestatem nostram ultra limites tantillum dilatare velimus, aut eam cum rigore,

¹ Act. XX, 28; Trid., sess. XXIII, de ordine, cap. 4.

² Luc. X, 16.

³ Cap. VI, [Migne, Patr. Gr., V, 794 B].

⁴ Epistola ad Florent. de obsecratoribus [LXIX, opp. 1, (Ypp., ed. Baluz., p. 126)].

⁵ Adversus Luciferianos [n. 9, opp. a Hieron., II, 165 A].

⁶ Cap. Deus ergo, 6, III, quaest. 1; cap. Videntes, 16, XII, quaest. 1.

⁷ Nos autem, 6, Institut. de Additione tutore (I, 20), Leg. Si quemquam, 21, et leg. Docernimus, 26, Cod. de episcopis et clericis (I, 8).

⁸ Conc. Trid., sess. VI, de ref., cap. 1, et sess. XXIII, cap. 1.

⁹ Cap. Disciplina, 9, dist. 45.

¹⁰ Matth. V, 13.

¹¹ Luc. IX, 52.

¹² In authentic. de sanctissimis episcop., coll. IX, tit. 6, et Clement., n. 1, § Nec super, de poenis (V, 8).

¹³ Sess. XXV, de ref., cap. 6.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

A quasi dominantes in clerico, exercere! Sed qua ratione tacemus nos esse patres, sacerdotes vero filios; nobis potissimum fuisse concessitas oves quas ipsi pascunt; et munus quae nobis pro salute animarum incumbunt, sicuti sunt magis onerosa, ita laetius protendi maioremque auctoritatem acquirere?

Per ministerium episcopale, fratres charissimi, omnia habetis in Christo: characterem cui angeli invident, partem vineae Domini excolendam, dicata templa quae vobis adeo dilecta sunt, altare ad quod introitis divinam immolaturi victimam, gestes et omnem sacram suppellectilem, olea quibus inunguntur et recenter pati et aegrotantes morituri, coemeteria ubi requiescant sub spe futurae resurrectionis corpora eorum omnium quos in viam bonam doctrina et exemplo deduxistis. Ipsimet, in visitationibus pastoris munera personaliter adimplentes, peccatores monemus, scandala, quantum in nobis est, eradicamus, iustos ad perseverantiam exhortamur, ecclesiarum decori providemus, et quos in sacro fonte abluistis infantes, divinaque doctrina pavistis, in Spiritu sancto chrismate delinquentes confirmamus perfectosque facimus christianos. Episcopo enim soli competit ordinare, consecrare, solemniter benedicere et confirmare.

Ad episcopam pertinet etiam docere, et cum solus episcopus, iuxta Benedicti XIV sententiam, in sua dioecesi sit publicus doctor et magister, nullus praedicator, nullus catechista, nullus scientiae sacrae professor, nisi ipsius nomine et quasi eandem personam gerens, in ecclesiis, scholis vel alibi docere potest. Ea igitur est auctoritas episcopi, ut professores omnes, sive in minoribus seminariis sive in maiori, eligat probetque; concionatores verbi divini in suam dioecesim mittat vel revocet; nemini enim fas est, citra eius arbitrium, ultra se in [hoc] officium ingerere, nequidem regularibus quantumvis alioquin exemptis, quibus extra ecclesiae suorum ordinum, nisi facultate prius ab episcopo obtenta, non licet praedicare.

Episcopus pariter munus integrum habet veram fidem et morum disciplinam ab omni errore et aggressu tuendi, ne per libros, ephemerides aut alia scripta religio laedatur, invigilandi; et, si qua controversia exoritur, eam dirimendi, quae iam sunt definita et certa, propalandi.

Insuper virtute iurisdictionis quam in suae dioecesis limitibus, sub summi pontificis auctoritate, exercet quisque episcopus, leges et decreta quae suorum subditorum obligant conscientiam condendi, tam intra quam extra synodum, potestatem habet. Praeceptis igitur, mandatis, statutis, disciplinam ecclesiasticam tutatur et promovet, monitis et censuris vitia corrigit, abususque reformat, et, attentis rerum circumstantiis, bonum spirituale clericorum simul et fidelium per congruas firmasque regulas procurare satagit.

Monemus igitur in Domino omnes provincias nostrae sacerdotes, ut episcopalem dignitatem praeculis habentes, memoresque promissionis reverentiae et obedientiae quam intra ordinationem suam dederunt, caveant a spiritu superbiae quo tot homines saeculi huius abrepti potestatem omnem contemnunt, verbis vel scriptis omnique modo inhonestant, et ita ordinationi Dei resistentis totius societatis fundamenta evellere conantur. Intelligent enim eo gravius esse, duces et praepositos in ecclesia laedere vel etiam divexare, quo eos dignitate sanctiori pollere norunt, quo etiam arctiori vinculo eis devinciuntur, et religio ipsa, dissentientibus membris cum capite, quasi lacerata majora damna pateretur.

Inter iura quae episcopis competunt, hoc munus A libentissime vindicamus quod nobis Dominus concessit, scilicet fratres nostros, clericos omnes qui in pastoralis sollicitudinis nostrae partem vocati sunt, honorandi, protegendi, contra criminatores tyendi, et, quantum in nobis est, in omni tribulatione et molestia consolandi. Non ignoramus, enim quomodo, hiis lugentibus temporibus, plerique vestrum vitam agant *in labore et aerugine... propter illa quae extrinsecus sunt*¹. Tribulationes quas sustinetis saepe saepius recogitantes, cum beato Paulo diximus: *Quis infirmatur, et ego non infirmior?*² Quanto gaudio afficeremur, si vobis quotidie laborantibus in verbo et doctrina, duplex honor operarii debitus tandem obveneret, necnon pro dignitate reverentia, pro charitate subditorum dilectio, pro tot et tantis zeli fatigationibus merces quam praecipue ambitis, nempe gloria Dei et salus animarum, vobis copiose tribuerentur.

Obsecramus interdum, fratres, ut coaptetis vos Dei voluntati, sicut Iesus Christus omnia fecit secundum voluntatem patris. Consentite episcopo, sicut chordae cytharae, ut colligati consensu, et vos singuli unus chorus, per concordiam in nullo discrepantes, Deoque coniuncti, per unitatem unum sitis Deo et patri et filio eius, Iesu Christo domino nostro. *Da enim ipsis, inquit, pater sancte, ut sicut ego et tu unum sumus, et ipsi de nobis unum sint.*³

Caput XIII.

De cognitione, dilectione et imitatione domini nostri Iesu Christi.

Cum Deo patri, propter nimiam charitatem qua dilexit nos, omnia instaurare placuerit in Christo⁴, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius⁵, et non sit aliud nomen sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri⁶, et tamen, ingravescentibus in dies huius saeculi ignorantia et incredulitate, salvatorem nostrum a multis ignotum, imo impie denegatum esse summo perpe dolendum sit, monemus, exhortamur, obsecramus omnes verbi divini praedones, omnes praecipue parochos, omnes iuventutis edocendae magistros, ut domini nostri Iesu Christi cognitioni, dilectioni et imitationi procurandae et magis ac magis perficiendae omni ope et opera incumbant.

Imprimis doceant in Christo Iesu inhabitare omnem plenitudinem divinitatis corporaliter⁷. Fundamentale hoc totius sanctae religionis nostrae dogma puerorum mentibus iniciant, adultis demonstrent argumentis non tantum inconcussis, sed et audientium captui accomodatiss, ut christiani in fide radicati et fundati non sint sicut parvuli fluctuantes, nec circumferantur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia, ad circumventionem erroris⁸, sed firmiter confiteantur omnia quia dominus Iesus est Deus benedictus in saecula, atque in eum credentes habeant vitam aeternam. Invigilent pastores ne quis fideles decipiat per philosophiam et insanam fallaciam, secundum traditionem hominum⁹.

Iesum Christum propter nos homines et propter nostram salutem vere passum et mortuum esse doceant, ideoque illum esse unicum mediatorem per quem accessum habemus ad patrem, et in quo per fidem, spem, charitatem, manere debet quicumque velit ferre fructum in vitam aeternam.

Nec tantum aridam et sterilem dent Christi scientiam, sed ardentem erga piissimum salvatorem nostrum dilectionem in cordibus accendere piisque operibus fervore nitantur. Ex abundantia cordis sui fervidos sensus et sermones depromant, ut audientes comprehendere possint quae sit latitudo et longitudo, sublimitas et profundum, scire etiam supereminentem scientiae charitatem Christi¹⁰, et agnoscere quantum charitas Christi urgeat nos et redamare debeamus eum qui prior dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis.

Moneant saepe fideles Christum verum ab eo diligere qui ambulat sicut ipse ambulavit, et omnem discipulum perfectum esse si sit sicut magister eius, ideo saepe saepius illis edoceant verba Domini: *Ego sum via, veritas et vita.*¹¹ *Exemplum dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis.*¹² Edoceant ergo christianos deponere veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris, renovari autem spiritu mentis suae et induere novum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis¹³. Pie tam in concionibus quam in saepe tribunali eos exhortentur, ut aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum, induant se sicut Dei electi et dilecti viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes invicem et donantes alius sicut et Dominus in Christo donavit illis¹⁴.

Cum autem Christum imitari non possint fideles, nisi divinam illius vitam apprime cognoscant, praecipua Domini mysteria, praecipuosque actus in concionibus, in catechesibus exponant parochi et concionatores.

Hanc sacrae doctrinae partem utpote praecipuam oculibus suis frequenter tradere curent.

Sed ut parochi et sacri verbi praedones populum christianum de cognitione, dilectione et imitatione domini nostri Iesu Christi facilius et efficacius doceant, sancti evangelii, epistolarum praesertim beati Pauli lectioni attendant et ita inhaerant, ut sibi cum eodem beato Paulo liceat dicere: *Non iudicari me scire aliquid... nisi Iesum Christum et hunc crucifixum.*¹⁵ *Viro iam non ego, vivit vero in me Christus.*¹⁶ *Imitatores mei estote sicut et ego Christi.*¹⁷

Hortamur insuper ut saepe saepius accedant ad thronum gratiae, et Dominum ipsum in sacra eucharistia latentem frequenter adeant. Ipse ibi loquetur ad cor eorum, et dabit eis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per spiritum eius in interierem hominem¹⁸. Noscentes mysteria Dei, et inchoantes quod si quis non amat dominum Iesum, sit amatum¹⁹, iam nihil aliud volent nisi ut omnis creatura renovetur in Christo.

CAPUT XIV.

De beata virgine Maria sine labe concepta.

Cum in duabus praecedentibus synodis, episcopi provinciae Remensis de veneratione Dei parae iam plura dixerint, et in Suessionensi speciatim humiliter et enixis precibus sedem apostolicam deprecati fuerint ut veluti catholicae ecclesiae doctrinam beatissimae virginis Mariae conceptum immaculatum omnino fuisse atque ab omni prorsus originalis culpae labe immunem definire dignaretur²⁰, unanimi plausu et gratulante cordis affectu faustum diem illum salutaverunt quo sanctissimus dominus Pius papa IX.

¹ II Cor. XI. 27-8.

² Ibid. XI. 29.

³ Vide *Epist. s. Ignac. ad Ephes.* [cap. 4. Migne, *Patr. Gr.* V. 648 B].

⁴ Eph. I. 10.

⁵ Coloss. II. 9.

⁶ Coloss. I. 14.

⁷ Eph. IV. 14.

⁸ Act. IV. 12.

⁹ Coloss. II. 8.

¹⁰ Eph. III. 18.

¹¹ Galat. II. 20.

¹² Ioan. XIV. 6.

¹³ I Cor. IV. 16.

¹⁴ Ioan. XIII. 15.

¹⁵ Eph. III. 18.

¹⁶ Eph. IV. 22-4.

¹⁷ I Cor. XVI. 22.

¹⁸ Ibid. 32; Coloss. III. 12.

¹⁹ Conc. Suession. tit. III. cap. 3.

²⁰ I Cor. II. 9.

ingenti circumdatus purpuratorum patrum et aristitutum coronam, exoptatam illam definitionem his verbis in medium protulit: „Ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad decus et ornamentum Virginis deiparae, ad exaltationem fidei catholicae et christianae religionis augmentum, auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli ac postea, declaramus, pronuntiamus et definimus, doctrinam quae tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse, singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu, salvatoris humani generis, ab omni originali culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque ideo ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam.”

Quapropter nos, primam in provincia Remensi, post dogmatis istius solemnem promulgationem, synodum celebrantes, auspiciatissimam occasionem nacti, inviolabiliter adhaerere, declaramus, irreformabili Patri, qui per Pium locutus est iudicio, credimus ergo corde et ore confitemur beatam virginem Mariam nunquam originali subiucisse peccato, sed ob praevisa Christi domini redemptoris merita praeservatam omnino fuisse ab originali culpae labe; et Deo optimo maximo grates persolvimus qui nos reservavit ad novam illam Dei genitricis gloriam contemplandam.

Speramus autem nullum tam audacem fore qui de isto fidei dogmate aliter quam a summo pontifice definitum est, corde sentire praesumat: miserabiliter enim circa fidem naufragium passus esset, et gravissimis poenis, scilicet excommunicationi semet subiceret, si quod sentit, verbo aut scripto vel alio quovis externo modo significare non timeret.

Melius de fidelibus pastoralis nostrae curae creditis confidimus. Simul enim ac primum ad eos pervenit huius definitionis nuntium, omnes undique, praecunte clero, encomia et iubilationem Ephesini concilii renovantes, prophetiamque Virginis in decursu temporum adimplentes, Mariae laudes conclamarunt, beatam eam certatim dixerunt, triumphumque Dei genitricis inusitatis pompis celebrarunt.

Studium illud adeo laudandum sacri verbi praecones et qui curam gerunt animarum non sinant deficere; sed magis ac magis devotioni erga virginem Mariam fovendae et in dies promovendae incumbant; eximias ipsius praerogativas praesertimque immaculatam conceptionem fidelibus iuxta doctrinam ecclesiae accurate exponant, indeque maiorem fiduciam et amorem excitare conentur in eam, quam nunc fides catholica docet tam speciali privilegio fuisse adornatam.

Et quo facilius contra errores, qui temporibus nostris lugendum in modum grassantur, fideles praemunire possint, exponere satagant, dogmatis istius definitione, impugnatum nimis dogma peccati originalis aperte firmari; cum sola Maria excepta fuisse non possit quin inde pateat omnes homines labe originali infectos esse; manifestum fieri ecclesiam catholicam, sicut in diebus antiquis, integra vita frui, auctoritate pollere, unitate fulciri, ita ut merito de Maria dictum intendamus: „*Te dixit Dominus in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum.*”

Caveant vero praedicatores ne in efferendo laudibus immaculatam virginem, abrepti zelo qui non esset secundum scientiam, verbis excedant, et de Maria dicant quae simplici creaturae non convenirent, memores Mariam fuisse praeservatam non iure na-

turae aut originis, sed, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis. Dignitatem sane Mariae extollant; cum patribus dicant Mariam primam inter invisibiles omnes et visibiles creaturas, cunctisque superiorem, et potestatem commendent illius per quam nos Deus totum habere voluit. Sed ne cultus Mariae exhibitus cultui Deo debito unquam aequiparari videatur attendant. Quidquid enim habet Maria, in ea posuit Deus, a quo bona cuncta procedunt; et quaecumque nobis confert beneficia precibus obtinet. Quam si prudentiam in verbis, quaerint, nihil de excellentia et meritis Mariae detrahent, et nullam impis occasionem praebunt venerationem Mariae tributam quasi modum excedat, impugnandi.

Quas adhortationes et monitiones ut pluris valeant, synodi Remensis patres Mariam enixe invocant, ut dignetur benedicere fructui laborum suorum, ac semetipsos suoque greges totamque provinciam Remensem iterum atque iterum commendant sanctissimae et immaculae virginis tutelae.

CAPUT XV.

De sanctitate clericorum.

Gratias agimus Deo per Iesum Christum, cum recordationem accipimus fidei, zeli, pietatis caeterarumque virtutum quibus plerique pollent clerici ministerii nostri adiutores: attamen, quoniam forma sunt et exemplar fidelium, ita ut in eos, tanquam in speculum, reliqui oculos coniciant, et ex illis sumant quod imitentur, nonnulla de sanctitate clericorum perutile duximus paterno affectu tradere.

Propter quam causam, charissimos in Christo cooperatores nostros admonemus, ut resuscitent gratiam Dei quae est in eis per impositionem manuum nostrarum, et in memoriam iterum iterumque revocent verba quibus pontifex recenter ordinatos alloquitur: „Fili dilectissimi, diligenter considerate ordinem per vos susceptum ac onus humeris vestris impositum: studete sancte ac religiose vivere atque omnipotenti Deo placere.”

Longe enim tempus abest quo sacra religio instituta ordinemque sacerdotalem pio cultu summoque honore omnes ad invicem prosequerentur; venit, oheu! homo inimicus qui in medio tritici zizaniam seminavit, scilicet incredulitatis et indifferentiae. Novissime autem idem inimicus homo, qui est diabolus, semen pessimum, suspiciones et invidiam et odia concitavit, ita ut valde operosus et difficilis evaserit labor eorum qui ad vineam, electam olim, sed nunc ingratham, missi sunt. Etenim, in eos caedem licet non meditentur coloni infideles, contumelias tamen et convicia quibus eos afficiant, moliri non desinunt, digni quod de illis audiamus verba Psaltes regii: „*Arcum suum tetendit et paravit illum et in eo paravit vasa mortis.*”

Porro summis malis summa oportet adhiberi remedia; utque charitatis erga proximum legibus ille non satisfaceret, qui in diebus calamitosis, saeviente fame atroci et insolito more, consuetas elemosynas de superfluo pauperibus erogare contentus esset, ita nec rector animarum qui in tanto discrimine seipsum impendere et etiam superimpendere pro fratribus recusaret. Eo insignior sanctitas requiritur zelusque purior, quod de populis non agatur quibus non illu-

¹ Petr. Sic., *Serm.* III, adv. Manich. [a. *Serm.* II, Migne, *Patr. Gr.*, t. CIV, p. 1341 C].

² S. Epiph., *Vulg. op. (hom. de laud. s. M. deiparae, opp. s. Epiph., ed. Migne, III, 499 A)*.

³ S. Bern., *Serm. de aquae ductu* [n. 7, opp. s. Bern., ed. Migne, II, 441 B].

⁴ *Pontificale Romanum.*

⁵ Pa. VII, 13-4.

¹ Bulla *Ineffabilis*, die 8 dec. 1864.

² Bulla *Ineffabilis*, die 8 dec. 1864.

³ Iudith XIII, 24.

veritatem unquam lumen evangelii, sed qui postquam accepissent sub medio posuerunt, quasi optarent mortem ad umbrae curam concedere.

Ideo emergant sacerdotes, et quo plures struant laudibus intus, eo maiori studio ipsi invigilent. Iam cum non satis est, si honestam vitam tantum degant; est vero irreprobabilis, in omnibus corpore probent exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, in castitate, ut in qui ex adverso est videntur, nihil habens malum dicere de illis; sint coram populo lucernae ardentes et laeantes, ut videant opera eorum bona, et glorificent patrem eorum qui est in caelis. Christi, cuius sunt ministri, speciem, quodam modo referre conentur, et quemadmodum Christus, in diebus carnis suae, preces supplicationesque ad patrem cum lacrymis et clamore valido obtulit, ita et sacerdotes preces supplicationesque ad Deum, patrem misericordiarum, effundant, inter vestibulum et altare plorantes, atque dicentes: Parce, Domine, parce populo tuo; quinimo ad altare accedant dona et sacrificia pro peccatis oblaturi. Divini pastoris Iesu Christi vestigia sequantur, et fideles oves relinquere non dubitent, ut errantem vili restituant. Magno accendantur zelo et vividiori charitate, cum animas, ad imaginem Dei creatas et sanguine Christi redemptas, ad exitum aeternum properantes respiciant, aliundeque sciant qua potestate sint ipsi a Deo donati ad plagas spirituales curandas, et mortem ipsam vincendam. Memores eiusdem boni pastoris qui animam suam posuit pro ovibus suis, minime sibi parcant ut oves sibi creditas usque ad coelestia pascua adducant, ubi requiescent omnes ab omni labore, et cura, et aerumna et afflictione. Quid plura? Quoniam lugenda et recens experientia docet in multis hodie fidem pene extinguere, spem deficere et charitatem languere, charissimos filios et cooperatores nostros obsecramus in Christo ut sint in fide fortes, in spe firmi, in charitate ferventes; nam Christus ignem venit in terram mittere, et quid volumus omnes nisi ut accendantur?

CAPUT XVI.

De cura et pietate pro defunctis.

Cum sancta mater ecclesia catholica filios suos semper habeat in mente, etiam postquam sublatis fuerint ab oculis, hortatur nostra synodus omnes huiusmodi provinciae parochos, simul et caeteros sacerdotes qui in partem curae pastoralis veniunt, ut animas pro quibus quotidie omnia impendant et seipsum superimpendant, sua paterna sollicitudine, etiam post praesentem vitam prosequantur.

Concilium Tridentinum tradit ecclesiam constanter docuisse: „Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio, juvari.“¹

Admonet ibidem episcopos, imo eis praecipit: „Ut sanam de purgatorio doctrinam, a sanctis patribus et sacris conciliis traditam, a Christi fidelibus credi, teneri, doceri et ubique praedicari studeant.“

Concilii Tridentini decreto iuncta, mandat haec synodus omnibus docendi munus curamque sustinentibus, ut, iuxta apostolicas ecclesiae fidem et praxim, de animabus in purgatorio patientibus, et inde non exeuntibus donec reddiderint novissimum quadrantes, fideles diligenter instruant, docentes eos post huius expiationis tempus minuire, orationibus, elemosynis, aliisque pietatis operibus quae pro defunctis fieri solent; et sic a Deo misericorde et placato obtinere, ut animabus purgatorii locum refrigerii, lucis et pacis indulgeat.

Tradendo autem populo christiano quicquid docet

sententia de iustis in purgatorio locis detentis, attendant cum verbis praesentibus ad haec quae commemorat idem concilium Tridentinum: „Apud rufum plerumque“ loquitur, „diffidit et ambiliores quaestiones, quaeque ad edificationem non fiunt, et ex quibus plerumque nulla sit pietatis occasio, a popularibus concionibus sedulo detrahantur. Insuper item vel quae specie sibi laborant, vulgari ac tractari non permittant. Haec vero, quae ad curiositatem quendam aut superstitiosam spectant, vel turpe locum capiant, tanquam scandala et fidelium offendiola prohibeant.“

Non sufficit autem si parochi et concionatores rite fidelibus exponant doctrinam ecclesiae de purgatorio; debent insuper devotioni erga patientem ecclesiam et praedicandae et inculcandae et exercendae sedulo incumbere; experientia enim constat animarum rectorem hac devotionis suis ovibus adhuc in via plurimum proficere, earumque saluti consulere. Ubicumque fervet charitas erga defunctos, hic reviviscunt fides et spes immortalitatis beatae, quae virtutes omnium cordibus alte infixas tam ardentem exoptantur.

Quapropter ad hunc finem tam salutarem aequandum vehementer adhortamur parochos:

1. Ut curent in sepulturae caeremoniis omnia fieri pie et devote iuxta ordinem praescriptum.

2. Ut de monumentis in defunctorum memoriam erectis sollicito pro suo posse diligenter: ista enim monumenta sancta cruce et inscriptionibus fidem et spem christianam spirantibus insigniri optandum est, et ab eis symbola religione indigna debent amoveri.

3. Ut aliquoties in anno, si existat in coemeterio oratorium publicum, missae sacrosanctum sacrificium ibi celebrent, postquam, dominica praecedente, fideles monuerint.

4. Ut in parochiis, ubi coemeterium ecclesiae adhuc contiguum est, inducant seu confirment laudabilem usum ad sepulera preces aliquas effundendi sive ante sive post divina officia.

5. Ut in commemoratione omnium defunctorum ad coemeteria adeant processionaliter, si locorum proximitas permittat, et sermonem ad populum habeant.

6. Ut partem sui gregis, quae vitam christianam modo perfectiori amplectitur, ad applicandas mortuis, sive sanctam communionem, sive indulgentias viae crucis aut alias, pro prudentia, incitare studeant.

7. Ut sacerdotes piae sodalitates precum pro mortuis, sive inter se sive inter fideles, promoveant, vel iam erectas servare conentur.

CAPUT XVII.

De promulgatione decretorum huius concilii provincialia.

Decreta huius synodi provincialis nemo praescribat aut promulget, antequam a sancta sede apostolica, iuxta constitutionem Sixti V, quae incipit *Inmensae*, recognita fuerint. Litteris autem quibus illa confirmantur a sanctitate sua obtentis, ea statim imprimantur, impressaque a singulis episcopis vel in synodo diocesana, vel, si celebrari nequeat, extra synodum quamprimum promulgentur.

CAPUT XVIII.

De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctae synodi Tridentinae decretis statutum sit, ut quolibet saltem triennio celebretur concilia provincialia: ut ecclesiae menti obsequamur, nos, Thomas Maria Iosephus, sanctae ecclesiae Romanae tituli Sancti Callixti presbyter cardinalis Goussot, archiepiscopus Remensis, de consilio et

¹ Sess. XXV, decret. de purgatorio.

² Eodem modo.

consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, proximum concilium huius provinciae in ecclesia cathedrali Bellovacensi, anno 1857, celebrandum iam decernimus et iudicium omnibus qui praesentes adesse debent.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Nos, Thomas, sanctae ecclesiae Romanae praebiter cardinalis Gousset, archiepiscopus Remensis, haec decreta a vobis definita subscripsimus.

† Th. cardinalis Gousset.

Ego, episcopus Bellovacensis, Noviomensis et Sylvanectensis, haec decreta a nobis definita subscripsi.

† Ioa. Ar., episcopus Bellovacensis, Noviomensis et Sylvanectensis.

Ego, episcopus Sessoniensis et Laudunensis, haec decreta a nobis definita subscripsi.

† Paulus Arn., episcopus Sessoniensis et Laudunensis.

Ego, episcopus Ambianensis, haec decreta a nobis definita subscripsi.

† Iacobus Ant., episcopus Ambianensis.

Ego, Ioannes Honoratus, episcopus Medonensis, coadiutor reverendissimi episcopi Catalaunensis, subscripsi.

† I. Honoratus, episcopus Medonensis, coadiutor reverendissimi episcopi Catalaunensis.

APPENDIX.

I

*Domino nostro domino sanctissimo patri
Pio papae IX.*

Beatissime pater.

Volentes sacrosancti concilii Tridentini de synodorum celebratione praecepto satisfacere, necnon, in quantum pro temporum et locorum ratione fieri potest, iam a pluribus annis apud nos feliciter inceptum de instauranda disciplina ecclesiastica opus perficere, venerabiles episcopi provinciae Remensis, rite convocati, in Remorum civitatem convenerunt, ac in ecclesia metropolitana una nobiscum solemniter synodum inierunt, 18 die novembris huius anni 1857, quam et absolverunt eiusdem mensis die vicesima quinta, servatis pontificalia Romani praescriptionibus.

Cum autem concilii cuiusvis aeta non possint plenam fidelibus securitatem afferre, nec optandam firmitatem obtinere, nisi confirmata aut approbata fuerint a sede apostolica, Sixti papae V constitutioni *Immensa aeterna* obsequentes, ea quae statuenda duximus, ad sanctitatem vestram transmittere properamus, ut illa iubeat a sacra congregatione Concilii exanimari, recognosci, atque etiam, si necesse sit aut opportunum, emendari. Quodecumque enim in synodalibus nostris ordinationibus nobis corrigendum indicatum fuerit, corrigere parati sumus; quodecumque delendum, delebimus; quodecumque addendum, addere curabimus. Itaque, quidquid beatitudo vestra decreverit de rebus ad synodum Remensem spectantibus, iudicium vestrum nobis erit iudicium Petri per os vestrum loquentis; quod proinde veluti firmissimam nobis agendorum regulam reverenter accipiemus; mandata vestra, ipsaque etiam monita et consilia fideliter exaequemur; et ab iis quos sollicitudini nostrae beatitudinis vestrae committere dignata est, diligentissime servari satagemus, in omnibus sedi apostolicae consentientes.

Beatissime pater, concilii Remensis patres non cessabant orare Deum omnipotentem, ab eo deprecantes, ut sanctitatem vestram quam diutissime servet incolumem, ad bonum et gloriam sanctae ecclesiae catholicae Romanae.

Superoat ut ad pedes beatitudinis vestrae provoluti, vestram benedictionem apostolicam imploremus et efflagitemus pro nobis et pro omnibus provinciae Remensis fidelibus.

Sanctitatis vestrae, beatissime pater, humillimus, obedientissimus et devotissimus filius:

Thomas, cardinalis Gousset,
archiepiscopus Remensis.

Romia, die decembris 7, anno 1857.

B

*Eminentissimo ac reverendissimo cardinali Gousset,
archiepiscopo Remensi.*

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Acta synodi a provinciae Remensis antiq̄tibus tertio celebratae ab hoc sacro ordine Tridentinis decretis interpretandis praeposito rite expensa et recognita, redeunt ad eminentiam tuam cum gratulationibus et laudibus, quae tibi decretae sunt ex patrum eminentissimorum sententia et auctoritate sanctissimi domini nostri, cui, de more hac de re speciatim relatum est. Porro sacra congregatio in primis amplissime honestavit praecelaram tuam erga apostolicam sedem obsequium, cuius etsi antea non dubia saepe documenta accepisset, nihilominus hoc ipsum mirifice gratum habuit, quo decreta omnia in sacro eo conventu sancita summa animi demissione supremae pontificis maximi auctoritati ac iudicio subicere voluisti. Quod si autem rerum, quae eadem complectuntur, substantiam et veluti medulla inspiciatur, eo maiore commendatione opus hoc, te praeside, elucubraturum dignum eminentissimis patribus visum est.

Non enim, ut peculiaris capita attingam, solidius ac firmitus ibidem fundamentum poni potuisset, quam quod positum est, de summa Romani pontificis auctoritate religiose colenda, eiusque constitutionibus custodiendis; quemadmodum enim ut privatae cuiusque familiae res bene vertant, ante omnia necesse est ut filii patris potestatem agnoscat et iussa faciant: ita fieri non potest, ut ecclesia Dei suum teneat statum et incrementum acquirat, nisi qui christiano nomine censentur, supremi fidelium patris vocem audiant, et mandata adamusim perficiant.

Rectissimo subinde consilio, congregationum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium auctoritatem adseruisti, debitumque earundem declarationibus obsequium inculcasti: ipsae enim veluti traditum depositum custodiunt antiquae et praesentis ecclesiae disciplinae omnigenae pontificiae sapientiae thesauris, virorumque omni aevo ecclesiasticae iurisprudentiae laude praesignium consultationibus locupletatum.

Neque minus probatum est, quod episcopalis potestatis robar ac dignitatem tueri et servare studueris; propterea, quod id aptum remedium est, haece praesertim temporibus, quibus imperia quaelibet sacra et civilia per omne nefas convellere conantur impii ecclesiae et societatis inimici.

Tandem (neque enim singula persequi harum litterarum patiuntur angustiae) pulcherrimam veluti coronidem vestris lucubrationibus impressisti ex-

citando clarum et populis, et non indigent in alio. A
aliquid ad laicum Christum et bene amorem,
itaque eius vestigia sollicite sequantur; ut hanc
Mariam virginem sine labe conceptam completissime
has recte acerbis obsequiis devotionem cum
venerationis et amoris officia prosecuantur; et illi,
qui hac vita operantur (quippe aeterni et calidissimi
est cogitatio pro delictis exorare) eorum amorem
et pietatem impendant.

Quibus omnibus huiusmodi praestitit civitas
saccedit condicio et gravis, eaque dignitate plena,
quae maiestatem augustissimae religionis nostrae
plane deest.

Quae vana potest pariter adnotata esse, in
populis hinc adhaec scriptis.

Illis tamen cum congregationibus conscriptis,
qui obtemperant, cum totum studium im-
pense proficere emittentis tunc, cui manus
humiliter demittit.

Humiliter vestras humilitatis et obsequii
fideliter:

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 23 maii 1856.

SYNODUS DIOECESANA CENOMANENSIS

1857.

Synodus dioecesis Cenomanensis in Gallia, cele-
brata anno 1857, sub Ioanne Iacobo Nanquette,
episcopo Cenomanensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
titulus:

Statuta synodalia dioecesis Cenomanensis; supple-
mentum in synodo anni 1857 promulgatum. [*In-
signe.*] Cenomani, ex typis Monnoyer, dd. episcopi
typographi, 1857.

[*In fronte, titulus:*] Statuta synodalia dioecesis
Cenomanensis in synodo anni 1857 promulgata ab
illustrissimo et reverendissimo in Christo pp. Joanne-
Iacobo Nanquette, episcopo Cenomanensi. Supple-
mentum. [*Insigne.*] Cenomani, ex typis Monnoyer,
dd. episcopi typographi.

In-8°, 30 p. — Le Mans, évêché; Le Mans, ville;
Paris, Bibl. nat. B 17146.

SYNODUS DIOECESANA MASSILIENSIS

1857.

Synodus dioecesis Massiliensis in Gallia, cele-
brata anno 1857, sub Carolo Iosepho Eugenio de
Masenod, episcopo Massiliensi.

De hac synodo confer opus qui titulus:

Synodus dioecesis Massiliensis, anno reparatae
salutis MDCCLXXVI habita; tribus sessionibus
synodus absolvatur, diebus scilicet 18, 19 et 20

septembris, quarum prima et tertia in ecclesia ca-
thedralli, secunda vero in sacello scholae Belesun-
tinae celebrabantur. [*Insigne.*] Massiliae, ex typis
V^o P. Chauffard, via dicta des Feuillants, 20,
MDCCLXXVII.

In-8°, 155 p. — Paris, Bibl. nat. B 23767.
P. 89, mentio synodi celebratae anno 1857.

SYNODUS DIOECESANA PHILADELPHIENSIS VI

1857.

Synodus dioecesis Philadelphica VI in Foe-
deratis Statibus Americae septentrionalis, celebrata
anno 1857, sub Ioanne Newman, episcopo Phila-
delphensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
titulus:

Acta synodi dioecesis Philadelphicae sextae,
1857.

In-8°, a p. 51 ad 58. — Baltimore, St. Mary's
seminary. — Ipse non vidi.

Paginatio sequitur forsam paginationem synodi V.

SYNODUS DIOECESANA NEO-AURELIANENSIS III

1858 ianuario.

Synodus dioecesis Neo-Aurelianensis III in
Foederatis Statibus Americae septentrionalis, cele-
brata mense ianuario 1858, sub Antonio Blane, archi-
episcopo Neo-Aurelianensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
titulus:

Synodus dioecesis Neo-Aurelianensis tertia,
habita mense ianuario anno 1858. Nouvelle-Orléans,
Propagateur catholique, 1858.

In-12°, 24 p. — Washington, catholic univer-
sity. — Ipse non vidi.

SYNODUS DIOECESANA KATCHETANSIS I

1858 aprilis.

Synodus dioecesis Katchetansis I in Foederatis
Statibus Americae septentrionalis, celebrata mense
aprilis 1858, sub Gulielmo Henrico Hildebrand, episcopo
Katchetansis.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
titulus:

Synodus dioecesis Katchetansis prima, habita

ab illustrissimo et reverendissimo Gulielmo Henrico
Hildebrand, episcopo Katchetansis, hebdomada secunda
post Pascha anno 1858. Nouvelle-Orléans, Propaga-
teur catholique, 1858.

In-16°, XIV p. — Washington, catholic univer-
sity. — Ipse non vidi.

CONCILIUM BALTIMORENSE IX

1858 maii 2.

Concilium provinciale Baltimorense IX, in Foe-
deratis Statibus Americae septentrionalis, celebratum

die 2 maii 1858, sub Francisco Patrio Kenrick,
archiepiscopo Baltimorense.

Bibliographia:

1) Concilium Baltimoreense provinciale IX. Baltimore, John Murphy and C^o, 1866.

In-8°, 41 p. — Baltimore, St. Mary's seminary. — Ipse non vidi.

A. 9) Acta et decreta conciliorum conciliorum recentiorum, collectis Leonada, auctoribus presbyteris A. J., e domo b. v. M. sine labore conceptis ad Leonam. Tomus tertius . . . Frisingi Heligovine, sumptibus Harder, MDCCCLXXV, col. 166-68 et 1196-1204.

ACTA CONCILII.

CONGREGATIO PRAEPARATORIA.

Die sabbati, 1 maii, anno salutis 1866, hora 6 post meridiem, convenere in archiepiscopi aedibus praelati, quos ad concilium totius provinciae Baltimorensis convocaverat.

Aderant reverendissimi ac illustrissimi domini Michael O'Connor, Pittsburgensis; Ioannes McGill, Richmondensis; Ioannes Nepomocenus Neuman, Philadelphiensis; Ioseph Maria Young, Eriensis; Ioannes Barry, Savannensis; Patritius N. Lynch, Carolopolitanus; Augustinus Verot, Danabensis vicarius apostolicus Floridae.

Aberat, diocesis suae utilitatum causa iter faciens in Europa, Richardus Vincentius Whelan, Velingensis.

Huic praeliminari consensui praefuit archiepiscopus. Episcopi Pittsburgensis, Richmondensis, Eriensis, iudices causarum absentiae constituti sunt:

Philadelphiensis, et Carolopolitanus, actorum reiores;

Pittsburgensis ac Carolopolitanus, litterarum correctores.

Designati sunt theologi consultores ab archiepiscopo: Henricus B. Cokery, vicarius generalis, Carolus I. White, sacrae theologiae doctor, Ioannes McCaffrey, sacrae theologiae doctor;

A Pittsburgensi: Ioannes Stibel, Ioannes B. Byrne;

A Richmondensi: Ioannes Teeling, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis, Eduardus McColgan, parochus ecclesiae Sancti Petri Baltimori;

A Philadelphensi: Eduardus I. Sourin, societatis Iesu, Aegidius Smoulders, congregationis Sanctissimi Redemptoris;

Ab Eriensi: Thomas Ledwith; Leonardus Obermeyer, parochus Sancti Vincentii;

A Savannensi: Iacobus Dolan, parochus Sancti Patritii; Bernardus Maguire, societatis Iesu, collegii Georgiopolitani praeses;

A Carolopolitano: Thimotheus Bermingham; P. D. Noone, ordinis Praedicatorum;

A Danabensi: Benedictus Madoore; Alexius I. Elder.

Convenit inter patres et abbas monasterii sancti Vincentii, ordinis Sancti Benedicti, in diocesi Pittsburgensi, concilio cum suffragio consultative adesse, et in sessionibus publicis in choro sedem habere cum episcopo.

Aderant, postea die, superiores regularium: Berchardus Villiger, societatis Iesu, provincialis Marylandiae;

Ioannes G. Rahnd, congregationis Sanctissimi Redemptoris provincialis;

Ioannes D. a Iova iohanne, superior clericorum Crucis et Pass;

Nicholas D. Young, ordinis Praedicatorum.

Aderat quoque Franciscus Burlando, congregationis Missionis, psallens Cantuam superior.

Archiepiscopus proposuit officiales: promotores: Franciscum Libonne, superiorem seminarii Sanctae Mariae Baltimorensis, vicarium generalem, et David Whelan, vicarium generalem Velingensem; notarium: Gulielmum O'Hara, sacrae theologiae doctorem; a secretis: Iacobum Andream Curcoran, sacrae theologiae doctorem et Thomam Foley; magistrum secre-

torum: Stanislaum Forté, presbyterum Sancti Salpiti; cantores: Gulielmum D. Parson et Edwardum D. Lyman.

Proposente archiepiscopo, munus scribendi litteras ad summum pontificem, demandatum est Carolopolitano; Danabensi, gallice sermone, ad societatem Propagationis fidei. Rogarunt patres ut archiepiscopus litteras, vulgari sermone, ad clerum et populum scriberet.

Promotori iniunctum est ut litteras de rebus specialibus ad summum pontificem vel sacram congregationem exararet, onere secretarii imposito pleraque alias litteras scribendi. Notario ut acta resque gestas in tabulas referret, commissum est.

Patres unanimi voce rogaverunt ut archiepiscopus litteris invitaret dominum Iacobum Fred. Wood, episcopum Antigonensem, coadiutorem Philadelphiensis, ad concilium, cui eum interesse cum voto decisivo voluerunt.

SESSIO PRIMA SOLEMNIS.

Die 2 maii, quae fuit quarta dominica post Pascha, hora 10 ante meridiem convenerunt praesules et sacerdotes in aedibus metropolitanae, et processerunt per arcam intra cancellos ad portam maiorem metropolitanae ecclesiae. Archiepiscopus et episcopi pluralibus ac mitris induti; abbas, mitra simplici ex lino; ordinum ac congregationum superiores et concilii officiales, pluralibus; religiosi nonnulli, ordinis habitu; caeteri presbyteri, amictu, alba, stola et planeta, inceserunt. Episcopi scamna ornata in choro hinc inde a dextris et a sinistris altaris maioris, caeteri vero scamna prope cancellos occuparunt.

Missam de Spiritu sancto celebravit archiepiscopus, cui aditerunt Henricus B. Cokery, archidiaconus; diaconus, Paulus Dubreul; subdiaconus, Alphonsus I. Flammant; diaconi honoris, Thomas Foley et Ioannes McNally. Absoluto sacro, orationem habuit Richmondensis. Deinde, cantus psalmis, litanis et orationibus, prout in pontificali Romano habentur, archiepiscopus patrum voluntatem de aperiendo concilio exquisivit, quibus respondentibus *Placet*, decretum de eo emisit. Dein electi sunt officiales, in coetu praevio iam designati.

Lectis postea concilii Tridentini de professione fidei et de residentia decreta, omnia est a patribus omnibus professio fidei, prout in pontificali inest.

FORMA IURAMENTI.

[Vide supra col. 33-10 C.]

Solemni deinde benedictione ab archiepiscopo impertita, sine semini impeditus est.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

die lunae 3 maii, habita.

Hora 9 ante meridiem convenere patres omnes cum promotoribus, notario et secretariis, apud archiepiscopum, quo processu fundente, initium rebus tractandis datum est.

Richmondensis proposuit supplicandum esse sanctae sedi, ut dispensatio ab absentia singulis sabbatis, iam hinc provincie foederatae ad annum 1869 usque concessa, prorogetur indefinito propter graves difficultates, quibus laborant fideles nostrae. Omnes patres assenserunt.

Relata proposita et petita...
 tunc privilegia, quae...
 Americanis, regere...
 Baltimore, qui a...
 conceptis...
 circa...
 Assumptio...
 vilitate...
 tunc...
 cetero...

Carolepitanus...
 congregatio...
 1853, omnium...
 sententiam, ut...
 aliquod...
 distinguat, ac...
 omnium...
 et...
 ex...
 rarent...
 omnes...
 Baltimore...
 portis...
 id...

Archiepiscopus...
 circa...
 a...
 Mariae...
 solennia...
 hanc...
 Pittsburgensis...
 designandam...
 illaque...
 quod...
 designati...

Archiepiscopo...
 opportunitatem...
 Virginiae, episcopo...

CONGREGATIO PUBLICA,

hora 4 post meridiam, sedes die 3 maii.

Omnes...
 theologi...
 archiepiscopo...

Plerimae...
 designatis...
 propositum.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA,

die quarta, maii 4.

Propter...
 Fredericus Wood, Antigonensis, conciliator Philadelphianus.

Archiepiscopus...
 Volingtoni, quibus David Whelan...
 promissus...
 omnes...

Propter...
 patrum...
 circa...
 tunc...

Relata...
 diligenter...
 promissus...
 vilitate...

Philadelphianus...
 qui...
 circa...

Invenitur...
 quibus...

Relata...
 circa...
 tunc...
 Assumptio...
 vilitate...
 tunc...
 cetero...

CONGREGATIO SECUNDA PUBLICA,

hora 4 post meridiam habita, die 6 maii.

Habita...
 plurimas...
 administrationem...

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA,

die marturi, maii 5.

Intervenere...
 Proposito...
 sacrae...
 Danabensis...

Danabensis...
 porrigere...
 viventes...
 eucharistiam...
 videatur...
 ad cultum...
 conducere...

Richmondensis...
 concilii...
 in...
 vandi...
 [libro]...
 additis...

CONGREGATIO TERTIA PUBLICA,

die eodem, hora 4 post meridiam.

Intervenere...
 simpliciorem...
 arbitrium...
 simplicioribus...
 disceptatum...

SESSIO SECUNDA,

die sexta, maii 6.

Hora 10...
 Missam...
 Ma...
 Ioannes...
 B. I. McMa...
 Concionem...
 Absolutione...

Absolutione...
 Decimo...
 Archiepiscopus...
 cum...

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA,

eodem die, sub meridiam habita.

Quae...
 tituli...
 Antigonensis...
 verba...
 arguita.

CONGREGATIO QUINTA PRIVATA,

Die maii 7, hora 2 ante meridiam, convenerunt...

Relatis...
 in...
 qua...

vota solemnata, habita ratione concessionum iam factarum, declarantur. Omnes patres assensu sunt.

Eodem coggerente, patres consenserunt, in harum regionum circumstantiis, non obstare votorum solemnium emissioni, quod a legibus civilibus minime rata habeantur.

Indicavit Danabensis, Ioannem Murphy et socios typographos in animo habere edere kalendarium, vulgo *Catholic almanac*, in hac urbe, sicut per plurimos annos fieri consuevit; petit proinde ut patres id sibi probari significarent: qui assuerunt.

Cum ageretur de cohibendis clericis ab arte medica exercenda, censuit Pittsburgensis haud esse necesse novum quid decernere, cum actis sit actis inserere instructiones Benedicti XIV circa hanc rem, quas habentur in responsione sacrae congregationis de Propaganda fide ad concilium Cincinnatiense anno 1855 habitum: quod fieri inasserunt patres. (*Instructione, de qua hic agitur, in appendice apponitur est, col. 586 A.*)

Lectis documentis, in quibus facultas vota solemnata emittendi a Pio VII et aliis summis pontificibus concessa est, patres una voce censuerunt vota quae apud moniales Visitationis beatae Mariae virginis emittuntur, pro solemnibus haberi debere.

Proponente Philadelphensi, patres nihil obstare putarunt quin vota solemnata in monasteriis huius regionis emittantur, dummodo omnia concurrant quae in monasteriis erigendis concilium Tridentinum haberi voluit, et quae congregatio episcoporum et regularium requirere solet. Si autem haec haberi nequeant saltem quoad substantiam, magis expedire iudicarent ut vota simplicia tantum emittantur. Richmondiensis a propositione Philadelphensis dissensit ob opinionem publicam quae adversatur, et ob necessarias occasiones cum saecularibus agendi, causa educandarum puellarum, cui rei pleraequo devotentur.

CONGREGATIO QUARTA PUBLICA.

hora 4 post meridiem, die maii 7.

Aduere patres omnes, ordinumque congregationumque superiores et theologi cum officialibus. De plurimis quaestionibus disputatum est.

CONGREGATIO SEXTA PRIVATA.

sabbato, die maii 8 habita, hora 9 ante meridiem.

Carolopolitanus petiit a patribus, ut declarent sacerdotes teneri absolvi a censuris propter haeresim professam incursum, iuxta formam in rituali Baltimori edito, antequam absolutionem in foro interno concedant. Huic rei patres iudicaverunt satis consultum esse, cum rituale auctoritate necessaria munitionem sit.

Carolopolitanus proposuit declarandum non expedire ut vota solemnata emittantur in monasteriis ubi in puellarum educatione plurimum occupantur, ante aetatem 35 annorum vel mortis articulum, nisi in casibus rarissimis, ad arbitrium ordinarii. Quinque patres propositioni favabant, tres dissentiebant, nempe Pittsburgensis, Philadelphensis et Danabensis.

CONGREGATIO SEPTIMA PRIVATA.

Hora 6 post meridiem, die 8 maii, convenere patres cum officialibus.

Carolopolitanus rogavit ut patres ad examen revocarent sententiam mane latam, se proponente, de votis solemnibus non emittendis ante aetatem 35: Eriensis proposuit eam emittendam. Quatuor praesentes favabant, quatuor obstabant. Archiepiscopus illis accessit opinantibus nil ea de re in hoc concilio agendum; servari tamen in eorum gestarum relatione sententiam varias emissionis voluit Richmondiensis. Cum autem hac de re pluribus actum sit,

A variatio aliquantum processum contentis, voluerunt patres ut episcopi conscriberetur ad summum pontificem, in qua omnia in ordinem redigerentur, et sanctae sedis instructio exquireretur.

Pittsburgensis retulit ea, anno praeterito, rogata archiepiscopi, Romae egisse de collegio pro his provinciis in Urbe erigenda. Summus pontifex se paratum exhibuit aedificium amplissimum quod antea monasterium monialium Visitationis fuerat, in hunc finem largiri; quod postea ad effectum non est perductum, cum a militibus Gallicis occupetur: brevi tamen sperat in collegii usum tradendum. Unanimi voce omnes declararunt maximas se habere summo pontifici gratias pro hac tanta munificentia, et voluerunt ut in epistola ad illum scribenda hi animorum suorum sensus exprimerentur.

Constitit etiam inter omnes, ut cum primum certo fuerint praedictum vel aliud aedificium paratum esse, collecta fiat ad sumptus in initio necessarios solvendo, in omnibus huius provinciae ecclesiis. Statuerunt deinde ut unusquisque diceret quot alumnos ad illud se missurum promitteret, pensionem 150 thalerorum pro unoquoque soluturus, et ut hoc sacrae congregationi de Propaganda fide significetur. Archiepiscopus pollicitus est quatuor se missurum; Pittsburgensis duos, Philadelphensis sex, Savannahensis unum, Velingensis unum, Carolopolitanus duos se missuros. Alii episcopi in animo habent aliquos mittere cum primum poterint. Qui certum numerum alumnorum indicarunt, plures se missuros sperant.

Cum promotor litteras speciales ad summum pontificem de rebus gestis in coetu privato post sessionem secundam parasset, patres eas probarunt, quibus eorum nomine subscripsit archiepiscopus, iis adstantibus.

C Litterae de privilegio honorifico, de abstinentia sabbati, de facultatibus extraordinariis archiepiscopis concedendis, communicabilibus suffraganeis, ab archiepiscopo etiam nomine concilii, tunc subscriptae sunt. Lectae sunt et probatae litterae ad populum, praesulum omnium qui aderant nominibus firmatae, etiam adiecto Antigoniensis nomine, rogante Philadelphensi. Lectae quoque litterae obsequii plenae ad summum pontificem, quae probatae sunt.

Richmondiensis tunc rogavit archiepiscopum, ut aliquantisper recederet, cum de quadam re, quae ad eum spectaret, agendum foret: quo recedente, Pittsburgensem, utpote seniorem ordinatione, praesidere voluerunt patres.

De versione scripturarum, ex vulgata anglico sermone emendatius edenda, mentem consiliaque sua libere exposuere unusquisque patrum. Multum laudaverunt revisionem ab archiepiscopo paratam, cuius magna pars in lucem iam data est; et unanimi voto voluerunt ut ex ea conficiatur versio quae in communem usum deducatur. Cum verum ex publica fama constet praesules Angliae aliam versionis emendationem, opera admodum reverendi domini I. H. Newman, parari iussisse, patres se cupere declararunt ut, collatis utriusque viri studiis laboribusque, unica praepararetur versio, quae tam in Anglia tum in hisce etatibus usurpari valeat. Porro ut habeatur sanctae sedis hac in re approbatio et benedictio, et aliorum episcoporum regionum in quibus lingua Anglica obtinet, cooperatio, mandatum est Richmondiensi, Carolopolitano et Danabensi, ut consilia cum ietis praesulibus conferrent, et rem ad optatum finem, huius concilii nomine, perducere curarent.

His peractis, rogantibus patribus, rediit archiepiscopus, cui res communicata est, et ille contentente, in acta relata: se quidem haud desiderasse

concilii hinc in re actionem significavit, quam tamen a gratia omnia agnovit.

CONVERSATIO OCTAVA PRIVATA.
hinc 7^a ante mediam, die 3 maii.

Subscriperunt omnes presentibus propria manu litteris ad summum pontificem obsequii plena. Lecta est et probata epistola de voto, cui, nomine concilii, subscripsit archiepiscopus. Gratias agit Pittsburgensis, patrum nomine, archiepiscopo ob sequitatem qua praefuit, humanitatem et hospitalitatem.

SESSIO TERTIA.

die 3 maii, quae fuit dominica V post Pascha.

Processerunt praesules et chorus, prout ante primam sessionem. Apud thronum consedit archiepiscopus, Philadelphiensis mensam pontificaliter celebrans, cui adstabat presbyter assistens provincialis congregationis Sanctissimi Redemptoris, cum ministris Paulo Dubroul et Paulino Dimes.

Archiepiscopo adstitit tanquam archidiaconus Franciscus Burlando, congregationis Missionis, diaconi honoris H. B. Cookery, Thomas Foley. Concionem habuit Carolopolitanae. Menseit archiepiscopus clerum populamque, post consuetae sessionis ritus, episcopus satis habuisse commendare decreta prius lata, quia nova adhaerent, et praesertim urgere ritualis observantiam. Acclamationibus decantatis, finis tandem feliciter impositus est concilio IX Baltimorensi.

Isaobus Andreas Corcoran, sacrae theologiae doctor, secretarius.

Ego Gulielmus O'Hara, sacrae theologiae doctor, huius concilii provincialis notarius, testiflor haec acta esse concilii Baltimorensis IX, habiti in ecclesia metropolitana Sanctae Mariae, a die 2 mensis maii C ad diem 9 anno Domini 1858. In cuius fidem subscripsi.

Gulielmus O'Hara, sacrae theologiae doctor, notarius.

ACCLAMATIONES

in fine concilii IX factae.

Archidiaconus: Deo patri misericordiarum, aeterno veritatis verbo, spiritui totius consolationis, honor et benedictio.

Chorus: Benedicta sit sancta et individua Trinitas, nunc et semper et per infinita saecula.

Archidiaconus: Virgini Mariae immaculae, quam possedit Deus in initio viarum suarum, blandae huius provinciae protectrici, sit sempiterna collaudatio.

Chorus: Sit sempiterna collaudatio Terri David, quae aedificata est cum propugnaculis, propter quod frustra insidiatus est calcaneo eius serpens antiquus.

Archidiaconus: Beatissimo Pio papae et domino nostro, sanctae universalis ecclesiae pontifici, anni permulti, ut cunctas gentes in obsequium Christi, pro sua pastoralis sollicitudine, pertrahat.

Chorus: Impleat dominus omnes petitiones sanctissimi patris, et ita omne desiderium ipsi ad discipanda concilia implorari confirmet, ut ad nihilum deveniant tanquam aqua decurrens, et sicut fumus deficiant.

Archidiaconus: Reverendissimo domino archiepiscopo, qui hoc concilium celebravit, cum multis annis magnae gratias.

Chorus: Magnae gratias: Dominus cum in multos annos ecclesiae suae conservet.

Archidiaconus: Reverendissimo huius provinciae episcopo, incrementum donorum ecclesiam, vita et fide ad ecclesiam suam reddat.

Chorus: Prosperum iter faciat deus Dominum celebrantem concilium, ut incrementum et sanctificationem laudis, et benedictionem populo suo in pace.

Archidiaconus: Episcopo et presbyteris huius provinciae, qui bonum certamen certantes, ex hoc saeculo transierunt, pax a Domino et sollicitudo in luce commoretur.

Chorus: Illorum memoria in benedictione; Dominum et illis, et omnibus qui diligunt adventum eius, coronam gloriae reddat iustus iudex.

Archidiaconus: Fidelibus provinciae nostrae et cuncto populo christiano, pax Christi aeterna.

Chorus: Da pacem, Domine, in diebus nostris, ut, qualibet perturbatione submota, populus tuus hic universonque plebe christiana, liberis tibi mentibus deserviant.

Archidiaconus: Nos, Domine, memores mandatorum tuorum, ad faciendum ea in sanctuario quod firmaverunt manus tuae, corpora tibi pariter famulamur et mente, intercedente beata virgine Maria, sanctis apostolis Petro et Paulo et omnibus sanctis.

Chorus: Fiat, fiat, amen. amen.

EPISTOLA

patrum concilii ad summum pontificem.

Beatissimo patri nostro
PIO, DIVINA PROVIDENTIA PPAE IX.

Beatissime pater.

Officii nostri plane immemores essemus, si ex hoc concilio provinciali Baltimorensi IX discessuri, sensa animi nostri erga beatitudinem tuam, sanctissimamque Petri, quam tenes, sedem profiteri negligeremus. Cum enim hisce diebus in ferendis legibus occupati simus, quae rem catholicam, sacram disciplinam moresque honestos apud nos tuentur, quid opportunius erat, quam ut simul palam testareremur quanto amore ac veneratione sedem illam, cui tota docentis aut praecipientis ecclesiae ininitur auctoritas, prosequamur. Praeterea, quae de beati Petri cathedra, unde ipsa unitas sacerdotalis, teste divo Cypriano, duxit exordium, nostrum quisque per se sentit, ea maiorem vim habere videbuntur, ac forte tibi, beatissime pater, accepta magis erunt, si omnium quasi una voce proferantur.

Mirum, pater sanctissime, nullo modo videri debet, si nos sacrosanctae tuae sedis praedicandae atque honorificentissimis verbis commendandae, omnem, quae offeratur, occasionem libenter arripimus. Profecto nullus est in orbe universo locus, ubi melius quam in hac regione, ea omnia bona atque emolumenta aestimare liceat, quae Christus ecclesiae suae in Romana sede, catholicae, ut aptissime dicitur, unitatis centro, largiri dignatus est. Omnes certe quotquot ubique sunt, vere Christi fideles sedem illam, et potentiorum, quam divinitus accepit, principatatum summopere reverentur, ac beatum Petrum in loci et auctoritatis haerede viventem adhuc et loquentem audiunt, agnoscunt atque venerantur. Sed si, qui in plenissima catholicae veritatis luce nati et alti sunt, quorumque vita inter populos huic sedi obsequentissimos tota decurrit, minus fortasse cogitant de malis illis gravissimis, quae per beati Petri eiusque successorum primatum, Deus totius miserationis ab ecclesia sua perpetuo arceri se prohibere voluit. In domo patris nati, ibique vitam feliciter degentes, bonis omnibus assueti, quemadmodum primogenitus ille in evangelio memoratus, fore nocent quid sit indigere. Nos vero in longinqua regione positum, quibus colenda non lacte suens ac melle, sed decurrit et inanis et inaequae terra sortito obtigit, quotidiano rerum usu et dura experientia edocti sumus, quam benigne et sapienti consilio hic

primatus fuerit a Deo in ecclesia constitutus. Mala enim et incommoda, acerba esse et leuocosa, quibus secus christianas fides obruenda, passim in hac regione non solum audire et videri, sed et ipsis fere manibus contrectare licet. Maximum enim est ubique apud nos novarum rerum studium, maximum novarum eorumque secularum numerus. Sectae, quibus nomen dederunt civis nostri, qui falsas religiones sequuntur, prope innumerae sunt; novae quotidie exoriantur, quotidie intereunt. Cumque inter eos de Deo optimo maximo, de Christo salvatore, de futura post hanc vitam corporum animarumque conditione, deque aliis sanctissimae religionis nostrae mysteriis cuique, quod lubet, sentire liceat, tot profecto sententiae quot docentium ac discipulorum capita numerantur. Nihil est tam sanctum ac venerabile, tam diuturnitate temporis maiorumque auctoritate firmatum ac stabilitum, quod non temere in dubium revocent, aut perfricta fronte omnino negent. Praeterea, novi in dies exurgunt magistri, qui inauditas haecenas, sive domi inventas, sive ab exteris regionibus mutuo acceptas doctrinas, quae moribus, ut iactant, rite instituendis, aut humanae societatis cum civilis tum domesticae iuribus tuendis inservant, omni conatu per indoctum vulgus spargere student. Neque desunt plurimi, de quibus meliora conicere licuisset, qui praedudicata opinione abrepti, tantum abest ut haec monstra et commenta eo, quo par est, studio rejiciant ac detestentur, ut ea quasi certissima longe melioris aevi mox adventuri pignora salutent ac laetissime excipiant. Haec sunt, si eos loquentes audiamus, indicia manifestissima, quae luce clarius significant aetatem nostram omnes, quae praecesserunt, longe superare, atque in melius progressuram. Hoc scilicet verborum ambitu, saeculi huius in peius ruentis praecipitem lapsum vanissimi isti homines velare, ac quodam modo coonestare audent.

Quid mirum igitur, beatissime pater, si nos omni studio et commendamus ipsi, atque aliis commendanda praecipimus iura, privilegia et dignitatem sedis huius, quam Deus in terris reliquit, ut per eam doctrinae unitati et veritati consuleretur. Quid mirum, si miseris hominibus, sine duce, temere huc illuc errantibus, qui, teste apostolo, semper discunt, nunquam tamen ad scientiam veritatis perveniunt, saepe tradimus, et vehementer etiam atque etiam inculcamus, esse aliquam in terra cathedram, quae veritatem ab omni erroris labe immunem mortales homines doceat; esse unam inter omnes ecclesiam, ad quam necesse est ut omnia quae sub caelo est ecclesia, id est, omnes qui sunt undique, vel esse volunt Christi fideles, venerabundi conveniant, ut pote in qua beatus Petrus a Deo edoctus vivit adhuc et praesidet, et unus abunde praestat quaerentibus fidei veritatem.

Tuum erit, beatissime pater, de iis quae in synodo egimus, iudicare; ea enim omnia sincero animi obsequio corrigenda aut probanda sapientiae tuae relinquimus.

Ultimo loco, quod omittere nefas esset, gratias agimus pro maximo tuo in gentem et ecclesiam nostram beneficio, cuius notitia nuper ad nos pervenit. Intelleximus quippe sanctitatem tuam aedes perquam commodas assignasse in usum collegii, quod propediem in commodum sacrarum huius regionis missionum, in alma Urbe constituitur. Pro hoc et innumeris prope aliis in nos a te collatis beneficiis, nos usque ad extremum vitae spiritum eorundem memoriam gratissimo animo servaturos profiteamur.

Benedictionem apostolicam, humillime ad pedes tuos provoluti, exire flagitamus.

Baltimore, die 9 maii 1858.

BREVE EPISTOLARE

sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad patres concilii Baltimorensis provincialis nomi.

Venerabilibus fratribus Francisco Patrio, archiepiscopo Baltimorensi, et eius suffraganeis

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem

Summae quidem voluptati ac laetitiae nobis fuerunt obsequentissimae vestrae litterae, die 9 proximi mensis maii datae, quibus, venerabiles fratres, ex more maiorum, supremo nostro et huius apostolicae sedis iudicio subiecistis acta noni Baltimorensis provincialis concilii, quod concelebrastis, ut in Domino congregati ea statueretis, quae pro pastoralis vestra sollicitudine, ad rem catholicam sacramque disciplinam et morum honestatem iatic magis magisque tuendam ac fovendam conducere existimastis. Siquidem in eisdem litteris, cum maximo animi nostri gaudio, undique elucere perspeximus egregiam vestram religionem, pietatem, eximiamque erga nos et hanc Petri cathedram fidem, observantiam, amorem et venerationem. Nihil autem nobis gratius contingere poterat, quam ex iisdem litteris agnoscere singulare studium, catholicis antistitibus plane dignum, quo, venerabiles fratres, fidelibus populis curae vestrae commissis etiam atque etiam inculcare non desistitis ut nobis, et eidem Petri cathedrae firmissime adhaerant ac sedulo obediant, quae est nuntia veritatis, lux vitae, salutis index, et catholicae unitatis centrum ac metropolis pietatis, quaeque, disponente Domino, per totum terrarum orbem primatum obtinens lucet, et omnium ecclesiarum non modo caput, sed mater est atque magistra: in qua est integra ac perfecta christianae religionis soliditas, et in qua Petrus semper in suis successoribus vivit, et iudicium exercet, ac praestat quaerentibus fidei veritatem. Equidem maximam nobis attulit consolationem hoc episcopale vestrum studium in inculcanda erga nos et hanc sanctam sedem reverentia, observantia ac veneratione.

Non mediocri autem dolore affecti fuimus, cum ex iisdem vestris litteris noverimus innumeras prope iatic in dies oriri sectae, inimicorum hominum opera, qui monstrosis quibusque opinionum portentis nefariisque molitionibus, improvidos praesertim et imperitos in errorem inducere, omniumque animos mentesque corrumpere, pervertere, ac sanctissimae nostrae religionis summam et fundamenta labefactare, ac, si fieri unquam posset, funditus evertere, et iura omnia divina et humana permiscere conituntur. Quem nostrum dolorem non parum lenit sacerdotalis vester zelus. Certe enim sumus vos, venerabiles fratres, divino auxilio fretos, ac divinae nostrae religionis studio, animarumque amore incensos, quantum, cura, labore, vigiliis, auctoritate, consilio, ac salutaribus opportunisque scriptis eniti et efficere potestis, maiore usque alacritate et contentione nihil unquam intentatum esse relictaros, ut concordissimis animis coniunctisque viribus, catholicae ecclesiae causam strenue tueri ac defendere, et insidiantium hominum tela retundere, impetus frangere, ac dilectarum ovium saluti incolumitatique sedulo prospicere, et errantes ad veritatis, iustitiae salutisque semitas reducere, eoque Christo lucrifacere valeatis.

Iam vero quod attinet ad commemorati concilii acta, cum illa nostrae congregationi fidei propagandae examinanda ex more commiserimus, ut omnia accurate ad nos referat, tum ipsa congregatio

congruum suo tempore de actis ipsis responsum a vobis dare curabit.

Nihil erat cur nobis ageretur gratias, quod cupiamus ea inire concilia, quae in interum fidelium bonum cedant, cum nos summo opere optemus peragere quicquid ad maiorem vestrum et eorundem fidelium utilitatem possunt pertinere. Denique pro certo habete, nos haud omittere amandas forvidasque Deo optimo maximo adhibere preces, ut in abundantia divinae suae gratiae vobis semper propitius adsit, ac pastoralibus vestris laboribus benedicat, quo ecclesia sua sancta eiusque salutaris doctrina in istis regionibus maiora in dies incrementa suscipiat ac prospere vigeat et floreat. Atque huius superni praesidii auspicem, et praecipuae nostrae in vos benevolentiae pignus, apostolicam benedictionem ex intimo corde depromptam vobis ipsis, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 10 iunii anno 1858, pontificatus nostri anno duodecimo.

EPISTOLA

sacrae congregationis generalis de Propaganda fide ad archiepiscopum Baltimorem.

Illustrissime ac reverendissime domine.

In generalibus comitiis die 19 iulii nuper elapsi habitis, eminentissimi ac reverendissimi patres sacri huius concilii examen instituerunt actorum synodi provincialis IX Baltimorensis, quae paulo ante amplitudo tua ad me transmittenda curaverat. Porro, ex adiectis rescritis ac decretis, per spicis quasnam gratias ac privilegia sanctissimus dominus noster de consilio eminentissimorum patrum imperitari dignatus sit, ad petitionum relationem quae simul cum actis concilii exaratae fuerant, ut sanctae sedi subicerentur. Ea igitur amplitudo tua suffraganeis episcopis communicabit.

De collegio Americano Romae erigendo sedulo egerunt eminentissimi patres: quid vero decretum fuerit ac praestitum a beatissimo patre discet amplitudo tua, tum ex encyclicis litteris sacrae huius congregationis quas brevi recipies, tum praesertim ex bulla apostolica non multo postea ea super re promulganda.

Haec habebam quae amplitudini tuae communicarem; et interim Deum oro ut amplitudinem tuam diu sospitem incolumentemque servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 augusti 1858.

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caetanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

PETITIONES

synodi nomine, sanctissimo domino nostro Pio IX factae, de privilegio quodam sedi Baltimorensi concedendo.

Beatissime pater.

Cum patres concilii Baltimorensis plenarii, anno 1852 habiti, pro quibusdam privilegiis sedi Baltimorensi concedendis supplicassent, sacra congregatio de Propaganda fide rescipit satis graves rationes obstitisse quominus sedes Baltimorensis ad sublimiorem gradum eveheretur; attamen sanctissimum dominum nostrum in eam propendere sententiam ut Baltimorensi sedi honorificum aliquod privilegium tribueretur, quod a caeteris illam distinguat, ac memoriae tradat eam ecclesiam omnium forme per foederatas istas provincias matrem fuisse. Igitur episcopi provinciae Baltimorensis in concilio coadunati gratias, quantas decet, sanctitati vestrae

pro sua erga Baltimorensis ecclesiam benevolentia amplius agunt, et ad pedes vestros humiliter prosterni, suppliciter orant, ut loci praerogativa sedi Baltimorensi concedatur, ita ut in conciliis, coetibus et comitiis quibuscumque, archiepiscopo Baltimorensi pro tempore existenti praecedentia principis loci supra quocumque istarum provinciarum archiepiscopos, si qui adsint, nulla habita ratione promotionis sive ordinationis, attribuantur.

Baltimore, die 9 maii 1858.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum patres concilii Baltimorensis plenarii anno 1852 habiti, pro aliquo privilegio sedi Baltimorensi concedendo, sanctissimo domino nostro supplicassent; tumque in synodo provinciali mense maio anni 1858 celebrata, episcopi provinciae pariter Baltimorensis supplicem libellum iterum ad sanctitatem suam exarassent, quo in specie praeeminentiam honoris praedictae sedi metropolitanae postularunt, ut a caeteris distingueretur, ac memoriae traderetur ecclesiam illam omnium ferme per foederatas Americae septentrionalis provincias matrem extitisse, eminentissimi ac reverendissimi patres sacri concilii christiano nomini propagando, in generalibus comitiis diei 19 iulii nuper elapsi, censuerunt expedire ut loci praerogativa sedi Baltimorensi concedatur, ita ut in conciliis, coetibus et comitiis quibuscumque, archiepiscopo Baltimorensi pro tempore existenti praecedentia princepsque in sedendo locus supra quocumque istarum provinciarum archiepiscopos, si qui adsint, nulla habita ratione promotionis seu ordinationis, tribuantur.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum eminentissimus ac reverendissimus dominus Alexander cardinalis Barnabo, eiusdem praefectus, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia habita die 25 iulii huius anni, sanctissimus eam benigne approbavit, ac praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 15 augusti 1858.

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caetanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Dispensatio super praeecepto abstinentiae die sabbati, ad viginti annos prorogatur.

Beatissime pater.

Propter plures graves rationes, ab episcopis foederatae Americae allatas, Gregorius XVI sacrae memoriae, die 9 iunii 1833, benigne concessit, ad decennium, dispensationem super praeecepto abstinentiae pro diebus sabbatis, quibus ieiunium non obligat, quod indultum, deinde, die 22 novembris 1840, praefatus pontifex, ad preces patrum concilii provincialis Baltimorensis IV, ad viginti alios annos clementer prorogare dignatus est. Cum autem circumstantiae eadem permaneant, et in super valde timendum sit ne fideles istarum provinciarum, qui iam per multos annos ista dispensatione usi sunt, haud facile ad pristinam disciplinam reduci possint, indeque oriantur permulta peccata: ideo, patres concilii Baltimorensis provincialis IX, ad pedes sanctitatis vestrae provoluti, suppliciter precantur ut dispensationem super praeecepto abstinentiae ab usu carniis die sabbato, quando praeeceptum ieiunii non obligat, provinciae Baltimorensi in perpetuum impertiri dignetur.

Ex audientia sanctissimi, habita die 25 iulii 1858.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae

congregationis de Propaganda fide cardinali praefecto, benigne annuit pro prorogatione indulti in forma et terminis ultimae concessionis.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

De sanctissimo sacramento apud quasdam communitates asservendò.

Beatissime pater.

Sanctissimam eucharistiam in domibus puellarum Caritatis, sororum Boni Pastoris, aliarumque religionum mulierum, asservandi consuetudo diu in hac regione invaluit. Patres concilii Baltimorensis IX nolunt hanc consuetudinem omnino tollere, cum ad bonum spirituale praedictarum communitatum, discipularumque et orphanarum quarum curam gerunt, non parum conferat; neque tamen eam amplius tolerandam sine sanctae sedis permissione iudicant. Humillime igitur a sanctitate tua petunt, ut episcopis huius provinciae facultatem permittebantur ut sanctissimum sacramentum apud praedictas communitates in congruo sacello asservetur, quando id expedire iudicaverint, benigne concedere dignentur.

Ex audientia sanctissimi habita die 25 iulii 1858.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide cardinali praefecto, benigne annuit pro gratia iuxta petita, dummodo ante ciborium lampas semper accensa die ac nocte retineatur, et ciborii claves ab aliquo praebytro custodiantur, servatis in reliquis de iure servandis.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

DECRETUM

sacrae congregationis generalis de Propaganda fide, de urbe Alexandria diocesi Richmondiensi subicienda.

Cum patribus in concilio Baltimorensi IX congregatis expedire visum fuerit ut exigua illa Virginiae pars, quae urbem Alexandriae cum agro contemino complectitur, a iurisdictione reverendissimi patris domini archiepiscopi Baltimorensis subtrahatur, ac sedi Richmondiensi in posterum subiciatur; idque ne regio illa quae hactenus ad districtum Columbiae pertinebat, ac nuper statui Virginiae adiecta est, propter diversitatem ecclesiastici regiminis ac disciplinae quidpiam oporteret detrimenti; cumque mutatio haec ab archiepiscopo Baltimorensi proposita, episcopo Richmondiensi probata fuerit, ipsique simul cum caeteris provinciae episcopis eam a sanctissimo domino nostro supplicii libello postulaverint: reverendissimi patres sacri concilii christiano nomini propagando, in generali conventu habito die 19 iulii huius anni, re mature perpensa, censuerunt supplicandum sanctissimo ut supradictae patrum Baltimorensium petitioni adnuere dignarentur.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum eminentissimus ac reverendissimus Alexander Barnabo, eiusdem praefectus, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia [habita] die 25 iulii nuper elapsi, sanctissimus eam approbavit, partem Virginiae de qua agitur a iuris-

ditione archiepiscopi Baltimorensis subtraxit, subiecitque episcopo Richmondiensi, ac praesens in rem decretum expediri mandavit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 15 augusti 1858.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caletanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Excerpta ex instructione Benedicti XIV circa medicam artis exercitium.

Syn. dioc., lib. XIII, cap. X. (Vide acta, supra col. 577 A.)

Ecclesia, iustis ac urgentibus de causis, indidendum censuit monachis et maiorum ordinum clericis, medicae artis exercitium; haecque disciplina protracta et ampliata fuit ad clericos quoque minoribus tantum ordinibus initiatos. Hinc sequitur necessarium nunc esse his omnibus apostolicum indultum, ut medendi artem valeant exercere.

Quodlibet dispensationis indultum duo haec requirit: iustam videlicet causam, huiusque legitimam probationem; ut et superior tuta conscientia imploratam auctoritatem suam praestare possit, et orator obtento dispensationis beneficio uti valeat. Itaque, cum res est de saecularibus clericis, sacris ordinibus insignitis, qui artis medicae exercendae facultatem implorant, pro obtinendae dispensationis causa plerumque affertur civitatem, oppidum vel pagum, in quibus clericus artem profiteri cupit, destitui penitus saeculari medico, facultate huiusmodi satis instructo; vel si qui forte adsint laici medici, ad eum tamen numerum dicuntur non pertinere, qui aegris in civitate, oppido vel pago curandis sufficiat. Est et alia legitima dispensationis causa desumpta ex clerici ipsiusque familiae egestate, quae non nisi honesto lucro ex arte medica percipiendo, levari possit.

Reliquum est ut de probationibus disseramus, quae ad verificandas causas in precibus expressas requiruntur. Quicumque sit orator ecclesiasticus, saecularis vel regularis, nunquam oblatae preces obsequantur, vel breve expeditur, priusquam episcopus retulerit de viri peritia in arte medica, deque civitatis, oppidi vel loci, eiusdem medicam operam exposcentis, non affectata indigentia. In omnibus dispensationum litteris, conditionalia haec verba inscribuntur, medicinam scilicet exercendam *absque incisione vel adustione*.

Cum vero indultum clerico saeculari, maioribus ordinibus insignito, in eum finem conceditur, ut propriam familiaeque suae inopiam levare possit, in litteris clausula haec apponitur, videlicet: indultum eiusque vim habiturum, quousque orator certos ecclesiasticos redditus vel residentiale beneficium fuerit assecutus.

Ecclesiastico medico prohibetur ne quid exposeat: at integrum ipsi relinquitur sponte oblata recipere, praeterquam si a vero egeno offerantur; neque enim ei permittitur quidquam a veris pauperibus, quantumvis sponte offerentibus, accipere.

Chirurgiae vero exercitium longe difficilius ecclesiasticis permittitur: huiusmodi enim indultum saeculari vel regulari clerico tunc tantummodo concedi consuevit, cum nullus omnino adest in loco laicus chirurgiae professor, qui incolis illius opera indigentibus praesto esse possit: tuncque insuper, ad avertendum irregularitatis periculum, in rescripto vel brevi inscribitur ut plurimum clausula: *citra incisionem vel adustionem*.

LITTERAE PASTORALES NOMI CONCILII PROVINCIÆ BALTIMORENSIS.

The archbishop and bishops of the ecclesiastical province of Baltimore, assembled in the ninth provincial council, to the clergy and faithful of their charge: grace to you, and peace from God our Father, and from the lord Jesus Christ.

Venerable brethren of the clergy, and beloved brethren of the laity.

Through divine favor, we have again assembled with a view to consult together for the interests of religion, under the guidance of the Holy Spirit, which we have earnestly implored. We have not found it necessary to make any new enactment on this occasion, deeming it sufficient to inculcate the strict observance of those already made, especially of the prescriptions contained in the ritual, published by the authority of preceding councils. Before separating, we turn to you in a spirit of gratulation and affection, exhorting you to give thanks to almighty God for his numberless blessings, and to correspond with them by increased fidelity and zeal in his service. Our first duty is to worship, obey, and love him. We must give him the homage of our minds and hearts, by embracing with entire faith all the truths which he has revealed, and conforming our lives to the moral standard presented to us in the gospel. By faith, hope and love, as saint Augustin teaches us, God is worshipped. You well know, brethren, that no external act can please him, unless it be animated by a spirit of devotion. Forms of prayer however excellent, pious practices and observances, even the sacraments themselves cannot avail those who are determined to remain in sin. The means of grace are furnished us abundantly by divine goodness: but we are required to cooperate by the free consent of our will; that we may be disposed for their influence, and may preserve the gifts freely bestowed for our sanctification. Without holiness, no man shall see God. Therefore, according to him that hath called you, who is holy, be you also in all manner of conversation holy: because it is written, you shall be holy, for I am holy.

Although we have reason to rejoice in the increased number of missionaries employed in the various dioceses of the United States, we will feel that the laborers are few compared with the greatness of the harvest. One of our venerable colleagues of another ecclesiastical province, conscious that this want, cannot be supplied by any effort on our part, without a special blessing from God, and that this can best be secured by the intercession of the mother of our divine redeemer, has composed a short prayer to this effect, which it has pleased the sovereign pontiff to encourage by the grant of indulgences. We subjoin it to this address, not doubting that it will be very generally recited by you, since, with us, you feel that a great increase of devoted missionaries is needed to gather into the fold the many that wander as sheep without a shepherd. In order to meet this want, our holy father has generously proposed to establish at Rome a college for the education of American youth desirous to devote themselves to the missions, and has adopted measures for this purpose. When they shall be further advanced, it is our intention to appeal to your zeal and charity, to aid by your contributions, an object so worthy of support. In the meantime, such of you as are wealthy, will do

Archiepiscopus et episcopi provincie ecclesiasticae Baltimorensis ad novum provinciale concilium congregati, clero fidelibusque ipsorum curae commissis: gratia vobis et pax a Deo patre nostro et domino Iesu Christo.

Venerabiles fratres clerici et carissimi fratres laici.

Iterum Deo aspirante convenimus, ut, duce Spiritu sancto, qui studioso est implendus a nobis, de rebus religionis inter nos consuleremus. Neque vero ullum novum decretum in hoc concilio faciendum duximus, satis esse rati, quae iam statuta sunt, diligenter observanda rursus monere, ea imprimis quae in rituali, superiorum conciliorum auctoritate edito, praescribuntur. Ceterum, priusquam discedimus, cum gratulatione et amore ad vos convertemur, hortantes, ut agatis Deo gratias pro innumerabilibus eius beneficiis, eisque hoc nomine, sicut dignum est, fidelius et alacrius servitiis. Primum autem officium nostrum est, illum adorare, illi obedire, illum diligere. Ipsius obsequio mentes ac voluntates dicere debemus, amplectendo fide integra omnes ab eo revelatas doctrinas, et mores nostros ad eam regulam, quae nobis in evangelio proponitur, conformando. Fide, spe et caritate Deum colit docet sanctus Augustinus. Scitis enim, fratres, nullum externum opus illi placere posse, nisi religione tamquam spiritu animetur. Precationum formulae, quamvis egregiae, piae exercitationes et consuetudines, sacramenta denique ipsa is prodesse non possunt, qui obfirmata voluntate in peccato perseverant. Gratiae quidem auxilia copiose nobis a divina bonitate ministrantur: at cum illa libero voluntatis assensu conspiremus necesse est. Ut apti simus ad eius vim suscipiendam, et dona in sanctificationem nostram libere concessa tueamur. Nemo, nisi sanctus, Deum videbit. Quamobrem, secundum eum, qui vocavit vos, sanctum, et ipsi in omni conversatione sancti sitis, quoniam scriptum est: sancti eritis, quoniam ego sanctus sum.

Quamvis aucto iam missionariorum numero, qui in pluribus harum civitatum diocesisibus operam navant, iure nobis laetandum sit, nihilominus tamen, pro mensis magnitudine, paucos esse operarios experimur. Cui quidem penuriae cum unus venerabilium collegarum nostrorum, ex alia provincia ecclesiastica, nulla nostra industria sine singulari Dei ope subveniri posse intelligeret, neque ullum melius remedium inveniri, quam intercessionem, matris Redemptoris nostri, huius rei causa breves composuit preces, quas summus pontifex concessis indulgentiis benignè comprobavit. Eas hisce literis subiungimus, non dubitantes, quin iis vulgo sitis usuri, cum haud secus ac nos intelligatis, sine magna strenueram missionariorum accessione non posse tam multos, instar ovium sine pastore errantes, in ovile congregari. Cui necessitati ut occurreret sanctus pater noster, liberalissime proposuit, ut Romae collegium conderetur educandis iuvenibus Americanis, qui se evangelicis expeditionibus devovere cuperent; iamque huic proposito accommodata consilia cepit. Quae ubi magis processerint, nobis in animo est vestra studia et caritatem evocare, ut ad opus tam dignum, quod iuvetur, subsidia conferatis. Interdum, qui divites sunt ex vobis, laudabiliter aliquid de suis facultatibus hunc in usum

well to set apart a portion for this end, and to make known to us your readiness to contribute, knowing, that in promoting the education of candidates for the priesthood, you serve the cause of religion, and indirectly promote all other pious and charitable objects connected with it. We are still more desirous of seeing applicants for admission multiply, and therefore we exhort you, to cherish and encourage those inclinations to the sacred ministry, which you discover in your children, before wickedness alter their understandings, or deceit beguile their souls. You should consider it a privilege and a happiness, that of them priests and levites be assumed to minister to the Lord. No prospect of wealth, or social distinction should outweigh the consideration of the honor of serving at the altar, and announcing from the pulpit the glad tidings of the Gospel, for a day in the courts of God is above thousands. Beautiful on the mountains are the footsteps of those who preach peace, who preach good things, who say to Zion: thy God shall reign!

Brethren, we feel it our imperative duty to remind you of the importance and necessity of training your children in the fear of the Lord. From their earliest childhood you should teach them to know God, and to love him as their mind develops, you should instruct them in the doctrines of faith, and the christian duties, which you should recommend to their acceptance by virtuous example: in youth you should guard them against the dangers of the world, and direct their course, that they may become useful members of society, and faithful servants of God. You should urge them to seek above all things the kingdom of God, and his justice; and often repeat to them: "What shall it profit a man if he gain the whole world, and lose his own soul?" To each of them you should say, with the aged Tobias: "All the days of thy life have God in thy mind, and take heed thou never consent to sin, nor transgress the commandments of the Lord our God."

We take this occasion to announce to you, brethren, that our holy father the pope, in gratitude to God for the consolations vouchsafed to him on his recent journey through his States, has granted a plenary indulgence, in the form of a jubilee, to all who before the close of the present year, within a month to be appointed by each bishop, shall perform the usual works of piety prescribed for such occasions. Prayer, fasting, and almsdeeds, with the reception of the sacraments of penance and the eucharist, are the conditions for its attainment. The object had in view by holiness is, that the prayers of all the faithful may ascend to the throne of mercy, that the Church and her saving doctrine may increase in power from day to day, and be spread everywhere, that all nations may concur in unity of faith, and in the knowledge of our Lord Jesus Christ. This same object was proposed by our Lord himself, in the prayer which he offered up after his last supper. Addressing his heavenly father th behalf of his apostles, he said: "Sanctify them in truth. Thy word is truth. As thou hast sent me into the world, I also have sent them into the world. And for them do I sanctify myself: that they also may be sanctified in truth. And not for them only do I pray, but for them also who through their word shall believe

reponent, ac de sua conferendi voluntate nobis significabant. Scitis enim profecto, si institutionis sacerdotii candidatis subidia paraveritis, vos eadem opera bene meritoros de ipsa religione, et cetera omnia pietatis et caritatis genera cum hoc connexa aliqua ratione promoturos. Quamquam magis etiam cupimus, numerum eorum augeri, qui se admitti postulant. Quare vos hortamur, ut, si quam in filiis vestris animi propensionem commiseritis ad ministerium sanctum, hoc eorum studium fovatis et confirmetis, priusquam *malitia mustet intellectus eorum aut factio decipiat animas illorum*¹. Id enim in singulari felicitatis loco ponere debetis, quod ex eorum numero sacerdotes et levites ad Domini ministerium assumantur. Nullas enim spes divitiarum aut civilium honorum par est plaris putare, quam illorum dignitatem, qui altaribus deserviunt et o suggestu laetum evangelii nuntium promulgant: quia *melior est dies una in atriis Dei super milia*². *Quam pulchri super montes pedes annuntiantis et pradicantis pacem, annuntiantis bonum, pradicantis salutem, dicentis Sion: Regnabit Deus tuus*³."

Gravissimum esse officium nostrum arbitramur, fratres, vos commoneo, quanti referat quamque necessarium sit, liberos vestros in Domini timore educari. Iam a prima infantia imbuite illos Dei cognitione et amore, et, prout confirmantur eorum ingenia, ita erudite fidei doctrinis et christianae vitae officii: quae illis acceptiora vestris virtutibus et exemplis facere debetis. Eisdem postquam adoleverint, defendite a mundi periculis, edmonitis regite, ut reipublicae utiles cives ac fideles Dei cultores evadant. Etiam atque etiam praecipite illis, ut ante omnia *quaerant regnum Dei et iustitiam eius*⁴, illudque inculcato: *Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, et detrimentum animae suae faciat?*⁵ Unicuique eorum, ut senex ille Tobias, dicite: *Omnibus diebus vitae tuae in mente habeto Deum; et cave ne aliquando peccato consentias et praetermittas praecepta domini Dei nostri*⁶."

Per hanc occasionem notum vobis facimus, fratres, sanctum patrem nostrum, ut gratum se erga Deum ostenderet, cuius favore ex recenti per suas provincias itinere tanta cepisset solatia, plenierem indulgentiam instar jubilaei concessisse iis omnibus, qui, vertente hoc anno, intra mensem ab unoquoque episcopo designandum, usitata pietatis opera, quae in tali re praescribi solent, peregerint. Precatio, ieiunium et eleemosyna, cum susceptione sacramentorum poenitentiae et eucharistiae, conditiones sunt ad illam consequendam statutae. Illud autem sanctissimo patri propositum est, ut preces totius populi fidelis ad thronum gratiae ascendant, quo ecclesia et salutaris eius doctrina in dies magis auctoritate crescat et latissime propagetur: ut omnes nationes *occidant in unitatem fidei et agnitionis domini nostri Iesu Christi*⁷. Quod idem spectavit ipse dominus noster in illa sua post ultimam coenam precatione: commendans enim caelesti patri discipulos suos, sic oravit: *Sanctificos eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico me ipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu, pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint; ut credat mundus quia*

¹ Sap. IV. 11.

² Ps. LXXXIII. 11.

³ Is. LII. 7.

⁴ Matth. VI. 33.

⁵ Marc. VIII. 36.

⁶ Tob. IV. 6.

⁷ Eph. IV. 18.

in me: that they all may be one, as thou, Father, and I in thee: that they also may be one in us: that the world may believe that thou hast sent me. And the glory which thou hast given me, I have given to them: that they may be one, as we also are one, and the world may know that thou hast sent me, and hast loved them, as thou hast also loved me.¹ This prayer has proved effectual, since the doctrine of the apostles, and of their successors, has been uniform and consistent, such as it was originally delivered to the saints: whilst erring individuals and sects are tossed to and fro, and carried about by every wind of doctrine.² Unity furnishes evidence of the divinity of Christ, our teacher, whose mission from the father is made manifest by the wonderful influence of his grace on the minds of innumerable millions brought into the harmony of faith. „One Lord, one faith, one baptism,” is the motto inscribed on the banner of the church, by the apostle. Divisions and sects cause the good name of Christ to be blasphemed, and plunge men into scepticism, nay, even into atheism. Brethren, faith wherein you stand is a special gift of God, who, in mercy enlightens and teaches whom he will, whilst he abandons the proud and perverse to the darkness of their own minds. Glory not, therefore, in your high privilege: but fear, lest in punishment of your sins, it be taken away from you, or become the occasion of greater condemnation. Pity all who wander in doubt, or unbelief, and pray, that they may be led to the knowledge of truth, and to salvation. Whilst attentive to your own spiritual wants, you pray for grace to overcome temptation and practise virtue, pray also, that the wall of division may be cast down, that schisms and dissensions may cease, and that all hearts may be united in faith and charity. We recommend for this object the prayer for unity, which we subjoin to this letter.

One of the conditions of the jubilee indulgence is to give alms to the poor, and to contribute to the society for the propagation of the faith, according to each one's devotion. The generous succors bestowed during many years by this society on several of our dioceses, give it special claims on your support. The small subscription of a cent a-week, entitles the contributor to a share in the spiritual benefits which the holy see has attached to membership.

In exhorting you to perform works of piety, that you may gain the indulgences granted by the sovereign pontiff, we necessarily urge you to conversion and holiness of life, since you are aware that no indulgence can be obtained whilst the soul is defiled with mortal sin. God, by his prophet, called on the ancient people to repent and reform, that they might receive entire forgiveness: „Wash yourselves, be clean, take away the evil of your devices from my eyes; cease to do perversely, learn to do well; seek judgment, relieve the oppressed, judge for the fatherless, defend the widow. And thou come, and accuse me, saith the Lord: if your sins be as scarlet, they shall be made as white as snow: and if they be red as crimson, they shall be white as wool.” In the same spirit, the vicar of our Lord promises entire forgiveness, and a release from the temporal punishment due to sin after its pardon, to those who with their whole heart, and with deep affliction of soul turn

in me. „Et ego christum, quem dixisti mihi, dixisti eis, et tunc unum es et eos unum esse, . . . et arguunt unum, quod tu unum dixisti, et dixisti eis, et tunc unum es et eos unum esse.”¹ Quam quidem orationem efficacem habere, demonstrat eam apostolorum temporum, qui his successerunt, doctrina constanti semper atque consentanea, qualem ab initio sanctis tradita est; cum e contrariis errantibus hominibus atque sectis, „instans” hoc illic et circumspiciens omni cunctis doctrinis.² Hanc unitatem evidenter probatur divinitas Christi, magistri nostri; quem a patre unum esse, aperte declarat mirabilis illa eius gratiae vis in animas hominum, quorum infinitam multitudinem ad unum fidei communionem adduxit. „Unus dominus, una fides, unum baptisma.”³ hoc voluit inscriptum ab apostolo praefert ecclesiae vexillum. Dissidia et sectae bonum Christi nomen blasphemis obiciunt, hominesque in scepticismum, immo vero etiam in atheismum impellunt. Fides, in qua statis, fratres, singulare est Dei donum, qui pro sua misericordia, quos vult, illuminat et docet, superbos vero et perversos suarum mentium tenebris relinquit. Nolite igitur tanto vestro bono gloriarı, sed potius timete, ne in poenam vestrorum peccatorum a vobis auferatur, aut gravioris damnationis fiat occasio. Misericordiam omnium, qui in dubitatione aut incredulitate versantur, et orate ut ad notitiam veritatis et salutem perveniant. Dum, propriis spiritualibus necessitatibus intenti, gratiam petitis ad vincendas tentationes colendasque virtutes, orate etiam, ut rusti medius paries mœcuriae⁴, ut schismata dissensionisque declinant, et omnium voluntates fide et caritate copulentur. Ob eamque causam preces pro unitate, his literis subiunctas, commendamus.

Ex his conditionibus, quae ad acquirendam iubilaei indulgentiam requiruntur, una est, ut eleemosyna detur pauperibus, et pro societate fidei propagandae, quod cuique pietas enaserit, conferatur. Quae quidem societas, cum per multos annos pluribus nostrarum dioecesium liberalissime opem tulerit, iure nunc vestrum expectat auxilium. Qui tantum singulas centesimas singulis hebdomadis collaturum se proficitur, is participes sit omnium spiritualium fructuum, quos sancta sedes huic consociationi attribuit.

Porro cum vobis pia commendamus opera, quibus indulgentias a summo pontifice propositas lucrèmini, necessario vos cohortamur ad morum emendationem ac vitae sanctitatem; cum probe sciatis, nullam poenarum veniam cum consequi posse, cuius anima peccato mortali sit inquinata. Deus antiquum populum per prophetam suum ad poenitentiam et vitae commutationem excitabat, ut plenam delictorum remissionem acciperent. „Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quid vultis agere perverso; discolite benefacere, quaerite iudicium, subvenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam: et venite et arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabitur; et si fuerint rubra quasi sordiculus, velut lana alba erunt.”⁵ Eodem igitur modo vicarius Domini nostri plenam veniam et remissionem temporalium poenarum, quae peccatis iam condonatis debentur, his promittit, qui ex toto corde et cum intimo animi dolore ad Deum revertuntur, et apud

¹ Ioann. XVII, 17-22.

² Ephes. II, 14.

³ Ephes. IV, 14.

⁴ Is. I, 16-8.

⁵ Ephes. IV, 8.

to God, and are resolved to repair the excesses of their past life by contrary works of virtue.

Whilst proposing to you spiritual privileges, we cannot omit the expression of our gratitude to God for the merciful protection vouchsafed to us, during the last few years, especially, against the machinations of men, who for a time succeeded in poisoning the fountains of public information, and secretly organized a formidable opposition, which suddenly spread throughout the length and breadth of this vast country. „When men rose up against us, perhaps they would have swallowed us up alive. When their fury was kindled against us, perhaps the waters had swallowed us up. Our soul hath passed through a torrent: perhaps our soul had passed through a water insupportable. Blessed be the Lord, who hath not given us to be a prey to their teeth.“ We owe gratitude to our fellow citizens likewise, who generously sympathized with us, and maintained our rights despite of the misrepresentation of our religious tenets. Let it be your care, brethren, by peaceable and orderly conduct, and the performance of every social duty, and especially by your readiness to support the general and state governments at every sacrifice, to prove yourselves worthy of the rights of free citizens: „for so is the will of God, that by doing well you may put to silence the ignorance of foolish men: as free, and not as making liberty a cloak for malice, but as the servants of God.“

The peaceful and conservative character of our principles, which are adapted to every form of government, and every state of society, has been tested and made manifest in the great political struggles that have agitated the country on the subject of domestic slavery. Although history plainly testifies that the church has always befriended the poor and laboring classes, and effectually procured the mitigation of the evils attached to servitude, until through her mild influence it passed away from the nations of Europe, yet she has never disturbed established order, or endangered the peace of society, by following theories of philanthropy. Faithful to the teaching and example of the apostles, she has always taught servants to obey their masters, not serving to the eye merely, but as to Christ, and in his name she commands masters to treat their servants with humanity and justice, reminding them that they also have a master in heaven. We have not, therefore, found it necessary to modify our teaching with a view of adapting it to local circumstances. Among us there has been no agitation on this subject. Our clergy have wisely abstained from all interference with the judgment of the faithful, which should be free on all questions of polity and social order, within the limits of the doctrine and law of Christ. We exhort you, venerable brethren, to pursue this course, so becoming „the ministers of Christ and dispensers of the mysteries of God“. Let the dead bury their dead. Leave to worldlings the cares and anxieties of political partisanship, the struggles for ascendancy, and the mortifications of disappointed ambition. Do not, in any way, identify the interests of our holy faith with the fortunes of any party: but, preaching peace and good will to all mankind, study only to win to truth the deluded children of error, and to merit the confidence of your flocks, so that, becoming all to all, you may gain all to Christ. Meditate upon these things: be

as statement superioris vite crimina contraria virtutum exercitationibus explere.

Atque hæc spiritualia bene dnm vobis ante oculos positura, non possumus non gratum in Deum animum significare, qui nos bene ultimis annis tam benigne protexit, imprimis contra illorum machinationes, qui aliquando publice doctrinæ fontes venene corruperunt, et clam ingentibus adversus nos collisionem fecerant, quæ repente per hæc vastissimas regiones longe lateque diffusa est. „Cum emergerent homines in nos, forte vires deglutissent nos; cum irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbisset nos. Terrontem pertransiit anima nostra, forsitan pertransiit anima nostra equum intolerabilem. Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captivum dentibus eorum.“¹ Civibus quoque nostris debemus gratiam, qui, quamvis nostra dogmata in invidiam vocarentur, tamen liberrime sua in nos studia professi sunt et iura nostra vindicaverunt. Date operam, fratres, cum studio concordie, modestia socialique muneri tenendi cura, tam alacritate ad iuvandos omni opera magistratus, qui vel universæ reipublicæ vel singulis civitatibus præsumunt, ut vos liberorum civium iuribus dignos comprobetis: „Quia sic est voluntas Dei, ut beneficientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam, quasi liberi, et non quasi velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut servi Dei.“²

Doctrinæ nostræ, sicut cum omni civitatis genere et societatis statu congruunt, ita sunt ad concordiam et stabilitatem maxime idoneæ; id quod clarissime apparuit in magna illa civili contentione, quæ domesticæ servitutis causa, reipublicam agitavit. Quamvis enim ecclesia, ut historia testatur, totum genus pauperum et operariorum semper complexa sit, et mala cum servitute coniuncta efficaciter mitigarit, quoad hæc leni eius auctoritate inter Europæ populos extincta est, eadem tamen neque constitutum turbavit ordinem, neque humanitatis præceptis quibusdam ducta, reipublicæ pacem labefactavit. Apostolorum doctrinam et exemplum secuta, semper docuit servos parere dominis, „non ad oculum servientes, sed sicut Christo,“³ cuius nomine rursus dominis præcipit, ut servos suos humane iustaque tractent, memores se quoque dominum habere in celo. Quare nihil opus esse duximus alla in re nostram doctrinam temperare, ut ad locorum condiciones accommodaretur. Neque vero ullæ apud nos turbæ ex illa re existerunt. Clerus noster prodester cavit, ne se omnino fidelium iudiciis interponeret; quæ quidem in omnibus quaestionibus, quæ ad civilem socialeque rationem pertinent, intra fines doctrinæ et legis christianæ, libera esse oportet. Vos igitur, venerabiles fratres, hortamur, ut eandem persequamini viam, sicut decet „ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei.“⁴ „Sinite ut mortui sepeliant mortuos suos.“⁵ Relinquitis mundanæ curæ et sollicitudinibus civilium factionum, contentiones potestatis, delusæ ambitionis aegritudines. Videte, ne ullo pacto res sanctæ fidei nostræ ad unquam factionis fortunam applicentur. Sed omnes homines ad pacem et bonam voluntatem exhortantes, studete miseros errore delusos fidei conciliare, et gregem vestrorum fiduciam promereri; ut omnibus omnia facti, omnes Christo lucrifaciat. „Hæc meditamine, in his actis, et profectus vester manifestus sit omnibus. Attendite vobis et doctrinæ,

¹ Ps. CXXIII, 2-4.

² I Petr. II, 13-4.

³ Ephes. VI, 5-6.

⁴ I Cor. IV, 1.

⁵ Luc. IX, 30.

which is done...
...you shall not be...
...without...

Done in provincial council at Baltimore, on the 9 day of May, being the 21st Sunday after Easter, in the year of our Lord 1855.

Prayer for the triumph of christianity.

Queen of apostles, conceived without original sin, pray for the Lord of the harvest to send laborers into his harvest.

Those who recite the above prayer with Our Father, Hail Mary, and Glory, etc., obtain each time an indulgence of one hundred days.

Conditions for gaining the habitus indulgence.

To fast on one day, at option, within the time specified.

To receive the sacraments of penance and the eucharist.

To visit three churches appointed by the ordinary, or one church three times, and pray for the unity of christianity.

To give alms to the poor, and to contribute, as each one's devotion may prompt him, to the association for the Propagation of the faith.

These pious works are to be performed within one month to be appointed by the ordinary.

The archbishop has appointed the month of september for the diocese of Baltimore. In Baltimore, the metropolitan church, and the churches of St. Alphonsus and St. Ignatius are to be visited once. The churches of St. Matthew, St. Patrick, and Saint Dominic, are to be visited by those who reside in Washington. Elsewhere the visit three times of any parochial or other church will suffice. The parish priest, or confessor may commute any of the conditions that may be impracticable, except confession and communion. Children not yet admitted to their first communion can obtain the indulgence.

Prayer for union.

Almighty and eternal God, who convert all, and wilt have none to perish, have regard to the souls of those who are led astray by the deceits of the devil, that rejecting all error, the hearts of those that err may be converted, and may return to the unity of Thy truth, through Christ our Lord. Amen.

...
...
... Amen.

Decretum Baltimore, in provinciali concilio, die 9 maii, sessio V post Pascha, anno Domini 1855.

Oratio pro incremento univ. christianitatis.

Regina apostolorum, sine labe originali concepta, regi Donum munda, ut mittat operarios in messem tuam.

Quoties quis hanc precationem dicit, cum Patre nostro, Ave Maria et Gloria Patri, lucratur indulgentiam centum dierum.

Conditions ad habendam indulgentiam habitus.

Ieiunare uno die, quo quocunque voluerit, intra praescriptum tempus.

Scilicet sacramenta penitentiae et eucharistiae.

Visitare tres ecclesias ab ordinario designatas vel ter unam ecclesiam, et orare pro unitate populi christiani.

Episcopo dare pauperibus, et pro societate Propagandae fidei, quod sua cuique pietas suggeret, conferre.

Haec pia opera paragenda sunt intra mensem ab ordinario designandum.

Archiepiscopus constituit pro dioecesi Baltimorensi mensem septembrem. Baltimorensis semel visitanda sunt aedes metropolitana et ecclesiae Sancti Alphonsi et Sancti Ignatii; ab his vero, qui Washingtoniae habitant, ecclesiae Sancti Matthaei, Sancti Patricii et Sancti Dominici. Omnibus aliis in locis, ante erit quilibet ecclesiam paroecialem aliamve ter visitare. Parochus vel confessorius potest commutare quodlibet ex operibus praescriptis, quod fieri nequeat, praeter confessionem et communionem. Pueri nondum ad sacram mensam admitti indulgentiam lucrari possunt.

Oratio pro unitate.

Omnipotens sempiterna Deus, qui salvas omnes et neminem vis perire, respice ad animas diabolica fraude deceptas, ut, omni haeretica pravitate deposita, errantium corda respiciant, et ad veritatis tuae redeant unitatem; per Christum dominum nostrum. Amen.

I Tit. IV, 14-4.

SYNODUS DIOECESANA TUSCULANA

1855 maii 24-6.

Synodus dioecesis Tusculanae in Italia, celebrata mensibus 24, 25 et 26 mensis maii anni 1855, sub Antonio Maria Cagliano de Anveodo, cardinali episcopo Tusculano.

Extant constitutiones synodales in operibus eius titulis:

Constitutiones dioecesis Tusculanae, in solemnibus clericali conventu ad S. Petri templum maximum, IX, VIII et VII kalendas Junias anno MDCCCLVIII.

promulgatae ab eminentissimo ac reverendissimo dd. Antonio Maria divina miseratione episcopo Tusculano a. R. e. cardinali Cagliano de Anveodo, praefato aeri concilii Tridentinae decreta interpretandi etc., etc., etc. Romae, typis Bernardi Morini, MDCCCLVIII.

In-8°, 5 f. - XXII - 210 p. - 2 f. — Lyon, missionsaires dioecésaines; Roma, éditeur Canadieu.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS

1854 iulio.

Synodus dioecesis Pictaviensis in Gallia, celebrata mense iulio 1854, sub Ludovico Francisco Dandrébent Edouardo Pio, episcopo Pictaviensi.

Extant constitutiones synodales in operibus quibus titulis:

1-2) Secundo instructione... (tituli supra col. 499 A - 500 A).

SYNODUS DIOECESANA AMBIANENSIS I

1868 augusti 2.

Synodus dioecesis Ambianensis I in Gallia, a 1° annua congregationum praesynodali; 2° celebrata 2 augusti 1868, sub Iacobo Antonio Boudinet, episcopo Ambianensi.

Existant constitutiones synodales in opere sui titulum:

Acta et statuta synodi Ambianensis, habitae die tertia augusti anno MDCCCLVIII, a fr. dd. Iacobo Antonio Boudinet, episcopo Ambianensi. Accedunt:

1° summa congregationum praesynodali; 2° excerpta e constitutione Urbani VIII *Univere*; 3° cyclica s. d. n. p. Pii IX *Aemulissimi*. [*Insignis.*] Ambiani, e typis Carem et Lambert, dd. episcopi typographorum ac bibliopolarum, 1868.

In-8°, 2 L-107 p. — Autum, edimonia.

P. 73, haec synodus dioecesis I celebrata est 2 augusti 1868.

CONCILIUM TUAMENSE III

1868 augusti 10-5.

Concilium provinciale Tuamense III in Hibernia, celebratum a die 10 ad diem 15 augusti 1868, sub Ioanne MacHale, archiepiscopo Tuamensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sanctorum conciliorum recen-

stiorum, collectis Lacensis, auctoribus presbyteris a. J., e dome b. v. M. sine lae conceptis ad Lacum. Tomus tertius . . . Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, vol. 265-94.

LITTERAE INDICTIONIS.

Ioannes MacHale, Dei et apostolice sedis gratia archiepiscopus Tuamensis, Conacinae primas et metropolitanus; venerabilibus fratribus episcopis huiusce provinciae nostrae, salutem in Domino.

Quartus iam annus ad metam appropinquat, ex quo ultimum nostrum concilium provinciale vobiscum celebravimus. Quapropter, cum in decretis concilii Tridentini cautum sit, quod metropolitanus quolibet saltem triennio non praetermittat synodum in sua provincia cogere, cui interesse debent ii omnes, quorum de iure vel consuetudine in concilio provinciali adesse interest: vos, venerabiles fratres, ad synodum convocamus, quam, ut gravi pastoralis muneris debito satisfaciamus, in nostra metropolitana ecclesia die decima mensis augusti celebrandam statuimus, voveque, nisi legitime impediti fueritis, adesse praecipimus.

Duos ex capitulo aut ex reliquo dioecesis clero, ubi capitulum non existit, presbyteros, quos scientia et probitate magis insignes iudicaveritis, vobiscum adducere velitis, ut synodalibus actionibus intersint.

In hoc tertio nostro concilio nova praeccepta aut mandata edicenda esse, nisi in quantum vobis opportunum visum fuerit, ne censeatis, venerabiles fratres. Normam tantum vivendi, rationemque ministerium sacrum adimplendi distinctius proponere; necnon instructiones quasdam ex purioribus fontibus deductas adducere, opportunum arbitramur; ut, praeviente et auxiliante protectione divina, a suo officio nullo unquam tempore deflectant sacerdotes huius provinciae; imo vero, munere suo, impigro animo et mente casta fungentes, sanctam et irreprehensibilem vitam agant, tempus redimentes, quoniam dies mali sunt.

Interim rogamus vos, venerabiles fratres, ut memores verborum Christi ipsius: „*Stes me nihil potestis facere,*“ in vestris ecclesiis preces fundendas curetis, ut hoc opus pro fidei nostrae incremento, morum integritate et disciplinae ecclesiae forma speciosum inceptum omnipotenti Deo gratum evadat; atque huius synodo, ad gloriam nominis sui inchoandae, Spiritus sanctus semper adsit, quo prospere progrediens, desinat prosperius, in laudem Dei patris et in honorem sanctae matris ecclesiae.

Datum Tuamae, ex aedibus nostris Sancti Iarlahi, 15 martii anno 1868.

† Ioannes, archiepiscopus Tuamensis.

LITTERAE

Illustrissimi et reverendissimi archiepiscopi ad reverendissimum dominum episcopum coadiutorem episcopi Elphinensis.

Illustrissime et reverendissime domine.

Quamquam de iure te ad synodum convocare nequimus, iucundissimum tamen erit nobis et huius provinciae episcopis, si concilio nostro die decima augusti inchoando interesse velit amplitudē tuae. Velimus, eadem, amplitudinem tuam tuis omnibus privilegiis atque praerogativis in synodo fructuram, quas tibi patres concedere dignentur.

Amplitudinali tuae devotissimus servus

† Ioannes, archiepiscopus Tuamensis.

Datum Tuamae, die 10 iulii anno 1868.

Illustrissimo et reverendissimo domino domino coadiutori episcopi Elphinensis.

CONGREGATIO PRAEPARATORIA.

In congregatione praeparatoria, die 9 augusti, hora 3 pomeridiana habita, cui interfuerunt, praeter reverendissimum archiepiscopum, reverendissimus Georgius Iosephus Brown, episcopus Elphinensis; reverendissimus Thomas Feeny, episcopus Alladenensis; reverendissimus Ioannes Derry, episcopus Clonfertensis; reverendissimus Patricius Durkan, episcopus Achadenensis; reverendissimus Patricius Fallon, episcopus Duacensis; reverendissimus Ioannes MacEvilly, episcopus Galviensis; actum est:

I. De receptione reverendissimi episcopi coadiutorem episcopi Elphinensis.

II. De creandis officialibus.

III. De congregationum et sessionum celebratione.

IV. De diurno ordine ab omnibus in concilio servando.

Circa primum statuerunt patres, in concilium admittendum esse cum voce decem reverendissimum dominum coadiutorem episcopi Elphinensis, locumque post episcopos suffraganeos eidem antistiti assignandum.

Circa officiales, reverendissimus archiepiscopus de consensu patrum designavit:

Promotorem, reverendum dominum Martiannum Brown, archidiaconum capituli ecclesiae metropolitanae et parochum de Cantlebar;

Secretarium, reverendum dominum Thomam MacHale, in sacra theologia et philosophia doctorem;

Notarium, reverendum dominum Patricium MacManus, canonium ecclesiae metropolitanae et parochum

de O'Brien; et reverendum deinde Patrium A. O'Brien, collegii Sancti Iacobi praesidem;

Magistros ecclesiarum, reverendissimos dominos Eugenium Coyne, Iacobum Waldron, Patrium Corcoran;

Cantores, reverendissimos dominos Patrium Heany et Uilium I. Beucha.

De actionem et congregationum celebratione placuit patribus, primam sessionem crastina die hora 10 ante meridiana, secundam et ultimam die sacro beatae Mariae virginis in caelum assumptae celebrandam esse; congregationem publicam, cui an-

teatibus rebus et musico, musico et theologi ante hunc induti intererunt, diebus 11, 12, 13 et 14, hora 10 ante meridiana habendam esse; congregationem vero privatum patrum, cui secretarius solus intererit, ut ea quae tractabuntur notare possit, hora secunda cum dimidia, singulis diebus tenendam esse.

De ordine diurno, statutum fuit quod in decreto pro modo citandi in concilio traditur.

[Sessiones die 10 et 15 augusti celebratae, eodemque tempore congregationes more solito habitae sunt.]

DECRETA CONCILII.

Caput I.

De iustitiam concilio.

Nos, Ioannes MacHale, archiepiscopus Tuamensis, Concilium primas et metropolitanus, ad Dei omnipotentis laudem et gloriam, beatissimam imper. virginis Mariae, omniumque sanctorum qui provinciam nostram illustrarunt, honorem, decoremque, etiam de concilio et concessio reverendissimorum episcoporum suffraganeorum nostrorum, hoc ipso die, qui dies decimus est mensis augusti, adiutoria divina misericordia, initium fieri et iam factum esse concilii provincialis Tuamensis, quod die 15 martii proxime elapsi nostra metropolitana auctoritate indiximus. Insuper eadem auctoritate inhibemus ne quis e concilio recedat sine auctoritate et concilii consensu.

Caput II.

De praesidio non offerendo.

In concilio maxime deest ex aequitate et caritate omnia fieri. Ad tollendas itaque difficultates, et discordiarum animam positam amputandam, statuendum duximus, sacri concilii Tridentini vestigiis inherentes, ut si contigerit, aliquem e loco non eedere vel incedere aut sententiam proferre, nullum ob id praesidium generetur, vel novum ius in futurum acquiratur, sed omnia in eo statim permanent, in quo erant antequam hoc provinciale concilium celebraretur.

Caput III.

De modo vivendi in concilio.

Illud in more positum est, quod in initio cuiusque synodi provincialis decretum de modo vivendi editur, ut tantum opus sancto incipitur, et feliciter ad optatum exitum adducatur. Cum autem conciliorum sit, maiorem Dei gloriam aeternamque hominum salutem, tum clorum tum populorum ad virtutem et pietatem fingendo, procurare, summoque deest, quod praesules et clorum qui concilio intereunt, praesentem hoc beneficium, quod a Deo repeti potest, ab ipso honorum omnium largitore, spiritu humili et mente fervida expectant; eundem Deum assidue orationibus humiliter obsecrant, ut radio supernae suae lucis mentes omnium illustrare dignetur, ut sciant quid sit eorum ipse acceptum, et decretis operibusque suis idem exsequantur.

Itaque, cum „sufficiens non solum cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed omnia sufficienter nostra ex Deo esse“, hortamur atque monemus omnes et singulos, ad hoc concilium quovis titulo pertinentem, quantum orationibus assidue precibus divinum auxilium impetrent, ut Spiritus sanctus nobis sit nobisque laborer, et verbum lectioque

¹ Secundum Sup. IX, 10 legendum videtur: „nobisum sit et nobiscum laborer.“ Insuper duobus notis, infra col. 241, omnes aliae huius concilii appellationes, sumuntur ex editione Collectionis Lucensis.

fructus producat sacer hic coetus. Frequenti sancti sacrificii oblatione Deo placere contendat universi, ut probemus petere, et sciamus quae sit voluntas Dei bona, beneplacita et perfecta. Insuper cum Christus ipse in medio eorum sit, qui fuerint in eius nomine congregati, continuas obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones ad ipsum fiant, ut neque in praesentia neque in futuro dissideant Dei ministri in hac provincia, sed potius cohiunctissimis et concordissimis animis suscipere et sancire velint concilia et monita Deo placencia, et sancta fideliter adimpleant, et ita omni tempore et „in omnibus et per omnia glorificetur Deus et pater domini nostri Iesu Christi, qui est super omnia benedictus in saecula“.

Tandem episcopi rogamus omnes, ut in congregationibus sive publicis sive privatis, ea devitent quae quaestiones praestant magis quam aedificationem Dei; imo vero, qua opere, qua verbo mutua caritatem praes se ferre contendant, summaque animorum concordia maiorem Dei gloriam studiis enis et consiliis quaerant.

Ad hunc finem, sequentem diurnum vivendi ordinem ab omnibus tenendum sancimus et approbamus:

Mense, hora 6 surgent omnes, et orationi, meditationi et breviarii recitationi vacabunt:

Hora 8, missae synodali aderunt omnes, qui non celebraverunt:

Hora 10, congregatio generalis patrum et theologorum habebitur:

Hora 2 post meridiem, congregatio privata patrum:

Hora 7, solemnitas sanctissimae eucharistiae benedictio:

Hora 9, preces vespertinae.

Caput IV.

De fide orthodoxa.

1. Cum fides fundamentum sit et radix supernaturalis hominum salutis, omniumque bonorum spiritualium fecunda parens etatrix, ex qua pulsat et succrescit iustitia, quae tota fidei innititur et ab ea continuo sustentatur: nos, gravissimi episcopalis nostri muneri et officii memores, omnem curam, diligentiam et operam impendere debemus, ut fidei depositam, integram inviolatamque custodiamur; ut dilecti greges nobis coelitus commisi in verbis fidei magis et magis exultent; ut in viam quae ducit ad vitam instantes, ambulent dignae Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes, tandem ad felicitatem sempiternam pervenire mereantur.

2. Ut autem fidem quam corde tenemus, ore profiteamur, declaramus fidem nostram illam ipsam esse, quam constat catholicae veritatis et unitatis centrum, omniumque ecclesiarum caput, mater atque magistra, quae fidem a Christo domino traditam.

¹ Editio Dubi. habet: praesertim ostendunt.

integram, inviolatamque semper servavit: illa, nimirum, ecclesia quae maxima, antiquissima et omnibus cognita, a gloriosissimis duobus apostolis Petro et Paulo Romae fundata et constituta est; ad quam omnis obedientia et honor est deferendus; ad quam propter potiorum principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam; in qua est integra religio et perfecta soliditas; cum qua quicumque non colligit, spargit; ex qua unitas sacerdotalis exorta est; quae illi annexa est petrae, quam superbae non vincunt inferorum portae; cuius sanctae Romanae ecclesiae supremae auctoritati, qua decet subiectione et reverentia, omnia a nobis in synodo agenda et definienda subiicimus interpretanda et corrigenda.

3. Ideo, cum in Romana dumtaxat ecclesia, sincera et immaculata servetur fides, sacrosancti concilii Tridentini decretis inhaerentes, professionem eiusdem fidei, iuxta formam Pii IV, qua sancta Romana ecclesia utitur, palam emittendam ab omnibus in hoc concilio insidentibus, qui alias in synodo fidei sacramentum non praestiterunt, decernimus; quod fidei symbolum, ad calcem huius decreti, pro maiori omnium commoditate inserere placet.

4. Et quoniam sanctae Romanae ecclesiae, summoque pontifici, beati Petri successori, cui omnes suas dotes ecclesia Romana refert acceptas, non solum fidei professione, sed filiali quadam devotione, devincti fuimus et devincimur, nihil nobis unquam potius, nihil iucundius fuit, quam ut illius iura et privilegia laetri animo propugnaremus et tueremur. Quapropter, nullas curas, nullos labores recusavimus, ut fidem sanctae Romanae ecclesiae operam praestaremus. Ad hoc maiori adhuc vi impellebamur, cum sciremus, nos ecclesiae Christi causam, pro viribus et quantum nos decuit, in eo regno agere debere, ubi principes et potentes, omnibus artibus et oblationibus, religionem catholicam evellere et destruere, aut ecclesiae libertatem labefactare, et perniciosiorum erroribus studiosae iuventutis animos inficere conabatur. Zelo et laboribus virorum ecclesiasticorum, qui praelia Domini fortiter et religioso corde praeliati sunt, quique ecclesiae libertatem impavide defendere nunquam cessarunt, impiorum apud nos fraudes detectae et propulsae fuerunt, et in posterum, Deo misericorditer cooperante, propellentur.

5. Quoniam bellum acerrimum ad fidem orthodoxam radicibus, si fieri posset, evellendam, praecipue cum gens nostra in alimentorum inopia ciborumque penuria versatur, agere solent scelestissimi homines, in quos iure maximo verba illa Christi domini cadunt: „Vos ex patre diabolo estis, et opera patris vestri vultis facere;“ qui ex eo genere sunt, de quibus apostolus dicit: „Esses quosdam vaniloquos et seductores qui unicuique domos subvertunt docentes quae non oportet, turpis lucri gratia;“ qui pecuniis suis, cibariis aliisque munusculis, ad perfidos et impios coetus suos, greges sanguine Christi redemptos reducere conantur, nostrum est imprimis, humili et fervido corde, a Deo suppliciter poscere, ut suis auxiliis nobis in tempore opportuno a caelo adit, deinde totis viribus adlaborare, ne unus ex dilectis filiis nostris deperat; quinimo, ut crescentes in omni opere bono, victoriam de maligno spiritu reportent, eorumque fides ubique locorum in dies augeatur et florescat.

6. Atque hic nobis temperare non possumus, quin testificemur summam laetitiam qua afficimur, cum videmus post tot procellas et tempestates, fideles nostrae curae commissos numero et fide et virtutibus christianis quotidie augeri. Neminem latet, quod in tota provincia nostra, demptis gubernii

A catholici officialibus, magnisque proprietariis, eorumque clientis, nequidem unus haereticus inter centum catholicos invenitur; fidelesque qui comel saltem in anno ecclesiae sacramenta non utuntur adeo pauci sunt, ut facillime dinumerari queant.

7. Verum experientia exploratum est, quod licet diaboli ausus irritentur, ad pugnam tamen neque recurrit, acriusque exercit vires, quoties spes de seminanda siccata supra triticum affluat. Quapropter, hortamur sacerdotes vestros, ut semper vigilent, operamque et diligentiam impendant ad conservandam inter oves sibi creditas fidei puritatem, ut nulla ei vel minima macula inferatur. Ne sub ullo praetextu siccata iuvenea, haereticorum scholae, aut alias quascumque quae aliquo modo fidei puritati detrimento esse possent, frequentare; ut quoad eos, quos Christus dominus speciali dilectione prosequitur, tenebrarum principis eiusque asecliarum fallentes astus in irritum cedant. De aliis fidei periculis saepe admonent fidelem populum sui pastores; praesertim vero de matrimoniis mixta, ex quibus tot mala et damna exoriri solent, et de pravorum librorum lectione; item de ephemeridibus, quae errores contra fidem et mores ex professo disseminant.

Professio fidei, iuxta formam Pii IV.

[Vide supra, col. 38.]

Caput V.

De ministerio sacro.

1. „Sacerdotum, aiente sancto Ignatio martyre, est omnium bonorum quae in hominibus versantur, apex.“¹ Angelicos ipso ordines et dignitate et potestate transcendit: cui enim *angelorum dicit aliquando*² Deus: *hoc facite in meam commemorationem*?³ Verum, ut bene monet sanctus Ambrosius: „quod sint professiones sacerdotum, actione potius quam nomine demonstrant, ne sit deus possessio et illicita actio.“⁴ „Si sacerdotium integrum fuerit,“ ait sanctus Ioannes Chrysostomus, „tota ecclesia floret: si autem corruptum fuerit, omnium fides marcida est.“ „Nisi sanas habet arbor,“ inquit antistes spiritu Dei plenus, „radices: frondes, flores ac fructus integros edere non potest; si enim vitiosae sint stirpes, eorum contagium in ramos serpit, et flores et fructus tabescunt: sic a sacerdotibus in populum virtutes vel vitia transfunduntur.“

2. Tales sint igitur sacerdotes ut videantur a populo, sed semper ut prosint: „*pulchrum enim est,*“ inquit sanctus Ambrosius, „*si videaris et prosis, et plerique iusti aspectus admonitio correctionis est.*“⁵ Nihil sit in sacerdotibus commune et mundanum, meminerintque quod multa quae tolerantur in laicis, damnantur et reprobantur in sacerdotibus. Pastoralis muneris sibi iniuncti nunquam obliviscantur: et quanta cura custodire oportet depositum sibi commendatum, recognoscant. Ut ait apostolus: „*exemplum sint fidelibus in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate.*“

3. Ut sanctum et sublime ministerium suum perfecte adimpleant, ad formidabiles illas Dei voces aures praebent, quibus eos interpellat, clamans: „*Mundani qui fertis vasa Domini,*“ et alibi: „*Sacerdotes qui accedunt ad Dominum sanctificantur, ne percutiat eos.*“ Sancti igitur sint, quia ipse sanctus

¹ Epistola interpolata ad Smyrn., c. 9, inter opp. s. Ignat., ed. Migne, V, 858 B.

² Hebr. I, 13.

³ Luc. XXII, 19.

⁴ Lib. de dignitate sacerdotum, inter opera s. Ambrosii, ed. Migne, IV, 870 C.

⁵ Expos. in ps. 118, opp. s. Ambrosii, ed. Migne, II, 1302 B.

est, et immaculatos se custodiant ab omni re quae divina maiestatis oculos offendere quovis modo possent. Quae de episcopia in pontificali Romano tradantur, merito de omnibus pastoribus intelligi possunt: „scias te maximum pondus suscipere laboris, quod est caritas regiminis animarum, et commodis servire multorum, omniumque fieri minimum atque ministrum, et pro credito tibi talento, in die examinis et iudicii, rationem redditurum; nam si salvator noscer dicit: „non sum minister, sed ministrare,“ et animam suam posuit pro ovibus suis; quanto magis nos, inutiles servi summi patri-familias, debemus omni cum studio incumbere, oves dominicas, a summo nobis pastore consignatas, ad ovile dominicum, suffragante divina gratia, abeque morbo et macula perducere? . . . Vita igitur tua irreprehensibilis fiat; in ipsa filii tui regulam sumant; ex ipsa, quidquid in eis minus correctum fuerit, corrigant; ex ipsa videant quod diligant; cernant quod imitari festinent; ut per exemplum tuum omnes fidei studio vivere compellantur. Sit erga subditos tuos sollicitudo laudabilis. Exhibeatur cum mansuetudine disciplina, cum discretione correctio. Iram benignitas mitiget, benignitatem zelus exaquat; ita ut alterum ex altero condiciatur, ut nec immoderata ultio ultra quam oportet, affligat, nec iterum frangat rectorem remissio disciplinae. . . . Nullus te favor extollat, nulla adversitas alteret, id est, ut nec in prosperis cor tuum elevetur, neque in adversis in aliquo deiciatur, sed omnia et in omnibus caute et cum discretione agere te volumus, ut abeque reprehensione ab omnibus vivere comprobentur.“

4. Pariter in mente habeant omnes verba salutaria summi pontificis feliciter regnantis, in epistola encyclica ad antistites universi orbis, die 3 maii anni currentis data: „Neque desinat omni operam et industriam impendere, ut vestrae dioecesium sacerdotes ea morum integritate, gravitate eaque totius vitae innocentia, sanctitate emineant, quae illos omnino decet, quibus unis datum est divinam consecrare hostiam, ac tam sanctum tamque tremendum perficere sacrificium. Quocirca omnes sanctissimo sacerdotio initiatos etiam atque etiam monete, urgete, ut serio meditantes ministerium quod acceperunt in Domino, illud implerent, et continenter memores dignitatis et coelestis potestatis qua praediti sunt, virtutum omnium splendore, ac salutaria doctrinae laude refulgeant, summaque animi contentione in divinum cultum, divinaeque res et animarum salutem incumbant, ac seipsos hostiam vivam et sanctam Domino exhibentes, et mortificationem Iesu in suo corpore semper circumferentes, puris manibus et mundo corde, placationis hostiam rite offerant Deo pro sua et totius mundi salute.“ Necnon verba eiusdem summi pontificis in altera epistola encyclica ad universos ecclesiae pastores: „Intelligitis,“ ait, „parochia officii sui ignavis vel negligentibus, continuo et populorum mores prolabi, et christianorum laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in ecclesiam facile invehi. Ne autem Dei sermo, qui „vires et efficit et penetrabiliter omni gladio accipit,“ ad animarum salutem est institutus, ministrorum vitio infructuosus evadat, eiusdem divini verbi praeconiis inculcare, praecipere nunquam desinite, venerabiles fratres, ut gravissimum sui muneris officium animo reputantes, evangelicum ministerium, non in pernasibilibus humanae sapientiae verbis, non in profano inanis et ambitiosae eloquentiae apparatus et lanocinio, sed in ostensione

spiritus et virtutis, religiosissime exerceant, ut recte tractantes verbum veritatis, et non semetipsos sed Christum crucifixum praedicanes, anathematis nostrae religionis dogmata, praeccepta iuxta catholice ecclesiae et patrum doctrinam, gravi et splendide orationis genere, populis clara aperteque annuntient, omnesque a flagitiis deterreat, ad pietatem inflamment, quo fideles Dei verbo salubriter imbuti et refecti, vitia omnia declinent, virtutes sectentur, atque ita aeternas poenas evadere et coelestem gloriam consequi valeant.“

5. Inter negotiorum sacrarum turbas, sacerdotalis perfectionis perfectam imaginem referre oportet. Etenim „quem a laicorum turba,“ ut ait sanctus Petrus Damianus, „professionis conditio separat, turpe est, si nec domestica conversatio laicorum esse convincat.“ A locis mercaturae, nisi necessitate cogente, se prorsus subtrahant, ne lapides sanctuarii in medio platearum dispergantur. Aliorum ope freti, quod sibi necessarium est, mercari satagant. Loca publica, ubi populus convenire solet, ne frequentent, neve ibi moram ducant ad confabulandum; turpe enim est, sacerdotes quorum conversatio in coelis esse debet, loca nugacium et detractorum frequentare. Cum viris ecclesiasticis, iisque praesertim, qui pietate praefulgent, amicitiam inire debent sacerdotes; semper vero cum aestimatione de se invicem loquentes, caritate fraternitatis invicem diligentes, honore praevinentes, mutuos defectus apud laicos excusantes. „Cum viro sancto, ait ecclesiastes, assidue esto, quemcumque cognoveris observantem timorem Dei, cuius anima est secundum animam tuam, et qui cum tibi fueris in tenebris, condolebit tibi.“ Maximopere dedecet sacerdotes sermonem cum laicis habere de rebus, quae solos ecclesiasticos viros respiciunt.

6. In ludis permissis, ceterisque animi relaxationibus, modus servandus est, ut nec quoad tempus, nec quoad alias circumstantias, peccetur. Ut ait apostolus: „in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros et dispensatores mysteriorum Dei; nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum.“ In ipsis animi recreationibus, non obliviscantur nec exuant presbyteri gravitatem. Nimiam familiaritatem, praecipue cum mulieribus, devitent. „Nemo potest ignem in sinu suo abscondere, quin ardeant vestimenta eius; aut ambulare super prunas, quin comburantur plantae eius.“ Ob oculos habeant monitum salutare sancti Hieronymi ad Nepotianum: „Hospitulum tuum aut raro aut nunquam mulierum pedes terant. Omnes puellas et virgines Christi, aut aequaliter ignora, aut aequaliter dilige. Ne in praeterita castitate confidas: nec David sanctior, nec Salomone potes esse sapientior. Memento semper, quod paradisi colonum de possessione sua mulier eiecerit.“

7. Quoniam „hic non habemus manentem civitatem, sed futuram inquirimus, in qua absterget Deus omnem lacrymam ab oculis, et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt,“ incommoda et pericula huius vitae laboribus sacris, lectione et pijs exercitiis superare satagant viri ecclesiastici. Otio quod est sentina omnium malorum, locum non praestent, sed veluti pestem fugiant. Ad illam urbem potius oculos mentis suae continuo dirigant, „ubi,“ ut ait venerabilis Beda, „non est paupertatis metus: non

¹ Opp. s. Petri Dam., ed. Migne, II, 494 B.

² Ecol. XXXVII, 16.

³ II. Cor. IV, 8-4.

⁴ Prov. VI, 28.

⁵ Epist. ad Nepotian. LII, n. 5, opp. s. Hieron., ed. Migne, I, 581.

⁶ De servitio servitino, quo antiqui utebantur.

aegritudinis imbecillitas; nemo laedetur; irascetur nemo; nemo invidet, cupiditas nulla exardescit, nullum ibi desiderium honoris pulsat aut potestatis ambitio. Nullus ibi diaboli metus, invidiae daemonum nullae, terror gehennae procul; mors neque corporis neque animae erit, sed immortalitatis munere vita iucunda. Quapropter, carissimi, mente integra, fide firma, virtute robusta, caritate perfecta, parati ad omnem voluntatem Dei sumus, conservantes fortiter dominica mandata, in simplicitate innocentiam, in caritate concordiam, modestiam in humilitate, diligentiam in administratione, misericordiam in fovendis pauperibus, in disciplinae severitate censuram: ut sanctorum remitis inhaerentes, sequamur et gaudia.¹

8. Mores suos omnes ita componant, ut sint roapae sal terrae quo subditi condiri debent, et lux mundi quam Dominus super candelabrum posuit, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Ne apud clerum nostrum sit, de quo intelligi possent verba quibus Dominus ad Ezechielem ait: „Vae pastoribus qui pasebant semetipsos: quod infirmum fuit, non consolidastis, et quod aegrotum, non sanastis, et quod contractum est, non reduxistis, et quod perierat, non quaesistis; et dispersae sunt oves meae, eo quod non esset pastor, et factae sunt in devorationem omnium bestiarum agri. Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum.“

Caput VI.

De spiritualibus exercitiis.

1. De spiritualibus exercitiis haec apposite scripsit sanctus Franciscus Salesius. „Naturae fragilitas et concupiscentia quae omnibus filiis Adam communis est, animum continuo deprimit, et ad infima detrahit: nisi ipse divina subnixus gratia per affectiones et resolutiones piase crebro iteratas, veluti quasdam spirituales pennas, seipsum ab inferioribus subtrahere et versus Deum elevare contendit. Quod quidem ut melius et efficacius praestet, opus est interdum, a tumultu rerum temporalium, ut loquitur sanctus Gregorius, recessum petere, in quo Deus tanto purius cernitur quanto cum se solo solus invenitur.“ „Diuurna experientia compertum est“, aiebat papa, Clemens XI, „ad retinendam fovendamque sacerdotalis ordinis dignitatem et sanctimoniam, maxime conducere, ut ecclesiastici viri spiritualibus exercitiis aliquando vacent, quibus quidquid sordium de mundano pulvere contractum est, commode detergitur, ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinaram rerum contemplationem extollitur, recte sanctaeque vivendi norma vel instituitur vel confirmatur.“² Ob hanc causam, nos ipsi saepius tam salubre institutum, quod ex remotissimis temporibus apud nos viguit et floruit, commendavimus, Deoque opitulante effecimus, ut, singulis annis, quantum fieri potuit, ad sacra exercitia peragenda sedulo incumbant sacerdotes omnes.

2. Ut facilius et fructuosius clerus universus huic pio operi vacet, sacrisque recessibus interesse valeat, quotannis, mense augusto, in singulis dioecibus, exercitia spiritualia peragentur, ad quae, saltem alternis annis, parochi et vicarii pro spirituali sui et proximorum utilitate et salute convenient oportet. Ita fiet ut saltem intra biennium unusquisque sacerdos, remotus a turba, liber a ministerio per dies aliquos continuos, intima sua scrutari possit: vitamque in viam salutis aeternae dirigens, ex-

perietur „quam iucundum et suave est sedere in solitudine ac tacere et loqui cum Deo, ac frui solo summo bono in quo sunt omnia bona“. Tunc verba illa intelligent: „Venite in desertum locum et requiescite paululum,“³ ad illum nempe desertum in quo Deus ad cor loquitur, et suam voluntatem aperit: ad illum desertum in quo negligentiae et culpae in decursu anni contractae tolluntur, et prior fervoris et sanctitatis gradus recuperatur.

3. Illis diebus abstrahant omnes cor suum a negotiis terrenis quibuscumque, et omnem curam et sollicitudinem ad animae propriae salutem impendant. „A te,“ inquit sanctus Bernardus Eugenio papae, „tua consideratio inchoet, ne frustra extendaris in alia, te neglecto. Quid enim prodest, si universum mundum lucreris, teipsum perdens? Sapiens, sibi sapiens erit et bibit de fonte putei sui primus ipse.“⁴ Paucis diebus in salutaribus meditationibus, ferventibus orationibus, piase lectionibus aliisque sanctis exercitationibus, persistant Dei ministri. Caetera negotia tempus suum habent. Pauci dies, singulis annis, tribuantur indivisae summo salutis propriae negotio. Recogitent omnes verba illa, unum est mihi negotium et praeter illud nihil curae. Unum est necessarium, ut salutem nempe aeternam operemur. Hoc est bonum quod cum aeternitate permanet: caetera omnia vana sunt, quae fallunt, et in quibus nihil invenitur nisi vanitas et afflictio spiritus.

Cura universis erit, ut ordinem praescriptum pro exercitiis religiose et fideliter servent.

Vehementer hortamur sacerdotes, ut in recessu sacro confessarios deligant pietate et prudentia insignes, quibus conscientiam suam adaperiant. Quosdam pariter numero sufficientes confessarios nominet episcopus, virtutibus necessariis insignitos, qui ad fratrum suorum confessiones excipiendas praesto sint.

4. Dies quo singulis annis recessus sacer incipiet, omnibus sacerdotibus suo tempore indicabitur. Nemini licebit ab huius exercitiis abesse, nisi infirmitate aut alio impedimento ab episcopo, probando detineatur. „Sic, fili, sic,“ ait auctor *Memorialis vitae sacerdotalis*, „recessus mentem tuam purificabit, reget affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componet mores, vitam honestabit: ita ut nihil in mente tua resideat aut incorrectum aut correctione egens.“

Caput VII.

De studiis.

1. Quotidie ad sapientiam et disciplinam didicendam animum movere tenentur sacerdotes: labia enim sacerdotum custodient scientiam, et ex ore eorum legem requirent fideles. Si ipsi scientiam repulerint, vicissim a Deo repellentur, ne sacerdotio ei fungantur; quapropter attendant lectioni et doctrinae. Sedulam operam adhibeant, ut in scientiis sacris continuo proficiant: etenim, „ignorantia,“ ut ait concilium Toletanum IV, „mater cunctorum errorum, maxime in sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt;“⁵ et sanctus Isidorus Hispalensis recte dicit: „Vaca lectioni divinae in meditatione scripturarum; vaca in lege Dei; habeto in divinis lectionibus frequentiam: assiduitas legendi ait tibi: lectio enim docet quod caveas, lectio ostendit quod teneas, quo tendas, quo sensus et intellectus augeatur.“ „Divinas scripturas,“ ait sanctus Hieronymus, „sagpius lege: imo

¹ Marc. VI, 31.

² De consid., lib. II, c. 3, opp. a. Bern., ed. Migne, I, 745 C.

³ C. 25, Hardouin III, 666 B; decret. Gratian., can. 1, Ignorantia, dist. 38.

⁴ Sermo 19, de sanctia.

⁵ Constitut. ad episc. Ital., anno 1710.

nanquam de manibus sacra lectio deponatur... A
Tenenti codicem somnus obrepit, et cadentem
faciem pagina sancta suscipiat.¹

2. Hinc etiam atque etiam commendamus, ut
sacerdotes omnes assidue attendant, ne animum a
studiis sacris avertant. Sicut vita, ita doctrina
clarere debet sacerdos, nam sicut doctrina sine vita
arrogantem reddit, ita vita sine doctrina inutilem
reddit. Saepe rogitent verba, „multum malitiam
peperit otiositas.“ Otium seu pestem quamdam
fugiant omnes. Bibliothecam convenientem habeat
unusquisque sacerdos, sed non sint libri sine lec-
tione, qui a pulveribus consumantur. Solitudinem
diligant sacerdotes, et in scientiis et virtutibus pro-
ficient, assidue erunt in libris de sacra scriptura,
de re theologica pervolvendis. In elaborandis ser-
monibus et instructionibus, quas pro auditorum
capitu temperare debent, plures in hebdomada horas
insumant. Ne eos imitentur sacerdotes nostri, qui
postquam sacerdotio initiati fuerint, omne studium
atque lectionem abiciunt; unde fit ut brevi, scienti-
ae praesertim moralis obliti, omnia iudicent ex
proprio ingenio, et in gravissimos errores incidant,
de quibus apud summum iudicem strictissimam
rationem reddere oportebit. Cum experientia
compertum sit, quod nihil est quo homines ad
legendum et studendum vehementius excitantur,
quam ut coram aliis ingenii et industriae speci-
mina exhibeant, decernimus, ut sexies in anno
habeantur conferentiae casuum conscientiae, aut
rerum ad scientiam ecclesiasticam spectantium. Uni
ex hiis conferentiis synodus dioecesis, singulis
annis celebranda, prout etiam ab ultimo concilio
provinciali statutum fuit, aequivaleat. In altera
exerceantur sacerdotes in rubrica missalis et
breviarii Romani.

3. Ad sacras veritates investigandas, multum
conducit mentis humilitas, quae omnium virtutum
quoddam quasi compendium est. Quare sanctus
Augustinus, de via qua pervenitur ad veritatem
dissereps, ait: „Ea est prima humilitas, secunda
humilitas, tertia humilitas, et quoties interrogares,
hoc dicerem.“ Sinceram sacerdotis studiosam ima-
ginem, quam sanctus Hieronymus in Nepotiano ita
delineavit, alte in mente insculptam habeant omnes:
„Sermo eius per omne convivium de scripturis ali-
quid proponere, libenter audire, respondere vero-
cunde, recta suscipere, prava non acriter confutare,
disputantem contra se magis docere quam vincere
et ingendo pudore qui ornat aetatem, quid cuius
esset, simpliciter confiteri. Atque in hunc modum
eruditionis gloriam declinando, eruditissimus habe-
batur... Lectioneque assidua et meditatione diu-
turna pectus suam bibliothecam fecerat Christi.“
Quod summum beneficium unusquisque a Deo cum
propheta postulet: „Disciplinam et scientiam doce
me, Domine.“²

Et quandoquidem ea vera doctrina est qua ad
salutem et felicitatem nostram perpetuam erudimur,
non praetermittant sacerdotes illorum librorum
lectionem, qui ad pius affectus in corde accenden-
dos alendosque inserviunt. Ita Dei benevolentiam
in hac vita sibi conciliant; et in vita futura am-
plissimam mercedem, servis bonis et fidelibus pro-
missam, consequuntur.

¹ Ep. ad Nepotian., ed. Migne, I, 583.

² Ep. ad Eustoch., ed. Migne, I, 404.

³ Eccl. XXXIII, 29, ubi tamen legitur docuit.

⁴ Ep. ad Dioscorum, 118, al. 56, ed. Bened. II, 337 E.

⁵ Ep. ad Heliodorum; epitaph. Nepotias, opp. s. Hieron.,
ed. Migne, I, 596.

⁶ Ps. CXVIII, 66.

Capitulum VIII.

De catechetis institutionibus.

1. Sacrosancta Tridentina synodus episcopis
diserte iniungit, „ut saltem dominicis et aliis festis
diebus pueros in singulis parochiis fidei rudimenta
et obedientiam erga Deum et parentes diligenter
ab eis ad quos spectat, edoceri curarent, et si opus
esset, per censuras ecclesiasticas compellerent.“¹ Qui-
bus plane consentiunt huius provinciae decreta syno-
dalia. Etiam Benedictus XIV, cum ecclesiam Bu-
noniensem regeret, haec pronuntiavit: „illud affir-
mamus, magnam eorum partem qui aeternis suppliciiis
deputantur, eam calamitatem perpetuo subire ob
ignorantiam mysteriorum fidei quae scire ac tenere
necessario debent, ut inter electos computentur.“
Graviter pastorum conscientia oneratur, si sibi sub-
ditos fideles edocere, ut par est, fidei mysteria
negligant. Quapropter muneris sui esse intelligant
animarum pastores, quod assidue et praesertim
circa tempus quo adolescentes pro prima com-
munionis praeparari solent, catechismum per seipso
doceant et explanent.

2. Verum ut facilius et efficacius instruantur
fideles in doctrina christiana, curabunt parochi ut
in omnibus parochiis huius provinciae tam mulierum
quam virorum instituantur societates doctrinae chris-
tianae, quo auxilio, omnibus diebus dominicis et
festis, pabulum doctrinae christianae iuvenibus sub-
ministrabitur. Ad quod opus saluberrimum ut minus
alliciant, de indulgentiis a summis pontificibus, illis
qui doctrinae christianae pro exercitio incumbunt
concessis, saepe sermonem habeant parochi. In-
super pueros puellasque, secundum cuiusque cap-
tum, in classes diversas distribuunt, ut commodius
legem divinam ediscant.

3. Homini autem christiano satis non est, fidei
dogmata animo tenere, nisi etiam praecepta divina
observet, vitiaque fugiat, quod ita expressit cate-
chismus Romanus: „Vitam a fidelibus non in otio
et desidia degendam esse verum oportere, ut
quemadmodum Christus ambulavit, ita et nos am-
bulemus, sectemurque omni studio iustitiam, pie-
tatem, fidem, caritatem, mansuetudinem: dedit enim
semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni
iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem,
sectatorem bonorum operum, quae apostolus pastoribus
praecepit, ut loquantur et exhortentur.“

4. In memoriam revocent parochi verba sancti
Ioannis Chrysostomi: „Ubi populus pastoris incuria
spiritualem famem coelestis doctrinae patitur, ibi
est omnis pietatis et religionis exterminium.“
Talius pastorum negligentiam ita lamentatur Iere-
mias: „Parvuli petierunt panem, et non erat qui
frangeret eis.“² Quare curent sacerdotes, timorem
Dei et amorem virtutis in fidelium pectora, omni
quo possunt modo, infundere. Ad populum eru-
diendum nihil magis conducit quam si catechismi
Romani, qui a Clemente XIII appellatur „ad pra-
varum opinionum fraudes removendas, et veram
sanamque doctrinam propagandam stabilendamque,
opportunitissimum subsidium“³; aut etiam parvi
catechismi provincialis ordinem et methodum, in
suis instructionibus teneant sacerdotes.

5. Maximopere cavendum est a prolixitate:
nam „sermonis satietas“ ut ait sanctus Gregorius
Nazianzenus, „non minus auribus inimica est, quam

¹ Sess. XXIV, de reform., c. 4.

² Concilium quoque Neapolitanum (Coll. Lac. I, 228) haec
verba sancti Chrysostomi, hom. 45 in Genesim, attribuit, ubi
tamen non inveniantur.

³ Thes. IV, 4.

⁴ Const. In dominico agro, die 14 iunii 1761.

immodicus cibus corpori." Sanctus Thomas merito dicit: „Sermones breves valde accepti sunt; quia si sunt boni, avidius audiuntur; si vero mali, parum gravant."

Semper vero ex cordis abundantia os loquatur, ac in ore et vultu interior esse animus, religione et pietate plenus, depingat; memor ait sacerdos, Dei verbum alios edocere, parum fructus allaturum, nisi secundum illud ipse vivat, et factis et rebus, quod ore prolatum est, confirmet.

In potestate quorumlibet esse non debet, cationes habere, sed „*quibus datum est*"¹; ideo nullus regularis, licet a proprio superiore approbatus, illud munus praedicandi in ecclesiis non sui ordinis exerceat in nostra provincia, absque loci ordinarii licentia; imo, regulares in ecclesiis suorum ordinum non praedicent, nisi petita episcopi benedictione. Quodsi ipse contradicat, nullo modo praedicare praesumant.

Caput IX.

De scholis parochialibus.

1. Nihil magis religionis et ecclesiae interest, quam ut adolescentes, teneris sub annis, scientiis profanis, statui suo accommodatis, non secus ac fidei catholicae rudimentis, et bonis moribus imbuantur. Etenim, ut docet summus pontifex Pius IX in sua epistola encyclica ad archiepiscopos et episcopos Hispaniae: „Cum, veluti quisque vestrum optime intelligit, nihil sit quod magis ad rei tum sacrae tum publicae incolumitatem pertineat, quam recta iuventutis institutio, ne desinatis unquam summa sollicitudine advigilare, ut in omnibus istis publicis privatisque scholis doctrina plene catholica tradatur, et iuventus sanctissimae nostrae religionis praeceptionibus accurate excolatur."

2. Curabunt igitur parochi ut in omnibus scholis suis vera moralitatis et doctrinae catholicae principia quotidie tradantur, et ludimagistri, verbis atque monitis, pueros sibi commissos ad pietatem et virtutem provocent. Attente observent an magistri sint bene morati et graves, non lusesores et ebriosi aut quomodolibet scandalosi. Si aliquando contingat quod magistri negligant pueros moribus et salutaribus praeceptis erudire, huiusmodi magistros, negligentiae reos, esse corrigendos, et si ad bonam frugem reduci nequeant, esse dimittendos, scholasque emendandas esse decernimus." nam, ut ait sanctus Hieronymus, „melius est aliquid nescire secure, quam cum periculo discere"². Prout iam etiam in decretis nostris provincialibus sanctum est, sub nullo praetextu licebit sacerdotibus, proprietatem scholarum erectarum aut erigendarum ad commissionarios educationis nationalis transferre.

3. Quoniam summo cordis nostri desiderio cupimus, ut numerus scholarum sub omni aspectu catholice magis ac magis apud nos adaugeatur, impensissime commendamus parochis ecclesiarum civitatum insignium in provincia, ut scholas virorum religiosorum in suis oppidis fundare et stabilire velint. Subsidia impensaue necessaria et opportuna nullo modo deerunt; etenim dilectarum ovium salutis et religionis institutioni consulenti Deus ipse favebit.

Optamus ut, quod fieri poterit, in quibuscumque scholis, pueri a puellis seorsim instruantur.

IV. Vehementer angebamur, cum videremus ex scholis parochialibus excludi, vel saltem leviter et non nisi per transennam attingi studium linguae nostrae nationalis. Maxime pere dedecret, si nostro

¹ Matth. XIX, 11.

² Ep. ad Eusebium, ed. Migne, I. 415.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

severo oblivioni consignaretur lingua illa, in qua beatissimi apostoli nostri eorumque sancti successores, verbum fidei patribus nostris praedicaverunt; et per quam, saeviente inaudita persecutione, eodem fides sine ruga et sine macula ad nos usque transmissa fuit. Neminem latet, avitam hanc linguam in praesentia longe lateque apud nos vigere, eoque medium esse supra omnia efficacissimum, quo fidelium corda demulceri, et ad pietatem virtutisque incendi, et a vitiosis erroribusque retrahi validissime possunt.

Iuventus sola patriae linguam ignorare incipit. Quidam haud modicum adlaboraverunt, ut libri devoti in lingua nostra ederentur, et absque magno dispendio ubique divulgarentur; ex quo labore haud parum fructus dimanasse in comperto est. In manibus sacerdotum est sors antiquae et pluribus nominibus venerandae linguae nostrae. Agite itaque, vos, o sacerdotes nostri, bonoque animo contendite ut in parochiis, ubi lingua hibernica viget, in singulis scholis, classis in ea instituantur, cui iuvenes omnes interesse debent. Praemia quibusdam cohortandi erunt iuvenes diligentia caeteris praecellentes, ut alacriore usque animo in hoc studio proficiant, et aequalibus suis exemplar praefulgentes, eosdem post se in eadem iucunda contentione abducant.

Caput X.

De ecclesiis.

1. Cum rebus visibilibus populi erudiantur atque ad pietatem excitentur, impense hortamur sacerdotes nostros, ut indefesse elaborent in promovenda decentia et splendore domus Dei. Cum Davide, altare Dei circumdare, et decorem domus eius locumque habitationis gloriae eius diligere videantur. Negligentia circa munditiam ecclesiarum rerumque ad divinum cultum spectantium, mentem de religionis et altaris mysteriis vacillantem proclamat.

2. Ad id operis alliciant parochi fideles suos, praesertim divites, ut pastori suo succurrant, non solum propriis, sed, si necessitas exigit, subsidiis undequaque corrogatis. Solliciti sint omnes, pastor et populus, ut altare nitent; ut ciboria et universa demum templi Dei supellex, integra sit, munda et luculenta. Altaria cum suis mappis et ornamentis, ampullae, candelabra, uno verbo, quaecumque in sacrificio offerendo adhiberi solent, semper nitida sint et integra. Quoniam vero, cum piorum offensione, maxima nonnunquam occurrit negligentia circa purificatoria et corporalia, declaramus quod non nisi sex ad summum vicibus eodem purificatorio sibi licet, antequam apte lavetur. Pariter singulis mensibus laventur corporalia. Quod ut facilius fiat, in quibus parochiali ecclesia viginti ut minimum in promptu erunt purificatoria et corporalia, et duodecim saltem linteola, ad abstergendas manus in celebratione missarum.

In hisce rebus maxime esse solent adiumento in nonnullis locis constitutae corporis Christi sodalitates, quae curam custodiamque domus Dei habent, illisque decorem curant; quae ut in unaquaque parochia quamprimum instituantur, sacerdotes diligenter studeant.

Hac in re exemplum viris omnibus ecclesiasticis maxime imitabile invenitur, apud sanctum Hieronymum, de Nepotiano loquentem. „Erat sollicitus, si niteret altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si sacrificium mundum, si vasa luculenta; et erat in omnes caeremonias pia sollicitudo disposita. Non minus, non minus negligebat

officium; ubiqueque cum quaereres, in ecclesia A invenire.¹

3. Unaquaeque ecclesia sit bene tecta, et nullibi ruinam minetur. Iatus munditia non solum in pariete, sed et in pavimento, quod planam superficiem habeat, curetur. Parietes ab interiore parte saltem incrustati sint, ab exteriori vero, ab omnibus cuiuscumque generis cordibus immunes conserrentur. Sacristia, in qua sacra indumenta, vasa et reliqua ecclesiae suppellex servantur, in unaquaque ecclesia talis sit ut quoad amplitudinem et ornamenta cultui divino sit accommodata. In ea scrinia et cistae constituantur, ad totius ecclesiae suppellectilem recludendam aptae; item genuflectoria habeantur cum precibus ante et post missam recitandis; imago crucifixi appositae sit sacerdoti, dum se sacris vestibus induit.

Sepiatur unumquodque altare septo saltem ligneo, quod ab altari congruo spatio distet, et intra illud B nulli laico praeter ministros ingredi liceat, dum missae sacrificium celebratur. Apud unumquodque altare, a latere ubi epistola legitur, tabula saltem lignea pro urceolis reponendis, construatur.

4. Ut fontes baptismales in tuto sint, septum ferreum vel lapideum vel saltem ligneum constituitur, ita tamen, ut sacerdos et infantium susceptores intra illud consistere possint. Insuper, post illorum benedictionem, sub clave et sera custodiantur diligenter.

Prope cuiusque ecclesiae portas, labra lapidea collocentur pro aqua lustrali servanda, quae semel saltem in hebdomada renovanda est.

Quoniam campanae sunt veluti ecclesiarum tubae, quibus Christi milites ad ecclesiam convocantur, in turri in singulis ecclesiis quamprimum collocentur, et statutis horis pulsantur, nimirum ante missam aut aliam functionem sacram, et pro angelica salutatione recitanda, sub auroram, sub meridiem et inclinatio sole.

Nemini in ecclesia, pro sedilibus imponendis, loca concedantur. Sedillum positorum dominium nulli tribuatur.

Unaquaeque ecclesia habeat aream satis amplam, quae cingetur muro vel oratibus ferreis aut ligneis, ne animalia ingredi possint.

Fenestrae omnes ita construantur, ut facile aperiri possint, ad aerem, quoties opus fuerit, renovandum.

In omnibus ecclesiis id observetur, ut mares a foeminis, religionis et honestatis gratia, seorsum sacris ritibus intersint, et ad sacram communionem admittantur.

Parochorum pariter est, opera omni anniti, ut coemeteria sint undequaque circumseptae atque diligenter et nitide custoditae.

Caput XI.

De quibusdam fidelium devotionibus.

1. Inter devotiones quas ecclesia Christi fidelibus populis commendat, ut divini amoris ignis in eorum cordibus excitetur, merito et optimo iure recensetur assidua meditatio cruciatuum, quos salvator noster perpassus est, ut nos e servitute peccati et a daemone custodia liberaret. Populi nostri acerbissimum et dolorum unigeniti filii Dei, infami cruce pendentes, memoriam recolere delectantur. Hanc salutarem dominicae passionis meditationem magis magisque excitare adnitentur sacerdotes. Stationes viae crucis, ut dicuntur, in singulis ecclesiis erigentur. Modum, quo per illas dignè et devotè procedant, fideles, edoceant Dei ministri.

Facilitates petentes sunt a sanctis ecclesiae, vel a patribus Franciscanis ad stationes illas crucis erigendas, ut indulgentiae pro illis concessas obtineantur.

Dolores gloriose Virginis sub cruce filii sui stantis pariter recolant, ut cum filio et amantissima et tristissima matre dolentes in terra, fructu perpetuo laetentur in caelis.

2. Piam consuetudinem quae longa apud fidelem populum viget, signandi ea, pluries in die, signo redemptionis aeternae, impone foveant et treantur sacerdotes. Quandoque ante oculos fidelium constituent verba Tertulliani, qui ritum apud christianos suae aetatis usitatum ita delineat: „Ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum atque exitum, ad vestitum, ad calceatum, ad lavacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quaecumque nos conversatio exercet, frontem crucis signaculo terimus.“¹

3. Usitatissimum precationis genus, quo erga Virginem immaculatam amoris et reverentiae testimonium exhibemus, quod vulgato nomine rosarium appellari solet; et piam consuetudinem salutandi eandem beatam Virginem ad campanae signum, mane, meridie et vespere; necnon pulchrum et fructuosum cultum, quo per integrum mensem maii honoratur Maria, promovere sollicite curent sacerdotes nostri. Saepe in memoriam revocant ipsi sacerdotes verba sancti Bernardi: „Si insurgant venti tentationum, respice stellam, voca Mariam; si iactaris superbiae undis; si ambitionis, si detractionis, si aemulationis, respice stellam, voca Mariam; si iracundia, aut avaritia aut carnis illecebra naviculam concusserit mentis, respice ad Mariam. Non recedat ab ore, non recedat a corde, et ut impetres eius orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum. Ipsam sequens, non devias; ipsam rogans, non desperas; ipsam cogitans, non erras; ipsa tenente, non corruis; ipsa protegente, non metuis.“ et praeclara verba quae in *Memoriale vitae sacerdotalis* leguntur: „Beatus ille sacerdos, qui servus est Mariae, ipsique servos congregat. Beatus populus, qui illam colit. Hi accipient benedictionem a Domino, de rore coeli et de pinguedine terrae, gratiam in hoc saeculo et gloriam in futuro. Servus Mariae non peribit.“

4. Benedictiones: *Benedicat tibi Deus et Maria, benedicat tibi Deus et Maria et Patricius, benedictio a Deo ut tibi, benedictio a Deo et Maria ut tibi*, quibus populi nostri se invicem, in lingua sua vernacula, salutare solent, cum sibi obviam in foro aut in (via) veniunt, vel per operantes transiunt, omnino et verbo et actu a sacerdotibus foveantur. De antiquitate similis consuetudinis audiatur sanctus Augustinus: „Nostis quando transitur per operantes, est consuetudo ut dicatur illis. *Benedictio Dei super eos*. Et magis ista consuetudo erat in gente Iudaeorum; nemo transibat et videbat aliquos facere aliquod opus in agro, vel in vinea, vel in messae, vel aliquod huiusmodi: non licebat transire sine benedictione.“²

Caput XII.

De quibusdam ad sacramentum confirmationis pertinentibus.

1. Quoniam omnes anniti debent, ut christianae vitae perfectionem acquirant, qui sacramentum confirmationis accipere, debito tempore, negligunt, salutem suam in discrimen adducunt. Ideo Benedictus XIV praescribit, ut fideles moneantur, „quod

¹ *De coron. milit.*, cap. 3, opp. Tertull., ed. Migne, II, 804.

² *Hom. 2^a super „Natus est“*, n. 17, opp. s. Bern., ed. Migne, II, 70 D.

³ *Barras. in ps. CXXVIII*, v. 8, opp. s. Aug., ed. Bened., IV, 1453 B.

⁴ *Ep. ad Heliodorum*, epitaph. Nepotian., opp. s. Hieron., I, 596.

gravis peccati reatu teneantur, si, cum possunt ad confirmationem accedere, illam recusant ac negligunt.¹ Quapropter videant animum pastorem, ut parati ita mysteria fidei et doctrinam catholicam calleant, ut, circa duodecimum annum, sacramentum confirmationis suscipere valeant. Specialem adhibeant diligentiam sacerdotem, in natura et effectibus confirmationis explanandis, statim atque nuntium de administrando hoc sacramento acceptum fecerit.

2. Cum in aliqua parochia confirmationis sacramentum administrandum sit, omnes sacerdotes decanatus, in quo sita est parochia, ibi adesse tenentur, ad confessiones fidelium, qui eo tempore ad ecclesiam confluant, excipiendas. Absque expressa licentia episcopi neminem abesse volumus, iis sacerdotibus exceptis, quibus fidelium aegrotantium aut periclitantium cura demandari contingat.

Tandem declaramus, quod diebus pro confirmatione administranda, omnes sacerdotes qui confessiones audiunt, a casibus in dioecesi episcopo reservatis ea occasione absolvi possunt.

Caput XIII.

De quibusdam sacrificium missae respicientibus.

1. In primitiva ecclesia, immensae Dei caritatis in mysterio altaris sola recordatio fideles ad ecclesiam alliciebat. Cum autem primus ille ardens tepescere coepisset, et in dies christianorum caritas imminuta fuisset, quotidiana, quinimo frequens assistentia missae sacrificio desuit; idcirco hortationibus aliisque mediis opus est, ut homines perducantur ad cultum debitum sanctae eucharistiae praestandum. Cum nos, non festis diebus tantum populum nostrum tanto sacrificio interesse desideremus, sed etiam singulis diebus per hebdomadam, sacerdotes sedulam operam navare debent, ut devotio fidelium erga tam salutiferum tamque mirabile sacramentum excitetur: utque per quotidianam assistentiam, quantum fieri potest, sacrificii oblationi, de tam salubri tamque suavi beneficio exsolvantur Deo gratiarum debitae actiones.

Neque arduum erit, pietissimorum populorum nostrorum devotionem erga divinissimum altaris mysterium accendere, qui fide et fervore adeo praestant, ut instante momento consecrationis et elevationis, prae laetitia gestire soleant et clamitare: *Centies milliesque de adventu tuo congratulor tibi, o salvator mundi.*

In maioribus anni solemnitatibus, diebus scilicet sanctis Paschae et Pentecostes, Nativitatis Domini, Assumptionis beatae Mariae virginis, sancti Patricii, et Omnium Sanctorum, celebrari missam in oratorio aut capella domestica prohibemus. In hisce enim solemnitatibus fideles in quorum domibus sacerdotes erigere altare viaticum seu portatile solent, si facultatum quas ex beneficio sedis apostolicae illis impertiti sunt proprii episcopi, strictissime ad ecclesiae, missae parochiali assistendi causa, convenient necesse est.

Extra tempus stationum, in singulis ecclesiis parochialibus, saltem diebus sabbatis et vigiliis festorum in populo, missa celebretur.

2. Excitandi sunt fideles, ut illud sacrificium pro se suisque Deo interdum offerri curent: ut pro delictis propriis et proximorum satisfaciant, et dominicae passionis fructus mereantur. Dum haec praedicant sacerdotes, ne aliquam missam celebrandam sibi tradendam insinuent, ne venalis sacramenti suspicio oriatur.

Offerri pariter curent sacrificium istud propitiatorium pro defunctis in Christo. Remoniscantur

¹ Const. *Et si pastoralis*, die 28 maii 1742.

A fideles illorum, qui in loco delictis peccatis adhuc debitas leunt, quibus quotidie ad eos clamant: „*misericordiam meam, misericordiam meam, saltem occidit meam*,” ut per suffragia, maxime vero per altaris sacrificii oblationem, ab illis peccatis positos mundati, transeant ad societatem beatorum in caelis.

Haec imprimis prolepti volumus quoad plures divites in nostra provincia, qui spiritus ordinis ecclesiae immemorati, nunquam aut nonnulli privatim, pro mortuis suis, archieo mysterium renovari student. In suffragiis solemnioribus et publicis pro defunctis in Christo, Deo offerendis, exemplo sint divites fratribus pauperioribus.

Quoad oblationes in nonnullis locis fieri solitas, ratione sepulturae mortuorum, statuimus, nihil praeter voluntarie oblatum recipi posse.

3. Curabunt vicarii foranei, ut, singulis annis, una ex diebus quibus ad conferentias convenient sacerdotes, missa solemniter de requiem, pro episcopis dioeceseos vita functis celebretur; item altera die, pro sacerdotibus, ut fratrum suorum patientibus animis, sacrificii et precum anniversaria oblatione, opem ferant, easque contemplationis divinae dulcedine potiri faciant in saecula saeculorum.

Caput XIV.

De frequenti communione.

1. Laudabilis provinciae nostrae consuetudo inviolabiliter servanda est, bis scilicet ad minimum in anno ad sacram confessionem et communionem accedendi: primo in Pascha resurrectionis (quod quidem ecclesiae praecceptum est) et circa Natale Christi domini.

In suis instructionibus ad populum, sacerdotes adhortentur fideles, ut non semel aut iterum, sed saepe in anno, et praesertim primis mensis cuiusque dominicis, et praecipuis anni solemnitatibus, diebusque festis beatae virginis Mariae, ad divinam mensam accedant. Optamus, sicut et sancta mater optat ecclesia, ut non solum frequenter, sed et, si fieri posset quotidie, sacramentali eucharistiae perceptione omnes reficiantur; imo, ut verbis sancti Ioannis Chrysostomi loquamur, „quanta promptitudine parvuli papillas capiunt, et quanto impetu labia uberibus infingunt, cum tanta et non alacritate desideramus universos ad hanc mensam accedere, et ad ubera poculi spiritualis; quinimo cum longe maiori trahere, tanquam infantes lactentes, spiritus gratiam, huncque unum esse, cunctis fidelibus dolorem, hac esca privari.”¹

2. Instruantur fideles de virtute huius sacramenti admirabilis et de eius effectibus, necnon de dispositionibus ad illud recipiendum, ut ad hoc convivium se dignius comparent. In mente habeant omnes verba concilii Tridentini: „Demum autem paterno affectu admonet sancta synodus, hortatur, rogat et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli qui christiano nomine censentur, in hoc veritatis signo, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae symbolo, iam tandem aliquando convenient et concordent, memoresque tantae maiestatis et tam eximii amoris Iesu Christi domini nostri, qui dilectam animam suam in nostrae salutis pretium, et carnem suam nobis dedit ad manducandum, haec sacra mysteria corporis et sanguinis eius, ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione et pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint.”²

¹ Job XXIX, 31.

² Hom. in Matth. LXXXVII, al. 88, ed. Montfauc., VII. 786 E.

³ Sess. XIII, de Euchar., cap. 8.

Ne praetermittant sacerdotes admittere fideles a de necessitate et de modo gratiarum ecclesiae post communionem. Pias quaedam precum, a communicatione praesertim radiis rectitudinis, praescribantur. In hoc gratiarum debita ecclesiae exemplo sint fideles ipsi sacerdotes.

3. Praecepto de communione paschali, in propria parochia, unusquisque fidelis, qui iure non excipitur, satisfacere tenetur. Ne fideles sint parochi aut vicarii, in licentia sive expressa sive tacite alicui impertienda, ad hoc praescriptum in aliena parochia adimplendum. Ad debitum ordinem servandum, et gratie reverentiam et amorem erga pastorem fovendum; omnes qui extra parochiam ad communionem paschalem admissi fuerunt, litteras testimoniales secum afferat oportet, per quas proprius pastor certior fiet, quod cum altero pastore pascha rēspice celebraverunt. Quicumque testimonium hoc de celebrato paschate non attulerit, cum iis, qui huiusmodi praescripto ecclesiae non satisfecerunt, annumeretur.

Caput XV.

De custodia sanctissimae eucharistiae.

1. Quoniam gravissimo irreverentiae periculo exponeretur sanctissimi altaris sacramentum, si in ecclesiis ruralibus, tempore praesertim nocturno, custodiri contingerit: mandamus quod in singulis domibus in quibus resident sacerdotes, tabernaculum aut theca decenter ornata habeatur, ad eucharisticum sacramentum, ut par est, conservandum. Ante tabernaculum, quoties fieri potest, et diurno praesertim tempore, lampas aut cereus collocate.

2. Cum viaticum ad aegrotos deferendum sit, pyxidem in gremio reverenter deportent sacerdotes. Reminiscentur semper cibi coelestis quo onusti sunt, dulcisque oneris quod ferunt: item recordentur humilitatis, patientiae, caritatis, mansuetudinis et obedientiae illius victimae salutariae et ab omni actu et opere munere suo indigno indubitanter abstinere. Nemo ad prandendum aut cibum ullo modo sumendum accedat, dum hunc cibum angelorum secum portat; sed potius domum statim revertatur, et in tabernaculo pyxidem reverenter colloquet.

In corde et in animo semper habeant sacerdotes verba illa oximia, quibus rhythmus sancti Thomae ad sanctissimam eucharistiam terminatur:

„Iesu, quem velatum nunc aspicio,
Oro, fiat istud quod tam sitio.
Ut te revelata cernens facie
Visu sim beatus tuae gloriae. Amen.“

(Vide appendicem primam).

Caput XVI.

De matrimonii indissolubilitate.

1. De matrimonii indissolubilitate, quoties opus fuerit, instruant sacerdotes fidelem populum, ne unquam perditorum hominum, qui ex nobis non sunt¹, vesania abripiantur, qui dignitatem et sanctitatem huius sacramenti despicientes, libidinisque explendae furore unice ducti, nexum quem Deus ipse sancivit et consecravit, ultro scindunt, nefariis et sacrilegis humanis legibus freti. Memoria recolant omnes verba Tridentini concilii: „Matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum primus humani generis parens, divini spiritus instinctu, pronuntiavit, cum dixit: „Hoc nunc os de ossibus meis, et caro de carne mea.“² et praescriptum divi Pauli: „Eis qui matrimonio iuncti sunt praecipio non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere. Quodsi discesserit, manere innuptam aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat.“³

¹ I Ioann. II, 19.

² Sess. XXIV, doctr. de sac. matr.

³ I Cor. VII, 10.

2. In nullo igitur casu dissolvi potest quoad vinculum, ea plurimum modo, ut ad novas nuptias transire valeant coniuges, matrimonium inter christianos rite celebratum. Nemo ignorare potest, non loqui de matrimonio consummato, non autem de eo quod ratum nuncupatur, quodque per solemnem religionis professionem alterius coniugum intra tempus a lege praefinitum, dirimitur, prout a concilio Tridentino statutum fuit⁴ et per legitimam eammi pontificis dispensationem, cui inter alias magnificas dotes haec potestas a Christo collata fuit, prout tenet ac tenet sancta mater ecclesia.

De causis, propter quas matrimonium quoad thorum et habitationem ad certum incertumve tempus dissolvi potest, iudicium ecclesiasticorum est sententiam ferre. Ad ecclesiam namque omnes matrimoniales causas deferendas sunt ut iudicentur.

3. Norunt omnes nexum hunc sacrum sub Dei tutela semper extitisse, ab eoque ad dignitatem sacramenti evectum fuisse; ac propterea nullum contractum maritalem inter christianos sine sacramento concipi, nullamque legem civilis potestatis eundem contractum connubialem irritum reddere posse. Hoc est illud quod summus pontifex Pius IX in sua consistoriali allocutione de luctuosissimo religionis statu in Neo-Granatensi republica declaravit: „Cum nemo ex catholicis ignoret aut ignorare possit, matrimonium esse verum et proprie unum ex septem evangelicae legis sacramentis, a Christo domino institutum, ac propterea inter fideles matrimonium dari non posse, quin uno eodemque tempore sit sacramentum, atque ideoque quamlibet aliam inter christianos viri et mulieris, praeter sacramentum, coniunctionem, cuiuscumque etiam civilis legis vi factam, nihil aliud esse nisi turpem atque exitialem concubinatum, ab ecclesia tantopere damnatum, ac propterea a coniugali foedere sacramentum separari nunquam posse, et omnino spectare ad ecclesiae potestatem, ea omnia discernere quae ad idem sacramentum quovis modo possunt pertinere.“

Caput XVII.

De quibusdam fidelium oblationibus.

1. In colligendis fidelium oblationibus, qui primos christianos ipsosque etiam Hebraeos aemulantes, primitias ex frumento aliisque frugibus, parochiis aut vicariis, ut Dei ministris, offerre solent, mandamus ne plus exigatur, quam quod sponte et voluntarie offertur. Obiurgationes contra eos, qui forsitan minus liberales videri possunt, sub poena suspensionis vitentur.

2. In quibusdam locis nostrarum dioecesium mos obtinet, quod cum sacerdos ab una ad aliam parochiam sacri ministerii causa transferatur, et etiam aliis temporibus, collecta fiunt, ut hisce sacrarum ministris donativa erogent fideles. Licet hoc praeclearum factum, de populi liberalitate et erga clerum amore eximio, non secus ac de ipsorum clericorum virtutibus et in excolenda agro dominico sudoribus, argumentum haud minimi valoris subministret; attamen, cum haec agendi ratio aditum aperire possit pluribus abusibus, mandamus, ne in ullo casu collecta huiusmodi fiant sine expressa licentia episcopi.

3. Maxima cura diligentia custodire oportet legata omnia pia, atque prospicere studiose, ut testatorum voluntas ad amussim adimpleatur. Iustitia, caritas, religio aequo exigunt, ut episcopi hac super re maximo opere invigilent. Itaque mandamus omnibus

⁴ Sess. XXIV, de sac. matr., can. 8.

⁵ Ex allocutione habita in consistorio secreto die 27 septembris 1862.

sacerdotibus huius provinciae, ut, nulla interposita mora, certiorum reddant loci ordinarium de quibuscumque legatis piis aut donationibus, quorum notitia ad ipsos pervenire contigerit. Cautione a lege civili requisita, ut legata pia religiose conserventur, in nullo casu omittantur. Sacerdotes, quos in hac re, quae tanti religionis interest, ignavos aut negligentes deprehendat episcopus, arbitrio suo puniat.

4. In decretis primae synodi Tuamensis sancitum fuit, quod „sacerdotes curam animarum habentes recipiant pro matrimonio aureum in quo includantur debita episcopalia. . . . Observandum est, stipendia in hoc statuto recensita tantum respicere infimam plebem.“¹ Et quandoquidem in parochiis praesertim ruralibus, pauci tantum censum *infimae plebis* excedunt, strictissime iniungimus sacerdotibus nostris, ut pro semetipsis nihil unquam exigant ad matrimonium celebrandum, praeter unicum libram sterlingam, exceptis casibus in quibus contrahentes ex communi consensu inter ditiores recenseri possent. In nullo casu licebit recusare aut differre matrimonii celebrationem sub praetextu debiti haud sufficientis. Qui secus fecerit, arbitrio suo ab episcopo puniatur.

Qui vero divites sunt, in hiis circumstantiis erga ecclesiae ministros longe liberaliores sint, quam eorum quidam hucusque se monstrarunt.

Caput XVIII.

De cura pauperum et afflictorum.

1. Inter officia pastoris merito recensetur cura, quam de pauperibus aliisque miserabilibus personis habere tenetur. Sacerdos enim Dei minister est, de quo dicitur: „*Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.*“¹ et: „*Evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde.*“² Concilium Tridentinum merito dicit, „quod praecepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est . . . pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere.“³ et pontificali Romano: „Viduae, orphani pupillique te benignissimum pastorem ac tutorem, se habere gaudeant. Oppressis defenso subveniat. . . Illis autem qui opprimunt, rigor tuus efficaciter contradicat.“ Quapropter sacerdotes tenentur totis viribus, pauperibus aliisque miserabilibus subditis opitulari.

2. Maximam libertatem loquendi et agendi, quae ex iuris civilis dispositione unicuique subditorum competat, in miserabilium et pauperum emolumentum, *quoties prudentia et caritas id sinat*, convertere satagent sacerdotes nostri, seseque pro matre domui Israel, prout decet ministros Dei, ponere non dubitent. Inaudita molestiae et persecutiones, quas cum patrimonio et bonis omnibus spoliarentur, exulare cogentur, morti ipsi traderentur, alacri animo, ut fortes athletae Christi, perpassi sunt populi nostri, ministros Christi excitare debent, ut tempore et modo opportuno illis opem ferant. Neque funesta ac feralia illa tempora ex integro praeterierunt: etenim dies luctuosi crebro redeunt, in quibus gemitu et plerumque fidelium nostrorum habitacula perstrepunt. Quam saepe ad extremas angustias rediguntur fideles populi nostri, quinimo e domunculis suis, virtutum omnium domicilliis, misere eiciuntur, et tamen patientiam Iobi aemulantes, cum ipso exclamare solent: Deus dedit, Deus eripuit, nomen Dei laudetur et praedicetur! Quam saepe parentibus, amicis et terris amatis valedicere coguntur, et fidem suam, in cuius comparatione omne aurum et argentum arena est exigua, in gravissima discrimina adducunt: imo vero, sese destitutos praesidiis quibus in patria fruuntur, in

apertum periculum in quo, eheu! multi nimis naufragium fecerunt, decedendae viae aeternae quae ducit ad vitam, pro via spatiosa quae conducit ad interitum, coniciunt. Ante oculos lectum continuum habemus. Hiis itaque malis, quantum in ipsis est, ipsoque decet, moderi velint sacerdotes nostri: qui, si in hiis circumstantiis tacuerint, digni certe forent in eorum numerum reputari, qui in sacris paginis appellantur „*speculatores caeci, . . . canes muti, non valentes latrare.*“⁴

3. Opere et virtute ostendant sacerdotes, se non quae sua sunt quaerere, sed quae sunt Iesu Christi. Memores loci quem tenent, et sacri characteris quo insigniti sunt, libertatem ecclesiae et religionis bonum pauperumque et miserabilium personarum protectionem se unice diligere et quaerere ostendant pastores. Et pastor ille supremus coronam iustitiae illis non denegabit, quam apostolus pollicetur omnibus qui bonum certamen certaverint, cursum consummaverint et fidem servaverint.

4. Quotidie memoria repetant sacerdotes, se in sortem Domini vocatos, et per ordinationem a reliquis Christi fidelibus segregatos, ad vitae probitatem et sanctitatem vere obligari; et propterea se partem gerere in rebus mundanis non debere, nisi in quantum regnum Dei per huiusmodi terrena negotia promoveri queat. Ob oculos habeant continuo, tum status clericalis dignitatem et sanctitatem, tum legum patriae praescripta: et dubitare haud licet, quin bonum spirituale et temporale populi sibi commissi, ut decet sacerdotes Dei, et successores illorum, qui ante se causam miserabilium cum fructu propugnare, promovebunt.

Placuit eminentissimis patribus ut capiti XVIII eae regulae adiciantur quae de ratione agendi sacerdotum in rebus publicis ab omnibus Hiberniae episcopis latae sunt in conventu habito anno 1854. quaeque postea sacrae huius congregationis approbationem sunt consecutae. — (Vide supra.)

Caput XIX.

De frequenti lectione decretorum synodali.

1. Impense rogamus sacerdotes nostros, et per viscera Dei nostri deprecamur, ut decreta huius synodi, necnon conciliorum anteaactorum, frequenter perlegant et meditentur, eisque vitam in omnibus componere studeant. Verbis quibus Dominus ad prophetam Ezechielem¹ locutus est, hortamur universos: comedite volumen istud, et loquimini ad filios Israel. Utinam sit in ore omnium dulcis sicut mel, quemadmodum visum est volumen oblatum Ezechiel: Et ut dicitur in Apocalypsi: „*Accipe librum et devora illum, et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tanquam mel.*“² Quapropter, „*audi, fili mi, disciplinam patris tui, et ne dimittas legem matris tuae, ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo.*“³

2. Ita fiet ut disciplina ecclesiastica magis in dies stabiliatur, et boni mores continuo incrementum sumant. Sedulo meditentur verba concilii Aquisgranensis: „Qui divinis se manciparunt officiis, studeant haec sedula meditatione perlegere et memoriae commendare, et, divina adiuvante gratia, iuxta vires adimplere: vocatione ergo qua vocati sunt, nec ad dextram nec ad sinistram declinantes ambulent: quatenus divinis iussionibus obtemperantes, ad Christum de cuius sorte esse noscuntur, qui via, veritas et vita est, eo opitulante, pervenire mereantur.“ et pontificali Romani in ordine ad synodum: „*Fratres dilectissimi et sacerdotes Domini,*

¹ Ps. X. 14 (sec. Hebr.).   ² Luc. IV, 18.

³ Is. LVI, 10.
⁴ Ezech. III, 3.

¹ Apoc. X, 9.
² Prov. I, 8-9.

cooperatores ordinis nostri ecclesie. Nos, quamvis indigni, locum Aaron tenemus, vos autem locum Eleazari et Ithamari. Nos vice duodecim apostolorum fungimur, vos ad formam septuaginta duorum discipulorum ecclesie. Nos pastores vestri sumus, vos autem pastores animarum vobis commissarum. Nos de vobis rationem reddiduri sumus summo pastori nostro domino Iesu Christo, vos de plebibus vobis commendatis. Et ideo, fratres dilectissimi, videte periculum vestrum. Admonemus itaque et obsecramus fraternitatem vestram, ut quae vobis suggerimus, memoriam commendatis et opere exerceatis. Quod dominus Deus, sua summa bonitate et misericordia, universis concedere dignetur. Amen.

Ego Ioannes, archiepiscopus Tuamensis, definiens subscripsi.

Ego Georgius, episcopus Elphinensis, definiens subscripsi.

Ego Thomas, episcopus Alladensis, definiens subscripsi.

Ego Ioannes, episcopus Clonfertensis, definiens subscripsi.

Ego Patritius, episcopus Achadensis, definiens subscripsi.

Ego Patritius, episcopus Duacensis, definiens subscripsi.

Ego Ioannes, episcopus Galviensis, definiens subscripsi.

Ego Laurentius, episcopus Bellinensis et coadjutor episcopi Elphinensis, definiens subscripsi.

Thomas MacHale, a secretis concilii.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Mense augusti superioris anni 1858, in provincia ecclesiastica Tuamensi, praesidente reverendo patre domino archiepiscopo Ioanne MacHale, synodus tertia provincialis habita est. Quandoquidem vero eius acta ac decreta ad sanctam sedem transmissa fuerint, atque in generali conventu diei 24 ianuarii nuper elapsi eorum examen instituerit sacra congregatio Propagandae fidei, eminentissimi ac reverendissimi patres eiusdem sacrae congregationis unanimiter censuerunt laudatum concilium esse adprobandum, iuxta modum tamen litteris expressum quae praesenti decreto de more adiunguntur.

Quam quidem sacri concilii sententiam cum reverendus pater dominus Caietanus Bedini, Thebarum archiepiscopus, atque eiusdem secretarius, retulisset sanctissimo domino Pio papae IX, in audientia diei 30 praeteriti mensis ianuarii, sanctissimus eam confirmavit, ratamque habuit, ac praesens decretum expediri mandavit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 26 februarii 1859.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

LITTERAE ARCHIEPISCOPI

ad summum pontificem.

*Beatissimo et sanctissimo patri Pio IX
pontifici maximo.*

Beatissime pater.

Acta et decreta concilii nostri tertii provincialis, quod nuperrime ad felicem optatumque exitum, cooperante auxilio coelesti, perduximus, sanctitati tuae transmittere in deliciis habemus. Prout forma iuris exigit, et nos ipsi in decreto de profertenda fide constituimus, hoc opus nostrum supremo Romanae cathedrae iudicio subiicimus, ut tu, beatissime pater, qui eandem cathedram, maximis sane tuis

meritis, tunc, nostris laboribus tentantiae tuae rebus adnectere velle; aut et quid minus rectum, et omnium disciplinae haud conforme deprehendatur, illud corrigere et emendare digneris.

Laevo animo accipiet beatitudo tua, quod cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia supportantes invicem, in caritate, solliciti servare unitatem in vinculo pacis, in uno spiritu unanimi, collaboravimus omnes, ut hoc opus in pace fieret, et spiritualibus indigentis nostrarum dioecesium occurrentes, disciplinam quae emendari debuit, in pristinum statum et splendorem restitueremus et vocaremus.

In quaedam disciplinae capita, quae propter cruentas strages, quibus per plura saecula rubebat terra nostra, apud nos e canonis deflexerunt, caevire haud volumus, scientes quod in promovenda disciplina suaviter et lente procedendum est. Quae suavi spiritu sunt, religioni et disciplinae clericorum magis prosunt, quam quae violente et inconsiderate tentantur.

Erga patriam, clericum popularesque suos, multum amabiles ob fidem quam cum materno lacte imbibierunt, virtutesque christianas, quibus Deum tenero ac sincero animo colunt ac diligunt, huius provinciae praesules non immerito affectu tangebantur; cuius propensissimae voluntatis, decretum de cura pauperum et afflictorum, testem esse voluerunt.

Quae in hoc concilio nostro constituimus, ideo imprimis statuenda duximus, ut nolint sacerdotes nostri huius saeculo conformari, sed reformantur in novitate spiritus: ut nihil nisi sanctum cogitent, faciant, loquantur, quoniam sancti sunt; ut abiciant omnia saecularia desideria, ac sobrie, iuste et pie vivant; ut crucifixo mundo et moribus laicorum, cogitent semper, sibi vivere Christum esse.

Faxit igitur supremus consiliorum moderator, ut quod unice in corde et in animo habuimus, quod votis omnibus expetivimus, rebusque omnibus, ut decet eos quos Spiritus sanctus posuit regere ecclesiam Dei, praestulimus, ecclesiae sanctae Dei apud antiquam gentem nostram, quae nullis unquam promissis aut praemiis a soliditate petrae quieverit avelli, ubique floreat et dominetur. Velit beatitudo tua, cui est cura pastorum et ovium, supremum omnium pastorem exorare, ut qui coepit in nobis opus bonum, perficiat usque ad diem adventus summi iudicii; ut postquam omnes, pastores et fideles, in timore et tremore ambulaverint in semitis Domini, tandem ad immarcescibilem coronam gloriae, quae pro servis bonis et fidelibus praeparata est, pervenire mereantur.

Pedibus sanctitatis tuae advolutus, ac benedictionem suppliciter efflagitans, pro me, pro episcopis suffraganeis, pro clero et populo fidei totius provinciae, beatissime pater, devotissimus servus et in Christo filius

† Ioannes, archiepiscopus Tuamensis.

Datum Tuamae, die 16 septembris anno 1858.

RESPONSUM

summi pontificis ad archiepiscopum.

Venerabili fratri Ioanni, archiepiscopo Tuamensi,
PIUS PAPA IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Libentissimo quidem animo tuas accepimus litteras, die 16 huius mensis datas, et istorum quoque venerabilium fratrum, ecclesiasticae Tuamensis provinciae episcoporum nomine scriptas, quibus, una cum iisdem venerabilibus fratribus, vehementer es

gloriatas, ex more maiorum acta tertii provincialis concilii, a te atque ab ipsis sumptissime celebrati, supremo nostro et huius sanctae sedis iudicio subliere, ut acta ipsa probare, vel, ubi opus fuerit, emendare velimus. Nulla interposita mora, eiusdem concilii acta nostrae congregationi fidei propagandae praeposita cognoscenda commisimus, quae congruum suo tempore de actis ipsis dabit responsum.

Interim vero abstinere non possumus, quominus hac nostra epistola significemus, non mediocri certe nos iucunditate affectos fuisse, cum ex iisdem tuis litteris denique noverimus, quae sit singularis tua et eorundem venerabilium fratrum erga nos et hanc Petri cathedram pietas, amor et observantia, quaeque pastoralis cura ac vigilantia in iis peragenda, quae ad maiorem Dei gloriam et animarum salutem procurandam conducunt. Ac gratissimum nobis fuit ex iisdem tuis litteris intelligere, nihil tibi et ipsis venerabilibus fratribus in hoc celebrando concilio potius fuisse, quam studiosissime servare unitatem spiritus in vinculo pacis, et concordissimis animis sedulo consulere spiritualibus istarum dioecesium necessitatibus, omnemque operam impendere, ut ecclesiastica disciplina in pristinum statum splendoremque restituatur, ut sacerdotes propriae vocationis ac dignitatis semper memores, et ad sacrorum canonum normam pie sancteque viventes, virtutum omnium exempla christiano populo praebere, proprii ministerii munia naviter religioseque obire studeant, nihilque nisi sanctum cogitent, faciant ac loquantur. Pericundum etiam nobis fuit

agnoscere, quae studio omnis a te et ipsis venerabilibus fratribus cura fuerit suscepta de pauperibus et calamitosis, et quae tua et eorundem fratrum fuerit sollicitudo, in opportunis inveniendis consiliis, ut amoveatur corruptelas quae tristissimis rerum ac temporum vicibus irrepserunt.

Itaque tibi et iisdem venerabilibus fratribus meritas tribuimus laudes, quod ex canonum praescripto rursus convenisti in unum, et omni episcopali sollicitudine ea consilia suscipere curastis, quae in maiorem istorum fidelium utilitatem cedere posse existimastis. Certi autem sumus, nihil unquam a te et eisdem venerabilibus fratribus intentatum relictum iri, quo istae sanctissima nostra religio magis in dies vigeat, floreat ac dominetur, et catholicus populus merito iuxta ac numero augeatur. Nos interim haud desistimus in humilitate cordis nostri, fervidas clementissimo misericordiarum patri adhibere preces, ut uberrima suae bonitatis dona super te et ipsos venerabiles fratres, omnesque istarum dioecesium fideles, propitius semper effundat. Cuius divini praesidii auspiciem, et praecipuae paternae nostrae caritatis testem, apostolicam benedictionem, interius cordis affectu, tibi ipsi eademque venerabilibus fratribus, et universis istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 30 septembris anno 1858, pontificatus nostri anno decimo tertio.

Pius papa IX.

APPENDIX I.

LITERAE ENCYCLICAE

Sacrae congregationis de Propaganda fide.

De sanctissima eucharistia deferenda.

[Vide infra, ad concilium plenum Baltimorensis II, anno 1866.]

Quibus literis haec fuit

SUBIECTA PAGINA.

1. *Ex dubiis propositis pro christianis Sinensibus.* Ad propositum dubium: „An sacerdotibus Sinensibus liceat in itineribus quae longissima sunt, secum deferre eucharistiam ne ea priventur?“ Resp. *Non licere.* Qualificatores sancti Officii, die 27 martii 1865, et eminentissimi approbarunt die 15 aprilis 1865.

2. Pro gubernatoribus navium Lusitaniae, qui singulis annis in Indias orientales navigant, potentibus licentiam deferendi sacramentum eucharistiae, ne nautae et rectores sine viatico decedant. Lecto memoriali et auditis votis, sanctissimus supradictam petitionem omnino reiecit; ita quod nec in postero ullo modo de ea tractetur. Sacra congregatio sancti Officii, die 13 iulii 1860.

3. Benedictus XIV. *Inter omnigenas*, pro incolis regni Serviae et finitimarum regionum: „At ubi (sicuti ibidem legitur) Turcarum vis praevalet et iniquitas, sacerdos stolam semper habeat coopertam vestibus; in sacculo seu bursa pyxidem recondat,

quam per funiculos collo appensam in sinu reponat et nunquam solus procedat, sed uno saltem fidei, in defectu clerici, associetur.“

4. Honorius III in capit. *Sans*, de celebratione missae, expresse habet de delatione eucharistiae: quodsi „in partibus infidelium, ob necessitatem sancti viatici, permittitur, tamen extra necessitatem permittenda non est, cum hodie ecclesiastica lege absolute prohibitum sit ut occulte deferatur. Occulte deferre in itinere, nequit moraliter fieri absque irreverentia tanti sacramenti.“

5. Verricelli, *De apostolicis missionibus*, tit. 8, pag. 136, expendit; „An liceat in novo orbe missionariis, sanctam eucharistiam collo appensam secum in itinere occulte deferre“ etc. et quidquid sit de veteri disciplina, concludit: „Hodie universalis ecclesiae consuetudine et plurimorum conciliorum decretis prohibitum est deferre occulte sanctam eucharistiam in itinere, nisi pro communicando infirmo, ubi esset timor et periculum infidelium, et dummodo ad infirmum non sit nimis longum iter, sed modicum et unius diei.“

6. Thomas a Iesu *De procur. salute omnium gentium*, lib. VII: „Non audeo evangelii ministros (+ qui) in illis regionibus aut aliis infidelium provinciis conversantes, si imminente mortis periculo secum viaticum, occulte tamen, deferrent; condemnare.“

APPENDIX II.

DECRETUM

Sacrae congregationis de modo purificandi calicem

[Vide infra, ad concilium plenum Baltimorensis II, anno 1866.]

Concordant omnia cum originali, in archivio archiepiscopali asservata, adhibitis etiam, propriis

que locis insertis, litteris tamen cursivis, emendationibus, in sacrae congregationis de Propaganda fide instructione, quae in decreto approbationis commemoratur, suppeditatis: in quorum fidem, me subscripsi.

Datum Tuamae, die 8 septembris anno 1859.

Thomas MacHale, a secretis concilii.

¹ Vide supra regulas stabilitas a conventu Dublinensi episcoporum Hiberniae, anno 1864.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS VI
1858 augusti 11.

Synodus dioecesis Molinensis in Gallia, celebrata 11 augusti 1858, sub Petro Simone Ludovico Maria de Droux-Bressé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Sexta synodus dioecesis Molinensis, celebrata ab illustrissimo et reverendissimo dd. Petro Simone Ludovico Maria de Droux-Bressé, Dei et apostolicae Sedis gratia episcopo Molinensi, anno Domini

MDCCLVIII. Molinae, ex typis U. Haout, dd. episcopi et cleri typographi, MDCCLVIII.

In-8°, 2 f. - 68 p. — Paris, Bibl. nat. B 23812; Roma, Marston.

P. 2, haec synodus dioecesis celebrata est 11 augusti 1858.

P. 27-55, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS
1858 septembris 4-5.

Synodus dioecesis Aeduensis in Gallia, celebrata 4 et 5 septembris 1858, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodi ecclesiae Aeduensis, Cabillonensis et Martiacensis tertia, quarta, quinta, octava et nona, annis 1858, 1859, 1860, 1863 et 1864 celebratae, ab illustr. et rever. dd. Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Martiacensi, praelato solo pontificio assistente. [*Insigne*] Aeduae, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episc. typographi, 1867.

In-8°, 2 f. - 192 p. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. 21600.

P. 3-48, synodus dioecesis III, celebrata 4 et 5 septembris 1858.

P. 5-99, synodus dioecesis IV, celebrata 13 et 14 iulii 1859.

P. 117-28, synodus dioecesis V, celebrata 23 augusti 1860.

P. 133-54, synodus dioecesis VIII, celebrata 23 et 24 septembris 1863.

P. 159-75, synodus dioecesis IX, celebrata 21 et 22 septembris 1865.

CONCILIIUM SANCTI-LUDOVICI II

1858 septembris 5-12.

Concilium provinciale Sancti-Ludovici II celebratum a die 5 ad diem 12 septembris 1858, sub Petro Riccardo Kenrick, archiepiscopo Sancti-Ludovici.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum,

collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius ... Friburgi Brisgoviae, sumptibus C. Herder, MDCCLXXV, col. 313-22 et 1187-96.

ACTA CONCILII.

Litteris indictionis ab illustrissimo ac reverendissimo domino Petro Richardo Kenrick, Sancti-Ludovici archiepiscopo, datis obtemperantes, die 4 septembris anno Domini 1858, in civitate Sancti-Ludovici, aedibus autem archiepiscopi, convenerunt praesules quorum nomina sequuntur:

Reverendissimus dominus Ioannes Martinus, episcopus Milwauchiensis;

Reverendissimus dominus Ioannes, episcopus Sanctae-Fidei;

Reverendissimus dominus Ioannes Baptista, episcopus Messanae, vicarius apostolicus Kansas;

Reverendissimus dominus Henricus Damianus, episcopus Altonensis;

Reverendissimus dominus Clemens, episcopus Dubuquensis;

Reverendissimus dominus Iacobus, episcopus Antigonensis, coadiutor Sancti-Ludovici et administrator Chicagiensis.

Admodum reverendus dominus Augustinus Ravoux, administrator Sancti-Pauli.

Habitus est in antecessum conventus praesulum praeparatorius in quo plura ad concilium bene inchoandum recteque absolvendum spectantia statutata sunt.

SESSIO PRIMA SOLEMNIS.

Dominica XV post Pentecosten, die autem 5 septembris, coeptum est concilium provinciale secundum Sancti-Ludovici in ecclesia metropolitana. Post sacra, ab illustrissimo ac reverendissimo domino archiepiscopo peracta, quibus interfuerunt omnes super recensiti praesules, orationem factam apud concilium

populumque habuit reverendissimus dominus episcopus Antigonensis. Exordium deinde modo solemniter concilio datum est; praemissae fuerunt caeremoniae uti habentur in pontificali Romano, fusaeque preces Deo summo omnipotenti, et sancti Spiritus auxilium invocatum, ut felicem concilio exitum tribuere dignetur. Officiales dicti fuerunt: admodum reverendus dominus Iosephus Melcher, reverendissimi domini archiepiscopi vicarius generalis, promotor; reverendus dominus Ed. Saulnier, notarius; reverendus dominus Ioannes Bannon, et reverendus dominus Thaddaeus I. Butler, sacrae theologiae doctor, dioeceseos Chicagiensis, secretarii; reverendissimus dominus episcopus Milwauchiensis et reverendissimus dominus episcopus Sanctae-Fidei constituti sunt iudices causarum absentiae et concilio; et reverendissimi domini episcopi Dubuquensis et Antigonensis iudices querelarum nominati sunt. Lectis concilii Tridentini decretis de professione fidei et de residentia, solemnem fidei professionem, adiecto iuramento, emiserunt reverendissimi domini episcopi Altonensis, Dubuquensis et Antigonensis. Quibus peractis, indicta est secunda sessio solemnis, feria quinta proxima habenda, et impertita reverendissimi domini archiepiscopi benedictione, omnes diocesiserunt.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 6 septembris, hora autem 10 ante meridiem, habita est prima congregatio privata, in aedibus archiepiscopalibus, cui praesedit reverendissimus dominus archiepiscopus. Praeter memoratos praesules, interfuit etiam reverendissimus dominus episcopus Nashvillensis, qui aperto iam concilio advenit

Adhaerent etiam concilii officiales, quod intelligendum est de caeteris congregationibus privatis.

Primum ad trutinam vocatum decretum quo providendum esset decreto sexto primi Sancti Ludovici concilii. Re autem penitus perspecta, existimarunt patres ab ordinariis in singulis dioecesibus legendos esse consultores qui commendabiles essent aetate, scientia disciplinaque ecclesiastica; quorum, uti quaesitorum, consilio freti in rebus gravioris momenti, praesertim autem in causis criminalibus clericorum, iudicium ferre possent praesules. Et in istam sententiam voce unanimi latum est decretum quod incipit: *Placuit patribus.*

Exhibitae lectaeque fuerunt litterae sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad praesules primi concilii directae, quibus congratulari dignata est sanctitas sua de primo concilio provinciali, anno Domini 1855 habito.

Designati deinde fuerunt reverendissimus dominus episcopus Messanae, reverendissimus dominus episcopus Sanctae-Fidei, et reverendissimus dominus episcopus Antigonensis, quibus cura demandata est litteras ad summum pontificem, ad societatem Gallicam quae a Propagatione fidei nomen trahit, et ad clerum populumque provinciae, nomine concilii, exarandi.

Postremo, lectae sunt litterae ab eminentissimo cardinali sacrae congregationis de Propaganda fide praefecto ad reverendissimum dominum archiepiscopum datae, [in] quibus quaestio erat de quodam abusu qui in istis regionibus existere ferebatur, deferendi nempe secum, nulla cogente necessitate, quando sacerdotes aegrotos actu non inveniunt, sanctissimam eucharistiam.

CONGREGATIO PRIMA PUBLICA.

Die 6 septembris, hora 4 post meridiem, celebrata est prima congregatio publica in ecclesia metropolitana, cui praefuit reverendissimus dominus archiepiscopus. Aderant etiam reverendissimi domini episcopi supra memorati una cum concilii officialibus.

Aderant quoque:

Reverendus dominus Patritius Feehan, reverendus dominus Patritius O'Brien, reverendus dominus Thomas Burke, e congregatione Missionis, reverendus pater Iosephus Patschowski, e Societate Iesu, a reverendissimo domino archiepiscopo designati theologi.

Admodum reverendus pater Thomas L. Grace, ordinis Praedicatorum, a reverendissimo episcopo Nashvillensi adductus theologus.

Reverendus pater Franciscus X. de Coen, e societate Iesu, a reverendissimo domino episcopo Milwauchiensi adductus theologus.

Reverendus dominus pater R. Donnelly, a reverendissimo domino episcopo Sanctae-Fidei designatus theologus.

Reverendus dominus pater Walsh, a reverendissimo domino episcopo Messanensi adductus theologus.

Reverendus dominus pater I. McElbearne, et reverendus dominus pater I. Baltos, a reverendissimo domino episcopo Altonensi adducti theologi.

Reverendus dominus Patritius I. Ryan, a reverendissimo domino episcopo Dubuquensi designatus theologus.

Reverendi domini Gulielmus Dunn et Thaddaeus I. Butler, sacrae theologiae doctores, a reverendissimo domino episcopo Antigonensi adducti theologi.

Reverendus dominus Wheeler, ab admodum reverendo domino administratore Sancti-Pauli designatus theologus.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

Aderant quoque:

Admodum reverendus pater Iacobus O'Gorman, prior domus Cisterciensis, strictioris observantiae, prope Dubuque.

Admodum reverendus pater Iosephus Jarboe, ordinis Praedicatorum, domus seu collegii apud Siquinnawa Mound, in dioecesi Wisconsinensi, prior.

Admodum reverendus dominus Stephanus Ryan, visitator congregationis Missionis in Statibus Unitis.

Aderat admodum reverendus pater Ioannes C. Druyt, pater provincialis Societatis Iesu in Missouri, qui ob surditatem qua laborat, sese apud reverendissimum dominum archiepiscopum excusavit.

In medium allata fuerunt ac perpensa responsa a theologiae primae congregationis theologorum quaestionibus ipsis propositis data; praesertim, utrumne expediret decretum concilii Tridentini de matrimoniis clandestinis per totam provinciam istam promulgare?

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA

die 7 septembris, eodem loco, eademque hora quibus prima congregatio privata, habita est.

Secretariis nonnullae traditae sunt quaestiones novae a theologiae primae congregationis theologorum expendendae.

Ad examen revocata sunt responsa a theologiae in prima congregatione publica, exhibitae, praecipue vero illud in quo agebatur de decreto Tridentino de matrimoniis clandestinis in ista provincia ubique promulgando. Post diligentem rei discussionem, rationibus hinc et inde adductis et perpensis, patribus omnibus, excepto reverendissimo domino episcopo Antigonensi, visum est nullo modo id expedire.

Insuper, impensae consideratis regionis istius circumstantiis, difficultatibusque quae persaepe comitantur huius decreti executionem, una cum aliis et gravissimis rationibus, de consensu omnium latum est decretum secundum, quod incipit: *Visum est.*

Ponente reverendissimo domino episcopo Sanctae-Fidei, actum est de territorio dicto Messilla Valley. Significatis itaque atque examinatis argumentis quibus eius innitebatur sententia, patres censuerunt a sancta sede petendum ut illud territorium dioecesi Sanctae-Fidei adiungere dignetur.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA

die 7, eodem loco eademque hora ac prima congregatio, habita est. Lecta ac discussa fuerunt responsa primae theologorum congregationis, de modo ac ratione ab episcopis servandis, in iis dispensationibus concedendis quas, ex potestate a summo pontifice delegata, concedere solent. Actum est quoque de taxa seu muleta aliquando annexa dispensationibus, et de facultate episcopi de huiusmodi taxa disponere.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA

die 8 septembris, hora eadem ac die hesterno locum habuit, in qua responsiones primae congregationis theologorum de potestate episcoporum dispensandi in matrimonialibus impedimentis rite expendebant patres.

Quaerebatur inter alia, an *duritia cordis* contrahentium, vel metus ne ecclesiam omnino derelinquerent, non obtenta dispensatione, sit de se causa valida ad dispensationem concedendam. Omnes patres hac de re non eandem propugnabant sententiam aliqui enim putabant illam cordis duritiam constituere causam sufficientem pro dispensatione concedenda; nam cum plures inter fideles facile a religionis praxi desciscere dispositi noscantur, mitius cum iis, agendum esse videbatur. Aliter autem

alij visum est, ne nimis facile dispensationum A concessio leges ecclesiae conciliandi plerisque occasionem praebere. Suffragiis recensitis, prior et minor sententia plures habuit assessores. Actum est quoque de taxa seu multa istis dispensationibus aliquando annexa: ac de ratione quam servare debent episcopi si de illa pecunia disponere vellent aliter quam in pios usus.

De modo bona ecclesiastica servandi deinde actum est. Cum methodus hactenus adhibita nonnulla consecraria ab instituto episcopali aliena secum trahat, et iis qui foris sunt, et nonnunquam etiam fidejibus ipsis ansam praebet praesulibus obtrectandi, et in se periculosa ab omnibus agnoscat, patres censentes ipsis minime competere huic malo remedium afferre quod pro norma apud civilis tribunalia haberetur, quod non nisi a concilio plenario prodire posset, decreverunt supplicandum esse a summo pontifice ut eiusmodi concilium quam primum convocari iubeat, cui difficillimam hanc quaestionem specialiter referret. In quam sententiam, nemine contradicente, latum est decretum, quod incipit verbis: *Cum modus*. Ad abusus praecavendos qui ex nimis facili presbyterorum exterorum ad sacra munera exercenda admissione oriri solent, latum est decretum, quod incipit verbis: *Ut malis*. Et huic adiectum est decretum: *Valde cupiant*, ut infelicibus qui ad bonam frugem reverti serio vellent ostium aperiretur.

TERTIA CONGREGATIO PUBLICA

eodem loco, eademque hora ac supra habita est die 8 septembris. In illa plura theologorum responsa ad quaestiones iis propositas lecta ac ventilata sunt.

SESSIO SECUNDA SOLEMNIS

feria quinta, die 9 septembris, in ecclesia metropolitana locum habuit. Missam solemnem pro defunctis provinciae episcopis celebravit reverendissimus dominus episcopus Nashvillensis: concionem apud populum habuit reverendissimus dominus episcopus Dubuquensis. Designata deinde fuit dominica proxima pro tertia sessione solenni habenda, caeteraque absoluta sunt prout in pontificali Romano habentur.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA

celebrata est die 10 septembris, in qua plura disceptata resolutaque sunt. Primum, adducto testi-

monio celeberrimi Barboese, constitit episcopis non licere decretum emittere quo matrimonia aliter quam in ecclesiis celebrari prohiberent, latumque est decretum quo ordinari iubeantur fideles ad religiosam matrimonii celebrationem omnibus modis hortari. Deinde plures quaestiones ad sanctissimam eucharistiam pertinentes discussae sunt, latumque decretum: *Servanda curent episcopi*. Patres etiam censuerunt petendum esse a sancta sede ut privilegium iam aliis provinciis istius regionis quoad missas de *Regium* privatas concessum, etiam provinciae Sancti-Ludovici concederetur. Insuper lata sunt decreta: *Moneantur presbyteri et consulendum episcopis*.

QUARTA ET ULTIMA CONGREGATIO PUBLICA

habita est die 10 septembris, hora 4 post meridiem. In illa perlecta est ad examen revocata sunt plura theologorum responsa. In fine gratias egit, nomine praesulum, reverendissimus dominus archiepiscopus thelogis, quorum doctis sententiis sapientibusque consilii patres agnovere se multum adiutos fuisse in praesenti concilio.

CONGREGATIO QUINTA ET ULTIMA PRIVATA

die 11 septembris locum habuit. In illa condita sunt decreta IX, X, XI, XII, XIII, XIV.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA

dominica XVI post Pentecosten celebrata est. Post sacra a reverendissimo domino episcopo Sanctae-Fidei peracta, et concionem quam apud populum habuit reverendus dominus Ioannes Hennessey, praeses seminarii Sancti-Ludovici, tertia sessio sollemnis aperta est. Decreta lecta et a patribus firmata sunt, quibus deinde super altari subscripserunt. Acclamations solitae factae sunt, et caetera quae in pontificali praescripta leguntur. Accepta benedictione reverendissimi domini archiepiscopi, omnes discesserunt.

Ioannes Bannon.

Thaddaeus I. Butler, sacrae theologiae doctor, al. prop., secretarii.

Concordat cum originali.

Edmundus Saulnier, notarius.

Coll. Lac. mendoc. dominica XV.

DECRETA CONCILII.

1. Placuit patribus ut consultores ab ordinariis in singulis diocesis eligantur, quorum opera et consilia in rebus gravioris momenti utantur, et ex quibus assessores sibi aut vicario generali in causis criminalibus clericorum, iuxta normam in VI decreto primae synodi huius provinciae, eligant.

2. Visum est patribus a sancta sede implorare ut Tridentini concilii decretum de clandestinis matrimoniis, quod (†) que) aliquibus in locis vim habere agnoscutur, nullibi in hac provincia promulgato habeatur, cum in novis civitatibus vix promulgari possit ob reram adiuncta, et plura incommoda ex varia legis dispositione hac in re sequi noscantur.

3. Territorium dictum *Messilla Valley*, nuper a gubernio Americano acquisitum, quod hucusque ad diocesim Durango aliasve dioceses ditionis Mexicanae pertinuit, dioecesi Sanctae-Fidei adici omnino oportere patres censuerunt, adeo ut tota regio quae ad americanum gubernium pertinet, episcopo Sanctae-Fidei subiciatur; petitionemque ad sanctam sedem in hunc sensum porrigendam esse decreverunt.

4. Cum modus hucusque adhibitus, et in praesenti vigens, servandi bona ecclesiastica his in regionibus, plurimis incommodis et periculis gravissimis obnoxius sit, ordinariosque dioecesum curis temporalibus plus nimio, necessitate cogente, addicat, censent patres huius concilii summo pontifici supplicandum, ut concilium nationale quam primum celebrari iubeat, cui difficillimam hanc quaestionem referat, ut lege aliqua in omnibus dioecibus Statuum Unitorum vim habitura, accedente approbatione summi pontificis, statuatur, quomodo securitati bonorum huiusmodi consuli possit, sive capitulorum cathedralium erectione, sive coetu aliquo ecclesiastico singulis dioecibus constituendo, cui, una tum ordinario, rerum ecclesiae temporalium administratio committatur, et penes quem ius de huiusmodi bonis disponendi, servatis sanctionibus canonicis de rerum ecclesiae alienatione, maneat.

5. Ut malis quae ex vagis sacerdotibus oriri solent obviam fiat, consulendum est episcopis ut decretum IX concilii Baltimori habiti anno salutis 1852 stricte servent, etiam quoad sacerdotes qui

aliqui diocesi in his Foederatis Statibus iam adscripti, in aliam transire velint; adeo ut seminem ad sacra munia exercenda admittant, multo minus in aliorum cooptent diocesanum, qui ab aliquo episcopo huius provinciae ob pravae moris dimissionem fuerit, nisi dederit verae poenitentiae et constantis emendationis signa.

6. Valde cupiunt patres ut domus aliqua religiosa in hac provincia sacerdotibus, qui ad exercitium sacri ministerii remoti fuerint, recipiat; eosque ad bonam frugem reverti volentes bonis monitis disciplinae strictae adiuvet; ordinarii huiusmodi sacerdotum eiusmodi domui religiose adveniens quae pro victu vestituque talium necessaria essent.

7. Iniungatur presbyteris ne feminas apud se retineant quae in offensionem fidelium incurrant, aut quarum aetas aut mores sibi periculo aut alii scandalo esse possint; et consulendum episcopis ut poenis etiam severissimis coercant sacerdotes sibi subditos qui feminas quascunque itineris comites faciant, et ancillas in cura eorum rei domesticae occupantes aut alias feminas, nulla sibi aere consanguinitatis vel affinitatis vinculo devinctas, ad mensam assumant.

8. Servandas curent episcopi decisiones sacrae congregationis rituum quoad asservationem sanctissimae eucharistiae in locis ubi cubacula supra locum quo asservatur sanctissima eucharistia inveniantur. Prohibeant ne benedictio solemnis cum sanctissima eucharistia plus quam semel in eadem ecclesia eodem die, extra diem festum corporis Christi, nec de nocte fiat. Abusumque qui alicubi praevalere dicitur, nempe sanctissimam eucharistiam secum deferendi, cum aegrotos actu non invisunt, omnino tollendum moneant sacerdotes sibi subditos; et si necesse fuerit, etiam poenis severissimis refragantes coercant.

9. Moneant episcopi sacerdotes animarum curam gerentes ne ullo sub praetextu matrimonio scienter iungant eos qui ad alienam parochiam, multo minus diocesim, pertinet, absque consensu parochi seu ordinarii proprii; eosque sub poena suspensionis huiusmodi matrimonii ad stare prohibeant, ipsosque coniuges qui ceram alieno parochi aut civili magistratu aut ministello haeretico contraxerint, ad bonam frugem revertentes, non nisi post gravem, eamque publicam reprehensionem, ad sacramenta admittant parochi.

10. Consulendum episcopis ut in concessione dispensationum matrimonialium forma scripta seu typis impressa utantur, et registrum dispensationum in cancellaria servandum iubeant.

11. Hortentur episcopi fideles sibi subditos ut matrimonia in ecclesia, et si fieri possit, etiam intra missarum solemnias, celebrentur. Meminerint autem sacerdotes curam animarum gerentes, eos qui matrimonium inituri sunt hortandos esse ut, iuxta consilium a patribus Tridentinis datum, triduo ante matrimonii celebrationem sua peccata confiteantur, et sacram communionem accipiant. Noverint tamen sacerdotes sibi non licere suum denegare ministerium iis qui huic salubri consilio acquiescere nolint, cum nulla lege ecclesiastica id iis praecipitur.

12. Clerum suum omnino hortentur episcopi ut disciplinae theologiae, et lectioni et interpretationi sanctissimarum scripturarum iuxta praescripta ecclesiasticae operam dent; conferant, ut aiunt, theologicas saepe in anno in singulis diocesis, saltem in civitatibus principalioribus, habendas indicent; quibus aut ipsi praesideant, aut aliquem

sacerdotem scientia debita instructum praesidere faciant.

13. Petendam a sancta sede prorogationem ad viginti annos dispensationis, qua fidelibus huius regionis facta est potestas carnibus vescendi diebus sabbati in quibus ieiunium non est servandum.

14. Petant patres huius concilii ut in baptismo adultorum liceat uti forma in baptismo parvulorum adhibita, nequedum sancta sedes aliter statuerit.

† Ego Petrus Richardus, archiepiscopus Sancti-Ludovici, definiens subscripsi.

† Ego Richardus Pius, episcopus Nashvillensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Martijus, episcopus Milwauchensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, [episcopus] Sanctae-Fidei, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Baptista, episcopus Messenensis, vicarius apostolicus, definiens subscripsi.

† Ego Henricus Bamianus, episcopus Altonensis, definiens subscripsi.

† Ego Clemens, episcopus Dubuquensis, definiens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Antigonensis, coadjutor Sancti-Ludovici, et administrator Chicagiensis, definiens subscripsi.

Ego Augustus Ravoux, administrator Sancti-Pauli, Min., subscripsi.

LITTERAE CONCILII ad summum pontificem.

Beatissime pater.

Concilium secundum provinciale in urbe Sancti-Ludovici celebrantes, inter prima nostri muneris officia, duximus ad sanctitatis tuae pedes vota nostra devotasque voluntates deferre. Cum in cathedra Sancti Petri sedes, universalis ecclesiae pastor et magister, ad te, tanquam columnam veritatis et in rebus fidei et morum iudicem infallibilem, accedimus, ut quae tu approbaveris, et nos rata habeamus, quae vero tu reieceris, condemnemus.

Intimo gaudio gavisus beatitudo tua varias Italiae provincias peragrans, a fidelibus recepta est audiverimus, et mente ovantes exultantesque vestigia tua prosecuti sumus. Quae vota ab illis accepisti, et a nobis, et a fidelibus curae nostrae commissis habere oblata volumus, easdemque benedictiones quas sanctitas tua Italiae populis tunc impertita est, ut nobis quoque nostrisque ovibus largiatur enixe precamur.

Parva sunt quae de nostro pastorali labore dicenda censemus. Granum sinapis, quod est regnum Dei, lente in arborem crescit; crescit tamen, et undequaque volatilia coeli ad eam convolare videntur. Dolet vero cor pastorum quod ad messem multam operarii sunt pauci, unde non raro fideles et vitis indulgere et a vera religione deflere conspiciunt. Maiorem Dei gloriam animarumque salutem a Christo domino tanto pretio redemptarum semper prae oculis habentes, varia in synodali concilio decrevimus ac statuimus, quibus catholicos in fidei et morum bonitate confirmare, vitia extirpare, et haereticos atque infideles ad veram fidem duci posse in Domino speramus. Haec sanctitati tuae humiliter proponimus, ut iudicio tuo, assistente Spiritu sancto, ea approbes et auctoritate apostolica confirmare et corroborare digneris.

Sanctitati tuae omnia fausta precantes, tuamque apostolicam benedictionem flagitantes, semper manebimus sanctitatis tuae obedientissimi in Christo filii.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum mense septembris superioris anni 1858 in civitate Sancti-Ludovici, Foederatorum Statuum Americae septentrionalis, antistites illius provinciae ecclesiasticae secundam ab ~~ea~~ instituta synodum celebraverint, praesidente reverendissimo patre domino Petro Richardo Kenrick, archiepiscopo Sancti-Ludovici, cumque eiusdem synodi acta ad decreta propo-
sita fuerint sacro consilio christiano nomini, propagando, in generalibus comitiis diei 6 decembris dicti anni 1858, eminentissimi ac reverendissimi patres, referente eminentissimo domino cardinali Ludovico Altieri, censuerunt praedictum concilium, paucis quibusdam ad peculiaris instructionis quae traditur formam redactis, esse adprobandum.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum reverendus pater domiaus Caietanus Bedini, archiepiscopus Thebarum, laudati sacri consilii a secretis, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX in audientia habita die 19 eiusdem mensis, sanctissimus eam in omnibus approbavit ac praesens decretum expediviit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 31 ianuarii 1859.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Beatissime pater.

Archiepiscopus et episcopi provinciae Sancti-Ludovici, Statuum Foederatorum Americae septentrionalis, in secunda synodo provinciali congregati, humiliter petunt ut in baptismo adultorum liceat uti formula in baptismo parvulorum adhibenda, usque dum sancta sedes aliter statuerit.

Ex audientia sanctissimi habita die 6 Februarii 1859, sanctissimus dominus noster Pius, divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia iuxta preces, et interim curent de inducenda formula pro adultis a rituali Romano praescripta.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quovis titulo.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Beatissime pater.

Archiepiscopus Sancti-Ludovici, in Statibus Foederatis Americae septentrionalis, et episcopi

PASTORALES LITTERAE SECUNDI CONCILII PROVINCIALIS SANCTI-LUDOVICI.

The archbishop and bishops of the province of Saint Louis assembled in provincial council, to the clergy and to the faithful of their respective dioceses, health and benediction in the Lord!

Three years ago, when we last met in provincial council, we offered you our congratulations on the flourishing condition of religion, on the success with which your efforts have been attended, and on the encouraging prospects opening to us in the future; we now joyfully renew the same, whilst we gratefully acknowledge that the counsels and admonitions which we then addressed to you have not been directed in vain. When we look back at the past few years, and at all that has been accomplished during that brief period, we cannot but feel grateful and thankful, and, whilst we ascribe all the praise and glory to him without whose aid we "labor in vain", yet we cannot but feel that much is to be ascribed to your generous cooperation.

We are again assembled in provincial council, to deliberate on matters of the highest moment to us all; not that we are at any time unmindful of

A suffraganei eiusdem provinciae in secunda synodo provinciali congregati, humiliter postulant:

1. Indultum, iam aliis regionibus concessum, missam privatam de requiem celebrandi die obitus seu depositionis, praesente, vel non praesente corpore defuncti, in festis duplicibus, et etiam missam de requiem bis in mense festis duplicibus celebrandi extra diem obitus seu depositionis.

2. Prorogationem ad viginti annos dispensationis, qua fidelibus praefatae provinciae facta est potestas carnis vocendi diebus sabbati in quibus ieiunium non est servandum.

Ex audientia sanctissimi habita die [19] ianuarii 1859, sanctissimus dominus noster Pius, divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, auditis resolutionibus eminentissimorum patrum cardinalium praefatae congregationis eiusdem mensis et anni, benigne mandavit rescribi [quoad primum] *affirmative in omnibus*; et quoad secundum: *ad decennium tantum*.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quocunque titulo.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Beatissime pater.

Archiepiscopus Sancti-Ludovici, in Statibus Foederatis Americae septentrionalis pro se et suis suffraganeis humiliter postulat:

Privilegium dandi vespere post tenebras benedictionem sanctissimi sacramenti; illudque etiam asservandi in domibus religiosis, etiamsi non fuerint canonice institutae.

Ex audientia sanctissimi habita die 17 aprilis 1859, sanctissimus dominus noster Pius, divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia quoad primum, *dummodo non sit nimis sero, et a confusione virorum et mulierum scandalum non oriatur*; et quoad secundum: *pro gratia, servatis servandis*, id est, cum lampade continuo accensa, et quotidie, si fieri potest, missa celebretur.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quocunque titulo.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Archiepiscopus et episcopi provinciae Sancti-Ludovici in concilium provinciale congregati, clericis et fidelibus suatum dioecesium, salutem et benedictionem in Domino.

Quod annis abhinc tribus, cum in concilium provinciale convenissemus, gratulati vobis sumus de religionis florenti conditione, de prospero conatum vestrorum successu, deque optima spe, quam ostenderent futura; idem nunc denuo laeti facimus, gratisque animis profitemur, consilia et monita, quae tum ad vos dedimus, nequaquam irrita fuisse. Si enim respicimus paucos haec postremos annos, et quam multa tam brevi spatio perfecta sint recordamur, non possumus non maximas vobis agere et habere gratias; quamquam enim omnem earum rerum laudem et gloriam illi adscribimus sine cuius ope in *eam laboramus*, non possumus tamen, quin plurimum vestrae operae tribuendum esse arbitremur.

Rurus igitur in concilium provinciale convenimus, ut de rebus maximi ad nostram omnium salutem momenti conferremus consilia; non quasi

you or of your carnal interests, for we ever bear A you in our hearts, and ever pray you may arrive at that perfection and happiness to which we are all invited. But we have met in this solemn manner, in compliance with an ancient custom in the church, hoping to be thus more particularly aided in our deliberations, to have our zeal more kindled and our minds more enlightened by him, who has said: "Where there are two or three gathered together in my name, there am I in the midst of them." To him we look whilst we contend for the purity of the faith once delivered to the saints, whilst we enact salutary laws to guard the sanctity of morals, and repress all turbulent excess by enforcing the canons of holy discipline. It was for the attainment of those great ends that provincial councils were first instituted, and that the archbishops and bishops of the various provinces still meet and deliberate, "not that we are sufficient B to think anything of ourselves, as of ourselves: but our sufficiency is from God." Trusting in his strength, and hoping for his light, we have deliberated on what we have deemed to be of the most vital importance to us all, and have endeavored to discharge, faithfully, the onerous obligations imposed upon us.

Before entering upon these important topics, we have to direct your attention to another proof of the favor of the holy see, the mere announcement of which must thrill us all with the liveliest emotions of pleasure. The Holy father, on his return from his late auspicious journey through the states of the church, has, by an allocution addressed to the cardinals, proclaimed the glad tidings of a jubilee. The feeling of heartfelt homage to the vicar of Christ, and the attachment to the person of the supreme pontiff himself, upon whom none can look C without a sentiment of awe and reverential love, have been so profound and so general as to fill the heart of the venerable father of the faithful with the holiest emotions of gratitude and joy. The presence of the successor of Peter stirred the very depths of catholic feeling, and awakened an enthusiasm for the "Chair of Truth" and the "Centre of Unity", not unworthy the palmiest days of christendom. To his triumphal progress the eyes of the entire catholic world were directed. We ourselves from afar rejoiced in his joy, and would fain have been present to swell the chorus of homage and of praise. Crowned heads and nobles, of the most ancient lineage in Europe, vied with the humblest of the faithful in doing reverence to the father of the christian world; and it is impossible to recall any period of history when a more profound homage, or a more ardent devotion was manifested by all D ranks to the supreme head of the Church, than has been exhibited to the present sovereign pontiff in his late memorable journey. Hence, he would make us all sharers in the joy which he felt on his return to his ancient capital, and with this view he has thrown open the treasury of the church, calling on all his children throughout the world to come, and enrich their souls with priceless treasures. He invites all to "draw water with joy out of the saviour's fountains"; bids "all that thirst come to the waters: and you that have no money, make haste, buy and eat; come ye, buy wine and milk without money, and without any price". Surely, beloved brethren, you will not slight this paternal invitation: you will not refuse to enter into the joy of the vicegerent

nos illo tempore in memoria vestri aut aeternae felicitatis vestrae cura deserat; nam semper vos intimo amore complectimur, oramusque, ut eam perfectionem ac beatitudinem, ad quam omnes invitamur, attingamini; sed, ex vetere ecclesiae instituto solemniter hoc more congregati sumus, spe adducti fore, ut de liberantibus nobis efficacius adesse auxilium animique nostri ac mentes magis ab illo accenderentur et illustrarentur, qui dixit: "Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum." Illum intuentes "supercentenis semel traditis sanctis signis", legumque salubritate consulimus morum sanctimoniam, et omnes turbulentos impetus intentis sanctae disciplinae vinculis coercemus. Atque haec sunt gravia causae, cur et iniquitatis primum provincialia concilia, et etiamnum variarum provinciarum archiepiscopi et episcopi conveniant ac deliberent: "Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis: sed sufficientes nostrae ex Deo est." Huius igitur nos virtute freti et lumen sperantes, de his consultavimus, quibus summam ipsam rerum nostrarum maxime contineri arbitrabamur, dedimusque operam, ut gravissimo nobis imposito munere fideliter fungeremur.

Sed priusquam de his summi momenti rebus dicere aggredimur, aliud a sancta sede profectum beneficium commemorare volumus; cuius vel ipse nuntius nos omnes maximo gaudio afficiat necesse est. Nam sanctus pater, nuper ex faustissimo suo per provincias pontificias itinere reversus, habita ad cardinales oratione, optatam iubilaei celebritatem edixit. Quae autem in illo itinere et Christi vicario data sunt fidelitatis et obsequii documenta, et ipsummet pontificem pia exceperunt studia, quippe qui ipso aspectu cuius inicit admirationem sui et mixtum veneratione amorem, ea sic ab universo populo atque ex intimis pectoribus proficiscerentur, ut animum augusti fidelium parentis gratissimo sensu et sanctissimo gaudio perfuderint. Petri successoris praesentia commovit penitus catholicae conscientiae profunda, et in cathedram ornatissimae unitatisque sedem mirabiles amores excitavit, ac ne gloriosissimis quidem ecclesiae temporibus indignos. Itaque ille eius triumphalis incesus totius catholici orbis oculos ad se convertit. Nos quoque ex hac longinquitate laetitia eius laetati sumus, vellemusque praesentes augere potuisse illum venerationis laudisque concentum. Ipsi principes et generis antiquitate in Europa nobilissimi viri cum infimis fidelibus communis christianorum patris honorandi studio certabant; neque ullum profecto ex omni memoria tempus proferri potest, cum aut impensius obsequium aut ardentiora studia erga summum ecclesiae caput a cunctis ordinibus declarata fuerint; quam quae huic sanctissimo pontifici nuper in illo memorabili itinere sunt exhibitae. Quamobrem, cum illius laetitiae, quam ex reditu in antiquam regiam suam cepit, nos omnes participes facere vellet, aperuit ecclesiae thesauros, suaeque omnes, qui ubique sunt, filios hortatur, ut veniant et animas suas pretiosissimis divitiis locupletent. Omnes invitat, ut "auriant aquas in gaudio de fontibus salvatoris": "Omnes sitientes, inquit, venite ad aquas, et qui non habetis argentum, proparate, venite et comedite; venite, omnes absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac." Profecto, fratres carissimi, paternam invitantis vocem non negligetis; neque abnuetis socii esse illius gaudiorum, qui Christi in his terris vice

¹ Matth. XVIII.

² Iud. v. 3.

³ II Cor. III. 5.

⁴ Isai. XIII. 8.

⁵ Isai. LV. 1.

of Christ upon earth. Let us earnestly exhort you to seize this opportunity not only to cast off the load of sin, but also to unburden yourselves of the temporal punishment to which you are still exposed from former transgressions. Cleanse yourselves from your iniquities, and wash yourselves from every stain in "the blood of the lamb". Let this consideration for your eternal welfare on the part of the supreme ruler of the church move you to renew your devotion, and rekindle your love towards the holy see, whose occupant has been divinely appointed the chief bishop and pastor of your souls. Recall the undying benefits which that centre of unity has in times past conferred on the human race, and your prayers will spontaneously ascend, that the venerable heir of such ancestors may be preserved from the machinations of his enemies, may be sustained against those evil men, the foes of all law and order, whose only hope is in anarchy, and who, to cover their base ends, make of liberty a cloak for malice. "We exhort you then, brethren, that you receive not the grace of God in vain." Gain for yourselves the plenary indulgence now offered you, by a diligent compliance with the few easy conditions hereafter to be named. We feel that, in addressing you, we need not be more explicit regarding the nature of the inestimable spiritual favor to be obtained. In those things you have been instructed from your youth, and are well convinced that indulgences are most useful to christian people. You, at least, are aware, that an indulgence is not a pardon for sins past, and that much less can it be a license for sins to come. It is hardly necessary to remind you that it is a mere remission of the temporal debt due to sin, which often remains after the eternal guilt has been washed away. Both are remitted by the application of the power bequeathed to the church by her divine founder, when he said: "all power is given to me in heaven and on earth," and "whatsoever you shall bind on earth, shall be bound also in heaven, and whatsoever you shall loose on earth, shall be loosed also in heaven".

We here append the conditions, by the exact performance of which a plenary indulgence may be obtained during the approaching jubilee.

- 1st. A worthy reception of the sacraments of penance and holy communion.
- 2d. To fast one day in the week.
- 3d. To visit three churches designated by the bishop of the diocese, or to make three visits to the parochial church, where there is but one, and there to pray for the intention of his holiness, for the peace and prosperity of the church, and for unity and concord amongst all christian people.
- 4th. To give alms to the poor, and to contribute to the association for the propagation of the faith.

Such, beloved brethren, are the easy conditions by the performance of which this great gain to your souls may be acquired. Neglect not this great boon from heaven, which to many of you may be offered for the last time. Be wise in time. Seize the golden opportunity which to multitudes, comprising perhaps ourselves, will assuredly never return.

We regard the present as a suitable occasion to direct your attention to a subject on which we have already repeatedly addressed you, and to

laegitatur. Sinite, vos etiam atque etiam hortemur, ut tantam opportunitatem nacti, non modo abicitatis onus peccatorum, sed etiam temporales poenas laetiae, quibus propter pristina delicta cotis obnoxii. Mundamini ab iniquitatibus vestris, omnesque maculas vestras ablute in sanguine agni. Sit vobis haec cura, qua summus ecclesiae rector aeternae felicitati vestrae prospicit, novam pietatis amorisque incitamentum erga sanctam sedem, quam qui nunc tenet, divinitus constitutus est episcoporum princeps et animarum vestrarum pastor. Recollite immortalia beneficia, quae, praeteritis temporibus, ab illa sede unitatis in genus humanum dimanarunt; et ulterius ascendunt ad Deum vestrae preces, ut talium maiorum venerandus haeres ab hostium suorum machinationibus defendatur, firmeturque adversus homines improbos, omnis legis et disciplinae inimicos; quorum spes omnis in rei publicae perturbatione posita est, quique, ut nequissima occultent consilia, „solamen habent malitiae libertatem.“¹ „Exhortamur vos, fratres, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.“² Facite, ut oblatam vobis plenam indulgentiam lucremini, paucas et faciles conditiones, quae infra describuntur, diligenter implendo. Quae cum ad vos scribimus, minime opus esse existimamus, de natura inestimabilis huius doni, quod vobis offertur, plura dicere. Nam in his rebus a prima aetate estis eruditi, certissimeque creditis, indulgentiarum usum saluberrimum esse populo christiano. Et scitis vos quidem, indulgentiam non esse praeteritarum culparum veniam, multo vero minus in posterum peccandi licentiam. Vix enim est, cur vos admoneamus, eam nihil aliud esse, quam remissionem temporariae poenae peccato debitae, quae saepe post dimissum aeternae poenae reatum manet luenda. Horum utrumque relaxatur usu eius potestatis, quam ecclesiae tradidit divinus conditor, cum ait: „Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra,“³ et „Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo.“⁴

Adiicimus hoc loco praescripta opera, quae qui accurate expleverint, plenam indulgentiam acquirere possunt tempore appropinquantis iubilaei. Sunt autem haec:

1. Digna susceptio sacramentorum poenitentiae et eucharistiae.
2. Unus dies in hebdomada ieiunium.
3. Visitatio trium ecclesiarum, quas episcopus dioecesis designaverit, vel triplex visitatio parochialis ecclesiae, sicubi est una tantum; ibique orare ad mentem sanctissimi patris, pro pace et prosperitate ecclesiae, et pro unitate atque concordia populi christiani.
4. Eleemosynam dare pauperibus, et stipem conferre pro societate Propagandae fidei.

Haec sunt, igitur, fratres carissimi, haud sane graves conditiones, quibus diligenter expletis tantum illud lucrum a vobis acquiri potest. Nolite coeleste beneficium negligere, quod multis vestrum fortasse nunc ultimum offertur. Mature capite; arripite praeclearam occasionem, quae innumerabili hominum multitudini, ac fortasse vobis ipsis, nunquam se rursus dabit.

Haec opportunitate usi, aliud vobis commendandum esse arbitramur, de quo et saepius iam ad vos scripsimus, et assidue nec sine summa sollicitudine

¹ I Petr. II, 16.
² II Cor. VI, 1.

³ Math. XXVIII, 18.
⁴ Ib. XVIII, 18.

which our own minds ever turn with the most anxious solicitude. We refer to the all important topic of the priesthood in this country; how we may provide successors to those whom death, or infirmity, remove, or meet our increasing wants which are fast becoming more numerous and imperative. It is well known that we have made in times past, and still continue to make the heaviest pecuniary sacrifices with a view to train up a native priesthood for our respective dioceses, but we are compelled to admit that our success hitherto has not been commensurate with our desires or our efforts. Various causes might readily be assigned for this unwillingness on the part of our youth to enter the ranks of the catholic clergy. A long and studious probation is required, in which not only the necessary knowledge is to be acquired, but the heart is to be trained, and the entire character so formed and moulded, as to fit the candidate for the holy and arduous duties which he proposes to discharge. Without a particular grace from on high we shall find few of those reared up in every indulgence who will submit themselves to this painful and laborious career. There is another obstacle to their entrance and perseverance in the ecclesiastical state, which you, beloved brethren, might effectually remove. In a country like our own, where there are so many inducements held out to the youthful mind to enter the various walks of secular life, where the learned professions are open to the emulation of all, and many lucrative employments easily to be found, it cannot be presumed that many will readily embrace a life not merely of retirement from the world, but one that is to be marked by rigid self-denial, and often clogged by many of the privations attendant on poverty. It should be your care, beloved brethren, to remove this impediment, and to freely consecrate to the glory of God's name a portion of the wealth which you have received from his hands. It should be borne in mind that the clergy have a strict right to receive a support from those for whom they labor; that their wants are many and urgent; that they must always meet the demands of charity; and that, without adequate means, they can accomplish but little for the advancement of religion. To you, beloved brethren of the laity, we confidently look for aid in this our pressing want—perhaps our greatest difficulty. Give with no sparing hand, but cheerfully and liberally, for the support of our theological seminaries and churches, hitherto most inadequately provided for, and often dragging out a precarious existence in the face of the most appalling difficulties. "Give, and it shall be given you;" and whilst we urge you to the discharge of this conscientious obligation, bear also in mind that we seek nothing for ourselves, but merely ask of you the means to benefit, immortally, yourselves and your children. And as we cannot always look to Europe to recruit the ranks of the priesthood, let it be your anxious care to have this want supplied, as far as you may, from amongst yourselves. Encourage the desire of entering the ranks of the clergy, which you may frequently observe in your children—a desire too often crushed out of the infant heart by worldly-minded parents. Applaud the rising wish, and fan the infant spark of holiness into a hallowed flame. Teach them to love "the beauty of God's house", and train up the tender mind to be touched by "the beauty of holiness". Direct the opening heart from the pursuit of goods that perish to the search after treasures that will not pass away, cogitamus: id est gravissimum illud negotium propagandi hic in locis sacerdotii; qua ratione vel adcosecutores iis parare possimus, qui morte vel infirmitate numero decedunt, vel occurrere crescentibus his necessitatibus, quae in dies patent latius et gravius urgent. Satis notum est, maximos sumptus a nobis et antea esse factos et etiam nunc fieri, ut indigeas sacerdotes, pro sua quisque dioecesi educemus: verum fateri cogimur, non id nos adhuc consecutos, quod vel optatis nostris vel conatibus responderet. Varias causas facile afferri possunt, quare nostra iuventus gravetur catholici sacerdotii militiam amplecti. Futurum enim et accurata probatione opus est: in qua non modo necessaria doctrina est acquirenda, sed etiam excolendus animus et omnino mores sic formandi ac figendi, ut candidatus sanctis et arduis muneribus, ad quae aspirat, idoneus reddatur. Itaque, sine singulari Dei gratia, paucos sperari necesse est ex iis, qui omni indulgentia educari solent, qui hoc molestum et laboriosum vitae institutum subire velint. Obstat et aliud, quominus ad ecclesiasticum ordinem se applicent aut in eo perseverent: quod a vobis, carissimi fratres, efficaciter tolli potest. Nam cum haec regio ita sit comparata, ut plurima invitamenta juveniles animos alliciant in varia saecularis vitae itinera, aditusque liberalium numerum aemulationi omnium pateant, et facile quis operam suam quaestuose collocare possit: minime sperandum est, fore multos, qui ultra id vitae genus sequantur, quod non modo segregatum sit a saeculo, sed etiam severa sui abnegatione insigniri debeat, atque adeo saepe non uno paupertatis incommodo conflictetur. Vestrum est, carissimi fratres, remove id impedimentum, et sponte gloriae Dei partem earum fortunarum, quas ab illo accepistis, devovere. Meminisse enim par est, acquiescendum esse, ut sacerdotes ab iis aliantur, quibus laborant: necessitates eorum esse multas et graves; non posse eos opem potentibus negare; denique, sine idoneis facultatibus, parum ad amplificandam religionem efficere posse. Fidenter a vobis, carissimi fratres laici, auxilium expectamus in hac tanta necessitate, qua sic impedimur, ut nulla re fortasse magis. Date igitur, non parce, sed prompte ac liberaliter, ad sustentanda nostra theologica semina et ecclesias, quibus adhuc haud sane, quantum par erat, provisum est: ut vix precaria ope per summas difficultates eluctarentur. *Date et dabitur vobis;* et, cum vos ad tam sanctum officium exsequendum cohortamur, illud mementote, nihil nos nobis ipsis quaerere, sed id solum petere a vobis, quo vobis ipsis libertate vestris immortalia bona comparare possimus. Et quoniam aequum non est, semper ab Europa expectari, qui cleri nostri ordines suppleant, date diligentissime operam ut huic nostrae penuriae, quantum in vobis est, e vestro numero delecti subveniant. Si forte eluxerit in filia vestris, ut crebro fit, studium huius sanctae militiae, fovete tale studium: quod nimium saepe parentes saeculo dediti in teneris animis opprimunt. Collaudate primum generosae cupiditatis impetum, atque ex his pietatis igniculis sacram excitate flammam. Vestra opera discant *diligere decorum domus Dei*, assuescantque pueriles mentes sanctitatis pulchritudine delectari. Regite dociles animos, ne peritura bonis inhiant, sed mansuras quaerant opea, et ad immortalis perpetuoque florentem coronam aspirent.

and to aspire after the immortal crown that will not fade.

Another important topic on which we feel ourselves urged to address you, is the momentous question of christian education. Much, we are aware, has been already said and written on this vital subject, but much misapprehension, we regret, still exists regarding its real nature. How often must it be repeated that mere secular knowledge is not education, and that, of itself, it contributes little, if anything, to the real happiness of the individual? Education is surely, as the term itself imports, something more than mere science, or the acquisition of knowledge. It implies an unfolding, and a direction of the powers of the mind, and a training of the affections of the heart, so as to mould the character, and form the christian and the man — a result never attained by the mere acquisition of science. Should not the experience of all times convince us that mere human knowledge is not always virtue and happiness to man, and that the possession of the highest talents and of the most extensive acquirements are often found to be associated in the same individual with the most deplorable degradation? This has been the sad lesson taught us by the past, and it is, what we may too easily discern at the present time. It is the natural consequence of the unnatural divorce of religious from secular knowledge, of separating the knowledge that passes away, — a mere transitory acquisition, — from the only knowledge that is eminently worthy of an immortal being, which will continue through all eternity, — the science of the saints — the knowledge of the divine revelation. Let us implore you then, dear brethren, to guard yourselves, jealously, against the sophistry and delusion as would tend to make you pursue mere human learning, to the neglect of the divine. See that the children committed to your care be well grounded in the christian doctrine, which is the foundation of real knowledge, and true happiness for time and for eternity. Let them attend schools where the principles of our holy faith are recognised as the first principles of all knowledge, and are valued immeasurably above all human discoveries, and all earthly science. We cannot caution you too strongly against those schools where divine faith is either openly traduced or, silently ignored, or where secular learning is placed above the divine. Expose not those „little ones“ to that dangerous company, where the holiest doctrines of faith, all they have been taught to cherish and revere as most sacred and divine, are treated with open derision, or with marked irreverence. Children are much influenced by human respect, and are far more sensitive to the shafts of ridicule than is generally supposed; expose not, then, their infant faith and their tender courage to so dangerous a trial. Their ears should no more be assailed by a taunt against their faith, than by any gross expression that might be hurtful to their morals, for the true guardian of the purity of their hearts is to be found in the strength and integrity of their faith. We earnestly recommend, then, the pastors of our churches to spare no effort and to shrink from no sacrifice that may be required for the establishment of such schools as we have suggested, in the respective parishes committed to their charge. Let it be their especial care that the precious seed of the divine word be sown in their young hearts, whilst, at the same time, they acquire the knowledge that may fit them for their career in life; and that unceasing care, and all

Est et aliud maximi momenti argumentum, de quo vobis scribere cogimur; id est christiana educatio. Quae de re longe gravissima etiam non ignoramus iam dicta et scripta esse plurima, tamen, quae sit vera eius natura, inviti dicimus, etiamnum a multis perperam iudicatur. Quam saepe enim inculcandum est, aliud esse educationem, aliud mere humanam eruditionem, et hanc quidem per se ipsam parum, si quidquam omnino, ad veram hominis felicitatem conferre? Est profecto educatio, id quod vox ipsa declarat, amplius aliquid quam sola doctrina aut disciplinarum perceptio. Illius enim munus est, sic excolere ac dirigere mentis facultates, sic animi affectus moderari, ut indoles morosque fingantur, et cum homo, tum christianus, conformetur; quod quidem ipsa per se doctrinarum studia nunquam efficiunt. An non plane persuadent omnium aetatum usus atque auctoritas, mere humana scientia non semper contineri bene haecque vivendi rationem, excellentesque ingenii dotes et maxima doctrinae ornamenta in eodem saepe homine coniuncta reperiri cum summa infelicitate et misere perditis moribus? Id nobis acerbissimum documentum reliquit superior aetas; quod praesentis, ut nimium facile cerni potest, exempla confirmant. Ita enim natura fieri necesse est, quoties, natura ipsa reclamante, religiosa doctrina a profana divellitur, et haec fluxa ac brevi peritura scientia ab illa distrahitur, quae sola summe digna est immortalitati mentis, quae scientiam sanctam, scientiam veram, in aeternum retinebit. Sinite vos obsecro carissimi, ut diligentissime caveatis ab eorum fallacibusque rationibus, qui vos inducere solent ad mere humanam eruditionem, posthabita doctrinae persequendam. Videte, ut filii vestrae curae crediti alta iaciant fundamenta doctrinae christianae, qua una nititur cum germana scientia, tum praesentis vitae aequae ac futurae felicitas. In eas illos scholas mittite, in quibus principia sanctae fidei nostrae habentur, ut vere sunt, prima omnis scientiae principia, et immenso intervallo omnibus humanis vel inventis vel disciplinis anteponuntur. Non possumus vos nimium deterrere ab iis scholis, ubi aut divina fides palam habetur ludibrio silentiove premitur, aut divinae doctrinae praefertur humana. Nolite hos parvulos obicere in periculosos illos concessus, ubi sanctissimae doctrinae, quas ut inviolabiles et divinitus traditas diligere ac revereri didicerunt, cum aperta irrisione aut cum insigni irreverentia tractantur. Solent enim pueri multo magis moveri hominum verecundia, multoque acius ridiculo pungi, quam vulgo putatur. Nolite igitur imbecillam eorum fidem et teneram virtutem in tantum discrimen conicere. Neque enim minus ab auribus parvulorum ea, quae cum illorum fidei contumelia, quam quae cum pudoris iniuria dicuntur, propulsari debent; quandoquidem eorum innocentiae optima custodia est firma et incorrupta fides. Quare nostrarum ecclesiarum rectores graviter hortamur, ne quid omnino praetermittant aut reformident, quod pertineat ad eas scholas, de quibus significavimus, in parochiis sibi creditis constituendas. Hoc sibi imprimis curandum esse statuunt, ut, dum pueri ad eam quietae vitae manus obeundam idoneae doctrinae praesidia comparant, eorum animis inseratur divini verbi pretiosum semen, assidueque et tenerrimo studio excolantur eximii illi ecclesiae flores, nunc unica spes eius, aliquando generum et coetaneorum futuri.

tenderness be bestowed upon those precious flowers A of the church, who are to be her only hope, her joy, and her crown" for the future.

In concluding this our pastoral address, we feel ourselves moved, beloved brethren, to remind you of the affectionate solicitude with which we ever regard you and your eternal interests, claiming in return only your docility and willing obedience. We can say in the language of the great apostle: "We give thanks to God always, for you all, making a remembrance of you in our prayers without ceasing." It is our constant study by day, and often our anxious wakeful reflection by night, how we may advance your eternal interests, and may best discharge the awful duties, and acquit ourselves of the fearful obligations incumbent on us. But without a ready submission, an entire obedience on your part, it will be impossible for us to fulfil, as we should, the awful trust committed to our charge. We claim no authority but what we derive from him who has said: "He that heareth you, heareth me, and he that despiseth you, despiseth me." "For Christ, therefore, we are ambassadors — God, as it were, exhorting by us." We feel indeed, beloved brethren, that, in addressing you, there exists but little, if any, necessity for bringing to your minds those divine admonitions. We would not insult your faith by supposing for an instant that you could so far forget yourselves as to imitate the evil example of those who renounce the authority of Christ and his church: of those "clouds without water which are carried about by winds; trees of the autumn, unfruitful, twice dead, plucked up by the roots; raging waves of the sea, foaming out their own confusion; wandering stars, to whom the storm of darkness is reserved for ever." But at a time when, unhappily, evil example is not rare, when the spirit of revolt and of license is abroad, we deem it our duty to warn you of what is due to us, as well as to yourselves. On this head we may content ourselves with bringing before you the inspired words of the apostle: "Remember your prelates who have spoken the word of God to you, whose faith follow, considering the end of their conversation." "Obey your prelates, and be subject to them; for they watch as being to render an account of your souls: that they may do this with joy and not with grief. For this is not expedient for you." Give this ready obedience and cheerful compliance to the admonitions and warnings of those whom the "holy ghost has placed as bishops over you, that they may discharge their duty with joy, and not with grief"; that they may console themselves that they labor not in vain: for in hearing them, you but hear his voice who is the chief "bishop and shepherd of your souls."

"For the rest, brethren, rejoice, be perfect, take exhortation, be of one mind, have peace; and the God of peace and of love shall be with you." "The grace of our lord Jesus Christ, and the charity of God, communication of the holy ghost be with you all. Amen."

We direct, that this pastoral letter be read in all the churches of our respective dioceses, on the sunday after its reception, or as soon after as may be convenient.

Given at Saint Louis, this 14th day of september, in the year of our lord 1858.

Sed nos, carissimi fratres, dum hac concludimus pastorales litteras, impellit animus, ut meminimus apud vos diligentis curae, qua perpetuo vobis et aeternae salutis vestrae consulimus, unum vicissim petentes, ut vos dociles et ad obediendum faciles praebatis. His enim apostoli verba uti possumus: „Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione.“¹ Hoc interdum semper animo volvimus, hoc saepe noctu cura pervigiles meditamur, qua potissimum ratione possimus aeternitati vestrae prospicere, et periculi plena officia, quibus obstricti sumus, explorare. Nisi autem vos habemus obsequentes et ad parendum promptos, fieri nequit, ut hoc tremendum munus, quemadmodum oportet, exsequamur. Nullam aliam auctoritatem poscimus, nisi quae ab illo emanat, qui dixit: „Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit.“² Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos.³ Quamquam, cum ad vos scribimus, carissimi fratres, parum aut nihil negesse esse putamus, divina haec praeccepta commemorare. Nolumus enim iniuriam facere vestrae fidei, quasi ulla omnia sit suspicio, vos ita a vobis ipsis defecisse, ut imitari velitis pravum eorum exemplum, qui Christi et ecclesiae auctoritatem abiiciunt, „nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur; arbores autumnales, infructuosas, bis mortuas, eradicatas, fluctus feri maris, despumantes suas confusiones; sidera errantia, quibus procella tembrarum servata est in aeternum.“⁴ Sed tamen, quoniam hoc tempore sic accidit, ut improba exempla non raro cornantur, et rebellio ac licentia vulgo invalescant, omnino monendos vos esse ducimus, quid nobis aeque ac vobis ipsis debeat. Quocirca satis esse existimamus, illa divinitus inspirata proferre apostoli verba: „Memento praepositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei; quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fidem... Obedite praepositis vestris et subiacete eis; ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddaturi; ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes; hoc enim non expedit vobis.“⁵ Excipite igitur promptis animis, et alacri obedientia perficite quae monent ac praecipunt illi, quos Spiritus sanctus posuit episcopos vobisque praefecit: ut cum gaudio officium suum faciant, et non gementes, eoque fruantur solatio, ut non in vanum laborent; quos cum auditis, illius auditis vocem, qui est summus episcopus et pastor animarum vestrarum.

„De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete; et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Gratia domini nostri Iesu Christi, et caritas Dei, et communicatio Spiritus sancti sit cum omnibus vobis.“ Amen.

Mandamus, ut haec pastorales litterae legantur in omnibus ecclesiis nostrarum diocesium, prima dominica postquam acceptae fuerint, aut quam primum postea commode fieri possit.

Datum Sancti-Ludovici, die 12 mensis septembris anno Domini 1858.

¹ I Thess. I, 2.
² Luc. X, 16.
³ II Cor. V, 20.

⁴ Iud. V, 19-8.
⁵ Hebr. XIII, 7, 17.
⁶ II Cor. XIII, 11, 18.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS III
1858 septembris 15-7.

Synodus dioecesis Pictaviensis III in Gallia, A. Exstant constitutiones synodales in opere cui
celebrata diebus 15, 16 et 17 septembris 1858, sub titulus:
Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pio, episcopo
Pictavigni. *Oeuvres de Mgr l'évêque de Poitiers*, (1866), II,
537-76.

SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS
1858 septembris 17.

Synodus dioecesis Cameracensis in Gallia, dd. archiepiscopo Cameracensi, in synodo dioecesana,
celebrata die 17 septembris 1858, sub Renato Fran- die 17° septembris 1858.
cisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi. S. l. n. a., [1858], in-32°. 40 p. — Besançon,
De hac synodo confer opus cui titulus: archevêché.

Oratio habita ab illustrissimo ac reverendissimo

CONCILIIUM STRIGONIENSE

1858 septembris 19 - octobris 3.

Concilium provinciale Strigoniense in Hun- B tobris in primatiali basilica Strigoniensi celebrati-
garia, celebratum a die 19 septembris ad diem Pestini, 1859. typis J. Beimel & Basilii Kosma.
3 octobris 1858, sub Ioanne Seitovaski, cardinali Jn-8° maiori, 3 f. - 234 p. — Besançon, arche-
archiepiscopo Strigoniensi. vêché; Roma, Propaganda.

Bibliographia:

1) Decreta concilii provinciae Strigoniensis, anno Statuta synodi dioecesis Strigoniensis, anno
Domini 1858, a dominica XVII usque XIX post 1860, diebus 24 usque 28 septembris Strigonii cele-
Pentecosten, a 19 septembris [usque] 3 octobris, bratae. Pestini, typis Gustavi Emich, academiae
in basilica Strigoniensi celebrati. Hungaricae typographi, 1860.

S. l. n. t. n. a. [Romae, 1858], in-4°. 2 f. - 147 p. — Editio ad correctionem.

2) Decreta et acta concilii provinciae Strigo- Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-
niensis, anno Domini 1858, a dominica XVII usque tiorum, collectio Lacensis, presbyteris s. J., e domo
XIX post Pentecosten, a 19 septembris usque 3 oc- b. v. M. sine lae conceptae ad Lacum. Tomus
tobris in primatiali basilica Strigoniensi celebrati- quintus ... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder.
Pestini, 1859. typis J. Beimel & Basilii Kosma. MDCCLXXIX, col. 1-120.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae studio ad praescriptam normam mores et vitam
Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Seitovasky, componant.
Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae eccle- Praecipue autem vos, sacerdotes Domini, co-
siae Strigoniensis archiepiscopus, sanctae sedis apo- operators ordinis nostri, maiorem in modum, hor-
stolicae legatus natus, ordinum religiosorum per tamur, imo per viscera misericordiae Christi domini
ecclesiasticae provinciae Strigoniensem, Colocensem, obsecramus etiam, ut docili et prompto animo sus-
Agriensem et Zagrabiensem visitator et delegatus cipiatis decreta, quae, praeter gloriam Dei et sanctae
apostolicus, inelyti regni Hungariae princeps primas, ecclesiae emolumentum, singulariter ad conservan-
summus et secretarius cancellarius, insignis ordinis dum ordinis vestri honorem, et restituendam, quae
Sancti Stephani regis apostolici praelatus et magnae iniquitate temporum pene conculcata est, auctori-
crucis eques, sacrae caesareae et regiae apo- tatem vestram tendere conspiciuntur.

Univerſo clero et omnibus provinciis nostrae fidelibus salutem in Domino.

Licet in cogendo, quod non ita pridem in hac ipsa urbe celebravimus, concilio provinciali, condendisque in illo decretis nihil aliud nobis propositum fuerit, quam Dei gloria et vestra salus: nihil tamen morabamur ecclesiam Romanam, omnium ecclesiarum matrem et magistram, in qua semper apostolicae cathedrae viguit principatus, mox evoluti anni mense novembri personaliter accedere, lata decreta principis apostolorum successoris, beatissimo Pio papae IX, vicario Christi reverenter praesentare, ut sapientissimo eiusdem iudicio expendantur, inviolabili auctoritate firmentur, apostolica benedictione frugifera reddantur.

Unde unitas sacerdotalis exorta est, inde nostri etiam concilii decreta, suprema sanctissimi pontificis auctoritate iam firmata, ad nos iam remissa sunt; nec aliud superest, quam ut sicut pastoribus ita ovibus etiam illa innotescant, quo cuncti concordii

Credite, viri fratres, Deo perfectam, nobis autem obedientem plebem non alia ratione parari, quam exemplis nostris; quo proniores nos conspexerit populus ad portandum disciplinae ecclesiasticae iugum, ad obediendum praepositis, eo magis auctoritatem nostram suscipiet et vocem libentius audiet.

Vos quoque, carissimi, quos dedit nobis dominus in aedificationem corporis Christi, memores esse volumus, quod episcopi animarum vestrarum concilii celebratione nihil magis intenderint, quam ut pietas, ad omnia utilis, in domibus vestris reviviscat, thorus immaculatus servetur, filios et servos morigeros obtineatis, in fide stabiles, in omni opere bono efficaces sitis, et ab illorum erroribus, qui, si fieri posset, etiam electos seducerent, immune reddamini. Alioquin ipsi advertere potuistis, quod non sit pax impiis; et quo ulterius quis per peccatum discedit a Deo, eo magis elongentur ab eo pax, gaudium et animi tranquillitas. Per observantiam statutorum concilii huius non actum duntaxat salutem cum fructu operabimini, sed temporalique quoque prosperitati insigniter consulitis. Utinam illo animo suscipiatis monita nostra, quo nos eadem

ad vos dirigimus! Tunc certe non nobis tantum, sed et vobismet ipsis etiam abundantissimam consolationem parabitur.

Itaque, sive pastores sive oves, monente apostolo, quae pacis sunt, sectemur, et quae aedificationis sunt, invicem custodiamus. Communis est hostis utriusque nostrum, contra quem luctamur; videtur quidem aciem praecipue contra pastores dirigere: sed credite, varissimi, illum ovibus quoque formidolosum esse; si percusserit pastores, certo certius oves quoque dispergentur. Communicata igitur tribulatione, coniungamus et orationem; quo eodemque studio animemur omnes, per observantiam decretorum concilii huius. Deo obedientiam victima gratiorem, ecclesiae sanctae consolationem, nobis autem omnimodam salutem procurandi et consolidandi; donec occurramus unes in unitatem fidei et agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi. Deus autem pacis aptet nos in omni bono, ut faciamus eius voluntatem: faciens in nobis quod placeat coram se, per Iesum Christum, cui est gloria in saecula saeculorum. Amen.

Datum Strigonii, in residentia nostra archiepiscopali, festo sancti Matthiae apostoli [24 februarii] 1859, episcopatus nostri anno trigesimo secundo, archiepiscopatus decimo, presbyteratus inchoato quinquagesimo.

Ioannes, cardinalis, qua metropolita.

LITERAE.

quibus concilii provinciae Strigoniensis decreta et acta summi pontificis revisioni adprobationique subiiciuntur.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO IX
pontifici maximo, patri concilii Strigoniensis.

Beatissime pater.

Sollicitudinis nostrae pastoralis pignus, fructum synodali consultationum, quas diebus istis Strigonii, cum Dei auxilio et sanctitatis vestrae benedictione inchoavimus, in unitate spiritus continuavimus, summa cum exultantis animi laetitia terminavimus. Acta quippe et decreta concilii nostri provincialis cum profundissima veneratione ad beatos sanctitatis vestrae pedes deponere sustinemus, demisse orantes, ut eadem examini subicere, defectum supplere, ac quae oraculo sanctitatis vestrae probata fuerint, apostolica sua auctoritate communire benigne dignetur. Libenter suspicimus ac imo veneramur in sanctitate vestra vicarium Iesu Christi, cui olim in persona sancti Petri sublimis collata fuit provincia ut confirmet fratres suos; iocundissimum nobis erit audire vocem Petri, eidemque tenera pietate obsequi. Utinam liceret beatos sanctitatis vestrae pedes osculo coram venerari, exuberantemque pietatis nostrae sensum pro tantilla eiusdem consolatione vivae vocis oraculo explicare! Nunc autem non aliud possumus, quam apostolicam benedictionem pro nobis, creditoque curae nostrae clero et populo impensissime efflagitare, et in devoto beatorum pedum osculo ima cum subiectione emori.

Strigonii, festo sancti Francisci seraphici confessoris, 1858.

Ioannes, cardinalis Scitovsky, archiepiscopus Strigoniensis et primas regni.
Iosephus, graeco-catholicus episcopus Eperiesensis.
Ioannes, episcopus Vessprimiensis.
Stephanus, episcopus Neosoliensis.
Augustinus, episcopus Vaciensis.
Emericus, episcopus Alba-Regalensis.
Georgius, episcopus Quinque-Eclesiensiensis.
Franciscus, episcopus Sabariensis.

Ioannes, episcopus Iaurinensis.
Michael, archiabbae et ordinarius.
Andreas Mészáros, praepositus [maior], qua vicarius capitularis Nitriensis.

SANCTITATIS SUAE PII PAPAE IX

Litterae super decretis et actis concilii provinciae Strigoniensis.

Dilecto filio nostro Ioanni titulo Passoriano presbytero sanctae Romanae ecclesiae, cardinali Scitovsky, archiepiscopo Strigoniensi, et venerabilibus episcopis eius suffraganeis.

PIUS PAPA IX.

Dilecte filii noster, ac venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Summae quidem voluptati nobis fuisse litterae, quibus, dilecte filii noster ac venerabiles fratres, provincialis Strigoniensis concilii a vobis superiori anno concelebrati, decreta supremo nostro et huius sanctae sedis iudicio subiocistis, atque enixe precati estis, ut decreta ipsa probare, vel quoties opus esset, emendare vellemus; siquidem in eisdem literis undique elucet eximia ac perspecta vestra erga nos et hanc Patri cathedram, omnium ecclesiarum matrem et magistram, fides, pietas, amor et observantia. Qui quidem egregii vestrum omnium sensus omni certe laude digni, etiamsi nec novi, nec inexpectati nobis exstiterint, tamen vehementer nos oblectarunt. Iam vero ex literis de eodem provinciali concilio, die 27 huius mensis datis, a nostra congregatione Tridentinis decretis tuendis interpretandisque praeposita, cui eiusdem concilii acta ex more cognoscenda mandavimus, ac nostram super illis mentem significavimus, vel facile intelligere potuistis, quanta nos laetitia affecti fuimus, agnoscentes, idem concilium a vobis habitum esse. Sed nobis temperare non possumus, quin hac nostra etiam epistola merita vobis tribuamus laudes, propterea quod, post conventionem a nobis cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Iosepho, Austriae imperatore, rege apostolico, religiosissimo principe, initam, ubi primum potuistis, nulla interposita mora, nostris monitis votisque obsecundantes, pro eximia vestra pastoralis sollicitudine, ex sacerorum canonum praescripto, provincialem synodum concelebrandam curastis, ut in Spiritu sancto congregati, collatis inter vos consiliis, ea constitueretis, quae in ecclesiastica ista Strigoniensi provincia possent quotidie magis et Dei gloriam augere et cleri disciplinam promovere, ac populorum religionem pietatemque fovere. Multa autem cum animi nostri iucunditate ex iis, quae a vobis in synodo gesta scriptaque sunt, novimus, dilecte filii noster et venerabiles fratres, qua episcopali cura, vigilantia, contentione et zelo vestram omnem operam, diligentiam et industriam provide sapienterque impendistis in sanctissimae fidei nostrae deposito integro inviolatoque custodiendo, in Dei cultu promovendo, in salutari catholicae ecclesiae doctrina tuenda ac propaganda, in cleri disciplina sarta tecta servanda, in accurata adolescentium clericorum institutione quotidie magis procuranda, in fidelium pietate morumque honestate fovenda, in vitiis eliminandis, atque in tot perniciosissimis reffellendis et profligandis erroribus. Quocirca, dum vobis vel maxime gratulamur, quod in hac synodo concelebranda luculenter ostendistis, quam vehementer vobis cordi sit de catholica ecclesia, de hac apostolica sede ac de vestris dioecibus praecclare mereri, ea profecto spe nitimur fore, ut, Deo bene iuvante, divina nostra religio in ista Strigoniensi provincia quotidie magis vigeat, floreat, dominetur, et merito iuxta ac numero catholicus populus augetur. Pergite vero maiori usque alacritate omnes gravissimi vestri muneris partes sedulo ac strenue

implere, atque intensissimo studio exorare, alleborare, ut fideles vobis commisi magis in dies creascant in scientia Dei et cognitione domini nostri Iesu Christi, et ambulent digne Deo per omnia placentes, atque in omni opere bene fructificantes. Ne intermittatis unquam elementissimum misericordiarum patrum orare et obsecrare, ut infirmitatem nostram gravissimo apostolici principatus onere hinc praesertim asperissimis temporibus laborantem omnipotenti sua virtute sustentet, omnesque actus nostros ad maiorem ecclesiae suae sanctae utilitatem prosperitatemque dirigat. Nos quidem in omni orationi et obsecratione cum gratiarum actione ab ipso miserationum Domino humiliter exoramus, ut in abundantia divinae suae gratiae vobis semper adesse, ac pastoralibus vestris curis et laboribus benedicere velit. Cuius superni praesidii auspiciis, ac propensissimas et studiosissimas nostras in vos voluntatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde depromptam vobis singulis, dilecte filii noster, ac venerabiles fratres, et universis istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 31 Ianuarii anno 1859, pontificatus nostri anno decimotertio.

Pius papa IX.

EMINENTISSIMI CARDINALIS A. M. CAGIANO
litterae super approbatione decretorum concilii provinciae Strigoniensis.

Eminentissimo cardinali archiepiscopo Strigoniensi.

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Catholicae fidei semen a divo Stephano, Hungariae rege, istic primitus inaitum, et praeclara devotissimi eius erga apostolicam sedem obsequii exempla edita, uti antea temporibus, ita in praesens potissimum amplissimos fructus attulerunt. Id enim vero sanctissimus dominus noster et haec sacra congregatio Tridentini iuris interpres ac vindex nuperrime perspexerunt, ex prompta alacrique voluntate, qua vos, eminentissime domine, ceterique provinciae Strigoniensis episcopi pontificis concilio optatisque obsequentes, ubi primum datum est uti libertate facta per novissimam conventionem, quae inter summum pontificem et religiosissimum Austriae imperatorem celebrata est, solemne illico totius Strigoniensis provinciae antistitum concilium, quo opportunum multiplicibus praesentis aevi malis remedium afferretis, convocare instituitis. Hinc in tantae molis opere suscipiendo, ut res feliciter et fauste isti ecclesiae verteret, nuncium huiusce vestri concilii summo pontifici attulistis, et apostolicam benedictionem velut auspiciis exoptastis. Subinde vero synodalibus actionibus ex divini spiritus gratia et auxilio expletis, cum primum coetus iste vester dimissus est, nulla interposita mora, iuxta praescriptum sanctae memoriae Sixti V, et novissimas litteras diei 26 Iulii anni modo elapsi, huius sacrae congregationis, tibi, eminentissime domine, datae, synodalia legum corpus eidem summo pontifici demisso animo obtulistis, ut ex apostolice sedis instituto et disciplina, ab hac sacra congregatione rite expenderetur et recognosceretur. Quod vero cumulate sacrae congregationis voto satisfecistis, illud efficiendo, ut cuncta recte et ex sacrorum canonum praescripto procederent, ex hoc ipso colligi potest, quod sacrae eiusdem congregationis, et summi pontificis, cui de more hac de re speciatim relatum est, expectationem ac spem impleveritis.

Porro spiritum sapientiae et intellectus, spiritum concilii et fortitudinis, spiritum scientiae et pietatis,

A spiritum amicus Domini in medio vestrum non defuisse perceptum est. Quippe vobis ante omnia animo iniecit, eodem convalesce pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversis componendis, aliisque ex sacrorum canonum permisso ordinandis. Itaque, catholicae fidei depositum custodire inviolatum et integrum ab impiis novatorum erroribus et commentis, nec non evangelicis morum honestatem et disciplinam a grassantibus vitiorum fluctibus firmam stabilemque retinere sollicito studuistis. Et ut securus et sine periculo in tam difficili mari navigium vestrum ad salutis portum duceretis, sapientissime hoc veluti sidus [praes] oculis habuistis, ut nihil e vestro excideret ore, quod non e doctrina profuisset sacrarum litterarum et sanctorum patrum sententia, non e iuris canonici fonte, vel ex sacro concilio Tridentino et apostolicis constitutionibus, praesertim nuperrime editis a sanctissimo domino nostro Pio papa IX, qui tanta sapientia universalis ecclesiae gubernacula moderatur. Itaque mirum non est, si id legum corpus coagmentare datum fuerit, in quo nec apta membrorum conformatio miraque consensus, nec virium robor, nec ordinis pulchritudo, nec totius aspectus maiestas desideretur. Haec profecto laus vestro debetur operi, si uno velut intuitu totum corpus inspectetur. Sed nec aliter censendum est, si membra singulata considerentur.

Hic vero non singula persequar, sed aliqua tantum attingam. Admodum placuerunt, quae a vobis sancita sunt tum de sanctissima Trinitate aliisque articulis fidei, sine qua impossibile est placere Deo: tum de sacramentis, quae veluti stillicidia sunt profuissent in homines divinae gratiae: tum de hierarchiae ecclesiasticae ordine, in quo ante omnia de summo pontifice ea statutis, quae a filiis obsequentissimis communi patri debentur. Maxima item laude digna habita sunt quae decrevistis, ut in iis, qui vasa Domini fuerunt, vitae honestatis munditiae intus et exterius oluceat, et veluti sacerdotes sunt, ita et populus sit; item ut pretiosa sacrarum scientiarum suppellex praesertim in seminario minori et maiori renideat et splendeat. Neque minori in pretio habita sunt et ea, quae ad pietatem et religionem in populo fovendam auxilia, sive sacrarum missionum ope, sive laicalium sodalium ac praesertim societatis a divo Stephano nuncupatae subsidio, nec non et ea, quae pro parochialium scholarum institutione, adhibendaque cautione in vitae communicatione catholicorum cum a Catholicis et Iudaicis, ac denique pro instauranda, exacto hoc triennio, synodi celebratione.

Quoniam vero in opere condendo illud praestitistis, ut communi velut in horreo uberrimos boni frumenti tumulos congereretis; quisque vestrum hoc tantum bonum in suam rem vertere, eoque uti non moretur. Itaque, ad vestras quisque dioeceses reversi, ubi primum liceat, date operam ut synodum dioecesanam convocetis, et dominicum agrum vestro studio concredidit electissimo eo frumenti semine foecundetis et excolatis, ubi inimicus homo sisanis frustra supercogitare conaretur. Ita nimirum continget oves vestras in perpetuum cibare pane vitae et intellectus, ad aeternam earundem salutem, et immarcescibilem omnium vestrum coronam.

Haec habeo nomine sacrae congregationis. Ego vero, ad me quod attinet, singulares mei sensus ex corde testatos velim eminentiae vestrae, cui manus humillime deosculor.

Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus famulus
A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.
A. Quaglia, secretarius.

Romae, 27 Ianuarii 1858.

DECRETA CONCILII.

Exultat spiritus noster in Deo salutari nostro, dum ascendimus in montem, ubi adoraverunt patres nostri, et steterunt pedes praedecessorum nostrorum, evangelizantium pacem, evangelizantium bonam.

Lectus, quo metropolim hanc, nativitate sancti Stephani proto-regis apostolici incolytam, caeterisque conventibus antiochiam celebrem, tyrannide turcica obruerat, in gaudium mutatus, equaliter deterrus est. Locum angusti olim templi, quod praesules huius provinciae in synodum collectos saepe vidit, occupat excelsa basilica trium metropolitaram, Alexandri, Iosephi et Ioannis, munificentia excitata, et ad fastigium prope perducta, quam ante duos abhinc annos (quippe die 31 augusti 1856), cardinalis et metropolita huius provinciae in honorem beatae Mariae virginis in coelos assumptae et sancti Adalberti, episcopi et martyris, praesente augusto

tercentorum et ultra annorum intermedio decursu, ubi per temporum adiacenta liquerat, provinciae huius episcopos concilium celebrantes fausta suscepit Tirnavia. Redeant iam sacri hi coetus in pristinum locum, in basilicam Strigoniensis montis, et diuturnum ibi silentium concilii provincialis, in diem 19 mensis septembris anni 1868 convocati et asservati, rumpat oratio piissima. Itaque ante omnia regi saeculorum immortalis et invisibilis, qui mira circa nos suae pietatis dignatione mutavit tempora et aetates, sit laus, honor et gratiarum actio sempiterna.

TITULUS I.

Decreta formam concilii attinentia.

1. De iudiciis synodalibus.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovsky de Nagy-Kér, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Strigoniensis archiepiscopus etc. etc. (vide supra col. 643 C).

Ne singularum causae, quae emergere possunt, rerum graviorum, quae a nobis in hoc provinciali concilio agi gerique debent, cursum impedire aut retardare possint: illis cognoscendis praeficimus reverendissimos episcopos Iosephum Gaganecz Eperiesensem et Emericum Tóth Thaumacensem, item Engelbertum Schwerdfeger, abbatem de Zalavár, Michaellem Kemp, canonicum theologum, Ioannem Tatay, procuratorem capituli Laurinensis, Iosephum Prunyi, procuratorem capituli Poesoniensis, Pantaleonem Golecsényi, ministrum provinciae provinciae Marianae, Franciscum Blümelhuber, theologum, qui una absentium excusationes, quae ad nos missae sunt, tum eorum causas cognoscant, qui synodo non dimissae neque absolute se abundi causam iustam aliquam habere existimaverint, easque omnes et singulas ad nos ordine deferant.

2. De servando secreto.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovsky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Auxiliante Domino, ad celebrandum concilium provinciale in unum collecti, ita nos versari oportebit, ut iuxta praefixum idmodi conventibus a concilio Tridentino finem, omnia nostra studia et conamina ad firmandam in nobis et fidelibus fidem, christianos mores in vitam revocandos, excessus corrigendos, controversias componendas etc. etc. impendamus. Quoniam autem in multiplicium et gravium obie-

ctorum pertractatione et ipsius consultationis modestitate, consultationum varietate vel singularitate, pernepe talia poterant occurrere, quae, si ad notitiam aliorum quorumcumque perferrentur, hominum curiositatem excitare, sinistra interpretationibus animum dare, imo cavillationes provocare possent: e concilio et assensu reverendissimorum comprovincialium episcoporum declaramus, quemlibet ad concilium isthuc evocatum vel admissum gravissime obligari ad secretam sanctissime et strictissime observandum, non modo super obiectis pertractandis et pertractatis, sed una etiam super modalitate, qua quis in pertractationibus publicis seu privatis tantum, se gesserit vel enunciarit. Dum autem obligationem hanc, quemlibet a praeside inchoando attinentem, e perenni in synodis observato usu publicaremus et fraterna cum caritate inculcaremus, e potestate metropolitana addimus, omnem illum, qui secretum istud synodale violasse comperiretur, ad iudicium iudicum synodali pertrahendum et pro demerito castigandum esse. Alioquin omnia hic pertractanda, dum sanctae sedis apostolicae scrutinio expensa et firmata fuerint, in typo publici iuris fient.

3. De modo vivendi.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovsky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Cum ille fuerit usus constans in conciliis provincialibus observatus, ut de modo in concilio vivendi per decretum monerentur tam illi, qui de iure et consuetudine partem in consultationibus synodalibus capiunt, quam illi de clero, qui in urbe concilii e muneris gesti ratione morantur, nec non illi etiam, qui privato ex impulsu tempore synodi horum convolant: de consilio et assensu venerabilium comprovincialium episcoporum, nos episcopi vocem levamus, sancte promittentes quod, succollante insufficientiam nostram dextera excelsi, obligationes sacerdotio proprias impleturi, singula die in super pro felici consultationum harum effectu Deum supplicii prece adituri, immaculatam matrem Dei, sanctum Stephanum regem, aliosque sanctos et electos Dei exoraturi simus, memoresque monitorum, episcopis in persona Titi et Timothei datorum, eam vitae rationem initari erimus, ut demus bonum exemplum in verbo et opere. Hoc scopo adhortamur in Domino per caritatem Christi omnes de clero tam synodali quam non synodali, ut hi veri sacerdotis partes omnimode expleant in celebrando, orando, psallendo: modestiam clericalem in deferenda veste talari et collari exhibendo; sacras aedes quotidie visitando, et pro multiplicandis bonis sacerdotibus misericordiam divinam exorando, qui se impendant, imo superimpendant muneri suo. Spirent voce et actionibus Christum; spargant diligenter semen bonum in animos fidelium, non quaerant mundum aut ea, quae in mundo sunt, sed Iesum crucifixum et ecclesiae catholicae exaltationem et gloriam. Caveant autem ab omni contentione, immoderatione, conversatione sacerdotem dedecente; cellas custodiant, et ibi in cubilibus suis compungantur, meditentur et salutaria pro futuro concipiant proposita. Quo autem quilibet occasionem habeat spiritum rectum innovandi in vicioribus suis, disponimus: 1. ut in tribus ecclesiis parochialibus urbis huius, singula die usque conclusionem synodi, hora matutina 7, item 8, missa synodalis celebretur, atque ad eius finem benedictio cum ciborio detur, quo quisvis pro commoditate sua missam aliquam ex his accedat, et has signanter

ecclesias visitat. 2. Quilibet, diebus sabbati, strictum observet ieiunium. Exultabimus profecto in cordibus nostris, si haec fuerit observata ratio vivendi in praesenti synodo: quod ipsum concedat Dominus per gratiam suam. Amen.

4. De non praesidiando.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Initis cum praesentibus venerabilibus comprovincialibus episcopis in caritate concilia, decernimus, quod si contingeret, hic aliquem ut membrum synodi adesse, non tamen iure admissum esse, vel aliquem loco non suo, gradui vel officio suo haud convenienti sedere: vel aliquem non sibi competente ordine proloqui et sententiam dicere, nemo illo facto sibi ius aliquod acquirat, aut de praehabito iure amittat, sed omnia in illo statu rata firmaeque maneant, in quo ante celebrationem concilii huius provincialis erant.

5. De non discedendo.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Episcopi, abbates et procuratores capitulorum, qui concilio huic ex officio intersunt, ex urbe hac, ante conclusum concilium et decreta eiusdem subscripta, discedere non possunt, nec nisi gravibus causis adlatis, iisque per iudices synodales pro veris recognitis ac per praesidem probatis, indultus talis dari poterit. Quod si secus quispiam attentaverit, iuxta canonum rigorem contra eum procedetur.

6. De aperiendo concilio.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Invocato sanctissimo nomine Iesu et protectione immaculatae et gloriosae Dei genitricis Mariae, magnae Hungarorum dominae, nec non principalis huius regni patroni sancti proto-regis Stephani confessoris, praesens concilium Strigoniensis provinciae nostra auctoritate metropolitana indictum, convocatum et coactum, post debitam deliberationem cum nostris confratribus episcopis comprovincialibus (sede Nitriensi vacante, episcopo Munkacsienzi absente) Eperieseni, Veszprimiensi, Necoeliensi, Vaciensi, Alba-Regalensi, Quinque-Ecclesiensi, Sabariensi et Iauriensi, nec non archi-abbate M. Pannoniae, de eorumdem consilio et assensu, tanquam legitime congregatum, hac ipsa dominica XVII post Pentecosten in diem 19 mensis septembris incidente, aperiendum esse decernimus, iamque D in nobis ipsis quoque continuo cerneremus opera eius, et admiraremur sapientiam, qua conditi sumus. Nostris autem capilli capitis omnes numerati sunt. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non miseretur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, Dominus tamen non obliviscitur nostri. In manibus suis descripsit nos, et muri nostri ante oculos eius semper. Si audierimus vocem eius et fecerimus omnia quae loquitur, inimicus erit inimicus nostris et affliget affligentes nos. Si vero iustitias suas profanaverimus, et mandata non custodierimus, visitabit in virga iniquitates nostras. Utinam misericordiam eam non dispergat a nobis!

7. De professione fidei.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Synodus haec provincialis, in nomine Iesu congregata, recognovit palamque profitetur cum apostolo gentium, quod Spiritus sanctus Ideo peccerit episcopos in ecclesia, ut, spiritu divini sui magistri Christi Iesu repleti atque animati, depositum fidei, quod ipsis creditum est, in primaevo sua puritate incontaminatum custodiant, ut populum sibi commissum in doctrina sana, in veritatibus de coelo per unigenitum filium Dei adlatis erudiant, instituant, ad firmiter credendum, permanendumque in fide catholica verbo exhortentur, et exempla vitae, ad leges

evangelii custodire, confirmant. Ut itaque haec veritas, totum animum mentemque pervadentia, acute protecti, et gladio spiritus, quod est verbum Dei, armati, potentes omnes adversum inimicos crucis Christi, contra adversarios veritatis hostes, valeamusque, auxiliante Domino, hostes ecclesiae infallibiliter confundere, tota nequissimi mundi ignea extinguere, ad exemplum patrum, imprimis canonissimi concilii Tridentini, decernit haec synodus, praemittendam esse omnibus aliis tractatibus catholicae fidei professionem, et quidem a Pio IV pontifice maximo praescriptam; ut ita certum fiat innotescatque toti ecclesiae, cuius nos indigni ministri et membra sumus, nos omnes et singulos in concilio hoc congregatos, veritatibus et principiis in symbolo illo expressis firmiter adhaerere, illa promulgare et tueri, pro illis vivere et mori paratos esse. Levemus itaque manus oculoque ad patrem, qui in caelis est, ut promptitudini voluntatis nostrae benedicat, et sereno vultu voces nostras suscipiat.

8. De residentia.

Decreta concilii Tridentini de residentia¹ publicata sunt.

TITULUS II.

De fide.

1. De Deo uno et trino.

Fides catholica haec est, ut unum Deum in Trinitate, et Trinitatem in unitate veneremus; neque confundentes personas, neque substantiam separantes. Alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti.

De Deo patre creatore caeli et terrae.

In Deo vivimus, movemur et sumus. Adiutorium nostrum in nomine eius: merces vero nostra magna nimis ipse est. Ipse creavit coelum et terram, et omnia quae in eis sunt; attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter. Quia vero miracula eius, quibus totum mundum regit universamque creaturam administrat, assiduitate viluerunt, ita ut pene nemo dignetur attendere opera Dei mira et stupenda in quolibet seminis grano: secundum ipsam suam misericordiam servavit sibi quaedam, quae faceret opportuno tempore praeter usitatum cursum ordinemque naturae, ut non maiora sed insolita videndo stuperent, quibus quotidiana viluerant.

In splendoribus sanctorum dominus est universosum, neque ullius indiget; voluit tamen templum habitationis suae fieri in nobis; sicut lutum fecit nos, pelle et carnibus vestivit, ossibus et nervis compegit, et insufflavit nobis spiritum vitalem, ut in nobis ipsis quoque continuo cerneremus opera eius, et admiraremur sapientiam, qua conditi sumus. Nostris autem capilli capitis omnes numerati sunt. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non miseretur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, Dominus tamen non obliviscitur nostri. In manibus suis descripsit nos, et muri nostri ante oculos eius semper. Si audierimus vocem eius et fecerimus omnia quae loquitur, inimicus erit inimicus nostris et affliget affligentes nos. Si vero iustitias suas profanaverimus, et mandata non custodierimus, visitabit in virga iniquitates nostras. Utinam misericordiam eam non dispergat a nobis!

¹ Sess. III, de symb. fidei.

² Sess. VI, cap. 1, de ref., et sess. XXIII, cap. 1, de ref.

³ S. August. Tract. 26 in Iona. [opp. ed. Bened. III, part. II, p. 461 F].

⁴ Matth. X, 30.

⁵ Encl. XXIII, 22.

⁶ Isai. XLIX, 15-2.

⁷ Psal. LXXXVIII, 22, 24.

Sicut autem ea, quae circa nos sunt, ita integrum etiam gentium, hinc totius generis humani historia non aliud sunt, quam continua revelatio et manifestatio illius, qui haec quidem inhabitat inaccessibilis, cuius oculis tamen astra et aperta sunt omnia. Qui oculis fidei eventus humani generis considerat, in gloria et exaltatione populorum, in ruina et excitatione regnorum non aliud videt, quam confirmationem eorum, quae olim Deus ad filios Israel loquebatur, dum legis observantiam illis inculcavit. Reipso coeli enarrant gloriam Dei et dies diei enuntiat verbum.

Hinc non possumus nisi vehementer deplorare illorum pericula, et detestari impietatem, qui non solum practice in omnibus ita sibi indulgent, ac si Deus non esset, sed etiam in theoria eo dementiae deveniunt, ut Dei existentiam negarent. Utinam saperent et recordarentur quod Spiritus sanctus per os David locutus est: „*Dixit insipiens in corde suo: non est Deus!*“

Neque illi ab hac stultitia multum distant, qui supremam aliquam virtutem admittunt quidem, illam tamen non nisi in rebus creatis harumque necessaria evolutione invenire sibi videntur: quasi qui appendit terram super nihilum, et congliscit caelum mare, et mittit fulgura, et ibunt, non esset diversus et distinctus ab iis quae faciunt verbum eius.

Illi quoque dignitatem suam conculcant, et ad eorum animalium irrationalium devolvuntur, qui in medio mirabilium Dei ambulant, quin adspiciant ad coelum et terram, et ad omnia quae in eis sunt, et intelligere velint, quia ex nihilo fecit illa Deus et hominum genus. Si venerint tribulationes, ad quem respicient, et quis erit fortitudo eorum?

Quid autem de illis dicamus, qui, postquam carnem maculaverunt, dominationem Dei spernunt, maiestatem autem eius blasphemant? Diligent maledictionem et veniet illis. Nolunt benedictionem et elongabitur ab illis.

Omnibus his piissima commiseratione, inquam: Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra, ne subito preoccupati die mortis, quaeratis spatium poenitentiae, et invenire non possitis.

De verbo incarnato.

In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Verbum caro factum est. Deus enim, qui olim loquebatur patribus in prophetia, in plenitudine temporis locutus est nobis in Filio, qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius, voluit, ut adorerent eum omnes angeli Dei, et thronus eius in saeculum saeculi perennet. In ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Ipse est Deus benedictus in saecula, cui proinde tanquam vero Deo eiusdem cum Patre substantiae cultum laetiae exhibemus. Pater potestatem dedit ei iudicium facere. Ipse est lux vera, quae caelesti doctrina illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Hinc omnes prophetae testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum. Imo ipse Pater testimonium perhibuit, voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria:

A Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audio.

Quia vero iugum grave est super filios Adam a deo exitis de ventre matris eorum, usque in diem sepulturae in matrem omnium, peccat Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum, et per eum reconciliaret omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, sive quae in terra, sive quae in caelis sunt. Iesus Christus, tum in obsequium patris, tum in tesceram caritatis erga nos, propositis sibi gaudis sustinuit crucem confessionis contempta, et nunc videmus ipsum propter passionem mortis gloria et honore coronatum. Haec nobis tota est spes omnisque fiducia. Est enim in ipso Iesu Christo domino nostro unicusquisque nostrum portio, caro et sanguis. Ubi ergo portio nostra regnat, ibi nos regnare credimus.

Non ergo est in alio aliquo salus, nec aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oportet nos salvos fieri, quam nomen domini nostri Iesu Christi Nazareni. Si quis venit ad vos, et haec doctrinam non afferit, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis. In hoc cognoscitur spiritus Dei: omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est, et omnis spiritus, qui solvit Iesum, aut divinitatem aut humanitatem ipsi abnegans, hic est antichristus, de quo audistis, quoniam venit. Cum enim Deus tam stupendo caritatis consilio filium suum unigenitum dederit, atque hic divinam doctrinam hominibus annuocaverit, quam ecclesiae a se fundatae perpetuo tradendam cum dispensatione mysteriorum salutis credidit: quae maior ingratitude et impietas esse potest, quam hanc ipsius dispositionem supervacaneam pronunciare, vel, ut verbis utamur beatissimi patris Pii papae IX, rationem tanto habere in pretio, tantopere extollere, ut vel ipsi religioni aequiparandam stultissime putent?

Sed etiam illi, qui necessitatem religionis christianae admittunt quidem, attamen qualibet sectas christianas cum ipsa Christi religione, palmis recedens cum ipsa vite, pari loco habent, lugubriter hallucinantur, suntque fallaces prophetae, qui dicunt: pax, pax, ubi non est pax.

Vae illis quoque, qui donum fidei, quae illis praetot hominum millibus obtigit, ob spem nuptiarum, ad ampliandam sortem generatim ex animo dudum vitiate, voluntarie reiciunt repudiantque! Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum caeleste et participes facti sunt Spiritus sancti, et prolapsi sunt, rursus renovari ad poenitentiam.

Quiquid hanc fidem non tenetis, venite et gustate quam suavis sit Dominus, venite et hauriate aquas in gaudis de fontibus salvatoris, et in die illa mox alii etiam dicentis: „*Confitemini Domino, et invocante nomen eius.*“

Et de Spiritu sancto.

Spiritus sanctus, quem a Patre et Filio velut uno principio, ab aeterno procedere firmiter credimus et profitemur, est pignus hereditatis nostrae, quem habemus a Deo et non sumus nostri. Ille postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, quia quid optare debeamus, accipimus.

¹ I Tim. VI. 16.

² Hebr. IV. 13.

³ Deut. XXVIII.

⁴ Psalm. XVIII. 2-3.

⁵ Psalm. LII. 1.

⁶ Job XXVI. 7.

⁷ Job XXXVIII. 3.

⁸ Iud. v. 26.

⁹ Psalm. CXLVIII. 2.

¹⁰ II Machab. VII. 28.

¹¹ Hebr. XXXIV. 13.

¹² Iudae 3.

¹³ Psalm. CVIII. 13.

¹⁴ Psalm. XCIV. 2.

¹⁵ Hebr. I. 1-2; Gal. IV. 4.

¹⁶ Coloss. II. 2.

¹⁷ Rom. IX. 5.

¹⁸ Ios. V. 27.

¹⁹ Ios. I. 2.

²⁰ Aesop. I. 42.

¹ II Petr. I. 17.

² Hebr. XI. 1.

³ Ios. LIII. 2.

⁴ Coloss. I. 20.

⁵ Hebr. X. 7.

⁶ Ios. X. 15.

⁷ Hebr. XII. 2.

⁸ Hebr. II. 2.

⁹ Act. IV. 12.

¹⁰ II Ios. X.

¹¹ I Ios. IV. 2.

¹² Altes. des 9 des. 1854.

¹³ Hebr. VI. 4.

¹⁴ Psalm. XXXIII. 2.

¹⁵ Ios. XII. 4.

Sine illius numine nihil est in homine. Et nemo potest dicere: domine Iesu, nihil in Spiritu sancto. Ille pariter dona sua singulis prout vult, et secundum propriam cuiusque dispositionem et cooperationem.

Vani igitur sunt, et nubes sine aqua, qui sufficientiam suam a propria scientia vel dexteritate repetunt. Quid enim habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non accepisti? Nec minus aberrant, qui in prudentia carnis, in astutia et nequitia hominum confidunt. Spiritus enim Dei novit cogitationes hominum, quoniam vanae sunt, et disperdet consilia eorum.

Nesciunt pariter quo vadaant, qui sacramenta novae legis, tot gratiarum fontes, negligunt, neque efficacissimis Spiritus sancti praesidiis privant. Cum enim in media via defecerint, quis medebitur ipsorum?

Sed et de illis dolemus, qui de Spiritu sancto male sentientes, spirituales templa eius evadere non possunt. Utinam dominus noster Iesus Christus, qui venit solvere maceriam, et medium parietem rumpere, efficiat, ut non sint in nobis schismata, nosque repleat omni gaudio et pace in credendo, ut abundemus in spe et virtute Spiritus sancti!

2. De ecclesia Christi.

Ecclesia Christi domus Dei est, iuxta apostolum, edificata super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu, qui eam suo sanguine acquisivit. Prout unus mediator Deum inter et homines, una fides et unum baptismum est: ita et vera ecclesia non nisi una esse potest. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis; si tam stupendo miserationis consilio habere salutis oeconomiam per filium suum et Spiritum sanctum instituit, utique hanc univiam voluit esse viam salutis, qua ad ipsum perveniamus. Dum Iesus Christus oravit ad patrem, „ut omnes unum sint, sicut tu pater in me, et ego in te:“ utique haereticos et schismata ab ecclesia sua in omne aevum proscipit. Huic unitati conservandae adeo intenta fuit Christi ecclesia omni tempore, ut non singulos tantum, sed integros etiam populos in sensu suo abundare, in via gentium abire potius, quam hanc unitatem turbare, quamvis dolens, permitteret. Ideo cum tota christiana antiquitate tenemus, extra veram Christi ecclesiam salutem expectari non posse, nec habituram Deum patrem, qui ecclesiam soluerit habere matrem.

Eadem ecclesia sanctitatis quoque gloria inelyta est. Fundavit enim eam Iesus Christus, qui est fons omnis sanctitatis. Ipsa quoque sacramenta novae legis sanctificationem et renovationem interioris hominis operantur in nobis per voluntariam susceptionem gratiae et donorum, quae in illis nobis offeruntur. Doctrina etiam, quam tradidit ecclesia, ad sanctificationem credentes ducit, et nec infensissimi hostes quidem ex ea exscalpere poterunt, quod vitae sanctimoniae adversaretur. Gratias agimus pro Deo, quod huius ecclesiae scribis nec illa nec res nec defuerint seu desint: purpuratum martyrum exercitum, gloriosum confessorum coetum, candidum virginum agmen, de

quibus caeli et terra laetantur, haec ecclesia edocuit, et confecto glorioso triumpho caelorum caelibus intulit.

Neque huius tantum regni limitibus ecclesia Christi continetur, sed in omnem partem exitus eius, et populus, scribae, lingua, clima et vivendi ratione longe diversissima, una iustitiam fide et pietate actionum coniungit. Neque vita eius ad paucos annos vel saecula restringitur, sed supra firmam petram fundata perennat, neque dum stellae de caelo cadent, et sponsum eius venturus est iudicare vivos et mortuos; imo nec tunc cessabit, sed triumphans transferetur ad illam novam Ierusalem, ubi Deus absterget omnem lacrymam ab oculis sanctorum, nec erit amplius luctus neque ullus dolor.

Præest huius ecclesiae regitque eam Romanus pontifex, Christi vicarius, successor sancti Petri, eiusque fidei, obedientiae et reverentiae vinculo iuncti episcopi, apostolorum quocessores, constituunt illum gloriosum principatum qui non armis, sed virtute Dei mirifice sustentatur. Non aliam tenent doctrinam, quam quae ab apostolis velut per manus tradita ad nos usque pervenit; non aliam vitae rationem noverunt sequendam, quam sanctorum patrum exempla.

Revera multa sunt, quae nos in ecclesiae catholicae gremio iustissime teneant: tenet fides populorum atque gentium; tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, caritate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsa sede Petri apostoli, cui pascebas oves suas post resurrectionem Dominus commendavit, neque ad praesentem episcopatum successio sacerdotum; tenet postremo ipsum catholicum nomen.

Venite ergo, qui extra Christi ecclesiam vivitis. Venite fratres, ut inseramini in vite: dolor est, cum vos videmus praecisos ita iacere. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est; si quis in arca Noe non fuerit, peribit, regnante diluvio. Si durum est vobis contra stimulum calcitrare, petite et dabitur vobis; quaerite et invenietis; pulsate et aperietur vobis. Nolite ultro altare contra altare erigere, inconsultum Christi tunicam nolite ultro lacerare. Sed venite, imo proparate ad nos, vobis fraternae caritatis et sinceritatis excipiendi et fovendi. Nolite aliis cedere gloriam universalis reconciliationis. Vos, ah! vos ter dilecti, apponite manus, ut medium parietem, eisdem nationis et familiae circulos separantem, percipite fratrem a fratre, imo virum ab uxore coniungentem evertatis et plene tollatis, quo, sicut unum eundemque Deum et dominum nostrum colimus, ita uno eodemque etiam sensu, pari sententia eidem serviamus. Domine Iesu, tu divino ore tuo promisisti venturum esse tempus, ut fiat unum ovile et unus pastor! Respice propitius supplicationem nostram, et misericorditer concede, ut errantium corda respiciant, et ad veritatis tuae redeant unitatem. Amen.

3. De professione fidei.

Iuxta sanctum Augustinum, nullae sunt maiores divitiae, nulli thesauri, nulla mundi huius maior substantia, quam est fides catholica, quae peccatores homines calvat, infirmos curat, catechumenes baptizat, fideles iustificat, poenitentes reparat, iustos augmentat, martyres coronat, virgines et

1 I Cor. XII, 8.
2 Concil. Trid., sess. VI, cap. 7.
3 Ephes. II, 20.
4 Act. XX, 28.
5 I Cor. XIV, 20.
6 I Cor. XVII, 21.
7 I Cor. I, 10.
8 Concil. Trid., sess. VI, cap. 7.
9 S. Cyrill. Ep. ad ier. (opp., ed. Baluzi, p. 105).

1 S. August. Contra ep. Manich. quem vocant fundum, c. 4. (opp., ed. Bened., VIII, 100 C.).
2 S. August. In psalm. contra partem Donati (opp., ed. Bened., II, 7 D.).
3 S. Hier. Ep. ad cl. 87, ad Damas. (opp. S. Hier., ed. Migne, I, 286).
4 Matth. VII, 7.
5 Rom. I de verb. apostoli (opp., ed. Bened., V, 100 F.).

videtur et coniugis casto pudore conservat, clericus ordinat, sacerdos consecrat, regna cœlestibus præparat, in æterna hereditate cum angelis sanctis communiat. Hæc fides est humane salutis initium, omniique iustificationis radix et fundamentum, sine qua impossibile est placere Deo et ad filium eius consortium pervenire¹. Nihil sine illa sanctorum, nihil castum, nihil vivum². Hæc est præcristianam donum Dei, que intellectum nostrum captivatum in obsequium ipsius, qui nec falli nec fallere potest, simulque adducimus in admirabile lumen, quo tenebræ mentis nostras dissipantur, quo sic et divinas veritates, et modum recte Deum colendi pare cernamus intuitu.

Quia vero sollicitudinem nostram eo præcipue directam esse oportet, ut, deytatis profanis vocum novitatibus et oppositionibus falsi nominis scientiæ³, fidei, quam sancta Romana catholica ecclesia tenet, thesaurus religiosissime ab omnibus in hac provincia custodiatur; concilii Tridentini⁴ decreto obsequi cupientes, formula Pii papæ IV⁵ coram nobis aut vicariis generalibus, professionem fidei edere iubemus:

1. Omnes, quos in cathedralibus ecclesiis de dignitate, canonicatu aut beneficiis residentialibus provideri contigerit, tum coram nobis episcopis aut vicariis nostris generalibus, tum etiam coram capitulo, id est coram canonicis capitulariter congregatis⁶, ordine non necessario servato, coram quo prius aut posterius emitatur; neque coram nobis aut vicariis nostris repetenda, si capitulo interfuerimus, dum emittetur⁷.

2. Quicumque curam animarum obtinent, sub quocumque titulo, sive parochi vel administratores vel capellani locales.

3. Superiores etiam tam maiorum quam minorum seminariorum, et quicumque collegiis aliisve institutis ab ordinario præficiuntur, nec non examinatores synodales.

4. Quicumque disciplinas sacras sive theologicas in universitate aut lyceis episcopalibus vel regularibus, quicumque item doctrinam religionis in gymnasiis publicis vel institutis privatis legitima auctoritate fundatis docuerint.

5. Cencionatores, etiam regulares.

6. Denique ludimagistri pariter ad manus V. A. D. eam professionem fidei deponent.

De canonicatu, dignitate aut beneficio curato provisam professionem fidei intra duos saltem menses a die obtentæ possessionis per se ipsos, et non per interpositam procuratorem, emittant, etiam eodem professione emissa ad alium canonicatum, dignitatem vel ad aliam parochialem ecclesiam præmoveantur⁸. Canonici cœterique ad residentiam obligati contra facientes, fructus omnes suæ præbendæ, post dietos duos menses elapso, suos non faciant, et si redditus omnes in quotidianis consistant distributionibus, eos amittant absque alia sententia declaratoria; quos fructus et respective distributiones pauperibus vel fabricis ecclesiis cedere tenebuntur, regula de triennali possessione his minime suffragante, nisi sacri concilii congregatio remissionem indulgeat, prout in præcæto caso distributionum,

invenna professione, concedere solet⁹. Cœteri vero pœnis a sacris conciliis et præcædata constitutione Pii IV intentatis subiacentur. Quamvis vero canonici collegiarum ecclesiarum ab huiusmodi obligatione fidei professionem elidendi, sint exempti, illos tamen ad huiusmodi professionem suscipiendam præcæto decreto vigore obligamus, seu potius consuetudinem hac parte apud nos vigentem ultra omnino observari mandamus; prima vero dignitas in collegiatis ecclesiis ad emittendam professionem fidei non tantum e consuetudine, sed de stylo datariæ obligatur.

TITULUS III.

De sacramentis.

1. De sacramentis in genere.

Dei filius propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelo, ut incarnatus Adæ debitum solveret, veteris piaculi cautionem pro cruore detergeret, efficeretque ut omnes adoptionem filiorum Dei recipereamus. Verum, etiam ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiant, sed ii duntaxat quibus meritum passionis eius communicatur¹⁰. Ille itaque, qui viam salutis in veritate docuit, constituit una ritus, quibus meriti passionis, præter redemptionis participes redderemur, ex plenitudine eius accipientes gratiam pro gratia. Ritus hi sunt septem novæ legis sacramenta, per quæ omnis vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur¹¹. Cum sacramenta isthæc, ad salutem nostram a Christo domino instituta, sancte tractare oporteat, synodus hæc provincialis declarat, se omnem operam impensuram esse, ut sacramenta dignè, sacramentum vero poenitentiae et eucharistiæ etiam frequentius suscipiantur, ac cuncta rite administrantur; quæ in seorsum sequentia statuit:

1. Curatores animarum cœterique sacerdotes doctrinam de sacramentis solerter repetant, utentes in specie aureo libro catechetico, quem ex decreto concilii Tridentini in usum parochorum beate memorie pontificis sancti Pius V et Clemens XIII edi iusserunt. Magnum illud, quod doctrinæ de sacramentis inest, momentum exigit, ut eadem doctrina in sacris sermonibus fidei populo integra et frequentius exponatur, una indigitetur etiam significatio caeremoniarum, quibus ecclesiis in sacramentorum administratione uti consuevit.

2. Sacerdos sacramenta administraturi conscientiam suam a peccati labe sacra confessione, aut si confessari copia non adesset, contritione perfecta purgare festinent, preces ad Deum fundant, et brevi meditatione perpendant dignitatem et sanctitatem rei quam tractaturi sunt. Si enim, iuxta sanctum Paulum, sine ulla miseratione mori debuit, qui irritam fecit legem Moyse: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui filium Dei contulerit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et Spiritui gratiæ contumeliam fecerit?

3. Fideles moneantur, ut ad sacramenta conscientia pura, mente devota, ac toto corporis habitu ad omnem externam pietatem et munditiæ compuncto, accedant.

4. Loca, ubi sacramenta administrantur, porro vana, liberi, ventus quæ adhibentur, se polleant nitere, qui rei, quæ tractatur, dignitati maxime convenit.

5. Impensis præcipit synodus, ut in sacramentorum administratione ritus et rubricæ ecclesiasticæ

¹ Conc. Trid., sess. VI, c. 8; Hebr. XI, 6.

² S. Leo, *Serm. 4, in Matt. d. n. I. C.* [opp. ed. Ballois, I, 88].

³ I Tim. VI, 20.

⁴ Sess. XXIV, cap. 12, de ref.

⁵ Formula videtur inter acta concilii huius provincialis.

sess. I.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 12.

⁷ Sacr. congr. cons. in una Seguntina, ref. Barbosa de of. et pot. episc.

⁸ Sacr. congr. cons., Calaguritana, 28 sept. 1858.

CONCILIUM GÉNÉRAL, TOME XLVII.

⁹ Sacr. congr. cons. in Nullus seu Turin., 2 mai 1858.

¹⁰ Conc. Trid., sess. VI, cap. 8.

¹¹ Conc. Trid., sess. VII, decr. de sacram., in præcæto.

sive in missali Romano sive in ritualibus contentae, a ministris committenda non sit, Minimusque qui eas gerere aut fideliter vellet, aut edule et accurate non queant, ut observat catechismus ex decreto concilii Tridentini ad parochos editus¹. Arcendes itaque praecipit haec synodus a munere patrinorum: infideles, haeretice, schismaticae, excommunicatae, et interdictae, manifestos et notorios concubinarum, aliosque notorios peccatores, in specie etiam illos fideles, qui mixtum matrimonium illicito incepto, consensum suum dederunt, ut proles ex mixto hoc matrimonio pregnandae in alia praeterquam catholica religione educantur. Sed nec muti aut sana mente destituti, porro nec pueri, qui confirmati aut ad primam saltem communionem admisi haud sunt, admittantur. Religiosos a patrinorum munere canones arcet²; clericos autem in sacris ordinibus constitutos hortatur haec synodus, ut munus hoc, ob vitandum specialem cum

6. Igitur in memoriam revocat synodus canonem decimum tertium concilii Tridentini³, qui sic sonat: „Si quis dixerit receptos et adprobatos ecclesiae catholicae ritus, in solemnibus sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque ecclesiarum pastorem mutari posse, anathema sit.“

2. De baptismo.

Cum baptismus sit primum maximeque necessarium novae legis sacramentum, et quasi ianua, per quam unica patet ad Christum via⁴, dicente salvatore: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non poterit intrare in regnum Dei.“⁵ ideo statuit synodus sequentia:

1. Parochi moneant parentes, ut infantes, quamprimum fieri poterit, ad ecclesiam deferant baptizandos, ne secus eos periculo amittendae salutis aeternae exponant.

2. In privatis domibus, excepto tamen manifesto necessitatis casu, et tunc etiam exposito inter duos cereos crucifixo, baptismus numquam conferatur. Caveant itaque curatores animarum ab hac regula sive ob importunas preces sive ob alios respectus recedere. Si vero, propter mortis periculum, ab obstetrico vel alia persona baptismus necessitatis fuerat collatus, diligenter inquirent de illius validitate; cuius si certiores sint, sufficiat preces ritusque ecclesiae consuetos supplere; sin autem, sub conditione conferatur hoc sacramentum. Ita baptizandi sunt etiam infantes expositi, etiamsi reperiatur scriptum, quod eos baptizatos esse testetur, nisi indicetur parochia, ubi baptizatus fuerit infans, et inventum testimonium concordet cum notatis in libro matriculari.

3. Sectae Socinianorum seu Unitariorum addicti, ad sinum catholicae ecclesiae venire cupientes vel saltem matrimonium cum catholico individuo inire desiderantes, ob gravia, quae validitati baptismatis apud eos collati obstant, dubia, sub conditione baptizentur.

4. Quoad patrinorum identidem incoaleat synodus legem concilii Tridentini statutis, ut unus tantum sive vir sive mulier, iuxta sacerdotum canonum instituta, vel ad summam unus et una baptizatum de baptismo suscipiant⁶. Horum munus concilium provinciale Strigoniense anno 1560, c. 2, § 6, sic exponit: „Meminerint compadres obligatos esse esse, quando ab aliis id minime fieret, infantem a se sacro baptismatis fonte susceptum in religione christiana instituisse, eamque orationem dominicam, salutationem angelicam, symbolum praeterea apostolicum docere, in aliisque rebus, quae vel ad christianam religionem, vel ad morum informandos attineant, diligenter erudire.“⁷ Cuius quidem munus patrinorum admoerere parochi non intermittant.

5. Ex hoc patrinorum munere facile intelligitur, quinam hominum generi canonis huius tutelae ad-

ministrabile committenda non sit, Minimusque qui eas gerere aut fideliter vellet, aut edule et accurate non queant, ut observat catechismus ex decreto concilii Tridentini ad parochos editus¹. Arcendes itaque praecipit haec synodus a munere patrinorum: infideles, haeretice, schismaticae, excommunicatae, et interdictae, manifestos et notorios concubinarum, aliosque notorios peccatores, in specie etiam illos fideles, qui mixtum matrimonium illicito incepto, consensum suum dederunt, ut proles ex mixto hoc matrimonio pregnandae in alia praeterquam catholica religione educantur. Sed nec muti aut sana mente destituti, porro nec pueri, qui confirmati aut ad primam saltem communionem admisi haud sunt, admittantur. Religiosos a patrinorum munere canones arcet²; clericos autem in sacris ordinibus constitutos hortatur haec synodus, ut munus hoc, ob vitandum specialem cum

6. Catholica ecclesia vult, ut nomen baptizandum sumatur ab aliquo, qui propter excellentem animi pietatem et religionem in sanctorum numerum relatus est. Ita enim facile fiet, ut quivis, nominis similitudine, ad virtutis et sanctitatis imitationem excitetur, ac praeterea, quem imitari studeat, eum quoque praecetur, et speret sibi advocatum ad salutem tum animi tum corporis defendendam venturum esse³. Quare vetat haec synodus, ne baptizandis nomina imponantur, quae in martyrologio Romano aut aliis probatis menologiis non laudantur. Ne autem eadem in una familia habeantur continuo nomina, consulant parochi fidelibus prole benedictis, ut nomina sanctorum in familia nondum existentia eligant.

7. Benedictio mulieris post partum nunquam in privatis domibus, sed semper in templo, quo eadem iuxta piam et laudabilem consuetudinem infantem oblatura, et pro incolumitate Deo gratias actura compareret, peragatur.

3. De confirmatione.

Spiritus sanctus, qui super aquas baptismi saluifero descendit illapeu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam; in confirmatione augmentum praestat ad gratiam. Et quia in hoc mundo tota aetate victuris inter invisibiles hostes et pericula gradiendum est; in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam, in baptismo abluimur, post baptismum roboramur. Et quamvis continuo transituris sufficiant regenerationis beneficia; victuris tamen necessaria sunt confirmationis auxilia⁴. Quare monet synodus fideles, ut sacramentam confirmationis, quo in baptizatis gratia sanctificans augetur, et additur robor Spiritus sancti tum ad firmiter credendum, tum ad fidem ipsam strenue profitendam, imprimaturque character indelebilis, suscipere non negligant.

Ad suscipiendum hoc sacramentum non admittantur, nisi qui, necessitate mediis et praecceptis, acitu necessaria et in specie doctrinam de huius sacramenti natura et effectu probe noverint. Si autem qui teneriori aetate sacramentum ipsum nondum suscepserunt, sacramentali confessione prius mundent animas suas, et sacrosancta eucharistia se reficiant, si forte ad eam antea fuerint admisi.

Patris munus in confirmatione obest unus tantum sive vir sive mulier, iuxta sexum confirmandi,

¹ Sess. VII.

² Conc. prov. Strigon. 1560, cap. 2, § 1. Petrus, Conc. Hung., II, 51.

³ Ioh. III, 5.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, de ref. matrim.

⁵ C. 106, dist. IV, de consecr.

¹ De patris baptismorum.

² C. 106-4, dist. IV, de consecr.

³ Catech. conc. Trid., de praedicationibus, ritibus et caeremoniis baptismi, n. parit.

⁴ C. 2, dist. V, de consecr.

atque confirmationis sacramento munitas¹, et si fieri potest, diversim a patris baptisati².

4. De eucharistia.

Sacrosancta eucharistia, augustissime hoc novae legis sacramento, nihil est in religione christiana sanctius, nihil sublimius. In hoc enim ineffabili mysterio divitiae omnes sui erga nos amoris effudit salvator optimus; quoniam non fontem tantum gratiarum hic nobis aperuit, verum, ut beatissimus pater Pius papa IX loquitur, etiam in augustissime sui corporis sanguinique sacramento nobiscum semper morari, ac nos peramanter pascere et nutrire voluit, quo ipse in caelum rediens ad dexteram patriae, nos et sui numinis praesentia et tutissimo spiritualis vitae praesidio communiret, ut probe intelligeremus, quod cum inflexisset suos, in finem dilexit eos³. Quare hortatur synodus omnes christifideles, ut:

1. Pro more in catholica ecclesia semper recepto, patriae cultum, qui Deo debetur, huic sanctissimo sacramento in veneratione exhibeant, sive illud in sacrario asservetur, sive publice exponatur, sive denique ad infirmos deferatur. Nam, docente concilio Tridentino, illum eundem Deum praesentem in eo adesse credimus, quem pater aeternus introducens in orbem terrarum dicit: et adorent eum omnes angeli Dei, quem magi procedentes adoraverunt, quem denique in Galilaea ab apostolis adoratum fuisse scriptura testatur⁴.

2. Paterno affectu admonet haec synodus, hortatur, rogat et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui christiano nomine censentur, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae symbolo conveniant et concordant⁵, frequentius et digne praeparati accedentes ad mensam Domini. Senioribus autem in memoriam revocat legem⁶ sacri concilii Lateranensis IV a concilio Tridentino identidem inculcatam⁷, qua praecipitur, ut omnes utriusque sexus christifideles, postquam ad annos discretionis pervenerint, omnia sua peccata saltem semel in anno fideliter confiteantur proprio sacerdoti, aut alteri ab ordinario adprobato ad audiendas confessiones, suscipientes reverenter ad minus in Pascha eucharistiae sacramentum. Quod salutare statutum frequenter in ecclesia publicetur. Caeterum, communicio haec paschalis in parochia propria fieri debet, nisi consuetudo legitima communionem in alia parochia vel ecclesia regularium (die tamen Paschalis excepto) licite posse peragi declarat. Id quod consentientibus episcopis apud nos quoque obtinet.

3. Singularem solertiam parochorum exigit prima communio parvulorum, a qua saepe totius vitae ratio pendet, ipsaque adeo aeterna salus: plurimum quippe interest, quanta animi corporive praeparatione accedant parvuli ad arborem vitae in medio paradisi plantatam, cujus fructus immortalitatem praestat edentibus, ut in fortitudine cibi illius ambulantes, ex huius miserae peregrinationis itinere ad coelestem patriam olim pervenire mereantur. Quapropter praecipit synodus haec, ut ad primam communionem non nisi si admittantur, qui rite edocui sunt sublimitatem et pretium ecclesiae panis, quem appetant. Ante sacram synaxim pium

exercitationibus praeparantur; confessionem peragant de omnibus totius vitae peccatis; die autem communionis, quae sit omnino sollemnitas, in unum collecti, in processione ad ecclesiam inter preces et cantica deducantur, vota baptismatis renovent, adstantibus, si fieri potest, etiam parentibus, patris et cognatis.

4. Memores sint parochi, adorandam eucharistiam esse viaticum in Domino morientium: itaque sollicite curent, ut fideles aegre decumbentes hoc viatico mature roborentur. Idcirco renovat synodus legem⁸, qua statuitur: ut corpus domini nostri Iesu Christi in peregrinorum atque infirmorum gratiam ne ullo unquam tempore tanto illos bono fraudari contingat, in sacrario sub fideli custodia, adhibitis clavibus, ne possit ad illud manus temeraria extendi, munde ac reverenter asservetur, ac saepe renovetur. Coram sacrario, in quo eucharistia asservatur, lampas semper ardeat. Dum autem sacrum viaticum ad infirmos deferretur, sacerdotem praecedat quidam, portando ardentem cereum in lampade, et campanula praetereuntes ad adorationem provocando. Contentiant parochi cohortatione sua efficere, ut sub baldachino deferendum ad infirmos viaticum complures comitentur.

5. Curabunt episcopi, ut abusus in expositione publica venerabilis sacramenti tollantur.

6. Tum sacerdotes, tum laici sacram coenam accedentes, praeter debitam animae puritatem et humilem ac devotum corporis extrinsecum habitum, a media nocte sacram communionem praecedente inviolabiliter observent ieiunium naturale, quod parvitatem materiae neutiquam admittit.

7. Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitaverit, maledictum in sacris literis eum vocari, qui facit opus Dei negligenter. Nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a christifidelibus tractari potest, quam hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur⁹. Hortatur idcirco synodus omnes sacerdotes Iesu Christi, ut solerter legant, cordi imprimant et opere exequantur ea omnia et singula, quae sacrosanctum concilium Tridentinum¹⁰ de hoc novae legis adorando sacrificio eloquitur, et quae rubricae missalis continent. Praeterea, monet haec synodus, ut diebus Domini et festis, unusquisque presbyter altare Domini accedat, nisi gravi impedimento, uti est coecitas, nimia nervorum debilitas, alia gravis infirmitas, prohibeatur; qui autem curam animarum habent, etiam diebus communibus tam frequenter celebrent, ut suo muneri satisficiant, quod ad fovendam in se et fideli populo pietatem, ac ad exorandas a Domino gratias frequentius fiat.

5. De poenitentia.

Si ea in regeneratione omnibus, ut Tridentinum habet, gratitudo erga Deum esset, ut iustitiam in baptismo ipsius beneficio ac gratia susceptam constanter tuerentur; non fuisset opus aliud ad ipso baptismi sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. Quoniam autem Deus dives in misericordia cognovit argumentum nostrum, illis etiam vitae remedium contulit, qui sese postea in peccati servitutum et daemonis potestatem tradidissent, sacramentum videlicet poenitentiae, quo lapsi post

¹ C. 102, dist. IV, de consecr.

² C. 100, dist. IV, de consecr.

³ Hinc ad patriarcham, primat. etc. anno 1660 die 8 maii, de appellatione istius sacri in fustis abalitia.

⁴ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 5.

⁵ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 8.

⁶ C. 12, de poenitent. et rem. X (5, 86) [Harduin, VII, 86 D].

⁷ Conc. Trid., sess. XIII, can. 9. et sess. XIV, can. 8.

⁸ Synod. prov. Strigov. 1660, c. 5, Pœnitent. Conc. Hung., II, 87.

⁹ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observandis et evitandis in celebr. missae.

¹⁰ Sess. XXII.

baptismum beneficium meritis Christi applicentur¹. Cum enim iustus septies cadat², curatores animarum fideles esse provecant, invitent suaviter et instent opportune, ut hoc vitæ remedium, quod medicus animarum nociferum benigne offert, hanc secundam post naufragium tabulam, alteri animo accipiant.

Expropter:

1. Vehementer optat synodus hæc provincialis, ut fideles per anni decursum ceptis conscientias suas hoc salutifero lacrymarum lavacro mundare satagent; eos autem, qui salutis suae cura minus tanguntur, etiam obsecrat, ut identidem in anno, festis imprimis maioribus, et cultui Dei genitricis immaculatae sacratæ, præcipue autem sacro illo et maxime acceptabili tempore Quadragesimæ³ et Adventus, peccata sua confiteantur, et iniunctam poenitentiam studeant adimplere. Sacerdotibus autem, quorum officium est missæ sacrificium crebrius offerre, frequentiore, ad minus mensuram, confessionem iniungimus, ne si impuri accedant, iudicium sibi manducant damnationemque adquirent.

2. Summa solertia et prudentia instituant parochi imprimis tenellam portionem gregis sui. Ubi nimirum parvuli ad annos discretionis pervenerint, manducantur in faciendo conscientias examine, ut confessio eorum integra sit; ne secus per incuriam primi institutoris ad sacrilegas olim confessiones via paretur. Adolescens enim iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea⁴.

3. Finito tempore confessionis et communionis paschalis, testimonia super his colligantur, et quoad eos qui præcepto ecclesiae non satisfecerint, sententia ordinariorum expetatur.

6. De extrema unctione.

Extrema unctio non modo poenitentiae, sed et totius christianae vitae, quae perpetua poenitentia esse debet; consummativum existimatum est a patribus, ut Tridentinum docet. Clementissimus enim redemptor noster, qui servis suis quovis tempore voluit de salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in sacramentis aliis praeparavit, quibus se christiani, donec viverent, integros conservare possent; ita extremae unctionis sacramento finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio munivit⁵. Itaque:

1. Monendi sunt fideles, ut, dum adhuc mentis compotes sunt, hoc praesidio eo imprimis tempore, quo tentatio adversarii nostri vehementissima est, se roborare satagent, nec existiment sacerdotem, extremae unctionis sacramentum administrataram, proximae mortis esse nuncium; verum potius perpendant effectus illos salutaris, quorum participes redduntur, qui hoc sacramentum digne suscipiunt. Caetera autem curatores in administrando hoc sacramento, rituali diocesano se conforment.

2. Administranda est extrema unctio infirmis praesertim illis, qui tam periculosè decumbunt, ut in exitu vitae constituti videantur⁶, nequaquam autem illis, qui, cum sano sint corpore, probabile aut etiam certum adeunt vitae periculum, quales sunt iter maritimum ingressi, proelium commissuri, ultio supplicio plectendi, foeminae partui proximae, nisi alia insuper accesserit extraordinaria aut lethalis

corporei deglutitio⁷. Pœnis doli et culpas capibus etiam ante primam communionem, nec non adultis, qui aliquando usum rationis habuerunt, et postea in phrenesim aut amentiam incidierunt, conferri debet hoc sacramentum; minima vero amentibus, qui nullum ab erta locum intervallum obtulerunt. Meribundi autem sensibus destituti, licet communionem non possint recipere, si ante potuerint aut saltem christiane vixerint, hoc salutis praesidio muniantur; de quolibet enim fidei, nisi contrarium constet, praesumendum est fuisse hoc sacramentum petitarum⁸. Quod de haereticis, et notoriis impenitentibusque peccatoribus praesumi nequaquam potest.

7. De ordine.

Sacerdotium novi foederis salvator noster instituit, atque apostolis eorumque successoribus in sacerdotio potestatem tradidit consecrandi et ministrandi corpus et sanguinem eius, nec non et peccata dimittendi et retinendi⁹. Cum autem divina res sit tam sancti sacerdotii ministerium, magna profecto sagacitate seligendi indefessaque vigilantia educandi sunt illi, quibus olim tam sublime ministerium concederetur. Episcopi huius provinciae dabunt operam:

1. Ut erectis puerorum seminaria, tum in horum tum in clericorum seminariis, eam nanciscantur candidati educationem et institutionem, quam celsitudo huius ministerii exigit.

2. Ut ad sacros ordines unico digni promoveantur, curabunt episcopi, ut iuxta legem Tridentinam de ordinandorum aetate, natalibus, moribus et vita a viris fide dignis sufficiens obtineri queat testimonium¹⁰.

3. Quamvis condigna laude ornanda sint eorum clericorum iuniorum conamina, qui in arte oratoria et catechetica privatim se exercent; prohibent tamen patres clericis ad subdiaconatum necdum promotis, in ecclesia sacrum sermonem ad populum habere, vel ibidem institutionem catechetica fidelibus impartire. Sacri denique muneris dignitas postulat, ut clerici necdum subdiaconi ab omni functione officiantis omnino abstineant. Vult tamen synodus, ut clerici iuniores sacerdotibus sacras functiones peragentibus reverenter ministrent.

4. A primitiis neomystarum omnes pompae saeculares et convivia strepitosa absint.

8. De matrimonio.

Postquam salvator noster mysteriorum dispensatores instituisse, qui gregi dominico praesent, et in eum coelestis gratiae thesauros effunderent; nihil videbatur ad generis nostri reparationem et aedificationem corporis Christi superesse, quam sacramentum, quo primaeva illa et individua maris et foeminae societas, ex qua totum humanum genus propagatur, coelesti benedictione consecraretur, ut ex radice sancta melior sanctorumque pullularet soboles, et ex honorabili coniugio ac thoro immaculato populus christianus ad veri Dei et salvatoris nostri Iesu Christi cultum augetur. Cum tam sublimis sit finis sacramenti huius quod ipse apostolus¹¹ magnum appellat, decernit hæc synodus:

1. Ut sponsus et sponsa praevia institutione diligenter praeparantur ad sacramentum hoc digne suscipiendum, edoceanturque officia, quae ipsos tum relate ad invicem, tum relate ad proles suscipiendae

¹ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 1.

² Prov. XXIV, 28.

³ C. 12, de poenitent. X (5, 20) [Hardoin, VII, 25 D]; item conc. Trid. sess. XIV, cap. 5.

⁴ Prov. XXII, 6.

⁵ Conc. Trid., sess. XIV, doctr. de extrema unct.

⁶ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 2, de ministro h. sac.

⁷ Bened. XIV, de syn. dioc., lib. VIII, c. 5, n. 1 et sq.

⁸ Bened. XIV, de syn. dioc., lib. VIII, c. 5, n. 1-5.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 5, de ref.

¹¹ Ephes. V, 22.

educationem manent, ut illa in timore Domini crescat.

2. Cum, dicente sancto Augustino, quaestio de coniugio implicatissima sit, praecipit synodus, ut canones animarum leges, quas ecclesiastica potestas de matrimonio edidit, solenter discant, illasque ad amussim observent.

3. Ut declaratio consensus et benedictio sponcorum matutina, quantum fieri poterit, hora, non vero a meridie aut plane sub vespertinum crepusculum peragatur. Porro, propter infringendae legis ecclesiasticae periculum, nuptiales solemnitates diebus abstinentiae non celebrantur.

4. Optat synodus graviter movendos esse eos, qui nuptias ineunt, ut tempestive ante matrimonium sacram confessionem peragant, atque ut rite ad eucharisticam communionem accedant.

De mixtis matrimoniis.

Primum, quod in matrimonio quaeritur, iuxta sanctorum Ambrosium, est religio. Hinc, prout lege mosaica Hebraeis matrimonia cum exteris, praesertim cum Chananais, propter periculum perversionis, aevere interdicta fuerunt, ita ecclesia quoque nostra omni tempore prohibuit, ne catholici cum acatholicis hoc sacro foedere iungerentur. Praesertim sedes apostolica coniugia mixta seu cum acatholicis inita vehementer semper improbavit, neque illa indulgentia existimavit, nisi ex gravissimis causis, et sub certis conditionibus: imprimis ne coniux catholicus ab haeretico perverti possit, quin potius ille teneri se sciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum; tum etiam, ut proles utriusque sexus ex eo matrimonio procreanda in catholicae religionis sanctitate omnino educaretur!

Certe coniugium iam e sua institutione postulat, ut qui hoc vinculo iunguntur, non solum coniugii nexu, sed etiam religionis sensu sint una caro, unum cor et una quasi anima. Intima haec animorum coniunctio inter eos sperari non potest, qui in re gravissima et sacerrima dissentiant, ita ut, quod alter summa veneratione colit ac frequentat, alteri ridiculum, superstitionem vel omnino idololatricum videatur. Unde saepissime evenire consuevit, ut coniuges ea, quam intima inter eos vitae societas exigit, fiducia destituti, aut tristem inter continua dissidia vitam ducant, aut pars catholica, ad indifferentium vel plane defectionem a fide delapsa, salutis periculum subeat, atque sic magnum hoc sacramentum omni sua dignitate et sanctitate exuatur. Tum vero quam primum, ut in educanda prole, quod una pars aedificat, altera, si non directe, saltem indirecte destruat, ipsaque proles arbitretur parum referre, quam religionem quisque teneat; quotidiana experientia id sat superque docet.

Denique, qua ratione coniuges diversae religionis se mutuo aedificare possent, inter quos nec precum nec sacramentorum communio obtinet; verum potius, dum, verbi gratia, uxor catholica sancta sacramenta frequentat, id quasi clam et furtive facere debet, ne maritum ad impia diceria provocet?

Hinc, quantaumque sit caritas, qua dissentientes a nobis in rebus religionis concives nostros prosequimur, non possumus tamen non vehementius dolere, mixta matrimonia adeo invaluisse, ut exinde religioni catholicae multiplicia, eaque atrocissima vulnera intulimus cernamus.

Quia vero de animabus, quas ancipiti hoc commercio pereunt, coram iusto iudice stricta a nobis

clim reddenda erit ratio, catholice parentes per viscera misericordiae Dei, pro prole suae salutem oramus et obtestamur, imo, qua episcopi animarum, mandamus etiam, ut omni meliori modo prolem suam ab incendio mixti matrimonii avocare et arcere studeant. Hunc in finem, implorato Spiritus sancti auxilio, in se ipsis consensum vivae fidei resuscitare studeant, ac intime sibi persuadeant, non esse in alio aliquo salutem, quam in Iesu Christo eiusque sancta ecclesia. Hunc vivae fidei consensum proli etiam suae iam in tenera aetate tum verbo tum exemplo instillare adlaberent. Adolescentulas praecipue vigili oculo comitentur, neque permittant eam huiusmodi familiariter versari, quibus vitae coniugalis vinculo aliquando consociari nefas est. Nec decipiantur eorumdem teneriori aetate: nam experientia docet, visum nubendi in aliquibus maturius excitari. Eo magis intendant pubescentibus puellis:

periculosa enim et difficilis est animorum violenta separatio, si longiori consuetudine sibi invicem quasi adglutinati sunt. Alioquin advertere potuerunt pluribus in casibus, non tam coniugem, quam potius coniugia vires et facultates temporales, vel saltem divitem haereditatem ambiri.

Parochi vero et omnes, quibus animarum cura commissa est, tam publicis quam privatis sermonibus, omni tamen cum discretionem, caritate et mansuetudine doctrinam ecclesiae de mixtis connubiis opportune proponant, dumque caritatis christianae universalem characterem explicabunt, simul eiusdem limites divinis legibus defixos clare edisserant. Tum vero assiduis Deum exorent precibus, quo fidem in mentibus fidelium suorum augere, eodemque ab omni fidei naufragio praeservare misericorditer dignetur. Vita praeterea moribusque suis ecclesiam Iesu Christi amabilem personamque suam venerandam reddant, ut, emergente mixti matrimonii casu, verba et adhortationes ipsorum non in irritum cadant.

Si qui tamen a fidelibus ab huiusmodi matrimonio ineundo prorsus desistere nollent, eo conatus suos dirigant, ut pars acatholica legalem cautionem praestet de catholicae omnis proles educatione, simulque dispiciant, num fides catholicae partis ab omni perversionis periculo immunis futura censeri possit. Tantum his praehabitis, adornent recursum ad ordinariatum pro obtinenda in impedimento vetiti mixtae religionis dispensatione sedis apostolicae, sine qua ne denunciare quidem audeant huiusmodi matrimonia.

Si autem postulata securitas non praebetur, cum in casu hoc magnopere interit, ut uniformis in procedendo modus, iaeque activam sacerdotis cooperationem, quantum possibile est, excludens observetur, scopo hoc sequentes statuimus regulas.

1. Matrimonio huiusmodi trinae promulgationes praemittantur, inter promulgandum tamen religionis cui partes addictae sunt, mentio non fiat.

2. Tam ante, quam praepriis intermedio promulgationum tempore, institutio omni cum mansuetudine et sollicitudine impertienda, parti catholicae non solum non subtrahatur, quin potius illa, qua licet, diligentia tribuatur.

3. Cum pars catholica in proposito casu non tantum in canonicae sanctiones, sed etiam in legem naturalem et divini gravissime peccet, in tribunali poenitentiae sacramentaliter absolvi non potest. Si tamen in matrimonio iam constituta in cor suum redeat, sincera reatus sui poenitudine ducatur, et, quantum in se est, malum ab se conceptum reparare studeat, absolvenda est; cum sancta mater ecclesiae viscera misericordiae nunquam pracludat vere poenitentibus.

¹ Bened. XIV, *Magnae nobis* [die 19 iunii 1748].

² Tertal., *Ad us.*, II, 3, 5 [opp. Tertal., ed. Migas, I, 1296 B et 1296 A].

4. Matrimonium huiusmodi, non quidem in loco sacro, loco tamen decente, in aedibus, verbi gratia, parochialibus inestur, et parochus, vel cum eius licentia alius sacerdos, nullis quidem sacris vestibus, adeoque non stola, non rocheta, habita tamen ecclesiastico indutus, et ad modestam gravitatem compositus, citra faciendum libri ritualis, vel precum sacrarum aut ritus sacri usum, coram duobus aut tribus testibus declarationem mutui in matrimonium consensus excipiat.

5. Ut haec mutui consensus declaratio nulli exceptioni obnoxia sit, eam vir his aut similibus verbis exprimat: *Ego N. N. in coniugem accipio N. N. honestam personam, non ipsam deservam neque meam et illius mortem in quacunque vicissitudine. Sic me Deus adiuvet.* Deinde consensus suum sponsa catholica sic enunciat: *Ego N. N. in maritum accipio N. N. honestum iuvenem vel virum, non ipsam deservam neque meam et illius mortem in quacunque vicissitudine. Sic me Deus adiuvet, beata Virgo et omnes sancti.*

6. Postquam haec peracta sunt, parochus matrimonium hoc eadem, qua in aliis matrimoniis inserendis oportet, solertia libro copulatum inserat. Forma immatriculationis alia praescriptis rubricis plene conformis tenenda est; unice in rubricam Copulans inserenda erunt haec verba: *Mutuum in matrimonium consensus declarant coram parocho proprio N. N. vel delegato sacerdote N. N. in aedibus parochialibus N. N.*

7. Moneat coniuges, quod matrimonio valido coniuncti sint, cuius indissolubilitas aliique legitimi effectus non secus ac in aliis matrimoniis extra omne dubium positi sint.

8. Si vero sponsi mixtae religionis ab assentientia passiva acceptanda prorsus alieni forent, et ad illam declinandam non obstantibus parochi monitis et hortamentis ministrum a catholicum sine contrahendi coram ipso matrimonio adire mallet, in hoc proposito impediri non possunt, concedendaeque sunt ipsis testimoniales literae id solum enunciante, quod, peractis tribus desunciationibus, nullum tale impedimentum, ob quod matrimonium inter hos sponso valide contrahi non posset, detectum sit, nihil ultra addendo, unde consensus vel adprobatio sacerdotis testimonium dantis subinferri possit.

9. Introductio seu benedictio huiusmodi mulieris post nuptias tam parum adhibenda est, quam parum adhiberi potuit benedictio tempore initi matrimonii; haec enim utraque adprobationem auctoritatis ecclesiae factam significat. Introductio autem puerperae cum prole, quae apud catholicos baptisata est, et ecclesiae catholicae sacrosancti, fieri potest. In casu nihilominus, quo proles apud catholicos baptizatur, et ab ecclesia catholica abstrahitur, introductio fieri non potest.

TITULUS IV.

De cultu divino.

1. De dominica et festis diebus sanctificandis.

Quam ipse Deus benedixit diei septimo, et sanctificavit illum: quia in ipso cessaverat ab omni opere suo.

In veteri foedere apud Israelitas celebratio diei septimae seu sabbati, vi legis Moysi, novam corroboratamque sanctionem obtinuit. *Videte, ut sabbatum meum custodiat, quia signum est inter me et vos in generationibus vestris; ut sciatis, quia ego Dominus, qui sanctifico vos. Custodite sabbatum meum, sanctum est enim vobis. Qui polluerit illud,*

Gen. II, 3.

morte morietur; qui fuerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi sui. Sed diebus festis opus. In die septimo sabbatum est, requies sancta Dominus; omnis, qui fuerit opus in hoc die, morietur. Tandem Dominus digito suo tabulis lapideis insculpsit: *Memento, ut diem sabbati sanctifices.*

In lege nova a tempore apostolorum, dies prima seu dominica celebrari coepit, qua nempè Christus e sepulchro exiit, et nova salutis oeconomia per Spiritum sanctum mundo allata fuit.

Dies dominicae postmodum alia festa accesserunt, in primis quidem ad recolenda quotannis praecipua mysteria religionis nostrae, tum vero in memoriam et honorem beatissimae Mariae virginis, sanctorum apostolorum, martyrum, aliorumque sanctorum et sanctarum. Haec festa annum quasi cyclum constituent, quo tota religio nostra per singulos annos stans temporibus tam memoriae, tam praecordiis nostris vivide imprimitur.

Finis igitur horum dierum est, ut cultui divino sacrique operibus pie impendatur. Cessandum est ab opere mundano, ut liberius ad ecclesias ire, psalmis et hymnis et canticis spiritualibus insistere, orationi vacare, oblationes offerre, memoriam sanctorum communicare, ad imitationem eorum assurgere, eloquiis divinis intendere, elemosinas indigentibus mittere valeat christianus, ut, quantum in hac vita conceditur, sabbatum illud aeternum, de quo apostolus dixerit, quodammodo praecipue, ut scilicet, si nunc super paucos fideles extiterimus, emenso feliciter praesentis temporis circulo, ingrediamur in requiem Domini.

Unde non sine cordis amaritudine cernimus, quod Deo dicatis die, sanctisque rerum officiis consecrati, ac Spiritus sancti doctrina instituti, non modo sancte, ut oportet, non colantur, sed, quod gravissimum est, operibus, actibus ab eorum cultu et pietatis christianae studio alienis, nefarie violentur. In tanta praeccepti ecclesiae praeviaricatione, synodus haec, sacrosancti Tridentini concilii auctoritati, canonum decretis, summorum pontificum sanctionibus, Pii V pontificis constitutioni eo nomine editae, patrum demum instituta innixa, edicit et decernit:

1. Ne sacris iis diebus, qui sanctae matris ecclesiae instituta aut uniuscuiusque loci consuetudine votove publice coluntur, servilia opera exerceantur. Et quoniam in iis, quae sequuntur, maxime peccatur, haec speciatim vetamus:

a) Ne iis diebus nundinae mercatuve agantur, nec apparatus ad haec fiant, quibus horum sanctificationis impediretur, turbaretur, aut fideles ab ea avocarentur.

b) Ne actus forenses cuiuscunque generis (casibus morum non ferentibus exceptis) suscipiantur, aut executioni mandentur.

c) Ne tempore cultus divini, seu matutini seu pomeridiani, vel occasione processionum publicorum, aut aliarum ecclesiasticarum functionum collectae (demptis consuetis in ecclesia offertoriis) instituantur.

d) Similiter consultationes a primis locorum passim his diebus usitatae, prout et sessiones sic dictae oeconomicae severe interdiciantur: cum his

¹ Euseb. XXXI, 18-8.

² Ibid. XX, 8.

³ 1-Cor. XVI, 8; Act. XX, 7; Apoc. I, 10.

⁴ Nicol. I, post de resp. ad Bulgari., cap. II [Hardeuin, V, 200 B; Patr. lat., ed. Migne, CXXI, 200 C].

⁵ Hebr. IV, 9 seqq.

⁶ Sen. II [vel potius III, deor. de observ. et crit.] et III, deor. de invoc. sanct.

⁷ Kal. apr. 1868.

⁸ Constit. a Steph., cap. 7, synod. Symbolich. cap. 11, Pösterly, Conc. Hung., I, 8-20.

animorum quies, in cultu divinae tantopere necessaria, vehementer turbari, nec ipsae consultationes opportuno tempore cessandi soleant. Conventus tales ad eundem post finitas litanias, si differri nequeant, agi poterunt.

e) Ne articuli, quos cum ad victum necessarios certis horis ecclesie vendere integrum est, prope ecclesiam in earumve conspectu veni exponantur; et ideo a curatoribus animarum sollicito intendendum est, ut hora eorum praescripta stricto observetur.

f) Quoniam autem experientia compertum est, depravatis his temporibus et moribus, ad choreas, tripudia, saltationes et id genus alia nunquam fore conveniri sine multis et his quidem gravissimis Dei offensionibus, idque tum ob obscena dicta, inhonestas actiones, et perniciosas ad omnia opera carnis illecebras illis obnoxietas, tum propter rixas, dissidia, interdum etiam caedes etc. inde consequentes: his tot offensionum et peccatorum seminariis locum dari, his praesertim diebus, qui dies propitiacionis sunt, et his ipsis diebus fideles plerumque, nefariis istis satanae blanditiis illectos, a divinis officiis, religionis supplicationibus lectionibusque abstrahi, avertique rudes a percipiendis fidei rudimentis, alioque ab aliis christianae pietatis officiis, in qua eo tempore religiose incumbendum est, abstrahi et amoveri; hoc certe gravissimum est in conspectu Dei et ecclesiae! Quare interdicens, ne festivis diebus saltationes, tripudia, choreas ducantur aut fiant ante terminata divina pomeridiana, neve ultra defixam horam protendantur.

2. Ut vero illi dies omni pietate et religione colantur, parochi crebro populum admoneant atque hortentur:

a) Ut illorum dierum tempus, quod Deo eiusque cultui debetur, his actionibus totum impendant, in quibus sancte transigendum est: ideoque frequenter fidelibus suae curae creditis inculcent, ne iter abeque urgentissima causa, priusquam integro missae sacrificio devote intersint, suscipiant, nisi ad eum locum proficiantur, ubi cultui divino de tempore interesse possint.

b) Ut sacrum quoque sermonem, alioquin ad integritatem cultus divini spectantem, fideliter audiant.

c) Ut divinis etiam pomeridianis praesentes pie religioseque adsint.

d) Ut in christianae doctrinae rudimentis ac praecipuis vel percipiendis vel revolvendis versentur.

e) Obtestamur denique et provocamus optimates et magistratus, qui gubernationi praesunt, alioque dignitate praecollunt, ut in his aliis fidelibus exemplo praeuocent, et solemnioribus imprimis diebus, quibus humanae redemptionis mysteria recoluntur, ad principalem ecclesiam collective conveniant, divinique cum pietate ad eunctorum aedificationem intersint.

Deus autem et pater domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui consolatus nos in omni tribulatione nostra, qui per Moysen servum suum dixit: „Suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum, sicut iuravit tibi, si custodieris mandata domini Dei tui, et ambulaveris in vis eius;“ det nobis virtutem et benedictionem ab alto, ut sanctificemus sabbata eius, et invocetur nomen eius in nobis, ut ingrediamur in requiem eius.¹

3. De augendo decore cultus divini.

Nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari potest, ut habet concilium

Tridentinum, quam tremendam mysterium, quo vivifica illa haec, qua Deus patri reconciliati omnis, in altari per sacerdotem quotidie immolatur.² Unde satis apparet, omnem operam et diligentiam in componenda esse, ut mysterium hoc, quod cultus divini centrum est, quanta maxima fieri potest, non solum interiori cordis munditia et puritate, verum exteriori quoque devotionis ac pietatis expressione peragatur, atque ad augendam eius dignitatem omnia conspirent. Dignus quippe est dominus Deus noster accipere gloriam et honorem ac virtutem³, ut ei, per quem omnia facta sunt, serviant etiam omnes creaturae. Per externam porro internae religionis manifestationem, solemniori modo, contestamur nostrum erga Deum amorem, gratitudinem, subiectionem ac fiduciam, sitque, ut per externum exercitium interna semper foveatur, et adminiculis humanis ad rerum divinarum meditationem altius elevemur, atque per visibilia religionis ac pietatis signa in invisibilium amorem rapiamur; sed et alios ad pietatem excitabimus, qui videndo opera nostra imitabuntur meliora charismata, et glorificabunt Patrem qui in caelis est.

Synodus haec laudem et gloriam Dei eiusque debitum cultum in spiritu et veritate promovere desiderans, et fidelium pietatem efficacius excitare, excitatam accendere et alere cupiens, pro augendo cultus divini decore sequentia decrevit:

1. Clerici, qui cultui divino praesunt, memores sint, sancta sancte tractari debere, scientesque fidelium ora ac oculos in se conversos esse, ac proinde internae religioni ita studeant externam iungere pietatem ac modestiam, ut ipsorum devotione ac vultu ad omnem gravitatem composito, fidelium corda iugiter incalescant, et ad promendas Deo laudes suaviter invitentur. Id quod et Tridentini patres impensius commendaverunt dicentes: „Decet omnino clericos in sortem Domini vocabos vitam moresque sic componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum ac religione plenum praes se ferant.“⁴

2. Parochi dent operam, ut ecclesiae mundae sint ac nitidae, nec existimeant se officio iam satisfecisse, si curae huius aedituos monuerint: verum, ut sanctus Hieronymus de Nepotiano habet, ipsi sint solliciti, si nitent altare, si parietes abeque fuligine, si pavimenta tera, si sacrarium mundum, si vasa sint luculenta.⁵ Quae quidem sacrarum locorum cura iugis sit omnino et fatigari necesse, nec ad solas maiores anni festivitates restricta. Caeterum laudabile obsequium praestabunt fideles Deo, si curae huius et ipsi participes esse decernerint. Quapropter agendum erit, ut, quod in plerisque parochiis iam obtinet, ex virginibus aliisque piis mulieribus parochiae conscribatur sodalitas cuius membra pergrati officii sibi ducent ecclesiae ac capellas singulis septimanis ad minus semel purgare, cura et munditie tabernaculi et sacrarum vasorum alioquin [apud] presbyteram mansere.

3. Quia vero maiora festa maiori etiam pompa ac ornata celebrare convenit: solemnioribus festis ecclesiae floribus, frondibus aut analis (tapetibus) in parietibus sanctuarii exornentur, eorum plures secundantur, faeces adhibeantur, gradus arae inornate obtectus sit, et, in quantum per facultates licerit, procurentur imagines mysteria fidei nostrae representantes, aut sancti cuius sollemnis dies agitur,

¹ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observand. in celebrat. missae.

² Apoc. IV, 11.

³ Conc. Trid., sess. XXII, cap. 1, de ref.

⁴ Ad Heliodorum, episcopum Nepotianum [opp. S. Hieron., ed. Migne, I, 206].

¹ Deut. XXVIII, 2.

² Ebr. IV, 2.

effigiem adumbrantes, et congruo loco in ecclesia, vel A etiam super porta principali oculibus exponantur, ut fideles altius menti imprimant obiectum festivitatis, cuius memoria recolitur. Opportunum quandoque erit pavimentum ecclesiae viranti gramine perspergere, fores templi ramis arborum et sertis, liminis atriumque floribus campetricibus, turris vexillis ornare, verbo, praestare omnia, quae ingeniosus erga Deum et sanctos eius amor et prudentia pastoralis suggererit. Praefecto, qui diligit decorem domus Dei et locum habitationis gloriae eius, facile deteget quando et quid facere oporteat.

4. Imagines et statuae, per quas populus, ut concilium Tridentinum pluribus expressit¹, in articulis fidei commemorandis et recolendis confirmatur, beneficiorum a Christo collatorum admonetur, et ad sanctorum imitationem excitatur, sunt singularia ornamenta altarium aeternorum. Careant itaque parochii, ut esse semper nitidae sint; quae vero, seu B quia rudi manu factae, seu quia vetustate atritae vel quomodoocunque vitiatas sunt, scopo non responderent, removeantur, et his per superiores ecclesiasticos praevis adprobatae substituuntur.

5. Altaria, vasa sacra, et cuncta quae ad missae sacrificium et cultum sanctae eucharistiae spectant, quam nitidissime conserventur. Paramenta sacra, si ob tenuiores ecclesiae proventus pretiosa procurari non possent, ad minus sint integra et munda. Item rubricae de paramentorum colore exacte observentur. Non solum autem pro sacerdotibus, sed et his qui ministrant ad altare, procurentur vestes functioni sacrae congruae; foralibus diebus, dominicis et festis diebus quatuor adolescentes ministrantes adhibeantur, ordinariis rubris, in Adventu et sancta Quadragesima, ubi fieri potest, rhyllaceis, sub *Requiem* nigris togis vestiti.

6. Saepe ecclesiarum paupertas, aut defectus C artificum peritiorum, non vero sacerdotum concordia est causa, quod ecclesiae rebus ad cultum divinum solemnitus agendam necessarii careant. Pia mater ecclesiae similibus indigentis in religiose filiorum suorum largitate solebat remedium quaerere, eos hortando, ut mente revolvant et imitentur illam promptitudinem, qua filii Israel ad faciendum opus tabernaculi testimonii et ad vestes sanctas et omnem cultum suas armillas, insures, annulos et dextralia, vasa aurea, purpuram, byssum et lapides pretiosos devoto animo Domino obtulerunt². Patres synodi huius paterno affectu et fiducia provocant fideles, ut horum, sed et plurimorum sanctorum sanctorumque exemplo ducti, pro augenda cultus divini maiestate symbolas suas sponte et hilaritate conferant, Deo, a quo omnia acceperunt et expectant, ex ipsius donis ac datis oblationem facientes. Ut vero imagines, statuae, vestes et vasa sacra usibus D inserivira elegantiori etiam forma resplendant, episcopi in maioribus civitatibus, ubi artifices peritiores facilius haberi possunt, constituent quosdam sacerdotes, qui res ecclesiarum ab urbibus magis remotarum prompto animo curarent, ad quos proinde se convertant illi, qui in usum ecclesiarum earum res necessarias emere voluerint.

7. Singularia denique incrementa accedunt decori cultus divini ex harmonice cantu fidelium. Quocirca inspectores ac directores scholarum hortatur synodus, ut inter caetera institutionis religiose obiecta cantus quoque ecclesiasticus magnam habeant curam, quo sic in scholis nunc cantus et deinceps entriendi, suavi hymnorum sacrorum modulatione

et Deum glorificent, et caeteros qui autem hanc missae callerent, cunctis excusant et edificent. Ab ecclesia vero musicis can, ubi sive organo, sive cantu, sive alio instrumentis profanum, theatrale, leve, immoderatum miscetur, omnino arcendus esse praecipiant episcopi, nec alios quam catholicos cantores, nullo modo autem scenicos cantatrices in choro tolerabunt. Rari, strepituose musicis cantus fidelium quamprimum substituatur.

3. De cultu beatae Mariae virginis fovendo et augendo.

Archangelus Gabriel, ab aeterno praeclectam his verbis „*Ave gratia plena, Dominus tecum*“ salutando, cultui beatae Mariae virginis initium dedit, qui per sanctissimos apostolos et discipulos Domini conservatus, et iam epocha sanctorum patrum multum propagatus fuit. Praeclarae praerogativas, quae beatae virginis Mariae ex constante ecclesiae doctrina tribuebantur, imprimis quod ante, sub et post partum virgo fuerit; quod Dei genitrix sit appellanda; quod eius tota vita e peculiari dono Dei fuerit intermemorata, omnibus virtutibus in gradu praecelso ornata, nec unquam vel umbra peccati commaculata, ei prae omnibus sanctis et electis Dei, imo prae angelis quoque venerationem conciliant, eamque beatam dixerunt omnes generationes, glorificabant, prae omnibus post Deum colebant, matrem misericordiae, gratiae et pietatis, consolatricem humani generis concelebrabant; quia certa fide tenebant, eam, velut Domini nostri genitricem, salutem intulisse mundo.

Ineffabilis haec et universalis erga matrem Christi sanctissimam pietas et veneratio aeternorum quoque patrum corda ita accendit, ut hi vix religione Christi imbuti, iam altius in contestanda erga Deiparam virginem veneratione existerentur; noster namque proto-rex sanctus Stephanus moriens ecclesiam et regnum patrociniis reginae coelorum devovit³; eam hic et eius successores pluribus templis, ariis, statuis honorarunt; eius imagine nummos signaque militaria ornarunt; eam magnam suam dominam, et patriam regnum Marianum ordinario vocarunt; episcopi e decisis concilii provinciae Strigoniensis, 1809 in Udvard celebrati, vespertino campanarum sono salutandam voluerunt; fideles semper et ubique per late patens regnum Marianum pie fidei de immaculato conceptu ab olim firmiter adhaecerunt; fidem in iubila illimitata effusi sunt; et inter pikissima gaudia dulcissimae matri suae accedunt: *Tota pulchra es, Maria, et macula originalis non est in te*, dum beatissimus pater Pius papa IX, vicarius Christi, die 8 mensis decembris 1854, in praesentia cardinalium et episcoporum 200 numerum proxime attingentium, ore Petri infallibili, matrem Dei Mariam, iam qua talom cultam, absque labe peccati originalis conceptam fuisse, Romae in basilica Sancti Petri proclamavit, et toti orbi, ut degna fidei, annuntiavit⁴.

A facto hoc, quod gloriam virginis matris immensum adauxit, cultus eiusdem in regno quoque nostro multum dilatari et retrocessere coepit, et ampliora neque cepit incrementa. Memoramus saltem nostram illam promptitudinem, qua fideles populus anno proximo elapso 1867, die 8 septembris, pro celebrando festo septimo-seculari ad bellas Marianas Styriae, ad provocationem cardinalis regni primatis, sub vexillis sacri itineris, exemplo properavit, et quidem tanta cepit, ut e clero tres episcopi, et plures quam ducenti e variis dioecibus presbyteri, cum turba cultorum Marianorum circa 25 millia

¹ Sess. XXV. de invoc., venerat. et reliquiis sanctorum et sacris imaginibus.

² Exod. XXXV. 21, 22.

³ Martinius in Vita s. Stephani, c. 18.

⁴ Bulla Ineffabilis (die 8 dec. 1854).

fideliū numerante, inter decem et ultra diērum A
caentia et process ad locum gratiosum pervenerint,
ibi pane coelesti refecti. Sit expropter nomen
Domini per secula benedictum.

Confidimus igitur, quod sanctissima virgo haec,
per militantem ecclesiam concemisse immaculati con-
ceptus solemnitē et explicitē docerata, pro sua
materna in populum christianum incensanter testata
protectione, extensura sit super nos benedictam
manum, et nobis illum suum Iesum Christum do-
minum nostrum propitiū redditura.

In reliquis, fidem de immaculato conceptu, quam
matres nostri et tenuerunt et docuerunt, in synodo
haec provinciali, post declarationem dogmaticam
conceptus immaculati prima, viva religione, anime
piissime, qua articulum fidei infallibili auctoritate
ad credendum propositum, ex corde amplectimur,
publice confitemur firmiterque tenemus. Sub huius
immaculatae virginis praesidium confugimus, poten-
tissimo patrocinio eius beatissimum in Christo
patrem, augustissimum terrae principem, olerum
denique et populum universum pia mente commen-
damus, illam invocabimus, et in hymnis ac canticis
sancia exultatione conolebrabimus.

Quo vero haec pietatis obsequia ab aliis simi-
liter praestentur, taliterque cultui Mariano notabiliora
accedant incrementa, ordinamus, ut in forma omnia-
vis iuramenti, quod ecclesiastici in manus sui
ordinarii, sive alterius superioris sui, aut etiam
laici catholici coram ecclesiasticis petronis nun-
cupant, semper adhaerant haec verba: „Et beatissi-
mam sine macula conceptam semper virginem Ma-
riam et omnes sancti“; dein impensius hortamur
curatos:

1. Ut excelsas praerogativas virginis matris in
publicis institutionibus, praesertim eius cultui adscriptis
festivitatibus, omni cum claritate et argumentorum
pondere proponant et enucleent.

2. Ut omni sabbato ad vesperam cum populo,
pulsu campanae ad ecclesiam convocato, rosarium
cum congruis mysteris clara voce orent, et si ac-
commoda de beatissima matre cantica subnectant,
aditanturque ut in eius festivitatibus e fidelibus
quo plures ad sacramenta accedant.

3. Ut a sede apostolica probatae sodalitates,
quales imprimis sunt ab Immaculato corde Mariae,
et sanctissimi Rosarii, in quantum tam in permul-
tis locis existunt, sedulo foveantur, et ubi necdum
coadunatae essent, inducantur.

4. Providebant patres, ut devotio in honorem
magnae dominae nostrae per decursum mensis maii
peculiariter foveatur, et in litanis lauretanis „Regina
sine labe originali concepta“ addatur. Denique,

5. Ut ipsi presbyteri sacra aemulatione festinent
cum suis fidelibus coalescere in societatem sub
nomine Coronae aureae¹, hortante beatissimo Pio
papa IX, ad augendum cultum Marianum constabi-
litate. — *Sancta Dei genitrix, ora pro populo,
interveni pro clero, intercede pro devoto foemineo
seculo! Sentiant tuum iussum, quicumque implorant
tuam protectionem!*

4. De cultu Dei domestico.

Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine
meo, ibi sum in medio eorum², promittit olim divi-

¹ Quaevis corona constituitur ex uno et triginta sacerdoti-
bus, qui, singulis mensibus, praesente die, in Divisae honorem
sacram offerunt. (Summus pontifex Pius IX, litterae pioe apo-
stolice patris, rescriptae die 29 octobris anno 1858 editae, cuius
sacerdoti in hanc piam societatem concepto concessit plenariam
indulgentiam, simul in manus laicorum. Cf. epist. an. card.
Patris, die 21 nov. 1858).

² Matth. XVIII, 20.

CONCILIUM GENERALIUM TOMUS XLVII.

sua salvator. Haec eius debet praesentia perfraudandi
quotidiana christianis familiis suppedit occasio, si
pater vel materfamilias cum liberis et familiaribus
suis in nomine Iesu congregatis, domi suae, autem
mane et vespere, coram crucifixe vel Iesu sacra,
misericordiam Patris, qui fecit oriri solem super
bonos et malos, devoto supplicaverit; si ante et
post refectioem, ab illo qui dat esum esurienti-
bus, petat benedictionem et referat gratiarum
actionem, si ad trinitam saluberrimam angeli-
cam sanctae incarnationis Domini memoriam pio
recollendo, veneretur una matrem Dei Mariam, quae
est auxilium christianorum. Neque dubitari potest
ex hac simultanea devotione et quotidiana pietatis
exercitatione, plurima in totam familiam redundare
emolumenta; siquidem quoties ipse pater et mater-
familias cum suis in dies supplicent, toties eisdem
in memoriam revocatur tum sua a Deo creatore et
mundi gubernatore plena dependentia, tum etiam
quanto pretio omnes et singuli suorum redempti
sint, quanta proinde cura et studium saluti eorum-
dem impendendum sit; hi vero si prima semina
pietatis et devotionis iam inter domesticos parietes
cura parentum susceperint, et quotidie magis magis-
que sensu religionis imbuti fuerint, eo impensius
studebunt, ut eidem in simplicitate cordis obediant,
eum servi Christi, facientes voluntatem Dei ex
animo, reddentes quae sunt caesaris caesari, et
quae sunt Dei Deo, a quo omnis ecclesiae et civi-
tatis futura dependet prosperitas.

Summopere proinde dolendum, quod cultus hic
domesticus in omni ferme hominum classe, si non
penitus desit, multam tamen imminutus sit; quod
dentur multi, qui, audito saluberrimo angelico
pulsu, nec caput detegunt, nec conversationem aut
occupationem interrumpunt; quod inveniantur non
pauci, qui de strato surgentes, vel illud repetentes,
Dei, cuius solius favore et gratia diem hactenus
trasegerunt, immemores, vel mentem ad eum ele-
vare negligunt; quod demum tales quoque obser-
ventur, qui ut se reliquis cultiores ostentent, ora-
tionem ante et post mensam erubescunt, tristem in
eo reponentes gloriam, quod supra pium vulgus
sapere sibi visum, res ipsa desipiant!

Et ideo patres et matrefamilias per suam suorum-
que salutem obtestamur et districtim monemus, ut
cultum Dei privatim in suas domos revocare con-
tentant. Profecto quo diligentiores in hoc Dei
servitio fuerint, eo vicissim plura ab eo munera
recipient; liberalis enim est Deus, et plurima nobis
beneficia ultro largietur, si ad fontem gratiarum
eius alacriter et sedulo accesserimus. Perpendant
proinde, quantis se Dei donis ac beneficiis privent,
qui hocce pietatis exercitium negligunt. Ingemis-
cimus quoque nonnullos talium exempla sectari, qui
mythologicis, imo obsecris saepe imaginibus pa-
rietes suae profanant, contra, redemptionis signo,
veneranda Christi cruce, item immaculatae virginis
matris et suorum patronorum imaginibus conclavia
sua ornare erubescunt. Ut igitur adeptent haec
sacra symbola religionis, quemvis fidelium nostrorum
paterno affectu hortamur et obsecramus; alioquin
catholici hominis habitaculum nulla re salubris
decoratur, quam eorum iconibus, qui verbo et ex-
emplo nos docuerunt firmiter credere, fidei aliter
operare, et Deum super omnia, proximum vero sicut
nosmet ipsos diligere. Orent cum domesticis eorum
his veritatis testibus et virtutis christianae exemplis,
nostrique apud Deum intercessoribus frequentius,
imo quotidie, ut taliter maiorum suorum, quorum
memoria actu etiam in benedictione est, vestigia
senti, ipsi quoque ut filii obedientiae benedictionem
recipiant.

Parethes vero, voluit ministerii nostri adiutores, gravissime monemus, et potestate, quam dedit nobis dominus in Christo Iesu, obligamus, et hunc adeo iam neglectam cultum domesticum in vitam revocare et animamede fovere satagant.

Hoc scopo, quoties ipse habitaculis tibi creditorum fidelium ingredi contigerit, opportune haec, in primis iunioribus in meliorem ecclesiae opem sacerdotibus, commendent, in procurandis his pietatis catholice symbolis operam suam offerant, subeidis faveant, taliter non solum pastores, sed et patres familiarumque benefactores futuri.

TITULUS V.

De hierarchia.

1. De summo pontifice.

Quamvis Dei filius apostolis omnibus parem potestatem tribuerit dicens: „Sicut misit me pater, et ego misit vos.“¹ tamen pascendi agnos et oves Petro commisit². Ipsum ecclesiae Petram constituit³, ipsum iussit suos fratres confirmare⁴, et hac ratiōe unitate constituta, eiusdem unitatis originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit⁵. De toto mundo igitur unus electus est, qui et universarum gentium vocationi, et omnibus apostolis canonicis ecclesiae patribus praesit: ut quamvis in populo Dei multi essent sacerdotes multique pastores, omnes tamen proprie regeret Petrus, quos principaliter regit et Christus⁶.

Primas ecclesiae curas mox a Christi ascensu in caelum Petrum obtinuisse quoque evidens est. Ipse enim de sufficiendo in locum proditoris apostoli propositionem fecit, ac unum ex illis, qui cum Christo et apostolis conversati sunt, eligendum declaravit⁷. Ipse prior fidem Christi Iudaeis annuntiavit⁸, atque gentibus etiam evangelii ostium aperuit⁹. Ipse universos coetus in Iudaea, Galilaea et Samaria pertransiit, tamquam imperator, ut Chrysostomus exprimit, suas copias recessens: ipse denique in concilio Ierosolymitano in dirimenda de legalibus quaestione primas partes tenuit¹⁰.

Christus dominus ecclesiam, suo sanguine adquisitam, usque ad consummationem saeculorum perdurare¹¹, simulque unitatem fidei in eadem perseverare voluit¹²: necesse igitur fuit, ut primatus honoris et iurisdictionis cum persona Petri non exspiraret, sed ad successores illius transiret. Et provida sane Dei dispositione factum est, ut summum ecclesiae imperium antistites urbis Romae tenerent: cum enim haec multa regna sub esse aniret imperio, cito pervia fiebat populis praedicationis coelestis religionis; sed et virtus divina mire resplendebat, cum ubi caput dominabatur superstitionum, ibi cathedra Petri esset magistra veritatis et sanctitatis; et ubi gentium principes habitabant, illic ecclesiae etiam principes residerent.

Quamvis autem successores sancti Petri triumphare saeculorum decursum, praeter divinae gratiae virtutem, non nisi proprio cruore, quem in baptismorum fidei profuderant, resplenderent; quamvis item decreta sua potissimum e catacumbis in orbem mitterent: promptissimum tamen apud omnes fideles pietatis et reverentiae invenerant obsequium. Si

Atque de rebus fidei et morum aut disciplinae ecclesiae controversis exaltatae sunt, haec, Romae loquente, finita existit. Si debita oberta, Romani pontificis contentio subleata sunt. Si communi male communis modola adhibenda fuerat, vocanti ad concilium papae episcopi sine mora obediunt. Si vero pontifex non interveniente concilio celebrata fuere, coram auctoritate obligandi vim non habuerunt, nisi confirmantis papae suffragio et auctoritate munita. Si ecclesiae particulares seu membra unius corporis, cuius pontifex visibile caput est, paterentur, et admodum patientur; ipse omnium pater et pastor attollit vocem, et qui christiano nomine cessentur, amiquis atque unitis precibus a patre misericordiarum efflagitant, ut auxilium opportuno tempore consequantur.

Petrus, princeps apostolorum, caput et columna fidei, ad hoc usque tempus et semper in suis successoribus Romanis pontificibus vivit, iudicium dicit¹, ac pascendi, regendi et gubernandi universam ecclesiam sibi a domino nostro Iesu Christo traditam plenam potestatem exercet²; Romana ecclesia, quae semper immaculata mansit, et, Domino providente et beato Petro apostolo opem ferente, in futuro manebit, sine ulla haereticorum insultatione firma et immobilis omni tempore persistet³; ecclesia Romana est omnium ecclesiarum mater et magistra, catholice veritatis et unitatis centrum, in qua est integra et vera christianae religionis soliditas, et ex qua traducem fidei omnes reliquae ecclesiae mutuenter oportet⁴. Unde Petro in rebus fidei et morum per os pontificis loquenti omnes per orbem fideles et pastores citra omne dubium assensum semper praebuerunt.

Hanc erga cathedram Petri obedientiam, reverentiam et inconcussam adhaesionem, sicut fideles, ita et pastores ecclesiae et provinciae huius eo libentius profitentur, et inviolabiliter nos servaturos spondemus, quo magis beatae memoriae praedecessorum nostrorum exemplo ad id provocamur. Grata est memoria Georgii Szelepcsényi, Strigoniensis archiepiscopi, qui quatuor propositiones cleri Gallicani anno 1682 editas, una cum caeteris Hungariae praesulibus, eodem adhuc anno, reu auribus christianis absurdas et plane detestabiles proseripsit, ac universis istius regni Christi fidelibus interdixit, ac eas legere vel tenere, multo minus docere audent⁵. Pariter omnem exeruerunt zelum, ut nullus schismati occidentali in Hungaria adhaereret, utve schisma orientale per commendatam et acceptatam sanctam unionem multum minueretur.

In hac erga successores sancti Petri fide et pietate eo amplius firmamur solidamurque, quo certius est, summos pontifices, praeter sollicitudinem pastorem etiam protectionem et benignitatem genti nostrae exhibuisse. Quantam auri argentique vim saepius profuderint, ut adflicto huius regno cum agmine Turcorum dimicanti opem ferrent, ad contestandum grati animi affectum memoramus duntaxat, pro merito vero enarrandam analibus patrii relinquimus.

Ideo episcopos hortamur, ut per subditum sibi clerum, hanc erga cathedram Petri pietatem et

¹ Ioa. XX, 21.

² Ioa. XXI, 16-7.

³ Matth. XVI, 17-8.

⁴ Ioa. XXII, 21-2.

⁵ S. Cyr., *De univ. eccl.* [opp., ed. Baluzii, p. 196].

⁶ S. Leo, *Serm. 9 in anniv. conc. aegypt.* [al. serm. 4, opp. a. Leon., ed. Baluz., I, 16].

⁷ Act. I, 15 et seq.

⁸ Ibid. II, 14.

⁹ Ibid. X, 24.

¹⁰ Ibid. XV, 7.

¹¹ Matth. XVI, 18.

¹² Ioa. XVII, 21.

¹ Conc. Ephes., act. III, [Harduin., I, 1478 B].

² Conc. Florent., [Harduin., IX, 266].

³ S. Hieron., *Ep. ad Damasum*, c. 14, can. 24, q. 1 [opp. a. Hieron., ed. Hagen, I, 226].

⁴ Hadrianus, papa, *Ad conc. const. VIII* [verum H. Hermiodus, *Harduin.* II, 1001] et Pius papa IX in bulla *Ineffabilem*.

⁵ Declaratio edita in cap. episcoporum Tirnav., die 24 bot. anno 1682; *Polypty.*, Conc. Hung., II, 438.

subjectionem in fidelibus populis omni opportuna occasione excitare et inflammare non intermittent. Et primo quidem ipsi episcopi ad exemplum praedecessorum suorum pro ratione adiacentorum limina apostolorum adire, aut saltem per nuncios vel literas de statu ecclesiarum suarum referre non negligant¹. Secundo, omnium constitutionum et decretorum vel per sanctissimum domus nostrum, vel a sacris congregationibus edendorum notitiam sibi comparare studeant, ut illa etiam in ecclesiis provinciae huius executioni mandari queant. Tertio, cum pietatis ratio postulet, ut pro summo pontifice, qua vicario Christi et omnium christianorum patre et doctore, ab universo clero per missae celebrationem et cum populo instituendas preces pater coelestis exoretur: omnis sacerdos ea die, quo summus pontifex electus est, collectam *Deus unum fideliū* pro eo sumat. Quapropter electio summi pontificis tum in calendario anniversario suo die notetur, tum etiam in populo fideli ex ambone sacro annuncietur, isque ad preces pro capite ecclesiae fundendas excitetur.

2. De metropolitano.

Metropolitana dignitas, si non nomine, quoad rem tamen ipsam et exemplar, probabilis ab apostolis suam habet originem. Qui ea dignitate eminentur, primi episcopi², vel episcopi primae cathedrae³ aut primae sedis⁴ nuncupati sunt. Hodie archiepiscopi et metropolitani dicuntur, et praesunt uni provinciae ecclesiasticae. Synodus haec omnia iura et praerogativas, quae archiepiscopo provinciae huius a decreto sanctissimi concilii Tridentini et ex praesente ecclesiae disciplina competunt, agnoscit ac veneratur. Illius itaque est:

1. Quolibet triennio episcopos sibi suffraganeos ad provincialem synodum convocare, eidem praesidere, illamque dirigere⁵, ita tamen, ut synodi provincialis cuiuscumque decreta ac statuta non prius robur vigoremque nanciscantur, quam iuxta constitutionem Sixti V *Immensae* [die 22 ianuarii 1586] a sede apostolica recognita fuerint.

2. Potest suffraganeorum suorum absentiae a propriis ecclesiis causas cognoscere, eosque, si praeter legitimum a sanctissima Tridentina synodo⁶ et Benedicto papa XIV in sua constitutione *Ad univ[er]sas* [die 3 septembris] anno 1746 vulgata, praestitutum modum residentia abfuerint, pro rata temporis subtractione fructuum beneficii privare.

3. In causis appellationum in subditos suorum suffraganeorum iurisdictionem exercere⁷.

4. Dioeceses comprovincialium suorum visitare, causa tamen cognita et probata in concilio provinciali⁸.

5. Episcopos comprovinciales, iuxta decretum sancti concilii Tridentini⁹, ad seminaria erigenda et conservanda cogere.

6. Illius est, sede episcopali vacante, vicarium capitularem constituere, si concernens capitulum intra praestitutum a sancto concilio Tridentino¹⁰ tempus, eum non elegerit.

Quia vero dioecesium huius provinciae unitatem in metropolitano fixam esse congregati episcopi sciunt:

nihil magis optant, quam ut ipse illum, seu provinciae caput, et comprovinciales episcopos, velut membra, arctissima intercedat necessitate, ut si quid patiat unum membrum, compatiantur omnia membra, et si gloriatur unum membrum, congaudeant omnia membra¹¹. Et ideo saepe consilia cum metropolitano ac invicem conferunt, pastorales ac circulares literas unus cum altero communicant; si quem aegrotare compererint, eundem viciniore saltem visitant, et fraternae consuecuntur: pro defuncti fratris exequiis conflant, et pro illius animae refrigerio in suis cathedralibus ecclesiis solemne sacrum *de requiem* celebrant¹².

3. De episcopis.

Gravissimi ponderis sunt verba, profecto penetrabiliora omni gladio ancipiti, et pertinentia usque ad divisionem animae et spiritus¹³, quae sanctum concilium Tridentinum¹⁴ de episcopis pronuntiavit, et monitos esse voluit: ut cum regimen ecclesiarum sit ipsis angelicis humeris formidandum, attendant sibi et universo gregi, in quo Spiritus sanctus eos posuit regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo: ut vigilent, sicut apostolus praecipit, in omnibus laborent, et ministerium suum impliant.

Episcopis credita sunt eloquia Dei, ut illa in sua puritate ac integritate usque ad consummationem saeculorum custodiant, et contra omnem altitudinem extolentem se adversus scientiam Dei, forti animo tueantur, virtutum christianarum exercitium adurgeant, et exemplo irreprehensibilis vitae confirmet ac promoveant. Magna haec et gravis officia huius quoque provinciae episcopi intime persentiscentes, praesenti decreto statuunt:

1. Ut, secundum praecceptum apostoli¹⁵ et decretum sancti concilii Tridentini¹⁶, sanctum Iesu Christi evangelium per se ipsos praedicent: si vero contigerit eos legitimo detineri impedimento, viros idoneos assumant ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum.

2. Cum gravissima sint verba apostoli ad Timotheum¹⁷: „*Oportet episcopum irreprehensibilem esse*“ neque dubitandum sit, et fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, si praepositos suos viderint animarum salutem ac coelestem patriam cogitare¹⁸; totius demum familiae dominicae statum et ordinem nutare necessum sit, si, quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite¹⁹: episcopi omni virtutum christianarum genere, praecipue autem candore innocentiae, divitiarum contemptu et igne caritatis corruptos saeculi mores confundere, populum vero sibi commissum aedificare omni virium contentione adlaborent.

3. Cum inter gravissima episcopi munera reputandum sit, ut fidelibus pastores praeficiat, expeditaque, ut sit sanctum concilium Tridentinum²⁰, animarum saluti quam maxime a dignis et idoneis parochiis gubernari: episcopi vacantibus beneficiis parochialibus eos duntaxat praeficiant, quos aetate, moribus, doctrina ac prudentia ad vacantem ecclesiam gubernandam magis idoneos iudicaverint.

¹ C. 12, can. 24, q. 1; Sixti V const. *Romanus pontifex* [die 30 decembris 1586] et Bened. XIV *Quod auctoritas* [die 28 novembris 1760].

² Can. apost. 22, [Mansl. II, 14 B].

³ Conc. III Iber., can. 58, [Mansl. Concil., I, 26 C].

⁴ Conc. Carthag. III, cap. 56 [al. 22, Mansl. III, 664 D].

⁵ Conc. Trid., can. XXIV, cap. 2, *de reform.*

⁶ Conc. XXIII, cap. 1, *de reform.*

⁷ Cap. I *Cum non ignoratio de officio legati*.

⁸ Conc. Trid., can. XXIV, cap. 2, *de reform.*

⁹ Conc. XXIII, cap. 16, *de reform.*

¹⁰ Conc. XXIV, cap. 16, *de reform.*

¹¹ I Cor. XII, 20.

¹² Conc. prov. Mod. V, [part. III, c. 11], *de episcopo*; item conc. I. *de fupere episcopi*, part. II, cap. 69, [Mansl. Concil., XXXIV, 470 et 64 A].

¹³ Hebr. IV, 12.

¹⁴ Conc. VI, cap. 1, *de reform.*

¹⁵ II Tim. IV, 2.

¹⁶ Conc. V, cap. 2, et can. XXIV, cap. 4, *de reform.*

¹⁷ I Tim. III, 2.

¹⁸ Conc. Trid., can. XXIV, cap. 1, *de reform.*

¹⁹ Conc. Trid., can. XXIV, cap. 1, *de reform.*

²⁰ Conc. XXIV, cap. 16, *de reform.*

4. Cum sanctum concilium Tridentinum¹ frequentem diocesis visitationem magnopere commendat, idque ideo, ut praeter sacramenti confirmationis administrationem, sana orthodoxaque doctrina, expulsi erroribus, conservetur, pravi mores corrigantur, populus exhortationibus ac admonitionibus ad religionem vitaeque probitatem accendatur, et alia ad fidelium salutem opportuna constituantur; episcopi dioceses suas frequenter visitare, atque quotannis notabilem earum partem invisere non intermittant.

5. Quod apostolus in epistola ad Hebraeos XIII, 16, in genere commendat, scribens: „Beneficentiae autem et communionis nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur Deus,“ id speciatim episcopis dictam existimari debet; atque ideo episcopi officii sui esse reputent, iis aditum ad se prompte admittere, qui ipsos, vel tamquam iudices, vel tamquam patres, vel consultores adiutoresque adire desideraverint²; miserabilium praesertim personarum causam continua sollicitudine prosequantur, quasi a propheta sibi dictam tenentes: „Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.“³ „Si multum tibi fuerit, abundantius tribus; si parvum, etiam exiguum libenter importari stude;“⁴ ut impleatur aliquando: „Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manebit in saeculum saeculi.“⁵

Adiura nos, Deus salutaris noster, ut quae te auctore facienda cognovimus, te operante impleamus!

4. De canonicis.

Canonicatus et dignitates in ecclesiis, praesertim cathedralibus, honorifico „senatus ecclesiae“ nomine insignit sacrosanctum concilium Tridentinum⁶. Unde suapte intelligitur, multiplici saepe gravissimas incumbere obligationes omnibus illis, qui huic senatui adscripti sunt.

1. Ante omnia, auxiliante Domino, omni vitium contentione cultum divinum promovere, et irrepentem animis fidelium erga sacra teperem salubriter exemplo suo confundere studeant. Proinde canonici tam cathedralium quam collegiarum ecclesiarum officium dignum totum in choro publice recitent⁷, non ordinariae distributionis lauro adducti, sicut monet antistes, quem pastoralis sollicitudo gloriosum reddidit⁸, sed Dei caritate religionisque cultu commoti; ut vere ex animoque psalmi illa verba concinant: „Voluntatis scripturae tibi et confitebor nomini tuo, Domine, quoniam donum est.“ Itaque auctoritate etiam Tridentini concilii⁹ praecipimus, ut cum in choro psallendum est, canonici quoque, quantum honoris gradu ceteris praestant, tanto studiosius psalmis, hymnis et canticis modulantes, Dei laudes concelarent, cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur, et distributionibus multentur¹⁰.

Missa conventuali, quae pro benefactoribus ecclesiae celebratur, canonici sine discrimine inter-

¹ Sess. XXIV, cap. 8, de reform.

² Conc. prov. Mediol. IV [part. 3, c. 1, de opp.; Mans. XXXIV, 978 D].

³ Ps. X, 14.

⁴ Tob. IV, 9.

⁵ Ps. CXL, 9.

⁶ Sess. XXIV, cap. 12, de reform.

⁷ S. Pius V, Constit. CXXXIV [die 20 sept. 1571]; Benedictus XIV, Instr. CVII.

⁸ Conc. Mediol. prov. VI [part. IV, part. 3, c. 7; Mans. CXXXIV, 808 A].

⁹ Sess. XXIV, cap. 12, de reform.; Pius V constit. Et proximae [die 20 septembris 1571].

¹⁰ Conc. prov. Mediol. I [c. 80], Communis de ministris, p. 8, [Mans. Concil., XXXIV, 80 D]; decret. Concistorium [cap. un. de cler. non resident. in secto III, 8].

missi non celebrent. Quibus autem obligatio incumbit certum numerum eorum persolvendi, in haec adimplenda ita valeant, ut et sibi bonae conscientiae et poenitentiae refere episcopo solertius suas testimonium exhibere valeant. Imo ut canonice exemplo populus fidelis ad audiendum verbum Dei studiosius confluat, ipse quoque intervenire contendat.

Ut autem rerum divinarum studium tam in clericis quam laicis efficacius excitent, alumnos vero seminarii modum recte tractandi verbum Dei facto doceant: concionandi munus canonici, imprimis festis diebus, assidue exercent¹¹.

Denique, ad conciliandam ordini pontificali dignitatem, augendumque cultus divini splendorem, quotiescunque episcopus pontificale officium celebrat, imo pro locorum consuetudine etiam alias, canonici eidem assistere teneantur¹². Generatim eminentis dignitatis, quam canonici in ecclesiis gerant, ratio postulat, ut in episcopo suo patrem ac supremum pastorem respicientes, eidem ut luminaria maiora ad exemplum aliorum clericorum condignam venerationem et obedientiam exhibeant; nati ad consilium, episcopum saepe ac sanctis consiliis ulro adiuvent; electi ad iudicium, sacris sedibus prompte et intemerata fide adsideant; qua vero archidiaconi, suos districtus sollicito visitent, atque omnes in omnibus negotiis ecclesiae et salutis animarum, cum primis ad nutum episcopi vel capituli deputati aut exmissi, sine fluctuatione obsequantur, et sibi commissa conscientiose exsequantur.

2. Quia vero nihil est, quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se ministerio divino dedicaverunt¹³; canonici, sicut honore et dignitate ceteris clericis praestant, ita omnium virtutum exemplis, imprimis vitae puritate, prae luceant oportet.

3. Memores verborum apostolicorum: „beneficentiae autem et communionis nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur Deus,“¹⁴ patres pauperum esse contendant. Ipsa praestantissima virtus, castitas, omnem splendorem et vim aedificandi amittit, si labe avaritiae maculata fuerit. Sicut ad fontes benedictionum divinarum, ita ad animos etiam fidelium nihil tam expeditam facit viam, quam beneficentia; imo eadem defectus et fragilitates etiam, quae plene vix unquam declinantur, velamine quodam obtegere solet. Alioquin redituum suorum non domini sed dispensatores duntaxat sunt: et ideo durissimum iudicium illis, si non fecerint misericordiam; quam autem poenam timere possent, si pretia peccatorum, quo nomine proventus ecclesiastici passim veniant, in fomitum ditidum peccatorum converterent?

4. Corpus ecclesiae, in capite Christo coadunatum, nihil magis ornat, quam sincera caritas. „In hoc cognoscunt omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.“¹⁵ Canonici hac virtute eo magis praefulgere debent, quo certius est, primam eorundem institutionem huic virtuti iunxam fuisse. Ideo sanctus Carolus Borromeus canonicos monuit: „Omnia agite pace mutua, concordii voluntate, et caritate fraterna vos invicem diligite. Canonici enim ecclesiae, qui, sicut pro collegii ratione et antiquo instituto una in collegiata eccle-

¹¹ Paterly, Conc. Hung. II, 255, 256.

¹² Conc. Mediol. prov. V, quae ad divina officia pertinent, [part. III, c. 6; Mans. XXXIV, 458 A]; Trid., sess. XXIV, cap. 12, de reform.

¹³ Conc. Trid., sess. XXII, cap. 1, de reform.

¹⁴ Hebr. XIII, 2.

¹⁵ Ioan. XIII, 35.

sta, unaque item in canonicis domiciliis collocanti fuit; ita uno ipse et caritatis foedere, unaque animarum concensione constituitur, sicut necessitas ecclesiae ministri, quorum erat cor unum et anima una, experiendo videte, sicut in psalmo scriptum est: „*Quam bonum et iucundum sit habitare fratres in unum.*“ Haec caritas superioribus affabilitatem, inferioribus vero reverentiam imperat; probatam virtutem aestimio auget, defectus vero et negligentias monendo minuit; quae praecellere gesta sunt, ad aedificationem corporis Christi enunciat, illa vero quae perperam sunt, ad praevocandum puerorum scandalum tenera cura operit.

6. Dum de rebus gravioribus in capitulo deliberandum est, earum rerum deliberatio ac tractatio tum suffragiis cunctis permittatur¹, tum illae res quo maturius expendantur, in una sessione propositae, in alia decendantur.

6. Usus distributionum quotidianarum in omnibus capitulis, tam cathedralibus quam collegiatis, iuxta mentem patrum Tridentinorum² inducatur.

7. Similiter praebenda theologalis³ et penitentiarii⁴ ex mente eiusdem concilii Tridentini per episcopos constituantur.

8. Quo facilius autem episcopi in ecclesiis sibi commissis et divinum cultum augere et canonice disciplinae tueri possint: interdum canonicali capitulo interesse studeant vel illud ipsi ad se convocent, ut habeant occasionem cognoscendi, an praecriptae capitulo leges inviolate serventur.⁵

5. De decanis foraneis seu vice-archidiaconis.

Nihil iucundius quidem nobis foret, quam si in medio crediti curae nostrae gregis continuo versari, atque tam huic immediate per nos invigilare, quam etiam pastorem vitam moresque ipsi observare possemus. Quia tamen ratio muneris id nullo pacto admittit, aliquot probati sacerdotes, qui literarum scientia, morum integritate ac rerum agendarum usu praestantiores sint oportet, adiutores nobis eligendi sunt, ut facilius omnia ea cognoscere ac perficere possimus, quae ad gregis salutem procurandam pertinent. Hinc, praeter vicarium generalem, vicarii quoque foranei, apud nos vice-archidiaconi appellati, plures per diocesim constituantur, qui in aliquam pastoralis sollicitudinis partem vocati, episcoporum mandata exequi, et ecclesiasticam disciplinam tueri debent. Quales vice-archidiaconi esse debeant, hisce verbis docet concilium Romanum⁶: „*Sint doctrina, pietate et prudentia praediti, qui pro Deo et propter Deum evangelium non erubescant, sed de clericorum et laicorum vita ac moribus, et quomodo parochi alique animarum rectores in pastoralis officio se gerant, diligenter inquirent, et in lateranensi scruten- tur, ad episcopos fideliter delaturi, num clerici et populus, ut decet, vivant, num proprius in ecclesiis cultus adhibeatur, num suppellex, sacra praecipue, debito nitore conservetur, et visitationum decreta tuae sint executioni mandata.*“

Quamobrem vice-archidiaconi:

1. Officium sibi commissum, iuxta ordinarii instructionem et mandatum, statuta item synodalia,

et denique iuxta legitimas consuetudines, diligenter et conscientiose huius personarum receptione exequantur; momentum proinde gravissimi sui muneris sedulo saepiusque expendant, et in eo canone implendo prebitorum sequantur vestigia sacerdotum.

2. In sua assidui vigilantes specula, parochorum vitam et mores iuxta circumspiciendo custodiant¹; ac sollicito quaerant: an parochi pastorem curam et ministerium suum exacte impliant; an praedicandi, catecheses servandi et prolem instituti muneris sedulo fungantur; an non eorum culpa in ecclesia divinus cultus desideretur; an sacramenta ea, quae par est, pietate, gravitate et alacritate fidelibus administrantur; an re ipsa praestentur ea, quae episcopi vel alii eorum nomine in ecclesia ac fidelium necessitatem utilitatemque impendi iusserint; an peculii ecclesiae, piarum fundationum et elemosynarum, quae tribuuntur, fidem et integram curam habeant; an beneficium aedes in bona stata conservent, vineas, agros, hortos debite colant, neque cincturas eorum desolari patiantur: an libros habeant, quos praesertim ex synodi huius decreto habere debent; quomodo sanctissimum eucharistiae sacramentum recte religioseque asservetur; an saltem qualibet altera hebdomada renovetur; praeterea an, quae in missae sacrificio adhibentur, uti calices, corporalia, mappae altaris, pura, munda et decetia sint; an baptisterium et sacrarum oleorum vasa tuto loco et decenter asserventur; an protocolla necessaria ac libros habeant baptizatorum, chrismatorum, coniugatorum et mortuorum, atque hos separatos, decentes et ea ratione, quae altioribus mandatis praescribitur, comparatos diligenter custodiant. An reliqua in hac synodo decreta aut synodo dioecessana decernenda, sacrae item visitationis statuta inviolabiliter observent. Verbo: vice-archidiaconi agant et urgeant, ut in suis districtibus morum sanctitas, ecclesiasticae disciplinae observantia, magis magisque vigeat et floreat. Et si quos errare aut deficere cognoverint, eos summa quidem prudentia et caritate, sed etiam libertate apostolica moneant, ac, si res gravius remedium exigere videatur, eam ad nos aut vicarium nostrum referant². Denique de his omnibus, et si quid mandavit peculiariter episcopus, deque aliis, quae ad utilitatem animarum et episcopi cognitionem pertinent, ipsum per litteras certiorum reddant.

3. Visitationem sui districtus semel in anno exequantur diligentissime per se ipse, nisi forte talis causa emerit, propter quam ipse oportet praefatas ecclesias saepius visitare; nihil tamen contra statuta synodalia aut praescriptiones ordinariorum disponant, et de ipsa visitatione episcopo post mensem rationem reddant. Visitationum autem suarum hanc habeant scopum, ut imprimis eam orthodoxamque doctrinam commendent, clerici et totius populi fidem et mores explorent, et quidquid depravatum fuerit, ipsi corrigant, vel ad episcopum referant, eorum cum populo conversationibus et admonitionibus ad religionem, pacem morumque probitatem accendant; caetera, prout locus, tempus et occasio feret, ex sua prudentia ad fidelium salutem disponant. Quae ut feliciter faciliusque succedant, moneat haec synodus vice-archidiaconos, ut paternae caritate ac prudenti solo omnes amplectantur et modestissime se gerant in omnibus, ne cuiquam oneri aut scandalo existant³.

¹ Alexander VII, concil. 86 (Pro commissis, die 8 aprilis 1667).

² Sess. XXI, cap. 8, et sess. XXII, cap. 8, de reform.; Benedict. XIV, Inst. CVII.

³ Sess. V, cap. 1; sess. XXIII, cap. 16, de reform.

⁴ Sess. XXIV, cap. 8, de reform.

⁵ De his quae ad capitulum pertinent; conc. prov. Mediol. III (c. 14; Mand. Concil., XXXIV, 161 D).

⁶ Tit. VII, cap. 2, (Mand. Quodam, XXXIV, 1664 A).

¹ Cap. 4, de officio archidiaconi [I. 24].

² Cap. 7, de officio archidiaconi [I. 26].

³ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 8, de reform.; et cap. 8, de officio archidiaconi [I. 26].

4. Capitula ruralia, vulgo coronas vel districtuales congregationes, cum omnibus districtus sui sacerdotibus saltem quolibet semestri celebrent, atque conferant inter se, quae ad boni pastoris officium et ad curam animarum pertinent; de difficultatibus et incommodis uniuscuiusque parochiae, si quando eorum explicatio vel remedium aliorum consilium et operam requirat, serio delibent; vice-archidiaconi aliquot capita tum constitutionum huius synodi, tum eorum quae in synodo dioecesea decernerent, praelegi curabunt, simulque aliquot casus conscientiae solvendo proponent. Acta denique coronae scripto complexa, cum tota rei gestae serie, cum episcopo communicabunt.

5. Scholas districtus sui annue visitent, atque diligenter inquirent, num doctrina christiana aliaque publicae institutionis obiecta rite ac diligenter proponantur. Errores et defectus hac in re admissos cum praescriptis relationibus ad inspectores episcopales referant.

6. Parochos districtus sui graviter aegrotantes, si fieri potest, visitent, consolentur, ac sacramentis moribundorum muniri curent. Cum aliquis parochus supremum diem obierit, convocatis, si licet, caeteris sui districtus animarum pastoribus, funeris iusta peragant. Animarum curam, sacerdoti a nobis approbato interim administrandam, et quae sunt ecclesiae, custodienda committant, atque nos aut vicarium nostrum de tota re certiores faciant. Quae etiam commissarii episcopales, res parochiae adscitis idoneis testibus consignent, libros, scripta, suppellectilem, aliaque omnia tuto loco deponant, indicem vero, qui vulgo inventarium dicitur, et officio dioeceseo submittant, et in suo tabulario servent.

7. Facultate absolvendi a peccatis reservatis, aut vexilla, coemeteria etc. benedicendi, sibi nefors ab ordinario collata, prudenter ac intra terminos ab eo defixos, modo a sanctis canonibus praescripto utantur.

8. Curati vero quicumque, quavis dignitate praediti, vice-archidiaconis obtemperent. Quod si aliqui ad conveniendum negligentes vel ad mandata eorumdem vice-archidiaconorum exequenda contumaces fuerint, episcopi in illos pro modo culpa animadvertant. Hi autem vice-archidiaconi voluntate episcopi ab officio removeri semper possint; ac, si male id administraverint, poenas dent eiusdem episcopi iudicio. Denique synodus haec gravitatem muneris vice-archidiaconis commissi praee oculis habens, praecipit ut iidem iuramento officii adstringantur.

6. De sacris curionibus.

1. Expediit maxime animarum salutem, a dignis atque idoneis parochis gubernari¹; quapropter eo committendum est, ut de moribus et sufficientia eorum, quibus vacantia beneficia conferenda erant, locorum ordinarii certam sibi procurant cognitionem. Hunc in finem sacra synodus Tridentina in synodis dioeceseis per episcopos vel eorum vicarios proponi praecipit ad minus sex examinatores, qui synodo satisfaciant, et ab illa probentur, eorum quibus examen subire debeant omnes, qui vacans beneficium parochiale obtinere cupiant. Huic salutari decreto concilii Tridentini optaremus quidem ad litteram respondere: quin tamen extensio dioeceseum et distantia locorum haud admittit, ut quoties parochiale beneficium vacare contigerit, toties ad illud aspirantes in loco examinerum se sistant: ideo curabimus ut norma apud nos provisoria vigens per sacram sedem adprobetur.

2. Professio fidei et iuramentum de obedientia ordinario praestanda ante institutionem auctoritabilem (investituram dietam) intra missam in manus episcopi aut eius vicarii erit nuncupandum. Institutionem auctoritabilem intra duos menses sequatur institutio realis (etiam installatio vocata), quae ordinario per archidiaconum aut vice-archidiaconum peragenda erit, quaeve in eo consistat, ut populo parochiali, ad publica divina collecto, cum brevi allocutione novus parochus praesentetur, decretum episcopale publicetur, ipse curatus solemnem fidei professionem faciat, praesentes vero fideles ad obediendum voci pastoris commoneantur, temporalis denique beneficii iuxta authenticum inventarium novo parcho solemniter resignentur.

3. Verbis sancti concilii Tridentini hortamur omnes, ut quicumque parochiales, vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent, vel per se, vel per alios idoneos si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis vitia quae eos declinare, et virtutes quas sectari oporteat, ut poenam aeternam evadere et coelestem gloriam consequi valeant². Ad officium quoque institutionis pertinet, ut, statim temporibus, ex iis, quae in missa leguntur, aliquid exponatur, atque inter caetera sanctissimi huius sacrificii mysterium declaretur³. Tempore autem ieiuniorum, Quadragesimae et Adventus Domini, sacras scripturas diviniamque legem annunciet⁴.

Haec sacrosancti concilii Tridentini decreta praee oculis habentes:

a) Praecipimus, ut sacer, argumenti praefereat dogmatici, sermo ad fidelem populum omnibus dominicis diebus et festis habeatur, una reprobantes et extirpantes omnes contra hanc legem invalentes abusus, quibus factum est, ut quidam curatores animarum tempore aestivo ab annunciando verbo Dei per plures septimanas penitus respirarent.

b) Omnibus feriis Quadragesimae, vernacula linguae ac sacrae scripturae partes praeelegantur populo, quae in missa feriae currentis continentur.

c) Sacerdotes, imprimis iuniores, paterne alloquimur et hortamur, ut sermones suos solerter elaborent, bene memoriae imprimant, et cum modesta suavique gravitate proponant, scripta sua in scriinium reponant, et, ubi iussi fuerint, eadem ordinario aut vice-archidiacono exhibeant. Alioquin advertare possunt, sacram institutionem a pluribus fastidiri, qui omni modo excitandi erunt, ut libenter audiant verba vitae aeternae.

4. Institutioni catecheticae, tum in schola bis ad minus in hebdomada, tum in ecclesia diebus Domini et festis solerter vacent⁵, utentes catechismo quem ordinarius designavit, unaque diligenter exponentes sacros ritus et caeremonias ecclesiae. Ad hanc catechetica in ecclesia institutionem eos etiam cogant iuvenes, qui scholas dominicales aut repetitionales frequentant, nisi pro eis proprius religionis magister constitutus habeatur. Ut pecorum quoque pastores et alii fideles, qui secus per annum verbum Dei audire non possunt, debitam in fide regulisque morum suscipiant institutionem: parochi, mensibus saltem hiemalibus, ad locum debitam collectos paterne instruant et

¹ Sess. V, cap. 2, de reform.

² Sess. XX, cap. 2.

³ Sess. XXIV, cap. 4, de reform.

⁴ Sess. XXIV, cap. 4, de reform.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 18, de reform.

adhortentur. Servilium denique, sexus imprimis a sequaliora, personarum sollicitam curam habeant, ut festis et dominicis diebus, opportunis post meridiem, hora, pro institutione religiosa percipienda congregentur, id quod in maioribus locis religiosarum congregationum adminiculo, aut per pia sodalitia commodius procurabitur.

5. Adorandum missae sacrificium diebus dominicis et festis, etiam abolitis, offerant pro suo populo¹; nec ullum stipendium propterea accipere audeant. Alias autem in septimana tam frequenter celebrent, ut suo muneri satisfiant². Missarum denique, quas iuxta mentem suorum fundatorum statis temporibus persolvere debent, elenchum habeant, et eundem, ut officii sui quasi moneantur, in sacristia, ubi sacra facturi se induere solent, appensum teneant.

6. Sacramenta reliqua et sacramentalia debita cum pietate et reverentia, rocheto et stola ornati, administrent, caveantque ne eorum culpa aut parvulus sine baptismo, aut adultus sine moribundorum sacramentis moriatur. Quotiescunque venerabile sacramentum in processione circumferendum, vel sub devotione quadam extra missarum solemniam exponendum est, super rochetum et stolam sument pluviale; capropter omnis ecclesia vestimento hoc provisum sit oportet.

7. Pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerant³, hisque qua consilio, qua intercessione, et in quantum per facultates licuerit, etiam elemosyna adesse festinent. Infirmos quoque frequentius visitent et consolentur.

8. Iugiter recolant verba apostoli: „*Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate in fide, in castitate*“⁴; dein „*Sectare iustitiam, pietatem, caritatem, patientiam, mansuetudinem*“⁵, observentque ea omnia, quae haec ipsa synodus provincialis de vita et honestate clericorum alibi proponit.

9. Sacri muneris pastoralis ratio exigit, ut curatores animarum legem Tridentinam de residendo⁶ exacte observent; nec enim populum suum verbi divini praedicatione, sacramentorum administratione, bonorumque omnium operum exemplo pascere, aut pauperum et orphanorum curam gerere poterant, qui, ut concilium Tridentinum ibidem observat, gregi suo non invigilant neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt. Non ultra tres dies a loco residentiae absint sine obtenta licentia a vicerearchidiacono; si vero ultra integram septimanam abesse deberent, scripto exaratum ab ordinario habeant indultum. Quotiescunque autem eos abesse contigerit, quod tamen praecipuis per annum festis districte prohibemus, sacerdotem idoneum, et quidem, si tempus absentiae ultra septimanam duret, ab episcopo adprobandum, relinquant, qui ipsorum vices solerter obeat. In reliquo autem decreta concilii de residendo actis huius concilii adnecti mandamus⁷, quae ut curatores frequentius perlegant, impensius commendamus.

10. Dispositiones tum ecclesiasticae, tum civiles, quae ad curatores animarum a legitima potestate mittuntur, solerter observent, et protocollis inferant; et, si typis mandatae divulgentur, concluso anno in unum ligari faciant.

¹ Sess. XXIII, cap. 1 et 14, de reform.

² Sess. XXIII, cap. 14, de reform.

³ Sess. XXIII, cap. 1, de reform.

⁴ I Tim. IV, 12.

⁵ I Tim. VI, 11.

⁶ Sess. XXIII, cap. 1, de reform.

⁷ Vide in appendice.

11. Coenetas baptizatorum, copulatorum et defunctorum matrices nitide et diligenter scribant, in eas abeque ordinariatus assensu nullas correctiones, mutationes inferant. Item libros piarum fundationum, inventaria rerum ad ecclesiam et beneficium pertinentium, et annales seu historiam parochiae, nec non exactam fidelium conscriptionem habeant.

12. Rei testamentariae, curatores animarum non nisi cum per testatorem aut pius cognatos palam provocantur, nec alias quam coram testibus, se immisceant; sedulo vitent vel suspicionem avaritiae in suscipiendis stipendiis, ut dici amat, manualibus; caveant denique fideiussionem praestare pro debitis sive cognatorum sive aliorum.

13. Hortamur parochos, ut sacerdotes subsidiarios, cooperatores vel capellanos dictos, ab ordinario missos, fraterna suscipiant et foveant caritate, eos muneris partes edoceant, in necessitatibus adiuvent, neque patientur, ut extra aedes parochiales se se residentem seu victum habeant. Cooperatores autem parochos suos revereantur, debitamque iidem praestent obedientiam, et sic utrinque facto comprobetur, bonum esse et iucundum habitare fratres in unum. Utinam etiam uno ore honorificentur Dominum, simultaneos officium divinum, ad minus dum opportunum est, persolverent! Bone Deus, quantum semet reciproce aedificarent, et quanta efficaciae praebent exemplum familiae domesticae et omnibus parochiae fidelibus! Inflamma, Domine, ad te tuorum corda servorum! Tu enim dixisti: „*Ubi duo sunt congregati in nomine meo, ibi sum ego in medio eorum*!“

TITULUS VI.

De perfectione cleri.

1. De vita et honestate clericorum.

„Nihil est, quod alios magis ad pietatem et Deum cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicantur: Cum enim a rebus saeculi in altiorum sublato locum conspiciantur; in eos, tamquam in speculum, reliqui oculos coniciunt, ex hisque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum ac religione plenum, praese ferant, levitia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.“¹

Quare ad clericalem disciplinam in hac provincia conservandam, et ea parte, qua collapsa est, restituendam, has recte vivendi normas, ab eadem sancta synodo Tridentina aliisque generalibus, nationalibus et quamplurimis provincialibus, conciliis, apostolicis constitutionibus, in specie etiam ecclesiam nunc gloriose gubernantis vicarii Christi in terris Pii papae IX encyclicia diei 17 martii 1856, summam de promptas, praescribimus, easque ab omnibus diligenter attendi et inviolabiliter observari mandamus:

1. Clerici omnes tonsuram, quam coronam vocant, eamque conspicuam gerant, ad eam formam quam postulat cuiusque ordinis ratio. Profecto non essent digni regali sacerdotio, qui venerandum hoc signum erubescerent. Capillis omnino simplicem cultum adhibeant. Coma vero fictitia, vel in casu necessitatis, non aliter quam obtenta dispensatione, utantur².

¹ Sess. XXII, cap. 1, de reform.

² Benedict. XIV, De synodo, lib. XI, c. 9, n. 1.

2. Habitus quidem non facit monachum, decentiam tamen habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendit¹. Ipea etiam scriptura dicit, quod „*omnibus corporis et rursus duntaxat et ingressus hominis suscipiet de illo*“². Auctoritate igitur concilii Tridentini, alique quamplurimorum conciliorum canonibus, et apostolicis constitutionibus moti, omnibus provinciae huius clericis iniungimus, ut vestes proprio congruentes ordini semper deferant, tanto minus functiones sacras absque veste talari peragere praesument. Clericali ordini convenientes vestes, talarum, cingulum et collare esse, concilia tum in Hungaria, tum alibi celebrata, tum denique piorum sacerdotum, praecipue in dioecibus patriae nostrae, consuetudo docet. Absque his igitur clerici nunquam in publicum prodeant, eo quidem minus, cum causa rationalis³ ob quam in hac lege interdum dispensari posset⁴, Deo laude, in hoc regno nimis raro occurrat. Reliqua etiam vestimenta, quibus pro climatis ratione clerici utuntur, eius sint formae et qualitatis, ut Deo potius quam mundo placere vellet videntur; neque obsoletis vestibus risum, neque novitatis studio contemptum moveant. Clerici, sive provinciae huius Strigoniensis, sive alterius, intra hanc provinciam commorantes, qui in habitu clericali et tonsura convenienti non incesserint, poenas et censuras constitutione Clementis papae V Quoniam⁵ contentas, incurrunt. Utrum exceptioni ab hac regula locus sit, episcopi diiudicabunt.

3. Comoediis aliisque profanis spectaculis non intererunt; ne aures et oculi sacris officiis addicti ludicris et impuris actionibus sermonibusque distracti polluantur⁶. Similiter prohibemus eiusmodi convivii aliisque coetibus misceri, ubi amatoria cantantur et turpia, aut obsceni motus corporum choreis et saltationibus offerantur. Saltum autem clericis districtim interdiciamus.

Illam quoque consuetudinem graviter reprobamus, qua hinc inde, occasione primitiarum, pro ornandis et disponendis floribus ac sertis in ipsis templis, adolescentulae quasi paranymphae adhibentur, extra ecclesiam vero saltus aut alia streperosa oblectamenta instituuntur. Celebrationi memoriae mortis Christi, quam neomystra peragit, similes vanitates quam parum convenient, non est opus pluribus dicere.

4. Aleis ac chartis lusoriis, praesertim quibus maior pecuniae summa exponitur, abstineant; alioquin similia non solum animum non refocillant, sed debilitant potius; insuper qui hac insana passione ducuntur, in multa alia vitia praecipitantur; cuiusmodi sunt fraudes et fallaciae, tum ingens temeritas, qua tales, tum se tum alios in extremas non raro angustias coniciunt. Pretium peccatorum fortuito lusu exponere iniquitas maxima est.

5. Clerici generatim armis non utantur, nisi necessitatis causa; a venatione autem in sensu canonum abstineant.

6. Ministri sanctuarii nec interdum, eo minus noctu, videantur in compitis platearum. Si igitur noctu, ob rationem officii, domo exire debent, semper habeant testem actionum suarum, ne vituperetur ministerium nostrum.

7. Convenit, ut mensa clericorum frugalis sit; foveant attemen caritatem fraternam, et exerceant

¹ Conc. Trid. sess. XIV, cap. 6, de reform.

² Eccl. XIX, 27.

³ Cap. 2, de vita et honest. cler., in Clement. et Sixti V constit. 92 cum sacrosanctam (die 9 Ianuarii 1600).

⁴ Cap. 15, de vita et honest. cler., et can. 21, q. 4, c. 3.

⁵ Conc. Trid. sess. XIV, cap. 6, de reform.; constitutio Quoniam (in conc. Vienn. edita, anno 1812).

⁶ Conc. prov. Mediol. I [part. 2, c. 25; Mansi, XXXIV, 87 D]; synod. Badena. 1579, [Hardouin, VII, 788 D], apud Pétarffy, I, 107.

benevolentiam. Attendant autem, ne forte graventur corda in crapula. Mensae vero in quibuscunque societatibus constituti nunquam amideant, antequam illi satis precibus benedicant; neque a mensa discedant, nisi gratis summo Deo religiose actis.

8. Ut flagitii scandalive occasione, quae in casponis vel tabernis occurrere solent, clericis adimamus, eiusmodi locorum aditum tisdem interdiciamus, nisi in itinere necessitatis casus; et tunc eo maiorem modestiam et gravitatem praeseferant, quo magis observari et iudicari solent.

9. Quoniam, ob incontinentiae crimen, imo vel propter solam huius suspicionem, in clericalis militiae professoribus maiorem in modum laici homines offendi solent, decernimus, ne clerici cum mulieribus de incontinentia suspectis habitent, aut ullam cum talibus familiaritatem foveant; ancillas, quas coetrices seu oeconomas vocant, quadraginta annis minores nullatenus habeant, nisi, ob peculiaris rerum adiuncta, specialem eatenus a nobis vel officiali nostro indultum obtinuerint. Personas autem in peccatum carnis iam lapsas, aut in divortio viventes, etiam si cognitione iunctae essent, ad servitium nunquam assumant. Quantum temporis iniquitas admittit, eligere studeant personas vita probatas, fama integras, catholicas et a pietate commendatas. Harum etiam cellae a sacerdotum habitatione, quantum potest, remotae sint, nec cellas has absque necessitate ingrediantur, nec eas mensae suae applicare, vel eodem cum illis curru vehi unquam licebit. Verbo, eam cum illis agendi rationem sequantur, quae suspicionem omnem excludat. Si quem cuiusvis ordinis clericum, concubinam mulieremve eo nomine suspectam habere, aut illius consuetudine commerciove uti compertum fuerit: in eum poenis a sacris canonibus inflictis, et aliis etiam arbitratis nostro irrogandis, animadvertemus⁷.

10. Ordinis praeterea clericalis memores, homines leves, in quibus nihil singularis pietatis et virtutis christianae elucet, quo possunt studio, fugere debent; multo magis autem illos, quorum vita scelerata in vulgus nota est, nisi forte spes affulgeat emendationis eorum.

Qui Deo militat, implicare se negotiis saecularibus prohibetur. Ideo, coram iudice saeculari, advocati aut procuratoris nomine causas non agant, nisi ab aliis in iudicium vocati, suam vel ecclesiae suae, propinquorum etiam, si necesse erit, et miserabilium hominum causas tueantur.

Ab omni mercaturae genere abstineant. In negotiationibus mercaturae se interpretes et medios non interponant. Negotiationem quaestuosam cuiusvis generis clericis omnino inhibemus. Praeterquam quod talis occupatio eosdem a munere suo avocat, raro prospere succedit, multiplices potius lites et dissidia generat, certissima muneris pastoralis impedimenta.

11. Avaro nihil est scelestius⁸; nihil est iniquius quam amare pecuniam: hic enim et animam suam venalem habet⁹. Nec quidquam est, quod fidelium fiduciam, tantopere minueret, quam inordinata in clericis habendi cupido, quacumque durtitiae et immiser cordia iuncta esse solet. Ideo vel speciem avaritiae clerici summo studio declinent. Sollicitudo de crastino, qua nonnulli avaritiam suam excusant, vana censi debet: cum ignorent, quid erit in crastino¹⁰. Neque labe immiser cordiae immunes

⁷ Conc. Trid. sess. XXIV, cap. 6, de reform.; conc. Mediol. prov. VI, quae ad matrimonium pertinent, [c. 27; Mansi, XXXIV, 828 B]; synod. Strigon. 1668, apud Pétarffy, I, 211 et seq.

⁸ Eccl. X, 9.

⁹ Ibid., v. 10.

¹⁰ Luc. IV, 14.

sunt, qui futura, prout imaginarias suas necessitates praesentibus Christi membrorum indigentis anteponunt.

12. Ne apud se libros, neve pagellas habeant aut legant, quorum lectione bene agendi studium, morum disciplina, et timor caritatisque Dei languescere possit; minus adhuc legant libros, quorum auctores regno Dei et Christi apertam bellum indixerunt.

Ad sacrarum autem literarum studia diligenter omnes incumbant, ut, quod ipsi Deo obsequium debent, rite praestare, et alios in viam Domini dirigere sedulo valeant.

13. Ad canonicas horas, qua partem cultus divini publici, recitandas se sub peccati mortalis reatu omnino adstrictos scire debent quicumque in sacris ordinibus constituti sunt, tanto magis ii, qui beneficia ecclesiastica cuiusvis generis obtinent. Ac in eo super omnia laborent, ut resuscitent in se gratiam, quae data est ipsis per impositionem manus. Nam tepor ille religionis, imo corrupti ac depravati mores, qui passim in populis regnant, non aliunde incrementa sumpsero, quam quod pastores animarum ipsi tepent, ac saepe scandalum praebent. Qui horas canonicas recitare negligunt, beneficiorum suorum fructus, pro rata omissionis officii et temporis, suos non faciunt, sed eos, tamquam iniuste perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum elemosynas erogare in conscientia tenentur.

14. Ut autem in pietatis devotionisque spiritu in dies magis ac magis proficiant, sanctissima poenitentiae et eucharistiae sacramenta religiose frequentent clerici omnes; sacerdotes quidem singulis dominicis ac festis diebus missam celebrent, nisi legitima gravius causa detineantur: qui vero curam animarum exercent, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciunt.

Ad celebrationem tanti mysterii corde puro, et animo ad omnem pietatem composito accedant; ideo debitam praeparationem semper praemittant. Ritus et caeremonias, quae ad commendandam sacrificii huius dignitatem institutae sunt, quam exactissime observent, praesertim autem genuflexiones tales faciant, quae internam in spiritu et veritate adorationem significent. Finita missa, in piis precibus et coelestis huius convivii meditatione aliquamdiu defixi maneant. Quare rectoribus ecclesiarum praecipimus, ut sacristias ecclesiarum suae curae creditarum flexoriae tabellaeque, quae proceus ante et post missam dicendas continent, instruant.

In caeteris etiam sacris functionibus eam gravitatem ac pietatem prae se ferant, ut omnibus palam fiat, se intime perverticere, quod sint Deum inter et homines mediatores, et mysteriorum Dei dispensatores.

Denique, sanctissimi domini nostri Pii papae IX verba usurpantes, omnes huius provinciae clericos monemus, hortamur et excitamus, quo orationi instantes, spiritu ferventes, ac pie sancteque viventes, praebant in omnibus se ipsos exemplum bonorum operum, et Dei gloriae ac animarum salutis solo accensi, atque artissimo inter se caritatis vinculo obstricti, accipiant armaturam Dei, atque concordissimis animis coniunctisque viribus sub proprii antistitis ductu in aciem prodeant, et praelia Domini fortiter praelentur.

2. De modis promovendas pietatis in clero.

Quo certius est, de mundano pulvere paulatim etiam religiosi corda cordescere, eo gravior urget ratio, ut cleris curatus languorem spiritus exuat, resuscitataque gratia, per bona opera certam suam vocationem faciat.

Itaque, paternis monitis sanctissimi domini nostri Pii papae IX obsequenter adplicamus, quae apostolicis literis *Qui pluribus*¹ sic exprimit: „Cum compertum sit, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam pium spiritualium exercitiorum institutum vel maxime conducere; pro episcopali vestro solo tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos monere hortarique ne intermittatis, ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis succedant, quo, exterioribus curis sepositis, ac vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractar de mundano pulvere sordes detergere, et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque exspoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate.“

Quamquam autem, ut libenter credimus, cum Deo coniuncti animarum curatores privatam recollectionem interdum ad minus soleant instituire: quia tamen, ubi duo vel tres congregantur, in medio eorum est Dominus, et fideles ipsi publicis cleri exercitiis ad pietatem solent accendi; curabimus, ut sacra cleri curati exercitia, in aliquibus dioecibus interdum iam asservata, in omnibus huius provinciae dioecibus instituantur.

Caeterum ad providentiam ordinariarum pertinebit, ritum exercitiorum pro ratione locorum et indigentiarum definire, de direttore spirituali providere, omniaque adhibere, ut collecti sacerdotes animo sineero inter orationis, frugalitatis, silentii et humilitatis opera sacras exhortationes excipiant, confessione sacramentali conscientias vere emundent, atque Spiritus sancti donis recreati ad sua revertantur.

Pari sollicitudine commendabimus et inculcabitur clero nostro annuam recollectionem sacro tempore quadragesimae peragendam. Hoc enim tempus, quo memoriam passionis Christi recolit ecclesia, prae caeteris opportunum est et acceptabile ad opera poenitentiae in spiritu humilitatis et animo contrito exercenda. Singuli proinde in cura pastoralis constituti presbyteri tribus diebus, per vice-archidiaconum districtualem defixis, in cellas suas reclusi, legendis meditationibus, psalmis et precibus poenitentibus persolvendis, rosario recitando pie vacabunt, et se diligenter ad sacramentalem confessionem, in conspectu fidelium peragendam, praeparabunt: die autem subsequa convenient debito tempore ad locum designatum; sub cruce, recitando psalmum *Miserere*, procedent, rochetis induti, ad ecclesiam; orabunt psalmos poenitentiales, et spirituali districtuali vel alteri de praesentibus in ecclesia, post cohortationem a seniore de clero praesente pronuntiandam, confitebuntur, et e manu vice-archidiaconi sub missa panem coelestem accipient, et cantando *Te Deum* ad aedem parochialem revertentur, solatio spirituali repleti, et mox ad sua redituri. Gaudebunt in coelis angeli super sacerdotibus taliter inter suos poenitentiam agentibus. Laetabitur et grex fidelium, imo pastorum suorum exemplo ad poenitentiam agendam excitabitur, et non modo praeepto ecclesiae promptius parebit, verum etiam intelliget, salutis consequendae viam

¹ Synod. Strigon. 1858, cap. 8, n. 7; *Peterffy. Conc. Hung.* II, 258.

² Conc. Lat. V. (Hard. IX, 1755 E).

³ Trid. sess. XXIII, cap. 14, *de reform.*

⁴ Alloc. 30 maii 1850.

post lapsum non aliam superesse, nisi viam poenitentiae.

Ne autem spiritus clericalis, fructus harum exercitationum, exarescat, quotidiana sacrae scripturae et librorum asceticorum lectione, meditatione, frequentiori confessione, venerabili eucharistiae, quae coeleste antidotum est, quo a peccatis praeservamur, iugi visitatione foveatur oportet. Cui scopo opera ascetica usui sacerdotum accommodata (qualia sunt praeter ceteris aureum opus *Memoriale vitae sacerdotalis*, Thomae a Kempis *Libri de Imitatione Christi*, *Philothae* sancti Francisci Salesii, *Soliloquia* sancti Augustini, Laurentii Scupuli *Certamen spirituale* etc.) opportuna deservient.

Obsecrat porro haec synodus cunctos ministerio altaris dicatos, ut a lectione librorum inutilium et reproborum penitus abstineant, iacturam tam temporis quam pecuniae, sed vel maxime quietis internae ob talem lectionem, conscientiae sibi ducant, nec emendo pravos ingenii foetus ad impietatem collaborent. Memores autem obedientiae, quam ecclesiae apouderunt, numquam absque obtenta facultate libros prohibitos volvere praesumant; secus poenas in constitutione Pii IV quae incipit *Dominici gregis* [24 martii 1564], et bulla coenae decretas incursum.

Certe si sacerdotes Domini a noxiis libris, vanis inutilibusque pagellis abstinerint, tempus illis erit non tantum horas canonicas quotidie persolvendi, verum etiam sacrae meditationi, examini conscientiae, tam generali quam particulari, rosarii recitationi, venerabilis eucharistiae visitationi, quotidie cum fructu vacandi. Haec propriae perfectionis adminicula tanto magis commendamus et inculcamus, quanto plura sunt vitae clericalis pericula, quae, nisi vigilemus et pullulantia in nobis vitia continuo observemus, armisque spiritualibus debellare studeamus, certam adferent perniciem.

Homo Iesu, tu scis, quia amamus te, et mori parati sumus pro te! Suppone fragilitati nostrae omnipotentem manum tuam, ut, quod per insufficientiam nostram non valemus, tua gratia faciamus.

Ne vero in hoc summi pro clero momenti negotio vel minimum quid intermisisse doleamus, obligamus spirituales cleri iunioris directores, ut alumnos artem meditando doceant, et meditationibus quotidie asservandis sedulo exerceant, simulque libellos idoneos illis commendent, ut sperari possit, bene inceptam meditando consuetudinem, postquam alumni adoleverint, in alteram eorum naturam esse transiuram, et, Deo benedicente, fructum centuplum allaturam.

3. De medijs augendas doctrinae in clero.

Qui errores expugnare, dubia solvere, veritates divinas explanare, et securam aeternae salutis viam docere tenentur, in eruditione praesertim sacra continuo proficere est necesse, parati semper ad satisfaciendum omni poecenti rationem de ea, quae in nobis est, spe. Vix est ulla muneris pastoralis pars, cui minister cognitione sacrarum scientiarum destitutus debite satisfacere queat. Cum ars artium sit regimen animarum, cura pastoralis in sacro curione ampliores deponit rerum divinarum legumque ecclesiarum notitias; ut adeo sacerdotes despecti flant, si rudes in scientia sanctorum et ignorantem videantur, verendumque, ne sic doctrinae quoque ab ipsis praedicatae auctoritas evilescat. *Quia tu scientiam repulisti,* ait Dominus, *repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.*

¹ I Petr. III, 15.

² Oese IV, 6.

Ad augendum literarum studium in clero, utiliter quidem conducunt examina synodalia, dum promovendi ad beneficia coram examinatoribus electis doctrinae suae sufficientiam tenentur comprobare. Cum tamen examina haec rarius, ac est obligatio in sacris, scientiis proficiendi, institui praecipiantur, praes oculis habito illo divino effato: *„Labia sacerdotis custodiant scientiam, et legem requirant de ore eius, quia angelus Domini exercituum est“*: pro gravitate muneris nostri episcopalis hortamur, et paterne clero nostro, cum sancto Hieronymo ad Nepotianum, praecipimus [opp., ed. Migne, I, 533]: Nunquam de manibus tuis sacra lectio deponatur; discas, quod doceas: lectione assidua obtine eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem ut possis exhortari in doctrina sana. Qui amant stituntque scientiam, in qualibet urbe, imo in qualibet fere parochia invenient penum literariam, reperient libros utiles, et libros quidem antiquitate sacros non solum, sed amplitudine quoque scientiarum ecclesiarum insigniores, quam permulti sunt de aevi recentioris operibus.

Scientiarum sacrarum studium in clero iugiter promoturi, sequentia constituimus:

1. Ne in sacerdotibus sacrarum disciplinarum studium unquam restinguatur, aut languescat industria, ut beatissimus pater Pius IX ad episcopos imperii Austriaci, anno 1856 die 17 martii, observat, in singulis dioecesium regionibus, seu, ut apud nos vocantur, districtibus vice-archidiaconalibus, congressus habeantur. In his haec thema theologicum, quod cuiusvis anni initio ab ordinario proponetur, quodve quisvis sacerdos usque quinquagesimum aetatis annum, nisi ab episcopo ob graves rationes dispensatur, elaborare debet, discutietur. Elaborata singulorum, in scriptum redacta, post concertationem in corona fratrum institutam ordinariati exhibebuntur.

2. Episcopi se faciles praebent in resolvendis taxis rigorosorum examinum pro presbyteris, qui bono spiritu animati, ad lauream doctoratus aspirant: optant attamen, ut ratio obtinendi gradus academicos baccalaureatus, licentiatum et doctoratus, constitutionibus ecclesiasticis conformetur.

3. Librorum vel etiam dissertationum breviorum editionem, de obiectis imprimis fidei et morum, semper grato suscipiemus animo; volumus attamen, et, in quantum opus est, mandamus, ut clerici nullum scriptum typis excudi faciant ante obtentum a nobis indultum, et pro re nata adprobationem.

Denique studium literarum bonarum optime promovetur virtutum illarum exercitio, quae tam temporaria, quam bonorum temporalium honestam parsimoniam producent. Tales sunt fuga otii, vanarum conversationum et lusus in horas protracti. Qui has virtutes exercuerit, et reddit suos in luxum et res, quibus facile carera potest, non converterit, illi et tempus, quo literis vacet, suppetet, et media eruditionis acquirendae non deerunt.

4. De testamentis.

Hominis christiani est, ut in condendo testamento non solum attendat quid sit iuris, sed etiam quid rationes conscientiae et ecclesiae spiritus dicent suadeantque. Praesertim autem omnis affectus improbus secludatur. Vae illis, qui hoc gravissimo negotio vel animum implacabilem ostendunt, vel inordinatum amorem produunt.

Sacerdotes autem eo maiori studio et zelo religionis in condendo testamento utantur, quo sanctior est substantia de qua disponunt, graviorque ipsis incumbit obligatio post mortem etiam aedificationem corporis Christi continuandi [et] bonum ecclesiae promovendi.

Novimus quidem, leges ecclesiae circa testa-
menta variis temporibus, ob hominum improbitatem
et legum civilium in testamenta clericorum influxum,
varias subivisse mutationes: spiritus tamen eccle-
siae¹ idem semper manet, bonaque et preventae
ecclesiasticae considerare oportet non vota fidelium,
pretia peccatorum et patrimonium pauperum. Hinc
sacrum concilium Tridentinum² episcopis aliisque
beneficia ecclesiastica obtinentibus interdixit, „ne
ex redditibus ecclesiae consanguineos familiaresque
suos angere studeant, cum et apostolorum canones
prohibeant ne res ecclesiasticae, quae Dei sunt,
consanguineis donent, sed, si pauperes sint, iis ut
pauperibus distribuantur.“ Imo monet idem sacrum
concilium, „ut omnem humanum hunc erga fratres,
nepotes propinquosque carnis affectum, unde mul-
torum malorum in ecclesia beminarium exstat, peni-
tus deponant.“

In nexu horum, prout et conformiter articulo 21
novissimij concordati Austriaci, oramus et per sancti-
moniam status sacerdotalis obtestamur hortamurque
omnes in sanctuario Domini servientes, ut concessa
libertate testandi, in spiritu duntaxat ecclesiae et
iuxta sacros canones utantur; inhibemus proinde,
ne unquam testamenta contra sacros canones con-
dant, aut redditus ecclesiasticos congruae suae
sustentationi superfluos in usus manifeste profanos,
vel sanctitati et bonae famae status clericalis ad-
versos, relinquunt.

5. De seminariis maioribus.

Ecclesia militans nullis, magis quam vivis inni-
tatur columnis et lapidibus, qui non aliunde eru-
untur, quam ex promptuariis et officina scholarum³.
Quantam curam rectae seminarii coordinationi im-
pendi oporteat, cum ex concilii Tridentini decreto⁴,
tum ex eo etiam facile intelligitur, quod ab eorum,
qui in seminario vivunt, recta institutione totius
dioecesis reformatio pendeat. Ut juvenes sortem
Domini vocati in bonos milites Iesu Christi et fideles
dispensatores mysteriorum Dei formentur, id vero
est, ut a teneris annis ad pietatem, religionem,
bonos mores, literas et ecclesiasticam disciplinam
erudiantur, semper quidem magno labore venit, his
autem temporibus eo maiori labore veniet, quo mino-
rem e domo parentum adferunt pietatem, e contra
autem quo magis genio aevi, perversorum exem-
plorum vi, et saepius directa etiam seductione in
transversum acti sunt.

Qui speculatores sumus super domum Domini,
cuncta haec non tantum videmus, sed etiam multum
deflemus: nec cessamus exorare patrem miseri-
cordiarum, ut emittat spiritum suum, quo renovet
faciem terrae.

Hunc in finem, quoad credita curae nostrae
seminaria, sequentia statuimus:

1. Insignis ecclesiae utilitas, item piorum fun-
datorum veneranda voluntas poscit, ut instituta
haec non modo conserventur, verum etiam desti-
nationi suae aptiora usque reddantur. Talem igitur
haec synodus exoptat eorum administrationem
spiritualem et temporalem, quae seminariorum
superiores, de credito sibi hoc pretiosissimo talento
Deo rationem reddituros, aliquando coronet, non
damnet. Ut id obtineatur,

2. Superiores seminarii nonnisi tales eligere ad-
nitentur, qui fervore fidei, vitae integritate, morum
gravitate, conversationis affabilitate, ecclesiae amore,

ac solo disciplinae ecclesiasticae inde a primo clericali
vitalis tirocinio comot tam gravi caeri paros
tantoque honore dignos reddiderunt.

3. Haec ipsae doctae, cum eximia scientia, aut
saltem sincero scientiarum amore, etiam in pro-
fessoribus requiremus, tanto magis, quod sibi mu-
tuum praesidium praestent pietas et doctrina; non
patiemur ut arida scientiarum propositione munda
eum absolvant, sed eo inviabilibus⁵ ut alumnis
vocationis suae amorem, dignitatis sacerdotalis
aestimium, et morum sanctimoniam propositione
doctrinarum instillent; superioribus seminarii in con-
servanda et firmanda disciplina totoque educationis
ecclesiasticae negotio auxiliatricem manum prae-
beant, ac cum illis creditis curae suae juvenes in
viros perfectos, in mensuram aetatis plenitudinis
Christi formare contendant.

4. In id mentis nostrae aciem primam dirige-
mus, ut cum accurato delecta ii clericali militiae
adscribantur, a quibus merito posuit expectari, ut,
iis in lege Domini ambulantes et de virtute in
virtutem euntibus, eorum vita cunctis afferat venerationem,
et eorum opera ecclesiae nostris spiritualem
afferat utilitatem⁶. In susceptione alumnorum unico
pietatem, morum probitatem et factos in literis
progressus attendemus, posthabita carnis et sangui-
nis vel amicitiae aut commendationis ratione.
Neminem clericali militiae adscribemus, qui testi-
monio proprii parochi destituatur, quo nos certos
reddi volumus, quod et aspirantes inde a teneris
annis probos mores prae se tulerint, et eorum
parentes christianam honestatem sectentur.

5. Quoniam, supra quam dici possit, interest,
eos, qui in sortem Domini vocantur, ab ineunte
aetate ad pietatem morumque integritatem, et ad
canonicam disciplinam informari⁷; ut alumnigeni
ecclesiastico spiritu imbuantur, seminariis nostris de
statutis providebimus.

6. Quia labia sacerdotis custodiunt scientiam,
et legem requirent ex ore eius⁸, omnem curam
impendemus, ut alumni seminarii sacratoribus
scientiis sufficienter imbuantur. Hinc, sicut magistris
calcar addere non intermitteremus, ut munere docendi
quam optime defungantur, ita nos ipsi etiam tenta-
minibus assidue interesse admitemur. Ut in sacra
eloquentia debite exerceantur, eo magis curabimus,
quo sensibilibus est insigniorum concionatorum de-
fectus. Quo autem lingua ecclesiae loquendi et
scribendi facilitatem consequantur, omnes disciplinae
sacrae per magistros latine proponantur, et per
discipulos eadem lingua responsa dabantur, nec alia
in studio tirocinii ecclesiastici erit conversationis
lingua quam latina.

7. Professores sex, vel saltem quatuor in quolibet
seminario praerunt quatuor separatis classibus theo-
logiae studentium; iidem de regula ope concursus
deligentur, dempto canonico theologo, praemissa
tamen diligentissima inquisitione, num ipsa caesarea
et regia apostolica maiestas aliquid contra illos
habeat circa res politicas. Nec nisi superato
anno probationis definitivo pro magistris reputa-
buntur. Ab his deposcimus, ut alumnos ex pro-
positis materiis, tam in privatis colloquiis, quam in
publicis quimestralibus examinibus pertentent, quo
diligentia et profectus alumnorum pateant.

8. In re literaria, a magistris faciliiori breviorique
ducantur via, prolixitatem devitantibus, quae ex-

¹ Forte invigilabimus.

² Benedicti XIV. *Ubi primum*, 1740, § dec.; bullar., I, 3.

³ Bened. XIV. loc. cit.

⁴ Maloch. II, 7.

⁵ Ep. encycl. ex. domini nostri Pii papae IX die 5 nov.

1865. *Optime necesse*.

¹ Cap. 12. de testamentis (8, 26), c. 19, c. 19, c. 12, qu. 1.

² Sess. XIV, cap. 1, de reform.

³ Pétarffy, Conc. Hung., II, 261.

⁴ Sess. XXIII, cap. 16, de reform.

perientia teste tardiores non levat, subtilibus autem A et ingenio molestae esse solet. Philosophiae maxime rationali sedulam ac diuturnam ante se operam navent in seminaris, qui sacris disciplinis sibi fuerint instituendi. Scholae sanctae scripturae et ecclesiasticae historiae in eisdem seminaris habeantur, in quibus theologia integra omnino, servata scholastica methodo, tradatur. Professores agant solerter, ut discendi amorem in discipulis excitent.

9. Nos quidem, tamquam homines divini sensus et summae rationis ignari, promovendorum ad ordines vitam, quantum possumus, aestimare studebimus¹; ut tamen ordinandis maiori cum securitate manus imponamus, neque nos illos provexisse, nec illos tantum officium suscepisse unquam poeniteat: sicut superiores, ita professores etiam ante sacram ordinationem provocabimus, ut nobis, aservato secreto scrutinio, referant scripto, quid de eorum actibus aut moribus, quid de eorum merito sentiant. Denique nunquam sine praevio exercitiis spiritualibus et examine ordinandorum (hactenus etiam ubique usitatis) clericos ad sacros ordines promovebimus.

6. De seminaris puerorum.

Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiatorum habitus totum hominem possideat, nunquam perfecte ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio, in disciplina ecclesiastica perseveret: sancta synodus statuit, ut singulae cathedrales, metropolitanae, atque his maiores ecclesiae, pro modo facultatum et dioecesis amplitudine, certum puerorum ipsius civitatis et dioecesis, vel eius provinciae, si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas ecclesias, vel alio in loco convenienti ab episcopo eligendo, alere ac religiose educare, et ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur.² Sunt verba concilii Tridentini³. Quare,

1. Sancto huic decreto nos eo promptius obsequemur, quod ad illud sequentibus verbis summi pontificis excitemur: „Pergite, venerabiles fratres, omnem impendere industriam, quo sacrae militiae tirores a teneris annis in ecclesiastica seminaris recipiantur, atque inibi tamquam novellae plantationes succrescentes in circuitu tabernaculi Domini, ad vitae innocentiam, religionem, modestiam et ecclesiasticum spiritum conformentur.“⁴ Idecirco ampliore in dies sollicitudine eo connitemur, ut seminaris minora, puerorum dicta, quamprimum per temporum adiuncta licuerit, erigantur.

2. Cum recipiendos ad hoc seminarium, e mente concilii Tridentini, ad minimum duodennes et tales esse conveniat, quorum indoles et voluntas spem D adferat, eos ecclesiasticis ministeris perpetuo inservituros esse: hortamur parochos et magistros puerorum, ut ex adolescentulis morum ingenuitate conspicuis, eos mature segregent et paterna sollicitudine foveant, quos ad clericale tirocinium vocatos et idoneos indicaverint. Quo amplius leviticam istam tribum multiplicabunt, eo iucundius Deo praestabunt obsequium et ecclesiae magnificabunt laetitiam.

3. Quoniam idmodi institutum magnis solum impendiis coadunari valet, talibus autem ferendis quaelibet dioecesis par non est; opportune duae trevae dioeceses viciniores unirentur, respectu loci et expensarum, pro numero educandorum, per concernentes dioeceses ferendarum.

¹ Pontif. Rom. in ordinatione diaconi.

² Sess. XXIII, cap. 18, de reform.

³ Encycl. 1849, die 8 dec., Neapoli, in suburb. Portici.

4. In perstringendas educationis huius necessitates, universum sint illi fontes, quos loca concilium Tridentinum nos proponit solum, sed mandando designat. Tales sunt:

a) Pars praeventuum seminaris maioris theologiae, quae a necessariis expensis penes iustam parsimoniam supernat.

b) Annua portio ecclesiarum cathedralium, parochialium et filialium, quae abundante dote gaudent.

c) Stipendia ecclesiasticis studentibus sublevanda, vel in conviciis educandis destinata.

d) Simplicia beneficia in hunc finem convertenda.

e) Taxa a beneficiatis iuxta praevigentes normas decernenda.

His accedent oblata et legata in finem tam sanctum per clericos et laicos, ut speramus, facienda.

5. Ordo domesticus totaque disciplina in his institutis iudicio ordinariorum definitur. Muneris, ad quod alumni aspirant, ratio exigit, ut studio linguae latinae peculiarem impendant solertiam, et e linguis in dioecesi vernaculis ad minimum duas addiscant.

6. „Eadem collegia,“ verba sunt Benedicti XIV¹, „singulari episcoporum sollicitudine foveantur necesse est, videlicet ea saepe visendo, singulorum adolescentum vitam, indolem et in studiis profectum explorando; aliqua demum beneficia iis, qui virtutum suarum specimen clarius praestiterint maioremque laudem retulerint, conferendo.“

7. Denique meminerint tam moderatores quam alumni horum institutorum, se nec in scientiis, nec in moribus quidquam proficere, nisi Christum elegerint laborum suorum ducem ac magistrum. Ad illum itaque confugiant, illum in venerabili eucharistia quotidie saepius adorent et invocent, ut magister noster, unus cum ille sit, primum quidem ostendat viam, in qua unumquemque ambulare oporteat, dein vero viam vocationis ingressos bonitatem, disciplinam et scientiam doceat. Ille, qui ascendens in coelum sedensque ad dexteram Patris, promissum Spiritum sanctum in filios adoptionis effudit, gratia sua efficiet, ut domus in qua tenella haec gregis dominici portio congregata est, repleatur tota spiritu sapientiae et intellectus, spiritu consilii et fortitudinis, spiritu scientiae et pietatis ac timoris Domini.

TITULUS VII.

De regularibus.

De regularibus.

Longe maximum est disciplinae regularis pretium, utpote quae hominem, abdicatis quibusvis bonis temporalibus, vitae commoditatibus, mundi et carnis voluptatibus, imo ipso eisdem fruendi desiderio, docet, relicto patre et matre, sequi Christum.

Sed nec minoris pretii est illa consideratio, quod abnegatione eorum, quibus filii saeculi inescati nunquam satiari queunt, vivum in regularibus praebatur exemplum, sensuum et concupiscentiae refrenationem, corporis castigationem, christianae perfectionis consecrationem, cum gratia Dei et possibilem et fructuosam esse.

Ideo non dubitavit sanctissimus dominus noster Pius papa IX² contestari: quod religiosae familiae ad maiorem Dei gloriam et animarum salutem procurandam a sanctissimis viris, divino afflante Spiritu, institutae, atque ab apostolica sede confirmatae, multiplici earum forma pulcherrimam illam varietatem efficiant, quae mirifice circumdat ecclesiam, ac laetissimas illas auxiliares Christi militum turmas

¹ Encycl. 8 decembris 1740 *Ubi primum*.

² Epist. encycl. ad moderatores regular. ord., 17 iunii 1847.

constituant, quae maxime tum christiana tum a civili republica usui, ornamento atque praesidio semper fuerunt. Et hoc quidem ideo, quia ad evangelicam sapientiae consilia profertenda vocati, his egregiis operibus insistere glorioseque laboribus perfungi semper visi sunt, quibus de catholica ecclesia civilique societate optime meruerunt. Nemo siquidem ignorat vel ignorare potest, religiosam familiam vel a prima eorum institutione innumeris fere clarioribus viris, qui omnigenas doctrinas atque eruditionis copia insignes, omnium virtutum ornata et sanctitatis gloria fulgentes, amplissimis quoque dignitatibus illustres, atque ardentis in Deum et homines amore flagrantes, et spectaculum facti mundo, angelis et hominibus, nihil aliud in deficiis habuere, quam omni cura, studio, contentione, in divinarum rerum meditatione dies noctesque haerere, mortificationem Iesu in suo corpore circumferre, catholicam fidem ac doctrinam a solis ortu usque ad occasum propagare, ac pro ea fortiter pugnare, et cuiusque generis acerbitates, tormenta, supplicia alacriter perpeti, ac vitam ipsam profundere, rudes barbarosque populos ab errorum tenebris, morum feritate, vitiorum coeno, ad evangelicam veritatis lucem, omnemque virtutis et civilis societatis cultum traducere, literas, disciplinas, artes excolere, tueri atque ab interitu vindicare, teneras iuvenum mentes et cerea corda ad pietatem et honestatem mature fingere, sanisque doctrinis imbueri, errantes ad salutem tramitem revocare. Neque id satis: namque induti viscera misericordiae, nullum est heroicae caritatis genus, quod, cum propriae etiam vitae discrimine, ipsi non exercuerint, ut captivis, carcere inclusis, aegrotantibus, morientibus, cunctisque miseris, egenis, periclitantibus, opportuna quaeque christianae beneficentiae et providentiae subsidia amanter praebere, eorumque dolorem lenire, lacrymas detergere, ac necessitatibus omni ope et opera consulere possent.

Magnificavit quidem non parum summus pontifex verbis his, regularium ad omne bonum promovendum, studia et contentionem; ac, ut testimonium perhibeat veritati, profitetur una, nunc quoque existere quidem sacrarum familiarum non paucos alumnos, qui illustria patrum suorum vestigia prosequi, in ministerio salutis laborare, bonumque Christi odorem undique diffundere student, non paucos attamen reperiri, qui, suae professionis et regularum minus solliciti, a suscepto instituto ita declinare visi sunt, ut non exiguo damno sint et sibi ipsis et ecclesiae.

Eapropter gloriosae ecclesiae Dei gubernans pontifex maximus, eadem epistola encyclica enunciatum de instauranda disciplina regularium consilium in effectum deducere volens, visitationem apostolicam D ordinum religiosorum disposuit.

Quo tamen haec salutaris dispositio pontificia uberem ferat fructum, censuimus, collecti in unum, arborem hanc, in vinea Domini plantatam, paternis monitis circumfodere, cohortationibus rigare et fructum exspectare in patientia, per viscera misericordiae Dei nostri, cum caritate paterna quovis regulares provocando, obsecrando, et pro gravitate muneris, quod nobis ecclesiae in concilio Tridentino de regularibus imposuit, admonendo: ut omnes regulares, tam viri quam mulieres, ad regulam, quam professi sunt, praescriptam, vitam instituant et componant: atque imprimis, quae ad suae professionis, nempe obedientiae, paupertatis et castitatis perfectionem, nec non quae ad communem victum et vestitum pertinent, fideliter observent. In specie:

1. Quoad paupertatem. Religiosa, uti exploratum est, nullam prorsus habet proprietatem, sive in vestitu, sive libris, imaginibus, pecunia aut quocumque suppellectili, ita ut superior, dum et quando libere dispendere valeat de omnibus quae subordinatas in usu habet. Oblata quaelibet et a quocumque facta, dispositioni superioris quoque submittat est necesse, qui bona monasterii vel conventus per officiales eiusdem, ad nutum suum amovibiles, administrari faciet¹. In suppellectili cellarum et vestibus summa simplicitas et perfecta uniformitas observetur.

2. Quoad obedientiam. Haec debet esse perfecta, eo sensu, ut quivis, a primo superiore usque novissimum novitium, legibus, constitutionibus, regulis sui ordinis, a sancta sede apostolica confirmatis, plenum praestet obsequium: proinde librum vel ternionem haec in se continentem, velut suum codicem legam, in corde veneretur, eundem frequenter relegere, super argumento meditari, sensum penetrare contendat; superiores autem locales statis temporibus publice legi curent; denique magistri novitiorum ad captum singulorum frequenter explanent. Sed nec minore propensione obsequatur unusquisque mandato atque dispositioni superioris, in quo Deum intueatur: quia omnis potestas a Deo data est, et qui potestati superiori resistit, Deo resistit, qui autem resistunt, damnationem acquirunt.

3. Quoad castitatem. Cum hanc angelicam virtutem in vasis fictilibus multum fragilibus deferaimus, omni sollicitudine tuenda, et contra pericula mediis opportunis munienda est: inter quae referri debet quotidianum examen conscientiae, tam generale quam particulare; frequens sacramentalis confessio; si non quotidiana, iterata per hebdomadam missae sacrificii celebratio. Porro oratio et meditatio quotidiana, horarum canonicarum adtentia, devota et simultanea in choro voces altiore persolutio, media sunt ad angelicam virtutem, hanc illaenam servandam custodiendamque.

Pro coronide, superiores conventuum, vos graviter monemus, hortamur et obsecramus, ut religiosi viri vestrae curae crediti, serio meditato vocationem qua vocati sunt, digne ambulent in ea, et vota, quae Deo semel voverunt, religiosissime reddere studeant. Omni vero vigilantia prospicite, ut mundi illecebra, negotiis profanis, spectaculis, lusuibus nuncium mittentes, officia sua rite impleant, studentque ea evolvere et condiscere, quae ad sacramentum poenitentiae recte administrandum requiruntur, nec minus quae ad verbum Dei fructuose annunciandum, et ad frangendum parvulis per explanationes catecheticas panem, sacri canonis opportune constituerunt. Caeterum, iurisdictionem nobis episcopis, uti delegatis sedis apostolicae, respectu regularium in concilio Tridentino² tributam, exercebimus et manutenebimus; eapropter quaecumque demum a sanctis conciliis et pontificum constitutionibus vel a nobis ratione praedicationis verbi divini et circa curam animarum statuta sunt vel disponuntur, observari praefati muneris nostri virtute praecipimus.

Postremo, cum omnes tam saeculares quam regulares clerici eidem militiae nomen dederint, eandemque causam sub eodem duce Christo Iesu omnes agent: omnium unus debet esse spiritus, cor unum et anima una.

Eapropter iunctis, ut decet, dextris simul atque

¹ Conc. Trid., sess. XXV, cap. 8. de reg.

² Sess. XXV, de regl., item sess. VI, cap. 8; sess. XXIII, cap. 15; et sess. XXIV, cap. 4. de reform.

animis, vigeat inter clericum secularem et regularem a pretiosa illa consensio animum, qua nihil Deo gratius, nihil fidelibus potest esse utilius. Cum enim una sit regularium et secularium, praetorum et subditorum, exemptorum et non exemptorum universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, quorum omnium unus est Dominus, una fides, unum baptisma: decet omnino, ut omnes, qui eiusdem sunt corporis, unus etiam sint voluntatis, et sicut fratres ad invicem vinculo caritatis sint adhaerenti.

Quae vero hic de regularibus nos desiderare et praetolari in Domino diximus, ad sanctimonialibus quoque referri volumus; dolenter enim percipimus, nec in harum monasteriis ita perfectionem et disciplinam observantiam, imprimis clausuram vigere, quemadmodum sacrosanctum concilium Tridentinum eius conditione decretis sanxit. Si ecclesia Christi universim femineum sexum devotum appellat: quanto devotioni magis intantas esse oportet virgines Deo sacratas, et per promissa iurata altissimo ex toto devotas! Hortamur eas proinde in Christo Iesu, ut reddant omni cum zelo et studio, quod voverunt; fugiant mundum in cogitationibus quoque, ne inducantur in tentationem; vitent consortia, conversationem mulierum quoque, adeoque clauso ostio orent patrem, qui in coelis est. Quod fiet, si clausura religiosa sancte custodita, nec ullus exceptioni fuerit locus, prout id Benedicti XIV magnae memoriae pontificis bulla *Salutare in ecclesia catholica*, die 3 ianuarii 1742 edita, praescribitur et inculcatur, quam per spirituales sanctimonialibus quovis anno republicandam disponimus.

Ceterum, cum haec de ordinibus religiosis enunciamus, una laeti depraediamus, arborem hanc bonam, institutum videlicet regularium, nostris temporibus rursus viventes germinare arculos, novellos emittere ramos, et maiora usque capere incrementa. In unica quippe hac provincia Strigoniensi, hoc ultimo decennio, filiis sancti Ignatii de Loyola duae, clientibus beatas Mariae virginis de Monte Carmelo una, canonissae de Nostra Domina una, domicellis Anglicanis una, sororibus Sancti Vincentii a Paulo decem domus fuerant apertae. Sit propterea nomen Domini benedictum.

TITULUS VIII.

De perfectione populi.

1. De moribus populi.

Divinus salvator fidelem populum, sanguine suo redemptum, pastoralis vigilantiae nostrae credit, quam gentium apostolus inculcat, monens eos: *„Attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, regere ecclesiam Dei, quam acquisivisti sanguine suo.“* Si itaque, pro munere divinitus nobis concrediti ratione, ecclesiasticae huius provinciae populos moresque perlustremus, in Domino laetamur, cum cernamus:

- a) Multos existere, qui christianae fidei et caritatis spiritu animati, bonum Christi diffundunt odorem;
- b) Juventutem spiritu timoris Dei ac pietatis lacte nutritam, non tantum fidei elementa, sed pleniori etiam sanctissimae nostrae religionis cognitione per curatores animarum alioque pios et religiosos imbui magistros, atque ad virtutem morumque honestatem institui;
- c) Ipsum fidelem populum, magis in dies salutari

causata veritate ac doctrinae pabulo nutritum, Deum ex corde diligere eiusque mandata curare, sanctuaria eius frequentare ac religiose adire, sabbatha eius sanctificare, divini sacrificii celebrationali interesse, ad sanctissima poenitentiae et eucharistiae sacramenta accedere, et singulari veneratione beatissimam Dei genitricem Mariam prosequi et colere;

d) Eundem fidelem populum gratiosa loca, divae huius matris honoribus dicata, (utj anno pluribus in locis, peculiariter vero anno priori in cellis Marianis, spirituali cum solatio vidimus) magno numero exquirere ac visitare, atque in varia sodalitia pia, ad magnum domesticae devotionis incrementum, coadunari; denique eos

e) Sacris missionibus, ab aliquot annis in hac provincia Strigoniensi asservatis, sepositis omnibus curis terrestribus, avide et pie pluribus etiam diebus interfuisse; verbo, plurimos fidelium mutuum inter se caritatem fovere, et precibus instantes ambulare digne, Deo per omnia placere zelantes, et in opere bono fructificantes.

Verum dum de hocce religiositate et virtutis in plurimis huius provinciae locis incremento in Domino gaudemus, eidemque omnium bonorum largitori humiles agimus gratias; tamen ex alia parte non mediocri afficimur dolore, dum confiteri cogimur, in quibusdam locis non paucos a pietatis operibus et sacramentorum usu infelicioiter abstinere, atque a morum honestate christianaeque vitae disciplina deflectere. Antiquus enim generis humani idemque perpetuus hostis, cum primum in ecclesia Dei, agro illo foecundo, quem Christus sudore suo et sanguine rigavit, coelestis doctrinae et disciplinae semina spargi animadvertit; confestim et ille errorum ac vitiorum sisanis spargere conatur, quae ubi semel radices egerint viribusque invaluerunt, mox latius serpunt, et oppresso virtutum germine, ad mentium animorumque perniciem insolentius grassantur. Ut quaedam specificae attingamus:

De indifferentismo. In maioribus urbibus, et inter eos, qui plus sapiunt quam oporteat sapere, et non sapient ad sobrietatem, pervulgatum cernimus indifferentismi religiosi, quo omnem religionem superfluum censent, monstrum, ex quo funestissima in christianam et civilem rempublicam redundant damna. Hinc enim omnia erga Deum, in quo vivimus, movemur et sumus, officia penitus neglecta, hinc sanctissima religio contempta, hinc omnis iuris, iustitiae virtutisque fundamenta concussa. A qua turpissima sane indifferentismi forma haud admodum distat illud de religionum indifferentia systema, quo homines a veritate alienati veraeque fidei adversarii, nullum inter veram religionem et diversas confessiones discrimen admittunt omnibusque aeternae vitae portum ex qualibet religione patere asserunt. Quam absurda malitiosaque sit haec sententia, vel inde luculenter patet, quod vero et falso idem pretium tribuat, rationis ad inquirendam veritatem datae destinationi e diametro repugnet, Deum ipsum erga veritatem indifferentem impie statuat, et dum veritatem inveniri posse desperat, erga infinitam Dei creatoris et gubernatoris sapientiam et bonitatem iniuri[osa] sit; quod item revelationem velut superfluum, aut fini suo haud respondentem consideret, imo, horrendum dictu! Iesum Christum salvatorem nostrum, doctrinamque per eum de caelo adlatam quibuscumque veteratoribus horumque insulis commentis maligne adquiret! His itaque, qui eiusmodi sententiam tenent, in Domino denunciamus, quod, sicut una tantum est veritas, neque vera simul esse possunt, quae sibi adversantur, sicut unus tantum est Deus pater, unus Christus eius, unus Spiritus sanctus; una item hominum natura

¹ Clementin. c. un. de excessibus praetorum.

² Sess. XXV. de regul.

³ In append. n. 5.

⁴ Act. XX. 98.

rationalia, vi cuius omnes unam a Deo destinationem A nacti, ac ad hanc consequendam hincmodi modis instructi, hincmodi legibus obstricti, in unam compellimur iubemurque conficere societatem religiosam: ita una tantum est etiam divinitus revelata veritas, una divina fides, humanae salutis initium omniaque iustificationis fundamentum; qua iustus vivit, et sine qua impossibile est placere Deo, et ad filiorum eius consortium pervenire; et una est vera, sancta, catholica, apostolica Romana ecclesia et cathedra una super Petrum, Domini voce fundata, extra quam nec vera fides, nec aeterna invenitur salus, cum habere non possit Deum patrem, qui ecclesiam non habet matrem, et falso confidat se esse in ecclesia, qui Petri cathedram deserit, super quam fundata est ecclesia¹. Cum autem divini cultus ratio ex hisce² duobus constet, piis fidei dogmatibus et actionibus bonis neque doctrina sine operibus bonis accepta sit Deo, neque opera recipiat Deus a religionis dogmatibus seiuncta: neque in solo opere virtutum, aut in sola observantia mandatorum, sed etiam in tramite fidei angusta et ardua sit via quae ducit ad vitam³: fideles nostros in Domino monemus et hortamur, ut non solum in catholicae religionis professione magis in dies stabiles et immoti persistent, verum etiam per bona opera certam suam vocationem et electionem facere satagant.

Si vero quidam, quod Deus avertat, catholicam ecclesiam, quae ipso educavit et nutrit, spernendo, ad haereticos aut schismaticos defecerint: episcopi quidem pia sollicitudine nihil intentatum relinquunt, ut infelices errantes ad veram salutis viam reducant: si tamen hi monita episcopi sui contempserint, et errorem obstinato animo amplecterentur, et effectivo a fide deficerent, per parochum in ecclesia qua excommunicatos denunciabunt, ut ad cor revertantur et redeant ad fidei unitatem, caeteri vero fideles a periculosos tramitibus deterreantur⁴.

De suicidio. Numerum eorum, qui vitae filium violenter dirumpunt, per singulos annos crescere experientia docet. Phaenomenon isthoc eo maiori nos moerore adficit, quo magis veremur, ne nostra culpa et negligentia in instituendis fidelibus id eveniat. Indubitata quidem interdum adsunt indicia, tristes idmodi casus turbato rationis usu adscribendos esse: sed non raro plena conscientia et determinata voluntate tam atrox scelus committitur. In postremo hoc casu laesam ambitionem, frustratas spes, magnam prodigalitem, perpetratorum criminum conscientiam, lasciviam et licentiam vitae, horrorem futurae sortis infelicibus istiusmodi hominibus laqueum parasse experientia testatur.

Ut qui passionibus necdum plene excoecati sunt, D horrore tanti sceleris percellantur, firmiter praecipimus, ut sacri canones de sepultura ecclesiastica inviolabiliter, matura tamen cum deliberatione, praeculis habitis excelsi quoque regiminis dispositionibus, observentur. Deinde autem in publicis institutionibus saepius proponatur doctrina de immortalitate animae, de providentia divina, de hominis destinatione, de patientia christiana in adversis, de spiritu poenitentiae perferendi omnia, quae saepe saepius propria culpa nobis consciscimus, de brevitate miseriarum humanarum, de aeternitate poenarum inferni. Tum vero frequentius exquiramus eos,

A qui cum acerbe certe luctantur omnemque melioris conditionis spem posuerunt; animos eorum erigere, spe auxilii divini exhilarare, vanos timores et anxietates dissipare, pro modulo virium nostris vel aliorum beneficiis eodem consolari, certe utile et coram Deo meritorium erit. Et quia Deus est qui mortificat et vivificat, pro idmodi infelicibus eum exoremus. Conferantur ea, quae de sepultura alibi dicuntur.

De blasphemis. Vitium in populo multum divulgatum ac vix non universale, blasphemis est. Heu! magnus est numerus eorum, qui in divinis laudibus muti, at in maledictis, blasphemis, diris imprecationibus linguae celeri et exercitatae sunt. Concedimus quidem plerosque illorum, qui de Deo et rebus sacris indigne loquuntur, non formalem divinitatis contemptum intendere, sed eiusmodi verbis solummodo vel ad exprimendam indignationem, vel etiam ad iocos et facetias abuti. Abaque dubio tamen etiam sub hac indigna sacrarum nominum usurpatione, saltem indirectus Dei et sacrarum personarum rerumque contemptus latet; qui enim sacris hoc modo abutitur, hoc ipso animo valde irreverentem ostendit, atque sanctissima nomina, sacramenta, crucem, etc. contemptui exponit. Plurima sunt, ex quibus eiusmodi graviter redarguamus et damnemus. Etenim idmodi homines animum irae impotentem ostendunt, et caritati fraternae desunt, praesertim dum aliis imprecantur; sed et illi, qui verbis sacris quoquomodo abutuntur, certe reverentiae illis debita plurimum detrahunt. Verum etiam qui daemones, tonitrua etc. effutire amant, mentem parum religiosam, vesanam animositatem, et rerum formidandarum contemptum produnt. Accedit ratio scandali: homines enim probi, dum talia audiunt, non parum contristantur: imbecilles vero, maxime iuniores, hanc impietatem facile addiscunt. Unde praesertim parentes et patresfamilias culpamus, quod hanc maledicendi consuetudinem patiantur.

Est certe peccatum blasphemiae atrocissimum, utpote quod tantis titulis, tanta cum ferocia, Deo adversatur: est crimen laesae maiestatis divinae. Quid enim animum ferociorem et ab omni religione magis alienum testari potest, quam si quis Deum ipsum, omnium creatorem et supremum dominum, proxime ac directe tali modo laeserit? Certe lingua eorum ignis, universitas iniquitatis, et sepulchrum patens est guttur eorum: quorum os maledictione et amaritudine plenum est¹. Unde non miremur, quod iam in lege antiqua tam severae in blasphemis latae sint leges: „Educat blasphemum extra castra,“ loquitur Dominus ad Moysen, „et ponant manus qui audierunt, manus suas super caput eius, et lapidet eum populus universonus. Qui blasphemaverit nomen Domini, moriatur. Lapidibus opprimet eum omnis multitudo, sive ille civis sive peregrinus fuerit. Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur.“² Et quid pro aeternitate? „Maledicti regnum Dei non possidebunt.“³ Eundem in modum et ipsa sancta mater ecclesia in blasphemos severas dictavit poenas⁴. Tandem ipsas leges civiles merito contra tantam ferociam armatas conspicimus. Summi imperantes hanc erga blasphemos vindictam non tantum laesae divinitati, sed etiam sibi met ipsis ac publicae saluti debent: quae enim ab huiusmodi hominibus timenda non sunt, qui Deo ipse insultare haud reformidant! Quare nos quoque

¹ S. Cypr. *De unitat. ecc.* (opp., ed. Baluz., pag. 195), ubi tamen legitur: „super quem“: sed in dist. 90, c. 8: „super quem“ dicitur.

² S. Cyrill. Hierosol. (*Cat.*) IV, n. 9. (*Patr. gr.*, ed. Migne, XXXIII, 455 B.)

³ C. 8 et seqq. de haereticis. (S. 7.)

¹ Iacob. III, 6.

² Levit. XXIV, 14, 16.

³ I Cor. VI, 10.

⁴ Cap. 2, de maledictis. (S. 26.)

in spiritu Christi congregati, huius provinciae antistites nostram levamus vocem, et fideles nostros in Domino monemus et hortamur, ut linguam suam ab omni blasphemia, maledicto et dira imprecatione, quae divinam vindictam diebus nostris adeo evidentem provocant, cohibere, illamque potius in summi Dei laudes solvere adlaborent. Simul tamen et vestram, dilecti filii curatores animarum, pastorem excitamus vigilantiam ac zelum, quatenus impiae blasphemandi consuetudini obviam ire, pestemque hanc e communitatibus vestris profigere conemini. Quare, tum in publica tum in privata institutione, ac in sede confessionali, fideles vestros de ingenti huius vitii reatu et turpitudine sedulo edocebitis, eosque ad illud declinandum potentius, quin et, si cum consuetudinariis ita agere necessarium visum fuerit, sacramentalis absolutionis denegatione urgebitis. Tandem ubi localia id exposcent adiuncta, validissimum tanto malo opponetis aggerem, si confraternitatem ad tollendum blasphemiae vitium erectam, in Galliarum regionibus late diffusam, atque per summum pontificem, die 30 Iulii 1847, approbatam et largis indulgentiis munitam, in parochias vestras induxeritis.

De lascivia. Aliud foedum, quod maxime in populosis urbibus christianum consumit populum, ulcus, luxuriae vitium est. Ingemiscimus animo, recogitantes, quod adulteria, fornicationes, concubitus, lenocinia, et alia carnis vitia, propter quae venit ira Dei in filios diffidentiae, adeo magnam generis humani partem pervaserint, ut his aliisque libidinum furis iam etiam humilia et rustica tecta agitari incipiant, nec desint qui, posteaquam talibus se flagitiis coinquinassent, abiecta verecundia et pudore, de scelere et turpitudine palam gloriari non erubescant. Sancta nostra religio omnia haec detestatur et condemnat; abominamur ea nos quoque maxime! Quicumque hoc peccatum perpetrant, de regno Dei excluduntur: „*Nolite errare*,” mox apostolus, „*neque fornicarii, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores regnum Dei possidebunt.*” Et ibidem apostolus illis, quibus plena continentia nimis ardua videtur, aliud consilium dare nescit, nisi ut ad portum iusti coniugii confugiant. Ratio vero, quam apostolus attexit, est, quia nobis in corpus nostrum aliud ius non competit, nisi ut illo legitime utamur. „*Corpus non fornicationi, sed Domino.*” Atque haec ratio hominem christianum eo arctius constringit, quo magis corpus nostrum per novam salutis oeconomiam nobilitatum fuit. „*Nescitis, quoniam corpora vestra membra sunt Christi? aut nescitis, quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri? Erit enim estis pretio magno. Glorificate et portate Deum in corpore vestro.*” Quare, cum vitium luxuriae sit illud, ob quod Sodoma et Gomorra deletae, et ob quod ira Dei venit in filios diffidentiae: vos, dilecti animarum curatores et nostri in pascendis ovibus adiutores, nulli parcite labori nec requiescite, donec tollatur malum ab Israel⁴. Omne aptum medium, quod zelus salutis animarum et prudentia pastoralis vobis suggererint, arripite, nec desistatis, donec lucus haec a coetu christianorum propaleatur.

De ebrietas. Reipublicae christianae plane perniciosum vitium constituit etiam immoderatus potuum spirituosorum, vini et vel maxime cremati, abusus. Unde redemptor ipse monet: „*Attendite, ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate*,” et apostolorum princeps hortatur: „*Sobrii*

estote et sigillatim, quis edocuerit vester diabolus, tempus loci regionis, circuitus quosvis quem deceret, cui resistite fortes in fide.”¹ Damnat ebriositatem etiam ratio sana, cum hanc opprimat, hominem de statu morali deiciat, et ad conditionem brutorum redigat; damnat religio, quae hominem ad Dei imaginem formatum docet; damnat tristes sequelae: egestas, matura mors aut certe aeternosa aeternitas sunt eius in vita comites. Qualis denique aeternitas illos exspectat? „*Nolite errare, neque ebriosi regnum Dei possidebunt.*”² Hinc sanctus Hieronymus hominem ebriosum non solum mortuum, sed etiam sepultum dicit. Experientia recentiorum annorum testatur, contra oruentem ebriositatis monstrum non nisi sub aegide ecclesiae cum successu dimicari posse. Societates temperantiae tam mirabilem et laetam morum quoad haec protulerunt conversionem, ut summus pontifex Pius papa IX, die 28 Iulii 1851, edito decreto eodem ad dignitatem confraternitatum ecclesiasticarum elevare, ac indulgentiis ditare dignatus fuerit. Unde quisquis confraternitates temperantiae, quas hiece auctoritate nostra praesules in hanc provinciam Strigoniensem hinc inde iam inductas, suscipimus, iuxta statuta per sedem apostolicam approbata, in communitatibus peste ebriositatis depauperatis condunaverit, de republica tum sacra tum civili praeclearum in modum merebitur.

De profanatione festorum. Maximo cum dolore cordis observamus et contestamur, abusus, quibus festa profanantur, aetate nostra lugubriter crescere. Sunt plurimi, qui Deum per totam hebdomadam non tam atrociter offendunt, ac recurrente die dominica. Corpus ad inanem pompam exornatur, suspenduntur quidem labores diurni, sed saepe ideo tantum, ut aliis laqueus seductionis ponatur, aut ut passionibus et infrunitis affectibus indulgeri possit. Aut „*nolite errare: Deus non irridetur.*”³ Alii dies festos servilibus profanant laboribus et vecturis, immemores mandati dominici: „*Septimus dies sabbati est, id est requies domini Dei tui. Non facies in eo quidpiam operis, tu et filius tuus et filia, servus et ancilla.*”⁴ Quapropter, cari pastores animarum, summopere instandum nobis erit, ut, diebus festis, fideles verbo Dei et divino sacrificio mente vere devota assistant, non operando servilia, non otiano, sed liberis horis piis exercitiis occupentur, quae efficaciter conferunt, ut sanctificetur nomen Dei, et ut adveniat regnum eius.

Praeter enumerata hactenus vitia, sunt alia quoque, quae populum christianum, hic plus, ibi minus, foede commaculant. Superbia, usurae, periuria, fraudes, vindictae studium, immoderatus sensualium gaudiorum appetitus, excessivus in vestitu et suppellectili luxus, hinc inde et furta et latrocinia vulgaria flagitia sunt.

Eta haec ita se habere, vitia haec plus minus hic et ibi caput erigere, aut plane frequentiora esse ultro dolenter confiteamur; Dei tamen miseratione etiam, quod solatio est, videmus plures erigi et instaurari ecclesias, eas ornari altaribus, provideri sacris vasis, vestibus, vexillis, imaginibus, poni statuas, cruces, capellas aliaque religionis symbola. Omnium nostrum erit in enumeratione vitii extirpanda, bonis vero quibusvis promovendis, prouti zelosa et repetita provocacione versari, ita quam maxime exemplo praecire. Sic fiet, ut in animis fidelium pia excitetur simulatio, erga res divinas amor, erga pastorem suum fiducia et veneratio. Respice, Pater coelestis, servos tuos, et miserere

¹ I Cor. VI, 15, 19, 20.
² Ibid. VI, 13.
³ Ibid. VI, 15.

⁴ Iud. XI, 18.
⁵ Lec. XXI, 24.

⁶ I Petr. V, 8.
⁷ I Cor. VI, 9.

⁸ Gal. VI, 7.
⁹ Doct. V, 14.

nostrum, ut dimittas quae conscientia metuit, et aedi-
ficia quod oratio non praecurrit.

2. *De mediis vitae christianae in familiis conservandae.*

Omnium curam, quae capitibus familiarum in-
cumbant, princeps et constans, imo indispensabilis
obligatio est, natos et familiares suos in obsequio
veritatum revelatarum et virtutum christianarum
studio, qua verbis, qua exemplis, conservare per-
fectioresque reddere. „*Qui enim suorum maximeque
domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est
infideli deterior,*“ ait sanctus Paulus. Obsecramus igitur
monemusque in Domino omnes patres et matres
familias, ad quod ipso instinctu naturali potentius
impellantur, ut quorum cura a Deo ipsa credita est,
vita comite, felices et in aeternum beatos reddere
conitantur; perpendant, se pro obligatione hac
naturali conscientiosae propleta, gaudio ineffabili et
purissimo perfusum iri, dum viderint conamine
proprio membra familiae suae in pietate et cultu
Dei virtutumque disciplina proficere; memores sint
contra, se pro neglecta officii huius durissimum
habere metuendum olim Domini iudicium, qui suos
non erudierint ad iustitiam.

Curent itaque: 1. Ne quisquam de familia sua,
sive filii filiaeque, sive servi et ancillae, sive alii
de famulatu sunt, christianae fidei rudimenta ignoret.
Quam ob causam curabunt, ut liberi et subditi sui
scholas diligenter frequentent; emensi vero cursum
scholasticum, institutionibus catecheticis in ecclesia
sedulo et attente intersint. Eapropter, in singula
domo catechismus in omni praesto sit, qui alioquin
non est solum liber scholasticus, sed velut compen-
dium credendorum ac agendorum, et indigentia
catholicarum familiarum, seniorum est ita ac iuniorum,
ut, hoc prae manibus habito, seniores in scholis
audita recoquere et iuniores pertentare dum et
quando valeant. Adsit etiam in singula familia liber
unus alterve ad fovendam in familiis pietatem, quales
sunt liber evangeliorum cum congrua explanatione
vita Christi, beatae virginis Mariae, sanctorum,
historia biblica, et liber meditationum, speciatim
Thomae a Kempis, item liber precatorius iudicio
ordinarii probatus, ut imprimis diebus Domini et
festis, horis liberis, collecta in unum familia lectione
pia proficiat et aedificetur in salutem.

Contendant pater et mater familias:

2. Ut frequenter universa familia confiteatur, et
sacram eucharistiam sumat.

3. Ut singulis diebus missae sacrificio ad minus
unus alterve de familia intersit, aut saltem statis
ieiuniorum temporibus, adventus et quadragesimae
diebus frequentius et frequentiori numero compareant;
diebus vero Domini et festis non modo missae sacri-
ficio, verum etiam sacris sermonibus, tum cultui
divino pomeridiano attente et devote assistant; et
ne quis iis sacris diebus opus servile faciat.

4. Ut vigiliarum, quatuor temporum, Adventus
ac Quadragesimae ieiunia, sanctamque ecclesiae feriis
sextis, nec non a maioribus nostris sabbato religiose
semper custoditam ab esu carniarum abstinendi disci-
plinam, conscientiosae observent.

5. Tempore supplicationum publicarum, familiam
suam moneant ut illis pie interveniant; item cum
zelo agant ut sodalitatibus piis, ab auctoritate
ecclesiae probatis, quam plurimi de familia sua ad-
scribantur, ritibusque ecclesiae, utpote aqua lustrali,
aliis item benedictionibus devote utantur, quo cuncti
his etiam mediis efficacius impellantur vivere
secundum Christum eiusque ecclesiae instituta.

6. Ne patiantur in familia esse quempiam, qui
blasphemus, detractor, calumniator, lascivus aut
ebrietati deditus sit, qui in arbitrario divortio vivat,
verbo, qui ceteris turpis vitae exemplum praebet,

et in perniciem suam aliorumque, periculosam morali-
tati conventicula quaerat et consecretur.

Haec vitae christianae in familiis conservandae
media, etiam a domesticis aedibus sacerdotium
pro ratione adiutorum tanto magis adhiberi
volumus, quanto convenientius est, ut domus cleri-
calis paradigma vitae vere christianae exhibeat.
Eadem media parochus patribus familias, tam publicis
sermonibus quam privatis colloquiis identidem
proponat, utque iis utantur, moneat atque hortetur,
et sic, quae in suorum cedunt spirituale emolumentum
ea praestare velint paternae curae studio,
memores verborum et promissorum: „*Qui alios
erudiant ad iustitiam, fulgebunt sicut stellae in por-
tibus aeternitatis.*“¹

Nos proinde e gravissimo responsionis onere,
quod nobis respectu fidelium nostrorum incumbit,
eos per viscera Christi Iesu monemus et cohortamur,
imo in virtute obedientiae adstringimus, ut horum
mediorum usum in familias suas inducere pro gra-
vissimo reputent officio; neq; terreantur obstaculis,
quae se experturos praevideant. Bonus est Dominus
operantibus in eum, animae quaerenti illum, et
promissum est: *Dabit spiritum bonum petentibus se!*
Petite ergo et dabitur vobis, ut gaudium vestrum
sit plenum.

In horum nexu non possumus non vehementer
dolere graviterque reprobare, imo damnare, quorum-
dam parentum sive ignorantiam sive recordiam
aut plane perversitatem, qui id unice curant, ut
proles profanis cognitionibus et urbanitatis regulis
imbuantur; quoad salutes vero fidei et morum
veritates easdem in ignorantia adolescere sinunt.
Quid terra tam deserta et inaquosa germinabit, nisi
spinas et tribulos! Indifferentiam idmodi per se
perniciosum summopere damnamus cunctosque patres
et matres familias impensissime hortamur, ne liberos
suos pretiosissimo omnium bonorum dono, quod eos
unice vere beatos reddere potest, defraudent; sed
contendant per omnia illud condigne aestimare, et
cum eo proventum, quantum possunt, maximum
facere!

Itaque, carissimi, obsecramus vos in Domino
Iesu per misericordiam Dei, reformamini in novitate
sensus vestri²; quae aedificationis sunt, in invicem
custodiamus; qui enim in hoc servit Christo, placet
Deo et probatus est hominibus³. Et vos, patres,
educate filios in disciplina et correptione Domini⁴,
scientes quoniam unusquisque, quodcumque fecerit
bonum, hoc recipiet a Domino⁵. Omnis disciplina
in praesenti quidem videtur non esse gaudii, sed
moeroris, postea autem fructum pacatissimum exer-
citis per eam reddet iustitiae: propter quod
remissas manus et soluta genua erigite!⁶

3. *De missionibus popularibus.*

Missiones populares, alibi gentium cum ingenti
animarum lucro frequentatas, novissime in hocce
regnum apostolicum transplantatas esse in Domino
gaudemus. Extraordinaria eiusmodi religionis exer-
citia, qua suapte indole attentionem hominum
singulariter provocare solent, convictionem religiosam
firmiter, remorsus conscientiae excitant, sique ad
morum emendationem viam parant. Missionibus
popularibus varia circa ecclesiam catholicam prae-
iudicia dissipari, ordini sacerdotali conveniens
aestimium restitui, spiritum catholicum renovari,
pias sodalitates in usum deduci, homines longo
vitiarum habitu depravatos de lethali suo somno evi-

¹ Dan. XII, 3.
² Rom. XII, 2.
³ Rom. XIV, 18.

⁴ Ephes. VI, 4.
⁵ Ephes. VI, 8.
⁶ Hebr. XII, 11-2.

gilare, relictam sibi naufragi tabulam apprehendere. A scandala tolli, iniquitas laesiones debita restitutione ac compensatione reparari, inimicos reconciliari, metatem pacemque domesticam restitui, saepius etiam circa fidem corda respicere, experientia ubertim docet.

Quare, sicut episcopi usum missionum harum in diocesis suis manu tenere et augere studebunt, ita animarum etiam, curatores, fidelium sibi creditorum salutem certius et efficacius operari, missionarios libenter recipient, caritate fovebunt, et zelo suo efficaciam eorumdem promovere adlaborabunt: aliquid hac ratione sibi quoque egregie consulent, quia Domino quidem perfectam, sibi autem docilem et obedientem plebem parabunt.

4. De societate Sancti Stephani regis.

Neque illa emolumenta ignoramus, quae e societate Sancti Stephani, cuius est libellos a viris piis et vere catholice scriptos, et ad pietatem moreque populi colendos concinnos, edere ac divulgare, quae prope quinque iam millia membrorum numerat, in populum christianum redundare possunt. Utinam igitur nummos suos ad hunc finem conferre non negligent, qui substantiam huius mundi maiorem habent, et lucubrationibus suis, quos Deus pluribus talentis ditavit, ad tam salutaris societatis huius fructus concurrere non intermittant! Qui ad institutionem erudiant multos, quasi stellae in perpetuas aeternitates fulgebunt.

5. De unione sodalium.

Inter multiplices muneris nostri curas et difficultates, non mediocriter recreamur, dum videmus hic et illic, imprimis in maioribus urbibus, quales sunt Pestinum, Posonium, Tirnavia, iuvenes, qui exercendis officio se addixerunt, in unum coetum coadunari, certas regulas et leges adoptare, ac ad ampliorem perfectionem religiosam contendere. Coetus huiusmodi iam vel ideo probare oportet, quod prona ad mundi voluptates aetas, libero a laboribus tempore, salubriter occupetur, et opportuna disciplina a vitis avocetur. Iuvenes cura parentali destituti, in veritatibus fidei et morum erudiuntur, ac mutuis exemplis ad aemulanda meliora charismata excitantur.

Nec aliud erit necessarium, quam ut sodalium uniones in aliis etiam urbibus et oppidis frequentioribus coadunentur, et sacerdotibus talibus institutis praeficiantur, qui sincerum religionis solum praeseferant, ac infucato virtutis exemplo iuvenibus prae luceant. Funiculus triplex difficile rumpitur¹. Redimamus tempus, quia dies mali sunt².

6. De scholis parochialibus.

Qui est lux vera, quae illuminat omnem hominem venturam in hunc mundum, qui solus habet verba vitae aeternae, nobilissimam homines ad omne bonum instituendi provinciam, apostolis eorumque successoribus concedidit, dum dixit: „*Etiam, docete omnes gentes, . . . servare omnia quaecumque mandavi vobis.*“³ Ne vero putaret aliquis, munere hoc institutionis tantum adultiores fovendos esse, idem salvator mundi, dum edixit: *Statis parvulos ad me venire, una amplectabatur eos et benedicebat eis.*

Divinae huius missionis causa, videlicet instituendi, non adultos solum, sed et parvulos ac adolescentulos, memor ecclesia catholica, licet quoad omnes generis humani indigentiam, maternam semper exhibuerit

sollitudinem, praecipuam tamen formandis cuiusvis aetatis hominum mentibus, ac disseminandis religionis inter eos veritatibus, curam impendit.

Unde factum est, ut ubi praecoones evangelii imperturbate munere suo defungi potuerunt, ibi tenebrae mentium dissipari, lux vera de coelo adfulgere, morum barbaries exulare, humanitas, mansuetudo ac fraternitas caritas vigere, lapsi in agnos converti coeperint, et quo ulterius apostolicam operam continuarent, eo magis renovata fuerit facies terrae.

Ast neque inimicus homo dormivit; nimirum aegre tulit, infructus passionibus per magisterium apostolicum salutarem frenum inibi; miseris piscatores nulla alia arte, quam doctrinae coelestis praestantia et vitae probitate, mentibus hominum dominari, ideo efficaciae muneris apostolici exquisita arte praesertim recentiori aevo obstacula posuit.

Attamen augustissimus imperator et rex apostolicus virili verbo enunciavit, omnem institutionem ad vitae christianae legem cordibus inscribendam, componendam esse; libros ad religiosam tradendam instructionem adhibendos, per episcopos, collatis consiliis, determinari¹; omnes scholarum elementarium pro catholicis destinatarum magistros inspectioni ecclesiae subditos esse; inspectores scholarum dioecesanos ex viris ab antistite dioecetano propositis nominatum iri. Magistros scholarum elementarium, habito tamen respectu iuris praesentandi, quod fors aliquibus competit, episcopi nominant; et ad munus suum instituunt². Hinc iam medio vice-archidiaconorum, qui districtuales scholarum inspectores sunt, prout etiam medio dioecesani inspectoris, statum scholarum et qualitates magistrorum ex annua informatione facile cognoscent episcopi, et ope organorum sibi subiectorum observatos naevos tollere, remissiores in munere excitare, assiduos et idoneos convenienti honore prosequi, praecipue autem puritati doctrinae, tam in his quam etiam in altioribus scholis, intendere difficile non erit.

Ut proinde scientia sanctorum in mentibus iuventutis laete efflorescat, ac ipsa religio virgineis fulgeat honoribus, non aliud erit necesse, quam ut sacerdotes, quibus cura scholarum ex officio incumbit et demandata est, ea assiduitate, illa fidelitate officio suo satisficiant, quam rei ipsius gravitas et dignitas deposcit. Ante omnia igitur se ipsos tamquam tenerae aetatis patres praebent inventum exemplum. Non abhorreant pulveres scholasticos, in quibus ipsi quoque adoleverunt. Quid maius, quam animis parvulorum moderari, quam adolescentulorum fingere mores? Ne despiciant teneram aetatem, quam ipse Dominus amplexus est. Apud adultos saepe supra petram cedit semen: adolescentulorum autem corda facile flectuntur. Diligenti muneris executione parant sibi plebem perfectam. Etiam ad uberis profanarum scientiarum cognitionem plebs eluctari non possit; eas tamen dogmatum fidei et morum notitias adipisci potest, ut christiani hominis obligationes non solo imitandi nisu, sed cum certa quadam conscientia explent. Praecipue autem pietatis spiritum, in consecutis orandi formula, nempe in oratione dominica, salutatione angelica, symbolo apostolorum, decalogo, praecipis ecclesiae, confessione generali etc., tamquam in pumine capienter depositum, illis instillent; brevis gaspiria, tempore

¹ Constitutio (anni) 1665, art. VII.

² Ibid., art. VIII.

³ Caesaris regii cultus et institut. ministerii ordinatio, data die 27 oct. 1867.

⁴ S. Chrysost., Hom. 80 in cap. 18 Matth. (opp., ed. Montfalcon, VII, 665 B).

¹ Ecol. IV, 12.

² Eph. V, 16.

³ Matth. XXVIII, 19-20.

opportuno (dum, exempli gratia, penes coemeterium, A crucifixum transiunt, vel ad sonum horologii) dicenda, imprimis autem nationi nostrae avitum sanctissimum Rosarium recitandi modum doceant, et nativum pudoris sensum teneris animis implantare studeant; his enim praesidiis innocentia maxime tuta redditur. „*Qui suscipit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit.*“¹ dixit Dominus.

TITULUS IX.

De disciplina.

1. De missa pro populo offerenda.

Obligationem eorum, quibus cura animarum commissa est, sacrosanctum missae sacrificium certis diebus pro populo applicandi, quae concilium Tridentinum² praecepto divino inniti docet, clarissimis verbis et uberrime exposuit Benedictus XIV. constitutione *Cum semper*, edita 19 augusti 1744. Voluit nimirum B sapientissimus pontifex omnem, super huius obligationis sensu, ambigendi locum tollere causamque delere fingendi laborem in praecepto. Declaravit autem summus pontifex, eos, quibus cura animarum demandata est, in dominicis aliisque per annum diebus festis, non modo sacrificium missae celebrare, sed illius etiam fructum pro populo sibi commisso applicare debere, nec illud pro aliis applicari, aut pro huiusmodi applicatione elemosynam percipi posse, quemadmodum e sequentibus citatae constitutionis verbis liquet: „Sacrosanctum missae sacrificium a pastoribus animarum applicari debere pro populo ipsorum curae commisso, id veluti ex divino praecepto descendens a sacra Tridentina synodo diserte exprimitur (l. c.) per haec notabilia verba: *cum praecepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas dignoscere, pro his sacrificium offerre.*“

Obligatione autem ipsa, secundum posteriores constitutionis huius tenores, stringuntur, non solum parochi canonice instituti ac investiti, verum etiam vicarii sive perpetui sive ad tempus constituti, sive sint de saeculari sive de regulari clero assumpti, qui nimirum curae animarum exercitium habent, quae, ut dici amat, habitualiter spectat ad quodpiam monasterium, aut collegium cui ecclesia parochialis unita est; nec porro ab hac obligatione exempti sunt vicarii illi seu oeconomi, qui, vacante parochia, ad curam in ea exercendam deputantur, dicti apud nos administratores parochiarum; denique eidem obligationi subiacent etiam capellani sic dicti locales, et curati ad nutum amovibiles, quos ab applicatione missae pro populo immunes haud esse speciatim decrevit sacra congregatio concilii, 29 ianuarii 1724, in Ostiensi. Ab hac obligatione, praetextu contrariae consuetudinis, neminem eximi, idem D summus pontifex declaravit in praeclaudata constitutione, dicens: „Nonnulli siquidem obtentu contrariae consuetudinis, etiam immemorabilis, in propria ecclesia vigentis, se huiusmodi onere eximi posse sibi persuaserunt. Verum iam pluries responsum fuit, huiusmodi consuetudinem, licet immemorabilem, quae potius abusus et corruptela dicenda, est, nemini suffragari.“ Addit denique pontifex: „Quod licet parochi seu alii, ut supra, animarum curam habentes, congruis praefinitis redditibus destituantur: eadem (missa) nihilominus omnino impo-
terum ab ipsis debeat applicari.“ Horum tamen, qui nimirum defectu congruae laborant, curatorum sorti consulturus toties laudatus pontifex Benedictus XIV, eadem sua constitutione, episcopis facul-

tatem tribuit dispensandi cum iis, ut diebus festis stipendium sive elemosynam ab aliquo pie offerente recipere, et pro illo sacrificium libere ac licite applicare possint, cum hac adiecta conditione, ut si quibuscumque ita dispensatum fuit, ad populi commoditatem, in ipsa parochiali ecclesia missam celebrare, et mox tot missae intra hebdomadam pro populo applicare teneantur, quot in diebus festis intra eandem hebdomadam occurrentibus iuxta peculiarem intentionem pii benefactoris obtulerint. Notandum vero, quod sine peculiari eiusmodi facultate, ab episcopo in scriptis concessa, nemini sub quocunque titulo aut praetextu, sive nuptiarum sive alterius cuiuslibet solemnitatis, diebus dominicis et festis, stipendium sive elemosynam recipere, et pro stipendium largiente missam applicare liceat, sed omnino pro populo sacrificium recensitis diebus offerendum sit atque applicandum.

Teneantur vero curati missam pro populo per se ipsos offerre, nec possunt alium sacerdotem, qui id praestet, sibi substituere, nisi in casu legitimo impeditenti, seu e causa gravi et legitima.

Pro causa legitima substituendi alium sacerdotem habenda est quaelibet absentia legitima, infirmitas, obligatio celebrandi missam conventualem, quando nempe parochus simul est canonicus, caritas christiana, urgens necessitas, debita erga episcopum obedientia, ejusdem ecclesiae et reipublicae utilitas. In specie, curatores animarum infirmos ab onere applicandi missam liberos non esse, ipsos proinde hoc onus per alium supportare debere, liquet e responso, quod sacra congregatio concilii ad cardinalem Crescentium, archiepiscopum Ferrariensem, depromsit.

Missae pro populo applicanda per curatum celebrari debet in ipsa parochiali ecclesia, ita definitio sacrae congregationis concilii, in Lucana, die 15 septembris et 17 novembris 1629. Huc pro adiunctis locorum recensendae sunt etiam reliquae intra ambitum parochiae seu ecclesiae seu capellae, quando cultus divinus parochialis in eis celebratur.

Ceterum obligationi, de qua sermo est, statuitur per missam privatam; licitum proinde est parochi cantatum sacrum capellano sive alteri sacerdoti, iuxta aliam intentionem celebrandum offerre, dummodo ipse, sacrum lectum celebrans, illud coram populo sui non exigua parte in propria ecclesia pro plebe applicare haud intermittat.

Quaestionem haud modicis dubiis et controversiis haecenus implexam, de diebus quibus obligatio applicandi missam pro populo locum habeat, clarissima in luce locavit ecclesiam Dei gloriose gubernans sanctissimus dominus noster Pius papa IX, ope encyclicarum die 3 maii huius anni 1858 dimissarum.

Quippe notum est omnibus, felicis recordationis Clementem papam XIV, die 22 iunii anno 1771, ad preces augustissimae Mariae Theresiae, nonnulla festa, constitutione Urbani VIII³ summi pontificis, praecepta, reduxisse, unaque pro suprema sua auctoritate indulgisse, ut abolitis per se festis diebus, populi servilibus operibus vacare possent simulque ab obligatione audiendi sacrum exempti essent.

Quamvis autem summus pontifex huiusmodi indulgentia ita populorum conscientias consolens, et eorum, qui in sudore vultus sui panem comedunt, indigentiae providere voluerit, ut sanctorum vene-

¹ Scribendum videtur *videtur*, sicut habet conc. Trid. sess. XXIII, de reform., cap. 1.

² Sacra rituum congregatio, 28 iunii 1640.

³ Urbana, die 18 septembris 1642.

¹ Matth. XVIII, 5.

² Sess. XXIII, c. 1. de reform.

ratio et salutaris Christi fidelium poenitentia non a minuat, ac ideo sanctorum et solemnitate officia et missae in iisdem abrogatis festis in quacunque ecclesia celebrantur: plures tamen animarum pastores existimarunt, se hiis diebus ita reductis solutos esse ab obligatione peragendi sacrum pro populo.

Ad tollendum hunc abusum, supra laudatus beatissimus pater Pius papa IX ad episcopos orbis dederat literas, quibus enuntiavit, ut curati, omnibus dominicis et festis diebus, Urbani papae VIII constitutione defixis, etiam harum nonnullae reductae essent, prout in imperio Austriaco 1771 anno reverae reductae sunt, missae sacrificium pro populo curae suae commisso celebrent.

Quia vero in ecclesia Hungariae, ut e synodo provinciali, anno 1811 Tirnaviae celebrata, palam fit, multo plura ac in constitutione Urbani VIII enumerantur, festa celebrata fuerunt: ad tollendam omnem ambiguitatem, praesentibus declaramus, obligationem pro populo celebrandi parochis incumbere, praeter dies Domini et festa nunc de praeepto, illis tantum abrogatis festis, quae in saepe dicta Urbani VIII constitutione occurrunt, quae sunt sequentia:

Feria III Paschatis et Pentecostes.
Festum sancti Matthiae apostoli.
Festum sancti Iosephi, sponsi beatae Mariae virginis.
Festum sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum.
Festum inventionis Sanctae Crucis.
Festum sancti Ioannis Baptistae.
Festum sancti Jacobi apostoli.
Festum sancti Annae, matris beatae Mariae virginis.
Festum sancti Laurentii martyris.
Festum sancti Bartholomaei apostoli.
Festum sancti Matthaei evangelistae.
Festum sancti Michaelis archangeli.
Festum sanctorum Simonis et Iudae apostolorum.
Festum sancti Andreae apostoli.
Festum sancti Thomae apostoli.
Festum sancti Ioannis evangelistae.
Festum sanctorum Innocentium.
Festum sancti Silvestri confessoris.

Universum 19.

Hic accedit festum patroni totius regni, quale est sancti Stephani proto-regis, confessoris, et patroni civitatis aut loci, quibus curati aequae pro populo suo celebrabunt.

Excipimus in filiali obsequio et veneratione hanc summi pastoris nostri dispositionem, spe secunda gaudentes, fore, imo pro munere nostro etiam commendentur ut eidem clerus curatus pro sua religione et pietate perinde filiali promptitudine obsequatur.

1. De obedientia et reverentia canonica.

Ecclesia catholica coelestium gratiarum varietate distincta, suorum connexa distinctione membrorum, per legem mirabilem totius compaginis unita, in augmentum templi Dei crescit et dilatatur (ita pontificale Romanum in ordinem diaconi). Summo sacerdoti sua munera tributa sunt; sacerdotibus locus proprius assignatus est; levitis sua ministeria incumbunt; homo laicus laicis praeeptis constringitur.¹

Ideo autem dispensationis divinae provisio gradus diversos et ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, et potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordia fieret et ex diversitate contextio, et recte officiorum gereretur administratio singulorum.²

Duplex igitur est nervus, quo corporis huius

¹ Clemens, *Epist. ad Corinth. I, cap. 40*, [Patr. Gr., ed. Migne, I, 290 A].

² Cap. 7, dist. 89.

partes ad invicem neantur: reverens nimirum obedientia inferiorum erga superiores, et horum erga illos caritas. Sicut erga inferiores subiecti esse debent episcopis, eosque, iuxta sanctum Hieronymum, quasi animae parentes suscipere: ita nos episcopi meminisse debemus et volumus, nos esse pastores, non perusores: atque ita praeesse subditis oportere, ut non in eis dominemur, sed illos tamquam filios et fratres diligamus, annitmurque, ut hortando et monendo, ab illicitis deterreantur, ne ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogamur.³

Ut igitur divinae ecclesiae membra reciproco caritatis et obedientiae vinculo in unum corpus, cuius caput Christus est, coalescant, episcopi nunquam non memores erunt, se in caritate agere debere, iuxta illud apostoli: „*Omnia vestra in caritate fiant*,“ item: „*Iusta opportune, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina*.“⁴ Si autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, cum mansuetudine rigorem, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitatem adhibere scient.

Quod vero clerum huius provinciae concernit, tametsi in Domino glorientur episcopi, sacerdotes obedientiae et reverentiae praesulibus debite memores esse: ut tamen in his virtutibus amplius firmentur, placet in memoriam revocare canones, qui hanc reverentiam in superiores ecclesiasticos obedientiam impensius commendant et inculcant.

Obedientiae pretium his verbis laudant canones. „Obedientia victimis iure praepunitur: quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero propria voluntas mactatur.“⁵ Item „Magna quidem paupertas, sed maior integritas, bonum est obedientia maximum, si custodiatur illaesa: nam prima rebus, secunda carni, fertia vero menti dominatur et animo, quos velut effrenos et liberos ditioni alterius, humilis iugo propriae voluntatis adstringit.“⁶

Reverens haec obedientia, quam presbyter in susceptione huius ordinis solemnibus verbis, beneficiati vero in aditu crediti sibi muneris iurata etiam fide promittunt, illis duntaxat maioribus seu superioribus debetur, quorum iurisdictioni quis subiectus est: caeteris enim maioribus sola competit reverentia ob eorumdem praecedentiam.⁷

Exigunt autem canones, ut maioribus ex officio agentibus semper obediant minores, unico casu excepto si nempe eorum praeepta, quod absit, divinae legi manifeste essent contraria: nam tunc Deo magis esse obediendum quam hominibus, sanctissimi apostoli docuerunt.⁸

In dubio, an id, quod superior praecipit, sit contra Dei praeepta, semper obediendum est,⁹ non secus etiam tunc, dum per observantiam mandatorum superioris malum quidem non ageretur, sed bonum ommitteretur.¹⁰ Porro etiam

Mandato superioris observatu difficili et oneroso obtemperandum,¹¹ et correctionem etiam iniustam patienter esse tolerandam,¹² edicunt canones. Indulgetur tamen reverens expositio causarum, ob quas mandatum observari non possit.¹³

¹ *Epist. ad Nepot.* [opp. s. Hier., ed. Migne, I, 538].

² Conc. Trid., sess. XIII, c. 1, *de reform.*

³ I Cor. XVI, 14.

⁴ II Tim. IV, 2.

⁵ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 1, *de reform.*

⁶ [S. Greg., *Moral.*, I, 26, cap. 18], c. 10, caus. 8, qu. 1.

⁷ C. 1, de verbor. signif. (14) in Extravagat. Ioan. XXII.

⁸ Reiffstuel, *Ius. can.*, libr. I, tit. 88, n. 16-7.

⁹ Act. V, 29; c. 92, caps. 11, qu. 3.

¹⁰ C. 4, caus. 20, qu. 1.

¹¹ C. 90, caus. 11, qu. 3.

¹² C. 8, distinct. 19.

¹³ C. 8, distinct. 100.

¹⁴ Cap. 8, de re scriptis X (1, 3).

Cum poenarum canonicarum finis prae caeteris ille sit, ut sine asperitate disciplina populo salutaris ac necessaria conservetur, et qui correcti fuerint, emendentur; aut si respicere noluerint, caeteri salubri in eos animadversionis exemplo a vitiis deterrantur. Monente sacrosancto concilio Tridentino, primo levia sunt adhibenda fomenta: post, ubi morbi gravitas ita postulat, ad acriora et graviora remedia est procedendum.

Ipsa correctio de caritate veniens, pro culparum diversitate iam minor iam maior est.¹ Si minores poenae non sufficerent, et inobediens in hac malitia perseveraret, excommunicari iubetur.² Eadem poena manet etiam laicos episcopo suo inobedientes.³

In illos denique, qui episcopis suis insidias struerent, eos contumelia, calumnia et conviciis afficerent, depositionis poenam canones statuerunt.⁴

3. De ieiunio et abstinentia.

Disciplinam ieiunii et abstinentiae a veteri foedere acceptam, exemplo domini nostri Iesu Christi sacram, et a sanctis apostolis, dum ablatus ab eis erat sponsum coelestis, frequentatam, in ecclesia semper viguisse historia testatur: eandem porro salutarem disciplinam inter praecipua mortificationis externae genera virtutisque adminicula et opera satisfactoria merito fuisse relatum et laudatum, universim notum est. Idcirco concilium quoque Tridentinum obtestatur pastores, ut ea, quae ad domandam carnem conducunt, praesertim ciborum delectum et ieiunium, omni studio amplectantur.⁵ Quapropter, patres huius synodi, salutarem hanc disciplinam sartam tectamque servare cupientes, salva graeco-catholicoorum disciplina, praecipunt:

Ut fideles in sacra quadragesima, dominicis diebus exceptis, ieiunium, quo et esus carnis et plures per diem refectioes prohibentur, observent. Sunt enim, ut sanctus Carolus Borromeus monet, illi quadraginta dies quasi totius anni decima quaedam, quae in oblatione ieiunii pro fidelium omnium salute Deo consecratur.⁶ Eadem ieiunii lege obstringuntur fideles duabus feriis (quarta nempe et sexta) in toto adventu, porro feria quarta, sexta et sabbato quatuor temporum, necnon in vigiliis Nativitatis Domini, Pentecostes, Assumptionis beatae Mariae virginis, sanctorum Petri et Pauli apostolorum et festi omnium Sanctorum. Abstinentiae vero lex, quae certis diebus esum carnis, non item plures per diem refectioes prohibet, ad ferias sextas et sabbata totius anni, dominicas item quadragesimae extenditur. Si tamen festum Nativitatis Domini in diem abstinentiae inciderit, legem abstinentiae communiter non obligare, canonibus statutum est.⁷

2. Meminerint fideles, spiritui legis huius se sic tantum satisfacere, si ieiunio orationem aliaque bona opera iunxerint, si non solum a cibis, sed et a vitiis abstinuerint. Non enim, ut observat sanctus Leo, in sola abstinentia cibi stat nostri summa ieiunii, aut fructuosae corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate revocetur, et ab obprobriationibus lingua cohibeatur.⁸

3. Lege abstinentiae obstringantur septuaginta maiores: lege ieiunii illi qui vicesimum primum aetatis annum egrediuntur sunt. Eximuntur autem, quos aut aetas incurvat, aut languor extenuat, aut necessitas arctat, quae exemptionis causas diiudicare, et si haec sufficientes inventae sint, dispensationem largiri ad ordinarios locorum pertinet. Dispensati tamen ab alterutra obligatione minime existiment, se ab alia ieiunii parte solutos esse: potius memores, esse oportet, se aliis bonis operibus abundantius vacare debere: dicente quippe sancto Caesario Arelatensi: „Pro eo, quod non potest quis ieiunare, amplius debet erogare pauperibus, ut peccata, quae non potest ieiunando curare, possit elemosinis dando redimere.“⁹

4. Cum novissimum tempore observatio abstinentiae in sabbatum cadens aggravata sit, synodus vero maiorem in modum cupiat disciplinam hanc B vetustissimam, spiritualium solatorum et fructuum feracem, et in Mariano hoc regno apud plurimos catholicos adhuc vigentem conservare, dabunt operam patres, ut ad renovandum tepidorum fervorem, proborum autem zelum confirmandum, a sanctissimo domino papa pro observantibus spiritualia gratiarum munera obtineant.

5. Hortamur et monemus in Domino quavis de clero, ut disciplinam abstinentiae et ieiunii ipsi manuteneant, eandem in publicis et privatim institutionibus, maxime autem exemplo suo commendare et adurgere conitantur. Quapropter omnibus cuiusvis ordinis et dignitatis sacerdotibus prohibemus, ut ne ullis omnino hospitibus, nisi qui auctoritate ecclesiastica a lege abstinentiae soluti essent, cibos vitatos parari curent. Nos quidem etiam clericis ob causas canonicas per dispensationem in tempus brevius subvenire non renuemus; declaramus tamen, in danda fidei populo dispensatione clerum nunquam comprehendere, sed teneri, ut singuli pro sua et domesticorum persona distinctum, gravibus rationibus munitum recursum nobis exhibendo, gratiam sanctae matris ecclesiae implerent. Si quis autem sine obtenta dispensatione, legem abstinentiae temere violaverit, et sic malum populo exemplum praebuerit; talis inobedientia non modo in conferendis beneficiorum honorumque gradibus debita lance appendetur, sed pro re nata etiam poenis canonicis punietur. Quibus autem concessum est carnis vesci, sub tempore dispensationis carnes et pisces simul diebus ieiunii adhibere prohibentur.¹⁰

4. De communione cum haereticis et schismaticis et Iudaeis.

Haereticum hominem post unam et secundam correctionem devitare iubet apostolus: sanctus Ioannes apostolus quoque prohibet recipere in domum, vel a se ei dicere, qui non rectam fidem tenet. Sane frequentiori et intimiori vitae commercio cum eiusmodi hominibus vigorem fidei sensim debilitari, et cum persona ipsorum etiam errorem diligi, experientia docet. Periculum hoc eo maius est, quo magis norant artem aliorum favores succubandi, ipsique errores, quibus imbuti sunt, sensualitati maiorem in modum blandiuntur: quid prorsus, quam ut aetas praesertim iuvenilis vitiis illicitis allecta decipiatur, et pedetentim rectas fidei naufragium patiatur?

¹ Sess. XIII, cap. 1, de reform.
² C. 17, can. 24, qu. 3.
³ C. 2, de maior. et obed. (l. 53); item c. 11, et 14, can. 11, qu. 3.
⁴ C. 11, can. 11, qu. 3.
⁵ C. 18, 28, 24, can. 11, qu. 1.
⁶ Conc. Trid., sess. XXV, de defectu ciborum etc.
⁷ Conc. prov. Mediol. I, de ieiunio (part. II, c. 7, Mansi, Concil., XXXIV, 24 B).
⁸ C. 2, de observ. ieiun. X (S. 16).
⁹ Serm. 41 in Quadrag. 4, a 2 (opp. ed. Ballerini, I, 157).

¹⁰ S. Thom. Summa theol., part. II, 2, qu. 147, art. 4.
¹¹ Benedict. XIV, Inst. 15, item c. 2, de observ. ieiun. X, S. 66.
¹² Benedictus XIV, Inst. 15.
¹³ In Aemil. 2, apud Bened. loc. cit. (inter opp. S. Aug., ed. Migne, V, p. II, 2068).
¹⁴ Secundum constitutiones 19, 27 et 99 Benedicti XIV, (diebus 30 maii 1741, 29 augusti 1741, 8 iulii 1744).

Et ideo, licet fidelibus nostris hac quoque occasione maiorem in modum commendamus, tunc erga homines fide a nobis diviso caritatem desiderari optantur, simul tamen eodem per viscera misericordiae Christi obsecramus, ne sine necessitate, cum iis qui foris sunt, familiarj consortio nectantur.

Quapropter:

1. Parochi crebro inculcent parentibus tam in publicis sermonibus, quam privatis colloquiis, ne proles ad scholas a catholicas, nec pro mercatura, vel artificio aut linguarum usu, ad instituta aut plane privatas haereticorum domos mittant. Non enim licet cum periculo aeternae salutis, sive scientias sive dexteritatem aut alia emolumenta temporalia quaerere.

2. Parochi prohibeant, ne christiani servitium suum iudaicis assidue impendere audeant, ita ut fiant illorum domestici et familiares. Porro ne christianae mulieres iudaeorum nutrices in eorum domibus ullo pacto sint, extra eorum domos vero, nisi cum necessitate, parochi probanda, postulaverit. Moneant quoque parochi mulieres christianas, ne opera obstetricum hebraeorum utantur.

3. Dolemus non invaluisse, ut quibusdam solemnitatibus, etiam catholici, sub specie cultus divini, templum acatholicorum adeant, religionis ipsorum ritibus intersint, conciones illorum audiant, quasi caritatis triumphum celebraturi, re ipsa autem indifferentium religionum, qui pestis est humani generis, professuri. Igitur catholicos hortamur in Domino, ne genio aevi se corrumpi patiantur, neve per promiscuam templorum frequentationem fidem suam abneget. Iam dudum divinus salvator monuit, non esse credendum illis qui dixerint: „Eccis hic est Christus aut illic.“

4. Multo magis doleremus, si inter ipsos etiam sacrarum ministros invenirentur, qui homines in externa notoriaque haeresum professione defunctos catholicis ritibus honorarent, ac pro iis quoque, quos schisma a nobis separavit, incruentum missae sacrificium offerre non reformidarent. Nulli dubio subiacet quidem, quod etiam illos, qui alienam a nostra religionem profitentur, sincera caritate prosequi cunctaque humanitatis ac benevolentiae obsequia prompte et amanter iisdem exhibere teneamur; divinus namque religionis nostrae auctor abaque ulla promulgavit restrictione cardinale isthoc mandatum: „*Dilige proximum tuum sicut te ipsum.*“ At, quamvis stricta nos maneat obligatio etiam acatholicos et omnes, qui religione a nobis discrepant, seu proximos nostros caritate non ficta complectendi, pacem et concordiam cum illis fovendi, dum ope nostra indigent, benevole ipsis succurrendi, bonum illorum, non tantum spirituale sed et temporale promovendi: nihilominus tamen iisdem in rebus sacris et divinis communicare, nominatim vero funera eorum ritu ecclesiastico honorare, vel sacrum missae sacrificium pro eis seu vivis seu defunctis offerre, illicitum est. Positivam ecclesiae legem, quae vetat, ne funus acatholicorum ritu ecclesiastico honoretur, sacrificium pro illis, seu vivis seu defunctis, offeratur, consequenter ne stipendia quoque aut fundationes pro missis huiusmodi acceptentur, clare enunciant sacri canones: „Clerici non exhibeant haereticis ecclesiasticis sacramenta, nec eos christianas praesument tradere sepulturae, nec elemosinas aut oblationes eorum percipiant.“ „Si quis episcopus aut abbas presbyter vel monacho iusserit missas pro haereticis

cantare, non licet: non enim expedit obedire.“¹ Necessitas canonice sanctionis observari, recentiori etiam tempore strictissime insculavit pie memoriae Gregorius papa XVI, qui, oborta circa ritus in exsequiis controversia, in literis suis apostolicis, ad Augustanum episcopum 13 februarii 1842 datis, ait:

„Vix possumus explicite verbis, quantum concepitur animi dolorem, cum ex (literarum tuarum) lectione cognosceremus iussisse te, ut publicas illas supplicationes, quae pro omnibus in christiana et catholica societate defunctis institutae ab ecclesia sunt, haberentur isthic pro muliere principe, quae in haeresi, ut manifestissime vixerat, ita et diem obiit supremum. Nec quidquam ad id refert, si potuerit in extremis vitae momentis, occulto Dei misericordiae beneficio, illuminari ad poenitentiam. Etenim secretiora haec divinae gratiae mysteria ad exterius ecclesiasticae potestatis iudicium minime pertinent, atque hinc veteri ac nova ecclesiae disciplina interdictum est, ne homines in externa notoriaque haeresum professione defuncti, catholicis ritibus honorentur.“ Idem summus pontifex in suis literis, ad abbatem Siriansem, ordinis Sancti Benedicti, 9 iulii anni 1842 datis, postquam declarasset, non esse licitum pro haereticis, seu die ipso obitus seu anniversario, offerre divinum sacrificium, sic loquitur: „Nec eniã permittere possumus, ut ullo modo frans fiat prohibitioni illi, quae in catholica doctrina invenitur de sacro funere pro defunctis acatholicis non celebrando.“ Quorum omnium consideratione synodus haec disciplinam praememoratam stricte observari praecipit, et sive sepulturam acatholicis, ritu qui pro catholicis praescriptus est, sive missas pro acatholicis vel schismaticis tam vivis quam defunctis specialiter offerre, aut stipendia pro his acceptare, auctoritate sua prohibet et interdicat.

5. De synodis provincialibus et diocesanis.

Multum salutare est sacrosancti concilii Tridentini decretum,² quo provincialia concilia pro moderandis moribus, controversiis componendis, aliisque, quae sacris canonibus permittuntur, celebrari praecipitur. In illis enim episcopi diligenter inquirunt, quam religiose sanctiones ecclesiasticae observentur, cum sacerdotali caritate animadvertentes, quidquid humana fragilitate aut innexuabili negligentia seu malitia commissum omisumque sit in detrimentum ecclesiasticae disciplinae, ut ad Dei gloriam, scandalis sublatis, ecclesia in proprio fulgore resplendens luce sua filios dispersos ad se congregare valeat.³

Unde, sicut vehementius dolemus, salutarem hanc conciliorum provincialium celebrationem in ecclesia Hungariae duorum saeculorum decursu interceptam fuisse, ita multum gratulamur, asserta ecclesiae libertate, nihil iam obesse, quominus resonanti voci summi pontificis (die 5 novembris 1855) filiali cum pietate obsequentes, celebrationem conciliorum, praecipuum hoc rectae fidei et disciplinae revocandae ac solidandae vehiculum, denuo ad usum deducamus. Opportuna hac occasione sicut promptissime utimur ad restituendum ecclesiae decus et ornamentum, ita in futurum etiam nihil nobis sanctius erit, quam in Domino congregari in unum, et mutuis consiliis ea statuere, quibus, quod abiectionem erat, reducat, quod contractum fuerat, consolidetur, quod pingue et forte, custodiatur.⁴

Similiter incundum nobis erit, cooperatores ordinis

¹ Benedictus papa XIV, *De synodo diocesana*, hb. VI, c. 4, n. 2.

² Cap. 6, et 12, de iudicis.

³ Cap. 12, 5, de haeret.

⁴ Can. 91, can. 11, q. 2.

⁵ Sess. XXIV, c. 2, de reform.

⁶ Paulus papa V, apud Paterky, *Conc. Hung.*, II, 200.

⁷ Sess. XXIV, 1a.

nostrum, ad exigentiam eiusdem sacrosancti concilii Tridentini, in synodo diocesana congregatos latueri, ut, illorum postulationibus votisque auditis, ea in Domino decernamus, quibus et religio et virtus laetitiam incrementum nascantur. Inter ea etiam dilectos nobis in Christo filios, Dei sacerdotes, paterno affectu hortamur, ut profligatis aevi praedictis, eliminatisque, qui iniquitate temporum irrepperunt, abusibus, vestigia praedecessorum suorum sequi aemulentur, qui in medio etiam tumultuum bellicorum in acie Domini bona militia militaverunt, et in periculis multis ac tribulationibus pascabant gregem Christi. Certe princeps pastorum, Iesus Christus, piis constantibus benedictis, dabitque, ut futurae synodi mutuae nostrae et fidelium aedificationi quamplurimum inserviant.

Denique, cum in synodo diocesana, docente Benedicto XIV,¹ solus episcopus sit iudex et legislator, ipseque suo nomine faciat decreta et promulget, et quaevis adstantium consilia expetat, non tamen cogatur illa sequi: patres huius synodi in memoriam revocant sententiam beatae recordationis Pii papae VI contra synodum Pistoriensem, in bulla *Auctoram fidei*, anno 1794, 6 kalendis septembris depromptam, quae sic sonat: „*Doctrina, quae statuit, reformationem-abusuum circa ecclesiasticam disciplinam in synodis diocesanis ab episcopo et parochis aequaliter pendere, et stabiliri debere: falsa (est), temeraria, episcopalis auctoritatis lassiva, regiminis hierarchici subversiva, favens haeresi Arianae, a Calvino innovatae.*”

6. De coemeteriis et sepultura ecclesiastica.

Sancta mater ecclesia, quae nos vix in lucem editos maternis suscipit ulnis, ac per totam vitam sanae doctrinae pabulo et sacramentorum virtute fovet ac nutrit in vitam aeternam, etiam post obitum pia nobis sollicitudinem impendit; corpora quippe nostra, quae templa sunt Spiritus sancti, spe gloriose resurrectionis, cum sacris ritibus, mandat terrae, animas vero fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio iuvat, ut sic ab omnibus peccatis expiatae lucis perpetuae recipiant beatitudinem.

Ut vero ecclesia catholica, sicut teneram suam sollicitudinem, ita filiorum etiam dignitatem evidentius ostenderet, corpora defunctorum suorum fidelium, in loco ad hoc specialiter destinato et precibus sacro, sepeliri voluit, donec verbo virtutis Dei ad vitam aeternam in gloria resurrectura sunt.

Coemeteria igitur, seu loca sacra sollicito studio constituantur, et rite cineta contra profanationem, sive pascuationem sive alio modo committendam, custodiantur. Fulgeat in medio coemeterii crux; convenit enim, ut sub huius signo requiescant a laboribus suis illi, qui sub eiusdem vexillo militaverunt in vita. Provocanda est pro ratione locorum pia fidelium liberalitas, ut in coemeteriis capella erigatur, in qua, statim temporibus, pro refrigerio defunctorum, sacri unius sacrificium offerri possit. Cryptae, quae unice cum facultate episcopi erigi possunt in ecclesiis vel capellis, ingressu ab extus provisae, et ita conformatae sint, ne sive decori ecclesiae detrahant, sive vero fabricam debilitent. Cellularum muri minimum unius et medii pedis crassitiam continent, neque ante effluxum 30 annorum reosentur.

Similiter saepius per annum, praecipue autem in commemoratione omnium fidelium defunctorum,

excitentur fideles ad visitanda, orationis causa, coemeteria; hoc enim et defunctis lenimen afferret, cum sanctorum et salubris sit cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur, et ipsos fideles a peccatis praeservabit, iuxta illud: „*Memento non peccatis tuis, et in haereticum non peccabis.*”

In hoc coemeterio sepeliantur catholici pie in Domino decedentes. Pro iis autem, qui extra communionem ecclesiasticam, aut in communione quidem, sed in statu gravis peccati notorie decederunt, ob quod, secundum canones, ab ecclesiastica sepultura arceudi sunt, alter constituitur locus nequam benedictus, distinctum habens ingressum. Sacris enim canonibus institutum est, dicente Innocentio III, ut quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis, et ut careant ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab ecclesiastica unitate praecisi, nec in articulo mortis ecclesiae reconciliati fuerint.

In specie sepultura ecclesiastica carere debent:

1. Omnes non baptizati, uti Iudaei, Turcae seu pagani.

2. Haeretici, et in puncto haeresis eorum receptores, defensores et fautores. Pariter carent sepultura ecclesiastica schismatici et apostatae.

3. Notorie excommunicati, nisi in articulo mortis signa poenitentiae dederint, ac per eos non steterit, quominus fuerint absoluti. In hoc enim casu dicti excommunicati, etiam post mortem, ritu ab ecclesia praescripto absolvi, sicut absoluti in loco sacro sepeliri possunt ac debent.

4. Qui ex impatientia, ira, taedio vitae, desperatione, vel alia simili causa seipsum voluntarie occidunt. Exolpitur amentiae casus, item si suicidam ante mortem facti poenituisse. Quod si quis reperitur in puteo vel flumine submersus, vel sepultura carere non debet, nisi aliunde constet, quod seipsum occiderit, id quod in dubio praesumendum non est: cum in dubio delictum, praesertim tam grave, de nemine praesumatur.

5. Decedentes in duello, sive in loco duelli et conflictus, sive extra hunc locum, e vulnere tamen ibidem accepto morientes, sive duellum publice sive privatim indictum fuerit, ac etiam si vulnerati ante mortem non incerta poenitentiae signa dederint, atque a peccatis et censuris absolutionem obtulerint, carebunt ecclesiastica sepultura, sublata episcopi et ordinarii locorum super hac poena interpretandi ac dispensandi facultate.

6. Usurarii manifesti, etsi poeniteant, ac etiam in ultima voluntate mandent, ut per usuram adquisita iterum restituantur, nisi actu restituant, vel saltem de restitutione facienda idoneam praestent cautionem, priventur ecclesiastica sepultura.

7. Qui per annum integrum non confitentur, et tempore paschali sacram synaxim sine iusta causa

¹ Eccles. VII. 40.

² C. 12, de sepultura X (3, 28), item c. 1, can. 24, qu. 2.

³ C. 27, 28, dist. I, de consecratione.

⁴ C. 8, 18, § 5, *Credentes, de haeret.* X (5, 7); C. 2, de haeret. in VI.

⁵ C. 3, can. 24, qu. 2.

⁶ C. 1, et seq., can. 24, qu. 1.

⁷ C. 1, can. 24, qu. 2, c. 12, de sepult. X (3, 28).

⁸ C. 28, de sententia excommunic. X (5, 20); sacra congr. episcoporum et regum, in Nolana, 19 Iulii 1619, apud Barbosam, *Iur. eccl.* I, 2, cap. 10, n. 40.

⁹ C. 12, can. 28, qu. 2.

¹⁰ E. canone 20, de sentent. excommunicat., in VI [V. 11].

¹¹ Cap. 11, de sepultura.

¹² Conc. Trid., sess. 25, c. 19, de reform.

¹³ Benedict. XIV, constit. *Detestabilem* [die 10 nov.] anno 1762, edita bullario Bened. XIV, part. IV, p. 16.

¹⁴ C. 3, de usuris X (5, 19); item c. 2, de usuris, in VI [V. 6].

¹ I Tim. I. 18.

² De syn. dioc., lib. III, c. 12, n. 7.

³ Bulla *Auctoram fidei*, sess. IX.

non suscipiunt; nisi de consilio sacerdotis hoc pro-rogassent.

8. Omnes sepulturae ecclesiasticae privantur, qui in utero aut certo peccato mortali absque poenitentia decedunt. Tales sunt: ubi in actuali furto, rapina, ecclesiarum violatione, fornicatione, adulterio deprehensi occiduntur, vel secus in actu mortalis peccati pereunt. Non secus et ii, qui contra Deum vel aliquem sanctum, et maxime beatam Virginem linguam in blasphemiam publice relaxare praesumpserint, si renegerint recipere poenitentiam specialem, ac peragere, ecclesiastica carebunt sepultura. Concubinari manifesti et impoenitentes, et qui fidem catholicam, sive scriptis sive publicis disceptationibus impugnant, eandem, si impoenitentes obierint, habebunt poenam. Patronos quoque ecclesiarum, qui se criminum, denegatione sepulturae ecclesiasticae vindicandorum, reos fecerint, ritu ecclesiae sepeliri non posse, per se intelligitur; ubi enim nihil distinguitur, ibi nihil excipitur.

9. Accedunt catechumeni, qui ignavia, aut peccatorum tempore longiori continuandorum desiderio correpti, baptismum suscipere negligunt; si tamen praecipuis christianae religionis mysteriis imbuti, et christianis moribus exornati, ac baptismatis desiderio flagrantes inopinata morte absque baptismo eripiantur, ecclesiasticae sepeliri possunt.

Infantes denique catholicorum, sine baptismo decedentes, in coemeterio communi quidem, non tamen ritu solemniori sepeliantur. Si vero unice dubium sit, an, dum baptizati sunt, adhuc vixerint, aut secus propter materiam vel formam sint valide baptizati: non sunt privandi ecclesiastica sepultura. Tandem si constat eos in utero matris iam esse mortuos, et si haec simul moritur, cum matre sepeliantur.

Cum pulsus campanarum, quo mater ecclesiae obitum suorum superstitionibus filiis plangens annunciat, hosque ad suffragia in illorum refrigerium offerenda pie invitatur, ac funera honorat, manifestum sit communionis religiosae signum, pertineatque ad ritum ecclesiasticum funebrem: pro incumbente nobis munere damnamus et ultro abrogamus illam consuetudinem, quamquam immemorabilem, qua quidam catholici funera quorumvis a sacris catholicis alienorum, pulsu campanarum, sive mox post obitum, sive sub ipsa cadaveris elatione, honorare solent. Eorum enim, qui extra communionem ecclesiae sunt, aut in genere, qui iuxta sacros canones sepultura ecclesiastica carere debent, funera campanarum pulsu honorare illicitum est.

Porro cum insignis caritatis christianae opus sit mortuos sepelire, pauperesque semper habemus nobiscum: confidimus animarum curatores pro d ratione locorum adlaboraturos, ut fideles pro sepeliendis pauperibus, quae salutaris consuetudo iam in pluribus communitatibus viget, in sodalitate coalescant.

Denique patres huius synodi verbis etiam sacrosancti concilii Tridentini¹² provocati, curabunt, ut

¹ C. 12, de poenitentia et rem. X (5, 36).

² C. 18, causa 13, qu. 2, c. 21, ibid.

³ C. 2, de furto X (5, 18).

⁴ C. 2, de raptor. incendiariis X (5, 17).

⁵ E. can. 16 et 21, causa 13, qu. 2, ob eandem legis rationem.

⁶ C. 2, de maledictis X (5, 26).

⁷ Ibidem.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 8, de reform. mat. poena ob eandem legis rationem.

⁹ E. canone 3, distinct. 4, de consecratione.

¹⁰ E. canone 2, de presbytero non baptizato [X, 8, 48].

¹¹ Iuxta reg. iur. 50, in VI.

¹² Sess. XXV, decreto de purgatorio.

A fidelium vivorum suffragia, missarum, scilicet sacrificia, orationes, elemosinae, aliisque pietatis opera, quae a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum ecclesiae instituta pie et devote fiant, et quae pro illis ex testatorum fundationibus vel alia ratione debentur, non perfunctorie, sed a sacerdotibus et ecclesiae ministris, et aliis qui hoc praestare tenentur, diligenter et adcurate persolvantur.

TITULUS X.

De fine concilii.

1. De indictione futuri concilii provincialis.

Ioannes, sanctae Romanae ecclesiae, tituli Sanctae Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, primas regni et metropolita Strigoniensis etc.

Omnibus et singulis, qui hic adsunt, et de iure ac consuetudine adesse deberent, denunciamus, significamus et indicimus: concilium provinciale secundum in hac urbe celebrandum esse post effluxum triennii a celebrata in qualibet dioecesi synodo dioecesana, pro publicatione praecipuis decretorum huius concilii, aliisque pro opportunitate, necessitate vel utilitate particularium dioecesium constitutendis, quam diem si Dominus nos vivere concesserit, suo tempore absque dilatione publicabimus.

2. De concludendo concilio.

Ioannes, sanctae Romanae ecclesiae, tituli Sanctae Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, primas regni et metropolita Strigoniensis etc.

Siquidem, Deo misericordiarum domino auctore et adiutore, ea absolute sint, quae pro temporis ratione agi et absolvi posse videbantur: cumque pastoralis quoque cura nos et reverendissimos episcopos ad ecclesiarum nostrarum pastorales vigilias revocet: in nomine eius, in quo concilium hoc provinciale indiximus, aperuimus, apertumque declaravimus, et inter occupationes quotidianas duarum hebdomadarum et ultra decursu asservavimus, in nomine quippe Patris et Filii et Spiritus sancti illud concludimus, et pro concluso enunciamus et declaramus. Sit illud ad gloriam Dei omnipotentis, honorem immaculatae Dei genitricis Mariae et omnium sanctorum, amen!

Omnia et singula, quae a nobis in hoc provinciali concilio decreta et definita fuerunt, subscribimus, et eadem, qua debemus, obedientia et reverentia, iudicio sanctae sedis apostolicae, omnium ecclesiarum matris, emendanda et corrigenda humiliter subiicimus.

Strigonii, dominica XIX post Pentecosten, in diem 3 mensis octobris incidente, ipsa solemnitate sanctissimi Rosarii beatae Mariae virginis, anno Domini 1858.

Ioannes, cardinalis Scitovszky, archiepiscopus Strigoniensis et primas regni.

Iosephus, graeco-catholicus episcopus Eperiesensis.

Ioannes, episcopus Vesprimiensis.

Stephanus, episcopus Neocollensis.

Augustinus, episcopus Vaciensis.

Emericus, episcopus Alba-Regalensis.

Georgius, episcopus Quinque-Ecclesiensis.

Franciscus, episcopus Sabariensis.

Ioannes, episcopus Iaurinensis.

Michael, archiabbas et ordinarius.

Andreas Mészáros, praepositus maior, qua vicarius capitularis Nitriensis.

ACTA CONCILII.

Cedat in laudem et gloriam sanctissimae et individuae Trinitatis Patris, Filii et Spiritus sancti; honorem beatæ Mariæ semper virginis, immaculatae diparæ, magnæ Hungarorum dominæ, sancti Adalberti, episcopi et martyris, sancti Stephani, proto-regis apostolici, confessoris, omniumque electorum Dei; exaltationem sanctæ matris ecclesiæ, animarum denique pretioso sanguine domini nostri Iesu Christi redemptarum salutem. Amen.

Anno a Nativitate Domini millesimo octingentesimo quinquagesimo octavo; ab erecta metropolitana sede Strigoniensi¹ octingentesimo quinquagesimo octavo; a morte² sancti Stephani regis, ecclesiæ Strigoniensis aharumque in Hungaria ecclesiarum, fundatoris munificentissimi, octingentesimo vigesimo; ab ultimo concilio³ provincie Strigoniensis, quod in ecclesia metropolitana Strigonii celebratum est, tercentesimo sexagesimo quinto; a celeberrima synodo nationali, quæ Strigonio sub iugo Turcarum gemente, intra ambitum diocesis Strigoniensis Tirnaviæ coacta est, ducentesimo decimo; a consecratione novæ basilicæ in monte Strigoniensi resuscitatae, secundo; Ecclesiam Dei feliciter gubernante beatissimo patre Pio papa IX; sceptra vero imperii Austriaci tenente augustissimo imperatore et rege apostolico Francisco Iosepho I.

Eminentissimus ac reverendissimus Ioannes, sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli Sanctæ Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis Scitovszky de Nagy-Kér, metropolitanae ecclesiæ Strigoniensis archiepiscopus, sanctæ sedis apostolicæ legatus natus, inelyti regni Hungariæ princeps primas, ordinum religionum per ecclesiasticas provincias Strigoniensem, Colonicensem, Agriensem et Zagrabiensem visitator et delegatus apostolicus, insignis ordinis sancti Stephani regis praelatus et magnæ crucis eques, sanctæ cæsareæ et regis apostolicæ maiestatis consiliarius intimus, philosophiæ et sanctæ theologiæ doctor etc. etc.

Dominica XVII post Pentecosten, in diem 19 septembris incidente, in primatiali basilica Strigoniensi concilium provinciale in nomine Domini aperuit.

ACTA PRAEIVIA.

Festo Annuntiationis beatæ Mariæ virginis anno 1858, eminentissimus metropolita reverendissimis episcopis provincie huius: Nitriensi, Munkácsensi, Eperiesensi, Veszprimiensi, Neosoliensi, Vaciensi, Alba-Regalensi, Quinque-Eclesiensi, Sabariensi, laurinesi, nec non archiabate Sancti Martini de Sancto Monte Pannoniæ, separati territorii archiepiscopalis ordinario, significavit, se autumno ventis anni, Strigonii, concilium provinciale celebrare decrevisse, provocavitque unumquemque eorum, ut obiecta, quæ præter materia iam alias indicata in hoc concilio disenti cuperent, prævis indicarent. Responsis dominorum suffraganeorum perceptis, materia in synodo pertractandæ mox selectæ et earum elenchus dominis suffraganeis remissus est. Festo demum sanctorum apostolorum Petri et Pauli, eminentissimus metropolita concilium provinciale in basilica Strigoniensi celebrandum in dominicam XVII post Pentecosten, sequenti edicto indicavit:

Ioannes, sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli Sanctæ Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis Scitovszky de Nagy-Kér, inelyti regni Hungariæ princeps primas et metropolita Strigoniensis etc. etc.,

¹ Anno 1000.² Anno 1490.³ Anno 1088.⁴ Anno 1648.

Reverendissimis fratribus episcopis comprovincialibus, venerabilibus capitulis, abbatibus, præpositis, provincialibus regularibus, cæterisque nostræ Strigoniensis provincie ecclesiasticis personis, quæ de iure et consuetudine concilio provinciali interesse debent, salutem in Christo Iesu.

Muneris nostri gravitate et sacrosancti concilii Tridentini mandato provocati, conciliorum metropolitanae provincie nostræ Strigoniensis veriem, ut plurimum tristibus rerum vicibus impeditam, reassumendi concilium cepimus. Quantum hi coetus sacri præstitissent religioni et ecclesiæ, vos minime latèbit, imo vero ultro confidimus vos in maximam erigi spem, fore, ut nostris quoque diebus manus Domini haud abbrevietur, et nobis in Spiritu sancto coadunatis, et pro gloria Dei ac exaltatione sanctæ matris ecclesiæ seminantibus et figantibus, Dominus tribuat incrementa cœlestia.

Eapropter, magnorum prædecessorum nostrorum vestigiis insistentes, concilium provinciale in basilica nostra Strigoniensi, ad honorem gloriæ Dei genitricis in cœlis assumptæ et sancti Adalberti episcopi martyris, prope ante biennium in conspectu vestro sacro chrismate delibata et consecrata, asservandum, pro dominica XVII post Pentecosten, in diem 19 mensis septembris anni currentis 1858 incidente, convocamus, atque per isthoc edictum valvæ publicamus, ut ibi ad altare Domini in Spiritu sancto congregati, et arma lucis induentes, ea statuamus, quæ ad fidei puritatem et morum integritatem provehendam, ecclesiasticæ et regularis disciplinæ observantiam reducendam, iuventutis christianam educationem stabilendam, abusuum, errorum excessuumque correctionem, scandalorum denique propulsationem, coram Deo et conscientia nostra profutura videbuntur.

Quamobrem, omnes et singulos, qui ex privilegio vel consuetudine ius habent in concilio provinciali conveniendi et loquendi, hortamur ac, in quantum opus est, præcipimus in Domino, ut ad prædictam synodum pro supra defixa die, Strigonium adveniant. Si tamen iusto fuerint impedimento retenti, id ipsum per procuratorem sui loco exmissum legitime probare tenebuntur. Mandantes ut præsens edictum nostrum, ne cui detur ignorantiam obtinendi locus, ad valvæ basilicæ nostræ metropolitanae appendatur, et per dioceses ad metropolitanam ecclesiam nostram spectantes promulgetur. Strigonii, festo sanctorum apostolorum Petri et Pauli anno 1858, episcopatus nostri anno 31, archiepiscopatus 9.

Ioannes cardinalis archiepiscopus.

Edicto hoc ad omnes suffraganeos provincie Strigoniensis et archiebatem Sancti Martini dimisso, episcopi per metropolitanam provocati sunt, ut capitulis diocesium suarum, etiam per metropolitanam evocatis, synodum hanc annunciarent, et ea ad constituendos procuratores hortarentur. Id ipsum fecit eminentissimus metropolita quoad capitula diocesis Strigoniensis, capitulum nempe metropolitanae ecclesiæ Strigoniensis, capitula item insignium collegiarum ecclesiarum Posoniensis ad Sanctum Martinum et Tirnaviensis ad Sanctum Nicolaum episcopum. Sed et abbatibus et præpositis, porro facultati theologicæ cæsareæ regis scientiarum universitatis catholicæ, quæ intra ambitum diocesis Strigoniensis Pestini est, nec non ordinum religionum superioribus provincialibus indicata est synodi celebratio. Antiqua sanctæ sedis apostolicæ gratia,

in dioecesi Strigoniensi duo e canonici episcopali A
 caractere insigniuntur, et qua titulares episcopi
 intra dioecesim Strigoniensem in pontificalibus
 suffraganeorum munus exercent. Etiam hos invitavit
 metropolitam, ut consiliis suis patrum fulderent
 sententias. Theologos denique et ipse metropolita
 plures convocavit, et ut id ipsum suffraganei quoque
 facerent, praevis monuit. His necdum peractis,
 eminentissimus metropolita certis percepit nunciis,
 reverendissimum episcopum Nitriensem, Emericum
 Palugvey, suffraganeorum provinciae Strigoniensis
 seniore, qui, ingravescente infirmitate, reverendis-
 simum Iosephum Viber, episcopum Halyensem in
 partibus, suffraganeum episcopum Strigoniensem,
 metropolitani capituli Strigoniensis canonicum, pro-
 curatorem suum nominavit, die 24 iulii e vivis
 ereptum esse. Itaque vocatus est ad synodum
 vicarius capitularis Nitriensis.

Interea eminentissimus metropolita beatissimo B
 quoque patri Pio papae IX significavit, ac votis eius
 obsecundando, synodum provincialem celebrare
 decrevisse. Responsum summi pontificis inferius in
 congregatione generali secunda adfertur. Iam nihil
 aliud videbatur restare, quam curatofes animarum
 fidelemque populum ad fundendas preces pro felici
 successu synodi hortari, quod his pastoralibus
 literis fecit eminentissimus metropolita:

Ioannes, sanctae Romanae ecclesiae tituli
 Sanctae Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis
 Scitovszky etc. etc.,

Honorabili clero archidioecesis nostrae Strigo-
 niensis, salutem in Domino.

Ab incunabulis ecclesiae Christi, manifestandae
 veritatis catholicae securissimum reputabatur medium
 celebratio conciliorum. Iam sancti apostoli, ad
 componendam primam controversiam de observantia C
 legalium inter fideles exortam, convenerunt videre
 de verbo, de veritate, et in plenitudine potestatis
 enunciare: *Vivum est Spiritus sancto et nobis*. Id
 ipsum totius retro antiquitatis monumenta loquuntur,
 dum referunt, quovis anno celebrationem synodorum
 lydiium illum lapidem fuisse, quo veritas fidei a
 acrius incredulorum repurgata, simplicitati et recti-
 tudini pristinae restitui, morumque puritas e sentina
 vitiorum erepta super candelabrum collocari posset.
 Hoc unius supra viginti oecumenicae, centenarumque
 particularium per quasvis orbis christiani provincias
 habitatum synodorum acta testantur. Nulla pene
 res disciplinae ab ecclesia Christi magis depulit
 mores, quam sacerdotum negligentia, qui ad corripi-
 endos mores synodum facere negligunt, suspicant,
 Benedictus XIV.¹

In synodis enim de capite et membris, de
 fide et pietate, de religione et cultu divino, de D
 moribus et disciplina, de rebus omnibus ad bene
 christianaeque vivendum commodis vel necessariis
 tractatur atque statuitur.² Quare merito earum
 frequens coactio a sacris canonibus praescripta,
 a sancta synodo Tridentina³ praecipua, ab omnibus
 pene summis ecclesiae capitibus, pontificibus, et
 ecclesiam Christi nunc gloriose gubernante Pio
 papa IX plus simplici vice commendata, nec non
 Concordati articulo IV diserte instaurata est.⁴

Nec in ecclesia patriae nostrae, sive nutantis
 consolidandae, sive collapsae disciplinae erigendae,
 alia usitata⁵ fuit methodus, quam celebratio syno-
 dorum: hoc medio a sanctissimis institutis devii
 mores, si in gregem dominicum irreperunt, corripi-
 gebantur, hac methodo religioni sanctitas, legibus

vigor, ordini sacerdotali publica existimatio concilia-
 batur. Percurrantur furtivo licet oculo annales
 ecclesiae nostrae, signanter patris Caroli Péterfy
Sacra concilia ecclesiae Hungariae aut eon.
 Ignatii a Batthyán, episcopi Transylvaniensis,
Leges ecclesiasticae regni Hungariae, et evidens
 erit, in quovis fidei periculo, morum colluvie,
 quaestionum involutione, ad synodos, tamquam
 heroicum quoddam morbi remedium, arreptum fuisse
 refugium.

Tantum motivorum pondere iam a decedibus
 annorum noster quoque animus incessanter impel-
 lebatur, ut visis de anno in annum evidentioribus
 in profunda malorum moralium prolabendi peri-
 culis, ad hoc efficacissimum malorum remedium,
 synodorum celebrationem, confugeremus. Credite,
 fratres carissimi, quoties dies vitae meae episcopalis
 iam 30 annos excedentis, in mente habeo, toties
 super eo contristor quam maxime, quod sollici-
 tudini meae pastoralis synodalibus consultationibus
 calcari impulseumque dare nequiverim; alioquin ini-
 micus rebus sacris mundus, ut diutius in omnigena
 perversitate infelix genus humanum detineret,
 provide ad rem suam impedimenta ponere debuit,
 ne tollendo pernicioso morbo conciliorum edictis
 pharmaca parentur. Sit itaque gloria et perennis
 gratiarum actio beatissimo patri Christi vicario Pio
 papae IX et augustissimo imperatori regi nostro
 apostolico Francisco Iosepho I, qui, iunctis manibus,
 unitis viribus, duorum saeculorum defluxu inter-
 missam conciliorum provincialium celebrationem,
 remotis impedimentis, faciliorem reddiderunt, in
 vitam revocarunt.

Habemus itaque, dilectissimi, ineffabiliter in
 Domino gaudendi et exultandi causam quam maxi-
 mam, dum vobis annunciamus, nos dominica XVII
 post Pentecosten, in diem decimam nonam mensis
 septembris incidente, anno hoc 1858, in basilica
 nostra Strigoniensi, concilium provinciale asservere
 decrevisse, iamque etiam omnes et singulos, qui de
 iure et consuetudine idmodi conventui intervenire
 debent, per edictum valvate evocavisse. Gaudete
 itaque vos quoque in Domino, et iterum dico,
 gaudete!

Quia autem sine divino numine nihil est in
 homine, et quidquid possumus, possumus in eo, qui
 nos confortat: ad vestras creditorumque vobis
 fidelium ferventes et frequentes confugimus preces.

Orate, levatis in coelum oculis manibusque,
 carissimi, ut spiritus Domini veniat ad nos, illabatur
 cordibus nostris, doceat nos, quid loquamur quidve
 agamus. Sit ipse et suggestor et effector consiliorum
 ac iudiciorum nostrorum. Sit initium et finis, sit
 alpha et omega nostrum!

Ad scopum hunc observabitis sequentia:

1. Iuxta praescriptum caeremonialis episcoporum,
 tribus dominicis ante initium concilii, seu dominicis
 XIV, XV et XVI, edocebitis populum, quid sit
 concilium et quae utilitas conciliorum; provo-
 cabitisque eum ad servandum ieiunium, tribuendam
 elemosinam, sacramentorum frequentationem et
 preces assiduas.

2. Tribus, his dominicis, et quoad duraverit
 synodus, venerabile sacramentum sub missa ex-
 ponatur cantata.

3. Singulus sacerdos sub missa tam cantata
 quam lecta, sumat collectam *Deus in te sperantium
 fortitudo etc.* ex dominica I post Pentecosten.

4. Dictis dominicis sub pomeridiana devotione,
 aequae cum exposito sanctissimo asservanda, orentur
 litaniae de sanctissimo nomine Iesu cum oratione
 eadem *Deus in te sperantium fortitudo* lingua
 vernacula. Festo autem Nativitatis beatae Mariae

¹ De syn. dioec., lib. I, cap. 2.

² Conc. prov. Colon. anno 1549.

³ Sess. XXIV, cap. 2, de reform.

virginis, ducatur ad aliquam statuam vel capellam a beatissimae Matris aut saltem circa ecclesiam processio, cum cantu litaniarum lauretanarum et *Salve regina* ad implorandam protectionem Dei genitricis pro patribus concilii.

5. Post singularem missam parochialem orentur tria *Pater et Ave* cum supra memorata oratione. Denique, duplicate preces et gemitibus inenarrabilibus supplicite Domino ipsa inchoati concilii dominica, quatenus nos in nomine ipsius collecti, et voluntate et sermone et actione eidem placeamus. Amen.

Datum Strigonii, festo Visitationis beatae Mariae virginis anno salutis 1858, episcopatus nostri trigesimo primo, archiepiscopatus vero anno nono.

Ioannes cardinalis archiepiscopus.

Dominica XIV post Pentecosten et sequentibus, fideles per universam diocesim Strigoniensem pietatis exercitiis modo praescripto vacabant: in vigilia festi Assumptionis beatae Mariae virginis affixum est valvis basilicae Strigoniensis edictum de celebranda synodo; appropinquante autem synodi initio, die 16 septembris, adpulerunt Strigonium reverendissimi patres.

Basilio Popovica, graeco-catholico episcopo Munkácsensi, ob infirmitatem, ut eius literae 19 septembris eminentissimo metropolitae reddita perhibuerunt, non comparente:

Iosephus Gaganaga, graeco-catholicus episcopus Eperiesensis, insignis ordinis Francisci Iosephi imperatoris commendator, una procurator absentis episcopi Munkácsensis.

Ioannes Ranolder, episcopus Veszprimiensis, sacrae caesareae regiae apostolicae maiestatis consiliarius intimus, sanctae theologiae doctor.

Stephanus Moyses, episcopus Neoaliensis, philosophiae doctor.

Augustinus Roskoványi de eadem (*sic*), episcopus Vaciensis, solio pontificio assistens, philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Emericus Farkas, episcopus Alba Regalensis, insignis ordinis Leopoldi imperatoris commendator, philosophiae doctor.

Georgius Girk, episcopus Quinque-Ecclesiensis, sanctae theologiae doctor.

Franciscus Szenecy, episcopus Sabariensis, philosophiae doctor.

Ioannes Simor, episcopus Iaurinensis, sanctae theologiae doctor.

Michael Rimely, archiabbas Sancti Martini de Sancto Monte Pannoniae, et separati territorii archiabbatialis ordinarius, sanctae theologiae doctor.

Ecclesia Nitriensi pastoris solatio destituta, Andreas Mészáros, praepositus maior, vicarius capitularis Nitriensis, sanctae theologiae doctor.

Omnes et soli cum voce decisiva.

Hi peramanter suscepti, die 17 septembris, apud eminentissimum metropolitam consultationem privatam habuerunt, ea imprimis maturo consilio expedientes, quae synodi initium, patrum ceterorumque synodi membrorum catalogum, obiectorum pertractandorum seriem ac distributionem, decreta denique formam synodi respicientia propius concernunt.

Placuit autem patribus ille rerum tractandarum ordo, quem eminentissimus metropolita, aliarum synodorum praxim imitatus, elegit et proposuit. Voluit eminentissimus synodi praeses, ut in pervestigandis obiectis, sicut omnibus rite convocatis salva esse debet loquendi libertas, ita ex adverso ius condendorum decretorum a solis patribus voce decisiva pollutibus, exerceatur.

Rei natura exigente, quadruplicis ordinis consessus erant celebrati, nempe:

a) *Consultationes privatae episcoporum.*

In his selecta fuerunt obiecta, quae, sive suadentibus episcopis, sive ad preces aliorum, pertractanda videbantur. Eorum quaedam, nempe res de synodi forma agentes, in his conferentiis mox discussa sunt; alia vero commissionibus, de quibus mox sermo, fuerunt tradita, ut eadem, postquam congregationibus et particularibus et generalibus examinata fuissent, definitivam episcoporum sententiam in his ipsis consultationibus privatis expectarent.

b) *Commissiones synodales*, seu congregationes particulares. In his pertractatae fuerunt materiae, a privata episcoporum consultatione designatae, quae rite discussae, et manu notarii, a praeside commissionis nominati, conscriptae, eminentissimo metropolitae sunt redditae eum in finem, ut in proxima congregatione generali perlegantur, et de iis libera omnium petatur opinio. Commissiones synodales erant sex, quibus, sub praesidiis episcoporum, adscripta erant omnia synodi membra:

c) *Congregationes generales.* Omnes et singuli ad synodum rite convocati, in unum, praeside metropolita, corpus coaluerunt, et in his congregationibus generalibus de obiectis, in commissionibus synodalibus iam discussis, opinionem suam depromerunt. Nemine iam amplius proloqui cupiente, metropolita patres provisuros esse edixit.

d) *Sessiones publicae* cum missa solemnibus, precibus in pontificali praescriptis et sermone latino ad congregatos. In his perlecta sunt decreta, prout illis episcopi ultimam manum in privatis consultationibus adposuerunt.

Locus consessuum. Consultationes episcoporum celebratae sunt in palatio metropolitae; commissiones synodales in hospitii praesidium; congregationes generales in ecclesia seminario archiepiscopali adnexa; sessiones publicae in basilica primatiali.

De primo et secundo nihil est, quod dicatur; de tertio tamen et quarto nonnulla adnotare iuvat. Itaque congregationes generales habitae sunt in ecclesia seminario adnexa, honoribus sancti Stephani regis sacra. Medium sanctuarii occupabant mensa et sella metropolitae ante aram; uno gradu inferius mensa episcoporum; hanc, modico spatio interposito, sequebatur mensa, in qua inter duos accensus cereos posita erant: crux, biblia, corpus iuris canonici et decreta sanctissimi concilii Tridentini. Latera sanctuarii in longum quatuor mensae, hinc et hinc duae, occupabant. In parte sanctuarii ultima, quae navim respicit, erant mensae duae, hinc et inde una, pro notariis. Navi numerabat mensas quinque in latum ita compositas, ut iis assidentes facie faciei metropolitae obversa essent. Mensa metropolitae bysso rubra, mensa episcoporum panno violaceo, reliquae, panno viridi tegebantur. Aram cuius mensa, ut amplius esset spatium, loco dimota erat, tapetes ornavit; medullium autem arae, infra magnam et decoram sancti Stephani regis imaginem, tenebat statua candida matris Boni Consilii beatae Mariae virginis immaculatae deiparae. Ad cornu epistolae, penes mensam metropolitae, locata erat crux archiepiscopalis. Denique, pone sellam metropolitae, erant sedilia aliquot pro officialibus synodi: in navi autem pone mensas theologorum scamna pro illis, quibus patres facultatem dederunt ecclesiam ingrediendi.

Sessiones publicae in basilica celebrabantur. Partem sanctuarii arae proximam occupabat, sicut alias, thronus metropolitae, dein decem sellae brachia habentes, et flexoria rubro serico tecta pro

episcopis, et quidem serie a cornu evangelii, medio A de Eoch, praepositis provincialibus societatis Ioni spatio pro transcursibus relicto, ad cornu epistolae porrecta. Medium sanctuarii, inter stalla capitularia, tenebant cellae abbatum et praepositorum, nec non mensa, in qua crux et reliquiae sanctorum Adalberti, episcopi martyris, Stephani et Ladislai regum, nec non Emerici, ducis confessoris, collocata cornebantur. Stalla canonicorum et scannae inferiora sanctuarii erant canonice, superioribus religiosorum ordinum et theologiae destinata.

Vestitus clericorum. Sacerdotes synodales, dum conoecus commissionis, cui accensebantur, adiverunt, veste talari et pallio ecclesiastico sunt vestiti; locum vero congregationis generalis ingressi, vestem choralem induerunt, et quidem episcopi rochetum, mantoletum et biretum; abbates, praepositi et canonici rochetum, mosettam et biretum; caeteri de clero saeculari rochetum et biretum; regulares demum religiosum mantellum. Tandem presbyteri ad synodum rite non convocati, locum tamen hunc obtenta speciali facultate patrum ingressi, talari, pallio ecclesiastico et bireto vestiebantur. In sessionibus publicis episcopi, abbates et praepositi pluviali et infula uti sunt, caeteri vero veste choralibus.

Modum vivendi in concilio exhibet decretum in congregatione generali I publicatum, quod inter decreta huius concilii titulo I continetur.

Eadem die 17 septembris, caeteri quoque ad synodum rite convocati fere omnes comparuerunt, et alii apud eminentissimum metropolitanam, alii quam plurimi apud canonicos metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, rursus alii in seminario archiepiscopali aut in conventu patrum Franciscanorum hospitium caeteraque vitae necessaria obtinuerunt.

His hospitia per praefectum hospitum designata adeptibus, eminentissimus metropolita valvis basilicae primatialis, portis item ecclesiarum Sancti Ignatii in civitate Aquatica et Sancti Stephani regis ad seminarium, nec non ecclesiae conventus patrum Franciscanorum affigi iussit edictum, quo congregatio generalis I die proximo sequenti, 18 septembris, in ecclesia seminarii celebranda indicebatur. Hoc modo annunciabantur caeterae quoque congregationes generales.

CONGREGATIO GENERALIS I.

Die 18 septembris.

Omnes ad concilium rite convocati hora media decima convenerunt in seminarium, ibique in conclavi per subpraefectum hospitiorum praeparato assumerunt vestem choralem, et ingressi sunt ecclesiam Sancti Stephani, occupantes quisque suum locum, prout subpraefectus e mandato eminentissimi metropolitae per affixam schedam designavit; nempe: ad mensam in medio sanctuarii positam sederunt episcopi suffraganei provinciae Strigoniensis, ordine promotionis suae; per duo episcopi titulares, suffraganei diocesis Strigoniensis, post hos archiabbes Sancti Martini et vicarius capitularis Nitriensis; mensam primam in latere sanctuarii ad cornu evangelii locatam occupant abbates et praepositi, ordine suae electionis; mensam in adverso latere sanctuarii ad cornu epistolae sitam procuratores capitularum, metropolitanae et cathedralium ecclesiarum, eo ordine, quo ipsi antistes ecclesiarum sedebant; reliquas duas in sanctuario, et duas in navi mensas itidem procuratores capitularum cathedralium, deinde collegiarum ecclesiarum, praepositi saeculares, et theologi et canonice assumpti tenebant. Hos sequebatur procurator facultatis theologiae caesareae regiae universitatis Pestinensis. Loca deinde assignata sunt priori regenti vacantis abbatis ordinis Osterreichensis

de Eoch, praepositis provincialibus societatis Ioni et Scholarum Piarum, priori provinciali Servorum beatae Mariae virginis, Ministris provincialibus ordinis Sancti Francisci et fratrum misericordiae ordinis Sancti Iohannis de Deo, demique theologiae.

Hic loca sua, ut recensitum est, occupantibus, hora decima advenit eminentissimus metropolita, praesata per Theodorum Ordódy, canonicum metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, cruce archiepiscopali, et comitantibus eum secretariis primatilibus Michaelo Schumichraut et comite Radolpho Nyáry. Metropolita ecclesiam ingresso, chorus iunior in choro suavi harmonia cecinit antiphonam *Adoro*, qua finita et cantoribus confestim recedentibus, omnes ad genus provoluti recitarunt alternatim hymnum *Veni creator Spiritus*, cui subiunxit praese orationem *Adamus* etc. Precibus ad Deum fuis conoederunt, et eminentissimus metropolita breviter alloquens congregatos, primum quidem gratias dixit Deo, qui concessit videre dies istos, dein autem condignis laudibus celebravit conventionem inter beatissimum patrem Pium papam IX et augustissimum imperatorem et regem apostolicum Franciscum Iosephum I nuper initam, qua conciliorum celebratio facilius evasit. Indicavit porro, causam huius congregationis praehliminariae eam esse, ut de forma concilii nonnulla explanentur, indiceturque, quem quid facere oporteat. Mox iussit adponi bireta et legi catalogum patrum caeterorumque membrorum concilii. Ad haec Iosephus Szabó, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, cancellariae primatialis director, legit catalogum, ut sequitur:

Nomina patrum caeterorumque membrorum concilii provinciae Strigoniensis, anno Domini 1858, dominica XVII post Pentecosten, in diem 19 septembris incidente, in metropolitana ecclesia Strigoniensi celebrati.

Metropolita provinciae:

Ioannes, sacrae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovazky, archiepiscopus Strigoniensis, primas regni, legatus natus etc., philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Episcopi suffraganei provinciae:

Sede episcopali Nitriensi vacante, et Basilio Popovica, episcopo graeco-catholico Munkacsensi non comparente.

Iosephus Gaganecz, episcopus graeco-catholicus Eperjesensis.

Ioannes Ranolder, episcopus Vesprimiensis, sanctae theologiae doctor.

Stephanus Moyses, episcopus Neocoliensis, philosophiae doctor.

Augustinus Roskoványi, episcopus Vaciensis, solio pontificio assistens, philosophiae et theologiae doctor.

Emericus Farkas, episcopus Alba-Regalensis, philosophiae doctor.

Georgius Girk, episcopus Quinque-Ecclesiensis, sanctae theologiae doctor.

Franciscus Saecny, episcopus Sabariensis, philosophiae doctor.

Ioannes Simor, episcopus Iaurinensis, sanctae theologiae doctor.

Episcopi suffraganei pro diocesi Strigoniensi:

Iosephus Viber, consecratus episcopus Halyensis, suffraganeus episcopus Strigoniensis, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis cantor et canonicus, philosophiae et theologiae doctor.

Emericus Tóth, consecratus episcopus Thaumacensis, auxiliaris episcopus Strigoniensis, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis custos et canonicus.

Archidiaconus Sancti Martini de Sancto Monte Pannonicus. A

Michael Rimely, archidiaconus Sancti Martini et ordinarius, sanctae theologiae doctor.

Vicarius capitularis Nitriensis:

Andreas Mészáros, vicarius capitularis, praepositus maior capituli Nitriensis, sanctae theologiae doctor.

Ceteri abbates ac praepositi aynalati:

Sigismundus Schultens, abbas Sancti Stephani regis de Telky, ordinis Sancti Benedicti, sanctae theologiae doctor.

Edmundus Komáromy, abbas Sancti Gothardi, ordinis Cisterciensis.

Nicolaus Sárkány, abbas us Sanctorum Mauritii et sociorum martyrum de Bakonybél, ordinis Sancti Benedicti, sanctae theologiae doctor.

Engelbertus Schwerdfeger, abbas Sancti Adriani de Szalavár, ordinis Sancti Benedicti.

Josephus Répásy, praepositus B. Ioannis Bapt. de Jászó, ordinis Praemonstratensis.

Emericus Szemery, praepositus Sancti Michaelis archangeli de Coorna, ordinis Praemonstratensis.

Capitularum procuratores:

Metropolitani capituli Strigoniensis: Iosephus Viber, episcopus Halyensis, qui supra; Emericus Tóth, episcopus Thaumacensis, qui supra; Henricus Szajbély, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Munkácsensis: excusationem miserant.

Cathedralis capituli Eperiesensis: Iosephus Soltécz, canonicus; Basilius Hucskó, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Veszprimiensis: Ignatius Markl, praepositus maior et canonicus; Sigismundus Kovács, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Neosoliensis: Franciscus Berlicza, canonicus.

Cathedralis capituli Vaciensis: Antonius Krisztor, cantor et canonicus; Iosephus Soós, canonicus.

Cathedralis capituli Alba-Regalensis: Ignatius Nyirák, canonicus, sanctorum canonum doctor; Ioannes Pauer, canonicus.

Cathedralis capituli Quinque-Eclesiensi: Iosephus Jónás, canonicus; Michael Virágh, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Sabariensis: Ioannes Fekete, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Iaurinensis: Franciscus Novák, praepositus Sancti Adalberti et canonicus; Ioannes Tatay, canonicus.

Cathedralis capituli Nitriensis: Ioannes Krajcnik, canonicus, iuris universi doctor; Stephanus Vagyón, canonicus.

Collegiati capituli Poesoniensis: Nicolaus Cherrier, cantor et canonicus, philosophiae et sanctae theologiae doctor; Iosephus Prunyl, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Collegiati capituli Tirnaviensi: Paulus Gembár, canonicus; Iosephus Homoky, canonicus.

Collegiati capituli Soproniensis: Excusationem miserant.

Praepositi saeculares:

Aloysius Janikovic, praepositus Sancti Michaelis archangeli de Hatvan; Iosephus Barinyay, praepositus Beatae Mariae virginis de Vágújhely; Ioannes Köves, praepositus Sanctae Mariae Magdalenae de Felső-Eőre.

Procurator facultatis theologiae

saeculares regiae universitatis catholicae Pestinensis.

Samuel Márkfi, ordinis Sancti Benedicti, professor studii biblici, facultatis theologiae director privus, philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Prior regens abbatiorum ordinis Cisterciensis de Ezer, *Filiis et Piacet, sede abbatiati vacante:*

Antonius Rouzpek, ordinis Cisterciensis prior regens.

Superiores ceterorum ordinum religiosorum:

Antonius Schwitzer, praepositus provincialis societatis Iesu.

Iosephus Purgstaller, praepositus provincialis Scholarum Piarum, philosophiae et theologiae doctor.

Ignatius Ackermann, prior provincialis Servorum beatae Mariae virginis.

Pantaleo Golemsáyi, minister provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sanctae Mariae.

Cassianus Repka, minister provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sanctissimi Salvatoris.

Caius Agjica, minister provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sancti Ioannis Capistrani.

Gerardus Zob, minister provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sancti Ladislai.

Irenaeus Strebický, minister provincialis ordinis Sancti Francisci Capucinatorum.

Borgias Burák, vicarius provincialis fratrum Misericordiae ordinis Sancti Ioannis de Deo.

Theologi et canonici:

Michael Kemp, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Iosephus Durguth, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Iosephus Szabó, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, sanctae theologiae doctor.

Aloysius Grynaeus, canonicus honorarius Saathmariensis, in universitate Pestinensi theologiae pastoralis professor, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Evangelista Zalka, diocesis Strigoniensis presbyter, in universitate Pestinensi historiae ecclesiasticae professor, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Russoska, ordinis Sancti Benedicti, in universitate Pestinensi iuris canonici professor, philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Iosephus Dankó, diocesis Strigoniensis presbyter, in universitate Viennensi studii biblici professor, sanctae theologiae doctor.

Clemens Schrader, societatis Iesu, in universitate Viennensi theologiae professor.

Carolus Somogyi, diocesis Strigoniensis presbyter, societatis Sancti Stephani director, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Kepex, cancellariae episcopalis Sabariensis director, sanctae theologiae doctor.

Ladislav Schreiber, cancellariae episcopalis Iaurinensis director, sanctae theologiae doctor.

Carolus Rimely, professor theologiae Strigoniensis, sanctae theologiae doctor.

Nicolaus Oestna, professor theologiae, Neosolii, sanctae theologiae doctor.

Franciscus Blümelhuber, professor theologiae Strigoniensis.

Ladislav Csaba, professor theologiae, Veszprimi, una procurator abbatii de Habót, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Toldy, diocesis Strigoniensis presbyter, studiorum praefectus in collegio Pázmányano, sanctae theologiae doctor.

Mauritius Gócs, canonicus regularis ordinis Praemonstratensis de Jáász, philosophiae et theologiae doctor.

Josephus Villiger, ordinis Scholaram Piarum, philosophiae ac sanctae theologiae doctor.

Paschalis Kostroschitz, ordinis Sancti Francisci, provinciae Capistranae, sanctae theologiae doctor.

Id est: eminentissimus metropolita et septuaginta duo synodi membra.

Ex his nunc abfuerunt: Antonius Rezsucek, Iosephus Dankó et Clemens Schrader.

Catalogo perlecto, secretarii primatiales collegerunt literas procurationis seu credentiales capitaliarum et advocatorum theologorum. Theologos Sabariensem, Iaurinensem et Neosoliensem reverendissimi episcopi per se advocatos fuisse viva voce testati sunt.

Director cancellariae primatialis extemplo legit decretum de iudiciis querelarum et excusationum, seu, ut dici amat, iudiciis synodalibus, quod titulo I decretorum huius concilii exhibetur. Perlecta sunt etiam agenda horum iudicium, sequentibus concepta verbis:

Agenda iudicium synodali, alias iudicium querelarum et excusationum.

Benedictus XIV officium iudicium synodali, alias iudicium querelarum et excusationum, sic exponit: ad eos iudices pertinet quaestiones circa ordinem sedendi seu praecedendi, inter congregatos forte excitatas, brevi manu, ut dicit solet, ita componere, ut nulli praesidium infertur: ad eos pariter deferendae sunt excusationes eorum, qui ad synodum non accesserunt. Itaque:

I. Querelas quoad praecedentiam nefari oritur, ab eo, qui sibi iniuriam illatam esse credit, ad praesidem huius iudicii scripto deferendae, expendent et in caritate componant.

II. Literas procuratorum, apud nos credentiales dictas, a praeside concilii traditas recognoscent.

III. Examinabunt excusationes eorum, qui ad synodum vocati non comparuerunt.

IV. Absentes tales, qui evocati se nequidem excusarunt, quorum nomina notarius promotori, iste autem patribus significabit, iudicabunt: et si hi durante synodo non comparerent, in ultima congregatione sententiam patribus proponant, ut ab illa confirmetur, et executioni mandetur.

V. Quaerent de literis, quibus theologi ad synodum hanc seu per metropolitam, sive per aliquem patrum evocati sunt.

VI. Sunt custodes et vindices decreti de servando secreto.

VII. Recognoscent libellos supplices eorum, qui ante conclusam synodum discedere cupiant, et sententiam eorum ferendam praesidi synodi exhibebunt, ut ab eo confirmetur. Qui licentiam discedendi acceperunt, typis exscriptam ferendorum decretorum adumbrationem, in capite concilii singulis membris concilii traditam, praesidi iudicii querelarum restituere debent.

VIII. De his omnibus breve protocolium ducunt, et synodo, ubi praeses synodi per promotorem inserit, congruam dabant relationem.

Iudicibus synodalibus constitutis, eorumque agenda expositis, lectus est sequens catalogus officialium concilii:

Ut omnia, sicut dicit sanctus Paulus, secundum ordinem fiant, placuit reverendissimis patribus, praecipiente id Benedicto XIV in libro de synodo diocesana, deligere officiales synodales, qui sunt sequentes:

De syn. dioc., lib. IV, c. 2, n. 2.

Præsides hospitibus providendis: Michael Fekete, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus.

Subpraefectus: Stephanus Koperoniky, seminarium Sancti Stephani vice-rector.

Promotores: Ios. Viber, episcopus Halyensis; M. Virágh, procurator capitali Quinque, Ecclesiensis.

Secretarii seu lectores: Andreas Lipthay, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus et archidiaconus cathedralis; A. Kriester, procurator capitali Vaciensis; Sig. Kovács, procurator capitali Veszprimiensis; Ios. Soltész, procurator capitali Eperiesensis.

Notarii in actionibus publicis: I. Fekete, procurator capitali Sabariensis; N. Cherrier, procurator capitali Pooeniensis.

Notarii in congregationibus generalibus: N. Sárkány, ordinis Sancti Benedicti, abbas de Bakonybél; I. Pauer, procurator capitali Alba-Regalensis.

Notarius actorum synodalium: Ioannes Evangelista Zalka, theologus.

Cooperatorii: Lazarus Kántz, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus; I. Krajsnik, procurator capitali Nitriensis; Fr. Novák, procurator capitali Iaurinensis.

Confessarii: a) *In basilica:* Ios. Durguth, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus, theologus; Ios. Homoky, procurator capitali Tirnaviensis; Samuel Márkó, procurator facultatis theologiae; Borgias Burák, vicarius provincialis Misericordianorum. b) *In ecclesia Sancti Ignatii:* Emericus Szenexy, praelatus Coornensis; Ios. Soós, procurator capitali Vaciensis; Ign. Ackermann, prior provincialis Servorum beatae Mariae virginis; Caius Agjice, minister provincialis provinciae Capistranae. c) *In ecclesia patrum Franciscanorum:* Fr. Berlicza, procurator capitali Neosoliensis; A. Schwitzer, praepositus provincialis societatis Iesu; Pantaleo Golecsényi, minister provincialis provinciae Sanctae Mariae; Cass. Repka, minister provincialis provinciae Salvatorianae; Iren. Strebický, minister provincialis ordinis Capucinatorum.

Post haec eminentissimus metropolita confessoris quidem iurisdictionem pro foro conscientiae scripto delegavit, caeteris vero officialibus agenda aequo scripto exarata sic assignavit:

Agenda praefecti hospitibus providendis et subpraefecti.

Praefectus providendis hospitibus omnem adhibet diligentiam, ut clerici ad synodum rite convocati honestis excipiantur hospitibus.

Subpraefectus advenientibus clericis synodalibus indicat assignata per praefectum hospitibus nomina, nomina consignat clericorum aliorum ad synodum admitti potentium, eaque promotori tradit; curat, ut in ecclesia, in quibus sacerdotes synodales missam celebraturi sunt, paramenta sacra maiori numero adsint; ipse habet curam ecclesiae, in qua congregationes generales asservantur, providetque, ut clerus synodalis ceterique ad synodum admissi, ibidem cellas scamnaque habeant; assignat denique locum, ubi synodum aditari habitam synodalem assumere deponereque possint.

Agenda promotorum.

Promotores urgent actiones synodales, insistuntque, ut omnia, quae in synodo facienda sunt, celeriter et fractuose perficiantur.

Agenda secretariorum.

Secretarius synodalis, pridie quam congregatio generalis aut sessio publica celebratur, affigi iubet edictum de celebranda congregatione aut sessione

valvis basilicæ, ecclesie Sancti Ignatii, seminarii A ad Sanctum Stephanum, nec non valvis ecclesie petrum Franciscanorum. Porro idem secretarius et ceteri lectores cum promotore alternatim legunt decreta sine publicationis sibi tradita.

Agenda notariorum in consistoriis.

In sessionibus publicis universoni clerus synodalis facit professionem fidei. Notariorum officium est notare eos, qui se fore consueverunt facere professionem fidei. Clerici synodales, qui primas sessioni non interfuerunt, professionem fidei in sequenti sessione faciant, cuius rei per promotorem moneantur. Nomina talium promotori significabant notarii sessionibus.

Agenda notariorum in congregationibus.

Notarii in congregationibus generalibus, alternis diebus alter, notabant nomina absentium, eaque promotori tradunt, ut, iubente præsidente synodi, iudices querelarum et excusationum de his sententiam ferant. Sub pertractatione quaestionum notant nomina proloqui cupientium, eaque promotori tradunt, ut per eum ordine vocentur ad proloquendum. Conscribit reflexiones omnes eo ordine, quo factæ sunt, et protocollum mox post congregationem præsidi tradunt.

Agenda notarii actorum synodali.

Conscribit et in acta redigit omnem rerum gestarum seriem inde ab indictione synodi usque ad eius conclusionem.

Agenda caeremoniariorum.

Caeremoniarii curabunt, ut in basilica ad sessiones publicas omnia rite præparentur; ordinant processiones iuxta mandata præsidis; constituent assistentes eoque dirigunt; metropolitam locum congregationum generalium ingressurum, cum crucifero archiepiscopali, ad fores seminarii suscipiant et deducant, tum abiturum comitantur.

His perlectis notarius actorum synodali Ioannes Zalka, theologus, accessit mensam, in fine sanctuarii navim respiciente versus cornu epistolæ collocatam, et munere fungi coepit. Promotor autem Iosephus Viber, episcopus Halyensis, sic prolocutus est: „Eminentissime ac reverendissimi in Christo patres. Ego huius venerabilis concilii benigne designatus promotor, proloqui audeo et annuncio: præter venerabilia membra huius concilii per catalogum lectum ad communem notitiam perlata, esse aliquos de honorabilibus presbyteris, qui in congregationem admitti potuit, quorum nomine ego indignus ietius concilii promotor supplico, ut decidere dignemini, num sint admittendi?“ Respondit metropolitæ: „Legantur eorum nomina, et referatur officium quod gerant.“

Confestim legit promotor nomina sacerdotum ad congregationem generalem admitti potentium. Hi erant:

Ioannes Buzsogh, abbas titularis et canonicus ecclesie metropolitanae Strigoniensis.

Antonius Szántófy, præpositus titularis et parochus Pestinensis ad Assumptam in coelestis Mariæ virginis.

Stephanus Lipovszky, abbas titularis et bibliothecæ ecclesie metropolitanae Strigoniensis.

Martinus Miskolczy, presbyter diocesis Strigoniensis, vice-archidiaconus et parochus Strigoniensis.

Iosephus Úrge, presbyter diocesis Strigoniensis, emeritus vice-archidiaconus, parochus in Nyerges-Ujfalu.

Ferdinandus Polikás, presbyter diocesis Strigoniensis, professor theologiae in seminario Strigoniensi.

Ioannes Ehá, presbyter diocesis Strigoniensis, spiritualis in seminario Strigoniensi.

Matthias Turcsanyi, presbyter diocesis Strigoniensis, professor theologiae in seminario Strigoniensi.

Antonius Sujánky, presbyter diocesis Strigoniensis, parochus Pestinensis ad Sanctum Iosephum.

Franciscus Osovsky, presbyter diocesis Strigoniensis et vice-bibliothecarius metropolitanae ecclesie Strigoniensis.

Aloysius Hennig, presbyter diocesis Strigoniensis, capellanus capituli Strigoniensis.

Ioannes Graeffel, presbyter diocesis Strigoniensis, professor gymnasi archiepiscopalis Turnavis.

Ioannes Zajkosk, presbyter diocesis Strigoniensis, professor præparandiæ Strigoniensis.

Bartholomæus Virther, presbyter diocesis Vacienensis, notarius consistorialis et caeremoniarius episcopi.

Augustinus Báthó, presbyter diocesis Vacienensis, professor theologiae et præsfectus studiorum.

Iosephus Merti, presbyter diocesis Alba-Regalensis, caeremoniarius episcopi.

Victor Ladomirsky, presbyter diocesis Eperiesensis, officii diocesanii archivarium.

Carolus Stigmüller, presbyter diocesis Saba-riensis, sanctae theologiae doctor, professor theologiae dogmaticæ.

Iacobus Ferenczy, director gymnasi Strigoniensis, ordinis Sancti Benedicti.

Casparus Fektor, Abel Kovács, Victorinus Vincze, Adalbertus Rószay, Dominicus Vaszary, Paulus Stern, ordinis Sancti Benedicti, gymnasi Strigoniensis professores.

Gregorius Aray, canonicus regularis Praemonstratensis de Coorna, philosophiae doctor.

Thomas Spányik, presbyter diocesis Nitriensis, professor philosophiæ.

Valentinus Gramantik, diocesis Strigoniensis presbyter iubilarius, instituti Sancti Alberti membrum.

Laurentius Rudnay, diocesis Strigoniensis presbyter, metropolitanae sanctae sedis Strigoniensis notarius.

Ioannes Huber, presbyter diocesis Quinqueecclesiensis, caeremoniarius episcopi.

Stephanus Hafner, diocesis Colocensis presbyter, capellanus Rigycensis.

Stephanus Kollár, presbyter diocesis Strigoniensis, parochus Strigoniensis ad sanctos apostolos Petrum et Paulum.

Ladislavus Bartal, presbyter diocesis Strigoniensis, capellanus Strigoniensis.

Ioannes Salgó, presbyter diocesis Strigoniensis, capellanus Strigoniensis.

Ignatius Rapavy, ordinis Sancti Francisci, secretarius provinciae Marianae.

Ioannes Soreca, presbyter diocesis Strigoniensis, capellanus Strigoniensis.

Petrus Herddogen, ordinis Cisterciensis a Sancto Gethárd, clericus theologus IV anni.

Post lecta nomina supplicantium metropolitæ interrogavit: „Piscetne reverendissimi patribus, ut isti admittantur?“ Quibus respondentibus „Piscet“, sacerdotes intrare iussu sunt. His metropolitæ declaravit, eos quidem admittens esse, atque tamen iure proloquendi aut votum deponendi. Mox publicatum est per promotorem Iosephum Viber, episcopum Halyensem, decretum de serrando secreto, cuius tenor titulo I decretorum huius concilii legi potest. Ad haec metropolitæ, surgentibus omnibus et caput deudentibus, elevatis digitis pronuntiavit iuramentum de serrando secreto, his verbis: „Iuro et promitto me in sensu lecti decreti

secretum canone observatum. Sic me Deus ad-
iuvet." Haec fuerunt ordine omnes patres constan-
que membra concilii, cunctisque officialibus et sacer-
dotes ad congregationem admittunt. Deinde movit
metropolita praesidium, ut si quis praeter obiecta
a patribus selecta aliquid proponere veluerit, votum
suum scripto exhibere obere episcoporum.

Publicata sunt per secretarium Andream
Lipthay, canonice, decreta: de modo vivendi; de
non praesidio; de non discedendo. Quae titulo I
decretorum concilii huius continentur.

Post haec eminentissimus metropolita annun-
ciavit: clerum synodalem in sex commissiones abire,
iubens una per secretarium publicari singula [cuius-
que] commissionis membra et agenda, ordine ut
sequitur:

Commissio synodalis I.

Sub praesidio episcopi senioris Iosephi Gaganec
et episcopi Thaumacoensis Emerici Tóth: E. Schwed-
feger, M. Kemp, I. Tatay, Ios. Prunyi, Pantaleo
Golcsényi, Fr. Blümelhuber.

Commissio haec constituet iudicium querelarum
et excusationum. Membra commissionis tempore
a propriis iudici huius laboribus libere poterunt
accedere sessiones reliquarum commissionum et
quidem:

E. Schwedfeger, sessiones commissionis se-
cundae, M. Kemp, tertiae, I. Tatay, quartae, Ios.
Prunyi, quintae, Fr. Blümelhuber, sextae."

Commissio synodalis II.

Sub praesidio episcopi Veszprimensis, Ioannis
Ranolder, et archidiaconi Sancti Martini, Michaelis
Rimely: Sig. Schultes, Al. Janikovic, H. Szajbely,
St. Vagyos, Bas. Husakó, Ios. Soda, Ros. Szabó,
Ios. Purgstaller, Lad. Schreiber, Car. Rimely.

Commissio haec quaeret: de officiis sacerdotum
curionum; de obligatione missae pro populo offer-
rendi; de synodis provincialibus et diocesanis; de
obedientia et reverentia canonice; de moribus po-
puli; de missionibus popularibus, societate sancti
Stephani et unione sodalium opificum."

Commissio synodalis III.

Sub praesidio episcoporum Stephani Moyes
Neocolesiensis et Francisci Szemery Sabariensis: Iose-
phus Répáry; Ioannes Krajcik, Iosephus Jónás,
Iosephus Soltész, Samuel Márka, Ignatius Aker-
mann, Bergias Buraák, Carolus Somogyi, Nicolaus
Coetán, Ladislavus Oosta, Paschalis Kosztrochita.

Commissio haec quaeret: de fide in Deum patrem
et in dominum nostrum Iesum Christum; de eccle-
sia; de professione fidei; de regularibus; de ieiunio
et abstinentia; de sepultura ecclesiastica.

Commissio synodalis IV.

Sub praesidio episcopi Vacensis, Augustini
Roškovičy et vicarii capitularis Nitriensis Andream
Mémáros: N. Sárkány, Fr. Novák, Sig. Kovács, Ign.
Nyirák, N. Charrier, P. Gombár, A. Schwitzer,
I. Ramička, Max. Gécs, I. Teldy.

Commissio haec quaeret: de sacramentis; de re-
latione pontificis maximi ad pastores et fideles; de
metropolita; de testamentis clericorum; de com-
munionem cum haereticis, schismaticis et Iudeis; de
vicio archidiaconi.

Commissio synodalis V.

Sub praesidio episcoporum Emerici Farkas Albe-
Regalensis, et Ioannis Šmer Laurinensis: Emericus

Titulus omnes brevitate omnia.

A. Szemery, M. Durinyay, M. Vlád, I. Fabeta, I.
Furcs, Ios. Duganah, Can. Rosta, Ios. Strabinsky,
I. Kalka, I. Kupa, Ios. Villiger.

Commissio haec quaeret: de vita et honestate
clericorum; de amonitione; de seminaris minoribus;
de seminaris minoribus non paucorum; de modis
promovendis pietatis et doctrinae in clero; de
scholis parochialibus.

Commissio synodalis VI.

Sub praesidio episcoporum Georgii Girk Quinque-
Ecclesiensis, et Iosephi Viber Halycensis: Edm. Ko-
smáromy, Ign. Márti, I. Káva, A. Kristar, Fr.
Berthom, Ios. Homoky, A. Rozssek, Caius Aglics,
Ger. Zob, Al. Grynadus, Ios. Dankó.

Commissio haec quaeret: de sanctificatione diei
dominicae et festivarum; de augendo decore cultus
divini; de augendo et fovendo cultu beatae Mariae
virginis; de cultu Dei domestico; de modis pie-
tatem in familiis christianis conservandi.

Hic publicatis, subiunxit eminentissimus metro-
polita, aliquam condendorum statutorum adumbrationem,
accelerandi laboris causa, iam esse paratam,
imo typis exscriptam, cuius unum exemplum a com-
missionum praesidibus quibus sacerdos synodalis
accipiet, quod tamen finita obiecti pertractatione
restituendum erit.

Durante hac congregatione, distribui iussit ami-
nentissimus metropolita ordinem agendorum sub
concilio hoc observandum.

Denique omnes ad genus provoluti, orationem
sub tunc praesidium pie recitaverunt, et Domi-
num laudantes, praecedente eminentissimo metro-
polita, reliquerunt locum congregationis. Hora erat
post meridiem prima.

Hora 3, in designatis ecclesiis, confessarii exau-
diverunt poenitentes; hora 5, incepit in omnibus
ecclesiis civitatis campanarum pulsus, media hora
continuandus, sub quo in basilica, ecclesiis item
Sancti Ignatii, Sanctorum apostolorum Petri et Pauli,
et ecclesia conventus patrum Franciscanorum, vene-
rabilis eucharistia in ostensorio exposita fuit, et
sacerdotes in spiritu humilitatis adoraverunt Domi-
num ac magistrum in augustissimo sacramento
praesentem, eumque viva fide exoraverunt, ut sit dux
et columna ignis illi, qui in sanctissimo nomine eius
congregati sunt, et ut maneat in medio eorum.

Hora 7, venerabilis eucharistia inter festivos
omnium civitatis campanarum coactus, in taber-
naculum reposita est.

SESSIO I.

Dominicus XVII post Pentecosten, die 19 septembris.

Dilatulo, maxima basilica primatiali campana
et tormentorum fragor annunciarunt diem solemnem.
Haec exultationis signa hora 7 et 8 rursus repetita
sunt. Tunc clerus et populus confluit ad eccle-
siam Sancti Ignatii, palatio primatiali contiguum,
unde hora media 9, post antiphonam *Adoro Deum*
occupatum, movit processio sic ordinata: cruciferum,
dalmaticum indutum et inter duos acolythos pro-
cedentem, sequebatur juvenis puerum urbem
parochiarum cum suis vexillis; dein populus pa-
rochiarum Farkas, Sanct-Györgyensis, Aquatione
civitatis et L. R. urbis cum suis parochis; post
haec crux clero praecelata, mox clerus laicus, et
cantores litantes de omnibus sanctis praecedentes,
ordines religiosi, presbyteri ad solemnitatem magno
numero convolantes, post haec clerus synodalis,
nempé theologi; ministri, prior et praepositi pro-
vinciales; praepositi saeculares; procuratores capi-
tularum collegiarum et cathedralium, hi omnes

in veste clericali; pater praepositi et abbas regu-
lari in pluviali et infula, singulis cunctante pro-
bytere scabete induto; capitulum metropolitaneum
collegialiter processum in cappis; vicarius capitularis
Nitriensis, archidiaconus, domum episcopi comprovin-
cialis in pluviali et infula, unusquisque pro-
cedentibus duobus presbyteris dalmaticis indutis;
domum eminentissimus metropolita inter duos dia-
conos et episcopos auxillares, procedente crucifere
archiepiscopali; tandem officiales publici et devotus
foeminus sexus.

Placuit haec et grandis sacerdotum et populi turba
e foro immaculatae virginis Mariae per plateam
principalem progrediens, in plateam Sancti Thomae
deflexit; inde viam ad domos capitularium ducentem
ingressa, et ante haec aedificia transiens, inox
plateam inclinatum, qua itur ad basilicam, attingit.
Domos undique vexilla ornarunt. Processione basilicam
ingrediente, antiphona *Adeste* identidem
repetebatur. Metropolita, post adorationem san-
ctissimi ad aram communicantium peractam, thronum
archiepiscopalem conscendit; episcopi vero, archi-
abbas et vicarius capitularis Nitriensis cellas brachia
habentes occuparunt; post illos sedebant sacer-
dotes, dalmaticis induti, bini et bini. Abbates et
praepositi infulati accesserunt cellas in medio
sanctuarii, reliqui stalla canonicorum et inferiora
sanctuarii coeana. Deum eminentissimus metropolita
missam solemnem de Spiritu sancto celebravit.
Evangelio decantato, liber evangeliorum episcopis
offerebatur, oculi causa. Ante communionem, dum
pax dabatur, episcopi osculati sunt reliquias sanctis-
simi Adalberti episcopi, Stephani, Ladislai et
Emerici confessorum.

Post communionem diaconus cecinit *Confiteor*,
quo finito, illico incepit chorus hymnum *Lauda*
Sion, et metropolita episcopis ad flexoria sua flecten-
tibus, dein ceteris clericis in plano sanctuarii in
semicirculo prostratis, coeleste saphum porrexit.

Durante sacro solemnium, episcopus graeco-catho-
licus Eperiesensis, adstantibus ei canonicis Eper-
iesensibus, liturgiam ad aram Sanctae Crucis ritu
graeco peregit.

Post *Ita missa est*, omnia benedictione et ultime
evangelio, metropolita casulam exuens, pluviale ac
mitram rubri coloris assumpsit, populo interea
hymnum *Veni sancte Spiritus* hungarica lingua
modulante.

Antequam ritus synodalis inciperet, totus chorus
processit, choro cantorum antiphonam *Salve regina*
concinens, ad capellam basilicae Rakacsianam
dictam, ut ibi coram gratiosa leone beatissimae
virginis Mariae, pro felici successu laborum, ad
Deum processerant, et intercessionem sanctis-
sime Deiparae ac sancti Stephani regis implerent.
In hac processione statum immaculatae Deiparae
quatuor infulati (tres praepositi caeculares et unus
abbas titularis) humeris suis portarunt. In ipsa
capella erant omnes orationem *Sub tuum praesidium*,
mox sequebantur antiphonae et orationes de beata
Maria virgine, de sancto Stephano et pro remis-
sione peccatorum. Rediit, litaniae Lauretanae
cecinerunt. Ad gradus sanctuarii pervenientes,
tunc litaniarum his memorarunt sanctissimos
patrones Stephanum, Ladislavum, Emericum, Adal-
bertum nec non sanctam Elisabetham.

His praemissis, metropolita aram accessit et,
ceteris loca sua occupantibus, percussit processum
synodalem ex pontificali. Quibus finitis, praecuravit
litaniae omnium sanctorum; dein, sub ipsa litania,
post *Ut omnes fideles*, benedictionem Dei ex-
cravit super synodum verbis: *Ut haec praesentem
synodum visitare ꝑ, disponere ꝑ, benedicere ꝑ*

CONC. STRIGON. TOMUS XLVII.

Terminatis precibus et evangelio per
diaconum cantato, eminentissimus metropolita incepit
hymnum *Veni creator spiritus*, clero alternis vicibus
concinente.

Mox super piano altaris condensa, synodum
sequentibus allocutus est:

Venerabiles fratres et filii carissimi.

Longam post annorum seriem, tandem illuxisse
diem hanc felicissimam, eo maiori perfunderet lae-
titia, quod non humano, sed divino factum fuisset
concilio credam, ut ad hanc conveniamus urbem, con-
cilium provinciale acturi, — ubi contrito ante novem
saecula gentilitii capite, abestit misericors Dominus
velamen caecitatis a cordibus antecessorum nostrorum,
ut, relicta ritibus suis, converterentur ad Deum
vivum et verum, et filium eius Iesum Christum,
Deum et dominum nostrum. Hic convenimus, ubi
dux, vexillo crucis dominicae bellicosae genti praee-
lato, viam salutis aperuit, — ubi divi Stephani nova
per aquam nativitas novam universo populo attulit
vitam, ut gens sancta, populus electus, civitas sacer-
dotalis et regia diceretur. In monte hoc sancto,
ex hac veneranda Sion, in omnem terram exivit
sonus vicarii Christi Silvestri II, qui publicis tabulis
praedicabat, pietate proto-regis hic quidem metropo-
lim, per alias vero regni partes decem antistitum
sedes designatas et constitutas esse. Hic maderat
rex sudoribus apostolicis, hic in cinere et cilicio
fasis precibus a Deo exoravit, ut natio, virtutem
de coelo adlatam edocuit, lavaretur in sanguine agni
et rex universum regnum, antequam e vita
migraret, catholicum videre mereretur. Praeclarae
sunt omnino istae notitiae, fratres venerabiles, atque
ad id efficacissimae, ut toto consultationum syno-
dali decursu meminerimus, nos arboris, sancta
Stephani manu plantatae, divi Adalberti episcopi
martyris sollicitudine rigatae, et virginitate piens-
sissimi Emerici ducis fructiferae, sarcules esse.

Patiamini haec sermonis digressionem, reveren-
dissimi antistites; mens enim eventuum prae-
memoratorum bene quaevis non potest non elevari,
non admirari magnalia, quae misericors Dominus in
hoc et ex hoc loco in salutem abavorum nostrorum
operatus est. Sed gradiamur porro.

Extirpatis magna divi Stephani cura gentilium
sentibus, tota in agrum Domini abivit Hungaria;
quae ut non labrueca, sed dulces ferret fractus,
stabilis in fide perseveraret, et moribus christiano
homine dignis semet distingueret, legibus ad-
stringenda fuit; quod et factum est, quemadmodum
id e constitutionibus ecclesiasticis sancti regis et
Andree I hic Strigonii publicatis, et codici legum
nostrarum illatis, luculentè patet. Sequebatur post
haec epocha synodorum, inde a Scabolosensi sub
Seraphino archiepiscopo, anno 1092, asservata, usque
ad synodum duodecimam, in monte hoc, praesi-
dentibus huiusmodi metropolitae, anno 1493 coactam.
In omnibus his sacris conventibus, e divina qua-
dam praevisione, id regulas instar observabatur,
quod dimidio prope saeculo tardius concilium Triden-
tinum de synodis in genere repetitum enunciat: esse
quippe illas efficacissimum medium ad fidem
firmendam, ad haereseos extirpandas, errores
evellendas, mores corrigendos, ad disciplinam ec-
clesiasticam sustinendam, ad pacem et concordiam
christiani populi procurandam. Etenim percurrendo
decreta horum 13 conciliorum passim provincialium
(ut ex Carolo Pétóffy, collegit et iuris publici
fuit), primo intuitu evidens fit, actum in his fuisse de
ritu gentilium suffragando, de septem sacramentis, de
divinorum officiorum celebratione, festorum veneren-
tione, lectionum et vigiliarum observatione, de
coniugio Iudaeorum cum christianis reprobande, de

missarum celebratione, de vita et victu canonicorum, de abbatis et monasteriis etc. etc. Verbo: non est articulus fidei catholice, non virtus christiana, quas non egregie evolveretur et inculcetur; prout ex adverso vix est error doctrinae ecclesiae oppositus, moribus christianis periculosus, quem quinque illis saeculis puritatem veritatis revelatae maculantem, morum sanctimoniam deformantem, canones synodorum illarum non perstringerent, haereseos et impietatis non arguerent, gladio spirituali non configerent: ut adeo nulli dubitemus, victoriam ecclesiae catholice apud nos Hungaros de hostibus veritatum divinarum et virtutum christianarum saeculis illis relatam, et continuative conservatam, frequentioribus conciliorum studiis tribuendam venire.

Verum, venerabiles fratres, perhorresco, sensu doloris peracerbo concussus (ne apud vos quoque infandum renovem dolorem), perhorresco, inquam, saeculo sexto decimo ecclesiae Christi apud nos illata vulnera retgere, novaturientium in sanctissimi filii Dei dogmata impiam malitiam adumbrare, temeritate horum, prout et nominis christiani hostium Mahomedis asecularum ferocia, in coelum clamantes iniurias, ecclesiasticae potestati, sanctimoniae et proprietati immensum usque illatas laesiones describere. Alioquin lubens confiteor, me probe nec scire, an excitata victoriis Turcarum rabies in totam pene regionem, sensim diffusa, an haeresis e Germania ad Hungaros promota, in florentem sexcentis prope annis ecclesiae integritatem maiori audacia desaevierit. Eapropter dico et vice altera, quod perhorrescam apprime vel cum Ieremia suspirare: Recordare, Domine, quid acciderit nobis: intueri et respice opprobrium nostrum. Haereditas nostra, puritas fidei a patribus ad nos deducta, est erroribus depravata; templa, sanctuaria, domus nostrae rapta sunt ad extraneos. Loquarne vel tacitus lacrymer, vobiscum, fratres venerandi, super desolatione, quae facta est per longe lateque patentem infelicitate patriae partem? Sed imprimis in hoc sacro monte Sion, ubi basilica sollicitudine Dionysii de Zéck, cardinalis archiepiscopi, in splendorem non pridem resecta, et 1453 consecrata, solo est aequata, lapides sanctuarii dispersi, sacerdotes dispulsi, et in hunc sacrum locum ab anno 1543 usque anni 1683 diem 25 mensis octobris, decursu proinde annorum 140, tam horrida inducta est vastitas et desolatio, ut inter rudera delibutorum murorum vepres assurgerent, arbores adolescerent. Cecidit taliter corona capitis ecclesiarum nostrarum; luctus occupavit usque ad mortem cor moerens patrum nostrorum, nec aliud quid contritis filiis filiabusque Sion remansit, quam amaritudo amarissima!

Respiremus tantillum, reverendissimi patres, ne doloris acerbitati succumbamus, idque, confidentius, quia Dominus qui percutit et sanat, humiliat et exultat, misertus est etiam in dispersione et exilio gementium, absteritque pedetentim lacrymas ab oculis quaerentium Dominum. Verbo: requieverunt senes et iuvenes in laboribus suis, ministri altaris autem, imprimis praesules ecclesiarum, seductos a veritate ad viam rectam revocare, templa Deo e ruinis educere, ea in priorum iurium usum reponere, solo frangi necesse adnitebantur.

Si quaeritis, fratres, quaedam fuerit efficacissimum medium taliter inveniendi faciem terrae, ut fides divina cum virtutum christianarum consecratione revivideretur; fidenter asseverare sustineo, concilia imprimis provincialia, nationalia efficaciam hanc exeruisse. Perpendite, quae, Ladislao Zalkano primato, anno 1596, ad Mohács, quo cum

amor catholice et patriae inter primos adduxit, coena, et Paulo de Várda, capto Strigonia aliquo urbis et praesidia, in primo furere advenariorum, ad mala repellenda aut saltem minuenda imbecilli, immortalis Nicolae Olahus, anno 1553, ad infamam Strigoniensem designatus, quidquid adhuc salvari potuit, salvare aditus est. Signanter, ne ecclesiae, ne scholae, ne coenobia, parochiae et alia religionis et civilisationis praesidia furere bellico et technis haereticorum penitus abolerentur, usus praesertim restitit; imo, quo post nubila Phoebus ecclesiae illucesceret, ad synodos, velut heroicam tollendis malis remedium, confugit, in praefatione synodi primae sequentia declarando: Subintraverunt clam in Christi ovile operarii subdoli, qui se in angelos lucis atque iustitiae ministros transfigurantes, dominicum gregem in errorem inducere ac pessumdare nituntur; quod nos magno cum dolore cernentes, ut miserabili malo obviam iremus, eam rationem inveniendam existimavimus. ut vos, fratres, iuxta sacrorum canonum praescripta ad synodos convocarem, vobiscum tractarem, ac simul viam ostenderemus, qua ambulaverunt maiores nostri cum consensu in domo Domini.¹

Hoc sine, praemissa Posonii 1559 cum praesulibus de celebrandis conciliis consultatione, nationalem synodum in annum sequentem proclamavit, et tam hoc quam et subsequo Tirnaviae asservavit. Erigitur lector editorum in comitiis his decretorum admirabili sapientia, praecisione et zelo, capita 38 erudite non minus ac egregie evolvunt prope omnia fidei catholicae principia, omnia christiana vitae praeccepta, totam per suos ramos disciplinam ecclesiasticam. Agunt de fide, sacramentis, de merito bonorum operum, de ecclesia, de traditione, de missa, ieiunio, purgatorio, de vita et honestate clericorum, de ordinandis, de beneficiis, religiosis, testamentis etc. etc. Et quis esset enumerando constitutiones in quatuor synodi dioecesanis auctoritate eiusdem archiepiscopi Olahi latae?

Si transeamus ad cursum rerum saeculi XVII, numquid aliam apud praesules ecclesiarum reperimus de conciliis convictionem? Plane non, imo vero eandem legemus, eandem manibus palpabimus. En, anno 1611, cardinalis Forgács Tirnaviae considet cum patribus provinciae, et in prima allocutione edicit: Cum pro moribus moderandis, excessibus corrigendis, controversiis componendis saluberrime constitutum sit, ut metropolitani tertio quoque anno provincialem synodum convocarent, vos, patres, per viscera misericordiae Dei nostri oro atque obtestor, ut in hac Dei causa nihil remitte ac dissimulante agatis.² Habetis, venerandi fratres, canones concilii huius ad calcem ritualis Strigoniensis expressos. Legite illos. Patres orisunt ab his, quae personae atque obligationes episcoporum concernunt, continuantur de honestate et studiis clericorum, de bonis ecclesiae, de visitationibus, et sic porro. Considerando haec quis asserere vel opinari auderet, concilia non esse omnibus aliis utilius malorum remedium?

Intervenit concilio huic Forgácsiano Petrus Pazmanus, adhuc qua socius Iesu; quid ergo mirum, quod magnum hic sacerdos, post quatuor annos ad principalem cathedram episcopalem sublimatus, viam synodorum delegerit, et ultimam usque halitum triverit. Sexties per quatuor huius concessit cum suis, Hic omnibus omnia factus, tenebras incredulitatis dispellebat, cultum divinum attollebat, aedes Deo dicatas e manibus peregrinis eripiebat, scholas

¹ Laga Pócsy, Conc. Hung., II, 48.

² Pócsy, op. cit., II, 201.

maximas, minores et minimas aperiebat, dignitati A et puritati status sacerdotalis consuebat. Aurea sunt profecto verba, ad praesentes in prima synodo sua prolata: Vos estis, inquit, lux mundi, vos estis sal terrae. Si ergo supra reliquos homines vos crexit Dei vocatio, agnoscite dignitatem vestram, et degeneri conversationi ministerium sublime nolite involvere; cogitate, in vobis ne vitae vestrae exemplis situm esse, ut vel reformetur, vel deformetur plebis conversatio. Ah! quid dici potest excellentius, quid commendari salubrius?

Nolo vos, dilecti in Christo, diutius recessione eorum canonum detinere, qui sub Emerico Lóey in provinciali, et sub Georgio Lippay in nationali synodo spiritu Pazmaniano conditi, errores fidei comminuerant, cleri et fidelium conversationem ad notabilem perfectionis aequalitatis et christianae gradum sublimarunt; verbo, ecclesiam Christi pristino prope splendore reddiderunt; sufficiatque dixisse, B certius quid non posse asseverari, quam quod apud nos fidei catholicae vita, moribus christianis puritas, disciplinae clericali observantia conciliorum celebratione restituta fuerit. Cum hac synodo Lippayana de anno 1848 Tirnaviae asservata, clauditur series conciliorum provincialium; adeoque iam ante decennium completa sunt saecula duo, quod idmodi comitia episcoporum habita non fuerint. Diocesanæ tamen synodi, teste Carolo Péterffy, incirca decem penes cathedras episcopales in spiritu priorum provincialium collectae, fractum non conservarunt modo, sed hic et ibi haud parum adauxerunt etiam.

Dolendum, iterum dico, centies dolendum, quod in synodo Posoniensi, de anno 1822, octo gravia obiecta in trutinam sumta omni haecenus rezultato careant; dolendum, uno verbo, quod concilia synodique formales tam diu emanserint; emanaserint autem, maximum obicem ponente Voltaire, Rousseau, Diderot, et impiis eorum sociis, qui, gentilibus deteriores, omnem de mundo religionem tollere, quidquid sacrum adusque fuit, convellere, totum institutum Christi eiusque ecclesiam ut phantasmata explodere, infinitis in orbem schediasmatibus dimissis, sancta quaeque in vilipensionem deducere, et pestem hanc pro humano genere quam aevissimam imprimis viris, qui regnantibus a conciliis erant, inculcare et persuadere omni labore adinai sunt. Unde sequi necessarium fuit, ut iura capituli ecclesiae et praesulum succiderentur, libertas communicandi cum capite, inducto placeto, praepediretur, complura conservandae pietatis in populo exercitia exploderentur, inhiherentur. Quis non videt in medio idmodi tribulationum et tantorum rugientium adversariorum independentem conciliorum celebrationem impossibilem evasisse?

Status hic violentus diutius nos meliora sperare iubebat, donec Deus, cuius misericordiae non est numerus, nobis suscitarat Franciscum Iosephum I, caesarem augustissimum atque regem apostolicum, qui, disiectis repagulis, remotis impedimentis, dissipatis nebulis, qua pietissimus ecclesiae catholicae filius, ecclesiae nativa redderet iura, primae aevam assereret potestatem, dum concordati cum sacra sede apostolica pactati articulis declaravit: *religio catholica sola lecta conservabitur cum iis iuribus et praerogativis, quibus frui debet ex Dei ordinatione, et concilio sanctionibus. Liberum erit convocare et celebrare ad sacrorum canonum normam concilia provincialia et synodos dioecesanæ.* — Sit propter caesari et regi domino nostro, pervenis laus, sincera gratiarum actio, gloria sempiterna!

¹ Péterffy, op. cit., II, 261-2.

Prosper eventus iste, venerabiles fratres, prout ineffabiliter nos laetificat, ita potentius una provocat, ut praemeditata, attamen incunotanter resumendo vestigia patrum, ad concilia, ad synodos alacri animo convelemus. En iam convelavimus quoque quam promptissime, venerabiles fratres et filii, convelavimus autem ad hanc novam Sion, frangi aescio conamine et sanctimonia vitae divi Stephani prote-regis quondam sacratam, et ante biennium in conspectu caesaris et regis, regnicolarum et vestro, inter illimitata animi solatia per nos consecratam: convelavimus, ut praeepto sacrosancti concilii Tridentini¹ expresso obsequium exhibeamus, et in concilium provinciale collecti pro firmandis in fide fidelibus, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, componendis controversiis, in medium consilia conferamus.

Sed vero, quaeret nefors aliquis vestrum, tantusne est apud nostrates in consecranda fide catholica tepor, tanta morum corruptio, excessuum frequentia, ut ea solum interventu concilii tolli possint? Crediderim quemvis vestrum mecum in illam abiturum sententiam, quod ubique locorum reformatio utilissime adhibenda, in non paucis partibus ecclesiarum nostrarum multum, hic et ibi demum absolute necessaria sit. Abstineo a recensione specifica malorum regnantium et increnentium, cum ea recensuerit beatissimus pater Pius IX pontifex maximus, duplicibus encyclicis literis, quippe cum exordio pontificatus sui gloriosi pro urbe et orbe destinatis, de dato 9 novembris 1846, ad nos item ditionum harum praesules, die 17 mensis martii 1856 paterna cum caritate dimissis. In his ait: „Bellum formidolosissimum contra rem catholicam universam ab iis conflare, qui a veritate auditum avertentes, omnigena opinionum commenta in vulgus disseminare, omne pietatis, iustitiae, honestatis studium in animis hominum restringere, mores corrumpere, iura divina et humana perturbare, catholicam religionem civilemque societatem convellere, labefactare, imo per rationalismum, indifferensismum, communismum, socialismum funditus evertere moliantur.“ Sed venit cum virga ad nos quoque altaris ministros optimus pater, non mediocre dolorem, quo afficitur, indicando super illis clericis, qui officiorum suorum obliti, minime ambulant pro ea vocatione, qua vocati sunt, ut adultos et parvulos instituant, sacramentis muniant, et imprimis morum exemplo in via salutis adjuvent. Quis, quaeso, horum vel unum apicem in dubium vocare praesumeret? Sane nemo.

Quid itaque occipiendum, quidve agendum est? Vos, reverendissimi antistites et filii honorabiles, e praemissis scitis quam optime. Ut quippe dies concilio provinciali sacrandos, locata in datorem omnium bonorum Deum fiducia, expetita matris virginis Mariae protectione, omni cum promptitudine, conamine, zelo sacerdotem decente, percurramus; reformationis apud clerum inducendae a vobis pastoribus ad regendam ecclesiam Dei positae, initium sumamus, feliciter per inferiores gradus ministerii sacri et fidelium classes proceuri. Loquamur cum libertate apostolica, cum candore, sed etiam cum moderatione et modestia clericali. Audiamus benevolo animo grata et ingrata. Verbo, in omnibus consultationibus illo sanctissimo effatu dirigamur et impellamur: *Omnia ad maiorem Dei gloriam.*

Domine Iesu Christo, spes unica solatiumque miseriarum nostrarum, qui te nunquam ecclesiae tuae defuturum promissisti, imo asseverasti: ubi duo tresque in nomine tuo convenerint, ibi es in medio

¹ Sess. XXII, cap. 2, de reform.

corum, te supplices deprecamur: veni, adveni et A
mane nobiscum. Domine! Suggere, quod bonum
est: reprime, quod malum est! Dona nobis spiri-
tum sapientiae et pietatis, ut nobiscum sit et nobis-
cum laboret! Ad te quoque levamus oculos nostros,
mater misericordiae, ut cum prole pia benedicas
nobis, virgo Maria! Amen."

Sermone finito, promotor decretum de aperienda
synodo publicari petiit his verbis: „Eminentissime
in Christo pater. Omnia hodiernae festivitatis ac-
tus cum exuberante laetitia annunciat, quod cele-
bratio conciliorum provinciae Strigoniensis duorum
saeculorum defluxu intermissa, his diebus de miseri-
cordia Domini in sacra hac Hungarica Sion, nativi-
tate, baptismate, inauguratione sancti proto-regis
Stephani inclita et apostolicis sudoribus sacrata,
reassumenda sit. Ego, vestra gratia, licet indignus,
huius venerabilis synodi promotor, supplex oro, ut B
exultantis ecclesiae perficiatur laetitia per promul-
gationem decreti de aperienda synodo.“ Reposuit
eminentissimus metropolita: „Nostra auctoritate
metropolitica, de assensu quoque reverendissimorum
comprovincialium episcoporum, ad gloriam Dei ter-
optimi maximi, honorem sanctae Dei genitricis
Mariae ac divi Stephani regis confessoris, legatur
decretum de aperienda synodo.“ Tunc secretarius
synodi Andreas Liphay, canonicus, osculo venera-
tus manum metropolitae, ad sinistram eius duobus
gradibus inferior subsistens, alta voce perlegit
decretum, omnibus surgentibus et decreti verba
reverenter audientibus. Ad haec promotor Iosephus
Viber, episcopus Halyensis, cathedram sacrorum
oratorum conscendens, populum ad imploranda Dei
auxilia hortatus est, perlegendo sequentem patrum
synodaliū allocutionem:

János, a romai szentegyhásnak jeruzsálemi sz. C
keresztről csimzett bibornoka, esztergomi érsek,
Magyarország hercegprímása s minden öszegy-
ülekezett püspökök, Krisztusban öszes hiveiknek
üdvét s atyai áldást!

Aldott legyen az Isten, a mi Urunk Jézus
Krisztusnak Atyja, ki megváltottatta az idöket, és
megengedte, hogy szent nevében e helyen öszes-
jöhesünk azokról tanácsokosni, mik a hitnek épségét,
az erkölcsök tisztaságát, az egyhási fenyték
szilárdságát, a tévelyek és visszafélések kiirtását,
egy szóval az egyház és hiveinek üdvét közelebből
érdeklük és hatályosabban eszköszük.

Azonban ha általán terhes a püspöki hivatal
teljesítése, bizonyára esen szinati tanácskozás annál
nehezebb, minél többféle a tárgy, mely tehetségünket
igénybe vessi, és nagyobb a várakozás, melyet esen
tartományi szinat kedves hiveink szívében fölé-
breztett.

Azért mindenekelőtt e mai ünnepély alkalmával,
mi püspökök az öszesöszereglett egyháziakkal együtt,
az irgalmasság Atyjához fordulunk, hogy, adjon
nekünk Szentleket, adjon mennyei bölcseséget, mely
velünk legyen, és velünk munkálkodjék, hogy tudjuk,
mi legyen előtte kedves, nekünk és nektek üdvösleges.

Asután pedig kérünk titeket is, atyáinkiai, a
mi Urunk Jézus Krisztus és a Szentlélek szeretete
által, hogy segítsetek minket imádságtokkal, —
könyöröszjetelek érottünk a mindenható mennyei
Atya előtt, — kérjétek az irgalmasság anyját, a
szepültelen szűr Máriát, a mi legkegyelmesebb és
anyánkat is, hogy pártfogolja kívánatinkat az ő
szent Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus előtt.

Legyetek következöleg kitűződen busgók a
templomok látogatásában, főleg e szinati napokban,
melyek a ti üdvöségtek eszközésére is vannak
szentelve. — A hűnöknek, melyekkel lelkiismerő

töteket, teshetöteket, vezetök véget, megbánva
aszokat töredelmeseen, és a penitensia szentőségében
az ártatlan báránynak Jézus Krisztusnak vérövel
lemezésén. Gyakoroljátök magatöket a keresztény
erkölcsökben, és egymást a jó eszelekedetekre
köszösözö példa által buszítjátök. Így léssen,
hogy, mid őn mi Istenhez törtök, Isten is hozzáök
fog törtai irgalmasságával, és nálunk és bennünk
laköhelyet fog venni magának kegyelmövel. Így
léssen, hogy ki a bűnös Ninive iránt irgalmas lett,
kegyelmes lesz irántunk, vétkes fia iránt is, és a
ker katolika hitnek jámbor őseink Istenföle ölete
által megörözött őgi kíncsöt nálunk fogja hagyni,
hogy majd, midőn aszórlapátját kezöbe veendi, ne
haszontalan polyvának, hanem eszűrebe gyűjtendö
mélto busának találathassunk igazsága által.

A mi Urunk Jézus Krisztusnak malasztja, és
a Szentléleknek szeretete legyen mindnyájatökökkel
és maradjon mindörökké. Amen.

Confestim institit idem promotor: „Eminentissime
in Christo pater. Sanctae synodus Tridentina,
sessione XXV. c. 2. de ref., iniungit, ut singuli
archi- et episcopi, item presbyteri omnes in prima
synodo provinciali, cui de iura et consuetudine inter-
venerint, omnia et singula ab eadem sancta synodo
et aliis generalibus conciliis definita, palam recipiant,
nec non veram obedientiam summo Romano ponti-
fici spondeant ac profiteantur. Unde ego concilii
huius promotor supplex insto, et perdemisse requiro,
ut, annuentibus reverendissimis concilii patribus,
iubere dignetur eminentia tua reverendissima, legi
et promulgari decretum de professione fidei catho-
licae.“ Quo publicato, stantibus ceteris, metropolita
flexit in supremo arae gradu, et emisit professionem
fidei sequentibus verbis:

Ego Ioannes cardinalis Scitovszky, archiepis-
copus metropolita ecclesiae Strigoniensis, ea
omnia et singula, quae a sacrosancta generali Tri-
dentina synodo aliaque oecumenicis conciliis de-
finita et statuta sunt, recipio, nec non veram obe-
dientiam summo pontifici spondeo ac profiteor,
haeresesque cunctas a sacris canonibus et conciliis
generalibus damnatas detestor et anathematizo,
iuxta formulam a Pio IV pontifice in bulla *In-
iunctum* praescriptam, quae huiusmodi est. „Ego
Ioannes cardinalis archiepiscopus firma fide credo
et profiteor omnia et singula, quae continentur in
symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia utitur,
videlicet: Credo in unum Deum patrem omni-
potentem, factorem coeli et terrae, visibilium omni-
um et invisibilium; et in unum dominum Iesum
Christum, filium Dei unigenitum, et ex patre na-
tum ante omnia saecula, Deum de Deo, lumen de
D lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non
factum, consubstantialem patri; per quem omnia
facta sunt; qui propter nos homines et propter
nostram salutem descendit de coelis, et incarnatus
est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo
factus est; crucifixus etiam pro nobis sub Pontio
Pilato, passus et sepultus est: et resurrexit tertia
die secundum scripturas, et ascendit in coelum;
sedet ad dexteram patris; et iterum venturus est
cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni
non erit finis; et in Spiritum sanctum, dominum
et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit; qui
cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur;
qui locutus est per prophetas; et unam sanctam
catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor
unum baptisma in remissionem peccatorum; et ex-
specto resurrectionem mortuorum et vitam ven-
turi saeculi. Amen. Apostolicas et ecclesiasticas
traditiones, reliquasque eiusdem ecclesiae obser-

vationes et constitutiones firmissime admitto et amplector. Item sacram scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrarum scripturarum, admitto, nec eam unquam nisi iuxta unanimum consensum patrum accipiam et interpretabor. Profiteor quoque septem esse vere et proprie sacramenta novae legis a Iesu Christo domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet baptismum, confirmationem, eucharistiam, poenitentiam, extremam unctionem, ordinem et matrimonium, illaque gratiam conferre, et ex his baptismum, confirmationem et ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque et approbatos ecclesiae catholicae ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemnibus administratione recipio et admitto. Omnia et singula, quae de peccato originali et de iustificatione in sacrosancta Tridentina synodo definita et declarata fuerunt, amplector et recipio. Profiteor pariter in missa offerri Deo verum, proprium et propitiatorium sacrificium pro vivis et defunctis, atque in sanctissimo eucharistiae sacramento esse vere, realiter et substantialiter corpus et sanguinem, una cum anima et divinitate domini nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem catholica ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum verumque sacramentum sumi. Constantiter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuvari; similiter et sanctos una cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse, eoque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissime assero, imagines Christi ac Deiparae semper virginis, nec non aliorum sanctorum, habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam; indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia relictam fuisse, illarumque usum christiano populo maxime salutarem esse affirmo. Sanctam catholicam et apostolicam Romanam ecclesiam omnium ecclesiarum matrem et magistram agnosco; Romanoque pontifici, beati Petri apostolorum principis successori ac Iesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro. Cetera item omnia a sacris canonibus et oecumenicis conciliis, ac praecipue a sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita et declarata, indubitanter recipio atque profiteor, simulque contraria omnia, atque haeresees quascunque ab ecclesia damnatas, reiectas et anathematizatas ego pariter damno, reicio et anathematizo. Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor et veraciter teneo, eandem integram et immaculatam usque ad extremum vitae spiritum constantissime, Deo adiuvante, retinere et confiteri, atque a meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem Ioannes spondeo, voveo ac iuro. Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei evangelia.

Eminentissimus metropolita, enunciata tota formula, librum evangeliorum in ulnis tenuit. Nunc ordine accesserunt episcopi, ac detecto capite et genuflexi enunciarunt hanc formulam:

Ego N. episcopus N., ea omnia, quae a sacra synodo Tridentina definita et statuta sunt, recipio, veram obedientiam summo pontifici spondeo, haereseque omnes a conciliis oecumenicis damnatas ipse damno, fidemque profiteor iuxta formulam, quam

nunc eminentissimus metropolita noster legit. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei evangelia. Post episcopos accesserunt archiabbas, vicarius capitularis Nitriensis, abbas et praepositi, procuratores capitulorum ceteraque membra concilii, agmen claudentibus theologia, et omnes enunciarunt nunc recitatam formulam breviorum.

Deposita per omnes fidei catholicae professione, promotor petiit publicari decretum de residentia his verbis: „Eminentissime in Christo pater. Sacra synodus Tridentina¹ praecipit, ut decretum eiusdem synodi Tridentinae de residentia in conciliis provincialibus et episcopalibus publicetur. Unde ego concilii huius promotor supplex inasto et demisse requiro, ut, annuentibus reverendissimis concilii patribus, iubere dignetur eminentia tua reverendissima legi et promulgari decretum de residentia.“

Promulgato hoc decreto, idem promotor prolocutus est: „Semper exstitit usus, ut in prima conciliorum sessione dies et locus secundae sessionis indicerentur. Placetne vobis, ut nunc quoque ita fiat?“ Et annuentibus patribus, continuavit: „Eminentissimus ac reverendissimus metropolita de reverendissimorum episcoporum comprovincialium consilio et assensu statuit et omnibus notum fieri praecipit, secundam concilii sessionem dominica sequenti, quae est XVIII post Pentecosten, in hac primatiali basilica esse tenendam et celebrandam.“ Idem promotor notarios officii confestim monuit verbis: „Ego humilis servus Dei, promotor huius concilii, rogo et hortor vos venerabiles huius synodi notarios hic praesentes, ut die hac intra et extra hanc basilicam omnes et singulos praesumptos actus, cum praesentibus de nomine et caractere patribus synodalibus, aliisque de clero, imo et laicis, officiis publicis vel praenobili caractere conspicuis, diligenter connotetis et plena cum fide historica deducatis.“

Secuta est benedictio solennis et hodiernae diei solemnitas terminata est.

Huic solemnitati, referentibus notariis, praeter clerum synodalem et clerum iuniorem, alii sexaginta duo presbyteri diversarum dioecesium et ordinum religiosorum interfuerunt. Populus fidelis e vicinis etiam pagis sub vexillis suis adveniens, amplissima basilicae spatia conferta sua multitudine replevit. Eminentissimus metropolita hodie e praesentibus clericis nonaginta refecit prandio.

Hora vespertina sexta, clerus synodalis adivit praesides commissionum, recepturus ab iis quisque unum exemplum adumbrationis condendorum statutorum, et suscepturus mandatum praesidium quoad tempus celebrandae congregationis particularis.

Feria II, praemissis precibus, commissiones con-sederunt et sequentes notarii sunt per praesides constituti: in commissione I, Franciscus Blümelhuber, theologus; in commissione II, Ladislaus Schreiber, theologus; in commissione III, Samuel Márkfi, procurator facultatis theologiae; in commissione IV, Ioannes Russicaka, theologus; in commissione V, Ioannes Zalka, theologus; in commissione VI, Aloysius Grynaeus, theologus. Dein operi assignato manus admotae.

CONGREGATIO GENERALIS II.

Die 22 septembris.

Eminentissimo metropolita hora decima adveniente, precibusque, ut in congregatione prima, terminatis, promotor Josephus Viber, episcopus Halyensis, prolocutus est: „Eminentissime ac

¹ Sess. XXIII, cap. I. de reform.

reverendissimi patres. Ego huius concilii promotor A proloqui audeo et annuntio, tres presbyteros rite evocatos, qui in congregatione generali asperissime celebrata non adfuerunt, iam comparuisse, et praeter presbyteros qui in proxima congregatione generali facultatem intrandi obtinuerant, esse iterum aliquos de honorabilibus sacerdotibus, qui ad congregationem admitti petunt, quorum nomine ego indignus iatus synodi promotor supplico et insto, ut decidere dignemini, num sint admittendi? Metropolitae iussit perlegi nomina eorum. Promotor legit, sicut sequitur:

Antonius Resucek, prior-regens abbatiarum Zircz. Pilis et Páasztó.

Josephus Dankó, dioecesis Strigoniensis presbyter, theologus.

Clemens Schrader, societatis Iesu theologus, rite convocati comparuerunt.

Sequentes autem admitti petunt:

Franciscus Nardi, suae sanctitatis summi pontificis praelatus domesticus, sanctae rotae Romanae auditor.

Georgius Schopper, dioecesis Strigoniensis presbyter, professor ad universitatem Pestinensem, philosophiae et theologiae doctor.

Laurentius Gyurics, dioecesis Strigoniensis presbyter, vice-archidiaconus et parochus in Füss.

Ioannes Mplnár, dioecesis Strigoniensis presbyter, sanctae theologiae doctor, parochus Strigoniensis ad Sanctum Georgium.

Franciscus Pongrácz, dioecesis Strigoniensis presbyter, capellanus catholicus et praebendatus.

Demetrius Copsy, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae, administrator in Csém.

Cyriacus Piry, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae, conventus Strigoniensis guardianus.

Ignatius Kecakemény, ordinis sancti Francisci provinciae Salvatoris, secretarius provinciae.

Ferdinandus Heimlich, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Bácsa.

Franciscus Gerlach, dioecesis Strigoniensis presbyter, sanctorum canonum doctor, capellanus in Muzala.

Ioannes Mally, dioecesis Strigoniensis presbyter, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Homoláy, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Sancta Cruce ad Vagum.

Hi intrare iussi, percipientesque tenorem decreti de servando secreto, iuramentum nuncuparunt.

Ad haec eminentissimus metropolitae, salutato concilio, retulit, redditas sibi esse literas a praefecto sacrae congregationis interpretum concilii Tridentini, quibus conamina patrum concilii huius laudantur. Mox iussit eas legi, sicut sequitur:

Eminentissime ac reverendissime, domine ob-servandissime.

Acceptit sanctissimus dominus noster literas ab eminentia tua, die 24 maii vertentis anni datas, quibus significas, te votis obsequentem ipsius synodum provincialem brevi celebrare statuisse. Quae quidem res tam grata fuit sanctitati tuae, quam quae gratissima; simulque certa ei spes est, fore, ut cuncta recte et ex sanctorum canonum praescripto procedant: quod felix faustumque ecclesiasticae isti provinciae sit, omnique christiano populo subiecto bene vertat.

Interea pontifex maximus acta synodalia suo tempore edenda exspectabit, quae, ut moris est, haec sacra congregatio Tridentinae iuris interpret ac vindex, expendet ac recognoscat.

Tandem veluti benignitatis suae amplissimum testimonium apostolicam tibi totique clero ac populo benedictionem impertitur.

Haec de mandatis, sanctissimi domini nostri tibi conscripsi: ego vero singulares observantiae meae sensus ex animo profiteor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor. Romae, 25 iulii 1858.

Eminentiae tuae humillimus et addictissimus famulus.

C. Cagiano, praefectus.

Quaglia, secretarius.

Eminentissimus metropolitae nunc ordine praelegit aliqua operata commissionum, et ad faciendas, si ita videretur, reflexiones clerum synodalem hortatus est.

In hac congregatione pertractata sunt capita: de fide in Deum patrem et dominum nostrum Iesum Christum et Spiritum sanctum; de ecclesia; de vita et honestate clericorum; de canonicis; de seminariis maioribus.

Consultatione usque primam horam pomeridianam protracta, oratio *Sub tuum praesidium* congregationi hodiernae finem imposuit.

CONGREGATIO GENERALIS III.

Die 24 septembris.

Omnibus de ritu consueto finitis, promotor secundarius Michael Virágh annuntiavit, iterum esse aliquos de honorabilibus presbyteris, qui admitti petunt, et nomina eorum, iubente metropolitae, perlegit, sicut sequitur:

Georgius Opecaka, dioecesis Strigoniensis presbyter, vice-archidiaconus et parochus in Litava.

Ioannes Schulcs, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Kövesd.

Antonius Kronperger, dioecesis Veszprimiensis presbyter, redactor pagellarum catholicarum germanarum.

Optatianus Héderváry, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae, vicarius conventus Strigoniensis.

Caesarius Vidlicskay, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae, concionator Strigoniensis.

Quibus fidem secreti iurando promittentibus, in hac congregatione, praelegente ipso metropolitae, quaesitum est: de professione fidei; de sacris curionibus; de missa pro populo offerenda; de sacramentis; de augendo decore cultus divini; de cultu beatae Mariae virginis; de obedientia et reverentia canonica; de synodo provinciali et dioecesana.

His examini subiectis, congregatio inter pias ad beatae Mariae virginis preces soluta est.

SESSIO II.

Dominica XVIII post Pentecosten, die 26 septembris.

Dominica hac, sessio publica est celebrata in basilica primatiali. Hora septima omnes campanae quatuor parochiarum urbis annuntiarunt, cultum divinum parochialem initium sumere. Cultus hic usque ad horam mediam nonam duravit. Tunc clerus synodalis convenit in sacristia basilicae. Hora nona eo ordine, sicut priori dominica, procedens, eoque modo vestitus, venientem metropolitam ad principalem portam basilicae reverenter suscepit, peractaque ad altare communicantium augustissimi sacramenti adoratione, in sanctuarium deduxit. Sacrum pontificale votivum de beata Mariae virgine hac die, celebravit reverendissimus Ioannes Rasoldor, episcopus Veszprimiensis. Sub hac missa, quoad oculum libri evangeliorum et pacem, ritus dominicae prioris observatus est. Post *Ite missa est*, recedente pontificante, eminentissimus metropolitae accessit aram, et persolvit preces synodales, in pontificali Romanae pro secunda die synodi praescriptas. Recitato dein hymno *Veni*

creator Spiritus, orator sacer, reverendissimus Franciscus Szecseny, episcopus Sabariensis, concessit cathedram, et lingua latina sermonem habuit de modo utendi libertate ecclesiae.

Finite sermone, promotor Iosephus Viber, episcopus Halyensis, prolocutus est: „Eminentissime in Christo pater. Cum commissiones seu congregationes particulares huius venerabilis concilii in gaudio spiritus iam complura obiecta synodalia pertractaverint, eoque in congregatione generali discussa sint, imo et eminentissime tase, qua metropolitae, aliorumque reverendissimorum episcoporum comprovincialium determinium subierint, supplex in isto iubere dignetur eminentia tua ea legi et promulgari.“

Ad haec, accedentibus secretariis, et adstante promotore secundo, eminentissimus metropolitae decreta, quibus patres summam manum iam admovent, publicari iussit. Sunt autem sequentia: praemisso ingressu, decretum de sanctissima Trinitate, quod clerus synodalis reverenter surgens et consistens audivit; parvo de ecclesia; de professione fidei; de canonicis; de vita et honestate clericorum; de seminariis maioribus; de episcopis; de sacramentis; de missa pro populo offerenda.

Perlecto quolibet decreto, eminentissimus metropolitae interrogavit: „Placetne vobis, reverendissimi patres, perlectum decretum?“ Patres annuendo dixerunt: „Placet.“ Publicatis decretis, et secretariis, qui alternis vicibus legerant, recedentibus, promotor annuntiavit, futuram sessionem dominica XIX post Pentecosten esse celebrandam. Prima hora post meridiem elapsa erat, dum, accepta solemnibus benedictione, ex ecclesia in pace discessimus.

CONGREGATIO GENERALIS IV.

Die 20 septembris.

Hora decima, adveniente eminentissimo metropolitae, finitque precibus praescriptis, instante promotore Michaele Virágh, admissi sunt ad congregationem:

Agapinus Dank, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae presbyter, definitor ordinis generalis, custos provinciae et guardianus conventus Pestinensis.

Franciscus Jankövy, diocesis Alba-Regalensis presbyter, vice-archidiaconus et parochus in Solmár.

Iosephus Bognár, diocesis Alba-Regalensis presbyter, surrogatus, vice-archidiaconus et parochus in Moposator.

Qui intrare iussi, et verba decreti de servando secreto reverenter suscipientes, consuetum iuramentum nuncuparunt. Sequebatur mox pertractatio capitum: de cultu Dei domestico; de mediis vitae christianae in familia conservandae; de ieiunio et abstinentia; de sepultura ecclesiastica; de seminariis puerorum; de mediis promovendae pietatis in clero; de regularibus; de sanctificatione diei dominicae et festorum; de pontifice maximo; de metropolitae.

Re sedulo examinata et mature perpensa, congregati beatae Mariae virginis praesidium implorando, hora post meridiem prima reliquerunt locum congregationis.

CONGREGATIO GENERALIS V.

Die 20 septembris.

Obiectis selectis, in commissionibus iam pertractatis, indicta est in diem 30 septembris congregatio haec ultima, et, omnibus sicut de more finitis, instante promotore Michaele Virágh, admissi sunt ad congregationem sequentes presbyteri:

Adolphus Matihényi, diocesis Strigoniensis presbyter, vice-archidiaconus et parochus in Udvard, sanctorum canonum doctor.

Iulius Meszlöyi, officii primatialis archivarius. Andreas Kubricky, diocesis Strigoniensis presbyter, parochus in Takony.

Iosephus Rendek, diocesis Strigoniensis presbyter, parochus in Guta.

Ignatius Grandl, diocesis Strigoniensis presbyter, parochus in Holomba.

Eduardus Simonffy, diocesis Strigoniensis presbyter, parochus in Kelta.

His ad observandum secretum sacramenti fide obiectis, pertractata sunt, quae adhuc restabant, capita: de testamentis; de moribus populi; de missionibus popularibus; de societate sancti Stephani; de unione sodalium opificum; de vitanda communione cum haereticis, schismaticis et Iudaeis; de decanis foraneis seu vice-archidiaconis; de scholis parochialibus.

Rebus ad finem perductis, eminentissimus metropolitae encomiis ornavit cleri synodalis velum, in discutiendis quaestionibus solertiam, et conspicuum in proloquendo modestiam, dictisque beatissimae deiparae laudibus, congregationi coronidem addidit.

Philyrae, adumbrationem condendorum statutorum continentes, finita in congregationibus generalibus obiectorum pertractatione, per secretarios primatiales collectae sunt.

Synodo nondum conclusa, obtenta tamen discedendi facultate, ad sua revertentibus Iosephus Barinay, praepositus beatae Mariae virginis de Vághuhely, Stephanus Vagyon, procurator capituli Nitriensis, Antonius Schwitzer, praepositus provincialis societatis Iesu, denique Carolus Somogyi, Aloysius Grynaeus, Clemens Schrader, societatis Iesu, Iosephus Dankó, theologi.

SESSIO III.

Dominica XIX post Pentecosten, die 8 octobris.

In sessione hac ultima, omnia ritu sunt perfecta, sicut in sessione secunda. Hora octava et dimidia sacrum pontificale votivum de sancto Stephano rege confessoro celebravit reverendissimus Stephanus Moyses, episcopus Neosoliensis. Precibus synodalibus in pontificali praescriptis, hymnoque *Veni creator* decantata, reverendissimus Ioannes Simor, episcopus Iaurinensis, de pietate et doctrina clero necessaria latine dixit. Sermone finito, instante promotore, reverendissimo Iosepho Viber, episcopo Halyensi, perlecta sunt decreta, quae eminentissimi metropolitae et reverendissimorum episcoporum determinium subiverunt: de sanctificatione diei dominicae et festorum; de augendo decore cultus divini; de cultu beatae Mariae virginis; de cultu Dei domestico; de summo pontifice; de metropolitae; de sacerdotibus; de decanis foraneis; de regularibus; de synodo provinciali et dioecesana; de obedientia et reverentia canonica; de promovenda pietate in clero; de mediis augendae doctrinae in clero; de testamentis; de seminariis puerorum; de moribus populi; de mediis vitae christianae in familia conservandae; de missionibus popularibus; de societate Sancti Stephani; de unione sodalium opificum; de scholis parochialibus; de vitanda communione cum haereticis, schismaticis et Iudaeis; de ieiunio et abstinentia; de coemeteriis et sepultura ecclesiastica.

Patribus synodi lecta decreta annuta suo prestantibus, promotor prolocutus est: „Eminentissime ac reverendissimi patres. Cum consuetudo tenent, ut actio synodali ad finem perveniente, tempus concilii provincialis proximo celebrandi designetur: ego venerabilis huius concilii promotor in isto et peto, ut tempus proximi concilii provinciae Strigoniensis determinetis et publicari curetis.“ Ad

haec eminentissimus metropolita inuit legi decretum A de futuro concilio provinciali, cuius textum habet ultimus titulus decretorum huius concilii.

Mox institit promotor: „Eminentissime etc. Cum ea, quae ad restitutionem et conservatiogem christianae disciplinae in ista provincia pro huius temporis ratione agenda videbantur, Deo auctore et adiutore, confecta sint; et pastoralis cura reverendissimos episcopos, qui huic synodo interfuerunt et intersunt, ad ecclesiarum suarum pastorales vigilias revocet: ego venerabilis huius synodi promotor insto et peto, ut huic synodo finem imponere et iam imponi decernatis.“

Lecto decreto de fine concilii, idem promotor subscriptiones uruit:

„Eminentissime etc. Cum haec synodalis actio ad finem iam perveniat, ego huius venerabilis synodi promotor insto et peto, sicut sacris canonibus sancitum est, omnes ordinarios, ad hoc B concilium vocatos non prius discedere, quam omnia eius decreta sua manu super altare Domini subscriperint.“

Sequebatur subscriptio. Eminentissimum metropolitam ad aram subscribentem secuti sunt ordine provisionis suae reverendissimi episcopi dioecessani, archiabbas et vicarius capitularis Nitriensis. Quibus decreta nominum suorum subscriptione firmantibus, altum silentium rupit chorus clericorum iuniorum, dulci harmonia concinentium: *Alléluia! Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.*

Tunc eminentissimus metropolita ante aram sedens, paucis sic affectus est congregatos:

Reverendissimi antistites, comprovinciales nostri, honorabiles presbyteri, adiutores nostri.

Magnificate Dominum mecum, et exaltemus C eum in saecula! Soli Deo, et nulli alteri sit honor et gloria, qui opus synodale feliciter inchoatum, feliciter absolvit; dum continuative nostro propitius adatit lateri, salubria consilia suggerendo, dubia discipando, gravia alleviando, difficilia resolvendo. Vere nobiscum fuit, nobiscum laboravit, nec sinet laborem, speremus oportet, ipsius gloriae animarumque saluti ex corde impensum, fructu vacuum abire.

Nos ergo recedimus ab invicem corpore, sed non animo: recedemus, sed non recedet laus de ore nostro, nec excidet animo gaudium, quo, usque adhuc, perfundimur: quod ad cooperandum missioni Christi Iesu, ad dilalandum regnum Dei, ad confirmandos fratres in fide, ad conservandos filios in obsequio ecclesiae catholicae vocati, penes insufficientiam nostram, tantillum conferre valuerimus. D Quidquid decrevimus et egimus, subiiciemus iudicio apostolico beatissimi patris, qui nobis devotissimis filiis est corona gloriae, et certum exultationis; ut ratam acceptamque habeat nostram erga ecclesiam catholicam pietatem, erga eum qua supremum pastorem perfectam obedientiam et tenerrimam adhaesionem.

Vos, venerabiles antistites, fratres in Christo dilectissimi, recipite ab indigno concilii concilio praeside, humili metropolita vestro, gratias, easque quam maximas. Vos enim insufficientiam meam, plus 70 annorum numero gravatam, et in munere episcopali per tres et ultra decades indeincenti fatigatio attritam, prompto succollamine fovistis; obiectorum discussionem sapientia singulari, solertia infatigabili promovistis, admirabili providentia in definiendo processistis; ut cursus negotiorum securus et feliciter ad scopum dirigeretur. Benedicat vobis Dominus de Sion, ut fructum coenamini

vestrorum abundantiter cum animi tranquillitate et exuberante consolatione videre mereamini!

Vos autem honorabiles cooperatores ordinis nostri, fratres et filii carissimi, qui varis in ministeriis ecclesiae portatis pendus diei et aestus, sustinistis profecto in patientia et gaudio partem curarum nostrarum, et de hora in horam comot excipientium synodaliu occupationum onus, taliter verbo et opere contentantes, nihil vobis acceptabile, iucundius esse nihil, quam pro Deo eiusque gloriae dilatatione operari, pro exaltatione sanctae matris ecclesiae incommoda subire, ac missionis vestrae implemento cooperari. Pater coelestis propter effundat super vos divitias misericordiae suae, duplicet conatum, acuat solum: ut quae illo auctore cognovistis, eo quoque operante impleatis!

Vos denique metropolitanas huius ecclesiae canonici, pro caritate patribus ceterisque membris concilii huius provincialis mensura superfluentes contestata, recipite a me sinceram gratiarum actionem. Credite, quod uni ex his fecistis, mihi fecistis, imo Christo domino praestitistis, qui dixit: Quisquis dederit vel poculum aquae frigidae in nomine meo, non perdet mercedem suam. Ille coelestis retributor omnibus bona facientibus vobis reddat centuplum!

O Deus magne et admirabilis, quid retribuamus tibi pro omnibus, quae tribuisti nobis in nomine tuo hic congregatis? Vox faucibus haeret, ad te condigne laudandum et glorificandum, qui docuisti nos quid agamus; ostendisti quo gradiamur. Domine, da robur et auxilium: ut quae ex conclusis nostris tibi sunt placita, ea et dictis exequamur et factis!

Sancta Maria, virgo immaculata!

Magna Domina nostra!

Per te mater gratiae

Opus finivimus.

Duc nos, et beati

Aeternum erimus! Amen.

Finita allocutione, Iosephus Szabó, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus theologus, in gradu inferiori arae subsistens, legit alta voce, patribus ac cetero clero miro concentu respondentibus, solemnes

ACCLAMATIONES:

I. Deo patri misericordiarum et totius consolationis, qui illuminans mirabiliter a montibus aeternis, provinciale hoc concilium ad optatum finem mira benignitate perduxit: sit sempiterna laus, honor et gloria in saecula saeculorum.

Responsio: Amen, amen, amen.

II. Beatissimo patri et domino nostro Pio papae IX, sanctae et universalis ecclesiae pontifici: religionis christianae propagatio, omnium gentium obedientia, diuturna incolunitas, aeterna memoria.

Responsio: Misericordiarum Domine, da illi iucunditatem cordis, fieri pacem in diebus eius, amplificare regnum et gloriam suam, ac populum tuum corroborare.

III. Augustissimo imperatori et regi nostro apostolico, Francisco Iosepho I, publicae pacis auctori, libertatis ecclesiae assertori, populorum sceptro suo subditorum coepitatori: perpetua et illibata felicitas.

Responsio: Tu, Domine, per quem reges regnant, da illi vitam prolixam, imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, senatum fidelem, populum probum, et quaecumque hominis et caecaris vota sunt.

IV. Eminentissimo ac reverendissimo domino, A sanctae Romanae ecclesiae cardinali, sanctae sedis apostolice legato nato, inelyti regni Hungariae principi primati et archiepiscopo Strigoniensi, qui post duorum, et quod excedit, saeculorum effluxum, in hac magna etiam suis impensis exstructa et a se consecrata primatiali basilica synodum totam provinciam congregavit, ac sapientissime direxit: cum multis annis magnae gratiae.

Responsio: Magnae gratiae. Dominus retribuat, impleat omnes petitiones eius, et beatam faciat eum in terra, laetetur in fructu operum suorum quam longissime.

V. Reverendissimis episcopis, huius concilii patribus: multae gratiae, et felix ad ecclesias suas reditus.

Responsio: Prosperum iter faciat eis Deus salutarium nostrorum, et immolet ei sacrificium laudis et benedicant populo suo in pace.

VI. *Responsio:* Omnibus huius concilii abbatibus, praepositis, canonicis, deputatis, viris religiosis et theologis: boni operis praemium.

Responsio: Benefac, Domine, bonis et rectis corde, ut cum his, qui verbum tuum bene administraverunt ab initio, partem habeant.

VII. Civitati Strigoniensi et omnibus civibus eius: pax et omnigena felicitas.

Responsio: Benedic, Domine, filios tuos, et esto in circuitu populi tui, ex hoc nunc et usque in saecula.

VIII. Omnibus huius provinciae Strigoniensis fidelibus: fidei, spei et caritatis augmentum, pax et gaudium in Spiritu sancto.

Responsio: Salvum fac populum tuum, Domine, et benedic hereditati tuae, et rege eos et extolle eos usque in aeternum.

IX. Noe, Domine, memores mandatorum tuorum et decretorum huius synodi, ad faciendum ea in sanctuario, quod firmaverunt manus tuae, corpora tibi famulemur et mente, intercedente sancta et immaculata Dei genitrice, magna nostra domina Maria, cum sanctis apostolis tuis Petro et Paulo, sanctis patronis et tutelariis nostris, Stephano rege, Adalberto episcopo et martyri, Ladielao et Emerico confessoribus, et Elisabetha vidua, ut et nos et universus curae nostrae pastoralis creditus populus, post huius vitae labores et certamina, ad requiem et coronam perveniamus sempiternam.

Responsio: Fiat, fiat, amen, amen.

Verbis sacrae huius iubilationis in amplissimis spatiis basilicae primatialis adhuc resonantibus, dum hora esset post meridiem 2. eminentissimus metropolitae noster, exultante animo, levatisque ad coelum manibus et oculis, incepit hymnum *Te Deum laudamus*, quem cantorum chorus, comitantibus organo, tympanis et tubis continuavit, et solutus extemplo in arce bombardae, concentusque campanarum totius urbis piis fidelibus laetae annuntiavit, concilio Strigoniensi inter laudes Dei, quo auspice inchoatum fuit, finem impositum esse.

Sequebatur oratio consueta, mox benedictio sollemnis, et tandem eminentissimo metropolitae cantanti *Recedamus in pace* omnes responderunt: *Amen*. Tunc episcopi accesserunt eminentissimum metropolitam, et accepto reciproco fraterno osculo, redierunt gaudentes et glorificantes Dominum.

Patres et cetera membra concilii, aliique sacerdotum quam plurimi laeta hac die, hospitali mensae eminentissimi metropolitae assidebant. Haec sollemnitas diu sequenti (4 octobris), quo sancto Francisco seraphine sacra, augustissimo vero imperatori ac regi apostolice Franciscus Iocosepho I encaenastis est, iterum in basilicam congregavit. His patres ceterisque clerici cum officialibus publicis fideique populo simul in unum collecti, sacrum pontificale celebrante ipso eminentissimo metropolitae, regem regum exorant, ut augustissimum terrae principem gratiae suae benedictione munire, et ecclesiae ac patriae incolumem conservare dignetur quam longissime.

Finite sacro, praesentibus patribus ceterisque, eminentissimus metropolitae in sanctuario solemniter benedixit crucem, quae aunc turrim meridionalem basilicae, ad fastigium perductam, ornat. Patres concilii ceterisque clerici salutis hoc signum oculo venerati, et portatam a duodecim presbyteris ad dictam turrim comitati sunt. Cruce inter festivas ovationes turri imposita, sancti recesserunt.

Hodie finem sortitas sunt consultationes quoque privatae episcoporum, quae ultra quam quindecim vicibus erant celebratae: de quibus tamen acta et instrumenta fieri non iusserunt reverendissimi patres. Id unicum hic adnotatur: acta iudicii querelarum et excusationum conventui privato episcoporum die 3 octobris fuisse per reverendissimum praesidem commissionis I exhibita, et sententias probatas ac publicatas, per cancellariam primatialem fuisse iis, quos concernunt, submissas.

Tandem reverendissimi patres ceterisque clerici synodales alii 4, alii 5 octobris reliquerunt urbem, in qua Deus antiquae suae misericordiae radios mira benignitate resplendere fecit, et paterna clementia visitavit plebem suam.

Omnipotenti Deo, substantialiter uni, trino personaliter, a quo et per quem omnia, sit ab omni creatura honor et gloria in saecula. Immaculatae virgini Deiparae, matri ac dominae nostrae, quam summo pietatis affectu prosequimur, sit ore consono, mente concordanti canticum laudis et devotionis praeconium. Sancto Adalberto, episcopo et martyri, sancto Stephano regi ceterisque tutelariis nostris laus perpetua et gratiarum actio.

Haec sunt acta concilii provinciae Strigoniensis, quae, requirente promotore et iubentibus eminentissimo metropolitae ac reverendissimis patribus a me actorum synodali notario accurate, quantum fieri potuit, exarata sunt. In cuius rei fidem subscribo

Ioannes Ev. Zalka, manu propria,
actorum synodali notarius.

Strigonii, die 12 octobris 1858.

Haec omnia et singula ita acta et gesta fuisse, nos, qui omnibus intervenimus, in fidem subscripti recognoscimus ac attestamus.

Andreas Liphay, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, qua secretarius synodalis.

Josephus Szabó, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, cancellarius archiepiscopalis.

Strigonii, die 12 octobris 1858.

SYNODUS DIOECESANA BELLOVACENSIS II

1858 octobris 4-8.

Synodus dioecesis Bellovacensis II in Gallia, celebrata a die 4 ad diem 8 octobris 1858, qua Iosepho Armando Gignoux, episcopo Bellovacensi.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Second synode diocésain, tenu à Beauvais, par Mgr Joseph Armand Gignoux, évêque de Beau-

vaia, Noyon et Senlis, assistant au trône pontifical, A etc., les 4, 5, 6, 7 et 8 octobre 1858. [Insign.] Beauvais, imprimerie d'Ach. Doujardina, imprimeur de l'évêché, 1858.

In-8°, 236 p. — Paris, Bibl. nat. B 17069.

P. 199-226, appendix documentorum ad hanc synodum attentum.

2) Œuvres choisies de monseigneur Joseph-Armand Gignoux, évêque de Beauvais, Noyon et Senlis.

Tome troisième, collections synodales, lettres & circulaires relatives au ministère pontifical & à la vie sacerdotale. [Insign.] Beauvais, Delacroix-Pastoret, Libraire-éditeur, 21, rue du Châtel, 21, 1874. [In sign:] Arras, typ. veuve Roussan-Leroy.

In-8°, 4 f. - 440 p. — Lyon, Fourvière.

P. 53-117, synodus dioecessana Belvacensis, celebrata in maiori seminario, diebus 4, 5, 6, 7 et 8 octobris 1858.

SYNODUS DIOECESANA REMENSIS

1858 octobris 5-7.

Synodus dioecessana Remensis in Gallia celebrata diebus 5, 6, et 7 octobris 1858, sub Thoma Maria Iosepho Gousset, cardinali archiepiscopo Remensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodi Remensis, ab eminentissimo ac reverendissimo dd. Thoma Maria Iosepho, a. R. e. tituli S. Callixti presbytero cardinali Gousset, archi-

episcopo Remensi, anno Domini MDCCLVIII habitae. [Insign.] Remis, ex typis P. Regnier, biblioplae, MDCCLXIX.

In-8°, 2 f. - 116 p. — Paris, Bibl. nat. B 17149.

P. 5-8, haec synodus dioecessana celebrata est diebus 5, 6 et 7 octobris 1858.

P. 53-114, appendix documentorum ad hanc synodum attentum.

CONCILIUM PROVINCIALE VIENNENSE

1858 octobris 18 - novembris 9.

Concilium provinciale Viennense in Austria, celebratum a die 18 octobris ad diem 9 novembris 1858, sub Iosepho Othmaro Rauscher, cardinali archiepiscopo Viennensi.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provinciae Viennensis, anno Domini M. DCCCLVIII, pontificatus Pii papae IX decimo tertio, celebrati. Vindobonae, ex officina caes. reg. typographica aulae et status, MDCCLXIX.

In-8° maiori, 1 f. - 334 p. — Besançon, archevêché.

P. 10, 15-8, hoc concilium celebratum est, 5 sessionibus, diebus 18, 25, 30 octobris, 4 et 9 novembris

1858, a Iosepho Othmaro Rauscher, archiepiscopo Viennensi.

2) Acta et decreta concilii provinciae Viennensis, anno Domino MDCCLVIII, pontificatus Pii papae IX decimo tertio, celebrati. Friburgi Briegoviae, sumtibus Herder, MDCCLXIV.

In-8°, 1 f. - 334 p. — Speyer, Priesterseminar.

3) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, presbyteris a. J. e domo b v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quintus ... Friburgi Briegoviae, sumtibus Herder, MDCCLXXIX, col. 121-230.

EDICTUM INDICATIONIS CONCILII.

Nos Iosephus Othmarus, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis Rauscher, Dei et sedis apostolicae gratia metropolitanae ecclesiae Viennensis archiepiscopus et princeps, ordinis Sancti Stephani regis magnae crucis eque, nec non ordinis Leopoldini praelatus et magnae crucis eque, etc. etc.

Reverendissimis fratribus episcopis, venerabilibus capitulis metropolitano et cathedralibus, abbatibus, praepositis, omnibusque personis ecclesiasticis, quae concilio provinciae nostrae interesse debent, salutem in Domino.

Cum Deus et redemptor noster dixerit: ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, apostoli ipsi gravissimam, quae de observatione rituum mosaicorum exorta erat, quaestionem conventu indicto pertractandam esse censuerunt, et momente eos Spiritu sancto in exemplum eorum, quos successores haberi essent, primum nobilissimumque concilium celebraverunt. Quocirca ecclesia, quae supraedificata est super fundamentum apostolorum, de rebus maioribus seu difficilioribus, advocatis episcoporum concilia, tractare et decernere consuevit. Ubi pietas et disciplina fieret, frequentes fuisse episcoporum conventus; ubi concilia cessarent, pietatis studia et disciplinae vigorem marcescere, historia ecclesiastica testatur. Cum eiusdem provinciae antistites peculiari quodam caritatis et officii vinculo iungantur, ex primis iam ecclesiae temporibus

crebro convenerunt, ut de moribus moderandis, controversiis componendis, cunctis demum, quae gregis dominici salutem attinent, negotiis in honorem Domini ordinandis deliberarent et constituerent. Antiquissimi, qui apostolorum inscribuntur, canones praecipunt, ut concilium provinciale bis quotannis habeatur. Idem patres Nicaeni et Chalcedonenses decreverunt. Concilium oecumenicum sextum constituit, ut synodus provincialis, omni excusatione remota, semel in anno fieret. Concilium autem Tridentinum, quod murum ruinae domus Israel misericordiarum pater opposuit, inter tot salutaria decreta sanxit, ut provincialia concilia, si ubi omnia sint, renoventur et deinde quolibet saltem triennio celebrentur.

His ita constitutis, officii nostri ratio exposcebat, ut nihil negligeremus, quod ad antiquissimum et sanctissimum synodorum institutum nostra in provincia resuscitandum conferre posset, et cum de re ageretur, cuius usus his in regionibus per tria prope saecula exoleverit, ad difficultatem et dubitationem quaecumque praeveniendam, 2 aprilis die anni 1855, sacrae congregationi cardinalium concilii Tridentini interpretum normam tradidimus concilium provinciale celebrandi, supplicantes, ut eam, in quantum ecclesiae sanctionibus et utilitati responderet, adprobare dignetur. Eminentissimus autem congregationis praefectus, 16 eiusdem mensis die, perhumane nobis rescripsit, nihil ibidem adinventum fuisse, quod pragmaticis sacrorum canonum et ecclesiasticis disciplinae institutis adversetur,

et sanctissimum patrem, cui res releta sit, id maxime gratum habuimus, simulque cum aliis laudibus commendasse propositum reintegrandi in Austriae ditione intermissum conciliorum celebrandorum usum, statim ac, favente et auxiliante Deo, inchoata iam inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem concordia ad exitum perducatur.

Christi in tertio vicarium voti competentem fecit omnium moderator Deus, et gratia ipsius, a quo omne datur optimum et donum perfectum decessit, concordiae opus absolutum est. Cum igitur nihil superat, quod prohibeat, quia canonice de conciliis provincialibus sanctiones executioni mandamus, implorato divino auxilio et beatissimae Mariae virginis et omnium sanctorum intercessionibus, consultiisque reverendissimis fratribus episcopis compvincialibus, concilium provinciae nostrae in festo sancti Lucas evangelistae, 18 die mensis octobris anni huius, Viennae, in ecclesia nostra metropolitana inchoandum, decrevimus ac per praesentes litteras indicimus et convocamus. Reverendissimos episcopos comprovinciales nec non reverendissimum episcopum auxiliarem nostrum, ut statuto tempore concilio adsint, monemus et requirimus. Advocamus insuper venerabilia capitula metropolitana et cathedralia nec non venerabiles abbates, praepositos, priores conventuales et superiores provinciales regularium, qui animarum curam agunt, aut quorum monasteriis domibusve beneficia curata provinciae nostrae in-

corporata existant. Capitulum metropolitanum per tres, cathedrales per duos procuratores suffraganeos absolute maioribus eligendos componant. Si eorum, qui litteris nostris legitime vocati sunt, aliquem impedimento legitime retineri contingat, causam probandam nobis proponat. Ceterum, normam a sancta congregatione approbatam, cuius exemplar adiungendum censuimus, prae se in omnibus singulisque sequemur.

Qui quaerit invenit: itaque ut digni simus, qui congregati in nomine Domini radio lucis coeclitus emisso dirigamur, animum oratione et omni opere bene praeparamus oportet. Cum autem rectori navis et navigio deferendis communis causa existat, non tantum ecclesiasticus viros, sed etiam populum fidelem ad deprecationis nostrae societatem vocare decet. Quapropter nostram per archidiecesim publicas instituimus supplicationes, quibus clementia divina exoretur, ut synodi celebrandae dignum sit exordium, faustae progressus et exitus, fructus Domini benedictione uberissima, et reverendissimos fratres coepiscopos, ut haec eadem in dioecibus eis commissis ordinent, hortamur in Domino.

Datum Viennae, in festo sancti Iacobi apostoli, die 25 iulii anni salutis 1868.

I. O. cardinalis Ranecher, manu propria.

Ex mandato eminentissimi ac reverendissimi principis:

Ed. Angerer, manu propria, canonicus honorarius secretarius.

ACTA CONCILII.

[Excepta.]

Eorum, qui concenserunt, recensio.

Iuxta edicti convocationis tenorem, statuto tempore convenerunt:

Illustrissimus et reverendissimus dominus Ignatius Feigerle, episcopus Sanhippolytanae.

Illustrissimus et reverendissimus dominus Franciscus Iosephus Rudigier, episcopus Linciensis.

Illustrissimus et reverendissimus dominus Franciscus Zenner, episcopus Sareptanus et auxiliaris atque vicarius generalis eminentissimi metropolitanae.

Plurimum reverendus pater Sigismundus Schultes, monasterii ad Scotos Viennensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Guilelmus Eder, monasterii Melicensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus dominus Dominicus Lebschy, canonicus regularis Sancti Norberti, Pilsae abbas.

Plurimum reverendus pater Thomas Mitterndorfer, monasterii Cremifanensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Edmundus Komáromy, monasterii ad Sanctam Crucem, ordinis Cisterciensis, abbas.

Plurimum reverendus pater Honorius Burger, monasterii Altenburgensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Engelbertus Schwordefeger, monasterii Gottvicensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Augustinus Steininger, monasterii in Clara Valle, ordinis Cisterciensis, abbas.

Plurimum reverendus pater Aloisius Derfer, monasterii Hilariiae, ordinis Cisterciensis, abbas.

Plurimum reverendus pater Ludovicus Strochmer, monasterii Seitenstadiensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus dominus Adolphus Heisinger, canonicus regularis Sancti Norberti, Geraali abbas.

Plurimum reverendus dominus Adamus Schreck, canonicus regularis, Claustroneoburgensis praepositus et abbas Lateranensis.

Plurimum reverendus dominus Fridericus Mayer, canonicus regularis, ad Sanctum Florianum praepositus et abbas Lateranensis.

Plurimum reverendus pater Albertus Eder, monasterii ad Sanctum Petrum Salisburgensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Nicolaus Thalhammer, monasterii Michaelbarae, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Benedictus Steiger, monasterii Neostadiensis, ordinis Cisterciensis, abbas.

Plurimum reverendus dominus Norbertus Zach, canonicus regularis, Ducumburgensis praepositus et abbas Lateranensis.

Plurimum reverendus dominus Iosephus Salzbacher, praelatus et custos ecclesiae metropolitanae ad Sanctum Stephanum.

Plurimum reverendus dominus Iosephus Columbus, abbas beatae Mariae virginis de Lucentia, et canonicus capitularis ecclesiae metropolitanae ad Sanctum Stephanum.

Admodum reverendus dominus Iosephus Scheiner, canonicus capitularis ecclesiae metropolitanae ad Sanctum Stephanum.

Plurimum reverendus dominus Franciscus Werner, praelatus et decanus capituli Sanhippolytani.

Plurimum reverendus dominus Leopoldus Kuchlbacher, praelatus et scholasticus capituli Sanhippolytani.

Plurimum reverendus dominus Ioannes B. Schiedermayer, praelatus et scholasticus capituli Linciensis.

Admodum reverendus dominus Iacobus Reithammer, canonicus capituli Linciensis.

Admodum reverendus pater Antonius Schwitzer, superior provincialis societatis Iesu.

Admodum reverendus dominus Ludovicus Siegl, superior provincialis clericorum regularium Sancti Pfali.

Admodum reverendus pater Iacobus Seidl, superior provincialis clericorum regularium piarum scholarum.

Admodum reverendus pater Theophilus Matajka, superior provincialis ordinis Praedicatorum Sancti Dominici.

Admodum reverendus pater Paulus Nagy, superior provincialis ordinis Franciscanorum.

Admodum reverendus pater Irenaeus Strebittski, superior provincialis ordinis Capucinorum.

Admodum reverendus pater Norbertus Stanka, superior provincialis ordinis Minoritarum.

Admodum reverendus pater Ignatius Ackermann, superior provincialis ordinis Servorum beatae Mariae virginis.

Admodum reverendus pater Gregorius a Sancta Theresia Barth, superior provincialis ordinis Carmelitarum.

Admodum reverendus dominus Iosephus Halter, decanus capituli collegiati in Mattsee.

Reverendus pater Franciscus Xav. Hofer, monasterii Schlierbaccensis, ordinis Cisterciensis, prior.

Reverendus pater Bartholdus Pichler, monasterii Lambaensis, ordinis Sancti Benedicti, prior.

Plurimum reverendus pater Ambrosius Beczicka, abbas Campoliensis, ordinis Cisterciensium, et plurimum reverendus dominus Antonius Straub, canonicus regularis, Reichersbergensis praepositus et abbas Lateranensis, morbo senioque legitime excusati aberant. Praeterea admodum reverendus pater Adamus Mangold, congregationis Sanctissimi Redemptoris superior provincialis, morbo detentus primis congregationibus sessionibusque adesse non potuit.

[Congregationes generales habitae sunt in aula maiori palatii archiepiscopi Viennensis, diebus 17, 20, 23, 29 septembris et 3 novembris; sessiones vero in cathedrali ecclesia Sancti Stephani, loco in navi praeparato, diebus 18, 25, 30 septembris et 4 novembris, ubi coram synodalibus, ceteris recedentibus, decreta sunt lecta.]

[In prima congregatione] allocutione finita, eminentissimus metropolita, episcopis comprovincialibus assentientibus, presbyteros in congregatione praesentes omnes secreti sancte servandi sponsonem edere iussit ea, quae sequitur, forma: „Promittent singuli hic praesentes per fidem sacerdotalem, se tenorem decretorum, quae in sessionibus huius concilii legentur, interim usque ad promulgationem publicam suo tempore futuram, ea omnia vero, quae in congregationibus tam generalibus quam particularibus tractabuntur, semper in pleno et religioso silentio servaturos esse.“ Singuli iuxta status et ordinis dignitatem ad metropolitam accedentes, secreti servandi fidem dederunt, dicentes: „Promitto id per fidem sacerdotalem.“

Postea eminentissimus metropolita decreta edidit de assumendo in concilii officiales viros, quos, communicatis cum illustrissimis coepiscopis concilii, ad partes istas suscipiendas selegerat. Constituti igitur sunt:

I. Iudices executionum et querelarum: Illustrissimus et reverendissimus dominus Franciscus Iosephus Rudigier, episcopus Linciensis.

Plurimum reverendi patres Sigismundus Schultes, Augustinus Steininger, Iosephus Salzbacher.

II. Promotores concilii: Plurimum reverendus dominus Ioannes Kutschker, sanctae theologiae doctor, beatae Mariae virginis de Pagnay abbas et aulae caesareae parochus; nec non reverendus dominus Iosephus Fessler, sanctae theologiae doctor et iuris canonici professor.

III. Secretarii concilii: Admodum reverendus dominus Eduardus Angerer, subsecretarius intimus sanctitatis suae, canonicus honorarius ecclesiae metropolitanae et secretarius eminentissimi metropolitae.

Admodum reverendus dominus Dominicus Mayer, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor, canonicus honorarius ecclesiae metropolitanae et rector seminarii archiepiscopalis.

Admodum reverendus dominus Ignatius Chalupka, canonicus capitali Sanhippolytani et rector seminarii episcopalis.

Reverendus dominus Wenceslaus Koselka, commendator ordinis militaris Crucigerorum cum rubra stella, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

IV. Notarii concilii: Reverendus dominus Vincentius Seback, canonicus regularis Claustroneoburgensis, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

Reverendus dominus Ernestus Müller, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

Reverendus dominus Iosephus Dankó, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

V. Ceremoniarum magister et adiutores: Reverendi domini Vinc. Barfus, parochiae ad Sanctum Stephanum rector; Lud. Doma, curator ecclesiasticus metropolitae; Léop. Gatir, curator ecclesiasticus metropolitae; Laur. Mayer, subrector seminarii archiepiscopalis.

Postmodum concilii theologi et canonistae designati sunt ab eminentissimo metropolita:

Admodum reverendus dominus Dominicus Mayer, simul secundus secretarius.

Reverendus dominus Ioannes Schwetz, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

Reverendus dominus Iosephus Fessler, simul secundus promotor.

Reverendus pater Philippus M. Guidi, ex ordine Praedicatorum, sanctae theologiae doctor, et in universitate Viennensi professor.

Reverendus pater Clemens Schrader, e societate Iesu, sanctae theologiae doctor, et in universitate Viennensi professor.

Reverendus dominus Vincentius Seback, simul primus notarius.

Ab illustrissimo episcopo Sanhippolytano:

Admodum reverendus dominus Ignatius Chalupka, simul tertius secretarius.

Reverendus dominus Matthaeus Binder, theologiae professor in seminario episcopali Sanhippolytano.

Ab illustrissimo episcopo Linciensis:

Reverendus dominus Iosephus Reiter, canonicus regularis ad Sanctum Florianum, sanctae theologiae doctor et professor in seminario episcopali Linciensis.

Officialibus constitutis, secretarius primus procuratores capitulorum evocavit, ut eminentissimo metropolitae procuracionis suae instrumenta exhiberent. Quod cum successive accedentes praestitissent, episcopis comprovincialibus assentientibus, adprobati et admissi sunt.

[In II congregatione generali, eminentissimus metropolita] congregationes tres particulares, de quibus constituendis cum illustrissimis episcopis comprovincialibus coaevenerat, publicavit et constituit:

Congregatio particularis I. Processus: Reverendissimus dominus Ignatius Feigerle, episcopus Sanhippolytano. *Procedis vices gerens:* Sigism. Schultes.

Consultores: Engelb. Schwedinger, Aloy. Dorfer, A. Ad. Heisinger, Adam Schreck, Bened. Seiger, Ios. Columbus, Fr. Werner, Ant. Schwitzer, Theoph. Matajka, Ign. Akermann, J. Schwetz, Phil. Maria Guidi, Cl. Schrader. **Notarius:** Ern. Müller.

Congregatio particularis II. Processus: Reverendissimus dominus Iosephus Radigier, episcopus Linciensis. **Præsidis vice gerens:** Dominus Lebecky. **Consultores:** Honor. Burger, Aug. Steininger, Frid. Mayer, Nic. Thalhammer, Norb. Zach, Ios. Scheiner, Ios. Reithammer, Lud. Siegl, Fr. Strebitzky, Greg. a S. Theresia Berth, Fr. Kav. Hofer, Ign. Chalaupka, Dom. Mayer. **Notarius:** Vin. Seback.

Congregatio particularis III. Processus: Reverendissimus dominus Franciscus Zenner, episcopus Sareptanus et auxiliaris atque vicarius generalis archidiececesis Viennensis. **Præsidis vice gerens:** Guilelm. Eder. **Consultores:** Th. Mitterdorfer, Edm. Komáromy, Lud. Stroehmer, Alb. Eder, Ios. Salsbacher, Leop. Kuchlbacher, I. B. Schiedermayer, Ios. Halter, Iac. Seidl, Adam Mangold, Paulus Nagy, Norb. Stanka, Berth. Pichler, Ios. Fessler, Matth. Binder, Ios. Reiter. **Notarius:** Ios. Dankó.

[In ultima sessione, postquam episcopi ad altare accedentes in cornu evangelii decretis subscriperunt, atque decreta de indictione proximi concilii et de fine huius synodi lecta sunt,] eminentissimus ad altare accessit, et in faldistorio considens, sermonem congratulatorium his verbis habuit:

Reverendissimi fratres et coepiscopi, venerabiles sacerdotes in Christo dilectissimi.

Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternam misericordia eius. In festo sancti Lucae, gentium apostoli comitis, cuius fideli ministerio Spiritus sanctus uti voluit, ut ecclesie nascentis mirabilia nobis describeret et concilii ab apostolis celebrati memoriam conservaret, primam primi concilii provincialis Viennensis sessionem in augusto hoc templo habuimus. Incrementa dedit ipse, sine quo nihil possumus; et hodierno die, quo dedicationis basilicæ Salvatoris memoriam recolimus, auxiliante omnium bonorum largitore Deo, magnum et sanctum opus ad exitum feliciter perduximus.

Romana sanctissimi Salvatoris basilica magnarum, quas res ecclesiasticæ subierunt, vicissitudinum monumentum et testis est. Post immanem persecutionis procellam, quam Diocletianus nomen christianum delaturus excitavit, rex coelestis, qui corda videt et dirigit, ecclesiam ex catacombis triumphantem eduxit, et reges terræ venerant et munera ei obtulerant. Hac tempestate Lateranensis Salvatoris basilica in ipsa urbe Romana, superstitiones pessimæ arce tunc et propugnaculo, munificentia imperatoris erecta est, et ad instar manus scribentis, quas in convivio Balthazaris comparuit, idolis denunciavit, eorum regnum numeratum et completum esse. Templum sæculis diffugientibus superstes, in quo sicuti Silvester I litavit, ita Pius IX litat, testis est Christi omnipotentis virtute regnantis et conservantis petram, super quam aedificavit ecclesiam suam; attamen simulacris aureis et argenteis, quas vincente Agno et sponse eius corruerant, portas inferi, permittente in probationem nostram Deo, substituerunt perversitatis præcones, quibus datum est os magnum et loquens blasphemias. Itaque, cum sacrum atque venerandum synodorum provincialium institutum, postquam his in regionibus per ter centum ferme annos quieverat, Deo propitio instauraretur, officii episcopalis ratio postulabat, ut antistites congregati vocem attollerent in errores et commenta, quorum tene-

bris inimicus homo coelesti veritatis lumen obtuere nititur, et testimonium redderent evangelio regni Dei, in quo, prout in regno saeculorum, auctore eius, non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Oportebat prætores nihil negligere, ut gloria Dei omnipotentis, in quo sumus et vivimus, et piissimi Iesu in sacramento altaris adoratio augeatur et extollatur, atque cultus publici maiestas promoveatur et commendetur; ut cooperatores ordinis nostri monitis salutis et opportunis ordinationibus confirmetur, instruatur et ad coelestia desideria erigatur; ut animarum immortalium curæ quam efficacissime provideatur, et quidquid pietatem alere possit, summa sollicitudine conservetur, restituatur et propagetur; ut clerici iunioris institutio pro temporum ratione ac muneris sacri indigentia disponatur, atque intensiora eruditionis ecclesiasticæ studia incenduntur et dirigantur; ut etiam eorum, quas ad temporalia ecclesie bona pertinent, ratio diligenter habeatur.

Hæc erant de quibus, reverendissimis coepiscopis operam mecum iungentibus, et omnibus qui convenerant, venerabilibus viris consilia conferentibus, invocato spiritus creatoris auxilio studiosissime actum est; de gravissimis his rebus ea, quas ad maiorem Dei gloriam expedire videbantur, concilii decretis definita sunt. Cunctis igitur iuxta canonum statuta rite absolutis, primum Deo adiutori, patri luminum, a quo omne datum optimum et omne donum perfectum descendit, debitam gratiarum actionem humillime defero; devotissime gratias beatissimæ coelorum reginæ persolvo, sancto Iosepho sponso eius et omnibus sanctis, quos intercessionem suam nobis, licet immerentibus, non defuisse confidimus; grates amantissime ago reverendissimis coepiscopis, qui de scientiæ et virtutum suarum thesauro depromserunt, quibus concilii res promoverent; grates venerabilibus et Deo dilectis abbatibus, canonicis aliisque refero sacerdotibus, qui consilio et opera nos adjuverunt; gratias ago universis tam ecclesiasticis quam saecularibus personis, quas obsecrationibus et piis operibus divinae misericordiae auxilia pro concilii patribus efflagitaverunt. Omnipotens autem et clementissimus Dominus, pater noster in coelis et fortissimus suorum auxiliator, misereatur nostri, qui in nomine filii eius congregati fuimus, et universi provincie Viennensis cleri et populi: benedicat nobis et illuminet vultum suum super nos, ut, quas in eius honorem constituta sunt, in eius honorem opere perfectissime compleantur. Ipsi sit gloria, laus et gratiarum actio in saecula saeculorum. Amen.

Oratione habita, eminentissimus metropolita hymnum *Te Deum laudamus* intonuit, qui cingentibus instrumentis musicis et campanis sonantibus decantatus est; eo absoluto orationem *Nulla est, Domine, humana conscientia virtus*, recitavit. Exinde secretarius primus acclamationes, respondentibus cunctis, hunc in modum protulit:

Acclamatio: Regi saeculorum immortalis, Deo uni et trino ab omni creatura honor et gloria, at adoratio nunc et in diem æternitatis.

Responsio: Amen. Benedictus Deus et laudabilis et gloriosus et superexaltatus in saecula.

Acclamatio: Deo et domino nostro Iesu Christo, qui nobiscum est in sanctissimo altaris sacramento, benedictio et claritas et gratiarum actio et honor et virtus.

Responsio: Exultemus Deo abscondito et omnes gentes veniant et adorent in conspectu eius.

Acclamatio: Beatissimæ Mariæ semper virginis, reginæ coelorum sine labe conceptæ, laus et gloria perennis.

Responsio: Protege nos, sancta Dei Genitrix, quam a beatam dicunt omnes generationes, et ab urbe et provincia Viennensi omnia mala, intercessione pia depelle.

Acclamatio: Sancto Iosepho, Deiparæ sponso, sancto Stephano protomartyri, sancto Leopoldo et omnibus sanctis Dei, devotissimus cultus.

Responsio: Sancti tui, Domine, nos ubique adinvent, et misericordiam tuam pro nobis exorent.

Acclamatio: Beatissimo patri, Pio papæ nono, Christi in terris vicario, et universæ quæ sub coelo est ecclesie moderatori, christiani nominis in omnes partes propagatio, cunctarum gentium obedientia, pax vera et multi anni.

Responsio: Domine Deus, sanctissimum patrem nostrum ecclesie tuæ conserva, mitte ei auxilium de sancto, ut eo gubernante omnes gentes illuminentur, et quæ dispersæ sunt, in unum ecclesie tuæ ovile colligantur.

Acclamatio: Augustissimo imperatori Francisco Iosepho, piissimo ecclesie advocato et omni boni honestique defensori, cuius beneficio concilia provincialia instaurare licuit, adiutorium altissimi et diuturna prosperitas.

Responsio: Pater totius gratiæ, custodi imperatorem nostrum ut pupillam oculi, et multiplica super eum dona tua, ut gloriosus sit in conspectu tuo et coram populis terræ.

Acclamatio: Eminentissimo metropolitæ, Iosepho Othmaro, qui primam hanc provincie Viennensis synodum convocavit et sapientissime rexit, gratiarum actio et a Deo retributio.

Responsio: Omnipotens Deus, effunde super metropolitam nostrum divitias gratiæ tuæ, ut quam diutissime provincie Viennensi præsit ac prosit, sospes semper atque incolumis.

Acclamatio: Reverendissimis episcopis, qui ad sanctum hoc opus impigerrime concurrerunt, salus et benedictio.

Responsio: Deus Pater luminum, illustra faciem tuam super servos tuos, accende corda eorum in aedificationem corporis tui, et protectione assidua eos conserva.

Acclamatio: Venerabilibus abbatibus et omnibus ecclesiasticis viris, quos in laborum societatem reverendissimi patres adseverunt, plurimus in diem messis æternæ proventus.

Responsio: Propitius eis esto, Domine, et confirma in omni virtute gressus eorum.

Acclamatio: Deo dilectis sacerdotibus, nobilissimæ urbi Viennensi et omnibus provincie nostræ fidelibus tranquillitas, salus et divinarum gratiarum abundantia.

Responsio: Esto, Domine, in circuitu populi tui, et largire filiis tuis fidei, spei et caritatis augmentum, pacem et gaudium de Spiritu sancto.

Denique eminentissimus metropolita benedictionem pontificalem et facultatum apostolicarum vigore indulgentias plenarias impertitus est.

Omnes postea eodem, quo ecclesiam accesserant, ordine ad palatium archiepiscopale redierunt.

DECRETUM

de aperienda synodo.

In nomine sanctissimæ et individue Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Noë Iosephus Othmarus, sanctæ Romanæ ecclesie cardinalis Rauscher, Dei et apostolicæ sedis gratia ecclesie metropolitanae Viennensis archiepiscopus et princeps etc. etc. etc.¹

Ad laudem et gloriam Dei omnipotentis, ad honorem beatissimæ et immaculatæ semper virginis Dei genitricis Mariæ, sancti Iosephi, eiusdem

¹ Singula, quæ sequuntur, decreta ita incipiunt.

coelestis reginæ sponæ, sancti Stephani protomartyris, sancti Leopoldi, sancti Severini et omnium sanctorum nec non ad sanctæ matris ecclesie decorem, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, statuimus et decernimus, hæc ipsa die 18 octobris sancti Lucæ evangelicæ sacra, initium fieri atque adeo factum esse concilii provincialis, quod nostra auctoritate metropolitana indiximus, denunciavimus et promulgavimus. Pater autem omnis gratiæ et fons totius consolationis in adiutorium nostrum intendat, et Iesum Christum filium eius unigenitum, in cuius sanctissimo nomine congregamur, medium inter nos esse sentiamus¹.

DECRETUM

de professione fidei emittenda.

Cum fides, sine qua nemo Deo placere potest, initium sit et fundamentum salutis, atque inter munera sollicitudinis nostræ episcopalis, primum ac potissimum sit indefessis studiis providere, ut fides catholica, quam sancta Romana ecclesia tenet, in hac provincia incorrupta semper et integra vigeat, synodi huius provincialis initium ab unanimitate fidei, quam corde credimus, professione ducendum censemus.

Quocirca, sacri concilii Tridentini decretis insistentes, professionem fidei, Pii IV pontificis maximi constitutione acceptam atque promulgatam, a nobis et reverendissimis coepiscopis ceterisque in hoc concilio inidentibus palam et publice emittendam decernimus.

Formula professionis fidei catholice
[Vide supra col. 38 A].

DECRETUM

de modo vivendi in synodo.

Cum concilii simus, amplissimo metropolitæ muneri impares esse humeros nostros, eamque præterea esse humanæ naturæ infirmitatem, ut sufficientiam omnem, quæcumque sit, a patre luminum habeamus, in concilii huius provincialis celebratione non viribus nostris confisi, sed Dei unius, cuius ministri sumus, ope atque auxilio freti, tota mente supplices ab eo efflagitamus, ut nos regat, animumque nostrum ad ea dirigat, quæ optima sint et provincie nostræ omnino salutaria.

Obsecramus reverendissimos episcopos fratres nostros, qui nobiscum congregati sunt, per dominum nostrum Iesum Christum et caritatem Spiritus sancti, ut cum omnes pietatis opes omnemque episcoporum virtutum ubertatem, quæ præditi sunt, ad spiritualia provincie commoda perpetuo conferant, tum vero præcipue salutaribus consiliis sanctisque precibus conciliarem actionem, quam Spiritu sancto auctore, hodierno die aggressi sumus, adjuvare studeant.

Venerabiles abbates, dignitates et canonicos, omnesque sacerdotes Dei, qui nobiscum convenere, cunctos præterea ecclesiasticos viros monemus et per viscera misericordie Dei obsecramus, ut omni quidem tempore laicis hominibus virtutum suarum splendore præluceant, maxime autem cum concilium hæc celebratur, officii sui memores, Deo digne ambulent sancteque vivant, prout decet eos qui in sortem Domini vocati sunt, sanctissimo quoque missæ sacrificio concilii huius actionem pie iuvent et omnium honorum largitorem Deum castissimis precibus exorent, ut divinæ gratiæ suæ lumen præferat mentibus nostris ad consilia omnia suscipienda et salutaria decreta sancienda.

Omnes insuper et singulos urbis Viennensis cives

¹ Cf. Act. eccl. Mediolan., pars VIII, decretum de initio conc.

et incolas nobis in Christo carissimos hortamur et amonemus in Domino, ut perpetuo quidem, praecipue autem concilii huius tempore, ad virtutis christianae studia animam erigant, a malis omnino abstineant, desideria carnis non perficiant, orationi incumbant, Christum Dei filium in pauperibus pascant, peccata confiteantur, angelorum pane se reficiant, et quotidie Deum misericordiarum piis precibus exorent, ut in huius concilii celebratione et omni opere pastorali gloriae Dei et animarum saluti religiosa sollicitudine serviamus¹.

DECRETUM

de praesidio non afferendo.

Decernimus, si cui contigerit, in hanc provincialem synodum non iure admissum esse, vel suo loco non sedere, sententiamve dicere aut aliquid² quidpiam agere; nemini propterea illo facto ius acquiri aut acquisitum esse; nec vero de cuiusquam iure possessioneve quidquam detrahi; sed omnia in eodem statu rata firmaque manere, in quo sane ante erant, quam hoc provinciale concilium haberetur³.

¹ Cf. Act. eccl. Mediol., pars VIII, decret. de modo vivendi.

² Scribendum aliud.

³ Cf. Act. eccl. Mediol., pars VIII, decret. de praesid. non afferendo.

DECRETUM

de non discedendo.

Reverendissimos episcopos, qui provinciali huic concilio interesse debent, obsecramus et monemus, ut, antequam absolutum et de more dimissum sit, ex urbe Viennensi non discedant, nisi iustam causam habeant. Qui eadem cognita et a nobis comprobata, abundi facultatem a nobis impetraverit, procuratorem idoneum relinquat, qui synodi decreta et constitutiones suo et ecclesiae suae nomine suscipiat et eisdem subscribat. Praeterea ceteros omnes nobiscum in concilio consistentes hortamur et iubemus, ut, antequam concilio finis impositus sit, sine causa a iudicibus excusationum cognita et a nobis comprobata, non discedant¹.

DECRETUM

indictionis II sessionis.

De concilio et assensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium decernimus, ut proximo sessio habeatur feria II post dominicam XXII post Pentecosten, quae erit die 25 huius mensis octobris, ita tamen, ut diotus terminus in congregatione generali contrahi aut prorogari libere possit, sicut rebus concilii conducere videbitur.

¹ Cf. Act. eccl. Mediol., pars VIII, decret. de non disc.

DECRETA CONCILII.

TITULUS I.

De fide ac doctrina catholica.

Caput I.

De fine hominis et gratia divina.

Discipulus, quem Dominus diligebat, qui et recubuit in coena super pectus eius, dignitatem, ad quam homo nihil merens elevatus est, exposuit dicens: „Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.“¹ Animae rationalis ad Dei imaginem creatae natura facultatem involvit, Deum ex creaturis et ipsis conscientiae sui testimonio cognoscendi atque amore huic cognitioni correspondente diligendi. Est autem Dei cognitio, quae supra omnis naturae creatae vires exaltata est prout coelum supra terram. Deum videre sicuti est, divinae solum naturae connaturale est: creatura omnis, quantumvis excellens, ad summum istud gloriae ac beatitudinis fastigium elevari nequit sine auxilio gratiae naturae eius indebito. Conditio benignitas non tantum angelos, sed etiam homines vocare voluit, ut ipsum in sua essentia videant et amore huic cognitioni correspondente diligant: unde protoparentes nostros gratia supernaturali auctos in sanctitate et iustitia constituit, superna revelatione erudit, perfecto in concupiscentiam imperio donavit, corporis immortalitate ornavit. Praevaricatione, qua praevicati sunt ad lignum scientiae boni et mali, gratiae supernaturalis auxilia sibi posterisque suis perdidit, et quoad animam et corpus in deterius mutati sunt, ita ut genus humanum ex altissimo prolapsu gradu impar omnino esset eluctando ad finem divinae ipsi bonitate constitutum. Attamen mirabiliter conditum mirabilius reformatum est. Misericordiarum pater, ut salutis nos viam edoceret, multifariam multisque modis locutus est patribus in prophetis; ubi autem venit plenitudo temporis, misit filium suum unigenitum, qui, veritate umbram fugante, evangelium regni Dei praedicavit et Deo nos reconciliavit in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctificatio et redemptio. Ad superna rediturus, operis sui vicarius constituit apostolos, quos misit, sicut pater eum miserat. Antequam testes ipsi essent in Ierusalem

et Samaria et usque ad ultimum terrae, acceperunt supervenientem in eos Spiritum sanctum, qui ipsis suggessit omnia, quaecunque verbum caro factum eis dixerat, et in omnem eos induxit veritatem. Hoc est depositum fidei ab apostolis successoribus suis transmissum et continens universa, quae fide firma tenenda sunt in via, ut visione beatifica videri possint in patria. Quamvis autem fides ex auditu sit, ex nobis tamen evangelicae veritatis praedicationem neque, prout expedit, intelligere, neque fidei cordis obsequio amplecti valeamus. Nam ea nobis credenda proponuntur, quae, cum ad finem, naturae viribus superiorem, ordinata sint, nativam insitamque mentis humanae facultatem praetergrediuntur; unde ad salutarem eorum intelligentiam gratia supernaturali quasi alia additis attollamur necesse est. Igitur idem, qui in apostolos descendit, Spiritus paraclitis nobis adest, ut diligenda credere et credita diligere possimus, et prout omnium conditor Deus vitam nobis subministrat et vivacem potentiam, a quo si desisteret, interituri essemus, ita creator spiritus lucem nobis infundit et gratiam, quae si a nobis recederet, in umbra mortis aeternae sederemus.

Caput II.

De recto rationis humanae in rebus divinis usu.

Revelatio divinitus data et illuminatio Spiritus sancti rationis humanae usum non excludit, sed supponit: nam, prout sanctus Augustinus dicit¹, credere non possemus, nisi rationales animas haberemus. Ii, qui lumine coelesti illustrari possent, non essemus, nisi gauderemus facultate cognoscendi creaturae spirituali propria et eius quasi oculo: unde ratio vere res Dei est, qui nihil sine ratione tractari seu intelligi voluit.² Sed quoniam res Dei est, intra limites a Deo decretos consistat, ne, cum fortiora se quaerat, sal infatuatum efficiatur. Cum Adae peccato natura humana vitata quidem, minime tamen extincta sit, etiam in statu naturae lapsae anima immortalis de creatore, cuius imaginem refert, ipsa sibi testis est, et beatitudinis, ad quam creata est, desiderio agit: invisibilisque Dei virtus nobis

¹ Epist. 180. ad Consent. n. 3.

² Tertull. De poenitent. 1.

¹ I Ioan. III, 2.

per ea quae facta sunt, quasi conspicienda exhibetur. Igitur ea Dei et mandatorum ipsius cognitio, quae intra naturae rationalis limites continetur, menti humanae impervia haud est, ita tamen ut revelationis lumine destituta ad eam difficillime neque sine errorum admixtione elucetetur. Homini in nobilitatis ingenitae documentum intimus quidam Dei et absolutae actuum humanorum regulae sensus alte insidet, sed lumen est nubibus circumfusum. Non tantum gentes barbarae, sed etiam populi artibus humanis praeclearissimi gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentum mutaverunt, nec illi, quorum ingenium maxime excelebat, Graecorum philosophi, Dei et finis, ad quem hominibus tendendum est, cognitionem intemeratam assecuti sunt, quin potius illi, quae de rebus divinis recte dixerunt, errores multos et graves immiscuerunt. Imo, quod longe maius, homo veritates ad Deum et vitam aeternam pertinentes, quibus assequendis ratio impar non est, etiam divino ipsi beneficio patefactas non facile conservat, si fidei auxilia respuat. Unde viri christiani, qui, postquam fidei naufragium fecerant, ad res divinas humanasque perscrutandas accesserunt, Dei optimi maximi bonorum et malorum retributoris existentiam, immortalitatem animae, voluntatis libertatem aut aperte impugnaverunt, aut vera, quae retinuerunt, falsorum, quae addiderunt, consortio deformaverunt.

Propterea, qui in rebus divinis ratione recte uti velit, magistratam sequatur ecclesiam, per cuius ministerium Spiritus sanctus nos instituit. Is idem, qui apostolis suis sensum scripturae aperuit, nos quoque eorum, quae ex Dei verbo scripto et sine scriptis tradito discimus, salutarem intelligentiam habere vult; unde nobis quoque lumen cordium praesto est, cuius beneficio naturae viribus maiora ita pateant, ut simul cognitio naturalis perficiatur, emendetur, confirmetur. Sed prout Deum non potest habere patrem, qui ecclesiam matrem non habet, ita non meretur audire Spiritum Dei loquentem in corde suo, qui ecclesiam magistratam respuit.

Fide eloquiis divinis praestita hominis dignitas et libertas non pessumdat, sed vindicatur. Errare non dignitatis, sed fragilitatis humanae est; ne autem in salutis mysteriis angelicae quoque naturae vires superantibus errore quodam decipiamur, praeservat nos rationabile obsequium Deo docenti exhibitum. Patris omnipotentis, qui libero arbitrio praeditos nos creavit, haec est voluntas, ut libere moveamur in Deum, illi, quae divinitus revelata et promissa sunt, assensum liberum praestantes, et prout nulla, quae bona sunt, agendi, ita nec ulla, quae vera sunt, tenendi nobis infertur necessitas; ineluctabilis autem omnibus singulisque adest necessitas, aut Spiritus sancti nos illuminaturi gratiae cordis ostia aperiendi, aut aberrandi ab arcta via, quae ad vitam ducit.

Caput III.

De intellectu fidei quaerendo.

Naturae rationali proprium est desiderare, ut veritatis doctrinam non credendo solum, sed etiam intelligendo apprehendamus; credendum autem intellectum fides praecedat necesse est. Prout homo visibilia, nisi lumine collustrentur, cernere, nisi cernat, accuratius examinare nequit, ita supernaturalia, nisi lumine fidei clarescant, uti expedit, percipere non potest, nisi, uti expedit, ea percipiat, in ipsis perscrutandis proficere nullatenus valet. Ut

¹ S. August., *Conf. acad.*, III, 90.

autem mysteria regni caelorum, quantum homini corpore mortis circumdato liceat, intelligamus, in caritate radicati et fundati sumus oportet. Viri, quibus scientiae theologicae incrementa maxime debentur, ita vixerunt, ut oculis adscribi mererentur; ecclesia, quos fidei patres et doctores celebrat, eos sanctos et apud Deum intercessores colit. Homini christiano, a quo Spiritus sanctus contristatus discessit, reliquam esse potest donum fidei, quae gratiae sanctificantis defectu informis redditur, sed non tollitur: unde eiusmodi homo de fidei rebus multa optime scire et recte exponere potest. Attamen intimior illa rerum divinarum cognitio, quae dono intellectus continetur, non habetur sine gratia gratum faciente et sanctam proinde dilectionem operante. Deus, qui caritas est, pro amoris, quo in ipsum ferimur, mensura nobis ignoscit. Si velit, ut non in nostram tantum, sed aliorum quoque utilitatem sapiamus, iuvabit nos, ut, quae intimo cordis sensu tenemus, verbis congruis enuntiare sufficiamus.

Quamobrem fidei intellectum quaerentes, audiamus sanctum Augustinum, quo maior in rerum divinarum scientia post apostolos vix fuit: „Ora fortiter," ait, „ut det tibi Deus intellectum." Neque fides deficiat, ubi intellectum proficere non sentiamus, sed animosa, prompta, inconcussa teneat cuncta, quae Dei nomine ecclesia credenda nobis proponit; quippe catholici est, cum ad intellectum pertingere valeat, delectari, cum nequeat, quod capere non possit, venerari. Haec est peregrinantium a Domino conditio, ut videntes per speculum in aenigmate ex parte solum cognoscamus. Haec est fidei nostrae ratio et meritum, ut divinae revelationi attendamus quasi lucernae lucenti in caliginoso loco, donec veniente eo, quod perfectum est, dies eluceat. Omnes homines Deum, in quo sunt et moventur, aliquo modo percipiunt, sed unusquisque intuetur procul, est Deus magnus vincens scientiam nostram.

Caput IV.

De philosophia theologicae usibus inserenti.

Cum clementissimus Deus hominibus revelationem humano sermone conceptam impertitus sit, omnia, quae ad sermonem humanum probe intelligendum et efficaciter adhibendum necessaria vel utilia existunt, ad revelationem divinam intelligendam, exponendam et defendendam necessaria vel utilia habentur. Sanctus Augustinus sagacissime monet: „Verbis nisi verba non discimus, imo sonitum strepitumque verborum." Signa sunt, quibus uti non possumus, nisi, quid significant, compertum habeamus; eorum vero significationem assequi non valeamus, quin rerum significatarum nobis cognitio aliqua insit, sermonis posthac ope sistenda, evolvenda, perficienda. Omnis homo, qui ad sui conscientiam pervenit, ea aliquatenus tenet, quorum cognitionem implicitam ipsa sui conscientia necessario involvit. Prima hac rationis explicatione continentur prima principia, de quibus doctor angelicus asserit, quod ratiocinatio humana ab illis simpliciter intellectis secundum viam inquisitionis vel inventionis procedat, ad eadem rursus in via iudicii resolvendo redeat, ad horum ipsorum normam, quae invenerit, examinet. Cognitiones has revelatio, quae ad hominem rationis compotem dirigitur,

¹ S. Thom., *Summa*, part. II, q. 8, art. 6.

² S. August., *Epist.* 222.

³ S. Anselm., *Epist.* II, 41.

⁴ I Cor. XIII, 9, 12.

⁵ I Cor. XIII, 10, II, Petr. I, 19.

⁶ Job XXXVI, 26-6.

⁷ S. August., *De magistr.*, c. 11.

non exponit, sed supponit. Quapropter menti humane operationum et earum, quae simul cum sui conscientia habentur, agnitionum expositio scientifica, in quantum accurata et germana est, ad doctrinam fidei apertius explanandam non contemnenda praestat auxilia: ad fallacias, quas veritatis oeres adhibere solent, refellendas vix non necessaria est.

Arduum est negotium, ea, quae omnis intelligendi actus supponit, ita intellectu apprehendere, ut verbis apposite enarrari queant, intimos animi cognoscentis et volentis motus debita significatione menti quasi obicere, obiectos distinguere et explicare. In primis principiis exponendis vel minima a recto aberratio, si in doctrina evolvenda eidem firmiter inhaereatur, ad omnia susque deque vertenda sufficit. Philosophi, qui ea, quorum nemo ignarus est, sermonis ope sistere ac in systema redigere primi aggressi sunt, eo devenerunt, ut sagittam volentem moveri negarent et Achillem testudinem, modo eum aliquantulum praecederet, cursu attingere non posse asseverarent. Alii aliam minus absona protulerunt. Praeterea de rebus humana arte effectis iudicare non posset, qui eas conspicendi et attractandi facultatem nactus finem, ad quem comparatae essent, nesciret unde nec multiplices errores abesse poterant, cum hominis naturam et officia describenda susciperent, qui finem homini statutum aut ignorarent, aut caeca praesumptione reiicerent.

Cum sancti patres secundum apostolum omnia probarent, et, quod bonum esset, tenerent, gentilium philosophos non omnino repudiaverunt, sed, quae apud eos recte ac praeclare disputata deprehendebant, in eruditionis ecclesiasticae usum converterunt: praestantissimi autem viri, quibus scholastica theologia tradendi ratio originem et incrementa debet, philosophiam diligenter coluerunt et ad fidei intellectum promovendum causamque agendam magno studio adhibuerunt, ita tamen, ut, quaecumque doctrinae catholicae repugnare sentirent, erroribus humanis accenserent et omnino reprobarent. Quapropter, post Clementem Alexandrinum et sanctum Ioannem Damascenum beatus Albertus magnus, sanctus Thomas Aquinas, sanctus Bonaventura philosophiae eas attribuere partes, ut theologiae ancillam ageret. Cum maior et excellentior quam Dei cognitio non haberetur, ei promovendae cuncta, quae studiis humana erui possunt, iustissime impenduntur, summaque humanae scientiae gloria in eo reponitur, quod locum debitum servans verbo Dei explanando, et praesudiciis, quae aditum ei praecludunt, abigendis inservire queat. Cum veritas una sit, et ecclesia in us, quae fidei depositum attinent, neque falli neque fallere possit, in iis quae fidei depositum directe vel indirecte attinent, philosophorum placita iuxta ecclesiae doctrinam et mentem reformanda sunt, licet speciosis rationum momentis commendari posse videantur, aut eorum auctores inter artium humanarum magistros clari habeantur. Psychologiam et ontologiam ecclesia certe non tradit: si autem cognitiones, quae in omni homine rationis compote merito supponuntur, philosophorum aberrationibus deformari contigerit, nullatenus patitur, ut deformatae ad credendum sive diligendum expositionem transferantur, et fidei cuos et rectae rationis vindex. Revera haberi mutuum rerum relationem, quam causae et effectus notio deceat, cui causae et effectus notio deceat. Existit tamen, quem contrarium asseverare non puderet. Causa

virii sophismata ecclesia contemnit: si autem unquam ita resuscitarentur, ut parvulis in Christo scandalum ponerent, certissime ea indignabunda reprobarat. Aliarum, quas philosophia passa est, laposum eadem conditio est.

Caput V.

De erroribus huius temporis.

„Necesse est, ut veniant scandala.“ Cum natura simul filii irae, docere non possunt, qui Dominum vocantem audire et in viis eius ambulare detrectent: in quibus adimpletur verbum: „Impegnatus meritis quasi in tenebris.“ Igitur, ipsis adhuc apostolicum mundum praedicatione sua illustrantibus, exstiterunt magistri mendacii, qui sectas perditionis introduxerunt, et errorum ferax erat aetas, quam martyrum candidatus exercitus sanguine, christianorum semine, condecorabat. Nobis autem, permittente Deo, cuius iudicia abscondita et viae inscrutabiles, religionis fundamenta et veri rectique principia naturae humanae insita adversus pessimorum errorum illuminem defendenda sunt. Variis gradibus eo usque res descendit, Prodierynt, qui auctoritatem ecclesiae revelationis depositum custodientis et interpretantis opinionum humanarum commentis accenserent et credendorum fontem unicum sacras litteras, arbitrum summum singulorum iudicium statuerent. Nequidquam ad Spiritum sanctum, cuius gratia verbum divinum adeuntis illuminet, suos remiserunt, nam inter ipsos rerum novarum signiferos tanta erat in textu sacro explicando discrepantia, ut evidentia, qua maior esse non posset, eluceret, spiritum Dei haud id suscepisse muneris, ut singulos quoque infallibiles redderet: unde sensim sensimque in Spiritus sancti locum rationem humanam substituerunt. Interea temporis nonnulli eo iam devenerant, ut revelationem quernam et fidei mysteria Dei auctoritate credenda scriptis editis recusarent. Postquam classicum hi ad religionem christianam oppugnandam cecidissent, apud ipsos catholicos surrexit, qui rem christianam se eversurum palam profiteretur. Assensum praebuerunt homines libidinibus irretiti, erubescere nescientes, iudicis tamen, qui in nubibus coeli venturus est, memoriam reformidantes. Convenerunt adversus dominum et Christum eius et gentibus proclamantur, proiciamus a nobis iugum eorum. Tunc post Neronem primo doctrina salutis, quae agnum Dei tollentem peccata mundi commonstrat, odi generis humani insimulata est: quo furore excaecati dixerunt impii: *Non est Deus.* Qui habitat in coelis, irrisit eos, locutus est ad ipsos in ira sua et furore suo conturbavit eos. Neque tamen oblitus est misericordiae suae, quam, cum semper exaltatam dasset super omnia opera eius, postremis praecipue annis in nobis magnificare dignatus est. Omni enim, quo societas humana continetur, ordine confuso et pessimorum licentia, triumphum agente, Dominus rex omnipotens ex tenebris lucem produxit, et aspera in vias planas convertit. Ecclesiae in grege dominico pascendo libertas multis modis vindicata et aucta est, multorum corda ad eam, quae sursum est, Ierusalem erecta sunt. Nos praee ceteris Domino confiteri decet et annuntiare misericordias eius, ipso enim largiente concordia inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem sancta est, ut fidei, quae per caritatem operatur, incrementis fundamentum stabile et fortissimum munimen esset, atque Deo redditis, quae Dei sunt, regis regum

Matth. XVIII. 7.
Isai. LXIII. 10.
II. Petr. II. 1.

protectione populique pietate, quae caesaris sunt, A
tuta manerent. Cum autem tanta sint beneficiis
divina non merentibus collata, magna tamen restant
pericula et multa certamina pro haereditate Domini
sustinenda. Errores et deliramenta, quorum praes-
tigiis excitata est perturbatio illius tempestas
vix non ingentem operata ruina, adhaec oon-
fusiones suas tamquam fluctus feri maris despumant,
scientiarum et artium studia praesudicis Deo et
Christo eius infestis commaculant, et cumprimis
apud homines, qui animi cultioris laudem ambiunt,
late dominantur. Itaque iubente Domino: *clama,
ne cesses!* Synodus haec in nomine Domini con-
gregata suum esse ducit, vocem extollere in erra-
tiones et commenta, ubicunque apparuerint,
ecclesiae iudicis et bonorum omnium detestatione
damnata.

Caput VI.
De atheismo.

Cum esse Deum ita perspicuum sit, ut, id qui
neget, vix eum sanae mentis existimare liceat,
longa effluxit saeculorum series, quin terra urgeret
necessitas de infirmi atheismi monstro, quod et
paganis execrationi erat, homines christianos com-
monendi. Nostris nequaquam in tantum lapsi sunt
profundum malorum, ut athei nomen dedecore
careat: quo efficitur, ut eodem aperte gloriari nemo
praesumat. Attamen si Dei existentia re ipsa ex-
cludatur, inanem aliquam Dei adpellationem ad-
iungere parum prodest, imo multum obest. Sanctus
Augustinus ait: „Religio est, quae superioris cuiusdam
naturae, quam divinam vocant, curam caerimoniam-
que affert.“¹ Ubi persuasio de existentia entis intel-
ligentis, volentis, hominibus superioris adest, ibi
nulla neque latissimo sensu sumta religio adest.
Omnis igitur doctrina, quae Dei personaliter existen-
tiam directe seu indirecte impugnat, ima religionis
fundamenta adoritur. Quodsi talium assertores
nonnulla, quae religionis esse videantur, hinc inde
imisceant, aut verba ad simplices deludendos
componunt, aut etiam necessitate quadam creaturae
spirituali innata aguntur. Recognoscere nolunt,
quem ignorare non possunt: unde fieri nequit, ut
sibi ipsi constantes inveniuntur. Praeterea in-
credulitatis praecores non magis quam solis radice
extinguere omnem in hominibus religionis sensum
delere valent: si autem pravis moliminibus ita eum
apud plebem conturbaverint et obscuraverint, ut
cupidorum licentiam refranando impar omnino
probaretur, non tantum rebus civilibus firum im-
mineret excidium, sed etiam tremendo Dei iudicio
eveniret posset, ut candelabrum moveretur de loco
suo, prout motum est apud tot Asiae et Africae
gentes fidei olim lumine collustratas, martyrum et
doctorum gloria, confessorum et virginum sanctitate
decoratas.

Caput VII.
De materialismo.

In religionem et omnia simul, quae ad humanita-
tem pertinent, insurgit vesania eorum, qui nihil
praeter res sub sensu cadentes existere fingunt.
Hi monstroso quodam aberrationum humanarum
exemplo cogitationem cogitando negant et cuncta,
quibus spiritus humanus sibi aliisque manifestus
redditur, inter effectus rejiciunt, qui corporum
motibus producantur. Fuere, qui corpora existere
negarent: sed refragabatur unanime sensus intimi
testimonium: unde factis propriis, quae cum dictis
pugnabant, convicti sunt, eos ipsos de corporum
existentia omnino persuasos esse. Eadem est causa

eorum, qui animam existere insolentur. Attamen
absurda curare non solent, qui cogitandi agendive
licentiae praetextum vel excusationem quaerunt: ex
quo commenta illa vires ad homines movendos
repetunt.

Deo, ubi praeter materiam nihil, locus non est.
Naturae numinis partes quodammodo assignare,
eam piam matrem, sanctam, omnipotentem adpellare,
sapientissimas, quibus cuncta regat, leges multis
efferre, praestigiae sunt verborum dolose compo-
sitas, ut vana quaedam religionis species obtenda-
tur. Haec tropi poetis remittendi rationem habent
aut vocabulorum plus minusve ornatorum inanis
sunt sonitus, nulla subiecta sententia.

Dei in honorem creata sunt, quaecunque ex
nihil omnipotentis voluntas produxit, et quo altius
rerum creaturarum naturam perspicimus, eo penitius,
quod Deum glorificent, intelligimus. Praeterea ec-
clesia catholica, quae Christi praecipis edocta,
misericordiae opera impense commendat, minime
improbat, quod necessitatibus hominum inventionum
sagacitate uberius provideatur. Quapropter, labores
eorum, qui res corporales perscrutari et in vario
vitae humanae usus convertere student, in se spectati
nihil, quod laudem non mereatur, habent. Caveant
autem, ne, quae de rerum corporalium natura in-
venerunt vel inventae sibi videntur, ad doctrinam
salutis calumniandam praepostero molimine trans-
ferant. Quod veritati repugnat, verum esse nequit.
Idcirco Christi fidelis certissime tenet, quaecumque
veritati christianae reapse adversentur, falsa esse,
neque curat, quod scientiae laudem habentes quadam
specie veri decipiantur. Errores breves esse noscit
et iudicia virorum quibus vera et solida scientiae
augmenta debentur, anteverit potius, quam evertit.

Caput VIII.

De pantheismo.

Cum extrema se tangant, qui materialismum et
qui pantheismum sequuntur, eandem fere religioni
cladem inferunt. Praeter Deum nihil et quidquid
existat, Deum esse: omnia Deum esse et Deum
omnia: paucis his malesana illa disciplina absolvitur.
Non negandum, similia prolata esse a viris, qui ea
tropico potissimum sensu acciperent, aut fallacem
sublimis et profundi umbram ita persequerentur,
ut religionem funditus eversam nolent: unde a
principiis stabilitis declinare, quam sine Deo esse
maluerunt. Qui autem pantheismum proprio sensu
acceptum adstruere non verentur, nihil, quod reli-
gionis nomen utcumque mereatur, reliquum faciunt.
Cum commenta pantheistica a Baruch Spinoza
primum systematis in formam redacta fuissent, inter
christiani quoque nominis viros sectatores habuerunt,
quorum misera lapsionibus patefactum est, quousque
philosophia in Deum rebellans ratione, cui rerum
summam defert, abuti possit. Iuxta doctrinam
Hegellii, quem laudationes blasphemae Christo do-
mino aequipararunt, cogitare ac esse unum idemque
est. Et cogitare substantiale, impersonale, infinitum,
inconditionatum, cum sui ipsius obiectum redditur,
natura, cum ad se ipsam redit, spiritus efficitur.
Praeter adumbratae evolutionis processum, qui initio
ac fine caret, nihil omnino existit. Quae ut entia
individua concipimus, momenta sunt evolutionis
cogitare impersonalis, infiniti, quod etiam idea ab-
soluta, ratio, spiritus mundi, Deus adpellatur. Itaque
isthaec falsi nominis philosophia, religioni et scientiae
inimica, Dei, (si rem, non vocis strepitum attendamus.)
existentiam, animae humanae immortalitatem et
voluntatis libertatem inficiatur, atque assertioni, quae
contradictionem involvit, ut fundamentum suo innititur:
manifestum enim est, cogitationem cogitantis actum

¹ Lib. LXXXIII. quaest. qu. 81.
² Tertull., Apolog. II. 17.

esse et tō cogitare impersonale, ex quo post naturam A spiritus emergat, neque existere neque mente concipi posse. Attamen in absurdorum captivitatem intellectum redegerunt homines scientiæ causam magnis clamoribus agentes. Scrititatis mercedem habuerunt, ut sibi quomodocumque persuaderent, post caducam hanc vitam homini nihil spei vel timoris superesse, ac iudicii universalis locum historiam universalem tenere.

Caput IX.

De deismo.

Deismus Deum sine Christo habiturus non excellentiæ, sed licentiæ humanæ documentum est. Viri, qui rationis cultum professi, Dei et immortalitatis fidem commendavere, ac religionis rationalis fundamentum proclamavere sunt, ad Dei cognitionem haud naturæ viribus eluctati sunt, sed quidquid ex ea retinebant, doctrinæ christianæ mutila et disiecta B membra erant. Deismus phantasma est, quod incredulitatis viam primi et hæsitantes ingressi figuraverunt, ut Deum verbis bene sonantibus prædicantes se de rebellionis in Filium quodammodo excusarent. Deistarum si non ingenio, tempore tamen antecessori persuasum erat, Deum eius rogatu doctrinam, miracula haberi posse negantem, miraculo adprobavisse. Ubi enim deismus caput extulit, incautos pietatis specie demulcens, prodierunt brevi, qui eiusdem rationis nomine illorum doctrinam aut exploderent, aut ita interpretarentur, ut inanem vix Dei adpellationem relinquerent.

Homo, ut Deo fruere, vocatus ita affectus est, ut de divinis Deo minorem auctorem habere nolit. Gentilium superstitio innitebatur persuasioni alicui, deos quondam se hominibus manifestavisse, et nunc quoque oraculis et portentis respondere, ac pessimæ, quibus polluebantur, abominationes optimi pessima C corruptio erant: infantes suos Moloch non obtulissent, nisi hemines paradiso clauso exulantes traditionem de redemptore, venturo comitem habuissent: cuius extrema lineamenta animi idololatriæ præstigiis circumvento firmiter inhaeserunt. Vicit leo de tribu Iudæe et cecidit Babylon magna, nec ultra iam invenitur. Attamen non est in alio aliquo salus, quam in agno, qui occisus est. Iesu Christi Nazareni nomen retinere non iuvat, si quis verbum, per quod omnia facta sunt, eum esse non confiteatur. Quicumque Filium ad Patris dexteram sedentem negant, ex inimicis sunt, quos scabellum pedum Filii Pater ponet, et nescientes forsitan, quid faciant, suppetias ferunt eis, qui populos ad abyssum abominationis idolorum servitute peioris attrahere conantur.

Caput X.

De indifferentismo.

Quamquam nihil sit, quod potentissimus et misericors Deus vineæ suæ facere debuerit et non fecerit, tanta tamen beneficia non prosunt homini, qui oblati uti nolit. Fides, sine qua nemo Deo placere potest, fundamentum et radix salutis est: unde omnes, quotquot errore vel ignorantia vincibili, cuius proinde culpam sustinent, in hæresi, schismate vel incredulitate detinentur, a gratia divina et spe regni coelorum extorres sunt. Qui duriora hæc esse reputet, caveat, ne misericordia maior esse velit, quam piissimus Iesus, qui, ut omnes homines salvi fierent, flagellis concidi, spinis coronari, crucis patibulo affigi non dubitavit. Ceterum, cum sancto Augustino, imo cum ecclesia catholica, cuius sensum verbis expressit, dicimus et tenemus: „Qui sententiam suam, quamvis falsam atque perversam, nulla per-

tinaci animositate defendunt, præsertim quam non audacia suæ præsumptionis pepererunt, sed a seductis in errorem lapsis parentibus acceperunt, quaerant autem cuncta sollicitudine veritatem, corrigi parati, cum inveniant, nequaquam sunt inter hæreticos deputandi!“

Ad salutem necessarium non est, ut quis omnia, quæ ecclesia credenda proponit, explicita fide teneat, necessarium autem, ut ne unum quidem eorum caput deliberate et pertinaci animo reiiciat. Deum audit, qui ecclesiam audit, et inter eloquia divina, quibus in via pacis dirigimur, nullum adinvenire est, quod contemnere liceat. Igitur naturam fidei, quam Spiritus sanctus operatur in cordibus nostris, prorsus ignorant, qui inter fidei articulos essentielles et indifferentes distinguere tentant.

Eo tandem non pauci progressi sunt, ut, qui de Deo quis credat, aut quem ei cultum præstet, parum referre dicerent, modo vitam iuxta recti et honesti leges componeret. Hi, ut prima fidei christianæ elementa addiscant seu in mentem revocent, cohortandi sunt. Iesus Christus ideo servi formam accipiens se exinanivit, quia homo neque gratiam in Adam perditam suis viribus recuperare, nec absque gratia ad Deum († de) facie ad faciem videndum pervenire poterat. Quamquam operâ, quibus Spiritus sancti auxilia desunt, non omnia ex vitiosa cupiditate procedant et peccata sint, omnia tamen ordinis naturalis sunt et proinde ad finem supernaturalem benignitate divina nobis statutum nullam habent proportionem.

Animi de rebus divinis indifferentis, imo ab eis aversi, pessima radix est amor rerum labilium, qui recto ordine inverso iustissimus sibi et valde decorus videtur. Intelligentiæ principatum ambientes summa formarum, quas induunt, varietate id unum docent et urgent: bona huius mundi summo loco ponere, cetera contemnere et quatenus hominem impediunt, ne rebus temporalibus omnes nervos intendat, iugi intolerabilis adinstar abicere, rationi conforme, dignum et iustum esse: hæc postulare sæculi longissime progressi genium, hæc decere omnem virum præiudiciis antiquatis maiorem. „Vae, qui dicitis malum bonum et bonum malum, ponentes tenebras lucem et lucem tenebras.“ Ubi de diligendorum regula, de rerum humanarum summa agitur. Omnis recti et pulchri sensus, omnis in bonum verum seu apparens nisus, quaecumque demum in homine peccudum agmen emineant, ex animi ad amorem conformati natura originem ducunt. Ipsa autem amoris ratio infert, ut summo summus debeat. Princeps ista spirituum lex, bonisque malisque dispari quidem eventu, pari tamen necessitate imperans: quam si reprobi declinare possent, ignis eis paratus extingueretur. Neque Deum prout naturæ auctorem cognoscere, neque gratia redemptoris ad eum sicuti est videndum elevari possemus, nisi ad Deum supra omnia diligendum creati essemus. Qui in sanctissimam legem, per ipsam naturam rationalem dictatam et divina revelatione iam inde a Moyse tempore explicitè promulgatam, insultare decorum reputant, recti conscientiam, quantum humana sinat natura, conturbant et vitiant, viam ad Deum rite cognoscendum sibi præcludunt, a rerum christianarum intelligentia penitus exulant.

Caput XI.

De tolerantia.

Christus dominus, cum pro omnibus hominibus mortuus sit, omnes nos homines caritate fraterna

¹ Epist. XLIII.

² Philipp. II. 7.

³ Isai. V. 20.

⁴ Apocalyp. V. 5; XVIII. 2. 21.

complecti iubet. Itaque ut omnes homines, quae vere bona sint, habeant, ex animo desiderare, precibus a patre misericordiarum petere et, quantum nobis concessum sit, opere efficere tenemur. Homo fide ac meritis catholicis fratribus ab ecclesia alienis iustum se praebet, benignum, misericordem, sed misericordem non tantum ratione corporis, sed et ratione animae immortalis tanto pretio redemptae: quocirca de ipsis ad fidem veram convertendis nihil negligit, quod caritas suadet et prudentia admittit. Haec catholicorum est tolerantia. Errantibus condolare pietatis, errorem veritati equiparare impietatis esse sciunt: unde omnem, quae veritati iniuriam infert, tolerantiam longe reiiciunt, quomodocumque incredulorum sive imperitorum laudibus celebretur.

Caput XII.

De communismo.

Homo, quem Deus pater omnipotens praeposuit piscibus maris et volatilibus coeli et bestiis universaeque terrae, haec in omnes, qui Domino placent, usus convertendi facultatem habet. Sed et sua ea facere potest, ita ut iure polleat de iisdem ceteris exclusis hominibus disponendi. Proprietatis hoc ius est, quo concusso societas civilis concutitur, quo everso everteretur: unde Deus morum legem in monte Sinai sanciens, ipsam bonorum alienorum concupiscentiam a servorum suorum corde exulare voluit. Christus autem, qui non venit solvere legem, sed adimplere, proprietatis iura confirmavit et eorum exercitium novo, quod dedit, temperavit mandato, ut diligamus nos invicem, sicut dilexit nos¹. Quos ab aliorum rebus manus et desideria cohibere iubet, eosdem commonet, bona, quae possideant, ex talentis esse, quibus operari oportet, donec veniat et in illa die rationem reddendam fore iudici, qui ad sinistram reiectis dicet: Quod non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis².

Cum saeculo decimo sexto bona ecclesiastica defectionis a catholica fide praemia exponerentur, visum est rapinas iusti quodam colore honestare. Contenderunt igitur, iure proprietatis in bona ecclesiastica non ecclesiam, sed civitatem polere, cuius rectores ea populi utilitatibus merito impendant. Successerunt, qui crederent, eodem plane iure, potestatem civilem de privatorum bonis disponere posse, ubi de populi utilitate procuranda agatur. Negarunt demum, singulos salvo aliorum iure proprium quid possidere posse. Omnes homines pari gaudere iure genio suo indulgendi, et proinde bonis, quae vitam beatam reddant, utendi; opulentiores praedones esse pauperum spoliis ditatos. Quae populi cuiusdam territorio contineantur, communia esse debere et praecipuas potestatis civilis partes esse, singulis labores, quos subeant, et bona, quibus fruuntur, aequa lance dividere. Si institutiones, quibus societas bonorum communionem professi regi debeat, singillatim exponere conantur, absurdi facile coarguuntur, nec infrequenter ad aniles confugiunt fabulas. Excusatione tamen et commendatione doctrinae monstrosae assertores non egent, ubi applauditur iis, qui docent, vitae huius caducae oblectamentis frui summum et unicum generis humani bonum, et ut omnes eo potiantur, societatem civilem institutam esse. Qui ventum seminat, turbinem metet, et populus non intelligens vapulabit³. Communismi somnia, refragante rerum natura, ad effectum deduci nequeunt, ruinas grandes Deo per-

mittentem edere possunt. Homines a Deo avulsam velle, humanam est necesse naturam; immo errorum civitatis constituendae normam denuntiare sapientia est, quae non tantum coram Deo stultitia habetur, sed, ubi rerum potitur, etiam coram hominibus miserrimo eventu amentiae cito convincitur. *„Fertis est ut mors dilectio, dura sicut infernus accumulatio, lampades eius lampades ignis atque flammurum.“*⁴ Ut amor, quo Deo similes reddimur, ad Deum elevetur, lex divina et rei natura iubet. Ad ima depressus in passionum impetum convertitur: si coelestium memoria occiderit, pervastat terram, quae suis eum limitibus coerere praesumit. Quocirca, qui populorum saluti temporali et aeternae consulere adamant, magno studio procurant, ut stantes in fide inanibus verbis resistent, ne, cum seducendos se praebent, filiis diffidentiae annumerentur et ira Dei in eos veniat⁵. Qui autem egenorum miseriis vere condolent, ad pietatis christianae sensus augendos collaborent: etenim quo perfectius Christus regnat in omnium cordibus, eo magis abundant auxilia pauperibus praestita. Eis, quos flamma caritatis de concupiscentia carnis triumphantis incendit, meum et tuum sanctissimum verbum est, ubi ad aliorum, est frigidum, ubi ad ipsorum bona refertur. „Non vides,“ ait sanctus Chrysostomus, „quomodo omnia communia Deus nobis concessit! Nam si pauperes esse permisit, id in divitum gratiam fecit, ut possint per eleemosynam peccata disponere.“⁶ Hanc bonorum communitatem Deus probat et filius eius unigenitus praedicavit.

In tanto errorum diluvio, ne confundamur, speremus in Domino, qui recordatus est eorum, quibus arcam refugium dedit et adduxit spiritum super terram et diminutae sunt aquae. Firmiter animo inhaereat, absque virtute Spiritus sancti nihil nos efficere posse adversus fluctus intumescentes, neque donis Spiritus sancti dignos esse, qui aliud quid quam Dei honorem quaerant. Ut autem mundi simus a sanguine omnium, non subterfugiamus, quominus omne consilium Dei annuntiemus eis: „*Judicia Domini vera, iustificata in semetipso.*“⁷

Caput XIII.

De immaculata beatissimae Mariae virginis conceptione.

Omnes, qui ubique sunt, fideles nunquam non tenuerunt, ancillam Domini, quae Dei genitrix appellatur et est, nulla prorsus peccati macula coinquinatam fuisse: unde beatissimam virginem sanctus Ephraem ab omni sorde et labe peccati alienissimam¹, sanctus Ambrosius ab omni integram labe peccati praedicat², et sanctus Augustinus de sancta virgine Maria propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, haberi vult quaestionem³. Si autem et virginem deiparam ab omni prorsus peccati labe immunem esse et noxam originalem eis, in quos transit, peccati labem inferre, veritate undequaque nititur, iustissima inde conclusione deducitur, Mariam a peccato originali praeservatam esse. Neque Pelagianos fugiebat, quod Mariam originis peccato maculatam esse cum fide ecclesiae Dei matrem ab omni peccati labe vindicante nullatenus consistere possit, et cum praetenderent, iuxta doctrinam sancti Augustini, Mariam

¹ Cant. canticor. VIII. 6.

² Ephes. V. 6.

³ Homil. LXXVII in Ioan., n. 3.

⁴ Ps. XVIII. 10.

⁵ Orat. ad sanct. Dei Genitr.

⁶ Serm. XXII in ps. CXVIII. n. 30.

⁷ De nat. et grat., c. 36. n. 43.

¹ Io. XIII. 34.

² Matth. XXV. 45.

³ Orat. VIII. 7. IV. 14.

ipsam diabolo nascendi conditione transcribi¹, catholice de peccato originali fidei absurdi exceptionem opposuisse crediderunt. Ceterum etiam beatissima virgo redempta est et redempta per filium, qui solus salvator et redemptor noster², sed eo excellentiori modo, quo magis gratiae donis homines coelestesque eminet. Propter sanguinem agni, qui ab initio mundi occisus est, praecursor Domini futurus, cum in utero matris esset, daemoneis captivitati ereptus; propter eundem sanguinem Domini genitrix futura, ne daemon captivam eam haberet, praeservata fuit.

Diem conceptioni virginis sacrum orientalis primum ecclesia perantiquo iam aevo instituit. Ab occidentalibus postmodum receptus est; inter quos cum pius cultus latius diffunderetur, acres in scholis disputationes excitatae sunt. Doctrinam de creatoris matre ab omni peccati labe alienissima sancti fidei nostrae patres et testes nunquam accuratius explicaverunt, neque tunc vis eius et sensus ecclesiae quadam definitione stabilitus erat: unde viri neque eruditionis neque pietatis laude defraudandi aut ancipites haererent aut etiam defenderunt, deiparam ab omni quidem peccati personalis reatu, non tamen ab originis peccato immunem fuisse. Attamen providit, a quo missus Gabriel Mariam gratia plenam salutavit. Doctis litigantibus, festum conceptionis ad totum orbem catholicum propagatum et pastorum oviumque studiis concurrentibus egregius ubique documentis patefactum est, quantum ab omni doctrina peccati cuiuscunque labem in Maria admittente communis sensus fidelium abhorreret. Sedes apostolica eorum, qui beatissimam virginem ab originali labe ob praevisa Iesu Christi merita praeservatam esse tenebant, patrocinium iam inde ab anno 1476 palam suscepit, festum conceptionis adprobavit, et sententiam piam eo abundantius favoribus cumulavit, quo clarius ecclesiae immaculatam conceptionem praedicantis et colentis consensus saeculorum decursu elucesceret. „Si quid universa per orbem frequentat ecclesia, quin ita faciendum sit, disputare, divo Augustino teste, intolerantissimae insaniae est“³; et legem credendi lex supplicandi statuit. Apud nos certe deiparae sine labe conceptae cultus perantiqua et domestica res est, diesque consecratus ex duobus abhinc saeculis ritu primae classis cum octava praemisso vigiliae ieiunio celebratur.

Inde a decimo sexto salutis reparatae saeculo, summi principes, episcopi, studiorum universitates a sede apostolica frequenter et enixe petierunt, ut Dei genitricem a peccato originali praeservatam fuisse, solemniter decreto confirmaret. Tantae rei perficiendae Pius IX, dira licet tempestate agitatus, animum aerumnis invictum admovit; quippe litteris encyclicis Caietae, die 2 februarii 1849 datis, totius orbis catholici episcopos admonuit, vehementer se optare, ut maiori, qua fieri possit, celeritate ipsi significent, qua devotione eorum clerus populisque fidelis erga immaculatam virginis conceptionem sit animatus, et quo desiderio flagret, ut eiusmodi res ab apostolica sede decernatur, atque imprimis noscere vel maxime se cupere, quid ipsi antistites hae de re sentiant, quidque exoptent. Litteris his excitati archiepiscopi et episcopi sexcentis plures attestati sunt, se et clerum populumque eorum immaculatum virginis conceptum fide pia tenere atque condigna devotione colere, et omnes fere adiecerunt, admodum sibi in votis esse, ut sancta sedes ea de

re dogmatica definitione decerneret. Igitur quaestione per tanta tempora tantisque studiis et curis agitata, sanctissimus pater Pius IX, octavo decembris anni 1854 die, conceptui virginis sacro, astante numerosissimo sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, archiepiscoporum et episcoporum coetu, pronuntiavit et definivit, doctrinam, quae tenet, beatissimam Mariam virginem in primo instanti suae conceptionis fuisse, singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intacta meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam atque ideo ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam⁴.

Quamvis sanctae sedis definitio in universa provincia Viennensi debito obsequio suscepta, magna diligentia promulgata et summa solemnitate celebrata sit, praesens tamen concilium in Iesu Christi nomine congregatum aequum non ducit, virginis, quae Iesum Christum peperit, laudes reticere, et toto cordis gratia plenam salutantis affectu confitetur: Mulieris, quae serpentis caput contrivit, genitricis, quam beatam dicunt omnes generationes, reginae, quam cherubim et seraphim celebrant, puritatem illibatam, qua maior sub Deo esse non potest, prout nulla prorsus, ita neque peccati originalis labe coinguinatam esse.

Caput XIV.

De hominis anima rationali, una, corpus animante.

Quae de anima humana et eius ad corpus relatione ecclesia catholica nunquam non tenuit, sanctus Cyrillus Alexandrinus, magni ac sancti Athanasii vestigia premens⁵, clare breviterque exposuit, quippe concilio Ephesino adprobante docuit: Verbum sibi univisse carnem anima rationali animatam⁶. Cyrillum et patres Ephesinos secutus sanctus Leo maximus, in celeberrima ad Flavianum epistola ait: In ea carne, quam (verbum) sumavit ex homine et quam spiritus vitae rationalis animavit⁷. Eadem pronuntiavit concilium Constantinopolitanum secundum⁸ et uberius explanavit Constantinopolitanum tertium, cuius auctoritate decretum est, unigenitum Filium Dei et Deum nostrum carnem sibi, mediante anima rationali et intellectuali, compaginare atque formare⁹. Igitur quum Constantinopoli invenirentur, qui hominem duas habere animas traderent, concilium oecumenicum VIII ipsos sequentibus verbis damnavit: „Veteri et novo testamento unam animam, rationalem et intellectivam, habere hominem docente, et omnibus deiloquis, patribus et magistris ecclesiae eandem opinionem asseverantibus, in tantum impietatis quidam malorum inventionibus dantes operam devenerunt, ut duas eum habere animas impudenter dogmatizare, et quibusdam irrationalibus conatibus per sapientiam, quae stulta facta est, propriam haeresim confirmare praetendant. Itaque haec sancta et universalis synodus veluti quoddam pessimum zizanium nunc germinantem nequam opinionem evellere festinans . . . talis impietatis inventores et pattores et his similia sentientes magna voce anathematizat“¹⁰. Pari modo, cum in occidente prodirent, qui praeter animam rationalem alteram statuerent, quae forma corporis sit, concilium Viennense eos haereticis accensendos esse

¹ Litt. apost. *Ineffabilis Deus*.

² S. Anathas., *Contra Apollin.*, I, 15; II, 1, 17.

³ Concil. Ephes., act. I, ap. Colet., III, 889.

⁴ C. 2, et. *serm. 18 de sei. dec. mens.* 8, c. 17.

⁵ Can. 4.

⁶ Edict. Constant. imp. ap. Colet. VII, 1196.

⁷ Act. X, can. 11, ap. Colet. X, 628-9; cf. act. graec. *ibid.*, X, 877 et brevior. *ibid.*, X, 982.

⁸ S. August., *Opus imperf. contra Iul.*, VI, 122.

⁹ Conc. Trident., sess. XXV, de invocat. vener. et rel. sanctor.

¹⁰ S. August., *Ep. LIV. ad Januar.*, n. 6.

decrevit: „Porro doctrinam omnem seu positionem A temere asserentem aut verentem in dubium, quod substantia animae rationalis seu intellectivae vere ac per se humani corporis non sit forma, velut erroneam ac veritati catholicae inimicam fidei praedicto sacro approbante concilio reprobamus; deficientes, ut cunctis nota sit fidei sinceram veritatem ac praeceludatur universalis erroribus aditus, ne subintrent: quod quisquis deinceps asserere, defendere seu tenere pertinaciter praesumerit, quod anima rationalis seu intellectiva non sit forma corporis humani per se et essentialiter, tamquam haereticus sit censendus¹. Ad hunc canonem fideles remisit concilium Lateranense V, cum in pessimos errores, quibus recta de anima hominis doctrina tunc lacebatur, sententiam ferret.² Quocirca novissime sanctissimus pater Pius IX minime passus est, laedi catholicam sententiam et doctrinam de homine, qui corpore et anima ita B absolvatur, ut anima eaque rationalis sit vera per se atque immediata corporis forma.³

Synodus haec in Domino congregata sanctorum vestigiis inhaerens et ecclesiae praeconium custodiens profitetur, hominem constare ex anima rationali, ad Dei imaginem creata, quae est spiraculum vitae, quam inspiravit Dominus in faciem eius, et ex corpore, quod per animam rationalem animatur et ex eius consortio, ut vivat, habet. Reprobatur omnem doctrinam tres in homine substantias, nempe spiritum, corpus et animam, quae vitae corporalis principium sit, statuentem. Insuper reiicit aserta eorum, qui protestantes, se duas tantum in homine substantias agnoscere, ipsi praeter spiritum animam adscribunt, quam unam eandemque cum corpore substantiam dicant, aut corpus, quod substantiam psychicam per se viventem esse praetendant: neque enim duplex in homine cogitandi appetendique C subjectum statuere licet, neque salva fide et sana ratione astrui potest, unam eandemque substantiam corpus simul et cogitandi appetendique subiectum esse.

Caput XV.

De libris prohibitis.

Cum Domino instituyente oremus: *et ne nos inducas in tentationem*, omnia fugienda sunt, quaecunque in arcta ambulanti via offendiculo esse possint. Vitemus igitur necesse est commercia eorum, qui contra fidem vel bonos mores linguam exaquant, nisi forsitan, ut cum eis agamus, officii nostri ratio exposcat. Homines autem non tantum ore, sed etiam scriptis ad nos loquuntur: igitur pari diligentia caveamus oportet a scriptis, quae fidei seu morum puritatem violant. Cum verbis diffugiuntibus littera scripta ultimas usque terras diffundi et per omnem saeculorum decursum manere possit, ad tentationis pericula dilatanda multo magis scripta, quam verba valent. Quapropter ecclesia ex antiquissimis temporibus libros, qui viatori tentationis laqueos tendebant, reprobavit et suos ab eorum lectione prohibuit. Quod cum iustissimum et ad fideles custodiendos in via pacis omnino compositum sit, plurimi tamen durum hunc sermonem esse, neque hominem cordatum eum audire posse conculamant. His, qui religionis et rei civilis fundamenta oppugnant, talorum loco libri seu libelli sunt: unde inter sanctissima hominis iura referunt, nullo impediendo serpentis antiqui partes subire et homines ad deficiendum a vero et recte sollicitare.

¹ Clement., lib. I, c. I, c. un.

² Sess. VIII, ap. Colet. XIX, 942.

³ Litt. apost. ad eminent. card. archiep. Colonien., 15 iunii 1867 datae.

Non parvi, cum scriptis vitam aliant, iniquitatem committunt, illecebris, quibus laudatores et emulatores augeantur, undique conquirendis modum poni; hominis ad instar, qui licentiam peteret civium domus ad calcoscendum se incendendi. Alii et ii frequentissimi intolerabile ducunt, libro carere, qui utonque curiositati satisficiat animoque incitamentorum insatiabili nova quaedam afferat, quippe aut fluctuantes in fide aut eo pacto christiani sunt, ut molesti nihil Christus petat. Praeterea summa apud nos libros multiplicandi et propagandi facilitas.

Itaque synodus in Domino congregata parochos et confessarios obtestatur et iubet, ut nihil omittant, quo venenata pocula a fidelium labiis removeri possint. Prudenter cavendum, ne animarum pericula augeantur magis quam minuuntur¹, et patienter misericordiae divinae via paranda est, gravissime tamen omnibus nunquam denuntiatur: Si quis scripta quomodocunque publicata, quae ad fidem labefactandam vel prava desideria excitanda comparata sint, absque legitima causa legat, eum peccatum amare et odio habere animam suam, cui mortis periculum struat; si autem de eiusmodi scriptorum pravitate sedis apostolicae vel episcopi iudiciis admonitus ab eorum lectione non abstineat, sed ecclesiae prohibitionem transgrediatur, nullum prorsus excusationi locum superesse.

Qui lucri consequendi ergo libris perveris diffundendis operam navant, videant, an iustum sit, fidem et bonos mores quaestui habere et ex animarum morte res domesticas augere, ac timeant iudicia praeparata homini, per quem scandalum in mundum venit.

Caput XVI.

De librorum approbatione.

Nullus quicumque vir ecclesiasticus libros, qui sacram theologiam, divinas scripturas, historiam ecclesiasticam, ius canonicum, theologiam naturalem aut morum disciplinam pertractant, publici iuris faciat, antequam ab antistite dioecesano, vel si ex regularibus fuerit, qui secundum ordinis sui constitutiones superioribus generalibus penes apostolicam sedem residentibus subiecti sunt, a superioribus suis hac de re licentiam rite obtinuerit.

Missale, breviarium, pontificale, caeremoniale, rituale, benedictionale et omnes quocunque libros liturgicos, praeterea catechismos et libros precum formas continentes sine permisso episcopi scripto typis mandare nefas est.

Scriptura sacra vulgatae editionis non imprimatur absque auctoritate antistitis dioecesani, cui invigilandum est, ut exemplaris Vaticani forma inviolabiliter observetur.

Omnes cuiuscunque conditionis catholici, gravissime admonentur, ut libros ex professo de religione tractantes publicare non praesumant, quin eorum edendorum licentiam vel et adprobationem ab episcopo aut ab ipsa apostolica sede acceperint.

Cuncti praeterea sciant, quando in hac provincia ecclesiastica ab episcopo per seipsum aut vicarium eius generalem libri cuiusdam publicandi licentiam adepti sint, eam esse, facultatis concessae vim eumque sensum, librum ex permittentis iudicio nihil habere, quod fidei ac doctrinae catholicae vel morum disciplinae repugnet, ulteriorem vero eiusdem sive commendationem sive approbationem licentiae titulo haud contineri.

¹ Engel, *Ius can.*, V, tit. VII, n. 9-10; Schmalzgraber, V, tit. VII, n. 52-9; Pichler, V, tit. VII, n. 7, 8, 10.

TITULUS II.

De hierarchia sacra et ecclesiae gubernatione.

Caput I.

De pontifice Romano.

Cum prout unus est Christus, una sit ecclesia sponsa ipsius, Dominus noster unitatis eiusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit.¹ Igitur omnibus quidem apostolis dixit: „Sicut misit me pater, et ego mitto vos.“² unum autem Petrum petram constituit, super quam aedificavit ecclesiam suam, ne portae inferi praevalerent adversus eam;³ pro uno Petro rogavit, ne deficeret fides eius; unum Petrum fratres suos confirmare iussit;⁴ uni Petro agnos et oves pascendos tradidit.⁵ Petrus apostolorum princeps et caput semper in suis successoribus vivit⁶ et per pontificem Romanum loquitur.⁷ Quapropter, dominicis obedientes verba, cum sancto Ignatio martyre, qui secundus post Petrum Antiochenorum ecclesiam rexit,⁸ ecclesiam Romanam caritatis coetui praesidentem⁹ salutamus et cum sancto Irenaeo discipulo sancti Polycarpi, qui sanctum Iohannem apostolum docentem audierat, profiteamur, cum hac ecclesia propter potiorem principalem necessesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est, omnes, qui sunt undique fideles.¹⁰ Cum omnibus autem, qui in orbe terrarum sunt, catholicis tenemus et annuntiamus, quae concilii Florentini patres, occidente et oriente in unum conspirantibus, decreverunt: Definimus Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum et ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri apostolorum principis et verum Christi vicarium, totiusque ecclesiae caput et omnium Christianorum patrem et doctorem existere, et ipsi in beato Petro pascendi, regendi ac gubernandi universalem ecclesiam domini nostri Iesu Christi plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis oecumenicorum conciliorum et in sacris canonibus continetur.¹¹

Conciliorum oecumenicorum auctoritati pontifices Romani nihil detraxerunt, sed eam potius commendaverunt unius moris cum sancto Gregorio magno asseverantes: „Sicut sancti evangelii quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere et venerari me fateor.“¹² Cum autem corpus sine capite mutilum sit, concilium ecclesiam universalem representans sine successore sancti Petri, qui ecclesiae caput est, nequaquam haberi potest.

Quamvis pontifex Romanus universae, quae sub coelo est, Christi ecclesiae moderator et pastor existat,¹³ occidentis tamen ecclesiae peculiari simul titulo praeesit. Quarto iam post virginis partum saeculo, provinciae omnes, quae tunc Italiae, Galliarum et Illyrici praefecturis continebantur, patriarchali eius iuri suberant: unde cum maior et melior Illyrici pars imperio orientali adiceretur, episcopus Thessalonicensis delegationem accepit iura patriarchalia his in provinciis sanctae sedis nomine exercendi; neque refragabantur Graeci, donec pace

A ecclesiastica iconoclastarum haeresi perturbata, Illyricum orientale patriarchatui Constantinopolitano usurpatione iniqua transcriberetur. Patriarchatui Romano accessit Germania laboribus apostolicis virorum, qui patriarchali summi pontificis potestati suberant, ad Christum et vitam perducta; sanctus Bonifacius, qui in re christiana per Germaniam propaganda et confirmanda omnibus abundantius laboravit, legatione apostolica fungebatur. Cum itaque sedi apostolicae multiplici titulo devincti simus, sanctum nobis est honorem matri, obsequium magistrae omnium ecclesiarum debitum coram coelo et terra profiteri, et Petro in Pio IX propensissima voluntate persolvere.

Caput II.

De episcopis.

In ecclesia gubernanda et pascenda perinde ut B apostolorum principi pontifex Romanus, apostolis episcopi successerunt, „pro patribus apostolis ecclesiae nati constitutisque principes super terram.“¹ A Spiritu sancto positi sunt, ut praesidente per summum pontificem Petro, regerent ecclesiam Dei,² cuius ratio per temporum et successionum vires ita decurrit, ut super episcopos constituitur et omnis eius actus per eosdem praepositos gubernetur.³ Ecclesia est in episcopo, et si quis non sit cum episcopo uni cathedrae Domini voce fundatae⁴ adhaerens, non est in ecclesia.⁵ Unde militiae clericali adscripti et fideles omnes audiant sanctum Ignatium doctorem apostolis supparem: „Sine episcopo nemo quidquam faciat eorum, quae ad ecclesiam spectant.“⁶ Qui honorat episcopum, a Deo honoratus est; qui clam episcopo aliquid agit, diabolo praestat obsequium.⁷

Iesus Christus omnem tenens in coelo et in C terra potestatem mitisque idem et humilis corde apostolis et in eorum locum successuris legem statuit, ut, qui maior esset, sicut minor, et qui praecessor, sicut ministrator fieret:⁸ unde Iesu Christi in terris vicarius servi servorum Dei appellatione gloriatur. Iura ex potestate ecclesiastica oriunda officii et eius sanctissimi rationem habent; facultatem enim continent, quae ad serviendum Christo in cohaerentibus eius necessaria est et non nisi huius servitii intuitu servis domui praepositis conereditur. Igitur episcopi, quo maior dignitas et auctoritas eis collata existat, eo religiosius teneant, nihil omnium, quae acceperint, alio se accepisse pacto, quam ut Domino ea in fratribus, quos suo sibi sanguine redemit, incessabili famulatu impendant. Haec summa sit vitae eorum, fratrum curam gerere aliorumque salutem lucrum facere animae suae.

Episcopus sine crimine sit sicut Dei dispensator, benignus, sobrius, continens, iustus.⁹ Parum tamen se praestituisse putet, si a concupiscentiis huius saeculi se custodierit. Vita quidem gregis vita est episcopi munere pro viribus functi, mors autem gregis, si in aliquo ei defuerit, mors episcopi est. Cum minister sit eius, qui animam suam pro ovibus posuit, totum se suis debet. Presso igitur pede sequi conetur apostolos, qui mensae cura diaconis tradita dixerunt: „Nos autem orationi et ministerio verbi instantes erimus.“¹⁰ Verbi divini propagandi et fructus eius multiplicandi tuendique magnis et parvis, nobilibus et ignobilibus, sapientibus et insipientibus debitor est. Attamen in vanum laborabit, nisi orationi magno studio intendat. Interponat se pro populo suo, sicut

¹ Cyr. De unit. eccl., cap. 4.

² Ioann. XX, 21.

³ Matth. XVI, 18.

⁴ Luc. XXII, 29.

⁵ Ioann. XXI, 15-7.

⁶ Concil. Ephes., act. III, apud Coleti, III, 1154.

⁷ Concil. Chalcedon., act. II, apud Coleti, IV, 1285.

⁸ Euseb. Caesar., Hist. eccl., III, 22, 26.

⁹ „προκαθήμενος τῆς ἀρχῆς“ Ignat. Epist. ad Rom.

¹⁰ Iren., Adv. Haeres., III, 3, n. 2. [V. de hoc testimonio disertationem editorum coll. Lac. IV.]

¹¹ Cone. Florent. definitio apud Coleti, XVIII, 526-7.

¹² Greg. M., Epist., I, 24.

¹³ Theod. Stud., Epist., I, 24.

¹ August. In ps. 44, § 32. ⁶ Ign., Ad Smyrn., c. 8.

² Act. XX, 28. ⁷ Ibid., c. 9.

³ Cyr., Ep. 27. ⁸ Luc. XXII, 26.

⁴ Cyr., Ep. 40. ⁹ Tit. I, 7-8.

⁵ Cyr., Ep. 69. ¹⁰ Act. VI, 4.

Aaron, qui stans inter mortuos et viventes pro populo A deprecatus est, et plaga cessavit¹. Spiritum creatorem humiliter et constanter exoret, ut ipso sanctam infundente dilectionem desiderio apostoli desideret, ut vobis non tantum evangelium Dei, sed etiam animam tradere, et grandis amore dicere possit: „Instantia mea quotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur et ego non infirmor? quis scandalizatur et ego non uror?“²

Cum episcopalis muneris gravitas nunquam non vel angelicis humeris tremenda sit, increcit onus periculis, quibus Dei in terris regnum cingitur; sed et crescat animus in Domino confidentium! „Accingimini et estote filii potentes, quoniam melius est, nos mori in bello, quam videre mala gentis nostrae et sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in caelo, sic fiat.“³ Haec quibus fortissimus Iudas armis carnalibus pro civitate Dei dimicaturus confirmavit, optime describunt fervoris simul et patientiae spiritum, in cuius virtute pro coelesti Ierusalem armis spiritualibus decertandum est, his praesertim temporibus, quibus nihil modici expectemus oportet: etenim altissimus, qui abyssos intuetur, aut suum in terris regnum magna quadam et insigni victoria clarificabit, aut, quod absit! avertet ad tempus faciem suam et magna iudicia iudicabit. „Haec autem est victoria, quae vincit mundum, fides nostra.“⁴ Tempore acceptabili, quo verbum caro factum transit beneficiendo, curationis gratiam implorantibus credendi conditio indicta est, et Petrus in virtute verbi, quo venire iussus erat, super aquam ambulans, quamprimum timeret; mergi coepit. Ut igitur digni simus, quorum ministerio haereditas Domini custodiatur ab omnibus inimicis eius, paremus cor Spiritui sancto operaturo in nobis fidem generosam; haesitandi nesciam, quae divinum accepit promissum: „Amen dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Transi hinc illuc, et transibit; et nihil impossibile erit vobis.“⁵

Caput III.

De metropolitana.

Sanctus Leo verbo et opere magnus scripsit: „Quoniam et inter beatissimos apostolos in similitudine honoris fuit quaedam discretio potestatis, et cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut ceteris praemineret. De qua forma episcoporum quoque est orta distinctio et magna dispositione provicium est, ne omnes omnia sibi vindicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres prima haberetur sententia.“⁶ Potestas metropolitana, quam apostolum gentium Timotheo in Asiam proconsularem, Tito in Cretam contulisse vix non certum est, antiquissima ecclesiae aetate instituta est, ut unitatem sacerdotum in vinculo pacis et vigorem ecclesiasticae disciplinae conservet. Iurisdictionis munia, quae metropolitae secundum praesentem ecclesiae disciplinam competunt, concilii Tridentini sanctionibus definita sunt. Potestatis insignia habet pallium, quo in sacris faciendis per omnem provinciam statis diebus utitur, et crucem archiepiscopalem, quae in omnibus provinciae locis etiam exentis ante ipsum defertur.

Frater, qui a fratre iuvatur, quasi civitas firma⁷. Quo graviora sunt tempora eo magis metropolitae et coepiscopi de iis, quae sollicitudinem episcopalem attinent, consilia conferre studeant, ut Dei honorem et gregis commissi salutem iunctis per omnia viribus efficacius procurent.

¹ Num. XVI. 48.

² II Cor. XI. 29.

³ I Macchab. III. 58-9.

⁴ I Ioann. V. 4.

⁵ Matth. XVII. 19.

⁶ Epist. 84.

⁷ Proverb. XVIII. 19.

Caput IV.

De concilio provinciali.

Ecclesiam, apostolis exemplo praecentibus, episcoporum concilia impensis studiis frequentavisse et provexisse, tota antiquitas christiana abunde testatur. Synodos provinciales ut fidei custodiendae, unitatis servandae, disciplinae vindicandae efficacissimum medium canones commendant et urgent. Ut quovis saltem triennio haberentur, patres Tridentini decreverunt. Summi pontifices nihil quod ad ea promovenda faceret, neglexerunt. Qui potens est et sanctum nomen eius, insigni beneficio effecit, ut disparuerint, quae venerandis episcoporum provincialium conventibus obstacula posuerant. Magnus Deus et salvator noster spiritus sui dopis nos augeat, ut provinciae huius concilia beneplacita sint in conspectu eius et ignem incendant, quem in terram mittere venit.

Metropolitae est, concilium provinciale convocare eidemque praesidere. Ipso legitime praepedito vel sede metropolitana vacante, tam convocandi quam praesidendi ius ad episcopum suffraganeum antiquiorem spectat, licet inter convocandos habeantur praesules dignitate eum praecedentes. Episcopi aedi apostolicae immediate subiecti tenentur vicinae cuiusdam provinciae concilium una vice pro semper seligere, quo facto in ipso comparandi ius et obligationem habent.

Abbatas, qui in populum iurisdictionem quasi episcopalem exercent, adire tenentur concilium provinciae, intra cuius terminos districtus, ubi populo praesunt, situs est. Hi, nec non vicarii capitulares episcopatum per provinciam vacantium suffragium decisivum ferunt.

Metropolita, antequam pallium acceperit, concilium provinciale convocare aut ei praesidere nequit: ad episcopatum vero designatus, quamprimum confirmationis¹ aut translationis bullam acceperit, concilium provinciale, ad quod episcopatus ei collatus spectat, adire potest et debet, suffragium decisivum in eo habiturus.

Episcopi auxiliares, vel metropolitae vel alii concilii patribus adiuncti, capitula metropolitanum et cathedralia, ecclesiarum collegiarum praepositi, aut quomodocumque prima earum dignitas adpelletur, nec non abbates, praepositi, priores conventuales atque superiores provinciales regularium, qui animarum curae operam navant, aut quorum monasteriis domibusve beneficia curata incorporata existunt, ad concilium provinciale vocandi sunt et consultativum in eo suffragium exercent. Capitulum metropolitanum per tres, cathedralia per duos procuratores suffragiis absolute maioribus eligendos comparent.

Conventus celebrandi tempus et locus convocationis edicto statuitur.

Legitime vocatus absque causa legitima, metropolita probanda, non absit. Omnes, qui suffragii decisivi iure gaudent, si legitime impediti abfuerint, procuratores mittere possunt et debent: qui, utrum suffragium decisivum an consultativum latari sint, concilium provinciale de casu ad casum decernet.

Tam metropolita quam ceteri concilii provinciales patres curam habebunt, ut secum adducant viros et doctrina et rerum gerendarum experientia claros, quorum consilio in decretis praeparandis utantur.

Aliarum provinciarum metropolitae vel episcopis, si concilio interesse exoptent, sedes honorifica assignetur. Fraternalia eorum consilia adhibeantur; suffragium decisivum eis conferri nequit.

In sessionibus publicis capitulum ecclesiae metropolitanae, vel si concilium in cathedrali quadam provinciae ecclesia celebrari contigerit, ecclesiae huius capitulum capitulariter procedens aderit.

Tam in sessionibus publicis quam in congregationibus, episcopi exempti, qui concilium provinciae respectivae selegerunt, praecedent antistites com-
provinciales, nisi horum aliquis cardinalitia dignitate praefulgeat. Ceterum episcopi comprovinciales loca sua secundum consecrationis episcopalis susceptae tempus habebunt. Antistites dioecesanos episcopi auxiliares sequuntur; hos autem abbates populum habentes, ubi eorum aliquis adsit, vicarii capitulares nec non ii antistitem absentium procuratores, quibus concilium vocem decisivam conferendam consuerit. Post ipsos capitulo metropolitano seu cathedrali locus erit. Post capitulum abbatibus seu praepositis populum non habentibus, episcoporum procuratoribus suffragium consultativum laturis et capitulorum metropolitani et cathedralium deputatis sedes assignanda venit. Ceterum de praecedentiis in synodo provinciali habendis concilium omni recurso rescisso pronuntiabit.

Metropolita concilii praeses mitram pretiosam gerat; episcopi mitris auriphrigiatis, quantum fieri possit, uniformibus, abbates et alii pontificalium usum habentes simplicibus ex serico utantur.

Decreta concilii sanctae sedi proponenda sunt. Ab eadem recognita metropolita promulget; promulgata per totam provinciam ecclesiasticam legem vim habent. Dubiis de eorundem sensu obortis consulatur antistes dioecesanus, qui rem, si gravius seu difficilius quidpiam habeat, ad metropolitam deferat. Metropolita antistitem comprovincialium consiliis adhibitis definitionem edat, ad proximam usque synodum valituram.

Annis, quibus provinciae concilium non celebratur, episcopi, praeterquam si magnae difficultates obsistant, ad metropolitam conveniant, ut de rebus ecclesiasticis facilius et efficacius quam epistolarum spe consilia fraterna conferantur.

Caput V.

De capitulis cathedralibus.

In primaeva ecclesia maioris ponderis causae, permittente temporum conditione, episcoporum consensibus agitabantur, de aliis rebus episcopus presbyterii consilia adhibere solebat. Ad presbyterii gradum lentis tunc plerumque gradibus et diuturno in inferioribus servitio praestito ascendebatur, in civitatem episcopalem lectissimus quisque adscisciebatur. Presbyterium sede plena episcopi senatum constituerebat, sede vacante dioecesis administrationem gerebat. Episcopi vitae sanctitate conspicui, inter quos sanctus Augustinus excelluit, magnis egerunt studiis, ut clericis praesto essent sanctimoniae sectandae adminicula, quae vita religiosa recte utentibus exhibet. Vitae clericali communitas canonicus vivendi ordo haberi et dici coepit ac ad clericos communem vitam agentes translatum est canonicorum nomen, quo antea clerici omnes ecclesiae cuiusdam canoni seu matriculae adscripti venire solebant. Conciliorum decretis effectum est, ut saeculo nono adolescente, in Germania et Gallia vix superesset ecclesia cathedralis, cuius clerus non profiteretur vitam communem iuxta Chrodegangi Metensis regulam conformatam. Subeunte temporum vicissitudine, vitae communis vinculum dissolutum est, ecclesiarum cathedralium canonici beneficia tenere coeperunt.

Itaque capitula cathedralia nostrae aetatis successerunt canonicorum collegiis ad vitae religiosae similitudinem compositis, quorum in formam antistitem mandata et conciliorum decreta antiqui aevi presbyteria redegerant. Episcopi senatum constituunt, consilio ei et opera in dioecesi gubernanda adsunt. Nonnullis etiam in rebus, de quibus iuris

statuta et singularum ecclesiarum consuetudines consulantur oportet, antistitis est, capituli aut quorundam ex capitulo consilia petere. In negotiis, quae ipsum capitulum attingunt, nec non in ecclesiarum sive beneficiorum unione consensus capituli aecedat necesse est. Altari et cultui divino canonici inserviunt, horasque canonicas in ecclesia cathedrali alternis ehoris canunt. Capitulum in corpore procedens primum post antistitem locum occupat.

Non immerito virorum ecclesiasticorum coetus ceteris eminentior laudibus et obsecrationibus publice Deo offerendis peculiari modo designatus est. Cui in supernis coeli et universae potestates sanctus, sanctus, sanctus proclamant, eum in hac lacrimarum valle sancta confitetur ecclesia, quam Dominus instituit et regit, ut homines mortales ad angelorum consortia elucetentur. Propterea Spiritus sanctus omnes, qui aurem habent ad audiendum, commonet, ut nihil quidem agant, quod ad Domini gloriam non collimet, sed oratione fidei eum collaudare et invocare nobilissimum et gravissimum esse censeant. Canonici tamquam publici pro populo deprecatores constituti sunt et hoc munere ita fungantur, ut fidei et devotionis exemplo populum confirmet et ad precum societatem alliciant. Eandem legem sibi impositam sciunt, qui canonicorum loco partem officii persolvunt. Nihil praecepta in vocis modulatione, nihil oscitans in corporis habitu deprehendatur; omnia decora sint, gravia et Deo, cui peallunt, digna.

Statuta capitularia, ubi desunt, secundum sacrosancti concilii Tridentini decreta et constitutiones apostolicas a capitulo condantur et ab episcopo adprobentur. Canonicus poenitentiarius et theologalis iuxta modum a patribus Tridentinis praescriptum¹, quantum fieri possit, constituantur.

Sede vacante iurisdicchio episcopalis ordinaria ad capitulum transit; eam tamen intra octiduum vicario capitulari, qui suffragiis absolute maioribus eligendus est, absque limitatione committere tenetur. Si in mora fuerit, vicarium nominandi ius ad metropolitam, vel ecclesiam metropolitana vacante, ad antistitem suffraganeum seniore devolvitur. Sede vacante fas non est, quidpiam innovare vel iuribus episcopalibus detrudere aut beneficia liberae collationis episcopalis conferre.

Caput VI.

De parochiis.

Quantvis episcopus totius gregis ei commissi pastor et doctor existat, aegrescente tamen fideum numero et dilatatis dioecesium finibus sensim sensimque receptum et canonibus postmodum sancitum est, ut presbyteris probatae fidei et doctrinae certa pars gregis perpetuo pascenda concrederetur. Parochorum his nomen inditum. Instituto parochiali ubique inducendo concilium Tridentinum ultimam attulit manum; episcopis enim mandavit, ut in iis civitatibus ac locis, ubi nullae essent ecclesiae parochiales, quamprimum fieri curarent; ubi certos fines non haberent, sed earum rectores promiscue petentibus sacramenta administrarent, populum in certas propriasque parochias distinguerent, et unicuique suum perpetuum peculiaremque parochum assignarent².

Parochorum munus eo absolvitur, ut plebis concredita salutem cultus divini celebratione, sacramentorum administratione, doctrina, exemplo, oratione indefessi procurent. Baptismum, viaticum, extremam unctionem dispensare iuris parochialis est; mortis tamen urgente periculo, ab aliis sacer-

¹ Sess. V, c. 1. et sess. XXIV, c. 8. de reform.

² Sess. XXIV, de reform., c. 13.

dotibus licite administrantur. Parochianorum matrimonii assistunt, ita ut invalida sint, quae sine eorum vel episcopi ipsius licentia coram alio sacerdote celebrentur. Eosdem defunctos sepeliunt: si aliud sibi sepulcrum elegerint, stolae funerales iura percipiunt. Praeterea fideles admonendi sunt, ut non omittant, iuxta sacri concilii Lateranensis decreta communionem paschalem a proprio parcho aut eius delegato suscipere. Ubi autem legis saluberrimae observantia sine animarum periculo urgeri non possit, episcopus permittat, ut fideles etiam in alia quam parochiali eorum ecclesia communionem paschali reficiantur.

In ecclesia parochiali nemini sacra facere aut functiones ecclesiasticas quasunque obire licet, nisi a parcho vel ipso episcopo facultatem acceperit. Parochus presbyteros, quos novit, vel qui idoneis documentis probent, sacerdotes se esse nulla censura irritos, semel aut iterum ad divina facienda admittere potest, quamvis licentia per dioecesim celebrandi careant. Diutius commoratorios ad episcopum remittat. Quando sedes episcopalis longe distat, pro facultate intermedio tempore habenda decanum adiant. Presbyteros ignotos nullisque documentis idoneis instructos parochus a celebrando omnino arceat.

Parochia confirmatur vel confertur facultas dispensandi cum rusticis, ut diebus dominicis et festis, audita saltem missa, in agris labores peragere possint, quibus imminente tempestate vere opus est, ne grave rerum suarum damnum patiantur. Vicissim necessitatis causam avaritiae praetextentes non audiant.

Parochi et omnes, quibus munus parochiale etiam precario titulo conceditur, cunctis dominicis festisque diebus etiam suppressa missae sacrificium pro populo offerre tenentur. Si autem gravi inopia laborant, episcopus eis permittere potest, ut pro missa diei dominici vel festi stipendio, quo infra hebdomadam carerent, ipsis oblato sacrificium pro populo applicandum infra hebdomadam supplere possint. Diem tamen, in quem sacrificium parochianis debitum transferunt, publice denuntiant.

In cultu divino celebrando normam ab episcopo praescriptam accurate sequantur, neque sine eius permisso vel praeepto aliquid addant vel detrahant vel quomodocumque immutent, aut extraordinaria pietatis exercitia instituant.

Inter eos, qui vineam Domini colere et aprum ferum, ne eam depascat, prohibere debent, parochi inuicem locum occupant. Quocirca concilium hoc in Domino congregatum adiurat parochos per viscera misericordiae Iesu Christi, ut sponsores facti gregis, pro quo hostiam se Deo patri obtulit, impensis studiis allaborent ad quaerendum quod perierat, consolidandum quod infirmum, sanandum quod aegrotum, alligandum quod contractum est. Baptismo infantes abluere, condones et puerorum institutiones statis temporibus habere, moribundis extremae ecclesiae sacramenta administrare, defunctos sepelire optimum quidem et summe necessarium est: neque tamen parochus, qui ex ordine haec absolverit, pastori et episcopo animarum nostrarum satisfecisse se credat. Animi ad superna conversio a verbi divini praedicatione exordium saepe ducit, ut tamen sine sacramento poenitentiae non consummatur, iterato eius usu et pane, quem digne manducantes vitam aeternam habent, confirmatur et perficitur. Homini, qui coelestium immemor vixit, sacramenta inante iam morte administrata parum prodesse solent.

Quamvis autem agrotus integra mente existat, tempus infirmitatis tempus propitiationis esse potest: quippe monita salutis facilius admittere solent decumbentes, quam homines negotiis et voluptatibus consuetis turbis ad instar abrepti. Itaque parochus oves suas, agnoscat, ad sacramenta digne et frequenter suscipienda parochianos publicis et privati monitis disponat, eorum confessiones impigerime audiat, agrotos indefessa cura invisat, morientibus pie assistat.

Cum omnibus Spiritus sanctus dicat: *Tibi delectus est pauper, orphanus tu eris adiutor*,¹ parochi etiam vi muneris, quo funguntur, pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere tenentur. Paratissimi egenorum inopiam pro reductum conditione sublevent, miseros omnes officiis benigne prosequantur, consolatione reficiant, ad memoriam ponderis gloriae, quam momentaneum hoc et leve tribulationis nostrae operatur, animum iacentem erigant. Parochianos ad misericordiae opera crebro excitent.

Residentiam religiose servent. Per notabilem diei partem nunquam domo absint, quin repentini casibus provisum sit. Ultra biduum sine decani praesentia et permisso ex parochia non discedant. Ut ultra sex dies abesse liceat, ab episcopo facultatem scriptis expressam obtineant.

Caput VII.

De parochiarum circumscriptione.

Cum ad impossibile nemo teneatur, nulla sane negligentiae culpa obstringuntur parochus et presbyteri adiutores, qui, etsi munus suum pro virili obeant propter nimium tamen parochianorum numerum eorum necessitatibus plene providere nequeunt. Lugubris autem et miserrima res est, populum catholicum presbyteris, qui sufficiant, et ecclesiam, quibus capi possit, destitutum iacere, sicut oves non habentes pastorem², et ad auxilia ferenda nihil non molendum. Nequaquam expedit, ut parochia, quaedam etiam in maioribus civitatibus constituta ultra decem parochianorum millia contineat. Contra nec iuvat, parochias iusto minores esse. Multa sunt, quae dissuadent, ne sacerdotes singuli exiguae plebi praepositi distribuantur, quin locorum conditio et animarum salus id exigat. Vae soli, quia, cum ceciderit, non habet sublevantem se³. Ecclesia, quam spiritus sapientiae regit, communem virorum ecclesiasticorum vitam omni tempore commendavit et propagavit. Domestica sacerdotis cum sacerdotibus consuetudo ad arcenda, quae minus decet, et alenda rerum sacrarum studia magnum affert momentum. Normae haec ad instar habeantur, si novae parochiarum circumscriptionis opportunitas adsit.

Caput VIII.

De adiutoribus parochialibus.

Parochus, nisi infirmitate aut senio impediatur, muneris sui partes per se ipsum implere obligatur. Non sacerdoti parochia, sed parochiae sacerdos quaeritur, et ideo digniori seligendo magna cura impenditur, quia non nihil, sed plurimum refert, a quonam officii parochialis functiones peragantur. Si autem solus non sufficiat, tot sacerdotes ei adiungantur, quot pro parochianorum numero et locorum conditione ad curam animarum rite peragendam requiruntur.⁴

¹ Psalm. IX. 88.

² Conc. Trid. sess. XXIII, c. 1. de reform.

³ Marc. VI. 84.

⁴ Eccl. IV. 10.

⁵ Conc. Trid. sess. XXI, de reform., c. 4.

¹ Encycl. 8 maii 1858, *Amantissimi redemptoris*.
² Ezech. XXXIV. 4.

Parochus cooperatores fratres sacerdoti, filios aetatis et experientias ratione habens consilio regat, exemplo excitet, iuniores ad curas parochialis munia benigna assiduitate informet, bonorum operum, quibus Deum glorificabunt, particeps futurus, si patrem spiritualem eis se exhibuerit. Cooperatoribus decens debetur sustentatio: convictores sint parochi, qui vitae necessaria benevole eis subministret. Ipsi autem debitum parochi honorem deferant ac debitam subiectionem praestent, eius apud parochianos reverentiam praestant et propagent, laboribusque suis vineam Domini ita colant, ut rectorem eum constitutum esse nunquam obliviscantur.

Caput IX.

De decanis.

Quo latius dioecesis n. limites extenduntur, eo minus episcopus rebus, quibus secundum beneplacitum Domini ordinandis intendere debet, per se ipsum invigilare satis est. Insignis itaque apud nos cumprimis utilitas decanorum per dioecesis dispositorem, ut antistiti oculi et auris loco sint. De omnibus quidem, quae curam animarum et legum ecclesiasticarum observantiam attinent, speculatores instituti sunt: praecipue autem vigilant, ut sacerdotes dignos se praebent vocatione, qua vocati sunt, et dres Domini summa diligentia pascant. De minoribus rebus fraterne eos admoneant: ni morem gerant, ad episcopum recurrant, cui graviora omni remota mora indicanda sunt. Habentur inanes rumores, quos contemnere decet: fama autem capstans et multorum animos movens nunquam parvipendenda est: si fundata sit, scandalum reprimere, sin minus, innocentem suspicionis invidia liberare, iustitia exigit et caritas. Qui, cum muneris sui ratio id postulet, episcopum de scandalis vel graviorum suspicionem non admonet, offensae divinae et detrimenti animabus illati complicem se esse sciat.

Decani est, parochos et parochiarum rectores cunctos in muneris rite adepti administrationem inducere, ita tamen, ut relatè ad regulares parochiae domui religiosae incorporatae administratores, lex sive consuetudo dioecesis intacta maneat.

Procuratori omnium bonorum, quae ad parochias vel ecclesias parochiales sive filiales pertinent, decanus iuxta normam eidem praescriptam invigilare tenetur.

Si parochus seu parochiae rector gravi morbo decumbat, decanus eum adeat, de vita periclitantem sacramentorum praesidio munit, sive, ut iusto tempore muniatur, curam gerat, et opportune eum excitet, ut domui suae disponat, neque de stipendiis missarum forsitan nondum persolutarum et de mercede famulantibus debita providere obliviscatur. Vita functum sepeliat, iuribus stolae ad ipsum pertinentibus, nisi regularis parochiae domui religiosae incorporatae administrator fuerit: huius enim sepeliendi ius ad superiorem regularem spectat.

Decanus presbyterum aliquem idoneum ad parochiae vacantis administrationem deputet, usque dum episcopus, ad quem extemplo referendum est, ea de re constituerit.

Decanus parochis permittere potest, ut ex rationabili causa et de presbytero, qui eorum vices suppleat, provisione facta a parochia sua per sex ad summum dies absint. Ad episcopum tamen de licentia concessa referat. Eidem conceditur, ut necessitate urgente presbyteris facultatem sacramentum poenitentiae administrandi vel licentiam missam celebrandi rite obtentam in quindecim dies proroget, nec non, ut alius dioecesis sacerdoti litteris formatis antistiti sui munito missam celebrandi licentiam in quindecim dies tribuat; qui

tamen omnes ad episcopum illico recurrere debent.

Decanus facultatem habet absolvendi in casibus episcopo reservatis et intra districtus ei demandati limites peragendi benedictiones, in quibus iuxta ritus sacri rationem chrismae unctio non intervenit.

Caput X.

De visitatione a decanis habenda.

Cum in provincia hac, quae a Bavariae ad Hungariae usque limites extenditur, episcopi visitationem canonicam tempore statuto, absolvendo impares omnino existant, decanis munus demandatum est, parochias districtus eis assignati quotannis visitandi eum in finem, ut de eorumdem statu ad antistitem accurate referre queant.

Decano adventante campanae pulsabuntur, parochus cum sacerdotibus cooperatores stola et rocchetto ipse, rocchetto ceteri induti eum ad ecclesiae ostium excipient et ad sacristiam deducunt, ubi rocchetto stolamque sumet. Decet, ut missae a parochi celebrandae intersit. Post missam vel, si commode ipsi interesse non possit, quamprimum ex sacristia prodierit, sanctissimum sacramentum a parochi exponatur, incenset ipsum decanus et hymno sacro pro more decantato benedictionem det populo. Quo facto diligenter examinet altare primum maius, tabernaculum, ostensorium, ciborium, cetera postmodum altaria, fontem baptismalem, sacristiam, confessionalia, omnemque ecclesiae adparatum. Ad sacristiam se conferens, calices, pyxidem portatilem, casulas, linteamina, et quaecunq; cultui divino inserviat, diligenter inspiciat. Hoc absoluto negotio, cum populo pias preces fundente coemeterium adibit. Ibi cum aliis, qui adsunt, presbyteris psalmum *De profundis* recitabit, et collectam *Fidelium Deus omnium conditor* dicet. Postea coemeterium perlustrabit. Si autem coemeterium longius distet, ad eius inspectionem abque populo, tempore quod commodum ipsi videbitur, conferre se poterit. E coemeterio redux, vel si eius visitatio dilata fuerit, statim post sacristiae inspectionem ecclesiae fabricam, quantum fieri possit, attente examinet. His peractis, nisi forsitan scholarum inspectio alii cuidam sacerdoti credita fuerit, scholam adeat, ubi pueri et puellae eorum, quae didicerint, coram eo tentamen faciant. Doctrinae christianae unum, quod necessarium est, tradentis primae sint partes. Domum dein parochialem visitet; an reparationibus minoribus debita sit provisum, an maiores quaedam requirantur, diligenter investiget, et an beneficii bona iuxta sanctiones ecclesiasticas administrantur, quantum res sinat, exploret. Denique parochi, ecclesiae vitricis, et quodsi patronatus iuri subsit, patrono sive eius mandatario advocatis perquirat de eis, quae ad administrationem bonorum ecclesiae parochialis pertinent. Ceterum omnibus aditu facilis, quaeque de rebus ecclesiasticis ipsi significantur, patienter audiat et prudenter ponderet; de omni autem visitationis negotio ad antistitem fideliter referat.

Caput XI.

De synodo dioecesis.

Cum inter episcopum et sacerdotes, quos in commisso grege pascendo adiutores habet, intimus nexus intercedere debeat, ex antiquissimis ecclesiae temporibus antistites suae dioecesis clericos, praesertim in animarum cura laborantes, frequenter congregaverunt, ut eos salutaribus monitis instruerent, desideria patefacta paterne exciperent, corrigenda corrigerent, et quae dioecesis rebus prodescent,

decernerent et promulgarent. Hae sunt origines A citet. Praeterea pro viribus et rerum adiunctis synodorum dioecesanarum, quae ut quotannis habeantur, patres Tridentini decernerunt. „Est,“ quemadmodum sanctus Carolus Borromeus dixit, „generalis quaedam visitatio synodus; alias enim per annum particulares quaedam ecclesias duntaxat visitamus; hic vero generatim sacerdotes omnes et clericos ac in ipsa suo etiam modo populos eis commissos.“

Ad synodum dioecesanam vocandi sunt ecclesiae metropolitanae seu cathedralis canonici, ecclesiarum collegiarum praepositi, vel quomodounque prima earum dignitas adpelletur, nec non abbates, praepositi, priores conventuales atque superiores provinciales regularium, qui animarum curam agunt, aut quorum monasteriis domibusve beneficia curata incorporata sunt, neque sine legitima excusatione absint. Vocati praeterea adesse tenentur parochi et omnes sacerdotes in parochiali animarum cura B constituti, rectores quoque ecclesiarum non parochialium, ubi cultus divinus publice celebratur; si autem de morum reformatione vel alia re totum clerum concernente agendum aut concilii provincialis decreta publicanda sint, etiam alii sacerdotes dioecesani. Delectus tamen ita habeatur, ut cura animarum detrimentum non capiat, neque ad synodum vocatorum numerus ultra ducentos facile ascendat.

In provinciae huius dioecesibus synodum quotannis habere difficultate non caret. Singulis, quibus non convocatur, annis decani post absolutam ab omnibus visitationem ab antistite advocentur, ut cum capitulo cathedrali et aliis viris scientia et pietate insignibus congregati, de abusibus corrigendis et ordinationibus, quibus animarum salus promoveri possit, ferendis, sententiam dicant.

TITULUS III.

De sacramentis et sacramentalibus.

Caput I.

De sacramentis in genere.

Deus et redemptor noster Iesus Christus, ut suorum fidem exerceat pietatemque alat, gratiam, quam in ara crucis nobis meruit, per sacramenta novae legis in nos derivari voluit. Invisibilem, quae Spiritus sanctus operatur in nobis visibiles formae sunt, omnisque vera iustitia per ea vel incipit vel coepta augetur vel amissa reparatur. Sacramentorum vis non in eo reponitur, ut homines ad pietatis sensus excitent, quibus cordis ostia Domino pulsanti aperiuntur, sed gratiam, quam significant, continent atque proinde ex virtute Dei ordinatione eis insita seu ex opere operato conferunt, modo valide administrantur, neque suscipientes operationi D Spiritus sancti impedimenta ponant. Ideo sacerdotes, quibus mysteria salutis dispensanda sunt, animo alte impressum gerant, qualem et quantam rem pertractent. Ne materiae vel formae aliquid desit, summa diligentia caveant, caeremonias ritusque omnes ritualis dioecesani ad normam accurate persolvant, et quamvis attentio virtualis ministri intendentiis facere quod facit ecclesiae, ad sacramenti valorem satis sit, impense tamen studeant, ut in ipsa administratione actualem attentionem habeant. Verba distincte et articulatim pronuntiant; incessus, vultus, corporis motus, vocis modulatio rei sanctissimae, quae agitur, conscientiam exprimat, et fideles ad fidem firmam et devotionem intimam ex-

citet. Praeterea pro viribus et rerum adiunctis procurant, ut nitida et decora sint, quae ad sacramentorum dispensationem requiruntur. Parochi suos de sacramentis et praeparatione religiose praemittenda, quoties occasio offeratur, instituunt; verbi divini praedicatorum et religionis doctrinam publice vel privatim tradentes cuncti ea de re diligenter agant. Nemo periret, si omnes eo, quo par est, animo sacramenta susciperent.

Caput II.

De sacramenti baptismi.

Cum nemo mundus, sordet, nec infans, cuius est unius diei vita super terram, baptismi gratia renascitur ex aqua et Spiritu sancto, ut filii Dei nominemur et simus. Regenerationis sacramentum ordine et necessitate primum est; unde magna ac curatione et reverentia administratur oportet. Verba, quibus forma absolvitur, eo ipso tempore, quo aqua infunditur, distincte proferantur. Pervetusta ecclesiae sanctione vetitum est, ne obscena, fabulosa aut ridicula vel inanium deorum vel impiorum hominum nomina baptizandis imponantur. Si nomen decorum quidem, sed quod sancti alicuius non sit, indi petatur, nomen coelitis adiiciatur, ut in Christi ovile recepto peculiaris apud Christum deprecator non desit.

Canones iubent, ut baptismus, cum ianua sit ad Christi ecclesiam, in ecclesia ad fontem baptismalem conferatur, nisi propter infantis infirmitatem aut aliam iustam causam exceptio admittatur. Hoc ubi usu retentum est, sedulo conservetur. Ut infantes parentibus petentibus in privatis domibus baptizentur, his in locis, ubi eiusmodi consuetudo diuturno usu invaluit, nec facile tolli potest, ad tempus toleretur. Ut autem preces, quibus mulier C post partum in ecclesiam introducit, illico post infantis baptismum supra matrem lecto decumbentem recitentur, abusus est, qui, si hinc inde vigeat, abaque mora tollatur.

Ut aqua naturalis adhibeatur, ad sacramenti valorem pertinet. Alia uti, quam ea, quae iuxta missalis Romani ordinem solemniter benedicta sit, praeter necessitatem non licet. Ne quispian sine salutari remedio de hoc saeculo avocetur, omnis homo, ne infideli quidem excepto, idoneus baptismi minister est; et parochi curent, ut obstetrices baptismum rite conferendi rationem optime calleant. Instante mortis periculo a laicis baptizati, si supervixerint, ad ecclesiam deferantur et parochus, quando sacramentum valide esse collatum prudenter dubitari nequeat, caeremonias omissas supplere satagat; alias et ipsum baptismum sub conditione iisdem conferat: ratio enim non sinit, ut videatur iteratum, quod non ostenditur gestum, nec temeritas intervenit praesumptionis, ubi est diligentia pietatis.

Infantes expositi, nisi eos rite baptizatos esse plene constet, conditione adhibita baptizentur. Schedulae cuidam appositae, quae infantem baptismum esse asecrat, nihil tribuendum est, nisi forsan liber baptismalis rem ita se habere comprobet. Quando quis ad ecclesiam redeat ab haeresi, de qua prudenter dubitetur, an in ea baptismus debita forma, materia et intentione dispensetur, causa ad episcopum deferatur.

Cum patrini fideiussores sint baptizandorum, partes eorum sumere non possunt, a quibus prudenter expectari nequit, eos, si opus fuerit, acturos, ut filii spirituales, quos ex baptismi fonte susceperint, in fide catholica diligenter instituuntur. Aroentur igitur a fide seu communionem catholicae alieni, sed et publice criminosi seu infames, item qui sanamente non sunt aut fidei rudimenta ignorant. Prae-

¹ In syn. dioec. XI. Act. eccl. Mediolan., part. VII. p. 1420.

² De consecrat. dist. 2, c. 33; cf. a. August., Epist. 106.

³ Conc. Trid., sess. VI, in prohem.

terea confirmationis sacramento non muniti, et baptizandi parentes, nec non monachi vel sanctorum reliquias removeantur. Duo viri duosque mulieres non admittantur: unus tamen et unam adhibere licet.

Infantum baptismus ultra biduum a natiuitate non differatur.

Caput III.

De sacramento confirmationis.

Vita hominis militia est super terram: ideo quotquot per baptismum regenerati sunt ad vitam aeternam, Spiritu promissionis sancto signandi et confirmandi sunt ad bonum certamen certandum. Qui, cum ad confirmationem possint accedere, illam negligunt, a gravi peccati reatu vix excusantur: quamvis enim continuo transitoris sufficiant regenerationis beneficia vitiorum tamen necessaria sunt confirmationis auxilia, quae nostris temporibus eo avidius appetenda sunt, quo frequentiora imminet tentationum pericula. Confirmandos septennium absoluisse ac rationis usum attingere oportet, nisi in particulari quodam casu antistiti dioecetano aliter visum fuerit. Ubi frequentior adest sacramentum suscipiendi occasio, agendum est, ut pueri puellaeque, antequam primam communionem susceperint, ad Spiritum sanctum accipiendum absque rationabili causa non accedant: vicissim ultra decimum quartum aetatis annum confirmatio non differatur. Ante Pentecosten necnon appropinquante visitatione canonica, parochi ipsi vel per sacerdotes adiutores, confirmandos erudiant in omnibus, quae ad tanti sacramenti vim et dignitatem intelligendam faciunt, eosque moneant, ut peccata constentur, et, nisi forsam ad sacram synaxis pondum admissi, corpore Domini reficiantur. Alius quoque sacerdos, vel episcopus facultatem doctrinam religionis tradendi impertitus fuerit, de parochi vel ipsius episcopi licentia eos instituere potest. Ad confirmationem si solummodo admittantur, qui testimonium de condigna praeparatione peracta scripto exhibeant. Litterae testimoniales sacramento collato parochis remittantur, ut parochianos, qui Spiritus sancti dona acceperint, in confirmatorum librum referre possint. Confirmati omnibus, quibus sacramenti administrandi ordo absolvitur, orationibus devote adsint, nec antequam benedictionem pontificalem acceperint, ex ecclesia discedant. Patris adhibeatur unus, matris, foemina foeminae. Sponsors in confirmatione esse nequeant, qui in baptismo patrinorum munere fungi prohibentur. Insuper confirmandi vitiosa seu noverca excludantur. Eundem in baptismo et in confirmatione sponsorem habere non licet.

Caput IV.

De sanctissimo eucharistiae sacramento.

In omnibus sacramentis vere memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus, in augustissimo vero eucharistiae mysterio divitias divini sui erga homines amoris velut effudit, ita ut, cum sit omnipotens, plus dare non possit, cum sit sapientissimus, plus dare neciat, cum sit ditissimus, plus dare non habeat. Tantum ergo sacramentum omnes intendentes vires veneremur, et si quid eius gloriae impendere nobis concessum sit, maximum fecisse lucrum confidamus. Adest, qui nos creavit, adest, qui pro nobis in ligno crucis pependit, adest, qui mandum iudicaturus redibit, rex caeli et terrae quem angelorum chori adorant. Quantum possumus, audeamus: nam maior est omni laude.

Tabernaculum, ubi sanctissima eucharistia recondita habetur, sanctissimus, quem orbis terrarum

continet, locus est; nam idem, qui in principi lacens pueruli figuram oculis hominum videndam praebuit, sub panis ibi specie residet. Quod ammos fide tenemus, stammis, quae Deo debetur, reverentiae signis profiteamur: Tabernaculum et intus et exterius, quam optime fieri possit, exornetur. Praeter vasa, quae sanctissimam eucharistiam actu continent, nihil omnino in eodem reponatur: neque calices, neque reliquiae, neque sacrorum oleorum vascula ibi recondantur. Sollicite occludatur: claves, quae duas habere consultum est, parochus vel eius cooperator custodiat. Ubiunque Dominus, fons amoris, panis sub specie addit, lampas diu noctaque collescat, quae fidelibus Deum praesentem annuntiet atque hominibus recedentibus cultus aliquam et amoris professionem exhibere pergat. Nulla unquam excusatio admittatur: permodici, qui requiruntur, sumtus ad ea pertinent, quae cultus divinus absolute requirit, et si non alio modo, fidelium certe elemosynis haberi poterunt. Particulae consecratae toties renoventur, quoties pro locorum conditione necessarium sit, ut omne corruptionis periculum sollicite avertatur. De regula renovatio alternis saltem fiat hebdomadibus, nullibi tamen ultra mensem differatur.

Calices et ciborii cuppa saltem, nec non ostensorii lunula ex argento aive auro confecta, et, nisi aurea, intus insurata sint.

In eadem ecclesia, nisi perampla sit, sanctissima eucharistia praeter evidentem necessitatem haud plus uno loco asservetur.

Tolerari non potest, ut in ecclesiis filialibus sacrosanctum sacramentum asservetur, nisi sacerdotem beneficiarium apud eas residentem habeant, vel quotidie in eis sacrificium missae celebretur et ab ecclesia parochiali vel quadam virorum regularium domo non ita distent, ut incendio vel inundatione superveniente sacerdos ad sanctissimam eucharistiam transferendam tempeste accurrere nequeat. Repugnat reverentiae Deo praesenti debita, ut per integram septimanam vel et longius tempus sine adoratoribus et venerationis documento in ecclesia occlusa delitescat. Ut autem populus viris ecclesiasticis longe agentibus coram sanctissimo sacramento ad litanias dicendas vel rosarium aliaque preces recitandas conveniat, refragatur regulis, quibus ecclesia in cultu divino moderando utitur.

Cum Deum habitare nobiscum populi christiani nobilissimum decus et gloriae, quae in nobis revelabitur, praelibatio quaedam existat, Deum habitantem nobiscum, ubicunque compareat, summo adorationis obsequio confiteamur et celebremus. Itaque publice prodeunt, ut aegrotos visitet atque soletur, nullum desit venerationis signum. In civitatibus sanctissimum sacramentum non aliter quam sub baldachino per vias publicas deferatur. Excitatur praeterea parochorum pietas, ut in maioribus oppidis, ubi locorum conditio difficultates non parit et baldachinum portaturi non deorunt, animus rei advertant, et quam primum fieri poterit, venerationis illud officium Deo redemptori exhibeant. Praeter processionem in festo corporis Christi habendam, aliamve pro qua expressa antistitis licentia obtenta fuerit, sanctissimum sacramentum ex ecclesia preferre non licet, nisi ut ad aegrotum portetur, vel quando instans profanationis periculum translationem fieri iubeat.

Qui Mariam absolvit et Ioanni in sinu suo recumbere dedit, in sanctissimo sacramento nos expectat, ut venia nos condonet, consolatione reficiat, amoris ulnis amplectatur. Venite igitur, adoremus Deum, qui denuo exinanivit se et maiestatis splendorem modici panis specie contigit, ut in subibus

coeli venientis aspectus mitis nobis et festiva existat; praecipue faciem eius in confessione et hauriamus aquam de fontibus salvatoris! Absit, ut tepescentibus animis ab hominibus deseratur, qui propter homines in altari regidet! Sacerdotes eius in concionibus publicis, in inventus institutione, in poenitentiae administratione, privatisque colloquiis fideles studiosissime instruant atque commoneant, ut, quam frequentissime pro rerum suarum conditione possint, ad sanctissimum sacramentum devotissime visitandum concurrant. Verum ipsi exemplo eorum praecant. Praeter paucissimos locos, quibus ecclesia a domo parochiali longius abest, parochus et presbyteri adiutores omnimodam sanctissimum sacramentum adorandi commoditatem habent. Latidem merentur, qui, cum possint, horas canonicas coram sanctissimo dicunt.

Caput V.

De sacrosancto missae sacrificio.

Homo, qui per peccatum mortis sententiam incurrit, et poenitentiae spatium et gratiae auxilia adoptionemque filiorum per sanguinem, in quo iustificati sumus, adeptus est. Igitur, quae praeter peccatum et peccati poenas habemus, omnia virtute sacrificii, quod Dominus et redemptor noster pro nobis in cruce obtulit, tenemus et possidemus. Ipse autem, qui sacerdos est in aeternum secundum ordinem Melchisedech, quod cruentum semel peregit, incrementum perdurare vult usque ad consummationem saeculi: unde per vicarium sacerdotis mortalis officium corpus et sanguinem suum Deo patri sub panis et vini speciebus offert, in remissionem eorum, quae quotidie a nobis committuntur, peccatorum. Haec est oblatio munda, quae a solis ortu usque ad occasum in omni loco nobis Domini offertur, neque nuda est commemoratio satisfactionis in cruce peractae, sed sacrificium verum et tremendum, quo Deus placatur et nobis propitius redditur, ita ut, quoties huius hostiae commemoratio celebratur, toties opus nostrae salutis exercatur. Quapropter sacerdotes ad agni immaculati mensam accedentes memores humani, et cum timore et tremore, cum cordis contritione ac illibata corporis mentisque puritate divinum istud et coeleste sacrificium celebrent, ut sentire mereantur beatissimam praesentiam Domini, et excubias sanctorum angelorum, qui in circuitu ipsorum tantum mysterium collaudant et adorant. Ab omni delictorum sorde se custodiant: si, quod Deus avertat, peccati lethalis reatu se contaminaverint, altare non adeant, antequam poenitentiae sacramento culpam abluerint, excepto tamen necessitatis urgentis casu, qui si contigerit, contritionis actum summo studio eliciant, et confessionem sacramentalem quamprimum peragant. Nemo missae sacrificio abaque veste talari celebrare praesumat. In usum sacerdotum, qui, cum peregrini sint aut remotiori loco degant, eadem induti ecclesiam facile adire non possunt, vestis talaris in sacristia praesto sit.

Religiosa impendatur cura, ut purissima aptissimaque sit materia in Domini dominantium corpus et sanguinem convertenda. Hostiae sint ex tritice farina et aqua naturali confectae, macularum expertes, recentes. Vinum, si haberi possit, seligatur album; nunquam non purum sit et bonum. Intolerabile esset, si ad tantum mysterium adhiberetur vinum, quod convivis apponere ecclesiae rectorem puderet. In aqua admiscenda sollicito caveatur, ut permodico sit et vini naturam immutando plane impar-

ceremoniae, quae ecclesiae adhibuit, ut maiestas tanti sacrificii commendaretur, summa diligentia observentur et condigna gravitate peragantur. Omni ergo missae etiam defunctorum et beatissimae Mariae virginis in sabbato tertia ad minimum hora pare impendatur. Difficillimum est, ut quis missam breviori persolvat tempore, quin in verbis et actionibus delinquant; fieri nullatenus potest, ut in verbis enuntiandis et actibus exequendis eam praese ferat gravitatem, sine qua exterior pietatis species ad dignitatem sacrificii et populi aedificationem omnino necessaria consistere nequit. Praeterea ipsa rei divinae plane natura et expressa rubricae praescriptio sacerdotem post porporis dominici sumtionem aliquantum quiescere iubet in meditatione sanctissimi sacramenti, quod negligere solent, qui sacra precipitanter peragunt. Attamen si quis missam quamcunque temporis spatio quadrante minori persolverit, sciat se a gravi featus culpa vix esse excusandum. Ceterum quicumque sacerdotes saeculares seu regulares tanti mysterii reverentiam nimia festinatione violant, populoque scandalo sunt, ab antistite diocesano coerceantur. Minime tamen probandi, qui missae celebrationem nimia cunctatione protrahunt. Teneatur regula, missam ordinariam dimidia hora absolvendam esse. Sacerdos ab ecclesia non discedat, antequam Domino gratiarum actionem quam maxima possit devotione obtulerit. Quamdiu panis et vini species perdurant, Iesus Christus apud nos manet; ut autem Deo in nobis pro nobis praesenti omni mentis cordisque virtute laudantes, mirantes, poenitentes, exorantes intendamus, ipsa res iubet; unde qui sine ineluctabili quadam necessitate animus ad alia sua culpa converterit, gravissimae irreverentiae reum se esse sciat; qui gratiarum actionem obiter vel ne obiter quidem persolvere assueverit, maledictionem se pro benedictione habiturum iustissime timeat.

Antiquitus fideles inter sacrificium obtulerunt panem et vinum, ex quo eucharistia conficeretur et sacrorum administrari alerentur. Huius in locum pecuniam numeratam contribuere post temporis consuetum est, non ut consecrationis pretium offeratur, sed ut sacerdos sustentationis suae stipendium habeat. Quamobrem pia haec fidelium oblatio licite percipitur, modo, quodcumque nundinationem sapiat, longe abest. Sacerdos tot missas celebrare tenetur, quot a stipem offerente celebrandas suscepit, et quae de sacrificii tempore et loco adiecta forsitan fuerint, fideliter impleantur. Missas plures, quam ab eo intra bimestre persolvi possint, non suscipiat, nisi offerens dilationem expresse consentiat. Qui stipendio manuali accepto obligationem missam celebrandi alium in presbyterum transfert, integram eleemosynam, licet stipendio ab antistite statuto maior sit, eidem erogare tenetur, nec partem retinentem iuvaret, quod alter rei certior factus consensum tribuerit; quippe non de privatorum commodis, sed de sanctissimae rei decore agitur. Alia tamen missarum fundatarum conditio; eas enim, qui stipendium adiunctum beneficii titulo debetur, per alium sacerdotem persolvere potest, retenta ea stipis parte, quae stipendium ab episcopo constitutum superat.

Ut missae fundatae suscipi possint, accedit oportet episcopi venia et auctoritas. Approbatas iuxta conditiones in fundatione additas religiose persolvantur. Si accidat, ut etiam abaque beneficiariorum seu administratorum culpa fundi detrimenta capiant, ita ut eleemosyna stipendium ab episcopo decretum non amplius adaequet, his, quibus missas celebrandi obligatio incumbit, earum numerum pro arbitrio suo minuire non licet; sed ad episcopum facultatibus apostolicis munitum, sive ad ipsam apostolicam sedem confugiendum erit.

Nemo sub quocunque praetextu audeat alio in A loco, quam in ecclesia aut in sacellis et oratoriis intra facultatum pro eisdem concessarum terminos, sacrosanctum missae sacrificium offerre.

Caput VI.

De sacra communione.

Dei filius, qui suo nos sanguine redemit, qui Deus et homo pro nobis in altari residet, qui satisfactionis beneficia quotidie renovat, mirus amore ac potentia, quae his maiora nobis tribueret, invenit: nam corpus suum in cibum et sanguinem suum in potum nobis praebuit. Summum hoc inter tanta mysteriorum magnalia, summum inter tanta largitatis divinae beneficia et dignitatis, ad quam homo elevatus est, certissimum pignus: haec enim mensa frui non posset, nisi cum divinae consortem fieri naturae pater misericordiarum vocaret.

Primo saeculorum fideles, quorum animis alte B impressum erat, se hac in vita peregrinari a Domino, quoties sacrificio novi foederis aderant, sacra synaxi reficiebantur, modo plena gaudent communione. Labente tempore caritas refrixit in cordibus multorum. Unde concilium Lateranense IV° decernendum duxit, ut omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata semel in anno fideliter confiteatur proprio sacerdoti, et ad minus in Pascha eucharistiae sacramentum reverenter suscipiat; alioquin et vivens ab ingressu ecclesiae arceatur et moriens christiana careat sepultura. Constitutionem patres Tridentini canone ab ipsis sancito confirmaverunt, addentes, optare se, ut in singulis missis fideles adstantes sacramentali eucharistiae perceptione communicarent. Haec ecclesiae est mensa, haec mensa sit omnium, quibus animarum immortalium cura commissa est. Indefessis studiis fideles inducant, ut ad sacram C mensam frequenter accedant, eam tamen, quam mysterii ratio exposcit, praeparationem non negligant. Etenim minus sane malum est, panem vitae non tangere, quam sacrilego eum ausu accipere, ac indigne manducando mortem sibi manducare. Pueri autem quam ad mysterium fidei admittantur, diligenter instituuntur et praeparantur. Prima eorum communio, quo solemniori fieri poterit modo celebretur, ut animis integris adhuc alte imprimatur sacramenti maiestas et sanctitas. „A fructibus eorum cognoscetis eos.“ Quo saepius quis corporis dominici particeps redditur, eo uberiora feret virtutum fructus, modo condigne paratus ad sacrum convivium accedat. Unde de frequentiori seu rariori communione generali quadam lege nihil constitui potest, sed haec confessarii prudentis et pii iudicio relin- quenda sunt.

Prohibitum est in sacellis privatis cuiquam vel D aegroto sacram eucharistiam impertiri, nisi expressa huius rei licentia obtenta fuerit.

Communio diurno duntaxat tempore, ab aurora usque ad meridiem vel immediate post missam, cuius celebratio hora ipsa meridiana inchoavit, dispensanda est; nec in sacratissima nativitate dominicae nocte fidelibus eam praebere licet. Ubi autem primam missam hora matutina quinta celebrare consuetum sit, in ea vel post eandem synaxim sacram conferre fas est, quamvis aurora nondum lucescere coepisset. Praeterea, si tanta poenitentium multitudo confluerit, ut eorum confessiones ante meridiem absolvi nequeant, etiam post meridiem rite ieiuni ad divinum convivium admitti possunt.

¹ Cap. XXI.

² Matth. VII. 16.

Caput VII.

De sacramento poenitentiae.

Deus, cuius misericordia exaltata est super omnia opera eius, poenitentiae sacramentum secundam nobis post naufragium tabulam dedit, neque tam nefarium habetur et exitiale pisculum, quod eodem non septies et usque septuagies septies deleri possit. Mira et vere divina dignatio, quod pater aeternus filium haereditatis prodigum, si ad pedes eius procidens confiteatur: *Pater, peccavi coram caelo et coram te*, sacerdotis ore vestiri iubeat stola prima. Cum autem sanctissimus sit idem, qui clementissimus, peccatorem ex mortuo vivum efficere non potest, nisi conversus fuerit a viis suis malis et ad iustitiam faciendam cogitationes et opera direxerit; unde deest debita sacramenti materia, quando peccator confessionem quidem in ore, sed contritionem non habet in corde. Confessarii munus magna est res: nam quae sacramentum poenitentiae recte ad- ministrans solvit, in terra, ea soluta sunt in caelis; sed et ardua est res: etenim non tantum de propriis peccatis rationem reddet episcopo animarum nostrarum, sed etiam de peccatis, quae pro sacro tribunali sedens solvit vel retinuit. Non hominis, sed Dei exeret iudicium, et quodcumque iudicaverit, in eum redundabit. Igitur confessionale non adest, quin animum ad superna attollens patris luminum auxilia imploraverit. Cum autem de gratia divina temere confidant, qui cooperandi laborem refugiant, sacramenti poenitentiae dispensatores non negligant studia, quibus in sancta regiminis animarum scientia proficere possint, et probatissimos theologiae moralis auctores assidue revolvant.

Inter praecipua parochorum habetur munia, paro- chianos doctrina et monitis excitare, ut peccata sua saepius in anno confiteantur, ubi autem reatu, qui ad mortem est, se pollutos sentiant, omnem praecidentes moram ad poenitentiae sacramentum confugiant. Caveant, ne horum aliquis cum languido ad probaticam piscinam iacente, dicere possit: „*Hominem non habeo*.“ Igitur tam ipsi quam sacerdotes eos adiuvantes, tribunal sacrum adituro magna comitate excipiant; provideant quoque, ne quis saecristam forsitan segnitia seu inhumanitate a salutari proposito deterratur. In magnis autem civitatibus, et ubi episcopo visum fuerit, etiam in aliis locis populo frequentioribus, quando parochus duos saltem laborum socios habet, quotidie prima incipiente missa, sabbato praeterea et in festorum dierum vigiliis sub ipsa officii vespertini initia, sacerdos tribunal sacrum ingrediatur ad confessiones excipiendas accinctus. Cum piissimus Iesus tanta nos omnes patientia in sanctissimo eucharistiae mysterio expectet, dignum est, ut ministro eius grave non sit, gratiae reparationem quaerentibus aliquam moram impendere. Venient aegroti, si medicum praesto esse noverint. In quavis autem parochiali ecclesia dominicis saltem festisque diebus et in pervigiliis eorum, nisi forsitan vespertinum officium pro locorum conditione non habeatur, parochus vel eius cooperatores ad confessiones audiendas paratus adsit.

Cum confessarii et iudicis et medici doctorisque munus obire debeant, absolutionem impertiri caveant, nisi prudenter praesumendum sit, poenitentem omnia, quorum sibi conscius sit, peccata gravia speciemque eorum ac numerum exposuisse et contritum habere cor, quod Deus non despiciat: at-

¹ II Paralip. XIX. 6.

² Ioann. V. 7.

³ Concil. Trident., sess. XIV. cap. 5. de poenitent.

tamen quos imparatos iudicent, non facile repellant, sed ut paratos eos reddant, pie allaborent. Condolere sciant iis qui ignorant et errant, quoniam et ipsi circumdati sunt infirmitate. Eas igitur adhibeant interrogationes, quibus plena reatum confessio eliciatur, eaque monita, quibus poenitens ad delictorum detestationem eaque expiandi desiderium adducatur. Ab inutilibus tamen et otiosis ac tanto magis a periculosis interrogationibus abstineant. Si ad peccata confitendum accedant homines, qui ex pluribus, imo plurimis annis sacramentorum usum neglexerunt, sentire solent, quod in via salutis non ambulaverint, et medicinam facile admittere. Arduum vero negotium confessario facessunt, qui consuetudine duce sive conscientiae quae vocem nonnunquam attollit, silentium impositum, quavis ferme anno coram tribunali sacro comparent, expectantes tamen et exigentes, ut sacerdos sis, quae afferre libet, contentus ipsos post generales nonnullas admonitiones cito dimittat. Magna ibi prudentia et patientia opus est: nunquam tamen dispensator mysteriorum Dei miseris illis auctor sit, ut dicant: pax, ubi non est pax, atque corpori et sanguini Domini nostri indigni communicent. Eos vicissim, qui saepius iam cordium secreta ipsi pandunt ac frequenter sacramentis utuntur, non multum detineat et rescindat inutilia verba, quae sequitur cuprimis sexus texere amat.

Confessarius de poenitente complicitis nomen nullo sub praetextu exquirat.

Mulierum confessiones, praeter infirmitatis casum, aliter quam in ecclesia sive sacristia et in sede confessionali non excipiantur.

Cum sanctissima sit silentii sacramentalis religio, quaecunque eius violandi vel remotissimam occasionem praebant sacerdotes summis curis evitent oportet. Quamquam sigillum non referatur ad re quarum revelandarum copiam poenitens confessario expresse ac directe fecerit, eiusmodi tamen facultatem nec unquam petant, nec ultro oblatam facile acceptent. Poenitenti iniungant, ut de negotio monendos vel ipse vel per alium quemdam adeat, nisi forsitan ea sit rei natura, ut absque prudenti magnorum malorum metu alius quam confessarii opera uti nequeat. Ceterum eorum, quae in tribunali sacro perceperint, sint peccata vel scrupuli aut ineptiae, nihil omnino neque tecto nomine et longo interiecto tempore enarrent. Quaecunque Dei nomine audierint, cum hominibus colloquentes nesciant.

Cum sacerdotis ad aram agni litantis puritas summa esse debeat, concilium praesens in Domino congregatum omnes sacerdotes, quicumque in provincia ecclesiastica Viennensi sacrificium missae offerendi licentiam habent, commonet et iubet, ut D semel ad minimum in mense peccata sua poenitentiae sacramento expient.

Caput VIII.

De indulgentiis.

Cum pretium, quod Dei filius pro nobis obtulit, infinitum sit, ad omne, quo iustitiae divinae obstringimur, debitum solvendum plenissime sufficit: ut autem superabundans Christi satisfactio singulis nobis applicetur, adiuvante gratia, quam idem Christus dominus nobis promeruit, concurramus oportet operibus, quorum vis valorque ex hac ipsa satisfactione totus pendet. Conglorificabimur, si compassi fuerimus, nec salvatus est cruce Christi, qui non est crucifixus in Christo¹. In eo, qui peccati commissi malitiam perspectam habet totoque

cordis poenitentis affectu detestatur, deesse nequit voluntas iniuriam Deo illatam, quantum valet, compensandi, quae si seria sit et constant, operum pio rum fructus feret: unde ad poenitentiae integritatem satisfactio pertinet, cuius ope pro intentionis puritate ac animi se ipsam abnegantis firmitate poenae temporales in hac vel altera vita luendae redimuntur.

Unigenitus Dei filius ecclesiae militanti, cui peccata et aeternas peccatorum poenas remittendi potestatem fecit, temporales reatum poenas condonandi facultatem non negavit, quippe dispensandum ei congregidit pretiosissimum meritum suorum thesaurum, cui merita beatissimae Dei genitricis Mariae ac omnium electorum a primo usque ad ultimum² cumuli adinstar adduntur ita, ut satisfactionum Christi, praeter quem salvator non est³, valorem minime augeant, sed ab his ipsa vigorem, quo polleat, totum repetant. Coelestem hunc meritum thesaurum fidelibus applicatura pia mater ecclesiae indulgentias eis lucrandas offert, quae, plenariae cuprimis, saluberrimae sunt beneficio ad ecclesiae mentem utentibus. Cum peccati maculam delere non queat, sed deletam esse supponat, hominem excitant, ut ad sacramentum poenitentiae recurrat et animam peccati vinculis liberatam angelorum pane reficiat. Ecclesia indulgentias non desidia, sed infirmitati nostrae subvenit: cum enim vere conversis offerantur, nihil prosunt absque poenitentiae studio, quo animus a peccato ad Deum vere conversus necessario agitur. Praeterea earum interventu a vitae huius aerumnis liberamur, quatenus peccatorum commissorum poenae, non autem quatenus ordinatae sunt, ut Dei opera manifestentur in nobis⁴, sive tentationes sunt, quibus probemur necesse est, quia Deo accepti sumus⁵: cuncta autem, quae toleramus, adversa Deo in satisfactionem pro peccato offeremus, si poenitentiae spiritu ducimur. Quapropter magno indulgentias lucrandi studio ad iustitiae divinae pro viribus satisfaciendum et in omnibus vitae casibus crucem nostram tollendam efficacissime impellimur. Quo frequentius hoc animo ad indulgentias promerendas eluctamur, eo celerius ad vitae christianae perfectionem ascendemus. Ut hac ratione poenarum temporalium remissionem quaerant, fideles saepenumero commoneantur et diligenter instituantur.

Indulgentias cognoscendis secundum patrum Tridentinorum decreta⁶ duo de capitulo praeficiantur. Nullae imposterum indulgentiae in ecclesiis sive saecularium sive regularium publicentur, quin earum litterae a praedictis canonicis subscriptae, et ab antistite per se ipsum vel per vicarium generalem approbatae fuerint.

Caput IX.

De sacramento extremae unctionis.

Adversarius noster diabolus, qui tamquam leorugiens circuit, quaerens quem devoret, nihil unquam omittit, ut iniustos laqueis suis detineat, et iustis eripiat thesaurum, quem fictilibus in vasis portant: cum autem vitae exitum homini impendere perspiciat, omnes suae versutiae nervos vehementius intendit: nam parum sibi temporis superesse nescit. Quamobrem elementissimus redemptor noster extremae unctionis sacramento finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio munivit. Sacramentum hoc conferendum est infirmis, de quorum morte

¹ Clem. VI, ap. Raynald, ad an. 1349, n. 11.

² Os. XIII, 4.

³ Ioan. IX, 5.

⁴ Tob. XII, 13.

⁵ Conc. Trident., sess. XXI, c. 9, de reform.

timetur et qui actuale commiserunt peccatum. Igitur administrari nequit mulieribus paritura, nisi peculiaris et gravis morbus accedat, capitis potestate praetendenda, pueris qui ad usum rationis nondum pervenerunt, aut amentibus qui ad eum nunquam eluctati sunt. Negari autem non debet senibus, qui annis fracti et viribus exhausti in dies mori videntur. Aegrotis in eodem vitae periculo constitutis semel tantum conferri potest: si autem convalescere coeperint, et postea redeunte morbi vi denuo de vita periclitentur, ipsos denuo inungere licet. In dubio parochus partem laboranti-utiliorem amplectatur.

Quamvis infirmo, a quo mortis periculum abest, extrema unctio administrari non debeat, multum tamen cavendum ne nimis differatur. Magna sunt beneficia, quae ex coelesti hac medicina in animam et nonnunquam etiam in corpus redundant: ne eorum quidpiam aegrotantes perdant, animarum moderatores enixe studeant ut eis conferatur. Dum integris adhuc sensibus utuntur. Immisericors est eorum misericordia, quae aegroti in summo iam vitae discrimine constituto nihil agunt, quam ut salutis recuperandae spe deludatur et ab omni mortis imminenti cogitatione avertatur. Suprema peregrinationis huius hora ultima est, qua merita augere, gratiam amissam recipere, salutis aeternae damna reparare licet, neque secunda habetur mors, qua primae vitium corrigi possit. „Lignum in quocunque loco ceciderit, ibi erit.“¹ Ut igitur ad tantum subeundum discrimen omnibus, quae divina elementa nobis paravit, auxiliis corroboremur, ecclesia orare nos docet: A subitanea et improvisa morte libera nos, Domine! Vere autem inimici sunt hominis domestici eius, si curis perversis efficiant, ut Domino per aegritudinis molestias nequidquam pulsante, infirmus, quamdiu sensibus et mente integer existat, extremam instare luctum ignoret, atque morte ipsi improvisa occupatus, absolutionem et extremam unctionem spiritum iam agens accipiat.

Caput X.

De sacramento ordinis.

Dominus Iesus, cum in ultima coena apostolis corpus suum comedendum et sanguinem bibendum dedisset, eos hoc in ipsius commemorationem facere iussit et proinde potestate auxit faciendi, quae ipse fecerat. Cum aeternitatis nobis aditum devicta morte reservasset, eis peccata remittendi et retinendi copiam fecit. Cum completis Pentecostes diebus omnes Spiritum sanctum acciperent et loquerentur variis linguis, apostoli insuper Spiritum sanctum et mira ipsius dona in virtute eius, qui paraclitum miserat, credentibus contulerunt. Piissimus autem redemptor cum ecclesia sua usque ad consummationem saeculi futurum, praeterea apostolis et successoribus eorum dedit, ut usque ad consummationem saeculi potestatem sacramenta conficiendi et dispensandi et gratiam ad mysteria fidei et munia ecclesiastica administranda necessariam ritu externo ad alios transferre possent. Ordinis enim sacramentum instituit in consummationem et propagationem mirabilem, quae operatus est pro nobis. Episcopis, presbyteris, diaconis, quibus hierarchia divina ordinatione instituta absolvitur, cum initiantur, pro gradus varietate confertur. Ut sacerdotii ministerium dignius et maiori cum veneratione exerceri posset, ordinatissima ecclesiae dispositione plures ministrorum diaconis inferiorum gradus adiecti et ita distributi sunt, ut, qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ad-

cederent. Iuxta ecclesiae Latinae disciplinam, subdiaconatus ex duodecimo circiter saeculo ordinibus maioribus annumeratur, unde subdiaconis liberum non est, statui clericali renuntiare, coelibaturnaque lege ac horas canonicas recitandi obligatione constringuntur. Ordines minores quatuor numero sunt: acolythorum nempe, exorcistarum, lectorum et ostiariorum, qui lege ecclesiastica non impediuntur, ne ad laicorum statum redeant; divina tamen verba recogitent: „Nemo mittens manum suam ad aratrum et respiciens retro aptus est regno Dei.“¹

Ecclesia hominis in Christo renati dignitatem considerans, exclamat: *O felix culpa, quae nobis talem et tantum meruit habere redemptorem!* Quanto hoc iure agat, in sacerdotio, cuius plenitudo episcopatus est, maxime elucet. Panem et vinum in Domini corpus et sanguinem convertere atque peccata remittere et retinere, divina fere et angelorum choris miranda potestas. Ex eius amplitudine declaratur simul, quanta sacerdotes non negligentes gratiam, quae ordinationis operae virtute in eis residet, pro populi fidelis salute efficere valent. Attamen „messis quidem multa, operarii autem pauci“² rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.³ Etiam in sanctissima hac misericordiae divinae dispensatione adimplentur, quae Dominus noster mundo denuntiavit dicens: „Vae vobis, qui saturati estis, quia esurietis!“⁴ neque beneficia divina digni habentur, qui nullo eorum desiderio tenentur. Igitur dominicis praesertim quatuor tempora praecedentibus, populus opportunis admonitionibus excitetur, ut pastores et in via salutis ductores, qui Spiritus sancti gratia abundant, enixis a Domino precibus efflagitet.

Cum sapientissima lege cautum sit, ne quis legitimo sustentationis titulo destitutus, ad sacros ordines promoveatur, praesens synodus ecclesiae sanctioni ita satisfactura, ut aliunde dignis accessus ad sacros ordines difficilior haud reddatur, constituendum ducit, circa titulum mensae, ea, quae hucusque in hac provincia observata fuere, retineri debere. Adeaque redditus annuos ducentorum florenorum hucusque, consuetas seque ducentorum decem novissimae monetae.

Clericis in minoribus constitutis neque in sacrosancti sacrificii celebratione, neque in aliis functionibus sacris diaconi sive subdiaconi officio fungi fas est, excepto tamen necessitatis casu, quo acolythi subdiaconi partes vestem ei propriam sine manipulo induti persolvere possunt.

Caput XI.

De sacramento matrimonii.

Virum mulieremque Deus ipse in paradiso coniunxit, coniunctos mutua sibi caritate adhaerere voluit, quae maior non esset praeter amorem eius, in quo diligimus, quaecumque recto servato ordine diliguntur. Cum autem peccatum, quod in hunc mundum venit, matrimonii sanctitatem polluisset, Deus et redemptor noster ipsum coelestibus instruxit auxiliis et ad sacramenti dignitatem evexit. Gratiae, quae venerando hoc sacramento confertur, ea est vis, ut coniuges cordis ipsi ostia pendentes, caput ex rerum mundanarum fluctibus erigere ac in omni earum vicissitudine ea, quae Dei sunt, quaerere doceat. Quo spiritu si agantur, sibi invicem virtutis christianae exemplo et incitamento erunt, filios ad eam, qua ipsi pollent, fidei et morum integritatem instituent, et pietate, honestate, omnisque recti et

¹ Luc. IX. 42.

² Matth. IX. 37-8.

³ Luc. VI. 28.

⁴ Eccl. XI. 8.

decori studio quasi lux lucebunt coram hominibus. Nihil efficacius ad disciplinam familiæ iuxta pietatis christianæ formam reformandam, quam matrimonii sacramentum susceptum ab illis, qui bonæ sunt voluntatis. Nihil autem reipublicæ sacræ atque profanæ utilius, quam familiæ disciplinam secundum eor Domini constitutam esse.

Cum tanta sint bona, quæ ex sacramento matrimonii non solum in singulis, sed etiam in ecclesiam et societatem civilem perfundere possint, parochi omnèsque animarum moderatores ex cordibus suorum removere studeant, quæ gratiæ auxilia præpedire solent. Recognitare iubeant Christi fideles, quod filii sanctorum sint, et non possint ita coniungi, sicut gentes quæ ignorant Deum. Idcirco connubium infuri, Deum a mente sua non excludant, sed eius voluntatem diligenter explorent. Caveant adolescentulæ, ne falsis pollicitationibus aurem præbeant, et nuptiarum spe deceptæ in libidinum laqueos inducantur. Sponsis inculcandum est, quod licentia matrimonium præveniente, animam gravi peccato, commaculent. Si elementorum fidei ignari sint, antequam ea edocti fuerint, ad nuptias non admittantur.

Valde optandum et pro rerum adiunctis agendum est, ut matrimonio iungendi confirmationis iam sacramento muniti sint ad Deo in vocatione, qua vocati sunt, condigne serviendum.

Nuptiæ tempore antemeridiano celebrentur. Quando iustæ suadeant causæ, ut in serotinum differantur, et scandali periculum absit, episcopus ea de re dispensationem indulget.

Cum nihil maius, nihil salubrius esse, vel cogitari possit, quam sacrificium novi foederis, quo Dei filius patri victimam se pro nobis sistit, coniuges non exiguum lucrum ferisse putent, si iuxta pium et ecclesiasticum ritum, sponsorum missa pro eis offeratur, et benedictiones ab ecclesia præscriptæ eis impertiantur.

Sanctus Ambrosius ait: Quomodo potest congruere caritas, ubi discrepat fides? Ideo sacramenti gratia matrimonium nobilitavit, ut eius beneficio coniuges sic transeant per temporalia, ut non perdant aeterna, atque in rebus huius et futuri sæculi mutua se consolatione firmant. Unde perfectioni foederis nuptialis multum deest, quodsi coniugum alter a recta fide alienus sit; insuper frequenter accidit, ut partis catholice ac proles fides in periculum adducatur. Quamobrem ecclesia matrimonia mixta improbat et semper improbat. Parochus suos ab eiusmodi connubiis impense dehortetur, et eorum celebrationem nullatenus admittat, nisi debitis cautionibus præstitis, vel a sede apostolica vel ab episcopo facultatibus apostolicis munito dispensatio obtenta fuerit. Quodsi tristis assistentiæ passivæ necessitas adeit, pars catholica opportune commoneatur, quantum culpæ culpam adderet, si infracta ecclesiæ lege aliquem matrimonii benedicendi ritum a ministro acatholico peragi sineret.

Parochus prudenter et discrete agat, ut munda per omnia sint consortia, quibus gratiæ supernæ auxilia præsto sunt.

Caput XII.

De sponsalibus clandestinis.

Matrimonii in eundi promissio mutua, rata, deliberata, etiamsi verbis solummodo et absque testibus data fuerit, ad sponsalia valide contrahenda sufficit, multa tamen sunt mala et magna animarum pericula, quæ ex sponsalium clandestinitate oriri nocentur.

¹ Tob. VIII, 5.

² De Abraham, II, c. 9.

³ Bened. XIV. Instruct. eccl. 46.

Si resiliens verum fateri nolit, neque episcopos de-derit, quibus mendacii coarguatur, quaeris ad probationem implendam via abecissa est: unde eiusmodi promissionibus ad mulieres seducendas tuto abuti potest, qui Deum iudicem non timet. Præterea cum matrimonii consummati vinculum non nisi morte rescindi queat, in coniuge diligendo perquam matura deliberatione opus est; ut autem fidem suam aliquis præpropero consilio obliget, in sponsalibus clandestinis longe facilius, quam re publicata accidit. Denique etiam in nectendo matrimonii vinculo filiifamilias obediant oportet Domino dicenti: Honora patrem tuum et matrem tuam. Quapropter nec eis licet, parentibus insciis vel iustis ex causis dissentientibus, de matrimonio contrahendo pacisci. Parochi ergo et confessarii fideles a sponsalibus clandestinis in eundi graviter dehortentur. Scriptis exaratis vel saltem coram duobus sive tribus testibus fiant.

Caput XIII.

De causis matrimonialibus.

Ad causas matrimoniales summa cura et religione tractandas omnes, quorum interest, operam studiose conferant. Tam iudices, quam partes præ oculis gerant, summam rei versari circa sacramenti divinitus instituti valorem, sive obligationes ex eiusdem susceptione redundantes. Quamvis cunctæ iuris sanctiones et cautiones accurate observandæ sint, meminerint tamen, in iudiciis matrimonialibus non eandem esse, ac si res mere temporales agerentur, regularum iuris rationem. Homo, dum exul est in hac lacrimarum valle, de iis tantum, quæ fide divinitus infusa tenet, absolute certus esse potest, in ceteris, ne propriæ quidem salutis negotio excepto, præter extraordinarium revelationis supernæ beneficium certitudini, quam moralem dicunt, acquiescat. Reportet. Quaelibet iudicis humani sententia innititur præsumptioni alicui, quam a vero haud aberrare neque cunctis lægis cautionibus diligenter observatis absolute certum est. Verum publice multo magis expedit, ut interdum sententia, quæ a iusti tramite aberraverit, firma maneat, quam ut omnium sententiarum firmitate nutante, omnis iustitiæ ordo perturbetur. Unde non tantum leges civiles, sed etiam canones statuunt, ut sententia præstitis præstandis in rem iudicatam transeat, et irrevocabile inter partes ius faciat. Attamen ecclesia sancta et tota pulchra regulam exceptionis temperat, quoties peccati præpediendi necessitas id postulet. Nemo obligatur ad ea, quæ salva conscientia præstare nequit: itaque, si sententia iudicis humani partibus ea permittat vel præcipiat, quæ ut liceant, earum consensus non sufficit, ius inter ipsas facere nequit. Iudicis errore ducti sententia neque ut matrimonii legitime contracti vinculum solvatur, neque ut impedimentum obstans tollatur, efficere valet: quocirca, nisi forsan matrimonium, cuius convalidatio a partium consensu pendeat, per eam confirmatum sit, ius inter partes faciendo impar et quando-cunque de errore constet, revocanda est. Recognitent igitur coniuges, si iudice eorundem falsis depositionibus vel quibuscumque machinationibus in errorem ducto sententiam nullitatis obtinerint, matrimonii vinculum coram Deo non solvi et etiam coram iudice humano restituendum esse, quando-cunque error probatus fuerit. Iudices autem matrimoniorum in omni casuum varietate videant, quid faciant; nam ipsi quoque non hominis, sed Domini iudicium exercent. Taceat humanus affectus:

¹ II Paralip. IX, 6.

neque mortalium reverentia, neque commiserationis A sensus eos commoveat? „Non consideres personam pauperis, nec honores vultum potentis. Iustus iudica proximo tuo.“¹

Paterna commonitionum officia, quae separationi a thero et mensa coram iudice agilandae praemitti debent, parochus impensis studiis persolvat. Magnae non raro negotii difficultates. Parum nonnunquam spei affliget. Faciat, quae ipsius sunt; si eo ministrante Deus corda coniugum conciliaverit, familiae christianae integritatem servavit.

Ceterum synodus statuit, instructionem, quam de causis matrimonialibus pertractandis eminentissimus metropolita exaravit et antistites anno 1856 Viennae congregati adoptandam esse censuerunt, sicuti hucusque in hac provincia ecclesiastica normae adinstar erat, imposterum quoque adhibendam et accutate observandam esse.

Caput XIV.

De sacramentalibus.

Maximis, quae sacramentis conferuntur, beneficiis divina largitas minora addidit, quae tamen et ipsa magna; nam nihil modicum est, quod ad vitae aeternae bona refertur. Ritus quidam et ceremoniae sacrae ab ecclesia institutae, opera praeterea pia, quibus scripturae sacrae effata gratiae divinae promissionem adiungunt, sacramentalia adpellantur: quippe licet sanctificandi vim opere operato se exerentem non habeant, tamen, quando debita cum intentione adhibentur, pater misericordiarum et luminum pius in nobis motus excitat, ut eis ad fidei et spei, poenitentiae ac amoris attollamur actus, quorum virtute peccata venialia expiantur et caritas augetur. Cum igitur nemo possit nisi ex speciali Dei privilegio in tota hac mortali vita peccata omnia etiam venialia vitare, et caritatis augmentis homo christianus irremisso C studio intendere debeat, sapientia, quae de sursum est, sacramentalibus continenter ac devote uti nos edocet: etenim ad auxilia superna multiplicanda et totum vitae decursum sanctificandum opem ferunt. Qui autem minora negligit, metuat ne maioribus indignus habeatur.

Sex, ad quas revocari solent, classes inhiit versus: Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens. Oratio dominica, quemadmodum sanctus Augustinus docet, delet minima et quotidiana peccata: delet et illa, a quibus vita fidelium scelerate etiam gesta, sed poenitendo in melius mutata discedit.² Sed et aliae preces, quibus Deum in spiritu et veritate adoramus, maxime eae, quae prout horas canonicas ex ecclesiastica institutione persolvimus, salutarem hunc effectum exercent. Aquae benedictae aspersio populum ad supernas cogitationes D excitat et mundat; quod idem valet de unctionibus caeremonialibus, quae sacris aut benedictis oleis conficiuntur. In panis seu alius cibi benedictione orat ecclesia, ut sit omnibus amentibus salus mentis et corporis et contra omnes morbos et universas inimicorum insidias tutamen. Quodsi benedictionis memores corporis nutrimentum ea capiamus mente, ad quam ecclesiae oratio nos informat, in animae convertitur alimentum. Confessio peccatorum non sacramentalis, qualis in missae sacrificio et in divino officio recitatur atque alias quoque perutiliter exercetur, confirmat augetque dolorem de peccatis commissis ac pro eis satisfaciendi studium. Eleemosyna, cui cetera misericordiae opera, tam corporalia quam spiritualia,

merito aequiparantur, ipso nos edocente Spiritu sancto ab omni peccato et a morte liberat. Sacramentalium quoque rationem habent benedictio episcopi, quem Deus fons totius benedictionis dispensatore domui suae praeposuit, et benedictiones candelarum, cinerum, palmarum, quae secundum ecclesiae institutionem praeratae, hominem in fide stantem ad altissimarum rerum memoriam extollunt.

TITULUS IV.

De cultu divino publico et pietatis christianae operibus.

Caput I.

De cultus divini publici, necessitate et dignitate.

Deo laudes gratosque adunata fidelium multitudine persolvere, plurimum valet ad pietatis sensus alendos et confirmandos; nam, prout flamma flammis B accedentibus crescit, sic fides et devotio nostra exemplis coetus christiani ad Dominum adorandum congregati, augmenta capit. Praeterea generi humano sanctissima est obligatio, bonorum omnium auctori palam iunctisque viribus litare. „Gloriam meam alteri non dabo.“³ dicit Dominus. Quamvis Deus, qui ens a se atque in se ac per se absolute perfectum est, creaturis seu laudibus ab eis, oblati nulla ex parte indigeat, non velle tamen non potest, ut, quos sui ad imaginem liberrima benignitate creavit, naturae ipsis datae conformiter agant et proinde summo summum honorem deferant. Igitur publicum Deo cultum exhibens, persolvit tributum naturae rationali proprium, et eum, per quem sunt omnia, coram omnibus iustissimo humilitatis obsequio proficitur.

Caput II.

De ecclesiis.

Deo, qui corda videt, maximo nitet ecclesia, ubi optimae voluntatis adoratores congregatos conspiciat. Qui autem spiritum sanctae dilectionis adepti sunt, desiderio desiderant, ut coelum et terra conspirent in laudem altissimi, qui coelum et terram fecit et omnem ornatum eorum. Ipsa, quae optimam partem elegit, Maria unguentum pretiosum super Domini pedes effudit: reprehensorem habuit Ischariotten, qui pauperum causam praetendens, pia officia perditionem vocavit; commendatorem habuit Christum, qui praedixit, fore ut, ubicunque evangelium in toto mundo praedicatum fuerit, bonum, quod operata sit, opus celebraretur; laudesque Mariae usque ad ultimos terrarum fines pervenerunt. Nunquam ab animo recedat, eundem, qui Mariae obsequia probavit, Deum hominemque in templis nostris adesse. Cum ecclesia ex catacombis et domibus privatis, ubi delituerat, prodiret, quidquid artium aetas illa, quidquid divitiarum imperium Romanum tenebat, basilicis construendis et multiplici opere exornandis impensum est. Aedes sacrae, quae medio aevo erectae sunt, erubescere iubent sequiorum temporum gentes, industria et opibus longe maiores, fide et cunctis, quae ad ecclesiam tendunt, studiis inferiores.

Allaborandum itaque est, ut decorem domus Domini diligant fideles. Parochi satagant, ut eorum ecclesiae, quam optime fieri possit, exornentur. Pro viribus contribuere non refugiant. Pastorum exempla pastorum verbis magnam ad animos commovendos vim addunt. Qui parum habent, recordentur viduae, quae, cum aera duo minuta in

¹ Levit. XIX, 15.

² Ezechiel, c. 7.

³ Tob. IV, 11.

⁴ Isai. XLII, 8.

garophylacium templi misisset, Domino teste, plus omnibus dedit. Certe tamen munda sint omnia, et auditus hac de re diligenter invigiletur.

Mundissima sit pelvis baptismalis, utpote aquam continens, ex qua et Spiritu sancto in Adam mortui renascuntur. Ubi haberi potest, ex marmore conficiatur; si ex cupro constat, stannum, quo obducitur, frequenter renovetur, praesertim, quando ecclesiam humidiorum esse contingit.

Sacrario decenter provideatur; sera oclusum sit, clavim parochus custodiat.

Neque in ecclesiis, neque in sacellis ad quae populo aditus patet, imago nova sine episcopi approbatione ponatur. Tabulae pictae, in domo Dei expositae, oculis ea exhibeant oportet, quae, cum credendum et diligendum memoriam excitent, ad fidem firmendam et amoris ignem incendendum faciant: nihil, quod superstitionem sapiat, contineant, omni ex parte decorae sint et a procaci venustate alienae.¹ Monentur tamen parochi et omnes ecclesiarum rectores, pietatis incitamenta augeri, non minus, si pulchri vere talis ratio habeatur: neque expedire, ut imaginibus superponantur imagines, mediocri plerumque artis documenta.

Imagines et ornamenta, quae vetustate deformata esse videntur, absque virorum peritorum consilio non removeantur, ne contingat, ut rebus arte et industria potioribus substituantur aliae, quae nullam quam novitatis commendationem habent. In ecclesiis exornandis sive reparandis, artis generi, cuius rationem constructio refert, diligenter attendatur.

Nemini ecclesiam vel sacellum publicum construere licet, quin ab episcopo licentiam scriptis mandata obtinuerit. Antistes, re ad ipsam delata, curam habeat, ut locus inspiciatur: idoneum reperit adprobabit: examinabit quoque, an provisum sit de suppellectili, nec non de dote, quae fabricae conservandae sufficiat. Facultate concessa aedis construendae, spatium et primus lapis statis caeremoniis dicetur. Quaevis ecclesia sive sacellum publicum aut ab episcopo consecratur, aut a presbytero, quem delegaverit, benedictione et precibus lustratur: quod ante quam factum sit, divina ibi officia celebrare nefas est.

Nulla ecclesia, nullum sacellum publicum absque iusta causa et episcopi auctoritate diruatur vel ad usus profanos convertatur.

Caput III.

De festorum dierum sanctificatione.

Cum in poenam hominis, qui sicuti Deus esse voluit, terra maledicta sit, labores, in quibus ex ea comedit, accedunt concupiscentiae pravae, ut quasi iugo imposito eum incurvent et depriment, nisi oculis animoque ad coelum erigendis curam impendat. Idcirco Dominus ad Moysen locutus est, dicens: „Videte, ut sabbatum meum custodiatis, quia signum est inter me et vos in generationibus vestris, ut sciatis, quia ego Dominus, qui sanctifico vos. Qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi eius.“² De dominicis festisque diebus, qui sabbatorum religionem perfectiori cultu propagant, eadem lex populo christiano indicta est. Dies Domino peculiari modo sacri laborum, qui temporalia attinent, interstitia imperant et mentis cogitationes cordisque desideria ad superna convertunt. Solemni cultu divina peraguntur, conciones sacrae habentur, vespertina adduntur officia. Cum fideles

etiam dominicis et omnibus, quibus possent, diebus ad mysteria fidei celebranda ultra confuerent, insuperhabito persecutoris gladio eis impendente, ecclesia postmodum explicita sanctione statuit, ut dominicis saltem festisque diebus sacrosancto missae sacrificio adsint; et eius mens est, ut verbi divini praedicationem audire, aliisque pietatis exercitiis vacare non omittant. Quae licet ad singulorum salutem pertineant, signum tamen simul sunt inter Dominum et populum, qui, cum diem Domini observantia condigna sanctificat, regem saeculorum profitetur et gratiae faciem terrae renovanti viam parat. Unde qui religioni evertendae student, dominicae sanctificationem magnis odiis persequuntur, et nihil non agunt, ut, quamdiu hostia placabilis offeratur et Christus ex suggestu praedicatur, communium dierum strepitus laborque producat: horas pomeridianas delectationibus adscribunt, quarum in supplementum feriam secundam addunt. Si voti compotes facti, dominicae sanctificationem opprimere possent, instaret peius quid, quam supplicium veteris testamenti lege sabbati contemtoribus decretum. „Gens enim et regnum, quod non servierit tibi, peribit.“³ Populi evangelii lumine collustrati eadem lege utuntur, quam Capharnaë Dominus statuit: Quod cum Dei in carne ambulantis hospitio usque ad coelum exaltatum fuerit, beneficio spreto usque ad infernum demersum est.⁴ Qui rebus labilibus ita intenti sunt, ut, ubi eorum augendarum spes quaedam affulgere videtur, Christum et ecclesiam eius flocci habeant, vestigia sequuntur Iudeorum de Christi morte deliberantium. Temporalia perdere timuerunt et vitam aeternam non cogitaverunt, et sic utrumque amiserunt.⁵

Ceterum industriae utilitatem praetextentium inanes plane causationes sunt. Habentur gentes a fide catholica alienae, quae, cum terrenis rebus augendis summa industria et pari successu allaborent, ex dominicae colendae praeepto id retinent, ut in ea sollicita religione quiescant: hominibus catholicis dominicae contemtoribus ne umbram quidem excusationis relinquentes. Unde quaque igitur sapientiae laudem merentur leges Austriacae, quarum patrocinio dierum sacrorum cultus adversus pauperum avaritiam sive licentiam defenditur, ne horum exemplis contagio ulterius propagetur.

Exstant nihilominus his in regionibus, quibus ipsis diebus Domino sacris ita ministrandum sive servandum est, ut etiam missae audiendae copiam aut difficillime aut omnino non habeant. His animarum periculis, quantum res vinat, declinandis, animus advertatur et praesertim agatur, ut numerosissimis hominibus, qui viarum ferrearum rebus occupantur, diebus dominicis et festis aditus ad sacrificium novi foederis pateat.

Sanctus Leo magnus dicit: Rationale et quodammodo religiosum videtur per diem festum in vestitu nitidiorum prodire et habitu corporis hilaritatem mentis ostendere.⁶ Diei Domino festi cultus etiam in externis festus sit. Fidelibus integrum est, post divina persoluta officia mentem relaxare animumque recreare, quia timorem Domini et innocentiam christianam violant. Cum autem dominicis festisque diebus ideo ab operibus mundanis cessandum sit, ut divinis liberius vacare possint, reprobanda est desidia eorum, qui, missa vix ac ne vix quidem audita, de otio tantum et deliciis cogitant.

Parochi impensam operam navent, ut pro rerum conditione his praecipue diebus nihil desideretur.

¹ Concil. Trident., sess. XXV, de inv. venerat et reliqu. sanct. et sacris imaginibus.
² Exod. XXXI, 13-4.

³ Isai. LX, 12.

⁴ Luc. X, 16.

⁵ S. August., Tract. 49 in Ioan.

⁶ Leo M., Sermon. 40, c. 1.

quo mysteriorum Dei reverentia augeri ac pii A
fidelium affectus inflammari possint. Officium divinum
hora statuta praecise exordiantur. Si adesse differat
parochus, parochiani moras taedium vitari, acce-
dere et ipsi differant, negligentiores negligentiae
praetextum habebunt, et omnis ordo turbabitur.

Caput IV.

De verbis divini praedicationis.

Sanctus Gregorius Nazianzenus, insignem inter
ecclesiae doctores locum tenens, verbi dominici dis-
pensatores admonet: „Mibi quidem res minime vul-
garis parvique spiritus esse videtur, verbi perinde
ac tritici mensuram tempestive cuique dare et dog-
matum nostrorum veritatem cum iudicio dispensare;
praesertim apud multitudinem, quae ex variis
aetatibus animique affectionibus conflata est ac
musici quosdam instrumenti multis fidibus con-
stantis in modum variis pulsibus opus habet, diffi-
cile est, eiusmodi orationem invenire, quae omnes
concinnare ac scientiae lumine collustrare possit.“¹
Itaque Christum praedicandi munere functuri praep-
arationem diligentem praemittant: „*maledictus est,
qui facit opus Domini fraudulenter.*“² Ut sermonibus
virorum pietate et doctrina praestantium utantur,
minime improbandum: in sancto hoc et salutari
ministerio non de auctoris gloria quaerenda, sed de
grege Christi pascendū agitur, et laudem merentur,
qui fidelibus profutura, formicarum ad instar, undique
comportant. Sacram scripturam assidue relegant;
nam et vitae et veritatis fons est. Adeant ec-
clesiae patres et doctores, qui ex limpidissimo fonte
aqua salvatoris impigre hauserunt.

In populo fidei concionibus instituendo, parochi
catechismum ex decreto concilii Tridentini eorum
in usum editum ducem sequantur. Ita conciones
suae disponant, ut anni curriculum non absolvant,
quin populum de praecipuis fidei mysteriis mandatis-
que divinis ex suggestu instituerint. Ad catechis-
mum dioecesanum frequenter recurrant, eius verba
exponant, sacrae scripturae et sanctorum patrum
eloquiis confirmant, exemplis pro re nata dilucidant.
Doctrinae soliditati multum derogat nutantium ver-
borum varietas, licet ad eundem sensum exprimen-
dum tendant. Si explicationes uberores adhibeant,
curam simul agant, ut populus fidelis intelligat,
quam optime ista disciplinae, qua a pueris eruditus
fuerit, respondeant. Cum autem omnibus omnia
ferri debeamus, synodus non improbat, sed potius
commendat et praecipit, ut evangelii praecoeres pro
re nata etiam ornatiori sermone utantur. Eorum,
qui conveniunt, indoles et indigentiae spirituales
prudenter ponderandae et cuncta ad animas Deo
lucrandae pia assiduitate componenda sunt.

Evangelii explanatio non negligatur. Ubi D
parochus unus saltem laborum socius praesto est, in
dominiis et festis, praeter copiosorem sermonem
ante vel inter missam, quae solemniori ritu cele-
bratur, dicendum, mane in evangelium ea die legen-
dum homilia brevis facilisque habeatur.

Sacerdos Christum praedicans Christi rebus
intentus esto, de suis ne cogitet quidem. Regulam
teneat, de se ipso nullatenus loquendum esse, neque
facile sibi persuadeat, iustam haberi exceptionis
causam. De iniuria, quam acceperit vel accipere
credat, cum parochianis nunquam ex suggestu sacro
expostulet. Muneri sui partes explet, cum de
peccatis, quae frequentiora apud suos occurrant, ac-
curatius tractet, in eorum foeditatem invectatur,
oppositae virtutis praemia et decora commendat:

¹ S. Gregor. Naz., *Orat. II* (alias D), n. 35, 39 (ed. Bened. I. 31).
² Jerem. XLVIII, 10.

tamen nunquam singulorum scandala ita describat,
ut nomen reticuisse parum referat. Parochus
hominem, per quem scandalum in plebem venit, ad
se accersat, et solus cum solo agat vel seniorum
communitatis officia adhibeat. Publice in pec-
cantes declamationes eas pro temporum ratione
magis exacerbare, quam ad salutem confundere
solent, imo magnae inde fitis et difficultates enasci
possunt.

Caput V.

De doctrina christiana.

Etiamsi per provinciam Viennensem nulli
parochiae sua desit schola, in qua pueris praeter
res ad vitae temporalis usus spectantes fidei rudi-
menta statis horis tradantur, parochi tamen non
negligant, die dominica, pueris in ecclesia doctrinam
christianam exponere, et quem in rudimentis fidei
progressum fecerint, explorare. Ita tamen institu-
tionem adornent ac dirigant, ut etiam adulti eam
lubente animo frequentent, et cognitionem, quae
regnum coelorum spectant, continuam renovationem
habeant. Sanctus Cyrillus Hierosolymitanus, cuius
catecheses insigne antiquitatis christianae monu-
mentum sunt, rudium in fide magistros commonet:
„Aedificium quoddam catechesin esse puta.
Nisi sodiamus et fundamentum ponamus, nisi ordinata
serie structurae vinculis apte coniungamus domum,
ne quid hians reperitur, aedificatio debilis fiet.
Oportet ergo lapidem lapidi apponere et angulum
angulo coniungere, ut firma hoc modo aedificatio
ascendat. Eadem ratione tibi tamquam lapides
cognitionis afferimus.“¹ Haec sancti patris monita
sequantur parochi, cum doctrinam christianam ex-
ponunt. Iuxta catechismi dioecessani ordinem
normamque progrediantur, congruas explicationes
et illustrationes addant; paucis quoque in audi-
torum memoriam revocent articulos fidei, sine
quibus res dilucidanda recte intelligi nequit.
Coronidis loco, fidei et morum praecpta, de quibus
actum sit, ex ordine recolant, et pias aliquas com-
monitiones addant.

Caput VI.

De cantu ecclesiastico et musica.

Cum ea sit hominis conditio, ut ad animi affectus
significandos et excitandos sonus apte dispositus
maxime valeat, cantus et musica a laudibus divinis
nunquam abfuerunt. Curibus Pharaonis et exer-
citu eius in mare proiectis, Moyses et filii Israel
carmen cecinerunt Domino, et Maria prophetissa
sumit tympanum in manu sua egressaeque sunt
omnes mulieres post eam cum tympanis et choris.
In templo Hierosolymitano levitae, numerosissimi
deputati erant, qui Dominum in psalmis laudarent
et canticis, in citharis et cymbalis iubilationis.
Ritum hunc sacrum ecclesia novi testamenti suam
in liturgiam ita transtulit, ut omnia, quae pietatem
impedirent magis, quam auferent, omnino semota
vellet. Vocum modulatio et organorum sonus id
praestet oportet, ut altius haereat sensus verborum
sacrorum. Nihil igitur habeat, quod mundum sapiat,
aut ex theatrorum symphoniis desumptum efficacius
sit ad animi fragillum amore vulnerati tumultus,
quam ad sanctae dilectionis sensus exprimendos;
neque tolerandum, ut cantus, qui redemptionis
mysteria in missae sacrificio renovata comitatur,
spectaculi profani vicem subeat. Quamvis nostris
in regionibus fieri nequeat, ut homines saeculares
a choro arceantur, nemo tamen admittatur, cuius
conversatio notoria labe contaminata sit.

¹ Cyrill. Hierosol., *Procatech.*, § 6

Scholae puerorum ad cantum ecclesiasticum A efformandorum, modo rite dispositas sint, deoq; cultus divini egregie consulunt: unde in cathedra- libus saltem ecclesiis, ubi adiant, augeantur, ubi desint, instituantur.

Caput VII.

De oratoriis privatis.

Admodum optandum est, ut dominicis et festis diebus parochias adscripti omnes in ecclesia parochiali conveniant, et nobilitate opibusque inter suos potiores pietatis exemplo ceteros accendant; neque parum deest incitamentis, quae ex devotionis communionem derivantur, si nobiles secundum carnem pietatis suae exercitia domibus privatis recedant. Locorum tamen distantia, infirmitas et aliae causae efficere possunt, ut nonnulli in oratoriis intra privatas eorum aedes contentis etiam dominicis festisque diebus, solemnioribus tamen plerumque exceptis, B missam audire permittantur.

Patres Tridentini decreverunt: „Neve (episcopi) patiantur, privatis in domibus et omnino extra ecclesiam et ad divinum tantum cultum dedicata oratoria ab iisdem ordinariis designanda et visitanda sanctum hoc sacrificium a saecularibus seu regularibus quibuscunque peragi.“¹ Ex quo tempore ius permit- tendi, ut in alio loco, quam in ecclesia aut in oratorio ad divinum cultum dedicato hostia divina litetur, sedi apostolicae reservatum est.² Quando obtineri contingat indultum de missa in privato quodam laicorum oratorio celebranda, eius litterae curiae episcopali exhibendae sunt. Anfistes curam gerat, ut locus oratorio destinatus diligenter examinetur. Decorus sit oportet et separatus a cubilibus, ubi res profanae tractantur. Altare parieti inhaereat: supellex necessaria adfit. Ora- torium ad alium locum transferri nequit, nisi eadem C inquisitione habita idoneus repertus fuerit. Indulti tenor strictissimae interpretationis est. Unam tantum missam, nisi secunda expresse concessa sit, et eam solummodo indultariis praesentibus celebrare licet. Et assistentes, praecepto missam diebus dominicis et festis audiendi, non satisfaciunt, nisi ex iis sint, quibus ut satisfaciant, expresse indultum sit. Diebus solemnibus Paschatis resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis domini nostri Iesu Christi et aliis solem- nioribus diebus, praesertim die Epiphaniae et As- censionis Domini, Assumptionis et Assumptionis beatissimae Mariae virginis, omnium sanctorum, nec non sanctorum apostolorum Petri et Pauli ac titu- laris ecclesiae, sacrificium divinum in oratoriis privatis celebrari non potest,³ nisi facultas ad aliqua vel et omnia festa illa expresse extendatur.

Sacerdotes in oratoriis privatis celebrari indulti apostolici tenorem attente examinent, neque praeter D eiusdem limites divina ibi facere audeant.

Votum est, in iisdem locis sacram eucharistiam sine licentia ab episcopo impertita quibuscunque dispensare.⁴ Sacrosanctum sacramentum ibi asser- vare nefas est.

Caput VIII.

De cultu beatissimae Mariae virginis, sancti Ioseph et omnium sanctorum.

Quamvis sempiterna Domini virtus et divinitas per visibilia, quae fecit, manifesta nobis reddatur, perfectiori tamen et nobiliori longe ratione ex iis intelligitur, quae Spiritus Dei in sanctis suis agit. Adamemus igitur, visibilia praetergressi, mentem

elevare ad sanctos, quibus eum Deum videre desi- deramus. Admiramur altissimi amplexum et beati- tatem, quae ex eis quasi ex purissime quodam speculo resplendet. Honoramus, quae omnipotens honorat, et in quibus patris omnipotentis illius adimplet, quae promittit dicens: „Beati servi illi, quae, cum venerit Dominus, invenierit vigilantes: amen dico vobis, quod praecingat se, et faciet illos dis- cumbere, et transiens ministrabit illis.“¹ Imploramus auxilia cum Christo regnantium: nam Dominus, ut clarificaret merita passionis suae in eis, et gratiae praesidia nobis multiplicaret, ipse deprecatores et intercessores nobis dedit, multaque orat pro populo Dei et pro sancta ecclesia.

Nihil splendidius est illa, quae splendorem con- cepit: Virgo, ex qua sol iustitiae ortus est, inter creaturas sicuti sol inter sidera lucet. Potens est, pia est Dei mater Maria. Potentis coelestibus faciem velantibus, humanum genus illi offert, quem genuit. Ipsa tenente non corruimus, ipsa prote- gente non metuimus, ipsa intercedente digni effici- mur promissionibus Christi. Igitur prae omnibus sanctis et electis Dei colamus dominam et advo- catam nostram, assidueque precibus ad eam clame- mus, ut misericordes oculos ad nos convertat.

Probatissima est precandi forma, quae, cum Alu- tatione angelica pie iterata quasi rosis rosas iungat, rosarii nomen haud immerito tulit. Rosarii devo- tione gaudeat indoctus, nec eam aspernetur doctus, humilians se sicut parvulus, ut maior sit in regno caelorum.² Omnes autem ita texere studeant, ut mentem ad benedictam inter mulieres et benedictum fructum ventris eius erectam teneant, et mysteria reparationis nostrae per singulas decades disposita ex intimo animi sensu recolant.

Pius et optimus mos est, virginis Dei matris cultui mensem maium singulari ratione addicere. Campis silvisque decor suus rediit, coelum ridet, flores florent: quo animus rerum divinarum amans invitatur ad memoriam reginae, quae velut e spinis mollis rosa surrexit acutis, nil, quod laedit, habens.³ Monentur igitur parochi, ut, ubi fieri potuerit, mense maio in honorem beatissimae et immaculatae vir- ginis Mariae, iuxta ordinem ab antistite dioeceseo praescriptum aut approbatum, publica pietatis exer- citia habeant.

Cuncti, quibus Christum adorare et Mariam cele- brare sanctum et dulce est, sanctum Iosephum de- vote colant. Christi pater putabatur et patris of- ficia ei exhibuit. Sponsus erat Mariae, testis mysterii incarnationis, custos Filii Patris omnipotentis et sponsae Spiritus sancti. Filius David iustus et humilis confundit superbiae humanae fastum. Apud homines faber lignarius dicebatur, in caelis ineffabili fulget gloria, neque Christo, qui ei ut patri sub- ditus fuit, neque Maria, quam in sua recepit, eum negantibus.

Communis praeterea omnium catholicorum causa est, eximium cultum impendere sancto Michaeli archangelo, principi militiae angelorum, salutis signifero, qui bellum eum dracone victor commisit, et in illo ultimi discriminis tempore magnus ad- iutor consurgat; sancto Iohanni Baptista, praecur- sori Domini, qui in matris utero sanctificatus, regem saeculorum baptizare meruit; sancto Petro, aposto- lorum principi, super quem Dominus aedificavit ecclesiam suam; sancto Paulo, apostolo gentium, qui vas electionis est et praedicator veritatis in

¹ Rom. XXII.

² Bened. XIV, encycl. Magno, § 11.

³ Bened. XIV, encycl. Magno, § 12.

⁴ Ibid., § 15.

¹ Luc. XII, 37.

² Matth. XVIII, 4.

³ Sedul., Carm. pasch., II, v. 20-20.

universo mundo; sancto Iohanni, discipulo, quem Dominus dilexit, virgini, cui virginem matrem commendavit, aquilae, cui revelata sunt secreta ecclesiae. Conspiciunt omnes, qui provincias sive dioceses incolunt, in venerationem sanctorum, quos Deus in providentia sua provincias sive dioecesi patronos dedit. Peculiari autem et quotidiana devotione singulas quisque intendat coelitus, quem cum regenerationis sacramento protectorem accepit, et angelo custodi, qui missus a Domino eum comitatur in omnibus viis eius.

Caput IX.

De exercitiis spiritualibus publicis.

Exercitia spiritualia publica, quae missionum nomine veniunt, utilitatem insignem afferunt. Cum concionibus per plures continuos dies habitis, praecipua credendorum capita proponantur et veritates aeternae iusta connexione invicem se illustrantes exhibeantur, facilius supplentur quae homines ignorant, efficacius inculcantur de quibus parum curant. Pia multitudinis confluentis studia mutuo se accendunt et alunt. Functionibus et exercitiis sacris per totum ferme diem dispositis, plerique devotione consueta maiori adsunt, animum ad peccatorum confessionem impensiori studio parant, et ex corporis dominici susceptione ampliores fructus percipiunt. Eorum etiam, qui curiositate duce accedunt, multi voce Domini ad ostium stantis commoventur.

Cum igitur Deus totius gratiae missionibus praedictis non infrequenter utatur, ut impios ad se convertat et eos, qui neque calidi neque frigidi sunt, igne Spiritus sancti foveat, atque ipsae locum simul teneant renovationis spiritus, sine qua pietas conservari et augeri vix potest, rite habitae omnibus ubique salutare esse probantur. Quodam autem parochiae sint, in quibus pietatis studium frigeat et sacramentorum frequentatio remittere coepisset, vel ubi superabundante populi numero parochus oribus quaerendis et pacendis suffocare nequeat, animarum salus, suprema episcopi lex, ut ad missiones confugiatur, districto iubet.

Caput X.

De exorcismo.

Optissimis sacrarum litterarum testimoniis constat, permittente eo, qui angelis tenebrarum quemadmodum maris deaeventis fluctibus imperat, daemones facultatem habere humana corpora obsidendi. Ex quo draco antiquus ligatus est et in abyssum missus, usque dum in modicum tempus denuo solvatur¹, tremenda haec occultorum Dei iudiciorum exempla raro occurrere coeperant. Magnum aliquid sunt exorcismi, qui potestatem ecclesiae in diabolum et angelos eius collatam patefaciunt. Cum rite eis adhibitis infernus contremiscat, sollicite cavendum est, ne inane reddantur spectaculum, de quo simulationem Dei secundum scientiam habentes doleant, et impii aut levioris ingenii homines cavillentur: quod facile evenire posset, si in mulierem hysterico malo laborantem aut in quemcumque naturali morbo detentum, praepropero consilio proferrentur. Nullus ergo qualiscumque sacerdos audeat, eos, quos energumenos iudicat, exorcismis adiurare, nisi ab episcopo dioecesano facultatem scripto exaratam acceperit.

Caput XI.

De ieiunii ecclesiastici praescripto.

Dominus praedixit, fore, ut discipuli eius, postquam sponsus ablatas sit, ieiunarent.² Ut magistri

verba opere implerentur, apostoli et qui apostolis praedicationibus crediderunt, sanctis studiis egerunt. Ne feror remitteret, legis ecclesiasticae sanctio accessit. Nostri temporibus dispensationibus indulgenter concessis, antiquior ieiuniorum rigor ita temperatus est, ut ex pia corporis afflictione parum remaneat. Attamen vel in minimis ieiunandi aut commodi quidpiam Dei intuitu sibi negare animum confirmat, et ad patriam, quam in oculis habemus, erigit; nihil tam exile haberi, a quo Dei intuitu abstinere nimium non videatur, ecclesiae meritum obedientiae ac sui abnegationis populo christiano lucrandum proponitur; attamen maiorem quoque dignitatem temporum ratio ieiunii ecclesiastici observantiae addit; fidei catholicae professio est, cui se subducere nemo tutum censeat, memor Domini dicentis: „Qui negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo, qui in caelis est.“¹ Haec parochi et confessoriis fidelibus opportunis ammonitionibus ante oculos ponant, ut eos pudeat, eam corruptibilem animae suae salutem et Dei honori antepone.

Caput XII.

De propagationis fidei auxiliis.

Cum occultis Dei, qui abyssos intuetur, iudiciis tot supersint gentes in tenebris et in umbra mortis sedentes, eximium caritatis fraternae opus est, nomen, in quo nos salvos fieri oportet, eis annuntiare. Non longe ab apostolico hoc munere abest labor eorum, qui catholicis inter populos acatholicos agentibus verbum et mysteria Dei dispensant. Cum igitur beneficio divino in confessione verae fidei nati et omnibus salutis operandae mediis locupletati simus, ut Iesu Christo in illa, pro quibus mortuus est, gratiarum quidpiam rependamus, de fratribus morti secundae eripiendis pia sollicitudine cogitemus. Qui vocati non sunt, ut ad fidei propagationem laboribus suis conferant, eam eleemosynis saltem promoveant. Si eleemosyna pauperibus data animam a morte liberat et non sinit eam ire in tenebras, quanta erunt praemia eleemosynae propter Christi amorem erogatae, ut panis vitae aeternae Christum necientibus frangatur!

Sunt, qui sancto operi invidiam concitaturi multis commemorent, quot apud nos pauperes, quot ecclesiarum indigentiae habeantur. Hoc autem non dicunt, quia pauperum vel ecclesiarum utilitas tanto eis cordi est: nam magni quid se peregrinae autumant, si his rebus micas de eorum mensis cadentes impenderint; eod quia de Dei honore et beneficii, quo ad fidem vocamur, magnitudine parum curant. Ubi caritas diffusa in cordibus nostris usque ad eos, qui longe sunt, fratres pertingit, multiplicabit quoque auxilia fratribus nobiscum degentibus in temporalibus et spiritualibus administranda. Dilatentur spatia caritatis, et eius efficacia crescat.

In provincia Viennensi antistitem mandatis stabilitum est, ut die sancto Leopoldo sacro pro missionibus Americae septentrionalis et in hebdomada maiore pro Terra sancta in omnibus ecclesiis collectio fiat. Synodus congregata in nomine ipsius, qui omnes homines salvos esse vult, sanctam hanc ordinationem confirmat, et parochis praecipit, ut, antequam eleemosynae colligantur, populum de opere, in cuius societatem vocatur, dignitate instituant et commoveant. Praeterea, in festo Epiphaniae Domini, quo gentium et nostram ad fidem vocationem celebramus, vel alio die, secundum antistitis dioecesani arbitrium, ad succurrendum missionibus per Orientem

¹ Apoc. XX, 2, 3.
² Matth. IX, 15.

¹ Matth. X, 32.

dispositis collecta habeatur. Ceterum, quae ad ista A caritatis officia, efficacius dirigenda spectant, lege dioecessana ordinabuntur.

Caput XIII.

De vita religiosa.

Sapientia aeterna adolescenti, quid adhuc ipsi desit, quaerenti dixit: „Si vis perfectus esse, vende quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo, et veni, sequere me!“¹ Et cum Spiritus sanctus effusus esset, ac apostoli viginti magna testimonium redderent resurrectionis Domini nostri, ecclesiae appositae possessiones et substantias vendebant et dividebant, illa omnibus, prout cuique opus erat.² Haec doctrina imbuti et his exemplis formati erant sancti et Deo placentes viri, qui vitam religiosam instituerunt trium votorum fundamento superstructam. Disciplinae regularis professione animoque alumni non tantum voluptatibus et bonis huius mundi se abdicant, sed etiam ipsam ea habendi spem et voluntatem exuunt, ut aeterna gaudia securius sperent; proprio iudicio et sensui renuntiant, praepositis in cunctis, quae legi divinae non adversantur, perfectam obedientiam exhibentes, ut Deum ducem habere plenius confidant. Intima sui abnegatio vitae religiosae adinstar animae corpus animantis et regentis est, ac omnis, quo pollet, decoris meritique fons et origo. Haec hominis de se mundoque victoria mirabilis est Spiritus sancti operatio, mirabilior poenitentiae operibus, quae ad ipsam conservandam et perficiendam ordinantur et ideo, quia fructus eius, sacrificium sunt acceptabile coram oculis Domini. Sui abnegationis afflatu vita religiosa vivum et vividum documentum est fidei quae in caelis habitat, et amoris qui regnum mundi et omnem ornatum saeculi contemnit, atque animi concupiscentia maioris exemplo infirmos erigit, desideria excitat, carni servientes pudore suffundit, non raro et fidem negantes percollit. Ipsa insuper potens est in omni operatione, qua Deus coram hominibus glorificatur, et cohaeredibus Iesu Christi misericordiae officia exhibentur. Qui praeter Deum nihil quaerunt, expeditiores sunt ad fratrum necessitatibus subveniendum, et incensi caritate, quae in externis quoque rebus auro et argento pretiosior se praebet, unitaque per obedientiae legem viribus maiora facile efficiunt, quam homines, quibus pecuniae et honoris stimulos addere oportet. Opes autem, quas communitas tenet, paupertatis religiosae instituto in egenorum auxilia pioque omnes et ecclesiasticus usus mirifice multiplicantur, non ab-similes quinque panibus, quibus Dominus populum ad ipsum confluentem aluit. Quapropter insipiens erat sapientia eorum, qui sacrae et profanae reipublicae utilitatem praetextentes, regulares parochiali D animarum curae, iuventutis institutioni et aegrotorum levamini ita dicatos vellent, ut omnibus, quibus vitae regularis spiritus nutritur et confirmatur, internecivum bellum indicerent. Alimentis subtractis flamma decrevit et extinguitur.

Ecclesiae Christi sponae inter praecipua ornamenta, quibus ad nuptias agni se praeparat³, vitam vere religiosam nunquam non retulit, et eius patrocinium eximia cura suscepit. Ecclesiae menti et mandatis insistens, imo Iesu Christi ipsius monitis obtemperans, concilium hoc in Iesu Christo congregatum vitam religiosam, qualem Iesus Christus adumbravit et ecclesia commendat et propagat, ipsum quoque commendat; et nihil, quod ad eam

¹ Matth. XIX, 21.

² Act. II, 44-5.

³ Apocal. XIX, 7.

taequum pro re nata conducere possit, negligendum esse censuit.

Quo maiori quis caritate regi, qui sedebit super sedem maiestatis eius, coniunctus existit, eo uberiori fructu etiam in infirmis et in carceribus iusta licet contentia detentis eundem regem visitat.⁴ Synodus itaque adplaudit piis angustissimi imperatoris studiis, quibus effectum est, ut ad curam habendam carceribus detentorum nec non in necessitatibus publicis decumbentium sorores, quae Misericordiae dicunt, aliaeque congregationes caritate Christi conspicuae multis in locis adiectae fuerint; desiderat, ut sacerorum antistites opus salutare, quantum res sinat, foveant et protegant, atque patrem misericordiarum incrementa largiturum sperat.

Caput XIV.

De sepultura ecclesiastica.

Ecclesiae eos, qui in carne viventes beneficiorum eius consortes fuerunt, etiam postquam ad Dominum migraverint, officiis suis prosequitur. Fidelium in communi ecclesiastica defunctorum corpora ritibus sacris in loco sacro conduntur, usque dum resurgant ad vitam quae finem non habet. Catechumeni, qui, dum ad baptismi gratiam animum pararent, ex hac vita vocati sunt, sepultura ecclesiastica efferantur; hos enim baptismate flammis renatos esse merito praesumitur; neque sepultura separari debent, qui fide et caritate nobis coniuncti erant. Infans in utero matris fidelis simul cum ea defunctus, simul cum ea sepulcrum habet.

A sepultura ecclesiastica arceantur oportet infideles, haeresi aut schismate ab ecclesia alieni, excommunicati notorii et vitandi, parvuli etiam ex parentibus fidelibus oriundi, qui sine baptismate defuncti sunt, nec non, qui mentis compotes mortem sibi ipsi conciverunt, nisi forsitan aliquo tempore superstitis tanti piaculi poenitentia tacti fuerint. Ubi medici censuerint, hominem morbo laboravisse rationis usum praepediente, eorum iudicio standum erit, ni circumstantiae, ex quibus eum mentis compotem fuisse merito colligeretur, plene probatae essent. Prudente observante dubio, funus ecclesiastico quidem ritu, sed omni maiori apparatu secluso terrae mandetur.

Sepultura ecclesiastica pariter denegetur eis, qui in ipso duelli conflictu¹ vel in alio peccato gravi et notorio decesserint, nec aliquod respicientiae signum dederint, vel, qui imminentis sibi mortis conscii, extrema ecclesiae sacramenta ipsis oblata praefracte ac coram testibus respuerint; his praeterea, de quibus publice constet, quod non susceperint semel in anno sacramenta confessionis et communionis et absque ullo contritionis signo obierint.

Parochi, qui ab antistitis dioecessani sede haud ultra quatuor milliaria absunt, a sepultura ecclesiastica neminem repellant, nisi antistes vel eius vicarius generalis rem probaverit. Ceteri recurrant ad decanos rurales. Poterit tamen episcopus pro rerum adiunctis totum negotium ad se vocare.

Caput XV.

De coemeteriis.

Coemeterium Christi fidelium sepulturae destinatum, episcopi vel presbyteri ab eo delegati benedictione initiandum est: quo facto loci religiosi rationem habet et ecclesiastico iuri subest.

Convenit, ut in quovis coemeterio sacellum adit

¹ Concil. Trident., sess. XXV, cap. 9, de reform.

decenter instructum, ubi pro animabus fidelium, a quorum corpora ibi locorum tubam mire conaturam expectant, hostia propitiatoria statis temporibus offeratur. Crucifixi certe imago in coemeterii medio emineat. Ceterum cuncta in eo munda, decora, gravia. Ut in horti modum componatur, non toleretur. Loci non est, oculis vanam aliquam vitae virentis speciem obtendere, sed mentem erigere ad regem cui omnia vivunt.

Corpora eorum, quibus sepultura ecclesiastica deneganda est, terrae ita mandentur, ut a loco sepulturis ecclesiasticis destinato sive reservato, aut muro aut sepe separata sint. Campanae sonitum non edant; parochus nec sine vestibus sacris adiestat, tametsi non prohibeatur, absque ullo communionis in sacris signo interesse sepulturis catholicorum, quibus officii cuiusdam notorii et communionem ecclesiasticam non attinentis vinculo obstrictus fuerit.

Sepultura notoria hominis infidelis seu excommunicati notorii et vitandi coemeterium polluitur; pollutum cadavere, si a fidelium funeribus distingui possit, semoto reconciliandum est. Aliorum, quibus sepultura ecclesiastica negari debet, humatione utenque illicita coemeterium non polluitur.

Caput XVI.

De pietate erga defunctos.

Qui mortui sunt oculis nostris, nisi lethali culpa polluti decesserint, vivunt Domino, nobisque fide et caritate coniuncti manent. Suffragiis suis nos iuvant, ad Deum videndum nondum admissi, ut suffragiis nostris iuventur, expectant. Nunquam fiat, ut nos ipsis deesse sentiant. Non lacrimas, sed bonorum operum auxilia a nobis postulant. Ab ipsis apostolis sancitum est, ut in venerandis tremendisque mysteriis defunctorum agatur commemoratio¹. Cum in fide adhuc ambulemus, nostra est hostia divina, si nihil haesitantes et in caritate fundati eam patri omnipotenti offerimus. Pretium infinitum, quo mundus redemptus est, pro defunctorum debitis oratione fidei solvamus, et rore coelestis perfundentur. Preces, elemosynam, alia bona opera addamus.

Parochi et omnes verbi divini praecones, nec non religionis magistri frequenter suis exponant, quam salubris et sancta sit cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur². Beneplacita est in conspectu Dei, qui amat quos cruciat. Salubris est animabus peccata luentibus, quoniam liberatio eorum acceleratur; salubris est nobis, quoniam pio affectu eis impenso, iudicio qui ultimam quadrantem exigit, memoria nutritur, et peccati etiam venialis horror vel excitatur vel adaugetur.

Ubi sacellum in coemeterio adsit, parochus in eo aliquoties per annum, licentia ab episcopo obtenta, missae sacrificium pro defunctis celebret.

In die commemorationis omnium defunctorum parochus, nisi tempestas immittit obstat, non facile omittat in coemeterio ipso concionem ad populum habere. Si, circumstantibus eum mortuorum exuviis, de certissimo rerum humanarum exitu, de peccato, de pietate erga defunctos verba faciat, animos facilius et gravius commovebit.

Conservetur et propageatur laudabilis usus precibus quae in memoriam incarnationis Domini ter quotidie recitantur, orationem dominicam et salutationem angelicam defunctorum levamini dicantur adiacenti.

¹ S. Chrysost., *Homil. 3, in ep. ad Philipp., n. 4.*

² II Macchab. XII, 46.

TITULUS V.

De clericorum vita et profecta spirituali.

Caput I.

De vitae sanctimoniam clericis sectanda.

Militam Christi pugna et victoria est servare peritum¹. Attameo, qui neminem vult perire, eis propriam quoque ipsorum animam et eam primo loco salvandam commisit. Si quis (avertat tantam misericordia aeterna ruinam!) animam suam perdidit, etiamsi Ischariotis adinstar in Iesu Christi nomine multas fecisset virtutes, Ischariotis adinstar locum habebit inter eos, quibus Dominus in secundo suo adventu dicit: „*Quia nunquam novi eos; discedite a me, qui operamini iniquitatem.*“² Studia autem, quae ad nos ipsos sanctificandos conferimus, etiam fratrum salutem impendimus. Artem artium, regimen animarum³ non callet, cuius cor Spiritus sanctus non urit. Parum proeunt verba eorum, qui quod praedicant, moribus impugnant, et pastorem per abrupta gradientem grex pro humanarum rerum conditione ad praecipitium facile sequitur⁴.

Sacerdos Dei ita vivat, prout eos, qui quotidie communicandi desiderium ei panderent, ipse vivere iuberet. Neminem fugere potest, iustissimam hanc legem esse, et ex suo ipsius ore iudicandum, qui eam sequi nolit. Ceterum omnem peccati maculam fugere et omni bono operi adlaborare nihil est, quod non cuius in Deum et vitam aeternam credenti recta ratio dicet. Qui firma fide tenet, gloriae vel poenae aeternitatem a labili hac vita pendere, aut sibi ipse inimicus sit, aut cuncta ita instituat oportet, ut comparet thesaurum oculis carnis absconditum.

Etsi ex nobis quasi ex nobis nihil, quod ad salutem vitae aeternae pertinet⁵, cogitare vel agere possimus, Deus tamen sine nobis salvos nos et sanctos facere non vult. Omnia, quibus regimur, divina mandata comprehenduntur verbo Domini componentis: „*Probe, fili mi, cor tuum mihi.*“⁶ Nostra autem super terram militia eo absolvitur, ut resistamus tentationi rebus labilibus impendendi affectus cordis, quod ut ipsi praebeamus, Dominus postulat. Ne in vanum curramus, audiamus magistrum et salvatorem nostrum dicentem: „*Qui vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me.*“⁷ Omnibus et singulis, qui Christum sequi et cum Christo esse volunt, constitutum est, ut abneget semetipsum. Quamvis abnegatio sui, quae amorem Dei non augeat in cordibus nostris, genuina minime censenda sit, neque tamen verus est Dei amor, qui ad nostri nos abnegationem non impellit.

Caput II.

De accessi.

Nonnulli, cum ecclesiam contemni, religionem oppugnari et communia ipsa veri rectique principia concuti viderent, satis superque esse crediderunt, ea, quae de fide sint, retinere et tamquam retinenda defendere; in aliis multis genio saeculi indulgendum esse non dubitaverunt; accessis tenebris medii aevi remittendam esse decreverunt. Cum autem eadem persistat corona iuste decertantibus reposita, eademque naturae humanae conditio, eadem proinde

¹ Lact. *Institid.*, VI, 11.

² Matth. VII, 23.

³ S. Greg. M., *Reg. pastor.*, I, 1; cf. S. Gregor. Nazianz., *Orat.* II, p. 16.

⁴ S. Greg. M., *Reg. pastor.*, I, 2.

⁵ Conc. Araus. II, c. 7.

⁶ Proverb. XXIII, 26.

⁷ Matth. XVI, 24.

ascensis recte intellectae necessitas adesse pergunt. *Spiritus est, qui vivificat, carnis non predestinat quidem.*¹ Nisi hanc regulam teneamus, neque coelestia neque terrena intelligemus. Res corporales mediis ad finem ordinati rationem habent. Ad sensus et affectus nostros eliciendos concurrunt; concurrunt autem secundum mutuum earum relationem a Deo creatore stabilitam, Vaticana sancti Petri basilica, cuius ornatisima moles ad sublimiorum sensuum spectatorem excitat, ei, qui corpus humano nostro centies maius haberet, crepundiorum elegantiam loco esset. Quodsi autem res corporales, quae hucusque existunt, omnes eadem, quae nunc est, proportionem accurate servata centies seu millies maiores aut minores redderentur, nihil, quod nostra interesset, quomodocumque mutaretur, quoniam rerum corporalium ad animi sensus et affectus relatio intacta perseveraret: unde permutationem aliquam contingisse ne animadvertere quidem possemus. Qui mente haec paulum revolvere velit, percipiet, quanta veritate propheta dicat: *„Eccae gentes quasi stilla nitulae et quasi momentum stateras reputatas sunt, ecce insulas quasi pulvis exiguus.“*² Idcirco res corporales in se consideratae ad virtutum et meritorum augmenta nihil referunt, sed influxus, quem in animam imagine divina angelis supparem exercent, totus pendet ab earum relatione ad corpus; quod cum in rerum corporalium complexu tamquam una ex iis locum suum occupet, animae simul ut actuum et sensuum eius instrumentum mediumque inservit. Haec retineamus oportet, ubi agitur de abnegationis ac poenitentiae exercitiis, quae corporis cultum rerumque corporalium usum attingunt. Ut-cunque difficile sit, abnegationis spiritu sanctum Hilariorem aequare, fieri tamen potest, ut largiente Domino, cuius manus abbreviata non est, nostrum aliquis eo eluctetur, licet nullatenus fieri possit, ut eodem ac sanctus eremita habitaculo, victu, vestitu utatur. Igitur minime negandum est, media, quae ascensis in rem suam adhibet, temporum et locorum ratione in multis temperari: finis autem, cui ascensis inservit, cunctis qui thesaurum gratiae in vasculis fictilibus portant, quovis loco et tempore communis esse debet. Omnis Christi fidelis pro conditione status, in quo, Deo vocante, Deo famulatur, habitus corporalis et aliarum circumstantiarum ad abnegationem sui humiliter et constanter tendere tenetur. Qui laborem refugit, in mentem revocet, regnum coeli vim pati et violentos rapere illud.³

Ceterum spiritus divinus spiritus discretionis est. Contemnerendi sunt, qui omne opus, intensiora pietatis studia referens, superlatiois titulo traducunt. Aut animi a fide aversi sunt, aut exempla timent, quibus ipsorum decidia arguitur. Neque Dei amor, qui supremus esse debet, nimius esse potest. Attamen etiam in poenitentiae et devotionis exercitiis homo se ipsum quaerere potest, et quidem eo maiori periculo, quo sanctorum res peragitur. Quapropter, qui in Domino profecturi sunt, moderatoris conscientiae diligenter seligendi consilia magni faciant, et fructus, quos pia ipsorum exercitia ferant, districto examinent. *„Fructus spiritus sunt caritas, patientia, benignitas, mansuetudo, modestia.“*⁴

Caput XII.

De vita contemplativa et activa.

Cum Maria verbi divini dulcedine detenta ad Domini pedes consideret, ipse, qui veritas et vita est, de ea dixit: *„Optimam partem elegit, quae non*

¹ Ioan. VI, 64.

² Isai. XL, 15.

³ Matth. XI, 12.

⁴ Galat. V, 22-3.

conferatur ad ea.¹ Dominum quaesivis; nisi Dominum teneret, nihil sibi inveniret via est. Iocum quaerenti ocellitas apparere; verum suavis angelorum affatus et mirus splendor non commovit animum regem angelorum desiderantem. Retrorsum conversa est, dilecti sui corpus plorans circumspexit. Sed et Martha, quae satagebat circa frequens ministerium, sancta erat et magna coram Deo: nam unigenitum patrie eam dilexisse, Ioannes apostolus nobis auctor est.² Igitur si Deus et redemptor noster aliquem vocare dignetur, qui cum Maria, caritatis Mariae aemulus, ad pedes eius sedeat, optimam huic partem percipere, confitemur; imo deprecationibus et obsecrationibus ecclesiae magis, quam alii frequentissimo ministerio proficere potest. Deus enim virum quaerit, qui interponat sepe, et stet oppositus contra ipsum pro terra, ne dissipet eam, et utinam inveniat!³ Nos autem, quos Dei filius ad gregis sui curam agendam segregare voluit, ita cum Martha ei ministremus, ut cum Martha ab eo diligi mereamur.

Caput IV.

De meditatione.

Licet vitam activam sequens meditationi tantum temporis, quantum contemplativam professus, impendere minime possit, nec ipse tamen unquam obliviscatur, meditationem esse fontem irriguum, qui in corde nostro ascendat oportet, ut fructus salutis ferat. Prout visibilibus, de quibus curamus, oculis animumque intendimus, ita, qui in divinorum intellectu et amore profecturus est, in ea mentis aciem convertat necesse est. Optima certe et Deo acceptissima oratio est muneris sui partes ita explere, ut Domino servire et ei soli placere conitetur. Ut autem animi intentio in omni operis externi varietate apud Dominum maneat, quem apud nos gratia sua manere optamus, egregia quidem, sed ardua quoque res est, ac ei peragenda impares sumus, nisi, quae implicite semper tenere debemus, frequenter menti explicite proponamus, et ad animi sensus dirigendos adhibeamus. Praeterea meditatio orationem mentalem, in quam assurgit, et nutrit et perficit: qui autem orationem mentalem negligit, neque verbis conceptam rite persolvere sufficit. Nemo nescit, verbum, quod cum hominibus loquentes proferimus, cogitationes sensusque nostros exprimere debere. Hoc ipsum praestet oratio ad Deum directa. Vix autem fieri potest, ut verborum labiis efformatorum sensui cogitatio et affectus respondeat, nisi coelestis meditatione assidua ponderare assueverimus.

Preparationum verbis efformatarum praestantissimae sunt eas, quae in sancto missae sacrificio et in horarum canonicarum persolutione enuntiamus. Non ipsi eas selegimus, sed Deus eas per ecclesiae ministerium nobis suggerit, et sensuum, quos fovemus, exemplar statuit. Si cuncta, quae in sacrificio oblatione et horis canonicis lingua effert, intimo corde desideramus et tenemus, quotidianam habemus spiritus renovationem, qua agente quotidie sapientia secundum Deum et Spiritus sancti gratia augebimur. Ne tanto careamus bono, thesaurum sensus, quem verba usu trita contegunt, meditationis clave recludere satagamus.

Maximo salutaris est meditatio, quae vitae et passioni Domini nostri impenditur. Omnia et singula, quae verbum caro factum egit et pertulit, mysteria sunt sanctissima, in quae angeli prospicere desi-

¹ Luc. X, 42.

² Ioan. XI, 5.

³ Eszech. XIII, 30.

derant, et pretia redemptionis pignoraque hereditatis nostrae. Iocus dulcissimus a praesepti, in quo virgo mater cum reclinavit, neque dum clarificaretur claritate quam habuit antequam mundus esset, magister et dux noster est et sacerdos secundum ordinem Melchisedech. Dei, formam servi induti, vestigia frequenti meditatione sequamur, et cum matre amoris fonte iuxta crucem stare adamemus, donec ad magnalia eius propius contemplanda matre deprecante accedamus.

Ad bene meditandum vires nobis, si bonae voluntatis simus, addet filius Dei, qui sacra communione quotidie nobiscum esse, dignatur. Nunquam eius memoria a sacerdotibus eius recedat. Quamdiu altius ascendit sol corporis oculis conspicuus, pie recolant memoriam solis iustitiae, qui ad ipsos descendere voluit; quando ad occasum vergit, mentis aciem intendant in beneficium altero mane renovandum; quod quidem egregie eos iuvabit ad omne opus pium strenue exequendum et omnem peccati maculam sollicito effugiendam.

Caput V.

De horis canonicis.

Cum ecclesia Dominum et apostolos eius secuta, omnes fideles admonet, ut orationibus et obsecrationibus instent, clericis in maioribus constitutis, utpote in opus Domini segregatis, insuper praecipit, ut officium divinum quotidie devote persolvant. Hoc munere fungentes, non privato sed ecclesiae nomine agunt; a qua deputati divinae se maiestati tamquam deprecatores pro populo sistunt, et in laudibus omnipotentis reddendis angelicis consociantur choris. Itaque breviarium recitare haud parvam rem esse ducant, et magnam adhibeant diligentiam, ne in externis decus vel in corde devotio absit. II, quibus in choro psallendum est, laudem Domino devote graviterque annuntient, et voce, vultu, corporis situ animum expriment ad eam, quae sursum est, Ierusalem erectum. Ceteri horas canonicas, inspecto directorio, decenti loco decentique corporis situ, dicant. Omnes autem naviter studeant, ut ea, quae labia proferunt, mentis cogitatione et animi affectu prosequantur. Si orat palmus, orate, et si gemit, gemite, et si gratulatur, gaudete, et si sperat, sperate, et si timet, timete.¹ Ad hanc breviarium recitandi perfectionem omnes constanter, humiliter, pie annitantur oportet. Lumen supernum petant; animum non despondeant; quantumvis mens evagetur, breviarium male non dixerunt, quamdiu bene orandi studia non remiserint. Perseverantibus profectum dabit ipse, ex quo sufficientia nostra est.

Ad horas canonicas recitandas clerici in sacris ordinibus constituti, personae religiose ad chorum destinatae necnon beneficiati omnes sub gravis culpa reatu tenentur; beneficiati insuper post sex a beneficio adepti menses, eiusdem fructus pro rata omissionis officii et temporis suos non faciunt, sed eos tamquam iniuste perceptos in beneficii fabricas seu pauperum usus erogare obligantur.

Caput VI.

De conversationis sacerdotalis honestate.

Vita clericorum liber est laicorum. Itaque, sicut sanctus Chrysostomus monet: „Sacerdotium obcuntem ita parum esse decet, ac si in coelis inter illas potestates esset collocatus. Neutiquam possunt sacerdotum vitia latere, sed etiam exigua cito conspicua sunt. Quemadmodum ipsorum praecleara gesta multis prosunt ad simile studium evocantia,

¹ S. Augustin., *In ps. 50 enarrat.*, IV, n. 1.

sic et eorum vitia aliae ad virtutum exercitia seiores efficiunt et ad bonorum operum laborem torpere faciunt: quamebrem animae eius psichritudinem splendere oportet, ut spectatorum animos oblectare simul et illustrare possit.“¹ Haec est hominis in statu naturae lapsae conditio, ut ad ea, quae sensibus corporis grata sunt, cordis affectus inclinet, etsi hunc potius affectum quam sensum a corporis ratione pendentem quaerimus, unde non desunt exempla, vitae taedio captos fuisse homines bona valetudine utentes et omnibus, quae mundus anhelare solet, bonis affluentes. Dispensator mysteriorum Dei nunquam patiat, ipsum sicut illos, qui spem non habent, fallaci quadam et cito transitura gaudii umbra decipi et a via arcta deduci.

Victum cultumque corporis ad valetudinem referendum esse et ad vires, non ad voluptatem, vel gentiles cordatiores ultro fatebantur.² Sanctus Paulus omnes fideles admonet: „*Ebrietates, comestiones et his similia, quas praedico vobis, sicut praedixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.*“³ De viris autem ecclesiasticis sanctus Petrus Chrysologus dicit: „Ebrietas in alio crimine est, in sacerdote sacrilegium; quia alter animam suam necat vino, sacerdos spiritum sanctitatis exstinguit.“⁴ Quomodo vino vespere sopitus altero mane ad mensam immaculati agni accedere audeat? Praeterea in vino luxuriam esse, et verbum Dei et experientia abunde docet.

Praeclara et quasi coelestis virtus est castitas, quae mundum de immundo, de hoste domesticum, angelum de homine facit, quae sola in hoc mortalitatis loco et tempore statum quemdam immortalis gloriae repraesentat, moremque beatae illius vindicat regionis, in qua neque nubent neque nubentur.⁵ Attamen quo magis illibata castitatis puritas virum ecclesiasticum exornat, eo miserius ea violata corrumpit.

Sacerdotem non tantum malum, sed etiam mali speciem fugere decet. A frequentiori consortio mulierum etiam earum, quae pietatis et modestiae laude non immerito potiuntur, penitus abstinere. Ancillae, quibus ad res domesticas procurandas indiget, maturioris sint aetatis et integerrimae famae, castae, sobriae, subditae, ut, qui ex adverso est, revereat, nihil habens dicere malum: ut sumtuosius vestiantur vel choreas frequentent, non toleret. Quidquid familiarius commercium redolet, id longe absit. Ancillam commensalem non habeat, neque cum ea deambulet vel aliorum domus aseat, aut eodem vehiculo, nisi forsitan publico, vehatur. Ut rebus, quae ad eam non pertinent, se immisceat, vel dominatricis partes sibi arroget, minime patiat. Actum est de auctoritate parochi, quem sui a mulieris imperiosa voluntate pendere autumant. Neque foeminis consanguineis aliquid indulgendum, quod domum sacerdotalem dedecet, aut negotiorum ecclesiasticorum ordinem perturbet.

Caput VII.

De mentis relaxatione.

Cum cogitationem ad pietatis exercitia sive negotia sine ulla remissione intendere humana vix non superet vires, mentis relaxationem interponere licet: quam si eo animo adhibeamus, ut ad servitium Deo et ecclesiae praestandum alacriores efficiamur, opus bonum et meritum coram Domino peragimus. Intentio animae corporisque vires in

¹ S. Ioa. Chrysost., *De sacerdot.*, III, 4 et 14.

² Cicero, *De off.*, I, 116.

³ Galat. V, 21.

⁴ S. Chrysolog., *Serm.* 96.

⁵ S. Bernard., *Ep.* 94.

honorem Dei instaurandi nobilitat omnia, quae a caeteris gestandis, etiam clerici in minoribus constituti arceantur. Canones igitur clericos omnes et tanto magis regulares a venatione clamorosa prohibent; quietam, quae sine strepitu, laqueis et retibus sit, non nimis frequentatam eisdem permittunt. Praesens autem synodus conversationis sacerdotalis decorem ita vindicatura, ut tolerandis pareat, cunctis sacerdotibus, qui animarum curam agunt, aut theologiam tradunt sive religionis doctrinam publice docent, omnino interdicit, ne venationibus intersint, quae conflente hominum turba instituuntur. Si eorum aliquem vel solum vel cum uno alterove amico ambulanti delectet, avam feramve ictu appetere, intra debita moderationis limites consistat: eis enim neglectis res intolerabilis redderetur. Alios clericos et tanto magis regulares, ut qui sanctius vitae institutum profitentur, graviter dehortatur, ne se immisceant venationibus, quae conflente hominum turba instituuntur, vel alias quascunque ita tractent, ut status vel officii sui rationem negligant. Dominicis autem festivisque diebus, viri ecclesiastici cuncti ab omni cuiusvis generis venatione, ne aucupio quidem excepto, abstinere decet enim, eos in festorum dierum sanctificatione saecularibus exemplo praelucere. Miserrima esset res, si populo ad ecclesiam undique conflente, sacerdotes ad silvas properarent. Ceterum eo de negotio statutis dioecesanis provideatur.

Si clericus cartis pietis ludere amet, modum in omnibus servet; dominicis vero festisque diebus ante officium vespertinum in ecclesia persolutum ludo non indulgeat, nec cum sub nullo praetextu in multam noctem protrahat.

Theatrorum publicorum ludi scenici non infrequenter ii sunt, quos vitare oportet, ne auditus vel obtutus sacris mysteriis deputatus turpium spectaculorum atque verborum contagione polluitur; saepissime ea exhibent, quibus delectari viros in sortem Domini vocatos dedecet. Itaque, a quarto reparatae salutis saeculo ad hodierna usque tempora, plurima conciliorum decreta clericos a theatrorum frequentatione prohibuerunt. Quin etiam saecularium oculos offendit, sacerdotes et maxime eos, qui in animarum cura laborant, vel regularis vitae disciplinae adscripti sunt, in theatris aliisque spectaculorum publicorum locis conspicere, et in archidioecesi Viennensi dudum presbyteris confessiones audiendi facultas non conceditur, quin eis lex a theatris et spectaculis publicis abstinendi scripto simul imponatur. Quapropter praesens concilium in Domino congregatum decernit, sacerdotibus, qui facultatem poenitentiae sacramentum administrandi habent, aut theologiam seu religionis doctrinam docent, necnon regulam cunctis a theatrorum publicorum spectaculis omnino abstinendum esse. De aliis viris ecclesiasticis antistites, prout in Domino expedire iudicent, lege dioecesana constituent.

Omnes ecclesiastici viri choreis interesse caveant, et si unquam contingeret, ut eorum quemdam in choreis saltare non puderet, poenis condignis coercendus foret.

Tabernas sive cauponas recreationis ergo non accedant; cibum ibi potumve non capiant, nisi necessitas urgeat, praecipue cum in itinere constituti aliam refectionis opportunitatem non habent.

Sacerdos cum saecularibus, qui ad coenam, cartarum ludum aut alias recreationes clericis non illicitas conveniunt, societatem neque nimis frequenter, neque sine magna circumspectione iungat, nunquam autem, etiamsi locus omnino decens et homines honestissimi sint, mediam usque noctem vel ultra eandem se detineri patiat. Non obliviscatur suum esse, ut vespere ad sacram communionem mane suscipiendam animum pareat; praeterea, quamvis confidamus, non haberi inter nostros sacerdotem, qui ieiunium angelorum pani praemittendum violare audeat, tamen vel levissima tanti piaculi suspicio fugienda est. Si autem accideret, ut sacerdotibus ad animum relaxandum coeuntibus computationes et lusus mediam usque noctem, imo longius protraherentur, pessimum et prorsus intolerabile scandalum esset.

Quamvis venatio molestiae non careat, facile tamen eam exercitum animum ita detinet, ut studio feras per silvas camposque insequendi per integros dies indulgeant. Haec sacerdotem, qui rebus divinis vacare debet, parum decet, et ut muneri sacro desit, saepissime anam praebent. Praeterea ubi venationes maiori cum apparatu instituuntur, non raro interveniunt, quae a modestia clericali abhorrent, praesertim cum, laboribus exantlatis, se recreant. Neque convenit, ut sacerdotes armis tractandis gaudeant, a quibus praeter necessitatis

Caput VIII.

De vestitu clericorum.

Cum a concilio Tridentino episcoporum iudicio statuendum permittatur, quatenam vestis ecclesiasticorum ordini et dignitati conveniat, prout Benedictus XIV verissime notat, fere omnia, quae post Tridentinum celebrata sunt, concilia clericos ad gestandam vestem talarem adegerunt.¹ Quorum vestigiis ingressa synodus haec in Domino congregata, sacerdotes et clericos omnes admonet, virorum ecclesiasticorum, quibus habitus religiosus deferendus non est, indumentum proprium vestem talarem esse. Hanc absque rationabili quadam causa non deponant. Quodsi ad deambulandum seu viam longiorem sufficiens brevioribus utantur vestimentis, nigra haec vel saltem subobscura sint et ad modestiam omnino composita. Quodcumque scandalo possit esse populo fideli, vel ad saecularium thorem propius accedat, sollicite vitare oportet: unde in hac provincia nulli, cuiuscunque sit ordinis seu conditionis, viro ecclesiastico fas est, femoralibus uti super caligas ad pedes usque demissis. Tonsuram clericalem et collare nunquam non retineant.

Regulares vestem religiosam iuxta regulae, cui nomen dederunt, praescriptiones fideliter gerant, neque praeter casus in regula praevios deponant.

Caput IX.

De exercitiis spiritualibus.

Quamvis sacerdos a divinarum meditatione nunquam recedere debeat, plurimum tamen iuvat, ut singulis annis, aliquos seligat dies, quibus, interrupto vitae consuetae cursu, veritatum aeternarum considerationi totus vacet, easque ex ordine recolat, et, auxiliante silentio, ad pietatis studia incendenda maiori cum fructu adhibeat. His absolvuntur exercitia sacra, quae, utpote omnibus-vitae spiritualis magistria nunquam non probatissima, sanctus Ignatius non adinvenit, sed in formam efficacissimam redegit et egregie promovit. Utilitatem, quam sacerdotibus afferunt, Clemens XI his describit verbis: „Cum diuturna experientia compertum sit, ad retinendam

¹ Bened. XIV, *De syn. dioec.*, l. XI, c. 8, n. 1, 3.

conservandamque sacerdotalis ordinis dignitatem et A sanctimoniam magnopere conducere, ut ecclesiastici viri exercitiis aliquando vacent, quibus, quidquid sordium de mundano pulvere contractum est, commode detergitur, ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinarum rerum contemplationem extollitur, recte sanctorumque vivendi norma vel instituitur vel confirmatur.¹ Ne tanta nostris beneficia desint, hac in provincia quotannis haberi solent exercitia sacra sacerdotibus recreandis destinata: quod ut diligenter retineatur, synodus haec in Domino congregata desiderat et statuit, imo pro dioecesium ambitu necessarium esse decernit, ut, ubi locus opportunus haberi possit, bis singulis annis instituantur. Sacerdotes autem magno studio confluant, et Spiritui sancto cordis templum sedulo parent, ut apud eos habitationem faciat, et prout aquilae renovetur iuventus eorum.

TITULUS VI.

De seminaris scholisque.

Caput I.

De seminariis iuxta sanctiones Tridentinas moderandis.

Dominus, qui Moysi praecepit, ut septuaginta virgo de universo Israel in adiutorium suum eligeret, atque apostolis filii sui comites addidit, quibus opitulanti orbem totum secundis praedicationibus impleverunt, episcopis quoque sequentis ordinis viros adiungit, quibus adiutoribus usi populi multitudinem pascant et gubernent. Presbyteros numero et virtute abundantes non habebimus, nisi dominus messis eos mittat. Ut eos mittat, instanti deprecatione exorandus, aut oratio operum quoque accessione fulcienda est. Idecirco synodus haec in Domino congregata exoptat et statuit, ut semina, quae sapientissima patrum Tridentinorum decreta ex- C citaverunt, summis curis conserventur, excolantur, et ecclesiae ad mentem in omnibus singulisque disponantur.

Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitorum habitus totos homines possideat, nunquam perfecte ac sine maximo et singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseveret², sancta et universalis synodus decrevit, ut in seminarium pueri recipiantur, quorum indoles et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros³; quae quidem magni consilii institutio temporum nostrorum ratione singulari quodam et eminenti modo commendatur. Cum autem in provincia Viennensi loca seminaris ex antiquo addicta non ea essent, quae praeter alumnos theologiae studentes etiam pueros D humanioribus litteris erudiendos continerent, seminaria, quae puerorum dicunt, in seminarii maioris supplementum erecta sunt. Ut ea magno studio augeantur et excolantur, synodus praesens constituit.

Quoniam creatura rationalis intellectu et voluntate quasi aliis, quibus sursum elevetur, instructa est, in presbytero doctrina et pietas requiritur. Doctrina absque pietate parum ei prodest; attamen pietas sincera non est, nisi ipsum impellat ad progrediendum in omni doctrina, qua munus sacrum obeunti opus est. Haec perpendant et ut regulam certissimam teneant, qui sacerdotii candidatos moderantur. Nihil omittatur, quo seminariorum alumni ad Dei amorem et profectus spiritualis desiderium

¹ Clem. XI, litt. apost., 1 febr. 1710; Bened. XIV, *Institut. eccl.* 51.

² Conc. Trid., sess. XXIII, *de reform.*, c. 18.

³ *Ibid.*

efformentur; exercitia pietatis, quae mentem alunt et attollunt, scientiae requisitae culturam non impediunt, sed eius fructus multiplicant. Discretio tamen, animas regentis praeclarissima virtus, nullibi desideretur; praecipue in puerorum seminario sollicite adhibeatur. Animi iuveniles magna cum patientia et comitate tractandi, et sensim sensimque ad altiora studia erigendi sunt.

Caput II.

De cursu theologici quadriennio.

Quemadmodum providus belli dux, pro hostium, quibuscum decertandum est, conditione arma parat et aciem pro locorum ratione instruit, ita et illi faciant, quos duces Dominus posuit in proeliis ipsius proliandis. Ideo, in disponendis disciplinis, quibus militiae clericalis tironos imbuuntur, temporum et locorum ratio diligentissime habenda B est. Non parum interest inter aevum, quo regem legendi et scribendi apprime gnarum esse mirabantur, et hoc nostrum, quo mulierem rucolam legendi neciam deprehendi vix non obstupescunt; etsi dilatata notionum multitudo profundioribus rerum praestantissimarum studiis parum profuit. Dedit, altaris ministerium ignarum esse eorum, quae inter laicos cultiores nemo nescit: quocirca ad studia theologica si solummodo admittantur, qui gymnasii tam superioris quam inferioris cursum sufficienti cum profectu absolverint.

Disciplinis theologicis per quatuor annos incumbendum est. Eisdem studentes, quantum fieri potest, omnes in seminario episcopali degant.

Praelectiones theologicae exceptis iis, quae doctrinam pastorem, catecheticae et eloquentiam sacram attinent, sermone latino habendae sunt.

In amplissimo theologiae thesauro plurima sunt C reposita, quorum scientia sacerdotem ornat et iuvat. Quadriennio autem iuvenibus ad munia ecclesiastica efformandis statuto, utilia necessariis cedant oportet.

Omnium primum est, ut sacerdos fidem, quam ovibus boni pastoris nomine praedicare debet, explicite et accurate noverit. Summa igitur cura adhibenda est, ut alumni fidei dogmata iisdem, quibus ab ecclesia definita sunt, verbis memoriae alte imprimant; praeterea, quae fidei proxima, quae scholarum disputationibus relicta sint, probe noscant. Sint ista prout petra, super quam vir sapiens domum suam aedificavit; et cetera ita superstruantur, ut invicem se illustrent, et ad salutarem fidei intelligentiam excolendam efficaciter opem ferant.

Episcopis Germaniae fidei depositum per tria et amplius saecula adversus protestantes, ex centum circiter annis etiam contra fidem negantes tuendum est. Multi habentur errores et pessima praesudicia, quae ita pervulgata sunt, ut eorum vestigia etiam libris auctorum, quorum institutum a religionis rebus prorsus alienum videtur, frequentissime inhaereant, et quidem maiori multorum periculo, quam quod falsitatis praesens magnis voluminibus ex professo proposita catholicis parare solent. Tot igitur tentationum laqueis undique dispositis, clerici iuniores efformandi sunt ad superandas insidias, a quibus neque ipsi neque plebes ab eis aliquando pascendae omnino praeservari possunt. Fallaciae, quarum ope fides in Deum et Christum oppugnatur, detegendae, et hoc ipso ad nihilum redigendae sunt. Sagaci tamen delectu et provida oeconomia opus est. Cum quovis obscuro scriptore de antiquis commentis, quae parum mutata profert, fusa lateque digladiari, tempus terere, et discipulorum mentem turbare magis quam erudire esset. Ad errorum radices descendendum est: quod et temporis et efficacitatis magnum erit compendium. Hoc veritatem tuendi munus et

in dogmatibus explanandis et in aliis disciplinis A theologicis scita ac naviter sustinendum est.

Prudentissimo consilio institutum est, ut octavo cursus gymnasialis anno, rerum christianarum historia adolescentium usibus accommodata traderetur. Innumerae et passim vulgatissimae sunt calumniae, quae ex historia depravatione in ecclesiam catholicam adornatae fuerunt: unde plurimum conducit, ut iuvenum animi adversus commenta illa veritatis expositione muniantur, antequam ex studiorum humaniorum disciplina dimittantur. His ita compositis theologiae tirores in historia ecclesiastica minime rudes sunt, et iis primo theologiae anno eadem circiter, quae vix lingua germanica audierant, sermone latino exponere parum utilitatis haberet. Quamobrem historia ecclesiastica ad tertium theologi cursum annum transferatur, et ita componatur, ut theologia dogmatica eam auxiliatricem et supplementum habeat. Ex abundantibus B rerum gestarum copia, ea potissimum seligantur, quae ad fidei dogmata illustranda faciunt. Si errores et effugia, quibus definitiones dogmaticae oppositae sunt, accurate noscantur, quoniam in eis ferenda ecclesiae mens fuerit, apertius patet, verborum vis intimius percipitur, consimiles a vero aberrationes facilius deteguntur et refelluntur.

Magnam affert utilitatem, si professor dogmaticae semel in hebdomade disputationes habeat, quibus anni secundi, tertii et quarti auditores assistant. In quantum admittendi sint, qui rebus sacris primo anno student, seminarii rector, communicatis cum professore consiliis, decernet. Ubi plures habentur theologiae dogmaticae professores, plures institui poterunt disputationes, quarum unam saltem quilibet auditorum praedictorum frequentet. Ea res Deo propitio intensiora eruditionis aeternae studia egregie promovebit.

Studia biblica primo et secundo anno locum retineant. Introductio in scripturam sacram praemittatur. Grammaticae hebraicae rudimenta exponantur. Exegesi sacrae scripturae secundum vulgatam accedat textus hebraici et graeci explanatio, cui quantum temporis dicandum sit, antistes constituet. Non iusto plus insistatur rebus, quae licet utilitate non careant, iniuria tamen occupant tempus, quod aliis utilitate longe potioribus debetur. In explicatione eorum, quae ad fidei dogmata probanda et illustranda conducunt, peculiaris cura ponatur.

Uti alumni aliquam habeant sanctorum patrum praedicationem, et de civitate scientiae et aedificationis in iisdem reconditis tempestive admonentur, semel saltem in hebdomade, convenientibus cunctis theologiae auditoribus, per hunc unius spatium selecta sanctorum patrum opera legantur, et quae difficultatem creare possint, paucis exponantur.

Quoniam cum professoribus theologiae dogmaticae specialiter deputatis viri, qui scripturam sacram et historiam ecclesiasticam docent, ad fidei doctrinam explanandam et defendendam operam iungere debent, consilia inter se conferant, ne eadem res paucis mutatis a pluribus discutatur, et tempus, quod in discipulorum utilitatem studiosae redimendum est, minus utiliter impendatur.

In theologia morali, systematis ratio non negligenda, et pro temporum conditione allaborandum est, ut recessentur radices errorum, quibus vitae christianae principia pessumdantur. Attamen haec ita pertractentur, ut casuisticae nihil detrahatur: sana ratio et usus ad conscientiae casus probe diiudicandos multum valent; sed in difficilioribus rebus saepe fallunt confessorios, qui in eis nimium confidunt. Temerarium est, ubi de aeterna fratrum

salute agitur, negligere auxilia, quae ex laboribus tot virorum pietate, doctrina et experientia insignium, hauriri possunt. Ceterum theologia moralis tertio anno consuetum locum occupet, novem quavis septimana horis tradenda.

Quartum in annum, theologia pastoralis sensu strictiori talia, disciplina catechetica et institutiones iuris canonici transferendae sunt. Accedat eloquentia sacra et rituum sacrorum expositio, ita tamen, ut neutra huius anni limitibus restringatur. Parum prodest, eloquentiae theoriam exhibere, nisi frequentioribus adumbretur exemplis. Perutile erit, quavis septimana, unam ad minimum statuere horam, qua, alumnis omnibus congregatis, declamationes habeantur et presbyteratus candidati ad conciones graviter et devote enuntiandas exemplo et exercitatione efformentur. Neque nimium habeatur, eodem ad praeces publicas rite pronuntiandas instituire: nihil enim negligendum est, quod cultus divini decus attinet, et quamvis facile sit, simplicissimam, quae in eis requiritur, voci modulationem recte assequi, experientia tamen docet, nonnullos, nisi opportune hac de re moneantur, defectum usu confirmatum difficile corrigere.

Caput III.

De profundioribus disciplinarum theologicarum studiis.

Quamquam sacrorum antistites omnes nervos intendere debeant, ut animarum curam gesturi scitu necessariis diligentissime imbuantur, in eo tamen gradum sistere non decet. Providendum insuper, ne desint viri, qui ingenio et doctrina potiores ad rerum divinarum scientiam excolendam concurrere, atque religionis causam adversus inimicos crucis Christi tueri queant: agendum insuper, ut praesto sint, qui solida et accurata iuris canonici cognitione instructi, in causis ecclesiasticis pertractandis utilem operam navare possint.

Quantum circumstantiae sinant, procurandum est, ut in usum alumnorum, qui ingenio et assiduitate excellent, instituantur lectiones extraordinariae, quibus nonnulla capita rerum, quae cum ceteris audierant, penitus eis explanentur. Hac ratione non tantum cognitionibus augebuntur, sed etiam exactioris eruditionis specimen et incitamentum aliquod habebunt. Multum quoque iuvabit, si eius modi iuvenes praecipua metaphysices et philosophiae moralis systemata edocebuntur, ita ut ostendatur, quam parum sanae rationi satisfaciant, quae cum fide in Deum verum et caritatis lege, mandatorum divinarum compendio, nullatenus consistere possunt.

Attamen quantacunque cura et solertia quadriennium theologicum disponatur, ne ad viros doctos efformandos sufficiat, rei natura prohibet. Itaque antistites eligant iuvenes dotibus eminentes, qui, postquam consuetum studiorum cursum absolverint, disciplinis theologicis vel iuri canonico tres sive quatuor annos impendant. Habentur in Viennensi studiorum universitate viri, qui magistros se ducesque ipsis exhibere paratissimi et dignissimi sunt. Prout ignis lucet et ardet, ita, ubi Spiritus sancti gratia abundantius diffunditur, cum caritatis ardore scientiae lux habetur. Sanctis redundabat aetas, quam praeclarissima ecclesiae lumina exornabant, et intensioribus pietatis studiis, quae sanctus Franciscus, homo vere seraphicus, et sanctus Dominicus, vir apostolicus, late incenderunt, accessit scientiae splendor per orbem christianum coruscans. Quapropter, concilium hoc in Iesu Christi nomine congregatum omnem quidem spem in Paraclito collocat, quem Iesus Christus nobis misit, vult autem et decernit, ut, quemadmodum nihil,

quod caritati, ita nec aliquid, quod scientiae augendae A proicit, negligatur sive omittatur.

Philosophiam, quae nomen habens et rem, sincere sapientiam diligit, ecclesiae non improbat, sed approbat et in veritatis divinae illustrationem ac defensionem impendit. Ad fideles confirmandum et verecundiam afferendum blasphemantibus quae ignorant, multum prodest, ut Christi ministri in omnibus disciplinis, quae ad credenda et diligenda referuntur, principatum teneant. Bonum et optimum opus est, doctrina ore scriptisque tradita prospicere, ne homines inanibus deludantur verbis, et falsi nominis scientia a Deo, imo et a solida et recta humanarum rerum intelligentia abstrahantur. Nostris praesertim temporibus excellens haec et Deo, qui neminem vult perire, acceptissima praedicationis est. Modo caveant, qui fluctibus falsae philosophiae imperare conantur, ne ab eorum impetu ipsi abripiantur; et quo altius ascendere debet scientiae aedificatio, eo profundius fodiat humilitatis et devotionis fundamentum.

Multifariam utilis est peritia linguarum, quibus Deus ad genus humanum erudiendum primitus uti voluit. Ad graecam aditus facile patet. Sed et optandum est, ut nulli nostrarum dioecesium desit unus alterve vir linguae hebraicae apprime gnarus. Ad solidam hebraicam cognitionem non emerget, qui in syriaca, chaldaica et arabica hospes est: arabicae quantae sint difficultates, novit, quicumque idiomaticus illis vel leviter tinctus. Cum igitur de longo labore patienter tolerando agatur, consultum erit, unum alterumve sacerdotem iuniorem, qui his in rebus versari delectetur, ad linguarum orientalium studia segregare.

Caput IV.

De theologiae professoribus in seminario episcopali constituendis.

Cum, iuxta ecclesiae mentem et leges, in deligendis viris, quibus munus parochiale conferatur, multa cura et cautio adhibenda sit, aequum est, ut in constituendis magistris, quorum lectionibus efformentur clerici iuniores, munus aliquando parochiale aliasque ministeriis sacri partes expleturi, neque cura neque cautio desideretur. Nemo igitur ad theologiam docendam assumatur, nisi eius idoneitas, quo meliori fieri possit modo, diligenter explorata fuerit: inter idoneos magis idoneus eligatur.

Vacante quadam instituti theologi dioecisani cathedra, omnium, qui ipsi fungi desiderant, concursus publicus per totam dioecesim indicatur, nisi vir suppetat, qui fide et conversatione irreprehensibilis, scriptis editis vel professoris theologiae partibus laudabiliter iam expletis, scientiae probationes exhibeat, quae examinis cuiusdam successu luculentiores et certiores existunt: tali enim episcopus audita professorum theologiae sententia, etiam absque concursu docendi munus conferre potest.

Concurrentes, statuto die, in conclavi eodem omnes congregati, iisdem interrogationibus omnibus, eodem tempore proponendis, scripto elucubrato satisfaciant, theologiae professoribus examini accurate invigilantibus.

Interrogationes episcopus assignat. De concurrentium scriptionibus tam instituti theologi, ubi cathedra vacat, quam alterius cuiusdam professores sententiam dicant.

Si competitorum aliqua scriptis, quae elucbraverit, vel laudabili opera, quam theologiae professoris munere functus navaverit, idoneitatem plene probaverit, episcopus ei examinis huius subeundi onus remittat.

Praeterea concurrentes omnes coram professori-

bus theologiae et viro ab antistite specialiter deputando de disciplina, cuius magisterium ambiunt, lectionem habeant. Eximantur tamen viri, de quibus, cum docendi munus iam sustinuerint, constat, sufficientem docendi facultatem eis non deesse.

Si sacerdos praesto est, qui scriptoris quidem laude caret, nec inter theologiae professores locum habet, aut alumnis erudiendis, cum eorum studia dirigeret, lectiones eis haberet, sive theologiae professores suppleret, utilem iam et probatam operam contulit, episcopus cathedram vacantem provisorio ei modo demandare, et postquam magisterii partes per integrum annum laudabiliter expleverit, ipsum ad idoneitatis examen ea, quae superius exposita est, ratione subeundum admittere potest.

Episcopus de viro, cui docendi munus conferre intendit, cum gubernatore provinciae agat, ut certus sit, augustissimum imperatorem contra illum nihil habere circa res politicas!

Caput V.

De professoribus facultatum theologicarum.

Iuxta tenorem concordiae inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem initae, publici theologiae professores et disciplinae catecheticae magistri, postquam sacrorum antistes de candidatorum fide, scientia et pietate sententiam suam exposuit, nominabuntur ex iis, quibus docendi missionem et auctoritatem conferre paratum se exhibet. Ubi autem professorum facultatis theologiae quidam ab episcopo ad seminarium sui alumnos erudiendos adhiberi solent, in eiusmodi professores nunquam non assumuntur viri, quos sacrorum antistes ad munus praedictum obendum prae ceteris habiles censet. Quando igitur constituendus est publicus theologiae professor, qui seminarium alumnis ad scientiam theologicam efformandis operam conferat, et episcopus virum, quem scripta edita vel magisterium digne gestum idoneum esse comprobant, praesto habet, audita professorum theologiae sententia de eodem assumendo ad maiestatem suam recurrat. Si episcopus non habet, quos absque concursu ad magisterium vacans assumi desideret, aut de eiusmodi viri delectu conveniri haud potest, summus in institutionis publicae rebus administrator publicum indicit. Interrogationes, quibus satisfaciant oportet, episcopus designat et summo ministro transmittit. Competitores scientiae periculum facere possunt in omnibus institutis theologicis, ad quae concursus indictio extenditur, et ministro consentiente etiam in aliis. Scriptioibus conficiendis professores theologiae invigilant. Lectioni a concurrentibus habendae praeter professores vir ab episcopo designatus interest. Auditis facultatis theologiae, ubi cathedra vacat, et alterius cuiusdam professoribus in consilium quoque vocatis, si ministro sive antistiti placeat, aliis ecclesiasticis viris scientiae laude pollentibus, a maiestate sua is nominabitur, quem sacrorum antistes ad alumnos erudiendos prae ceteris habilem iudicat, modo nihil eidem circa res politicas obstat.

Vacante cathedra facultatis theologiae professoris, cuius opera haud requiritur, ut alumni seminarium iuxta studiorum systema augustissimo significatum erudiantur, antistes, si conveniens esse censeat, de viro sine concursu assumendo maiestatem suam adhibet. Publico autem concursu indicto, iuxta superius exposita procedetur et nunquam non vir nominabitur, cui docendi missionem et auctoritatem conferre episcopus paratum se exhibet.

¹ Litt. apostol. 5 nov. 1858.

Caput VI.

De collationibus moralibus sive pastoralibus.

Sunt inter saeculares, qui litterarum studiis ita incumbant, ut magis scientiae praesumptionem testimonio quodam stabilendam, quam scientiam quaerant, et munus aliquod adepti, libris habenter valeant. Alia sint consilia virorum, quos Dominus ad altaris ministerium et vineae suae curam vocare dignatus est. „*Labis enim sacerdotis custodiant scientiam.*“¹ Cum animarum moderatores respondere debeant illis, qui legem exquirunt ex ore ipsorum, et de peccatis remittendis sive retinendis iudicare, multa sunt, quae exacte memoria teneant, et mente plene assequantur oportet, ne caeci caecorum ductores fiant. Igitur profundiora quidem scientiae sacrae studia omnem sacerdotem commendant; ipsa autem muneris sacerdotalis ratio prohibet, ne unquam languescant studia rerum, quarum cognitio ad ministerium sacrum pertinet.

Ut sacerdotes ad piam hanc sollicitudinem efficacius excitentur, ex antiqua et perutili institutione vocantur ad congressus, quibus de rebus ad animarum curam pertinentibus, praecipue autem de theologia morum et disciplina sacrorum rituum disseratur: etenim si lapis ad lapidem concussus scintillas exilire facit, quamvis nihil frigidius lapide, nihilque igne calidius, concussio tamen, victa natura, ignem elicit: quod cum in lapillis contingat, multo magis idem fit in animabus, quae mutuo atteruntur, et igne spiritus coalescunt². Congressus illi, qui collationes morales seu pastorales vocari solent, frequentissimis episcoporum mandatis et synodorum provincialium decretis commendati atque praescripti sunt: concilium provinciale Romanum a Benedicto XIII celebratum statuit, ut episcopi curam adhibere non desisterent, usquequod hae collationes rite haberentur et frequentarentur³; atque in dioecesi Romana, quae summum pontificem ipsum episcopum habet, non tantum diligentissime habentur, sed etiam, ut a moderatoribus animarum frequententur, magno vigore insistitur.

Cum igitur haec synodus in Domino congregata nihil praetermittendum ducat, quo animarum immortalium saluti provideri possit, constituit et decernit, ut collationes pastorales per totum provinciae ambitum instituantur et debita diligentia habeantur. Antistitum singulorum erit, statutis prospicere, ut conventus hi quam uberrimos fructus ferant.

Caput VII.

De studiis gymnasijs.

Cum velle adiaceat nobis, perficere autem bonum, nisi in eo, qui nos confortat, non invenimus⁴, communis est Adae proli miseria, meliora videre et probare, deteriora sequi. Hac autem tempestate meliorum quoque conscientia in discrimen adducitur, quippe res versatur circa ipsa vitae moderandae principia, quae lex christiana non sine testimonio animae natura sua quodammodo christiana⁵ enuntiat et sancit. Nemo nescit, altius praecepta descendere, quae teneris imprimuntur aetatibus: ideoque mundum ad supernorum contemptum efformaturi, nihil non molliuntur, ut adolescentibus sensus a pietate christiana alienos instillent. Hac in re multa et gravia a studiorum gymnasialium institutione pendent. His enim scholis praeformantur, qui altari aliquando

A improbiunt, res civiles administrabant, magisteria tenebant, causas in iudiciis agent, artes medicam exercebant, omnes denique, quibus uberior in aliorum animas agendi facultas erit et copia: unde communis ecclesiae et republicae causa est, eximia cura cavere, ne litterarum humaniorum disciplinae venae immisceantur. Sapientissime igitur in concordiae actu sancitum est, ut in gymnasijs et omnibus, quae medias vocant, scholis iuventuti catholicae destinatis, institutio ad vitae christianae legem cordibus inscribendam pro rei, quae tractatur, natura composita sit.

Quamvis Deus iustus et fidelis non patitur, aliquem supra id, quod possit, tentari⁶, eius tamen, qui tentatione victus perit, sanguis ab omnibus expetetur, qui homicidas ab initio ministros se praebuerunt, vel laboranti, cum potuerunt, suppetias ferre neglexerunt. Itaque haec synodus in Iesu Christi nomine congregata non tantum vehementer desiderat, ut providissima illa ordinatio opere salutari usquequaque adimpleatur, sed etiam monet et mandat, ut nihil praetermittatur, quo tanta res ad exitum perduci queat. Excitat sollertiam et assiduitatem virorum, quibus sacrorum antistites his in negotiis utuntur. Cohortatur et commonet sacerdotes, qui praedictis in scholis religionis doctrinam tradunt, ut omnibus omnia facti, adolescentes peramanter instituant et dirigant, errorum semina, quae forsitan deprehendant, tempestive deleant, exercitijs pietatis, quibus insignis cura impendenda est, religionis sensu alant et excolant, atque pro viribus agant, ut condigno sacramentorum usu discipulis superna accedant auxilia, quibus oculi eorum aperiantur ut videant, et aures ut audiant. Ceteros gymnasiorum et scholarum mediarum magistros exorat et in nomine Domini dominantium iubet, ut pro ipsorum doctrina et sollertia impigerrime quidem adolescentes erudiant in rebus, quae ad vitae temporalis commoda et ornamenta pertinent: cum enim lex divina perfectos nos esse velit, sicuti pater noster coelestis perfectus est, cuncta, quae officii nostri ratio postulat, quam perfectissime explere debemus: ut autem nihil unquam immisceant, quod levioris ingenii iuvenes in contemptum rerum divinarum interpretari possint, sed institutiones pro argumenti, quod tractant, natura ad legem christianam cordibus inscribendam candide componant. Qua de re, cum catholici omnes et eruditi viri sint, synodus non modicam habet spem: nam etiam litterarum studia plenius exhausta religionis cultum confirmant magis quam infirmant, nisi quis in magistrorum quorundam verba iurans, praepudicijs, quae mentem excaecant, mancipium se addixerit.

Viri, quorum nonnullis satis ampla doctrina non deerat, ipso litterarum humaniorum nomine in rei christianae invidiam abusi sunt, quasi earum beneficio adolescentes homines esse discerent, gentilium exemplo a fanaticis, quae homine maiora peterent, studiis avocati, et ad ea, quae hominem deceant et iuvent, instituti. Haec inter calumnias reiicienda sunt, quibus freti in Christi domini et ipsam rerum supernarum conscientiam insurgunt. Multa profecto et non contemnenda sunt, ad quae Graecorum et Romanorum scripta probe utentem efformare possunt. Non minima ars est, sermonis ordinem ita texere, ut ex verbis in pulchritudinis formam compositis cogitationes et sensus quasi ex speculo reluceant. De rebus humanis viri illi plurima dixerunt, quae utinam ponderare et sequi velint improbi eorum laudatores. Insuper apud eos non

¹ Malach. II. 7.² S. Chrysost., *Serm. cont. anom.*, XI. n. 4.³ Tit. XV. cap. 8.⁴ Rom. VII. 18; Philipp. IV. 13.⁵ O testimonium animae naturaliter christinae! Tertull., *Apolog.*, II. 17.⁶ I Cor. X. 13.

paucæ reperiuntur, quæ insignes sunt documentum A
mentis humanæ in ipsâ idololatriæ tenebris au-
torem suum quaerentis, animas immortalis, quæ ex
eopore superstitionis et concupiscentiæ quodammodo
expergefacta, ad altiorum rerum sensus emerit.
Hisce ad iuvenes erudiendos uti, bonum et laudabile
est: unde multi viri ecclesiastici iique religione
conspicui de humanioribus litteris excolendis egregie
meriti sunt. Hæc autem ipsa studia possundant,
qui iis in veritatis æternæ contentum abutuntur.
Rerum et monumentorum antiquorum intelligentiam
non assequuntur, et ne alii assequantur, impediunt,
opprimentes eam coniecturarum licentia, quæ
eruditionis molem inconditam reddit.

Qui fidei lumine collustratus divina novit, quasi
in fastigio constitutus res humanas respicit, et doctis
sagacibusque viris per devia errantibus regiam
viam facile tenet. Hanc sequantur litterarum
humaniorum magistri, ut discipulorum profectui et B
consulatur, atque veritati quam scientia ducem
proficitur, honor suus illibatus maneat.

Caput VIII.

De scholis elementaribus.

Scholæ elementares catholicis destinatae, quæ
parochiæ ambitu continentur, universæ parochi
directioni et inspectioni subsunt. Pro viribus an-
nitatur, ut in publicis privatisque scholis puerorum
animi non tantum rerum utilium notitiis au-
geantur, ac fidei rudimentis imbuantur, sed etiam
totius instituti ratione ad religionis cultum et con-
scientiæ sanctitatem efformentur. Magnæ hæc in
re ludimagistrorum partes sunt. Nihil in schola,
nihil extra eandem verbis proferant, quod veritati
et pietati christianæ consonum non sit. Verbis
exempla addant, in conversatione irreprehensibiles,
in domo Dei devoti, in sacramentorum usu fre-
quentes. Parocho ludimagister multum cordi sit.
Est ex ovibus Christi ei concreditis, est in parvulis
Christi erudiendis adiutor quodammodo ministerii
sacri. Comiter et benigne cum eo agat, patienter,
prudenter, indefesse eum dirigat, instituat sive
corrigit. Quando in aliquo muneri suo deerit, non
statim de eo desperandum. Si autem is esset, qui
scandala daret, nihil tolerandum, nihil dissimulan-
dum foret. Caveat præsertim parochus, ne remis-
sius agat, quando ludimagistrum vel adiutores eius
divina despectui habere, vel zizanias errorum in
agro Domini disseminare sentiat. Hæc in re, cuius
rara apud nos exempla sunt, eo maiori vigore opus
est, quo peior instaret rerum sacrarum et profanarum
clades, si venena, quæ ab urbibus depelli ne-
queunt, longe lateque regiones inficerent. Valde
proderit, rusticorum filios, qui vegetiori pollent
indole et in scholis elementaribus præ ceteris D
eminuere, ad ludimagistri munus efformare. Suis
sufficiens et contenti apud suos vivent.

In scholis moderandis, parochus quæ potestates
civilis de rebus profanis pueris tradendis constituit,
adcurate observet.

Presbyter adiutor, cui parochus catecheses
habendi partes demandat, eius in schola regenda
vices ita agat, ut omnia, quæ maiora vel difficiliora
occurrunt, ad eundem referat.

Caput IX.

De fidei rudimentis in scholis elementaribus tradendis.

Cum hortorum cultores floribus plantisque novellis
multum curæ laborisque impendant, Dei redem-
toris ministri curis non pareant et laboribus, ut
novella ecclesiæ germina ex aqua et Spiritu sancto
regenerata commoneant atque erudiant et in omnem
salutarem doctrinam inducant. Quocirca sacerdotes,

qui rudimenta fidei in scholis elementaribus docent,
hanc Christum prædicandi missionem religionis as-
siduitate exequantur.

Benedictus XIV de catechismis sapientissime
pro more edixit: Nihil uniformitate optabilius, nihil
ad præcavendos qui in multiplicem catechismorum
varietatem irraspere possunt, errores conducibilis
atque opportunius, quam ut unus idemque modus
in docendo et docendo christianam doctrinam ab
omnibus teneatur.¹ Et sanctissimus pater Pius IX,
litteris apostolicis, quas 5 novembris 1855 ad
cardinales, archiepiscopos et episcopos imperii
Austriaci dedit, eosdem admonuit oportere, ut in
primordiorum scholis ii ad catechesim tradendam
adhibeantur libri, quibus, inventus unam eandem-
que addiscat doctrinam, atque ut nulla unquam
quoad libros ipsos fiat immutatio, nisi gravis adeit
causa et collatis semper inter antistites consiliis.
Quapropter præsens synodus in nomine eius, qui
parvulos ad se venire iussit, congregata, statuit et
præcipit, ut per totam provinciam Viennensem
parochi et omnes sacerdotes, quibus antistes dio-
cesanus doctrinam religionis tradendi facultatem
fecit, in scholis elementaribus tam publicis quam
privatis unice adhibeant catechismum ad compendii
Canisiani normam compositum, et in nostris aliisque
partibus populo usu diurno familiarem, quem pie
memoriæ Christophorus cardinalis Migazzi, archi-
episcopus quondam Viennensis, edidit, et postremo
eminentissimus metropolita, paucis quibusdam resti-
tutis sive additis, approbavit. Alios libros doctrinam
christianam exponentes, qui auctores habent ingenio
et religione eximios, in suam ipsorum eruditionem
utiliter convertere poterunt, in scholis vero eorum
nullum nullo sub prætextu adhibeant. Catechismus
dioecesanus populo catholico mysteriorum et manda-
torum Dei breviculum sit oportet; et quamvis valde
laudandi sint, qui postmodum uberiores doctrinæ
sacræ fontes quaerunt, plurimi tamen interest, ut fir-
mum et stabile fundamentum ponatur; unde sollicite
vitandum est, ne pueri animis expressionum varietate
distractis nihil ex doctrina christiana retineant, quam
nutantes aliquas et diffuentes notionum umbras.

Igitur cuncti, quibus catechesis habenda est, in-
sistant et urgeant, ut pueri puellæque catechismi
verba memoriæ accurate imprimant: qui quando
id præstiterunt, in vitæ diæ thesaurum scientiæ
salutis alta mente reconditum habebunt. Idem
tamen rerum divinarum summarium, quam optime
possint, enucleare et illustrare nitantur. Unitata et
pueris congruentia sæpe repetere non fastidiant,²
parvuli facti in medio eorum, tamquam si matris
foveat filios suos.³ Contempnere student sermonem
pro captu eorum, quorum animas ad Deum pertu-
bere volunt, et quamvis opus sit balbutire modo
nutricum et matrum bleo ore sermonem cum
parvulis dimidiantium, dummodo sic intelligatur
illud, quod dicere volumus, satis est.⁴

Præterea parochi et omnes animarum moderato-
res parentes sæpe graviterque moneant, liberos
ipsis a Deo traditos esse, ut non tantum corpus
alant, sed etiam animæ curam agant, et eo maiori
quidem studio, quo maioris est pretii. Nullum
subterfugiant laborem, ut eos a prima ætate ad
religionis cultum et cordis puritatem verbo et opere
instituant. Præveniat anima a Deo et pro Deo
creata, in ipsa intelligentiæ aurora monitis salutis;
cito occupetur divinis, ne subintreat mundus et
diabolus, quibus in baptisate renuntiavit.

¹ Bened. XIV, constit. *Eius mensura*.

² S. August., *De catech. rud.*, n. 17.

³ I Thes., II, 7.

⁴ Ie. Gerson, *Tract. de parvul. tradend. ad Christ.*, prolog.

TITULUS VII.

De beneficiis beneque ecclesiasticis.

Caput I.

De beneficiorum natura et collatione.

Aequum est, ut, qui altari inservit, de altari vivat. Quondam omnes ecclesiae per dioecesim possessiones et preventus commune aliquod aerarium efficiebant, ex quo episcopus clericorum, ecclesiarum et pauperum necessitatibus providebat. Postmodum in clericorum sustentationem praebendas constituit et cum certis officiis ecclesiasticis in perpetuum coniunctae sunt. Praebenda (vel beneficio sensu strictiori tali) et officio absolvitur beneficium ecclesiasticum. Beneficia vere talia seu titularia clerico ita conferuntur, ut invito, etiam postquam ad officium peragendum inhabilis effectus sit, aliter quam in delicti poenam et sententia in forma iuris lata auferri nequeant. Si autem officium circa animarum curam versatur, beneficiarius eodem explendo impar adigi potest et debet, ut ex beneficii fructibus in quantum sufficiant, officii provisorem alat. Beneficia manualia eadem adeptis ex causa, quam antistes coram Deo sufficientem iudicat, sine forma iudicii subtrahi possunt.

Temporalia percipiendi ius beneficio contentum propter officium spirituale, cui annexum est, constituitur et confertur. Cum igitur saecularis officia spiritualia neque instituere, neque eorum peragendum ius et auctoritatem in aliquem transferre possint, beneficia erigendi et conferendi ius ad potestatem ecclesiasticam spectat. Patronorum est, collatori clericum dotibus necessariis praeditum praesentare, minime autem beneficium conferre.

Caput II.

De concursu parochiali.

Cum plurimum intersit, ut ad munus parochiale eorum, qui haberi possint, optimus eligatur, concordiae actu sancitum est, ut parochiis omnibus publico indicto concursu et servatis concilii Tridentini praescriptionibus provideatur.¹ Patres Tridentini eam statuerunt concursui parochiali legem, ut omnes, qui descripti fuerint, ab episcopo sive eius vicario generali atque ab aliis examinatorebus non paucioribus quam tribus examinarentur quoad aetatem, mores, doctrinam, prudentiam et alias res ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunas.² Cum autem in dioecesibus late patentibus frequenter accidat, ut parochiae vacent atque competentium numerus satis magnus esse solet, difficillimum est, scientiae examen ea qua par est, diligentia in ipsius concursus tempore peragere, nisi collatio parochiarum differatur ita, ut bis aut ter in anno concursus habeatur pro omnibus, quae intermedio tempore vacaverint, beneficiis parochialibus. Attamen expedit, ut parochiis rectore destitutis omni abeant mora provideatur: quamobrem in provincia Viennensi, ex longissimo tempore institutum est, ut scientiam eorum, qui ad parochias aspirant, explorandi ergo bis quotannis examina habeantur, et qui in iisdem satisfecerint, per sexennium ad munus parochiale adipiscendum quoad scientiam habiles censeantur, aliae vero, quae attendendae sunt, res ad ipsum pro parochia vacante concursum remittantur: quae quidem a patrum Tridentinorum mente minime discrepare videntur.

Igitur sanctissimus pater provinciae huius antistitibus in decanum benigne concessit, ut vigentem in dioecesibus eorum praxim exercere pergant,

A haberi solent bis in anno examina pro approbandis quoad scientiam sacerdotibus, qui parochorum munere fungi valint. Admittendi dotibus praediti esse debent, quas sacri canones et lex dioecesana postulant. Quaestiones, quibus tum voce, tum scripto respondendum erit, ab examinatorebus synodalibus vel prosynodalibus proponuntur ita, ut, prout hucusque factum est, dogmatica positiva, theologia moralis et ius canonicum positivum primas partes teneant. Si approbati, post sex ab hinc annos, beneficium parochiale petitori sint, praedictae examini denuo se sistant oportet. Ab hac tamen lege episcopus audita examinerum sententia eximere poterit ecclesiasticos viros, qui in praesentia inter synodales vel prosynodales examinatores adiecti sunt, aut propter muneris sive beneficii, quo fruuntur, dignitatem vel propter diurnam operam, qua ecclesiae cum laude servierunt, scientiae requisitae probationem satis superque exhibent. Ceterum, beneficio quodam parochiali vacante, concursus iuxta leges Tridentinas habebitur, examinatorebus adhibita ea, quae in usu est, cautione iudicantibus, quinam ex competitoribus parochia vacante digni sint, et servato semper antistiti iure inter competitorum, qui idonei reperti sunt, eum eligendi, quem ipse magis idoneum in Domino censeat.

Quo maior est concursus parochialis utilitas, eo diligentius observanda sunt, quae instituti integritatem et efficaciam concernunt: igitur praesens synodus in Domino congregata desiderat et constituit, ut concursus parochialis iuxta patrum Tridentinorum decreta et intra facultatum apostolicarum terminos eximia accuratione habeatur. Cum autem iuxta easdem Tridentinas sanctiones synodo provinciali liceat, si qua circa examinationis formam addenda remittenda esse censuerit, providere, concilium hoc nonnulla, quae ad rei profectum conducere possunt, ordinanda censet et ordinat.

Ad scientiae tentamen accessus pateat omnibus sacerdotibus fide ac moribus integris, qui per triennium animarum curae laudabilem operam impenderit, vel ex quinque saltem annis facultate confessionis audiendi polleant.

Prout semper in hac provincia observatum fuit, ita et imposterum quaestiones et casus, de quibus scripto respondendum est, cunctis concurrentibus iidem eodem tempore dicentur, omnibus pariter idem eodem tempore textus evangelii tradatur, asper quo dicendi facultatem probaturi scribant. Conclave clausum teneatur. Ante examinis finem nemini aditus, nemini praeter necessitatis casum exitus pateat.³

Interrogationes non extendantur ad ea, quae parochus absque ullo munere pastoralis praesidio necesse potest: magis autem agatur vigore, ut omnibus et singulis ad parochiam aspirantibus persuasum sit, parochio necessaria ignorantibus, idoneitatis testimonia non esse speranda.

In examinis loco scripturae sacrae vulgatae editionis, concilii Tridentini et corporis iuris canonici exemplaria concurrentium in usum praesto sint. Quominus alios praeter hos libros sive scripta consulant vel cuiusquam in respondendo auxilio utantur, ipsa finis ratio prohibet; ut eiusmodi fraudes suprema vigilantia arceantur, iustitia districtae postulat. Iniquissimum foret, si sacerdos scientia, quam tenet, competitorum maior, eodem coram examinatorebus minor appareret, quoniam ipse ex memoriae penu cuncta depromserat, alter fasciculum clam allatum vel acceptum adhibuerat. Sperat synodus, fore, ut

¹ Art. XXVI.² Sess. XXIV, cap. 18, de reform.³ Sess. XXIV, cap. 18.⁴ Bened. XIV, Cum illud, § 7.

cunctos provinciae Viennensis presbyteros talis rei pudeat; si quis de ea unquam cogitaret, admonitus esto, ipsum conscientiae suae labem inferre, et, dolo detecto, ab examine ut indignum repellendum esse.

Si parochiae conditio ea sit ut peculiarem rectoris habilitatem requirat, antiistiti liberum est, competitorum, qui in generali tentamine ab examinatore idoneus repertus fuerit, in ipso pro parochia vacante, concursu iterato, scientiae examini subiicere, quod et ipsum iuxta praescriptiones Tridentinae ab episcopo aut eius vicario generali et tribus ad minimum examinatorebus synodalibus aut prosynodalibus habendum erit. Fieri potest, ut concurrere omnino sciret, quae plebi salus incolenti sufficiant, parum autem ecclesiae proficere, si in magna civitate aut in loco acatholicis frequenti munus parochiale gerat.

Cum facile contingat, ut episcopo tamquam in specula constituto subditorum excessus examinatorebus ignoti pateant, facultate pollet, propter morum defectum reiiciendi competitorum, quem examinatorebus moribus idoneum iudicaverint.

Regulares, qui parochias domibus religiosis incorporatas administrant, populo catholico omnia curae parochialis officia exhibere debent: unde omnibus, quae in parochia requirantur, dotibus instructi sint oportet: qua de re in provincia Viennensi eo religiosius vigilandum est, quo maiorem continet numerum parochiarum regularium domibus incorporatarum. Igitur regulares ad parochias incorporatae administrationem deputandi, scientiae requisitae tentamen, cui etiam secundum sanctiones Tridentinae subiicendi sunt¹, in examine bis quottannis habendo eadem plane ratione ac parochiarum saecularium candidati faciant.

Caput III.

De bonorum ecclesiasticorum usu.

Omnes, quotquot bonis temporalibus potiuntur, villici sunt, altissimi villicationis rationem districte ab eis exactari, omnesque ipsa prudentia iubet, ea, quae breves domini possident, convertere in thesauros sine fine mansuros. Pecuniari autem et sanctissima obligatione tenentur, qui beneficiis ecclesiasticis perfuuntur. Christus dominus, qui in terris ambulans permisit, ut sanctae mulieres de suis ei facultatibus ministrarent, ad dexteram patris sedens per ecclesiae ministerium suscipere dignatur dona a fidelibus ipsi oblata. Christo dantur, quaecumque ad peccata redimenda et rem christianam augendam institutis et beneficiis ecclesiasticis tribuuntur: unde bona ecclesiastica res Dei, peculium Christi, pretium appetitum a filiis Israel recte appellantur. Nec minori iure peculium pauperum dicuntur; Dominus enim, qui apud nos manens voluit, ut pecuniae in loculos eius missis egeni recrearentur, eandem, ad patrem rediit, legem statuit loculos eius portantibus, id est, bona ecclesiastica tenentibus. Absit, ut, quod Christus est, avaritiae, luxuriae vel carni et sanguini inserviat. Quamvis ergo clericus saecularis, quem paupertatis votum non constringit, beneficii fructum iuste perceptorum dominus non immerito conatur, tamen, quidquid ex eis post sustentationem statui congruam superavit, id Christo in ecclesia et pauperibus reddat oportet. Quocirca haec synodus in Iesu Christo congregata beneficiatos omnes memores esse iubet, quod sanctissima constringantur obligatione, fructus beneficii, in quantum ad sustentationem ordini eorum respondentem necessarii non

sint, divini cultus augmentis, ecclesiae utilitati pauperumque necessitatibus religiose impendendi. Consanguineis, si pauperes sint, ut pauperibus subveniant, sed caveant, ne eisdem redditibus ecclesiasticis augeant. De famulis et ancillis audientes sint verbi Dei praecipiens: „Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, et merces mercenarii tui apud te omnino non remaneat.“¹ Mercedem servitibus eorum debitam debito tempore accurate persolvant, et nullo modo neque depositi titulo et ipsis famulis petentibus retineant. Domesticorum curam paterno affectu habere sacerdoti sanctorum sit; inter eos, quos retributione iusta defraudavisse ad coelum clamat, principem occupant locum. Vicissim indecorum plane, ut sacerdos ancillae, aeris alieni nomine, devinciatur; non raro evenit, ut hac ratione in servitutem ordine suo indignam redigatur, et praescindendum est quodcumque ansam praebere possit.

Caput IV.

De testamentis clericorum.

Antiquissimo ecclesiae iure statutum est, ut bona, quae beneficiarius ex redditibus ecclesiasticis acquisierat, post eius mortem ad ecclesiam redirent; unde clerici, ne de iis ultima voluntate disponent, omnino prohibebantur. Postea iis concessum est, ut de bonis ex beneficii fructibus comparatis ad pias causas testarentur. Cum autem saepe valde arduum existat, clericorum bona ecclesiae debita a patrimonialibus et iisdem aequiparandis iudicis humani sententia segregare, in multis orbis catholici partibus nec non in hac provincia immemorialis temporis consuetudine inductum est, ut clerici pro foro externo de omnibus, quae relinquerent, bonis etiam ad causas profanas valide testari possent. Exinde tamen in conspectu Dei nihil detrahatur obligationi ex bonorum ecclesiasticorum natura oriundae, quae in testamento condendo non minori profecto religione, quam in actibus inter vivos implenda est; etenim quae ultima voluntate statuimus, apud homines iuris effectum non habebunt, priusquam coram iudice vivorum et mortuorum steterimus. Merito tamen vir ecclesiasticus providet, ne post eius excessum egestate opprimatur, qui sine reprehensione diuturnum ipsi fidelemque famulatum exhibuerint. Itaque si bonis sat valeat, pensionem eis ad vitae dies percipiendam statuat. Cumprimis caveat, ne ancillam haeredem scribat, a quo scandalum difficile abest.

Caput V.

De clericorum ab intestato defunctorum haereditatibus.

Clerico, qui proprietatis ius retinuerat, abque testamento defuncto, nequaquam expedit, ut bona, quae consanguinei patrimonialium et quasi patrimonialium, industrialium et parsimonialium nomine peterent, ab iis, quae ecclesiastici iuris essent, de casu ad casum discernerentur, quippe maiori ecclesiae praesidio quam utilitate lites multiplicarent et odia. Quae cum ita sint, concilium in Domino congregatum intendit et statuit, ut firmas maneant regulae, iuxta quas negotium in provincia Viennensi hucusque tractari consuevit.

Si clericus, de cuius haereditate agitur, beneficio petitus fuerit, casu, quo illud ad mortis usque tempus non retinuerit, nequaquam excepto, tertia haereditatis pars competit ecclesiae, cui beneficii ratione inserviendum erat. Si plura simul beneficia habuit, pro rata redditum, quos ex eis percepit, inter ecclesias respectivas dividatur; si plura successive ecclesiae,

¹ Bened. XIV. const. Cum illud, § 14.

² Sess. XXV, de regular., c. 11.

¹ Tob. IV, 15.

cui ultimo loco deservierit, adscribatur, nisi opulenta sit, quo casu ad alias merito transferatur. Hac eadem proportione retenta, tertiam bonorum relictorum partem habeant pauperes locorum, ubi beneficia tenuit, ita tamen, ut ecclesiae opulentioris intuitu nihil eis detrahatur. Tertia demum pars cedat consanguineis, quibus, secundum leges Austriacas, ius ab intestato succedendi competit. Hisdem, si vere pauperes sunt, pars pauperibus debita in tantum assignari potest, in quantum portio ex tertia consanguineorum ipsis obtingens, egestati sublevandae non sufficit.

Quando clericus sine testamento defunctus beneficium ecclesiasticum nunquam tenuit, duas bonorum relictorum partes consanguinei, unam pauperes accipiant, quibus consanguinei vere aegri eo, qui superius expositus est, modo substitui possunt.

Partes, quae ex antiestitis sine testamento defuncti haereditate ecclesiae metropolitanae sive cathedrali debentur, si opus fuerit, seminario vel maiori vel puerorum assignari potest. De utensilibus sacris, quae sanctae Romanae ecclesiae cardinales et episcopi ad Dominum advocati reliquerint, servandae erunt praescriptiones litterarum apostolicarum a sanctissimo patre Pio IX. die 1 iunii 1847 datarum.

Caput VI.

De bonorum ecclesiasticorum administratione.

Cum bona ecclesiastica res Dei sint et peculium pauperum, summa religione ac diligentia eorum administratio geratur oportet; quae etiam ecclesiarum rectoribus, nec non beneficiariis eorundemque collegiis concedita fuerit, sacrorum tamen antiestitis advigilandi ius et obligatio manet. Propterea concilium praesens in Domino congregatum de bonorum ecclesiasticorum administratione atque custodia, quae sequuntur, constituit.

1. Ad bona ecclesiastica conservanda necessarium plane est, ut accuratissima eorum recensio praesto sit. Igitur bonorum omnium ecclesiarum parochialium, etiam monasteriis domibusve religiosis incorporatarum, nec non filialium et beneficiorum saecularium, quaecumque hac in provincia habentur, inventarium, ubi deest, conficiatur, ubi adest, revideatur et emendetur. Duplex eius exemplum fiat, quorum alterum in curiae archiepiscopalis vel episcopalis tabulario recondatur, alterum apud ecclesiam seu beneficium vel beneficiorum collegium adservetur. In utroque omnis immutatio, quam beneficium subire contingat, sedulo adnotetur. Praeterea singulis deinceps decenniis inventarium renovetur.

2. Bona ecclesiarum parochialium seu filialium, nec non foundationum piarum apud ecclesias istas extantium administrabuntur a spirituali eorundem rectore, in curarum sociis, adhibitis parochianis duobus vel ad summum tribus.

3. Parochiani ad ecclesiae res procurandas assumpti, (ecclesiae vitrici vel quomodocumque pro locorum consuetudine appellantur), nunquam non viri pietate ac integritate conspicui sint; in quantum fieri possit, tales praeterea, qui bonis temporalibus non egeant, seligantur. Ab ecclesiae rectore spirituali proponuntur, attentis desideriis, quae parochiani intra iusti et aequi limites patefaciunt, ab episcopo vel eius delegato nominantur. Ordinaria ad triennium assumuntur; eo tamen tempore elapso, denuo proponi et nominari possunt. Quando eorum cuidam debitas dotes deesse appareat, loco moveatur. Vitricos decanus instituat, et praemissa admonitione de obligationum, quae suscipiunt, natura et gravitate, sponsonem ab eis exigit, fore, ut ad ecclesiae bona tuendum et conservandum pro virili contribuant.

4. Quasvis sanctiones prohibent, ne patroni dei beneficii aut fabricae proventibus quomodocumque disponant. Cum autem ipsorum sit, ad beneficii et peculii ecclesiae conservationem auxiliatrices praebere manus, apprime convenit, ut beneficiarium sive ecclesiae rectorem consilio iuvent, et ad episcopum deferant, quae circa bonorum administrationem minus probanda videntur. His attentis, nec non consideratis peculiaribus, quae obtinent, rerum adiunctis, patronis liberum relinquatur, consensibus, quibus de bonorum fabricae administratione agitur, aut per se ipsos aut per delegatos interesse. Delegati eorum viri sint catholici honestae conversationis.

5. Concordia intersanctam sedem et augustissimum imperatorem stabilita sancitum est, bona ecclesiastica vendi vel notabili onere gravari non posse, nisi tum sancta sedes, tum maiestas sua caesarea, aut ii, quibus hoc munus demandandum duxerint, consensus tribuerint. Quocirca, si necessitas cogat vel evidens utilitas suadeat, ut ex ecclesiae sive beneficii bonis quidpiam quomodocumque alienetur, aut notabile eidem onus imponatur, ecclesiae peculium administrantes sive beneficiarii episcopum adeant, ut ea disponat seu agat, quae ad licentiam rite obtinendam requiruntur. Bona mobilia alienare, ut ex eorum pretio mobilia comparentur, nisi iniquis id fiat conditionibus, consultum omnino est; nec improbandum, ut bona mobilia, quorum administratio difficilis et minus fructuosa sit, dividantur ad acquirendos alios eoque commodiores fundos. Ceterum nihil intentatum relinquatur, ut beneficii aut ecclesiae cuiusdam, necessitatibus alio quam alienationis remedio succurratur.

6. Facultas, bona ecclesiastica gravandi onere, quod notabile censendum non est, ab episcopo petenda venit.

7. Ecclesiae peculium administrantibus, quin licentiam ab episcopo obtinuerint, fas non est, eiusdem pecunias elocare, aut elocatas renuntiare, impensas extraordinarias facere, quae summam ab antiestite constitutam superent, vel liti de ecclesiae iuribus se immittere.

8. Quin ad episcopum recurratur, ecclesiae redditus in ordinarias cultus divini necessitates minoresque fabricae reparaciones, nec non in res extraordinarias, quarum sumtus summam constitutam non excedunt, erogare licet, sortem quoque, cuius legitime renuntiat per solutio in difficultates impingat, vel census annuos aliasve praestaciones ecclesiae debitas iudice interpellato vindicare, modo de iure ipso lis non moveatur.

9. Quodsi patrono quidpiam eorum, quae administratores intra praedictos facultatum suarum terminos gerunt, ecclesiae utilitati obesse videatur, petere potest, ut negotium episcopo diiudicandum proponatur. Eidem porro liberum est, postulare, ut ecclesiae bona, ipso vel delegato eius praesente, revideantur a viro, quem episcopus designandum censeat.

10. Rector spiritualis cum ecclesiae vitricis administrationis gestae rationem quotannis conficiat, adhibito quoque patrono vel eius delegato, qui, si velit, rationarii exemplar suis sibi sumtibus comparare potest.

11. Si patronus congressibus, qui bona praedicta procurandi ergo habentur, neque ipse, neque per delegatum interesse facile possit, in dioecesi tamen commoretur vel delegatum ibi commorantem habeat, sententia scripta ab eo significanda requiratur, quoties agitur de sorte legitime renuntiat, vel censibus aliisve praestacionibus actione iudiciali vindicandis, aut de negotio, ad quod peragendum ecclesiae peculium administrantes absque potestatis

superioris licentia et approbatione procedere nequeant. Porro potestati negandum non est, ut rationarium annuum, cui conficiendo commode adesse non possit, ipsi vel delegato in dioecesi commoranti simul, cum documentis illustrantibus transmittatur. Debito tamen tempore sententiam suam exponere tenetur: quod si neglexerit, episcopus decernere potest, ut rationarium ad eum in posterum non mittatur.

12. Si patrono vi foundationis relate ad bonorum ecclesiae administrationem maiora competant iura, quam decreti huius tenore eidem attribuuntur, nihil obstat, quin probatione praestita eadem exerceat.

13. Rationem revidebit decanus ruralis aut alius vir ab episcopo deputatus; revisam antistiti exhibebit, superadditis eis, quae forsitan ad ecclesiae bona efficacius conservanda sive utilius procuranda, conducere existimet.

14. Rationis annuae ab episcopo approbatæ summarium gubernio imperiali communicandum et significandum simul est, in quantum ecclesiae peculium aut incrementa ceperit aut imminutum sit.

15. Pecuniae praeter eas, quae ad sumptibus quotidianis sufficiendum requiruntur, nec non syngraphae, litterae foundationum, rationaria rite adprobata, omnia denique documenta ad ecclesiae bona vel iura pertinentia asserventur in arca triplici sera munita; claves autem custodiantur a parcho et ecclesiae vitricis vel duobus senioribus, si tres numero sint; ita ut arca non nisi omnibus in id conspirantibus recludi queat.

16. Ubi rector sive vitrici ecclesiae in operae, quam eius peculio administrando impendunt, compensationem hucusque emolumenta quaedam perceperunt, nihil immutandum est.

17. Administratores regulas, quae munere fungentibus praescriptae sunt, accurate observent. Detrimentum, quod ecclesiae bona eorum culpa ceperint, resarcire tenentur.

18. Quodsi de administratione bonorum ecclesiae metropolitanae seu cathedralis provisum sit statutis auctoritate ecclesiastica comprobatis, ad eorum normam procedendum est. Ceteroquin episcopi virum dotibus necessariis praeditum, administratorem bonorum ecclesiae metropolitanae seu cathedralis constituat; qui duos ad minimum sacerdotes assessores habeat, alterum ab episcopo nominandum, alterum a capitulo suffragiis absolute maioribus eligendum. Si autem ecclesia parochialis simul fuerit, parochus accedat vel etiam, si episcopo visum fuerit, viri ab eodem designandi locum teneat. E parochianis adasciscatur vir catholicus, probus et sollers, sive duo, quando episcopus id expedire iudicet. Ubi ecclesia iuri patronatus imperiali sive ex fundo religionis oriundo subsit, admittatur praeterea vir a gubernio caesareo denominandus.

19. Beneficiarius beneficii bona tam immobilia quam mobilia iuxta canonum praescripta administrare et custodire tenetur. Usus fructuum hac ei lege competit, ut substantiae conservandae debitam curam impendat; si quid ea in re neglexerit, ad damnum beneficii compensandum in conscientia obligatur, et ab episcopo districte compellendus est. Minores reparationes, quibus providere usufructuario incumbit, non differat, ne maiores enascantur. Si beneficii silvas habet, eas statuatur arborum succidendarum vices, quibus lucrum inter praesentem et futuros beneficii possessores pro rata temporis dividatur; statutae religiose serventur. De elocandis beneficii bonis, beneficiarius non aliter quam servatis servandis paciscatur. Cum locationes, quae anticipatis solutionibus fiant, nullatenus in praesudicium successorum validae intelligantur, conducti mercedem

in amplius quam semestris tempus non antecipat. Sine episcopi licentia neque sortes beneficii proprias elocet, neque elocatas renuntiet, neque litem de beneficii iuribus ineat. Si beneficium iuri patronatus subsit, his de negotiis patroni quoque sententia expetatur. Summario rationum ecclesiae gubernio exhibendo, parochus incrementi vel decrementi, quod in beneficio parochiali forsitan contigerit, significationem superaddat.

20. Si beneficiarius aedificiorum ad beneficii spectantium reparationes negligat, vel aliunde beneficii substantiam officio convenienter curare omittat, patrono liberum est, ea de re ad episcopum referre, quin et petere, ut ipso sive delegato eius praesente, per virum ab antistite designandum aedificia inspiciantur, vel aliae quaecunque res in beneficii inventarium relatae revideantur.

21. Episcopus pecunias ecclesiae aut beneficii elocari non patietur, nisi adsint cautiones, quas relate ad pupillorum bona lex civilis praescribit.

22. Si, lite quadam superveniente, patronus beneficii vel ecclesiae causam suis sumptibus agere paratus sit, advocati tamen ab eo seligendi personam episcopus ratam habeat oportet.

23. Fundatio pia ecclesiae vel beneficii oblata sine antistitis dioecesani auctoritate acceptari nequit. Ecclesiae peculium administrantes aut beneficiarius procurent, ut litterae foundationis fundatoris ad mentem et secundum episcopi mandata exarentur. Episcopo confirmandae proponantur. Exemplar authenticum gubernio imperiali exhibeatur.

24. Ecclesia metropolitana seu cathedrali vacante, capitulum oeconomum iuxta patrum Tridentinorum decreta constituat; gubernium nomine fundi religionis, cui fructus intercalares debentur, aut oeconomum a capitulo electum approbare aut alium quemdam superaddere poterit. Bona, quae ad mensam episcopalem pertinent, tam mobilia quam immobilia accurate recensentur; si quae desiderari contingat, illico vindicentur. Oeconomus administrationem secundum canonicas praescriptiones fideliter gerat, eiusque rationem successori canonice instituto reddat.

25. Vacante parochia quadam aut alio beneficio saeculari, quod ad collegium beneficiariorum communem bonorum administrationem habentium non spectat, episcopus administratorem officii vel alium virum idoneum oeconomum designabit; gubernium eum fundi religionis nomine approbabit vel alterum ipsi adiunget. Decanus, officii et beneficii vacantis administratore seu administratoribus, ecclesiae vitricis nec non patrono sive eius delegato adscitis, perquirat an res in beneficii et ecclesiae inventarium relatae rite conservatae exstant. Si defectus aliquis deprehendatur, ad eum supplendum necessaria disponat; attamen litem de beneficii seu ecclesiae iuribus, antequam episcopus permiserit, minime ineat. Administrator beneficii eius bona secundum canones procuret. In administrando ecclesiae peculio, parochi locum officii administrator tenebit.

26. Cum fructus beneficiariorum vacantium, in quantum hucusque consuetum fuit, [† et] imposterum fundo religionis inferendi sint, redditus anni intercalaris eodem, quo hucusque factum est, modo dividantur, rationes autem gubernio, utpote religionis fundum administranti, exhibeantur.

27. Ad beneficii promotio, postquam institutionem canonicam consecutus est, decanus vel alius vir ab episcopo delegatus bona beneficii tradet, adhibitis pro beneficii conditione ecclesiae vitricis et patrono vel eius delegato. In bonorum possessionem introductus scripto confirmet, cuncta, quae inventario contineantur, tradita sibi esse, et sponsonem addat,

fore, ut beneficium secundum ecclesiasticas prae-
scriptiones administret et conservet.

Caput VII.

De fundo religionis et studiorum.

Cum saeculo superiori contingeret, ut magnus
monasteriorum numerus multaque beneficia simplicia
supprimerentur, eorum tamen possessiones maxima
ex parte necessitatibus ecclesiasticis dicatae sunt,
efformato ex iisdem bonorum complexu, quem fun-
dum religionis vocant. Ex reliquis fundus studiorum
coaluit, cuius ope iuventutis catholicae institutioni
provideretur. Igitur bona, quae ita dictos religionis
et studiorum fundos constituunt, ex eorum origine
ad ecclesiae proprietatem spectant: unde concordia
inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem
inita stabilitum est, ut a gubernio, ecclesiae nomine,
et episcopis inspectionem eis debitam exercentibus
administrarentur. De forma, iuxta quam antistites
administrationis huius negotium inspecturi sint, sanc-
titas sua cum augustissimo imperatore conveniet.
Praesens tamen synodus suum esse censet, quae ea
de re desideranda videantur, exponere, praesertim
quoniam spem habet, fore, ut episcopis operam con-
ferentibus, provideri possit de pecuniis, quibus sacer-
dotibus in animarum cura desudantibus melius con-
suletur.

Episcopis communicetur oportet accurata recensio
bonorum tam immobilium quam mobilium, ex quibus
fundi praedicti constant, adiectis omnibus, quibus
gravantur, oneribus. Edoceantur iisdem de ratione,
iuxta quam praedicti fundi ad hoc usque tempus
administrati fuerint, ut eam de proventibus augendis
sententiam, attentis rerum et locorum adiunctis, dicere
possint.

Modum quod attinet, religionis fundum ecclesiae
necessitatibus impendendi, omnino necessarium esse
videtur, ut ad sumtum, qui requiruntur, descrip-
tionem quotannis conficiendam, episcoporum, quorum
interest, delegati adhibeantur; ipsa vero descriptio
episcopis opportuno tempore proponatur, ut, rebus
mature perpensis, mentem suam aperire queant.
Impensae, de quibus praevis conventum haud fuerit,
episcopo, cuius dioecesim attinent, inconsulto haud
fiant: antistiti autem non negentur ea, quae im-
praevisa aliqua necessitas postulaverit.

Expositio reddituum, qui ex fundi studiorum bonis
percepti fuerint, et inatitutorum catholicorum, quorum
in usum conversi, episcopis quotannis communicetur.

DECRETUM

de subscriptione concilii.

Nos Iosephus Othmarus etc. etc. etc. admonemus
reverendissimos episcopos in hoc concilio praesentes,
ut post nos, singuli, loco et ordine suo ad altare
maius accedant, et his, quae in hac synodo decreta
sunt, subscribant¹.

Nos Iosephus Othmarus sanctae Romanae ec-
clesiae cardinalis Rauscher, ecclesiae metropolitanae
Viennensis archiepiscopus et princeps, de consilio
et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostro-
rum, definites subscripsimus.

† I. O. cardinalis Rauscher, manu propria,
archiepiscopus Viennensis.

Ego Ignatius, episcopus Sanhyppolitanus, con-
sentiens subscripsi².

† Ignatius, episcopus Sanhyppolitanus.

Ego Franciscus Iosephus, episcopus Linciensis,
consentiens subscripsi.

¹ Cf. Act. eccl. Mediol., part. VIII, decret. de subscribendo.

² Cf. Act. eccl. Mediol., tom. I, p. 208, edit. Mediol. 1848.
[Mansi, XXXIV, 380-1].

† Franciscus Iosephus, episcopus Linciensis.
Ego Franciscus Zenner, episcopus Sareptanus et
metropolitae Viennensis auxiliaris, interfui et sub-
scripsi.

† Ego Franciscus Zenner, episcopus Sareptanus.

DECRETUM

de indictione proximi concilii.

Nos Iosephus Othmarus etc. etc. etc. Reveren-
dissimis dominis episcopis, qui huic primo concilio
provinciali Viennensi interfuerunt, omnibusque, qui hic
adsunt, indicimus et annuntiamus, proximam se-
quentem synodum provincialem Viennensem secun-
dam, Deo omnipotente auctore et ad eius laudem,
hac eadem in urbe, hoc ipso loco, triennio abhinc
elapso, die a nobis designando, inchoandam et cele-
brandam fore¹.

DECRETUM

de fine concilii.

Nos Iosephus Othmarus etc. etc. etc. Cum ea,
quae ad fidem catholicam conservandam et dis-
ciplinam ecclesiasticam instaurandam, haec in provincia
nostra pro huius temporis ratione agenda videbantur,
Deo auctore et adiutore confecta sint, et episcopos,
qui huc e suis ecclesiis evocati fuerunt, pastoralis
cura et gregis necessitas domum revocet, ideo primo
huic concilio provinciali Viennensi finem iure im-
ponendum censemus².

LITTERAE,

*quibus decreta concilii recognitioni sanctae sedis
subiecta sunt.*

Beatissime pater.

Anno Domini 1573. Ioannes Iacobus, archi-
episcopus Salisburgensis, provinciae suae antistites
congregavit, ut concilii Salisburgensis anno 1569
celebrati decreta, postquam apostolica auctoritate
confirmata fuerant, solemniter promulgaret, ac
fidelem eorum executionem urgeret. Ex illo tempore
sanctum et salutare synodorum provincialium in-
stitutum multis, quae impedimenta ponebant, con-
currentibus, per Germaniam superiorem frequentari
desiit. Omnium regnator Deus, sanctitate tua ec-
clesiam gubernante, potentiam et misericordiam
suam multifariam glorificavit. Per late patens
Austriae imperium saluberrimo concordiae actu nova
ecclesiae dies illuxit; eduxit eam Dominus protector
eius in latitudinem ad omne opus bonum operandum.
Propterea obtemperans ecclesiae legi, tot conciliorum
oecumenicorum decretis sanctae et a patribus
Tridentinis renovatae, ac monita secutus, quae
beatitudo tua anno 1856 ad imperii Austriaci
antistites Viennae congregatos direxit, provinciae
meae synodum convocavi, quae, cum die sancti
Lucae sacro iuxta canonum praescriptiones aperta
esset, luminum et misericordiarum patre incrementa
dante, in festo dedicationis basilicae Salvatoris ad
felicem exitum perducta est.

Decreta autem, quae implorato Spiritus sancti
auxilio condita sunt, beatitudinis tuae iudicio
humillime submittimus, non tantum ut constitutio
Sixti papae V adimpleatur, sed etiam ut satis-
fiat desiderio, quo provinciae Viennensis antistites
desiderant, sedi apostolicae obsequium, matri et
magistrae omnium ecclesiarum debitum, exhibere,
atque cathedrae sancti Petri, a qua unitas sacer-
dotalis exorta est, in omnibus et singulis iuncti esse.
In decretis conficiendis imparibus licet viribus nihil

¹ Cf. Act. eccl. Mediol., part. I, decret. de indict. conc.
prov. Mediol. IV, [Mansi, XXXIV, 178-8].

² Cf. Act. eccl. Mediol., part. VIII, decret. de fine concilii.

ogimus, quam ut fidei catholicae puritas, depulsa A errorum commentis, illibata seruetur, ut pia sacerdotum studia excitentur, dirigantur et perficiantur, et caritas Iesu Christi diffundatur in omnium cordibus, ut augeatur gloria eius, qui mundum ita dilexit, ut filium suum unigenitum propitiationem daret pro peccatis. Sanctitas tua, si quid desit, pro sapientia et benignitate sua nobis subvenire, ea autem, quae ad Dei honorem, ecclesiae decus et fidelium salutem conferre possint, auctoritate apostolica probare et firmare dignetur.

Ceterum, beatissime pater, ad pedes tuos pro- voluti, pro nobis et provinciae Viennensis clero populoque benedictionem apostolicam humillime efflagitamus, atque summae venerationis cultu persisto sanctitatis tuae humillimus, devotissimus, obligatissimus servus et creatura:

Ios. Othm. cardinalis Rauscher, manu propria,
archiepiscopus Viennensis.
Viennae, die 30 novembris anni 1858.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis Cagiano de recognitione decretorum concilii provinciae Viennensis.

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Cum primum sacra congregatio Tridentina iuris interpres ac vindex accepit acta synodi provincialis Viennensis anno mox elapso celebratae, non distulit iniuncto sibi a lege Sixtina officio defungi, quod est huiusmodi concilia expendere et recognoscere. Itaque mearum esse partium duco, eadem acta rite expensas et recognita eminentiae tuae absque mora remittere. Quod ego dum animo libentissimo exsequor, ex sententia sacrae eiusdem congregationis et ex auctoritate sanctissimi domini nostri, cui hac de re specialiter de more relatum est, nonnulla tibi rescribere suscipio. In primis gratum fuit, quod, vix licuit libertate uti per novissimum concordatum facta, statim antistites suffraganeos tuos convocaveris, quibuscum de re sacra componenda et constabundanda collatis consiliis ageres. Neque vero aliter erat expectandum a te, eminentissime domine, quippe qui tantam in saluberrima ea conventionem pertractanda partem obtinuisti. Deinde quoniam ad ea, quae in civitate totius ditionis principe sunt, oculos defixos habent ii, qui eiusdem provinciae incolunt, certa spes est fore, quod ceteri Austriae ditionis archiepiscopi ex te, qui signum veluti extulisti, exemplum sumant, quod primo quoque tempore imitentur.

Insuper debita egregio tuo obsequio laus praeterenda non est, quod erga pontificem maximum ostendisti, eo ipso, quod eiusdem auctoritati singula concilii decreta ex Sixtina lege demisso animo subiecta, voluisti.

Sed propius ad ipsam actorum synodalium substantiam accedens, non sine animi mei voluptate significare tibi debeo, summopere placuisse ea, quae in eo conventu sancita sunt. In primis singulari laudis praeconio digna habita sunt, quae in titulo de fide et doctrina christiana continentur. Ibi nihil opportunius quam insanae huius aevi philosophiae commenta publice denuntiare, unoque tempore veritatis luce dissipare et in tenues veluti aurae penitus redigere. Laus etiam tributa est ceteris titulis, qui de sacramentis inscribuntur et sacramentalibus, de hierarchia sacra et ecclesiae regimine, de cultu publico Deo habendo aliisque christianae pietatis operibus exercendis, de clericorum vita et spirituali profectu, ac tandem de

seminariis scholisque et de re beneficiali bonisque ecclesiae.

Cum autem tam amplum providarum legum thesaurum congerere contigerit, certe omni studio, exemplum eminentia tua praeferebat, curabunt antistites tibi subiecti, ut tantum bonum quisque ad statum ecclesiae suae relevandum gregisque sui salutem curandum convertant. Nemo nescit istis ex praeteritorum temporum calamitate accidisse, ut usus, qui cum ecclesiae institutis persaepe minime convenirent, non sine animarum detrimento invalescerent. Hinc opportune quidem occurrunt synodica illa decreta, quae salutiferam sacrorum canonum observantiam efficaci ratione restituant. Sed enimvero haec generalibus istius provinciae necessitatibus congrue prospiciunt. Ut vulneribus cuilibet dioecesi illatis apta et propria remedia adhibeantur, dioecesanarum synodorum celebratione opus est, in qua episcopus quisque sponsae suae statum ob oculos habens et speciales condiciones penitus agnoscens, quod infirmum est, consolidet, quod aegrotum sanet, quod contractum alliget, quod perit conquirat atque restauret.

Nonnulla, quae adnotatu digna visa sunt, habebis in pagella hisce litteris adnexa.

Quibus de mandato sanctae congregationis, cui praesum, expositis, ad me quod singulariter attinet, studiosissimos animi mei sensus impense profiteor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor. Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus famulus.

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.
A. Quaglia, secretarius.

Romae, 2 martii 1859.

LITTERAE

sanctissimi patris Pii papae IX de concilio Viennensi.

Dilecto filio nostro Iosepho Othmaro, tituli sanctae Mariae, cui a Victoria nomen, presbytero sanctae Romanae ecclesiae cardinali Rauscher, archiepiscopo Vindobonensi.

Pius papa IX.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem. Non potuimus non vehementer laetari, ubi in hac alma urbe nostra te denuo praesentem vidimus, ac peramanter complexi sumus, dilecte fili noster, qui ad nos venisti, ut supremo nostro et huius sanctae sedis iudicio subiiceres decreta provincialis synodi, quam superiori anno cum venerabilibus fratribus istius ecclesiasticae Viennensis in Austria provinciae, episcopus tuis suffraganeis, omni cura studioque concelebrandam curasti. Summa quidem iucunditate intelleximus, quomodo tibi cordi fuerit, eiusmodi synodalem conventum a canonicis sanctionibus tantopere inculcatum, ac temporum difficultatibus iamdiu omissum, cogere et habere, ubi primum id effici potuit post conventionem a nobis cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Iosepho, Austriae imperatore rege apostolico, initam, in qua tractanda singularem tuam operam impendisti. Nec minori certe gaudio magis ac magis cognovimus egregiam tuam et eorum venerabilium fratrum pietatem, fidem, amorem et observantiam, erga nos et hanc Petri cathedram, quae omnium ecclesiarum non modo caput, sed et mater est et magistra, in qua unitas sacerdotalis ab omnibus servanda, et ex qua in omnes venerandae communionis iura dimanant. Nihil enim tibi atque ipsis venerabilibus fratribus antiquius fuit, quam commemoratae provincialis synodi decreta, ex more maiorum, nostro et huius apostolicae sedis examini subiicere, ac simul enixe precari, ut decreta ipsa

probare, vel quoties opus esset, emendare vellemus. A lam vero etiam congruum de ipsis decretis responsum acceperis, die 2 huius mensis datum, a nostrâ congregatione Tridentinis decretis tuendis interpretandisque praeposita, cui memoratae synodi acta recognoscenda commisimus nostramque mentem significavimus, tamen haud possumus, quin has ad te scribamus litteras, ut tibi, dilecte fili noster, eisdemque venerabilibus fratribus episcopis tuis suffraganeis de hac re ex animo gratulemur. Siquidem iucundissimum nobis fuit agnoscere, memoratam provincialem synodum a te eisdemque venerabilibus fratribus iuxta nostra desideria ac monita et sacrorum canonum praescripta, fuisse peractam, atque illa suscepta consilia, quae in hac tanta temporum iniquitate, ad maiorem spiritualem istius Viennensis provinciae utilitatem procurandam, magis conducere posse tibi atque eisdem episcopis in Domino visa fuerunt. Non mediocrem autem voluptatem cepimus, cum ex illis, quae in eadem provinciali synodo a te et ipsis episcopis sancita sunt, intellexerimus, qua pastoralis cura, sollicitudine, consilio provide sapienterque cautum fuerit, ut sanctissimae fidei nostrae depositum integrum inviolatumque custodiatur, et salutifera catholicae ecclesiae doctrina quotidie magis propagetur ac defendatur. Deique cultus augeatur, ut cleri disciplina sacra tecta servetur, et accurata adolescentium clericorum institutio atque christiana iuventutis educatio magis in dies promoveatur, ut in populorum animis religio, pietas morumque, honestas foveatur, excitetur, ut vitiorum germina evellantur, ac multiplices et nunc praesertim serpentes errores ac monstrosa opinionum portenta propulsentur ac refellantur. Itaque meritis tibi, dilecte fili noster, ipsique venerabilibus fratribus laudes tribuimus, ac certi sumus, te atque illos omnem deinde operam in dioecesanis synodis ad sacrorum canonum normam celebrandis, esse impensuros, ac pari zelo omnique vigilantia nihil intentatum relicturos, quo et oportuna peculiaribus eiusque dioeceseos malis remedia adhibeantur, omnesque de medio tollantur corruptelae, quae in propriam cuiusque dioecesis praeteritorum temporum calamitate quovis modo irrepere potuerunt. In eam profecto, spem erigimur fore, ut alii venerabiles fratres in Austriaca ditione sacrorum antistites, nostris monitis excitati, pro eximia eorum religione et episcopalis ministerii munere, tuum ac tuorum suffraganeorum exemplum aemulantes, velint etiam ipsi maiori, qua fieri potest, celeritate, provinciales primum ac dioecesanis deinde synodos ex sacrorum canonum praescripto concelebrare, cum maxima sint bona, quae ex synodalibus hisce conventibus rite peractis in christianos populos semper, redundant. Denique persuasissimum nobis est, te, dilecte fili noster, tuosque episcopos suffraganeos maiore usque alacritate et contentione omnes gravissimi episcopalis muneris partes, Deo auxiliante, esse impleturos atque intensissimo studio allaboraturos, ut divina nostra religio eiusque salutaria doctrina in propriis dioeceseos maiora in dies incrementa suscipiens, vigeat ac floreat, et eorumdem dioecesium fideles alacri et inoffenso pede incedant per semitas Domini, atque abundant in omne opus bonum, et certam eorum vocationem et electionem faciant. Nos quidem haud omittimus divitem in misericordia Deum humiliter et enixe orare et obsecrare, ut uberrima suae bonitatis dona super te, dilecte fili noster, et episcopos tuos suffraganeos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves tibi atque illis traditas copiose descendant. Atque horum auspiciem et praecipuae nostrae benevolentiae pignus apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam,

tibi ipsi, dilecte fili noster, ac venerabilibus fratribus episcopis tuis suffraganeis cunctisque clericis laicisque fidelibus tuae et illorum vigilantiae concreditis peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 17 martii anno 1853, pontificatus nostri anno decimotertio.

Pius papa IX.

DE CONCILIORUM PROVINCIALIUM CONVOCATIONE.

Concilium provinciale est conventus a provinciae cuiusdam ecclesiasticae antistitibus pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis aliisque ex sacris canonibus permisis debita forma habitus.

Concilium provinciale convocare, eidemque praesidere competit metropolitae; eo autem legitime praepedito vel sede metropolitana vacante, tam convocatio quam praesidium ad episcopum suffraganeum antiquiorem spectat, licet inter convocandos habeantur praesules dignitate eum praecedentes. Episcopi sedi apostolicae immediate subiecti tenentur vicinae cuiusdam provinciae ecclesiasticae concilium una vice pro semper seligere: quo facto in ipso comparendi ius et obligationem habent.

Abbatem, qui in populum iurisdictionem quasi episcopalem exercent, adire tenentur concilium provinciae, intra cuius terminos districtus, ubi populo praesunt, situs est. Hisce nec non vicariis capitularibus dioecesium, quarum antistites concilium provinciale constituunt, suffragium decisivum competit.

Metropolita, antequam pallium acceperit, concilium provinciale convocare aut praesidium gerere nequit: ad episcopatum vero designatus, quamprimum confirmationis aut translationis bullam acceperit, concilium provinciale, ad quod episcopatus vel collatus spectat, cum suffragio decisivo adire potest et debet.

Episcopi auxiliares vel metropolitae vel alius concilii patribus adiuncti, capitula metropolitana et cathedralia, ecclesiarum collegiarum praepositi nec non abbates, praepositi, priores conventuales atque superiores provinciales regularium, qui animarum curae operam navant, aut quorum monasteria domibusve beneficia curata incorporata existunt, ad concilium provinciale vocandi sunt et consultativum in eo suffragium exercent. Capitulum metropolitanum per tres, cathedralia per duos procuratores a canonicis suffragiis absolute maioribus eligendos comparent.

Concilium provinciale indicitur ope epistolae convocatoriae conventus celebrandi tempus statuenda. Legitime vocatus, absque causa legitima, a metropolita probanda, non absit. Omnes, qui suffragii decisivi iure gaudent, si legitime impediti abfuerint, procuratores mittere possunt et debent: qui an suffragium decisivum, an consultativum laturi sint, concilium provinciale de casu ad casum decernet.

Tam metropolita quam ceteri concilii provincialis patres curam habebunt, ut secum adducant viros et doctrina et rerum gerendarum experientia claros, quorum consilio in decretis praeparandis utantur.

Quodsi aliarum provinciarum ecclesiasticarum vel metropolitae vel episcopi concilio provinciali interesse exoptent, suffragii quidem decisivi ius ipsis deferri non potest: attamen, nisi peculiaris plane rerum adiuncta aliter fieri suadeant, sedes honorifica eis assignabitur et fraterna eorum consilia adhibebuntur.

In sessionibus publicis capitulum, ecclesiam A praepositis populorum non habentibus, episcoporum metropolitanam, vel si concilium in cathedrali quadam procuratoribus suffragium consultativum laturis et provinciali ecclesia celebrari contigerit, ecclesiae capitulorum metropolitani et cathedralium deputatis huius capitulum capitulariter procedens aderit. sedes assignanda venit.

Tam in sessionibus publicis quam in congrega- Ceterum de praecedentiis in concilio provinciali tionibus privatis, episcopi exempti, qui concilium habendis, concilium provinciale, omni recurso re- provinciae respectivae selegerunt, praecedent anti- cisso, pronuntiabit. stitites comprovinciales, nisi horum aliquis cardinalitia Metropoli concilio praesidens mitram pretiosam dignitate praefulgeat. Ceterum episcopi compro- gerat; episcopi mitris aurophrygiatis, quantum fieri vinctuales loca sua secundum consecrationis epis- possit, uniformibus, abbates et alii pontificalium copalis susceptae tempus habebunt; salvae tamen usum habentes simplicibus ex serico utantur.¹ quoad alius generis conventus permaneant prae- Decreta concilii provincialis sanctae sedi pro- rogativae, quibus eorum sedes forsitan potiuntur; ponenda et non nisi post obtentam eius approba- deferant quoque privilegiis a sancta sede concessis, tionem promulganda sunt.

LITTERAE

ab eminentissimo sanctae congregationis concilio praefecto ad principem archiepiscopum Viennensem datae.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater.

Quamvis abbates nullius et vicarii capitulares dioecesim sede vacante administrantes suffragii decerni iure potiuntur, in honorem tamen dignitatis episcopalis consentium esse vide- tur, ut post episcopos in partibus sedeant.

Congruum esse videtur, ut suffragium deorsum habentes in concilio provinciali praecedant reliquos in eodem ordine gradu constitutos. In concilio provinciali Parisiensi anno 1849 celebrato, Paquet canonice, qua episcopi Carnutensis procurator, capitulum metropolitanum, imo et praesentes extraprovinciales antecessit. Ceterum de ordine sedendi et vota proferendi in concilio provinciali observando *Ceremoniale episcoporum*, lib. I, cap. 81 § 15, haec habet: "In sessione vero et ordine proferendi vota observatum est, ut episcopi praecedant iuxta ordinem eorum promotionis, nullo habito respectu ad dignitatem vel praesentiam ecclesiarum. Dignitates et canonici cathedralis ecclesiae, cum capitulariter procedunt aut sunt, praefertuntur ceteris omnibus, alias abbates titulares et habentes usum mitrae praecedunt, et post eos commendatarii, deinde dignitates, mox procuratores capitulorum ecclesiarum cathedralium, deinde ceteri pro cuiusque dignitate et gradu, ut cap. XXIII, § XXIX, lib. I, de ordine thurificandi, colligere licet."

In praefato concilio Parisiensi (Mansi, Conc. XLIII, 547 et seq.) qui ad sessionem primam processuri conveniunt, ita recen- sentur:

1. Illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus Parisiensis, cum illustrissimis ac reverendissimis episcopis Meldensi, Versaliensi et Blesensi, qui omnes rochetto et mozetta violacea induti erant. 2. Admodum reverendus episcopus Aurelianensis designatus cum rochetto et mozetta nigri coloris, et reverendus dominus Paquet, procurator illustrissimi ac reverendissimi episcopi Carnutensis. 3. Illustrissimus ac reverendissimus episcopus Senonensis, et illustrissimus et reverendissimus episcopus Trecentis in rochetto et mozetta violacea. 4. Capitulum Parisiense, 5. deputati capitulorum cathedralium, omnes cum insignibus proprii capituli; 6. theologi, canonistae et concilii adiutores cum habitu chori sibi proprio. Et in proces- sione sequentem tenuerunt ordinem. Theologi et canonistae, quorum primi incedunt, qui ab episcopo Aurelianensi designato acciti sunt, posteriores vero, qui a reverendissimo domino archiepiscopo Parisiensi designati sunt; capitulorum cathedra- lium legati, capitulum metropolitanum, episcopi extraprovinciales cum capellanis extra ordinem, procurator episcopi Car- nutensis, Aurelianensis episcopus designatus, episcopi com- provinciales cum capellanis extra ordinem, dominus archiepiscopus concilii adiutores." *Acta conc. prov. Paris.*, pag. 308-7.

Episcopi capiant sacra paramenta, hoc est, supra rochet- tum amictum, pluvialia et mitras aurophrygiatas uniformes, archiepiscopus vero concilio praesidens indutus erit amictu, alba, cingulo, stola et mitra pretiosa. Abbates benedicti par- riter cum pluvialibus et mitris simplicibus. *Ceremon.*, lib. I, c. 81, § 11.

SYNODUS DIOECESANA GUADALUPENSIS I

1859, ianuarii 18-25.

Synodus dioecesana Guadalupensis I in America, Theodoro Augustino Forcade, episcopo Imae Tel- celebrata, a die 18 ad diem 25 ianuarii 1859, sub luris.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII

Amplitudinis tuae uti frater studiosissimus
A. M. Cagiano, praefectus
A. Quaglia, secretarius.

Romae, 16 aprilis 1855.

Exstant constitutiones synodales in opere cui **MDCCLIX.** mense ianuario. Ima Tellure. ex typis Gubernii, **MDCCLIX.**

Acta et decreta synodi Guadalupensis I, Ima Tellure habitae, ab illustrissimo et reverendissimo Theodoro-Augustino Forcade, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Imae Telluris, anno DD.

In-8°, 158 p. — Paris. Bibl. nat. B 18474.
P. 69, 78 et 85, haec synodus dioecessana celebrata est, tribus sessionibus, diebus 18. 21 et 25 ianuarii 1859.

SYNODUS DIOECESANA ROSSANENSIS 1859 maii 1-3.

Synodus dioecessana Rossanensis in Italia, celebrata diebus 1. 2 et 3 maii 1859, sub Petro Cilenti, archiepiscopo Rossanensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus dioecessana Rossanensis, habita in templo B

pontificali, per triduum a kal. ad V non. maii an. a nativitate d. n. J. C. **MDCCLIX.**, regnante Pio IX pont. max., antistite Petro Cilento, archiepiscopo Rossanensium. Neapoli, typis Ianuarii Palma, 1859.
In-8°, 64 p. - 1 f. — Roma, Vallicelliana

CONCILIIUM PROVINCIALE URBINATENSE

1859 iunii 5-8.

Concilium provinciale Urbinatense in Italia, celebratum, tribus sessionibus, diebus 5. 6 et 8 iunii 1859, sub Alexandro Angeloni, archiepiscopo Urbinatensi.

Bibliographia:

1) Concilium provinciale Urbinatense, Pio IX pont. max. Urbini habitum, anno 1859, ab Alexandro Angeloni archiepiscopo.

In-4°, 116 p. — Roma, Vittorio-Emmanuel. — Ipse non vidi.

2) Synodus dioecessana ab illustrissimo et reverendissimo dd. Alexandro Angeloni, Urbinatum archiepiscopo, in metropolitana ecclesia celebrata, diebus I. II. III septembr. an. **MDCCLXXX.** [*Insigne.*] Urbini, apud Sabinum Rocchetti, 1883.

[*Titulus frontis:*] Synodus dioecessana Urbinatensis, habita anno **MDCCLXXX.** [*Insigne.*] Urbini, apud Sabinum Rocchetti, **MDCCLXXXIII.** [*In fine:*] Urbini, in officina Sabini Rocchetti & Franciscus Alessandrini edidit a. M. D. CCC. LXXXIII.

In-8° minori, XII p. (indictio, oratio synodalis) - 1 f. - 889 p. — Firenze, Bibl. naz.

P. V. mentio concilii provincialis Urbinatensis, celebrati mense iunio 1859.

3) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris A. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus sextus. — Friburgi Bruggoviae, sumptibus Herder, **MDCCLXXXII.** col. 1-132.

ACTA ET DECRETA CONCILII

LITTERAE

publicationis concilii

Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, universis provinciae nostrae fidelibus.

Decreta concilii provincialis Urbinatensis, de consilio et assensu venerabilium fratrum coepiscoporum huius provinciae sancita, et anno 1861 ab apostolica sede recognita et confirmata, nos pro archiepiscopali nostro munere in lucem edimus ac publicamus.

Haec singulari animi consecutione condita, qua decet, veneratione excipite et diligenti studio servare satagite. Ita sane divini honoris cultus, cleri disciplina, populi reformatio in universa provincia florescet: quod vobis saluti, nobis laetitiae, fidelibus aedificationi in Domino erit.

Gratia Iesu Christi et communicatio Spiritus sancti sit cum omnibus vobis, amen.

Datum Urbini, ex archiepiscopali nostro palatio, hac die 25 ianuarii 1862.

+ Alexander, archiepiscopus.

Ioannes doctor Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii provincialis notarius.

EDICTUM

convocationis concilii provincialis Urbinatensis.

Alexander Angeloni, patritius Urbaniensis et Urbinatensis, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Urbinatum, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesticus et pontificio solio assistens.

Reverendissimis in Christo fratribus episcopis, venerabilibus abbatibus et capitulis pro-

vinciae Urbinatensis, ceterisque quorum interest, salutem in Domino.

Cum veneranda sacrorum canonum auctoritas frequentem conciliorum provincialium usum sive ad mores moderandos et excessus corrigendos, sive ad virtutes fovendas et ecclesiasticam disciplinam tutandam non modo commendat, verum etiam praecipiat, nos huic sanctissimo et providentissimo ecclesiae instituto obsequentes, provinciale concilium proximo anno celebrare statuimus: ut, consiliis et sententiis simul collatis, ea omnia, quae pro temporum et locorum ratione in Domino expedire noverimus, decernamus.

Hinc, Deo bene iuvante, utilitatem haud exiguum provinciae nostrae futuram confidimus, cum praeteritorum temporum memoria et ipsa aetate nostrae experientia apertissime ostendant, optatam christianae reipublicae malis plerumque ex synodis huiusmodi oriri medelam, et fidem ac pietatem in populis et ecclesiasticae disciplinae studium in clericis incrementa suscipere. Spes autem haec nostra maxime augetur ex eo, quod dominici gregis universi pastor supremus Pius IX episcoporum confensus ubique terrarum nostris hinc temporibus excitaverit, et quod de hac ipsa indicenda synodo propositum nostrum beatissimus idem pater ac princeps probaverit atque laudaverit.

Itaque, ad maiorem omnipotentis Dei gloriam, consultis episcopis comprovincialibus, pro archiepiscopali nostra auctoritate, concilium provinciae Urbinatensis, in metropolitana hoc templo indicimus ac denuntiamus, 9 iunii anni 1859, scilicet dominica infra octavam Ascensionis domini nostri Iesu Christi, inchoandum.

Ad synodum hanc episcopos omnes provinciae nostrae convocamus, ut huc constituto die conveniant, vel si legitima fuerint causa praepediti, officij sui partes per procuratores adimpleant.

Convocamus praeterea abbates, capitulum metropolitanam, capitula cathedralium [ecclesiarum], ac ceteros qui de iure vel consuetudine convocandi sunt; et ne quis eorum, qui ob privilegium aut electionem aut quomodolibet concilio huic interesse possunt, se rei ignarum profiteatur, vel neglectum putet, edictum hoc ipsum ad valvas ecclesiarum saltem cathedralium provinciae affigi iubemus, signo nostro munitum et ab archiepiscopali nostro cancellario subscriptum.

Praecipuis interim fervidis et assiduis, tum publicis tum privatis, Deum optimum clementissimum, qui sapientiae dator est, et a quo bona cuncta procedunt, nobis et ceteris in eius nomine congregandis propitiemus, sanctae virginis Mariae ab origine immaculae opem validissimam implorantes. Ita sane felicem, quem ardentissime exoptamus, concilii nostri provincialis exitum assequemur, ut scilicet Christi religio in omnibus provinciae diocesis magis magisque floreat in dies, ac tandem de profectu sanctarum ovium fiant gaudia aeterna pastorum.

Datum Urbini, ex aedibus archiepiscopalibus, pridie kalendas decembris anni 1858.

Alexander, archiepiscopus.

I. doctor Paolucci, cancellarius archiepiscopalis.

LITTERAE.

quibus concilii provincialis decreta summo pontifici recognoscenda et approbanda subiciuntur.

Beatissime pater.

Concilii provincialis Urbinatensis acta et decreta, quae nos, beatissime pater, in utilitatem bonumque huius provinciae statuenda esse censuimus, sanctitati tuae humillime exhibere, tuoque iudicio recognoscenda et approbanda obsequentissime subicere festinamus. Laetamur equidem, et summopere laetamur, hoc provincialis concilii opus, tribus abhinc saeculis iam intermissum, hinc haud pacificis temporibus non modo susceptum, sed ex tuo etiam concilio hortatuque peractum et absolutum offerre. Id certe tibi inter tot ac tanta christianae reipublicae discrimina haud levis consolationis et iucunditatis argumentum futurum esse confidimus. Hac quippe tempestate, qua mali homines bonos mores irrequieta contentione in licentiam convertere, religionem et fidem evellere, catholicam ecclesiam eiusque regimen ac omnem potestatem in invidiam et contemptum adducere conantur, congruum et opportunum visum fuit mutuum consiliorum opem inire communem, praescriptionum synodaliu[m] praesidium opponere ad tantam rerum pravitatem a nostra provincia, quoad fieri potest, propellendam. Quod ut certius ac feliciter contingat, provinciam hanc universam beatissimae Mariae ab origine immaculae, quo nomine sanctissimam Dei matrem de fide honorandam et invocandam a te, pater, nuper accepimus, addiximus et consecravimus.

Inter temporum vero calamitates et rerum discrimina, in quibus versamur, incredibili quadam animi laetitia et concordii voluntate tibi, beatissime et sanctissime pater, qui primum obtines et summum ecclesiasticae auctoritatis fastigium, illud quod iure divino debemus, summum obsequium perpetuamque subiectionem profitamur; ac tibi tamquam unico et vero unitatis catholicae centro, ecclesiae fundamento, Christi corporis capiti, gregis dominici duci ac custodi, adhaerere obtestamur, parati ex animo, Deo in primis auxiliante, millies sanguinem fundere,

mortem millies obire, quam ab hac unitate et subiectione vel quid minimum deflectere aut dissentire.

Nos interim sinceros animi sensus et opus hoc nostrum a te benigne excipi precantes, apostolicam benedictionem super nos et clerum ac fideles totius provinciae summa veneratione expetimus, et sanctissimos pedes tuos humillime deosculamur.

Sanctitatis tuae humillimi, addictissimi, obsequentissimi servi ac subditi.

† Alexander, archiepiscopus Urbini.

† Bonifacius, episcopus Calliensis et Pergulanus.

† Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis.

† Philippus, episcopus Forosempronensis.

† Fr. Elias Antonius, episcopus Feretranus.

† Clemens, episcopus Pisanensis.

Ioannes Baptista canonicus Maneschi, procurator eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis Dominici Lucciardi, tituli Sancti Clementis, tamquam episcopi Senogalliensis.

Urbini, 6 idus iunii 1858.

LITTERAE

adprobationis concilii.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater.

Acta provincialis concilii Urbinatensis, ab hac sacra congregatione, Tridentini iuris interprete ac vindice, ex praescripto Sixtinae constitutionis expensa et recognita, amplitudini tuae remissurus, magna laetitia afficio ex eo, quod hinc meis litteris collegarum meorum gratulationes et laudes tibi tuisque suffraganeis antistitibus pro meo munere significare debeam. Quidquid enim ad sacrum fidei depositum sartum ac tectum sollicite custodiendum, quidquid ad ecclesiasticam disciplinam in utroque clero fovendam et confirmandam, quidquid ad retrahendum populum a vitis et in iustitiae semita roborandum pertinet, id omne a vobis in hoc synodali conventu, sedulo studio, solerti consilio, prudentia singulari provisum est ac salubriter constitutum. Neque mirum id esse debet: vestras enim constitutiones omnes a purissimis fontibus derivare voluistis, nimirum vel ex universali totius ecclesiae iure, vel ex superioribus Urbinatensis provinciae synodis, et ante omnia ex sanctissimi domini nostri monitis ac praescriptionibus, ad specialia huius tristissimi aevi nostri mala praevertenda vel reparanda identidem evulgatis. Hoc porro tempore, quo potestas tenebrarum late dominari studet, suaque ad sectanda vexilla incautorum animos omni arte impellit ac trahit, vos, qui speculatores estis in Israel, sollicitudinem, vigilantiam, solertiam augere debetis, ut nemo unus e vestro populo ecclesiae castra deserat atque adeo propius ac firmius eidem adhaereat. Id autem, divina favente gratia, vos assecuturos esse confidite, si huiusmodi decreta (quod ultro per vos certe praestare satagetis) a vobis, a clero et populo universo in usum deduci et omni diligentia custodiri perpetuo conntemini.

Quod superest, nonnulla sacra congregatio animadvertenda censuit: patent ex pagella, quae hinc litteris inseritur.

Hic de mandato eiusdem sacrae congregationis perscriptis, ad me quod pertinet, impensum animi mei studium profiteor amplitudinis tuae, cui fausta quaque ac salutaria a Domino precor.

Amplitudinis tuae uti frater studiosissimus

P. cardinalis Caterini, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 5 iulii 1861.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicas sedis gratia archiepiscopus Urbini, una cum reverendissimis patribus coepiscopis nostris, in provinciali concilio legitime congregatis, haec quae sequuntur statuimus atque sancimus.

Cum, docente apostolo, non sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra a Deo sit¹, et cum provincialis concilii opus, ad quod mentem et studia convertimus, eo vel maxime coelestis gratiae auxilio indigeat, dominus Iesus, princeps pastorum, humillime fidenterque exoratus, adit nobis, ut quaecumque ad Dei cultum, eleri disciplinam et populi salutem necessaria et opportuna fuerint, constituamus et servari curemus.

Quo autem id facilius assequi possimus, beatissimae virgini Mariae, quam hac nostra aetate, totius orbis plausu et exultatione, puram ab omni prorsus labe semperque immaculatam de fide habendam et honorandam² auribus nostris audivimus oculisque perspeximus, provinciam Urbinatensem universam intimo cordis affectu addicimus et consecramus,³ ipsam animo devotissimo atque in spem felicitatis erecto obsecrantes, ut singulari praesidio eandem servet ac perpetuo tueatur.

PARS I.

De fide, sacramentis et cultu.

Titulus I.

De fide.

1. Accedentem ad Deum oportet credere. Optimo igitur iure synodalibus conventibus mox fuit a fide initium capere⁴, quae fundamentum est et radix omnis iustificationis. Nos ideo, quibus cura commissa est pascendi gregem Christi in provincia hac Urbinatensi, quae fidem ex proximo unitatis centro deductam ab apostolica aetate hausit ac constans retinuit, et cui ex natali solo Pii IX, pontificis maximi, supremi veritatis magistri, praeclara facta, est honoris et felicitatis accessio, primum summumque studium tribuendum esse ducimus eidem catholicae fidei corde credendae ad institutam, ore autem profitendae ad salutem⁵. Quocirca, cum ipsam tota mente ac intimo cordis affectu tenemus, tum eandem una oris confessione et a nobis et a ceteris in hoc concilio congregatis ante omnia palam profiteri mandamus.

Formula professionis fidei.

Ego N. N. firma fide credo (*supra col. 9-10*).^D

2. Hanc vero fidei professionem, quam modo in ipsa celebratione sacrorum iurati praestitimus, si omnes, qui de iure vel consuetudine vel synodali decreto ad id tenentur, suo loco et tempore emittent.

3. Laicis latini eloquii expertibus, si ad profitendum accedant, ut sciant et animadvertant, quod ore pronuntiant et corde sentire debent, opportuna communitio vel explanatio praemittatur.

¹ II Cor. III, 5.

² Pius IX, bulla *Ineffabilis Deus*, 8 decemb. 1854.

³ Conc. Rom. sub Bened. XIII, tit. I de summa Trinit., c. 1. [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1852]; conc. prov. Urbinat. archiep. Tiranni confirmatum a s. congreg. concilii litteris diei 22 dec. 1859. [Decreta huius conc. ter edita sunt, scilicet ab ipso archiep. Tiranni, Pisauri, 1570, a Mansi in supplemento ad conc. Veneto-Labeano, Lucae, 1751, tom. V, pag. 888-98, denique in Mansi, *Conc.*, XXXV, 645-706.] Bened. XIV, *De synod. dioec.*, l. V, c. 2 et passim.

⁴ Rom. X, 10.

4. Et quoniam, ob temporum nequitiam et pravorum audaciam, non raro contingit, ut multi exteriores religionis actus negligant vel erubescant, ideo episcopi mandent parochis et sacri verbi praedicationibus, ut saepius doceant et denuntient: hominem, qui fidei inestimabile donum accepit, praeter internum ac intimum mentis assensum, quo Deo mysteria aperiendi credit, debere id, quod animo inclusum habet, aperta professione summaque alacritate fateri ac prae se ferre¹, ut evangelium non erubescenti fides sit ad salutem². Dum itaque impii temeritate sua bonos ab aperta fidei professione deterrent et in quandam formidinem irrationabiliter coniciunt, Dei ministri ad fidem confirmandam et excitandam, quasi antidotum veneno opposentes, crebris praedicationibus allaborent.

Titulus II.

De iis quas ad fidem conservandam pertinent.

5. Ad haec maxime tempora spectare videntur illa principis apostolorum verba: „*Erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis... per quos via veritatis blasphemabitur*“³ et illa: „*In novissimo tempore venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus*“⁴. Crescit enim in dies errorum colluvies, et doctrinarum portenta ita ingruunt, ut catholica religio, si fieri unquam posset, everti videatur. Verum, cum nos Dominus posuerit murum pro domo Israel, ut staremus in caelicio in die eius⁵, iusseritque veluti doctores et pastores non modo fidei depositum integrum illibatamque asservare, sed etiam contradicentes arguere, et vescurae nostrae conceditas ab impiorum insidiis vindicare et pro viribus tueri: ideoque, errores quoscumque contra fidem, qui ab ipso ecclesiae exordio ad hanc usque diem in vineam Domini irreperere tentarunt et expresse vel tacite damnati sunt, reicimus atque damnamus. Ex his potissimum fidelibus nostris execrandos denuntiamus: *pantheismum* et *rationalismum*, quorum alter unicam in mundo substantiam fingit, alter vero rationis vires supra fidem extollit⁶; *indifferentismum* cum omnigenae libertatis seu verius licentiae monstra, divinae veritatis eloquiis⁷, sanctorum patrum sententiis⁸ et ecclesiae iudicio⁹ reprobatis; nec non *communismum* et *socialismum*, nefaria systemata, quae blandius mentem demulcent et latius ut cancer serpunt atque proprietatis familiae et societatis iura dissolvere moliuntur. Haec omnia impiorum hominum deliramenta quam plena sint erroris et fraudis, vel ipse perspicere potest, qui primis doctrinae christianae imbutus sit elementis, vel societatis et hominis naturam aliquantisper inspexerit.

¹ Catech. Rom., c. 2, n. 4.

² Rom. I, 16.

³ II Petr. II, 1 et seq.

⁴ Iud. 18.

⁵ Ezech. XIII, 5.

⁶ Gen. I, 1-2; Mach. VII, 28; s. Iren., *Contra haeres.*, l. I, c. 22. [ed. Migne, p. 669]; Tertull., *De praescript.*, c. 18. [ed. Migne, II, 286]; Origen., *De princip.*, [n. 4, opp., ed. Migne, I, 117]; s. Dionys. Alexand., *Contra Sabell.*, [Patr. gr., ed. Migne, X, 1269]; s. Ambros., *Hexaem.*, lib. I, c. 4, [opp., ed. Migne, I, 141]; Theodor., *Haeretic. fab.*, l. I, [De Hermog., c. 19, opp., ed. Migne, IV, 369]; s. August., *De Gen. contra Manich.*, c. 8, n. 10, [opp., ed. Migne, III, 178]; conc. Lateran. IV, c. 1, de fide catholica et eed. in omnibus symbol.

⁷ Matth. XXVIII, 19; Marc. XVI, 15; Gal. I, 8.

⁸ S. Cyprian., *De unit. eccles.*, p. 186, oper., edit. Baluz.; s. Hieron., *Epist. ad Damasum papam*, l. I, n. 26, [opp., ed. Vallars., Veron., I, 89; ed. Migne, I, 356]; s. Aug., *De bapt. contra Donatistas*, l. 5, c. 28 et *De haeres.*, c. 72, [opp., ed. Migne, IX, 186, VIII, 44]; s. Fulgent., *De remissione pecc.*, l. I, c. 20, *Patr. lat.*, ed. Migne, LXV, 548; Enseb., *Hist.*, l. 5, c. 18, [opp., ed. Migne, II, 460].

⁹ Conc. Lat. IV, c. 1, de fide cath. symb. nom. s. Athanasii.

6. At ut fideles animarum curatores et Dei A verbi praecones ubi ac sinceram habent doctrinam copiam ad huiusmodi refellendos cavendosque aetatis nostrae gliscentes errores, perlegant litteras haec de re a summis pontificibus datas, ac fidenter et humiliter monita excipiant et iussa exequantur illius apostolicae sedis, in qua, velut in arce inexpugnabili, Petrus per Romanum pontificem loquitur¹, et semper in suis successoribus vivit et iudicium exerceat² ac praesidet et praestat quaerentibus fidei veritatem³. Praesertim vero commendamus Gregorii XVI bonae memoriae constitutionem *Mirari*, litteras encyclicas ad episcopos Poloniae, diei 9 iunii 1832, et ad episcopos Helvetiae, diei 1 iunii 1835, atque sanctissimi domini nostri Pii papae IX encyclicas litteras datas die 9 novembris 1846 et die 8 decembris 1849 (Alligata II et III) ac breve *Ad apostolicam sedem fastigium*, 2 augusti 1851, commomentes atque enixe in Domino obsecrantes omnes nostrarum dioecesium fideles, ut aures a sibilo vaferrimorum hominum cautissimi avertant, eorum consuetudinem devitent, atque nobiscum idipsum sentiant et profiteantur.

7. Cum autem oporteat episcopos non solum exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere, verum et vigilare et regere ecclesiam, et lupos a dominicis caulis arceri, haec iubemus atque praecipimus.

a) Parochi, qui quominus curam agunt animarum, et quibus facilius est latentes errorum fraudes internoscere, super gregem invigilent, sedulo inquirentes, num aliquis a recta credendi norma vel minimum declinet, statimque tam haereticos haeresive suspectos, quam pravis circa fidem opinionibus imbutos, ad episcopum deferant, una cum nominibus testium, a quibus rei veritas haberi possit, atque ab aliis deferri curent, ne forte venenum latius diffundatur⁴.

b) Parochus fideliter investiget et saltem quotannis episcopo referat de ludimagistris, qui in sua parocchia pueros, adolescentes aliosque cuiusvis aetatis privatim erudiendos auscipiunt, ab eisque licentiam episcopi scriptam exhiberi quotannis curent. Haec vero episcopi non concedant nisi ad annum, inquisitione habita de hominum vita et ingenio ac servatis ex constitutione *Quod divina sapientia* servandis. Comperit enim ex furtiva edocendi specie plurimum malorum in familiis, iisque nobilioribus, atque inde in christiana republica suboriri⁵.

c) Parochi itidem vigilantia et cohortationibus enitantur, ut teterrima tot undique volantium et peccare docentium volumina, per quae incautorum mentes animosque ii depravant, qui palam et ad os loqui non possunt⁶, e suae parocchiae finibus procul abscedant. Cum vero opus erit, episcopi sui consilium et auctoritatem implerent. Ceterum quoad libros vetitos, eos legere, retinere, evulgare ab aede apostolicae venia, nemo audeat: et super his atque in emptione, retentione vel lectione sacrae scripturae vulgari lingua editae, serventur diligentissime sancti indicis decreta et pontificiae constitutiones⁷.

¹ Conc. Constantinop. III, [act. VIII, Labbe, Conc., ed. Venet., 1783, VII, 759 C, act. XVIII, Labbe, VII, 1110 C], et Chalcedon., act. II, [Labbe, IV, 1235 E].

² Conc. Ephes., act. III, [Labbe, III, 1154 E].

³ S. Petr. Chrysol., *Epist. ad Eutych.*, [Labbe, IV, 802 A].

⁴ S. Car., conc. prov. I, c. 1, [Mansi, Concil., XXXIV, 6 C], etc.; conc. Mediol. passim; conc. prov. Urbini, archiep. Tiranni, tit. 2, c. 1, [Mansi, Concil., XXXV, 648].

⁵ S. Car., conc. prov. I, c. 1, de profess. fidei et eius tuendae cura, [Mansi, Concil., XXXIV, 6 B]; itidem in synod. prov. III, c. 3 [corrigit 4], quae ad fidei tuendae studium pertinent, [Mansi, Concil., XXXIV, 144].

⁶ Encycl. Pii IX, 9 novembr. 1846, [Qui pluribus].

⁷ Reg. IV et X indicis: constitutio in bulla *Coenae*, et const. *Dominici gregis* 24 martii 1564, Pii IV: Bened. XIV, *De synod.*, lib. VI, c. 10, in fine.

d) Biblioplae (quo nomine librorum institutores omnes se quoque comprehensos intelligant), antiquam librorum quocumque inferant aut venales proponant, librorum catalogum a se subscriptum episcopo tradant, ut licentiam obtineant; compactam autem librorum struem, vulgo *le balla*, abaque interventu episcopi aut eius deputati, nullo modo aperiant. Si secus fecerint, libris suis fisco addictis, poenis etiam episcopi arbitrio infligendis subiacent. Praeterea, episcopus vel aliquis ab eo deputatus, interdum per annum, inopinato bibliothecas invisat ac diligenter inquirat.

e) Quo maiori audacia haec temporibus extollitur *la libertà della stampa*, eo attentius invigilandum est, ut typographi decreta concilii Lateranensis et Tridentini ac indicis regulas observent¹, nec quidquam abaque approbatione typis tradatur, vel traditum abaque consueta et praescripta licentia evulgetur.

f) Honorum vero, ut vocant, librorum societates, pias lecturas, ecclesiasticorum bibliothecas, conlationes doctrinae excultas, concertationes episcopi omnes in dioecesim suam, pro modo facultatum, opportune inducere et iam inductas fovere studeant diligentissime.

g) Demum, cum nihil tantum valeat ad errores propulsandos sinceramque fidem ardentius excitandam, quam Dei verbum gladio ancipiti in scripturis sanctis comparatum, ideo episcopus praedicandi munere, quod ipsi praecipuum et principalissimum est², saepissimè³ in ecclesia sua fungatur: ac clericos et presbyteros omnes, si ita expedire iudicaverit, sacrae scripturae lectionibus, quas ad normam concilii Romani haberi curabit⁴, interesse iubeat⁵.

h) Canonicum theologum ad ingruentes aetatis errores refellendos pro rei et temporis opportunitate hortetur, et regularibus viris verbi Dei praedicationem diebus festis in ecclesiis suis, praesertim ubi vigent studia, iuxta Tridentini concilii decretum⁶, quam maxime commendat.

8. In his quae fidei negotium tangunt, veluti omnium praestantissimum, diligentissime in primis se gerant episcopi. Quamvis enim haec Urbinatensis provincia, divino munere fidei arci, id est Petri cathedrae, proxima, fidei donum integre et sincere hucusque custodierit, tamen comperit est nullum securum esse ovile, cuius pastor dormitat vel incipit dormitare. Scriptum est enim: „Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et supereminavit zizania.“⁷ Hinc denique nobis ipsis pensanda proponimus verba concilii provincialis V Mediolanensis habiti a sancto Carolo:

„Quam summum in haeresis crimine profiggendo studium, et cura quam longe omnium diligentissima episcopi esse debeat, cum aliorum multorum pontificum sanctiones iubent, tum vero et Innocentii III rescriptum et Martini V constitutio iam pridem edita ostendunt. . . . Quibus constitutionibus tum in virtute obedientiae districtae praecipitur, ut quae eo de genere in illis sancita sunt, ad ea efficaciter exequenda episcopi per dioeceses suas diligenter invigilent, si canonicam velint effugere ultionem: tum etiam deponi iubetur ab episcopali officio, si

¹ Conc. Later. V, sess. X, [Mansi, Concil., XXXII, 912-3]; conc. Trid., sess. IV, indicis regula X.

² Conc. Trid., sess. V, c. 2; d. Thom. III, qu. 67, ad 1.

³ Conc. Rom., tit. I, c. 8, [Mansi, Concil., XXXIV, 1854].

⁴ Ibid., c. 7, [Mansi, Concil., XXXIV, 1856].

⁵ Conc. prov. Tiranni, de theol. et poenit., c. unic., [Mansi, Concil., XXXV, 656; conc. Rom. app., p. 91].

⁶ Sess. V, c. 1, *de ref.*

⁷ Matth. XIII, 25.

quis eorum super expurgando de sua dioecesi haereticæ pravitatis fermento negligens fuerit vel remissus.

Proinde in ea perenni sollicitudine perpetuaque vigilantia episcopus versari in primis debet, ut non modo pestilentiissimus ille haereticus morbus nusquam in gregem sibi commissum irreat, sed omnis plane suspicio ab eo quam longissime absit.

Si vero fortasse (quod pro sua pietate et misericordia Christus dominus avertat!) irreperit, in eo maxime elaboret omni ope, ut quam celerrime depellatur; quique ea labe infecti erunt vel suspecti, cum illis agatur ad canonum sanctionumque pontificiarum praescriptum.¹

Titulus III.

De sacramentis.

9. Sacramenta, per quae omnis vera iustitia incipit vel coepta augetur vel amissa reparatur, eo maiore animi pietate et veneratione tractanda et percipienda sunt, quo illorum fructus est maior ac uberior. Quapropter haec de sacramentis generatim monemus et praecipimus. Parochi ea, quae a Tridentina synodo quoad sacramentorum administrationem definita et decreta sunt atque a rituali Romano praescripta, saepius legant et fidelissime observent². Caveant, ne in eorum administratione quicquam exigant aut petant, cum sacramenta ecclesiae non solum absque simoniae labe, sed etiam sine avaritiae suspitione praebenda sint³. Ut ad ea suscipienda aegros inducant, etiam non vocati accedant⁴. Omnes sacerdotes, in sacramentis ministrandis et sacris functionibus publice peragendis, talari veste nigri coloris utantur. Quisque episcopus in sua dioecesi, pro locorum et temporum ratione, poenam prudenti suo arbitrio in transgressores constituat.

10. Cum populum ipsum reverenter ad sacramenta accedere oporteat, animarum pastores suscipientem commoneant, ut exteriori habitu vestiumque modesta venerationem ac reverentiam adhibeat⁵; ubi autem sacramenta eadem fidelibus ministranda erunt, illorum vim et usum (quod a parochiis etiam inter divinatorum celebrationem ex sacrosancti Tridentini concilii decreto peragendum est) pro suscipientium captu exponi curent.

Titulus IV.

De baptismo.

Baptismi sacramentum aeternae vitae et christiana religionis ianua est; proinde de legitima, digna et pia ipsius administratione, est ab episcopo et parochiis maxime curandum.

11. Fons baptismalis in ecclesiis tantum parochialibus sit, et de episcopi concessu, sine praesudicio tamen iurium parochialium, in illis locis, quae longius absunt, ut populi commodo consulatur⁶.

¹ Part. I. c. 1. Quae ad fidei tuendae studium pertinent, p. 176, edit. Patav. 1764, [Mansi, Conc., XXXIV, 842-3]; Pius VI, const. *Auctorem fidei*, 28 aug. 1794; Pius VII, const. *Ecclesiam a Iesu Christo*, 18 sept. 1821; Leo XII, const. *Quo graviora*, 18 mart. 1826; Greg. XVI, encycl. *Inter praecipuas machinationes*, 14 maii 1844 et Pius IX, encycl. *supra cit.* 1848 et 1849, necnon allocutionibus diei 17 dec. 1847, *Ubi primum*, et 9 dec. 1854, *Singulari*.

² Conc. Trid., sess. VII et seq.; rit. Rom., rubr. de iis quae in sacramentis administr. generaliter servanda sunt.

³ C. I. q. 1, c. 1; s. Car. conc. Mediol. I, part. 2, c. 1, de iis quae ad sacramentorum administr. generatim pertinet, [Mansi, Conc., XXXIV, 15 A].

⁴ S. Car. conc. prov. I, ibid., [Mansi, Conc., XXXIV, 15 C].

⁵ S. Car. conc. prov. V, part. I, c. quae ad sacram. et sacramentalia generatim spectant, [Mansi, Conc., XXXIV, 361 A].

⁶ Conc. prov. Urbini, tit. XVII, c. 1, p. 16; s. Car. conc. prov. III, tit. V, [Mansi, Conc., XXXIV, 148 C, et XXXV, 658 D].

Sit deponatur ornatus et reverenter ceptus⁷. Si proxima, vel saltem in ecclesia, sacra olea decenti constituta loco religiose asserventur⁸.

12. Consuetudo solemniter benedicendi fontem, non solum in ecclesiis cathedralibus, sed etiam in plebanis, servetur in provincia nostra⁹, sacro chrismate quotannis renovato, sicut veteri canone decretum est¹⁰.

13. Infantes a parentibus quamprimum ad ecclesiam deferantur regenerandi, neque in privatorum oratoriis, nobilium obsequio, aut domi, praeter necessitatis causam, audeat quis baptismum conferre. Qui secus egerit, tali ab episcopo poena afficiatur, ut ceteri nunquam similiter praesumant¹¹.

14. Regulares et sacerdotes saeculares, absque sui episcopi venia, ad levandum infantes e sacro fonte non admittantur. Item criminosi, vel de fide suspecti, vel rudimenta fidei ignorantes, nec non omnes, qui eo anno paschale contempere praecipuum, ab eiusmodi munere arceantur¹². Commatres vero et compatres de muneris obligatione et effectibus parochus moneat¹³.

15. Nomina incongrua, seu ab ecclesia usu non recepta¹⁴, aut ea quae impiorum et impurorum hominum memoriam referant, omnino respuant; et illorum admittat, qui ob verae pietatis et religionis laudem sanctorum numero adscripti, praesidio simul et exemplo esse queant¹⁵.

16. Cum necessitatis causa omnes possint baptismum ministrare, non omittat parochus crebro populum docere, quae sunt eo in articulo praestanda¹⁶. Omnes vero, de quibus, re diligenter perquisita, dubium fuerit, an baptizati sint, sub conditione¹⁷ verbis expressa¹⁸ baptizentur, consulto prius, si tempus suppetat, episcopo.

17. Obstetrices, quae post menses tres ab huius decreti publicatione, se ad baptismi sacramentum administrandum, quotiescumque necessitas postulat, idoneas non comprobaverint apud eum, cui munus hoc ab episcopo demandatum fuerit, et a quo idoneitatis eiusdem documentum scriptum, episcopo exhibendum, [non] receperint, officium suum nequeant praestare, sub poena quam ordinarius ipse constituet¹⁹.

18. Usus offerendi sanctissimae Dei genitrici Mariae parvulos sacris aquis ablutos plurimum commendatur; quae pius animarum curator, opportunis, prout occasio tulerit, hortationibus, illum suis in parochiis servare vel inducere cum magno pietatis incremento studeat.

⁷ Id.

⁸ S. Car. ibid.; sacra rit. congr. in Ariminen. 16 iunii 1683.

⁹ S. Car. conc. prov. IV, part. II, c. 2, [Mansi, Conc., XXXIV, 219 A].

¹⁰ C. Omasi 194, dist. 4, de consecr.

¹¹ Eug. IV, in conc. Flor., part. III actor., [decr. pro Iacob. Labbe, XVIII, 1294 E]; Bened. XIV, *De synod.*, l. XII, c. 6, n. 7.

¹² Clem. unic. de bapt. et eius effect.; conc. Rom., tit. XXVI, c. 8, [Mansi, Conc., XXXIV, 1896 C].

¹³ S. Car. conc. prov. I, part. II, c. 2, et II, tit. 1, decr. 10, [Mansi, Conc., XXXIV, 16 A et 109 D]; conc. prov. Avenion. de Gont. anno 1726, p. 106, [Mansi, Conc., XXXVII, 314-5].

¹⁴ Ebrad. de Guerin anno 1727, [Mansi, Conc., XXXIV, 1929 B].

¹⁵ C. Vos ante 106, dist. 14, de consecr.

¹⁶ Conc. prov. Urbini, ibid., c. 6, [Mansi, Conc., XXXV, 659 D].

¹⁷ S. Car. conc. prov. IV, part. II, c. 2, [Mansi, Conc., XXXIV, 219 D].

¹⁸ S. Car. conc. prov. I et IV, loc. cit.

¹⁹ Bened. XIV, *De synod.*, l. 7, c. 6.

²⁰ Alex. III in c. *De quibus* 2, de bapt. [III, 42]; Pius VI, bulla *Auctorem fidei*, prop. 27.

²¹ S. Car. conc. prov. V, [part. I, c. 7], c. quae ad baptismum pertinent, [Mansi, Conc., XXXIV, 362 D]; conc. Avenion., loc. cit., c. 2, [Mansi, Conc., XXXVII, 314 C].

Titulus V.

De confirmatione.

Cum in omni mortalis vitae cursu inter infensissimos hostes et pericula innumera versemur, saluberrimo Dei beneficio factum est, ut qui in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmemur ad pugnam¹. Quamobrem per impositionem manus episcoporum et per Spiritum sanctum pleni quodammodo christiani efficiamur². Satagant igitur parochi, ut nullo pacto negligatur, immo vero digne ab omnibus sacramentum istud recipiatur, quo maiora hinc temporibus fidei ac moribus certamina impendent.

19. Parochi de tempore, quo sacrum chrisma ministrandum erit, fideles praemoneant, atque eius sacramenti vim et virtutem edoceant confirmandos, eosque ad confitendum disponant, ut mundi spiritum sanctum valeant accipere³.

20. Episcopi confirmationis sacramentum solemniter ministrare curent in civitate, saltem quotannis festis diebus Pentecostes, et in dioecesi sacrae visitationis tempore, semper autem, prout fieri poterit, et quod antiqui moris est, servant: ieiuni nempe ieiunia, et maribus, a feminis seorsim dispositis⁴, ministrent. Si vero aliquem in locum pervenerint, ubi quempiam chrismatis sacramento nondum roboratum periculose aegrotare intelligant, hunc paterna caritate inuisant et rite confirmant⁵. Si is postea convalescerit, a parochia de recepta sacramenti gratia commoneatur⁶.

21. Praeter infirmas valetudinis casum, infantes confirmandi septennio minores non sint⁷, nisi iusta de causa aliud episcopo videatur⁸.

22. Si de nominis impositione peccatum fuit in collatione baptismi, illud episcopus mutet, et nomen imponat, quod homini christiano congruat⁹.

23. Patrini et commatres confirmati sint, nec plures quam unum aut alterum, nisi de episcopi licentia, praesentent¹⁰.

24. Proprius cuique parochus tradat ad probationis schedam in confirmatione exhibendam, Episcopus vero nomina omnium, qui confirmationis sacramentum susceperint, et nomen patrinorum appposito in codice describi et servari curet¹¹.

Titulus VI.

De sanctissimo eucharistiae sacramento.

Eucharistiae sacramentum reliquis omnibus longe praestat, cum sanctitatis auctorem et fontem Iesum Christum contineat. In illo Deus suae omnipotentiae, sapientiae ac flagrantissimae caritatis erga homines thesauros pene exhaustis videtur: ipsam constituit memoriale mirabilium suorum, ac praecipuum ita

A posuit in ecclesia, ut ad hoc cetera ordinarentur sacramenta. Qua proinde sanctitate tractandum sit, vix intelligi aut dici potest. Maxima ideo pastores cura invigilent, ut quae sacri canones et synodus haec praecipienda censent, ea ubique diligentissime custodiantur.

25. Venerabile eucharistiae sacramentum nedum in cathedralibus et regularium utriusque sexus ecclesiis, sed et in parochialibus omnibus, licet pauperioribus¹, quacumque consuetudine non obstante, servetur²; atque in nobiliori, prout fieri potest, tabernaculo tuto habeatur. Supra illud praeter crucem nihil imponatur³. Lampas saltem una in conspectu tabernaculi perpetuo ardeat⁴, atque renovatio sanctissimi sacramenti octavo saltem die quovis anni tempore fiat⁵.

26. In ministranda eucharistia ordo servetur a rituali Romano praescriptus, et si intra missam, sive per modum sacramenti, sive ratione sacrificii contigerit ministrari, observentur sacrae rituum congregationis decreta. Erit haec quoque episcoporum cura, ut in unaquaque ecclesia cathedrali vel collegiata praesto sit sacerdos, qui eucharisticum panem accedentibus administret, et ut in officio hoc ipso iam constitutus prompte ac diligenter muneri suo satisfaciat.

27. Dum ad infirmos defertur pro viatico, fideles ad campanae sonitum convocentur, ut maiori, quo poterit, comitatu, praesertim in urbibus deferatur, semperque sub baldachino aut umbella et luminibus accensis; atque ad devotionem et frequentiam excitandam indulgentiae publicentur. Meminerint vero parochi, hoc esse negotium omnino suae commissum industriae, atque re ipsa compertum esse, ut refert Lambertini, *Institutio b. non deesse, „concursum populi atque luminis copiam in delatione eucharistiae, C ubi in locis, in quibus pastorum zelus in excitanda populi pietate ac reverentia erga hoc augustissimum sacramentum elucet.“* Ministrent vero infirmis, nedum una vice, sanctissimum viaticum, sed iterato et tertio, eodem instante mortis periculo, si petant⁶, nec non pueris, quos, licet ad primam communionem nondum admissos, diligenti examine compererint tanta pollere ingenii perspicacia, ut latentem sub speciebus sacramentalibus Christum et firmiter credant et reverenter adorent⁷.

28. Curent animarum rectores, ut omnes pueros ac puellas intra decimum et decimum quartum aetatis annum (quibus perfectum rationis usum et rerum spiritualium intelligentiam consequi solent) ad primam communionem admittant, nisi cum aliquo ex illis tardius aut citius id fieri in Domino iudicaverint⁸. Cum vero compertum sit, eos qui primum ad eucharisticam mensam accedunt, fructus uberrimos D referre, si ad eam digne pro humanae infirmitatis conditione percipiendam sacris concionibus et exercitationibus per aliquot dies instruantur ac excitentur, et si auspiciousissimi huius diei solemnitas splendidiore cultus maiestate celebretur, eiusdemque memoria salutaribus monitis commendetur perpetuo recolenda,

¹ C. Spiritus sanctus 2, dist. 5, de consecrat.

² C. Omnes 1, dist. 5, de consecr.

³ C. Ut ieiunio 6, dist. 5, de consecr.; a. Car. conc. prov. I, part. II, [c. 2, Mansi, Conc., XXXIV, 16 E], et IV, [part. II, c. 3, Mansi, Conc., XXXIV, 291].

⁴ C. Ut ieiunio 6 et seq., dist. 5, de consecr.; conc. Rom., tit. XXVI, c. 4, [Mansi, Conc., XXXIV, 189 E]; a. Car. conc. prov. IV, [part. II, c. 3, Mansi, Conc., XXXIV, 291 C], et V, [part. I, c. 8, Mansi, Conc., XXXIV, 364 A].

⁵ S. Car. conc. prov. V, [part. I, c. 8], quae ad confirmat. sacram. pertinent, [Mansi, Conc., XXXIV, 364 B].

⁶ Cit. conc. Med. V [Mansi, Conc., XXXIV, 368].

⁷ Conc. prov. Urbini archiep. Tiranni, tit. 18; a. Car. conc. prov. I, part. II, c. 3, [Mansi, Conc., XXXV, 600 B et XXXIV, 16 E]; conc. prov. Ebrud., [Mansi, Conc., XXXIV, 1922 E] et catech. Rom. de confirm.

⁸ Cit. conc. Mediol. V [Mansi, Conc., XXXIV, 368 B].

⁹ S. Car. conc. prov. V, [part. I, c. 8], quae ad sacram. confirm. pert., [Mansi, Conc., XXXIV, 364 D].

¹⁰ C. In catech. 100, c. Non plures 101, de consecr. dist. 4.

¹¹ Conc. prov. Urbini, tit. XVIII, c. 1, [Mansi XXXV, 600 C].

¹ S. congr. episc., 14 maii 1614; a. congr. concil., 22 martii 1694.

² Conc. prov. Urbini, Tiranni, tit. XIX, c. 2, [Mansi, Conc., XXXV, 601 A].

³ S. congr. rit., 31 martii 1891, in decret. gener.

⁴ Conc. Mediol. I, part. II, [c. 4], quae pertinent ad sa. euchar., [Mansi, Conc., XXXIV, 17 E]; a. congr. concilii in Urbe Vet., 22 martii 1596.

⁵ Ex cap. Permissimus 57, de sent. excom. [V, 39] et a. Car. conc. prov. IV, p. 116, edit. Patav., [part. II, c. 4, Mansi, Conc., XXXIV, 298 B]; a. congr. episc., 5 apr. 1573.

⁶ Bened. XIV, De synod., lib. VII, c. 12, n. 4 et 5.

⁷ Bened. XIV, ibid., n. 2 et 3.

⁸ Bened. XIV, De synod., lib. VII, c. 12, n. 2.

parochi nihil praetermittant, quod hac in re noverint ab ingressu ecclesiae arceantur, et vita defuncti christiana careant sepultura¹. Optamus etiam quam maxime, ut pueros ipsos sanctissimae virgini ab origine immaculatae, provinciae huius patronae, opportuna prece conserent, et pio sermone excitent ad tantae matris praesidium quotidie exorandum et virtutibus ei carioribus promerendum.

29. Quod iuxta ecclesiae praescriptum² in hac provincia singulari veneratione ac solemnitate peragitur, ut festo die corporis Christi augustissimum sacramentum reverenter et honorifice per vias et loca publica circumferatur, episcoporum vigilantia et studio servetur et in dies provehatur. Clerici quotquot sunt, ad supplicationem die hoc ipso, sive in cathedralibus ecclesiis, sive in parochialibus pro locorum consuetudine conveniant³. Exempti quoque ac regulares omnes ad eam compellantur⁴. Et quoniam maxime optandum est, ut fideles omnes supplicationi eidem devote intersint, tum ad gratias Deo pro tanto hoc et ineffabili beneficio ex toto corde agendas, tum ad iniurias reparandas, quae cordi Iesu amantissimo in altaris sacramento quotidie inferuntur, indulgentias a summis pontificibus elargitas ipso festivitatis die vel dominica antecedenti publicent⁵, cohortationibus opportunis superadditis, ad intimam cuiuscumque pietatem magis magisque excitandam.

30. Augustissimi eiusdem sacramenti expositiones sint de consensu episcopi, qui nihil omnino praetermittet, quod ad tanti sacramenti decorem et reverentiam pertinet⁶.

31. Hoc etiam commendatum volumus animarum curatoribus, verbi divini praeconibus et confessariis ut pro suo quisque munere studiosissime fideles ad eucharisticam mensam frequenter accedere hortentur. Quod si, frigeante caritate, assequi nequeunt, ut iuxta Tridentini concilii vota ac pristinum ecclesiae usum⁷, omnes missae sacrificio adstantes non modo spirituali affectu, sed sacramentali etiam eucharistiae participatione communient, id saltem saepius et maxime solemnibus anni diebus obtinere nitantur⁸. Curent praeterea, ut fideles ipsi nullum praeterire diem sinant, quin Christum-Iesum sub sacramenti speciebus in ecclesiis invisant, bonorum omnium uberimas benedictiones ex pio hoc more excepturi. Eorum denique exitio occurrentes, qui panem hunc aeternae vitae et ecclesiasticum paschalis communionis praeceptum parvipendunt, mandamus, ut animarum curatores nunc in spiritu lenitatis rogent, nunc, gravibus verbis increpent, nunc minis et terroribus socordiae expergefacerent. Si monita haec omnia irrita fuerint, singula nomina eorum, qui non paruerunt, deferant episcopo⁹. Hic vero, praevia canonica monitione, in illos, prout in Domino expedire iudicaverit, animadvertat, adeo ut viventes D

ab ingressu ecclesiae arceantur, et vita defuncti christiana careant sepultura¹.

Titulus VII.

De sacrosancto missae sacrificio.

32. Quoniam non sacramenti solum rationem habet eucharistia, sed etiam sacrificii, immo vero unicum ac plenissimum est novae legis holocaustum, laetiticum simul, eucharisticum, propitiatorium et impetratorium, ideoque cultus maximus ac praecipuus religionis est, nemo extra necessitatis casum¹ nisi in locis peculiari modo religioni dicatis, id est in sacrosanctis ecclesiis vel publicis oratoriis, sacrum peragere audeat². Episcopus vero, privilegio facienda seu audiendi sacrum domi suae et laicorum, a quibus hospitio excipitur, sibi servato³, nulli sacerdotum in privatis domibus, iam expirato apostolico privilegio, vel praeter concessionis fines missam celebrare permittat.

33. Parochi divinum hoc sacrificium quovis die festo, licet ex eorum numero qui de praeepto sunt sublato⁴, pro populo et hora populo commodiori⁵ celebrent; reliqui vero sacerdotes diebus dominicis et solemnioribus per annum sacrum facere non omittant. Nulli id agere plus quam semel eodem die, excepto natalitio domini nostri Iesu Christi, liceat; nullus quoque celebrans limites constitutos, auroram id est et meridiem, ultra exiguum tertiae horae partis spatium, excedat⁶. Immo et ipsi, qui apostolico gaudent indulto, parce eo utantur⁷.

34. Calices, quibus Christi sanguis offertur, ex metallo (semper tamen intus inaurato) iure permisso sint, eoque pretiosiore, quousque facultates ecclesiae concesserint⁸. Pura et munda tum sacerdotis vestis, tum altaris ornamenta et sacra suppellex semper niteat, moderato in eisdem gossipii usu ad normam sacrae rituum congregationis decreti⁹.

35. Quae vero sacrificio inserviunt, ab episcopo consecrata vel benedicta sint¹⁰; nec aliis usibus quam ecclesiasticis et Deo dignis deputentur¹¹.

36. Quod si haec omnia, licet exteriora tangant, non temere quidem, sed iure decernuntur, quanta cordis interiori munditia et puritate tremendum hoc mysterium celebrandum esse putamus¹². Accedat ad altaris tribunal sacerdos ut Christus, assistat ut angelus, ministret ut sanctus¹³. Quotidianas cordis sordes, nam in multis offendimus omnes, frequenter poenitentiae sacramento eluat¹⁴. Omnem exterioris devotionis ac pietatis speciem ad Christi fidelium aedificationem sincere adhibeat. Ea diligenter animadvertat, quae docet et monet concilium provinciale Mediolanense I, cui gravissima dece-

¹ C. Omnis 12, de poenit. et remis. [V. 88]; Lambert, *Instit.* 55; conc. passim.

² C. Consecrationem 1, dist. 1, de consecr.; Bened. XIV. *Constit.* 89, *Inter omniagenas*, § 22 [2 febr. 1744].

³ C. Tabernaculum 2, dist. 1, de consecr.; conc. Trid., sess. XXII, decret. de celebr. missae.

⁴ Const. Innoc. XIII, 8 maii 1796, et Bened. XIII in conc. Rom., tit. XV, c. 8. [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1875 A].

⁵ S. Congr. conc., in Camerinen., 26 martii 1801; litt. encycl. sa. d. n., 8 maii 1856.

⁶ Ead. s. Congr. in Fusulan., 26 ian. 1771.

⁷ Decret. Bened. XIII et edict. Clem. XII; conc. Rom., app. 18, n. 18; Lambert, *Instit.* 18 et 34.

⁸ Paulus III, bulla 22, t. II, § 26; Lambert, *Instit.* 18.

⁹ S. Car. conc. Mediol. I [part. II, c. 5]. Quae pertinent ad missae celebr., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 19 D].

¹⁰ 15 maii 1819, et in Cenomanen., 10 ian. 1852.

¹¹ C. Vestimenta 42, dist. 1, de consecrat.; Lambert, *Instit.* eccl. 21.

¹² Can. eod.

¹³ S. Laurent. *Instit.*

¹⁴ S. Car. conc. prov. I, p. 9, edit. cit. [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 20 C].

¹ Conc. Burdigal. 1850. [Mansi, *Conc.*, XLIV, 94 B], et Ravennat. 1855.

² Clement. unic. de relig. et venerat. sanctor.; conc. Trid., sess. XIII, c. 5.

³ Lambert, *Instit. eccl.*, n. 31.

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 13, de regn. et mon.

⁵ S. Car. conc. prov. IV, [part. II, c. 4]. Quae ad sa. ench. sacram. pertinent, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 226 C].

⁶ Conc. prov. Urbini Tiranni, tit. XVIII, c. 2. [Mansi, *Conc.*, XXXV, 861 A].

⁷ Conc. Trid., sess. XIII, de euch., c. 8 et 9; c. Omnes fideles 69, dist. 1, de consecr.

⁸ Synod. prov. Tiranni, ibid. c. 5. [Mansi, *Conc.*, XXXV, 861 C]; s. Car. conc. prov. III, p. 78, [c. 7, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 149 B], et IV, p. 116, edit. Patav., [part. II, c. 4, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 222]; Bened. XIV. *De synod.*, l. V, c. 1, n. 7, et l. VII, c. 12.

⁹ Conc. prov. Tiranni, l. cit. c. ult.; s. Car. conc. prov. I, [part. II, c. 4], et II [tit. I, c. 16, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 17 A et 110 D].

orum nostrorum consonant verba: „Sacerdos, antequam celebret, se colligat et oret; antequam ad altare accedat, missam perlegat; sacris vestibus indutus cum nemine colloquatur, nec loquentibus det aurea, et cum ad altare erit eundem, graviter et modeste procedat.“¹ Cerimonias, quibus tanti sacrificii maiestas commendatur, et ritus, quibus mentes fidelium per visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitantur, ad amussim observet et pie obeat.² Cerimoniarum magister in cathedrali ecclesia eos, quibus prima celebranda est missa, quosque in sacro agendo non admodum peritos episcopus forte deprehenderit, missae ritibus instruat. Quae alta, quae moderata, quae submissa voce sacerdos pronuntiare debet, ita pronuntiet, adeo ut distincte, integre et devotissime omnia peragantur.³ Nemo, ut suae devotioni faveat, nimis morosus audientes taedio afficiat. Graviter corripendus et puniendus est, qui citissime rem divinam faciens tertiam horae partem saltem non explet.⁴ Postquam vero sacerdos tremendi huius sacrificii celebrationem absolverit in silentio secedat et congruo tempore in gratiarum actione devote permaneat.

37. Quem vero cerimoniarum magistri, ecclesiarum praefecti, sacrario praepositi negligentiores in praescriptis deprehenderit, eum moneant primum, deinde episcopo deferant, qui gravi poena, hac ipsa etiam suspensionis, in contumaces animadvertet.

38. Missam, quae nova dicitur, nemini celebrandi detur facultas, nisi eum cerimonias ex ordinario missae probe didicisse atque veniam ordinarii sui obtinuisse constiterit. In eiusmodi autem missarum occasione immoderata convivia aliaque profana arceantur.⁵

39. Nullus clericus peregrinus et ignotus, licet regularis sit, ad sacrum faciendum vel sacramenta ministranda in qualibet ecclesia admittatur.⁶ nisi ea exhibuerit documenta, quae fraudis cuiuscumque suspicionem penitus excludant, vel fidelem de se rationem reddat spectatae loci personae testimonio.

40. Parochi populum frequenter hortentur, ut in sua parocchia festis diebus missam audiat, immo et quotidie, quoad fieri potest, huc saluberrimo intersit mysterio et maxima cum reverentia assistat.

41. Prae omnibus autem ii, qui altari propiores populi nomine respondent et sacerdoti inserviunt, eam corporis modestiam et sinceram animi pietatem exhibeant, quibus sanctum hoc officium decet peragere. Eiusmodi altaris ministrum ubi fieri potest, sint clericali veste exornati.

42. Cum nihil sit quod tam pietatem offendat, immo ab ipsa retrahat sacrificii oblatione, quam illud quod peccatum grande nimis in veteri hostiarum immolatione appellatur⁷, quodque sacra Tridentina synodus imprimis execratur atque ab episcopis omnino eliminandum iubet⁸, nempe quidquid est simoniaca labe vel turpi quaestu infectum aut non longe abest, uti, conditiones, pacta, necnon importunae atque illiberales eleemosynarum exactiones potius

quam postulationes⁹; episcopus auctoritate etiam apostolica, qua pollet in omnibus ad magnum hoc sacrificium spectantibus¹⁰, abusus exterminet, quoscumque hac in re deprehenderit.

43. Quod autem ad missarum pia legata attinet, edicimus ut nullatenus, nisi de ordinarii licentia et habita ratione locorum et temporum, acceptentur seu recipiantur¹¹. Recepta vero in tabella, quae in quolibet sacrario dependeat, describi et descripta fidelissime impleri mandamus. Sancta haec iussa detrectans episcopum, qui omnium piarum iure est executor voluntatum, vindicem experiatur.

44. Quo vero facilius missarum adimplementum pateat, provincialis synodus iubet sacerdotes omnes diarium habere, in quo locum celebrationis, et personam pro qua sacrum peregerunt, describant, illudque praesto habeant ad nutum episcopi, praesertim in actu sacrae visitationis.

45. Demum concilii patres mandant omnibus notariis, ut infra tempus cuiusque ordinarii arbitrio praefiniendum, omnium piorum legatorum fundationes curiae dioecesis, in qua officium exercent, denuntient. Negligentes, si qui fuerint, pecuniariis aliisque poenis, prudenti episcopi arbitrio, plectantur.

Titulus VIII.

De poenitentiae sacramento.

Ex proba atque optima huius sacramenti administratione, quod sanctus Hieronymus secundam tabulam post naufragium appellat¹², morum reformatio ac peccatorum conversio potissimum pendet¹³. Episcopi idcirco atque omnes, quibus de animarum salute ratio pastorum principi reddenda est, maxime studeant, ut scite et sancte tam salutiferum ministerium exercentur.

46. Confessiones excipere nullus saecularis sive regularis sacerdos audeat, nisi habuerit beneficium parochiale, aut ab episcopo loci per examen aut alias idoneus iudicatus sit et rite approbatus¹⁴. Quantum vero ad eorum approbationem attinet, qui episcopi mandato hoc officium obtinent, examen iure¹⁵ et utilissime¹⁶ subeant, saltem ii, quibus prima vice hoc officium demandetur, vel qui licet parochi (quod abest) vehementem imperitiae suspicionem episcopo ingesserint¹⁷.

47. Quod spectat ad regulares, decretum concilii Romani in hac etiam provincia servetur: ut scilicet ad sacras confessiones excipiendas non admittantur ab episcopo, quomodocumque ad illud peritia et scientia idonei appareant, nisi praelati sui litteris constet, eos scientia et vitae disciplina eiusmodi esse, ut ipsis laudabiliter id munus imponatur¹⁸. Monasterii praefectus quotannis episcopum audeat suorum religiosorum facultates prorogari

¹ Conc. Trid., ibid.

² Conc. Trid., loc. cit.; Bened. XIV., constit. *Acceptimus*, 16 iulii 1746. s. congr. concilii, apud Fagnan. in c. *Grave*, n. 46. de off. ordinarii.

³ Bened. XIII., in conc. Rom., tit. XV, p. 17. Lambert., *Inst. eccl.* 58.

⁴ C. *Tua nobis* 17, et *Ioannes* 19, de testament.; conc. Trid., sess. XXII, c. 8, de ref.

⁵ Ep. 84, ad Pammach., [opp. ed. Migne, I. 748].

⁶ S. Car. conc. prov. IV, [Mansi, Conc., XXXIV, 227 E], et V.

⁷ Conc. Trid., sess. XIV, c. 7, et XXIII, c. 15; constit. Pii IV quae incipit *Principis apostol.*, et constit. *Quae sicut accepimus* Urbani VIII, [19 sept. 1628], conc. prov. Urbini, tit. XXI, c. 1.

⁸ Conc. Trid., loc. cit.

⁹ Lambert., *Inst. eccl.* 66; Clericat. dec. 37, n. 18, de poenit.

¹⁰ Clem. X., constit. *Superna*, 29 dec. 1669. Lambert., *Inst. eccl.* 66, et *De synod.* l. XIII, c. 9, n. 91.

¹¹ Conc. Rom., an. 1726, tit. XXXII, c. 2, [Mansi, Conc., XXXIV, 1800]; s. Car. conc. prov. IV, p. 119, edit. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 227 E].

¹ Conc. prov. Mediol. I ibi, et Urbini, Tiranni loc. cit.

² Conc. Trid., sess. XXII, c. 5; conc. Rom., tit. XV, c. 1, [Mansi, Conc., XXXIV, 1874]; conc. prov. Tiranni, eod.

³ Conc. prov. Urbini Tiranni et Mediol. I, loc. cit.

⁴ Conc. Rom., append. p. 246.

⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni loc. cit., c. 9, p. 20; s. Car.

conc. prov. I, Quae pertinent ad celebr. missae, p. 9, edit. Patav., [Mansi, Conc., XXXIV et XXXV, 668].

⁶ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 16, de ref.

⁷ I Reg. II, 17.

⁸ Decr. de obs. et evit. in celebr. missae, sess. XXII.

petens. Memque peritiae ac probitatis testimonium A verbis aut scripto pro sua conscientia reddat.

48. Nullus autem confessarius quemquam nisi in mortis articulo aut periculo gravi constitutum absolvere praesumat a casibus sedi apostolicae vel episcopi reservatis, si ad hoc expressa facultate caruerit, sub poenis a iure latis. Ne quis autem eorumdem casuum immemur id temere faciat, mandamus ut tabulam seu exemplar casuum reservatorum penes se habeat, et praeterea appendatur in confessionario ad memoriam quandoque iuvandam; et ut examinandi de ipsis casibus semper interrogentur.

49. Confessarium provincialis synodus hortatur, ut ea perlegat et ad unguem exequatur, quae a rituali Romano circa huius sacramenti administrationem traduntur. Hinc scilicet probatissimas leges et documenta tum opportune tum facillime hauriet pro dispositionibus praevia, pro absolutione concedenda vel differenda, pro iniungendis satisfactionibus et ceteris huiusmodi; misericordia tamen in omnibus praeleceat. Quamvis enim terrorem inicit illud gravissimi viri effatum: „Non caset hodie tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi.“¹ tamen id de indispositis intelligendum est. „Sistunt se multi prorsus imparati, qui ex imparatis parati fiunt, si sacerdos aciat studiosae, patienter et mansuete cum ipsis agere.“² Quocirca confessariis omnibus mansuetudinem et misericordiam Iesu Christi in primis commendamus. Mansuete audiant, mansuete interrogent, mansuete moneant, magis hortando quam increpando, et cum iusta est causa cur differatur absolutio, terbis, quoad poterunt, humanissimis persuadeant, id eorum salutem omnino deponere, eosque ad redeundum quamprimum blandissime alliciant, ut iis feliciter peractis, quae salubriter praescripta fuerint, vinculis soluti peccatorum, gratiae coelestis dulcedine reficiantur.³

50. Parochi sedulo attendant, ut fideles confitendi modum probe addiscant et ad hoc sacramentum crebro et humillime accedant. Curent etiam, ut pueri rationis usum assecuti eo non careant; immo diligenter et discrete illos instruant et ad confitendum peccata alliciant, has sui muneris partes non leviter et festinanter, sed studiosae ac patienter pro viribus, maternis quodammodo visceribus adimplentes.

51. Si, ut ecclesiae et sanctorum pontificum monita declarant⁴, corporis infirmitates nonnunquam a peccatis oriuntur, profecto expedit, ut praecipua haec morbi causa auferatur, dum opportunis medicinae remediis adiuvatur aegrotus; at quod maxime interest, hoc est, ut poenitentiae, eucharistiae et extremae unctionis sacramenta debito tempore infirmis administrantur, ne morbo praeter opinionem ingravescente, aut nullimode aut nimis sero haec tam valida animae subsidia conferantur. Episcopus itaque de animarum et corporum salute inter dioecesis suae oves sollicitus, tum in actu sacrae visitationis, tum alias per se et per parochos, prout occasio tulerit, medicos graviter excitet, ut

memores obligationis suae, infirmos tempestive de suscipiendis sacramentis admoneant.

52. Episcopi in civitate et eo tempore, quo sacra lustrant visitatione dioecesim, in frequentioribus locis confessarios etiam regulares, vel singulos, vel universos, ad se convocent, aliquando, quatenus expedire iudicaverint, et quae eorum sint muneris partes, accurate ostendant, ipsosque ad legitimam, dignam etiamque salutiferi huius sacramenti administrationem inflament. A sacerdotibus vero sibi subiectis cuncta, quae inferius de collationibus constituentur, omnimode repetant.

Titulus IX.

De extrema unctione.

Unctio aptissime Spiritus sancti gratiam repraesentat, quae delicta, si qua sint expianda, ac peccati reliquias abstergit, aegroti animam allevat et confirmat, ac sanitatem corporis interdum, ubi salutis animae expedierit, operatur. Hinc haud minori diligentia et pietate sacramentum hoc ministrandum est, quod „executionum sacramentum“ vocatur⁵ et a patribus „perfectio et consummatio poenitentiae“⁶.

53. Licet a quolibet presbytero collatum valeat, nemo tamen hoc audeat ministrare praeter parochum, ordinarium iure ministrum⁷. Eo impedito vel in mora, aut mortis periculo instante, quilibet sacramentum hoc conferre debet sacerdos⁸. Ministraturus stola et superpellicio indutus sit.

54. Sacrosancti olei pyxidula argentea vel stannea pie et apte in ecclesia servetur, et maiori, qua poterit, reverentia ab ipso sacerdote deferatur⁹. Illam post sacramenti administrationem non laici manui committat vel domi aegrotantis relinquat, sed ipse referat ad ecclesiam.

55. Quibus et quomodo ministrari debeat, parochus ex probatis auctoribus, imprimis vero ex rituali Romano perscipiet. Caveat autem, ne sacramentum eiusmodi canibus tradat, id est impoenitentibus¹⁰.

56. Sed ne serius ministretur, cautissime observet. „Gravissime, prout monet catechismus Romanus, peccant, qui illud tempus aegroti iniungendi observare solent, cum hic iam omni salutis spe amissa, vita et sensibus carere incipiat. Constat enim ad uberiores sacramenti gratiam percipiendam plurimum iurare, si aegrotus, cum in eo adhuc integra mens et ratio viget, fidem et religiosam animi voluntatem afferre possit.“¹¹ Hinc parochus moneat fideles, ut statim ac ex morbi vi sese ad interitum vergere sentiunt¹², hoc spiritualis atque corporalis vitae divinum adiumentum pie libenterque suscipere exoptent.

57. Quod si infirmus post extremam unctionem convalescit, iterum huius sacramenti subsidio uti poterit, cum in aliud vitae simile discrimen inciderit¹³.

¹ Conc. Trid., sess. XIV, de sacram. poenit., c. 7; Melch. Canus, *De poenit.*, p. 9; Car. Blaschius, in app. ad dissert. 2, de poenit.

² Conc. prov. Urbini Tiranni, ibi c. 2; a. Car. conc. prov. Mediol. I, [Mansi, Conc., XXXIV, 22 D, et XXXV, 664].

³ Lambert., *Instit.* 86, n. 13.

⁴ Bellarm., *Serm. 4, in dom. IV Advent.*; Lambert., *Instit.* 86.

⁵ Leo XII, encycl. [*Caritate Christi*, 25 dec.] an. 1826.

⁶ Ibid.

⁷ Conc. Rom., tit. XXXII, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1900].

⁸ Conc. Lat. IV, can. 23; s. Pius V, const. *Super gregem* [8 mart.] an. 1566; Bened. XIII in conc. Rom., tit. XXXII, c. 1, [Mansi, Conc., XXXIV, 1900].

⁹ C. *Cum infirmis*, 18, de poenit. et remis., [V, 38], const. a. Pii V, 8 martii 1566, conc. prov. Urbinat. Tiranni, tit. XXI, c. 4, [Mansi, Conc., XXXV, 665]; Lambert., *Instit.* 92.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XIV, de instit. sacram. extr. unct., c. 2.

¹¹ Conc. Trid., *ibid.*, c. 2.

¹² Bened. XIV, *De synod. dioec.*, l. VIII, c. 3.

¹³ Clem. *Religiosi* I, de privileg., catech. Rom., part. II, c. 6, § 13.

¹⁴ S. Car. conc. prov. V, p. 190, cit. edit. Patav. 1754, [Mansi, Conc., XXXIV, 368 E]; Bened. XIV, *De synod.*, l. VIII, c. 4.

¹⁵ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, [Mansi, Conc., XXXIV, 229 D].

¹⁶ Conc. prov. Urbini archiep. Tiranni, tit. XXII, c. 1, a. Car. conc. prov. IV, p. 190, cit. edit., [Mansi, Conc., XXXIV, l. c.].

¹⁷ Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit., c. 2.

¹⁸ [Catech. Rom., de extr. unct., § 18; conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit.; conc. Mediol. I, anno 1566, [Mansi, Conc., 24 E]; Remense anno 1666, [Mansi, Conc., XXXIV, 367 D]; Bituricensis anno 1666, [Mansi, Conc., XXXIV, 910 C].

¹⁹ Bened. XIV, *De synod. dioec.*, l. VIII, c. 3.

²⁰ C. *Trid.*, sess. XIV, loc. cit., c. 2.

Porro provincialis synodus parochos admonet, ne difficiles sint ad sacramenti huius administrationem iterandam, iuxta veteris ecclesiae usum; nec respiciant ad infirmitatem tantum, sed potius ad infirmitatis statum, qui iterum in vitae discrimen relabi potest¹.

58. Aegrum inunctum, nisi antea fecerit, parochus hortetur, ut ad aeternam vitam ardentius aspiret, atque a mundi cogitatione animum, quod fieri potest, avertat². Adstantes admoneat, ne inutilia misceant colloquia, quinimmo orent pro infirmo eique assiduam curam humanissime impendant. Quod si sermonis ac sensuum usum non amisserit, brevibus, suavis, ardentibusque verbis exhortari atque curare non cesset, et cum propemorbundus est, in illius animae commendatione quam maxima potest intima animi pietate stans, religiosas sanctasque preces recitet³. Parochos vero saepius moneant episcopi, ut circa aegrotantes vel morti proximis pietatis munere exactissime fungantur⁴, et graviores a negligentibus poenam deponant.

Titulus X. De ordine.

Ordinis sacramentum maxime in ecclesia praestat. Hinc enim ligandi atque solvendi potestas, hinc consecrandi, offerendi ac ministrandi sacrificii divina proditur auctoritas, hinc christiani populi refectio et salus. Caveat igitur episcopus, ne ad tantam evehantur dignitatem, qui ambiunt quidem ad sacerdotium promoveri, sed non student digni sacerdotio fieri.

59. Clericali corona neminem exornet, qui sacro chriamate confirmatus, fidei rudimentis instructus ac legendi scribendique non sit peritus, prout canones iubent; sed illi potissimum intuentur, de quibus probabilis coniectura sit eos, ut Deo fidelem cultum praestent, hoc vitae genus elegisse⁵. Id⁶ verbis fere iisdem Romanum concilium commemorat et synodalis conventus provinciae nostrae edicit⁷. Praeterea non inutiliter praecceptum fuisse meminerit⁸, ut quilibet ordinatus ecclesiae alicui adscribatur, sed ad hoc ut reapse ibi suis fungatur muneribus⁹. Hinc exemplo concilii Romani mandamus, ut clerici omnes tam in seminario quam extra degentes, festis diebus singulis, praesertim solemnioribus, adsint ecclesiae cui adscripti sunt, propria ibi munia obituri; alias ad altiores gradus promovendi non promoveantur, et promoti, episcoporum arbitrio, pro inobedientiae gravitate multentur¹⁰. Decernimus autem, ut assiduitatis huius testimonium clerici ab ecclesiae praefectis expectant idque ante ordinationem episcopo deferant¹¹.

60. Minores ordines ita conferantur, ut qualitas ordinandorum et, quoad fieri potest, temporum interstitia diligentissime observentur, ut clericus suae profectionis meritum ostendat¹², atque „ita de gradu

in gradum ascendat, ut in eo cum aetate vitae meritum et doctrina maior, accrescat, quod et bonorum morum exemplum, et assiduum in ecclesia ministerium atque maior erga presbyteros et superiores ordines reverentia et crebrior quam antea corporis Christi communio maxime comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus et sacratissima mysteria sit ingressus, nemo us intuetur, quem non scientiae spes maioribus ordinibus dignum ostendet¹³. Quam prudentem rationem formidolos verbis ab apostolo commendatam „Manus cito nemini imponeris, neque communiceris peccatis alienis,¹⁴ summi ecclesiae pastores nunquam sacris antistitibus memorare cessant¹⁵.

61. Episcopus pro sua prudentia et ad sacerdotum canonum mentem¹⁶ constituat, quibus in studio et quo tempore versari debeant clerici, maxime qui ad sacros ordines sunt promovendi. Eritatur ut ad subdiaconatum assumendi in aliqua domo clericali per aliquod tempus commorentur¹⁷.

Cum autem de illis agitur, quos ad sacerdotium assumendos censet, prudentissime consideret et perpendat, num hi sunt ita pietate ac castis moribus conspicui, ut praeclarum bonorum operum exemplum et vitae monita ab eis possint expectari¹⁸.

62. Ut autem episcopus omnia, quae in ordinandis requisita sunt, certius et ad iuris tramites perspicere possit, id praestet quod Tridentina synodus de examine et inquisitione fieri iubet¹⁹. Quo loco, verbis stentibus decessorum nostrorum, „episcopos omnes obtestamur et obsecramus in Domino, ut in ordinandorum examine exactissime elaborent, nec ullo pacto approbent, nisi quos vere idoneos per diligentem inquisitionem, adhibito peritorum consilio, repererint, cum ex hoc ipso pendeat animarum salus et cleri reformatio, emittanturque per se ipsos examen peragere, vel illi saltem praesse, non omnem quamvis gravem occupationem huic antepontes, in qua clericalis dignitas et animarum periculum versantur, quod si alteri examen ex causa demandetur, is sit eiusmodi, ut episcopi conscientia merito exonerari possit. Meminerint insuper, ne regulares sine diligenti episcopi examine²⁰ ordinentur.“

63. Dicitur vix potest, quantum afferant utilitatis spirituales quae ordinandis praescriptae sunt²¹ exercitationes; si tamen iuxta mentem²² sacri concilii atque probatas regulas diligenter peragantur. Curent igitur episcopi, ut per decem dies qui sunt ordi sacro initiandi, et per tres saltem tonsuram minoresve ordines suscepturi iisdem vacent accuratissime.

Qua de re mandamus, ut ipsi in religiosum aliquem convenientes recessum, iuxta sancti Caroli verba²³, „ab omnibus curis et occupationibus liberi,

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 11.

² 1 Tim. V, 22.

³ Pius IX in encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846, et encycl. *Notus*, 8 dec. 1849. Bened. XIII in conc. Rom., tit. VI, c. 1. [Mansi, Conc., XXXIV, 1861], et Bened. XIV, 3 dec. 1740.

⁴ Bened. XIV, *Instut.* 42.

⁵ Conc. Rom., tit. XXX, c. 2. [Mansi, Conc., XXXIV, 1860]. Bened. XIV, *De synod.*, l. XI, c. 2, conc. prov. Avenion. 1726. [Mansi, Conc., XXXVII, 329]. conc. prov. Ravennat. 1865, *de sacrum. ord.*, 8 [pro citationibus huius concilii, cf. supra col. 189-204].

⁶ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 14.

⁷ Cap. 5 et 7, conc. Trid., sess. XXIII, *de reg.*

⁸ Conc. prov. Urbini Tiranni, *de ord.*, c. 2. [Mansi, Conc., XXXV, 865].

⁹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 12, conc. Rom., tit. XXI, c. 2, ibique decret. Clem. VIII, 15 mart. 1598, [Mansi, Conc., XXXIV, 1860].

¹⁰ Decret. a. congr. episc. et regul., 9 oct. 1682. Ben. XIV, *De synod.*, l. XI, c. 2, et *Instut.* 104.

¹¹ In conc. prov. Mediol. IV, 1576, [Mansi, Conc., XXXIV, 283 C].

¹ Bened. XIV, *De synod. dioec.*, l. VIII, c. 8.

² Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit.

³ S. Car. conc. Mediol. IV, *Quae pertinent ad extrem. unct. et relig. erga morient. off.* [Mansi, Conc., XXXIV, 229 F].

⁴ Conc. prov. Urbinat. Tiranni, ibi, c. 8, [Mansi, Conc., XXXIV, 861].

⁵ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 4.

⁶ Conc. Rom., tit. VI, c. 1, [Mansi, Conc., XXXIV, 1861], et conc. prov. Urbini Tiranni, *de ordina.*, c. 1, p. 28, [Mansi, Conc., XXXV, 865].

⁷ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 16.

⁸ Conc. Trid., ibi; conc. Antiochen. sub Jul. I, c. 6. Aurelian. V, c. 8 et passim. Bened. XIV, *De synod.*, lib. XI, c. 2, n. 18.

⁹ Conc. Rom., tit. VI, c. 2, [Mansi, Conc., XXXIV, 1862].

¹⁰ Conc. prov. Avenion., [Mansi, Conc., XXXVII, 328], et Ebrad., c. 18, [Mansi, Conc., XXXIV, 1926].

¹¹ Conc. prov. Urbini Tiranni, *de ordina.*, c. 1, p. 28, [Mansi, Conc., XXXV, 865].

in salutaribus meditationibus aliisque spiritualibus exercitationibus toti versentur. Quae et moderatore religioso viro, earum usu perito, quem episcopus in primis probavit. Si sacrarum studia disciplinarum ingressuri exercitationes easdem pie obierint, id profecto quoque utile erit quam maxime, ut de sua vocatione certiores fiant¹.

64. Et quoniam scriptum est: „*Rogate dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.*“² idem episcopi ad sacras ordinationes sese iuxta pontificale Romanum ac ceremoniale episcoporum praeparant. Iuvat hic etiam parochis commendare, ut dominico die statis ordinationibus proximo fideles hortentur ac Deum hac de causa exorandum. Si quos tandem in sua parocchia venerint ecclesiasticae vocationis bonae spei iuvenes, paterna eorum caritate adjuvent et rem episcopo significant. Huic etiam clericos ab ecclesiastica vocatione vel disciplina alienos, si quos conspexerint, denuntient.

Titulus XI.

De matrimonio.

Sacramentum hoc magnum est³. Eo autem studiosius animarum curatoribus est incumbendum, ut honorabile sit connubium et thalamus immaculatus, quo pestifera huius aetatis contagio, carnis libertatis studiosissima, matrimonii gratiam vel spernit vel maculat. Hoc autem consequentur, si edocuerint et curaverint, ut ii, qui matrimonium inire volunt, cum Dei timore incant et ecclesiae praecepta per omnia custodiant.

65. Populum ideo pro temporum et locorum ratione parochus doceat ea, quae de natura, fine et dignitate matrimonii praeclare habet catechismus Romanus⁴. Praesertim vero illos reprehendat, qui per illicitos amores sibi sternunt ad matrimonium viam, vel qui adulteros in matrimonio fovent affectus. Iuvenibus autem suadere studeat, ne incaute et inconsultis parentibus matrimonium aggreddantur. Observet praeterea et libere admoneat, ne amores, ut vocant, ante matrimonium inconsiderate donis colant et familiaritate, quae, si absque flagitio esse potest, flagitii certe periculo et suspicione non vacat⁵, neve in eadem domo cohabitent⁶, et nisi parentibus vel aliis praesentibus⁷, simul maneant. Sedulo quoque advigilet, ut in nuptiali ritu poenitentiae et eucharistiae sacramenta devotissime suscipiant⁸. Opportuno autem tempore gravi et casto moneat coniuges sermone de fide servanda, de mutua caritate fovenda, et praecipue de pueris diligenter religioseque instituendis. Qua de re a pravorum institutorum praeceptis, quae ex hodierna corruptione et licentia consequuntur, eorumdem animam avertere studeat, in memoriam revocans Spiritus sancti monita aetatibus gentibusque universis convenientia: „*Filii tibi sunt, erudi illos et curva illos a pueritia illorum*“⁹. Stultitia colligata est in corde pueri, et virga disciplinae fugabit eam¹⁰. Tunde latera eius, dum infans est¹¹. Lude cum eo, et contristabit te.¹²

66. Publicationes seu denuntiationes iure praescriptas nullo modo aggreddatur, nisi contrahentes

A ipsi petierint vel certo compenserint¹, et nisi legitimum de utriusque statu libero datum sit testimonium. Denuntiationes vero eiusmodi festis diebus intra missarum solennia tam in viri quam in mulieris parocchia sunt², neque eas praeterire aut minere liceat absque licentia episcopi, cuius arbitrio permessa est dispensatio, gravi tamen et legitima de causa³. Quicumque vero aliquid cognoverit, quod nuptias impediatur, id illico patefaciat; alioquin etiam excommunicationis sententia inopodetur⁴. Parochus ipse praeterea teneatur inquirere, et si quid dubii circa impedimenta emerit, denuntiationes suspendere, ordinario denuntiare ad illius iudicium expectare non omittat⁵. In testium vero examine pro statu libero semper, eoque magis si de extraneis agatur, vel de civibus, qui extra dioecesim per aliquod notabile tempus commorati sunt, sacrae supremae universalis inquisitionis decreta custodiantur⁶.

67. Matrimonii sacramentum non in privata oratoria, neque post meridiem aut extra celebrationem missae, nec eodem die, quo ultima facta est proclamatio celebratur⁷. Parochus absque episcopi licentia contrafaciens, debita poena multetur⁸.

68. Caveat parochus, ne vagos extraneoque, qui nullibi sufficiens domicilium habent, matrimonio iungat, nisi prius de eorum aetate, patria, religione et quoad matrimonium libertate diligens facta fuerit inquisitio, ac praeterea speciale ab episcopo obtinuerit mandatum⁹.

69. Eos item, qui fidei rudimentis, quae filios postea docere debent, sufficienter non sunt instructi, in matrimonio iungere differat¹⁰. Immo ad proclamationes nullo modo procedat parochus, usque dum tantae rei certiores se fecerit¹¹.

70. Videat, ne tempore ab ecclesia prohibito nuptiales solennitates agantur. Sed indultis etiam temporibus nihil proca, indecorum aut turpe, quod christianas nuptias dedecet, in eis toleret, contentens ut omni qua decet modestia et honestate fiant.

71. In eos qui despectis denuntiationibus, secreto et quasi repentina aggressionem matrimonium attentant vel contrahunt, severe animadvertant episcopi; parochus vero aut sacerdos, cui simile contigerit, ordinario statim denuntiet, qui praescriptas iure poenas sumat¹² et testes pro modo culpae castiget¹³.

72. Quoad conscientiae, ut aiunt, matrimonia cautissimi sint episcopi, nec ea concedant nisi de gravi, urgente et urgentissima causa¹⁴. Permissa

¹ S. Car. conc. Mediol. I et III, p. 87, edit. cit., [Mansi, Conc. XXXIV, 71 et 167 D].

² Conc. prov. Urbin. Tiranni, t. XXIV, c. 2. [Mansi, Conc. XXXV, 667].

³ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., c. 1. Bened. XIV, const. *Satis vobis*, 17 nov. 1741.

⁴ Conc. prov. Urbin., loc. cit.

⁵ Conc. prov. Urbin. Tiranni, tit. XXIV, c. 2. [Mansi, Conc., l. c.]

⁶ Decr. diei 21 aug. 1670, et circ. 3 apr. 1847.

⁷ et ⁸ S. Car. conc. prov. I, II et III, [Mansi, Conc., XXXIV, 72 A, 114 A, 168 B]; conc. prov. Ebrod. 1797, c. 14, § 8, [Mansi, Conc., XXXIV, 1996]; conc. prov. Tolos., anno 1690, can. 75, [c. VIII, n. 1, Mansi, Conc., XXXIV, 1290], et Ravennat. 1865, p. 67.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 7; conc. prov. Urbin. cit., s. Car. conc. prov. II, decr. 26, [Mansi, Conc., XXXIV, 113 C].

¹⁰ Bened. XIV, litt. encycl. *Esti mensura*, § 11, 7 febr. 1742; s. Car. conc. Mediol. IV, p. 106, et V, p. 226, edit. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 316 et 480 B].

¹¹ Bened. XIV, *De synodo dioec.*, l. VIII, c. 14, n. 3, ibique decr. Innoc. XII et Clem. XI.

¹² C. *Cum inhibito an.*, de clandest. desp. [IV, §].

¹³ Bened. XIV, *De synod.*, lib. XII, c. 6, n. 2.

¹⁴ Bened. XIV, const. *Satis vobis*, 27 nov. 1741, § 6, et *De synod. dioec.*, l. XIII, c. 28, n. 12.

¹ Conc. Ravennat. 1865, de sacram. ordin., n. 4.

² Luc. X, 2.

³ Ephes. V, 32.

⁴ Tit. de matrim.

⁵ Bened. XIV, brev. 17 sept. 1748, et *De synod.*, l. VI, c. 7.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 1.

⁷ Rituale Rom. de matrim., et s. Car. conc. Mediol. VI, p. 371, edit. Patav., [Mansi, Conc., XXXIV, 597]; et Lambert., *Instit.* 48, et *De synod.*, l. XII, c. 6, n. 8.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 1.

⁹ Eccl. VII, 26.

¹⁰ Eccl. XXX, 12.

¹¹ Prov. XXII, 15.

¹² Id. XXX, 9.

vero cum fuerint, invigilent ut suae curiae ministri A et contrahentes, quod de secreto servando et proliis depuntiatione statutum est, religiose servent custodiantque.

Titulus XII.

De sanctorum veneratione.

73. Probativ semper catholica ecclesia semperque sanctis suis cultum et venerationem detulit: de ipsorum immo reliquiis, imaginibus et invocatione sapientissime, in Tridentina synodo praesertim plurima constituit, quae ut inviolate servantur iubeant et curent episcopi: quin etiam catholicae ecclesiae sensum sanctorumque episcoporum vestigia aetantes cultum ipsum alacri contentione ac virido pietatis zelo provehant, excitent et in populis augere studeant. Id consequentur, si festorum solemnitates sanctorumque cineres Augusto apparatu et sacra pompa ac sincera in primis et eximia pietate splendiores reddere nitantur cohortatione et B exemplo.

74. Sanctorum reliquiae in locis honestissimis decorisque thecis religiose asservantur. Non passim, nec sine luminibus, sed in maioribus solemnitatibus et statis diebus debito cultu ostendantur. Nunquam populo, nisi per sacerdotem stola et superpelliceo indutum, tradantur deosculandae. Strictissime etiam mandamus, ne ullas, parovibus, nisi ab episcopo recognitas, populo venerandas proponat, vel cum ipsis ordines ducat supplicationesque. Sanctarum demum reliquiarum quodlibet sacrarium fidelem habeat catalogum, in quo, praeter cetera, de litteris authenticis mentio fiat, eiusque exemplar episcopi curiae asservandum tradatur.

75. Insuetas sanctorum imagines, pictas, sculptas vel quomodocumque effictas, nisi ab episcopo antea approbatas, prout iure statutum est, ullo in loco, aut quavis in ecclesia, licet exempta, nemini fas sit apponere. Animadvertant etiam episcopi, ne quidpiam, quod ab ecclesiastica historia vel ecclesiae consuetudine distet, aut aliquid falsi, profani vel inhonesti referat, pingatur aut sculpatur. Quod si pietas imagines fictave simulacra, ob artificum inactiam aut temeritatem, in hoc adeo peccare compererint, ut ferenda nullo modo videantur, deleri vel peritorum consilio corrigi conentur, aut omnino a domo Dei, quam decet sanctitudo, et ubi maxime sunt fideles ad pietatem excitandi, removeant.

Sanctorum imagines, antequam fidelium proponantur venerationi, ecclesiae ritu benedicantur.

¹ Conc. Nicaen. II, act. 8, 4 et 6: conc. Trid., sess. XXV, decret. 2.

² Sess. XXV, de invoc., venerat. et reliq. sanctor. et sacris imagin., et toto tit. de reliq. et venerat. sanctor.

³ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, de sacris reliq., mirac. et imagin., [Mansi, Conc., XXXIV, 184 C]

⁴ S. Car. conc. prov. Mediol. I, de sa. reliq., venerant., [Mansi, Conc., XXXIV, 19 A].

⁵ Conc. Ebréd. 1727, de reliq., c. 16, [n. 1, Mansi, Conc., XXXIV, 1926]; vide a. Car. conc. Mediol. IV, de sacris reliq., mirac. et imagin., p. 100, edit. cit., ubi fasim de hoc genere pertractatur, [Mansi, Conc., XXXIV, 186].

⁶ Conc. Trid., sess. XXV, et conc. Ebréd., [Mansi, Conc., XXXIV, 1926].

⁷ Conc. prov. Avenion. an. 1725, [Mansi, Conc., XXXVII, 809], et a. Car. conc. prov. Mediol. IV, loc. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 186].

⁸ Conc. Trid., sess. cit.: conc. prov. Urbin. Tiranni, de sacris imaginibus, tit. IV, c. 1, [Mansi, Conc., XXXV, 649].

⁹ Conc. prov. Urbin., ibi.

¹⁰ Ibi et Trid., sess. cit., et a. Car. conc. Mediol. I, [Mansi, Conc., XXXIV, 11 C].

¹¹ C. Decret. 2, de immunit. eccl. in 6, [III, 28]; conc. Trid., sess. XXV, de invoc. etc.; conc. prov. Urbin., loc. cit.; a. Car. conc. Mediol. maxime I, [Mansi, Conc., XXXIV, 11 D].

¹² S. Car. conc. prov. Mediol. IV, de sacris reliq., mirac. et imagin., p. 100, [Mansi, Conc., XXXIV, 186 C]; conc. Avenion.

Praeterea neq. praefatas imagines quaevis gratis circumferri, nec venerandum redemptionis signum, humi frangi vel locis sordidis ad sordidiora prohibenda apponi, episcopi et ecclesiarum curatores permittant.

76. Si quando ex sacrarum reliquiarum aut sanctorum cultu contingat, ut de miraculo nuperimè edita rumor in vulgus prodiverit, parochi praefectique ecclesiae concientiam suam onerari sciant, nisi de eo certiores mox faciant episcopum. Ne vero a forma aere tradita pro novis approbandis miraculis, nunquam recedat, et primis illis vixi clamoribus pie obsistens, rei veritatem perscrutetur et probet prudentissimè. Quantum enim in religione et pietate stabilienda et augenda laboris, tantum, in superstitione evellenda impendere debet curae et diligentiae.

Titulus XIII.

De cantu et musica.

Musici concentus ex usu ecclesiae et apostolicis verbis fovendi quidem sunt, monente Paulo „*Docentes commomentes vosmetipsos psalmis, hymnis & canticis spiritualibus in gratia, cantantes in cordibus vestris Deo*“ verum illarum abusu et corruptelis quam maxime obsistendum est, ne in templo Dei et in ipsa sacrorum solemnitate sedeat abominatio.

Ad cantus igitur ecclesiastici corruptelas removendas decusque ecclesiae tuendum ordinaria et etiam apostolica, qua pollemus auctoritate, haec decernimus et servanda mandamus.

77. Cantus gregoriani schola in omnibus seminariis esse debet. Hanc episcopi, publicis experimentis praemis propositis, et praesentia ipsa sua, Gregorii magni exemplum imitantes, excitare ac decorare curent. Clerici omnes cantus eiusmodi scholam frequentent. Mansionarii, magistri chori et praecentores hanc cantus ecclesiastici peritiam legitimo comprobent experimento.

78. Ubi vero adeo cantus figurati schola, musici concentus sint eiusmodi, qui populum ad devotionem accendant, non ad lasciviam provocent; nec profanum quid vel saeculare carmen, sive organo, sive vocibus, reddant. Cantus in ecclesia et soni graves et suaves sint; verba perfecte pleneque intelligantur; verborum conversiones ac plures iterationes evitentur; et nulla demum sit inter verba suspensio.

anno 1725, [Mansi, Conc., XXXVII, l. c.], pont. et rit. Rom. de bened. imag.

¹ Conc. Trid., sess. cit.

² S. Car. conc. prov. Mediol. III, Quae ad sacramentalia pert. p. 77, edit. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 147 D].

³ C. Audiramus I, de reliq. et venerat. sanctor. [III, 45], conc. Trid., sess. XXV; Bened. XIV, de canonizat. sanctor., l. II, c. 1, et De synod., l. II, c. 9, § 8.

⁴ S. Car. conc. Mediol. IV, de sac. reliq., mirac. et imag., [Mansi, Conc., XXXIV, 189 E].

⁵ Coloss. III, 16; Eph. V, 19.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, de obs. et vit. in celebr. missae.

⁷ Conc. Trid., sess. XXII, c. 18.

⁸ C. Quae ipis 5, dist. 88, conc. Rom., tit. XVI, de vita et honest. clericor., c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1890].

⁹ Conc. prov. Rav. anno 1855, loc. cit.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XXII, de obs. et vit. in celebr. missae; conc. Tiranni cit., c. 1, [de magistro musico, Mansi, Conc., XXXV, 628]; edict. Lauret. conventus anno 1850, § 28.

¹¹ S. Car. conc. prov. Mediol. I, de mus. et cantor., [part. II, c. 51, [Mansi, Conc., XXXIV, 67].

¹² Litt. Bened. XIV ad episcopos ditionis eccl., 19 febr. 1749, § 9; conc. Cameracense anno 1665, tit. VI, c. 4, [Mansi, Conc., XXXIII, 1409 A]; conc. Toletan. anno 1566, [Mansi, Conc., XXXIV, 563 A]; a. Isidora, De ecclesiast. offic., l. I, c. 5; card. Bona, De divinis psalmodia, c. 7.

¹³ Bened. XIV, loc. cit.

¹⁴ Edict. eminentiss. card. vicarii Urbis, anno 1856.

79. Praeterea maximopere cavendum est, ne in ipso instrumentorum musicalium usu et selecto yitium sit. Optaret equidem provincialis synodus, ut organo tantum in ecclesia locus esset, et ut tibiae, cornua et reliqua musica instrumenta excluderentur, prout a sancto Carolo, eximio ecclesiasticae disciplinae instauratore, iussum fuit¹, vel ut vocales tantum concentus et modulationes, ut capellae pontificiae in alma Urbe mos est, audirentur; verum ob temporum conditionem sat erit commendare, ut musicae huiusmodi instrumentis, quae ore vel strepitu insonant, raro ac caute² et cum episcopi venia adhibeantur³. Haec tamen in maiori hebdomada aliisque prohibitis temporibus⁴ omnino interdicta sint. Nunquam autem instrumenta (quod saepius usuvenit) cantum obruant; sed illum suaviter sequantur et adiuvant. Singula verba praecipua sint et adeo distincta, ut semper et facillime ab omnibus intelligi queant; in symphonis et ceteris eiusmodi levitates et rumores absint omnino. Quae de re instrumenta, quae harmonicos modos aut acutos aut stridentes sua natura edunt, ideoque pietati erga sacra mysteria et ecclesiasticae gravitati adversantur, in ecclesiis posthac non admittat episcopus; admissa vero et inducta pro sua prudentia opportune et sensim eliminet⁵. Si haec omnia nullum effectum sortiantur, et musicalium concentuum ac instrumentorum abusus domus Dei profanationem potius quam pietatem in populis foveant, quisque episcopus pro tota dioecesi ac in ipsis regularium ecclesiis, musicam cum instrumentis, auctoritate etiam huius provincialis concilii, nulla interposita appellatione, omnino interdiceret ac prohibere valeat et teneatur⁶.

Titulus XIV.

De sacrosanctis ecclesiis.

Quoad sacrosancta Dei templa, duo sunt episcopis maxime curanda: ut scilicet rite constituta decore a sacerdotibus serventur, et ut domui Dei debitus honor, et summa a christiano populo reverentia tribuatur.

80. Nova ecclesia vel novum oratorium nunquam aedificari possit, nisi congrua dote assignata et de auctoritate episcopi, sicut iure statutum est⁷, sed cum sacra aedes aliqua instauranda erit, vel eius forma immutanda, nihil inconsulto episcopo fiat, cui, peritis etiam viris adhibitis, erit cavendum, ne quid absonum vel incongruum extruatur. Cum novam autem ecclesiam excitare contigerit, studeat episcopus hanc ita erigi, si commode fieri poterit, ut sacerdos ad maius altare sacrum faciens orientem spectet: quod probatae consuetudinis et antiqui moris est⁸; ecclesias vero, sacella, oratoria diruta ad eam rationem adducere curet, quam Tridentina synodus iubet⁹. Invigilet ne ea, quae de ecclesiarum fabrica ornata, tempore sacrae visitationis vel alias decreverit, rectorum incuria vel contumacia negligantur, et

quocumque humano respectu posthabito, omnino etiam per fructuum sequestrationem adimpleri iubeat¹⁰.

81. Altaria quaelibet ecclesia, conlegiata praesertim et parochialis, habeat numero, altitudine ac decore congrua. Elogia, inscriptiones et quae sunt huius generis, nullus audeat in ecclesiis apponere, nisi ea ordinarii auctoritas probaverit et concesserit.

82. Praecipua sacerdotum cura ad hoc conferenda est, ut in ecclesiis munda sint omnia, et omnia decore et probe asserventur, ne immerito sacra haec verba usurpent: „*Domine, dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae;*“¹¹ immo illud imitari videantur, quod sanctus Hieronymus in Nepotiano sacerdote commendat: Erat sollicitus, si niteret altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si ianitor creber in porta, si semper in officii, si sacrarium mundum, si vasa luculenta, et in omnes caerimonias pia sollicitudo; non minus, non maius negligebat officium. Ubi cumque eum quaeresset, in ecclesia invenires¹².

83. Ecclesias caute custodiri iubemus. Ipsarum aequae ac sacrarii fenestrae, quae demissiores sunt, clathris tutae sint, ne secleratorum hominum manus aliquid attentare praesumant¹³.

84. Nemo vasa, vestes aut alia ornamenta sacris addicta profanis hominibus aut ad profanum usum commodare audeat. Nemini item profana instrumenta aut paleas, hordeum et quae sunt huiusmodi, in ecclesias vel in oratoria, quamvis non consecrata, inferre liceat aut in illis servare¹⁴.

85. Ecclesiae et personarum ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione et canonice sanctionibus constitutam¹⁵, quam diligentissime episcopi custodiant. Praedecessorum nostrorum vestigiis ac Mediolanensis concilii provincialis I decretis inhaerentes, mandamus, ne facinorosi in sacrarum constitutionum fraudem ad asylum confugiant. Quapropter, si criminosus quispiam postulet ecclesiam, coemeteris vel locis immunitatis recipi, clericus antequam morem ei gerat, ordinarium consulat. Quod si idem inopinate aut vi ad eiusmodi loca venerit, episcopus rei huius certior fiat quamprimum, qui considerata personarum, locorum et temporis conditione ac perspecta facti qualitate, id praecipit, quod sacrarum locorum immunitatis et honestatis ac simul canonum menti consentaneum iudicaverit¹⁶.

86. Postremo monemus atque enixe in Domino obtestamur praepositos, parochos, decanos, ecclesiarum rectores, ut praesertim in metropolitana et cathedralibus ecclesiis, ea, quae a sacris canonibus et nostris haece constitutionibus mandata sunt, optimo animo ipsi perferant et ab omnibus diligenter praestari curent. Sacerdos quippe ac ii praesertim, qui in clero primas obtinent sedes, praee omnibus zelare decorem domus Dei debent et locum

¹ Conc. prov. Avenion., tit. XIV. [Mansi, Conc., XXXVII, 299].

² Ps. XXV, 8.

³ Epist. ad Heliodorum, lib. II, n. 22, edit. Venet. 1755, vel epist. 35, edit. Maur., [n. 12, opp. a. Hier., ed. Migne, I, 596], quam conc. prov. Burdig. anno 1850, p. 29, [Mansi, Conc., XLIV, 74], et conc. prov. Aven. anno 1795, tit. XX, [Mansi, Conc., XXXVII, 307].

⁴ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, part. II, de loc. sacr., [c. 11, Mansi, Conc., XXXIV, 196 C].

⁵ S. Car. conc. prov. I, p. 29, [Mansi, Conc., XXXIV, 62 C], et IV, de profano usu e sacris locis tollendo, p. 107, edit. pluries cit., [c. 17, Mansi, Conc., XXXIV, 204].

⁶ Cap. 1 et 2, de imm. eocl., can. 6 et 25; Cana. XVII, quest. 4; constit. Gregor. XIV, 24 martii 1501; constit. Trid., sess. XXV, cap. 20, de reform.

⁷ Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit., c. 4, et a. Car. conc. Mediol. I, p. 29, edit. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 61 E].

¹ Conc. prov. I, de musica et cantoribus, p. 27, [Mansi, Conc., XXXIV, 57], edit. cit.

² Conc. prov. Tolosa anno 1850, can. 87, [Mansi, Conc., XLIV, 295].

³ Cit. edit. card. vicar.

⁴ Conc. Rom., tit. XV, c. 6, [Mansi, Conc., XXXIV, 1876].

⁵ Bened. XIV, cit. lita. encycl. ad opp. ditionis eocl., 19 febr. 1749.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, decr. cit. de obsc. et vit. etc.; extrav. Doct. de vita et honest. cleric. int. com.; edit. Alex. VII anno 1665; conc. Rom., tit. XV, c. 6, [Mansi, Conc., XXXIV, 1876].

⁷ Can. Nemo 9, dist. 1, de consecrat.; conc. Chalced., c. 6.

⁸ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, de ecclesiarum fabrica.

⁹ Conc. Trid., sess. XXI, c. 7, de ref.; conc. prov. Urbini Tiranni, de ecclesiarum reparat., [Mansi, Conc., XXXV, 606].

habitationis gloriæ eius. Alioqui quos humana vefecundia, desidia aut contumacia inobedientes effecerit, severe pro modo culpæ episcopus coerceat.

Titulus XV.

De funeribus et sepulturis.

Ut vetus ecclesie institutum, ad religiosum dormitionis locum inferendi fidelium corpora in die iudicii resurrectorum, ac funus præcibus solemnibusque officia ducendi, ea semper qua decet religionis ac pietatis ratione peragatur, hæc servanda proponimus.

87. Ubi mortuos in coemeteriis humandi viget consuetudo, hanc veluti iuri conformiorem commendamus, et tunc in ecclesia nemo, nisi de licentia episcopi aut nisi ex sacrorum canonum decretis ipsi competat, sepeliatur.

88. Episcoporum et parochorum sollicitudinis erit curare, ut coemeteria huiusmodi sint benedicta ac debito honore serventur. Muris saltem trium cubitorum sint circumseptæ et ianuis clausæ, non fructiferis consita arboribus, nec profanis actibus aut sordibus contaminata. Sanctæ crucis vexillum, medio coemeterii elatum, locum ab immundis spiritibus protegat et de eius sanctitate iter facientes admoneat, ut paulum precando consistant.

89. Sive autem in ecclesia, sive in coemeteriis humatio fiat, qui communi utuntur sepulcro, viri a mulieribus seiuncti distincto tumulo recondantur. Infantes ob suæ innocentie honorem separatim ab adultis sepeliantur, et infantes, qui non regenerati decedunt, loco non benedicto, sed tuto, inferantur. Pro clericis autem et sacerdotibus tumulus distinctus et insignior deputetur.

90. Cadavera defunctorum, nisi episcoporum sint, recto tramite ad ecclesiam deferri debent. Si vero via usque adeo compendiosa sit, ut ordinis eorum, qui funus ducunt, explicari nequeant, tunc via paulo longiori, iussu tamen sacerdotis qui funeri præest, procedatur. Caveant parochi ecclesiarumque rectores, ne funebres apparatus et pegma funebre aliquid præ se ferant, quod christiano homini eique defuncto parum congruat vel sacrum locum dedecet. Item inscriptiones apponere vel funebres laudationes habere, nisi ab ecclesiastica auctoritate approbatas, nemo audeat.

91. Episcopus pro sua civitate et dioecesi statuatur, quantum mercedis pro modo laboris dandum sit curatoribus exequiarum ceterisque, qui dant operam in funere; idque ab omnibus servari iubet.

Pauperrimæ personæ, quibus mortuis nihil superest aut ita parum, ut sua impensa humari

nequeant, a paracho sumptibus ecclesie sepeliantur.

Meminerint denique regulares viri ac clerici sæcularis, gravibus poenis districtissime a sacris canonibus præcipi, ne aliquos ad uxendum, iurandum vel fide interposita seu alias promittendum inducant, ut apud eorum ecclesias sepulturam eligant, vel iam electam ulterius non immutent.

92. Pium sanctorum patrum institutum celebrandi episcoporum exequias, provincialis hæc synodus commendat et exoptat. Quamobrem rogamus ut, episcopo defuncto vel mortui proximo, duo e, capitulo digniores comprovinciales episcopum, quem moriens designaverit vel vicinior aut, eo impedito, alium comprovincialem episcopum moneant. Hic statim, quoad fieri poterit, se illuc conferens, si virum invenerit, fraterno affectu consoletur et illa officia præstat, quæ ad animæ salutem eo tempore requiruntur; mortuum vero solemniter ad sepulcrum prosequatur, ne pro huius officii gratia quidquam etiam expansæ nominæ vel sponte oblatum accipiat. Cathedrali capitulo munus iniungitur, ut de pastoris morte omnes provincie certiores faciat episcopos. Hi in ecclesiis cathedralibus missam pro eius anima solemniter celebrari curabunt, et publicis ac privatis precibus Dominum, ut mittat orbato gregi pastorem iuxta cor suum, obsecrabunt. Peractis solemniter defuncti episcopi exequiis, capitulum cathedrale vel ipsius vicarius, qui ad iuris normam infra octo dies constituendus est, publicas et privatas indiget supplicationes, quibus clerus et populus universus omni pietate ac devotione optimum a Deo pastorem impetrare contendat.

Monet demum provincialis synodus, ut episcopi fieri curent quod a cerimoniali et concilio Romano cautum est, sacrum scilicet anniversarium a die obitus pro ultimo ex episcopis defuncto, et alterum pro omnibus episcopis intra octavam fidelium defunctorum, eandem mensuram, qua mensi fuerint, recepturi.

Parochos item hortamur, ut religiosæ huius consuetudinis imitatores, anniversarium pro predecessore suo missæ celebratione obeant.

93. Cum autem sancta et salubris sit pro defunctis oratio, parochi sæpius Christi fideles moneant, ut sanctorum requiem iisdem adprecentur, maxime vero cum ad id sub primam noctis horam campanæ signo excitantur.

(Episcopi attente pervigilent, iuxta Tridentini concilii præscriptum, ut a concionibus et ab usu christiani populi ea excludantur, quæ vel superstitionem vel turpe lucrum sapiunt. Curent denique, ut mortuorum suffragia, quæ missarum sacrificiis, orationibus, eleemosynis ceterisque pietatis operibus fiunt, devote exsolvantur; et quæ legata sunt pieque relicta, a sacerdotibus ceterisque ecclesie ministris probe impleantur.)

¹ Conc. Avenion., tit. XIV. [Mansi, Conc., XXXVII, 298-9].
² S. Car. conc. prov. I. de eccl. et earum cultu, p. 29, ed. cit. [Mansi, Conc., XXXIV, 61 D].

³ C. *Nellus mortuus* 18, causa XIII, quæst. 2; rit. Rom. de exeq.; conc. prov. Mediol. I, de sepulturis [part. II, c. 61, Mansi, Conc., XXXIV, 66]; conc. prov. Ravenn. anno 1855, de funer. et sepult.

⁴ S. Car. conc. prov. IV. [part. I, c. 14, Mansi, Conc., XXXIV, 201 D]; conc. prov. Avenion. [Mansi, Conc., XXXVII, 306]; Ebræd., [c. XVII, n. 4, Mansi, Conc., XXXIV, 1927]; et Burdig. cit. [Mansi, Conc., XLIV, 81].

⁵ Conc. prov. eod.
⁶ Conc. prov. Avenion., tit. XIX, de sepult. et coemet., c. 3, [Mansi, Conc., XXXVII, 306].

⁷ S. Congr. episc. et regul., 11 dec. 1815, et 1 jan. 1839, item a. rituum congr., 1 dec. 1871.

⁸ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, de funer. et exeq. [part. II, c. 12, Mansi, Conc., XXXIV, 250 A].

⁹ S. Car. conc. prov. I, de funer. et exeq. [part. II, c. 60, Mansi, Conc., XXXIV, 65 E].

¹⁰ S. Car. conc. prov. VI, quæ ad funer. pertinent. [Vide conc. prov. I, part. II, c. 60, Mansi, Conc., XXXIV, 65 D].

¹ S. Car. conc. Mediol. I, de funer. et exeq. [l. c.]

² C. *Anniversarium* 1, de sepult. in VI [III, 12] et Clement. [Capitulum 8, de poenis, [V, 8].

³ Conc. prov. Mediol. I [part. II, c. 59, Mansi, Conc., XXXIV, 63] et Ebræd. [c. III, n. 10] de episc. [Mansi, Conc., XXXIV, 1917].

⁴ S. Car. conc. prov. I, de funere episcopi [ibid., Mansi, Conc., XXXIV, 64 A].

⁵ Conc. prov. Tiranni, de cathedral. eocl. vac., c. unicum, [Mansi, Conc., XXXV, 667].

⁶ Cerem. episc., l. II, c. 26-7; conc. Rom., tit. XV, de celebrat. missar., c. 5, [Mansi, Conc., XXXIV, 1876]; S. Car. conc. Mediol. I, [part. II, c. 59, et III, de iis quæ ad divina officia pert. (c. 13), Mansi, Conc., XXXIV, 64 et 150 B].

⁷ S. Car. Mediol. VI, de fun. [c. 17, Mansi, Conc., XXXIV, 514 C].

⁸ S. Car. conc. Mediol. VI, de fun. [ibidem, Mansi, Conc., XXXIV, 515 E].

⁹ Conc. Trid., sess. XXV, decr. 1.

PARS II.

De clero.

Titulus I.

De metropolitana.

Antequam de personis ecclesiasticis, quae in hac provincia sunt, quicquam agamus, est nobis pergratum ad superiores hierarchias gradus oculos tollere, ut quam nostris episcopatus ordinis dignitati, quae in indignis non deficit personis, reverentiam exigimus, hanc eis, qui nos auctoritate antecedunt, libenti animo exhibeamus.

Illis igitur, qui apostolicae sedis ecclesiarum omnium capitis et cardinis, senatum constituunt eiusque nobilissimas partes et praecipua membra sunt, omnem impendimus honorem; cuncta autem, quae in suae dignitatis officio vel de mandato sanctissimi domini nostri iusserint, observantia et vobeditentia prosequemur.

Verumtamen ei, qui primum obtinet et summum ecclesiasticae auctoritatis fastigium, beatissimo nempe et sanctissimo Pio papae IX eiusque in Romano pontificatu successoribus, summum quod iure divino debemus obsequium ac perpetuam subiectionem spondemus, eique tamquam unico ac vero unitatis catholicae centro, ecclesiae fundamento, Christi corporis capiti, gregis dominici duci ac custodi, adhaerere profiteamur, parati ex animo, Deo auxiliante, sanguinem totum fundere [potius] quam ab hac unitate et subiectione vel quid minimum deflectere aut dissentire.

94. Sed ecclesiae, quae ad instar corporis est, a prima aetate placuit, ut licet episcopi sui ordinis gradu pares sint, aliqui tamen ex ipsis, ad unitatem magis fovendam tuendamve disciplinam, unicuique provinciae metropolitanae seu archiepiscopi nomine praeficeretur.

95. Huic a sacris canonibus iura et privilegia dignitati consentanea fuerunt attributa, quorum praecipua haec sunt: synodum provincialem indicare eique praeesse¹; provinciae dioeceseos, causa in concilio provinciali probata et dioecesi sua plene recognita, lustrare²; ius dicere inter eos, qui iuxta canonicas sanctiones a iudicio suffraganeorum ad ipsum provocant³; vicarium, qualibet sede episcopali provinciae vacante, nisi capitulum infra octo dies ipsum elegerit, constituere⁴; in tota provincia pallio statim diebus uti, crucem, suae iurisdictionis insignie, ante se deferre ac populo benedicere⁵. Haec iura et privilegia in metropolitana Urbinate concilii patres agnoscent, eique libenter iuxta sacros canones reverentiam deferunt.

96. Maxime autem conferre ad optimum ecclesiasticae provinciae regimen et ad fidelium aedificationem sanctam antistitem concordiam ac necessitudinem compertum est, scriptura testante: *Frater, qui adiuvatur a fratre, quasi civitas*

*firmus*⁶. Quapropter valde optat synodus haec, ut quod modo viget inter metropolitanum et coepiscopos sanctae amicitiae et caritatis vinculum, arctius in dies per consuetudinem et per mutua praesertim in rebus gravioribus consilia foveatur.

Titulus II.

De episcopis.

Magna sane et venerabilis est episcoporum dignitas, qui ordinis plenitudinem et potiora Spiritus sancti charismata recipiunt, apostolorum in locum⁷ succedunt, duces populorum et ecclesiae principes sunt constituti⁸, quosque in ecclesia iure divino ordinis et iurisdictionis potestate presbyteris superiores⁹, per omnes aetates summo in honore, habitos, obsequenti animo fideles non secus ac filii iugiter prosecuti sunt. Ast quanto eorum excellentia dignitas, tanto sunt munera graviora; permulta enim Deo, permulta clero ac populo sibi credito sunt ab ipsis persolvenda.

97. Inter omnia quae ad Deum referuntur fides eminet, qua sublata vel infecta, totum religionis aedificium corrumpit necesse est. Strenuo atque invictu prorsus animo se gerant episcopi, si quid vel minimum fidei adversum in dioecesi oriri perpexerint. Suum praecipuum munus hoc esse meminerint: praedicare, sanam doctrinam excelsa quodam modo proponere, adversarios repercutere. Id vero magis etiam praesentent, cum a supremo dominici gregis pastore, cuius numquam fides deficiet, excitantur, ut vigiles custodias agant et "ubique latentes insidias" ab ovium pernicie prohibeant¹⁰. Quidquid igitur pietati atque integritati fidei et doctrinae adversatur, perenni sollicitudine inspiciant, apostolica libertate tum ore tum scriptis convellant atque iuxta canonum sanctiones severe coerceant.

98. Cum magnopere in rationem divini honoris cedat et ad pietatem provocet templorum nitor sacrorumque decor ac diligentia, haec quoque verbo atque exemplo zelare episcopum decet. Frugi quoad se, in honorem domus Dei conferat liberalitatem suam¹¹. Invigilet, ut sacramenta ubique in dioecesi recte et graviter ministrentur, maxime vero sanctissimum eucharistiae sacrificium.

99. Sanctae orationis spiritum summopere colat, quem veluti scutum ad decertandum assumet, eodemque ecclesiasticos viros, suos in religionis et caritatis operibus adiutores, instrui contendat. Spiritum hunc ipsum in populo etiam iugiter augere connitatur, secum animo reputans neminem quicquam vel minimum perficere posse, nisi divino praesidio per orationem implorando.

100. Quod autem ad ecclesiasticas personas spectat, primum debet in se ipsum episcopus oculos convertere. Meminerit igitur ex sanctorum patrum sententia ac Tridentini concilii verbis, se non ad commoda, sed ad labores et sollicitudines pro Dei gloria vocatum esse; se non tantum verbo et sollicitudine regendum populum suscepisse, sed "factis etiam suis ac vitae actionibus, quod est veluti perpetuum quoddam praedicandi genus"¹². Ideo enim

¹ C. *Fundament.* 17, de elect. in VI. [I, 6], Sixtus V. const. 76, [Postquam ceteris, anno 1586], part. IV, bullar., p. 279; d. Bernard., *De considerat.* I, IV.

² Conc. Nicen., c. 6 et 7 [Labbe, II, 36]; Euseb. *Historiae eccl.* I, III, c. 4, [opp., ed. Migne, II, 290]; Chrysost., *Hom. 2 in Tit. et 1 in 1 Tim.* [opp., ed. Montfaucon, XI, 787, 847].

³ C. *Pervenit* 6, dist. 18, C. *Sicut olim* 25, de accusat. [V, 4], conc. Trid., sess. XXIV, cap. 2, de ref.; Bened. XIV, *De synod.* I, XIII, c. 5, et Fagnan. ad c. *Sicut olim* de accusat., n. 98.

⁴ C. *Romana* 1, de censibus, in VI, [III, 90]; Conc. Trid., sess. cit., c. 3.

⁵ C. *Pastoralis* 11, de off. iudic. ordin. [I, 81], c. *Romana* 3, de appellat. in VI [II, 15]; Bened. XIV, const. quae incipit *Ad militiam*, 30 mart. 1742.

⁶ Conc. Trid., sess. cit., c. 16.

⁷ Clementin. *Archiepiscopo* 2, de privilegiis [V, 7]; c. *Comis* 6, de auctor. et un. pallii [I, 8].

⁸ Prov. XVIII, 19.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 4.

¹⁰ S. Leo magnus, *Serm.* 81, de anniv. Assumpt. [serm. 3, in ed. Ballerin. I, 11; opp., ed. Migne, I, 145 B].

¹¹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 4, can. 6 et 7, sed. sess.; S. Epiph. *Advers. haereticos*, 75, n. 4, [opp., ed. Migne, II, 507]; Bened. XIV, *De synodo*, I, XIII, c. 1.

¹² Allocut., 9 dec. 1854; vide etiam ad. d. n. lit. encycl. 9 nov. 1846 et 8 dec. 1849, ad episcopos Italiae.

¹³ S. Car. conc. prov. I [part. II, c. 18, Mansi, Conc., XXXIV, 28 B].

¹⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de ref.

mundi lumina, sal terrae, populorum magistri, episcopi pro excellenti dignitate atque munere appellantur. Quapropter se muneri huic conformes ostendant: in primis vero ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae ac, quae nos tantopere commendat Deo, sanctae humilitatis exempla petere possint. Modesta suppellectili et mensa ac frugali victu contenti sint; in reliquo autem vitae genere ac tota sua domo caveant, ne quid appareat, quod a sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei solum ac vanitatum contemptum praeseferat.¹

101. Hospitalitatis officium a sanctis patribus frequenter commendatum, quantum per ipsorum proventus licebit, prompte benigne se exercere assuescant, memores eos, qui hospitalitatem amant, Christum in hospitibus recipere.² Nihil ex redditibus ecclesiae ad consanguineos familiaresve suos augendos conferant,³ quod gravissime a Tridentino et a sacris canonibus est interdictum.⁴

102. Familiares diligant, eosque habeant, quos decet ministros esse ministrorum Dei,⁵ ne ex alienis vitis turpem et quasi propriam contrahant dedecoris labem.⁶ Ita quod a ceteris civium familiaris expectat atque optare debet episcopalis sollicitudo, proferat primum exemplo familiae suae, quam sacerdotum frequentia, orationis pabulo et crebris exhortationibus opportune excitabit.⁷

103. Ipsi vero episcopi sacra decreta, apostolicas constitutiones et praecipue Tridentini monita de episcopali decore ac gravitate ubique servanda perpendant.⁸ Et gravissima concilii Romani verba considerent: „Sui gradus altitudinis summique honoris atque dignitatis memores, ad infima quaeque se non abiciant, nimium se potissimum saecularium consuetudine et familiaritate deprimentes... In mutuis visitationibus omnique alio humanitatis commercio, sive intra sive extra ecclesiam, cum omnibus uti patres et pastores se habeant, et supra omnes, veluti superiores, locum sibi servant digniorem.“⁹

104. Quod vero ad optimos ecclesiae ministros efformandos attinet, ante omnia ecclesiastica seminaria, ut oculi pupillam, custodiant.¹⁰ Vix enim aliunde digni ministri haberi possunt, quam ex illis qui ab adolescentia et prima ipsa aetate ad sacra officia ritè informati fuerint. Hinc pluries episcoporum omnium studia, et Italicorum praesertim, a sanctissimo domino nostro Pio IX pontifice maximo excitata sunt. Quamobrem antistites provinciae huius, in qua ecclesiastica vigent seminaria, ad ea animum adiciant atque iuxta sacrorum canonum

rationem omnino informent,¹¹ et omnia quae decretis huius erunt inferius praescribenda, diligentissime praestent.

105. Praeterea animadvertant, ut parochi et omnes, quibus cura animarum credita est, sua munera probe noscant, nota non negligent et morum honestate et sanctitate comprobent. Perspicuum est enim: „Parochis officii sui ignavis et negligentibus, continuo populorum mores prolabi, et christianam laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in ecclesiam facile invehit.“¹² Quapropter sedulo exequantur episcopi, quod iure est constitutum, tum quoad eorum examen et doctum,¹³ tum quoad suspensionem et coadiutoris deputatoremque, qui parochialis negligentibus officia.¹⁴ Diligenter intendant per se, et per vicarios foraneos in parochorum mores et ministeria, ne cum pro episcopali munere laicos de ipsorum vitiis redarguant, uno ab eis sermone convinci possint, „quod clericos ipsi patiantur esse deteriores.“¹⁵

106. Ad ecclesiasticam disciplinam tutandam et magis magisque in dies excolendam, dioecesanam synodum tempore a se praestituto habere non praetermittant, prout a sacris canonibus, praecipue vero a Tridentina synodo et a nostris decessoribus iussum est.¹⁶ Id quamprimum a concilii provincialis confirmatione et publicatione, metropolitae et singuli episcopi omnino praestent; in synodalibus autem sessionibus provincialia decreta recipi iubeant et ad eorum observantiam subditos hortentur.¹⁷ Quod si quandoque, ob temporum locorumque circumstantias id fieri nequeat, tunc valde utile erit, vicariorum foraneorum vel sacerdotum doctrina et prudentia praestantiorum congregationem convocare, in qua discutiantur et auctoritate episcopi statuuntur, quaecumque in Domino pro bono ecclesiarum et plebis regimine videbuntur expedire.

107. Dioecesis suae fidelibus ita praesint episcopi, ut non in eis dominantur, sed illos tamquam filios et fratres diligant. Propterea in audiendo faciles, in respondendo mites, patientes in sustinendo, in consolando promptiores sese exhibeant; maxime vero pauperum ac miserabilium personarum necessitatibus, veluti piissimi parentes, occurrant.¹⁸ „Quos tamen si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa apostoli est ab eis servanda praecipio, ut illos arguant, obaerent, increpent cum omni bonitate et patientia, cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia quam austeritas, plus caritas quam potestas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibeatur.“¹⁹

D Nihilominus quaecumque praeeperint videant

¹ Conc. Rom., tit. XVI, de vita et honest. clericor., c. 1. [Mansi, Conc., XXXIV, 1879].

² Conc. Trid., cit. sess., c. 1; conc. Carthagin. in can. Episcopus 7, dist. 41; conc. prov. Urbinat. Tiranni, loc. cit. de episcopi dignitate et qualitate.

³ Conc. Trid., sess. XXV, c. 8, de ref.

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de ref.; can. Res eccl. 26, cum seq., causa XII, q. 1; c. Cum secundum 16, de praebend. [III, 5]; conc. prov. Urbinat. Tiranni, loc. cit.; Bened. XIV, De synodo, l. VII, c. 2.

⁵ Conc. Trid., sess. II, c. unic.

⁶ C. Cum pastoris 58 et seq. causa II, q. 7.

⁷ Conc. prov. Urbinat. Tiranni, de episcopi dignitate, c. 3; S. Car. conc. prov. I, [part. II, c. 29; Mansi, Conc., XXXIV, 277 E], et IV [part. III, c. 1, Mansi, Conc., XXXIV, 33 E].

⁸ C. Episcopus 10, dist. 95; c. Solitas VI, de maior. et obed. [I, 38]; conc. Trid., sess. XXV, c. 17, de ref.

⁹ Conc. Rom., tit. XVI, c. 2, [Mansi, Conc., XXXIV, 1879].

¹⁰ Ep. encycl. Leon. XII [Caritate Christi, 26 dec. 1826], de externa iubil. § Seminaris; Bened. XIV, lit. encycl. [Ubi priusquam, 5 dec. 1740], quae sunt 2, t. I eiusdem bullarii.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

¹¹ Pius IX, encycl. Quis pluribus, 9 nov. 1846, et Nostis, 8 dec. 1849, § Post haec.

¹² Pius IX, encycl. 9 nov. 1846, § Verum.

¹³ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 16, de ref., et sess. XXV, c. 9, de ref.; Bened. XIV, De synodo, l. XIII, c. 9, et Inst. 7.

¹⁴ Conc. Trid., sess. XIV, c. 3 et 4, de ref., sess. V, c. 2; Bened. XIV, De synodo dioec., l. XIII, c. 9, n. 21, et Inst. 9, n. 16.

¹⁵ Conc. Trid., sess. XIV [de ref. prooem].

¹⁶ Conc. Trid., sess. cit., in prooem.

¹⁷ C. Annis 16, cum seq. dist. 18; conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, de ref.; conc. prov. Urbini Tiranni, de resid. episc., c. 4.

¹⁸ C. fin. dist. 18; Bened. XIV, De synod., l. V, c. 2, conc. Rom., tit. II, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1858].

¹⁹ Conc. prov. Urbinat. Tiranni cit. ibi, Acta eccles. Mediol., part. I, p. 179, edit. cit.

²⁰ Conc. Trid., sess. XIII, c. 1, de ref.; conc. prov. Urbinat. Tiranni, de episcopi qual. et dignit., c. 4.

²¹ Conc. Trid., loc. cit., ac sess. XXV, c. 8; et conc. Tiranni, ibi c. 5.

ne negligantur. Antistitem enim hoc valde auctoritati detrahit paritque contemptum. Ipsi igitur omnia studeant ad divinam similitudinem fortiter suaviterque componere.

108. Cum ad sanam doctrinam in populo disseminandam eumque ad optima virtutum exercitia excitandam, pastoris ammonitiones atque evangelii praedicatio, praecipuum episcoporum munus¹, conferant quam maxime, ideo huius provinciae antistites Tridentini concilii decretis obtemperare non desinant, a quo gravissimis verbis definitum est: „Ecclesiarum praelatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad praedicandum sanctum Iesu Christi evangelium. Si vero contigerit episcopos legitimo detineri impedimento, iuxta formam generalis concilii, viros idoneos assumere teneantur ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum“².

109. Toto ex animo curam impendant rectae iuventutis institutioni, ex qua ecclesiae et societati tot bona consequuntur. Parentes commonefaciant de gravissimo, quo obligantur, onere pie et sancte sobolem instituendi: si id per se agere nequeant, iis saltem putantur magistris, quos catholice et recte sentire perspicuum sit. Publicas vero et privatos ludimagistros attentissime speculentur, atque per selectos in civitate viros, et ubique per parochos, eorum mores et doctrinam perscrutentur.

110. Verum ut episcopus muneribus omnibus suis perfungi queat, omnino necesse est, ut tamquam bonus pastor et pater gregi suo et filii assistat et penes ipsos resideat³. Hinc nos sacrosancti concilii Tridentini decreto obsequentes (quo mandatum est, ut in provincialibus conciliis decreta de residentia publicentur iterumque evulgentur, ne ulla temporum iniuria et hominum oblivione ac consuetudine aboleantur⁴), ea omnia iura, quae huc spectant, et praecipue Tridentini ipsius decreta sub Paulo III et Pio IV sancita de residentia, in praesenti provinciali concilio proponimus, evulgamus ac perpetuo servari mandamus. Antistites praeterea constitutioni inhaerentes Benedicti XIV *Ad universae*⁵, nunquam ultra tres menses, nisi Romani pontificis venia, absint a dioecesi. Quod si quis ultra annum nulla legitima causa et facultate abesse audeat, suffraganeum metropolitanus, hunc vero antiquior ex residentibus suffraganeis Romano pontifici denuntiet⁶.

111. Nec plene inspicere, nec universe providere omnia, quae ad pastoralia sua munera spectant, episcopi poterunt, nisi totam dioecesim saepius lustrarint⁷. Hanc ideo pastoralis muneris sollicitudinem nunquam intermittant. Completa, autem ad normam sacrorum canonum⁸ visitatione, tertio quoque anno, antiquissimae observantiae ac Sixtinae constitutioni inhaerentes, sanctorum apostolorum limina visitent, et suae ecclesiae ra-

tionem¹ supremo catholicae ecclesiae pastori reddant.

112. Haec omnia provincialis synodus commemorat et enixe commendat episcopis eosque in Domino hortatur, ut sua munera saepius coram Deo repetant, perpendant ac meditentur, praecipue vero Tridentini concilii verba²: „Attendentes sibi et universo gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilant, sicut apostolus praecipit, in omnibus laborent et ministerium suum impleant, atque ovium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus a supremo iudice requirendus, custodiae incumbant.“³ Pastoralis sollicitudinis monita et praecleara episcopalis vitae (qua quidem nulla perfectior est⁴) exempla, quae sanctissimi antistites Carolus Borromaeus et Franciscus Salesius reliquerunt, iugiter prae oculis habeant, ut ad optima quaeque in dies incitentur. Id episcopus profecto facilius tutiusque assequetur, si piam illam industriam adhibeat, quae a concilio Mediolanensi VI proposita est: „duos scilicet sacerdotes pietatis zelo flagrantes spiritualique usu peritos ac prudentes pro conscientiae suae religione secreto in civitate deligendi, quorum sacerdotum officium in primis sit, episcopum assidue omni caritate et humilitate, omnique debitae observantiae officio privatim sincere admonere, quidquid in eo desiderari vel opus esse viderint.“⁵

Titulus III.

De capitulis.

Inter ea, quae a conciliis provincialibus statui possunt vel debent, expresse iussum est, pro regionis more et utilitate, certam ad ministrorum officia, divinatorum rationem disciplinamque chori formam praescribi, ut uniuscuiusque provinciae ecclesiae, quantum fieri poterit, „eundem in psallendo teneant modum.“⁶ Ideo patres concilii, praesentibus cathedralium capitulorum nuntiis⁷, haec servanda proponunt.

113. In primis quae a sacris canonibus, ab apostolicis decretis ac praecipue a Tridentina synodo quoad vitam et honestatem clericorum praescripta sunt, ea omnia conventualibus collegiis adscripti singulari observantia praesent. Cum enim canonicorum ordines, in ecclesiis praesertim cathedralibus, ad conservandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint instituti, decet ut ipsi sacrarum legum custodia, fidei integritate, vitae innocentia praecellant, et aliis tum laicis tum clericis exemplo sint⁸.

114. Sacrosancti Tridentini concilii decreto inhaerens, quo praecipitur, omnes canonicatus ac portiones in cathedralibus ecclesiis habere adnexum ordinem presbyterii, diaconatus vel subdiaconatus, curet episcopus, ut in posterum, ad ipsius decreti normam, ab eiusmodi capitulis arceantur iuniores, qui et ad saecularia vota transire possunt et ob aetatis personaeque defectum indecore inter seniores considerare videntur⁹. Item ut dignitates et

¹ Can. *Episcopus nullam* 6, dist. 88, et *Episcopus gubernationem* 7, dist. eadem; conc. Rom. tit. I, [c. 8, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1854]; conc. Trid., sess. V, c. 2, et XXIV, c. 4, *de ref.*

² Conc. Trid., loc. cit., sess. XXIV, c. 4; conc. Rom. sub Innoc. III, in c. *Inter cetera* 15, de offic. iud. [I, 81].

³ C. *Qualiter* 9, de cleric. non resid. [III, 4]; conc. Trid., sess. VI, c. 1, et XXIII, g. 1, *de ref.*; conc. prov. Urbini Tiranni, de resid. episcoporum, c. 1.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, *de ref.*

⁵ N. 18, tom. II eiusdem bullarii, p. 69. [8 sept. 1746].

⁶ Conc. Trid., sess. VI, c. 1, *de ref.*

⁷ S. Car. conc. prov. I, de visitat., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 43 B].

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 8; c. *Relata* 9, cum seq., cans. X, q. 1; c. *Cum apostolus* 6, de sensib. [III, 99]; conc. prov. Tiranni, de resid. episcoporum, c. 8; Bened. XIV, *De synod. l. XIII*, c. 7.

¹ Iuxta instructionem editam anno 1795 iussu Bened. XIII a s. congr. concilii.

² Conc. Trid., sess. V, c. 1, *de ref.*

³ Innoc. III, in c. *Nisi* 10, de reant. [I, 9]; d. Thomas, II, 2, q. 186.

⁴ S. Car. conc. prov. Mediol. VI, de episcopo etc., p. 295, edit. Patav. 1754, [c. 21, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 518 B].

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, *de ref.* prope fin.; et conc. Tolet. in c. *De eis* 18, dist. 12.

⁶ Honor. III ad archiep. Senon. et eius suffrag., in c. *Estis membra* 10, de iis quae sunt a praelat. [III, 10]; s. congr. concilii 19 apr. 1596.

⁷ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 19, *de ref.*; Bened. XIV, *De synodo dioec.*, l. XIII, c. 1, n. 5.

⁸ Conc. Trid., sess. cit.; conc. prov. Urbini Tiranni, tit. de obtinent. dignitates vel canonicis, c. 2.

major, prout fieri potest, pars canonicorum sacrae theologiae vel iuris sacri laurea sint exornati¹.

115. Universi vero et singuli de capitulo praelatis suis debitam observantiam et obedientiam impendant. His celebrantibus aut alia pontificalia munia exercentibus², assistant atque inserviant, eosque ceteris reverentiae ac intimae coniunctionis obsequiis prosequantur, sicut episcopalis dignitas postulat, et ab illis expectare aequum est, qui ecclesiae senatum constituunt, unum corpus cum episcopo efficiunt, et coadjutores, consilarii et ipsius fratres vocantur³.

116. Divina officia et angelicum psallendi munus angelico, quodammodo spiritu canonici persolvant. Recta psallendi ratio requirit, ut omnes choro adiecti concordēs semper sint et a proposito tono numquam aberrantes, ne voces nimium aut deprimantur aut efferantur, ac ut in medio versiculi notato signo, distincta fiat intermissio⁴. Omnes vero eodem tempore assideant, assurgant, caput detegant vel operiant, stent aut genuflectant, prout officii et temporis ratio postulat. Collocutiones, risus aut alia huiusmodi omnino devitent: litteras aliave scripta non legant; nullus a stato cancellō, nisi a praefecto chori venia petita et iusta de causa, discedat. Omnes in rem divinam toti sint et Dei nomen reverenter et devote collaudent⁵.

117. Haec omnia vero impensius praestanda sunt, dum missa, dividorum officiorum pars nobilior, celebratur⁶. Quotidie ea, quae conventualis dicitur, etiam solemniter sacrum faciente episcopo⁷, pro benefactoribus est applicanda⁸. Celebranti assistant, qui ecclesiarum stipendiis militant, et pro universa fidelium societate preces impensas fundant. In cathedralibus et collegiatis ecclesiis, quo tempore parochus populo evangelium explanat, omnes etiam canonici a celebratione missae, sub poenis arbitrio episcopi, se abtineant⁹. Sic autem in ecclesiis maxime praefatis, quoad fieri potest, celebratio missarum omnibus festis diebus disponatur, ut nec modo superflua nec modo frustra desiderentur¹⁰.

118. Verum a chori officialibus pendet quam maxime, ut cuncta probe et secundum ordinem fiant. Chori igitur praefectus, nisi ex ecclesiae consuetudine alius constituatur, dignior de capitulo habeatur. Is rerum omnium quae ad divinum cultum pertinent sollicitus, ministros suo munere sedulo perfungi et divina officia solemniter ritu pro temporum ratione, horis congruis ac pie ab omnibus agi curabit. Negligentes arguet, annotabit, episcopo deferet. Hic vero inobedientes coerceat,

quemadmodum et ipsum chori praefectum, si suum officium timore aut desidia neglexerit, puniat¹¹.

119. Chori magister seu praecenter psallendi rationem proponat ac moderetur, idque faciat diligenter et graviter, ut fideles tum libentissime audiant, tum mente ad coelestia ferantur. Magistro ceremoniarum in iis, quae sui muneris sunt, omnes pareant, nec audeat aliquis ab illius ordinationibus quavis auctoritate vel praetextu abecedere¹². Sacrarum custodes seu sacristae, in ecclesiis maxime cathedralibus, attentissime pervigilent, ut omnia munda et pura sint, immo vero quo decet religioso cultu et splendore niteant. In sacristiam, praeter rationabilem causam, laicos non admittant¹³. Inania colloquia ab ea prohibentes et omnia, quae caritati quomodocumque adversari sentiant, adstantes submissa tantum voce loqui sinant¹⁴.

120. Festis diebus quibuscumque, vel feriatis tempore divinorum, capitulares conventus¹⁵, absque episcopi licentia, non habeantur. Cum vero habeantur, canonici capitulares sententiam suam¹⁶, riant, sed postposito partium studio, fraterno amore omnia pertractent et extraneis silentio tegant. In unoquoque autem conventu pars aliqua seu caput constitutionum clara voce et ex ordine perlegatur, hac ratione ut earum lectio unius anni vel duorum aut trium ambitu, prout episcopus definit, compleatur.

121. Inhaerentes eiusdem Romani concilii decreto¹⁷ atque menti pontificia maximi felicis recordationis Clementis XI¹⁸, ecclesiarum capitulis tam cathedralium quam collegiarum, quae quidem velut corpora suis legibus vivere suisque legibus nutrirī oportet, praecipimus, ut antiqua, si qua sint, statuta emendanda depromant, et, ubi desint, sex infra menses post praesentis concilii publicationem omnino conficiant ac episcopo exhibeant¹⁹. In his autem capitularibus constitutionibus renovandis, emendandis approbandisque, forma et ratio ab ipso concilio Romano propositae²⁰ prae oculis habeantur.

122. Verum nil quidem constitutionum proficit emendatio, si earum notitia desit et observantia. Quamobrem, ut hac in provincia semper divinorum disciplina floreat et augeatur, mandamus, ut statutorum eiusmodi, cum emendata et probata fuerint, exemplar quisque canonicus, antequam praebendae suae possessionem ineat, sibi comparet et apud se habeat. Iubemus insuper, ut in ipsis constitutionibus vel earum appendicibus, norma quaedam perspicua de chori disciplina et ratione psallendi, ex probatis auctoribus²¹ desumenda, adiciatur.

123. Quodlibet canonicorum collegium diligenter suum archivium custodiat, in eoque ecclesiae suae monumenta ad normam decreti concilii Romani apte servari et in dies recondi curet²².

¹ Conc. Trid., loc. cit.; conc. prov. Urbini Tiranni, ibi [c. 1], Leo XII, const. *Quod divina sapientia* [28 aug. 1824], § 231 et 232.

² Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, *de ref.*; Lambert, *Inst.* 107, n. 180; a. congr. concilii, 17 aug. 1641.

³ C. *Novit* 4 et *Quasit* 5 de iis quae sunt a praelatis [III, 10]; Thomas, *De discipl. eccl.*, part. I, l. III, c. 3 et 10.

⁴ C. *Dolentes* 9, de celebrat. missar., [III, 41]; Clement. XI litt. encycl. ad epp. Italiae ann. 1708; Bellarmin., *Controv.*, l. I, de bonis operib., part. I, c. 18.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12; conc. prov. Tiranni, de choro, c. 1 et 2; a. Car. conc. prov. I [part. II, c. 58, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 58-9]; Lambert, *Instit.* 107, § 25 et seq.

⁶ C. *De iis* 13, dist. 12, c. *Cum creatura* 11, de celebrat. miss. [III, 41].

⁷ S. rituum congr., 19 nov. 1881, in Marsor.

⁸ Bened. XIV, encycl. *Cum sepe* [19 aug.] anno 1744, *De synod.*, l. XIII, c. 9, n. 12.

⁹ Decret. Laurent. episc. Marchiae et prov. Urbinat. conv., anno 1650, § 17.

¹⁰ Decreta cit.

¹¹ Conc. prov. Urbini Tiranni, de chori praefecto; a. Car. conc. prov. I [part. II, c. 37, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 51 B].

¹² Conc. prov. Urbini Tiranni, de ceremon. magist., c. unic.; a. Car. conc. prov. I, de offic. magist. chori et ceremoniarum, [part. II, c. 39, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 52 C].

¹³ S. Car. conc. prov. I [part. II, c. 40, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 52-3].

¹⁴ Conc. prov. Tiranni, de sacrista, c. 1-3; a. Car. conc. Mediol. I, de offic. sacrist. [ibidem].

¹⁵ Conc. prov. Tiranni, de obtinent. dignitat. etc., c. 4.

¹⁶ Tit. II, c. 4 et 5, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1858-9].

¹⁷ Breve 2 apr. 1715 [*Inter cetera*] in append. conc. Rom.

¹⁸ Conc. Rom., loc. cit.; conc. prov. Benev. III.

¹⁹ Tit. II, c. 4 et 5, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1858-9].

²⁰ S. Car. conc. prov., et quam tradit ep. Fulgii. Baptistellius.

²¹ Conc. Rom., de fide instrumentor., tit. XII, c. 6, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1871].

Titulus IV.

De iudiciali foro episcopi.

Optandum esset ut episcopus, patero prorsus more se gerens, cohortationibus ac oburgationibus insistens, omnes posset sibi subditos in officio continere; aut temporum calamitas et pravae hominum cupiditates id efficiunt, ut non mansuetudine semper, sed aliquando uti debeat virga. Quapropter, pro divina, quam obtinet, auctoritate regendi ecclesiam seu clerum et populum sibi commissum, externam et coercitivam¹ tum iudicandi tum puniendi potestatem iuxta canonicas sanctiones, per se ipsum et per ministros, cogitur quandoque adhibere.

124. Horum primus est vicarius generalis. Hic praeter id, quod iuris necessitas in eo postulat, nulla sit alterius muneris residentia aut occupatione impeditus; disciplinae ecclesiasticae zelo flagrans; iudicii maturitate et vitae honestate praefulgens; adeo ut non ad iudicia dirimenda tantum, sed ad omnia episcopalis sollicitudinis officia praesto esse possit.

125. Quaecumque suo officio adiuncta sunt, fidei atque sollicita cura circumspiciat et praestet. Ius integre ad sacrarum legum tramites dicat. Aequitatem quam canones commendant praediligens, causas omnes, superfluis expensis et ambagibus reiectis, expediat². Si de matrimonii vinculo ex speciali episcopi facultate vel de professionis validitate quaestio proponi contigerit, Benedicti XIV constitutionibus omnino inhaereat³. Ast in causis etiam criminalibus, et in iis quae ad disciplinam tuendam pertinent, cum constantia longanimitatem ac mansuetudinem adhibeat, et ad poenarum severitatem sobrie et magna circumspectione deveniat⁴.

126. Miserabilibus personis indefensis, ne suo iure fraudentur et adversariorum potentia et fraudibus opprimantur, paterna episcopi sollicitudo subveniat⁵, alium constituens ecclesiasticum vel alium pium hominem, christianae caritatis operibus ac officii deditum, qui misericordiae viscera indutus, pupillarum, viduarum et egentium hominum patrocinium in omni causa (etiam apud forum civile) suscipiat⁶. Item in carcere etiam laicalis curiae nomine detentia occurrat, ne quid necessarii sive ad vitam, sive ad defensionem, sive ad pietatem desit. Ideo episcopus per se vel per alium eodem saepius inviasit, et debitum caritatis obsequium, ut parentem piissimum decet, exhibeat, aliosque pios viros ad hoc excitet⁷.

127. In archivis episcopali, cancellarii cura et diligentia, acta omnia tum ecclesiastica, tum civilia et criminalia itemque ecclesiarum, confraternitatum et piorum omnium locorum inventaria⁸ recondan-

atur ac fideliter asserventur. Horum vero inventariorum authenticum exemplar in archivio altero apud ecclesiam, collegium locumve pium, cuius sunt bona et iura descripta, habeatur⁹. Omnes etiam de beneficiis quibuscumque provisi novum inventarium conficiant illudque episcopali curiae exhibeant¹⁰.

128. Curiae ecclesiasticae taxa praescripta utantur. Episcopus vero, ad omnem e foro suo avaritiae suspicionem dimovendam, eandem typis publice propositam retineri iubebit.

129. Suae curiae locum, acta et personas diligenter quotannis episcopus visitet, ac, ut aiunt, recognoscat¹¹. Per viros ecclesiasticos prudentia et integritate praestantiores, quatenus sint ministrorum fides, mores et in iis, quae sui muneris sunt, diligentia, exquirat et intelligat. Procuratores, qui causam iniquam scientes defenderint, eosque qui publice criminosi sunt, ab ecclesiastico auditorio interdicit¹². Vicarius generalis episcopo praecipua acta curiae, civilia et criminalia, quotannis scripto significet atque ipsum certiores faciat de iis, quae etiam extrajudicialiter gesta sunt ad tuendam in clero et populo disciplinam et observantiam eorum, quae in provincialibus et dioecesanis synodis sunt decretata. Id et vicarii foranei, qui in cultioribus dioecesis locis sunt constituti¹³, prout plenius in prima dioecesana synodo describetur, pro sua regione quotannis facere teneantur.

Titulus V.

De parochis.

Nobile atque insigne parochotum officium est, quibuscum episcopi iam multis abhinc saeculis curam animarum sibi creditam partiuntur¹⁴. Cum igitur ceteros sacerdotes, qui simplices dicuntur, praecellant parochi, hos strictiori cum episcopis observantiae atque amoris vinculo coniungi decet. Ex qua sacra coniunctio illa consurgit mira ecclesiae unitas, qua hostibus suis terribilis fit ut castrorum acies ordinata¹⁵.

130. Parochi et omnes animarum curatores in sua paroecia intima officii ratione resident, sub mortalis culpae reatu et poenis a iure praescriptis¹⁶. Ultra biduum absque episcopi sive eius vicarii generalis licentia in scriptis et gratis concedenda, idoneo tamen oeconomio relicto, ab episcopali curia approbato, nullatenus a sua parochiali statione discedant¹⁷. Discedendi autem per bimestre facultatem, quam sacri canones indulgent, non nisi gravi de causa¹⁸ ab episcopo obtineant, et nunquam sacris Adventus vel Quadragesimae diebus ac in festis ecclesiae celebrioribus, quibus refecti maxime et in Domino gaudere pastoris praesentia oves debent¹⁹.

131. Cum teneantur pro suis ovibus sacrificium

¹ Matth. XVIII, 18 et seq.; I Tim. V, 19 et seq.; II Tim. IV, 5; I Cor. IV, 21; II Cor. X, 6; Ioann. XXII const. *Locat* iuxta; a. Aug. *Serm. 331 de poenit.*, c. 8; a. Ioann. Chrysost., *Hom. 22 in II Cor.* [opp., ed. Montfaucon, X, 689] et passim.

² Conc. Trid., sess. VII, c. 14, *de ref.*, et sess. XXIV, c. 20, et sess. XXV, c. 10, *de ref.*; conc. prov. Urbis. Tiranni, de iud. foro episcopi, c. 1; conc. Rom., tit. VIII, c. 2. [Mansi, Conc., XXXIV, 1865.]

³ Const. *Dei miseratione*, 8 nov. 1741, et *Si datum*, 4 mart. 1748.

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 8, *de ref.*

⁵ Can. *Horis episc.* 71, can. XII, q. 2; cap. *Ex parte* 15, de foro compet. [II, 2]; conc. Trid., sess. VII, c. 14, sess. XXII, c. 8, sess. XXIII, c. 1, *de ref.*; conc. prov. Urbis. Tiranni, loc. cit., c. 2.

⁶ S. Car. conc. Mediol. III, [c. 18, Mansi, Conc., XXXIV, 178 A].

⁷ Conc. prov. Urbis. Tiranni, tit. cit., c. 8; a. Car. conc. prov. Mediol. III, de iis quae ad episcopi forum pertinet. [Mansi, Conc., XXXIV, 179 D].

⁸ Litt. encycl. [Sixti V, *Provida*] 29 apr. 1867 ad omnes opp. Italiae.

⁹ Conc. Rom., tit. de fide instrum. [Mansi, Conc., XXXIV, 1871]; conc. prov. Urbis. Tiranni, de archiv.

¹⁰ Conc. prov. Urbis. Tiranni, de benef. collat., c. 5, et de eccles. etc. reparat., c. 6; a. Car. conc. Mediol. I, [part. III, c. 62, Mansi, Conc., XXXIV, 67 C].

¹¹ S. Car. conc. prov. III, loc. cit.

¹² S. Car. conc. Mediol. cit.

¹³ C. ult. de offic. archid. [I, 207]; Clem., c. 2, de reocr. [I, 2]; conc. prov. Urbis. Tiranni, et a. Car. conc. Mediol. I, de vic. for. [Mansi, Conc., XXXIV, 42].

¹⁴ Marius Lupus, *De paroch.*; Bened. XIV, *De synodo*, l. V, c. 4.

¹⁵ Cant. VI, 2.

¹⁶ C. 1 de celebr. missar.; conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, *de ref.*; conc. prov. Urbis. Tiranni, de curat. et eorum offic., c. 1; Barbosa ad conc. Trid., sess. XXIII, *de ref.*, c. 1, n. 50.

¹⁷ Conc. Rom., tit. XVII, c. 6. [Mansi, Conc., XXXIV, 1865-6].

¹⁸ Conc. Trid., loc. cit.

¹⁹ Id.

offerre¹, mandamus id fieri religiosissime ab omnibus, qui animarum curam, licet regulares vel ad tempus constituti, exercent². Quinimmo super his constitutionem sanctissimi domini nostri Pii IX nuperrime editam attendant, qui decernit „parochos aliosque omnes animarum curam actu gerentes sacrosanctum missae sacrificium pro populo sibi commissio celebrare et applicare debere, tum omnibus dominicis aliisque diebus, qui ex praecepto adhuc servantur, tum illis etiam, qui ex Romanae apostolicae sedis indulgentia ex dierum de praecepto festorum numero sublatis ac translatis sunt, quemadmodum ipsi animarum curatores debebant, dum Urbani VIII constitutio in pleno suo robore vigeat, antequam festivi de praecepto dies imminerentur et transferrentur. Quod vero attinet ad festos translatis dies, id unum excipimus, ut scilicet, quando una cum solemnitate, divinum officium translatum fuerit in dominicum diem, una tantum missa pro populo sit a parochis applicanda, quandoquidem missa, quae, praecipua divini officii pars est, una simul cum ipso officio translata existimari debet“³.

132. In sacramentis administrandis, quod praecipuum est parochorum munus⁴, diligentissime se gerant. Non difficiles aut tardi sint, sed libenter accedant, immo Iesu salvatoris exemplum quodammodo imitantes, ipsi oves perditas quaerant. Ideo diebus festis ad confessionales exedras ultro veniant⁵, et illi, quibus nullus est in excipiendis confessionibus adiutor, praesertim in oppidis insignioribus, extraordinarium quandoque confessarium arcessant.

133. Obstetrices, quae in sua parocia sunt, instruant, atque invigilent, num rite baptizandi rationem noverint; alioqui eas ordinario denuntient⁶.

134. Impensiolem praesent aegrotis curam, eosque, quamvis non vocati, invisant, paterna cohortatione solentur et sacramentis communiant. Caveant, ne divinarum subsidia medicorum culpa aut cognatorum stulta miseratione, tardius et fere ob morbi ingravescentis excessum inutiliter iisdem administrentur. Hic tandem parochi, ubi extrema salutis necessitas intercedat, sacramenta suis oribus esse dispensanda, nec eas a pastore suo etiam cum vitae discrimine deserendas esse intelligant⁷.

135. Parochorum gravissimum officium salutaribus verbis populum edocendi in tertia horum decretorum parte perpendimus, in qua de christiana catechesi et verbi Dei ad populum praedicatione sermo est. Hoc autem loco meminisse tantum sufficiat, verbi Dei praedicationem inter praecipuas curatorum animarum partes accensendam esse, et in illam non parum studii ac temporis insumendum, ut recte populus erudiat: compertum enim est graviora pericula et peccata gigni ex plebis ignorantia, cui prope tantum per parochos occurri potest. Sed quoniam inanis praedicatione fieret, si nemo ad audiendum Dei verbum conveniret, parochus, huius concilii nomine atque in primis Tridentinae synodi auctoritate, fideles suae curae concreditos moneat, ut frequenter et diebus saltem dominicis nec non

solemnioribus, suam adeant parociam¹, ad quam, ubi commode fieri possit, verbum Dei audituri convenire tenentur². Hortetur etiam sapientissime parentes et dominos, ut filios ac famulos domi suae christianam doctrinam edoceant, eosque in fidei rudimentis plenius erudiendos ad parociam mittere non desint³. Ipse vero videat, ne munus unquam negligat pueros in christiana doctrina et adultos in iis, quae sunt ad salutem opportuniora, per parochiales sermones edocendi; neque ut officio huic non satisfaciat, legitimae necessitatis causas sibi fingat; si quae fuerint, illas episcopi iudicio cognoscendas et adprobandas committat. Festivitates vero, quae dominicis diebus vel in propria vel in proximis parocis celebrabuntur, haud suppetere iustam excusationis causam intelligat. Qui hac in re divinam offensam non pertimescens graviter deliquerit, condigna poena episcopi arbitrio muletetur.

136. Oportet praeterea parochum notitiam habere curamque gerere gregis sibi commisi. Scriptum est enim: „Diligenter agnosce cultum pecoris tui, tuosque greges considera.“⁴ Hinc statum animarum parociae suae quotannis conficiat et episcopo exhibeat⁵. Libros baptizatorum, defunctorum et nubentium iuxta formam ritualis Romani descriptos habeat. In propriis parocis curati omnes de singulorum vita et moribus diligenter inquirent. Quos vero compererint blasphemos, generatores, adulteros vel alios quomodolibet praesertim publice criminosos, eos primum paterne moneant; tum si nihil profecerint, eoque maxime si aliorum ruinae causa sint, ad episcopum deferant; hic quod animarum salutem expedire videbitur, quamprimum decernet⁶. Ut autem certa possit haberi notitia de trina canonica commotione, parochus, singulis debito modo peractis, unamquamque in libro clam religiose servando adnotabit, dies in quibus illas, habuit, et testes quibus, si fieri potuit, tertia vice usus fuit, commemorans. Nec clericos et sacerdotes ipsos a sua vigilantia et cura putet esse exemptos; ideoque si quosdam ex his pravo exemplo alii esse deprehenderit, eos commonefaciat, et episcopo inemendabiles denuntiet. Verum illud semper et maxime curet, ut admonitiones vivo quidem caritatis zelo, sed paterna quadam benevolentia et mansuetudine fiant, iuxta illud: „Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, iuvenes ut fratres, anus ut matres, iunquulas ut sorores.“⁷ In testimonialibus litteris, non nisi legitima auctoritate requirentes dandis⁸, veritati et iustitiae prorsus adhaereat.

137. Inter pastorum munera illud est etiam: pauperum et miserabilium personarum paternam curam gerere⁹. Sollicite ergo de viduis, pupillis, orphanis, senio confectis inquiret, maxime vero de puellis nubilibus aliisque temporali aut spiritali misericordia indigentibus, quibus pro viribus opitulari studeat, aliosque suo hortatu ad id officii excitet¹⁰. Tot igitur officia a parochis erga suas oves explenda

¹ Conc. Trid., sess. XXII. decret. de observ. et erit. in celebr. miss.

² Conc. Trid., sess. XXIV, c. 4. de ref.; a. Car. conc. Mediol. VI. [Mansi, Conc., XXXIV, 804 A], et Bened. XIV. De synod., l. I. c. 14.

³ Conc. prov. Urbini Tiranni, de curat. et cor. offic., c. 4.

⁴ Prov. XXVII, 23.

⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, ibi, c. 2.

⁶ Conc. prov. Urbini Tiranni, ibi.

⁷ I Tim. V, 1.

⁸ Decret. Laurent. episcoporum conventus anno 1850, § 11 et 24.

⁹ Act. c. 6. conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de ref.

¹⁰ S. Car. conc. prov. I [part. II, c. 28, Mansi, Conc., XXXIV, 42 C] et IV [Mansi, Conc., XXXIV, 398 B]; Burdig. anno 1850, de paroch.

¹ Id., sess. XXIII, c. 1, de ref.
² Bened. XIV, const. Cum semper oblatas, 19 aug. 1744; a. congr. concilii, 26 aug. 1771.

³ Litt. encycl. 3 maii 1858 [Amenissimi Redemptoris].

⁴ Conc. prov. Urbini Tiranni, de curat. et cor. offic., c. 5.

⁵ Conc. Ravenn. anno 1855, de paroch.

⁶ Conc. prov. Urbini Tiranni, de curat., ibi, c. 6.

⁷ Bened. XIV, De synod. dioec., l. XIII, c. 19; a. Car. conc. prov. Mediol. V, [Mansi, Conc., XXXIV, 398 B] et conc. prov. Tolosan., anno 1850, [tit. IV, c. 1, Mansi, Conc., XLIV, 398] et Ravenn., anno 1855, de paroch.

iuri non modo ecclesiastico, sed divino etiam atque naturali¹ iuribus, nullimode negligi vel aliis occupationibus suppleri queant. Quapropter animarum curatores aliud nullum officium aut onus, quo a munere suo distrahi possint, recipiant².

138. Verum ut a pastoris familia nil prodeat, quod subditorum mores offendat vel ipsum in suo officio pastorem praepediat, parochus neminem ex cognatis in parochialem domum³ absque episcopi venia ad commorandum admittat. Hic pro sua prudentia et auctoritate nullo modo annuat, quin prius inquisierit, num parentes, consanguinei, adfines probatis moribus sint; num parochialia officia interturbare possint; num amore otii et vitam absque arte et labore traducendi, quod aetate, moveantur. Ex ecclesiae redditibus (gravissimis sacrosancti concilii Tridentini verbis parochos et quocumque beneficia ecclesiastica obtinentes monemus) consanguineos augere nequaquam studeant, cum et apostolorum canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sunt, iis ut pauperibus distribuant, eas autem non distrahant nec dissipent eorum causa; immo quam maxime potest eos sancta synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in ecclesia seminarium exstat, penitus deponant⁴.

139. Sed parum aliis potest prodesse, qui sui ipsius curam relinquit. Quocirca curator animarum, prout monet apostolus, attendat sibi et doctrinae⁵; sibi primum, vix enim aut ne vix quidem alios a peccatis avertere, per virtutum semitas deducere atque ad perfectionem excitare poterit, qui a via iustitiae et sanctitatis ipse deflexit. Iis ergo quae mundi sunt reiectis, et divina iugiter meditando, ad Dei gloriam et animarum salutem summo studio contendant, quotidianae sanctae orationis exercitio vacent, avaritiae, quae est idolorum servitus, vitium fugiat, suae prudentiae non inuitatur, et, si quid gravioris momenti intercesserit, caute aggrediatur ac episcopum consulat. Iustitiam, pietatem, caritatem, patientiam, mansuetudinem sectetur⁶; virtutes uno verbo quascumque in populo cupit inserere, ipse antea suo exemplo referat et studiosius colat.

140. Lectioni praeterea attendat; non enim sufficit, si pastoris sancta fuerit vita, nisi alios erudire queat. Quapropter, sanctorum virorum exemplo, studium sacrarum litterarum nunquam linquat, sed quotidie aliquid addicere vel memoria repetere ex sanctis scripturis vel probatis auctoribus assuecat; et catechismo Romano, parochis praesertim ab ecclesia proposito, familiarissime utatur⁷.

Titulus VI.

De sacerdotibus.

Quamvis ea, quae sacerdotes praestare debent, sub titulo *de vita et honestate clericorum* comprehendantur, attamen pro nobili et coelesti, quo fulgent in ecclesia, ordinis gradu, nonnulla speciatim eis memoranda et praecipienda ducimus.

141. Primum monemus atque enixe per viscera

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de ref.
² Conc. Bavens. prov., anno 1855, de paroch.
³ Conc. Rom., tit. XVI, c. 8, [Mansi, Conc., XXXIV, 1850], et append. p. 248; Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 14, et Inst. 88; a. Car. conc. prov. Mediol. I, [Mansi, Conc., XXXIV, 26 D].
⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1; a. Car. conc. oecumenicum 16, de prob. [III, 5] et c. fin. conc. XVI, c. 1.
⁵ 1 Tim. IV, 14.
⁶ 1 Tim. VI, 11.
⁷ a. Car. conc. Mediol. [IV, part. III, c. 8, Mansi, Conc., XXXIV, 269 D]; conc. prov. Urbini Tiranni, de cleris. quibus, c. 1.

misericordiae Dei commendamus, ut tremendum atque sanctissimum eucharisticae sacrificium maxima reverentia et devotione quotidie celebrent sacerdotes¹. Cerimonias ac ritus accurate epupleant, et ad hoc fidelissime servandos ecclesiasticum idoneum virum, defectus vel levissimos admonentem, quandoque adhibeant.

142. Memores conditionis suae et promissionis in sacra ordinatione suo antistiti factae, huic omnia reverentiae et obedientiae officia persolvant. Sint semper parati in arduis illum consulere, eius mandatis obtemperare et monita humiliter ac fidenter excipere. Caveant ne exemplo suo minores clerici et laici homines episcoporum acta et decreta diecant parvipendere, diiudicare et carpere. Hoc enim indignum est et divinam provocat ultionem, quod homo dignatione Dei honoratus, indignus ab hominibus iudicetur².

143. Mutua sit inter eos evangelicae dilectionis et sanctae amicitiae necessitudo, ex qua sibi ut boni ac strenui sub eodem vexillo milites tum auxilium comparent, tum exemplum habeant. Meminerint se caritatis ignem in aliis accendere, ex caritate operari, Christi caractere distingui non posse, nisi hanc mutua habuerint dilectionem: „In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.“³ Sciunt et intelligant, se vocatos esse ad consummationem sanctorum in opus ministerii in aedificationem corporis Christi⁴; quapropter ecclesiis inservire, parochorum auxilio praesto esse in deliciis habeant, licet nulla foundationis lege beneficiis suis adnexa obstringantur⁵. Dum autem exterius ecclesiastica ministeria quaecumque libenter obeunt, interioris sanctitatis studium quotidiano pie lectionis et orationis, praesertim mentalis, exercitio adaugeant.

144. Sed et scriptum est: „Labis sacerdotis custodiant scientiam, et legem requirunt ex ore eius.“⁶ Maxime autem dolendum est, sacerdotes non deesse, qui, scientiarum curriculo expleto, scientiarum studia et exercitia prorsus dimittunt, quod et in morum ruinam cedit et in sacerdotalis ordinis contemptum. Qua de re mandamus, sacerdotes per aliquot annos ab ordinatione sua, iudicio episcopi, ad examen vocari, ut suum in theologicis sacrisque disciplinis profectum et idoneitatem ad sacerdotalia obunda officia comprobent.

145. Ut autem in sacerdotibus non tepescat, immo magis magisque augeatur ecclesiae vocationis spiritus, qui disciplinarum vita et custodia est, iubeamus eoa, quoad fieri potest, saltem quolibet triennio, spiritualibus exercitationibus per octo dies vacare in religioso aliquo recessu, quem episcopus designaverit⁷.

Titulus VII.

De vita et honestate clericorum.

Quae a nobis et antecessoribus nostris ad clerici saecularis disciplinam retinendam et reformandam in conventu episcoporum Picensium et Metaurensium nuper habito constituta sunt et a sacra congregatione concilii⁸ probata, nec non ea omnia, quae

¹ Litt. encycl. 8 maii 1856, a. d. n. PI papae IX.
² S. Cyprian., *Epist. 69 ad Florent. Papiam*, p. 123, oper. edit. Baluz.
³ Ioan. XIII, 35.
⁴ Ephes. IV, 12.
⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, de cleris. quibus, c. 8.
⁶ Malach. II, 7.
⁷ Clem. XI per litt. a. congr. concilii, 1 febr. 1710; Bened. XIV, litt. comment. ad univ. episc. [Ubi primum] 8 dec. 1740; decreta Laurent. opp. conventus, n. 18; concilio prov. et synodi passim.
⁸ Die 18 martii 1855.

sacri canones de vita et honestate clericorum com-
plectuntur, servari mandamus; quorum praecipua
capita, non quasi nova edicentes, sed edita al-
teriori temporis animo commendantes, hic referri
iubemus.

146. Quamvis habitus interiorum sanctitatem
non constituat, tamen ipsam non levi iudicio de-
clarat, maioremque viro ecclesiastico conciliat vene-
rationem. Quapropter qui sunt in sortem Domini
vocati, ita seipsum componant, „ut habitu, gestu,
incesu aliisque omnibus rebus nihil nisi grave,
moderatum ac religione plenum prae se ferant.“¹
Ideo:

a. Clericalem tonsuram, referentem spinam Iesu
Christi coronam, veluti praecipuum ecclesiastici
ordinis indicium, perspicuam semper habeant.²

b. Collare quod vocant, simplex et linea vitta
sit, et illud extra domum numquam dimittant.

c. Comam studiosae non enutrient, et capillis
simplicem cultum adhibeant.³

d. Clericalem habitum suo ordini et qualitati
congruentem gerant; pallio et veste usque ad talos
protensis et demissis, saltem mane, in civitatibus
utantur, maxime vero cum ad divina et ecclesiastica
officia celebranda accedunt,⁴ prout superius statu-
tum est.⁵

e. Numquam breviorum habitum induant qui
genus plane non obtineat, et exiguis thoraces, vulgo
giubettini, pileosque rotundos turbinatosve more
laicali, etiam per dioecesim itinerantes, ferant.⁶

f. Camisias nec ad collum nec ad manus crispas-
tas aut nimia arte elaboratas praeferant.⁷ Annulos
non habeant, nisi id dignitas postulet; omnem
habitum novitatem, unguenta, odores et cetera iocalia
deventent.⁸

g. Non personati, nec vestibus saecularium in-
cedant. Arma non deferant, clericorum etenim
arma sunt orationes et lacrymae.⁹

147. In victu et suppellectili, quidquid morum
dissolutionem vel saecularem et foemineum cultum
refert, prorsus abiciant; sed simplicitas ecclesiastici
viri, gravitas et modestia in omnibus splendeant.
Frugali mensa contenti sint.¹⁰ Praecipue vero in
conventualibus officiis et festis consueta prandia
frugaliter parentur, iuxta modum ab episcopo de-
finiendum. His ita clerici mensis accubant, ut
sobrietatem et modestiam a liberioribus obocenis-
que verbis omnino abhorrentem prae se ferant et
sui ordinis decorem tueantur. Qui secus egerint,
poena arbitrio episcopi plectantur.¹¹

148. Vitae honestatem castissime custodientes,
non solum a malo, sed ab omni specie mali caveant.
Qui enim in hoc genere spernit modica, boni no-
minis thesauri et ipsius virtutis iacturam facit.
Ideo a mulierum consortio, de quibus aliqua haberi
possit suspicio, sub poenis a concilio Tridentino et

¹ Conc. Trid., sess. XXII, c. 1, de ref.

² S. Car. conc. prov. V [part. III, c. 4, Mansi, Conc., XXXIV, 446 E]; conc. Rom. append.

³ Conc. Rom., tit. XVI, c. 8. [Mansi, Conc., XXXIV, 1890];
conc. prov. Urbini Tiranni, de vita et honest. cleric.; a. Car.
conc. prov. I, de clerici vestit. [part. II, c. 28, Mansi, Conc.,
XXXIV, 85 C].

⁴ Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 8, Inst. 84 et 71.

⁵ De sacram. in gen., decret. 15.

⁶ Conc. Rom., append. p. 945; decr. Laurent. conv. § 12,
ibique can. et decr. cit.; et Bened. XIV, De synod., l. XI,
c. 8, § 3-4.

⁷ et ⁸ Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit., c. 2; a. Car.
conc. prov. Mediol. I, loc. cit.

⁹ S. Ambros., Ep. 20 ad Marcell. corer., [opp., ed. Migne,
II, 1048].

¹⁰ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de ref.

¹¹ Decret. Laurent. episcopos conventus, anno 1660, § 9-10.

sacris sanonibus impositis alioque arbitrio episcopi,
prorsus abstinere.¹ Nec ipsae mulieres, quarum
cohabitationem ob arctius cognationis vinculum et
indubio honestatis laudem iura dant, in pa-
rochiales domos, nisi petita ordinarii venia,² ad
convivendum admittant. Item omnes cuiuscumque
gradus et dignitatis ecclesiasticos ancillam sibi
addecere quadraginta nondum annos natam, et
quam honestas morum et integra fama non com-
mendent, interdiciamus;³ qua de re nullus clericus
in posterum recipere vel retinere eiusmodi ancillam
audeat, nisi ordinarii (qui pro sua conscientia de
praemissis inquiret) licentiam scripto impetraverit.

149. Cum laicalia oblectamenta, quae eccle-
siastica respuit gravitas, et quibus animus a divinis
rebus nimium abducitur, a clericis sint devitanda,
prohibemus:

Publicis theatris,⁴ spectaculis profanis, publicis
privatisque choreis, in quibus feminae saltant,
assistere,⁵ otiosi seu ludere in officinis (italice *caffè*,
spezierie, *bottegghini*) et ubilibet palam laici con-
ventum faciunt, tabacum publice fistulis haurire
(*fumare*),⁶ festis de praeccepto diebus et conven-
tualium officiorum quae fidelium concursu cele-
brantur occasione temporis quovis ludo conterere,⁷
ignea balista diebus festis venari ac eam sine ordi-
narii licentia deferre.⁸

150. Quoniam ii qui mensae Domini sunt ad-
dicti a saecularibus negotiis ex apostolica sententia
abstinere debent, ideo negotiationi per sacros cano-
nes summorumque pontificum constitutiones
interdicitas, neque per se aut per interpositam per-
sonam, neque proprio aut alieno nomine, clerici
vacent. Qui secus egerit, poenas iure latas vel
ferendas omnino luat.⁹ Nundinas autem, pecudes
mercandi causa, ipsi nullo modo adeant,¹⁰ neque
aliena praedia lucris gratia conducant,¹¹ aut media-
tores in rebus contrahendis sese exhibeant¹² vel
cautionem praestent¹³, nisi caritas erga proximum
id postulet, neque procuracionis vel advocacionis
officio in foro saeculari fungantur, neque suraciones,
tutelas et saecularis cuiuslibet personae negotia
administranda, nisi in casibus a iure permisis et
ex ordinarii venia, suscipiant.¹⁴ Demum sanctae
conditionis suae iugiter memores, nullum profanum

¹ Conc. Trid., sess. XIV, de ref. in proem., sess. XXV,
de ref.; c. Inhibendum 1 cum seq. de cohab. cleric. et mulier.
[III, 2]; conc. prov. Urbini Tiranni, de vita et honest. cleric., c. 8.

² Conc. Rom., tit. XVI, c. 3. [Mansi, Conc., XXXIV, 1890];
Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 4, et 14, et Inst. 68.

³ C. Vobiscum 94, dist. 81; conc. Rom., tit. XVI, c. 3. [Mansi,
Conc., XXXIV, 1890]; Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 4, et
Inst. 72, 88. nec non novissima conc. prov. et decret. Laurent.
1660, § 5.

⁴ Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit., c. 4; a. Car. conc.
Mediol. I [part. II, c. 28, Mansi, Conc., XXXIV, 37]; Bossuet,
De comœdiis, et passim concilia.

⁵ Decret. Laurent. § 2.

⁶ Decret. Laurent. cit. § 4.

⁷ C. Clerici officio 16, de vita et honest. cleric., [III, 1];
Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 10, et Inst. 87; decr. Laurent. § 8.

⁸ Cap. Nos. arma 2, de vita et honest. cleric.; constit.
Bened. XIV, Securitatem, 18 ian. 1755; et decr. Laur. episc.
conv. § 2.

⁹ C. Cyprianus 4, c. XXI, qu. 3; c. In. dist. 80; Bened. XIV,
De synod., l. X, c. 6, et const. [Apostolica servitudo] diei
26 febr. 1741; Fagnan. in cap. Multa 1, de cleric. vel monach.
n. 20 et seq.

¹⁰ Alex. III in c. Secundum titulum 6, de cleric. vel
monach.; Bened. XIV, const. Apost. servit.; Clem. c. Discrecionis 1,
de vita et honest. cler. [III, 1].

¹¹ Decr. Laur. cit., § 6.

¹² Bened. XIV, De synod. diocesan., l. X, c. 6.

¹³ Conc. prov. Urbini Tiranni, tit. cit., c. 2.

¹⁴ C. Clericus adiacentibus 1, de adiacent. [III, 28].

¹⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, tit. cit., c. 2.

negotium vel artificum clericali ordini indecorum A exerceant, conducant, tractent vel ulteriores illi se immisceant¹.

151. Generatim vero quaecumque alia ad vitam et honestatem clericorum ab oecumenicis conciliis vel constitutionibus apostolicis, praesertim ab eadem Tridentina synodo, statuta sunt, a clericis districtius observari mandamus². Qui in praemissorum aliquo deliquerit, pecuniariis poenis, fractuum sequestratione atque etiam beneficii privatione aliisque pro modo culpae ordinarii arbitrio plectatur³.

152. Si forte contigerit, ut presbyter, qui aliis officio esse possit, ex sua dioecesi ad aliam diu ibi moraturus proficiatur, episcopus aut vicarius foraneus ordinario loci, quo idem commigraverit, statim denuntiet⁴.

153. Cum autem non solum a malo declinare, sed et summopere oporteat agere bonum, ideo minores clerici bis saltem in mense, et praesertim B in solemnibus anni festis diebus, peccata sua sacerdoti, quem sibi ordinarium conscientiae suae moderatorem elegerint, confiteantur, et ad sanctam eucharistiam, quae angelorum panis est, frequenter et devotissime accedant. Sacris vero ordinibus insigniti qualibet hebdomada id facere, et omnes sacrosancto missae sacrificio quotidie assistere curent. Sacerdotes et clerici, cuiuscumque gradus sint et conditionis, aliquod diei spatium in pia aliqua meditatione ac spirituali lectione pro aetatis studiorumque ratione insumant, cum mala omnia, quae in clericorum coetu deflentur, ex hoc oriri perspectum sit, quod ipsi dignitatis suae atque officii celsitudinem et sanctitatem vel negligent vel parvipendant.

Titulus VIII.

De cleri educatione.

Clerus tum ad pietatem tum ad doctrinam est C instituendus. Utraque profecto in seminariis primum excolitur: maiora autem incrementa deinde suscipiet in sacerdotum convictibus et per conlationes ac exercitationes disciplinarum, quas clerici didicerint.

154. Quaecumque a sacrosancta Tridentina synodo quoad seminariorum regimen et administrationem sancita sunt⁵, huius provinciae episcopi exquisita diligentia praesentent, eo magis quod gravissimis verbis a sanctissimo domino nostro Pio papa IX⁶ ad hoc excitantur.

155. Puerorum electioni summopere advigilantes, parochorum potissimum sententiam exquirant, ipsoque pueros aliqui et intuari studeant. Quae sunt a concilio Tridentino requisita, exigant; praecipue vero ut eorum indoles et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros⁷.

156. Rector sit morum integritate, gravitate et consilio insignis; qui et suaviter et fortiter agens, curam omnem et vigilantiam erga alumnos et ipso seminarii ministros adhibeat. Magistri huiusmodi sint, „ut clerici cum litteris mores etiam clericis dignos in primis hauriant.“⁸ Director spiritualis ad clericorum animos rite informandos idoneus, in seminario semper, vel saltem statis horis, cum ab aliis negotiis expeditus sit, commoretur.⁹

¹ Id. cit., de negot. cleric. interd., c. 1 et 4.

² Conc. Trid., sess. XXII, c. 1, de ref.; Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 4.

³ Conc. prov. Urbini Tiranni, de negot. cleric. interd., c. 8a.

⁴ Decret. Laurent. cit., § 7.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 18, de ref.; Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 2, et Inst. 59.

⁶ Litt. encycl. Qui plurib., 9 nov. 1848, et Notitia, 9 dec. 1849.

⁷ Id., loc. cit.; conc. prov. Urbini Tiranni, de seminar. clericor., c. 2.

⁸ B. Greg. Barbaria, const. dm. Patav., p. 4, c. 18.

⁹ Decret. Laurent., quod ad cler. futur.

157. Seminarii constitutiones, si decuit, episcopus conficiat, easque typis, si fieri potest, committat, et singulis quibusque mensibus, saltem quae ad religionem spectant et morum honestatem, publice legi mandet. Omnia in his recte et ad amantissimam descriptionem servari ab omnibus curet diligentissime¹. Seminarium visitet frequenter, adhibitis etiam, si ipsi videbitur, aliis doctis piisque viris, et de omnibus accurate inquiret². Alumnos religioni aut virtuti minime deditos, nisi communiti resipuerint, prudenter eliminet³; malorum vero seminarios et incorrigibiles puniat vel etiam eiiciat⁴.

158. Optandum est maxime, ne alumni vacationum tempore ad suos lares redeant: tristic enim experientia docet, tunc omnem institutionis fructum persaepe diffuere vel gravi iactura deficere. Quocirca curent episcopi, ut vel rus mensibus autumnalibus mittantur, vel noctu in seminario degentes mane ad proximam aliquam civitatem domum rusticandi causa eant, vel saltem, si hoc quoque oblectamenti genus desit, aliis honestis solatiis in seminario ipso detineantur et exhilarentur. Quod si horum nihil fieri possit, episcopus vicario foraneo et parochis singillatim clericum quemlibet discedentem commendet, ut eundem per se et per alios curam habeant, et, cum redierit, quae ab eis iuxta capita proponenda requiruntur, obsignatis litteris fidelissime referant. Clericos, si qui forte fuerint, moribus vel natura ad malum propensiores, ipso seminarii rector parochi aliorumque sacerdotum peculiari curae pro sua prudentia committat⁵.

159. Ast maximi momenti est, ut liberalium artium et scientiarum disciplinae, quae in seminariis comparandae sunt, et ad quas convenire clericos omnes oportet, recte et probe tradantur. Omnes itaque seminarii scholae, praesertim vero illae, quae ad sacras disciplinas tradendas institutae sunt, optima et absoluta, quoad fieri poterit, ratione commendentur, prout in Laurentiano conventu propositum est⁶, et episcopi ipsi in Domino expedire iudicaverint.

160. Cantus Gregoriani et sacrarum rituum lectiones theoreticae et potissimum practicae habeantur⁷. Clerici, etiam dum adolescentes inferioribus studiis vacant, tum lectione tum translatione pleniorum, prout fieri potest, catechismi Romani notitiam sibi comparent, ut a prima aetate praeclarum hoc opus diligere ac prae manibus habere assueant.

161. Summa vigilantia in id potissimum intendant episcopi, ut sacrarum disciplinarum studia in clero vigeant ac floreat in dies. De locis theologicis, de hodierni temporis erroribus plenius disseratur, ac per circuli concertationes iuvenum mentes exerceantur et aequantur. Ex hoc profecto clerici, saltem ingenio selectiores, ita instituentur, ut divina opitulante gratia „potentes sint exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt, arguere.“⁸

Ut autem clerici litterarum et sacrarum rerum studiis magis assiduum operam dare queant, efficiant episcopi, ne alienis occupationibus vel ipsis ecclesiasticis non necessariis officiis distrahantur⁹.

¹ S. Car. conc. prov. II [Manal, Conc., XXXIV, 119 D].

² Id., part. II, c. 25, [Manal, l. c.].

³ S. Car. conc. prov. cit., c. 8. [Vide conc. prov. Urbini Tiranni, l. c., c. 8.]

⁴ Conc. Trid. et a. Car. conc. prov. cit.

⁵ B. Barbaria, ibi, part. I, c. 7; conc. Ravenn. anno 1855.

⁶ Appendix num. IV.

⁷ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 18, de ref.; conc. prov. Urbini Tiranni, de sem., c. 4; decret. Laurent. episc. conventus.

⁸ Tit. I, 2.

⁹ Bened. XIII, 28 sept. 1764, In superna.

162. Post ea, quae ad seminaria et clericorum A scholas spectant, nihil certe magis confert ad pietatem et doctrinam eorum, qui recessus sunt sacerdotio initiati, quam si in constituta domo vel in quodam collegio vitam aliquot per annos ducant, ibique sui ordinis ministeriis atque virtutibus, gravissimo viro moderante, initiuntur. Id etiam in totius cleri utilitatem verteretur, cum locus idem ut sacer recessus ecclesiasticis viris omnibus quolibet biennio per orbem patere possit. Quod quantum ad cleri pietatem, zelum, reformationem adiumentum afferat, vix dicere valemus. Optimam igitur hanc institutionem curare animo proponimus, illam enixe a Deo, a quo omne datum optimum est, pro bono dioecesis exposcere atque cum sanctissimo domino nostro suppliciter agere, ut facilius iuxta dioecesis cuiuslibet conditiones haberi possit¹.

163. Cum absolutae clericorum institutioni B plurimum prosint conlationes ab episcopis Piceni et Metauri in conventu Lauretano constitutae, praesertim si ad pietatem atque ad ecclesiasticum spiritum magis fovendum ordinentur ac dirigantur: ideo provincialis haec synodus enixe commendat atque hortatur, ut quisque episcopus, sicut in Domino expedire iudicaverit, pro personarum locorumque ratione conlationes huiusmodi² in suam dioecesim inducere et in dies excolere studeat. Quod si pluries in mense conlationes haberi nequeant, meliori qua fieri potest ratione, consuetudine ac praescriptae casuum moralium ac rituum conlationes ad normam concilii Romani³ in civitate habeantur. His quoque locus erit per dioecesim coram vicariis foraneis, qui casuum solutiones ad episcopum mittent⁴.

Titulus IX.

De regularibus utriusque sexus.

Pernagnum regulares ordines ecclesiae Dei adiuventum afferunt et decorem; qui praedicationibus, adolescentium educationi, pauperum infirmorumque necessitatibus sedulam operam navantes, et virtutum exercitio ac voto peculiariter Deo inservientes, a christiana republica mala et calamitates quotidiana et sollicita prece student avertere. Hinc nos, flagitiosorum hominum; quibus aetas haec nostra abundat, votis ac conatibus obstantes, ecclesiae sanctorumque patrum doctrinam ex animo sectantes, gravissimis verbis huius provinciae fideles commoneamus in Domino atque hortamur, ut pervulgata impiorum placita reiciant, defendenda exempla detestentur, et regulares ordines, qui in ecclesia sunt, non modo legitimos habeant, sed eos regna, nationibus ac societati universae quam maxime D utiles omni studio et obsequio prosequantur.

164. Patres concilii regularium privilegia, quae legitimis ecclesiae decretis summorumque pontificum constitutionibus sunt iniuxta, fatentur et integra servanda esse ab omnibus iubent. Quae vero ex ipsis constitutionibus et decretis communi iure religiosi viri praestare debent, pro sua singulari pietate atque obedientia a se praestanda intelligant; praefecti autem provinciarum et coenobiorum praepositi diligenter ea servarimandent, invigilent, et ad id subditos auctoritate et exemplo compellant. Optandum enim est, libertatem, quam nonnullis apostolica sedes privilegio exemptionis

indulget, sic integram observari, ut et illam alii non infringant, et ipsi eius limites non excedant.¹

165. Benevolentiae et sanctae necessitudinis vinculum, quae clerus saecularis et regularis simul, quasi sub eodem duce eodemque in certamine, militum acies adstringitur, episcopis ac regularium ordinum moderatoribus curantibus, servetur et augeatur in dies. Parochi et sacerdotes debitum eis obsequium et honorem deferant. Regulares autem in omnibus et praesertim in sacris peragendis, concordiam cum parochis foveant; claustrum, tutum ac quietum regularium virtutum domicilium, diligenter praescriptis horis repetant, et numquam de se prodant populo exempla nullimode sanctitati professionis suae consentanea. Sacris vero antistitibus omnem quam possunt opem afferant², in multis iuxta canonicas sanctiones subiaceant³, in omnibus venerationem exhibeant⁴. Conciones et divinatorum officia ita moderentur, ut populi frequentia non desideretur, ubi episcopus praedicaverit et pontificaliter celebraverit⁵.

166. Officii autem partes quoad regulares viros nobis ceterisque Italiae episcopis a beatissimo patre ac principe Pio IX (quem Deus sospitem diu servet) commendatas, perpetua commotione exequimur, idque ipsius supremi pastoris verba referendo, quibus nihil melius aut efficacius dici potest:

„Quoniam ex monasteriis recte administratis ingens in ecclesia Dei splendor atque utilitas dimanat, et regularis etiam clerus adiutricem vobis in procuranda animarum salute operam navat, vobis ipsis, venerabiles fratres, in mandatis damus, primum quidem, ut religiosas familias cuiusque dioecesis nostro nomine certiores faciatis, nobis peculiarem aerumnas ingemiscentibus, quas multae C illarum in recenti calamitose tempore perpessus sunt, non levi interea consolationi fuisse animorum patientiam atque in virtutis et religionis studio constantiam, quibus plurimi ex religiosis hominibus ad exemplum se commendarunt . . . Deinde vero, ut praesides earundem familiarum et superiores, ubi opus fuerit, illarum moderatores nostris verbis adhortemini, ut pro sui officii debito nulli pareant curae atque industriae, quo regularis disciplina, ubi servatur, magis in dies viget et floreat, ubi vero detrimentum aliquod passa fuerit, omnino reviviscat et redintegretur. Moneant instanter iidem praesides, arguant, increpent religiosos illarum alumnos, ut serio considerantes, quibus se votis Deo obtrinxerunt, illa diligenter reddere studeant, sique instituti regulas inviolate custodiant, et mortificationem Iesu in suo corpore circumferentes, ab iis omnibus abtineant, quae propriae vocationi adversantur, et operibus instant, quae caritatem Dei et proximi perfectaeque virtutis studioque praese ferant. Caveant praesertim supradicti ordinum moderatores, ne ulli ad religiosa instituta aditum faciant, nisi cuius antea vitam, mores atque indolem accuratissime expenderit, ac deinde illos tantum ad religiosam professionem admittant, qui, tyrocinio rite posito, ea dederint verae vocationis signa.

¹ Innoc. IV, in conc. gen. Lugdun., relat. in c. Volentes 1, de privilegiis in 6; Bened. XIV, *De synod. dioec.*, lib. IX, c. 15 et seq.

² C. *Ex auctoritate* 24, c. 16, q. 1; s. Ioa. Chrysost., *Hom. 5 ad Philog.* [n. 2, opp., ed. Montfaucon, t. 496 D], Fagnan. in c. *Super iis de m. et o. in fine*.

³ Bened. XIV, *De synod.*, l. IX, c. 15-6, et l. XIII, c. 11; Fagnan. qui finit ad cap. *Graves*, de off. ordin.

⁴ Greg. XV, const. *Inscrutabili*, 5 febr. 1622, et aliae permultas.

⁵ Extrav. *Super casta*, 2, de sepulchris [III, 6]; Bened. XIV, *De synod.*, l. IX, c. 17.

¹ Appendix, num. IV.

² Idem.

³ Cons. Rom. in append. p. 289.

⁴ Decret. Lauret. conventus, § 28.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

ut iudicari merito possit, ipse non alia de causa religiosam vitam amplecti, nisi ut Deo unice vivant, et suam atque aliorum salutem pro cuiusque instituti ratione procurare possint. Super his autem deliberatum fixumque nobis est, ut ea omnino serventur, quae ad religionum familiarum bonum statuta praescriptaque sunt in decretis a nostra congregatione super statu regularium, die 25 Ianuarii superiori anno editis et apostolica nostra auctoritate sancitis.¹

167. Quod ad virgines Christo dicatas attinet, et primum ad eas, quae sunt regularibus legitime subiectae, episcopi, quicquid est sollicitudini suae per sacros canones commissum et iniunctum, non parvipendant. Praecipue vero vigilent, ut clausura, cuius „sub obestatione divini iudicii et interminatione maledictionis aeternae“² episcopi custodes sunt, diligentissime servetur. Profitentium voluntatem caute et diligenter per se ipsos vel per suum vicarium explorent³. Animadvertant, ut praefecti monasteriorum, praeter ordinarium confessarium, bis aut ter in anno alium offerant extraordinarium⁴, eumque non semper ipso ex ordine⁵, sed, saltem semel in anno, saecularem aut alterum diversi ordinis sacerdotem; aliter sua auctoritate ipsi provideant episcopi⁷.

168. Sed praecipua episcoporum cura esse debet circa subiectas sibi virgines Deo dicatas. Eas custodiant, eas habeant velut ecclesiastici germinis flores, . . . illustriorem portionem gregis Christi⁸. Ideo non modo per vicarios aliosque provecctae aetatis spectataeque religionis et doctrinae sacerdotes, sed eas per se ipsos invigilent. Quod bonum est, discrete et sollicite in eiusmodi conclusis hortis inserere, quod autem malum maloque proximum est, sensim studeant eradicare. Interea permultum, immo summopere refert, ut sacerdotes a confessionibus ordinarios scientia perfectionis doctos atque integritate et prudentia praestantes constituent; extraordinarios vero bis aut ter in anno communitati offerre non praetermittant⁹.

169. Ab ipsis coenobiis, quaecumque castitati ac vitae sanctitati adversari videbuntur, intus et extra penitus amoveant¹⁰. Sacrarii custodes, capellani et ceteri monasterio proxime inservientes non moribus tantum et gravitate, verum aetate commendentur.

170. Incumbant episcopi, ut e monasteriis, immo ab ipsarum monialium cordibus, proprietas omnis exulet, et illa, meliori ratione qua fieri poterit, in eis stabiliatu serveturque rerum omnium communio, quae nihil habet et cui nihil deest¹¹. Observantiam itaque vitae communis maxime commendandam ubi viget, florere ac intactam servari curent, ubi vero nondum est, pro sua prudentia, si fieri possit, studeant instituere¹².

171. Virgines, quae facultates et corpus Deo committant, nobiliorem partem sibi, mentem scilicet,

nullo modo reservent. Sanctae ideo humilitatis et obedientiae virtutes toto ex animo et pro viribus colant. Officialium electio ac deputatio, praesertim abbatissae, omni partium studio posthabito, fiat. Ceteris ea praeficiatur, quae coram Domino ad disciplinam tuendam sive restituendam servandamque magis idonea videtur. Monialibus vero quovis nomine praeposita abusus eliminat, pacem fovet, omnes ut filias diligat, ad perfectionem excitet, et omnium necessitatibus, quoad potest, subveniat.

172. At votorum, quae nuncuparunt, adimplemento addenda est constitutionum observantia. Quanto haec perfectior erit, eo magis monasterii disciplina et pax atque singularum monialium sanctitas proficiet. Ideo praecipimus, ut in singulis virginum coenobiis a quadam ex monialibus, ceteris professis audientibus, statis temporibus, pars aliqua vel aliquod caput legatur constitutionum seu regularum. Huius lectionis initium fiat a primo capite, et ita procedatur ad extremum; hoc absoluto, ad primum sit regressus, ut, eodem ordine servato, numquam sanctae ipsius exercitationis usus intermittatur¹. Praefectam autem seu abbatissam moneamus, ut ceteras ad summam legum observantiam non minus exemplo suo invitet, quam auctoritate compellat².

173. Verum dixi vix potest, quantum spiritus pietatis et perfectionis e clathris seu auditoriis effluat, et ideo quam magni momenti sit, ut eiusmodi monasterii locus, qui diaboli insidiis maxime patet, sancta custodia et pia severitate communiatur. Quapropter pro monialibus huius provinciae nobis subiectis haec servari mandamus:

a. Auditoria ad iuris tramites et propriae constitutionis regulam caute custodiantur³; certis vero temporibus statisque diebus omnino sint clausa. Quandocumque vero monialis ad clathra seu auditoria accedit, abbatissae facultatem petat atque adstantes sorores, quas auscultatrices vocant, adhibeat.

b. Viri regulares, absque episcopi licentia, iuxta canonicas sanctiones et praesertim decretum generale sacrae congregationis episcoporum et regularium 13 kalendas decembris 1623, iussu sanctae memoriae Urbani VIII editum, cum monialibus colloquia omnino non habeant⁴.

c. Capellani, officiales, famuli, opifices et ceteri, qui monasterio inserviunt, de rebus inutilibus et de nugis saeculi loqui non audeant cum monialibus, sub poena suspensionis ab officio aliique episcopi arbitrio.

d. Ubi episcopus visitationem habeat, vel quoties monasterii cuiuscumque septa exploret, accurate observet, num claustra, ostia, clathri, cancella, fenestellae, et quae sunt huius generis, ad eam rationem serventur, quam constitutiones et synodalia decreta exposcunt.

174. In monasteriis, quae puellas educationis causa excipiunt; ea omnia fidelissime serventur, quae pro earum ingressu et egressu sacra congregatio episcoporum et regularium mandare consuevit⁵, praesertim quoad aetatem, atque antea probe exploratos mores et sinceram educationis voluntatem.

¹ S. Car. conc. prov. I, de prop. reg. et const. his assidue leg., [part. III, c. 12, Mansi, Conc., XXXIV, 96].

² S. Car. conc. prov. Mediol. h. ibi.

³ S. Car. conc. prov. Mediol. I, de clausura [part. III, c. 9, Mansi, Conc., XXXIV, 97].

⁴ Conc. prov. Urbini Tiranni, de monialib., c. 1; S. Car. conc. prov. Mediol. I, de clausura.

⁵ Decret. Sixti V, anno 1580; a congr. regul. 20 nov. 1658.

⁶ Conc. Rom., tit. XXI, c. 4, [Mansi, Conc., XXXIV, 1091].

¹ Cit. encycl. Noctis, § Quoniam vero.

² Bened. XIV, const. Gravissimo [21 oct. 1749], t. III, p. 67 eius bularii; Greg. XV, const. Inscrutabili, et aliae perptuas.

³ Conc. Trid., sess. XXV, c. 5; const. Bonif. VIII, Periculoso [de statu regul. in 6, III, 16]; a. Pii V, circa 1566.

⁴ Conc. Trid., sess. cit., c. 17.

⁵ Conc. Trid., sess. XXV, c. 10, de regular.

⁶ Bened. XIV, De synodo, l. XIII, c. 12, n. 17.

⁷ Bened. XIV, const. Pastoralis curae 5 aug. 1748, quae late haec rem disputat.

⁸ S. Cyprian., Lib. de habit. virgin., [ed. Baluzii, Venet., 1766, p. 410 A].

⁹ Conc. Trid., sess. cit., c. 20. Vidend. etiam const. Pastoralis anno 1748.

¹⁰ Conc. prov. Urbini Tiranni, de monialib., c. 1.

¹¹ Conc. Rom., tit. XXI, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1091].

¹² Bened. XIV, De synod., l. XIII, c. 12, n. 18.

175. Quod vero ad domos, conlegia, conserva-
toris attinet, et quae sunt eiusmodi, advigilet epis-
copus, ut feminae, quae in illis citra vota commu-
nem vitam degunt, ad finem instituti contendat,
statuta custodiant et praecipue in timore Domini
et virtutum pietatisque exercitio in dies proficiant.

PARS III.

De disciplina.

Titulus I.

De blasphemia.

Nil blasphemia atrocius, qua homo ad Dei
gloriam conditus, et praesertim christianus, tot
beneficiis cumulatus non horret ponere in coelum
os suum, et creatori omniumque domino temerario
ausu vel haeretica mente maledicere. Hoc inex-
cusabile scelus in veteri testamento mors vindi-
cabat¹; sacrae autem ecclesiae constitutiones sus-
pensione, excommunicatione aliisque poenis mul-
ctarunt gravissimis², et ipsae civilium potestatum
leges, quandoque poena capitali proposita, exterminandum duxerunt³.

176. Quamobrem, ut eiusmodi detestabile blas-
phemiae crimen longius, quantum fieri potest, ab
hac nostra Urbinatensi provincia dispellatur, in blas-
phemos modis omnibus pro modo culpae insurgant,
episcopi⁴. In illos quidem nefarios homines, qui
perverso animo et ea mente delinquant, ut eorum,
quae sunt Dei et ecclesiae, despectum ingerant,
aliosque exemplo suo ad peccandum pertrahant,
omni canonum ac legum, quae vigent, vigore ani-
madvertant⁵. In illos vero, qui ob aliorum persua-
sionem ac exemplum deliquerunt, ita ut magis se-
ducti quam seductores haberi possint, mitiores poe-
nas seu potius medicinae adhibeat coercionem,
iuxta edictum Lauretanum apostolica auctoritate
roboratum, quod edidimus anno 1855, et quod, per-
petua synodali constitutione innovatum, concilii
appendici adiciemus⁶.

177. Ast nihil cum iis remittendum est, qui
horrendum haereticalis blasphemiae facinus ad-
miserunt. Horum enim impudentia et impietas
asperius iuxta summorum pontificum constitutiones
et supremae generalis sacrae inquisitionis decreta
contundenda sunt⁷.

178. Nec pariter quicquam indulgendum est iis,
qui clandestinis sectis, e tenebris ad rei tum sacrae
tum publicae exitium et vastitatem emerant⁸, quo-
vis nomine adscribuntur. Hi quippe tenebrosi
sceleratorum hominum conventus omnes, pluries a
summis pontificibus damnati⁹, eorumque adepti,
aggregati quocumque nomine, excommunicationis

¹ Levit. XXIV, 16.

² Can. *Qualis* 4, dist. 96; can. *Imperat.* 96, causa XI, qu. 3; can. *Apostolicus* 18, causa XXIV, qu. 3, c. 18, de haeretic. in 6, [V, 2]; Leo X in conc. Lat., sess. IX, et const. *Supernae* 5 maii 1514; Pius IV const. *Insuper* 18 apr. 1564; Greg. XIII const. *Aliae* 5 iul. 1580; Bened. XIV, *Ad execrabile* 6 sept. 1746, praecipue vero a Pius V const. *Cum primum* 1 apr. 1566, § 10, p. 284, t. IV, part. 2 ballarii Romani.

³ Novall. 77 et capitular. regum Francor.

⁴ Conc. prov. Urbinat. Tiraani, de blasphemia, c. 1.

⁵ Edict. Lauret. episc. conventus a sede apostolica confirmat. 14 ian. 1855, in process.

⁶ Appendix I.

⁷ S. Pii V, const. *Cum primum* 1 apr. 1566, aliaque supra cit. const.; congr. a. officii, decreta 3 dec. 1745, 91 ian. 1750, 4 ian. 1752 et 26 sept. eodem anno.

⁸ Pius IX encycl. *Qui pluribus*.

⁹ Clem. XII const. *In eminenti* [28 apr. 1768]; Bened. XIV, *Providas* [18 maii 1751]; Pius VII, *Ecclesias* [19 sept. 1801]; praecipue vero Leo XII, *Quae graviores* 18 mart. 1825; et Pius IX, cit. encycl.

A gladio perculsi, tamquam haeretici vel de haereti suspecti habendi ac denuntiandi sunt.

179. Verum ad blasphemias pestem fugandam communi studio ab omnibus elaborandum est.

Parochi tum generatim fideles moneant, tum privatim blasphemos acriter obiurgent¹, denuntiandi onus et poenas suum gregem edoceant²; atque ad lucrandas indulgentias a Romanis pontificibus pro blasphemorum reprehensione et denuntiatione concessas, fideles hortentur³, et quadragesimae tempore sermonem adversus blasphemiam habeant⁴. Confessarii vero graves iniungant poenitentias, quae culpam vindicent et consuetudinem eradicent⁵.

Parentes corrigant filios et castigent; famulos et artifices desperatae emendationis domini efficiant⁶.

Meminerint magistratus per Dei gloriam, quae blasphemia maxime violatur, ut quam ad blasphemos compescendos auctoritatem habent, exercent, uberrimam pie curae mercedem a Deo expectantes, praeter decem annorum indulgentiam, quam Leo X ipsis et iudicibus et deferentibus elargitus est⁷.

Omnes vero fideles qui nomen Christi profitentur, si quemquam contumeliosis aut obscenis verbis Deo maledicere vel in beatam Virginem et sanctos impia evomere audierint, eum moneant et increpent⁸. Et utinam nos, populum nostrum verbis iisdem hortari possemus, quibus populum Antiochenum Chrysostomus hortabatur: „Si quempiam in bivio et foro blasphemantem audieris, accede, increpa, et si verbera infligere oportet, ne recuses; ipsius faciem alapa percute, contere os ipsius; percussione manum tuam sanctifica.“⁹

180. Ad impetrandam vero blasphemantibus veniam et mala quae ex eorum malitia bonorumque timore societati impendent deprecanda, optat provincialis synodus, ut in qualibet ecclesia cathedrali, collegiata et parochiali, saltem singulis annis, die ab episcopo deputanda, sollemnis fiat venerabilis sacramenti expositio, et opportuna concione populus ad tanti facinoris detestationem atque ad fundendas preces sanctissimo cordi Iesu excitetur.

181. Ceterum edictum Lauretani conventus episcoporum Picensi et provinciae nostrae in omnibus servetur; et ne unquam oblivione deleatur, mandamus, ut quicumque curam habent animarum eiusdem titulum I *della bestemmia* primo cuiusvis anni dominice die populo legant et explanent.

Titulus II.

De festorum dierum cultu.

Inter ea, quae peculiarem episcoporum sollicitudinem exposcunt, id profecto recensendum est, ut dies festi ab omnibus pie et religiose custodiantur, ne quod est ad Dei gloriam animarumque salutem constitutum, in divinam offensionem et animarum perniciem transferatur.

182. Parochi in primis et quotquot eorum funguntur officio, omnia quae ex ecclesiae institutis

¹ S. Car. conc. prov. III [Manai, Conc., XXXIV, 143 D].

² Conc. prov. Urbini Tiraani; conc. prov. Avenion., de blasphem., c. fin., [tit. X, Manai, Conc., XXXVII, 269].

³ Leo X in conc. Lat.; Bened. XIV, const. cit. *Ad execrabile*.

⁴ Decret. Lauret. episcop. conventus, § 26.

⁵ S. Car. conc. Mediol. I, de blasphem. [part. I, c. 11, Manai, Conc., XXXIV, 13 B].

⁶ S. Car. conc. prov. cit., [Manai, Conc., XXXIV, 13 C].

⁷ Leo X, const. *Supernae* 5 maii 1514; a. Car. conc. prov. I, de blasphem. prope fin., [Manai, Conc., I, c.]; congr. a. officii, circ. 9 maii 1868.

⁸ S. Car. conc. prov. Mediol. I, loc. cit.

⁹ *Homil. I ad popul. Antioch.*, prope fin., [n. 12, opp. ed. Montfaucou, II, 18].

vel episcopi mandato iubentur, perficiant diligentissime. Sacras functiones stata hora et ad populi commoditatem celebrent¹. In divinis officiis nimiam festinationem nimiamve diuturnitatem, quae populum scandalo afficiant aut taedio, devitent. Cerimonias decore et exquisita diligentia exequantur. Suppellectilium nitore, elegantia atque festis diebus ornatiori apparatu² fidelium pietatem alliciant.

183. Summo autem studio contendant, ut sanam atque optimam catechismo Romano doctrinae copiam haurientes³, edoceant et declarent, quot mala cum animae tum rei familiari, ex dierum festorum infractione immineant, quot vero bona ex Dei benedictione profuant a sanctorum dierum veneratione.

184. Praeterea moneant fideles, ne festis diebus omnis eorum pietas in hoc tantum sistat, ut missam audiant et a servili quocumque labore cessent, ne otio se dedant, ne aleis, comensationibus, ebrietatibus, choreis inhonestis⁴ diem sanctum agant, sed divini B praecepti finem prae oculis habentes, piis operibus vacent, sacris officiis et concionibus intersint, sacramentis se nutriant, misericordiae opera exercent, ac in precibus recolendisque Dei maximis beneficiis versentur⁵.

185. Magistratus civitatisque proceres paterna, qua eos prosequimur, benevolentia hortamur atque obtestamur ist Dominio, ut munus, quod ipsis impositum est, accedendi ad ecclesiam, dum episcopus divina mysteria vel officia solemniter peragit, pie persolvant, et in iis omnibus, quae ad religionis cultum festorumque dierum celebritatem pertinent, maiorum vestigiis inhaereant, exempla imitentur. Numquam ex eorum animo excidat, quod scriptum est: „Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.“⁶

186. Quod vero attinet ad illa, quae in festis diebus devitanda sunt, invigilent provinciae huius C episcopi, ut profanae negotiationes et mercatus cessent⁷, iudiciorum strepitus conquiescat, nisi casibus a iure permisis⁸, ludi equestres et alia ludica et vana spectacula non fiant⁹; theatra, comoediae et alia scenica, absque episcopi venia, non habeantur; sacris vero temporibus Adventus [et] Quadragesimae, singulisque sextis feriis, ob memoriam passionis domini nostri Iesu Christi, sint omnino interdicta. Curent quoque episcopi et parochi, ut festorum sanctorumque dierum celebritates, quae sive in civitatibus sive per dioeceses instituuntur, adeo religiose tum in templo tum extra peragantur, ut ad Dei gloriam, sanctorum honorem ac salutem animarum merito referri possint, ne illud contingat, quod Dominus loquitur per Prophetam: „Eccae ego proiciam . . . et dispergam super cultum vestrum stercus solemnitarum vestrarum.“¹⁰

187. Servetur tandem in omnibus Lauretani D episcoporum conventus edictum in appendice referendum; atque eiusdem titulum II *dell' inossor-*

canza delle feste, quisque parochus secundo ianuarii dominico die legere quotannis et exponere non omittat.

Titulus III.

De ecclesiarum veneratione.

Quanta veneratione sacrosancta Dei templa fideles prosequi debeant, quantumque in hoc studii et auctoritatis episcopi teneantur conferre, ex poenis, quibus Deus in veteri testamento docerem et reverentiam domus suae tutatus est¹, atque ex maxima humilitate et veneratione deduci potest, qua prisci fideles sacras aedes subibant.

Reges enim ipsi atque imperatores ad earum fores aurea diademata deponentes, custodias dimittere consueverunt²; et sacri antistites, fide virtuteque praestantissimi, sanguinem suum fundere non dubitarunt, potius quam sacra templa violari permiserint³.

188. Saeculares igitur actiones omnes, vana atque ideo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores summo studio episcopi ab ecclesia et sacrario arceant⁴. In porta ecclesiae vel extra portam nemo divinis officiis, praeter necessitatem, assistat⁵. In choro, divinorum tempore, laici homines, cuiuscumque dignitatis sint, non sedeant⁶. Saecularia iudicia⁷ et profanae conciones in ecclesia⁸ non habeantur. Uno verbo, omnia, quae non modo pietatem et religionem laedunt, sed proxime ad eam non tendunt vel loci sanctitatem dedecent, ab eo omnino reiiciantur⁹.

189. Parochi fideles edoceant, quomodo ecclesias ingredi et in eis potissimum se gerere debeant, iuxta constitutionem sancti Pii V¹⁰; episcopi nihil omnino eorum praetermittant, quae ad Dei laudem et domus eius decorem pertinent¹¹; sacerdotes sancta sua conversatione summaque reverentia fidelium pietatem, devotionem et fidem excitent. Divini verbi praedones adversus domus Dei profanationem insurgant et hac de re in Quadragesima vehementem habeant concionem¹².

190. Praepositi ecclesiarum, rectores et capellani pro suo munere invigilent, ne quicquam irreverentiae admittatur in templo; si quem autem deprehenderit delinquentem, per se vel per alium moneant et, nisi paruerit, eiiciant; si commode id fieri nequit, episcopo statim denuntient. Hic severa coercionem huiusmodi contumaciam contundat, et rectores ceterosque ecclesiarum ministros hoc in officio negligentes gravi poena coerceat¹³.

191. Ceterum Lauretani consensus mox evul-

¹ Is. LVI, 7; III Reg. VIII, 18; IX, 88; Ier. VI, 11 et LV, 11; Ps. LXVIII, 10; Matth. XXI, 12; Marc. XI, 15; Luc. XIX, 45; Ioan. II, 14 et seq.

² S. Ioan. Chrysost., *Orat. post redit. ab exil.* [n. 2, opp. ed. Montfaucon, III, 428 C.]; edict. Theodos. post leg. 4. cod. Theodos. de iis qui ad eccl. confug.

³ S. Ambros., *Epist.* 17, n. 13, col. 696 et seq., t. III, edit. Venet. 1751.

⁴ C. *Apostolicum* 68, dist. 1, de consecrat.; c. *Purissimum* 5, dist. 41; c. *Et hoc diximus* 9, can. XVI, q. 7; conc. Trid., sess. XXII, decret. de observ. et vit. in celebr. missae.

⁵ C. *Missas* 84 et seq., dist. 1, de consecrat.; a. Car. conc. prov. I, de eccl. et ear. cultu [part. II, c. 57, Mansi, Conc., XXXIV, 61 B].

⁶ C. *Sacerdotum* 80, dist. 2, de consecr.; c. *Ut laici* 1, de vita et honest. cleric. [III, 1].

⁷ C. *Cum oeccl.* 5, de immunit. [III, 49].

⁸ C. *Decet domum* 2, de immunit., in 6, [III, 28].

⁹ Conc. Eliberitan., c. 85, col. 264, t. 1, collat. Harduin.; conc. Carthag. III, c. 30, [Mansi, Conc., II, 11, et III, 665].

¹⁰ S. Pius V, const. 5, § 4; c. *Decet* 2, de immunit. eccl. in 6.

¹¹ Conc. prov. Tirani Urbini, de sacros. eccl. et c. 4.

¹² Decret. Lauret. episc. conv., § 28.

¹³ S. Car. conc. prov. I, de eccl. et earum cultu, [Mansi, Conc., XXXIV, 61 D].

¹ S. congr. concilii, 26 ian. 1771.

² S. Car. conc. prov. V, [part. I, c. 8, Mansi, Conc., XXXIV, 350 C].

³ Ad III decalogi praeccept.

⁴ Conc. Rom., tit. XI, de feriis et festor. dier. observant., c. 1, [Mansi, Conc. XXXIV, 1668]; conc. Tolet. III, c. 28, [c. 28, c. XIII, q. 2].

⁵ Conc. Rom., loc. cit.; catech. Rom. de III dec. praeccepto, § 10; a. Car. conc. prov. I, de festor. dier. cultu [part. I, c. 12, Mansi, Conc., XXXIV, 18].

⁶ Ps. CXXVI, 1.

⁷ S. Pius V, const. 5 [Cum primum]; Bened. XIV, litt. encycl. *Ab eo tempore* 5 novembr. 1765 et *De synod.*, l. VII, c. 2, et l. XI, c. 8.

⁸ C. 1 et 5 de festis [II, 9]; a. Pius V, const. cit.

⁹ Bened. XIV, *De synod.*, l. XI, c. 2-8; a. Car. conc. prov. I, de festor. dier. cultu, [Mansi, Conc., XXXIV, 18].

¹⁰ Malach. II, 8.

gatum edictum servari praecipitur, eiusque tituli III *della profanazione delle chiese* quotannis lectio, ut supra, tertia ianuarii dominica fiet¹.

Titulus IV.

De ieiuniis.

Aetas nostra, quae intemperantia progreditur, sacrosancta ecclesiae ieiunia quamvis imminuta et moderata, parvipendit, et ecclesiae ipsius auctoritatem temerario ausu contemnit. Advigilent ideo episcopi, ut ieiunia in eorum diocessibus observentur, et sana doctrina hac de re in populo studiosius disseminetur.

192. Quadragesimale ieiunium, quod est maxime sacrum et solemne², diligentissime fieri curent³; populum vero edoceant atque per parochos et concionatores moneri faciant, ut per id tempus eo magis ad Dei verbum audiendum conveniat, orationibus instet, operibus misericordiae se impendat.

193. Sacrosancti domini nostri Iesu Christi Adventus aliorumque dierum praescriptam abstinentiam ciborumque delictum tueantur⁴; atque ea omnia, quae huc spectant, sacrorum canonum decretis, praecipue vero Benedicti XIV constitutionibus, moderentur⁵.

194. Verbi Dei praecones animarumque praesertim curatores declarent, ieiuniorum et abstinentiae institutionem sanctam esse et saluberrimam, nec, uti dicitant veptris cultores, naturae legibus adversam⁶, sed laudibus amplissimis a patribus commendatam⁷, atque antiquissimo ecclesiae usu et auctoritate firmatam, per plurimum prodesse ad peccatorum satisfactionem, ad vitia comprimenda et ad virtutes a Domino impetrandas.

195. Demum hac etiam ratione, episcoporum Piceni et provinciae Urbinatis edictum innovamus et confirmamus: eiusque titulum, quod inscribitur *della violazione dei digiuni* quarta cuiusque anni dominica ob omnibus animarum curatoribus, ut supra, legendum esse mandamus.

Titulus V.

De morum honestate.

Scimus equidem, monente supremo ecclesiae speculatore⁸, et tristi edocti experientia noscimus, quantum diversis in locis si excreverint, qui seipso turpis fornicationis coeno commaculant et alios contagiosissimo exemplo ad peccandum pertrahunt, quibus divina imminet sententia: „*Vae homini illi, per quem scandalum venit.*“⁹ Nec oblitus sumus, sed serio perpendimus, magnam multiplicis peccati huiusmodi gravitatem poenis coercendam esse gravissimis¹⁰. Quapropter, ne muneri nostro, quantum temporum calamitas patitur, deficiamus, haec iubemus.

196. Adversus eos, qui in concubinato et ideo in damnationis statu¹¹ vivunt, cuiuscumque gradus

¹ Append. I.

² S. Augustin., *De baptis. contra Donatist.*, l. IV, c. 24. [opp., ed. Migne, IX, 174]; a Hieron., *Ep. 41 ad Marcellam*. [opp., ed. Migne, I, 475]; a Leo magno, *Serm. 43 de Quadrage.*, c. 2. [serm. 44, in ed. Ballerini, opp., ed. Migne, I, 266].

³ Conc. prov. Urbis. Tirani, de ieiun. observ., c. 1.

⁴ Conc. Trid., sess. ult. de delecto cibor., ieiun. etc.

⁵ C. *Illis* 11, dist. 12; c. *Ieiunia* 17, cum seq. dist. 5 de consecrat.; Bened. XIV, const. *Si fraternitas*, n. 99, t. I eiusd. arii [8 iulii 1744], const. *Non ambigimus* 19 [20 maii 1741], *Libertatis*, n. 130, ibi [10 iun. 1745]. Vide etiam ipsius *Inst.* 15 et 16.

⁶ S. Thom. II, 2, quaest. 117, art. 3 in corp.

⁷ Leo magno, *Hom. 1 et seq. de Quadrage.* [serm. 39 et, opp., ed. Migne, I, 268]; a Basilio, *Hom. 2 de ieiun. et passim*. [ed. Bened., II, 10 et seq.].

⁸ Pius IX, encycl. 8 dec. 1849, § *Ceterum*.

⁹ Matth. XVIII, 7.

¹⁰ Pius IX, cit. encycl.

¹¹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 8, [de ref. matrim.].

sint et conditionis, si postquam ab ordinario etiam ex officio ter admoniti, concubinas non eiecerint, neque ab earum consuetudine non se iunxerint, curiae ecclesiasticae ad normam sacrorum canonum, praecipue vero Tridentini concilii¹, omni iuris severitate acriter animadvertant.

197. Mulieres illas, quae excusso verecundiae fraeno et divini iudicii timore depulso, turpem pro corpore quaestum faciunt, debitis poenis coerceant². Lenones quoque, si qui fuerint, poena ad iuris tramites mulctentur³.

198. Episcopi et parochi fideles moneant et obsecrent, ut prae oculis apostolica habeant verba: „*An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate et portate Deum in corpore vestro.*“⁴ Memores igitur dignitatis, suae ab iis refugiant, quae nec nominari deest inter sanctos⁵. Iuvenes autem ad pietatem attrahant, alliciant atque in eis devotionem erga beatam Virginem immaculatam, huius provinciae patronam, inserere ac colere studeant. Omnes demum hortentur, ut bonis artibus otium, quod multam docuit malitiam, e civitatibus, quantum fieri datum est, expellatur⁶.

199. Cum hominum malitia eo processerit, ut ipsa physica experimenta et phaenomena, quae vocant magnetica, ad curiosa sectanda, ad superstitionem exercendam, nec non ad bonos corrumpendos mores detorquere nitatur, episcopi sedulo advigilent, ut novum hoc perversitatis genus, quod alibi late serpit, a nostra omnino absit provincia: atque ad dignoscendos propellendosque magnetismi abusus parochorum vigilantiam excitent et inspecta rei veritate procedant, prae oculis habentes decreta hac de re lata et praesertim decretum supremae sanctae Romanae et universalis inquisitionis diei 30 iulii 1856, in appendice referendum⁷.

200. Quidquid reliquum est in edicto conventus Laurentani continetur titulo *dell' immoralità* ab omnibus servando, et a parochis ex ordine, quinto scilicet cuiusvis anni dominico die prout supra, legendo.

Titulus VI.

De verbi Dei praedicatione.

Cum plurimum ad populi profectum intersit, ut divini verbi praedictio rite et iuxta ecclesiae mentem fiat, nonnulla hic monenda et praecipienda ducimus.

201. Sacrosancta Tridentina synodus⁸ et plures pontificum constitutiones⁹ in mandatis dedere, ut omnes curatores animarum festis diebus de rebus divinis populum edoceant. Parochos igitur in Domino obsecramus, ut hanc pastoralis officii partem numquam omittant; et ne Dei sermo, qui vivus est et efficax, ministrorum desidia et levitate infructuosus evadat, enixe hortamur, ut sedulo ipsius

¹ Conc. Trid., loc. cit.; conc. Lateran. sub Leone X, sess. IX, [Mansi, XXXII, 689]; conc. Tolet. I, c. 17, [Mansi, III, 1001].

² C. *Viduis* 16, et ibi gloss. dist. 24; c. *Mercatoribus* 11, can. XXXII, q. 4; a Pius V, const. *Ad compeccanda* 70, in bullar. t. IV.

³ S. Car. conc. Mediol. I, de meret. et lenon., p. 26, edit. cit., [part. II, c. 65, Mansi, Conc., XXXIV, 72].

⁴ I Cor. VI, 19-20.

⁵ Eph. V, 3.

⁶ S. Car. conc. prov. I, de histrionib., cingar. etc., [part. II, c. 66, Mansi, Conc., XXXIV, 73 A].

⁷ Append., num. V.

⁸ Sess. V, c. 2.

⁹ Innoc. XI, const. *Apostolici memoris*; Bened. XIII, *In supremo militantis* [28 sept. 1724]; Bened. XIV, const. *Eius minime* [7 febr. 1742].

concilii verba perpendant: „plebes sibi commissa pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea, quae acire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis vitia quae eos declinare, et virtutes quas sectari oporteat.“¹

202. Praeterea cum patribus eiusdem sacrosancti concilii visum fuerit maxime referre, ut liber sanctae synodi auctoritate ederet, ex quo parochi et ceteri, quibus docendi munus impositum est, certa praecepta petere atque depromere ad fidelium aedificationem possent, ut quemadmodum unus est dominus et una fides², ita etiam una sit tradendae fidei et christianae eruditionis communis regula³, ideo provinciae huius episcopi nulli parcant labori, ut parochi hoc aureum opus frequentissime prae manibus habeant, attente legant pieque meditentur⁴.

203. Praedicatores utinam et ipsi, qui solemniori quadam forma, praesertim in Quadragesima et Adventu, evangelium annuntiant, catechismo ad parochos uterentur! Opus enim doctissimorum virorum atque, sancto Carolo Borromaeo promovente, sancti Pii V immortalis memoriae iussu editum, omnia fere brevi comprehensa volumine refert, quae ad christianorum institutionem ab innumeris pene scriptoribus allata sunt, et quae clericis divino cultui addictis et animarum saluti procurandae destinatis sunt opportuna. Super his mandamus, ut praedicatores ea omnia, quae a sacris canonibus iniunguntur, antequam praedicandi munus suscipiant, praestent⁵; atque ut ea, quae de sacrae praedicationis forma in instructione sancti Caroli ex usu et auctoritate sanctorum patrum proposita sunt, ad discere studeant⁶.

In quadragesimali praedicatione sermones de novissimis, de filiorum educatione, de ecclesiarum veneratione, de blasphemia, de ieiuniis, de morum honestate habeant, et per octo dies, populum spiritualibus exercitiis ad rite satisfaciendum paschali praecepto curent disponere⁷. Quadragesimae autem et Adventus praedicatione completa, parochus loci et vicarius foraneus de horum observantia, nec non de concionatoris conversatione et populi profectu certiores reddant episcopum⁸. Concionatores nihil ullo unquam tempore imprudenter, vel ad lacrymas provocandas, dicant aut faciant quod a christiana disciplina sit alienum. Populum generatim, nullum autem speciatim expresse vel tacite corripiant, nisi in casibus a iure permissis. Haereticorum argumenta et opiniones, quanto minus fieri potest, referant; seorsim reprobent, praesertim quando coram idiotis imperitis hominibus concionantur⁹.

204. Aliud onus parochis est impositum, ut scilicet „dominicis et aliis festis diebus pueros in singulis paroeciis fidei rudimenta et obedientiam erga Deum et parentes diligenter edoceant“¹⁰. Huius

¹ Conc. Trid., loc. cit.
² Sess. XXV, de indice libr. et catech.
³ Ephes. IV, 5.
⁴ Catech. praef., § 8.
⁵ Pius IX, encycl. *Noctis*, 8 dec. 1849, § *Et autem*; Clem. XIII, encycl. *In dominico agro* [14 iun. 1761]; Bened. XIII in conc. Rom., tit. I, c. 4, [Mansi, Conc., XXXIV, 1864]; Bened. XIV, const. *Et si minime*; conc. prov. Urbini Tirani, de praed. verbi Dei, c. 1.

⁶ Conc. Trid., sess. V, c. 2, et sess. XXIV, c. 4, de reform.; conc. Lat. sub Leone X, const. *Inscrutabili* Greg. XV, 29 iunii 1629; const. *Superna* Clem. X, 21 iunii 1670; conc. Rom., tit. I, c. 10, [Mansi, Conc., XXXIV, 1867].

⁷ Instructiones praedicationis verbi Dei ex conc. prov. III, decreto edito a Carolo Borromaeo iussu, *Acta Mediol.*, part. IV, pag. 409, edit. Pat., 1754.

⁸ Decret. Lauret. conventus, § 26.

⁹ Decret. Lauret., § cit. in fine.

¹⁰ Conc. prov. Urbini Tirani, tit. de praed. verbi Dei, c. 2.

¹¹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 4.

officii necessitatem experientia vitae magistra manifestissime testatur. Eo enim neglecto, quod inter graviora pastoris munera recensendum est, populus ad ignorantiam et prope ad conditionem infidelium gentium deducitur. Hinc vehementer in Domino hortamur ac gravissime commoneamus parochos omnes, ut huic muneri plenissime satisfaciant, ne episcopi eorum negligentiam coercere, atque per alium supplere ad iuris tramites cogantur¹.

205. Verum ut hac etiam ratione unus idemque modus ab omnibus teneatur, provincialis synodus exoptat, ut sacri antistites in christiana doctrinae methodo praescribenda et in publicis regularium scholis etiam servanda, varietatum confusiones et incommoda devitent. Hoc autem facilius in provincia nostra praestari potest, ubi iam usu antiquissimo fere per omnes dioeceses receptus est celeberrimus libellus venerabilis cardinalis Bellarmini rite, examinatus et adprobatus², in dioecesi Romana praescriptus³, universi orbis⁴ et maxime ditionis ecclesiasticae episcopis commendatus⁵.

206. Methodus autem in christiana catechesi pueris tradenda ea nobis potissimum in votis est, quam episcopi huius provinciae et Picensi in Lauretano conventu constituerunt. Et ut episcoporum et parochorum studio felix respondeat exitus, mandamus:

a. Ut parochi fidem de bonis ac religiosis moribus omnino denegent parentibus, tutoribus, dominis qui filios, pupillos, servos et eiusmodi sibi subiectos ad doctrinam addiscendam mittere negligunt.

b. Item puellis et adultis denegent, qui dotis nomine subidii inhiare⁶, patrini vel commatris munus obire⁷ aut matrimonio iungi exoptant⁸.

c. Parochi sese litteras eiusmodi testimoniales nequaquam his daturis quotannis coram populo profiteantur.

d. Cum parochis gravissime incumbat catechesin tradere et eam omnes pueros, puellasque educere, episcopi parochos ad plenam ac sedulam huius muneris satisfactionem urgeant. Hi vero parentum studium et puerorum frequentiam saepissime excitantes, industria sollicitudine entantur eos, qui christiana institutione magis indigent et magis ab ecclesia refugiant, videlicet pauperum filios, ad christianam doctrinam illicere atque adducere. Id facillime asequenter tum erectione congregationis doctrinae christianae, iuxta summorum pontificum et plurium synodaliu decretorum voja⁹, tum pie manusculis ac diligenti examine, cum pueros puellasque ad confirmationem et primo ad eucharistiam admittunt.

207. Quilibet animarum curator omnium suae paroeciae puerorum atque puellarum a septennio ad quartum¹⁰ et decimum expletum annum¹¹ cata-

¹ Conc. Trid., loc. cit.; a Pius V, const. *Ex debito* [6 oct. 1571]; Clem. XII, *Pastoralis officii* [16 maii 1756]; Bened. XIV, *Cum religiosi* [26 iunii 1754].

² Clem. VIII, const. *Pastoralis* [1598].

³ Conc. Rom., tit. I, c. 4, [Mansi, Conc., XXXIV, 1864].

⁴ Bened. XIV, const. *Et si minime* [7 febr. 1749], et const. Clem. VIII, *Pastoralis*.

⁵ Innoc. XIII per a. congreg. episc. anno 1739; Pius IX, encycl. 8 dec. 1849, § *Et autem*.

⁶ Edicta sub Innoc. XI, anno 1676; Clem. XI, anno 1701; Clem. XII, anno 1780.

⁷ Decret. Congr. part. coram Innoc. XII, anno 1699, const. a Clem. XI, anno 1718.

⁸ Bened. XIV, const. *Et si minime*, § 9 et 11.

⁹ S. Pius V, const. *Ex debito* [6 oct. 1571]; Paulus V, const. *Ex credito* [6 oct. 1607]; Bened. XIV, const. *Et si minime*, *Acta eccl. Mediol.*, et conc. et synod. passim.

¹⁰ Conc. Rom., tit. I, c. 4, [Mansi, Conc., XXXIV, 1864].

logum habeat, absque legitima causa absentes ad A notat, moneat et, si commotione despecta, non paruerint, episcopo denuntiet.

208. Demum vigilant episcopi, ut sacerdotes, qui diebus dominicis in ruralibus ecclesiis missam celebrant, iniunctum onus adimpleant catechesim, vel immediate ante sacrum vel postea, pueris tradendi atque actus fidei cum populo recitandi¹.

Titulus VII.

De ludimagistris.

Pro incorrupta morum ac vitae adolescentium disciplina episcopi per plurimum allaborent. Et in primis sedula cura prospiciant, ut ludi litterarii magistri atque bonarum artium professores, ab iis ad quos pertinet, non solum doctrina, sed etiam moribus probatissimis ac fide praesertim orthodoxa praediti, eligantur². Ut autem ii munus suum B digne obrant, haec synodus provincialis servanda praecipit:

209. Omnes, qui docendi officium suscipere volunt, cuncta praestent, quae a summorum pontificum constitutionibus, praesertim Leonis XII³, iussa sunt.

210. Caveant ne libros aliquos non solum nominatim vitiosos, sed etiam vel obscena vel turpia continentes, discipulis legant, interpretentur vel retinere permittant⁴. Quicumque in hoc deliquerit gravi ab episcopo poena mulcetur, ac etiam, si opus fuerit, a docendi munere removeatur.

211. Tam publici quam privati ludimagistri periodicam sedulo dent operam⁵, ut alumni, habita cuiusvis classis et aetatis ratione, doctrinae christianae atque divini timoris, qui initium sapientiae est, principiis imbuantur. Singulis vero sabbatis vel, hia feriatis, die praecedenti, integrum quod C post meridiem fit, scholae exercitium in tradenda catechesi christiana insumant, ea forma servata, quam episcopus praescripserit⁶.

212. Sacri antistes gravissima verba perpendant, quibus a summo ecclesiae catholicae speculatore commonentur, omni scilicet industria atque opera magnaque animi firmitate connitendum esse et in iis omnibus invigilandum, quae scholas et puerorum ac iuvenum utriusque sexus instructionem atque educationem attingunt; eo magis quod exploratum sit hodiernos religionis humanaeque societatis inimicos diabolico plane spiritu in id suas omnes artes conferre, ut iuvenum mentes et corda a prima ipsa aetate pervertant, atque scholas et instituta quaelibet iuventutis educationi assignata, ab ecclesiae auctoritate sacerdotumque pastorum vigilantia omni ex parte subducant⁷. Hac in re magnum episcopi sollicitudini suae habebunt subsidium, si tum iubeant, tum studeant ea omnia D servari, quae sapientissime a Leone XII felicia recordationis⁸ et a sacra studiorum congregatione quae puerorum scholas etiam privatas⁹, constituta sunt.

¹ Bened. XIV. const. *Et si maxime*: conc. Rom., tit. I, c. 5. [Mansi, Conc., XXXIV, 1665].

² Pius IX, cit. *encycl. Notis*, § *Et ad eum* et seq.: conc. prov. Urbini Tiranni, de scholis et magistr., c. unic.

³ Const. *Quod divina sapientia* 28 aug. 1824 et alieq.

⁴ Conc. prov. Urbini Tiranni, l. c.

⁵ Conc. Lat. V, can. 7; Bened. XIV. const. *Et si maxime*, § *Hic accedit*; Leo XII, const. cit.: edict. Innoc. XII, anno 1699.

⁶ Decret. Laurent. episcop. Piceae et Metaurum, conventus § 27.

⁷ *Encycl. cit. Notis*, § dec. 1849, § *Et ad eum*.

⁸ Const. *Quod divina sapientia* 28 aug. 1824.

⁹ Ordinarum per le scuole private 26 settembre 1826, decret. 2 sept. 1828 et 2 sept. 1826.

Titulus VIII.

De bonis operibus in populo fovendis.

Quoniam praedictum est quod novissimis diebus in multis frigeret caritas, et filius hominis vix quodammodo fidem inveniet in terra¹, idque per illos, qui antichristi opus perficere moliantur, ideo ne filii lucis (filii) tenebrarum sint, nostrum est toto pectore incumbere, ut fidei lumen atque caritatis ignis in populo excitetur. Quare episcopi omnes in sua quisque dioecesi haec praecipue religionis ac sanctae caritatis opera libenter sua auctoritate suoque consilio commendare et excolere contendant.

213. In primis sacras missiones et spiritualia exercitia promoveant. Difficile dictum est quantae utilitatis sint extraordinaria eiusmodi subsidia, ubi idoneis commissa fuerint operariis, ut tum bonorum pietas foveatur, tum peccatores et longo etiam vitiorum habitu depravati homines ad salutarem poenitentiam excitentur, atque ideo fidelis populus crescat in scientia Dei et in omni opere bono fructifera, et uberius coelestis gratiae auxiliis munitus, a perveris inimicorum ecclesiae doctrinis constantius abhorreat². Ad hoc igitur utilius ac facilius assequendum:

a. Episcopi per orbem singulis decenniis sacras missiones et quinto quoque anno pias exercitationes, missionum forma, ad populum tam civitatum tum frequentiorum locorum haberi curent. Ubi autem missiones erunt instituendae, dent operam, ut ecclesiastici viri a saeculi tumultu quoad fieri poterit, segregati, spiritualibus exercitationibus per dies aliquot vacantes populo exemplo praeeant³.

b. Parochos enixe hortentur, ut permutato inter se praedicationis officio, vel missionarium ministerio implorato, quandoque in suis licet ruralibus parochiis idem praestent.

214. Praeclarum et christiano nomine valde dignum opus propagationis fidei, Lugduni, anno 1822 exortum, a summis pontificibus Pio VII, Gregorio XVI⁴ ac Pio IX⁵ commendatum, et pluribus indulgentiis locupletatum, in provinciae nostrae dioecesibus iam pluribus abhinc annis viget. Verum ad istud animarum pastores, et praecipue locorum ordinarii, fidei ac religionis dilatandae zelo succensi, verbis et scripto subditos sibi fideles nunquam desinant excitare. Immo simul omnes preces supplicationesque Deo patri omnipotenti offerre quotidie non cessent, ut cum messis multa sit, mittere dignetur operarios in vineam suam, et opportunis subveniat auxiliis, ad onera ubique terrarum perferenda pro maiori catholicae ecclesiae dilata-tione, ut omnibus tandem hominibus in unitatem fidei occurentibus, fiat unum ovile et unus pastor⁶.

Huius societati affinis est illa, cui nomen a sancta infantia salvatoris, quae in Gallia, episcoporum studio instituta, et ad plurima loca Italiae inducta, nec non sanctissimi domini nostri Pii IX eiusque praedecessoris benedictione ac ecclesiae thesauris donata, pueris inter se foedere iunctis constat. Eius excellentissimum consilium est puerulos, praesertim Sinenses, miserime a parentibus derelictos baptis-mate regenerare, iisque in maximo cum spirituali tum corporalis vitae discrimine constitutis, aliorum universi orbis puerorum precibus et pecunia afferre subsidia... Huiusmodi christianae institutionis genus in suam quisque dioecesim inducere, ac tam-

¹ Luc. XVIII, 8.

² Pius IX, *encycl. 8 dec. 1849*, § *Equidem*.

³ Decret. Laurent. episcop. conventus, acta alleg. litt. F.

⁴ *Encycl. 15 ian. 1840*.

⁵ Decr. 5 aug. 1851.

⁶ *St. decret. 5 aug. 1851*.

quam arbusculam assurgentem in vinea Domini ex-
colere diligenter velit, uberrimos fructus allaturam¹.

215. Sed aliud eximium ex spiritu sancti
Vincentii a Paulo hac nostra aetate exortum est
opus, quod in singulari caritatis exercitio versatur,
pauperes inviscendo et multis ac gravibus corporis
et animae necessitatibus fatigatos in Domino pie
sublevando. A Gregorio XVI primum probatum,
laudibus ac indulgentiarum thesauro a summo pon-
tificis Pio IV² auctum et a sacris antistitibus sum-
mopere commendatum³, provinciae huius episcopi
promovere non desinant, atque per tot regna ac
totum pene orbem ad rei catholicae et civilis societa-
tis bonum feliciter diffusum, hac in Metaurensi
regione latius inserere contendant.

216. Aliud praeterea pietate et religione plenissi-
mum opus praefert pia societas sacratissimi cordis
Mariae virginis immaculatae pro peccatorum con-
versione. Quot haec spiritalis fructus eosque
uberrimos progignat, non opus est commemorare,
orbis universo iam laetissime exploratos. Idcirco
provincialis synodus curatores animarum et maxime
episcopos hortatur, ut opus hoc sanctissimum, quod
facili omnia potentis orationis auxilio constat, per
civitates atque oppida celebriora erigi curent, erec-
tum custodiant atque ferventiori spiritu imbuant⁴.

217. Cum denique praeteritorum temporum et
ipsa aetatis nostrae experientia apertissime doceat,
plebem christianam assidua sollicitudine, spiritu
lenitatis, voce et exemplo sacerdotum exultam, ad
omnem pietatem facillime adduci. erit parochorum
curae alia quoque, et ea praestantissima, sancta
religionis exercitia pro locorum et personarum op-
portunitate promovere, veluti devotionem erga
sanctissimum Iesu, praesertim inter ecclesiasti-
cos viros; quotidianam in christianis familiis rosarii
beatae Mariae virginis recitationem; sanctorum
angelorum, praecipue custodis, cultum; suffragia et
preces pro animabus defunctorum, et quae huius-
modi generis sunt.

Titulus IX.

De confraternitatibus.

Non est inficiandum, laicorum sodalitates, si
recte constitutae sint et probe sua munia persol-
vant, domus Dei decorem et pietatem in populo
valde confovere. Hac igitur ratione provincialis
synodus hortatur et mandat:

218. In primis ut omnes animarum curatores
unum saltem laicorum utriusque sexus sodaliticum
suis in parocciis erigant vel institutum urgeant ad
meliora. Explorata res est, nihil ad id efficacius
esse parochorum exhortationibus eorumque studio
impensissimo pro Dei gloria et proximorum salute.

219. Curet episcopus, ut quaelibet congregatio
et cuiuscumque nominis sodaliticum suae habeat
constitutiones illasque fidelissime servet.

220. Sodalitatum expensas ita episcopus prae-
finiat, ut redditus, qui ad pios usus vel legata per-
solvenda intelliguntur collati, ad alios vel inutiles
vel privatos usus nullo modo convertantur. Ideo
episcopus, cui omnia⁵ dioecesis sodalitia, etiam in

¹ Pius IX, lit. encycl. ad totius orbis episc. [Qui pluribus, 9 nov. 1864.]

² Decret. 28 martii 1852, brevia 18 mart. 1858, 28 mart. 1854 et 10 ian. et 12 aug. 1855.

³ Conc. prov. Burdig. anno 1850, de bonis oper. fovendis, [tit. VI, c. 8, n. 8. Mansi, Conc., XLIV, 114]. Vide Annal. soc. et Manuale della Società di s. Vincenzo di Paoli, Genova, 1852.

⁴ Greg. XVI, brevia 24 apr. 1828 et altera 4 febr. 1841, Pius IX in annal. huius archiconfrat. fasc. 8: Notizie storiche ed istruzioni intorno all'Archiconfraternità del Santissimo ed Immacolato Cuore di Maria, edit. Flor., 1850.

⁵ Bened. XIV, Inst. eccl. 105, n. 87.

regularium ecclesiarum¹, subiciuntur, ab ipsis ad-
ministrationis rationem quotannis excipiat, et quid
in Domino expedire iudicaverit, decernat².

221. Moneat itidem parochos, ut libentissime
favere confraternitatibus, atque confratres ad pie-
tatem sensim et leniter adducere satagent. Soda-
litia vere hortetur et compellat, ut in omnibus
reverentiam et obsequium parochis praesentent, cuius
in ecclesia sunt instituta. Quae vero proprium intra
parocciarum fines oratorium habent, ita ab eodem
dependeant, ut parocciarum publica officia nec im-
pediantur, nec perturbentur, nec deserantur³.

222. Studeant sacri antistites, parochi et con-
fraternitatum moderatores, ut sodales non tantum
oblaciones suas contribuunt et quae extrinseca sunt
curent, sed verbum Dei pro suo statu suaeque con-
ditione opportune audiant; publicis supplicationibus
frequenter ac devote⁴ adsint, et ad orationem
serotinam statis diebus conveniant. Haec quidem
operibus, caelesti in primis gratia favente, sodalitia
ac ita fidelium plebs ad religionis et pietatis stu-
dium facilius excitabuntur.

Titulus X.

De locis piis.

Quod attinet ad loca pia atque ecclesiasticorum
bonorum administrationem, magna cum diligentia
episcopi atque universi huiusmodi locorum rectores,
quaecumque ex pia fundatorum ac benefactorum
dispositione relicta et iniuncta sunt, religiosissime
praesentent⁵.

223. Episcopi autem iuxta sancti Tridentini
concilii decreta, etiam tamquam sedis apostolicae
delegati, in casibus a iure concessis, omnium pia-
rum dispositionum tam in ultima voluntate quam
inter vivos sint executores. Habeant ius visitandi
hospitalia, collegia quaecumque ac confraternitates
laicorum. Eleemosynas montis pietatis sive cari-
tatis et pia loca omnia quomodocumque nuncupen-
tur, etiamsi praedictorum locorum cura ad laicos
pertineat, atque eadem pia loca exemptionis privi-
legio sint munita, ac omnia, quae ad Dei cultum
aut animarum salutem seu pauperes sustentandos
instituta sunt, ipsi ex officio iuxta sacrorum cano-
num statuta cognoscant et exequantur⁶.

224. Omnes vero praedictorum locorum admini-
stratores, tam ecclesiastici quam laici, singulis annis
administrationis rationem ordinario ad mentem Tri-
dentini decreti⁷ reddere teneantur. Quod si ex
consuetudine aut privilegio aut ex constitutione
aliis ad id deputatis ratio sit reddenda, tum cum
his adsit ordinarius vel ipsius delegatus. Libera-
tiones aliter factae dictis administratoribus minime
suffragentur⁸.

225. Tandem decessorum nostrorum et concilii
Romani exemplo inhaerentes, ut bonis ecclesiae,
quae Christi et pauperum patrimonium, tum ad-
ministrandis tum conservandis praecipua quadam
ratione consulatur, „statuimus ac districte manda-

¹ Conc. Trid., sess. XXII, c. 8, de ref.

² Conc. ibi, c. 8-9; const. Clem. VII, 24 dec. 1604, quae incipit *Quaecumque, § Eleemosynas*; conc. Rom., tit. XXIII, c. 1-2, [Mansi, Conc., XXXIV, 1699-8].

³ Bened. XIV, *De synod.*, l. XII, c. 7, n. 7.

⁴ S. congr. concil., 21 iun. 1822 et 8 maii 1827; conc. prov. Urbini Tiranni, de process., c. 1 et seq.

⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, de hospit. et aliis locis piis, p. 56 et de process., p. 53.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, c. 8, de ref.; conc. prov. Urbini Tiranni, de hospit. aliisque piis locis, c. 12.

⁷ *Ibi*, c. 8.

⁸ Conc. Trid., *ibid.*; Clem. VIII, const. *Quaecumque* 24 dec. 1604; conc. Rom., tit. XXIII, c. 1-2, [Mansi, Conc., XXXIV, 1692-8]; conc. prov. Urbini Tiranni, de hospit., p. 56 et 60.

mas, ut omnes et singuli quarumcumque ecclesiarum A rectores hospitaliumque et aliorum quorumlibet piorum locorum administratores, infra sex menses ab huius synodi publicatione numerandos, omnium et singulorum bonorum mobilium et immobilium iuriumque et actionum ad ecclesias vel pia loca, quae regunt vel obtinent, quovis modo pertinentium cum suis qualitatibus, mensuris, fundorum vocabulis et lateribus coram honestis et fide dignis personis authenticum inventarium conficiant ac in duo publica instrumenta seu exemplaria redigant; quorum alterum apud ipsam ecclesiam vel pium locum, alterum vero in episcopali archivio ad perpetuam rei memoriam conservandam reponetur. Qui vero negligentem vel minus fidelem in hoc exequendo sese praestiterit, graviter ab episcopo fructuum privatione atque aliis ad ordinarii arbitrium poenis plectatur¹.

Titulus XI.

De decimis.

Decimae quae sunt divina tributa, integre ecclesiis et sacerdotibus sunt persolvendae. Valde enim pertimescendum est, ne si decimae, quas sibi Deus in signum universalis domini servavit et ad divinum cultum ministrorumque sustentationem dari praecepit, retardentur aut subtrahantur, populus ad decimam revocetur, et servetur Dei iustissima consuetudo, ut detur impio militi, quod negatur sacerdoti, et tollat fiscus, quod non accipit Christus².

226. Quocirca magna cum diligentia attendant episcopi, ut iuxta divina praecepta³ et sacrorum canonum decreta⁴ atque nostrae Urbinatensis provinciae constitutiones ac consuetudines, decimae tum praediales tum personales persolvantur⁵. Eos vero, qui propriae salutis adeo perstant immemores, ut decimas spiritualibus parentibus suis subtrahant aut praestare recusent, debita poena et iuris tramites coerceant et ad solutionem compellant⁶.

227. In exigendis autem decimis atque in iis, quae ad eorum modum ac quantitatem attinent, si quid corruptelae episcopus in sua dioecesi irrepisse cognoverit, illud ad sacrorum canonum ac decessorum nostrorum mentem⁷ pro sua prudentia et arbitrio, atque, ubi opus fuerit, apostolica implorata auctoritate, remove contendat.

Titulus XII.

De synodi provincialis constitutionibus.

Cum vim obligandi nulla constitutio possit obtinere, nisi promulgetur et poenarum sanctione muniatur, ideo quae sequuntur demum edicimus.

228. Horum decretorum publicatio ex eo die facta intelligatur, quo eorum exemplar ad valvas ecclesiae metropolitanae⁸ aliarumque ecclesiarum D cathedralium et collegiarum editum ac propositum erit. Duobus ab hac publicatione mensibus exactis, omnes decretis iisdem, et si quid contra admisierint, poenis constitutis se obstringi ceant.

¹ Conc. prov. Urbini Tiranni, de eccles. atque alior. pior. locor. reparat., c. 8; conc. Rom., tit. XII, c. 1. [Mansi, Conc., XXXIV, 1869]; a. Car. conc. prov. Mediol. III, [vide conc. prov. Mediol. I, part. II, c. 62, Mansi, Conc., XXXIV, 67 C].

² Eod. in rit. dedicat. eccles., pont. Rom., p. 2.

³ Levit. XXVII, 30 et seq.; Num. XVIII, 11; Deut. XVIII, 9; I Cor. IX; can. *Decimae tributa* 68, can. 16, qu. 1; c. 26, de decim. [III, 80].

⁴ Cap. *De transmissio* 26, c. *Thes* 26, de decim., Clem. I, eod. tit. [III, 8]; conc. Trid., sess. XXV, c. 12.

⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, de decimis, p. 64, c. 1-2.

⁶ Conc. Trid., sess. XXV, c. 12 de ref.; conc. prov. Urbini Tiranni, ibi, c. 8a.

⁷ Conc. Trid., dec. cit., et conc. prov. Tiranni, ibi.

⁸ Bened. XIV, De synod., l. XIII, c. 4, n. 1; a. Car. conc. Mediol. V, [part. III, c. 20, Mansi, Conc., XXXIV, 467 D].

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

229. Ut autem plenius et in perpetuum decretorum eiusmodi notitia et observantia in hac provincia vigeant, mandamus eodem in futura synodo dioecesana quamprimum a praesentium publicatione legi ac referri¹; huiusmodi exemplar a singulis ecclesiis cathedralibus et collegiatis nec non a seminariis et vicariis foraneis perpetuo in proprio archivio servari².

230. In congregationibus casuum conscientiae tam in urbe quam in ceteris dioecesis locis, nec non in capitularibus conventibus³ aliqua decretorum pars, et ea praecipue, quae ad vitam et honestatem clericorum atque singulorum officium et divinorum celebrationem spectant, legatur⁴. Parochos vero hortetur episcopus, ut crebro huius provincialis concilii decreta persolvant⁵.

231. Si qua poena a concilio provinciali imposita est, ea persolvatur; nihil autem poenis illis B derogatum sit, quae latae vel infligendae sunt per sacros canones⁶. Ubi vero nulla exprimitur, episcopus prudenti arbitrio suo ac omnibus iuris remediis vel etiam censuris ad parendum compellat⁷.

232. Tam metropolita quam suffraganei curent, ut haec concilii decreta fidelissime custodiantur.

233. Demum concilii patres constitutioni summi pontificis Xysti V *Immense*⁸ lubentissime obsequentes, omnia et singula, quae in hac provinciali Urbinatensi synodo decreta actaque sunt, qua decet obedientia ac reverentia, auctoritate et iudicio sanctae Romanae sedis, omnium ecclesiarum matris et magistrae, emendanda et corrigenda humillime subiiciunt.

Ad Dei gloriam christianaeque religionis et catholicae fidei incrementum.

† Ego Alexander, archiepiscopus Urbinatensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Bonifacius, episcopus Calliensis et Pergulanus, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Guerr. Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Philippus, episcopus Forosempronensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Fr. Elias Antonius, episcopus Feretranus, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Clemens, episcopus Pisarenensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Ioannes Baptista C. Maneschi, procurator eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis Dominici Lucciardi tituli sancti Clementis, tamquam episcopi Senogalliensis, interfui, decrevi et subscripsi.

NOTARIORUM CONCILII ROGITUS.

In Dei nomine, amen.

Urbini, die 8 iunii, feria IV post dominicam infra octavam ascensionis domini nostri Iesu Christi, anno 1859, decreta et constitutiones concilii provincialis Urbinatensis lecta et publicata fuerunt ex suggestu, alta, clara et intelligibili voce, de mandato illustrissimi ac reverendissimi domini domini Alexandri Angeloni, archiepiscopi Urbini, per reve-

¹ Conc. Rom., tit. II, c. 3. [Mansi, Conc., XXXIV, 1856]; a. Car. conc. prov. V [l. c.].

² S. Car. conc. prov. Mediol. [l. c.], conc. prov. Ravennat. et passim.

³ Conc. prov. Ravennat. cit. tit. 8a.

⁴ Ibi et conc. Rom., append. p. 206, a. Car. conc. prov. I, c. 8a.

⁵ S. Car. in omni. sex conc. prov., c. 8a; Bened. XIV, De synodo, l. XIII, c. 5; conc. prov. Benevent. cit., cap. 8a.

⁶ Conc. prov. Urbini Tiranni, de poenis, c. unice.

⁷ S. Car. conc. prov. III et V, c. 8a.

⁸ Const. 117, t. IV bullar., part. IV, p. 206; Bened. XIV, De synod., l. XIII, c. 3.

rendissimos dominos Aloysium Petraingolini, archidiaconum, et Curtium Alippi, canonicum huius metropolitanae ecclesiae, praesentis concilii secretarios, coram laudato reverendissimo archiepiscopo metropolitano, semper et in omnibus praesidente, adstantibus et iudicia ferentibus illustrissimis et reverendissimis patribus et dominis Bonifacio Caiani, episcopo Urbanae et Sancti Angeli in Vado, Philippo Fratellini, episcopo Forosemprensi, Elia Antonio Alberani, episcopo Mentis Feretri, Clemente Farae, episcopo Pisanari, et reverendissimo domino Ioanne Baptista canonico Maneschi, vicario generali, procuratore specialiter ad hoc deputato eminentissimi et reverendissimi cardinalis Dominici Lucciardi, episcopi Senogalliae; nec non adstantibus reverendissimo capitulo huius metropolitanae, reverendissimis dominis Gerardo Sagredo, abbate provinciali congregationis Camaldulensis Sanctae Crucis Fontis Avellanae, et Humberto Bovi, abbate Sanctae Mariae Clara-valliae, reverendissimis dominis procuratoribus capitulorum cathedralium provinciae ecclesiasticae Urbinatensis, omnibus per edictum diei 30 novembris anni 1858 vocatis et legitime congregatis, in tribus sessionibus habitis in hac ecclesia metropolitana anno ab incarnatione domini nostri Iesu Christi 1859, dominica infra octavam Ascensionis domini nostri Iesu Christi et sequentibus feriis secunda et

quarta, diebus scilicet quinta, sexta et octava mensis iunii, indictione II, pontificatus autem sanctissimi domini nostri domini Pii divinae providentia papae IX anno tertio decimo, ibidem praesentibus admodum reverendis dominis Antonio Lamberti, archipresbytero parochialis ecclesiae Sancti Bartholomaei huius civitatis, et Dominico Faci, archipresbytero Sancti Sergii eiusdem civitatis, et ad praedicta omnia et singula testibus specialiter rogatis et adhibitis.

Super quibus omnibus et singulis peractis et gestis in praedicto concilio provinciali Urbinatensi, praesens instrumentum confecimus nos infra scripti notarii, instantibus reverendissimis dominis eiusdem concilii promotoribus Vincentio Ciccolini, huius metropolitanae praeposito, et Victorio Rossini, archipresbytero cathedralis ecclesiae Senogalliensis.

In quorum fidem hic nos subscripsimus et signis cancellariae archiepiscopalis Urbini has tabulas munivimus, et in eadem ecclesia metropolitana coram saepe laudatis illustrissimis et reverendissimis patribus et dominis publicavimus.

Ita est: Ioannes Paolucci, iuris utriusque doctor, cancellarius archiepiscopalis et apostolica auctoritate notarius publicus, concilii notarius.

Ita est: Ioannes Venturini, iuris utriusque doctor, cancellarius archiepiscopalis, concilii notarius.

ADLIGATA SIVE APPENDICES.

Adligatum I.

EDICTUM CONVENTUS LAURETANI.

Il cardinale arcivescovo e cardinali vescovi e gli altri arcivescovi e vescovi delle Marche e della provincia Urbinate ai loro amatissimi diocesani, pace e benedizione in Gesù Cristo.

Per mezzo di speciale congregazione degli eminentissimi signori cardinali di sagra Romana congregazione interpreti del sacrosanto concilio di Trento, la santità di nostro Signore Pio papa IX felicemente regnante, con venerato dispiaccio del 14 giugno 1855 si è degnata approvare le determinazioni prese dall'episcopato delle Marche e della provincia Urbinate riunito per le conferenze ecclesiastiche disciplinari in Loreto nei mesi di febbraio e marzo dell'anno 1850. Quindi è che i sottoscritti cardinali, arcivescovi e vescovi nella quaresima del corrente anno 1856 si fanno un sacro dovere di pubblicare le disposizioni che si giudicarono opportune a rimuovere i disordini e gli scandali che nel popolo cristiano si sono resi più frequenti.

La bestemmia, l'inosservanza delle feste, la profanazione delle chiese, la violazione de' digiuni, la immoralità sono i capi dai quali sogliono derivare gli scandali, e perciò su questi più specialmente abbiamo dovuto portare la nostra attenzione.

Noi qui non ripetiamo quanto orrenda sia la bestemmia, colla quale si maledice o disonora direttamente quel Dio che ci donò l'esistenza per benedirlo ed onorarlo; quanto irreligiosa e dannosa insieme l'inosservanza delle feste e per la grave offesa che si fa a Dio il quale come padrone de' tempi ha scelto per se tai giorni e riserbati a suo culto, e per la privazione dei beni e gravosa de' mali che, secondo l'infalibile di lui promessa, l'accompagnano; quanto empia la profanazione delle chiese, che son luoghi di Dio, eletti a sua più speciale dimora, della sua maestà ripieni, luoghi di orazione e di culto; quando ingiuriosa alla chiesa la violazione de' digiuni per lo spreto di un precetto che mentre in nulla nuoce, anzi giova alla salute stessa del corpo, e d'immenso vantaggio

allo spirito; e quanto indecente l'immoralità per l'abbruttimento di quelli, fra' quali, siccome fra santi, neppur dovrebbero nominare qualsiasi immondezza.

Ci asterrremo ancora dal rammentare con quali severi castighi abbia Iddio comandato nelle divine scritture si punissero i suddetti delitti, con quali esandio sieno puniti dalle leggi canoniche e civili. Tutti sanno che secondo le qualità delle delinquenze e delle persone, secondo le circostanze ed i tempi, or la scomunica, or il carcere, or le multe, or la fustigazione, or l'esilio, or anche la morte furono sempre le pene ordinarie.

Senza punto derogare a quanto su ciò trovasi ancor oggi in vigore, noi qui veniamo a prescrivere ciò che principalmente tende a reprimere e ad impedire gli scandali.

Di somma ripugnanza ed angustia si è per noi il dover solo pubblicare delle misure dirette a questo fine, quasi che fra i cristiani vi sia chi più si contenga in dovere pel timore delle nostre pene, che per le minacce dello stesso divin maestro, di cui sempre presenti aver dovrebbero quelle terribili parole: guai a colui, pel quale nasce lo scandalo. „Vae mundo a scandalis. Vae homini illi per quem scandalum venit.“

Ma poichè l'esperienza ci assicura che nè l'amore verso Dio, nè la forza del dovere, nè il timore degli eterni ed anche temporali castighi da Dio minacciati valgono ad impedire in taluni la pubblica violazione delle divine ed ecclesiastiche leggi: noi, cui incombe di procurare con ogni studio la salvezza delle anime tutte alle pastorali nostre cure commesse, non possiamo non far uso della verga che Dio ha depositato nelle nostre mani per edificazione, ove la necessità lo richiede, senza renderci responsabili della perdizione di coloro che per nostra colpa o dalla via dell'errore non ritraessero il piede, o i mali esempi non puniti seguissero.

Mentre però non abbiamo potuto dispensarci dallo stabilire delle pene contro coloro che fossero per mancare sugli accennati titoli, abbiamo avuto in animo più di medicare che di punire; onde ci siamo proposti di distinguere i delinquenti perve-

titori dai delinquenti perversi, quelli cioè che si fanno pubblici trasgressori delle leggi di Dio e della chiesa per attenuare o vilipendere il rispetto e la venerazione che si deve alle cose tutte che riguardano la religione, da quelli che lo si fanno per non essere dileggiati, o per inconsideratezza, o per facilità di seguire i pravi esempi. Contro i primi, noi ci vediamo obbligati di procedere con tutto il rigore delle vigenti leggi canoniche e civili. Contro i secondi poi, avuto specialmente riflesso alla quantità degli scandali e delle seduzioni che hanno avuto luogo nei recenti sconvolgimenti politici e religiosi, nella speranza di conseguirne l'emenda anche con pene miti, o meglio temperamenti medicinali, abbiamo stabilito di procedere colle norme seguenti.

Titolo I.

Della bestemmia.

Articolo 1. La bestemmia, e qualunque ingiuria proferita all'altrui presenza contro il santissimo nome di Dio, o della beatissima vergine, o dei santi sarà punita corressionalmente con dieci a trenta giorni di carcere, o di rigorosi spirituali esercizi in qualche casa religiosa ad arbitrio dell'ordinario.

Articolo 2. Nel caso di recidività, la pena sarà più estesa, e dovrà espiarsi anche con alcuni giorni in pane ed acqua, secondo la maggior o minor gravanza delle circostanze del delitto e del delinquente.

Articolo 3. Nelle recidive ulteriori si applicheranno le pene ordinarie canoniche o civili in vigore, ad arbitrio dell'ordinario.

Articolo 4. I caffettieri, osti, bettolieri, trattori, e simili, sotto le pene comprese nell'articolo 1, saranno tenuti a correggere i bestemmiatori, ed anche espellere dalle loro botteghe, sale e ridotti coloro che proseguissero a bestemmiare dopo la correzione.

Articolo 5. Nel caso che i suddetti trovassero opposizione e non riuscissero ad espellere i bestemmiatori, come sopra, ne faranno rapporto sollecitamente alla curia; al che mancando ripetutamente, saranno prese contro essi misure di maggior rigore.

Articolo 6. Sotto questo titolo non s'intendono compresi coloro che studiatamente introducono o con parole o con scritti false massime contro la divinità, e contro la dottrina della chiesa, ed in genere quei che proferiscono bestemmie ereticali, perchè, questi non sono semplici bestemmiatori, ma dogmatizzanti ed eretici, o per lo meno sospetti di eresia. Contro di questi si procederà nelle forme consuete. E qui ricordiamo l'obbligo gravissimo che corre ad ognuno di denunziare a competenti tribunali ecclesiastici, fra il termine di un mese, sotto pena di scomunica di lata sentenza, i nomi di quei che avranno conosciuto aver esternato le suddette e simili perverse massime, o proferito bestemmie ereticali.

Articolo 7. Essendo per esperienza molto giovevole ad impedire le bestemmie, la erezione di una confraternità di pie persone, le quali vestite di sacco e coperte col cappuccio, quando l'ordinario coal crederà più expediente, vadano presentandosi o sole, o in due, nei ridotti e luoghi ove più frequente è questa vizio, per correggere con amorevoli modi e con fraterne parole i bestemmiatori; non che il suono della campana maggiore del luogo in giorni ed ore determinate per richiamare alla memoria di ciascuno e l'impegno di astenersi dalla bestemmia, e l'obbligo della fraterna correzione: in ciascuna città e paese delle nostre diocesi verrà

eretta, ove non esista, la suddetta confraternità sotto il titolo del santissimo nome di Dio, e non potendosi questa erigere, sarà ingiunto lo stesso officio ad una confraternità già eretta canonicamente; ed ordiniamo che in ciascuna città e paese, si suoni una campana del maggior tempio per un quarto d'ora in ogni sabato alle ore due di notte.

Titolo II.

Della inosservanza delle feste.

Articolo 8. Nei giorni festivi di precetto, dalla mezza notte antecedente sino alla mezza notte susseguente, ognuno si astenga da qualunque opera servile, e da ogni altra anche non servile in detti giorni vietata.

Articolo 9. Nei casi di necessità non contemplati negli articoli seguenti, dovrà ciascuno riportare il gratuito permesso da noi, o dal nostro vicario generale nelle città, dai vicari foranei nelle diocesi, e in mancanza di essi dal proprio parroco.

Articolo 10. È vietato far mercati; onde cadendo questi in giorno di festa, sieno trasportati ad altro giorno non festivo antecedente o susseguente. Lo stesso dicasi delle fiere. Se però alcuna di queste sarà stata fin qui tollerata in giorno festivo da tempo antichissimo, lo sarà anche in appresso, purchè si chiudano le botteghe, e si desista dal negoziare nelle ore dei divini uffizi, a forma della costituzione di Benedetto XIV, *Ab eo tempore*, 5 novembre 1745.

Articolo 11. È proibito egualmente esporre sulle piazze ed altri luoghi pubblici, o portare in giro mercanzie di ogni genere.

Articolo 12. Quelli però i quali in luogo fisso e consueto, vendono pesci, frutta, erbaggi, ed altre cose commestibili, saranno tollerati, purchè stieno lontani dalle chiese, in prossimità delle quali sarà sempre proibito il situarsi, ed in tempo dei divini uffizi tengano coperte le loro merci, desistendo dallo spacciarle.

Articolo 13. Tutte le botteghe, fondachi, officine e luoghi consimili debbano rimaner sempre chiusi, e non potranno aprirsi, se non nel caso che servano d'ingresso alle proprie abitazioni, pel solo comodo di entrarvi o di uscirne.

Articolo 14. I caffettieri, trattori, spacciatori di sale e tabacco, pizzicagnoli, macellai, fornari, venditori di farina e di altre cose commestibili, osti, bettolieri, ed altri venditori di vino, anche in case private, potranno stare solamente con lo sportello aperto e senza cosa alcuna in mostra, tranne il tempo dei divini uffizi, in cui dovranno tenere affatto chiuse le loro botteghe e luoghi di smercio.

Articolo 15. I barbieri, eccettuato le ore dei divini uffizi ed i giorni di Pasqua e di Natale, potranno tenere lo sportello aperto, ma ricoperto con una tenda.

Articolo 16. Gli apozzi, in qualunque giorno ed ora, potranno somministrare medicine, e tenere aperte le loro farmacie quanto basti ad avere lume sufficiente.

Articolo 17. Nuno potrà trasportar merci, o altra roba qualunque con carri, con bestie o in ogni altra maniera, se non nel caso che continui il viaggio intrapreso in giorno di lavoro, e dopo ascoltata la santa messa.

Articolo 18. È proibito dovunque ogni ballo, come pure ogni giuoco nei caffè, osterie, bettole, taverne e simili, ed anche nelle piazze e nelle strade tanto nella città che nella diocesi. Solo nelle ore pomeridiane, terminate le sacre funzioni, si tollereranno i giuochi non proibiti dalle vigenti leggi; ma i giuochi di bocca, di palla, di pallone,

di ruzzola e simili sono del tutto proibiti in vicinanza delle chiese, dei monasteri, dei conservatori di zitelle, e degli ospedali degli infermi.

Articolo 19. Non potranno i ciarlatani, saltimbanchi, ed altri circolatori sotto qualunque nome si comprendono, montare in palco, nè tenere circoli di giuoco, di canti, suoni ed altro, nè vendere acque balsami e cose simili. In questo numero sono compresi quei girovaghi che espongono nelle strade e nelle piazze altarini, credensette o altri continenti di statue e d'imagini sacre, narrando storielle, predicando miracoli, vendendo brevetti, cartine ed altro sotto titolo di devozione, il che resta sempre proibito anche ne' giorni feriali.

Articolo 20. Non si potranno egualmente far pubblici spettacoli e rappresentanze anche religiose senza formale permesso.

Articolo 21. Ogni trasgressione degli ordini espressi in questo titolo sarà punita correzionalmente con la multa da paoli cinque a scudi tre, o con il carcere dai due ai dodici giorni, avvertendo che si procederà con maggior rigore contro i padri, padroni e curatori che avessero ai loro figli e dipendenti fatte fare simili opere vietate.

Articolo 22. Sarà duplicata la pena contro i recidivi, contro i caffètieri, osti, bettolieri e simili che permettessero il giuoco (a senso dell'articolo 18) nelle loro botteghe; contro coloro che facessero feste di ballo, o prestassero il locale; e contro quelli che godendo della tolleranza o permissione di vendere nel tempo lecito i soli commestibili, apacciassero o vendessero in detto tempo altre merci in frode della legge.

Articolo 23. Nelle recidività ulteriori si prenderanno misure di maggior rigore secondo la qualità della contravvenzione, e la gravità delle circostanze.

Titolo III.

Della profanazione delle chiese.

Articolo 24. Dovendosi assistere con tutta devozione alle funzioni sacre, massime al sacrosanto sacrificio della messa, e dovendosi rimuovere tutto ciò che può perturbare la celebrazione dei divini misteri, o recare scandalo, o distrarre i fedeli dall'orazione e dal raccoglimento, si entri nella chiesa con devota umiltà e senza strepito; con le ginocchia piegate e con ogni riverenza vi si adori l'augustissimo sacramento, e vi si stia sempre con edificante compostezza; non vi si domandino elemosine dai poveri se non se fuori delle porte; non vi si eccitino tumulti; nè vi si facciano rumori o cicaleggi, od altri atti vani e indecenti; e molto meno vi si ardisca di amoreggiare; o di commettere qualsiasi oscenità con aguardi, cenni, sorrisi ecc. Ognuno genufletta all'elevazione dell'ostia sacrosanta e alla benedizione col venerabile, nè più si veda la pratica veramente scandalosa e deplorabile di molti cristiani di starsene in piedi nel tempo in cui si mostra al popolo il sacramentato Signore per essere spzialmente adorato e diffondere sopra di esso le copiose sue benedizioni.

Articolo 25. Facendosi nelle chiese musiche con istrumenti, sieno esse tali da coadiuvare bene il canto ma non opprimerlo, perchè le parole devono esser sempre così distintamente proferite che da ciascuno facilmente s'intendano.

Articolo 26. Essendo inoltre le suddette musiche introdotte e tollerate nelle chiese per eccitare nei fedeli pii affetti verso Dio, maggior fervore e rispetto nelle festività più solenni, restano vietate le musiche ad uso teatrale e senza gravità ecclesiastica, non che quelle armonie, o melodie anche coll'organo soltanto, le quali richiamino alla memoria

A altre consimili, che ne' pubblici spettacoli servono ad eccitare o accompagnare sentimenti amorosi e lascivi.

Articolo 27. Si riprova altamente la scandalosa abitudine di molti che si recano alla chiesa ne' suddetti giorni più solenni al solo fine di ricreare l'animo colla musica; e senza alcun sentimento di fede, di pietà e di religione, dopo essersi trattenuti anche indecentemente nella chiesa durante la musica, al terminare di essa e non della funzione se ne partono. Che se anche pel tempo avvenire le suddette musiche serviranno di occasione a tale scandalo, verranno esse del tutto proibite.

Articolo 28. Si entri nelle chiese con vestiario rispettivamente conveniente, e senz'armi indosso. Le donne poi si guardino dall'entrarvi a capo scoperto, o immodestamente vestite ed ornate, non solo pel rispetto dovuto al luogo santo, ma anche per evitare il grave peccato di scandalo, di cui si renderebbero colpevoli; e sappiano che ove si presentassero così immodestamente vestite a ricevere i santissimi sacramenti ne saranno tenute lontane a norma dell'editto d'Innocenzo XI di santa memoria promulgato e confermato da Clemente XI sotto il dì 5 luglio 1713.

Articolo 29. È vietato appoggiarsi indecentemente ai sacri altari, posarvi sopra cappelli od altro, e di sedere irriverentemente colle spalle voltate al santissimo sacramento, come altresì assidersi entro i confessionali.

Articolo 30. Non si conducano cani nelle chiese, nè vi si portino canestri con polli od altri animali, i quali rimarranno a profitto dei sagrestani e custodi delle medesime.

Articolo 31. Presso le porte delle chiese di fuori, e più di dentro, è proibito starsi fermi in atto di vedere o molestare chi entra, e chi n' esce.

Articolo 32. In prossimità delle chiese medesime non si facciano bagordi, giuochi, strepiti e suoni, nè si aprano osterie, bettole ed altri luoghi consimili di ridotto e di clamore.

Articolo 33. Nelle sagrestie non s'introducano persone secolari e molto meno donne senza necessità, e vi si osservi, per quanto è possibile, esatto silenzio.

Articolo 34. Nelle processioni si osservi la debita religiosità; e quando s'incontri nelle pubbliche vie il santissimo viatico, a capo scoperto si pieghino le ginocchia a terra.

Articolo 35. Contro i violatori delle prescrizioni suddette si procederà con pene correzionali giusta la gravità della colpa, e lo scandalo da essa derivato.

Articolo 36. I recidivi saranno puniti con pene più gravi; ed i rei più volte infruttuosamente puniti con pene correzionali, o responsabili di delitti più gravi saranno puniti a forma de' sacri canoni, e del vigente regolamento penale, articolo 74 e seguenti.

Titolo IV.

Della violazione dei digiuni.

Articolo 37. Nei giorni di digiuno, ed in quelli in cui sono vietati i cibi di grasso, intervenendo giusta causa è lecito in privato il far uso di questi, previo il giudizio del medico. Ad evitare però lo scandalo, non potranno i locandieri, trattori, caffètieri, osti e simili somministrare cibi vietati se non a quelle persone che saranno munite di attestato firmato dal medico e dal parroco rispettivo.

Articolo 38. I medici e i parroci non potranno rilasciare questi attestati che a persone che, secondo la loro perizia e coscienza, giudicheranno aver bisogno di far uso di cibi vietati.

Articolo 39. A quei che sono legittimamente dispensati da cibi proibiti è vietato farne uso ne'

giorni di astinenza e di digiuno paleosamente nella trattorie, locande, caffè, osterie od altri luoghi pubblici; solo si permette prenderli in luoghi o camere separate.

Articolo 40. È cosa veramente deplorabile che alcuni locandieri, trattori, osti e simili, con grave scandalo e con ammirazione de' buoni non abbiano in pronto ne' giorni di astinenza, cibi di magro da apprestare agli ospiti che non sono premuniti d' attestato del medico, e parroco, come sopra. Si rammenta ad essi l'obbligo stretto che loro corre di non far mancare ne' loro alberghi in detti giorni i nominati cibi, e la reità che in caso opposto incorrerebbero di legge violata.

Articolo 41. Gli osti non potranno cuocere pubblicamente cibi di grasso nei giorni suindicati; e qualora lor ne portassero persone abilitate a mangiarne con licenza in iscritto, li prepareranno in focolari non esposti al pubblico.

Articolo 42. I contravventori delle disposizioni comprese in questo titolo saranno correzionalmente puniti come all' articolo 21.

Articolo 43. Doppia sarà la pena pei recidivi; e contro quelli che si faranno rei di moltiplicate recidività o di formale disprezzo, si procederà con tutto il rigore delle leggi canoniche o civili vigenti.

Titolo V.

Della immoralità.

Articolo 44. È vietato il vendere, donare, somministrare ad altri, in qualunque maniera, o esporre al pubblico sotto qualunque pretesto, libri, stampe ed immagini oscene, sotto pena di detenzione dai cinque ai quindici giorni, oltre la perdita degli oggetti.

Articolo 45. I canti osceni in qualunque luogo e tempo saranno puniti col carcere dai tre ai nove giorni.

Articolo 46. Sotto la stessa pena sono vietati i bagni e la pesca a corpo ignudo in luoghi pubblici e frequentati, o in vicinanza dell'abitato, o con promiscuità di persone dei due sessi.

Articolo 47. Le rappresentazioni licenziose in qualunque maniera fatte, se in privato, saranno punite col carcere dai cinque ai quindici giorni, se in pubblico, col doppio della pena.

Articolo 48. Saranno egualmente puniti coloro che nelle proprie bettole, cantine, osterie, alberghi ed altri luoghi somiglianti, danno comodo a persone d' ambo i sessi di perdersi in licenziosi trattenimenti; e non desistendo si faranno sospendere dal loro esercizio.

Articolo 49. È vietato agli osti, locandieri, caffettieri e simili di ritenere al servizio del caffè, locande, osterie e simili le donne precettate dalla curia per la loro cattiva condotta. In caso di trasgressione se ammoniti continueranno a ritenerle, saranno puniti come all' articolo precedente.

Articolo 50. Le pratiche sospette di delitti contrari al buon costume, quando consti dello scandalo, se saranno continuate dopo le ammonizioni, verranno represses coi precetti delle curie; e in caso di contravvenzione avranno luogo le pene determinate nel precetto.

Articolo 51. Tutti coloro ai quali incombe la cura e custodia dei giovani, quando siano riconosciuti o conniventi ai loro amori licenziosi, o colpevolmente trascurati nel rimuovere le occasioni, se ammoniti perseverano, saranno puniti col carcere dai tre ai nove giorni. Accadendo il caso che debbano punirsi le giovani da loro dipendenti, essi pure saranno puniti col doppio della pena, e verranno rigettate le istanze ed azioni che venissero pro-

mosse per ottenere compensi o riparazioni di qualunque specie.

Articolo 52. Nei casi di recidività in qualunque contravvenzione contemplata in questo titolo, s' infiggeranno pene più gravi secondo le circostanze.

Articolo 53. Contro quelli poi che saranno ripetutamente recidivi, o rei di altri delitti contro i buoni costumi e contro l'onestà, compresi specialmente nel regolamento penale in vigore dal § 168 al § 187 inclusivamente, si procederà a forma delle vigenti leggi canoniche o civili.

Disposizioni comuni.

Articolo 54. In tutti i casi sopraespressi, per applicare la pena meramente correzionale, avrà luogo una procedura spedita e sommaria quando consti del fatto in genere e in specie, e i nomi dei delatori e dei testimonj saranno sempre tenuti segreti.

Articolo 55. Le multe andranno per metà a beneficio de' luoghi pii da stabilirsi dall' ordinario; e per l'altra metà si darà una parte ai delatori, e l'altra alla forza pubblica, se vi sarà intervenuta. Allorchè poi saranno inflitte altre pene, se il reo avrà mezzi, dovrà anche pagare bajocchi 50 a beneficio dei delatori e della pubblica forza, come sopra, oltre le consuete di alimenti ed altro come di ragione.

Articolo 56. I cursori ed altri agenti delle curie non che la pubblica forza sono incaricati di attentamente vigilare per l'esecuzione di quanto si prescrive in questo editto, e di procedere anche all'immediato arresto dei delinquenti in caso di detenzione in flagranti.

Articolo 57. Se i suddetti saranno trascurati nell' adempiere i loro doveri, si procederà quanto ai cursori ed altri agenti alla immediata loro distruzione; e quanto agl' individui della pubblica forza si provocheranno contro essi dai superiori militari gli opportuni provvedimenti.

Articolo 58. Il presente editto dovrà tenersi sempre pubblicamente affisso nelle sagrestie delle chiese parrocchiali e delle altre più distinte o frequentate, come pure nelle locande, trattorie e osterie sotto pena della multa di bajocchi 20 da applicarsi, come sopra articolo 55.

Articolo 59. Sarà inoltre questo editto pubblicato dai reverendissimi parroci dall' altare ed affisso ne' luoghi consueti; dopo di che avrà forza come se fosse stato a ciascuno personalmente intimato.

Dato a Loreto, addì 8 marzo 1850.

† Filippo, cardinale arcivescovo di Fermo, presidente.

† Giovanni, cardinale vescovo di Osimo e Cingoli.

† Domenico, cardinale vescovo di Senigallia.

† Carlo Luigi, cardinale arcivescovo vescovo di Jesi.

† Antonio Maria Benedetto, arcivescovo vescovo di Ancona.

† Alessandro, arcivescovo di Urbino.

† Felicissimo, arcivescovo di Camerino e amministratore di Treja.

† Luigi, vescovo di Fano.

† Francesco, vescovo di Fabriano e Matelica.

† Bonifacio, vescovo di Pergola e Cagli.

† Eleonoro, vescovo di Montalto.

† Francesco, vescovo di Sanseverino.

† Amadio, vescovo di Macerata e Tolentino.

† Guerr' Antonio, vescovo di Sant' Angelo in Vado e di Urbania.

† Crispino, vescovo di Montefeltre.

† Filippo, vescovo di Fossombrone.

- † Fedele, vescovo di Ripatransone.
 † Gianfrancesco, vescovo di Recanati e Loreto.
 † Carlo, vescovo di Ascoli.
 Giovanni Battista Ceruti, vicario apostolico di Pesaro.

Adligatum II.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX.

Epistola encyclica ad omnes patriarchas, primates archiepiscopos et episcopos.

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Qui pluribus iam abhinc annis. (*Vide bullarium.*)

Adligatum III.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX.

Epistola encyclica fratribus archiepiscopis et episcopis Italiae.

PIUS PAPA IX.

Venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis Italiae.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Nostis et nobiscum una conspicitis. (*Vide bullarium.*)

Adligatum IV.

REGULAE EPISCOPIS COMMENDATAE AD PLENIOREM CLERICI TUM IN LITTERIS TUM IN PIETATE PROPECTUM.

A. De litteris et scientiis, ad quas in seminariis clerici instituendi sunt.

Maximi momenti est, ut litterarum et scientiarum disciplinae, quae in seminariis comparandae sunt, et ad quas convenire clericos omnes oportet, recte et probe tradantur.

Graecae linguae schola, si fieri possit, maioribus saltem in seminariis habeatur; omnino vero Latinae et Italicae, atque ea ratione ut recte et eleganter scribere et loqui possint, qui in ipsis se exercuerint, quod summopere iuvabit episcopi.

In grammaticae classibus et in humaniorum litterarum schola, sacrae et profanae historiae atque geographiae elementa tradantur, necnon Latini rhythmici leges, ut clerici sacros hymnos discant componere.

Varia rhetoricae exercitationibus multam dent operam clerici et ad illud potissimum dicendi genus incumbant, quod simplex est perspicuumque, eo non omisso, quod sublime et dignitate plenum est. D. Cursus hic duos annos integros complectatur.

In philosophia severis logicae regulis assuescant. Caveat vero episcopus diligentissime, ne huius disciplinae professores, maxime qui in seminariis docent, ad moderna systemata, quae vel ad idealismum vel ad pantheismum vergunt, declinent; sed medium, quod naturae hominis et fidei catholicae consonum est, probe tenentes, sanctorum patrum et imprimis angelici doctoris teneant tradantque doctrinam. In disserendi autem exercitationibus, quae saepius clerici colant, Latino sermone atque scholastica forma utantur; argumentatio vero per circulum quovis sabbato fiat.

Physicae et mathematicae, quae philosophiae insignes sunt partes, elementa non decant, quibus clerici mentes exercent et discant atque vim ratiocinandi acuant. Interim, prout studiorum atque aetatis ratio tulerit, cantus gregoriani, computi

A ecclesiastici et sacrorum rituum lectiones frequentant. Ad cantus vero scholam nemo, antequam octavum et decimum annum expleverit, exercendus admittatur. Cerimonias clerici omnes qualibet aetate actu discant, sed theoreticae non nisi philosophico cursu peracto.

Ad sacras autem disciplinas potissimum summumque studium conferendum est. Integer imprimis theologiae cursus habeatur, nempe dogmaticae, moralis, sacrae scripturae et historiae ecclesiasticae. Quodsi aliquem episcopus ad scripturae et historiae scientias hauriendas non compellere duxerit, scholae tamen eiusmodi omnino, quoad fieri potest, habeantur, ne in ulla provinciae dioecesi saluberrimi horum studiorum rivuli exsiccantur. Studiorum theologiae curriculum ita episcopus moderetur, ut si quendam excipias minus proficuum quaestionem, de omnibus plene in quadriennio tractetur. Argumentatio in forma quovis sabbato in theologiae dogmaticae schola fiat, in qua episcopi praesentia animus omnium maxime incendet. De religionis fundamentis, de ecclesia deque hodierni temporis erroribus plenius et potissimum disseratur. In theologiae moralis autem schola casus morales bis in hebdomada proponantur, in quorum solutione, uti semper, a nimia laxitate et rigiditate aequè declinandum est.

Ea omnia nunc recensentur, quae ad studia generatim attinent, quaeque ab episcopis, quantum fieri poterit, pro eorum prudentia servari plurimum interest.

1. Libros pro unaquaque classe ipsi praescribant, quibus inhaereant magistri scientiarumque professores, pauci admodum auctori addenda dictantes.

2. Studiorum praefectus constituatur, qui scholas singulis mensibus invisat iisque semper advigilet.

C 3. Curent ut in scholis humanitatis et rhetoricae sancti Hieronymi epistolarum libri I, II et III in vulgarem sermonem transferantur.

4. Ut idem fiat de I, II et III catechismi Romani parte, et iubeant clericum quemlibet explicationem seu versionem eiusmodi proprio characterè perscribere et sibi opportune servare.

5. Ut iuris saltem canonici institutiones in seminario habeantur atque hae philosophiae cursu expleto.

6. Tirones cuncti earum, quae audiunt, lectionum compendium suo labore et characterè committant scripto et servent.

7. Discipulorum merita et demerita, iuxta §§ 87 et 88 constitutionis *Quod divina sapientia*, a professoribus notentur.

8. Satagant episcopi, ut ab omnibus clericis propositus cursus plane conficiatur, et illum pervertere aegre sinant; studium quoque et exercitium scribendi et loquendi ea lingua, quae Latinae ecclesiae lingua est, summopere provehant foveantque.

9. In cuiuslibet anni exitu, dato experimento, fiat sollemnis praemiorum distributio. Tertio quoque mense, aliquo munere proposito, privatum examen habeatur.

B. De convictu seu collegio eorum, qui ad sacerdotii gradum evecti sunt.

Pro collegii propositi regimine nonnullas praecipuas regulas statuimus, quae episcopus pro sua prudentia moderari poterit.

1. Nullus sacerdos a seminarii disciplina, antequam cursum scientiarum compleverit, discedat;

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 18, de ref.; conc. prov. Urbini Tirani, de sem., c. 4; decr. Lauret. episcop. conventus.

² Decret. Lauret. episcop. conventus, de clero futuro, p. 2.

³ Id.

item a collegii convictu ipse per biennium excu- A sari nequeat.

2. Ubi satis ampla et comoda patet collegii domus, diu noctuque in ea maneant sacerdotes, de quibus sermo est; secus, si necessitas id postulet, unusquisque sub vesperam ad suos redeat, et postero mane ad collegium statim horis revertatur, consuetis officiis ex ordine vacaturus.

3. In collegio sacrae eloquentiae lectiones quotidie per unius horae spatium, arbitrio episcopi habeantur; quibus omnes nuper ordinati interesse teneantur.

4. Curet episcopus, ut praecepta, sanctorum usu et sententia ecclesiae probata, de cura pastorali, de mysteriorum divinarum celebratione et de temporali etiam parocciarum administratione diligenter tradantur.

5. Praecipue vero contendat, ut orationi et verbo Dei instent, quo digni existere possint veri et mystici B corporis Christi ministri. Ideo quotidie per horae spatium, nisi quandoque officii opportunitas vel moderatoris voluntas aliter petat, sanctae meditationi incumbant, ratione apprime cognita. Nulla insuper absque spirituali lectione praeterat dies.

6. Sacrorum biblicorum studio, cunctos utriusque testamenti libros, praesertim vero novi, diligenter evolvant, quod intra biennium facillime poterunt perficere, si libros eosdem brevi quodam commentario explicatis adhibeant. Probatissimum archiepiscopi Antonii Martini opus hac super re maxime commendamus.

7. Ad omnia parocchialia officia peragenda quibus idonei erunt praecipue in civitatibus praesto sint, nullo, quoad fieri potest, accepto stipendio.

8. Conlationibus tandem et conferentiis, de quibus modo agitur, diligenter intersint.

C. De conlationibus.

I. De conlationibus inter sacerdotes pro confessionibus fidelium pie sciteque excipiendis.

Magni equidem momenti sunt ad animas e diaboli laqueis, quibus detinentur, expediendas, atque expeditas de virtute ad virtutem perducendas confessionarium prudentia et doctrina. Explorata profecto res est, sacerdotes, si e scholis recta petant exedras ad confessiones excipiendas, in multis haerere, in multis, quae discretionis sunt, peccare et quandoque usum et naturam, tanquam agendi normam, nemine admonente, sibi sensim et perpetuo adsumere. Conlationes itaque ad confessiones rite excipiendas opportune instituuntur. Earum methodus haec erit.

Donec una conveniunt sacerdotes (nam tantum sacerdotes sunt ad eas admittendi, sive saeculares, sive et utinam regulares), fiat lectio spiritualis alicuius directorii. Inter cetera huiusmodi opera illa, quae Scaramellius et Castelvetero conceperunt, a nobis commendantur. Congregato coetu, adsit unus qui confessarii partem sustineat, et alter sorte eligatur qui poenitentem referat, puta avarum, recidivum vel gravibus obstrictum peccatis, qui ab eis expediri velit aut in virtutibus se exercendi percupidum ostendat. Poenitens quod vult confitetur; confessarius quod debet respondet. Dehinc qui inter praesentes dignitate et doctrinae usu praestantiores sunt, modeste et quiete de iis, quae confessarii loco dicta fuerunt, sententiam aperiunt. Aliqua praeterea ex arbitrio praesidis et iudicio episcopi quaestio proponitur, scripto solvenda, de theologia aut de iure canonico aut de ritibus aut de philosophicis studiis rem ecclesiasticam proxime attingentibus. Super his sententiam pariter suam

diciunt sacerdotes qui adsunt magis spectabiles. Conlationem claudit et dimittit praeses.

Ad conlationem praeterea utilis habendam istiusmodi regulae conducunt.

1. Episcopus praesit, aut vir aetate, usu, doctrina et pietate praefulgens.

2. Iucunda colloquutione et familiari consuetudine spiritus convalescat; et discretum de habitis in conlationibus silentium servetur.

3. In rebus, de quibus tractandum est, ordo habeatur, ne ex abrupto fiat exercitatio aut certus ex eis fructus percipi nequeat. Hinc in cuiuslibet conlationis fine praeses locum denuntiet moralis theologiae necnon erudite quaestiunculae materiam et disserentes pro futura conlatione.

4. Conlatione qualibet conclusa, omnis disputationis fervor conticescat.

5. Ipso primo cuiuslibet mensis iovis die habeatur.

Ad certam sanctae unitatis praxim inducendam in confessariis, quam tantopere b. Leonardus a Porto Mauritio commendat¹, episcopus curet, ut sacerdotes confessarios vel ad confessiones probandos quandoque in civitate et cum dioecesi lustrat in locis insignioribus convocet eosque de praecipuis capitibus admonet, in quibus agendi uniformitas commendabilior est. Praeterea, ut ipsi sanctorum praesertim virorum sententiis et usui adhaereant², naviter advigilet ac studeat.

II. De conlationibus inter sacerdotes ad verbum Dei recte utiliterque annuntiandum.

Praedicationis verbi Dei officium, de quo gloriatur Paulus, quod sibi praecipuum servarunt apostoli, et redemptor noster Iesus Christus suo exemplo potissimum extulit, tanti sane est, ut gladio ancipiti in scripturis sanctis atque ex utraque parte acuto, cui nihil resistere et subterfugere possit, comparatur. Denegandum tamen non est, virtutem hanc pulcherrimam praekonum defectu ex parte diffuere. Hinc apostolus ad Corinthios: „In ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam, quam decem millia verborum in lingua.“³ Plurimum itaque interest „ad Dei gloriam et ad coelestis regni propagationem et ad animarum salutem, non solum quales sint qui praestantissimo hoc munere funguntur, verum etiam qua via quae ratione illud praestent“⁴. Quae regulae nec traduntur, nec facile tradi possunt in scholis, sed ex sacrarum scripturarum lectione et sanctorum exemplis ac recta exercitatione addisci possunt. Proinde uberem afferent fructum conlationes hisce regulis peragenda.

1. Convenientibus sacerdotibus et diaconibus (minores enim clerici intempestive convenient) ex D sacris bibliis aut ex homiliis sanctorum patrum lectio aliqua habeatur.

2. Praeses sermonem faciat de plana et familiari colloquutione, unam ex ordine vel alteram exponeas de praecipuis legibus ad recte et fructuose verbum Dei praedicandum, quae ex probato auctore sumet ab episcopo designando. Hoc loco synodus provincialis vehementer commendat opus de eloquentia sacra celebris A. Audisii, aurea

¹ Opera Lega de confessariis etc.

² Vide monita s. Car. Borromaei et s. Francisci Saleii, praxim confessariorum s. Alphonsi de Liguorio et opus recens editum: *Manuale de confessariis* per l'abb. Gaume, composto del „Sacerdote santificato“, della pratica di s. Alfonso, degli avvertimenti del b. Leonardo, delle istruzioni di s. Carlo, degli avvisi di s. Francesco di Sales, dei consigli di s. Filippo Neri e degli avvisi di s. Francesco Saverio.

³ I Cor. XIV, 19.

⁴ S. Car., *Instruct. praedic. verbi Dei*.

monita sancti Francisci Salesii et instructionem ab-
solutissimam mandato concilii provincialis Mediola-
nensis III editam a sancto Carolo¹. In sequenti
conlatione idem fiat, sed antea sorte eligendus re-
censeat breviter, quid in antecedenti dixerit praeses.

3. Exercitatio horae spatium, ut supra, non ex-
cedat, et quovis mense, secunda die iovis habeatur.

4. Curet praeses ingenia clericorum et sacer-
dotum exercere ad aliquam quandoque sacram con-
lationem publice habendam, ut usu perficiant, quod
datis regulis perceperunt; eosque ad id excitet,
incendat et opportunis iuvet consiliis.

Neminem episcopus ad concionandi munus ad-
mittat, nisi idoneum ordinarii sui testimonio com-
probatum². Qui vero ex eius dioecesanis operam
praedicationi navare possit, examen subeat de praec-
ipuis regulis rectae et fructuosae praedicationis,
quod fieri potest ab ipsomet praeside conlationis.
Nec tamen facultas haec facile ei concedatur, nisi
conlationibus saltem per biennium interfuerit.
Omnes vero, sive dioecesani et extradioecesani,
sive regulares et saeculares, qui non Iesum Christum,
sed seipsum praedicarent, vel qui improbis moribus
scandalum populo inferentes, destruerent facta quod
ore aedificare videntur, continuo a praedicationibus
arceantur³ atque ad rectos tramites plectantur⁴.

III. De conlationibus casuum moralium.

Consuetae casuum moralium conlationes ad con-
cilii Romani et synodi dioecesanae normam⁵ in-
violatae habeantur.

1. Coram ordinario in civitate episcopali, coram
vicario foraneo per dioecesim fiant.

2. Sorte eligatur qui de scripto proferat pro-
positi casus moralis ac rituum responsum. Solutionis
vero omnes folium, proprio labore et charactere
exaratam, delegato episcopi vel vicario foraneo
dent, qui pariter episcopo illud transmittat⁶.

3. Legitime prohibiti quominus accedant, causam
episcopo aut vicario foraneo significare teneantur.
Si quis parere contemnit, poenas synodicas luat⁷.

4. Horae unius spatio conlatio sit definita. Haec
in civitate saltem quovis mense, die tertia iovis in-
dicetur; per dioecesis loca eo die, quem vicarius
foraneus deuntyavit.

5. Synodus provincialis singulos episcopos hor-
tatur, ut confessariis, qui insigni negligentia haec
morales conlationes posthabuerint, patentes litteras,
nisi examine praevio, haud confirmet.

IV. De conlationibus ad ecclesiasticum spiritum in clero confoendum augendumque.

1. Conlationibus his praesit, ut supra, vir doc-
trina et virtute, sed praestans praecipue qui spiritu
Iesu Christi, quantum fieri poterit, plenus sit.

2. Sacerdotes admittantur vel clerici, qui, scien-
tiarum curriculo peracto, in scientiis et pietate pro-
gredi percupiant.

3. Dum congregantur, lectio fiet de vita sancti
Caroli, qui cum beata virgine Maria praecipuus
erit huiusmodi conlationis patronus, vel aliorum
sanctorum, qui in salutem animarum sese impen-
derint ac fructuosius allaborarint.

4. Congregatis omnibus, praeses de iis, quae

¹ Vide haec instruct. praedical. verbi Dei in Actor.,
part. IV, p. 409, tit. I, edit. Patav.

² Decret. Laurent. conventus, § 26.

³ Decret. Laurent. cit.

⁴ Leo X in conc. Lat., sess. II; encycl. Inno. XI, 6 iul. 1600.

⁵ Conc. Rom., tit. XV, c. 9, [Manus. Conc., XXXIV, 1879];

passim dioec. synod.

⁶ Decret. Laurent. cit., § 28.

⁷ Id.

ad spiritum pertinent ecclesiasticum, sermonem
habeat et omnia edoceat, quae ad sancte et recte
ministeria sacerdotalia obeunda, quae ad quotidiana
exercitia sacerdoti pro sui ipsius sanctificatione
opportuna, et quae ad vividum et prudentem pro
Dei gloria animarumque salute zelum magis con-
ferre iudicantur.

5. In exitu conlationis, qui selectiores sunt
inter sacerdotes praesentes, ad aliquid conlatis
rebus addendum invitentur. Vix insuper dici pos-
test, quantum conlationi huic proficere poterunt
episcopi seu idonei alicuius ecclesiastici spectatique
viri, qui fortasse per civitates transit, praesentia et
cohortationea.

6. Praeses quam maxime curet, ut dilectio et
sanctae amicitiae vinculum inter sacerdotes adscrip-
tos servetur et foveatur. Si quempiam autem eorum
vel in ecclesiasticis ministeriis, vel in clericalis vitae
ratione negligentiore deprehenderit, eum paterno
moneat et libere reprehendat.

7. Conlatio haec singulis mensibus quarta iovis
die habeatur nec horae spatium excedat. Quot-
annis vero una solemnior fiat coram episcopo et
clero quasi ad rationem reddendam et ceteros ex-
citandos.

Adligatum V.

SUPREMAE SACRAE ROMANAE INQUI- SITIONIS ENCYCLICA AD OMNES EPISCOPOS ADVERSUS MAGNETISMI ABUSUS.

Feria IV, die 30 iulii 1856.

In congregatione generali sanctae Romanae et
universalis inquisitionis, habita in conventu Sanctae
Mariae supra Minervam eminentissimi ac reve-
rendissimi domini cardinales in tota republica
christiana adversus haereticam pravitatem generales
inquirentes, mature perpensis iis, quae circa mag-
netismi experimenta a viris fide dignis undequa-
que relata sunt, decreverunt, edi praesentes literas
encyclicas ad omnes episcopos ad magnetismi abu-
sus compescendos.

Etenim compertum est, novum quoddam super-
stitionis genus inveni ex phaenomenis magneticis,
quibus haud scientiis physicis enucleandis, ut par
esset, sed decipiendis ac seducendis hominibus
student neoterici plures, rati posse occulta, remota
ac futura detegi magnetismi arte vel praestigio
praesertim ope muliercularum, quae unice a mag-
netizatoris nutu pendent.

Nonnullae iam hac de re a sancta sede datae
sunt responsiones ad peculiare casus, quibus re-
probantur tanquam illicita illa experimenta, quae
ad finem non naturalem, non honestum, non debitis
mediis adhibitis assequendum, ordinantur; unde in
D similibus casibus decretum est feria IV, 21 aprilis 1841:
„Usus magnetismi, prout exponitur, non licere.“
Similiter quaedam libros eiusmodi errores pervica-
citer disseminantes prohibendos censuit sancta con-
gregatio. Verum quia praeter particulares casus de
usu magnetismi generatim agendum erat, hinc per
modum regulae sic statutum fuit feria IV, 28 iulii
1847: „Remoto omni errore, sortilegio, explicita aut
implicita daemone invocatione, usus magnetismi,
nempe merus actus adhibendi media physica aliunde
licita, non est moraliter vitatus, dummodo non ten-
dat ad finem illicitum aut quomodolibet pravam.
 Applicatio autem principiorum, et methodum pure
physicorum ad res et effectus vere supernaturales,
ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino
illicita et haereticalis.“

Quamquam generali hoc decreto satis explicetur
licitudo aut illicitudo in usu aut abusu magnetismi,
tamen haec crevit hominum malitia, ut neglecte

licito studio scientiae, potius curiosa sectantes. A magna cum animarum iactura ipsiusque civilis societatis detrimento harricandi divinandique principium quoddam se nactos gloriantur. Hinc somnambulismi et clarae intuitionis uti vocant praestigis mulierculae illae, gesticulationibus non semper verocundis abreptae, se invisibilia quaeque conspiciere effutiunt, ac de ipsa religione sermones instituere, animas mortuorum evocare, responsa accipere, ignota ac longinqua detegere, aliaque id genus superstitiosa exercere ausu temerario praesumunt, magnum quaestum sibi ac dominis suis divinando certo consequuturas. In hisce omnibus quaecumque demum utantur arte vel illusionem, cum ordinentur media physica ad effectus non naturales, reperitur deceptio omnino illicita et haeretica et scandalum contra honestatem morum.

Igitur ad tantum nefas, et religioni et civili societati infestissimum, efficaciter cobibendum, excitari quam maxime debet pastoralis sollicitudo ac zelus episcoporum omnium. Quapropter, quantum divina adiutrice gratia poterunt locorum ordinarii, qua paternae caritatis monitis, qua severis obiurgationibus, qua demum iuris remediis adhibitis, prout attentis locorum, personarum temporumque adiunctis, expedire in Domino iudicaverint, impendant operam ad huiusmodi magnetismi abusus reprimendos et avellendos, ut dominicus grex defendatur ab inimico homine, depositum fidei sartum tectumque custodiat, et fideles sibi crediti a morum corruptione praeserventur.

Datum Romae, in cancellaria sancti Officii apud Vaticanum, die 4 augusti 1856.

V. cardinalis Macchi.

ACTA CONCILII.

In Dei nomine, amen.

Urbini, die 27 maii 1859.

Concilii provincialis Urbinatensis, cuius acta describuntur, celebrationi ea omnia praecesserunt, quae de iure et consuetudine praemittenda sunt; praesertim vero indictionis edictum datum a dominatione sua illustrissima et reverendissima Alexandro Angeloni, archiepiscopo, sub die 30 novembria 1858, rite publicatum in universa provincia; nec non literae invitatoriae speciatim directae ad episcopos, abbates et capitula cathedralia; et preces indictae, ut synodalis conventus prosperum assequeretur effectum (Adligata I, II, III), aliaque id genus.

Inter haec in primis memorare praestat, quod sanctissimus dominus noster Pius papa IX, per literas sacrae congregationis concilii diei 14 februarii 1857 et secretariae status 10 maii 1859 (Adligata IV, V, VI), susceptum synodi celebrandae consilium C probavit atque laudavit.

Sacri antistites, qui iam ad civitatem Urbini stans diebus, obviam eunte ipso metropolitano, solemniter advenerant, privatim praeviam congregationem habuerunt. In ea actum est de voto decisivo procuratori eminentissimi episcopi Senogalliensis et de voto item abbatibus dando, de horarum distributione, de secreto servando, de literis pastoralibus ad populum habito concilio publicandis, de concilii officialibus et de aliis ex more pertractandis.

In ipsa privata congregatione, a metropolitano et convocatis episcopis mandatum fuit, ut prima publica indiceretur congregatio. Quamobrem hoc mane, videlicet 27 maii 1859, ad fores aulae congregationum conciliarium, ad valvas palatii archiepiscopalis et metropolitanae Urbinatensis, notificationes de prima publica congregatione concilii provincialis habenda per cursorum curiae archiepiscopalis affixae sunt, tenoris sequentis: Hodie hora 4¹/₂ pomeridiana, in aula archiepiscopali erit congregatio publica, ad quam non modo qui in concilio provinciali iocum habent, sed et ceteri, tum ecclesiastici tum laici, qui audiri velint, convenire poterunt.

Ex cancellaria archiepiscopali, die 27 maii 1859. Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis.

PUBLICA CONGREGATIO I.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Anno ab incarnatione Domini 1859, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri divina providentia papae Pii IX anno decimo tertio, die 27 maii, hora quarta cum dimidio post meridiem, dato signo cum maiore aere campana ecclesiae

CONCILII GENERALIS, TOMUS XLVII.

B metropolitanae, ad primam congregationem publicam in aula palatii archiepiscopalis convenerunt

I. Reverendissimus dominus dominus Alexander Angeloni, Urbini archiepiscopus.

II. Reverendissimus dominus Bonifacius Cajani, Calliensis et Pergulensis episcopus.

III. Reverendissimus dominus Guerr Antonius Boscarini, Urbaniensis et Sancti Angeli in Vado episcopus.

IV. Reverendissimus dominus Philippus Fratellini, Foroempronensis episcopus.

V. Reverendissimus dominus Clemens Fares, Pisarenensis episcopus.

Deest reverendissimus dominus frater Elias Antonius Alberani, Fesetranus episcopus.

VI. Reverendissimus dominus Ioannes Baptista canonicus Maneschi, sacrae theologiae ac iuris utriusque doctor, sanctissimi domini nostri Pii papae IX cubicularius honoris, vicarius generalis Senogalliensis dioecesis, uti procurator specialis eminentissimi et reverendissimi domini Domini tituli Sancti Clementis sanctae Romanae ecclesiae presbyteri cardinalis Lucciardi, Senogalliensis episcopi.

Desunt, quamvis invitati:

Reverendissimus dominus Gerardus Aloysius Maria Sagredo, abbas provincialis Camaldulensis Sanctae Crucis Fontis Avellanae, in dioecesi Pergulana.

Reverendissimus dominus Humbertus Bovi, abbas Sanctae Mariae Claraevallis, parochus et vicarius foraneus in dioecesi Senogalliensis.

Abbas titularis Sancti Laurentii in Campo, in dioecesi Pergulana.

Abbas monasterii Camaldulensium in civitate Pisauri.

Praesentes fuerunt procuratores capitulorum

Pro capitulo metropolitano Urbinatensi:

Reverendissimus dominus Petrus Feriani, canonicus theologus, iuris utriusque doctor et sacrae theologiae magister atque in hac pontificia universitate collegii theologici praeses.

Reverendissimus dominus Petrus Albertini, canonicus poenitentiarum, iuris utriusque doctor, sacrae theologiae magister et huius pontificiae universitatis rector magnificus.

Reverendissimus dominus Antonius, canonicus De Via, sacrae theologiae et philosophiae doctor, in hac pontificia universitate sacrae theologiae dogmaticae et moralis professor ac in collegium theologicum cooptatus.

Pro capitulo Senogalliensis:

Reverendissimus dominus Iosephus praepositus Maccbiati, iuris utriusque doctor.

Reverendissimus dominus Petrus Faggioni, canonicus theologus, sacrae theologiae doctor.

Pro capitulo Calliensis:

Reverendissimus dominus Andreas Mochi, praepositus et prima dignitas, iuris utriusque et sacrae theologiae doctor et protonotarius apostolicus.

Reverendissimus dominus Victor canonicus Amatori.

Defuerunt reverendissimi procuratores capituli Pergulensis.

Pro capitulo Sancti Angeli in Vado:

Reverendissimus dominus Antonius Faeti, praepositus, sacrae theologiae doctor, in venerabili seminario philosophiae professor et reverendissimi episcopi provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Michael canonicus theologus Faggiolini, sacrae theologiae doctor et in venerabili seminario eiusdem facultatis professor.

Pro capitulo Urbaniensi:

Reverendissimus dominus Carolus Travaglini, canonicus archidiaconus, iuris utriusque doctor, institutionum iuris utriusque in venerabili seminario professor, et reverendissimi domini episcopi in iudicialibus provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Placidus Lombardelli, canonicus theologus et in venerabili seminario sacrae theologiae professor.

Pro capitulo Forosempronienis:

Reverendissimus dominus Augustinus Cardinali, canonicus archipresbyter coadiutor.

Reverendissimus dominus Raphael Monacelli, canonicus poenitentarius, iuris utriusque doctor ac venerabilis seminarii rector.

Nondum advenerunt procuratores capituli Fere-trani.

Pro capitulo Pisarenis:

Reverendissimus dominus Vincentius Raggiani, canonicus praepositus et prima dignitas, iuris utriusque doctor ac sanctissimi domini nostri Pii papae IX praelatus domesticus ac protonotarius apostolicus.

Reverendissimus dominus Franciscus Marchionni, canonicus archidiaconus, sacrae theologiae doctor et in venerabili seminario sacrae theologiae professor.

THEOLOGI ET CANONISTAE:

Pro archidioecesi Urbinatensi:

Reverendissimus dominus Vincentius Ciccolini, ecclesiae metropolitanae praepositus et prima dignitas et theologiae doctor, et in collegium theologicum huius pontificiae universitatis recensitus.

Reverendissimus dominus Aloysius Petrangolini, huius metropolitanae ecclesiae archidiaconus, iuris utriusque doctor, in collegium legale universitatis adscitus, iuris canonici professor ac reverendissimi domini archiepiscopi provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Petrus Forlani, canonicus theologus, iuris utriusque doctor, sacrae theologiae magister et in hac pontificia universitate collegii theologici praeses.

Reverendissimus dominus Petrus Albertini, canonicus poenitentarius, iuris utriusque doctor, sacrae theologiae magister et pontificiae universitatis rector.

Reverendissimus dominus Antonius, canonicus De Via, philosophiae et sacrae theologiae moralis et dogmaticae professor.

Admodum reverendus dominus Vincentius Antonius Biancolini, parociae Sancti Pauli civitatis Urbini prior, designatus fuerat, sed abfuit malae valetudinis causa.

Admodum reverendus dominus Seraphinus Ortolani, sacrae theologiae doctor et parociae Sancti Spiritus archipresbyter.

Admodum reverendus pater Maximilianus e Castro Aemilio, ex ordine Reformatorem strictioris observantiae Sancti Francisci, philosophiae et theologiae lector ac in pontificia universitate Urbini sacrae scripturae et historiae ecclesiasticae professor, nec non illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi theologus.

Reverendissimus pater Cyrillus ab Annuntiatione beatae virginis Mariae, ex ordine Carmelitarum exalceatorum, missionarius apostolicus, iuris utriusque lector, definitor provincialis et ex-visitator generalis.

Admodum reverendus pater Venceslaus ab Ecio, ex ordine Reformatorem strictioris observantiae Sancti Francisci, sacrae theologiae lector.

Admodum reverendus pater Angelus Petrini, ex ordine Minorum conventualium Sancti Francisci, philosophiae et sacrae theologiae lector et in collegium philosophicum huius universitatis adscitus.

Admodum reverendus pater Alphonsus Maria Gaghiotta, ex ordine Sancti Hieronymi congregationis beati Petri de Pisis, ex-minister provincialis, philosophiae et sacrae theologiae lector.

Admodum reverendus pater Nicolaus a Sancto Ioanne in Mariniano, ex ordine Minorum capucinatorum Sancti Francisci, philosophiae et sacrae theologiae lector et minister provincialis, designatus defuit.

Pater Ioseph Fiacoletti, clericorum regularium pauperum matris Dei scholarum piarum, philosophiae et matheos professor emeritus, modo eloquentiae professor in venerabili seminario Pisarenis, designatus defuit.

Pro dioecesi Senogallienis:

Reverendissimus dominus Victorius Rossini, iuris utriusque doctor, canonicus archipresbyter et prima dignitas capituli Senogallienis, ac sanctissimi domini nostri Pii papae IX cubicularius honorarius.

Admodum reverendus pater Camillus Arcipreti, ex ordine Minorum conventualium, ex-minister provincialis, sacrae theologiae magister.

Pro dioecesi Calliensis:

Reverendissimus dominus Andreas praepositus Mochi, de quo superius.

Reverendissimus dominus Victorius canonicus Amatori, procurator capituli, ut supra.

Non adfuere theologi dioecesis Pergulanae.

Pro dioecesi Sancti Angeli in Vado:

Reverendissimus dominus Antonius praepositus Faeti, procurator, ut supra.

Reverendus dominus Michael canonicus theologus Faggiolini, procurator, ut supra.

Pro dioecesi Urbaniensi:

Reverendissimus dominus Augustinus Leoni, cathedralis Urbaniensis canonicus theologus et theologiae doctor, rector et eiusdem facultatis professor in seminario Urbaniensi et in spiritualibus illius reverendissimi episcopi provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Placidus canonicus Lombardelli, ut supra.

Pro diocesi Forosempronensi:

Reverendissimus dominus Ludovicus Leonardi, canonicus archidiaconus cathedralis Forosempronensis, iuris utriusque doctor et provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Raphael canonicus poenitentarius Monacelli, de quo supra.

Abfuere theologi et canonistae pro capitulo Feretrano.

Pro diocesi Pisaurensi:

Reverendissimus dominus Vincentius praepositus Reggiani, de quo supra, et

reverendissimus dominus archidiaconus Marchionni, de quo antea.

Aderant etiam ministri et officiales pro concilio designati.

Porro haec erant conclavis ornatus et dispositio: super explicato tapete erant sedilia camelina pro metropolitano, qui insigniorem habebat locum, et pro episcopis provinciae in modum coronae ordinata. Paratae erant quatuor insuper inferiores sedes pro reverendissimis abbatibus, ad dexteram scilicet duae et duae ad sinistram. Reverendissimi domini archiepiscopus et episcopi ante se mensam habebant cum necessariis ad scribendum. A parte dextera ante mensulam coopertam, et cum theca calamaria et charta uti supra, considerabant promotores concilii, quorum primus indutus erat sua veste canonicali violacei coloris cum fascia et alter serica veste praelatitia violacea: prope eos ad mensulam ipsam, sed ex adverso metropolitanae primus notarius indutus laureali toga nigri coloris vesti talari superimposita. A parte autem sinistra pariter considerabant duo secretarii concilii, induti sicut ceteri canonici ecclesiae metropolitanae, et alter notarius toga similiter indutus.

Prope parietes erant hinc inde sedilia pro procuratoribus capitulorum metropolitanae et cathedralium, et ex adverso, in conspectu scilicet sedis metropolitanae, pro theologis et canonistis singulis, designata iuxta ordinem praecminentiae proprii episcopi.

Iuxta ianuam sedebant reverendissimi domini deputati ad renuntiandum et introducendum, et propiores ad ipsam duo ostiarii concilii.

Deputati capitulorum theologi ceterique concilii officiales vestem talarem gestabant nigri coloris, exceptis deputatis capituli metropolitanae et Pisaurensis, qui vestem et fasciam violacei coloris induebant.

Reverendissimus dominus metropolita, a reverendissimis dominis episcopis et procuratore eminentissimi episcopi Senogalliensis iuxta eorundem praecedentiam comitatus, ingressus est aulam, praeeunte cruce, atque subsequutus a cerimoniarum magistris: et ad sedem suam quisque se contulit. Crux fixa fuit in medio aulae prope theologos et canonistas ex adverso archiepiscopi, et ante illam omnes procubuerunt, exemplo metropolitanae. Hic statim recitavit orationem *Adsumus Domino*; qua peracta, sedit una cum aliis et patres sic comiter allocutus est:

„Venerabiles fratres et consacerdotes carissimi, optata dies nobis illuxit, qua provincialis concilii actionibus initium dandum est. Maxima perfusi laetitia vos intuemur, praeclari sapientia et virtutibus provinciae antistites, vos, venerabiles abbates, capitulorum nuntii, et quotquot circumstistis ecclesiastici viri in Dei lege doctissimi. Divina opitulante gratia, nunc eo vel magis confidimus, opus ad Dei gloriam inceptum fauste feliciterque progredi ac finem accipere. Verumtamen ne nostra culpa aut fragilitate, Dei donum deficiat, omnia sancte et recte peragere contendamus.

„Dum conciliaria decreta proponuntur, licebit omnibus quaecumque voluerint proferre, immo quo istud fiat liberius, vulgari sermone loqui indulgemus. Verumtamen a prudentiae, discretionis et caritatis regula nullus abscedat. Omnia honeste et secundum ordinem fiant, omnia aedificationis et veritatis amore, non contentionis et aemulationis zelo gerantur.

„Si quis praeterea concilii patres adire privatim voluerit, ut aliquid in Domino cum eis loquatur, id etiam pergratum erit. Sed cum sincere loquitur tunc humiliter acquiescat. Quomodo autem oporteat omnes nos in domo Dei et coram fidelibus hisce diebus conversari, synodale, ut moris est, decretum definit ac statuet.

„Obsecramus tandem omnes vos, venerabiles fratres et consacerdotes carissimi, ut hoc potissimum tempore Iesum Christum pastorem principem nunquam exorare intermittatis pro felici exitu concilii, ad quod ecclesiae praecepto vocati sumus.

„Ita profecto studia nostra, quibus etiam suppremi pontificis benedictio accedit, nobis benevertent et provinciae Urbini universae.

Tunc surgentes ostiarii alta voce dixerunt. *Extra omnes*, et primus ex secretariis facta debita reverentia subiunxit: „Reverendissimi patres et domini, exeant omnes praeter reverendissimos episcopos, abbates et officiales concilii.“ Mox ostiarii ianuam, quam ipsi post ingressum reverendissimi archiepiscopi clauserant, reserarunt, et praeter reverendissimum archiepiscopum, episcopos et officiales concilii omnes exierunt. Clausa ianua, duo reverendissimi promotores in conspectu reverendissimi metropolitanae ante mensam progressi sunt, factaque debita reverentia, insisterunt pro inchoatione concilii provincialis his verbis: „Reverendissime in Christo pater et domine metropolitanae patresque reverendissimi. Instante iam celebratione concilii provinciae Urbinatensis, edicto pridie kalendas decembris superioris anni legitime convocati, et adveniente iam die salutaria istius vestrae actionis et synodali deliberationum, nos, huius concilii promotores: Vincentius Ciccolini, praepositus et prima dignitas huius metropolitanae capituli, et Victorius Rossini, archipresbyter et prima dignitas capituli cathedralis ecclesiae Senogalliensis, auctoritate metropolitanae literis diei 5 aprilis 1859, quas publice exhibemus, constituti, pro officii nostri munere requirimus et humillime instamus, ut concilium huiusmodi, rite denuntiatum et promulgatum, hoc ipso die per vos declaretur incipere et inceptum esse ad Dei gloriam, christianae religionis et catholicae fidei incrementum;“ et ad verba *quas publice exhibemus*, reverentissimo metropolitanano ceterisque patribus actum eorum nominationis super mensam exhibuerunt, quod unus e notariis excepit (Adligata VII, VIII), et redierunt ad loca sua. Tunc metropolitanus ait: „Habeatur sententia patrum.“ et unus ex secretariis interrogavit patres hac forma: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad tuendam et augendam christianae religionis disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, contrariis componendis aliisque ex sacris canonibus permissis, Urbinatensi provinciali concilio initium fieri?“ Statim alter ex secretariis una cum notariis se contulit ante metropolitanum, et, facta reverentia ab illo et genuflexione ab iis, recepit votum eiusdem metropolitanae, qui respondit: „Placet.“ Idem factum fuit cum omnibus reverendissimis patribus episcopis singulatim et iuxta eorum ordinem, quorum singuli responderunt: „Placet,“ et deinde relata fuerunt vota ad metropolitanum, qui

ait: „Decretum placuit omnibus patribus, itaque decernimus provincialis Urbinatensis synodi initium fieri et iam factum esse.“ Reverendissimi patres responderunt: „Deo gratias.“

Tunc annuente metropolitano aperta est ianua, et secretarius alta voce sic fatus est:

„Reverendissimi patres et domini, si quis vestrum habet aliquid, quod ad hanc sanctam synodum referri velit, datur ei libera dicendi facultas.“ idemque italice repetiit notarius: „Reverendissimi padri e signori, chiunque fra voi ha alcuna cosa da produrre a cognizione di questo sacro concilio, è in piena facoltà di parlare.“

Postea secretarius vocavit procuratores episcoporum absentium hac formula: „Accedant episcoporum procuratores, qui volunt audiri.“ Et deputatus ad renuntiandum et introducendum his verbis introduxit procuratorem eminentissimi episcopi Senogalliensis: „Reverendissimi patres et domini, adest procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis absentis, qui habet, quod ad hanc eandem synodum referat.“ Procurator se contulit in conspectum metropolitani et coepiscoporum eiusque debita reverentia exhibuit mandatum eminentissimi episcopi, quod a metropolitano apertum fuit et traditum primo secretario, ut illud legeret, prout alta voce fecit. (Adligatum IX). Exinde procurator sedit in loco ab ipso metropolitano designato post episcopum Pisarensem, causa vero excusationis eminentissimi episcopi Senogalliensis dilata fuit. Deinde canonicus deputatus prosequitur: „Reverendissimi patres et domini, adsunt procuratores metropolitanae ecclesiae Urbinatensis et cathedralium suffraganeorum, scilicet Senogalliensis, Calliensis, Vadensis, Urbaniensis, Forosempronensis et Pisarenensis, qui habent, quod ad sanctam synodum referant.“ qui eodem modo ac procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis, aulam ingressi procurationis acta metropolitano exhibuere, quae fuerunt, prout supra, lecta, examinata et admissa. (Adligata XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII), et unusquisque ductus fuit ad locum sibi paratum, iuxta ordinem episcopi sui. Tamen deputati capituli Senogalliensis considerunt post metropolitane ecclesiae capituli deputatos, supra nuntios capitulorum Calliensis et Urbaniensis, licet eminentissimus episcopus Senogalliensis abesset nec fuerit antiquior inter suffraganeos; quod factum est ob cardinalitatis dignitatem, qua eminentissimus episcopus ecclesiae Senogalliensis praefulget.

Postea secretarius advocavit theologos et canonicos his verbis: „Accedant theologos et canonice, quorum nomina et qualitates superius adnotata sunt.“ Dum secretarius ipse singillatim eos renuntiaret, ingressi sunt et a canonico deputato deducti ad locum prout supra dispositum. Rursum secretarius: „Accedant canonici, qui volunt audiri,“ quorum nullus adfuit; item: „Accedant parochi, qui volunt audiri,“ nec ullus comparuit; item: „Accedant clerici, qui volunt audiri,“ et nullus audiri petiit; denique: „Accedant laici, et alii quicumque, qui volunt audiri,“ et cum nemo comparuisset, ab ostiarii clausa fuit aula. Tunc surrexerunt promotores et ante metropolitano se contulerunt, et factis de more reverentibus, sic postulaverunt: „Reverendissimi domini, cum pro eminentissimo episcopo ecclesiae Senogalliensis, personaliter ad concilium non accedente, procurator compareat, nos huius concilii promotores instamus, ut procurator ipse non admittatur nisi legitimo instructus mandato, et, si placet, cum voto ex gratia.“ Quibus metropolitano respondit: „Habeatur sententia patrum.“ Tunc secretarius ad patres: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis admittere procuratorem eminentissimi episcopi Senogalliensis, dum-

A modo constat de legitimo mandato, et cum voto decisivo ex gratia?“ Alter ex secretariis cum notariis venerunt in conspectum metropolitane, et iuxta solitum episcoporum vota collegerunt verba: Placet: quae secretarius ipse retulit metropolitano, qui ait: „Placuit patribus proposita instantia; de eorum, igitur assensu procuratorem eminentissimi episcopi Senogalliensis admittimus, eique tamquam legitime delegato ex gratia votum decisivum conferimus.“ Redeunte secretario cum notariis ad loca sua, metropolitano episcopos his verbis interrogavit: „Reverendissimi patres, scitane inter fines vestrarum dioecesium aliquem esse, qui in provinciali concilio ius aut privilegium voti decisivi habeat?“ Et unusquisque ex episcopis respondit: „Nescio.“ Denuo promotores se contulerunt ante metropolitano et institerunt pro decretis praevis concilii, dicens alter ex eis: „Reverendissime domine, illud in more positum est, initio provincialis concilii decreta promulgare de modo vivendi in synodo, de iudiciis querelarum, de iudiciis excusationum, de praeiudicio non afferendo et de non dicedendo ac de ipsius synodi officialibus constituendis; ideo nos, huius provincialis concilii promotores, pro officii nostri munere a reverendissima amplitudine tua petimus ac humilissime instamus, ut, quemadmodum moris est, eiusmodi decreta edicantur et promulgentur.“ et inde locum suum tenuere. Tunc metropolitano primo secretario, ut publicarentur, decreta quae sequuntur, tradidit, et secretarius ad suum locum reversus eadem stans legit, consentientibus patribus.

DECRETA PRAEIVIA.

Decretum de modo vivendi.

Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitane ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus.

1. Cum scriptum sit: Qui „indiget sapientia, postulet a Deo“¹, et ipse „dabit spiritum bonum petentibus se“², omnes qui in hoc adsunt concilio obsecramus, per dominum nostrum Iesum Christum et per caritatem Spiritus sancti, ut his potissimum diebus adeant cum fiducia ad thronum gratiae et apostolorum more spiritum sapientiae et intellectus, spiritum consilii et fortitudinis, spiritum scientiae et pietatis a Domino petant unanimes, ut coelestis sapientia, quae ex ore altissimi procedit, nobiscum sit et nobiscum laboret, et doceat nos quid acceptum sit coram eo omni tempore. Item orationes, petitiones, obsecrationes et gratiarum actiones fiant pro beatissimo patre ac principe Pio IX (quem Deus servet diutissime), pro cunctis ecclesiae ordinibus et cuncto populo christiano, necnon pro regibus et principibus et omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus. Laudibus itaque divinis maiore quo possumus studio hisce diebus incumbere, sanctae meditationis exercitio, quo nullum fere utilius est, vacare, sacrum quotidie devotissime facere, ieiunium sextae feriae in memoriam dominicae passionis agere atque in adoratione sacramenti augustissimi divinae gratiae auxilium implorare in deliciis habeamus. Ad hanc coelestis auxilii opem implorandam hortamur etiam omnes civitatis et dioecesis Urbinatensis incolae, quorum et totius provinciae gratia conventum hunc celebramus, ut antea vitae peccata detestentur, eucharistiae sacramentum salubriter sumant, ambulent in timore Domini, desideria carnis non perficiant, in oratione, elemosinis piisque operibus sese exercent atque ecclesiae, praesertim templum

¹ Luc. I, 5.

² Luc. XI, 13.

hoc metropolitanum, visitent, ut indulgentiarum thesaurum consequantur. Post haec, omnium qui ad hanc convenerunt synodum, sancta sit vita et conversatio. Antistites iidem spectabiles sese exhibent virtutibus omnibus, quas sublimis eorum dignitas postulat, et quibus sane praeuocent. Ecclesiastici viri, qui adsunt, incessu, gestu, sermone aliisque omnibus rebus, iuxta Tridentini concilii praeceptum¹, nil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant. Familiare etiam suos unusquisque instruat et erudiat, ut in omnibus actionibus privatim et publice religionem et honestatem prae se ferant, sicut decet ministros ministrorum Dei.

In sententiis vero dicendis, iuxta Toletani concilii statutum, omnes colloquantur sine contentione peccati (d. Augustinus), et quidquid sentiunt, in spiritu lenitatis proferant, et quidquid dicunt, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo inflectantur².

2. Insuper statuimus atque decernimus, quod si forte contigerit aliquos debito in loco non sedere et sententias proferre et alios quoscunque actus facere, nulli propterea praesidium generetur, et a nullo novum ius acquiratur.

3. Denique sub poenis a iure statutis inhibemus, ne quis eorum, qui provinciali huic synodo interesse debent, a civitate hac discedere praesumat, nisi discessus causa a patribus cognita et a nobis probata fuerit.

4. Quoniam vero ad huius provincialis synodi actiones et tractationes varii requiruntur adiutores et ministri, hinc delecti à nobis et ex decreto designati fuerunt:

I. Ad officium iudicum querelarum:

Reverendissimus dominus Bonifacius, episcopus Calliensis et Pergulensis.

Reverendissimus dominus Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis.

Reverendus dominus Aloysius archidiaconus Petrangolini, provicarius generalis Urbini.

Reverendus dominus Carolus archidiaconus Travaglini, provicarius generalis Urbanae. Qui scilicet cognoscant et iudicent querelas contra quoscunque in concilio delatas.

Quodsi fortasse accusationes fuerint contra ipsos iudices querelarum; tunc earum cognitores constituimus reverendissimum dominum Philippum, episcopum Forosemproniensem et reverendissimum dominum Ludovicum, archidiaconum Leonardi, eiusdem provicarium generalem.

II. Ad officium iudicum excusationum:

Reverendissimus dominus frater Elias Antonius, episcopus Feretranus.

Reverendissimus dominus Clemens, episcopus Pisarenensis. Qui scilicet absentium excusationes ad nos missas cognoscant et eorum, qui ante finem concilii iustam aliquam discedendi causam se habere existimaverint.

III. Ad munus promotorum concilii:

Reverendissimus dominus Vincentius Ciccolini, huius metropolitanae capituli praepositus et prima dignitas, sacrae theologiae doctor et in collegium theologicum huius pontificiae universitatis cooptatus.

Reverendissimus dominus Victorius Rossini, capituli Senogalliensis archipresbyter et prima digni-

tas, iuris utriusque doctor et sanctissimi domini nostri Pii papae IX cubicularius honorarius.

IV. Ad officium secretariorum:

Reverendissimus dominus Aloysius archidiaconus Petrangolini, iuris utriusque doctor, provicarius generalis Urbini, in pontificiae Urbinatensis universitatis collegium legale adscitus et iuris canonici professor.

Reverendissimus dominus Curtius Alippi, metropolitanae canonicus, in seminario sacrae eloquentiae professor emeritus.

V. Deputati ad renuntiandum et introducendum in concilium:

Reverendissimus dominus Curtius Scipioni, metropolitanae ecclesiae canonicus et in seminario Urbinatensi professor emeritus.

Reverendissimus dominus Aloysius Bartolucci, metropolitanae ecclesiae canonicus et reverendissimi archiepiscopi Urbinatensis secretarius.

VI. Notarii:

Illustrissimus dominus Ioannes Paolucci, philosophiae et iuris utriusque doctor, cancellarius archiepiscopalis atque notarius publicus, collegio philosophico pontificiae universitatis adscriptus, et in venerabili seminario clericorum physicae et matheosae professor emeritus.

Illustrissimus dominus Ioannes Venturini, iuris utriusque doctor, cancellarius et notarius ad acta archiepiscopalis.

VII. Testes ad acta:

Admodum reverendus dominus Antonius Lambertini, parociae Sancti Bartholomaei in hac civitate archipresbyter.

Admodum reverendus dominus Dominicus Fagi, parociae Sancti Sergii in hac civitate archipresbyter.

VIII. Magistri ceremoniarum:

Reverendus dominus Ioseph Josi, reverendissimi archiepiscopi et metropolitanae ecclesiae ceremoniarum magister ac eiusdem metropolitanae beneficiatus.

Reverendus dominus Ignatius Panicali, sacrae theologiae doctor, ceremoniarum magister et ecclesiae metropolitanae beneficiatus.

Reverendus dominus Franciscus Salvi, ceremoniarum magister substitutus et ecclesiae metropolitanae beneficiatus.

IX. Ad officium ostiariorum:

Reverendus dominus Paschalis Tamanti, ecclesiae metropolitanae beneficiatus.

Reverendus dominus Paulus Maestrini, ecclesiae metropolitanae mansionarius.

Horarum ordo et distributio durante synodo provinciali pro iis, qui in palatio archiepiscopali hospitio sunt recepti.

Surgunt mane hora 5, mentali orationi privatim vacabunt, missamque celebrabunt vel audient.

Congregationes generales habebuntur mane hora 9, usque ad horam 11¹/₂.

Prandium erit hora 1 pomeridiana, quo durante scripturae sacrae vel vitae sancti Caroli Borromaei lectio fiet.

Congregationes generales habebuntur post prandium hora 4¹/₂, usque ad horam 6¹/₂.

Rosarium in sacello archiepiscopali hora 9¹/₂.

Coena sumetur hora 10.

Qui vero extra domum archiepiscopalem degunt, hac ipsa horarum distributione quoad poterunt servata, ad congregationes generales stata hora huc convenient.

¹ Conc. Trid. sess. XXII, de reform. c. 1.

² Conc. Trid. sess. II; conc. Tolet.

Hic autem praestat adnotare, quod episcopi et A procurator eminentissimi Senogalliensis in palatio archiepiscopali commorantur, et quod alii omnes, tum abbates tum canonici tum theologi ac canonistae, hospitio a civibus pari liberalitate excepti sunt.

Promotores modo ut supra institerunt pro decreto de silentio servando his verbis: „Reverendissime domine, ad libertatem disserendi et ad decretorum auctoritatem tuendam plurimum confert, ut quaecumque in congregationibus et conciliaribus sessionibus proposita et decreta fuerint, silentio tegantur. Nos propterea huius concilii promotores instamus et petimus, ut omnes in concilio adstantes spondeant, silentium se servaturos de iis omnibus, quae in conciliaribus actionibus agentur, quoadque decreta ipsa edita fuerint.“

Tunc metropolita ait: Habeatur sententia patrum; et secretarius: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis, mox facta procuratorum instantia, et ut silentium de more servandum omnes spondeant hac formula: Promitto me nihil ex eis, de quibus agitur in congregationibus et sessionibus, esse revelaturum, quod possit detrudere vel reverentiae concilio debitae vel honori cuiusvis personae. Promitto insuper me nulla decreta concilii divulgaturum, antequam a sancta sede recognita et typis demandata fuerint?“ Et alter secretarius cum notariis de more recipit vota episcoporum et procuratoris eminentissimi episcopi Senogalliensis, qui singillatim responderunt: „Placet,“ absque tamen iuramenti vinculo; factaque relatione de votis ab eodem secretario ad metropolitam, hic ait: „Sicut placuit patribus, ita decernimus et mandamus.“ Tunc secretarius pronuntiavit formulam de silentio servando: „Promitto me nihil ex eis etc.“, et alter secretarius una cum notariis eodem modo quo supra recepit promissionem omnium, qui aderant in aula, incipiendo a metropolita usque ad ostiarios, singulis respondentibus: „Promitto.“

His peractis, de mandato metropolitani lecta fuerunt clara et intelligibili voce vicissim a secretariis decreta concilii incipiendo ab eius prooemio, in quo haec ipsa tota provincia ecclesiastica consecratur deiparae Virgini sine labe originali conceptae, usque ad titulum de extrema unctione exclusive. Tunc primus ex secretariis interrogavit patres hac formula: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis decreta et alia modo lecta?“ Cumque alter secretarius cum notariis vota collegisset a singulis patribus, et omnia favorabilia fuissent, ea retulit metropolitano, qui ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus; de eorum igitur assensu illa statuimus ut lecta sunt.“ Et mox tradidit primo secretario decretum de indictione congregationis crastina die habendae, quod secretarius ipse publicavit iis verbis: „Reverendissimi patres et domini, crastina die hora nona antemeridiana, habebitur congregatio hoc ipso in loco: itaque licebit unicuique quaecumque voluerit aut verbis aut scriptis ad synodum referre.“ Metropolitano ceterique omnes surrexerunt, et flexis genibus metropolitano dixit orationem *Agimus tibi gratias*, qua finita et archiepiscopali cruce praecedente, metropolita, episcopi et reliqui omnes iuxta ordinem ab aula exierunt.

Postea cancellarius archiepiscopalis tradidit curatori archiepiscopali Sebastiano Vignani notificationes pro indictione proximae publicae congregationis, crastina die hora nona antemeridiana habendae, eiusdem tenoris quo supra pro prima congregatione. Firmati: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

PUBLICA CONGREGATIO II

habita die 28 maii 1859, hora 9 ante meridiem.

Praemisso campanae signo, prout ad primam congregationem, omnes, qui huic aderant, et insuper admodum reverendissimus pater Nicolaus a Sancto Ioanne in Mariniano, ex ordine Minorum Capucinorum sancti Francisci, philosophiae et theologiae lector et minister provincialis, theologus pro archidioecesi Urbinatensi, in constitutam archiepiscopalis palatii aulam ad sua loca convenerunt. Praecedente cruce, ingressi sunt metropolitanus, episcopi et procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis; ante crucem in medio consessus locatam, uti supra, prociderunt omnes ad orationem *Adsumus*, et deinde clausa fuit ab ostiariis ianua, egresso crucifero. Tunc sederunt omnes, et primus e secretariis ait:

„Reverendissimi patres et domini, si quis vestrum habet, quod ad sanctam synodum referre velit, datur ei libera facultas dicendi,“ et notarius idem subsequutus est italice: „Reverendissimi padri e signori, chiunque fra voi ha alcuna cosa da produrre a cognizione di questo sacro concilio, è in piena facoltà di parlare.“ Tunc unus ex deputatis ad renuntiandum et introducendum in concilium ait: „Reverendissimi patres et domini, adeat procurator reverendissimi episcopi Feretrani absentis, qui habet quod ad hanc sanctam synodum referat, et aperta per ostiarium ianua, introduxit procuratorem ipsum, reverendissimum dominum Aloysium Mariotti, cathedralis Feretranae canonicum, iuris utriusque doctorem, provicarium generalem illius dioecesis et in seminario institutionum civilium et canonicarum professorem, qui sistens ante metropolitanum et facta ei ceterisque reverentia, prout de more, exhibuit mandatum sui episcopi, illudque metropolitanus aperuit et tradidit primo secretario, ut ipsum legeret, prout fecit, et inde dedit notario, ut reverendissimis iudicibus excusationum exhiberet (Adligatum X).

Interea reverendissimus canonicus Mariotti recessit ab aula, et causa excusationis absentiae reverendissimi episcopi Feretrani et admissionis procuratoris ad proximam congregationem dilata est.

Deputatus ad renuntiandum subiunxit: „Reverendissimi patres et domini, adsunt procuratores cathedralis ecclesiae Feretranae, qui habent quod ad sanctam synodum referant.“ Et introducti sunt reverendissimus canonicus Aloysius Mariotti et reverendissimus Aloysius Ambrosini, eiusdem cathedralis canonicus et in Feretrano seminario theologiae moralis professor, qui de more exhibuerunt mandatum delegationis capituli Feretrani, lectum a secretariis et a notariis inter acta relatum (Adligatum XVIII). Tunc deputati praedicti a patribus admissi deducti sunt ad locum constitutum iuxta ordinem consecrationis sui episcopi.

Deinde instantia a promotoribus facta, et de mandato metropolitani, praefati reverendissimi domini canonici Mariotti et Ambrosini, necnon admodum reverendissimus pater Nicolaus a Sancto Ioanne in Mariniano silentium, iuxta formam in prima congregatione relatum, sponponderunt.

Hic synodi promotores servatis servandis institerunt pro subrogatione unius ex iudicibus excusationum his verbis: „Reverendissime domine, cum reverendissimus episcopus Feretranus, qui iudex excusationum a patribus delectus fuerat, ipse excusationis causam praetendat, nos huius concilii promotores instamus et humiliter petimus, ut amplitudo tua velit alium episcopum ad munus eiusmodi de consensu patrum concilii subrogare.“ Secretarius de mandato metropolitani interrogabat reverendissimos episcopos: „Reverendissimi patres et

domini, placetne vobis modo facta promotorum instantia, et ad munus iudicis excusationum sufficere ac subrogare dominum confratrem nostrum sacrorum canonum peritissimum Guerr' Antonium, episcopum Vadsensem et Urbaniensem?" Collectis de more suffragiis et metropolitano renuntiatis, hic ita edixit: „Placuit patribus, ac propterea de eorum consensu substituiamus ac delegamus reverendissimum dominum Guerr' Antonium, episcopum Sancti Angeli in Vado et Urbaniae, eique ac reverendissimo domino Clementi, episcopo Pisarenensi, delegamus causam excusationis reverendissimi episcopi Feretrani una cum illa eminentissimi episcopi Senogalliensis.“

Continuata inde est a secretariis de archiepiscopi mandato titulorum synodi provincialis lectio clara, intelligibili voce et pausis ad unumquodque decretum interiectis, incipiendo a titulo de extrema unctione ad titulum usque de vita et honestate clericorum inclusive. Completa lectione, primus ex secretariis solita formula interrogavit omnes concilii patres de praelectis decretis, cumque singuli alteri secretario et notariis votum cum: Placet, dedissent, et huiusmodi vota metropolitanus accepisset, is ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus: igitur de eorum assensu illa statuimus ut lecta sunt.“ De mandato eiusdem secretarius annuntiavit futuram congregationem his verbis: „Reverendissimi patres et domini, hodie hora 4^a, habebitur congregatio hoc ipso in loco, itaque licebit unicuique quaecumque voluerit aut verbis aut scriptis ad synodum referre,“ et metropolitanus recitavit orationem *Agimus tibi gratias*, et ita finem accepit haec secunda congregatio.

Qua finita, notarius cursori archiepiscopali tradidit notificationes affigendas, quemadmodum affixae fuerunt ad fores metropolitanae ecclesiae, palatii archiepiscopalis et aulae, uti supra, pro tertia congregatione habenda hac ipsa die, hora quarta cum dimidio, tenoris superius relati.

Firmati: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

PUBLICA CONGREGATIO III

habita dicta die 28 maii, hora 4^a, pomeridiana.

Stata hora, praemisissis praemittendis, celebrata est tertia congregatio in eadem aula archiepiscopali, in qua omnes, qui hoc mane, interfuerunt et insuper admodum reverendus pater Ioseph Giacoletti, clericorum regularium pauperum matris Dei scholarum piarum, philosophiae et matheseos professor emeritus, modo in venerabili seminario Pisarenensi eloquentiae professor. Et cum unusquisque locum suum teneret, ingressi sunt archiepiscopus, episcopi et procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis, cruce praecedente, ante quam omnibus procumbentibus metropolitana recitavit orationem *Adsumus Domine*, et postea omnes conseruerunt. Tunc secretarius conurgens ait: „Reverendissimi patres et domini, si quis vestrum habet aliquid quod ad sanctam synodum referre velit, datur ei libera dicendi facultas,“ et notarius itidem repetiit vulgari sermone, sicut in primis congregationibus.

Instantibus concilii promotoribus, admodum reverendus pater Ioseph Giacoletti promisit se silentium servaturum, lecta formula quae in prima congregatione relata est.

Reverendissimus episcopus Urbaniensis publicavit decretum a se et ab episcopo Pisarenensi latum quoad excusationem reverendissimi episcopi Feretrani:

„Nos Guerr' Antonius, episcopus Sancti Angeli in Vado et Urbaniae, et Clemens, episcopus Pisarenensis, iudices excusationum absentiae epis-

coporum in synodo hac Urbinatensi delecti ac deputati, mature perpendimus atque examinavimus causam venerabilis fratris nostri episcopi Feretrani. Cum causa huiusmodi sit infirma valetudo, quae quidem ad praesens licet gravis, tamen recuperatu facilis, quaeque ex medicorum consilio et iussu, uti probatum est, impedit quominus personaliter accedat ad hoc provinciale concilium, et infirmitas per exceptionem iuridicam excuset ex iure canonico episcopos ad personaliter interessendum conciliis provincialibus, uti habetur dist. 18, can. 13, cuius canonis verba sunt: „Si episcopus metropolitanus ad comprovinciales episcopos epistolas direxerit, in quibus eos ad synodum invitet, postpositis omnibus (excepta gravi infirmitate corporis) ad constitutum diem adesse non differant: ideo in Domino iudicavimus, atque amplitudini tuae, illustrissime ac reverendissime praesul, referimus ac denuntiamus causam a laudato venerabili fratre nostro Elia Antonio, episcopo Feretrano, propositam, ad mentem sacrorum canonum habendam et reputandam esse legitimam. Quod autem spectat ad alterius excusationis causam nobis commissam, habebitur ratio, et interim etc.“

Firmati: † Guerr' Antonius, episcopus Sancti Angeli in Vado et Urbaniae.

† Clemens, episcopus Pisarenensis.

Post huiusmodi publicationem metropolitanus ait: „Auditio iudicio et relatione reverendissimorum episcoporum qui fuerunt ad iudicandas excusationes absentium in hoc concilio delecti, reverendissimum dominum episcopum Feretranum quominus accedat ad concilium hoc provinciale excusamus, eiusdemque nomine procuratorem Aloysium canonicum Mariotti, procurarium generalem, admittimus.“

„Interim vero Deum optimum maximum obsecramus pro salute venerabilis fratris nostri, ut confirmata citius valetudine, ad sessiones saltem solennes pro sua pietate atque erga sacros canones observantia accedere possit.“

Deinde promotores stantes ante metropolitam pro admissione procuratoris episcopi Feretrani sic institerunt: „Reverendissime domine, cum pro reverendissimo episcopo ecclesiae Feretranae personaliter ad concilium non accedente procurator compareat, nos huius concilii promotores instamus, ut procurator ipse admittatur, si placeat, cum voto ex gratia.“ Metropolitanus respondit: „Exeat procurator reverendissimi episcopi Feretrani, et habeatur sententia patrum.“ Egresso procuratore, primus ex secretariis quaesivit: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis admittere procuratorem reverendissimi episcopi Feretrani, dummodo constet de legitimo mandato, et cum voto decisivo ex gratia?“ Alter ex secretariis una cum notariis vota excepit a metropolitano, ab episcopis et procuratore eminentissimi episcopi Senogalliensis, interrogans de more quemque ex illis: „Placetne?“ Et cum unusquisque respondisset: „Placet,“ retulit ad metropolitam dicens: „Placuit omnibus“ et metropolitana ait: „Placuit patribus, proposita instantia; de eorum igitur assensu procuratorem reverendissimi episcopi Feretrani admittimus, eique tamquam legitime delegato ex gratia votum decisivum conferimus.“

Tunc reverendissimus dominus Aloysius Mariotti tamquam procurator, sicut supra, admissus, comitatus a reverendissimo domino canonico Scipione deputato ad introducendum, ductus fuit ad sedem post reverendissimum episcopum Pisarenensem.

De mandato inde reverendissimi metropolitani continuata fuit a secretariis lectio titulorum synodi a titulo de *cleri educatione* ad totum usque titu-

lum de ecclesiarum veneratione. Deinde modo et forma consuetis primus ex secretariis interrogavit patres, an placerent decreta et alia modo lecta, et alter ex secretariis ac notarii collegerunt atque metropolitae retulerunt vota, quae omnia favorabilia fuerunt. Metropolitanus ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus, de eorum igitur assensu illa statuimus ut lecta sunt.“ Secretarius indixit, de mandato reverendissimi archiepiscopi, congregationem futuram his verbis: „Reverendissimi patres et domini, feria secunda, quae erit 30 currentis mensis, hora 10 ante meridiem, habebitur congregatio hoc ipso in loco, itaque licebit unicuique quaecumque voluerit aut verbis aut scriptis ad synodum referre.“

Et consurgentes ac recitata a metropolita oratione *Agimus tibi gratias*, praesentibus cruce atque archiepiscopo, episcopis et procuratoribus episcoporum absentium, exierunt omnes.

Affixae inde sunt notificationes pro congregatione iam indicta, prout supra.

Firmati: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

PUBLICA CONGREGATIO IV

habita die 30 maii, feria 2, hora 10 ante meridiem.

Praehabitis publicatione huius congregationis et signo aëris campani metropolitanae ecclesiae et archiepiscopii, congregati sunt omnes loco et modo consueto. Divino auxilio invocato cum oratione *Adsumus*, considerunt omnes. Unus ex secretariis latine et inde notarius italice renuntiavit iisdem verbis, quibus in ceteris congregationibus conciliaribus, facultatem datam esse unicuique dicendi. Tunc deputatus ad renuntiandum ait: „Reverendissimi patres et domini, adsunt procuratores cathedralis ecclesiae Pergulensis, qui habent quod ad sanctam synodum referant,“ et ab ostiariis aperta ianua, introducti sunt reverendissimi domini Franciscus Sensi, utriusque iuris doctor, capituli Pergulensis praepositus ac prima dignitas, et Ioannes Serra, in sacra theologia magister et seminarii Pergulensis moderator, qui ante metropolitam humiliter stantes excusationem postularunt his verbis: „Illustrissime ac reverendissime metropolitane ecclesiae Urbinatensis archiepiscopo vel maxime digne, huiusce sacri concilii praesul ac sidus praefulgens, clarissimi patres virique omnes praestantissimi, eiusdem praesulis gaudium et corona, contra votum ex inopinatis gravissimisque causis remorati sumus, quominus praestituta die ante amplitudinem vestram sisteremus. Quapropter, ut ea qua polletis clementia veniam nobis concedere dignemini, omne deprecamur, sinisque ut in hoc clarissimo conventu sistere et sententiam nostram nomine capituli iuxta mandatum dicere libere valeamus.“

Ad quam excusationem metropolita respondit, eorum adventum etiam incepto concilio pergratum esse, eosque a se et a concilii patribus libenti animo excipi. Deinde deputati mandatum capituli Pergulensis exhibuerunt, quod lectum et admissum fuit (Adligatum XIX), atque ad instantiam promotorum et de mandato archiepiscopi silentium sponderunt iuxta formam superius datam, ac tandem ad locum suum se contulerunt post procuratores cathedralis Calliensis.

Tunc mandante eodem reverendissimo archiepiscopo, continuata fuit lectio titularum synodalium incipiendo a titulo *de iohannis* ad titulum usque *de confraternitatibus* exclusive. Postea secretarius modo et verbis, ut in aliis congregationibus, interrogavit patres, an placerent decreta et alia lecta, et alter

secretarius una cum notariis recepit vota, quae omnia favorabilia fuerunt et relata sunt ad metropolitam, qui ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus, igitur de eorum assensu illa statuimus ut lecta sunt.“

Indicta fuit ultima congregatio generalis hoc decreto a secretario publicato: „Reverendissimi patres et domini, sabbato, quae erit dies 4 iunii proxima, hora 9 ante meridiem, habebitur congregatio hoc ipso in loco; itaque licebit unicuique, quaecumque voluerit, aut verbis aut scriptis ad synodum referre.“ Acta inde sunt Deo gratiae consueta oratione, et apertis ab ostiariis ianuis dimissa est congregatio.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

PUBLICA CONGREGATIO V ET ULTIMA

habita die sabbati, 4 iunii 1859, hora 9 ante meridiem.

Cum prima die mensis iunii incidisset festum sancti Crescentini, patroni huius archidioecesis, ac inde publica peracta fuisset supplicatio ad eius honorem (quas sacras celebritates concilii patres invitati sua praesentia condecorarunt), hoc die 4 iunii hora antedicta, habita fuit publica quinta congregatio per notificationem iam indicta.

Ad confirmandam augendamque laetitiam sacri consessus, die prima currentis circa horam tertiam pomeridianam, huc pervenit reverendissimus frater Elias Antonius Alberani, ordinis antiquae observantiae beatissimae Mariae virginis de Monte Carmelo, episcopus Feretranus. Ad solitum aëris campani signum in archiepiscopali aula congregati sunt omnes praesentes in aliis congregationibus una cum laudato episcopo Feretrano, qui sedit iuxta ordinem suae consecrationis post episcopum Forosempronensem. Facta oratione *Adsumus* et denuntiata cum formis assuetis libera dicendi facultate, reverendissimus episcopus Urbaniensis et Vadensis publicavit votum a se et a reverendissimo episcopo Pisarense latum quoad excusationem eminentissimi episcopi Senogalliensis his verbis:

„Nos Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis, et Clemens, episcopus Pisarense, iudices excusationum in concilio hoc provinciali selecti ac deputati, eminentissimi ac reverendissimi episcopi Senogalliensis vidimus absentiae causam in suo procuratorio mandato tenoris sequentis. (Per extensum legitur a primo secretario adligatum IX.) Cum causa proposita a supralaudato eminentissimo ac reverendissimo patre ac domino ait supremi pontificis voluntas, ei per litteras secretariae status diei 3 septembris 1858 patefacta, hanc debito obsequio ac reverentia accepimus et admisimus absque ullo examine et discussione, ideoque legitimam ac iustissimam, prout est, iudicamus et tibi, illustrissime ac reverendissime praesul, talem in Domino renuntiamus.“

Subscripti: † Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis.

† Clemens, episcopus Pisarense.

Metropolita statim sequens decretum publicavit: „Audito iudicio et relatione reverendissimorum episcoporum, qui fuerunt ad iudicandas absentium excusationes in hoc concilio delecti, quamvis eminentissimi ac reverendissimi episcopi, Senogalliensis praesentia nobis optatissima et iucundissima foret, atque conciliaribus actionibus et deliberationibus eximia qua pollet doctrina et prudentia utilitatem et gradus celsitudine ac splendore venerationem et honoris incrementum afferre posset, tamen eam ex-

cusationis causa ab eodem eminentissimo ac reverendissimo episcopo proposita sit supremi pontificis voluntas, hanc tamquam legitimam ac iustissimam veneramus, atque reverendissimum dominum Ioannem Baptistam canonicum Maneschi, vicarium generalem, eius nomine procuratorem, prout admisimus, praesenti decreto admittimus ac recipimus." De mandato reverendissimi archiepiscopi lecta fuerunt a secretariis decreta synodalia quae supersunt incipiendo a titulo *de confraternitatibus* ad titulum ultimum inclusive *de synodi provincialis constitutionibus*. Habitis sententiis votisque de more susceptis super decreta et alia lecta, cum patres singuli consensissent, reverendissimus dominus archiepiscopus dixit: "Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus; de eorum igitur assensu illa statuimus ut lecta sunt".

Surrexerunt statim promotores concilii et coram reverendissimo archiepiscopo, institerunt pro indicatione futuri concilii provincialis: "Reverendissime domine, cautum est veteri canone et usu receptum, ut in fine concilii provincialis proxima synodus provincialis indicetur, ideo nos, huiusce provincialis concilii promotores, humiliter reverendissimam amplitudinem tuam rogamus, ut proximum futurum concilium provinciale omnibus, qui interesse debent, indicare velit."

Primus ex secretariis de metropolitae mandato ita postulavit: "Reverendissimi patres et domini, placeat vobis, ut hac in synodo proximum futurum concilium de more indicatur et denuntietur?" Cumque patrum suffragia affirmativa inventa fuerint, iussione archiepiscopi secretarius legit decretum hac de re publicandum:

"Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae aedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus. Cum Tridentini concilii praecepto constitutum sit, ut provincialia concilia quolibet saltem triennio habeantur, de consilio et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, futurum huius provinciae concilium anno 1862 celebrandum loco et tempore alias significandis et constituendis iis omnibus, qui interesse possunt vel debent, indicimus ac denuntiamus."

De mandato eiusdem reverendissimi archiepiscopi primus ex secretariis stans indixit primam sessionem huius concilii provincialis pro crastina die his verbis: "Reverendissimi patres et domini, crastina die, hora 7, ante meridiem habebitur sollemnis supplicatio, prout publico edicto denuntiatum est. Dominatio sua, illustrissimus ac reverendissimus dominus metropolitanus, missam celebrabit, in qua episcopi omnes pro eorum pietate, et ceteri, ut moris est, tum officiales concilii tum capitulorum nuntii, theologi et canonistae, sanctissimam eucharistiam sument. Quibus peracta, primae sollemnis sessionis initium fiet."

Postea omnes surrexerunt, et, recitata ab archiepiscopo oratione *Agimus tibi gratias*, absoluta est quinta et ultima publica conciliaris congregatio.

Subscripti: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

SESSIO PRIMA.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Urbini, anno a nativitate domini nostri Iesu Christi 1859, dominica infra octavam Ascensionis Domini, die 5 iunii, pontificatus sanctissimi domini nostri Pii divina providentia papae noni anno XIII.

CONCILIUM URBINATENSE, 1859 IUNII 5.

Quemadmodum fuerat constitutum in ultima generali congregatione, et nuntiatum per notificationes a cursore archiepiscopali affixas, necnon festivo sonitu quem omnes civitatis campanae tum aëro praecedente tum illucescente huius diei aurora dererunt, celebrata est prima Urbinatensis provincialis synodi sessio. Hora igitur septima ante meridiem clerus saecularis et regularis et piae sollicitates, pontificiae universitatis doctores et professores ad archiepiscopale palatium se contulerunt, necnon illustrissimus ac reverendissimus Tancredi Bella, huius Urbinatensis et Pisaurensis provinciae delegatus apostolicus, una cum variorum ordinum magistratibus, officialibus et collegii nobilium alumnis. Advenerant etiam ultra omnes illos, qui ad publicas congregationes interfuerunt, duo abbates, nempe Sanctae Crucis Fontis Avellanae et Sanctae Mariae Claraevallensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Alexander Angeloni, Urbini archiepiscopus ac provinciae metropolitanus, pluviali ac mitra pretiosa indutus, baculum pastorale manu gerens, comitantibus reverendissimis episcopis: 1. Bonifacio Cajani, episcopo Calliensi et Pergulensi, 2. Guerr' Antonio Boscarini, episcopo Vadenasi et Urbaniensi, 3. Philippo Fratellini, episcopo Forosemproniensi, 4. fratre Elia Antonio Alberani, episcopo Feretrano, 5. Clemente Fares, episcopo Pisaurensi, indutis pluviali et mitra, 6. procuratore eminentissimi episcopi Senogalliensis, et abbatibus indutis pluviali et mitra serico-alba, ante altare, quod est in archiepiscopali sacello, genuflexus, cecinit primum versiculum hymni *Veni creator Spiritus*, et ad metropolitanam ecclesiam solemniter processit, confraternitatibus, clero regulari ac saeculari, theologis et canonistis, concilii officialibus, capitulorum procuratoribus, capitulo metropolitano, abbatibus atque episcopis ex ordine praecedentibus, subsequentibus vero delegato apostolico ceterisque laicis magistratibus, stipantibus militum agminibus, et ubique festiva et devota fidelium circumstante corona. Inceptum decantando hymnum, psalmum *Miserere* et cantica *Benedictus* et *Magnificat* pulsantibus campanis metropolitanae et aliarum ecclesiarum civitatis, sollemnis supplicatio deducta est per viam quae dicitur a Sancto Aloysio, transiens prope monasteria Sanctae Clarae et Sanctae Catharinae.

Cum ad ecclesiam metropolitanam omnes pervenissent, ad locum eis constitutum iuxta ceremoniale Romanum processerunt.

Illustrissimus et reverendissimus metropolitanus, dum caneatur tertis, in throno paramentis sacris indutus, missam in pontificalibus de Spiritu sancto celebravit, quae a capellae metropolitanae cantoribus, insonante absque instrumentis organo, decantata fuit. Intra missae sollemniam, omnes episcopi, abbates, eminentissimi episcopi Senogalliensis procurator, capitulorum procuratores, theologi, canonistae et synodi officiales sacram eucharistiam de ipsius celebrantis manu susceperunt.

Absoluta missa, illustrissimus et reverendissimus metropolitanus, indutus pluviali, in sessionem descendit, et cecinit preces a rituali praescriptas pro synodi inchoatione. Quibus habitis, delegatus apostolicus cum suo comitatu egressus est ab ecclesia, et synodi ostiarii a summo presbyterio alta voce dixerunt: *Extra omnes*. Tunc populus ceterique locum in synodo non habentes exierunt et ianuae omnes ecclesiae clausae fuerunt.

Postea metropolitanus suggestum a cornu evangelii in extrema presbyterii parte conscendit et sermonem habuit. Quo finito, perrexit ad altare manus ibique super faldistorium sedit.

Promotores steterunt ante metropolitam his verbis: „Reverendissime domine. Deo optimo maximo, a quo bona cuncta procedunt, gratias agimus, quod optatus dies, videlicet quintus huius mensis iunii, adest, in quo solemniter inchoanda est Urbinatensis provincialis synodus, iuxta edictum datum a reverendissima amplitudine tua die 30 novembris superioris anni, et rite in universa provincia tua ecclesiastica promulgatum. Preinde nos, Vincentius Accolini, praepositus et prima dignitas huius metropolitanae capituli, et Victorius Rossini, archipresbyter et prima dignitas capituli cathedralis ecclesiae Senogalliensis, huius provincialis concilii promotores, a reverendissima amplitudine tua auctoritate tua metropolitana constituti, ut ex literis apparet datis die 5 proximo praeteriti aprilis, pro officii nostri munere instamus et requirimus, ut amplitudo tua reverendissima decernat atque declaret Urbinatense provinciale concilium hac ipsa die incipere et iam inceptum esse. Eiusdem autem concilii nos interea prosperum exoptamus successum, idque a Deo piis orationibus supplices deprecamur.“ Metropolitanus respondit: „Habeatur sententia patrum.“ Reversis ad locum suum promotoribus, primus ex secretariis ambonem in cornu epistolae prope presbyterium positum ascendit et patres interrogavit: „Illustrissimi ac reverendissimi patres et domini, placetne vobis ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad tuendam et augendam christianae religionis disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque e sacris canonibus permissis, Urbinatensis provincialis concilii initium fieri?“ Lecto decreto alter secretarius cum notariis ad metropolitanum et ad singulos patres accessit, qui votum eorum exquirens habuit responsum: „Placet.“ Votis omnibus concordibus metropolitanus relatis, hic alta voce dixit: „Decretum placuit omnibus patribus; decernimus itaque primae provinciali nostrae synodo initium fieri et iam factum esse, ac ideo agenda sunt Deo gratias.“ Reverendissimi patres responderunt: „Deo gratias.“ Tunc secretarius acceptum a metropolitanis sequens decretum ab ambone legit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, ad laudem et gloriam sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad honorem immaculatae semperque virginis genitricis Dei Mariae, necnon sanctorum omnium et praesertim patronorum coelestium huius nostrae civitatis et provinciae, ad decorem sanctae catholicae et apostolicae Romanae ecclesiae, de consensu et consilio reverendissimorum, coepiscoporum nostrorum, decernimus et statuimus, hac ipsa die 5 mensis iunii et in hac ipsa hora incipere et inceptum esse provinciale concilium, quod archiepiscopali nostra auctoritate pridie kalendas decembris superioris anni 1858 indiximus.“

Promotores ante metropolitanum se contulerunt et institerunt pro decretis praeviis: „Reverendissime domine, illud in more positum est initio provincialis concilii, ut decreta de modo vivendi in synodo, de iudiciis querelarum, de iudiciis accusationum, de iudiciis synodi officialibus, et decreta de praevio non afferendo et de non discendendo constituantur. Ideo nos huius provincialis concilii promotores, pro officii nostri munere, a reverendissima amplitudine tua petimus ac humillime instamus, ut quemadmodum moris est huiusmodi decreta edicantur et promulgentur.“

Tunc primus secretarius accepit a metropolitanis decreta praevia, quae in congregationibus constituta sunt, eaque renuntiavit de mandato archiepiscopi, assentientibus patribus.

Postea promotores institerunt coram metropolitano pro secreto servando: „Reverendissime domine, ad libertatem disserendi et ad decretorum auctoritatem tuendam plurimum confert, ut quaecumque in congregationibus et conciliaribus sessionibus proposita et decreta fuerint, silentio tegantur. Nos propterea, huius concilii promotores, instamus et petimus, ut omnes in concilio adstantes spondeant, se silentium servaturos de iis omnibus, quae in conciliaribus actionibus agentur, quoadunque decreta ipsa edita fuerint.“ Metropolitanus respondit: „Habeatur sententia patrum.“ et primus secretarius ita postularit ab ambone: „Reverendissimi patres, placetne vobis in hac instantia, et ut silentium de more servandum omnes spondeant hac formula: Promitto me nihil ex iis de quibus agitur in congregationibus et sessionibus esse revelaturum, quod possit detrudere vel reverentiae concilio debitae vel honori cuiusvis personae. Promitto insuper me nulla decreta concilii divulgaturum, antequam a sancta sede recognita et typis demandata fuerint?“

Assentientibus patribus, de mandato metropolitanae, notarii promissiones a singulis receperunt, incipientes a canonicis metropolitanae.

Hac promissione ab eis qui eam nondum praestiterant facta, promotores, ut vocarentur omnes qui interesse debent huic synodo, ita institerunt: „Reverendissime domine, adest dies 5 iunii, qua legitime moniti reverendissimi episcopi huius Urbinatensis provinciae concilio, quod initium habuit, interesse debent; quapropter nos, huius provincialis concilii promotores, pro munere nostri ratione instamus et requirimus, ut omnes et singuli reverendissimi episcopi, qui adsunt et qui adesse debent, nominatim vocentur.“ Metropolitanus respondit: „Ita decernimus atque mandamus.“ et primo secretario nomina eorum, qui vocandi erant, tradidit, ascenditque secretarius ambonem et vocavit nominatim patres, qui omnes adfuerunt, excepto eminentissimo episcopo Senogallensi, cuius loco respondit procurator: „Eius nomine procurator adsum.“ Defuerunt etiam duo ex reverendissimis abbatibus, qui tamen claustrales sunt omnes nec ullam iurisdictionem territorialem habent.

Postea promotores institerunt pro fidei professione: „Reverendissime domine, ex sacri Tridentini concilii decreto sancitum est, ut omnes, qui provinciali synodo interesse debent, initio concilii illius, cui prima vice adsunt, fidei professionem emittant. Ideo nos, huius synodi provincialis promotores, humiliter petimus ac requirimus, decretum illud legi et ad praescriptum omnia et singula praestari ab eis qui tenentur.“ Metropolitanus ait: „Ita decernimus atque mandamus.“ tradiditque primo secretario decretum quod publicatum fuit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, quamvis eximio Dei beneficio summam esse in civitate et provincia nostra catholicae fidei venerationem pro comperto habeamus, tamen ut sacrosanctae Tridentinae synodi decretis religiose obsequamur, professionem fidei, Pii IV pontificis maximi constitutione propositam, a nobis et reverendis episcopis in hoc concilio sedentibus palam et publice emittendam decernimus.“

Tunc metropolitanus deposita mitra et genuflexus professionem fidei Pii IV constitutione propositam emisit. Idem fecerunt postea episcopi omnes et procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis, ante altare manus flexis genibus, in manibus metropolitanae.

Promotores sic inde postularunt: „Reverendissime pater, cum ecclesiae catholicae et sanctorum patrum auctoritate valde commendatum sit, ut fideles sub

peculiari sanctorum patrocinio esse constituent, quo possint fidentius ad eorum preces et praesidium confugere, nos, huius concilii promotores, exiis ab amplitudine tua petimus, ut provincia haec Urbinatensis virgini Mariae sub titulo conceptionis immaculatae dicatur atque sacretur." Et metropolitanus subiunxit: "Habeatur sententia patrum." Secundus secretarius una cum notariis accepit a singulis patribus vota, quae cum omnia favorabilia fuissent, retulit metropolitanus, qui ait: "Consenserunt patres, ac propterea agenda sunt Deo gratias."

Statim omnes episcopi et procurator Senogalliensis ante altare steterunt ibique genibus provoluti sunt una cum metropolitanus, qui alta et clara voce hanc orationem pronuntiavit: "O virgo, mater Dei Maria, Urbinatensis provinciae pastores ad pedem tuum virgineum semperque immaculatum, qui anguis deceptoris caput confregit, humillime provolutos respice et exaudi. Onus angelicis humeris formidandum sustinentes, et inter huius mundi syrtis et tempestates nos nobisque commissas animas ad fidem littoris stationem adducere optantes, ad te oculos attollimus, quae maris stella et spes nostra vocaris, idque fidentius feliciusque, quod te novis fulgentem splendoribus micare atque totius orbis plausu et exultatione puram ab omni prorsus labe et semper immaculatam invocari ac de fide honorari auribus nostris audivimus oculisque perspeximus. Nihil, o mater, auspicius nobis est, quam ut id, quod lycea magna et provinciae et imperia saepius praestiterunt, nos quoque maxima laetitia perfusi praestemus."

"Pro ea ideo, quam in divinis tenemus nostris in dioecesis potestate, pro tradita nobis a Spiritu sancto animarum cura, quarum de nostris manibus sanguis est requirendus, Urbinatensem provinciam universam tibi, augustissima virgo, ab origine immaculata, intimo cordis affectu dicamus, addicimus, consecramus."

"O Maria, o novo iam suavissimo nomine patrona et advocata, tu super pastores gregis filii tui benedicti redundantes divinae misericordiae divitias effunde, tu clerum spiritu sacerdotali ad Dei gloriam inflamma, tu populum nostrum, qui te matrem amantissimam colit ac diligit, perpetuo tutare, atque efficere, potens es enim et summo flagrans amore, ut provincia haec universa fide integra, castis moribus, incorrupta disciplina in dies floreat et iugiter in tua tutela felix conquiescat. Amen."

Consentibus postea omnibus, promotores redierunt ante metropolitanum postulantes sessionis prorogationem: "Reverendissime domine, cum omnia, quae in hac prima sessione tractanda erant, temporis defectu commode accurateque expediri non possint, nos, huius provincialis synodi promotores, postulamus, ut hac ipsa die, hora 5 post meridiem eandem sessionem continuando expediatur." Metropolitanus vero dixit: "Habeatur sententia patrum." Primus secretarius ita interrogavit patres: "Reverendissimi patres et domini, placent vobis, ut haec prima sessio prorogetur hodie hora 5 post meridiem?" More solito receptis suffragiis metropolitanus dixit: "Decretum placuit patribus, ac propterea ita decernimus atque mandamus." Patres responderunt: "Deo gratias."

Iterum promotores sistentes ante illustrissimum et reverendissimum metropolitanum et prospicientes concilii notarios dixerunt: "Nos, huius provincialis concilii promotores, rogamus vos, dominum Ioannem Paolucci et dominum Ioannem Venturini, eiusdem concilii notarios, ut de omnibus et singulis in hac provinciali synodo peractis unum vel plura con-

ficiatis instrumenta", et notarii stantes responderunt: "Conficiemus."

Apertis ecclesiae ianuis, metropolitanus assurgens manu benedixit adstantes, et depositis sacris paramentis cum omnibus in concilio locum habentibus per maiorem portam ad palatium archiepiscopale regressus est.

CONTINUATIO SESSIONIS PRIMAE.

Dicta die 5. mensis iunii eiusdem anni, hora 5 post meridiem continuatur prima sessio etiam iuxta notificationes ad fora metropolitanae ecclesiae et archiepiscopi per curiaem affixas, et per maioris aeris campani sonitum denuntiata. In archiepiscopali palatio convenerunt omnes, qui locum in concilio habent, et a sacello eiusdem palatii perfecti (metropolitanus et episcopi rochetto, mozzetta et bireto, abbas mantelletta et cruce, Senogalliensis procurator praelatitia veste talari violacea, capitulorum deputati habitu choralis, theologi et canonicae veste talari, notarii denique laureali toga nigri coloris induti, quemadmodum et hoc mane) per aditum internum ad ecclesiam descenderunt. Metropolitanus ecclesiam ingrediens, per contactum episcopos et per aspersionem ceteros aspersit, deinde ad altare sanctissimi sacramenti progressus est ibique oravit. Postea venit ad altare maius et unumquique ad locum suum processit. Tunc sacris vestibus immutatis, ceterisque iuxta pontificalis Romani praescripta servatis, metropolitanus continuavit primam sessionem. Concilii ostiarii solitis verbis populum ceterosque locum in synodo non habentes dimiserunt, et clausae sunt ecclesiae fores. Promotores ante metropolitanum ita reverenter postularunt: "Reverendissime domine, ut huius synodi finis praecipuus, morum correctionem respiciens, ecclesiasticarum rerum restaurationem assequatur, nos, huius synodi provincialis promotores, a reverendissima amplitudine tua petimus legi et publicari decreta quaecumque, quae tua caritas et prudentia, de consensu confratrum episcoporum, pro Urbinatensi provincia ecclesiastica mandavit atque constituit, quorum virtute clerus et populus instructor in dies fiat, et ad sanctae disciplinae observantiam paratior atque promotior sit." Metropolitanus respondit, "Ita decernimus atque mandamus", et consignavit primo secretario decreta, quae erant legenda. Secretarius pluviali cum mitra indutus ascendit ambonem et alta, clara et intelligibili voce concilii decreta (legit et publicavit (coadiutus inde ab altero ex secretariis), incipiens a proemio usque ad titulum de sacrosancto missae sacrificio inclusive. Ad signum illustrissimi et reverendissimi metropolitani secretarius lectionem dimisit, et de eiusdem metropolitani mandato stans, sic patres requisivit: "Reverendissimi patres et domini, placent vobis modo lecta decreta?" Secretarius alter et notarii, more et forma assuetis, exceperunt a singulis patribus vota eaque retulerunt ad metropolitanum, qui ita decrevit: "Patres consenserunt: ac propterea ita decernimus atque mandamus." Responderunt patres: "Deo gratias." Tunc de promotorum instantia et metropolitani mandato publicatum fuit a primo secretario decretum ab ambone his verbis expressum: "Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, cum ad omnia diligenter accurateque tractanda et edicenda, quae ad huius concilii expeditionem supersunt, sessio haec non sufficiat, de consilio atque assensu venerabilium fratrum coepiscoporum nostrorum, decernimus atque indicimus, secundam habendam esse sessionem, cuius initium fiet crastina die hora nona

ante meridiem." Eodem modo ut hoc mane promotores rogarunt notarios de instrumento conficiendo, quibus notarii responderunt: „Conficiemus.“

Post hæc templi foribus ostiariorum ministerij apertis et eiusdem aditu populo patefacto, metropolitanus declaravit primam sessionem expletam et solemniter manu omnes benedixit. Deinde, depositis sacris paramentiis, eadem via qua venerat ad residentiam suam archiepiscopalem, regressus est.

Subscripti: Ioannes Paulucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

SESSIO SECUNDA.

In Dei nomine, amen.

Die 6 mensis iunii anni 1859, feria secunda post dominicam infra octavam Ascensionis Domini, hora 9 antemeridiana, initium habuit secunda synodi provincialis sessio, quae indicta fuit locis et more solitis. Illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus, episcopi ac concilii patribus illustrissimum comitantibus, ex archiepiscopali sacello, habitu et ordine in primae sessionis prosecutione servatis, ad metropolitanam ecclesiam per externam viam venit, et facta adoratione ante sanctissimum sacramentum, omnes ad propria loca se contulerunt. Metropolitanus in suo throno cappa, et episcopis rochetto et mozetta indutis, faldistorio utens, missam de Spiritu sancto cum cantu et organo, ut hesternae die, in pontificalibus celebravit illustrissimus et reverendissimus episcopus Forosempronienis. Finita missa et sacris vestibus ab unoquoque iuxta dignitatem et ordinem assumptis, (populo interim ab ostiariis dimisso et clausis templi portis), post praescriptas preces inchoata fuit altera sessio.

Concilii promotores steterunt ante metropolitanum sic postulantes: „Reverendissime domine, dies adest, in qua, iuxta decretum a reverendissima amplitudine tua emissum riteque promulgatum, secunda publica sessio provincialis Urbinatensis concilii habenda est, quaeque praemissis iam sacris ritibus et ceremoniis a canonico iure praescriptis initium habuit. Interea nos, huius provincialis concilii promotores, a reverendissima amplitudine tua petimus humiliterque requirimus, ut decreta omnia in hac secunda sessione promulganda e suggestu legantur atque edicantur.“ Quibus metropolitanus respondit: „Ita decernimus et mandamus.“ Recepta e manibus illius decreta e suggestu secretarius clara et intelligibili voce legit a titulo *de poenitentiae sacramento* ad titulum usque *de episcopis* inclusive. De mandato inde illustrissimi ac reverendissimi metropolitani, secretarius patres sic interrogavit: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis modo lecta decreta?“ Tunc alter secretarius et notarii a metropolitanano, episcopi, eminentissimi Senogallienis procuratore ac abbatibus vota solita formula: „Placentne?“ exceperunt, et cum unusquisque respondisset: „Placent,“ retulerunt ad metropolitanum, qui ait: „Decreta modo lecta placuerunt patribus, ideo agenda sunt gratias Deo,“ et patres responderunt: „Deo gratias.“

Institerunt tunc promotores apud metropolitanum his verbis: „Reverendissime domine, cum omnia, quae in hac secunda sessione tractanda erant, temporis defectu commode accurateque expediri non possint, nos, huius provincialis synodi promotores, postulamus, ut hac ipse die, hora 5 post meridiem eandem sessionem continuando expediantur.“ Primus secretarius ex suggestu a patribus petiit: „Reverendissimi patres et domini, placentne

vobis, ut haec secunda sessio continuetur hodie hora 5 pomeridiana?“ Patres vota cum Placet, alteri secretario et notariis dedere, et metropolitanus eisdem receptis decrevit: „Assenserunt patres, et propterea ita decernimus atque mandamus.“

Promotores eodem modo, quo in prima sessione, rogaverunt ut de rebus omnibus gestis instrumentum conficeretur, et notarii responderunt: „Conficiemus.“

Deinde apertae sunt templi fores, et metropolitanus manu, sed non solemniter benedixit adstantes, ac sacris depositis paramentiis, per internam viam ad archiepiscopale palatium rediit.

CONTINUATIO SESSIONIS SECUNDAE

dicta die 6 mensis iunii, hora 5 post meridiem.

Vesperis et matutino cum laudibus pro crastina die a reverendissimo capitulo absolutis, continuata fuit secunda concilii sessio, quemadmodum publice fuerat indictum. Metropolitanus ceterique concilii patres ex archiepiscopali palatio descenderunt in metropolitanam ecclesiam, ibique iis omnibus praemissis quae praemittenda erant, et postquam clausae fuerunt praescriptae preces, dimisso populo clausae sunt ianuae. Reverendissimus episcopus Calliensis et Pergulensis ascendit suggestum in cornu evangelii, orationem habuit, quam mane ob temporis angustiam habere non potuit.

Post concionem, promotores concilii constiterunt ante metropolitanum ita instantes: „Reverendissime domine, iam hora adest, in qua, iuxta decretum a reverendissima amplitudine tua hodie mane emissum, secunda sessio huius concilii proseguenda est. Interea nos, huius provincialis concilii promotores, a reverendissima amplitudine tua petimus humiliterque requirimus, ut decreta, quae in hac secunda sessione adhuc publicanda supersunt, e suggestu legantur atque edicantur.“ Metropolitanus cum respondisset: „Ita decernimus atque mandamus,“ primo secretario decreta, quae erant publicanda, tradidit, et secretarius ab altero etiam quandoque adiutus ex solito ambone eadem alta voce legit, incipiens a titulo *de capitulis* usque ad titulum *de regularibus* inclusive.

De iussu metropolitani, a secretario patres ita fuerunt interrogati: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis modo lecta decreta?“ Alter ex secretariis et notarii vota patrum exceperunt eodem modo quo supra; quae cum omnia affirmativa fuissent, metropolitanus ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus, ideo agenda sunt Deo gratias,“ et patres responderunt: „Deo gratias.“

Postularunt inde promotores a metropolitanano, ut indiceretur tertia concilii sessio: „Reverendissime domine, cum ad omnia diligenter accurateque tractanda et edicenda, quae adhuc supersunt ad huius concilii expeditionem, tertia sessio necessaria sit, nos, huius provincialis concilii promotores, instamus rogamusque, ut (dummodo placeat reverendissimae amplitudini tuae) haec tertia sessio habeatur et celebretur feria quarta huius hebdomadae, id est, die 8 huius praesentis mensis, hora 9 antemeridiana.“ Metropolitanus respondit: „Habeatur sententia patrum,“ et secretarius ex ambone: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis, ut postridie hora nona antemeridiana habeatur tertia sessio?“ Votis de more collectis et relatis, metropolitanus dixit: „Patres consenserunt, ac propterea ita decernimus atque mandamus.“ Postea dedit primo secretario decreta quae sequuntur a suggestu legenda: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanus ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, cum ad omnia

diligenter accurateque tractanda et edicenda, quae ad huius concilii expeditionem supersunt, sessio haec non sufficiat, de consilio atque assensu venerabilium fratrum coepiscoporum nostrorum decernimus atque indicimus tertiam habendam esse sessionem, cuius initium fiet postridie, hora 9 antemeridiana.

Insuper, cum iuxta pium catholicas ecclesiae usum, provincialibus conciliis mos inoleverit, ut episcopi, antequam ad ultimam sessionem progrediantur, pacem et requiem sacris antistitibus, qui ante eos episcopalis dignitatis onus in provincia sustinuerunt, a Domino deprecantur, denuntiamus atque edicimus iis omnibus, qui ad hanc synodum convenerunt, atque fidelibus huius dioecesis et provinciae, quod solemniter sacro et aequi in metropolitano templo hac ratione habendis initium fiet crastina die hora 10 antemeridiana.

Rogarunt concilii promotores notarios, ut conficerent unum vel plura instrumenta, quod notarii sponderunt. Apertis inde ecclesiae ianuis, solemniter metropolitano omnes benedixit, et depositis sacris indumentis, ad archiepiscopale palatium per interiorem viam regressus est.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Die 7 iunii anni 1859.

Prout in praecedenti sessione statutum et denuntiatum etiam fuerat per publicum edictum, hodie hora 10 ante meridiem, illustrissimus ac reverendissimus metropolitano praeses una cum patribus, capitulorum procuratoribus, theologis et canonistis ceterisque concilii officialibus, a sacello sui archiepiscopalis palatii se contulit ad ecclesiam metropolitanam, ad quam confluerat devota fidelium multitudo.

Missam de requiem pontificaliter celebravit illustrissimus et reverendissimus metropolitano, qua absoluta, episcopus Urbaniensis et Vadenis italicae ad populum e suggestu sermonem habuit. Quatuor absolutionibus ab episcopis et postrema a metropolitano ad tumultum in medio ecclesiae solemniter elatum ceterisque omnibus rite peractis, metropolitano, ordine et comitatu quo venerat, breviori via ad archiepiscopium regressus est.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

In Dei nomine, amen.

Die 8 mensis iunii anno Domini 1859, hora 9 matutina, prout indictum fuerat ex decreto in fine secundae sessionis et ex publicatis edictis, initium fuit tertiae huius concilii provincialis sessioni, praesentibus iis omnibus, qui in aliis sessionibus interfuerunt. Ad metropolitanam ecclesiam illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, concilii patres, officiales ceterique, prout in secunda sessione, se contulerunt; facta adoratione ante altare sanctissimi sacramenti, unusquisque in proprio loco constitit. Missa pontificalis (metropolitano cappa induto et assistente in throno) a reverendissimo episcopo Pisarenensi celebrata fuit.

Hac absoluta, et demissa per ostiarios fidelium multitudinis, necnon debitis precibus habitis, episcopus Forosemproniensis ascendit suggestum ad cornu evangelii positum, ac sermonem ad congregatos habuit.

Promotores, modo et verbis alias relatis, postularunt, ut decreta in hac tertia et ultima sessione publicanda edicerentur. Metropolitanus eadem decreta tradidit primo secretario, qui omnia e suggestu legit incipiens a titulo *de blasphemia* ad finem, scilicet usque ad titulum *de synodi provincialis constitutionibus* inclusive.

Completa omnium decretorum lectione, de metropolitano mandato secretarius patres sic interrogavit: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis concilii provincialis lecta decreta?“ Tunc, iubente metropolitano, secretarius alter et notarii vota a singulis patribus exquisierunt et ea omnia favorable retulerunt metropolitano, qui ait: „Decreta provincialis concilii lecta placuerunt omnibus patribus; ideo agenda sunt gratiae Deo;“ et patres responderunt: „Deo gratias.“

Promotores, cum prope esset meridies, postularunt, ut prorogaretur haec sessio ad horam 5 post meridiem, atque ita consentientibus patribus et, ut in ceteris sessionibus, de mandato archiepiscopi) decretum et denuntiatum fuit. Instantibus denique promotoribus, notarii sponderunt sese de rebus gestis confecturos instrumentum. Patfactae fuerunt ecclesiae portae, et exutis sacris paramentis, metropolita ceterique ad archiepiscopium regressi sunt.

CONTINUATIO SESSIONIS TERTIAE.

Eadem die 8 mensis iunii anno Domini 1859, statuta hora 5 post meridiem, illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus, comitantibus concilii patribus, de more ad ecclesiam descendit. Adoratione facta et sacris assumptis indumentis, omnes ad designata loca, ut tertiam synodi sessionem absolverent, processerunt.

Promotores ante metropolitano sic intiterunt: „Provincialibus conciliis in more positum est, ut postquam synodalia decreta condita fuerunt, testes synodales ad morum correctionem pro unaquaque provinciae dioecesi constituantur ac publicentur. Nos ideo, concilii promotores, humiliter petimus atque instamus, ut decretum huiusmodi e suggestu edicatur ac promulgetur.“ Metropolitanus dixit: „Ita decernimus atque eligimus.“ et tradidit secretario decretum, quod hic e suggestu legit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus. Vetus est consuetudo ex constitutione sancti Romani pontificis Eutychiapi et sacris canonibus inducta, ut in provincialibus conciliis duo vel plures spectati et probati viri pro unaquaque dioecesi deligantur, qui diligenter animadvertant, an aliquid emendandum corrigendumve sit, cognitumque proximo provinciali concilio ad metropolitano et com-
D provinciales episcopos referant, ut, si quid ab episcopis minus provideri possit, a synodo provideatur. Quare nos institutum tam venerandum sequuti, de consensu venerabilium fratrum coepiscoporum nostrorum, ad huiusmodi manus renuntiamus et praeferrimus eos, quorum nomina hic describuntur:

Pro archidiecesi Urbinatensi:

Reverendissimum dominum Petrum canonicum Albertini, universitatis rectorem, iuris utriusque doctorem.

Reverendum dominum Iosephum archipresbyterum Paolini, vicarium foraneum.

Pro diecesi Senogalliensis:

Reverendissimum dominum Antonium de comibus Tasini Fugnani, canonicum cathedralis.

Reverendum dominum Raphaellem Emanuellem, sacrae theologiae doctorem, priorem parochiam et vicarium foraneum Tumbae.

Pro diocesi Calliensis:

Reverendissimum dominum Angelum canonicum Federici, missionarium apostolicum.

Reverendum dominum Alexandrum Blasii, cathedralis ecclesiae vicarium perpetuum.

Pro diocesi Pergulana:

Reverendissimum dominum Iosephum canonicum Cini.

Reverendissimum dominum Blasium Dezza Laurentinum.

Pro diocesi Vadensi:

Reverendissimum dominum Antonium canonicum Mancini.

Reverendum dominum Aloysium Bastianelli, seminarii rectorem.

Pro diocesi Urbaniensi:

Reverendissimum dominum Franciscum canonicum Albertucci.

Reverendum dominum Victorium Guidi, missionarium cathedralis.

Pro diocesi Forosempronensi:

Reverendissimum dominum Venantium canonicum Ordonelli.

Reverendum dominum Laurentium Mariani, parochum Sancti Severi.

Pro diocesi Feretrana:

Reverendum dominum Hectorem Venanzi, archipresbyterum Plebis Sancti Leonis.

Reverendissimum dominum Carolum Casotti, canonicum insignis collegiatae Sanctae Agathae Feltriae, vicarium foraneum.

Reverendum dominum Petrum Valentini, archipresbyterum Sancti Michaelis archangeli in Macerata Feltria.

Pro diocesi Pisarenensi:

Reverendissimum dominum Salvatorem Ortolani, canonicum theologum cathedralis, iuris utriusque doctorem.

Reverendissimum dominum Antonium Genova, priorem Sancti Cassiani, cubicularium honoris sanctissimi domini nostri, iuris utriusque doctorem.

„Cum vero ex iis qui delecti fuere, quosdam abesse contingat, episcopi cum ad suas redierint ecclesias, iniurandum ab eis excipiant, quo se obstringant, se id munus recte fideliterque gesturos, veraque omnia quae cognoverint ad proximam provincialem synodum relaturos.“

Statim notarii presbyterium concesserunt et eorum primus alta voce edixit: „Testes synodales, qui sunt praesentes, accedant coram illustrissimo metropolitano ad praestandum iniurandum his conceptum verbis: Iuro me fideliter manus mecum impleturum, et omnia remoto affectu ac cupiditate relaturum, quidquid aut videro, aut ad aures meas pervenerit, quod proximo futuro provinciali concilio dignum fuerit ad eorum casuum mentem referre.“

Cum autem praesentes fuerint tantum duo e testibus, canonicus Petrus Albertini videlicet pro hac archidiocesi et Franciscus canonicus Albertucci pro Urbaniensi diocesi, si tantum genuflexi ante metropolitam iniurandum praestiterunt.

Tunc promotores ante metropolitam ita institerunt pro concilii subscriptione: „Reverendissime domine, expedita est iam, divino favente auxilio, promulgatio omnium, quae in hac synodo decreta sunt. Quapropter nos, huius concilii provincialis promotores, rogamus amplitudinem tuam reverendissimam, ut admonere dignetur reverendissimos patres omnes, qui huius synodo iure (vel libera electione) intersunt, ut post se singuli, iure et

A ordine debito, ad aram maximam huius metropolitanae ecclesiae accedant et iis, quae iam decreta, statuta et promulgata sunt, subscribant.“

Et metropolitanus ait: „Ita monemus, praecipimus atque fieri mandamus“, et tradidit sequens decretum, quod secretarius a suggestu publicavit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, admonemus omnes patres, qui huic synodo iure intersunt, ut post nos, singuli loco et ordine suo, accedant ad altare maius, et iis quae in eadem synodo sancita sunt, subscribant.“

Tunc testes ad acta et duo notarii prope aram maximam accesserunt, et super ipsius mensam originalia concilii decreta subscripta sunt tum a metropolitano, tum a coepiscopis, tum a procuratore eminentissimi episcopi Senogalliensis.

Post haec promotores iterum institerunt petentes B indictionem futuri concilii: „Reverendissime domine, cautum est vetere canone et usu receptum, ut in fine concilii provincialis proxima provincialis synodus indicatur. Ideo nos, huius synodi promotores, humiliter petimus ab amplitudine tua, ut concilium provinciale futurum, cui praesentes adesse oportet, iam denuntiare et indicere velit.“

Tunc consentientibus patribus et mandante metropolitano, sequens decretum secretarius publicavit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, cum Tridentini concilii praeepto constitutum sit, ut provincialia concilia quolibet saltem triennio habeantur, de consilio et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, futurum huius provinciae concilium anno 1862 celebrandum loco et tempore alia significantis et constituendis iis omnibus qui interesse possunt vel C debent, indicimus ac denuntiamus.“

His expletis promotores sic petierunt, ut concilio finis imponatur: „Reverendissime domine, cum omnia quae agenda et tractanda erant in hac provinciali synodo divino favente auxilio ad optatum finem perducta sint, ideo nos, eiusdem provincialis synodi promotores, a reverendissima amplitudine tua petimus rogamusque, ut hoc concilium cum sancta benedictione concludere, dimittere et dissolvere velit.“

Metropolitanus respondit: „Ita decernimus ac mandamus, si patribus placeat;“ tum secretarius a suggestu ad patres: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis huius provincialis synodi finem fieri?“ Et cum singuli patres consensissent et eorum vota metropolitanae fuissent relata, hic ait: „Ita sentiunt patres. Quapropter Deo, bonorum omnium largitori, gratias agentes, Urbinatensi provinciali huic synodo finem fieri decernimus;“ et sequens decretum tradidit secretario, qui illud ex ambone perlegit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, cum Deo auctore et adiutore absoluta sint, quae pro temporis ratione agi gerive posse videbantur, decernimus huius provincialis concilii Urbinatensis finem fieri et iam factum esse.“

Dehinc concilii promotores rogarunt notarios de instrumento conficiendo. Quibus ii responderunt: „Conficimus“, et primus ex notariis concessit presbyterio alta et intelligibili voce instrumentum publicavit, quod in calce synodi reperitur.

Quibus omnibus absolutis, metropolitanus sedens in faldistorio super altaris gradus, ad patres haec monita dedit:

„Venerabiles fratres et consacerdotes carissimi. Laborum nostrorum atque sanctae conversationis nostrae iam adest finis. Prudentia et caritate vestra fuerit, ut decreta et conciliaria actiones

eximia pietate et summa consensione habentur, A quod praesentiam divini Spiritus, qui pacis et unitatis spiritus est, declarat et in miram Christi fidelium aedificationem cecit, ac nobis omnibus iucunditatis et sanctae exultationis causam praebuit. Solum omnipotenti Deo gloria et honor; si quidem tu solus dignus es, Domine Deus noster, accipere gloriam et honorem et sapientiam et fortitudinem et benedictionem in saecula saeculorum. Nunc ex conciliorum usu et sanctorum patrum exemplo postremis verbis vos et nosmet ipsos adhortamur. Parum est, venerabiles fratres, parum est optimo consilio decernere, nisi quod decretum est sedula executione praestetur. Nostri suscepti operis ratio duabus quasi partibus constat: constitutione et adimplemento. In hoc fideles esse oportet, in illa prudentes. Si prudentiam in vacando praestitistis, fidem in exequendo praestemus, ut et prudentes et fideles servi inveniamur.

Quamobrem nobis primum, venerabiles fratres, B proponamus illa evangelica verba: „Si diligis me, pascere oves meas.“ Ita Christus beato Petro, ita et omnibus, qui in partem pastoralis sollicitudinis vocati sumus. Certe si Christum, ut debemus, diligimus, si Christi gloriam quaerimus, si Christi regni propagationem cupimus, id praestantissima erga gregem nobis commissum caritate, non verbis solum declarare, sed factis etiam comprobare oportet. Quantum consilio, opera, actionibus, Spiritu sancto duce, possumus, tantum ad nostrarum dioecesium totiusque provinciae utilitatem ac bonum afferamus. Nec laboribus territi, nec difficultatibus deiectione, nec satanae collectatione fracti, ab instituti operis cursu unquam desistamus, sed divini amoris igne et gregis nostri caritate succensi, nedum labores perferre, sed vitam ipsam et sanguinem, uti boni pastores, profundere et quotidie parati simus mori.

Deinde, oculis in coelum erectis, non utilitates C nostras, non commoda, non honores spectemus, ne in incertum curramus, quasi aerem verberantes, sed ad Dei voluntatem, tanquam certam normam consiliorum atque actionum nostrarum, cogitationes et studia convertamus. Oculis nostris libertatem illam spiritus et virtutem proponamus, qua armati patres nostri apostoli, qua muniti martyres, qua instructi nostri ordinis sanctissimi homines mundi oblectamenta et gloriam despiciabant, omnia arbitantes ut atterea, ut Christum lucrifacerent.

Praeterea, quod in nostro munere positum est, id agamus semper et in dies perfectius, et cum instent tempora periculosa, eo magis nobis dictum putemus, quod apostolus subdit Timotheo: „*Te vero vigila, in omnibus labora, opus fac evangelistas, ministerium tuum imple.*“ Id singuli uniuscuiusque gregis utilitas incredibiliter implorat et deprecatur. Id optimus ac maximus pontifex Pius nonus a nobis D desiderat et vehementer exspectat. Idipsum exigit vestra virtus, quam in vestrorum populorum vita et salute debetis exprimere. Id denique flagitat a nobis Christus, qui oves a se pretio sanguinis sui redemptas nostrae fidei concredidit et de manu nostra requirit.

Verum et vos paucis alloquar verbis, qui et mea estis corona, et qui cathedralium universae provinciae capitalorum nuntii in hoc solemnii conventu merito adestis.

Sancta vestra conversatio universae civitati exemplo et concilii patribus pergrata fuit, mihi autem laetitiae et uberioris fructus causam et spem attulit. Ad spectabiles coetus vestros mox redeuntes, omnium concilii patrum benevolentiae, observantiae atque fraternae caritatis significationem referte.

Verum obsecro vos, consacerdotes et fratres in Domino carissimi, ut eiusmodi sancta exempla di-

vina gratia adiuti numquam deseratis, immo in dies augetis; scriptum est enim: „Qui iustus est, iustificetur adhuc, et qui sanctus, sanctificetur adhuc.“ Memores perpetuo estote vocationis, qua vos dignatus est vocare Deus noster, et sicut ordines vestri a reliquis seiuncti sunt, ita praecipuum quoddam atque praestantius vitae genus sequimini. Una animi consensione unoque spiritu idipsum inter vos aspicite, caritatem custodite vestris cum antistitibus ac summam eis venerationem impendite. In conspectu Dei omnipotentis puro corde, sancto corpore angelicum psallendi munus persolvite. Quaecumque vero summa omnium concordia in hoc provinciali concilio constituta sunt, omni reverentia excipite omnique studio servate.

Vos praeterea viros ex utroque clero delectos, doctrina praestantes, in hoc concilio advocatos, apostolicis verbis alloquar. Deus dedit pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi. Agite ideo, carissimi, proliamini proelia Domini. Proferte uti boni patres familias de eruditionis vestrae thesauro nova et vetera ad gliscentes quaquaversus refellendos errorum, Sacrae scripturae libros, qui sacerdotales libri optimo iure vocantur, pervolvite. Sanctorum patrum et doctorum sapientiam exquirite. Ecclesiae catholicae et apostolicae Romanae sedis, cui fides numquam deficiet, iudicium imprimis tenete et perfecta veneratione colite. Virtutum denique exercitio studia vestra et pietate scientiam exornate, ut ad instar fulguris concuscantis et voce insonantis et exemplo prae luceatis.

Verum non tantum invicem nos commoveri et exhortari, sed mutuo sanctae orationis auxilio confirmari iuvat, monente Paulo: „*Per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu . . . pro omnibus sanctis et pro me.*“ Quapropter omnium precibus me et meam ecclesiam commendo, praesertim vestris, venerabiles episcopi, quibus ut patribus obsequor, et quos ut fratres sincero cordis affectu diligo, et quorum virtutum exemplis valde ad meliora provocor. Infirmam meam vestris consiliis, vestra virtute, vestra acceptabili prece adiuvari instanter requiro. Ipse ego memoriam vestri in orationibus meis semper faciam, et a divina clementia illud enixe exposcam, ut sicut una in provincia et prope eadem in statione sub crucis vexillo militamus, ita una cum animabus nobis commissis in coelesti gloria simul regnemus: fiat.

Oratione habita, metropolitanus ante altare maius *Te Deum* praecinuit, et sacra applicatio deducta fuit per eandem viam, quibus progressa fuerat in primo sessionum die, itinere tamen inverso, interventibus omnibus qui tunc interfuerant, exceptis confraternitatibus.

Regressus archiepiscopus in ecclesiam metropolitanam recitavit orationes a pontifici Romano praescriptas: episcopus Calliensis et Pergulensis antiquior inter suffraganeos e suggestu cecinit acclamationes, quae sequuntur, patribus ceterisque respondentibus.

Versus: Deo patri misericordiarum et Deo totius consolationis omnis laus, honor et gloria in saecula saeculorum.

Responsum: Amen, amen, amen.

Versus: Beatissimae virgini Mariae sine labe originali conceptae, cui Urbinatensis provincia a sancta synodo est solemniter consecrata, gloria, laus et plausus perennis.

Responsum: Beatissima virgo, respice de coelo fideles ad te confugientes illosque defende ab in-

aidiis venenosi serpentis, cuius caput vel à primo, A
instante conceptus tui contrivisti.

Versus: Beatissimo domino nostro Pio Papae IX, summo, sanctae et universalis ecclesiae pontifici, christiani nominis in omnes partes propagatio, cunctarum gentium obedientia, pax vera, diuturna prosperitas.

Responsum: Domine Deus, sanctissimum patrem nostrum ecclesiae tuae conserva. mitte illi auxilium de sancto; eo gubernante omnes gentes illuminentur, et quae dispersae sunt, in unum ecclesiae tuae ovile colligantur.

Versus: Illustrissimo ac reverendissimo domino Alexandro Angeloni, archiepiscopo nostro, huius synodi praesuli, eiusque ministris salutaris vigilantia, in laboribus constantia et felix exitus.

Responsum: Omnipotens Deus, super pontificem nostrum Alexandrum benedictionum tuarum dona perpetua multiplica.

Versus: Sanctissimis episcopis comprovinciabilibus vita et salutaris vigilantia.

Responsum: Deus, pater luminum, illustra faciem tuam super servos tuos, accende corda eorum in aedificationem corporis tui.

Versus: Regibus et principibus omnibus catholicae religionis zelus, iustitia et pacis fecunditas et contra christianae fidei hostes victoria.

Responsum: Principe celestis, terrenos principes, catholicae fidei, aequitatis et concordiae conservatores, atque hostium nostrorum exterminatores, custodi.

Versus: Clero civitatis et totius provinciae nostrae tranquillitas, salus et divinarum gratiarum abundantia.

Responsum: Benedic, Domine, filios tuos, et esto in circuitu populi tui ex hoc nunc et usque in saeculum.

Versus: Populo christiano universo pax Christi aeterna.

Responsum: Memento, Domine Deus, in beneficio populi tui, et confirma in omni virtute gressus eius, perpetuumque tuae benedictionis rorem illi infunde.

Deinde illustrissimus ac reverendissimus metropolitanus stans cum mitra pacis amplexum a singulis episcopis recepit; publicata fuit indulgentia, et, momento diacono ac accepta benedictione, omnes recesserunt in pace.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

ADLIGATA AD ACTA CONCILII.

Adligatum I.

Litterae invitatorias ad episcopos, abbates et capitula.

Ad episcopos.

Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus.

Illustrissimo ac reverendissimo in Christo patri et domino N. episcopo N. comprovinciali nostro salutem.

Adpropinquante die, quo provinciale concilium, divina favente misericordia, est celebrandum, licet omnes, qui invitandi sunt, iam publico edicto advocaverimus, tamen pro debito archiepiscopalis officii nostri munere et pro singulari, qua amplitudinem tuam illustrissimam ac reverendissimam colimus, observantia, te nominatim his nostris litteris invitare non praetermittimus, ut scilicet denuntiato concilio proxima die 5 iunii in Urbinatensi nostra metropolitana ecclesia, iuxta sacrorum canonum statuta, interesse velis.

Cum vero ad privatas praesynodales congregationes habendas aliquot dies necessario sint insumendi, ideo te peramanter rogamus, ut concilii initium octo saltem diebus adventu tuo praevenias.

Tecumque, prout est in sacris conciliis observatum, cathedralis ecclesiae nuntios, necnon selectos ex cleri tui corpore viros experientia, doctrina et pietate praestantes adducas, qui concilio prodesse et testium synodali munus, si eis demandetur, recte fideliterque adimplere valeant.

Nostram capitulo cathedrali epistolam his litteris adiunctam ab amplitudine tua reddi postulamus. Si quae praeterea tibi opportuna videbantur, pro singulari tua prudentia disponas.

Interim Christum, pastorem principem ex animo precamur, ut cumulatis tuae gratiae donis te, frater carissimo, prosequatur.

Urbin, 9 aprilis 1859.

Subscriptus: Alexander, archiepiscopus.

Ad abbates

1. Sanctae Crucis Fontis Avellanae, in dioecesi Pergulana, ordinis Camaldulensis.

2. Monasterii Camaldulensium in civitate Pisauri.

3. Sanctae Mariae Claraevallis, in dioecesi Senogalliensi, ordinis Cisterciensis.

4. Sancti Laurentii in Campo, in dioecesi Pergulana, ordinis Cisterciensis.

Reverendissime pater.

Quamvis ad concilium provinciale venerabiles abbates ipso iure vocentur, eorumque expressam mentionem in epistola convocatoria fecerimus, quam die 30 novembris nuper elapsi publicavimus, cuius exemplar ad te quoque, pater reverendissime, missum fuit, tamen pro singulari qua te complectimur benevolentia te nominatim invitare ex animo gaudemus, ut eidem concilio interesse velis. Diebus vero octo ante concilii provincialis celebrationem, cuius initium erit nonis iunii, consuetae praesynodales congregationes habebuntur, quibus ut tu, pater reverendissime, adiumento sis tuis conciliis ac prudentia, quam maxime optamus.

Quod reliquum est a venerabili confratre nostro episcopo . . . ediscea, dum nos singulari animi obsequio tibi a Domino fausta omnia adprecamur.

Urbin, 9 aprilis 1859.

Subscriptus: Alexander, archiepiscopus.

Ad capitula cathedralia.

Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus.

Reverendissimis dominis dignitatibus et canonicis capituli cathedralis ecclesiae N. salutem.

Ex edicto convocacionis concilii provinciae nostrae Urbinatensis typis mandato et publice proposito probe notis, capitula cathedralia, quae praecipuum sacrorum antistitum senatum constituunt, iure ad synodum provincialem advocari.

Nihilominus in observantia animi testimonium et pro archiepiscopalis officii nostri munere, vos ad concilii huius celebrationem, etiam nominatim datis hae litteris advocare non omitimus, ut videlicet aliquos ex ordine vestro integritate et doctrina praestantes viros eligatis, qui legitimo instructi mandato, ad provinciale concilium nonis iunii inchoandum vestro nomine adveniant.

Quoniam vero congregationes privatae in aula nostra archiepiscopali huic erunt praemittendae, profecto expedit, ut ipsi procuratores et nuntii, diebus saltem octo ante denuntiatum diem, Urbinum se conferant ad sententiam suam liberius praesertim in iis quae ad capitula aliquo modo pertinere dignoscuntur aperiendam.

Si quid est reliquum, carissimus confrater noster, episcopus vester, pro sua eximia prudentia indicabit.

Quidquid autem constitueritis, optamus nobis quamprimum remitti, ut id quod opus est praestituere possimus.

Valete in Domino, a quo fausta omnia vobis precamur.

Urbini, 9 aprilis 1859.

Subsignatum: Alexander, archiepiscopus.

Adnotatio: Similes litterae ad capitulum metropolitani datae sunt.

Adligatum II

continet instructionem ad populum occasione indulti quadragesimalis datam, quae fideles maximam conciliorum utilitatem edocet et ad orandum hortatur.

Adligatum III

continet edictum, quo a 1 maii usque ad 5 (8) iunii praescribuntur quotidia sanctissimo exposito per turnum in singulis metropolis ecclesiis facienda, litaniae omnium sanctorum diebus festis in ecclesiis parochialibus et sanctimonialium recitandae et collecta de Spiritu sancta in missa.

Adligatum IV.

Epistola ad sacram congregationem concilii pro senia obtinenda a summo pontifice Pio IX.

Eminentissimi et reverendissimi patres.

Quamvis, ut in omnibus fore dissitis catholici orbis partibus, ita in regionibus Italicis et in hac ipsa summi pontificis ditione postremis hisce temporibus per plures habitus fuerint episcoporum conventus, id maxime suadente beatissimo principe ac patre nostro Pio IX (quem Deus sospitem incolumemque servet diutissime), provincialia tamen concilia nunc quoque passim, etiam in hoc ipso ecclesiastico statu, celebrari accipio.

Qui ergo hactenus, ne ulla singularitatis nota afficerer, cum provincialia concilia longa aetate desuerint, a concilio provinciali Urbinatensi convocando me abstinui, ipse modo, ne singularis videar committendo, quod alibi peragitur, et ne ceteris archiepiscopis signior inuneribus desim, quibus coram Deo et sancta apostolica sede me devinctum esse sentio et gaudeo, consilium vestrum prudentissimum humillime exoptulo, eminentissimi ac reverendissimi patres, uti scilicet pro summa vestra benignitate ac sapientia mihi significetis, utrum et quomodo Urbinatense quoque provinciale concilium habendum sit.

Cum nihil magis exoptatum mihi sit quam sanctae eiusdem sedis obsequentissimo et libentissimo animo iussa facere, tum nihil magis iucundum, nihil item magis secundum, quam illa omnia promptissime aggredi et sedulo exequi, quae eius auctoritate suffultus, ad Dei gloriam et ad animarum salutem plurimum conferre tuto cognoverim.

Rem totam expendendam definiendamque iudicio vestro remittens id unum deprecor, patres eminentissimi ac reverendissimi, ut quando, litteris hisce meis affirmative respondendum censueritis, nedum veniam et auctoritatem pontificis optimi maximi, sed et apostolicam benedictionem mihi etiam atque etiam roganti impetrare velit, ut opus in Dei nomine susceptum ad finem usque diviso Spiritu affluente feliciter perducat.

Interim ea qua decet reverentia et obsequio sacram vestram purpuram humillime exosculor, eminentiarum vestrarum reverendissimarum humillimus, addictissimus, obsequentissimus servus

Alexander, archiepiscopus Urbini.

Urbini, 18 ianuarii 1857.

Adligatum V.

Litterae, datas nomine summi pontificis, qui probat et laudat concilii convocacionem.

Per illustri ac reverendissime domine, uti frater.

Quas eminentissimis patribus sacrae congregationis concilii amplitudo tua dedit litteras, sub die 18 ianuarii nuper elapsi, de suscepto consilio provincialis synodi convocandae, sanctissimus dominus noster, cui ab infrascripto cardinali, praefecto eiusdem sanctae congregationis, relatae sunt, probavit atque laudavit. Cum itaque nihil obstat, quominus amplitudo tua, auditis prius Urbinatensis istius ecclesiae episcopis suffraganeis, synodum ipsam cogere valeat, sacra congregatio in eam erigitur spem, ut collatis cum iisdem episcopis consiliis ac studiis, ea decernatur, quae universo cuiusque regi, Deo bene iuvante, commodo et incolumitati sint futura. Haec habuimus scribere amplitudini tuae, cui fausta omnia precamur a Domino.

Amplitudini tuae uti frater studiosissimus

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 14 februarii 1857.

Adligatum VI.

Iterum expressa summi pontificis voluntas.

Illustrissimo e reverendissimo signore.

Presso il dubbio, espressomi da vostra signoria illustrissima e reverendissima col pregiato foglio in data 5 del corrente, non esito a dichiararle che le attuali circostanze non hanno, per grazia del cielo, rispetto ai paesi dello stato pontificio, tali complicazioni da ingerire quei timori, onde ella sembra essere preoccupata. Da ciò consegue non offrirsi alcun giusto e rilevante motivo di sospendersi la celebrazione dello intimato sinodo provinciale, potendosi invece ravvisarla ancor più opportuna negli attuali momenti anche per meglio concertarsi tra i sacri pastori, in occasione delle loro conferenze, il modo a tenersi nelle rispettive diocesi, come per eccitare maggiormente nei presenti bisogni tra i fedeli loro diocesani lo spirito di preghiera, col per mettere loro in vista l'importanza di correggersi ed emendarsi da quei disordini che presto o tardi portano seco sventure e flagelli.

Questo è il riscontro che mi conven darle dopo avere anche posto sotto gli occhi del santo padre il precitato di lei foglio, ed in tale occasione mi pregio di nuovamente attestarle i sensi della mia più distinta stima.

Di vostra signoria illustrissima et reverendissima servitor vero

S. cardinale Antonelli.

Roma, 10 maggio 1859.

Adligatum VII.

Litterae, quibus dicitur prima dignitas capituli metropolitani ad officium promotoris concilii.

Reverendissimo signore.

Nelle congregazioni private tenutesi in Senigallia nel mese di ottobre del perduto anno, in preparazione al concilio provinciale, io proposi ai reverendissimi padri la signoria vostra reverendissima all'ufficio di promotore del concilio medesimo, in unione all'reverendissimo monsignor Vittorio Rossini arciprete e prima dignità del capitolo di Senigallia.

Avendo i venerabili padri sullodati benignamente accolta ed approvata la proposta, mi è grato nominarla, siccome la nomino colla presente, all'ufficio stindicato.

Porto fiducia che la signoria vostra reverendissima sarà per accettare questo importante ed onorevole officio, e che non solo sarà per intervenire alle sessioni conciliari, ma anche alle congregazioni generali preparatorie, le quali avranno principio, a Dio piacendo, circa il 26 di maggio prossimo.

Attenderò non ostante un grato riscontro per norma, e frattanto con sensi di parzialissima stima, ho il piacere di segnarmi di vostra signoria reverendissima.

Dominò obbedientissimo servitore

A. arcivescovo di Urbino.

Urbino, 5 aprile 1859.

Il signore don Vincenzo Ciccolini, proposto del capitolo metropolitano di Urbino.

Adligatum VIII

continet similes litteras, quibus eligitur prima dignitas capituli Senogalliensis ad alterius promotoris munus.

Adligatum IX

Dominici tituli sancti Clementis cardinalis Lucciardi, episcopi Senogalliensis, procuratoris mandatum.

Dominicus, tituli sancti Clementis sacrae Romanae ecclesiae prebyter cardinalis Lucciardi, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Senogalliensis et comes, abbas commendatarius sanctorum Pastoris et Damiani etc.

Indicto provinciali concilio in metropolitano templo Urbinatensi propediem habendo, nos pontificiae inhaerentes voluntati nobis patefactae per litteras eminentissimi domini cardinalis a secretis status diei 3 septembris anni 1858, in praefato provinciali concilio per specialem procuratorem potius quam personaliter, ut quaestiones arceantur, quae circa praecminentiam insurgere possent, pro qua respective praestita fuere iuramenta, interesse statuimus. Quare plurimi facientes eximiam probitatem, integritatem, zelum religionis, prudentiam et doctrinam, quibus praestat reverendissimus dominus Ioannes Baptista canonicus Maneschi, sacrae theologiae ac iuris utriusque doctor, sanctissimi domini nostri Pii papae IX cubicularius honoris, vicarius noster generalis, per praesentes patentes litteras eundem in nostrum specialem procuratorem, qui personam nostram sustinens, ea omnia gerat in conventibus tum privatis tum publicis ipsius concilii, quae nos ipsi, si personaliter adessemus, gerere possemus ac deberemus, eligimus, constituimus et deputamus cum facultatibus omnibus necessariis et opportunis, quae ad munus ipsum omni ex parte obeundum requiruntur. Eique adiungimus uti theologum admodum reverendum patrem magistrum Camillum Arcipreti, exprovincialem ordinis Minorum sancti Francisci conventualium, guardianum in venerabili coenobio Senogalliensis, alterum ex nostris theologiae, virum gravem et prudentem, doctrina, religione et probitate conspicuum, ratum ex nunc habentes quidquid ab eisdem gestum fuerit in concilio antedicto.

In quorum fidem praesentes litteras manu nostra subscriptas sigilloque nostro obsegnatas iussimus expediti.

Dominicus cardinalis episcopus.

Livius Bruschetianus, canonicus generalis.

Datum Senogalliae, ex palatio nostro episcopali, VIII kalendas iunii anno Christi 1859.

Adligatum X

Excusatio episcopi Feretrani, ipsiusque procuratoris constitutio.

Illustrissimo ac reverendissimo domino domino Alexandro Angeloni, archiepiscopo Urbinatensi, ceterisque venerabilibus patribus in concilio congregatis salutem et sanctus Spiritus in agenda consilium.

Cum tenuis mea et admodum incommoda valetudo non solum ex consilio, sed etiam ex medicorum iussu mihi impedimento sit, quominus in hoc provinciali concilio praesens consideam, et optatis sanctisque perfruar gaudiis, quae venerabiles patres in unum caritatis vinculum convenienter exhilarant, vobis omnibus hac mea declaratione contestor, me, etiam absentem facie, corde tamen et animo praesentem coetui vestro, immo nostro, affuturum, et hac de causa sentiam quae vos senseritis, decernam quae decreveritis, ac ea omnia, quae in utilitatem bonumque quamplurimum totius provinciae statueritis, rata ac approbata habeo meaque subscriptione confirmabo.

Quoties vero opus esset ac vobis placeret, ut in efficacius huiusce meae voluntatis testimonium istic coram vobis repraesentarer, tunc non dubitarem dominum Aloysium canonicum Mariotti, meum provicarium generalem, nominare ac deputare, prout, si opus est et placeat, nomino ac deputo, qui, quoad eius fieri potest, quae de iure sunt peragenda meo etiam mandato exequatur.

Fausta interim omnia, immaculata deipara nova huiusce provinciae patrona, a Deo adprecatus, summa observantia et veneratione haberi cupio, humillimus, addictissimus servus

Fr. Elias Antonius, episcopus Feretranus.

Pinnae Billorum, ex aede episcopali, hac die 26 maii 1859.

Adligatum XI

Capituli metropolitanae Urbinatensis procuratorum electio.

Capitulum metropolitanum ecclesiae Urbinatensis:

Reverendissimis dominis Petro Forlani, canonico theologo, iuris utriusque doctori, sacrae theologiae magistro et in hac pontificia universitate collegii theologiae praesidi.

Petro Albertini, canonico poenitentiario, iuris utriusque doctori, sacrae theologiae magistro et huius pontificiae universitatis rectori, et

Antonio de Via, canonico, philosophiae et sacrae theologiae doctori, in hac pontificia universitate theologiae dogmaticae et moralis professori ac collegii eiusdem facultatis doctori.

Cum nos, dignitates et canonici sanctae metropolitanae ecclesiae Urbinatensis, sacerorum canonum iure atque amantissimi archiepiscopi nostri Alexandri Angeloni, provinciae huius ecclesiasticae metropolitanae, litteris ad concilium provinciale mox celebrandum advocati fuerimus, cumque nos ad congregationes generales, quae in aula archiepiscopali habebuntur, accedere ob sacra quotidie peragenda haud valeamus, idcirco vos, confratres carissimi, praesente authentico mandato constituimus et delegamus ad comparandum, interveniendum et assistendum quibuscunque sessionibus et congregationibus privatis et generalibus, tam in palatio archiepiscopali Urbini, quam in ecclesia metropolitana et alibi celebranda, ad votum dicendum ac ferendum ac alia omnia

facienda, quae capitulum univereum facere possent ac si collegialiter adesset.

Vincentius Ciccolini, praepositus et vicarius capituli.
Aloysius Bartolucci, canonicus secretarius.

Datum ex aula capitulari, XVI kalendas maias anni 1859.

Adligatum XX—XIX

continent similes litteras de electione procuratorum aliorum provinciae capitulorum.

Praesens copia concordat cum suis originalibus.

In quorum fidem:

Ioannes doctor Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioanna doctor Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Urbini, hac die 18 novembris 1860.

SYNODUS DIOECESANA ANDRIENSIS

1859 iunii 15-7.

Synodus dioecesana Andriensis in Italia, celebrata diebus 15, 16 et 17 iunii 1859 sub Ioanne Episcopo Longobardi, episcopo Andriensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Constitutiones dioecesanae in ecclesia Andriensi cathedrali, XVII, XVI et XV kalendas iulii infra Pentecosten octavam a. D. MDCCCLIX promulgatae, ab ill^{mo} et r^{mo} d^{no} Ioanne Iosepho Longobardi, in sacra theologia doctore, equite ordinis I^{ae} classis Francisci I, Dei et apostolicae aedis gratia

episcopo Andriensi. [*Insigne.*] Neapoli, ex typis Cajetani Cardamone, MDCCCLIX.

In-8°, XXIV p. (convocatio, oratio synodalis, acta) - 1 f. - 181 p. — Roma, séminaire Canadien.

P. 139-78, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

P. X: „Nostris praedecessores, a 277 abhinc annis, huic muneri [de synodo celebranda] deesse coacti sunt.“

P. 30, mentio synodi dioecesanae Neapolitanae celebratae anno 1576.

SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS IV

1859 iulii 13-4.

Synodus dioecesana Aeduensis IV in Gallia, celebrata diebus 13 et 14 iulii 1859, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus sexta et synodus septima ecclesiae Aeduensis, Cabillonensis et Matisconensis, annis 1861 & 1862 celebratae ab illustrissimo et reverendissimo dd. Frederico-Gabriele-Francisco de Mar-

guerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Matisconensi, praelato solio pontificio assistente. [*Insigne.*] Aeduae, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episcopi typographi, 1862.

In-8°, 52 p. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 19729; Paris, Saint-Sulpice.

P. 5, mentio synodorum dioecesanarum, scilicet: synodi III anno 1858; synodi IV anno 1859 [diebus 13 et 14 iulii]; synodi V anno 1860 [die 23 augusti].

CONCILIUM PROVINCIALE WESTMONASTERIENSE III

1859 iulii 13-24.

Concilium provinciale Westmonasteriense III in Anglia, celebratum a die 13 ad diem 24 iulii 1859, praeside Nicolao Wiseman, archiepiscopo Westmonasteriensi.

Bibliographia:

1) Decreta quatuor conciliorum provincialium Westmonasteriensium, 1852-1873, adiectis pluribus decretis, rescriptis aliisque documentis. Salfordii, ex typis Ioannis Roberts.

Sine anno, in-8°, xii p. (index) - 448 - xxiii p. (index). — Roma, collegio Inglese.

P. 1-94, concilium I anno 1852. P. 95-147, conc. II, anno 1855. P. 149-205, conc. III, anno 1859. P. 206-342, conc. IV, anno 1873.

2) Decreta quatuor conciliorum provincialium Westmonasteriensium, 1852-1873, adiectis pluribus decretis, rescriptis aliisque documentis; editio secunda. Londini, Burns et Oates.

Sine anno, in-8°, xii - 454 p. - xxiii p. (index). — Roma, S. Anselmo.

Eadem paginatio ac in praecedenti editione.

3) A. M. D. G. Acta et decreta tertii concilii provincialis Westmonasteriensis habiti, Deo adjuvante, mense iulio MDCCCLIX, in collegio S. Mariae apud Oscott, adiectis pluribus decretis, rescriptis

aliisque documentis. Londini, apud Thomae (sic) Jones, MDCCCLXIV.

In-8°, 1 f. - ii - 108 p. — Roma, Assumptionistes.

P. 80-198, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

Quaedam exemplaria habent mendose in titulo: Londini, typis Thomae Jones, MDCCCLIV, et in fronte (*converture*): MDCCCLIV. Exemplar adest Romae, collegio Inglese.

4) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum; collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Briegoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXV, col. 995-1038 et 1349-68.

5) The synods in English, being the text of the four synods of Westminster translated into English, and arranged under headings, with numerous documents and references; by the rev. Robert E. Guy, o. S. B., under the supervision of the right reverend bishop Hedley, o. S. B., with a preface by the same. Stratford-on-Avon, St. Gregory's press, Warwick road, MDCCCLXXXVI.

In-8°, 1 f. - iv p. - 1 f. - 312 - iv p. (index). — Roma, S. Anselmo.

Decreta quatuor conciliorum permixte habentur:

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Post restitutam in Anglia ecclesiasticam hierarchiam, III synodus provincialis habita est anno superiore apud sanctam Mariam de Ocott, praesidente eminentissimo ac reverendissimo domino Nicolao Wiseman, cardinali archiepiscopo Westmonasteriensi. Cum autem praedictae synodi acta et decreta proposita fuerint in generalibus comitiis sacri consilii christiano nomini propagando, die 16 aprilis huius anni 1860, referente eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Ludovico de Alterii, eminentissimi patres censuerunt synodum III provincialem Westmonasteriensem, iuxta modum expressum in adiecta instructione de more tradenda, esse adprobendam.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum reverendus pater dominus Caietanus Bedini, archiepiscopus Thebarum, sacri consilii Propagandae fidei a secretis, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia diei 22 aprilis 1860, sanctissimus eam in omnibus ratam habuit confirmavitque ac praesens ad id decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 2 maii 1860.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Locus † sigilli.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Anno 1860 sub die 2 maii, decretum prodiit e sacra congregatione de Propaganda fide, quo, iubente sanctissimo, acta et decreta III synodi provincialis Westmonasteriensis adprobata fuerunt, iuxta tamen modum literis diei 8 praedicti mensis expressum. Porro quoad eam synodi partem quae de collegiis agebat in Anglia existentibus, ac praesertim de illorum regimine, nullum sacra congregatio tunc temporis iudicium ferendum esse existimavit, ideoque ad relativas quaestiones dilato responso, voluit ut eminentissimus archiepiscopus, omnesque Angliae episcopi excitarentur ad opportunas notitias exhibendas, dum interim collegia eo uterentur regimine, quo a nonnullis annis usa fuerant.

Cum vero supralaudati eminentissimus archiepiscopus atque episcopi provinciae Westmonasteriensi omnia plane exhibuerint quae a sacro consilio fidei propagandae fuerant requisita, eminentissimi ac reverendissimi patres eiusdem sacri consilii, in generalibus comitiis habitis die 13 iulii anni 1863, mature consideratis expositis circa decretum XV synodi III Westmonasteriensi, ipsum decretum adprobandum esse censuerunt iuxta tamen modum et mentem in adiectis literis explicanda.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam per reverendum patrem dominum Hannibalem Capalti secretarium sanctissimo domino nostro Pio papae IX relata, in audientia diei 19 iulii 1863, sanctitas sua benigne in omnibus approbavit, ac praesens in rem decretum expedire praecipit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 14 septembris 1863.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Locus † sigilli. H. Capalti, secretarius.

EPISTOLA PATRUM

ad sanctissimum dominum nostrum.

Beatissime pater.

Sacros beatitudinis vestrae decussantes pedes, ibi demum, quae in hac nostra tertio provinciali

A synodo, nos archiepiscopus et episcopi Angliae, communi voto decernenda censuimus, quae quidem omnia a sanctitate vestra, suprema qua pollet auctoritate, vel approbata et confirmata, vel etiam emendata laeto animo recipimus, fideliter ad executionem mandanda.

In ista synodo illud ante omnia praee oculis habuimus, ut quae nobis contulit impensa bona hierarchia ecclesiastica, ea in dies magis magisque cumulare sollicito studeremus. Sacrosancta sane Tridentina synodus nihil sanctius habuit, quam ut unusquisque episcopus seminarium pro cleri sui educatione habeat, ubi filios suos adhuc tenellos veluti in proprio sinu foveat, vegetiores manu paterna dirigat ac sustineat.

Accedit quod nemo pontificum, qui in apostolica sede positi, orbis terrarum ecclesiam rexerunt, tantum pro clericali educatione promovenda allaboravit, nemo tantum, quantum beatitudo tua, exquisita ac magnifica cura perfecit.

Namque praeter ea quae aliis in civitatibus, praesertim in patria absolutissime peregit, inter tot praecleara munificentiae monumenta emicant, velut splendentia quaedam sidera, duo illa beatitudinis vestrae nomine insignita almae Urbis ornamenta, collegium et seminarium eximio quodam paterni pectoris affectu creata. Sed nec ullum unquam aevum nec rerum vicissitudo de nostris nostrorumque cordibus grati animi sensum exellet, quod collegio pro Anglia fundato sanctum ac venerabile Pii nomen impositum fuerit.

Talia vestigia humili gressu persequentes, hoc praecipue opus, hunc laborem nobis alacri animo imposuimus, († et) singulis nostris dioecesibus seminarium ipsi exclusive proprium quantocius erigendi. Multa nobis superanda erunt obstacula, non pauca perpetienda incommoda; sed cum non currentis nostri debilis ingenii, sed miserentis Dei viribus innitatur, forti animo ad omnia toleranda nos libenter tradimus, si modo viderint oculi nostri hoc salutare opus et novam hanc benedictionem a Domino acceperimus.

Cuius quidem benedictionis pignus et augurium ante sanctitatis vestrae prostrati humillime ac affectuosissime poscimus, benedictionem scilicet apostolicam, quam super nos populosque nobis concreditos ut largiter effundat beatitudo vestra implosumus.

In synodo, apud sanctam Mariam de Ocott, die 24 iulii 1859.

Sanctitatis vestrae humillimus et devotissimus famulus et creatura,

Nicolaus, cardinalis Wiseman.

Humillimi et obsequentissimi et devotissimi filii et famuli,

Ioannes, episcopus Beverlacensis.

Thomas Iosephus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Menevensis et Newportensis.

Gulielmus Bernardus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamiensis.

Gulielmus, episcopus Haguetadensis.

Thomas, episcopus Suthwarcoensis.

Gulielmus, episcopus Salfordensis.

Iacobus, episcopus Salopiensis.

Richardus, episcopus Nottinghamiensis.

Alexander, episcopus Liverpoolitanae.

Gulielmus, episcopus Plymthensis.

Gulielmus, episcopus Chiltoniensis.

Franciscus, episcopus Northamptoniensis.

Georgius, archiepiscopus Trapezuntinus, coadjutor eminentissimi cardinalis archiepiscopi Westmonasteriensis.

ACTA SYNODI.

Annunte sanctissimo domino nostro Pio papa IX A dilata fuerat celebratio tertiae synodi provinciae Westmonasteriensis, ad diem 6 Iulii 1858 indictae. Eam deinceps convocavit ad diem 12 Iulii anno 1859 per litteras datas die 26 Martii eiusdem anni eminentissimus et reverendissimus archiepiscopus.

Nomina eorum qui interfuerunt huic tertiae synodo provinciali Westmonasteriensi.

Praefuit eminentissimus ac reverendissimus dominus Nicolaus, tituli Sanctae Pudencianae sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis.

Interfuerunt illustrissimus et reverendissimus Iohannes Briggæ, episcopus Beverlacensis, consecratus die 29 Iunii 1833.

Illustrissimus et reverendissimus Thomas Iosephus Brown, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Newportensis et Menevensis, consecratus die 28 Octobris 1840.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Bernardus Ullathorne, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamiensis, consecratus die 21 Iunii 1846.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Hogarth, episcopus Hagulstadenensis, consecratus die 24 Augusti 1848.

Illustrissimus et reverendissimus Thomas Grant, episcopus Suthwarcensis, consecratus die 6 Iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Turner, episcopus Salfordensis, consecratus die 25 Iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Iacobus Brown, episcopus Salopiensis, consecratus die 27 Iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Richardus Butler Roekell, episcopus Nottinghamiensis, consecratus die 21 Septembris 1853.

Illustrissimus et reverendissimus Alexander C Goss, episcopus Liverpoolitanus, consecratus die 25 Septembris 1853.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Vaughan, episcopus Plymuthensis, consecratus die 16 Septembris 1855.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Clifford, episcopus Cliftoniensis, consecratus die 15 Februarii 1857.

Illustrissimus et reverendissimus Franciscus Kerril Amherst, episcopus Northantoniensis, consecratus die 4 Iulii 1858.

Illustrissimus et reverendissimus Georgius Errington, archiepiscopus Trapezuntinus, consecratus die 25 Iulii 1851, coadiutor eminentissimi archiepiscopi Westmonasteriensis.

Superiores ordinum et congregationum regularium.

Reverendissimus dominus Placidus Burchall, abbas D et praeses generalis congregationis Anglo-Benedictinae.

Reverendus admodum pater Iosephus Johnson, provincialis societatis Iesu.

Reverendus admodum pater Ignatius ab infante Iesu, provincialis congregationis clericorum ex-calceatorum Passionis domini nostri Iesu Christi.

Reverendus admodum pater Robertus Cooke, provincialis Oblatorum beatæ virginis Mariae, sine lae originali conceptæ.

Reverendus admodum pater Angelus Maria Rinolfi, provincialis congregationis Caritatis.

Reverendus admodum pater Samuel Augustinus Procter, provincialis ordinis Prædicatorum.

Deputati capitulorum.

Reverendus admodum dominus Iohannes Maguire, sacrae theologiae doctor, canonicus theologus ecclesiae metropolitanae.

Reverendus admodum dominus Richardus Brown, canonicus ecclesiae Beverlacensis.

Reverendus admodum dominus Thomas Flanagan, canonicus ecclesiae Birminghamiensis.

Reverendus admodum dominus Radulphus Platt, praepositus ecclesiae Hagulstadenensis.

Reverendus admodum dominus Marcus Aloysius Tierney, canonicus poenitentiarum ecclesiae Suthwarcensis.

Reverendus admodum dominus Iohannes Rimmer, canonicus ecclesiae Salfordensis.

Reverendus admodum dominus Randolphus Frith, canonicus ecclesiae Salopiensis.

Reverendus admodum dominus Iacobus Jones, praepositus ecclesiae Nottinghamiensis.

Reverendus admodum dominus Thomas Cookson, praepositus ecclesiae Liverpoolitanae.

Reverendus admodum dominus Radulphus Brindle, praepositus ecclesiae Plymuthensis.

Reverendus admodum dominus Iohannes Williams, canonicus ecclesiae Cliftoniensis.

Reverendus admodum dominus Marcus Oleron, sacrae theologiae doctor, canonicus theologus ecclesiae Northantoniensis.

Theologi episcoporum.

Reverendus dominus Iohannes Chaillot, adductus ab eminentissimo archiepiscopo.

Reverendus admodum dominus Iohannes Walker, canonicus, ab episcopo Beverlacensi.

Reverendus admodum pater Norbertus Sweeny, prior electus cathedralis, ordinis sancti Benedicti, ab episcopo Menevensi et Newportensi.

Reverendus admodum dominus Georgius Morgan, sacrae theologiae doctor, canonicus, ab episcopo Birminghamiensi.

Reverendissimus dominus Robertus Cornthwaite, sacrae theologiae doctor, e cubiculo honoris sanctissimi domini nostri, canonicus, ab episcopo Hagulstadenensi.

Reverendus admodum dominus Iohannes Crookall, sacrae theologiae doctor, canonicus, ab episcopo Suthwarcensi.

Reverendus admodum dominus Petrus Benoit, canonicus theologus, ab episcopo Salfordensi.

Reverendus admodum dominus Ambrosius Lennon, canonicus, ab episcopo Salopiensi.

Reverendus pater Aloysius Torcelli, ordinis Prædicatorum, ab episcopo Nottinghamiensi.

Reverendus dominus Richardus Vandepitte, ab episcopo Liverpoolitano.

Reverendus admodum dominus Gulielmus Agar, canonicus theologus, ab episcopo Plymuthensi.

Reverendus admodum pater Dominicus Aylward, subprior conventus Sylvaecastri ordinis Prædicatorum, ab episcopo Cliftoniensi.

Reverendus admodum pater Hyacinthus Ludovicus Gonin, prior conventus Sylvaecastri, ordinis Prædicatorum, ab episcopo Northantoniensi.

Reverendus admodum dominus Iacobus O'Neal, canonicus metropolitanae, ab archiepiscopo Trapezuntino.

Prædicatores synodales.

Reverendus admodum dominus Henricus Eduardus Manning, sacrae theologiae doctor, praepositus ecclesiae metropolitanae.

Reverendus admodum pater Hyacinthus Ludovicus Gonin, prior conventus Sylvaecastri, ordinis Prædicatorum.

Secretarii.

Reverendus admodum dominus Rodolphus Bagnall, canonicus Birminghamiensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes Meritt, canonicus Northamptoniensis.

Reverendus dominus Thomas Tanker Rockell, sacrae theologiae doctor.

Reverendus admodum dominus Eduardus Windeyer, canonicus Plymuthensis.

Caeremoniarii.

Reverendus dominus Iacobus Laird Patterson, praefectus caeremoniarum eminentissimi archiepiscopi.

Reverendus dominus Edmundus Stonor.

Reverendus dominus Iacobus Moore.

Cantor.

Reverendus admodum dominus Ioannes Crookall, sacrae theologiae doctor, canonicus Suthwarcensis.

Notarius.

Dominus Georgius Bowyer, iuris civilis doctor, eques Hierosolymitanus.

Ostarii.

Magister Ioannes Iosephus Mac Gahren.

Magister Ioannes Iosephus Clarke.

Die 11 Iulii 1859, hora 8 pomeridiana, habitus est, sub praesidentia eminentissimi archiepiscopi, conventus praeparatorius omnium episcoporum, excepto episcopo Plymuthensi qui nondum advenerat, et probata sunt nomina officialium synodi, prout in decreto quarto clarius patebit. Actum est de distribuendis materiis de quibus tractari deberet in congregationibus particularibus, et assignata fuit *congregationi generali* seu *moralis* discussio omnium decretorum quae ad collegiorum negotium relationem non haberent.

Die 12 Iulii 1859, hora 9, cum quadrante, habitus est conventus episcoporum, qui una cum eminentissimo archiepiscopo res in congregatione generali mox habenda disposuerunt. In ea congregatione et rursus in congregatione generali, eminentissimus silentium indixit de omnibus in synodo peragendis usque ad definitivam sanctae sedis decretorum approbationem.

Cum episcopis visum fuerit archiepiscopum Trapezuntinum, coadiutorem cum futura successione eminentissimi archiepiscopi, de iure non gaudere suffragio decisivo, is a patribus admittens fuit cum voto consultivo. Licet dubium discussum fuerit, utrum ex responsione sacrae rituum congregationis in Aquileiensi, die 30 septembris, 1856¹, eidem archiepiscopo coadiutori eam responsionem alleganti, competeret ius sedendi supra episcopos archiepiscopali dignitate non fulgentes, consenserunt episcopi sacrae congregationis de Propaganda fide in revisione actorum synodi secundae provincialis, determinasse ipsius locum post episcopos iurisdictione pollentes.

Statuerunt patres duas congregationes particulares esse nominandas, unam scilicet *de collegiis* nuncupandam, aliam vero *moralem* seu *generalem* appellandam.

In congregatione morali erant reverendi patres domini archiepiscopus Trapezuntinus, episcopi Menevensis et Newportensis, Plymuthensis et Cliftoniensis. Theologi: reverendi admodum domini Agar, Benott, Brindle, Browne, Crookall, Frith, Jones, Oléron; reverendi admodum patres Aylward, Cooke, Gonia, Johnson, Procter; secretarius: reverendus dominus Benott.

A. In altera congregatione postea dividenda erant omnes reliqui episcopi et sacerdotes ex utroque clero.

Hora 12 cum dimittis, habita est
PRIMA CONGREGATIO GENERALIS.

In qua, postquam concionem habuisset eminentissimus archiepiscopus, instantibus promotoribus, lectum est decretum *De aperienda synodo*, et inducti sunt procuratores capitulorum, qui instrumenta suae deputacionis exhibuerunt. Deinde probata sunt decreta *De methodo vitae in synodo servanda; de non praesudicando, de officialibus, de non discendendo, de professione fidei et de residentia* in sessione prima ferenda. Eminentissimus deinde redeuntibus theologis secretum, modo quo supra expositum est, servandum praescripsit.

Hora tertia, habitus est conventus episcoporum, quibus eminentissimus proposuit ordinem in quaestione collegiorum vel seminariorum pertractanda tenendum. Statutum est primo determinari debere quoniam modo regimen eorumdem collegiorum perfici valeret; et deinde methodum stabilendam esse per quam studia et pietas alumnorum promoverentur. Episcopi arbitrati sunt haec omnia per decreta sanctae sedis iudicio submittenda peragi debere. Sententia patrum fuit tria collegia Sanctae Mariae de Oscott, Sancti Guthberti et Sancti Edmundi, prout constituta reperiuntur, seminaria in stricto sensu sacri concilii Tridentini hodie dici non posse. Omnes episcopi exoptarunt ut vera seminaria erigerentur.

SESSIO PRIMA.

die 13 Iulii habita est, in qua eminentissimus archiepiscopus cantavit missam solemnem, qua finita, sermonem habuit super verbis Ecclesiastici: „*Et nunc orate Deum omnium, qui magna fecit omni terrae, qui auxit dies nostros a ventre matris nostrae, et fecit nobiscum secundum suam misericordiam, det nobis iucunditatem cordis et fieri pacem in diebus nostris in Israel, per dies sempiternos*.“¹ Invitavitque omnes ut Deo patri misericordiarum gratias agerent de felici nuntio pacis in Italia qui ipse die sessionis advenerat, omnesque summa laetitia ob amorem et affectum erga summum pontificem et dilectum patrem Pium papam IX affecerat.

Aperta per decretum synodo, et data libertate per proclamationem ad valvas ecclesiae factam petitiones ad synodum deferendi, ingressus est reverendus admodum dominus Maguire, canonicus et procurator metropolitanae, qui documenta ad capitulum metropolitanum spectantia nonnulla ad synodum a sacra congregatione de Propaganda fide remissa patribus obtulit. Eminentissimus dixit eadem documenta ab ipsa sacra congregatione ad se fuisse missa, sed posse relinqui apud secretarium synodi.

Deinde lecta fuerunt nomina eorum qui adesse deberent, et lata sunt decreta *De methodo vitae, de non praesudicando, de officialibus synodi, de iudiciis in causis personalibus, de non discendendo, de residentia et de professione fidei emittenda*. Eandem professionem emiserunt, iuxta symbolum Pii papae IV, episcopi prima vice praesentes, Liverpoolitani scilicet, Plymuthensis, Cliftoniensis et Northamptoniensis.

(Hic vero inserenda videtur animadversio sacrae congregationis de Propaganda fide, in epistola diei 6 maii 1860 ad eminentissimum archiepiscopum, sequentibus verbis:

„In actis synodi legitur fidei professionem emittisse iuxta symbolum Pii papae IV episcopi prima

¹ Apud Castellum, t. VII, p. 48.

² Ibid. I, 24.

vires praesentia. Etiam vero ad legis rigorem satis esse videatur, ut fidei professionem soli illi emittant antistes, qui eam in antea synodis non emiserint; eam tamen non constanti receptum sit ut ab omnibus concilii patribus semper fiat, idcirco sacra congregatio optat, ut in futuris conciliis episcopi omnes fidem iuxta formulam Pii IV absque ullo discrimine profiteantur.⁴⁾

Lato alio decreto *De sessione II* feria tertia hebdomadae post dominicam V post Pentecosten [habenda], redierunt ecclesiastici et fideles, et facta oratione mentali de punctis tribus lectis a reverendo admodum domino Bagnall et a reverendo admodum domino praeposito Manning, dimissa fuit sessio per benedictionem ab eminentissimo datam.

Hora 3 pomeridiana, in conventu episcoporum lecta est epistola eminentissimi praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide, data sub die 30 iunii 1859, ea die accepta, ex qua patebat sententiam patrum diei praecedentis de voto decisivo coadiutorum cum futura successione non admittendo, fuisse conformem menti sacrae congregationis¹⁾. Deinde patres ad usque horam 6^{1/2}, processerunt in praeparatione decretorum in synodo proponendorum.

Die 14 iulii, habitus est conventus episcoporum mane ab hora 9^{1/2} ad horam 1^{1/2} et vespere ab hora 3^{1/2} ad 6^{1/2}, interposita respective mora mediae horae. Congregationes vacarunt. In conventu episcoporum statutae sunt hae regulae in congregationibus deinceps servandae. Singulis episcopis, incipiendo a iuniori, liceat sententiam suam in congregatione exponere donec omnes semel locuti fuerint, nisi necesse sit per brevem interrogationem sententiae alicuius vim et sensum melius explorare. Postquam omnes loquendi occasionem habuerint, singuli iam a se dictis nova, si velint, addere poterunt.

Die 15 iulii, habitae sunt congregationes particularis theologorum ab hora 9 ad 11; ab hora 11^{1/2} ad 1^{1/2} episcopi convenerunt, et rursus ab hora 5^{1/2} ad 6^{1/2}. Theologorum congregationes fuerunt etiam ab hora 3 ad 4^{1/2}.

Die 16 iulii, episcopi congressi sunt ab hora 9 ad 10^{1/2}; theologi vero ab hora 10^{1/2} ad 12^{1/2}; horis vero pomeridianis iidem convenerunt ab hora 2 ad 3^{1/2}; et deinceps episcopi ab hora 4 ad 5^{1/2}.

In conventu antemeridiano, summopere cupientes episcopi submittere sanctae sedi flagrans ipsorum desiderium, ut venerabilis Beda per declarationem et concessionem a summi pontificis honorari possit veluti doctor universalis ecclesiae, commiserunt episcopo Hagulstadensi, in cuius territorio idem sanctus confessor vixit et decessit, linquens Angliam et toti ecclesiae virtutum suarum odorem et exemplum, ut una cum episcopis Menevensi et Newportensi ac Birminghamensi ordinis Sancti Benedicti, cuius idem venerabilis Beda fuit alumna, vocatis in adiutores reverendis canonicis Williams et Morris, causam promoveat apud sacrorum rituum congregationem.

Interim episcopus Cliftoniensis praeparabit documenta de maiori diffusionem, quam episcopi promovere desiderant, cultus et adorationis sacratissimi cordis Iesu.

Cum sanctus Eleutherius pontifex primus missionarios ad Britannorum conversionem destinaverit, patres statuerunt potendam esse translationem festi ipsius atque elevationem ad ritum duplicem, ad alium diem, cum die ipsius proprius sit festum primae classis sancti Augustini, Anglorum apostoli.

Cum questio [sit] de honore quem sancta sedes permittit creditur tribuendum his qui pro sancta fide catholica et sanctae sedis primatu in Anglia sanguinem suum post evericem a vitae religionis effuderunt, episcopi Salfordensis et Liverpoolitanae, in quorum territorio plurimi missionarii eorum temporum nati sunt, debent de hac quaestione accuratum ire examen.

Die 17 iulii, dominica, hora 10, missa celebrata est ab episcopo Northantoniensi coram eminentissimo archiepiscopo et praesentibus omnibus episcopis et theologia. Deinde habitus est conventus episcoporum in quo remissa fuit sessio secunda a feria tertia proxima ad diem sequentem. In hoc conventu promotores dixerunt se habere ius protestandi, si necessitas adesset, de rebus factis in congregationibus particularibus episcoporum, et non solum de actibus sessionum publicarum, licet episcopi non teneantur admittere protestationem.

Hora 2^{1/2} ad 4^{1/2} habitus est conventus theologorum.

Die 18 iulii, ab hora 9 ad 10^{1/2}, habitae sunt congregationes particulares, quas sequutus est conventus episcoporum in quo tres congregationes constitutae sunt loco duarum priorum.

1. *Congregatio de disciplina interna collegiorum.* Episcopi: Beverlaciensis, Hagulstadensis, Nottinghamiensis et Northantoniensis. Theologi: reverendi domini Morgan, Walker, Bagnall, Lennon, Windeyer, Burchall, Procter, Stonor et Roakell. Secretarius: reverendus dominus Cornthwaite.

2. *Congregatio de regimine collegiorum.* Episcopi: Birminghamiensis, Bathwarcensis, Salfordensis, Salopiensis, Liverpoolitanae. Theologi: reverendi domini Maguire, Platt, Browne, Cookson, Rimmer, Frith, Williams, Brindle, Jones, Flanagan, Oléron, Morris, Manning, Chaillot, Vandepitte, Patterson, Rinolf, Torcelli. Secretarius: reverendus pater Sweeney.

3. *Congregatio moralis seu generalis.* Episcopi: Trapestantinus, Menevensis et Newportensis, Plymouthensis, Cliftoniensis. Theologi: reverendi domini Crookall, Agar, O'Neal, Moore, Johnson, Ignatius, Cooke, Aylward, Gonin. Secretarius: reverendus dominus Bealot.

Ab hora 2 ad 5^{1/2} convenerunt episcopi, quorum congregationi successerunt congregationes theologorum.

Die 19 iulii 1859, missam de requiem pro omnibus episcopis Angliae defunctis celebravit episcopus Nottinghamiensis, praesente eminentissimo archiepiscopo cum suffraganeis. Post missam absolutiones datae sunt ab episcopis Liverpoolitano, Plymouthensi, Cliftonensi et Northantoniensi.

In aula paramentorum habitus est conventus episcoporum, coram quibus reverendus dominus Daniel Roak, sacrae theologiae doctor, canonicus, exhibuit eminentissimo archiepiscopo litteras suae deputationis in procuratorem capitali Bathwarcensis vice reverendi domini canonici Tierney, qui ob adversam valetudinem a synodo abire coactus fuerat. Retulerunt episcopi Beverlaciensis et Birminghamiensis iudices excommunicationum se examinare dubium, utrum scilicet idem canonicus qui in aliena dioecesi ordinarie commemoratur, diebus vero a statutis capitalibus praescriptis ad cathedralam se sistit ad divina officia peragenda, deest legi residentiae, ideoque incapax sit deputationis in procuratorem; atque advertentes canonice eodem reducere obligationem residentiae ad casus adveniendi divina officia statis diebus, arbitrari dubium minime obviare officio procuratoris exercenda. Inde peditur est reverendus dominus Roak, et eminentissimus, imposito co-

creto synodali, eundem nominavit inter theologos a congregationis de regimine collegiarum.

Hora 3 habita est

SECUNDA CONGREGATIO GENERALIS

In qua, post recessum theologorum, probata sunt decreta *De commissione investigationis et de cathedraico soloendo*. Hora 6^{1/2}, dimissa fuit congregatio.

Die 20 iulii, hora 9^{1/2}, celebrata est

SESSIO SECUNDA.

Missam legit in pontificalibus episcopus Birminghamiensis, qua finita, post concionem super verbis sancti Ioannis: „*Carissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint*,”¹ a reverendo patre Gonin, ordinis Praedicatorum habitam, in solenni sessione lata sunt decreta *De commissione investigationis et de cathedraico*. Ab hora 2 usque ad 6, interposita mora mediae horae, habitus est conventus episcoporum.

Die 21 iulii, hora 9, habitae sunt congregationes particulares quibus successit congregatio episcoporum. Eodem ordine factae sunt congregationes horis pomeridianis.

Die 22 iulii, hora 9, habita est congregatio episcoporum, et hora 2^{1/2} celebrata fuit

TERTIA CONGREGATIO GENERALIS

In hac congregatione adstiterunt cum voto consultivo a patribus concessio reverendus pater dominus Spaccapietra, archiepiscopus insulae Sanctissimae Trinitatis, et reverendus pater dominus Forcade, episcopus Imae Telluris (Guadeloupe) in India. Post discessum theologorum plura decreta probata sunt, et statuerunt patres quonam modo esset respondendum pluribus quaesitis a sancta sede remisiss.

QUARTA CONGREGATIO GENERALIS

Haec celebrata fuit die 23 iulii, hora 9, et in ea eminentissimus archiepiscopus theologiae et secretarii particularium congregationum, nomine episcoporum, gratias et laudes tribuit.

In hac congregatione prorogata est tertia sessio ad dominicam proximam, et post recessum theologorum plura decreta examinata sunt. Continuata fuit congregatio per horas pomeridianas.

Dominica, 24 iulii, celebrata fuit

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

In ea missam de Spiritu sancto cantavit episcopus Plymuthensis, qua finita, concionem habuit reverendus admodum dominus Manning, praepositus metropolitanae, super verba: „*Sapientia edificavit sibi domum*,”² de beneficiis in ecclesiam collatis per celebrationem sacrosancti concilii Tridentini.

In sessione lata sunt omnia decreta in aliis sessionibus omissa, prout in elenco habentur.

In fine lectum est decretum de futura synodo quarta provinciali.

Ante discessum patrum episcopus Beverlacoensis, nomine omnium coepiscoporum, dixit: „*Gratias vel maximas reddimus eminentiae tuae reverendissimae de benignitate, patientia et assiduitate quarum exemplum per totum synodi decursum nobis dedit. Virtus ducit virtutem addit eis qui cum ipse pugnam ineant; et indefessus labor et constantis solus eminentiae tuae auctoritatem viresque tribuentis episcopi qui hic adunati eminentiam tuam in onere episcopali sustinendo cum summa aedificatione admirati sunt. Mihi non erit datum ad quartae synodi cele-*

brationem vitam perducere; et dum procer ut suffragis collegarum meorum fruam, exoro ut Deus sanos multos atque felices eminentiam tuam concedere dignetur.” Eminentissimus dixit se cum maxima laetitia vidisse concordiam et pacem quae in synodo floruerant; et laudavit, nomine episcoporum, superiores collegii qui omnia ad synodi celebrationem necessaria summo studio paraverant.

Post regressum fidelium, lecta sunt puncta orationis mentalis a reverendis dominis Bagnall et Manning, prout in prioribus sessionibus; facta est processio, et post acclamationes pulcherrima modulatione expressas et oculum pacis, synodus dimissa fuit.

Orationis mentalis in prima sessione puncta tria.

I. Dilectissimi fratres, levate oculos in caelum, ad Deum patrem omnipotentem, Deum fortem et dominum virtutum, orantes ut sanctissimum dominum ac pontificem nostrum Pium benigno oculo respiciat, et valida manu tueatur. Sit ei auctoritas, sit ei potestas, sit ei firmitas. Contra eum non praevaleat homo: ut neque calliditate deceptus, nec vi oppressus, in pacifico sui muneris cursu turbetur.

II. Dilectissimi fratres, ad thronum divinae maiestatis adiem mentis dirigite, et patrem misericordiarum et Deum totius consolationis supplices rogate, ut eminentissimum archiepiscopum et reverendissimos patres hic in synodo congregatos, benedicendo benedicat, ut opus feliciter compleant, ad quod eos adunavit. Sit illis fons sapientiae verbum Dei, scaturiens aquas refectionis in omnem populum sanctorumque clerum; verbum dico, de quo ait Dominus: „*Non redibit ad me vacuum*.” Sint eorum consilia consilia sapientissimi, sint sermones sermones Dei. Sint speciosi eorum gressus, sint pulchra opera manuum, sint gratiae plena corda, sint coelestes animarum virtutes.

III. Dilectissimi fratres, convertite mentes vestras et corda sincero affectu ad Deum creatorem ac redemptorem nostrum, et orate, ut dignetur benedictionis suae copiam super omnes effundere qui huc convenerunt. Gratiae divinae ros largiter super omnes descendat, eos impleat, permeet, et ad ipsam animae medullam penetret, ibique iugiter permaneat. Impartiaturo clero in ministerio suo sancto amplissimum fructum, et omnibus christifidelibus abundantiam bonorum omnium in vita hac labili, et tandem gloriae immarcescibilem coronam. Amen.

Orationis mentalis in secunda sessione puncta tria.

I. Fratres carissimi, ad Deum patrem omnipotentem converni, toto animi vestri affectu, sic orate: Pater immensas maiestatis, „*quis Deus similis tui, qui auferis iniquitatem, et transis peccatum reliquiarum hereditatis tuae?*”¹ „*Accertatur ira tua a nobis; quis derelicti sumus pauci inter gentes, ubi dispersisti nos. Respice, Domine, de domo sancta tua in nos, et inclina aurem tuam, et exaudi nos. Aperi oculos tuos, et vide quis non mortui... dabunt honorem et iustificationem Domino: sed anima quae tristes est super magnitudine mali, et incedit curva et infirma, et oculi deficientes, et anima curvens, det tibi gloriam et iustitiam Domino.*”² Respice ergo, Domine Sabaoth super pauperes tuos, super „*vinctos in mendicitate et ferro, et quod peius est, sedentes in tenebris et (¶) in umbra mortis*”³. In carceribus et in pechetrophicis detentis misericordiam tuam praesta, ut ad eos cito libere penetret lumen catholicae fidei, exercitiumque omnis

¹ I. Ioh. IV, 1.
² Ps. XL, 1.

¹ Mich. VII, 10.
² Baruch. II, 10-2.
³ Ps. CXXI, 10.

pietatis, ut etiam inter eos quos vixerit humana severitas verbum saltem Dei non sit alligatum¹.

II. Fratres carissimi, qui statis in domo Domini, in atrio domus Dei nostri, attollite manus vestras in sancta, et rogate Filium Dei, dicentes: O aeterna sapientia, verbum Dei incarnatum, in te continens omnia, et attingens a fine ad finem, cuius deliciae sunt esse cum filiis hominum, inclina te ad parvulos nostros, per plateas civitatum balantes, et veluti oves pasosa incassum quaerentes, pabulo vitae et intellectus, et aqua sapientiae salutaria² destitutos: aut etiam ad arida deserti et cisternas dissipatas currentes, ubi nullus sapor veritatis, nulla refectio salutaria. Tu, qui patri tuo aeterno gratias egisti, quod profunda sapientiae divinae mysteria absciderit a sapientibus et prudentibus, et revelaverit parvulis³; manda sanctos angelos tuos et eorum qui vident faciem Patri, ut captivos eripiant, errantes reducant, periclitantes tueantur, labantes sustineant, in recta gradientes via confirmet et conducat: ut intercedente beato Hieronymo, cuius festum hodie agimus, ne unus quidem parvulus quem ecclesia tua pepererit, de matris sinu evellatur aut alliciat, sicque non pereat vel unus quem pater tuus coelestis dederit tibi⁴.

III. Fratres carissimi, sic divinum spiritum Dei cum fiducia alloquimini: Veni, sancte Spiritus, paraclete, consolator optime, fons aeterni amoris, et vinculum indissolubile et sempiternae caritatis, oculos tuos, suavissima luce radiantem in nos conice, et omnes mentis nostrae tenebras benignissime dissipa. Sit caritas tua diffusa in cordibus nostris, regnet ubique mansuetudo, et pax tua quae omnem exsuperat sensum⁵. Inter eos qui saecularibus negotiis implicantur, et quos tui solius mancipatos voluisti esse ministerio, intercedat non solum una fides mentium, sed et una pietas actionum, quotiescumque pauperum causa eos in eadem castra et ad unum proelium convocaverit. Sia, o bone Spiritus, solatium nostrum, sis fulcimen, sis tranquillitas et portus tandem quietis aeternae. Fac interim ut sit bonum et iucundum hic nobis fratribus habitare in unum, in gratia spiritualis concordiae et pulchritudine sanctae dilectionis. Amen.

Orationis mentalis in tertia sessione puncta tria.

I. Accedamus, fratres carissimi, ad Deum nostrum, patrem omnipotentem, sic deprecantes: Infinitam maiestatem tuam, Domine, humillimo veneramur culta, teque omnium bonorum datorem, et omnium gratiarum auctorem et distributorem, flexo genu adoramus, laudamus, tibi gratias animi rependimus obsequium; eo quod dispersos famulos tuos in unitate congregasti, tribuens illis spiritum tuum bonum, ut quae ad honorem tuum conducant libera mente stantarent. Et nunc cum venerit tempus spargendi vivos lapides sanctorum tui, quos uno tempore collegeras⁶, pone signaculum tuum super unumquemque illorum, signum gratiae, tesseram benedictionis, ut ad sua rediens felice itinere, collectum hic ambarum cumulum et ipse dispergat multaeque distribuat.

II. Venite, procidamus, fratres carissimi, ante faciem Christi domini, dulcissimi Iesu, dicamusque salvatori nostro: Quare obdormis, Domine, dum navis Petri tui fluctibus agitatur? Quocumque manes tua in sinu tuo, dum venti in eam ruunt, minanturque aevientes? Evigila, Domine, et extende manum tuam et brachium tuum, et impera ventis et fluctibus, ut silent et quiescant. O Iesu, prin-

cipe pacis, pacifice noster, fiat pax nobis in virtute tua. Ne sinas gentes in nomine sancto tuo credentes se mutuo devorare, et bellorum immanitate, te, qui mitis es et humilis corde, veluti abnegare. Mitte in cor regum et principum, qui te colunt et agnoscent, cogitationes pacis et amoris. Arcum contere, et confringe arma, et scutum combure igne, auferens bella usque ad finem terrae.

III. Tandem, spiritum sapientiae et veritatis cum fiducia supplicemus, dicentes: Spiritus dulcedinis, erudiens nos in ecclesia Dei, radiisque tui splendoris illuminans iter nostrum, te nunc, cum ferventissimi cordis affectu deprecamur, ut quidquid praelatorum nostrorum sapientia pro clericali praesertim institutione decreverit, quidquid eorum mentes magnanime determinaverint, illud omne virtute tua compleas, prudentia dirigas, et ad optimum finem perducas. Seminarium ubique exurgant, adolescentibus referta, tua gratia abundantibus, te septiformique tuo munere replebis, qui in dies tua superna illustratione directi, cum nos, patresque nostros sanctos, exoeperit in futura vita Domini nostri sinus, ad convivium aeternum, ipsi opus laboremque nostrum melius quam nos perficiant, consolident ac aeternent. Amen.

ACCLAMATIONES.

Archidiaconus: Deo vivo et vero, qui lucem inhabitat inaccessibilem, cum unus sit et trinus, laus semper et decus, honor et sine fine gloria.

Chorus: Te laudamus, te confitemur, una et indivisa Trinitas. Adauge fidem in hoc divino mysterio, ut omnes cognoscant te Deum patrem, et quem misisti Iesum Christum, cui, tecum et cum sancto Spiritu, omnis honor et gloria.

Archidiaconus: Sanctissimo domino nostro Pio, universalis ecclesiae pastori, Iesu Christi vicario, pax et tranquillitas, et omnia prospera.

Chorus: Fiat pax in virtute tua, et abundantia in turribus tuis. Dominus custodiat te, et non tradat te in animam inimicorum tuorum.

Archidiaconus: Eminentissimo et reverendissimo archipraesuli Westmonasteriensi, gratias incrementum, et ad labores animus et robor.

Chorus: Mitte ei, Domine, auxilium de sancto, et de Sion tuere eum, ut tibi soli adhaerens, et terrena despiciat, et ad coelestia semper aspiret.

Archidiaconus: Reverendissimis patribus, episcopis hic coadunatis, ex corde gratias, felix reditus ad sua, et in virtutibus quibus ornantur quotidianus profectus.

Chorus: Pro gratia quam attulerunt, reddet eis, Domine, septuplum in sinu eorum. Angelus tuus sanctus comitetur eos, et dirigat pedes eorum in viam prosperitatis et pacis. Corona decoris et diadema speciei fiant ecclesiae virtutes eorum.

Archidiaconus: Clero omni, iis praesertim qui huc convenerunt, et fidelibus huius provinciae, in vera fide inconcussa firmitas, in pietatis operibus indefessa assiduitas, et in caritatis vinculo imperterritabilis securitas.

Chorus: Sit splendor vultus tui, Domine Deus noster, super nos, et super filios nostros; et opera manuum nostrarum dirige super nos, et opus manuum nostrarum dirige.

Archidiaconus: Venerabilibus patribus et fratribus nostris, episcopis et sacerdotibus, qui aliquando hic in synode congregati, nunc in pace Christi quiescent, claritas sempiterna.

Chorus: Aeterna fac, cum sanctis tuis, in gloria numerari; ut cum amodo dixerit nobis Spiritus ut requiescamus a laboribus nostris, ipsi recipiant nos in aeterna tabernacula.

¹ II Tim. II, 2.
² Ier. XV, 2.
³ Luc. X, 21.

⁴ Ier. XVII, 27.
⁵ Eph. IV, 7.
⁶ Ier. III, 2.

Archidiaconus: Synodi nostrae decreta fideliter A et omnibus sanctis, benedictionibus repleamur coelestibus, et ad vitam perveniamus aeternam.
Chorus: Amen, amen! Fiat, fiat!

DECRETA SYNODI.

I. De aperienda synodo.¹II. De methodo vitae in synodo servanda.²III. De non praesudicando.³

IV. De officialibus synodi.

Constituti sunt:

Promotores, reverendissimi domini episcopi Suthwarcensis et Cliftoniensis.

Secretarii, reverendi domini Rodolphus Bagnall, Ioannes Morris, Thomas Tasker Roakell et Eduardus Windyer.

Caeremoniarii, reverendi domini Iacobus Laird Patterson, Edmundus Stonor et Iacobus Moore.

Cantor, reverendus dominus Ioannes Croakall.
 Notarius, dominus eques Georgius Bowyer.

V. De iudicibus in causis personalibus constituendis.

Constituti sunt reverendissimi domini episcopi Beverlacensis et Birminghamiensis.

VI. De non discedendo.⁴VII. De professione fidei.⁵VIII. De residentia.⁶

IX. De secunda sessione.

Audita sententia patrum in hac prima synodo praesentium, secundam sessionem habendam esse, Dei favente gratia, feria tertia proxime futurae hebdomadae post dominicam quintam Pentecostes; monentes omnes et singulos ut ea die adsint, sub poenis contra contumaces statutis.

Datum apud collegium Sanctae Mariae de Oscott, die 13 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

X. Prorogatio sessionis secundae.

Cum decreto IX sessionis primae huius concilii provincialis, die 13 iulii 1859 habitae, de consensu patrum decreverimus sessionem secundam habendam esse die 19 iulii, feria scilicet tertia praesentis hebdomadae V post Pentecosten, nunc, gravibus nos moventibus causis, de eorumdem patrum consensu, sessionem secundam ad diem 20 currentis mensis, feriam quartam hebdomadae praedictae, prorogandam esse decernimus et mandamus, ad quam diem sciant omnes se adesse teneri.

Datum apud collegium Sanctae Mariae de Oscott, die 17 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

XI. De sessione tertia.

De sententia patrum statuimus tertiam sessionem huius synodi habendam esse sabbato huius hebdomadae.

Datum in secunda sessione, die 20 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

XII. Prorogatio sessionis tertiae.

Sessionem huius synodi tertiam pro sabbato currentis hebdomadae, die scilicet 23 iulii indictam, de consensu episcoporum ad diem proxime sequentem, dominicam VI post Pentecosten, prorogamus et prorogatum declaramus, ad quam diem omnes et singuli sciant se adesse teneri.

Datum apud collegium Sanctae Mariae de Oscott, die 26 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

Titulus I.

XIII. De seminariis condendis.

Sancta domini nostri Iesu Christi sponsa, ecclesia catholica, eo coniugalis dilectionis vinculo cum divino sponso sociatur, ut non solum praeccepta et monita aeternae vitae ab eo avide ac amanter accipiat, sed in omnibus eius actibus atque fere gestibus normam et exemplar suae pariter operationis inveniat. Propterea, quaecumque vel consulto creat vel sponte quodammodo germinat, formam ab ipso assumit ad quem oculos semper dirigit, in quem cor defixum continuo tenet.

Quid ergo mirum, ea quae in ecclesia instinctu quodam exorta sunt, et paulatim creverunt, donec perfectionem attingerent, pro educandis sacerdotibus collegia inde originem traxisse ubi coepit et sacerdotium. Etenim redemptor noster quos voluit et designavit sui sublimis ministerii successores, hos primo quidem a mundanis occupationibus, ac a paterna etiam domo ad se vocavit, sibi aggregavit, et suo consortio condecoravit.

Sic seorsum non solum a turba, sed ab ipsis discipulis, eos quos ad apostolatium appellavit, instruebat ac informabat. Illis, quae ad populum obscurius praedicaverat, clarius explicabat, exquisitorum tradebat de se, suaque missione, et de suo regno in terris fundando. Caeteris loquebatur in parabolis, doctrinam veluti adhuc in Sinaitico illo fumo ac nube involutam tradens; illos, sicut Moysi in cacumine montis Deus os ad os loquens, sic idem nunc in claritate divini vultus instruebat. Neque hoc solum pro suis efformandis ministris agebat, sed ita familiariter eos tractabat, ut omnia cum eis communia haberet, eorum lites pene pueriles componeret, contra cavillantes pharisaeos defenderet, dubiaque etiam levissima tolleret. Eos solabatur, erigebat, reprehendebat et obiurgabat: quid plura? Se magistrum, illos discipulos appellabat. Erant etenim.

Erat igitur hoc primum totius ecclesiae seminarium, Christi domini contubernium. Ubi nam sane gentium, nisi ibi firmam suam et sublimem hausit fidem piscator Petrus, ubi Thomas ardens desiderium Dominum ad carcerem et ad mortem comitandi, ubi praecipue Ioannes amoris in Deum et homines disciplinam coelestem, nisi ex diuturno consortio cum incarnata sapientia, dum „in terris apparuit, et cum hominibus conversata est?“ Et quidem divina ista doctrina non ex doctoris sublimiore cathedra cum pompa proferebatur, sed potius familiari ac continuo colloquio insinabatur. Sic enim convocans praeccepta eis tradebat; sic nunquam suaviora aut pulchriora ex divina mente protulit, quam cum in supremis suis epulis de amore quo in illos et in nos ardebat, effata coelestia, facundo ore, pronuntiavit.

Quam suorum instructionem non verbis tantum, sed et actibus complebat: non tam discipulos et successores quam socios et consortes in suo ministerio adiecit. Nam velut aquila pullos suos ad volatum incitans, ipse discipulos hinc ante se praemittebat in omnem locum quo erat ipse venturus, ut praedicarent verbum Dei, agrotosque sanarent; ita ut sub magistri ipsius oculis praedecant materiam sibi committenda.

Perfectissimi seminarii hic formam habemus, in quo futuri custodes gregis a bono pastore instruantur, et ad opera sui officii disponantur. En princeps ipse pastorum, episcopus totius ecclesiae et conditor, qui non dedignatur seipsum imperitis ac etiam rudibus dicere, quos quidem etiam expolire primum non erubescit, et tunc per convictam necessitudinemque perpetuam, suis moribus suisque cogitationibus penitus imbuit. Sicque tandem praeparatos, post sacrum recessum, virtute nova ex alto indutos, Spiritu sancto repletos, dignos suae fidei praefectos, et sui perpetui sacerdotii in totum orbem participes demandavit. Ex hoc tam praecario, immo divino exemplo pronum erat prospicere immensa fere commoda toti ecclesiae eventura. Vix ergo tria prima saecula transierat, vestesque sanguine tinctas mutaverat, cum viri sapientia et pietate inaigne de clericorum educatione serio meditari et tentamen aliquod felici successu coeperunt. Inter quos primus est commemorandus sanctus Hipponensis episcopus Augustinus, qui in suam domum socios et commensales sacerdotes, diaconos et subdiaconos, assumpsit, qui omnes victu, suppellectili et vestitu aequales, vitam vere apostolicam debebant. „Volui,“ ipse scribit, „habere in ista domo monasterium clericorum.“¹ Sed testimonium clarissimum nobis praebet secundum Toletanum concilium, quam accurate in antiqua ecclesia seminariorum fundatio describitur, quamvis hoc nomine nondum fuerit designata. En ipsa Toletani verba: „De his quos voluntas parentum in primis infantiae annis in clericatus officio vel monachali posuit, pariter statuimus observandum ut mox cum detonsi, vel ministerio lectorum contraditi fuerint, in domo ecclesiae, sub episcopali praesentia, a praeposito sibi debeant erudiri. At ubi octavum decimum aetatis suae annum compleverint, si gratia eis castitatis Deo inspirante placuerit, hi tanquam appetitores arctissimae vitae, levissimo Domini iugo subdantur, ac primo subdiaconatus ministerium, probatione habita professionis suae, a vigesimo anno suscipiant.“² In quarto pariter eiusdem urbis concilio, duo contubernia describuntur, veluti in ipsis aedibus episcopi existentia, unum presbyterorum cum coconviventium, puerorum alterum, qui separati aebantur et erudiebantur cum spe illorum plures suo tempore sacerdotium appetituros.³

Sed ut ad tempora nostris propinquiora tandem deveniamus, non possumus non laetari, a Domino nostrae huic regioni ac patriae elargitam fuisse gratiam, ni gloriam dicamus, primum seminarii et nomen et institutionem ecclesiae suggestisse. Eminentissimus enim, vereque clarissimus cardinalis Reginaldus Polus cum Angliae ecclesiam, misere destructam atque undique spoliata, apostolica auctoritate visitaret, anno 1556, inter egregia plurima decreta quae pro reformatione regni statuit et edidit, hoc veluti praecipuum talis reformationis modum excoegitavit, ut unaquaeque cathedralis ecclesia sibi annexam haberet scholam, in qua „soboles quaedam, et tanquam seminarium ministrorum instituantur et conserventur.“ Pergit vero vir praestantissimus adeo praecclare totam rem describere et declarare, ut ipsi sanctae Tridentinae synodo non solum exemplar, sed et verba praebuisse videatur. Nam quaecumque de puerorum selectione et admissione, de studiorum curriculo, de modo providendi sustentationi seminarii ex fructibus beneficiorum aliaque ecclesiasticis proventibus, in Triden-

tino sapientissime sunt statuta, ea fere ad verbum ex Polano decreto transcripta comparent.⁴ Quae quidem laude necesse est prorsus si cuivis maior tribui possit.

Sed longe omnem laudem superat quam valeat lingua nostra proferre, omnia praetergreditur humani ingenii encomia, decretum illud vere aureum, vere apostolicum, quo sacrosancta Tridentina synodus seminaria ubique terrarum condenda et conservanda mandavit. Documentum quidem est ob sapientiam ac gravitatem sensus ac verborum omnibus venerandum, quod nulla poterit abolere vetustas, quod cassum aut irritum reddere nequit ulla rerum vicissitudo, ulla locorum permutatio. Viget enim robore, ab indeficiente ecclesia Dei ipsi indito, ex cuius feracissimo sinu exurgens, non temporis decursu vel humana industria, eo in immensum crevit, ut statim fructus uberrimos ubique produxerit.

Languebat, vel potius prona et deiecta iacebat Anglia nostra, cum haec peragerentur, violentia et crudelitate oppressa, ita ut nullum immediate fructum inde percipere valeret. Sed quod primus sanctus Carolus Mediolani exsecutus est, id nostris, quamvis eos fere vitae taederet, haud segniter sunt imitati. Nam quantocius Alanus, vir omni dignus encomio, Duaci celeberrimum illud collegium instituit, quod per tria ferme saecula tot emisit confessores quot sacerdotes. Sed tamen in ipsa Anglia impossibile erat tunc temporis seminaria instituire.

At tempora, Dei miseratione, in melius sunt immutata; et restituta hierarchia ecclesiastica, ruinas templi denuo restaurare, et loca sancta pristino reddere splendore licet. Iam, veluti sacerdotalis et apostolicae tubae clangor, aures nostras personant haec verba, plena auctoritatis, plena veritatis, quibus inchoatur illud decretum:

„Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et, nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, nunquam perfecte ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseveret: sancta synodus statuit, ut singulae cathedrales, metropolitanae atque his maiores ecclesiae pro modo facultatum et dioecesis amplitudine certum puerorum ipsius civitatis et dioecesis, vel eius provinciae, si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas ecclesias vel alio in loco convenienti ab episcopo eligendo, alere, ac religiose educare et ecclesiasticis disciplinis instituire teneantur.“⁵

Tanti quidem ponderis fuit audientibus hoc decretum ut omnium patrum arripuerit consensum, ita ut in actis sanctae synodi sic claudatur huius sessionis relatio: „Quae omnia ab omnibus approbata sunt per verbum *Placet* nomine fere discrepante. Atque in huiusmodi concordia dimissa est congregatio, ubi vere adfuit Spiritus sanctus.“

Cuius quidem Spiritus sancti impulsibus cedentes, vel potius eius lumine radiante continuo ducti, recentiores summi pontifices nunquam dubitarunt, occasionem nacti, iterum atque iterum decreti huius plenissimam observantiam inculcare et iniungere. Inter quos summa cum veneratione est a nobis nominandus Benedictus XIII, disciplinae ecclesiasticae insignis instaurator, qui in constitutione anno 1725 data, quae incipit his verbis *Creditas nobis*,⁶ ordinarios Italiae alloquens, eis districte iniungit, „ut in cathedralibus in quibus seminarium

¹ Ap. Thomas, I, 628, ed. 1600.

² Conc. Toletanum II, sess. I, 629 [Harduin, II, 1139 d].

³ Ibid.

⁴ Conc. collectio regia, X, 407.

⁵ Sess. XXIII, de ref., cap. 18.

⁶ Die 9 maii 1725.

hactenus erectam non fuit, illud quamprimum erigi a se omnino institui curent." Neque hac apostolica iussione contentus, congregationem eminentissimorum cardinalium instituit, „De seminariis“ nuncupandam, cui curam commisit invigilandi super erectione seminariorum et reddituum assignatione ex beneficiis desumptorum.

Evenire vix potuisset, ut pontifex tanto ipse praeditus ingenio, et sacris scientiis ornatus, qualis erat Benedictus XIV, de educatione clericorum ignavum esse demonstraret. Contra vero, vix sedem apostolicam occupaverat, cum epistolam encyclicam ad omnes episcopos universalis ecclesiae direxit, quae inter scripta doctissimi illius pontificis secundum locum tenet, ex qua haec sola verba citanda duximus. „Cordi ideo vobis esse debet, ut ubi foras nondum instituta fuerint clericorum seminaria, quam citissime instituantur, vel iam instituta amplificentur.“¹

Tandem ut ad ipsa tempora nostra perveniamus, sanctissimus dominus et summus pontifex, qui sublimem Petri cathedram feliciter occupat, veluti gloriosi sui decessoris Benedicti XIV vestigia premeus, in primis quas post electionem emisit encyclicas litteras, anno nempe 1846, eisdem paene verbis eandem sollicitudinem praescribit et inculcat. „Quare vobis nihil antiquius, nihil potius esse debet, quam omni opera, solertia, industria clericorum seminaria ex Tridentinorum patrum praescripto instituire, si nondum existunt, atque instituta, si opus fuerit, amplificare.“²

Quo vero modo praeclarissimus iste pontifex exemplo exhibuerit quod sermone docuerat, non est nostrum dicere. Manet enim, et Dei favente gratia, aeternum manebit huius sui studii insignis monumentum, seminarium Pium pro omnibus domini pontificii dioecesebus institutum, opus quidem tanto nomine dignum.

Haec quidem totius ecclesiae vox, ab ipsis eius primordiis, et quidem a magistro Christo ad nostrum aevum nullo non tempore resonans, vere traditio quaedam ecclesiastica dici potest, talis ut indubiam normam nobis praestet, qua ratione clerus omni virtutum genere comparatus, ad agrum ecclesiae excolendum aptissimus, nobis suppeditetur. Attamen non solum aures, sed et cor nostrum percolit ista sponsae Christi nostraeque matris vox, nosque in synodo excitavit, ut accingamus lumbos nostros ad amplius et perfectius aedificandam hanc domum Dei, in qua novellae olivarum sedecant in circuitu mensae nostrae, mensae quidem coelestis, quae abundat panibus.

Unusquisque episcoporum sibi proponit omni industria ac toto corde dehinc huic studio incumbere quo meliore poterit modo, seminaria in propria dioecesi instituendi. Etenim cum sua sit ista sponsa, cui Deus ipse illum conjugalis dilectionis nodo colligavit, cumque nulla pretiosior corona sit qua redimiatur quam virtutes ecclesiasticae undique splendentes, nulla zona pulchrior qua praedungatur quam piorum clericorum circumdantem caetera, nullum gratius donum, acceptius nullum poterit quiesque suae offerre sponsae, quam huiusmodi sanctam familiam, quae et praesens solatium et spem futuram praestet. Cui voto faveat Deus, gratiarum omnium dator, bonique sator consilii, qui sic ecclesiam non unam nobis conjugatam, hactenus sterilem, habitare faciet in domo matrem filiorum lactantem. Fiat, fiat.

¹ Bullae Romanae, Benedicti XIV, num. 2. [Ubi primum, 8 dec. 1763.]

² PH IX acta, I, 18.

Titulus II.

XIV. De collegiis.

Quamvis ex praefatis satis constet mentem episcoporum Angliae hanc esse, ut eorum unusquisque seminarium proprium in sua dioecesi habere sibi firme proposuerit, tamen non negligendum quidquid ipsi possit ad tempus supplere.

Clerus quidem saecularis Angliae nunc instituitur in tribus collegiis pluribus dioecesebus communibus. Sunt ista:

1. Collegium Sancti Edmundi in archidioecesi, 24 milliaribus Londino disitum, pro duabus dioecesebus.
2. Collegium Sancti Cuthberti, pro quatuor integro, ac partim pro quinta.

3. Collegium Sanctae Mariae pro tribus, et partim pro eadem ac in praecedente periodo designatur.

Remanent quidem tres dioeceses, Neoportensis, Cliftoniensis et Plymuthensis, quae hac in re omni subsidio privantur in Anglia, neque partem in ullo ex nominatis collegiis habent.

De hisce collegiis in genere iam ab anno 1855 sacra congregatio christiano nomini propagando voluit ut in proxima, tunc imminente, synodo II provinciali diligens investigatio institueretur, prout melius constabit ex tenore sequentis epistolae.

EPISTOLA

Eminentissimi cardinalis Fransoni ad eminentissimum cardinalem archiepiscopum Westmonasteriensem.

„Eminentissimo e reverendissimo signor mio osso.

Quantunque ritenga che l'eminenza vostra disponendo le materie da trattarsi nel sinodo provinciale non abbia trascurato il punto così interessante della clericale educatione, non le sarà discaro che le raccomandandi quest'oggetto in un modo speciale, mentre il progresso dipende il progresso della religione. Nella circostanza, che tutti i vescovi si troveranno riuniti, sarebbe molto opportuno considerare il metodo usato nei collegi e seminarii per ben formare i giovani ecclesiastici nella pietà e nella scienza, e determinare almen le basi dei miglioramenti da introdursi per ottenere più felici risultati. Non occorre ricordare all'eminenza vostra le sapientissime prescrizioni Tridentine su tal materia, e le regole introdotte da santi prelati e raccomandate da una felice esperienza; apparterrà al discernimento ed illuminato zelo dell'eminenza vostra e dei suoi colleghi, il fare quelle utili prescrizioni, che avuto riguardo allo stato degli ecclesiastici stabilimenti in Inghilterra, ed alle altre circostanze, si crederanno eseguibili ed opportune.

Intanto con profondo ossequio le bacio umilissimamente le mani.

Di vostra eminenza umilissimo, devotissimo servitore vero

G. F., cardinal Fransoni, prefetto.

Al. Bernabo, segretario.

Roma, dalla Propaganda, il 27 giugno 1855.

Ex his litteris patet, synodum provincialem sibi munus demandatum habere, ac onus sibi impositum, primo quidem statum praesentem horum collegiorum investigandi, et tunc II bases quaedam ponendi quibus maiora vel meliora firmiter superaddi valeant.

PARS I.

De statu praesente collegiorum, et de methodo in eis adhibita pro clero instituendo.

1. Hanc materiam aggredientes sponte nos occupat sensus quidam generosis mentibus ab ipso

natura incitus, amoris sollicit et grati animi, erga A
sacra nobisque veneranda loca, in quibus nos ferme
omnes, post prima rudimenta fidei et doctrinae,
institutionem nostram ecclesiasticam pene totam
accepimus. In eis non solum pueri litteras didicimus,
sed vocationem ecclesiasticam vel accepimus, vel
confirmatam, aut etiam ad maturitatem, Deo adiu-
vante, perductam experti sumus. Ibi praeceptorum,
nostrorum praeclaris exemplis, eximia oratione et
monitis salutis efformati, sanam semper doctrinam
et instituta pietatis pleno haurire pectore nobis
datum est.

Neque inter nos desunt qui claustris ab ineunte
adolescentia dati, aequae testari possunt quanto zelo,
quantaque devotione religiosi viri studeant iuvenes
ad opus propagandae religionis strenue praeparare.

Et quamvis indignos nos sentiamus honore tanto
onere gravato nobis imposito, neque virtutibus
nostro statui convenientibus nos comparatos audeamus
existimare, tamen si quid in divino nostro
ministerio obeundo sanctae sedis indulgentiam nobis
conciiliavit, si quid boni desiderii, et religionis studii
in nobis benigne perspexit supremi pastoris oculata
perspicacitas, id revera omne nostris hinc collegiis
acceptum, altro referimus. Hi enim fontes doctrinae
tam sacrae quam profanae, hae radices totius
nostri qualicumque profectus. Quamobrem, si nunc
de clericali educatione anxii quodammodo, et quasi
imo pectore anhelantes tractaturi sumus, et, si eam
in nobis reponat sancta, sedes fiduciam, ut de tanta
re nobis agendum praeceperit, et haec nostra soli-
citudine, et ista insignis benevolentia, institutioni huic
nostrae aequae set tribuenda. Accedit vero quod
regimen internum istorum collegiorum, studiorum
curriculum, disciplina scholastica, parum aut nihil
temporis lapsu fuerint immutata; unde de hinc
omnibus ex propria experientia iudicium ferre
possumus. Et hoc in ipso limine liceat asserere, si
quid mutationis temporis lapsu in ipsis occurrerit,
illud in melius semper fuisse.

Sic, verbi gratia, omnia ante paucos annos vel
a fundamentis constructa fuerant, vel ita ampli-
ficata ut fere nova dici possint. Apud singula,
ecclesia satis ampla aedificata est, sacra suppellectile
ita instructa, ut ecclesiastica officia in ea digne ac
decore peragantur.

Bibliothecae spatiosae, optimis libris refertae,
maxime qui theologicis disciplinis tractant, veluti
sanctorum patrum scripta, concilia, et in sacram
scripturam commentaria, in duobus saltem sunt
comparatae.

Aedificiorum moles non solum immenso creverunt,
sed sua pulchritudine et decenti ornata oculos
ipsorum acatholicorum feriunt, et ad admirationem
trahunt. Multa etiam quae ad bonarum artium D
studium conferunt, apparatus ad scientiarum phy-
sicarum cultum, et quae mentem ad Deum cogi-
tationeque sanctas, inter terrenas occupationes,
possunt facile revocare, ea omnia abunde sunt
provisae.

Haec quidem omnia exteriora ac veluti materialia
dumtaxat attingunt: ad graviora ergo pergamus.

2. In ipso limine primum est observare, in om-
nibus istis collegiis simul crescere ac institui iuvenes
qui laicali statui, qui clericali destinantur. Non
quidem aequali proportione hoc in omnibus occurrit.
Collegium Sanctae Mariae maiorem numerum lai-
corum quam clericorum in se nutrit; in Sancti
Cuthberti domo isti illos longe superant; in metro-
politano pauci, istique ab illis separatim, pro sae-
culari vita educantur.

Graves quidem adhuc existunt rationes pro mixta
haec educatione.

a) Paupertas collegiorum, quae non sineret,
saltem in aliquibus, ut sufficiens numerus alum-
norum pro statu ecclesiastico sustentetur, nisi sub-
sidio saecularis institutionis adiuvetur. Hinc vere
dici potest, haecenus inter collegiorum amplissima
sustentacula fuisse convictorum saecularium pen-
siones. Laesio igitur gravis infligeretur duobus
saltem ex collegiis, si statim hoc reditu privarentur.

b) Paucitas collegiorum pro sublimioribus disci-
plinis laicis tradendis, episcopis sane maximi
momenti esse debet, ut iuvenes, penes quos olim
erit ecclesiae iura protegere, et religioni omnimode
succurrere, sint non solum ab ecclesiasticis viris,
sed etiam sub ipsorum episcoporum tutela, in sana
doctrina instructi; multique sunt patresfamilias qui
nihil hoc antiquius habent, quam ut filii etiam inter
clericos educantur: ita ut virtutes his magis pro-
prias acquirant, et etiam vocationem ecclesiasticam
B a Deo nanciscantur.

c) Tandem haec ipsa spes motivum praebet pro
haec educationis methodo.

3. Quamvis res ita se habeat, minime dicendum
educationem adeo laicis accommodari, ut non sit apta
ecclesiasticis efformandis. Hoc enim satis constat
ex eo quod iam est a nobis praelibatum; ex hinc
nempe collegiis ad dominicam vineam excolendam,
non solum [non] pauci episcopali honore insigniti,
sed operarii innumeri zelo et pietate insignes [pro-
dierunt], quorum indefessis laboribus fidei catholicae
progressus maxime, post Dei miserantis praestitum
incrementum, inter nos debetur.

Bases ergo totius educationis sunt ferme illae,
quae in collegiis pure ecclesiasticis seu seminariis
generatim statuuntur. Studia enim, regulae, disci-
plina et pietatis exercitia ea, plus minus, in om-
nibus sunt, quae in perillustri illo Duaceno collegio,
quod omnia nostra velut almam matrem venerantur,
quodque per tot saecula non tam sacerdotes quam
martyres ecclesiae procreavit. Quorum quidem
vestigia et nostrorum collegiorum alumni prementes,
non solum laboribus bravi se confici, sed et a lue
grassante quovis tempore extingui, forti pectore
passi sunt. Hinc vere possumus asseverare, in stu-
diorum curriculo et ordine praescripto notabiles
mutationes non fore necessarias, si aliquando laici
amplius in eis non instituantur.

Etenim, a) humaniores litteras bene docentur
alumni, qui studium linguarum antiquarum ut fun-
damenta totius institutionis necessario ponere debent.
Nam protestantes, contra quos est contendendum,
in illis addiscendis totam fere operam et tempus
terunt, ad textus originales Novi Testamenti et
sanctorum patrum provocant, magnique hanc eru-
ditionem faciunt.

Ad quae vero adiungunt nostri recentiorum idio-
matum cognitionem, gallici praesertim et italici, ad
sacram eruditionem comparandam non parum con-
ducuntur.

b) Similiter physicarum scientiarum et matheosae
saltem rudimenta debent necessario attingere; cum
ex hinc studiis tot errorum monstra adversus fidei
principia a neotericis in medium proferantur. In
hinc disciplina, necnon in sana philosophia morali,
parum aut nihil differre poterit omnium institutio.
Itaque si quid in istis videtur aliquando desideran-
dum, non est certe ut aliquid inde detrahatur, sed
ut satius aliquid eis addatur.

4. De religiosa puerorum instructione, si ea est
omnibus communis, et omnium captui accommodata,
certum est diligentissimum studium in eo poni, ut
coctae utriusque aetatis sit sufficiens. Nam si pro
uno erit hoc fundamentum, tantummodo amplioris
doctrinae in theologiae cursum solide deinceps adicien-

dae, erit pro laicis tota eruditionis armatura, qua A muniti erroris et corruptionis saeculi hostiles conatus sustinere et superare valeant. In hoc veluti stadio virtutibus ac sanis principiis imbuantur, quibus colluctationem adversus mundi illecebras et naturae ad malum proclivitatem aggrediantur. Neque hac spe fraudatos, se dicere possunt episcopi cum inter laicos suarum dioecesium nobiles etiam iuvenes non paucos in suis collegiis educatos videant, fidei firmitate, caritatis exercitio et caeterarum virtutum splendore clarissimos.

Quamobrem dici forsitan potest, ampliorem ac solidiorem esse in catechei et in rudimentis fidei ac religionis instructionem puerorum statui ecclesiastico destinatorum, eo ipso quod totam doctrinam hauriant quae laicis praebetur. Talis enim ista est, ut non solum primoribus labiis studia sacra videatur attingere, sed potius theologiae, et controversiarum speciatim, quoddam in se germen continere.

5. Denique ipsa exercitia spiritualia talia sunt, ut forte in collegio mere laicali essent mitiganda. Sunt etenim ea prorsus cum nonnullis, sed levibus discrepantiis, quae in antiquo illo Duaceno collegio, iam a sancta sede approbata, servabantur. Quotidiana scilicet meditatio et ad sacrum sacrificium assistentia; bina sanctissimi sacramenti post refectiones visitatio; quotidiana lectionis spiritualis observantia; preces nocturnae etiam duplicatae ante cubitum; recitatio rosarii; observantia arctissima festorum ecclesiae; frequens benedictio sanctissimi sacramenti; omnium officiorum ecclesiasticorum exacta et cum casto celebratio, non solum in diebus festivis, sed et in maiori hebdomada et aliis praescriptis temporibus; frequens omnium communio, et inter ecclesiasticos alumnos saepius etiam in hebdomada, cum praevio ad sacrum poenitentiae tribunal accessu; tandem exercitia spiritualia rigoroze tradita et peracta; ea quae omnibus laicis et clericis sunt communia, quibus demere quidem, non vero addere facile esset.

PARS II.

De iis quae suggerenda videntur pro maiori collegiorum ecclesiasticorum profectu.

Facilius quidem est defectus perspicere et notare quam iisdem remediis apponere. Illud quidem omnium est, hoc defectum. Sed si in praefatis videamur elogium quodammodo nostrorum collegiorum contexuisse, potius quam vitia aliqua eis adhaerentia vel maculas saltem nigro monstrare, id certe non est nec mentis, caecitatis neque incuriae tribuendum. Quae enim haecenus dicta sunt solummodo insinuant vitia nulla existere quae eradicanda vel funditus evertenda videantur. Defectus ergo potius quibus supplendum, quam mala sananda nobis occurrant. De his ergo pauca dicamus.

1. Et primo quidem, ubi praesertim laicorum multo superat clericorum numerum, difficile est spiritum mundanum excludere, qui totam domum sensim penetret eisque dominetur. Experientia nos docuit multorum positiones, quamvis ab initio satis firmas, fuisse ex hoc consorcio labefactatas ac demum omnino corruisse. Sed etiam in eos qui perseverant infunditur aliquando saecularium rerum nimia cupiditas, quae solum Dei et animarum imminuat et a studiis sacris ad leviora abducat.

Unicum pro hoc defectu remedium certe est segregatio clericorum a laicis, prout iam in nostra synodo provinciali I (XXIV) plene ac consulte declaratum est. Et revera in eo capite tam accurate tota res videtur fuisse tractata, ut satius sit ad ea, quae ibi decreta sunt, referre, quam aliquid de novo

nunc affulgere propina, quam cum ea scribebamus, videndi seminaria in singulis dioecibus fundata. Tunc quidem unusquisque episcopus invigilare poterit educationi suorum, eisque proprium spiritum veluti insufflare. Sed interea de novo inculcandas et ii modi adhibeantur quos ibi recensuimus pro institutione adolescentium qui dignitatem appetunt sacerdotalem.

Quamvis enim instructio solida, de rebus spiritualibus, ipsis insimul cum laicis tradatur, tamen ab ipsis teneris unguiculis eorum mentes adhuc immaturae candore lucentes, exquisitior rerum divinarum sensu sunt imbuendae ac propemodum animandae; unde strictior animi motuum sensuumque custodia, intensior in studiis assiduitas, exactior disciplinae observantia, fervidior in ecclesia pietas, primo aspectu ab aliis eos discernant qui meliorem partem sibi elegerunt. Igitur peculiaris quaedam instructio debet in singulis collegiis providi pro iis qui statui ecclesiastico esse addixerunt, talis ut fundamenta iaciat futuri proventus. Non omnino exacte potest huius instructionis forma pro omnibus defini, eo quod in singulis collegiis systema studiorum et personarum varietas melius uni quam alteri methodo aptari possunt. Utrum, exempli gratia, confessariis ordinariis hoc laboriosum officium sit imponendum vel uni soli directori spirituali concedendum; utrum omnes simul vel pauci eorum, utrum frequentius vel maioribus intervallis sint pueri et iuvenes in hac spirituali palaestra exerceendi, prudentiae et experientiae eorum, penes quos est regimen collegiorum, relinquendum censemus.

2. Inopia sacerdotum hoc effecit, concurrente etiam collegiorum ipsorum paupertate, ut theologi qui studiis incumbere indivisa mente deberent, saepe ad officia administrativa vel disciplinaria obvianda sint vocati. Cumque cursus theologicus nunquam ultra tertium protrahatur annum, saepe illum non attingat, impossibile est, nisi pro iis qui sublimiori ingenio sunt dotati, completam et perfectam eruditionem theologicam acquirere. Episcopi raro tempus concedere possunt pro longiori disciplinarum curriculo, et collegium ipsum redditus non habet sufficientes nec quidem sufficiens spatium ut professorum copiam sustentet. Neque, veluti aliis in regionibus, in civitatibus sita sunt nostra collegia, quo lectores alias in ecclesiis occupatos ad docendum tantummodo per aliquod quotidie tempus possint sibi assumere. Ruri sedem habent, et quaecumque fere ad illorum plenam instructionem requirantur, intra domesticos parietes contineri oportet. Miram igitur non est si docentium corpus praecipue constet ex iis qui vel studia theologica eodem tempore prosequantur, vel qui ea interrumpant ut literas doceant. Isti quidem multo minus quam illi amittunt, cum uni soli negotio quovis tempore se dedant. Superiorum ergo solertia et zelo commendamus foundationes cathedralium cum dotatione convenienti. Sed desiderandum ut nullus clericus minus quam quatuor integros annos in theologia addiscenda insumat, eamque non interrupto cursu absolute percurrat.

3. In hoc vero laudanda sunt nostra collegia, quod pro sacra theologia tradenda professores etiam in longinquis regionibus quaesierint et inventos benevole exceperint, sive Itali sive Germani fuerint. Hoc recens evenit, quo satis constat nihil eorum superioribus magis esse cordi quam in hisce studiis proficere. Sed adhuc forsitan optandum esset ut numerus cathedralium theologicarum augmentetur, et a viris doctis et etiam laureatis istae occupentur.

cognitio sacrarum disciplinarum, sed etiam illis quae nunc traduntur, alias peritiles adiungi possent.

4. Quamvis, verbi gratia, studium sacrae scripturae non negligatur, sed potius diligenter pro rerum conditione colatur, tamen vix sufficiens videtur ipsius traditio pro quaestionibus enucleandis quae his miseris temporibus quotidie insurgunt, vel ad opus praedicationis vel etiam ad aeternam et internam animi eruditionem. In Anglia enim vix dici potest immensam quantum creverit hostium religionis acerbitas adversus omne quod dicitur Deus aut quod colitur praecipue vero eius sanctam legem. Talia vero sunt ista, ut vix sine solida eruditione possint confutari.

5. Ad haec acquirendam multum certe iuaret linguae hebraicae studium saltem elementarium; ita ut omnes delibando gustent quod nonnulli meliori ingenio dotati forsitan impensius prosequuntur; quod vero nemini utile non erit etiam leviter attigisse.

6. Cum per hierarchiam ecclesiasticam feliciter in Anglia restituta, administratio dioecesium iuxta regulas iuris sit gerenda, cumque graves quaestiones in synodis tam provincialibus quam dioecesanis occurrant tractandae, quarum solutio a canonicis legibus pendeat et deliberationi ac consilio sacerdotum committatur, crescit in dies necessitas iuris ecclesiastici studium inter nos aggrediendi. Institutiones saltem iuris canonici vel Devoti vel alterius probati auctoris omnes percurrere deberent, sicque se sanis principiis fundamentalibus instruere.

7. Linguae latinae in theologia docenda et docenda usum magnopere commendamus, praesertim vero in scholasticis disceptationibus et publicis thesibus sustinendis. Nam eius exercitium omnibus viris ecclesiasticis summi momenti est, maxime si ad dignitates vel munera ecclesiastica promoventur, ut documenta rite conficere et epistolas conscribere etiam eleganter latino sermone valeant. Sed in superior accuratior est semper dogmatis definitio, et securior sanorum verborum forma, si in illo sermone memoria teneantur, et in discutiendo proferantur, in quo gradus nobis ab ecclesia et sapientissimis theologis fuerunt. Repagulum igitur ponendum censemus neglectui huius catholicae ecclesiae linguae, quae vinculum orthodoxi consensus et tuba universalis veritatis recte dici potest. Examinationes in theologia, quantum fieri potest, latine habeantur.

8. Fides quidem ex auditu, auditus autem per verbum Dei. Quomodo autem audient sine praedicante? Est ergo hoc inter sublimiora sacerdotis officia esse verbi Dei praedicationem, non verborum copia faciendum, sed sanae doctrinae traditione fructuosum. Nec minoris faciendae sunt alia munera pastoralia, veluti catechesos explicatio, fidelium in via salutis directio, pluraque quae enumerare esset supervacaneum. Maxime certe prodesset futuris sacerdotibus sequere gregibus illis committendis, si theologiae pastoralis quam aiunt brevis saltem cursus, vel etiam cum accessos studio coniunctus, studiis addi posset. Quodsi hoc fieri nequeat, saltem posset alumnis inculcari, ut priusquam ad ministerii sui exercitium progrediantur, aliquam scientiam in hisce disciplinis adipisci strenue conentur. Similiter possent eorum mentes ad studia liturgica et historiam ecclesiasticam excolendam feliciter dirigi, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus.

9. Tandem ut finem huic sermoni aliquem ponamus, si pueros a primis annis in pietate ac vir-

tutibus ecclesiasticis exstruere et erudiri volumus, quanto magis provectiores et vegetiores, non amplius lacte, sed cibo fortium pastor cupimus videre. Progrediantur nunc de virtute in virtutem, altiora petant, ad Deum innovatis conatibus propius accedant, ut haereditate quam appetiverunt digni inveniatur.

Nunc de modo promovendi in ecclesia gloriam Dei atque animarum salutem, et propagandi erga divinissimum eucharistiae sacramentum ardentem pietatem, erga immaculatam Dei genitricem Mariam tenerrimam devotionem, sunt magis magisque instruendi, ita ut omnium mentes caritate et zelo inflammantur. Quod si aliquoties episcopus ipse poterit collationibus talibus de rebus praesidere, et suorum verborum vim et gratiam praestare, nihil melius, nihil aptius nostro iudicio excogitari potest, ad clerum spiritu Dei plenum in nostris hodiernis collegiis educandum.

XV. De collegiorum regimine.

Hactenus de disciplina interna trium collegiorum loqui sumus, et cum maximi momenti sit ut eorum regimini recte gerendo prospiciatur; atque ut iura, quaecumque ea fuerint, tam episcoporum in quorum dioecibus collegia reperiuntur, quam aliorum in his interesse habentium aequa ratione componantur, sequens methodus, propter adiuncta specialia trium collegiorum, dummodo accesserit sanctae sedis licentia, stabilitur, ita tamen ut haec methodus debeat vim habere per modum provisionis ad tempus factae, donec sancta sedes eam revocaverit et dummodo nullatenus impediatur vel moretur erectionem seminariorum in singulis dioecibus ad formam concilii Tridentini quamprimum perficiendam.

1. Soli ordinario dioeceseo, in qua collegium situm est, competit iurisdictio et cura spiritualis collegii.

2. Ius et auctoritas ordinandi et moderandi statum materiale et temporalem, studia, regimen, et disciplinam collegii spectat ad conventum episcoporum in eo interesse habentium, scilicet ad archiepiscopum Westmonasteriensem, et episcopum Suthwarcensem pro collegio Sancti Edmundi in dioecesi Westmonasteriensi posito; ad episcopos Hagulstadensem, Beverlacensem, Salfordensem, Liverpoolitanum, et Salopiensem pro collegio Sancti Cuthberti in dioecesi Hagulstadensi sito; et episcopos Birminghamiensem, Nottinghamiensem et Northantoniensem pro collegio Sanctae Mariae in Oscott in dioecesi Birminghamiensi sito. Decernimus administrationem bonorum temporalium fieri debere in solidum, quoad bona mobilia et immobilia collegiorum, donec sancta sedes iura separata singulorum determinaverit. Ad id autem obtinendum, episcopi in aliquo ex tribus collegiis interesse habentes nominent pro eodem collegio unum vel tres idoneos viros qui accurate, et onerata ipsorum conscientia, statum quorumcumque bonorum, reddituum et iurium quovis titulo eidem collegio spectantium, et ab his existentium, additis de singulorum origine, destinatione et praesenti conditione opportunis notitiis, intra annum efficiant, et sanctae sedi exhibeant.

3. Hic conventus fieri debet semel quotannis, die ab episcopis interesse habentibus, in primo ipsorum conventu, qui intra annum a die approbationis huius synodi explendus est, in futurum constituenda.

4. Si quando maior pars episcoporum voluerit, episcopus ordinarius debet convocare episcopos partem habentes ad tenendum extraordinarium

5. Singulis conventibus praesertim ordinarius loci; A et in paritate suffragiorum ipsius votum sit duplex. Ubi duae tantum sint dioeceses, si episcopi in unam convenire consentiant nequeant, questio ad apostolicam sedem indicanda deferetur.

6. Quo vigilantia et vis quae ex unitate et praesentia superioris proficiunt, nunquam deficiant, auctoritas constanter exerceatur per ordinarium loci, qui tenetur sequi regulas in respectivo collegio constitutas, et decreta ab ipso una cum episcopis interesse habentibus lata. Ordinarius tamen nullas mutationes et expensas notabiles atque extraordinarias facere poterit, absque consensu maioris partis episcoporum praedictorum.

7. Ut gubernium collegiorum stabile sit et firmum, nulla mutatio essentialis fiat quoad collegii regimen et administrationem, nisi per decretum conventus anni fuerit approbata, atque in conventu superioris anni proposita.

8. Cum rectoris officium sit gravissimum et cum viri pietate, sapientia et rerum experientia conspicui ad illud gerendum assumi debeant, collegium uni rectori seu praesidenti committatur, quem episcopi simul collecti per maiorem partem suffragiorum designabunt.

9. Nominatio vice-rectoris fiat a rectore cum approbatione maioris numeri episcoporum per ordinarium loci communicata.

10. Professores theologiae et philosophiae nominentur ab ordinario cum consensu maioris partis episcoporum; alii vero superiores et professores a rectore de consensu ordinarii.

11. Oeconomus eligatur ab ordinario de consilio reliquorum episcoporum et de consensu maioris partis eorumdem.

12. Nullus alumnus ecclesiasticus potest in collegium recipi quin fuerit munitus documento per quod episcopus cuius dioecesi debet inservire, se eum tanquam idoneum approbasse declarat.

13. Nisi casus sit vere urgens, expulsio alumni ecclesiastici, etiam non consurati, ne fiat per rectorem nisi de consensu episcopi ipsius alumni.

XVI. De missionariis limitrophis.

Ex nova dioecesium circumscriptione, vel aliis ex causis, facile contingere potest, ut catholici nonnulli propinquiore sint ecclesiae vel missioni in dioecesi vicina sitae quam ulli in propria adhuc existenti. Quo in casu possunt exoriri quaestiones tum circa obligationes vicinorum sacerdotum, tum circa dictorum fidelium iura ad illorum sacrum ministerium. Cum vero huiusmodi casus ad sanctam sedem fuerit deductus, et sanctitas sua benigne eum remisit ad hanc synodum provincialem, ut pro similibus etiam quaestionibus providetur, censuerunt patres sequentia decreta statuenda, variis rerum adiunctis quantum fieri potest accommodata.

1. Si catholici contermini ita proximi fuerint ecclesiae alterius dioeceseos, ut ad illam continuant pro officii divinis et sacramentorum frequentatione, eique elemosynas suas largiantur, censendi sunt eidem veluti adscripti, consentiente suo ordinario, qui sacerdoti illius missionis necessarias facultates impartietur. Isto tunc habebitur pro eorum missionario, qui tenetur eos visitare et instruere, ac aegrotis assistere; ita ut de ipsorum salute conscientia sua oneretur.

Itaque

a) episcopi confines aliquos definitos limites, de communi consensu, huic extra-dioeceseos animarum curae praescribant, intra quos dicti sacerdotis ministerium exerceri debet.

b) Catholici intra hos terminos degentes inscribentur in libro status animarum ecclesiae cui deo addicentur. Eorum baptismata, matrimonia et decessus in libris respectivis eiusdem loci inscribentur, apposite nominis dioeceseos, quo constat ipso dioeceseos vicinas subditos fuisse, si aliquando forte ab ordinario fides ex eis extractae verificandae fuerint.

c) Sed indulta quadragesimalia et alia quae directe ab ordinario dependunt vel proveniunt, ipsi ab eo recipiant et ea observabunt: quae omnia sacerdos, qui eorum curam habet, ipsis communicare tenebitur. Et sic pariter monei debent, ut collectis dioeceseos pro suis viribus contribuunt, nisi aliter inter se convenerint episcopi.

2. Si vero longius commoretur ab utraque ecclesia quam ut possint vel uni vel alteri rationabiliter ascribi, neque unam neque alteram frequentare commode possint, tunc episcopi illi sacerdoti eos attribuent communi consilio cui melius et facilius competat illorum cura, habita ratione:

a) Caeteris paribus, distantiae relativae loci ab utroque missionario, iuxta regulam in synodo I Westmonasteriensi constitutam.¹

b) Commodi pro itinere, veluti si ex una parte via ferrea, vel publicum quod aiant vehiculum, ad locum de quo agitur vel eius viciniam pertingat, cum sic quamvis longior sit distantia, facile erit brevius iter.

c) Valetudinis, aetatis et roboris uniuscuiusque sacerdotis: cum iunior, praesertim si pedibus incedendum, melius onus portare valebit.

Quidquid vero episcopi quovis alio meliore modo inter se in tali casu convenerint, habeatur pro rato: salus enim animarum imprimis quaerenda, nec de modo, si licito, nimium sollicitus est cogitandum.

XVII. De cathedralico solvendo.

Eminentissimus praefectus sacrae congregationis de Propaganda fide, nomine eminentissimorum patrum illius sacri concilii, per litteras die 12 februarii currentis anni, ad illustrissimum et reverendissimum dominum episcopum Liverpoolianum datae, voluit committere huic synodo provinciali dubia exorta in ipsius dioecesi circa cathedralicum quotannis episcopo solvendum: quae quidem dubia a sacerdote suo dioeceseo ad sanctam sedem deducta sunt, ut quid in ista praesertim dioecesi circa ea tenendum esset decerneretur. Porro ipsa sacra congregatio plurima ex istis dubiis sapientissime, ut solet, enucleavit et solvit.

Ad quintum vero dubium, gradum sistit sacra congregatio hisce verbis: „Dilata, et exquiratur vetum concilii provincialia.“ Dubium hoc quintum sequentibus verbis exprimitur: „Utrum conveniat sanctae sedi determinare summam solvendam hoc titulo, in Anglia et specialim in dioecesi Liverpooliana?“

Duo ergo nobis hic remittuntur deliberanda de valore cathedralici et iudicio sanctae sedis submittenda.

a) Quid in specie conveniat sanctae sedi definire de cathedralico clero Liverpooliano conveniente?

b) Quid generatim pro Anglia statuendum?

Ad primum quaesitum, re accurate ponderata, respondendum censuimus, summam unius librae sterlingae, habita ratione conditionis et bonae voluntatis illius edificatissimi cleri, non esse nimiam vel onerosam: quod clarius patebit ex sequente responsione.

Ad secundum igitur quaesitum respondemus, A
priusquam aliquid decernamus, ante quatuor annos,
episcopus in conventu suo extra-synodali de hac re
tota deliberasse, et unanimi fere voto hanc sum-
mam unius librae pro cathedrali in tota Anglia
determinasse. Ad normam huius decisionis, plures
episcopi iam in suis diocesanis synodis libram a
clero exegerunt, videlicet, eminentissimus metro-
polititanus, episcopi Beverlacenensis, Liverpoolitani,
Birminghamiensis, Salfordiensis, et Nottinghamien-
sis. Nunc vero cum, iubente sacra congregatione,
rem totam denuo exagitavimus, nonnulli ex epis-
copis nostro concessui patefecerunt, quod propter
paupertatem plurimi sui cleri, impossibile esset
hanc summam nisi a paucis ex eo expetere. Qua-
propter, cum clero benevole et amanter semper
agendi cupidi, quae sequantur decernimus.

1. Cum maxime expediat, ut uniformitas statu-
atur per omnes Angliae dioceses in valore cath-
edrae quotannis solvendi; cum vero in aliquibus
diocesis quibus magis benedixit Deus una libra
non esset nimia, in aliis vero paupertate laboranti-
bus ultra vires cleri reputetur; cum denique minime
sit aequitati consentaneum, ut pauperiores oppo-
rioribus aequiparentur, sed contrarie esse debeat,
decernimus aequalem debere in posterum esse so-
lutionem cathedrali in omnibus diocesis et
constare medietate librae sterlingae.

2. Cum vero hinc dubiis de valore cath-
edrae annexum esset et alterum enodandum, quod
sacra congregatio nobis pariter demandavit, scilicet
de personis a quibus solvi debeat cathedralium:
conditionem nostri cleri, suaeque sustentationis ra-
tionem perpendentes, sequentes viros ecclesiasticos
decernimus ad illud solvendum teneri:

- Singula capitula ex communi massa.
- Presbyteros titulo missionis ordinatos, qui
stipendia ab aliqua ecclesia vel oratorio recipiant.
- Qui curam gerunt animarum.
- Qui praesunt ecclesiis vel oratoriis publicis,
nisi specialem exemptionem probare valeant.

XVIII. De commissione investigationis.

In primo nostro concilio provinciali, iuxta sacrae
congregationis de Propaganda fide instructionem,
quaedam de commissione investigationis decrevimus.
Quoniam vero aliqua dubia de modo exsequendi
quae sancita fuerint subinde exorta sint, re matura
perpetua, ita statuendum proposuimus.

Qui ad suprascriptam commissionem in synodo
diocesana nominati fuerint, ad proximam synodum
diocesanam officium retineant: quando iterum con-
firmentur vel alii nominentur. Si vero interim morte
vel renuntiatione alicuius ex numero deputatorum
commissio imminuta fuerit, episcopus alium consili-
arium nominabit, servata proportione inter capitulum
et clerum, quae in prima synodo provinciali
commendata fuit.

XIX. De quarta synodo habenda.

Auditis suffragiis comprovincialium episcoporum
in fine sessionis ultimae tertiae synodi nostrae pro-
vinciae praesentium, decernimus quartam futuram
synodum provincialem habendam esse, si Deo pla-
uerit, die octava et sequentibus mensis Iulii, in-
cipiende scilicet feria tertia hebdomadae quartae
post Pentecostea, anno 1862.

In quorum fidem has praesentes in eadem ses-
sione publicari iussimus, die 24 Iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

Nicolaus misericordiae divinae tituli Sanctae Pruden-
tinae sanctae Romanae ecclesiae presbyter car-
dinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteri-
ensis, admonet reverendissimos patres omnes
qui huic synodo iure intersunt, ut post se, sin-
guli suo loco et ordine, ad altare maius accedant,
et his quae in hac synodo decreta sunt, sub-
scribant.

Datum in synodo, die 24 Iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

Deo auctore et adiutore cum aboletis sint quae
pro temporis ratione agi gerique posse videbantur,
cumque pastoralis cura reverendissimos episcopos
qui huc in concilium evocati sunt, ad ecclesiarum
suarum stationem et pastorem vigilantiam revo-
cet; propterea huius synodi finem iure faciendum
censuimus.

Datum in synodo, die 24 Iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

Omnia et singula in hac synodo statuta, decreta
et acta, quae deest obedientia et reverentia, auc-
toritati, correctioni et emendationi sanctae Romanae
ecclesiae, omnium ecclesiarum matris et magistrae,
et Romani pontificis, Christi vicarii, iudicio emen-
danda, corrigenda, mutanda subiiciamus.

† Ego Nicolaus, cardinalis Wiseman, archiepiscopus
Westmonasteriensis, definitiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Beverlacenensis, definitiens
subscripsi.

† Ego Thomas Iosephus, ordinis sancti Benedicti,
episcopus Menevensis et Newportensis, definitiens
subscripsi.

† Ego Gulielmus Bernardus, ordinis sancti Bene-
dicti, episcopus Birminghamiensis, definitiens sub-
scripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Hagulstadensis, de-
finitiens subscripsi.

† Ego Thomas, episcopus Sathwarcensis, defi-
niens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Salfordiensis, de-
finitiens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Salopiensis, definitiens
subscripsi.

† Ego Richardus, episcopus Nottinghamiensis,
definitiens subscripsi.

† Ego Alexander, episcopus Liverpoolitanus, de-
finitiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Plymuthensis, de-
finitiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Cliftoniensis, defi-
niens subscripsi.

† Ego Franciscus, episcopus Northantoniensis,
definitiens subscripsi.

† Ego Georgius, archiepiscopus Trapezuntinus,
coadiutor eminentissimi cardinalis Westmonasteri-
ensis archiepiscopi, subscripsi.

Rodolphus Bagnall, canonicus Birminghamiensis.

Ioannes Morris, canonicus Northantoniensis.

Thomas Tasker Rockall, sacrae theologiae
doctor.

Eduardus Windeyer, canonicus Plymuthensis.

Haec omnia et singula in tribus sessionibus acta,
decreta et subscripta sunt. Ita testor ego notarius
rogatus in collegio Sanctae Mariae de Osoft, die
24 Iulii 1859.

Georgius Bowyer, eques s. m. c. Ierusalem.

Iacobus Laird Patterson, testis.

Edmundus Stoner, testis.

APPENDIX.

PARS I.

I. De episcopo coadiutore

Epistola eminentissimi domini cardinalis praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide, data 28 Iulii 1859, ad eminentissimum archiepiscopum Westmonasteriensem.

Lo comunico quanto recentemente ha avuto luogo in proposito de' diritti che possono competere nei sinodi ai coadiutori con futura successione presso la Propaganda. Nel gennaio del corrente anno, in occasione che esaminavansi gli atti e decreti del terzo sinodo provinciale di Tuam, fu discusso se i vescovi coadiutori avessero o no diritto di sedere nei sinodi con voto deliberativo. Il consultore che aveva emesso il suo voto sul sinodo Tuamense, ottava per l'affermativa una decisione della sacra congregazione dei riti che trovai nel Gardellini tom. I, p. 24, ediz. 3. Ma gli eminentissimi padri giudicarono invece che non facesse cosa al proposito. Imperocchè dalle parole del decreto „Coadiutores cum futura successione in synodo provinciali sedent iuxta tempus eorum promotionis,“ si rileva bensì che i coadiutori hanno luogo nei sinodi secondo l'ordine di loro promozione, ma non sembra punto potersi dedurre il loro diritto al voto deliberativo, tanto più che seguirebbe in tal caso che ad una medesima chiesa competerebbero due voti. Ma v'è anche di più. Imperocchè avendo il sinodo provinciale di Quebec ammesso nei vescovi coadiutori della provincia il diritto di sedere nel concilio con voce decisiva, nella generale adunanza di maggio del 1852 fu proposto il dubbio „se dovesse farsi alcuna osservazione sugli atti del concilio Quebecense“, e gli eminentissimi padri risposero: „Affirmative et ad mentem. Mens est, che si scriva una lettera nella quale si faccia conoscere che non conviene dare ai coadiutori voto decisivo, e che per ogni maggior cautela, si è implorata dal santo padre la sanzione degli atti.“

II. De alternatione canonicatum collationis. De festo sancti Eleutherii martyris. De festo sacratissimi Cordis.

Beatissime pater,

Cardinalis archiepiscopus Westmonasteriensis et episcopi suffraganei Angliae humillime petunt:

a) Ut sanctitas vestra benigne velit indulgentiam ad quinque annos oratoribus concedere, vi cuius valeant canonicatus vacantes duobus mensibus summo pontifici reservatis in suis respective diocesis conferre, dummodo non fuerint summo pontifici ex alio titulo quam regulas mensium reservati vel affecti, et dummodo canonici episcopi vere resideant.

b) Ut sanctitas vestra benigne dignetur indulgere ut festum sancti Eleutherii pontificis et martyris, ob coincidentiam diei 26 maii cum sancti Augustini Anglorum apostoli festo, die proximo non impedito iuxta rubricas designando, sub ritu duplici cum officio et missa prout in alma Urbe recitantur, per totam Angliam recitari valeant.

c) Denique, ut sanctitas vestra ex benignitate apostolica festum sacratissimi cordis Iesu ad ritum duplici secundae classis pro omnibus in Anglia divinum officium recitantibus elevare dignetur.

Quas gratias etc.

Ex auctoritate sanctissimi habita die 28 Aprilis 1860.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, auditis resolutionibus eminentissimorum patrum cardinalium

A eiusdem sacrae congregationis diei 15 Aprilis 1860, benigne annuit pro gratia in omnibus iuxta petita.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quocumque titulo.

Cristianus, archiepiscopus Thebarum, a secretis. *Locus et sigilli.*

III. De suffragio pro sacerdotibus defunctis.

Beatissimo patri.

Il cardinale arcivescovo di Westminster e gli altri padri del sinodo supplicano che la santità vostra si degni concedere e sanzionare le disposizioni seguenti, le quali sono stimato giuste (perchè la santa sede voglia approvarle) dai sacerdoti del benemerito clero secolare, i quali hanno considerato la questione.

Non costando di certo se, e quale, forza abbia questa pia usanza di celebrare una messa per tutti e singoli i sacerdoti del regno, e non potendo allegarsi in favore della medesima alcun atto di approvazione superiore, si supplica che vostra santità si quieti delle coscienze, voglia annullarla qualora essa sia in vigore, assolvendo ognuno che in buona o dubbia fede non l'abbia osservato, sostituendosi invece l'uso seguente, il quale si consideri restare in vigore finchè non sia cambiato in altro sinodo provinciale.

L'Inghilterra si tenga per divisa in due parti, delle quali la meridionale comprenda le contee delle diocesi di Westminster, Southwark, Newport, Clifton, Plymouth, Birmingham, Northampton e Nottingham, nelle quali ora si trovano 363 sacerdoti secolari in circa; e la settentrionale, la quale contenga le contee delle altre diocesi ecc: nelle quali trovansi circa 367 sacerdoti secolari. L'uso d'applicare la messa sia in avvenire ristretto ai vescovi (anche regolari) ed ai sacerdoti secolari compresi nella divisione alla quale il defunto avrà appartenuto, colla condizione però che un catalogo esatto sia tenuto dai sacerdoti in ciascuna diocesi, e che nessuno abbia il diritto di percepire il suffragio della messa, il quale non si sia per se o per procura iscritto in detto catalogo, come obbligandosi a celebrare durante il corso della vita una messa per ciascun degli altri vescovi o sacerdoti inseriti nei catalogi della rispettiva parte meridionale o settentrionale.

I sacerdoti che per qualunque causa si trasferissero permanentemente dall'una all'altra di queste divisioni, trasferiranno altresì il loro nome da un catalogo all'altre, e godranno dei suffragi di quella divisione soltanto alla quale saranno stati iscritti al tempo della loro morte. Quelli poi che cessano di appartenere alla giurisdizione dei vescovi dell'Inghilterra e che muojono in sospensione perdono il diritto al suffragio. I sacerdoti dei collegi inglesi all'estero, e quelli che fossero annessi alla corte pontificia potranno godere dei suffragi coll'averli nel catalogo delle rispettive diocesi. Chiunque si iscrive nel catalogo, cede ogni diritto vero o dubbio al vantaggio della previa usanza, che in forza dell'apostolica sanzione, la quale umilmente si implora, verrà abrogata.

Supplicano inoltre i vescovi che la messa da applicarsi in forza di questa convenzione sia, per grazia della santità vostra, privilegiata.

Ex auctoritate sanctissimi habita die 28 Aprilis 1860.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, auditis

resolutionibus eminentissimorum patrum cardinalium A
eiusdem sacrae congregationis diei 15 aprilis 1860,
benigne annuit pro gratia in omnibus iuxta petita.

Datum Romae, ex aedibus dictae congregationis,
die et anno praedicta.

Gratis sine ulla solutione quocumque titulo.

Caetanus, archiepiscopus Thebarum, a se-
cretis.

Locus + sigilli.

IV. De usu laridi in diebus abstinentiae.

Beatissimo padre.

1. Nella formola seconda, che si suole accordare ai
vescovi d'Inghilterra, si concede la potestà „dispen-
sandi, quando expedire videbitur, super esu carni-
um, ovorum et lactiniorum tempore ieiuniorum et
quadagesimae.“ Quindi i vescovi considerando, che
l'olio come non prodotto in Inghilterra non si può
adoprarlo come condimento, hanno invece del medesimo,
ed in forza di questa facoltà permesso l'uso
dello strutto e del coal detto grasso squagliato,
che tiene luogo in Inghilterra dello strutto. Vedendo
però permesso l'uso nella quaresima, li fedeli hanno
cominciato da più anni ed in buona fede, a farne
uso ancora nei giorni dell'astinenza dalla carne
fuori di quaresima.

I padri però del terzo sinodo provinciale umil-
mente supplicano, che vostra santità si degni, com-
passionando la miseria dei poveri, e considerando
l'affetto col quale sogliono osservare la legge dell'
astinenza, e la loro buona fede, sanzionare l'uso
già principiato, e confermare l'indulto temporaneo
dei vescovi muniti della formola, di modo che sia
lecito in avvenire il condimento delle suddette
sostanze, cioè dello strutto e del grasso squagliato,
tanto nella quaresima che negli altri giorni di
digiuno e di astinenza nel decorso dell'anno.

2. Per il medesimo motivo della mancanza cioè
dell'olio, ed atteso che in molti luoghi il pesce è
scasso, e che altri cibi quaresimali come frutti, in-
salate ect. non possono procurarsi del popolo du-
rante la quaresima, ed atteso che l'abbondanza
dei cibi permessi nella quaresima rende più facile
l'osservanza del digiuno, supplicano, inoltre, che
vostra santità si degni concedere, che nella re-
fazione, che presso i fedeli di coscienza retta si
permette alla sera, si possa introdurre l'uso del
latte e del butirro, li quali sono già permessi nella
Scotia, nel Belgio, ed altri luoghi settentrionali,
non che del formaggio, che forma una delle risorse
principalis dei poveri. Che ect.

Feria IV, die 9 maii 1860.

Sanctissimus dominus noster dominus Pius di-
vina providentia Papa IX, in solita audientia reve-
rendo patri domino adessori sacri Officii imper-
tita, audita relatione suprascripti supplicis libelli,
una cum eminentissimorum ac reverendissimorum
dominorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium
in tota republica christiana contra haereticam pra-
vritatem generalium inquisitionum suffragia, quoad
primum ex postulatis in suprascripte supplicis libello
contentis benigne annuit pro gratia iuxta preces,
excepta tamen feria sexta maioris hebdomadae, et
quocumque perduraverint facultates episcopis oratori-
bus concessae sub formula 2, contrariis non obsta-
tibus quibuscumque.

Quoad secundum postulatum, sanctissimus pater
rescribendum mandavit non expedire.

Angelus Argenti, sanctae Romanae et universalis
inquisitionis notarius.

Locus + sigilli.

V. Monumenta de cultu martyrum Anglicanorum.

1. Liber vetustus in archivio societatis Iesu cui
titulus: *Vere raggiungo della religiosa vita e del
glorioso martirio del P. Rodolphe Acquaviva della
compagnia di Gesù*, p. 103.

„Nè manco si richiede ad un vero martirio per
la fede nelli uccisori la espressa intenzione d'ucci-
derli per tal causa: i quali all'incontro fanno pro-
fessione continua d'inimici di quella, e di quanti
la predicano. Come non impedi, che fosse tenuto
per martirio vero quello del P. Campiano della
compagnia di Gesù, e compagni alunni di sua
santità, che patirono dalla regina d'Inghilterra gli
anni passati: con tutto che essa non diceva casti-
garli perchè erano catholici, anzi protestava non
ammazzarli per la fede, per paura che haveva di
qualche motivo, che si potesse sollevare delli christiani
nascosti di quella isola nel suo regno: e con tutto
che la voce del castigo sonava per rebelli alla
corona; nondimeno dico per questo non lasciò il
papa Gregorio XIII e tutta la corte Romana di
tenerli per fedelissimi martiri: e come a tali sua
santità fece pingere la historia del lor martirio per
tutte le mura della chiesa del collegio degl'Inglesi
ch'egli fundò in Roma.“

2. Marcus Antonius Ciappius in vita Gregorii
papae XIII quam Gregorio XIV dedicavit, ac Ro-
mae edidit anno 1691, cap. XIII, p. 19. „L'anno
quinto del suo pontificato istituì il collegio Inglese
nella chiesa della Trinità, vicino alle carceri di
corte Savella, havendovi fatto fare delle case vicine
comode habitationi per li collegianti, e fatto di-
pingere la chiesa con l'istoria de' santi martiri
dell'istessa natione.“

3. Pater Philippus Alegambe in libro cui titulus:
„Mortēs illustres eorum de societate Iesu, qui in
odium fidei necati sunt,“ edito Romae anno 1667,
agens de patre Edmundo Campiano, cap. 25, p. 100:
„Accedit ad cumulum auctoritatis, Gregorii XIII,
pontificis maximi consensus, quem fecisse potestatem
area sacrandi martyrum Anglicanorum nostrorum
reliquias, haud secus quam si in sanctorum canonem
essent adscripti, testis est Arnoldus Rayssius, Hiero-
gaphylacio Belgico, ad p. 174, laudans episcopum
Turasinensem auctorem.“

4. Arnoldus Rayssius, Duacensis canonicus, in
libro, cui titulus: „Theaurus sacrarum reliquiarum
Belgii,“ edito Duaci anno 1628, agens de patre
Edmundo Campiano et sociis: „Certum est, Gre-
gorium XIII tantum illis martyribus detulisse, ut
declaraverit, eorum reliquias in consecrandis altaribus
adhiberi posse loco reliquiarum sanctorum canoniza-
torum: cuius declarationis mentio fit ab episcopo
Terrasonae in historia martyrum Anglicanorum
huius aetatis, quam hispanice edidit.“

5. Frater Didacus de Ypeca, ordinis Sancti
Hieronymi, confessorius Philippi II regis Hispania-
rum, et episcopus Tirasconensis [in libro] cui titulus:
„Historia particular de la persecucion de Inglaterra,
y de los martires mas insignes etc.“ edito Matrili
anno 1599, l. 2, c. 5. „Queriendo la Reyna y su
consejo enurecer su gloria con los nuevos y falsos
nombres de trayciones y traydores, honrales Dios,
inspirando a su vicario Gregorio XIII, que decla-
rase en el anno de ochenta y dos, que los catholicos
pudiessem usar de sus reliquias en los altares a
dónde huviesse falta de las de los santos antiguos.
Y sienten su fuerza los endemoniados, saliendo
dellas los demonios, y dando gloria a Dios, como
si diés en su lugar. Y no pudiendo los hereges
hacer estas grandezas, alegranse los justos en el
Senar (que con los hijos fieles de la iglesia catolica)

que alaban y reverencian estos santos martyres: A cumphendose en ellos la palabra del Senor, que los ha prometido vitoria y hora en recompensa de los agravios, que han sufrido por su causa, aviendo sido abatidos y humillados por sus enemigos."

6. Caesar cardinalis Baronus in descriptione de Martyrologio Romano, c. 8. „Nec est praeterea quod quis miretur, si in eodem ipse, de quo agimus, martyrologio clarissimos illos martyres videat praetermissos, quos nostro saeculo ob tuncandam propagandamque catholicam fidem poenas atrocissimas, si qui alii olim martyres, in Anglia potissimum atque in Gallis ab haereticis passos, et in oculum (ut par est credere) inter alios martyres aequali scimus triumphii gloria cooptatos; nec insuper illos inveniat recensitos, qui velut tonitrua filii in similitudinem fulguris coruscantis novo orbi evangelico lumine illuxerunt, ac fidei causa martyrium subiere. Non enim, ut apparet, fuit in praesens Romanae ecclesiae institutum novum conscribere martyrologium, sed vetus, ut diximus, ex veteribus exemplaribus restituere."

7. Idem in nota ad diem 29 decembris, agens de sancto Thoma Cantuariensi, episcopo et martyre. „Videre meruit saeculum nostrum hac ex parte felicissimum quamplurimum Thomae, sanctissimos sacerdotes, aliosque nobilissimos viros Anglicanos ampliori, licet dicere, martyrio coronatos, duplicisque tituli coronae auctos; cum non solum, ut Thomas, pro ecclesiastica libertate, sed pro fide catholica tuenda, restituenda ac conservanda nobilissimo martyrio occubuerint; ut inter alios, quos nuper sancta societas Iesu velut agnos innoxios in sacris septis sanctis eruditionibus ad martyrium acceptissimas Deo hostias saginavit; quos Romanum, quos Rhemense sacra collegia, quae dixerim caelae turres a facie aequilonis, et fortissima propugnacula fidei, emisserunt ad triumphos, prorexerunt ad coronas. Maeste animo, maeste virtute, Anglicanorum nobilissime ac gloriosissime coetus, qui tam illustri militiae nomen dedisti, ac sacramento sanguinem spondidisti. Aemulor sane vos Dei aemulatione, cum vos martyrii candidatos ac nobilissimas purpuras martyres designatos aspicio. Compellor et dicere: Moriatur anima mea morte iustorum, et fiant novissima mea horum similia."

8. Frater Ludovicus Granatensis, ordinis Praedicatorum, in libro cui titulus: *La quinta parte della introduzione al simbolo della fede*, italicis edito Venetiae anno 1590, cap. 18 p. 70. „L'istoria del martirio di questo padre (Edmundo Campiano) e de' suoi compagni è molto degna d'essere saputa. Perchè di loro possiamo dire a gran ragione, due volte essere stati martiri, l'uno per la fede, l'altro per la carità: cioè l'una per non consentire agli heretici, e l'altra per non inasprire li cattolici, quantunque fossero loro per questa ragione dati assai tormenti (come nel processo vedrassi), essendo leali nell'uno a Dio, e nell'altro a suoi prossimi e fratelli." Et p. 74: „Resta hora, che il cristiano lettore consideri con occhi di fede, con quale allegrezza i santi angeli accompagnarono questo fortunato anime (leali in questo a suo Dio, per la cui fede morirono, e leali a' loro prossimi) peccinchè essendo sì crudelmente tribolati, non gli accoppareo giamai: martiri nell'uno e martiri nell'altro. Her che festa debbe essere fatta questo giorno in cielo per l'entrata di questi cavalieri con doppia corona."

9. Pater Petrus Ribadeneyra, societas Iesu, in appendice seu libro IV quem addidit tribus Nicolai Sandersi de origine ac progressu schismatis anglicani, edito Coloniae Agrippinae anno 1610, cap. 29, p. 161,

titul. margin. „Imago patris [Campiani], societas Iesu, Londini ab haereticis martyrio affecti, colitur ab India". „Vidi ego beati patris Edmundi Campiani e societas Iesu imaginem, quem vos Londini adeo barbaramente medio castulicis in India subtilissime effictam: solo eundem eodem tempore quo vos illum excaurificabatis, ut Iesu Christi martyrem fuisse honoratum; vos autem velut Dei ecclesiaeque suas hostes et tyrannos maledictos."

10. Pater Andreas Tudemonitanus in libro, cui titulus: „Responsio ad epistolam Isaaci Casauboni," edito Coloniae Agrippinae anno 1613, cap. 6, p. 129: „Edmundum Campianum potius vitae etiam ipsum suae abneganda pontificis in principis potestate consulere, satis aperte significat etiam Lancilottus Andreas in Tortura sua. Quam vestram confessionem accipio; vel quod gloriosum est sancto Dei martyri vitam pro defensione ecclesiae, vestro etiam testimonio, abicere voluisse; vel quod etc."

11. Paulus Bombinus in libro cui titulus: „Vita et martyrium Edmundi Campiani martyris Angli e societas Iesu," edito Mantuae anno 1620, cap. 58, p. 303. „Romae etiam in Anglorum templo, inter caeteros egregie pro fide christiana ad cruorem usque certantes in Anglia martyres ferendo pugnae, Edmundus pluribus tabulis publice spectatur. Neque usquam de eius rebus fortiter in Christi causa tolerantiae commentarii historiaeve prodire (prodire autem pluribus linguis plus duodecim) quin martyris titulum praestulerint."

Insuper ipse historiam claudit his verbis: „Laud Deo, beatissimae virginis matri Mariae, et beatissimo nostrorum martyrum Anglorum principi Edmundo Campiano."

Una sit merces operi, o beate
Martyrum princeps, mihi, Campiane,
Pectus intactum. Titulis id unum
Insere nostris."

12. Dominus Bernardinus de Mendoza, regis Hispaniarum apud Angliae reginam orator, in litteris ad dominam Annam sororem suam, datis 4 decembris 1581. „Poichè mi trovo in paese, onde non mi sta bene inviare a mio nome quello, che s'appartiene a' martiri, l'havrà in uno di Serrano. Prego vostra santità di mandarla a copiare, e inviare a' padri della compagnia di Gesù in mio nome acciochè la promulgano in tutte le loro case. E v'aggiunga che quanti si trovano qui, ed io in particolare, posso far fede, che atteso il modo con che il Campiano ha patito, egli è da contare fra' maggiori martiri della chiesa di Dio."

13. Pater Robertus Porconius, societas Iesu, in litteris ad patrem Claudium Aquavivam, praepositum generalem, 26 decembris 1581. „Grandissima è la diligenza con che nell'Inghilterra si cercano le reliquie del padre Campiano; e danaro in copia si offerisce agli eretici per comprarla. Ma più avventurosamente uno a cui senza spendervi altro che del suo ingegno, par venne fatto di rubarne una costola; e portolla dove in casa a un cattolico molti si n'erano adunati: e tanta fu la consolazione e l'giubilo per essa sì inaspettata e sì cara, che molti ne lagrimavano; e fra essi un barone di pura allegrezza e commozione di spiriti tramortì."

14. Pater Ioannes Gerardus societas Iesu in relatione sua manu scripta. „Tornandomi una volta dal tribunale, andai a vedere un imprigionato nella pessima carcere del Bridwel, perchè intesi ch'egli era infermo; e trovatolo qual'è ben giusto, che ancor altri il sappia. Questo era stato servitore del beato padre Campiano, preso e ritenuto gran tempo ineco nel medesimo carcere del cavaliere"

Martiale; e vel trovai messo in ferri per null' altro A che ave lodato il padre Campiano."

15. Germanus anonymus ante annum 1690 osidam patris Campiani tragediae hunc titulum praefixit: „Ambrosiana tragedia, auctore beato Edmundo Campiano graeco, latino, poeta, oratore, philosopho, theologo, virgine et martyre."

16. Litterae collegii Grassensis anno 1606: „Graeci Styrorum vir erat primae nobilitatis, patris Edmundi olim Pragae discipulus, qui cum omnia digna laude de praecceptore suo memorabat, tum vero peculiari etiam veneratione illum prosequeretur, et inter praecipuos patronos quotidie precibus colebat. Accidit ut coniugem pariendi tempus fefellerit etc. Maritus et de coniugis et de prolis periculo sollicitus: O beate, inquit, pater Edmunde Campiane, succurre uxori meae laboranti. Vix edixerat, et statim uxor facillimo exitu masculum peperit. Maritus et filio et coniuge salva laetus, ut beneficio B gratus esset, Edmundi nomen infanti imposuit."

17. Gilbertus Genebrardus, ordinis Sancti Benedicti, in libro cui titulus „Chronographia", edito Parisiis anno 1585, ad annum 1581. „Edmundus Campianus et alii sancti et docti martyrio afficiuntur Londini."

18. Aubertus Miraeus in libro, cui titulus „Chronicon", ad annum 1581. „Edmundus Campianus Londinensis, societatis Iesu sacerdos, martyr nostri saeculi clarissimus, pro orthodoxa religione Romani- que pontificis suprema auctoritate Londini kalendis decembris immanissime maectatur."

19. Pater Matthiae Tanner, societatis Iesu, in libro cui titulus „Societas Iesu usque ad sanguinis profusionem militans" etc., edito Pragae anno 1673, p. 13. „Plurimi, sum ut martyrem venerati sunt et venerantur; quos inter serenissimi etiam orbis chri-

tiani principes. Sane serenissimus Leopoldus, epis- C copus Passaviensis et Argentinensis, et serenissimus Carolus, episcopus Wratislaviensis, uterque archidux Austriae et augustissimi caesaris Ferdinandi II filius, cum vetus societatis Iesu collegium Pragae ad Sanctum Clementem inviserent, primario in cubiculum deduci se expetierunt, quod aliquot annorum Pragae habitatione Edmundus Campianus consecrasset. In quod non minore reverentia, quam sacrarium quoddam et templum, capite nudato uterque ingressi et in genua provoluti sunt, dignum ea veneratione pavementum dicentes, quod nobilis adeo Christi martyris (ita illis loqui ex privata devotione libebat) pes calcavisset. Amplius etiam idem pavementum veneratus est ex prima Angliae nobilitate Henricus Ortonus, cum ducis Lotharingiae oratore idem aliquando cubiculum invisens; ubi toto corpore in illud provolutus, devotissimis saepius D oculis eolum libavit: beatum praedictum quod tam venerandis plantis tritum fuisset."

20. Pater Franciscus Suarez in libro cui titulus „Defensio fidei catholicae et apostolicae adversus anglicanae sectae errores," edito Costimbrice anno 1613, lib. VI, c. 11. „An qui propter Romanam religionem et obedientiam in Anglia morte mulctati sunt, inter veros martyres sint annumerandi? Dicimus ergo non solum sub Henrico VIII, sed etiam sub Elizabetha et Iacobo plures in Anglicana per- secutione mortem pro Christo susceperunt, qui inter veros Christi martyres magna gloria et constanti veritate computantur. Ita sentiant de his sanctis viris omnes catholici scriptores qui de Anglicanis rebus hic temporibus scripserunt. Nam Polydorus Virgilius etc. Idem de illis et de aliis sub Elizabetha interfectis affirmat et variis exemplis ac rationibus ostendit Sanderna, in lib. I et III de schism. Anglicanorum etc. Ex anno 1581 et sequen-

tibus patris Edmundi Campiani e societate Iesu et aliorum multorum martyria praeclearissima refert. Atque eodem modo de his martyribus conserunt Genebrardus in Chronographia anno 1584, referens Paulum Iovianum, Georgium Lillum in Chronographia et Sleidam lib. IX. Item Sarius in sua historia, Bozius de signis eccles., part. I, lib. XI, c. 1, etc., Didacus Yepes episcopus Tarazonensis in Anglicana historia, Andreas Filopater etc., illustrissimus Baronius in martyrologio die 29 decembris etc., Petrus Opmeerus in novissimo opere „Chronographia" anno 1585 et Laurentius Rayerlinck in tom. II eiusdem Chronographiae anno 1606, etc. Nihil est ergo quod catholici de istorum sanctorum martyrio dubitent. Nam, iuxta regulam Augustini, cum sint certi, eos in unitate ecclesiae pro eadem unitate et obedientia mortuos esse, dubitare non possunt, quin sint tamquam martyres coronati, et interfectores eorum tamquam persecutores martyrum esse iudicandos. Nemo igitur, ut Cyprianus dixit, infamet martyrum dignitatem; nemo eorum gloriam destruat et coronas etc."

21. A nobili familia Cholmeley asservatur adhuc reliquiarium, in quo sunt dispositae duodecim sanctorum ac beatorum reliquiae, quibus appositi sunt sequentes tituli: *Ex ligno S. Crucis, S. Quirinae, S. Bernardi ab, S. Victoris, B. Garneti, B. Aloisii, B. Stanislai, B. P. Xaverii, S. Flori M., B. Walpolsi, B. Campiani M., B. P. Ignatii.* Cum vero in hoc reliquiarium sanctissimi Ignatius et Franc. Xaverius adhuc titulo beatorum nuncupentur, constat efformatum esse ante annum 1621, quo scilicet anno iidem beati a Gregorio XV canonizati sunt.

De relevantia horum monumentorum.

Ex his monumentis quae attulimus, constat, primos Christi martyres, qui sub Henrico VIII et Elizabetha in odium fidei necati sunt in Anglia, non solum a piis fidelibus et illustribus viris in summa veneratione fuisse, sed ex indultis Gregorii XIII cultum ecclesiasticum habuisse. Primum indultum est, ut eorum imagines ac martyria pingentur, eiusdem pontificis iussu, in ecclesia collegii anglicani de Urbe. Secundum indultum, quod maximum est ac praecipuum, est facultas anno 1582 tributa adhibendi horum martyrum reliquias in consecrandis altaribus, loco martyrum canonizatorum. Ad hoc autem, ut a sancta sede obtineatur confirmatio huius cultus, necesse est, ut rite probentur praedicta indulta. Primum de piotis imaginibus probari non potest nisi per historicos; secundum autem duplici via; vel in medium afferendo responsam Gregorii XIII, vel si hoc inveniri nequeat investigando diligenter, an in vetustioribus altari- bus, quae adhuc exstant in Anglia, revera reperiantur reliquiae Thomae Mori, cardinalis Rossensis, Campiani et aliorum qui ante annum 1582 martyrium fecerunt.

Hoc autem si probe fiat, non video cur facili ratione restitui non possit cultus publicus et ecclesiasticus illustrioribus viris qui in odium fidei passi sunt.

EPISTOLA

reverendi patris domini secretarii sacrae congrega- tionis sacrorum rituum ad eminentissimum archi- episcopum.

Eminentissimo et reverendissimo principi.

Nell'atto che mi reco a dovere di accusare a vostra eminentia reverendissima il ricevimento dello scritto da lei inviato, e compilato da un teologo di sua fiducia, nello scopo di appianare alcune diffi-

coltà che potrebbero per avventura offrirsi alla sagra congregazione dei riti riguardo all'effetto dei santi martiri Inglesi implorato dal terzo sinodo provinciale di Westminster, lasciar non posso di assicurare la stessa emfienza vostra che mi renderò sollecito di sottoporre quanto prima odesto medesimo scritto al savio giudizio degli eminentissimi padri componenti il sagra consesso.

Frattanto, profittando di questo favorevole incontro, mi do l'onore d'inclinarmi al bacio della sagra porpora con sensi del più profondo ossequio, di vostra eminenza reverendissima, umilissimo, devotissimo, osservantissimo servo

A. Capalti.

Roma, dalla segreteria dei sagri riti, il 13 giugno 1860.

Eminentissimo e reverendissimo signor cardinale Wiseman, arcivescovo di Westminster, Roma.

PARS II.

I. Breve de habitu choralis capitulorum.

PIUS PAPA IX.

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacerdotalis indumenta plurimum conferre ad sacrorum rituum maiestatem compertum est; quamobrem praedecessores nostri Romani pontifices ecclesiasticis viris, qui in cathedralibus templis sacra peragunt officia, consueverunt elargiri peculiaris honoris ornamenta, ut iis aucti, maiore cum gravitate ac splendore sacros ritus explerent, ex quibus excitari vehementer solet fidelium pietas et religio. Itaque cum venerabilis frater hodiernus archiepiscopus Westmonasteriensis preces nobis admoventes curaverit, ut, tum capitulo metropolitanae ecclesiae, tum capitulis suffraganeis, certa quaedam indumenta in sacris obsequiis functionibus concedamus, facile adducti sumus, ut huiusmodi precibus obsecundemus, illa etiam de causa quod de eorundem capitulorum pietate, et ecclesiastica disciplina singulari observantia, illustra accepimus testimonia. Quapropter omnes et singulos, quibus haec litterae favent, peculiari benedictione prosequi volentes, et quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis quovis modo vel quavis de causa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes ac absolutos fore eponentes, auctoritate nostra apostolica, tenore praesentium, concedimus et indulgemus, ut canonici metropolitani capitulo Westmonasteriensis talarem vestem, non tamen sericam, violacei coloris, canonici autem capitulorum suffraganeorum talarem item vestem nec tamen sericam nigri coloris, panno rubro extremis oris adsutam, cum globulis pariter rubris, in sacris functionibus induere, utque tam metropolitano quam suffraganeo capitula amiculum manicatum vulgo pectetam cum fimbria vulgo merletto duodecim pollices mensurae Anglicanae per altitudinem minime excedente gestare, necnon pallium, seu mozzettam, non tamen sericam, violacei coloris adhibere possint, quae extremis oris pellem albam praeferat mustelas alpinae vulge armellinae, et panno etiam lanee violacei coloris subuta esse queat cum globulis coloris rubri. Volumus autem, ut editam decretum die 14 mensis maii anno 1858 accurate observetur de canonicali indumento in respectivis ecclesiis adhibendo, itaque custodiantur ecclesiasticae praescriptiones circa tempus, ac loca, quibus vestium canonicorum ornamenta adhiberi, ac gestari queant. Haec concedimus, atque indulgemus, non obstantibus fallis recordationis Benedicti XIV, praedecessoris nostri, super divitione materialium, aliisque apostolicis, ac in universalibus

provincialibusque et synodalibus conciliis, editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum ex aere Gandulphi, sub annulo piscatoris, die 14 maii 1858, pontificatus nostri anno duodecimo.

Locus et sigilli.

V. cardinalis Macchi.

II. Breve super electione protectoris et deputati rectoris collegii Anglorum Ulyssiponenis.

PIUS PAPA IX.

Ad futuram rei memoriam.

Vices in terris gerentes illius, qui ab ipsis ecclesiae suae exordiis iussit apostolos per mundum universum ire, et praedicare evangelium omni creaturae, nihil magis cordi habemus, quam ut haec eadem evangelii praedicatio omni ratione iuvetur, et ad eam rite ac recte homines instituantur. In eum finem Romani pontifices praedecessores nostri collegio pro Anglicanis missionibus in civitate Ulyssiponenis constituto pro sua in ecclesiam universam sollicitudine, iuxta temporum adiuncta providere non omiserunt. Iam vero episcopali hierarchia nuper per Angliam restituta, archiepiscopus Westmonasteriensis et episcopi regni eiusdem nonnulla proposuerunt, quibus bono illius Anglici collegii regimini melius provideretur. Quibus omnibus mature perpensis, nos, ut bono praedicti collegii missionum ac votis memoratorum antistitum fiat satis, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium negotiis propagandae fidei praepositorum, auctoritate nostra, tenore praesentium litterarum, nuntium apostolicum apud aulam Lusitanam pro tempore existentem collegii de quo supra, pro Anglicanis missionibus Ulyssipone existentis, protectorem constituimus, quod munus ab cessatione officii praesulis inquisitoris, cui olim fuerat tributum, vacabat. Volumus praeterea, atque decernimus, ut deputatio rectoris eiusdem collegii fiat per congregationem fidei Propagandae praepositam, post propositionem episcoporum Angliae. Haec constituimus, volumus atque decernimus, non obstantibus, quatenus opus sit, nostra et cancellariae apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, necnon constitutionibus et sanctionibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, die 24 ianuarii 1854, pontificatus nostri anno octavo.

Pro domino cardinali Lambruschini,

Io. B. Brancaleoni Castellani, substitutus.

III. De via crucis, confraternitatibus et scapularibus.

Beatissime pater.

Nicolaus cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, et episcopi Angliae ad pedes sanctitatis vestrae prostrati, supplicant ut sanctitas vestra dignetur renovare facultatem oratoribus ad quinquennium concessam die 7 maii 1857, erigendi stationes viae crucis sive per se sive per delegatos, necnon et erigendi confraternitates approbatas, et delegandi sacerdotes qui benedictionem et distributionem scapularium et insignium eorundem confraternitatum exsequi valeant. Eminentissimus archiepiscopus et episcopi oratores humiliter petunt ut renovetur dicta facultas, sine clause, „dummodo non religio quibus privilegium competat,“ etc.

Quare, etc.

Ex audientia sanctissimi habita die 27 martii 1858.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX. referente me infrascripto sacrae

congregationis de Propaganda fide cardinali praefecto, benigne annuit pro gratia in forma et terminis transactae concessionis, dempta tamen clausula, dummodo non exstant religiosi, quibus privilegium competat.

Datum Romae, ex sedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo. Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

IV. Indulgentia pro missionis iuramento.

Ex audientia sanctissimae habita per me infrascriptam sacrae congregationis de Propaganda fide secretarium, die 7 maii 1775.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa VI pro eximio, quo flagrat, catholicae religionis latius propagandae studio, animadvertens bono ac incremento apostolicarum missionum plurimum posse conducere, si ii, qui in collegiis sive seminariis utriusque cleri evangelii praecoeres mox futuri educati sunt, vel qui titulo missionis ad ecclesiasticos ordines fuere promoti, animo identidem recolant iusiurandum, quo se obstrinxerunt, cooperandi Deo in salutem animarum: eos vehementer hortatur, ut in annos singulos in anniversaria die praestiti iuramenti illud repetere curent: serio meditantes divinam erga se bonitatem, quae eos constituit verbi ministros ad annuntianda mirabilia virtutis ac potentiae suae; quam immarcescibilis gloriae corona eis in caelis parata sit, si officium suum sancte, riteque impleverint; quamque e contra districtum maneat iudicium, si negligentia vel socordia sua, quod abait, quinquam perire contigerit.

Id autem ut promptius et alacrius praesent, sanctitas sua unicuique illorum plenariam indulgentiam, animabus quoque in purgatorio detentis applicabilem, et perpetuis valituram temporibus, peramanter impertitur, non modo cum praedictum iuramentum primo emisierint, verum etiam cum illud statuta iam die renovaverint; dummodo in utroque casu conscientiam suam poenitentiae sacramento expiare non omittant, ac eucharisticam communionem suscipiant, vel missae celebrent sacrificium.

Datum Romae, ex sedibus eiusdem sacrae congregationis, die 7 maii anno 1775.

Stephanus Borgia, secretarius.

V. Rescripta ad missale et breviarium spectantia.

[Vide conc. prov. II.]

14. Decretum pro celebratione nonnullorum festorum sanctorum Britanniae.

Ut sanctorum virorum qui dum a Domino in terris peregrinarentur, Britanniam sanguine pro Christo effuso vel eximiarum splendore virtutum longe lateque illustrarunt, indelebili usque memoria vigeret, reverendissimi Deborensis, Philomediensis, Amoriensis et Ramatensis episcopi, Anglica regi in praesens vicarii apostolici, apud sanctam sedem plurimum institerunt; supplicantes ut pristinam et ob temporum conditionem intermissam consuetudinem restituere dignaretur, celebrandi scilicet in toto eo regno certis statutisque diebus officium et missam de nonnullis ex ipsis qui ibi clariori sanctitatis fama floruerunt.

Cum autem ad Christi fidellum pietatem excitandam et ad sanctorum patrocinium demerendum conducere id posse videretur, sanctissimus dominus noster Clemens papa XIV, pro paterna illa caritate qua Anglicanam gentem sanctae Romanae ecclesiae communioni adhaerentem complectitur, postquam ex mei infrascripti sacrae congregationis de Propaganda fide secretarii relatione, in audientia diei 30 martii currentis anni, deprehendit sanctos de

quibus officium et missa postulatur esse in Romano martyrologio descriptos (excepto tantum uno, scilicet sancto Davide, Menevensi episcopo, de quo tamen officium et missam celebrant sub die 1 martii monachi congregationis Anglo-Benedictinae) et fere omnes in pervetusto Sarisburiensis ecclesiae calendario et missali, quod olim commune erat pluribus Anglicanae provinciae ecclesiis contineri, praefatorum vicariorum apostolicorum praecibus benigne annuens, omnibus et singulis ex clero saeculari in dicto regno existentibus vel exituris qui ad divinum officium recitandum quocumque modo tenentur, praecipit et mandat, his vero qui sunt ex clero regulari permittit, ut infrascriptis diebus illud sub ritu adnotando de sanctis qui sequuntur persolvant, similiter et missam de eisdem sanctis celebrent desumptam de respectivo communi prout sequitur.

19 ianuarii, sancti Wolstani, episcopi Vigorniensis, duplex de communi confessoris pontificis.

1 martii, sancti David, episcopi Menevensis, duplex de eodem communi.

2 martii, sancti Ceaddae, episcopi Lichtfeldensis, duplex ut supra.

8 martii, sancti Felicis, episcopi Dumnocensis, duplex ut supra.

20 martii, sancti Cuthberti, episcopi Lindisfarnensis, duplex ut supra.

3 aprilis, sancti Richardi, episcopi Cicestrensis, duplex ut supra.

19 maii, sancti Dunstani, archiepiscopi Cantuariensis, duplex ut supra.

25 maii, sancti Aldhelmi, episcopi Scireburnensis, duplex ut supra.

8 iunii, sancti Gulielmi, episcopi Eboracensis, duplex ut supra.

22 iunii, sancti Albani, Britanniae proto-martyria, duplex maius de communi unius martyria.

7 iulii, translationis sancti Thomae Cantuariensis, duplex maius de communi unius martyria.

15 iulii, translationis sancti Swithuni, episcopi Vintoniensis, duplex de communi confessoris pontificis.

17 iulii, translationis reliquiarum sancti Osmundi, episcopi Sarisburiensis, duplex ut supra.

31 augusti, sancti Aidani, episcopi Lindisfarnensis, duplex ut supra.

3 octobris, sancti Thomae, episcopi Herefordensis, duplex ut supra.

10 octobris, sancti Paulini.

12 octobris, sancti Wilfridi, archiepiscopi Eboracensis, duplex ut supra.

25 octobris, translationis sancti Ioannis de Beverlaco, archiepiscopi Eboracensis, duplex ut supra.

3 novembrii, sanctae Winefridae virginis et martyria, de communi virginum et martyrum.

14 novembrii, translationis reliquiarum sancti Ercowaldi, episcopi Londinensis, duplex de communi confessoris pontificis.

16 novembrii, sancti Edmundi, archiepiscopi Cantuariensis, duplex ut supra.

17 novembrii, sancti Hugois, episcopi Lincolnensis, duplex ut supra.

5 decembrii, sancti Birini, episcopi Dorcestrensis, duplex ut supra.

Insuper eadem sanctitas sua declarat in concurrentia alterius officii servari debere rubricas generales, et, si agatur de concurrentia officii eiusdem ritus, praeferi officia sanctorum regni.

Datum Romae, ex sedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 21 martii 1774.

Stephanus Borgia, sacrae congregationis de Propaganda fide secretarius.

Locus et sigilli.

16. Reductio festorum et vigiliarum.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Ex audientia sanctissimi habita 9 martii 1777.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa VI, in infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario referente, attentis peculiaribus circumstantiis catholicorum in Angliae regno degentium, eos benigne dispensavit a praecepto audiendi sacrum et abstinendi ab operibus servilibus per dies festos cuilibet anni, exceptis tamen dominicis et feriis II post Pascha resurrectionis ac Pentecostes, necnon solemnioribus reliquis festis, scilicet Natalis Domini, Circumcisionis, Epiphaniae, Ascensionis, Corporis Christi, Annuntiationis et Assumptionis beatae Mariae virginis, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, commemoratione omnium sanctorum et demum, ubi colitur, patroni etiam loci. Vigiliis autem festis ut supra dispensatis annexas sanctitas sua mandavit transferri in IV et VI feriam uniuscuiusque hebdomadae Adventus, in quibus ieiunium idem servandum erit, quod in Quadragesima et quatuor temporibus anni servari debet, licet Anglis in more sit feriis VI ieiunia vigiliisque celebrare. Quoad vero ecclesiastica officia, sanctitas sua declaravit ea sic ut antea retineri oportere, tam in missae celebratione, quam in horis canonicis recitandis. Insuper sicut interdum evenit, ut die quo festum agitur sanctorum apostolorum Petri et Pauli contingat in eodem regno collectio foenorum, et messis triticeae aliquando incidat in festum Assumptionis beatae virginis, ita sanctissimus hinc quoque prospiciens, vicariis apostolicis locorum respectivis plenam largitur facultatem dispensandi in simili casu a praecepto abstinendi ab operibus servilibus, in duobus praefatis, audito tamen prius sanctae missae sacrificio, ubi illud commode fieri poterit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno quibus supra.

Stephanus Borgia, sacrae congregationis de Propaganda fide secretarius.

Locus et sigilli.

16. Suppressio ieiunii feriae sextae.

Ex audientia sanctissimi habita die 8 iulii 1781.

Relatis per me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario precibus vicariorum apostolicorum Angliae humillime supplicantium pro dispensatione a consuetudine inter catholicos eiusdem regni iamdiu vigente ieiunandi in qualibet feria VI per annum, excepto tempore Paschali, necnon abstinendi a carnibus tribus diebus rogationum, et die feste sancti Marci evangelistae, sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa VI praecipuus ob causas et circumstantias catholicoe omnes in eodem Angliae regno degentes benigne ac perpetuo dispensavit a praefata ieiunii observantia in qualibet feria VI per annum, salvo tamen ieiunio ab ecclesia praescripto feriis VI quadragesimae et IV temporum, et firmo semper remanente praecepto ieiunii in singulis feriis IV et VI uniuscuiusque hebdomadae Adventus, quod loco variarum vigiliarum catholicis Angliae iniunctum fuit ex apostolico indulto die 9 martii 1777. Quoad vero abstinendam a carnibus per tres dies rogationum ante festum Ascensionis Domini et die feste sancti Marci evangelistae, voluit sanctitas sua ut pia haec et ab antiquis temporibus firmata consuetudo inviolata etiam in posterum conservetur, ceteris quibuscumque in contrarium non obstantibus.

A Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno quibus supra.

Stephanus Borgia, sacrae congregationis de Propaganda fide secretarius.

Locus et sigilli.

17. Dispensatio abstinendae sabbati, sancti Marci et rogationum.

DECRETUM

sacrae congregationis generalis de Propaganda fide, habitae die 17 maii anno 1830.

Cum reverendi patres domini vicarii apostolici regni Angliae, pluribus adductis gravibus rationibus, vehementer petierint pro universo illo regno dispensationem ab observantia abstinendae ab esu carnis die sabbato in quo ieiunii praeceptum non obliget, itemque dispensationem ab eadem abstinendae observantia, quae in memorato regno viget, die sancti Marci evangelistae et diebus rogationum; sacra congregatio generalis de Propaganda fide habita die 17 maii, anno 1830, referente eminentissimo ac reverendissimo domino Benedicto sanctae Romanae ecclesiae cardinali Barberini, censuit ac decrevit, supplicandum sanctissimo domino nostro, attentis ac durantibus circumstantiis, pro gratia iuxta petita.

Hanc autem sacrae congregationis sententiam, sanctissimo domino Pio papae VIII relatum per reverendum patrem dominum Castrucium Castracane, sacrae congregationis secretarium, in audientia die 23 maii anno 1830, sanctitas sua benigne in omnibus probavit et reverendis patribus dominis vicariis apostolicis communicandum iussit.

Datum Romae, apud sacram congregationem de Propaganda fide, die 29 maii 1830.

D. M. cardinalis Capellari, praefectus.
C. Castracane, secretarius.

18. Reductio festorum.

DECRETUM

sacrae congregationis generalis de Propaganda fide, habitae die 17 maii 1830.

Cum in sacra congregatione generali de Propaganda fide habita die 17 maii 1830 perpensa fuerint preces reverendorum patrum dominorum vicariorum apostolicorum Angliae, quibus petebant nonnullorum dierum festorum in eo regno adhuc vigentium diminutionem, referente eminentissimo ac reverendissimo domino Benedicto sanctae Romanae ecclesiae cardinali Barberini, eadem sacra congregatio, rebus omnibus mature consideratis, censuit ac decrevit, supplicandum sanctissimo domino nostro pro suppressione, durantibus circumstantiis, festi de praecepto hactenus ibi servati in utraque feria secunda Paschalis ac Pentecostes; itemque pro translatione festi Annuntiationis beatae Mariae virginis et sancti Guthberti in comitatu Danelmensi districtus septentrionalis, ad diem dominicam proxime sequentem.

Hanc autem sacrae congregationis sententiam, sanctissimo domino nostro Pio papae VIII relatum per reverendum patrem dominum Castrucium Castracane, sacrae congregationis secretarium, in audientia diei 23 maii anni 1830, sanctitas sua benigne in omnibus probavit, et vicariis apostolicis communicandum iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die 29 maii 1830.

D. M. cardinalis Capellari, praefectus.
C. Castracane, secretarius.

19. Translatio festorum mobilium.

Westmonasteriensis.

Ad promovendam magis in Anglia devotionem erga amantissimum humani generis redemptorem Christum Iesum, et sanctissimam eius matrem beatissimam virginem Mariam, eminentissimus et reverendissimus dominus cardinalis Nicolaus Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, a sanctissimo domino nostro Pio papa IX supplicibus votis postulavit, ut privilegium concedere dignaretur clero Angliae, transferendi ad primas dies sequentes liberas mobilia festa tum mysteriorum et instrumentorum dominicae Passionis, assignata certis feriis a dominica Septuagesimae et deinceps in Quadragesima, tum festa eiusdem Deiparae determinatis intra annum dominicis affixa. Sanctitas sua, referente subscripto sacrorum rituum congregationis secretario, eiusdem votis clementer deferens, indulsit, ut enunciata festa mobilia dominicae Passionis ac beatae Mariae virginis amandari valeant ad primas dies sequentes liberas, quoties, iuxta decreta, designatae feriae vel dominicae impeditae occurrerint; attamen quoad officia mysteriorum et instrumentorum dominicae Passionis, voluit ultra Quadragesimam non transferantur; servatis rubricis. Con-
 trariis non obstantibus quibuscumque.

Die 10 iunii 1868.

C., episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.
 H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

20. De commemoratione sancti Georgii.

Sanctissimus dominus noster Pius IX, die 24 maii 1863 declaravit, quod in sanctorum suffragiis, atque in oratione *A cunctis* commemoratio sancti Georgii tantum fiat, omisa commemoratio aliorum sanctorum, praeterquam in casu ordinum regularium quoad commemorationem sui fundatoris, et salvis privilegiis particularibus a sancta sede concessis.

VI. DE INDULGENTIIS

in festis domini nostri Iesu Christi et beatae Mariae virginis.

Beatissime pater.

Per rescriptum sacrae congregationis de Propaganda fide diei 14 maii 1853, sanctitas vestra benigne dignata est concedere omnibus dioecesibus Angliae indulgentiam plenariam sub solitis conditionibus in omnibus festis domini nostri Iesu Christi et immaculae ipsius matris; per decretum

A vero sacrae congregationis indulgentiarum diei 18 septembris 1863, declaravit sanctitas vestra per verba „in omnibus festis domini nostri Iesu Christi“ intelligi debere festa Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniae, Paschatis, Ascensionis et Corporis Christi, per verba autem „in omnibus festis beatae Mariae virginis“ festa Conceptionis, Nativitatis, Annuntiationis, Purificationis et Assumptionis.

Sed cum in omnibus calendaris Angliae editis non solum festa praedicta, sed etiam, per errorem, et alia secundaria festa Domini nostri et beatissimae Virginis utpote hoc privilegio decorata, per varios annos sint publicata, atque peraepe a suggestu ad fideles in diebus dominicis a sacerdotibus sint promulgata:

Nicolaus, cardinalis archiepiscopus Westmonasteriensis, pro se suisque suffraganeis, enixe supplicat, ad evitandum scandalum et ne minuat sacramentorum frequentia ratione indulgentiarum hactenus publicatarum introducta, ut sanctitas vestra benigne dignetur concedere ut singuli fideles in Anglia degentes lucrari valeant indulgentiam plenariam animabus in purgatorio detentis applicabilem, dummodo rite confessi et sacra synaxi refecti, coram aliquo altari pias ad Deum preces fuderint iuxta mentem sanctitatis vestrae, a primis vespere usque ad occasum solis dierum festorum sequentium, scilicet sanctissimi nominis Iesu, Desponsationis beatae Mariae virginis, Orationis domini nostri Iesu Christi, Passionis, spineae Coronae, Lanceae et Clavorum, Sindonis, sanctarum V Plagarum, pretiosi Sanguinis in utroque festo, VII Dolorum beatae Mariae virginis in utroque festo, Auxilii christianorum, sacratissimi Cordis domini nostri Iesu Christi, Visitationis, beatae Mariae virginis de monte Carmelo et ad Nives, Transfigurationis domini nostri Iesu Christi, sanctissimi Nominis Mariae, beatae Mariae virginis de Mercede, solemnitatis Rosarii beatae Mariae virginis, Maternitatis, Puritatis et Patrocinii beatae Mariae virginis, sanctissimi Redemptoris, Praesentationis et Expectationis partus beatae Mariae virginis. Quare, etc.

Ex audientia sanctissimi habita die 27 Februarii 1863.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infra scripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia iuxta preces.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

H. Capalti, secretarius.

LITERAE SYNODICAE PATRUM.

We, the cardinal archbishop, and the bishops of the province of Westminster, in provincial synod assembled, to our dearly beloved brethren and children in Christ, the clergy secular and regular, and the faithful under our jurisdiction, health and benediction in our Lord Jesus Christ.

For the third time we have the consolation of addressing you in a joint synodical letter. We have supplied, through the divine blessing, the omission of our periodical synod, to have been held, in due course, last year. But the delay, we humbly trust, will be for your profit, as it has given more time to mature our judgments, and our thoughts, on the important subjects which awaited our consideration.

So weighty, indeed, were many of these, that the period during which we sat was prolonged

Nos, archiepiscopus et episcopi provinciae Westmonasteriensis, in provinciale synodum congregati, carissimis nostris in Christo fratribus et filiis, saecularis et regularis ordinis clericis, ac fidelibus nostrae iurisdictioni subiectis, salutem et benedictionem in Christo Iesu domino nostro.

Nunc iam tertium lubentissime facimus, ut vos per communes literas synodicas alloquamur. Eam enim synodum, quae superiore anno, ut exacto legitimo tempore, habenda erat, omissam, nunc demum, favente Deo, repetivimus. Quae dilatio, ut nos quidem confidimus, vobis in bonum vertet, cum plus spatii nacti simus ad matura nostra de maximis rebus, quae eramus tractaturi, iudicia atque consilia.

Atque earum quidem adeo graves erant nonnullae, ut diutius nobis, quam in prioribus synodis,

Verbo curata ab editoribus Collectionis Locensis.

beyond that occupied by any previous synod. We were, however, happy in this, that every bishop composing our hierarchy was able personally to attend; and that with the exception of the late venerable bishop of Liverpool, doctor George Brown, we have to deplore no loss by death between the last and our present synod.

A marked feature in this meeting has been the great increase in the representatives of religious orders, ancient and recent: some present by virtue of office, others brought, as their theologians, by several bishops. It has been pleasing to meet in the shady alleys of the grounds, or to see mingled with the robes of our canons, and other secular priests, in our more solemn assemblies, the ancient habits of those venerable conventual bodies, which, though banished for centuries from our native land, have left their names indelibly impressed on the public places and thoroughfares of our cities. And scarcely less encouraging has it been to find established amongst us so many of those modern congregations, which God has inspired holy men to found, in order to meet special wants created by the changes in the social world.

The return of the first, and the establishment of the second class of monastic institutions, form a motive for great encouragement. For when the divine goodness thus sends workmen to our vineyard, peculiarly qualified for the various works conducive to its perfect cultivation, we cannot but feel that this spontaneous mercy marks one of those hours in its providential care, when our heavenly master goes forth into the very market-place of his better Jerusalem, to press into his service here whoever can be spared, or seeks more active occupation, even in a strange land.

Nor can we overlook, dearly beloved in Christ our Lord, that such a striking, and almost unexpected aid from without does not, we humbly trust, come to us as a reproof, but rather as an approbation, and a support. For, although it may not become us to utter words of commendation which may seem to reflect back praise upon their sources, it would be unjust in us, for fear of such an imputation, to hesitate one moment in expressing our hearty approbation, and even admiration of the devotedness to their duties of the clergy of our province, of their disinterested zeal, their multiplied labours, their self-sought increase of toil, and their self-imposed burthens.

If you, the faithful children of the church, enjoy increased facility for assisting at the celebration of the divine sacrifice; if you witness not only on greater feasts, but on minor or local festivals, the churches crowded, and the altars approached by multitudes; if in towns you enjoy the blessing of devout evening services, with frequent benedictions, and expositions of the most blessed sacrament: if you see the functions of the church performed with a new splendour, and scrupulous exactness, with richness in every requisite for them, whether decoration, or vestments and plate; to whom do you owe all this but to your zealous clergy, who have readily sacrificed their own time, honest recreation, and, we fear we must add, often health, to procure you the spiritual graces which these additional practices of devotion confer?

Again, if in every part of England new and beautiful churches have arisen, with additional

fuertit considendum. Ceterum illud nobis gratissimum fuit, quod e nostro episcopali ordine nemo non interesse posset, neque, praeter venerabilis memoriae episcopum Liverpoolitanum, doctorem Georgium Brown, quemquam inter hanc et ultimam synodum desideraremus morte sublatum.

Unum porro habuit hic conventus insigne ac proprium, quod ex religiosis ordinibus, tum antiquis tum recentibus, multo plures in eo, quam antea, considerant: quorum alii aderant iure sui muneris, alii ab episcopis adducti theologi. Erat certe quod laetare, cum vel in hortorum umbraculis obvios haberes, vel in solemnioribus, concensibus, inter canonicos nostros aliosque saeculares sacerdotes, suis quosque vestibus ornatos, versari cerneret antiquos habitus venerabilium illorum collegiorum: quae, quamvis ante aliquot iam saecula e nostro natali solo pulsa, tamen in foris plateisque nostrarum urbium sua nomina in perpetuum/impressa reliquerunt. Nec minus fere ad confirmandos animos valebat, quod apud nos constitutae reperiretur complures ex novis illis sodalitatibus, quas viri sancti divino instinctu condiderunt, ut peculiares necessitates ex mutationibus humanae societatis exortas sublevarent.

Est profecto, cur nos magnopere confirmet cum veterum monasticorum ordinum relictis, tum recentium institutio. Cum enim divina bonitas eiusmodi operarios in hanc vineam mittat, qui variis operum generibus, quae ad eam perfecte colendam pertinent, maxime sint idonei: non possumus in hoc sponte concessio beneficio non agnoscere unam ex illis providentissime dispositis horis, cum oeclestis paterfamilias exit in forum melioris suae civitatis Jerusalem, ut eos ad servendum sibi his in locis impellat, qui vel alibi non sint necessarii, vel plus operis ac laboris, etiam in externa regione, desiderant.

Neque vero illud praeterire possumus, dilectissimi in Christo, tam mirabile ac prope inexpectatum, quod foris accepimus, auxilium, non vituperationi alicui, (sic enim confidimus nos quidem), sed magis approbationi et succurrendi studio esse tribuendum. Quamvis enim non deceat nos fortasse ea commendare, unde laus ad nos ipsos redundare videatur, tamen iniusti simus, si talem criminationem veriti, ullo modo dubitemus palam profiteri, provinciae nostrae clerum quam ex animo probemus, immo vero etiam admiremur: id eius est tuendorum officiorum studium, is proprii negligens commodi selus, ea laborum magnitudo, ea denique ulro quaesita operis accessio, et onera oneribus sponte cumulata.

Etenim si vos fideles ecclesiae filii, maiorem nacti estis facultatem divini sacrificii frequentandi: si non modo in maioribus solemnitatibus, sed etiam in minoribus aut certorum locorum propriis, referta hominibus templa aras piis conviviis affluentes videtis; si in urbibus alere vestram pietatem potestis vespertinis illis caerimoniis, et frequenti expositione ac benedictione sanctissimi sacramenti: si ecclesiae ritus, ut videtis ipsi, novo splendore, diligenti cura, insigni omnium rerum necessariorum ornamentorum, vestium, vasorum, apparatu peraguntur; quibus tandem haec omnia debetis, nisi optimis sacerdotibus vestris, qui suum tempus, honesta sua oblectamenta, fortasse etiam saepe suam valetudinem libenter impenderunt, ut vobis spiritualia bona, quae cum hac piarum caerimiarum accessione coniuncta sunt, compararent?

Quodsi rursum in omnibus Angliae partibus nova et praestantia aedificata sunt templa, eoque hic rebus

means for daily propitiation of God's wrath; if the old and wretched, though venerable chapels of our sires are being superseded by larger and more becoming edifices; if schools have been enlarged and multiplied to more than double their former dimensions and number; if religious teachers are gradually becoming, in almost every town, the instructors of the future mothers of our flocks; whose has generally been the assiduity, the labour, the self-sacrifice, to do these great things for God, but the missionary priest's, secular or regular, who, often nobly seconded by the generosity of the laity, has laboured for years, and spent himself before he has seen the first aspirations of his hopes crowned with complete success?

It was for a clergy that worked thus that aid was needed not to supply defects, but to add to our power. God looked mercifully from his high throne in heaven, upon his servants, who had shrunk from no toil, and quailed before no danger, whose youth was often too early crushed or blighted for this world, or rather too early bloomed for the next, who had spared themselves in nothing, and in nothing sought themselves; and sent them his help from his holy place.

New wants in the spiritual life had sprung up, and God supplied them. How were our numerous convents to receive their at least annual demand for a spiritual retreat, without bodies of men, ready for this new requirement? How even were they to be adequately provided with directors, without an extraordinary supply of priests with leisure to undertake the office? How were the clergy of our multiplied dioceses, almost at one and the same time, to enjoy the annual refreshment, now so valued by themselves and their congregations, of accurately conducted spiritual exercises, without learned and grave persons, trained by express study to their direction, and even extraneous to the class of ecclesiastics to whom they have to offer wise and pious counsel?

And further still, the time had manifestly come when masses of evil had to be driven into by combined force; when the accumulation of vice and indifference in our great cities had to be broken up piecemeal, dissolved, and washed away, so as to pollute no longer the streams in which they had collected and grown. Even in country places, the quiet course of sound old catholic traditions had often become almost stagnant, with little influence, little progress, and little feeling. It had become obvious that the application of some new power was necessary for both. In the first especially, the combination of an almost rude strength, concerted operation, and often long continuance was necessary to drive a wedge into the resisting block of aggregated and hardened sin. And where could these conditions be fulfilled, except in a body of men trained up to the work on a uniform plan, free from other responsibilities, and able to raise their voice with a new energy in every place which they visited? Who does not remember the stirring and awakening results of the early labours of these missionaries — some of whom, like the good fathers Dominic and Gentili, have now long departed — when they first visited our congregations?

Thank, God, then, that in all this his Holy Spirit has multiplied our power and our consolation,

quae ad propitiandum quotidie Deum pertinent, copiosius instructa; si vincta et misera maiorum nostrorum sacella, quamvis antiquitate veneranda, tamen maioribus et decentioribus aedificiis cesserunt; si ad scholarum amplitudinem et numerum tantum accessit, ut iam sint duplo, quam antea, capaciores atque plures; si in omnibus paene urbibus fit paulatim, ut, quae matres familiarum nostrarum sunt futuras, religiosarum magistrarum utantur disciplina; qui sunt ii plerumque, quorum assiduitas, labor, devota caritas, res tantas Dei causa efficit, nisi missionarii sacerdotes, saeculares aut regulares, qui, laicorum saepe generosa liberalitate adiuti, multos annos laborarunt seque ipsos impenderunt, priusquam primas spes suas ac vota prospero eventu expleta cernerent?

Profecto sic strenue laboranti clero opus erat auxilio, non quo sarcirentur defectus, sed quo viros nobis adderentur. Benigne respexit Deus e coelesti sede famulos suos; qui nullum laborem subterfugerant, nullum periculum detrectaverant; quorum saepe iuventus immature ad hanc vitam atteri aut consumi, vel potius praemature ad alteram florescere solebat; qui nulla in re sibi pepercerant, nulla in re se ipsos quaesiverant; misitque illis auxilium de loco sancto suo.

Exstiterant in spirituali vita novae necessitates; his Deus providit. Quomodo enim tam multa monasteria eum, quem minimum quotannis petebant, spirituales recessus impetrarent, nisi adessent virorum collegia, qui ad haec nova munera essent parati? Aut unde iisdem idonea moderatorum suppeteret copia, sine extraordinario aliquo sacerdotum supplemento, quibus otium ad id munus non deesset? Quomodo autem tot dioecesium sacerdotes, fere uno eodemque tempore, annuis spiritus exercitationibus, iisque accurate moderatis (quas nunc cum ipsi tum ii, quibus praesunt, fideles tanti faciunt), refici recrearique possent, nisi praesto forent viri docti et graves propriisque studiis ad id opus instructi, iisdemque etiam ab eo cleri ordine discreti, qui prudentibus plisque eorum consiliis dirigendus esset?

Praeterea vero manifestum erat venisse tempus illud, cum ingens quaedam vis malorum, consociatis multorum viribus, esset comprimenda; cum congeries illa vitiorum, quae in magnis urbibus nostris inveterato torpore concreverat, tandem aliquando perfringenda, dissolvenda, proluenda esset, ne diutius flumina tanta tamque foeda colluvione contaminarentur. Quin etiam ruri quietus ille curvus incorruptae, ut a maioribus tradita est, catholicae disciplinae multis locis paene constiterat: parum ea vim suam exercebat, parum valebat ad profectum, parum in animos penetrabat. Apparebat utrobique novum aliquod robur esse adhibendum. Et in urbibus quidem maxime prope violenta vi, et conspirante multorum opera, ac saepe diuturna contentione uti necesse erat, ut in densam illam coacervatorum et induratorum scelerum molem velut cuneus quidam adigeretur. Quae quidem abinam simul omnia reperirentur, nisi in collegio virorum, cum una ratione ac disciplina ad hoc opus institutorum, tum ab aliis officiis liberorum, quibus liceret, quemcumque locum adirent, nova semper vi vocem attollere? Quis non recordatur, quos motus animorum concitarint illorum missionariorum labores (ex quibus nonnulli, ut optimi patres Dominic [congregationis sanctissimi P.] et Gentili [congregatione Caritatis, Rosmin.], iam diu ad unicum requiem suam discesserunt), cum primum nostros conventus visitarant?

Gratias igitur agamus Deo, cuius sanctus spiritus haec tanta virum coelique incrementa nobis attulit;

of which the fullest evidence was given us in this provincial synod, by the truly cordial and brotherly cooperation of the two orders of clergy. But even this harmonious activity would be very insufficient if it were not well seconded and supported by you, our dearly beloved children, the catholic laity of England. At all times we have found you ready to come openly and boldly forward, to assert the principles of your religion and the claims of the church. You have readily thrown into the scale, when needed, the weight of your rank, your ancient descent, your social position, and political influence; and, where providence had not bestowed these, the weight of your numbers, and the unanimity of your voices. Much have we gained in this manner: not only in moments of crisis and emergency, when a resolute attitude was necessary to stay artificial agitation opposed to us, but in the more tranquil adjustment of our demands in favour of education for our poor. It has been by this support and unanimity of counsel and of action, that our poor school committee has succeeded in maturing and carrying measures which all now acknowledge to have procured most important advantages. It has been through the same combined activity that our separate reformatories have been obtained, on a footing of equality with those of others. And finally, the zeal of all catholics, and their earnest advocacy, have secured permanently to our soldiers, at home and abroad, the inestimable blessing of chaplains, honourable appointed, and treated as becomes their sacred office.

But we cannot pass over the most signal and public demonstration of our unanimity in truly catholic efforts, so recently given, by one of the most numerous and distinguished meetings for any religious purpose, ever held in the metropolis. When we consider what was the purpose of this assemblage, — in the eyes of God nothing less, in the sight of scoffers nothing more, than the eternal interests of the outcasts of society, whom crime has thrust into prisons, or wretchedness has swept into workhouses, — we thank the Almighty, in the sincerity of our hearts, that He hath given such a gift to you, of compassionate charity and its courageous advocacy.

But, dearly beloved in Christ our Lord, let us earnestly remind you our work, in this matter, is not yet complete. The just and salutary measures for which we have contended have not as yet been granted, still less carried out. They are three in number.

First, — the obtaining for our gallant and loyal catholics serving in her majesty's fleet, the same means and opportunities for receiving religious instruction, exhortation, and sacred ministration, as have been secured to our soldiers in the army: for surely there can be no difference of equitable claims between those who risk their lives on land, and those who doubly imperil them at sea.

Secondly, — the placing of catholic prisoners on the same footing as protestants in all that regards religious assistance and consolation: for since, professedly, the prison is now regarded as a place of reformation rather than of expiation, and since no one can doubt that the root of faith once planted in the heart, and never totally destroyed by a career of vice, is the best, and often the only hold which later calls to virtue can seize, it stands to reason that catholic delinquents can be restored to a moral life by no one so well as by the priest, who alone knows their religious convictions, and can supply their

quod evidentissime comprobavit, in hac provinciali synode, tam ex animo tanque fraterne consociata utriusque cleri ordinis industria. Verum ne haec quidem concordissima virium coniunctio satis efficeret, nisi eadem a vobis, carissimi filii, laici Angliae catholici, iuvaretur et sustineretur. Atque omni quidem tempore vos paratos reperimus palam animosaeque prodire, ad religionis vestrae leges et ecclesiae iura tutanda. Non dubitastis, cum opus fuit, alii vestram nobilitatem, antiquitatem generis, socialem conditionem, auctoritatem in republica, quasi in libras lancem conicere; ceteri, quibus haec non dederat providentia, vestri numeri pondus et conspirantium suffragiorum globum. Et multum profecto hac ratione consecuti sumus, non modo in rebus ancipitibus et subitis casibus, cum constantia opus erat ad cohibendos motus in nos de industria concitatos; sed tam etiam, cum tranquillius ea, quae pauperum nostrorum educandorum causa petebamus comparanda erant. Illo igitur auxilio illaque consiliorum et virium coniunctione effectum est, ut curandis pauperum scholis delecti viri ea suscipere et exsequi possent, ex quibus maximas utilitates provenisse omnes nunc fatentur. Eadem illa in rebus gerendis consensione proprias et separatas emendandae iuventuti scholas, easque pari cum ceteris eiusdem generis conditions, adepti sumus. Denique omnium catholicorum industriae et gravissimae intercessioni id maximum beneficium debent nostri milites, ut domi et foris stabiles habeant capellanos, quibus nec honestum salarium, nec sancto muneri debitus honor desit.

Verum nostrae in vere catholicis studiis concordiae illud imprimis insigne et publicum documentum praeterire non possumus, quod nuper editum est in uno e maximis celeberrimisque conventibus, qui religionis causa in hac metropoli unquam sint habiti. Cum enim, quid ei propositum esset, intuemur (id autem erat Dei iudicio nihil minus, derisorum opinione nihil amplius, quam aeterna salus hominum ab humana societate reietorum, quos vel aelus detrusit in carceres, vel egestas in ergastula compulit), singulares omnipotenti gratias agimus, qui vobis tam piam caritatem et ad suscipiendam miserorum causam tantum animum iniecit.

Quaquam sinite, carissimi in Christo domino nostro, vos admoneamus, nostrum opus in hac parte nondum esse perfectum. Quae enim postulavimus iusta et salutaria, ea ne concessa quidem adhuc sunt, nedum effecta. Sunt autem numero tria.

Quorum primum est, ut strenuis et fidelibus catholicis, qui in regia classe stipendia merentur, eadem ad christianam doctrinam piisque adhortationes audiendas et sacra percipienda facultas et commoditas praebeat, quae nostris in terrestri exercitu militibus decreta est; nulla enim profecto causa reperiri potest, cur non eadem aequitatis ratio et in iis valeat, qui terra periculum vitae subeunt, et in iis, qui mari bifariam periclitantur.

Alterum est, ut vinciti catholici pari ratione ac protestantes tractentur in iis omnibus, quae ad religionis auxilia et solatia pertinent. Cum enim iam fateantur omnes, carcerem ad emendandum potius quam ad puniendum adhiberi; cumque nemini dubium esse possit, quin fides semel animo insita, ac ne flagitiosa quidem vita unquam penitus evaleat, optimam ac saepe unicam velut ansam praebeat, qua scelerati ad virtutem reduci queant; facile intelligitur, catholicos nocentes ad vitae honestatem a nullo aeque bene revocari posse, atque a sacerdotibus, qui sensu liberum et fidem novit et spiritualibus

Thirdly, — the attaining similar justice for the wretched inmates of the workhouse, whose only crime is often sad misfortune, and who are even more unfairly treated than professed and condemned criminals; for whereas the regulations of prisons are at least, in their respective classes, uniform, and prescribed by a public authority, the rules and usages of these receptacles of wretchedness are subject to the capricious enactments of local jurisdictions, sometimes, indeed, — especially in large towns, — just and liberal in their dealings with our poor, but often narrow-minded and bigoted to an almost incredible degree. Hence the visits of the priest to these afflicted and oppressed creatures of God are limited, hampered, and almost hindered, by troublesome and obstructive conditions, which require a strong hand to sweep them away, and substitute for them a generous and kind-hearted legislation.

Indeed, it ought not to be forgotten, that none of these classes of subjects of the crown have forfeited, even by crime, their full right to religious toleration. It is no part of the sentence of the law upon any delinquent, that he shall be deprived of the means of practising his religion, or shall be compelled to submit to means directed to make him a protestant. In this respect — that is, in what touches his soul — the jurisprudence of the land grants no authority, deprives men the most guilty of no single right. How much less should those who offer their lives to defend the honour and dominions of the crown — how much less do those whom misery has struck down, lose by their position that freedom in believing in God, and in worshipping him according to their consciences, which other members of the same state legally enjoy! Yet, practically they are treated, and theoretically their case is discussed, as if such a distinction did exist between them and others.

If we have entered into these details, it has been for the purpose of keeping your attention wakeful to the cause that our clergy and laity have so cheerfully undertaken, with a view and a determination that it shall be carried. Now, notwithstanding the energy displayed, and the prospect of success which seemed to await it, we must bear in mind that hitherto our hopes have not been realized, and no concessions have been definitely made. Our work, therefore, is not accomplished; and we must continue our unrelaxed efforts, and our happy cooperation, till we can congratulate, not ourselves, but our poor, that we have no more to solicit on their behalf.

While, however, we thus express our confidence in the faithful discharge of respective duties by every class of catholics, to whom this our synodical letter is addressed, there are several points of deep interest which have occupied our thoughts during this meeting, and which we consider worthy of being brought before your attention.

1. The first is, that ever new, and ever engrossing topic — the education of our poor. Ever new, because ever true is that divine word, that "the poor we have always with us". As a tide ever moving, and ever driving wave on the track of wave, each different, yet seemingly the same, does the dull unvarying motion of time, send forward a

Tertium illud est, ut aequalitas iuris vindicetur miseris ergastulorum inquilinis, quorum unicum esse crimen est dira calamitas; qui tamen acerbis etiam tractantur, quam qui sunt aperte ac lacerati iudicioque damnati. Nam carcerum quidem leges, in unoquoque horum generum, parvas saltem et eadem ubique sunt, et publica auctoritate praescriptae; in his vero miseriarum receptaculis, disciplina et consuetudo ex cuiusque loci magistratum arbitrio et libidine pendet; qui quidem interdum, praesertim in magnis urbibus, iuste humaneque tractant nostrum pauperes, at saepe ita angusti animi sunt et superstitiosi, ut credi vix possit. Itaque sacerdotis aditus ad haec afflictos et oppressos homines coarctatur, impeditur ac paene obstruitur molestis difficillimisque conditionibus; quas ut tollantur et in earum locum liberales et humanae leges substituuntur, haud mediocriter requiritur vigor et auctoritas.

Enimvero meminisse oportet, in his generibus hominum huic regno subiectorum, neminem, ne admisso quidem scelere, plenum ius sua sequendi sacra, quod ei lex tribuit, amisisse. Nihil in legibus, quae de nocentibus statuunt, usquam scriptum est, quare quicumque ex his aut privandus sit facultate suae religionis colendae, aut ea cogendus admittere, quae eo spectent, ut protestantica sacra suscipiat. Hac in parte, id est in iis, quae ad eius animam pertinent, patriae leges nullam cuiquam auctoritatem tribuunt, neminem quamvis sceleratissimum ullo iure privant. Quanto igitur minus ii, qui ad imperii nostri decus et iura tuenda vitam suam devovent, quanto minus ii, quos calamitas affixit, in sua quaque conditione fraudandi sunt ea credendi et occupandum suam conscientiam colendi Dei libertate, quae ceteris eiusdem regni civibus lege conceditur! Et tamen sic usu illi tractantur, sic ratione de eorum causa disputatur, quasi inter hos et illos tale aliquod discrimen interit.

Quodsi haec singillatim persecuti sumus, ideo fecimus, ut vos intentos teneremus ad eam causam, quam tum sacerdotes nostri tum laici tanto studio susceperant, ut eam ad exitum perducere statuerent. Verum, quamvis strenue acta res sit, et de successu bene sperandum videretur, non est tamen dissimulandum, minime adhuc evenisse, quod expectabamus, nec quidquam certi concessum fuisse. Itaque nostrum opus nondum est expletum; quodque coepimus, non remissa contentione et felici concordia persequamur necesse est, donec, non nobis ipsis, sed pauperibus nostris congratulari possimus, nihil superesse, quod eorum causa postulemus.

Sed quoniam nos confidere profiteamur, omnes catholicorum ordines, ad quos nunc scribimus, suis quemque officiis diligenter satisfactos, nonnulla sunt, eaque maximi momenti, quae et synodi tempore multum animo versavimus, et nunc dignas putamus, quae vobis ob oculos ponantur.

1. Primum est illud semper novum, semper gravissimum negotium educandorum pauperum¹. Semper novum, inquam, quia nunquam non vera est divina illa vox, nos semper pauperes habere nobiscum². Quemadmodum enim perpetuo mobilis aetas alios semper ex aliis, re diversa, specie eodem, vivit fluctus, ita sibi semper simillimus temporis

¹ Processus concilii pauperum scholarum a synodo tantopere laudati, fuit Carolus Langdale, qui, postquam omnem vitam suam pauperibus educandis dedicarat, paulo ante mortem in societate loci recipi voluit.

² Matth. XXVI, 11.

succession of young claimants to our tenderness and charity. If you enter the school to-day which you visited six years ago, you seem to see the same objects before you, and feel tempted to exclaim: „Are we no more forward yet with this everlasting education?“ „Yes,“ and „No,“ might be the honest reply. Yes! you contemplate before you what looks identical: the same eyes, the same casts of countenance, the same varieties of character, the same sprightliness and the same dulness, — perhaps the very same rage, and certainly the same squalidness and destitution. And you witness, too, the same patient, untiring, round of teaching, of forbearing, of exhortation and mild reproof in the brother, or the sister, who has sat for years at the presiding desk, and will sit there, having ever the poor for companion and for charge, till death shall have transferred each to the companionship of guardian angels, whom both have imitated and helped.

And yet in the most essential respect, No! All that it profits to care for is different. These are all new immortal souls that have to be saved, and we must do for them what we have done for others. During the interval between our visits, more than one wave has passed over and away; and who will ever recover and rejoin the particles that composed it? Some have sunk into the sand, and are slumbering somewhere amidst children's graves; most have been washed out on the broad ocean of life, dispersed far and wide, even to the Antipodes; some float on nobly on the surface, while others, perhaps, are sinking. But you have done your duty generally to all, and to many who have succeeded them.

So now you are providing the same blessings for another generation; and another will follow this, and claim your succour, and you needs must grant it. This was not a temporary charity, that was to end in a few years. So long as God is not wearied with doing good, but goes on giving his world new souls, to love him and be saved, we must not tire of seconding, by our feeble efforts, His benevolent intentions. Nay, let us make up our minds that this is an heirloom that we have secured to our families — a legacy which we must leave to children and successors in our property. Never can the burthen be taken off any catholic estate or possession, of educating the poor in the fear and love of God.

We need not, therefore, exhort you, as we have done in our previous Synodical Letters, to persevere in this important undertaking. We feel grieved every time that we notice a falling off in the returns of subscriptions collected for education; but never more than when we find this diminution affect the funds of our poor school committee, for every year adds another evidence to former proofs of the immense utility of this institution. In its exertions we can find no trace whatever of relaxation or fatigue; in its close adhesion to our episcopal policy, in its perfect coherence and unity in itself, and in its external activity as well as impartial administration, we detect no alteration or symptom of decline from first fervour. We feel happy in having at our side so faithful and so zealous a Council.

2. Connected with this subject is a special motive of grief to us. It is the great negligence,

metas perennem quandam affluentiam parvulorum supplicum pietati nostrae et caritati obviam defert. Scholam si ingrediare hodie, quam ante sex annos inviseris, eadem omnia putes etiamnum te videre, et vix non fortitan exclames: Quid? nihilne igitur in ista perenni educatione progressi sumus? Et fortasse respondeatur tibi comiter sic: nihil et multum. Nihil, inquam; quae enim cernis, eadem omnia esse videntur: iidem oculi, iidem vultus et habitus, eadem varietas ingeniorum, eadem alacritas et eadem pigrity; fortasse iidem panni, certe idem equalior eademque inopia. Rarus eandem patientiam, eandem in se redeuntis docendi, fovendi, hortandi, leniter obiurgandi curas vides illius fratris aut sororis, qui in his cathedris iam multos annos sedent, et tandem sedebunt, hac eadem semper pauperum corona et familia, donec morte ad angelorum custodum societatem transferantur, quae et imitati sunt et adiuverunt.

At vero in eo, quod caput est, multum profecimus: ea enim omnia, in quibus opera fructuose collocatur, alia sunt. Aliae sunt videlicet animae immortales et ad salutem perducendae; quodque aliis praestitimus, idem his praestare debemus. Ex quo scholas visitavimus, non una affluxit et refluxit unda; quis autem tamquam guttas, quibus constabant, reperiat rursusque componat? Aliae arena haustae sunt, et alicubi inter parvulorum sepulcra quiescunt; aliae vastissimo iactantur vitae oceano, longe lateque usque ad plagas nostris vestigiis contrarias dispersae; nonnullae in summa aqua insignes feruntur, dum aliae fortasse merguntur. Sed vos tum illis omnibus, tum multis, qui iis successerunt, generose id, quod vestrum erat, praestitistis.

Nunc igitur aliis, qui modo succrescunt, eadem providetis beneficia; hosque rursus excipient alii, vestramque opem expetent, quam eis item tribuere oportebit. Neque enim temporaria haec erat caritas, quae paucorum annorum spatio terminaretur. Quamdiu enim Deus non fatigatur benefaciendo, sed pergit novas creare animas, quae illum ament et salutem consequantur, ne nos quidem pigeat oportet, quoad fert nostra imbecillitas, benignae eius voluntati obsecundare. Immo vero reputemus nobiscum ipsi, hanc esse haereditatem nostris familiis a nobis comparatam, idque tamquam legatum filiis nostris et bonorum haeredibus relinquendum. Neque enim a cuiusquam catholici praediis aut possessionibus secludi unquam potest onus hoc pauperum in Dei timore et amore educandorum.

Non est igitur, cur vos hortemur, quemadmodum in superioribus synodicalis literis, ut tam grave susceptum opus persequamini. Dolemus sane, quoties animadvertimus, in pecuniis pro educatione colligendis, nominam subscriptiones minui; nunquam vero magis, quam cum ea dominatio nostri collegii, pauperum scholis praepositi, aerarium afficit; cuius instituti quam sit insignis utilitas, cum iam ante perspectum est, tum in annos singulos evidentius comprobatur. Nam in illo coetu nullum omnino indicium remissionis aut quasi defensionis industriae animadvertere possumus. Sic enim se ad nostram episcopalem auctoritatem applicat, sic cohaeret et secum ipso consentit, sic in rebus agendis et summa aequitate administrandis versatur, ut nihil in eo non sibi constans, nihil, quod primum fervorem ullo modo imminutum indicet, reperiamus. Praeclare nobiscum actum putamus, quod tam fidi tanque diligentis consilii opera nobis uti contigit.

3. Cum ea re, de qua modo diximus, contineatur est aliud, quae impendit gravi dolore afflicta;

sending their children to catholic schools. Unfortunately, many catholic poor, themselves not educated, allow themselves to be seduced by the advantages proposed to allure their children to heretical schools, or to be carried away by the cry of "education", considered merely as a means of getting on in the world: and so do not either perceive the evils of an erroneous, or appreciate the blessings of a sound education. Hence, even if anxious to give to their children the benefit of some intellectual training, they only think of its secular portion, caring but little for its religious, and really vital, element.

Let it, then, be the incessant endeavour of us all, to rouse the poor from this apathy. Let the pulpit, the confessional, the domestic visit, the tract, and the casual conversation, be brought to bear on this most grave and ruinous indifference. In inculcating the necessity of educating children, let such words and reasons be always employed as can be applicable to only one mode, only one principle, as can convince and persuade, that only an orthodox, sterling faith can form the solid basis of those virtues which alone can secure real happiness in this life, as well as salvation in the next: patience, meekness, purity, charity, piety, and unbounded reliance on God. In all missions, or retreats given to the people, let this be a topic never omitted, and let the preacher fervently urge, among the matters on which conscience is to be examined, and if necessary, amendment be promised, the duty of not merely educating, but of educating as catholics, all children whom parentage or guardianship enables or permits to do so; and let all who possess influence with the poor, as masters, as landlords, or as benefactors, insist upon care in this particular respect beyond any other. Hence we most warmly approve such pious associations as may exist for looking after the children of the poor systematically, where each member adopts, as a particular charge, a few families or children, frequently visited, or spoken to, for this special purpose.

By such multiplied solicitude, we may hope that parents will be brought to consider the education of their children in catholic faith and observances, not so much as an advantage to their offspring, but as a duty of their own; not merely as a means of securing prosperity to those whom they shall leave after them, but, if in their reach, as a necessary condition of their own salvation: for let it be often urged upon such negligent parents, — and if possible, inscribed on their very walls, — that "if any man hath not care of his own, and especially of those of his house, he hath denied the faith, and is worse than an infidel".

3. But there is another branch of education, no less important, which has greatly occupied our thoughts during the present synod: it is that of clerical education. If you look back, dearly beloved, on the statistics of catholicity in England, even within your memory, you will easily see how, year by year, the number of missions and of priests has increased, till both may be said to have been more than doubled in a generation. And this increase, while we sincerely thank God for it in the past, we humbly trust will yet grow a hundredfold.

It is evident that the means of supplying this exigent demand should keep just proportion with

gentia in mittendis ad catholice scholas suis liberis. Dolendum est enim, quod multi pauperes catholici, nullam ipsi educationem nacti, vel oblati emolumentis, quibus eorum liberi ad haereticas alliciantur scholas, duci se patiuntur, vel eorum vocibus transverso agi, qui educationem eo solum praedicoant, quod adiuventum afferat amplificandae fortunae; atque ita neque pravae educationis mala perspiciunt, neque sanae beneficia, ut oportet, aestimant. Ex quo fit, ut, quamvis liberorum suorum ingenia excoli cupiant, tamen de saeculari tantum doctrina cogitent; de religione, quae puerilis disciplinae caput est, haud multum laborent.

Illuc igitur assidue contendat nostra omnium studia, ut pauperes ex illo torpore excitemus. Hoc suggestua, hoc tribunal sacrum, hoc privatae salutationes, hoc populares libelli, hoc fortuiti sermones spectent, ut expugnetur haec tam gravis tamque exitialis ignavia. In commendanda autem necessitate educandorum liberorum, eiusmodi verbis et argumentis semper utamur, quae in unam duntaxat educandi rationem atque legem quadrent, quaeque demonstrent ac persuadeant, nulla alia re, nisi recta et germana fide, isci posse stabile earum virtutum fundamentum, quibus solis cum vera huius vitae felicitas, tum aeterna salus continetur: patientiam dicimus, mansuetudinem, morum integritatem, caritatem, pietatem, inconcussam Dei fiduciam. Quoties habentur missiones vel exercitia populo traduntur, nunquam haec res praetermittatur, et inter illa, quorum in examinanda conscientia habenda est ratio, et, si necesse est, emendatio promittenda, graviter inculcent concionatores officium, non educandi solum, sed catholice educandi omnes pueros, quos quis sic educare vel cognationis ratione vel tutelae iure possit; et quicumque, ut magistri, ut fundorum domini, ut bene meriti, auctoritate valeat apud pauperes, ii diligentiam illorum in hac magis, quam ulla alia in re, extiment. Quare etiam magnopere probamus pias illas societates, quae dedita opera pueris pauperum provident; quarum singuli socii paucas familias paucos pueros ut sibi proprie commissos curant, eosque huiusmodi rei causa crebro visitant vel alloquantur.

Hac multiplici sollicitudine adductum iri speramus parentes, ut liberorum suorum in catholica fide vitaeque institutionem, non tam ut illis utilem, quam ut sibi ipsis praeceptam intueantur; neque eam solum ad prosperitatem eorum, quos post se relicturi sunt, referant, sed etiam (si modo in ipsorum potestate sit), necessariam propriae salutis suae conditionem esse intelligant. Saepe enim negligentibus huiusmodi parentibus inculcandum, et, si fieri potest, in ipsis eorum parietibus inscribendum est illud: „Si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior.“¹

3. Sed est aliud quoddam educationis genus, idque non minus grave, quod in hoc conventu animos nostros magnopere occupavit: ea est clericalis educatio. Si enim literis consignatos rei catholicae in Anglia, etiam vestra memoria, progressus respiciatis, facile intelligetis, carissimi, quantum in singulos annos et missionum et sacerdotum creverit numerus; ut dici possit uterque, una hominum aetate plus quam duplicatus. Et nos quidem, ut pro praeterito incremento sinceram agimus, Deo gratias, ita confidimus fore, ut idem etiam centies tantum augeatur.

Sed, ut crescenti in dies necessitati satis occurri possit, apparet, pari ratione etiam crescere oportere

it; yet this is not the case. We have indeed excellent colleges at home; but though they have all been either rebuilt or considerably enlarged within a few years, their number has diminished. There were four ecclesiastical colleges when England was divided into four districts: there are but three now that it forms thirteen dioceses. There are undoubtedly excellent subsidiary colleges abroad. Rome, Lisbon, Douai, and Valladolid, contribute additional resources to our limited supply of priests; and more recently we have to thank the divine goodness for having inspired a convert to the faith with those princely thoughts that, in old catholic times, distinguished a Wyckham, a Chicheley, or a Wolsley, for the foundation of a college at Bruges, to educate additional clergy for England. Already the first house, prepared temporarily for the reception of students, has been exchanged for a larger and more commodious one; and even this is only held till ground can be found suitable for the erection of a new and complete edifice. With the kind concurrence of the learned and exemplary bishop, the very reverend canon Desein has been appointed its first rector; the reverend doctor Leadbitter its vice-rector; and the reverend abbé Boone its procurator and administrator; while the office of professors is discharged by those of the seminary, the schools of which are as yet frequented by the students.

While we yield to the modest reserve of the generous founder, in not further alluding to his munificent undertaking, we not the less earnestly recommend him to your fervour and constant prayers, that God will give him length of days and vigorous health, to see it accomplished, and productive of solid and lasting benefit.

The divine goodness has indeed manifested itself to us in this matter, so as to direct our particular attention to it. For example: in one diocese of France, an archbishop has offered some free funds in his seminary for the education of clerics for England. In another, a zealous priest, unbidden, has formed an association, and has collected funds through that charitable country, for the free education of English boys for our missions. The great benedictine house of Subiaco has shown a signal interest in this holy work.

Yet all these means of providing a succession of apostolic labourers have not proved sufficient. Hence, we should be fearfully destitute of ecclesiastical ministers, were we not assisted by the zealous concurrence of priests from many countries — from Italy, Belgium, France, and Germany. But still more heavily are we indebted to the episcopate and priesthood of neighbouring Ireland, for an efficient supply of excellent clergy, who fill up so many important missionary stations, which but for them would remain unoccupied, to the great detriment of religion. To all these ready fellow-labourers we owe indeed much gratitude; for they have so made England their home, that it would be difficult to discover that it is only their adopted country.

But while it is a great and signal blessing to any country thus to be able, by its overflow, to enrich others, it is no doubt a deficiency in any, not to suffice for its own requirements. No church can be considered fully and satisfactorily established till it is self-supplying, and not dependent on the generosity and charity of foreign lands, or of sepa-

supplementa atque subsidia; verum nequaquam ita se res habet. Sunt nobis quidem domi egregia collegia; sed haec etiam paucis annis vel denovo aedificata sunt vel non parum amplificata, numerus tamen minutus est; nam quatuor erant ecclesiastica collegia tum cum Anglia in quatuor regiones divisa erat; nunc vero, cum haec tredecim dioceses comprehendat, ea sunt numero non amplius tria. Non est dubium, quin fors sint egregia quaedam subsidiaria collegia, Romanum, Ulyssipponense, Duacense, Vallisletanum; quae parvis nostris sacerdotum supplementis suas addunt copias. Praeterea divinae bonitati agenda sunt gratiae, quod nuper viro ad veram fidem converso nobile consilium (quale olim, dum res catholica florebat, Wyckhami, Chicheleaei, Wolsaei fuerat) iniecerit collegii Brugiae condendi, in quo alii quoque Angliae clerici educarentur. Iamque prima domus, quae ad tempus excipiendis adolescentibus instructa erat, alia ampliore et commodiore permutata est; quae quidem tamdiu solum retinebitur, dum area novo a fundamentis exstruendo aedificio reperiri possit. Benigne autem operam suam commodante episcopo, optimo et doctissimo viro, admodum reverendus canonicus Desein primus rector constitutus est; vice-rector, reverendus doctor Leadbitter; procurator et administrator, reverendus doctor Boone; docendi vero munere fungantur seminarii professores, cuius scholae alumni etiamnum frequentant.

Etiam autem modestiae generosi fundatoris id concedimus, ut munificum eius consilium non pluribus commemoremus¹, illum tamen vestris ardentibus et assiduis precibus valde commendamus, ut Deus ei diurnam vitam prosperamque valetudinem tribuat, quo opus suum videat absolutum et magnorum perpetuorumque bonorum ferax.

Profecto divina bonitas ita se nobis hoc in genere declaravit, ut ad se mentes nostras cogitationesque converteret; velut quidam archiepiscopus Galliae vacuas pecunias in suo seminario obtulit ad clericos pro Anglia educandos. In alia dioecesi industrius sacerdos non rogatus societatem instituit, et per illam beneficentiae deditam regionem pecunias collegit, ut gratuito instituerentur adolescententes Angli missionibus nostris destinati. Quod pium opus inelyta Benedictinorum domus Sublacensis insigni studio complexa est.

Verum ne haec quidem omnia ad paranda apostolicorum operariorum supplementa satia esse usu cognitum est. Quare gravissima sacerdotum ministrorum praeremur penuria, nisi strenui sacerdotes ex diversis regionibus, Italia, Belgio, Gallia, Germania, nobis opem tulissent. Sed multo etiam magis nos sibi beneficio devinxit episcopatus et reliquus clerus vicinae Hiberniae, ex qua submissi nobis egregii sacerdotes tot magni momenti stationibus praesunt, quae, nisi illi adessent, cum magno religionis detrimento vacuae manerent. Quibus omnibus laborum nostrorum impigris sociis magnam sane habemus gratiam; qui Angliam ita suum fecerunt domicilium, ut vix suspicari possis, hanc illis solum adscitam esse patriam.

Verum, ut felicem merito praedicare licet eam terram, quae abundantia sua alias locupletare potest, ita haud dubie malo aliquo laborat, quae suis ipsa necessitatibus minime sufficit. Nulla enim ecclesia plane et satia firmiter constituta haberi potest, donec propriis sustentetur copiis, neque in aliorum vel populorum vel episcoporum liberalitate et cari-

¹ In fact here I mean the letters, which, after some inquiries, were sent to the Pope in the year 1858, Bruges in Belgium, &c.

rate hierarchies. It is our duty to labour, and not to spare ourselves, till we see our respective dioceses furnishing us with a steady and sufficient succession of missionaries, thoroughly trained under our own eyes, who begin this career where, through God's mercy, they intend to finish it; making the sacred ministry independent of circumstances or events, which may some day cut off, or seriously curtail, supplies from extraneous sources. For this we have determined to labour, — for this, if it please God, to suffer, — until we see accomplished the strong desire, or rather, fulfilled the wise injunctions of the holy council of Trent, that each diocese should have its own seminary, episcopal in name and in character, dear to the bishop as the apple of his eye, and jealously reserved to his own superintendence and vigilant solicitude.

It is clear, however, that all this must be the work not so much of time, as of energetic and persevering cooperation. The first and most important step to be taken is the collection of funds both for the present increase of ecclesiastical education, and for the foundation of diocesan seminaries; for it must be borne in mind that the want is present and urgent, as well as future and prospective. While our missions have increased immensely in number, the foundations for clerical education have not increased in any like proportion; indeed, in many places there has been no increase at all. We are, therefore, most anxious to augment the number of clerical students in actual education at home and abroad; and for this we ask your charitable assistance. At the same time, we most earnestly recommend our nobler purpose of erecting local seminaries to your generous consideration. When you are looking around you for some truly excellent object for your charities; when you are weighing the value and importance of various institutions, to decide which shall be the recipient of your alms in life, the depository of your pious wishes and legacies after death; remember, we pray you, how immeasurably supreme are works of spiritual mercy; and how among these must be supereminent, that which includes them all — the furnishing to thousands, for an unlimited duration, of a holy and learned priesthood. Seldom, indeed, is this exalted application of disposable means taken to heart, or even brought under consideration. Perhaps some of us may have to reproach ourselves with this deficiency — because we have not clearly enough made it known, or urged its remedy. If so, we venture to hope that this united appeal, the result of much reflection and deliberation, aided, we humbly trust, by the light of that Holy Spirit, whom you all so fervently joined in invoking with us, will come now before you with a more efficacious pleading, than could have been the result of our separate and individual addresses.

Each bishop will, however, adapt those means for promoting these great purposes, which his own wisdom and experience may suggest to him, as most likely to prove successful in his own diocese.

4. Since we last addressed you synodically, our country has added to its judicial institutions one concerning which we feel it our duty briefly to instruct you. A new court has been appointed with power to grant the dissolution of marriage, under the name of the Divorce court. We need not remind you, our faithful and dearly beloved

tate consistat. Nostrum igitur officium est, tandem committi, neque nobis ipsis parcere, dum quisque nostrum suam dioecesim ita instructam videat, ut constantia et idonea suppeditet missionariorum supplementa; qui quidem, sub oculis nostris diligentissime instituti, ibi laborum suorum cursum incipiant, ubi eum, Deo bene iuvante, finire cogitant; ita ut sacrum ministerium non pendeat ex temporibus vel casibus, quibus foris affluentia subsidia aut praecidi prorsus aut non parum imminui possint. Huius rei causa nihil non et facere, et, si Deo ita placuerit, pati decrevimus, donec impletum videamus illud, quod vehementer cupivit, immo vero sapienter praecepit sancta synodus Tridentina, ut unaquaeque dioecesis suum haberet seminarium nomine et genere episcopale; quod episcopus tamquam pupillam oculi diligeret, cuiusque summam administrationem et assiduum curam sibi ipsi studiose reservaret¹.

Ceterum apparet, ad haec omnia efficienda, non tam tempus, quam intentam et perseverantem omnium simul operam requiri. Primum igitur ac praecipuum est, ut pecuniae colligantur, cum ad augendam in praesens ecclesiasticam educationem, tum ad dioecesanam seminaria fundanda; meminisse enim oportet, necessitatem non modo urgere praesentem, sed etiam prospici futuram. Nam cum missionum nostrarum numerus in immensum creverit, reditus clericis educandis constituti haudquaquam pari ratione creverunt; immo multis in locis ne creverunt quidem omnino. Quare, quoniam magno opere cupimus augere eorum numerum, qui domi et foris ecclesiasticis disciplinis dant operam, caritatem vestram atque opem ad hoc flagitamus. Simul vero praeclarior illud consilium, quod cepimus, dioecesanam condendi seminaria generosis vestris studiis ex animo commendamus. Si enim circumspicitis, quae potissimum res piis largitionibus vestris digna videatur; si, perpensa variorum institutorum dignitate ac praestantia, quaeritis, cui ex his et elemosynas vestras, dum vivitis, erogate, et post obitum pia vota et legata committere malitis; mementote, oramus, quae sit spiritualis misericordiae operum paene infinita dignitas, inter haec vero ipsa quam longe excellat illud, quod unum cetera omnia comprehendit, ut multis hominum millibus multisque aetatibus sancti et docti provideantur sacerdotes. Quae tamen adeo praestans collocandorum beneficiorum ratio iis, qui de rebus suis statuere volunt, raro vel cordi est vel omnino in mentem venit. Ac forsitan aliqui nostrum sibi ipsis hunc subsidiorum defectum obicere debeant, quod non satis vel necessitatem aperuerint, vel eius remedium urserint. Quodsi ita sit, nunc cum, post diligentissimam deliberationem, adiutam, ut pie confidimus, lumine sancti illius Spiritus, quem tam ardentem nobiscum omnes invocastis, una cuncti vos appellamus, non immerito speramus fore, ut haec communis omnium cohortatio plus apud vos habeat ponderis, quam habere potuit singulorum.

Ceterum, unusquisque episcopus eam ad haec magna consilia exsequenda inibit rationem ac viam, quam, pro sua prudentia et rerum usu, proposito in sua dioecesi assequendo maxime accommodatam esse cognoverit.

4. Ex quo ultimum ad vos e synodo scripsimus, iudicialibus patriae nostrae institutis unum accessit, de quo vos paucis admonendos esse ducimus. Novum enim quoddam constitutum est iudicium, quod divortii curiam nominant, cui dissolvendi matrimonii facta est potestas. Nihil est cur vos moneamus, fideles carissimique filii, huiusmodi

¹ Sess. XXIII, c. 18, de ref.

children, that such a tribunal can only have been established for those who hold marriage to be a worldly or temporal contract, dissoluble by the civil power; or who interpret scripture on the subject, in a manner totally at variance with the sense ever held by the one holy, catholic and apostolic church. But for you, who have always been taught, and believe, that the contract is based on the divine declaration, that "what God hath joined together, let no man put asunder": for you, who believe that matrimony is a sacrament, and a symbol of that indissoluble union, wherein Jesus Christ espoused His church: such legislation is not, and cannot be. Never, therefore, can you have recourse to this tribunal, for purposes diametrically opposed to the doctrine of your holy mother, the church.

But even beyond this almost superfluous warning, we must sincerely deplore this innovation in our legislature, which we cannot but consider calculated to enervate great principles, in the social and domestic life of our dear country, by creating facilities for dissolving bonds, the very sacredness of which administered a motive for their being respected, and being more easily preserved unbroken. Nay, it may be treated, by evil minds, as holding out temptations, if not inducements, to those preliminary acts which are requisite for obtaining relief from obligations that time or wicked passions have made distasteful. God grant that it be not so; and that a remedy may soon be applied to so serious a national calamity.

5. It is our duty to inform you, that having, in former provincial synods, appointed a committee to revise the first catechism, its labours, happily closed, have been laid before bishops appointed to examine them, and have received their approbation. The first publication of this revised and approved catechism has been entrusted to Messrs. Richardson & Son of Derby, and no other edition but theirs is to be considered as, at present, sanctioned for use in our dioceses.

6. We entered on the duties of this synod amidst the distant, but harrowing details of war—of war between the two catholic empires of Europe, of war upon the fair plains of Italy, of war sudden, rapid, and destructive of many lives. But what specially afflicted us was the intense pain and grief, which we knew affected the heart of our holy father and pontiff, whose peace was menaced, whose states were dismembered, and whose rights and character were rudely assailed by speech and by pen. It's true that the active and incessant occupations of our synodical duties left us but little time to attend to other thoughts; yet we could not be indifferent to such subjects as these. But the more bright as the more sudden, has come upon us the announcement of peace, or of its precursor, an armistice. We have thus been able to sing our united Te Deum in thanksgiving to the God of peace, as of battles, for so signal and so unexpected a blessing. And you have all joined with us, on the same day, through our different dioceses.

Yet while we have thus justly rejoiced, our hearts are not entirely, relieved of their load. We cannot but fear, that the waters which have been stirred up by such a tempest, will long continue to heave and fret, and agitate with anxiety the tender heart of our supreme pastor. We have, indeed, all heard with edification of the tranquil-

judicium illis duntaxat institui potuisse, qui matrimonium, pro more humano aut ad tempus inito contractu, qui a civili magistratu dissolvi, queat, habendum putent; aut qui ac super se sacras literas sic interpretentur, ut ab ea sententia, quam semper tenuit una, sancta, catholica et apostolica ecclesia, prorsus discedant: Ad vos vero, qui et semper docti estis et creditis, hanc contractum divina illa sententia nisi: „*Quod Deus coniunxit, homo non separet*“ matrimoniumque esse sacramentum, et illius indissolubilis conjunctionis symbolum, quae est inter Iesum Christum et sponsam eius ecclesiam: ad vos, inquam, huiusmodi leges, nec pertinent nec pertinere possunt. Nunquam igitur vobis licet hoc tribunal adire ad ea obtinenda, quae cum sanctae matris vestrae ecclesiae doctrina apertissime pugnant.

Sed, praeter hanc prope supervacaneam admonitionem, non possumus non vehementer dolere, quod in nostrum ius invecita sit haec novitas, qua id agi plane putamus, ut enerventur magnae leges, quibus carissimae nostrae patriae civilis et domestica vita continetur; cum occasio et facultas praebeatur eius dissolvendi vinculi, cuius ipsa consecratio monebat, ut sanctum haberetur; iuvabat, ut facilius inviolatum servaretur. Immo vero fieri potest, ut ea res improbos homines, si minus inducat, certe sollicitet ad ea perpetranda, quae necesse est praecessisse, ut quis vinculi, quod diuturnitas aut flagitiosae cupiditates odiosum fecerint, dissolutionem obtineat. Faxit Deus, ne hoc eveniat, et tam gravi publicae calamitati maturum remedium afferatur.

5. Nostrum est vos certiores facere, cum in superioribus synodi provincialibus viros delegerimus, qui primum catechismum recognoscerent, horum opus feliciter absolutum esse, et ab episcopis, quibus eius examinandi cura delata est, probatum. Primam huius recogniti et approbati catechismi editionem Richardsonio et filio, Derbiensibus, curandam dedimus; neque ulla alia, nisi illorum, editio ad usum nostrarum dioecesium in praesens approbata haberi debet.

6. Huius synodi labores tum auspiciati sumus, cum longinqui, sed acerbissimi afferebantur eius belli nuntii, quod inter duo catholica Europae imperia in pulcherrimis illis Italiae campis gestum est, repentinum, celere, multis mortalibus fatale. Illud vero nos imprimis angebat, quod sciebamus, quam gravi dolore ac luctu afficeretur animus sancti patris nostri ac pontificis, cum eius pax periclitaretur, regnum distraheretur, iura atque auctoritas tum oratione tum calamo acerrime impugnarentur. Quamvis enim multis et assiduis synodi occupationibus distentis nobis, parum vacaret alia cogitare, non poteramus tamen non talibus rebus commoveri. Interim, quo magis inopinatus, eo gratior nobis accidit vel pacis vel ad pacem dispositarum indutiarum nuntius. Itaque licuit nobis carmen *Te Deum* concinere, et pacis non minus quam exercituum Deo gratias agere pro tanto tamque inexpectato beneficio. Quod idem a vobis omnibus eadem die per singulas dioeceses factum est.

Etsi vero ex ea re merito gaudium cepimus, nondum tamen omni angore levati sumus. Neque enim possumus non timere, ne fluctus tali procella concitati diu tumeant atque aestuent, et paternum summi pastoris nostri animum curis exercent. Audivimus quidem omnes pio cum gaudio, quantam animi quietem atque aequitatem inter hos acerbis-

lity and resignation which he has displayed, amidst the late trying occurrences; and how he devoted himself with unaltered countenance, and unruffled mind to the arduous duties of his sublime office, while the tumults of war were almost within his frontiers; and the insults of insubordination almost within his gates. He had, indeed, been already a man of sorrow, one acquainted with grief; and we never feared his failing to preserve his soul in peace.

But such a new and unmerited return of trials that seemed ended, so unexpected an interruption of a prosperity that had crowned his unwearied assiduity in his temporal administration, may easily undermine the strength of the most vigorous and most serene temperament. The reign of our beloved pontiff is too precious to the church, and its lengthened duration is too important to all his and her children, not to demand our instant and unceasing prayer for his health, his tranquillity of mind, the peace of his dominions and that of the church. Continue, therefore, dearly beloved brethren and children in Christ, to offer up your earnest supplications to the Father of mercies, that He will look down with affectionate compassion upon His suffering kingdom on earth, and that He will preserve, prosper, and exalt her head, and the vicar of His beloved son.

We trust that this expression of our filial and dutiful feeling, when placed at the feet of the sovereign pontiff, will be accepted by him, not only as our personal and united homage, but likewise as the tribute of that affectionate sympathy in which we are sure you join us.

To conclude, dearly beloved brethren and children in Christ, we entreat you to hold fast the doctrine of your holy mother, the church, in all simplicity of heart, without cavil, and without anxiety. Accept the truths of faith in the plain meaning in which they were taught you in your infancy, nor fear that the progress of human learning, or the discoveries of modern science, can shake the foundations of your everlasting belief. Keep ever "the form of sound words", which you have learnt, without innovation, without attempts to adapt it to any particular theory. Be content to remain docile children of the church. It is true, thanks be to God, that her doctrines and practices are no longer objects of virulent attack, or blasphemous ridicule, as once they used to be, almost daily; but our dangers rather lie, on that account, deeper and less patent. It is by the attempts to draw away our middle classes, and even our poor, to unbelief in christianity, that our religion is now most endangered. By lectures, by tracts, by periodical literature, by shallow science, by works of fiction, — by a thousand other means, the poison of infidelity is sedulously infused into the minds of many unprepared by preservatives unfurnished with antidotes; and unfortunately, the havoc thus caused is perhaps greater than what sectarian attempts have ever effected, in seducing our dear children from the bosom of the church.

Resist, all ye who can, these wicked efforts; exclude as much as possible from circulation among those whom you can influence, the pestilent works which bear infection into the catholic home; provide, to the utmost, sound and counteracting knowledge, by the formation of such institutions, whether libraries, reading-rooms, associations, lectures, or other means, as may help to direct the

simos casus prae se tulerit; quam constanti vultu quamque tranquilla mente arduis celsissimi muneris sui officio se devoverit, cum belli tumultus prope intra eius regni fines, contumeliosae seditionum voces paene in ipsa urbe exaudirentur. Et quidem iam prius vir dolorum fuit, assuetus rebus adversis, neque unquam veriti sumus, ne in conservanda anima pace deficeret.

Verum tam immeritus periculorum, quae iam praeteritae videbantur, reditus, tam improvisa perturbatio prosperitatis, quae ex constantissima eius assiduitate in administranda re publica effluerat, facile vel firmissimi corporis et temperatissimae naturae robur labefactare potest. Carissimi pontificis regnum tam salutare est ecclesiae, tantique interest totius populi christiani idem quam diutissime prorogari, ut plane oporteat, feridis neque intermissis precibus exorari illi a vobis prosperam valetudinem, animi tranquillitatem, et cum Romanae civitatis tum ecclesiae pacem, et cum Romanam civitatis tum ecclesiae pacem. Pergite igitur, ut facitis, fratres filiique in Christo carissimi, misericordiam patri impense supplicare, ut benignissima pietate respiciat laborans suum in terris regnum, utque huius principem et dilectissimi filii sui vicarium tueri, ornare et extollere dignetur.

Hanc nostrae pietatis et venerationis significationem summo pontifici, cum ad eum delata fuerit, gratam fore confidimus, non modo ut nostri cum singulorum tum omnium obsequii testimonium, sed etiam ut pie affectuum communionis pignus quae vos quoque nobiscum sociari certo scimus.

Sed ut iam finem faciamus, obtestamur vos, fratres filiique in Christo carissimi, ut sanctae matris vestrae ecclesiae doctrinam firmiter retineatis, cum omni simplicitate animi, ut sine argutia, ita sine anxietate. Suscipite fidei veritates eadem illa sinceritate, qua vobis parvulis traditae sunt; ne timeate, ne forte humanarum disciplinarum progressio aut recentioris huius scientiae acumen semper mansurae fidei nostrae fundamenta labefactare possit. Tenete semper, quam didicistis, formam sanorum verborum, neque innovantes in his quidquam, neque ea ad ullam singularem disciplinae formulam accommodare conantes. Sit vobis satis, manere dociles ecclesiae filios. Cuius doctrinae atque instituta, Deo gratia est, iam non violenter oppugnantur illa quidem aut impie deridentur, ut olim paene quotidie fieri solebat: nostra vero hoc in genere pericula magis recondita sunt et minus patent. Quae artes adhibentur ad medium populi nostri ordinem atque etiam pauperes a christianis fide abducendos, iis nunc maxime religio in discrimen vocatur. Praelectionibus, libellis, ephemeridibus, levi eruditionis genere, fabulis, denique sexcentis aliis modis, infidelitatis venenum propinatur multis, qui contra illud neque munimentis neque remediis sunt instructi: itaque gravius ex his fortasse damnum consecutum dolemus, quam quod sectae unquam attulerunt, dum carissimos filios nostros ab ecclesiae gremio abstrahere conantur.

Resistite igitur, quotquot potestis, nefariis his machinationibus; arcete, quoad fieri potest, ab iis, apud quos valeat vestra auctoritas, venenatos illos libros, qui pestem catholicis domibus important; providete omni ope atque opera sanae et salubris doctrinae copiam, condendis eiusmodi institutis, velut bibliothecis, legentium museis, societatibus, praelectionibus, aliisque id genus, quibus cultorum

eager curiosity of the educated over safe and yet agreeable paths, nor suffer it to wander into the broad road of perdition.

Above all, encourage every practice of piety and approved devotion; for these are the great safeguards of faith — far more than intellectual discussion or abstruse investigations. Towards the most adorable eucharist, and towards the immaculate mother of our Lord, we exhort you to entertain the most tender, as the most solid devotion, and to promote it in all who depend on you, or look up to you, with singular earnestness and untiring fervour.

Be nothing solicitous: but in everything by prayer and supplication, with thanksgiving, let your petitions be made known to God.

And the peace of God, which surpasseth all understanding, keep your hearts and minds in Christ Jesus.

For the rest, brethren, whatsoever things are true, whatsoever modest, whatsoever just, whatsoever lovely, whatsoever of good fame, — if there be any virtue, if any praise of discipline, think on these things.

And may God supply all your want, according to his riches in glory, in Christ Jesus.

Now to God and our Father be glory, world without end. Amen.

The grace of our Lord Jesus Christ be with your spirit. Amen.

Given in synod, at Saint Mary's college, Oscott, this 16th day of July, in the year of our Lord 1859, and ordered to be read in all churches and chapels of the province, the Sunday or Sundays after it shall have been received, when also the *Te Deum* shall be sung or recited once, in thanksgiving to Almighty God.

hominum avida curiositas dirigatur ad tutas eademque iucundas quasi semitas. neque in latam pereuntium viam deferri sinatur.

Imprimis vero fovete atque excitate omnem religionis probataeque pietatis exercitationem; haec enim praecipue conservant fidem, longe magis quam ulla erudita disputatio vel abstrusa investigatio. Sanctissimam eucharistiam et immaculatam domini nostri matrem, hortamur vos, ut tenerrima et eadem solidissima devotione colatis, utque hunc cultum inter eos omnes, qui vobis subiecti sunt aut vestram auctoritatem respiciunt, singulari et indefesso studio promovendum curetis.

*Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione et obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestras implerent apud Deum.*¹

Et pax Dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat a corda vestra et intelligentias vestras in Christo Iesu.

De cetero, fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua virtus, si qua laus disciplinae, haec cogitate.

*Deus autem implet omne desiderium vestrum, secundum iustitias suas in gloria in Christo Iesu.*²

Deo autem et patri nostro gloria in saecula saeculorum. Amen.

*Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.*³

Datum in synodo, apud collegium Sanctae Mariae Oscottense, die 16 Iulii anno Domini nostri 1859, mandamusque, ut haec epistola legatur in omnibus ecclesiis et sacellis provinciae, die dominica vel diebus dominicis postquam accepta fuerit: cum etiam hymnus *Te Deum* semel decantandus aut recitandus erit ad gratias omnipotenti Deo persolvendas.

¹ Phil. IV, 6-8. ² Phil. IV, 19-20. ³ Ib., 23.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS VII

1859 augusti 10.

Synodus dioecesis Molinensis VII in Gallia, celebrata die 10 augusti 1859, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

1) Septima synodus dioecesis Molinensis, celebrata, ab illustrissimo et reverendissimo dd. Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Molinensi, anno Domini MDCCCLIX. Molinis, ex typis U. Enaut, dd. episcopi et cleri typographi, M.DCCC.LIX.

In-8°, 2 f. - 50 p. — Paris, Bibl. nat. B 17684.

P. 3, haec synodus dioecesis celebrata est die 10 augusti 1859.

P. 25-47, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

De hac synodo confer etiam opus cui titulus: 2) Summa statutorum dioecesis Molinensis, ill^{us} ac r^{ati} dd. Petri de Dreux-Brézé episcopi, jussu edita. Molinis, typis A. Ducroux et Gourjon Dulac, dd. episcopi et cleri typographi, 1874.

In-8°, 2 f. - 60 p. — Andora (Italia), canonici regulari.

Mentio sequentium synodorum Molinensium:

P. 3, syn. Molinensis I celebrata anno 1853. P. 9, syn. II anno 1854. P. 23, syn. III anno 1855. P. 6, syn. IV anno 1856. P. 10, syn. V anno 1857. P. 10, syn. VI anno 1858. P. 20, syn. VII anno 1859. P. 61, syn. VIII anno 1860. P. 35, syn. IX anno 1865. P. 21, syn. X anno 1866. P. 14, syn. XI anno 1867. P. 15, syn. XII anno 1868. P. 32, syn. anno 1871. P. 8, syn. anno 1873. P. 15, syn. anno 1874.

SYNODUS DIOECESANA VALLEGUIDONENSIS

1859 augusti 27-9.

Synodus dioecesis Valleguidonensis (Laval) in Gallia, celebrata diebus 27, 28 et 29 augusti 1859, sub Casimiro Alexio Iosepho Wicart, episcopo Valleguidonensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Actes du premier synode diocésain de Laval, tenu dans l'église de Saint-Michel, les 27, 28 et 29 août 1859, par Mr Casimir-Alexis-Joseph Wicart, évêque de Laval, publiés par les notaires du synode,

avec approbation de monseigneur l'évêque. Laval, typographie de H. Godbert, imprimeur-libraire de l'évêché, 1859.

In-8°, 45 p. — Le Mans, ville; Paris, Bibl. nat. B 17687.

2) Statuta synodalia dioecesis Valleguidonensis, ann. Dom. MDCCCLIX, ab illustr. et reverend. dd. C. A. J. Wicart, episcopo Valleguidonensi, edita. Valle Guidonis, Godbert, 1859.

In-8°, 36 p. — Le Mans, ville. — Ipse non vidi.

CONCILIIUM PROVINCIAE BURDIGALENSIS, CELEBRATUM AGINNI

1859 septembris 8-18.

Concilium provinciae Burdigalensis, celebratum a Aginni in Gallia, a die 8 ad diem 18 septembris 1859, praeside Ferdinando Francisco Augusto Donnet, archiepiscopo Burdigalensi.

Bibliographia:

1) Cérémonial du concile provincial, tenu à Agen, le 8 septembre 1859 et jours suivants. Agen, Prosper Noubel, imprimeur de l'évêché, 1859.

In-12°, 56 p. — Paris, Bibl. nat. B 6513.

P. 1-2, liste des évêques et de leurs délégués.

2) Discours prononcé par son ém. monseigneur le cardinal Donnet, archevêque de Bordeaux, dans la cathédrale d'Agen, le 8 septembre 1859, pour l'ouverture du 4me concile de la province. Agen, B. imprimerie de Prosper Noubel, 1859.

In-8°, 11 p. — Lyon, Fourvière; Paris, Bibl. nat. B 17656.

3) Discours prononcés par s. é. Mgr le cardinal

Donnet, pour l'ouverture et la clôture du concile d'Agen; allocution prononcée par Mgr l'évêque d'Agen [Jean Leveaux de Vesins], à la clôture du concile, le 18 septembre 1859; acclamations patrum in fine concilii. Agén. P. Noubel, 1859.

In-8°, 32 p. — Paris, Bibl. nat. B 17689.

4) Acta et decreta concilii provinciae Burdigalensis, in civitate Aginensi, anno Domini MDCCCLIX celebrati, a sancta sede recognita. Aginni, typis P. Noubel, typographi ill. ac rr. dd. episcopi, M. DCCC. LX.

In-8°, 169 p. — Autun, séminaire; Chambéry, séminaire; Lyon, abbé Martin; Lyon, séminaire.

5) Acta et decreta sanctorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris a. J. e domo b. v. M. sine lae conceptae ad Lacum. Tomus quartus... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXIII, col. 729-92.

PROMULGATIO CONCILII AGINNENSIS.

Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et apostolicae sedis gratia, sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, clero et populo provinciae nostrae Burdigalensis, salutem et benedictionem in domino nostro Iesu Christo.

Non alio magis tempore, venerandi cooperatores et carissimi in domino nostro Iesu Christo filii, sacerdotes oportuit sana, imbui et innutiri doctrina¹. Videantur enim infernae potestates enixiori opera ad id intendere ut ecclesiam commoveant, et deformatam sui que dissimilem oculis hominum proponant. Ut enim volebant salvatorem Iesum pro seductore turbatum² et discordiarum auctore haberi, sic hodie nonnulli homines erroribus depravati ac perversi, ecclesiam, et inertiae condemnant, quasi progressionem temporum rerumque impediatur, et malae industriae, quasi factis quibusdam faveat quae terrarum orbem conturbare possint.

Itaque, nunc quam maxime, intelligetis, dilectissimi fratres, quanti intersit ad commune omnium veritatum et virtutum simulque omnis verae progressionis principium accedere. Principium autem et fons, ut scitis, purus, scaturiens, inexhaustus, ecclesia est. Quae quidem vos per summum pastorem alloquitur, etiamque per episcopos praesertim in synodo congregatos, et quidquid doctrinae quidquid prudentiae vel peritiae e rerum usu habent, tanquam thesaurum in medium conferentes.

Pie igitur et verecunde, necnon propenso et alacri animo, decreta quartae huiusce provincialis synodi, in antiquo Agenno feliciter habitae, accipietis; omnia quae a vestris episcopis praescripta sint parati facessere, quos pro dilectis patribus habere debetis, utpote qui vos pro dilectis unice filiis habeant. Hos vestra fides solabitur, diligentia adiuvabit, et ipsi circa pastorem baculum, more gregis, stipati, cor unum et animam unam habentes³, ad parandam animarum salutem, magnum opus ac difficile, simul et augendam Dei gloriam, collaborabitis.

Quod si superbiore iste et contumacior spiritus qui seculum perficit, in aures vestras insurret grave onus et iugum esse quae a vestris episcopis praescripta sunt, hoc recordamini de eodem dictum

a Christo Iesu: „Iugum meum suave est et onus meum leve,⁴ et illud fortiter et amanter tollite super vos. Nec immemores estote ecclesiam, quanquam sit „terribilis ac castrorum acies ordinata⁵, non posse tamen pacificis armis imperium suum proferre, si laxaverit ordines, neque vires et gloriam, soluta militiae disciplina, acquirere.

Quare nos volumus et iubemus haec Aginnensis synodi decreta primo quoque tempore promulgari, et, ubi primum innotuerint, omnibus sive sacerdotibus sive fidelibus pro regula morum haberi.

Datum Burdigalae, sub signo et sigillo nostris, ac cancellarii nostri subscriptione, die 18 mensis iunii anni Domini 1860.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

De mandato eminentissimi ac reverendissimi cardinalis archiepiscopi Burdigalensis.

Fonteneau, canonicus honorarius, secretarius generalis.

LITTERAE

indictionis concilii provinciae Burdigalensis in civitate Aginnensi celebrandi.

Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, reverendissimis fratribus episcopis, clero et populo provinciae nostrae Burdigalensis, salutem in Domino.

In tribus iam celebratis provinciae nostrae Burdigalensis conciliis curam omnem impendimus, ut, per varia decreta, necessitatibus et emolumento religionis opportune provideretur. Quod, Deo favente, obtentum fuisse, tum ex approbatione apostolica, tum ex felici experientia iam nobis compertum est.

Interea tamen, quia, labente tempore, nova mala prodeunt, et vetera renascuntur, cumque insuper continua opus sit sollicitudine, ut bona procurata stabiliantur et proficiant; ideo per sacrosanctum concilium Tridentinum sapienter et provide cautum est ut quolibet triennio synodi per metropolitanam cogantur pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris canonibus permissis.

¹ Tit. II. 1.   ² Ioan. VII. 12.   ³ Act. IV. 32.

⁴ Matth. XI. 30.   ⁵ Cantic. VII. 3.

Huic ecclesiae mandato cum gaudio obsecuti, a in nostra ultima provinciali synodo, Petrocorap tribus abhinc annis celebrata, statuimus et decrevimus ut, anno praesenti, novum, in civitate Aginnensi, provinciae nostrae congregaretur et haberetur concilium.

Ut hoc decretum executioni demandetur, munusque nostrum hac in parte adimpleamus, quartum provinciae Burdigalensis concilium, in ecclesia cathedrali Aginnensi, ad diem 8 septembris huiusce anni, in festo scilicet Nativitatis beatæ Maris virginis incipiendum, diebusque sequentibus continuandum et absolvendum, indicimus et per praesentes convocamus.

Quocirca illustrissimos ac reverendissimos episcopos comprovinciales nostros monemus et requirimus, ut ad hoc novum provinciale concilium, sive per se, sive per legitimos procuratores, cum suis respectivis theologis e clero seculari vel regulari B desumptis, conveniant.

Omnibus insuper et singulis qui, de iure et consuetudine, ad synodos provinciales vocandi sunt, mandamus et praecipimus ut die praefixo huic concilio curent adesse.

Itaque capitulum ecclesiae nostrae primatialis, simulque caetera capitula cathedralia provinciae nostrae Burdigalensis noverint se per praesentes moneri et convocari, quatenus legitime congregata, canonicum saltem unum e gremio electum delegare studeant et ad concilium deputare.

Quapropter illustrissimos ac reverendissimos fratres nostros rogamus ut praesentis mandati copiam facere curent capitulis suis.

Et pios fideles hortamur ut assiduis precibus a Deo, qui pater est luminum et a quo bona cuncta procedunt, virtutem implorent Spiritus sancti, cuius ope et gratia ea per concilium decernantur quae fidei stabilendae aut vindicandae, malis praecavendis aut corrigendis, bonis moribus tuendis, pietati et caritati fovendis utiliter et fructuose inserviant.

Datum Burdigalae, in palatio nostro, sub signo sigilloque nostris, ac secretarii archiepiscopatus nostri subscriptione, die 19 aprilis, anno Domini 1859.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

De mandato reverendissimi ac eminentissimi cardinalis archiepiscopi,
Fonteneau, canonicus honorarius, secretarius.

LITTERAE SANCTISSIMI PII PAPAE IX

eminentissimo cardinali archiepiscopo Burdigalensi et episcopis eius suffraganeis, super recepto exemplari primi decreti concilii Aginnensis.

Dilecto filio nostro Ferdinando, sacrae Romanae ecclesiae presbytero cardinali Donnet, archiepiscopo Burdigalensi, et venerabilibus fratribus episcopis eius suffraganeis

PIUS PAPA IX.

Dilecte filii noster ac venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Nuper ad nos pervenerunt vestrae gratissimae litterae, die 11 proximi mensis septembris datae, quibus, dilecte filii noster ac venerabiles fratres, nobis misistis exemplar decreti, quod in provinciali synodo congregati de sancta sede apostolica et Romano pontifice conficiendum vulgandumque curastis. Verbis explicare vix possumus qua consolatione affecti fuerimus inter maximas nostras angustias, cum idem decretum legerimus. In illo enim undique mirifice elucet singularis ac perspexa vestra erga nos et hanc apostolicam sedem fides,

egregium sane studium, quo civilem nostrum et eiusdem sedis principatum, veluti beati Petri patrimonium strenue defendere, et a variis inimicorum hominum calumniis vindicare contenditis. Dum autem de hac insigni vestra religione et virtute summis certe laudibus digna vobis, dilecte filii noster ac venerabiles fratres, ex animo vehementer gratulamur, a vobis etiam atque etiam exproscimus ut in hac tanta temporum perturbatione et iniquitate, pergatis maiore usque alacritate studioque praeliari proplia Domini, omnesque gravissimi vestri episcopalis ministerii partes sedulo implere. Ne desinatis unquam tam voce, tum scriptis, tum aliis quibusque opportunis modis, catholicae ecclesiae causam fortiter tueri, eiusque salutiferam doctrinam magis in dies propagare, eamque in omnium animis alte defigere ac tot exitalium errorum tenebras dispellere, et insidiantium hominum fallacias detegere, refellere, et miseros errantes ad veritatis, iustitiae salutisque semitas reducere. Certi autem sumus, vos fervidas Deo optimo maximo sine intermissione preces esse adhibituros, ut omnipotenti sua virtute velit nos confortare et consolari in omni tribulatione nostra. Nos quidem haud omitimus ipsum clementissimum miserationum dominum humiliter enixeque orare et obsecrare, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vestrae vigilantiae commissas copiose descendant. Atque horum auspicem, et praecipuae, qua vos prosequimur, benevolentiae testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vobis ipsis, dilecte filii noster ac venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis, laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 3 octobris anno 1859, pontificatus nostri anno decimo quarto.

Pius papa IX.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis archiepiscopi Burdigalensis, quibus decreta concilii Aginnensis summi pontificis revisioni subiciuntur.

Burdigalae, 15 novembris 1859.

Beatissime pater.

Concilii nostri Aginnensis primum decretum ad sanctitatem vestram separatim missum, tantaque benignitate ab ea exceptum, quod afflictissimo patris nostri cordi non mediocrem consolationem attulerit, cum comprovincialibus meis episcopis plurimum gaudeo, Deumque oro atque obsecro ut, populi sui vota tandem exaudiens, hoc quaecumque grandis doloris lenimentum in pacis et triumpho laetitiam cito convertat. Caetera interim eiusdem nostri concilii decreta, eodem spiritu condita, eadem animorum concordia coram Domino discussa, de perniciosissimis huiusce temporis erroribus, de populi christiani clerique disciplina, de studiis ecclesiasticis, nunc sanctitati vestrae humiliter offero, ab eminentissimis et sapientissimis eius adiutoribus consideranda et recognoscenda, ut, si quid in eis emendandum vel corrigendum sit, qua solent prudentia et benignitate notent et signent, sicque opus cum Deo inceptum, et in civitate Aginnensi feliciter absolutum, Romae itidem feliciter perficiatur et consummetur, et in publicam lucem prodians, ad ecclesiae decus et animarum amplissimae huius Burdigalensis provinciae salutem proficiat!

Hunc laboris nostri fructum ut speremus, beatissime pater, ipsa nobis suadet concilii celebratio, totiusque populi Aginnensis in publicis actionibus pia exultatio. De his enim apud sanctitatem vestram tacere non possumus.

Aginnum nos vocabant ad quattuor nostri concilii A celebrationem, tum dilectissimi nostri fratris et coepiscopi insignis pietas et senectus veneranda, tum ipsius civitatis antiqua gloria, et plurimorum sanctorum martyrum semper vivens memoria. Iam in primo nostro ingressu patuit omnibus, sanctorum filique non esse degeneres, qui Dei ministros tanto honore colerent et in nostra cardinalitia dignitate sanctam sedem venerarentur. Nec ausus tali initio defuit profectus. Verbo dicam: quot dies episcopi in seminariis recessu hospitati sunt, tot dies festos agere visa est universa civitas. In fine autem concilii una mens fuit, una vox omnium patribus eorumque supremo rectori prospera omnia ferventer acclamantium. Qui fletus ex oculis, quae vox ex pectoribus erupit, cum sanctissimo patri, regi mansueti, Christi patientis vicario, ab ingratis flagellato et spinis coronato, coeleste auxilium, et de hostibus ecclesiae triumphum, clerus universus et innumera fidelis populi multitudo imploravit. Tota piis gemitibus et ardentibus precibus personabat vetus Sancti Caprasii basilica, nec ulli dubium fuit his votis respondere in coelis beatorum martyrum Aginnensium, caeterorumque provinciae nostrae Burdigalensis sanctorum, vel potius beatorum omnium precibus aliquando tandem a Domino exaudiendas.

Hac eadem spe etiam nunc erectus, ex animo sum, et quoad vixero, sanctitatis vestrae, beatissime pater, servus obedientissimus et devotissimus filius.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis praefecti sacrae congregationis sacri concilii Tridentini, super revisione decretorum concilii Aginnensis.

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Cum haec sacra congregatio Tridentini iuris interpres ac vindex acta quartae synodi provinciae Burdigalensis, iuxta sanctionem constitutionis sanctae memoriae Sixti V incipientis *Immensa*, nupertime expenderit et recognoverit, meum est eminentiae vestrae eadem remittere, unaque hisce litteris declarare, quam iucunda probataque acciderit tum sanctissimo domino nostro, cui hac de re speciatim relatum

est, tum eminentissimis patribus diligentia vestra in synodalibus huiusmodi conventibus, uno quolibet recurrente triennio, ex praescripto concilii Tridentini redintegrandis. Enimvero industria gnavoque agricolae salus non est agrum suum bono lectoque frumenti semine conspargere, nisi vigili assiduoque studio mala sisanis quae superseminat inimicus homo, in tempore secernat quo stirpibus evellat. Quod quidem exemplum egregie, vos, eminentissime domine caeterique suffraganei praesules, imitati, ea, quae recte praeteritis conciliis statuta fuerant, rata firmaque manere voluistis, praeserea saluberrima decreta addidistis, quae huiusmodi temporis errores dissiparent, novellis necessitatibus remedium afferrent, ac malis ingruentibus paratum obicem opponerent. Sed inter haec pontifex optimus maximus et eminentissimi patres dum potissimum capita singulari laudis elogio insigniri censuerunt: unum est, quod contra neotericos errores et contactus de civili summi pontificis principatu praecleara multa disceptastis; alterum est, quod universo synodali sanctionum aedificio sanae doctrinae fundamenta posuistis. Quae cum ita sint, nihil aliud superest, nisi ut omnes, quod per vos ultro facietis, sive universim, sive singuli in suis quique dioecesibus, quanto consilio ac sapientia consultissimas haec praescriptiones edidistis, tanto studio et assiduitate easdem in usum deduci satagatis. Interim Deus pro sua miseratione perficiat, ut haec vestrae leges in evangelii seminibus similes evadant, quae *„ociderunt in terram bonam, et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigessimum“*.

Caeterum quae paucula eminentissimi patres adnotarunt, prostant in adnexa pagella quam una cum hisce litteris accipies.

Haec habet nomine sacrae congregationis cui praesum: ego vero, quod ad me singulariter attinet, impensos observantiae meae sensus ex animo profiteor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor.

Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus famulus:

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.
A. Quaglia, secretarius.

Romae, 9 maii 1860.

Matth. XIII, 8.

DECRETA CONCILII.

TITULUS PRAEVIUS.

Decretum de aperienda synodo.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis praebiter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas;

Ad maiorem Dei et salvatoris nostri Iesu Christi gloriam; ad honorem immaculatae semperque virginis Mariae Dei genitricis; ad laudem sanctorum angelorum, sanctorum Petri apostolorum principis, eiusque fratris Andreae, Stephani protomartyris, huius cathedralis ecclesiae patroni, Caprasii, Phae-badii, Delphini, Amandi, Severini, Paulini, Eutropii, Hilarii, Ausonii, Frontonis et Philiberti, aliorumque omnium sanctorum qui provinciam hanc illustrarunt; ad Burdigalensis, Petrocorensis et Sarlatensis, Aginnensis, Imae-Telluris, Pictaviensis, Engolismensis, Lucionensis, Rupellensis et Santonensis, Sancti-Dionysii, Sancti-Petri et Arcis-Gallicae ecclesiarum decorem;

Statuimus et decernimus, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium nostrorum, hac ipsa die 8 septembris anni Domini 1859, in hac ecclesia cathedrali Aginnensi, incipere et inceptum esse concilium provinciale quod nostra metropolitana auctoritate indiximus et convocavimus, dominum Iesum humiliter et enixe observantes ut in nobis impleat quod ipse dixit: *„Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.“*¹

Lecta sunt deinde decreta *De modo vivendi in synodo*, et *De professione fidei*, prout in concilio Burdigalensi, anno 1850, atque ab omnibus ad id adstrictis professio fidei canonice emissa est.

TITULUS I.

De fide et de doctrina ecclesiae.

Caput I.

De sancta sede apostolica et de Romano pontifice.

1. Filiorum ecclesiae, imo et pastorum, simul ut in unum conveniant, ea debet esse communis omnium voluntas, ut oculis in Deum primum erec-

¹ Matth. XVIII, 20.

ta, mox ad patrem aspiciant qui Christi viros in A
terris agit et pro ipso legatione fungitur. Nos
vero in hac synodo Aginensi feliciter congregati,
ad supremum ecclesiae caput eo promptius mente
et animo dirigimur, quod ab ultimo nostro in civi-
tate Petrocorani concilio, inter gravissimas subinde
expertas tempestates, non defecerunt verba, decreta,
allocutiones et litterae apostolicae, quibus, neque
ac pacatissimis in ecclesiae annis, Prae pastor
gregem sibi commissum pabulo sanae doctrinae
equitare ac lumine boni consilii illustrare et regere
non debuit. Verba haec in corde omnium seruari,
haec decreta ad populorum nostrorum notitiam
devenire, has litteras et constitutiones apostolicas
promulgari et in praxim adduci, erit praecipuus
permultorum huiusce parti concilii nostri decre-
torum scopus. Ita enim verba elucebit erga sanc-
tam sedem noster affectus, vera semper comproba-
bitur erga pontificem Romanum et successorem B
sancti Petri filialis reverentia, si diligimus eum et
mandata eius custodimus.

2. Quidni vero afflictissimi patris priora gaudia
regerere fas sit? Duobus enim vix abhinc annis,
dum pro singulari sua erga immaculatam sanctissi-
mamque Dei genitricem virginem Mariam pietate,
religiosissimum augustissimumque Lauretanum tem-
plum venerabundus adiret, ac deinde ad invisendos
pontificiae suae ditionis populos primarias apostolici
patrimonii civitates peragraret, omnes undique
omnium quacumque transivit locorum, omnes om-
nium ordinum, omnes omnium aetatum, tam egregias
erga pontificem ac regem suum pietatis, fidei,
omnimodaque observantiae significationes mani-
festare laetati sunt, ut hoc ipsius iter sanctissimas
nostrae religionis pontificatusque Romani perpetuis
solemnisque videretur triumphus.

Neque omittebat interea pastor sagacissimus ea
sive statim et exemplo peragere ac statuere, sive
memoriae suae ac consilio committere, quae ad
ipsorum populorum religionem magis magisque
excitandam ac fovendam, atque ad maiorem eorum
in temporaria quoque rebus utilitatem promovendam
commodaque procuranda, conducere existimabat.

Audire est verba piissimi pontificis ac zelantis-
simi principis amplissimum cardinalium coetum de-
titi et tantis sui itineris fructibus alloquentis:
„Nunquam vero, aiebat, desinemus in humilitate
cordis nostri Deum enixe orare et obsecrare, ut tum
populos quos super invisimus, tum alios civili huius
apostolicae sedis principatui subiectos, uberrimis
quibusque divinae euge gratiae donis volens ac
propitius semper cumulet, eosque sub sanctissima
fide, spe, caritate ac solida pietate, omnique vera
virtute quotidie magis repleat; illorumque labores,
industriam, commercium coelesti suo favore dirigat,
adiuvet, fortunet, ac det illis omnem de rore coeli
et de pinguedine terrae abundantiam, et ipso
carissimos nobis populos omnipotenti sua virtute a
pestifera tot serpentium errorum contagione de-
fendat, atque a nefariis impiorum hominum insidiis,
fallaciis et molitionibus tueatur et eripiat.“¹

Quod ut averteretur malum, simulque debitas
Deo gratiae redderentur, publicas preces cum in-
dulgentia in forma iubilaei per universum orbem
indicendas auctoritate apostolica mandabat. Ex hoc
autem opportunissimo iubilaeo quot quantaque reli-
gioni ac salutis animarum per multas huiusce pro-
vinciae partes incrementa accesserint, nemini
inficiandum.

3. Ecce autem in agrum Domini tam vigilanter
excultum supervenit inimicus homo et supersemi-

¹ Allocutio habita die 26 septembris 1857, ad omnes epis-
copos dire ta.

navit sisania. Non modo enim pacem inter christia-
nos principes turbatam ingemuit, ipsamque a Deo
iterum iterumque efflagitandam totis viribus con-
clamavit pontifex, vicariam illius gerens operam
qui resurgens a mortuis et in coelum ascendens pacem
reliquit discipulis suis²; sed insuper ad gravissimum
dolorem quo cum bonis omnibus, propter bellum
inter catholicas nationes excitatum, premebatur,
maximus accessit moeror ob luctuosam rerum
conversionem ac perturbationem quae in nonnullis
pontificiae ditionis provinciis, nefaria impiorum ali-
quot opera ac sacrilego proceris ausu, nuper evenit³.

Dum autem in tanto rerum turbine ad fratres
suos episcopos per totum orbem sparsos sanctissimum
pontifex sese convertit, ut aliquod dolori suo solati-
um quaerere, et iam, ut ipse ait, ex ipsissimis
suis litteris non parum solatii percipit, confidens
nempe nos desideris curisque suis cumulate respon-
duros⁴; nos equidem omni qua possumus filialis
animi observantia et amore, tot et tantis amantis-
simi patris ac pastoris amaritudinibus condolemus,
cunctosque fideles curae nostrae commissos enixe
hortamur, ut suarum nostrarumque precum et
orationum quasi manu facta via Deo inferatur, sic-
que optatissimus ille quamprimum elucescat, dies
quo et ipsos filios respicientes atque ad officium
reductos iterum paterno siqu regis pastorem gaudio
excipiat, et omni perturbatione sublata, ordinem
tranquillitatemque in tota pontificia ditione resti-
tutam videre possimus.

4. Inter ea, cum perversis quibusque fraudibus
et artibus, sed praesertim fraudulentis calumnio-
sisque permultis editis libellis, bonorum ipsorum
catholicorumque mentes a vera sentienda ratione
nonnunquam dimoveantur, nos cum ipsomet summo
pontifice iterum palamque edicimus necessario ser-
vandam esse sanctae Romanae sedis civilem princi-
patum, ut in bonum religionis sacram potestatem
sine ullo impedimento exercere possit. Plena
itaque mentis ac cordis nostri gratitudine sanctissimo
Christi vicario congratulamur, humilique qua decet
reverentia plaudimus et assentimur, dum ipse palam
hoc profitetur, indutum se virtute ex alto, quidvis
discriminis, quidvis acerbis ante perpersurum
quam apostolicum ulla ex parte deserat officium.

5. Neque audiendi sunt captiosissimi religionis
christianae Romanaeque ecclesiae hostes, dum aut
asserunt ecclesiasticum regimen temporali hominum
commodo legitimisque societatis civilis progressibus,
per se et natura rerum adversari, aut nonnisi
miserrimam de facto sortem obvenire civitatibus
ac populis huiusmodi dominatui subiectis con-
clamitant. Sane, neminem fugit sacerdotalem
characterem nihil praesudicii afferre iis ingenii
naturaeque dotibus ac viribus quibus utilis rei-
publicae rector perficitur: quod quidem ratione
simul et luculenta constat experientia. Quaecum-
que enim crimina male conficta exaggeraverint
ignari aut malitiosi ac vaniloqui homines, ea certe
quae palam in urbis et orbis theatro patent
omnibus, quae oculis suis testes, quorum hic etiam
inter nos stant plures, vidisse se asseverant, referre
non piget: videlicet, integerrimam totius publicae
rei curam; indefessam in amovendis calamitatibus
levandisque populorum aerumnis, tollendisque, si
qui erant, abusiis, sollicitudinem; sobriam et
cautam, ut decet, sed sinceram et diligentem eorum
omnium, quibus scientia vel industria societates

² Epistola encyclica Pii papae IX ad omnes episcopos,
27 aprilis 1856.

³ Allocutio habita die 30 iunii 1859, ad omnes episcopos
directa.

⁴ Epistola encyclica ad omnes episcopos, 18 iunii 1858.

civiles nuperrime dotaverunt et ornaverunt, pro-
bationem et adoptionem; parcam et providam com-
munis aerarii oeconomiam; sicque cito resartas
civilium turbarum, fetae et lubricae pecuniae
feracium, clades et ruinas; nec tamen intermissam
illam quae opulentissimos reges saepe superat
magnificentiam, sive ad publicorum monumentorum
decus et incrementum, sive ad urbis veterum coe-
meteriorum sumptuosissimam, doctissimam piissi-
mamque recognitionem¹, sive (ut tot misericordiae
opera et instituta taceamus) ad fovendas urbis
scholas et academias omnium gentium, et eccle-
siarum alumnis liberrimo accessu patentes; aequam
denique datam omnibus merentibus rationem, sine
ulla personarum aut conditionum acceptione, sed
bene et decenter servata, ut par est Christi regis
vicario, ecclesiastici ordinis ac regii sacerdotii
praesentia. Sed quis commemorandi finis praeclare
gesta, fortiter incepta, perumque ipsorum malis
artibus impedita et turbata, qui nunc ea sibi deesse
queruntur?

6. Faxit ergo bonus Deus ut, cum tot calum-
nias opprobriaque perpessus sanctissimus pastor et
mitissimus rex, discipulum non esse super magistrum
ex his didicerit, maiorem quoque esse qui in ipso
est quam qui in mundo, quam citissime experiatur:
quod et ardentem exoptamus et suppliciter petimus
eoque confidenter speramus, quod coelestium
sanctorum turbam, cui augendae et glorificandae
totus videtur esse mirabiliter serenus et divine
prudens pontifex, nobiscum unanimiter et efficacius
pro ea adprecaturam non dubitemus. Fausto etiam
et materno vultu ipsi in omnibus occurrat beatis-
sima et immaculata virgo Maria, cuius templum
sub titulo Beatae Mariae de Bono Occursu hodie
dedicatum et consecratum, omnes quicumque sumus
in hac sancta synodo congregati pie visitamus; et
ad cuius pedes vota, orationes et consecrationes
pro dilectissimi patris nostri incolumitate et pros-
peritate, pro omnium eius iurium conservatione,
dominiquae integritate, humili, filiali devotoque corde
profundimus.

Caput II.

De recentioribus circa naturam divinam erroribus.

Si quis in veritate non stans, a sapientia aeterna
et mundi luce domino nostro Iesu Christo perfide
exsulaverit, saepius contingit ut, ex sapiente factus
insipiens, dicat in corde suo: „Non est Deus.“² Nec
mirum profecto, sed iustum eos qui tantum Dei
nos supernaturaliter illuminantis et sanantis donum
pertinaciter respuerunt, nativae infirmitati suae
nunc derelictos, per poenalem et crescentem
caecitatem eo usque descendere, ut ordinis mere
naturalis certissimas, notissimas et quasi funda-
mentales veritates iam amplius non videant, et
ideo negent, atque impugnent. Ideo Christi eccle-
sia, cum primum contra haereticos fidei suae
integritatem, eiusdem postea contra incredulos
veritatem et divinitatem servare ac defendere
debuerit, nunc ipsissima humanae rationis dogmata
atque principia, imo Dei, qui rationem condidit et
docet, naturam et existentiam, contra rationis ipsius
nimium superbientis et ideo ultramodum insanientis
furorem, vindicare ac tueri manifeste cogitur. Quod
quidem atheismi execrabile et quasi intolerabile
portentum plurimi (eheu! iam non omnes), sub-
tilissimorum et doctorum sophismatum nubibus
operientes, aliis et forte sibi met occultant. Cui libet

autem eorum scripta sapienter legenti veram et
sententialemque Dei notionem in eorum mentibus
prorsus evanuisse et ideo Deum ipsum peribee
patebit. „Ille enim Deum negat,“ ait Tertullianus,
„qui quod Dei est aufert!“ Stet pro argumento
haec dogmatum, quae blasphemantes delirant, ex-
positio sive synthesis.

1. a) „Licet logice differant, substantialiter
tamen unus et idem sunt Deus et mundus: adeo
ut nihil aliud sit Deus quam mundus in ideali suo
a mente nostra intellectus, itemque nihil aliud
mundus, nisi Deus ipse in suo reali perceptus:
unde sequitur theologiae et cosmologiae unicum
obiectum esse sub duplici aspectu consideratum.“

b) „Mundus igitur Dei non est opus, sed actus
et quidem necessarius et ab aeterno continuus. Est
iterum eius forma et quasi figura: inadaequata
tamen, etsi ad perfectam, et ideo inaccessibleem
adaequationem propria vi ac natura incessanter
tendat. Ex nihilo iam non venit; nec ullum ipsi
extra se quaerendum est principium. Sibi est
auctor et causa, sibi ipsi Deus: siquidem, etsi
contingens sit et temporalis et finitus, prout a sensu
percipitur et ab imaginatione fingitur, in se tamen,
et prout a ratione probe intelligitur necessarius
est, et aeternus et infinitus.“

c) „Si autem haec Dei cosmica manifestatio
abstrahatur, iam Deus nihil reale est. Concipi
potest, minime autem videri, minime cognosci.
Nihil enim reale est et ideo cognoscibile, nisi sit
determinatum: nisi autem terminetur, nihil deter-
minatur: quod autem terminatur, finitum est et
imperfectum. Esse ergo mutuo et per essentialiam
excludunt reale et perfectum: nihilque potest esse
perfectum, quin sit ideale.“ Quid autem de Deo?
Reale quid esse non quidem omnino negatur, sed
per mundum et in mundo tantum reale esse afir-
matur. Ideale simul quid esse docetur, sed
„solum in mente nostra, a qua, non sicut obiectum
a subiecto, sed sicut ens universale et indeter-
minatum ab eius determinatione particulari,
distinguitur: quatenus mens humana sit pars et
actus ipsius Dei esse temporaliter cogitantis et
contingenter contemplantis.“

d) „Reipsa omnia est Deus, non tantum
potentia, sed actu. Est natura vivens et vivificata,
in quantum sensibus nostris per suas transeuntes
et mundanas formas est perceptibilis. Est spiritus
vivificans, in quantum a conscientia nostra ex-
cogitari potest et coli. Est demum ens mere meta-
physicum seu idealis perfectio, in quantum rationi
humanae, per abstractionem ab omni re et quali-
cumque determinatione, conceptibilis est.“ Et hoc
est, inter huiusce Dei divina, sic divinissimum, ut
passim Dei nomen et ultima ratio huic abstracto
et mere ideali enti reservari videatur.

e) „Sicut autem non aliquid, ita nec aliquid est
iste Deus. Etenim sicut perfectum et reale, ita
universale et individuum inter se repugnant. Si
quis est Deus, iam Deus non est. Quisquis enim
sui conscius iure dicit: Ego, ab aliquo utique se
discernit; atqui iam non est ille vel illud a quo
se discernit; ergo non est omnia, non est ens
universale, infinitum, absolutum: unde patet quod
non sit Deus.“

f) „Si quis tamen Deo in ideali suo concepto
quidquam moralitatis attribuit, rationem evacuat,
purissimum veri Dei conceptum adulterat, et,
nedum Deo pie obsequatur, atheismo viam aperit.
Etenim sicut nihil physici, ita nihil moralis cum

¹ Epistola a Congr. de Propaganda fide ad omnes epis-
copos, 19 aprilis 1857.

² Psalm. XIII, 1.

Dei metaphysicis et absolute essentialibus attributis A compatible est. Propterea, quemadmodum errarunt pagani, cum, sensibus et imaginatione decepti, corporalem Deum sibi finxerunt; ita nec reipsa minus errant, christiani, cum Deum spiritum, indiduum et singularem, viventem, sui conscium, intelligentem, liberum, imo bonum, sanctum, iustum et misericordem, deinde creatorem et creaturam suam alloquentem et postea iudicantem sibi concinnant. Nullibi existit ille Deus, sed nec existere potest. Est merum humanae conscientiae somnium, sese considerantis atque diligentis animae nostrae figmentum; spirituale quidem idolum, sed demum idolum a nuperrima sed ineluctabiliter grassante philosophia iam detectum atque damnatum, proxime vero e medio tollendum.

g) Si quosdam alios audieris, mutatis forsitam verbis, stat doctrina et manet impietas. Ex quibus unus contendit „nihil aliud Deum esse ac facultatum nostrarum omnium vocem et quasi clamorem: mentis humanae semper quaesitum, nunquam autem inventum, imo nunquam inveniendum ideale: quod, si comprehenditur, evanescit; rursum, si exprimitur, terminatur, et in quantum terminatur e vero fit falsum; licet verum omnimode non amittat: unde sequitur nullo symbolo veritatem divinam posse unquam contineri, nec ab ulla ecclesia edoceri, quamvis veri portiunculam omnia quaecumque symbola contineant et qualiscumque ecclesia retineat. Merum denuo nomen revera Deus est, utile quidem et observantia dignum, utpote antiquissimo humani generis usu cultuque sacratum, et ideo servandum, si quidem vel a solertissima philosophia vix suppleri potest: inane tamen et vacuum, nihil distinctum, nihil definitum, nihil proprium, nihil vere reale designans“.

h) Iuxta alium autem „verum et unicum veri Dei nomen natura est: quae etiam omnia realiter continet et sit, secundum essentiam tamen et in suo summo considerata, axioma purum est et quasi ultima et universalis quam scientia indigitat et prope tangit formula, extratemporalis, extralocalis, indifferens, immobilis, omnipotens, creatrix, a qua principia et leges et res et ideae et facta necessario ac continuo fluxu dimanant“.

i) Haec tandem, necnon omnia sive religiosa, sive etiam metaphysica, quasi sublimiora et inaniora acriter impugnans et fobilliter irridens recentiorum scribarum superbissimus et impiissimus, absolutum quidquam et supramundanum et divinum esse quam impudentissime negat: imo in profundum veniens, et unitates hactenusque notos humanae audaciae et perversitatis fines transgrediens, adorandi et supremum diligendi Dei universalissimam ideam saluberrimamque notionem quasi rationis et conscientiae et reipublicae et totius generis humani pestem denuntiare; et Deum ipsum, ante secula et per secula et post secula benedictum, omnium bonorum principem atque originem, malum ipsum esse et malorum omnium fontem blasphemare minime veretur.

2. Nos autem verbo Dei innixi, et unius ecclesiae eius, catholicae nempe atque Romanae, verissimam, certissimam, perpetuam indeclinabilemque doctrinam tenentes, haec omnia supra dicta, utpote doctrinae huic e fronte contraria et ideo erroneae, falsa, impia, blasphema, scandalosa et haeretica, iudicamus, damnamus, reiicimus et abominamur: causamque veritatis ad ipsius primum vindictam et laudem, deinde ad Christi fideliū consolationem atque tutelam, pro officii nostri

munere et gratia, suscipientes, eiusdemque lucem perpetuam veteri errori novis fucato sophismatibus opponentes, sequentia statuimus, declaramus et pronuntiamus.

a) Inferiorem Dei naturam, quam propter nimiam charitatem qua diloxit nos¹ sponte et gratuito nobis Deus ipse revelavit, sicut nec sensus corporalis percipit, nec sibi fugit imaginatio, ita nec ipsa ratio naturalis attingit; etiam quod Deus sit et ex parte quid sit, ex iis quae facta sunt² posuit concludere³. Unde „Deus vincens scientiam nostram“⁴ et incomprehensibilis cogitatus⁵ in sacris paginis dicitur. De quo etiam Paulus: „Quae Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei“⁶. Quapropter si huic supra-intelligibili Dei naturae comparentur conceptiones, ut aiunt, quas pura hominum ratio de illa sibi met efformat, nubes potius dicendae sunt quam lumina. Si vero testimonio quod de se ipsa reddidit et reddit haec sublimis et benignissima natura, rationis istius qualescumque conceptiones opponantur, non iam sufficit, si per fidem transcendantur, sed tanquam tenebrae et mendacia pestifera ex fide negandae sunt et omnino reiiciendae.

b) Saeculorum antecessor et creator⁷ et rex⁸ Deus, ab aeterno et in aeternum vivens⁹, a se et in se plenus, perfectus atque beatus, nulla cogente necessitate, nullo alliciente proventu, quaecumque libere voluit liberrime faciens¹⁰, coelum et terram et omnia quae in eis sunt¹¹, creaturam scilicet universitatem temporaliter e nihilo creavit¹². Omnium autem sive invisibilium sive visibilium¹³, sapientissimus conditor, artifex¹⁴ et plastes¹⁵, quaecumque fecit opera in mensura et numero et pondere disposuit¹⁶; quatenus, post perfectum, omnia respiciens quae, antequam crearentur, ipsi erant cognita¹⁷, non immensum, sed finitum, ut vere est, mundum videt: „Ipse enim finis mundi intuetur“¹⁸. Cum autem omnia quae facta sunt, „ex ipso, et per ipsum et in ipso“¹⁹ sint et in esse suo perdurent, ipse vero ante omnia, supra omnia et independentem ab omnibus est, existit et vivit; unde „Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, et quasi nihilum et inane reputatae sunt ei“²⁰; et vere omnis creatura in coelo et sub coelo nunc et semper ipsi confiteatur dicens: „Deus meus es tu, quoniam donorum meorum non eges“²¹.

c) Licet ad hanc quam inhabitat Deus lucem inaccessibleem²² mentaliter tendere et ascendere in hac vita minime possimus, nisi primum a sensibilibus rebus earumque phantasmatis pro posse, mentem abstrahamus; imo deinde haec omnia quae imagines et similitudines divinarum exemplarium habere²³ novimus aut intelligimus transeundo, omit-tendo et quasi negando; attamen sicut per has negationes, non nihil, sed ens et plenitudinem entis inquirimus, ita per has abstractiones, non abstractum quid et insubstantens appetimus et sectamur; sed ut, post Augustinum, loquitur et definit concilium

¹ Ephes. II, 4.² Rom. I, 20.³ Sap. XIII, 1.⁴ Iob, XXXVI, 26.⁵ Ier. XXXII, 19.⁶ I Cor. II, 11.⁷ Conc. Lat. IV, cap. 1; bulla Eug. IV, *Constante*, inter decreta conc. Florent. [Hardouin, IX, 1023 E.]⁸ Symb. Nicaen.⁹ Sap. XIV, 2.¹⁰ Isai. XLV, 11.¹¹ Sap. XI, 21.¹² Ezech. XXXIII, 29.¹³ Dionys. Aroop., *De div. nom.*, cap. VII, 3, [opp., ed. Migae, I, 579 D].¹⁴ Hebr. I, 2.¹⁵ I Tim. I, 17.¹⁶ Deuter. XXXII, 40.¹⁷ Ps. CXIII, 8.¹⁸ Act. IV, 24.¹⁹ I Cor. II, 11.²⁰ Iob, XXVIII, 24.²¹ Rom. XI, 26.²² Isai. XLV, 17.²³ Ps. XV, 2.²⁴ I Tim. VI, 16.

Lateranense IV, rem summam¹, rem veram, universarum rerum creaturarum et omnia quam habent realitatis superoriginale principium et super-effectricem causam; Deum nempe viventem, in cuius manu incidere, impiis quidem horrendum², piis autem felicissimum: quisquis enim eum per speculum et in aenigmate³ a longe nunc cernens, fideliter crediderit et confessus fuerit, nil dubium quin facie ad faciem et sicuti est in aeternum visurus sit.

d) Quomodo autem ab omnibus quae percipimus aut intelligimus superessentialiter exemptus Deus⁴, res tamen est, et omnium realissima, ita quamvis infinitus et immensus et incircumscribitus, distinctus tamen manet et inconfusus et inconfusibilis. Omne est omnium et omnia in omnibus, sed effective tantum et exemplariter, minime vero per essentiam⁵, unde non ineptius eum nihil in nullo quam in omnibus omnia esse dicitur⁶. Equidem enim istud commune, universale et metaphysicum quod sola mente abstracte concipitur et mera mentis huius idea est, nullibi re ipsa subsistit, nisi in subiectis creatis in quibus actualiter per propriam formam determinatur et ideo res fit. Ens autem illud supra omnem entitatem excellens⁷, quod proprie Dei essentia et substantia et natura et existentia et Deus ipse est⁸, in se absolute et ideo exclusive est, existit atque subsistit: unicum, singulare⁹, individuum¹⁰, a nullo quocumque alio receptibile¹¹; etiamsi aliquis et vero sensu se ad extra communicet, impartitum manens et absque ulla cum participibus illius misionis communione¹². Verba quidem hic secum pugnare videntur: equid mirum, ubi de ineffabili fandum est, et verborum significantiam rei ipsius natura consumit¹³. Sed quod insufficienter exprimitur, rationabiliter apprehenditur salubriusque creditur.

Ad illud declarandum sat utique esset quod, per totam scripturam, Deus nomen habere dicatur, quod distinctionis et proprietatis proprium signum est: sanctum est enim et terribile nomen eius¹⁴, aeternum¹⁵, admirabile¹⁶, omni quod ubicumque nominatur aut nominari potest sublimius¹⁷, adeoque ipsi proprium ut nulli sit communicabile¹⁸. Sed etiam, Deo ipso teste et magistro, hanc eius summam inenarrabilemque naturam incomprehensibiliter in tribus personis subsistere novimus; quod profecto ipsi propriissimum est: si quidem de nullo alio ente sive physico sive metaphysico, ullatenus potest affirmari. Haec iterum hypostasos seu personas, quae Deus ipse sunt, realiter ab invicem esse distinctas, ex eodem infallibili magisterio accipimus atque credimus: unde vel in hac infinitatis et unitatis abyasso, veras determinationes vel proprie-

tates esse quam certissime tenemus. Ex quibus huiusmodi unius uniceque Trinitatis personae, si unam specialius, scriptura duce, considerare velimus, scimus in principio esse Verbum, et Verbum esse apud Deum et Deum esse Verbum¹⁹; Deum scilicet de Deo filium a patre et patri consubstantialem²⁰, per omnia similem ac prorsus aequalem. Verbum autem idem ac terminum sonare nemo non videt: Si quidem, quemadmodum verbo sententia, ita termino seu figura substantia definitur, terminatur et ideo manifestatur. Quapropter de hoc Dei verbo disserens Spiritus sanctus, imaginem divinae bonitatis²¹, imaginem Dei invisibilis²² iterum et expressius figuram seu characterem substantiae eius²³ illud vocat. En ergo in Deo terminus, sententiae sive menti quam totaliter enuntiat, luci quam essentialiter declarat, bonitati quam spiritaliter repraesentat, substantiae quam incircumscripse figurat omnino connaturalis et perfectissime aequivalens, et ideo ipse, infinitus, immensus, aeternus, Deo internus et verus Deus, sed vere in Deo terminus, et quia Verbum terminus.

e) Cum autem illa supra-quamperfecta simul et realissima essentia, sive natura, sive substantia, quae Deus est, summe rationalis, aut potius intelligens, aut potissime intellectus purus sit, [eam] sui ipsius consciam esse, nisi amens, nemo inficias ibit. Licet enim tres in Deo distinctas esse personas, divinitus edocti, profiteamur, Deum tamen in his tribus indisiuncte subsistentem, nihilominus unicum quid et perfectissime singulare ex scripturis nostris accipimus et tenemus. Ibi enim tanquam unus in tribus personis suis nos Deus alloquens passim dicit „ego sum qui sum“; ego Dominus et non est alter²⁴; ego ipse, et praeter me non est alius²⁵.

f) Nihil autem humani, sed nec angelici, huic supereminenti Dei naturae proprio et essentialiter attribui licere et ab ecclesia catholica unquam attributum fuisse, apprime norunt apud nos vel rudes atque parvuli. De Deo equidem, non uti vult, sed ut potest, loquitur homo „infirmus et exigui temporis et minor ad intellectum“²⁶. Obiecto fidei impar quidem sermo; obiecto tamen suo fides par omnino manet. Et cum, Deo auctore, huic imperturbabili serenitati zelum²⁷ atque iram²⁸; huic immutabilitati consilium²⁹, electionem³⁰, imo alicubi poenitentiam³¹; huic omnia cernenti et infallibili intelligentiae ignorantiam³² ad oblivionem³³; huic tandem omnimodae et supremamodum perfectioni quocumque alios nostros aut cognoscendi, aut volendi, aut sentiendi, aut agendi, aut vivendi modos accommodamus, Dei maiestatis nullatenus rei, ipsius autem dulcissimae benignitatis alumni ac discipuli, scimus haec omnia humanae capacitati aptiora esse quam sublimitati divinae³⁴; quaecumque autem illa quae de Deo nostro humanitas praedicamus, in ipso typice tantum et originaliter et ultra-excellenter, modoque plane divino superesse non dubitamus: de caetero tandem „pene omne quod de Deo dicitur, eo ipso iam indignum esse quo profuit dici“³⁵ certum habemus. Attamen quae imbecilla et indigna, non ideo falsa; et quia

¹ De doctr. christ., I, I, c. 5, [opp. a. Aug., ed. Bened., III, 6 B]; vide Petrum Lombardum, in *I. Sentent.*, distinct. V, B, cui subscribit conc. Later. IV, in decreto fidei, cap. 2, definitio contra abb. Ioachim.

² Hebr. X, 31.

³ I Cor. XIII, 12.

⁴ Dion., loc. cit., cap. I, 5, [opp. ed. Migne, I, 594 C].

⁵ S. Thom., *Sum.*, I p., quaest. III, art. 8 ad 1.

⁶ Dion., *ibid.*, cap. VII, 3.

⁷ Dion., *ibid.*, cap. I, 4.

⁸ S. Thom., ubi supra, art. 3 et 4.

⁹ Greg. Nyss., *Orat. catach.*, cap. 3, [opp. S. Greg., ed. Migne, II, 17 D].

¹⁰ Conc. Later. IV, cap. *Nirmitor.*; cf. Petav., *De Trinit.*, lib. IV, c. 13.

¹¹ S. Thom., ubi supra, art. 2 ad 3.

¹² S. Dion., loc. cit., cap. II, 5, [opp. I, 643 B].

¹³ S. Hilari., *De Trinit.*, lib. II, 5 [ed. Verona, 1780, II, 29 D].

¹⁴ Pa. CX, 9.

¹⁵ Exod. III, 15.

¹⁶ Iudic. XIII, 18.

¹⁷ Ephes. I, 21.

¹⁸ Sap. XIV, 21.

¹⁹ Ioan. I, 1.

²⁰ Symb. Nicaen.

²¹ Sap. VII, 26.

²² Coloss. I, 15.

²³ Hebr. I, 3.

²⁴ Exod. III, 14.

²⁵ Isai. XLV, 5.

²⁶ Deuter. IV, 35.

²⁷ S. August. ad Simplic., lib. II, q. 2, [opp. S. Aug., ed. Bened., VI, 119 C].

²⁸ S. Greg. Magn., *Mor.*, lib. XX, cap. 32, [opp. S. Greg., ed. Migne, II, 174 B].

²⁹ Sap. IX, 5.

³⁰ Num. XXIV, 11.

³¹ Pa. II, 5.

³² Ephes. I, 11.

³³ *Ibid.* I, 4.

³⁴ Gen. VI, 6.

³⁵ I Cor. XIV, 20.

³⁶ Pa. XII, 1.

nisi symbolis obvelatum Deum intueri et exinde A
proponere nequimus, non ideo idolum colimus et
exhibemus. Quando enim, ut ad se nos revocaret
et sibi deum iungeret, placuit Deo temporalem
assumere accessionem¹, et, mansere quod erat,
quod nos ipsi omnis dignatus est fieri. verus homo
fuit et apparuit idem ille qui verus Deus erat et
non apparebat. Nodum ergo illa omnia quae
hominem naturaliter decent et ornant, naturae
divinae ex omni parte repugnant, per haec ipsa et
in his ipsis personaliter voluit nobis revelari; et
quidem dicenti discipulo: Ostende nobis patrem et
sufficit nobis, respondit ille homo. Iesus Christus:
„Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis
me? Philippo, qui videt me, videt et patrem meum.“²

g) Denique de hoc trino et uno et solo vero
Deo nostro credimus, pronuntiamus et contestamur
quod bonus et omnibonus et suprabonus sit, totus
existentia bonitas³; quatenus totam eius essentiam, B
quidquid tandem sit, bonum ipsum definiat atque
explanet⁴; non alio ideo bono bonus, sed ipse
sibi bonum quod bonus est⁵, et bonum omnis boni⁶;
unde ipse dixit: „Nemo bonus, nisi solus Deus.“⁷
Si qui sunt enim qui merito dicantur boni, id illis
ex hoc advenit, quod a Deo sunt, et aliqua boni-
tatis eius participatione et imitatione ad illum
ordinantur⁸. Propter enim bonitatis suae su-
perabundantes divitias, non passus est solum esse
ipsum bonum, id est suam ipsius naturam a nullo
participatam⁹. Unde, cum sit pater luminis,
„apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis
obumbratio, omne datum optimum et omne donum
perfectum“ ab eo, sicut a libero fonte, descendit¹⁰;
et, priusquam fuerint, omnia diligens¹¹, aperit
manum suam et omnem creaturam implet bene-
dictione¹²; qui si non aedificaverit domum, in
vanum laboraverunt qui aedificant eam, et nisi C
custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit
eam¹³. Illius enim absentia, tenebrae, mors et
infernus; ipsius autem praesentia, lux, pax et omne
gaudium. Quem nosse consummata iustitia est, et
ipsius iustitiam et virtutem scire, radix est im-
mortalitatis¹⁴; cui credere omnis sapientia, in
quem sperare omnis virtus, quem diligere omnis
pietas, cui obtemperare omnis ordo, cui servire
gloria et salus, cui adhaerere bonum bonorum, quo
frui vita aeterna est; cui igitur benedicendum
omni tempore et semper laus eius in ora hominum¹⁵;
cui revera benedicant et ultra saecula benedicant
omnes iusti, omnes recti, omnes pii, omnes veri
nomine sapientes et docti, a quo demum per
poenam ad ordinem redacti hi ipsi omnes qui,
ceteris benedicientibus, illum blasphemaverint, aut
illi maledixerint, aut de illo tacerint, eius laudi
et honori tam ineluctabiliter quam invite in D
aeternum cooperabuntur.

¹ Dion., *De div. nom.*, cap. 1, 4, (opp. a Dion., ed. Migne, I, 591 A).

² Ioan. XIV, 8-9.

³ S. Ioan. Damasc., *De fide orthodoxa*, lib. IV, cap. 14
(? fortasse cap. 22, opp. S. Ioan. Damasc., ed. Lo-Quem, I, 269 B).

⁴ S. Dion., l. cit., cap. 2, 1, (opp. ed. Migne, I, 595 C).

⁵ S. August., *Epist.* LIV (al. CLIII, ad Macedon., a. 12,
opp. S. Aug., II, 526 E).

⁶ Id., *De Trinit.*, lib. VIII, cap. 5, (opp. VIII, 667 G).

⁷ Luc. XVIII, 19.

⁸ S. Thom., *Som.*, p. I, q. 4, a. 4 (ex Boethio).

⁹ Ioan. Damasc., l. c.

¹⁰ Luc. I, 17.

¹¹ Pa. XL, 28.

¹² Pa. CCLIV, 18.

¹³ Pa. CXXVI, 1.

¹⁴ Sap. XV, 8.

Caput III.

De miraculis.

1. Ut, iuxta decretum Patria, de potestate tene-
brarum nos eriperet, et in admirabile lumen eum
transferret¹, ab incunabulis mundi promissa, deinde
per saecula multa authentice praenuntiatas et historice
praedictas, in eruditis temporibus² et quasi pleno
historiae meridie ipse tandem verus homo apparuit
filius Dei. Volens autem turrim magnam aedificare,
templum Dei scilicet quod est sancta ecclesia, sicut
sapiens architectus prius fundamentum posuit³,
seipsum nempe, cui per fidem inixi tanquam lapides
vivi superaedificamur⁴ et crescimus in habitaculum
Dei in spiritu⁵.

Quamobrem divinitus agens qui se Deum verum,
praedicabat, ea palam et multoties fecit quae, non
negantibus ipsis Iudaeis⁶, mortalium nemo facere
poterat: quaeque talia operantis deitati omnium
fidem alliciebant, sive potius imperabant. Unde
ipse: „Opera quae ego facio... haec testimonium per-
hibent de me. Si non facio opera patris mei, nolite
credere mihi: si autem facio, et si mihi non vultis
credere, operibus credite, ut cognoscatis et credatis
quia Pater in me est et ego in Patre.“⁷

Haec vero divina nec imitabili miraculorum tessera
religionem suam Christus insignivit et post grande
illud saluberrimumque resurrectionis suae miraculum,
cui attestabantur et etiam nunc attestantur omnia
alia⁸, virtutem similia imo maiora⁹ patrandi
apostolis item et testibus suis larga prorsus poten-
tissimaeque manu donavit. Ex quib. „praefecti, praed-
icaverunt ubique, Domino cooperante et sermonem
confirmante sequentibus signis“¹⁰. Et sic incredibilis
rei quae non videbatur, haec incredibilia quae tamen
fiebant et videbantur mox in universo mundo fecerunt
fidem¹¹.

2. Hanc vero, quo clarior firmiorque est, divinae
originis nostrae notam eo magis detestantur in-
sectanturque illi omnes qui, cum lux sit in mundo,
tenebras magis quam lucem diligunt¹², nec tanta ac-
tali spiritus et virtutis ostensione¹³ devicti, sapientiae
vero secularis, quam stultam vocat Deus¹⁴, malis
artibus decepti ac obligati, miraculum ex religione
tollere, ex historia delere, in rationali hominum
sensu abolere, extra omnem possibilitatem ponere,
imo omnium capaci et omnipotenti manui Dei eripere,
falsae scientiae nomine et impiae sapientiae et
mendacissimae criticae, audent atque conantur.

3. Infirmis autem in fide, et his ipsis sanctae
benignaeque fidei nostrae ingratisimae hostibus con-
sultentes, quos utique sanari potius, si fieri potest,
quam oppugnari volumus¹⁵; mortiferis quae grassantur
opinionibus et vanissimis offatiis, veram, certam
salubremque verbi Dei Iesu Christi, eiusque unicae
sponsae, matris nostrae, ecclesiae doctrinam oppo-
nentes, haec statimur et declaramus:

a) Quisquis miraculum a priori negat et, uti in
se impossibile et Dei sapientiae naturaeque ordini
et immutabilitati contrarium semper et ubique
negandum esse¹⁶ contendit, Dei libertatem tollit,

¹ I Petr. II, 9.

² S. August., *De civit. Dei*, lib. XXII, cap. 8, (opp. S. Aug.,
ed. Benedic., VII, 628 B).

³ I Cor. III, 10.

⁴ I Petr. II, 5.

⁵ Col. II, 28 (vel potius Ephes. II, 21-2; Col. II, 19).

⁶ Act. IV, 16. ⁷ Marc. XVI, 20.

⁸ Ioan. X, 25, 27, 28. ⁹ August., *Ibid.*

¹⁰ August., *Ibid.* ¹¹ Ioan. III, 19.

¹² Ioan. XIV, 12. ¹³ I Cor. II, 4.

¹⁴ Tertull., *De praescript.* (cap. 7, opp. ed. Migne, II, 19 A).

¹⁵ August., *De verbis eccles.* (lib. I, opp. ed. Benedic.,
I, 224 A).

¹⁶ August., *De verbis eccles.* (lib. I, opp. ed. Benedic.,
I, 224 A).

summum eius omnipotensque dominium abrogat; naturam iam non cervam, sed dominam, imo divinam et quasi Deum esse insinuat; sensum hominum communem pessumdat, omnium temporum et gentium illusterrimis, sanctissimis, simul et doctissimis viris contumeliam facit; nec fidei tantum, sed et sanae rationi e fronte adversatur.

b) Quisquis iterum sive veteris, sive novi testamenti miracula plane divina, divinitus certa, necnon ab ecclesia catholica semper credita atque praedicata, nihil aliud esse affirmat nisi mendacia, aut ignororum hominum somnia, aut humani ingenii ideales foetus, aut mera symbola postico inventa, philosophice explananda, historice vero indemonstrabilia, et ideo non vere facta, sed nudas, ut aiunt, legendas; si autem forte facta, scientia humana penitus explicanda, etiamsi huic explicationi scientia nunc impar existat: testimonium Dei abnuens Deumque ipsum mendacem faciens¹, cuiuslibet etiam historicae certitudinem tam infideliter quam irrationabiliter et exitaliter infirmat.

c) Si quis autem non Christi et eius discipulorum miraculis, nec extraordinario et in se supernaturali divinae providentiae actui, mediis vero humanis et ordinis mere naturalis, mirificam christianismi sive institutionem, sive propagationem, sive etiam usque ad nos conservationem tribui posse opinatur, historiam corrumpit, constanti et infallibili ecclesiae traditioni contradicit, remque christianam omnem penitus evertit.

d) Nec vere iterum, nec recte de hac eadem re sentit et credit, quicumque in sacris paginis conscripta prodigia indubitanter quidem admittens, quibus vero libet aliis in saeculorum decursu in ecclesia Christi patris fidem omnino denegat. Noverint ergo omnes et meminerint non abbreviatam esse manum Domini²; Christum Iesum dominum nostrum, in cuius virtute et nomine sua signa fecerunt primi eius apostoli, Deum esse qui non mutatur³, illumque cum ecclesia sua omnibus diebus fideliter permansurum, et in ea et per eam usque ad consummationem saeculi divinitus, prout volet, operaturum⁴. Quod quidem, etsi non aliunde, ex hoc admodum demonstraretur quod, inter tot cuiusvis aevi et nostri etiam temporis homines quos sanctorum albo adscripsit ecclesia, neminem ad tanti honoris fastigium unquam evexerit et evehi posse, statuerit, nisi de miraculis ab eo patris constaret.

4. Quod ad nova miracula attinet, nemo ea leviter admittat; nemo praesertim ea palam promulget aut praedicet, nisi ratione habita omnium regularum quas de huius rebus statuit prudentissima mater ecclesia, quasque in pontificiis constitutionibus⁵ legere est.

Caput IV.

De profectu fidei apud exteras gentes.

1. Salutaris verbi Dei liberam et ubique gentium diffusam praedicationem, benignissimique pastoris Iesu in toto orbe terrarum adventum et regnum, desiderio desiderare non destitit nec unquam desinet piissima Christi sponsa sancta mater ecclesia. Ad id orationes, verba, inatitata, collectae; ad id omnis et indefessus labor; ad id sudor et sanguis. Eoquid enim nimis, imo quid satis ad salutem animarum quas acquisivit Dominus proprio sanguine?

Quoniam autem in ecclesia, quae corpus Christi est, uno patiente aut gaudente membro, compatiuntur

vel congaudent caetera membra, nec omnes Burdigalensis provinciae synodaliter aggregati, episcopi, de his quae in extremis partibus Orientis, tribus abhinc annis, contigerunt, fraternos cohilere aut tacere sensus minime possumus. Multa quidem hic infesta et fletu digna fuisset, sed et nunc esse novimus atque dolemus. Gratias autem Deo quod simul de multis gloriari atque laetari debeamus, et adhuc meliora haud immerito speremus!

2. Haec autem est prior nostra gloria et laetitia, quod multi ex nostris diocessibus oriundi, tum clerici, tum presbyteri, tanta itinera tantosque labores inire non dubitent ut his, qui nunquam illud audierunt, verbum Christi annuntient. Quos cum ore proprio Christus laudaverit, quid eos amplius laudare necesse?

Iam vero quam fidelis sint verba Domini persecutiones praenuntiantis¹ his qui pro eius nomine dimittunt omnia, experti sunt isti omnes: siquidem tenebrarum rector et mortis princeps satanas, ab initio homicida et in plenitudine temporum deicida, quantum hominum, sed imprimis christianorum sanguinem etiam nunc sitiit, haec nostris temporibus palam ostendit. Vivit et per saecula vivit in mente fidelium memoria fortium Christi athletarum, fratris Iosephi Mariae Diaz nempe et fratris Melchior, qui iam triplici religionis, apostolatus necnon episcopatus titulo fratres, cum usque ad mortem certarunt pro lege Christi, fratres martyrio peratiterunt.

3. Maxime in votis nobis esset ut eodem Christi milites, quibus annumerari meritissime posset episcopus Acanthensis Petrus Andreas Retord, qui post innumeros et fructuosissimos labores inedia consumptus, in silvis longo quasi martyrio enectus est, beatissimus pater, in ecclesia supremus doctor et iudex, fastis sanctorum adscriberet. Quamobrem episcopi huiusce Aginnensis concilii, ad pedes sanctitatis suae humiliter provoluti, unanimi consensu et voce exoptulant ut ipsi placeat summa qua pollet auctoritate uti, ad causam beatificationis horum Dei servorum, necnon et aliorum quorum in praecedenti nostro concilio mentio facta est², promovendam et, Deo auspicante, absolvendam.

4. Iamdiu enixis precibus postulabamus ut divina bonitas libertatem, qua in his regionibus ad salutem animarum procurandam indiget ecclesia, ipsi largiri dignaretur.

Quibus votis nostris Dei providentia annuere nuperrime visa fuit. Dum enim divini sermonis praecones sanguinis effusione suum apostolatum decorare non desinerent, Francoorum imperator et Hispaniarum regina, ad coerendam ferorum hominum audaciam, tuendamque iustissimam subiectorum suorum ibi degentium libertatem, feliciter arma iunxerunt, unde non parva spiritualis religiosique proventus spes christianorum cordibus affulit.

Prorsus caeterum decebat ut has duas ipsas catholicas gentes, quas iam propter toties mixtum in hac orbis parte suorum martyrum sanguinem eadem coelestis gloria adunabat, profuso nunc simul et commixto militum suorum cruce, triumpho terrestri idem decus illustraret. Pro quibus gratias Deo et his omnibus, quicumque sint, qui in hac iusta et sancta causa adlaborarunt, et etiamnum adlaborant, debitas persolvimus laudes.

Quia vero absque Deo iuvante, sicut nihil boni in terris incipi, ita nec perfici potest; quia etiam maxime exoptandum est tot factas expensas, tantumque laborem initum, sanguinemque profusum, non quidem haeresei aut schismati, neque tantum tem-

¹ I Ioan. I, 10.

² Ios. LIX, 1.

³ Malach. III, 6.

⁴ Matth. XXVIII, 20.

⁵ Leo X, bulla *Supernae celsitudinis*, XIV kal. ian. (10 dec.) 1518, et Bened. XIV, *De censuris*, c. 10.

¹ Marc. X, 28.

² Cons. Petrosor., tit. I, c. 7.

porali gentium commode, bene vero veritati et iustitias, Christo et ecclesiae proficere; beatissimum patrem et pastorem secuti, qui viciniores agnos, urbis nempe suae fideles, ad precora obsecrationes, pro tanti incepti felici exitu fundendas, ardentissimis verbis compulsi; nos quoque huius provinciae episcopi, omnes nostrarum dioeceseon fideles vehementer hortamur, ut orationibus piisque votis illum Deum et dominum propitium faciant, cui salvare proprium est, cui misereri pericundum, et in cuius manu et cor regum, et virtus armorum, et salus gentium, et vere omnia sunt.

TITULUS II.

De disciplina et regimine ecclesiastico.

Caput I.

De utilitate conciliorum provincialium et praecedentium observatione.

1. Quod tam salubriter de celebranda quolibet triennio synodo provinciali decreverit Tridentini patres, id semper exsequi maxime in votis habemus. Cum enim Spiritus sanctus episcopos „posuerit regere ecclesiam Dei quam acquisivit sanguine suo“, eo fungi munere efficacius nunquam illi possunt, quam cum, synodaliter congregati, coadunata auctoritate et praecipiant et doceant.

2. Ex constanti usu ecclesiae compertum est quam utilis fuerit sacrorum conciliorum celebratio, in quibus antistites, auctoritate divina, ea omnia sanciant quae ad stabiliendam fidem, informandos mores fovendamque pietatem proficiunt.

Gratias ergo agere debent pii omnes imperatori Francorum, qui concilia in Gallis iam nunc libere celebrari, nuper in solemnibus imperii comitiis declaravit.

3. Venerabiles vero cooperatores et consecutores nostros omnes obsecramus in Domino ac obtestamur, ut praecedentium decretorum paginas attentiori et repetita lectione percurrere non desistant. Quae enim iam in hac provincia, Deo auctore, ab istis sanctis legibus effluxere bona, eadem eo maiora uberioraque obventura iure ac merito speramus, quo frequentior ea fuerit lectio et observantia diligentior.

Et non sacerdotes tantum, sed illos etiam fideles qui aliqua pollent auctoritate enixe rogamus, ut monitis et exemplis decreta nostra a subditis procurent observari, quatenus Domino placentes, animam suam liberent, et in ordine etiam temporali sibi et caeteris consulant.

4. Quapropter quae a nobis iampridem decreta fuere, ea omnia iterum atque iterum decernimus atque confirmamus, et ab omnibus ubique adamusim servari mandamus.

Prae caeteris autem commendamus decreta: de praedicationibus in missa parochiali, iuxta alterutram methodum catechismi concilii Tridentini ordinandis; de parvulis sedulo catechizandis et ante primam communionem rite examinandis; de diei dominicae violatione coercenda et tollenda; de pravorum librorum vitanda lectione; tandem de mundanis usibus noxiisque seculi voluptatibus fugiendis, ad mentem concilii Petrocoropsis, cuius regulae accuratius serventur.

Caput II.

De piis peregrinationibus.

1. Nemo sane est qui compertum non habeat studium pia quaedam loca sanctis et praesertim beatae Mariae virgini dicata, certaque sacras imagines venerandi et decorandi, quod dictum, ago sine magno religionis fructu in ecclesia viguit,

teposcente postmodum fide, postremis hinc temporibus paulatim pluribus in locis defecisse. Iam vero haec pristinarum dierum devotio, non multis abhinc annis, summo omnium catholicorum et imprimis episcoporum plausu, in Gallia reflorescere videtur, ut perspicuum est, non modo ex frequentiori populorum concursu, sed etiam ex zelo veneranda haec loca decentius decorandi, et sacras aedae ibidem existentes instaurandi, imo vero maiori sumptu denuo aedificandi.

2. Nobis igitur laetandum, in hac provincia Burdigalensi non pauca superesse sanctuaria, ad quae reviviscunt illae piae peregrinationes. Etenim, praeter antiquum et celebratissimum sanctae Rade-gundis sepulchrum et feliciter hac nostra aetate redintegratum sancti Eutropii tumulum, et sancti Philiberti ossibus quidem, minime vero gratia vacuum Nigrum-Monasterium, plures eminent ecclesiae Beatae Mariae virgini dicatae, pari populorum concursu frequentatae; ut, apud Burdigalenses, ecclesiae Beatae Mariae de Viridi Luco, de Talentia, de Montigo, de Laureto, de Finibus terrae, de Arcagione; apud Petrocorenses, ecclesia Beatae Mariae de Capellula; apud Pictavienses, ecclesia Beatae Mariae de Pietate; apud Engolismenses, ecclesia Beatae Mariae de Obasina, aliaeque plures apud Rupellenses et Lucionenses; tandemque apud Aginenses, ecclesia Beatae Mariae de Petra Acuta et ecclesia Beatae Mariae de Bono Occursu quam, hac ipsa die, toto praesente concilio, eminentissimus metropolitanus, cum episcopis Petrocorensi et Rupellensi, praesentibus reliquis concilii nostri patribus, solemniter consecravit. Quin et in novellis coloniarum dioeceseis in honore habentur, apud Martinenses, ecclesia Beatae Mariae de Liberanda, et apud San-Dionysianos, ecclesia Beatae Mariae de Bono auxilio, et in insula Guadalupa nasci videtur pius harum peregrinationum motus, indeque fidelium zelo ac labore toti regioni iam veneranda exurgit ecclesia Beatae Mariae de Abyssis.

3. Quapropter nostri muneris esse existimamus laudare primum piorum aliquot zelum, qui nostra hac aetate iter Hierosolymitanum seu Romanum ad limina apostolorum susceperunt, eorum deinde devotionem probare qui viciniora sanctuaria visitant. Persuasum enim habemus religionem bonosque mores plurimum inde proficere posse. Idcirco omnes sacerdotes et praesertim locorum parochos enixe adhortamur, ut ad illas peregrinationes rite ordinandas et in sua sanctitate continendas, sive concionibus, sive festis et solemnibus caeremoniis, sive aliis adminiculis quae suggeret zelus, nihil non moliantur.

4. At vero cum optima quaeque in abusum converti possint et aliquando convertantur, quemadmodum compertum est in ipsis peregrinationibus quae, vel temporum iniquitate et morum corruptela, vel incuria forsitan et negligentia pastorum, quibusdam in locis occasionem profanis et exitiosis conventibus dederunt, nostro officio deesse videremur, nisi eos abusus insectari aut praevertere, ut possumus, niteremur. Moneant ergo parochi sedulo fideles, cum opus fuerit, quam pie, quam sancte fieri debeant locorum sacrorum visitationes, ipsique in memoriam reducant salutare illas concilii Mediolanensis IV praescriptiones: „Peregrinando omnia fugiant quae devotionis studium perturbant aut impediunt, ut illa amplectantur quibus illud excitari solet... Ad sacra loca quae religiose visitantur sunt, cum pervenerint, nihil aliud sibi propositum habeant quam ut aut sublimem indulgentiamve consequantur, aut vota sancta persolvant sacras reliquias et sacra loca pie visitent, ab omni

curiositate peccandi occasione abstinere. Itaque A primo confossi cum sacram eucharistiam sumpserint, tum religiose sanctorum status ecclesias visitent, ita ut, ipsorum locorum admonitione, maior affectus in ipsis resurgat ad excitandam pietatem et sanctorum quorum auxilium implorant, orationibus adiuventur.¹ Quae omnia sane accuratius servabuntur, si parochi interdum ipsimet peregrinantibus praesentes, absque tamen praesidio officii parochialis, illos cum religioso apparatu, in hymnis et canticis spiritualibus ad haec sanctuaria deducant, et eodem modo, expletis pie devotionis exercitiis, ad propria reducere satagent.

Caput III.

De bina missae celebratione.

1. Quod iampridem decreverat Innocentius III², quod postea fusius evoluerat Benedictus XIV³, quodque multis abhinc annis mandaverat provinciae B nostrae Burdigalense concilium⁴, de missa, nisi gravem ob causam, bis in die non celebranda, illud iterum in hac synodo docemus et mandamus, eo fine, ut per totam provinciam, iuxta canones sacros, praxis una statui possit.

Iure igitur competiti facultas missae, eodem die, iterandae sacerdoti illi qui duas parochias regendas habet, et concedi ista potest ab episcopo illi sacerdoti qui duas habet, in eadem parochia, ecclesias inter se distantes.

In eadem vero ecclesia, sacrorum iteratio illa, episcopi accedente consensu, toties licita est, quoties absque ea pars magna populi praecepto missae audiendae difficile satisfacere valeret, propter ecclesiae exiguitatem⁵. Quod quidem ita est intelligendum, ut si alius sacerdos praesto esset, parochus praefata facultate uti minime valeret.

Advertant etiam sacerdotes praedictam facultatem C in quolibet casu non concedi nisi pro diebus dominicis et festis de praecepto servandis.

2. Parochus duas diversas parochias regens, et missam bis in die celebrare permissus, pro populo utriusque parochiae singulam missam applicare tenetur.

Parochus qui, iuxta superius dicta, unicam regens parochiam, bis in die, sive in diversis ecclesiis, sive etiam in eadem ecclesia, missam celebraret, secundam missam pro populo applicare equidem non tenetur, sed pro hac secunda missa stipendium accipere prohibetur.

Quod de omnibus quibusvis aliis sacerdotibus, etiam non animarum curam habentibus, intelligendum est⁶.

Ex hac autem regula generali exsurgunt sunt missae quae in solemnitate nativitate Domini a sacerdotibus celebrantur, pro quibus, ut ait Benedictus XIV, caritativa stipendia recipi possunt.

3. Quomodo in purificando calice esse gerere debeat, sacerdos bis in die diversis in ecclesiis celebrans, sacra rituum congregatio indicat, cuius nuperam instructionem⁷ ad huiusmodi concilii calicem reponi volumus.

Caput IV.

De applicatione missae pro populo.

1. Litteris suis encyclicis ad totius orbis episcopos directis⁸, summus pontifex Pius IX, veram et

¹ De religiosis peregrinat. [Hardoin X, §19 C, 680 A].

² Cap. *Constitutio*, §, de celebrat. missarum (III, 41).

³ Const. *Declarasti nobis*, die 16 martii 1764.

⁴ Conc. Burdig. anno 1858 [Hardoin, X, 1840 A-B].

⁵ Vid. Bened. XIV, *De sacr. missae*, lib. III, § V, § 4.

⁶ Sacra rituum congr., 25 sept. 1856.

⁷ *Vide ad calicem*, n. VI.

⁸ Const. *Annuntiasti*, die 8 martii 1858.

perpetuam, licet multis in locis aliquandiu obliteratam, sanctae Romanae ecclesiae disciplinam, de applicanda populo intentione missarum, in praxim revocans, ante omnia magnificentissima illa et profundissima quae supremum ecclesiae doctorem docet doctrina, totam sacrificii legem et naturam solemniter enuntiavit. Quam quidem epistolam dogmaticam simul ac disciplinarem, actis huiusmodi concilii adnecti volumus, cunctis sacerdotibus attentè legendam ac meditandam, ab ipsisque plebi suae speciali zelo et cura exponendam et evolendam. Ne intermittant unquam parochi praesertim alique divini verbi praesones, et omnes quibus munus erudiendi populum est demandatum, eum edocere quam praestantius sit incrementum missae sacrificium cunctis religiosae pietatis exercitiis, etiam publice peractis et quantavis solemnitate persolvit.

2. Omnes igitur deinceps sciant animarum curatores se ad missam pro ovibus sibi concreditis offerendam teneri, omnibus dominicis aliisque festis etiam reductis quae in Urbani VIII catalogo recensentur, addito, Clementis XI iussu, Immaculae Conceptionis festo.

Si qua tamen, speciali in casu, gravis occurreret in hac observanda lege difficultas, sacerdos, dispensationis causa, sacram concilii congregationem adest, ordinarii sui commendatione iuvandus.

Si in aliquo festo reducto missa celebranda sit, sive pro sponsa, sive pro defuncto in eius exequiis, tunc alio deficiente sacerdote, parochi licet applicationem missae pro populo ad sequentem diem transferre, nisi tamen, ob hoc ipsum festum, officium publicum et a populo frequentatum in parochia ex usu celebrandum esset.

3. Ex praedicta obligatione sibi imposita, occasionem sumant animarum pastores instruendi fideles, quantum in votis ecclesiae sit, ut festa etiam reducta semper religiose observent, et praesertim missae sacrificio, quod pro ipsis applicatur, ea qua par est fide ac pietate, pro posse suo intersint.

Caput V.

De sacratissimo corde domini nostri Iesu Christi.

1. Decretum quoque illud¹ quo sacratissimi cordis domini nostri Iesu Christi festum ad universum orbem extenditur, in hoc concilio nostro eo libentius reponi volumus, quod festum istud, in Gallis nostris olim ortum, nunc instantibus Lutetiae apud eminentissimum cardialem legatum a latere omnibus eiusdem imperii episcopis, apud omnes mundi ecclesias summus pontifex iussorū celebrari.

2. Gratias ergo debitasque laudes summo pontifici Pio IX, persolvimus, qui preces illas „frentissimi ac sedi apostolicae obsequentissimi Galliarum episcopatus“² benigne accipere dignatus est. Et cum recentioribus huiusmodi diebus, pissimae sanctionalis illius, cui Dominus ipse cordis sui melius amandi arcana revelavit, beatificationis causa reasumpta fuerit, maxime in votis habemus ut causa haec apud sacrum rituum congregationem nuper adducta, felicem sortiatur exitum, et salutiferam hanc devotionem novis augeat incrementis.

3. Et faxit dominus noster Iesus Christus ut, sacratissimi cordis sui, cui totam provinciam nostram in concilio Burdigalensi solemniter dedicavimus, cultum et amorem vividius florescere de die in diem videamus. Nihil ergo in hac pio opere omitant animarum pastores, praes oculis semper istud habentes, se eo magis ovibus suis esse profuturos

¹ Decret. *Et qua*, 25 augusti 1857. *Vide etiam decretum de precibus pro a. l., a. IX.*

² *Vereba decreti Et qua.*

quo maiori erga eor Domini sanctissimum ardeat sed ea lege ut gravis sit ac pia, nunquam vero mundana, theatralis, profanave redolens cantilena.

Caput VI.

De aedificatione et instauratione ecclesiarum.

1. Studium illud quo, aliquot abhinc annis, in omnibus huiusce provinciae dioccesibus, imprimis metropolitana duce et auspicio eminentissimo cardinali archiepiscopo, novae aedificantur ecclesiae, veteresque instaurantur et amplificantur, applausu nostro prosequendum duximus. Vigeat ergo et in dies increseat zelus ille quo diligitur decor domus Dei, et locus habitationis eius; eo tamen pacto ut nihil inchoetur nisi episcopo consulto et approbante, serventurque in omnibus sacrorum canonum praescripta et christianae architecturae traditiones.

2. Cum autem in quibusdam regionibus populus multo frequentior excreverit, necesse est ut sive in urbibus sive etiam in pagis novae erigantur parochiae. Quas erectiones, ubi opus fuerit, locorum ordinarii, concurrente auctoritate civill, quamprimum fieri procurent.

3. Quae quidem praesertim in coloniarum dioccesibus exsequenda commendamus. Licet enim pro hac parte iam multa feliciter in illis regionibus incepta sint, pauciores adhuc et plerumque angustiores sunt ecclesiae: quo fit ut multo plures incolae ab ecclesia longe disiti, propter aeris intemperiem aliaque causas, divinis ab officiis in magnum animae suae detrimentum facilius absterneant. Et si quando pluvias, vel nimium solis ardorem, vel alia viae longioris incommoda pro nihilo habentes, ad aedem sacram se conferant, saepius exiguo loci spatio foris stare, sine ulla tecti umbra vel protectione, misere coguntur. Quapropter omnes, sive in coloniis, sive in Gallia, rebus publicis praepositos precamur et obtestamur in Domino ut ad erigendas parochias et amplificandas ecclesias in hac provinciae nostrae parte, ope mutua collaborent, ipsosque fideles adhortamur ut pro viribus ad sanctum hoc opus ferant auxilium, spontanei et hilares facti datores, quos diligit Deus.

4. Aetaria fixa, haereticorum civiliumque bellorum perturbatione fere ubique destructa, ita paulatim restitui desideramus, ut singulae saltem maiores ecclesiae altari suo praecipuo fixo, iuxta sacros canones, decorentur.

Caput VII.

De cantu ecclesiastico.

1. Sanctus ille zelus qui in laudem Dei nostris diebus exaruit, seu in reparandis templis ac de novo aedificandis, seu in investigandis ecclesiasticis antiquitatibus, et omnibus quae ad religionem pertinet in lucem proferendis, non foret plenus ac integer, nisi in divina psalmodia pro nostra clericali portione eluceret.

2. Doctorum ergo hominum investigationibus aucti excitatique clerici omnes cantum firmum seu planum, utpote propriam ecclesiae musicam, summo studio excolant, ac canora suavique voce promovere solent. Huius cantus frequentes lectiones in maioribus et in minoribus nostris seminaris haberi, ac de eo bis in anno examen fieri volumus et mandamus.

Illum quoque a scholarum primariorum alumnis edisci, qua melius fieri poterit, vehementer exoptamus, maxime in coloniis, ubi uni saepe cantori incumbit omnes officii partes decantare.

Denique fideles omnes exhortamur ut, in divinis officiis, clericorum cantibus voces suas semper coniungant.

3. Musica interdum in coloniis admitti potest,

Caput VIII.

De coemeteriis.

1. Quae apud omnes populos etiam ethnicos religiose semper fuit cura sepulturae, hanc certe praecipuam esse decet apud Christi fideles qui in suorum defunctorum corporibus, Christi quondam membra et Spiritus sancti templa venerant, eorumque resurrectionem certissima fide expectant. Hanc autem futurae resurrectionis expectationem, imo cuiusvis futurae vitae fidem ex animis tollere et omnino, si possent, abolere, omni ope cum conentur apud nos cheu! nec pauci nec infimae notae homines, hi omnes in abolendam simul coemeteriorum nostrorum sanctitatem et religionem quasi manu facta conspirant: quos nimium in hac impietate adiuvat infirmorum quorundam christianorum negligentia.

2. Ad tantum malum avertendum, quantum possunt, invigilent parochi ut sacris istis locis cura legibus ecclesiasticis et civilibus sancita non desit; ut sint bene septa, ab omnibus sordibus munda, ut nullo terantur confabulantium aut onera portantium pertransitu, sed solis pateant piis defunctorum visitatoribus, qui quoties ad suorum sepulchra vel ad crucem in medio erectam devote oraverint, indulgentiam lucrari possint ab ordinario concedendam.

3. Si de novo creando coemeterio agatur, prudenter a parcho praemoneatur episcopus, qui nimiam ab ecclesia distantiam vel aliud forsan incommodum poterit praecavere, nec ipse benedicet, nec a suis archipresbyteris aut decanis benedici sinet novum istud coemeterium, nisi de eius sanctitate iuxta ecclesiae regulas observanda ipsi constiterit.

TITULUS III.

De officiis episcoporum et diversorum ecclesiae ministrorum.

Caput I.

De episcopis.

1. Veterum conciliorum, eorum speciatim quae Mediolani a sancto Carolo Borromaeo celebrata sunt, vestigia praesentes, plura iis addi volumus quae in ultima Burdigalensi synodo de munere pastoralis nostro reperjantur decreta, ita ut non solum nobis subditos, sed et nosmetipsos quoque doceamus.

2. Omnibus etiam virtutibus fulgere debet episcopus, utpote in candelabro positus, ut luceat hic qui in domo sunt, iis praecipue eum adornari oportet quae maxime ad huius temporis statum rationemque pertinent.

Sit igitur in eo zelus ardens curaque de die in diem vigilantior, ut illos errores fugare valeat, illos vincere seculares mores quibus hodie sacrae doctrinae non solum veritas laederetur, sed et corrumpetur sanctitas: Omnibus autem ingravescentibus erroribus, sic crescat episcoporum zelus, ut cum prudentia, mansuetudine et doctrina, errantes corripiant et emendent. Si ad hanc emendationem non profecerint, non ideo desistant: nam, ut ait Chrysostomus, quod nostri muneri fuit praestitimus, doctrinam fratribus committentes, sive illi persuadeantur, sive non persuadeantur; si enim persuasi fuerint, et de ipsis et de nobis bene merebuntur; si non fuerint persuasi, supplicium sibi accersent inevitabile, nobis autem ne tantillum quidem nocere poterunt.

¹ S. Iren. Chrysost., Op., t. III. (De Laevo, can. I, n. 2, ep. a Chry., ed. Montfaucon, I, 730-1.)

3. Quoniam autem fides ex auditu est, et sermo A sicut impletus, firma tamen nobis spes manet brevi Christi canat universa, inter præcipuas sui muneris partes habebit episcopus misiones sacras fovere, et prædicantium sermones, quoad fieri poterit, verbo suo confirmare, sicutque pia exercitia solemniter absolvere.

4. Episcopus in propria diocesi sacrarum canonum custodiam habet, atque in id potissimum incumbere debet, ut quotquot Deo devincti atque ecclesiae obsequijs sunt specialiter mancipati, canonum statuta religiose custodiant.

Illud quoque, forma factus gregis ex animo, non verbis tantum aut præceptis, sed et exemplis episcopus prosequi non omittet quod, per sacram rituum congregationem sancta sedes sæpe docuit: ordinarius strictè tenetur providere, ut rubricæ et sacræ rituum congregationis decreta ritè serventur¹.

5. Sponsam suam ecclesiam unico amet, eique toto cordis affectu adhaereat; eam vivus diligenter B excolat, ditet et ornet; eam moriens rerum suarum, si non omnium, sacrarum saltem et de proventu ecclesiastico acquisitarum, testamento ante scripto, hæredem relinquere non negligat, ad mentem constitutionis Pii IX, die 1 junii anni 1847².

6. Tandem quia, ut ait divus Thomas, prælati in vita contemplativa excellentes esse debent³, orationi instabit episcopus, ut gratiam obtineat in tempore opportuno ac ministerium suum supernæ virtutis rore fecundet.

Caput II.

De canonicis.

1. Ecclesiarum cathedralium canonici, divinas laudes quotidie in choro cantantes, angelorum, quorum munere funguntur, fervidos ardores æmulari studeant.

2. Choro fidelissime assistentes, sacram liturgiam C et quaecumque sunt de ritibus decreta adamussim exsequantur; memores præsertim eorum quæ erga chori præfectum ac caeremoniarum magistrum in sacris functionibus observare debent iuxta episcoporum caeremoniale: nec tantum eorum verbis acquiescant, sed et oculos in ipsos convertentes observent; et illico illius nutu, aut levi aliquo signo vel intuitu, quod agendum sit significantibus, statim pareant⁴.

3. Canonici omnes, etiam honorarii, in choro præsentés, pie ac devote divino cultui sint intenti, non nisi divino officio cantando vacent, nec inter missarum conventualium solempnia, vel etiam dum horas canonicas persolvuntur, e choro discedant nisi ex rationabili et probata causa.

4. In audiendis autem verbi Dei concionibus, in propria ecclesia frequentes esse canonicos, et eo vestitu quo in choro, pro diversitate temporis, utantur, D indutos esse convenit.

5. Ab omnibus accurate servetur residentia, ac de absentia suæ tempore, quamdiu scilicet protrahendum sit, cum decano in capitulo conveniant, illa prudenti servata canonum præscriptione, ut semper numero sufficientes in civitate adiant, ne usquam chori servitium interrumpatur, sed cum devotione, pietate et reverentia et omni decore, ut par est, officium divinum peragi possit.

6. Hæc autem leges nostræ utinam ad transmarinas provincias Burdigalensis ecclesiam spectare possent! Sed quanquam de capitalibus cathedralibus ibi erigendis synodorum præcedentium vota nondum

futarum ut, iuxta mandata sanctæ sedis apostolicæ, in his coloniarum ecclesiis canonicorum capitula erigantur et constituantur.

Caput III.

De archipresbyteris et decanis.

1. Archipresbyteri et decani, iuxta iam decreta in concilio Burdigalensi anni 1850 de disciplina ecclesiastica, de ecclesiarum statu, de mandatorum litterarumque episcopaliū asservatione, necnon et codicum parochialium, de sacræ liturgiæ observantia, de abusibus omnibus bono animarum noxiis, ac iis quæ illud aut promovent aut retardant, de visitatione scholarum, et de cæteris huiusmodi, quomodo in suis se habeant districtibus, scripto ad episcopum suum bis per annum referre non omittant¹.

2. Illud quoque ab ipsis præstari volumus, quod ab eorum solo maxime pendet, nempe ut in suo decanatu, collationes ecclesiasticæ iuxta statutas regulas fideliter habeantur, ac in illis ea omnia accuratissime serventur quæ sunt præscripta: nec nisi caute coram laicis extra sessionis tempus de collationis quæestionibus disputetur.

3. Archipresbyteri et decani omnes, tanquam sacrum depositum, aerarium dioecesanum sui districtus custodiant et servent in arca privata et distincta. Regulas quoque ad huius rei aerariæ dioecesanæ perceptionem, ac statutis temporibus ad cancellariam episcopatus transmissionem spectantes, sedulo exsequantur, ut ea in sacris rebus non deficiat cura quæ in civilibus tam perfecte noscitur præstari.

4. Invigilent insuper ne quæsitores, quicumque sint, in suis districtibus collectas agant, nisi licentiam C expressam ac scriptam episcopi loci sibi exhibeant, ne fraudulentis quæsitores ac elemosinarum iniusti raptores dioecesanis piis operibus detrimentum afferant.

Caput IV.

De parochis eorumque vicariis.

1. Parochorum ac vicariorum vitam communem, iam in tota fere provincia de facto et de præcepto vigentem, ubique apud nos induci vehementer optamus, propter immensam quæ ex ipsa fluunt in clerum commoda.

Sed ad tale contubernium iuxta leges charitatis instituendum, necesse est ut parochi iuniores plerumque sacerdotes quos habent vicarios, quasi filios diligant, eorum defectus mansuete portent; eosque non monitis tantum dirigere cupunt, sed suis præsertim exemplis ad fidelem sacrarum legum observationem eos informare. Quid est enim vicariatus nisi quoddam seminari complementum, et quidem vere practicum, cui dum præficiantur parochi, creditos sibi iuniores sacerdotes omni dilectione et cura iuvare debent; quatenus vigorem virtutis sacerdotalis inter varias sæculi insidias custodiant, sicutque in hoc sacri ministerii tirocinio ad omne opus bonum instruantur?

2. Vicarii autem parochum velut patrem venerantur et ament, illius monita audire ac exsequi, illi in omnibus obsecundare studeant, ut pia unitas servetur, sine qua ægre ac parum proficit opus Dei. Illius mensam non deserant pro epulis alienis, nisi eo saltem præmonito; nec a presbyterali domo, nisi præmissa loci indicatione, plures horas abfuturi egrediantur. Insuper domos non frequentent quæ, quantumvis honestæ, nihilominus sacerdotali digni-

¹ Dec. gen. 17 sept. 1852, n. 4440. [Gardellini, ed. III, Rom., n. 4400, ed. I, III, 320.]

² Const. Cum illud plurimum.

³ Summ. p. II, 2, q. 182, a. 1, ed. 1.

⁴ Lib. I, c. 6, 8.

¹ Const. Burdig. tit. IV, c. 2.

tati minus concordare videntur. Si quid forte minus gratum ex parte parochi ipse perforandum fuerit, humiliter taceant, peccis et boni communis intuitu sustinentes, neque ipse considerantes, meminertintque dictum apostoli: „*Alter alterius onus portate, et sic adimplebitis legem Christi.*“

3. Quae ad bonam parochiae administrationem plurimum iuvare nocentur, ea omnia sedulo servent animarum curam habentes. Missae matutinae aliorumque generatim parochialium exercitiorum fixae sint et diligenter teneantur horae. Catechismi atque praedicationes, ad religionem propagandam asservandamque adeo necessariae, accurate ac regulariter fiant, prout in dioecese statutis provisum est, id est, cum brevitate, simplicitate sermonis, cum pietate, et pro capta audientium, praemissa semper seria convenientique praeparatione, sine qua nec suus honor, nec verus fructus praedicationi esse potest.

4. Missiones dari curent populo tempore convenienti ac debita diligentia, accersitis confessoribus ac praedicatoribus qui sacra eloquia et salutis monita familiari sermone explanare, eademque in omnium cordibus, postpositis inutilibus quaestionibus, inserere et fideles in lege Domini erudire valeant.

Zelo zelantes animas sibi commissas, eas confraternitates instituant, quas experientia utiliores comprobavit ad pietatem fovendam. Pauperes, paterno quo decet affectu, singulos agnoscat ac pie sustentent. Morbo quolibet laborantes, non semel tantum, sed pluries visitent, et sedula usque ad aeternitatis portum vigilantia et fidei custodia perducant. Idecirco non resuant parochi sanctissimam eucharistiam iterato, competenti tamen interposito tempore, deferre ad aegrotos, qui etiam perseverante eodem morbi periculo, illam saepius per modum viatici, percipere cupiant, cum naturale ieiunium servare non valent.

Utque tollatur abusus, in quasdam praesertim nostrarum coloniarum partes lapsu temporum introductus, sacrum viaticum non deferendi nisi his qui per totam vitam suam laudabiliter sese gesserant, adoptamus quae hac de re recentior synodus Portugaliae praescripsit, cuius verba referimus:

„Nullum ex hac vita sine viatico discedere sinat parochus post absolutionem illi datam; cum absoluti et in gratia, uti moraliter post absolutionem est sperandum, constituti, ius habeant ad corpus domini nostri Iesu Christi suscipiendum.“

„Neque eorum culpabilis ignorantia circa fidei mysteria coonestare poterit abusus eis viaticum denegandi, vel status peccati mortalis, puta aut concubinatus, usque ad mortem protracti. Absolutionis enim capax non esset, si ignoret praecipua sanctissimae Trinitatis et Incarnationis mysteria, vel si poenitentiae signa non dederit. Ideo confessori erit eorum, quatenus infirmitas et tempus permiserint, instruere circa illa mysteria sanctissimae Trinitatis, Incarnationis et Passionis domini nostri Iesu Christi pro peccatis nostris, necessitatem sacramenti poenitentiae ad peccata remittenda et aeternam vitam comparandam atque realem praesentiam in sanctissima eucharistia, in quantum eorum intelligentia id consentiat; et postea absolvere, obligatione his imposita, si ex infirmitate convaluerint, amplioris et plenioris instructionis, atque deinde eucharistiae sacramentum administrare.“

„Quoad vero personas in peccato constitutas, haec regulae et praecisiones serventur, quas prudentiores

et doctiores theologi praebent, ut absolutio his in mortis periculo impartiat; qua de re confessorius iudicare debet, cuius erit post absolutionem viaticum meribundo administrare. In mortis discrimine enim constitutis omni modo occurrendum est. Sacramenta propter homines Christus dominus dignatus est instituisse. Neque est causa viaticum denegandi nimis culpabilis negligentia morientis qui nunquam ad sanctam communionem accessit, cum e contrario haec potius sit ratio illud administrandi, ut praeepto Domini, antequam e vita discedat, satisfaciatur: „*Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*“ De ista negligentia sicut de aliis peccatis doleat, et contritus absolvatur, ut viaticum deinde recipiat.“

5. Suam saepe saepius visitare ac perlustrare parochiam debet parochus, ut nihil eum lateat, et omnes et singuli, si possibile est, ab eo apprime cognoscantur. Idecirco, ut in concilio Rupellensi provisum est, liber de animarum omnium statu, quantum fieri poterit, ab eo privatim instituitur.

6. Specialem erga pueros curam exhibeat: iuniores a teneris annis ad ecclesiam attrahat, quo per varias sibi artes pietas et veritas usque in ima cordis et mentis eorum insinuentur; illos doctrinam sacram pro eorum captu doceat; in sacro poenitentiae tribunali identidem audiat et ibi prima vitiorum germina ex eorum corde evellere, quosque peccato inquinatos deprehenderit, disponere et absolvere non negligat, cum tanti intersit templi Dei viventia a spiritu nequam et omni immunditia custodire, et sic eos indefesso labore ad sacram rite disponat synaxim. Quod si lethali morbo laborant, qui iam usum sufficientem rationis habent ad peccandum, et videntur confessionis et extremae unctionis capaces, de sacra etiam communionem illis conferenda parochus non dubitet.

7. Quae omnia uno tandem verbo complecti licet: pie sancteque vivendum parochis atque vicariis. Benigne excipientes omnes sibi commissos, eos praecipue Deo commendat, iugi oratione gratiam Dei postulant; ita ut fideles de utroque loquentes saepe dicere possint: „*Hic est fratrum amator. . . Hic est qui multum orat pro populo.*“

Caput V.

De confessoribus tam secularibus quam regularibus.

1. Confessarii omnes et iuniores praesertim, munus hoc confessarii atque directoris animarum summo in pretio habeant, quo nimirum nihil praestantius ad bonos mores tuendos, si cum vera doctrina et pietate exercentur. Dentur enim idonei confessarii, dixit sanctus Pius V, pontifex maximus, et ecce sanitas orbis terrarum.

Confessorius ideo semper praes oculis habeat hanc legem ex ipso rituali Romano depromptam: Videat diligenter sacerdos, quando et quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio.

2. Porro paucis abhinc annis, pristinae ac imprudenti rigorismo successit apud multos caeca ac nimia facilitas, ex animi imbecillitate potius quam ex animarum solo procedens, qua excessus graves, pravique mores haud aliter quam levia tractantur, saepiusque praetermittuntur nulla speciali adhibita medicina. Caveant ergo confessarii ne indiscriminatim et absque prudentia remittant vel retineant peccata, quin ea trutinati fuerint ad pondus sanctuarii. Poenitentium habitudines curent ex veris principiis apud probatos auctores iuxta varios casus com-

¹ Galat. VI, 2.

² Concil. Burdig. 1869, [sept. 12, n. 10; Mem. Conc. XXIV, 1869 B].

³ Iam VI, 54.

⁴ II Machab. XV, 24.

monstrata. Monita dare non negligant in omni caritate A poenitentis statui conditionique congruentia, nec praetermittant opportuna eis remedia praebere. Ex sanis et limpidis fontibus hauriant quae decent ad castitatem et mysticam scientiam leges saltem primarias applicandas, et tandem in arduis quibusque difficultatibus ab episcopo non dedignantur exoptulare solutionem.

3. Legendum nobis est quod saepius reconcilia- tionis sacramentum fructu suo careat ex toto per defectum verae contritionis, ex parte vero per defectum convenientis poenitentiae adimplendae. Ideo confessarii omnes poenitentem ad sinceram interio- remque peccati detestationem adducere studeant, ac illi imponant poenitentiam salutarem, prudenter insuper impellentes ad orationem et alias quasdam exteriores poenitentiae exercitationes.

4. Missionarii ipsi sciant se in animarum mini- sterio plurimum proficere, si non desistant quoad B habitudinario a regulis sanae theologiae moralis, attenta nihilominus gratiae abundantia, necnon exercitiorum spiritualium vi ac virtute, quae sane multum iuvant ad animarum curationem citius obtinendam.

5. Quoad officia coniugatorum, et abusus ac vitia, heu! nostris temporibus frequentiora, pru- denter iuxta regulas sanctae ecclesiae agant con- fessarii, attendentes ad has propositiones responso sacri officii diei 21 maii anni 1851 damnatas, quas ad calcem concilii nostrj reponi volumus¹.

Caput VI.

De moribus et conversatione cleri.

1. Quae in huius provinciae, tam veteribus quam recentioribus synodis, de moribus et conversatione cleri provide sancita fuerant, itarum iugi omnium sacerdotum nostrorum meditationi commendanda C duximus. Non enim sine magno animi nostri dolore quaedam interdum in domo Dei exeriri scandala videmus, inter ecclesiae ministros non nominanda, quae accuratior decretorum nostrorum observantia feliciter impedisset. Meminerint igitur clerici omnes se in sortem Domini vocatos, non solum ab omni vitio longissime abesse, sed etiam omni virtutum genere ornari debere, *spectaculum* factos, ut ait apostolus, *mundo et angelis et hominibus, nemini dantes ullam offensionem, ne vituperetur ipsorum ministerium, sed in omnibus exhibentes semetipsos sicut Dei ministros*².

2. Sed et haec specialius iis commendamus: profanis et secularibus negotiis, iis praesertim quae matrimoniorum negotiationes spectant, non se immisceant. Avaritiam studiumque pecuniae, quasi matrem omnium vitiorum, fugiant. Ab omni ludo immoderato aut aleatorio aut lueroso D abstineant. Commessionibus tumultuosis minusque honestis ac nuptiarum epulis non intersint. Forum, mercatus, nundinasque fugiant. Coram iudice laico lites nunquam, inconsulto episcopo, ineant. Non sint procaces aut dicaces, neque profanis et mundanis coetibus sese adiungant, scurrilitatem verborum sicut et operum deviteant. Habitum ecclesiasticum fideliter gestent. A libro- rum prohibitorum lectione abstineant. Ne cum laicis nimium familiariter agant: ita enim minus honorifice etiam apud bonos mox haberentur. Meminerint non sine ecclesiastici honoris damno quaedam adhuc minus observasse prohibitionem tabaci fumifici, factam in concilio Bardigalensi³,

quam deesse renovamus: id enim mores acetri non ferunt in clericis. In hisdem demibus frequentandis, praesertim ubi mulieres iuniores versantur, non sint assidui. Cumque a superioribus, vel etiam ab aliis fide dignis, de obmurmuratione inde apud populum exorta moniti fuerint, monitioni statim pareant, nec, praetextu falsae accusationis, pertinaces in contemnendo paterno vel amico consilio se ostendant. Pluribus enim id maximae ruinae causa fuit. Longas et frequentes peregrinationes devitent, et sacram residentiae legem amanter observent. Nimiam familiaritatem, ususque mundanos inter se vitantes, se mutuo et reverentur et honore prae- veniant et caritate diligant, et, si opus sit, fraterna monitione adiuvent. Tandem sint orationi, sive mentali sive vocali, assidui: sacrae scripturae, theologiae, sacris canonibus aliisque scientiis ecclesiasticis quotidie dent operam potius quam otio aut vanis confabulationibus, aut cursitationibus, tempus terant. Vitam denique omnem regula certa et fixa dirigant, huius verbi memores: Qui regula vivit, Deo vivit⁴.

TITULUS IV.

De quibusdam malis huiusmodi temporis.

Caput I.

De blasphemis.

1. Quamvis, favente Deo, mores provinciae no- strae mansuere videamus, dolemus tamen paucis in locis persistere, aut etiam recrudescere, nefandam blasphemandi consuetudinem. Non raro etenim per urbium plateas, per rusticorum vicos, imo et in cultiorum hominum conventibus, fuscatae voces sonant quibus fidelium aures laeduntur et mentes contristantur.

2. Neminj tamen licet ignorare quam grave sit blasphemiae peccatum, imo et in se peccatorum maximum, quo Deus directe impetitur, et dehonestatur sanctum et terribile nomen eius: unde angelicus doctor asserit blasphemiae peccatum ad idem genus cum infidelitate pertinere, ipsamque aggravare, et esse omnibus qui apud inferos suorum acclerum poenas luunt, commune⁵. Non mirum ergo delictum istud pessimum in veteri lege morte fuisse punitum, dicente Deo: „Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur.“⁶ Hinc, in iure canonico, tam multiplices poenae, quibus etiam olim personabant edicta potestatis civilis in blasphematores decreta.

3. Provideant ergo parochi zelantes gloriam Dei et honorem nominis eius sanctissimi, ut ab ovis suis omni ope et opera haec detestabilem blasphemiae consuetudinem evellant et eradicent. Hortentur vividius parentes ut primum sibi metipsis invigilantes, ori suo custodiam ponant, ne unquam declinent in verba blasphemiae, ut liberos, domesticos omnemque familiam in christiana semper verborum honestate contineant, servantes in cordibus illud apostoli dictum: „*Omnia blasphemis tollatur a vobis.*“⁷ Insuper populum sibi commissum repetita saepius concione edoceant, quam grave istud secundum decalogi praecceptum: „Non assumes nomen domini Dei tui in vanum;“⁸ quam sedulo vitanda verba vel leviter blasphemiam sonantia aut ad blasphemiam accedentia, quam denique sit lubricum iter in hac materia inter mortale et veniale.

Quapropter obsecramus in Domino carissimos cooperatores nostros, ut zelanter faveant piis sodali-

¹ Vide ad calcem, n. X.

² I Cor. IV, 9; II Cor. VI, 3.

³ Tit. IV, c. 24, 4. (Mand. Conc. XLIV, 200).

⁴ Gregor. Nyssen.

⁵ Summ., p. II, quest. 12, art. 3 et 4.

⁶ Levitic. XXIV, 16.

⁷ Ephes. IV, 21.

⁸ Mand. XX, 7.

tatibus quae, postremo hinc, temporibus erectae, A blasphemias reparandas moremque detestabilem de medio tollendum specialius intendant.

Caput II.

De superstitionibus et artibus illicitis.

1. Cum inter varias, quae nostris temporibus irrepsere, superstitiones et artes illicitas, non ultimum sane locum teneant certo damnandi abusus magnetismi, utpote religioni, societati domesticae et civili summopere noxii; cumque ad tales abusus reprimendos et avellendos, potissimum nobis ultro sese offerat remedium in promulgatione decretorum quae ea de re sancta sedes edi mandavit, in praesenti intendimus promulgare et revera promulgamus encyclicam sacrae Romanae universalis inquisitionis, ad cunctos orbis episcopos directam die 4 augusti anni 1856, adversus magnetismi abusus, in qua, his abusus damnatis, nihilominus ea quae de ardua B quaestione forsan sibi scientia vindicare potest intacta servantur¹. Praecipimus ergo ut omnes et ii praesertim qui curam habent animarum, illi integre et absolute in praxi adhaereant, nec qualicumque modo ab ea declinent.

2. Instante praeterea adhortamur parochos ut indeficiente solo laborent in mundando agro ipsis concredito a variis aliis superstitionibus quae, velut prava germina, ex ignorantia erumpentes, ac inter ruricolae praesertim gliscentes, fidem saepe moreque corrumpunt ac insuper ansam praecepti ecclesiae sanctae hostibus, sive eam impugnandi, sive pietatem religionemque in ludibrium vertendi. Ideo nitendum ut ex quibusdam coloniarum partibus evellantur ultima praescarum superstitionum semina: in his, insana consuetudo, e veteribus sanctorum sortibus forte delapsa, qua ex acupunctis de imitatione Christi libris occulta et futura detegi creduntur.

Item arceantur et alii usus superstitione non vacui, qui, quasi morbos quoscumque propulsandi vim haberent, in nonnullis provinciae nostrae locis adhuc supersunt, in commune animarum et corporum detrimentum.

Caput III.

De desertione agrorum et immigratione in urbes.

1. Est et aliud malum de quo omnino silere non possumus, nimis videlicet ardor praecipuus in urbes, relictis agris, migrandi, ut quandoque fit in nonnullis provinciae nostrae partibus. Timendum sane videtur ne istiusmodi migratio, levioribus de causis suscepta, vana nimirum curiositate, lucri fallacis appetitu, vitaeque liberioris, mollioris aut etiam elegantioris amore, in magnum non privatorum modo, sed et societatis tum religiosae, tum civilis vergat detrimentum.

2. At certe neminem latet in quanta esse concilient pericula incauti iuvenes utriusque sexus, qui, postquam se parentum vigilantiae omniumque notorum oculis subtraxerint, arbitrio suo quasi permittuntur. Enimvero non raro fit ut, neglecta prorsus religionis observantia, amissaque fidei et morum integritate, infelices, eheu! vana spe delusi, ad ima miseriae et infirmitatis prolabantur. Nec minus certe, ut omnes norunt, societati immineret exitium, si nimia hominum multitudo, rara decerens, in magnas undique confuere civitates, et praesertim in urbem quae genti nostrae toti dominatur. Ideo parochi rurales hortentur, si opus sit, fideles sibi commisso ne natale solum, seu, ut apte dicunt, campum avitae sepulchra deserentes, ex florentibus agris in fumosarum urbium tecta temere discedant. Item

A moneant tum parentes, tum scholarum magistros, sive religiosos sive laicos, ut, omni qua polleat auctoritate, iuvenes ab inutili et praepostera migratione avertant, nec unquam eos impellant ad ambulandum et capessendum vitae statum quem prudentia vetet, utpote eorum conditioni et opibus minime accommodatum. Summopere caveant et ipsi sacerdotes propinquorum amori plus aeque indulgentes, ne in id vitii minus prudenter incident.

3. Utilissimum etiam foret praecipuos fundorum cuiusque loci dominos qua decet prudentia monere, quanti ipsorum interit opes suas fere integras in urbibus non consumere, sed agros suos saltem saepe visitare, si non ibi commorantur; agricolas consiliis et adhortationibus excitare et adjuvare; congruam denique reddituum suorum partem in suscipienda et perficienda opera impendere, unde mercenariis familias suas honesto labore facilius alendi et educandi detur facultas.

Sacerdotes tandem scholis specialibus faveant nuper institutis, ubi utriusque sexus iuvenes christiane informantur, tum ad agrorum culturam, tum ad diversas artes quibus honeste inter suos postea victum quaerere valeant.

4. Non parum autem ad haec omnia obtinenda conducere, si publica potestas, erga rem agrariam iam sollicita, familias agriculturae penitus deditas, plurimaeque prole florentes, communibus aliquantulum leget oneribus, et congruis honoribus aliquo modo adornaret.

Caput IV.

De scholis mixtis.

1. Dolendum valde quod multis adhuc in locis huius provinciae existant scholae, mixtae religionis nuncupatae, in quas indiscriminatim pueri etiam acatholici cum nostris admittuntur. Neminem fugit quantum in damnum religionis cedat tale consortium, si quidem tenella puerorum catholicorum fides in discrimen venit, et exinde latius serpit indifferentissimi labes. Tanto huic periculo, pro munere nostro pastoralis, occurrere volentes, istiusmodi scholas improbamus, ex mente sanctae matris ecclesiae quae eas semper, pro posse suo, impedivit, aut, si quando pro bono pacis tolerandas duxerit, salutare saltem praescripsit cautiones, quibus propriorum filiorum fides et pietas intactae servarentur. Admoneant igitur parochi parentes, ut ab istis scholis filios suos avertant, ipsique plurimum instent ut catholicis pueris scholae speciales aperiantur. Si autem votis aliquandiu frustrantur, invigilent saltem, iure suo utentes scholas illas visitandi, et ea omnia praestent quibus in tuto sit puerorum catholicorum fides.

Denique, apud scholas mixtas superioris ordinis, D si quae forsan in disciplinis tantum litterariis pro necessitate tolerantur, omnino saltem providendum est ut, iuxta admonitiones apostolicas frequenter iteratas, magister de religione et de historia disserens sit orthodoxus, neque libri ulli adhibeantur nisi catholicam doctrinam redolentes.

2. Nec parum etiam dolendum quod apud nos exstant quoque diversi sexus scholae quae innocentiae puerorum tanto sunt officio. Rogamus ergo nostros in Domino cooperatores, ut eis de medio tollendis semper et toto nisu intendant. Opportune igitur et importune, prudenter tamen, instandum apud magistratus, necnon apud pios et beneficos parochianos, ut speciales, ubicumque opus fuerit, pro puellis erigantur scholae. Cum vero minorum parochiarum redditus saepius ad id sint impares, hortentur saltem ut, quod iam in multis locis obtinuit, scholis utriusque sexus communibus praeficiantur magistri aut piae feminae, unde minor impensa, et

¹ Vide ad catalog. p. XI.

maior pro morum incolunitate sit securitas. Ubi autem erit subeunda scholae communis necessitas, eam frequenter visitent parochi, sedulo advigilantes ut omnia secundum ordinem et regulas fiant.

3. Plaudimus ideo illi prudentissimae ordinationi in quibusdam locis, ubi unica est schola, institutae, qua mane puellae tantum, vespere pueri ad eam mitterentur; sique rusticationis labori, morum incolunitati, et diuturniori scholae frequentationi provideretur.

TITULUS V.

De studiis ecclesiasticis.

Caput I.

De scholis secundariis in genere quas sacerdotes regunt.

1. Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad [mundi] voluptates sequendas, et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur¹, in vetitum naturali impetu ruere soleat, pueros B mature instruere et regere solemne habuit ecclesia catholica. Quam rem curare si semper necesse fuit, quanto magis hiee temporibus, quibus et mores solutiores et pravae passim doctrinae facilius grassantes, non tantum societatem civilem invadunt, sed etiam ipsa familiae penetralia commaculant!

2. Monent patres huiusce concilii Aginnensis omnes quibus iuventutem tradunt educandam magistrorum, ut ministerium suum, ecclesiae et reipublicae christianae utilissimum, honorificent, ideoque munus suum ament, multam operam in studendo pensisque praeparandis ac corrigendis ponant; non terant tempus in legendis leviusculis libellis et diariis, quae innumera aetas nostra profudit; puerorum animis se penitus insinuare et mentes potissimum regere conentur; in observanda regula domus ecclesiasticae in qua magisterium exercent, alumnis praeeant, et propriae itidem regulae, quam ipsis praescripsit C episcopus, alacriter obediant.

3. Praeter seminaria minora, in quibus, iuxta mentem concilii Tridentini, pueri litteris et scientiarum elementis imbuuntur, et moribus clericalibus a teneris assuescunt, habent etiam variae dioeceses Burdigalensis provinciae aliquas scholas, collegia ecclesiastica nuncupata, in quibus iuvenes, imprimis laici, liberalibus artibus student, ut postea pie ac religiose educati, vitam christianam in seculo agant, sacerdotalis ministerii quasi adiutores. Meminerint horum collegiorum magistri quam utile sit hanc iuventutem, familiae et patriae spem, fidei et scientiae afflatu, florere et fructibus abundare.

4. Nec magistri, quanquam bene informati, se suo officio rite fungi posse praesumant, nisi scientiam suam semper nutriant, imo et augeant, atque in difficili pueros educandi arte magis ac magis proficiant. Ideo volumus et statuimus ut in quacumque ecclesiastica domo collationes frequentes habeantur de bene regendis pueris et de doctrina praesertim grammaticali, quibus adsint et allaborent magistri, et de quibus relatio bis in anno ad episcopum mittatur.

5. Clericis omnibus, qui in nostra provincia puerorum institutionem curant, diligentissime commendamus ut lectitent eximios illos libros, sive pridem notissimos sive recentes, qui de erudiendis et educandis pueris et adolescentibus tractant, et quos opportuniores et probatioris iudicaverit episcopus.

Caput II.

De maioribus seminariis.

1. Eorum est qui praesunt rei publicae cavere ne munita loca moenibus et propugnaculis exuantur,

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 12.

hostique aperta regione relinquatur. Has quoque pietatis clericalis scholas et quasi sacerdotii oppida exagitet spiritus nequam et occuparet, si pastorum vigilantia fidei praemuniret custodia.

Itaque patres concilii Aginnensis, decreta synodi Burdigalensis renovantes et fusius explicantes, auferre volunt quidquid humanae formae fragilitate contra haec decreta irrepperit. Haec praecipue notanda ducunt.

a) Caveant adolescentes ne, intuitu temporalis commodi, maioribus seminariis adscribi praesumant, donum Dei neccientes, nec suo pretio aestimantes.

b) Caveant ab odio salutaris cuiuslibet freni et regulae impatientia, quo vitio praesertim laborat nostra haec aetas, et quo nullum sacerdotali vocationi magis est contrarium. Non possunt enim, qui sic propriae voluntati serviunt, leges non saepe contemnere, eorum omnium quos praepositos habent sapientissima etiam carpere mandata, ipsosque pastores ausu temerario impetere.

c) Monet et pro Deo hortatur enixe clericos synodus nostra Aginnensis, ne sint ex iis quos dicit Spiritus sanctus seipsos amantes et quaerentes quae sua sunt, quique, si non fuerint saturati, murmurent: meminerint in sortem Domini vocatis spiritu vivendum, spiritu et ambulandum.

d) Luxum omnem abhorreant, memoresque verborum synodi Burdigalensis¹, nec capillos more mundano nutriant aut tondeant; in omni eorum habitu clericali, nec affectata cultus et elegantiae diligentia, nec sordes et nimis abiecta incuria appareant.

e) Feriarum tempus aliam novitatus clericalis formam esse noverint, et quae in seminariis ac litidine operosa didicerint, iam publice exsequantur, pietatemque, laborem et disciplinam sectentur. Parochos adiuvent in iis operibus ministerii quae suis ordinibus competunt, in visitandis aegris, rebusque omnibus quae ad divini cultus honorem et ecclesiarum munditiam atque decentiam pertinent.

Vitent interea nimiam laicorum et imprimis mulierum familiaritatem, publicos conventus itineraque inutilia. Non sint otiosi aut garruli; ab insulis et scurrilibus verbis abstineant, nec numerentur inter derisores quos divina sapientia reprehendit. Ita demum omnem vitae suae rationem instituire discant, ut nihil unquam prae se ferant nisi grave, moderatum ac religione plenum.

2. Praecipit synodus Aginnensis ut prima theologiae elementa in maioribus seminariis penitus ediscantur, valdeque exoptat ut quotannis et per integrum annum loci theologici, in gratiam tirosum limen scientiae sacrae adeuntium, accuratissime indagentur.

His quae docent rebus magistri spiritum et vitam infundant, discipulisque instillent pietatem, nempe luculenta intermiscendo sanctorum patrum loca, pro opportunitate, et maxime doctrinam divi Thomae Aquinatis quotidie hauriendo, quam de fontibus patrum propinavit.

Scripturam sacram, primum omnis theologiae fontem, praecipuo studio addiscant, auxilio identidem adiuti interpretum in ecclesia catholica probatorum.

Sacrae liturgiae scientiam clerici diligenter edoceantur, quo brevius et facilius e seminario in totam dioecesim divini cultus et doctrinae et peritia deriventur.

Ita tantum ecclesiasticum discant, et de hoc examinentur, ut non modo divina officia decanter suaviterque decantare possint, sed etiam ipsi pios adolescentes hanc planum tantum in parochiis docere.

¹ Tit. IV, c. 12, [Manu. Conc., XLIV, 20 B].

3. Ad clerum coloniarum quod attinet, ex Gallia totum fere adventitium, gratias certe agunt insularum episcopi piis praesulibus qui clericorum suorum deinde coloniarum inopiam ditaverunt, eosque obsecrant ut ista necessaria caritas numquam deficiat; nec tamen interea clericos ex ipsis coloniis oriandos, in ipsis coloniis instructos et quasi formatos sibi in posterum acquirendi spem abiciant, ubi praesertim summus pontifex illas novas sedes erigens de seminariis instituendis providus mandavit, et non sine fructu iam fuit primum aliquod rei huius valde difficilis tentamen.

Curent igitur parochi et scholarum magistri, si quae in pueris sibi commissis ecclesiasticae vocationis indicia dignoscant, pretiosas haec germina fovere ac nutrire, quae quidem cura in parentibus sit praecipua. Hi autem meminerint filios non tam suos quam Dei esse, cui vocanti et eligenti obistere crimen sit et grande periculum, cui obedire et se suosque libenter offerre, summum decus, summa felicitas, patriae salus et animarum copiosa redemptio.

Caput III.

De minoribus seminariis.

1. Sciant qui iuventuti clericali educandas praesunt magistri, adolescentium animos, ceteros in vitium flecti, mundi contagione cito depravandos, nisi malum hunc spiritum, cui misere seculum servit ac famulatur, continuo amoveant.

Quapropter hanc suam formam, quam minoribus seminariis indidit sancta synodus Tridentina, fideliter volumus retineri.

2. Excolantur a primis annis inter horum alumnos exquisiti illi urbanitatis et comitatis mores qui ornamento et dignitati sunt clericis, nedum a christiana pietate abhorreant. Omni autem diligentia et instanti sollicitudine servetur ecclesiastica iuventus a mundano cultu et a naturali ad corpora plus aeque curanda proclivitate, dicente apostolo: Nolite conformari huic saeculo; nos enim non spiritum huius mundi accepimus.

3. Quoad clericalem habitum et tonsuram, ubi vixum erit episcopo, iis adolescentibus conferantur, qui pietate, labore et sufficienti profectu in litteris id meruerint, et quorum, ut vult sancta Tridentina synodus, et mandat concilium Burdigalense, indoles et voluntas spem afferant eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros.

Iuniores autem pueri, ut ab ipsis tenerioribus annis clericalibus inserviantur moribus, sacelli choro assistant, canant et serviant, eo habitu et ea modestia quae ecclesiam decet.

4. Caeterum omnia quae iam sanxit ea de re ultima Burdigalensis synodus et quae hic statuimus, volumus a moderatoribus seminariorum nostrorum saepe legi, sedula meditatione recoli, et etiam magistris explicari, potissimum in supra dictis collationibus.

5. Rationem studiorum, de consensu episcopi, seminariorum moderatores ordinent et teneantur servandam, atque in ea exsequenda invigilent, ut discipuli bene potius opus, quam multum operis absolvant.

6. Pueri non linguae latinae grammaticam, nisi gallicae linguae elementa congruenter edocti, aggreantur; latinam vero, utpote ecclesiae catholicae propriam, diligentissime ac praecipue edoceant. Sedula item cura graecae linguae docendae et discendae impendatur. In utriusque enim comparanda cognitione summa stat classicorum, ut aiunt, studiorum; meminisseque perpetuo debent

scholarum nostrorum magistri, a clero nunc ut olim, bonarum litterarum fortunam pendere.

Linguam porro latinam quo fideliter servet clericalis ordo, methodos illas commendamus, tantorum virorum experientia probatas, quarum ope floruerunt antea temporibus res litterariae, et eximiorum manet scriptorum gloria superata.

Ne vero in legendo et in dicendo, tum latine tum gallice, peritia negligatur et decidat, eam vocis nitiditatem et discretam verborum claritatem, qua sermo lucet placetque, quotidie a discipulis observari curent magistri, et insuper publicae lectionis et recitationis instituantur exercitia. Clericis omnibus haec pontificalis Romani verba iuvat huc referre: „Studete verba Dei, videlicet lectiones sacras, distincte et aperte, ad intelligentiam et aedificationem fidelium, absque omni mendacio falsitatis, proferre: ne veritas divinarum lectionum incuria vestra ad instructionem audientium corrumpatur.“¹

Caput IV.

De examine sexennali iuniorum sacerdotum.

1. Quaecumque de sexennali iuniorum sacerdotum examine, necnon de concionibus scribendis et in isto examine diiudicandis, a concilio Burdigalensi tam provide sancita fuerunt, haec omnia commendamus ac strictius etiam et accuratius servanda decernimus.

2. Quoniam autem dignus est operarius mercede sua, statuimus iuniores sacerdotes titulum baccalaureatus adeptos in theologia vel iure canonico per quadriennium tantum, licentia vero decoratos per biennium examinandos esse; doctores denique ab omni examine esse solutos.

3. Sed cum nemini sua fraus aut negligentia patrocinari debeat, si quis huicce examini astrictus, negligentia aut quocumque praetextu, dispensatione non obtenta, illud non subierit, vel congruenter non responderit, hunc declaramus ita legi subiectum remanere ut omnia examina numero praedicto nihilominus et quidem convenienter absolvere teneatur.

Caput V.

De theologicis seu ecclesiasticis studiis ampliandis.

1. Quae constituta iam fuere in aliis provinciis nostrae concilii ut magis ac magis sacrarum scientiam excolant sacerdotes Domini, haec in praesenti commendata iterum atque praescripta volumus. Imo, vero, ut augeantur illa theologica studia, tum quoad materiae amplitudinem, tum praesertim quoad seriam continuamque datam operam, et optamus vehementer et instamus. Quanquam enim libenter fateamur ab omnibus Christi sacerdotibus, qui magna caeteroquin cum laude et utilitate variis in paroeciis animarum saluti incumbunt, eminentem scientiam exquirendam exigendamque ut omnino necessariam minime esse, tamen ut eminentiores sint quamplurimi, quis in ecclesia Dei optandum imo aliquatenus requisitum diffitebitur? In ea enim tempora incidimus quae, cum pestilentissimi omnis generis errores ingruant, cumque impii homines veram omnem scientiam submoveant omnesque sophisticas fallacias adhibeant ut christianam religionem humano generi inimicam, veritati contrariam, insulam, ridiculam, absonam efficiant, a nobis profecto amplam, profundam, solidam theologiarum omnium scientiarum peritiam exposcent iubentque. Itaque, tum adversus eos qui veluti externi eccle-

¹ De ordinat. lect.

² Tit. V, cap. 4, [Mansl. Conc., XLIV, 106 C].

siam Dei impotent, tum adversus eos qui in ipsius A
veluti sicut oriri possent errores, ut arma scientiae
suscipiant, quae genuina et ampla theologia mi-
nistrat, itaque utantur quamplurimi, non utile modo,
sed et necessarium ducimus et declaramus.

2. Quapropter instituta iam a nobis sunt quae,
ad id consequendum, maxime conducere valent, ac
reipse satis quasi essent, modo ecite ac perite iis
utatur quicumque ingenio pollet, et Deum eccle-
siamque Christi amat, sui que memor est sacerdotalis
officii: id generis sunt ecclesiasticae collationes,
iuniorum presbyterorum sexennale examen, gradus
denique theologiae et iuris canonici, quae omnia,
post emensa iam in seminariis prima studia, si
vigilanti constantique animo arripiantur, quanti
valeant ad plenior et amplior theologiae ac-
quirendam scientiam nemo est qui non videat.

3. Id autem ut plene aliquando consequantur
iuniores, imprimis advertant volumus quae debeant
uti methodo. Ac primo quidem intelligant nullos
fore in theologiae progressus, nisi prius philosophicis
studiis diligentem operam navaverint, accuratissimae
quidem dialecticae, tum vero praesertim meta-
physicae generali, in qua, ut patet, tantopere ho-
dierni sophistae errant ut in pantheismi monstrum
deveniant: nec caeteras philosophicas partes negli-
gant, quae, si physicis notionibus corroborentur,
viam aperiant ad omnem feliciter pertingendam
theologicam scientiam. In ipsis autem philosophicis
studiis caveant ne a trita maiorum nostrorum via
facile recedant: probatos vero in ecclesia catholica
auctores unice sectentur: sciantque divum Thomam
sibi plurimum prodesset posse ut ad theologiam
quasi manu ducantur.

4. Haec autem multis sane constat, amplissimis
quidem illis, partibus: scriptura sacra nempe, cuius
litteralis, ut aiunt, sensus apprimè est arripiendus
penitusque attingendus, cuius etiam textus a prava
crisi critica doctèque vindicandus: theologia deinde
sive dogmatica sive morali: patrum scriptis et litur-
giae monumentis, iure canonico, historia ecclesiastica,
et ipsa archaeologia, quatenus praesertim ad dog-
mata, cultum historiamque refertur. Atque ut
plene hauriatur omnis illa scientia, meminerint
iuniores nostri non a levissimis et compendiosis
auctoribus, non a diariis folioliisve [eam] esse repe-
tendam, neque tantum opus per transennam aut
brevis tempore fore consummandum: sed e contra
si ad fontes primaevos deveniant, si a magnis
principibusque doctoribus doctrinam derivent, si
sanctos patres non imparati audeant, in iisque, me-
thodo tamquam et ordine servatis, immorentur: si
denique, ubi verbo dicamus, qualibet in materia,
melioribus utantur auctoribus, eosque potius quam
eorum interpretes legant: si ipsimet acri constan-
tisque animo, diu legendo, meditando scribendoque,
totos se studiis illis impendant. Neque tamen
ita agant nimiam in operam veluti irruant, cuncta
confuse colligendo, quod viros frangeret ipsamque
possunderet scientiam.

Abhorreant autem ab illa proprii sensus existi-
matione et propriae opinionis tenacia, qua fit ut
scientia inflatus doctor, non ad utilitatem ecclesiae,
sed ad eius perniciem ingenium et studia convertat,
humilitatisque et caritatis oblitus, non iam pacem
et aedificationem, sed lites, iurgia, legitimaque
auctoritatis contemptum seminet. Pietatem vero
perpetuo colant, et ad Deum, qui pater est lu-
minum, frequenter recurrant, propter quem ipsa illa
laboriosissima studia suscipiuntur, quique illis
benedicit, atque praemia est tandem collaturus
aeterna.

TITULUS ULTIMUS.

Caput I.

De promulgatione decretorum huius concilii.

Decreta huius concilii provincialis nemo prae-
subiciat in lucem edenda aut promulget, antequam
a sancta sede apostolica, iuxta constitutionem Sixti V
quae incipit *Immensus*, expensa et recognita fuerint.
Litteris autem quibus illa recognoscantur, a sanc-
titate sua obtentis, ea statim imprimantur, impres-
saeque a singulis episcopis, vel in synodo dioecesana,
vel, si celebrari nequeat, extra synodum quam-
primum promulgentur.

Caput II.

De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctae synodi Tridentinae decretis
statutum sit, ut, quolibet saltem triennio, celebrentur
concilia provincialia: ut ecclesiae menti obsequamur:
nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei
et sedis apostolicae gratia, sacrae Romanae ecclesiae
cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via,
archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, de
consilio et consensu reverendissimorum episcoporum
comprovincialium, proximum concilium huius pro-
vinciae anno 1862 celebrandum, loco et tempore
ulterius indicendis, iam denuntiamus, et indicimus
omnibus qui adesse debent.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet,
Dei et sedis apostolicae gratia, sacrae Romanae
ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae
in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae
primas, haec decreta a nobis, de consensu et con-
silio reverendissimorum coepiscoporum nostrorum
definita, subscripsimus.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archi-
episcopus Burdigalensis.

Ego Ioannes Baptista Amedaeus George, episco-
pus Petrocorensis et Sarlatensis, subscripsi.

† Ioannes, episcopus Petrocorensis et Sar-
latensis.

Ego Ioannes Amatus de Levezou de Vesins,
episcopus Aginnensis, subscripsi.

† Ioannes, episcopus Aginnensis.

Ego Theodorus Augustinus Forcade, episcopus
Imae-Telluris, in insula Guadalupa, subscripsi.

† Augustinus, episcopus Imae-Telluris.

Ego Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus
Pie, episcopus Pictaviensis, subscripsi.

† Ludovicus Eduardus, episcopus Picta-
viensis.

Ego Antonius Carolus Cousseau, episcopus Engo-
lismensis, subscripsi.

† Antonius Carolus, episcopus Engolismensis.

Ego Franciscus Augustinus Delamare, episcopus
Lucionensis, subscripsi.

† Franciscus Augustinus, episcopus Lucio-
nensis.

Ego Ioannes Franciscus Anna Thomas Landriot,
episcopus Rupellensis et Santonensis, subscripsi.

† Ioannes Franciscus Anna Thomas, episco-
pus Rupellensis et Santonensis.

Ego Ignatius Schwindenhammer¹, illustrissimi
ac reverendissimi domini domini Amandi Renati
Maupoint, episcopi Sancti-Dionysii, in insula Unionis,
procurator designatus, subscripsi.

Ignatius Schwindenhammer, procurator de-
signatus.

¹ Superior generalis congregationis Sancti-Spiritus et
Sancti Cordis beatae virginis Mariae.

Ego Prudentius Guesdon¹, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Ludovici Martini Porches, episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae, in insula Martinica, procurator designatus, subscripsi.

¹ Vicarius generalis illustrissimi ac reverendissimi episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae.

P. Guesdon, procurator designatus.

ACTA CONCILII.

ACTUM PRAEVIUM.

Anno Domini 1859, die 7 septembris, pridie Nativitatis immaculatae Mariae virginis, hora pomeridiana secunda, in civitate Aginnensi, ad concilium provinciae Burdigalensis celebrandum, iuxta indictionis litteras ab eminentissimo metropolitano die 29 mensis aprilis datas, omnes eiusdem provinciae convenere praesules; et quidem summo cum religionis honore pietatisque fidelium aedificatione et incremento. Vere etenim memoranda festiva illa dies, qua civitas Aginnensium sibi suo Christi legatos alacri cum zelo exoptans, venerationis, qua cum successoribus apostolorum devincitur, tam magnificentum exhibuit omnibus argumentum; in hoc eo magis gratulanda quo magis spontanea fuit ista civium religionis manifestatio.

Eminentissimo metropolitano, quem sequebatur concilii patrum caterva, obviavit reverendus dominus Aginnensis episcopus, cum universo capitulo, necnon ex civitate et ex omni dioecesi affluente clero. Triumphali quasi incessu, medios inter pressi populi fluctus, sequentibus magistratibus militumque praefectis, quorum studio debita laus sileri non potest, profusis undique sertis et floribus, ac multiplicatis elegantis architecturae monumentis, inscriptionum et ornamentorum ingenio ac varietate conspicuis, ex quo primum civitatem ingressi sunt, larga manu et absque intermissione, prae fidelium pietate ac multitudine, benedictionem effundentes, ad ecclesiam cathedralem, et a cathedrati usque ad seminarium^C incedebant concilii patres.

Cuius praeclarissimi religionis triumphus memoriam in huiusmodi concilii actis conscribendam esse iidem patres voluere.

Sane etiam laudandi erant Aginnenses, qui omni pietate prosequi non dubitarunt quos sic singulis triennii, ex quo iam conciliorum coadunandorum facta fuit facultas ac licentia, praeepti Tridentini urget studium.

Omnes peramanter et quam honestissime in aedes seminarii maioris reverendus dominus Aginnensis antistes excepit episcopos, nec non et procuratores episcoporum absentium, deputatos capitulorum et alios sacerdotes concilii adiutores, quos, pro facilitate ipsi a iure facta, ad synodum vocaverant praesules.

Adfuerunt igitur, praeter eminentissimum ac reverendissimum metropolitanum, dominum dominum Ferdinandum Franciscum Augustum Donnet, sanctae Romanae ecclesiae cardinalem praesbyterum tituli Sanctae-Mariae in Via, Aquitaniae primatem:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Amatus de Leveou de Vesins, episcopus Aginnensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Theodorus Augustinus Forcade, episcopus Imae-Telluris (in insula Guadalupe);

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus Pie, episcopus Pictaviensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Antonius Carolus Guesdon, episcopus Engolis-

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Franciscus Augustinus Delamare, episcopus Lucionensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Franciscus Anna Thomas Landriot, episcopus Rupellensis ac Santonensis;

Reverendus dominus Ignatius Schwindenhammer, superior generalis congregationis Sancti-Spiritus et sanctissimi Cordis beatae Mariae virginis, vicarius generalis trium episcoporum coloniarum, et illustrissimi ac reverendissimi domini domini Amandi Renati Maupoint, episcopi Sancti-Dionysii (in insula Unionis) procurator.

Reverendus dominus Prudentius Guesdon, dioecesis Sancti-Petri et Arcis-Gallicae vicarius generalis, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Ludovici Martini Porches, episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae (in insula Martinica) procurator.

Reliquorum vero qui concilio intererant accurate describuntur omnium nomina in instrumento authentico primae congregationis generalis.

CONGREGATIO GENERALIS I.

Eadem die 7 septembris, hora vespertina 8. habita est congregatio generalis prima ad admissionem, sive deputatorum capitulorum, quorum iamiam exhibita necnon et recognita fuerant in praevia episcoporum congregatione procuratoria instrumenta, sive reliquorum membrorum concilii. Porro admissi sunt a reverendissimis patribus:

1. Deputati capitulorum provinciae.

Ex parte capituli ecclesiae metropolitanae: dominus Gasto de Laborie, canonicus.

Ex parte capituli ecclesiae Petrocorensis: dominus Adolphus du Pavillon, canonicus, decanus capituli.

Ex parte capituli ecclesiae Aginnensis: dominus Petrus Deyche, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Ex parte capituli ecclesiae Pictaviensis: dominus Carolus Iosephus Chaubier de Lagnay, canonicus, theologus.

Ex parte capituli ecclesiae Engolisensis: Ness.

Ex parte capituli ecclesiae Lucionensis: dominus Carolus Soyer, canonicus, decanus capituli.

Ex parte capituli ecclesiae Rupellensis: dominus Eutropius Leo Thibaud, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis; dominus Petrus Friou, canonicus¹.

2. Theologi et canonistae a singulis episcopis designati.

E dioecesi Burdigalensi: dominus Ioannes Baptista Carolus Gasailhan, vicarius generalis; Germanus Sabathier, canonicus honorarius; Ioannes Martial, canonicus honorarius, superior collegii Vasatensis; Petrus Gervais, secretarius eminentissimi ac reverendissimi cardinalis metropolitani; reverendus pater Monjardet, ordinis fratrum Praedicatorum; reverendus pater Turrenius, superior domus Passionistarum in dioecesi Burdigalensi; reverendus pater Bellon, superior oblatorum Mariae Immaculatae in dioecesi Burdigalensi.

¹ Deceant capitulorum colonialium deputati, quia haec nomina, sicut et omnia pontificis in bulla erectionis episcopatum

E dioecesi Petrocorensi: domini Maximus de A Saint-Exupéry, vicarius generalis; Firmianus Peyrot, canonicus honorarius, superior seminarii minoris Bergeracoensis; Petrus Dion, director in seminario maiori Petrocorensi; reverendus pater Ambrosius, provincialis fratrum minorum Capuccinorum, conventus civitatis Petrocorensis custos, ac sacrae theologiae lector.

E dioecesi Aginnesi: domini Ludovicus Bordes, vicarius generalis; Ioannes Petrus Eduardus Manec, vicarius generalis; reverendus pater Iacobus Maria Fortoul, Marista, superior seminarii maioris, doctor theologus; reverendus pater Franciscus Mercier, Marista, theologiae moralis in seminario maiori professor; reverendus pater Maria Henricus Anastasius Gaud, Marista, theologiae dogmaticae professor; reverendus pater Franciscus, provincialis Carmelitarum discalceatorum.

E dioecesi Imae-Telluris: domini Ioannes Baptista Lequette, vicarius generalis Atrebatensis et Imae-Telluris; reverendus pater Gauthier, e congregatione Sancti Spiritus et Sancti Cordis beatae virginis Mariae; domini Antonius Golvinus Pluchon, secretarius illustrissimi ac reverendissimi domini episcopi Imae-Telluris.

E dioecesi Pictaviensi: domini Amedaeus de Béchillon, vicarius generalis; Carolus Ludovicus Gay, vicarius generalis; Georgius Creuzé, doctor theologus, in seminario maiori Pictaviensi director; reverendus dominus Onesimus Menault, ordinis Sancti Benedicti, monasterii Sancti Martini Locogiacensis.

E dioecesi Engolismensi: domini Ludovicus Alexander Cousseau, vicarius generalis; Fredericus Saivet, canonicus honorarius, doctor theologus.

E dioecesi Lucionensi: domini Leo Villette, canonicus, vicarius generalis; Gabriel Gouraud, vicarius generalis, superior seminarii maioris; Alexander Bourbon, canonicus honorarius, director in seminario maiori.

E dioecesi Rupellensi: domini Petrus Friou, canonicus; Guillelmus Deltheil, canonicus honorarius, superior seminarii maioris; Antonius Augustinus Rainguet, vicarius generalis, superior seminarii minoris de Monte-Leonis.

E dioecesi Sancti-Dionysii: dominus Hervé, vicarius generalis Sancti-Dionysii.

E dioecesi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae: reverendus pater Emonet, e congregatione Sancti Spiritus et Immaculati Cordis beatissimae Mariae virginis, superior seminarii maioris in insula Martinica.

Tum lectum est quod de officariis concilii a patribus in congregatione particulari statutum fuerat. Designati sunt:

Pro officio promotoris: dominus Ioannes Baptista Carolus Gazailhan, vicarius generalis Burdigalensis.

Pro officio vice-promotoris: dominus Carolus Soyer, canonicus Lucionensis ac capituli decanus.

Pro officio secretariorum: domini Maximus de Saint-Exupéry, vicarius generalis Petrocorensis; Ioannes Martial, canonicus honorarius Burdigalensis, ac seminarii minoris Vasatensis superior.

Pro officio notariorum: reverendus pater Maria Henricus Anastasius Gaud, Marista, director in seminario maiori Aginnesi; dominus Petrus Gervais, secretarius eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis metropolitani.

Pro officio magistri caeremoniarum: domini Maximus de Saint-Exupéry, vicarius generalis Petrocorensis; Petrus Friou, canonicus Rupellensis; Antonius Golvinus Pluchon, secretarius illustrissimi ac reverendissimi domini episcopi Imae-Telluris.

His peractis, monuit eminentissimus cardinalis praeses eadem in hoc concilio ac in praecedentibus Burdigalensi, Rupellensi et Petrocorensi, esse servanda circa ordinem sedendi ac procedendi, necnon et circa habitum quem gestare quisque debebat, tum in congregationibus privatis aut generalibus, tum in sessionibus publicis.

Demum statuere patres primam sessionem habendam esse in ecclesia cathedrali, die sequenti, 8 septembris, hora 7 matutina.

Absolutaque est prima haec congregatio generalis per orationem *Sub tuius praesidium*.

SESSIO PRIMA.

Anno salutis reparatae 1859, die 8 septembris, in festo Nativitatis immaculatae deiparae Virginis, hora 7 matutina, celebrata est prima concilii sessio.

E sacello seminarii maioris ad ecclesiam cathedrali Sancti Stephani et Caprasii solemniter processerunt, pontificalibus induti omnes, concilii patres, necnon et cum ipsis capitulum ecclesiae Aginnesis et concilii adiutores presbyteri.

Dum incesus, omni qua decet pompa, per plateas variis modis mirabiliter ornatas, piissima praesertim frequentia populi, fieret, sanctorum litanias clerus decantabat.

Maioris honoris synodo ab omnibus conciliandi causa, sicut pridie, festinantes ad ecclesiam convenerant civitatis magistratus praecipui.

Omnibus templum ingressis, prae affluentia sive cleri sive fidelium nimis angustum, ante altare in semicirculum dispositis reverendissimis episcopis, et post ipsos sedentibus deputatis capitulorum provinciae, theologis et canonistis, eminentissimus ac reverendissimus metropolitanus horam tertiam de solio inchoavit. Qua absoluta, solemnem missam de Spiritu sancto celebravit, intra quam, de manu eius, omnes quotquot aderant, tum episcopi, tum concilii adiutores presbyteri sacram eucharistiam susceperunt.

Missae finita, omnibusque rite peractis, et precibus de more recitatis, disertum de praehabitis antiquitus in nostra provincia synodis, necnon et de utilitate sive etiam necessitate conciliorum in genere, hodiernae praesertim respectu societatis, sermonem ad populum habuit eminentissimus ac reverendissimus Burdigalensis archipraesul.

Postea, promotoris ad instantiam, iussit eminentissimus praeses ab uno e concilii secretariis recitari decreta *de aperienda synodo, de modo vivendi in concilio, et de emittenda professione fidei*. Quam fidem catholicam, iuxta formulam a Pio IV praescriptam, supra sancta Dei evangelia professi sunt omnes qui praecedentibus conciliis non interfuerant.

His ad pontificalis Romani normam peractis, instante promotore, ac de beneplacito patrum, promulgatum fuit decretum de continuanda hac sessione, die 11 septembris, dominica scilicet infra octavam Nativitatis beatae Virginis, in ecclesia Beatae Virginis de Bono Occursu prope Agennum; salva tamen facultate dictam sessionem prorogandi, aut in aliam diem transferendi, si concilio expedire videretur.

Demum, benedictione archiepiscopali accepta, inchoatoque hymno *Te Deum*, per aliam viam quasi triumphalem, cum eodem comitatu militari, eodemque populi concursu, ad seminarium omnes regressi sunt.

CONGREGATIO GENERALIS II.

Eadem die 8 septembris, hora pomeridiana 4, habita est in aula maioris seminarii congregatio generalis secunda, cui interfuere rochetto et mozetta induti reverendissimi concilii patres, procuratoresque

episcoporum absentium; caeteri autem in habitu a sibi proprio.

Recitata ab eminentissimo praeside oratione *Adamas*, iudicta fuit primum regula exercitiorum a patribus statuta, servato sibi iure quaedam opportune pro circumstantiis immutandi.

Hora 5, signum ad surgendum.

Hora 5½, oratio vocalis et mentalis per dimidiam horam in aula congregationum generalium.

Hora 6, omnes concilli patres et theologi missam privatim celebrant in variis seminaris ecclesiis, aut in ecclesiis et monasteriis civitatis.

Hora 8, ientaculum.

Hora 8½, congregatio episcoporum.

Hora 10, congregationes particulares, saltem per unam horam.

Hora meridiana: prandium, quo durante sunt lectiones e scriptura sacra et libris piis. Inde procedunt omnes ad sacellum, psalmum *Miserere* recitantes. Post orationem *Angelus*, fit adoratio sanctissimi sacramenti. Deinde relaxatio usque ad horam secundam.

Hora 2½, congregatio episcoporum.

Hora 4, congregationes particulares per horam.

Hora 5½, congregatio generalis.

Hora 7, coena et reliqua, prout habentur post prandium.

Hora 8½, oratio vespertina in aula congregationum.

Deinde designatae et ordinatae sunt variae congregationes eo quo sequitur modo:

Congregatio episcoporum.

Praeses: eminentissimus ac reverendissimus dominus dominus cardinalis Donnet, metropolitanus.

Secretarius: dominus Bordes, vicarius generalis Aginnensis.

Congregatio de fide.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus Pie, episcopus Pictaviensis.

Vices gerens praesidis: dominus Carolus Soyer, canonicus Lucionensis, decanus capituli.

Secretarius: dominus Carolus-Ludovicus Gay, vicarius generalis Pictaviensis.

Theologi: dominus Deltheil, maioris seminarii Rupellensis moderator; reverendus pater Moniardet, ordinis fratrum Praedicatorum; dominus Lequette, vicarius generalis Atrebatensis et Imae-Telluriae; reverendus pater Gaud, in seminario Aginnensi theologiae dogmaticae professor; dominus Gervais, secretarius eminentissimi ac reverendissimi metropolitani; dominus Creuzé, doctor theologus et in seminario Pictaviensi director.

Congregatio de disciplina et regimine ecclesiastico.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis ac Sarlatensis.

Vices gerens praesidis: reverendus pater Franciscus, provincialis Carmelitarum disalcoatorum.

Secretarius: dominus Dion, director in seminario Petrocorensi.

Theologi: domini de Saint-Exupéry, vicarius generalis Petrocorensis; Friou, canonicus Rupellensis; Bourbon, canonicus honorarius Lucionensis; Pluchon, secretarius illustrissimi ac reverendissimi domini domini episcopi Imae-Telluriae.

Congregatio de hierarchia et de moribus cleri.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Amatus de Levesou de Vosins, episcopus Aginnensis;

Vices gerens praesidis: dominus Gasalhan, vicarius generalis Burdigalensis.

Secretarius: reverendus pater Ambrosius, custos conventus Capucinorum in civitate Petrocorensi.

Theologi: domini de Laray, canonicus Pictaviensis; Thibaud, canonicus archipresbyter ecclesiae Rupellensis; du Pavillon, canonicus Petrocorensis, decanus capituli; Combesan, vicarius generalis Engolismensis; reverendus pater Mercier, in seminario Aginnensi director.

Congregatio de quibusdam malis huiusmodi temporis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Franciscus Augustinus Delamare, episcopus Lucionensis.

Vices gerens praesidis: dominus Manec, vicarius generalis Aginnensis.

Secretarius: dominus Villette, canonicus, vicarius generalis Lucionensis.

Theologi: domini de Laborie, canonicus Burdigalensis; Bellon, superior Oblatorum immaculatae Mariae; Deyche, canonicus, archipresbyter ecclesiae Aginnensis; Hervé, vicarius generalis Sancti-Dionysii.

Congregatio de studiis ecclesiasticis ac de seminaris.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Franciscus Anna Thomas Landriot, episcopus Rupellensis ac Santonensis.

Vices gerens praesidis: dominus Sabathier, canonicus honorarius Burdigalensis.

Secretarius: dominus Rainguet, vicarius generalis Rupellensis, superior seminaris minoris.

Theologi: domini Martial, canonicus honorarius Burdigalensis, superior collegii Vasatensis; Peyrot, canonicus honorarius Petrocorensis, superior seminaris minoris Bergeracensis; reverendus pater Fortoul, doctor theologus, moderator seminaris maioris Aginnensis; dominus Gouraud, vicarius generalis Lucionensis, seminaris maioris moderator; reverendus pater Emonet, superior seminaris Sancti-Petri et Arcis-Gallicae.

Congregatio de bono religionis promovendo in coloniis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Theodorus Augustinus Forcade, episcopus Imae-Telluriae, in insula Guadalupa.

Vices gerentes praesidis: reverendus pater Schwindenhammer, superior generalis congregationis Sancti Spiritus; dominus Guesdon, vicarius generalis Sancti-Petri et Arcis-Gallicae.

Secretarius: reverendus pater domnus Menault, ordinis Sancti Benedicti de abbatis Locogiacensi.

Theologi: reverendus pater Gauthier, e congregatione Sancti Spiritus, etc.; reverendus pater Pitron, e congregatione Sancti Spiritus etc.; dominus Pluchon, secretarius reverendissimi domini domini episcopi Imae-Telluriae.

Congregatio de decretis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Antonius Carolus Cousseau, episcopus Engolismensis.

Vices gerens praesidis: dominus de Béchillon, vicarius generalis Pictaviensis.

Secretarius: dominus Lequette, vicarius generalis Atrebatensis et Imae-Telluriae.

Theologi: reverendus pater Turrenius, superior Passionistarum; domini Saivet, doctor theologus, canonicus honorarius Engolismensis; Gouraud, vicarius generalis Lucionensis; Gervais, secretarius eminentissimi metropolitani; reverendus pater domnus Menault, vicarius Sancti Benedicti

Pariter specialis instituta est congregatio ad A examen libri caeremonialis in provincia adoptandi, insuque patrum Petrocorensium ab uno e concilii theologia concinnati. Huius autem congregationi adscripti sunt reverendissimi domini domini Petrocorae et Imas-Tellaris episcopi, dominus Friou, canonicus Rupellensis, et dominus Dion, director in seminario maiori Petrocorensi.

Postea, pateruo plane eloquio omnes hortatus est eminentissimus ac reverendissimus concilii praeses, ut cum omni mansuetudine et caritate, in congregationibus tum generalibus, tum particularibus, sese gererent, ita ut irrogio et altercationi omnis aditus praeccluderetur.

Deinde, ad promotoris instantiam, voluit eminentissimus metropolitanus omnes „ad hanc synodum legitime vocatos promissione solemniter sese obligare ad servandum foris silentium de omnibus quae in dicto concilio examini subiicerentur et decernerentur, quoadusque publice lecta fuerint in concilii sessionibus; et praesertim ad ea reticenda quae possent detrudere vel reverentiae concilio debitas, vel honori cuiusvis personae“.

Cuius obligationis ab eminentissimo metropolitano explicata necessitate et congruentia, omnes dicta promissione sese adstrinxerunt.

Absoluta denique fuit haec congregatio generalis secunda per orationem *Sub tuum praesidium*.

CONGREGATIO GENERALIS III.

Die 9 septembris, hora pomeridiana 6, in aula seminarii habita est congregatio generalis tertia, cui interfuere omnes concilii patres, deputati ac theologi.

In hac congregatione ab uno e notariis exhibitae et a patribus approbatae sunt authentica instrumenta eorum quae ab adventu patrum, videlicet in vigilia synodi inchoatae, in congregatione generali prima, in sessione prima, et in congregatione generali secunda gesta fuerant.

Deinde a secretario congregationis *de disciplina et regimine ecclesiastico* lectum est caput unum cui titulus erat: *De utilitate conciliorum provincialium*, in quo plurima maximi momenti et in praxi difficillima novo examine digna a patribus aestimata sunt.

Post haec per orationem solitam congregatio absoluta est.

CONGREGATIO GENERALIS IV.

Die 10 septembris, hora pomeridiana 2¹/₂, in aula seminarii maioris, congregatio quarta generalis habita est.

Absoluta de more oratione *Adsumus*, et lecto ab uno e notariis, a patribusque approbato eorum quae in praecedenti congregatione gesta fuerant instrumento, in aulam congregationum introductus est reverendus dominus Ioannes Baptista Delrieu, canonicus ecclesiae cathedralis Aginnensis, necnon et studii in minori seminario praefectus, quem ad concilium omnibus declaravit eminentissimus praeses, ex parte reverendissimi domini domini Aginnensis episcopi vocatum, congregationique de studiis ecclesiasticis adscriptum. Qui, requirente uno e promotoribus, ea se, de secreto observando, promissione obstrinxit quam emisserant omnes initio congregationis generalis secundae.

Prusquam vero secretariis congregationum dicendi faceret copiam, omnes certiorari voluit eminentissimus praeses de plena concilii membri concessa facultate circa ea quae examini subiicienda venirent, in omni animi libertate et simplicitate cordis sententiam suam palam facienda.

Tam ab uno e particularium congregationum secretariis unicum lectum est caput decretorum, primum scilicet in titulo primo: *de obedientia et amore erga sanctam sedem et Romanum pontificem*.

Quod decretum dum recitaretur ita intimis omnium affectibus concenare visum est, ut vix esse cohibuerit quia in acclamationes erga communem fidelium patrem erumperet coetus. Quod in monumentum filialis observantiae et devotionis omnium concilii membrorum erga summum pontificem, in instrumentis conciliaribus consignandum volvere patres.

CONGREGATIO GENERALIS V.

Eadem die, hora vespertina 6, congregatio generalis quinta habita est. In ea inter patres non sedit reverendissimus dominus dominus episcopus Pictaviensis legitime impeditus, neque inter adiutores presbyteros reverendus pater Moniardet, ordinis Praedicatorum, cui per unum aut duos dies abundi fuerat concessa facultas.

Lecto ab uno e notariis et a patribus approbato eorum quae acta fuerant in congregatione praecedenti authentico instrumento, congregationis decretorum secretarius decretum *de piis peregrinationibus* recitavit. Quo quidem peracto, nonnullisque expositis animadversionibus, indicta est sessio prima continuatio sequenti die habenda in ecclesia beatae Mariae virginis de Bono Occursu prope Aginnum. Et per orationem solitam congregatio absoluta est.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO.

Die 11 septembris, dominica decima tertia post Pentecosten, in festo sanctissimi nominis Mariae, hora matutina sexta, ex aedibus seminarii maioris, primae sessionis continuandae causa, ad ecclesiam beatae Virginis de Bono Occursu sicuti indictum fuerat, omnes curribus vecti processere patres.

Primum hac ipsamet die ab eminentissimo metropolitano solemniter inaugurandum erat consecratione Dei genitricis sanctuarium huius regionibus percelebre, recenterque elegantiori aedificio constructum, quod pro sua pietate ac munificentia, necnon et huiusmodi dioceseos cleri ac fidelium liberalitate, in memoriam definitionis de immaculato Deiparae conceptu erigendum, solemniterque a metropolitano, praesentibus provincialibus episcopis tunc temporis conciliariter Agenni coadunandis, [consecrandum] peroptaverat reverendus dominus dominus Aginnensis antistes.

Consecrationis igitur ritus ad fores ecclesiae solemniter inchoavit eminentissimus Burdigalensis archipraesul, cooperantibus reverendis dominis dominis episcopis Petrocorensi ac Rupellensi.

Omnibus ad pontificalis Romani normam peractis, conciliique patribus necnon et theologis pro more sedentibus, missam solemnem de consecratione ecclesiae eminentissimus cardinalis decantavit.

Post evangelium, in suggestum ascendens reverendus dominus dominus Pictaviensis episcopus, aptissima concione de bono huiusmodi solemnitate occursu inter arduos synodi labores, clerum omnem et populum laetificavit.

Peracta missa, sacrisque evangeliis iuxta crucem archiepiscopalem super pulpitem repositis, eminentissimus praeses pluviali indutus, caeteris vero concilii patribus ac membris in habitu choralis sedentibus, orationem *Adsumus* recitavit. Tunc, ad promotoris instantiam, e suggestu unus e secretariis tria decreta clara voce recitavit, videlicet: 1. *de obedientia et amore erga sanctam sedem et Romanum pontificem*; 2. *de utilitate conciliorum*; 3. *de piis peregrinationibus*.

Quae cum eminentissimus metropolitanus, illustrissimus ac reverendissimus episcopi, admodumque reverendorum episcoporum absentium procuratores sibi placere per vices declarassent, institerunt promotores ut, propter abundantiam decretorum quae conficienda supererant, praesens primae sessionis continuatio feria V in sacello seminarii maioris reassumeretur. Et ita a patribus statutum est.

Et huic primae sessionis continuationi per orationem *Sub tunc* sine imposito, medio inter praesi populi fluctu, iteratis patrum benedictionibus caput inclinantis, numerosissimoque praecedente clero, recessere reverendissimi praesules.

CONGREGATIO GENERALIS VI.

Die 12 septembris, hora pomeridiana 6, loco assueto congregatio generalis habita est. Sederunt omnes concilii patres, et inter adiutores presbyteros admissus est reverendus pater Damasus Pujol, e societate Iesu, superior seminarii maioris Aturensis, ex parte reverendissimi domini domini episcopi Engolismensis vocatus, congregationisque de studiis adscriptus, qui ad instantiam promotoris, de non revelando secreto promissionem emisit.

Deinde a secretariis congregationum lecta sunt plurima decreta: 1. *De binis celebrationibus missae*; 2. *de applicatione missae pro populo*; 3. *de officiis episcoporum*; 4. *de desertione agrorum et de immigratione in urbes*.

His habitis, pluribusque agitatae difficultatibus, de more congregatio absoluta est.

CONGREGATIO GENERALIS VII.

Die mensis septembris 13, hora pomeridiana 6, habita est congregatio generalis septima. In ea non sedit legitima impeditus de causa dominus Guedon, vicarius generalis ac procurator reverendissimi domini domini episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae in insula Martinica.

Quibusdam propositis de decreto iam examini subiecto, videlicet *de desertione agrorum* etc., animadversionibus, quatuor a secretariis recitatae sunt decreta: 1. *de castissimo corde domini nostri Iesu Christi*; 2. *de superstitionibus ac de artibus illicitis*; 3. *de scholis secundariis sacerdotibus commissis*; 4. *de amplificandis et multiplicandis coloniarum ecclesiis*. Et finem habuit congregatio per orationem *Sub tunc praesidium*.

Eadem die, hora vespertina 8, laici sodales Sancti Vincentii a Paulo, expositata hooce ab eminentissimo metropolitano-gratia, coram patribus et caeteris concilii membris in aulam congregationum convenerunt. De variis sodalitates operibus relationem legit praesidis vices gerens: cui paternis D plane verbis respondens eminentissimus Burdigalensis archipraesul, confratribus fide iam adimpletis, pro eorum piis operibus gratulatus est, eos adhortans in sublevandis pauperibus de anima semper quam de corpore sollicitiores esse. Huic collationi finem imposuit benedictio, quam omnes insimul impertiti sunt patres.

Itidem silentio non praetermitteremus in huiusmodi concilii authenticis instrumentis plures plurimorum e patribus peregrinationes tum ad antrum sancti Caprasii, martyris et episcopi Aginnensis, et ad eius reliquias in ecclesia cathedrali asservatas, tum ad reliquias sanctae Fidis, virginis Aginensis et martyris, ad ecclesiam ipsomet in loco ubi martyrium passa est extractam.

Sanctimonialium monasteria pariter successive visitaverunt patres, qui in xenodochio etiam aegrotos

CONGREGATIO GENERALIS VIII.

Die 14 septembris, hora pomeridiana 6, habita est congregatio generalis octava. Ab uno e notariis lectum est et a patribus approbatum fuit eorum quae in actis congregationis praecedentis consignantur authenticum instrumentum.

Deinde a secretario congregationis de fide lectum est decretum *de recentioribus erroribus circa naturam divinam*. Quod quidem propter graves quaestiones in eo ardua cum metaphysica agitatae mature diurnoque examine ab omnibus perpensum fuerat. In eo autem discutiendo per totum huiusmodi congregationis tempus curam impenderunt theologi, notatuque dignissimae prodierunt animadversiones et explicationes.

Sub finem vero, ob plurima iam parata et examini subiicienda decreta, patribus visum est duas sequenti die habendas fore congregationes generales, quarum proxima ad horam dictae diei sesquidecimam, ante meridiem, indicta est.

Propter eandem rationem statuerant, in congregatione sibi propria, reverendissimi patres duas adhuc sessionis primae habendas fore continuationes, quas ad feriam quintam et sextam adscripsit eminentissimus praesul.

Et finem habuit congregatio per orationem *Sub tunc praesidium*.

CONGREGATIO GENERALIS IX.

Die 15 septembris, hora matutina 5^{1/2}, congregatio generalis nona habita est: Inter patres non sedit reverendissimus dominus dominus episcopus Imae-Telluris, legitime impeditus.

In ea congregatione proposita sunt quinque decreta, nimirum:

1. *De miraculis*; 2. *de aedificatione et instauratione ecclesiarum*; 3. *de canonicis*; 4. *de archipresbyteris et decanis*; 5. *de scholis mixtis*.

Quibus mature perpensis, antequam recitaretur oratio, indicta fuit ad horam vespertinam sextam huiusmodi diei congregatio generalis decima.

CONGREGATIO GENERALIS X.

Eadem die, hora in praecedenti congregatione indicta ab eminentissimo praeside, congregatio generalis decima habita est. Interfuerunt omnes reverendissimi patres; solus autem inter adiutores presbyteros abfuit dominus Gazailhan, vicarius generalis Burdigalensis et huiusmodi concilii promotor, cui gravi de causa, per unum aut alterum diem absendi concessa fuerat facultas.

A secretariis congregationum quinque proposita sunt decreta:

1. *De profectu fidei apud ceteras gentes*; 2. *de parochiis et eorum vicariis*; 3. *de confessariis tam secularibus quam regularibus*; 4. *de maioribus seminariis*; 5. *de cantu ecclesiastico*.

Mature ac serio inter theologos variae illae quaestiones agitatae sunt; et de more absoluta est congregatio generalis.

Eadem die plurimi e vartis dioecesibus provinciae tum diaconi tum subdiaconi coram reverendissimis patribus pro gradu baccalaureatus in theologia obtinendo examen subierunt.

CONGREGATIO GENERALIS XI.

Die 16 septembris, hora matutina 2^{1/2}, habita est congregatio generalis undecima. Ab uno e notariis lecto et approbato eorum quae in praecedenti congregatione acta fuerunt authenticum instrumentum, sequentia a secretariis congregationum

1. *De coemeteriis*; 2. *de minoribus seminariis*; 3. *de moribus et conversatione cleri*; 4. *de examine semennali iuniorum clericorum*; 5. *de scholis minoribus*; 6. *de canoniciis*; 7. *de archiepiscopis et decanis*.

Quae cum eminentissimus praeses, illustrissimi episcopi, admodumque reverendi episcoporum absentium procuratores sibi placere per vias declaravissent, propter abundantiam decretorum quae legenda supererant, institit concilii vicepromotor ut primae sessionis tertia continuatio die sequenti, in saeculo seminarii, hora vespertina 6 haberetur. Et ita a patribus statutum est. Et huic sessionis primae continuationi finem imposuit eminentissimus metropolitanus per orationem *Sub tuum praesidium*.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO TERTIA.

Die 17 septembris, hora vespertina 6, eodem omnino rita ac in die praecedenti, sessionis primae habita est continuatio tertia. Haec autem sunt quae in ea fuere promulgata decreta:

1. *De moribus et conversatione cleri*; 2. *de examine semennali iuniorum sacerdotum*; 3. *de canoniciis*; 4. *de studiis ecclesiasticis*; 5. *de secundariis scholis ecclesiasticis*; 6. *de maioribus seminariis*; 7. *de minoribus seminariis*; 8. *de amplificandis et multiplicandis coloniarum ecclesiis*; 9. *de confessariis tam secularibus quam regularibus*, 10. *de coemeteriis*.

Quibus perlectis et a patribus approbatis, vicepromotoris ad instantiam, de beneplacito patrum, ab eminentissimo praeside indicta est concilii sessio secunda et ultima, die proxima 18 septembris, in ecclesia cathedrali celebranda. Tunc de more continuationem sessionis primae absolvit metropolitanus per orationem *Sub tuum*.

Eadem die, examinibus candidatorum pro gradu tum licentiae, tum doctoratus in theologia obtinendo, totum tempus impenderunt plerique patres ac designati theologi. Ad vesperam, sub praesidentia reverendissimi domini domini Pictaviensis episcopi, congregati sunt examinatores ut de uniuscuiusque candidati successu definitive statuerent.

Laureatorum vero proclamatio ac graduum collatio in diem sequentem, post habitam concilii ultimam sessionem, translata, in aula congregationum generalium, praesidentibus eminentissimo cardinali metropolitano ac reverendissimis episcopis, quos circumdabat presbyterorum concilii adiutorum corona, solemniter peracta est.

SESSIO SECUNDA ET ULTIMA.

Die 18 septembris anni 1859, dominica post Pentecosten decima quarta, in festo Septem Dolorum beatae Mariae virginis, sicut indictum fuerat, in ecclesia cathedrali, secunda ac ultima habita est concilii Aginensis sessio.

Solemniter, sicut et in prima sessione, ad ecclesiam processere patres habitu choralis tantum induti, solo exoepto metropolitano cum mitra pretiosa et baculo pastoralis incedente. Hoc antecederat capitulum Aginense, canonistarum ac theologorum caterva, necnon et clerus numerosissimus sanctorum litanias per plateas decantans.

Ad ecclesiam iamiam convenerant praecipui urbis regionisque magistratus, militum praefecti ac duces ingensque fidelium multitudo.

Amictu super rochetum, stola, pluvialique rubri coloris et mitra auriphrygiata indutis reverendissimis patribus, horam sacri officii tertiam de solio solemniter inchoavit eminentissimus praeses; missam deinde in pontificalibus decantavit, intra quam, quia ipsi prius missas privatas egerant, neque episcopi, neque presbyteri adiutores sacram eucharistiam de manu archipraesulis susceperunt.

Expleta missa, sacra evangelia iuxta crucem archiepiscopalem in pulpito de more posita sunt,

CONGREGATIO GENERALIS XII.

Eadem die, hora vespertina 5 1/2, in loco assueto habita est duodecima et ultima congregatio generalis, cui in habitu choralis, sicut iussu fuerant, interfuere omnes concilii patres necnon et deputati ac theologi.

Probata relatione eorum quae in praecedenti congregatione acta sunt, a secretario congregationis studiorum lectum est unicum decretum, videlicet *de theologicis seu ecclesiasticis studiis augendis*.

Nonnullis vero circa materiam in decreto agitatum auditis animadversionibus, adstantes admonuit eminentissimus praeses hanc congregationem generalem esse ultimam, ideoque statuit folia quibus, durante concilio, adiutores presbyteri usi fuerant apud unum ex theologis quem designavit esse deponenda, neminique licitum esse quidquam ex his sibi retinere aut secum auferre.

Priusquam vero congregationibus generalibus finem imponeret eminentissimus Burdigalensis archiepiscopus, omnes laudavit de animi moderatione ac patientia in enucleandis quaestionibus, necnon et de urbanitate ac reverentia in iis agitandis servata. Quo facto, nullaque interposita mora, ad sacellum seminarii processionaliter omnes progressi sunt.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO SECUNDA.

Die 16 septembris, hora vespertina 6, ex aula congregationum generalium, in qua omnes ultimo coadunati erant, eminentissimus metropolitanus ac reverendissimi episcopi cum moetta et bireto, praecedentibus presbyteris adiutoribus in habitu choralis, ad sacellum seminarii processerunt secundam primae sessionis continuationem habituri.

In sanctuario sederunt patres cum procuratoribus episcoporum absentium in hemicyclum dispositi; in inferiori autem parte sedebant theologi et canonistae, aderant etiam plurimi civitatis presbyteri, necnon et plurimi ex tota provincia graduum theologicorum candidati.

Iuxta crucem archiepiscopalem super pulpitem evangelia reposita fuerant; et ab eminentissimo cardinali recitata oratione *Adomus*, ad instantiam vicepromotoris (eadem quippe semper gravi detentus de causa aberat dominus Gasalhan, vicarius generalis Burdigalensis, concilii promotor), de mandato eminentissimi praesidis, e suggestu unus e concilii secretariis legit decreta quorum tituli sequuntur:

1. *De recentioribus circa divinam naturam erroribus*; 2. *de bina celebratione missae*; 3. *de applicatione missae pro populo*; 4. *de aedificatione et instauratione ecclesiarum*; 5. *de cantu ecclesiastico*; 6. *de sacratissimo corde domini nostri Iesu Christi*; 7. *de blasphemis*; 8. *de superstitionibus et artibus*

quae ad modum coronae in sedilibus suis circumdederunt pontifices. Tunc, sedulo servatis omnibus quae in pontificali praescribuntur, sermonem e suggestu ad populum habuit reverendissimus episcopus Imae-Telluris compendiose exponens concilii Aginnensis labores.

Post concionem, promotoris ad instantiam et de mandato eminentissimi metropolitani, ab uno e secretariis varia lecta sunt capita decretorum, scilicet:

1. *De miraculis*; 2. *de episcopis*; 3. *de parochiis et eorum vicariis*; 4. *de effectu fidei apud ceteras gentes*; 5. *de immigratione rusticorum in urbes.*

Quae decreta cum a patribus probata fuissent, denuo instantibus promotoribus promulgatum est decretum de testibus synodalibus, qui eo quo sequitur ordine designati sunt.

Pro dioecesi Burdigalensi: dominus Ioannes Paulus Aemilius Gignoux, vicarius generalis.

Pro dioecesi Petrocresensi: dominus Renuus Bernaret, canonicus.

Pro dioecesi Aginnensi: dominus Ludovicus Bordes, vicarius generalis.

Pro dioecesi Imae-Telluris: dominus Thomas Nicolaus Bellaunay, vicarius generalis.

Pro dioecesi Pictaviensi: dominus Carolus Iosephus Chaubier de Larnay, canonicus, theologalis.

Pro dioecesi Engolismensi: dominus Rochus Brunelière, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Pro dioecesi Lucionensi: dominus Augustus Benjamin Gouraud, vicarius generalis, seminarii superior.

Pro dioecesi Rupellensi: dominus Eutropius Leo Thibaud, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Pro dioecesi Sancti-Dionysii: dominus Ludovicus Margerie, vicarius generalis.

Pro dioecesi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae: dominus Prudentius Guesdon, vicarius generalis.

Deinde ad instantiam promotorum, et de iussu eminentissimi praesidis, vocati sunt nominatim omnes qui concilio interesse tenebantur, qui reipso omnes aderant vel procuratores miserant.

Insuper lectum est decretum de subscriptione decretorum, quo approbato, ad altare subscripta sunt concilii decreta in forma assueta, ab omnibus sive episcopis, sive episcoporum absentium procuratoribus. Tandem ad instantiam promotoris, iussit eminentissimus praeses legi decreta tum de proximo concilio provinciali, tempore et loco ulterius indicendis habendo, tum de fine huius Aginnensi concilio imponendo. Et ita actum est.

Postea ad populum concionem habuit eminentissimus cardinalis de felici praesentis concilii exitu, patresque concilii et omnes adstantes paterna ferventique charitate alloquens, acclamationes mox decantandas explanavit. Dein hymnum *Te Deum* inchoavit, choro alternis vocibus prosequente, cuius in fine clerum ac populum solemniter benedixit.

Tunc demum a domino Sabathier, canonico honorario Burdigalensi, decantatae sunt acclamationes, omnibus et praesulibus et sacerdotibus et fidelibus uno ore et animo respondentibus.

Decantatis acclamationibus, reverendissimus dominus episcopus Aginnensis suavissimo sermone eminentissimo Burdigalensi archipraesuli, reverendissimis comprovincialibus episcopis, necnon et procuratoribus, deputatis ac theologis, plebis suae edificationem ac splendorem suae Aginnensi dioe-

vero, duobus militum omnibusque fidelibus meritum pro honore quo civitatis Aginnensis venerandos hospites prosecuti erant, se solum in sessionibus publicis frequentandis, gratulatus est.

Oculis sancto tunc sese salutaverunt patres; et a concilii promotore promulgata indulgentia centum dierum illi qui sessioni interfuerant concessa ab eminentissimo praeside, omnes ad aulam seminarii maioris solemniter regressi sunt, hymnum *Magnificat* clero decantante, patribus via quasi triumphali incedentibus, innumerabilique populi multitudini undequaque affluenti benedicientibus.

In sacello seminarii eminentissimus metropolitanus orationem *Sub tunc* recitavit, sioque sessioni et concilio finem imposuit.

ACCLAMATIONES PATRUM in fine concilii Aginnensis.

Secretarius concilii. Gratias Deo omnipotenti, bonorum omnium auctori et patri luminum.

Respondent omnes. Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua, et pro impiorum blasphemia, nomini sancto tuo omnes sancti tui benedicant.

S. Beatissimae Dei genitrici Mariae immaculatae novus honor, nova gloria.

R. In omnibus viis hilaritate vultus sui, et bono semper oculo filii suis se pia mater ostendat.

S. Sanctissimo nostro patri Pio papae IX, regi mansueti, Christi patientiae vicario, ab ingratis flagellato, et spinis coronato, pax et consolatio de Spiritu sancto.

R. Induat eum Dominus virtute ex alto, et de Sion tueatur eum; obviesque illi in omni tribulatione beata virgo Maria, quasi mater honorificata.

S. Eminentissimo nostro praesidi, sanctae Romanae ecclesiae cardinali, Aquitaniae nostrae primati, sancti operis incipienti auctori prudentissimo, eiusdemque perficiendi constantissimo, magnae gratiae, multi anni.

R. Magnae gratiae, multi anni, et sanctorum operum felix consummatio.

S. Reverendissimis episcopis huius concilii patribus, magnae gratiae cum multis annis.

R. Magnae gratiae, multi anni, iter prosperum, tuta navigatio, et felix ad suas ecclesias reditus, ut populi ab ore ipsorum verba salutis audiant, et tota dilectione perficiant.

S. Omnibus huius concilii procuratoribus, canonicis, deputatis et theologis, diversorum ordinum religiosis, sancti laboris adiutoribus, boni operis praemium.

R. Benefac, Domine, bonis et rectis corde, ut cum his qui verbum tuum bene administraverunt ab initio partem habeant.

S. Gloriosissimo Francorum imperatori Napoleoni, conciliorum nostrorum libertatis assertori, nova laus, multae gratiae.

R. Custodiat eum Dominus protectione assidua, et bonae voluntatis suae circumspectione tutissima.

S. Civitati Aginnensi, magistratibus et civibus eius, piis ministrorum Dei hospitibus, pax et omnimoda felicitas.

R. Sanctorum olim trita vestigiis, martyrum rigata sanguine, aperiatur terra et novam sanctorum segetem semper fecunda germinet.

S. Omnibus huius provinciae Burdigalensis fidelibus fidei, spei et charitatis augmentum, pax et gaudium de Spiritu sancto.

R. Salvum fac populum tuum, Domine, et benedic hereditati tuae, et rege eos, et extolle illos

S. Nos tandem sancti operis adiutores, locis A mandatorum tuorum et ad aeternam simul pervenire
 disiectos, maribus disunctos, corde autem et spiritu coelestis concilii festivitatem.
 semper unitos, fac, Domine, omnibus praesire in via B. Fiat, fiat! Amen, amen!

VARIAE APPENDICES.

Nota. Litterae et allocutiones apostolicae appendicibus huius concilii insertae (I-V et VIII) continentur.

VI. De usu duplicis calicis, quando sacerdos eadem die duas missas celebrat.

(*Ex decretis sacrae rituum congregationis recentioribus.*)

Dubium I. An retinendus sit usus qui dicitur vigere . . . in Galliciis dioecesibus, vel sit permit- tendus alibi, adhibendi scilicet ob peculiarem rationem duos calices cum sacerdos duas celebrat missas eadem die in ecclesiis longe disitis?

B. Usus duorum calicum in casu posse permitti.

Dubium II. Et quatenus ob peculiarem circum- stantiam huiusmodi usus retinendus sit, vel permit- tendus, quid servandum circa purificationem primi calicis, ut et reverentiae sacramento debitas consulatur, et sacerdos ieiunus maneat pro secunda missa . . . ?

B. Ad mentem. Mens est ut conficiatur in- structio.

INSTRUCTIO.

Quando sacerdos eadem die duas missas disitis in locis celebrare debet, in prima dum divinum sanguinem sumit, eum diligentissime sorbeat. Ex- inde super corporali ponat calicem, et palla tegat, ac iunctis manibus in medio altari dicat: *Quod ore sumpsimus*, etc. et subinde aquae vasculo digitos lavet dicens: *Corpus tuum*, etc. et abtergat. Hinc peractis, calicem super corporali manentem adhuc, deducta palla, cooperiat, oeu moris est, scilicet pri- mum purificatorio linteo, deinde patena ac palla, et demum velo. Post haec missam prosequatur, et completo ultimo evangelio, rursus stet in medio altari, et detecto calice inspiciat an aliquid divini sanguinis necne ad imum se receperit, quod plerum- que contingit. Quamvis enim sacrae species pri- mum sedulo sorptae sint, tamen dum sumuntur, cum particulae quae circum sunt, undequaque sur- sum deferantur, nonnisi deposito calice ad imum redeunt. Si itaque divini sanguinis gutta quaedam supersit adhuc, ea rursus ac diligenter sorbeatur, et quidem ex eadem parte, qua ille primum sum- ptus est. Quod nullimode omittendum est, quia sacrificium moraliter durat, et superextantibus ad- huc vini speciebus ex divino praecepto compleri debet.

Postmodum sacerdos in ipsum calicem tantum D saltem aquae fundat quantum prius vini posuerat, eamque circumactam, ex eadem parte qua sacrum sanguinem biberat in paratum vas demittat. Cali- cem subinde ipsum purificatorio linteo abtergat ac demum cooperiat, uti alia fit, atque ab altari discedat.

Depositis sacris vestibus et gratiarum actione completa, aqua e calice dimissa pro rerum adiunctis vel ad diem crastinum servetur (si nempe eo rursus sacerdos redeat missam habiturus) et in secunda purificatione demittatur, vel gossipio aut stupa absorpta comburatur, vel in sacrario, si sit exsic- canda relinquatur, vel dimittatur in piscinam.

Cum autem calix, quo sacerdos primum est usus purificatus iam sit, si ille ipso pro missa altera indigeat, eum secum deferat: secus vero in altera missa diverso calice uti poterit.

Die 11. martii 1858

VII. Decretum sacrae congregationis rituum quoad festum sanctissimi cordis Iesu.

Urbis et orbis.

Ex quo Clemens papa XIII festum in honorem sanctissimi cordis Iesu cum officio et missa non- nullis ecclesiis celebrare permisit, ad immensam divini huius cordis charitatem recolendam tanto ubivis ardore fideles populi se excitatos senserunt, ut nulla iam pene exstet dioecesis quae privilegium eiusdem festi peragendi ab apostolica sede se non impetravisse laetetur.

Id reverendissimi Galliarum episcopi attendentes, ut festum fidelium animis adeo iucundum et in omni fere catholico orbe tam concordii pietate frequen- tatum ab universa prorsus ecclesia amodo cele- bretur, humillima ea de re vota sua sanctissimo domino nostro Pio papae IX per subscriptum cardi- nalem, cum nuper in Galliis legati a latere munere fungeretur, subici curarunt. Occasionem namque sibi datam lubenti animo arripientes publicum ac solemne in persona cardinalis legati testimonium exhibendi euae erga sedem apostolicam venerationis, ipsum Parisiis commorantem ingenti numero convenerunt, intimamque ac plenissimam adhae- sionem suam Romano pontifici veluti catholicae unitatis centro et Iesu Christi in terris vicario profes- si, ut festum sacratissimi cordis Iesu ad univer- sam extendere dignaretur ecclesiam enixis precibus postulavere.

Has autem preces florentissimi et sedi aposto- licae obsequentissimi Galliarum episcopatus cum in urbem regressus sanctissimo domino nostro subscriptus cardinalis sacrae rituum congregationis praefectus retulisset, placuit sanctitati suae illas clementer excipere, novaque cupiens praebere in- citamenta fidelibus ad amandum, redamandum, amplectendum vulneratum cor eius qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. officium sanctissimi cordis Iesu pro regno Poloniae et clero Urbis a sacra rituum congregatione probatum die 11 maii anni 1765, cum respondente missa *Miserere*, in universa ecclesia quotannis celebrari mandavit sub ritu duplici maiore feria VI post octavam sanctissimi corporis Christi, servatis tamen rubricis, et firmis romanentibus, quoad ec- clesias privilegium habentes vel ampliore ritu, vel alia die, vel diverso officio festum istud celebrandi, singularibus indultis ab apostolica sede hucusque concessis. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Die 23 augusti 1856.

Locus + sigilli.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

IX. Decretum sacrae congregationis rituum quoad preces pro supremo imperante.

Imperii Galliarum.

Quod apostolus in prima ad Timotheum epistola non hortatur solum, sed obsecrat, ut orationes, postulationes, gratiarum actiones fiant pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt, ad quietam et tranquillam vitam in omni pietate et castitate agenda, id summus pontifex Clemens XIII reli- giosae adeo fideliterque retinuisse ecclesiam catho- licam docet, ut omnipotenti Deo, per quem reges

regnant et legum conditores iusta decernunt, sublimiores potestates ipsae non commendaverit modo, verum etiam propria quarundam nomina infra missae actionem sacris in diptychis recitari permiserit, earumque regionum consuetudines nunquam improbaverit, in quibus id more antiquissimo receptum fuisse constaret, dummodo de regibus ageretur qui spiritum unitatis in vinculo pacis cum ecclesia Romana servarent. (Clemens XIII, in brevi 5 maii 1761, ad imperatricem Mariam Theresiam et in litteris encyclicis diei 6 eiusdem mensis ad omnes Aestriae ditionis episcopos.)

Cum itaque Galliarum imperator Napoleon III, per eum in urbe legatum huic sanctae apostolicae sedi exponi nuper fecerit, consuetudinem hanc nominandi supremum imperantem in missae canone a vetustissimo tempore, cuius originis memoria non est, in Gallia obtinuisse, moremque praeter antiquitus introductum ibidem vigere pro eodem supremo imperante singulares preces addendi, tum in missis solemnioribus per annum, necnon in missa praesantificatorum, feria VI in parasceve, tum in praeconio paschali, die sabbati sancti, atque in litiis sanctorum, cupiensque pios huiusmodi usus in toto Galliarum imperio custodiri, et apostolica accedente auctoritate omnimodam firmitatem accipere, cum supplicia haec de re vota sua per eundem legatum sanctissimo domino nostro Pio papae IX fecerit exhiberi, sanctitas sua, post maturam deliberationem, Romanorum pontificum decessorum suorum vestigia premens, qui supremos magnarum nationum principes, Romanae divi Petri cathedrae communionis vinculo sociatos, similibus identidem non dubitarunt cohonestare privilegiis, istiusmodi votis benigne censuit annuendum, praefatosque usus quibuscumque contrariis minime obstantibus, ratos habuit, et confirmavit, atque in omnibus et singulis dioecibus illius fines Gallici imperii constitutis servari praecipit.

Memor autem, quas in ecclesia sunt, omnia ex apostoli praeepto honeste et secundum ordinem fieri oportere, praenotatas pro supremo principe preces ita in omnibus Galliarum ecclesiis recitari voluit, ut una eademque sit ab his usurpanda methodus, servatis ad unguem praescriptionibus quae sequuntur.

I. In missae canone nomen imperatoris adiciatur, haec adhibita formula, et pro imperatore nostro N... , quae dicenda erit post mentionem factam Romani pontificis et episcopi dioecesei.

II. In missis solemnibus per annum, expleta antiphona quae dicitur communio, semel cantabitur versiculus, Domine, salvum fac imperatorem nostrum, et exaudi nos in die qua invocaverimus te. Recitatis deinde orationibus postcommunione, illarum postremae addetur, sub unica conclusione, sequens collecta:

Quaesumus, omnipotens Deus, ut famulus tuus imperator noster N... , qui tua miseratione suscepit regni gubernacula, virtutum etiam omnium suscipiat incrementa, quibus decenter ornatus, vitiorum monstra devitare, hostes superare, et ad te qui via, veritas et vita es, graticus valeat pervenire. Per Dominum, etc.

III. In missa praesantificatorum, feria VI in Parasceve, inter orationem pro cunctis ecclesiae ordinibus, et aliam pro catechumenis, haec pro imperatore dicatur:

Oremus et pro gloriosissimo imperatore nostro N... , ut Deus et Dominus noster det illi sedium suarum assistentem sapientiam, qua populum sibi

commissum gubernet in omni iustitia et sanctitate ad divinae gloriae et nostram perpetuam pacem. Oremus. Flectamus genua.

E. Levate.

Omnipotens sempiterna Deus, qui regnis omnibus aeterna potestate dominaris, respice ad Francorum benignus imperium, ut et imperator iuste imperando, et populus fideliter obediendo ad gloriam tui nominis, et regni tranquillitatem unanimi pietate conspirent. Per Dominum, etc.

IV. Praeconium paschale, sabbato sancto, hac ratione concludatur:

Precamur ergo te, Domine, ut nos famulos tuos, omnemque clerum, et devotissimum populum una cum beatissimo papa nostro N... , et antistite nostro N... , necnon gloriosissimo imperatore nostro N... , quiete temporum concessa, in his Paschalis gaudiis assiduam protectione regere, gubernare et conservare digneris. Per Dominum, etc.

V. In litiis sanctorum, cum deventum fuerit ad preces, inter versiculum „ut inimicos sanctae ecclesiae, etc.“, et alium „ut regibus et principibus, etc.“, addatur versiculus: „Ut imperatorem nostrum custodire digneris. R. Te rogamus, audi nos.“ Item post psalmum „Deus, in adiutorium, etc.“, dicto versiculo „Oremus pro pontifice nostro N... R. Dominus conservet eum, etc.“, illico subiungatur:

V. Oremus pro imperatore nostro N...

R. Domine, salvum fac imperatorem, et exaudi nos in die qua invocaverimus te.

Denique absolutis precibus, immediate post orationem pro papa adiciatur superius notata collecta: „Quaesumus, omnipotens Deus, ut famulus tuus imperator noster N... etc.“

Haec itaque preces, quas iuxta formam modo descriptam approbare sanctitas sua dignata est, ita et non aliter in toto Galliarum imperio recitandas esse decrevit.

Inhaerens autem constitutionibus apostolicis prohibentibus ne in corpore missalis et breviarii Romani ullo pacto adiciantur quae, ex singulari privilegio, alicui tantum dioecesi, provinciae vel regno pertinent, ut id quoad superius indultas preces stricte ab omnibus servetur in Gallia, iussit preces ipsas, una cum praesenti decreto, non nisi in appendice missalis et breviarii Romani ad usum diversorum locorum destinata, vel in supplemento missarum atque officiorum uniuscuiusque dioecesei proprio, apponi debere.

Quo vero expositae hucusque pontificiae suae voluntatis ordinationes ad notitiam episcoporum Gallicae imperii perveniant, et illorum quilibet in commissa sibi dioecesi, iuxta debitum pastoralis officii, plenam earundem ordinationum observantiam urgere possit, idem sanctissimus dominus noster, praesens voluit a sacra rituum congregatione edicere, contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 10 septembris 1857.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.

Locus et sigilli.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

IMPERII GALLIARUM.

Promulgato in Gallia decreto, hoc vertente anno, die 10 septembris a sacra rituum congregatione edito, quo precum publicarum pro imperatore recitandarum methodus et forma praescribitur, haesitantes nonnulli episcopi circa verum decreti ipsius sensum in articulo secundo, haec proposuerunt dubia:

1. An in versiculo Domine, salvum fac, etc.,

in missis solemnibus, expleta communionis antiphona, A adici debet nomen proprium imperatoris post verba *Imperatorem nostrum*, prout hucusque fieri consuevit?

2. Quomodo intelligenda sit praescriptio dicti articuli secundi qua parte statuit versiculum *Dominus saluum fac*, etc., cantandum esse *semel*. Num ita ut tantummodo a celebrante, seu clero, cantari debeat? An potius ita, ut semel quidem cantari debeat, sed iuxta receptum morem alternatim et a celebrante, seu clero, et a populo?

His porro dubiis ad sacram rituum congregationem pro opportuna declaratione delatis, eadem sacra congregatio respondendum censuit:

Ad primum, affirmative;

Ad secundum, negative quoad primam partem; affirmative, quoad secundam.

Hanc vero sacrae congregationis declarationem, referente subscripto secretario, sanctissimus dominus B noster Pius papa IX ratam habuit et confirmavit, eandemque veluti partem praecitati decreti diei 10 septembris 1857, ab omnibus ad quos spectat servari praecipit, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Die 17 decembris 1857.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.

Locus + sigilli.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

X. Responsum sacrae Romanae universalis inquisitionis quoad usum matrimonii.

Consultatio. — Quaesitur a sede apostolica qua nota theologica dignae sint tres propositiones sequentes, nimirum:

1. Ob rationes honestas coniugibus uti licet C matrimonio eo modo quo usus Onan.

2. Probabile est istum matrimonii usum non esse prohibitum de iure naturali.

3. Nunquam expedit interrogare de hac materia utriusque sexus coniuges, etiamsi prudenter timeatur ne coniuges, sive vir sive uxor, abutantur matrimonio.

RESPONSUM.

Feria IV, die 21 maii 1851.

In congregatione generali sacrae Romanae et universalis inquisitionis, habita in conventu Sanctae Mariae supra Minervam coram eminentissimis et reverendissimis dominis sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus, contra haereticam pravitatem generatim inquisitionibus, propositis dubiis, ut supra, iidem eminentissimi ac reverendissimi rescribi mandarunt.

Ad 1. Propositionem esse scandalosam, erroneam, D et iuri naturali matrimonii contrariam.

Ad 2. Propositionem esse scandalosam, erroneam, et alias implicite damnatam ab Innocentio XI, propositione 49.

Ad 3. Propositionem prout iacet [esse] falsam, nimis laxam, et in praxi periculosam.

Angelus Argenti, sacrae Romanae et universalis inquisitionis notarius.

XI. Sacrae Romanae universalis inquisitionis encyclica ad omnes episcopos adversus magnetismi abusum.

Feria IV, die 30 iulii 1856.

In congregatione generali sacrae Romanae et universalis inquisitionis, habita in conventu Sanctae Mariae supra Minervam, eminentissimi ac reverendissimi domini cardinales in tota republica chri-

OSTENS. ANMAN. CENS. XLVII.

stiana adversus haereticam pravitatem generales inquisitores, mature perpenis in quae circa magnetismi experimenta a viris fide dignis undequaque relata sunt, decreverunt edi praesentes litteras encyclicas ad omnes episcopos ad magnetismi abusum compescendos.

Etenim compertum est novum quoddam superstitionis genus invahi ex phaenomenis magneticis, quibus haud scientiis physicis enucleandis, ut par esset, sed decipiendis ac seducendis hominibus student neoterici plures, rati posse occulta, remota ac futura detegi magnetismi arte, vel praestigio, praesertim ope muliercularum, quae unico a magnetizatoris nutu pendunt.

Nonnullae iam hac de re a sancta sede datae sunt responsiones ad peculiare casus, quibus reprobantur tanquam illicita illa experimenta, quae ad finem non naturalem, non honestum, non debitis mediis adhibitis asequendum, ordinantur; unde in similibus casibus decretum est feria IV, 21 aprilis 1841: *Usus magnetismi, prout exponitur, non licere*. Similiter quosdam libros eiusmodi errores pervicaciter disseminantes prohibendos censuit sacra congregatio. Verum quia praeter particulares casus de usu magnetismi generatim agendum erat, hinc per modum regulae sic statutum fuit feria IV, 28 iulii 1847: „Remoto omni errore, sortilegio, explicita aut implicita daemone invocatione, usus magnetismi, nempe merus actus adhibendi media physica aliunde licita, non est moraliter vitiosus, dummodo non tendat ad finem illicitum, aut quomodolibet pravum. Applicatio autem principiorum et mediorum pure physicorum ad res et effectus vere supernaturales, ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino illicita, et haereticalis.“

Quamquam generali hoc decreto satis explicetur licitudo aut illicitudo in usu aut abusu magnetismi, tamen adeo crevit hominum malitia, ut neglecto licito studio scientiae, potius curiosa sectantes magna cum animarum iactura ipsiusque civilis societatis detrimento, ariolandi divinandive principium quoddam se nactos gloriantur. Hinc somnambulismi et clarae intuitionis, uti vocant, praestigiis, mulierculae illae, gesticulationibus non semper verecundis abreptae, se invisibilia quaeque conspiciere effutunt, ac de ipsa religione sermones instituire, animas mortuorum evocare, responsa accipere, ignota ac longinqua detegere, aliaque id genus superstitionosa exercere ausu temerario praesumunt, magnum quaestum sibi ac dominis suis divinando certo consecuturæ. In hisce omnibus, quacumque demum utantur arte vel illusionem, cum ordinentur media physica ad effectus non naturales, reperitur deceptio omnino illicita et haereticalis, et scandalum contra honestatem morum.

Igitur ad tantum nefas, et religioni et civili societati infestissimum efficaciter cohibendum, excitari quam maxime debet pastoralis sollicitudo, vigilantia ac zelus episcoporum omnium. Quapropter, quantum divina adiutrice gratia poterunt locorum ordinarii, qua paternae charitatis monitis, qua severis obiurgationibus, qua demum iuris remediis adhibitis, prout attentis locorum, personarum temporumque adiunctis, expedire in Domino iudicaverint, omnem impendant operam ad huiusmodi magnetismi abusum reprimendos et avellendos, ut dominicus grex defendatur ab inimico homine, depositum fidei sartum tectumque custodiat, et fideles sibi crediti a morum corruptione praeserventur.

Datum Romae, in cancellaria Sancti Officii apud Vaticanum, die 4 augusti 1856.

V. cardinalis Macchi.

SYNODUS DIOECESANA SANCTI-DIONYSII II
1859 septembris 12-6.

Synodus dioecesis Sancti-Dionysii II in insula A
diota la Réunion, celebrata a die 12 ad diem 16 sep-
tembris 1859, sub Amando Renato Maupoint, epis-
copo Sancti-Dionysii.

Exstant constitutiones synodales in operibus qui-
bus tituli:

1) Ordonnances synodales de monseigneur
Amand-René Maupoint, évêque de Saint-Denis,
publiées à son second synode diocésain tenu les
12, 13, 14, 15 et 16 septembre 1859. Paris, im-
primerie Simon Raçon et Cie, 1, rue d'Erfurth, 1859.

In-8°, 82 p. — Paris, Bibl. nat. B 21250.
P. 6, praecedens synodus dioecesis celebrata
est anno 1858.

2) Discours synodaux prononcés par Mr Amand-
René Maupoint, évêque de St-Denis, à ses synodes
de 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, accompagnés des
convocations à ces mêmes synodes et de sa cir-
culaire sur les études ecclésiastiques. Angers,
E. Barassé, imp.-lib. de M^r l'évêque et du clergé
1863.

In-12°, 2 f. - IX - 459 p. — Lyon, abbé Martin;
Paris, Bibl. nat. B 19685.

P. 1, synodus celebrata anno 1858. P. 58, sy-
nodus anno 1859 (septembris 12-6). P. 101, synodus
anno 1860 (septembris 24-8). P. 178, synodus anno
1861 (septembris 21-3). P. 277, synodus anno 1862.

SYNODUS DIOECESANA ANDEGAVENSIS
1859 septembris 27-9.

Synodus dioecesis Andegavensis in Gallia, cele-
brata diebus 27, 28 et 29 septembris 1859, sub
Guillelmo Laurentio Ludovico Angebault, episcopo
Andegavensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus
quibus tituli:

1) Histoire du synode diocésain d'Angers, tenu
par Mgr Guillaume-Laurent-Louis Angebault, évêque
d'Angers, les 27, 28 et 29 septembre 1859. Angers,

B imprimerie de Lainé frères, rue Saint-Laud, 9, 1860.
In-8°, 99 p. — Paris, Bibl. nat. B 18895/

2) Statuts synodaux donnés au clergé du dio-
cèse d'Angers par Mgr Guillaume-Laurent-Louis
Angebault, évêque d'Angers, après le synode tenu
les 27, 28, 29 septembre 1859. Première partie.
Angers, E. Barassé, imp.-lib. de Mgr l'évêque et du
clergé, rue Saint-Laud, 83, M.DCCC.LX.

In-8°, VII - 206 p. — Lyon, séminaire.

SYNODUS DIOECESANA MONTALBANENSIS
1859 octobris 8.

Synodus dioecesis Montalbanensis in Gallia,
celebrata die 8 octobris 1859.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
titulus:

Ordonnances synodales et mandement de mon-
seigneur l'évêque de Montauban. [Insigne.] Mon-

tauban, Forestié fils (Charles), imprimeur de Mgr
l'évêque et du clergé, place Impériale.

Sine anno (1859), in-8°, 1 f. - 21 p. — Chambéry,
C séminaire.

P. 1, haec statuta edita sunt in synodo dioe-
cesana celebrata die 8 octobris 1859.

CONCILIUM VENETUM I

1859 octobris 18-novembris 4.

Concilium provinciale Venetum I in Italia, cele-
bratum a die 18 octobris ad diem 4 novembris 1859,
sub Angelo Ramazzotti, patriarcha Veneto.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provincialis Veneti
primi, habiti anno MDCCCLIX ab excellentissimo
et reverendissimo d. d. Angelo Ramazzotti, a. e. r. a.
majestatis a conciliis intimis, a supremis dignitatibus
coronae regni Longobardi-Veneti capellano, abbate
commendatario perpetuo S. Cypriani de Muriano,
migratione divina ac apostolicae sedis gratia sanctae
metropolitanae ecclesiae Venetiarum patriarcha, Dal-
matiaeque primas etc. etc. etc., a sancta sede reco-

gnita et adprobata. Venetiis, typis Josephi Grimaldo,
seminarium patriarchale edidit, MDCCCLXIII.

In-8°, IX p. (praefatio, approbatio) - 275 p. —
Roma, Vaticana.

P. 213-32, litterae apostolicae *Deus humanae*
qua conventio cum Austriae imperatore rege apo-
stolico confirmatur, sub data Romae, 3 novembris
1855. Conventio autem datur Viennae, 18 augusti
1855.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-
tiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris
s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum.
Tomus textus . . . Friburgi Brigoviae, sumtibus
Herder, MDCCCLXXXII, col. 283-374.

IOSEPHUS ALOYSIUS, SANCTAE ROMANAE
ECCLESIAE PRESBYTER CARDINALIS
TREVISANATO,

sacrae caesareae regiae apostolicae maiestatis
a conciliis intimis, imperatorii ordinis Austriaci
Coronae et ferreae magnae Crucis eques et prae-
latus, a supremis dignitatibus coronae regni Longo-
bardi-Veneti capellanus, abbas commendatarius
perpetuus Sancti Cypriani de Muriano, miseratione
divina ac apostolicae sedis gratia sanctae metro-
politanae ecclesiae Venetiarum patriarcha Dal-
matiaeque primas etc. etc. etc.

Quod omnium erat in votis, quod tandem a

quod in hac alma Venetiarum urbe iam ab anno
1859 celebratum fuit, decreta et acta typis ederentur,
tandem, Deo adiuvante et immaculata Deipara
opem ferente, absolutum perfectumque est. Illud
autem praecipue in causa fuit, cur hucusque ipsum
provinciale concilium evulgari non potuerit, quod
pientissimi ac religiosissimi praedecessoris nostri
Angeli Ramazzotti, cuius nomen semper apud nos
in benedictione erit, acerba et lacrimabilis mors
rem optime inceptam praeter omnium opinionem
retardaverit. Neminem profecto latet, quanta animi
alacritate quantoque studio optimus ille pastor ad-
laboraverit, ut ipsum concilium egeretur, ut rite
actum celebratum, atque ad optatum finem con-

num huius Venetae provinciae praepulum suffragis A perduceret. Verum enim vero vigilantissimi praesentis sollicitudo non acquievit; sed statim absolute concilium fuit, hyemis rigores atque longi itineris molestias despiciens, Romam profectus est, ut propriis manibus acta universa concilii beatissimo patri et domino nostro Pio divina providentia papae IX consignaret, eo sane consilio, ut ipsa decreta Christi vicarius et apostolorum principis successor sapientissimo suo iudicio expenderet, suaque inviolabili auctoritate firmaret. Interim dum Romae eadem acta et decreta sanctissimi pontificis supremo iudicio confirmarentur et adprobata Venetias remitterentur, illustris haec archidioecesis amantissimo sub viduata fuit pastore, ac propterea rursus ipsius concilii divulgationem retardari oportuit. At Deus ille, qui, ut inquit sanctus Paulus, infirma mundi elegit, ut confundat fortia¹, nos indignos prorsus pro sua misericordia ad sublimem hanc B sancti Laurentii Iustiniani patriarchalem cathedram evexit, ut ea omnia, quae ad ipsius maiorem gloriam, ad bonum ecclesiae atque ad animarum salutem conferre possunt, pastoralis sollicitudine compararemus. Hinc nihil nobis magis cordi fuit, statim ac ab Utinensi archidioecesi ad Venetam hanc ecclesiam translatis fuimus, quam ut acta concilii, cui et nos libenter interfuimus, quanto citius ederemus, ut omnibus ea innotescerent, quae in commune bonam episcopi in unum collecti sapientissime statuerunt.

Faxit interea Deus, ut omnes iuxta normam in hac ipsa synodo constitutam studio concordi vitam moreque suos diligenter componant! Quod ut facilius obtineri queat, vos, venerabiles fratres, ministerii nostri cooperatores, obsecramus atque per viscera domini nostri Iesu Christi obsecramus, ut nedum prompto hilarique animo ipsius concilii decreta suscipiatis, sed et opere, quod maxime interest, C compleatis. Hoc enim modo fiet, ut difficillimis praesertim hinc temporibus dignitas sacerdotalis, contra quam ecclesiastici homines tantopere debacchantur, sarta tecta que conservetur, et Christi fideles presbyterorum exemplis succensi, ad ea omnia, quae ad ipsorum salutem constituta sunt, sanctissime implenda excitentur atque inflammentur. Quod si nobis omnibus adlaborandum perpetuo est, ut paremus Domino plebem perfectam, qua ratione, amabo vos, id melius consequemur, quam plena et fidei observantia eorum omnium, quae in ipsa synodo praescribuntur? Hinc populo vestris curis commisso, venerabiles fratres, necesse est, ut quae praecipua sunt ita exponatis, ut ad ipsorum obedientiam ignitis verbis cunctos excitetis.

Vos quoque, filii in Christo carissimi, illud attente consideretis velimus, quod huiusmodi Venetae provinciae episcopi universi in hac concilii celebratione nihil aliud in mente habuerunt, quam ut maiorem omnipotentis Dei gloriam promoverent atque animarum vestrarum saluti omni meliori modo consulere. Oh, si quae a patribus praecipua sunt, a filiis ad amantissimam observarentur, et morum integritas et innocentiae candor et religionis amor et fidei firmitas et caritatis ardor et omnium virtutum ornamenta ubique reforescerent! In tanta temporum acerbitate, in tanto cuiuscumque auctoritatis contemptu, vos, dilectissimi filii, verbis apostoli Pauli alloquimur: „Obeditis praepositis vestris, et subiacete eis. Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddaturi.“ Illud vero maneat vobis semper alta mente repositum; Dei vocem audire, qui pastorum ecclesiae verba exaudit; eo propterea, „Ardet et vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra,“ sed

cum gaudio illam suscipite, ut uberrimos spiritualis vitae fructus in animis vestris edere valeat.

Interim gratia domini nostri Iesu Christi et caritas Dei et communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Datum Venetia, in residentia nostra patriarchali, nonis aprilis anno 1863, ipso domini nostri Iesu Christi resurrectionis die.

† Iosephus Aloysius, cardinalis patriarcha.
Io. Baptista canonicus Ghega, cancellarius patriarchalis.

Concilio adprobatio.

ANGELO RAMAZZOTTI.

Venetiarum patriarchae etc. etc. etc.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater.

Acceptis actis primae synodi provincialis Venetiarum, sanctissimus dominus noster et sacra haec congregatio Tridentini iuris interpres ac vindex probavit maxime laudavitque solum amplitudinis tuae, quo patriarchatus gubernacula vix suscepisti, et posthabitis horum tristissimorum temporum difficultatibus, suffraganeos antistites in coetum convocare iuxta sacrorum canonum praescriptiones et hortamenta a sanctitate sua recentissime semel iterumque facta, non retardasti. Sed et insuper instituto synodicorum decretorum examine, idem sanctus pater, cui res isthaec de more specialiter relata est, et eminentissimi patres non parum habuerunt, cur sapientiam, consilium ac sollicitudinem commendarent, qua ratio ac norma istius extolendi dominici agri collatis una consiliis instituta est, ac perpetuo servanda mandata. Ea namque singula, quae fidem et christianam doctrinam, personas ecclesiasticas et res sacras, praesertim sacramenta, respiciunt, talia visa sunt, ut ad cultum divinum conservandum et augendum ac spirituales populi utilitatem promovendam et amplificandam mirifice conducere queant. Itaque, cum haec in usum deducta fuerint, spes certissima, Deo iuvante, effulget, illud fore, ut non solum, quae sisanis istis inimicus homo forte superseminaverit, radicitus evellantur et a bono semine segregentur, sed et, si iterum vaferrimus ille humani generis hostis malum semen clam effundere studeat, a strenuis dominici agri operariis, antequam adolescat, in tempore suffocetur ac perimatur. At unum est, quod sine speciali laude abire nolim, videlicet continuo servata in synodalibus actionibus ratio, ut quasi fundamentum iacerentur sanctissimi domini nostri oracula, quae in suis publicis actis saluberrime identidem promulgavit, ex quo inter tot ac tanta, quae nunquam desinunt, rerum discrimina, Petri naviculum gubernandam aggressus est. Ceterum de peculiaribus horum temporum erroribus ubique misere grassantibus, quos everti ac dissipari rei ratio postulat, pro certo habet haec sacra congregatio huiusmodi caput reservatum esse, ut in altera, quae iam indicta est, synodo apprime tractetur. Denique nonnulla, quae in actorum synodicorum examine adnotata sunt, habebis ex pagella, quae hisce litteris attexitur.

Haec scripsi amplitudini tuae ex auctoritate summi pontificis deque patrum eminentissimorum sententia. Ego vero singulatim impensos animi mei sensus ex corde testatos velim amplitudini tuae, cui fausta quaeque ac salutaria a Domino precor.

Amplitudini tuae uti frater studiosissimus

P. cardinalis Caterini, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 23 Ianuarii 1861.

Edicta de concilio provinciali Venetiarum primo. A cogere, sicuti firmissime in animo habemus, nobis permittat. Interim reverendissimos antistites ceterosque omnes, qui interesse debebant, vehementissime in Domino rogamus, ut iam coeptos fortasse labores atque initas consultationes de rebus ad synodum pertinentibus non intermittant, sed potius maiori alacritate atque assiduitate urgeant, ita ut, quod dilatione amittitur, maturitatis atque perfectionis merito reparetur.

Nos Angelus Ramazzotti,
sacrae caesareae regiae apostolicae a consiliis intimis, a supremis dignitatibus coronae regni Longobardi-Veneti capellanus, abbas commendatarius perpetuus Sancti Cypriani de Muriano, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum Dalmatiaeque primas, Venetiarum provinciae metropolitana, etc. etc. etc.

Cum lege Tridentinorum patrum sanctissima cautum sit, ne metropolitani, quolibet saltem triennio, provincialem synodum cogere omitterent, cumque, praesertim post conventionem initam inter summum pontificem et Austriae imperatorem, nihil sit, cur summe exoptendum Venetae huius provinciae bonum diutius differatur: Nos, qui, meritis licet imparibus, metropolitanam hanc sedem iam ferme ab annis consecundimus, saluberrimam hanc nostri muneris partem alacriter praestare volentes, singulos provinciae nostrae illustrissimos ac reverendissimos episcopos, litteris nominatim iis datis, ad synodum in nostra patriarchali ecclesia habendam vocavimus.

Praesenti porro hoc edicto, hanc ipsam provincialem synodum in patriarchali basilica Sancti Marci Venetiarum, die 29 maii anni 1859 inchoandam, poenis a iure statutis, indicimus ac denuntiamus tum praefatis illustrissimis ac reverendissimis episcopis, tum iis, qui de iure vel de consuetudine adesse aut debent aut possunt, tum ceteris, qui hoc ad se pertinere quavis ratione putarint, nominatim vero abbatibus nullius dioecesis, qui intra provinciae nostrae fines constituti, sibi metropolitanum, cuius synodo intersint, ad formam Tridentini non elegerunt, capitulo metropolitanae ecclesiae nostrae, nec non aliarum ecclesiarum cathedralium capitulis, quae, ut mos est, a suis procuratoribus in synodo repraesentantur.

Etiam, ut nemo vel ignorantiae excusationem adducere vel se neglectum dicere audeat, edictum hoc, nostro sigillo et cancellarii patriarchalis subscriptione munitum, typis vulgari, et ad valvas tum ecclesiae nostrae metropolitanae, tum singularum cathedralium ac ceterarum in universa nostra provincia insignium ecclesiarum, affigi mandamus.

Datum Venetiis, die 19 aprilis 1859.

† Angelus, patriarcha.

Io. Baptista, canonicus Ghega, cancellarius patr.

Locus † sigilli.

Nos Angelus Ramazzotti,

sacrae caesareae regiae apostolicae maiestatis a consiliis intimis [etc. vide supra].

Per edictum datum 19 praeteriti mensis aprilis, provincialem synodum in patriarchali basilica Sancti Marci Venetiarum, die 29 maii inchoandam solemniter indiximus.

Verum cum interim, spe pacis amissa, bellum exardescere coepit, quo perdurante episcopi neque suas relinquere sedes prudenter possint, neque synodalibus pertractationibus, qua par est, animorum tranquillitate interesse; episcoporum ipsorum expedito consilio, dictum provinciale concilium ad tranquilliora tempora (quae utinam quam primum effulgeant!) differre decrevimus.

Quapropter omnibus ac singulis, quos in commemorato edicto ad synodum convocavimus, per praesens prorogationis edictum denuntiamus ac declaramus, indictam per die 29 maii provinciale concilium suspensum esse ac prorogatum, quod

Simul autem humillimas easque ardentissimas preces coram Deo fundere nunquam cessemus, ut, plenissima ecclesiae pace restituta, exoptatum synodalem constitutionum opus aggredi atque complere quamprimum valeamus.

Ut autem rei notitia ad omnes, quorum interest, queat pervenire, praesens hoc prorogationis edictum, nostro sigillo et cancellarii nostri subscriptione munitum, typis vulgari et ad valvas tum ecclesiae nostrae metropolitanae, tum singularum cathedralium, ac ceterarum in universa nostra provincia insignium ecclesiarum affigi volumus atque mandamus.

Datum Venetiis, die 12 maii 1859.

† Angelus, patriarcha.

Io. Baptista, canonicus Ghega, cancellarius patr.

Locus † sigilli.

Nos Angelus Ramazzotti,

sacrae caesareae regiae apostolicae maiestatis a consiliis intimis [etc. vide supra].

Concilium provinciale litteris datis die 19 mensis aprilis anni currentis indictum, bello interim exorto, per alias nostras litteras die 12 subsequenti maii prorogatum, ad tranquilliora tempora, de confratrum etiam nostrorum episcoporum consilio, differri decrevimus.

Cum vero de omnipotentis Dei misericordia rerum facies in provincia nostra nuper per pacem initam immutata sit, nihil propterea in praesentiarum obstare iudicamus, quominus tantum opus, diu concordique voto expetitum, tandem perficiendum curemus.

Igitur, opitulante Domino, intercedente beatissima ac sine labe originali concepta Deipara virgine sanctisque omnibus, quorum patrocinio Venetae provinciae ecclesiae gloriantur, primum antedictum provinciale concilium in hac urbe, in cathedrali nostra et metropolitana divi Marci basilica solemniter celebrandum, et die 18 proximi mensis octobris inchoandum edicimus atque statuimus.

Quapropter omnes et singulos provinciae nostrae illustrissimos ac reverendissimos episcopos aliosque quocumque, qui de iure vel de consuetudine adesse aut debent aut possunt aut hoc edictum ad se pertinere putarint; nec non abbates nullius dioeceseos, qui intra provinciae nostrae fines constituti sibi metropolitanum, cuius synodo intersint, ad formam sacri concilii Tridentini non elegerunt, capitulum metropolitanum ecclesiae nostrae et aliarum ecclesiarum cathedralium capitula, per suos procuratores in synodo repraesentanda, auctoritate nostra patriarchali poenisque a iure statutis, iterum requirimus, nominatim monemus et hortamur, ut die et loco praestituta, per se vel procuratores legitime delegatos, in concilium provinciale commemoratum convenire ac personaliter eidem sacrisque omnibus functionibus ad synodum usque absolutam patrumque dimensionem interesse teneantur.

Interim autem omnes ad thronum gratiae cum fiducia adeamus, Deumque humillimis ac avidis precibus exoramus, ut, eius Spiritu afflante, quid-

cessitatibus expediat, ad Domini gloriam animarumque salutem opportune deliberare possimus. Ut denique omnibus, quorum interest, hoc innotescat edictum, idem maiori nostro sigillo et cancellarii nostri subscriptione munitum, typis vulgari et ad valvas tum ecclesiae nostrae metropolitanae, tum singularum cathedralium ac ceterarum in universa nostra provincia insignium ecclesiarum affigi mandamus.

Datum Venetiis, ex aedibus patriarchalibus, die 17 septembris 1859.

† Angelus, patriarcha.

Io. Baptista, canonicus Ghega, cancellarius patr.

Locus et sigilli.

DECRETA CONCILII.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, ad Dei omnipotentis, beatae Mariae virginis Deiparae sine labe originali conceptae ac sanctorum Marci evangelistae et Laurentii protopatriarchae nostri ceterorumque patronorum nostrorum laudem, haec pro christianae morum disciplinae conformatione, qua clerum populumque fidei nostrae concreditum praeferre totis in Christo visceribus expetimus, de consilio et assensu reverendissimorum dominorum coepiscoporum nostrorum in hac sacra synodo provinciali Veneta prima decernimus, statuimus atque sancimus.

Sanctissimae virgini Mariae sine labe conceptae synodi dicatio.

Quod ab ipsa synodi inchoatione lubentissime unanimi suffragio decrevimus, ut sive ad solemniorum fidei nostrae professionem, sive ad debitos reverentiae, amoris ac grati animi sensus testandos, sive ad uberiores elucubrationum nostrarum fructus impetrandos, sanctissimae virgini Deiparae, inter omnes filios Adae singulari prorsus divinae gratiae munere ab originali culpa praeservatae, primum hoc Venetae provinciae concilium sanctum esset ac dicatum, illud nunc, synodo absoluta atque ad laetum ultra spem exitum perducta, maxima cum alacritate implere contendimus.

Tibi igitur, sanctissima Virgo, haec sacra synodus, in nomine Domini congregata, se suaque omnia in honorem purissimae conceptionis tuae, per dogmaticam sanctissimi domini nostri Pii papae IX definitionem, toto plaudente terrarum orbe, inter articulos fidei recensitas, humillime vovet ac consecrat. Recipe, virgo piissima, recipe in tuam benedictam fidem primam hanc provincialem synodum tuis sincerissimae congaudentem triumphis, tuis confidentem praesidiis. Recipe patriarcham antistitesque omnes, clerum populumque incoltae Venetiarum urbis totiusque provinciae in tuam singularem custodiam, animosque ac vires servorum tuorum ad ea opere exsequenda, quae mente coelitus colustrata intellexerant, ampliori gratia exorata corroboros. Impetra omnibus fidelitatem, impetra constantiam, quousque perveniant ad beatissimam illam coelestis ecclesiae societatem, cuius umbratilis quaedam prolusio ac tenue vestigium in ipso concilio, tanta animorum consensione tantoque gaudio concelebrato, nobis, Deo largiente, monstratum est.

DECRETA PRAEIVIA IN PRIMA SESSIONE PROMULGATA.

Decretum de synodo inchoanda.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, primas Dalmatiae, ecclesiasticae Venetae provinciae metropolitae etc. etc.¹

Ad Dei omnipotentis, beatissimae Deiparae sine labe originali conceptae ac sancti Marci evangelistae ceterorumque patronorum nostrorum laudem, de

consilio et consensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, decernimus hac ipsa die, quae 18 est mensis octobris, anni a nativitate dominica 1859, et pontificatus sanctissimi domini nostri Pii papae IX decimi quarti, adiutrice divina miseratione, initium fieri atque adeo iam factum esse concilii Veneti provincialis primi, quod die 10 septembris huius anni nostra metropolitana auctoritate secundo indiximus, denuntiavimus et promulgavimus.

Decretum de officialibus synodo celebrandae deputatis.

Cum nonnulli officiales ac ministri requirantur, ut ea, quae in synodo facienda sunt, diligentius, celeriter, fructuose perficiantur, ideo delegimus:

Promotores synodi: Admodum reverendum dominum Frid. Mariam Nob. Zinelli, Franc. doctorem ex comitibus Falier.

Secretarium synodi: Admodum reverendum dominum Franc. doctorem Panella.

Secretario adiunctum seu lectorem: Reverendum dominum Ignatium Zoratto.

Notarium: Admodum reverendum dominum J. B. Ghega.

Praefectos synodali disciplinae: Admodum reverendos dominos Ant. Visentini, Car. Maccarini.

Praefectum synodali scrutinio: Admodum reverendum dominum J. B. Andreotta.

Confessarios synodi: Admodum reverendos dominos Franc. doctorem ex comitibus Falier, I. de Ménech, I. B. Andreotta, I. B. doctorem Zannettini, J. doctorem Roder, reverendum patrem Sebastianum Casara.

Magistros caerimoniarum: Reverendos dominos Ant. dell' Andrea, Car. Vorano.

Ostarios: Reverendos dominos Alex. Tori, Marcum Moratto, Barth. Degán, Franc. Giustina.

Et ne singulorum causae graviorum rerum cursum impedire aut retardare possint, ad cognoscendas absentium, si qui forte erunt, excusationes et eorum, qui ante finem synodi iustam aliquam ab ea discedendi causam se habere existimaverint, nec non ad cognoscendas accusationes et querelas contra quoscumque delatas, et alias causas et controversias inter quosvis ortas, etiam inter reverendissimos episcopos et eorum capitula,

Iudices querelarum et excusationem constituimus et nominamus: Reverendissimos dominos Benedictum de Riccabona, comitem Romanum, episcopum Veronensem; Camillum ex comitibus Benson, episcopum Adriensem; quibus adiungimus: admodum reverendissimos dominos Antonium Franciscum Marchi, Ioannem Baptistam Andreotta,

ut praedictas causas omnes diligenter prius discussas ad nos in synodo referant, ut, prout nobis videbitur, quod magis expediat in Domino decernamus ac definiamus.

Decretum de modo vivendi et de praesidiato non afferendo et de non discedendo.

Scientes, quod initium sapientiae est timor Domini, sententiam beati Iacobi humilliter nobis pro-

¹ Titales et officia horum, qui sequuntur, vicorum censuram, cum in fine concilii iterum indicentur.

ponimus: „Si quis autem vestrum indiget sapientia, a postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter et non improporat, et dabitur ei . . . Omne datum optimum et omne donum perfectum descensum est, descendens a patre Iuminum.“¹ Ideoque statimus et decrevimus, vos omnes et singulos, qui hic adstatis, exhortandos esse, prout exhortamur, ut in timore Dei ambulatis, et desideria carnis compesecatis, et inastetis orationibus, quotidie pro pace principum christianorum et unitate ecclesiae, divinam bonitatem deprecantes; reverendissimos autem patres et dominos episcopos ceterosque omnes, qui de iure vel de consuetudine, vel ex nostro beneplacito, ad hanc synodum accesserunt, summopere exhortamur, ut assidue in Dei laudes incumbatis, hostias et preces offerendo pro sanctissimo domino nostro Pio papa IX, pro augustissimo imperatore rege nostro Francisco Iosepho, pro regibus et ceteris omnibus, qui in sublimitate constituti sunt, et pro omnibus hominibus, ut quietam et tranquillam vitam agamus, pace fruamur et fidei incrementum videamus.

Obsecramus pariter reverendissimos episcopos fratres nostros ceterosque omnes, qui huic synodo adsunt, per dominum nostrum Iesum Christum et per caritatem Spiritus sancti, ut cum omnes pietatis opes omnesque episcopatum virtutum facultates, quibus uberrime praevalent, in commune ad spiritualia provinciae commoda perpetuo conferant, tum vero praecipue salutaribus consiliis sanctissimisque precibus synodalem hunc totius provinciae bonventum, quem, Spiritu sancto auctore, mox aggressi sumus, adjuvare studeant.

In sententiis vero dicendis, iuxta Toletani concilii decretum², in loco benedictionis considerentur dominis sacerdotibus, nullus audeat aut immodestis vocibus perstrere, aut tumultibus perturbare, nullus falsis vanisque aut obstinatis disceptationibus contendere; sed quicquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo infectantur.

Insuper, de nostra metropolitana auctoritate statuimus et decernimus, quod si forte alicui contigerit debito in loco non sedere et sententiam, etiam sub verbo *placet*, proferre, congregationibus interesse et alios quoscumque actus facere, synodo durante, nulli propterea praesudicium generetur, nullique novum ius adquiratur.

Mandamus item reverendissimis dominis episcopis fratribus nostris, aliisque omnibus qui huic provinciali synodo de iure vel de consuetudine intersunt ac interesse debent, antequam illa absoluta sit et de more rite dimissa, ex urbe Venetiarum ne discedant, nisi iustam et probabilem causam habeant, quam ab illis huic cognitioni praefectis cognoscere diligenter primum et examinari, tum a nobis comprobari volumus. Nec vero tamen ea causa cognita, impetrataque a nobis facultate abundi, eorum cuiquam hinc prius emigrare liceat, quam idoneum procuratorem reliquerit, qui huius provincialis synodi constitutiones suo et ecclesiae item eius nomine suscipiat, eisdemque, ut moris est, subscribat. Quod si secus eorum quisquam fecerit, poena ei sit, quae canonem iure contra eos constituta est, qui hoc ipsum commiserint.

Denique praecipimus, ne quis a suo loco discedat, nisi absoluta sessione, aut necessaria de causa. Si autem discedere alicui necesse sit, facultatem a disciplinae praefectis antea requirat, et reverens ad eosdem veniat, antequam suo loco cesset.

Decretum pro audientia habenda.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, omnibus et singulis edicimus, congregationem indicum quarularum et excusationum in aedibus seminarii patriarchalis, loco ad eam habendam designato, futuram singulis feriis, in quibus congregationes prosynodales habebuntur, hora 9 ante meridiem, quae tabellis publice affixis indicentur et significabuntur.

Decretum de fidei professione emittenda.

Quoniam provinciali synodo nunquam adfuimus, ac propterea illa nondum praestitimus, quae ex Tridentini concilii sanctione in provinciali synodo, cui primum quis interfuerit, praestare oportet, in hac sacra provinciali synodo prima, omnia et singula a Tridentinis patribus definita et statuta palam recipienda, veram obedientiam summo Romano pontifici spondendam, simulque haereses omnes publice detestandas et anathematizandas, fidemque iisdem verbis formulae a sanctissimo domino Pio papa IV praescriptae profitendam esse decernimus: „prout de facto professi sumus.“³

Decretum pro secunda sessione indicenda.

Haec synodus provincialis in Domino legitime congregata, in ea praesidente illustrissimo ac reverendissimo domino Angelo patriarcha Venetiarum, statuit et decernit, futuram sessionem post praesentem celebrandam esse feria secunda, quae dies est 24 huius mensis octobris, qua die missa *De requiem* pro patriarchis et episcopis ecclesiae huius provinciae defunctis celebrabitur; interim tamen non differri discussionem et examinationem eorum, quae ipsi synodo discutienda et examinanda videbuntur.

PARS PRIMA.

Decreta in secunda sessione promulgata.

De fide.

Caput I.

De professione fidei.

Fides est humanae salutis initium, fundamentum et radix omnis iustificationis, sine qua impossibile est placere Deo et ad filiorum eius consortium pervenire.⁴ Exterior quoque fidei professio est generatim omnibus necessaria; corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.⁵ Itaque sacra haec synodus, in Domino rite congregata, in primis aperte profitetur, se ea omnia credere, quae a sancta ecclesia catholica, apostolica, Romana, et praecipue in sacrosancta oecumenica Tridentina synodo declarata et definita sunt: parique obsequio suscipit et veneratur omnes bullas dogmaticas, quae summi Romani pontifices post Tridentinam synodum promulgarunt; quas inter peculiariter commemorat bullas *Unigenitus*, *Auctorem fidei*, eamque usperriam *Ineffabilis Deus*, qua, omnibus plaudentibus Christi fidelibus, dogma de immaculata beatae Mariae virginis conceptione solemniter sancitum fuit.

Sunt tamen quaedam rerum adiuncta, quibus explicitam et peculiarem fidei professionem iustissimis de causis a quibusdam personis ecclesiae constitutiones expostulant. Quare hoc provinciale concilium mandat, ut huiusmodi constitutiones ab omnibus serventur, et hi omnes, qui ad fidei professionem tenentur, eo modo, quem rei sanctitas et

¹ Vide acta conc. I, die 18 octobris.

² Conc. Tolet., sess. VI, c. 8.

gravitas postulat, coram illis, qui de iure debent A
exicipere, hanc emittant, iuxta formulam a sanctissimo
domino Pio papa IV praescriptam in bulla super
forma iuramenti professionis fidei, quae incipit: *In-*
*unctum vobis apostolicum servitatis officium*¹.

Non potest equidem haec synodus, quin omnimoda
prosequatur laude parochos illos, qui Benedicti XIV.
adhuc in minoribus constituti *Institutioni eccles.*
72 inhaerentes, singulis dominicis et festis diebus
breve fidei professionem seu actum publice cum
suis parochianis alta voce in ecclesia recitare solent;
et vehementer cupit, ut eorum exemplam ceteri
quoque parochi imitari festinent, gratias cum populo
Deo agentes pro fidei dono, et illum deprecantes,
ut fidei ipsius depositum inviolatum conservare
dignetur. Id enim consonum omnino est illi, quae
sanctissimus dominus noster Pius papa IX in en-
cyclica *Nostis*, die 8 decembris 1849, admonendo
incolat episcopis tanquam efficaciora remedia, qui-
bus omnes hostium ecclesiae impetus, artes, insidias
molimina tandem in irritum cadant: „Speciatim vero
procurandum est, ut fideles ipsi impressum in animis
habeant alteque defixum dogma illud sanctissimae
nostrae religionis, quod est de necessitate catho-
licae fidei ad obtinendam salutem. Hunc in finem
summo opere conducet, ut in publicis orationibus
fideles laici una cum clero agant identidem pecu-
liares Deo gratias pro inestimabili catholicae reli-
gionis beneficio, quo ipso omnes clementissime
donavit, atque ab eodem misericordiarum patre
suppliciter petant, ut eiusdem religionis profes-
sionem in regionibus nostris tueri et inviolatam
conservare dignetur.“

Caput II.

De doctrina christiana.

Inter prima parochorum munera enumeratur C
christianae doctrinae traditio, qua populum sibi con-
credidit, in primisque iuventutem, in fidei veri-
tate instituat. Ideo concilium hoc mandat, ut
parochi, diebus saltem dominicis et festis de prae-
cepto, praeter explicationem evangelii aut alicuius
mysterii inter missarum solemnias, vel alias iuxta
locorum consuetudinem ab episcopo approbatam,
doctrinam quoque christianam in suis ecclesiis tra-
dant et fidei veritates, claro et simplici sermone
auditorum captui accommodato, explicant. Id autem
parochi et ceteri animarum curam habentes nun-
quam omittent, nisi illis diebus, quibus, iuxta regu-
lam ab episcopo approbatam, facultas dabitur. Car-
dinalis Bellarmini catechismus tanquam doctrinae
christianae textus pro singulis dioecosibus ab hoc
provinciali concilio admittitur et statuitur; attamen
cum nonnullis animadversionibus et adnotationibus,
quae sedis apostolicae iudicio subiiciuntur².

1. Ut autem gravissimum hoc negotium recte pro-
cedat, episcoporum erit ordinem statuere et regulas
tradere (il regolamento) ab omnibus servandas.
Parochi magnam curam et sollicitudinem adhibeant,
ut omnes parochiani christianae catechesi intersint;
quod facilius obtinebunt, si bene parati ad dicen-

¹ [Die 18 nov. anno 1864.]

² Bened. XIV const. *Et si minus* 1743: „Clementis
papa VIII aliorumque praedecessorum nostrorum vestigiis in-
haerentes, hortamur in Domino et eximie commendamus, in
doctrina christiana tradenda adhiberi libellum de Clementis
eiusdem mandato a cardinale Bellarmino conscriptum, mox in de-
putata congregatione diligenter examinatum et approbatum, ac
denique ab eodem in lucem eo saluberrimo consilio edi tatum,
ut una deinceps idemque modus in docendo et discendo
christianam doctrinam ab omnibus teneretur. Nihil hac uni-
formitate optabilius, nihil ad praecavendum, qui in multiplici
catechismorum varietate irrepere possent, erroris con-
dendibus atque opportunitas.“

dum accedant, et munus suum eo, quo par est,
selo, pietate, assentia, patientia ceterisque dotibus
necessariis adimplere studuerint.

2. Quod si parochiani id praestare neglexerint,
sciunt parochi, se tanquam bonos pastores etiam
pigras oves impellere debere, aliisque modis pro-
videre, ne pabulum tam necessarium illis deest.

3. Si vero parochiani, ob locorum distantiam, ad
ecclesiam parochialem facile accedere nequeant,
carent episcopi, ut tam salutarium opus in aliis
ecclesiis vel oratoriis instituantur.

4. Parochi quotannis, tempore opportuno, pueros
puellasque peculiariter instituant, ut ad sacramen-
tum poenitentiae et ad primam sacrae eucharistiae
perceptionem admitti possint; et opportunis tem-
poribus ad sacramentum confirmationis praeparant.

5. Parochi scholas elementares frequenter visitent
et provideant, ut quam diligentissime doctrina reli-
gionis pueri puellasque apte et convenienter im-
buantur.

6. Sacerdotes omnes et clerici sedulam in hac re
adiutricem operam parochis praestent; et si id
negligant, ab episcopis iuxta canonicas sanctiones
adigantur.

7. Parochi sodalitates laicorum ad promovendam
doctrinae christianae scholam, quamprimum po-
terunt, instituant; simulque curent, ut magistri
scholarum elementarium cum suis discipulis chri-
stianae catechesi in ecclesia intersint, quod utile
erit tum ad totius populi aedificationem, tum etiam
ad parochorum adiumentum.

8. Episcopi invigilent per se et per vicarios for-
aneos, vel, prout videbitur, per alios delegatos, et
saltem scholas civitatis crebro invisere non praeter-
mittant.

9. Ut autem promptiores in Domino reddantur
parochi ad ea sanctissime implenda, quae illis hac
in parte hucusque proposita sunt, ipsissima sanctis-
simi domini nostri Pii papae IX³ verba eis nunc
in fine haec sacra synodus ob oculos ponenda cen-
set: „Qua in re dubitare non possumus, quin pa-
rochi... in pueros ad christianae doctrinae pri-
mordia instruendos quotidie magis incumbant, eam-
que instructionem ad graviore sui muneris partes
omnino pertinere meminerint⁴. Fidem vero admo-
nendi erunt, ut in suis sive ad pueros, sive ad
reliquam plebem instructionibus habere ob oculos
non omittant catechismum Romanum, quem, ex
decreto Tridentini concilii et sancti Pii V im-
mortalis memoriae decessoris nostri in usu editum;
alii porro summi pontifices, ac nominatim felix
recordationis Clemens XIII cunctis animarum pastori-
bus denuo commendatum voluit, tanquam ad pra-
varum opinionum fraudes removendas et veram
sanamque doctrinam propagandam stabilendamque
opportunitissimum subsidium.“⁵

Caput III.

De verbi Dei praedicatione.

Quaenam sint dotes, quibus pollere debet sacer-
dator, paucis tradit divus Isidorus Hispalensis
libro II *Officiorum*⁶; ait enim: „Qui in erudiendis
atque instituendis ad salutem populi praecerit, ne-
cesse est, ut in omnibus sanctus sit, et in nullo
reprehensibilis habeatur. Qui enim alium de pec-
catis arguit, ipse a peccatis debet esse alienus...
primitus quippe semetipsum corrigere debet, qui alium
ad bene vivendum admonere studet, ita ut in omnibus

³ Encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 4; Bened. XIV constit. *Et si minus*, 7 febr. 1743.

⁵ Encycl. ea de re ad omnes episcopos data 14 iunii 1761.

⁶ Opp. ed. Migne, VI, 705 B.

semetipsum formam vivendi praebet, cunctosque A ad bonum opus et doctrina et opere provocet. Cui etiam scientia scripturarum necessaria est; quia si illius tantum sancta sit vita, sibi soli prodest sic vivens. Porro si et doctrina et sermone fuerit eruditus, potest ceteros quoque instruere, et docere suos, et adversarios repercutere. Huius sermo debet esse purus, simplex, apertus, plenus gravitatis et honestatis, plenus suavitatis et gratiae, tractans de mysterio legis, de doctrina fidei, de virtute continentiae, de disciplina iustitiae, unumquemque admonens diversa exhortatione iuxta professionem morumque qualitatem, scilicet ut praenoscat quid, cui, quando vel quomodo proferat. Cuius prae ceteris speciale officium est scripturas legere, percurrere canones, exempla sanctorum imitari, vigiliis, ieiuniis, orationibus incumbere. Quae omnia sacra synodus verbi Dei praecognitionibus meditanda proponit, ut integritate vitae et scientia B praediti ac pro Christo legatione fungentes¹, fiant fideles dispensatores mysteriorum Dei². Ut autem ex praedicatione verbi Dei expectata bona in populum redundent, sacra synodus sequentes regulas statuit.

1. Sciant omnes, nemini licere verbum Dei praedicare sine legitima missione; itaque sine episcopi³ licentia nemo praedicare audeat. Aperta est apostoli sententia: „*Quomodo praedicabunt, nisi mittantur?*“

2. Sacrosancta synodus Tridentina⁴ statuit et decrevit, omnes episcopos, archiepiscopos, primates et omnes alios ecclesiarum praelatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non sint, ad praedicandum sanctum Iesu Christi evangelium... Archipresbyteri quoque, plebani, et quicumque parochiales vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent, per se vel per alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis.

3. Generatim nemini praedicandi facultas detur, qui saltem non sit diaconus, et pietate praestans doctrinae testimonium coram episcopo non praebuerit.

4. Dolendum sane quod etiam in hac nostra provincia verbi Dei praedicatio ita a nonnullis corumpatur, ut necesse omnino sit omnibus enixe inculcare omnibusque praecipere, quae sanctissimus dominus noster Pius papa IX in sua encyclica *Qui pluribus* 9 novembris 1846, ab episcopis inculcanda et praecienda divini verbi praecognitionibus proponit, scilicet: „*Ut gravissimum sui muneris officium animo reputantes, evangelicum ministerium non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, non in profano inanis et ambitiosae eloquentiae apparatu et lenocinio, sed in ostensione spiritus et virtutis religiosissime exerceant, ut recte tractantes verbum veritatis, et non semetipsos sed Christum crucifixum praedicantes, sanctissimae nostrae religionis dogmata, praecepta iuxta catholicae ecclesiae et patrum doctrinam gravi et splendido orationis genere populis clare aperteque annuntient, peculiaris singulorum officia accurate explicent, omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo fideles, Dei verbo salubriter imbuti atque reffecti, vitia omnino declinent, virtutes sectentur atque ita aeternas poenas evadere et coelestem gloriam consequi valeant.*“

5. In qualibet dioecesi designentur nonnulli pii doctique sacerdotes, qui sacrae praedicationi invigilent et cum episcopo consilia sua communicent.

Caput IV.

De libris vetitis.

Haec synodus in Domino congregata moerenti animo reputans quae sanctissimus dominus noster Pius papa IX, encyclica *Qui pluribus* 9 novembris 1846, amaris lacrymis deflet, nempe terribilissimam contagionem „tot undique volantium et peccare docentium voluminum ac libellorum, qui apte compositi ac fallaciae et artificii pleni, immanibusque sumptibus per omnia loca in christianae plebis interitum dissipati, pestiferas doctrinas ubique disseminant, incautorum potissimum mentes animosque depravant et maxima religioni inferunt damna: quoniam ex hac undique serpentium errorum coluvie atque effraenata cogitandi, loquendi scribendique licentia, mores in deterius prolapsi, sanctissima Christi aperta religio, divini cultus improbatas maieestas, huius apostolicae sedis divexata potestas, ecclesiae oppugnata atque in turpem servitutem redacta auctoritas, episcoporum iura conculcata, matrimonii sanctitas violata, cuiusque potestatis regimen labefactatum, ac tot alia tum christianae tum civilis reipublicae damna:“ ut tanto huic malo salutarem aliquam medicinam afferat, in memoriam revocat ecclesiasticas hac super re sanctiones, praecipue vero concilii V Lateranensis ac Tridentini et regularum sacrae congregationis Indicis. Hoc quoque de libris vetitis obiectum respiciant ea, quae articulo IX conventionis cum sancta sede nuper initae continentur. Hinc eadem synodus potestate utens, quam a Christo accepit, haec decernenda statuit:

1. Meminerint editores, typographi, bibliopolae et auctores omnes gravis, qua devinciuntur, obligationis nunquam recedendi in libris edendis aut vendendis ab ecclesiasticis praescriptionibus. Obtestatur insuper patresfamilias, eosque quibus aliorum cura commissa est, ut a filiorum ceterorumque sibi subiectorum manibus praevidelicet libros eripere satagant. Omnes denique fideles monet, nisi prius impetrata sit facultas ab apostolica sede, a prohibitorum librorum lectione abstinendum esse; illud fore confidens, ut, non hominum, sed Spiritus sancti vocem audientes, non obducent corda sua, sed tam pia et salutari admonitioni obsequantur.

2. Neque solum libros in indicem Romanum expresse relatos retinere ac legere prohibentur fideles; sed etiam monendi sunt, ut, iuxta generales eiusdem indicis regulas, quam diligentissime caveant a lectione libellorum, ephemeridum et cuiuscumque generis scriptorum, in quibus fidei et bonis moribus contraria contineantur.

3. Clerici cuiuscumque ordinis nullum librum aut scripta, quae de religione aut morum disciplina agunt, publici iuris facere audeant, nisi prius ab ordinario, vel, si ex regularibus fuerint, qui secundum ordinis sui constitutiones superioribus generalibus penes apostolicam sedem residentibus subiecti sunt, a superioribus suis hac de re licentiam rite obtulerint.

4. Episcopi sedulo invigilent, ne sacrorum bibliorum vulgares versiones et editiones, quibus debita approbatio desit, praefidelium manibus versentur. Quod dictum volumus etiam de libris, quibus religionis perturbatores ea, quae a sede apostolica definita sunt, in dubium revocare vel subdola interpretationibus, etiam cum pietatis vel

¹ II Cor. V, 20.

² I Cor. IV, 1.

³ Rom. X, 14.

5. Parochi et sacri oratores de damnis, quae a illo, qui ipsa veritas est, ulla contradictio haberi ex pravorum librorum lectione proveniant, frequenter atque efficaciori, qua possunt, ratione verba faciant.

6. Quae de libris dicta fuerant, eadem potiori ratione de imaginibus intelligenda sunt, sive pictis, sive alio quocumque modo confectis, quae aut turpia facta representant, aut sacras personas et religionis mysteria ludibrio obiciunt; quaeque graviolem quandoque animabus perniciem afferunt, quam ipsi libri.

7. Quotannis in calendario dioecessano recensentur libri, qui in indicem Romanum ex novo relati reperiuntur.

Et ne filii tenebrarum prudentiores sint quam filii lucis, omnes cum pietate tum insigni doctrina praestantes huius provinciae viros, ac praesertim sacerdotes, haec synodus obsecrat in Domino et obtestatur, ut contraria contrariis curando, impia libellis, ephemeridibus ac pagellis mendacii, calumniarum et seductionis plenis, quae quotidie in vulgus eduntur ac multiplicantur, alia parvae item molis scripta, ut monet sanctissimus dominus noster Pius papa IX, in encyclica *Nostis*, 8 decembris 1849, ab episcopo, uti supra, antea probata, opponant, edantque in aedificationem fidei ac salutarem populi instructionem. Quae quidem scripta, ut et alii incorruptae pariter doctrinae probataeque utilitatis libri ab aliis conscripti (quibus edendis collati- viribus ac studiis bonorum aliquam societatem invocat sacra synodus), episcoporum, ex ipsius sanctissimi domini nostri Pii papa IX (encyclica citata) adhortatione, praecipuae curae erit, ut pro locorum et personarum ratione inter fideles diffundantur.

Caput V.

De abusibus, qui fidei obesse possunt.

Solent nonnulli divinae scripturae verbis abuti eiusdemque testimonia ad incongruum sensum inepte ac temere detorquere. Abusus huiusmodi concilium damnat, ipsosque praedicatorum monet, ne, relicto vero sensu, sententias ipsius scripturae ad sensus minus aptos pro libito trahant.

Hinc haec synodus sacerdotes hortatur, ut iis studiis vacent, quibus edocti, opportuna sacrae scripturae loca deligere valeant ad propositam veritatem clare firmiterque comprobendam.

Abstinet autem, ut fideles, et eo magis sacerdotes, qui huiusmodi thesauri sunt custodes, sacrae scripturae verba ad scurrilia, vana, fabulosa, ausu temerario convertant. Isti omnes violatores verbi Dei, iuxta decretum concilii Tridentini, iustis poenis per episcopos sunt coercendi¹.

Ceterum, reiecto penitus ac damnato spiritu privato in sacrae scripturae interpretatione, eadem Tridentina synodus docet et declarat, nemini, quovis praetextu, licere sacram scripturam contra eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia, aut etiam contra unanimum consensum sanctorum patrum interpretari. Impium prorsus est atque horrendum dictu illud neotericorum commentum, quo ea omnia, quae de vita, doctrinis et miraculis Christi in sacris novi foederis scripturis continentur, stulte ac turpiter ad mythos audent convertere.

Laudabile quidem scientiarum naturalium studium, sed cum iisdem nonnulli abutantur, caveant fideles, ne nimia et caeca credulitate omnia amplectantur. Quod si ea, quae vulgantur, quocumque modo catholicae fidei adversentur, omnia ut falsa relictanda sunt; cum Deus tum revelationis, tum legem naturalium sit auctor, neque in

illo, qui ipsa veritas est, ulla contradictio haberi queat.

Hoc autem praesertim dicendum de magnetismo animali, de quo exstat epistola encyclica supremae sacrae Romanae inquisitionis ad omnes episcopos, feria IV die 30 iulii 1856, ex qua haec pauca transcribimus:

„ Applicatio principiorum et mediorum pure physicorum ad res et effectus vere supernaturales, ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino illicita et haeretica.“

Caveant etiam fideles ab erroribus, qui passim in historiis disseminantur.

Cum vero virtuti fidei damnum afferat etiam superstitio, parochos hortamur, ut omni diligentia populum opportune instruant, eumque a quocumque superstitiosis actu avertere studeant.

Episcopi vero sedulo invigilent, ne quis sacerdos, vel nimia indulgentia, vel turpis lucri gratia, communem hanc rusticarum plebique ad superstitiosas propensionem alliciat et foveat, et si quem deprehenderit huiusce criminis reum, poenis canonicis proprio arbitrio puniant.

Nemo pariter audeat falsas revelationes, aut nova miracula propria auctoritate circumferre, quod parum abest a superstitutione et expresse vetitum est a concilio Tridentino, sessione XXV, in decreto *de invocatione sanctorum*.

Caput VI.

De consortio cum haereticis aliisque a vera fide alienis, deque mediis adhibendis ne fideles a catholica religione deficiant.

Infideles, haeretici, schismatici eadem nobiscum naturae cognatione coniunguntur. Omnes eundem patrem habemus in coelis, omnes ad eandem supernaturalem beatitudinem in Christo vocamur. Divina caritas neminem a suo sinu repellit; vult omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire¹. Itaque etiam nos, divinam caritatem imitantes, singulos homines pio caritatis affectu complecti debemus et aeternae omnium salutis consulere. Pia mater ecclesia etiam pro haereticis, schismaticis et infidelibus preces fundi imperat, ut omnes eundem Deum et dominum Iesum Christum agnoscant et colant, et in sinum matris aut ingrediantur aut revertantur; cum extra ecclesiam nemo salutem aeternam consequi possit. Fideles, qui eiusdem regionis ambitu cum infidelibus, cum haereticis, cum schismaticis continentur, hoc in primis curare debent, ut precibus, vitae exemplo ac doctrina, quantum in ipsis est, plurimum emolumenti illis afferant et nihil detrimenti ex eorum consortio patiantur. Quod ut feliciter obtinere valeant, sequentes regulae maxime necessariae existimantur.

1. Parochus identidem, oves suas opportunis instructionibus praemuniat contra errores, qui ab acatholicis, quibuscum versantur, insinuari possunt.

2. Si parochus deprehendat aliquem e suis parochianis animo moliri, ut catholicam religionem deserat, sapienter simul et peramanter de errore suo et de apostasiae accelere eum edoceat; admoneat praecipue propinquos, qui in Dei timore vitam ducunt; inquiret quatenam sit ea prava causa, quae ipsam ad defectionem allicit, eamque amoveri studeat; episcopum mature certiorum faciat; oret tandem suretque, ut etiam pii fideles preces fundant ad tantum scelus impediendum.

3. Quicumque baptismum suscepit, ecclesiae subditus efficitur sique parere debet. Si quis igitur

¹ Rom. IX, vers. 24. et seq. et c.

¹ I Tim. II, 4.

infidelis hominis filius, valide baptizatus fuit, et vel a casu, vel parentum aliorumve vi, in infidelitate educatur, parochus episcopum moneat omnemque sollicitudinem adhibeat, ut, qui ecclesiae est subditus, sua officia adimplere possit.

4. Si filii, qui ex matrimonio mixto nati sunt, non omnes in catholica fide educantur, parochus, postquam in hoc damno tollendo operam suam perdidisse cognoverit, rem ad episcopum deferat; qui malo totis viribus occurrat.

5. Excepto casu necessitatis, impediat parochus, ne obstetrices acatholicae catholicis foemina parientibus inservant; et quam maxime curet, ne nutrix catholicae Hebraeorum infantes in eorum domibus aliat.

6. Maxime improbamus parentes catholicos, qui filios suos acatholico praeeptori, vel etiam tantum instruendos, tradunt.

7. Sedulo invigilet, parochus, ne privati praeeptores, absque episcopi permissione, catholicos simul cum acatholicis pueris ad eandem scholam multoque minus ad eundem convictum admittant.

8. In religiosis, Hebraeorum aut acatholicorum functionibus catholici neque canant, neque instrumenta pulsant, neque ullo alio modo in eorum operibus, uti vocant, religionis communicent.

Caput VII.

De iuvenibus illis, qui ab infidelitate, ab haeresi, a schismate, ecclesiae catholicae cupiunt adhaerere.

Omni cura providendum est, ut qui in infidelitate, aut haeresi, aut schismate degunt, alliciantur ad veram fidem; eaque omnia removeantur, quae pio catholicae fidei amplectendae desiderio impedimento esse possunt.

1. Si quis igitur, per aetatem iam sui iuris effectus, ad catholicam religionem transire exoptat, inquirat episcopus, utrum flecto an sincero animo accedat; deque animi sinceritate certior factus, primum curet, ne ab incepto per dolum aut vim vel alio quocumque modo deterreatur; deinde per solidam instructionem ceterasque animi dispositiones ad baptismum suscipiendum praeparari studeat.

2. Quod ut aptius fiat, praeclaram illam catechumenatus domum, uti Romae, ita Venetiis, bonis instructam, et eleemosynis quae a provinciis Venetiis colliguntur, adiutam atque etiam apostolicis privilegiis exornatam, maiores nostri sanctissime instituerunt. Si quis ergo religionem catholicam amplecti cupit et baptismum petit, efficiat episcopus, ut hanc domum ingreditur, nisi peculiaris rerum adiuncta aliter suadeant. Quamdiu autem haec instructio perduraret, et quando catechumenus ad baptismum admitti debeat, in catechumenatus domo patriarcha, in suis dioecesibus episcopi iudicabunt.

3. Illud etiam omnibus fidelibus et praecipue episcopis inculcatur, ut, ubi opus sit, neophytorum sustentationi per eleemosynas consulant, ne forte cum dedecore christianae religionis necessario victu destituti, ad pristinos errores revertantur.

Qui ab haeresi vel schismate ad ecclesiae catholicae sinum et unitatem redire desiderant, sciant etiam ecclesiam, tamquam piissimam matrem, paratam esse indulgentem cum ipsis agere.

Decreta pro tertia sessione indicenda.

Haec synodus provincialis, in Domino legitime congregata, in ea praesidente illustrissimo ac reverendissimo domino Angelo, patriarcha Vene-

¹ Benedictus XIV constit. *Postremo mense*, edit. 28 februarii 1747.

² Clemens XI constit. *Propagandas per universum*, 12 martii 1704.

narum, assensit et decrevit, futuram sessionem post praeeptum celebrandam esse die sabbati, quae dies est 29 huius mensis octobris, mane hora octava cum dimidio; interim tamen non differre discussionem et examinationem eorum, quae ipsi synodo discutienda et examinanda videbuntur.

PARS SECUNDA.

Decreta in tertia sessione promulgata.

De personis.

Caput VIII.

De ecclesia catholica.

Cum omnes homines in praeficatione Adae innocentiam perdidissent, facti immundi et, ut apostolus inquit, *natura filii irae*: usque adeo servi erant peccati et sub potestate diaboli ac mortis, ut neque per humanae naturae vires, neque per aliud remedium inde liberari aut surgere possent, quam per meritum unius mediatoris domini nostri Iesu Christi, qui nos Deo reconciliavit in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctificatio et redemptio. Ut autem beneficium ac meritum passionis et mortis suae hominibus communicaret, idem redemptor noster Iesus Christus suam ecclesiam instituit, ad finem usque saeculorum indefectibiliter duraturam, ad quam omnes vocari iussit, et cui omnia media contulit, quibus iustificati et amici Dei ac domestici facti, euntes de virtute in virtutem, renoventur de die in diem, et bene operantes usque in finem, accipiant coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se: Quam ecclesiam ita ordinatissima dispositione constituit, ut non omnia membra eundem actum habeant, sed alia aliis praestent; sitque in ea peculiaris coetus a reliquis fidelibus omnino distinctus, cui sacrum ministerium commissum est, ad quod per legitimam ordinationem assumuntur, qui vocantur a Deo tamquam Aaron; qui tamen non omnes pari inter se potestate spiritali praediti sunt, sed per varios gradus distributi hierarchiam constituunt, quae est ut castrorum acies ordinata. Ad hierarchiam vero praecipue pertinent episcopi, qui in apostolorum locum successerunt et sub Romano pontifice, eorundem capite et universali omnium pastore, a Spiritu sancto positi sunt regere ecclesiam Dei: quibus, sub eodem capite constitutis, plena et ab humana quocumque independens potestate auctoritas collata est, non solum praedicandi verbum Dei et sacramenta conficiendi et administrandi, sed etiam leges ferendi ad exteriorem quoque disciplinam spectantes, ac devios et contumaces salutaribus poenis coercendi: suos enim apostolos Christus misit, sicut ipse a Patre missus fuerat, a quo omnem potestatem acceperat in coelo et in terra; eisque promisit, se rata in coelis habiturum quaecumque ipsi in terris ligaverint aut solverint. Atque ut omnibus pateret, quanti faciendae sit eorum auctoritas, et quam grave munus omnibus fidelibus incumberet, eisdem obtemperandi, apertissime declaravit, qui eos audiverint, ipsum audire, qui eos spreverint, ipsum spernere, atque sicut ethnicum et publicanum, proindeque a via salutis extorrem eum habendum, qui ecclesiam contumaciter audire detrectaverit. Verum auctoritatem istam, divinitus collatam ad rectum ecclesiae regimen, atque ad aeternam fidelium salutem procurandam et promovendam omnino necessariam, quam apostoli eorumque successores episcopi, sive dispersi, sive in conciliis congregati,

¹ Ephes. II, 3.

² Conc. Trid., sess. V et VI.

³ Ioann. XX, 21.

⁴ Matth. XXVIII, 18.

⁵ Matth. XVIII, 18.

⁶ Luc. X, 16.

⁷ Matth. XVIII, 17.

semper exerceant (ut ex epistolis canonice et A bus omnia, et omnibus caritas, et nulli debeat injuria.').
 ex universa ecclesiastica historia compertum est), si nullo non tempore, nostris praesertim aetate, scelesti et impii homines, quibus propositum est divina omnia et humana iura misere, velut conspiratione facta, et voce et scriptis et aliis nefariis mediis, directis et indirectis, enervare et convellere cum ingenti animarum pernicie conantur. Sciunt enim, hoc veluti fulcro semel sublato, civilem quoque immo et domesticam auctoritatem facile subversum iri.

Hoc attendens et malum in dies magis im-
 valecent vehementissime dolens sacra haec synodus in Domino congregata, efficaciore, qua potest, ratione episcoporum zelum et sollicitudinem excitat, ut iis omnibus mediis, quae caritas et prudentia unicuique suggererit, opitum, et in quibusdam fore extingendum, debitas reverentiae sensum erga ecclesiae auctoritatem exuscitent et accendant. Maxime autem iuvabit, si tum ipsi, tum parochi frequentem habeant de ecclesia sermonem et contra praecipuos errores, qui in vulgus disseminantur, gregem sibi commissum praemuniant. Benignissima divinae misericordiae consilia in ecclesia instituenda aperiant; sanctissimum ecclesiasticae potestatis finem declarent; ostendant quanto honore digni habendi sint qui, legatione pro Christo fungentes, eius ministri sunt et dispensatores mysteriorum Dei; aeternae demum poenas denuntient, quae eos manent, qui ecclesiae auctoritatem eiusque leges contemnunt.

Haece documentis edocti, intelligent fideles quam impio et blasphemio ore ad ecclesiae evellendam auctoritatem sique obedientiam detrectandam dicitare et blaterare soleant scelesti nostrorum temporum homines, Christi ecclesiae leges supremae legi socialis, uti dicunt, progressus adversari. Intelligent è contra, talem esse ecclesiam Christi, qualem describit sanctus Augustinus, cuius verba ipse sanctissimus dominus noster Pius papa IX refert in encyclica *Notis* die 8, decembris 1849: „Catholica ecclesia non solum ipsum Deum, sed etiam proximi dilectionem atque caritatem complectitur, ut omnium morborum, quibus pro peccatis suis animae aegrotant, omnis apud illam medicina praepolleat. Ipsa pueriliter pueros, fortiter iuvenes, quiete senes, prout cuiusque non corporis tantum, sed et animi aetas est, exerceat et docet. Ipsa foeminas viris suis, non ad explendam libidinem, sed ad propagandam sobolem et ad rei familiaris societatem, casta et fidei obedientia subiicit; et viros coniugibus, non ad illudendum imbecilliore sexum, sed sinceri amoris legibus praeficit. Ipsa parentibus filios libera, quodam servitute subiungit, parentes filiis pia dominatione praeponeit. Ipsa fratribus fratres, religionis vinculo firmiore atque arctiore quam sanguinis, necit, omnemque generis propinquitatem et affinitatis necessitudinem, servatis naturae voluntatisque nexibus, mutua caritate constringit. Ipsa dominis servos, non tam conditionis necessitate, quam officii delectatione, docet adhaerere; et dominos servis, summi Dei; communis domini, consideratione, placabiles et ad consulendum magis quam coerendum propensiores facit. Ipsa cives civibus, gentes gentibus, et omnes prorsus homines, primorum parentum recordatione, non societate tantum, sed quadam etiam fraternitate coniungit. Docet reges prospicere populis, monet populos se subdere regibus, quibus honor debeat, quibus affectus, quibus reverentia, quibus timor, quibus consolatio, quibus admonitio, quibus exhortatio, quibus disciplina, quibus obiurgatio, quibus supplicium, sedulo docet, ostendens quemadmodum et non omni-

Caput IX.

De Romano pontifice.

Quae de ecclesiae auctoritate generatim dicta sunt, eadem specialiter de Romano pontifice dici debent, in quem potissimum impiorum tela convertuntur. Nec enim episcopi quidquam iurisdictionis obtinent, nisi huic petrae inhaereant, supra quam edificata est ecclesia. Solus enim Petrus inter apostolos meruit audire: „Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super haec petram aedificabo ecclesiam meam.“. Dignus certe, qui aedificandis in domo Dei papulis lapis esset ad fundamentum, columna ad sustentaculum, olivis ad regnum illi agnos simul et oves suas Christus concedidit; pro eo oravit, ne eius fides deficeret, eadem manus committens confirmandi fratres suos; ac proinde Romano pontifici, beati Petri successori, plena et ordinaria potestas pascendi, regendi et gubernandi universalem ecclesiam a Christo domino collata fuit.

Enixe igitur curent episcopi, ut fideles sibi commisi Romano pontificem, tamquam communem omnium christianorum patrem et pastorem suscipiant et venerentur; et eos graviter admoneant, ut ab eorum sermone (qui serpit ut cancer) sedulo caveant, qui, dum temporale tantum pontificis dominium impetere videntur, spirituale eiusdem regimen indirecte quidem, sed efficacius, infirmare et impedire satagunt. Temporale enim Romano pontificis dominium, nulli iuri, nec naturali nec positivo repugnans, titulisque apprimè legitimis innixum, ad spirituale regimen liberè exercendum, praesertim post Romani imperii occasum et plura inde exorta catholica regna, quam maxime utile, immo, iuxta consuetum providentiae ordinem, necessarium censetur.

Haec eadem audiatur doctrina ex ipso ore sanctissimi domini nostri Pii papae IX, qui in sua allocutione, in consistorio secreto, Caietas habita coram sacrae Romanae ecclesiae cardinalibus, haec ex moestissimo animo suo verba promebat: „Haec possumus eos non monere speciatim et redarguere, qui decreto *Alti*, quo Romanus pontifex omni civilis sui imperii honore ac dignitate est spoliatus, plaudunt; ac decretum idem ad ipsius ecclesiae libertatem felicitatemque procurandam vel maxime conducere asserunt. Hic autem palam publiceque profitemur, nulla nos dominandi cupiditate, nullo temporalis principatus desiderio haec loqui, quando quidem nostra indoles et ingenium quavis dominatione profecto est alienum. Verumtamen officii nostri ratio postulat, ut in civili apostolicae sedis principatu tuendo, iura possessionesque sanctae Romanae ecclesiae atque eiusdem sedis libertatem, quae cum totius ecclesiae libertate et utilitate est coniuncta, totis viribus defendamus. Et quidem homines, qui commemorato plaudentes decreto, tam falsa et absurda affirmant, vel ignorant vel ignorare simulant singulari prorsus divinae providentiae consilio factum esse, ut, Romano imperio in plura regna variasque ditiones diviso, Romanus pontifex, cui a Christo domino totius ecclesiae regimen et cura fuit commissa, civilem principatum hac sane de causa haberet, ut ad ipsam ecclesiam regendam eiusque unitatem tuendam plena illa potiretur libertate, quae ad supremi apostolici ministerii manus

• De morib. cathol. ecol., lib. I (opp. a. Aug., ed. Bened. L. 708 F etc.).

• Matth. XVI, 18.

• Ioann. XXI, 16-7.

• Luc. XXII, 32.

• Conc. Florent. [Mardonis, IX, 286 E].

obeundum requiritur. Namque omnibus compertum est, fideles populos, gentes, regna nunquam plenam fiduciam et observantiam esse praestitura Romano pontifici: si illum alicuius principis vel gubernii dominum subjectum ac minime liberum esse conspicerent. Siquidem fideles populi et regna vehementer suspicari ac vereri nunquam desinerent, ne pontifex idem sua acta ad illius principis seu gubernii, in cuius ditione versaretur, voluntatem conformaret, atque idcirco actis illis hoc praetextu saepius refragari non dubitarent. Et quidem dicant vel ipsi hostes civilis principatus apostolicae aedis, qui nunc Romae dominantur, quamam fiducia et observantia ipsi essept hortationes, monita, mandata, constitutiones summi pontificis, cum illum cuiusvis principis aut gubernii imperio subditum esse cognoscere; praesertim vero, si cui subesset principi, inter quem et Romanam ditionem diuturnum aliquid ageretur bellum? ¹

Caput X.

De episcopis.

Cum de vitae sanctitate ceterisque de rebus sermo est, quae proxime episcopos attingunt, nihil nobis gravius, nihil utilius, nihil ad episcopalem dignitatem magis accommodatum videtur, quam si ipsissima divi Pauli et sacrosancti Tridentini concilii, nec non summi pontificis feliciter regnantis verba in medium afferantur. Sic igitur divus Paulus Timotheum suum, alloquitur: „Oportet episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem; non vinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, sed suae domui bene praepositum.“ ² Et ad Titum ita scribit: „Oportet episcopum sine crimine esse, sicuti Dei dispensatorem; non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum, sed hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt, arguere.“ ³ Ad divi Pauli sententias concilii Tridentini accedant verba. Sessione II, haec legimus: „Oportet episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, suae domui bene praepositos.“ et sessione XIII, c. 1, de reformatione: „Illud primum eos (episcopos) admonendos censet (sacrosancta synodus), ut se pastores, non percussores esse meminerint, atque ita praeseo sibi subditis oportere, ut non in eis dominantur, sed illos tamquam filios et fratres diligant; laborentque, ut hortando et monendo ab illicitis deterreant, ne, ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur. Quos tamen si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa apostoli est ab eis servanda praecipio, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et patientia; cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia quam austeritas, plus exhortatio quam comminatio, plus caritas quam potestas. Si autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est; ut sine asperitate disciplina populi salutaris ac necessaria conservetur, et qui correpti fuerint, emendentur; aut si respicere noluerint, ceteri, salutari in eos animadversionis exemplo, a vitis deterreantur: cum sit diligentis et pii simul pastoris officium, morbis ovium levia primum adhibere fomenta, post, ubi morbi gravitas

ita postulet, ad acriora et graviora remedia descendere; sin autem ne ea quidem proficiant illis submovendis, ceteras saltem oves a contagionis periculo liberare.“

Et quoniam, in hisce omnibus providendis, ope ac ministerio inferiorum sacerdotum indigent episcopi, tales omnino ad hunc gradum evehant, qui bellis Domini bellandis ovibusque pascendis, custodiendis, moderandis, et moribus et sapientia sibi pro sua quisque parte opitulari valeant. Quapropter sanctissimus dominus noster Pius papa IX ita episcopos monens, alloquitur: „Vobis summo opere cavendum, ne cuiquam, iuxta apostoli praecipio, cito manus imponatis; sed eos tantum sacris initiis ordinibus ac sanctis tractandis admoveatis mysteriis, qui accurate exquisitaeque explorati ac virtutum omnium ornatu et sapientiae laude spectati, vestris dioeceseibus usui et ornamento esse possint; melius enim est, ut sapientissime monet immortalis memoriae Benedictus XIV, pauciores habere ministros, sed probos, sed idoneos atque utiles, quam plures, qui in aedificationem corporis Christi, quae est ecclesia, nequidquam sint valituri... Intelligitis nimirum, parochis aliisque sacerdotibus officii sui ignavis vel negligentibus, continuo et populorum mores prolabi, et christianam laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in ecclesiam facile invehi.“ Eadem ferme repetit idem sanctissimus dominus noster in alia sua encyclica *Nostis*, die 8 decembris 1849.

Rursus Tridentinum, sessione XXV, c. 1, de reformatione, haec habet: „Optandum est, ut ii, qui episcopale ministerium suscipiunt, quae sint suae partes agnoscant; ac se, non ad propria commoda non ad divitias aut luxum, sed ad labores et sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim dubitandum est, et fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, si praepositos suos viderint, non ea quae mundi sunt, sed animarum salutem ac coelestem patriam cogitantes. Haec cum ad restituendam ecclesiasticam disciplinam praecipua esse sancta synodus animadvertat, admonet episcopos omnes, ut, secum ea saepe meditates, factis etiam ipsis ac vitae actionibus (quod est veluti perpetuum quoddam praedicandi genus) se muneri suo conformes ostendant; imprimis vero ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae ac, quae nos tantopere commendat Deo, sanctae humilitatis exempla petere possint.“

Pauca nunc adiungenda sunt de mensa, de vestibulo, de suppellectili episcoporum ac tandem de familia et de sacerdotibus a secretis et cubiculario, qui episcopo inserviunt. Sessione II, sancta Tridentina synodus hortatur... „ut ante omnia episcopus in mensa servet sobrietatem moderationemque ciborum; deinde, cum eo in loco saepe otiosi sermones oriri soleant, ut in ipsorum episcoporum mensis divinarum scripturarum lectio admisceatur... In vestitu et cultu et omnibus actionibus honestatem prae se ferant episcopi, sicut docet ministros ministeriorum Dei.“ Et sessione XXV, c. 1, de reformatione: „Quapropter, exemplo patrum nostrorum in concilio Carthaginiensi, non solum iubet, ut episcopi modesta suppellectili et mensa et frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitae genere ac tota eorum domo caveant, ne quid appareat, quod a sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum ac vanitatum contemptum prae se ferat.“

¹ 20 apr. 1849.

² 1 Tim. III, 2.

³ Tit. I, 7.

¹ Encyclica *Qui pluribus* (9 nov. 1846).

² Encyclica *Ubi primum* (8 dec. 1740).

Et sessione II ait: . . . Familiare super unusquisque a episcopo instruat et erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemii et voluptatum amatores.⁶

Sacerdos autem a secretis pietate, doctrina, prudentia, gravitate ornatus sit; cubicularius autem pietate, caritate, humanitate et mansuetudine praestet.

Haec in primis memorata digna visa sunt, cum de episcopo agitur.

Caput XI.

De vicario generali, de curiae ministris et de vicariis foraneis.

Fert et huius provinciae consuetudo, ut episcopi, hausto ex decretalibus iure, opera vicarii generalis in spiritualibus, ut vocant, sive vicarii iurisdictionis utantur. Advertant autem, eligendum esse talem virum, qui sit rerum iuriumque scientia apprime peritus, [et] virtutibus, in primis prudentia, excellat. Cum vero vicarius generalis, vi generalis mandati, nullam habeat potestatem in ea, quae vel ex dispositione iuris, vel ex consuetudine, vel propter rei gravitatem, iuxta prudentis viri arbitrium, episcopo reservantur: caveat, ne officii sui limites praetergrediendo, quorundam actuum validitatem in discrimen adducat. Porro in illud omne studium impendat, ut qui, negotii alicuius causa status praesertim horis, ad eum veniunt, facilem habeant aditum: non sit personarum acceptor, secreta sibi commissa sancte custodiat omnesque officii sui partes fideliter impleat.

Reliqui curiae ministri integritate vitae ac laudabili fama commendentur, commissa celent, et ita prudentia, gravitate, comitate in omnes, sine personarum acceptione, se gerant, ut ex eorum agendi ratione episcopus, cui tam proxime inserviunt, honoretur. Eas solum taxas exigant, quae sunt canonice determinatae, quaeque, ad omnem detestabilia arbitrii suspicionem tollendam, erunt in tabulam describendae, ut quid in negotiis singulis sit exsolvendum, unicuique potenti pateat. Ceterum provideant episcopi, ut muneribus congrua stipendia respondeant.

Cum episcopus ubique in dioecesi adesse non possit, nec omnia propriis oculis ipse inspicere, pluribus abhinc saeculis invecata est consuetudo, ut per vicarios foraneos partem suae potestatis exerceat. Laudabilem hanc consuetudinem et haec synodus approbat, episcopis commendans, ut vicarios foraneos eos solos eligant, qui, dotibus ad id necessariis praediti, delegatis muneribus, qua maiori fieri possit utilitate, fungantur. Facultatum, quae hisce vicariis tribuntur, limites non ita late extendantur, ut episcopi enervetur potestas: at non ita stricte circumscribantur ut nullius aut parvi momenti coram ceteris existantur. Iuxta normas ab episcopis pro temporum, locorum et personarum opportunitate statuendas, vicarii parochias districtus visitent, in cleri populi que mores invigilent, bonos foveant, corrigant prava, graviora vulnera peritioribus medicis indigentia episcopo nuntient, synodaliu decretorum observantiam urgeant, et, exeunte anno, status, ut dicunt, relationem episcopo exhibeant. Quaecumque autem a vicariis secreto commissa fuerint, episcopi apud se religiosissime custodiant. Quo maiori fiducia et honore eos prosequantur episcopi, eo alacrioris vicarii onera ferant laboresque praelationis sustinebant. Quod si eos negligentes aut ab officio quomocumque devios invenerint, nulla locorum vel personarum ratione habita, revocatione delegationis, data potestate privent episcopi aptioresque in eorum locum sufficient.

Caput XII.

De tribunali ecclesiastico.

Cum iudicia ecclesiastica ad causas dirimendas et finieudas, intra limites per conventionem ab imperatore cum sancta sede initam constitutos, ad normam sacrorum canonum exercenda sint: mandat synodus, ut tribunal ecclesiasticum instauretur ad normam regularum, quae habentur in decretalium libris, in Tridentino concilio et in canonistarum tractatibus. Perutile autem foret, si quae sparsim reperiuntur, in unum colligerentur, et instructio practica pararetur in altera provinciali synodo ab episcopis expendenda et approbanda.

Caput XIII.

De censura ecclesiastica.

Cum ex iis, quae de fbris aliisque scriptis sine ordinarii licentia non edendis, alibi in hac synodo dicta sunt, fieri aliquando possit, ut iisdem legendis et expendendis, in aliquibus praesertim dioecesibus, rix tempus episcopis sufficiat, pluribus aliis iisque gravissimis negotiis occupatis: optimum factu erit, si, ubi necessarium aut opportunum visum fuerit, officium ecclesiasticae censurae instituat ex praeside et censoribus constans, qui sint docti, pii et discreti: quibus in examine librorum instituendo proponantur et accommodentur regulae pro iudicio congregatione a prudentissimo pontifice Benedicto XIV statutae in constitutione *Sollicita ac provida*¹.

Caput XIV.

De canonicis et praelatis episcopo inferioribus.

Cum dignitates², in ecclesia praesertim cathedralibus, ad conservandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae, canonici, qui ceteris clericis exemplo honorum operum praelucere debent, sicut eis honoris gradu praestant, huic fini laudabiliter inservient, et mire proficient, si officia sua, tum quoad divinum cultum, tum quoad ministerium episcopo exhibendum, adimpleverint.

Hinc quae de residentia, quae de choro, quae de assistentia episcopo praestanda, dum sacris muneribus fungitur, saepe ac saepius decreta sunt, rite canonici observent.

1. Poenitentiarium vero monemus, ut quamvis in confessionibus excipiendis assiduus esse debeat, quippe qui hac in parte veluti totius dioeceseos parochus aliquo modo haberi potest, peculiare tamen officium suum, quantum poterit, cum generali canonicorum obligatione conciliare studeat. De poenitentiaro haec legimus in Tridentino concilio³: „In omnibus cathedralibus ecclesiis, ubi id commode fieri potest, poenitentiarus aliquis . . . ab episcopo instituat . . . qui, dum confessiones in ecclesia audiet, interim praesens in choro censeatur.“

2. Theologus in exponenda et interpretanda sacra scriptura sedulam operam ponat, neque, quoad lectionum numerum, normam ab abusibus sumat, si qui forte irrepperint, sed ab ecclesiae mente in sacrae scripturae lectione instituenda⁴; et memor sit verborum divi Pauli, quod omnis scriptura, divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia⁵. Itaque sacra scriptura illi arma sufficient ad errorum monstra profliganda, eaque praesertim, quae cum tanto societatis damno nostris temporibus grassantur, cuiusmodi sunt rationalismus, pantheis-

¹ Die 9 Jul. 1763.

² Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., c. 12.

³ Sess. XXIV, c. 8.

⁴ Conc. Trid., sess. V, de ref., c. 1.

⁵ II Tim. III, 16.

mus, naturalismus, indifferentismus et praecipue A cuiuslibet legitimae auctoritatis contemptus. In haec igitur vitiorum monstra sua praecipue tela conciliat theologus et catholice veritates omni argumentorum pondere confirmet. Quod facilius praestabit, si ob oculos habeat sanctissimi domini nostri Pii papae IX encyclicam *Nostis* ad archiepiscopos et episcopos Italiae¹, in qua ipse praecipua debet fidei impedimenta, quibus nunc temporis miserrime dirigitur Italia, iisque singulis obviantia suggerit medicamenta.

3. Ceteris vero omnibus, quae pertinent ad dignitates et personatus, ommissa, mandat synodus, ut si quod capitulum ecclesiae seu cathedralis seu collegiatae proprio statuto careat, illud quamprimum conficiendum curet atque examini et adprobationi episcopi subiciat.

4. Quod attinet ad ministerium episcopo exhibendum in dioeceseos regimine, meminerint canonici, se episcopi senatum constituere. Officium hoc gravissimum, et periculosae plenum aleae, nullo modo rite sancteque persolvent, nisi in episcopo suum patrem et pastorem revereantur, et cum ipso unum velut corpus efficientes, ecclesiae tantummodo bonum in omnibus sibi proponant. Ita coniunctis in unum animis datisque dexteris, stantes in acie Domini, non metuent temerarios adversariorum ausus, et facilius de religionis hostibus triumphum agent. Insuper caritas illa, quam Christus suis discipulis pluries commendat², et ob quam Patrem oravit; ut ipsi sint unum, sicut et ille et Pater coelestis unum sunt, mutuis amoris vinculis episcopum et canonicos obstringet; et fideles, tantam concordiam admirati, maiore deinceps veneratione sacros ecclesiae ministros, prosequuntur.

5. Quoad praelatos episcopis inferiores, dignitates, canonicos, rectores ecclesiarum quocumque nomine insignium, aut alio quocumque nomine nuncupatos, et quoad usum insignium pontificalium, ea est huius synodi mens et voluntas, ut omnes pareant constitutionibus Alexandri VII³, Pii VII⁴ et Pii IX⁵.

Caput XV.

De parochiis eorumque vicariis et cooperantibus.

Divino praecepto mandat est omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, divinisque verbi praedicatione, sacramentorum administratione ac bonorum omnium operum exemplo pasceri.

Cui praecepto ut ea, qua par est, ratione satisfiat, sacri concilii Tridentini decretis saepius actum provisumque imprimis est, ut qui curatas ecclesias obtinent, apud illas resideant, in illis munera propria per se obeant et omnia praestent, quae ab eo, qui D curam sustinet animarum, ex sacris canonibus, consuetudine ecclesiarum, locorum necessitate, praestanda sunt. Quod si qui otiose resideant, ut lucra tantum captent, et, quae facere ipsi deberent, per alias personas omnia exequi studeant, non putandi sunt residere, sed abesse potius, cum censetur abesse officio, qui corporali tantum praesentia adest otiose. Idcirco haec synodus, in Domino congregata, praecipit omnibus et singulis ecclesias parochiales et alio quovis modo animarum curam habentes quocumque titulo, etiam temporarie, obtinentibus, et quocumque nomine sive parochi, sive vicarii, sive

rectoris, sive aliter, appellatis, et apud ecclesias sibi commissas sollicite resideant, et parochialis curae munera atque officia non per alios, sed ipsimet per se, nisi iusta causa aliquando prohibiti sint, obeant ac praestent, sub poenis, praeter reatum mortalis culpa; per sacros canones contra clericos non residentes propositis, et alii arbitrio episcopi, ut res et necessitas postulerit, indigenda. Et quamvis a sacra Tridentina synodo statutum sit, rectores ecclesiarum, quibus animarum cura annexa est, ultra trimestre tempus non debere a suis ecclesiis, nisi ex gravi causa, abesse: tamen, etiamsi agatur de breviori tempore, indigent licentia, iuxta proprias cuiusque dioeceseanas constitutiones.

Cum autem nonnulli, animarum solo successu, a suis gregibus absint quandoque, ut in alienis parochiis praedicationis officio vocati fungantur: caveant, ne id quoque ita fiat, praesertim quadragesima et adventus tempore, ut residentiae lege violatae censeri possint. Si qui vero abusus alicubi quoad residentiam forte invaluerint, qui speciali aliqua lege sint tollendi, episcopi ipse sua quisque synodo provideant.

Ut autem parochi eam, quae pastoris officio rite adimplendo necessaria est atque utilis, ovium sibi commissarum cognitionem acquirant, gravitatem ita cum comitate coniungant, ut reverentiam simul, amorem et fiduciam sibi concilient; facile ad se praebent accessum: omnes aliquoties invisant, non ut otio vacent, sed ut monita salutis opportune et prudenter illis insinuent; pauperum, praesertim viduarum, pupillarum ceterorumque aliena ope indigentium curam habeant, quibus et salutari consilio et consolatione et re subveniant hilariter, prout quisque poterit. Maximo etiam ad hunc finem obtinendum adiumento erit, si fideles suae parochiae ita recenseant, ut singulorum aetas, status, conditio, specialia adiuncta, quae parochorum solum magis excitare debent atque in sacramentorum administratione praesentibus habenda sunt, distincte adnotentur.

De frequenti vero sacrificii pro populo oblatione cum multa saepe orta sint dubia, cumque ad ea omnia tollenda nuper prodierit sanctissimi domini nostri Pii papae IX encyclicae *Amantissimi Redemptoris*, sub die 3 maii 1858; quae in ea decreta sunt ab omnibus et singulis, qui parochiales ecclesias sive alio quocumque modo animarum curam habentes et quocumque titulo, etiam temporario, obtinent, erunt servanda.

Quae ad verbi Dei praedicationem et sacramentorum administrationem attinent, quantum opus est, satis iam alibi constituit in Domino haec sacra synodus.

In id porro omnes et singuli animarum curatores incumbant, ut in grege, fidei curaque suae commisso, custodiendo atque ab omni peccati labe praeservando, cogitationem, sollicitudinem, curam, studium denique omne colloquant, non tam de iuribus quam de officiis rite adimplendis solliciti; et diligenter perpendant quae sint munera sui partes; caveantque non modo ne quid contra committant, sed etiam ne quid omittant: cum in sacerdotali vita, pro munere, quod sustinent, ratione, graviore longeque plures quam in ceteris esse possint omissionis culpa. „Et quoniam norunt et ipsi, se pro Christo legatione fungi, qui se mitem et humilem corde est professus, quique non venit vocare iustos, sed peccatores, relinquens nobis exemplum, ut equamur vestigia eius; quos in mandatis Domini

¹ 8 Decembris 1849.

² Ioann. XVII, 22.

³ 27 Septembris 1650.

⁴ 4 Iulii 1800.

⁵ Ep. ad episcopos Austriacos etiam Optimo necesse, 5 nov. 1855.

¹ Ut de episcopis affirmat sanctissimus dominus noster Pius papa IX in encyclicae *Qui pluribus*, 9 nov. 1846.

delinquentes atque a veritate et iustitiae semita aberrantes invenerint, haud omittant eos in spiritu lenitatis et mansuetudinis paternis monitis et consiliis corripere atque arguere, obsecrare, increpare in omni bonitate, patientia et doctrina, cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia quam austeritas, plus exhortatio quam comminatio, plus caritas quam potestas¹. Illud etiam totis viribus praestare contendant, ut fideles caritatem sectentur, pacem inquirant, et quae caritatis et pacis sunt sedulo exequantur, quo, cunctis disensionibus, inimicitia, simulationibus, similitudinibus penitus extinctis, omnes se mutua caritate diligant atque in eodem sensu, in eadem sententia perfecti sint, et idem unanimes sentiant, idem dicant, idem sapiant in Christo Iesu domino nostro.

Verum et illud praecipue oculis habeant, qui, nulla interveniente legitima causa, translationem ad pinguiora beneficia non raro petunt, eos non gregem ut bonos pastores, sed mercenariorum more lae potius et lanam diligere, facile convinci; atque ut ab huiusmodi sane improbandis peccationibus absteineant, eos haec synodus in Domino hortatur.

Optat demum ipsa synodus, ut, quantum fieri potest, coadiutores cum parochiis simul habitent et vivant; eiusmodi enim contubernio et assidua vitae consuetudine, si caritas christiana ibi regnet, via facile praeccluditur discidiis inter clericos eiusdem parociae, quae non sine magno fidelium scandalo non raro invalescunt; unitas in regimine procuratur; et iuniores sacerdotes, veluti quodam tyrocinio, ad animarum curam aptiores efficiuntur.

Caput XVI.

De seminariis clericorum.

Seminaria ad hoc instituta ex sapientissimi concilii Tridentini decreto, ut in iis iuventus in sortem Domini vocata, in litteris, scientia divinarum rerum, pietate ac bonis moribus excolenda suscipiatur, quantum emolumenti attulerint christianae republicae, et exemplis illustrium praelatorum, divi Caroli Borromaei praesertim et beati Gregorii Barbadii, et experientia praeteritorum saeculorum, amplissime comprobatur. Quocirca episcopi singuli in id maxime incumbunt, ut haec sacra instituta, quae potissimum fundamentum totius regiminis ecclesiastici constituunt, nedum sedula opera conservent ac foveant, sed ad maiorem prosperitatem, quoad fieri potest, adducant.

Cum vestram sapientiam, venerabiles fratres, minime fugiat, idoneos ecclesiae ministros non nisi ex optime institutis clericis fieri posse, magnamque vim in recta horum institutione ad reliquum vitae cursum inesse, pergite omnes episcopalis vestri sili nervos in id potissimum intendere, ut adolescentes clericos vela teneris annis tum ad pietatem solidamque virtutem, tum ad litteras severioresque disciplinas, praesertim sacras, rite informetur. Quare vobis nihil antiquius, nihil potius esse debet, quam omni opera, solertia, industria, clericorum seminaria ex Tridentinorum patrum praescripto institueret, si nondum existant, atque instituta, si opus fuerit, amplificare, eaque optimis moderatoribus et magistris instruere, ac intensissimo studio continenter advigilare, ut inibi iuniores clerici in timore Domini et ecclesiastica disciplina sanctae religiosaeque educerentur et sacris potissimum scientiis, iuxta catholicam doctrinam, ab omni prorsus cuiusque erroris periculo aliena, et ecclesiae traditionibus et sanctorum

¹ S. Leo, *Epist.* XIV, cap. 1 [opp., ed. Baller., I, 664].

² Ita episcopus omnes alloquitur sanctissimus dominus noster Pius papa IX, encyclica *Qui pluribus*, 9 nov. 1864.

patrum scriptis atqueque coarctationis, ritibus, sedulo ac penitus excolatur; quo habere possit spiritus atque industriae operario, qui ecclesiastico spiritu praediti ac studiis recte instituti, valeant in tempore dominicum agrum diligenter excolere ac strenue pugnare pro gloria Domini.

Quibus adhortationibus pressissime inhaerens, haec sacra synodus monet et obtestatur singulos episcopos, ut quae a praefata Tridentina synodo salubriter circa seminaria constituta sunt, quoad eorum fundationem, dotationem, bonorum administrationem, regimen disciplinae, studiorum ordinem ac religioam vitae institutionem, iuxta temporum et locorum circumstantias, accurate et ad amissum servari curent, prout in recenti conventionem inter sanctam sedem et imperatorem nostrum inita, de iis ratio habita fuerit. Et cum compertum sit, ea potissimum, quae attingunt tum deputatos e capitulo duos pro assidua inspectione regiminis, pro moderanda educatione clericorum; tum quatuor alios, duos ex capitulo et duos e clero civitatis, pro taxatione super redditibus quorumcumque beneficiorum, aliarumque piarum institutionum cuiuscumque nominis, paucis exceptis, ac bonorum et ipsorum reddituum recta administratione; tum quatuor similiter, quorum duo e capitulo, duo e clero eligi debent pro rationibus eiusdem administrationis expendendis ad finem cuiuslibet anni³, alicubi in desuetudinem abiisse: praecipit et stricte iniungit synodus, ut haec in pristinum vigorem revocentur et applicentur ad praxim iuxta mentem declarationis sacrae concilii congregationis⁴. Hanc enim inspectionem deputatis in perpetuum demandatam, non in detri-

Art. XVII.

¹ Nota. — Quatuor propositis.

1. An duo canonici electi ab archiepiscopo ad constituendam educationem puerorum seminarii possint pro libito archiepiscopi mutari?

2. An eorum consilium adhibendum in constituendis regulis universalibus seminarii, electione singulorum puerorum introducendorum, electione magistrorum, librorum legendorum, professorum, punitione discolorum, expulsionem, visitationem et similibus?

3. An alii quatuor sint deputandi in consilio tantummodo, in taxatione, contributione, fructuum ex unione beneficiorum, ut in aliis difficultatibus, ob quas seminarii instructio vel conservatio impediretur aut perturbaretur; aut etiam in executione et temporalium administratione, tam dicti seminarii, ut puta deputatione vel expulsionem ministrorum et famulorum temporalium, expensis quotidianis provisionis bladorum, quam etiam bonorum quorumcumque et reddituum ipsius seminarii, etiam ex beneficiis unitis, ut puta locationibus, concessionibus aliisque contractibus, litibus?

4. An hi quatuor deputati sint perpetui, vel etiam amovibiles, servata, in eorum electione, ratione concilii, et dicta electio spectet ad capitulum?

Sacra congregatio respondit:

Ad I, non posse amoveri nisi ex legitima causa.

Ad II, in omnibus iis esse adhibendum.

Ad III, teneri episcopum adhibere deputatorum consilium, tam circa instructionem, disciplinam et mores, quam temporalium rerum administrationem.

Ad IV, esse perpetuos (*Salern.*, ex lib. VI decr., pag. 22, rel. a Ben. XIV, *de synodo dioc.*, lib. V, cap. 11, § 7).

Vide etiam *Arborem* deputatorum seminarii, diei 31 martii 1865, in qua ad dubia:

1. An et quomodo eligendi sint deputati ad excipiendam rationum redditionem seminarii in casu?

2. An et quomodo sit locus subrogationi deputatorum absentium vel impeditorum in casu?

Sacra congregatio respondit:

Ad I, affirmative; et redditionem rationum excipiendam esse per quatuor deputatos, quorum duo ex capitulo, unus electus ab episcopo, alter a capitulo, et duo ex clero, unus electus ab episcopo, alter a clero.

Ad II, negative; et subrogationem faciendam ab his, a quibus facta est electio deputati absentis vel impediti.

³ In *Salern.*, ex lib. VI decr., p. 22.

mentum, sed in auxilium auctoritatis episcopalis ad tantum obsequium munus vergere, nemo non videt.

Inxigent summo episcopi in admittendis alumnis maxime si extranei sint et ab aliis institutis profecti, ne eveniat, ut qui pravis moribus infecti sint, alios inficiant, et si fortasse errore recepti fuerint, ubi nulla spes effulgeat emendationis, quamprimum eiiciantur. In delectu eorum, qui clericali militiae nomen dare postulant, summa solertia est adhibenda in exploranda eorum vocatione, indole ac moribus; sed id potissimum procurandum, ut pietate et integritate vitae commendentur, cum experientia manifestum sit, etiam mediocri aut tenui ingenii homines, si spiritu ecclesiastico ac vero salutis animarum zelo sint inflammati, uberiores fructus afferre in vinea Domini, quam eos, qui praeclaris ac praecipuis istis dotibus destituti aliunde multa doctrina et scientia praestant.

Disciplina pro moderanda tota vitae ratione ita sit comparata et sapientibus confecta regulis, hauritis ab optimis exemplaribus, maxime a beato Gregorio Barbarico, qui sibi sanctum Carolum Horre-maem imitandum proposuit, cuiusque auctoritas semper magni facienda, ut nec nimium rigorem sapiat, nec ad perniciosam laxitatem vergat. Disciplina custos est morum, ad ordinem animos assuefacit et habitus virtutum, nunquam facile per totum posterioris vitae curriculum deponendus, inducit; sed superiorum vigilantia in eius conservatione ita sit moderata et discreta, ut nec ad minima quaeque nimis subtiliter attendat, nec animos quibusdam veluti vinculis onerosis constringat, quae odium pariant, et impediunt, quominus iuvenum indoles sese exerat.

Pietatis exercitia, inter quae potissimum locum obtinet quotidiana meditatio et praesertim sacramentorum frequentia, sedulo promoveantur ab eo praesertim ex seminarii confessariis, qui directoris spiritus, uti vocant, nomine censetur: ita tamen, ut alumni persuasionem et amore ad ea animum applicent, tanquam ad optima virtutum ac pietatis fomenta; ne, si fortasse timore aut humanis respectibus moveantur, perniciosum hypocrisis habitum induant. Haec de disciplina, pietate et ecclesiastico spiritu.

Quoniam vero compertum exploratumque omnibus est, quam vehementer rei tum sacrae tum publicae intersit, clericos litteris quoque ac disciplinis, praesertim sacris, imbui ac erudiri, ideo sanctissimus dominus noster Pius papa IX^{us}, sacrae Romanae ecclesiae cardinales, archiepiscopus et episcopus imperialis ac regiae Austriae ditionis sic hortatur: „Collatis inter vos consiliis, omni studio prospicite, ut in vestris seminaribus accurata sit ecclesiasticae educationis ratio, et ea optimorum studiorum vigeat methodus, quae, rerum, temporum ac locorum perpensis adiunctis, et maiorem ecclesiae utilitatem parere possit, ac simul efficiat, ut clerus salutari solidaque scientia ac doctrina praefulgeat.“ Hinc itaque monitis pro sua parte suoque munere obtemperans, sacra haec synodus ea quae sequuntur, statuenda censet.

Praetermissis modo studiis gymnasialibus, de quibus sermo erit in actorum appendice, philosophiae studia, quae biennii periodo erunt absolvenda, ita sint coordinata, ut mentem apte excolant, ad rectam ratiocinandi formam instruant (admissa laudataque methodo scholastica, quae utilia arma praebet ad profigandos errores et veritatem evincendam); eam insuper sanis principiis imbuant et cognitionibus, quae ex metaphysica hauriuntur; quia tamen professor peculiari alicui systemati ita se mancipet, ut

praeiudicatis opinionibus obvolvatur. Mathematicae item et physicae studia non praetermittantur, quae ingenium acuant et viam sternunt ad ordinem causarum in rebus naturalibus earumque necessarium nexum cum effectibus dignoscendum; ita tamen, ut mens auditorum velut per gradus ex consideratione visibilium ad invisibilia et supremas causas cognitionem et obsequium assurgat. Docendi methodus, unaq; verbo, ita sit composita, ut recenti scientiarum progressui prudenti modo sese accommodet, et simul pericula novitatum et perniciosorum errorum, et maxime rationalisticae labis, quae hodiernas philosophiae scholas passim inficit, diligenter vitet.

Quod spectat ad scientiarum sacrarum studia, quae non minus quam quadriennii spatium exposcent, episcopi praecipuum munus erit eos eligere viros ad officium docendi, qui ingenio, doctrina, pietate et morum gravitate spectatissimi sint, quique maxime idonei agnoscantur, non solum ad tradendam scientiam, verum etiam ad inflammandos auditorum animos zelo gloriose Dei et salutis animarum. Sacrae scripturae libros noscant iuvenes apte interpretari, propositis antea argumentis ad probandam divinam ipsius auctoritatem et inspirationem, et traditis hermeneuticis et sacrae exegesis regulis. Adsit etiam professor linguarum, ac potissimum hebraicae et graecae, ut discipuli ad haec studia idonei, in disputationibus cum haereticis, si forte oboriantur, ad fontes primigenios confugere eosque efficaciori modo confutare valeant. Praestat insuper eos in ecclesiastica historia erudire et in ea parte potissimum immorari, quae sanctorum patrum opera respicit sive patrologiam constituit, et sacrarum conciliorum, maxime generalium, decisiones in medium profert, utpote quae divinae traditionis praecipua exhibent monumenta. Sacrorum dogmatum plenam notitiam una cum contrariis erroribus sibi comparant alumni, sed maiori diligentia versabuntur circa ea, quae vel ab haereticis recentiorum temporum, vel ab incredulis acris et saepius impetuntur. Atque ut aptiores ad congregandum cum hostibus stant, optimum erit, quaedam exercitationes, dialectica methodo, quavis hebdomada, aut saltem saepe quam fieri possit, instituere super praecipuis quaestionibus, ut inde aemulatio excitetur, et in palaestra solide et stricto argumentandi promptiores et validiores reddantur. Sacrorum canonum scientiam, attentis maxime praesentium temporum adiunctis, sedulam navabunt operam; ut ecclesiasticae potestatis independentiam et ambitum mentis oculo perspiciant, totius sacrae iurisprudentiae oeconomiam perpendant, iura ac leges ecclesiae tueantur et apte interpretentur, ac pro casibus occurrentibus probe applicare sciant. At quod maxime interest ad regimen animarum, est doctrina theologiae moralis et pastoralis, utpote quae in sanctissimum finem tendit et moderandi conscientias in foro interiori, et animas prudenter et congruis mediis dirigendi in via salutis. Perutile quoque, immo necessarium erit, scientiae pastoralis professor, nedum regulas tradat praecipuas sacrae eloquentiae ad alloquendum populum apta methodo, tum in catechesi, tum in homiliis, tum denique in aliis concionibus, sed ut tyrones, propositis argumentis, ad practica quaedam exercitia frequenter adigat, vel in publico conventu alumnorum, vel etiam in ipsa seminarii ecclesia: sic enim assuescent publice loqui, digne ac fructuose, cum magno profectu animarum. Nec praetermittenda cognitio rituum, caeremoniarum et cantus ecclesiastici, quae omnia ecclesia sapienter induxit pro rebus sacris devote, graviter ac decore gerendis; horum doctrinam exacte calleant alumni, et assidue iis practice exercentur, cum

experientia probet, accuratam caeremoniarum observantiam et castus gravitatem magnopere conferre ad reverentiam mysteriis et rebus sacris conciliandam.

Ac ne alumni a studiis sibi praefixis distraherentur, commendatur episcopis, ne sinant eos abire domum intra annum scholasticum, nisi suadente gravissima causa.

Monentur tandem professores singuli, ut quisque in tradenda propria scientia, quam magni habendam esse sciat, caveat ab inutilibus, curiosis aut obliteratis quaestionibus, quae magis faveant partium studio, quam prosint ad exponendam veritatem; ut pro dignitate tractationis linguae latinae usum constanter servet, tam in suis praelectionibus, quam in exercitationibus discipulorum; ut tota animi contentione satagat, per summum audientium animos pietate, religionis zelo, prudentia, mansuetudine ac spiritu ecclesiae imbuere, mente recolere, in hac parte cleri nascentis, quam erudiendam et educandam suscipit, spem futuram ecclesiae repositam esse.

Haec edicimus curanda et diligenter servanda pro seminariis clericorum moderanda. Et quia majorum studiorum profectui consultum videtur, si in singulis totius provinciae seminariis certus ordo uniusque formae methodus indicatur, ideo programma in actorum appendice relatum, ex consilio doctorum virorum confectum, proponitur, ut quisque professor pro sua schola ei se accommodare possit.

Caput XVII.

De vita et honestate clericorum.

Fidelis et pius sacerdos ecclesiae matri laetitiae, christiano autem populo venerationi est; infidelis vero et malus sacerdos moerore ecclesiam, maximoque damno populum afficit. Hinc enim, ut queritur sanctissimus dominus noster Pius papa IX, deest christiano populo divini verbi pabulum, unde nutriatur ad vitam; hinc infrequens sacramentorum usus, quibus tanta vis inest ad Dei gratiam vel conciliandam vel retinendam. Monendi hi quidem sunt ac vehementius excitandi, ut sacri ministerii partes recte ac fideliter explendas curent; docendi sunt quam gravi se culpa obstringant, qui, messis multa cum sit, laborare detrectent in agro Domini. Hortandi sunt, ut quanta sit divinae hostiae virtus ad propitiandum Deum et flagitiorum poenas avertendas, frequenter explicent fidelibus, ut iidem salutari missae sacrificio religiose adesse abesseque ex illo fructus percipere studeant. Sane quidem promptiores alicubi fideles essent ad pietatis actus exercendos, si vehementiora haberent a clero et incitamenta et praesidia. Quare omni studio sibi allaborandum intelligit haec sacra synodus, ut qui sacerdotio initiatur, nedum recte incipiant, sed recte coepta perseverando perficiant. Ac proinde:

1. Singulos in Domino hortatur episcopos, ut ad eo facilius avertenda mala, quae ex clericorum minus recta vivendi ratione in christianum populum dimanant, adiutricem sibi in hanc ministerii sui partem adiungant operam illorum ex clero dioecesis, qui ceteros videantur praestare pietate, scientia, auctoritate et discretione; eosque in unum ita conserant, ut ex eis specialis et omnibus nota instituat *commissio*, cuius sit invigilare super clericis in omnibus, quae eorum status dignitatem sanctitatemque decent; et, si quid invenerint minus recte factum, episcopum adeant, cum eoque consilia statis diebus communicent ad malum curandum deviosque in rectum tramitem restituendos.

2. Meminerint clerici, beneficiorum ecclesiarum provectus, qui post honestam sustentationem supervent, pauperibus et ecclesiae esse tribuendos. Si autem habent aliquos et propinque pauperes, possunt pro familiae conditione eorum necessitatibus consulere, ut minus egeant, non ut discescant aut otio indulgeant.

3. Mandat praeterea synodus, servandos esse sacros canones, qui negotiationem clericis interdicit, sive eam per se, sive per alios exercent; et poenas contra reluctantes constitutas in memoriam revocat.

4. Bona beneficii quod ex iustitia in integro statu semper servandum et pro viribus in melius provehendum est, ita administrent clerici, ut neque characteris sacerdotalis oblitum videantur, neque laicorum iustis obiurgationibus causam praebant.

5. Clerici tonsuram semper geant, comam neque nutriant, neque saeculi more discriminant; pilos circa genas abradant; vestes induant honestas et simplices, nigri vel saltem subobscuri coloris, quae mundi pompam non sapiant, ita aptatas ut indusium non appareat; quarum vestium superior ultra genus descendat; collari, quod interulam tegat, collum circumcingant; galerum clericalem deferant; cum vero ad templum atque ad sacra peragenda accedunt, veste talari, pro ecclesiae praescripto, semper utantur. Si qua vero de vestium et galeri forma atque usu pro dioeceseos conditione peculiariter statuenda videantur, provincialis synodus id episcopis curandum relinquit.

6. Verae pietatis spiritus saecularis aerae contactu saepissime attenuatur; interdum etiam evanescit. Quare synodus sacerdotem hortatur, ne laicorum consuetudinem, ubi periculum adesse possit, affectent; quoties vero cum laicis versantur, incessu, verbis, habitu corporis ita se gerant, ut urbanitatem simul cum gravitate consoantes, sacerdotali characteri reverentiam concilient.

7. Hortamur clericos, ne in locis, quae vulgo vocantur caffè, immorentur. Caupons autem, nisi itineris necessitas urgeat, clerici omnino devitent; choreis, scenicis spectaculis non intersint; a vetitis ludis abstineant. Quoad venationem, quae tam facile a studio et a sacris officiis clericos avocat, in singulis dioeceseos, quae opportuna sunt, episcopi constituent. Si quis autem sacerdos, sive ex nostratibus, sive ex alienigenis, in publico theatro scenicis spectaculis interfuerit, hoc provinciale concilium, quin alicui dioeceseos synodali constitutioni derogat, decernit, ut mane subsequenti a missae celebratione abstineat.

8. Sacerdos ita domum suam regat, ut decet Christi ministrum. In omni re sobrius sit, ut et Christi mortificationem prae se ferat, et ne propter nimias impensas pauperum necessitatibus desit.

9. Mulierum, etiam pietate praestantium, familiaritatem sacerdotes devitent. Quare etiam atque etiam instat synodus, ne quis sacerdos, sine episcopi licentia, puellas instituendas suscipiat.

10. Synodus graviter vetat, sacerdotes cum quamcumque muliere, etiam consanguinitate vel affinitate sibi coniuncta, et aetate etiam provecta, cohabitare, si suspectae sit vitae. Qui secus fecerit, ab episcopo puniatur.

11. Sacerdotis famula, praesertim si solus cum sola degat, non modo honestissima sit, sed etiam aetatis canonicae, ut famae consultum sit. De cetero in synodo dioeceseos, pro sua quisque dioecesi, quae ulterius necessaria videbantur episcopo constituet.

12. Ad hunc porro in omnibus asequendum ecclesiasticum spiritum, quem tantopere praesentibus hisce statutis promovere studet haec sacra synodus,

¹ Alloc. in consist. secr. habita die 9 decembris 1864.

neminem profecto latet, quantum conducant frequentia astitationem veniat atque ad exhortationes, quena confessio, quam ultra hebdomadam minime monitiones, reprehensiones suscipiendas dociliter differendam hortatur, ac praeterea spiritualia, ut evadat.

3. In rerum pertractatione abest ingenii ostentatio et partium studium; omnia in caritate fiant, et veritas tantum, tamquam certissimum totius conventus bonum, quaeratur.

4. Quaestiones, pro hisce congregationibus proponendae, erunt de sacra scriptura, de theologia dogmatica, de disciplina morali et sacris ritibus.

Caput XIX.

De regularibus.

13. Cum vero speciali lege cautum sit, ut ii, qui, sacris ordinibus initiandi sunt, haec spirituali secessu ad eos apte disponantur, haec sacra synodus, solis recordationis summorum pontificum constitutionibus Innocentii XI¹ et Clementis XI² per sacras congregationes episcoporum et regularium nec non sancti concilii Tridentini interpretis communicatis prorsus inhaerens, monet episcopos, ut haec lex non littera, sed spiritu reapse ab ordinandis adimatur, ne scilicet brevi lectione contenti sint, sed ordinata et adprobata methodo alicuius pii et sapientis directrix regimini subiciantur.

14. Porro cum omnibus compertum sit, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam, pium spirituum exercitiorum institutum vel maxime conducere, sanctissimus dominus noster Pius papa IX³ monet episcopos, ne pro suo quisque episcopali zelo tam salutare opus urgere omnesque in sortem Domini vocatos monere et hortari intermittant, ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis accedant, quo, exterioribus curis sepositis, ac vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas demundano pulvere sordes detergere, et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque expoliantes veterem hominem cum actibus suis novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate. Quapropter sacra haec synodus inculcat episcopis, ut in quavis dioecesi haec spirituales exercitationes, pro clero tali frequentia habeantur, ut sacerdotes omnes ac praecipue animarum curatores tertio saltem quoque anno possint, aut etiam adigantur singuli iis interesse.

15. Ad hoc vero omni efficacia excitentur, aut etiam obligentur illi, qui prima vice excipiendarum confessionum mandatam sunt, accepturi, vel prima vice animarum curam suscepturi, ut tali pacto specialia auxilia impetrent, quibus indigent ad tam gravia et periculosa munera obeunda.

Caput XVIII.

De casuum congregationibus.

Permagni interest, ut sacerdotes ea scientia praediti sint, qua rite instituire et regere populum possint; atque ea caritate invicem coniungantur, quae aliena damna ut sua curat, et fratri prompte ac benigne opitulatur. Quare provincialis haec synodus, cum superius de sacerdote rite instituendo egerit, nunc de congregationibus pro conscientiae casibus agere constituit, quae haberi debent sicuti media ad fovendam inter sacerdotes caritatem eoque incitandos, ut in sanotae doctrinae studium assidue incumbant.

1. Quare haec synodus praecipit, ut in quavis dioecesi casuum collationes, si forte desint, instituantur; ubi vero sunt, conserventur et perficiantur. Quoad ordinem congregationum, singuli episcopi eam methodum statuent, quae ad studia excolenda sacerdotes adigat et ipsorum studiorum fructus in commune bonum diffundat.

2. Sacerdotes in his ita se gerant, ut et ipsi, in Christo concordem, mutuis consiliis iuventur, et populus, sacerdotum caritate perspecta, in maiorem sacer-

Regularis sive religiosus status is est, in quo electae quaedam animae evangelicae perfectionis iter arripiunt, et terrenis omnibus curis posthabitis, angelorum vitam proxima in terris imitatione aemulantur, dicente Christo: „Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, et da pauperibus, . . . et veni, sequere me.“ Itaque debent pastores et confessori illas animas peculiari cura excolere, quae ad hunc statum tendunt: unde apparet, quam necessarium sit asceticae studium. Attamen, dum parochi et confessarii huic vocationi favent, singulari prudentia utantur, neque plenam adhibeant fidem, nisi opportuna experimenta praecesserint. Quae quidem prudentia potissimum necessaria est cum sexu foemineo, qui aut immodico fervore, aut imaginandi vi, aut illusionibus facile abripitur. Numquam eum poenitet, qui hac in re prudenter dubitat.

1. Episcopis cordi sit monialium specialis cura. Quoad ergo aetatem, qua puellae ingredi in novitiatum possunt, quoad modos et experimenta hoc tempore adhibenda, quoad conditiones, quibus ad solemnem professionem admitti queunt, decernimus, monialibus accurate servandas esse proprias regulas et constitutiones, quae legitime adprobatae sunt, et praecipue apostolicas recentes constitutiones, quae ad eas spectant. Si quod monasterium peculiaribus praescriptionibus, aut exceptionibus, aut dispensationibus indiget, episcopi erit providere ad normam iuris.

2. Sacerdotes seculares, absque expressa episcopi vel vicarii generalis licentia, missam celebrare non possunt in ecclesiis monialium, quae perfectam clausuram servant.

3. Eligat episcopus pium doctumque confessorium, qui sanctitatis quoque suae studiosus, ad viam perfectionis moniales dirigat.

Praeter ordinarium autem confessorem, alius extraordinarius ab episcopo bis aut ter in anno offeratur, cui omnes se sistere debeant.

4. In horum monasteriorum visitatione serio inquirat episcopus, et accurate diligenterque perspiciat, quo spiritu moniales agantur; num regulas ad amussim servant; quomodo tandem bona redditusque monasterii administrantur.

5. Curent episcopi, ut negotia omnia cum congregationibus religiosis nuper institutis et de religione optime meritis ita certis normis dirigantur, ut cuiuscumque controversiae periculum amoveatur. Hucusque de monialibus.

6. Quoad vero monasteria virorum, haec sunt: „Quoniam ex monasteriis, ut ait sanctissimus dominus noster Pius papa IX³, ingens in ecclesia Dei splendor atque utilitas dimanat, et regularis etiam clerus adiutricem in procuranda animarum salute operam navat,“ sacra haec synodus fore confidit,

¹ Matth. XIX, 21.

² Conc. Trid., sess. XXV, c. 10, de regul., et Benedictus XIV. const. *Pastoralis muneris*, 5 aug. 1748.

³ Encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849.

¹ Encycl. ad Ital. episc., 9 octob. 1862.

² Encycl. ad Ital. episc., 1 febr. 1710.

³ Encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846.

ut regulares omnes huius provinciae pergant et in A posterum illas subministrare, quas hucusque abunde subministrarunt, lectissimas auxiliares militum Christi turmas, quae maximo tum christianae, tum civili republicae usui, ornamento atque praesidio semper fuere; eoque artissimo concordiae et caritatis foedere summaque animorum consensione episcopis et saeculari clero coniungi, quo nihil antiquius se ostendant, habere, quam in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, consociatis studiis, vires omnes intendere atque aemulari semper charismata meliora.¹

Caput XX.

De regulis pro omnibus fidelibus.

§ 1. De obedientia auctoritati debita.

„Omnia anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.“ Ita apostolus Paulus². At non pauci homines, nostris temporibus, cuiuscumque generis auctoritatem a suo fundamento concutere nituntur, libertatem sive effrenem licentiam praedicantes; cum omnibus compertum sit, neque populum, neque civitatem, neque familiam tutam ac tranquillam consistere posse sine moderamine auctoritatis.

Moneant itaque animarum pastores gregem suum, ex divino mandato auctoritati parendum esse; mala omnia, quae mundum obruunt, ex una Adae ipobedientia originem duxisse et non nisi per obedientiam sanari posse; Deo ipsi obsequium praestare, qui paret auctoritati. Obedientia ordinem parit, pacem tuetur, hominis felicitatem, quantum illius conditio patitur, etiam in hac vita gignit; e contra, ex auctoritatis contemptu oriuntur contentiones, seditiones, irae, tumultus et rerum omnium perturbationes.

Id iam testatus fuerat in sua catholica epistola beatus Iudas apostolus, cum ipsos religionis ac civilis societatis hostes ita vividis coloribus depingit: „Hi sunt in epulis suis maculae, convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosae, bis mortuae, eradicatae, fluctus ferri maris desumpantes suas confusiones, sidera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in aeternum. Hi, quaecumque ignorant, blasphemant; quaecumque autem naturaliter, tamquam muta animalia, norunt, in his corrumpuntur: et carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant.“ Haec autem omnia, quam sint vera, quotidiana experientia nimis D luctuose nos edocet.

Sed quoniam, iuxta prophetam Ieremiam³, „bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua,“ ita animarum curatores filios praecipue admoneant de amore, de obedientia atque reverentia, qua prosequi parentes debent; de praemiis, quae obedientibus filiis, de poenis, quae filiis rebellibus tum in hac vita, tum in futura parantur. Saepe inculcent apostoli dicta: „Fili, obedite parentibus vestris in Domino, hoc enim iustum est. Honora patrem tuum et matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione, ut bene sit tibi, et sis longaevus super terram.“⁴ Et: „Maledictus

qui non honorat patrem suum et matrem.“⁵ Qui enim ab ineunte aetate parentibus obedire non didicerit, multo minus civi et ecclesiasticae auctoritati in posterum obtemperabit.

§ 2. De observantia festorum.

Gravissimum erat in veteri testamento praecceptum sanctificandi diem sabbati, cui in novo foedere, per apostolicam auctoritatem ab ipso Christo acceptam, suffecta fuit dies dominica in memoriam resurrectionis domini nostri Iesu Christi.

Accedunt et alii dies festi ab ecclesia instituti ad solemnem praecipuum mysterium recordationem vel ad triumphos beatae Mariae virginis aliorumque sanctorum concelebrandos. At dolendum maxime est, hosce dies festos a christiano populo passim violari.

Itaque, ad tantae calamitatis remedium, haec sacra synodus hortatur episcopos, ut omni contentione ea statuunt, quae etiam externam dierum festorum observantiam promoveant; impediendo scilicet, ne servilia opera exercentur; ne iis saltem horis, quibus celebrantur sacrae functiones, spectacula fiant; ne tabernis officinis aliisque huiusmodi locis aditus pateat; ne permittantur mercatores, iudicia, contractus publici et alia similia, quae a festorum sanctificatione homines avertunt. Et quoniam etiam leges civiles ecclesiasticas leges quoad sanctificationem festorum servari praecipiunt, ad eas erit provocandum, si opus fuerit.

Neque satis est abstinere a vetitis operibus, sed etiam pia opera exercenda sunt. Quapropter curent episcopi, ut populus alliciatur ad religionis actus dictis festis, quod fit, si decore, et certo atque opportuno tempore celebrentur. Haec autem inter opera id explicite ecclesia praecipit, ut fideles sacrosanctum missae sacrificium audiant. Sciant fideles, hoc esse maximum et excellentissimum nostrae religionis opus, cui cum timore et tremore adstant, angeli, faciem velantes suam, quorum obsequium et reverentiam aemulari homines contentant.

Sed praeter missam habentur alia pia opera, quibus dies festi in Dei honorem impenduntur, cuiusmodi sunt omnes caritatis actus, evangelicae homiliae auditio et christiana catechesis, quae nunquam satis commendari potest: psalmorum cantus, praesertim horis vespertinis iuxta antiquissimam ecclesiae consuetudinem, quam episcopi curent vel servari vel restitui; adoratio sanctissimi sacramenti, litaniarum aliarumque precum recitatio, de quibus provincialis synodus haec pauca statuit:

1. In sacris functionibus nihil immutent parochi ad libitum, sed omnia iuxta liturgicas regulas decore et devote peragant.

2. Nova et insolita cultus exercitia non introducant, inconsulto episcopo.

3. Publicas supplicationes, et multo minus nocturnas, non permittant, illis exceptis, quae sunt vel de iure vel de legitima consuetudine.

4. Omnes et singulae sacrae functiones ultra dimidiam horam post solis occasum ne protrahantur, nisi aliquo in casu aliter episcopo videatur.

§ 3. De ieiunio et abstinencia.

Lex ieiunii antiquissima est in ecclesia Dei. Christus ipse eiusque apostoli ieiunarunt. „Ieiunium“ legislatores sapientes facit, animae optima custodia, corporis socius securus, fortibus viris munimentum

¹ Pius IX, encycl. *Ubi primum*, die 17 iun. 1847.

² Rom. XIII, 1-2.

³ Thren. III, 47.

⁴ Ad Ephes. VI, 1-3.

⁵ Dent. XXVII, 16.

⁶ S. Basil., *Homil. I. de ieiunio* (opp., ed. Migas, III, 171 B).

et armis, athletis et certantibus exercitatio. Hoc A hortatur, ut in omnibus diocesis instituantur et praeterea tentationes propulent, ad pietatem armat, et promoveantur, et mutuo inter se caritatis vinculo costringantur, ita ut ad ingens animarum lucrum mutuum etiam sibi possint opem afferre.

De congregationibus, sodalitatibus, etc.

Cum boni pastoris praecipue officium sit omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucrifaciat, et nihil utilius sit pietati fovendae ac missionum fructibus conservandis, quam si in singulis parochiis adsint quaedam sodalitates seu congregationes, quibus fideles communibus officiis et publicis vel privatis solemnitatibus, mutuis inter se et exhortationibus et exemplis ad charismata meliora aemulanda excitentur: sacra haec synodus in Domino hortatur episcopos, ut iuxta temporum ac locorum opportunitatem, haec pia sodalitia, in suis quique diocesis, efficaciter promoveant.

1. Parochi, cum appropinquant dies ieiunii, haec legem populo promulgent et praecepti servandi modum, nec non gravitatem peccati eorum, qui ieiunium vel abstinenciam sine legitima causa violant; doceant eos, qui fictis rationibus ieiunii vel abstinenciae lege se solutos dicitant, Deum non illudi.

2. Videant tamen parochi, ut, dum ieiunii sanctitatem praedicant, sanctae matris ecclesiae B benignitatem imitentur; ac proinde non impediant, quominus fideles eas sequantur sententias, quibus auctores adprobati et praecipue sedis apostolicae responsa hoc praeceptum exposuerunt.

3. Instent episcopi omnique zelo et prudentia satagent detestabilem illum ecclesiasticae legis contemptum abolere, quo diebus vetitis ob oculos publice exponitur prohibiti cibi, et invitantur fideles ad negligenda ecclesiae praecepta, quae reapse etiam aperte tum in domibus, tum in tabernis summa cum impudentia violantur.

In sua itaque quique dioecesi videat episcopus, qua ratione sit agendum, quae poenae indicendae, an expediat civilis auctoritatis auxilium invocare.

4. De exercitiis spiritalibus et missionibus, nec non de quibusdam piis sodalitatibus.

Diuturna experientia, testibus Benedicto XIV¹ C et sanctissimo domino nostro Pio papa IX², iam docuit, ad improbos mores corrigendos, qui vel serpere incipiunt, vel nimis iam invaluerunt, vel tandem diuturnitate confirmati dioeceses latius occuparunt, nihil magis conferre, quam extraordinaria interdum adiungere subsidia spiritualium exercitiorum et sacrarum missionum; quas, ubi operaria idoneis commissae fuerint, valde utiles, benediciente Domino, esse constat tum fovendae bonorum pietati, tum peccatoribus et longo etiam vitiorum habitu depravatis hominibus, ad salutarem poenitentiam excitandis; atque adeo ut fidelis populus crescat in scientia Dei et in omni opere bono fructificet, et uberius coelestis gratiae auxiliis munitus, a perversis inimicorum ecclesiae doctrinis constantius abhorreat.

Quare haec synodus in Domino congregata hortatur episcopos, ut, iuxta uniuscuiusque dioeceseo necessitates, aut generales pro dioecesi, aut particulares pro aliquibus parochiis, vel missiones, vel exercitia identidem indicant.

Invigilent tamen, ut in iis nihil absonum appareat, nihil quod turpe laetum sapiat, nihil quod gravitati religionis haud congruat; ne irreligiosis hominibus aut calumniandae aut irridendae religionis aesa praebentur.

Cum vero in nonnullis huius ecclesiasticae provinciae dioecesis institutae sint sanctorum exercitiorum congregationes, nempe societates plurium sacerdotum, qui statutis regulis passim missiones parati sunt gratis exhibere, in iisdem praesertim propriae dioeceseo locis, quae hoc beneficio maxime indigeant: haec synodus vehementer exoptat et

Ut autem huiusmodi sodalitates haec meliora charismata vere aemulentur, sedulo invigilent episcopi, ne in ipsis omnia ad vanam pompam, externas solemnitates et, quod peius est, ad sterilem emortuamque consuetudinem redigantur; sed e contra omnimodis satagent, ut verae solidaeque pietatis sensu informatae, et zelo ac prudentia eorum, qui praesunt, foetae ac foecundatae, eum denique in omnibus sanctissimum asequantur finem, ob quem institutae fuerunt. Porro praeter eam, de qua supra, ubi de doctrina christiana, et aliam, de qua infra, ubi de blasphemia, ceterae, quas praecipue hoc in genere sacra haec synodus commendat, haec sunt:

1. Societates de propaganda fide et sacrae infantiae, quae, cum fidei simul et caritatis eminentissima instituta sint, nunquam satis commendatae videntur: praesertim cum ex annuum lectione religionis sensus foveatur atque erga ecclesiam illud, quod par est, animi studium promoveatur. In ipsis enim annalibus eadem priorum temporum heroica facta instaurata admirantur fideles, ex quibus luculentissime perspiciunt, ecclesiam inter tot temporum, morum rerumque vicissitudines eandem semper consistere, semperque vere unam, sanctam, catholicam, apostolicam, renovatis etiam ubique terrarum, apostolorum sanctorumque martyrum exemplis, iure merito appellari.

2. Cum vero caritatis ordo requirat, ut dum alienis opitulamur, proprios ac domesticos non obliviscamur, immo ad eos potius conferamus curas: optat haec sacra synodus, ut magis propagentur ac multiplicentur oratoria, uti vocant, quibus adolescentuli a perversionis periculis submoventur et in pietate ac bonis moribus confirmantur.

3. Ut autem huiusmodi fides et caritas in animis fidelium altas agant radices, omni nian omni ope, rite ac recte excolantur, dirigantur, componantur confraternitates sanctissimi sacramenti, quod cum fidei simul et caritatis praeeccelsum sit argumentum, mirum sane quod bona exinde ad fidem servandam moreque confirmandos aut reformandos undequaque promanent.

4. Ad huius caritatis tenerrimos affectus suavius firmiterque excitandos, nihil magis, experientia teste, et summorum pontificum suffragantibus effatis, potest conferre quam dulcissima devotio erga amantissimum dominum nostrum Iesu Christi cor: ac proinde huiusmodi sacratissimi cordis societates insignibus etiam indulgentiarum thesauris ditatas, maxima, qua fieri potest, animi sollicitudine, omnibus Christi fidelibus sacra haec synodus etiam atque etiam in Domino commendat.

5. Cum vero deipara ac immaculata virgo Maria, iuxta patrum et ecclesiae sententias, via

¹ Ep. ad utriusque Sicil. episc.

² Encycl. Nostre, 6 decemb. 1869.

regia salvatoris et appelleret et ait: eius item A purissimum cor via pariter regia ad saceratissimum cor Iesu merito censetur, ac proinde una cum saceratissimi cordis Iesu societatibus dulcissimas ac purissimas Virginis cordis societates pro peccatorum conversione amice foedere iungantur. Episcoporum vero praecipuae curae sint congregationes, quas Marianas vocant, ex quibus iam abundanter omnibus compertum est, quot quantique fructus in bonum praesertim iuventutis deriventur. Almae denique Deiparae cultum, quocumque demum nomine censetur, amplectamur, dilatemus totoque cordis affectu animique studio excipiamus. Si enim in tanto rerum discrimine, in tantis undique ingruentibus prementibusque necessitatibus ac periculis, volumus, „ut facilius Deus inclinet aurem suam ad preces nostras et annuat nostris votis; levemus opulos manusque ad sanctissimam Dei genitricem immaculatam virginem Mariam, cuius B nullum praesentius, nullum validius apud Deum patrocinium, quaeque, nostra amantissima mater et maxima fiducia nostra, immo tota ratio spei nostrae, quod quaerit invenit et frustrari non potest.“¹

§ 5. De institutione religiosa in scholis elementaribus, in collegiis, in gymnasiis.

Non solum in scholis elementaribus parochorum directioni subiectis, sed in aliis quoque, quae elementares maiores minoresve vocantur, quaeque habent proprios regios aut municipales praepositos et magistros, et in collegiis religiosa institutio, civilibus etiam legibus praescripta, retinenda est et totis viribus promovenda.

Haec synodus vehementer cupiens, ut pia conventionis pacta² quamprimum adimpleantur, et huiusmodi scholae episcoporum inspectioni omnimode subiciantur, interea, quantum peculiariter C spectat ad doctrinam religionis, decernit, ut nulli alii catechismi adhibeantur, nisi ii, quos in usum suae dioeceseos adoptaverit episcopus.

Placuit etiam huiusmodi provinciae episcopis, ab augustissimo imperatore alias auditis, ut in scholis quoque gymnasialibus doctrina religionis institui pergant alumni, et unus pluresve sacerdotes ad hoc opus in singulis gymnasiis deputentur. Sanctum hoc institutum approbat synodus, confidens in Domino fore, ut in religionis augmentum felices effectus obtineantur. At monendos censet sacerdotes, quibus id oneris committitur, ut sciant, se vocatos esse in partem ministerii episcopalis; et ideo tales se praebent, quales sanctissimum praedicationis opus exoptulat et nobilissima legatio, qua pro Christo funguntur. Meminerint, se suscepisse munus gravissimum imbuendi pueros et adolescentes doctrina domini nostri Iesu Christi, cui si desint, ipsi, aequae ac ceteri verbi Dei praedicones, poenas dabunt, quas toties Deus minatur in illos, qui iustitias eius indigne enarrant. Hortatur ergo et in Domino obsecrat episcopos, ut hoc officium non nisi probatae fidei viris committatur, vitae integritate conspicuis, Spiritu sancto plenis et sapientia; qui in omnibus se gerant, sicut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei. Hi igitur, quidquid profanum sapit, evitent, adeo ut discant discipuli, se non humanae, sed divinae scholae interesse, et exinde, fidei veritatibus solide imbuti, ad religionis, pietatis et christianarum virtutum exercitationem inflamentur.

Hoc itaque christianae religionis ac doctrinae studium cum ceteris disciplinis prorsus emineat,

principem item locum inter eas sibi proprium tenent universamque studiorum rationem suo quasi spiritu pervadat atque informet, ita ut quocumque domum sit, quae traditur disciplina, nihil in ea tradenda, sive ex parte praepositorum, sive ex parte librorum qui in scholis adhibentur, adiat, quod vel directe vel indirecte huic spirituali ac doctrinae officere possit. „Excubate (ita summus pontifex Pius IX. alloquitur Italiae episcopos in sua encyclica, die 8 decembris 1849 data), excubate, venerabiles fratres, omnibus publicis privatique scholis, et, quantum in vobis est, omni ope et industria adnitimini, ut tota in illis studiorum ratio ad catholicas doctrinae normam exigatur... Eo autem in genere praecipuam vobis planeque liberam auctoritatem et curam vindicabitis super professoribus sacrarum disciplinarum et in reliquis omnibus, quae religionis sunt aut religionem proxime attingunt. Advigilate, ut in tota quidem scholarum ratione, sed in iis maxime, quae religionis sunt, libri adhibeantur ab erroris cuiuscumque suspicione immunes.“

Quae adhortationes, si ad omne studiorum genus pertinere dignoscuntur, maxime procul dubio philosophiae studium respiciunt, cum ipse summus pontifex¹ moneat, „perversam in philosophicis praesertim disciplinis inductam esse docendi rationem, quae improvidam iuventutem miserandum in modum decipit, corrumpit eique fel draconum in calice Babylonis propinat.“

Si quid igitur, in re tanti momenti, animadvertant episcopi, quod emendatione indigeat, ne cunctentur opportuna remedia afferre: idque prompte omnino et facillime consequentur, cum ipsius pontificis monitis pressissime inhaerens, conventio inter sanctam sedem et imperatorem inita, articulo VII. sanciat, ut in gymnasiis et omnibus, quae medias vocant, scholis pro iuventute catholica destinatis, omnis institutio pro rei, quae tractatur, natura ad vitae christianae legem componatur; et peculiari lege imperiali quodcumque amotum fuerit obstaculum episcopali facultati has omnes invisendi scholas, et inspiciendi num omnia ad praescriptam religionis normam recte exigantur. Hac igitur amplissima facultate liberrime utantur episcopi, ut vel per se ipsos, vel per fideles commissarios huius pastoralis muneris partem sanctissime adimpleant. Ex recta enim ac catholica gymnasiarum et mediarum scholarum constitutione ac moderatione totum pendet cum ecclesiae tum civilis societatis columen et praesidium. Ex ipsis enim exeunt tum qui ecclesiasticae militiae nomen dant, tum qui publicis muneribus obeundis, aut liberalibus artibus exercendis operam praestant. Caveant itaque episcopi, ne in aliqua harum scholarum disciplina ulla zizanias ab inimico homine disseminentur; inspeciant in mores magistrorum; libros omnes, qui in scholis adhibentur, examinent; nihil demum praetermittant, ut res tanti momenti ad felicem exitum adducatur.

Caput XXI.

De amovendis malis, quae, nostra praecipue aetate, bonos mores corrumpunt.

§ 1. De blasphemis.

Nostris miserrimis temporibus, fortasse multo magis quam superiore aetate, execrandum blasphemiae scelus in Deum, in beatam Virginem, in sanctos, ubique grassatur, quo infinita Dei maiestas maxime laeditur et contumeliose vituperatur. Nos de honore Dei plurimum solliciti, et quidquid iniuriosum

¹ Pius IX. encycl. *Erulavit cor nostrum*, 21 nov. 1851. Art. VII.

² Encyclica *Qui pluribus*, 9 nov. 1844.

est eradicare cupientes, parochos et omnes animarum A curatores in Domino hortamur, ut hoc de scelere verba ad populum crebro faciant. Quae ut efficaciora evadant, optamus ut sodalitia ubique locorum instituantur, a Pio papa IX in suo brevi sub die 3 Iulii anno 1647 adprobata indulgentiaque ditata, quae eo potissimum tendunt, ut tanti flagitii monstrum, quoad fieri potest, e christianis regionibus tollatur.

Item publicas preces pro blasphemantium emendatione, quocumque die festo, in ecclesia recitandas commendamus; atque statuimus, ut dominica II post Epiphaniam et dominica infra octavam Nativitatis beatae Mariae virginis, in singulis omnium dioeceseon parocciis, solemnitas peculiaris celebretur, in qua, praemonito populo iam antea et excitato, fervidissimae preces fundantur, et gravissimus habeatur sermo ad extirpandum blasphemiae vitium.

§ 2. De iniustitia in contractibus deque usura.

Omniem iniustitiam in contractibus sive quemcumque actum contra iustitiam commutativam ipso naturali iure vetitum esse, neminem latet. Quot tamen quantisque modis homines, bonorum temporalium summopere cupidi, ingenii aciem acuunt, ut, cum divinas minime possint, humanas saltem leges eludere valeant!

Hinc parochi fideles moneant, homines quidem falli, sed Deum, qui cordis et renum scrutator est, nullatenus decipi posse; doceantque, usuram, et quidquid lucri absque iusto titulo quaeritur et obtinetur, esse damnandum. Summopere etiam studerent, ut restitutiones fiant, et illata damna reparentur, et ea omnia iustitiae debita adimpleantur, quibus interdum, ne in articulo quidem mortis, fit satis.

Si vero sit sermo de lucro, quod a civili lege C iamdiu sancitum est, non sunt inquietandi fideles, dummodo et conditiones a lege ipsa praescriptas servent, et parati sint ecclesiae obtemperare, quoties ipsa hac in re aliquid definiert, quemadmodum, nonnullis abhinc annis ab apostolica sede responsum est.

§ 3. De concubinato et meretricio commercio.

„Nolite errare,“ ait sanctus Paulus¹, „neque fornicarii, ... neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitorum regnum Dei possidebunt.“ Quapropter acrioribus verbis et vehementioribus sermonibus arguenda est et damnanda illorum sententia, qui in quanto honore sint non intelligentes et iumentis insipientibus comparati, peccata carnis aut nullius aut levissimi esse momenti dicitare non erubescunt. De huiusmodi peccatorum gravitate parochi oves sibi creditas prudenter D edoceant et cautis verbis hortentur; obsecrent per misericordiam Dei utriusque sexus iuvenes, ut ab omni prorsus immunditia carnis abinentes et sanctam puritatem colentes, exhibeant corpora sua hostiam sanctam, viventem, Deo placentem. Neque negligant admonere parentes, ut filios et filias diligentissime custodiant, ne hac pessima labe maculentur; quod facilius assequenter iuvenes, si ad salutem sacramentorum praesidium saepe confugiant. Hisce adhibitis curis, parochus id demum, opitulante Domino, sperare poterit, fore, ut adolescentuli, facti adulti, illud de quo agimus probrum effugiant; adolescens enim iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedit ab ea.

Sed cum nonnumquam eveniat, ut vel diligen-

tiores curae in summum cedant, non aliunde in ipsam parocciam flagitiosam superveniant homines: fieri itum potest, ut, hisce curis non obstantibus, deprehendant parochus aliquem eorum concubinam habere. Hoc in casu, in spiritu caritatis, una alterave admonitione, gravissimo huic malo moderi catagat; quae si frustranea evadat, reinstantem episcopo denuntiet, et a superioris nutu pendeat. Sciant etiam concubinarum, se, ex concilii Tridentini decreto², gravibus poenis esse puniendos.

Parochorum insuper est eo, quo exardescere debent, zelo omnem adhibere curam, ut meretricum intolerandam licentiam, quantum fieri potest, coercant; scandalum totis viribus impedire nitantur; instent opportune, importune, arguant, increpent, ut seductio vitetur; et invocent, si opus fuerit, civilis potestatis auxilium.

B § 4. De monomachia seu de singulari certamine.

Cum homo neque suae, neque proximorum vitae sit dominus, et cum per singulare certamen et suam et alterius vitam in summum discrimen adducat: noverint omnes, homicidii quoad alios, suicidii quoad se ipsum esse reum, qui illud aut defert aut accipit; eademque ratione sotes esse, qui tamquam patrini vel consilio, vel suasionem, vel quocumque modo huic sceleri cooperantur, eosque omnes ex decreto sacri concilii Tridentini³ in nodari vinculo excommunicationis, quam postea summo pontifici reservavit Clemens VIII constitutione *Illius vices* (die 17 augusti) anni 1592. Meminerint vero parochi, privandos esse sepultura ecclesiastica decedentes in duello, sive in loco duelli et conflictus, sive extra hunc locum, e vulnere tamen ibidem accepto morientes; sive duellum publice sive privatim indictum fuerit; ac etiamsi vulnerati ante mortem non incerta poenitentiae signa dederint atque a peccatis et censuris absolutionem obtinuerint, sublata episcopis et ordinariis locorum super hac poena interpretandi ac dispensandi facultate⁴.

§ 5. De scenicis spectaculis.

Illud quoque hac aetate usu venire solet, ut in theatris ea spectacula exhibeantur, quae non modo pravae inflamment cupiditates, sed etiam religionis ministros et res sacras in contemptum vocant. Episcopi, id vehementer dolentes, nihil intentatum relinquunt, ut tanto malo occurrant; ac proinde in omni patientia instabunt, ut nunc vigentes leges civiles in re tanti momenti serventur. Interim fideles enixe hortamur in Domino, ut ab huiusmodi spectaculis abstineant, ne et ipsi cum histrionibus ad religionem irridendam bonoque mores depravandos in theatrum convenire videantur.

Decretum pro quarta sessione indicenda.

Haec sacra synodus provincialis, legitime in Domino congregata, in ea praesidente illustrissimo ac reverendissimo domino Angelo, patriarcha Venetiarum, statuit ac decernit futuram et ultimam sessionem post praesentem celebrandam esse feria VI, quae dies erit 4 proximi mensis novembria, qua memoria recolitur sancti Caroli Borromaei, mane hora 8 cum dimidio; interim tamen non differri discussionem et examinationem eorum, quae ipsi synodo discutienda et examinanda videbuntur.

¹ Sena. XXIV, c. 8, de reform.

² Sena. XXV, c. 19, de reform.

³ Benedictus XIV, constit. *Detestabilem* (die 10 nov.) anno 1728 edita, bull. Bened. XIV, part. IV, p. 16.

⁴ I ad Cor. VI, 9-10.

PARS TERTIA.

Decreta in quarta sessione promulgata.

De rebus sacris et rei sacre adminis.

Caput XXII.

De sacramentis.

§ 1. De sacramentis in genere.

Sanctissima novae legis sacramenta a Christo domino instituta sunt veluti columnae illae septem, quas divina sapientia excidit ad sustentandam a se aedificatam ecclesiae domum; sunt pretiosa vasa, in quibus gratiae thesauri reconduntur, et unde in nos plenissime derivantur; sunt coelestis pharmaca, quibus animarum vulnera sanantur; sunt denique ea instrumenta, per quae, ut scribit concilium Tridentinum¹, omnis vana ignorantia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur.

Sancta sancte ministranda sunt sanctaeque suscipienda: unde patet, quanta animae mundities et devota etiam corporis habitudo necessaria sit, ne polluantur dona Dei, et ut eorumdem fructus, quo uberius fieri potest, percipiantur. Declarat autem haec sacra synodus, non esse sibi in animo ea omnia singillatim commemorare, quae pro recta administratione sacramentorum praecipuntur in rituali Romano, quem librum semper prae manibus habere et attente perpendere debent sacri pastores, ut boni et fideles ecclesiae ministri inveniantur. Satis igitur habet ea potissimum attingere, quae valeant tum ad tollendos abusos, si forte alicubi irroperunt, tum ad animarum bonum magis promovendum, propositis etiam mediis, quibus utraque res feliciter perfici possit. Interea hoc sibi persuadeant sacri pastores, eam esse hominum naturam, quae sine exterioribus adminiculis non facile queat ad rerum divinarum meditationem attolli; proptereaque accuratam rituum et caerimoniarum observantiam plurimum efficacitatis habere, ut et sacramentorum sanctitas commendetur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum contemplationem excitentur.

§ 2. De sacramento baptismi.

Baptismus, omnium sacramentorum veluti ianua, per quem, cum antea essemus natura filii irae, in Christo filii misericordiae renascimur, est omnibus necessarius ad aeternam salutem consequendam; ita enim ecclesia semper intellexit ea Christi verba: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.“²

Hinc monendae sunt matres, ut caute infantes in utero gestent, ne abortus periculum subeant; patres vero familias, ut recens natos filios ad ecclesiam quantocius deferri et solemnibus caerimoniis baptizari curent; nec unquam longius intervallum, quam octo dierum a die natali praeterlabi sinant.

Infantibus ne imponatur nomina fabulosa et impiorum gentilium, sed eorum qui sanctarum numero adscripti sunt; ut pueri, cum aetate processerint, et eorum exemplis ad pie vivendum excitentur in terris, et assiduo patrocinio protegantur in coelis.

Nemini liceat, canonica non interveniente causa, baptismum alibi administrare, nisi in ecclesiis, in quibus exstat fons baptismalis. Si vero domi, instante mortis periculo, infans baptizatus fuerit, quam primum fieri poterit ad ecclesiam deferatur, ut a parcho, facta prius diligenti inquisitione de collati baptismi validitate, omisi ritus et caerimoniae expleantur. Si prudens dubium oriatur de validitate

A baptismi, puer domo sub conditione baptizetur, consulto prius, si opus fuerit, episcopo.

Et quoniam saepe insidit necessitas privati baptismi conferendi, ita parochi crebro publice fideles doceant, et explicent materiam, formam ac legitimum baptizandi ritum. Inprimis vero de hisce omnibus rebus obstetrices accurate erudiant, quas omnino probatae vitae esse oportet, et quibus necessaria est cognitio illorum casuum, qui in rituali Romano, titulo *de baptismis pueris*, referuntur. Obstetrices de infantibus recens natis statim admoveant parochum, de his praesertim qui, instante mortis periculo, domi baptizati sunt.

Patrini, cum sint fidei christianaeque vitae pro puero sponsores ac fidei iussores, tales deligantur, qui, probitate ac pietate praestantes, huic officio sint idonei, neque plures quam unus, sive vir, sive mulier, vel ad summum unus et una baptizatum de sacro fonte suscipiant³.

Hebraei et infideles adulti, nisi immineat vitae periculum et ex corde petant aut iam petierint, antequam sensibus destituerentur, a nemine baptizentur, inconsulto episcopo et sine eiusdem licentia.

Habeant praeterea parochi, diligentissimeque custodiant, librum baptizatorum iuxta formulam ritualis Romani accurate confectum, eademque diligentia (ne alibi repetatur haec admonitio) conficiant et custodiant libros, quibus describuntur nomina eorum, qui suscipiunt sacramentum confirmationis, qui matrimonio iunguntur, et qui ex hac vita decedunt, ut in eodem rituali praescriptum et designatum est; neque se ab hoc munere exemptos putent, eo quod exstant libri civiles.

Ad extremum parochi adhortentur fideles, ut pro tanto catholicae fidei dono saepe Deo gratias agant, praecipue vero anniversaria suscepti baptismi, die quam orationibus, elemosynis aliisque piis operibus celebrari decet.

§ 3. De sacramento confirmationis.

Qui in baptismo renati sunt ex aqua et Spiritu sancto, sacro chrismate consignari atque ad animosorem fidei professionem, nec non ad pugnam adversus spirituales hostes roborari debent per sacramentum confirmationis, in quo eiusdem sancti Spiritus dona cumulatus conferuntur.

Quapropter curent parochi, ut pueri, cum ad rationis usum pervenerint, de huius sacramenti dignitate, vi et effectibus convenienter edocti ac sacramentali poenitentia, si opus fuerit, expiati atque ipsius parochi testimonio muniti, ad illud suscipiendum accedant.

Maxime autem iuvabit, si episcopi post primam pastorem visitationem iam peractam, quotannis modo unum, modo alterum propriae dioecesis insigne oppidum petant, huius sacramenti administrandi gratia, ut scilicet facilius hoc modo obtemperare possint adhortationibus sanctissimi domini nostri Pii papae IX: „Vobis certe peculiaris erit cura, ut fideles omnes tempestive a fraternitatibus vestris suscipiant sacramentum confirmationis, per quod summo Dei beneficio specialis gratiae robur conferatur ad fidem catholicam in gravioribus etiam periculis constanter profitendam.“

Videant autem episcopi, quando pueri etiam infra septennium ad hoc sacramentum admitti possint.

Patrinus in sacramento confirmationis, si fieri potest, alius erit a patrino baptismi; omnino autem decet, ut adit vir pro maribus, foemina pro foeminis:

¹ Sess. VII. in prooemio.
² Ioan. III, 5.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., c. 2.
⁴ Encycl. Nostre, 6 dec. 1844.

hædem vero ornatur dotibus, quas superius in baptismo commemoratas vult.

§ 4. De sacramento eucharistiae.

Sequitur sanctissimum eucharistiae sacramentum, quo Christi fideles nutriuntur et sustentantur, ne in hac misera ad coelestem patriam peregrinatione deficiant. Eucharistia id præ ceteris proprium ac peculiare habet, quod non solum gratiam, sed ipsum gratiae auctorem Christum Deum et hominem permanenti modo, vere, realiter et substantialiter continet, qui, discessurus ex hoc mundo ad Patrem, hoc sacramentum instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris veluti effudit, memoriam faciens mirabilium suorum; et in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit suamque annuntiare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat¹. Itaque illum eundem unigenitum Dei filium præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum ab angelis adorari iussit; quem magi procedentes adoraverunt; quem denique in Galilæa ab apostolis adoratum fuisse scriptura testatur.

Ut igitur fidelis populus admirabile hoc sacramentum eo, quo par est, honore colat, et uberrimos gratiæ fructus inde percipiat, sacra synodus in Domino congregata hæc statuit:

1. Decentissimo in loco et ad normam ritualis Romani composito et circumornato, sanctissima eucharistia asservetur, et lampas semper ante altare colluceat olivarum oleo nutrita.

2. Nemini liceat annuas perpetuæque eucharistiae publicas expositiones instituere et facere absque episcopi licentia.

3. In processionibus, statis diebus solemniter celebrandis, ita reverenter et honorifice per vias² et loca publica circumferatur, ut adversarii, in conspectu tanti splendoris et in tanta ecclesiae lætitia positi, vel debilitati et fracti tabescant, vel pudore affecti et confusi aliquando respiciant.

4. Cum ad aegrotos sacra eucharistia defertur, curet parochus, ut clerici et populus frequens et, quantum fieri potest, accensas lumina manu deferens pie et devote eam comitetur; quod ille ferventius præstabit, si parochus semper, cum ad ecclesiam reditum est, et alias etiam, ubi occasio tulerit, indulgentias exponat, quas summi pontifices tam pio operi concesserunt.

5. Quotannis, in quadragesima, parochus admonet fideles de præcepto sacrae communionis, quæ saltim in paschate sumenda est, et quidem in propria parocchia, non autem alibi, neque in ipsa ecclesia cathedrali, nisi sit propria parocchia, aut in ecclesiis regularium quorumcumque; simulque poenas commemoret contra inobedientes latus. Si quem vero³ negligentem repererit, illum cum caritate et prudentia ad officium revocare nitatur et, si opus fuerit, etiam episcopo denuntiet.

6. Tandem hortandi sunt fideles, ut ad eucharistiae sacramentum frequenter accedant vitæque suæ rationem ita instituunt, ut digne ac fructuose corporis et sanguinis Christi participes esse possint; et hæc mysteria ea fide, constantia et firmitate, ea animi devotione, ea pietate et cultu credant et venerantur, ut panis ille supersubstantialis vere eis sit animæ vita et sanitas mentis: cuius vigore confortati, ex huius miserae peregrinationis itinere ad coelestem patriam pervenire valeant, eundem panem angelorum, quem modo sub sacris velaminibus edunt, absque ullo velamine manducaturi⁴.

Quam quidem frequentem divinae eucharistiae perceptionem, utique ab ecclesia semper commendatam et promotam, ipse sanctissimus dominus noster Pius papa IX serie inculcat fidelibus in sua encyclica Nostis, in qua, Italiam episcopos alloquens, hæc inter alia reperit: „Nec porro igneratis, ad fidem catholicam in gravioribus etiam periculis constanter profectendam prodens, ut fideles, a peccatorum sordibus per sinceram illorum detestationem et sacramentum poenitentiae expiati, sæpius devote percipiant sacrae eucharistiae sacramentum, in quo spirituales esse constat animarum cibum et antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus præservemur, atque adeo symbolum unius illius corporis, cuius Christus caput existit, cuique nos tamquam membra arctissima fidei, spei et caritatis connexionem adscriptos esse voluit, ut idipsum omnes diceremus, nec essent in nobis schismata.

§ 5. De sacramento poenitentiae.

„Si ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, ut iustitiam in baptismo ipsius beneficio et gratia susceptam constanter tuerentur; non fuisset opus, aliud ab ipso baptismo sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. Quoniam autem Deus, dives in misericordia, cognovit figmentum nostrum, illi etiam vitæ remedium contulit, qui se postea in peccati servitute et daemone potestatem tradidissent, sacramentum videlicet poenitentiae, quo lapsi post baptismum beneficium mortis Christi applicatur.“⁵

De hoc igitur sacramento, quod tamquam secundam post naufragium tabulam Dominus noster tunc præcipue instituit, cum a mortuis excitatus insufflavit in discipulos suos, dicens: „Accipite Spiritum sanctum; quorum remisistis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.“⁶ sæpius sermonem parochus instituat eiusdemque partes, necessitatem et fructus declaret, ut fideles ad illud suscipiendum digne et frequenter accedant. Neque omittat ecclesiasticum de annua confessione præceptum quotannis initio quadragesimæ exponere, admonendo populum de damnata illa ab Alexandro VII propositione: „Qui facit confessionem voluntarie nullam, satisfacit præcepto ecclesiae.“

Cum autem necesse sit, ut sacerdotes, qui ad accipiendas confessiones assumuntur, sciant lepram a lepra distinguere et tot tamque diversis spiritualibus infirmitatibus opportuna remedia applicare, minimeque deceat, ut vulnera tractantibus aliquis possit ingerere: „Medios, cura te ipsum.“ episcopi neminem ad hoc munus admittant et approbent, nisi quem, per examen, etiam iterandum, vel alias, et probitate morum et gravitate et prudentia et necessariis moralis disciplinae cognitionibus ornatum agnoverint.

Porro moram doctrinam et prudentiæ regulas hauriat confessarius ab auctoribus probatis; inanes quaestiones devitet; monita sancti Caroli Borromæi et sancti Francisci Salesii, nec non opera beati Leonardi a Porta Mauritio et præsertim sancti Alphonsi Mariae de Ligario diurna nocturnaque manu versare studeat; interit, iuxta huius synodi præscriptionem, congregationibus pro casuum resolutione institutis vel instituendis; perlegat tandem et præ oculis habeat pagellam casuum reservatorum suæ dioceseos, itemque casus papales, et præsertim constitutiones et decreta summorum pontificum contra eos, qui sollicitant ad turpia, qui frangunt sacra-

¹ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 2.
² Conc. Trid., sess. XIII, cap. 6.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 1.
⁴ Ioan. XX, 28 seq.

mentale sigillum, qui absolvunt complices in re turpi, qui rones complices a poenitente exquirant.

In arduo autem hoc ministerio exerceo ita se gerat confessorius, ut probe cetera, aance non indigere medico, sed qui male habent¹, poenitentes ex caritate excipiat, qua pastor beana perditam ovem quaerebat et peccatores ad se venientes complectebatur; et propriae memor fragilitatis iis, qui ignorant et errant, coadoleat ex animo. Vultu atque oculis ita sit compositus, ut nullo penitus signo se alienius fortasse sceleris gravitate commoveri indicet, aut sibi molestum esse pro sacro tribunali sedere; sed eam semper aequanimitatem prae se ferat, ut omnibus compertum sit, se Dei gloriam solummoda et animarum salutem vehementer exoptare.

Peculiarem vero curam in puerorum confessionibus excipiendis impendat, cum bonum a malo discernere incipiunt, et in eorum mentem dolus cadere potest; prudentissima eos manu curet, caveatque ne de iis, quae ignorare praestat, interrogando instruat; magno studio magnaue patientia ad huius sacramenti fructus percipiendos praeparet; neque eis absolutionis beneficium ad illud tempus differat, quo ad primam communionem admittuntur; sed rite dispositos sacramenti gratia corroboret, ut in via iustitiae ambulantes, etiam cum senserint, non recedant ab ea.

Ceterum, in huius sacramenti administratione ea omnia serventur, quae in rituali Romano praescripta sunt.

§ 6. De sacramento extremae unctionis.

Sacramentum extremae unctionis, quod non modo poenitentiae, sed et totius christianae vitae, quae perpetua poenitentia esse debet, consummativum existimatum est a patribus, „delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, et aegroti animam alleviat et confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus et morbi incommoda ac labores levius fert, et tentationibus daemone calcaneo insidiantis facillius resistit, et sanitatem corporis interdum, ubi saluti animae expedierit, consequitur.“²

Mirabiles haec effectus parochi frequenter fidelibus exponant, ut ab inani illa et improba opinione eos omnes et praecipue amatores mundi abducant, qui de hoc sacramento non recte sentiunt, perinde ac si extrema unctio mortem aegrotis acceleret; et ut omnes in hac re promptiores et paratiores sint, cum periculosos morbo laborant. Quamvis enim hoc sacramentum administrandum sit infirmis, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitae constituti videantur, unde et sacramentum exeuntium nuncupatur: tamen non eo usque differendum est, dum aegrotus omnes animi et corporis sensus amiserit, cum constet, ad uberiores eiusdem gratiam percipiendam, plurimum valere, si aegrotus sacro oleo liniatur, cum in eo adhuc integra mens et ratio viget, fidemque et religiosam animi voluntatem adhibere potest.³

Noverint praeterea parochi et eorum coadiutores sui muneris esse, ut non expectent dum rogentur de hoc sacramento conferendo, sed sua sedulitate hac in re praevenerint infirmorum vita periclitantium petitiones. Quare illos frequenter invitant, eisdemque praestent omnia, quae sunt pastoralis sollicitudinis officia, rationem Deo reddituri, si quis fidelium ob eorum incuriam sine huius sacramenti perceptione e vivis excesserit.

¹ Luc. V, 31.

² Conc. Trid., sess. XIV, cap. 2.

³ Catech. Rom., part. II, de sac. extr. unct., n. 9.

§ 7. De sacramento ordinationis.

„Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege existiterit. Cum igitur, in novo testamento sanctum eucharistiae sacrificium visibile ex Domini institutione catholicae ecclesiae accepit, fieri etiam oportet, in ea novam esse visibilem et externam sacerdotium, in quod vetus translata est. Hoc autem ab eodem Domino salvatore nostro institutum esse, atque apostolis eorumque successoribus in sacerdotio traditam potestatem consecrandi, offerendi et ministrandi corpus et sanguinem eius, nec non et peccata dimittendi et retinendi, sacras litteras ostendunt, et catholicae ecclesiae traditio semper docuit.“¹

Cum autem divina res sit tam sancti sacerdotii ministerium, oportet omnino, ut qui ad illud assumuntur per sacram ordinationem, vel iam assumpti et ordine insigniti sunt, qui est vere et proprie unum ex septem sanctae ecclesiae sacramentis, ea vitae sanctitate iisque virtutibus praefulgeant, quae res ipsa et finis, ob quem Christus dominus hoc sacramentum instituit, iure exoptulant. Sed cum de his alibi dictum fuerit, praesertim vero ubi de episcopis, de seminario et de vita ac honestate clericorum actum est, haec pauca hic addidisse sufficiat.

In ea profecto incidimus miseranda tempora, in iisque veramur rerum angustiis, quae sacerdotum numerum quotidie magis imminuunt. Quare haec synodus parochos omnes hortatur et obsecrat in Domino, ut si quem puerum agnoverint, qui vocationis indicia prae se ferat, paternam illius curam gerant, omnem adhibeant sollicitudinem, ut pietatem foveat; obstacula demum removere satagant, quae non raro ex familiae egestate oriuntur, quin studiorum curriculum ingredi possit. Noverint autem se operam non perdidisse, si quis postea clericali militiae nomen non dederit; nam et meritum sibi apud Deum comparabant ex opere quod praestiterunt, et bonae et utiles in statu laicali viros educabant; nam „*adolescentis iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea*“².

Qui post accuratissimum examen indubie dederint vocationis signa, eis clericalem habitum, cum primum expedire cognoverint, episcopi concedant. Curent vero, ut diligentius ad clericalem disciplinam vitaeque religiosae instituta erudiantur, eorum scholas frequenter visitent, examiniibus intersint, leges statuunt, iuxta quas autumni tempore vivendum eis sit; iubeant ut parochi, transacto autumni tempore, cum clerici ad seminarium revertantur, testimoniales litteras de eorum vivendi ratione ad episcopum transmittant, iuxta formam ab eo constitutam; uno verbo, nihil intentatum relinquunt, ut coetus eorum, qui sacris ministeriis inservire atque animarum salutem promovere debent, et numero et merito augeatur.

§ 8. De sacramento matrimonii.

„Matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum primus humani generis parens divini spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea: quamobrem relinquet homo patrem suum et matrem, et adheret uxori suae, et erunt duo in carne una.“³

„Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari et coniungi Christus dominus aperitus docuit, cum, postrema illa verba tamquam a Deo prolata referens dixit: „*Itaque iam non sunt duo, sed una caro*“⁴ statimque eiusdem nexum firmitatem ab Adamo tanto ante pronuntiatam his verbis con-

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1.

² Prov. XXII, 6.

³ Gen. II, 24.

firmavit: „*Quod ergo Deus coniunxit, homo non A* *monii celebratio per sacramentum penitentiae*
aperet.“¹ *a peccatis mundantur et eucharistico pane red-*
ciantur.

„*Gratiam vero, quae naturalem illum amorem*
perficeret et indissolubilem unitatem confirmaret
coniugemque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium
sacramentorum institutor atque perfectior, sua nobis
passione promeruit, quod Paulus apostolus invenit
dicens: „Viri, diligite uxores vestras, sicut Christus
dilexit ecclesiam et seipsum tradidit pro ea; mox
subiungens: Sacramentum hoc magnum est, ego
*autem dico in Christo et in ecclesia.“*² Ita concilium
 Tridentinum, sessione XXIV, doctrina de sacramento
 matrimonii.

Nam, ut populus ad veri Dei et salvatoris nostri
 cultum et religionem procrearetur atque educaretur,
 sacramenti dignitas matrimonio tributa est. Cum
 enim Christus dominus vellet arctissimae illius ne-
 cessitudinis, quae ei cum ecclesia intercedit, suaeque
 erga nos immensa caritatis certum aliquod signum
 dare, tanti mysterii dignitatem hac potissimum
 maris et feminae sancta coniunctione declaravit.³

Cum ergo matrimonium tanta res sit et tam
 sancta, plurimum profecto interest, ut Christi fideles
 illud initari non caeca libidine, non turpis lucri
 amore trahantur: sed recto sibi fine proposito, et
 rite dispositi, tamquam sanctorum filii ad nuptialem
 benedictionem accedant, ut ex honorabili coniugio
 ac thoro immaculato et numerus coelestium Deum
 augeatur, et civis cum sibi et familiae, tum civili
 societati utiles habeantur.

Itaque sacra haec synodus parochorum aliorum-
 que animarum curam habentium zelum et sollici-
 tudinem excitat, ut contrarios abusus, quos humani
 generis hostis invexit, omni contentione tollere
 studeant. Quapropter sacramenti matrimonii in-
 stitutionem, vim, naturam, sanctitatem parochi
 prudenti quidem ratione, frequenter tamen et ac-
 curate fidelibus explicent, ut omnes intelligant, cuius
 rei causa institutum sit, et quantam mentis con-
 siderationem, quantam animi praeparationem pie-
 tatemque requirat.

Arguat etiam tum temerariam adolescentium
 utriusque pexus licentiam, qui familiariter nimis
 inter se conversari solent, tum perniciosam parentum
 negligentiam, qui eos, ut par est, non custodiunt.

Cum vero sponsalia gravem inducant obligatio-
 nem celebrandi congruo tempore matrimonii, parochi
 adolescentibus commendent, ne inconsiderate, temere
 et soli clam incant sponsalia; sed lumen a Deo
 assiduis precibus efflagitent, consilium prudentium
 virorum adhibeant, et coram testibus fide dignis ea
 contrahant: saepe enim fit, ut alter sponsus alterius
 portaeus fidem non praestet, et cum in ius venitur,
 nullo teste convinci possit; unde contentiones, in-
 famiae, rixae, inimicitiae, non sine gravi bonorum
 scandalo, oriuntur.

Praesertim vero id iaculent, ut filii familias
 parentum consensum exquirant; nam matrimonia,
 parentibus rationabiliter invitis contracta, sancta Dei
 ecclesia ex iustissimis causis semper detestata est
 atque prohibuit; neque de divino auxilio bene
 sperare possunt, qui causa parentum consilia
 auctoritatemque parvipendant.

Si proximi matrimonii spes non affluant, cohae
 in Domino curandum est, ut, quantum fieri potest,
 a visitationibus sponsi abtineant.

Generatim nullum matrimonium denuntiant paro-
 chi, nisi doctrinae christianae rudimenta sponso
 didicisse compererint; instent autem, ut ante matri-

Ad haec, synodus etiam atque etiam hortatur
 episcopos, ne nimis indulgentia a canonicis de-
 nuntiationibus dispenseat; immo ne dispensationem,
 nisi ex legitima causa, concedant, praesertim vero
 si agatur de notorio concubinario, qui concubinam
 ipsam velit ducere uxorem. Prae oculis autem
 habeant Benedicti XIV encyclicam *Satis vobis*
*comportum*⁴.

Demum, cum doceat apostolus, virum a muliere,
 et mulierem a viro discedere non debere, quoties
 id evenisse compererint, sedulo curent parochi tum
 per se, tum per alios, conjugalem eorum pristinam
 gratiam et societatem reconciliari: si media ab
 ipsis adhibita, proceca, exhortationes, monita, irrita
 evadant, rem totam ad ecclesiasticum pro causis
 matrimonialibus tribunal deferant.

Recens instructio pro matrimoniali iudice iterum
 typis committatur, et tamquam utilis norma pro
 tribunali ecclesiastico matrimoniorum ubique ad-
 mittatur.

§ 9. De sacramentalibus.

Sacramentalia semper in ecclesia obtinuerunt,
 cuiusmodi sunt aqua aliaeque res peculiari aliquo
 ritu benedictae et benedictiones ipsae, praesertim
 ad pietatis sensus in fidelium animis excitanda.
 Quamvis benedictionis munus proprium sit sacer-
 dotis, nullus tamen sacerdos illud temere sibi ar-
 roget cum detrimento iurium parochialium.

Vicarii foranei et parochi sedulo invigilent, ne
 pravi homines, lucri cupiditate illecti, credulae
 plebis superstitionem exorcismis aliisque modis
 foveant et augeant; quos omnino coerceant, invo-
 cato, si opus fuerit, ecclesiasticae vel civilis pote-
 statis auxilio.

Quamquam autem certissimum est, valere ec-
 clesiae benedictiones tum contra spirituales ne-
 quitias, tum etiam adversus naturales morborum
 causas; tamen caveant, qui benedicunt, ne vanas
 mulierum praesertim suspiciones de maleficiis, vene-
 ficis, fascinationibus aliquo modo foveant, aut oc-
 casionem praebant aliquid de eo genere temere
 opinandi. Nemini propterea expetitam benedictionem
 impertiantur, nisi prius petentis animum prudenter
 exploratum habuerint.

In benedictionibus esse tantum adhibeantur
 formulae, quae reperiuntur in rituali Romano, aut
 quae ab apostolica sede sunt adprobatae.

Quod si contigerit aliquando benedictionem pro
 peculiari aliqua necessitate impertiendam esse, cui
 nulla ex adprobatis satis accommodata videatur,
 parochus uti poterit formula aliqua generali, et
 praemisso versiculo: *Adiutorium nostrum in nomine*
Dominum, unam vel alteram ex his orationibus sub-
iungere, quae sunt in missali Romano; exempli
causa, Deus refugium nostrum et virtus etc., vel
Pateant aures misericordiae tuae, quae legitur
dominica IX post Pentecosten.

Sciatis praeterea sacerdotes in decretis de libris
 prohibitis, nec in Indice nominatim expressis, haec
 haberi titulo IV: *Quaedam ad ritus sacros spec-*
tantia, quae prohibita sunt:

1. „Benedictiones omnes ecclesiasticae, nisi ad-
 probatae fuerint a sacra rituum congregatione.“
2. „Exorcismorum formulae diversae ab iis,
 quae praescribuntur in regulis ritualis Romani, et
 earumdem usus, absque praevio examine coram
 ordinario.“

¹ Matth. XIX, 6.

² Eph. V, 25, 32.

³ Catech. Rom., p. II, de sac. matr., n. 17.

⁴ Die 17 nov. 1741.

Caput XXIII.

De sacrosancto missae sacrificio.

In sacrosancto missae sacrificio idem ille Christus continetur et sacerdotum ministerio inerte immolatur, qui in ara crucis semel seipsum crucente obtulit¹.

Per hoc sacrificium divinam maiestatem, ut docet, adoramus, pro acceptis beneficiis digne gratias agimus, satisfacimus pro peccatis, divinam misericordiam efficacius conoquimur, et gratiam invenimus in auxilio. Quapropter ita ad rem sanctissimum dominus noster Pius papa IX¹ episcopos omnes adhortatur: „Cum probe noscatis sacrosanctae missae sacrificio magnam fidelis populi eruditionem contineri, ne intermittatis unquam parochos praesertim aliosque divini verbi praesones et eos, quibus demandatum est munus erudiendi christianum populum, monere, hortari, ut fidelibus populis tam sancti tamque admirabilis sacrificii necessitatem, praestantiam, magnitudinem, finem, fructus² studiosissime et accuratissime exponant, explicent ac simul fideles ipsos excitent, inflamment, quo eidem sacrificio ea, qua par est, fide, religione ac pietate frequentissime intersint, ut divinam misericordiam et omne, quo indigent, beneficiorum genus sibi comparare queant.“

Quod si tanta fides, religio, pietas in eis, qui missae sacrificio intersunt, hanc omnino meritoque requiritur, „quo solari radio purior ac splendidior non debet esse ea manus, quae hanc carnem dividit, os quod igni spiritali repletur, lingua, quae tremendo nimis sanguine rubeat?“³ Unde satis apparet⁴ omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut, quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate atque exteriori devotionis ac pietatis specie, hoc tremendum mysterium peragatur.

Graviter igitur praecipit synodus, ut parochi et vicarii foranei, quorum conscientiam onerat, si quos noverint sacerdotes sine debita praeparatione et subsequenti gratiarum actione, festinanter aut indevote missas celebrare, post unam alteramve correptionem in Domino factam, omni postposito humano respectu, episcopo denuntient, qui in contumaces poenam suspensionis indicet, ne in eorum peccatis connivere videatur.

Quod si quis sacerdos a finitimis provincis ad aliquam ecclesiam missam celebraturus accedat, is, si parochus sit probe cognitus, si tonsuram gestet, et nihil indegorem in vestibus praese ferat, poterit quidem per breve tempus ad sacrum faciendum admitti; at, si diutius in dioecesi commoretur, certior facienda est episcopalis curia, ut debita facultas obtineatur. Videant tamen episcopi, an in sua dioecesi expediat hanc parochorum facultatem arctioribus limitibus circumscribere.

At si neque ecclesiae rectori, neque alicui integerrimae personae notus sit hic sacerdos, poterit quidem semel atque iterum sacrum facere, dummodo testimonialibus litteris sui ordinarii sit instructus; monebitur tamen, ut haec litteras curiae exhibeat, ab eaque facultatem petat sacra peragendi, alioquin ad celebrandum amplius non admittatur.

Et quoniam de missarum celebratione sermo fit, episcoporum munus est, taxam dioecesanam iuxta locorum et temporum conditionem pro missis cele-

A breadis constitutere eaque omnia prohibere, quae turpem quaestum capiunt.

Meminerint sacerdotes, illicitum esse missarum elemosynas recipere, quarum obligationi intra tempus praescriptum satisfacere non possunt.

Si missarum elemosynas superent, aut quantocius celebretur missae, aut denuntietur episcopo.

Maximum vero flagitium esset, si pecunia pro missarum celebratione oblata in alios usus, utcumque sacros, innumeretur. Attente igitur invigilent episcopi, severisque poenis tantum nefas coercerent.

Onera missarum perpetua non recipiantur sine assensu episcopi.

Pias quoque fundationes omnes sibi exhiberi iubeant episcopi, ut, si qua onera adimplenda supersunt, impleantur.

Antequam vero de missae sacrificio claudatur sermo, illud minime praeterendum censet haec sacra synodus, quod hodierna temporum adiuncta praetermitti non sinunt, scilicet, ecclesiarum rectoribus, tanta cum sit hoc tempore vini caritas, omnem prorsus curam omnemque adhibendam diligentiam, ut indubitanter certoque sciant, vinum, quo in missa sacerdos utitur, ex vvis fuisse expressum, ne ex defectu materiae vini sacrificium nullum evadat.

Caput XXIV.

De veneratione sacrarum reliquiarum.

„Sanctorum martyrum et aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quae viva membra fuerunt Christi et templum Spiritus sancti, ab ipso ad aeternam vitam suscitanda et glorificanda, a fidelibus veneranda sunt.“¹ Ut autem in hac re omnis superstitio et omnis turpis quaestus tollatur, haec synodus id memorat, quod in Tridentina iam praescriptum est, videlicet, nullas novas reliquias esse recipiendas, nisi recognoscente et adprobante episcopo². Itaque parochi alique ecclesiarum rectores accuratum catalogum conficiant omnium reliquiarum, quae in eorum ecclesiis custodiuntur; unde constet, num omnes reapse recognitae et approbatae fuerint ab episcopo.

Nulla autem privata persona audeat apud se reliquiarum veluti deposita asservare eo fine, ut in theca aptatae, mercede accepta, potentibus tribuantur.

Caput XXV.

De templis.

Templa domus Dei sunt, domus orationis, quae reali Christi ipsius praesentia maxime consecrantur; neque enim est alia natio tam grandis, quae habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest nobis. Magnopere itaque curent parochi, ut mulieres, iuxta praescriptum apostoli, quod hodie passim negligitur, velato capite adsint in templo; emnesque fideles in ipsum convenientes in omnibus se gerant, ut decet sanctos, qui in loco sancto stant. „Haud possumus, aiebat sanctissimus dominus noster Pius papa IX³, haud possumus, dum tsm sanctum agimus opus, quin intimo nostri cordis affectu fideles omnes moneamus, hortemur, ut summa veneratione hanc Dei domum frequentent ibique maneant mente in Deum tantum erecta, serio meditantes, hic Dei filium, Deum et hominem in maiestatis throno assidere; hic homines per regenerationis lavacrum ab originali culpa expiari et per poenitentiam Deo

¹ Conc. Trid., sess. XXII, cap. 2.

² Encyclica *Ausertissimi redemptoris* (8 maii 1858).

³ D. Ioan. Chrysa., *hom. 60, ad pop. Antioch.* (opp., ed. Montfauc., VII, 788 B).

⁴ Conc. Trid., in decr. de observandis etc., ibid.

¹ Conc. Trid., sess. XXV, de invoc. sanct. etc.

² Ibid. in decr.

³ Hemilia habita in consecratione basilicae a Paoli, die 10 dec. 1864.

reconciliari ac sacra synaxi redigi; his indulgentias ac consequi ac salutari doctrina imbui et erudiri; hic a Deo supplicum preces et vota exaudiri.¹

Sacri vero pastores meminerint, quidquid in templo est, munditiam, pietatem, dignitatem prae se ferre debere. Diligant ergo decorem domus Dei et locum habitationis gloriae eius².

Quod si novum aliquid templum extruendum est, eiusdem iconographia episcopo exhibeatur, nec non media indicentur, quibus fabrice perfici possit. Providendum insuper est in constructione templorum, ut circa ea neque tabernae adsint, neque stabula, neque domus peioribus usibus destinatae.

In templis adhibentur etiam sonus et cantus, in quo nostra hac aetate intolerandi abusus introducti sunt. Tridentina synodus³ mandat, „ab ecclesiis musicas esse arcendas, ubi sive organo sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur.“ Et Benedictus XIV (constitutione *Annus, qui hunc vertentem*, 19 februarii 1749) praecipit omnino, ut in ecclesiis „musicus cantus... ita instituatur, ut nihil profanum, nihil mundanum, aut theatrale resonet; nec enim“, ut ait sanctus Hieronymus⁴, „in tragædorum morem guttur et fauces dulci medicamine liniendae sunt, ut in ecclesia theatrales moduli audiantur et cantica.“

Hisce itaque vestigiis inhaerens haec synodus praecipit, in quavis dioecesi instituendam esse ecclesiasticam censuram, cuius iudicio subiiciantur musicae, antequam publice exhibeantur in templo.

Clerici tantum ecclesiasticum ab adolescentia ediscant, ut tali pacto minor sit necessitas advocandi laicos in subsidium.

Laici in templo concionem non habeant.

Caput XXVI.

De coemeteriis.

Coemeteria honore digna sunt, quippe quae peculiari ritu benedicta eorum exuvias servant, qui filiorum Dei adoptivum adepti et in communione ecclesiae defuncti, dormiunt in Christo.

Itaque coemeteria sint muro undique circumseptae; in medio exstat crux; si vires suppetunt, extruatur capella, in qua pro defunctis et preces fundi, et missae celebrari queant. Insuper claudantur ianua et a sordibus expurgentur. Nulla intus sint animalium pabula aut arborum conistigues; succrescentes herbae falce recidantur ibique crementur, cum in profanos usus insumi nequeant.

A coemeterio arcendi sunt ii omnes, qui tamquam ecclesiastica sepultura indigni vocantur in rituali Romano. At si in hac re aliquid contingat, quod paracho negotium facessere possit, consulatur episcopus.

Catholicorum coemeteria a coemeteriis aetholicorum omnino separata sint, et, quantum fieri potest, alia sit introitus ianua.

Defunctorum corpora honeste induta sepeliantur.

Et ne occasione funerum querimoniis locus detur, curent parochi, ut iura funerum, ab episcopo adprobata, in varias classes distribuantur, quarum eam, quae magis arripet, familiae eligant.

Caput XXVII.

De beneficiis.

Cum beneficia ad divinum cultum atque ecclesiastica munera obeunda sint constituta, illis solum conferantur, quos vitae integritas commendat, itaque

dotibus et qualitatibus eist instructi, quae ad officia beneficio adnexa rite adimplenda requirantur.

Patronorum sive laicorum sive ecclesiasticorum aliorumque iura et privilegia quoad electionem, praesentationem aut etiam institutionem, recognita et approbata, salva et integra constant.

Nemini tamen ecclesia parochialis vel aliud beneficium, cui ex natura sua cura incumbit animarum, conferendum est, nisi prius in tentamine eorum examinatoribus synodalibus vel prosynodalibus subeundo idoneus fuerit renuntiatus. Ea vero sit examinis instituendi ratio, ut examinatores non de sola scientia iudicium ferant, sed etiam de candidatorum aetate, moribus, prudentia et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis. Ita enim praecipit concilium Tridentinum⁵.

Porro ad assequendam certam et indubiam scientiae cognitionem diligenter librentur, scripto praesertim, datae responsiones quaestionibus propositis. Reliqua vero merita, qualitates et requisita, ut vocant, ex probationibus, attestationibus aliisque id genus adminiculis et documentis, quae fraude vacent, tempore congruo exhibendis, deprecantur.

Si ad plura beneficia uno concursu idem candidatus adspiret, ut hoc vel illud obtineat, de eiusdem ad singula beneficia idoneitate singulare iudicium per suffragia proferatur.

Sciunt autem examinatores, ius et officium suum esse tantum renuntiare, quinam idonei habiti sint: iudicium vero de maiore concurrentium idoneitate ad episcopum vel patronum pertinere.

Hoc autem loco sacra synodus gravissimis verbis in Domino admonet et obsecrat omnes laicas communitates, quibus ius competit eligendi proprium parochum, ut, omni postposita humana affectione, semoto omni partium studio, eum eligant, qui oves sibi commissas verbo et exemplo melius pascere possit; etenim non raro contingit, ut levibus de causis excludantur magis idonei, et minus idonei eligantur.

Caput XXVIII.

De bonorum ecclesiasticorum administratione.

Cum bonorum ecclesiasticorum administratio, ut in saepius laudata conventionione⁶ sancitum est, apud eos esse debeat, ad quos secundum canones spectat, plurimi interest, ut normae statuatur, iuxta quae haec ipsa bona diligenter et fideliter administrantur.

Etsi vero huiusmodi bona vel beneficiariorum, vel ecclesiarum rectorum administrationi concedita sint, ius tamen et officium episcopis competit, ut huic administrationi praesint.

Praecipit igitur haec synodus, ut episcopi, in sua quoque dioecesi, ad hunc finem novum officium quamprimum instituant et certum locum designent et personas eligant, quae vel immediate, vel per vicarios foraneos huic bonorum administrationi in tota dioecesi invigilent et communes normas diligenter servant, quae suo tempore promulgabuntur.

In his enim regulis conficiendis illud cautum est, ut illaesa maneant iura caesaris et patronorum, ac praecipue illorum, qui, si redditus desint, pecunia data supplere tenentur; et ea serventur, quae in dicta conventionione expresse sancita sunt.

Interea omnino necessarium est, ut episcopi iubeant accuratissimam eorumdem bonorum recensionem fieri. Curent itaque episcopi, ut singuli ecclesiarum rectores cum procuratoribus (vulgo

¹ Pa. XXV, 8.

² Sess. XXII, decr. de observ. in celebr. miss.

³ Relat. in can. *Cantantes*, dist. 92 (opp. a Hier., ed. Migne, VII, 538 D).

⁴ Sess. XXIV, cap. 18, de reform.

⁵ Benedict. XIV, const. *Cum illud semper* (die 14 decembris anno 1749).

⁶ Art. XXX.

fabricieri) duplex conficiant quamprimum huius A
recessionis exemplar, quorum alterum apud curiam
episcopalem, alterum apud ecclesiae rectores dili-
genter asservetur.

† Angelus, patriarcha Venetiarum, subscripsi et
decevi.

† Iosephus Aloysius, archiepiscopus Utinensis,
immediate subiectus sanctae sedi apostolicae, salvis
iuribus metropolitanae moae ecclesiae, lubens inter-
fui, decevi et subscripsi.

† Iacobus, episcopus Clodiensis, interfui, decevi
et subscripsi.

† Fridericus, episcopus Patavinus, interfui, de-
cevi et subscripsi.

† Manfredus, episcopus Cenetensis, interfui, de-
cevi et subscripsi.

† Ioannes Antonius, episcopus Tarvisinus, inter-
fui, decevi et subscripsi.

† Benedictus, episcopus Veronensis, interfui, de-
cevi et subscripsi.

† Ioannes, episcopus Feltriensis et Bellunensis,
interfui, decevi et subscripsi.

† Andreas, episcopus Concordiensis, interfui, de-
cevi et subscripsi.

† Camillus, episcopus Adriensis, interfui, decevi
et subscripsi.

Ios. Giroto, canonicus, episcopi Vicetini, Io.
Iosephi Cappellari, procurator specialiter deputatus,
episcopi eiusdem nomine decevi et subscripsi.

Decretum de subscribendo.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae
sedis gratia patriarcha Venetiarum, omnes reveren-
dissimos episcopos et patres, qui huic sacrae Ven-
etae synodo provinciali iure intersunt, admonemus,
ut singuli unus post alium ad altare accedant, et
iis, quae in hac synodo decreta sunt, subscribant.

Quoniam vero admodum reverendus dominus
Ioseph Giroto, episcopi Vicetini procurator, malae
valetudinis causa huic sessioni minime interesse
potuit; cumque iam pridie de nostro mandato a
secretario synodi eidem perfecta fuerint illa omnia
decreta, quae in privatis et ultima generali con-
gregatione, quibus non interfuit, discussa et a re-
verendissimis patribus admissa sunt; ac ipse pro-
curator, praesentibus testibus ad id specialiter depu-
tatis, eadem decreta in omnibus et per omnia ad-
probaverit: ideo mandamus eidem secretario synodi,
ut cum notario et secundo caerimoniarum magistro
ad eundem procuratorem accedat, cui, proposita
excommunicationis poena, praecipimus, ne ab hac
urbe discedat, nisi prius episcopi sui eiusque eccle-
siae nomine ipsa decreta subscripserit.

Decretum de indictione futuri concilii.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae
sedis gratia patriarcha Venetiarum, cum a Triden-
tinae patribus provincialia concilia cogi quolibet
saltem triennio statutum sit: secundam Venetam
provincialem synodum futuram anno 1862 celebra-
dam, loco et tempore alias significandis et statuendis,
iam denuntiamus et indicimus omnibus et singulis,
qui eidem synodo tenebuntur interesse.

Decretum de finienda synodo.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae
sedis gratia patriarcha Venetiarum, cum, Deo auctore
et adiutore, ea sint absoluta, quae pro tem-
poris ratione agi gerique posse videbantur, cumque
pastoralis cura reverendissimos episcopos, qui hoc
in concilium evocati sunt, ad ecclesiarum suarum
stationem et pastorem diligentiam revocet: ea
propter huius sacrae synodi provincialis Venetae
primae finem iure faciendum statuimus.

ADCLAMATIONES

synodo absoluta decantatas.

Diaconus. Deo omnipotenti, aeterno Iehova, in
essentia uni, in personis trino, laus, honor, bene-
dictio in aeternum.

Assistentes (hic omnes seclant genus). Adoremus
et procidamus ante Dominum, qui fecit nos: laude-
mus et superexaltemus eum in saecula.

D. Iesu, Dei filio, hominum salvatori, eius cordi
amantissimo, omnium gratiarum fonti inexhausto,
obsequium, adoratio et amor in toto orbe terrarum.

A. Accipiat Christus gentes, haereditatem suam:
dominetur a mari usque ad mare. Hauriant omnes
aquas de fontibus salvatoris: ament et redament
eum in perpetuum.

D. Beatissimae virgini Mariae sine labe ori-
ginali conceptae, almae deiparae ab angelo saluta-
tae, totius provinciae nostrae patronae: beatam eam
dicant omnes generationes.

A. Tu gloria Ierusalem, tu laetitia Israel:
dominare nostri, tu et filius tuus. Loquere regi pro
nobis, et tuere nos in hac lacrymarum valle.

D. Sanctis Iosepho, genitricis Dei sponso, Marco
evangelistae, Laurentio Iustiniano, Hermagorae et
Fortunato, ceterisque Venetae provinciae patronis:
beatis omnibus, qui in regione nostra ecclesias
fundaverunt vel illustrarunt sanctis laboribus vel
fuso sanguine; beato Carolo Borromaeo, cuius hodie
festum celebrantes hanc primam provincialem
synodum absolvimus: sit memoria eorum in perpetua
benedictione.

A. Laudemus viros gloriosos, parentes nostros:
filii eorum in aeternum maneant, et nos tantam
habentes impositam nubem testium, per patientiam
curramus ad propositum nobis certamen, ut cum
eis percipiamus gloriae coronam.

D. Beatissimo domino nostro papae Pio IX,
Christi vicario, omnium christianorum patri et
doctori, anni multi, in urbe pax, lenimen cordis,
universorum obsequium.

A. Tribuat ei Dominus secundum cor eius et
omne consilium eius confirmet; notam faciat semper
filiis hominum magnificentiam regni sui.

D. Illustrissimo ac reverendissimo patriarchae
Venetiarum, cuius zelo et indefessa sollicitudine pro
instauranda disciplina absoluta est haec synodus.

A. Ecclesiae Venetae ad multos annos conservet
Christus, quem ei dedit pastorem iuxta cor suum.
Retribuat ei Dominus, multiplicet fructum operum
eius, ut de profectu ovium fiat gaudium aeternum
pastoris.

D. Illustrissimis ac reverendissimis archiepis-
copo Utinensi omnibusque episcopis huius concilii
patribus, post sanctos labores synodi, ad ecclesias
suas felix reditus, continuumque auxilium de sancto
super eos.

A. Angelus Domini comitetur illos, ut cum pace,
salute et gaudio ad suos redeant; eos incolames
ad synodum post triennium reducat; princeps
pastorum conservet eos et benedicat omnibus
operibus eorum.

D. Omnibus deputatis et ordinibus, qui ad hoc
concilium accesserunt, vitae sanctitas et felicitas
in Deo.

A. Abundet semper in eis totius forma virtutis,
et petitiones eorum apud Deum innotescant.

D. Augustissimo imperatori Francisco Iosepho I
regi nostro, et omnibus principibus christianis catho-
licae religionis, pro domo Dei zeli et iustitiae perse-
verantia, pacis foecunditas.

A. Princeps coelestis terrenas iustitiae et rectae
fidei conservatores custodiat.

D. Venetiarum metropoli semper catholicae, clero A omnipotentis, ad tutelam fidei et morum perfectionem, ad instaurationem disciplinae, Deo favente, celebrata est: votis omnium succedat, decreta eius serventur, ut eis fideliter inhaerentes crecamus in gratia.

A. Benedicat Dominus populo suo fideli; deducat eum per vias rectas, ut non obliviscatur operum altissimi et mandata eius semper exquirat.

D. Haec provincialis synodus ad gloriam Dei speramus. Fiat, fiat. Amen, amen.

ACTA CONCILII.

[Excerpta.]

IN CONGREGATIO PRIVATA.

In Dei aeterni nomine. Amen.

Præsentis publico documento cunctis ubique pateat evidenter notumque sit, quatenus illustrissimus ac reverendissimus dominus Angelus Ramazzotti, sacrae caesareae regalis apostolicae maiestatis a consiliis intimis, a supremis dignitatibus coronae regni Longobardi-Venetici capellanus, abbas commendatarius perpetuus Sancti Cypriani de Muriano, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, Dalmatiae primas, ecclesiasticae Venetae provinciae metropolita etc. etc. etc. litteris datis die 19 mensis aprilis anni 1859, Venetum primum provinciale concilium in patriarchali, metropolitana ac primatiali divi Marci evangelistae Venetiarum basilica die 29 subsequentis maii solemniter inchoandum indixit; sed propter difficultates postmodum ob temporum circumstantias exortas, idem concilium die 12 eiusdem maii proposito edicto prorogandum statuit, quod tandem, per alias litteras die 10 septembris evulgatas, die 18 octobris in eadem basilica annuente Dei misericordia, aperiendum iterum indixit.

Eiusdem vero patriarchae consilio subscribentes moremque invitationibus concorditer gerentes, cum omnes episcopi ei suffraganei, tum illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis et metropolita, qui (suis quidem omnibus salvis iuribus ac privilegiis vi bullae sanctissimi domini domini Pii divini providentia papae IX feliciter regnantis, quae incipit *Ex catholicae unitatis contra*) ad normam sacrosancti concilii Tridentini, in metropolitam, cuius synodo provinciali interesset, iam pluribus abhinc mensibus se electurum declaraverat, ac deinde, missis litteris die 17 aprilis, patriarcham Venetiarum, formaliter elegit, nonnullis praecedentibus diebus, Venetias petere festinarunt, ut quae necessaria et opportuna pro huius celebratione concilii visa fuerint, privatis antea congregationibus et collationibus rite disponerent; atque huc advecti in aedibus seminarii patriarchalis ad beatam Mariam virginem Salutis nuncupatae, una cum capitulum ecclesiarum cathedralium et collegiarum procuratoribus, ac theologia ab ipsis episcopis advocatis, commune habuerunt hospitium; praecis tantummodo ex his procuratoribus penes religiosas familias, congregationis nempe scholarum Caritatis et ordinum Minorum sancti Francisci regularis observantiae ac Capucinorum, noctu receptis.

Anno igitur a salutifera domini nostri Iesu Christi nativitate 1859, indictione Romana II, die vero martis, 11 mensis octobris, mane hora 10, pontificatus autem sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX anno 14, ipsemet illustrissimus ac reverendissimus dominus Iosephus Aloysius Trevisanato, sacrae caesareae regalis apostolicae maiestatis a consiliis intimis, imperialis ordinis Austriaci coronae ferreae primae classis eques, Rosatii abbas, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, metropolita, archiepiscopus Utinensis etc.;

Reverendissimi domini

Iacobus doctor nobilis De Foretti, comes Romanus, civilis meriti magno aereo numismate ornatus

vitta decoratus, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, episcopus Clodiensis,

Fridericus doctor ex marchionibus Manfredini, episcopus Patavinus,

Manfredus nobilis Bellati, episcopus Conetensis,

Ioannes Antonius baro De Farina, imperialis ordinis Austriaci coronae ferreae secundae classis eques, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, episcopus Tarvisinus,

Benedictus de Riccabona, comes Romanus, imperialis ordinis Austriaci coronae ferreae secundae classis eques, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, episcopus Veronensis,

Ioannes Renier, imperialis ordinis Constantini Sancti Georgii Parmensis capellanus, ordinis sanctorum Mauritii et Lazari eques, episcopus Feltriensis et Bellunensis,

Andreas Casasola, episcopus Concordiensis,

Camillus ex comitibus Benson, episcopus Adriensis, concilii praefati celebrandi causa, in eodem seminario in Domino congregati, primam privatam congregationem iudicaverunt habendam.

Quare, die et hora praedictis, postquam cum enuntiatii capitulorum procuratoribus et theologia in ecclesia beatae Mariae virginis Salutis, de qua supra, sacrum audierunt, divinique Spiritus lumina, cantato hymno *Veni creator*, invocavere, in aulam appositam eiusdem patriarchalis seminarii, quam aulam Monico appellant, soli convenerunt concilii patres, illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, rocchetto et mozzetta, alii vero rocchetto et mantelletto induti, ibique, praevia recitatione precum, quae in pontificali Romano adnotantur, de quibusdam egerunt ante apertionem concilii seu synodi provincialis praedictae, quae quidem, ut sequitur, voluerunt esse servanda.

I. Cum reverendissimus dominus Iosephus Cappellari, comes Romanus, in artibus liberalibus et philosophia baccalaureus, in sacra theologia et in utroque iure doctor, imperialis ordinis Austriaci coronae ferreae secundae classis eques, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, episcopus Vicetinus, ad concilium prout de iure vocatus, sed propter infirmam valetudinem eidem ad interessendum impotens, admodum reverendam dominum Iosephum Giroto, eiusdem vicarium in spiritualibus generalem et cathedralis, illius ecclesiae poenitentiarum canonicum, suum in procuratorem spectatiter elegerit ac deputaverit, per mandatum die 4 huius mensis octobris expeditum, tenoris inferioris registrandi et in manibus illustrissimi ac reverendissimi domini patriarchae iam antea reverenter exhibitum: idem patriarcha, patribus mandato ostenso, illos interrogavit, num ipsimet procuratori in rebus a concilio deliberandis votum, ut aiunt, decivum, exceptis tamen casibus a iure excipiendis, concedendum esse iudicarent; eorumque unanimi consensu habito, statim decretum emisit tenoris, sequentis videlicet:

„Angelus Ramazzotti etc. etc. etc.

„Dilecto nobis in Christo admodum reverendo domino Iosepho Giroto, ecclesiae cathedralis et episcopalis Vicetinae poenitentiarum canonico, re-

verendissimi domini Ioannis Iosephi Cappellari, Vicentini episcopi, vicario in spiritualibus generali, salutem in Domino.

„Cum tuus praeaudatus reverendissimus dominus episcopus, quem ad provinciale concilium per litteras, die 10 septembris currentis anni sub N. 120 sectione I datas, prout de iure, advocavimus, litteris suis sub die 3 huius mensis octobris et sub N. 121 missis nobis exposuerit, se, attenta infirma, qua laborat, valetudine, eidem concilio personaliter interesse minime posse, teque in suum specialem procuratorem, per mandatum sub die 4 huius mensis, quod modo nobis exhibuisti, elegerit: „Nos, cum episcopo ipsi profundae reverentiae, tum tibi singularis existimationis signum tribuere cupientes, de consilio et de consensu ceterorum omnium concilii patrum nobiscum hac ipse die 11. mensis octobris in prima privata synodi congregatione collectorum, statuimus ac decernimus, ut tu, praesenti et omnibus aliis tam privatis quam generalibus congregationibus publicisque concilii sessionibus cum voto in rebus deliberandis, ut aiunt, decisivo, exceptis casibus a iure excipiendis, adistere possis et valeas; idemque propterea votum tibi, tenore praesentium, assignamus ac tribuimus, et ita, etc. non solum, etc. sed et omni meliori modo, etc.

„Datum Venetiis, ex aedibus seminarii patriarchalis, in aula primae privatae synodi congregationis, die 11 octobris 1859.“

„Quo quidem decreto reverendissimis concilii patribus a me Ioanne Baptista Ghega, protonotario apostolico ad instar participantium et praeaudati illustrissimi ac reverendissimi domini patriarchae cancellario, ad nutum eius alta et intelligibili voce perlecto, ab ipso patriarcha subscripto eiusque sigillo meique subscriptione munito, illico admodum reverendus dominus Ioseph Giroto, procurator ut supra, in congregationem accitus fuit, cui componenti idem decretum patriarcha per meipsum tradidit, quique in aula post episcopos sedem iam paratam statim occupavit.“

II. Canonicorum deinde totius patriarchalis capituli, omniumque ecclesiarum cathedralium et collegiarum sub Veneta provincia procuratorum, quos ad synodum ex suffraganeorum episcoporum dioecibus patriarcha, quoque ex propria dioecesi Utinensis archiepiscopus invitarunt, et respectiva capitula deputare, nec non theologorum et canonicorum, quos cum patriarcha, tum archiepiscopus praeaudatus, episcopus Vicentinus aliique reverendissimi patres selectos voluerunt, unicuique patrum nominibus exhibitis: iidem elegerunt officiales seu ministros synodi, in prima tam generali congregatione in aula magna seu bibliotheca seminarii quam publica sessione in patriarchali basilica habendis, nominandos et proclamandos, nempe

pro officio promotoris concilii seu synodi
(etc. v. supra)

III. Instituendas et efformandas ipsi patres reverendissimi curare novem particulares congregationes, quarum primis octo unus ex episcopis, ultimae vero (sese longaevae aetatis ergo excusante reverendissimo domino episcopo Clodiensi) procurator episcopi Vicentini praesidebit; earum cuilibet examinandam, perpendendam et conformandam rerum in sacra synodo pertractandarum partem designando, quarum synopsis ipse illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha iam antea cum illustrissimo ac reverendissimo domino Utinensi archiepiscopo die 8 aprilis, tum sibi suffraganeis episcopis die 18 praecedentis mensis martii transmittendam curaverat.

Haec itaque congregationes sic ut infra constituantur:

I. congregationis praeses illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis. *Secretarius*: Ios. Bortoluzzi. *Theologi*: Nicolaus ex comitibus Frangipane, I. de Menech.

II. congregationis praeses: reverendissimus dominus episcopus Patavinus. *Secretarius*: Fr. Panella. *Theologi*: J. B. Marconi, Ant. Maria Munari, Ant. Ceoldo.

III. congregationis praeses: reverendissimus dominus episcopus Cenetensis. *Secretarius*: Car. Maccarini. *Theologi*: Leop. Palatini, Dominicus Capretta, P. Seb. Casara.

IV. congregationis praeses: reverendissimus dominus episcopus Tarvisinus. *Secretarius*: Th. Scalfarotto. *Theologi*: J. Casagrande, Angelus Rampini, Iul. Caesar Parolari.

V. congregationis praeses: reverendissimus dominus episcopus Veronensis. *Secretarius*: Alex. Aldegheri. *Theologi*: Ant. Fr. Marchi, Henr. Girardi, I. Berengo.

VI. congregationis praeses: reverendissimus dominus episcopus Feltriensis et Bellunensis. *Secretarius*: I. B. Zannettini. *Theologi*: Hier. Rossi, I. de Menech, I. B. Spangaro.

VII. congregationis praeses: reverendissimus dominus episcopus Concordiensis. *Secretarius*: I. Fabrici. *Theologus*: Matth. Fracaso.

VIII. congregationis praeses: reverendissimus dominus episcopus Adriensis. *Secretarius*: Emmanuel Kaubech. *Theologi*: Angelus Maria Paulucci, Sanctes Ramello, Fr. Chilese, Al. Bortoluzzi, I. Saccardo, Felix Quaglia.

IX. congregationis praeses: admodum reverendus dominus procurator episcopi Vicentini. *Secretarius*: I. Rossi. *Theologi*: Lud. ex marchionibus Gonzati, I. B. Cecchetti, Isaac Bettinardi.

Diebus igitur, quae apertionem concilii praecedunt, horisque statuendis, particulares congregationes praedictae, vel aliae (reverendissimis nempe patribus in praesynodalibus comitiis in simul collectis) habebuntur, in quibus synodi decreta, in ipsis particularibus congregationibus examinata et disposita, perpendenda et discutienda proponuntur; ita ut omnium rerum examine hisce diebus, si fieri poterit, in particularibus persoluto, res ipsae in generalibus congregationibus denuo examinentur, proponantur et discutiantur, eaque decernantur, quae in publicis sessionibus definitivam sententiam obtineant.

IV. Reverendissimi patres ea deinde discutienda sumpserunt, quae ex sacrosancti Tridentini concilii praescripto in provinciali synodo specialiter examinanda sunt, quaeque in capitibus XII, XIII, XVIII sessionis XXIV, et capitibus II et XI sessionis XXV de reformatione continentur.

V. Illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha reverendissimos patres sciocitatus est, utrum ad missam pontificalem, quae die 18 huius mensis pro prima sessione praestituta celebrabitur, sacram synaxim sumere vel sacrum potius facere intendat; eorumque accepto responso, generalem cleri communionem minime habendam esse ipsi patres decreverunt.

VI. Penes vero iudices querelarum et excusationum congregationem futuram esse statuerunt in aedibus seminarii patriarchalis, loco ad id designato, aula nempe Monico nuncupata, singulis feriis, in quibus congregationes praesynodales habebuntur, per spatium unius horae a 9 ante meridiem, et aliis item feriis, quae tabellis publicis affixa, ubi opus fuerit, indicentur et significabuntur.

VII. Decreverunt insuper vivendi et agendi rationem, quam omnes unaquaque die, durante concilio, servandam curarent, videlicet:

Mane hora 6 e lecto surgant, precibus matutinis et orationi mentali vacabunt, nec non sacrum, si voluerint, facient.

Hora 8 ad missam synodalem in ecclesia beatae Mariae virginis Salutis convenient. Post missam, hymnus *Veni creator* decantabitur.

Hora 10, particulares congregationes vel seorsim vel coniunctim habebuntur, prout reverendissimi patres statuere iudicabunt.

Post meridiem, ad horam 1 cum dimidio, prandium, quod immediate sequetur brevis visitatio ad sanctissimum sacramentum in ecclesia praedicta. Durante prandio, post lectionem capituli unius ex actis apostolorum de prompti, legatur de vita sancti Caroli Borromaei.

Hora 4, congregationes particulares, ut supra, seorsim habebuntur.

Hora 5 cum dimidio, ad expositionem et benedictionem sanctissimi sacramenti omnes aderunt in ecclesia, et deinde patres congregationibus particularibus coniunctim vacabunt.

Ad horam 8 cum dimidio, erit visitatio ad sanctissimum sacramentum, rosarii recitatio in communi, postea coena cum lectione de vita sancti Caroli, praemissa martyrologii lectione, tandem ad cubiculum recessus.

Pro generalibus vero congregationibus habendis, dies et horae, quae magis opportunae videbuntur, in posterum statuentur; et quoad publicas sessiones in patriarchali basilica celebrandas, prima sessio assignata die hora 9 de mane inchoabitur; aliae ab hora 8 matutina cum dimidio tenebuntur, et vespere, si opus fuerit, hora 3 cum dimidio reassumentur.

VIII. Die martis, 18 octobris, hora 8 cum dimidio, ad primam sessionem concilii seu synodi celebrandam omnes admissi ad palatium patriarchale convenient, et inde hora 9 ad metropolitanam divi Marci basilicam ordinanda erit supplicatio sollemnis, ut sequitur.

Ordines regulares suo quisque religionis habitu, nempe:

Fratres a Sancto Ioanne de Deo.

Carmelitae exalceati.

Fratres ordinis minorum Sancti Francisci Conventualium.

Fratres ordinis minorum Sancti Francisci Capuccinorum.

Fratres ordinis minorum Sancti Francisci Strictioris observantiae seu reformatorum.

Fratres ordinis minorum Sancti Francisci Regularis observantiae.

Fratres ordinis Praedicatorum.

Patres societatis Iesu.

Clerici regulares congregationis Somaeschenis.

Clerici saeculares congregationis Scholarum caritatis.

Presbyteri saeculares congregationis Oratorii.

Cruz capituli patriarchalis cum quatuor ceteris, quam praecedent familiares laici episcoporum et patriarchae.

Clerici seminarii patriarchalis et presbyteri ex hac aliisque dioecesium saeculares et urbis regulares, superpelliceis induti, saeculares quoque cum birreto.

Curiones urbis, cum rocchetto, mozsetta nigri coloris et birreto.

Deputati ex religiosis familiis ad synodum advocati, in suo quisque ordinis habitu, inter quos,

post fratrum a Sancto Ioanne de Deo deputatos, deputati ordinis Servorum beatae Mariae virginis a Monte Berico nuncupatorum Vicetinae degentium, et post deputatos ordinis Praedicatorum 1.º missionariorum congregationis a sacris Stigmatibus, 2.º clericorum regularium ministrorum infirmorum a Sancto Camillo de Lellis, in civitate Veronensi existentium, deputati incedent.

Deputati a novem cleri Veneti congregationibus, superpelliceo, vel rocchetto, si usum habeant, et stola coegregationis induti, cum birreto.

Patriarchales urbis decani, cum rocchetto, mozsetta nigri coloris et birreto.

Deputati seminarii patriarchalis, veste talari, fascia et palliolo longiori induti, cum birreto.

Theologi et canonistae ab episcopis advocati, vel eodem habitu, vel praelatio, si Romanam praelaturam habeant, iuxta ordinem suorum episcoporum consecrationis.

Theologi et canonistae a patriarcha advocati, eodem habitu.

Theologi ab imperialis et regiae universitatis Patavinae facultate theologica deputati, proprio habitu incedentes.

Procuratores ecclesiarum collegatarum, suo quisque choralis habitu.

Procuratores capitulorum cathedralium, eo, quo coram episcopo utuntur, habitu.

Procurator reverendissimi domini episcopi Vicetini, rocchetto, amictu et pluviali rubri coloris indutus, cum birreto.

Abbatibus infulati, rocchetto, amictu et pluviali rubri coloris induti ac mitra alba ex lino cooperti.

Beneficiati patriarchalis capituli, cum superpelliceo, almutiis et birreto iuxta promotionis ordinem.

Cruz patriarchalis.

Beneficiati capituli, sacris induti paramentis.

Eiusdem capituli tum ad honores, tum residentiales canonici, vestibus sacris induti.

Reverendissimi domini episcopi, bini et bini, rocchetto, amictu et pluviali rubri coloris induti ac mitra ex tela aurea cooperti.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis, iisdem indumentis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, iisdem paramentis et stola indutus, cum mitra pretiosa et baculo pastoralis inter diaconos assistentes incedens.

Sacerdotes familiares ipsius patriarchae ceterique aliorum patrum, eorum mozsettas et birreta deferentes.

Aliis autem diebus, pro sessionibus in patriarchali basilica celebrandis totus clerus in ecclesiam, et capituli patriarchalis canonici rocchetto et superpelliceo induti et cum birreto in pallatium convenient, ex quo reverendissimi patres rocchetto et mozsetta, patriarcha vero cappa magna, induti, ad ecclesiam ipsam per viam brevioram accedent.

IX. Die synodi apertionis, ab illustrissimo ac reverendissimo domino patriarcha pontificaliter celebrabitur missa de *Spiritu sancto*, quam sequetur eiusdem patriarchae allocutio; diebus vero pro aliis sessionibus praeficiendis, prima a reverendissimo domino episcopo Patavino cum cantu missa de *Requiem* pro patriarchis et episcopis defunctis (quam sequetur absolutio a patriarcha danda) pariter celebrabitur; secunda pontificalis erit a reverendissimo domino episcopo Conetensi decantata missa de beata Maria virgine eiusdemque episcopi allocutio; ultima tandem die, item pontificalis de sanctissima Trinitate ab illustrissimo ac reverendissimo domino archiepiscopo Utinensi missa decantata.

X. Statuerunt praeterea patres reverendissimi, A ut, primae sessionis die, decreta sacrosancti Tridentini concilii ipse Utinensis archiepiscopus e suggestu legat; ceteris vero diebus vel ipse, vel alii ex dignioribus episcopis iuxta suae consecrationis ordinem, nisi missam canere teneantur, pariter e suggestu promulgent.

XI. Cum illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, iam, a die 12 praeteriti septembris ad sanctissimum dominum Pium papam IX, tenoris in actorum finem registrandi, humillimas litteras miserit, quibus, Veneti totius episcopatus nomine, in patres ad concilium conventuros apostolicam benedictionem efflagitavit: iidem reverendissimi patres decreverunt, ut aliae insuper impraesentiarum omnium manu subaiguatae litterae eidem pontifici maximo subiiciantur, in finem pariter actorum transcribendae.

XII. Denique, manu item omnium subscriptas, B ad episcopum Bergomensium mittendas iudicant, inter acta concilii circa finem registrandas.

Quibus sic ordinatis et dispositis, hora 12 meridiana cum dimidio, recitatis precibus in pontificali adnotatis, absoluta est congregatio privata.

Sequitur tenor reverendissimi domini episcopi Vicetini mandati, quo suum ad synodum procuratorem, admodum reverendum dominum Iosephum Giroto, specialiter deputat.

„Ioannes Ioseph Cappellari, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Vicetinus, praelatus domesticus ac pontificio solio assistens, comes Romanus et eques secundae classis imperialis, ordinis Austriaci coronae ferreae etc. etc. etc.

„Dilecto nobis in Christo reverendissimo domino Iosepho Giroto, canonico poenitentiaro huius nostrae, cathedralis ecclesiae et vicario nostro generali, salutem in Domino.

„Cum nos, ob aetatem longaequam et non firmam valetudinem, primae synodo provinciali, quam excellentissimus ac reverendissimus dominus patriarcha Venetiarum die 10 septembris proximo elapsi edixit, interesse non possimus, te, dilecte frater, de cuius pietate, doctrina, prudentia ac zelo quam plurima et praeclearissima quotidie habemus testimonia in difficili, quo pluribus abhinc annis fungeris, munere vicarii nostri generalis, procuratorem nostram nominamus et statuimus, ut in dicto provinciali concilio nostri vicem geras, ac pro nobis, una cum illustrissimis ac reverendissimis confratribus nostris Venetae huius ecclesiasticae provinciae episcopis, omnibus interis praesynodalibus et formalibus solemnibus concilii sessionibus, ut, quidquid tractandum erit ac deliberandum, pro nobis semper ad examen revocare, perpendere ac decernere magnopere studeas.

„Quare te formali hoc nostro procuratoris actu D munitum volumus per nos ac nostro sigillo firmato, quo a reverendissimis concilii patribus ut procurator noster recognosci et excipi valeas, ac inter eos ad cunctas tum privatas tum publicas conciones admitti, quae ad ipsum pertinent concilium.

„Datum Vicentiae, in palatio episcopali, die 4 octobris 1859.“

† Io. Ioseph, episcopus Vicentiae.
Ioannes B. Cavallini, canonicus cancellarius episcopalis.

II. CONGREGATIO PRIVATA [die 14 octobris].

In ea mandaverunt ac statuerunt [patres]:

I. Typis vulgandum, omnibus ad synodum accitis transmittendum et in apertiori eiusdem seminarii loco nec non ad valvas patriarchalis basilicae affigendum esse decretum, quod sequitur:

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

„Illustrissimus ac reverendissimus dominus Angelus Ramazzotti....

„De consilio et consensu omnium reverendissimorum patrum in primi provincialis Venetiarum concilii hodierna privata congregatione collectorum, statuit ac decernit, ante apertionem eiusdem concilii primam generalem congregationem die lunae, 17 huius mensis, habendam esse; ac propterea universis et singulis, qui concilio provinciali de iure vel de consuetudine interesse debent, quique ad illud invitati fuere, mandat et praecipit, ut die praedicta, hora 10 ante meridiem, in aula magna, nempe bibliotheca patriarchalis seminarii, ad congregationem generalem praefatam se assistant, utque capitulorum procuratores instrumenta procuratoria, aliique omnes, quibus indictum fuit, ut speciali mandato muniti synodum adeant, mandata ipsa ibidem examinanda afferre non praetermittant.

„Venetia, ex aedibus patriarchalis seminarii, die 14 octobris 1859.“

De mandato illustrissimi ac reverendissimi domini patriarchae

Franciscus, canonicus.
Io. Baptista, canonicus.
Panella, secretarius.
Ghega, notarius.

II. In prima congregatione generali promissionem de secreto servando ab omnibus iuxta sequentem formulam emittendam esse:

„Ego N. ad synodum provinciae accitus, spondeo et promitto, me neque verbis, neque litteris, neque alia quacumque significatione, ullo modo cuiquam patefacturum aut divulgatum esse actionum synodaliarum arcana, aut alia quaecumque sint, quae illis synodalibus causis vel hominibus praesudicium afferre aliquo modo possint. Sic me Deus adiuvet.“

III. In dicta prima congregatione legenda esse omnia decreta, quae in prima sessione publicanda erunt, ac denique formulam brevem professionis fidei a reverendissimis dominis episcopis emittendae.

I. CONGREGATIO GENERALIS [die 17 octobris].

Aderant in aula magna seminarii seu bibliotheca synodales: presbyteri saeculares veste talari induti cum fascia, palliolo longiori et birreto, ordinum vero religiosorum procuratores in suo quisque habitu. Quibus congregatis, praesente acolytho cum cruce patriarchali et primo caerimoniarum magistro, ab aula Monica praedicta procedentes, aulam magnam seu bibliothecam, assurgentibus omnibus, ingressi sunt illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, rocchetto et mozetta, et illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis omnesque alii reverendissimi provinciae episcopi, rocchetto et mantelletto induti cum birreto, nec non episcopi Vicetini procurator indutus veste talari, fascia et palliolo longiori cum cruce canonicali collo appensa et birreto.

Ad aulae extremitatem distincta pro patriarcha sedes aliaeque pro praesulibus in modum coronae dispositae et ordinatae erant, et sedilia pro ceteris omnibus. Ex adverso sedis metropolitanae crux patriarchalis eminebat, superque magnam tabulam viridi panno obductam Christi imago de cruce pendente versa facie ad patriarcham, et atramentaria, penae et charta pro singulis patribus extabant.

Post preces in pontificali adnotatas, iubente illustrissimo ac reverendissimo domino praeside, ego patriarchalis curiae cancellarius decretum *De officialibus* legi, qui surgentes vocati responderunt: *Adsum*, secretario eique adiuncto ad propria loca assignata procedentibus.

Deinde eodem praecipiente patriarcha, ut „ve- A centur reverendissimi patres domini domini episcopi et alii omnes, qui de iure, aut de consuetudine, aut a (nostra) metropolitana auctoritate acciti, huius sacrae Venetae synodo provinciali interesse debent“, secretario adiunctos eos nominat, inter quos procurator episcopi Vicetini (dum ipse episcopus advocatur) mandatum suum iterum patriarchae exhibet, et capitulorum cathedralium et collegiarum ecclesiae Rhodiginae procuratores procuratoria instrumenta, nec non theologi ab universitatis Patavinae facultate theologia deputati propria mandata in manu illustrissimi ac reverendissimi praesidis deponunt, ipsi a canonicis profunda reverentia facta, aliisque omnibus coram eo genuflectentibus. Peracto a reverendissimis dominis dominis querelarum iudicibus delegationum examine, et aliorum mandatis recognita, praeter omnium canonicorum patriarchale capitulum, quod totum a metropolitano admissum fuit, B [ceterorum] procuratores admittuntur.

Tunc illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha promissionem de secreto servando per formulam a patribus edictam proponit, quam ipse stans, omnibusque surgentibus, tacto pectore, nomine omnium episcoporum emittit, qui, manum dexteram ad pectus tenentes, submissa voce eam repetunt, quamque deinde procurator legit episcopi Vicetini, aliorum astantium nomine, qui eodem modo eam proferunt.

SESSIO PRIMA.

Anno a salutifera domini nostri Iesu Christi nativitate 1859, indictione Romana II, die vero martis, mensis octobris 18, pontificatus autem sanctissimi domini nostri Pii divina providentia papae IX anno 14, in basilica patriarchali metropolitana et primatiali divi Marci evangelistae Venetiarum celebrata fuit prima sessio sacrae synodi Venetae provincialis primae, in eandem diem per litteras illustrissimi ac reverendissimi domini Angeli, patriarchae Venetiarum, indicta.

Prout ex nuntio, secretarii et notarii manu signato ac patriarchali sigillo munito, dieque praecedente ad valvas eiusdem basilicae affixo, mane hora 8 cum dimidio, in patriarchale palatium, in quo congregati erant reverendissimi patres, omnes convenere metropolitani capituli tum residentiales, tum ad honores canonici cum eiusdem beneficiis, nec non duo ordinis Sancti Benedicti congregationis Casinensis abbates, procuratores a capitali et, propria magistrali toga induti, theologi ab universitate Patavina deputati, insuper theologi ab illustrissimis ac reverendissimis dominis patriarcha et archiepiscopo Utinensi atque a reverendissimis dominis episcopis advocati, cunctique alii tum seminarii, D tum cleri saecularis et regularis procuratores ad synodum invitati, ac denique valde multi ex curionibus et clero saeculari ac regulari civitatis et dioeceseos, nonnullique ex aliis provinciae dioeceseos presbyteri, qui in aula magna palatii, quam sala dei Banchetti vocant, prope patriarchale sacellum constiterunt.

A patribus, capitulo patriarchali, abbatibus praedictis et procuratore episcopi Vicetini in eodem sacello sacris rubri coloris sumptis paramentis, solemnis supplicatio eo ad amussim modo ordinata fuit, quem patres in prima congregatione privata servandum esse decreverunt, omnibus interim hymnos et psalmos in libello patriarchae Iesu typis edito adnotatos, decantantibus, donec a patriarchali residentia per maiorem divi Marci plateam procedentes, hinc inde magna adstante fidelium turba, ad ianuam maiorem basilicae pervenerunt, magna

item fidelium turba stipata, quam solemniori apparatu ornatum ingressi, sanctae eucharistiae sacramentum in custodia asservatum paullisper adorant.

In navi maiori ecclesiae, ad presbyterii aditum, altare constructum et collocatum fuerat, super cuius mensae divi Marci argenteae imago eiusque reliquiae eminebant, hinc inde reliquiae etiam expositae sanctorum Lucae evangelistae, Titi Cretensis, Isidori martyris Chiensis et Pantaleonis Nicomediensis. Thronus vero patriarchalis ad cornu evangelii, et ad cornu epistolae tot sedes ordinatim exstant, quot episcopi ad synodum advenere. Ad gradus insuper altaris, in cornu evangelii, erat suggestus pro decretis legendis, et prope eum tabula pro synodi secretario, sique adiuncto, ac ex huius regione ad gradus throni alia tabula pro promotoribus, denique ex adverso in cornu epistolae tertia tabula pro notario. Ex parte throni patriarchalis pro capitulo metropolitano aliorumque capitulorum procuratoribus, ex parte vero sedium episcoporum aliae pro abbatibus, pro procuratore episcopi Vicetini, pro Patavinae universitatis theologia, pro decanis et vicariis foraneis, pro seminarii novemque cleri congregationum deputatis atque hinc et inde pro familiarum regularium procuratoribus sedes dispositae erant, aliae ex clero saeculari post eos consistebant, et ex clero regulari post episcopos in navi sanctissimi sacramenti collocatis. Theologi autem a patriarcha prope eius thronum, alique ab episcopis advocati prope eorum sedes quasi retro; et denique patriarchae e parte throni sinistra et episcoporum post eos familiares presbyteri aderant.

Post adorationem sanctissimi sacramenti, patriarcha in throno pontificali omnesque proprio loco consederunt: moxque nona musico concentu decantata fuit, quae completa, pontificalia cum pallio patriarcha induit pro missa, quam musico pariter concentu ritu solemniter decantata de *Spiritu sancto* celebravit.

Missae finita, solemniter omnia benedictione, metropolitano ad thronum suum pontificalia deposuit ornamenta, et retenta tantum alba cum cingulo et stola, et pluviali rubri coloris indutus, cum mitra et baculo pastorali ad faldistorium in plano ante altare devenit, ibique flexis genibus incepta, schola prosequente, antiphona *Exaudi nos, Domine*, ut in pontificali Romano, post psalmi primum versiculum in throno suo sedit, sedentibus episcopis et abbatibus cum mitra aliisque cum birreto uniuscuiusque locis assignatis.

Decantatis psalmis et precibus ad normam pontificalis Romani praescriptis, et expleto hymno *Veni creator* musico decantato concentu, patriarcha in faldistorio sedit super suppedaneum altarisposito, facie ad populum versa, et hinc inde diaconi assistentes in ligneis scabellis sederunt, omnibusque aliis in suis locis pariter consistentibus, metropolitano brevem primum allocutionem legit in pontificali adnotata, deinde tempori ac rei admodum orationem habuit.

Hac expleta, patriarcha ad thronum reversus in eo resedit, dum diaconus ministrans inter duos ceroferarios librum evangeliorum super pulvinari deferens supra mensam altaris posuit, ibique liber ipse ad usque absolutam sessionem remansit. Eodem tempore, caerimoniarum magister alta voce comiterque laicos omnes iavitavit, ut ab ecclesia discederent, qui statim obsequentes tranquille abierunt: perque ostiarios ianuis deinde clausis, admodum reverendi promotores, non secus ac capituli patriarchalis canonici planetis induti, coram illustrissimo ac reverendissimo domino patriarcha reverenter institerunt pro lectione sacrosancti concilii Tridentini.

tini decreti, quod incipit: *Provincialis curia*¹ et a pro alterius decreti *de inchoanda synodo* promulgatione.

Hinc e suggestu, nobiliori panno obducto, ab illustrissimo ac reverendissimo domino Utinensi archiepiscopo decreto Tridentino perlecto, patriarcha concilii patres de synodo aperienda hisce verbis seiscitatus est:

„Reverendissimi domini et patres, placetne vobis ad laudem et gloriam sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad tuendam et augendam christianae religionis fidem et disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus et controversiis componendis, aliisque Venetae ecclesiasticae provinciae permissis per sacros canones negotiis absolvendis, primam Venetam provincialem synodum incipere?“

Et statim secretarius dalmatica indutus cum notario, proprio protonotarii apostolici praelatio habitu incedente, et secundo caerimoniarum magistro, ab archiepiscopo Utinensi, episcopis et episcopi Vicetini procuratore expostulavit, an placeret ipsis decretum de aperienda synodo promulgandum esse; cumque singuli responderent: *Placet*, habitum assensum ad patriarcham detulit, qui alta voce ait: *Omnibus patribus placuit: Deo gratias*. Quod quidem decretum e deosculata patriarchae manu a secretario acceptum, secretarius idem e suggestu publicavit.

Tunc metropolita, e throno surgens, omnibus prae gaudio exultantibus, quod, annuente Dei misericordia, hoc Venetum provinciale concilium, nunquam per tot saecula celebratum, suum tandem sortiri possit effectum, *Te Deum* praecinuit, quo absoluto, iterum sedit.

Instantibus deinde promotoribus, et iubente patriarcha, secretario adiunctus omnes e suggestu nomine vocavit, qui de iure, aut de consuetudine, aut de speciali mandato ad synodum acciti fuerunt; aliaque promulgavit decreta de manu praesidis a secretario accepta, nempe *de officialibus, de modo vivendi, de praesidio nemini afferendo et de non discendendo*; ac tandem archiepiscopus Utinensis legit decretum sacrosanctae Tridentinae synodi *de residentia praeslatorum*², quod incipit: „*Eodem sacrosancta synodus*“ obducto suggestu nobiliori panno.

Eodem modo et ordine, requirentibus promotoribus, a secretario adiuncto decretum promulgatum fuit *de audientias diebus assignandis*; et ab archiepiscopo Utinensi decretum Tridentinum *de fidei professione*, quod incipit: „*Cogit temporum calamitas*“³; quo recitato, ipsemet patriarcha decretum promulgavit *de fidei professione emittenda*.

Hinc e throno descendens et in suppedaneo altaris genuflexus ante faldistorium, fidei professionem, tactis sacrosanctis Dei evangelii iam supra mensam positis, alta voce pronuntiavit, his praemissis verbis:

„Ego Angelus, patriarcha Venetiarum, ea omnia et singula, quae a sacrosancta oecumenica et generali Tridentina synodo definita ac statuta sunt, recipio; nec non veram obedientiam summo Romano pontifici spondeo et profiteor, haereseque omnes a sacris canonibus et generalibus conciliis, praesertimque ab eadem Tridentina synodo damnatas, detestor et anathematizo iuxta formam praescriptam a sanctissimo domino Pio IV pontifice maximo in bulla professionis fidei, quae huiusmodi est: „Ego Angelus, patriarcha Venetiarum, firma fide etc.“ ut in pontificali.

¹ Sess. XXIV, cap. 2, de reform.

² Sess. VI, cap. 1, de reform.

³ Sess. XXV, cap. 2, de reform.

Tunc in faldistorio sedens ac super genua librum tenens evangeliorum, illustrissimi ac reverendissimi domini Utinensis archiepiscopi ex integro, deinde singulorum comprovincialium episcoporum iuxta brevem formam a patribus edictam fidei professionem suscepit; quam etiam praestitit, instantibus promotoribus, episcopi Vicetini procurator; quae quidem forma est tenoris sequentis, videlicet:

„Ego N, episcopus N, ea omnia et singula, quae a sacrosancta oecumenica et generali Tridentina synodo definita et statuta sunt, recipio; nec non veram obedientiam summo Romano pontifici spondeo et profiteor, haereseque omnes a sacris canonibus et generalibus conciliis, praesertimque ab eadem Tridentina synodo damnatas, detestor et anathematizo, fidemque profiteor iuxta formulam praescriptam a sanctissimo domino Pio IV pontifice maximo in constitutione sua, quam nunc legit illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, metropolita noeter, et illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis: et ita ego recipio, profiteor, anathematizo, voveo ac iuro. Sic me Deus adjuvet, et haec sancta Dei evangelia.“

Quibus peractis, ad ipsorum promotorum instantiam, interrogatis a patriarcha patribus, eorumque a secretario cum notario et magistro caerimoniarum recepto et relato assensu, promulgatum fuit ab adiuncto eidem secretario decretum *de indicatione proximae sessionis*, quae feria II, 24 die huius mensis octobris, in hac patriarchali basilica habenda erit.

Hora vero 3 post meridiem, per solemnem patriarchae benedictionem haec prima sessio expleta est; et ab omnibus sacris paramentis depositis, metropolita cappam, episcopi mozettam assumpserunt, quibus et patriarchalis capitali canonicis comitantibus, ipse metropolita per brevioram viam ad aedes suas rediit.

II. CONGREGATIO GENERALIS

[die 21 octobris].

Recitatis precibus assuetis, cum reverendissimi patres pro sua benignitate, decreta synodalia legenda iam prius elucubrata et lithographice impressa omnibus ad synodum accitis communicari voluerint, [monuit adiunctus secretario]:

„Haec sunt sacrae primae Venetae synodi provincialis decreta, quae illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, theologorum aliorumque, qui adsunt invitati, discussioni et iudicio patrum proponit.“

Ut autem discussio ordinatim, dilucide et fructuose peragatur, hunc ab omnibus modum observandum praecipit, nempe:

1. Qui proloqui cupit, suo in loco surgat.
2. Ostiariorum erit munus ordinatim notare nomina surgentium et notario ea tradere.
3. Promotores, postquam elenchum eorum acceperint, singulos ordinatim vocabunt.
4. Nemo igitur proloquetur, nisi per promotores invitatus.
5. Si quis eorum, qui proloqui cupiunt, nimis a patribus distet, ut facile et perspicue intelligi queat, propius accedere poterit.
6. Nullus ab aula discedat, antequam folia ei tradita ostiario, a quo accepit, remittat.“

[Sessio II celebrata est die 24 et tertia die 29 octobris, ultima vero die 24 novembris. Ac congregatio generalis tertia die 27 octobris et quarta die 2 novembris sunt habitae. Acta concilii hac ratione finem ultimae sessionis referunt:]

Exinde facta instantia a promotoribus, prout in aliis sessionibus, pro actorum rogata a me notario conficiendo, alternatim a diacono ministrante e sug-

gesta, et ab universo clero synodali ceterisque assistentibus decantatae sunt acclamationes.

Acclamationibus factis, archiepiscopus Utinensis ac alii ordinatum episcopi ad patriarcham ibidem pro osculo pacis accesserunt, quibus singillatim illustrissimus ac reverendissimus dominus metropolitae, praevia mutus capitis inclinatione, osculum dedit et ab ipsis accepit, idque deinceps inter se invicem a reverendissimis patribus factum est.

Denique patriarcha, deposita mitra et assumpto pastorali baculo, clero et populo solemniter benedixit; et decantatis ab archidiacono verbis „*Recedamus cum pace*“, omnibusque respondentibus „*In nomine Christi, amen*“, patriarcha, episcopi et alii sacra deposuerunt paramenta, brevique facta oratione, omnes ad concilium acciti, hora fere II post meridiem, metropolitam ad aedes suas comitati sunt.

In obsequium vero decreti ab illustrissimo ac reverendissimo domino sacrae synodi provincialis praeside hac die editi et publicati, hora 4 vespertina eiusdem diei, admodum reverendus dominus secretarius concilii me notario infrascripto et caerimoniarum magistro secundo comitantibus, ad procuratorem episcopi Vicetini specialiter deputatum accessit, quem iam e lecto surrectum ac in pristina valetudine pene restitutum invenit, quique ad normam declarationis a se factae et superius adnotatae lubentissimo promptoque animo decretis subscripsit, ut sequitur:

Io. Girotto, canonicus, episcopi Vicetini Io. Iosephi Cappellari procurator specialiter deputatus, episcopi eiusdem nomine decrevi et subscripsi.

Haec sunt acta sacrae primae synodi provincialis Venetae, quae, requirentibus promotoribus, et illustrissimo ac reverendissimo domino patriarcha iubente, a me protonotario publico apostolico ed instar participantium et synodi notario constituto, accurate, quantum fieri potuit, exaratae sunt; praesentibus ad praemissa admodum reverendo domino Francisco canonico Panella, protonotario apostolico ad instar participantium etc., eiusdem synodi secretario, eique adiuncto reverendo domino Ignatio Zorsetto, curiae patriarchalis pro-cancellario etc., testibus ad haec specialiter habitis, vocatis atque rogatis. Ita est.

Ioannes Baptista, canonicus Ghega, protonotarius apostolicus ad instar participantium, cancellarius patriarchalis et primae Venetae synodi provincialis notarius.

Franciscus Panella, secretarius synodi, testis specialiter habitus, vocatus atque rogatus.

Ignatius Zorsetto, secretario synodi adiunctus, testis specialiter habitus, vocatus atque rogatus.

SUMMO PONTIFICI PIO PPAE IX.

Beatissime pater.

In tanta divinarum humanarumque rerum huiusmodi lacrymanda perturbatione, qua vasserrimi ecclesiae et humanae societatis hostes in catholicis Italiae regionibus religionem diacerpere moresque miserrime depravare, ultimis hisce praesertim temporibus, conati sunt et in diem totis viribus conantur, omnium huius provinciae ecclesiasticae antistitum unus erat consensus unumque votum, ut, quam citius fieri posset, provinciale concilium haberetur, quo tot in nostris etiam dioecibus in christianam rempublicam minitantiis damna pro viribus, divina ope suffulti, cohiberemus. Indictam tamen pro die 29 praeteriti mensis maii sacri huius conventus solemnem celebrationem, bello interim exorto, armorumque strepitu non longe a nostris finibus concrepante, collatis consiliis, ad tranquilliora tempora prudenter differre existimavimus; eam

A vero, per super intam pacem rebus in Veneto regno compositis, iidemque vel gravioribus compollentibus circumstantiis, si Deo optimo maximo placuerit, proximo venturo octobris mense perficere intendimus.

Sed quanto difficiliora sunt tempora, tanto magis ab alto singularibus indigemus auxiliis, ut, quidquid melius nostrarum dioecesium necessitatibus expediat, mature consulere, accurate pertractare et opportune deliberare debeamus. Quapropter, ut facilius id assequi possimus, mei esse imprimis muneri duco ad sanctissimos tuos pedes proclutus, ceterorum etiam provinciae praesulum nomine, beatitudinem tuam exorare, quemadmodum ferventissime ac humillime exoro, ut tamquam devotissimum ac humillimum (qui corda nostra inflammet ac mentes illustret) recreans praesagium, nobis praefinito tempore in unum ad tantum opus conventurum pro tua paterna caritate apostolicam benedictionem impertiaria.

Hanc vero occasionem nullo modo praetermittere possum, quin horrendum illorum facinus maximo moerore conspiciens, qui fidei catholicae et apostolicae sedi ac ipsimet Iesu Christi vicarii sacro legitimoque temporali dominio, quod antea oculis astutus conceitaverant, bello in praesentiarum apertissime indicto, nefario ac sacrilego prorsus ausu tibi subditas provincias ad rebellionem induxerunt, sanctitati tuae cum mei, tum ipsorum confratrum meorum obsequentissima sententia, quamdam veluti fidei professionem, patefaciam. Id enim tibi, tot sollicitudinibus et anxietatibus pro ecclesiae Dei Romanae pontificis iuribus tuendis distento, haud mediocri consolationis fore confidimus. Dum igitur veneratissimis tuis ad nos missis encyclicis statim obsequentes publicas in nostris dioecibus indiximus preces, easque ex intimo corde omnipotenti Deo indesinenter offerimus, ut suam a nobis indignationem avertat et in faciem Christi sui benevole respiciat; hoc idem omnes sapimus, sentimus et optamus omnique ope assequi contendimus, ut scilicet, exemplis monitisque tuis semper ob oculos servemus; ut cleri disciplinam pietatemque in populo ac morum honestatem instaurandam recteque inventum instituemus curemus; ut plenam denique devotionem ac fidelitatem apostolicae sedi et pontifici maximo, quousque vita suppetat, promoveamus, eiusdemque iura, omnes animi corporisque nervos intendentes, contra quoscumque impugnatores defendamus.

Haec, beatissime pater, ex toto corde tibi proferens, Deum optimum maximum obsecro, ut sanctitas tua, post tot maxima fortitudine exantlatos labores, tranquilla demum pace et firma valetudine frustretur; et genibus flexis sanctissimos exoculans pedes, pro toto huius ecclesiasticae provinciae grege apostolicam suppliciter benedictionem efflagito.

Sanctitatis tuae humillimus, addictissimus atque obsequentissimus famulus et filius

Angelus, patriarcha.

Datum Venetiis, pridie idus septembris 1859.

Venerabili fratri
ANGELO, patriarchae Venetiarum,
PIUS PAPA IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. Plurimum nos recrearunt fraternitatis tuae litterae pridie idus septembris proximi datae. Earum enim lectione consilium intelleximus, quod una cum venerabilibus fratribus Venetae istius

provinciae episcopis suffraganeis tuis copisti, syno- A
 dum provinciale intra paucos dies habendi. Quae
 tua eorundemque episcoporum coepta ac studiosa
 voluntas nobis est acceptissima, atque egregiam
 vestra nominibus allata est laudem. Praeclare
 autem communi nomine animadvertis, venerabilis
 frater, inter haec religioni sanctissimas adversa in-
 fensaque tempora interesse quamplurimum, eam
 episcopos retinere rationem, quam sacri canones
 statuerunt. Errorum monstra, qua libris, qua scriptis
 nunc, per Italiam praesertim, disseminantur; quibus
 magistri iniquitatis morum principia ac iustum
 honestumque omne palam publiceque conculcant.
 Tanta impudentiae ac depravationi forti animo
 obistere, omni ac alacritate depositum fidei tueri
 ac propugnare oportet. Deus, pater luminum,
 consilia actusque omnia dirigat vestrum, qui estis
 suo nomine congregati, ad suam et ecclesiae causam
 tuendam, atque ad gregem vobis creditum in
 doctrina fidei et morum sanitate impensius custo-
 diendum. Id nos ab eo summis postulare votis ac
 precibus non intermittimus, venerabilis frater; et
 sollicitudini vestrae suum non esse defuturum auxi-
 lium merito speramus ac plane in eodem Domino
 confidimus. Minime porro dubitabamus, quin tibi,
 venerabilis frater, atque omnibus Venetae istius
 provinciae episcopis magnam doloris causam rebello
 quarumdam temporalis status nostri provinciarum
 esset allatura, quae armis et praesidio suffulta
 evadit in dies audentior. Consolamur quidem in
 vestris eiusmodi amantissimi animi sensibus, deque
 studio gratulamur, quo festinastis clerum ac popu-
 lum provinciae istius etiam atque etiam hortari ad
 preces supplicationesque sine intermissione pro
 persona humilitatis nostrae Deo faciendas. Dum
 amarissime ex una parte deflemus illatas subditis
 illis temporali ditioni nostrae populis calamitates, C
 ex alia parte confidimus adfuturam nobis sanctaeque
 huic sedi praesentissimam Dei opem, qua decessores
 nostri in multo graviores conditionem adducti,
 animo tamen, ut oportet, magno et excoelo iura
 sedis apostolicae propugnauerunt. Te interim, vena-
 bilis frater, eisdemque suffraganeos tuos maiorem
 in modum precamur, ut in omni oratione et
 obsecratione coelestem eandem opem infirmitati
 nostrae a clementissimo Domino implorare ne de-
 sistatis. Ac flagrantissimae, qua te atque illos in
 Domino prosequimur, caritatis pignus sit apostolica
 benedictio, quam omnium auspicio coelestium
 bonorum fraternitati tuae eisdemque suffraganeis
 episcopis atque omni Venetae istius provinciae clero
 ac populo, effuso cordis affectu peramanter imper-
 timur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 22 oc-
 tobris anno 1859, pontificatus nostri anno XIV. D

Pius papa IX.

SUMMO PONTIFICI PIO PPAE IX.

Beatissime pater.

Affulsit tandem, Dei miserantis ope, dies illa
 optatissima, qua episcopis huius Venetae regionis
 datum est in unum solemniter convenire, ac primum
 provinciale concilium iuxta Tridentinae synodi de-
 creta libere celebrare. Istud autem quo feliciori
 omine auspicio possumus, quam si, postquam
 sacrificium laudis omnipotenti Deo, bonorum omnium
 auctori, humillime immolaverimus, debitas sanctitati
 tuae gratias agamus, cuius potissimum opera hoc
 beneficium, calamitate temporum tandem interceptum,
 nobis collatum est? Tua enim in primis auctoritate
 permotus piissimus imperator noster Franciscus
 Iosephus vincula, quibus iamdudum ecclesia in im-
 perio Austriaco obstringebatur, absolvit, suaque

eisdem iura integra esse voluit. Quid autem nobis
 iucunditas, quam ut, hac ipsa occasione oblata, sin-
 cerissimum nostrae devotionis, reverentiae et amoris
 sensum erga beatitudinem tuam et apostolicam
 sedem testemur? Hoc munus nostri debitum eo
 etiam libentius persolvimus, quo indignum, hac
 praesertim tempestate, in Romanum pontificem per-
 duellium furit audacia, qui, humanissimum eius
 regimen in invidiam vocantes, omnia ad illud ever-
 tendum commoliantur. Utinam haec nostri obsequii
 testificatio aliquid valeret ad leniendum acerbissimum
 illum animi dolorem, quo te conflictatum specta-
 stissimi quique ecclesiae filii unanimiter condolent
 et ingemiscunt! Nos porro admirari satis sequimur
 fortissimum, beatissime pater, tui pectoris robur,
 quo ad extremum usque agonem pro ecclesiae iuribus
 decertas, ac temporalem etiam sanctae sedis ditionem
 tueris, firmissimum pontificiae libertatis praesidium,
 quod divino certe consilio, tot abhinc saeculis,
 principum et populorum pietas ecclesiae catholicae
 donavit. Hanc vero supremi pastoris constantiam
 intuentes, sanctitati tuae arctiori nexu coniungimur,
 ac licet maxima spe restituendae quam primum
 pacis confoveamur, nunc tamen opprobria ex-
 probrantium tibi super nos ipsos cadere reputantes,
 verba, quae fidelis Ethai David regi dicebat, uno
 ore usurpamus: „*Vivit Dominus, et vivit dominus
 meus rex, quia in quocumque loco fueris, domine
 mi rex, sive in morte sive in vita, ibi erit servus
 tuus.*“¹

Te igitur, sin minus corpore, spiritu certe nostris
 hisce congregationibus assistente, alacriter in nomine
 Domini provinciale hoc opusculum inimus, quidquid
 ad fidei conservationem et incrementum, refor-
 mationem morum rerumque omnium ecclesiasticarum
 rectam administrationem prudentia aequae ac zelus
 suggererint sancendum, promptis animis amplexuri
 ac tuo deinde supremo iudicio humillime sup-
 posituri.

Interim te coepta obsecramus, ut nostris laboribus
 praesentissimum Dei subsidium tuarum precum
 efficacia benignus implores, ac coelestium donorum
 auspicio apostolicam benedictionem elementer lar-
 giaris, nosque cum gregibus concreditae tales habere,
 quales ad pedes sanctitatis tuae provoluti toto corde
 nos proftermur, scilicet beatitudinis tuae humillimos,
 addictissimos, obsequentissimos filios ac servos

Angelum, patriarcham Venetiarum.

Iosephum Aloysium, archiepiscopum Utinensem.

Iacobum, episcopum Clodiensem.

Fridericum, episcopum Patavinum.

Manfredum, episcopum Cenetensem.

Ioan. Antonium, episcopum Tarrivianum.

Benedictum, episcopum Veronensem.

Ioannem, episcopum Feltriensem et Bellunensem.

Andream, episcopum Concordiensem.

Camillum, episcopum Adriensem.

Canonicum Giroto, procuratorem episcopi Vi-
 centini.

Datum Venetiis, 4 idus octobris 1859.

*Venerabilibus fratribus Angelo, patriarchae
 Venetiarum, et episcopis eius suffraganeis*

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam bene-
 dictionem. Magnae quidem iucunditati et con-
 solationi nobis fuerunt obsequentissimae et ama-
 tissimae vestrae litterae, quarto idus huius mensis
 scriptae, quas, venerabiles fratres, ad nos dare pro-
 perastis statim atque in istam conveniatis civitatem

¹ II Reg. XV. 21.

ut ibi congregati in nomine Domini, primam provincialem synodum ex Tridentini concilii praescripto et secundum nostra desideria celebraretis. Namque in eisdem litteris undique mirificae elucet eximia ac singularis vestra fides, pietas, amor et observantia erga nos et hanc Petri cathedram, quae catholicae unitatis centrum omniumque ecclesiarum mater est et magistra. Qui egregii vestri sensus vehementer nos delectarunt, etiamsi nec inexpectati nobis exhiberent, cum probe noscimus, qua eximia religione ac pietate praestetis, venerabiles fratres. Ac per vos ipsi vel facile intelligere poteritis, quo gaudio affecti fuerimus, agnoscentes nihil vobis antiquius fuisse, quam provincialem synodum habere, ubi primum id agere potuistis propter conventionem a nobis cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Iosepho, Austriae imperatore, rege apostolico, initam. Non dubitamus autem, quin pro episcopali vestra sollicitudine, Deo bene iuvante, ea omnia consilia provide sapienterque suscipere studeatis, quae formidolosis hisce potissimum temporibus ad maiorem Dei gloriam sanctissimaeque nostrae religionis utilitatem et animarum salutem procurandam conducant. Optime enim nostis, quae quantaque sit temporum perturbatio et iniquitas, atque apprime scitis, quibus monstruosis opinionum portentis quibusque nefariis cuiusque generis insidiis et molitionibus inimici homines omnium mentes animosque corrumpere ac territimum divinae nostrae religioni bellum inferre conitantur. Itaque persuasissimum nobis est, vos in hac synodo conolebranda nihil potius esse habituros, quam concordissimis animis consociatisque studiis illa potissimum iure consilia, quibus in vestris diocesis sanctissimae fidei nostrae depositum integrum inviolatumque custodiatur, et catholicae ecclesiae causa eiusque salutaria doctrina propugnentur, et cleri disciplina sarta tecta servetur, et pie doctaque adolescentium clericorum institutioni et christianae utriusque sexus iuventutis educationi consulatur, et morum honestas ac religio, pietas in omnium animis quotidie magis excitetur, foveatur, et vitia eliminentur, ac fideles vestrae curae commisi salutifera catholicae doctrinae scientia magis magisque erudiantur atque a pestifera tot serpentium errorum contagione et insidiantium hominum fallaciis amoveantur, et miseri errantes ad religionis virtutisque semitam revocentur. Pro certo autem habete, nos a Deo optimo maximo humiliter enixeque exposcere, ut vobis in sancto suo nomine collectis volens atque propitius divino suo spiritu adsit, vosque doceat quid agere quidque statuere debeatis. Iam vero ex hisdem vestris litteris intelleximus acerbissimum omnium dolorem ob gravissimas, quibus affligimur, angustias et amaritudines nequissimis illorum hominum consiliis et machinationibus, qui catholicam ecclesiam et hanc apostolicam sedem avertant. Gratissimi quidem sumus huic tam eximiae filiali vestrae erga nos pietati, ac summopere optamus, venerabiles fratres, ut, iuxta nostra desideria, pergatis fervidas diviti in misericordia Deo adhibere preces. Ea enim profecto spe nitimur fore, ut clementissimus misericordiarum pater, ecclesiae suae sanctae precationibus benignissime annuens, velit nos confortare et consolari in omni tribulatione nostra, utque omnipotenti sua virtute omnes ecclesiae et huius apostolicae sedis hostes ad veritatis, iustitiae salutisque semitas reducere dignetur. Denique nihil nobis gratius, quam hac etiam occasione libentissime uti, ut iterum testari et confirmare possimus praecipuum illam, quae vos omnes in Domino complectimur, benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus esse volumus apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde

profectam vobis singulis, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 31 octobris anno 1859, pontificatus nostri anno XIV.

Pius papa IX.

Venerabili in Christo fratri

ALOYSIO SPERANZA,

sanctae Bergomensis ecclesiae episcopo,

Angelus Bemassotti, patriarcha Venetiarum, atque episcopi omnes in provinciali synodo congregati.
"Gratia tibi a Deo patre nostro et Iesu Christo salvatore nostro. (Ad Tit.)"

Quanto cum dolore, nuntiante publica fama, acceperimus, quae tibi, reverendissime praesul, ab effreni quorundam insaniam non ita pridem acciderunt, unanimi suffragio testatum tibi volumus episcopi omnes in hoc concilio coadunati. Si enim cum patitur unum membrum, ut ait divus Paulus, compatiuntur omnia membra, quanto magis condolere necesse est, ubi venerabilem in Christo fratrem, insignis ecclesiae episcopum, tam indigna perpeccum conspiciamus! Horruimus enim audientes in nobilem Christi antistitem, successorem apostolorum, virum tot egregiis dotibus ornatum, novo prorsus in tuis istis regionibus exemplo, ab ipsis ecclesiae filiis non modo congesta ludibria, sed et violentas manus illatas. Qua vero alia de causa filii matris tuae pugnaverunt contra te, nisi quod dilexisti decorem domus Dei et locum habitationis gloriae eius? Verum, cum ista attentius fidei oculis consideramus ac praecipue imperturbatam illam animi tui mansuetudinem in iniuriis perferendis atque in adversarios indulgentissimam caritatem, non mediocriter recreamur consolatione. Tibi enim nunc licet gloriari cum apostolo: *Malodicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemos, blasphemamur et obsecramur.*¹ Utinam tanta pastoris sui patientia atque in eos pietate perspecta, Deo clementissimo corda illustrante ac permovente, a sua caecitate respiciant, qui tanta in te probra contulerunt, ac divini iudicii severitatem poenitendo praevenerint! Tunc sane omnem penitus anteaetae pressurae memoriam aboleret gaudium reversarum ad te ovium, quae perierant. Hanc a Deo, patre misericordiarum, gratiam concorditer efflagitemus, adhibita etiam validissima beatae Virginis immaculae intercessione, cuius inter maximas laudes refulget effusa in peccatores miseratione eoque ad saniora consilia revocandi summa potestas.

Salutamus te omnes in osculo caritatis Christi, ac tecum ceteros etiam istius provinciae episcopos maxima tum reverentia, tum dilectione complecti cupimus, tuam et illorum opem exposcentes, ut quae pro ovium nostrarum salute in hac provinciali synodo facienda statuimus, eadem sanctorum fratrum adiuti orationibus perficere valeamus. Cuncta tibi a Deo bona ex animo adprecamur, qui infra:

Angelus, patriarcha.

Iosephus Aloysius, archiepiscopus Utinensis.

Iacobus, episcopus Clodiensis.

Friedericus, episcopus Patavinus.

Manfredus, episcopus Cenetensis.

Ioannes Antonius, episcopus Tarvisinus.

Benedictus, episcopus Veronensis.

Ioannes, episcopus Feltrienais et Bellunensis.

Datum ex aedibus seminarii patriarchalis, Venetiae, kalendis novembris 1859.

¹ I ad Cor. IV.

Andreas, episcopus Concordiensis.
 Camillus, episcopus Adriensis.
 Ioa. Giroto, canonicus, procurator episcopi
 Vicentini.
 Franciscus Panella, secretarius.

A maximo pontifici, cuius luctu totus hinc diebus
 ingemisit orbis, fausta omnia, solatium et merita
 gloria. Valeto. Humillimus et addictissimus frater.
 † Petrus Aloysius, episcopus.
 Datum Bergomi, pridie kalendas ianuarii 1860.

PATRIARCHAE

et episcopis omnibus provinciae Venetiarum, venerabilibus in Christo fratribus, salutem in Domino.

Humanissimis litteris, quas a vestro provinciali conventu nuper Venetiis habito datas sero privato nuntio remissas accepi, rescripturum me fama certiore fecit, venerabilem patriarcham, persoluta iam concione, Romam petiisse, ut acta synodalia apostolicae sedi subderet et supremae auctoritatis adprobationem adipisceretur. Impiger sane libensque, dum adhuc in Domino congregati eratis, opportunissimam occasionem amplexus essem ad iusta officia in tot praestantissimos praesules exequenda, ac vehementer gestissem veluti observans in medio vestri quam maximas pro beneficio illatae consolationis referre gratias. Animo equidem admiratione et laetitia stupui, quod in vestro amplissimo consensu mei meminertis, et quasi ecclesiae res atque honor ageretur, aut vestra mese angustiae aerumnaeque interessent, de his quae mihi proinde ac si vobis acciderint laborantes ingemueritis. Eximiae enim vestrae erga me benevolentiae fuit, quod dolorem meum lenire sollicito studueritis, atque infirmitatem meam, quae egebat solatio, comibus verbis confirmare et origere. Suppetit nimirum memoria et illustre exemplum divinae illius caritatis, qua primaevis ecclesiae temporibus sancti antistites flagrabant, et, quadam necessitudine vinoti, fratres moerentes amplectebantur iisque in discrimine constitutis auxilia et levamina parabant. Vos profecto, tum pastorali sollicitudine, tum vitae meritis et sanctitate praeclari, facilius inducti estis ad me, eiusdem socium dignitatis, at virtute longe dissimilem, qualem esse decet, et vosmetipsos prae se fertis, arbitrandum. Quare hoc praecipue assecuti estis, ut magis magisque vestra dignosceretur virtus. Hinc vehementer cuperem, universos et singulos iis quibus penitus afficio obsequio, reverentia, gratitudine, viva voce et dignioribus verbis, tamquam non rescribam, sed respondeam, prosequi. Quae cum faciam, amorem insignem, curam, officia vestra erga me aliquantulum rependam, merita non assequar. At quoniam verborum non habeo satia, quibus vos, ut par est, exornem, nec facultas respondet votis, saltem unicuique vestrum gratulari usuvenit, quod in tantis perturbationibus, quae undique fervebant, tamquam secundae res exstiterint, nec tempus vobis defuerit nec occasio, quominus divina quasi voce coacti una simul conveneritis, quae ecclesiae utilitati populiisque fidelibus istius ecclesiasticae provinciae usui viderentur, mature consulitur et alacriter confecturi. O utinam (optanti bona venia detur) et episcopis et populo huius provinciae, in qua novissimus pastorali munere fungor, eam consolationem et bonum Deum, quibus vos pastores et greges vestros donavit, brevi imperiatur. Haec forsane vestris quoque precibus praemia digna manent. Sed cum in praesens orationes vestrae pro magis instanti necessitate effundantur, iis intervenientibus non dubito, quin Deus, in cuius manibus sunt corda hominum, quam cito concedat, ut qui imprudentes ex officio abierunt, ad meliora redeant, corripiantur et corrigantur ii, quorum insania et protervitate tot animarum salus pene interit, et pastores oves quae perierant, summo gaudio inveniant. Ita sane erit pax ecclesiae, et

METHODUS,

quae sequenda proponitur in tradendis studiis theologicis.

Iuxta sacrorum canonum normam, episcoporum est pleno ac libero iure studio theologico moderari: quod etiam recens conventio cum sancta sede inita iterum asseruit, articulo XVII. Unde singuli episcopi possunt in suis dioecesibus illam, quae ipsis videtur, perpensis rerum, temporum ac locorum adiunctis, horum studiorum methodum praescribere et libros seligere. Cum autem episcopi ecclesiasticae huius provinciae, anno 1856, Vindobonae congregati, sibi reservarint in concilio provinciali hoc negotium definire, ideo collatis simul consiliis, sequentia quoad studia theologica statuerunt.

Scholae theologicae in id tendunt, ut clerici recte in iis instituantur, quae necessaria sunt, ut fiant idonei magistri in Israel, animasque sibi concreditas dirigant in via salutis. In quovis igitur theologico instituto super omnes alias disciplinas theologia dogmatica et moralis principem locum tenere debent, ut clerici veritates fidei et regulas morum apprime calleant; reliqua vero studia tamquam auxiliaria habenda sunt. Hoc fundamento innixi, censent episcopi satis provisum esse institutioni clericorum, si I et II anno theologia dogmatica, III vero et IV theologia moralis quotidie in scholis tradantur; reliquae vero disciplinae ita distribuantur pro temporum adiunctis, ut, emenso quadriennio theologico, clerici sufficientem acquirant cognitionem eorum omnium, quae aptos eos efficiant ad sacri ministerii officia rite et utiliter obeunda.

Sit itaque schema hoc propositum:

I. anno: Theologia dogmatica generalis horis 2; studia biblica veteris foederis hora 1; historia ecclesiastica et patrologia hora 1.

II. anno: Theologia dogmatica specialis horis 2; studia biblica novi foederis hora 1; historia ecclesiastica et patrologia hora 1.

III. anno: Theologia moralis hora 2; ius canonicum horis 2.

IV. anno: Theologia moralis horis 2; theologia pastoralis hora 1; eloquentia sacra, catechetica methodica hora 1.

Qualibet hebdomada in toto quadriennio assignetur una hora eloquentiae sacrae studio cum practicis exercitationibus, praecipue super libris novi foederis. Exercitia caerimoniarum et cantus ecclesiastici fiant diebus feriatis.

Ad usum vero tyronum theologiae auctores sequentes commendantur:

Gury Ioannes et Scavini Petrus, pro theologia morali.

Perrone Ioannes et Liebermann Leopoldus, pro theologia dogmatica.

Devoti Ioannes, pro iure canonico.

Alber Nepomucenus, pro studiis bibliis.

Zabbeus Prodocimus, pro theologia pastorali.

SEDUTA DEI MONSIGNORI VESCOVI COI THEOLOGI.

3 novembris 1860, ore 10 antemeridiana.

Resoluzioni prese riguardo ai seminarii.

Nel refettorio si legga ogni giorno a pranzo uno o due capi della santa scrittura sulla vulgata.

Questa lettera preceda la lettera degli altri libri, A ratura) e Tedesca; e) la geografia, la storia moderna ed antica dei popoli e la storia naturale; d) la matematica e la fisica.

I monsignori vescovi ritengono di comune accordo, come utile norma per i ginnasii, la memoria presentata e letta da monsignore Casagrande. Questa memoria sarà collocata in fine degli atti del concilio.

Francesco Panella, segretario.

STUDII GINNASIALI.

Quantunque nei seminarii non si abbia a trattare che della particolare educazione de' chierici, tuttavia si ricerca, come nei seminarii si possano coordinare gli studii ginnasiali e filosofici a particolare e maggior profitto de' chierici, in tal modo, che stante le leggi civili intorno a tali studii, nè i giovani secolari sieno distolti dal frequentare le scuole seminaristiche, nè si trovino in pericolo di essere tentati e d'andare innanzi i chierici ancora incerti della loro vocazione.

I. È un reale diritto della chiesa, che nei seminarii l'autorità dei vescovi sia conservata interamente libera non solo per gli studii teologici, ma ancora per l'insegnamento degli studii ginnasiali e filosofici. Ma in tempi, quali sono i presenti, che i pubblici costumi, gli errori e tutte le insidie dei malvaggi mirano e riscono a corrompere soprattutto la gioventù, è della massima importanza, che per mezzo della istruzione, l'educazione dei giovani resti in mano della chiesa o di buoni e ben capaci ecclesiastici.

II. Questo massimo bene però che l'istruzione e l'educazione dei giovani resti in mano della chiesa, che ne ha tutto il diritto, non si potrebbe in questi tempi e nelle attuali circostanze conseguire, se non a queste condizioni:

a) Che gli istituti ed educatori ecclesiastici godano nella pubblica opinione una stima maggiore, od almeno eguale a quella degli istituti ed istituti secolari, per tutto ciò, che si appartiene non solo alla istruzione, ma ancora agli interessi economico-civili dell'educazione, cioè alla validità legale degli studii;

b) Che quindi sia tolto alle famiglie il timore, che possano i loro figliuoli perdere gli anni intorno a studii non contemplati dalle leggi civili, e sia tolta ai giovani l'occasione di credere, o di esser loro fatto credere (pur sia falsamente) di essere manco istruiti negli istituti ecclesiastici che negli altri.

III. Perchè le buone famiglie continuino a mandare i loro figliuoli alle scuole dei seminarii, gioverà quindi, che anche nei seminarii l'ordine degli studii letterari e filosofici sia tale, che il metodo d'insegnamento, a cui piaceva all'episcopato Veneto di attenersi, non perda d'occhio il piano moderno; e ciò non solo per motivi suddetti, ma ancora per altri motivi utilissimi ai giovani ed alla religione, tra i quali particolarmente questi: che i giovani secolari, oltre che essere educati cattolicamente, sieno testimoni della istruzione ricevuta e del progresso fatto dai chierici loro compagni di scuola; e che non si accresca più di quello, che è, il distacco della gente secolare dal sacerdozio, e la persuasione che i preti sappiano meno dei secolari, e la tentazione, a cui resterebbe esposto un chierico, che fosse innanzi negli studii e non avesse certa vocazione per lo stato ecclesiastico.

IV. Secondo il suddetto piano moderno le materie da studiarci dai giovani e da insegnarsi, divise in ogni classe fra molti professori, nel corso degli otto anni del ginnasio liceale sono:

a) la religione; b) le quattro lingue, Italiana, Latina, Greca (non ommessa la storia della lette-

ra) e Tedesca; e) la geografia, la storia moderna ed antica dei popoli e la storia naturale; d) la matematica e la fisica.

L'esperienza avendo fatto conoscere che cotai modo, sia per la molteplicità e disposizione delle materie, e per la molteplicità e continuo mutarsi degli insegnanti, sia anche per altro, non ha prodotto nei giovani, se non che poco sapere e molta vanità con molta pretensione di sapere: ora, conservandosi il periodo degli otto anni sempre usato e le quattro ore di scuola ordinario per ciascun giorno e per ciascuna classe, il corso di tali studii di preparazione della teologia sarà utilissimo che sia stabilito coal, che, riservate lo studio di lingua Tedesca nei giorni di vacanza ed affidato ad un particolare maestro, un solo professore (meno qualche eccezione nella I. e II. classe, riguardo a certe materie, per le quali i professori potranno fra loro scambiarsi) insegni in ogni classe tutte le materie, manco religione; e questa religione in tutte le classi la insegni un solo sacerdote, che ispiri la pietà e la divozione coll'aria attona del volto e del suo stesso contegno esteriore, un sacerdote che abbia tutta la dolcezza, tutta l'affabilità e le altre doti capaci di guadagnare l'affetto, anzi il cuore dei giovani, un sacerdote insomma che i giovani abbiano ad amare e riguardare come il primo e più importante maestro; siccome quello che insegna la sapienza necessaria per la vita spirituale e per la felicità eterna.

V. Essendosi poi sempre ritenute, e dovendosi ritenere a base di ogni utile e completa istruzione il saper ben parlare, bene scrivere e bene ragionare, perchè senza di ciò nulla o poco importa per la società l'acquisto di molte cognizioni; i rami adunque di studio, che servono a formare questa base, devono essere considerati i principali e più importanti, e perciò i più coltivati. Si può dire anzi, che questo è il punto sempre portato in questione, il punto da cui parte la polemica specialmente dell'autunno passato intorno agli studii ed al piano moderno degli studii. Lo sviluppo della mente accresciuto dalle più cognizioni non può non giovare agli studii ed agli studenti; ma se le molte ed affastellate cognizioni impediscono la costruzione della base, o generano confusione, sono assolutamente dannose.

VI. Per conseguire perciò i vari scopi suaccennati, e particolarmente quello di ottenere nei suddetti rami un profitto maggiore, che non si ottenne seguendo il piano suovamente introdotto, pare che la prima cosa sia di utilizzare il tempo a vantaggio dei rami principali, provvedendo alla istruzione della geografia, storia dei popoli, storia naturale, matematica¹, lingua Tedesca, specialmente nel ginnasio inferiore, in un modo diverso da quello in corso.

Però, siccome nelle scuole non può essere insegnata tutta nè la geografia, nè la storia dei popoli, nè la storia naturale; così, quando nelle pareti della scuola fossero riportate e disegnate a colori, o meglio fossero appese di mano in mano, secondo la classe, carte geografiche a grandi dimensioni, i cui margini, angoli e vani fossero istoriati (come si è cominciato a fare) delle varietà delle razze umane, secondo le parti del globo, e degli animali, dei pesci, delle piante ed altre produzioni particolari del paese rappresentato; quando il professore, preparandosi bene e formandosi una specie di metodo semplice e chiaro, e promettendo sempre le nozioni

¹ Nelle tre prime classi per la matematica basterà unire ai saggi del giovedì un esercizio pratico delle 4 prime operazioni aritmetiche e della regola aurea.

fondamentali e proprie di ciascuno dei suddetti tre A e dei componimenti; e nella VII e VIII classe in modo particolare e distinto intorno alla logica, psicologia, metafisica ristretta, l'etica ai confini fissati dagli ordinarii.

V. La lingua tedesca sarà insegnata dal maestro nei giorni di vacanza.

VI. Nel ginnasio superiore, per la matematica, fisica e lingua greca, i professori di V e VI classe potranno anche scambiarsi con quelli di filosofia.

SEDUTA DEI MONSIGNORI VESCOVI COI TEOLOGI

2 novembre 1859, ore 10 antimeridiane.

Sua eccellenza monsignor patriarca procurerà di avere un esemplare esatto della dottrina del Bellarmino; e poi avrà cura col mezzo di una commissione apposita di farvi le modificazioni strettamente ed assolutamente necessarie per i giorni nostri, rispettando l'integrità del testo, specialmente quanto all'aggiungere. Queste modificazioni saranno presentate colla possibile sollecitudine a ciascun vescovo separatamente dal testo, acciocchè a colpo d'occhio egli possa vedere quanto fu aggiunto, o levato, o modificato.

Ricevute che siano le risposte di tutti monsignori vescovi, se mai in qualche punto rimanesse qualche disparità, sarà cura di quel monsignor vescovo di venire, o spedire persona apposita a Venezia nel giorno fissato, la quale a di lui nome agirà, e si concerterà colla commissione stabilita da sua eccellenza monsignor patriarca; e poi verrà il tutto spedito ed assoggettato al giudizio della santa sede. Sarà collocata questa memoria negli atti del concilio, unitamente alla memoria per i ginnasii e al programma dello studio teologico.

Francesco Panella, segretario.

LITTERAE

*synodales ad clerum et populum.*¹

Venerabili clero et dilectissimo populo omnium et singularum dioeceseum Venetarum, salutem et benedictionem.

Vox patris nostri, vox vicarii Christi, cuius tanta vis est in animos verorum ecclesiae filiorum, rursus moerens lugensque personavit in collegio apostolico², rursusque ille, expositis, quibus opprimitur, angustiis, precum nostrarum opem exposcit. Cuius querelis gemitibusque iam plurimi, etiam ex remotissimis terris, sacrorum antistites consentientibus vocibus responderunt, populosque suae curae commissos hortati sunt, ut primorum fidelium studia aemularentur, qui una sine intermissione orando Petri liberationem impetrarunt. Nos igitur, in tanta rerum ipsarum vicinitate, cum eas propemodum oculis nostris contempleremur, num posimus hoc spectaculo non commoveri, neque paterna cum fiducia vestram pietatem, venerabiles fratres, amantissimi filii, appellare, ut nobiscum ante sancta altaria collecti, a misericordiarum Deo promptum tantis malis remedium imploretis? Num hac quoque singulari opportunitate provincialis concilii, in quo pro vestrarum animarum utilitate congregati sumus, non utamur, quo gravior atque efficacior nostra ad vos perveniat oratio, utpote ab omnium pastorum vestrorum consensu profecta? Testis est Deus, nos nulla humana suasionem, nullo terreni commodi respectu, sed sola Dei et eius ecclesiae gloria vestroque praesenti et

¹ Cum haec litterae, italice conscriptae, suo tempore vulgatae sint, hic solam latinam earum versionem edimus, id quod iam supra fecimus in literis synodolibus conciliorum Pisani et Senensis. — Nota editorum Collectionis Laenensis.

² Allocutio habita in consistorio, die 26 septembris.

È vero ancora, che in tal modo difficilmente si potrebbe estendere molto diffusa l'istruzione a tutte le parti della materia; ma tali rami di studio poi, i quali hanno parti fra loro distinte e divise o dalla località, o dal tempo, o dal genere, o dalla specie, cosicchè le une possono stare e apprendersi senza le altre; tali rami possono essere trattati in modo, che gli studenti acquistino una particolare e bene ordinata e minuta cognizione di alcune delle parti più interessanti, e delle altre invece apprendano quella generale e ben avviata coposcenza da poter andare innanzi da sé. Non fu sempre detto che a scuola non si arriva ad imparare se non che il buon metodo di studiare?

Regole per gli studii ginnasiali.

I. La religione sarà insegnata dal professore catechista due ore per settimana, una nelle scuole ed una in chiesa, dove farà l'istruzione catechistica, presenti tutti gli studenti.

AVVERTENZA.

Per la religione il testo da usarsi sarà:
nella 1 e 2 classe: dottrina piccola { del Bellarmino.
" 3 e 4 " " grande
" 5 e 6 " il catechismo Romano con obbligo della traduzione.
" 7 e 8 " l'autore che il vescovo stimerà il migliore per ammaestrare gli studenti intorno alla chiesa, alla storia ecclesiastica, ed intorno alla vita di Gesù Cristo.

II. Per la lingua greca restano fissate due ore per settimana cominciando dalla IV classe.

III. Per lo studio più che sia possibile contemporaneo della geografia, storia dei popoli e storia naturale, è per quello della matematica e fisica, i professori si atterranno ciascuno all'orario settimanale stabilito per la loro classe.

IV. In tutte le ore che sopravanzarono dall'insegnamento delle suddette materie interpolatamente disposte, i singoli professori in modo particolare eserciteranno gli studenti nelle prime sei classi intorno allo studio progressivo delle lingua italiana e latina, alle regole grammaticali, e ai precetti della poesia e della retorica, associando sempre i molto fruttuosi esercizi a memoria ed in iscritto, la traduzione, l'analisi, le nozioni storiche dei classici, e la revisione e correzione delle traduzioni

CONCIL. GENERAL. ROMAN. XLVII.

futuro bono impulsos vobis loqui. Omnia enim, A quam Romanus pontifex tantis laboribus contra tot adversarios tractet, nequaquam, ut tam multi putant, mere temporalis causa est aut ipsius tantum propria. Agitur totius ecclesiae integra neminique obnoxia libertas, quae, si periclitatur in capite, in corpore ipso laboret necesse est; agitur universi orbis catholici res ac salus. Omnes enim gentes, quae ubique terrarum incolunt, ad Christi ovile sunt vocatae, omnes Petri regimini committunt; earum ipse communis pastor, ipse magister est. Quare omnium interest, liberam esse Petri vocem neque humanis potentatibus ullo modo subditam: liberum esse eius senatum, itemque numerosa illa sacra collegia, quorum opera ipse cunctas ecclesiae necessitates providet; liberum patere filiis, quamvis lingua et patria diversis, communis parentis aditum; ipsum libere et cum dignitate vel nuntios suos ad varias nationes posse mittere, vel principes legatosque, ut B cum iis de gravissimis religionis negotiis tractet, excipere, ecclesiasticam disciplinam, sacra studia, religiosos ordines totque bene merita catholicae fidei et caritatis instituta, saepenumero aliis in locis exagitata, libere saltem circa sedem apostolicam explicare se ac florere possit; ut paucis dicamus, omnium, qui ubique locorum sunt, fidelium rationes postulant, ut principum et populorum pater, Christi vicarius, civilem suum principatum retineat, cuius prima vestigia ad illam aetatem pertinent, qua ecclesia a paganorum vexationibus liberata est, quemque persecuta saecula, non sine manifesto divinae providentiae consilio, confirmarunt atque amplificaverunt. Quis igitur, quamvis maxime praecoccupatus iniquis opinionibus, serio pontificis culpae describere possit sanctam illam constantiam, qua hereditatem adeo cum ecclesiae bono coniunctam defendit, ita ut etiam ad anathemata recurrat? C Quae derideri quidem possunt in terra, sed non ideo minus tremenda vi pollent in caelo, neque unquam non salutarem incutiunt metum, si cui paulum modo fidei reliquum sit. Nam putatis, eundem illum Pium, qui pontificatum suum clementia auspiciatus est, nec dubitavit ab ipso initio civilium institutorum emendationes, quae tantopere expetebantur, aggredi, ad haec extrema sine extrema necessitate venturum fuisse, aut omnino ab ulla conditione abhorre, quam vera publici boni ratio postulet? Ne igitur vituperemus pontificem, sed potius oremus omnipotentem illum Deum, eius in manu sunt principum et populorum voluntates, ut terribilem procellam composit, filios cum patre reconciliet, omnibus pacem, concordiam, amorem restituat.

Alia nos, venerabiles fratres, carissimi filii, D gravissima angit cura, cum ea re, de qua diximus, cohaerens, id est summum periculum, quod cum universae societati imminet, tum imprimis iuventuti, propter pervulgatissimam oblivionem maximi illius apostolici praeccepti: „Omnia anima potentatibus sublimioribus subdita sit.“ Quidquid est hominum saniorum, cuiuscumque tandem partis sunt, non sine terrore quoquoque propagari vident omni auctoritatis, tum ecclesiasticae, tum civilis, contemp-tionem, illudque ex se ipsis quaerunt anxii, quibus tandem in fundamentis firma consistere possit societas, ex qua exulet obedientia. Nobis credite, filii carissimi, non impune populi cardines illos commoveat, in quibus tota societatis ratio consistit. Neque enim ulla societas sine ordine, nec rursus ordo sine subiectione cogitari potest. Et tamen huic tam apertae doctrinae assidue obstrepitur,

neque eorum exigua est numerus, id quod sentes dicimus, qui, sicut ait apostolus, „sanam doctrinam non sustinent, sed ad sua desideria concorant sibi magistros, prurientes auribus, et a veritate quidem auditum avertunt, ad fabulas autem convertuntur.“ Nolunt recogitare, ut religiosi, ita civilis consortii auctorem esse Deum; non esse potentatem nisi ab ipso; qui resistit potentati, Dei ordinationi resistere, sibi quae apud illum damnationem acquirere; obedientiam sanctum esse officium et propter conscientiam praestandum, quemadmodum apertissime praecipit apostolus. Itaque memores nobis commissi muneris, ut „praedicemus verbum et instemus opportune, impertune, in omni patientia et doctrina“, non desinemus illud carissimis nostris filiis crebro iterare: „Omnia anima potentatibus sublimioribus subdita sit.“

Sed ad vos imprimis ardentissimo studio nostras cohortationes proceque convertimus, o patres matresque familias, ceterique, quotquot cum his gravissimum sustinetis munus educandae iuventutis, quae pastoralis nostrae sollicitudinis pars est longe carissima. Filii tibi sunt? inquit vobis Dominus, erudi illos, et curva illos, in pueritia illorum. Curva cervicem filii in iuventute, et tunde latera eius, dum infans est, ne forte induret et non credat tibi et erit tibi dolor animae. Equus indomitus condit durus, et filius remissus vadet praecipit. Custodite igitur, parentes, liberos vestros; sit eorum imperitiae prudentia vestra, pro scuto; aperite illis pericula, in quae eos coniceret iuvenilis aetas, pravorum sodalium consuetudo, rerum novarum et turbulentarum aviditas. Illud iis divinae sapientiae monitum inculcate: „Ne oblecteris in turbis nec in modicis; assidua enim est commissio illorum.“ Vigilare, ne illos in fraudem inducant, aut eorum, qui secus sentiunt, magnus numerus fallax oratio, aut florescentes quaedam futurorum spes. Non quae numero vincit ratio, eadem continuo aut rectior est aut securior; nec raro factum videmus in historia, tum sacra, tum profana, ut magnas multitudines transveras egerint fallaces persuasiones et in summas calamitates merserint. Reputemus animo praeteritorum documenta, et omnium regum sapientissimum credamus ita monenti: „Nihil sub sole novum“, sicut enim novae non sunt hominis infirmitates cupiditatesque, ita ne ea quidem sunt nova, quae deploranda inde dimanant.

Atque haec a nobis dicta, dilectissimi, cum ea obedientia et caritate accipite, quae propria est filiorum verae sapientiae: „Natio illorum obedientia et dilectio.“ Id nobis longe gratissimum praestare solatium, ut vos constanter in veritate ambulantes videamus. Vos enim descriptos gerimus in animis nostris, assidueque de salute animarum vestrarum cogitamus. Nam quod hic una cum tot egregiis sacerdotibus ad synodum provincialem ex praescripto sacrorum canonum celebrandam congregati sumus, quodque prorsus a mundo seiuncti hos dies ita exegimus, ut perpetuis vicibus sese exciperent oratio rerumque ecclesiasticarum studium et disceptatio, animam ad haec nobis addidit spes aliquid vobis, Deo adiuvante, impertiendi gratiae spiritualis. Qua spe recreati, eo etiam maiore cum gaudio ad vos revertimur, quotidianas pastoralis nostri ministerii curas repetituri.

1 II Tim. IV. 3-4.

2 Rom. XIII. 1-5.

3 II Tim. IV. 2.

4 Eccli. VII. 25, et XXX. 19 et 8.

5 Eccli. XVIII. 29.

6 Eccl. I. 10.

7 Eccli. III. 1.

Denique, ad impetrandam a Domino pacem A sanctissimo patri et omnibus bonis tantopere expectatam, quasi pro complemento earum precum, quae iam aliis temporibus secundum eandem sanctissimi patris mentem sunt praescriptae, mandamus, ut, quoad aliud significetur,

1. in omnibus missis, quando per ritum licet, dicatur collecta pro summo pontifice;

2. in omnibus ecclesiis parochialibus, diebus dominicis et festis, vel mane post sacrum parochiale, vel vespere ante benedictionem sanctissimi sacramenti, cantentur litaniae Lauretanae, quibus adiungatur eadem collecta.

Pastores vestri, una ponuntur factique cor unum et anima, una, vobis ab omnium gratiarum patris plenitudinem donorum coelestium precantur, et effusissima benevolentia pastorem benedictionem impertiant.

Venetis, ex aedibus seminarii patriarchalis, die B festo omnium sanctorum anno 1859.

† Angelus, patriarcha, etc., ut col. 1164 D.

SUMMO PONTIFICI PIO PPAE IX.

Beatissime pater.

Quod tibi obsequenter datis quarto idus octobris proxime elapsi [litteris] cum gaudio nuntiabamus inceptum primum huius Venetae ditionis provinciale concilium, illud maxima cum iucunditate adnuntiamus hodie, Deo favente, absolutum. Adstitit certe nobis, servorum suorum, prout aequolet, imbecillitatem commiserata piissima virgo Maria, cuius immaculatae conceptioni synodus ipsam, communi omnium voto, dicavimus. Adstiteret etiam, non dubitamus, divus Marcus evangelista, oeterique provinciae patroni, nec non immortalis Carolus Borromeus, cuius vitam ac gesta continenter, synodo durante, perlegimus, C cuiusque faustissima die supremam manum operi imponimus. Hinc enim nobis animi sunt additi, ne inter tot tantaque difficultates, quas suscepti negotii tum gravitas tum novitas prae se ferebat, deficeremus. Mira sane ab initio ad exitum usque fuit omnium consensus et alacritas, qua certatim adlaborarunt, ne in quaestionibus evolvendis, aut examinis diligentia, aut discussionis libertas, aut optionis persuasio decideret. Utrum autem feliciter, neque, res nobis cesserit, infirmitatis nostrae haud ignari, supremae auctoritati tuae, sanctissime pater, qui non ovium modo, sed et pastorum pastor existis, diiudicandum reliquimus. Nobis enim necesse est ipomet apostolo Paulo ad exemplum quodammodo nobis praesente, ascendere Hierosolimam, ut videamus Petrum et conferamus cum illo seorsum evangelium quod praedicamus, ne forte in vacuum currere aut laborare nobis contingat. Nostrum igitur opus, quantumcumque illud est, ante conspectum beatitudinis tuae humillime deponentes, te enixe rogamus, ut, si quae in eo vel addenda vel demenda vel immutanda offenderis, pro animi tui sententia addas, demas, immutes; si quae vero apta et utilia forte repereris, apostolico suffragio communire digneris, quo sanctora nobis oeterisque evadant eoque facilius in praxim deducantur.

Memores autem illius divini effati, quod benedictio patris firmat domos filiorum, apostolicae benedictionis gratiam pro nobis et universis ovibus fidei nostrae conceditis suppliciter expostulamus, ac pedes sanctitatis tuae, pro maxima, qua te prosequimur, reverentia et amore, toto cordis affectu deosculamur.

Datum Venetiis, die 4 novembris 1859, ex aedibus seminarii patriarchalis

Angelus, patriarcha, etc. ut col. 1164 D.

Venerabili fratri
Angelo, patriarchae Venetiarum,
PIUS PAPA IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. — Non mediocri certe gaudio affecti fuimus, ubi paucis ante diebus te, venerabilis frater, praesentem intueri ac singulari paternae nostrae caritatis affectu peramanter amplecti et alloqui potuimus, cum in hanc urbem venisti, in qua brevissime es commemoratus. Ac probe nosti, qua laetitia exasperimus litteras intimo erga nos et hanc Petri cathedram pietatis, amoris et observantiae senes exaratas atque a te aliisque venerabilibus fratribus istius Venetae provinciae episcopis tuis suffraganeis subscriptas, ac die 4 proximi mensis novembris datas, quibus, ex more maiorum, primi Veneti provincialis concilii a te eisdemque venerabilibus fratribus celebrati acta supremo nostro et huius apostolicae sedis iudicio subiecta fuerunt, ut acta ipsa probare, vel etiam, ubi opus fuerit, emendare velimus. Nulla interposita mora, acta eadem recognoscenda commissimus nostrae congregationi Tridentinae decretis tuendis interpretandisque praeposita, quae postquam res omnes accurate perpenderit et ad nos detulerit, congruum suo tempore dabit responsum. Interim vero abstinere non possumus, quominus tibi et eisdem venerabilibus fratribus ex animo denuo etiam atque etiam gratulemur meritisque laudibus efferamus episcopalem tuam et eorundem sacerdotum assiduum sollicitudinem, qua, Deo auxiliante, idem provinciale concilium fuit celebratum. Pro certo autem habemus, omnem a te eisdemque venerabilibus fratribus curam, industriam, vigilantiam prudentiamque fuisse adhibitam, in illis praesertim suscipiendis consiliis, quae asperimus hinc ac turbulentissimis temporibus ad sanctissimae nostrae religionis causam propugnandam, ad cleri disciplinam tuendam, ad fidelis populi pietatem quotidie magis fovendam, ad seductionis pericula amovenda, ad vitiorum, germina convellenda, ad catholicam puerorum ac puellarum educationem procurandam et augendam atque ad ecclesiae iura integram et inviolata servanda vel maxime conducant. Optamus autem vehementer, ut haec omnia eisdem venerabilibus fratribus significes, eoque certiores facias de praecipua benevolentia qua illos prosequimur. Tibi vero et illis persuasissimum esse volumus, nihil nobis gratius fore, quam ea omnia peragere, quae ad istarum ecclesiarum utilitatem possunt pertinere. Interim vero coelestium omnium munerum auspiciem ac studiosissimae nostrae voluntatis testem, apostolicam benedictionem ex imo corde profectam, tibi eisdemque venerabilibus fratribus cunctisque clericis laicisque fidelibus, tuae et illorum episcopali curae commissae, peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 5 decembris anno 1859, pontificatus nostri anno decimo-quarto.

Pius papa IX.

NOMINA

Reverendissimorum patrum ac dominorum episcoporum, aliorumque omnium, qui ab illustrissimo ac reverendissimo domino Angelo Ramazzotti, . . . de iure aut de consuetudine vel a sua metropolitana auctoritate acciti, Venetae synodo provinciali primae interfuerunt.

I. Patres concilii.

[Nomina episcoporum et procuratoris Vicentini vide supra col. 1147-8.]

II. Capituli patriarchalis metropolitani:

1) *Dignitates*: admodum reverendissimi domini: Vincentius Mero, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, protonotarius apostolicus ad instar participantium, illustrissimi ac reverendissimi domini domini patriarchae vicarius in spiritualibus generalis, archidiaconus, prima dignitas; Richardus II Rapertus ex comitibus Balbi, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, monialium a Visitazione et sororum a Sancta Dorothea nuncupatarum superior, examinatus pro-synodalis, decanus patriarchalis, congregationis Sancti Pauli apostoli praesul, archipresbyter, secunda dignitas.

2) *Canonici residentiales*: admodum reverendi domini: Aloysius Montan, regius emeritus censor, iuris canonici et historiae ecclesiae iam in seminario patriarchali professor, examinatus pro-synodalis, decanus; Franciscus doctor ex comitibus Falier, tribunalis pro causis matrimonialibus a consiliis, examinatus pro-synodalis, scholarum doctrinae christianae vicepraeses, congregationibusque casuum conscientiae praefectus, poenitentarius; Antonius Visentini, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, censor ecclesiasticus et consiliarius pro cleri nec non seminarii disciplina; Ioannes Baptista Andreotta, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii, nec non congregationis casuum conscientiae et consultationis pro cleri et seminarii disciplina a consiliis, ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino patriarcha theologus advocatus; Antonius doctor Ciconi, sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX honorarius extra Urbem cubicularius, protonotarius apostolicus titularis, consiliarius pro seminarii administratione a capitulo advocatus, congregationis Sanctorum Hermagorae et Fortunati archipresbyter; Ioannes Laochini; Fridericus Maria nobilis Zinelli, imperii et regii scientiarum, litterarum et artium instituti Veneti socius, tribunalis patriarchalis metropolitani tum pro matrimonialibus, tum pro ceteris ecclesiasticis causis, nec non commissionis pro bonis ecclesiae administrandis et censurae ecclesiae praeses, examinatus pro-synodalis in seminario patriarchali studiorum philosophiae et theologiae pro-director, filiarum caritatis, quas Canonice vocant, ad Sancti Ludovici regis superior, ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino patriarcha theologus advocatus; Antonius Vason, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, ecclesiasticus censor, pii instituti sororum oblatarum Sancti Philippi Neri director.

3) *Canonici ad honores*: admodum reverendi domini: Ioseph Woovich-Lazzari, imperialis ordinis Constantini Sancti Georgii Parmensis eques, examinatus pro-synodalis, congregationis Sancti Lucae evangelistae archipresbyter, commissionis generalis beneficentiae publicae deputatus, ecclesiae parochialis Sancti Ducae modernus curio; Bartholomaeus Cecchini, examinatus pro-synodalis, congregationis Sanctae Mariae Formosae archipresbyter eiusdemque ecclesiae parochialis modernus curio; Andreas De Martini, ecclesiae parochialis Sancti Zachariae prophetae modernus curio; Daniel nobilis Canal, imperialis ordinis Francisci Iosephi I eques, ecclesiae Beatae Mariae virginis Perdolentis fundator et rector; Aloysius Piccini, examinatus pro-synodalis, ecclesiae parochialis Sancti Stephani protomartyris in urbe modernus curio, theologus ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino patriarcha advocatus; Stephanus de comitibus Gritti, congregationis Sanctorum Cantiani et Sociorum archipresbyter, ecclesiae vero parochialis Sanctae Mariae

A Iubonicorum impensis modernus curio; Ioannes Baptista Ghoga, sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX honorarius cubicularius, protonotarius apostolicus ad instar participantium, curiae patriarchalis cancellarius; Aloysius Dalla Vecchia, examinatus pro-synodalis, imperii et regii convictus ad Sanctae Catharinae provisor.

III. Praesuli.

Reverendissimi domini: Attilianus Ollivero, ordinis Sancti Benedicti congregationis Cassinensis in Prataleensi monasterio abbas gubernii; Maurus Savuto, eiusdem ordinis abbas gubernii in monasterio Sancti Georgii maioris Venetiarum.

IV. Procuratores capitularum.

A. Cathedralium.

1) *Metropolitani Utinensis*: admodum reverendi domini Nicolaus ex comitibus Frangipane, imperii ordinis Francisci I commendator, protonotarius apostolicus ad instar participantium, infulatus, tribunalis pro causis matrimonii antianus consiliarius, examinatus pro-synodalis, capitulo praepositus; Ioseph Bortoluzzi, protonotarius apostolicus ad instar participantium, infulatus, pene tribunal pro causis matrimonialibus matrimonii defensor, examinatus pro-synodalis, canonicus theologus.

2) *Vicentini*: admodum reverendi domini: Ludovicus ex marchionibus Gonsati, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, examinatus pro-synodalis, archidiaconus, prima dignitas; Ioannes Baptista Cecchetto, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, moralis theologiae in episcopali seminario professor, canonicus theologus.

3) *Padovini*: admodum reverendi domini: Ioannes Baptista doctor Marconi, protonotarius apostolicus ad instar participantium, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, examinatus pro-synodalis, commissionis beneficentiae publicae membrum, archipresbyter et capitulo praeses, prima dignitas; Antonius doctor Ceoldo, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis.

4) *Cenetensis*: admodum reverendus dominus Carolus Maocarini, reverendissimi domini episcopi vicarius in spiritualibus generalis, examinatus pro-synodalis, tribunalis ecclesiastici pro causis matrimonii praeses, facultatis theologiae in episcopali seminario pro-director, canonicus residentialis.

5) *Turvisini*: admodum reverendi domini: Ioannes Casagrande, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, archidiaconus, secunda dignitas, de mensa aequaliter massarius; Angelus Ludovicus doctor Rampini, canonicus theologus.

6) *Veronensis*: admodum reverendi domini: Antonius Franciscus Marchi, reverendissimi domini episcopi vicarius in spiritualibus generalis, capitulo praepositus, secunda dignitas; Henricus Girardi, sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX ab intimo cubiculo, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, canonicus residentialis.

7) *Feltrienensis*: admodum reverendi domini: Ioannes Baptista doctor Zannettini, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii praeses, pro episcopali seminario consiliarius, in gymnasio vero lyceali episcopali professor, canonicus poenitentarius; Hieronymus doctor Rossi, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, theologiae pastoralis in seminario lector, rector vero congregationis Doctrinae christianae, canonicus residentialis.

8) *Bellunensis*: admodum reverendi domini: Anacletus Dorignani, examinatus pro-synodalis, canonicus residentialis, capituli vero procurator generalis et syndicus; Ioannes de Ménech, theologiae et philosophiae doctor, sanctissimi domini nostri domini Pii divinae providentia papae IX ab intimo cubiculo, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, in seminario Gregoriano episcopali rector, bibliothecarius, theologiae dogmaticae et pastoralis professor studiorumque theologiarum pro-director, canonicus residentialis.

9) *Adriensis*: admodum reverendi domini: Angelus Maria Paulucci, scholarum districtualium Adriensium inspector; Sanctus Ramello, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, examinatus pro-synodalis, in Adriensi episcopali gymnasio professor, canonicus theologus et capituli bibliothecarius.

B. Collegiarum ecclesiarum.

1) *Radeginas*: admodum reverendi domini: Franciscus Chilense, examinatus pro-synodalis, episcopalis seminarii rector in eodemque studiorum theologiarum pro-director et sacrae eloquentiae professor, academiae scientiarum et litterarum a Concordibus nuncupatus socius, archidiaconus, secunda dignitas et syndicus capitalaris; Aloysius Antonius Bortoluzzi, examinatus pro-synodalis, episcopalis seminarii bibliothecarius, academiae scientiarum ac litterarum, quam a Concordibus vocant, socius, archaebibliothecae biblicae, introductionis in antiqui testamenti libros, hermeneuticae sacrae ac exegeseos, nec non iuris canonici professor, canonicus residentialis.

2) *Sciadensis*: admodum reverendus dominus Aescanus Busati, canonicus.

V. Theologi ab imperiali regia universitate Pataviae deputati.

Reverendi domini: Linus doctor Rizzotto, theologiae pastoralis lector theologiaeque facultatis decanus, director vero clericorum gratiarum disciplinae praepositus; Leopoldus Lazari, in philosophia et sacra theologia doctor, examinatus pro-synodalis, theologiae dogmaticae lector.

VI. Theologi ad synodum advocati.

1) *Ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino patriarcha*: admodum reverendi domini: Ioannes Andreotta, qui supra; Fridericus Maria nobilis Zinelli, qui supra; Aloysius Piccini, qui supra. Reverendus dominus Ioannes Baptista Spangaro, sacrae theologiae doctor, collegique theologi imperialis ac regiae Patavinae universitatis membrum, decanus patriarchalis, ecclesiae parochialis Sanctorum Hermagorae et Fortunati modernus curio. Reverendus pater Sebastianus Casara, congregationis clericorum saecularium Scholarum Caritatis praepositus. Reverendi domini Ioannes Berengo, theologiae dogmaticae et historiae ecclesiasticae ac patrologiae in seminario lector, eiusdem seminarii bibliothecarius, filiarum Caritatis, quae Canonicae vocant, ad catechumenorum domum superior, congregationibusque casuum conscientiae consiliarius; Matthaeus Fracasso, theologiae moralis et pastoralis in seminario lector, congregationibusque casuum conscientiae consiliarius, notarius ecclesiasticus; Ioannes Saccardo, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, institutionum et linguarum biblicarum nec, non paedagogiae lector, censor ecclesiasticus; Ferdinandus de Medici, penes tribunal pro causis matrimonialibus matrimonii defensor, ecclesiae subsidiariae Sancti Benedicti abbatis vicarius, congregationibusque casuum conscientiae a secretis; Petrus Cagliaroli; Ioseph Apollonio, philosophiae in seminario professor.

2) *Ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino archiepiscopo Utinensi*: admodum reverendus dominus Ioseph Bortoluzzi, qui supra, capituli Utinensis procurator.

3) *A reverendissimo domino episcopo Vicentino*: reverendi domini: Ioannes doctor Rossi, examinatus pro-synodalis; Ioseph doctor Bottinardi, in Patavina universitate supplens iuris canonici emeritus, et instructionis religiosae ac paedagogiae penes facultatem philosophicam ordinarius professor.

4) *A reverendissimo domino episcopo Cledinensi*: admodum reverendus dominus Angelus Bonivento, canonicus honorarius, theologiae dogmaticae et iuris canonici in seminario lector, theologiae facultatis pro-director, censor ecclesiasticus, procurator fiscalis pro causis ecclesiasticis, penes tribunal pro causis matrimonialibus matrimonii defensor, cancellarius episcopalis; reverendus dominus Ioseph Lavarda, reverendissimi domini episcopi a secretis.

5) *A reverendissimo domino episcopo Patavino*: admodum reverendi domini: Antonius Maria doctor Musari, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonialibus a consiliis, canonicus thesaurarius, theologus, tertia dignitas; Franciscus doctor Panella, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, episcopalis pro seminario consiliarius, penes imperialem ac regiam Patavinam universitatem facultatis theologiae director, dioecessani vero studii theologi pro-director et theologiae dogmaticae, historiae ecclesiasticae ac patrologiae professor, canonicus residentialis et capituli bibliothecarius.

6) *A reverendissimo domino episcopo Cuneensi*: admodum reverendi domini: Leopoldus doctor Palatini, examinatus pro-synodalis, olim theologiae in archiepiscopali Utinensi seminario lector et in regio lyceo pariter Utinensi philosophiae ac religionis supplens professor, Sancti Ioannis Baptistae de Motta archipresbyter; Dominicus Capretta, tribunalis pro causis matrimonialibus a consiliis, reverendissimi domini domini episcopi a secretis.

7) *A reverendissimo domino episcopo Tarrivino*: reverendi domini: Iulius Caesar Parolari, iam abbas infalatus de Guttico, modo archipresbyter Sancti Vigilli de Zelarino; Thomas doctor Scalfarotto, examinatus pro-synodalis, scholarum elementarium districtualis inspector, archipresbyter loci Campo-sampiero nuncupati.

8) *A reverendissimo domino episcopo Veronensi*: admodum reverendi domini: Antonius Marchi, qui supra, capituli Veronensi procurator; reverendus dominus Alexander Aldegheri, curiae episcopalis procancellarius, tribunalis pro causis matrimonialibus a secretis, in seminario episcopali iuris canonici lector, congregationis casuum conscientiae defensor.

9) *A reverendissimo domino episcopo Feltrino et Bellunensi*: admodum reverendi domini: Ioannes doctor de Ménech, qui supra, capituli Feltrinis procurator; Ioannes Baptista doctor Zannettini, qui supra, capituli Bellunensis procurator.

10) *A reverendissimo domino episcopo Concedinensi*: admodum reverendi domini: Ioannes doctor Roder, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, penes tribunal pro causis matrimonialibus matrimonii defensor, canonicus poenitentiarum; Petrus doctor Fabri, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, canonicus ad honores, tribunalis pro causis matrimonialibus a consiliis, foraneus, archipresbyter Sancti Petri de Assano.

11) *A reverendissimo domino episcopo Adriensi:* admodum reverendus dominus Emmanuel Kaabeck, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonialibus praeses, canonicus residentialis, academicae scientiarum ac litterarum Rhodiginae, quam a Concordibus vocant, cucus, gymnasii episcopalis Adriensis director; reverendus dominus Felix Quaglia, theologiae dogmaticae ac sacrorum rituum in episcopali seminario Rhodigii, lector.

VII. Deputati seminarii patriarchalis.

Reverendi domini: Ioannes Petrus Ferrari, eiusdem seminarii rector; Ioannes Crespan, eloquentiae sacrae et catecheseos professor.

VIII. Reverendi domini in urbe decani patriarchales.

1) Ad Sancti Marci evangelistae: admodum reverendus dominus Richardus II Rupertus de comitibus Balbi, qui supra, modernus archipresbyter.

2) Ad Sancti Petri de Castello: reverendus dominus Ioannes Maria Gregoretti, modernus archipresbyter.

3) Ad Sancti Silvestri papae: reverendus dominus Angelus Cerchieri, modernus curio.

4) Ad Sancti Pantaleonis martyris: reverendus dominus Andreas Salsi, modernus curio, examinatus pro-synodalis, congregationis Sancti Michaelis archangeli archipresbyter, pii instituti a Beato Ioanne Marinoni nuncupati superior.

5) Ad Sanctorum Hermagorae et Fortunati: reverendus dominus Ioannes Baptista doctor Spangaro, qui supra, modernus curio.

IX. Reverendi domini vicarii foranei.

1) Ad Sanctae Mariae virginis Assumptae de Torcello: reverendus dominus Franciscus Pavani, modernus archipresbyter.

2) Ad Sancti Stephani protomartyris Caprularum: reverendus dominus Vincentius Telleri, modernus archipresbyter.

3) Ad Sanctorum Mariae et Donati de Muriano: reverendus dominus Ioannes Baptista Prandina, modernus curio.

X. Secretarie synodi adiunctus seu lector ad synodum advocatus.

Reverendus dominus Ignatius Zorsetto, basilicae patriarchalis praebendatorum choralium tituli presbyteralis primus decanus in eademque basilica cantus Gregoriani moderator, curiae patriarchalis pro-cancellarius, tribunalis metropolitani tum pro ecclesiae tum pro matrimonialibus causis a secretis, notarius ecclesiasticus.

XI. Caerimoniarum magistri ad synodum advocati.

Reverendi domini Antonius dell'Andrea, basilicae metropolitanae pro patriarchalibus functionibus caerimoniarum magister; Carolus Vorano, in eadem basilica acolythus praebendatus, scholarum doctrinae christianae a secretis, capituli patriarchalis caerimoniarum magister.

XII. Ostiarii ad synodum advocati.

Reverendi domini Alexander Torri, in cura animarum parociae cathedralis Divi Marci evangelistae cooperator, curiae patriarchalis coadiutor; Marcus Moratto, curiae patriarchalis coadiutor; Bartholomaeus Degan, in cura animarum parociae Sancti Zachariae prophetae cooperator; Franciscus Giustina, ecclesiae patriarchalis alumnus.

XIII. Reverendi domini deputati a congregationibus cleri.

1) Sancti Michaelis archangeli: reverendus dominus Franciscus Fontanella, ecclesiae parochialis

Sanctorum Euphemiae et sociorum ad Iudicium modernus curio.

2) Sanctae Mariae matris Domini: reverendus dominus Ioannes Baptista Giorda, eiusdem congregationis archipresbyter, ecclesiae parochialis Sancti Simeonis prophetae modernus curio.

3) Sanctae Mariae Formosae: reverendus dominus Franciscus Pasciera, ecclesiae subsidiariae Sancti Leonis papae vicarius.

4) Sanctorum Hermagorae et Fortunati: reverendus dominus Ioannes Pasetti, ecclesiae parochialis Beatae Mariae virginis de Rosario modernus curio.

5) Sancti Silvestri papae: admodum reverendus dominus Ioannes Baptista Domeneghini, eiusdem congregationis archipresbyter, studiorum generalium in hac Venetiarum urbe auctoritate apostolica cancellarius, ecclesiae parochialis Sancti Ioannis Baptistae in Bracula modernus curio.

6) Sancti Lucae evangelistae: admodum reverendus dominus Ioseph Epis, notarius apostolicus, ecclesiae parochialis Sancti Felicis modernus curio.

7) Sancti Pauli apostoli: reverendus dominus Antonius Tessarin, ecclesiae parochialis Sanctae Mariae virginis assumptae, vulgo i Frari, modernus curio.

8) Sanctorum Cantiani et sociorum martyrum: reverendus dominus Ioannes Mulachiè, ecclesiae subsidiariae Sancti Ioannis Chrysostomi vicarius.

9) Sanctissimi Salvatoris: reverendus dominus Aloysius Cahurlotto, ecclesiae parochialis Sancti Iacobi in Luprio modernus curio.

XIV. Reverendi domini deputati a religiosis familiis.

1) Congregationis Oratorii: reverendi patres Salvator Bolognesi, praepositus; Martinus Mielli.

2) Scholarum caritatis: reverendi patres Ioannes Baptista Traiber, domus Lendinariae rector; Ioseph da Col, Possanei domus rector ibique curio.

3) Congregationis clericorum regularium Somaschensium: reverendi patres Aloysius Henricus Ciolina, orphanotrophii ad Beatae Mariae virginis de Rosario, vulgo i Gesuati nuncupati, rector; Xystus Silvius Zadei, instituti a serenissimo duce Manin nuncupati in hac urbe rector.

4) Societatis Iesu: reverendi patres Andreas Labati; Maximilianus Anselmi.

5) Clericorum regularium ministrorum infirmorum a Sancto Camillo de Lellis: reverendi patres Camillus Caesar Bresciani, congregationis praefectus pro-provincialis; Caietanus Modean, domus Patavinae praefectus.

6) Missionariorum congregationis a Sacris stigmatibus: reverendi patres Ioannes Maria Marani, praefectus; Cardus Fidelini, in seminario Veronensi theologiae moralis lector.

7) Ordinis Praedicatorum: fratres Ferdinandus Romanengo, magister prior provincialis utriusque Longobardiae; Vincentius Vegesi, philosophiae et theologiae magister, ordinis in hac urbe praeses et ecclesiae parochialis Sanctorum Ioannis et Pauli modernus curio.

8) Sancti Francisci regularis observantiae: fratres Gregorius de Cryptis Castris; minister provincialis; Lucianus a Graecio, sacrae theologiae lector, generalis et provinciae a secretis.

9) Sancti Francisci a strictiori observantia seu reformatorum: fratres Bernardinus a Portu Romanino, minister provincialis; Beavenutus a Bergamo, ex-minister provincialis et lector sacrae theologiae, acta provinciae a secretis.

10) Sancti Francisci Cappucinatorum: fratres Andreas a Venetiis, provincialis minister; Paulus Andreas a Venetiis, ex-minister provincialis, lector.

11) Sancti Francisci minorum Conventualem: A Ivane in Hungaria, cruce militari pro piis meritis decoratus, senator vero magnae crucis sacri augusti ordinis imperialis Constantiniani Sancti Georgii Parmensis, magnae crucis ordinis de merito Sancti Ludovici eques, praelatus domesticus solio pontificio assistens, comes Romanae, olim episcopus Parmensis, modo archiepiscopus Theodosiopolitanus, honoris ergo invitatus.

12) Carmelitarum exalcoatorum: fratres Felix a Virgine Dolente, vicarius provincialis; Elias a Sancta Theresia, ex-vicarius provincialis.

13) Ordinis Servorum beatae Mariae virginis a monte Berico: patres Angelus magister Magnaghi, prior; Aloysius Pini.

14) Ordinis Sancti Ioannis de Deo: frater Prodocius doctor Salerio; conventus et hospitalis ad Sancti Servuli huius urbis prior; pater Ignatius sacerdos Morzoni.

Acciti ut supra non interfuerunt.

I. Ex reverendissimis dominis dominals episcopia.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Georgius Hurmus, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, ordinis monachorum Armeniorum Mechitaristarum ad Sancti Lazari in Ineula abbas generalis, Siniiae archiepiscopus, honoris ergo invitatus;

Reverendissimus dominus Iosnes Ioseph Cappellari, comes Romanus, in artibus liberalibus et philosophia baccalaureus, in sacrae theologiae et in utroque iure doctor, imperialis ordinis austriaci Coronae ferreae secundae classis eques, praelatus domesticus solio pontificio assistens, episcopus Vicentinus, qui per legitimum procuratorem, ut supra, interfuit;

Reverendissimus dominus Antonius Gava, olim Bellunensis et Feltriensis episcopus, modo in seminario episcopali Cenetensi theologiae moralis lector, honoris ergo invitatus;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes Neuschel, abbas infulatus Sanctae Mariae de

II. Ex canonicis capituli metropolitani.

Admodum reverendissimi domini Antonius Giusti, philosophiae in regio lyceo ad Sanctae Catharinae et in patriarchali seminario matheos ac physices professor emeritus; Ioannes Zaros, olim in seminario patriarchali gymnasialibus studiis praefectus ac deinde eiusdem seminarii rector; Antonius Paquali, examinatio pro-synodalis, scholarum dioeceseos inspector, censor ecclesiasticus, consiliarius pro seminarii administratione ab illustrissimo ac reverendissimo domino patriarcha advocatus.

III. Ex praelatis.

Reverendissimi domini: Petrus doctor Pianton, protonotarius apostolicus ad instar participantium, praelatus domesticus, sacri militaris ordinis Hierosolymitani capellanus conventuali et commendator, canonicus titularis Torcellanus, regius emeritus censor, ad beatae Mariae virginis de misericordia in hac urbe prior-abbas infulatus; Placidus Tallia, ordinis Sancti Benedicti congregationis Cassinensium abbas infulatus, honoris ergo invitatus.

IV. Procuratores capitulorum Cledjensis et Concordiensis.

V. Procuratores congregationis Cassinensis.

CONVENTUS CLERI DUBLINENSIS

1859 novembris 3.

Conventus cleri Dublinensis in Hibernia, habitus C die 3 novembris 1859, sub Paulo Cullen, archiepiscopo Dublinensi.

Exstant acta in opere cui titulus:

Sunt degli atti dell'assemblea del clero dell'arcidiocesi di Dublino, tenuta il 3 novembre 1859, sotto la presidenza di monsig. Cullen, arcivescovo di Dublino e primate d'Irlanda. Traduzione di

monsign. Francesco Nardi, editore di s. rota. S. I. n. t. n. a. (1859), in-8°, 32 p. — Roma, Assumptionistes.

P. 3: „Il 3 novembre, nella chiesa metropolitana di Dublin, conveniamo oltre a 200 preti secolari e regolari e 3 vescovi.“

Est conventus non synodus.

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS IX

1859.

Synodus dioecesana Buffalensis IX in Foederatis D Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1859, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus dioecesana Buffalensis vicesima quarta, die 30 octobris a. D. MCML, in civitate Buffalensi habita, ab illustrissimo ac reverendissimo Jacobo

Eduardo Quigley, s. t. d., episcopo Buffalensi. [Epigraphe.] [Intro:] Typis soc. cath. publ., Buffaloni, N. Eb., 1901.

In-8°, xi-78 p. — Roma, S. Anselmo.

P. 56: „Anno 1859 [episcopus] celebravit synodum Buffalensem IX.“

STATUTA SYNODALIA DIOECESIS CAMBERIENSIS

1859.

Statuta synodalia dioecesis Camberiensis in Gallia, edita anno 1859, sub Alexio Billiet, archiepiscopo Camberiensis.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Additions aux constitutions synodales du diocèse de Chambéry, par monseigneur Alexio Billiet,

archevêque de Chambéry, chevalier grand'croix de l'ordre des SS. Maurice et Lazare, décoré du grand cordon. Chambéry, imprimerie de Puthod fils, au Verney, 1859.

In-8°, 144 p. — Chambéry, séminaire.

Est supplementum ad constitutiones synodales annorum 1841/1842.

SYNODUS DIOECESANA GERUNDENSIS
1859.

Synodus dioecesis Gerundensis in Hispania, a Gerona, per su director, el excelentísimo señor doctor d. Manuel Viñas y Graugós. Gerona, imprenta del hospicio provincial, 1881.

De hac synodo confer opus cui titulus:
Disertacion histórica y canónica sobre los sínodos dioecesianos de Gerona, publicada en la Revista de

In-8°, 10 p. — Paris, Bibl. nat. Oe 165.
P. 8, mentio synodorum Gerundensis dioecesis celebratarum annis 1859 et 1867.

SYNODUS DIOECESANA ROSSANENSIS
1859.

Synodus dioecesis Rossanensis in Italia, celebrata anno 1859, sub Petro Cilento, archiepiscopo Rossanensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:
Prima synodus dioecesis ab illustrissimo et reverendissimo domino Horatio Mazella, Dei et apostolicæ sedis gratia archiepiscopo Rossanen., in metropolitana ecclesia, diebus XVIII, XIX, XX julii (sic) a. D. MCMVI celebrata. [Insigne.] Na-

poli, premiata tipografia dei Sordomuti, SS. Filippo Giacomo, 21, 1906.

In-8°, 218 p. — Roma, Vittorio Emanuele.

P. 4: „Cum enim dimidium sæculi iam fore effluxerit, ex quo zelantissimus archiepiscopus Cilento, antecessor noeter, suam synodum habuit.“

P. 6: „Hinc contigit, ut in hac archidioecesi quadraginta septem abhinc annis dioecesis synodus iam nunc magno opere desideratur.“

CONCILIORUM HISPANIAE ET AMERICAÆ COLLECTIO
1859.

Conciliorum Hispaniæ et Americae collectio, B lettras de Sevilla y Barcelona, etc. Tomo I(-VI). edita anno 1859, cura I. Tejada y Ramiro. Madrid, 1859, imprenta de d. Pedro Montero, plaza del Carmen, núm. 1. — Lucca, Grande-Char-

De hac collectione confer opus cui titulus:
Coleccion de cánones y de todos los concilios de la iglesia de España y de America, en latin y castellano, con notas é ilustraciones por d. Juan Tejada y Ramiro, individuo correspondiente de la real academia de la historia y de los de buenas

treuse.
In-4°, 6 vol., 3 f.-XXIX p.-3 f.-LI-742 p.-1 f., 1045 p.-1 f., 853 p.-1 f., 895 p., 758 p., 404 p.-1 f.-295 p. (concordatos españoles)-CXIV p. (concordato de 1851)-1 f.

SYNODUS YUNNANENSIS
1859.

Synodus Yunnanensis in Sinais, celebrata anno 1859. Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus Yunnanensis, habita in collegio Immaculatae Conceptionis, anno reparatae salutis MDCCCLIX. — Textus manuscriptus servatur Parisiis, in seminario Missionum Exterarum.

APPENDIX.

CONCILIIUM CINCINNATENSE PROVINCIALE II

1858 maii 2-9.

ACTA CONCILII.

SESSIO SOLEMNIS PRIMA.

Die 2 maii, festo sancti Athanasii, ecclesiae doctoris, dominica IV post Pascha, hora 9 cum dimidio ante meridiem, in aedes archiepiscopales convenerunt omnes reverendissimi et illustrissimi praesules qui concilio interesse debebant, cum superioribus ordinum religiosorum, cumque theologis adductis vel designatis, ac plerisque etiam aliis ecclesiasticis viris, eodemque ordine ac in primo concilio provinciali, processio instituta est ad ecclesiam cathedralem. Ibi illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus archiepiscopus missam solemnem de Spiritu sancto celebrabat, assistentibus admodum reverendo E. T. Collins, vicario generali, archidiacono; admodum reverendo I. Ferneding, vicario generali, et reverendo Th. Brandt, diacono et subdiacono; reverendo T. Schacht et Iacobo Conlan, diaconis ad thronum.

Post evangelium, concionem ad populum habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus episcopus Ludovicopolitanus, de conciliorum origine et praxi inde ab apostolica aetate, deque eorum salutari influxu ad conservandam fidei puritatem promovendumque disciplinae vigorem.

Absoluto sacro, aperta est sessio prima solennis huius concilii iuxta ritus a pontificali Romano praescriptos.

Interfugere huic sessioni viri, quorum nomina sequuntur:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatiensis, istius concilii praeses;

Illustrissimus ac reverendissimus Petrus Paulus Lefevère, episcopus Zelanus, dioecesis Detroitensis administrator;

Illustrissimus ac reverendissimus Amadeus Rappe, episcopus Clevelandensis;

Illustrissimus ac reverendissimus Martinus-Ioannes Spalding, episcopus Ludovicopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus Mauritius de Saint-Palais, episcopus Vincennopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus Georgius-Aloysius Carrell, episcopus Covingtonensis;

Illustrissimus ac reverendissimus Fredericus Baraga, episcopus Sault-Sanctae-Mariae;

Illustrissimus ac reverendissimus Ioannes-Henricus Luers, episcopus Wayne-Castrensis.

Interfugere porro huic sessioni adstantes: vicarii generales reverendissimi archiepiscopi, reverendi domini E. T. Collins, Eduardus Purcell, Ios. Ferneding, et reverendus dominus Ioannes Quinlan, seminarii Sanctae Mariae rector.

Porro ex religiosis: admodum reverendus pater Iacobus Whelan, ordinis Praedicatorum provincialis.

Reverendus pater Otto Jair, superior ordinis Franciscanorum.

Reverendus pater Oakley, praeses collegii Sancti Francisci Xaverii, societatis Iesu, qui impeditus huic

CONCILII GENERALIS TOMUS XLVII

A quidem sessioni non intererat, sed sequentibus sessionibus adstitit.

Reverendus pater Kunkler, ex congregatione Pretiosissimi Sanguinis.

Theologi a patribus concilii adducti vel designati.

Reverendus pater Weninger, societatis Iesu, et reverendus dominus Rosecrans, a reverendissimo archiepiscopo designati.

Reverendi domini Hennaert et Edmudus Dumont, a reverendissimo episcopo Zelano adducti.

Reverendus dominus Chambige, superior seminarii Sancti Thomae, a reverendissimo episcopo Ludovicopolitano adductus.

Reverendus dominus I. Conlan, a reverendissimo episcopo Clevelandensi adductus.

Reverendus dominus de Brandt et pater F. van den Driesche, societatis Iesu, ab episcopo Vincennopolitano designati.

Reverendus pater Franciscus di Maria, a reverendissimo episcopo Covingtonensi adductus.

Reverendus dominus Kroeger, a reverendissimo episcopo Sault-Sanctae-Mariae designatus.

Admodum reverendus dominus Benoit, a reverendissimo episcopo Wayne-Castrensi adductus.

Aderant etiam plures alii sacerdotes ex clero saeculari.

Decantatis itaque de more litanis et orationibus, designati sunt officiales concilii, videlicet:

Concilii promotor: reverendissimus episcopus Ludovicopolitanus; vice-promotor: reverendus dominus Hennaert.

Secretarii: reverendus pater Weninger, societatis Iesu, et reverendus dominus Rosecrans.

Cantores: reverendi domini Quinlan et Kroeger.

Dein reverendissimus episcopus concilii promotor postulavit, ut decreta concilii Tridentini de professione fidei et de residentia legerentur; cui petitioni, interrogante praeside, annuerunt patres concilii, et lecta sunt.

Dein professionem fidei alta voce legit reverendissimus episcopus Wayne-Castrensis, iuxta formam concilii Tridentini, eo quod prima vice concilio provinciali interesset.

Data dein benedictione archiepiscopali, processionaliter ad aedes archiepiscopales revertebantur omnes.

Hora 4 pomeridiana, vesperae solemniter celebratae sunt a reverendissimo episcopo Zelano, administratore dioecesis Detroitensis.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 2, die 3 maii, habita.

Hora 9, convenerunt omnes patres, rochetto et mozetta induti; aderant etiam secretarii.

Praemissa invocatione Spiritus sancti, quae semper congregationes sive privatae sive publicae apertae sunt, lecta sunt primo rescripta ea quae

inde a concilio primo provinciali Roma accepta a fuere, videlicet:

De quibusdam facultatibus pro tribunali sacro.
De votorum solemnitate, relate ad errores Visitationis beatæ virginis Mariæ.

De defectibus contra ritus, qui in administratione sacri ministerii irrepserunt.

De sacra eucharistia propter ægros, tota die secum ferenda.

Lectæ quoque sunt literæ apostolicæ quibus institutum Sanctæ Infantia pro salvandis infantibus ethnicis in Asia, præsertim in regno Sinensi, commendatur, et literæ encyclicæ eminentissimi cardinalis Reisch, et decretum sub numero, 11 latum.

Ordinatae dein sunt congregationes theologorum pro diversis questionibus in hoc concilio examinandis: necnon congregatio de gravaminibus.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem habita.

Aderant omnes praelati, viri religiosi et theologi.

Actum est primum, utrum expediret promulgatio decreti concilii Tridentini de clandestinitate matrimonii, et ab omnibus responsum est negative: nec aliter quam in concilio nationali agendum hac de re, siquidem temporum et regionis circumstantiæ id aliquando requirere videbuntur.

Disceptatum dein, num conveniret petere prolongationem facultatis baptizandi adultos conversos sub formula breviori in baptismo parvulorum adhiberi solita, et omnibus visum est quam maxime convenire et necessario petendam esse eiusmodi prolongationem.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 3, die 4 maii, habita.

Hora 9, omnibus patribus concilii una cum secretariis adunatis, aperta est congregatio more solito.

Deliberarunt patres primo de rescriptis Roma acceptis, et hesternæ die lectis, et decisum fuit scribendum esse ad suam sanctitatem pro obtinendis facultatibus ad tribunal sacrum pertinentibus.

Relate ad questionem de qualitate votorum quæ a sororibus de Visitatione in America acceptationali emittuntur, conformiter relationi desuper ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo Baltimorensi acceptæ, respondendum duxerunt: ea considerari esse solemnia.

Relate ad defectus in administratione sacri ministerii, statuerunt patres de his peculiariter in congregatione publica esse agendum, talesque abusus, si qui sint, tollendos.

Relate ad sanctissimam eucharistiam tota die secum latam, inventum est talem abusum in hac provincia non obtinuisse, sed tantum tempore grassantis cholera morbi id factum fuisse.

Statuerunt dein patres concilii scribendum esse Romam et petendam continuationem facultatis utendi formula breviori in baptismo adultorum, etiam pro proximo decennio.

Lectæ sunt tandem literæ quibus reverendissimus episcopus Nashvillensis, dominus Miles, patribus concilii suum desiderium exprimebat, ut consentiente metropolitano suo, de eligendo coadiutore aliisque gravibus negotiis, consilia patrum capere possit.

Visum est omnibus, his eius votis esse obsecrandum, eumque fraternæ cum caritatis amplexu admittendum ad peculiaris de his suis negotiis

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem habita.

Lectæ sunt primum responsa theologorum de questionibus pro hac die ad deliberandum assignatis, videlicet: de solemnitate votorum, de conservatione sanctissimæ eucharistiæ: in quibus hæc ecclesiis ab episcopis permitti possit, quinam defectus irrepserint contra ritum præscriptum, de petenda continuatione facultatis comedendi carnes die sabbati, et quæ relate ad fundationes missarum statuenda sint.

Auditis scriptis responsis, de omnibus his questionibus dein a theologis ex ordine in consensu hoc disceptatum, et sententiæ in medium prolatae fuere.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 4, die 5 maii, habita.

Lectæ sunt primum responsa theologorum de questionibus in congregatione publica heri examinatis, et lata decreta sequentia: decretum sub numero 2 de oleis sanctis, decretum sub numero 3 de votis, quæ sint solemnia, et decretum sub numero 4 de fundatione missarum.

Actum dein, discedentibus secretariis, de negotiis episcopi Nashvillensis.

TERTIA CONGREGATIO PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem habita.

Lectæ sunt primum responsa theologorum de questionibus hac die ad deliberandum præpositis, videlicet: de fovendo seminario provinciali, de erectione scholarum parochialium ubi non sunt, de instituenda domo matrice in qua magistri laici formarentur, de conformitate disciplinae in tota provincia relate ad observationem quadragesimalem et festa, de impediendo ebrietatis crimine inter laicos, et de cura adhibenda in matrimoniis mixtis, ut pars acatholica prius baptizetur, vel fidei professionem emittat.

Lectis responsis in scripto adlatis, audite sunt ex ordine sententiæ theologorum præsentium ad quaelibet puncta.

SESSIO SECUNDA SOLEMNIS.

Feria 5, die 6 maii, habita.

Hora 9, convenerunt concilii patres, omnesque superiores ordinum et theologi, officialesque concilii, ad cathedralem ecclesiam.

Missam solemnem pontificaliter celebrabat reverendissimus episcopus Zelanus, administrator diocesis Detroitensis; ministrantibus reverendo domino Schacht, archidiacono, reverendissimis dominis Chambige et Dumont, diacono et subdiacono. Adstiterunt reverendissimo archiepiscopo admodum reverendus pater Whelan, archidiaconus, et reverendus pater Weninger et reverendus dominus Kroeger, diaconi ad thronum.

Pro concione, post evangelium cantatum, dixit reverendissimus episcopus Wayne-Castronsis: de reddenda a præsulibus ecclesie ratione sui muneris et curæ, deque reddenda pariter a subditis ratione quoad officia status.

Post missam, aperta est sessio secunda solemnitas iuxta ritum in pontificali Romano pro secunda die synodi præscriptum.

A meridie.

Præsules visitarunt scholam parochialem cathedralis ecclesie, et postea cum multis theologis et sacerdotibus interserant exercitationibus quibusdam theologicis, ab alumnis seminarii provincialis institutis.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA.
Feria 6. die 7 maii, habita.

Actum primo de cura fovendi seminarium provinciale, promiseruntque episcopi tres, videlicet reverendissimus administrator diocesis Detroitensis et reverendissimi episcopi Ludovicopolitanus et Covingtonensis se bis per annum una cum reverendissimo archiepiscopo Cincinnatiensi venturos, ut exercitationibus theologicis alumnorum seminarii intersint, et de statu seminarii uberiorem nutitiam capiant.

Lecta dein sunt responsa theologorum de quaestionibus in congregatione III publica examinatis, et decreta lata sub numeris 5 et 6.

Statuerunt porro patres concilii scribendum esse Romam, et rogandam eam sanctitatem, ut erectionem domus matris intra limites provinciae Cincinnatiensis, superiori congregationis Doctrinae christianae commendare benigne velit, unde idonei magistri scholarum pro scholis anglis in maioribus parochiis obtinerentur.

QUARTA CONGREGATIO PUBLICA.
Eadem die, hora 4 post meridiem habita.

Lecta sunt primum responsa theologorum de quaestionibus ad deliberandum pro illa die designatis, videlicet de formula in mixtis matrimoniis adhibenda, de appellationibus ad metropolitam, de institutis catholicis, de missionibus promovendis in omnibus dioecesibus provinciae, de iure stolae, tandem de parentibus qui pueros suos ad priquam communionem praeparare negligunt.

Auditae dein sunt ex ordine sententiae theologorum quoad singula puncta.

QUINTA ET SEXTA CONGREGATIO PRIVATA.
Sabbato, die 8 maii habita.

Lectae sunt epistolae ad sanctitatem suam nomine patrum concilii dandae.

Lecta pariter responsa theologorum relate ad quaestiones in IV congregatione publica examinatas, et lata decreta sub numeris VII, VIII, IX, X et XII.

TERTIA SESSIO SOLEMNIS.
Die 9 maii, dominica V post Pascha habita.

Hora 10, omnes praesules, religiosi et theologi processionaliter, ut in prima die, ecclesiam catholicam petierunt.

Missam solemnem celebravit reverendissimus episcopus Clevelandensis, ministrantibus admodum reverendo domino Benoit, archidiacono, admodum reverendo domino Ferneding et reverendo domino Schacht, diacono et subdiacono. Reverendissimo archiepiscopo adstiterunt admodum reverendus dominus Collins archidiaconus, reverendus pater di Maria et reverendus dominus Quinlan, diaconi ad thronum.

Post evangelium, iterum concionem habuit reverendissimus episcopus Ludovicopolitanus super evangelium illa die in synodo lectum, ostendendo firmitatem ecclesiae fundatae supra fundamentum divinitus institutae ecclesiasticae auctoritatis: contra vero imbecillitatem ruinaeque haeresium principio propriae opinionis innixarum.

Deinde, observatis quae in pontificali Romano praescribuntur, aperta est sessio sollemnis ultima

A huius concilii secundi provincialis Cincinnatiensis. Cantatis psalmis iuxta praescripta de synodo concludenda, lecta sunt decreta a concilio lata, et a patribus concilii supra altare subscripta. Quo facto, reverendissimus et illustrissimus dominus archiepiscopus finem concilio imposuit iuxta formulam praescriptam, et factae sunt acclamationes quae sequuntur.

ACCLAMATIONES

Archidiaconus. Sanctissimae Trinitati, Patri et Filio et Spiritu sancto, virtus, gloria et benedictio in saeculum saeculi.

Chorus. Benedicta sit sancta et individua Trinitas, nunc et semper et per infinita saecula saeculorum.

Archidiaconus. Beatae Mariae, virgini immaculatae deiparae, purissimae, stellae iacob fulgidae et solis inftar splendidae, honor et veneratio.

Chorus. Speciosa facta es, et auxis in deliciis tuis, sancta Dei genitrix.

Archidiaconus. Beatissimo patri domino nostro Pio, gregis Christi pastori supremo, sanctae Romanae ecclesiae matris et magistrae omnium ecclesiarum pontifici maximo, amor sincerus, individualis fidelitas et debita obedientia cum multis annis.

Chorus. Dominus conservet eum, et vivificet eum, et beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum eius.

Archidiaconus. Reverendissimo domino archiepiscopo, huius concilii provincialis secundi praesidi, salus, gratia et diuturna prosperitas.

Chorus. Imple eum, Domine, Spiritu sancto tuo, et fac ut multos adhuc annos cum pietate, sapientia, prudentia et dignitate sic praesidere continuet.

Archidiaconus. Venerabilibus dominis dominis episcopis, qui hoc concilium doctrina sua illustrarunt et finem eius felicem fecerunt, magnae gratiae, bona memoria et omnia fausta.

Chorus. Benedic eis, Domine; illumina corda eorum et salvos redde ecclesis suis.

Archidiaconus. Episcopis et sacerdotibus nostrae provinciae defunctis post labores suos in Christo quiescentibus, pax et misericordia in Domino nostro.

Chorus. Requiem aeternam dona eis, Domine, et beata retributio eos in terra viventium comitetur.

Archidiaconus. Superioribus ordinum religiosorum ac theologia, qui huic concilio doctrina sua et prudentia astiterunt, vita, felicitas, magnis cum gratiis.

Chorus. Pro omnibus his meritis retribuatur eis Dominus ex abundantia sua.

Archidiaconus. Clero et fidelibus nostrae provinciae, gratia et benedictio in Christo Iesu.

Chorus. Eluceant, Domine, in omnibus virtutibus christianis, et in omni bono et perfecto opere permaneant.

Archidiaconus. Hoc concilio provinciali secundo iam habito et, Deo adjuvante et auspice Maria, concluso, Deo optimo maximo gratias reddamus, et in fidei unitate, fervore caritatis et vinculo pacis discedamus.

Chorus. Fiat! Fiat! Amen, Amen.

Deinde cantatus est hymnus *Te Deum laudamus*, datum osculum pacis, et cantatis orationibus, reverendissimus archiepiscopus solemnem benedictionem impertit, qua data, omnes processionaliter reversi sunt ad domum archiepiscopalem.

DECRETA CONCILII.

1. Statuerunt patres decreta concilii provincialis Cincinnatiensis I, nuper a sancta sede apostolica approbata, nec non decreta omnia octo priorum Baltimorensium conciliorum, pariter a sancta sede sancta,

et in eodem concilio Cincinnatiensi solemniter recepta, quam primum in omnibus huius provinciae dioecesibus, veluti leges ecclesiasticae, promulganda esse.

2. Statuerunt patres omnes huius provinciae A pastores monendos esse de obligatione qua per canonicam ecclesiae disciplinam tenentur quam primum post feriam V in coena Domini nova oia sancta obtinere hisque uti in benedictione fontis baptismalis et in sacramentis administrandis, veteribus in lampade coram sanctissimo sacramento reverenter combustis.

3. Cum constet in nostra provincia conscientiam confessorum multum angere eo quod satia compertum non fuerit quorumnam ordinum religiosorum vota solemnia vel simplicia habenda sint; statuerunt patres supplicandam esse sanctam sedem, ut aliquid auctoritate apostolica constitatur, unde eiusmodi dubia tollantur.

4. Ut certa quaedam norma hac in provincia statuatur pro foundationibus Missarum quas pietas fidelium non raro postulat, censuerunt patres eiusmodi foundationes, maxime quando sunt perpetuae, B cum magna cautela ob peculiaria in quibus versamur rerum adiuncta, et non nisi in casibus specialiter ab ordinario approbandis, esse admittendas; ea etiam ratione, ut pro missa privata fundus saltem quinquaginta scutatorum, pro cantata vero, centum scutatorum prius existat, curante quoque ordinario ut conditiones foundationum ad amussim adimplerantur.

5. Promoventibus reverendissimis dominis episcopis Vincennopolitano et Wayne-Castrensi, in quorum dioecesibus quatuor tantum festa de praeecepto existunt, censuerunt patres supplicandam esse sanctam sedem ut in his dioecesibus disciplina universalis ecclesiae auctoritate apostolica statuatur, quatenus in posterum festa Circumcisionis, Epiphaniae domini nostri Iesu Christi, Corporis Domini et Annuntiationis beatae Mariae virginis, de praeecepto a sede apostolica ibi declarentur.

6. Censuerunt patres omnes pastores animarum sub gravi teneri scholam catholicam in unaquaque parocia seu congregatione sibi subdita, ubi hoc fieri potest, providere; atque ut singulis ordinariis constet, quatenam sint parociae in quibus haec obligatio existit, statuerunt ad praxim revocandam esse legem Tridentinam¹, qua iubentur rectores ecclesiastici quotannis rationem exactam ordinariis reddere omnium proventuum quocumque modo ecclesiis provenientium, quam proinde rectoribus supra dictis observandam districte iusserunt.

7. Placuit patribus eam formulam, in celebratione matrimoniorum mixtorum, adhibendam esse, quae ab eminentissimo praefecto sacrae congregationis de Propaganda fide episcopis foederatorum statuum est proposita, ampliori ratione tamen iuxta vetus rituale Baltimoreense et morem patrium expressa.

8. Cum provinciae huius metropolitano satis compertum non fuerit quid sibi agendum esset, iuxta praesentem ecclesiae disciplinam et mentem sedis apostolicae, in casibus appellationum a suffraganeorum iudicio, quae non raro ipsi deferuntur tam a laicis quam a clericis, statuerunt patres supplicandam esse sanctam sedem pro instructione, hac super re, ut scilicet certe innotescat, utrum, et in quibus casibus (salvo semper iure communi appellandi directe ad sedem Romanam) eiusmodi appellationes sint recipiendae.

9. Quandoquidem luce clarius facta demonstraverunt fructus uberrimos ex sacris missionibus in hac provincia provenisse, statuerunt patres omnia media adhibenda esse ut illae in unaquaque dioecesi stabili aliqua ratione provideantur.

10. Cum plures iam in hac provincia existant inter iuvenes catholicos confraternitates tum ad pietatem fovendam, tum ad litteras excolendas, placuit patribus eas potius approbare et iuventuti catholicae commendare quae stricto nomine pie vocantur, quaeque a sede apostolica sunt probatae et indulgentiis auctae; caeteris non quidem sublati, sed ad pia studia et preces devotas adhortatis.

11. Placuit patribus societatem Sanctae Infantiae Iesu adeo a sanctissimo domino nostro Pio papa IX, in brevi apostolico die 18 Julii anno 1856 dato, commendatam et alias indulgentiis auctam, in omnibus huius provinciae dioecesibus, in quantum per rerum adiuncta fieri poterit, instituere, et totis viribus fovere.

12. Enixe studeant pastores ut parentes sub eorum cura existentes pueros suos qui ad annos discretionis pervenerint ad sacram synaxim et sacramentum confirmationis solerter praeparent; et ad hunc finem obtinendum saepius in anno, praesertim tempore Paschali appropinquante, populum publice in ecclesia moneant de hoc gravissimo officio, quod qui non adimpleverint parentes extra viam salutis procul dubio existunt, atque sunt proinde a sacramentis arcendi; curent quoque ut quotannis ordinarios certiores faciant de numero eorum, qui, anno elapso, prima vice ad sacra mysteria admissi sunt.

13. Placuit patribus ut tertium huius provinciae concilium conveniat in Cincinnati, dominica quarta post Pascha, anno 1861.

+ Ego Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis, definiens subscripsi.

+ Ego Petrus Paulus, episcopus Zelanus, coadjutor administrator Detroitensis, definiens subscripsi.

+ Ego Amadeus, episcopus Clevelandensis, definiens subscripsi.

+ Ego Martinus Ioannes, episcopus Ludovico-politanus, definiens subscripsi.

+ Ego Mauritius, episcopus Vincennopolitanus, definiens subscripsi.

+ Ego Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis, definiens subscripsi.

+ Ego Fredericus, episcopus Saut-Sanctae-Mariae, definiens subscripsi.

EPISTOLA

patrum concilii Cincinnatiensis provincialis II, ad summum pontificem.*

Beatissimo ac sanctissimo patri,
PIO IX, PONTIFICI MAXIMO.

Beatissime pater.

Secundo iam Cincinnatiensi provinciali concilio D celebrato, haec una mens, unus hic omnibus inedit animus, ut quidquid in rem christianam sive moliri sive statuere suscepimus, id omne et voluntati tuae apprime placitum, et muneri quo in ecclesia fungimur valde consonam, et quibus praesumus populus, iis etiam utilissimum eveniat.

Tibi enim uni, oca Petri apostolorum principis successori, oves a Christo domino agnique pascendi traditi sunt; tibi, quippe qui supremus [es] ecclesiae universalis doctor, novimus a Christo munus demandatum tum tuos in fide confirmandi fratres, tum quid sibi in sui suorumque utilitatem populorum agendum esset, edocendi dirigendique.

Atque haec de Romani pontificis in universam ecclesiam primatu doctrina certe illa est, circa quam, fatentibus et inter heterodoxos non paucis, reliquae omnes quae Romanam inter ecclesiam caeterasque sectas in dies incallescunt controversiae volvantur.

que sedi observantiae vinculis populi sunt, eo uberioribus gratiae fructus edere in Domino gloriantur.

Qui enim fieri possit, ut Christi caritate uniantur qui a Christi vicario animis dissentiant? Muneris ergo nostri esse duximus ut quibus viribus fieri posset, in id potissimum incumbere ut huiusmodi erga divi Petri sedem obsequii affectus tum in nobis tum in populis curae nostrae traditis usque augetur. Atque id quidem, sicuti necessarium, hac nostra in regione potissimum ac sedulo curandum est, cum, multa hic de religione, ut aiunt, libertate effutiantur, timentumque nobis sit, ne si († quid) remissae hae in re perficienda pergamus, erroneae id genus opiniones pedetentim in christiani nostri populi animos mentesque irrepant, atque illic altas processu temporis radices agant, quanto cum rei christianae detrimento nemo est qui non videat.

Licet autem nobis in Domino gloriandum sit B quod ad id operis conatus hucusque nostri prospere admodum evenerint, pro viribus nihilominus curandum duximus, ut cum apta sese dederit occasio, exemplo nostro quae diu multumque greges nostros hanc in rem edocuimus, publico hoc testimonio una omnes confirmaremus.

Quod vero videntes gaudemus, ingens rei christianae hinc nostris in terris incementum, hoc partim [existit] ex assiduo fere catholicorum ex Europa ad oras nostras adventu, partim, quod nobis quidem longe iucundius, ex praedictorum e protestantium mentibus obliteratione. Quo factum est ut qui prius quidquid catholicum sonaret odio prosequerentur, in praesentiarum in animum induxerint ut sua aequae ac catholicorum argumenta ad rutinam revocarent; cuius rei ille sua natura beneficentissimus est effectus, ut quam veritatem hinc inde scrutari conati sunt, eam hilari tandem C animo invenerint inventaeque Dei gratia suffulti adhaerent tenacissime. Atque hoc catholicae veritatis divinaeque gratiae triumphos in dies videre est. Numerosiorum vero protestantium multitudinem ad castra nostra advolaturam speramus, cum messi, quae hinc lateque diffusa est, parem operariorum numerum sufficere dabitur. Verum, proh dolor! parvuli, et quidem quamplurimi, petierunt panem et non erat qui frangeret eis. Hinc nobis visum in Domino est nihil intentatum relinquere, ut, quam citissime fieri possit, seminaria iuxta Tridentini placitum in singulis provinciis nostrae dioeceseos instituantur, vel si iam instituta, solidiori, qua par est, tum docendi ratione tum professorum qualitate perficiantur. Interea († dum) provinciale seminarium ad Cincinnatensem urbem liberalitate maxima erectum est, quo iuvenes nostri tum moribus tum mentis acie praestantiores mit- D terentur, ut non solum spiritu ecclesiae ministris proprio, verum litteris etiam scientiisque sacris in primis optime diligentissimeque informarentur.

Praestet Deus ut constata haec nostra, ad maiorem ipsius gloriam, ecclesiae augmentum animarumque salutem, laetabundi tandem perficiamus. Nostra denique concilii decreta, ea quae nos decet et animi demissione, et obsequio erga Romanam sedem, voluntate plena, sanctitatis tuae iudicio subiicienda mittimus, te, beatissime pater, orantes obtestantesque, ut, quae tibi respuenda videntur, reicias; quae mutanda, corrigas; quae recta arbitraria, ea omnia apostolica qua polles auctoritate sancias, confirmes, tuearis.

Nobis, ad extremum, Deum optimum maximum precatis ut diu te incolentem sospitemque in ecclesiae universae commodum servet, tuoque ad pedes tuae cum gratibus patris reverentia, qua maxime

praevalens affectu, apostolicam digno, benedictionem impertiri.

Sanctitatis tuae filii obedientissimi in Deo,
Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatensis.
Petrus Paulus, episcopus Zelanus, administrator
Detroitensis.

Mauritius, episcopus Vincennopolitanus.
Amadeus, episcopus Clevelandensis.
Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanus.
Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis.
Fredericus, episcopus Saut Sanctae Mariae
Ioannes Henricus, episcopus Wayne-Castrens.

EPISTOLA

eminentissimi et reverendissimi A. C. Barnabo, praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide, circa decreta a concilio provinciali Cincinnatensi II edita.

Illustrissime ac reverendissime domine

In generalibus comitiis, die 28 septembris anni huius, patres eminentissimi sacrae congregationis Fidei propagandae examen instituerunt provincialis synodi Cincinnatensis, quam amplitudo tua isthuc una cum suffraganeis episcopis mense maii currentis anni celebravit. Porro sacrum consilium, actis ac decretis praedictae synodi mature perpensis, censuit edendum adprobationis decretum, quod hinc adiectum litteris recipies. Quaedam tamen eminentissimis patribus adnotanda occurrerunt, eaque de more complectar instructione sequenti.

Operant igitur patres eminentissimi ut sacrae congregationi remitterentur praeter acta et decreta litterae etiam convocatoriae celebrati concilii, quod quidem amplitudo tua praestandum curabit. Insuper inseretur actis formula iuramenti professionis fidei, quam ab episcopis editam fuisse non dubito. Te autem profecto non latet maxime laudabilem praxim teneri ubique ab episcopis, ut nimirum in conciliis provincialibus actus ille religionis exerceatur, quasi nova eius fidei protestatio quam antistites profitentur ac praedicant, quamque usque ad sanguinis effusionem tueri ac confirmare parati sunt.

Facultates quas synodus a sanctissimo domino nostro postulavit, benigne concessit sanctitas tua, ita tamen ut ad septennium tantum extendi voverit prorogationem illius quae baptismi adulatorum attingit; ad decennium vero quae ad dispensationem refertur super sabbati abstinencia. Voluit autem sanctissimus dominus ut eurent episcopi formulam baptismi pro adultis in rituali Romano praescriptam pedetentim in usum revocare. Habes igitur hinc adiecta literis rescripta pro dictis prorogationibus, D una cum duobus aliis, quorum alterum potestatem tribuit episcopis permittendi communitatibus religiosis absque clausura viventibus conservationem sanctissimae eucharistiae, alterum vero provinciae Cincinnatensi quatuor restituit festa de praeepto, Circumcisionem Domini videlicet, Epiphaniam, Corpus Christi atque beatae Mariae virginis Annuntiationem.

Ad ea vero quae a concilio proposita sunt circa antistitem Nashvillensem, sacra congregatio censuit ei dandum coadiutorem episcopum, propositionem tamen iuxta sancitam methodum esse faciendam. Minime autem visum est expedire eminentissimis patribus ut sedes Nashvillensis a provincia Sancti-Ludovici subtrahatur, cum difficultatibus, quibus urgetur episcopus, ad formam iuris communis obviam iri queat.

Sanctissimo domino nostro relatum est desiderium antistitis istius provinciae, ut eadem sanctitas sua existeret dignaretur consuetudinem eorum...

gregationis Christianarum Scholarum ad domum A matricem quae societatis in provincia Cincinnatiensi instituendam, quo videlicet per idoneos magistros in locis praecipuis collocandos catholicae educationi adolescentium facilius provideatur. Porro beatissimus pater dictum episcoporum desiderium benignè est prosecutus, iussitque in eam rem superiori congregationis Christianarum Scholarum literas ex sua auctoritate per sacram hanc congregationem expediri.

Ad propositum dubium: „An et quae instructio danda esset episcopis Cincinnatiensis provinciae super appellationibus ad metropolitanum?“ Sacra congregatio respondit: „Consulendos probatos auctores, ac praesertim constitutionem Benedicti XIV *Ad militantis ecclesiae*.“

Actum pariter est in generali conventu supra-memorato de uisibus qui vigent, tum saepe excipiendi confessiones utriusque sexus in ecclesiis parochialibus tempore noctis, tum benedictionem impertiendi pariter nocte sanctissimo eucharistiae sacramento.

Ad dubia relativa sacrae congregationis proposita, eminentissimi patres responderunt: „Inductos usus ex peculiaribus adiunctis pro nunc esse tolerandos, videant tamen episcopi ne abusus irrepant, et scandalis occasio praebentur.“ Decretum vero quod inseritur quoad confessionem mulierum amplitudini tuae tradendum voluerunt.

Denique dubium ab amplitudine tua mihi propositum literis quibus acta synodi explicasti, ad supremam sancti Officii congregationem ex mente eminentissimorum patrum transmissum est resolvendum. Quare opportunum responsum, cum prodierit, communicabo tibi. Interea Deum precor ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 10 novembris 1858.

Ad officia paratissimus

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

P. S. Decretum, de quo supra, statim ac illud a laudata sacra congregatione recipiam, sine mora tibi remittam.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Reverendissimo Ioanni-B. Purcell, archiepiscopo Cincinnatiensi.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Anni huius 1858, mense maio, concilium provinciale Cincinnatiense, in civitate eiusdem nominis habitum est, praesidente reverendo patre domino Ioanne Baptista Purcell, archiepiscopo.

Cum autem illius acta ac decreta exhibita fuerint sacro consilio christiano nomini propagando, in generalibus comitiis die 28 septembris currentis anni, referente eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Prospero Caterini, eminentissimi patres censuerunt dictum concilium Cincinnatiense, nonnullis tantum ad peculiaris instructionis, quae adiungitur, formam redactis, esse adprobandum.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum eminentissimus ac reverendissimus dominus cardinalis Alexander Barnabo, eiusdem praefectus, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX in audientia habita die 3 octobris nuper elapsi, sanctissimus eam in omnibus adprobavit, ac praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, idus novembris anno 1858.

A. cardinalis Barnabo, praefectus.

EPISTOLA

sanctissimi domini nostri Pii papae IX, patribus concilii provincialis Cincinnatiensis II.

Venerabilibus fratribus Ioanni Baptistae, archiepiscopo Cincinnatiensi, et eius suffraganeis.

PISC PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Singulare quidem gaudium nobis attulerunt obsequentissimae vestrae litterae, die 9 proximi mensis maii datae, quibus, venerabiles fratres, supremo nostro, et huius apostolicae sedis iudicio acta secundi provincialis Cincinnatiensis concilii a vobis habiti demississime subiicere gloriati estis. Namque in eisdem litteris omni ex parte elucet eximia vestra erga nos et hanc Petri cathedram pietas, fides, amor et observantia. Ac nobis gratissimum fuit noscere singulare studium catholicis antistitibus plane dignum, omnique laude efferendum, quo venerabiles fratres, istis fidelibus populi curae vestrae traditis inculcare non desistitis, ut nobis et eidem Petri cathedrae firmiter adhaerant, ac sedulo obediant, quae omnium ecclesiarum mater atque magistra illi innixa est petrae, quam superbae non vincunt inferorum portae, et ad quam propter potiorem principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam, extra quam qui comederit agnum profanus est, et cui tota quanta est christianae reipublicae moles divinitus est superinstructa. Summa certe laetitia ex iisdem litteris intelleximus, sanctissimam nostram religionem in istis regionibus, divina aspirante gratia, maiora in dies incrementa suscipere, ac spem affulgere fore, ut quamplurimi, discussa mentis caligine, ac errorum tenebris depulsis, veritatis lucem aspiciant, atque ad catholicae ecclesiae sinum complexumque redeant. Quocirca vobis addimus animos, venerabiles fratres, ut divino auxilio freti, pergatis maiore usque alacritate ministerium vestrum implere, ac dilectarum ovium salutis quotidie magis consulere, easque ab venenatis pascuis arcere, ad salutaria propellere, et nullis neque curis, neque consiliis, neque laboribus unquam parcere, ut omnes Christo lucrifacere possitis. Meritis vero laudibus prosequimur consilium a vobis initum, erigendi scilicet in singulis dioecesibus clericorum seminarium ex concilii Tridentini mente, ut ibi adolescentes clerici ad pietatem, religionem et ecclesiasticum spiritum mature fingantur, ac humanioribus litteris severioribusque disciplinis, praesertim sacris, studiosissime imbuantur. Significastis autem, in Cincinnatiensi civitate provinciale seminarium iam fuisse excitatum ad accuratorem solidioremque eorumdem clericorum tum in religione, tum in scientiis institutionem procurandam. Sed probe scitis, venerabiles fratres, nos de spirituali istarum regionum bono summpere sollicitos iam constituisse in hac alma urbe nostra aedes pro collegio Americanis clericis destinato, ac vehementer optare, ut iuvenes clerici a vobis delecti in ipsum collegium mittantur, quo ex Romanae ecclesiae, omnium matris et magistrae, more institutisque ad ecclesiasticum spiritum formentur, ac bonas artes, disciplinasque praecipue sacras conciscant, incorruptamque doctrinam ex ipso fonte hauriant, et in patriam deinde redeuntes, vobis vestrique dioecesibus usui et ornamento esse possint. Nunc vero quod attinet ad concilium a vobis concelebratum, ex animo gratulamur, quod in unum convenistis, ut pro pastoralis vestra sollicitudine

gisque tuendam fovendamque conducere existimastis. A ipsi clementissimo misericordiarum patri adhibere preces, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in fideles quoque vestrae vigilantiae conceditis copiose descendant. Atque horum auspiciem et studiosissimae nostrae ipsos voluntatis testem Apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam vobis ipsi, venerabiles fratres, et universis istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter imperitur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 14 iunii, anno 1858, pontificatus nostri anno XII.

Pius papa IX.

APPENDIX.

STATUTA DIOECESIS RUTHENENSIS

1854 martii 19.

Supra col. 1.

2) Statuta synodaux du diocèse de Rodez, publiés en 1854 par Mgr Croizier, évêque de Rodez. Quatrième édition, publiée par ordre de Mgr Bourret, évêque de Rodez et de Vabres. [*Insigne.*]

B Rodez, E. Carrère, imprimeur-libraire de Lévyéché, 1892.

In-16°, 93 p. — Bayeux, chapitre.

P. 18, haec statuta edita sunt sub data Ruthenia, 19 martii 1854.

STATUTA DIOECESIS EYSTETTENSIS

1854 iulii 7.

Statuta dioecesis Eystettensis in Germania, edita die 7 iulii 1854, sub Georgio Oetli, episcopo Eystettensi.

De his statutis confer opus cui titulus:

Raymundi Antonii, episcopi, instructio pastoralis, iussu et auctoritate reverendissimi domini Francisci Leopoldi, episcopi Eystettensis, iterum aucta et emendata; editio quinta. Friburgi Brisgoviae, sumptibus Herder, typographi, editoris pontificii, MCMII.

Vindobonae, Argentorati, Monachii, S. Ludovici Americae.

In-8°, XXIV - 620 p. — Roma, collegio Teutonico dell' Anima.

P. VI, haec statuta edita sunt, extra synodum, prius die 10 iunii 1768, deinde in secunda editione curata a Georgio, episcopo Eystettensi, die 7 iulii 1854, denique a Francisco Leopoldo, sub data Eystadii, 7 iulii 1902.

SYNODUS DIOECESANA BURDIGALENSIS

1854 augusti 1-2.

Supra col. 71.

2) Statuta du diocèse de Bordeaux, suivis d'une instruction sur l'administration temporelle des paroisses, publiés par son ém. Mgr le cardinal Jean-Louis-Anne-Magdeleine Le Febvre de Cheverus, promulgués de nouveau, avec des modifications, par son ém. Mgr le cardinal Ferdinand-François-Auguste Donnet, archevêque de Bordeaux, primat

d'Aquitaine. [*Insigne.*] Bordeaux, imprimerie et librairie maison Lafargue, L. Coderc, F. Degréteau et P. Poujol, successeurs, rue du Pas Saint-Georges, 28, 1861.

In-8°, XXV - 280 p. — Paris, Bibl. nat. B 18598.

P. VI, memorantur synodi dioecesanæ celebratae annis 1836 et 1854.

SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS

1854 septembris 8.

Synodus dioecesana Cameracensis in Gallia, celebrata die 8 septembris 1854, sub Renato Francisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Instructions, ordonnances et réglemens de monseigneur l'archevêque de Cambrai, concernant la discipline ecclésiastique, la pratique du saint ministère et l'administration temporelle des paroisses.

[*Insigne.*] Cambrai, Ed. Deligne, imprimeur de l'archevêché, 58, Grand'Place, 58, 1874.

In-12°, 309 p. — Nice, séminaire.

Mentio sequentium synodorum Cameracensium: P. 48, die 9 septembris 1853. P. 57, die 8 septembris 1854. P. 353, die 7 septembris 1855. P. 445, die 11 septembris 1857. P. 95, die 13 septembris 1867.

Confer etiam *supra col. 319 C.*

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS V

1854.

Supra col. 135.

2) Synodus, (1901), ... (titulus *supra col. 1181 D.*)

P. 54, „Anno 1854, habita est synodus dioecesana [Buffalensis] V, ex ephemeride *Sentinel* constat.“

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS II

1854.

Synodus dioecesana Molinensis II in Gallia, celebrata anno 1854, sub Petro Simone Ludovico Maria de Droz, Brind, episcopo Molinensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Summa statutorum, (1874) ... (titulus *supra col. 1098 C, a. 2*), p. 2.

CONGREGATIO XXI ARCHIPRESBYTERORUM DIOECESIS MECHLINIENSIS
1855 maii 8.

Congregatio XXI archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio, habita die 8 maii 1855, sub Engelberto Sterckx, archiepiscopo Mechliniensi. *(In fine:)* Mechliniae, e typographia H. Dessain, successoris P. J. Hamicq, 1855.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:
Supplementum ad synodos Mechlinienses novissimas, acta et decreta in vigesima prima congregatione archipresbyterorum habita die 8 mensis

In-8°, 23 p. — Besançon, archevêché; Roma, collège Belge.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS II

1855 iulii 7-10.

Supra col. 305.

2) Instruction synodale de monsieur l'évêque de Poitiers, à son clergé diocésain assemblé pour la retraite et le synode, 7 juillet 1855; deuxième édition. Poitiers, imprimerie et librairie de Henri B Oudin, rue de l'Eperon, 4, 1855.

In-18°, 89 p. — Marseille, ville.

3) Istruzioni sinodali di monsignor vescovo di Poitiers al suo clero diocesano adunato pel sinodo e pel ritiro negli anni 1855 e 1857, versione dal francese. Milano, Natale Battezzati, 1859.

In-18°, VIII-230 p. — Roma, S. Anselmo.

P. 5-87, prior synodus celebrata est die 7 iulii 1855. P. 89-230, secunda instructio.

4) Statuta dioecessana seu constitutiones synodales ab illustrissimo ac reverendissimo dd. Ludo-

vico-Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi, edita. *(In fine:)* Pictavis, ex typis Oudin fratrum, via dicta de l'Eperon, 4, MDCCCLXXV.

In-8°, VIII-215 p. — Bernay (Eure), séminaire.

In opere citantur sequentes synodi Pictavienses vel statuta:

P. 38, statuta synodalia anni 1367 (mentio etiam apud Bochel, lib. III, tit. 2, c. 120). P. 38, statuta synodalia anni 1396. P. 8, statuta synodalia anni 1544. P. VII, statuta synodalia anni 1712. P. VII, statuta synodalia anni 1829. P. 1, syn. dioec. die 7 octobris 1852. P. 4, syn. dioec. die 9 iulii 1855. P. 51, syn. dioec. die 17 septembris 1856. P. 135, syn. dioec. die 17 iulii 1873. P. 35, syn. dioec. anni 1874.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS III

1855 augusti 24-5.

Synodus dioecessana Molinensis III in Gallia, celebrata diebus 24 et 25 augusti 1855, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

1) Tertia synodus dioecessana Molinensis, celebrata ab illustrissimo et reverendissimo d. d. Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Molinensi, anno

Domini M.DCCC.LV. Molinis, ex typis Desrosiers, M.DCCC.LVI.

In-8°, 2 f. - 84 p. — Roma, Maristes.

P. 4, 18, 19, haec synodus celebrata est, tribus sessionibus, diebus 24 mane, 24 vespere et 25 augusti 1855.

2) Summa statutorum, (1874), ... *(titulus supra col. 1032 C, n. 2), p. 23.*

SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS

1855 septembris 7.

Synodus dioecessana Cameracensis in Gallia, celebrata die 7 septembris 1854, sub Renato Francisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Instructions, (1874), ... *(titulus supra col. 1197 D), p. 353.*

Confer etiam *supra col. 319 C.*

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS VI

1855.

Synodus dioecessana Buffalensis VI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1855, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus (1901), ... *(titulus supra col. 1181 D).*

P. 54: „Anno 1855 habita est synodus Buffalensis VI.“

CONGREGATIO XXII ARCHIPRESBYTERORUM DIOECESIS MECHLINIENSIS

1856 aprilis 22.

Congregatio XXII archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio, habita die 22 aprilis 1856, sub Engelberto Sterckx, archiepiscopo Mechliniensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

(Titulus initii:) Supplementum secundum ad synodos Mechlinienses novissimas; acta et decreta in vigesima secunda congregatione archipresbyterorum habita die 22 mensis aprilis 1856, cui aderant

vicarii generales, canonici, archipresbyteri aliique numero 36.

(P. 9, titulus initii:) Acta et decreta in vigesima tertia congregatione archipresbyterorum, habita die 12 mensis maji 1857, cui aderant vicarii generales, canonici et archipresbyteri numero 33. *(In fine:)* Mechliniae, e typographia H. Dessain, successoris P. J. Hamicq, 1857.

In-8°, 23 p. — Roma, collège Belge.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS IV
1856 augusti 6.

Synodus dioecesana Molinensis IV in Gallia, a De hac synodo confer opus cui titulus:
celebrata die 6 augusti 1856, sub Petro Simone Summa statutorum, (1874), (titulus supra
Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi. col. 1032 C, n. 2), p. 6.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS
1856 septembris 12-7.

Supra col. 495. P. 51, mentio synodi celebratae die 17 sep-
) Statuta, (1875), (titulus supra col. 1199), tembris 1856.

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS VII
1856

Synodus dioecesana Buffalensis VII in Foedera- B Synodus, (1901), (titulus supra col. 1181 D).
tia statibus Americae septentrionalis, celebrata anno P. 54-5 Anno 1856 celebrata est synodus
1856, sub Joanne Timon, episcopo Buffalensi. Buffalensis VII.

De hac synodo confer opus cui titulus:

STATUTA SYNODALIA PROVINCIAE GNESENSIS
1856.

Supra col. 497.

2) Antiquissimae constitutiones synodales pro-
vinciae Gnesensis, maxima ex parte nunc primu-
e codicibus manu scriptis typis mandatae: editionem
curavit Romualdus Hube, j. u. d., omnium Rus-
siarum imperatoris, regis Poloniae etc. etc. a
consilii secretis, senator, ord. impl. reg. Aquilae
Albae eques. Petropoli, anno 1856. [Intro:]
Typis II sectionis cancellariae imperatoris.

In-8° maiori, 2 f.-VIII p. (praefatio)-222 p.-
1 f. (index). - Genova, civica; Roma, Assomp-
tionnistes.

P. 1-8, synodus provincialis Siradiensis, Ful-
conis archiepiscopi, die 3 iulii 1233.

P. 8-10, synodus (forte provincialis) Fulconis,
forte celebrata Lanciciae, circa annum 1244.

P. 10-3, synodus (forte provincialis) Fulconis,
incerto anno.

P. 14-49, concilium provinciae Gnesensis, cele-
bratum Vratislaviae, ab Iacobo legato apostolico,
anno 1248.

P. 50-3, synodus provinciae Gnesensis, cele-
brata Siradii, sub Ianussio archiepiscopo, anno 1262.

in festo b. Lamberti confessoris et martyris,
[17 sept.].

P. 54-5, synodus provinciae Gnesensis, cele-
brata Camiensi, sub Ianussio archiepiscopo

P. 56-71, synodus provinciae Gnesensis, cele-
brata Vratislaviae, sub Guidone cardinali legato,
anno 1266.

P. 72-164, synodus provinciae Gnesensis, cele-
brata Budae, sub Philippo Firmano, episcopo et
legato, die 14 septembris 1279.

P. 165-81, synodus provincialis Gnesensis, sub
Iacobo archiepiscopo, anno 1285.

P. 181-2, litterae Iacobi, archiepiscopi Gnesensis,
anno 1297, mentionem facientes synodi provincialis
celebrati ante hunc annum.

P. 183-204, synodus provinciae Gnesensis,
celebrata Uniejoviae, sub Ianisla archiepiscopo,
die 19 februarii 1326.

P. 205-18, synodus provinciae Gnesensis, cele-
brata Calisiae, sub Iaroslao archiepiscopo, die
8 ianuarii 1357.

P. 219-22, synodus provincialis Gnesensis,
sub Nicolao archiepiscopo, die 20 maii 1406.

CONGREGATIO XXIII ARCHIPRESBYTERORUM DIOECESIS MECHLINIENSIS

1857 maii 12.

Congregatio XXIII archipresbyterorum dioecesis D Exstant constitutiones in opere cui titulus:
Mechliniensis in Belgio, habita die 12 maii 1857, Supplementum, (1857, titulus supra col. 1199 D),
sub Engelberto Sterckx, archiepiscopo Mechliniensi. p. 9.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS

1857 iulio.

Supra col. 497.

Istruzioni, ... (1859, supra col. 1199 B, n. 3).

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS V

1857 augusti 26.

Synodus dioecesana Molinensis V in Gallia, cele-
brata die 26 augusti 1857, sub Petro Simone Ludo-
vico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.
Domini M. DCCC. LVII. Molinis, ex typis U. Enault,
dd. episcopi et cleri typographi, M. DCCC. LVIII.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

In-8°, 2 f.-54 p.-1 f. — Roma, Maristes.

1) Quinta synodus dioecesana Molinensis, cele-
brata ab illustrissimo ac reverendissimo dd. Petro
Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, Dei et
apostolicae sedis gratia episcopo Molinensi, anno
P. 1, haec synodus celebrata est die 26 augusti
1857.
De hac synodo confer etiam:
2) Summa statutorum, (1874, titulus supra col.
1032 C, n. 2), p. 10.

SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS
1857 septembris 11.

Synodus dioecesana Cameracensis in Gallia, celebrata die 11 septembris 1857, sub Renato Francisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi. De hac synodo confer opus cui titulus: Instructions, (1874),... (titulus supra col. 1197 D). p. 445. Confer etiam supra col. 319 C.

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS VIII
1857.

Synodus dioecesana Buffalensis VIII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1857, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi. De hac synodo confer opus cui titulus: Synodus, (1901),... (titulus supra col. 1191 D). P. 55-6. Anno 1857, iterum congregati sunt reverendi presbyteri Buffalenses ad synodum VIII celebrandam.

SYNODUS DIOECESANA CLEVELANDENSIS
1857.

Synodus dioecesana Clevelandensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1857, sub Amadeo Rappe, episcopo Clevelandensi. De hac synodo confer opus cui titulus: Statuta, (1857),... (titulus supra col. 138 A).

BULLARII ROMANI EDITIO TAURINENSIS
1857-85.

Huius collectionis titulus exstat apud Mansi XXXVI^{is}, 863-b.

CONCILIUM PROVINCIALE CINCINNATENSE II
1858 maii 29.

Bibliographia:

- 1) Acta, (1886),... (titulus supra col. 167 D, n. 1), p. 49-100.
2) Acta, (1875),... (titulus supra col. 168 D, n. 2), p. 203-14 et 1209-34.

CONGREGATIO XXIV ARCHIPRESBYTERORUM DIOECESIS MECHLINIENSIS
1858 maii 4.

Congregatio XXIV archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio, celebrata die 4 maii 1858, sub Ioanne Dauvin, archiepiscopo Mechliniensi. Exstant constitutiones in opere cui titulus: (Titulus initii) Supplementum tertium ad synodum Mechliniensem novissimas: acta et decreta in vigesima quarta congregatione archipresbyterorum, habita die 4 mensis maii 1858, cui aderant vicarii generales, canonici et archipresbyteri numero 35. [In fine:] Mechliniae, e typographia-H. Dessain. MDCCLXII. In-8°, 24 p. — Roma, collège Belge.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS VI
1858 augusti 11.

Supra col. 623.

2) Summa statutorum, (1874),... (titulus supra col. 1032 C, n. 2), p. 10.

SYNODUS DIOECESANA REMENSIS
1858 octobris 5-7.

Supra col. 755.

2) Statuta synodalia dioecesis Remensis, revisa et emendata, necnon quoad pleraque conciliorum decretis Romanorumque pontificum constitutionibus aucta atque roborata, in synodali conventu, diebus XIX, XX, XXI septembris anno MDCCLXVI habito ab eminentissimo ac reverendissimo dd. Thoma s. R. e. presbytero cardinali Gousset, archiepiscopo Remensi, necnon ab exs. ac rr. dd. Benedicti Mariae Langénieux, archiepiscopi Remensis.

D auctoritate confirmata. [Insigne.] Ex typis typographiae cooperativae, via Pluche, 24.

Sine anno (1876), in-8°, 2 f. - VI - 656 p. — Nice, séminaire.

P. I-VI, mandatum cardinalis Langénieux, sub data: Remis, die 15 augusti 1876.

P. 367-646, appendices XVII ad haec statuta. P. 32, 26, 88 et 56, mentio synodorum Remensium celebratarum annis 1850, 1851, 1853 et 1858.

SYNODUS DIOECESANA HORTANA
1858.

Synodus dioecesana Hortana (Orte) in Italia, celebrata anno 1858, sub Matthia Augustino Mengacci, episcopo Hortano.

Synodus dioecesana Hortana, Castellana et Galliana anni 1858. Civitas Castellana, 1859.

In-4°. — Roma, libr. Bocca. — Ipse non vidi.

SYNODUS DIOECESANA SANCTI-DIONYSII
1858.

Synodus dioecesana Sancti-Dionysii in insula A 1) Ordonnances, (1859. *titulus supra col. 1091 A.*
dicta la Réunion, celebrata anno 1858, sub Amando n. 1), p. 8.
Renato Maupoiat, episcopo Sancti-Dionysii. 2) Discours, (1863. *titulus supra col. 1092 A.*
De hac synodo confer opera quibus tituli: n. 2), p. 1.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS VI
1859.

Synodus dioecesana Pictaviensis VI, celebrata De hac synodo confer opus cui titulus:
anno 1859, sub Ludovico Francisco Desiderato *Œuvres de Mgr l'évêque de Poitiers, (186.), III,*
Eduardo Pie. episcopo Pictaviensi. 396, 406.

H. WELTER, ÉDITEUR, RUE BERNARD-PALISSY, 4, PARIS (VF).

ALBANIE

Vient de paraître Just out
Soeben erschienen
Emile LEGRAND, Bibliographie albanaise. Description raisonnée d'ouvrages publiés en albanais ou relatifs à l'Albanie, de XVe siècle jusqu'à 1900. Œuvre posthume, complétée et publiée par Henri Gova; élève diplômé de l'École des langues orientales. Un volume in-8°, de VIII-236 pages, 1912. Prix . . . . . 10 fr.

(Rapport). — DEGRAND (A.). Souvenirs de la Haute-Albanie. Beau vol. in-8 avec 100 grav. d'après les fotogr. originales d'auteur qui a été Consul de France en Albanie, 1902. Prix 10 fr.

**BIBLIO-
GRAPHIE
GÉNÉRALE
DES
LIVRES
RARES**

GRESE (J.-Th.). Trésor des livres rares et précieux ou Nouveau dictionnaire bibliographique, contenant plus de cent mille articles de livres rares, curieux et recherchés, d'ouvrages de luxe, etc. 6 tomes en 7 volumes, et supplément, en tout 9 volumes in-4 d'ensemble 4.900 pages. Drodé 1849-1860 (Réimpression en fac-similé) (350 fr.) net . . . . . 300 fr.

Il reste quelques exemplaires de l'édition originale, pour 500 fr. net. L'ouvrage de Grese, basé sur le Manuel de Brunet, qui s'y trouve pour ainsi dire reproduit entièrement, est, pour les littérateurs germaniques, anglo-saxons, slaves, orientaux et classiques, indubitablement plus complet que Brunet, et même d'égal du Manuel, le Trésor figurant avec honneur dans toute bibliothèque. Vol. pap. 7 à 4 et 6, 1-11 à 50 fr. net chacun.

En cours de publication:
Epitome Thesauri Latini, Editio Fr. VOLLNER.

Ce nouveau dictionnaire manuel latin formera 4 volumes petit in-4° à deux colonnes. Il est basé sur le grand Thesaurus linguee latinae publié par les cinq Académies Allemandes (Berlin, Göttingue, Leipzig, Munich et Vienne), dont les matériaux accumulés seront utilisés pour l'Epitome, même pour les parties de l'alphabet qui n'ont pas encore paru dans le Thesaurus. L'Epitome sera publié en 40 livraisons au prix de 3 fr. 50 chacune avec 25 % de remise, soit 1 fr. 90 net pour les souscripteurs, de sorte que l'ouvrage complet ne coûtera pas plus de 75 fr. (au lieu de 100 fr.) à ceux qui souscrivent dès à présent.

L'Epitome s'adresse à toutes les Bibliothèques, les Lycées et Collèges, les Philologues, les Historiens, les Théologiens et les Juristes.

M. Welter vous serait reconnaissant si vous voulez bien le favoriser de votre commande pour ces quatre ouvrages, car pour l'un ou l'autre des trois

L'ouvrage suivant édité par moi en 1906 est momentanément vendu pour 10 fr. net, au lieu de 25 fr.

A. FRANKLIN, ancien conservateur de la Bibliothèque Mazarine. Dictionnaire historique des arts, métiers et professions exercés dans la ville de Paris depuis le XIIIe siècle. Fort volume grand in-8° à 2 et 3 colonnes, 1.000 pages.

Je n'accepte à ce prix spécial de 10 fr. que des commandes venant directement sans intermédiaire de commissionnaires ou de libraires.

OFFRE SPÉCIALE DE MÉLANGES
publiés en l'honneur de savants philologues français.

Mélanges H. d'Arbets de Jubainville. Recueil de mémoires concernant la littérature et l'histoire celtiques. Un volume in-8, VII-237 pages, 1906. Au lieu de 8 fr., pour . . . . . 5 fr. net.

Mélanges Gaston Boissier. Recueil de mémoires concernant la littérature et les antiquités romaines. Un volume in-8°, IV-408 pages, 1 portrait et 4 planches, 1908. Au lieu de 20 fr., pour 12 fr. net.

Mélanges Georges Ferrut. Recueil de mémoires concernant l'archéologie classique, la littérature et l'histoire anciennes. Un volume in-4°, 245 pages, 1 portrait et 5 planches, 1908. Au lieu de 30 fr., pour . . . . . 18 fr. net.

Mélanges Henri Weil. Recueil de mémoires concernant l'histoire et la littérature grecque. Un volume in-8°, 408 pages, 1 portrait et une planche, 1908. Au lieu de 15 fr., pour . . . . . 8 fr. net.

Composition de la collection:

PREMIÈRE SÉRIE. Mémoires publiés de l'édition originale d'Arbets. 54 volumes in-folio d'anciens 1000 pages à 2 colonnes, avec les gravures de la 1re édition, papier vergé collé, beaux caractères, belles images. — Prix: de 20 à 100 fr. chaque volume séparément.

DEUXIÈME SÉRIE. Sur les travaux érudits, contenant l'Épître d'Arbets. Travaux de 11e à 13e de ce volume indépendamment, plus les Tables générales et la Préface de l'Épître d'Arbets. — 12 tomes en 12 volumes in-folio de 10 à 120 p. chaque volume, avec 1 portrait et 5 planches qui ont coûté 30 fr. En volume et en planches séparément, comme ci-dessus, 90 fr. et 5 fr. plus les gravures collées, beaux caractères, belles images. — Prix: de 20 à 100 fr. chaque volume séparément.

AVIS TRÈS IMPORTANT.

Devant prochainement abandonner le local dans lequel sont entreposés certains de mes grandes publications, j'offre aux abonnés de MANSI les ouvrages ci-dessous aux prix indiqués, payables comme il leur plaira, même en plusieurs fractions annuelles.

La Gallia christiana, 13 volumes in-folio brochés. Prix normal: 1.150 fr., pour . . . . . 400 fr.
(Les tomes 14, 15 et 16 peuvent être achetés netes pour 127 fr. 50.)

ASSEMANS Codex Liturgicus. 13 vol. in-4° reliés. Prix normal: 625 fr. . . . . net 500 fr.

L'Histoire littéraire de la France. Tomes 17 à 20 (soit la suite aux 16 vol. réédités par M. V. Palmé et publ. par M. L. Delisle). 13 vol. in-4°. Prix fort, 650 fr., pour . . . . . 300 fr.

(Ceux qui ne possèdent pas les Tomes 1 à 16, 20 à 25 et la Table des 15 premiers volumes, peuvent recevoir les 21 volumes moyennant paiement de 300 fr.)

Le Recueil des historiens des Gaules et de la France (Dom Bouquet). Nouv. éd. publ. par L. Delisle. 19 vol. in-fol., édité au prix de 950 fr., pour . . . . . 500 fr.
(Les tomes 20 à 24 peuvent être ajoutés au prix de 450 fr. net.)

La Revue archéologique, 1re série (rare). Années 1844 à 1850. 22 vol. in-8°, avec 260 planches, édité au prix de 450 fr., pour . . . . . 150 fr.

WILLEMIN. Monuments français inédits pour servir à l'histoire des Arts et des Costumes depuis le VIe siècle jusqu'au commencement du XVIIe. 2 vol. in-folio, avec 300 planches, édité au prix de 600 fr. de 1806 à 1835, pour . . . . . 120 fr.

LENORMANT et DE WITTE. Elite des monuments épiques. 4 vol. in-4°, avec 400 planches, édité au prix de 550 fr. de 1827 à 1861, pour . . . . . 150 fr.

LE BAS et WADDINGTON. Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure. 7 vol. in-4° et un atlas de 250 planches. Prix normal: 400 fr. fort et 250 fr. net, pour . . . . . 250 fr.

LACURNE DE SAINT-PALAYE. Dictionnaire historique de l'ancien langage français. 10 vol. in-4° sur papier à la cave, édité au prix de 400 fr. de 1877 à 1888, pour . . . . . 100 fr.

Revue des Questions historiques. De l'origine (1800) à 1880 inclus, avec Tables générales. 46 vol. in-8° édité au prix de 400 fr., pour 100 fr.

Regesta pontificum Romanorum, inde ab a. p. Chr. 1196 ad a. 1804. Editio A. POTTHAST. 2 vol. in-4° (102 fr. 50) net . . . . . 50 fr.

Trésor de Chronologie, d'histoire et de Géographie. Par le comte DE MAS-LASTRIE. Un vol. in-folio de 1200 pages (2400 col.). 1860. Prix fort 100 fr. Prix net . . . . . 90 fr.

Glossarium ad scriptores medie et infime graecitatis. Par DU CANGE. 2 vol. in-folio, reliés (Lugdun 1688). Réimpression. Paris et Leipzig. H. Welter, 1908. Il n'a été tiré de cette édition que 25 exemplaires. Prix (125 fr.) net 100 fr.

A. ceux qui payeront comptant et qui achèteront de ces ouvrages pour au moins 500 fr. net, il sera donné sur leur demande, pour 100 fr., l'importante publication suivante:

Bibliothecae saeculorum graecorum CODEX VATICANUS, saeculae XII, Pontificis Maximo, collatis studiis Caroli Verulani, Sodalitatis Barnabinae, et Josephi Gasa, Mazarini Bibliothecae editae. 6 vol. in-folio sur papier de Hollande. Bonn, 1822-1824. Prix . . . . . 400 fr.

P
A
Y
A
B
L
E
À
V
O
L
O
N
T
É
OU
AVEC
P
R
I
M
E
S
G
R
A
T
U
I
T
E
S

**UN NOU-
VEAU
GLOSSA-
RIUM
LATINI-
TATIS**

**PARIS
ANCIEN
&
MODERNE**

**IN
HO-
NO-
REM**

**ACTA
SANC-
TO-
RUM**

